8.a.4-1.

24-5-1

Nº Caja
C-16

Caja
2-3

R. 30408

Del Collegio de la Comp.a de Ihs de Granada

Scriptū quartū diui Alberti magni ordinis p̄dicatorum Ratiſponenſis epiſcopi ſuper quartū ſententiarū

J. L. DE GRA

i18686576

a Apientia edifica
uit ſibi domũ / excidit colũnas
ſeptẽ. Pꝛouer.9. Jn iſto v̄bo ꝑ
ſ ꝑpoſtero oꝛdine narrantur mate
ria huiꝰ libꝛi ⁊ diuiſio. Domus
eñ ſapientie nos ſumus / quos
edificat ad perpetuam inhabi-
tationẽ ꝑ coꝛpoꝛum reſurrectionẽ: de qua domo di-
cit pſal': Dñe dilexi decoꝛẽ domus tue / ⁊ locũ habita
Ps.25 tiõis glozie tue. Decoꝛ eñi domꝰ tue ſunt dotes coꝛ
poꝛis / quas habebimꝰ in reſurrectiõe: ⁊ ideo etiã ſa-
pientia dicit̃ iſta edificare ſapiẽter ⁊ exẽplariter ⁊ effe
ctiue. Sapient̃ vt ip̃a ꝯiunctiõe limi imoꝛtalitat̃
cũ ſpũali ꝑte / q̃ ad imaginẽ eſt ammirabilis decoꝛ re
Philip.3. ſultet ſapientie. Exemplariter aũt: qꝛ ip̃e refoꝛma-
bit coꝛpus humilitatis nr̃e cõfiguratũ coꝛpoꝛi clari
tatis ſue. Effectiue v̄o: qꝛ ſicut dicit glo.1.coꝝ.15.
Chꝛiſti reſurrectio cauſa efficiens eſt nr̃e reſurrectio
nis: ⁊ in hac parte agit mgr̃ a.43. diſtin. vſq; in finẽ
Sed tũc querit̃ q̃re ꝑpoſtero oꝛdine he ꝑtes acci-
piunt̃ i iſto v̄bo. Et ad hoc dõm ꝙ duplex ẽ res huiꝰ
ſacramẽti: ſcꝫ cõtenta ſignificata ⁊ cauſata / q̄ eſt gr̃a
ſacramẽti: ⁊ determinat̃ cũ quolibet ſacramẽto in ea
dẽ parte. Et eſt quedã res nõ cauſata ab aliquo vno
ſacramẽto: ſed potiꝰ in oĩbꝫ ſm aliqua q̃ ſunt in eo
figurata ⁊ ſignificata: ⁊ eſt gl'ia reſurgentiũ: ⁊ hec in-
tenta eſt per oẽ ſacramentũ. Et qꝛ intẽtio pꝛioꝛ eſt in
medico aũ opus: ideo ſalomõ in verbo pꝛedicto ꝑpo-
ſuit id qđ intendit̃: in oꝛdine aũt executiõis id qđ in-
tẽdit̃ vltimo acquirit̃: ⁊ iõ poſt oĩa ponit̃ a magiſtro
Jn ſcđa parte illius ſermõis accipit̃ pꝛima pars li
bꝛi per hoc qđ dicit: [excidit colũnas ſeptẽ] Colũna
eñ eſt cui innitit̃ domus: ſicut eccl'ia vtit̃ ſacramẽto
⁊ etiã reficiẽs ruinã domꝰ: ſicut eccleſia refulcit̃ gra
tia ſacramẽtali. Septẽ ḡ colũne ſunt ſeptẽ gratie ſa-
cramentales / que cũ ipſis ſacramẽtis determinant̃
Excĩſe aũt ſunt / qꝛ in ip̃o xp̃o diligenter pꝛeparate
Et de ill' agit mgr̃ i ꝑmo. Et diuidit̃ illa pars i duo
in quaꝝ pꝛima magiſter agit de ſacramẽto ſm cõmu
nẽ intentionẽ ad ſacramẽta no. le. ⁊ ve. Et hec pars
tota cõtinet̃ in pꝛima diſtinctiõe. Jn ſcđa aũt agit de
ſacr̃o noue legis: ⁊ hec incipit in ſcđa ibi [Jã ad ſacr̃a
noue legis accedamꝰ] Jſtam aũt diſtinctionẽ pꝛimã
diuidit magiſter in q̄ttuoꝛ / ſicut patet cuilibet in litte
ra. ſ. quid ſit ſacramentũ: quare inſtitutũ: in quibꝫ cõ
ſiſtat ⁊ cõficiat̃: ⁊ q̃ ſit differẽtia inter ſacramentũ ve
teris ⁊ noue legis. Et patet etiã vbi iſta incipiũt i lr̃a

Epilogus bꝛeuis ſupꝛa dictoꝝ

Js tractatis q̃ ad doctrinã reꝝ perti
b nent: quibꝰ fruendũ eſt ⁊ quibꝰ vten
dũ: et q̃ fruunt̃ ⁊ vtunt̃: ad doctrinã
ſignoꝛum accedamus.

Di.1 Jncipit liber quartus de ſacra-mentis et ſignis ſacramentalibus

Amaritanus eñi vulnerato ap
pꝛopians curationi eius ſacra-
ſ mentoꝝ alligamẽta adhibuit
qꝛ cõtra oꝛiginalis pctĩ ⁊ actua
lis vulnera ſacramentoꝝ remedia deus in-
ſtituit: de quibus quattuoꝛ pꝛimo cõſiderã-
da occurrũt. Quid ſit ſacramentũ: quare in
ſtitutũ: in quibꝰ cõſiſtat ⁊ conficiat̃: ⁊ que ſit
diſtãtia inter ſacramẽta veter̃ ⁊ noue legis

An ſacramentum ſit neceſſarium Arti. 1

Ncidũt aũt queſtiões ante lr̃am quattuoꝛ. ſ. B
i an ſacr̃m ſit: ⁊ de differẽtia gratie ſacramen-
talis ad gratiã q̄ eſt in virtutibꝫ ⁊ donis. ter-
tio quot numero ſint ſacramẽta: q̄rto de oꝛdine ip̃o-
rũ adinuicẽ. Ad pꝛimũ autẽ hoꝝ ꝓcedit̃ ſic: Nihil Arguit̃ pꝛi
ſuperfluũ eſt in natura: ḡ multominꝰ in gr̃a / ſed per mo ꝙ nõ.
virtutes ⁊ dona ſufficienter curat̃ hõ a pctõ / ⁊ adiu
uat̃ ad bonũ: ḡ ſuꝑflua ſr̃ ſacr̃a: ḡ nõ ſr̃ qꝛ ſuꝑfluũ nõ
eſt in gratia. Pꝛima conſtat: media ꝓbat̃ ex h̃: ꝙ qđ
libet pctm̃ expellit̃ per ſibi optatã virtutem: ⁊ q̄libet
virtus oꝛdinat̃ in bonũ ſui actꝰ. Jtẽ nõ eſt de oꝛdine 2o
ſapientie ꝙ foꝛtiꝰ iuuet̃ ab infirmioꝛi: coꝛpoꝛalia aũt
elemẽta in q̄bꝫ oẽ ſacramentũ cõſiſtit: infirmioꝛa ſũt
aĩa hoĩs ⁊ inferioꝛa: ḡ videt̃ ꝙ ſacr̃m eſſe nõ debeat
Jtẽ aut debilioꝛ oñdit̃ artifex aut inſtrumẽtũ ſuũ q̃ 3o
quandoq; curauit vno inſtrumẽto moꝛbũ aliquẽ / et
poſtea eget duobꝫ: ſed qñq; curauit deꝰ fide ſola moꝛ
bũ vt habebimꝰ in ſequenti diſtinctõe mõ aũt curat
fide ⁊ ſacramentis: ḡ vel ip̃e vel fides debilioꝛ eſt qđ
cũ falſũ ſit / videt̃ ꝙ non ſit neceſſarium ſacr̃m. Jtem 4o
ph. in. 16. anĩaliũ. Si nõ tangit nõ agit: ⁊ nõ ſequit̃
alteratõ / ſed elemẽtũ coꝛꝑale in q̃ oẽ ſacramentũ cõ-
fert̃ / vt habebimꝰ in lr̃a: animã nõ tangit: ḡ in ip̃am
non agit: ⁊ nõ ſequit̃ alteratio ſanitatis in aĩa: ḡ ſa
cramẽtũ eſt inutile. Sꝫ ſi foꝛte tu dicas ꝙ hec rõ nõ Solo
valet / niſi de his q̃ ſunt cauſa ſalutis: ⁊ non de his q̃
ſunt ſigna: ⁊ qꝛ ſpũale bñ ſignificat̃ coꝛꝑalibꝫ licꝫ illa
rõ ꝓbat ꝙ nõ poſſet curari in ip̃o. Contra dicit ma Obiectio
giſter Hugo in. 8. parte libꝛi de ſacramẽtis ꝙ illa ſa
cramenta q̃ ſunt ſigna tm̃ / nõ ſunt ſacr̃a / niſi inquan
tũ ſignificãt illa q̃ ſunt cauſa gratie: ſi ḡ neceſſariũ ſit
cauſans / neceſſariũ erit ſignãs: ſed neceſſariũ eſt cau
ſans / vt ꝓbatũ eſt: ḡ neceſſariũ erit ſignãs: ⁊ ſic oĩno
neceſſariũ erit ſacramẽtum / vt videt̃. Jtẽ ſacramẽtũ 5o
videt̃ eſſe ritꝰ idolatrie / ⁊ quaſi imitamur in eis ath-
letas gentiliũ: qꝛ dicit apl's gal'. 4. Quõ ꝯuerſi eſtis
nũc ad infirma ⁊ egena elemẽta / quibꝫ denuo ſeruire Jn ꝯtrariũ
vultis? Sed cõtra in medicina coꝛpoꝛũ nõ eſt idẽ eſt rõ
modus regendi ſanũ ⁊ curãdi infirmũ: ḡ nec in me-
dicina ſpũali idẽ modus erit. Cõſtat aũt ꝙ per virtu
tes ⁊ dona regit̃ ſanus: qꝛ ſi hõ nõ peccaſſet / ip̃e ha-
beret virtutes ⁊ dona: ḡ nõ ꝑ illa debet curari / ſed ꝑ
alia / ⁊ hec ſunt ſacr̃a: ḡ ſacr̃a ſunt neceſſaria. Solo Solo.
dicendũ ꝙ ſacr̃a ſunt: ⁊ neceſſaria ſunt ad ſalutẽ / ſine
quibꝫ a tẽpoꝛe moꝛbi nulla fuit ſalus. Ad pꝛimũ ḡ Ad ꝑmũ
dicendũ ꝙ per virtutes ⁊ dona quantũ eſt de ſe / non
ſubſtãtialit̃ curat̃ moꝛbꝰ. Duo eñ ſunt q̃ exigunt̃ in
medicina curãte moꝛbũ: vt ꝑ cõtrarietatẽ moꝛbũ ex-
pellat: ⁊ hoc ſolũ habẽt virtutes ⁊ dona. Et vt leniẽ
do doloꝛẽ quaſi vngendo ⁊ fouendo naturã aĩe ſa-
net: et hoc ꝑ ſe habent ſacr̃a / in quibꝰ vngit ſanguis
xp̃i ⁊ operat̃: ⁊ hec ſolutio eſt vera. Aliter dicunt qui
dã ꝙ multa medicamina ad idẽ nõ ſuꝑfluũt: qꝛ citiꝰ
ſanitas per multa q̃ꝫ ꝑ pauca acquirit̃: ſed licet h̃ veꝝ
ſit / nõ tñ virtutes ⁊ dona ſunt ſubſtãtialit̃ oꝛdinata
cõtra moꝛbũ pctĩ: qꝛ etiã haberent̃ ſi nõ eẽt pctm̃: et
ideo ꝙ ſanant eũ qñq; / hoc eſt ꝑ actꝰ. ſ. quia inueniũt
eũ in ſubiecto. Uel dicat̃ ad hec veriꝰ / ⁊ tũc ſoluit̃ to
tũ ꝙ eſt ſolutio moꝛbi a parte nr̃a: ⁊ hec fit ꝑ gratiã q̃

eſt in virtutib⁹ ⁊ donis per que nos meremur ſanita
tē mentis/ꝑ pctm̄ perditā. Et ſol'o alia eſt ꝑ ṽtutē
paſſionis xpi/ ſine qua nullū meritū noſtrū aliquid
valet:ſicut habitū eſt in.3º.ſ.10.eiuſdē ⁊.1.Et hec ſo
lutio morbi fit in ſacramētis:in quib⁹ xpi paſſio opa
Ad 2m tur. Ad aliud dubiū dōm ꝙ de ordine ſapiētie eſt
vt ꝑ humilitatē reſurgat ſuperb⁹.Et niſi natura ſu⁻
perior ſe iniuſte ſuperiori ſe oppoſuiſſet/nō inferiori ſub⁻
leuaret:ſed qꝛ oppoſuit ſe ⁊ ſubiecit ſeipam: iō ordi⁻
Ad 3m natiſſimū fuit vt ꝑ inferiorē ſe reſurgeret Ad aliud
dōm ꝙ nunq̄ꝫ fides ſine ſacr̄o legis noue ſalutē opa⁻
ta eſt:ſed tm̄ intererat ꝙ ſanabat antiquit⁹ ſacramē
tū in fide expectantiū/⁊ mō in opere exercitantium.
Alij dicunt aliter.ſ.ꝙ valuit qn̄qꝫ fides ſe ſola ad iu⁻
ſtificationē:hoc fuit ꝑ ſe:ꝙ aūt mō nō ſola facit/hoc ē
per accidēs.ſ.gratia ſtat⁹/⁊ nō eſt ex hoc infirmior/
ſicut p̄ceptū ſufficit alicui ad ſalutē ſine voto ꝯſilioꝝ
ſi aūt votū ſuꝑuenerit nō ſufficit: ⁊ tm̄ ꝓpter hoc non
eſt debilior obediētiā in p̄ceptis q̄ꝫ p̄mū fuit:ſꝫ h̄ eſt ꝓ
Ad 4m pter aliū ſtatū fidelis. Ad aliud dōm qd̄ ſacr̄m tā⁻
git:⁊ ideo ſequit̃ alteratio in aīa: tangit em̄ inquan
tū eſt ſignū ⁊ cauſa :in ſacr̄o ei nō eſt viſibile elemētū
tm̄:ſed ſanctificatio cōiuncta/cui⁹ virt⁹ per fidē ꝑti⁻
git in animā:⁊ ideo alterat ⁊ ſanat eā:⁊ hoc infra ma
Ad 5m gis patebit in littera cū querit̃ quid ſit ſacramentū.
Ad aliud dōm ꝙ in ſacr̄is nullus eſt ritus athleta
rū idolatrie:qꝛ illi cōuertebāt ſe ad elemēta:credēdo
eis ineſſe numē ex natura ſua.Et iō diuerſimode qꝛ q̄
dā ṽtutes naturales in elemētis ⁊ elemētis deos pu
tabant/⁊ cuilibet actui nature conſtituerunt ꝓpriū
deum ; ſicut dixit Uarro: et ſtellas deos vocabant.
Alij dicebant animā mundi diffuſam in toto orbe/⁊
precipue animā que eſt virtus intelligentie quā po⁻
Gal.4. nebāt in decimo ordine qui eſt ſub ſphera lune.Et iō
dicit apl'us;Quomodo ꝯuerſi eſtis ad infirma;quo
ad p̄mū: ⁊ egena elemēta q̄ ad ſcd̄m: quia nec ṽtutē
habent ex ſe vt dij dicant̃:nec anime ſunt in eis vt ſic
dicant̃ egeni:ſed noſtra elementa ſunt virtuoſa ⁊ di⁻
tia.Uirtuoſa quia paſſio chriſti operat̃ in eis.Ditia
ṽo quia ꝯtinent gratiā quā figurant: ⁊ ideo ſalubre
eſt conuerti ad ipa.

Arti.II. An ſint ſeptē ſacramenta vel plura: et an
ſacramēta ſb̄ſtātialē ordinē h̄eant ad vēiale

Secundo queritur de numero ſacramentorū
Videt̃ em̄ ꝙ non ſit niſi vnū ſolū neceſſariū
Argu.ꝙ ſit niſi vnū. quia baptiſmus delet totū morbū:delet enī
quicquid inuenit:hoc aūt eſt totus morbus:g̃ nō eſt
2º neceſſaria medicina amplior:vt videt̃. Item in eu
charittia tota gratie plenitudo continet̃:⁊ ip̄e gratie
3º auctor:g̃ videt̃ ꝙ ſola euchariſtia ſufficiat. Itē vi⁻
det̃ ꝙ non debeant eſſe niſi duo:qꝛ nō ſunt niſi due
Ps.50. ſpēs morbi.ſ.naturale pctm̄ : de quo dicit ps̄. Ecce
vbi ſupra. em̄ in iniquitatibus cōceptus ſum.⁊c̄.Et perſonale
de quo dicit idē:Tibi ſoli peccaui/⁊ malū corā te feci
g̃ videt̃ ꝙ nō debent eſſe niſi due ſpecies medicine:g̃
nō debent eſſe ſacr̄a niſi baptiſm⁹ ⁊ penitētia Itē
4º dicit Hiero. ꝙ ſcd̄a tabula poſt naufragiū eſt penitē
tia:naufragiū autē illud eſt periculum fracte nauis
gr̄e baptiſmalis:g̃ ante hoc nō fuit nauis ſaluans ni
ſi baptiſmus a ꝑiculo amiſſe innocentie prime in adā
5º ergo non niſi duo ſacramenta ſunt neceſſaria. Ui
detur aūt ꝙ ſint tria.Sacramentū em̄ inſtituitur ꝓ
pter morbū:morb⁹ autē nō habet remediū niſi duo
bus modis.ſ.quia turpitudo que curari non poteſt
excipitur honeſtate aliqua ⁊ excuſatur.Et quia me⁻
dela ꝯtra morbū ponitur: primū aūt ſufficienter fit
per matrimoniū:ſecundū per baptiſmū ⁊ penitentiā
ergo nō videntur eſſe neceſſaria niſi tria ſacramenta
Item tres vires ſunt in homine leſo.ſ. rationalis 6º
cōcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis:g̃ tribus triplex tm̄ appo
nenda eſt medicina:g̃ non erunt niſi tria ſacramenta
vt videtur. Videt̃ iteꝝ ꝙ debeāt eſſe quattuor:qꝛ 7º
omne ſacramentū debet eſſe ſacramentū eccleſie: er⁻
go debet in manu miniſtrorū eſſe: g̃ neceſſariū eſt ad
hoc ſacramentū' ꝙ conſtituat miniſtrū: ⁊ hoc eſt or⁻
do.Et inſuper triplex eſt morbus: ſcꝫ duplicis cul⁻
pe :naturalis' et perſonalis et pene que relinquitur
ex vtroqꝫ. Item tres ſunt ſtatus ſub miniſtris ec⁻ 8º
cleſie.ſ.intrantes/viuentes/⁊ exeuntes:ad miniſtrū
autē ꝯſumandū exigitur ordo:ſed intrantes accipiūt
baptiſmū:viuētes/ quia vita hec polluta eſt indigēt
penitentia:ſed exeuntes vnctione extrema:ergo non
ſunt neceſſaria ſacramenta niſi iſta quattuor:vt vide
tur. Adhuc videtur ꝙ debent eſſe quinqꝫ : cura 9º
em̄ anime eſt ad ſimilitudinē cure corporalis:in cor⁻
pore autem cura multiplicatur ſm̄ ſpecies morbi/et
ſm̄ nocumenta que intulit morbus: vt de perditiōe
curat ſapiēs medicus per reſtauratiua humiditatis
debilitatē autē per ꝯfortantia:⁊ morbū ꝑ expulſiua
morbi. Cum igitur ſint in anima tres ſpecies mor⁻
bi:ſcꝫ naturalis/actualis moralis/⁊ actualis venia⁻
lis:⁊ duo dāna illata.ſ.deperditio/⁊ cōſumptio na⁻
turalis boni in ſimplicitate anime vel ſpiritualitate
⁊ debilitas ſtandi vel reſurgendi: videtur ꝙ contra
iſta quinqꝫ tm̄ debent ordinari quinqꝫ ſacramenta.
Ad huc videntur debere eſſe ſex:qd̄ libet enim ge⁻ 10
nus morbi ſuā penā habet/⁊ damnū adiunctū:cum
ergo ſit triplex culpa(vt dictū eſt)erit triplex pena il⁻
li cōiuncta:cū igitur ſacramentū ſit inuentū vt exclu
datur totus morbus in culpa ⁊ pena videtur ꝙ tria
debent eſſe contra culpā/⁊ tria cōtra penā. Itē crea⁻
tioni debet reſpondere ſm̄ numerū recreatio:creatio
autē fuit in ſex diebus: ergo in ſex ſacramētis tota
conſiſtere debet ſalus recreationis. Qꝫ autē debe 11º
ant eſſe plura ſacramenta q̄ꝫ ſeptē/ videtur ex hoc ꝙ
ſacramentū eſt cauſa ⁊ ſignū gratie:ſed aqua benedi
cta cauſat ⁊ ſignat gratiā:ergo eſt ſacramentū. Ea⁻
dē obiectio eſt de benedictione pontificali/in qua re⁻
mittuntur venialia:ergo eſt ſacramentū. Itē obij 12º
citur fortius in veteribus ſacramentis fuit materia
aqua in aſperſione. Item oleū in multis ſacrificijs.
Item fuerūt ibi carnes et ſanguis in ſacrificijs/cū er
go illa ſacramēta ſint ſigna noſtrorū ſacramētoꝝ vi⁻
detur ꝙ alia debemus habere/in quibus materiale
elementū ſit caro et ſanguis:et hec nō habemus:er⁻
go ſumus minuti in ſacramentis. Ulterius ad in Queſtiuncula.
telligentiā queſtionis queritur vtrū adhuc ſacramē
tū ſubſtantialē ordinē habeat cōtra veniale. Uide Argu.p̄mo ꝙ ſic.
tur ꝙ ſic:quia eſt morbus:ergo recipit medicinā:er⁻
go ſūme ſapiens medic⁹ parauit eā: ergo aliquod ſa
cramentū ſubſtantialiter ordinatur contra veniale.
Item dicit Iacobus oratio fidei ſaluabit infirmū Jacobi.5.
et alleuiabit eū domin⁹;et ſi in peccatis ſit dimittet̃ 20
ei:hec autē non ſunt niſi venialia que adheſerunt ei/
vt videtur:ergo illud eſt ordinandū cōtra venialia.
et hoc concedunt quidam. Sed cōtra venialia ſunt In oppoſitū p̄mo.
in tota vita;ergo in tota vita debet habere remediū/

2o ⁊ nō in morte tm̄ vel inſufficiens eſt medicus. Itē
eadē rōe dicitᷣ eucariſtia valere cōtra venialia: ſicut
vnctio extrema. Item quod curat maiꝰ / curat et
minus: ergo penitētia valet cōtra veniale ⁊ mortale
3o Itē infra in tractatu de penitētia magiſter ſpecia-
lē facit tractatū de cōfeſſione ⁊ ſatiſfactiōe venialiū:
ḡ videtᷣ ꝙ hec ſit ꝯtra veniale ordinata / ſicut ⁊ vnctio
4o extrema. Itē ſi aliqua res curatᷣ equaliter a pluri
bus cauſis diuiſis nulla illaꝝ erit ſubſtantialiter or
dinata contra id: ſed veniale a pluribꝫ ſacr̄is diuiſim
curatᷣ: ḡ a nullo ſicut a ſubſtantiali medicina cōtra ſe
Solo. ordinata Sol'o ſine ꝑiudicio hoc vltimū videtᷣ mi
hi eſſe cōcedendū ꝙ nullū ſacr̄m ſm ſe ordinatᷣ cōtra
veniale. Diuiſio aūt ſacr̄i multipliciter accipitᷣ a ma-
giſtris: ſicut patebit infra in principio ſcd̄e diſtinctio
nis. Sed mihi videtᷣ hic ꝙ ſi vera deberet tradi diui
ſio ꝙ oporteret eā ſumi penes multiplicationē eorū
q̄ ſubſtantialia ſunt ſacr̄o: hec aūt ſunt cauſa ⁊ ſignū
Unde penes diuiſionē cauſe dabimꝰ vnam ⁊ penes
diuiſionē ſigni dabimꝰ alterā. Supponitᷣ igitur id
qđ infra prouidendū eſt in quarto articulo queſtio-
nis ꝙ om̄is gratia ſacramentalis ordinatᷣ ꝯtra mor
bū pcti. Itē ſupponitᷣ ꝙ omne ſacr̄m eccleſie confert
gratiā aliquā ꝯtra morbū ſic̄ eſt m̄rimoniū: tūc dico
ꝙ morbus eſt aut ſm culpā / aut ſm penā relictā qui
dē ex culpa: licet etiā ordinantē ad culpā: ſicut eſt pro
nitas cōcupiſcētie. Culpa aūt eſt duplex: ſcꝫ origina
lis ⁊ mortalis: pronitas autē peccandi duplex. ſ. ſm
hoc ꝙ pronitas eſt: qꝛ ſic inducit pugnā: vel ſm effe-
ctū quē inducit ex freq̄ntia inclinationis in malū: ⁊
hec eſt duplex tm̄. ſ. deꝑditio ſpiritualis boni in ani-
ma ita ꝙ indigeat reſtauratiōe / ⁊ inhabilitas mēbro
rū organicoꝝ: ad hoc ꝙ moueantᷣ ab anima in bonū
⁊ inhabilitas an̄ie ad mouendū: ⁊ hec eſt quedā reli-
quia peccati inducens languorē in an̄ia mouente / et
corpore moto ad bonū per omnē eūdē modū ſicut vi
demus incendiū innaturalis caloris facere in corpo
re: hoc em̄ ꝯſumit humidū qđ eſt radix vite ⁊ ſtolida
facit mēbra ⁊ virtutes mēbris affixas debilitat ⁊ au
fert a mēbris flexibilitatē / ⁊ a virtutibꝫ facilitatē mo
uendi: pronitas aūt que facit pugnā iterū habet du
as ꝯſiderationes ſm id ꝙ corrupta tm̄: vel ſm id ꝙ
corrupta ⁊ infecta in delectationibꝫ / ſm cōcupiſcen-
tiā que eſt in generatiua. Dicimus ḡ ꝙ remedia mul
tiplicantᷣ ſm iſta vulnera: morbus em̄ peccati aut eſt
naturalis: ⁊ ſic cōtra eū ſubſtantialiter eſt baptiſatꝰ
per gratiā cōtentā ⁊ cauſatā. Aut eſt perſonalis mor
talis / ⁊ tunc habet duplex remediū. ſ. ex parte clauiū
eccleſie: facientiū per meritū chriſti taxabilem / ⁊ pro-
portionatā penā: ⁊ iō eſt ordo qui ad hoc datᷣ: vt ſit
poteſtas ligandi atqꝫ ſoluendi in eccleſia: aut cōmu-
tandi eternā penā in temporalē per totius culpe re-
miſſionē: ⁊ ad hoc eſt penitentia. Morbus aūt con-
cupiſcentie ſm ꝙ inducit pugnā ex correſponſiōe cō
muni cōtra ſe remediū habet cōfirmationem: ſm au
tē ꝙ ſuffocat ex corruptiōe ſimul ⁊ infectione contra
ſe oppoſitū remedium habet matrimoniū. Effectus
aūt vel potius defectus relictus ex cōtinuitate pu-
gnādi is quidē qui eſt deperditio boni ſpiritualis in
anima qđ erat quaſi humidū ⁊ fomentū ſiue radix
vite ꝯtra ſe remediū habet eucariſtiā / que reſtaurat
deperditū per cibū ſaginatiuū ſpiritualē. Reliquie
autē quaſi immobilitantes membra / ⁊ virtutes ani
me mouentes contra ſe habent vnctionē extremā: et

ideo etiā illa datur exeuntibus in remediū anime et
corporis: ⁊ ſi nō tollit febrē a corpore / tamē alleuiat
membra ab iſto cōtrarietatis habitu malo / ⁊ diſpoſi
tione / prout eſt impedimentū ſuperueſtitionis glorie
in reſurrectiōe: ⁊ ſimiliter facit in an̄ia: quia vtrum-
qꝫ infirmatur ab altero: hāc puto eſſe diuiſionē pro-
priā ſacramēti Uel ſic malū mouēs aut eſt in ſe aut
in altero. Si in altero tunc nō habet remediū niſi re
preſſiuū: ⁊ ad hoc datᷣ ordo: quia poteſtas eſt ad vin 1. Petri. 2.
dictā malorū laudē ṽo bonoꝝ: vt quietā ac trāquil-
lam vitā agamus. Si in ſe tunc vt prius vel ſm cul
pam / vel ſm penā que ordinat in culpā / ⁊ habebuntᷣ
ſex alia. Uel ſic ſacramentū eſt contra defectū q̄ eſt
ex peccato: aut ergo contra cōmunē defectū eccleſie /
aut contra defectū perſone. Si primo modo iſte de-
fectus eſt ex mortalitate que diminuit mēbra eccle-
ſie / ⁊ perimitᷣ: aut ergo erit mortalitas corporalis / ⁊
cōtra hanc datur matrimoniū quantū ad principa-
le ſuū bonū / quod eſt bonū prolis: aut eſt ſpiritualis
mors: ⁊ contra hanc datur ordo in ſpirituali genera
tione verbi: ⁊ per exhibitionē ſacramenti ⁊ diſpenſa-
tionē. Si aūt eſt cōtra defectū perſone / aut eſt a ma-
lo / aut cōtra difficultatem que eſt ad bonū. Si pri-
mo modo aut a malo naturali / ⁊ tūc eſt baptiſmus
aut a malo perſonali / ⁊ tunc eſt penitentia. Si autē
eſt contra difficultatē que eſt in bonū: aut per modū
confortantis in pugna: ⁊ ſic eſt cōfirmatio: aut ꝑ mo
dum reſtaurātis deperditū: ⁊ ſic eſt eucariſtia: aut
per modum ſanantis inflicta occulta: et ſic eſt vn-
ctio extrema. Et alijs modis pōt diuidi penes ſi-
gnum: aut em̄ dabimus diuiſionē ſm ꝙ ſacramen-
tum cōfigurat nos capiti xp̄o: ſunt autē in chriſto pa
tiente ⁊ reſurgente omnia: quia paſſio ſua operatᷣ in
omnibꝰ ſacramētis. Dicamus igitᷣ ꝙ chriſtus pa
tiēdo pro nobis pugnauit fortiter: ip̄e ſacerdos ⁊ ho
ſtia obtulit ſemetip̄m: ſponſus eccleſie per mortem et
ſanguinē: ⁊ ſurrexit oleo gratie delibutus: peniten-
tia ergo trahit vim a chriſto patiente / ⁊ ꝯfigurat nos
ei ordo a chriſto offerente: ⁊ eucariſtia a chriſto ho-
ſtia: matrimoniū a chriſto ſponſante eccleſiam ſibi in
ſanguinis arra: ſicut dicitur Exod. 4. Spōſus ſan
guinū tu mihi es: ⁊ ideo etiam quia ibi extenſus bra
chia in amoris ſummi amplexus quādo animā pro
ea poſuit: ⁊ tertio / quia ſicut de latere primi ade dor-
mientis fabricata eſt eua: ita de latere morientis et
mortui chriſti fabricata eſt eccleſia quando duo ex la
tere eius principalia ſacramenta profluxerunt. ſ. ſan
guis redemptionis / ⁊ aqua expiationis. per vnctio
nem autē cōfiguramur chriſto reſurgenti: quia datᷣ
exeunti in figura delibatiōis glorie future quādo to
ta abſcindetᷣ mortalitas ab electis. Infra autē in
principio ſecunde diſtinctionis ad hec reuertemur /
⁊ opponemus ad opiniones magiſtroꝝ de numero
ſacramentorū. Ad primū ergo dicendū ꝙ licet ba Ad p̄mū
ptiſmus deleat quicquid inuenit: non tamē ordina-
tur ſubſtantialiter cōtra omne genus morbi: et ideo
de virtute ſua non delet niſi culpam originalē ⁊ rea-
tum ſibi annexum: ſed quia deus non curat in parte
ſed in toto: ideo deus curans in baptiſmo curat totū
qđ inuenit. ſacramēta autem inuenta ſunt ad hoc vt
ex ſubſtantiali ordine contra peccatum deleant ip̄m
⁊ defectus qui ſunt ex ip̄o. Ad aliud dicendū ꝙ li- Ad 2m
cet in eucariſtia contineatur auctor omnis gratie:
nō tamē cōtinetur ibi vt cauſans omnes gratias: ſꝫ

tm̄ vt cibꝰ ſpiritualis cauſans vnā: ⁊ ideo alia ſunt
Ad 3m neceſſaria. Ad aliud dicendum ꝙ vulnus peccati
aliud eſt ab ipo peccato: ⁊ ſacramenta nō ſunt tm̄ cō
tra pctā/ ſed etiā cōtra vulnus vt patet in diuiſione
Ad 4m ſupra poſita. Ad aliud dicendū ꝙ Hiero. non lo-
quitur de tabulis euadendi periculū pene vel vulne
Ad 5m rum: ſed tm̄ de his que euadunt culpā. Ad aliud
dicendū ꝙ illa ratio bene procederet ſi medicina nō
poneret̄ niſi cōtra culpā: ſed hoc nō eſt verū vt iā pa
Ad 6m tuit. Ad aliud dicēdū ꝙ licet tm̄ ſint tres vires or
dinate ad opus: tamē plures ſunt corrupte ꝙ̄ꝫ tres:
⁊ dato ꝙ nō eſſent niſi tres corrupte/ non relinqret̄
ꝙ deberēt eſſe tm̄ tria ſacramēta: quia licet tres ſint
corrupte/ tamē plures modi ꝙ̄ꝫ tres ſunt corruptio-
Ad 7m nis eaꝝ Ad aliud dicendū: ꝙ pena que eſt tertius
morbus exigit plures medicinas eo ꝙ pluribꝰ mo
Ad 8m dis variat̄. Ad aliud dicendū ꝙ nō accipiunt̄ ſa-
cramenta ſm numerū ſtatuū eccleſie: qꝛ medius ſta
tus qui eſt viuentiū permanētiū in hac vita indiget
pluribus remediꝭs per multos modos corruptiōis
Ad 9m Ad aliud dicendū ꝙ nullū ſacramentū ordinatur
cōtra veniale ſubſtātialiter: ſed oratio ⁊ alia multa:
vt aqua benedicta: tunſio pectoris propter multipli
citatē illius peccati: ſed plures ſunt defectus ꝙ̄ꝫ illi
qui enumerantur: et nō eſt oīno ſimile de cura cor-
poris: quia anima in quadā parte eſt corrupta ⁊ in-
fecta: ⁊ in quadā parte eſt incendiū cōtra bonū natu
re pugnans: ⁊ penes huiuſmodi ſumitur ꝯfirmatio
⁊ matrimoniū que neceſſaria ſunt preter qnqꝫ enu-
Ad 10m merata. Ad aliud quod videtur probare ꝙ ſint
ſex dicendū ꝙ penes illā diuiſionē nō accipitur nu-
merus ſacramentorū: quia hoc cōcedimus ꝙ penes
Ad 11m veniale nullū accipitur ſacramentū: nec penes penā
eius: ⁊ ideo illa ratio nō procedit Ad illud qđ obiꝭ
citur ꝙ plura ꝙ̄ꝫ ſeptē eſſe debeāt: dicendū ꝙ non de-
bēt eſſe plura: qꝛ aqua benedicta ⁊ bn̄dictio ⁊ huiuſ-
modi nō iuſtificāt ex opere operato: ſed potiꝰ ex ope-
re operāte. Itē nō habent ſpecialē formā verborū in
qua fiāt. Item non ſunt ad hoc inſtituta. Et hec tria
exiguntur in omni ſacramēto. ſ. vt ex opere operato
iuſtificet/ ⁊ ex inſtitutiōe ſignificet: ⁊ ex ſanctificatōe
verbi cōferat inuiſibilē gratiā: vt dicit mgr̄ Hugo.
Ad 12m Ad aliud dicendū ꝙ caro ⁊ ſanguis nō poſſunt eſ
ſe materia in noſtris ſacramētis: qꝛ nec in ſacramen
tis veteris legis ſignificabāt ſacramentū ſm rē no-
Ad queſtiūculam. ſtri ſacramenti: vt nūc habemus ea in re. ſ. in eucha
riſtia. Et per hoc patet fere ſolutio ad ſequens: quia
Ad primū in cōtrariū cōcedimus ꝙ veniale nō habet vnū ſacramentū ſub
ſtantialiter cōtra ſe ordinatū. Ad primū aūt dicē-
dum ꝙ habet medicinā: ſed nō quinqꝫ: non propter
ſui multiplicitatē: ⁊ quia non eſt morbus per ſe: ſed
Ad 2m inquantū eſt diſpoſitio ad mortale peccatum. Ad
aliud dicēdū ꝙ hoc eſt de bene eſſe qđ cadit ſub peni
tentia/ ⁊ nō de eſſe: vt infra patebit.

Arti. III. **Queritur de ordine ſacramentorum.**

Ertio queritur de ordine ſacramentoꝝ: vi-
Arg. ꝓmo. det̄ autē ꝙ primū debeat eſſe ordo: qꝛ in ipo
imprimitur caracter excellētie: ḡ inſtituit in
gradu altiori ꝙ̄ꝫ alia: ḡ dignius ⁊ prius. Item or
2o do habet oīa alia in diſpenſatiōe: ḡ videt̄ ꝙ ipſum
3o ſit primū aliꝭs. Itē habet poteſtatē ad actū excel-
lentiſſimū qui eſt conſecrare corpus dn̄i/ ⁊ qđ habet
actū excellentiorē eſt ꝓmū: ḡ ipm eſt primū ſacramen
4o tum. Sed videtur ꝙ penitentia qꝛ ab ipa incepit
dn̄s predicare: ordo aūt operis reſpondet ordini do
ctrine: ḡ eſt penitētia primo ſuſcipienda. Itē Au-
guſtinꝰ dicit ⁊ infra ponit̄ in littera ꝙ nullus nouā
vitā inchoare poteſt niſi peniteat eū veteris vite: ḡ pe
nitentia eſt prior. Itē ſi quis adultꝰ ad baptiſmū 6o
veneritt: nō recipit rē ſacramenti ſine penitētia: quia
fictus eſt: ḡ ipa exigitur ante baptiſmū: ḡ ⁊ ante alia
ſacramenta. Sed adhuc videtur ꝙ euchariſtia ſit 7o
prior: quia illud a ſanctis vocatur ſacramentum ſa-
cramentoꝝ: ḡ digniſſimū eſt: ḡ precedit omnia alia.
Itē ipm cōtinet auctorē omnis gratie: ſed auctor
gratie eſt ante gratiā quālibet vniuerſalē ⁊ particu-
larē: ergo ipm eſt ante oīa ſacramēta: quia omnia
alia imprimūt gratias ſpirituales. Videt̄ autē ꝙ 8o
matrimoniū quia illud ante oīa in paradiſo inſti-
tutū eſt: vt dicit magiſter infra. Per magiſtrū aūt ꝓ
batur ꝙ baptiſmꝰ ſit primū: quia ipe primo agit de
illo/ ⁊ probat ꝙ eſt fundamentū oīum ſacramentoꝝ
Solutio: ordināda ſunt ſacramēta ſm ordinē de Solo.
fectuū cōtra quos ordinant̄/ inter quos priꝰ eſt ori-
ginalis culpa/ ⁊ hanc tollit baptiſmus. Et cōſequēs
eſt pronitas ad malū quā nō tollit baptiſmus: ſed di
minuit: ⁊ ideo cōtra hanc ordinatur cōfirmatio. Ex
pugna autē pronitatis/ ⁊ quaſi ex calore cōcupiſcen-
tie oritur deperditio bonoꝝ ſpiritualiū: ⁊ ideo cōtra
hanc ordinatur tertio loco euchariſtia. Eſt autē pro-
lapſus cōcupiſcentie in actuali peccato: cōtra quod
ordinat̄ penitētia. Reliquie autē debilitatis ſemper
innaſcuntur ꝯtra quas ordinatur extrema vnctio.
Ordo autē ⁊ matrimoniū ſunt ordinata contra de-
fectū cōmunē: ⁊ ordo eſt ante matrimoniū: quia ſm
digniorē generationē eſt: vt patuit ex diuiſiōe: ⁊ hūc
ordinē tenet magiſter. Ad oīa aūt obiecta ē vna Ad obiecta
reſponſio. ſ. ꝙ non probant ordinē ſimpliciter: ſed quo ſimul.
ad hoc ꝙ ꝓcedit ratio: ſꝫ hic penes illud ordo nō cōſi
derat̄ a magiſtro: quia nullū illoꝝ eſt finis ſacramē-
ti niſi id quod iam dictū eſt. ſ. id quod efficit in mor-
bo contra quem ordinatur.

Que ſit differentia inter gratiā donorum Arti. IIII
⁊ virtutū: ⁊ eā que cōfertur in ſacramentis.

Q Varto queritur que ſit differentia inter gra
tiā virtutū ⁊ donoꝝ/ ⁊ illā que eſt in ſacramē
tis. Videtur aūt ꝙ in ſacramentis nō da- Arg. ꝓmo
tur niſi gratia gratis data. Aut eñ ſacramentū reci
pit̄ a ficto: aut a nō ficto. Si a ficto/ ille nullā recipit
gratiā. Si a nō ficto/ ꝯtra ille habet iā accedēs gra-
tiā gratū facientē: ſed nihil eſt in potentia ad id qđ iā
habet: ḡ nō poteſt eā vlterius recipere: ḡ aut nihil re
cipit: aut recipit gratiā gratis datā. Si forte di- Solo
cas ꝙ recipit augmentū gr̄e/ ꝯtra ſi hoc eſt ſubſtātia Obiectio.
le ſacr̄o qđ ꝯfert augmētū gr̄e: cū ſemꝑ ſit gratia au-
gmentanda: videbit̄ ꝙ ſemper ſint ſacramēta iteran
da: ſed hoc eſt falſum: quia principaliora nō iterant̄: 2o
ḡ nō ſunt ad augmentū gratie. Itē videt̄ ꝙ in oī-
bus ſacr̄is non ꝯferat̄ niſi vna gratia probatio: vna
eñ eſt gratia cuius actus eſt vnus: ſed actus vnꝰ eſt
remittere pctm̄: cū ḡ oīe ſacr̄m ſit ad hoc/ videtur ꝙ
oīs gratia ſacramētalis ſit vna ¶ In quo differt Queſtiun-
a gratia que eſt in donis ⁊ virtutibꝫ videt̄ ꝙ in nullo cula.
quia vtrūqꝫ gratū facit habentē/ ⁊ opus eius gratū Solo.
reddit: ḡ nō differt. Si dicas ꝙ gratia ſacramen- Obiectio.
talis eſt contra peccatū: virtutū aūt ⁊ donoꝝ in bo-
nū/ cōtra in natura idē mouens numero eſt a termi-
no ⁊ in terminū: ḡ ⁊ in ſpiritualibꝫ idē eſt mouens a

3º malo ⁊ in bonū. Itē idē ⁊ vnus motus nō habet
niſi vnā formā mouentē/a malo autē in bonū eſt idē
4º ⁊ vnus motꝯ: ergo mouet in eo gratia vna. Itē Gre.
dicit ꝙ dona data ſunt in adiutoriū ↄtra peccati de-
5º fectū: ergo diſtictio nulla Si forte dicas ꝙ eadē ē gra
Obiectio tia que cōfert in his ⁊ in illis. Cōtra gratia in vir
tutibus ⁊ donis habet cōnexionē ita/ꝙ q̄ habet vnā
habet alias: ſic autē nō eſt in ſacramētis: quia habēs
6º vnū ſacramentū/nō habet oīa alia. Item nullo
exiſtente precepto ſiue pctō adhuc erunt virtutes et
dona ⁊ gratia que eſt in eis: ſed nō ſic eſt de ſacramē-
Solo. tis: ergo differens eſt gratia Solutio: bene cōcedo ꝙ
differt gratia ſacramētalis ab illa que eſt in virtuti-
bus ⁊ donis duobus illis modis/quibus probatū
eſt. ſ. quia habita vna ſacramentali nō habentur alie
neceſſario: ⁊ quia nō exiſtente peccato nō eſſent ſacra
Et adhuc duabus alijs modis. ſ. quia ſunt ↄtra de-
fectū qui eſt ordinans in peccatū/vel ↄtra ipm̄ pecca
tum: ⁊ quia in ipſis operatur paſſio chriſti ſpirituali
ter: quoꝝ nullū per ſe cōuenit virtutū ⁊ donorum.
Ad primū Dicendū ergo ad primū ꝙ habita grā virtutū nō
cū obiectiōe per ſe habetur gratia ſacroꝝ: quia virtutes ordinan
tur ad actus meritorios: ſed ſacrā ↄtra defectū pecca
ti: ⁊ ideo licet nō fictus habeat gratiā virtutū: nō ta
mē oportet quin bene poſſit eſſe in potentia recipien
di grām ſacramētalē: ⁊ hec eſt ſibi gratia prima/ſi an
te nō habuit vel augmentū grē/ſi ante habuit gratiā
hoc aūt ꝙ augmentat gratiā ipm̄ ſacramentū nō cō
uenit ei per ſe: ſed inquantū aliā gratiā nō eandē pri-
mū inuenit in ſubiecto. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad pri-
Ad 2m mū. Ad aliud dicēdū ꝙ ſupponit vna falſa ꝙ actꝯ
grē ſacramētalis ſit vnus: licet eīm in genere ſit vnꝯ
qui eſt gratum facere: tamē ſpecialiter differt: vt pa-
tuit ſup̄ ī diuiſione: q̄ vna grā ꝑ ſe tollit originale ⁊
Ad q̄ſtiūcu- alia actuale: ⁊ ſic de alijs Ad aliō dōm ꝙ differt a
lā cū reliq̄s donis ⁊ virtutibꝫ in hoc ꝙ dona ⁊ virtutes dicūt ꝑ
obiectis fectiones potentiaꝝ ad actū: ſacramētalis autē gra-
tia dicit perfectionē ↄtra morbū peccati: motus aūt
a malo ad bonū quādoq; eſt vnus et quādoq; duo:
quādo eīm per ſe intendit bonū ad hoc/tunc eſt motꝯ
in illud: ⁊ ille per cōſequēs recedit a ↄtrario/ ⁊ tunc
eſt motus vnus: ſed quādo ſunt grē nō in motu cōſi-
derate: ſed vt habitus perficientes/tūc nō oportet ꝙ
ſint ↄtra malū per ſe: quia virtutes ⁊ dona non ſunt
contra malum per ſe: ſed potius habitus perficiens
Ad 3m potētias ad actus: ſed ſacrā nō: immo medent vulne
Ad 4m ribus pctī per ſe. Ad aliud patet ſolutio per idē ad
⁊ 5m dictū Gre. ergo nō dicendū ꝙ adiutoriū ipē nō vocat ꝑ
modū medicine: nec defectū talē notat qui eſt ex pec-
cato ⁊ inclinans in id/ſed vocat defectū penā ſicut eſt
ignorātia faciendoꝝ/ ⁊ debilitas opabiliū: ſed ſacrm̄
eſt medicina cōtra defectū inclinantē in malū vniuer
ſaliter: ⁊ ideo nullū ſacrm̄ vel grā ſacramentalis de-
terminatū eſt ſpeciali potētia aīe ſicut dona ⁊ ꝟtutes.

Quid ſit ſacramentum

Sacramentū eſt ſacri rei ſignū. Dicit tm̄ ſa-
cramentū etiā ſacrū ſecretū: ſicut ſacramen
tū diuinitatis: vt ſacramētū ſit ſacrū ſignās
⁊ ſacrū ſignatū: ſ; nūc agit de ſacramēto ſm̄
a qd̄ eſt ſignū. Itē ſacramētū ē inuiſibilis gra
tie viſibilis forma. Signū vero eſt res pter ſpe
ciē quā ingerit ſenſibꝯ: aliqd aliud ex ſe faci
ens ī cognitionē venire. Signoꝝ vero alia ſūt
naturalia: vt fumꝯ ſignificās ignē: alia data Ꝙ differāt
Et eoꝝ q̄ data ſūt: q̄dā ſunt ſacramēta: q̄dā ſignū et ſa-
nō. Oē eīm ſacramentū eſt ſignū: ſed nō ecō- cramentū.
uerſo. Sacramētū eiꝯ rei ſimilitudinē gerit
cuiꝯ ſignū eſt. Si enī ſacramēta nō haberent
ſimilitudinē reꝝ quaꝝ ſacramēta ſūt: ꝓprie Quid ꝓprie
ſacramēta nō dicerent. Sacramentū enī ꝓ- dr̄ ſacrm̄
prie dr̄ qd̄ ita ſignū ē gratie dei: ⁊ inuiſibilis
gratie forma: vt ipſiꝯ imaginē gerat ⁊ cā exi b
ſtat. Nō ergo ſignificādi tm̄ gratia ſacramenta
inſtituta ſunt: ſed etiā ſanctificādi. Que enī
ſignificādi gratia tm̄ inſtituta ſūt ſolū ſigna
ſunt ⁊ nō ſacramēta: ſicut fuerunt ſacrificia
carnalia ⁊ obſeruātie cerimoniales veteris c
legis q̄ nunq̄ poterāt iuſtos facere offeren- Leuit. 6.
tes: q̄ vt ait aplꝰs: Sanguis hircoꝝ ⁊ thau Hebre. 9.
roꝝ ⁊ cinis vitule aſperſus: inq̄natos ſctifi-
cabat ad emūdationē carnis: nō aīe. Nā in-
q̄natio illa erat cōtactꝯ mortui. Vn̄ Augu d
ſtinꝯ: Nihil aliud intelligo inq̄nationē quā
lex mūdat niſi ↄtactū mortui hoīs: quē q̄ te-
tigerat īmūdꝯ erat ſeptē diebꝯ: ſed purifica
bat ſm̄ legē die tertio ⁊ ſeptimo: ⁊ ita mūdꝯ
erat vt iā intraret in tēplū. Mūdabāt etiā in
terdū a corꝑali lepra illa legalia. S; nunq̄ Romā. 3.
ex oꝑibꝯ legis aliq̄s iuſtificatꝯ ē: vt ait aplꝰs e
etiā ſi in fide ⁊ in charitate fierēt. Quare: q̄
impoſuit ea deus in ſeruitutem non in iuſti-
ficationem: ⁊ vt figura futuri eſſent: volens
ſibi ipſi potiꝯ offerri ea q̄ idolis. Illa ergo ſigna
erāt: ſed tm̄ ⁊ ſacramēta: l; minꝯ ꝓprie in ſcri
ptur̄ ſepe vocant: q̄ ſigna erāt rei ſacre quā
vtiq; nō p̄ſtabāt. Illa aūt aplꝰs opa legꝭ di- f
cit q̄ tm̄ ſignificādi grā vl̄ in onꝯ inſtituta ſūt

Queritur de diffinitionibus ſacramenti. Arti. V.

Einde querit de his q̄ dicunt in lrā: ⁊ que- F
d rit primo de hoc qd̄ dicit ibi: [Sacrm̄ eſt ſa
cre rei ſignū.] Et vt melius intelligat q̄ſtio Prima dif
cōgregent oēs ſimul diffinitiōes ſacrī Et prima eſt finitio.
iſta: ſacrm̄ eſt ſacre rei ſignū. Scd̄a ponit infra in 2a
lrā: [ſacrm̄ eſt inuiſibilis grē viſibilis forma: cuiꝯ ſi-
militudinē gerat ⁊ cā exiſtat Aug. ſic diffinit ſacra 3a
mentū in quo ſub tegumēto viſibiliū reꝝ diuina vir
tus ſecretiꝯ operat ſalutē. Hugo ſic: Sacrm̄ ē cor 4a
porale vel materiale elementū oculis extrinſecꝯ ſup-
poſitū: ex ſil̄itudine repñtās: ex inſtitutiōe ſignifi- Arg. ꝓmo
cās: ⁊ ex ſctificatiōe inuiſibilē grām cōferēs. Obij ↄtra primā
cit aūt cōtra primā: q̄ ſerpēs in palo erectꝯ Nume. 2º
21. fuit ſacre rei ſignū. Itē crux tabernaculū tēplū
oīa eīm hec ſunt ſigna ſacraꝝ reꝝ: et tm̄ nō ſunt ſacrā
ve. le. vel no. Oē aūt ſacrm̄ vel eſt ve. le. vel no. ergo vi- 3º
det ꝙ diffinitio ſit ibi pluſq̄ diffinitū: ergo mala eſt.
Itē Hugo dicit ꝙ ſacrm̄ ꝑficit in tribꝫ. ſ. ꝟbis: re- 4º
bus ⁊ factis: verbis vt orōnes: rebꝫ vt oleū/aq̄/chriſ
ma ⁊ hmōi: factis/ vt genuflectiōes/ bn̄dictiōes / et
hmōi: ergo videt ꝙ ſm̄ hāc diffinitionē multoplura ſint

ſacra q̄ʒ illa q̄ enumerant̃. Itē vita bona ē ſacre rei
ſignū ⁊ cauſa: qꝛ vite eterne: ğ videt̃ eſſe ſacr̃m qđ fal
Obijcit̃ p̄- ſum eſt. Ulteriꝰ obijcit̃ de ſcđa cū em̄ dꝛ viſibilis
mo de 2ª. forma: non videt̃ oī ſacr̃o ꝯuenire: qꝛ in quibuſdam
non eſt viſibile ſicut in cōfeſſiōe potiꝰ eſt audibile q̄ʒ
2º viſibile. Itē caracter baptiſmalis (vt infra dicet̃)
eſt ſacr̃m/ ⁊ tn̄ nō eſt viſibile: ğ videt̃ ꝙ nō ſit genera
Queſtiun- le ꝙ dicit de forma viſibili. P̄ q̄rit̃ q̄lit̃ accipit̃ ibi:
cula. Forma aut ei eſt extra aut ītra. Si extra/ tūc eſt exē
Obiectio. plaris. Sed ꝯtra exēplaris eſt iuxta quā aliud fit
ad formā eandē: ſed nullus dimergit̃ vt ſicut fit ī ba
ptiſmo/ vel alio ſacramēto: ita ⁊ ipe facit baptiſando
vel aliud ſacr̃m ꝑficiēdo: ğ nō eſt ibi talit̃ ſumpta for
ma. Si aūt eſt forma intra: cōtra illa ſemꝑ ꝯſiſtit in
verbis: ſicut Aug. dicit infra: Accedat verbū ad ele-
mentū/ ⁊ fit ſacr̃m: ğ nō deberet dici viſibilis: ſed au
3º dibilis. P̄ loq̄ndo ſm̃ hoc eſt falſa: qꝛ ſacr̃m nō eſt
ſua forma ſicut nec ſua materia: ſed eſt illud qđ eſt ex
Sol'o. vtriſqʒ cōpoſitū Si aūt dicas ꝙ forma dicit̃ qua-
ſi foris manēs: ſicut dꝛ forma quarta ſpēs quātitatꝭ
Obiectio. hoc nihil eſſe videt̃: qꝛ illa forma nō videt̃ eſſe niſi ali
cuiꝰ quāti: eſt em̄ illa forma idē qđ figura rōe diffe-
rens tm̄ ſacr̃m autem nulliꝰ eſt figure ğ nec alicuius
4º talis forme. Itē obijcit̃ de hoc q đ dicit̃: cuiꝰ ſimi
litudinē gerat. Similitudo em̄ (vt dicit Boecius) eſt
rerū numero differentiū eadē qualitas: nō aūt eadē
qualitas eſt ſpūaliū ⁊ corꝑaliū cū ğ elementū ſit ma-
teriale ⁊ corꝑale ipm̄ ſacr̃m nō pōt hr̄e eandē qualita
5º tē cū aīa interiꝰ: ğ nec habet ſimilitudinē. Ulteriꝰ
querit̃ cuiuſmōi cā exiſtit: aut em̄ efficiēs aut forma
lis aut materialis aut finalis. Patet aūt ꝙ non effi-
ciēs: qꝛ nihil eſt cauſa efficiēs gr̃e niſi ſolꝰ deꝰ: vt dic
6º btūs Bern. ſacr̃m aūt nō eſt deꝰ. Item nō forma
7º lis: qꝛ tūc eēt ſacr̃m aliqđ intraneū qđ daret eſſe gr̃e
qđ nō pōt eſſe. Itē corꝑale nō pōt eſſe forma ſpūa-
8º lis: ğ ſacr̃m qđ eſt ſp corꝑale nō eſt forma gratie inte-
rioris. Sil'r videt̃ nō eſſe materialis: qꝛ nec eſt ma
teria in qua ſit gr̃a: nec ex qua: ꝙ nō in qua hoc patet
qꝛ nihil eſt materia in qua: niſi qđ eſt ſubiectū gratie
ꝓpriū: hoc aūt nunq̄ʒ eſt corꝑale: ſed aīa vel ſubſtā-
tia rōnalis alia. Ex aūt nō ex qua hoc iterum patet:
9º qꝛ gr̃a nō habet talem materiā cū ſit forma ſimplex.
Sol'o Sil'r nō eſt finalis: gr̃a em̄ nō pōt eſſe ꝓpter ſacr̃m
Obiectio. ſed potiꝰ ecōuerſo: ğ nullo mō videt̃ eſſe cā. Si au
tē tu dicas vt ſup̄ ſuppoſitū ē ꝙ ē cā diſponēs in ſub-
iecto: hoc nō videtur: qꝛ cā diſponēs debet attingere
ſubiectū qđ diſponit: ſacr̃m aūt nō attigit animā in
eſſe ſacr̃ali: ſed corpꝰ tm̄: ğ videt̃ ꝙ nō ſit cā diſponēs
10 Itē diſpoſitio aut eſt vltima neceſſitas: aut ē citra
vltimā. Si aūt eſt vltima: ğ talis forma nunq̄ʒ eſt ſi-
ne illa/ qđ nō eſt veꝝ: qꝛ gratia ⁊ ſalus (vt dicit̃ infra)
nō ſunt alligate ſacr̃is. Si aūt citra vltimam: ğ non
eſt neceſſaria: ſed poteſt ꝯtingere vt ſacr̃m ſuſcipiatur
ab aliquo nō ficto: ⁊ nō recipiat̃ gr̃a vt videt̃: ğ nullo
Sol'o. mō eſt cauſa. Si aūt dicas vt fere oēs antiqui di-
xerūt ꝙ ſacr̃m eſt cauſa ſicut vas: dicit̃ em̄ ſacramen
tū cōtinere gr̃am: vt pixis medicinā: hoc nihil videt̃
Inſtantia. qꝛ pixis nulla cauſa medicine vel ſalutis eſt: ğ ſacr̃m
ſm̃ hoc nō haberet aliquā cauſalitatē reſpectu gratie
Obijcit̃ p̄- Ulterius obijcit̃ de tertia q̄ eſt Auguſtini: nō em̄
mo de 3ª videt̃ eſſe ꝓpriū ſacr̃o ꝙ tegat: ſed potiꝰ ꝙ apiat cū
2º debeat oñdere gr̃am. P̄ ꝙ hic dicit̃ diuina virtus
nō videt̃ cōuenire ſacr̃o: qꝛ ſacr̃m ꝑ ſe debet habere
cauſalitatē: qꝛ aliter male diffiniret̃ ꝑ rationē cauſe.

Obijcit̃ etiā de quarta q̄ eſt Hugonis nō em̄ vi- Obijcit̃ de
det̃ differētia inter repſentare ⁊ ſignificare: ğ videt̃ ꝙ quarta.
ſupfluat vnū illoꝝ. Sol'o iſte q̄ttuor diffinitiones Sol'o.
dant̃ de ſacr̃o ita ꝙ prima eſt de ſacr̃o in genere: ſeq̄n
tes aūt tres ſunt date de ſacr̃o no. le. Et prima conſi
derat ea q̄ ſunt ꝓprietas materie ⁊ forme ipiꝰ ſacr̃i: ex
materia em̄ hēt ſignū eſſe: ex forma autē hēt ꝙ ſit cā.
Scđa aūt cōſiderat efficienter oꝑans in om̄i ſacr̃o.
ſed quarta colligit oīa materialiter ⁊ formaliter exi-
ſtentia in ſacr̃o ſicut corꝑale elementū eſt in ſacr̃o ma
teria: ⁊ huic ꝯiuncta eſt ꝓprietas naturalis q̄ aptitu-
dinē hēt repſentādi gr̃am: ſicut refrigeriū aq̄ repſen-
tat refrigeriū gr̃e ab incendio fomitis: ⁊ humidū aq̄
vim ablutiuā gr̃e ad deponendas ſordes ſpūales in
aīa: ꝙ aūt hec repſentatio actualiter ducat in gratiā
habet ex inſtitutiōe diuina: ſed ex ſctificatione forme
verboꝝ habet cōferre gratiā inuiſibilē. Et ſic patet
ſol'o eiꝰ qđ poterat queri penes quid ſumant̃ iſte dif
finitiōes cū vniꝰ rei vnica ſit diffinitio Dicat̃ ğ ad Ad primū
primū ꝙ in diffinitōe ſacr̃i ſacra res ⁊ ſignū ſumunt̃ cōtra p̄mā
in coartata ſignificatione. ſ. vt dicat̃ res ſacra q̄ ordi ⁊ ſecundā.
nata eſt vt medicina contra morbū: et ſignū dicatur
qđ ponit ſimilitudinē ad illā ex inſtitutione diuina: ⁊
tūc diffinitio illa nō ꝯuenit niſi ſacr̃o ve. le. vel noue.
Si tn̄ velit al's dicere ꝙ ſacr̃m diffinit̃ ꝓ q̄cūqʒ re
ſacra ſiue actiue ſiue paſſiue dicat̃ ſacr̃m/ nō peccabit
qꝛ hoc videt̃ velle magiſter in lr̃a per diuiſiōes ſacre
rei/ ⁊ ꝑ diuiſiones ſigni q̄s ſubijcit. Sed tn̄ qꝛ ſignū
nō ē ſignatū debet ꝓprie loquēdo differētia eē int̃ ſa
cramētū qđ ſignū dꝛ ⁊ ſacrā rē q̄ dꝛ eē ſignata: ſꝑēs
aūt crux et hmōi nō ſunt inſtituta ad ſignificandum
hmōi ſacr̃m: ſed potiꝰ ad fugandū demones/ ⁊ oſtē-
dendā paſſionē in typo aliquo: vel ad oſtendendā di
ſpoſitionē dei ſicut tabernaculū faciebat Ad aliud Ad 3m
dicendū ꝙ magiſter Hugo loquit̃ ibi de q̄cūqʒ ſacr̃o
qđ ꝑtinet ad cultū: ⁊ non ꝓ illa ꝓpria rōne accipit ibi
ſacr̃m Ad aliđ dđm ꝙ vita bona eſt gr̃e cā ⁊ ſalutꝭ Ad 4m
ſed nō oſtēdit ea in ſigno ſil'itudinis: ſed potiꝰ in ſigno
qđ eſt vt meritū eſt cauſa premij: ⁊ de tali ſigno non
intelligit̃ qn̄ ſignū ponit̃ in diffinitōe ſacr̃i. Ul' dica
tur ꝙ non hēt bona vita ſignificare ſalutē ex inſtitu-
tiōe: ſed potiꝰ ex ſe. Uel iteꝝ pōt dici ꝙ bona vita ex
oꝑe operāte oꝑat̃ ſalutē: ⁊ non ex opere oꝑato: ſacr̃m
aūt ex oꝑe oꝑato: ⁊ ſic patet ꝙ bona vita nō eſt ſacr̃m
Ad id qđ ſubijcit̃ de ſcđa dicendū ꝙ viſibile exten Ad p̄mū cō
ſo noīe ponit̃ in diffinitiōe ꝓ ſenſibili eo ꝙ viſus ge- tra ſecundā
neralior ſenſus eſt q̄ ad obiecta ⁊ dignior Ad aliđ Ad 2m
dđm ꝙ caracter baptiſmalis accipitur vt res ⁊ vt ſi
gnū: ſm̃ ꝙ accipit̃ vt res: ſic non eſt ſacramentū: ſm̃
autē ꝙ accipitur vt ſignū: ſic eſt ſacramentū/ ⁊ tunc
licet ſit in ſe inuiſibilis/ tamen relatus ad actionem
exteriorē ipe eſt viſibilis: ipe em̄ ſm̃ ſe nō eſt ſacramē
tum: ſed potius vt reductus in tinctionem exteriorē Ad queſtiū
Ad aliud dicendum ꝙ forma dicitur hic foris ma culā cū ob-
nens ⁊ tanſſumitur: quia ſicut per figure cōuenien- iectis.
tiā cōfigurat̃ res rei: ita per ſimilitudinis cōuenien
tiā cōfigurat̃ actio exterior actioni interiori in ſacr̃o
⁊ ideo nō ꝓcedit obiectio: qꝛ tranſſumpto mō ſumit̃
ibi forma Ad aliud dicendū ꝙ ſimilitudo ſumitur Ad 3m
ibi ſm̃ ꝓportionalitatē eſt em̄ ſm̃ Boe. ī 2º. arithme
tice ſil'itudo reꝝ differētiū eadē q̄ntitas: ⁊ ꝓportio ē
ſil'itudo habitudinis inter duo: ſed ꝓportionalitas ē
ſil'itudo ꝓportionum inter q̄ttuor. Et tūc dicemꝰ ꝙ
ſumenda eſt proprietas elementi exterioris ad effe-

ctum quem habet in corpoꝛe in parte vna ⁊ pꝛopꝛie
tas gratie per effectum quem habet in anima in ꝑte
alia:et ponenda eſt allegoꝛice vel metaphoꝛice ſimi-
litudo inter illas duas pꝛopoꝛtiones/ ſicut ſe ha-
bet elementū in vi refrigeratiua ⁊ ablutiua ad coꝛ-
pus ita gratia ad animam ſm metaphoꝛam ⁊ tunc
Ad oīa q̄ obijciūt de cā vſq₃ ad ſolutionē. ceſſat obiectio. Ad aliud dicendū ꝙ cauſa eſt ſacra
mētū vt diſponēs in ſubiecto ⁊ eſt diſpoſitio q̄ eſt ne
ceſſitas q̄ꝫtū eſt de ſe:nō tñ ſequit̄ ꝙ ſemꝑ opet̄ ſ₃ ſe-
quit̄ ꝙ q̄ꝫtū eſt de ſe ſemꝑ opet̄:ſi em̄ ille fict⁹ eſt tunc
Ad id qđ eſt ɔ ſolutionē ponit obicē. Ad id aūt qđ ɔ obijcit dicēdū ꝙ attin-
git ꝑ ſilitudinē ꝓpoꝛcionabilitatis ⁊ vt⁹ ex ſctificatio
ne. vt dicit Aug⁹ infra diſt. 3ª. Uñ eſt hec vis in aq̄
vt coꝛpus tāgat ⁊ coꝛ abluat niſi ex vbi inuocatiōe.
Ad. IIm. Ad aliud dicendū ꝙ nō ſequit̄ ꝙ ſit ſalus alligata
ſacramēto:q₂ dicit magr̄ Hugo in illis quidē eſt/ſed
nō ex illis vt cā efficiēte/ ⁊ ita intelligit̄ ꝙ nō alliga-
uit. Si aūt q̄rit̄ ad quā cām reducit̄ illa diſpoſitio di
cendū ad materiā:q₂ q̄cq̄d eſt ante foꝛmā de diſpoſi-
tionib₉ materie totū ſubijcit̄ foꝛme cū ipa materia ſic̄
pat₃ in ſcuto qñ dealbat̄ aſſer cū albedine ſubijcit̄ au
ro/qđ poſtea ſupꝑducit̄ albedini vel ſcuto albo. Ad
Ad obiectū ɔ ſolōnē antiquoꝝ id aūt qđ obijcit̄ de vaſe dicendū ꝙ bñ dicebāt antiq̄
ſed ipi accipiebāt vaſa medicinalia q̄ habebāt vim di
ſponēdi ad ſanitatē ſicut vaſa de tamariſco vinū di-
ſponūt ad ſalutē ɔtra epatis īfirmitates. Uel dixeīt
Ad id qđ ē ɔ tertiā ꝓo. vaſa opantia ad medicinā ſicut cliſtere ⁊ embrotū ⁊
hmōi/ ⁊ tūc obiectū nō habet locū. Ad aliud dicē-
dū ꝙ Aug⁹ vocat ibi tectū id qđ nō ꝑ ſe videt̄: videt̄
tñ in ſilitudine/ ⁊ hoc eſt qđ dicit Dionyſi⁹ in eccl'ia-
ſtica hierarch. c. I. Non poſſibile nr̄o aīo ad īmateria
lē celeſtiū hierarchiā aſcēdere imitationē ⁊ ɔtēplati-
onē niſi ea q̄ ſm ipm eſt manuductiōe vtat̄:viſibiles
quidē foꝛmas inuiſibilis pulcritudinis arbitratus
ſenſibiles ſuauitates figuras inuiſibilis diſtributio
Ad 2m nis. Ad aliud dicendū ꝙ diuina vtus in ſacramē
tis effectiue opat̄/ ⁊ iō nō tollit̄ q̄n in ſacr̄o remane-
at cauſalitas diſpoſitōis ⁊ h̄ eſt qđ dic̄ Hugo in. 8ª
ꝑte libꝛi ſacramētoꝝ ſic: Nō ad h̄ ſunt inſtituta ſacra
mēta vt ex eis eſſet qđ in eis eſſet:ſed vt ꝑitiā ſuā me-
dicus oſtēderet/in illo remediū ꝑparauit a quo occa-
Ad id qđ eſt ɔ quartā. ſionē moꝛbi languidus accepit. Ad id qđ obijcit̄
ɔtra vltimā dicendū ꝙ repn̄tare ⁊ ſignificare diffe-
rūt ſicut aptitudo ꝑ naturā ⁊ cōplementū ꝑ artē:aq̄
em̄ de aptitudine naturali habet ſignificare refrige
riū fomitis ⁊ loturā culpe ſed vt h̄ actu faciat opoꝛ₃
inſtitutionē addeſſe/ſicut materia aliq̄ aptitudinem
habet ad aliq̄d ⁊ complet̄ ꝑ opus artificis.

Arti. VI B **An in ſacramētis ſignū ſit res aliqua.**

D Einde q̄rit̄ de hoc ꝙ dicit ibi [Signū vo eſt
res que ꝑter ſpeciē quā ingerit ſenſib₉ ⁊c̄.]
vbi ſ. a. In ꝑmo em̄ libꝛo diuidit magr̄ tra-
Arg. ꝑmo ctatū ſacre ſcripture q̄ eſt de reb₉ ⁊ ſignis:ꝰ videt̄ ꝙ
2° ſignum nō ſit res. Itē videt̄ ꝙ falſum dicat in hoc
ꝙ dicit ex ſe:q₂ ſacramentū non facit ex ſe ſed ex inſti
Solō tutione vt videtur. Solō magiſter accipit hic ſi-
Ad ꝑmū gnum ꝓut cadit ſub intentione rei: quia ſicut dictū
eſt in ꝑmo libꝛo quādo diuiditur tractatus in res ⁊
ſigna:diuiſio illa potius eſt per diuerſos modos rei
q̄ꝫ per diuerſas res/ ⁊ tm̄ valet ſicut abſolutū ⁊ rela-
Ad 2m tum ad aliud ſignificandū. Ad aliud dicēdum ꝙ
ſignum facit ex ſe hoc eſt ex ſe ſigno ſiue foꝛmal'r acce
pto: hoc enim facit res ex ſe qđ facit ex ſua foꝛma ⁊
qđ cadit in ſua diffinitiōe ⁊ hoc nō repugnat ſue in-
ſtitutioni:quia ſignum a deo ⁊ pꝛecipue ſacramēta-
le foꝛmam accipit ab inſtitutione licet aptitudinem
habeat a natura vt pꝛius dictū eſt.

An ea que ſignificandi gratia tm̄ inſtitu- ta ſunt:ſint ſolum ſigna ⁊ nō ſacramenta: Arti. VII D

E Inde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Que igit̄
ſignificandi tm̄ gratia inſtituta ſunt/ ſolum
ſigna ſunt ⁊ non ſacramenta ⁊c̄.] vi ſ. b. Cō
tra hoc videtur eſſe qđ ſupꝛa dixit ꝙ ſacramentū eſt Argu. ꝑmo
inuiſibilis gratie viſibilis foꝛma:illa autem que tm̄
ſigna erant fuerunt talia vt agnus paſchalis ⁊ alia
quedam:ergo fuerunt ſacramēta. Item ipē infra 2°
diuidit ſacr̄m in ſacr̄m ve. ⁊ no. le. ergo illa ſūt ſacra Queſtiūcu
mēta ſicut ⁊ iſta. P. ipē vocat ea hic ſacrificia carna la ꝑma.
lia ⁊ obſeruātias cerimoniales: ⁊ hoc nō videtur:di 3°
cit em̄ apl's Rom. 4. Lex quidē ſancta ⁊ mandatū
ſanctū ⁊ iuſtum ⁊ bonum:ꝰ non erat carnale. Si di Solō.
cas ꝙ carnale erat carnaliter intelligentib₉. Contra Obiectio.
quia intelligēs ſuo intellectu nihil poteſt mutare de
re:res enim in ſe eſt hoc qđ eſt non ex comparatione
intellectus mei vel alterius. P. ſm eandē rationē 4°
poterit etiam noua lex carnalis eſſe: quia aliq̄ carna Queſtiun-
liter intelligebant ⁊ adhuc intelligūt ſicut dicit xp̄s cula 2ª
Joh. 6. Spiritus eſt qui viuificat:caro autē nō pꝛo
deſt quicq̄ꝫ. P. quare vocāt̄ cerimoniales: nō eni 5°
poteſt dici ꝙ dicunt̄ cerimonialia a carie que eſt pu-
tredo ligni quia īmunda erant:hoc enim habeo pꝛo
incōuenienti ꝙ aliqua de cauſa īmunda pꝛeceperit
deus. Item nihil īmundum pertinet ad cultum 6°
dei:ſacrificia autem illa pertinebant ad cultum dei:
ergo illa ſacrificia nihil habebant īmundū. P. ſe- 7°
pe dicitur de ſacrificio ꝙ erat in odoꝛem ſuauiſſimū
domino:ergo nihil erat ibi de carie. Si autem di Solō.
cas ꝙ dicuntur cerimonialia a cera/ videtur ꝙ hoc Obiectio.
non ſit verum:quia cera non dicit aliquid pertinēs
ad cultum diuinū. Solutio dicendū ꝙ magiſter Solō.
determinat ſacramentū ſm ſuum maximū poſſe/ ⁊ h̄ ad ꝑm ⁊ 2m
non eſt niſi in ſacramento no. le.:qđ eſt cauſa ⁊ ſignū
⁊ ideo illa que tm̄ ſigna fuerunt dicit non eſſe ſacra-
menta:quia etiam in veritate illa non fuerunt ſacra-
menta niſi ideo quia noſtra ſacramenta ſignificabāt
⁊ hoc infra pꝛobabitur per autoꝛitatē. Per hoc etiā
pat₃ ſolutio ad ſequens: quia infra ſumit generali⁹
ſacramentū q̄ꝫ hic. Ad aliud dicēdum ꝙ carnalia Ad q̄ſtiūcu
erant ꝓpter carnalem ritum/ ⁊ ꝓpter carnaliter ſerui lā pꝛimā.
entiū ſtatum. offerebant̄ ei tunc ſacrificia de reb₉ car
nalibus que ſignificabāt res que ſunt ſacrificia ſpiri
tualia. de quib₉ dicit Pſ. Sacrificiū deo ſpūs con-
tribulatus coꝛ contritum ⁊ humiliatū deus nō de- Pſ. 50.
ſpicies. Et tunc erat ſtatus carnaliū ⁊ ſi aliqui ſpiri
tualia offerebant illi ꝑtinebāt ad no. teſt. Ad aliud
dicendum ꝙ lex dicitur ſancta ratione moꝛalium ⁊ Ad obiecta ɔ ꝑmā q̄ſtiū
ratione figure:quia nō ſanctificat niſi ꝑ fidem media culā.
toꝛis. Ad aliud dicendū ꝙ cerimonialia dicuntur Ad q̄ſtiun-
vt mihi videtur eo ꝙ ꝑtinebant ad cultum diuinum culā 2am cū
Unde Tullius in fine ꝑme rhetoꝛice dicit ꝙ religio reliq̄s obie
eſt que cuidā nature quā ſuperioꝛē vocant curā ceri- ctis.
moniāq₃ affert. Et eſt compoſitū a munia qđ eſt obſe
quiū vel cultus ⁊ cere que eſt dea frugum:quia foꝛte
illa pꝛimo colebat̄ ⁊ a ſuo cultu ad diuinum cultum
eſt tranſſumptum.

An offerre ſacrificia carnalia ſit bonū in ge- nere ⁊ an fuit iuris natural' ⁊ an iuſtificabāt: Arti. VIII. I

Ein de querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Q nunq̃
d poterãt iuſtos facere offerẽtes] vt ſ. Et q̃rũ
tur tria q̃ꝝ ꝑmũ eſt vtrũ offerre talia fuit bõ
nũ in genere. Scđo vtꝝ fuit iuris naturalis. Ter-
Arguit̃ pº tio vtrũ iuſtificabãt. Ad primũ ꝓcedit̃ ſic bonũ in
genere eſt bonũ ẜm pn̄m ſubiectũ moris / ⁊ h̄ eſt actꝰ
volũtariꝰ ſicut debita materia / vt paſcere eſuriẽtẽ /
veſtire nudũ: ğ ſimlr̃ erit offerre cui offerendũ eſt: ğ
videt̃ ꝙ ſi informaret̃ charitate ꝙ erit meritoriũ / cre
aturã aũt offerre deo / eſt offerre cui offerendũ eſt: ğ
hoc informatũ charitate poterat eſſe meritoriũ vite
2º eterne. Itẽ nihil eſt in ſpẽ qđ nõ ſit in genere: ſacri-
ficia offerre eſt in ſpẽ virtutis latrie: ğ eſt in genere bo
In ꝯtrariũ nũ: ğ eſt bonũ in genere vt videt̃. Sꝫ ꝯ occidere pe-
arguit̃ pº cus vt cõburat̃ oĩno videt̃ ĩutile. Ps. 49. Nunqd
mãducabo carnes taurorꝝ / aut ſanguinẽ hircorꝝ po-
tabo: ĩmola deo ſacrificiũ laudis ⁊c. ğ videt̃ ꝙ ſacri
De 2º arg. ficia offerre nunq̃ fuit de genere bonorꝝ. Ad ſcđm
ꝑmo ſic. ꝓcedit̃ ſic: Oblatio ſacrificiorꝝ in lege naturali ince-
pit ⁊ in lege moyſi fuit: ğ videt̃ ꝙ natura ĩclinauerit
2º ad h̄: ğ eſt de iure naturali. Itẽ oẽs tenebãt̃ agno-
ſcere liberatorẽ futurũ ꝑ nature inclinationẽ ſed illũ
oſtẽdebãt ſacrificia: ğ natura ĩclinabat ad ſacrificio-
Argu. ꝑmo rũ oblationẽ. Sed ꝯtra quicqd eſt de iure natura
in ꝯtrariũ li ꝑmãſit ⁊ ꝑmanet in le. no. ſacrificiorꝝ oblatio nõ ꝑ-
2º manet ğ nõ fuit vnq̃ de lege naturali. Itẽ qđ na-
turale eſt idem eſt apud oẽs: ꝯſtat aũt ꝙ nõ oẽs offe-
Ad t̃tiũ ar- rebãt ſacrificia: ğ videt̃ ꝙ nõ erat naturale. Ad ter
guit̃ pº ſic tiũ ꝓcedit̃ ſic: dicit Beda ꝙ ſacrificia ſuo tp̄e confere
bãt vitã eternã: nihil aũt ꝯfert vitã eternã niſi qđ iu-
3º ſtificat: ğ ſacrificia illa iuſtificabãt. Itẽ quicqd p̄ci
pit deus ad faciendũ ip̄e vult fieri / ⁊ dico ad faciẽdũ
ꝓpter p̄ceptũ factũ Abrae / nõ ad faciẽdũ ſed ad ꝓbã-
dũ ſacrificia p̄cepit deus ad faciendũ: ğ illa voluit fi
eri. inde ſic quicqd deus vult fieri / ſi fiat ex charitate
meritoriũ eſt / ſacrificia voluit fieri deus ğ ſi fiebant
ex charitate erant meritoria ğ iuſtificabãt. Si di-
Sol'o. cas ꝙ hoc meritũ eſt ex virtute charitatis ⁊ nõ opis /
Inſtãtia pª hoc nihil eſt: q2 omne meritũ eſt virtute charitatis ⁊
2ª nõ opis. Item moralia etiã nõ iuſtificabãt niſi cũ
Sol'o. charitate fierẽt: ğ hec nõ eſt ratio. Si forte tu di-
Obiectio cas ꝙ habebãt hoc ex eo ip̄o ꝙ ſignificabãt nr̃a ſacra
prima. mẽta. ꝯtra circũſcribamꝰ ſignificationẽ ⁊ remaneat
p̄ceptũ de offerẽdis ſacrificijs tũc p̄cipit ea deus ad
3ª faciendũ ⁊ tunc eadẽ rõ q̃ primũ. Item in ſcđa p̃te
diſtinctiõis in tractatu de circũciſiõe dicit Gregoriꝰ
qđ apud nos valet aqua baptiſmi / h̄ egit apud vete
res circũciſio vel virtꝰ ſacrificiorꝝ: ğ illa ſacrificia ha
bebant virtutẽ abſoluẽdi a culpa ⁊ hec nõ abſoluit̃ ſi
In ꝯ̃riũ ar. ne gr̃a: ğ ꝯferebãt gratiã vt videt̃. Sed ꝯtra diffe
ꝙ nõ. ꝑmo. rẽtia eſt inter illa ſacramẽta no. le. ꝙ illa nõ ſunt va-
ſa ꝯtinẽtia gr̃am: noſtra aũt ſũt: qđ aũt nõ eſt gr̃a in
ſe / ⁊ nõ ꝯtinet eã nõ iuſtificat: ğ ſacrificia illa nõ iuſti-
2º ficabãt. Itẽ ſi iuſtificabãt q̃rit̃ ad quẽ effectũ iuſti-
ficabãt ꝯſtat ꝙ nõ ad collationẽ gr̃e: q2 h̄ negat apl's
⁊ habet̃ in lr̃a. Sꝫ ꝙ nec ad dimiſſionẽ pene ſic ꝓba
tur: q2 pena cõnexa eſt culpe: ğ videt̃ ꝙ nullo mõ iu-
3º ſtificabant. Item Eſa. I. Holocauſta arietũ ⁊ adi
4º pem pinguiũ nolui. Glo. dicit nunq̃. Itẽ Eph. 5
ſuꝑ illud Obtulit ſemetip̄m ꝓ nobis in odorẽ ſua-
uitatis: ibidem glo. ꝙ ſacrificia alia non fuerunt in
odorem ſuauitatis niſi inq̃tum fuerunt figura illiꝰ
5º ergo de ſe nihil conferebãt vt videt̃. Item Hiere.
7. Non ſum locutus patribꝰ veſtris / ⁊ non precepi
eis de verbo holocauſtomatũ: ergo nunq̃ voluit il-
la. Item Ezech. 20. Dedi eis precepta non bona / 6º
⁊ iudicia in quibus non viuent: ergo nõ iuſtificabãt
quia aliter vitam cõtuliſſent. Item Heſicius dic̃ 7º
ꝙ grata non habebat ⁊ oblata refutabat ⁊ loquitur
de ſacrificijs. Item Augꝰ in libro de ciuitate dei. 8º
Non placet deo ſacrificiũ occiſi pecoris: ſed contriti 9º
cordis: ergo videt̃ ꝙ non iuſtificabãt. Sed adhuc Notabile.
duo videtur eſſe contra hoc valde ꝓbabilia. Unum
eſt qđ in canone de ſacroſancta hoſtia dicit̃ poſtq̃ cõ
ſecrata eſt / ſupra que reſpicere digneris ⁊ accepta ha
bere ſicut acceptare dignatus es ſacrificium iuſti tui
Abel ⁊ patriarche tui Abrae / ⁊ qđ tibi contulit ſum-
mus ſacerdos tuus Melchiſedech: ergo videtur il-
lud gratũ fuiſſe / ergo iuſtificabãt. Item Exod. 20 10
In eadem parte ſacrificia coniũgunt̃ cum moralibꝫ
huius autem ratio non videt̃ eſſe alia niſi quia iuſti
ficabant ſicut illa. Item hoc accipit̃ a traditione 11º
hebreorũ qui dicunt non differre moralia a ſacrifi-
cijs niſi ꝙ moralia audiuit populus per ſe a dñõ. vñ
dicitur ibi ꝙ cunctus populus audiuit voces ſed ſa
crificia non audiuit populus ſed audiuit Moyſes
tm̃ / ⁊ ideo ſacrificia receperunt per miniſtrũ: moralia
autem (vt dicũt quidã hebrei) a dñõ: ergo ſacrificia
iuſtificabant ſicut ⁊ moralia ip̄a. Sol'o dicendũ Sol'o
ad primũ ꝙ in genere bonũ eſt offerre cui offerendũ ad ꝑmũ.
eſt / ſed bonũ in genere recipit determinationẽ circũ-
ſtantiarũ pro diuerſitate actus / ⁊ ideo determiatio
circa hoc bonũ precipue per rationẽ determinat̃ ad
ſtatum ⁊ ad tẽpus: tempus autẽ fuit quãdo morbꝰ
fuit ⁊ tempus ſignificationis medicine: ⁊ ſtatus fuit
ſtatus in peccato ⁊ quo ad hoc determinat̃ ſacrificiũ
Et quia modo nõ eſt ita determinabile ſacrificiũ ta-
le: ideo modo ꝑniciosũ eſt tale ſacrificiũ: licꝫ eñi of-
ferre cui offerendũ eſt ſit bonum in genere nõ tamen
determinatio oblati vt capra vel ouis reſpicit bonũ
in genere ẜm determinationẽ que accipit̃ ꝑ cognitio
nẽ ſignificatiõis. Ad aliud dicendũ ꝙ illo tp̄e bene Ad 2m
trahebat̃ ad ſpeciẽ ſed hoc nõ erat virtute materie q̃
eſt capra vel ouis ſed potius ratione actus qui eſt ob
latio. ⁊ bene ꝯcedit̃ ab omnibꝫ ꝙ ille actus charitate
informatus erat meritorius: quia ille eſt opus ope-
rans / nõ opus opatũ. Ad id qđ obijcit̃ in ꝯtrariũ Ad id qđ
dicendũ ꝙ nõ erat iutile vt occideret̃ pecus hoc mõ eſt in ꝯ̃riũ
quo occidebat̃: nõ enim cremabat̃ vt abſorberet̃ ab
igne: ſed potius vt ꝓprietate ignis ſpũalitas ⁊ calor
deuotiõis oſtenderet̃ circa ſacrificiũ ſpũs contribu-
lati. Ad id qđ ſcđo q̃rit̃ dicendũ ꝙ ſacrificiũ in ge- Ad ꝑmũ de
nere bene eſt de iure naturali: bene eñ dictat h̄ ratio ſcđo q̃ſito
hoĩs ꝙ liberatio ſua debebat p̄ſignari ſed nõ dicta-
bat ꝙ h̄ modo vel illo ſed hanc determinationẽ addi
dit rõ cõferẽs ⁊ inquirẽs quõ verũ ſacrificiũ melius
poſſit preſignari. Ad aliud dicendum: ꝙ omnes Ad 2m
tenebantur agnoſcere ſuam liberationem non expli-
cite ſed implicite ſic̃ etiã ſe habebãt circa articulos.
Ad ea autem que in contrariũ dicuntur patꝫ ſo- Ad primũ
lutio: quia non ſunt de iure naturali determinata / ⁊ qđ eſt ĩ ꝯ̃riũ
ideo nec manent nec eadem ſunt apud omnes. Ad
aliud dicẽdum ꝙ triplex eſt ſtatus ſcꝫ ante idolatriã Ad 2m
⁊ legem ſcriptam / ⁊ ſub idolatria ⁊ lege ſcripta ⁊ ſub
gratia promiſſa ⁊ expectata in vtraq̃ lege ⁊ natura
li ⁊ moyſaica. Ante legem ⁊ idolatriam placebant ſa
crificia in figura future oblationis que facta eſt per
chriſtum: ſub lege autem diſplicebant ſimplr̃ q2 tũc

erant oblata idolis:ſed placebant ſm quid.ſ. vt ſibi
potius q̄ idolis offerretur. ſub gratia autem omni/
no diſplicent:quia nec tempus nec ſtatus ſub gratia
Ad primū permittunt ea determinari. Ad id qđ tertio que/
qđ de tertio ritur dicendū ꝙ magiſtri bene dicūt ꝙ eſt opus ope/
obijcit. rans/ ⁊ hoc eſt actus q̄ ꝓ tēpore bonus erat/ ⁊ h̄ po/
terat informari charitate; et eſt opus opatū:vt hir/
cus imolatus/ ⁊ hoc nihil cōtulit qđ intus adiuua/
ret ſupra meritū actus. vn̄ dictū Bede intelligit̄ de
Ad 2m cū primo mō ⁊ nō ſcđo. Ad aliud dicēdū ꝙ ſigna vo/
inſtantijs ꝯ lūtatis fuerūt de talib⁹ ⁊ nō beneplacitū qđ dicit q̄e/
ſol'onē pmā tam voluntatē in bono:ſigna aūt volūtatis vt prece
ptū ⁊ cōſiliū bene erāt ad faciendū: ſed ꝓ tpe ⁊ ſtatu
Ad pmū ꝯ rōne iam dicta. Ad aliud dicēdū ꝙ ſi circūſcribat̄
ſcđaȝ ſol'onē ſignū future liberatiōis/ ⁊ ſit p̄ceptū de ipis adhuc
erūt meritoria q̄ ad actus operātes:ſed licȝ circūſcri/
bat̄ ſignificatio in h̄ mō vl' illo/neceſſe eſt vt p̄ſignet̄
ſtatus liberatiōis aliq̄ mō q̄cūq̄ ſit ille/ ⁊ tūc adhuc
circūſcripto ſigno futuri dico ꝙ remanet meritum in
ope operante virtute p̄cepti:ſed non dictat ratio eam
Ad 2m eſſe ſic offerēdā. Ad aliud dicendū ꝙ virtus ſacri/
ficij refert̄ ibi ad futurū ⁊ nō ad op⁹ opatū p̄ns. ⁊ h̄
Ad obiecta ptȝ ex hoc qđ dicit Aug⁹ ꝙ nūq̄ ſine fide mediatoris
in ꝯtriū vſq̄ ſalutē habuit a puulo recēter nato vſq̄ ad ſenē decre
ad.9m pitū. Ea aūt que in cōtrariū obijciunt̄ bene cōcedo.
Ad.9m de Ad aliud dicendū ꝙ id qđ eſt in canone intelligit̄
canone. vt ſit collatio ſtatus ad ſtatū veritatis ad figuram.
Vn̄ ſic intelligit̄ vt ſicut illud placuit in ſtatu ſigni/
ficatiōis ⁊ figure:ita placeat iſtud in ſtatu veritatis
⁊ liberatiōis/nō tn̄ tm̄ ſed multo amplius: q: etiam
illud ꝓut determinatū eſt/nemo habebat rōnē placē
di niſi ꝑ iſtud:ſed bene verū eſt ꝙ ſemꝑ placuit deo ob
latio in genere qn̄ illud qđ dei erat ſibi offerebat̄ ſi/
cut etiā mō placet licȝ nō placeat idē mod⁹ q̄ tūc fuit
Ad.10m. Ad aliud dicendū ꝙ cū moralib⁹ cōiungunt̄ nō ꝙ
ꝑtinerēt in ſpecie ad moralia: ſed q: actus in genere
moralis erat qđ nō erat in cerimonialib⁹:actū eni in
genere dictabāt natura ſic̄ ⁊ actū moraliū ſȝ ſpēs ob
Ad.11m. latiōis diuerſificat̄ ꝓ loco ⁊ tꝑe vt dictū ē. Ad aliđ
dicendū ꝙ duplex eſt de hoc traditio hebreoꝝ vt dic̄
Rabi moyſes egypti⁹ in ſcđa collatiōe libri ſui quē
vocat ducē ventoꝝ. ſapiētiores eni iudei vt ipe Ra/
bi moyſes ⁊ Rabi ioſua ⁊ Rabi helyazar dicūt ꝙ au
dire ppl'i nihil aliud fuit q̄ populari rōne in illud co/
gnoſcendū poſſe ⁊ iō illi dicūt ꝙ ppl's nō audiuit ni/
ſi vnū mādatū. qđ oī hoī etiā rudi ſtati dictat ꝯſcia
Deut.6. ⁊ rō: ⁊ hoc eſt primū. ſ. illud. Audi iſrael deus tuus
vnus eſt/ ⁊ nō erūt tibi dij alij p̄ter me. Alia aūt no/
uem audiuerūt ſapiētes q̄ illuſtrationē reuelationis
amplius pati erāt recipe: q: hoc dictat rō etiā natu/
ralis licȝ nō adeo ꝑſpicaciter vt primū:alia autē oīa
nō audiuit niſi ſol⁹ Moyſes: q: ille cognoſcebat etiā
illa ꝑ illuminationē dei q̄ nullus de alijs rōne pote/
rat iueſtigare. Alij aūt dicūt ꝙ tot⁹ ppl's audiuit. x.
mādata: q: illa dictat hoī ius naturale ⁊ oēs erāt ca/
paces illoꝝ:ſed nō audiuerūt ſacrificia: q: illa nō ſūt
de iure naturali niſi in genere ratione cuius etiā mo
ralib⁹ cōiungunt̄ ſed determinata oportuit eſſe per
ꝓphetā q̄ amplius cultū dei ꝓ ſtatu ⁊ tꝑe intellexit.

Arti.IX. An veniale virtute ſacramentorū vete/
K ris legis remittebat̄.

Einde querit̄ de hoc qđ dic̄ ibi [Nihil aliud
D intelligo inquinationē quā lex mūdat ⁊c̄.]
vt ſ. Et queruntur hic duo: quorum primum eſt:
vtrū veniale virtute illorū ſacramentorū remitteba
tur. Scđm quare in noua lege nō eſt aliq̄d curans
irregularitates ſicut in veteri. Ad pmū ꝓceditur Argu.pmo
ſic infra diſt.19. Quare ergo dicit Aug⁹. ꝙ venialia
ſemper per ſacrificia ⁊ cerimonias remittebantur:
ergo videtur ꝙ remittebant ſaltem aliqua peccata.
Item maiorem habet conformitatē cum gratia 2o
qđ eſt non cauſa ſed ſignum q̄ id qđ nec cauſa nec ſi/
gnum eſt ſed quedā que nec cauſa nec ſignū ſunt: q:
non ſunt ſacramēta: vt aqua benedicta et benedictio
pōtificalis remittunt veniale:ergo multo magis il/
la que ſignum erant ⁊ non cauſa:talia autem erant
ſacrificia veteris legis:ergo remittebāt veniale. Sȝ
contra nunq̄ a deo peccatum dimittitur ſine gra/
tia:nullā autē virtute ꝓpria gratiam illa ſacramēta
contulerūt:ergo virtute ꝓpria nunq̄ peccatū aliqđ
curauerunt: qđ videtur eſſe concedendū niſi ꝑ accn̄s Sol'o
ſeȝ ꝑ opus operans p̄cipue quia hoc expreſſe dicunt
ſancti ⁊ apl'us ad Hebreos. Ad primū ergo dicē/ Ad pmū
dum ꝙ veniale ſumit̄ equiuoce: quia in lege veniale
fuit qđ morte tempali non puniebatur ſed punieba/
tur per exitum extra caſtra vel expiationem vel alio
modo/ ⁊ de hoc loquitur Aug⁹ ⁊ nō de illo qđ ex ge/
nere ſuo eſt venia dignum. Ad aliud dicendū ꝙ il Ad 2m
lud argumentū non habet neceſſitatē niſi probaret̄
primo ꝙ aliq̄d ſm ſubſtantialē effectum vt ſacramē
tum contra veniale eſſet ordinatum:nos autem hoc
non cōfitemur vt ſupra patuit.

Quare in noua lege nō eſt aliquid curās Arti.X.
irregularitatem ſicut in veteri. L

Ad ſecundū obijcitur ſic:perfectior eſt lex noua q̄ Argu.pmo
vetus ergo ſacramenta no. le. q̄ ve. cum ergo illa ex
piauerunt irregularitates: videtur ꝙ etiam iſta hoc
facere debeāt ⁊ multo amplius. P. queritur qua/ Queſtiun/
re irregularitas maxime impedit ab hoc ſacramēto cula.
qđ eſt ordo ⁊ non ab alijs:nullus enim eſt irregula/
ris ad baptiſmū vel ad eucharíſtiam: dūmodo velit
ſe p̄parare/nec ad penitentiā ⁊ ſic de alijs. Sol'o Sol'o
dicendū ꝙ hoc ipm̄ indicat maximā noui teſtamenti pncipalis ⁊
dignitatē ⁊ altitudinē:quia eni in veteri teſtamento ad pmū
non erat niſi vmbra ſacerdocij ⁊ actus ſacerdotalis
ideo de leui paratur ibi remediū:per qđ homo con/
gruus illi actui efficit̄: q: vero hic eſt ver⁹ actus ob/
lationis chriſti ⁊ verum ſacerdotiū: ideo difficulter
expiatur/ ⁊ quādoq̄ nō poteſt expiari irregularitas
Ad aliud dicendū ꝙ ordo collocat hominē in du/ Ad q̄ſtiun/
plici ſtatu. ſ. ſponſi ⁊ ſponſe: deſponſat̄ eni tota eccle/ culam.
ſia in prelato deo: ⁊ deus in prelato cōiungit̄ ppl'o.
⁊ ideo medius eſt inter deum ⁊ populū/ ⁊ habet locū
vtriuſq̄ ⁊ ideo in q̄tum eſt ſponſa habet annulū fidei
⁊ charitatis ⁊ ſignificat̄ ꝙ nō ſit diuiſus ſicut ⁊ eccle
ſia indiuiſa in corde ⁊ corꝑe ſignificauit ⁊ꝯ iūgit̄ deo.
⁊ quo ad hoc inidoneitatē ⁊ irregularitatē inducit
bigamia: quia vo ipe cōionē totius populi facit in lo
co dei qui cōmunē facit populū ideo irregularitatē
inducit cōmunio in excōicatione. Ratione vo ſpiri/
tualitatis ⁊ cultus cui ſtatum pretendit/inidoneita
tem facit effuſio ſanguinis. ⁊ ꝙ hec non tollūtur nō
eſt defectus legis noue: quia non ſunt peccata niſi
forte per accidēs ſed potius inidoneitas quorundā
perſonarum ad actum excellentis dignitatis ⁊ ſigni
ficationis ſponſe ⁊ ſponſi.

Arti.XI M An oblationes ⁊ ſacrificia debuerũt eſſe
ante legẽ: ⁊ vtꝝ tũc oẽs tenebãt cognoſcere
rõnes figure in qua poſite erant.

Arguit̃ pͦ Einde q̃rit̃ de hoc qꝺ dicit̃ ibi [Quia impo
ꝯtra primũ d ſuit ea deus in ſeruitutem ⁊c̃.] s̃.c. ẜm hoc
enĩ videt̃ ꝙ nõ d̾buerũt eſſe ante legẽ qꝺ nõ
eſt verꝝ: cũ Abel obtulerit ⁊ Abraã ⁊ alij q̇dã patri/
Queſtiũcu arche. P̃. rõne ſcꝺe cauſe q̃ dicit ꝙ poſite ſint in figu
la. ra querit̃ vtrũ q̇libet tenebat̃ cognoſcere rõnẽ illiꝰ
Arguit̃ pri figure an nõ: Videt̃ ꝙ ſic: qꝛ aliter inutilis fuiſſet ob/
mo ꝯ.q. latio vel nociua alicui figura. ille enĩ crederet ꝙ eſſet
ꝑ ſe deo accepta: g̃ videt̃ ꝙ oẽs tenebant̃ agnoſcere fi
2o gure rõnẽ. Itẽ oĩs hõ tenebat̃ cognoſcere ventu/
rã neceſſariã liberationẽ futurã: g̃ illã tenebat̃ preſi/
Ro.10 gnare: ſicut etiã nos mõ corde credimus ad iuſticiã.
ore aũt cõfitemur ad ſalutẽ: cũ g̃ p̄ſignatio ſit ꝑ ſacri
In ꝯtrariũ ficia ip̃e tenebat̃ ſcire rõnẽ ſacrificioꝝ. Sed ꝯtra de/
pͥmo terminatã nõ habebat talẽ relationẽ ad paſſionẽ xp̄i
q̃ in illis ſignificabat̃ ꝙ hoc dictaret rõ ſine reuelati
one g̃ niſi reuelaret̃ videt̃ ꝙ nullꝰ tenebat̃ illã ſigni/
2o ficationẽ ſcire. Itẽ alius modus erat poſſibilis vt
dicit Augꝰ. Detur g̃ ꝙ aliꝰ fuiſſet g̃ tũc illa ſacrificia
nõ figuraſſẽt paſſionẽ xp̄i: g̃ nõ tenebãt̃ ſcire qꝺ iſta
3o figurabãt ea. ſ. q̃ futura erãt ĩ no. teſt. Itẽ vlteriꝰ
videt̃ ex h̃ ſeq̃ ꝙ nõ tenebãt̃ ad ſacrificia: qꝛ ſpũales
cognouerũt ſe p̄mi onere/ ⁊ illa deo nõ placere: g̃ vi/
det̃ ꝙ poterãt d̾ſiſtere a ſacrificijs q̄n volebãt qꝺ fal/
ſum eſt: g̃ p̄cepta erãt eis ad faciendũ/ ⁊ nõ tm̃ ꝓ figu
Sol̾o ra ĩpoſita vt hic dic̃ mgr̃. Sol̾o dicẽdũ ꝙ ẜm ſup̄
ad pͥmũ. dicta triplex eſt ſtatus. Ante legẽ enim bene puto ꝙ
ſimpl̾r placebãt deo inq̄tũ cultꝰ ſignificabat̃ in ill̾ ⁊
figura future liberatiõis/ ⁊ hoc mõ obtulerũt p̄riar/
che: ſed poſtq̄ ppl̾s didicit in egypto offerre idolis:
nõ placuit deo tal̾ ritꝰ: niſi ẜm q̇d. ſ. vt ſibi potius q̄
Ad q̄ſtiũcu idolis offerret̃. Ad aliud dicendũ vt s̃. ꝙ oẽs tene
lã primã. bant̃ ſꝫ nõ explicite ſed h̃ mõ vt intẽderẽt illas offer/
re in ſignificatiõe ⁊ ritu maiori q̇ futurã reuelationẽ
Ad pͥm ꝯ q. intelligebãt. Ad id qꝺ ꝯtra obicit̃ ad primũ q̇dẽ patꝫ
Ad 2m ſol̾o. Ad ſcꝺm aũt dicendũ ꝙ modus liberatiõis ſi/
gnificabat̃ in genere. ſ. ꝙ oportuit ip̄m eſſe in mõ ſa/
tiſfaciẽdi ita vt offerret̃ ex ꝑte nr̃a cor ꝯtritũ ⁊ humi/
liatũ ⁊ q̇cũqꝫ modꝰ fuiſſet ſemꝑ illud exigebat̃ ex ꝑte
nr̃a/ ⁊ ſic ſemꝑ remanet modus liberatiõis ex ꝑte no
ſtra in futuꝝ ſignificãdus ꝑ ſacrificia.

Arti.XII. N Quis eſt effectꝰ cineris vitule rufe ⁊ aque
q̃ fiebat ꝑ cõmixtionẽ eius.

Einde q̃rit̃ de hoc ꝙ dicit [illa aũt apl̾s opa
d legis dic̃ ⁊c̃.] vt s̃. f. Spẽaliter dubitat̃ de
cineribꝫ vitule rufe de q̃ fiebat aq̃ aſꝑſionis ꝑ
Arg. pͥmo. totũ annũ: ſicut legit̃ Num. 19. Videt̃ ꝙ duo ꝯria fe
cerit aqua illa: qꝛ ſacerdotẽ ĩmolantẽ ĩmũdabat/ ⁊ p̄/
cipiebat̃ ei vt maneret extra caſtra ⁊ ĩmũdꝰ eſſet vſqꝫ
ad veſperã: populũ autẽ aſꝑſum emundabat/ ⁊ vaſa
tabernaculi/ ⁊ ip̄m tabernaculũ/ ⁊ librũ/ ⁊ oĩa alia q̃
Sol̾o. ꝑ aquã aſꝑgebant̃. Si enĩ dicat̃ ꝙ h̃ fuit iõ: qꝛ te/
Obiectio tigit morticinũ ĩmolãdo nõ videt̃: qꝛ etiã aſꝑſus ſan
guine morticino tãgebat̃/ ⁊ tñ mũdabat̃: g̃ videt̃ ꝙ ſa
Sol̾o. cerdos ĩmolãs mũdior ex h̃ fieri deberet. Sol̾o h̃
ad totũ. eſt duplex ſolutio bona ⁊ alie ſunt trufe. Augꝰ enĩ
dicit ꝙ cinis vitule q̃ eſt reliquie ignis ſignificat pec/
cata iam ĩfrigidata a cõcupiſcẽtia/ ⁊ cõbuſta ab igne
contritionis: ſanguis autẽ eſt ſanguis redẽptionis
xp̄i: aqua autẽ cõmixta ppl̾i vnio cũ chriſto vel fons
lachrymaꝝ/ ⁊ ex his ꝯficit̃ aſꝑſio mũda ſed ĩmũdus
eſt qꝛ nũq̄ ita aſꝑgimur q̄n ĩmũdicia nobis adhere/
at venialiũ: ideo extra caſtra pure ſocietatis manebi
mus vſqꝫ ad veſperã vt tũc luſtrati purgatorio/ pu/
ri ingrediamur in ſortẽ ⁊ habitationẽ ſctõꝝ: ⁊ hec eſt
optima ſolutio. Aliã dant mgr̃i ꝙ ſacerdos ĩmo/ Alia ſol̾o
lans ſignificat ſacerdotẽ nr̃m celebrantẽ ⁊ ſumentẽ magiſtroꝝ
corpus xp̄i/ qꝺ licꝫ ſctĩſſimũ ſit: tñ qꝛ nos inidoneos
reputare debemus reſpectu eiꝰ: iõ q̄n celebramꝰ la/
uamus manus/ ⁊ reputamꝰ nos extra caſtra ſctõꝝ
vſqꝫ ad veſperã mortis. Et ꝑ h̃ patꝫ ſol̾o ad ꝯriũ.

De cauſa inſtitutionis ſacr̃oꝝ.

Triplici aũt de cã ſacramẽta ĩſtituta ſũt: ꝓ/
pter hũiliationẽ ⁊ eruditionẽ ⁊ exercitatio/
nẽ. Propter humiliationẽ quidem vt dũ hõ Prima cã.
inſenſibilibꝰ rebꝰ que natura infra ip̄m ſunt
ex precepto creatoris ſe reuerendo ſubijcit:
vt ex hac humilitate ⁊ obedientia deo ma/
gis placeat: ⁊ vt apud eũ mereat̃ cuiꝰ impe/
rio ſalutẽ querit in inferioribꝰ ſe: ⁊ ſi nõ ab il
lis ſed per illa deo. Propter eruditionem Scꝺa cã.
etiã inſtituta ſunt: vt ꝑ id qꝺ foris in ſpẽ viſi
bili cernit̃: ad inuiſibilẽ virtutẽ q̃ intꝰ eſt ad
cognoſcendã mens erudiat̃. Hõ em̃ qui an̄
pctm̃ ſine medio deum videbat ꝑ pctm̃ adeo
hebuit: vt nequaq̄ diuina nequeat capere:
niſi humanis exercitatus. Propter exercita Tertia rõ.
tionẽ ſimiliter inſtituta ſunt: qꝛ cũ hõ ocio/
ſus eſſe nõ poſſit ꝓponit̃ ei vtilis ⁊ ſalubris
exercitatio in ſacramẽtis qua vanã ⁊ noxiã
declinet occupationẽ: non em̃ facile capit̃ a
tẽptatore: qui bono vacat exercitio. Unde
Hiero. monet: Semꝑ aliq̇d boni oꝑis facito Hieronĩ. in
vt te occupatum diabolus inueniat. ep̄la ad ru/
ſticum.

An triplex cauſa inſtitutiõis ſacramẽtoꝝ Arti.XIII
a magiſtro ſit bene aſſignata. D

Einde q̃rit̃ de ſcꝺa ꝑte illiꝰ ꝑtis vbi dic̃ [Tri
d plici aũt ex cã ſacr̃a ĩſtituta ſ̃r ⁊c̃.] Querit̃ em̃
de iſtis cauſis videt̃ enĩ ꝙ nulle ſint: qꝛ ꝯ or/ Argu. pͥmo
dinẽ rectũ ẽ hoĩem hũiliari ſub eo qꝺ ĩfra ip̄m eſt: ele ꝯ cãm pͥmã
mentũ aũt corꝑale eſt infra dignitatẽ hoĩs: g̃ ꝯ rectũ
ordinẽ eſt hoĩem hũiliari vſqꝫ ad h̃ ꝙ q̃rat ſalutẽ ĩ ele
mẽto corꝑali. Itẽ nõ iuuat̃ ad ſurgendũ q̇ ampliꝰ 2o
deprimit̃ q̄ ceciderat: g̃ videt̃ ꝙ nulla ſit cã quã q̃rit
pͥmo. Sil̾r ſcꝺa cã nulla eſſe videt̃: qꝛ q̄to aliq̃ eru Arg. pͥmo ꝯ
ditio eſt aꝑtior tãto erudit efficacius: g̃ aliud qꝺ aꝑte ſcꝺam cãm.
oſtenderet ⁊ cõferret gratiã magis erudiret ⁊ cõfer/
ret ad gr̃am q̄ ſacr̃m qꝺ oñdit nob̃ ĩ elemẽto corꝑali.
Itẽ ſi eruditio illa ẽ: eſt ẜm aliquã rõnẽ vel viã rõ
nis nll̾a aũt via rõnis iueſtigat gr̃am ĩ eo qꝺ nõ ẽ cã
gr̃e ſꝫ potiꝰ a deo expectat q̃ ẽ auctor oĩs gr̃e: g̃ videt̃
ꝙ nll̾a ſit eruditio ĩ ſacr̃o. Itẽ obijcit̃ d̾ t̃tia cã q̃ eſt Arg. pͥmo
exercitatõ. vnicꝰ enĩ actꝰ nõ põt dici exercitiũ: cũ igit̃ ꝯtra tertiã.
potiora ſacr̃a nõ accipiãt̃ niſi ſemel nõ ſũt ĩſtituta ad
exerciciũ vt videt̃. Itẽ v̾tutes videt̃ dari magꝭ ad 2o
exercitiũ: qꝛ actꝰ illaꝝ iterat̃ ꝑ totã vitã ⁊ nõ actus Queſtiũcu
ſacramentorũ: g̃ videt̃ ꝙ nulla harũ cauſarũ rõna/ la vltima.
bilis ſit. Itẽ querit̃ penes quid accipiat̃ numerꝰ Sol̾o.
haꝝ cauſaꝝ. Sol̾o dicendũ ad hoc vltimũ pͥmo ꝙ ad vltimũ.

in ſacro ſunt tria.ſ.materia rō ſigni et ratio cauſandi
Solo ad vltimū. Et penes materiā q̄ inferior eſt accipit̄ cauſa pma. penes rationē aūt ſigni accipit̄ ſcda:q2 ſignum aliud facit venire in notitiā rei p̄ter ſpeciē quā ingerit ſenſibus .penes rōnē autē cauſandi accipit̄ tertia:q2 cauſat grām cuius actus iterat̄ in exercitio vite.
Ad pmū cōtra primā cauſam. Ad pmū ḡ dicendū q̄ humiliatio exiſtētis in pctō alia eſt ab humiliatōe nature ſcdm ſe ꝯſiderate. Dico ḡ q̄ q2 hō humiliando ſeipm deiecerat:ideo conueniēs fuit vt humiliaret̄ ſub hoc qđ infra ipm fuit ꝓpter deum vt tāto humilior deſcēderet ſub eo qđ infra ipm fuit per naturā quanto ipe ſuperbior ſe erexerat in id qđ
Ad 2m ſupra ipm fuit cōcupiſcendo dei equalitatem. Ad aliud dōm q̄ ſi humiliaret̄ ſub elemēto ꝓpter elemētū/tunc illa rō ꝓcederet:ſed ipe humiliat̄ ſub elementa ꝓpter deum:et ideo illa humilitate reſurgit
Ad primū ꝯtra ſcdam cauſam. Ad aliud dōm q̄ eruditio eſt ex nobis ꝓpꝛijs:vt dic̄ Dioniſi⁹:q2 noſter intellectus nō accipit diuina niſi materialibꝫ velata:et iō licet in ſe ſit obſcurior q̄ ipa veritas:tñ nobis magis cōgruit:ſicut etiā in philoſophia ſepe facilior ē doctria ex ignoꝛacioꝛibꝫ ſimpliciter
Ad 2m noctoꝛibꝫ aūt quo ad nos q̄ ecōtra. Ad aliud dicendū q̄ illa eruditio eſt ꝑ viā rōnis q̄ cōtemplat̄ exigentiā pctī noſtri:q2 ꝑ rationē cōgrui peccantē opoꝛtet manuduci per cōnaturalia:ſed vt dicit Dioniſi⁹ vt per ſimilitudines coꝛpaliū ſurgat ad incognita/ et per ea que modo didicit diſcat ſpūalia que nō nouit:licet eñ ratio querat ſalutē in elemētis coꝛpalibꝫ nō tamē q̄rit ex ipſis vt ſupra notatū eſt in autoꝛitate magiſtri Hugonis.
Ad primū cōtra tertiā cauſam Ad id qđ obijcit̄ de tertia cauſa dicēdū q̄ exercitiū nō refert̄ hic ad actū ſacramenti:ſed ad actū gratie ſacramentalis/qui frequen
Ad 2m ter eſt iterandus. Ad aliud dōm q̄ exercitiū nō eſt in virtutis actu:ſed eſt alteri⁹ rōis:q2 nō eſt oꝛdinatū ita directe cōtra pctm ſicut act⁹ grē ſacramētalis

De triplici genere exercitatiōis

Sunt aūt exercitationum treſ ſpēs: vna ad edificationē anime ptinet:alia ad coꝛpoꝛis fomentū:alia ad vtriuſq̄ ſubuerſionē. Cum igit̄ abſq̄ ſacramētis(quib⁹ nō alligauit potentiā ſuā) deus homi gratiā donare poſſet
a p̄dictis de cauſis ſacramenta inſtituit. Duo aūt ſunt in quib⁹ ſacramētū cōſiſtit:ſcꝫ verba ⁊ res. Verba vt inuocatio trinitatꝰ. Res vt aqua:oleum:⁊ huiuſmodi.

Arti.XV An in omni ſacramento ſunt duo:ſcꝫ verba ⁊ res.
P

Einde querit̄ de tertia parte hui⁹ diſtinctio-
D nis ibi: [Duo aūt ſunt in quibꝫ ſacra cōſiſtūt
Arg. pmo. ⁊c̄.lr̄a.a. Hoc eñ non videt̄ eſſe generale in oībꝫ:q2 in matrimonio ꝯſenſus facit mr̄imoniū etiā ſi deſint verba:ḡ videt̄ q̄ nō oē ſacrm ꝯſiſtit in vbis
2o Itē in cōtritiōe doloꝛ cōtriti cū grā delet pctm̄:et
3o nō ſunt ibi vba Itē obijcit̄ de altera parte:de q̄ dicit q̄ res eſt in ſacro. Eſt eñ qđā res ſacri chꝛiſma/et hec res nō fuit in veteri teſtamēto. Et q̄rit̄ q̄re cū fuerit ibi oleū ⁊ vinū ⁊ panis ⁊ aq̄ q̄ ſunt res alioꝝ ſacro
Solo ad pꝛimū rū. Sol'o dōm q̄ vba ſunt in oī ſacro inquātū eſt ſacrm eccl'ie. Matrimoniū eñ mltiplicit̄ cōſiderat̄.ſ. inquantū eſt officiū nature:⁊ inq̄ntū eſt bonū eccl'ie: ⁊ q̄ ad hoc pōt ſufficiēter effici ꝑ cōſenſum in marita-

lē copulā:ſed tertio mō eſt in remediū/⁊ ſic ponit̄ ſub clauib⁹ eccl'ie:⁊ eſt in diſpenſatiōe miniſtroꝝ:⁊ q̄ ad hoc hēt foꝛmā in facie eccl'ie exp̄ſſam/⁊ accipit benedictionē eccl'ie/⁊ efficit̄ eccl'ie nō quidē ſacrm ſm ſe/ſed ſacrm eccl'ie vt ſit medicina ex vi clauiū ipſius eccl'ie.
Ad aliud dōm q̄ verba ſunt in pma ſm q̄ ipſa in trib⁹ ſuis ptib⁹ eſt vnū ſacrm/⁊ hec ſunt vba q̄ dicit ſacerdos qñ ligādo ad ſatiſfationē abſoluit. Ad 2m
Ad id qđ obijcit̄ cōtra aliā partē dōm q̄ in ꝯfirmatōe dat̄ Ad 3m ſpūſſctūs ad robur:⁊ iō etiā nō niſi ab illo dat̄ q̄ eſt ī altiori gradu eccl'ie:⁊ iō in ſtatu impfectōis nō cōueniebat eſſe ſuā materiā propꝛiam.

De differentia ſacramentoꝝ veterum ⁊ nouoꝛum.

Iā videre reſtat differētiā ſacramētoꝛū veterū ⁊ nouoꝛū:⁊ ſacramēta vocam⁹ q̄ antiq̄tus res ſacras ſignabāt:vt ſacrificia ⁊ oblatiōes ⁊ hmōi. Eoꝛū aūt differentiā bꝛeuiter Sup titulum pō.7: Aug. aſſignat dicēs:q2 illa ꝓmittebāt tm̄ et Ut qd de⁹ ſignificabant:hec autem dant ſalutem. repuliſti.

Vtrū ſacramēta veteris legis dederunt Arti. XV.
ſalutē:ſicuti ſacramēta noue legis. Q

Einde querit̄ de q̄rta pte q̄ diuidit̄ in duas
D partes:in quaꝝ pma determiat differētiam ſacramētoꝝ no.⁊ ve.teſtamēti in genere. In ſcda aūt tāgit excipiēdo de circūciſiōe:q2 illa nō videtur cadere ſb dicta differētia. Pꝛima incipit ibi [Iā videre reſtat diſtantiā.⁊c̄.] Scda ibi incipit: [Fuit tñ inter alia ſacrm q̄ddā.⁊c̄.] Incidit aūt q̄ſtio de
Arg. pmo q̄ ſic. pmo q̄ dicit de differētia pma:videt̄ eñ q̄ illa dederūt ſalutē ſicut ⁊ iſta:q2 ita dicit apl's Gal'.6. Qui fecerit ea viuet in illis:nō aūt loquit̄ de vita coꝛpali:ḡ de ſpūali:ḡ dabant vitā ſpūalē:ḡ ſalutē ꝑ cōſequens
Itē mgr̄ Hugo.de ſctō vic.in li.de ſacris parte.8. 2o
Et q̄ hō lapſus eſt in pctm continue de⁹ ſacra adhibuit alia añ legē:alia ſub lege:alia ſub grā diuina q̄dē in ſpē:ſed vnū hñtia effectū. Effect⁹ aūt nouoꝝ ſacramētoꝝ ē ꝯferre ſalutē:ḡ ⁊ illoꝝ q̄ fuerūt añ legē ⁊ lege:ḡ omnia curabāt ⁊ dabāt ſalutē Itē.I.Coꝛ. 3o
10. Nolo eñ vos ignoꝛare frēs:qm̄ p̄res nr̄i oēs ſub ſub nube fuerūt/⁊ oēs mare trāſierūt/⁊ oēs in moyſe baptiſati ſunt/⁊ in nube ⁊ in mari/⁊ oēs eādē eſcā ſpūalē mādu cauerūt/⁊ eūdē potū ſpūalē biberūt:bibebāt aūt de ſpūali conſequēte eos petra:petra autē erat xp̄s:ḡ videt̄ q̄ idē effecerit eis ſua ſacra qđ nob
nr̄a. Itē Aug.idē valuit māna edentib⁹ qđ coꝛp⁹ 4o
xp̄i ſumētib⁹:ḡ eūdē habuit effectū. Itē Sap.16. 5o
Paratū panē de celo p̄ſtitiſti illis ſine laboꝛe habentē in ſe oīe delectamentū/⁊ omnē ſapoꝛis ſuauitatē hoc autē nō potuit eſſe niſi contineret totū ſpiritualē bonū gratie:ſicut ⁊ noſtrum:ergo videtur q̄ idem faciebant illa qđ noſtra. Sed contra Heb.9. Que In ꝯtrariū
nō poſſunt iuxta conſcientiā emundare. Item ad pꝛimo
He.7. Lex neminē duxit ad perfectū. Item ſi da 2o
ta eſſet lex que poſſet iuſtificare vere per legē eſſet in- 3o
ſtitia. Solutio dicendum q̄ lex non iuſtificabat/ Sol'o.
quo ad ſacramentalia:ſed pꝛomittebat ſalutē. Et aſſignatur multiplex differentia:tamē tres tāgit magiſter Hugo hic:quarū pma eſt q̄ noſtra ſacra ſunt ſigna grē:ſed illa ſacra nō inmediate ſunt ſigna grē:ſꝫ nr̄oꝝ ſacroꝝ. Scda ē q2 nr̄a ſacra ſūt ſigna ⁊ cauſe

illa aūt ſunt ſigna tm̄. Tertia q̄ illa ꝓmittūt qđ nō
cōtinent: iſta aūt dant qđ cōtinent. Alij aſſignāt dif-
ferentiā ex parte implentium ꝑ Auguſtinū qui dicit
ꝙ differētia breuiſſima legis a euangelij eſt timor et
amor. Dicendū ḡ ad ṗmū ꝙ apl'us ibi loquit̃ de ꝑ
Ad ṗmū. calogo ⁊ nō de ſacramentalib9/cū nec decalogus de
ſe ꝯferebat gratiā/ſicut no. teſtamētū. Et ad hoc intē
dendū ſciendū eſt ꝙ legis latio vetꝰ tota fuit in timo
re in igne ⁊ fumo ⁊ terribilib9: ſed noua tota in beni-
gnitate ⁊ gratia: ⁊ ipe etiā mediator grãm ſanctifica-
Ad 2m tionis pro oib9 attu it ⁊ dedit. Ad aliud dicendū
ꝙ mgr̃ Hugo hoc intelligit de effectu ſigni/ nō de ef
Ad 3m fectu cauſalitatis: q. ſ. idē oīa iſta ſignificabāt Ad
aliđ dōm ꝙ nō biberūt ſacramētalit̃ pres: ſ; in ſpū ſi
cut dicit xp̄s Joh. 8. Abraam pater veſter exultauit
vt videret diē meū vidit ⁊ gauiſus eſt: ⁊ iō nō proce-
dit argumētū: q̄ illud erat potiꝰ virtꝰ deuotiōis q̃
Ad 4m virtꝰ alicuiꝰ ſacri. Ad aliud dicēdū ꝙ idē valuit in
genere ⁊ ſpūaliter: ſ; nō in ſpē ⁊ ſacramētalit̃ nos ei
dupliciter ſitimꝰ. ſ. ſpūaliter ⁊ ſacramētaliter: ipſi au
tē ſpūaliter ⁊ in typo tm̄: ⁊ hoc nō habebāt de ratio-
ne ſtatus/ſed potiꝰ ex priuilegio quodā inquantū ꝑ-
Ad 5m tinebāt ꝑ charitatē ad nouū teſtamentū. Ad aliud
dicendū ꝙ hoc fuit in typo ⁊ ſpū/⁊ non in veritate et
ſacramento.

Arti. XVI **Utrum teſtamentorum nū fuit grauius**
R Ed ad hec icidit q̄ſtio qđ illorum ſit grauiꝰ
Arguit̃ ṗo f videtur autem ꝙ nouū: q̄ magis eſt difficile
relinquere oīa q̄ ſunt in nouo q̃ ſubijcere oīa
2o q̄ ſūt in veteri. Itē xp̄s m̄lta addidit veterib9 Mat.
5. qđ aūt habet tm̄ ⁊ amplius illud eſt grauiꝰ ḡ no-
3o uū eſt grauiꝰ q̃ vetus. Itē vetꝰ cohibet manū ⁊ nō
aīm: nouū aūt manū ⁊ animū: magis autem eſt diffi
cile cohibere ⁊ manū ⁊ aīum q̃ manū ſolā: ḡ nouū te
In ꝯtrariū ſtamentū eſt grauiꝰ. Sed ꝯtra dicit̃ act. 15: Hoc
ṗmo arg.. eſt onus quod nec nos nec patres noſtri portare po-
tuimꝰ: ḡ grauius eſt q̃ nouū. Itē mat. 11: Uenite ad
me oēs qui laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiam
vos: tollite iugū meū ſuꝑ vos ⁊ diſcite a me q̄ mitis
ſum ⁊ humilis corde: ⁊ in. re. a. v. Iugū em̄ meū ſua-
ue eſt: ⁊ onus meū leue. Ecōtra igit̃ videt̃ ꝙ ſint eq̄-
Solo liter leuia ⁊ grauia. Sol'o: oīa hmōi argumēta le
ad totū. ue eſt determinare: q̄ ſicut vadūt autoritates ⁊ rō-
nes ita innuūt quandā diſtictionē. Sciendū ḡ ꝙ no
uū ⁊ vetus poſſunt cōſiderari/vt typus ⁊ veritas: ⁊
ſic eſt vnū in alio: ſi aūt cōſiderēt̃ quo ad materiā p̄ce
pto ⁊ motū adimplendū/ tunc vetꝰ eſt multoꝝ gra-
uius: q̄ plura hēt p̄cepta: ⁊ timor mouet ad implen
dū ea. Si aūt cōſiderent̃ quo ad ꝑfectionē ſtatꝰ coꝝ
que p̄cipiunt̃ ſic nouū eſt magis difficile. Et ꝑ hoc iā
patet ſolutio ad omnia.

De circumciſione

Fuit tamē inter illa ſacramēta ſacramentū
quoddā. ſ. circūciſiōis: idē cōferēs remediū
cōtra peccatū qđ nūc baptiſmꝰ preſtat. Uñ
a Aug. Ex quo inſtituta eſt circūciſio in pplo
b dei que erat tunc ſignaculū iuſtitie fidei: ad
purgationē valebat magnis ⁊ paruulis ori-
ginalis veteriſq; pctī: ſic baptiſmꝰ ex illo va
lere cepit ad innouationē homīs: ex quo in-
ſtitutus eſt. Itē Beda: Idē ſalutifere cura-
tionis auxiliū circūciſio in lege contra origi
nalis pctī vulnus agebat: qđ baptiſmus age
re reuelate gratie tēpe cōſueuit: excepto ꝙ
regni celeſtis ianuā nondū intrare poterāt:
tm̄ in ſinu abrae poſt mortē requie beata con c
ſolati ſuꝑni pacis ingreſſum ſpe felici expe-
ctabant. His aperte tradit̃ per circūciſionē:
ex quo inſtituta fuit remiſſionē peccati ori-
ginalis ⁊ actualis paruulis et maioribus a
deo preſtitā: ſicut nūc per baptiſmū dat̃.

An circūciſio a damaſceno ſit bñ definita Arti. XVII
S Uit tamē inter illa: ⁊c. Hic incipit mgr̃ age-
f re de circūciſiōe: ⁊ tangit quinq; circa ipſam
quoꝝ primū eſt de eius effectu: ſecūdū de ſu
ſcipiētib9 ibi [Querit̃ aūt de viris] tertiū de inſtitu
tione ibi: [Dicendū in quo inſtituta fuerit:] quartū
de ritu eiꝰ ibi [Fiebat aūt octaua die. ⁊c] Septimū
⁊ vltimū eſt de q̄buſdā queſtionib9 dubijs circa ritū
ibi. [Si v̉o querit̃.] Incidit ḡ hic primo q̄ſtio q̄d
ſit circūciſio: diffinit em̄ eā ſic Joh. dam̄: Circūciſio Definitio
ſignū erat determinās iſrael a gentib9 cū quib9 con-
uerſabat̃. Sed cōtra hāc diffinitionē multiplicit̃
opponit̃. Primo ſic ſicut patuit prius ex dictis Hu Arg. ṗmo.
gonis ve. le: ſacramenta dicunt̃ ſacr̃a in cōparatiōe
ad ſacr̃a noue legis q̄ ſignificāt ḡ videt̃ ꝙ in cōꝑatōe
ad illa deberēt diffiniri: ⁊ hoc non fit de circūciſione.
Si forte dicas ꝙ aliud eſt de circūciſiōe: q̄ illa ef- Sl'oo.
fecit qđ figurabat. Cōtra ita dicit dam̄. ibidē: Circū Obiectio.
ciſio typus erat baptiſmatis: typus aūt diffiniēdus
eſt in cōparatiōe ad id cuiꝰ eſt typus. Itē parum 2o
infra veritate apparente inutilis eſt typus ⁊ vmbra
quare ſuperfluū eſt circūcidi ⁊ contrariū ſctō bapti-
ſmati ex hoc habet̃ idē qđ prius. Ulterius obijcit̃ 3o
de hoc ꝙ dicit [determinās iſrael a gentib9. ⁊c.] aut
em̄ loquitur de diſtinctiōe cōuerſationis: aut de di-
ſtinctione loci q̄ ad habitationē. Si de conuerſatio
nis diſtinctiōe: Cōtra lex erat data ad hoc: ſicut di-
cit ps 147: Non fecit talit̃ oī natiōi: ⁊ iudicia ſua nō
manifeſtauit eis: ḡ videt̃ ꝙ nō ad hoc dabat̃ circum
ciſio. Si de habitatiōis diſtinctione loquit̃: tūc vide
tur ꝙ poſtea habitantes in pace in terra ꝓmiſſionis
nō debebāt circūcidi: q̄ tūc nō erant ꝑmixti alijs gē
tib9 qđ fl'm eſt ḡ nullo mō determinat. Itē oīs di 4o
ſtinctio dat̃ ꝑ ſignū manifeſtū: circūciſio eſt determi-
natio quedā: ḡ deberet fieri in fronte vel in alio loco
māifeſto: vt videt̃. Itē cū duo ſint in ſacramēto ſan 5o
ctificare ⁊ ſignare: ſanctificare eſt p̄ncipaliꝰ: ḡ ꝑ illđ
magis eſt diffinienda circūciſio q̃ ꝑ determinationē
que cōpetit ſigno. Si v̉o dicas ꝙ nō ſctificat de ſe/ſ;
virtute fidei: contra ita dicit Hugo circūciſionis ſa
cramentū ſemini abrae ſanctificando ⁊ ſignando da
tū eſt: ḡ circūciſio data eſt ad ſctificādū: ⁊ ſic p̄ncipalit̃
ꝑ actū ſanctificatiōis deberet diffiniri. Sol'o dicē Solo.
dū ꝙ principalis actꝰ circumciſionis eſt remedium
peccati originalis ⁊ ſanctificatio quedam temporis
ſc; qualis ꝑ circūciſionē tunc tēporis poterat preſta
ri. Ad h̄ aūt qđ obijcit̃ de dam̄. dicit ꝙ nō diffinit Ad ṗmū
eā in cōparatiōe ad baptiſmū: q̄ ipā in lege effectum 2m ⁊ cū ob-
quendā gratie habuit in remediū cōtra originale: et iecto.
talis effectus ſemꝑ eſt principalis in ſacr̃o: licet ta-
mē aliter eſſet etiā typus baptiſmatis. Ad aliud Ad 3m
dicendū ꝙ intelligit̃ principaliter determinatio con
uerſationis ex gratia circūciſionis/ ⁊ per cōſequens

dicendū ꝙ intelligiť principaliter determinatio con
uerſationis ex gratia circūciſionis: ⁊ per cōſequens
etiā determinatio habitationis: ⁊ ideo ipſe Dam̄. di
cit ꝙ xl annis quibus fuerunt in deſerto non circū-
cidebantur: q2 tūc aliis gentibꝰ nō erant ꝑmixti: et
in hoc tm̄ tangit cauſam ſecūdariam: q̄a cauſa vera
erat ꝙ ſub nube fuerunt et opoꝛtebat eos moueri
ad motū nubis / ⁊ nō potuiſſent vulnera ſanari ſi cir
cūciſi fuiſſent. Et ad hoc qđ cōtra hoc obiiciť dicēdū
ꝙ lex dabať ad cōuerſationē vt regula moꝝ ⁊ opeꝝ
ſed circūciſio vt ſignū ⁊ mitigatiuū cōcupiſcentie mo
Ad 4m uentis ad cōuerſationē malā. Ad aliud dicendum
ꝙ duo fuerūt in circūciſione: quia ibi erat ſignū et re
mediū oꝛiginalis / ⁊ ex vtroq3 cōiunctim opoꝛtuit ei
determinare locū. ſ. in loco pꝛopagatiōis oꝛiginalis
vt infra dicet magiſter: in fronte autem vel alio loco
Ad 5m nō ſignificaſſent per hunc modū. Ad aliud dicēdū
ꝙ ſanctificatio nō cōuenit circūciſioni niſi indirecte:
vt patebit iā in ſequēti queſtione: ⁊ ideo nō explicite
poniť in diffinitione: ſed implicite in hoc ꝙ diciť de-
Arti. XVIII terminans innuitur.

An circūciſio etiā impꝛeſſerit characterē

T Einde queriť de hoc ꝙ dicit ibi: [Circūciſio
D in populo dei que erat tunc ſignaculū iuſtitie
fidei: vt ſupꝛa a. Ex hoc etiā videtur ꝙ circū-
Arg. ꝓmo ciſio impꝛeſſerit characterē: quia character idē eſt qđ
ſignaculū. Item adhuc ſunt alie rationes: quia nō
2o iterari ⁊ impꝛimere characterē ↄcomitanť ſe in om̄i-
bus ſacramētis: ſic pꝛobať per inductionē. Circum-
ciſio autē nō iterabať: ergo characterē impꝛimebat
3o Itē diſtinctio interioꝛ debet reſpondere diſtinctio
ni exterioꝛi: cuius exterioꝛ eſt cauſa: cū ergo circumci
ſio ſit diſtinctio exterioꝛ / videť ei debere reſpondere
4o diſtinctio aliqua interioꝛ vt videť. Itē illud ſacra
mentū efficit qđ figurat: ponamꝰ autē ꝙ aliq̄s fictꝰ
acceperit conſtat ꝙ recedente fictione ei valere inci-
pit: ḡ opoꝛtet ꝙ ponať ei aliquid in quo manet ſacra
mentū ſicut facimus in baptiſmo: hoc autē nō poteſt
eſſe niſi character: ergo impꝛeſſit characterē: vt videť
In ↄtrariū Sed cōtra perfectiſſima ſacramenta impꝛimunt
arg. ꝓmo. characterē: ſed circūciſio eſt ſacramentū imperfectū:
ſicut patet: quia mutatū eſt in baptiſmū: ḡ characte-
2o rē non impꝛeſſit. Itē deť ꝙ impꝛeſſerit characterē
alicui / ⁊ ille poſtea ſit baptiſatꝰ cōſtat ꝙ iterū reciꝑet
characterē: ḡ haberet duos / ⁊ cū vterq3 ſit fidei: quia
baptiſmus: vt dicit Auguſtinꝰ eſt ſacramentū fidei /
⁊ circūciſio (vt dicit apoſtolus) ſignaculū fidei: ḡ erūt
3o in vno hoīe duo caracteres eiuſdē ſpeciei qđ eſſe non
poteſt: ḡ nō impꝛeſſit characterē. Itē character eſt
cōfigurans trinitati: ⁊ hoc ↄuenit tā maſculis q̄3 fe-
minis circūciſio autē ſolis maribus: ḡ circūciſio cha-
Solo. racterē nō impꝛeſſit. Solutio dicendū ꝙ circūciſio
characterē nō impꝛeſſit: q2 character eſt cōfiguratio
ſpiritualis trinitatis create que eſt in imagine ad tri
Ad pꝛimū nitatē increatā. Ad pꝛimū ergo dicendū ꝙ erat ſi-
gnaculū coꝛpoꝛale ⁊ non ſpirituale: ita. ſ. ꝙ in ipa ſi-
gnificať diminutio ↄcupiſcentie a parte coꝛpoꝛis ꝓ-
Ad 2m ter hoc ꝙ impꝛimeret ſignū in anima. Ad aliud di
cēdū ꝙ illa ꝓpoſitio vera eſt de ſacris noue legis: que
nullo mō poſſunt iterari: ſed nō eſt vera de illis que
non iteranť ſuꝑ eandē materiā: licet iterenť ſuꝑ aliā
vt penitētia ⁊ vnctio ⁊ matrimoniū ⁊ eucbariſtia: ſ3
circūciſio nō iterabať: eo ꝙ ſignificabat id qđ non eſt
iterādū. ſ. baptiſmū. Uel meliꝰ dicať ꝙ nō iteraba
tur: q2 erat ↄtra moꝛbū oꝛiginalis pcti q̄ nō iterať ⁊
nō ꝑ impꝛſſionē caracteris. Ad aliud dicēdū ꝙ nō Ad 3m
ſequiť ꝙ diſtinctio exterioꝛ ſit fruſtra / niſi ſit data ad
hoc vt cā ad effectū / ⁊ h̄ falſum eſt: q2 habet actū aliū
reſpectu cuiꝰ nō eſt fruſtra ſ3 vtilis. Ad id ꝙ fictio Ad 4m
ne recedente incipit valere circūciſio / nō iō eſt ꝙ gr̄a
velut in vaſe in caractere aliq̄ ↄtineret / ſ3 potiꝰ ideo:
q2 ſpūſſctūs obſtaculū nō iuenit q̄ ḡtiā ifluit / ⁊ id qđ
coꝛꝑal'r fieri debuit eſt expletū / ⁊ ideo illud nō teneť
reuocare ſicut ⁊ in aliis coꝛꝑalib3 actionib3 / ad quas
aliq̄s teneť ſi ꝑagit illas fictus nō opoꝛt3 iteꝝ facere
Si em̄ voui pauperib3 dare. c. libꝛas / ſi do eas in
moꝛtali exn̄s / ⁊ poſtea peniteo / nō iniungiť mihi vt
iterū dem: q2 lic3 datio trāſeat / tn̄ damnū manet / ⁊
tn̄ illud poſtea ſcđm appꝛobationē pōt mihi valere: ita
dico etiā de circūciſiōe: q2 fuit etiā ſignū coꝛꝑale ſi ali
quis ꝓſelitus eā fictus accepit nō opoꝛtebat vt non
fictus iteꝝ circūcideret. Si foꝛte obiiciať ꝙ aliq̄s Obiectio
circūciſus dinoſcibilis eſt a nō circūciſo a viſu ange-
li vel ſpūalis oculi / ⁊ hoc nō pōt eſſe niſi ſignū aliqđ
ſit in aīa / ſicut etiā ꝑ caracterē dinoſciť aīa baptizati
ab aīa nō baptizati. Dicendū ꝙ illa nota nō eſt cara- Solo.
cter: q2 ſic etiā nota moꝛtalis pcti caracter eſſet: ſed
tm̄ caracter diciť qn̄ eſt ↄfiguratio imaginis ad tri-
nitatē increatā / ⁊ hoc nō eſt in circūciſione.

An circūciſio iuſtificabat.

Arti. XIX.
D Einde queriť de hoc qđ dicit ibi [Ad purga
tionē valebat magnis ⁊ ꝑuulis oꝛiginalis ve
teriſq3 pcti ⁊c̄.] vt ſ. b. Ex hoc em̄ accipiť ꝙ Argu. ꝓmo
iuſtificabat: qđ etiā videť alia rōne: q2 ad minꝰ ↄtra 2o
moꝛbū in quē neceſſariū erat incidere nō ex volūtate
ſed ex natura coꝛrupta opoꝛtuit habere medicinam
ꝓcipue ꝓpter ꝑuulos q̄ꝝ inumerabiles aliť fuiſſent
damnati: hec aūt medicina non fuit niſi circūciſio: ḡ
circūciſio valuit ↄ oꝛiginale pctm̄ vt videť. Itē cir 3o
cūciſio non erat ex lege ſed ex pꝛib3 / ⁊ dabať in ſignū
iuſticie Abꝛae iuſto: aliis aūt in cām iuſtificatiōis vt
diciť h̄ in lr̄a: ḡ valebat ↄ oꝛiginale pctm̄. Item 4o
nihil dimittit pctm̄ niſi ↄferat gr̄am ſed circūciſio vt
pat3 in lr̄a dimittebat pctm̄: ḡ ↄferebat gr̄am. S3 In ↄtrariū
ↄtra moꝛb3 nūq̄3 intmiſſus eſt: ḡ ſi circūciſio fuit ſub arguiť ꝓo
ſtantial'r ↄ moꝛbū inſtituta / circūciſio etiā intermitti
nō debuit ſed itermiſſa fuit. xl. annis: ḡ videť ꝙ cū
tūc aliud remediū nō fuit inſtitutū / ꝙ nō fuit ſubſtā-
tialis medicina ↄtra moꝛbū. Itē moꝛb3 vniuerſa- 2o
lis eſt in marib3 ⁊ feminis: ḡ ⁊ medicina ſi ſubſtātia-
liter eſt oꝛdinata ↄ moꝛbū vniuerſalis eſſe debuit ſ3
nō fuit data niſi marib3: ḡ nō fuit vniuerſalis. Itē 3o
in ſacro ſunt duo. ſ. ſignū ⁊ cā / ⁊ cauſalitas nō ſe extē
dit extra vltra rōnē ſigni: ḡ qđlibet ſacrm̄ tm̄ cauſat
de gr̄a q̄3tū ſignat de ipa / circūciſio aūt nihil cōfere-
bat ſ3 auferebat: ḡ nō cauſabat alicuiꝰ boni collati-
onē ſ3 tm̄ mali ablationē. Itē in malo duo ſūt cul- 4o
pa. ſ. ⁊ pena: culpa aūt ſi auferť in toto auferť: ſ3 cir-
cūciſio non aufert niſi partē: ergo non ſignificat ab-
lationem culpe que in toto aufertur: ergo nec cauſat
eam / cum cauſalitas nō ſe extendat extra rationem
ſignificandi: ergo videtur ꝙ circunciſio non cauſa-
bat niſi illius pene dimiſſionē / que in parte ⁊ non in
toto dimittiť / ⁊ hec eſt ꝓnitas ↄcupiſcentie ⁊ nō rea
tus carentie viſiōis: ḡ nō cauſabat niſi diminutionē
fomitis vt videť. Solo dicendū ꝙ pctm̄ dimitte- Solo.
batur in circūciſiōe / ſ3 circūciſio a poſterioꝛi oꝑabať
peccati dimiſſionē, verbi gratia in peccato ſunt tria

ſibi cõnexa.ſ.culpa ꝛ carentia viſionis dei:ꝛ inceſio fomitis: ꝛ ſi aliud debeat directe delere pctm̄ opoꝛtet ꝙ pꝛimã cauſalitatẽ babeat ad deletionẽ culpe:ꝛ qꝛ alia duo cõnexa ſunt illi:iõ remittit̃ poſterius pena carentie viſiõis in toto:et incenſio fomitis in pte: et ſic operat̃ baptiſmus:qꝛ potẽtia gratie lauat ſoꝛdes culpe pꝛimo:et poſteri⁹ etiã cadũt pene adiũcte. Sed circũciſio ſicut pꝛobat vltima obiectio cauſalitatẽ ponit cõtra fomitis incenſionẽ:et iõ incipit delere pctm̄ a poſterioꝛi:remittit eñi incenſionẽ fomit̃ et qꝛ illa nõ põt diminui niſi ceſſet reat⁹ ĩ toto:iõ ille in toto dimittit̃:qꝛ vo ille connexus eſt culpe:iõ etiã culpa dimittit̃. Et hoc eſt ꝙ quidã de antiqͥs ſcripſerunt ꝙ circũciſio de ſe opat̃ diminutionẽ pene:ſ3 virtus fidei in ipa operabat̃ remiſſionẽ culpe:et ſic intelligunt̃ rõnes p̄me q̃ .pbant ꝙ fuit remediũ oꝛiginalis. Ad id aũt qđ cõtra obijcit̃ dõm ꝙ fuit oꝛdinata quidẽ cõtra moꝛbũ:ſed nõ ſubſtantialiter:et ideo aliqua de cauſa(q̃ ſupꝛa dicta eſt)poterat intermitti

Ad pꝛimũ qđ eſt in cõtrarium.

Ad 2m Ad aliud dicendũ ꝙ licet moꝛbus vlis eſſet:tamẽ pꝛopagatio eſt in vno:et in altero paſſiue tm̄:ꝛ ideo ĩ illo remediũ debuit poni:et hoc infra magis patebit

Ad alia Aliud bñ cõcedo.ſ.ꝙ circumciſio a parte poſteriori et nõ directe delere incepit peccatum.

Arti. XXX **Quid dicat̃ ſinus Abꝛae:ꝛ an paruuli decedentes ſint in aliqua miſeria.**

Arg. p̄mo. Einde querit̃ de hoc ꝙ dicit ibi:[Tamẽ in ſinu abꝛae poſt moꝛtẽ req̃.vt ſup̄ c. Quid enĩ hic dicat̃ ſin⁹ abꝛae. Si foꝛte dicas ẜm Die. ꝙ ſinus abꝛae vocat̃ requies bonoꝝ patrũ:hoc non

2o videt̃ qꝛ reqes illa eſt in celo ĩ quo nõ fuerũt patres ante aduentũ xpi. Itẽ ſi dicas ẜm aliquos ꝙ ſin⁹ dicit̃ .ptectio ab interioꝛi ꝛ exterioꝛi miſeria itẽꝝ non videt̃ ꝯuenire: cũ miſeria nõ tollat̃ niſi p ſuũ ꝯtrariũ

3o qđ eſt beatitudo:et patres tunc beati nõ fuerũt cũ viſione dei nõ pfruerent̃. Pͤ ſi diceres ꝙ dicit̃ ptectio nõ vri igne ꝛ nõ ledi verme ꝯſciẽtie:hoc iterũ nõ videt̃ cõuenire:qꝛ etiã pueri ante baptiſmũ decedentes(vt credit̃) non cremant̃ igne:nec rodunt̃ verme cõſcientie:cũ nullũ ſecũ ferãt delictũ pꝛopꝛiũ: de q̃ ſolo eſt vermis:ğ videt̃ ꝙ non poſſet hoc mõ dici hic ſi-

4o nus. Pͤ videt̃ ꝙ ſin⁹ iſte non fuerit in inferno:qꝛ Luc.16.dicit̃ ꝙ eleuans oculos diues cũ eſſet in toꝛmentis/vidit abꝛaã a longe/ꝛ Lazarũ in ſinu eius: ğ ſin⁹ erat longe ſup̄ infernũ:ğ nõ in inferno Sed contra hoc eſt ꝙ xps in moꝛte deſcendit ad limbũ: ꝛ

Queſtiuncula. hoc fuit deſcendere ad infernũ:ğ limb⁹ iſte ꝛ ſin⁹ eſt ĩ inferno. Itẽ querit̃ quare dr̃ ſinus abꝛae poti⁹ q̃ adã vel abel vel alterius:cũ ab adã oẽs multiplicati deſcenderũt:ꝛ ab abel inceperit eccl'ia:vt dicit Aug.

Solo. ad p̄mũ Solo dicendũ ꝙ ſinus dicit̃ pꝛopꝛie ꝛ cõmuniter Cõmuniter eſt reqes btõꝝ patrũ:vt dicit gloſa Lu. 16. Pꝛopꝛie aũt dicit̃ locus in oꝛa inferni ſequeſtratus ad habitationẽ electoꝝ/quia añ xpi aduẽtũ moꝛtui ſpe felici redemptiõis pꝛeciũ expectabãt. Uñ etiã limb⁹ vocat̃:limb⁹ oꝛa eſt veſtimenti: ſicut locus ille in oꝛa fuit inferni. Et p hoc patet ſolutio ad pꝛimũ.

Ad 2m Ad 2m dõm ꝙ .ptectio dicit̃ a puniẽte actualit̃:et ideo vocat̃ miſeria:nõ eñi vocat̃ hic .ptectio oĩs indi-

Ad 3m gentie:qꝛ hoc nõ fuit niſi p beatitudinẽ. Ad aliud dicendũ ꝙ miſeria eſt in pueris .ſ.deſperatio viſiõis

Ad 4m dei:ꝛ ideo nõ ab oĩ miſeria .ptegunt̃: tñ bñ cõcedo ꝙ pueri nõ hñt ignẽ nec vermẽ. Ad aliud dõm ꝙ iſte locus eſt in oꝛa inferni ſupioꝛ/ꝛ longe ab inferno dãnatoꝝ loco ꝛ differẽtia mãſionis: qꝛ ẜm ſpaciũ loci infernus longe eſt ſubtus/ꝛ ẜm differentiã habitationis in inferno eſt pena affligens eterna ꝛ caligo denſa ꝛ vermis cõſciẽtie:quoꝝ nihil fuit in limbo patrũ qꝛ aliquã lucẽ habuerũt ꝓpter fidẽ ꝛ ſpem quã habebant. Ad vltimũ dõm ꝙ dicit̃ ſinus abꝛae ꝓpter tria:quoꝝ vnũ eſt ꝙ ipe obediuit exire ab idolatris ꝛ patria:ꝛ iõ vt eſſet pater in patria meruit. Scõm eſt qꝛ ipe bñdictionẽ benedicti ſeminis pꝛimus accepit. Tertiũ eſt qꝛ pꝛ eſt credentiũ in circũciſione/ꝛ credẽtiũ in pꝛeputio: ꝛ in vtroq3 ſemen habuit p Iſmael et Iſaac. Ad queſtiunculam

De viris qui fuerunt ante circũciſionẽ ꝛ de feminis que fuerũt añ et poſt.

Querit̃ etiã de viris qui fuerũt ante circumciſionẽ:ꝛ de feminis que fuerũt ante ꝛ poſt: qđ remediũ cõtra peccatũ habuerint: Quidã dicũt ſacrificia ꝛ oblationes eis valuiſſe ad remiſſionẽ pcti. Sed melius eſt dicere illos qui de abꝛaã pꝛodierũt p circũciſionẽ iuſtificatos:mulieres vo p fidẽ ꝛ opationẽ bonã:vel ſuã ſi adulte erant:vel parentũ ſi paruule. Eos vo qui fuerũt ante circũciſionem paruulos in fide parentũ parentes vo p virtutẽ ſacrificioꝛũ.ſ.quã intelligebant ſpũaliter in illis ſacrificijs iuſtificatos. Uñ. Greg. Greg. ĩ 4o moꝛa. de cõ ſe. di. 4. ca. qđ apud. Qđ apud nos valet aqua baptiſmi:hoc egit apud veteres vel pꝛo paruulis ſola fides:vl̃ pꝛo maioꝛib⁹ virtus ſacrificij: vel p his q̃ ex abꝛae ſtirpe .pdierũt miſteriũ circũciſiõis.

Quare femine nõ circũcidebantur Arti. XXI

Einde querit̃ de hoc qđ dicit̃: [Querit̃ autẽ de viris qui fuerũt ante circũciſionẽ:ꝛ de feminis.ꝛc.] Et eſt dubiũ quare femine nõ circũciderent̃ cũ haberent oꝛiginale ſic ꝛ mares. Itẽ Arg. p̄mo. 2o quare circũciſio in marib⁹ fiebat circularis/ꝛ nõ abſciſio cuiuſdã poꝛtionis Itẽ quare fiebat in mẽbꝛo 3o generationis poti⁹ q̃ in alio loco. Itẽ cũ Gen.17 4o dicat̃: Circũcidetis carnẽ ꝑpucij veſtri: videt̃ ꝙ hoc nunq̃ fuit impletũ:qꝛ dicit Ambꝛoſius ꝙ caro ꝑpucij dicit̃ caro illa virge:q̃ eſt ante cartilaginoſos neruos:et illa nõ abſcidebat̃/ſed pellicula. Itẽ ſi ad tẽ 5o peramentũ eſtus cõcupiſcẽtie fiebat illa abſciſio: tũc videt̃ ꝙ debuit fieri inciſura in carne: qꝛ in illa mag̃ viget ſenſus et delectatio q̃ in pelle. Item nihil eſt 6o qđ quidam vident̃ dicere quare mulieres nõ circũcidebant̃:qꝛ.ſ.id in quo dñat̃ libido in mulierib⁹ ſit intus:qꝛ in viris nõ abſcidit̃ id in quo dñatur libido: hoc enim vt dicunt phiſici ſermones non eſt pellicula ſed caro in capite virge:pellicula autem in muliere ita poterat abſcidi ſicut in viro. Solo dõm ꝙ mulierib⁹ nõ fiebat tribus de cauſis:quaꝝ vna eſt quia Solo ad pꝛimũ natura nr̃a nõ eſt coꝛrupta in muliere: qꝛ in illa non fuit tota:ſed potius in adã:et iõ in filijs ſimilib⁹ illi cõueniẽs fuit poni remediũ. Scđa cauſa eſt ꝙ vir pꝛincipalis eſt in generatiõe:et in ſemine viri eſt virtus foꝛmatiua:et ſemẽ mulieris eſt ſicut materia foꝛmata et patiẽs ; et iõ dicũt etiã doctoꝛes ꝙ ſi adã nõ

peccaſſet ſed mulier ſola: nõ trãſfuſum fuiſſet in nos originale: quo ad culpã: ſʒ quo ad penã q̃ vocaẜ paſſibilitas nature nõ vitiũ: ⁊ iõ cõgruebat iteꝝ in Adã poni caracterẽ obediẽtie mãdato circũciſiõis. Tertia cauſa eſt vt oſtẽdereẜ imꝑfectio ſacri: ⁊ aliud generalius ⁊ meli⁹ expectareẜ: ⁊ puto ꝙ hec cã melioꝛ eſt.

Ad 2m Ad aliud dicendũ ꝙ circularis fiebat: vt notaretur circulus peccati: quia illud (vt dicit apoſtolus) primo fuit in pſona in pmis parentib⁹: ⁊ deinde ſerpens q̃ſi cãcer corrupit naturã in ipſis: ⁊ ex illa natura in paruulis ⁊ corrupta natura i paruulis corrũpit pſonã paruuloꝝ: ⁊ ſic cõcludiẜ circulus a pſona in pſonã. Uel ſic qꝛ aĩa corrupit carnẽ i parẽtib⁹ ⁊ caro carnẽ ſeminatã in paruulis: ⁊ caro aĩam infuſam in eiſdẽ: ⁊ ſic iterũ cõcludiẜ circulus maledictionis pmc.

Ad 3m Ad aliud dõm vt mgr dicit in lra: qꝛ inobediẽtia prĩo pcepta ẽ eo ꝙ ꝯcupiſcẽtia loco illo corrupta ſit ⁊ infecta.

Ad 4m et 5m Ad aliud dõm ꝙ illa abſciſio ẽ piculoſa ⁊ ꝯ bonũ plis in mr̃imonio: ſʒ inciſio fit i pellicula opiente carnẽ illã: vt noteẜ ꝙ eadẽ caro debet refrigerari ab eſtu libidinis.

Ad 6m Ad aliud dicendũ ꝙ mulieres nõ circũcidebanẜ rõne ſupius dicta.

De inſtitutõe ⁊ cã circũciſiõis.

Gen. 17. Hic dicendũ eſt in quo inſtituta fuerit circũciſio: ⁊ q̃re ⁊ cur mutata p baptiſmũ. Abraã prim⁹ mandatũ circũciſiõis habuit ad pbationẽ obediẽtie nec ei ſoli pcepta fuit circũciſio ſed ſemini ei⁹. i. oĩbus hebreis: q̃ fiebat ſm legẽ octaua die de lapideo cultro in carne pputij. Data aũt fuit circũciſio pluribus de cauſis. ſ. vt p obediẽtiã mãdati abraã placeret deo cui p puaricationẽ adã diſplicuerat. Gen. 22. Data etiã fuit i ſignũ magne fidei abrae qui credidit ſe habituꝝ filiũ in quo fieret benedictio oĩm. Deinde vt hoc ſigno a ceteris natiõib⁹ diſcerneret ppl's ille. Quare in carne pputij. In carne vo pputij iõ iuſſa eſt fieri circũciſio: qꝛ in remediũ inſtituta eſt originalẽ pctĩ qd a parẽtib⁹ trahim⁹ p cõcupiſcẽtiã carnis: q̃ in parte illa magis dñaẜ: ⁊ qꝛ i parte illa culpã inobediẽtie prim⁹ homo ſenſit: decuit vt ibi ſignũ obedientie acciperet.

Quare die. viij. ⁊ petrĩo cultro.

Gen. 14. et Joſ. 5. ⁊ habet. 25. q. 1 §. his ita. Fiebat autẽ octauo die ⁊ petrino cultro: qꝛ ⁊ in reſurrectiõe cõi ⁊ octaua etate futura p petrã xpm oĩs ab electis abſcideẜ corruptio ⁊ p xpi reſurrectionẽ octaua die factã circidi tur a peccatis anima cuiuſq3 in eũ credentis due ergo res ſunt illius ſacramẽti.

Quare i baptiſmũ mutata ſit circunciſio.

Ideo aũt mutata eſt circũciſio p baptiſmũ: qꝛ ſacramẽtũ baptiſmi cõius eſt ⁊ pfecti⁹: qꝛ plenioꝛi gratia accumulatũ. Ibi enĩ pctã ſolum dimittebanẜ: ſʒ nec gratia ad bñ opãdũ adiutrix: nec virtutũ poſſeſſio: vel augmẽtũ ibi pſtabaẜ vt in baptiſmo: vbi nõ tm̃mõ abolentur pctã: ſʒ etiã gratia adiutrix cõfertur ⁊ virtutes augenẜ. Uñ aqua refectiõis vel regeneratiõis diciẜ: qꝛ aridos fecũdat: etiam fructificãtes amplioꝛi vbertate donat: quia q̃ntũcũq3 p fidẽ ⁊ charitatẽ añ habitã aliq̃s iuſtus ad baptiſmũ accedit: vberioꝛẽ ibi recipit gratiã: ſed nõ ita in circũciſiõe. Unde Abrae per fidẽ iam iuſtificato ſignaculũ tm̃ fuit: nihil ei intus cõtulit. Pſ. 21.

De paruulis defunctis ante diẽ octauum.

Si vero queriẜ d paruulis q̃ añ diẽ octauũ moꝛiebãẜ añq̃3 fiebat circũciſio ex lege: vtrũ ſaluarenẜ vel nõ. Idẽ põt reſpõderi qd ſentitur de paruulis añ baptiſmũ defunctis: q̃s perire cõſtat. vñ Bed: Qui nũc per euangeliũ ſuũ terribiliter ⁊ ſalubꝛiter clamat: Niſi q̃s renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſcõ nõ intrabit in regnũ dei: ipſe dudũ clamabat per ſuã legẽ anima cui⁹ pputij caro circũciſa nõ fuerit peribit de pplo ſuo: qꝛ pactũ meũ irritũ fecit. Foꝛte tñ ſub lege ingruẽte neceſſitate moꝛtis añ octauũ circũcidebant ſine pctõ filios: ſicut mõ fit in eccl'ia de baptiſmo. Beda. Gen. 17.

An omnes tenebanẜ ad circũciſionẽ. Arti. XXII Ar

D Einde queriẜ de hoc ꝙ diciẜ [Hic dicẽdũ in quo inſtituta fuerit circunciſio] lra a. Uidetur enĩ ꝙ oẽs tenebanẜ ad circũciſionẽ: qꝛ in oĩbus dñabaẜ libido. Argu. p⁹. Itẽ gen. 17. diciẜ tã vernaculus q̃ꝫ emptiti⁹: ⁊ nullus excipiẜ: ergo gñatio rachelis obligaẜ ad hoc ⁊ gñatio eſau. 2⁹. Sed cõtra h̃ eſt qd dicit glo. Ambro. Ro. 5. Non poſſum⁹ dicere ad circũciſionẽ teneri nationũ ppl'os niſi fuerint in domo pꝛiarchaꝝ nutriti vel precio empti. In oppoſitum. Et breuiẜ queriẜ qui obligabanẜ mãdato circũciſiõis: ⁊ q̃ non ⁊ qua ratione obligabanẜ. Sol'o dicẽdũ ꝙ rõ circũciſiõis fuit diminutio cõcupiſcẽtie in his q̃ ptinebant ad ſemẽ bñdictũ ⁊ pmiſſum: pertinebant autẽ dupliciẜ. ſ. in hereditate pcipiẽda: ⁊ vt p quos ſemẽ deſcẽderet: ⁊ iõ nulli alij obligabanẜ: vt dicit Amb. niſi illi tm̃: familia aũt obligabaẜ q̃ꝫdiu relationem habuerat p dños ſuos ad hereditatis obſequiũ ⁊ vſum. i. q̃ꝫdiu erãt in domo ei⁹ qui ver⁹ erat heres: ⁊ iõ yſmahel ⁊ Eſau ⁊ alij q̃ñ ſepabanẜ a iure hereditatis ⁊ ſpe repromiſſi ſeminis ſtatim ceſſante i eis cauſa circũciſiõis abſoluebanẜ a circũciſiõis mãdato: ⁊ amplius nõ tenebanẜ: Et p h̃ pʒ ſol'o ad totũ. Solo. ad totum.

An tres cauſe circũciſionis tacte a magiſtro ſint bene aſſignate. Articulus XXIII Ar

D Einde queriẜ de hoc ꝙ dicit ibi [Data autẽ fuit circũciſio plurib⁹ de cauſis ⁊c.] vt. ſ. a Tres enĩ cauſas tãgit hic. ſ. pbationẽ obedientie Abrae / ⁊ ſignũ magne fidei abrae: ⁊ diſcretionẽ ppl'i de quo chꝛiſt⁹ naſci voluit: his trib⁹ addunẜ due in glo. Ro. 5. ſ. vt caſtitatẽ mẽtis ⁊ coꝛpoꝛis indi

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

Arguit̃ cõ- caret: ⁊ vt figura eẽt baptiſmatis. Et q̃rit̃ penes q̃d
tra pmã. ſumunt̃ cauſe iſte. Itẽ querit̃ de prima: q2 Adã tem
ptatus eſt in re vna indifferẽti: abraã aũt in duabꝫ:
vna ſacrificiali vt ita dicã: ⁊ alia ſac̃ali ⁊ vtraqꝫ val
2o de penali. Et querit̃ quare hoc? Itẽ de ſecunda: q2 ſi
3o gnũ ⁊ ſignatũ debẽt habere aliquam ſimilitudinẽ:
ſed circũciſio nullã videt̃ habere ſil'itudinem. Itẽ
4o ꝯtra tertiã: q2 circũciſio figura eſt baptiſmi: ⁊ baptiſ
mus nullũ diſtinguit: ſed oẽs vnit: ergo nec circũci
ſio aliquẽ debuit diſtinguere. Itẽ ꝯtra quartã: q2
gen⁹ humanũ alijs virtutibꝫ defecerat ſicut ⁊ caſti-
tate: ergo videt̃ ꝙ ſignũ ad illas valẽs debuit recipe
ſic̃ ⁊ ad caſtitatẽ accepit. Itẽ ſignũ erat fidei: vt di
cit ſecũda cauſa: ergo poti⁹ accipiebat̃ ad fidẽ indicã-
dã q̃ʒ ad indicandã caſtitatẽ. Itẽ contra quintã: q2
Solo. nõ videt̃ habere ſil'itudinẽ cũ baptiſmo nec in mate-
ria nec in forma: ergo non fuit ſignũ ei⁹. Sol'o ad
primũ dicẽdũ ꝙ iſte cauſe quedã ſunt ſumpte a par-
te ſuſcipiẽtis eã primo: ⁊ quedã ex rõne circũciſiõis.
Ex parte ſuſcipiẽtis triplicit̃ ẜm ꝙ tria exigũt̃ ad cõ
ſequendũ ſemẽ ꝓmiſſum. Unũ ex parte vite qð facit
dignũ per modũ cõgruitatis: ⁊ hoc eſt obediẽtia. Al
terũ ex parte rei ꝓmiſſe: ⁊ h̃ exigit fidẽ: ⁊ iſte ſũt due
prime. Tertiũ eſt ex parte idoneitatis ad carnalem
deſcẽſum benedicti ſeminis: ⁊ hoc ẽ caſtitas ⁊ hec eſt
cauſa quarta. Ex rõne aũt circũciſiõis due ſumũtur
q2 ex parte illa qua ſignũ eſt ſumit̃ materia: vt ille po
pulus caractere carnali eſt diſtinctus. Ex parte aũt
effect⁹ ſumit̃ quĩta: q2 ꝑ effectũ ſignificabat baptiſ-
Ad primũ. mũ. Dicendũ ergo ad primũ ꝙ Adã tẽptabat̃ pro
mõ ſui ſtat⁹ in eo: in quo obediẽtia magna cõmẽda-
bilis erat: ⁊ nõ niſi vno: q2 nõ indiguit mł'tis adhuc
ſed tm̃ vt exꝑimẽtũ acciperet ſue obediẽtie indifferẽ-
ti. Sed abraã tẽptabat̃: vt homo indigẽs liberatiõe
⁊ liberatore: ⁊ iõ in rebꝫ difficilibꝫ: ⁊ liberatoris in-
digẽtiã p̃ſignabat tẽptatio de imolatiõe fidei: libera
Ad 2m tionis aũt tẽptatio de circũciſione. Ad aliud dðm
ꝙ circũciſio eſt ſignũ fidei nõ quãtũ ad quẽlibet arti-
culũ: ſed vt dicit Augu. q2 credidit ſe habiturũ filiũ
in quo fieret benedictio omniũ: ⁊ q̊ ad hoc ꝑ locũ ge-
Ad 3m. neratiõis ponit ſil'itudinẽ ad rẽ creditã. Ad aliud
dðm ꝙ eſt figura baptiſmi ſicut imꝑfectũ ei⁹ qð eſt
ꝑfectũ: ⁊ ſicut particulare ei⁹ qð ẽ vl'e ⁊ iõ diſtinguit
licet baptiſm⁹ nihil diſtinguat. Ad aliud dicẽdũ ꝙ
licet in alijs defecerat gen⁹ humanũ: tm̃ quo ad gene
rationẽ ſeminis exigebat̃ p̃cipue reparatio in fide vt
Ad 4m curaret̃ ⁊ caſtitate vt cõgruẽter reciperet̃. Ad vlti
mũ dicẽdũ ꝙ cõueniẽtiã habet ĩ effectu cũ baptiſmo
⁊ q̊ ad hoc figurat ipm̃. Alia q̃ q̃rẽda ſunt mgr̃ bene
determiat in lr̃a p̃ter hoc ſolũ ꝙ hebrei tradũt ꝙ nõ
niſi p̃ncipales circũciſiões lapideis cultris facte ſũt
ſcꝫ filij moyſi cũ educi debebat ppl's filioꝝ iſrł' in col
le p̃putioꝝ in terrã ꝓmiſſiõis: q2 hoc ſignificabat ſta
tũ reſurrectiõis qñ ꝑ petrã xp̃m oĩs ab electis circũ
cideret̃ corruptio.

DI. II.

De ſacramentis noue legis.

i Am ad ſacramẽta no
ue legis accedam⁹ que ſunt baptiſ
mus: cõfirmatio: panis bñdictio:
id eſt euchariſtia: pnĩa: vnctio extrema: or-
do: cõiugiũ: Quorũ alia remediũ cõtra pec
catũ p̃bẽt ⁊ gratiã adiutricẽ ꝯferũt vt baptiſ
mus alia in remediũ tm̃ ſunt vt cõiugiũ: alia
gratia ⁊ virtute nos fulciunt vt eucharistia
⁊ ordo.

An cõtra oẽs penas debẽt ordinari ſacra Arti. I.
menta ⁊ que ſit eorũ diuiſio. A

i Am ad ſac̃a noue leg̃ accedamus ⁊c̃.] Hic
incipit tractat⁹ in ſpãli: et diuidit̃ in ſeptem
ẜm ſeptẽ ſacramẽta: ⁊ ſat̃ patẽt loca inceptiõis vniuſ
cuiuſqꝫ part̃. Tractat⁹ iſte q̃ eſt de baptiſmo diuidit̃
in duas partes: In quarũ prima mgr̃ agit de ba-
ptiſmo xp̃i: ⁊ hec incipit in ſequẽti diſtinctõe. ſ. tertia
ibi [Poſt hec vidẽdũ] eſt q̃d ſit baptiſm⁹ ⁊c̃.] Hec
diſtinctio iterato diuidit̃ in duas partes: In quaꝝ
prima tangit breuit̃ numeꝝ ſac̃oꝝ ⁊ tẽp⁹ inceptio
nis ⁊ inſtitutiõis. In ſecũda aũt ponit tractatũ bre-
uem de baptiſmo Iohis: ibi [nũc vo de baptiſmi ſa-
cramẽto videam⁹ ⁊c̃. Circa p̃mũ nota ꝙ p̃ter diui
ſiones q̃s ſup̃ poſuimus ẜm diuiſionẽ ſigni ⁊ cauſe
alij quidẽ faciũt alias diuiſiões. Et iõ obijciamus Argu. p̃ſo
ſic: Supra ſuppoſitũ eſt ex lr̃a ꝙ ſacramẽtũ ſit ordi-
natũ cõtra peccatum: q2 hoc ꝓbauit Lucas ꝑ para-
bolã vulnerati q̃ incidit in latrones: ſꝫ cũ ſint quidã
defect⁹ in quos incidit homo ex peccato: videt̃ ꝙ cõ-
tra illos ſacramẽta h̃re debeam⁹. Sunt aũt q̃ttuor
vt dicũt Greg. ⁊ Beda. ſ. ignorãtia agẽdoꝝ: infirmi
tas faciendoꝝ: cõcupiſcẽtia noxiorũ: ⁊ malitia cõtra
bona. Nos aũt nullũ habem⁹ ſacramẽtũ ꝯtra igno
rantiã: ⁊ nullũ cõtra malitiã inquantũ hmõi. Itẽ 2o
etiã in operibꝫ miſc̃die eſt ſeptenari⁹ cõtra defectus
quos incidim⁹. Un⁹ quidẽ ſeptenari⁹ ex parte cor-
poris qui notat̃ in verſu: Uiſito poto cibo tectum do
colligo cõdo. Sex em̃ in verbis hic exprimunt̃: ſed
primũ accipit̃ in duplici ſignificatõe: in viſitatõe in-
firmoꝝ: ⁊ ꝓviſitatõe captiuoꝝ. Si forte tu dicas Solo.
ꝙ iſti defect⁹ ſunt corporales: ⁊ cõtra eos nõ ordina Obiectio.
tur gr̃a ſacramẽtalis tũc ẽ q̃ſtio d̃ ſeptẽ ſpũalibꝫ qui
notant̃ alio verſu. Inſtrue caſtiga ſolare remitte fer
ora. Hec etiã ſex verbis exprimunt̃: ſed caſtigare ſu-
mitur in redargutionẽ publice delinquentiũ / ⁊ am-
monitionẽ occultã delinquẽtiũ: ſic vero iſti oẽs ſpũa
les vident̃: g̊ videt̃ ꝙ debeam⁹ habere remedia con-
tra illas / aut diminutus erit numer⁹ ſacramẽtorũ.
Sol'o hic aſſignabim⁹ ꝯueniẽtias doctoꝝ ⁊ ſunt Solo.
tres. Quidã em̃ volũt accipe numerũ ſacramẽtorũ
penes numerũ virtutũ: vt baptiſm⁹ ſit ſacramentũ
fidei: extrema vnctio ſpei: q2 ille qui vngit̃ ſperat ſta
tũ reſurrectiõis: eucharistia aũt ſit ſacramẽtũ chari-
tatis: cõfirmatio aũt fortitudinis ꝓpter pugnam ad
quã ille cõfirmat̃: penitẽtia aũt iuſtitie ꝓpter ſatiſfa-
ctionẽ: ⁊ ordo prudẽtie ꝓpter claues ſciẽtie que cõfe-
runtur ordinato: ⁊ matrimoniũ tẽperantie eo ꝙ libi
do in illo ſacramẽto honeſtate excipit̃ nuptiaꝝ. Alij
volũt ordinare contra ſeptẽ capitalia vitia ſic: vt ba-
ptiſmus ſit cõtra ſuperbiã: eo ꝙ homo ſe ibi humili-
at ſub cõmuniori elemẽto: cõtra inuidiã autẽ eucha-
riſtia: quia inuidia cõtrariat̃ charitati: propter hoc
ꝙ inuidia dolet de quo charitas gaudet. Cõtra acci
diam cõfirmatio: qua homo confirmat̃: vt ſit fortis
in ſpũalibus laboribꝫ: ĩ quibus triſtat̃ quis: ⁊ ſic di
citur accidioſus: cõtra irã extrema vnctio: q2 ira ꝓ-
uenit ex tumore cui⁹ mitigatiuũ eſt oleũ. Cõtra aua
ritiam eſt ordo: quia leuite ſolo deo cõtenti partẽ in-
ter fratres ſuos nõ habebãt ſicut ⁊ clerici quãdo cõ-

ronam vel primā tonſurā accipiūt dicūt per os epī:
Pſ. 15. dominus pars hereditatis mee ⁊c̄. Cōtra gulā opa
tur pnīa per afflictionē carnis ⁊ abſtinentiā: ⁊ con
tra luxuriā matrimoniū: cōcupiſcentiā turpē excipi
endo honeſtate nuptiarū. Alij volūt accipere ſm ſta
tus cōtemplantiū ⁊ actiuorū in eccl'ia: ſic ſtatus acti
uorū eſt ingredientiū ⁊ pugnantiū ⁊ vulnera ſanātiū
habens ſupra ſe ducē ⁊ auxiliū: vnde milites caden
tes reſtituant̄: ⁊ ſunt egredientes emeriti. Statꝰ au
tem cōtemplantiū eſt in guſtu diuinorū: dicūt ergo
ꝙ baptiſmus eſt intrantiū: procedentiū ad pugnam
eſt cōfirmatio: ſed ſanantiū ſua vulnera eſt peniten
tia: ⁊ loco ducis eſt ordo ſiue ordinatus. Exeūtes et
emeriti vngūtur: ⁊ numerus eorū reſtituit̄ per ma
trimoniū: ſed cōtemplatiuorū guſtantiū eſt euchari
ſtia: vel etiā actiuorū intrantiū ꝓpter hoc ꝙ eſt viati
Ad primū. cum. Dicimꝰ ergo ad primū: ꝙ ille pene peccati q̄
nō directe ordinant̄ in peccatū: ſed potius ſunt pro
motiue in bonū nō habēt cōtra ſe ſacramēta ordina
Ad 2m. ta: ſicut fames: ſitis: ⁊ hmōi. Et per hoc patet ſolu
tio ad ſecundū numerū defectuū. Alie autē pene ſpi
rituales que ſunt effectus: aut habēt aliūde medici
nā magis ſubſtantialē eis: vt ignorātia faciendorū
cui prouidet̄ per doctrinā: aut reducunt̄ ad has cō
tra quas ſunt ſacramēta: ſicut infirmitas faciendo
rū curat̄ in cōfirmatōe: cōcupiſcētia aūt precipue in
matrimonio: malitia autē non dicit ſpecialē defectū
ſed inclinabilitatē in malū: ⁊ illa curatur nō in vno
ſed in pluribꝫ ſacramētis: eo ꝙ ipſa eſt generalis de
fectus facilius inclinabilis in malū q̄ȝ in bonū. Et
per hoc patet ſolutio ad id qđ obijcitur de prima di
Ad obiectionem. uiſione penarū ſiue defectuū. Ad vltimū dicendū
ꝙ iſti defectus omnes preter vnū reducūtur ad pe
nitentiā: qꝛ omnes illi cōſiſtūt in peccato actuali al
terius hominis: qui eſt proximus nobis per naturā
ille aūt eſt defectus ignorantie: qui ſubſtātialiorem
cauſam habet/ tam per doctrinā exteriorē q̄ȝ per ſa
cramentū: ⁊ ideo penes illos nō m'tiplicant̄ gratie
ſacramētales: ſed potius modi virtutis miſīcordie:
quos nos habere poſſumus ſubueniendo alijs qui
noſtri indigēt.

Quare mox poſt homīs caſum non fuerint inſtituta.

Si vero queritur quare non fuerint hec ſa
Hugo li. j parte. xj. c. viij. cramenta inſtituta mox poſt homīs lapſum
cum in his ſit iuſtitia ⁊ ſalus. Dicimꝰ nō an
te aduētū chriſti qui gratiā attulit gratie ſa
cramenta fuiſſe danda: que ex ipſius morte
⁊ paſſione virtutē ſortita ſunt. Chriſtus aūt
venire noluit anteq̄ȝ homo de lege naturali
⁊ ſcripta cōuinceret̄ ꝙ neutra iuuari poſſet.

Qđ ſacramentū coniugij fuit ante peccatum.

Gen. 3. Fuit tamen coniugiū ante peccatū inſtitu
tum: non vtiq̄ȝ propter remediū: ſȝ ad ſacra
mentum ⁊ ad officiū: poſt peccatū vero fuit
ad remediū contra carnalis concupiſcentie
corruptelā: de quo ſuo loco tractabimꝰ.

Quare non fuerunt ſacramenta inſtituta
mox poſt hominis lapſum. Arti. II. B

Einde querit̄ de hoc qđ dicit: ibi [Si vero
D querit̄ quare nō fuerūt hec ſacramēta inſtitu
ta mox poſt homīs lapſum ⁊c̄.] Uidetur ꝙ Argu. p'io
ſtatim debebāt eſſe: quia facilius curat̄ morbꝫ a pn
cipio q̄ȝ in fine: ergo ſapiēs medicus magis a princi
pio adhibere debuit medicinā. Itē non valet ſolu 2o
tio que ponit̄ in littera ꝙ homo debuit cōuinci de le
ge naturali ⁊ ſcripta: quia morbus diu cōtinuatus
in ſubiecto: vertit̄ ī ſoporē: vt dicit Bern̄. in p'io ad
Eugeniū papā: ğ videt̄ ꝙ quāto diutiꝰ expectauit
tāto minus homo morbū ſuū recognouit: ⁊ ſic nulla
eſt cauſa que aſſignat̄ in littera. Itē Hugo dicit ꝙ 3o
q̄ȝ cito eſt morbus/ tā cito eſt tēpus medicine: ſȝ mor
bus fuit a principio ex quo Adam peccauit: ergo ex
tūc fuit tēpus exhibēdi ſacramēta ī medicinā. Itē 4o.
nulla videt̄ cauſa quā tangit ꝙ ſacramēta habentia
vim a paſſiōe chriſti/ nō debebāt ante chriſti aduētū
inſtitui: quia etiā antiqui virtute paſſiōis in fide vē
turi ſaluati ſunt: vt habitū eſt in tertio lib. di. xxv.
ergo eodē modo paſſio erat tradēda: licet nō explerā
in opere potuit operari in ſacramētis veteris legis
⁊ legis naturalis. Ulteriꝰ querit̄ quare q̄dam ſa Queſtiūcula prima
cramenta patres habuerūt in lege nature: ⁊ moyſi
ſicut ⁊ nos: quedā autē ſm partē ⁊ nō ſm totū: que
dam autē in figura tm̄: ⁊ quedā nec in toto nec ī par
te: nec in aliq̄ figura determinata: verbi gratia ma
trimoniū in toto habebāt: penitentiā in parte: quia
cōterebant̄ ſicut ⁊ nos: ſȝ nō cōfitebātur ſicut ⁊ nos
ſed ordinē ⁊ euchariſtiā habebāt in figura: cōfirma
tionē ⁊ extremā vnctionē in nullo vident̄ habuiſſe:
nō eñ poteſt dici ꝙ in tribꝫ vnctiōibus Dauid ſigni Obiectio prima.
ficetur triplex vnctio: ſed potiꝰ nulla: quia nō vnge
batur vnctione leuitaꝝ/ nec vnctiōe pugnantiū/ nec
vnctiōe morientiū vel infirmoꝝ: ergo patet ꝙ nullā
iſtoꝝ figurabat. Pꝫ ille vnctiōes Dauid ſingulares 2a
erāt: ſed iſtarū due: ſcȝ cōfirmatio ⁊ extrema vnctio
ſunt vl'es: ğ nō ſignificabant̄ in illa: nec in alia aliq̄
regali vnctōe: vt videt̄. Itē querit̄ de hoc qđ dicūt Queſtiūcula ſecūda.
quidā hic ꝙ nō tm̄ matrimoniū ſit inſtitutū añ pec
catū: ſicut mgr̄ dicit in littera in hoc ꝟbo cum dixit:
Quacūq̄ȝ die comederitis ex eo morte moriemī: qđ Gen. 2.
exponunt quidā ſancti de morte penitētie: videt̄ eñ Obiectio prima.
nō eſſe cōueniēs: quia penitētia eſt directa medicina
actualis peccati: ergo añ peccatū nō debuit inſtitui.
Itē ſi hoc intellexerit dñs vt ibi inſtitueret homī
caſuro tēpus penitētie ne totus periret: ſicut ange
lus ſemel cecidit ⁊ dānatus eſt: quare nō dixit apte
ſi comederitis dabo vobis ſpaciū penitētie in alio lo
co q̄ȝ in iſto: qui locus erit luctꝰ ⁊ mortis ⁊ laboris.
Solutio dicendū ꝙ a principio morbi fuit tēpꝰ me Solo ad tria prima.
dicine: vel ī ſignādo vel in cauſando: erat eñī alit̄ de
morbo mentis ⁊ de morbo corporis: qꝛ oportet ho
minē precognoſcere ꝙ egrotet: ⁊ deſtitutionē auxilij
qđ credit habere ex ſe: ⁊ oꝑtet eū cognoſcere potētiā
medici ⁊ modū medicine. Et hoc ideo eſt: qꝛ cura mē
tis depēdet a cōſenſu noſtro ⁊ deuotiōe: ſed nō eſt ita
de corporis morbo: ⁊ ideo morbꝫ mētis longā ante
ꝑtigit morā: nō eñ cognoſcit̄ per experimentū cum
ſit in delectabilibꝫ dulcibꝫ cōcupiſcētie: ſȝ potiꝰ inue
ſtigatur ratiōe: diuina illuminatione eā ad hoc ele
uāte. Et per hoc patet ſolutio ad tria prima. Ad Ad 4m.
aliud dicendū ꝙ ſacramēta chriſti nō habebant vim
ante paſſionē: ſed paſſio vim habuit in fide: ⁊ hec nō

eſt vis ſacramentoꝝ noue legis. Uis em̄ iſtoꝝ ſacramentorū eſt in cōtinēdo ⁊ dando ſtatim: ſed illis
Ad q̄ſtiunculas ambas preter vltimā. patribus totū pmittebat in futurū: ⁊ ideo non poterant eſſe ante paſſionē actu: preciū redēptiōis ſoluēte. Ad aliud dicēdū qꝺ ego nō dico ꝙ totū effectū matrimonij ſm ꝙ eſt ſacramentū habuerūt an̄ paſſionē antiqui: qꝛ ego puto ꝙ cōfert gratiā. ſ. ſacrm̄ ordinatū ſub clauib ecclesie: ⁊ in fide naturarū vnitarū duarū in chriſto celebratū. Sed verum eſt hoc ꝙ integritatē ſuoꝝ bonorū habuit antiquitus. Et tūc dicemus ꝙ hoc cōtingit propter generalitatē illius defectus materialis: qui corporali actu reparatur. In alijs autē agit actus gratie ſpiritualis cōtra defectū: ⁊ tūc aut eſt ſacramentū pleniſſime gratie quo ad ſtatū aut nō. Et ſi eſt pleniſſime gratie quo ad ſtatū: tūc illud nullo modo habuerūt ſicut in cōfirmatione: que dat ſpiritūſanctū ad robur: ⁊ extrema vnctio: in qua ſignificat plena puritas corporis ⁊ aīe p amotionem omniū impedientiū gloriā vtriuſqꝫ partis hominis: dico autē pleniſſime gratie quo ad ſtatū: quia quedā ſunt gratie plene quo ad ſtatū vt duo dicta ſacramēta: quedā autē quo ad effectū: ſicut baptiſmus: quedā autē quo ad dignitatē rei cōtente ⁊ ſignificate vt euchariſtia: ⁊ quedā quo ad gradū platiōis vt ordo. Et per hoc patet ſolutio fere ad totū preter vltimā. Penitentiā em̄ antiqui ex parte habebant: ⁊ in parte nō habebāt ꝓpter peccatū perſo-
Ad vltimū nale cōtra qꝺ ordinat penitētia. Et neceſſariū eſt ꝙ quelibet pſona per ſe ſatiſfaciat interi⁹ ⁊ exterius ſi poteſt. Sed qꝛ vim clauiū nō habebant: ⁊ penitētia in cōfeſſiōe ſe pſentat clauib/ nō habebāt cōfeſſionē niſi in figura: alia aūt ſacramēta habebāt in figura.

Ad vltimū dicēdū ꝙ penitētia: aut nō fuit inſtituta in ſtatu innocētie: aut ſi hoc inuenit/ ⁊ tūc fuit vt medicina purgatiua/ ⁊ tūc nō aperte ſignificari debuit: ne ex preſciētia caſus deſperatio augeret eos q nondū adhuc peccauerūt: quia ſi deus pditiſſet apte cōcepiſſent eſtimationē aliquā ſui ſtat⁹ futuri: ⁊ hoc impoſſibile eſſe monſtratur in ſecūdo.

De baptiſmo.

Nunc vero de baptiſmi ſacramēto videam⁹ qꝺ inter noue gratie ſacramenta primū eſt.
De baptiſmo Johis. Matt.3.⁊ Marci.I. Baptiſmū igit chriſti Johānes ſuo baptiſmo prenūciauit: qui primus baptiſaſſe legit ſed in aqua: nō in ſpiritu: ſicut ipſe ait: Ego baptiſo vos in aqua: id eſt in penitentiā. Sola enim corpora abluebat: a peccatis xo nō
a Johis.I. mundabat. Baptiſmus Johānis erat in penitentiā nō in remiſſionē: baptiſm⁹ vero chriſti in remiſſionē. Quia Johānes baptiſans homines ad penitentiā vocabat: ⁊ quos ba-
Matth.3. Mar.I. Luc.3. ptizabat penitere docebat ſm illud: Veniebant ad Johānē i iordanē confitētes peccata ſua. Sed in baptiſmo Johānis nō dabat
Arti. III. E peccatoꝝ remiſſio q̄ data eſt i xp̄i baptiſmo.

An baptiſmus Johānis cōtulit gratiā.

Eīde querit de hoc qꝺ dicit [Nunc vero de
b baptiſmi ſacramēto videam⁹] Ibi em̄ tāgit de baptiſmo Johānis determinās de ipſo quattuor per ordinē in littera. ſ. vtrū habuit effectū: ⁊ q̄re dicit baptiſm⁹ Johānis: ⁊ an ſit ſacramētū: ⁊ vtrū rebaptizādi erant qui baptizabant ab ipſo. Incidit Arguit primo ꝙ non
aūt queſtio circa primū: vtrū baptiſm⁹ Johānis cōtulit grām vel nō. Videt aūt ꝙ nō: qcquid eni erat ante paſſionē a qua oīa ſacramēta trahūt virtutem: hoc nō cōferebat grām: vt habitū eſt in pcedēti caplo ſed baptiſmus Johānis fuit ante paſſionē: ergo nō
cōferebat grām. Itē ita eſt in charitate ꝙ id qꝺ in- 2o
troducit eā nō dat charitatē vel gratiā gratū facientē: vt timor ſeruilis: ergo naturalit id qꝺ ē introductio baptiſmatis nō debet dare gratiā baptiſmatis hoc aūt eſt baptiſm⁹ Johānis: ergo nō cōferebat gra-
tiā. Itē ſi cōtuliſſet gratiā eadē rōe impreſſiſſet cha- 3o
racterem: ergo poſtea baptiſati baptiſmo chriſti ha-
buiſſent duos characteres qꝺ eſt impoſſibile. Sed In ꝯriū ꝓ
cōtra ceſſante vmbra debuit ſtatim gratia venire: ſꝫ lex ⁊ ꝓphete fuerūt vſqꝫ ad Johānē: ergo i baptiſmo iohānis gratia debuit venire: ergo cōtulit gratiā.
Itē cōſtat ꝙ nō erat ſacramētū veteris legis: g̃ no- 2o
ue: ergo effecit qꝺ figurabat: ergo contulit gratiā. 3o
Itē baptiſm⁹ iohānis vicinior erat baptiſmo chriſti q̄ circūciſio: quia mediū erat inter baptiſmū chriſti ⁊ circūciſionē: ergo videt ꝙ pleniorē gratiā cōtulit q̄ circūciſio: ſed circūciſio aliquo mō cōtulit grām vt pri⁹ habitū eſt: ergo multomagis baptiſm⁹ Johā-
nis. Itē miſſus erat iohēs vt pararet dn̄o plebem 4o
perfectā: ſed pfecta plebs eſſe nō poterat niſi ſu⁹ ba-
ptiſmus cōferret gratiā: ergo grām cōferebat. Itē 5o
baptiſm⁹ Johānis eſt poſt legē: ergo aliud addidit ſupra legis ſacramēta: ſed illa ſignificabāt grām: cum ergo ꝓximū vicini⁹ ſit poſt agnitionē curatio videt
ꝙ baptiſm⁹ iohis curauerit. Solō dicendū ꝙ ba- Solo.
ptiſm⁹ iohis nullā cōtulit grām: ſicut cōiter dicunt
oēs ſancti. Ad id aūt qꝺ cōtra obijcit dōm ꝙ vm- Ad pmū q̄ dē eſt i ꝯriū
bra nō ceſſauit ante paſſionē: ſicut dicit in ſequēti diſtinctiōe: ſed declinare incepit in baptiſmo iohis: et iō dicit ꝙ lex ⁊ ꝓphete fuerūt vſqꝫ ad iohem: ſicut dr ceſſare febris qn̄ eſt i declinatiōe ⁊ ceſſare vmbra qn̄
eſt in declinatiōe. Ad aliud dōm ꝙ nō ꝓprie erat Ad 2m
ſacrm̄: vt infra patebit: ſed erat mediū inter ſacra noue le. ⁊ ve. ⁊ iō cōueniebat cū vtriſqꝫ: cū illis i nō cō-
ferendo grām: cū iſtis autē in actu ⁊ materia. Ad Ad 3m
aliud dicēdū ꝙ erat vicinior baptiſmo chriſti q̄ ad qd ⁊ remotior quo ad qd q̄ circūciſio: quo ad actū em̄ ⁊ materiā erat vicinior: ſꝫ quo ad effectū erat remotior ⁊ ideo nō ponit mediū niſi in rōne ſignificādi nō cau-
ſandi. Ad aliud dōm ꝙ pfectio quā fec iohes erat Ad 4m.
pfectio doctrine nō grē. Vn̄ dicit Jhis. I. Nō erat il- Job.I.
le lux ſed vt teſtimoniū phiberet de lumīe: teſtimo-
niū aūt eſt ex pte doctrine: ⁊ non ex parte grē. Ad Ad 5m
vltimū dōm ꝙ erat poſt ſignationē circūciſionis: ⁊ nō ſequit ſi addidit rōnē ſigni ꝙ addidit cauſalitatē qꝛ ſigno ad ſignū eiuſdem eſt expſſus: ⁊ illā expſſionē addidit: ⁊ iō nō ſequit ꝙ cōtulit grām.

An baptiſmus Johānis erat in penitentiā ⁊ nō in remiſſionē peccatorū. Arti. IIII. D

Eīde querit de hoc qꝺ dicit [Baptiſm⁹ Jo-
b hānis erat i pniam ⁊ nō i remiſſionē ⁊c.]. ſ.
a Videt ꝙ poti⁹ penitētia fuerit i baptiſmū Arguit p°
q̄ ecōuerſo: qꝛ pri⁹ docuit penitere: ⁊ poſtea baptizabat: ergo potius penitētia erat in baptiſmū: q̄ ecōuerſo. Itē videt fuiſſe baptiſm⁹ in baptiſmū qꝛ ha- 2o
buit ordinē ad baptiſmū chriſti: g̃ erat i baptiſmū ⁊

3o nõ in pniam. Jtẽ ſi fuit in pniam tũc videꝛ ꝙ fuit
occaſio erroris: quia baptiſmus nõ exigit gemitũ et
planctũ: ergo ſi baptiſmus iohãnis erat in pniam h̄
videꝛ eſſe doctrina in ſigno ꝙ baptiſmus gemitũ et
plãctũ requirat: ergo fuit erroris occaſio: vt videꝛ.
Ad primũ. Solutio dicendũ ꝙ baptiſmus iohis diciꝛ in pe-
Solo nitentiã que preexigebaꝛ ne baptiſmꝰ chriſti bapti-
zandos a ſe fictos inueniret: ⁊ iõ pnia ſequebaꝛ ba-
ptiſmũ Johis ordine intẽtiõis: licet forte tpe p̄cede-
Ad 2m ret. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ diciꝛ baptiſmꝰ in ba-
ptiſmũ niſi determineꝛ: qꝛ aliter ꝓ eodẽ baptiſmo ac
ciperetur: ⁊ tũc idẽ eſſet: ſʒ quia ĩmediate ordinabat
ad pniam que remouit obicem fictiõis ad baptiſmũ
Ad 3m. chriſti: ideo diciꝛ in pniam Ad aliud dicẽdũ ꝙ ba-
ptiſmus chriſti nõ exigit gemitũ ⁊ planctũ exteriorẽ
ſed tamẽ vt dicit Augu. Omnis qui voluntatis ſue
eſt arbiter cõſtitutus nouã vitã inchoare non poteſt
niſi peniteat eum veteris vite: ⁊ ideo exigit gemitũ ⁊
plãctũ interiorẽ ne ficti inueniãꝛ q̇ ſunt baptizãdi.

Quid vtilitatis habebat baptiſmus Johannis.

Ad quid ergo vtilis erat baptiſmus Johan
nis. Quia hoĩes vſu baptizandi preparabat
a ad baptiſmũ chriſti. Sed queritur quare di
ctus eſt baptiſmus Johãnis: ſicut veritas di
Matt. 21. cit: Baptiſmus Jhoãnis vnde eſt. Quia ibi
Johannis operatio tm̃ viſibilis erat exteriꝰ
lauãtis nõ inuiſibiľ gratia dei interiꝰ opãtis
Sed tamẽ ⁊ illa Johãnis opatio a deo erat:
⁊ baptiſmus ille a deo erat nõ ab homĩe tm̃:
ſed hominis dictꝰ eſt: quia nihil ibi gerebaꝛ
qđ nõ ageret homo. Si vero queriꝛ an ſa-
cramẽtũ fuerit: ſatis poteſt cõcedi ex eo ſen
ſu quo legalia ſigna dicũtur ſacramẽta. Si-
gnificabat enim baptiſmus Johãnis rem ſa
cram ſcʒ baptiſmũ chriſti qui nõ tm̃ eſt peni-
tentie: ſʒ ⁊ remiſſionis peccatorũ.

Arti. V. Quare baptiſmꝰ dr̄ eẽ baptiſmꝰ iohãnis.
E Einde queriꝛ de hoc qđ dicit ibi. [Sed q̄riꝛ
Argu. prio b quare diciꝛ baptiſmꝰ Johis ⁊c̄.] a Uidetur
enĩ ꝙ eadẽ rõne dicaꝛ baptiſmus pauli: qm̃
2o baptizauit ⁊ paulus. Jtẽ hoc videꝛ accipi ab eo qđ
diciꝛ. I. cor. I. Ego quidẽ ſum pauli: ego aũt apollo
ego vero cephe: ergo gloriabaꝛ ĩ baptiſatis: g̃ cuiuſ
3o libet baptiſmꝰ ſuꝰ dicebaꝛ. Jtẽ dicitur euangeliũ
Pauli qđ paulus p̄dicabat ⁊ Petri qđ predicabat
petrus: ergo a ſimili diceꝛ baptiſmus Pauli q̇ ba-
4o ptizabat paulus vt videꝛ. Jtẽ ſi forte dicas qꝛ di-
ſcipuli baptizabant in noĩe chriſti: ⁊ baptiſmꝰ vt di-
cit Auguſt. in eius noĩe datur: ergo videꝛ ꝙ non eſt
baptiſmꝰ iohãnis dicẽdus ſed chriſti: qꝛ ipſe bapti-
bat (vt diciꝛ) in noĩe vẽturi ⁊ venturꝰ erat chriſtus.
Solo Solutio dõm ꝙ baptiſmꝰ iohis dr̄: qꝛ nihil erat
in eo niſi operatio iohis: vt dicit Augu. in littera: ſʒ
ſic nõ erat in baptiſmo diſcipulorum in quo principa-
lis opatio tota fuit chriſti. ſ. interior operatio vľ ba-
ptizatio. Cũ enĩ due ſint opatiões in baptiſmo exte-
rior ⁊ interior ĩterior ẽ p̄ncipalior: ⁊ exterior varia
⁊ iõ baptiſmꝰ illiꝰ diciꝛ q̇ operaꝛ p̄ncipaliori opatõe
qꝛ aũt hoc deficit in baptiſmo Johis: iõ nõ diciꝛ niſi
baptiſmꝰ iohis. Ad primũ ergo dõm ꝙ illa cõtẽ- Ad p̄mũ ⁊
tio rep̄henſibilis fuit ⁊ corrigebaꝛ ab aplo: vnde di ſecũdũ.
cebat: Diuiſus eſt chriſtꝰ: aut nunqd Paulus cru-
cifixus eſt ꝓ vobis: quaſi diceret vos veſtra cõtẽtiõe
dimittitis chriſtũ tanq̃ baptiſmꝰ diuidaꝛ ſm meri-
ta baptiſatorum: qđ nõ eſt verum cũ chriſtꝰ crucifixꝰ in oĩ
baptiſtarum baptiſmo baptizet. Ad aliud dõm ꝙ nõ Ad 3m
eſt ſiľe de euãgelio ⁊ baptiſmo: qꝛ illud non habet ex
re operata virtutẽ ĩmediate a paſſiõe chriſti: ſʒ ſepe
impediꝛ ⁊ ꝓmoueꝛ verbũ p̄dicationis ex meritis bo
nis vel malis p̄dicantiũ: ⁊ iõ actus ille diciꝛ exercẽ-
tis eũ in miniſterio: nõ aũt ſic diciꝛ in baptiſando.
Ad aliud dicendũ ꝙ iohẽs nõ baptizabat in noĩe Ad 4m
chriſti tanq̃ in forma baptiſantis: ſʒ potiꝰ tanq̃ in
noĩe eius in qđ dirigebat baptizatos a ſe. Apľi autẽ
baptizabãt in noĩe chriſti vľ trinitatis tãq̃ in forma
baptiſantis. Si vero tu obijcias ꝙ hoc eſt cõtra Obiectio.
lr̃am in qua diciꝛ ꝙ hec erat forma ſua: qꝛ baptiza-
bat in noĩe vẽturi. Rñdeo ꝙ nõ erat forma in q̄ eẽt So.
inuocatio ad ſanctificationẽ baptiſmi: ſed potiꝰ for-
ma. i. modꝰ in baptizando: qꝛ. ſ. venturum noĩabat: et
ppľm vt in eũ crederet monebat: tñ nulla ex hoc ſan
ctificatio baptiſmi ab illo alij cõferebaꝛ.

An baptiſmus Johãnis fuerit. Arti. VI.
Einde queriꝛ de hoc qđ dicit ibi [Si vero q̄ F
b ritur an ſacr̃m fuerit ⁊c̄.]. ſ. a Uideꝛ eñ fu Arguiꝛ ꝙ
iſſe ſacr̃m: qꝛ fuit ſacre rei ſignũ: g̃ fuit ſacr̃m. ſic.
Sed ꝯtra h̄ videꝛ eẽ ꝙ ad omne ſacr̃m exigiꝛ inſti Arguiꝛ ꝙ
tutio diuina. Baptiſmꝰ aũt iohis nõ erat inſtitutus non
a deo: ergo nõ erat ſacr̃m. Solo ad hoc leue eſt re Solo
ſpondere ſm p̄dicta: Dicẽdũ eñ ꝙ eſt potiꝰ cõtinua
tio nouorũ ſacrorũ ad vetera: ſed tñ ꝓpter ſiľitudinẽ
cũ ſacris in rõe ſignificãdi accipit nomẽ ſacri. Ad Ad obiectũ
id aũt qđ ꝯ obijciꝛ põt dici ꝙ nõ erat ſine inſtitutio-
ne diuina: ita eñ diciꝛ Joh. I. Qui me miſit baptiza-
re in aqua: ille mihi dixit ſuper quem videris ſpiritũ
deſcendentẽ ⁊ manentẽ hic eſt qui baptizat.

De forma baptiſmi Johãnis ⁊ de baptizatis ab eo.

Hic conſiderandũ eſt ſi baptizati a iohanne
iterũ baptizati ſunt baptiſmo chriſti: ⁊ q̄ for
ma verborũ vſus ſit iohãnes. Jlli q̇ baptiza
ti ſunt a iohãne neſciẽtes ſpm̃ ſctm̃ eẽ ac ſpem
ponẽtes in illius baptiſmo: poſtea baptiza-
ti ſunt baptiſmo chriſti. Baptiſmꝰ aũt iohã Act. 19.
nis in noĩe vẽturi tradebaꝛ. Uñ Hiero. ſup Hiero.
Johelẽ. Qui dicit ſe in chriſtũ credere: ⁊ nõ
credit in ſpiritũ ſanctũ: nondũ habet claros
oculos. Unde baptizati a iohãne in noĩe vẽ Hic nõ te-
turi. i. dñi ieſu: qꝛ dixerũt: Sed neq̃ ſi ſpiri- netur mgr̃.
tus ſanctꝰ eſt audiuimꝰ: iterũ baptizabãtur:
ĩmo verũ baptiſma accipiebãt. Jlli vero q̇
ſpem nõ poſuerũt in baptiſmo iohãnis: ⁊ pa
trem ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũ ſanctũ credebãt: nõ ba-
ptizati fuerũt: ſʒ impoſitõe manuũ ab apľis Act. 8.
ſup eos facta ſpiritũ ſanctũ receperũt. Alij
vero q̇ nõ ita credebãt baptizati ſunt baptiſ
mo chriſti: vt p̄dictũ eſt. Uñ Hiero. Qui ſpi

ritũſctm̃ neſciebãt cũ baptiſmũ a iohãne ac
ceperũt: iterũ baptizati ſunt baptiſmo chri-
ſti vt p̃dictũ eſt: ne quis ex iudeis vl' gẽtib⁹
putaret aquã ſine ſpirituſancto ad ſalutem
poſſe ſufficere. De hoc etiã Ambro. ĩ primo
Act.19. libro de ſpũſctõ. Quidã negauerũt ſe ſcire
ſpiritũſanctũ cũ baptizatos ſe dicerent ba-
ptiſmo iohãnis q̃ in aduenĩetis ieſu nõ ĩ ſuo
baptizauit noĩe. Iſti ergo q: nec in xp̃i noĩe
neq; cũ fide ſpũſſcti baptizati fuerãt nõ po-
tuerũt accipere baptiſmi ſacramẽtũ: bapti-
zati ſunt ergo in noĩe chriſti: nec iteratũ eſt
in his baptiſma ſed innouatũ.

Arti. VII. An baptizati a iohãne fuerit rebaptizãdi
B Einde querit̃ de hoc ꝙ dicit ibi. [Hic cõſi-
D derãdũ eſt ſi baptiſati a iohãne iterũ baptizan
di fuerũt ⁊c̃.] Videt̃ em̃ ꝙ iohes aliq̃s ba-
Arguit̃ p̃-mo ꝙ non ptizabat: qui nõ erãt baptizandi: q: dicit̃ in lr̃a ꝙ ſi
aliquis baptizabat̃ a iohe ſpem nõ ponẽs in ſuo ba-
ptiſmo: ſed fidẽ habẽs trinitatis ꝙ ille non rebapti-
zabatur: ergo nõ oẽs erãt iterũ baptizandi. Item
2o Act.8. dicit̃ ꝙ orauerũt ꝓ cõuerſis ĩ ſamaria: vt ac-
ciperẽt ſpiritũſanctũ: nõdũ em̃ in quẽq̃ illorũ vene-
rat: ſed tm̃ baptizati erãt in noĩe dñi ieſu: tũc ĩpoſue
runt man⁹ ſuꝑ illos: ⁊ acceperint ſpm̃ſcm̃: ḡ videt̃
ꝙ ꝑ man⁹ impoſitionẽ tm̃ ſupplebat̃ quod illis de-
3o fuit: ⁊ nõ iterũ baptizãdi erãt. Itẽ ponam⁹ ꝙ ali
quis baptizat⁹ ſit tm̃ baptiſmo iohis: ⁊ habeat fi-
dẽ totius trinitatis: nunq̃d audem⁹ dicere ꝙ ille ba
ptizatus ſit ꝓpter fidẽ quã habet videt̃ ꝙ nõ: q: tũc
nihil eſſet forma verborũ expreſſã: que exigit̃ in ba-
4o. ptiſmo: ergo videt̃ ꝙ tales fuerũt baptizãdi. Item
nullus baptiſm⁹ cõfert gratiã in quo nõ põt haberi
ſpes gratie: ſicut habet̃ ſpes in ſacramẽto: ergo ni-
hil eſt dictũ: et videt̃ ꝙ ſpem nõ ponentes in ſuo ba-
ptiſmo cõſequebant̃ in eo gr̃am: ſpem aũt nõ ponẽ-
5o tes nõ conſequunt̃. Itẽ licet infra dicat̃ ꝙ verbũ
qd̃ facit baptiſmũ eſſe ſacr̃m ſit ĩuocatio trinitatis:
nõ q: dicit̃: ſed q: credit̃: tñ oportet exprimi tres ꝑ-
ſonas ſiue credat̃ ſiue nõ: ergo videt̃ ꝙ nr̃a ſpes vel
fides nõ cõfert baptiſmo formã ſanctificationis ali-
quã: ergo ſiue poſuerũt ſpem ſiue nõ erant ſemꝑ ba-
Solo ptizãdi q̃ baptiſmate iohis fuerũt baptizati. So
lutio ſuꝑ illa queſtiõe inducere nitunt̃ quidã opinio
nes tãq; liceat alicui opinari ꝙ ſine forma ſacramẽ-
ti poſſit eſſe ſacr̃m a nr̃a fide: vel a noſtra ſpe. Unde
dõm ꝙ abſq; dubio nunq̃ ĩ baptiſmo iohis gratia
cõferebat̃: vt dicũt oẽs ſancti cõiter: ſicut etiã ip̃e di
Ad primũ. xit Ioh.1. Ego baptizo vos in aqua ⁊c̃. Ad id er-
go qd̃ dicit̃ in lr̃a ſic p̃t rñderi ꝙ baptizat⁹ a iohe nõ
ſpem ponẽs ⁊ ex hoc ipſo aliud baptiſma q̃rẽs vt di
Ad 2m. ſcipulorũ chriſti poſt paſſionẽ nõ baptizabat̃. Ad
hoc aũt qd̃ obijcit̃ de actib; nihil cogit: q: ibi loquit̃
de hoc qd̃ eſt cõfirmatõis nõ baptiſmatis. Cõfirma
tio aũt ſupplet defectũ baptiſmatis vt videt̃ ĩnuere
Aug⁹. nõ in eſſe ſacr̃i: q: baptiſm⁹ eſt ꝑfectũ ſacr̃m:
ſed poti⁹ in eo ꝙ baptiſm⁹ diminuit fomitẽ: ⁊ nõ ex-
tinguit: ſed cõfirmatio ampli⁹ debilitat eũdẽ: ⁊ hoc
patet ĩ actib;.19. vbi ĩueniũt̃ baptizati a iohe nõ ha-
Ad alia ob bentes noticiã ſpũſſancti in auditu forme baptiſmi:
iecta. ⁊ ideo illi baptizati fuerũt. Ad aliud aũt ego bene
cõcedo ꝙ fides ⁊ ſpes nõ dant eſſe baptiſmi: ſed tm̃
remouẽt fictionẽ vt baptiſmus poſſit ꝯſequi effectũ
iuſtificationis in nobis.

Quid ſit baptiſmus. Di. III.

Oſt hec videndum eſt

P quid ſit baptiſmus ⁊ que ſit forma
⁊ quãdo inſtitutus: ⁊ cauſa inſti-
tutionis. Baptiſm⁹ dicitur intinctio: id eſt
ablutio corporis exterior facta ſub forma ver-
borũ p̃ſcripta. Si enim ablutio fiat ſine ver-
bo: non eſt ibi ſacramentũ: ſed accedẽte ver
bo ad elemẽtũ fit ſacramentũ: nõ vtiq; ip̃m
elementũ fit ſacramẽtum: ſed ablutio facta
in elemento. Unde aug⁹: Uerbo baptiſma
conſecratur: detrahe verbũ ⁊ quid eſt aqua
niſi aqua: accedit verbũ ad elementũ ⁊ fit ſa
cramentũ. Unde eſt hec tanta virtus aque
vt corpus tangat ⁊ cor abluat: niſi faciẽte v̾-
bo: nõ quia dicitur: ſed quia creditur. Nam
⁊ in ipſo verbo aliud eſt ſonus tranſiens: ali
ud eſt virtus intus manens. In duobus er-
go conſiſtit ſacramentũ baptiſmi: ſcʒ in ver-
bo ⁊ elemẽto: ergo ⁊ ſi alia deſint que ad de-
corem ſacramenti inſtituta ſunt: nõ ideo mi-
nus eſt verũ ſacramentũ ⁊ ſanctũ: ſi verbum
ſit ibi ⁊ elementũ. Nam ⁊ in hoc ſacramẽto
⁊ in alijs quedã ſolent fieri ad decorem ⁊ ho
neſtatem ſacramenti: quedam ad ſubſtãtiã
⁊ cauſam ſacramenti pertinentia. De ſubſtã
tia huius ſacramenti ſunt verbũ ⁊ elemẽtũ:
cetera ad ſolennitatẽ eius pertinẽt.

P Oſt hec vidẽdũ eſt quid ſit baptiſma] hic
aggreditur magr̃ de baptiſmo. Et diui-
ditur in tres partes iſte tractatus: in qua-
rum prima agit de ſubſtãtialibus baptiſ-
mi. In ſecũda autẽ agit de baptiſmo ex parte ſuſci-
pientis: ⁊ hec incipit in ſequẽti diſtinctiõe ſcʒ quar-
ta ibi [Hic dicẽdũ aliquos ſuſcipere ſacramẽtũ ⁊c̃.]
In tertia agit de baptiſmo ex parte dantis ſiue ba-
ptizãtis: ⁊ hec incipit in ſecũda diſtĩctiõe: ibi [Poſt
hec ſciendũ eſt ſacramẽtũ baptiſmi ⁊ a bonis ⁊ a ma
lis miniſtris dari ⁊c̃. In prima harũ quinq; deter-
minantur circa baptiſmũ: quorũ primuʒ eſt quid ſit
baptiſmus: ⁊ que forma eius: quia hec pertinent ad
idem: quia penes formã datur diffinitio. Secundo
agit de inſtitutiõe: ibi [De inſtitutiõe baptiſmi quã
do cepit ⁊c̃.] Tertio agit de materia: ibi [Celebrat̃
aũt hoc ſacramentũ tm̃ in aqua ⁊c̃.] In quarta agit
de modo ĩmerſionis que eſt act⁹ baptiſmi: ibi. [De
ĩmerſione vero ſi queritur quomõ fieri debeat ⁊c̃.]
In quinta ⁊ vltima agitur de ceſſatiõe circũciſionis
aduenĩete baptiſmo: ibi [Solet etiã q̃ri ſi circũciſio
admiſit ⁊c̃. Prima harũ diuiditur in tres. In qua-
rum prima agitur quid ſit baptiſmus in re ⁊ diffini
tiõe. In ſecũda de forma baptiſmi que eſt ⁊ que fuit
quãdoq;: ibi [Sed qd̃ eſt illud verbũ.] In ſecũda fa
cit quaſdã queſtiões circa formã: ibi [Hic querit̃ an

baptiſmus eſſet verus ꝛc.] Ex his patet ſentētia et
ex ſequēti diſputatiōe.

Arti. I. An definitiōes baptiſmatis ſunt bene aſ-
A ſignate.

Prima. ¶ Incidit aūt primo hic dubiū quid ſit baptiſmus.
Et in littera ponit̃ iſta diffinitio: Baptiſm⁹ eſt inti-
ctio in aqua facta v̄bo vite ſanctificata. Diony. aūt
2ª in eccl'iaſtica iearchia ca. ij. Baptiſmus eſt principiū
ſanctiſſimoꝝ mandatorū ſacre actiōis ad alioꝝ diui-
noꝝ eloquioꝝ ꝛ ſacraꝝ actionū ſuſceptiuā oportuni
tatē formās: aīales noſtros habit⁹ ad ſupceleſtis q̄e
tis anagogē noſtrū iter faciēs ſacre ꝛ diuiniſſime no
3ª ſtre regeneratiōis traditio. Aliā iterū dat Dama. in
lib. quarto. ca. j. Baptiſm⁹ eſt ꝑ qd̄ primitias ſpiri-
Argu. p̄io tus accipim⁹ ꝛ principiū alterius vite fit nobis re-
gn̄atio ꝛ ſigillū ꝛ cuſtodia ꝛ illuminatio. Et que-
ritur primo cū vni⁹ rei vnicū ſit eſſe: penes quid acci
2º piātur tres baptiſmatis diffinitōes. Itē obijcitur
cōtra primā: q̄rit̃ ei q̄d ſm illā diffinitionē dicat̃ ba-
ptiſm⁹ aut aq̄ aut tinctio/ aut character aut gratia.
Videt̃ aūt ꝙ aq̄: q꞉ cū oē ſacr̄m ſit ex ſil'itudine ſigni
ficās: ꝛ ſua cauſalitas nō extēdatur extra virtutē ſi-
gni: videt̃ ꝙ in illo tota ſuba ſacramēti ſit: in quo eſt
tota rō ſignificādi: hec aūt tota eſt in ꝓprietatibꝫ aq̄:
q̄ abluit/ nitere facit/ refrigerat/ viuificat etiā ꝓꝑ
naturā ꝑſpicui q̄ eſt in ipſa ꝑ cōuenientiā cū celo: er
3º go videt̃ ꝙ ipſa ſit ſacr̄m: ergo in recto debuit cade-
re in ſacr̄i diffinitiōe: ꝛ nō in obliq̄. Sed ꝯtra hoc
Sol'o. videt̃ eſſe ꝙ aq̄ nō manet in baptiſmo: ſed baptiſm⁹
Obiectio ſemper manet: ergo aq̄ nō eſt baptiſm⁹. Si forte
dicat̃ ſicut Aug⁹ in littera videt̃ velle ꝙ tinctio ipſa
eſt baptiſm⁹: cōtra h̄ eſt eadē obiectio: q꞉ tinctio trā
ſit poſtq̄ꝫ facta eſt tinctio: ḡ cū baptiſm⁹ maneat non
4º videt̃ ꝙ tinctio ſit baptiſm⁹ Itē tinctio nō videt̃ eē
de oī baptiſmo: ergo nō ſubaliter ponit̃ in diffinitio
ne. Q꞉ aūt nō ſit de omni videt̃: q꞉ eſt baptiſm⁹ ſan-
guinis ꝛ pn̄ie: quibꝫ nō cōuenit baptiſmi tinctio in
5º aq̄: ergo tinctio nō dicit̃ baptiſm⁹ niſi accidētaliter:
ergo nō deberet diffiniri per tinctionē. Itē cū dici
tur baptiſm⁹ eſt tinctio ꝛc. forma ꝓpria deberet exꝑ
mi in baptiſmo: verbū eni vite eſt verbū p̄dicatiōis
ꝛ oīm alioꝝ ſacr̄oꝝ: ergo ſicut male diffiniret hoīem
diffiniēs material'r: ſic hō eſt qd̄ cōponit̃ ex corpore
ꝛ ſenſu: ita male videt̃ diffinire cū dicit̃ baptiſm⁹ eſt
tinctio ꝛc. q꞉ verbū vite cōuenit multis ꝛ nō ſoli ba
6º ptiſmo. Si forte dicat̃ ꝙ caracter ſit baptiſm⁹: cō-
tra illi nullo mō cōuenit diffinitio ſacr̄i: q꞉ nō eſt vi
ſibilis forma inuiſibilis gr̄e: ḡ ipſe baptiſm⁹ nō d꞉.
7º P̄ videt̃ ꝙ gr̄a debeat dici baptiſm⁹: q꞉ vnūq̄dq꞉
denoīat̃ ab vltimo ꝛ optimo ſui: gr̄a aūt ē vltimū ꝛ
optimū baptiſmi: ergo ipſa denoīat baptiſmū: ꝛ ba-
Rōi ꝯriū. ptiſmus habet diffiniri ꝑ eā vt videt̃. Sed cōtra
hoc videt̃: q꞉ gr̄a eſt effectus baptiſmi: effect⁹ aūt et
2º cauſa nō ſunt idē in ſuba: ḡ gr̄a non eſt ſacr̄m. Itē
in ſequēti diſtinctiōe dicit̃ ꝙ quidā ſuſcipiunt ſacr̄m
Arguit̃ cō- ꝛ nō rē ſacramēti: ergo ſacr̄m ſm ſubaꝫ ꝑ̄teē ſine gra
tra ſecūdā tia: ergo gratia nō eſt ſacr̄m. Obijcit̃ aūt de ſcd̄a
diffinitōꝫ diffinitiōe: q꞉ baptiſm⁹ nō d꞉ eſſe principiū mādato
rū ſacre actiōis: p̄cedūt em̄ ipm cōfeſſiones ꝛ abre-
Sol'o. nunciatiōes cōfitent̃ ei ibi fidē ꝛ abrenūciāt diabo-
Obiectio. lo ꝛ pōpis ei⁹ ante baptiſmū. Si forte dicas ꝙ h̄
2ª faciunt patrini: hoc nihil eſt: quia ſi adultus faceret
oꝑteret ipm facere ꝑ ſeipm. P̄ ipſi patrini faciūt h̄
in ꝑſona ꝑuuli. Vn̄ dic Dioñ. i eccl'iaſtica iear. c. vi.
Neq꞉ ei hec agit patrin⁹. ſ. ego ꝓ puero abrenūciatio
nes ꝛ ſacras cōfeſſiōes facio: ſed q꞉ puer abrenūciat
hoc eſt confiteor pueꝝ iſtū in ſacrū venientē ſenſum
credere nr̄is diuinis anagogis abrenūciare quidem
videt̃ cōtrarijs: cōfiteri aūt ꝛ cooꝑari diuinas cōfeſ
ſiones: ergo videt̃ ꝙ hec puer faciat q̄ nō eſt capax p̄-
cepti: ꝛ tn̄ capax eſt baptiſmatis vt dictū eſt: ergo nō
debuit ꝑ hoc diffiniri ꝙ ſit principiū mandatorum. Scd̄o con-
Itē obijcit̃ de ſecūda parte: aīales em̄ habit⁹ for- tra ſecūdā
mare nō videt̃ cōuenire baptiſmo: ſed cū aīal vt di- partem:
cit Aug⁹ in glo. I. thi. 3. dicat̃ dupliciter vita ꝛ ſenſu
videt̃ aīalē vitā formare virt⁹ tꝑantie: ꝛ aīalē ſenſū
videt̃ formare fides ꝛ nō baptiſmus. Itē de ter- 3º
tia parte obijcit̃: q꞉ ad ſupceleſtis cōuerſatiōis ana-
gogen magis facit noſtrū iter ꝯtēplatio q̄ꝫ baptiſm⁹
ergo nō deberet poni in baptiſmi diffinitiōe. De Arguit̃ p̄-
tertia diffinitiōe baptiſmi etiā obijcit̃: Si aliq̄s ſan mo contra
ctificat⁹ iā accedit ad baptiſmū vt corneli⁹ cēturio: ꝛ tertiā ꝑtē
alij multi: ille nō accipit ibi p̄mitias ſpūſcti. P̄ hō 2º
in natura habꝫ ſigillū quo cōfigurat̃ trinitati i yma
gine: ergo nō accipit hoc i baptiſmo vt videt̃. P̄ q̄- 3º.
re ponit ibi Dama. tot clauſulas in diffinitiōe: illu-
minatio em̄ magis pertinet ad virtutes intelligibi
les: vt fidē/ ſciētiā/ intellectū/ ſapientiā/ prudentiā/
ꝛ hmōi: q̄ꝫ ad baptiſmū ꝑtineat vt videt̃. Solu- Solo.
ti o dōm ad p̄mū ꝙ illa diffinitio q̄ ē Aug. ꝛ ponit̃ in ad primū
lr̄a ꝑ alia v̄ba colligit eēntialia baptiſmo i materia
ꝛ forma: q꞉ tinctio in aq̄ ſm ꝙ eſt ex parte tincti non
tingentis eſt materia baptiſmi: ſ꞉ forma in verbo vi-
te. Scd̄a aūt dat̃ de baptiſmo ſm qd̄ eſt fundamētū
oīm alioꝝ ſacr̄oꝝ ſine quo nō cōtingit intrare oſtiū
eccl'ie: ꝛ hoc patebit in explanatiōe ipſi⁹. Tertia aūt
q̄ eſt Dama. dat̃ ꝑ effect⁹ generales baptiſmi: ꝛ hoc
etiā infra patebit. Ad illud ergo qd̄ querit̃ q̄d di- Ad ſcd̄m.
catur baptiſm⁹ ſm diffinitionē: iā poſſum⁹ dupliciť
rn̄dere. ſ. vel ꝙ dicat̃ baptiſm⁹ tinctio in aq̄ cū cōiū-
ctōe ad characterē quē imp̄mit: ꝛ ſic videt̃ velle aug⁹
in l̄ra vel ꝙ dicat̃ ecōuerſo baptiſm⁹ character ſm ꝙ
eſt a tinctiōe tali ꝛ non abſolute. Si p̄mo modo di-
cim⁹ tūc rn̄dem⁹ ad argumētū dicēdo: licet i aqua
inueniāt̃ hmōi ꝓprietates: tn̄ illas nō exercet i actu
niſi ſm qd̄ eſt tingēs: ꝛ iō ipſa nō eſt ſacr̄m: niſi h̄ mō
cōſiderata: ꝛ tūc eſt materialis: ipſa aūt tinctio dicit
cōſtitutū ex ipſa ꝛ verbo ſcṫificāte. Ad aliud dōm Ad tertiū
ꝙ manēt aq̄ ꝛ tinctio nō i ſe: ſ꞉ ſm cōiūctionē ad cha cū obiectōe
racterē manētē ꝛ iō nō ſimpl'r trāſeūt. Ad aliō di Ad 4m.
cendū ꝙ baptiſm⁹ ſanguis ꝛ flamis nō abſolute di
cunt̃ baptiſm⁹: ſ꞉ ſm q̄d tm̄. ſ. in q̄ntū ſupplēt vicem
baptiſmi: vbi articulus neceſſitatis ꝛ nō cōtēpt⁹ re
ligiōis ſacr̄m excludit. Ad aliud dōm ꝙ v̄bū vi- Ad q̄ſtiun-
te eſt vno mō in ſacr̄is. ſ. iuocatiōe trinitatis except꞉ culam.
eucbariſtia ꝛ vnctiōe extrema/ ꝛ pn̄ia/ ꝛ mr̄imonio:
in tribꝫ ei inuocatio eſt trinitatis. S꞉ h̄ iō eſt: q꞉ nō
eſt ita de deo: ſicut de formis creatis: in formis em̄
creatis nulle due eq̄ ſpāles ſe habēt vno mō ad ſuū
formatū: ſ꞉ de⁹ vno mō ſe habꝫ ad oē qd̄ eſt: ꝛ nō oīa
vno mō ſe habēt ad ipm: ꝛ iō v̄bū vite qd̄ eſt in alijs
ſc꞉ inuocatio trinitatis eſt etiā i baptiſmo: ſ꞉ verū eſt
ꝙ aptat̃ baptiſmo ꝑ actū baptizādi ꝛ itētionē ſpālē.
Vel poſſum⁹ dicere ꝙ vita eſt prim⁹ act⁹ ſpūs et
viuere eſt primū eſſe viuentib⁹ et q꞉ in baptiſmo da
tur primū eſſe vite ſpūalis cū ipm ſit fundamentū
toti⁹ vite cōpetit v̄bū vite ſpūalit̃ baptiſmo magis

ꝗꝫ aliȷ̄s: ꝙ aūt hoc verꝝ ſit patet ꝑ Diony. in eccleaſtica ierar. ca. ıȷ̄. vbi dīc ſic: Si eē diuinitꝰ eſt dīna generatio neq̄ꝫ aliqñ qd nouerit a deo traditorū neqꝫ qdē qd opatꝰ ſit: q neqꝫ ſubſiſtere habuit. Et intēdit dicere ꝙ ſicut in naturis id qđ nō eſt: neqꝫ intelligit: neqꝫ opak: ſic etiā in diuinis q nō eſt primo ꝑ baptiſ-
Ad 6m. mū nō pōt bene opari: nec bñ intelligere. Ad id qđ obȷ̄citur cōtra hoc ꝙ character dicatur baptiſmus. dđm ꝙ ꝓpriȷ̄ſſime meo iudicio character baptiſmꝰ dr. Et ad obiectū dđm ꝙ viſibilis eſt nō in ſe: ſed in cōparatiōe ad tīnctionē a q̄ imprimik: vel in qua im-
Ad 7m. primik a deo qđ magis ꝓprie dicik. Ad aliud dđm ꝙ gr̄a nullo mō pōt dici ſacr̄m. Et ad obiectū dicēdū ꝙ ab illo vltimo eſt denoīatio qđ eſt ꝑfectio rei intranea ſue eēntie: gr̄a aūt nihil eſt de eſſentia ſacr̄i: ſꝫ eſt effectꝰ eiꝰ. Ad id qđ q̄rik de ſcđa diffinitōe dđm ꝙ illā meliꝰ poſſumꝰ intelligere ꝑ vba alteriꝰ trāſlatiōis: q dicit ſic: Querik qđ eſt principiū venerādiſſimorꝝ p̄ceptorꝝ ſacre opatiōis qđ ad aliarꝝ ſctārꝝ locutionū ⁊ ſctificationū ſuſceptiōeꝫ format nr̄os aīales habitꝰ: ⁊ ad ſupceleſtis ſitꝰ ſurſum actionē nos conducit qđ ſctām ⁊ diuiniſſimā noſtrā regenerationeꝫ tradit. Ex hoc etiā pꝫ ꝙ ipſe vult ꝙ baptiſmꝰ ſit p̄ncipiū p̄ceptorꝝ. i. q2 ꝓ nobis fieri p̄cipik: q2 ꝑ ipm ingredimur in ianuā eccl'ie: ⁊ ordinat nos ad tria. ſ. ad eſſe ꝑ regñationē: ⁊ hoc tāgit vltimo: ⁊ ad opari: ⁊ h̄ tāgit ſcđo: q2 ordinat aīales ſenſus ad ſpūalia i opibus ⁊ verbis ſꝫm actiuā: ⁊ reordinat nos ad ſupiora vt q̄eſcamꝰ in eis tāq̄ꝫ in fine nr̄arꝝ actionū in cōtemplatiua: ⁊ hoc ē qđ intēdit. Dđm ḡ ad p̄mū ꝙ oēs illę cōfeſſiōes ⁊ ſacre actiōes cōtrahūt vtutē a baptiſmo ꝓut eſt i volūtate: vult eni augꝰ ꝙ oē p̄cedēs baptiſmū ⁊ ſeq̄ns virtutē baptiſmi opak: ⁊ ita ipm ſꝫm naturā eſt primū: licet ſꝫm tp̄s ſequak. Et ꝙ hoc verꝝ ſit accipik a vbis ipſiꝰ in fine primi de nuptȷ̄s ⁊ concupiſcentia vbi ſic dicit: ſic accipiendū qđ ait apl'us chriſtꝰ dilexit eccl'iam: vt vbo ſctificatōis oīa prſus mala hoīm regñatorꝝ mūdēk atqꝫ ſanenk / nō ſolum pctā q oīa nūc remittunk in baptiſmo: ſed etiā q poſterius humana ignorātia vl' infirmitate cōtrahūk / nō vt baptiſma q̄tiēs peccak totiēs iterek: ſꝫ q2 ipſo qđ in eo dak fit: vt nō ſolū antea: verūetiā poſtea q̄rūlibet pctōrꝝ venia fidelibꝫ impetrek: qd eni ꝓdeſſet vel añ baptiſmū pnīa / niſi baptiſmꝰ ſequerek: vl' pꝰ niſi baptiſmꝰ p̄cederet: q̄ſi diceret nihil. Et ex hoc pꝫ
Ad obiectiones i ꝯriū. ꝓpoſitū. Ad aliud dicēdū ꝙ puer nō eſt capax p̄cepti niſi ſꝫm habitū ⁊ ordinē ad p̄cepta: ⁊ hoc mō etiaꝫ
Ad ſecūdū qđ eſt ꝯ ſecūdā partē baptiſmꝰ eſt principiū opatiōis p̄ceptorꝝ. Ad aliđ dđm ꝙ aīalitas ſumik hic large ꝓ habituali obediētia cōcupiſcētie: format aūt hic ſenſus baptiſmū conferēdo gñalē gr̄am ſpūalis vite: q incipit in ipo debi-
Ad 3m litādo fomitē vl'iter. Ad aliud dicēdū ꝙ ꝑ rē ſignificatā ⁊ nō cōtētā ducit ad anagogē ſupceleſtis q̄eꝫ: hec aūt res nitor eſt ⁊ fulgor future reſurrectōis qñ lauabimur ab oī corruptela ſorde ⁊ macula: vñ alik ducit q̄ꝫ cōtēplatiua: q2 ꝯtēplatiua ducit ꝑ ꝯfeſſiōeꝫ ⁊ ſtudiū: ſacr̄m aūt ꝑ ſil'itudinē quā habꝫ cū eternis.
Ad p̄mū cōtra tertiam partem. Ad id autem qđ obȷ̄cik de tertia diffinitiōe dđm ꝓut iā patuit ꝙ etiā ſi p̄mitie ſpūs añ baptiſmū dēk: illud tñ eſt i virtute baptiſmi i ꝓpoſito exiſtētis hītu: ſicut in cornelio: vel actu: ſicut in aliȷ̄s qui ſciūt ⁊ cre-
Ad 2m dūt articulos explicite. Ad aliud dđm ꝙ hō in natura habet ſigillū ſil'itudis q ad imaginē: ſꝫ nō q ad characterē cōfigurātē in habitu tali ſicut dat baptiſmus: ⁊ iđ obiectio non ꝓcedit. Ad vltimū dđm ꝙ Ad 3m
hec quiqꝫ ponunk in diffinitiōe baptiſmi ſꝫm ꝙ q̄nqꝫ modis baptiſmꝰ opak cōtra originale: originale eni dicit ꝓnitatē ad oē malū cauſa carētie iuſtitie debite carētiā aūt iuſtitie ſeq̄k ſil'itudo noſtri ad deū ⁊ reatus ad mortē: ꝓnitatē aūt ad malū ſequik incōſideratꝰ caſus vt excecatio qua excecak ꝑ affectū boni cōmutabilis cōtra culpā: ergo dat primitias ſpūs cōtra reatū mortis: dat principiū vite ꝑ regenerationē ⁊ cōtra diſſimilitudinē dat ſignaculū vel ſigillū: contra p̄cipitiū caſus dat cuſtodiā: ⁊ cōtra cecitatem ex parte noſtri dat illumiātionē: ⁊ ſic patet quare has quinqꝫ clauſulas ponit in diffinitiōe.

De forma baptiſmi.

Sed qđ eſt illud verbū quo accedēte ad elementū fit ſacramētū. Ueritas te docet que huiꝰ ſacramēti formā tradens ait diſcipulis
Ite docete oēs gentes baptizātes eos i nomine patris ⁊ filȷ̄ ⁊ ſpūſſcti. Inuocatio igik Matt. vl.
trinitatis verbū dicitur quo baptiſma conſecratur: ⁊ hec eſt forma verborꝝ ſub qua traditur baptiſmus. Unde Bonifacio epiſcopo Zacharias papa ait: Firmiſſime p̄ceptū eſt in ſynodo angelorū: vt quicūqꝫ ſine inuocatione trinitatis merſus fuiſſet ꝙ ſacramentū regenerationis nō haberet: qđ oīno verū eſt ꝙ ſi merſus in fontē baptiſmi quis fuerit ſine inuocatione trinitatis perfectꝰ chriſtianus non eſt: niſi in nomine patris ⁊ filȷ̄ ⁊ ſpi-
ritusſancti fuerit baptzatus. Legitur tamen Act. 17. et 10. legik ꝙ apl'i in xp̄i noīe baptizabant.
in actibus apoſtolorū apoſtolos baptizaſſe in nomine chriſti: ſed in hoc nomine vt exponit Ambroſiꝰ tota trinitas intelligik. Intelligitur eni cū chriſtū dicis: ⁊ pater a quo vnctus eſt: ⁊ ipſe qui vnctꝰ eſt: ⁊ ſpiritusſanctꝰ per quē vnctꝰ eſt. Unde Nicolaus papa ad cōſulta bulgarorū: A quodā iudeo multos baptizatos aſſeritis: ⁊ quid inde agendū ſit cōſulitis. Hi profecto ſi in nomine ſancte trinitatis: vel in nomīe chriſti: ſicut in actibus
apoſtolorum legimus baptizentur: baptizati ſunt: vnū enim idēqꝫ eſt: vt exponit Amb. Act. 17. ⁊. 10.

Si in noīe patris tantū vel ſpiritusſancti poſſit tradi baptiſmus.

Hic queritur an baptiſmus eſſet verus ſi diceretur in nomine patris tm̄: vel ſpiritusſancti tm̄: vt cum dicitur in nomine chriſti. Ambro. videtur dicere ꝙ ſi fide myſteriū trinitatis teneak ⁊ vna perſona tm̄ nominetur: plenū eſt ſacramētū ⁊ ecōuerſo ſi tres nominentur ⁊ nō recte de aliquo illorū ſentiatur: vacuū fieri myſterium trinitatis. Ait enim ſic: Ubi nō ē plenū baptiſmi ſacramētū: nec principiū nec ſpēs aliq̄ baptiſmi eſtimak. Plenū

aũt eſt ſi patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpm̃ſctm̃ fatearis. Si
vnũ neges totũ ſubrues: ⁊ ſi vnũ in ſermone
cõprehẽdas: vel patrẽ vel filiũ vel ſpm̃ſctm̃
fide aũt nec patrẽ nec filiũ nec ſpm̃ſctm̃ ab=
neges: plenũ eſt fidei ſacramẽtũ. Ita etiam
lʒ patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũſctm̃ dicas: ⁊ patris ⁊
filij ⁊ ſpũſſcti minuas ptãtẽ: vacuũ ẽ oẽ my=
ſteriũ. Cũ ei dr̃ ĩ noĩe xp̃i: ꝑ vnitatẽ noĩs im=
pletũ ẽ myſteriũ: nec a xp̃i baptiſmate ſpũs
ſeparaꝛ: qꝛ xp̃s baptiſauit in ſpiritu.

Queſtio Ambroſij.

Nũc cõſideremꝰ vtrũ ſicut in xp̃i noĩe legi=
mus baptiſmi plenũ eſt ſacramẽtũ: ita etiaʒ
ſpũſctõ tm̃ nũcupato nihil deſit ad myſterij
plenitudinẽ. Rõnẽ ſequamur: q̃ vnũ dixe=
rit trinitatẽ ſignauit. Si xp̃m dicas ⁊ patrẽ a
quo vnctꝰ eſt filiꝰ ⁊ ip̃m q̃ vnctꝰ eſt. ſ. filiũ: et
Act. 10 ſpm̃ſctm̃ quo vnctꝰ eſt deſignaſti. Scriptum
eſt ei hũc eſſe ieſum a nazareth quẽ vnxit de
us ſpũſctõ: ⁊ ſi patrẽ dicas: filiũ eiꝰ ⁊ ſpiritũ
oris eiꝰ pariter indicas: ſi tamẽ id etiã corde
cõprehẽdas. Et ſi ſpm̃ſctm̃ dicas: deũ patrẽ
a quo ꝓcedit ⁊ filiũ eiꝰ cuiꝰ eſt ſpũs nũcupa
ſti. Vñ vt rõi copuleꝛ auctoritas: dñs dicit:
Act. 1. Vos aũt baptiſabimini ſpũſctõ: ex quo idi=
Joh. 1. cat nos recte poſſe baptiſari in ſpũſctõ.
Math. 3.

Perſtringit ꝑmiſſoꝝ intelligen=tiã cũ determinatõe cuiuſdã dicti.

Ex his aperte intellexiſti in nomĩe xp̃i verũ
baptiſma tradi: vñ nihilominꝰ inſinuari vi=
deꝛ verũ baptiſma tradi poſſe ĩ noĩe patris
tm̃ vel ſpũſſancti tm̃: ſi tñ ille qui baptiſat fi
dẽ trinitatis teneat: q̃ trinitas ĩ quolibet ho
rũ noĩm ĩtelligiꝛ. Si aũt aliquis ꝑuerſe cre
dẽs ⁊ errorẽ inducere intendẽs vnũ de tribꝰ
tm̃ nuncupet: nõ cõplet myſteriũ. Q̃ꝫ v̾o ait
nominatis tribꝰ vacuũ eſſe myſteriũ ſi bapti
ſans minuat ptãtẽ patris vł filij vel ſpũſſcti
id eſt ſi male ſentiat de potentia alicuiꝰ hoꝝ
nõ credẽs vnã potẽtiã triũ: intelligendũ eſt
hoc ſuꝑ eũ q̃ nõ intẽdit nec credit baptiſare:
q̃ nõ tm̃ caret fide: ſʒ etiã intẽtõeʒ baptiſãdi
nõ hʒ. Qui v̾o baptiſat in noĩe xp̃i: baptiſat
in noĩe trinitatis q̃ ibi intelligiꝛ. Tutiꝰ ẽ tñ
tres ꝑſonas ibi nomĩare: vt dicaꝛ in noĩe pa
tris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti: nõ in noĩbꝰ ſʒ in noĩe
id eſt inuocatiõe: vel in cõfeſſiõe patris ⁊ fi=
lij ⁊ ſpũſſcti. Inuocaꝛ ei ibi tota trinitas: vt
inuiſibiliter ibi opereꝛ ꝑ ſe: ſicut extra viſibi
liter per miniſteriũ. Si aũt dicaꝛ in nomini=
bus: non eſt ibi ſacramentũ: quia non ſerua
tur forma baptiſmi.

An ſit aliqua forma baptiſmi ⁊ de ſingulis verbis poſitis in forma baptiſmi. Arti. II.
B

Einde queriꝛ de hoc qđ dicit ibi [Sʒ qđ eſt Queſtiũcu
D illud v̾bum q̃ accedẽte ad elemẽtũ fit ſacr̃m la prima
Incidit eñ hic q̃ſtio de forma baptiſmi: et q̃ Arg. p̾mo
riꝛ cũ dr̃ / ego baptiſo te in noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti /
vtrũ ꝓnomẽ ego ſit de eẽntia forme: Videꝛ ꝙ ſic: qꝛ
intẽtio baptiſantꝭ exigiꝛ / hec aũt non exprimiꝛ niſi ꝑ
demõſtrationẽ intẽdentis / ⁊ nõ fit demõſtratio niſi
ꝑ ꝓnomẽ ego / g̃ ꝓnomẽ eſt de forma. Itẽ baptiſare 2o
cõuenit miſtro eccľie / g̃ videꝛ ꝙ miſtrãs exp̾mi dʒ / g̃
cũ nõ exp̾miꝛ niſi ꝓnomĩe idõ videꝛ ipſum eſſe de for
ma. Sʒ cõtra hoc videꝛ eẽ reglʼa grãmaticoꝝ di- In ꝯtrariũ
centiũ ꝙ in v̾bis p̾me ⁊ ſcđe ꝑſone certꝰ ⁊ determia- ꝙ non
tus intelligiꝛ ntũs / g̃ nõ eſt neceſſariũ ꝙ apponaꝛ.
Itẽ q̃riꝛ vlteriꝰ vtrũ v̾bũ baptiſo ſit de forma: Vi Queſti. 2a.
deꝛ ꝙ nõ. qꝛ plꝰ eſt exprimere facto q̃ʒ v̾bo: g̃ cũ ſit ibi Arguiꝛ p̾i
exp̾ſſio facta nõ oꝑtet ꝙ v̾bo dicaꝛ. Itẽ cũ xp̃s dicit mo ꝙ non
Ite baptiſantes eos ĩ noĩe pr̃is ⁊ fi. ⁊ ſpũſſ. Matt. 2o
vl. videꝛ iniũgere exercitiũ ⁊ ñ p̾ciꝑe exp̾ſſionẽ actꝰ
g̃ v̾tute illiꝰ baptiſatõis nõ importaꝛ ꝙ ſit de forma
nec v̾tute alteriꝰ p̾t haberi / g̃ non eſt de forma. Itẽ 3o
ip̃e dixit: ite docete baptiſãtes / ſʒ cũ doceret nõ opor
tuit dicere añ ego doceo vos / ſʒ tm̃ actũ exercẽdo ex
pleuerũt mandatũ: g̃ a ſimili etiã actũ baptiſmi exer
cendo expleuerũt mandatũ baptiſmi. Itẽ in alijs 4o
bñdictiõibꝫ ⁊ ſignaculis vt eſt bñdictio panis nõ ex
p̾miꝛ añ actꝰ bñdictõis / g̃ etiã hoc nõ exigiꝛ in actu
baptiſandi. Itẽ Exod. 13. Quid clamas ad me: di 5o
cit glo. ꝙ deſiderio cordis clamabat / g̃ videꝛ ꝙ ſuffi
cit intendere ⁊ nõ exp̾mere. Itẽ aq̃ eſt de ſubſtãtia 6o
baptiſmi: ⁊ tñ nõ exigiꝛ ꝙ ſermone exp̾maꝛ vt ſic di
caꝛ / ego baptiſo te in aq̃ / g̃ videꝛ ꝙ nec exigiꝛ exp̾ſſio 7o
actꝰ baptiſmi Itẽ cũ xp̃s ſit q̃ vere ⁊ interiꝰ bapti-
ſet / videꝛ ꝙ meliꝰ exprimaꝛ dicẽdo / baptiſet te xp̃s 8o
⁊c̃. q̃ʒ ego baptiſo te. Itẽ greci ⁊ dalmati ita bapti- Solʼo
ſant / baptiſeꝛ ſeruꝰ xp̃i in noĩe ⁊c̃. Si forte dicas Obiectio
ꝙ nõ ſũt baptiſati cõtra beatꝰ nicolaꝰ ⁊ alij ſcti ita ſt̃ p̾ma.
baptiſati vt dr̃. Itẽ dñs Greg: papa ſuꝑ hoc cõſul- 2a
tus de cõſilio rñdit ꝙ nõ rebaptiſarenꝛ illi q̃ ſũt ſub
eccľia romana in dalmacia / ſʒ caubereꝛ ne ampliꝰ fie
ret: g̃ videꝛ ꝙ h̾ ſufficit ad formã: qꝛ aliꝛ rebaptiſan Solʼo
di eẽnt. Si aũt tu dicas ꝙ ꝓpter intẽtionẽ exigiꝛ Obiectio
exp̾ſſio actꝰ. Cõtra ſm̃ hoc meliꝰ diceretꝛ / ego intẽ In ꝯtrariũ
do te baptiſare ⁊c̃. Sʒ cõtra hoc ſacr̃m eſt ſacr̃m ne
ceſſitatis ad qđ exigiꝛ intẽtio actꝰ qđ facit eccľia: er-
go ad h̾ vt excludaꝛ oĩs error exigiꝛ exp̾ſſio actꝰ per Queſtiũcu
v̾bũ p̾me ꝑſone ⁊ p̾ſentis tꝑis indicatiui modi. Vl la tertia.
teriꝰ q̃riꝛ q̃d dicat h̾ qđ dicit: in noĩe / aut ei ſuppõit Obiectio
eẽntiã aut ꝑſonã: ſi ſuppõit eẽntiã / g̃ videꝛ ꝙ eẽntia
poſſit poni loco eiꝰ vt dicaꝛ / ego baptiſo te in eẽntia
pa. ⁊ fi. ⁊ ſpũſſ. Si aũt ſupponit ꝑſonã tunc videꝛ ꝙ
debeat poni in plʼi vt dicaꝛ ĩ noĩbꝫ pa. ⁊c̃. Vlteriꝰ Queſtiũcu
q̃riꝛ vtrũ poſſint poni alia noĩa idẽ ſignificãtia loco la q̃rta
iſtoꝝ. Et videꝛ ꝙ ſic: qꝛ dicit Aug. ꝙ eodẽ mõ dr̃ fi Arg. p̾mo
liꝰ v̾bũ ⁊ filiꝰ: ⁊ eodẽ ſpũſſctũs donũ ⁊ amor: q̃ ſpi- ꝙ ſic.
rituſſanctꝰ: g̃ videꝛ ꝙ poſſit baptiſmꝰ ſic fieri / ego
baptiſo in noĩe pr̃is ⁊ v̾bi ⁊ amoris vel doni. Item 2o
cũ genitor ⁊ genitꝰ idem ſint qđ pr̃ ⁊ filius / videꝛ ꝙ
poſſit fieri baptiſmꝰ ſic dicendo: ego baptiſo te in no
mine genitoris ⁊ geniti ⁊ doni ꝓcedentꝭ. Itẽ cũ pr̃ 3o
⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſ. vna indiuiſibili oꝑatõe oꝑenꝛ ĩ baptiſ
mo / ⁊ ad oꝑandũ ordinẽt / potentia / ſapĩa ⁊ bonitas

videk melius dici/baptiſo te in potētia ſapiētia ꝛ bo
Queſtiūcu nitate/q̄ꝫ in noīe patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſancti. Jtē q̄rik
la 5ta de hoc qd̄ dꝛ luca ꝙ apl'i baptiſauerīt i noīe xp̄i. dicit
Arg. p̄mo eī apl's ad Eph. Un⁹ dn̄s vna fides vnū baptiſma
cōſtat aūt ꝙ illud vnū eſt qd̄ vnitate forme vnū eſt
ſicut quelibet res eſt vna: ḡ videk ꝙ cū xp̄i baptiſm⁹
eſt vn⁹ ꝙ vnā ſemꝑ debuit habere formā: ſꝫ ꝯſtat ꝙ
ſi apl'i baptiſauerūt in noīe xp̄i nō eandē habuerūt
formā quā nos habem⁹: ḡ nō fuit vnū baptiſma: er
go baptiſm⁹ eccl'ie non eſt vn⁹/ ꝛ ita errat fides quo
ad hūc articulū q̄ eſt vnū baptiſma qd̄ eſt impoſſibi
le: ḡ apl'i male baptiſauerūt in noīe xp̄i. Jtē vnde
2o fuerūt apl'i tāte audacie ꝙ mutauerūt formā a xp̄o
Queſtiūcu tradītā cū in baptiſmo nulla ſit inſtitutio habēs va
la 6ta lorē niſi diuina Jtē nunq̄ꝫ in alio noīe idē poterat
Arg. ꝙ ſic fieri vt in noīe ieſu Videk ꝙ ſic: qꝛ ieſus ꝛ xp̄s no
minat eādē ꝑſonā: ḡ qd̄ poterat fieri in vno poterat
Arg. in con etiā fieri in alio. Sꝫ cōtra in hoc noīe ieſus nō ita
trariū ꝙ nō exprimik fides trinitatis: qꝛ ieſus interp̄tak ſalua
p̄mo. tor qd̄ nomē ſua vi nō ſonat niſi potentiā deitatis ſi
Queſtiūcu ne diſtinctione ꝑſone: ḡ nō poterat fieri in illo. Jtē
la 7ma querik a ſil'i vtrū papa mō poſſet idē inſtituere ſi vel
Arg. ꝙ ſic let/ videk aūt ꝙ ſic: qꝛ ipſe eſt vicari⁹ xp̄i in terris: ſi
Jn ꝯriū p̄o ergo apl'i fecerūt hoc ꝛ ip̄e ſil'r videk hoc poſſe. Sꝫ
cōtra in ſacramētis opak tm̄ inſtitutō diuina: papa
2o aūt nō eſt de⁹: ḡ nō pōt inſtituere illud. Jtē aqua i
ſacramento inferior eſt q̄ꝫ forma: qꝛ ipſa eſt vt mate
ria/ ꝛ cōſtat ꝙ papa nō poſſit mutare materiā: ḡ mul
Queſtiūcu tomin⁹ pōt mutare formā. Ulteri⁹ querik vtrū
la 8ua in noīe vnius ꝑſone poſſit fieri baptiſm⁹/ ꝛ videk ꝙ
Arg. ꝙ ſic ſic: qꝛ ita dicik in l'ra. Jtē relatiua poſita ſe ponunt
ꝛ vnū intelligik i alio: ḡ videk ꝙ ſufficit noīare vnū
Jn ꝯtrariū Jn cōtrariū eſt ꝙ nō eſt forma in baptiſmo niſi in
ꝙ nō uocatio trinitatꝭ/ trinitas aūt nō eſt ꝑſona vna: ḡ in
Queſtiūcu uocatio trinitatis nō eſt inuocatio ꝑſone vni⁹: Jtē
la 9a querik vtrū in noīe trinitatis poſſit baptiſari: vt di
Arg. ꝙ ſic cak ſic/ Ego baptiſo te in noīe trinitatꝭ: Videk ꝙ ſic:
p̄mo. qꝛ tūc nll'a ꝑſonarū dimittik q̄ nō inuocek ſuꝑ baptiſ
2o ma: ḡ verus erit baptiſm⁹. Jtē in l'ra dicik dūmo
do fides ſit integra ſufficit vnū noīare: ḡ multoma
Queſtiūcu gis ſufficit ſi ipſa trinitas noīek. Ulteri⁹ querik
la 10ma de appoſitiōe vtrū lꝫ aliq̄d apponere/ vt dicak bapti
ſo te in noīe patrꝭ ꝛ filij ꝛ ſpūſſcti ꝛ ſctē marie vl' aliō
Arg. ꝙ ſic vl' plura hmōi: Et videk ꝙ ſic: qꝛ hoc facit ad maio
Jn ꝯtrariū rē deuotionē/ ꝛ tm̄ nō tollit formā. Sꝫ cōtra ſm
hic dicā in noīe patris maioris: filij minoris: ꝛ ſpi
Queſtiūcu rituſſancti coeui vtriuſq̄ꝫ. Videk ꝙ eſſet baptiſm⁹ cū
la 11ma nihil dimiſſū ſit de forma. Ulteri⁹ querik de trāſ
poſitiōe ſic/ baptiſo te in noīe filij ꝛ ſpūſſancti ꝛ p̄ris
Arg. ꝙ ſic Et videk qꝛ ꝑſone ſūt equales: ḡ videk ꝙ nō differt
Jn ꝯtrariū q̄ earū ſit prior in orōne vl' poſterior. Sꝫ cōtra ſm
primo hoc nō ſeruak ordo nature quē Aug⁹ ponit in diui
2o nis. Jtē ſm hoc poſſem⁹ dicere/ baptiſo te in noīe
filij ſcd̄i ꝛ patris primi ꝛ ſpirituſſancti tertij: in q̄ for
ma ꝑ ordinē diſtinctionū ordinatū exp̄mik ſabellia
Queſtiūcu na hereſis. Ulteri⁹ q̄rik de corruptione vt dicak
la 12ma in noīe patria ꝛ filiabꝫ ꝛ ſpiritibꝫ ſctāb⁹/ vtrū ſit ba
Arg. p̄mo ptiſm⁹. Et videk ꝙ ſic: qꝛ al's illi qui nō poſſunt ꝓ
ꝙ ſic ferre ꝓpter lingue balbutiē ꝛ imperitiā oēs male ba
ptiſarenk. Et ſm hoc multi ꝑuuli damnarēk/ ꝛ mul
Jn ꝯtrariū ti eſſent rebaptiſandi. Sꝫ cōtra declinatio quedaꝫ
eſt in p̄ncipio ſicut ꝛ in fine: ḡ ſi licet corrūpere in fi
ne licet etiā corrūpere in principio qd̄ null⁹ dicit: qꝛ
nō eſt baptiſm⁹ ſi dicak/ baptiſo te in noīe atris et

ilij ꝛc̄. Solo dico ſine p̄iudicio ꝙ aliō eſt de forma Solo.
ſm ſtatutū eccl'ie/ ꝛ aliud ſm inſtitutōnē diuinā: ſm ad q̄ſtiūcu
ſtatutū eccl'ie exiſtens de forma ſi violek ꝛ ſeruek in lā primā cū
ſtitutio diuina/ peccat baptiſans et eccl'ia pōt ſeueri obiectis
ter agere in ip̄m/ ſed baptiſat⁹ nō eſt rebaptiſand⁹.
Et hoc mō dicūt q̄dā ꝙ ꝓnomē ego eſt de forma qd̄
tm̄ n̄ puto/ ſꝫ puto ꝙ p̄t dimitti ſi vult aliq̄s ſine ma
gna culpa/ ſꝫ dico ꝙ ſecuri⁹ ē apponere. Sꝫ q̄ ad in
ſtitutionē eccl'ie dicūt multi/ ꝙ verbū baptiſo eſt de
forma: ita vt reprehendak tanq̄ꝫ ꝓ criminali qui hoc
dimiſerit. Sꝫ ego puto veri⁹ ꝙ eſt de forma ſm ne
ceſſitatē: ita ꝙ ſi dimittik nō ſit baptiſat⁹ q̄ baptiſak
ſed iudicio oīm inuocatio trinitatꝭ eſt etiā de forma
ſm inſtitutionē diuinā. Scd̄m hāc igik meā opinio
nē que pluriū eſt et celebrior hodie rn̄deri pōt ad p̄
mā ꝙ intentio magis exprimik in actu ꝛ pronuncia
tiōe verbi/ ꝛ hoc ideo qꝛ nō exigik intētio ꝑſone quā
determinat/ ſed poti⁹ eccl'ie in cui⁹ ꝑſona ille bapti
ſat: et per hoc patet ſolutio ad ſequens. Ad id qd̄ Ad q̄ſtiūcu
querik de verbo baptiſo ſine preiudicio aliorum di lā 2am.
co ꝙ eſt de forma neceſſitatꝭ baptiſmi/ ꝛ ſine quo ba
ptiſmus non eſt niſi occurrat caſus ꝓpter quē aliter
ad temp⁹ ſit faciendū ſicut apoſtoli fecerūt. Ad id Ad p̄mū
qd̄ contra obijcik dicendū ꝙ nō exprimik ipſo facto
intentio baptiſmi: qꝛ ille mod⁹ tinctionis etiam in
alijs lauachris eſt p̄cipue cū infra dicak ꝙ infans
ſemel vl' ter poſſit immergi ꝛ oportet exprimere ver
bo ſignificante eccl'ie regenerat iōis actum/ vt mihi
videk. Ad aliud dicendū ꝙ chriſt⁹ iniunxit eis ex Ad 2m
ercitiū cum determinatione modi/ ꝛ vtrunq̄ꝫ intel
lexit in hoc ꝙ dixit/ baptiſantes eos in noīe ꝛc̄. Et
hoc ideo: qꝛ iſtud eſt ſacramentū neceſſitatis/ ꝛ ideo
exigik ſumma cautela circa ip̄m. Ad aliud dicen Ad 3m
dum ꝙ nō eſt ſimile de doctrina: quia illa poteſt eſſe
preter intentionē nec eſt de neceſſarijs ad ſalutem:
et ideo nō exigik ibi expreſſio talis. Ad aliud di Ad 4m
cendū ꝙ ille benedictiōes ſunt orationes in quibus
nō eſt magna vis intentiōis. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 5m.
nō eſt ſimile: qꝛ in oratione que eſt pius affectus in
deum directus nō reſpicik principaliter niſi cor. Jn
ſacramentis aūt inuiſibili ſpecie operak virtus di
uina: ꝛ ideo exprimik intentio circa illud. Ad ali Ad 6m
ud dicendū ꝙ nō eſt ſimile de aqua qꝛ intentio non
referk ad aquā/ ſed ad actū/ ꝛ ideo in actu debet exp̄
mi. Ad aliud dicendū ꝙ licet chriſt⁹ operk interi⁹ Ad 7m
tm̄ ſua operatio nō eſt niſi operatiōe miniſtri p̄exn̄te/ ꝛ iō
illa req̄rit intētionis exp̄ſſionē. Ad alia que obij Ad obiectō
ciunk de ritu grecorū puto ꝙ corrigendi eſſent ſi ac nes ꝯtra oc
quieſcerent. De illis aūt qui baptiſati ſunt pōt eſſe tauā ꝛ ad p̄
ꝙ p̄mo tradita fuit eis hec forma ꝓpter hoc ꝙ puta mam.
bant in baptiſmo nihil fieri niſi operationē hoīs/ et
ideo ſicut apoſtoli baptiſauerūt in noīe xp̄i: ita ꝛ cō
ſilio ſpirituſſancti tradiderūt eis vt actus ad chriſtū
referrek vel imꝑſonalik ad chriſtū ꝛ eccleſiam/ ꝛ hoc
ad temp⁹: ꝛ iō peccāt obſeruātes ritū iſtū ſicut etiaꝫ
peccaremus ſi nos in nomine chriſti baptiſaremus.
Vel dicak ꝙ cum dicik baptiſek ſeruus chriſti ꝛc̄. p̄
intelligik expreſſio vel intellect⁹ verbi prime ꝑſone
et quo ad hoc tolerari potuit ad temp⁹ ꝓpter ſcanda
lū ꝛ ex imꝑio ſpūſſcti inſpirante eccl'iam/ tm̄ papa in
hoc dubius fuit: quia de illis q̄ ſunt in dalmacia p̄
mo rn̄dit ꝙ rebaptiſarenk ꝛ poſtea permiſit/ ꝛ vt ca
uerek in poſterum precepit/ quoſdam autē fratres
in ordine noſtro exiſtentes tres ad minus in vrbe

Obiectū cō tra ſolutōʒ. romana rebaptiſari p̄cepit. Ad aliud dicendū ꝙ
nō bene dicit̄/ego intendo te baptiſare: qꝛ ex hoc nō
poſſet inferre ꝙ ego baptiſarē ſm̄ actū vl' ꝙ ille ba-
ptiſatꝰ eſſet ſm̄ actū: qꝛ multa intendimꝰ q̄ nō faci-
mus/⁊ iō expreſſe cōuenient̄ fieri non potuit niſi in
Ad q̄ſtiūcu lā 3am cum obiecto enūciatione actꝰ baptiſmi. Ad aliud dicendū ꝙ li
noīe dicit eēntiā notam ſe reddentē in effectu gratie
quā op̄ant̄ idifferent̄ tres pſone/⁊ iō ceſſat obiectio
qꝛ licet ſupponat eſſentiā tn̄ ſupponit eā ſub alio mo
Ad 4am do ſignificādi/⁊ iō loco eius ſupponi nō pōt. Ad
aliud dicendū ꝙ nulla noīa poſſunt poni loco iſtoꝝ
qꝛ iſta tm̄ exprimūt pſonas vt ſunt in ſe pfecte ⁊ di-
Ad p̄mū ob iectū. ſtincte ab inuicē/vt ꝓbatū eſt in p̄mo lib. Ad aliō
qō cōtra obijcit̄ dicendū ꝙ v̄bū ⁊ filiꝰ differūt eadē
rōne q̄ eſt relatio: ſʒ nō eadē rōne noīs: qꝛ v̄bū vt ver
bū nō noīat pſonā in ſe pfectā/ſʒ potiꝰ v̄bū vt in di-
uinis: et ſil'r donū ⁊ amoꝛ/⁊ ideo nō poſſunt poni lo
Ad 2m co illoꝝ. Ad aliud dicendū ꝙ genitoꝛ ⁊ genitꝰ di-
cunt̄ relatiua q̄ ſm̄ intellectū ſunt ab actu generan-
di: deꝰ em̄ pater ⁊ filiꝰ dicūt pſonas diſtinctas: vn̄
oīs pater generat/ſʒ nō cōuertit̄: ⁊ ſimilit̄ oīs filius
genitꝰ eſt ſʒ nō cōuertit̄/⁊ iō pʒ ꝙ differētis ſignifi
Ad 3m catiōis ſunt illa noīa ⁊ iſta. Ad aliud dicēdum ꝙ
potentia/ſapientia/volūtas ſiue bonitas licet nomi
nēt ea q̄ exigunt̄ ad op̄andū/tn̄ nō nomināt niſi vni-
tatē eēntie eo ꝙ hec in ſingulis pſonis ſunt/ſʒ foꝛma
baptiſmi ſm̄ fidei cōfeſſionē diſtinctā/debet noīare
vnitatē eſſentie ⁊ tres pſonas/⁊ iō illa noīa nō cōue
Ad q̄ſtiūcu lā 5am niunt. Ad aliud dicendū ꝙ tria cōcurrebāt ad h̄
ꝙ apl'i baptiſarent in noīe xp̄i quoꝝ vnū eſt ſignifi-
catio noīs q̄ implicite expꝛimit trinitatē/ſecūdū aūt
fuit neceſſitas: qꝛ odioſum fuit illud nomē ſalutare
in quo opoꝛtet omnē hoīem ſaluari/ ⁊ iō vt vidētes
ſpiritūſctm̄ viſibilit̄ deſcēdere ad inuocationē huiꝰ
noīs/et ſic amabile ⁊ reuerendū nomen oſtenderet̄
voluit ſpūſſanctꝰ vt in illo noīe baptiſaret̄ ad tem-
pus donec notū ⁊ venerabile fieret. Tertiū eſt inſti
tutio diuina p inſtinctū ⁊ reuelationē ſpiritusſancti
q̄ lʒ nō legat̄ tn̄ puto ꝙ apoſtoli nunq̄ꝫ p̄ſumpſiſſent
Ad p̄mum niſi ſpiritusſanctꝰ hoc fieri iuſſiſſet. Ad aliud dōm
ꝙ ſaluata eſt vnitas foꝛme implicite: qꝛ in noīe xp̄i
intelligit̄ vngens pater/vnctꝰ filiꝰ ⁊ vnctio q̄ ē ſpi-
Ad 2m ritusſanctꝰ. Ad aliō pʒ ſolutio p ante dicta. Ad
Ad q̄ſtiūcu lam 6am aliud dicendū ꝙ hoc nomē ieſus non ita cōueniens
erat: qꝛ nō ita expꝛimit trinitatē/tn̄ nolo cōtradice-
re q̄n eiſdē cauſis cōcurrētibꝫ hoc fieri poſſet in alio
Ad 7am noīe ſicut in iſto. Ad aliud dicēdū ꝙ papa nō pōt
ſicut nec apl'i potuerūt niſi p reuelationē ſpūſcti et
Ad 8am magnā eccl'ie neceſſitatē. Ad id qō querit̄ de noīe
vniꝰ pſone/dōm ꝙ nō pōt fieri nec vnq̄ꝫ factū eſt: et
qō dicit Ambꝛo. ſic intelligit̄: q̄ vnū dicit expꝛimen-
do in fide trinitatis q̄ fit in cōfeſſione etiā alioꝝ. Ul'
dicat̄ meliꝰ ꝙ loquit̄ in eodē caſu in quo apl'i in no-
mine xp̄i baptiſauerūt/tūc em̄ fieri poſſet illis tribꝫ
cōcurrentibꝫ/⁊ alit̄ eſt abſolute falſum qō dꝛ in l'ra.
Ad aliō dōm ꝙ lʒ relatiua ſe ponāt p intellectū tn̄
nō ſunt ſic foꝛma baptiſmi/ſʒ potiꝰ exp̄ſſa ī voce: nō
em̄ ſufficit cogitare vel intelligere/ſʒ opoꝛtet exp̄me
Ad 9am re voce. Ad aliud dicendū ꝙ trinitas nō noīat p-
ſonas noīe ꝓpꝛio: ⁊ ideo nō eſt foꝛma: qꝛ in nomini-
bus pꝛopꝛijs ſunt articuli fidei et foꝛma baptiſmi.
Ad 10am Ad id qō querit̄ vlteriꝰ de appōne dicēdū ꝙ pec-
cat apponens. Si aūt apponit qō nō ſonat coꝛru-
ptiōʒ foꝛme nō eſt rebaptiſandꝰ. Et per hoc patet ſo
lutio ad ſequēs: qꝛ illa appoſitio in noīe patris ma-
ioꝛis ⁊c̄. ſonat foꝛme coꝛruptionē: ⁊ ideo nō puto il-
lum baptiſare q̄ ſic baptiſat. Ad aliud dōm ꝙ pec Ad 11am
cat qui tranſponit: tamē puto eſſe baptiſmū ſi nihil
amplius fiat niſi tranſpoſitio: ſi aūt apponat qō ſo-
nat foꝛme coꝛruptionē/ tunc puto ꝙ non eſt baptiſ-
mus vt in noīe patris pꝛimi Ad id qō contra obij Ad obiectū
cit̄ dicendū ꝙ oꝛdo nature etiam nominibꝫ tranſpo in cōtrariū
ſitis ſaluat̄ in intentionibꝫ nominū: qꝛ pater ſemp
dicit̄ qui non ab alio/a quo alius: filiꝰ qui ab alio a
quo aliꝰ: et ſpiritusſanctꝰ qui ab alijs a quo nullꝰ.
Ad id qō querit̄ vlteriꝰ de coꝛruptione dicendū Ad 12am
cum doctoꝛibꝫ ſi ꝓpter lingue impedimētū vel igno
rantiā loquele coꝛrūpit in fine nō officit baptiſma.
Si aūt ex h̄ intēdat deridere ⁊ īducere erroꝛē tūc ſi-
gnificat ſe nō ītēdere qō fac̄ eccl'ia ⁊ tūc nō baptiſat
Ad id qō querit̄ de coꝛruptōe in p̄cipio cōmuni Ad obiectū
ter dicit̄ et verū eſt (vt dicunt grāmatici) ꝙ declina in cōtrariū
tio in fine dictionis nō variat niſi cōſignificatū ⁊ nō
ſignificatū/ et ideo coꝛruptio illa non aufert foꝛmā
baptiſmi: declinatio autē in pꝛincipio dictionis va
riat ſignificatū: ⁊ ideo coꝛruptio in pꝛincipio dictio-
nis tollit baptiſmi foꝛmā. Sʒ adhuc querit̄ qua Queſtiūcu
re dicat̄ hec foꝛma inuocatio trinitat̄ cū inuocatio la.
habeat fieri in modo depꝛecatiuo: foꝛma aūt baptiſ-
mi expꝛimit̄ in mō indicatiuo p modū enunciatiōis
de pꝛeſenti. Et ad hoc dicendū ꝙ eſt quedā dep̄ca- Sol'o
tio habens vim indicatiōis/vt q̄dam ꝓphete quādo
ꝓphetare deſiderabant qō ꝓphetabāt ſicut Eſa. 64
Utinā diſrūperes celos ⁊ deſcenderes/ita etiā ecō-
uerſo ſunt quedā enunciatiōes que habēt vim inuo
cationū: qꝛ qō enunciatiue pfert̄ hoc eſt ideo qꝛ intē
tionis expꝛeſſio in eis exigit̄/⁊ ſic eſt enunciatio ī ſa-
cramentis/et eſt ſenſus: baptiſo te ⁊c̄. id ē ego ba-
ptiſo te exterius inuocans patrē ⁊c̄. vt interiꝰ te ba
ptiſet. Si aūt querit̄ quare ita non dicit̄/inuoco Queſtiūcu
te: Dōm ꝙ hoc fit vt nō ponat̄ ſub dubio aliquo q̄n la. Sol'o
ſpiritusſanctus interiꝰ baptiſet. Et p hoc patet ſolu
tio ad totum.

De inſtitutione baptiſmi.

De inſtitutiōe baptiſmi q̄n cepit varie ſunt
eſtimatōes. Alij dicūt tūc eē īſtitutū cū Ni
codemo xp̄s ait: Niſi q̄s renatꝰ fuerit ex aq̄ Joh. 3
⁊ ſpūſctō ⁊c̄. Alij dicūt īſtitutōnē baptiſmi
factā cū apl'is dixit: Ite docete oēs gentes Math. vl.
baptiſantes eos in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſā
cti. Sʒ hoc dixit eis poſt reſurrectōnē: p̄cipi
ens eis de vocatiōe gentiū q̄s aň paſſionem
binos miſerat ad p̄dicandū in iudea ⁊ ad ba
ptiſandū dicēs: In viā gentiū ne abieritis. Luce. 10.
Jam ergo inſtitutꝰ erat baptiſmꝰ: qꝛ bapti- Matth. 10.
ſabant ſimul ⁊ pꝛedicabant.

De foꝛma in qua baptiſauerūt apoſtoli ante paſſionē chꝛiſti.

Si v̄o querit̄ in qua forma tunc baptiſaue-
runt apl'i: Sane dici pōt in noīe trinitatis. ſ.
in ea foꝛma ī q̄ poſtea baptiſauerūt gētes: q̄
aň paſſiōʒ p̄t intelligi fuiſſe tradita: lʒ nō ſit
ſcriptū. Nō ē tūc illā foꝛmā xp̄s pꝛius tradi-

dit cū ad euāgeliſandū gentib⁹ miſit: ſ3 quā
añ tradiderat mittens eos in iudeā poſt ite
rauit cū ad gentes miſit. Cōmodi⁹ ḡ dicit in
ſtitutio facta qñ xp̄s a Johāne baptiſat⁹ eſt
in iordane ꝙ diſpenſauit: nō q2 mundari vo
luit cū ſine pctō fuerit: ſed q2 cōtactu mū de
carnis ſue vim regeneratiuā cōtulit aquis:
vt qui poſtea immergeret inuocato noīe tri
nitatis: a pctis purgaret. Tūc ergo inuoca-
to noīe trinitatis inſtitut⁹ eſt baptiſm⁹ chri-
ſti in quo trinitas cuius myſterium ibi inno
tuit interi⁹ hominē baptiſat.

Arti. III. Quando baptiſmus eſt inſtitutus.

C Deinde q̄rit̄ de h̄ qd̄ dicit ibi: [De inſtitutiōe
D baptiſmi qñ cepit ⁊c. Videt̄ enim ꝙ baptiſ-
Arg. pmo. mus debuit inſtitui a principio: q2 mag' va
Solo let efficax medicina in pncipio q̄3 ī fine morbi. Si
dicas ꝙ trahit efficatiā a paſſione xp̄i / ⁊ iō ante paſ-
Obiectio ſionem nō debuit inſtitui: videt̄ hoc nihil eſſe: q2 in
Queſtiūcla fide venturi profuit paſſio illis qui fuerūt ante chri
ſti incarnationē. ḡ et baptiſmus potuit prodeſſe. P
iſta varietas quā magiſter tangit in lr̄a habet redu
Solo. ci ad aliquā cōcordiā que igit̄ eſt illa? Solo dōm
ꝙ baptiſm⁹ nō debuit incipere ante xp̄i paſſionē: et
hui⁹ cauſa eſt: q2 baptiſm⁹ eſt ſacramētū pleni effe-
ctus ⁊ plene cure / cura aūt morbi plenaria non fuit
niſi poſt paſſionē ⁊ reſurrectionē xp̄i: q2 tūc reatus
originalis in toto ceſſauit ⁊ ianua celi aperta fuit ḡ
Ad pmū cū ad beatitudinis pceptionē. Ad primū ḡ dicendū
obiectione. ꝙ nō habuerūt plenā liberationē q̄ fuerūt ante xp̄i
incarnationē / ſ3 tm̄ pro ſe quilibet ſatiſfecit ſed reat⁹
nature manſit vſq3 ad xp̄m quo ad deſceſum ad lim
Ad q̄ſtiūcu bū ⁊ ianue clauſionē. Ad aliud dicendū ꝙ baptiſ
lam. mus multiplicit̄ inſtitut⁹ eſt: ſc3 officialiter ⁊ cauſa
liter / ⁊ quo ad effectū ſalutis. Officialiter Math.
10. qñ miſit aploſ baptiſare in eadē forma in q̄ nūc
baptiſm⁹ fit / vt dicit in lr̄a pcipiens eis ibi: In viā
gentiū ne abirent / ⁊ in ciuitates ſamaritanoꝝ ne in
trarent: Cauſaliter aūt quattuor modis. ſ. materia
liter Matth. 3. qñ tactu ſue mundiſſime carnis vim
regeneratiuā ↄtulit aquis in baptiſmo. ſ. quo bapti
ſatus eſt: in quo tñ baptiſmo res trinitatis fuit li-
cet nō ſub forma verboꝝ pſcripta: q2 pater in voce
fili⁹ in carne aquā tangente ſpūſanct⁹ in columba
q2 etiā aqua materia non eſt niſi vbo vite ſcīficata /
niſi quis vocet materiā oīno indiſpoſitā: habet eī ſe
materia tripliciter ad baptiſmū. ſ. vt materia tm̄: ⁊ ſic
aqua a pncipio creatiōis eſt materia cū ſpūs dn̄i fe-
rebat̄ ſup aquas / vt dicit Chriſoſt. Habet etiā ſe vt
materia diſpoſita: vt poſtq̄3 dn̄s tactu ſue mundiſſi
me carnis vim regeneratiuā aq̄s cōtulit. Habet eī
etiā ſe vt materia informata qñ eſt ſub inuocatione
trinitatis. Scdm̄ cām aūt formalē inſtitut⁹ eſt ba-
ptiſm⁹ / Matth. vlti. baptiſantes eos in noīe p̄ris
⁊c. Et quo ad cām finalē Joh. 3. Niſi q̄s renat⁹ fue
rit ex aqua et ſpirituſancto nō intrabit in regnū ce-
loꝝ. Efficient̄ aūt ⁊ ſignificatiue ḡ ad cauſam ope-
rante in baptiſmo / Joh. 19. inſtitut⁹ eſt vbi aq̄ flu-
xit ⁊ ſanguis de latere xp̄i ad oſtendendū ꝙ de late
re xp̄i habet efficatiā ſalutis. S3 ḡ ad effectū ſalutis
inſtitut⁹ eſt: Matth. vlt. vbi dicit / Qui crediderit
et baptiſat⁹ fuerit ſaluus erit.

Quare in aqua tantū fiat.

Celebrat̄ aūt hoc ſacramētū tm̄ in aqua nō
in alio liquore: vt ait chriſt⁹: Niſi quis rena Job. 3.
tus ⁊c. Ideoq3 vniformiter id fieri in aqua
pcipit̄: vt intelligat̄ ꝙ ſicut aqua ſordes cor
poris ac veſtes abluit: ita baptiſm⁹ maclas
anime ſordeſq3 vicioꝝ emundādo abſtergit
Vel ideo vt nullū inopia excuſaret: qd̄ poſ
ſet fieri ſi in vino vl' oleo fieret: ⁊ vt cōis ma
teria baptiſandi inueniret̄ apud oīs: qd̄ aq̄
ſignauit q̄ de latere xp̄i manauit: ſicut ſan-
guis alteri⁹ ſacramēti ſignū fuit. Nō ḡ ī alio
liquore pōt cōſecrari baptiſm⁹ niſi in aqua.

An cōueniens materia baptiſmi ſacramē Arti. IIII D
to ſit aqua.

Deinde querit̄ de hoc qd̄ dicit ibi. [Celebrat̄
D aūt hoc ſacramētū ī aqua. Videt̄ aūt ꝙ ma
teria cōueniens nō ſit aqua / baptiſm⁹ ei vt
ſupra habitū eſt / pncipiū eſt noue vite / ſ3 principiū Arg. pmo
vite nō eſt in gratia baptiſmi niſi ſignificet̄ in ↄprie
tate materie ſacramēti: q2 ſacrm̄ nulli⁹ rei cā eſt cui⁹
nō eſt ſignū: cauſa aūt vite in elemētis non eſt hūidū
cū frigido / ſed poti⁹ hūidū cū calido: cū ḡ aq̄ ſit frigi
da et humida / ⁊ oleū vel vinū calidū ⁊ humidū / vi-
det̄ poti⁹ materia debere eſſe oleū vel vinū q̄3 aqua
Itē gratia in ſacro h3 aliqd̄ ſimile lumini ſicut ca 2o
racterē / ⁊ aliqd̄ ſimile ſananti: q2 gratia ſanat pec-
catū ⁊ reficit etiā gratia ſacramētalis: vt dicit Ma
giſter infra diſtinctōe ſeq̄nti / ꝙ iam ſcīficatos vbe-
riori gratia reficit: cū igit̄ oleū (vt dicit) luceat et ſa-
net et reficiat / videt̄ ↄueniens materia baptiſmi eſſe In ↄtrariū
oleum. S3 cōtra eſt ꝙ ſtat⁹ recreatiōis p cōfor- pmo
mitatē debet rn̄dere ſtatui creatiōis: in creatiōe aūt
maioris mūdi anima viua prima apparuit in aq̄s /
ſup quas ſpūs ferebat̄: ḡ in recreatiōe minoris mū-
di debet anima incipe viuere in aquis ſup quas ſpi-
ritus ferebat̄. Itē nō h3 virtutē generādi niſi qd̄ 2o
tactū eſt mundiſſima carne ſaluatoris: hoc aūt ele-
mentū eſt aqua: ergo ſola aqua eſt materia ⁊ nō ali
ud. Item Chriſoſtom⁹ in omel'. xxvj. ſuper Joh. 3o
Aqua aſſumpta eſt ī baptiſmo genitrix ei⁹ q̄ gignit̄
fetus: quod eſt matrix fetui hoc fideli aqua / in aqua
eīn plaſmat̄ ⁊ figurat̄. Item ibidē: Primū q̄dem 4o
dicebat̄ educat aqua reptilia animarū viuentiū: ex
quo aūt aſcendit a iordanis riuis dominator nō ad
huc reptilia animarū viuentiū / ſed aīas rōnales
⁊ ſpiritiferas aqua reddit. Item Ambroſi⁹ ſuper 5o
epiſtolā ad Ro. Ideo vniformit̄ baptiſm⁹ in aqua
fieri precipit̄ vt intelligat̄ ꝙ ſicut aqua ſordes cor-
poris ac veſtes abluit / ita baptiſm⁹ maculas ani-
me ſordeſq3 vitioꝝ emundando abſtergit. Sed Queſtiūcu
tunc fiunt q̄ſtiones multe a latere. In q̄ aqua po- la vltima
teſt fieri baptiſm⁹ vtrū in ſimplici vel in compoſita.
Si tm̄ in ſimplici / tunc in mari nō poſſet: q2 immi-
xtum habet terreſtre combuſtū ↄpter qd̄ eſt ſalſum.
Item in brodio non fieret / nec in ceruiſia tenui / nec
in medone / nec in alijs aquis mixtis. Itē nulla aq̄
pluuialis / nec aliqua aqua apud nos: ḡ in nulla aq̄
apud nos fieret baptiſm⁹ vt videt̄. ꝙ aūt oīs aqua
apud nos ſit mixta pbat̄ p hoc ꝙ cōgelat̄ frigido / ⁊
hoc nō fieret niſi eēt pmixta vt dicit Alexāder phs.

Solo. Solo dõm ꝙ ſola aqua ē materia baptiſmi: cu
ius plurime ſunt cauſe: ſꝫ ſex ſufficiāt quarū tres in
ueniunt̃ in lr̃a quaꝝ p̄ia ſumit̃ ex ꝓꝛietatibꝰ aq̄: qꝛ
habet vim refrigerandi ꝑ frigidū / ⁊ ablutiuā ſoꝛdiū
ꝑ humidū / ⁊ iō ſignificat gratiā abluentē maculas
culpe ⁊ refrigerantē incendiū qḋ eſt in eſtu fomitis ⁊
cōcupiſcētie: ⁊ iſti ſunt pꝛincipales ⁊ pꝛimi effectus
baptiſmi. Scḋa ſumit̃ ex leuitate habendi: qꝛ nulli
inopū ꝓhibet̃ aqua / ⁊ hoc cōpetit ſacr̃o general'ne
ceſſitatis. Tertia ſumit̃ ex cōitate inueniendi: qꝛ in
omni ꝑte mundi ꝓpe inuenit̃ vbi hoīes habitant / ⁊
hoc iterū competit ſacramento generalit̃ neceſſario
Quarta etiā innuit̃ in lr̃a: qꝛ aqua nō vinū vel ole
um fluxit de latere ſaluatoꝛis. Quinta ⁊ ſexta indu
cunt̃ in auctoꝛitatibꝫ Chꝛiſo. in obiectiōibꝫ. ſ. qꝛ ſpi
ritus viuificans p̄mo ſuꝑ aquas apparuit: ⁊ qꝛ ſal
uatoꝛ in ioꝛdanis riuis hoc elementū tetigit dans
Ad p̄mū ei virtutē vt ſpiritiferas animas facere poſſit. Ad
p̄mū ergo dicendū ꝙ baptiſmꝰ eſt pꝛincipiū vite no
ue / ſꝫ ille nō eſt pꝛimꝰ eiꝰ effectus ſed potiꝰ ablutio
macule et refrigeriū fomitis / ⁊ ꝑ conſequens gratia
in virtutibꝫ facit in anima nouā vitā. Et nō opoꝛtet
ꝙ ſacramentū habeat ſil'itudinē ad om̄e illud qḋ q̄
cunqꝫ mō cauſat / ſed ad id qḋ cauſat ſubſtantialit̃ ⁊
Ad 2m pꝛimo ſm̃ qḋ oꝛdinat̃ contra defectū peccati. Ad
aliud dicendū ꝙ illuminatōis quedā ꝓꝛietas relu
cet in aqua quantū ad naturā ꝑſpicui / ⁊ hoc ſufficit
ad ſignificandū caracterē / oleū aūt magis ponit ſi
militudinē ad ſanitatē pene / ⁊ iō aſſumit̃ ꝓ ꝑte ma
terie in chꝛiſmate vbi fit vnctio cōtra fomitē penam
ne labat̃ in pꝛeceps / ⁊ in oleo infirmoꝝ: ſanitas aūt
Ad q̄ſtiūcu baptiſmi ꝑficit̃ potiꝰ ꝑ ablutionē culpe. Ad id qḋ
lā vltimā. querit̃ de diuerſitatibꝫ aquarū / dico generaliter ꝙ
ſi eſt cōmixtio tollens ſpeciē elemēti ⁊ trahēs ad ſpe
ciem aliā / ⁊ in illa aqua nō pōt fieri baptiſmꝰ / ſicut
eſt bꝛodiū pinguiū vel alioꝛū qḋ infrigidatū cōgela
tur. Et cōſtat ſimilit̃ ꝙ ceruiſia ⁊ vrina et lixiuia q̄
dam q̄ multā habet admixtioꝑē acutoꝝ coꝛpoꝛū / et
aque quas faciunt alchimiſte ad mutanda metalla.
Eſt aūt quedā mixtio nō remouēs ꝓꝛietates aque
quin ipſa remaneat in impetu refrigerandi ⁊ virtu
te abluendi / abluendi inquā nō diſſoluendi coꝛpus
ſicut faciūt aque acute / vt vrina ⁊ lixiuia quedam /
⁊ in talibꝰ poteſt fieri baptiſmꝰ et nō impedit / vnde
in mari / pluuijs / aquis turbidis ⁊ alijs huiuſmodi
pōt fieri baptiſmꝰ. Et etiā ſi eēt bꝛodiū nō remotū a
ſpecie elementi / ex eo qḋ coctū eſt in eo bene crederē
poſſe fieri baptiſma.

De immerſione quotiens fieri debeat.

De immerſiōe v̊o ſi querit̃ quō fieri debeat
p̄ciſe: Rn̄demꝰ vel ſemel vel ter ꝓ vario mo
re eccleſie. Vn̄ Grego. De trina immerſiōe
baptiſmi nil veriꝰ reſponderi pōt q̄ꝫ qḋ voſ
ipſi ſenſiſtis: qꝛ in vna fide nihil officit eccle
ſie ſancte cōſuetudo diuerſa. Quia em̄ in tri
bus ſubſiſtentijs vna ſubſtantia eſt: rep̄hen
ſibile eſſe nullatenꝰ pōt infantē in baptiſmo
ter vel ſemel immergere: qꝛ ⁊ in tribꝰ merſio
nibꝰ ꝑſonaꝝ trinitas: ⁊ in vna pōt diuinita
tis ſingularitas deſignari. Nos v̊o qui ter
tio immergimꝰ etiam triduane ſepulture ſa
cramentū ſignamꝰ: ſcḋm hoc licet non mo
do ter ſed etiā ſemel immergere. Ibi tñ dū
taxat immergere ſemel licet: vbi cōſuetudo
eccleſie talis exiſtit. Si quis v̊o id facere in
cipiat vbi cōſuetudo talis nō eſt: vel ſemel
tm̄ mergendū aſſerat rep̄henſibilem ſe cōſti
tuit. Vn̄ Hay. In ſuo ſenſu abundabat Ci
pꝛianus cū ſemel mergebat in baptiſmo par
uulos q̄ qḋ intelligebat ſtudioſe iplebat bo
nis operibꝰ abundādo: licet in hoc neſciꝰ de
linqueret: ſed qꝛ bonis operibꝰ abundabat
poſtea coꝛreptꝰ a deo abundauit altioꝛi ſen
ſu: ter illos mergendo. Ecce habemꝰ: qꝛ de
liquit qui ſemel merſit. Sed hoc ideo: qꝛ ali
ter ſe habebat cōſuetudo illius eccleſie: vel
qꝛ vnā tm̄ faciendā merſionē aſſerebat. De
trina merſione Augꝰ ait: Poſtq̄ꝫ nos crede
re ꝓmiſimꝰ: tertio capita noſtra in ſacro fon
te dimerſimꝰ q̄ oꝛdo baptiſandi duplici my
ſterij ſignificatōe celebꝛat̃. Recte em̄ tertio
immerſi eſtis: q̄ accepiſtis baptiſmū in noīe
trinitatis. Recte tertio immerſi: qꝛ accepi
ſtis baptiſmū in nomīe chꝛiſti q̄ die tertia re
ſurrexit a moꝛtuis. Illa em̄ tertio repetita
imerſio typū dn̄ice expꝛimit ſepulture. Con
ſtat ergo baptiſandos tertio debere immer
gi: ⁊ tñ ſi ſemel tm̄ immergant̃ verū baptiſ
ma accipiūt et qui ſemel imergit tm̄ nō pec
cat niſi conſuetudo eccleſie obſiſtat: vel hoc
modo tantū debere fieri aſſerat.

Vtrū in baptiſmo neceſſaria ſit trina im Arti. V
merſio aut vna ſufficiat. E

Einde querit̃ de hoc qḋ dicit ibi: [De imer
D ſione ſi querit̃ ⁊c.] Videt̃ em̄ ſemel eſſe imer Arg. p̄mo
gendū tm̄: qꝛ ꝑ verbū expꝛimit̃ trinitas ꝑſo ꝙ ſemel
narū: cū ergo etiā vnitas debet expꝛimi eſſentie / vi
det̃ ꝙ illa expꝛimenda ſit in factis: ergo ꝑ modū im
merſionis: g̃ ſemel immergendū eſt / et releuandum
vt ſignificet̃ vnitas eſſentie. Item ꝑ immerſionē cō 2o
figuramur ſepulture / ſed chꝛiſtus ſemel ſepultꝰ eſt
et reſurrexit: ergo ſemel immergendū eſt ⁊ releuādū
Itē hoc videt̃ dicere Chꝛiſo. ſuꝑ Ioh. omel'. xj. ſic: 3o
ſicut in quodā ſepulchꝛo in aqua ſubmergentibꝰ no
bis capita vetus homo ſepelitur / ⁊ ſubmerſus deoꝛ
ſum occultat̃ totus omnino / deinde reſpicientibus
nob ex aq̄ nouꝰ aſcēdit. Rurſus ſicut ei facile bapti
ſari ⁊ reſpicere / ita facile deo ſepelire hoīem veterē
et mōſtrare nouū / hoc aūt totū p̄t fieri imerſiōe vna
ergo ſuꝑflue ſunt alie vt videt̃. Sꝫ contra Chꝛiſo. Arg. in con
ibidē triplex fit immerſio vt diſcas qm̄ virtꝰ patris trariū p̄mo
et filij ⁊ ſpūſſancti oīa hec implet. Itē Dam̄. li. iiij. 2o
cap̄. j. qm̄ typꝰ moꝛtis xp̄i eſt baptiſma: per tres im
merſiōes tres dies ſepulture ſignificant̃. Itē Dyo 3o
niſiꝰ in li. de eccl'iaſtica hierar. in theo. baptiſmi. c. ij.
ſacra baptiſandoꝝ ſimbolica doctrina myſtice docet
tribus in aqua dimerſionibꝫ ⁊ eleuationibus diui

nam triduo totidemq; noctib; in ſepultura ieſu viue
datoris imitari morte quantũ poſſibile iuris diui-
ni imitatio. Ad hoc etiam magiſter in littera pluri-
Queſtiũcula 2. ma adducit. Sed tunc queritur ratione eccleſia-
rũ ſemel tm̃ imergentiũ. Itẽ quedã eccl'ie nõ immer
gũt/ſ; ſemel vl' bis aq̃ pfundũt: g̃ videt̃ q̄ nõ ſit ba-
3a ptiſm⁹ q̃ ſic exhibet̃. Itẽ q̃dã ſacerdotes diuidũt in
uocationẽ trinitat̃ ſm numerũ imerſionũ: q; in pri-
ma immerſiõe dicũt in noĩe patris/ ⁊ in ſecũda in no
4a mine filij/ ⁊ in tertia in noĩe ſpũſſancti. Et q̃rit̃ ſm
illos ſi decedat baptiſand⁹ in pria immerſiõe facta
añ ſecũdã vtrũ ſit baptiſat⁹: et videt̃ q̄ nõ: q; nõ eſt
inuocatio trinitatis cõpleta: g̃ nõ eſt ibi forma. Itẽ
ſepulture xp̃i nõ eſt cõfigurat⁹: g̃ nõ eſt mortu⁹ pctõ:
Solo. g̃ videt̃ q̄ talis nõ ſit baptiſat⁹. Sol'o dõm ad h
q̄ inter oẽs cõſuetudines magis rõnabilis eſt cõſue
tudo eccl'ie romane q̃ ter imergit q; ĩ illa cõſuetudĩe
act⁹ cõformat̃ forme ſepulture et effectui baptiſmi:
q; ſicut dicit Aug: Una ſua morte nos xp̃s a dupli
ci morte abſoluit. ſ. culpe ⁊ pene eterne/ vl' aĩe ⁊ cor-
poris: q; l; corp⁹ moriat̃ tñ in morte detineri nõ po
teſt. Si tñ ſemel tm̃ imergat̃ puto corrigendũ ee ba
ptiſantẽ/ ſed infans nullo mõ rebaptiſand⁹ eſt: quia
Ad pmum plenũ habet baptiſmi ſacramẽtũ. Ad pmũ g̃ dicẽ
dũ q̄ act⁹ debet rñdere forme: q; in forma exprimit̃
vnitas eẽntie p h qð dr in noĩe ⁊ ĩ figura rñdet huic
vnitati vnitas baptiſmi/ ⁊ trinitati trina immerſio
Ad 2m debet rñdere. Ad aliud dicendũ q̄ nõ tm̃ cõfigu
rari debem⁹ ſepulture/ ſ; etiã mõ ſepulture/ vt ha-
Ad 3m bitũ eſt in auctoritatib; induct̃. Ad aliqð dicendũ
q̄ vt patet in ſequentib⁹ auctoritatib; Chriſo. nõ in
tendit q̄ ſemel tm̃ ſit imergendũ/ ſ; q̄ ſit imergendũ
Ad q̃ſtiũculã tertiã. abſolute/ ⁊ poſtea docet formã imerſionis. Ad id
qð q̃rit̃ vtrũ diuidẽda ſit forma ſm tres imerſiões/
dico q̄ nõ/ ſ; cõtinue pnũciãda eſt pter periculũ in
Ad 4m fantũ. Si tñ aliq̃s diuidat et infans moriat̃ pre
noĩato et vna imerſiõe facta/ dico q̄ baptiſat⁹ eſt: q;
ſupplet tũc ſumm⁹ ſacerdos qð miniſter explere nõ
potuit: ⁊ iõ puto eſſe dicẽdũ ſi noĩato vno/ ſacerdos
moriat̃ q̄ ille puer eſt baptiſat⁹ pter ſupplementũ
Ad q̃ſtiũculã ſecundã. ſummi ſacerdotis. Ad aliud dõm q̄ pfundẽs aq̃
totũ corp⁹ vel q̃ñ potior ps. i. caput imergit̃ ⁊ tin-
git̃ aq̃s baptiſat̃/ ſ; nõ videt̃ mihi eſſe laudabilis cõ
ſuetudo/ ſed immergẽdi cõſuetudo laudabilior eſt.
Ex aũt quidã querũt vtrũ in balneo fiat baptiſmus
vel aqua calida vl' thermis/ cõſtat q̄ ſic q̃n immo ſi
ſacerdotes facerẽt fieri aquã calidã meli⁹ eſſet quia
q̃ñq; ita penetrant̃ frigore aque puuli q̄ cõtrahunt
mortales infirmitates ⁊ moriunt̃.

Qñ circũciſio amiſit vim ſuã.

Solet etiã; queri ſi circũciſio amiſit ſtatim
vim ſuã ab inſtitutione baptiſmi. Ad qð di-
cim⁹ in xp̃i morte terminata eſſe legalia om
nia. Ex tũc g̃ circũciſio pdidit vim ſuã: ita q̄
poſtea nõ pfecerit: ſed poti⁹ obfuit obſerua
torib⁹ ſuis. S; vſq; ad oblationẽ vere hoſtie
potuit prodeſſe. Si ei añ paſſionẽ legalia fi-
nẽ habuiſſent: nõ ea iminẽte ver⁹ paſcha cũ
diſcipulis manducaſſet.

De cauſa inſtitutionis.

Cauſa vero inſtitutiõis baptiſmi ẽ innouatio
mentis: vt hõ qui p pctm̃ vet⁹ fuerat p grati
am baptiſmi renouet̃: qð fit depoſitõe vitio
rũ ⁊ collatiõe virtutũ. Sic em̃ fit quiſq; no-
uus hõ cũ abolitis peccatis ornat̃ virtutib⁹.
Abolitio peccatorũ pellit feditatẽ. Appoſi
tio vtutũ affert decorẽ: ⁊ hec eſt res hui⁹ ſa-
cramenti: ſc; interior mundicia.

An aduenıente baptiſmo ceſſauerit cir- Arti. VI.
cumciſio. F

Einde querit̃ de hoc qð dicit vltĩo ibi [So-
D let queri ſi circũciſio amiſit ſtatim ⁊c̃. Videt̃ Arg. pmo.
em̃ q̄ aduenıẽte veritate debuit ceſſare vm-
bra: ergo aduenıente baptiſmo ſtatim ceſſauit circũ
ciſio et alia legalia: ergo videt̃ q̄ extunc mortua et
mortifera fuerũt. Itẽ agn⁹ typicus ad verũ eſt ter 2o
minat⁹ in cena: q; figura eius fuit: ergo ſimilit̃ cũ
circũciſio fuerit figura baptiſmi ſtatim vt apparuit
baptiſm⁹ debuit irrita eẽ circũciſio et ceſſare. Itẽ 3o
ſupfluũ eſt ſeruari minus pfectũ cum pfectũ habet
ſtatum: ergo cũ baptiſm⁹ magis pfectus q̃; circũci
ſio habuit ſtatũ: ſupfluũ fuit manere circũciſionẽ q̃ 4o
minus fuit pfecta. Ite; res quã fecit circũciſio fie Queſtiũcula prima
bat p baptiſmũ: ergo pmanſit inutilit̃. Adhuc au
tem redit queſtio quare alia legalia poſt paſſionem
nõ pmittebant̃ ab apoſtolis exerceri in fidelib; con-
uerſis/ ſed circũciſionẽ pmiſerunt pmanere ad tem- 2a
pus aliqð poſt paſſionẽ. Item quare apl's circũci
dit Thimotheũ Actuũ. 15. et non circũcidit Titum 3a
Gal'. 2o. Itẽ querit̃ vtrũ peccauit circũcidendo thi
motheũ cũ ipſe reprehenderit petrũ q̄ cogebat gen-
tes iudaiſare et dixerit/ ſi circũcidamini xp̃s vobis
nihil proderit. Sol'o dicendũ q̄ veritate venien Solo.
te ceſſauit vmbra: ſed veritas venit duob⁹ modis:
ſc; quo ad oſtenſionẽ filij in carne/ ⁊ tunc nõ ſtatim
debuerũt ceſſare: venit etiã quo ad operationẽ ſalu
tis/ ⁊ hoc factũ eſt in paſſione/ ⁊ tũc legalia mortua
fuerunt in ſe licet nõ ſtatim mortifera obſeruantib;
Unde adhuc vlteri⁹ diſtinguẽdũ eſt q̄ aliud eſt eſſe
mortuũ/ et aliud eſt eſſe mortiferũ. Mortuũ eſt qð
ex ſe nõ confert ſalutẽ: mortiferũ eſt qð facienti fert
morte eternã/ ⁊ hoc fecerũt legalia/ poſtq̃; diuulga-
tum eſt euangeliũ/ ⁊ exiuit ſon⁹ apoſtolo⁊ in om- Ps. 18.
nem terrã. Et hoc iterũ fit duob⁹ modis. ſ. p auditũ
pdicatiõis/ ⁊ p decurſum tpis: p auditũ predicatio-
nis ſicut apud illos qui audiuerunt apl'os/ per de-
curſum tpis ſicut apud nos eſt modo etiã ſi nõ audi
uiſſem⁹ pdicationẽ verbi dei: q; nõ eſſet rõnabile q̄
deus ppl'o proiecto et ſtatu veteris legis curã mun
di reliquiſſet ita diu. Dicendum ergo ad primũ q̄ Ad pmũ
chriſt⁹ ante paſſionẽ (vt vult mgr̃ Hugo) ritum ba-
ptiſmi familiari ſuo Nicodemo vt cõſiliũ reuelauit
Uñ añ paſſionẽ nõ fuit baptiſmus niſi in cõſilium/
qui tñ omnib⁹ eũ accipientib; valuit in medicinam
et iõ q; fuit in conſiliũ cũ eo efficax cucurrit circum-
ciſio. S; poſt paſſiõe; ſoluto pcio vniuerſalitat̃ fuit
in pceptũ precipue poſt temp⁹ reſurrectionis poſtq̃;
dictũ eſt/ docete omnes gentes baptiſantes eos ⁊c̃. Math. 28
et tunc circumciſio mortua eſt/ ſed cũ honore ad tu-
mulũ deferenda/ ſed ſpem ponentib; in ea nõ oĩb;
fuit mortifera niſi q̃b; determinatũ eſt tẽp⁹ paſſionis
vl' auditu pdicatõis/ vl' cõſideratõe ſtat⁹ tpis: illis eĩ
ſi ſpem poſuerũt fuit mortifera/ qui aũt ſpem nõ po-

nebant ſed ex diſpenſatione apoſtolorū ꝓpter ſcan-
dalū iudeoꝝ/ ꝛ ne vt ſacrilega viderent̃ abijcienda
ad temp⁹ in ritu ꝑmanſerūt nō fuit mortifera/ ſed
Ad 2m mortua Ad aliud dicēdū ꝙ ſm quoſdā eadem ra-
tio eſt de omnib⁹ legalib⁹/ ſm alios tn̄ precipue cir
cūciſio quo ad temp⁹ cucurrit: q2 illa ſolū erat in re
mediū originalis/ ꝛ ſm illos nō eſt ſimile de agno ꝛ
Ad 3m de circūciſione. Ad aliud dicendū ꝙ duo erat an-
te paſſionē ad idem nō eodē mō: vnū in cōſiliū vt in
Ad 4m choandū/ ꝛ aliud in preceptū vt terminandū. Ad
aliud dōm ꝙ illa ratio tenet ex quo determinata et
Ad q̄ſtiūcu precepta eſt ꝑfectio baptiſmatis ꝛ ante nō. Ad ali
lā primā ud dicendū ꝙ apl's circūcidit thimotheū dictis de
cauſis/ nō ſpem ponens in circūciſione/ ſʒ potius q2
filius fuit mulieris iudee/ patre gentili/ ꝛ preficere
eū volebat iudeis habitantib⁹ in illis locis/ gentilē
aūt Titū nō circūcidit q2 gentib⁹ in dalmacia habi
tantib⁹ ꝓficiebat̃. Ad aliud dicendū ꝙ rephendit
petrū q2 ſuū factū fuit coram infirmis q̄ credebant
ſpem eſſe ponēdā in legalib⁹ qualis nō fuit Thimo
theus. Ad aliud dicendū ꝙ galathis iam erat pre
dicatū de xp̄o et receperant/ ꝛ poſtea auerſi ſunt ad
fidē circūciſiōis/ ꝛ iō erat eis mortifera.

Querit̃ an baptiſm⁹ aperuit ce-lū qđ nō aperuit circūciſio

Si querit̃ vtrū baptiſm⁹ aperuit celū qđ nō
aperuit circūciſio. Dicim⁹ q2 nec baptiſm⁹
nec circūciſio regni nobis aditū aperuit: ſʒ
hoſtia ſaluatoris: q̄ ſi tp̄e circūciſionis obla
ta fuiſſet: illi⁹ tp̄is hoīes regnum intraſſent
Res ergo hui⁹ ſacramēti iuſtificatio eſt.

Arti. VII. An baptiſmus aperuit celum.
B

Eindē q̄rit̃ de h qđ dicit ibi: [Sʒ q̄rit̃ vtrū
D baptiſm⁹ aperuit celū ꝛc̄.] Et querunt̃ hic
duo. ſ. quid celū aperuit. Supra eī̄ diſtin-
Arguit̃ ctione. j. dixit Beda fuit tn̄ inter illa ꝛc̄. Et excipit
dicens: Excepto ꝙ ianuā regni celeſtis nō aperuit:
ergo ſi illa exceptio bona q̄ diſtinguit int̃ effectū cir
cūciſionis ꝛ baptiſmi/ videt̃ ꝙ baptiſm⁹ ianuam re
2o gni celeſtis aperuerit Itē Math. 3 ſup illud: Vox
de celo audita eſt ꝛc̄. dicit glo. flāmā vibrantē q̄ vi-
3o am paradiſi ꝓhibuit aqua baptiſmi extinxit. Itē
Luc. 3. ſup illud/ Baptiſato ieſu ꝛ orante apertū eſt
celū: dicit glo. Bede: dū aquas iordanis ſaluator
ſubijt nobis ianuā celi pandit/ dū caro innoxia fri-
gentib⁹ aquis tangit̃ oppoſita nobis quondā rom-
4o phea extinguit̃. Itē Mar. I. Et ſtatim aſcendēs
de aqua ꝛc̄. dicit beda ꝙ virtute baptiſmatis ape-
riunt̃ celi. Si aūt hoc cōcedat̃/ cōtrariū hic dicit̃ in
5o lr̃a. Itē Coloſ. I. Pacificata ſunt celeſtia et terre
ſtria. Ibi Aug⁹. in originali ſic dicit: Qua hora ſan
guis redēptiōis xp̄i de latere eius pendentis exiuit
dimiſſum eſt pct̄m ade/ ꝛ tūc patuit introitus in re-
gnū celorū. Sʒ videt̃ iterū hoc ꝑ hoc qđ dixit latro-
ni Luc. 23. Amē dico tibi hodie mecū eris in paradi
In ꝯtrariū ſo. Sed ꝯtra videt̃ qđ in reſurrectiōe: q2 ita dr̄ in
orōe paſchali: De⁹ q̄ hodierna die ꝑ vnigenitū tuū
eternitatis nobis aditū deuicta morte reſeraſti ꝛc̄.
Itē videt̃ ꝙ aſcēſio: q2 tūc aſcēdit pandēs iter an̄ eos
Queſtiūcl'a vt ꝓdixerat ꝓpha. Vlteri⁹ q̄rit̃ de ſecūdo q̄d vocet̃
Solo. hic ianua/ ſʒ h ſupra determinatū eſt. Sol'o dōm
ad totum. ꝙ omnia hec quodāmō aperuerūt differentẽ: q2 ba-
ptiſmus quo ad ſolutionē reatus impedictis/ ꝛ cul
pe ex parte noſtra: paſſio autē quo ad ſolutionē pre-
cij qđ ſtatutū erat ſoluendū ex decreto patris/ reſur
rectio aūt quo ad adeptionē gl'ie in capite q̄ arra eſt
adipiſcēde gl'ie in membris/ ſed aſcenſio quo ad in-
greſſum in celū q̄ determinat locū cōgruū beatitu-
dini. Et ꝑ hoc ptʒ ſolutio ad totū. Ad illud qđ vl Ad q̄ſtiūcu
teri⁹ querit̃ q̄d vocet̃ ianua/ dōm ꝙ repagulū reat⁹ lam.
ex ꝑte noſtra/ ꝛ ſtatutū debitū ex ꝑte ſtatuti decreti
dei. Alij tn̄ alit̃ dicūt/ ſed nō eſt vis.

Qđ alij ſuſcipiūt ſacramētū ꝛ rē: alij ſacramētū ꝛ nō rem: alij rem ꝛ non ſacramentum.

Ic dicendum eſt ali- Di. IIII.
b quos ſuſcipe ſacramentū ꝛ rem ſa
cramēti: aliquos ſacramētū ꝛ nō
rem: aliquos rē ꝛ nō ſacramētū. Sacramētū
ꝛ rem ſimul ſuſcipiūt oīs ꝑuuli q̄ in baptiſ-
mo ab originali mundant̃ peccato: q̄uis q̄-
dam diffiteant̃ illis q̄ perituri ſunt ꝑuulis in
baptiſmo dimitti pct̄ā: innitentes illi verbo
Aug. Sacramēta in ſolis electis efficiūt qđ
figurāt: nō intelligētes illud ita eſſe accipiē
dū: q2 cū in alijs efficiūt ſacramēta remiſſio
nē: nō hoc eis faciūt ad ſalutē ſʒ ſolis electiſ
Nā ꝙ omnib⁹ ꝑuulis in baptiſmo remittat̃
peccatū ꝑ baptiſmū auguſtin⁹ euident̃ dicit
A ꝑuulo inquit recenter nato vſq3 ad decre
pitū ſenē ſicut null⁹ ꝓhibet̃ a baptiſmo: ita
nullus eſt qui non peccato moriat̃ in baptiſ
mo: ſed ꝑuuli tm̄ originali: maiores vō etiā
omib⁹ q̄ male viuendo addiderūt ad illud
niſi enormitas vite impediat. i. fictio. Adul
ti quoq3 qui cum fide baptiſant̃ ſacramentū
ꝛ rem ſuſcipiunt.

[Ic dicēdū eſt aliq̄s ſuſcipe ſacramētū] Hic
b agit̃ de baptiſmo ex ꝑte ſuſcipiētis. Et poni-
tur hic queſtio triformis ꝛ ſubiūgūt̃ dubia
orta ex illis. Prima ps q̄ōnis ē de illis q̄ ſuſcipiūt
rē ꝛ ſacr̄m. Scd̄a eſt de his q̄ ſuſcipiūt ſacr̄m ꝛ non
rem ibi [Qui vō ſine fide accedūt] Tertia eſt de his
q̄ ſuſcipiūt rē ꝛ nō ſacramentū ibi [Sūt ꝛ alij vt ſu-
pra poſuim⁹ ꝛc̄.] Queſtiōes aūt ex his cōſequētes
ſūt q̄ttuor quarū ꝓma eſt/ q̄d ſuſcipiūt iā iuſti ad ba-
ptiſmū accedētes quā tractat ibi [Solet q̄ri de illis
q̄ iam ſctificati ꝛc̄.] Scd̄a ē cur penalitas nō tollit̃
in baptiſmo ſicut oīs culpa ibi [Cū vō in baptiſmo
pct̄m deleat̃ ꝛ ſatiſfactio exterior ꝛc̄.] Tertia ē cui⁹
rei ſit baptiſm⁹ in illo q̄ iuſt⁹ accedit ibi [Seq̄t̃ cui⁹
rei ſit baptiſm⁹ ꝛc̄.] Vltima eſt q̄d ꝑuuli accipiant ī
baptiſmo vtrū gr̄am tm̄ vel vtutē tm̄ vl' vtrūq3 ibi:
[Solet aūt queri/ ſi ꝑuul⁹ in baptiſmo ꝛc̄.] Et hec
omnia prolixe determinant̃ et bene in littera: et iō
queſtiones hic ſunt ſuccincte.

An in paruulis q̄ recipiūt rem ꝛ ſacramē Arti. I
tū ſit equalis effectus baptiſmi. A

Q̄rit̃ tn̄ ꝓmo circa ꝓmā ꝑtē q̄ōis vtꝝ ī ꝑuul' q̄ reci-

Arg. ꝙ ſic piũt rē ⁊ ſacramētũ ſit effectꝰ baptiſmi equalis. Et
videť ꝙ ſic: q̄ꝛ dicit phs cauſa vna eodē mō ſe habēs
facit vnũ/ ſꝫ baptiſmꝰ eſt cauſa vna ⁊ eodē mō ſe ha-
2º bens: ğ facit vnũ. Itē vna paſſio xpi opať in ba-
3º ptiſmo ſiue ſuſcipiať ab hoc ſiue ab illo: ğ videť ꝙ eq̃
liter. Itē fides aliena opať in oĩbꝫ puulis ad iu
Arg. in con ſtificationē/ ğ videť ꝙ equaliť. Sꝫ ꝯtra hoc videť
trariũ pmo eſſe ꝙ ſm naturalia angeli gratuita etiã differenter
acceperint/ vt dicit mgř in .ij. huiꝰ voluminis: ğ vi-
2º deť ꝙ ſilř ⁊ puuli: ğ non receperũt equalē gratiam.
Itē nos videmꝰ cũ adoleſcũt ꝙ nō eq̃liter diſpoſi
3º ti ſunt ad actꝰ/ cum ergo actꝰ ſint ex habitibꝫ videť
ꝙ nec habitꝰ equaliť acceperũt. Itē q̇dã accipiũt
gratiã finaliter in baptiſmo: alij aũt nō vt pſciti: er-
go videť ꝙ inequalis ſit effectꝰ baptiſmi in oĩbꝰ
Solo puulis. Solo/ dōm ꝙ equalis eſt effectꝰ baptiſ-
mi in oĩbꝫ puulis/ vt pbãt prime obiectiones/ ſed
Ad primũ ĩ nō ſic ſe habet in adultis vt infra pbabiť. Ad pri-
ꝯtrariũ ob- mũ aũt qḋ ꝯtra obijciť dōm ꝙ nō eſt ſile de angelis
ijciť. q̄ꝛ illi multoꝝ iudicio ſm drnam ordinum differũt
ſpecie ſed puuli ſũt in ſpecie vna/ nec hoĩbꝫ dať quã-
titas gr̃e/ ſm ꝓportionē naturaliũ: ſꝫ potiꝰ ſm mo-
dũ pparatiōis et hic equalis eſt cũ puulis: q̄ꝛ nō ha
bēt pparationē niſi ex merito xpi/ ⁊ illa equaliť exhi
Ad 2m beť omnibꝫ. Ad aliud dicēdũ ꝙ differēs vſus eſt
Ad 3m nō ex diſſormitate habitꝰ: ſꝫ potiꝰ ex diſſormitate li.
arbi. Ad aliud dicēdũ ꝙ finalē habere gratiam
vel ſm pſentē iuſticiã nō dicũt gr̃e quantitatē/ ſꝫ q̄li
tatē/ ⁊ iō in illo argumēto mutať q̄d in quale.

De ficte accedentibus.

Qui vero ſine fide vł ficte accedũt: ſacramētũ
nō rem ſuſcipiũt. Unde Hiero. Sunt laua-
cra gentiliũ hereticoꝝ: ſed nō lauãt ad ſalu-
tem. In eccleſia etiã qui nō plena fide acci-
piunt baptiſma nō ſpm̃ ſed aquã ſuſcipiunt.
Auguſt. etiã ait: Iudeis oĩbus cõia erãt ſa-
cramenta: ſed nõ cõis oĩbus erat gratia que
eſt virtus ſacramentoꝝ: ita et nũc cõis eſt ba
ptiſmus oĩbus baptiſatis: ſed nõ virtus ba-
ptiſmi. i. ipſa gratia. Item. Oĩs qui iam ſue
voluntatis arbiter cõſtitutus eſt cũ accedit
ad ſacramentũ fideliũ: niſi peniteat eũ vete
ris vite nouã nõ pōt inchoare. Ab hac peni-
tentia cũ baptiſanť ſoli puuli immunes ſunt
His alijſq; teſtimonijs apte oñditur adultis
ſine fide et pnĩa vera in baptiſmo nõ cõferri
gratiã remiſſionis: q̄ꝛ nec puulis ſine fide ali
ena qui proprĩa habere nequeũt: dať in ba-
ptiſmo remiſſio. Si quis ergo ficte accedit
nõ habens verã cordis cõtritionē ſacramen
tum ſine re accipit. Videť tñ Augu. dicere
ꝙ etiã ficte accedenti q̄ etiã habet odiũ fra-
ternũ in ipſo momento quo baptiſať oĩa cõ-
donentur peccata: et poſt baptiſmũ mox re-
deant: ſed nõ hoc aſſerendo dicit: imo hanc
opiniomē et pmiſſam ſniam conferendo: ait
enĩ ſic: His q̄ ficto corde baptizanť: aut pec-
cata nullatenus dimittunť: q̄ꝛ ſpũſſctũs di-
ſcipline effugiet fictũ: aut in ipſo tpis pũcto
per vim ſacramenti dimiſſa: iterꝝ p fictiōem
replicanť vt etiã illud verꝝ ſit: Quotquot in Gal. 3
xpo baptizati eſtis ⁊c. ⁊ illud: Spũſſctũs di Sap. 1.
ſcipline effugiet fictũ: vt induat eũ chriſtũ
ſãctitas baptiſmi: ⁊ eruat eũ chriſtũ pnities
fictiōis. Nã redire dimiſſa pctã vbi fraterna
charitas nõ eſt: apte dñs docet etiã ĩ illo ſer- Math. 19.
uo a quo dñs dimiſſum debitũ petijt: q̄ꝛ ille Lucc. 18.
cõſeruo dimittere noluit. Sic nõ impediť ba
ptiſmi gratia quo minus oĩa pctã dimittanť
etiã ſi fraternũ odiũ in eiꝰ cui dimittunť aĩo
pſeuerat. Soluiť enĩ heſternus dies et quic-
quid ſupeſt: ⁊ ſoluiť etiã ipſa hora momen-
tũ q̄ ante baptiſmũ et ĩ baptiſmo. Deinceps
aũt cõtinuo reꝰ incipit eſſe nõ ſolũ cõſequē-
tiũ ſed etiã preteritoꝝ dieꝝ: horaꝝ: momen
torũ: redeuntibus oĩbus que dimiſſa ſunt:
Hoc aũt vt pdiximus nõ ſub aſſertiōe dixit:
qḋ oſtendiť ex eo qḋ ait in eodē libro ſic. Si
ad baptiſmum fictus accedit dimiſſa ſunt ei
pctã: aut nõ ſunt dimiſſa: eligant qḋ volue-
rint. Ecce aperte cernis ſi tñ attendis id di-
xiſſe Aug. nõ aſſerendo ſed q̄rendo ⁊ alioꝝ
opinionē referendo. Idē enĩ ait: Tũc vale-
re incipit ad ſalutē baptiſmus: cũ illa fictio
veraci cõfeſſione receſſerit: que corde in ma
licia pſeuerante pctōꝝ ablutionē nõ ſinebat
fieri. Nõ ğ ficte accedenti pctã dimittunť:

Quid ſit fictio. Arti. II

Einde queriť de ſcḋo qḋ tangit ibi [Qui vero B
D ſine fide accedunt ⁊ ficti ⁊c. Et hic queruntť
tria/ quoꝝ primũ eſt quid ſit fictio. Secũdo
q̄liter impedit baptiſmũ. Tertio q̄liter redit effectꝰ
baptiſmi ceſſante fictiōe. Ad pmũ pcediť ſic/ fictꝰ Arg. pmo
eſt (vt dicit Augꝰ) q̄ non credit vł indeuotꝰ accedit:
vel q̄ aliter celebrat ſacramentũ q̄ꝫ inſtitutũ eſt/ vł q̄
cõtemnit ſuſcipe: q̄ aũt nõ credit ille nõ ſe ſubijcit ſa-
cramēto/ ğ videť ꝙ ille nõ ſuſcipit. Itē baptiſmꝰ 2º
eſt ſacr̃m fidei: ğ videť ꝙ cõtrariũ fidei ſit contrariũ
ſacramēto/ ſꝫ diſcredētia eſt ꝯtraria fidei/ ğ ꝯtrariať
ſacramēto/ ğ nihil ſuſcipit q̄ nõ credit. Itē cũ mul 3º
ti ſint articuli fidei pōt aliq̄s nõ credere vnũ ⁊ crede
re aliũ/ vt nõ credens reſurrectionē pōt credere ba-
ptiſmũ: et queriť vtrũ ille ſuſcipiat baptiſmũ. Et vi
deť ꝙ ſic: q̄ꝛ iſte intendit ſuſcipe qḋ exhibet eccłia: ğ
videť ꝙ ſuſcipiet illud. Sed cõtra Sap. 1. Spũſſã
ctus diſcipline effugiet fictũ: ğ ſpũſſanctꝰ nihil opať
in baptiſmo: ğ nihil ſuſcipit. Ulteriꝰ q̄riť de ſcḋo Queſtiũcu
mō q̄ diciť indeuotio. Deuotio eĩ eſt q̄dã feruor ani- la pma.
mi in cõpũctione pctōꝝ vel amore charitať/ vt dicit
Ambroſiꝰ ſup epłam ad Rom. ſed multi ſunt q̄ nõ
ita accedũt ad baptiſmũ: ğ videť ꝙ multi ſunt q̄ non
habēt affectũ mortalis pcti q̄ tñ ficti ſunt/ ⁊ hoc nul
lus dicit. Ulteriꝰ queriť de tertio mō ficto q̄ eĩ Arg. pmo
aliter celebrat nõ ſeruat formã ſacramēti: ğ nõ reci-
pit ſacramentũ: et in cõtrariũ eius diciť in lřa. Itē 2º
q̄ cõtemnit ſuſcipe nõ videť ꝓprie dici fictꝰ/ ſꝫ aperte

Queſtiūcl'a malus q: fictus ſimulat ad minus. Ulterius q̄ri
Sol'o tur de numero harū fictionū. Sol'o ad h̄ vltimū
ad vltimā primū rn̄deo ꝙ q̄druplex fictio colligit̄ a dictis Au-
q̄ſtiūculā. guſti. tn̄ triplex fictio ponit̄ p̄cipue in ſuſcipiēte ſacra
mentū eucharīſtie/ſed ꝑ ſil'e etiā eſt in ſuſcipiēte ba-
ptiſmū:⁊ illa eſt aut ex parte dantis ſacr̄m/aut ex ꝑ-
te ſuſcipiētis: Uel aliter ⁊ meli⁹/aut ex ꝑte rit⁹ ſiue
act⁹ ſacramēti/aut ex ꝑte opis opati qd̄ facit eccl'ia.
Si p̄mo modo tunc eſt q̄ aliter ſuſcipit q̄ꝫ eccl'ia exercet
ritū/⁊ hoc intelligo de eo q̄ deridet ritū eccl'ie/⁊ tn̄ in
tendit accipe qd̄ facit eccl'ia/licꝫ derideat: ille em̄ ꝑci-
pit ſacramētū. Si aūt ex ꝑte opis opati tunc aut eſt
ſm rōnē/⁊ tūc nō ē nō credēs: aut ſm ꝯcupiſcibilē et
tunc eſt indeuotus: aut ex ꝑte iraſcibilis/⁊ tūc eſt cō-
Ad primū tēnens. Ad primū ḡ dicēdū ꝙ eſt nō credēs volēs
tn̄ ſuſcipe idip̄m ſm qd̄ videt facere eccl'iam: ⁊ ille eſt
de quo loquit̄ mgr̄ in lr̄a ꝙ ſuſcipit ſacramentū q̄ ad
caracteris imp̄ſſionē: ſi aūt auerteret eū īfidelitas vt
nollet ſuſcipe nec ſuſcipet/tūc nō eſſet dubiū ꝙ nihil
Ad 2m ſuſcipet. Ad aliud dicendū ꝙ baptiſmus eſt ſacr̄m
fidei q̄ ad hoc ꝙ eſt fundamentū ſacramentoꝝ ſicut
fides edificij ſpūalis in vita. ſed ꝙ ꝯtrariat̄ fidei dū
modo intendat ſuſcipe qd̄ facit eccleſia non ꝯtrariat̄
niſi gr̄e ſacramētali ⁊ nō caracteri: ⁊ ideo ſuſcipit̄ ca-
Ad 3m racter. Ad aliud dicendū ꝙ diſcredulitas oīm ar-
ticuloꝝ impedit rem ſacramēti ⁊ ſi oēs ſimul diſcre-
dat: ⁊ tn̄ velit ſuſcipe id ſm ꝙ nihil credit facere eccle-
Ad q̄ſtiūcu ſiam ip̄e ſuſcipit caracterē. Ad id qd̄ querit̄ d̄ ſcd̄a
lā p̄mā. fictiōe dicendū ꝙ indeuotus h̄ dicit̄ a priuatiōe habi
tus deuotōis ⁊ h̄ eſt q̄n ē ī ſtatu ⁊ effectu mortal' pec
Ad q̄ſtiūcu- cati: q: talis nō recipit niſi caracterē. Ad aliud di-
lā 2am cū p̄ cendū ꝙ qui aliter celebrat ſi non ſeruat formā nihil
mo obiecto exhibet ſed hic p̄ncipal'r accipit̄ ex ꝑte ſuſcipiētis/q̄.ſ.
ſuſcepit aliter q̄ꝫ eccl'ie ritus ſit/ſuſcipit em̄ pro q̄dam
abuſione tn̄ h̄ ip̄m abuſiuū intēdit ſuſcipe ꝓpter effi-
Ad 2m caciā ſacramēti dicit̄ recipe caracterē. Ad aliud di
cendū ꝙ eſt ꝯtēptus abijciēs opus/⁊ eſt ꝯtēptus vili
pendens tanq̄ꝫ vile: qd̄ tn̄ facere intendit. Et p̄mus
quidē nihil ſuſcipit: q: ſacramēto ſe non ſubdit. ſcd̄s
aūt ſuſcipit caracterem.

Arti. III. An fictio poſſit impedire baptiſmū.

S Ecūdo q̄rit̄ qual'r impedit baptiſmū. videt̄
Arguit̄ p̄o em̄ ꝙ nō poſſit impedire: forti⁹ em̄ nō impe-
dit̄ a minus forti/gr̄a aūt ſacr̄alis fortior eſt
fictiōe ⁊ omni pctō: ḡ videt̄ ꝙ īpedire nō debeat nec
2o poſſit. P̄.ſi pctm̄ impedit/tūc etiā pctm̄ originale
3o in ꝑuulis videt̄ impedire poſſe/⁊ h̄ nō eſt veꝝ. Itē
pctā quedam venialia ſunt in adultis nō baptizatis
ponam⁹ ḡ ꝙ adultus aliq̄s nimis diligēs vxorē vel
ꝑuulos ⁊ plus q̄ꝫ deū/⁊ tn̄ baptizet̄ ꝯſtat ꝙ ille amo
rē illū in baptiſmo non amittat nec deponat ḡ pctm̄
manet: ḡ videt̄ eſſe fictus: q: deus aut nihil aut to-
Sol'o tū indulget. Sol'o dicendū ꝙ fictio impedit ex eo
ꝙ ponit obicē ſpūiſctō ꝑ diſſenſum actualē volūta-
tis ad effectū ſacramēti/vult em̄ aliq̄d qd̄ nō pōt ſta
Ad primū recū gr̄a ſacramētali. Ad p̄mū ḡ dicendū ꝙ pctm̄
de ſe eſt debile/ſed cū volūtate renitēte gr̄e efficit̄ for
te ad impediendū gratiā: q: q̄ creauit te ſine te/nō iu
ſtificabit te ſine te: non em̄ vult maliciā deus vt dic̄
Dam̄. nec cōpellit ꝟtutē quia iam forderet laus bo-
Ad 2m ni ſi etiam contra voluntatē daretur. Ad aliud di
cendū ꝙ in paruulis non eſt voluntas renitens/q̄n
potius eſt ibi ꝑparatio meriti chriſti cōtra peccatum
alienū vt prius dictū eſt. Ad aliud dicendū ꝙ ni- Ad 3m
hil prohibet ꝓpter adherentiā venialis veniale pec-
catū manere: quia hoc nō facit fictionē: quia nec in
eadem parte eſt cum gratia/nec etiā gratie contrari-
atur: ⁊ ideo tota venia habet̄ ⁊ tota ſanctitas etiam
nō habita remiſſione venialis.

Qualiter redeat effectus. Arti. IIII

T Ertio querit̄ qualiter redit effect⁹ baptiſmi D
ceſſante fictiōe: quia videt̄ ꝙ non redeat/oꝑa Argu. p̄mo
enim mortua nō viuificant̄: oꝑa autē in mor
tali peccato facta ſunt mortua: ergo non viuificant̄
baptiſmus autē hmōi eſt in mortali peccato factus
ergo nō viuificat̄ ergo nō redit baptiſmi effectus/ſꝫ
iterū debet baptizari. Si dicas ꝙ in ficto impri- Sol'o.
mitur caracter/⁊ gratia illius nō debet baptizari.
Uidet̄ ꝙ nō imprimit̄: q: ſpūſſanct⁹ diſcipline effu- Obiectio.
giet fictū: ergo nō imprimit ei quicq̄ꝫ ergo nec cara-
cterem. P̄. caracter eſt lumen ſpūale vt infra habe 2o
bit̄: ⁊ lumen ſpūale non poteſt ſtare cū ſpituali tene-
bra/peccatū autē vt dicit Dam̄. eſt tenebra ſpiritua
lis: ergo videtur ꝙ ficto caracter imprimi nō poſſit:
Itē gratia ſacramētalis eſt effecta a ſacramēto ba 3o
ptiſmi/ſed quādo nō eſt: nō efficit̄: ergo nō efficit̄ q̄n
iſte fictus baptizat̄. Sil'r videtur ꝙ nec poſtea ef- 4o
ficit̄: quādo em̄ non eſt cauſa tunc nihil efficit cauſa
poſtea autē non eſt baptiſmus: quia iam trāſijt: ergo
nō efficit poſtea: ergo nō efficit̄ vnq̄ꝫ a baptiſmo gra
tia illa: ergo nō redit. Item nō redit qd̄ nunq̄ꝫ af- 5o
fuit/ſed iſti ficto nunq̄ꝫ affuit gratia: ergo nō redit ei
poſtea ceſſante fictiōe. Itē ponamus ꝙ iſte fictus 6o
inter baptiſmū ſuū ⁊ ante penitētiā multa cōmittat
peccata ⁊ poſtea peniteat de fictiōe: aut illa pctā re-
mittunt̄ ſine gemitu exteriori ⁊ planctu aut nō: Si
ſic ergo peccatū actuale cōmiſſum poſt baptiſmū re-
mittit̄ ſine exteriori ſatiſfactiōe/qd̄ nō dicit̄ a docto-
ribus. ſi nō remittit̄ ergo gratia baptiſmi non delet
quicq̄d inuenit. P̄. cauſa debet eſſe cōiūcta effectui 7o
ſed gratia delēs pctm̄ eſt effectus baptiſmatis: ergo
debet eſſe cōiuncta cum ip̄o ⁊ hoc non eſt in talibus:
ergo videt̄ ꝙ neceſſe ſit iterū baptizari. Si forte Sol'o.
dicat̄ ꝙ manet caracter/⁊ ille eſt cauſa gratie in tali- Obiectio.
bus/iſtud nō videt̄ eſſe verum. quia caracter equali-
ter eſt in bonis ⁊ in malis: ergo nō eſt magis cauſa
boni q̄ꝫ mali: quia cauſa per ſe boni nō pōt eſſe cum
malo/ſicut nec bonū ⁊ cauſa mali ꝑ ſe ⁊ formal'r nō
poteſt eſſe cū bono ſicut nec malū. Solutio dicen Sol'o.
dū ad primū ꝙ fictus recipit caracterem ⁊ aliter eſt ad p̄mū.
de oꝑe hoīs ⁊ aliter de opere dei: opus em̄ hominis
poteſt ꝑ hominē eſſe mortuū ⁊ mortificatū: ⁊ hoc eſt
qd̄ ꝓcedit a libero arbitrio: opus autē dei nō poteſt
eſſe mortuū ⁊ hoc eſt ſacramentū: in quo ſicut infra
diſtin. xiij. habebit̄ diuina virtus ſub tegumēto viſi
biliū ſpecierū in baptiſmo ſalutem operat̄: ⁊ ideo nō
tenet iſta obiectio de ſacramētis/ſed fictus ponit obi
cem ſiue repagulū gratie ne in eo fiat. Ad aliud di Ad obiecti
cendū ꝙ ſpūſſanctus inq̄ꝫtum ſanctus effugiet fictū onem.
quia no operat̄ in eo ſanctitatē ſed nō inq̄ꝫtum eſt ſpi
ritus operans in ſacramētis. Ad aliud dicendū Ad 2m
ꝙ caracter lumē eſt ſpirituale ex parte imaginis crea
te diſtinguens fidelem ab infideli ſm fidei ſtatum vt
infra dicemus in queſtiōe de caractere diſtin. vj. ſed
illud lumen non habet cōtrarietatē ad peccatū ſicut
nec lumē fidei informis/nec hoc ideo dicit̄ ꝙ ſit fides

inform̄is ſed eſt ſplendor quidā ꝓcedens a caractere increato in imaginē creatā ad diſtinctionē baptizati
3m a nō baptizato ⁊ idō poteſt ſaluari cū peccato. Ad
Ad 4m aliud dicendū ꝙ baptiſmus manet in ficto ꝑ manſionem caracteris qui vocat̄ ꝓpꝛie ſacramentū/⁊ ideo nō habens obſtaculū operat̄ gratiam:eo modo quo ipm̄ eſt cauſa ſcʒ diſponens ⁊ deus tunc efficit gratiam in iſto:vnde hec fuit falſa ꝙ baptiſmus tranſijt
Ad 5m quia manſit vt eſt caracter. Ad aliud dicendū ꝙ effectus nō dicit̄ redire ſed dicit in lr̄a ꝙ baptiſmus ex eo tempoꝛe incipit valere quo recedit fictio. Si tn̄ redire dicat̄ tunc dicendū eſt ꝙ pꝛius affuit in cauſa
Ad.6m diſponēte licʒ non in ſe. Ad aliud dicendū ꝙ virtute baptiſmatis nō delent̄ in iſto niſi que vſqꝫ ad horā baptiſmi cōmiſerit/ſed virtute penitētie delentur ſequētia/⁊ ideo pꝛo iſtis debet recipere penitentiā exterioꝛē/⁊ ꝙ dicit̄ ꝙ baptiſmus delet quicqd iuenit bene exponit̄ ab Auguſti. in lr̄a:qꝛ deletur ibi externꝰ dies/⁊ ip̄a hora ante baptiſmū ſed non ea que fiunt poſt/ſed potius virtute cōtritionis ⁊ penitētie:quia nō poteſt dimidia venia a deo accipi:vt homo habeat gratiā ſimul ⁊ culpam/⁊ ſimul habitet in eo deus
Ad.7m cū obiecto ⁊ diabolus. Ad vltimū dicendū ꝙ baptiſmus vt eſt cauſa gratie manet in caractere. Et qḋ obijcitur de manſione cauſe dicendū ꝙ hoc eſt verum de cauſa foꝛmali/ſed baptiſmus eſt cauſa diſponēs tm̄ que tamē neceſſario inducit effectū niſi a contraria volūtate impediatur.

Quō intelligat̄ illud quotquot in chꝛiſto baptizati eſtis chꝛiſtum induiſtis.

Gal.3. Querit̄ ergo quō illud accipiat̄: Quotquot in chꝛiſto baptizati eſtis xp̄m iduiſtis: Pōt dici ꝙ qui in chꝛiſto id eſt in xp̄i cōfoꝛmitate baptizant̄ ſcʒ vt moꝛiant̄ vetuſtate pecca
Rom.6. ti:ſicut xp̄s vetuſtati pene: induūt chꝛiſtum
Eph.4. quē per gratiā inhabitantē habent. Poteſt ⁊ aliter ſolui: Duobus em̄ modis xp̄m induere dicimur: vel aſſumptione ſacramēti: vel rei ꝑceptione: Unde Augꝰ. Induūt homines chꝛiſtū aliquādo vſqꝫ ad ſacramenti ꝑceptionē: aliquādo vſqꝫ ad vite ſanctificationē: atqꝫ illud pꝛimū bonis ⁊ malis poteſt eſſe cōmune: hoc autē eſt pꝛopꝛiū bonoꝝ et pioꝝ. Omnes ergo qui in chꝛiſti nomie baptizant̄: chꝛiſtū induunt vel ſm̄ ſacramenti ꝑceptionē: vel ſm̄ vite ſanctificationē.

Arti.V An verū ſit illud dictū apl̄i Quotq̊t ba-
E ptizati eſtis chꝛiſtū induiſtis.

Einde querit̄ de hoc qḋ dicit ibi [Querit̄ er-
Argu.p̄mo ꝙ non D go quō illud accipiat̄] ⁊c̄. Chꝛiſtus em̄ non habetur vt indumētū niſi ꝑ habitū virtutis:
2o g̃ videt̄ ꝙ tales accipiunt habitū virtutis. Item nō induit̄ xp̄s niſi per nouū hominē ſicut videt̄ dicere
Eph.4. apl̄s dicens: Induite nouū hoiem q̇ ſm̄ deū creatus eſt in iuſticia ⁊ ſctitate veritatꝭ: fictus aūt nō inno
3o uat̄: g̃ nō induit xp̄m. Item ſm̄ ea que dicit in lr̄a tunc caracter eſt ſacramentū: g̃ eſt inuiſibilis gr̄e viſibilis foꝛma: et hoc patet eſſe falſum: qꝛ caracter non eſt ſenſibilis neqꝫ viſibilis. Si dicas ꝙ videtur a gloꝛificatis ⁊ beatis hoc idem eſt: qꝛ ſm̄ hoc etiā gr̄a eſt viſibilis qꝛ videt̄ ab eis. Si dicas ꝙ in alio videt̄ hoc eſt in tinctione facta in aqua hoc nihil videt̄ eſſe/ſi em̄ aliqd in alio videt̄ illo nō exiſtēte in quo videt̄ id qḋ videbat̄ in ip̄o nō videbit̄/ſʒ caract̄ nō niſi in tinctiōe videt̄: g̃ nō exiſtēte tinctiōe nullo modo videbit̄ ſed ceſſante tinctiōe nō eſt tinctio: g̃ tunc nulla eſt in iſto viſibilis foꝛma: g̃ nullū ſacr̄m. Solutio dicēdū ꝙ licʒ caracter ſm̄ nomē ſit i p̄dicamēto relationis ſic̄ ſignū diſtinguens: tn̄ ſm̄ id qḋ eſt: eſt habitus cuiuſdā luminis illuſtrātis imaginē ꝑ modum diſpoſitiōis nō oino ſufficiēter ad ſalutē/⁊ ille dicet̄ hic habitus: quo habetur ſacramētū/⁊ in eo ſm̄ qd induit̄ xp̄s ⁊ nō ſimpl'r/⁊ idō etiā lr̄a nō dicit ꝙ ſimpliciter induūt xp̄m/ſed cū hac determiatiōe vſqꝫ ad ſacramēti ſuſceptionē. per hoc ptʒ ſolutio ad ſequēs: quia apl'us loquit̄ de ſimpl'r induentibꝫ chꝛiſtum. Solo. 4o Obiectio. Solo. Obiectio. Solo. ad p̄m ⁊ 2m

Ad aliud dicendū ꝙ caracter eſt ſacramentū ⁊ eſt viſibilis in tinctiōe. Ad hoc qḋ obijcit̄ ꝯtra dicēdū ꝙ licʒ tinctiōis actꝰ exercitꝰ trāſeat: tn̄ ſm̄ ſuſcepiſſe nō trāſit ſic̄ qn̄ de p̄terito ex p̄teritiōe ſua nō p̄terijt ⁊ ad illā tinctionē refert̄ viſibilitas caracterꝭ: qꝛ illa tinctio viſibilis fuit in exercitio ſui ⁊ reliqt cognoſcibilitatē caracteris in ip̄a ſic ꝑacta. Ad 3m Ad alia obiecta.

De illis qui ſuſcipiunt rem ⁊ non ſacramentum.

Sunt ⁊ alij vt ſupꝛa poſuimus q̇ ſuſcipiūt rē ⁊ nō ſacramentū. Qui em̄ effundūt ſanguinem ꝓ nomie ieſu: ⁊ ſi non ſacramentū: rem tm̄ accipiūt. Unde Augꝰ. Quicūqꝫ non ꝑcepto regenerationis lauacro ꝓ cōfeſſione xp̄i moꝛiunt̄: tantū eis valet ad dimittēda peccata q̄ʒtū ſi ablueren̄t ſacro fonte baptiſmi. Audiſtis ꝙ paſſio ꝓ chꝛiſti nomie ſuſcepta ſupplet vicē baptiſmi. Nec tantū paſſio vicē baptiſmi iplet: ſed etiā fides ⁊ cōtritio: vbi neceſſitas excludit ſacramētū: ſicut apte docet Augꝰ dicēs baptiſmi vicē aliquādo implere paſſionē: de latrone illo cui nō baptizato dictū eſt: Hodie mecū eris in paradiſo Luce.24.
Beatus Ciprianꝰ in libꝛo.iiij. de baptiſmo nō leue documentū aſſumit. qḋ etiā atqꝫ etiam ego cōſiderans inuenio: nō tm̄ paſſionē ꝓ noie xp̄i id qḋ baptiſmo deerat poſſe ſupplere: ſed etiā fidē conuerſionēqꝫ coꝛdis: ſi foꝛte ad celebꝛādū myſteriū baptiſmi in anguſtijs tempoꝝ ſuccurri nō poteſt. Neqꝫ em̄ ille latro ꝓ noie chꝛiſti crucifixus eſt: ſed ꝓ meritꝭ facinoꝝ ſuoꝝ: nec qꝛ credidit paſſus eſt: ſed dū patit̄ credit. Quātū g̃ fides valeat ſine viſibilis baptiſmi ſacramēto: qḋ apl's ait: Coꝛde credit̄ ad iuſticiā: oꝛe autē cōfeſ- Rom.10.
ſio fit ad ſalutem: in illo latrone declaratum eſt: ſed tunc implet̄ inuiſibiliter cū myſteriū baptiſmi nō contēptus religionis: ſed arti-

culus neceſſitatis excludit. Et baptiſmus q̄dem pōt eſſe vbi conuerſio cordis defuerit: cōuerſio autē cordis pōt quidē ineſſe nō ꝑcepto baptiſmo: ſed contēpto baptiſmo non pōt: nec vllo modo dicēda eſt cōuerſio cordis ad deū cū dei ſacramentū cōtemnit̄. Ecce hic habes nō ſolū paſſionē: ſed etiā fidem ꝛ cōtritionē cōferre remiſſionē vbi nō cōtemnit̄ ſacramentū vt in latrone illo oſtenditur q̄ nō ꝑ paſſionē: ſed ꝑ fidem ſaluatus eſt ſine baptiſmo. Sed dicūt quidā hoc retractaſſe Auguſtinū. Retractauit quidē exemplum ſed nō ſententiā. Ait em̄ in. iiij. li. de baptiſmo. Cū dicerē vicē baptiſmi poſſe habere paſſionē: nō ſatis idoneū poſui illius latronis exemplū: qꝛ vtrū nō fuerit baptizatus incertū eſt. Conſtat ḡ ſine baptiſmo aliq̊s iuſtificari ꝛ ſaluari. vñ Amb. de Valentiniano Ventrē meū doleo vt ꝓphetico vtar eloquio: qꝛ quē regeneraturus erā amiſi: verū tñ gratiā quā ille popoſcit nō amiſit.

Arti. VI. F

An baptiſmus ſanguis ꝛ penitētie ſuppleat vicem baptiſmi qui fit in aqua.

Arg. ꝓmo — Einde querit̄ de tertia ꝑte ꝓme q̄ſtionis ibi. d [Sunt ꝛ alij] vt ſ. poſuimus ꝛc̄. Et ibi q̄runt̄ diſtincti modi baptiſmatū: quos tāgit mgr̄: qꝛ ſi baptiſm⁹ ſanguis ſupplet totū baptiſma/ tūc videt̄ ꝙ imꝓmat caracterē/ ꝛ eadē obiectio eſt de baptiſmo penitētie ſed hoc nō faciūt. ḡ ſūt imꝑfectioris effectus q̄ꝫ baptiſmus aque.

Arguit̄ ꝓ° in ꝯtrariū — Sed ꝯtra hoc videt̄ eſſe qđ dicit Dam̄. ꝙ baptiſmus ſanguis eſt valde bonus: eo ꝙ ſcđis ſordibꝫ nō coinquinat̄.

2° Itē penitētia in iam adulto exigit̄ ante baptiſmū aque ꝛ tñ tenet̄ ad baptiſmū: ḡ videt̄ ꝙ nō pōt ſupplere locū ipſius.

3° Queſtiuncula. — P. ſi ſuppleērt iſta locū baptiſmat̄ opoꝛteret ꝙ aliq̄d haberēt ſimile illi et quid eſt illud: ſi dicat̄ ꝙ gr̄a remittēs pctm̄ hoc nihil eſt: qꝛ ſm̄ hoc q̄libet virtus ſuppleret locū baptiſmi: nihil aūt aliud inuenit̄ in quo aſſimilent̄ vt videt̄: ḡ nō ſupplēt locum baptiſmi.

4° Itē Joh. Dam̄. nō ponit tm̄ tria genera baptiſmatū ſed nouē. ſ. baptiſmū diluuij quo baptizatus eſt mundus/ ꝛ baptiſmū maris rubꝛi: de q̄ dicit apl's. Patres nr̄i oēs ſub nube fuerūt/ ꝛ om̄es mare rubꝛū trāſierūt/ ꝛ oēs in moyſe baptizati ſunt ꝛ in nube ꝛ in mari. — I. Cor. 10. — Tertius eſt baptiſm⁹ luſtrationis in veteri teſtamēto. Quart⁹ baptiſmus Johis. Quīt⁹ baptiſmus q̊ dñs baptizat⁹ ē. Sext⁹ baptiſmus xp̄i q̄ nos baptizamur. Septim⁹ baptiſm⁹ in ſpūſctō ꝛ igne. de q̄ dixit dñs diſcipul': Vos aūt baptizabimini in ſpūſancto ꝛ igne nō poſt multos hos dies. Octauus baptiſmus penitētie. Nonus baptiſmus ſanguinis: quare igit̄ mgr̄ tāgit hic tm̄ tria genera baptiſmatū.

Sol'o — Sol'o dicēdū ꝙ mgr̄ nō tangit hic baptiſmata niſi ſimilia baptiſmo nr̄o ī effectu ꝓncipali qui eſt remiſſio pcti/ ꝛ illa nō ſunt niſi duo. ſcꝫ penitētia vbi articul⁹ neceſſitatis nō ꝯtemptus religionis ſacramentū excludit: ꝛ effuſio ſanguinis vbi etiā aqua baptiſmi impediēte tyrāno haberi nō pōt.

Ad 1m qđ ꝓ° obijcit̄ — Ad id ḡ qđ ꝓmo obijcit̄ dicendū ꝙ nō imꝓmūt caracterē: qꝛ caracter eſt ꝑs ſacramēti ſꝫ effectum totū ſupplēt/ ſed ea q̄ ſunt de ſacramēto nō exhibēt: ꝛ ita intelligunt̄ autoꝛitates inducte in lr̄a.

Ad primū in ꝯtrariū — Ad aliđ dicendū ꝙ baptiſmus ſanguis in h̄ melioꝛ eſt ꝙ nō inq̄nat̄ ſcđis ſordibꝫ/ ꝛ qꝛ adducit meritū aureole/ ꝛ qꝛ radit falce acerbitatis venialiū adherētiā: quoꝝ nullū neceſſario facit baptiſmus aque: ſed non in hoc ꝙ imꝓmit caracterē: qꝛ ille debet̄ inuocatiōi trine bn̄dictiōis in elemēto aque.

Ad 2m — Ad aliud dicendū ꝙ illa penitētia nō exigit̄ ꝓpter baptiſmi imꝑfectionē: ſed potius vt tollat̄ fictio ab eo q̄ vult baptizari: ne ponat obicē ſpūiſancto.

Ad 3m cum obiectione. — Ad aliud dicēdū ꝙ reſumēda eſt quedā autoꝛitas Auguſti. ſup̄ notata ꝑ quā ꝓbat ꝙ quicq̄d ante ꝛ poſt baptiſmū culpaꝝ remittit̄ totū fit virtute baptiſmi/ ꝛ ideo penitētia nō ſupplet vicem baptiſmi/ niſi inq̄ꝫtū baptiſmus eſt in ꝓpoſito/ ꝛ ſil'r martyriū/ ꝛ hoc eſt qđ dicit in lr̄a vbi ſacramentū articulus neceſſitatis nō ꝯtēptus religionis excludit. et ꝑ illud ꝓpoſitū nō tm̄ efficit̄ ſil'e ſed idē oꝑans differēter: qꝛ in baptiſmo aque oꝑat̄ per ſe: in baptiſmo aūt penitētie ꝛ ſanguis oꝑat̄ in ꝓpoſito inq̄ꝫtū eſt in ipo q̄ moꝛit̄ ꝓuentus neceſſitate moꝛtis natural' vel martyrij.

Ad 4m — Ad diuiſionē Johānis Dam̄. dicendū ꝙ mgr̄ nō ponit hic niſi illa q̄ accedūt ad ſil'itudinem baptiſmi ex ꝑte cauſalitatis/ ꝛ illa non ſunt niſi duo directe/ ꝛ vnū qđ accedit ad ipm̄ inq̄ꝫtū eſt diminutiuū pene q̄ eſt infirmitas ꝛ ꝓnitas ꝯcupiſcētie/ qđ eſt baptiſmus in igne ꝛ ſpūſctō/ qn̄ ſublata eſt ab apoſtolis infirmitas ꝛ carnalitas/ ſed mgr̄ nō tāgit hoc qꝛ hoc potius eſt ꝯfirmatiōis q̄ꝫ baptiſmatis.

Queſtiuncula. Sol'o. — Si aūt querit̄ de ſufficiētia diuiſiōis Dam̄. dicendū ꝙ octo genera baptiſmatū ſumūtur ſm̄ acceſſum ꝓpinquioꝛē vel remotioꝛē ad nouū/ qđ eſt baptiſma verū: poſſunt aūt accedere aut a parte ſigni aut a parte cauſe: quia verū baptiſma eſt ſignum ꝛ cauſa. Si eſt ex parte ſigni: aut illud ſignū eſt reſpectu aque tm̄/ ꝛ eſt baptiſmus diluuij/ aut reſpectu aque ꝛ ſpūs/ ꝛ ſic eſt baptiſmus maris rubꝛi ꝓpter colūnā ignis ꝛ nubis q̄ ſpiritū ſignificat: vñ etiā dicit apl's ꝙ in nube ꝛ in mari baptizati ſunt: — I. Cor. 10. — aut ex ꝑte aque ꝛ ſpūs ꝛ paſſionis oꝑantis in ſacr̄o baptiſmatis/ ꝛ ſic ſignū fuit baptiſma luſtratiōis in ve. le. in quo fuit aqua ꝛ cinis ꝑ ignē hoſtie quo ad ſpiritū ꝛ ſanguis īmixtus ꝓpter figurā paſſiōis: Aut accedit ex ꝑte aq̄ ſpūs paſſionis ꝛ actus/ ꝛ ſic eſt baptiſmus Johis in quo fuit foꝛma in nomīe venturi: ꝓſignās ſpm̄ ꝛ patientē/ ꝛ aquā ꝛ actū imerſiōis. Aut poterat ponere ſignū ad foꝛmā ꝛ virtutē regeneratiuā ex ꝑte materie/ ꝛ ſic ſignum fuit baptiſma quo baptizatus eſt dñs/ vbi trinitas apparuit in figura foꝛme/ ꝛ vis regeneratiua collata eſt aquis nec plura ſūt in vero baptiſmo ex ꝑte ſigni niſi aqua paſſio ſpūs operās ꝛ act⁹ ꝛ vis regenerās ꝛ foꝛma: ꝛ ideo nō ſūt plura genera accedētia ad ipm̄ in rōne ſignificādi. In rōne aūt cauſandi eſt acceſſus vel ex ꝑte diminutōis pene/ ꝛ ſic accedit baptiſmus in ſpūſancto ꝛ igni quo baptizati ſunt apl'i in die pēthecoſtes: aut ex ꝑte remiſſiōis culpe: ꝛ ſic accedit baptiſm⁹ penitētie ꝛ ſanguis/ ꝛ hec oīa iterū colligit verum baptiſma: qꝛ remittit culpam totā ꝛ partē pene infirmitatis ꝛ ꝓnitatis. Alibi autē de hoc plura q̄ſita inueniūtur q̄ hic ponere nō opoꝛtuit.

Arti. VII. H

An latro in cruce fuit martyr ꝛ baptizat⁹ baptiſmo ſanguinis.

Einde querit̃ de h̃ ꝙ dicit̃ ibi [de latrone illo
Argu. ꝓmo ꝙ ſic. d cui nõ baptizato dictũ eſt ꝛc̃.] vbi s̃. a. Uide
tur eñ ꝙ iſte latro fuit martyr ꝛ ſic baptiza-
tus ſit baptiſmo ſanguis nõ ꝯtritiõis ꝛ fidei in pñia
Dicit eñ ſic Hieroñ. Xp̃us de cruce latronẽ in para
diſum intulit/ ꝛ ne q̃s aliq̃ñ ſerã putaret cõuerſionẽ
2º fecit homicidij penã martyriũ. Itẽ actus martyrij
eſt pena mortis illate in charitate chriſti ſic autẽ pa-
3º tiebat̃ latro: g̃ fuit martyr. Item innocẽtes repu-
tant̃ martyres ꝓpter actũ ſine volũtate: g̃ multo ma
gis latro martyr reputabit̃ qui ꝛ actũ habuit ꝛ vo-
In ꝯtrã ꝑº luntatẽ. Sed cõtra hoc eſt qd̃ cõmuniter dicitur
ꝙ cauſa facit martyrem nõ pena: latro autẽ cauſam
2º mortis martyris nõ habuit ſed latronis. Itẽ pe-
trus Si tãꝗ̃ malefactores patimini quã gloriã ha-
bebitis quaſi diceret nullã: ergo videtur ꝙ martyr
Sol'o nõ fuerit. Solutio dicendũ ꝙ in rei veritate mar-
ad primũ tyr nõ fuit: et qd̃ dicit Hieroñ. primo eſt intelligen/
dũ quo ad effectũ quẽdã martyrij ſcʒ quo ad deletio-
nẽ reatus culpe: quia pena temꝑalis informata cha
ritate ꝛ fidei cõfeſſione deleuit ſibi penã illam quã iã
pati debuit ꝓ culpis ſuis/ nõ tamẽ contulit cumulũ
Ad 2m glorie in aureola quã habet martyr. Ad aliud di-
cendũ ꝙ actus martyrij eſt vnus in latrone ꝛ marty
Ad 3m re ſed ille nõ facit martyrẽ vt patʒ in obijciẽdo. Ad
aliud dicendũ ꝙ in infantib9 cum actu fuit cauſa: q2
in eis querebat̃ chriſtus ꝛ cauſa facit totam rationẽ
martyrij/ licʒ nõ facit totam gloriã martyris: quia
charitas patiẽtis ꝛ deuotio faciũt ad cumulum glo-
rie patientis.

Que videtur obuiare predictis.

Joh. 3. His aũt videt̃ obuiare qd̃ dñs dicit: Niſi q̃s
renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpũſctõ: nõ põt in-
trare in regnũ celoꝝ: qd̃ ſi generaliter verũ
Determiatio eſt: nõ vident̃ eſſe vera ſuꝑius poſita. Sed il
lud intelligẽdũ eſt de illis q̃ pñt ꝛ contẽnũt
baptizari: vel ita intelligẽdũ eſt: Niſi quis
renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpirituſancto. i. ex
ea regeneratiõe que fit ꝑ aquã ꝛ ſpiritũſctm̃
nõ ſaluabit̃. Illa autẽ regeneratio fit nõ tm̃
ꝑ baptiſmũ: ſed etiã per penitentiã ꝛ ſangui
Glo. ſuper epl'a ad hebreos. 6. nem. Unñ autoritas dicit ideo apl'm plurali-
ter dixiſſe fundamẽtũ baptiſmatũ: q2 eſt ba
ptiſmus in aqua: in ſanguine: in penitentia.
Hoc aũt nõ ideo dicit ꝙ ſacramentũ baptiſ
mi fiat nõ niſi in aqua: ſed q2 ipſius v̾tus: id
eſt ſctificatio datur nõ modo ꝑ aquã: ſed per
ſanguinẽ vel penitentiã interius: ratio eñ
id ſuadet. Si eñ nõ valẽtibus credere puu-
lis ſufficit baptiſmus multo magis ſufficit fi
des adultis volẽtibus ſed non valẽtibus ba
Augu. de vnico baptiſmo. ptizari. Unde Aug. Queris q̃d ſit maius fi
des an aqua: nõ dubito q̃n reſpõdeas fides
Si ergo qd̃ minus eſt ſanctificare põt: nõne
Joh. 11. qd̃ mai9 eſt. i. fides de qua chriſtus ait: Qui
crediderit in me etiam ſi mortuus fuerit vi-
uet. Sed dicunt aliqui nullum adultum in
chriſtum credere vl' charitatem habere ſine
baptiſmo: niſi ſanguinẽ fundat pro dño: ſub
dita introducẽtes teſtimonia. Aug9 ait: Ex Aug. in lib. de fide ad petrũ.
illo tẽpore quo ſaluator dixit: Niſi quis re-
natus fuerit ꝛc̃. abſq; ſacramento baptiſmi Joh. 3.
preter eos qui in eccleſia ſanguinẽ fundunt
aliquis vitam eternam accipere non poteſt
Item nullum cathecuminũ q̃uis in bonis Aug. in eccleſiaſticis dogmatib9 cap. 44.
operibus defunctũ vitam eternã habere cre
dimus: excepto martyrio vbi tota ſacramen
ta baptiſmi cõplentur. Item baptizatis iter
tm̃ ſalutis eſſe credimus. Sed qd̃ in his mi- Reſponſio
nus dixit in alijs capitulis ſuprapoſitis ſup-
pleuit. Et ideo hec ſic intelligẽda ſunt: vt il
li ſoli habentes tẽpus baptizandi excipiant̃
ſi enim aliquis habens fidem ꝛ charitatem
voluerit baptizari ꝛ nõ valet neceſſitate pre
uentus ſupplet omnipotẽtis benignitas qd̃
ſacramento defuerat. Dum eñ ſoluere po-
teſt niſi ſoluat tenet̃: ſed cum iam non poteſt
ꝛ tamẽ vult nõ imputat ei deus qui ſuam po
tentiã ſacramentis nõ alligauit. ꝙ vero inui
ſibilis ſanctificatio ſine viſibili ſacramento
quibuſdam inſit aperte Aug. tradit ſuꝑ Le Aug. ſuꝑ leuit̃. q. 88.
uiti. dicens inuiſibilẽ ſanctificationẽ quibuſ-
dam affuiſſe ꝛ ꝓfuiſſe ſine viſibilibus ſacra-
mentis. Uiſibilem vero ſanctificationẽ que
fit ſacramẽto viſibili ſine inuiſibili poſſe ad-
eſſe: nõ poſſe ꝓdeſſe: nec tamen viſibile ſa-
cramentũ ideo contẽnendũ eſt: quia contẽ-
ptor eius inuiſibiliter ſanctificari nõ poteſt
Hinc Corneli9 ꝛ qui cum eo erant iam ſpiri- Actuũ. 10.
tu ſctificati baptizati ſunt. Nec ſuꝑflua iudi
canda eſt ſanctificatio viſibilis quia inuiſi-
bilis p̃ceſſit. Sine viſibili ergo inuiſibilis ſan
ctificatio eſſe poteſt ꝛ prodeſſe: viſibilis au-
tem que fit ſacramẽto tenus ſine inuiſibili ꝓ
deſſe non poteſt: cum illa ſit omnis illius vti
litas. Symoni mago viſibilis baptiſmus nõ Actuũ. 8.
profuit: quia inuiſibilis non affuit: ſed qui-
bus inuiſibilis affuit profuit: nec tm̃ valet fi
des aliena puulo q̃tum ꝓpria adulto. Par-
uulis eñ nõ ſufficit fides eccleſie ſine ſacra-
mento: qui ſi abſq; baptiſmo fuerint defun-
cti: etiã cum deferunt̃ ad baptiſmũ damna-
bũtur: ſicut multis ſanctoꝝ autoritatib9 cõ-
probat̃. Ad qd̃ hoc vnum ſufficiat Aug9 ait a
Firmiſſime tene puulos q̃ cũ in vteris matꝝ Aug. in lib. d̃ fide ad petrũ ꝛ habet̃ de ꝯſe. di. 4 c. firmiſſime
viuere icipiũt ꝛ ibi moriunt̃: vel de matrib9
nati ſine ſacramẽto baptiſmi de h̃ ſecl'o trã-
ſeunt eterno ſupplicio puniẽdos: quia ꝛ ſi ꝓ-
prie actionis pctã non habuerũt: originale
tm̃ pctm̃ traxerũt carnali cõcupiſcẽtie conce
ptione. Et ſicut puuli qui ſine baptiſmo mo

riunẜ:infideliũ aſcribunẜ numero:ita qui ba
b ptizantur fideles dicunt: Qui a fideliũ con=
ſortio nõ ſeparãtur: cũ orat eccleſia pro fide
libus defunctis. Fideles ergo ſũt nõ ꝓpter
virtutẽ: ſed fidei ſacramẽtũ. Vñ Aug. Par
uulũ ⁊ ſi nondũ fides illa que etiã in creden
tiũ volũtate cõſiſtit: iam tñ fidei ipſius ſacra
mentũ. i. baptiſmus fidelẽ facit: ſicut crede=
re reſpondeẜ: ita etiã fidelis vocaẜ: non rem
ipſam mente annuẽdo: ſed ipſius rei percipi=
endo ſacramentum.

Arti. VIII Vtrũ ꝑuuli qui in vtero matris moriunẜ
D vel nati ſine baptiſmo diſcedunt eterno ſup
plicio vel ſenſibili puniãẜ aut pena dãni tm̃.
Einde queriẜ de hoc qð diciẜ ibi [Firmiſſi
Arguiẜ p° d me tene ꝑuulos ⁊c̃. lr̃a. a. Ex his verbis vi=
detur innui ꝙ ꝑuuli ſenſibilibꝫ penis patiũẜ:
quia nõ vocaẜ ſuppliciũ niſi pena ſenſibilis: hoc etiã
alia rõne videẜ: omis em̃ peccati deformitas corri=
2° giẜ per penã a iuſticia iudicis: qꝛ aliter pctm̃ rema=
neret inordinatũ in natura/ ſed feditas pcti ſentiẜ in
corꝑe ꝑuuloꝝ ⁊ in aĩa qꝛ caro reſperſa eſt ꝯcupiſcen=
tia q̃ paruulũ facit ꝯcupiſcibilẽ/ ⁊ adultũ ꝯcupiſcen=
tẽ: vt dicit Aug. g̊ videẜ ꝙ ſenſibili pena debeat pu=
3° niri. Item ignis purgabit mundũ ꝓpter infectio=
nẽ peccati ⁊ ſi mũdꝰ in elemẽtis haberet ſenſum ſen=
ſibiliter puniretẜ: g̊ videẜ ꝙ multo magis corꝑa infan
tum infecta pctõ igne debẽt puniri ⁊ etiam anime.
In ꝯ̃riũ p° Sed ꝯtra peccatũ qð oĩno preter voluntatẽ ꝓpriã
ꝯtractũ eſt ⁊ qð neceſſe fuit incidere nec euitari pote=
rat maximã mereẜ innocẽtiã: tale aũt eſt pctm̃ ꝑuu=
loꝝ: g̊ maximã mereẜ innocentiã: g̊ nõ debet ſenſibili
2° pena puniri. Item inuolũtariũ ꝑ ignorantiã facti
⁊ ꝑ violentiã inuincibilẽ mereẜ innocentiã cũ tñ in il
lo aliquo mõ nõ volẽs ſit faciens ſed in originali eſt
ĩuolũtariũ ⁊ ĩ potẽtia/ ⁊ nulla cõcomitãtia cũ actu: g̊
debet multo plus excuſari: g̊ non debet aliqua pena
3° ſenſibili puniri. Itẽ Augꝰ dicit ꝙ magis volũt ſic
eſſe q̃ꝫ nõ eſſe/ ꝯſtat aũt ꝙ illi q̇ ſenſibilibꝫ penis eter=
naliter dãnati ſunt/ optant mortẽ ⁊ mors fugit ab
Solõ eis: g̊ videẜ ꝙ ſenſibiles penas non patiunẜ. Qð
cõcedimus dicẽtes ꝙ nõ patiunẜ niſi penã damni:
diſtinxerũt em̃ antiq̇ ⁊ bene inter penã dãni ⁊ penã
ſenſus dicẽtes ꝙ pena dãni eſt in ablatiõe alicuius/
qð debeẜ nobis ꝑ ordinẽ nature ſicut eſt carẽtia viſi=
onis dei ⁊ carẽtia felicitatis eterne: pena aũt ſenſus
eſt qua ſentiẜ dolor ꝯtrarius ex aliquo afflictiuo/ vt
vſtio ignis vel ꝯſtrictio frigoris vel hmõi quales pe=
Ad p̓mũ ne erũt in inferno. Ad primũ g̊ dicendũ ꝙ Augꝰ
Ad 2m ĩproprie loquiẜ vocãs ſuppliciũ penã damni. Ad
aliud dicẽdũ ꝙ malũ illud in corꝑe puniẜ ꝑ neceſſita
tem ⁊ amaritudinẽ mortis ⁊ incinerationẽ ⁊ nõ per
penam ſequentẽ/ niſi aſſit reatus penalis nõ natura
Ad 3m lis tm̃. Ad aliud dicendũ ꝙ ignis ille cremabit ru
biginẽ actualis pctĩ inficientis elementa: qꝛ paradi=
ſus in quo factũ eſt originale mũdatus fuit ꝑ eiectio
Obijciẜ p° nem peccatorũ. Sed adhuc obijciẜ: conſtat em̃ ꝙ
ad idem. ſciunt ſibi ablatũ eſſe regnũ eternũ ꝓpter pctm̃ origi
nale: aut ergo dolent de amiſſione aut non dolent. ſi
non dolent ergo videtur ꝙ ſtulti ſũt ⁊ in malicia ob=
2° ſtinati: ſi dolent ergo actualẽ habent penam. Itẽ
aut vermis remordet eos aut nõ/ ſi nõ g̊ nõ remur=
murãt cõtra om̃e peccatũ: ſi ſic cũ g̊ corroſio vermis
ſit quedã actualis pena vidẽtur puniri ſenſibiliter ⁊
actualiter. Et ad hoc dicendũ ꝙ ſciũt ſe priuatos Ad primũ
eſſe regno ſed ſine culpa ꝓpria ⁊ ideo excuſant ſe intrin qð poſtea
ſecus/ ⁊ vellent habere regnũ: ſed illa volũtas nõ in= obijciẜ.
ducit angorẽ ꝓpter cauſam amiſſionis: eo ꝙ nõ eſt ꝓ
pria ſed aliena cum excuſatiõe ſufficiẽti. Ad aliud Ad 2m
dicendũ ꝙ vermis nunq̃ꝫ remordet de hoc qð nõ eſt
ex ꝓpria culpa factũ ſed potius ex culpa aliena cũ ſe=
ueritate decreti dei ⁊ iõ illa obiectio fũdaẜ ſuꝑ falſũ.

An orandũ ſit pro paruulis. Arti. IX.
I
Einde queriẜ de h̃ ꝙ dicit ibi [A fideliũ con=
d ſortio nõ ſepanẜ cũ orat eccl̃ia ꝓ fidelibꝫ ⁊c̃.]
s̃. b. Talibꝫ em̃ videẜ fieri iniuria qñ oratur
pro eis: qꝛ teneẜ ꝙ illi ĩmediate euolãt. Et ad hoc di=
cendũ ꝙ orationes ſunt laudes ꝓ ſecuris ⁊ ſuffragia
ꝓ his quos remiſeiũt in via.

Quid proſit baptiſmus his qui cum fide accedunt.

Solet etiã queri de illis q̇ iã ſanctificati ſpi=
ritu cum fide ⁊ charitate ad baptiſmũ acce=
dũt: quid eis cõferat baptiſmus. Nihil enĩ
eis videtur preſtare: cum ꝑ fidem ⁊ cõtritio
nẽ iam remiſſis pctĩs iuſtificati ſunt. Ad qð
ſane dici põt eos quidẽ ꝑ fidem ⁊ cõtritionẽ
iuſtificatos. i. a macula peccati purgatos: ⁊
a debito eterne pene abſolutos: tñ adhuc te
neri ſatiſfactione tẽporali qua penitẽtes li=
ganẜ in eccl̃ia. Cum aũt baptiſmũ ꝑcipiunt
⁊ a pctĩs ſi que interim poſt cõuerſionẽ con=
traxerũt mundanẜ: ⁊ ab exteriori ſatiſfactio
ne abſoluunẜ ⁊ adiutrix gratia oĩſq̃ꝫ virtus
in eo augeẜ: vt verꝰ nouꝰ hõ tũc dici poſſit.
Fomes q̊ꝫ pctĩ in eo amplius debilitaẜ ideo
Hiero. dicit ꝙ fides que fideles facit in aq̇s
baptiſmi datur vel nutriẜ: qꝛ nõ habenti ali=
qñ ibi daẜ: ⁊ iam habenti vt plenius habeat
datur: ſic ⁊ de alijs intelligendũ eſt. Qui g̊
mũdus accedit ibi fit mũdior: ⁊ omni haben
ti ibi amplius daẜ. Q̃ v̾o oĩs exterior ſatiſ=
factio ibi relaxeẜ Amb. oſtendit ſuꝑ illũ lo=
cum. Sine penitẽtia ſunt dona dei ⁊ voca= Rom. 11.
tio dicẽs: Gratia dei in baptiſmo nõ requi=
rit gemitũ vel planctũ: vel aliqð opus: ſed ⁊
oĩa gratis condonat: qð quidẽ de exteriori
gemitu vel planctu accipiendũ eſt. Nam ſi=
ne interiori nemo adultus renouaẜ: ſed ex=
teriores ſatiſfactões ⁊ afflictiones. ſ. ſordes
penitentiũ ibi dimittunẜ. Multũ g̊ confert
baptiſmus etiã iam ꝑ fidẽ iuſtificato: qꝛ ac=
cedens ad baptiſmũ quaſi ramus a colũba Gen. 8.
portaẜ in arcam: qui ante intus erat iudicio
dei: ſed nunc etiã iudicio eccleſie intus eſt.
Cũ vero in baptiſmo pctm̃ deleaẜ ⁊ ſatiſfa=

a ctio exterioꝛ nō imputeꝛ: queriꝛ cur pena-
litas cui ꝓ pctō addicti ſumus nō tollatur.
Hoc ideo tradunt fieri ſancti: qꝛ ſi a pena ho
mines per baptiſmū liberarenꝛ: ipſam puta-
rēt baptiſmi preciū: non eternū regnū: ideo
ſoluto reatu peccati tēpoꝛalis pena tñ ma-
net: vt illa vita ſtudioſius queraꝛ: que erit a
penis omnibus aliena. Ideo etiā manet: vt
ſit fideli ⁊ certādi materia ⁊ vincendi occa-
ſio: qui nō vinceret ſi non pugnaret: nec pu-
gnaret ſi in baptiſmo fieret imoꝛtalis.

Arti. X An vnꝰ ⁊ equalis ſit effectus baptiſmi in
R omnibus baptizatis.

Einde queriꝛ de hoc qđ dicit ibi [Solet de il
d lis queri q̄ iam ſanctificati ⁊c̄.] Et de ſctifica
tione q̄dem in vniuerſo poſſet hic q̄ri ſed diſ-
Argu. pmo putatū eſt in 2° diſt. 3ª. ⁊ late ꝓſecutū. Videꝛ aūt hic
ꝙ ſic. vnus eſſe effectus in omnibꝫ accedētibꝫ ad baptiſmū:
vnius eñ cauſe vno modo cauſantis actus eſt vnꝰ:
baptiſmus aūt eſt vna cauſa vno mō cauſans in oī-
2° bus baptiſatis: ḡ effectus eſt vnus. Itē oēs in
merito paſſionis xp̄i iuſtificanꝛ ſed hoc vno modo ſe
habet ad oēs: ḡ equalē oēs in baptiſmo gratiā reci-
3° piūt. Item ſi dicas ꝙ in baptiſmo exigiꝛ p̄paratio
ſed p̄paratio nō eſt niſi vt nō inueniat obſtaculū: qꝛ
aliꝛ ꝑuuli nō reciperēt gratiā in baptiſmo: ḡ videꝛ ꝙ
paruulus ⁊ adultꝰ in baptiſmo eq̄lē gratiā recipiūt
Sol'o alio- ⁊ q̄libꝫ adultus nō fictus cū quolibꝫ nō ficto. Ad
rū ad q̄ſitū. hoc dicūt quidam ꝙ triplex eſt actus gratie baptiſ-
malis. ſ. deletio vniuerſalis culpe ⁊ diminutio pene
⁊ oꝛdo virtutū in meritis. Et quo ad pꝛimos actus
daꝛ gr̄a equaliter in omnibꝫ: ſed nō quo ad tertium.
Arguiꝛ ꝯ ſo Sꝫ ꝯtra h̄ videꝛ eſſe qꝛ vni remittunꝛ. c. ⁊ aliȷ̄. x.
lutionē. pctā: qꝛ inequal'r peccauerūt: ḡ videꝛ ꝙ actus remiſ-
Sol'o ſionis culpe nō ſit equalis in baptiſmo. Sol'o di-
Alberti cendū ꝙ ſolutio iſta bona eſt: ⁊ ad pꝛimū dicendū ꝙ
ad pꝛimū. licꝫ baptiſmus ſit cā vna tñ nō eodē modo ſe habent
accedētes ad baptiſmū tanq̄ꝫ ad cām illā ⁊ iō fit dif-
ferens effectus quo ad meritū. ſicut etiā ignis cauſa
vna eſt incēdȷ̄ tñ inequal'r incēdit ligna viridia ⁊ ari
Ad 2m da. Ad aliud eodem mō eſt reſpondendū: qꝛ paſſio
xp̄i nō cauſat gr̄am in nobis niſi ꝯtinuata nobis: cō
tinuaꝛ aūt ꝑ fidē ⁊ deuotionē ⁊ hec differētiā magnā
Ad 3m habēt ex ꝑte nr̄a. Ad aliud dicendū ꝙ nō tm̄ eſt p̄-
paratio in vitatiōe obſtaculi licꝫ eñ illa ſufficiat quo
ad oꝑationē baptiſmi tñ multū oꝑaꝛ ad cumulū me
Ad id qđ eſt riti q̄ntitas ꝯtritiōis ⁊ deuotiōis vt dictū eſt. Ad
ꝯ ſol'onē. id qđ obȷ̄ciꝛ ꝯtra ſolutionē dicendū. ꝙ in vno delet
plara ⁊ in alio paucioꝛa h̄ eſt ꝑ accn̄s qꝛ i ſubiecto in-
uenit plura vel paucioꝛa / ſed eſt idem q̄ ad efficaciam
ſuā de vno ⁊ de mille.

Arti. XI. An penalitas cui ꝑ pctm̄ addicti ſumus ꝑ
L baptiſmū non tollatur.

Einde q̄riꝛ de h̄ qđ dicit ibi [Queriꝛ cur pe
d nalitas cui ꝓ pctō addicti ſumus ⁊c̄.] lr̄a. a.
Argu. pmo Videꝛ eñ ꝙ cauſa illa nll'a eſt quā tāgit mgr̄
qꝛ ſicut exercitiū pugne valet ad diminutionē pcti /
ita iocūditas iuſticie valet ad augmētū meriti / ⁊ hoc
2° eſt melius bonū q̄ꝫ diminutio debiti ꝓ pctō. Itē
alia cā nulla videꝛ eſſe ne hoīes ſpem btitudinis po-
nerēt i baptiſmo: qꝛ ſi oīs penalitas tolleretꝛ tūc etiā
tolleretꝛ ignominia ⁊ ſic ſcirēt hn̄ ꝙ i alio eſſet btitu-
dinis ſpes ponēda. Itē videꝛ ꝙ deleaꝛ pena ꝯcu- 3°
piſcētie vel ꝙ redeat oꝛigiale: poſita eñ cā ſufficiēti ⁊
efficiēti poniꝛ effectꝰ: ſꝫ ifectio carnis ꝑ penalitatē ⁊
nō culpā (penalitatē dico ꝯcupie) tota cā eſt ꝙ aīa fe
daꝛ oꝛigiali culpa qn̄ infundiꝛ: ḡ ſi eadē cā manet in
coꝛꝑe poſt baptiſmū / redibit idē effectꝰ ḡ ificieꝛ oꝛigi
nali cl'pa ſic pꝰ. Si dicas ꝙ tūc hꝫ gr̄am repugnā Sol'o:
tē foꝛme / ⁊ iō ificere nō pōt: Cōtra tollaꝛ gr̄a ſic tol- Cōtrariū
liꝛ ꝑ ſeq̄ns actuale: ḡ tūc cū pctō actuali redibit oꝛigi
nale / ne ḡ h̄ fiat videꝛ ꝙ debuit tolli ad minꝰ tota pe
na ꝯcupie. ſi foꝛte h̄ ꝯcedaꝛ / ꝯtra. hn̄s oꝛigiale debet
baptizari vel nō deleꝛ in ipō oꝛigiale ſꝫ nullꝰ iterato
baptizādꝰ eſt: ḡ nullꝰ recipit oꝛigiale poſtq̄ꝫ ſel' eo ca
ruit. Sol'o p̄ter cās hic aſſignatas ꝯſueuerūt do- Sol'o.
ctoꝛes ponere. vȷ̄. alias q̄ꝝ pma eſt vt hō hūilieꝛ. vn̄
Job. 6. Sagitte dn̄i in me ſunt q̄rū idignatio ebibit
ſpm̄ meū. i. ſuꝑbiā. Secūda vt hoī timoꝛ incutiaꝛ.
Job. 6. Timoꝛes dn̄i militāt ꝯ me. Tertia eſt vt deꝛ
exēplū n̄ peccādi ex veſtigio plagaꝝ āticq̄ꝝ. Zacha. 13
Adā exēplū meū ab adoleſcētia mea. Quarta ē vt hō
ſeipm̄ recognoſcat Eſa. 28. Tm̄mō ſola vexatio da-
bit itellectū auditui. Quinta ſtiml'atio eūti ad dn̄m
Michee. 2. Surgite ⁊ ite qꝛ nō habebitis h̄ requiē:
Sexta amicicie oñſio Heb. 12. Flagellat aūt oēm fi-
liūꝫ quē recipit Oſee. 11. In funicul' adā trahā eos in
vincul' charitatis. Septima ꝟtutū exercitatio Judi
cū. 3. He ſunt gētes q̄s dereliq̄t dn̄s: vt erudiret in
eis filios iſrl'. Alias cauſas cauſat mgr̄ in lr̄a vt ptꝫ.

Ad pmū ḡ dicendū ꝙ hoī punito ⁊ facto ſuꝑbo ꝑ Ad pꝛimū
diſpoſitionē ad pctm̄: nihil eſt melꝰ ⁊ cautꝰ q̄ꝫ cā hu
miliatiōis: qꝛ ſi nō haberet vn̄ humiliareꝛ tunc eſſet
diſpoſitꝰ ad malū ſic vt oꝑtet poſt lapſū pmū nunq̄ꝫ
crederet ꝙ caderet ꝑ appetitū ſublimiū ſicut pmo ce-
cidit. Vn̄ aliud pōt eſſe melꝰ in ſe ⁊ tñ nō eſſe melꝰ
hoī ſic diſpoſito. Ad aliud dicendū ꝙ nō pōt tolli Ad 2m
tota penalitas in hac vita: nec iſte pōt eſſe effectꝰ ſa-
cramēti ſed potiꝰ eſt effectꝰ gl'ie: ſed mgr̄ aſſignat q̄n
dā cām q̄re noluit deus vt eſſet effectus gr̄e ſacr̄alis

Ad aliud dicendū ꝙ fomes manēs in carne nō ma
net in eadē vi in qua erat pus: qꝛ nō manet in vi infe
ctionis aīe cuius ipē eſt ſubiectū. Sed veꝝ eſt ꝙ Ad alia
ab ipō deſcindi pōt ſemen qđ inficiet aīam q̄ ſibi vniē
da creabiꝛ. Et h̄ iđo qꝛ debilitatꝰ eſt fomes q̄ ad hāc
animā ⁊ nō q̄ ad aliā ꝑ paſſionē dn̄i ⁊ ſacramentū: et
hoc bene contingit: qꝛ cum granū excutiꝛ a palea ad
idem granum nō pꝛoducit paleam ſed ad aliud. Si
militer cum p̄puciatus eſt circūciſus nō poteſt am-
plius eſſe p̄puciatus ſed bene generat p̄puciatū. Et
ſi queriꝛ cauſa huius dico ꝙ hoc eſt qꝛ fomes virtu-
tem inficiēdi aīam trahit a ſn̄ia dn̄i ⁊ a culpa: ⁊ ideo
nō poteſt inficere niſi vbi eſt in rōne oꝛiginis pꝛime:
in iſto aūt q̄ purgatꝰ eſt nō eſt in rōne oꝛiginis pꝛime
quia nō eſt in ratione ſeminali ade infecta: ⁊ ideo illū
amplꝰ nō inficit ſed aliū in quo eſt in rōne oꝛiginis
pme. ſ. i oī p̄ꝛe q̄ vt generat eſt adā reſpectu ſui gēiti.

Cuius rei baptiſmus qui datur iam iuſto ſit ſacramentum.

Si queriꝛ cuius rei baptiſmus ille ſit ſacra-
mentū q̄ daꝛ iam iuſto. Dicimꝰ ſacramentū
eſſe ⁊ rei q̄ p̄ceſſit: id eſt remiſſionis ante per
fidem date: ⁊ remiſſiōis tēpoꝛalis pene ſiue

peccati ſi habeť qđ interim cõmittiť: ⁊ noui-
tatis ac oīs gratie ibi p̄ſtite. Ois etem̄ rei ſi-
a gnũ eſt cui⁹ cauſa eſt. Nec mireris rē aliquā
do p̄cedere ſacramentũ: cũ aliq̄n etiā longe
poſt ſequať: vt in illis q̄ ficte accedũt: quib⁹
cũ poſtea penituerit incipiet baptiſm⁹ ꝓdeſ
ſe: in quib⁹ fuit baptiſm⁹ ſacramentũ huius
ſanctificatõis quā penitẽdo habent ſed ſi nũ
q̄ꝫ peniterẽt nec a figmẽto recederẽt cui⁹ rei
ſacramentũ eſſet baptiſm⁹ ab illis ſuſcept⁹?
Poteſt dici rei q̄ ibi fieret al's foret ſi nõ eoꝝ
enormitas impediret.

Arti. XII. M An in ficte baptiſato res p̄cedat ſacramē-
tũ: ⁊ vtrũ nõ recedẽte fictõe ſit vere ſignum.

Einde querit de hoc qđ dicit ibi: [Nec mire
Arguit. d ris rē aliq̄n p̄cedere. ⁊c. lr̃a. a. Videť em̄ q̄
ſol'o mgr̄i hic nõ ſufficiat: q2 ponam⁹ q̄ fictio
nunq̄ꝫ recedat tũc nõ videť eſſe nec ſignũ nec cauſa: ğ
2o nõ eſt ſacr̃m. Itẽ oẽ ſignũ eſt alicui⁹ ſignũ: ğ opor
tet illud ponere vel in futuro vel in p̄ſenti vel in p̄te-
rito: ğ ſi nullo hoꝝ modoꝝ ponitur: videť q̄ nõ ſit ſi
Sol'o. gnũ. Sol'o dicẽdũ q̄ eſt ſignũ gr̃e quā cauſat quā
ad p̄mũ. tũ eſt de ſe: ſicut ſol ſp̄ cauſat ſplẽdorẽ quãtũ eſt de ſe:
licet oppoſitõe nubis impediať: ⁊ p hoc patet ſol'o ad
Ad 2m primũ. Ad aliud dicendũ q̄ poniť effect⁹ q̄ ad or-
dinẽ cauſe ad cauſatũ: ⁊ hic nihil eſt incõueniens: q2
multa futura ſunt in ordine cauſaꝝ q̄ nunq̄ꝫ euenient
⁊ iõ etiā ſignũ rei q̄ futura ẽ ſm qđ. i. in ordine cauſe.

Si paruulis datur in baptiſmo gr̃a q̄ poſſũt ĩ maiori etate ꝓficere.

Solet etiā queri ſi paruulis in baptiſmo dať
gratia qua cũ tẽpus habuerint vtẽdi libero
arbitrio poſſint bñ velle ⁊ currere. De adul-
tis em̄ q̄ digne recipiũt ſacramẽtũ nõ ambi-
giť quin gratiā op̄antẽ ⁊ coop̄antẽ p̄ceperit
que in vacuũ eis cedit: ſi p liberũ arbitrium
poſt mortaliter deliquerint: q̄ merito pecca
Heb. 10 ti gratiā appoſitā p̄dunt. Vñ dicunť contu-
meliam ſpirituiſctõ facere ⁊ ip̄m a ſe fugare.
De paruulis xͦo q̄ nondũ rõe vtunť queſtio
eſt an in baptiſmo receperint gratiā qua ad
maiorẽ veniẽtes etatẽ poſſint velle ⁊ op̄ari
bonũ. Videť q̄ nõ receperint: q2 gratia illa
charitas eſt ⁊ fides q̄ voluntatẽ p̄parat ⁊ ad
iuuat. Sed q̄s dixerit eos accepiſſe fidem et
charitatẽ. Si xͦo gratiā nõ recep̄int qua be-
ne op̄ari poſſunt cũ fuerint adulti: nõ ğ ſuffi
cit eis in hoc ſtatu gratia in baptiſmo data:
nec p illā p̄nt mõ boni eſſe niſi alia addať: q̄
ſi nõ additť nõ eſt ex eoꝝ culpa: q2 iuſtificati
ſunt a pctõ. Quidā putant gratiā operantẽ
⁊ cooperantẽ cunctis paruulis in baptiſmo
dari in munere nõ in vſu: vt cũ ad maiorẽ ve
nerint etatẽ ex munere ſortiantur vſum niſi
per liberꝝ arbitriũ vſum muneris extinguãt
peccando: ⁊ ita ex culpa eoꝝ eſt nõ ex defe-
ctu gratie q̄ mali fiunt: q̄ ex dei munere valẽ
tes habere vſum bonũ: per liberꝝ arbitrium
rẽnuerunt ⁊ vſum prauũ elegerunt.

An paruulis in baptiſmo datur gratia: et vtrum habeant virtutes. Arti. XIII. N

Einde q̄riť de vltimo capitulo hui⁹ diſtictio
d nis ibi: [Solet etiā q̄ri. ⁊c. Videť ei q̄ habe Arg. p̄mo.
ant virtutes: q2 virtus eſt bona q̄litas men
tis q̄ recte viuiť: q̄ nemo male vtiť: quā de⁹ op̄ať in
nobis ſine nobis: ğ hñt ṽtutes. Itẽ cõſtat q̄ inna 2o
ſciť in eis habit⁹ malus peccati: ğ minus poſſet iam
ſacr̃m redemptoris q̄ꝫ pctm̄ ade: ſi nõ cauſareť in eis
habit⁹ generaliť iuſtificans: ğ habit⁹ ṽtutũ. Itẽ 3o
potẽtia aĩe ſp̄ reſpicit determinatũ obiectũ: ſiue ꝓce-
dat in illud ſiue nõ: ğ p̄ficiť habitu determinato: hoc
aũt eſt virt⁹: ğ paruuli hñt virtutes ⁊ recipiunt eas
in baptiſmo. Sed cõtra hoc eſt qđ dicit gloſa Io- In ꝯtrariũ
hannis ſup id: Nā p bono q̄s audet mori. ⁊c. ibi em̄ p̄mo.
diſtinguit gloſa inter bonũ ⁊ iuſtũ: q2 bon⁹ eſt inno
cẽtia vite: vt paruuli: iuſti aũt exercitio virtutũ: ğ p̄-
uuli nõ habent virtutes Itẽ ſi paruuli habent vir 2o
tutes ⁊ qui hẽt vnā habet oẽs: tunc hñt fidẽ ⁊ ſpẽ qđ
Aug. notat q2 dicit nõ hñt fidẽ niſi ſm q̄ baptiſm⁹
eſt fidei ſacr̃m. Sol'o dicendũ q̄ leue eſt hic deter- Sol'o
minare ꝓlixitatẽ: quā quidā ponũt hic magnam. Et ad p̄imũ.
magiſter optime ſoluit in littera. ſ. q̄ habẽt virtutes
in munere/ ⁊ nõ habẽt eas in vſu: ⁊ hoc nõ cõtingit ꝓ
pter imperfectionẽ virtutũ: ſed potius ꝓpter imperfe
ctionẽ liberi arbitrij qđ eſt ſubiectũ ṽtutũ: vñ in pri-
mo argumẽto vis eſt in eo q̄ diciť q̄ recte viuiť: ſi em̄
intelligať q̄ recte viuiť ĩ hĩtu vnũ ẽ: q2 vt dicit Aug. ĩ
li. de bono ꝯiugali hĩt⁹ ẽ q̄ q̄s aliq̄d agit cũ tp̄s ſit: et
ita p̄uul⁹ hẽt apđ ſe vñ p̄t bñ viuere: vt di. Dyo. In
ſenſum veniẽs. i. ĩ vſũ li. arbi. Ad aliđ dõm q̄ hñt Ad 2m ⁊ 3m
ṽtutes ĩ mũere hĩt⁹: vt di. mgr̃. ⁊ p h̄ etiā patet ſol'o
ad ſeq̄ns Ad id qđ ꝯ obijciť dõm q̄ nihil vꝫ q2 dic Ad primũ
glo. iuſtũ ĩ exercitio ṽtutũ ⁊ exercitiũ dicit actũ: ſꝫ p̄- quod eſt in
uuli dicũť iuſti ab hĩtu Ad aliđ dõm q̄ fidẽ hñt in cõtrariũ
habitu: ⁊ ſacr̃m baptiſmi ꝓ tanto đr eſſe ſacr̃m fidei: Ad 2m
q2 dat fidẽ in habitu: licet nõ in actu.

Qđ baptiſmus eq̄ ſctũs eſt a bono ⁊ a malo datus bono vel malo Di. V.

Oſt hec ſciendũ eſt ſa-
p cramẽtũ baptiſmi a bonis ⁊ a malis
miniſtris dari: ſicut a bonis ⁊ a ma-
lis ſumiť: nec melior eſt baptiſm⁹ q̄ p melio-
rẽ dať: nec min⁹ bon⁹ q̄ per minus bonũ dať
nec malus q̄ per malũ dať: nec maius mun⁹
dať in baptiſmo dato a bono: nec min⁹ in ba
ptiſmo dato a malo: ſed equale: quia nõ eſt
munus hoĩs ſed dei: qđ totũ ſubditis decla- Aug. ſuper
rať teſtimonijs. Aug. ait: Baptiſmus talis Ioh. ⁊ ha-
eſt qualis ille in cui⁹ p̄tãte dať: nõ q̄lis eſt il beť de cõſe.
le p cui⁹ miſteriũ dať. Itẽ ꝓrſus fieri põt vt di. iiij.
aliq̄ veꝝ habeãt baptiſma ⁊ nõ habeãt verã
fidẽ. Itẽ ſi inť bonos miſtros cũ ſit ali⁹ alio
melior nõ ẽ melior baptiſm⁹ q̄ p meliorẽ dať

nullo mõ malus eſt q̃ etiã ꝑ malũ daṫ: qꝛ idẽ
baptiſmꝰ daṫ: ⁊ iõ ꝑ miſtros diſpes dei i munꝰ
eſt equale: qꝛ nõ illoꝝ ſed eiꝰ eſt. Idẽ: Cum
baptiſat malus illud qđ datũ eſt vnũ eſt nõ
impar propter impares miniſtros: ſed par et
Joh.1. equale propter hoc: Hic eſt q̃ baptiſat. Itẽ
Ego dico ⁊ nos dicimus oẽs: qꝛ iuſtos opoꝛ
tet eſſe ꝑ q̃s baptiſaṫ: iuſtos oportet eſſe tan
ti iudicis miniſtros. Sint miniſtri iuſti ſi vo
Math.23. lunt: ſi aũt noluerint eſſe iuſti q̃ ſedent in ca
thedra moyſi ſecurũ me facit magiſter meꝰ:
ſcꝫ xp̃s de quo ſpũſſctũs dicit: Hic eſt q̃ ba=
Joh.1. ptiſat. Itẽ: Quos baptiſauit iudas xp̃s ba=
a ptiſauit. Si quos ḡ baptiſauit ebrioſus: ho=
micida: adulter ſi xp̃i erat baptiſmꝰ xp̃s ba=
ptiſauit. Nõ timeo adulterũ: nec ebrioſum:
nec homicidã: qꝛ colũbã attẽdo per quã mi
hi diciṫ: Hic eſt qui baptiſat. Itẽ homicida
dedit baptiſmũ xp̃i qđ ſacramentũ tã ſctm̃ ẽ
b vt nec homicida miniſtrãte polluaṫ. Itẽ: Si
in hereſi quacũꝗ vel ſciſmate quiſquã i no=
mĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti baptiſmi ſacramẽ
tũ acceperit integrũ ſacramentũ accepit: ſꝫ
ſalutẽ q̃ virtꝰ eſt ſacramẽti nõ habebit: ſi ex=
tra eccleſiã catholicã ipm ſacramẽtũ habue
rit. Debet ḡ ad eccleſiã redire nõ vt ſacramẽ
tũ baptiſmi iterũ accipiat qđ nemo debet in
aliquo repetere: ſed vt in ſocietate catholi=
ca vitã accipiat. Baptiſmus eñ extra eccle
ſiã nequit prodeſſe: ibi eñ cuiꝗ prodeſſe po
teſt baptiſmꝰ vbi põt prodeſſe elemoſyna. ſ.
in eccl'ia. Itẽ Iſidorus: Romanus pontifex
nõ hominẽ iudicat qui baptiſat: ſed ſpm̃ dei
ſubminiſtrare gratiã baptiſmi: licet paganꝰ
ſit qui baptiſat. In his ꝓſpicue cernis baptiſ
mũ veꝝ bonis ⁊ malis dari: ⁊ a bonis ⁊ a ma=
lis: ⁊ ipm tñ eque ſctm̃ eſſe ⁊ munꝰ eiꝰ eq̃le in
bonis ſiue a bonis ſiue a malis baptiſentur.

Oſt hec ſciendũ eſt ſacr̃m baptiſmi in hac di-
p ſtinctiõe tertia querit magiſter: ſi quis poſſit
baptiſare: qꝛ bonus ⁊ malus equaliter: ſcđo
ꝙ poteſtas autoritatis manet apud deũ: ptãs autẽ
miniſterij apud hoies eſt ibi: [Quia miniſterium tm̃
habent. ⁊c. Tertio determinat q̃ ſit ptãs quã potuit
dare ⁊ nõ dedit ibi [Hic queriṫ q̃ ſit illa poteſtas ⁊c̃

Arti .I. A An ille qui debet baptiſare debet habere
Primũ. ordinẽ ⁊ iuriſditionẽ ⁊ eſſe iuſtus.

¶ Incidit ãt hic q̃ſtio circa ꝓncipiũ q̇s debeat bapti-
ſare: ⁊ queruntṫ tria. ſ. vtrũ oportet habere ordinẽ et
iuriſditionẽ ad hoc ꝙ baptiſet. Secundo vtrũ opoꝛ-
tet habere vitã bonã. Tertio de quibuſdã caſibꝫ qui
Arg. ꝓmo. eueniũt q̃nꝗ circa baptiſatos. Ad ꝓmũ obijciṫ ſic
baptiſmꝰ eccleſie ſacr̃m eſt: ḡ cõſiſtit in diſpenſatione
miniſtroꝝ: miniſtri aũt ſunt habẽtes ordinẽ ⁊ iuriſdi
tionẽ: ḡ videṫ ꝙ non debet nec põt baptiſare niſi ha-
2º bens vtrũꝗ. Iſidorꝰ cõſtat baptiſmũ ſolis ſacerdo
tibꝫ eſſe traditũ eiuſꝗ miniſteriũ: nec ipſis diaconibꝫ
eſſe ꝑmiſſũ: ḡ videṫ ꝙ nõ debet nec põt baptiſare ni-
ſi ſacerdos hñs iuriſdictionẽ. Itẽ inter ſacr̃a vnũ ẽ 3º
qđ eſt ſacr̃m ſacroꝝ/ ⁊ hoc eſt ordo: ḡ q̇ hũc nõ habet
nõ hẽt ptãtẽ baptiſandi: cum baptiſare ſit diſpenſare
maximũ ſacr̃m. Itẽ ordo eccl'ie eſt ſicut ordo corpo 4º
ris: ſꝫ in corpe nõ deſcẽdit nutrimẽtũ ab ore ad qđli-
bet mẽbrũ: ſed ad ſtomachũ/ ⁊ ab illo per venas ordi
nate ad epar ⁊ cor/ ⁊ alia mẽbra ꝑ cõſequẽs: ḡ ſimili-
ter debet eſſe in corpe myſtico: ḡ ſi non ſeruaṫ ordo il
le nõ ꝯſequiṫ baptiſatꝰ gr̃am: ḡ videṫ ꝙ nõ debet ba
ptiſare niſi q̇ in gradu ab eccl'ia cõſtitutꝰ eſt. Sed In ꝯtrariũ
cõtra vetula baptiſat ⁊ baptiſatũ eſt: ḡ nõ exigiṫ qđ
dictũ ẽ Sed vlteriꝰ queriṫ de ſcđo dicit eñ Aug. Queſtiun-
⁊ habeṫ in lr̃a ꝙ iuſtos oportet eſſe baptiſantes: iu- cula ꝓma.
ſtos oportet eſſe tanti iudicis miniſtros: ḡ videṫ vnũ
duoꝝ ſequi: aut ꝙ iniuſti nõ baptiſant/ aut ſi bapti-
ſant ꝙ peccãt mortaliter baptiſando Itẽ in baptiſ 2º
mo eſt actꝰ hoīs ⁊ actꝰ dei: actꝰ autẽ hoīs nunꝗ eſt
gratꝰ niſi ille ſit in gr̃a q̇ facit eũ: ḡ cũ iſte pctõr intin-
git: ingratũ eſt deo opꝰ ſuũ: qꝛ intinctio eſt opꝰ hoīs
ḡ aut nihil ꝯferṫ puero vel baptiſato/ aut baptiſans
peccat mortaliter: qꝛ ſuꝑ alteꝝ aut ſuꝑ vtrũꝗ neceſ-
ſe eſt cadere offenſã ingratitudinis diuine. Item 3º
nos videmꝰ in corpe nr̃o ꝙ mẽbrũ aridũ q̃uis offi-
ciale ex forma ⁊ figura: tñ ꝓpter defectũ ſpũs i eo nõ
deriuatur ab eo vita ⁊ ſenſus ad alia: ſꝫ potiꝰ ſi ẽ de
ꝓncipalibꝫ oīa alia mẽbra moriuntur: ſꝫ diſpẽſantes
ſacr̃a ſunt eccl'ie mẽbra ꝑ q̃ trãffundiṫ vita gr̃e ⁊ ſen-
ſus intelligẽtie dei in totã eccl'iam: ḡ ipis areſcentibꝫ
in vita oīa alia mẽbra corrũpunṫ: ḡ neceſſe eſt ꝙ mi-
niſtri ſint boni. Itẽ q̃n xp̃s determinauit miſtros 4º
ipẽ determiauit eos ꝑ ſigna ſctitatꝭ ſic habeṫ Mar.
vltimo: ⁊ Heb. 2. cõteſtãte deo ſignis ⁊ portẽtꝭ ⁊ va
rijs virtutibꝫ/ ⁊ ſpũſſcti diſtributiõibꝫ ſm ſuã volun
tatẽ: ſed nõ licet trãſgredi determiationẽ xp̃i: ḡ neceſ-
ſe ẽ adhuc eẽ tales vt nõ poſſint diſpẽiare ſacr̃a Itẽ 5º
Mal'. 2. Maledicã benedictõibꝫ vr̃is. Et ibidẽ glo 6º
ſa Hie. Quicquid a vobis bñdiciṫ a me malediciṫ: ḡ
videṫ etiã ꝙ ꝑiculoſũ ſit tales permittere baptiſare.
Sed cõtra in lr̃a habeṫ ꝙ baptiſauit iudas ⁊ ba- In ꝯtrariũ
ptiſatũ eſt. Itẽ ſiue ſit ebrioſus ſiue homicida. ⁊c̃. Queſtiun-
ꝙ ſꝑ baptiſatũ ẽ ſi baptiſat. Ulteriꝰ queriṫ hic de cula ſcđa
ſacerdote ſimoniaco q̇ vẽdit ſacr̃a/ ⁊ nõ vult baptiſa- Arg. ꝓmo.
re niſi ꝓcio cõductꝰ vtrũ in tali caſu debet ꝑmitti: vi
deṫ ꝙ nõ: qꝛ nõ ſunt faciẽda mala vt eueniãt bona: ſꝫ
emẽs efficiṫ ſimoniacꝰ ſicut ⁊ vẽdẽs: ḡ videṫ ꝙ talis
potiꝰ debet mori ſine baptiſmo. Si forte dicas ꝙ Sol'o.
in illo caſu aliꝰ põt baptiſare: cõtra ponamꝰ ꝙ nõ ſit Obiectio.
aliꝰ niſi ſacerdos ⁊ adultꝰ baptiſandus: tũc videṫ ꝙ
potiꝰ debet mori q̃ ſic baptiſari. Itẽ ponamus ꝙ 2º
nullus habeat aquã niſi ſacerdos/ ⁊ pr̃ pueri videat
pueꝝ ꝑiclitari: aut emet ⁊ tũc ꝯmittit ſimõiã aut nõ
⁊ tũc ꝑmittit pueꝝ ꝑire cũ poſſit adiuuare: videṫ aũt
ꝙ deãt ꝑmittere ꝑire: qꝛ nullꝰ debet ſe cõmittere di-
ſcrimi etiã ꝑ vẽiale vt aliꝰ euitet mortẽ eternã: ḡ mul
to minꝰ ꝓpter liberationẽ pueri debet ſe ꝯmittere di
ſcrimi ſimonie. Sol'o dñm ad ꝓmũ ꝙ verꝰ miſter Sol'o.
q̃ ad dñm ⁊ eccl'iã eſt hñs ordinẽ ⁊ iuriſditionẽ ⁊ vi-
tã tꝑe aũt neceſſitatꝭ eſt q̃libet etiã vetula nec ſexũ vi
rilẽ: nec ordinẽ: nec iuriſdictionẽ: nec vitã hñs Ad Ad obiectũ
id qđ ꝯ obijciṫ dñm ꝙ ille rões nõ ꝓbãt niſi q̃lis de- in cõtrariũ
bet eſſe miſter: ſꝫ in iſto ſacr̃o aliq̇d reformat pactũ. ſ. cõtra ꝓmũ.
neceſſitas: ⁊ ideo largiſſima pietas dei: que neminẽ

vult ꝑire:ſicut ꝓuidit cõmunẽ materiã que ab oĩb⁹
poteſt haberi/⁊ vbiq; inueniri:ita etiã voluit vt tem
Ad primũ dicendũ. pore neceſſitatis quilibet aliũ poſſet imergere Di
cendũ tñ ad primũ ꝙ diſpenſatio duob⁹ modis eſt.ſ.
quo ad officiũ:⁊ ſic verũ dicit rõ illa:⁊ quo ad abun
dantiã miſericordie dei ⁊ neceſſitatẽ ſacri/⁊ ſic nõ te
Ad 2m net. Ad aliud dõm ꝙ Iſidor⁹ iſti⁹ autoritatis ex
cipit temp⁹ neceſſitatis dicẽs niſi tempꝛe neceſſitatis
Ad 3m in quo omnib⁹ ꝑmittit. Ad aliud dõm ꝙ laic⁹ ba
ptiſans vel vetula baptiſat/⁊ nõ habet poteſtatẽ ba
ptiſandi ex ordine. Eſt eñ poteſtas ex ordine ⁊ de il
la ꝓcedit obiectio:eſt etiã poteſtas ex neceſſitate ſalu
tis /⁊ hec inmediate in quẽlibet deſcendit a deo q̇ po
Ad.4m. teſtatẽ ſuã ſacro ordinis nõ alligauit. Ad aliud di
cendũ ꝙ illa ſimilitudo apl'i corporis miſtici ad natu
rale nõ attendit niſi in ordine officioꝝ: ⁊ nõ in deſcẽ
ſu gratie:q2 gratiã quilibet inmediate habet a deo:⁊
iõ etiã act⁹ miniſterij ſalutis neceſſitate cogẽte q̇libet
Ad queſtiũculam a deo ſuſcipit. Ad id qõ vlterius querit in parte ſi
ue diſtinctiõe reſpondendũ eſt ꝙ ⁊ tempora oportet
Ad aliã q̃ſtionẽ:⁊ ad ꝑmũ et 2m. diſtinguere: quãtũ eñ ex parte baptiſmi equalis eſt
baptiſmus ſiue a bono ſiue a malo detur:ſed ex par
te baptiſantis:ſi eſt in mortali pctõ dico ꝙ aut illud
pctm̃ eſt notoriũ aut occultũ. Si notoriũ aut ẽ in lo
co neceſſitatis:vt.ſ.nõ ſit alius baptiſans:⁊ ſit peri
culũ tũc dico ꝙ cũ timore ꝓpter neceſſitatẽ baptiſans
nõ efficit reus ſed ben facit. Si aũt nõ eſt temp⁹ ne
ceſſitatis tunc ſcandaliſat ⁊ vſurpat actum ſacri indi
gnus:vt puto ꝙ peccat mortaliter vel grauiter. Si
aũt eſt occultũ aut timet ſcandalũ ſi nõ baptiſat:⁊ eſt
tempus neceſſitatis vel nõ neceſſitatis:aut nõ timet
ex hoc ſcandalũ ad hoc ſi nõ baptiſat:ſi aũt timet ſcã
dalũ preſumptionis pcti cõtra famã eius: ⁊ eſt tẽp⁹
neceſſitatis põt baptiſare ſine peccato. Itẽ ſi non
eſt tẽp⁹ neceſſitatis ⁊ timet ſcandalũ/puto ꝙ adhuc
cũ timore põt baptiſare. Si aũt nullũ timet ſcanda
lũ nec tẽp⁹ eſt neceſſitatis puto ꝙ grauiter peccat p̃
ſumẽs baptiſare:⁊ ꝑ h̃ ſatis patet ſol'o ad duo ꝑma.
Ad 3m Ad aliud dõm ꝙ nõ eſt ſimile de mẽbris officialib⁹
in corpore noſtro ⁊ de gratia ſacramentali: quia no
ſtra mẽbra dant ⁊ preparãt interiori preparatione
nutrimẽtũ ſibi inuicẽ:ſed in eccleſia miniſter nõ ope
ratur niſi exterius:⁊ ab ipo nõ eſt gratia ſed immedia
te a deo ⁊ iõ ſine corruptiõe tranſit gratia ad animã
Ad 4m per miniſteriũ hoĩs qõ eſt tm̃ exteri⁹. Ad aliud di
cendũ ꝙ xp̃s nõ tã determinat miniſtrũ quo ad ido
neitatẽ q̃; etiã ſm optimũ ſtatum miniſtroꝝ:tñ q2 iu
dã nõ repulit:innuebat tolerãdos etiã qñq; fore mi
Ad 5m. niſtros malos. Ad aliud dõm ꝙ pronomẽ notat
diſcretionẽ.ſ.maledicã benedictiõib⁹ veſtris.ſ. q2 ita
Ad 6m ſunt veſtre ꝙ nõ ſunt mee:tales aũt benedictiões nõ
ſunt ſacramẽta:q2 illa ſunt bñdictiões diuine Ad
Ad queſtiũculã cũ obiectis. gloſam Hiero.dõm eodẽ modo ꝙ cũ dicit quicquid
a vobis benedicit notat diſcretionẽ in ꝓnoie. Ad
id qõ vlteri⁹ querit de caſib⁹ ſunt q̇ diuerſimode re
ſpondẽt:quidã eñ cõcedũt obiecta ſicut concludunt
Sed mihi videt ꝙ nõ ſunt cõcedenda:eo ꝙ querens
baptiſmũ nõ emit aquã:nec actũ baptiſandi emit:ſ3
tempꝛe neceſſitatis põt redimere vexationẽ ſui iuris/
⁊ ꝑ ſe ſi baptiſand⁹ eſt:ſicut dicit prim⁹ caſus/⁊ ꝓ ꝑ
uulo ſi filiũ vel aliũ habet quẽ velit baptiſari/ ⁊ tunc
nõ fiũt mala vt eueniãt bona: nec cõmittit ſimonia
ex parte q̃rentis baptiſmũ:nec etiã cõmittit ſe diſcri
mini pro ſalute alteri⁹:et per hoc patet ſol'o ad totũ

Vtrũ ebrioſ⁹ homicide adult pñt baptiſare Arti. II.
B
Einde q̃rit de hoc qõ dicit ibi: [Si q̇s ḡ ba
D ptiſauit:baptiſãt homicida ebrioſus ⁊ adult Arg.ꝑmo
ſup̃.a. Ebrioſus ei dic opilationẽ diſcretõis:
⁊ ſi nõ habet diſcretio nõ habet intẽtio ſ3 ꝑuerſitas ĩ
actu baptiſandi:nõ habita autẽ intentõe ⁊ actu de
bito nõ eſt baptiſm⁹:ḡ ebrioſus baptiſare nõ põt: vt
videt Iuxta hoc querit cũ aliq̇s eſt ita ebrioſus vt Queſtiuncula.
ligata ſit lingua ⁊ nõ amiſſus ſit vſus rõis ⁊ diſcre
tiõis vtrũ poſſit baptiſare. Si ſic tũc nõ ꝓlata for Argu.ꝑmo cõtrariũ
ma verboꝝ ab eo q̇ gnarus eſt latini eloquij põt eſſe
baptiſm⁹:qõ videt eſſe falſum:q2 forma ẽ de ſubſtã
tia ſacri. Si nõ hoc videt falſum q2 ponam⁹ ꝙ ſit Ali⁹ caſus.
tempus neceſſitatis/⁊ nullo mõ aſſit q̇ poſſit bapti
ſare niſi talis: ⁊ ille nõ amiſit diſcretionẽ per vinũ:ḡ
dictat ei ↄſciẽtia: q2 debet iſti ſubuenire:ḡ ſi nõ facit
peccat mortaliter:ḡ eſſet ꝑplexus qõ eſt cõtra docto
res qui dicunt neminẽ eſſe perplexũ. Sol'o dicen Sol'o.
dũ ad primũ ꝙ aliud eſt de ebrio ⁊ ebrioſo: ebrioſus ad ꝑmã cau
eñ nõ ſemper eſt ebrius:⁊ ideo qñ ſobrius eſt habẽs ſam.
tñ peccatũ ebrietatis poteſt baptiſare nõ reſiſtẽte pec
cato:⁊ in tali caſu loquit Aug. Ebrius aũt in q̃ ſuffo
cata eſt ratio nõ videt poſſe baptiſare. Ad aliũ ca Ad aliũ.
ſum dicendũ ꝙ ſi nõ eſſet alius tũc talis debet bapti
ſare:q2 ⁊ ſi ebrietas talis ꝑcutiat neruos inordina
to motu lingue:tamen põt formare dictiones cũ ſtu
dio:⁊ quia diſcretionẽ habet ad hoc ſtudere põt ⁊ de
bet:ſed ſi nullã poſſet exprimere formã ſecus eſſet: ſ3
tm̃ effectũ nõ valet hr̃e talis ebrietas q̃ nõ ligat rõ3.
An heretic⁹ ⁊ ſciſmatic⁹ poſſũt baptiſare. Arti.III.
C
Einde querit de hoc ꝙ dicit ibi: [Si in here
D ſi q̃cũq; vel ſciſmate.⁊c̃. ſup̃.b. Cõtra eñ h̃ Arg.primo
eſt ꝙ q̇ nõ credit nõ videt poſſe intẽdere:ḡ he
retic⁹ nõ baptiſat cũ intentio exigat ad ſacrm̃ Itẽ 2o
in vlti. Mar.ꝑmo p̃mittit fides ⁊ ſeq̃t baptiſm⁹ cũ
dicit: Qui crediderit ⁊ baptiſatus fuerit.⁊c̃.ḡ fides
neceſſaria ẽ ad ſacrm̃:ḡ heretic⁹ ñ p̃t baptiſare Si Sol'o.
dicas ꝙ hoc veꝝ eſt ex parte eccl'ie vel baptiſati: ſed
nõ ex ꝑte baptiſantis:hoc nihil eſt:q2 ibi etiã p̃mittit
de baptiſante:cũ p̃cepat p̃dicari euãgeliũ. Poſtea Obiectio.
ſubiũgit baptiſantes eos.⁊c.ḡ ex ꝑte baptiſantis exi
gitur fides. Itẽ baptiſm⁹ dicit ſacramentũ fidei:ḡ 3o
videt ꝙ fides exigatur ad ſacramentũ illud Item 4o
cõfeſſio fidei requiritur etiam a baptiſante cum ba
ptiſat vt ſeruet debita ſolẽnitas baptiſmi:ſic patet in
interrogationib⁹ patrinoꝝ:ḡ videt ꝙ etiã ipe debet
habere fidẽ:ḡ heretic⁹ nõ baptiſat. Cõtrariũ autem
hui⁹ ꝓbat multiplicit in ſequẽti diſtinctõe Sol'o Sol'o.
dõm ꝙ heretic⁹ baptiſans in forma heretica nõ ba
ptiſat:⁊ ſm hũc intellectũ dixit Ciprian⁹ martyr nõ
baptiſare hereticos:ſed heretic⁹ baptiſans in forma
eccl'ie:etiã cũ intẽtiõe baptiſat in forma fidei ⁊ fide ec
cleſie:⁊ iõ baptiſatum eſt qõ ſic baptiſat. Et Aug.in
libro ↄtra donatũ:de hoc dat ↄueniẽs exẽplũ: q2 ſic̃
iacob ſemẽ bñdictum nõ tm̃ genuit ꝑ vteꝝ liberarũ:
ſed etiã ꝑ vteꝝ ancillaꝝ:ita xp̃s nõ tm̃ regenerat mi
niſterio fideliũ:ſed etiã miſterio infideliũ: eo ꝙ actus
ſu⁹ eſt nõ hoĩs:⁊ in hoc oñdit efficatia ſacri Dõm Ad ꝑmũ
igit ad ꝑmũ ꝙ q̇ nõ hẽt fidẽ põt ĩtẽdere facere qõ fac̃
eccl'ia: licet nõ ĩtẽdat effectũ baptiſmi inducere:talis
aũt intẽtio actus quã facit eccleſia ſufficit ſacramẽto
baptiſmi. Ad aliud dõm ꝙ illa fides que exigit ad Ad 2m
baptiſmũ eſt fides eccleſie/⁊ nõ baptiſantis. Ad id Ad obiectio

nē cōtra ſo- lutionē. qȯ cōtra obijcit̄ dōm ꝙ predicare euangeliū nō pre- cedit baptiſmū tanq̄ neceſſariū: ſed tanq̄ expediens in quo docemur qualiter baptiſma ſeruabit̄: ⁊ iō fa-
Ad alia ob- iecta. cit ad bene eſſe/ et nō ad eſſe ſacri. Ad aliud dicēdū ꝙ hoc totū eſt de bene eſſe/ ⁊ nō de eſſe ꝙ ſacr̄m dicit̄ eſſe ſacr̄m fidei nō dantis: ſed ſuſcipiētis: ⁊ ſi ill e etiā infidelis eſt ⁊ tñ in forma eccl'ie ſuſcipit ſacramentū dicit̄ fidei que deberet eſſe non que ſit ſicut magiſter dicit ſup̄ de ficto ꝑmanente in fictōe vſq; ad finē vite

De ptāte baptiſmi ⁊ miniſterio

Quia miniſteriū tm̄ habent nō poteſtatē baptiſmi: ptātē em̄ ſibi retinuit: qȯ nouit Johānes cū vidit columbā deſcendentem ſuper
a chriſtū. vnde Augu. Quid nouerat Joānes baptiſta: dominū. Quid non nouerat: ptātē dñici baptiſmi in nullū hominē a dño tranſiturā: ſed miniſteriū plane tranſiturū. Poteſtatē a dño in neminē: ſed miniſteriū in bonos ⁊ malos. Nō exhorreat colūba miniſteriū maloꝝ: reſpiciat ptātem dñi. Quid facit
I. Cor. 3. tibi miniſter malus vbi bon⁹ ē dñs: neq; qui plantat neq; qui rigat ē aliquid: ſed qui incrementū dat deus. Si ſuperbus fuerit miniſter cū diabolo cōputat̄: ſed nō contaminat̄ donū chriſti: qȯ ꝑ illū fluit purū eſt. Per lapideū cannalem tranſit aqua ad areolas: in cannali lapideo nil generatur: ſed ortus fructus plurimos affert. Habent ergo non modo boni ſed etiam mali miniſterium baptiſandi: ſed neuter poteſtatem baptiſmi. Miniſteriū em̄ dedit chriſtus ſeruis: ſed poteſtatem ſibi retinuit: quā ſi vellet poterat ſeruis dare: vt ſeruus daret baptiſmū ſuū tanq̄ vice ſua. Et poteſtatem ſuam conſtituere poterat in aliquo vel in aliquib⁹ ſeruis ſuis vt tāta vis eſſet in baptiſmo ſerui quāta eſt in baptiſmo dñi: ſed noluit ne ſeru⁹ in ſeruo ſpem poneret. Baptiſat ſeruus vt miniſter: baptiſat dñs tanq̄ ptātē habēs: quā ſi daret ſeruis vt. ſ. ipſoꝝ eſſet qȯ dñi erat: tot eſſent baptiſmi q̄t ſerui: vt ſicut dict⁹ eſt baptiſm⁹ ioānis ſic diceret̄ baptiſmus petri vel pauli Quōne fieret retinuit ſibi dñs ptātē baptiſmi ſeruis aūt miſteriū dedit. Si ḡ ſeru⁹ dicit ſe baptiſare: recte dicit: ſed tanq̄ miniſter baptiſat: ⁊ iō nō differt ſiue bon⁹ ſiue mal⁹ baptiſet. Jnde etiā nemo dicit baptiſm⁹ meus cū tñ dicat euāgeliū meū: prudētia mea: licet ſint hec a deo in quib⁹ differētia ē. Ali⁹ em̄ alio meli⁹ opat̄ i euāgelizādo: ⁊ ali⁹ alio prudētior eſt. Ali⁹ aūt alio magis min⁹ ve baptiſat⁹ ſiue ab inferiori ſiue a maiori baptiſetur dici non poteſt.

Que ē ptās quā dñs ſibi retinuit: ⁊ quā miniſtris dedit ⁊ quā potuit dare ⁊ nō dedit. Arti. IIII.
D
Einde querit̄ de hoc ꝙ dicit̄ ibi: [q: miniſte-
d riū tm̄ habent nō poteſtatē baptiſandi. Querit̄ hic que poteſtas eſt quā dñs ſibi retinuit ⁊ quā miniſtris dedit/ ⁊ quā potuit dare ⁊ nō dedit.
Arg. ꝑmo. Videt̄ em̄ ꝙ potuit dare poteſtatem cooꝑationis ad emūdationē interiorē: vt ſicut cooꝑat̄ dño exterius ꝙ ita ſecū mūdaret interius: primo q: hoc dicit mḡr in littera ſequētis capituli.
2o Scdȯ q: dedit hoi poteſtatē expellendi demones: ſed min⁹ eſt expellere effectū q̄ cauſam: cū igit̄ pctm̄ ſit effect⁹ demonis ipſe potuit hoc cōferre hoi vt expelleret peccatū.
3o Jtem dignior eſt creatura q̄ eſt ſubſtantia q̄ illa q̄ eſt ꝑ accidens/ ⁊ inter ſubſtantias digniſſima eſt rōnalis: ſed gratia eſt accidens/ ⁊ hoc eſt ſubſtātia rōnalis: ḡ homo dignior eſt q̄ grā: gratie aūt cōtulit de⁹ poteſtatē expellendi pctm̄: ḡ multo magis potuit hoc cōferre hoi vel anie ratiōali
4o . Jtē. Io. i. ſup illud: Hic eſt qui baptiſat dicit glo. Aug. i. a pctis mūdat.
5o Jtē ibidē Aug. ꝙ Joānes didicit a xp̄o ꝙ poteſtatē mundandi a pctis potuit dare miniſtris ⁊ non dedit: hoc aūt eſt per poteſtatē remittendi pctm̄/ ⁊ cooperationis ad munditiā interiorē: ḡ hanc potuit dare
6o Jtē obijcit̄ cōmuniter ꝙ dedit herbis ⁊ verbis ⁊ lapidibus quibuſdā poteſtatē curādi morbos ſpirituales
In ꝯtrariū arg. ꝑmo. Sed cōtra hoc videt̄ eſſe qȯ dicit Aug. ꝙ mai⁹ eſt de impio facere piū q̄ creare celū ⁊ terrā: ſed poteſtatē creandi celū ⁊ terrā nō potuit dare vt dicūt: ḡ nec poteſtatē faciēdi de impio piū
2o Jtē nō fit impi⁹ pi⁹ niſi aliq̄ creatura de nihilo creata. ſ. grā: cū igit̄ act⁹ oipotētie ſit creare: vt in ꝑncipio 2[1] ꝓbatū eſt non potuit hoc cōuenire alicui creature: ḡ nō potuit cōmunicare ptātē illā
3o Jtē eſto ꝙ dederit hoi poteſtatem illā: ḡ pōt exire in actū mūdandi: ḡ pōt mūdare pctōrē velit nolit peccator/ qȯ eſſet inordinatū: ḡ non potuit illā ptātē ꝯferre hoi.
Solo In oppoſi. Jtē ſi dicas ꝙ deus potuit cōferre: ſed nullus miniſtroꝝ potuit reciꝑe: hoc nihil eſt: q: hic querit̄ de poteſtate quā potuit dare ⁊ miniſter recipere: ſed nō dedit eā deus.
Solo. Solo doctores diſtinguūt hic multiplicitatē poteſtat̄. ſ. autoritatis inuocatiōis/ excellentie/ miniſterij/ ⁊ cooꝑationis. Autoritatis qua de⁹ vt ꝑma cā iuſtificatiōis in baptiſmo/ ⁊ ſine qua nulla alia ptās aliq̄d poteſt/ ⁊ hanc (vt dicūt) nō potuit ita alij cōmunicare: ſicut nō pōt alij cōicare ꝙ ſit de⁹: ⁊ hoc habet̄ in lr̄a. Poteſtas aūt inuocatōis eſt vt daret nomī alicui⁹ hois ptātē: vt ad inuocationē ſui nois efficeret̄ ſctificatio ⁊ effect⁹ baptiſmi: ſicut fit ad inuocationē trinitatis ſicut etiā fit qñq; ad inuocationē nois xp̄i: et hanc (vt dicūt) potuit cōferre: ſed noluit ⁊ hoc ſapiēter ne ſpes ſalutis ⁊ adiutorij poneret̄ in hoie: ⁊ ſic paulatim ꝓ deo coleretur vel coli inciperet. Ptās aūt excellētie dupliciť a diuerſis exponit̄. Cōis expoſitio eſt vt. ſ. ſ̄m merita ⁊ grad⁹ baptiſantiū eſſet excellētior vl' minus excellens effectus baptiſmi: vt melior eſſet a meliore vel maiore in eccleſia dat⁹: ⁊ hanc iterum (vt dicunt) potuit dare: ſed noluit ne tot eſſent baptiſmi q̄t baptiſantes: quia vnum debuit eſſe baptiſma: ſicut vna paſſio que operatur in ip̄o: ⁊ vnū originale peccatum quod ſubſtantialiter curatur in ip̄o. Alij quidē pauci aliter exponūt poteſtatē excellētie. ſ. ꝙ ſit excellētie i actu: vt. ſ. ſine ritu baptiſmi ille poſſet abſoluere a pctō: q̄ſi ſine claue regnū aꝑire: et hanc dicunt ſoli xp̄o eſſe collatā: ⁊ prima expoſitio melior ⁊ cōmu

nioꝛ eſt:hāc aūt nō dedit niſi xp̄o q̄ eſt deus ꝛ homo:
vt nō ſint plura capita eccleſie:ſicut eccl'ia tm̄ vna eſt
Poteſtas aūt miniſterij eſt vt cōmittat̄ diſpenſatōi
ritus exterioꝛ baptiſmi: ꝛ hāc deus omnibꝰ eccleſie
miniſtris ꝯtulit. Poteſtas autem cooperationis eſt
illa quā magiſter tāgit in littera.ſ. vt hō haberet mi-
niſteriū intus curandi vel cooperandi deo:ſicut ha-
bet exterius: ꝛ hanc potuit ſm magiſtrum confer-
re:ſed noluit ne ſpes ſalutis crederet̄ in alio eſſe /vel
ab alio dependere q̄ȝ a deo:ꝛ ne gratia putaret̄ depē
dere ab actu hoīs ſi deus opus, hoīs interiꝰ ad cōfe
rendū grām requireret. Poteſtatē igit̄ autoꝛitatis
nec potuit cōferre nec cōtulit:p oteſtatē aūt miniſte-
rij exterioꝛis in quo cooperat̄ miniſter deo potuit cō
ferre ꝛ cōtulit. Poteſtatē aūt inuocatiōis excellētie
ꝛ coopationis interioꝛis potuit cōferre:ſed nō cōtu-
Ad obiecta lit p̄dictis de cauſis ſm hanc diſtinctionē Ad ob
iecta dōm ꝙ prima obiecta vident̄ pꝛobare ꝙ potuit
cōferre hoī vt iuſtificaret:ꝛ hoc nō eſt veꝝ:ſed potuit
cōferre vt opatiōe aliqua volūtatis ſpūalis diſpone
ret ad iuſtificationē ſicut ſacr̄m operat̄ diſponendo.
Ad primū Unde dicendū ad primū ꝙ magiſter in littera in-
Ad 2m telligit de coopatione diſpoſitionis Ad aliud dicē
dū ꝙ demonē expellere ab infeſtatiōe coꝛpis minus
eſt q̄ȝ expellere peccatū:qꝛ ſolus deus peccatū dimit
tit per hoc ꝙ ſolus deus creat gratiā: qua foꝛmalit̄
Ad 3m dimittunt̄ pctā. Ad aliud dōm ꝙ tales ratōes ni
hil valēt:qꝛ dignitas gr̄e ꝛ creature rōnalis eſt equi
uoca.Dignitas em̄ rōnalis creature eſt inter ſubſtā-
tias:qꝛ ipa beatificabilis eſt/ꝛ hoc p̄fert̄ gratie. Di-
gnitas aūt gratie eſt dignitas foꝛme ꝑ contrarietatē
expellentis peccatū:ꝛ gr̄a in hoc p̄fert̄ homi:qꝛ ho
mo vl' rationalis creatura talis foꝛma eſſe nō poteſt
Ad 4m .et 5m Ad aliud dicendū ꝙ homo intelligit̄ de poteſtate
diſpoſitionis ad emundationē/ꝛ nō de poteſtate dā
Ad 6m di vel creandi grām. Ad aliud dicendū ꝙ nihil eſt
ſimile de curatiōe coꝛpoꝝ ꝛ aīaꝝ:qꝛ lapides ꝛ her
be ex virtutibꝫ ꝯſequētibꝫ cōtrarietates cōplexiōes
ſuas habēt ad cauſas moꝛboꝝ coꝛpoꝛaliū:ſed nullā
pōt homo habere talē ꝯparationē ad cauſam moꝛbi
Ad obiecta in ꝯriū ſil'. ſpiritualis:verba aūt nō curāt niſi per inuocationē.
Ad aliud qδ in cōtrariū obijcit̄ dicendū ꝙ oīa il-
la nō pꝛobāt niſi de poteſtate effectiua iuſtificatiōis
ꝛ viuificationis ꝛ nō diſpoſitiua. Et bene cōceditur
ꝙ illā dare nō potuit:nec xp̄o hoī nec alijs:nec etiā po
teſtatē creandi:ꝛ rō huiꝰ expedita eſt in tertio huius
voluminis diſtinctione.xxxiiij.

Arti.V E

An Joānes nouit xp̄m:ꝛ q̄d de eo nouit.

Arg. p̄mo. Einde querit̄ de h̄ ꝙ dicit ibi: [Quid nouit
D Joānes ꝛ q̄d nō nouit.ꝛc̄.vt ſupꝛa.a. Dicit
em̄ Aug.ꝙ nouit eū eſſe agnū tollentē pecca
ta mūdi:ſed nō nouit ꝙ poteſtatē baptiſandi eſſet ſi-
In ꝯtrariū bi retenturus/ꝛ nō alijs daturꝰ. Hieroni.aūt et
Chꝛiſo: ꝯtrariū huic dicūt.ſ.ꝙ nō nouit eū eſſe xp̄m
Solo. ad totū in mūdo natū/ꝛ per moꝛtē ſuā eſſe redēpturū mūdū:
g̈ cōtrarietas videt̄ eſſe inter eos. Sol'o dicēdū ꝙ
vtrumq̄ȝ veꝝ eſt:qꝛ eſt notitia xp̄i ſimplex: ꝛ eſt noti
tia eius in hac vel in illa foꝛma qua venit ad Joānē
ſciuit g̈ ip̄m eſſe natū ꝛ mūdū redēptuꝝ: ſed neſciuit
ꝙ iſte homo qui venit ad eū inter alios fuit xp̄s ante-
q̄ȝ vidit colūbā deſcendentē:ſicut dixerat ei deus in
heremo:ꝛ tunc dixit rabbi:Ego a te debeo baptiſari
ꝛ tu venis ad me. Et huiꝰ cauſam aſſignat Chꝛiſo.
in cōmento dicens ꝙ in iuuentute nouerat eū:ſȝ lō-
go tempoꝛe cōuerſatꝰ in heremo amiſerat imagina-
tionē faciei:ꝛ ideo nō cognouit eū ſub foꝛma venien-
tis ad ſe:ꝛ cognouit eū talē natū eſſe in mundo.

Que fuit ptās baptiſmi quā potuit chꝛiſtus dare ſeruis.

Hic querit̄ q̄ ſit illa poteſtas baptiſmi quā
xp̄s ſibi retinuit ꝛ potuit dare ſeruis. Hec ē
vt plurimi volunt poteſtas dimittēdi pctā ī
baptiſmo:ſȝ ptās dimittēdi pctā que in deo
eſt deus eſt:ideo alij dicūt hāc poteſtatē nō
potuiſſe dare alicui ſeruoꝛū:qꝛ nulli potuit
dare vt eſſet qδ ip̄e eſt:vel vt haberet eſſen-
tiā quam ip̄e habet:cui hoc eſt eſſe qδ poſſe.
Dicūt em̄ ſi hāc potentiā alicui dare potuit:
potuit ei dare creaturas creare:qꝛ nō ē hoc
maioꝛis potentie q̄ȝ illud. Ad qδ dici poteſt
qꝛ potuit eis dare potentiā dimittendi pctā
nō tm̄ ip̄am eandē qua ip̄e potens eſt:ſed po
tentiā creatā qua ſeruꝰ poſſet dimittere pec
cata:nō tamē vt autoꝛ remiſſionis ſed vt mi
niſter:nec tamen ſine deo autoꝛe: vt ſicut in
miniſterio habet exterius ſanctificare:ita in
miniſterio haberet interius mūdare: ꝛ ſicut
illud facit deo autoꝛe qui cum eo ꝛ in eo ope
ratur illud exterius: ita interius mundaret
deo autoꝛe qui eius verbo velut quodā mi-
niſterio vteretur. Jta etiam poſſet deus per
aliquem creare aliqua:nō per eum tanq̄ȝ au
toꝛem ſed miniſtrū cū quo ꝛ in quo operare
tur:ſicut in bonis operibus noſtris ipſe ope-
ratur ꝛ nos:nec ip̄e tm̄ nec nos tm̄:ſed ip̄e no
biſcum ꝛ in nobis:ꝛ tamē in illis agendis mi
niſtri eius ſumus:nō autoꝛes. Jta ergo po- a
tuit dare ſeruo poteſtatē dimittendi pecca-
ta in baptiſmo.i. vt in mūdatione interioꝛi
ſeruus cū domio operaretur:nō ſeruus ſine
domino:nec dominꝰ ſine ſeruo:ſed dominꝰ
cū ſeruo ꝛ in ſeruo:ſicut in exterioꝛi miniſte-
rio dominꝰ operat̄ cū ſeruo ꝛ in ſeruo. Un-
de ꝛ dominꝰ dicitur ſanctificare ꝛ ſeruꝰ: ſed
dominus inuiſibili gratia ſeruus viſibili ſa-
cramento. Unde augu. ſuper Leui. Domi- Aug. ſuper
nus ait:Ego dominus qui ſanctifico. Et de Leui.20.
Moyſe etiā dictū eſt: ꝛ ſanctificabis eū: ſed
Moyſes ſanctificat viſibilibus ſacramētis ꝑ Exodi.9.
miſteriū: dn̄s aūt inuiſibili gratia ꝑ ſpm̄ vbi
eſt totꝰ fructus viſibiliū ſacramentoꝝ. Sine
hac ſanctificatiōe viſibilia ſacramēta nil ꝓ-
ſunt. Si q̄s h̄ meliꝰ apire poterit nō inuideo

An xp̄s homo habuit ptātē dimittēdi pctā. Arti.VI. F

Einde queritur de hoc ꝙ dicit ibi: [Jta g̈ po
D tuit dare.ꝛc̄.lr̄a a. Videt̄ g̈ ꝙ xp̄s hō habuit Arg. p̄mo.
poteſtatē dimittendi pctā:qꝛ Mar.9.dicit̄:
Ut aūt ſciatis qꝛ filiꝰ hoīs habet poteſtatē in terra

dimittēdi pctā:fili⁹ cū hoīs eſt xp̄s ſm humanā na
2a turā:ḡ videt̄ ꝙ etiā alijs homī poteſt ꝯferre. Itē in
tertio libro ſupra diſtin.viij.habitū eſt ꝙ xp̄s ſm hu
manā naturā:eſt redēptor:ſed redimere non potuit
niſi pctm̄ dimitteret̄:ḡ videt̄ ꝙ ipē ſm hanc naturā
3a peccata dimittere potuit. Itē plus eſt redimere ꝙ̄
creare:vt dicit Augu.ſi ḡ no potuit redimere ſm hu
manā naturā:potuit etiā ſm eā creare gratiā q̄ iuſtifi
In ꝯtrariū cat̄ hō. Sed cōtra dicit Bern.ꝙ grā nō eſt ab ho
pmo eſt rō mīe xp̄o:ſed ſolū a deo:ḡ nō potuit habere poteſtatē
mūdandi animā:ſed ſepe ſupra ꝓbatū eſt ꝙ creare eſt
actus infinite potentie:⁊ ſolius omnipotētie diuine
Chriſtus aūt ſm hominē nō fuit ſuſceptibilis illius
Sol'o. poteſtatis ꝙ iuſtificaret aīas interi⁹. Sol'o qua
ſi oēs dicūt ꝙ xp̄s ſm hoīem nō fuit ſuſceptibilis il
Ad primū lius poteſtatis. Ad id ḡ qđ ꝯtra obijcit̄ dōm ꝙ fi
lius hoīs ꝓbare ibi voluit ſuā deitatē:⁊ ideo hoc con
Ad alia. uenit filio hoīs in quantū de⁹ eſt. Ad aliud dōm ꝙ
redēptor eſt de⁹/⁊ hoī attribuit̄ baptiſm⁹:q2 in hu
mana natura ꝑtulit paſſiōes/quib⁹ pro nobis ſatiſfe
Queſtiun- cit. Si aūt querit̄ q̄ fuit ptās quā dedit ei pater ꝑ
cula. alijs:dōm ſm doctores ꝙ illa fuit poteſtas excellen
Sol'o. tie ad actū.ſ.vt ſolueret ſine officio clauiū tanꝙ̄ dn̄s
vniuerſe eccleſie.Chriſtus eñ nō legit̄ recepiſſe ordi
nē ſed dediſſe:nec habuiſſe poteſtatē ad menſurā ſed
ad oīa:⁊ hec poteſtas excellentie data eſt xp̄o q̄ alijs
in virtute clauiū ⁊ ordinis ⁊ limitata eſt ⁊ tradita.

Di. VI.

Quibus liceat baptiſare.

Quib⁹ eſt collata poteſtas baptiſandi.

Nunc quibus liceat ba-

n ptiſare addam⁹:de hoc Iſidorus ait
Iſidor⁹ i libro de officijs:⁊ habetur de cōſe. di.4a ꝯſtat.
Cōſtat baptiſmū ſolis ſacerdotib⁹ eſ
ſe traditū eiuſꝗ miniſteriū:nec ipſis dyaco
nibus implere eſt licitū abſꝗ ep̄o vel p̄ſbyte
ro:niſi his procul abſentib⁹ vltima languo
ris cogat neceſſitas: qđ etiā laicis fidelibus
De cōſe.di.4a.ca.mu. permittit̄.Ex cōcilio Charthaginēſi quinto
Itē mulier ꝗuis ſctā baptiſare non p̄ſumat:
niſi neceſſitate cogente.De illis ꝟo q̄ ab he
a reticis baptiſant̄ vtrū rebaptiſandi ſint que
ri ſolet:Ad qđ breuiter dicim⁹ q2 q̄cūꝗ ſit q̄
baptiſet ſi ſeruatur forma a xp̄o tradita ver̄
baptiſmū dat:⁊ iō q̄ illū ſumit nō debet reba
Beda i homel.⁊ habetur de cōſe. di.4a.cap. ſiue. ptiſari. vñ Beda:Siue heretic⁹ ſiue ſciſma
ticus ſiue facinoroſus quiſꝗ in cōfeſſiōe ſctē
trinitatis baptiſet:nō valet ille qui baptiſa
tus eſt a bonis catholicis rebaptiſari ne con
feſſio ⁊ trinitat' inuocatio videat̄ annullari
Aug. ad q̄ſtiōes Oroſij.et habet̄ de cōſe. di.4a.cap. ꝗuis. Itē Aug.Quāuis vnū ſit baptiſma ⁊ hereti
cor̄.ſ.eor̄ qui in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti
baptiſant ⁊ eccl'ie catholice: tñ q̄ foris eccle
ſiā baptiſant̄ nō ſumūt ad ſalutē baptiſmū:
ſed ad ꝑniciē habētes formā ſacramēti:vir
tutē aūt eius abnegātes ⁊ iō eccl'ia nō eos re
baptiſat: q2 in noīe trinitatis baptiſati ſunt:
⁊ ipā eſt forma ſacramēti. Item rebaptiſare
hereticū q̄ hec ſanctificatiōis ſigna ꝑceperit
oīno peccatū eſt:catholicū ꝟo imaniſſimū
ſcelus eſt.Ex his aperte colligit̄ ꝙ qui etiam
ab hereticis baptiſati ſunt:ſeruato characte b
re chriſti rebaptiſandi nō ſunt:ſed tm̄ impo
ſitione manus recōciliandi vt ſpm̄ſctm̄ acci
piant:⁊ in ſignū deteſtationis hereticorum.
Sunt tñ nōnulli doctor̄:vt Ciprian⁹ ⁊ alij Opinio q̄rundam
quidā qui dicere vident̄ ab hereticis nō poſ
ſe tradi baptiſmū:⁊ eos eſſe rebaptiſandos
cū veniūt ad eccleſiā qui ab illis dicunt̄ ba
ptiſati.Sed hoc de illis ver̄ eſt qui extra for
mā eccleſie baptiſare preſumūt.Ciprian⁹ tñ
ibi a ꝟitate deuiaſſe videt̄:q̄ ait de heretico
Quō ſanctificare aquā pōt cū ipſe immūd⁹
eſt:⁊ apud quē ſpūſſctūs nō eſt cū dn̄s dicat
in lege:Quecūꝗ tetigerit immūdus immū Num.19.
da erūt:quis pōt dare qđ ipē nō habet.Hoc
ergo ex ignorantia eū dixiſſe Aug.innuit di
cens:Martyrē Ciprianū glorioſum q̄ apud Aug.ꝺ vnico baptiſm.
hereticos vel ſciſmaticos datū baptiſmū no
lebat cognoſcere:dum eos nimis deteſtaret̄
tanta eius merita vſꝗ ad triumphū marty
rij ſecuta ſunt:vt ex charitatis qua excelle
bat luce obumbratio illa fugaret̄:⁊ ſi q̄d pur
gandū erat paſſiōis falce tolleret̄.Nec nos
qui baptiſmi veritatē ⁊ hereticor̄ iniq̄tatē
agnoſcim⁹:ideo Cipriano meliores ſum⁹:ſi
cut nec petro: q2 gētes iudaizare nō cogim⁹

Hieronymus ſuper epiſtolā ad Romanos.

Hoc etiā ſciendū eſt ꝙ licet ter immergat̄ ꝓ De cōſe.di.4a. eodem modo.
pter miſteriū trinitatis:tñ vnū baptiſma re
putat̄. Illud etiā ignorandū nō eſt ꝙ in ma Ꝙ nullus in materno vtero baptiſat̄ de cōſe.di.4a. q̄ in materno
terno vtero null⁹ baptiſari pōt etiā ſi mater
baptiſet̄.vñ Iſidorus:Qui in maternis vte
ris ſunt baptiſari nō poſſunt:q2 q̄ natus ad
huc ſm Adā nō eſt:ſm xp̄m non pōt renaſci:
neꝗ regeneratio in eū dici poteſt:quē gene
ratio nō p̄ceſſit. Itē Aug. Nō pōt quiſꝗ re Auguſt. ad Dardanū ꝺ ioāne bap.
naſci anteꝗ natus ſit.Si ꝟo opponit̄ de Hie
remia ⁊ de Ioāne baptiſta qui ab vtero ſcti Hiere.1. et Luce.1.
ficati legunt̄:qđ etiā de Iacob quidā putāt
Dicim⁹ ſi ſctificatio ibi accipit̄ interior emū
datio in miraculis diuine potētie eſſe habē
dū:vt Aug.ait ambigue ſup hoc loquēs.Si
vſꝗ adeo inq̄t i illo puero accelerat⁹ ē vſus
ratiōis ⁊ voluntatis:vt intra materna viſce
ra iam poſſet agnoſcere ⁊ credere qđ in alijs
paruulis expectat etas vt poſſint in miracu
lis habendū eſſe diuine potētie nō ad huma
ne trahendū exemplū nature. Nā qñ voluit Num.22.
deus etiā iumentū locutū eſt. Idē de Hiere
mia legit̄:Priuſꝗ exires de vētre ſctificaui Hiere.1.

te. Illa tñ ſanctificatio qua efficimur tēplū
1 Cor. 3. dei nõ niſi renatorū eſt. Niſi eñ q̄s renatus
Joh. 3. fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſancto nõ pōt intrare in
regnū dei. Nemo aūt renaſcit̄ niſi pri⁹ naſca
tur. Vñ illa ſanctificatio poteſt ſm̄ predeſti
natione ̄ accipi. Ecce videt̄ dubitāter loqui
q̄ etiā in eodē dicit: Nõ dictū eſt q̄ credidit
Luce. I. infans in vtero ſ; exultauit: nec eliſabeth di
cit exultauit ī vtero meo. Et potuit eſſe hec
ſanctificatio tante rei a maiori cognoſcēde
indiciū nõ a paruulo cognite abſq; aſſertio-
ne. De hac ſanctificatōe loquitur nõ diffini
ens qualiter intelligēda ſit illa ſanctificatõ
an ſit ſignū future rei an veritas iuſtificatio
nis p ſpiritū facte. Sed meli⁹ eſt vt dicamus
illos p̄ter cõem legē in vteris iuſtificatos:
⁊ gratia p̄uentos: dimiſſis oīb⁹ pctīs: qđ eti
am multis ſctōꝝ teſtimoniȷ̄s edocet̄.

Si baptiſmus ſit verbis corru pte prolatis.

Queri etiā ſolet ſi corrupte ꝓferant̄ verba
illa an baptiſm⁹ ſit. De hoc Zacharias Bo-
nifacio ſcribit: Retulerūt mihi nuncȷ̄ tui q̄
fuerit ſacerdos ī eadē prouincia: qui latinā
linguā penitus ignorabat: ⁊ dum baptiſaret
neſci⁹ latini eloquȷ̄ infringens linguā dice-
ret: baptiſo te in nomine patria ⁊ filia ⁊ ſpiri
tuſſctā ⁊ ꝓpter hoc cõſideraſti rebaptiſare.
S; ſi ille q̄ baptiſauit nõ errorē inducēs vel
hereſim: ſ; p ſola igrātia romane locutiōis ī
fringendo linguā baptiſans dixiſſet: nõ poſ
ſum⁹ cõſentire vt denuo baptiſet̄.

Vnc q̄bus liceat baptiſare addam⁹ ⁊c̄.
n In hac vltima pte de baptiſmo agit ex
pte baptiſant̄. Et diuidit̄ hec diſtinctio
in duas ptes. In q̄rū p̄ma tangit quiq;
qōes circa baptiſantes ⁊ baptiſandos. In ſcđa aūt
pte agit de ſacramētalib⁹ ibi [Porro cuncti ad ba-
ptiſmū venientes ⁊c̄.] In prima harū (vt dictū eſt)
q̄nq; ſunt qōes. ſ. de poteſtate baptiſantiū. Scđa ē
vtrū in matris vtero habitū gratie baptiſmalis ali
quis ꝯſequet̄: ibi [Hoc etiā ſciēdū q̄ in materno vte
ro ⁊c̄. Tertia eſt de corruptiōe verboꝝ et ignorātia
lingue ibi [Queri etiā ſolet ſi corrupte ⁊c̄.] Quarta
eſt de hoc q̄ dubitat̄ an ſit baptiſm⁹ ibi: [Preterea
ſciendū q̄ illi de q̄b; nulla exiſtūt indicia ⁊c̄. Quin-
to de iocoſe baptiſatis ibi [Solet etiā queri de illo
qui iocans ⁊c̄.] Etiā ibi adiungunt̄ aliqua de intē-
tione baptiſantiū ⁊ de tpe baptiſmi.

Arti. I
A

An q̄libet pōt eſſe miniſter eccleſie.

Arguit̄ primo q̄ non ¶ Incidit aūt dubiū circa primā ptē/ vtrū miniſter
baptiſmi ſit quilibet ſicut in littera dici videt̄. Vide
tur aūt q̄ non: q̄ baptiſm⁹ eſt ſacramentū eccleſie:
ſed ſacramēta eccl'ie cõmittunt̄ diſpenſationi mini-
ſtroꝝ eccleſie: ergo et baptiſmus; cū igit̄ miniſtri ec-
cleſie nõ ſint niſi prelati/ videt̄ q̄ nõ habeant pote-
ſtatē baptiſandi niſi ſoli prelati. Itē inter ſacramē- 2º
ta eſt vnū qđ eſt ſacramentū ſacramētoꝝ. ſ. ordinis
ergo videt̄ q̄ amminiſtratio oīm alioꝝ ptinet ad or-
dinatū: non ergo ad quemlibet vt videt̄ in lr̄a dici.
Item Matth. in fine nõ miſit xp̄s niſi apl'os ⁊ di 3º
ſcipulos ad baptiſandū: ḡ videt̄ q̄ nõ habēt ptātem
baptiſandi niſi ſucceſſores illoꝝ: hi aūt ſunt plati: ḡ
videt̄ q̄ nõ debeat baptiſare niſi prelat⁹. Itē nõ 4º
eſt ptās niſi a deo vt đr Roñ. 13. que aūt a deo ſunt
ordinata ſunt: ḡ videt̄ q̄ ſub ordine illo cadit baptiſ
mi ptās/ nullus aūt actus ordinat⁹ ex poteſtate ali
qua cõmittit̄ om̄ib; indifferent̄: ḡ nec act⁹ baptiſan
di: ergo nõ quilibet pōt baptiſare vt videt̄. Item 5º
apl's dicit q̄ ſicut in vno corpe ml'ta membra habe- Ro. 12.
mus/ om̄ia aūt corporis membra cū ſint multa nõ
eundē actū habēt/ ita multi vnū corp⁹ ſum⁹ in xp̄o
ergo ſicut ē in corpe naturali/ ita debet eſſe ī corpore
miſtico/ ſed in corpe naturali in vno membro dige-
rit̄ nutrimentū ⁊ trāſmittit̄ ad alia qđ nõ immedia
te dat̄ ſingulis: ergo ſil'r debet eſſe in corpore miſti-
co: ergo determinati erūt miniſtri per quos dat̄ ba
ptiſm⁹ ⁊ gratia baptiſmalis/ ⁊ nõ quilibet erit ba-
ptiſans vt videt̄. S; cõtra hoc eſt qđ đr in littera In ꝯtrariū p̄mo
Itē q̄ baptiſm⁹ eſt ſacramentū neceſſitatis: et ſi 2º
quibuſdā cõmitteret̄ cū illi nõ poſſint eſſe ꝓximi oī-
bus multos cõtingeret piclitari qđ eſſet contra dei
miam ⁊ ꝓuidentiā eccl'ie: ergo ptās baptiſandi de-
bebat oībus cõmitti. Sol'o dōm q̄ eſt ptās et cõ Sol'o
miſſio ptātis. debita poteſtas eſt in eo q̄ habet ptātē
ex ordine/ ⁊ autoritatē ſiue iuriſditionē ex autorita-
te ⁊ idoneitate ex vite merito/ ⁊ talis ſol⁹ eſt digne ⁊
vere miniſter/ ille aūt q̄ h; ordinē ⁊ iuriſditõnē ⁊ nõ
vitā vere q̄dē miniſter eſt/ ſ; nõ idonee vel digne ⁊ h̄
modo ꝓcedūt rõnes primo inducte. S; ꝓpter neceſ
ſitatē hui⁹ ſacramēti ⁊ modū culpe cõtra quā eſt ac-
cipit illud ſacramentū amminiſtrationē a quocūq;
et neceſſitas eſt a generalitate periculi ſicut dictū ē
in obȷ̄ciendo/ ſ; mod⁹ culpe eſt originalis ꝓ quo ſa-
tiſfecit xp̄us quo ad ſe/ ⁊ ſufficit fides aliena vt va-
leat baptiſat̄ illa ſatiſfactio. Hec aūt fides pōt eſſe
ꝓſtata in actu cuiuſcūq;/ ⁊ iō tpe neceſſitat̄ quili- Ad q̄ttuor
bet pōt baptiſare. Dōm ergo ad primū/ ſcđm/ ter primo obie
tiū ⁊ quartū q̄ hoc verū eſt quo ad ordinē ex iuriſdi- cta.
tione ⁊ idoneitate/ ſ; aliud reformat pactū in baptiſ
mo vt dictū eſt. Ad aliud dicendū q̄ gratia q̄ ē nu Ad 5m
trimentū corporis miſtici quo ad vitā ſpūalē imme-
diate a deo dat̄ cuilibet membro/ ⁊ iō quo ad hoc nõ
eſt ſil'e ſed eſt q̄dā vtilitas in gratȷ̄s exterioribus que
ſunt ad bene eſſe/ vt ꝓphetia: ſcīa et hmōi: et quo ad
illas eſt ſil'e inter corpus miſticū ⁊ naturale/ ⁊ talis
gratia eſt ordo ptātis ⁊ iuriſditiōis. Et iō in talib⁹
gratȷ̄s vnū membrū miſtici corpis recipit ab alio.

An hereticus poteſt baptiſare.

Arti. II.
B

Einde querit̄ de hoc qđ dicit̄ ibi: [De illis
d vero q̄ ab hereticis baptiſati ⁊c̄. ſ a Videt̄ Arg. primo q̄ non
eñ q̄ hereticus nõ poſſit baptiſare. Dicit eī
pſ. Paſſer inuenit ſibi domū et turtur nidū vbi re- Pſ. 83.
ponat pullos ſuos: ergo extra domū nõ eſt repoſitō
pullorū/ conſtat aūt q̄ hereticus eſt extra domū: er-
go nõ reponit pullos eccl'ie/ ergo nõ baptiſat. Itē 2º
Leui. 15. Quicquid tetigerit immund⁹ immundū
erit. Et hec autoritas inducit̄ in lr̄a: ergo videtur q̄
non baptiſat. Item Apocal'. 21. Vidit Johes hie 3º
ruſalē terreſtrē deſcendentē a celeſti: ergo q̄ a celeſti

nõ deſcendit non eſt de terreſtri hieruſalē.i. de eccle
ſia militante: ergo videtꝫ ꝙ cum eccleſia malignan-
tiū hereticoꝝ nõ deſcendat ſm ordinē a celeſti ꝙ ni-
4o hil cõferat in terreſtri. Item ſtomach⁹ vł epar eie
ctum extra corp⁹ hominis in nullo actu põt ſubſer-
uire membris remanentib⁹/ ſed heretic⁹ eſt ſicut mē
brū eiectum extra corp⁹: ergo in nullo ſubſeruit cor
pori miſtico: ergo nõ põt conferre caracterē baptiſ-
5o malē. Item Dyo⁹ loquens de caractere ſacramē
tali dicit ꝙ datꝫ accipienti a ierarcha. Ierarcha con-
ſtituit⁹ eſt in ſacro ordine in eccleſia/ ꝛ talis nõ eſt he
retic⁹: ꝫ videtꝫ ꝙ ipſe ſacralē caracterē conferre non
6o poſſit. Pꝫ eſt queſtio donati quā Aug⁹ mouet in li-
bro cõtra donatū ſic/ nullus generat filios eccleſie
niſi per ſacramēta q̄ ſunt intra eccleſiā/ Donat⁹ ge-
nerat filios eccleſie/ ſicut dr in lr̄a ꝙ ſi hereticus ba-
ptiſat baptiſatū eſt: ergo ꝑ ſacramenta que ſunt in-
tra eccl'iam/ generat aūt ꝑ ſacra donat⁹: ꝫ donat⁹ ē
7o intra eccl'iam: ꝫ nõ eſt hereticus ab eccl'ia pciſus vt
videtꝫ. Pꝫ ad eccl'ie generationē exigitꝫ eccleſie vte
rus/ nõ eſt aūt idem vterus eccleſie ꝛ vterus cõuen
ticuloꝝ hereticoꝝ: ergo videtꝫ ꝙ q̄ in cõuenticulis
In ꝯtrariū hereticoꝝ ſacramenta ſuſcipiūt nõ accipiūt caracte
primo rem. Sed contra hoc eſt qcq̄d dicitꝫ in littera p̄ter
2o autoritates Cipriani. Item Iohanni dictū eſt/ vt
habitū eſt in p̄miſſis ꝙ hic eſt q̄ baptiſat: ergo a quo
cunqꝫ dicatꝫ forma verboꝝ preſcripta in debita ma
teria ſemꝑ de⁹ baptiſans eſt intrinſecus: ergo im-
primitꝫ caracter: qꝛ conſtat ꝙ gratia nõ cõfertꝫ in ba
ptiſmo quē confert hereticus qui ſcitꝫ eſſe preciſus ſi
Solo. baptiſat adult⁹ q̄ nouit eū eſſe extra eccl'iam. So
lutio dicendū ꝙ quicunqꝫ baptiſat intendens ꝛ ſer-
uans formā eccl'ie ſiue ſit hereticus ſiue non ipſe con
fert caracterē baptiſmalē admimus ſicut ſupra ha-
bitū eſt de inducentib⁹ xp̄m vſqꝫ ad ſacramenti ſuſce-
Ad p̄mum ptionē. Ad primū autē qd̄ contra obijcitꝫ dicendū
ꝙ nid⁹ eccleſie eſt forma ſacramentoꝝ/ ꝛ nõ ſunt he-
reticoꝝ nidi illi/ ꝛ ideo cū in eis reponunt ſuos pul-
los reponūt nõ extra eccleſiā ſed in ea/ ꝛ ſi poſtea cõ-
Ad 2m culcantꝫ a diabolo hoc nõ eſt ꝓpter impfectionem ſa
cramentoꝝ/ ſed poti⁹ ꝓpter pnitiem fictionis. Ad
aliud dicendū ꝙ hoc intelligitꝫ de tactu q̄ eſt ſimilis
tactui phiſico: vt ſi in tactu imitetꝫ tactum ſm quā-
titatē tangentis/ hoc eſt ꝙ hereticus tangat ad imi-
tationē hereſis/ ſic eīm verū eſt ꝙ ipſe immund⁹ erit
qui tangitꝫ/ ſed qn̄ heretic⁹ tangit in forma ſacramē-
toꝝ eccleſie aſſimilatꝫ tactus iſte ſicut leproſo haben
ti manus inuolutas in panno candido mūdiſſimo/
Ad 3m ꝛ ideo immūdare nõ potenti. Ad aliud dicēdum
ꝙ licet ritus hereſis ꝛ cõuentio ab eccleſia triūphā-
ti nõ deſcendit/ tn̄ vſurpat hoc qd̄ ab eccleſia trium-
phante deſcendit quādo vſurpat eccl'ie ſacramenta.
Ad 4m Ad aliud dicendū ꝙ nõ eſt ſimile: qꝛ heretic⁹ non
in toto eſt extra eccleſiā: qꝛ vſurpat actū membri in-
terioris ꝛ miniſteriū qn̄ accipit formā ſacramento-
rū eccleſie/ vñ nõ in omnib⁹ eſt ſimile de dependen-
tia membroꝝ ſpiritualiū adinuicē/ ꝛ de dependen-
tia membroꝝ corporaliū ad inuicē/ vt dictum eſt in
Ad 5m anteriori queſtiõe. Ad aliud dicendū ꝙ Dyo⁹ lo-
quitꝫ de miniſtro ſm ordinē poteſtatꝭ ꝛ autoritatem
amminiſtrationis ꝛ idoneitatē ad actū/ ꝛ ille eſt q̄ cõ-
pletū habet miniſteriū ad ſalutē ſuam/ ꝛ nõ intelli-
Ad 6m gitꝫ ꝙ aliter nõ poſſit imp̄mi caracter. Ad aliud re
ſpondet Aug⁹ ꝙ donat⁹ nõ generat ꝑ hoc qd̄ eſt ex-
tra/ ſed ꝑ hoc qd̄ eſt intus: qn̄ ſeruat formā eccleſie cõ
ferendo ſacramenta: ꝛ ideo nõ ſequitꝫ ꝙ ipſe ſit intus
ſed poti⁹ ꝙ ipſe ſit extra/ ꝛ generet ꝑ hoc qd̄ eſt int⁹. Ad 7m
Ad aliud dicendū ꝙ eccleſia ſm Aug⁹ ſemen be
nedictū ſuſcipit ex ſemine viri ſui chriſti/ ꝛ hoc qn̄qꝫ
per vterū propriū vt Rachel ꝛ Lia/ ꝛ quandoqꝫ per
vterū ancille/ vt in ancillis rachel ꝛ lie/ que pepere
runt ſuper genua earū: ꝑ quas ſignificantꝫ heretici
vtentes forma eccleſie in cõferendis ſacramentis/
quādoqꝫ aūt in vtero ꝓprio perit ſemen ſicut eſau re
probat⁹ eſt/ qn̄qꝫ in vtero ancille ſicut Iſmael repro
batus eſt: ꝑ quos ſignificantꝫ falſi chriſtiani ꝛ here-
tici in forma hereſis ꝛ nõ eccleſie baptiſantes. Et ꝑ
hoc patet ſolutio ad totum.

An caracter eſt ē i aliquo genere ꝛ in q̄ genere ꝛ ſi in gn̄e q̄litatis in qua ſpecie. Arti. III. C

Einde queritꝫ de hoc qd̄ dicitꝫ ibi: [Serua-
D to caractere chriſti ꛿c. vbi ſ.b Gratia enim
illius inducenda eſt hic queſtio de caractere
baptiſmali. Et quia ſcientia de caractere facilior eſt
ſi de eo hic diſputetꝫ in genere: ſcꝫ confeſſionis ꝛ or-
dinis/ ꝛ ideo faciem⁹ de caractere diſputationē ge-
neralem. Queratꝫ igitꝫ de caractere trib⁹ viis ſcꝫ in
ſe et ex parte effect⁹/ ꝛ ex pte ſuſcipientis: qm̄ ex par
te dantis idem eſt querere de dante caracterem ꝛ de
dante ſacramentū/ ꝛ hoc iam habitū eſt. De caracte
re aūt in ſe querantꝫ quinqꝫ: ſcꝫ in quo genere ſit/ ꝛ q̄d
ſit diffinitiue/ ꝛ que ꝛ quot ſacramenta imprimant
caracterē/ ꝛ quarto de numero ꝛ ordine caracterū/ ꝛ
quinto de cõparatione ſacramentoꝝ chriſti ad cara
cterē beſtie. Ad primū ꝓceditꝫ ſic/ fere ab omnib⁹ Arg. p̄mo
dicitꝫ ꝙ caracter ſpiritualis ſit qualitas. Obijcitꝫ
ergo ſic: Nihil eſt in genere qd̄ nõ ſit in aliqua eius
ſpecierū/ caracter eſt in genere qualitatꝫ/ ergo eſt in
aliqua ſpecierū/ aut ergo eſt habit⁹ et diſpoſitio/ aut
naturalis potentia vł impotētia/ aut paſſio vel paſ-
ſibilis qualitas aut forma vł circa hoc aliq̄d ꝯſtans
figura: ꝛ omēs he ſpecies opinionē habuerūt circa
materiā iſtam. Videtꝫ aūt ꝙ nõ ſit habit⁹ vel diſpo Arg. ꝙ non
ſitio: qꝛ dicit Aug. i li. de bono ꝯiugali ꝙ habit⁹ ē q̄ ſit habitus
quis aliquid agit cum temp⁹ ſit: ergo omīs habit⁹ p̄o
eſt ad actū aliquē potētie in qua eſt/ caracter aūt nõ
eſt ad actū potentie: ſed ad diſtinctiõē vł cõſignatio
nē vel vtrunqꝫ/ ergo videtꝫ ꝙ nõ ſit habit⁹ vel cõpo-
ſitio. Itē habit⁹ anime eſt naturalis aut infuſus 2o
aut acq̄ſit⁹. Natural' vt habit⁹ viſus in potentia vi
ſiua: infuſus aūt vł acquiſit⁹ diuidi cõſueuit in ſciē
tiam ꝛ virtutē: caracter autē nec eſt ſcientia nec vir-
tus/ cū igitꝫ nõ ſit habit⁹ naturalis nõ erit habit⁹ vt
videtꝫ. Sed cõtra hoc videtꝫ eſſe qd̄ dicit phus/ ꝙ In ꝯtrariū
tria ſunt in anima. ſ. paſſiones/ potētie ꝛ habit⁹: cõ- ꝙ ſit hit⁹:
ſtat aūt ꝙ caracter nõ eſt paſſio: ꝫ ſi eſt in aīa eſt habi
tus vt videtꝫ. Videtꝫ aūt ꝙ etiā nõ ſit natural' potē Arg. ꝙ non
tia vel impotētia. Naturalis eīm potētia vł impotē ſit natural'
tia cauſatꝫ a naturalib⁹ cauſis/ ſicut q̄dam dicunt ꝙ potētia p̄o.
naturalis potētia cauſatꝫ a victoria forme ſuꝑ mate
riā/ ꝛ naturalis īpotentia ab impfectõe victorie eiuſ-
dem ſicut durū naturalē potentiā habet ad nõ ſeca-
ri et molle eiuſdē impotentiā. Conſtat autē ꝙ a tali
cauſa nõ cauſatꝫ caracter/ ꝫ nõ eſt naturalis potētia
vel impotentia/ licet hoc quidā dixerūt. Item na 2o
turales potentie ꝯſequuntꝫ naturā/ caracter aūt nõ
ꝯſequitꝫ naturā/ ꝫ nõ eſt in ſpecie potētie naturalis.

Arg. ꝙ nõ ẽ paſſio ꝑmo — Uidet̃ etiã ñõ eſſe in paſſione vel paſſibili quali-
tate q̃m̃ hec ẜm ph̃m aut eſt infuſus in aĩam ſenſi-
bilẽ ſicut ſunt obiecta ſenſuum aut illata in ſenſu vel
ſenſibili aĩe vt delectatio ꝛ triſticia/cõſtat aũt ꝙ ca
racter circa aĩam intellectualẽ eſt: ğ nõ eſt paſſio vł
2° paſſibilis qualitas/lꝫ hoc etiã q̇dam dixerint. Jtẽ
videt̃ ꝙ nõ ſit forma vel circa hoc aliq̇d cõſtãs figu-
ra:qꝛ illa ẜm ph̃m non eſt in ſpũalibꝫ ſed in quantis
Figura em̃ eſt ſupꝰficies vna vł pluribꝫ lineis cõten
ta ſiue terminata/nihil aũt taliũ cõuenit ſpũali na-
ture: ğ nec caracter in ſpecie illa eſt vt videt̃ cũ ſit tm̃
Solꝰo aliquorũ — in ſpũali natura. Propter hoc q̇dam dixerunt ꝙ
etiã in ſpũali natura eſt ſpũalis quantitas/ꝛ ẜm il-
Pꝛĩa rõ cõtra illã ſolutionem. — lã attendit̃ caracter. Sꝫ hoc ridiculũ videt̃ multis
rõnibꝰ/quarũ vna eſt ſpũalis quantitas virtutꝭ at
tendit̃ penes intentionẽ virtutis ad actũ: hec aũt in
tentio nõ mutat genꝰ: ğ quãtitas virtutis nõ dicit
aliquid in quo ſaluet̃ rõ figure: qꝛ illa non ſaluat̃ ſi-
2ª ne quãtitate cõtinua. Jtẽ omnis figura attendit̃ pe
nes vltimũ ad h̃ terminatũ/ virtꝰ autẽ lꝫ diffiniat̃ ꝑ
vltimũ potẽtie nõ tñ diffinit̃ ꝑ vltimi terminatõnẽ:
ergo videt̃ ꝙ quãtitas virtutꝭ nõ põt habere rõnẽ
3ª figure/ꝛ ſic nõ eſt caracter figuralis vel forma circa
hoc aliquid cõſtans. Jtẽ ſi virtus terminet̃ in vl
timo nõ eſt ille terminꝰ ambiens ſubſtãtiã virtutis
intra/ſꝫ potiꝰ vltimũ in qḋ põt ex parte obiecti in qḋ
agit virtus/ſic̃ virtꝰ herculis põt in triginta quos
vincit/figura aũt eſt terminꝰ ambiens ſubſtãtiã ter
minati claudẽdo intra ſe: ğ et ſi virtus terminꝰ potẽ
tie dicat̃ ille terminꝰ equoce dictꝰ eſt ad terminũ fi-
gure: ğ caracter ſi eſt in quantitate virtutꝭ nõ tñ eſt
4ª de rõne figure. Jtẽ virtꝰ eſt terminꝰ potẽtie termi
natꝰ ad vltimũ/figura aũt ẜm rõnem figure eſt ter
minꝰ terminãs vltimũ/ ğ terminꝰ in rõne figure ꝛ
in rõne virtutꝭ dicet̃ equiuoce/ꝛ ita ſolutio illa nłła
Solꝰo aliorũ ad hoc ſecundo. — eſt quã quidã poſuerũt/ ꝛ quã fere om̃s ſunt ſecuti.
Jdeo quidã aliȷ̃ accipiẽtes verbũ ph̃i qḋ dicit in ꝑ̃
dicamẽtis/ fortaſſis aũt ꝛ aliȷ̃ apparebũt qualitatꝭ
modi/dicũt ꝙ caracter eſt qualitas extra quattuoꝛ
ſpẽs qualitatis: qꝛ Ariſtot. innuit ꝙ alie ſunt ſpẽs
Arg. ꝯ̃ illaꝫ ſolꝰem ꝑmo. — qualitatis. Sed ꝙ hoc nihil ſit facile ꝓbat̃: lꝫ em̃
om̃is forma pꝛedicet quale/nõ tñ om̃is forma eſt in
pꝛedicamẽto q̃litatis ẜm rem/ ſꝫ forma realiter ens
in ꝑ̃dicamẽto qualitatꝭ nõ excedit q̃ttuoꝛ ſpecies ip
ſius: ğ patet ꝙ nihil eſt qḋ iſti dicunt: qꝛ ſi realit̃ eẽt
qualitas opoꝛteret ꝙ eſſet in aliqua ſpecie qualita-
Arg. ꝙ ſit i relatione. — tis. Uidet̃ aũt eſſe in relatiõe: ad aliq̇d eĩ ſunt quo
rũ hoc ip̃m eſſe qḋ ſunt ad aliud ſunt/ſꝫ caracteris ſi
cut ꝛ ſignaculi vel ſigni hoc ip̃m eſſe qḋ eſt ad aliud ẽ
ergo eſt in ꝑ̃dicamento relatiõis ꝛ nõ qualitatis/ vt
Queſtiũcula. — videt̃. Sꝫ quia hoc ab om̃ibꝫ bene intelligẽtibꝫ cõ
cedit̃/querat̃ vtrũ eſſe relatiui fundet̃ ſuꝑ aliq̇d ali-
Arg. ꝑmo ꝙ ſic. — ud vel nõ: Uidet̃ aũt ꝙ fundet̃ in aliqua alia natu
ra: qꝛ dicit Augꝰ ꝙ om̃e relatiuũ eſt etiã aliq̇d aliud
pꝛeter relatiuũ: vt pater eſt ſubſtãtia in qua eſt rela-
2° tio. Si ergo caracter eſt relatiuũ/videt̃ etiã eſſe ali-
q̇d aliud ꝑ̃ter relationẽ in quo fundet̃ relatio. Jteꝫ
caracter vt dicũt mg̃ri cõſignat nos trinitati increa
te ꝑ quandã aſſimilationẽ/ ſilꝰitudo aũt eſt rerũ diffe
rentiũ eadẽ qualitas: ergo videt̃ ꝙ fundet̃ in aliq̃
Solꝰo. qualitate quecunqꝫ ſit illa. Solꝰo dicendũ videt̃
ſine pꝛeiudicio ꝙ caracter ẜm eſſe qḋ impoꝛtat nõ di
cit ens in pꝛedicamento relatiõis/ ſicut paternitas
Eſt em̃ duplex relatiuũ. ſ. ipſum qḋ ad aliḋ eſt ꝛ di-
cit̃ vt pater ꝛ accidẽs qḋ abſolute ꝛ in abſtractione
ſignificat vt paternitas/ꝛ hoc dicit modũ diſpoſitio
nis quo relatiuũ dꝛ ad aliquid ita caracter eſt etiaꝫ
ad aliquid ꝛ caracteriſatũ. Ad hoc aũt qḋ vltimo — Ad vltimã
querit̃ opoꝛtet pꝛimo rñdere. ſ. vtrũ fundet̃ ſuꝑ̃ po- — queſtionẽ
tẽtias imaginis nudas ex ipſa ſuſceptiõe baptiſma-
tis vł habeat a materia qualitatẽ ſubiectã. Dõm ꝙ
vtrũqꝫ dicit̃ a diuerſis/ſed tñ ꝓbabiliꝰ videt̃ ꝙ ha-
beat a materia q̃litatẽ ſubiectã in qua fundet̃/ꝛ hãc
puto eſſe habitũ quendã luminis ſpũalis qḋ ſe ha-
bet ad modũ habilitatis ad fidẽ ꝛ ad gratiaꝫ ꝑ lucẽ
ꝛ caloꝛẽ ſpũales vt lux habilitet ad fidem ꝛ caloꝛ ad
moꝛes. Et ẜm hanc reſponſionẽ opoꝛtet pꝛimo ob — Ad obiecta
iectis reſpondere/dõm ꝙ caracter fundat̃ in habitu — de habitu
ſicut ſilꝰitudo in qualitate/ſed habitus duplex eſt. ſ.
ꝑfectꝰ ꝛ diſtinctꝰ/ꝛ impꝑfectꝰ ꝛ indiſtinctꝰ: pꝛimus
eſt ſicut habitꝰ determinatꝰ ad hãc materiã/ꝛ ille di
uidit̃ in ſcientiã ꝛ virtutẽ/ꝛ de illo verũ eſt qḋ dicit
Augꝰ. ꝙ habitus eſt quo quis aliq̇d agit cum tem-
pus eſt: impꝑfectus aũt ꝛ cõfuſus ꝛ indiſtinctus eſt ꝑ̃
cedens illũ ꝛ habilitans ad illũ/ꝛ huiꝰ ſimile poſſũ
mus videre in oculo in quo in pupilla ꝛ humido cri
ſtallino eſt quoddã perſpicuũ cum luce ſibi connatu
rali ꝛ inſeparabili/ꝛ tñ nõ ſufficit ꝑ ſe ad videndũ di
ſtincte niſi adueniat ſpiritus ex aĩa determinatus
ad coloꝛes: ita etiã intellectui eſt cõnaturale lumen
cõfuſum ad qḋ examinat audita ꝛ accepta ẜm ph̃m
ꝛ tñ illud nõ ſufficit ad diſtincte intelligendũ hoc vł
illud: ita poſſumꝰ dicere ꝙ eſt quodãmõ lumen in-
diſtinctum inſeparabilit̃ infuſum baptiſatis in quo
lucet aſſimilatio quedã ad trinitatẽ increatã lꝫ non
ſit ſufficiens ſine fide/ꝛ hoc lumen eſt in quo funda-
tur caracter/ꝛ eſt in genere gratie gratis date. Et h̃
attenderũt vt puto qui caracterẽ poſuerũt in ſpecie — Ad aliã de
habitus ꝛ in genere qualitatis/ vñ illa que obȷ̃ciũ — aliȷ̃s q̃lita-
tur contra alias qualitates vident̃ eſſe cõcedenda. — tibus.
Et ꝙ quidã dixerũt de figura intellectuali aut non
intelligo aut nõ eſt verum qḋ dixerunt. Et per hoc
patet ſolutio ad om̃ia queſita de hoc articulo.

An definitiones caracteris ſint bene aſſi-gnate. — Arti. IIII

D

Ecundo querit̃ quid ſit caracter diffinitiue
ſ Dicunt aũt quidã beatũ Dyoniſiũ in ecclꝰia-
ſtica ierarchia cap̃. ȷ̃. ita diffinire: Caracter — Pꝛĩa diffinitio caracteris.
eſt ſignũ ſanctũ cõmunionis fidei ꝛ ſacre oꝛdinatio-
nis datũ accedentia ierarcha/lꝫ autẽ ita dicant/ ta
men in nulla Dyoniſȷ̃ tranſlatiõe inuenit̃ hec diffi-
nitio nec per verba nec ꝑ ſenſum: ꝛ hoc ſcit bene qui
cunqꝫ litterã Dyoniſȷ̃ inſpicit/ibi em̃ vnde trahere
voluerũt illa verba dicit ſic ẜm veterẽ tranſlationẽ
oſtendẽs quid ſignificet ꝙ oꝛdinandꝰ venit ad ſum
mũ ſacerdotẽ: id eſt ad epiſcopũ ꝛc̃. hec verba eũ ꝟo
ſcꝫ oꝛdinandũ ſic accedentẽ. ſ. ad epiſcopũ ſuũ ierar-
chica diuina beatitudo in ſuã ꝑticipationẽ recipit/ꝛ
ꝓpꝛio lumine tanq̃ꝫ quodã ſigno tradit diuinũ per-
ficiens ꝛ cõmunicantẽ diuinoꝝ partes ꝛ ſacre oꝛdi
nationis quoꝛũ eſt ſimbolũ ſacrũ ſummo ſacerdote
donatũ ſignaculũ ꝛ ſacerdotiũ ſalutis deſcriptio in
ſaluatis eũ cõmemoꝛans ꝛ memoꝛȷ̃s ſacris/ vt au-
tem intelligant̃ verba que obſcura ſunt ſic ſunt ex-
ponenda eũ vero. ſ. oꝛdinandũ ſic accedentẽ in acce-
ptione oꝛdinũ ad ierarchicã ſuſcipit partes poteſta-
tis diuina beatitudo: id eſt deꝰ/ꝛ hoc ſignificat̃ in h̃

ꝙ partē ſue poteſtatis dat ierarcha:id eſt epiſcopus
qn̄ ſuſcipit eū in ꝓprio lumine.i.de ꝓprio lumīe tra-
dit ei tanq̄ȝ quodā ſigno.i.in quodā ſigno: qꝛ in ſa-
cramento ſuſcepto diuinū perficiens hoc eſt ꝙ .ſ. lu
men ꝑficiens eū diuinū.i. vt ſit diuinus in ꝑtāte ad
min⁹.i. habet ꝑtātis diuīe partem et cōicantē diui-
noꝝ partes.i.ꝑficit ipſum vt cōmunicet ꝑtes.i.in ꝑ
te diuinoꝝ quo ad poteſtatem ſacre ordinationis:
id eſt perficit eum vt ſit cōmunitas ſacre ordinatio
nis: id eſt in ſacra ordinatiōe:quia greci nō habent
ablatiuū quoꝝ eſt ſimbolū:id eſt quoꝝ.ſ. diuine ꝑfe
ctionis ⁊ cōmunionis diuinorū ꝑtis/ ⁊ cōmuniōis
ordinatiōis ſimbolū:id eſt ſignū eſt ſummo ſacerdo
ti donatū:id eſt id qđ datū ē a ſummo ſacerdote: qꝛ
ſacramentū ab epiſcopo datū eſt ſignū ꝙ deť ei diui
na poteſtas ⁊ gratia a deo. Et ſubiūgit q̄d ſit illud
qđ datū eſt ab epiſcopo:hoc eſt.ſ.ſignaculū: id ē qđ
ſignat eū pontifex man⁹ imponendo et radendo et
huiuſmodi/ ⁊ deſcriptio ſacerdotū.i. ꝙ deſcribit eū
ſacerdotē faciendo ꝑ ordinē cōmemorans eū ſi bene
vſus fuerit poteſtate in ſaluatis ⁊ ſacris memorijs
Si aūt hec(vt puto)eſt dyoniſij intentio patet ꝙ il-
la diffinitio nō eſt ſua et nunq̄ȝ alibi reperiť/ et ideo
nō ſumo eam vt a ſctō ⁊ ſicut a doctorib⁹ approbatā

Definitō ca Dāt aūt quidā et aliā hanc.ſ. Caracter eſt diſtin-
racterꝭ ſcđa ctio a caractere eterno impreſſa aīe rōnali ſm ima
ginē cōſignans trinitatē creatā trinitati creanti ⁊ re
creanti ⁊ diſtinguēs a nō cōſignatis ſm ſtatū fidei.

Arg. primo Obijciť aūt multipliciť de iſtis diffinitionib⁹ ma
ꝯtra primā giſtrorū contra primā ſic. Caracter eſt ſignū ſanctū
omne aūt ſignū eſt naturale vł ad placitū/ cōſtat au
tem ꝙ caracter nō eſt ſignū ad placitū: qꝛ tūc nō eēt
idem apud omēs et variareť ad voluntatē/ ergo eſt
naturale: omne aūt ſignū naturale ſimilitudinē ha-
bet aliquā cum ſignato/ vt fum⁹ cum igne habet cō
uenientiā: ergo videť ꝙ caracter aliquā habet cōue
Queſtiūcu nientiā cū caractere increato. Et queriť que ſit il-
la ꝑma la/ videť aūt ꝙ nulla ſit: qꝛ hō hȝ cōuenientiā ꝑ ca-
Arg. ꝑmo racterē: ergo videť ꝙ caracter ſit diſpoſitio inuenta
cōtra in vtroq̄ȝ extremoꝝ: ſcȝ in hoīe ſignato ⁊ caractere in
creato cui cōſignať/ ſicut ſi duo ſunt ſimiles in albe-
dine/ albedo eſt diſpoſitio inuenta in vtroq̄ȝ/ et hoc
falſum eſt hic: qꝛ filius dei nō habet caracterē vt in
2º fra probabiť. Itē ſignorū aliđ eſt ꝑnm ꝓnoſticū fu
turoꝝ: ſicut ſigna que habent diuinatores in aſtris
et alijs/ ⁊ medici in egritudinib⁹; Aliud ē rememo-
ratiuū preteritorū/ vt anulus fidei datus ſponſe a
ſponſo/ ⁊ monile cōtinentie thori ⁊ huiuſmodi. Ali-
ud eſt determinatū in preſenti ſicut ſubſtantia pre-
ſens ſignificať accidentibus que cadunt in ſenſum.

Queſtiūcu Querať ergo ſi caracter ſit ſignū cuiuſmōi ſignū
la ſcđa ſit/ nō eī videť eſſe ſignū niſi gratie/ ⁊ hāc nō neceſ
Arg. ꝑmo ſario ſignificat nec in preſenti nec in futuro nec in ꝑ-
terito ſicut in ficto q̄ moriť in fictione: ergo videť ꝙ
2º caracter non ſit ſignū gratie. Item ſi eſt ſignū non
erit niſi ſignū ſacramentale: ſignū aūt ſacramenta-
le eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma vel ſenſibilis
ad minus: ergo videť ꝙ caracter ſenſibilis quedam
forma ſit cui⁹ cōtrariū habitū eſt in precedenti que-
ſtione/ ⁊ iterū poſtea habebiť quādo probabiť ꝙ ca
3º racter nō imprimiť niſi in anima rōnali. Itē ſm
magiſtrū Hugonē in lib. de ſacramētis/ ſignū acci-
piť in ꝓprietatib⁹ corꝑalis elemēti/ caracter āt neq̄ȝ
eſt corporale elemētū in ſacramēto nec ꝓprietas ei⁹/

ergo caracter nō eſt ſignū vt videť. Itē ſi eſt ſignū 4º
ſacramētale aut eſt vet⁹ aut nouū: conſtat autem ꝙ
nō eſt vetus: qꝛ nihil loquiť lex vetus de caractere
ſpirituali: licet loquať de circūciſione vt carnali ca-
ractere dato carnali ppł'o/ vt ſupra habitū eſt in tra
ctatu de circūciſione: ergo erit ſignū noue leg̃. Sȝ In ꝯtrariū
cōtra nō neceſſario efficit qđ figurat vt patet in fict̃
ergo nec eſt ſignū ve.le. nec noue: ergo nec eſt ſignū
ſacramentale. Vlteri⁹ queriť de hoc qđ dicit cō- Queſtiūcu
municatiōis fidei: Videť eī hoc non eſſe verū: quia la tertia.
fictus nō credens recipit caracterē baptiſmalē: ⁊ tm̄ Arg. ꝑmo
nō cōmunicat fidē. Pꝫ cōmunio fidei pōt eſſe quo ad 2º
ꝑticipationē articuloꝝ vel fideliū vel habitus fidei.
Et vř nō poſſe eſſe plurib⁹ mōis: cōſtat aūt ꝙ nō ne
ceſſario facit cōmunicare fidelib⁹: vt patet in adul-
tis ab hereticis ſcienter baptiſatis/ qui fidelib⁹ non
cōmunicant Itē non eſt cōmunicatio q̄ ad articu 3º
los: qꝛ fict⁹ diſcredens articulos recipit caracterē
dū ſe offert nō cōtradicens ad id qđ facit eccleſia/ lȝ
hoc ipm̄ nihil credat eſſe vel valere. Item videť ꝙ 4º
non cōmunicat habitū fidei: qꝛ infidelis pōt eſſe vt
iam dictū eſt/ ⁊ tamen ſuſcipit caracterē: g̃ videť ꝙ
non ſit ſignū cōicatōis fidei. Itē q̄re plus diffiniť Queſtiūcu
ꝑ ſignū cōicationis fidei q̄ȝ alteri⁹ virtutis. Videť la q̄rta
eī ꝙ diſpoſitio ſit ad omnē virtutē ⁊ ſignū. Tria ei Arg. ꝑmo
ſunt in ſacramento.ſ. ſignum tm̄/ vt tinctio facta in
aqua ⁊ res ⁊ ſignum qđ eſt caracter/ ⁊ res tm̄ qđ eſt
gratia cū omnib⁹ virtutib⁹: ſi ergo eſt ſignū rei ſacra
menti/ ⁊ res ſacramenti eſt plenitudo virtutis ⁊ nō
fidei tunc videť caracter eē ſignū omnis virtutis/
⁊ nō ſignū fidei: ergo male diffiniť ꝑ hoc ꝙ ſit ſignū
fidei. Vlteri⁹ queriť de hoc qđ dicit/ et ſacre ordi Queſtiūcu
nationis/ hoc eī nō videť cōuenire niſi caracteri or la 5ta
dinis: ergo ꝑ illud male diffiniť caracter in genere/ Arguiť ꝑº
ſm qđ eſt in cōfirmatione ⁊ baptiſmo ⁊ ordine in cō
muni. Pꝫ caracter ordinis ⁊ cōfirmationis non vi- 2º
deť eſſe ſignū fidei/ ſed caracter cōfirmationis videť
eſſe ſignū fortitudinis ad pugnandū/ ⁊ caracter or-
dinis videť eſſe ſignū poteſtatis ad ſpirituales act⁹
vt eſt cōficere eucharıſtiā/ ligare ⁊ ſoluere: ergo iteꝝ
male diffiniť ꝑ ſignū fidei ⁊ ſacre ordinatiōis. Vl- Queſtiūcu
teri⁹ queriť de hoc qđ dicit/ datū accedenti a ierar- la 6ta
cha/ videť ei hoc eſſe falſum ſi eī ruſtic⁹ baptiſat ca Arg. ꝑmo
racterē recipit baptiſatus: ergo nō oportet vt deť a
ierarcha vt videť. Pꝫ ſi dicas ꝙ ierarcha dicit de- 2º
bitū miniſteriū iterū falſū eſt: qꝛ ierarcha eſt ſumm⁹
ſacerdos ſiue pontifex: ⁊ debit⁹ miniſter baptiſma-
tis nō eſt/ ſȝ etiā ſimplex ſacerdos/ vt đꝛ ī lr̄a ī hac di
ſtictione: ergo nō oportet accedere ad ierarcham/ vt
videť. Vlteri⁹ queriť de ſcđa diffinitione: et pri- Queſtiūcu
mo de hoc qđ dicit/ caracter eſt diſtinctio: ſi eī ē di- la ſeptīa de
ſtinctio ⁊ ſignū diſtinctiuū aliť diſtinguit baptiſatū definitione
a nō baptiſato: aut ergo eccł'ie militanti aut trium- ſcđa
phanti aut deo: ſed nō eccleſie militanti: qꝛ illa non Arg. ꝑmo
diſtinguit nec diſcernit per ſigna inuiſibilia cum iu
dicet ſm faciē ⁊ nō ſm ea que ſūt in corde nec etiā di
ſtinguit quo ad eccł'iam triumphantē: qꝛ illa nō in-
diget cum ſufficientē diſtinctionē accipiat baptiſa-
tus a nō baptiſato in cōtemplatione verbi. Itē q̄ ad
deū nō oportet: qꝛ deus non cognoſcit per ſigna ſed Queſtiūcu
ꝑ ſeipſum ſcit omīa. Vlteri⁹ queriť de hoc qđ di- la 8ua
cit/ a caractere eterno impreſſa: caracter eī eſt fili⁹ Arg. ꝑmo
vt habeť Hebreoꝝ. I. Qui cū ſit ſplendor glorie ⁊ fi
gura ſubſtantie eius. In alia littera/ ⁊ caracter ſub

ſtantie eius: ergo videt̄ ꝙ filius dei imprimat cara-
2° cterem. Jtē ad idem ſimilitudo patris eſt filius/ cū
igit̄ caracter creatus ſit aſſimilans/ videt̄ ꝙ cōgruē
3° ter imprimat̄ a filio. Jtē ſacramentū baptiſmi ē ſa
cramentū regeneratiōis quo efficiunt̄ filij gratie: ſʒ
filiatō gratie habʒ ſimilitudinē aliquā cū generatō
ne eterna: ergo videt̄ ꝙ caracter regeneratiōis a fi-
Jn ꝯtrariū lio vt eterno caractere imprimat̄. Sed cōtra ꝑ in-
primo uocationē trinitatis in elemēto imprimit̄ caracter:
ergo impreſſio nō magis pertinet ad patrē ꝗ̄ʒ ad fi-
2° liū nec ecōuerſo/ ſed ad totā trinitatē ꝓ ſi ꝓpter ſa-
cramentū regeneratiōis filio debet̄ impreſſio cara-
cteris in baptiſmo: ergo etiā ꝓpter ſacramentū ſpūa
lis poteſtatis patri debet̄ impreſſio caracteris in or
dine qđ falſum eſt: q2 ꝑ rationē cōgruentie om̄is im
3° preſſio caracteris erit appropata vni ꝑſone. Jtem
plus debet̄ patri ꝗ̄ʒ filio: q2 patris eſt generare: er-
Queſtiūcu goetiā caracterē ſpiritualis regenerationis impme
la 9a re: ergo non imprimit̄ a caractere eterno vt videtur.
Arg. pmo Ulteri⁹ querit̄ de hoc ꝙ dicit/ impreſſa anime ra
tionali ſm imaginē: nihil em̄ numero vnū imprimi
tur diuerſis ſubiectis numero: ſed caracter eſt vnū
aliquid numero: ergo nō poteſt imprimi trib⁹ poten
2° tijs imaginis niſi multiplicet̄ ſm numerū. Jtem
ſicut ſe habet ſignū ſequens in ſacramento ⁊ res ſe-
quens: ita ſe debet habere medium qđ eſt ſignum ⁊
res ſimul/ ſʒ ſignū p̄cedens eſt ſignū ꝑfecte ablutio-
nis toti⁹ anime/ ⁊ res ſequens perfecte curat et ꝑfi-
cit totā animā ſm omnes potentias: ergo etiā me-
diū qđ eſt ſignū debet imprimi ſm om̄es potentias
⁊ nō ſm potētias imaginis tm̄: mediū aūt eſt cara
cter: ḡ ſm oēs potētias dʒ imprimi caracter in ani-
3° ma. Jtem eiuſdē eſt diſpoſitio et habit⁹/ ſʒ habitus
eſt res ſacramenti ſequens/ cum igit̄ ille habit⁹ ſit
in tota anima/ videt̄ etiam ꝙ diſpoſitō q̄ eſt caracter
4° ſm totaʒ animā debeat ineiſe. ꝓ videt̄ ſi caracter
imprimit̄ in imagine (vt dicit ſecunda diffinitio) ꝙ
non ſit lux tm̄: q2 voluntas q̄ eſt precipua pars ima
ginis nō perficit̄ luce ſed potius amore: ergo videt̄
ꝙ caracter in ſe ſupponat diuerſos habit⁹ ⁊ diuer-
Queſtiūcu ſarū rationū. Ulteri⁹ querit̄ de hoc ꝙ dicit ſecun
la 10ma da diffinitio cōſignans trinitatē creatā trinitati cre
Arg. pmo anti et recreanti: nō enim conſignat niſi faciat imi-
tari: nō aūt immutamur niſi ꝑ gratiā gratūfacientē
2° ergo videt̄ ꝙ caracter ſit gratia gratū faciens. Jtē
vno habitu nō ſunt cōſignabilia plura: niſi ſint vni
us rōnis/ ſed potentie imaginis nō ſunt vni⁹ ratio-
3° nis: ergo nō ſunt cōſignabiles vno habitu. Jtem
ex pte trinitatis increate nō eſt appropriatū vnū: er
go videt̄ ꝙ ſi caracter eſt lumen quoddā qđ nō cōſi-
gnat trinitati increate: ſʒ tm̄ vni ꝑſone in trinitate.
Queſtiūcu Ulteri⁹ querit̄ de hoc qđ dicit/ diſtinguens a nō
la 11ma cōſignat̄ ſm ſtatū fidei/ videt̄ em̄ ꝙ caracteris ſub
Arg. pmo tili⁹ ſit diſtinguere ꝗ̄ʒ ſignare: q2 caracter vt dicit ſe
pe Dam̄. idem eſt qđ diſtinctm̄: ergo caracter eſt di-
ſtinctio: ergo videt̄ ꝙ in diffinitiōe prius debuit po
2° ni vltima particula ꝗ̄ʒ penultima. ꝓ quare dicit
ſm ſtatū fidei poti⁹ ꝗ̄ʒ ſm fidem/ prior em̄ eſt diſtin-
Solo. ctio ſm fidem ꝗ̄ʒ ſm fidei ſtatū. Solutio ſine pre
iudicio/ videt̄ mihi ſcđa melior ꝗ̄ʒ prima/ neutra tm̄
habet robur autoritatis niſi quantū facit vſus ma-
giſtrorū; quia de caractere in ſenſu quo magiſtri diſ-
Ad pmum putant de eo parū inuenit̄ in dictis ſanctorū. Su
qđ ē ꝯ pmā ſtinēdo igit̄ primā diffinitionē dicendū eſt ad pmū.

ꝙ caracter eſt ſignū naturale gratie que eſt effectus
ſacramenti. Ad obiectū aūt contra dicendū ꝙ du Ad q̄ſtiūcu
plex eſt ſimilitudo. ſ. duorum in tertio/ ⁊ ſic oportet lā primā et
ꝙ vna qualitas in q̄ fundat̄ ſimilitudo ſit in vtroqʒ ad duo pri-
quandoqʒ aūt ſimilitudo eſt inter aliqua/ ita ꝙ vnū ma obiecta
dicit rōnem ſimilitudinis alteri⁹ ad alterū: ſic ima-
go q̄ dicit rōnē ſimilitudīs hui⁹ ſtatue ad herculem
⁊ tūc nō opꝫ ꝙ idē ſit in vtroqʒ ſimiliū: ſed ꝙ vnum
ſit exemplar ⁊ aliud imitet̄ ipm̄: et ſic eſt ſimilis ca-
racter: q2 dicit aſſimilatiōis rōnem anime ad deum
Ad aliud dicendū ꝙ eſt ſignū demonſtratiuū et Ad q̄ſtiūcu
cauſatiuū gratie in preſenti quātū eſt de ſe/ ⁊ ꝙ non lā 2am ⁊ ad
demōſtrat hoc eſt ꝑ accidēs. ſ. q2 inuenit obicē i ſub- primū
iecto reſiſtentē. Ad aliud dicendū ꝙ licet caracter Ad 2m
nō ſit viſibilis vel ſenſibilis in ſe/ eſt tm̄ viſibilis ī re-
latione ad tinctionē in qua imprimit̄ ſicut ſupra in Ad 3m ⁊ q̄r
queſtione de ſacramētis dictū eſt. Ad aliud dicē- tum.
dū ꝙ caracter nō fundat̄ in elemēto corporali: ſicut
in ſubiecto: ſed ſicut in cauſa inducente ipſum et hoc Ad obiectū
ſufficit ad hoc/ vt ſit ſignū ſacramentale no. le. Ad Ad q̄ſtiūcu
hoc aūt qđ contra obijcit̄ ſolutū eſt. Ad id aūt qđ lā 3am cum
vlterius querit̄ dicendū ꝙ eſt ſignū cōis fidei ſm fi obiectis.
dei ſtatum/ vt dicit ſcđa diffinitio et bene pōt eſſe ꝙ
aliqs n̄ participet habitū ſm cōionē fideliū/ vł arti-
culoꝝ fidei ⁊ tm̄ ſm ſtatum q2 ille participat̄ etiā ſm Ad q̄ſtiūcu
fidei ſacramentū. Unde patet ſolutiō ad totū. Ad lā 4am cuʒ
aliud dicendū ꝙ alie virtutes non diſtinguunt que obiectis
ſunt in affectu/ ſed fides ſola que eſt in intellectu/ et
ideo diſtinctio accipit̄ ſolum ſm ſtatū fidei/ lʒ ſit di-
ſpoſitio ad omnes virtutes. Uel dicat̄ et melius ꝙ
ſtatus fidei diſtinguit caracterē ſacramentoꝝ/ q2 fi-
des eſt fundamentū ſpiritualis edificij/ ⁊ penes pri
mā diſtinctionē ipſius primo accipit̄ diſtinctio toti-
us vite. Ad illud qđ vlteri⁹ querit̄ dicendū ꝙ il-
la diffinitio quo ad illud membrū tangit caracterē Ad q̄ſtiun-
excellentie qui eſt in ordine: ⁊ q2 caracter excellen- lā 5am ⁊ ad
tie eſt/ ideo aliquid ſpūale habet in diffinitone. Ad primū
aliud dicendū ꝙ caracter cōfirmatiōis non eſt forti- Ad 2m
tudinis niſi in relatione ad fidē/ quia. ſ. ſine robore
predicet fidem etiā ſine timore cōfitet̄ eam coram re
gibus et principibus/ ita etiā caracter ordinis non
eſt ſpiritualis poteſtatis/ niſi ꝓpter fidem propagan
dam ⁊ multiplicandā et confitendā/ ⁊ ideo ſemꝑ re-
ſpicit ſtatum fidei. Qualiter autē differenter reſpi-
ciat infra dicet̄ in queſtione de numero caracterum
⁊ ordine. Ad id quod vlterius queritur dicendū Ad q̄ſtiūcu-
ꝙ in illa diffinitione debitus miniſter ex poteſta- lā 6am cuʒ
te ⁊ autoritate ⁊ idoneitate determinat̄. Ex autem obiectis
alit̄ dat̄ hoc cōtingit ideo: q2 eſt ſacr̄m neceſſitatis ſi-
cut in principio hui⁹ diſtinctiōis dictū eſt. Ad id Ad q̄ſtiūcu
qđ vlteri⁹ querit̄ dōm ꝙ ſecunda diffinitio melior lā 7am cuʒ
eſt ꝗ̄ʒ prima: q2 tangit ꝓpriūm actū qui eſt cōſignare obiecto
⁊ ſecundariū qui eſt diſtinguere/ ⁊ cauſam efficien-
tem que eſt caracter increat⁹/ et materialē que eſt ex
parte ſubiecti proprij: q2 imprimit̄ ſm mentē in ani
ma rōnali/ ⁊ cauſaʒ finalē: q2 ꝓpter ſtatum fidei. Di
cat̄ ergo ad primū ꝙ diſtinguit in ſe et nō oportet ꝙ
alij diſtinguant̄ licet in ipa anima indelibilē notam
decoris relinquit que in beatis eſt ratō glorīandi in
aliqua aſſimilatione ſui ad trinitatē: ⁊ in damnatis
cōuictio et teſtimoniū iuſte cōdemnatiōis/ ⁊ ideo nō
eſt ocioſus. Ad id qđ vlteri⁹ querit̄ dicendū ꝙ be Ad q̄ſtiūcu
ne cōcedit̄ hoc qđ primo probat̄: q2 licet cōmuni ope lā 8uā cū p
re perſonarū imprimat̄ caracter a tribus perſonis/ mis obiect̄

tamen per cógruentiam et appropriatióne debeť fi-
lio cuiꝰ plures cauſe tacte ſunt in opponendo. Una
etiá eſt qꝛ caracter (vt ſupra dictū eſt) eſt lux quedaʒ
Ad pᵐū in contrariū ꝑ attributioné ſapientie genite que eſt filius. Ad
id aūt qđ ꝯtra obijciť dóm ꝙ inuocatio opať ibi có
muniter in perſonis: ſʒ tñ appropriatū opus eſt fi-
Ad 2ᵐ lij / ⁊ hoc fere in oṁibꝫ operibꝫ ſepe eſt diuinis. Ad
aliud dicendū ꝙ licet in cófirmatione et ordine ſint
fortitudo ⁊ ptās / tñ referunť ad ſtatū fidei / ⁊ fides
dicit quid cognitionis / ⁊ ideo filio appropriatur.
Ad 3ᵐ Ad aliud dicendū ꝙ licet patris ſit generare / pro
prie tñ regenerare magis ꝑ cógruentiá eſt filij: quia
regeneratio nó fit ſine miſſione ⁊ redéptione / ⁊ horū
vtrunqꝫ cóuenit filio ⁊ neutrū patri / ⁊ ideo illa ra-
Ad qſtiūculā 9aᵐ ⁊ ad primū tio ex falſis procedit. Ad id qđ vlteriꝰ queriť de
hoc qđ dicit / impreſſa anime rónali ſm imaginem /
dóm ꝙ ꝑ hoc tangiť immediatū ſubiectū caracteris /
imago aūt lʒ ſit in tribꝰ potentijs / tñ principaliť eſt
in potētia cogſcēdi. Uñ augꝰ dicit ꝙ hó hʒ imaginē
ī potētia cogſcēdi ⁊ ſilr̄itudinē ī potētia diligēdi. Uñ
imago pncipal'r eſt ſm mēoriá ⁊ ītellectū / ⁊ hec duo
ſequiť volūtas: ſimiliter ꝑfectio cognitiōis eſt ī actu
ſm intellectū ⁊ nó ſm memoriá / ⁊ iđo caracter meo
iudicio eſt impreſſus ſm intellectū. ſ. ſm ꝙ intelle-
ctus eſt formatus ex memoria ⁊ eliciens voluntatē
et ita vt in ſubiecto eſt in intellectu / tñ ordinē hʒ ad
Ad 2ᵐ memoriá ⁊ voluntatē. Ad aliud dicendū ꝙ cara-
cter eſt diſpoſitio ad gratiá in qua ſunt omnes virtu
tes ſed tñ in genere magis cóuenit cū fide: ⁊ hoc nó
eſt incóueniens: qꝛ ſicut ſepe in corporalibꝫ eſt diſpo
ſitionibꝫ ita ⁊ ſpūalibus / ſicut calor eſt diſpoſitio ad
totū ignē quoad omnes ꝓprietates ignis et tamē in
genere non cóuenit niſi cum ardore: et ſimiliť eſt in
ſpiritualibꝰ / ſicut enī dictū eſt ſupra / licet caracter
Ad 3ᵐ eſſentialiter ſit lux quedá / tamē hʒ etiá calorē. Ad
aliud dicendū ꝙ hec propoſitio cuiꝰ eſt diſpoſitio eſt
habitꝰ poteſt intelligi tribus modis et duobus mo
dis vera eſt / tertio modo falſa eſt. Pōt enī ſic intelli
gi cuius eſt diſpoſitio. i. cuius eſſentie eſt diſpoſitio /
eſt habitus: id eſt habitus qui fit ex illa diſpoſitione
eſt eiuſdē eſſentie: ⁊ tunc eſt vera de diſpoſitione ex q̄
generať habitus / vt ſcientia facile mobilis ⁊ diffici
le mobilis poſtq̄ꝫ confortať ſunt eiuſdem eſſentie / ⁊
differunt in accidente. Alio mō poteſt intelligi: id ē
cuiꝰ ſubiectio eſt diſpoſitio eiuſdē eſt habitꝰ: et tunc
iterū vera eſt: qꝛ in eodem ſubiecto induciť habitus.
Tertio mō poteſt intelligi cuius: id eſt partis ſubie-
cti eſt diſpoſitio illius eſt habitus / et tunc non ſem-
per vera eſt: qꝛ diſpoſitio frequenter eſt in parte vna
et habitus nó totꝰ induciť in ꝑte illa. Et hoc ideo có
tingit: qꝛ illa diſpoſitio nó ex equo reſpicit habitum
quoad oṁes ꝑtes ſui / ſicut caracter reſpicit fidē ſm
conuenientiá in genere / ⁊ non alias virtutes niſi ꝑ
cóſequens: qꝛ vna nó dať ſine alia qñ cum gratia in
Ad 4ᵐ fundiť. Ad aliud patet ſolutio ꝑ antedicta. Ad id
Ad qſtiūculam 10aᵐ ⁊ ad primū. qđ vlteriꝰ queriť dicendū ꝙ eſt cóſignatio in nota
indelibili que eſt impfecta et gratie gratiſdate: ⁊ hác
facit caracter: ſed cóſignatio in actu imitatiōis verū
eſt qđ ponit obiectio: qꝛ illá non facit niſi virtus for
Ad 2ᵐ mata. Ad aliud dicendū ꝙ licet potentie imagi-
nis nó ſint eiuſdē rónis / tñ extreme ordinanť ad me
diam ⁊ econuerſo / ⁊ ideo in illo poſſunt conſignari.
Ad 3ᵐ Ad aliud dicendū ꝙ ex equo ꝑ caracterē nó conſi
gnať hó trinitati quo ad ea que diſtincte ſunt perſo
narum ꝓprie: ſed caracter lʒ eſſentialiter ſit lux cóſi-
gnans filio / tñ virtute in ſe habet duo. ſ. poteſtatem
in fide vel pugna vel gradu / ⁊ bonitatē in hoc ꝙ eſt
diſpoſitio ad gratiá / ⁊ ꝑ hec duo reſpicit ꝑſoná p̄ris
⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Ad id qđ vlteriꝰ queriť di- Ad 11aᵐ et ad primū.
cendū ꝙ caracter principaliter conſignat / ⁊ ꝑ cóſe-
quens diſtinguit / ⁊ cū nominať caracter accipit no
men ab actu notiori nó principaliori / ſicut ſepe noīa
imponunť ab eo qđ notius eſt apud nos. Ad ali- Ad 2ᵐ
ud dicendū ꝙ caracter nó diſtinguit fidem nec ali-
quid in fide / ſed dicit diſtinctionē ſtatus fidei ſm ꝙ
fides eſt incipiētiū vel ꝓficiētiū vl' ꝑfectoꝝ īpletiōe
⁊ iđ potiꝰ diciť ſm ſtatū fidei q̄ꝫ ſm fidē ſimpliciť.

Que et quot ſunt ſacramenta imprimentia caracterem. Articulus V.

Tertio queriť que ⁊ quot ſacramenta impri
mūt caracterem: Videť aūt ꝙ omnia: qꝛ ſi- Arg. pᵐo
cut aliq̄ nota baptiſatꝰ diſtiguiť a nó bapti-
ſato / ita aliq̄ cóicāsa nó cóicante / ⁊ cóiugatꝰ a nó có
iugato ⁊c. ergo videť ꝙ caracť impmať ī quolibet.
Item ſi baptiſmꝰ ꝓpter dignitatē imprimit cara 2o
cterem cū digniſſimū ſacramentū ſit / vt dicit Amb.
ſacramentū eucbariſtie ipſum debet imprimere ca-
racterem vt videť. Item ſi xp̄i inuocatio in quibuſ 3o
dam ſacramentis imprimit caracterē in inuocatio-
ne trinitatis eo ꝙ prius habitū ſit ꝙ caracter crea-
tus impmiť a caractere increato / videť ꝙ vbi ſumiť
totꝰ xp̄us ꝙ ibi maxime imprimat caracterē: in eu-
chariſtia aūt ſumiť totꝰ xp̄s: ğ maxime ibi impmit
caracterē. Itē ſacramenta in quibus imprimiť ca- 4o
racť habēt ſuas vnctiōes. ſ. baptiſmꝰ / cófirmatio ⁊
ordo: ğ cū ſit q̄rtū qđ ſil'r ꝯſiſtit pncipaliť in vnctio-
ne / ſicut vnctio extrema dʒ etiá illđ imprimere cara
cterē. Itē caracter reſpicit ſtatū fidei / ſtatꝰ aūt fidei 5o
diuerſificať ſm legē nature ⁊ moyſi ⁊ gr̄e: ſic ſignifi
cať in his q̄ p̄ibāt ⁊ ſequebanť dn̄m clamātes oſan
na in excelſis / ğ videť ꝙ ⁊ aliq̄d in legibꝫ illis impri
mebat / fuit āt circūciſio ī legibꝫ illis teſtimoniū ma
gne fidei abrae: vt dꝛ in glo. Ro. 5. ğ videť ꝙ circū-
ciſio impmebat caracterē. Si forte dicať ſicut ſup̄ Solo
in tractatu de circūciſione ſolutū eſt ꝙ circūciſio ha
buit caracterē corꝑalē nó ſpūalē / cótra hoc eſt qđ di Obiectio
cit Orig. ꝙ circūciſio nó tm̄ corporal' ſʒ ⁊ ſpūal' erat
⁊ ſpūaliter intelligebť a iudeis. P̄ videť ꝙ oṁe ſa 6o
cramentū impmat caracterē: qꝛ qđ pōt qđ maiꝰ eſt /
pōt ⁊ id qđ minꝰ eſt / gratia aūt maiꝰ eſt q̄ꝫ caracter
cum ergo omne ſacramentum det gratiam: etiá vi-
deť ꝑ locum a minori ꝙ etiam impmat caracterem.
Itē ſacr̄m eſt ſufficiens ad agendū cū poſſit qđ plꝰ 7o
eſt / vt iá ꝓbatū eſt: ⁊ aīa eſt receptibil' ſiue ſit ficta ſi-
ue nó: qꝛ fictus bene recipit caracterē: ğ omne ſacra
mentū imprimit caracterē vt videť. Ulteriꝰ que- Queſtiuncula.
ritur iuxta hoc q̄ ſit cauſa ꝙ in baptiſmo aq̄ ⁊ confir
matiōe ⁊ ordine dꝛ impmi caracter: aut ei cá huiꝰ ē
materia ſpālis aut inuocatio trinitatis aut gr̄a aut
paſſio xp̄i oꝑantis in iſtis ſacr̄is / aut intētio dantiū
ſacr̄a / aut fides eccl'ie / nó eī plura inuenimꝰ oꝑari in
ſacr̄is. Si dicať ꝙ materia ſpēalis ē cá nó videť: Arg. pᵐo cótra pᵐū.
qꝛ mar̄ia diuerſificať in tribꝫ ſacr̄is / nec habeť in or
dine materia aliq̄ q̄ ſit de neceſſitate ſacr̄i / niſi tm̄ or
dinatꝰ / ğ videť ꝙ iſta oꝑatio nó ſit ex materia. Si Solo
aūt dꝛ ꝙ in baptiſmo hec oꝑatio ſeq̄ť materiá videť
falſū: qꝛ eadē mar̄ia ē in baptiſmo xp̄i ⁊ ī baptiſmo Obiectio

Arguiť cō- tra ſcōm. Jo:⁊ tn̄ ī baptiſmo Jo. nō imp̄mebať caracť. Si
aūt dicať ꝙ hec opatō ſit inuocatio trinitatis vr̄ ſeq̄
duplex incōueniēs:ſcꝫ ꝙ ſi inuocatio trinitatis fiat
in aliȷ̄s ſacr̄is ꝙ etiā in eis ip̄rimiť character. Aliud
eſt ꝙ illi qui baptizabanť in primitiua eccleſia ī no-
Arguiť cō- tra tertiū. mine chriſti nō habebāt characterē. Et ſi etiam tu
dicas ꝙ in chriſti nomine intelligiť trinitas. Cōtra
idem eſt baptiſare in nomine chriſti ⁊ in nomine ven
turi:quia vēturus erat chriſtꝰ:ſi ergo ad inuocatio-
nē xp̄i imprimebať character: ğ etiā imp̄mebať cha
racter ad inuocationē nomīs vēturi: qꝺ falſum eſt:
qꝛ ſic in Johāne baptiſta character fuiſſet impreſſus
Si forte tu dicas ꝙ Jo. bap. characť imp̄mebať
Cōtra hoc eſt ꝙ illi baptizabātur iterato ab apl̄is:ğ
nō habebāt characterē:quia aliter fuiſſet facta iniu-
ria characteri ſacramēti. P̄ ſi vnū characterē acce
piſſet a Johāne ⁊ aliū ab apoſtolis ⁊ ad idē:id eſt ad
initiū ſtatus fidei:alter ſuperflueret qꝺ eſt inconue-
niens:ergo inuocatio trinitatis nō imprimit chara
Arguiť cō- tra tertiū cterē. Si autē tu dicas ꝙ h̄ fac̄ paſſio chriſti opās
in ſacramēto. Videtur ꝙ tūc magis baptiſmus ſan
guinis imprimit characterē:quia ī illo maior eſt ex-
preſſio paſſiōis:⁊ ille eſt melior:eo ꝙ ſecūdis ſordibꝫ
non inquinať:⁊ de hoc habitū eſt ſupra. P̄ paſſio
chriſti in omnibus ſacramētis opatur:ergo in omni
bus imprimit cheracterē qꝺ non dicitur ab aliq̄ do
Arguiť cō- tra quintū ctorū. Si autē dicas h̄ ꝙ facit intētio:videť falſū
eſſe:qꝛ intētio vt hic habeť in littera exigiť ad omnē
ſacramentū:ergo in quolibet imp̄meret characterē.
Arguiť cō- tra ſextum Si autē fides eccleſie operať:cōtra fides eccleſie
nō ſufficit niſi in baptiſmo:⁊ tm̄ paruulis nō adulť
ergo nullus recipiet characterē niſi in baptiſmo:⁊
tm̄ paruuli nō adulti qꝺ falſum eſt:ergo videť ꝙ ſu
per nihil fundať illa diſputatio de impreſſione cha-
Queſtiūcu la ſecūda. racteris. Vlteriꝰ queritur iuxta hoc an virtutes
Arguiť p̄o 2o. imprimant characterē Videť ꝙ ſic:qꝛ imprimunt
quaſdā notas ꝯſignātes nos deo:⁊ hec eſt ratio cha
racteris:ergo imprimūt characterē. Itē magis di
ſtinctiua eſt virtus q̄ꝫ ſacramentū:quia ſacramentū
nō diſtinguit bonū a malo:ergo videtur ꝙ cū diſtin
guere ſit primꝰ actus characteris: vel conſignare vt
habitū eſt ꝙ virtus magis imprimat characterē q̄ꝫ
Solō. ſacramentū. Solutio dicēdū ꝙ tm̄ tria ſacramē-
ta que ſtatū fidei reſpiciūt imprimunt characterē ſm̄
triplicē diſtinctionē quā faciūt īter fideles qui ſunt
de familia regis celeſtis:vt infra patebit cū ꝺ nume
Ad primū. ro characterꝝ diſputabiť. Dicēdū ergo ad primū
ꝙ aliud eſt diſcerni recipientē aliqꝺ ſacramētū a nō
recipiente illud:⁊ aliud habere notā indelibilē ad h̄:
notā autē indelibilē nō imprimit niſi triplex ſacra-
Obiectio. mentū. Et ſi tu obȷ̄cias ꝙ coniugatū impoſſibile
Solō. eſt nō fuiſſe ꝯiugatū:⁊ ita nota eſt indelibilis. Di
cendū ꝙ illa ratio ſophiſtica eſt:qꝛ illud nō eſt ꝑ no-
tā indelibilē vel perpetuā in ſubiecto:ſed potiꝰ eſt di
ctū de preterito verū:⁊ ideo neceſſariū ⁊ ideo q̄uis
res muteť:dictū tamē nō mutatur:ſed tria ſacramē
ta ī re perpetuā notā relinquūt:⁊ ideo illa eſt chara-
cter:alia autē ſacramēta nihil perpetuū in re relin-
Ad 2m quūt. Ad aliud dicēdū ꝙ nō eſt de dignitate ſacra
menti:ꝙ imprimat characterē:ſed potius ex inuoca
tione trinitatis ad ſtatū diſtinctiōis fidei/ſiue ſtatū
diſtinctū in fide:vt infra dicetur:⁊ ideo illa obiectio
Ad tertiū ⁊ nihil facit. Ad aliud dicendū ꝙ licet character in-
quartum creatus imprimat creatū:non tamen in quocūq̄ ſa-
cramēto:ſed in eo in quo eſt inuocatio trinitatis ſm̄
ſtatū fidei. Euchariſtia autē non reſpicit ſtatū fidei:
ſed potius charitatem vnde etiā ſacramentū chari-
tatis vocatur. Ad aliud dicendū ꝙ in lege nature Ad 5m.
⁊ Moyſi:nō fuit ſtatus fidei explicite:ſicut in noua
omnia autem ſacramēta imprimētia characterē im-
primūt ipſum ſm̄ ſtatū fidei explicite non implicite.
Et ratio quare circūciſio nō imprimebat characterē
ſup̄ expedita eſt in queſtione de circūciſione:non eīm̄
erat niſi figura characteris baptiſmalis: ſicut ſpiri-
tuale intelligitur in corporali ſigno. Ad id autē Ad obiecti
quod obȷ̄citur de dicto origenis dicēdū ꝙ ipſe intel onē ꝯ ſolu-
ligit ꝙ virtutē circūciſionis intelligebant quidā eē tionem.
ſpiritualē:nō ꝙ characterem imprimeret ſpiritualē
ſicut Abraā ⁊ aliȷ̄:qui in lege intelligebāt ſacramen
ta chriſti futura. Ad aliud dicendū ꝙ iſta propoſi Ad 6m.
tio qꝺ poteſt maius poteſt minus:nō eſt vera niſi dē
his in quibus vna poteſtas eſt ordinata ad maius
⁊ minus:⁊ ideo nō eſt ibi locus a minori:qꝛ poſſet ſa
cramentū etiā minus ſi ad hoc eſſet ordinatū. Aliȷ̄
ſoluūt aliter: dicentes ꝙ licet character aliq̄d minꝰ
ſit q̄ꝫ gratia in valore ad ſalutē:tamē quo ad hoc eſt
maius:quia eſt indelibilis cū gratia ſit delibilis:ſꝫ
prima ſolutio valet magis. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 7m.
nō quodlibet ſacramentū eſt ſufficiēs ad operandū
characterē cū ad hoc nō ſit ordinatū vt iā dictū eſt. Ad queſtiū
Ad id qꝺ vlterius queriť dicendū ꝙ cauſa impreſ culā primā
ſionis characteris nō eſt ex materia:ſꝫ ex inuocatio ⁊ ad primū
ne trinitatis nō ſimpliciter:ſed in ſacramēto qꝺ po-
nit perſonā in ſtatu fidei ſpirituali:ſicut eſt fides ge-
nita/defenſa ⁊ propagāda in alios: vel nutriēda in
aliȷ̄s. Ad id autē qꝺ obȷ̄ciť in cōtrariū dicendū ꝙ Ad ea q̄ ſūt
in aliȷ̄s ſacramētis licet eſſet inuocatio trinitatis:nō cōtra ſcōm
tamen ponunt illa in ſpeciali ſtatu fidei:⁊ ideo inuo-
catio trinitatis etiā ſi eſſet in eis vt forma ſacramēti:
qꝺ tamē nō eſt verū nō adhuc operareť characterē.
Ad aliud dicendū ꝙ in noīe chriſti ſicut ſupra pa Ad ea q̄ ſūt
tuit in explanatōe Ambroſiȷ̄ intelligiť trinitas ⁊ ite- ꝯtra tertiū
rū hoc fuit ex diſpenſatōe ad tēpus: vt dictū eſt ſup̄.
Vnde tum propter iuſſum dei:nō tum propter hoc
ꝙ in nomine illo ſaluabatur inuocatio trinitatis in
telligitur ⁊ implicite in Johē baptiſta primitiue ec-
cleſie imprimebať character. Ad hoc aūt qꝺ obȷ̄- Ad idem ꝺ
ciť de noīe vēturi dicendū ꝙ licet idē fuerit in re ba- noīe vēturi
ptiſare in noīe chriſti/⁊ in noīe vēturi:nō tamē idē
erat in modo ſignificādi:qꝛ vēturus nō habebat eū-
dē modū ſignificādi:ſicut habet hoc nomē chriſtus:
⁊ iō in argumēto iohis incidit locus ſophiſticꝰ acci- Ad queſtiū
dentis. Ad id qꝺ vlteriꝰ queriť an virtutes imp̄- culā ſcōam
māt characterē:dicendū ꝙ nō:qꝛ virtus quicq̄d opa ⁊ ad primū
tur in ſubiecto eſt delibile ⁊ nō ꝑpetuū: ſed de ratōe
characteris eſt ꝙ ſit ꝑpetuꝰ:⁊ ſi obȷ̄ciť de dicto in p̄-
terito iā ſupra patuit:q̄liter eſt ſoluendū. Ad aliꝺ Ad ſcōm.
dicendū ꝙ licet diſtinguāt inter fideles: tm̄ hec diſti
ctio non eſt ſm̄ ſpūalē ſtatū fidei: ſꝫ potius ſm̄ ordi-
nē ad mores:diſſolutio aūt characteris eſt ſm̄ ſtatū
fidei ſpūalē. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad totū.

An ī tribꝰ ſacr̄mētis īprimētibꝰ characterē Arti. VI.
characť imp̄ſſus ſit vnꝰ:⁊ ſi q̄s eorꝝ eſt p̄les. F

q Varto queriť de numero ⁊ ordīe characterꝝ.
Jā enī oſtenſus eſt numerꝰ per hoc ꝙ nō niſi
tria ſacr̄a īprimāt characterē. Videť aūt idē
eē characť ī omnibꝫ ſacr̄is:qꝛ eadē eſt fides genita ⁊

roborata et potens propagari ad alterū: ergo ⁊ idē character fidei: vt videt̄: ſed prim⁹ eſt baptiſmalis: ſecūdus cōfeſſiōis: terti⁹ ordinis: ergo videt̄ ꝙ vn⁹ ſit character in trib⁹ ſm ſubam. ℗ querit̄ de ordine. Baptiſmalis eñ eſt pm⁹: qꝛ ſi nō habet qs baptiſmalē ⁊ recipit ordinē nō reputat̄ ordinat⁹: ſ; iterato ordinat̄ poſt baptiſmū: ergo videt̄ ꝙ cū character cōfirmatōis ſit medi⁹ ꝙ etiā neceſſario debet haberi ante characterē ordinis: ⁊ ex h ſequit̄ ꝙ nō ꝯfirmatus nō poſſit ordinari: ⁊ hoc non tenet eccleſia.

Queſtiūcula.

Solō

Solutio multi mľtipliciter accipiūt numeꝝ characterū: ſed ꝓbabilior acceptio videt̄ penes numeꝝ diſtinctiōis in ſtatu fidei: ſicut in familia Dauid legim⁹ tres fuiſſe diſtinctōes: quarū prima fuit generalis. ſ. ppľi dei a non populo: qꝛ Dauid erat rex ſuꝑ populū dei ſicut dr̄ i pš: 77. Suſtulit eū d̄ gregib⁹ ouiū: d̄ poſt fetātes accepit eū: paſcere iacob ſuū ſuū ⁊ iſrľ hereditatem ſuā. Alia autem diſtinctio fuit fortium Dauid de qua loquit̄ ſcdō Reg. penul. qui defendebāt cultū ⁊ populū viriliť pugnādo in quibus notat̄ diſtinctio characteris cōfirmatiōis. Ibidem etiā legit̄ ꝙ quidā diſtincti erāt in prelatos ⁊ ſacerdotes ⁊ ſcribas ⁊ hmōi: ⁊ in illis ſignificat̄ charact̄ excellētie in ordine. Eſt igit̄ ſtatus fidei duplex: ſc; primus quādo dat̄ fides vt diſtinguant̄ fideles in ſortē populi dei: ⁊ hoc per characterē baptiſmalem. Secūdus quādo in tyrones cōfirmant̄: vt fides in eis ſtet ⁊ defendat̄: ⁊ hoc eſt character cōfirmatiōis. Tertius autē vt propagent̄: ⁊ hoc eſt ordinis: ⁊ nō ſunt plures ſtatus: ⁊ ideo nō ſunt plures characteres Aliter poteſt dici ꝙ chriſt⁹ imprimēs characterem ſapiētia eſt docēs fidem: pugnās fortit̄ pro fide ⁊ ſacerdos oſtendēs ſacrificiū fidei: ⁊ penes hec tria imprimit ſancte fidei characterē: inquantū eſt ſapiētia docēs diuinā veritatem: que eſt in articulis fidei imprimit characterē baptiſmi: inquātū autē pugnauit vt ſtaret fides in nobis imprimit characterē confirmatiōis: inquantū autē vt ſacerdos obtulit ſacrificiū fidei: impreſſit characterē ordinis: ſed prima acceptio melior eſt.

Ad primū obiectū. Dicendū ergo ad id qd̄ primo obijcitur cōtra ꝙ characteres differūt in eſſentia: ſ; fides nō differt niſi per accidēs: ⁊ hoc eſt ideo: qꝛ character nō eſt idē qd̄ fides: ſ; diſtinctio accepta eſt penes ſtatū fidei: ſtatus autē fidei eſt diuerſus: ⁊ ideo charact̄ eſt diuerſus: argumētū aūt ꝓcedit: ac ſi characteris diuerſitas penes fidei diuerſitatē accipiat̄.

Ad qſtiūculam. Ad aliud dicendū ꝙ duplex eſt ordo: ſc; neceſſitatis ⁊ cōgruētie: character autē baptiſmalis ad alia ſacramēta habet ordinē neceſſitatis ⁊ fundamēti: ſ; charact̄ cōfirmatiōis nō habet ordinē neceſſariū ad characterē ordinis: ſed cōgruētie tm̄. Et ſi obijcit̄ de matrimonio qd̄ eſt etiā in nō baptiſatis: dicēdū ꝙ h nō eſt tm̄ ſacramentū eccleſie: ſed etiā officiū nature: tamē ſm ꝙ eſt ſacramentū nō habet perfectā indiſſolubilitatē niſi ſm ꝙ fundat̄ in baptiſmo ⁊ fide. Alit̄ enim aliquo caſu cogēte ſolui poteſt: vt ſi alter coniugū nolit cohabitare niſi in contumeliā creatoris: vt infra dicet̄ ⁊ per hoc patet ſolutio ad totū.

Arti. VII. H

Quomō ſe habet character ſacramētorū chriſti ad characterē beſtie.

Quinto querit̄ de cōparatione characteris ſacramentoꝝ chriſti ad characterē beſtie d̄ quo charactere legit̄ Apoc. 13. Ne quis poſſet vēdere: aut emere niſi habeat characterē nominis beſtie. Queritur autē vtrū iſti characteres fundentur in eodē. Uidetur autem ꝙ ſic: quia cōtraria nata ſunt fieri circa idē: character aūt chriſti ⁊ beſtie ſunt cōtrarij: ḡ nati ſunt fieri circa idē. Sed ꝯ cōtraria nō ſunt ſimul actu eodē: ponamus autem aliquem baptiſatū peccare mortaliter: cōſtat ꝙ ipſe ꝑ peccatū nō amittit characterē chriſti: ergo tunc ſimul habentur actu in eodē character chriſti ⁊ beſtie ſiue diaboli qd̄ impoſſibile eſt ſi ſunt cōtrarij vt videtur. Ulterius queritur iuxta hoc que ſit cauſa perpetuitatis characteris chriſti ⁊ nō beſtie. Uidet̄ ꝙ nō cauſa efficiens: quia de⁹ qui imprimit characterē infundit etiā virtutē: ⁊ tamē virtus nō eſt perpetua. Itē nō videt̄ ꝙ cauſa perpetuitatis ſit nō iteratio ſacramenti: quia potius ecōtrario eſt: ſc; ꝙ perpetuitas characteris eſt cauſa quare nō iteratur ſacramentū ergo videtur ꝙ nulla ſit cauſa niſi ſubiectū. S; tūc character beſtie erit perpetu⁹ ſicut character chriſti cū in eodē ſint ſicut in ſubiecto.

Arguit̄ ꝙ ſic primo. In ꝯtrium.

Queſtiūcula ſecunda. Arguit̄ pº

2º

Solō

Solutio dicendū ꝙ character beſtie peccatū eſt mortale: ⁊ nō eſt character ſm plenā rationē characteris niſi qd̄ efficit̄ indelibile: ⁊ tūc nec adhuc habet plenā rationē characteris qꝛ nō ꝯfigurat creaturā trinitati: ſ; poti⁹ facit eā diſſimilē: vnde equiuoce dicit̄ character.

Ad primū. Ad primū autē dicendū ꝙ character chriſti ⁊ beſtie nō ſunt directe ꝯtraria: nec omnino ſunt ſm idē: ſed peccatū eſt ſm libeꝝ arbitriū: ⁊ character ſm intellectū qui eſt pars imaginis: ⁊ quia nō ſunt cōtrarij poſſunt ſimul eſſe.

Ad qſtiūculā cū obiectis. Ad id qd̄ vlterius queritur que ſit cauſa perpetuitatis dicēdū ꝙ cauſa indelibilitatis eſt virtus inuocatōis in ſacramēto fidei: ſm ſubiectū perpetuū ad h enī conſequit̄ ꝙ ipm ſacrmľ aliqd ꝑpetuū operetur ꝙ aut ſit diſpoſitio ad meli⁹ bonū ꝑpetuū aut teſtimoniū iuſte condemnationis ſi virtus ſacramenti abijciatur: alia autē ſacramēta que dant gratiam ſine charactere nō habēt talē inuocationē: nec relationē ad fidei ſtatū ⁊ ideo delibilis eſt tot⁹ effectus eorū: ⁊ iō iterant̄. Et ꝑ h patet ſolutio ad totū.

Arti. VIII. D

Quis eſt effectus characteris.

Arguit̄ pº

Deinde queritur de effectu characteris. Uidetur autē ex prehabitis: ꝙ gratia ſit effect⁹ quia ſignū in ſacramēto noue legis eſt cauſa ſed character eſt ſignū gr̄e vt habitū eſt: ergo eſt etiā gratie cauſa.

2º

Itē character eſt mediū inter primū qd̄ eſt ſignū tm̄ ⁊ vltimū: qd̄ eſt res tm̄: cū igitur vltimū ſit in ratione effectus tm̄: ⁊ primū in ratione ſigni tm̄: mediū erit in ratione effectus ⁊ cauſe: ḡ mediū quod eſt character eſt cauſa vltimi: qd̄ eſt res tm̄ ſc; gratie.

In ꝯtrariū obijcitur.

Sed cōtra hoc obijcit̄ per diffinitionē cauſe: quia cauſa eſt)vt dicit Boeci⁹)cuius eſſe ſequtur aliqd ex neceſſitate: ſed eſſe characteris nō ex neceſſitate ſequit̄ gratia: vt patet in ficto: ḡ videt̄ ꝙ nō ſit cauſa gratie.

Solō. ad pma.

Sed qꝛ de h iā infinita dicta ſunt ⁊ hic ⁊ ſupra vbi agebatur de fictione dicēdū ꝙ character eſt cauſa gratie hoc modo: quo ſignū ſacramētale eſt cauſa: ſc; diſponēs in ſubiecto: vt ſupra i diffinitione ſacramenti habitū eſt.

Ad id qd̄ ē in cōtrariū. Ad vltimū autem dicendū ꝙ eſt cauſa quantum eſt de ſe: ⁊ ſic ſequitur gratia: ſed impeditur per accidens ex parte fictiōis.

Arti. IX. I

Que gratia eſt ſanctificato i vtero ⁊ quādo datur ⁊ quantū valet: ⁊ an talis eſſet baptiſandus ſi nunc naſceretur.

Einde querēdū eſt de charactere ex parte ſu
d ſcipiētis:⁊ de hoc infra determinabiť ī hac
eadē diſtinctōe:⁊ iō vſq₃ illuc differatur. Et
querať de hoc qđ dicit:ibi: [Illud ignorādū quoq₃
nō eſt ꝙ in materno vtero nullus baptiſari poterit.
Nō eñ eſt diſputatio de ſctificatis in vtero.ſ. de Jo
hāne ⁊ Hieremia: de quo etiā diſputata ſunt plura
in primo lib.di.j. Querať ergo que gr̄a ſit ſctifi-
catio in vtero:⁊ qñ datur ⁊ quantū valet:⁊ hec q̄ſtio
ꝑtinet ad hieremiā ⁊ iohēm:q₂ de beata virgine ſup̄
habitū eſt:⁊ vtrū baptiſari deberet paruulus ſi mō
Arguiť p̊o aliq̄s in vtero ſanctificat⁹ naſcereť. Videť autē ꝙ
gr̄a ſanctificatōis in vtero nō ſit gr̄a baptiſmalis:q₂
illa nō pōt dari: vt dicit Jſido. in littera nō nato ſm
Adā:in vtero aūt exiſtēs nō eſt natus ſm Adā:ergo
2o ipſe gratiā ſacramētalē ſuſcipere nō pōt. Jtē totū
tēpus conceptus deputatu₃ eſt maledictioni prime
in pſ̄.5o. vbi diciť: Ecce enī in iniquitatibus conce
ptus ſum:⁊ in peccatis cōcepit me mater mea:ergo
videť ꝙ tēpus cōceptus repugnet ſanctificationi: g̊
3o videť ꝙ nullus poteſt in vtero ſanctificari. Jtem
quicq̄d trahiť a maſſa corruptiōis eſt infectū corru-
ptōe prima ſi ꝑ cauſam ſeminalē fuit in illa: vt dicit
Aug⁹:ergo ī tēpore cōceptiōis videť ꝙ nō ſit ſancti-
ficatū vbi infectiōis eſt totū tēpus:tēpus autē con-
ceptionis eſt tēpus tractus carnis pueri a carne pa
rentū:cōtrahit aūt cōtinue aut ſubam aut nutrimē
tū de carne parentū infecta:ergo videť ꝙ iterū non
poſſit ſanctificari:ergo nullus poteſt ſanctificari in
Rōnes in vtero. Sed contra hoc ſunt multe gloſe ſup̱ illud
in ꝯriū p̊a. luc.j. Ecce eī vt facta eſt vox ſalutatōis tue ī aurib⁹
meis: dicit glo. in ipſo momento quo vox intrat ad
aures corporis:ſpiritus intrat cor audiētis:⁊ nō ſo
lum matrē/ſed etiā ſobolē amore aduenietis accēdit
ergo videť ꝙ ſanctificat⁹ fuit puer:q₂ aliter nō fuiſ-
ſet accenſus amore charitatis. Jtē ibidē alia glo.
2a ſuper illud: Exultauit in gaudio infans ī vtero meo
dicit ſic: prior Johānes exultauit: quia prior ſenſit
gratiā:⁊ ſicut illa Marie:ſic iſte aduentū dn̄i ſenſit
nō autē potuit ſentire niſi per excellentē gratiā ſan-
3a. ctificationis:ergo videť ꝙ ſanctificat⁹ fuit. Jtem
ibidē alia glo. dicit ſic: Nō pri⁹ eſt repleta ſpiritu-
ſancto mater q̄₃ fili⁹:ergo patet ꝙ fuit plen⁹ ſpiritu-
ſancto:⁊ hoc nō poteſt eē ſine ſanctificatiōe:ergo fuit
Queſtiun- ſanctificat⁹ in vtero. Sed tūc q̄ritur vlteri⁹ quā-
cula ſcđa. do datur. Videť aūt ꝙ ante animationē:per illđ
Arguiť p̊o Hiere.j. Priuſq₃ te formarē in vtero noui te:⁊ añq₃
exires de ventre ſanctificaui te:formať aūt puerpe-
riū: vt dicit Aug⁹ ſup̱ exo. quando animať embrio
in vtero:ſi ergo fuit natus in vtero per gr̄am añ for
2o mationē:ipſe fuit ſanctificat⁹ ante animationē:hoc
etiā videť per quandā gloſam ſuper luc.j. que dicit:
Nō autē erat illi ſpūs vite:⁊ iā erat ſpūs gratie:ſpi-
ritus aūt vite eſt anima:ergo ante aīationē fuit ſan-
3o ctificatus. Hoc etiā videť ꝑ rōnē:q₂ cauſa infectio
nis eſt materia in vtero:cū igiť pronior ſit de⁹ ad mi
ſerendū q̄₃ ad cōdemnandū videť ꝙ ſanctificatio ani
4o. mā precedere debuit. Jtē ſapiēs medic⁹ curat cau
ſam morbi a radice:ſed de⁹ ſapientiſſim⁹ eſt:ergo vi-
detur ꝙ ipſe inceperit curā morbi originalis a radi-
ce:radix aūt in corpore eſt ante aīam:ergo videtur ꝙ
Jn ꝯtrariū ibi incepit ſanctificationē. Sed ꝯtra ſanctificatio
nō eſt niſi per gr̄am:gratie autē gratū facientis que
eſt in virtutib⁹ nihil eſt ſuſceptibile niſi rōnalis ſpiri
tus:ergo ante ſpiritū rōnalē nō potuit eſſe ſanctifi-
catio aliqua:ergo nō fuit ſanctificat⁹ añ animatio-
nē. Vlteri⁹ queriť quantū valet illa gr̄ia ſanctifi- Queſtiūcu
cationis in vtero. Videť eñ min⁹ valere q̄₃ gr̄a ba- la tertia.
ptiſmalis:q₂ baptiſm⁹ imprimit characterē: ſed gr̄a Arguiť p̊o
ſanctificatiōis in vtero nō imprimit:ergo videtur ꝙ
min⁹ valeat. Jtē baptiſm⁹ operať virtute paſſio- 2o.
nis chriſti ⁊ diuina ⁊ fidei eccleſie:ſed gratia ſanctifi-
cationis in vtero non operatur niſi virtute diuina
tm̄:ergo videť ꝙ minorē relinquat effectū q̄₃ gr̄a ba
ptiſmalis. Sed cōtra hoc videť iterū eſſe:quia vi Jn ꝯtrium.
gor ſingularis priuilegij ſemꝑ tranſcendit beneficiū
cōmune:beneficiū autem cōmune eſt gratia baptiſ-
malis:⁊ gratia ſanctificatōis in vtero nō oꝑatur ni-
ſi tm̄ virtute diuia:ergo videť ꝙ gratia ſanctificatio
nis in vtero trāſcēdat gr̄am baptiſmalē. Vlteri⁹ Queſtiūcu
queritur quarto ſi baptiſand⁹ eſſet aliquis:ſi h̄ mō la quarta.
nunc naſcereť. Videtur autē ꝙ nō: quia efficatior
eſt virtus diuina q̄₃ virtus ſacramēti:ſed in ſanctifi Arguiť pri
catis in vtero eſt virtus diuina oꝑans:ergo nō de- mũ ꝙ non.
bet adhiberi ſacramentū. Jtem in natura nihil fit 2o
fruſtra:ergo multo min⁹ in oꝑibus diuinis:ſed fru-
ſtra eſſet ſi eſſent due operatiōes ad vnū habitū in-
ducendū cū per vnā ſufficiēter habereť:ergo cū ſuffi
ciens habeať gratia per ſanctificationē in vtero:vi-
detur ꝙ fruſtra baptiſareť. Jtē non iterať ſacra- 3o
mentū ne fiat iniuria:ergo ſacramentū nō debet con
ferri ne fiat iniuria oꝑationi diuine in ſanctificatio-
ne in vtero. Sed ꝯ ꝙ ſi aliq̄s ſctūs accedat ad ba Jn ꝯriū p̊o
ptiſmū:ſic̄ corneli⁹ nihilomi⁹ tm̄ neceſſe h₃ baptiſari
ſic̄ ſup̄ habitū eſt de his qui ſancti veniūt ad baptiſ-
mū:ergo a ſimili videtur ꝙ etiā ſi in vtero ſit ſancti-
ficatus:baptiſari adhuc teneať. Jtē cōſtat ꝙ cha- 2o
racterem nō habet:ergo tenetur eum ſuſcipere:⁊ nō
poteſt niſi per baptiſmū:ergo teneť baptiſari:⁊ hec
ſufficiāt ad preſens:quia plura de hoc queſita ſunt
ſupra in diſtinctiōe tertia. Solutio dicēdū ꝙ gra Solo
ttia ſanctificationis in vtero circa tres perſonas ha
buit locū que ſpiritualem ordinē ſpirituſſancti habe
bant:ad illā ſanctitatē in vtero de qua diciť Mat.
I. Qđ enim in ea natū eſt de ſpiritu ſancto eſt. Et Lu
ce.I. Qđ enim ex te naſcetur ſanctum vocabitur fi-
lius dei. Et hic ordo ſuper tertiū expoſit⁹ eſt. Ad Ad p̄mū.
primū ergo quod in contrariū obijciť dicendū ꝙ na
tus ſm Adam eſt aliquis duobus modis: ſc₃ nati-
uitate in vtero quādo formatū eſt puerperiū:⁊ nati
uitate ex vtero quādo procedit in lucem. Et de p̄ma
natiuitate verū eſt generaliter: qđ dicit Dyoniſi⁹ ꝓ-
pter ſententiā domini:quia omnes tenet lege concu
piſcentie cōceptos:ſicut diciť Eph.2. Omnes naſci
mur filij ire:ſ₃ de ſecūda nō tenet niſi de renatis per
ſacramentū:⁊ non per beneficiū ſpirituale ſanctifi-
cationis. Ad aliud dicendū ꝙ hec eſt falſa ꝙ totū Ad ſcđm
tempus cōceptus deputať maledictioni:q₂ ſic a ſin-
gulis momētis acciperet maledictōes diuerſas:aut
vnā traheret ſucceſſiue: ſed tm̄ vnū momentū male
ledictōis eſt:ſcilicet in quo infunditur anima. Ad Ad tertiū
aliud dicendū ꝙ licet embrio per totū tempus cōce-
ptionis trahat nutrimentū a matre corrupta: vel a
parentibus corruptis:tamen non trahit cauſam no
ue corruptiōis:quia nutrimentū nō efficitur nouū
corp⁹ quod animetur:ſed vnitur corpori iam facto
⁊ animato:⁊ ideo nō habet cauſam corruptiōis niſi
in illo. Ad id quod vlterius queriť qñ datur illa Ad queſtiū
culā ſecūdā

gratia: dicendū ꝙ poſt animationē: in lūbis enim
ade vel abꝛae vel alioꝝ etiā in carne parentū vel añ
cōceptū nō pōt aliqs ſanctificari: ⁊ hoc totū ſuꝑ ter-
Ad pꝛimū. tiū oñſum eſt: ⁊ cauſa dicta eſt ibidem. Ad id ergo
qđ ꝯtra obijcit dōm ꝙ noticia q̄ nouit Hieremiā añ
ſanctificationē fuit noticia p̄deſtinatiōis: ⁊ iō ſubiū-
git de ſanctificatōe p̄ſentis iuſtitie: qñ dicit: Anteq̄
Ad ſecūdū. exires de ventre ſanctificaui te. Ad aliud dōm ꝙ
gloſa ſic itelligit: nō dū deerat ei ſpūs vite. i. liber an
helitus quo ipſe nutrit et fouet ſeꝑatus a matre: ſed
tñ ei erat ſpūs qui eſt cauſa vite. Et ꝓbat ꝑ dictū an
geli que ad beatā virginē dixit: Hic menſis eſt ſextꝰ
illi que vocat ſterilis: nullus aūt cōceptꝰ eſt qñ mēſe
ſexto ſit formatꝰ: pꝛecipue in terris calidis: ſicut eſt
terra vltramarina in quib⁹ etiā qñq̄ ſeptimꝰ mēſis
Ad tertiū. ſtatim partui deputat. Ad aliud dicendū ꝙ pꝛo-
nioꝛ eſt ad miſerandū: ſʒ tñ nō facit qđ non pōt fieri.
Dīs aūt forma ad hoc ꝙ ſit determinata q̄rit ſubie-
ctū ꝓpꝛiū: ⁊ iō nō dat grām anteq̄ ſit ſubiectū ī quo
poſſit recipi grā ⁊ virtꝰ: ⁊ hoc nō eſt corpꝰ. P̄ ſpi-
ritualis medicina a ſpū ad corpꝰ ſm rōnē cōgruita-
Obiectio. tis debʒ deriuari. Si aūt obijciat aliqs ꝙ potuit
deꝰ cauſam infectiōis āmouere a corpoꝛe: ⁊ tunc aīa
Solō. nō inficeret cū infūdit. Dōm ꝙ potuit deꝰ facere h̄
ſed nō decuit iuſticiā: q̄ oēs in peccatis cōcipiendos
condēnauit. P̄ ille q̄ ſic cōciperet nō eſſet ſanctificatꝰ
ex hoc: ſed eſſet in ſtatu inocētie pꝛime: ⁊ hoc nō eſſet
decoꝛ iuſticie ſʒ eſſet deformitas ꝙ vnꝰ indigeret re
Ad 4m dēptoꝛe ⁊ alter nō. Ad aliud dicendū ꝙ cura moꝛ
bi culpe non pōt incipere in corpoꝛe: qꝛ in corpoꝛe vt
in ſubiecto nō eſt culpa aliqua: ſed pena tm̄: ⁊ illa in
parte remanet poſt baptiſmū: ſed nō inficit poſt ba-
ptiſmū ꝓpter gratiā redēptiōis: ⁊ pꝛopter characte-
rē baptiſmalē: ſicut dictū eſt ſuꝑ ſecundū in tractatu
de peccato oꝛiginali: ⁊ ideo cōgruiſſimo modo inci-
Ad q̄ſtionē pit medicina ab aīa. Ad id qđ vlteriꝰ querit dōm
tertiā cū ob eſt ꝙ hec grā ſimplr̄ alr̄s ſctificatiōis maioꝛ eſt q̄ grā
iectis. baptiſati: qꝛ plus debilitat fomitē: ſicut notatū ē ſu
per tertiū: ſʒ gratia baptiſmalis ſm qđ eſt maioꝛ: qꝛ
Ad q̄ſtionē impꝛimit characterē ⁊ ſm hoc eſt maioꝛ. Et ſic patet
quartam ſolutio ad oīa obiecta cōtra iſtū articulū. Ad aliđ
Ad aliā. qđ vlteriꝰ querit dicēdū ꝙ ſi naſceret infans ī vtero
cū grā ſctificatōis ipſe deberet baptiſari ꝓpt̄ p̄ceptū
dñi ⁊ ꝓpter characterē ſicut Hieremias fuit circūci
ſus ⁊ iohēs ⁊ beata virgo vt puto fuerūt baptiſati.
Ad pꝛima Ad id aūt qđ cōtra obijcit dicendū ꝙ diuina oꝑa
duo obie- tio ſufficiētiſſima eſt ad hoc ꝙ operet: ſed nō operat
cta. characterē baptiſmalē: nec ſolutionē p̄cepti ſui: ⁊ iō
licet gratiā dederit: tñ reſtat adhuc neceſſitas bapti
ſandi: per hoc etiā patet ſolutio ad ſequēs. Ad ter-
Ad 3m tiū dicendū ꝙ nemo eſt adeo plenꝰ gratia quin poſ-
ſit fieri plenioꝛ: ⁊ iō ibi recipit gratiā plenioꝛē ⁊ cha
racterē: ⁊ ideo diuine oꝑationi nō fit iniuria: ſʒ ſi ba-
ptiſaret ad idē habendū qđ habitū eſt ꝑ diuinā oꝑa-
tionē tunc teneret obiectio facta.

Leo papa.

Preterea ſciendū eſt ꝙ illi de quibus nulla
extant indicia inter pꝛopinquos vel dome-
ſticos vel vicinos a q̄bus baptiſati fuiſſe do
ceantur agendū eſt vt renaſcant ne pereant
in quibus qđ nō oſtēditur geſtū: ratio nō ſi-
nit vt videatur iteratū. Conferendū eis vi-
detur qđ collatū eſſe neſcit: quia nō temeri-
tas inteuenit pꝛeſumptionis vbi eſt diligē-
tia pietatis.

An aliquis inuitus doꝛmiens reclamans Arti. X.
tamen poſtea poteſt baptiſari K

E inde querit de hoc qđ dicit: ibi [Sciendū
D eſt ꝙ illi de quib⁹ nulla extāt indicia ⁊c̄] Et
querit iuxta hoc vtrū ſi aliquis ſit mutus vł
doꝛmiēs: vel inuitus reclamās tñ: poſſet baptiſari.
Uidet ꝙ ſic: qꝛ motus liberi arbitrij nō exigit ad Arguit pꝰ
baptiſmū cū paruuli nō habeāt vſum liberi arbitrij
in quib⁹ tñ operat virtus baptiſmi. Itē ꝑ peccato 2o
alieno videtur ſufficere fides aliena. i. ecclie: oꝛigina
le aūt peccatū alienū ḡ eſt: videt ꝙ illi ſufficiat fides
eccleſie q̄ eq̄lr̄ offert inuitis ⁊ ſurdis ⁊ mutis ⁊ doꝛ
mientib⁹ ⁊ amentib⁹: ſicut paruulis: ergo videtur ꝙ
cōſequit characterē ⁊ grām baptiſmalē. Solutio Solō.
dicēdū ꝙ aliter eſt ī inuitis: ⁊ aliter in alijs. Diſtin-
guit enī papa inter inuitū ⁊ inuitū. Eſt enī inuitus
nō credēs tñ oꝑationi eccleſie nō reclamādo ſe ſubij-
ciens: vt hoc ipm̄ cōſequat qđ credit facere eccleſiā:
⁊ hic cōſeq̄tur characterē. Eſt etiā inuitus aperte re
clamās ⁊ nō ſubijciēs ſe oꝑationi eccleſie: ⁊ hic nihil
cōſeq̄tur: etiā ſi milleſies īmergeret. De amentibus
aūt puto ꝙ baptiſandi ſunt: pꝛecipue ſi filij ſunt chꝛi
ſtianoꝝ: ⁊ etiā ſi alij baptiſent: puto ꝙ recipiāt cha-
racterē ⁊ virtutē baptiſmi ſi ſint amentes a natura.
Si autē dū rōne vtunt reclamauerit puto ꝙ nihil
cōſequūt ſi baptiſant in amētia. De doꝛmiētib⁹ idē
dico: ſi baptiſant ⁊ reclamauerint in vigilia nō con-
ſequūtur q̄cq̄: ſi autē annuerint vel interrogati nō
reclamauerint: puto ꝙ baptiſati cōſequūtur chara-
cterē adminꝰ ⁊ etiā gratiā ſi cōpuncti fuerint añ ſom
nū: ſʒ nō eſt faciēdū niſi in extrema neceſſitate ꝑiculi.

De illo qui pꝛo ludo īmergitur.

Solet etiā queri de illo qui iocans ſicut mi-
mus: cōmemoꝛatiōe tamē trinitatis īmergi-
tur vtrū baptiſatus ſit? Hoc autē Auguſti- Augꝰ in li
nus nō diffinit ita inquiens: Si totū ludicre de baptiſ-
⁊ mimice ⁊ ioculariter ageretur: vtrū appꝛo mo ⁊ habe-
bandus eſſet baptiſmus qui ſic daretur: di- tur de ꝯſe.
uinū iudiciū per alicuius reuelatiōis mira- di. 4. ſolet
culum oꝛatiōe imploꝛandū eſſe cenſerē. Ui- etiā queri.
detur tamen ſapientibus nō fuiſſe baptiſma
vt cū aliqui in balneū vel in flumen mergun
tur in nomine trinitatis: nō eſt tamen baptiſ
mus: quia nō intētione baptiſandi illud ge-
ritur. Nam in hoc ⁊ in alijs ſacramētis ſicut
foꝛma eſt ſeruanda: ita ⁊ intentio illud cele-
bꝛandi eſt habēda. Illud etiā te nō moueat
ꝙ quidā non ea fide paruulos ad baptiſmū
ferunt: vt per ſpiritū ad vitam regenerentur
eternā: ſed eos putāt hoc remedio tempoꝛa
lem accipere ſanitatē: non enim pꝛopterea il
li regenerantur: quia nec ab illis hac inten-
tione offeruntur.

An aliquis poteſt iocando vel mimice ba Arti. XI
ptiſari. L

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi. [Solet eti
d am queri de illo qui iocans ſicut mim⁹ ⁊c̄]
Uidetur eni ꝙ nō ſit baptiſm⁹: qꝛ ſicut ſta-
tim dicitᷣ in lr̄a intētio exigiť in hoc ⁊ in alijs ſacr̄is
mimice aūt imergēs iocari ⁊ nō baptiſare intēdit: er
In ꝯriū p̄o go ille nihil cōfert. Sed cōtrariū videť ꝙ aliud cō
2o ſequiť qꝛ Aug⁹ ſuꝑ hoc dubitat. Itē videť ꝙ intē-
tio nihil operať ad ſacr̄m: qꝛ dicit Aug⁹ qđ baptiſat
ebrioſus ⁊ baptiſatū eſt: ebrioſus aūt nō pōt inten-
dere: qꝛ ſicut notatū eſt ſuꝑ ſcđm: intētio eſt volūtas
cū fine: vel ratio determinās finē: ⁊ ebrioſus vſum
ratiōis nō habet: ergo intētio ī ſacramēto nihil oꝑa
3o tur. Itē in euāgelio nō fit mētio de intētiōe: cū di
citur in fine Mat. Ite baptiſantes eos ⁊c̄. nō autē
4o diciť intēdite baptiſare. Itē ex parte ſuſcipientis
nō exigiť intētio ſuſcipiēdi: ergo videť ꝙ nec ex par-
5o te dātis intētio dādi. Itē oēs exponimur per hoc
periculo ꝙ neſcim⁹ vtrū ſacerdos intēdat aut non.
Et videť ꝙ ex odio multos pōt negligere nō inten-
dendo: ergo videť ꝙ cū baptiſm⁹ ſit ſacramentū ne-
6o ceſſitatis ꝙ intētio eſſe nō debeat. Itē de heretico
habitū eſt ſuꝑ ꝙ baptiſat: ⁊ tn̄ ip̄e nō intendit facere
qđ facit eccleſia: ꝙ aūt opus heretici imprimat cha-
racterē dicit Amb. in lib. de lib. arbiť. de baptiſmo
paruuloꝝ ſic characterē multi lupi infigūt: qui vidē
tur eſſe intus: verūtamē ad illud omne qđ vnū eſt ex
oībus nō pertinere moꝝ ſuoꝝ fructib⁹ cognoſcunť.
7o Itē ibidē dn̄icus character cū ouis errās libera-
ta ab errore / ad chriſtianā veritatē redit agnoſcitur
8o nō improbať. Etiā in littera ſuꝑ exp̄ſſe habitū eſt: ꝗ
nō intēdēs baptiſat vt videť: ergo nō exigiť intētio:
ſicut dicitur in littera ⁊ ita mimice baptiſat⁹ / bapti-
Solo ſatus eſt: ⁊ ſi totū fuerit mimicū vt videtur. So-
ad p̄mū cū lutio dicendū ꝙ intētio ex parte dātis exigiť ad ba-
illo qđ ē in ptiſmū: ſed nō intetio cōſecrādi aliqđ: ſed tm̄ faciēdi
cōtrariū. qđ facit eccleſia: ⁊ hoc exprimiť per verbū baptiſan-
di: cū diciť: ego te baptiſo: vt ſupra dictū eſt ī queſtio
ne de forma baptiſmi. Unde ſi iocularie cū intētiōe
faciendi qđ facit eccl'ia ſuꝑ nō baptiſatū nō reclamā
tem ante: vel tūc proferať / baptiſatū eſt: ⁊ tūc nō to-
tū eſt mimicū: qꝛ intētio in verbo p̄me ꝑſone expreſ-
ſa: mimica nō fuit: ſi aūt mimicū eſt ⁊ ille reclamat /
Ad 2m tūc nihil ille cōſequiť. Ad illud qđ contra obijciť
dicendū ꝙ aliud eſt baptiſare ebrioſum q̄ ebriū: ebri
us eni ī actu nō habet vſum rōnis: ſed ebrioſus nō
Ad 3m. neceſſario eſt ebri⁹. Ad aliud dicendū ꝙ intētio ſi
gnificať in actu baptiſandi expreſſe: qꝛ p̄ter intētio-
Ad 4m nē nō eſt ordinata actio a ſapiēte. Ad aliud dicen-
dū ꝙ ex parte ſuſcipiētis poniť intētio ad factū eccle
ſie qn̄ nō reclamādo ſe ſubmittit: ⁊ talis intētio ſuffi
Ad ſcđm et cit. Ad aliud dđm ꝙ ex hoc non exponiť periculo:
alia tota ſo. qꝛ exprimiť generalis intētio in verbo baptiſandi: ⁊
illa expreſſio ſufficit ad intentionē eccleſie. ſ. ad faciē
dū qđ facit eccleſia: licet nō credat hoc aliqđ valere:
talis aūt intētio ſufficit vt iā dictū eſt: ⁊ per hoc pa-
tet ſolutio ad totum.

Qđ duo tēpora erāt in quibus baptiſabantur homines.

Agnoſcendū eſt etiā in baptiſandis electis
duo tēpora eſſe ſeruāda. i. paſcha ⁊ penthe-
coſtes vt in ſabbato paſche vel pentecoſtes
baptiſmi ſacramētū celebreť. Qui vero ne-
ceſſitate mortis vel periculi vrgentur omni
tempore debent baptiſari.

An in electis baptiſandis debēt ſeruari duo tēpora. ſ. paſcha et pentecoſten. Arti. XII. M

Einde queriť de hoc qđ diciť ibi [In bapti-
d ſandis electis queriť que ſit rō illoꝝ duorū Arguiť p̄o
tēpoꝝ: qꝛ videť ꝙ in epiphania deberet eſſe
baptiſmus: qꝛ tūc baptiſatus eſt dn̄s: ⁊ vim regene 2o.
rationis cōtulit aquis. Mat. 3. ⁊ Luc. 3. Itē tūc
aperti ſunt ſuꝑ eū celi: ſicut baptiſm⁹ celos aperit: er
go tūc magis eſt ſm̄ cōgruentiā tēpus baptiſandi.
Itē in die natiuitatis videť eſſe tēpus: qꝛ baptiſ- 3o
mus habet ſilitudinē cū regeneratōe ſpūali: ꝗ ordi-
nať ad natiuitatē magis q̄ ad reſurrectionē: vt vr̄. 4o
P cū ſit ſatm̄ neceſſitatis qđ differre eſt periculū
videť ſemꝑ eē tēpus baptiſandi. Solō tēpus ne- Solo
ceſſitatis eſt ſemper qn̄ naſcūtur paruuli: ſed tēpus ad quartū.
cōgruētie eſt bis in anno: vt tangiť in lr̄a: qꝛ per ba
ptiſmū cōſignamur morti ⁊ reſurrectōi: vt dic̄ apl's
Ro. v. qm̄ ſepelimur cum illo per baptiſmū in mor-
te ⁊c̄. ⁊ ter īmergimur ꝓpter triduanā ſepulturā: et
nudi extrahimur ꝓpter teſtimoniū reſurrectionis: h̄
eſt qđ dicit cōſepulti erim⁹ cū ipſo ꝑ baptiſmū ī mor-
te vt quō ſurrexit chriſtus a mortuis per gl'iam pa-
tris ita ⁊ nos in nouitate vite ambulem⁹. In pēthe
coſte aūt: qꝛ ſpūſſctūs operať in baptiſmo q̄ tūc miſ-
ſus celebrať. Ad id ergo qđ cōtra obijciť dđm ꝙ Ad p̄mū.
vis regeneratiua eſt imꝑfecta ad regenerādū: qđ cō-
tulit dn̄s tactu ſue mūdiſſime carnis frigentib⁹ vn-
dis: vt dicit Beda ⁊ reduciť ad actū ꝑ v̄itatē paſſio-
nis ⁊ inuocationē trinitatis: ⁊ ideo in paſſiōe aq̄ cū
ſanguie de latere chriſti exiuit: vt intelligať ſanguis
in aqua oꝑans. Ad aliud dđm ꝙ celū tūc aptum Ad ſcđm
fuit ad exitū gr̄e: ſed ad introitū in gloriā apertū fu-
it in paſſione ⁊ in reſurrectiōe ⁊ quo ad locū in aſcē-
ſiōe ſicut ſuꝑ determinatū eſt. Ad aliud dicēdū ꝙ Ad tertiū
vt dicit Petr⁹ gregorij diſcipulus in benedictione
cerei paſchalis nihil nobis naſci ꝓfuit niſi redimi ꝓ-
fuiſſet: ⁊ iō ſpūalis regeneratio magꝭ pertinet ad re
ſurrectionē q̄ ad natiuitatē: qꝛ in reſurrectōe chriſt⁹
depoſuit vetuſtā penalitatē: ſicut homo deponit ve
tuſtatem peccati.

An veniētes ad baptiſmū fidē debēt ꝓfiteri ⁊ an illa profeſſio ſit votum. Arti. XIII. N

Einde queriť de hoc qđ ibi diciť [Porro cū Arguiť p̄o
d cti ad baptiſmū veniētes fidē ꝓfiteri debēt]
Ex hoc em̄ videť omne votū ſponſio: q̄ fit in
baptiſmo: qꝛ votū eſt ſpōtanea ꝓmiſſio melioris bo-
ni deliberatōe ⁊ obligatiōe firmata: ſed cōſtat ꝙ pec
cans ꝯtra votū: peccat dupliciť vno peccato: qꝛ actū
illicitū cōmittit: ⁊ qꝛ cōtra votū facit: ꝗ videť ꝙ oīs
baptiſat⁹ peccādo poſt baptiſmū dupliciť peccat: er
go baptiſat⁹ cōdēnationē ſuā deteriorē facit. So Solo
lutio dđm nō eſt votū niſi valde gn̄aliť: ⁊ īproprie ad totū.
ſumēdo: qꝛ votū eſt cōceptio melioris cōditiōis boni
⁊ ꝓmiſſio deliberata obligatiōe firmata: nō aūt di-
citur meli⁹ bonū niſi cōſilij nō p̄cepti: baptiſand⁹ au
tem nō ꝓmittit niſi bonū p̄cepti: ad qđ tm̄ obligat⁹
eſt: ⁊ iō nō eſt votū ꝓprie ⁊ ſic pꝫ ſolō ad totum.

De reſponſione patrinorū.

Porro cūcti ad baptiſmū venientes fidem
ſuā profiteri debent ⁊ exponere quid peten-

dũ venerint ad eccleſiã. Unde etiã a bapti⸗
zando querit̃: quid veniſti ad eccleſiã pete⸗
re. Qui ſi adultus eſt pro ſe reſpõdet fidem:
id eſt ſacramentũ fidei ⁊ doctrinã. Ita etiaꝫ
per ſingula interrogatus reſpondeat ſe cre⸗
dere in patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũſanctũ. Si autẽ
a paruulus eſt non valens credere vel loqui:
alius pro eo reſpõdet. Unde Iſidorꝰ. Par⸗
uuli alio profitẽte baptiſant̃: qui adhuc loq̃
vel credere neſciũt: ſicut etiã pro egris mu⸗
tis vel ſurdis alius ꝓfitetur dũ baptiſantur
ſic ⁊ de penitẽtibus agendũ eſt. Si vero pro
eo qui reſpõdere põt alius reſpondeat: non
Iob.19. itidẽ valet ſicut dictũ eſt: Etatẽ habet pro ſe
loquat̃. Si vero querit̃ ex quo ſenſu ꝓ par⸗
uulo dicatur credo vel fidẽ peto. Dicimꝰ de
ſacramẽto fidei id eſſe intelligendũ: qđ re⸗
ſpondetur petere cũ defert̃ ad eccleſiã ⁊ ha⸗
bere fidẽ cũ baptiſat̃ vt ſit ſenſus cũ dicitur:
fidẽ peto: id eſt ſacramẽtũ fidei preſto ſum
recipere: credo/.i. ſacramentũ fidei ſuſcipio
qđ eſt: hic paruulus preſto eſt ſacramnetum
fidei accipere. Unde Auguſtinꝰ: Nihil eſt
aliud credere ꝗ̃ fidẽ habere: ⁊ ideo cũ reſpõ
detur: credere paruulus qui fidei nondũ ef
fectũ habet: reſpõdetur fidẽ habere propter
fidei ſacramentũ ⁊ cõuertere ſe ad deũ ꝓpt̃
cõuerſionis al's fidei ſacramentũ. Sed ad⸗
huc queritur ex quo ſenſu ꝓ paruulo reſpõ⸗
deatur credo in deũ patrẽ: ⁊ in Ieſum xp̃m
⁊ in ſpiritũſanctũ. Nunquid de ſacramento
fidei an de fide mentis ibi agit̃. Si de ſacra⸗
mẽto cur noĩatim diſtinguũtur ꝑſone. Si ve
ro de fidei affectu: quomõ veꝝ eſt cũ ea par
uulus careat. An illud facturꝰ paruulus ſpõ
detur cũ creuerit ſicut ⁊ omnibus põpis dia
boli ſpondet̃ abrenũciare: quod ſi nõ ſerua⸗
uerit factus adultus tenebitur ipſe vel ſpon
ſor. Sane etiã dici poteſt ibi ſpõderi poteſt
pro paruulo ꝙ ad maiorem etatem ſi vene⸗
rit ⁊ pompis diaboli renunciabit: ⁊ ſanam fi
dẽ tenebit cuius tunc ſacramẽtum recepit.
Hac autẽ ſponſione paruulus ꝓ quo fit te⸗
nebitur nõ ſponſor: ſi tamẽ vt cautio implea
tur quantũ in ſe eſt ⁊ opam dederit: q̃ exigi
tur a patrino vt ſit diligẽs circa eũ pro quo
ſpopondit ſollicitudo. De hoc Augꝰ: Cer⸗
tiſſimã emiſiſtis cautionẽ qua renũciare põ
pis diaboli ſpopondiſtis.

Arti. XIIII D An paruulus ad etatẽ veniẽs tenetur ad
ea que pro ipſo vouerint patrini: et an patri
ni obligati ſunt tanꝗ̃ fideiuſſores fidei eoꝝ
et quo ſenſu patrini dicãt credo.

Circa eundẽ quærit̃ de hoc qđ dicit̃ ibi [Si autẽ
b paruulus eſt nõ valẽs loqui vl' credere ⁊c̃.]
Ira a Querit̃ vtrũ paruulus ad etatẽ veni
ens obligat̃ ad ea q̃ ꝓ eo ſpopõderũt patrini. Ui Arguit̃ ꝓ
detur aũt ꝗ̃ ſic: q̃ dicit Diony. ꝙ ſenſus ꝟborũ que ꝙ ſic.
dicũt patrini eſt: ꝙ puer ille in ſenſu veniẽs tenebit
ſacras cõfeſſiones: que ibi ſpopõderũt: ergo obliga⸗
tur vt videt̃ ad hoc. Itẽ maiꝰ eſt ꝙ homo ſit ordi⸗ 2o
natus ad bonũ ꝗ̃ ad malũ: ſed ad malũ ligati ſumꝰ
alterꝰ trãſgreſſiõe: ergo etiã ad bonũ obligari poſſu
mus alterꝰ obligatiõe ⁊ cõfeſſiõe: ergo pueri obli⸗
gant̃ per ꝟba patrinoꝝ vt videt̃: Sed cõtra ſi ali In ꝯriũ ꝓ
quis vouet filiũ ſuũ religioni ante annos diſcretio⸗
nis: filiꝰ ad annos diſcretiõis veniẽs nõ eſt obliga⸗
tus: ergo a ſili nõ obligat̃ ꝑ reſponſa patrinorum.
Ulteriꝰ querit̃: vtrũ patrini obligati ſunt q̃ſi fi⸗ Queſtiũcu
deiuſſores fidei eorũ. Videt̃ aũt ꝙ ſic: q̃ ita dicit la prima.
Augꝰ i quodã ſermõe: Vos aũt oẽs tã viros ꝗ̃ mu⸗ Arguit̃ ꝓ
lieres qui filios in baptiſmate ſuſcipitis moneo/ vt ꝙ ſic.
vos cognoſcatꝭ fideiuſſores apud dñm extitiſſe: mo
nete ergo eos vt ſemꝑ caſtitatẽ cuſtodiãt/ iuſtitiã di⸗
ligant/ charitatẽ amẽt/ ante oĩa ſymbolũ ⁊ dñicam
orõnẽ diſcãt: ⁊ voſipſi tenere: ⁊ illis quos ſuſcepiſtis
oſtendite: ergo videt̃ ꝙ obligant̃. Itẽ Amb. Lon 2o
ge plus debemꝰ diligere filios quos ſacro fonte le⸗
uauimꝰ ꝗ̃ quos genuimꝰ: cõſtat aũt ꝙ nos obliga
mur ꝓuidere pueris carnalibꝫ bona: ergo ml'to ma⸗
gis ſpũalibꝫ: ergo tenemur tanꝗ̃ fideiuſſores ꝓ eis. Queſtiũcu
Ulteriꝰ querit̃ ex quo ſenſu patrinꝰ paruulo dic̃: la ſecũda.
credo: aut eĩm loquit̃ in ꝑſona ſui: aut in ꝑſona ꝑuu
li: ſi in ꝑſona ſui: hoc nihil eſt: q̃ ſacerdos querendo
fidẽ noĩat paruulũ: ⁊ querit de paruulo. Si aũt lo⸗
quit̃ i ꝑſona paruuli tũc videt̃ falſum dicere q̃ par⸗
uulus nõ credit. Sol'o dõm videt̃ ꝙ ꝑuulus ob⸗ Solo.
ligatur ad fidẽ: ⁊ ad mores qui ꝯtinent̃ ex ſuſceptio⸗
ne baptiſmi. Ad id aũt qđ cõtra obijcit̃ dõm ꝙ ni⸗ Ad id qđ i
hil eſt ſil'e: q̃ in baptiſmo nõ ꝓmittit̃ aliud ꝓ paruu ꝯriũ obijci⸗
lo: ad qđ ex naturali lege nõ tenet̃: ſed in voto eſt vl⸗ tur.
tra hoc ſpõtanea obligatio: ⁊ iõ hoc nõ põt aliꝰ face⸗
re pro alio. Unde paruulus i baptiſmo nõ facit nec
accipit nouã obligationẽ: ſed potiꝰ emolimentũ ac⸗
cipit ex ꝯfeſſiõe fidei aliene que ſibi debet fieri ꝓpria.
Ad id qđ vlteriꝰ querit̃ dõm ꝙ patrini obligant̃ Ad q̃ſtiũcu
ad diligentiã: ſi al's nõ inſtruant̃: ſed q̃ in ſolẽni ec⸗ lam cũ ꝓ.
cleſia cantat̃: pater noſter: ⁊ credo in deũ: ⁊ mores p̃
dicant̃: ⁊ oſtẽdunt̃ in exẽplis bonoꝝ mõ: iccirco non
adhibet̃ tãta ſollicitudo: ſicut in primitiua eccleſia: qñ
paruuli inter fideles nutriebant̃: ⁊ hoc intendit au
ctoritas Auguſtini. Ad id qđ obijcit̃ de Amb. di⸗ Ad 2m
cendũ ꝙ ſm q̃d magis debemꝰ diligere ſpũales fili⸗
os: ſed carnales ſimpl'r: magis aũt dico ſm quid in
quantũ ſpũalis filiatio nobilior eſt: ꝗ̃ carnalis ſim⸗
pliciter: tñ magis obligamur filijs carnalibꝫ: ⁊ i or⸗
dine diligẽdorũ carnales ſpũalibꝫ p̃ponunt̃: vt ſup̃
in tertio notatũ eſt. Ad id qđ vlteriꝰ querit̃ de ſen Ad queſti⸗
ſu verboꝝ dõm ꝙ cũ dicit̃ credo vel abrenũtio in ꝑ⸗ unculã ſe⸗
ſona paruuli dicit̃: ⁊ tm̃ valet ibi credo: quantũ ſa⸗ cundam.
cramentũ fidei paratus ſum ſuſcipere: cũ nõ habeã
obicẽ cõtrarie volũtatis ⁊ diſſenſus: ⁊ ad huiuſmo⸗
di credere non exigitur vſus li. arb. vnde ex hoc po⸗
teſt patere ſolutio ad obiectũ in cõtrariũ.

De cathecíſmo ⁊ exorciſmo.

Illa autẽ interrogatio ⁊ reſpõſio fidei fit in

cathecumino cui addiť exoꝛciſmus: ante ba
ptiſmũ eñ fit cathecíſmus ⁊ exoꝛciſmꝰ: poſt
cathecíſmum ſequitur exoꝛciſmus: vt ab eo
qui iam fide inſtructꝰ eſt aduerſaria virtus
pellať. Exoꝛciſmꝰ de greco diciť in latinum
adiuratio: cathecíſmꝰ inſtructio. Catheciza
re eſt inſtruere: vt de ſymbolo ac rudimẽtis
fidei. Exoꝛciſare ẽ adiuuare: vt exi ab eo ſpi
ritus imũde. Symbolũ eſt ſignũ vł collatio
Signũ qꝛ eo fideles ab infidelibꝰ diſcernũť
Collatio qꝛ ibi totiꝰ fidei ſufficientia ⁊ inte-
gritas eſt collata. Cathecíſmꝰ ⁊ exoꝛciſmus
neophitoꝝ ſunt: magiſqꝫ ſacramẽtalia ꝙ̃ ſa-
cramenta dici debent. Neophitus nouitius
interpꝛetať vel rudis: ⁊ diciť neophitus nu-
per ad fidẽ conuerſus: vel in diſciplina reli-
gioſe cõuerſationis rudis. Hec ergo ꝓcedũt
baptiſmũ: nõ ꝙ ſine iſtis nõ poſſit eſſe baptiſ
mus verus: ſed vt baptiſandꝰ de fide inſtrua
tur ⁊ ſciat cui debitoꝛ fiat: deinceps ⁊ vt dia
boli ptãs in eo minuať. Vñ Rabanꝰ: Ante
baptiſmũ cathecizandi debet in hoie ꝓueni
ri officiũ clericoꝝ: vt fidei cathecuminus ac
cipiat rudimentũ vt ſciat cui debitoꝛ fiat de
Aug. d ſim bolo. inceps. Itẽ Aug. Paruuli exufflãť ⁊ exoꝛci
zanť vt ab eis pellať ptãs diaboli ne iã cõtẽ-
dat eos ſubuertere ne baptiſmũ conſequan
tur. Nõ ergo ab infantibꝰ creatura dei exuf
flať vel exoꝛcizatur: ſed diabolꝰ vt recedat
Arti. XV ab homine.

P

Quare catheſizanť paruuli ⁊ ad quid va-
let cathecíſmus.

d Einde queriť de hoc qꝺ diciť ibi: [Illa autẽ
interrogatio ⁊ reſpõſio fit in cathecíſmo cui
Queſtiuncula. ꝓma addiť exoꝛciſmꝰ.] Queriť eñ quare catheſi-
zatur paruulus cũ adhuc nõ ſit ſuſceptiuꝰ diſcipline
videť eñ deuiare eccleſia. Itẽ queriť ad ꝗd valet
exoꝛciſmus: aut eñ expellit demonẽ ab obſidiõe par
uuli coꝛꝑali aut ſpũali: ſi coꝛꝑali tũc nõ deberet fieri
niſi in coꝛꝑaliť obſeſſis ⁊ furioſis ex oppꝛeſſiõe demo
nis / ⁊ hoc nõ fit. Si aũt fit ad expellendũ ſpũaliter a
paruulo aut habet effectũ aut non: ſi habet effectũ: ğ
exoꝛciſatus nõ baptiſatus põt ſaluari / ⁊ in ſtatu eſſe
Soł'o quorundã. ſaluandoꝝ: qꝺ falſum ⁊ hereticũ eſt. Si aũt non ha-
bet effectũ tũc ꝓ nullo ⁊ ridiculoſe fit. Sunt autẽ
Arg. cõtra ſolutionem quidã ꝗ ad hoc dicũt ꝙ habet effectũ nõ in ſe ſed ĩ ba
ptiſmo: vt. ſ. baptiſmus cõſequať effectũ pleniorem.
Sed hoc nihil mihi videť: hoc eñ eſſe nõ põt niſi
cõfoꝛtãdo baptiſmũ / vel diſponẽdo ſubiectũ: vt ma-
gis fiat habile ad gratiã ꝑcipiendã. Si pꝛimo modo
hoc eſt impoſſibile: qꝛ qꝺ nõ eſt nõ poteſt cõferri: ba-
ptiſatꝰ aũt adhuc nõ eſt qñ exoꝛciſať paruulus: nec
ſcꝺo mõ eẽ videť ꝙ põt diſponere ſubiectũ niſi aut ex
parte pene aut ex parte culpe: nõ ex parte pene: quia
illa cõnexa eſt culpe / ⁊ nõ debilitať niſi culpa debili-
tata: nec ex parte culpe: qꝛ illa aut tota dimittiť aut
tota manet: cõſtat aũt ꝙ nõ tota dimittiť in exoꝛciſ-
mo: ğ tota manet: ğ ſubiectũ ante exoꝛciſmũ ⁊ poſtea
equaliter ſe habet: ğ in nullo diſponiť ab exoꝛciſmo. Queſtiuncula ſcꝺa
Ulteriꝰ queriť hic de his ꝗ fiũt in exoꝛciſmo ⁊ ca-
thecíſmo ꝗ ⁊ quot ſint ⁊ ſm quẽ oꝛdinem ⁊ qñ fiant. Soło.
Soł'o dꝺm ad pꝛimũ ꝙ duplex eſt vis demonis: ad ꝓmã queſtiunculam
ſcꝫ interioꝛ ⁊ exterioꝛ: vñ ꝑ exoꝛciſmũ puto ꝙ debili-
tať vis demonis exterioꝛ ⁊ nõ interioꝛ: ſicut pꝛobat
obiectio. Vis aũt demõis exterioꝛ eſt ꝗ cõmouet fo-
mitẽ in adulto ne conſequať baptiſmũ: ⁊ in paruulo
ponit actiões moꝛtis ante baptiſmũ: ⁊ ꝯtra hãc vim
exterioꝛẽ puto valere exoꝛciſmũ: ⁊ per hoc patet ſoł'o
ad pꝛimo ꝗſita: qꝛ baptiſmus operatur contra vim Ad queſtiũculã ſcꝺam
interioꝛem ⁊ exoꝛciſmus cõtra vim exterioꝛem que
eſt in fomite. Ad hoc aũt qꝺ vlteriꝰ ꝗriť de nume-
ro ⁊ oꝛdine eoꝛũ ꝗ exigũtur in baptiſmo: dꝺm ꝙ ſm
diu erſas eccł'ie conſuetudines varianť in numero ⁊
in oꝛdine: ſed vt frequentiꝰ ꝓmo exufflať: vt vis de
mõis exterioꝛ pellať: ſcꝺm ꝙ ſignũ crucis fit ei in pe
ctoꝛe ⁊ in fronte: vt diabolus ſe cognoſcat pelli ab eo
tã in occulto coꝛdis ꝙ̃ in apto cõfeſſiõis: tertio acci-
pit ſal in oꝛe vt ſapoꝛi ſapiẽtie ꝑpareť / ⁊ fetoꝛ fomitis
reſtringať. Deinde fit linitio nariũ ⁊ auriũ cũ ſputo
vt diſcretionẽ dei habeat ⁊ grẽ / ꝗ ꝑ ſaliuã a capite de
ſcendentẽ ſignificať / ⁊ ſenſus eiꝰ ꝗ ad doctrinã in au
ditu fidei ⁊ diſcretõe fidei ſignata in naribꝫ aperianť
xp̃o. Deinde fit vnctio in pectoꝛe ꝓpter coꝛ deo ꝑpa-
randum ⁊ in ſcapulis pꝛopter onera domini cum in
uocatiõe trinitatis: ſine cuius adiutoꝛio nihil facere
poſſumꝰ. Poſt baptiſmũ aũt fit vnctio chꝛiſmatis ĩ
vertice: vt apiať mẽs imputribilis deo: ita ꝙ mente
cõtẽpleť eterna: ꝗ ꝑ chꝛiſma ſignificať cõfectũ ex oleo
lucẽte ⁊ balſamo conſeruãte a putredine. Deinde fit
veſtitio de veſtimẽto cãdido in ſignũ innocẽtie / ꝗ ac-
cipiť in baptiſmo ⁊ gloꝛie ꝗ accipiť in reſurrectione.
Tandẽ accẽſus cereus in manu poniť vt ſit lucerna
pedibꝫ eiꝰ verbũ dei ⁊ lumẽ pedibꝫ ſuis contra tene
bꝛas ſpũales. Et hec de baptiſmo dicta ſufficiant.

De confirmatione. Di. VII.

Nnc de ſacramẽto cõ-

n firmatiõis addendũ eſt: de cuiꝰ vir-
tute ꝗri ſolet: Foꝛma eñ apta eſt. ſ. a
verba ꝗ dicit ep̃s cũ baptiſatos in frontibus b
ſacro ſignat chꝛiſmate. Sacramentũ hoc ab c
alijs ꝑfici nõ põt niſi a ſummis ſacerdotibus
nec tꝑe apłoꝝ ab alijs ꝙ̃ ab ipſis apł'is legiť
peractũ: nec ab alijs ꝙ̃ ab illis ꝗ locũ eoꝝ te De cõſe. di.
nẽt ꝑfici põt aut debet. Nã ſi aliter ꝓſumptũ 4. ꝓſbyte-
fuerit irritum habeť ⁊ vacuũ: nec inter eccle ri. I.
ſiaſtica reputabiť ſacramẽta. Licet aũt pꝛe-
ſbyteris baptiſatos tangere in pectoꝛe: ſꝫ nõ
chꝛiſmate ſignare in fronte. Virtꝰ aũt huius d
ſacramẽti eſt donatio ſpũſſcti ad robur: qui Rabanus
in baptiſmo dať ad remiſſionẽ. Vñ Raba- de inſti. cle.
nꝰ: A ſũmo ſacerdote ꝑ impoſitionẽ manus
ꝑaclytꝰ tradiť baptiſato: vt roboreť ꝑ ſpm̃- De cõſe. di.
ſctm̃ ad ꝑdicãdũ alijs illud qꝺ ip̃e in baptiſ 5. ca. nouiſ-
mo cõſecutꝰ eſt. Itẽ oẽs fideles ꝑ manꝰ im- ſime.
poſitionẽ epiſcopoꝛũ poſt baptiſmũ accipe
debẽt ſpm̃ſctm̃: vt pleni xp̃iani inueniantur

Unc de ſacr̄o cõfirmatiõis.⁊c̄] Hic ſcd̄o lo-
n co magiſter tãgit de ſacr̄o cõfirmatiõis: de q̄
determinat tria.ſ.miniſtrũ in pꝛincipio capi
tuli iſtiꝰ;ſcd̄o vbi etiã innuit foꝛmã ⁊ materiã ⁊ effe-
ctũ ibi;[Uirtus aũt huiꝰ ſacr̄i eſt donatio]tertio lo-
co tangit cauſam nõ iteratõis ⁊ ſuſcipientẽ ibi [Hoc
ſacr̄m a ieiunis debet tradi ⁊ ieiunis.

Arti .I. **An ſacramẽtũ cõfirmatõis ſit neceſſariũ.**
A ¶ Incidit autẽ hic queſtio ante litterã:an ſacr̄m hoc
ſit neceſſariũ ad ſalutẽ vel tm̄ ad bene eſſe inſtitutum
Uidet̃ aũt ꝙ ſit neceſſarium:qꝛ ſine quo nõ eſt hõ
plenꝰ xp̄ianꝰ:hoc eſt neceſſariũ ad vitã xp̄ianã: ſed ſi
ne cõfirmatiõe nõ eſt hõ plenus xp̄ianꝰ:g̃ eſt neceſſa
Arg. ꝓmo. riũ ad xp̄ianã vitã. Pꝛima patet ꝑ ſe:ſcd̄a ſcribit̃ ſuꝑ
ꝙ ſic. Geñ.ibi Rabanꝰ g̃ poſt baptiſmũ accipe debẽt ſpm̄
Cõfirmatõ ſctm̄ vt pleni xp̄iani inueniant̃ Jn̄ vlteriꝰ ſine xp̄ia
argumenti na vita nõ eſt ſalus: g̃ ſine cõfirmatiõe nõ eſt ſalus.
Solõ. Si foꝛte tu dicas ꝙ fere oẽs dicũt ꝙ duplex eſt ple
nitudo.ſ.ſufficiẽtie ⁊ copie:ſiue plenitudo gr̄e/⁊ ple-
nitudo roboꝛis eius:⁊ dictũ rabani intelligit̃ de ſe-
Obiectio. cũda plẽitudĩe Cõtra ſm̄ hoc idẽ poſſet dici de cõſi
pꝛima. lijs ⁊ operatiõibꝫ ſuperogatõis:qꝛ ſine illis nõ ẽ ple
nitudo copie:g̃ videt̃ ꝙ cõfirmatio ſpectat ad plẽitu-
2a dinẽ neceſſitatꝭ ⁊ ſufficiẽtie. Jtẽ Hugo de ſctõ vic.
dicit:Quid ꝓdeſt ſi ꝑ baptiſmũ erigerꝭ niſi ꝑ ꝯfirma
tionẽ ad ſtandũ cõfirmeris:q̄ſi diceret nihil: g̃ videt̃
ꝙ baptiſmꝰ non pꝛodeſt ſine cõfirmatiõe ad ſalutem
3a g̃ cõfirmatio neceſſaria eſt ad ſalutẽ Jtẽ ſine expul
ſione moꝛbi non eſt ſalus:qꝛ ſemꝑ remanet timoꝛ et
cauſa periculi manẽte moꝛbo:ſed oẽ ſacr̄m(vt ſup̄ di-
ctũ eſt)oꝛdinatũ eſt cõtra moꝛbũ pcti:g̃ videt̃ ꝙ cau-
ſa periculi nõ ꝑfecte expellit̃ niſi ꝑcipiat̃ gr̄a ſacr̄i: g̃
4a opoꝛtet ꝙ ꝑcipiat̃ gratia cõfirmatiõis. Jtẽ cũ due
ſint partes iuſtitie.ſ. declinare a malo/⁊ facere bonũ
illa pars que eſt facere bonũ ſubſtantialius operat̃
ad ſalutẽ q̄ꝫ illa q̄ eſt declinare a malo:qꝛ vt dicit au-
toꝛitas:vitatio pcti nõ meretur palmã:ſed euitat pe
nã:g̃ a ſimili cũ gratia baptiſmalis ſit ablutiua pcti:
⁊ ſic eſt oꝛdinata ad malũ expellendũ:qꝛ gr̄a ꝯfirma
tionis habet oꝛdinẽ ad bonũ:videt̃ ꝙ ſubſtantialius
operet̃ ad ſalutẽ gr̄a cõfirmatõis q̄ꝫ gr̄a baptiſmalis
cũ igit̃ ſine baptiſmate nõ ſit ſalus:nec ſine cõfirma-
Jn ꝯtrariũ tiõe ſalus erit in via Sed ꝯtra ſi cõfirmatio neceſ
eſt ratio ꝓo ſaria eſt ad ſalutẽ:g̃ q̄ moꝛit̃ baptiſatus ante ꝯfirma
tionẽ etiã q̄ nõ eſt fictus cõdemnat̃:qđ hereticũ eſt di
2o cere. Jtẽ ſupꝛa habitũ eſt ꝙ in baptiſmo cõfertur
gr̄a ⁊ plenitudo virtutũ:habẽs aũt gr̄am ⁊ virtutẽ-
habet oĩa neceſſaria ad ſalutẽ:g̃ ad ſalutẽ nõ neceſſa
Solõ. rio indiget cõfirmatiõe. Solõ dõm ꝙ neceſſitas
eſt multiplex:ſicut determinat̃ a phõ.5.methaphiſi-
ce: Eſt em̄ neceſſitas abſoluta: ⁊ hac neceſſitate nõ ẽ
neceſſaria ꝯfirmatio ad ſalutẽ. Eſt iteꝝ neceſſitas cõ
ditiõis.ſ.finis alicuiꝰ:vt ſi debeat hõ manere in vita
neceſſe habet comedere. Jtẽ põt dici ꝙ neceſſaria eſt
cõfirmatio ad ſalutem:ſi debeat fides robuſte ⁊ ſine
pauoꝛe defẽdi in impugnatõibꝫ hoſtis:licet ei al̓s ex
gr̄a in baptiſmo ꝑcepta habeat vnde ſtet:non tñ hoc
habet ex gr̄a ſpẽaliter oꝛdinata ad robur cõtra debi
litatẽ q̄ eſt ex fomite depꝛimẽte:vt infra patebit:et ſi
debeat hoc robur haberi neceſſarium eſt confirmari
Ad pꝛimũ Dicat̃ g̃ ad pꝛimũ ꝙ iſta ſolõ magiſtroꝝ legittima
cũ ſolutiõe. eſt de plenitudine ſufficiẽtie ⁊ copie:ſiue plenitudine
Ad obiectõ ad eſſe/⁊ plenitudine roboꝛis. Ad hoc qđ cõtra ob
iẽ pꝛimam ijcit̃ dicendũ ꝙ aliter eſt in gratijs oꝛdinctis ad me-
ritũ quales ſunt in virtutibꝫ ⁊ donis ⁊ beatitudini-
bus:vt ſup̄ dictũ eſt: ⁊ aliter in gr̄a ſacr̄ali q̄ oꝛdinat̃
cõtra defectũ ex pctõ ꝓueniẽte:qꝛ illa dant plenitu
dinẽ copie mutantẽ ſtatũ ꝑſone:ſicut alius eſt ſtatus
ſeruãtis cõſilia:⁊ alius eſt ſtatus ſeruãtis p̄cepta tm̄
ſed illa q̄ ſunt in ſacr̄is expellũt pctm̄ in quocũqꝫ ſta-
tu/vel defectũ ex pctõ ꝓueniẽte:⁊ iõ ſine illis non eſt
plenitudo ſimpliciter oꝛdinata ad ſalutẽ vel oꝛdinãs
Uñ gratia ſacramẽtalis magis ꝑtinet ad plẽitudinẽ
ſalutis xp̄iane q̄ꝫ gr̄a ꝑfectiõis in cõſilijs ⁊ ſuperoga Ad 2m
tionibꝫ Ad aliud dõm ꝙ dictũ Hugonis duplici
ter põt intelligi:vno mõ vt loquat̃ in caſu vbi cõtem
ptus religionis excludit ſacr̄m:qꝛ cõtẽnere ſacr̄m eſt
cõdemnabile:q̄ꝫuis in ſe nõ ſit neceſſariũ. Alio modo
põt dici ꝙ nõ dicit hoc: qꝛ ex hoc ſequit̃ cõdemnatio
ſed qꝛ vt frequenter ſequit̃ ex debilitate cadẽdi in pu Ad 3m
gna ſpũali. Ad aliud dõm ꝙ moꝛbus duplicit̃ ex
pellit̃ ꝑ gr̄am ſacr̄i:vno mõ q̄ ad culpã/⁊ ſic expellit̃
in baptiſmo quo ad oꝛiginalẽ culpã: ⁊ in pnĩa q̄ ad
ad culpã actualẽ:⁊ ex hac expulſiõe habet̃ ſufficiẽtia
ſalutis. Alio mõ expellit̃ q̄ ad penã inclinantẽ in cul-
pã:⁊ quo ad hoc expellit̃ in cõfirmatiõe ⁊ ſacr̄o alta-
ris ⁊ extrema vnctiõe:⁊ ex hoc habet̃ ſufficientia ro-
boꝛis ad pugnandũ ꝯtra hoſtes ſpũales. Ad aliđ Ad 4m
dõm ꝙ baptiſmꝰ nõ cõſiſtit in ſola ablutione ſoꝛdiũ:
ſed circa coꝛpus ponit̃ nitoꝛ ⁊ venuſtas ex ablutõne
q̄ ſignificat nitoꝛẽ aĩe in gr̄a poſita in ea ⁊ virtutibꝰ:
licꝫ etiã ꝯfirmatio ſonet oꝛdinẽ ĩ bonũ tñ gr̄a ꝯfirma
tionis ꝓncipaliter dicit robur ex ablutiõe diſpoſitio-
nis cõtrarie audacie ſpũali q̄ eſt in cõfeſſiõe noĩs chꝛi
ſti:vt infra patebit: ⁊ ideo ex neutra parte ſimile eſt.
P̄ obiectio falſum p̄ſupponit:qꝛ declinare a malo
dicit̃ dupliciter.ſ. nõ facere malũ negatione ſimplici
⁊ hec nõ eſt pars iuſtitie:ſed euitat penã. Alio mõ de
clinare a malo dicit nolle facere malũ.i.velle nõ face
re malũ: ⁊ hec ponit actũ voluntatis interioꝛis tẽdẽ
tis a malo qui eſt actus interioꝛis in habẽte gratiã:
⁊ hec eſt ꝓꝑie pars iuſtitie generalis / ⁊ quo ad illũ
meret̃ palmã:⁊ cũ hoc habet ſimilitudinẽ baptiſmꝰ
qui cõſiſtit in ablutiõe ⁊ poſitiõe ⁊ etiã cõfirmatione
q̄ aufert moꝛbũ ⁊ ponit robur ex gr̄a data ſimpl̓r ad
ſtãdũ in pugna:obiectio aũt ſupponebat ꝙ ꝓmo mõ
declinare dictũ eſſet pars iuſtitie/⁊ haberet ſimilitu
dinem cum baptiſmo.

An ſit aliqua materia determinata cõfir- matíonis ⁊ que eſt illa. Arti. II. B

Einde qurrit̃ de hoc qđ dicit ibi[Foꝛma eni
D apta eſt.⁊c̄.vbi ẽ.a. Hec em̄ verba dicit ep̄s Cõfirmatõ
cũ cõfirmat: Cõfirmo te ſigno crucis/ ⁊ cõfir nis foꝛma.
mo te chꝛiſmate ſalutis in noĩe pꝛis et filij et ſpũſcti
Amẽ. Quidã aũt habent hunc vſum: Cõfirmo te ſi-
gno crucis:⁊ cõfirmo te chꝛiſmate ſalutis.⁊c̄.ſꝫ pꝛi-
mus modus generalioꝛ eſt. Querunt̃ aũt multa Arg. ꝓmo.
circa hanc foꝛmã. Pꝛimo qꝛ apl̓i nulla foꝛma vſi vi-
dent̃ eſſe in actibꝫ:ſꝫ ſimplici manuũ impoſitõe cõfir
mabãt. Act.8. Tunc imponebãt manꝰ ſuꝑ illos/et
accipiebãt ſpm̄ſctm̄:⁊ vidẽs Simon qꝛ ꝑ impoſitio
nẽ manuũ daret̃ ſpũſctũs Jtẽ in euangelio:veniẽ 2o
tibꝰ ad ieſum paruulis impoſuit illis manus ⁊ non
legit̃ ꝙ ſignauerit eos ſigno ſctẽ crucis:vel cõfirma-
uerit chꝛiſmate ſalutꝭ hoc etiã videt̃ rõ poſtularet: q̄a 3o
in ꝯfirmatiõe dat̃ ſpũs ad robur:⁊ ideo dat̃ ab illo q̄
excellentioꝛẽ gradũ tenet in eccleſia: g̃ videt̃ ꝙ ſpũs

ab illo traduci ſignificat̃ in cōfirmandū: ḡ nō debe-
ret retorqueri ad aliud: retorquet̃ aūt ad aliud quā-
4o do dicit̃ cōfirmo te. ꝛc. nō ḡ debet dici vt videt̃. P̄
ſi ſacrm̄ nō habet inſtitutionē niſi diuinā: vt ſupra de
terminatū eſt: ꝛ oēs doctores hactenꝰ dixerūt ꝛ apo
ſtoli ꝛ dn̄s confirmauerūt nō vtentes aliqua forma
5o videt̃ ꝙ nec eccl'ia vti debeat aliqua forma Itē nuſ
ꝙ̄ legit̃ in canone de inſtitutiōe huiꝰ forme cōfirma-
tionis qua vtunt̃ noſtri tēporis epi: ḡ videt̃ ꝙ ſit ad
In ɔtrariū pmo. bene eſſe appoſitū ab eccl'ia ꝛ nō ſit de forma Sed
cōtra dicit Hugo de ſctō Victore ꝙ ſacrm̄ eſt corpa
le ꝛ viſibile elementū ex inſtitutione ſignificās: ex ſi-
militudine repñ̄tās et ex ſctificatiōe inuiſibilē gra-
tiā ɔferens: corporale aūt elementū (vt ſupra habitū
eſt) nihil eſt ſine verbo ad elementū accedente: ḡ in cō
firmatiōe oportet haberi verba que ſunt forma ſacri
2o quecunqꝫ illa fuit. P̄ in ꝓhabita diffinitione dicit
Hugo ꝙ corpale elementū ɔfert gratiā ex ſctificatio
ne: ſed ſanctificatio nō eſt niſi ꝑ verba inuocationis di
uine: ḡ in hoc ſacro exigunt̃ verba inuocationis diui
3o ne que eſt forma ſacri Itē ſupra habitū eſt ꝙ deus
nō ɔtulit miniſtris interiꝰ mūdandi vel operādi po-
teſtatē: ſed tm̄ exterius ne ſpes poneret̃ in hoīe: ḡ cō
firmatio conſiſtit in interiori mūdatiōe infectiōis fo-
mitis: trahentis in debilitatē ꝛ noxiā verecundiā cō
feſſionis fidei: ſed deus nō ɔtulit illā miniſtris: ḡ nō
debet ſignificari hec gr̄a deſcēdere a miſtro vt an vi-
debat̃ ꝓbari: ſed potiꝰ a deo ꝑ opus ſacri: hoc aūt fie
ri nō poteſt niſi mediante forma verboꝝ inuocatiōis
Queſtiuncula pma. dei que opat̃: ḡ exigit̃ forma verboꝝ. Ulteriꝰ hic
querit̃ de ipis verbis q̄ ſunt de forma: ꝛ querit̃ de h̄
Obiectio. prima. qd̄ dicit̃: Conſigno te ſigno crucis. ꝛc. videt̃ em̄ ꝙ h̄
ſuꝑflue ponat̃: q2 ſignat̃ in baptiſmo cruce ꝛ in pecto
2a. re ꝛ in ſcapulis ꝛ in vertice. P̄ in v̄bo qd̄ eſt de for
ma ſacri ꝓpriꝰ actꝰ miniſtri exp̄mi dēt: ſicut cū dicit̃:
Baptiſo te in noīe pr̄is. ꝛc. ſed ꝓprius actꝰ miniſtri i
hoc ſacro nō eſt ſignare: ſed potius ɔfirmare: ḡ videt̃
ꝙ nō debet miſceri in forma huiꝰ ſacri vti v̄bo ſignifi
Queſtiuncula ſcda candi. P̄ querit̃ q̄re in ɔfirmatōe potiꝰ fit mentio
de cruce ꝙ̄ de glorificatiōe ꝛ reſurrectiōe vt dicatur
Obiectio prima. cōſignari cruce Itē vniꝰ ſacri nō eſt niſi vnicꝰ actꝰ
2a ſacralis: ɔfirmatio eſt ſacrm̄ vnū: ḡ vnicū actū ſacra-
lē hēt: ḡ in forma duplex actꝰ nō debet exp̄mi: ḡ nō
debet dici cōfirmo ꝛ ɔſigno: q2 hec duo verba duos
Queſtiuncula tertia. actus exprimūt. Itē querit̃ de hoc ꝙ dicit̃: Cōfir
mo te chriſmate ſalutis: q̄re potiꝰ dicit ſalutis ꝙ̄ gra
Arg. pmo. tie vel vite eterne Et videt̃ ꝙ debeat dici gr̄e: q2 ſa
lus q̄ dicit euaſionē ꝑiculi nō eſt niſi ex collata gratia
ḡ gr̄a ſm intellectū eſt ante ſalutē: ḡ immediatior eſt
collatio gr̄e actui ſacri ꝙ̄ ſalus: cū ḡ actꝰ ſacri ꝑ termi
2o nū immediatū debeat determinari: videt̃ ꝙ deberet
dici chriſmate gr̄e ꝛ nō ſalutis Itē in forma baptiſ
matis nulla fit mētio de materia vel fine vel efficiēte
effectu ſacri: ſꝫ ſimplicit̃ dr̄ baptiſo te in noīe. ꝛc. ḡ vi
det̃ ꝙ nec hic aliqua mētio fiet de materia ꝛ efficiēte:
ḡ non debet dici chriſmate ſalutis: ſed ſimplicit̃ ɔfir
Notabile. mo te in noīe patris. ꝛc. P̄ oēs queſtiones q̄ facte
ſunt in tractatu de baptiſmo circa linitiones/addi
tiones/diminutiones/et corruptiones habent hic
Solo fieri/ꝛ eodē modo ſoluunt̃ vt ibi. Solo dōm ꝙ h̄
ſacrm̄ cōtra debilitatē ex fomite ſurgētem ex eo ꝙ nō
totꝰ purgatur in baptiſmo: ſed remanet debilitatus
ad exercitiū pugne: maior aūt difficultas eſt in cōfeſ-
ſione noīs xp̄i ꝛ ſigni redēptiōis: hoc mō ꝙ̄ ɔfitendꝰ

eſt ore ꝛ opere ꝓcedētibꝰ ex corde: ſicut dr̄ Rom. 10.
Quia ſi cōfitear̃ ore xp̄m dn̄m ieſum ꝛ in corde tuo
credideris ſaluus eris: hanc etiā cōfeſſionem non ſu
ſtinet demō: ſed ſurgit ɔtra ſcandala: ꝛ ideo ad hunc
actū neceſſaria eſt cōfirmatio. Dōm ḡ ad primū ꝙ Ad primū ꝛ
meo iudicio nunꝙ̄ fuit celebrata cōfirmatio ſine for ad oīa alia
ma verboꝝ ab ap̄lis: xp̄s aūt q̄ habebat ꝛ poteſtatē ſimul.
autoritatis inquantū deus/ꝛ poteſtatē excellētie in-
quantū hō vnitꝰ deo poterat ɔferre vt voluit: q2 ipe
nō tenebat locū miniſtri: ſed capitis in eccl'ia: ſed vt
puto ap̄li nunꝙ̄ ɔfirmabāt ſine forma verboꝝ ꝓſcri
pta: licet hoc quidā dixerint ꝛ queſiuerint rōnē qua-
re ipi ſine forma verboꝝ ꝛ materia determinata: no
ſtri aūt pontifices cū forma verboꝝ ꝛ materia chriſ-
matis. Un̄ ad argumēta dōm ꝙ licet hoc nō lega
tur: tn̄ inſtituta eſt forma a dn̄o ꝛ ap̄lis tradita: ſicut
ꝛ baptiſmi: poteſt tn̄ dici ꝙ ɔfirmatio duplex eſt: q̄dā
eſt ad ſtandū in bono vniuerſalit̃: ꝛ hec fit ab alio q̄-
cūqꝫ: ꝑcipue tn̄ a maioribꝰ q̄ tenēt locū maior̃ ſctita
tis ꝛ vite meritoꝝ per orōnē: ꝛ hac ɔfirmatōe vtebā
tur ap̄li ſepius ɔfirmātes eundē. Alia ɔfirmatio q̄ i
primit characterē ſacralē ad expulſionē timiditat̃ ex
fomite ꝓueniētis nunꝙ̄ ab ap̄lis facta eſt ſine v̄bis
ꝛ materia determinata: ꝓpter qd̄ habemꝰ capitulū
ſpeciale in Dioniſio in eccleſiaſtica ierarchia q̄ cū apo
ſtolis fuit de perficiendis myſterijs ꝛ in ipo offeren- Ad 3m qd̄ ē
dis: ꝛ loquit̃ de ſanctificatione chriſmatis Ad id ḡ rō ꝛ ad duo
qd̄ obijcit̃ ɔtra ꝑ rationē dōm ꝙ gr̄a ſacralis non alia.
deſcendit ex vite merito nec a miniſtro vt probatum
eſt: ſed ex ope ſacri ꝛ ideo ad opꝰ in materia cū verbis Ad queſtiū
eſt retorquēda. Ad ſequētia duo patet ſolutio per culā pmā.
antedicta. Ad id qd̄ vlteriꝰ querit̃ de verbis for-
me dōm ꝙ altiſſimū in vita xp̄iana cōfeſſio fidei eſt:
ꝛ hoc ſic ꝓbat̃: licet em̄ amor ſit altus tn̄ innititur co
gnitiōi fidei ꝛ ſpes ſimiliter: q2 dicit Aug. Non ama
tur niſi creditū vel cognitū: nec etiā ſperat̃ niſi quod
aliq̄ modo eſt ꝓſumptū ꝛ creditū. Difficile aūt eſt ꝙ ē
in cardinalibꝰ virtutibꝰ: licet ſit difficile potētie ope-
rātis tn̄ ratio ꝓbat ꝛ ſuadet illud: hoc aūt eſt diffici-
le intꝰ ꝛ extra: ꝛ pmo intꝰ q2 abnegat̃ ꝓpria rō: extra
q2 hoc principaliter queſitū eſt ab hoſtibꝰ viſibilibꝰ ꝛ
inuiſibilibꝰ: primo aūt q2 fides eſt prima ꝛ nō innitit̃
alijs: ideo reſpectu huiꝰ actꝰ ꝑncipaliter opat̃ ɔfirma
tionis gr̄a: oportet igit̃ haberi duplicē actū in confir
mādo: vnū q̄ ſit iniciatiuꝰ ꝛ demōſtratiuꝰ ad quē eſt
ɔfirmatio principalit̃: ꝛ alterꝫ q̄ exp̄mat ꝓpriā opatō
nē ɔfirmationis ſacri: ꝛ ideo pmittit̃ ꝑ modū inſinua
tionis: conſigno te ſigno crucis: ꝛ ſubſequit̃ ɔfirmo:
ꝛ primū eſt ꝓpter difficile interiꝰ ad qd̄ ordinat̃ ɔfir-
matio: ꝛ aliud ꝓpter difficile extra ad qd̄ ɔfirmat ad Ad obiecta
ſtandū Dicendū ḡ ad primū ꝙ ɔſignatio in baptiſ
mo eſt ſacralis ꝛ non ſacri: ꝛ eſt ad expellēdā vim ho-
ſtis in fomite ne impediat ɔſecutionē baptiſmi: et vt
meditet̃ de deo baptiſatꝰ/ꝛ cogitet ꝛ portet iugū dei
in ſcapulis: vt ſupra dictū eſt de ſacralibꝰ baptiſmi:
ſed hic fit ɔfirmatio q̄ſi inſinuatiua verilli: ſub q̄ actꝰ Ad queſtiū
ſacri ɔfirmationis eſt exercendus. Ad aliud dōm culā ſcdam.
ꝙ in incarnatione ꝛ ſepultura ꝛ reſurrectiōe nō fuit
pugna xp̄i: ſed tm̄ in cruce: nos aūt aſcribimur veril
lo crucis ſue ꝑ ɔfirmationē: ꝛ ideo fit mētio de cruce
tm̄ ꝛ nō de alijs: hoc eſt qd̄ dicit ap̄lus. 1. Corint. 1.
Nos ꝑdicamꝰ xp̄m crucifixū: iudeis quidē ſcandalū
gentibus autē ſtultitiā. ꝛc. ipſis aūt vocatis iudeis
atqꝫ grecis xp̄m dei virtutē ꝛ dei ſapientiā: vn̄ mari

me fuit hoc a iudeis impugnatū ⁊ a gentibꝫ deriſum
⁊ ideo ꝯfirmationis actꝰ ꝓprie eſt reſpectu illiꝰ. Se-
cūda difficultas eſt eiuſdē in pugna ſpūali: qꝛ demō
ibi ꝑdā amiſit: quo ad debiti ſolutionē / ⁊ ſatiſfactio
nis impletionem: ⁊ ideo nos maxīe impedit illi con-
formari cū hoc ſit tollere crucē ⁊ ſeq̄ ſaluatorē: ⁊ ideo
Ad primā ꝯ fit mentio de cruce ꝑcipue. Ad aliud patet ſolutio
ſecundam per antedicta qꝛ primus actꝰ per primū ꝟbū impoꝛ
tatus eſt: inſinuat̄ etiā finis ad quē eſt ꝯfirmationis
Ad 2m actus ⁊ neceſſitatis huiꝰ vera cauſa eſt dicta. Et
per hoc patet ſolutio ad ſequēs q̄re neceſſariū eſt hic
Ad queſtiū duplex verbū Ad aliud dōm ꝙ vt patet ex habitiſ
culā ſcdam ſuperius queſtionibꝫ de grā ſacramentoꝝ: oīs gra-
tia ſacrālis eſt ꝯtra periculū: ſed ſpecialē oꝛdinem ha
bet cōfirmatio: qꝛ eſt cōtra periculū intra / ⁊ cōtra pe
riculū extra: intra qꝛ tollit debilitatē ⁊ verecūdiā no
ſtrā cōfitendi xp̄m ex fomite ꝓuenientē. Extra aūt q̄a
cōfortat ad ſtandū corā regibꝫ ⁊ principibꝫ ⁊ demo-
nibꝫ: et ideo dicit̄ potius ſalutis q̄ȝ gratie: qꝛ salꝰ eſt
Ad ꝑmū ibi ſubſtātialiter q̄ dicit euaſionē periculi. Ad rōnē
aūt dicendum ꝙ licet hoc fuit per gratiam: tn̄ nō fit
per gratiā vt gratiā. i. q̄ facit gratū habentē et opꝰ
Ad 2m eius gratū reddit: ſed potiꝰ ꝑ gratiā vt ſaluantē inte
rius / et ſaluantē extra a terroribꝫ timiditatis. Ad
aliud dōm ꝙ in baptiſmo eſt oꝛdo cōtra generalem
moꝛbū in elemēto vniuerſali: ad quod nō opoꝛtet ha
bere inſinuationē aliquā: qꝛ nō habet difficultatē ex
parte ſuſcipiētis: ſed in confirmatione neceſſaria eſt in
ſinuatio: vt dictū eſt. Et qꝛ ſacr̄m inſinuat ꝑcipue in
ſimilitudine inuenta: non in pꝛopꝛietate elemēti ma
terialis: ideo opoꝛtuit in foꝛma huiꝰ ſacramenti fieri
mentionē de materia: qꝛ ſm̄ magiſtrū hugonē ſacra
mentū ex ſimilitudine repꝛeſentat: ⁊ ꝑ hoc patet ſolu
tio ad omnia queſita.

Arti. III. An materia ſacramēti confirmationis ſit chꝛiſma.

E Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi: [Sacro ſi-
Arg. ꝑmo ꝙ non. D gnat chꝛiſmate. ⁊c̄. vbi ſupꝛa h. Et queritur
de materia huiꝰ ſacr̄i: ⁊ videt̄ ꝙ materia huiꝰ
ſacr̄i nō debet eſſe chꝛiſma: qꝛ ad moꝛbū generalē exi
git̄ medicina q̄ generaliter pt̄ haberi: g̊ videt̄ ꝙ chꝛiſ
2o ma nō debet eſſe materia. ꝓ in baptiſmo qđ eſt ſa-
cramentū oꝛdinatū cōtra culpā oꝛiginalem materia
eſt elementū ſimplex: videt̄ g̊ ꝙ in cōfirmatione que
oꝛdinat̄ ꝯtra debilitatē ex fomite oꝛiginalis cōſequē
Queſtiun- tē debeat etiā eſſe materia ſimplex elemēti. Itē q̄-
cula prima. re in hoc ſacr̄o potius q̄ȝ in aliȷs eſt liquoꝛ cōmixtus
Argu. ꝑmo materie: videt̄ ꝙ nō debeat eē: qꝛ vnicꝰ eſt effectꝰ ſa
cramēti: g̊ vnica materia debet demōſtrari: g̊ in vni-
Queſtiun- co liquoꝛe Ulteriꝰ querit̄ q̄re potiꝰ ſumunt̄ hi liq̊
cula ſcda. res. ſ. oleū ⁊ balſamū q̄ȝ aliȷ: videt̄ em̄ ꝙ magis aſſu-
Obiectio ꝑ mi deberet vinū: qꝛ hoc bone ſpei reddit hoiem: vt di
ma. cit phs 4. ethicoꝝ ⁊ audaces ⁊ foꝛtes facit: vt habet̄
heſdre 4. Cū igit̄ cōfirmatio ſit ad pugnādū videt̄ ꝙ
2a vinū tm̄ debeat aſſumi. Item de pane dicit̄: Et pa
nis coꝛ hoīs cōfirmat: g̊ panis eſt ꝓpꝛia materia con
3a firmatiōis: vt videt̄. Itē oleū qđ ſuꝑnatat magis
videtur ſignificare miſericoꝛdiā / ⁊ charitatē q̄ȝ coꝛro
4a boꝛationē: g̊ nō eſt ꝓpꝛia materia cōfirmatiōis vt vi-
det̄. Itē de balſamo obȷcit̄ qꝛ ſicut dicit Hugo ſi
gnificat odoꝛē bone fame: fama aūt potius in alio eſt
q̄ȝ in eo qui famoſus ē ſicut ⁊ honoꝛ: cū g̊ materia ſa-
cramēti debeat habere ſignū in ſuſcipiēte ſacr̄m ⁊ nō
in alio: videt̄ ꝙ balſamū nihil oꝑet̄ ad materiā huiꝰ
ſacr̄i. Ulteriꝰ querit̄ ſi oleū ⁊ balſamū nō cōſecra- Queſtiun-
ta poſſunt eſſe materia huiꝰ ſacr̄i. Et videt̄ ꝙ non cula tertia.
qꝛ determinato tēpoꝛe anni cōſecrat̄ chꝛiſma: ⁊ alio Arg. ꝙ non
nō poſſunt vti epiſcopi in confirmando. Sed con In ꝯtrariū
tra videtur quia materia baptiſmi elementū eſt non pꝛimo
conſecratū: g̊ videtur ꝙ ſimiliter materia huiꝰ ſic de
bet eſſe. Itē in euchariſtia panis ⁊ vinū nō neceſ- 2o
ſario pꝛius benedicunt̄: ſed vna eſt foꝛma cōſecrans
⁊ tranſſubſtantiās: ergo videt̄ ꝙ in iſto ſacramento
debeant liquoꝛes iſti nō conſecrati eſſe materia ſacra
menti. Solutio dicendū ꝙ hoc ſacramētū ſicut eſt Solo.
contra moꝛbū ſpecialē ita aliq̄d ſpeciale habet in foꝛ-
ma ⁊ in materia: ⁊ ideo parū valent huiuſmodi argu
menta: h̄ eſt in illo vl' e illo ſacr̄o: ergo ⁊ in alio debet
eſſe: in iſto autem ſpeciale eſt ꝙ eſt cōfirmatiuū ⁊ ope-
ratiuū: ⁊ ideo tres cauſas pꝛopter quas pꝛincipalit̄
inſtituta ſunt ſacr̄a iſtud ſacr̄m ſibi ꝑncipalit̄ vēdicat
qꝛ ex materia ⁊ foꝛma eſt ad eruditionē inq̄ntū eſt in-
ſinuatiuū: vt pꝛius dictū eſt: ⁊ iteꝝ exercitio actꝰ cō-
fert gratiā: ⁊ ex coꝛpoꝛali elemento humiliat homi-
nē: vt in inferioꝛibꝫ ſe pꝛopter deū ⁊ a deo querat ſa-
lutē. Dicendū ergo ad pꝛimū ꝙ ſubſtantialiter cō Ad ꝑmū et
ſiderando neq̄ȝ neceſſitas ſacramenti neq̄ȝ generali- ſecundum.
tas cauſa ſunt: quare habeat hāc materiā vel illam:
ſed illud habet pꝛo materia in quo expꝛeſſe inueniun
tur ſigna ſenſibilia / rem ſacramenti ſignificantia et
confirmantia: ſicut patet ſupꝛa ex diffinitione ſacra-
menti: ⁊ ideo in ſacramento baptiſmi aqua eſt ſacra-
mentū: qꝛ eſt ablutiua ſoꝛdiū faciēs nitere abluta: et
elementū ſuper quo apparuit ſpūs vite in creatione
mundi / ⁊ in quo pꝛimo ap̄puerūt animantia et anīa
viuens ⁊ motabilis: per has pꝛopꝛietates habet cō-
uenientiā cū re baptiſmi: in qua homo pꝛimo regene
rat̄ ad vitā ſpūalē: ⁊ dat̄ ſibi eſſe per ſpm̄ ſctm̄: ⁊ ideo
nō valet pꝛima ratio ſi confirmatio eſt cōtra moꝛbū
generalē ꝙ debeat habere pꝛo materia elementū ge-
nerale: qꝛ hoc nō eſt cauſa materie ſacramenti: vt di-
ctū eſt: ſed habet chꝛiſma pꝛo materia: quia illud in-
ter alios liquoꝛes expꝛeſſioꝛē ponit inſinuatam per
ſigna ad rē cōfirmationis intelligenda: ꝑ hoc etiā pa
tet ſolutio ad ſequēs: hec em̄ ſunt argumēta quoꝛun
dā ⁊ ponūt nō cauſam vt cauſam. Ad aliud dicen Ad queſtiū
dū ꝙ licet res ſacr̄i ſit vna ꝑma: hec tn̄ eſt multiplex culā pꝛimā
virtute ⁊ potētia: ſm̄ ea ad que expedit hominē ſicut
eſt pugna ſpūalis ⁊ cōfeſſio fidei in aperto ſine tremo
re ⁊ hmōi: ⁊ ideo in vno elemēto nō poterat reꝑſen-
tare quo ad hec oīa: ſicut iā dictū eſt de foꝛma ꝙ ver- Ad queſtiū
bū duplex habet. ſ. confirmo ⁊ cōſigno Ad aliđ di culā ſcdam
cendū ꝙ iſtud ſacr̄m hēt hos duos liquoꝛes ſpecia-
les: vt dicūt fere oēs ſequentes Hugonē de ſctō Ui
ctoꝛe. ſ. oleū conſcientie ꝓpter gratiā ⁊ balſamū bone
fame: ⁊ veꝝ eſt qđ dicūt ſi bene intelligat̄: oleū em̄ i
cōſcientia facit tria pꝛecipue oliuaꝝ: qꝛ aliud oleū nō
pōt eē materia: h̄ em̄ oleū lucet / vngit ⁊ paſcit: et lux
eiꝰ refert̄ ad ſimilitudinē characteris q̄ lumē quod-
dā eſt: ſicut in anterioꝛibꝫ pꝛobatū eſt: vnctura autē
refert̄ ad lenimentū doloꝛis fomitis: cuius vulnus
intulit timoꝛē / ⁊ facit trepidare vbi nō eſt timoꝛ ⁊ iō
pugiles in agonibꝫ olimpiaꝝ antiquitꝰ vngebātur:
vt ab aduerſario teneri nō poſſent: paſcit aūt nō per
comeſtionē: ſed ꝑ ſubintrationē in ſubſtantiā / ⁊ mini Nota natu
ſtrando fomentum ei humoꝛis ne deficeret laboꝛi- rā arboꝛis
bus ⁊ rigeſcat in pugna Ex natura autē arboꝛis oliuaꝝ.

hēt viroꝛē ī eſtate ⁊ hyeme: ⁊ ſignificat cōſtātiā ī ꝓſpe
Nota natu- ris ⁊ aduerſis. Balſamꝰ aūt vt dicit moyſes egypti
rā balſami. us nō naſcit̄ niſi in oculo ſolis q̄ ſignificat xp̄m: q̄ ve-
⁊ quō naſci- nit vnctꝰ nobis pꝛinceps ⁊ dux belli: ex q̄ nos xp̄ia-
tur. ni dicimur: q: ſimiliter ſūmꝰ vncti: ⁊ cōſeruat balſa
mus a putredine ea que balſamo inungunt̄ / ⁊ hēt ſi-
militudinē cōtra putredinē fomitis trahentē in pu-
ſillanimitatē ⁊ timoꝛē chꝛiſtiani noīs in perſecutiōe.
Patet igitur ꝙ hi duo liquoꝛes ſimul coniuncti po-
Ad pꝛimū nūt maioꝛē cōueniētiā ad rē huiꝰ ſacr̄i q̄ȝ alij Ad id
qō eſt cōtra qō obijcit̄ ꝺ vino dōm ꝙ vinū n̄ ſanat nec ex roboꝛe
ſcd̄am q̄ſtiū- ꝯfert audaciā: ſȝ potiꝰ ex malitia ⁊ infirmitate: q: ele
culā. uat ſpūs ⁊ ſanguinem ad ſuperioꝛa ⁊ opilat vias di
ſcretiōis ne diſcernat̄ periculū in quod pꝛecipitat: ⁊
ideo nullā conuenientiā habet cū re ſacr̄i q̄ ex roboꝛe
Ad 2m collato cōfirmat Ad aliud dōm ꝙ panis cōfirmat
ad ꝑmanendū in eſſe ⁊ vita: ſed non ad pugnandū ex
roboꝛe qō miniſtrat: ⁊ iō huic cōfirmatiōi reſpondet
vnitas coꝛpis miſtici in charitate capitis ⁊ mēbꝛoꝛū
ad qō cōfert̄ gr̄a in ſacramēto euchariſtie: ⁊ iō panis
Ad 3m eſt ibi ſacr̄m ⁊ nō hic. Ad aliud dōm ꝙ licet oleū q̄
ad pꝛopꝛietatē ſuꝑnatatiōis ſimilitudinē habeat cū
miſericoꝛdia: tn̄ quo ad alia habet ſimilitudinē cum
re cōfirmatiōis: vt dictū eſt: tn̄ etiā hec ꝓpꝛietas pōt
reduci ad ſimilitudinē rei eo ꝙ confirmatꝰ nō minis
Ad 4m depꝛimit̄ ⁊ terroꝛibꝫ. Ad aliud dōm ꝙ Hugo tā-
git cauſam ꝑ accidens ⁊ ex cōſequēti: ſed pꝛincipalis
eſt illa q̄ ſupꝛa dicta eſt: foꝛma em̄ ꝑ accidens operat̄
ad actū huiꝰ ſacr̄i: vt. ſ. ſciat̄ q: nō ex obſtinatiōe ⁊ te
meritate vel ſuperbia ſit intrepidꝰ: ſed ex roboꝛe ſpi-
ritus: hoc em̄ nō ſcit̄ niſi ꝑ opinionē bonā que habet̄
Ad queſtiū- de ip̄o. Ad aliud dicendū ꝙ oleū ⁊ balſamū nō cō
culā tertiā ſecrata nō ſunt nec eſſe poſſunt materia huiꝰ ſacr̄i: ſi-
cū obiectis. cut em̄ eſt in virtutibꝰ pollicitis ſic eſt etiā differētia
in ſacr̄is: in virtutibꝫ aūt pollicitis ſic eſt ꝙ quedā nō
ſunt ꝑfecte virtutes niſi delectationē habeāt in actu:
vt dicit ph̄s: ſignū opoꝛtet accipe habitū nō facientē
in actu delectationē: ⁊ ille nō cōſiſtunt ſimplicit̄ cir-
ca difficilimū: ſed circa difficilimū ſue materie. Que-
dam aūt ſunt tales ꝙ ſufficit in actibꝫ eaꝝ: ſi non con
triſtant̄ ad rōis deductionē vel turbationē: ⁊ ille cō
ſiſtūt in difficilimo ſue materie ⁊ in difficilimo ſimpli
citer: ita eſt etiā in ſacr̄is quo ad actus rei ſacramēta
lis id eſt ad quem gratia ſacramētalis oꝛdinata eſt in
maxima difficultate: ⁊ ideo exigitur in materia in-
ſinuante illum actum amplioꝛ pꝛeparatio q̄ȝ in ma-
teria alteriꝰ ſacr̄i: et ita eſt hic cōfeſſio fidei intrepida
triplicē rōnē habēs difficultatis: vt ſupꝛa dicū eſt ꝓ-
pter qō opoꝛtet materiā eſſe cōſecratā etiā ab eo q̄ te-
net maioꝛē locū in eccl'ia: vt gr̄a abundās ſignificet̄
⁊ ex iſta determinatiōe reſultat intellectꝰ diſtinctio-
nis materie quā dederūt antiq̄. ſ. ꝙ aliter eſt de ma-
teria cōfirmationis / ⁊ aliter de materia baptiſmi: q:
non tota aqua fluminis vel vaſis eſt materia baptiſ
mi: ſed tm̄ illa que adheret per contactum baptiſato:
⁊ nō hēt vim regeneratiuā niſi cōtingens baptiſatū
ſȝ totum chꝛiſma conſecratum eſt materia confirma-
tiōis: quia totum ad hoc pꝛeparatum eſt: ⁊ nō opoꝛ-
tet niſi ꝙ accedat foꝛma ⁊ eſt perfectum ſacramentū:
et ex hoc patet ſolutio ad ea que obijciuntur in con-
trarium: quia non eſt ſimile de hoc ſacr̄o ⁊ de alijs.

Arti. IIII.
D

An non oꝛdinatus poteſt confirmare: et an oꝛdinatus non epiſcopus.

Einde querit̄ de hoc ꝙ dicit ibi [Sacr̄m hoc
D ab alijs nō pōt perfici niſi a ſummis ſacerdo
tibꝫ. ⁊c̄. vbi ſ. c. Et eſt hic q̄ſtio de miniſtro
huiꝰ ſacr̄i / ⁊ eſſet diuerſificanda: aut deberet eſſe bo-
nꝰ / aut poſſet eſſe malꝰ: ⁊ vtrū hereticꝰ vel nō ſȝ hec
diſputata ſunt in tractatu de baptiſmo. Sed hic q̄re- Arg. ꝑmo.
mus duo: pꝛimo vtrū nō oꝛdinatꝰ poſſit confirmare
ſcd̄o vtrū oꝛdinatꝰ nō ep̄s poſſit. Ad pꝛimū obijci
tur ſic: ponamꝰ ꝙ aliq̄s ſit in neceſſitate ⁊ deſideret
ſacr̄m / ⁊ nō poſſit habere oꝛdinatū vel ep̄m videt̄ me
lius eſſe ꝙ accipiat a layco q̄ȝ ꝙ decedat ſine ſacr̄o: ꝑ- 2o
cipue cū nō ſit plenus xp̄ianus q̄ hoc ſacr̄m nō habe-
at. Itē in neceſſitate baptiſat laycus ⁊ baptiſatū 3o
eſt / ⁊ audit cōfeſſiones ⁊ ille abſoluit̄ a pc̄tis: ḡ videt̄
ꝙ ī neceſſitate ēt aliq̄s poſſit cōfirmare Itē q̄nq̄ȝ ē
abundātioꝛ gr̄a in laico q̄ȝ in p̄lato: ſi ḡ robur gratie 4o
debet trāſfundi a gr̄a abūdāti videt̄ ꝙ q̄nq̄ȝ melius
tranſfundat̄ a layco q̄ȝ a p̄lato vel ep̄o Itē in natu
ris eſt ſic ꝙ vbi res eſt ꝑ eſſentiā ⁊ p̄ſentiā ibi operat̄
effectū / ⁊ nō ibi vbi nō eſt: ſed deberet eſſe: ſed cū oꝛdo
gr̄e nō cōtrariet̄ oꝛdini nature videt̄ ꝙ in gr̄a ſimilit̄
ſit: ḡ vbi actu eſt abundās gratia citius tranſfundit
gr̄am q̄ȝ vbi nō eſt: ſed eſſe debet: ſepiꝰ aūt eſt in layco Queſtiun-
abundās gr̄a ⁊ nō in ep̄o: ḡ q̄nq̄ȝ a layco pōt fieri cō- cula ſcd̄a
firmatio meliꝰ q̄ȝ ab ep̄o. Itē ponamꝰ ꝙ aliq̄s ge
rat ſe pꝛo ep̄o nō eſt aūt ep̄s: ſicut faciūt illi q̄ ſe dicūt Arg. ꝑmo
armenos / ⁊ aliq̄s veniat ad eū ꝓbabiliter putans eū ꝙ ſic.
eſſe ep̄m / ⁊ recipiat ab eo cōfirmationē querit̄ vtrum
ſit cōfirmatꝰ: videt̄ ꝙ ſic: q: q̄ ꝓbabiliter credit ſe eſſe 2o
baptiſatum reputabit̄ baptiſatus: ⁊ ſi decedat euo-
lat niſi impediat eū pc̄tm̄ actuale. Similiter ſi ali
quis illi quē putat eſſe ſuū ſacerdotē cōfiteat̄ ⁊ ille oꝛ In ꝯtrariū
dinē nō habet cōfeſſus reputat̄: ḡ videt̄ ꝙ ⁊ ille cōfir
matus ſit. Sed cōtra eccl'ia poſtea ſcito ꝙ ille ep̄s
nō erat cōfirmat eū iterū: quod nō faceret ſi confir- Queſtiun-
matus eſſet: q: nō eſt ſacr̄o faciēda iniuria: ḡ nō eſt ꝑ cula tertia.
us cōfirmatus Ulteriꝰ querit̄ de ſcd̄o ſi ſacerdos Argu. ꝙ ſic
ſimplex pōt cōfirmare: ⁊ videt̄ ꝙ ſic: q: Gregoꝛiꝰ ꝑ- ꝑmo.
miſit hoc ꝓpter ſcandalū: vt habet̄ in littera: ſi aūt eſ
ſet de veritate vite ⁊ doctrine ꝙ h̄ ſacr̄m ab epiſcopo
cōferret̄ ꝓ nullo ſcandalo fuiſſet permiſſum: videt̄ ḡ
ꝙ ſi ſacerdos ſimplex cōfirmet confirmatū eſt Itē 2o
ſimplex ſacerdos vngit chꝛiſmate ⁊ in eminētioꝛi lo-
co q̄ȝ ſit frons q: in vertice: ḡ videt̄ ꝙ nec in materia /
nec in loco ſit repugnātia ꝙ ſimplex ſacerdos confir 3o
mare nō poſſit. Itē ſi ſolꝰ ep̄s ꝯfirmare p̄t aut hoc
eſt ex oꝛdine aut ex iuriſditōe: ſi ex oꝛdine: ḡ ſacerdos
pōt: q: epiſcopꝰ nullū habet oꝛdinē quē nō habeat ſa
cerdos ſimplex: ſi aūt ex iuriſditiōe: ḡ electꝰ ante con Sol'o
ſecrationē hoc poteſt: q: electus totā habet iuriſditio
nē etiā anteq̄ȝ habeat oꝛdinē. Sol'o dōm ꝙ ſolus
ep̄us pōt hoc ſacr̄m cōferre: ⁊ rō huiꝰ eſt res ⁊ actus
huiꝰ ſacr̄i: res em̄ eſt ſpūs collatus ad robur: ⁊ ideo
cōueniēs eſt quo ad ſignū ſacr̄ale ꝙ a plenitudine de
ſcendat: actus aūt excellentiſſimꝰ eſt: vt pꝛius dictū Ad pꝛimū
eſt: ⁊ quo ad hunc etiā opoꝛtet habere miniſtrū excel-
lentioꝛē. Dōm ḡ ad pꝛimū ꝙ nō eſt melius ꝙ acci-
piat a layco: q: deſiderāti ſacr̄m nihil deperit de vir-
tute ſacr̄i licet characterē nō habeat: ſed de baptiſma
te ſecꝰ eſt: vt patet ex ſup̄ dictꝭ: q: baptiſmus nō req̄- Ad 2m
rit actū liberi arbitrij: q: aliter nō daret̄ paruulis: et
eſt ſacramentū neceſſitatis. Ad aliud dōm ꝙ ſim- Ad 3m
plici neceſſitate baptiſmꝰ eſt ſacr̄m neceſſitatꝭ: ſic aūt
nō eſt de cōfirmatione. Ad aliud dōm ꝙ eſt gratia

perſone ordinata ad meritū vite: ⁊ eſt gratia miniſtri
eccleſie ordinata ad poteſtatē clauiū ⁊ operationes
ſacroꝝ: ⁊ de pͥma veꝝ ē qđ obijcit̄ ⁊ nō de ſcđa a ſcđa
Ad 4m aūt deſcendit gr̄a ſm ordinē in ſacris. Ad aliđ di-
cendū ꝙ in miniſtro eccl'ie gratia eſt preſens ſm actū
licet nō ſit gratia perſonalis ad vite meritū ordinata
Ad queſtiū vt iā patuit. Ad aliud dđm ꝙ ille nō eſt cōfirmatꝰ
culā ſcđam nec habet characterē cōfirmationis/⁊ nihil valet ob
cū obiectis. iectio de ſacramētis neceſſitatis de iſto: vt ſepiꝰ iā
Ad queſtiū dictū eſt. Ad aliud qđ circa ſecundū querit̄ dicen-
culā tertiā. dū ꝙ ſimplex ſacerdos cōfirmare nō pōt: ⁊ non eſt h̄
ꝓpter locū vel materiā: ſed ꝓpter ſignū ad rē ſa-
cramēti qđ nō ꝯſeruat̄ in eo in cuiꝰ clauibꝫ eſt gr̄a cō
tracta ⁊ diminuta: ſicut i pͥncipio huiꝰ ſolutiōis di
Ad pͥmū ob ctū eſt. Ad aliud qđ obijcit̄ de Gregorio dđm ꝙ il
iectū et 2m. la nunq̄ꝫ permiſit vt eſſet ꝯfirmatio que collata fuit a
ſimplici ſacerdote: ſed ꝓpter ſcandalū abuſum ⁊ igno
rantiā nō correxit. Uel dicat̄ ꝙ erat benedictio que-
dā data cōfirmandis: ſicut panis benedictus datur
quibuſdā loco euchariſtie: ⁊ hoc ꝑmiſit ad tēpꝰ Gre
Ad 3m gorius. Ad aliud dicendū ꝙ nec ex ordine tm̄ nec
ex iuriſditione tm̄ id poteſt epiſcopꝰ: ſed ex ordine ſi-
mul ⁊ iuriſditione: hoc em̄ annexū eſt officio epiſcopa
li: ſicut ⁊ cōſecratio eccleſiaꝝ/⁊ ordinatio clericorū/⁊
velatio virginū ⁊ hmōi: ⁊ ſic obiectio nō valet.

Arti. V. C

An ſacramentū cōfirmatiōis cōferat gra tiā: ⁊ an ſit gratū faciens: ⁊ an ſit gratia diſti cta a gratia baptiſmi: an confirmatio tm̄.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi: [Uirtꝰ hui
D us ſacramenti eſt donū ſpirituſſancti ad ro-
bur. ⁊c. ſupra. D. Et querunt̄ tria: primū eſt
an hoc ſacr̄m cōferat gratiā: ſcđm eſt ſi cōferat an illa
ſit gratis data vel gratū faciens: tertiū eſt an illa ſit
Argu. pͥmo ſpūalis an eadē cum gratia baptiſmali Ad primū
ꝙ nō. procedit̄ ſic: in naturis ſic eſt qđ eſt in actu aliquo q̄ꝫ
diu eſt illū habens nō eſt in potentia ad illū eo modo
quo habet illum: baptiſatus aūt nō fictus eſt in actu
habens gratiā: ḡ q̄ꝫdiu habet eam nō eſt in potentia
ad eā ſm ꝙ habet eā: ergo videt̄ ꝙ per confirmatio-
nē ⁊ ſequētia ſacramēta nulla cōferat̄ gratia: ḡ illud
ſacramentū aut nō confert gratiā: aut nō ſemper con
2o fert eā. Itē ſup̄ in tractatu de baptiſmo diſtinctiōe
quarta habitū eſt ꝙ illi qui ſancti accedunt ad baptiſ
mū nō recipiunt ibi gratiā quā prius habuerūt /⁊ ꝙ
in talibꝫ res precedit ſacramētū: ergo videt̄ ꝙ nec in
hoc ſacramento ille qui habet gratiā aliquā gratiam
3o recipiat. Itē gratia nō cōſiderat̄ niſi in duplici ra-
tiōe. ſ. in ſe ⁊ in virtutibꝰ: in ſe ſm ꝙ informat aīam
⁊ reddit eā gratā: in virtutibꝫ aut ſm ꝙ perficit potē
tias anīe ⁊ elicit actꝰ: ſed q̊ ad vtrūq̄ꝫ cōfert̄ plenitu-
do gr̄e in baptiſmo: vt ſepiꝰ habitū ē: ḡ nō aliq̄d ē de
4o gr̄a ꝙ recipiatur in cōfirmatione: vt videt̄. Itē nō
poteſt intelligi ꝙ idē ſubiectū quo ad eandē partē ſui
ſuſceptibile ſit duoꝝ accidentiū eiuſdē ſpeciei /gratia
aūt gratificans eſt eiuſdē ſpeciei: ergo due nō ſunt in
eodē ſm idē: anīa autē ſm ſuā eſſentiā ſuſcipit gratiā
in baptiſmo: ergo manēte illa ip̄a nō eſt ſuſceptibilis
gratie in confirmatione: ergo non confert aliquam
5o gratiā: vt videtur. Item confirmationem recipit
fictus aut nō fictus: ſi fictus conſtat ꝙ gratiā nō ac-
cipit: quia dicitur Sapien. I. Spirituſſanctus diſci
pline effugiet fictū: ſi aūt recipit eam non fictus tunc
habet gratiā ante cōfirmationē: nihil autem recipit
id qđ iam habet: ḡ nō recipit gratiā: ergo nulla gra
tia recipitur in confirmatione Si forte dicas ꝙ il Solo.
le qui amiſit gratiā baptiſmalem ⁊ non fictus venit
ad confirmationem recipit in ea gratiā. Contra il Obiectio.
le recipit gratiā virtute penitentie/⁊ nō ex virtute cō
firmationis: hoc autem patet: quia tenetur confiteri
⁊ ſatiſfactio iniungitur ei exterior: qđ nō fit acceden-
ti ad baptiſmū: eo ꝙ baptiſmus nō exigit gemitū vł
planctū exteriorem: ergo ſic accedens ad cōfirmatio-
nem nō ex virtute confirmationis recipit gratiā: er-
go nulla gratia recipitur in confirmatione: vt videt̄.
Sed cōtra ſacramentū noue legis omnis rei cau In ꝯtrariū
ſa eſt cuius eſt ſignū: vt ſupra determinatum eſt in te ꝙ ſic pͥmo.
xtu: ſed cōfirmatio eſt ſignū gratie: quia ad robur da
tur: ergo eſt cauſa eius: ergo cōfert gratiā. Ad idē Auctorita-
autoritates in textu adducte. P̄ vnctio exterior at tes textus.
teſtatur vnctioni interiori: vnctio aūt interior non fit 2o
niſi per gratiā: ergo cōfert gratiā. Querit̄ vlteriꝰ Queſtiun-
vtrū illa gratia ſit gratū faciens vel nō. Uidet̄ aūt cula pͥma.
ꝙ ſic: quia ſacramenta data ſunt in adiutoriū cōtra Arg. primo
peccatū: ſed gratia ordinata contra peccatū eſt gratū
faciens: ergo ꝯfirmatio ⁊ alia ſacramenta conferunt
gratiā gratūfacientē. Itē confirmatio ſonat in ro 2o
bur ſpiritus: robur aūt ſpiritus nō eſt niſi per gr̄am
gratūfacientē: ergo confirmatio cōfert gratiā gratū-
facientē. Item in littera dicitur ꝙ ſpiritꝰ omi ple- 3o
nitudine gratis in hoc ſacramento datur: hoc autē
nō fit niſi per gratiā gratūfacientē: ḡ ⁊c. et quia hoc
omnes cōcedunt Obijcit̄ in cōtrarium ſic: ſicut ſe Ar. in ꝯriū
habet eſſe naturale ad bene eſſe naturale: ita ſe habet ꝙ nō pͥmo.
eſſe ſpirituale ad bene eſſe ſpirituale: ſed eſſe naturale
ſic ſe habet ad bene eſſe naturale ꝙ poteſt eſſe ſine il-
lo: ergo ⁊ eſſe ſpirituale poteſt eſſe ſine bene eſſe ſpiri-
tuale. Eſſe aūt ⁊ eſſe robuſtū habent ſe ſicut eſſe ⁊ be-
ne eſſe: ergo eſſe ſpirituale poteſt eſſe ſine eſſe robuſto
eſſe aūt robuſtū eſt per ꝯfirmationē: ergo ſine confir-
matione poteſt eſſe eſſe ſpirituale: omne aūt ſine quo
nō poteſt eſſe ſalus eſt de gratijs ſuperadditis ⁊ gra
tis datis: ergo gratia data in ꝯfirmatiōe eſt gratis
data: vel de gratis datis/⁊ nō gratumfacientibus. 2o
Itē q̄cq̄d eſt qđ non directe ꝯ̄riat̄ pctō illud eſt de
gratijs gratiſdatꝭ/⁊ nō gratūfaciētibꝫ: ſꝫ gr̄a data i
cōfirmatiōe nō directe ꝯtrariat̄ pctō: ergo ip̄a eſt de
gratijs gratiſdatis nō gratūfaciētibꝫ. Probatio pri
me: gr̄a ꝯtrariat̄ culpe. vnde gloſa ſuper Apl'um di-
cit ꝙ gratia eſt reconciliatio ad deū: ⁊ gr̄a que in vir
tutibus eſt contrariatur actibus peccatorum ⁊ ſpi-
ritualibus peccatis: minor autem probatur ex eo
ꝙ gr̄a data in confirmatione datur nullā habēti cul
pam: ergo videtur ꝙ non ordinet̄ contra culpam: er
go nō eſt ge gratijs gratūfacientibꝫ: vt prius conclu
ſum eſt. Itē gr̄a data ad expellendū infirmitatem 3o
corporalē eſt gratiſdata nō gratūfaciēs: ſicut habet̄
I. Coꝝ. 12. vbi gr̄a curationū numerat̄ int̄ gr̄as gra
tiſdatas: non gratumfacientes: ergo etiam illa que
expellit penā non culpā ſpūalē eſt de gratiſdatis non
gratūfacientibꝫ: talis aūt eſt gratia cōfirmatiōis: er
go nō eſt gratūfaciens: ſed gratiſdata. Querit̄ vl- Queſtiun-
terius tertio qđ eſt magis difficile vtrū ſit diſtincta cula ſcđa.
gratia cōfirmatiōis a gr̄a baptiſmi: vel tm̄ cōfirma-
tio illiꝰ. Uidet̄ aūt ꝙ ſit tm̄ cōfirmatio eius vel cō Arg. pͥmo
fortatio: ſic eſt in robore corporali qđ fundat̄ in vir-
tute naturali: ⁊ nihil eſt aliud q̄ꝫ valor ⁊ confortatio
illiꝰ ex quibuſcūq̄ꝫ cauſis proueniat: ergo ſimiliter ſe

ꝑhabet in robore ſpũali qđ nihil aliud eſt q̃ꝫ ꝯfortatio
virtutis ſpiritualis: virtus aũt ſpiritualis datur in
baptiſmo ⁊ robur in cõfirmatione: ḡ videt̃ ꝙ confir-
matio nihil aliud ſit q̃ꝫ valor ⁊ cõfortatio virtutiſ da-
2° te in baptiſmo. Itẽ medicine operatio eſt. ſ. nature
miniſtra ⁊ natura cõfortata per medicinã operatur
per ſe: ergo ſimiliter eſt in ſpũalibꝫ: ſacramentũ autẽ
eſt ſicut medicina: ergo opatio ſua eſt circa eſſe ſpũale
ſicut miniſtra: ergo operatio ſacri preſtantis robur
erit circa materiã virtutis ⁊ gratie preexiſtentis ⁊ di
3° ſtincta per ſe. P̄ ſimplex a ſimplici cũ ſit eiuſdẽ ra-
tionis nõ diſtinguit̃ in aliq̃: ſicut punctus a puncto
ſꝫ ſi eſſet diuerſaꝝ rõnũ diſtigueret̃ vt pũctꝰ ab vni-
tate: cũ igit̃ gr̃a baptiſmalis ſimplex ſit ſiue cõſidere-
tur in ſe ſiue in virtutibꝫ nõ diſtinguet̃ a gratia data
in ꝯfirmatione que eſt in ſe cõſiderata vel in virtuti-
4° bus. Itẽ ꝯfirmatio videt̃ etiã hoc ſonare: nõ enim
confirmat̃ niſi qđ iã eſt: cũ igit̃ in ordine ſacroꝝ nihil
ſit ante cõfirmationẽ niſi baptiſmus: videt̃ ꝙ gratia
confirmationis ſit confirmatio gratie baptiſmalis.
5° Itẽ ſi diſtinguit̃ gratia a gr̃a hoc erit penes cauſã
vel ſubiectũ vel actũ gratie. Ex parte aũt cauſe effi-
cientis nõ eſt diſtinctio aliq̃: q2 illa eſt deus auctor
oĩs gratie: ſimiliter nec ex parte ſubiecti: quia illđ eſt
anĩa ⁊ ſm eandẽ partẽ ineſt anĩe gratia baptiſmalis
6° ⁊ gratia cõfirmationis. Itẽ nec ex parte actus q̃a
in baptiſmo cõfert̃ gratia fortitudinis ad robur ſpi-
rituale: ſicut ⁊ alie virtutes / ſicut in cõfirmatione: er
go videt̃ ꝙ nullã habeat diſtinctionẽ ab illa: ⁊ ita vi-
7° det̃ ꝙ nõ ſit aliud niſi eiuſdẽ generis habitus poſitꝰ
circa iſtũ ⁊ vnitus illi Ulteriꝰ videt̃ ꝙ ſuperfluat
oĩno: in naturali eñ virtute ſic eſt ꝙ ex eiſdẽ generat̃
nutrit̃ ⁊ confortat̃: ergo etiã ſpiritualis virtus q̃ da
tur in baptiſmo in ſe habet vnde cõfortet̃ ſine omni
alio ſacramẽto addito: ergo ſuperflue addit̃ ſacramẽ
8° tũ cõfirmationis. Itẽ virtus politica ex eodẽ gene
ratur ⁊ cõfortat̃ q2 ex actibꝫ: ḡ ⁊ virtus infuſa: ḡ vir
tus data in baptiſmo confortat̃ ex ſe vel actibꝫ ſuis /
Solᷓo. ⁊ nõ ex alio ſacro. Si forte tu dicas ꝙ eam augeat
Queſtiun- gratia cõfirmationis: tunc querit̃ qualiter ſit de il-
cula tertia. lo augmento Dicit eñ pħus ſi ſimplex ſimplici ad
das nihil maius efficies: ſed gratia ſimplex eſt: ergo
Arg. p̀mo. ſi addat̃ ſimplici gratie p̃cedenti nihil erit inde maiꝰ
ꝙ non. ḡ nec auctũ. P̄ ex hoc ſeq̃ret̃ ꝙ nõ poneret̃ niſi cir
2° ca gratiã baptiſmalẽ: quia augmentũ exiſtentis ma-
gnitudinis additamentũ eſt: ḡ etiã gratia ꝯfirmatio
nis eſſet additamentũ preexiſtentis magnitudinis
Solᷓo. gratie baptiſmalis. Si aũt tu dicas ꝙ auget eam
per modũ ſeparationis intentiõis cõtrarie: tunc eſt q̃
Obiectio. ſtio q̃lis ſit intẽtio: aut ei ꝑ modũ a cõtrario ſepatõis
ſicut albius eſt qđ eſt nigro impermixtiꝰ ſm pħum
aut penes acceſſũ ad terminũ aliquẽ: ſiue ad verã no-
minis impoſitionẽ: qđ eñ eſt in termino nõ intendit̃
Solᷓo. Si dicas ꝙ intendit̃ primo mõ hoc nihil eſt: quia
Obiectio per minimã gratiã ſeparat̃ totũ contrariũ qđ eſt pec
ſecunda. catũ: ḡ minima gr̃a eſſet ſicut maxima: qđ falſum eſt
Si aũt ſcđo mõ tũc quero quõ hoc fiat: ſi eñ oĩno ni
hil habeat de cõtrario tunc videt̃ eſſe in vera nomĩs
impoſitione ⁊ in termino ſue puritatis: ḡ videt̃ ꝙ nõ
3ª debeat intendi. P̄ accidens qđ nõ dependet a ſub
iecto: nec ab actibꝰ ſubiecti: nec a principijs ſubiecti
nullã cauſam ſue intentiõis in ſubiecto poteſt habe-
re: tale aũt accidens eſt gr̃a: ḡ videt̃ ꝙ nulla taliũ cau
4ª ſaꝝ intendit̃ per actũ ſacri. Si tu dicas ꝙ intendi

tur per actum ſacramenti Cõtra idẽ actus debet
eſſe intendens ⁊ generans ſm ſpeciẽ: vt patet in vir-
tute politica: ſꝫ actꝰ baptiſmi generat gratiã: ḡ ſi ali-
quis intenderet eã deberet eſſe eiuſdẽ ſpeciei: qđ fal- 5ª
ſum eſt. P̄ vt dimitat̃ hec diſputatio: que per acci-
dens ſic inducit̃: intendat̃ quocũqꝫ modo id fieri po-
teſt: intentio eñ nõ ponit̃ niſi circa prius exñs in ba
ptiſmo / ⁊ nõ diſtinguit̃ ab illo: ḡ videt̃ ꝙ gr̃a confir-
mationis non diſtinguit̃ a gr̃a baptiſmali: ſꝫ ponat̃ 6ª
circa illã. Itẽ videt̃ hoc ex actu ad quẽ ordinat̃ gr̃a
confirmationis. ſ. confeſſione fidei intrepida. iſte eñ
actus elicitur a fide / ⁊ impat̃ a charitate ſm ꝙ chari
tas eſt generalis motor virtutũ: vt ſupra in tertio di
ctũ eſt: fides aũt ⁊ charitas date ſunt in baptiſmo: ḡ
videt̃ ꝙ nihil dat̃ in confirmatione: niſi forte aliqua In ꝯtrariũ
melioratio ⁊ expeditio gr̃e date in baptiſmo. Sed ꝙ nõ ſit con
contra ſicut ſe habet ſignũ in ſacro ad ſignũ ita ſe ha- firmatio ba
bet effectus ad effectũ: ſed ſignũ in confirmatione in ptiſmi p̀mo
nullo dependet a ſigno in baptiſmo: ergo nec effectꝰ 2°
ab effectu. Itẽ ſupra habitũ eſt ꝙ gr̃e ſacramenta-
les nõ ſunt ſic vnite vt habita vna habeant̃ omnes
ſicut in virtutibꝰ infuſis: ḡ gratia confirmationis in 3°
nullo dependet ad gratiã baptiſmalẽ. Itẽ chara-
cteres confirmationis ⁊ baptiſmi diſtincti ſunt: nec 4°
vnus eſt ꝯfirmatio alterius: ḡ ⁊ res. Itẽ q̃ñ cõfir
mat̃ aliquis nõ petit̃ ꝯfirmari baptiſmus ſed hõ ba
ptiſatus: ḡ videt̃ ꝙ gr̃a ꝯfirmationis nõ refertur ad 5°
baptiſmũ: ſꝫ ad hominẽ Itẽ ſi indigeret baptiſmꝰ
cõfirmatione iã eſſet in ſe debilis: qđ eſt incõueniens
dicere cũ ſit neceſſariũ ⁊ fortiſſimũ ſacr̃m: ḡ ꝯfirma-
tio non refert̃ ad baptiſmũ: ſed ad hominẽ baptiſatũ
qui multas rõnes debilitatis habet: etiã poſtq̃ꝫ ba- Solᷓo
ptiſatus eſt Solutio dđm ꝙ ſicut ſupra patuit in
diſputatiõe de cõmuniõe ſacroꝝ vbi diſtinguit̃ gr̃a
ſacramentalis a gr̃a in virtutibꝫ ⁊ donis: vna gr̃a ſa
cramentalis nõ dependet ab alia: nec habita vna ha Ad primã
bet̃ alia: ſed ſunt diuiſe. Unde ad id qđ primo que q̃ſtionẽ.
ritur dđm ꝙ hoc ſacr̃m ꝯfert gr̃am ordinatã ꝯtra de- Ad primũ
bilitatẽ relictã ex infirmitate fomitis deprimentis. obiectũ.
Ad primũ ḡ dđm ꝙ baptiſmus nõ eſt in potentia
ad gr̃am baptiſmalẽ: ſed ad aliam gr̃am alterius ſpe
ciei poteſt eſſe in potẽtia: ſicut actu albũ poteſt eſſe in Ad 2m
potentia dulce: ⁊ taliter dicimus ſpe differre gr̃am
cõfirmatiõis a gr̃a baptiſmali. Ad aliud dicendũ
ꝙ magiſter loquit̃ ibi de gr̃a baptiſmali cõtra culpã
originalẽ ordinatã: ⁊ hec non dat̃ in ꝯtritiõe niſi in-
quantũ baptiſmũ habet in voto: vt ſupra dictũ eſt: ⁊
ideo eſt eadẽ cũ illa q̃re nõ poteſt eam recipere poſtea
ſic aũt ſe non habet gr̃a baptiſmalis ⁊ ꝯfirmationis Ad 3m
vt infra patebit: ſed differentes ſunt ſm ſpeciẽ Ad ⁊ 4m
aliud dicendũ ꝙ gr̃a baptiſmalis ⁊ cõfirmatonis in
quibuſdã ꝯueniũt et in quibuſdã differunt ex parte
differẽtie trahunt̃ ad ſpẽs ſpecialiſſimas. Conueni-
unt autẽ in hoc ꝙ gratũ faciũt ſubiectũ ⁊ opus gratũ
⁊ ꝙ ſunt in anĩa ⁊ virtutibꝰ vt expedientes virtutes
prout vna virtꝰ ⁊ gr̃a expedit aliã: ſicut etiã vna po-
tẽtia anĩe aliã expedit: vt ſenſus intellectum / ⁊ huiuſ
modi: ſed differũt differẽtijs vltimis. ſ. inquãtũ ſunt
curatiue morbi huiꝰ vel illiꝰ: vt ſupra in diſtictionẽ
ſacramentoꝝ eſt oſtenſum. Unde cũ gratia ꝯfirma-
tionis curet morbũ quẽ nõ curat baptiſmꝰ patet ꝙ
eſt alia gratia ſpẽ ab illa: ꝙ autẽ ita ſit ſupponit̃ hoc
ex prehabitis in diſtinctione ⁊ ſufficiẽtia ſacramẽto- Ad 5m
rũ. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ fictus recipiens cõfir-

matione͂ recipit in ea gratiā quā prius non habuit: nō quo ad gratificatione͂ ſui vel operis ſui: quia hoc prius habuit: quia in hoc etiā nō differt gratia confirmationis a gr̄a baptiſmali: ſed quo ad actū curationis morbi qui prius nō fuit curatus: et hec cura (vt ſupra dictū eſt) expulſio eſt debilitatꝫ relicte ex fomite retrahe͂tis ab audaci fidei cōfeſſione. Ad aliud dicendū ꝙ bene ↄcedit͛ hoc ꝙ gratia ſm actū illū qui eſt gratūfacere habetur virtute contritionis: ſed gratuitus vna rōne poteſt eſſe gratus etiā alia rōne ⁊ quo ad illam aliā ratione͂ recipit gratiā in confirmatiōe: vt iā patuit. Ad id qđ ſecūdo q̄rit͛ dōm ꝙ gratia data in ↄfirmatione eſt gratūfacie͂s: ſicut probant prime rationes. Ad id quod ↄtra obĳcit͛ dicendū ꝙ ſicut eſt in aīa ſic eſt etiā in gratia: ⁊ ſicut eſt in pote͂tĳs anīe: ita eſt in virtutibꝰ ⁊ ceteris gratĳs ſpūalibꝫ: ſꝫ aīa (vt dicit phs in ſcđo de aīa) eſt actꝰ totiꝰ ⁊ dās eſſe toti corpori ⁊ ꝑtes anīe q̄ ſunt pote͂tie dant eſſe partibꝫ corporis. vnde ipe dicit ꝙ ſi oculus eſſet anīal viſus eſſet aīa eiꝰ ⁊ oculus cecus equiuoce dicit͛ oculus: ſicut aīal mortuū equiuoce dicit͛ animal: vñ patet ſicut eſt eē p̄mū ab aīa ī na͛a aīalis ī toto ita eſt eē primū in ꝑtibꝫ a partibꝫ aīe: ⁊ ita ꝓportionaliter loque͂do eſt in eſſe ſpūali qđ eſt a gr̄a q̄ dat ſpirituale eſſe anīe: ⁊ partes eius dāt partibꝫ anīe: ⁊ virtutes quide͂ dant eſſe ſpūale potentĳs quo ad opera gratia aūt ſacr̄alis dat eſſe quo ad cōtrarĳ expulſione͂: vnde patet ꝙ ad eſſe aliq̄ mō ꝑtinet. Ad id aūt qđ obĳcit͛ ꝙ nō ordinat͛ hec gr̄a cōtra culpā: dice͂dū ꝙ ordinat͛ cōtra culpā: ſed nō immediate: ordinat͛ em̄ cōtra penā que eſt impeditiua boni ⁊ incitatiua mali ⁊ hoc habet ſimilitudine͂ q̄ndā cū culpa: vt dicit Auguſtinꝰ: ſicut filia cū matre: ⁊ de hoc multa in ſecūdo tractatu de originali pctō notata ſunt: ⁊ ꝑ hoc patet ſolutio ad queſita contra ſcđm. Ad ea que queſita ſunt cōtra tertiū dōm ꝙ gr̄a hec diſtincta eſt a gr̄a ſacrame͂tali que eſt in baptiſmo et ſemper eſt differens ab illa: ſicut vna virtus differt ab alia in ſpē: licet omnes vniant͛ in gr̄a infuſa: ſed hic eſt maior differentia quo ad hoc ꝙ gr̄e ſacr̄ales nō omnes ſimul infundūtur. Ad id aūt qđ primo obĳcit͛ dicendū ꝙ rō illa procedit tm̄ in his in quibꝫ robur ⁊ roboratū ponūtur circa ide͂: ⁊ eiuſde͂ rationis virtute͂: ſed hoc nō eſt hic: quia nullus roborat͛ in cōfirmatiōe gr̄a baptiſmi: ſed homo baptiſatus ſicut patet per obiectiones factas in cōtrariū que valde bone ſunt/ ⁊ illuminantes ad ſolutione͂. Ad aliđ dōm ꝙ gr̄a baptiſmi nō ſe habet ad gratiā ↄfirmatiōis vt natura ad medicinā: ⁊ ideo illa obiectio non valet: nec aliquid probat.

Ad aliud dōm ꝙ ſimplex a ſimplici duobꝫ modis poteſt differre. ſ. per naturā ſiue ratione͂: ſicut vnitas ⁊ vnitus ⁊ poſitione ſiue reſpectu ad ſubiectū ſi habeat poſitiōes: vt punctus iniciās a puncto termināte ⁊ cōtinuāte in medio/ ⁊ duas has differe͂tias eſt inuenire in his duabꝫ gratĳs. ſ. baptiſmi ⁊ cōfirmatiōis que ſunt diuerſaꝝ rationū: vt habitū eſt: ⁊ etiā ꝑ ordine͂ ad ſubiectū differūt in effectu: quia vna ſubſtātialiter ordinata eſt cōtra culpā originalis pctī: altera aūt cōtra puſillanimitate͂ relictā ex fomite: etiam poſt baptiſmū ad actus excelle͂tis difficultatis: ſicut eſt actus cōfeſſiōis fidei: in quo triplex inuenit͛ difficultas: vt ſuperius dictū eſt: ⁊ ideo patet ꝙ rō illa ſophiſtica fuit Ad aliud dōm ꝙ quo ad illū actū qui eſt gratificare in genere non diſtinguitur: ſed quo ad gratificare ſm ſpeciale͂ gratitudinis ratione͂: quia ille ſpāles ratiōes multiplicari poſſunt: eo ꝙ nihil ꝓhibet gratū ſm vnā rōne͂ effici ad hoc gratū: ſm ratione͂ aliā. Similiter licet fides eliciens actus cōfeſſiōis fidei det͛ in baptiſmo/ ⁊ fortitudo expediens in hoc ꝙ non trepidet ad terrores: tame͂ nihil prohibet quin poſſet recipi gr̄a euacuās timore͂ ex fomite relictum: quia illū nō euacuat fortitudo donum per modū medicine: nec etiā fortitudo virtus. Ad aliđ dicendū ꝙ nec ſuperfluit nec eſt cōfirmatio gr̄e baptiſmalis: illa em̄ ↄfirmat͛ ex alĳs cauſis: quo ad radicatione͂ em̄ in ſubiecto ↄfirmat͛ ex vſu: ex q̄ ad augme͂tū cōfert͛ ſm congruitate͂ ex merito actuū ⁊ ſm cauſam efficiente͂ a deo: ⁊ per hoc patet ſolutio ex magna parte ad diſputatione͂ poſterius inductā. Ad id aute͂ qđ querit͛ de modo augmenti eſt quide͂ alibi dictum ſuper tertiū ⁊ primū: ſed quia hic eſt tactū poteſt dici ꝙ gr̄a eſt ſicut lux quedā que in aīa eſt ex cōtinua influe͂tia lucis diuine: ſicut videt͛ dicere pſ̄. vbi dicit: Signatū eſt ſuper nos lume͂ vultus tui dñe. ⁊c̄. Et augmentū eiꝰ ego nō intelligendo poſſe eſſe niſi triū modoꝝ vno: ⁊ oēs illi modi hn̄t diuerſas circa ſe opiniōes. Cācellarius em̄ Philippus dicebat ꝙ augebat͛ additiōe ſimilis gratie: quā creādo vnit/ ⁊ vniendo cū precede͂ti creat auctor gr̄aꝝ deꝰ: ⁊ hec oībꝰ opiniōibus mihi rōnabilior ⁊ probabilior videtur.

Alĳ aūt dixerūt ꝙ quo ad feruore͂ creſcit: ſed nō in ſe: ⁊ hec opinio a paucis tenet͛ eo ꝙ minor gr̄a quādo q̄ꝫ magis ferueat in deuotiōe q̄ꝫ maior. Tertia opinio eſt ꝙ deus nihil addit: ſed multiplicat gr̄am in ſe ſicut multiplicauit quinqꝫ panes: ⁊ hec opinio omnibus eſſet probabilior ſi bene eſſet probatum ꝙ aliq̄d ſine om̄i additiōe eſſentie extrinſece/ ⁊ ſine cōuerſiōe in ipſum eſſet multiplicabile aliter q̄ꝫ per exte͂ſionem quia nō eſt ratū ꝙ deus multiplicādo quinqꝫ panes ibi materiam ſub forma panū nō creauerit: vel materiā elementoꝝ ad panes nō conuerterit: ⁊ ideo illa opinio nō placet: ⁊ bene teneret ſi bene probata eſſet ad intellectum. Sed hoc nihil eſt ad propoſitū: quia nō ponimus ꝙ gratia cōfirmatiōis augeat gratiam baptiſmi: ſed potius vnite in actu gratificandi in genere differunt in ſpeciali modo gratificationis/ et in ſpeciali effectu cōtra morbū originalis pctī: ⁊ etiam in expeditiōe ad actū cōfeſſionis fidei: vt patet ex predictis. Ad id qđ obĳcit͛ de ↄfeſſiōe fidei quā elicit fides dōm ꝙ antiſiodorus ſuꝑ ſolutione taliū argumentorū bonā inuenit ſolutione͂. ſ. ꝙ actus dicit͛ eſſe gr̄e vel virtutꝫ multꝫ modis. ſ. elicitiue ſicut actꝰ ꝓpriꝰ elicitur ex habitu: ⁊ ſic ↄfeſſio actus fidei eſt virtutis q̄ eſt fides. Dicit͛ etiā actus alius qui imperat vt fiat ⁊ ſic omnis actus virtutis poteſt eſſe charitatis que imperat eum vt fiat. Dicitur etiam eſſe expeditiuus alicuius: et ſic iterum cum quelibet virtus expedit alteram remouendo aliquod impedimentum ipſius hoc modo actus vnius virtutis attribuit͛ alĳ: ⁊ hoc modo cōfeſſio fidei vt fidei eſt fidei: vt propter deum eſt charitatis: vt autem ſine timore ⁊ verecundia fiat poteſt eſſe fortitudinis quo ad magnanimitatem ⁊ quo ad remotionem morbi fomitis debilitantis: ſic eſt iſtius ſcilicet confirmationis ſacramenti: ⁊ hoc eſt qđ multi dicūt ⁊ non multi conſiderant ſubtiliter ꝙ gratia ſacramentalis ſanat: ⁊ gratia virtutū ordinat ad meritū: quia ſacr̄i gratia remouet diſpoſitionem morbi per ſe ⁊ per conſequens ordinat ad actū:

Marginal notes (left column): Ad obiectō ne͂ ↄ ſolutione͂. — Ad queſtiū culā p̄mā. — Ad primū ⁊ qđ obĳcit͛ ī cōtrariū — Ad 2m ⁊ ad ſeq̄ntia ſil͛. — Ad queſtiū culā ſcđam — Ad p̄mū obiectū ſcđe q̄ſtiuncule — Ad 2m — Ad 3m 4m et 5m — Ad 6m

Marginal notes (right column): Ad 7m et 8m — Ad queſtiū culā tertiā, cū oībꝫ obiectis. — Opiniōes tres de augme͂to gr̄e. p̄ma opinio — 2a opinio. — 3a opinio — Obiectio ↄ ſcđam opinione͂. — Ad ſextā obiectionem ↄ tertiā q̄ſtiū.

gratia autē virtutis ordinat ad actum per ſe/ꝛ ꝑmo in quo cōſiſtit meritum. Et per hoc patet ſolutio ad omnia queſita.

Melchiades.

Scitote vtrūqꝫ eſſe magnū ſacramentū: ſed vnū maiori veneratione tenendū ſicut a maioribus datur. Ecce maius dicit ſacramentum confirmatiōis: ſed forte non ob maiorē virtutē ꝛ vtilitatē quā conferat: ſed quia a

a dignioribus datur ꝛ ī digniori pte corpis fit ſcꝫ in fronte: vl̄ forte qꝛ maius augmētū virtutum preſtat. licꝫ baptiſmus plus ad remiſſionē valeat: Qđ videtur innuere rabanus dicens: in vnctione baptiſmi ſpiritūſanctū deſcendere ad habitationē deo cōſecrandā. In hac vero eiuſdem ſeptiformē gratiā cum omni plenitudine ſanctitatis ꝛ virtutis venire in hominē. Hoc ſacramentū tm̄ a ieiu-

b nis accipi ꝛ ieiunis tradi debet ſicut ꝛ baptiſmus: niſi aliter cogat neceſſitas. Nec debet

c iterari ſicut nec baptiſmus vel ordo. Nulli eīm ſacramento facienda eſt iniuria: qđ fieri putaẽ quādo non iterandū iteraẽ. Sed vtrū aliqua vel nulla iterari poſſint queſtio eſt. Nam de baptiſmo ꝛ ordine ꝙ non debeant iterari aperte Auguſti. dicit. Vtrūqꝫ ſacramentū eſt ꝛ quadam conſecratiōe datur: illud quidē cum baptiʒatur: illud vero cū ordinatur. Ideoqꝫ in eccleſia catholica vtrūqꝫ non licet iterari quia neutri facienda eſt iniuria: qđ indubitāter etiam de confirmatione tenendū eſt. De alijs vero vtrum iterari valeant vel debeant poſtea differemus.

Arti. VI. f An ſacramentū confirmatiōis debeat dici maius ſacramentū alijs.

Einde queritur de hoc qđ dicit ibi [Scitote d vtrūqꝫ eſſe ſacramentū magnū ſed vnū maiori honoratione tenendū: quia a maiorib᷒ datur ꝛc.] Videtur eīm hoc falſum: quia ſi dicatur maius ratione eius qđ cōtinet tunc eucbariſtia eſt maius omnib᷒. Si autē ratione eius qđ efficit tunc videtur baptiſmus eſſe maius. Si aūt aliquis ad hoc velit dicere ſicut mgr̄ videtur ſoluere in lr̄a ꝙ dicitur maius: quia a maioribus datur: adhuc nō videtur eſſe verum: quia etiā a maiorib᷒ ordo datur: quia ſimiliter ab epīs tm̄ nec tamen maius dicitur ſacramentū. P. dans ſe habet ad ſacramentū vt cauſa efficiens ꝛ miniſtrans. Cauſa autem efficiens nihil eſt de re ſed tota eſt extra cauſatū: ergo ab illa nō eſt quātitas rei: ergo ab illa nō dicetur maior vel minor ex eo ꝙ a maiore vel minore efficitur vel miniſtraẽ: ergo ſolutio mgr̄i nō videtur eſſe coueniens. Item contra autoritatē Rabbani in lr̄a videtur eſſe illa ſolutio qui dicit ꝙ in vnctione baptiſmi ſpūs deſcendit ad habitandū: ſed in vnctione confirmatiōis datur ſeptiformis ſpiritus cum omni plenitudine ſanctitatis ꝛ virtutis: ergo videẽ ꝙ rōne rei effecte dicaẽ h̄

Arguiẽ pº

Solo.

Obiectio.

2º

3º

ſacramentū maius. Vlterius etiā queriẽ de autoritate Rabbani iā tacta videẽ eīm ſeptiformis ſpūs dari in baptiſmo: quia ibi dantur ſeptē dona: ꝛ oīs virtus qꝛ qui habet vnā habet oēs: ergo videtur ꝙ hoc ſpecialiter cōfirmationi nō coueniat. Solo dicendū ꝙ vnū ſacramētū diciẽ maius altero quinqꝫ modis ſm diſtinctionē antiquoꝝ q̄ bona eſt quoꝝ vn᷒ eſt res ipa: ꝛ ſic baptiſmus diciẽ maius: quia gratia in baptiſmo remittit culpam ꝛ penam exteriorē ꝛ nō exigit gemitū vel planctū. Alio modo ratione eius qđ cōtinet qđ eſt res ꝛ ſacramentū/ꝛ ſic dicūt eucbariſtiā maiorē inter ſacramēta. Tertio mō rōne gradus in quo collocaẽ ex poteſtate caracteris: ꝛ ſic dicūt ordinē eſſe maiorē. Quarto mō rōne ſignificatoꝝ reſpectu rei non contente/ ſed ſignate tm̄ ꝛ ſic dicunt matrimoniū eſſe maius inter ſacramēta quia ſignificat vniōnē naturaꝝ in chriſto ꝛ vniōnē fidelis anie cū deo. Quinto ꝛ vltimo mō diciẽ maius ſacramentū: qđ a maiore miniſtro datur ꝛ ſic confirmatio eſt eſt maior iter ſacramēta. Dicēdū ergo ad id qđ cōtra obijciẽ ꝙ licet ordo a maiorib᷒ daẽ tamē illa maioritas nō atteſtaẽ robori gratie ad actū ſicut in confirmatione cuius gratia expedit ad actū maxime difficultatis: ibi eīm atteſtatio maioritatis eſt in poteſtate ꝛ nō in robore ordinati. Ad aliud dicendum ꝙ quedā cauſa efficiēs oīno eſt extrinſeca: ſicut illa que ſuā ꝓprietatē vel ſpeciē nō agit in effectu: vt cauſa efficiens equiuoce/ꝛ de illa tenet obiectio Quedā aūt alia eſt cauſa efficiens que ſpeciē ſuā ꝛ ꝓprietatē ponit in dante ꝛ hec aſſimilaẽ iſti ſacramēto: qꝛ ꝑ maiorē miniſtrū intelligiẽ non quidē gratia maior ſed ad maius ī robore ſpūs eſſe collata ꝛ iō maioritatē miniſtri ſequiẽ etiā qdā maioritas ſacri. Ad id qđ vl terius qriẽ de autoritate rabbani dicendū ſm ꝑhm differt dicere ſm oē ꝛ ſm vnūqđqꝫ/oīe eīm reſpicit vlitatē nature ꝛ ſpēi vnūqđqꝫ aūt numeꝝ īdiuiduorū ꝛ materie ſicut habere tres angulos eqles duob᷒ rectis ſeqẽ triāgulum rectilineū ꝑ oēm triangulū ꝛ tm̄ nō ꝑ ſe ſeqẽ eū ſm vnūquēqꝫ triāgulū. Ita poſſumus dicere ꝙ in baptiſmo daẽ ſm oem ſpeciē ꝟtutẽ gr̄a/ꝛ tm̄ nō ſm vnūqđqꝫ qđ eſt gr̄e ſꝫ ī oib᷒ ſacris ſiẽ daẽ qđ ſm vnūqđqꝫ. Sꝫ ſm h̄ etiā de ꝯfeſſiōe pōt obijci qꝛ ibi non daẽ ſm vnūqđqꝫ qdam eīm in alijs ſacris daẽ q̄ nō daẽ ī ꝯfirmatiōe. Et iō dicēdū ꝙ rabban᷒ vim facit ī oī plenitudie: qꝛ ē plēitudo copie vt dictū eſt ſ̄t: ꝛ de hac loqẽ rabban᷒. Et ē etiā plēitudo ſufficiētie q̄ daẽ in baptiſmo ꝛ de hac nō loqẽ rabbanus: ꝑ h̄ etiā ptꝫ ſolo ad vltimū: qꝛ lꝫ ſeptiformis ſpiritus daẽ in baptiſmo nō tm̄ daẽ ꝑ plēitudinē copie.

Queſtiūcla

Solo

Ad pmū

Quīqꝫ modis vnū ſacramētū dꝛ maius alio

Ad obiectionem.

Ad 2m

Ad 3m et qſtiūculā cū obiecto vltimo.

Obiectio.

Solo.

Arti. VII g An detur ꝯfirmatio in digniori parte corporis. ſ. in fronte.

Einde qriẽ de h̄ ꝙ diciẽ ibi [Et ī digniori pte d corpis ſic ī frōte ꝛc] ſ. a. hoc eī videẽ falſū: qꝛ ꝟtex dignior videẽ qꝫ frōs cū ſit ſedes rōis/ꝛ frōs qſi ſedes ſenſuū. vt dicūt phī ꝙ ab anteriori pte capit ſēſus deſcēdūt ꝛ a poſteriori mot᷒: h̄ āt etiā videẽ ꝑ illđ Hiere. 4. Filij mēpheos ꝯſtupuerūt te vſqꝫ ad ꝟticē. Et dicit ibi glo. hieroñ. vſqꝫ ad fidei euacuationē q̄ ſedē hꝫ in ꝟtice in q̄ eſt rō. P. ex hoc videẽ ꝙ ſimplex ſacerdos poſſit ꝯfirmare: qꝛ vngit ī loco digniori qꝫ ſit frons. ſ. in vertice: ergo ꝛ in fronte pōt vngere. Item cū cōfeſſio fidei ſit in lingua in qua eſt vis motiua ad interpretandū/ꝛ cōfeſſio ordinet

Argu. ꝑmo ꝙ nō.

2º

3º

ad interpretandam fidei confeſſionem videtur ꝙ cō
firmatio ſit facienda ſuꝑ linguam ⁊ nō ſuꝑ frontem.
4o Item ſi cor eſt firmū totum eſt firmatū. Vñ Sa-
lomon. Omni cuſtodia ſerua cor tuū/qm̄ ex ipo vita
ꝓcedit. Videt̃ ꝙ ꝯfirmatio ſicut in radice firmitatis
Solo ſignanda ſit in corde ⁊ nō in fronte vt videt̃. So-
lutio quia ſicut dicit glo. quedā ſuꝑ apl'ſ ſedes vere-
cūdie eſt in fronte: vnde ad tollendā malam verecun
diā ⁊ ad ꝯfirmandā ponit̃ ſignū crucis in fronte q̄ſi
in aperto vt pro honore illud in aperto portet etiam
Ad primū. cum fugatur. Ad primū ḡ dicēdū ꝙ rō nihil facit
ad ꝓpoſitum: quia licꝫ cōfirmationē fidei dictet ratio
tamen apertū ſignum nō eſt in loco rationis: quia il
le locus nō eſt in omnibꝫ in patulo: ſed potius frons
nec cōfirmatio datur ad fidei cōfeſſionē quācūqꝫ ha-
Ad 2m bet aptā: poſtpoſito rubore ⁊ verecūdia. Ad aliō
dicendū ꝙ fides in intellectu eſt/ſed tamen ſignū cō-
firmctiōis eſt in loco aſi quē reſpiciūt homines ⁊ hic
eſt frons: ⁊ ideo ibi etiam ſedes eſt verecūdie quo ad
Ad 3m ſignū roboris. Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt confir-
matio vt expedite loquat̃ qȯ ꝑtinet ad expeditionem
Ad 4m lingue. ſed vt aperte ſine verecūdia. Ad aliud dicē-
dum ꝙ illud argumentū ꝓcedit ac ſi cōfirmatio con
ferat gratiā cor cuſtodiendi: ⁊ hoc non eſt verum ſed
potius cōfert gratiā expellentē timorem ⁊ verecun-
diam nominis chriſti quoꝝ ſedes quo ad hominum
manifeſtationē eſt in fronte. Et per hoc patet ſolutio
ad totum.

Arti. VIII An ſacramentū cōfirmatiōis debeat vtri
D qꝫ ſexui ⁊ in qua etate cōferri: ⁊ qualiter ſūt
p̄ſentandi ad confirmationē ⁊ an ratio ordi-
nariorū ſit ſemꝑ ſeruanda. Et an vir virum
⁊ mulier mulierē ⁊ an ieiuni ſint cōfirmādi.

Einde querit̃ de hoc qȯ dicit̃ ibi [Hoc ſacra
D mētū tm̄ a ieiunis ⁊ ieiunis debet tradi ⁊c.]
vbi s̄. b. Et querunt̃ hic tria. Primū vtrum
vtriqꝫ ſexui ſit conferendū hoc ſacramentū. ſcd̄o in
qua etate. tertio qualiter cōfirmādus debet p̄ſenta-
Arguit̃ ṗo ri a ſuis patrinis. Ad primū obijcit̃ ſic: in taberna
culo dei nō ſcribebant̃ niſi mares ad miniſtrandū: ḡ
etiam non debent cōfirmari (vt veritas reſpondeat
2o vmbre) niſi mares. Item expediti ad pugnā Geñ.
14. cū Abraā ⁊ viri bellatores: de q̄bꝫ habet̃ Num. 2
fere per totū ⁊ Joſue: et fortiſſimi vt dicit̃. 2. Regū
penultimo nō erant niſi mares: ergo videt̃ ꝙ ad pu-
gnam dñi nō debent cōfirmari niſi mares ⁊ nō femi
Arg. ṗmo ne ꝓpter mollicīē ſexus. Sed ꝯtra hoc eſt qȯ dicit
in ꝯtrariū apl'ſ ad Gal. 3. ꝙ in xp̄o nō eſt ſeruꝰ neqꝫ liber neqꝫ
maſculus neqꝫ femia ſed noua creatura: ergo femie
2o cōfirmande ſunt ſicut mares. Item. 2. Mach. 7.
dicit̃ de matre ſeptē fratrū Supra modū aūt mater
mirabilis ⁊ bonoꝝ memoria digna ⁊ feminee cogita
tioni maſculinū animū ingerēs q̄ pereūtes ſeptem fi
lios ſub vnius diei articulo bono aīo ferebat/⁊ con-
fortabat p̄ire ad ſuppliciū: ḡ etiam feminis dandum
Queſtiūcl'a eſt ſacramentū cōfirmationis. Sed quia h̄ nō cadit
ſecūda. in dubiū leue eſt de hoc diſputare. Scd̄o querat̃
Argu. ṗmo in qua etate ſit conferēda confirmatio. Videt̃ aūt ꝙ
tm̄ i adoleſcētia: quia pugna nō indicit̃ niſi robuſtis
⁊ in lege nō cōputabant̃ niſi a. xx. annis ⁊ ſupra qui
poſſent ad bella procedere: ergo ⁊ pugna ſpiritualis
2o intelligētibꝫ ⁊ robuſtis eſt indicenda. P̄. fides alie
na nō oꝑatur niſi in ſacramēto baptiſmi: ergo i alijs
oꝑatur fides ꝓpria: non eſt autem ꝓpria ante etatem
adultam: ergo videtur ꝙ expectāda ſit etas adulta.
Item ſtultus videret̃ qui armaret puerum: quia 3o
potius opprimeret q̄ꝫ inſtitueret ad bellum: ergo vi-
detur ꝙ ſimiliter ſit in pugna ſpirituali. Itē Judi 4o
cum. 8. dixit ieroboal nephet p̄mogenito ſuo ꝙ ſur-
geret ⁊ irrueret i thebee ⁊ ſalmana p̄ncipes madian
⁊ interficeret eos. Et ſequit̃ qui nō eduxit gladium/
timebat enim quia adhuc puer erat: ergo videtur ꝙ
pueroꝝ etas non eſt ad pugnam ſpiritualem apta/
cum ergo cōfirmatio detur ad pugnam ſpiritualem
non debet dari paruulis vel pueris. Si forte tu Solo.
dicas ꝙ aliter eſt in pugna ſpirituali/⁊ aliter in pu-
gna corꝑali: quia pugna ſpūalis indicitur paruulis
ſed nō corꝑalis. Contra pugna ſpūalis plura exi Obiectio.
git q̄ꝫ corporalis: quia intellectū exigit aſtutiaꝝ de-
monis ſicut dicit apl'ſ. 2. Coꝝ. 2. Non ignoramus
cogitatiōes eius. ⁊ etiā ſpūalis virtus. vñ Ps̄. 44
Accingere gladio tuo ſuper femur tuū potentiſſime:
ergo videt̃ ꝙ ſi corporalis nō indicit̃ pueris: ꝙ mul
to fortius ſpiritualis nō indicetur eis. Vlterius Queſtiun-
querit̃ tertio qualiter p̄ſentandi ſunt: ⁊ videtur ꝙ ꝑ cula tertia.
ſeipos accedere debeant: non em̄ exigitur anadochꝰ Argu. ṗmo
niſi vbi ſunt cōfeſſiones pro alio faciende/ſed hic con
fitetur pro ſeipo ſicut dicitur Joh. 9. Etatem habet
per ſe loquatur: ergo videtur ꝙ ꝑ ſeipm̄ debeat pre-
ſentari. Item videtur ꝙ mulier nullum poſſit pre 2o
ſentare: q2 in ipa oſtēdit̃ fragilitas ſexus ⁊ ita impo-
tens eſt ſtatuere alium: ergo alium ſtatuendū in pu-
gna ipa nō debet preſentare vt videtur. Item que Queſtiun-
ritur de ratione ordinarioꝝ antiquoꝝ in quibus in cula q̄rta.
uenitur ꝙ anadochus rep̄ſentans alium/debꝫ eum Argu. ṗo.
inter manus tenere ⁊ pedem eius ſuper pedem ſuū
ponere/⁊ nomen eius epiſcopo exprimere/⁊ poſtea
ligare locum ſignatum criſmate: talis enim vſus mo
do raro vel nunq̄ꝫ obſeruatur. Item in ordinario 2o
antiquo inuenit̃ ꝙ oratio p̄mittenda eſt de ſeptē do-
nis ſpūſſancti ſuper confirmandos/⁊ iterum poſtea
alia ſubiGiuntur cum mittunt̃ armati ad pugnam
ſpiritualem ⁊ queritur ratio huius. P̄. querit̃ de Queſtiūcu-
hoc qȯ dicit quidam papa ꝙ mulier repreſentet mu la q̄nta
lierē ⁊ vir viꝝ. ex h̄ videt̃ ꝙ de diſpari ſexu ſe nō poſ- Queſtiūcu-
ſint repn̄tare. Itē q̄rit̃ de h̄ ꝙ dic̄ h a ieiunis ⁊ ieiu la ſexta.
nis ꝯferat̃: q̄re h̄ ei mō nō obſeruat̃: ḡ videt̃ ꝙ aliter
celebret̃ hoc ſacr̄m q̄ꝫ debeat aut ꝙ oīno nihil fiat. Solo
Solo dicēdū ad p̄mū ꝙ iſtud ſacr̄m cōferendū eſt Ad p̄mū q̄-
viris ⁊ mulieribus equaliter: quia vtriſqꝫ bellum in ſitum.
dicitur Eph. vltimo: Non eſt nobis colluctatio ad-
uerſus carnem ⁊ ſanguinē/ſed aduerſus ſpirituales
nequitias in celeſtibus. Ad omnia autē obiecta in Ad oīa ob-
oppoſitum dicendum ꝙ tenent ille obiectiones de il iectā ꝯ p̄m.
lis qui emollitum habent animū ⁊ arma dei abijci-
unt quibus tamen conferēda ſunt vt ſint in teſtimo
nium iuſtioris condēnationis eorum. Et hac ratio-
ne maſculi antiquitus ducebantur ad bellum: tamē
in pugna ꝯtra ſiſarā iahel deiecit hoſtē: ⁊ Judith ho
lofernem: ⁊ Heſter precibus vicit Aman: ⁊ p̄me mu
lieri in typo glorioſe virginis dictum eſt: et ipſa cō-
teret caput tuum. Et per hoc patet ſolutio ad omnia
queſita que ſunt de hac materia. Ad id qȯ ſecūdo Ad q̄ſtiūcu
querit̃ dicendū ꝙ vtrūqꝫ poteſt fieri ſed melius ⁊ tu lā ſcd̄am cū
tius eſt ꝙ prius conforment̃: neqꝫ tamē tunc indici- obiectis.
tur eis pugna: quia tunc non intelligūt tentationes
⁊ etas imatatura eſt ad fortes motus concupiſcētie

ſed p̄parātur ⁊ dantur eis arma vt habeant vnde pugnare poſſint cū tēpus ſit: ⁊ bonum eſt eſſe paratum/hoc autē ſignificat̄ Gen.14. vbi dicit̄ ꝙ illi qui ſeruierunt .xiiij. anno rebellauerūt: quia in illo anno incipiunt ſtimuli cōcupiſcētie eo ꝙ p pħm in .ij. ſeptēnario diſtillare incipit ſemen. ⁊ incipiūt apiri vie concupiſcētie. Et per hoc patꝫ ſolutio ad totū qđ obijcit̄ nō em̄ armat̄ vt pugnet/ſed dantur ei vt habeat p̄eparata cū opus ſit/ ⁊ hoc ſignificatū eſt in Dauid impenſas tēpli parante Salomoni.

Ad q̄ſtiūculam tertiā.

Ad tertiū queſitum dicendū ꝙ nullus ſeipm̄ p̄ſentare poteſt: quia cōfirmādus debet conſignari tanꝙ̄ nō habens virtutem ꝓpriam ad ſtandū. ſed ſtatuēdus eſt ab alio: ⁊ ideo ab alio p̄ſentandus eſt.

Ad primū

Ad primū ergo dicendum ꝙ hoc non fit vt pro eo cōfiteat̄/ſed vt ſignificet eū aliena ꝟtute ſcꝫ xp̄i idigere: ad h̄ vt poſſit ſtare in pugna.

Ad 2m

Ad aliud patꝫ ſolutio per antedicta: quia mulier eſt habens animū emollitū: ⁊ cedens in omni pugna ſpūali ⁊ hec repellit̄ ab exercitu dñi vt habet̄ Num.10.

Ad q̄ſtiūculam quartā cū obiectis.

Ad aliud dicendū ꝙ ratio ordinarioꝝ illoꝝ optima eſt ⁊ exprimūt modū apoſtoloꝝ ⁊ patrum: quia em̄ confirmādus querit virtutē corroboratiuā: iō ſignificat̄ non poſſe ſtare per ſe/ſed in veſtigijs alicui⁹ cōfirmati quē imitet̄ in pugna: ⁊ ideo nō cōfirmatus nullū debet p̄ſentare ꝗ̄tum eſt de ratione cōueniētie ſacr̄alis/ ⁊ ſi p̄ſumpſerit eſt quidē irritū ſacramētū/ſed tamē ipe peccat ⁊ corripiēdus eſt. Et quia cōtrahit̄ ibi cōſinitas ſpūalis/mulier nō debet tenere maritū nec ecōuerſo/nec homo filiū ſororē vel fratrē: quia ſufficit ad amiciciā ꝯciliandā inter tales vinculū carnale.

Ad q̄ſtiūculā quintā.

Ad aliud dicendū ꝙ ille papa dixit hoc ꝓpter p̄iculū ſequēs euitandū: quia quādoqꝫ vir p̄ſentabat mulierem/ ⁊ poſtea contraxit cum ea/ qđ non poteſt fieri: ⁊ ideo voluit vt mulier preſentaret mulierem ⁊ vir virum: ne fieret impedimentū in matrimonio.

Ad ſextam q̄ſtiunculā.

Ad aliud dicendum ꝙ hoc dicitur ꝓpter ſacramanti reuerentiā ſi tamen aliter fiat ꝓpter carētiam epiſcopoꝝ non nocet/melius enim eſt confirmari poſt prandiū cum poteſt haberi epiſcopus ꝙ̄ recedente epo non poſſit confirmari.

Arti. IX.

An confirmatio imprimat caracterem.

I D

Einde querit̄ de hoc ꝙ dicit ibi [Nulli enim ſacramento facienda eſt iniuria ⁊c.] vbi ſ.c. Hoc enim cōmuniter dicit̄ ꝙ fit ꝓpter caracterem quē imprimit.

Argu. p̄mo ꝙ non

Uidetur em̄ ꝙ non imprimat/pugna em̄ ſpiritualis equaliter indicebatur illis q̄ fuerūt in naturali lege ⁊ in lege Moyſi ſicut illis qui ſunt in nouo teſtamēto ⁊ tamē illi nō habebāt confirmationē ⁊ caracterem ſpiritualē: ergo videtur ꝙ nec in nouo teſtamēto diſtinguēdi ſunt pugnātes per caracterē.

2o P. quid eſt ꝙ nō eſt iterandū ſacramentū: aut em̄ hoc ideo fit: quia ſacramētū aut q2 eſt ſacramentū no. le. aut quia imp̄mit caracterem: aut quia imobilem confert effectum: et videtur ꝙ nullo hoꝝ modoꝝ. Si em̄ quia ſacramentū non iteraret̄ tunc nullū ſacramentū poſſet iterari qđ falſum eſt in penitētia ⁊ extrema vnctione: vt habebit̄ infra. Si autē quia eſt ſacramentū no. le. iterum inſtantia eſt in extrema vnctione: quia illa nō fuit in veteri teſtamento niſi in typo ⁊ in figura: nec quia imprimit caracterem: quia per hoc circūciſio que non imp̄mebat caracterem potuiſſet iterata fuiſſe qđ falſum eſt: nec etiam ideo quia effectus ſacramenti ſit imobilis: q2 effectus ſacramenti eſt gratia/ ⁊ hec ſepe perditur: ḡ videtur ꝙ nulla cauſa ſit quare non debeat iterari.

Item videt̄ ꝙ neceſſariū ſit iterari: dicit em̄ Aug⁹ 3o
et ponit̄ infra i tractatu de extrema vnctiōe ſi morbus nō poteſt impediri ne redeat medicina quare debet ꝓhiberi: ergo cū puſillanimitas ⁊ timiditas frequenter redeant ſup aliquem: videtur ꝙ frequēs ſit ei neceſſaria cōfirmatio ⁊ ita debꝫ iterari.

Queſtiuncula p̄ma.

Ulteri⁹ queritur quem ordinē habeat caracter cōfirmationis ad caracterē ordinis ⁊ baptiſmi: et videtur ꝙ fundamēti: quia non debet ordinari niſi baptizatus ergo videtur ꝙ ſi non habeat caracterē confirmationis ꝙ inabilis ſit ſuſcipere caracterem ordinis: ergo ſi ordinetur nō confirmat⁹ nō eſt ordinatus.

Solō

Solutio dicendū ad primū ꝙ precipue tria ſacramenta non ſunt iteranda: ſcꝫ baptiſmus/confirmatio ⁊ ordo: quia imprimūt effectū ꝑpetuū et caracterē: ⁊ illi fieret iniuria ſi iteraretur: quia aut duo caracteres idem ſpecie erunt/quod non poteſt eſſe/aut alterum ſacramētū nihil cōferret: ⁊ hoc eſſet inutile ⁊ iniurioſe ſi ſacramētum celebraret̄: alia autem ſacramenta vt dicitur in lr̄a non iterātur ſuper eandē materiam licꝫ iterentur circa eoſdem homines illa ſacramenta ſuſcipientes.

Ad p̄mū obiectum.

Ad obiectū contra dicendū ꝙ antiq̄ pugnam habebant grauiorem vel adeo grauem ꝙ̄ nos: ⁊ tamen nō habebant ſacramentū: quia tēpus ſacramēti non fuit ſed habebāt fortitudinē dñi ⁊ virtutis quib⁹ ſtare potuerūt: nec caracterē habere potuerūt: quia adhuc non erat dux belli nobiſcū in acie cui p caracterē cōſcriberemur: ⁊ hoc ſupra expeditū eſt in cōmuni ſacramentoꝝ queſtione quare ſacramenta cum chriſto inceperūt.

Ad 2m

Ad aliud dicendum ꝙ duo cōcurrūt cōiunctim non diuiſim ad hoc ꝙ ſacramentū non iteretur ſcꝫ impreſſio caracteris: ⁊ hec eſt cauſa quare illa tria ſacramenta baptiſmus cōfirmatio ⁊ ordo nō iterātur ⁊ vnitas peccati contra qđ ordinatur ſacramentū ſicut originale nō eſt niſi vnū ⁊ nō inficit niſi ſemel ⁊ non plus: ⁊ hoc ꝓbatū eſt in ſecūdo vbi queſitū eſt ſi originale redeat poſt baptiſmū ab infectione carnis: ſicut fecit in anime infuſione. Et hec eſt cauſa quare circūciſio non iterabat̄/ ⁊ hec cauſa ꝯcurrit cū p̄ma ⁊ maxie i baptiſmo: ſed nō in alijs duobus ſacramentis.

Ad 3m

Ad aliud dicendū ꝙ licꝫ debilitas redeat ⁊ fomes reſumat vires ꝑ iterationem peccati vt dicit Aug⁹ tamen caracter cum gratia recupata ſufficit ad expulſionē illi⁹: ⁊ ideo nō debet iterari ſacramentū ne videat̄ minus ſufficiens eſſe collatū.

Ad q̄ſtiūculā primā.

Ad id qđ vlterius querit̄ dicendū ꝙ habet ordinē cōuenientie ad caracterē ordinis ⁊ nō neceſſitatis. Et ꝙ dicit̄ ꝙ non debet ordinari niſi cōfirmatus importat debitum congruentie: quia firmus eſſe debet qui alijs debet ſacramenta diſpenſare: ſed tamen quia non dependet effectus ſacramentoꝝ a virtute miniſtri pōt eſſe nō ꝯfirmatus.

De ſacro altaris et eucharistie. Diſt. viii.

p

Oſt ſacramentum baptiſmi et confirmationis ſequitur eucharistie ſacramentum. Per baptiſmū mundamur: per eucharistiam in bono cōſumamur. Baptiſm⁹ eſt⁹ vicioꝝ extinguit: eucharistia ſpūaliter reficit. Un̄ excellēter eucharistia dr̄. i. bona gratia: q2 in h̄ ſacramēto nō mō eſt augmētū ꝟtutis ⁊ gratie

ſed ille tot⁹ ſumit̄ q̄ ē fons ⁊ origo oīs gratie
a Cui⁹ figura p̄ceſſit qñ mãna pluit de⁹ patri-
bus in deſerto qui quotidiano celi paſcebāt̄
Exod.16. alimēto. Unde panē angeloꝝ manducauit
Pſ.77 homo. Sed tūc qui panē illū mādūcauerūt
mortui ſunt. Iſte vō panis viuus q̄ de celo
deſcendit vitā mūdo tribuit. Manna illud
de celo: hoc ſup̱ celum. Illud ſcaturiebat in
diē alterū reſeruatū: hoc ab omni corruptio
ne alienū. Quicūq̄ religioſe guſtauerit cor
ruptionē nō videbit. Illud datū fuit antiq̄s
poſt tranſitū maris rubri: vbi ſubmerſis egy
ptijs liberati ſunt hebrei. Ita hoc celeſte mã
na non niſi renatis p̄ſtari debet. Panis ille
corp̱alis populū antiquū ad terrā ꝓmiſſio-
nis p̱ deſertū edu xit. Hec eſca celeſtis fide-
les huius ſeculi p̱ deſertū trāſeuntes in celū
b ſubuehit. Unde recte viaticum appellat̄: q̄
in via nos reficiēs vſq̄ in patriā deducit. Si
cut ergo in mari rubro figura baptiſmi p̄ceſ-
ſit: ita in manna ſignificatio dñici corporis.
Hec duo ſacramēta demōſtrata ſnut vbi de
latere xp̄i ſanguis ⁊ aqua ꝓfluxerūt: q̄ xp̄s
per ſanguinē redēptiōis ⁊ aquā ablutionis
nos redimere venit a diabolo ⁊ a pctō: ſicut
iſraelitas p̱ ſanguinē agni paſchalis ab ex-
terminatore ⁊ p̱ aquā maris rubri ab egyptijs
liberauit. Huius etiā ſacramēti ritū melchi
ſedech oñdit vbi panē ⁊ vinū abrac obtulit.
c Uñ vt ait Amb. intelligi dat̄ anteriora eſſe
ſacramenta xp̄ianoꝝ q̄ȝ iudeoꝝ.

Arti. I. A An euchariſtia ſit ſacramētū maioris gra
tie q̄ȝ baptiſmus.

P Oſt ſacr̄m baptiſmi ⁊c̄.] Hic agit mgr̄ p̱ or-
dinē de tertio ſacr̄o qd̄ ē euchariſtia. Et diui-
dit̄ tractat⁹ de euchariſtia ſc̄m eū generalr̄ in
duas p̱tes. In quarū p̄ma p̄mittit mgr̄ q̄dā p̄ambu
la. ſ. de vtilitate ⁊ figuris. In ſecūda aūt diuidit tra-
ctatū ⁊ p̱tractat p̱tes. H̄ aūt icipit ī ſc̄do ca. ibi. [Hic
aūt alia ꝯſiderāda occurrunt] tangit aūt in p̄mo ca.
p̄mo vtilitatē vbi dicit [p̱ baptiſmū mūdamur ⁊c̄.]
Arguit̄ p̄o Et videt̄ falſum: q̄ ſc̄m eū videt̄ baptiſmus minoris
eſſe gratie q̄ȝ euchariſtia/ mūdare eñ nō dicit niſi ma
li remotionē: cōfirmari aūt in bono dicit firmā boni
adeptionē/ ⁊ hec adeptio eſt p̱ ſe bona: remotio autē
mali eſt p̄uatio: ḡ minoris gr̄e ſacramētalis eſt eucha
riſtia q̄ȝ baptiſmus/ qd̄ mgr̄ negauit in p̄cedenti di-
2o ſtinctiōe. P̄. cōfirmare in bono videt̄ eſſe actus cō
firmatiōis vt p̄us habitū eſt: ḡ hic nō debet poni ef-
3o fectus euchariſtie. Silr̄ obijcit̄ de illo effectu: eu-
chariſtia ſp̄ūaliter reficit hic aūt eſt actus oīs gratie:
4o vnde videt̄ ꝙ nō ſit ſpeciale huius ſacramēti. P̄. ꝓ
bat̄ ex hoc qd̄ habet̄ Iob. I. ꝙ ibāt filij iob ⁊ faciebāt
cōuiuia p̱ ſingulos qd̄ exponit Gregori⁹ de refectiōe
5o donoꝝ ⁊ virtutū. Itē p̱ illud Eſa. 4. Panē nr̄m
comedemus ⁊ veſtimētis nr̄is operiemur: qd̄ eſt verbū
vij. mulieꝝ app̄hendētiū virū vnū: ⁊ glo. ibidē expo-
nit de. vij. donis. Itē Matth. 6. Panē nr̄m q̄ti. 6o
da nobis hodie. exponit glo. de pane verbi ⁊ de pa-
ne gr̄e Item Luc. 4. Nō in ſolo pane viuit homo/ 7o
ſed in omni verbo qd̄ ꝓcedit de ore dei: ḡ per omnia
hec videt̄ ꝙ nullo mō refectio ſp̄ūalis ſit effectus ꝓ-
prius huius ſacramēti. Solō dicēdū ꝙ magiſtri Solo
noſtri aſſignāt plurimas vtilitates hui⁹ ſacramēti.
Prima aūt eſt p̄ncipalis ⁊ ꝓpria. ſ. vt ſicut homo p̱
eſum pomi vetiti p̱didit vitā ita recup̱et p̱ eſum ligni
vite ſp̄ūalis: ⁊ hec pro tanto dicit̄ ꝓpria. quia homo
multiplr̄ cecidit a vita. ſ. p̱ culpā originalē ⁊ actualē/
⁊ p̱ vuln⁹ ꝯcupiſcētie debilitātis ⁊ p̱ dep̱ditionē ſpi-
ritualiū ī pietate ⁊ bonitate ⁊ hmōi q̄ q̄ſi humor q̄dā
vegetāt ⁊ infundūt animā. Cōtra culpā autē ſūt
baptiſmus ⁊ penitentia: et ꝯtra debilitatē ꝯcupiſcē-
tie eſt cōfirmatio. Ad reſtaurandū aūt ſp̄ūale robur
deperditū eſt cibus ſp̄ūalis euchariſtia. Et huius ꝓ
batio ſubtilior eſt ſup̄ hita ī diſtinctōe ſacr̄oꝝ. Sc̄da
⁊ q̄ſi ꝓpinq̄ illi/ vt ſit nutrimētū hoīs ſp̄ūale. Uñ pa
nē āgeloꝝ māducauit hō ſup̱ qd̄ dic̄ Aug. Ut mādu
caret hō panē angeloꝝ creator angeloꝝ fact⁹ eſt hō
Sap. 16. Paratū panē de celo p̄ſtitiſti ſine labore
habētē in ſe oē delectamētū ⁊ oēm ſaporis ſuauitatē
Tertia ē vt vniat mēbra corp̱is xp̄o capiti p̱ charita
tē: alit̄ eñ ē in h̄ cibo ⁊ ī alijs: q̄ alij cibi ꝯuertūt̄ in ci
batū: hic autē cibus conuertit cibatū ad ſe ⁊ vnit ſibi
mēbra cibata/ ⁊ huius ratio infra dicet̄. Unde Ioh.
6. Qui manducat carnē meā ⁊ bibit meū ſanguinē
in me manet ⁊ ego in eo. Et ab Auguſtino dictū eſt.
Crede ⁊ manducab̄ me/ nec tu me mutab̄ in te ſȝ tu
mutaberis ī me. Quarta eſt nō adeo ꝓpria ⁊ ſubſtā
tialis ſacramēto/ ſed conſequitur ad ipſum. ſ. vt au-
geatur meritū fidei que in hoc ſacramēto ſupra oīa
exaltatur eo ꝙ ratio hic ſine fide nihil poteſt: ⁊ hoc
tangit magiſter infra diſtinctione. x. vbi dicit quare
ſub alia ſpecie corpus ſuū dedit. Quinta eſt ſpei ſub-
leuatio. Unde Matth. ī fine. Ecce ego vobiſcū ſum
omnib̄ diebus vſq̄ ad cōſumationē ſeculi. Sexta
eſt dilatatio charitatis: quia eſt in memoriā redem-
ptionis ⁊ liberatōis noſtre Matth. 26. ⁊. I. Coꝝ. II
Hoc facite in meā cōmemorationē. Et ibidē Quo-
tiens manducabitis panem hunc ⁊ calicem dñi bi-
betis mortem domini annunciabitis donec veniat.
Septima eſt diminutio venialiū/ licet non propter
venialia ſit p̄ncipalr̄ īſtitutū vt ſup̄ ꝓbatū eſt. Et iō
Matth. 6. poſt panem noſtrū quotidianū da nobis
hodie ſtatim ſequitur: dimitte nobis debita noſtra
Pōt ḡ dici ad p̄mū ꝙ ſi remotio a malo ⁊ adeptio Ad p̄mū
boni eſſēt t̄mini eiuſdē mot⁹ ⁊ t̄mini a q̄ cauſaret ba-
ptiſm⁹ ⁊ t̄min⁹ ad quē cauſaret euchariſtia tūc ꝓcede
ret obiectio/ ſed hoc nō eſt verū quinymo baptiſmus
remouet malum ⁊ inducit bonum. Et confirmatio
in tali bono non eſt terminus baptiſmi: ſed potius in
alia bono gratie qd̄ confert euchariſtia ſicut prius
oſtenſum eſt q̄ ſacramentales gratie non ſimul ha-
bentur. Ad aliud dicendū ꝙ confirmatio in bono Ad 2m
eſt duplex ſcȝ ex ſpirituſctō dato ad robur pugne/ et
hic effectus cōfirmationis eſt etiam ꝯfirmatio in bo-
no ad reſtitutionē virtutis deperdite p̱ ī obediētiā ⁊
hec cōfirmatio habet fieri per cibum ſpiritualē ⁊ eſt
effectus euchariſtie. Ad alia omnia eſt vera ſolu-
tio ſcȝ ꝙ eſt refectio ſpiritualis cū ſigno et cauſa cibi ⁊ Ad alia ſil̄
refectio iſta nō ē niſi euchariſtie. Eſt etiā refectio p̱ ꝯti
nētiā v̄tutis ne decidat ⁊ augmentū ei⁹ ſine rōne in

ſigne ⁊ cauſa ⁊ hec competit verbo dei ⁊ gratie. Et
de hac loquũtur autoritates inducte.

Arti. II. **Quare eucharistia ⁊ baptiſmus magis ha**
B **bent figuras q̃ oĩa alia ſacramenta.**
Einde q̃rit̃ de h̃ ꝙ dicit̃ [Cuius figura p̃ceſ⸗
D ſit qñ mãna pluit deꝰ patrib⁹ in deſerto ⁊c̃.]
s̃.a. Hic ei tãgit mgr̃ q̃druplicẽ figurã huiꝰ
ſacramẽti.ſ.mãna ⁊ ſanguinẽ xp̃i a latere eius ꝓfluẽ
tem Joh.19. ⁊ ſanguinẽ agni paſchalis q̃ liberabat
ab extermiatore Exod.18. ⁊ oblationẽ melchiſedech
Geñ.14. Querit̃ aũt de iſtis figuris. Primo q̃dẽ
q̃re baptiſmus ⁊ euchariſtia habẽt figuras ſe mani⸗
Arguit̃ p̃o feſtãtes potius q̃ʒ alia ſacramẽta. Uidet̃ em̃ ꝙ alia
debẽt habere ſicut ⁊ iſta: q̃ꝛ dicit mgr̃ Hugo ꝙ ſtatĩ
vt fuit morbus côueniebat ſignificari ꝑ medicinam
ſed omne ſacramẽtũ eſt in medicinã: g̃ oĩe ſacramẽ⸗
tũ in figuris p̃ſignari debuit. Qꝛ aũt non ſtatim de⸗
buerũt exhiberi ſacramẽta ſatis eſt ſupra ꝓbatũ/ ⁊ iõ
2o ad h̃ nõ eſt hic diſputandũ. P̃.cũ multe alie figure
huiꝰ ſacramẽti p̃cipue ille de quib⁹ fit mẽtio in cano⸗
ne ſicut oblatio Abel ⁊ Abrae qua obtulit filiũ/ q̃re
mgr̃ nõ facit mentionẽ de illis ſicut de iſtis tribus.
3o Itẽ videt̃ ꝙ mãna nõ ſit figura euchariſtie: quia
mãna habebat oẽm ſaporẽ/ ſed euchariſtia nõ cõfert
niſi gratiã ſaporis vnius: q̃ꝛ niſi vnã: g̃ nõ eſt figura
Sol̃o. ꝓporcionata figurato. Si ãt dicas ꝙ euchariſtia
Obiectio. oẽm gratiã ↄfert ex h̃ videt̃ ꝙ ſacr̃a alia ⁊ cetere vir⸗
tutes eſſent ſuꝑflue qd̃ eſt incôueniẽs: g̃ non confert
4o niſi gratiã vnã. P̃.panis in quo ſumit̃ dñs noſter
ieſus xp̃s/ panis eſt oblatiõis ⁊ oblatus deo/ ille aũt
5o nõ offerebat̃ deo g̃ videt̃ ꝙ nõ ſignificat iſtũ. Ulte
rius videt̃ ꝙ nec ſanguis fluens de latere dñi ſit ſi⸗
gnum huius ſacramẽti: quia nihil eſt ſignũ ſui ꝓ̃prius
ſm̃ ꝙ ſignũ accipit̃ in diffinitione ſacramẽti: ſed idẽ
ſanguis qui ꝓfluxit de latere chriſti accipit̃ in ſacra⸗
mento: ergo nõ eſt ſignũ illius ſed potius ſignum in
6o ſacramẽto. Itẽ alia eſt ratio ſanguinis fluentis et
effuſi: ⁊ alia ſanguinis potus: ſanguis em̃ fluens et
effuſus effectũ habet redemptõis ⁊ non potus. ſan⸗
guis aũt in ſacramento effectus eſt potus: g̃ videt̃
ꝙ ſanguis effuſus nõ ſignificet ſacramentũ euchari
7o ſtie. P̃.in euchariſtia nõ accipit̃ ſanguis fluẽs de
corꝑe ſed potius in corꝑe ↄtentus/ ſed in paſſione ef⸗
fundebat̃ ſanguis de corꝑe: g̃ videt̃ ꝙ nihil habeat ſi
mile quo poſſet euchariſtie ſanguinẽ ſignificare niſi
ꝑ identitatẽ.ſ. q̃ꝛ idem eſt ⁊ hoc iam ſupra probatum
8o eſt eſſe impoſſibile. Ulterius querit̃ de tertia figu⸗
ra quã inducit.ſ. de ſanguine agni paſchalis quo li⸗
niebant̃ poſtes filioꝝ iſrael vt liberarent̃ ab angelo
extermiatore: videt̃ em̃ ꝙ ille nõ habebat ſil̃itudinẽ
aliquã cum ſanguĩe xp̃i ꝓut ſumit̃ in euchariſtia: q̃ꝛ
ille ſpecial̃r liberauit ab angelo occidẽte ꝓ̇mogenita
egyptioꝝ ꝑ que ſignificat̃ originale pcĩm a quo libe⸗
rat paſſio operãs in baptiſmo ⁊ nõ in euchariſtia: g̃
⁊ ille ſanguis ſil̃itudinẽ ponit ad ſanguinẽ in baptiſ⸗
mo oꝑantẽ ⁊ nõ ad ſãguinẽ ꝓut dat̃ ĩ potũ ſpũalẽ in
9o euchariſtia. Itẽ ille fuit ſanguis eductiõis de egy⸗
pto: euchariſtia aũt nõ educit d̃ egypto ſed baptiſmꝰ
10 ergo ſignificat ſanguinẽ oꝑantẽ in baptiſmo. Ul⸗
terius querit̃ de quarta figura quã inducit.ſ. obla⸗
tionẽ melchiſedech/ in illa em̃ fuit oblatio facta abrae
nõ deo ſicut patʒ Geñ.14. vbi dicit̃ ꝙ obtulit ei pa⸗
nem ⁊ vinũ ſcʒ Abrae dicens/ bendictus abraã deo
excelſo quo ꝓtegente hoſtes in manib⁹ tuĩs ſũt. In
euchariſtia aũt ſumit̃ panis oblatus deo: ergo videt̃
ꝙ nõ habeat hanc figurã. P̃.querit̃ cum forma ſit 11o
in euchariſtia ſicut res ⁊ ſpecies ⁊ ſitus ⁊ habeamus
figurã penes ſpeciẽ ⁊ ſitũ ⁊ rem: quare nõ p̃ceſſit ali⸗
quid qd̃ ſignificaret quo ad formã. Uidetur em̃ ꝙ 12o
debuit eſſe figura penes formã: q̃ꝛ ĩ baptiſmo Johã
nis quedã figura p̃ceſſit formã baptiſmatis chriſti: g̃
etiã debuit p̃cedere in iſto. Ultimo querit̃ penes 13o
q̃d ſumit̃ numerꝰ haꝝ quattuor figuraꝝ. Sol̃o Sol̃o.
dicendũ ad primũ ꝙ quattuor ſunt ſacr̃a que p̃cipue ad p̃m ⁊ 2m
ſunt no. teſt.ſ. baptiſmus/ cõfirmatio/ euchariſtia ⁊
extrema vnctio: alia tria etiã ſũt noui teſt.ſ. q̃ꝛ in no⸗
uo habuerũt effectus plenitudinẽ: licʒ aliq̃ modo p̃⸗
ceſſerit in veteri. Inter q̃ttuor aũt q̃ ſunt no. teſt. ſũt
duo q̃ ita ſunt noui ꝙ nec figurã aliquã expreſſam ibi
habere poterãt. Unũ quidẽ ꝓpter ve. teſta. imꝑfectio
nẽ vt confirmatio in qua ſpũs dat̃ ad robur: ⁊ ideo
figurã habere nõ debuit in ve. teſt. vbi fuit imꝑfectio
ſtatus ſm̃ ſpm̃. Aliud aũt ꝓpter ſtatũ originalis pcĩ
cuius pondere ante xp̃i paſſionẽ oẽs trahebant̃ ad
limbũ: ⁊ iõ nõ potuit eſſe figura extreme vnctiõis q̃
tollit reliquias peccati ad hoc ꝙ euolet ſtatim ad glo
riam/ ſed baptiſmus ⁊ euchariſtia ſunt ſacramenta
q̃rũ vnũ eſt directe ↄtra originale ↄ̃ qd̃ etiã remediũ
fuit in ve. teſta. ſcʒ circũciſio ⁊ habuit multas figu⸗
ras. Aliud autẽ in quo nobis cõiungit̃ liberator ille
qui operat̃ in omnib⁹ ſacramẽtis/ ⁊ ideo etiam côue⸗
niebat precedere figuras illius: ⁊ hoc eſt euchariſtia.
Penitẽtia autẽ eſt contra defectum actualis peccati
qui ſingulariter eſt cuiuſcũq; homĩs in quacũq; lege
⁊ matrimoniũ ad materialẽ fideliũ multiplicationẽ
que etiam ſemꝑ fuit neceſſaria/ ⁊ ideo ſemꝑ fuerunt
illa ſacramẽta licʒ nõ adeo plena gratie ſicut ſub xp̃o
Ordo autẽ habet poteſtatẽ ſpiritualẽ que in vmbra
fuit in veteri ⁊ in veritate in nouo. Et ſic patet qua⸗
lis differentia eſt in ſacramentis in cõmuni. Ad
aliũ dicẽdũ ꝙ lʒ alie ſint figure paſſiõis xp̃i vl̃ effectꝰ
huiꝰ ſacr̃i ſicut oblatio q̃ reꝑ̃ſentat paſſionẽ xp̃i ſm̃
naturã hũanã ĩ cruce ⁊ ſacrificiũ abel qd̃ repñtat ob⸗
lationẽ q̃ ſe xp̃s obtulit in cruce: tñ iſta quattuor ſpe
cialiter exprimunt non paſſionem chriſti/ ſed rem vel
ſpeciem ſacramẽtalẽ ſm̃ ꝙ ſub ſacramento accipitur
res vel ſpecies refertur ad rem ſacramenti. Et hoc
ſatis patet in manna ⁊ oblatione Melchiſedech ſed
ꝙ ſanguis agni egyptiaci vel paſchalis non accipi⸗
atur ſimpliciter ſed in vſu fidelium patet ex hoc ꝙ li⸗
niũtur poſtes liberatorũ ſanguine/ ⁊ hoc modo xp̃s
paſſus coniũgitur fidelibus: non prout pependit in
cruce ſed prout accipitur in ſacramẽto ⁊ linit poſtes
intelllectus ⁊ affectus. Sanguis etiam effluẽs de
latere chriſti per hoc ꝙ fuit cum aqua fluens que ſi⸗
gnificat populum habet relationẽ ad ſanguinem in
ſacramento vbi aqua coniũgitur populum ſignifi⸗
cans. nulla autem aliarũ figurarũ ſic exprimit ſpe⸗
ciem ſacramenti vel rem ſm̃ ꝙ eſt ſub ſacramento: et
ideo de illis non facit mẽtionem magiſter ſed canon
miſſe eo ꝙ non tm̃ ponit ſubſtantialia ſacramẽto ſed
etiam exprimit ea que facta ſunt circa chriſtũ in paſ⸗
ſione vt dicit Innocẽtius ſicut patena lapidẽ ſepul⸗
cri ſignificat/ extenſio manuũ ſacerdotis extenſionẽ
chriſti in cruce: ⁊ ideo etiã facit mentionẽ de figuris
q̃buſdã ſignificãtib⁹ xp̃i paſſionẽ ſm̃ ꝙ repñtabat̃ in
cruce ⁊ non ſub ſacramẽto. Ad aliud dicendum ꝙ Ad 3m

licꝫ effectus huius ſacramenti ꝓprius nõ ſit niſi grã vna ⁊ vnius ſubſtãtialis act⁹/tñ id qđ in hoc ſacro eſt res ⁊ ſacramentũ eſt totus ⁊ ꝑfectus xp̃s q̃ plen⁹ eſt grã de cuius plenitudine oẽs accepimus grãm ꝓ grã ⁊ hanc diuerſitatẽ exp̃ſſit mãna in diuerſitate ſa-
Ad obiectionẽ ⁊ 4m poris. Ad aliud dicendũ ꝙ mãna fuit panis oblatus hoĩ a deo/⁊ oblatus deo ab hoĩe/qđ pꝫ in vrna aurea q̃ plena mãnate fuit in archa teſtamẽti poſita corã dño:⁊ ita eſt in ſacro eucharíſtie inq̃ʒtũ deus rẽ ſacramẽti offert in eduliũ/⁊ nos ei in p̃ciũ recõpenſa-
Ad 5m. tiõis delictoꝝ. Ad id qđ vlterius querit̃ dicendũ ꝙ nihil ꝓhibet ꝙ idem in diuerſis diſpoſitionibꝫ acceptũ ſit ſignũ ⁊ figura ſuꝑ̃pius nõ ꝓut eſt idem: ſed potius ꝓut ſumit̃ ꝯiunctũ ſpeciebꝫ diuerſis/⁊ ita eſt de ſanguine fluente de latere xp̃i:ꝑ hoc ip̃m eñ ꝙ aq̃ ꝯiũgebat̃ habebat exp̃ſſionẽ ſui:ꝓut pp̃lm ſibi vnit in ſacro in quo aqua cõiungit̃ vino in ſanguinẽ tranſferendũ. Uel dicat̃ melius ꝙ duo ſunt in ſacro.ſ.cõfectio ⁊ vſus:in vſu aũt vnit ſibi hoĩem: in ꝯfectione aũt efficit̃ p̃ñtial'r ſub ſacro. Dicat̃ igitur ꝙ ſanguis xp̃i iũctus aque fluenti de latere xp̃i habet ſimilitu-
Ad 6m dinẽ cum vſu in quo vnit ſibi pp̃lm licꝫ idẽtitatẽ habeat cũ ſanguĩe q̃ eſt ĩ ſacramẽti cõfectiõe. Ad aliđ dicẽdũ ꝙ ſanguis ſm ꝙ eſt in potum eſt ſanguis fluens ad nos/licꝫ aũt in ſacramẽto nõ ſit ſine corpore hoc tamen non eſt de virtute ſacramenti:ſed potius de virtute indiſſolubilitatis ſanguinis a corꝑe glorioſo:vnde ſacramentaliter accipitur vt fluens licet contentus ſit in corpore per vnionem ad corpus.
Ad 7m Ad aliud dicẽdum vt predictum eſt ꝙ ſanguis in ſacro in corꝑe cõtinetur hoc nõ eſt virtute ſacramenti ſed potius de natura corporis glorioſi in quo vnũ
Ad 8m ab alio nõ poteſt ſeꝑari. Ad id qđ vlterius querit̃ de tertia figura dicendũ ꝙ in veritate illa figura ſm diuerſa exprimit duo ſacramẽta: q2 in baptiſmo ſũt tria.ſ.liberatio a demone/⁊ tinctio in aqua/⁊ remiſſio pctĩ. Et p̃mũ hoꝝ facit paſſio xp̃i ⁊ h̃ exp̃mit̃ ꝑ liberationẽ ab angelo extermĩatore. Scđm aũt exprimebat̃ ꝑ tranſitũ maris rubri.⁊ tertiũ ꝑ ſubmerſionẽ egyptioꝝ:quia aliter etiã figura euchariſtie p̃cederet figurã baptimi qđ reputo incõueniẽs:ſed non eſt incõueniẽs ꝙ figura paſſionis p̃cedat q̃ in oĩbꝫ ſacramẽtis opat̃/ſed tñ vſus ſanguis ⁊ carniũ agni
Ad 9m vſum rei ſacramẽtalis euchariſtie exp̃mit. Ad aliđ dicendũ vt ſanguis eduxit ꝑ hoc ꝙ figurat paſſionẽ in baptiſmo opantẽ:ſed vſus carniũ ⁊ ſanguinis inq̃ʒtũ cõfortabat ⁊ p̃parabat ad eundẽ de egypto ad
Ad 10m patriã figura fuit viatici in euchariſtia. Ad id qđ vlterius querit̃ de quarta figura dicendũ ꝙ ſm prehabita in euchariſtia eſt oblatio facta nobis a deo/⁊ deo a nobis/⁊ vtrũqꝫ exp̃mit melchiſedech:primo in offerendo abrae poſt interfectionẽ regũ ꝑ quos pctã ſignificant̃.ſcđm aũt ꝑ hoc ꝙ benedixit deo excelſo.
Ad. 11m. et 12m Ad aliud dicẽdũ ꝙ in forma huius ſacramẽti verbum ĩcreatũ opatur in verbo creato/⁊ nõ ope miniſtri ſicut in alijs ſacramẽtis/⁊ ideo verba a ſacerdote ꝓferunt̃ in ꝑſona xp̃i qđ nõ fit in alijs. Et ꝓpter hãc
Ad 13m maximã ꝑfectionẽ nõ potuit p̃figurari forma. Ad aliud dicẽdũ ꝙ quattuor figure diuidunt̃ ita/ꝙ due referunt̃ ad rem q̃ eſt res ⁊ ſacramentũ/⁊ due ad ſpeciem ſacramenti in materia. Poteſt autẽ ſpecies in materia abſolute accipi aut ſm cõparationẽ ad effectum ſacramenti quẽ ſignificat ꝑ ſpecies: aut poteſt accipi in materia in cõparatione ad effectum ⁊ ritũ ſacramenti. Si primo modo tunc p̃figurat̃ in mãna qđ ꝑ ſpeciẽ panis figurabat materiã/per ſaporem effectũ: Si ſecũdo modo tunc figurabat̃ in oblatione melchiſedech:quia ibi fuit vtraqꝫ ſpecies.ſ.vinũ ⁊ panis/⁊ effectus confortationis cum ritu oblationis ⁊ benedictiõis. Si aũt refert̃ figura ad rem q̃ eſt ſacramentũ ⁊ res:hec iterũ eſt duplex.ſ.ꝓut eſt in vſu fideliũ tm̃ vel ꝓut vnit nos capiti xp̃o ꝑ effectũ ſp̃ũalis amoris. Et primo mõ ſignificat̃ in cõmeſtione agni paſchalis. Scđo modo in fluxu de latere xp̃i vbi vnitus fuit ſanguis cum aqua q̃ vnionẽ populi cũ capite chriſto ſignificat vt dicit Gelaſius papa.

Que ſit cauſa quare hoc ſacramentum viaticum dicatur. Arti. III. C

Einde querit̃ de hoc qđ dicit̃ ibi [vnde recte
D viaticũ appellat̃:ſupra eñ dedit ei aliud nomen.ſ.euchariſtiã ⁊c̃.] vbi ſ̃.b. Et queritur ratio hoꝝ nominũ. Et dicendũ ꝙ viaticum dicitur Soľo
tribꝫ de cauſis.ſ. q2 viatoꝝ eſt ad viam p̃paratio vt dicit̃ in lr̃a. vnde.3. Reg.19. Surge comede grandis eñ tibi reſtat via dictũ eſt Helie ⁊ comedit ⁊ bibit/⁊ ambulauit in fortitudine cibi illi⁹ vſqꝫ ad montem dei oreb. Secũda ratio eſt quia non eſt ſacra- 2a
mentũ hoc niſi in via. Et ideo in quadam collecta dicit Greg. Preſta vt qđ nũc in ſpẽ rerũ gerim⁹ veritate capiamus. Et Dionyſius in eccl'iaſtica hierarchia.ca.10. Arbitramur ieſu participatiõis ip̃am diuiniſſime euchariſtie aſſumptionem eſſe imaginem.
Tertia cauſa eſt q2 eſt memoriale quoddã vie dñi 3a
tranſeuntis ad paſſionẽ ꝓ nobis Exođ.12. Eſt enim phaſe.i.trãſit⁹ dñi. Et Dionyſi⁹. Diuiniſſima vni⁹ ⁊ eiuſdẽ panis ⁊ vini ⁊ calicis cõmunio ⁊ pacifica traditio ſimilẽ ꝯuerſationẽ eis diuinã tanq̃ʒ ſil'r edentibus ꝓmulgat ⁊ digniſſimã cenã ⁊ p̃ncipale ſymbolum ꝑfectionis in memoriam ſacram ducit. Euchariſtia aũt dicit̃ tribꝫ de cauſis. Una eſt quia cõtinet illum qui eſt archa ⁊ fons omnis gratie. Joh.1. Plenum gratie ⁊ veritatis. Secũda eſt diuerſitas vtilitatis quã facit ſacramentũ ⁊ de hoc in prima q̃ſtione ſupra habitũ eſt. Tertia eſt q2 principalis gr̃e id eſt amoris eſt ſacramentum in hoc quia vnit nos capiti chriſto ſicut charitas vnitiua eſt.

An ſacramenta chriſtianorũ ſint anteriora ſacramẽtis iudeoꝝ. Arti. IIII. D

Einde queritur de hoc qđ dicit Ambroſius
D ibi [Intelligi datur anteriora eſſe ſacramenta ⁊c̃.] vbi ſupra.c. Aut enim hoc intelligi- Argu. p̃mo
tur quo ad ſpeciem aut quo ad rem:quia nõ ſunt plura in ſacramento: ſi quo ad ſpeciem iſtud non videtur verum:quia ſacrificificia quedam etiam erant in naturali lege faciẽda ad dimiſſionẽ originalis peccati:vt dicit Gregorius:⁊ ſupra habitũ eſt in principio huius libri. Si autem quo ad rem tũc plane falſum eſt:quia res ſacramentoꝝ no.le.non fuit niſi poſt aduentum chriſti. P̃.queritur quare ſic ſpecialiter 2o
fuit in iſto ꝙ iſtud antiquius dicitur etiã ſacramentis ve.le.potius q̃ʒ alia. Solutio dicendum ꝙ in Soľo
telligitur quo ad ſpeciem ⁊ ritum huius ſacramenti quia vtrãqꝫ ſpeciem ⁊ ritum oblationis ⁊ vſum ſacramenti exhibuit in figura Melchiſedech ante circuncifionem in naturali lege anteq̃ʒ inſtituerentur ſacramenta vete.le. Ad obiectũ autẽ contra dicen- Ad primũ
dũ ꝙ illa ſacrificia nõ fuerunt ſacramenta nec figure

ve.le.ſed poſitiꝰ figure paſſiōis xp̄i ⁊ mortificatiōis
carnis penitentiū: vt dicit q̄dam glo. ſup Leuiticū.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ illud ſacramentū ſpeciale ha-
bet dignitatē ſue rei q̄ eſt xp̄s ꝑfectꝰ in deitate ⁊ hu-
manitate quā ꝑfectionē nō habēt ſacramēta alia.

De inſtitutione ſacramenti.

Hic etiā alia cōſiderāda occurrūt quattuor
ſcʒ ſacramētū inſtitutio forma ⁊ res. Sacra-
mentū dn̄s inſtituit qn̄ poſt typicū agnū cor
Math. 26 pus ⁊ ſanguinē ſuū diſcipulis in cena porre-
xit. Vn̄ Euſebius emiſenus. Quia corpus
aſſumptū ablaturus erat ab oculis: ⁊ illatu-
rus ſideribus neceſſe erat vt die cene ſacra-
mentū nobis corporis ⁊ ſanguinis cōſecraret:
vt colereṫ iugiter ꝑ myſteriū qḋ ſemel offere
batur in precium.

Arti. V. An ſacramētū euchariſtie ſit debito ⁊ cō-
C gruo tp̄e inſtitutū a chriſto.

[Hic autē alia ꝯſiderāda occurrūt quattuor ⁊c̄.]
D Hec pars diuidiṫ per magiſtrū in tres ptes
in quaꝝ p̄ma agiṫ de ſubſtātialib; ſacr̄o que
ante oīa ꝯſiderāda ſunt. In ſcd̄a agit de ſacr̄o ex pte
ſuſcipientis q̄ incipit in diſt. xi. ibi [Et ſicut ſunt due
res iſtius ſacramēti] In tertia aūt agit de ſacramēto
ex pte celebrantis ibi ſcʒ diſt. xiiii [Poſt hec queriṫ ſi
gerit ſacerdos ⁊c̄.] Reſidua aūt ps illiꝰ diſtinctiōis
a mgr̄o diuidiṫ in q̄ttuor partes in quaꝝ prima agit
de iſtitutiōe: in ſcd̄a de forma ibi [Forma vero ⁊c̄. In
tertia q̄d ſit res ⁊ ſacramentū ibi] Nūc q̄d ibi ſacr̄m
ſit. In quarta vero tangit qḋ p̄mo enumerat. ſ. ſacr̄m
qḋ referṫ ad ſpecies materiales huius ſacramenti q̄
ſunt ſpecies panis ⁊ vini ibi [Porro illa ſpēs viſi-
Arguiṫ p̄o bilis eſt ſacr̄m ⁊c̄. ¶ Incidit aūt q̄ſtio circa primū ſcʒ
de inſtitutiōe: videṫ eñ ꝙ a tp̄e morbi cōpetit medici
2o na / ⁊ ita a p̄ncipio mūdi debuit iſtitutū fuiſſe. Itē
ad vitā deꝑditā ꝑ eſum ligni vetiti non erat reditus
niſi ꝑ eſum ligni vite: ḡ ſi mortē pellere cogitauit ſic
⁊ fecit omnib; a tp̄e primi caſus ade debuit eduliū li-
gni vite p̄ſtitiſſe: hoc autē eſt in euchariſtia ḡ ex tunc
3o debuit inſtituiſſe. Itē via viatorib; ſemꝑ indiceba
tur a p̄ncipio ſeculi: ḡ viaticū nō debuit negari / ſʒ vi-
aticū eſt corpꝰ xp̄i in ſacr̄o: ergo a p̄ncipio debuit eſſe
4o hoc ſacramentū. Sed ꝯtra videṫ ꝙ poſt paſſionē
⁊ reſurrectionē debuit inſtitui: q; baptiſmus eſt ia-
nua vite / ⁊ generatio vite ſpūalis: nullus aūt nutriṫ
niſi p̄us viuat ⁊ genereṫ: ergo inſtitutio baptiſmi de
buit p̄cedere inſtitutionē euchariſtie: baptiſmus aūt
5o poſt reſurrectianē formal'r inſtitutus eſt vt ſupra ha
bitū eſt ergo etiā euchariſtia multo magis. Itē ſic
ſe habet ꝑceptio euchariſtie ad ꝑceptionē baptiſmi ita
ſe habet iſtitutio euchariſtie ad inſtitutionē baptiſmi
ſed nō ꝑcipiṫ euchariſtia niſi a baptizatis: ergo nec in
6o ſtitui debuit euchariſtia niſi inſtituto baptiſmo vt vi
deṫ. Itē videṫ ꝙ nec a p̄ncipio mūdi nec poſt reſur
rectionē debuit inſtitui / ſed potius in initio filioꝝ iſrl'
in terra ꝓmiſſionis: q; hoc in lr̄a diciṫ ꝙ poſt agnum
typicū dedit corpus ſuū / vt ꝑ hoc ſignificaret legalia
ceſſaſſe / ⁊ no. teſt. ſacr̄a incipe cū ergo exp̄ſſior figura
euchariſtie fuerit manna vel oblatio Melchiſedech
vt ſup̄ habitū eſt: in ceſſatione illoꝝ hoc ſacramentū
debuit inſtitui ⁊ nō poſt cenā agni typici vt videtur.

Solo dicendū ad id qḋ p̄mo obiiciṫ ꝙ tales obie- Solo ad p̄mū
ctiōes optime tenerēt ſi morb; ⁊ medicina eſſēt corpa
lia / q; ī ill' eſſet natura ſupponiṫ operās ꝑ neceſſitatē
⁊ hāc iuuat medicina ⁊ niſi cito iuuet ex corruptiōe
p̄ncipioꝝ ꝑ morbū ſuccūbit natura ſʒ ſicut a p̄ncipio
huius q̄rti dictū eſt ſecus eſt in morbo ſpūali: q; in il
lo natura nō agit ꝑ neceſſitatē ſʒ ꝑ voluntatē: ad vo-
luntatē aūt p̄exigiṫ cogitatio ⁊ ideo oportuit p̄ſignā
ri morbū ⁊ medicinā multis ſignis ⁊ figuris vt dicit
mgr̄ Hugo vt poſtea gr̄a curaret quā iuuaret volū-
tas / ⁊ ideo remediū ſacr̄i no. le. nō ſtatim cōueniebat
dari Ad aliud dicendū ꝙ veꝝ eſt ꝙ nō erat reditꝰ Ad 2m
niſi ꝑ eſum ligni vite / ſed infra habebiṫ ꝙ duplex eſt
modus edēdi. ſ. ſpūalis ⁊ ille ſemꝑ fuit in fide creden
tiū. Unde Augꝰ Ut q̄d paras dentē ⁊ vētrē crede et
mādicaſti / ⁊ ꝑ illū fuit reditus q̄ ad ſatiſfactionē: licʒ
nō quo ad p̄cti ſuſceptionē. Alius eſt ſacramētalis ⁊
illū nō ſemꝑ ꝯueniebat eſſe vt p̄us habitū eſt. Ad Ad 3m
aliud dicēdū ꝙ viatorib; eo ꝙ via ſpūalis eſt ſufficiē
bat eſus viatici ſpūalis. Ad aliud dicēdū ꝙ aliud Ad 4m
eſt in iſto ſacramēto ⁊ aliud ī baptiſmo: baptiſmꝰ eñ
figura eſt paſſionis ⁊ ſepulture ⁊ reſurrectiōis: paſſi
onis in ſubmerſione pcti: ſepulture in abſconſione ⁊
merſione triplici ſub aqua ⁊ reſurrectionis in nitore
abluti ⁊ iō ille formal'r iſtitui nō potuit: niſi poſt oīa
hec: ſed euchariſtia eſt cōmēoratio paſſiōis tm̄ ⁊ ideo
īmediate ante paſſionē debuit iſtitui: licʒ vſus eucha
riſtie nō deṫ niſi baptizato / ⁊ iō nihil habet ſil'itudīs
vſus hoꝝ ſacramentoꝝ ⁊ inſtitutio. Ad aliud di- Ad 5m
cēdū ꝙ nō eſt veꝝ ꝙ ſicut ſe habet ꝑceptio ⁊c̄. Et hu-
ius ratio iam aſſignata eſt: ⁊ iō ꝓportio illa nihil va-
let. Ad aliud dicendū ꝙ ille figure licʒ ſint exp̄ſſio- Ad. 6m
res q̄ ad ſpēs materiales vt p̄us dictū eſt que ſūt ſi-
gna tm̄ nō tn̄ magis ꝯueniebat poſt iſtud q̄ʒ poſt illa
inſtitui. Aliter etiā pōt dici ꝙ illa fuerūt ſigna nō ſa-
cramēta / ⁊ ideo ſpēs q̄ in eis p̄figurabaṫ non debuit
ceſſare ſed potius incipe ritus illius ſpeciei: ſed ſacr̄a
legalia ceſſare debuerūt vt ſ̄ in q̄ſtione de legalibus
habitū eſt. Et ideo poſt illud tanq̄ʒ terminādū debet
inſtitui euchariſtia nō poſt illa q̄ ꝑ ſpeciē in genere cō
ſiderata nō terminata ſunt / ſed adhuc frequētanṫ.

De forma.

Forma vero eſt quā ipē ibidē edidit dicens: Hoc
eſt corpꝰ meū: ⁊ poſt. Hic ē ſanguis meꝰ. Cū Math. 26
eñ hec verba ꝓferunṫ: cōuerſio fit panis et
vini in ſubſtātiā corporis ⁊ ſanguīs xp̄i: reliq̄
ad laudem dei dicunṫ. Vn̄ Amb. Sermone
xp̄i hoc cōficiṫ ſacramētū: q; ſermo xp̄i creatu
rā mutat: ⁊ ſic ex pane fit corpus xp̄i: ⁊ vinū
cū aqua in calicē miſſum fit ſanguis cōſecra
tione verbi celeſtis. Conſecratio quibus fit
verbis: attende q̄ ſunt verba. Accipite ⁊ co-
medite ex eo oēs: hoc eſt corpus meū: ⁊ iteꝝ
Accipite ⁊ bibite ex hoc oēs hic eſt ſanguis
meus. Per reliqua oīa que dicunṫ laus deo
referṫ: oratio p̄mittiṫ ꝓ ꝑplo: ꝓ regibꝰ: Item
Aug. Credendū eſt ꝙ in illis verbis xp̄i ſa-
cramenta conficiantur: reliqua omnia nihil
aliud ſunt q̄ʒ laudes vel obſecrationes fide-
liū ⁊ petitiōes. Ecce q̄ ſit inſtitutio ⁊ forma

b huius ſacramēti. Ubi cōſideratiōe dignum
eſt quare illud ſacramentũ poſt cenā dedit
diſciplīs. Dñs igiť ieſus ad iuiſibilia pater⸗
ne maieſtatis migraturꝰ celebrato cũ diſci⸗
pulis typico paſcha: quoddā memoriale eis
cōmendare volens: ſub ſpecie panis ⁊ vini:
corpꝰ ⁊ ſanguinē ſuũ ita eis tradidit: vt oſtē
deret legis veteris ſacramēta: inter q̄ preci⸗
puũ erat agni paſchalis ſacrificiũ in morte
ſua termiāri ac legis noue ſacramēta ſubſti⸗
tui: in quibus excellit myſteriũ eucharistie.
Ideo etiā poſt alia dedit: vt hoc vnũ artius
memorie diſcipuloꝝ infigereť: ⁊ ab eccleſia
deinceps frequētareť. Sed nō exinde diſci⸗
plinā ſanxit in poſterũ vt poſt alios cibos ſu
mať: ſed potius a ieiunis ſumi oportet: ſicut
I. Coꝛ. II. apl̄s docet: vt ſingulari reuerētia diiudiceť
id eſt diſcernatur ab aliis cibis: qđ dñs apl̄is
diſponēdũ reliq̄t. Unñ Augꝰ. Appꝫ cũ pri⸗
mo acceperũt diſcipl̄i eucharistiā nō eos ac
cepiſſe ieiunos: nō ideo tñ calũniādũ eſt vni
uerſe eccleſie ꝙ a ieiunis ſumiť ſp̄. Placuit
eñ ſp̄ũiſctō vt in honore tāti ſacramēti ṗus
in os xp̄iani dñicũ corpus ītraret q̄ȝ aliȷ cibi:
ideo vbiq̄ȝ mos iſte ſeruať. Nō eñ q2 poſt ci
bos dedit dñs: ideo pranſi vel cenati illđ ac⸗
cipe debent vt illi faciebant q̊s apl̄s redar⸗
I. Coꝛ. II. guit. Nam ſaluator quo vehemētius cōmē⸗
daret myſteriȷ illius altitudinē: vltimũ hoc
voluit infigere cordibus ⁊ memorie diſcipu
loꝝ a quibus ad paſſionē digreſſurus erat.
Quo autē ordine deinceps ſumereť apoſto⸗
lis ꝑ quos eccleſias diſpoſiturus erat reſer⸗
uauit docendum.

Arti. VI. An iſta ſit debita forma h̊ ē eñ corpꝰ meũ
f Einde queriť de hoc qđ diciť in ſcđa p̄te ibi
d [Forma ꝟo eſt quā ibidē edidit dicēs: hoc eſt
corpus meũ ⁊c̄.] Obiiciť eñ multipl̄r ꝯtra
Arguiť p̊o hāc formā ſic. Forma ſacramēti eſt faciēs formal̄r ſa
cramētũ ſicut dicit Aug. Accedat verbũ ad elemētũ
⁊ fit ſacramentũ: ſicut pꝫ in baptiſmo in q̄ nihil facit
forma niſi ex p̄te accipiētis exerceať baptiſmꝰ: ḡ ſil̄r
hic cũ diciť hoc eſt corpus meũ nō habebit effectũ ni
ſi cũ exerceť in materia debita ſacr̄o: ḡ hec orōo h̊ eſt
corpꝰ meũ ī cena nihil ſignificauit circa corpꝰ xp̄i in
celo/ ⁊ nō pōt dicere hoc eſt corpꝰ meũ niſi demōſtra
to corpe in celo qđ falſum eſt: ḡ nō debuit forma tra
di ꝑ verbũ eſt/ ſed potiꝰ ꝑ verbũ notās tranſitũ vniꝰ
2° ad aliud ⁊ mutationē. Itē aliud eſt ſignificare ali
q̄d factũ eſſe ⁊ aliud ꝑcipe in ſuũ vſum ⁊ aliud facere
cũ aũt diciť hoc eſt corpꝰ meũ ſignificať corpus xp̄i
eſſe vel factũ eſſe. Et cũ additť/ accipite ⁊ comedite ex
hoc oēs: ꝑcipiť vſus exiſtētis: ḡ illa forma nihil ipor
tat de ſacramēti ꝯfectiōe. cũ igiť forma ſacramēti ſit
faciēs ⁊ ꝯficiēs ſacr̄m/ hec nō videť eſſe forma ſacr̄i.
3° Itē nō ꝯtingit vti vocibꝫ niſi duobꝫ modis. ſ. mate
rialiť ⁊ ſignificatiue ſiue vt ipa vox eſt ſignũ ⁊ res: ſi
gnũ ſcḋm hoc ꝙ dico hō ē aīal rōnale: res ſiue materia
liter ſcḋm ꝙ dico hō eſt duaꝝ ſyllabaꝝ ⁊ trium lr̄aꝝ ⁊
aſpiratiōis: ḡ ⁊ hac voce h̊ eſt corpus meũ nō ꝯtingit
vti pluribꝫ modis. Cōſtat aũt ꝙ nō accipiť hic mate
rialiter ḡ ſignificatiue ḡ demonſtrať corpus xp̄i iam
factũ ⁊ ñ ꝙ ipa vt forma faciat ipm̄. Itē demōſtra 4°
tio ſiue ſit ad ſenſum ſiue ad intellectũ ſemꝑ eſt ad ſi⸗
gnificandũ id qđ eſt: ḡ ⁊ hic cũ diciť/ h̊ eſt corpꝰ meũ
ſignificať corpus xp̄i eſſe/ ⁊ nō fieri. Itē obiiciť de 5°
ṗma ꝑticula q̄ eſt ꝓnomē h̊: ex quo eñ eſt ꝓnomē aut
eſt demonſtratiuũ aut relatiuũ: q2 aliter intellectus
eius eſſet caſſus ⁊ vanus: nō aũt relatiuũ cũ nō ferat
relationē alicuiꝰ ſuppoſiti antecedētis in relatiōe: ḡ
eſt demōſtratiuũ: aut ḡ demōſtrat ſubſtātiam panis
aut corꝑis xp̄i ſub accn̄tibꝫ q̄ videnť vel intelligũť:
ſi ſubſtantiā panis: ḡ ſenſus eſt/ panis demōſtratus
eſt corpꝰ xp̄i ⁊ hoc falſum eſt: ḡ ⁊ illa locutio falſa eſt.
Si ſubam corꝑis xp̄i ḡ nihil aliđ eſt dictũ h̊ eſt corpꝰ
meũ q̄ȝ corpꝰ meũ ē corpꝰ meũ ⁊ hec ſꝑ eſt vera ⁊ nũq̄ȝ
faciēs trāſlationē alicuiꝰ: ḡ illa forma nō referť ad ſa
cramētũ ſꝫ ad ſignificādũ corpꝰ xp̄i ſꝑ ſine ꝯuerſione
aliq̄ ī corpꝰ xp̄i. Itē hec ē falſa ꝙ panis erit corpꝰ 6°
xp̄i. ꝓbatio q̄cũq̄ȝ ꝓpō ē vera de futuro erit aliqđ tp̄s
in q̄ p̄ñtial̄r ē vera: nũq̄ȝ āt erit tp̄s ī q̄ hec ē ꝟa pāis
eſt corpꝰ xp̄i: ḡ hec nũq̄ȝ eſt vera panis erit corpꝰ xp̄i.
Cā aũt falſitatꝭ ē diſcoherētia p̄dicati cũ ſubiecto qđ
notať coherere in futuro: ergo cũ vicinior coherētia
noteť ꝑ verbũ p̄ñtis tēporis: illa eſt multo magis fal
ſa q̄ ē pāis ē corpꝰ xp̄i ḡ ⁊ hec h̊ ē corpꝰ xp̄i ſiue corpꝰ
meũ cũ nihil demōſtreť ꝑ ly h̊ niſi ſuba panis añ trā⸗
ſubſtātiationē. Itē aut eſt demonſtratio ad ſenſum 7°
aut ad itellectũ: ſi ad ſenſum cũ igiť oculis nihil ſubii
ciať niſi ſp̄ēs panis ⁊ ſubſtātia panis: ꝑ accn̄s videť
ꝙ ſenſus ſit/ panis demōſtratꝰ eſt corpus meũ ⁊ hec
eſt falſa. ſi aũt demōſtratio eſt ad intellectũ h̊ iterũ vi
deť nō poſſe eſſe: q2 tũc oporteret ꝙ ad minus demō
ſtratiuũ cũ re itellecta eſſet ſil̄is ſp̄ei ſic̄ cũ dr̄: hec her
ba creſcit in horto meo ſed nihil ſil̄is ſpeciei eſt in pa⸗
ne cũ corꝑe xp̄i: ergo nō pōt eſſe demōſtratio ad itel⸗
lectũ. Itē nunq̄ȝ eſſet hec vera/ hec herba creſcit in 8°
horto meo niſi herbe rō vniuoce ꝯueniret rei demon
ſtrate ⁊ itellecte/ ſed nihil h̊ vniuoce eſt in pane ⁊ cor
pore xp̄i: ḡ nō poteſt eſſe demōſtratio ad intellectũ.
Itē dupl̄r vt dicũt ſophiſte ꝯtingit ſignificari de⸗ 9°
monſtrationē ⁊ negationē ⁊ quedā alia. ſ. vt cōceptā
ſic̄ ſignificať noīe demōſtratiuo ⁊ vt exercitā ſicut ſi⸗
gnificať in ꝓnoīe hoc: ergo cũ diciť hoc eſt corpꝰ meũ
ſignificať vt exercita ḡ vult cadere ſuꝑ accidētia ſenſi
bilia ſiue ſint eiuſdē in numero ſiue in ſpecie ſicut di⸗
ſtinguiť ꝑſonalis demōſtratio a ſimplici demonſtra
tione. Conſtat aũt ꝙ vtroq̄ȝ modo locutio eſt falſa:
ergo ſimpl̄r falſa eſt hoc eſt corpus meũ demonſtra⸗
to pane. Si forte tu dicas ſicut quidā dixerũt ꝙ Solꝰ p̊a.
ꝓnomen eſt hic ꝑs oratiōis ⁊ ſua demōſtratio nō eſt
ſeꝑanda ab orōne ideo demōſtrať hic qđ eſt ibi in ter
mino finali oratiōis. Cōtra ſicut ſe habet totũ ad to⸗ Obiectio
tũ ita pars ad partē: ergo ſi totũ factũ eſt in ťmio fi⸗ qđ eſt I°m
nali orōnis ꝑs facta eſt cũ ꝓferť ꝓnomē demonſtra
tiuũ hoc. Itē in aliis orōnibꝫ nō demōſtrat ꝓno⸗ II°
men id qđ futuꝝ eſt poſt orationē in qua ponũť/ ſꝫ po
tius rem ṗexiſtentē: ḡ ſil̄r ⁊ hic ergo videť ꝙ demon⸗
ſtratio cadat ſuꝑ ſubſtantiā panis ſub talibꝫ acciden
tibus. Itē prius eſt ſcḋm intellectũ accipe rē demō⸗ 12°.

ſtratā ꝙ̄ de ipſa aliq̄d affirmare vel negare:ḡ cū dꝛ
hoc eſt corpꝰ meū prius ſm intellectū accipit res cō-
ſecrationis ſubiecta ſenſui demōſtrata ꝙ̄ de ipſa dica
tur eſſe corpus chriſti: ergo nō videtur demōſtratio
pronominis depēdere a ſequenti parte orationis vt
Solo 2ª. dicit illa ſolutio. Si forte tu dicas vt quidā aliȷ̄ di
xerūt qꝺ demōſtratio refert nō ad ſignū: ſꝫ ad ſigna
tū ſm qꝺ videt glo. dicere ſup illud Mat.27. Hoc
Obiectio eſt corpꝰ meū dicens qꝺ ſub ſpecie panis videt:ḡ ſm
hoc iā in ꝓlatiōe ꝓnois corpus chriſti fuit ſub ſpecie
panis: ergo nō virtute orōis efficeret: ſub ſpecie pa
nis qꝺ falſum eſt ⁊ contra dictū Augu. in quo dicit:
Solo.3ª: Accedat verbū ad elemētum ⁊ fit ſacrm̄. Et ideo aliȷ̄
iterū dicūt ꝙ demōſtrat ſignatū ī termīo finali trā-
Obiecto ſubatōis. Sed cōtra hoc etiā obȷ̄cit ꝙ terminus
ſubalis vel accidētalis ſupponēs vbo p̄ſentis tp̄is
reſtringit ad ſupponēdū vel copulandū ꝓ tēpore p̄-
ſenti: in hac aūt orōne ꝓnomē ſupponit verbo p̄ſen-
tis tēporis/nō ampliato/nec cōfuſum tēpus ſignifi
canti: ergo ſupponit ꝓ p̄ſenti tm̄: p̄ſens aūt nō eſt ni
ſi ſuba ſuppoſita q̄ fuit añ ꝓlationē orōnis: ⁊ hec eſt
ſuba panis: ergo nō ſupponit niſi ꝓ illa: ⁊ tūc locu-
1ꝫ. tio eſt falſa vt priꝰ ꝓbatū eſt. Item vnde habet hoc
ꝓnomē ꝙ in hac locutōe demōſtrat rē ſub finali ter-
Queſtiūcu mino potiꝰ ꝙ̄ in alia cū nihil ī hac ponat qꝺ in alia
la ſecūda. nō ponit. Ulteriꝰ querit de hoc verbo eſt: eſt enim
Arguit p̄o ſignificat rē in p̄ſenti: hoc aūt nō admittit veritas lo
2º cutionis: qꝛ panis nō eſt corpꝰ chriſti. Itē ī aliȷ̄s
ſacramētis ponit verbū ſignificās actū miſtri ⁊ dei
vt baptiſo: qꝛ deꝰ baptiſat interiꝰ ⁊ exteriꝰ miniſter
ergo ſiliter debet fieri in hoc ſacr̄o: ſed hoc verbū eſt
nullū actū miniſtri vl̄ dei importat: ergo nō debꝫ eē
3º de forma. Itē actus verbi in aliȷ̄s ſacr̄is aliq̄ mō
dicit actū ꝓpriū materie: ſicut baptiſo dicit actū ab-
luendi qꝺ eſt actus aque ꝓprius: ⁊ inūgo dicit actū
vngēdi: q̄ eſt ꝓprius actus chriſmatis ⁊ olei infirmo
rū: ergo videtur ꝙ etiā in hoc ſacr̄o actus importa-
ri debeat: qui ſit ꝓprius materie panis ⁊ vini ſic nu-
trio vel cibo. Et ita deberet dicere nutrio vos corpo
4º re meo ⁊ nō: hoc eſt corpꝰ meum. Itē ſacrm̄ noue
legis ex ſua forma efficit qꝺ figurat: ergo videtur ꝙ
deberet poni in forma verbū denotās hāc efficiētiā:
⁊ hoc nō facit vbū ſubſtātiuū: ḡ male ponit ī forma.
5º Itē in operibus creatiōis: vbi nullū fieri eſt mediū
inter creantē ⁊ opꝰ: tñ vtimur vbo fiēdi: ergo videt
6º ꝙ ſiliter ⁊ hic vti debeamꝰ. Itē panis eſt trāſiens
in corpꝰ chriſti: ergo male dicit ꝙ ſit corpꝰ chriſti: qꝛ
7º ſic nō ſignificat trāſitꝰ pāis. Itē vbū ſubſtātiuū
notās inherētiā predicati cū ſubiecto ſupponit ſub-
iectū cū forma ⁊ materia ſicut cū dicit: hō eſt animal
vl̄ hō eſt albꝰ: ergo ſiliter facit hic: ergo panis qui eſt
in forma ⁊ materia manēs ē corpꝰ chriſti: qꝺ hereti-
cū ⁊ falſiſſimū eſt: ergo videt ꝙ li eſt male ponat de
Queſtiūcu forma. Ulteriꝰ querit de hac particula corpꝰ: vi-
la tertia. detur eñ ꝙ cōueniētiꝰ diceret caro: qꝛ cū loq̄tur ioh.
Arguit p̄o 6. de cibo huius ſacramēti ponit carnē dicēs: Caro
2º mea vere eſt cibꝰ ⁊c̄. Itē corpꝰ vt organizatū nul-
lū eſt aptū comeſtioni: ſicut nec oēs partes eiꝰ: ſꝫ ca-
ro ſola apta eſt: vel aptior cūctis aliȷ̄s mēbris ſilibꝰ
⁊ diſſilibꝰ: ergo videt ꝙ carnē ⁊ nō corpꝰ debuit po
3º nere. Itē panis eſt corpꝰ ſile in toto ⁊ in partibꝰ/
qꝺ omogeniū vocat: qꝛ quelibet pars panis eſt pa-
nis: ⁊ quelibet pars vini eſt vinū: ergo videt ꝙ ſit ſi
gnū cibi omogenȷ̄: ergo carnis ⁊ nō totius corporis
organici: ergo debuit poni caro ⁊ nō corpꝰ. Item 4º
vinū ex vi ſacramēti nō ꝯuertit niſi in ſanguinē: qui
eſt omogenius: ergo eadē rōne panis non conuertit
ex vi ſacr̄i niſi in carnē q̄ eſt pars omogenei. Ulte- Queſtiun-
rius querit quare dicit meū. Uidet eñ ꝯuenientiꝰ cula q̄rta
dixiſſe corpꝰ chriſti: qꝛ ſi ꝓpter reuerētiā nois etiam Arguit p̄o
voluit deꝰ vt ad tēpus baptiſmꝰ fieret ī noīe chriſti:
ergo etiā ꝓpter maiorē dignitatē huiꝰ ſacramēti de-
buit hic poni nomē iſtud. Itē maioris efficatie eſt 2º.
forma in hoc ſacr̄o ꝙ̄ in aliȷ̄s: qꝛ h̄ corpꝰ inaniatū ⁊
nō gl̄oſum cōuertit in corpꝰ aiatū ⁊ gl̄oſum vnituꝫ
diuinitati: ḡ hic maior effectus deberet attribui di-
gniſſimo noīe. ſ. ieſus xp̄s: ḡ deberet dixiſſe: h̄ eſt cor
pus ieſu chriſti vt videt. Ulteriꝰ querit de his q̄ Queſtiūcu
addūtur ī euāgelio de hoc. ſ. accipite ⁊ comedite vtꝝ la quinta.
ſit de forma: Uidet ꝙ ſic: qꝛ illa referunt ad vſum ſa Arguit p̄o
cramenti: hoc autē qꝺ dicit: hoc eſt corpꝰ meū tm̄ ad
trāſſubationis inſinuationē: ergo videt ꝙ eque vel
magis accipite ⁊ comedite ſint de ſuba forme: ſicut
hoc ꝙ dꝛ: hoc eſt corpꝰ meū. Itē actus notās exer 2º
citiū ⁊ vſum baptiſandi eſt de forma in baptiſmo cū
dꝛ baptiſo te ⁊c̄. ergo ſilit illa vba q̄ notāt vſum hu-
ius ſacramēti de forma eē debēt vt videt. Ulteriꝰ Queſtiūcu
q̄rit de mutatiōe additōe ⁊ diminutōe: ⁊ corruptio la ſexta.
ne: ſicut in q̄ſtiōe de forma baptiſmi ⁊ cōfirmatōis.
Solo dōm ꝙ hec eſt forma: hoc eſt corpꝰ meū: meo Solo
iudicio ⁊ nō plus. Ad ſolutionē aūt eoꝝ q̄ obiecta
ſunt notādū ꝙ illa oratio ī triplici vi habet cōſidera
ri habet eniꝫ vnā ſm ꝙ eſt vox ſignificatiua rei: ⁊ ex
hoc mō facit ſignū de re aliqua demonſtrata. Item
habet vim ſm qꝺ eſt forma ſacr̄i ab inſtitutiōe dīna
⁊ ſm hoc eſt cōuerſiua panis in corpꝰ chriſti: ⁊ facit
trāſitū ſiue panis trāſſubationē. Tertiā habet vim
ſm quod in ea operatur vbū increatū in cuiꝰ perſona
ꝓfert a ſacerdote: qꝛ quaſi recitatiue a ſacerdote di-
cta refert ad verbū increatū ſm ꝙ ip̄m in voce iſtiꝰ
orōnis operatur. Et hoc mō dixerūt de antiquioribꝰ
theologi ꝙ vox habꝫ referri ad rē ⁊ res indiuiſibilit
⁊ indiuiſibili vi opat cū ꝯiūcto ſibi vbo icreato: ⁊ nō
eſt ſepare partē a parte: ſicut in alia cōſtructiōe: ⁊ li-
cet habeat ſignare inquātū ē vox creata: nō tñ habꝫ
operationē ſacramētalē inq̄ntū hmōi: ſꝫ inq̄ntū indi-
uiſibilit operatur in ea verbū increatū ſignatū ad qꝺ
reduci habet orō iſta: vnū eſt. ſ. corpꝰ chriſti: licet plu
ribus vocibꝰ exprimat ſm modū ſuppoſiti ⁊ apposi
ti ⁊ cōpoſitōis. Ad primū ergo dōm ꝙ ille triplex Ad p̄mū.
vſus forme ſm ꝙ hec verba accipiūt cū ſignificatio-
ne inſtitutiōe ⁊ operatiōe vbi increati nō eſt niſi ī ſacr̄o
licet argumetatio illa ꝓcedat ac ſi vſus huiꝰ orōnis
nihil habeat ab inſtitutiōe ⁊ operatione verbi increati
⁊ hoc nō eſt verū. Ad aliud dicendū ꝙ etiā illa ob Ad ſecūdū.
iectio ſupponit falſum. ſ. ꝙ orō nō ſit niſi inſinuati-
ua facti ⁊ nō faciēs tranſitionē ex inſtitutiōe ⁊ opera-
tione verbi increati: in cuiꝰ perſona vba illa ꝓferūtur.
Quare aūt verbū notās tranſitū vel mutationē nō
ponit in orōne illa infra vt poterimus determinabi
mus. Ad aliud dōm ꝙ hoc eſt verū de vocibꝰ ad Ad tertiū.
ſolū vſum ſignificandi inſtitutis: ſed nō de vocibus
q̄ ſunt forme ſacr̄oꝝ in quibꝰ inſtitutio facit voces eē
operatiuas gr̄e inuiſibilis. Ad aliud dōm eodē mō Ad 4m
ꝙ pronomē habet vires tres ſm ꝙ tota oratio ⁊ il-
le argumētatōes q̄ fiūt a cōi vſu loquēdi ad orōnes
q̄ ſunt forme ſacr̄oꝝ nihil valent. Ad id qꝺ obȷ̄cit Ad 5m
de prima parte orōnis ꝙ eſt demōſtratiuū ꝓnomē

ſine p̄iudicio recitabo tres opiniones mḡroꝝ p̄mo
⁊ poſtea tāgā qđ meliꝰ mihi videt̃. Prima opinio eſt
eoꝝ qui dicūt ꝙ li hō facit demōſtrationē ad ſenſum
⁊ ꝙ illa cadit ſuꝑ ſubām panis nō ſimplicit̃: ſed ꝓut
eſt ſubſtātiatus in corpꝰ chriſti: ⁊ hic dicit ꝙ demon-
Obiectio. ſtrat cōtētū panis ꝓut eſt terminꝰ tranſſubationis.
Solō. Et ſi obijcit̃ ꝙ panis tranſſubatꝰ in corpꝰ chriſti
nō eſt panis: ſꝫ corpꝰ chriſti. Dicūt ꝙ hoc eſt verū: ſꝫ
nō ſimpliciter eſt corpꝰ chriſti: ſed ꝓut finis eſt cōuer
ſionis ſacramētalis. Qualit̃ aūt illa argumēta ſol-
uant patebit poſteriꝰ qꝛ vna ſolutio eſt omniū illoꝝ
ꝭm has oēs opiniōes. Alij dicūt ꝙ ē ibi demōſtra
tio ad ītellectū ⁊ cadit demōſtratio ſuꝑ accidētia ſpe
cierū panis ⁊ vini ꝓut ſunt ſpēs ſacramētales: ⁊ nō
ꝓut ſimplicit̃ ſpēs: ⁊ iō ſenſus eſt ſignatū ſacramēta
lit̃ ī ſpēbꝰ panis ⁊ vini ē corpꝰ xp̄i. Et iſti dicūt ꝙ tal'
demonſtratio ſimplicit̃ nō exigit idemptitatē in ſpe-
cie inter rē demōſtratā ⁊ intellectā: ſꝫ tm̄ cōueniētiā
que eſt inter ſignū ⁊ ſignatū ſacr̃aliter. Et ſic ſoluūt
Arguit̃ cō- argumēta in cōtrariū obiecta. Sed cōtra vtrāqꝫ
tra vtrāqꝫ iſtaꝝ ſolutionū ⁊ opinionū videt̃ obijci cōtra primā
quidem: quia impoſſibile eſt in ſe: vel vt terminum
demōſtrari qđ nō ē añ demōſtratū: corpꝰ aūt chriſti
nec in ſe/nec in altari/nec vt terminꝰ cōuerſiōis eſt
añ demōſtrationē ergo neutro mō pōt demōſtrari.
Arguit̃ cō- Cōtra ſcđam aūt videt̃ obijci: qꝛ ſacr̃alit̃ demon-
tra ſcđam ſtratur id qđ actu eſt ſub ſacr̃o demōſtratiōe cadente
ſuꝑ ſpēs ſacr̃ales: ſꝫ corpꝰ chriſti nō ē cōtentū ſub ſpe
ciebꝰ illis demōſtratiōe cadēte ſuꝑ ſpēs illas: ḡ non
Tertia opi- cōtingit ipm̄ ſacr̃alit̃ demōſtrari. Et iō videt̃ mihi
nio ꝓbabil' tertia via eſſe ꝓbabilioꝛ ꝙ dicat̃ ꝙ li h̄ eſt demōſtra
⁊ vera. tiuū ſimul ⁊ oꝑatiuū ſiue cōuerſiuū: ⁊ h̄ habet inq̄n
tū eſt pars forme ſacr̃alis ab inſtitutiōe: ⁊ cū verbo
increato: ⁊ iō nō diuiſim habet: ſꝫ potiꝰ voces refe-
runtur ad res ſignificatas in vocibꝰ illis ⁊ ad v̄bū
increatū ſimplicit̃: ⁊ ita in virtute vniꝰ indiuiſibilis
oꝑātis oꝑatur oꝛō illa q̄ eſt forma ſacramēti: ⁊ oꝑā-
do demōſtrat ⁊ demōſtrādo oꝑatur: ſic̄ dicit̃ de crea
Ad idē q̄n- tione ⁊ infuſiōe aīe. Ad id ergo qđ primo obijcit̃
tū argumē dōm ꝙ demōſtrat corpꝰ chriſti ſub accidentibꝰ ⁊ fa-
tum. ciēdo ipm̄ eē ibi demōſtrat: ⁊ ideo plus eſt dictū h̄ eſt
corpꝰ meū q̄ꝫ corpꝰ meū ē corpꝰ meū: qꝛ ſenſus eſt h̄
eſt corpꝰ meū. i. cōtētū ſub ſpēbꝰ eſt corpꝰ meū: ⁊ vir
Ad ſextū. tute huiꝰ oꝛōis ibi factū eſt ſuba panis. Ad aliud
dōm ꝙ verū eſt hāc eſſe falſam ꝙ panis eſt corpꝰ xp̄i
⁊ nō eſt ſil'e niſi nos diceremꝰ ꝙ h̄ verbū eſt nō nota
ret niſi cōpoſitiōis inherētiā cū p̄ſenti tꝑe cōſignifi-
cato. Nos aūt dicimꝰ ꝙ ab inſtitutiōe ⁊ cōiūctione
ad verbū increatū eſt conuerſiuū ſicut tota oratio: ⁊
iō nō notat inherētiā h̄: ſꝫ ꝯuerſionē ⁊ exiſtentiā cor-
Ad ſepti- poris chriſti ſub ſpēbus eiꝰ qđ cōuertit̃ ī ipm̄. Ad
mū ⁊ octa aliud dōm ꝙ ſiue dicat̃ ad ſenſum demōſtratio ſiue
uū. intellectū ſemꝑ diminute dicit̃: ſꝫ ſi dicat̃ ad intelle
ctū eſſe cū vi cōuerſiua demōſtrāti ad intellectū: tūc
erit ꝓbabiliꝰ: ⁊ tñ nō ſeq̄tur incōueniēs qđ cōcludit
obiectio. Sūt tñ q̄ dicūt ad ſenſū eē demōſtrationē
eo mōq̄ res ſacr̃i ſenſibilis dicit̃ ſub ſpēbꝰ ſacr̃alibꝰ.
Ad 9m. Ad aliud dōm ꝙ cū dꝛ hec herba creſcit ī orto meo
nō ē niſi pars illiꝰ demōſtrationis: quia iſta eſt tm̄
oſtenſiua: iſta aūt factiua primo ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns oſtēſiua
Ad aliud dicendū ꝙ demonſtratio ſignificat̃ hic
vt exercita: ſed tamē hec nō eſt tota virtus eiꝰ nec eſt
prima: ſꝫ potius illa quā habet inquantū eſt forma
ſacr̃i: ⁊ hec eſt oꝑatiua eiꝰ qđ demōſtrat̃ ⁊ poſt hec de

monſtrat. Vñ ſicut licet aīa infundēdo creat̃: ⁊ creā
do infundit̃: tñ creatio ꝭm intellectū p̄cedit infuſio-
nē: ita h̄ licet demōſtratio ꝓnoīs ſimul faciat demō
ſtrari ⁊ demonſtret: tñ virtꝰ oꝑatiua ꝭm intellectū p̄
cedit demonſtrationē ī forma ſacr̃i: ⁊ iō tales argu-
mētationes nihil valēt. Ad aliud dōm qđ verū eſt Ad p̄mum
ꝙ oꝛō non eſt diuidēda: ⁊ hoc eſt ꝓpter oꝑatiuā v̄tu- qđ ē ꝯ ſolu-
tē quā nō habet ex ꝯſtructiōe vel ordine vel ꝯiūctio- tione p̄mā.
ne partiū: ſed potiꝰ ex inſtitutione diuina ꝭm ꝙ vox
ad ſenſum refert̃: ⁊ in ſenſu v̄bi verbū increatū oꝑat̃
⁊ iō obiectio facta in ꝯ̄riū nihil valet: qꝛ hoc verū eſt
de oꝛōe q̄ nō ē niſi ſignificatiua: qꝛ ꝯſtructio illiꝰ de-
pendet a mō ſignificādi ⁊ ſignificatōe partiū. Ad Ad vndeci-
aliud dōm ꝙ hoc iō ꝯtinet: qꝛ alie oꝛōnes nō oꝑant̃ mū.
ſuū ſignificatū: ſed inſinuāt tm̄: ⁊ ideo nihil eſt ſil'e.
Ad aliud dōm ꝙ hoc verū eſt de demonſtratiōe q̄ Ad duode-
tm̄ eſt oñſiua rei ⁊ nō factiua virtute oꝛōnis in q̄ ipa cimū.
eſt: hec aūt demonſtratio cū virtute alioꝝ v̄borū fa-
cit id qđ demonſtrat̃ ſub accidētibꝰ ⁊ demonſtrando
facit ipām. Ad aliđ dicēdū qđ bñ aſſentiēdū ē glo Ad id qđ ē
ſe dūmō intelligat̃. ſ. ꝙ id qđ videt̃ ſub ſpēbꝰ ilis vir- ꝯ ſcđam ſo-
tute oꝛōnis cū demonſtratiōe eſt ibi factū. Et ptꝫ ex lutionē.
p̄dictis ꝙ id qđ ꝯ̄ obijcit̃ nō valet niſi daremꝰ hoc ꝙ
demōſtratio ē ſignificatiua tm̄ demōſtrati ⁊ nō oꝑa
tiua. Ad aliud dōm qđ verū eſt ꝙ li hoc ſupponit Ad id qđ ē
v̄bo p̄ñtis tꝑis/⁊ ſupponit id qđ actu eſt: ſed hoc de ꝯtra ſecun-
monſtādo ibi efficit̃/⁊ efficiēdo ibi demonſtrat̃: ⁊ iō dā ſolutōꝫ.
non ſupponit ſubām panis: ſꝫ potiꝰ corporis chriſti
⁊ nihil ē dictū ꝙ li h̄ faciat ibi ꝑtē ſic̄ prius dictū eſt:
qꝛ hoc habet tota oꝛō indiuiſibilit̃ relata ad ſignatū
⁊ ab inſtitutione: ⁊ iō nihil eſt de termino finali vel
termīo initiali: qꝛ totū oꝑat̃ ad illū indiuiſibilē effe-
ctū vt vnū īdiuiſibile Ad aliđ dōm ꝙ ī hac relatōe Ad tredeci-
hꝫ ꝓnomē qđ nō hꝫ ī alia ꝓpt̃ h̄ qđ eſt de forma ſacr̃i mū.
oꝑatiua ꝑ inſtitutionē diuinā. Ad id qđ vlteriꝰ q̄-
ritur dōm ꝙ ſicut dictū eſt de ꝓnoīe demonſtratiuo Ad queſtiū
ꝙ nō eſt tm̄ demōſtratiuū: ſꝫ etiā oꝑatiuū: ita dōm culā ſecūdā
eſt de v̄bo eſt ꝙ nō tm̄ notat coherentiam: ſꝫ eſt oꝑa- ⁊ ad primū
tiuū ⁊ ꝯuerſiuū vt dictū eſt/⁊ vna ⁊ ſimplex virtus
oꝑans eſt in oībꝰ illis v̄bis inquātū referūt̃ ad vni-
tatē inſtitutiōis: ⁊ verbi increati oꝑātis ī v̄bis iſtis
⁊ ideo ſicut hic admittitur id in quod conuerſus eſt
panis in corpꝰ chriſti: ita admittit̃ h̄: hoc eſt corpus
chriſti: cū ſimul fiat ꝯuerſio ⁊ ſignatio p̄ñtis corꝑis
chriſti: ⁊ virtute eiuſdē oꝛōnis. Ad aliud dōm ꝙ ſe Ad 2m
cus eſt in iſto ⁊ alijs ſacr̃is: qꝛ in alijs aliq̄d oꝑat̃ mi
niſter ad minꝰ in materia vt tinctionē q̄ fit in aq̄ fa-
cit miniſter: ſed hic nec ſuꝑ materiā exterioꝛē q̄ ē pa-
nis ⁊ vinū: nec interiꝰ in effectu gr̃e p̄t eē opꝰ niſi di-
uinū: ⁊ iō nō potuit h̄ eſſe actꝰ miniſtri ſignificatꝰ in
forma. Ad aliud dōm ꝙ ī alijs ſacr̃is ꝯſecratur et Ad 3m
ꝯficit̃ ſacr̃m cū recipit̃ vt baptiſmꝰ cū baptiſmꝰ reci-
pitur ⁊ ꝯfirmatio cū aliq̄s recipit cōfirmationē ⁊ ſic
de alijs. In hoc aūt ſacr̃o non eſt ſic: ſed ꝯuerſio ē añ
receptionē ſacr̃i: ⁊ nō potuit poni v̄bū ꝯgruentē no-
tās actū materie: qꝛ iſte ē in vſu ſacr̃i poſt ꝯfectionē ⁊
h̄ tetigit dñs qñ dixit: accipite ⁊ comedite ⁊c̄. Ad Ad 4m
aliud dōm ꝙ v̄bū notās motū vel mutationē nō cō
petit in hoc ſacr̃o: qꝛ oīs motus ⁊ mutatio ſupponūt
materiā cōem vtriqꝫ terminoꝝ motꝰ ⁊ mutationis
ſuꝑ quā fit: ſed h̄ nihil taliū eſt: qꝛ panis nō eſt mate
ria: de q̄ fit corpꝰ xp̄i ita ꝙ ꝯuertat̃ aliq̄ noua mat̃ia
in corpꝰ xp̄i: q̄ ante non fuit ſub forma corporis xp̄i:
qꝛ hoc ſine augmēto eē non poſſet: ſed h̄ fit tranſſub-

ſtantiatio toti⁹ cōpoſiti panis ex forma ⁊ materia in
ſubam ꝑexiſtētē corꝑis xp̄i ſine aliq̄ mutatiōe media
⁊ ſine interuallo tp̄is ⁊ iō cōpetēti⁹ ponit̄ ibi v̄bū eſt
cū potētia trāſubandi ꝙ̄ aliud v̄bū notās motū vel
Ad quintū mutationē. Ad aliud dōm ꝙ in ōpib⁹ creationis
eſt ad min⁹ ſuba de nouo facta q̄ añ nō erat: licet nō
ſit ꝓprie motus vel mutatio: ſed hic nulla ſuba perit
nec aliq̄d nouū corpori xp̄i aduenit: ſed trāſſubatio ē
hmōi in hoc virtute v̄boꝝ: ⁊ ideo nō poſſunt h̄ ꝓprie
Ad ſextū et verba motū ſignificātia poni in forma. Ad aliō di
ſeptimū. cendū ꝙ obiectio hec ꝓcederet ſi v̄bū eſſet tm̄ notās
inherētiā p̄dicati cū ſubiecto: dictū eſt aūt iā ſepi⁹ ꝙ
ip̄m cū hoc ⁊ ꝑ intellectū añ hoc eſt ꝯuerſiuū hoc mō
ꝙ trāſſubatio toti⁹ panis in totū corp⁹ xp̄i dici p̄t cō
Ad queſtiū uerſio: ⁊ ideo obiectio nihil valet. Ad id qō vlteri⁹
culā tertiā ⁊ querit̄ de tertia particula q̄ eſt corpus dōm ꝙ ſacr̄m
⁊ ad p̄mū maxime ꝑfectionis nō ꝯueniebat eē partis: ⁊ iō nō
poterat eē de carne forma: ſed de toto corpore. Et h̄
qō dicit dñs in euāgelio Joh.6. dicit̄ ꝑ ſynodechen
⁊ intelligit̄ de toto: ponit̄ tm̄ ibi caro mea vere: q₂ a
minori ꝑ h̄ oñdit̄ de toto: ſi ei caro q̄ eſt defectibilior
Ad 2m. ꝑs viuificat: ml̄to magꝫ ſp̄us ⁊ tot⁹ xp̄s. Ad aliud
dōm ꝙ illa obiectio ſophiſtice ꝓcedit: hoc em̄ qō ꝓpo
nit eſt verū de cibo q̄ ꝯuertitur ad nos: non de eo ad
quē nos cōuertimur: ſed de cibo iſto verū eſt ꝙ ad ſe
nos ꝯuertit: vt ſup̄ dictū eſt: ⁊ iō meli⁹ ponit̄ ibi cor
pus in diſſil̄itudine partiū ꝙ̄ caro: q₂ nō in rōe vni⁹
gratie vnit nos ſibi in vſu: ſed in iſto operatur vſum
ſpiritualis oculi: in altero vero vſum ſpiritualis ſcꝫ
Ad 3m pedis ⁊ ſic de alijs. Ad aliud dōm ꝙ licet panis
ſit corp⁹ omogeniū: non tm̄ colligit̄ ex grano vno: ſꝫ
ex diuerſis: ⁊ hac ſil̄itudine ſumitur in ſacr̄o vt dici
tur in lr̄a: ⁊ hoc modo magis ponit ꝯueniētiā ad cor
Ad quartū pus diſſil̄e in ꝑtib⁹ ꝙ̄ ad corp⁹ ſil̄e. Ad aliud dōm
ꝙ hoc ꝙ vinū ſacramētalit̄ non cōuertit̄ niſi in ſan
guinē non eſt ꝓpter omogeneitatē materie: ſꝫ ꝓpt̄ ra
tionē vſus: q₂ dat̄ in potū ſp̄ualē ⁊ effectū redēptio
nis: tm̄ ī q̄ntū fidelib⁹ diuerſis dat̄ colligit̄ vinū ex di
uerſis granis vue: ſꝫ ō corꝑe nō eſt ſic: q₂ illud dat̄ in
figura corꝑis xp̄i miſtici vniti capiti xp̄o: ⁊ h̄ corpus
habet diuerſitatē vſus ī gratijs mēbroꝝ: ⁊ huic oꝑa
Ad queſtiū tioni magis ꝯuenit corp⁹ diſſimile ꝙ̄ ſil̄e. Ad ali
culā q̄rtā ⁊ ud dicendū qō vlteri⁹ querit̄ de q̄rta particula: q̄ eſt
ad primū. meū ꝙ meli⁹ ponit̄ ibi meū ꝙ̄ xp̄i: q₂ illa verba qua
ſi in ꝑſona xp̄i recitāt̄ a ſacerdote. Si aūt poneretur
ibi xp̄i tūc videret̄ ad aliā ꝑſonā ordinari: ⁊ ſic alia ꝑ
ſona ſignificaret̄ oꝑari in v̄bis iſtis: ⁊ hoc oñſum iā
eſt nō eē ꝯueniēs: q₂ v̄bū increatū cōueniēt̄ oꝑat̄ in
Ad 2m. v̄bo creato vt habitū eſt. Ad aliud dōm ꝙ i baptiſ
mo aliud eſt: q₂ ibi oꝑatur miniſter ⁊ inuocat deū ⁊
illa inuocatio ad nomē xp̄i ꝓpter aliquā cām reduce
batur: ſꝫ in hoc ſacr̄o nō oꝑatur niſi verbū fili⁹ in v̄
bo creato qō ad hoc inſtituit: ⁊ ideo debet iſtud v̄bū
ꝓnūciari tanq̄ꝫ ſue ꝓprie ꝑſone ⁊ non de ipſo vt de al
tero fieri locutio qō fieret ſi poneret̄ ibi xp̄i ꝓpter h̄
ꝙ ꝑſonā aliā ꝙ̄ loquētis: vel in cui⁹ ꝑſona ſacerdos
Ad queſtiū ꝓnūciat nomē ſignificaret. Ad id qō vlteri⁹ queri
culā quītā tur dōm ꝙ accipite ⁊ comedite ꝑtinet ad vſum ſacr̄i
⁊ ad primū ⁊ nō ad ꝑfectionē: ⁊ ideo puto ꝙ non eſt de forma: h̄
aūt quod dicit̄ hoc eſt corpus meū nō eſt tm̄ inſinua
Ad 2m. tiuū: ſed oꝑatiuū ſacr̄i vt dictū eſt. Ad aliud dōm
ꝙ ille act⁹ quē ſignificat verbū baptiſo non tm̄ dic
exercitiū: ſed etiā fieri baptiſmatis: h̄ aūt non ſic eſt:
Ad queſtiū q₂ ꝑfectio iſti⁹ ſacr̄i ē añ ꝑceptionē vt dictū eſt. Ad
culā ſextā.

aliud dōm qō vltimo querit̄ dicat̄ ſicuti p̄habitis.
Ex hoc pꝫ falſitas cuiuſdā opinionis: ⁊ ſolutio cu
iuſdā queſtiōis antiquoꝝ: q̄ ꝓpter hoc neſcierūt di
ſtinguere int̄ vſū ⁊ ꝑfectionē ſacr̄i: dixerūt ei ꝙ de⁹
ipſe alijs v̄bis ſecretis ꝯfecit corp⁹ ſuū: ⁊ poſtea his
verbis: hoc eſt corp⁹ meū dedit virtutē ꝯficiandi: h̄
eni non eſt rōnabile: ſꝫ ꝙ etiā tūc illa v̄ba fuerūt non
tm̄ ſignificatiua corꝑis dñi: ſed oꝑatiua. Si autē Queſtiun
querit̄ de li em̄ qō in romanis libris dicit̄ ⁊ in anti cula.
quis libris patrū inuenitur vtrū ſit de forma. Di Solo.
cendū eſt ꝙ tutū eſt apponere: tm̄ in euāgelio non in
uenitur ⁊ magis tāgit cām vſus q̄ importat̄ in v̄bo
accipiēdi ⁊ comedēdi ꝙ̄ ſit de ſuba forme.

Querit̄ de forma que dicit̄ ſuꝑ vinū ⁊ de Arti. VII.
ſingulis verbis in ea poſitis. h̄

Einde querit̄ de hoc qō dicit ibi [Accipite et
d bibite ex hoc oēs ⁊c. s. Querit̄ em̄ de forma
que dicit̄ ſuꝑ vinum. Et querūtur duo. ſ. de
v̄bis in ea poſitis: ⁊ de cōparatiōe ipſi⁹ ad formā q̄
dicit̄ ſuꝑ panē. Videt̄ em̄ ꝙ nō ſit forma illa quā fre Arguit̄ p̄o.
quētat eccl̄ia. ſ. hec: Hic eſt eni calix ſanguis mei no
ui ⁊ eterni teſtamēti: miſteriū fidei q̄ ꝓ vob ⁊ ꝓ mul
tis effundet̄ in remiſſionē pctōꝝ. Hoc ei totū ponit
eccl̄ia: ⁊ cōſtat ꝙ in nullo euangeliſtarū inuenitur.
Cū ergo ſacr̄m nō habeat formā niſi inſtitutā a deo
videt̄ hoc nō eſſe de forma: qō pꝫ currēti ꝑ ſingula
euāgelia. In Matt. 26. habet̄ ſic: bibite ex hoc oēs
hic eſt ſanguis me⁹ noui teſtamēti q̄ ꝓ multis effun
detur in remiſſionē pctōꝝ. In Mar. 14. ſic: Et acce
pto calice gr̄as agēs dedit illis: ⁊ biberūt ex eo oēs:
⁊ ait illis: hic eſt ſanguis me⁹ noui teſtamenti qui ꝓ
ml̄tis effundet̄ Luce. 22. ſic: Hic eſt calix noui teſta
mēti q̄ ꝓ vob effundet̄: patet ergo ꝙ in nullo ē euan
geliſtaꝝ. P̄ videt̄ ꝙ p̄ſūptio fuerit ponere qō dñs 2o
nō appoſuit: ergo videt̄ ꝙ etiā peccāt ī tāto ſacramē
to / hāc formā tenētes. Itē videt̄ ꝙ id qō apponit̄ 3o
nullā habeat virtutē trāſſubandi. Hāc em̄ virtutē
nō habēt v̄ba niſi in q̄ntū ſunt v̄bi increati ſtatuētꝫ
ea: vt infra diſt. ix. habebit̄ in lr̄a Amb. ꝙ ſermo xp̄i
creaturā mutat: ergo videt̄ ꝙ non ſint de forma ea q̄
appoſuit hō: ꝙ a deo nō inueniūtur inſtituta. Itē 4o
Hiero. dic: Nō credat̄ mihi ſi dixero aliq̄d qō ꝑ no
uū vl̄ ꝑ vet⁹ teſtamētū ꝓbare nō poſſum ꝙ aūt ī for
ma ſit miſteriū fidei ⁊ eterni teſtamenti nec ꝑ no. nec
ꝑ ve. teſtamētū p̄t ꝓbari: ergo nō ē credēdū eē de for
ma: p̄cipue tāti ſacr̄i qō totū ſup̄ hoīem eſt. Vlteri Queſtiūcu
us videt̄ ꝙ nō cōuenient̄ ponit̄: ibi calix ſanguinis la prima.
Ea aūt que ſunt de forma vl̄ materia ſunt de eēntia Arguit̄ p̄o
ſacr̄i: calix aūt vas ſacr̄i ē nec forma nec mat̄ia: g̃ n̄ ē
ō eēntia ſacr̄i: g̃ n̄ dꝫ poni ī forma. Itē ſi dicas ꝙ ꝑ Solo.
trāſūptionē ponit̄ calix ī forma: ex h̄ videt̄ ſeq̄ ml̄ti Obiectio.
plex incōueniēs. Primū q̄dē q₂ tranſūpt⁹ intellect⁹ Primū in
p̄ſupponit ſibi aliū in q̄ fundat̄ q̄ eſt ꝓpri⁹: q₂ prius cōueniēs.
oꝑtet ꝯſiderare ꝓꝑetates rei ꝑ q̄s fit trāſſūptio: añq̄ꝫ
intellect⁹ ad aliud trāfferat̄: ergo ſimplex neſciēs ali
q̄d trāfferre vl̄ trāſlatiōes facere ꝑiculoſe p̄t ſe hr̄e in
ipſo: cū g̃ in ſacr̄o iſto p̄cipue debeat caueri ꝑiculū er
roris: eo ꝙ rō minime pōt ſe iuuare in eo: ergo videt̄
ꝙ i eo nihil debeat poni trāſlatiue Scdō q₂ oīs trāſ Secūdū in
ſſūpt⁹ intellect⁹ ex eo ꝙ ſibi p̄ſupponit aliū ꝯſiſtit in cōueniēs.
q̄dā intellectuū ml̄tiplicitate: ſꝫ ml̄tiplicitas intelle
ctuū: cā ē euagatōis cū g̃ in hoc ſacr̄o ad qō toto co
natu vix fide attingit hō neceſſariū ſit hoi: vt totū ſe
in ſe recolligat: ⁊ non euaget̄: videt̄ ꝙ nihil in eo de

Tertiū in- beat dici ꝑ trāſlationē. Tertio vꝫ q꞉ trāſlatio fit ab
cōuenieſ vno ad aliō꞉ergo aut fit trāſlatio ad corpꝰ vl' ad ſan-
Obijcit p̄- guinē. Si ad corpꝰ ḡ v̄tute illoꝝ v̄boꝝ efficit ibi cor
mo ḋ corpe pus꞉⁊ hoc nemo dicit꞉q꞉ lꝫ ſit in calice corpꝰ꞉tn̄ nō
eſt ibi ex vi ſacri꞉ſꝫ ex vi cōnexiōis꞉quā hꝫ cū ſangui
ne. Si aūt ad ſanguinem fit trāſlatio tūc nō p̄t fieri
tranſlatio꞉niſi ex ꝓprietate illa qua bibit de calice.
Et tūc ſenſus erit calix ſanguis ⁊c̄.i. potꝰ ſanguis
⁊c̄.ḡ ſilr̄ dixiſſe debuerat ḋ corpe꞉h̄ ē cibꝰ corpis mei
⁊ h̄ nō dixit꞉ ḡ nō hic videt vſus tali mō trāſlatiōis.
Quartū in- ꝓ ſi ponit ꝓ cōtēto vt quidā dixerūt꞉tūc nō debe
cōueniēs. ret in cōſtructōe eſſe modꝰ diuerſitatis ex trāſſūptio
ne quā notāt obliq꞉q꞉ inter cōtētū ⁊ ſanguinē nulla
Queſtiun- eſt diuerſitas vt videt. Ulterꝰ querit de hoc qḋ
cula ſcḋa. dicit ſanguis mei꞉cū em̄ principale qḋ efficit forma
Arguit p̄º ſit ſanguis꞉ videt ibi poni debere in recto/⁊ non in
obliq꞉hoc etiā videt ex forma corporis꞉q꞉ ibi dicit꞉
2º hoc eſt em̄ corpꝰ meū꞉ergo ⁊ deberet dici꞉hic eſt em̄
ſanguis meꝰ. Idē ibi dicit mgr̄ ī lr̄a eſſe factū꞉et
3º duo euāgeliſte.ſ.Matt.⁊ Mar.ergo videt ꝙ in re-
4º cto deberet īportari. Itē cū obliq ſunt trāſitiui et
notātes diuerſitatē꞉videt eſſe diuerſitas inter rē ſa
cramēti ⁊ ſanguinē꞉cum autem ibi nulla ſit diuerſi
Queſtiūcu- tas꞉videt ſanguis male poni in obliquo. Ulterꝰ
la tertia. querit de hoc ꝙ dicit no.⁊ eterni teſtamēti꞉nouū em̄
Arguit p̄º eſt vt dic̄ q̄dā phs qḋ q̄ꝫtū ad ſui initiū ē ꝓpinquū꞉ſꝫ
res iſtiꝰ ſacramēti eſt eterna꞉q꞉ filiꝰ dei꞉ergo non eſt
Primū noua. ꝓ aut nouū eſt quo ad rē aut quo ad ritū꞉ſi
quo ad rē꞉hoc falſum eſt꞉q꞉ ſm̄ hoc nō eſſet eternū꞉ſi
quo ad ritū꞉ergo falſum eſt꞉qḋ dixit ſup̄ Amb.ꝙ ſa-
cramēta noſtra anteriora ſunt q̄ꝫ ſacra iudeoꝝ꞉⁊ hoc
dicit gr̄a huiꝰ ſacri cuiꝰ ritus p̄ceſſit in melchiſedech
Tertiū Gen̄.14. Itē nouū ⁊ eternū ſunt oppoſita꞉q꞉ no-
uū eſt꞉qḋ ad initiū eſt ꝓpinquū ⁊ eternū qḋ caret ini
tio꞉cū ergo d ī no.⁊ eterni teſtamēti oppoſita videt
Quartū poni circa idē. Itē teſtamētū nō videt eē ſanguis
ſꝫ potiꝰ mādatoꝝ꞉vn̄ etiā tabl'e ꝯtinētes mādata ta
bule teſtamēti dicūt꞉ḡ videt ꝙ nō debuit dici no.⁊
Queſtiūcu- eterni teſtamēti. Ulterꝰ q̄rit de h̄ qḋ dic̄ ibi miſte
la quarta. riū fidei꞉miſteriū em̄ fidei ī oībus eſt ſacramētis vt
Arguit p̄º patet ex diffinitiōe ſacramēti q̄ ſupra ex v̄bis Augu.
in p̄cipio libri poſita eſt in notula ꝙ ſacr̄m eſt qn̄ ſub
viſibili ſpē diuina virtꝰ ſalutē ſecretiꝰ opatur꞉miſte
riū aūt tm̄ valet q̄ntum ſecretū꞉ergo in quolibet ſa-
2º cramēto eſt miſteriū fidei꞉⁊ nō tm̄ in iſto꞉ergo nō dꝫ
ſpālitur poni in iſto. Itē iſtud ſacramētū ſpālr̄ di-
citur eē ſacramētū charitatis. Un̄ Chry.dicit ꝙ da
re carnē ſuā ad manducādū intimi amoris fuit indi-
ciū꞉ſacramētū aūt baptiſmi p̄cipue dꝛ ſacramētū fi-
dei꞉ḡ magis videt cōpetere illi ꝙ ſit ſacramētū fidei
⁊ iſti ꝙ ſit ſacramētū charitatis vel miſteriū꞉ḡ male
Queſtiūcu- ponit in forma miſteriū fidei. Ulterꝰ querit de h̄
la quinta ꝙ dicit꞉Qui ꝓ vobis ⁊ ꝓ ml'tis effundet꞉effuſio em̄
potatiōi ꝯtriat vt videt꞉ergo nō dꝫ poni in ſacramē-
to calicis quē iuxta opꝰ potamꝰ in cōicatōe ſanguis
Queſtiūcu- Itē q̄rit q̄re indiſtincte ponit ꝓ vob ⁊ ꝓ ml'tis ef-
la ſexta. fundet꞉vna em̄ eſt rō effuſiōis ꝓ oībus꞉ergo nō eſt
Arguit p̄º diſtinctio q̄ ad apl'os ⁊ alios q̄ꝫtū ad cām effuſiōis.
2º Itē oībꝰ valuit ſanguis ad redēptōeꝫ q̄ ad ſufficiē
3º tiā.ergo nō debet dici ꝓ multis꞉ſꝫ ꝓ oībꝰ. Itē vir
tus vniuſcuiuſqꝫ determinat ad maximū꞉cū igitur
maxima ſit virtꝰ ſanguis xp̄i effuſi debuit determi-
nari ad maximū effectū꞉ergo meliꝰ dici videbat ꝓ oī
4º. bus q̄ꝫ ꝓ multis. ꝓ videt hec pars nō eſſe de for-

ma.q꞉ nō dicit q̄ſi eēntiale ſacramēti꞉ſed potiꝰ ſacri
effectū in nobis꞉ ḡ videt ꝙ ī forma nō debuit poni.
Ulterꝰ q̄ritur de hoc ꝙ dicit in in remiſſionē petō Queſtiūcu-
rū꞉hoc em̄ dicit finē totiꝰ paſſiōis ⁊ redemptiōis ex la ſeptima.
parte liberatiōis a malo꞉ergo nō magis dꝫ poni in Arguit p̄º.
forma ſanguis q̄ꝫ in forma corpis. ꝓ luce.22.ap 2º
ponitur forme corpis qḋ tradet ꝓ vobis꞉ ⁊ nō dicit
eſſe de forma que dicit ſup panē꞉ergo etiā licet h̄ ad-
datur q̄ ꝓ vob ⁊ ꝓ ml'tis effundet꞉ī remiſſiōꝫ pctōꝝ
nō tn̄ debet dici eē de eſſentia forme. Solutio di- Solo
cendū ad primū ꝙ licet in euāgelio vno nō inueniat ad primū ſe-
⁊ in loco vno forma iſta quā tenet eccl'ia꞉tn̄ per par- cūdū ⁊ ter-
tes ex magna parte inuenit. Et p̄terea tradita inue
nitur ab apl'is q̄ acceperūt eā a dn̄o. Ex em̄ dꝛ hic eſt
calix mei ſanguis accipit a luca. Et ſilr̄ ꝙ dꝛ no-
ui teſtamēti accipitur a tribꝰ.ſ.Matt.Mar.⁊ Lu.
Ex aūt addit eterni ex traditiōe dn̄i habet꞉⁊ ſilr̄ il-
lud miſterium fidei. Dicit em̄ apl'us.1.coꝝ.10꞉ Ego
enī accepi a dn̄o qḋ ⁊ tradidi vobis. Ex aūt eccl'ia ab
apl'is traditū acceperit꞉ dic̄ Inno.iij.ſic꞉ Romana
eccl'ia iſtud integra ſemper fide ſeruauit꞉qḋ ab ipſis
apl'is q̄ eā p̄ſentialr̄ ſacris inſtituere doctrinis ⁊ ec-
cleſiaſtici ritꝰ regl'am docuerūt꞉accepit ab ipſis em̄
apl'is Petro ⁊ paulo q̄s ⁊ viuos doctores habuit ⁊
defunctos cuſtodes hūc ritū ſacrificij accepit꞉quem
hactenꝰ inuiolabili cultu ſeruauit. Et hoc eſt qḋ cō
munit dicitur a magiſtris ꝙ licet nō ſit ſcripta ſimr̄
hec forma꞉tn̄ intelligit a deo apl'is tradita. Et ꝑ hoc
p̄ꝫ ſolutio ad tria prima. Ad id qḋ obijcit de Hie Ad tertiū
ronymo dicēdum ꝙ ipſe nō intendit ꝙ oīa vera per
v̄ba ſint ſcripta in no.teſtamēto vl' ve.ſed ſicut dicit
Augꝰ꞉Omnis veritas ſacre ſcripture cōcordat que
ſacre ſcripture nō cōtradicit꞉iſtud aūt ſatis conſonū
eſt ſacre ſcripture ꝙ hoc frequētet eccl'ia꞉qḋ xp̄s tra
didit꞉⁊ trahit de illo v̄bo.1.coꝝ.11. Tradidi em̄ vo-
bis in p̄mo que etiā accepi ⁊c̄.vbi loq̄tur de ritu hu
ius ſacramēti. Et de illo꞉imitatores mei eſtote ſicut Ad queſtiū-
ego xp̄i. Ad aliud qḋ vlterius q̄ritur dōm ꝙ ca- culā primā
lix ponit ibi trāſſumptiue꞉⁊ transfert ad paſſionē ſi
cut dixit duobꝰ fratribꝰ filijs Zebedei poteſtis bibe
re calicē quē ego bibiturꝰ ſū ⁊ tm̄ valet calix ſāguis
q̄ꝫtū ſacr̄m paſſionis ſanguinis qḋ in vſu fideliū per
participationē calicis frequētat. Ad id aūt qḋ cō Ad primū
tra obijcit eſt dicēdū ꝙ dupliciť aliq̄ ſunt de eēntia꞉ argumētū.
ſ.vt īgredientia rei cōſtitutiōꝫ꞉ſic̄ corpꝰ ⁊ ſanguis xp̄i
ſunt de eſſentia rei q̄ eſt ſacramētū in eucbariſtia꞉q̄-
dā aūt ſunt illis eſſentialr̄ cōiūcta ita ꝙ ſine his nō
p̄t eſſe res꞉⁊ hoc mō calix eſt de eſſentia ex parte no-
ſtra꞉q꞉ ī memoriā fit paſſiōis cū ſumit hoc ſacramē
tū꞉1.Coꝝ.11. Quotienſcūqꝫ comeditis panē hunc ⁊
calicē dn̄i bibetis/mortē dn̄i annūciabitis donec ve
niat꞉⁊ iō calix in hoc ſenſu adiūgit forme ſacramēti
⁊ eſt de forma. Ad aliud dicēdū ꝙ ſollicitudo pre- Ad primū
cipua deuotiōis ⁊ fidei debet eē in hoc ſacro꞉⁊ iō mē incōueniēs
tio calicis fit꞉vt paſſio ad memoriā reuocet꞉⁊ ideo ſi
aliquis errat in ſignificato primo nō excuſat꞉ quia
ſollicitudo debet inducere collationē꞉⁊ iō neceſſaria
ad ſacr̄m ꝓpter alicuiꝰ negligētiā omittēda nō erāt.
Ad aliud dicēdū ꝙ licet ml'tiplicitas intellectuū Ad ſecūdū
ſit cauſa cuiuſdā diſcurſus rōis ab vno in aliud꞉tn̄ incōueniēs
ſollicitudo ⁊ deuotio que celebrātibꝰ indicitur꞉con-
tinet eū꞉⁊ ideo nō eſt ibi periculū꞉niſi quo ad culpa-
biliter negligētes꞉ſed ꝓpter hoc nihil debuit omitti
ſacramēto. Ad aliud dicendū qḋ iā dictū eſt ad q̄d Ad tertiū

tranſfertur ibi calix ad paſſionē: quia cōſuetus erat
dñs calicē vocare paſſionē ſuā Mat.26. Pater mi
ſi nō pōt hic calix tranſire niſi bibā illū/fiat volūtas
tua: ⁊ paſſio precipue eſt que recolitur in hoc ſacra-
Ad id qđ ē de corpe. mēto ſicut priꝰ dictū eſt. Ad id aūt qđ querit̄ qua-
re cū corpore nō ponitur ī canone cōmemoratio paſ-
ſionis: ſicut cū ſanguine cū in quibuſdā euāgeliſtis ad
iūgatur etiā corpori: hoc eſt corpꝰ meū qđ ꝓ vob tra-
detur: nō tñ dr̄: hic eſt calix corporis mei: dđm ꝙ in
rei veritate potus calicis mag̃ reſpōdet paſſiōi ſm̄
effuſionē ſanguis q̄ȝ ſm̄ vulnerationē corporis: ⁊ h̄
etiā patet ex vſu loquēdi ī ꝓphetꝫ. Uñ Iſa.51. vbi cō
ſolatur eccl'iam poſt tormēta martyrū dicit: Ecce tu
li de manu tua calicē ſoporis/fundā calicē indigna-
tionis mee: non adijciā vt bibas illū vltra: ⁊ ponam
illū in manu illoꝝ qui te humiliauerūt: ⁊ in multis
alijs locis. Et hoc ideo fit: qꝛ calix inebriat ꝑ potū: ⁊
ita facit paſſio per anguſtiā: ⁊ iđ cōuenientiꝰ adiūgit̄
Ad 2m calix potabili. ſ. ſanguini q̄ȝ eſibili qđ ē corpꝰ. Ad
aliud dicendū ꝙ calix trāſſūptiue refert̄ ad paſſionē
ſāguis ⁊ ſāguis relatꝰ ad paſſionē hꝫ aliquā diuerſi
tatē rōis ad ſanguinē miniſtratū in potū in ſacramē
Ad queſtiū culā ſcđam to: ⁊ illa importatur ꝑ obliquū. Ad id qđ vlteriꝰ
querit̄ de ſanguine dicēdū ꝙ ratio illa dicta eſt qua-
re ponit̄ in obliquo: licet eīm efficit̄ ſanguis vi ſacra-
mēti ⁊ non calix: tñ ad hoc ꝙ poſſet effici ī ſacramēto
ſanguis oportuit primo effundi in paſſiōe: ⁊ ideo in
rōne primi operantis nō ad ſanguinē in ſacramento ſꝫ
ad celebrationē ſacramēti ſm̄ ſe melius dr̄ calix ſan
Ad 2m guinis q̄ȝ ſanguis calicis. Ad aliud qđ obijcit̄ de
magiſtro in lr̄a dicēdū ꝙ magr̄ in pluribꝫ ſacramen
tis nō expſſe determinat formā: ſicut nō facit in con
firmatiōe ⁊ in pnīa ⁊ in extrema vnctōe ⁊ in ordine.
et ita nec facit hic: qꝛ magiſtri intētio eſt tradere no-
ticiā eoꝝ in quibꝫ cōſiſtit ſacr̄m materialr̄: ⁊ ideo di
cit ꝙ forma eſt de ſanguīe: poſtq̄ȝ determinet formā
qꝛ formā ſupponit mgr̄ eſſe notam ex frequētatione
Ad 3m eccl'ie. Ad id aūt qđ cōtra obijcitur per euangeli-
ſtā dicēdū ꝙ euangeliſte nō intenderūt tradere for-
mā ſacramēti ſcribēdo euangeliū: ſꝫ ſimplicē noticiā
tradere hyſtorie: quo ad vera ibi dicta ⁊ res geſtas:
Ad 4m. ⁊ iđ nō eſt efficax ꝓbatio illa. Ad aliđ dđm ꝙ trāſi
tio obliq̄ nō īportat h̄ diuerſitatē ſanguis ⁊ rei ſacr̄i
ſed potiꝰ diuerſam rōnē ſanguis: ꝓut refert̄ ad paſ-
ſionē q̄ cōtulit paſſibilitatē celebrationis ſacramēti
⁊ ſanguis ꝓut eſt in ſanguine miniſtratū ad vſum fi
deliū vt priꝰ dictū eſt: ⁊ qꝛ vtriuſqꝫ debuit fieri mē-
tio in forma meliꝰ fuit ponere obliquū q̄ȝ rectū: ī cor
Ad queſtiū pore aūt non eſt ſil'is ratio vt dictum eſt. Ad id qđ
culā tertiā vlteriꝰ querit̄ de hoc qđ dr̄ no. ⁊ eterni teſtamēti di
⁊ ad primū cendū ꝙ nouū dr̄ qđ ad vſum rei ſacramētalis ſub ta
Ad primū. libꝫ ſpēbꝫ eſt. Ad id aūt qđ obijcit̄ de rōne eius qđ
eſt nouū dicēdum ꝙ filius dei eternus eſt: ſed filius
dei nō eſt in calice ex vi ſacramēti: ſed ex cōnexiōe cor
poris ⁊ aīe cū deitate ⁊ ſanguīe: ⁊ ideo adhuc aliq̄d
remanet ꝙ vſus ſanguinis ſit ſub ſacramēto nouꝰ.
Ad 2m. Ad aliud dicendū ꝙ iā patet ad quid refert̄ noui-
tas: ritꝰ aūt tm̄ ī ſpēbꝫ ſine re ꝑceſſit ī oblatōe melchi
ſedech: ⁊ quo ad hoc dicit Amb antiquiora eſſe ſacra-
Ad 3m. mēta noſtra q̄ȝ iudeoꝝ. Ad aliud dđm ꝙ oppoſita
nihil ꝓhibet eſſe circa idē vel poni dūmō nō ponunt̄
circa idē ſm̄ idē: qđ eīm dr̄ nouū dicit q̄ ad vſū rei ſub
ſacramēto: qđ dicit̄ eternū dicit q̄ ad perſonā: vt qui
dam dicūt: aut quo ad predeſtinationē tante gratie

quā eccleſie ab eterno debuit deus: ⁊ hoc probabili-
us eſt. Aut quo ad vtrūqꝫ: ⁊ tūc nulla reſtat obiectio
quā eccl'ie ab eterno debuit deꝰ: ⁊ hoc probabilius
eſt: aut q̄ ad vtrūqꝫ: ⁊ tūc nulla reſtat obiectio. Ad Ad queſtiū
id qđ vlteriꝰ querit̄ quare ponitur miſteriū fidei di- culā q̄rtā ⁊
cendū ꝙ licet in oībus ſacramētis ſit aliq̄d fidei: ta- ad obiecta.
men in iſto ꝑ modū cōuerſionis ⁊ ſumptōis ⁊ accidē
tia que manēt ſine ſubiecto aliquo totū eſt fidei: quia
nihil in eo poteſt ratio. Ex autē baptiſmꝰ eſt fidei nō
eſt ideo ꝙ plus ſit ibi agēs fides ⁊ minꝰ ratio: ſed qꝛ
cōfert primū ſtatū fidelitatis. Unde ſicut fides quo
dāmodo eſt ianua virtutū: ita baptiſmꝰ eſt ianua ſa-
cramētoꝝ. Iſtud autē ſacramētū ab alio dicitur mi
ſteriū fidei ⁊ ab alio ſacramentū charitatis: miſteriū
fidei eo dicitur ꝙ totū eſt fidei vt dictū eſt: ſꝫ charita
tis ꝓpter ſimilitudinē effectus: ⁊ ſignū maxime cha-
ritatis qua ſe dedit nobis. Dico autē ſimilitudinē ef
fectus: qꝛ ſicut charitas vnit membra ita illud ſacra
mentū cōuertit ⁊ vnit membra capiti. Et per hoc pa
tet ſolutio ad omnia que queſita ſunt circa iſtā partē Ad queſtiū
Ad id qđ vlteriꝰ querit̄ đ hoc qđ dicit̄ qđ ꝓ vobis culā q̄ntā
⁊ ꝓ ⁊c. dicendū ꝙ licet vna ſit ratio effuſiōis ⁊ ſum-
ptionis in oībus: tamē effuſio in qua ſanguis ſepa-
tus eſt a corpore/operata eſt ad ſacramēti celebratio
nē: ſacramētū eīm nō facit niſi ſanguinē: ſed qꝛ ꝙ ita
ſeperatū efficere poſſit id qđ nō eſt ſeperatū: hoc fa-
cit effuſio: ⁊ ideo mentionē effuſionis oportuit eē in
forma ſanguinis. Ad aliud dicēdū ꝙ ſacerdos in Ad queſtiū
loco illo cōmemorat̄ vt offerens: ⁊ ideo repreſentat culā ſextā
duplicē perſonā: ſcꝫ chriſti offerētis: ⁊ quo ad hoc nō ⁊ ad primū
indiget oblatiōe pro ſe: ⁊ repſentat perſonā propriā:
ſic indiget vt pro ſua populiqꝫ indigētia offerat: qꝛ ſi
cut dicit apl'us quia ⁊ ipſe circūdatus eſt infirmita-
te: ⁊ ideo vt notet̄ illa indigētia voluit dñs indigen-
tiā apoſtoloꝝ ī forma exprimi qui primi ſacerdotes
erant: ⁊ ritum ſacramēti alijs tradiderūt. Ad ali- ad 2m
ud dicendum ꝙ licet ſufficienter valeat omnibus nō
tamē efficienter: ⁊ ideo non dixit pro omnibꝫ ſed pro
multis. Ad aliud dicendū ꝙ iſtud ſacramentū nō Ad 3m
operatur ſalutem ſine alio cooperāte: ⁊ hoc eſt fides ⁊
deuotio que nobis effectū ꝯiungit: ⁊ quia cooperans
deficit in quibuſdā: ideo ad omnes nō potuit determi
nari: ſed ſm̄ maximū ſuū effectū eſt pro multis effun
di. Ad aliud dicendū ꝙ quidā antiquorū dixerūt Ad 4m
ꝓpter illā obiectionē ꝙ non eſſet de eſſentia forme: ſꝫ
tamē peccaret qui omitteret. Sed alij quidā moder
norū ꝓbabiliter vidētur ſentire ꝙ ſit de forma ſicut
finis: ⁊ rō coiuncta forme facit ꝑfectionē rei. Ad Ad. q. ſepti
id qđ vlterius vltimo querit̄ dicendū ꝙ meo iudicio mā ⁊ ad ob
etiā illud eſt de forma ī remiſſionē peccatoꝝ. Et hec iecta.
vtilitas ſanguis ſpāliter cōmemorat̄ in pſ.29. vbi
dicit̄: q̄ vtilitas ī ſanguīe meo dū deſcēdero in corru
ptionē. Et hoc ideo eſt: qꝛ ſicut aīa videtur eē preciū
redēptionis oblata patri: ita tota paſſio eſt in extor-
ſione violenta ſanguis: paſſio autē ſatiſfecit ꝓ nobis
⁊ ideo paſſio precipue ī ſanguinis effuſiōe in quo eſt
vita corꝑis ſm̄ naturā ſignificat̄ ⁊ ideo remiſſio pctōꝝ
magis retorquet̄ ad ſanguinē q̄ȝ ad corporis paſſio
nē. Ad vltimū patet ſolutio per idē.

An forma que dicitur ſuꝑ panē expectat formā que dicitur ſuper vinū. Arti. VIII. D

S Ecūdo querit̄ de operatione forme ſanguis
ad formā que dicit̄ ſupra panē ⁊ hoc propter

antiquos qui dixerūt ꝙ iſte forme ſe expectāt ī opan
Arguit̄ p° do. Obijcit̄ aūt ſic: iſtud ſacramētū eſt ſacramētū
ſūme ⁊ ſimplicis veritatis: ergo nihil debet oñdi in
ſacramēto qđ nō aliquo mō ſit in re ſacramēti: cum
aūt dicitur ſuper panē: hoc eſt corpꝰ meū: oñdit̄ ibi
eſſe corpus ſine ſanguine: eo ꝙ ex vi ſacramēti nō eſt
ibi niſi corpus: cū igit̄ corpus nō ſit ſine ſanguīe fal
ſum oſtēditur ibi in ſacramēto veritatis: niſi effica-
tia verborū corporis expectet efficatiā verboꝝ ſan-
2° guinis: ergo ſeinuicē iſte due forme in opando expe
ctant. Itē ſicut ſe habet res ad rē in ſacramēto ita
habere ſe debet forma ad formā: ſed res corporis ſi-
mul eſt cū re ſanguis: ⁊ ecōuerſo: ergo forma corpo-
res ſimul opatur cū forma ſanguis ⁊ ecōuerſo: ergo
3° ſeinuicē in opando expectāt: qꝛ ꝯſtat ꝙ nō ſimul ſūt
in prolatiōe. Itē ſi forma corporis opatur ſine for
ma ſanguinis/ aut opatur corpꝰ ex ſanguīe/ aut cū
ſanguine: ſi ex ſanguine/ vel ergo opatur rē imperfe
ctā/ ⁊ opatur corpus chriſti quale nō eſt: qꝛ cōſtat ꝙ
eſt cū ſanguīe. Si aūt opatur corpꝰ chriſti cū ſangui-
ne: ergo ex vi ſacramēti eſt ibi ſanguis: ergo ſupfluit
forma poſtea dicta ſupra ſanguinē: qđ eſt iteꝝ incō-
4° ueniēs: qꝛ ſi natura nō abūdat in ſuperfluis nec de-
ficit in neceſſarijs: multo minꝰ facit hoc gr̄a. Item
infra hac eadē diſtinctiōe oñdet̄ ꝙ ſacramentū iſtud
vnū eſt: vnius aūt vnicū eſt eſſe: ergo ⁊ vnica forma
ſacramētalis: qꝛ forma dat eē: ergo vnica forma opa
tur ſuper panē ⁊ ſuper calicē: vniꝰ aūt forme actꝰ in-
diuiſus eſt: ergo nō opatur diuiſim ſuper panē ⁊ ſup
calicē: ergo ſimul: nō ergo opꝰ vnius p̄cedit opꝰ al-
In ꝯriū p° terius. Sed cū dicit̄: hoc eſt corpus meū: aut cor
pus eſt ibi ex vi oratiōis factū ⁊ demonſtratū vt ſu
pra dictū eſt aut nō. Si nō ergo locutio eſt falſa: nō
eīn dicit̄: hoc erit corpꝰ meū: ſed hoc eſt. Si ſic ḡ effi-
2° catia huiꝰ orōnis nō expectat aliā orationē in efficiē
do. Itē ſm totū vſum eccleſie ⁊ vtilitatē eleuatur
corpus poſtq̄ȝ dicta ſunt iſta verba: hoc ē corpꝰ meū
⁊ tūc adorat̄ a fidelibꝫ: aut ergo ē ibi aut nō. Si ſic
habeo ꝓpoſitū: quia adhuc nō eſt dicta forma ſup ca-
licē. Si nō ergo miniſtri eccleſie faciūt adorari ido-
3° latra id qđ nō ē deꝰ: ⁊ ſic cogūt ppl'm idolatrare qđ
abſurdū eſt dicere de eccleſia. Itē que eſſet cā hu-
ius dependētie ꝙ vna dependeret ab alia: nō eīn di
uiſio chriſti: qꝛ chriſtꝰ ſemꝑ eſt ꝑfectꝰ nec depēdētia
ſignati: qꝛ vniꝰ orōnis ſignificatio abſoluta eſt: ſicut
⁊ alteriꝰ: nec inſtitutio: qꝛ chriſtꝰ ſicut diuiſim corpꝰ
⁊ ſanguinē ſuū dedit apl'is: ita diuiſim īſtituit: ergo
nulla pōt eſſe cauſa dependētie: ergo patet ꝙ vna nō
Solō. expectat aliā. Solutio dōm iſte orōnes diuiſim
explent ſuos effectꝰ: ⁊ vna nō expectat aliā. Ad p̄
mū ergo dicendū ꝙ vt ſupra dictuȝ eſt oratio iſta: h̄
eſt corpꝰ meū eſt in triplici vi: vnā enī habet ab inſti-
tutione ⁊ aliā ſm hoc ꝙ ꝓfertur in ꝑſona verbi eter
ni qđ in ea opatur: ⁊ tertiā quā habet ſm qđ eſt ī ea
veritas ſigni: ⁊ quo ad duas primas verū eſt ꝙ non
extēdat ſe opando niſi ſuꝑ corpꝰ: ⁊ nō ſuper ſangui-
nē. Tertia aūt extendit ſe ad ſignificādū corpꝰ perfe
Ad 2m ctū/ nō ex vi ſacramēti: ſȝ ſub ſacramēto cōtentū: ⁊ iō
oſtendit veritatē ⁊ corpꝰ ſicut eſt. Ad aliud dicen-
dū ꝙ hec eſt falſa ꝙ ſicut ſe habet res ad rē/ ita forma
ad formā: licet eīn forma ī ſacramēto ſit effectiua rei
nō oportet tñ formā dependere a forma. Et ita dicūt
aliq̄: meliꝰ tñ pōt cōcedi ꝓportio p̄miſſa in argumē-
to: ⁊ poteſt dici ꝙ aliud eſt ſanguinē eſſe ſimplicit̄: ⁊
aliud ſanguinē eſſe ex vi ſacramenti ſub ſacr̄o. Sic
aūt pōt eſſe abſq̄ȝ eo qđ eſt corpꝰ ex vi ſacramēti eſſe
ſub ſacramēto: ⁊ licet ſanguinē ſimplicit̄ eſſe ſine cor
pore ſit impoſſibile: tñ ſanguinē ex vi ſacramēti eſſe
ſub ſacramēto poteſt eſſe abſq̄ȝ eo ꝙ eſſet corpus ex vi
ſacr̄i ſub ſacr̄o: ⁊ hoc modo ꝓprie accipit̄ res ſacr̄i vt
ſacramēti: ⁊ ſic patet ꝙ ſicut res nō depēdet a re: ita
nec forma a forma. Ad aliud dicendū ꝙ ſacramē- Ad 3m
taliter opatur corpꝰ ꝑfectū cū ſanguine vt dictū eſt:
ſed ille ſanguis in illo vſu fideliū qui eſt potus redē-
ptionis: nō opatur forma dicta ſuꝑ panē: ſed dicta
ſuꝑ calicē: ⁊ ideo nō valet illa obiectio: qꝛ licet ꝑfectū
corpꝰ ſit ſub ſpecie panis: tamē nō eſt ſm ꝙ congruit
vtriq̄ȝ vſui fideliū. ſ. cibi ⁊ potꝰ. Et ideo cōiter dicit̄
a doctoribꝫ ꝙ ſanguis eſt ibi nō ex vi ſacramēti: ſȝ ex
cōnexione naturali ſanguīs ⁊ corporis: qꝛ corpꝰ ꝑ-
fectū ⁊ viuū ſanguinē habet ī corpore/ epate ⁊ venis
⁊ alijs partibꝫ corporis que debent̄ infundi ſangui-
ne. Inſtātia aūt ad argumētum eſt de aīa: qꝛ aut Inſtantia ad argumētū.
opatur corpꝰ ⁊ anima: aut nō. Si nō ergo imꝑfectū
⁊ ſic nō eſt. Si ſic: ergo panis ꝯuertit̄ ī animam qđ
eſt īpoſſibile: ⁊ de diuinitate eſt eadē obiectio. Ad Ad 4m
aliud dicendū ꝙ iſtud ſacramētū nō eſt vnū ab vni-
tate ſpecieꝝ vel forme verboꝝ: ſed potiꝰ ab vnitate
eius qđ eſt ibi res ⁊ ſacr̄m: ⁊ ab vnitate eiꝰ qđ eſt ibi
res tm̄: vt infra ꝓbabit̄. Et iō ad argumentū dicen-
dū ꝙ forma dat eē: hoc mō q̄ eſt forma: ⁊ ideo forma
panis dat eſſe quo ad continentiā corporis: ⁊ forma
vini dat eſſe quo ad continentiaȝ ſanguinis. Quia
aūt chriſtꝰ eſt res ⁊ ſacramentū in hoc ſacramēto: et
ipſe vere eſt vnꝰ: iō ſacr̄m eſt vnū: de hoc tñ infra erit
diſputatio: qꝛ magnā hȝ difficultatē ⁊ diligenti in-
diget diſcuſſione.

An ſacramentū eius ſit frequentādū poſt cenā ſicuti chriſtus ip̄m inſtituit. Arti. IX.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Ubi cōſi-
deratiōe dignū eſt: qꝛ ſacramētū poſt cenam Arguit̄ p°
⁊c. vbi. ſ. b. Uidet̄ enī ex h̄ ꝙ etiā celebrā-
dū ſit ⁊ frequentandū poſt cenā: plus eīn eſt inſtru-
ere facto q̄ȝ verbo: cū igit̄ ipſe verbo ⁊ oꝑe pꝰ iſtud ce
nā inſtituerit: videt̄ etiā ꝙ poſt cenā ſit celebrandū. 2°
Itē magis valet inſtructio magiſtri q̄ȝ diſcipuli: ḡ
etiā ſi apl'i ſtatuerūt cōtrariū: videt̄ eis nō eſſe obedi
endū: ſed potiꝰ dño: ⁊ ita poſt cenā eſt ſumendū vt vi
detur. Itē quāto minor eſt indigētia cibi ex parte 3°
corporis: cū ſumit̄ cibus ſpiritualis tanto magis ſi-
gnatur cibus ſpūalis ſumptꝰ nō ſumi ad indigētiā
corporis ſed anime: ſed ſi facta refectiōe corporis mi
nor eſt indigētia corporis q̄ȝ nō facta: ergo ſi facta re
fectione ſumat̄ corpꝰ chriſti: ex ipſo ſignificat̄ ꝙ non
ꝓpter corpꝰ: ſed ꝓpter aīam ſumit̄: ꝯſtat aūt ꝙ h̄ mō
ſumendū ſit. ſ. ꝓpter aīam ⁊ nō ꝓpter corpꝰ: ḡ magis
ꝯgruit vt ſumat̄ poſt prandiū q̄ȝ an̄. P̄ videtur ꝙ 4°
nihil ꝓhibeat poſt prandiū ſumi: nō eīn qđ in os in-
trat coinquinat aīam vt dicit dñs Mat. 15. Nihil
aūt impedit a ꝑceptione huiꝰ ſacr̄i: niſi pctm̄: ergo vi In ꝯriū p°
detur ꝙ poſt prandiū celebrari ⁊ accipi poſſit. Sȝ
cōtra Augꝰ in lr̄a dicit ꝙ ꝓpter tanti ſacr̄i honorem
prius in os xp̄iani dñicū corpꝰ debet intrare q̄ȝ alij
cibi: ergo ante prandiū ſumendū eſt ⁊ celebrandū.
Itē. 1. Cor. 2. Cōuenientibꝫ vobis in vnū iā nō eſt 2°
dñicā cenā manducare: vnuſq̄ſq̄ȝ eīn ſuā cenā preſu-
mit ad mādueandū: ergo apl's ponit h̄ ꝓ rōne ꝙ nō

eſt manducãdū coꝛpꝰ chꝛiſti: qꝛ ꝑſumpta eſt ꝓpria
cena ad manducandū: ergo poſt cibū ſumi nõ debet
3º vt videt᷑. Itē iſtud ſacramētū ex parte ſuſcipiētis
ſūmã exigit deuotionē: ſūma aūt deuotio maximam
exigit ſenſuū ⁊ rõnis ſobꝛietatē: ſobꝛietas ſūma exi-
git ieiuniū: ergo ieiuno ſtomacho ſumendū eſt coꝛ-
Queſtiūcu pus chꝛiſti. Ulteriꝰ querit᷑ hic de cauſis quas ma
la ſecūda. giſter tangit in littera ꝙ chꝛiſtꝰ coꝛpꝰ ſuū dedit poſt
Arguit᷑ cõ- cenã. Pꝛima enī nõ videt᷑ valere. ſ. vt vltimū lega-
tra pꝛimaꝫ liū qđ eſt tipicꝰ agnꝰ terminet᷑ ad paſſionē q̄ in ſacro
rõem pͥmo. iſto recolit᷑: ſi eñ duo ſᷣm ſucceſſionē ſibi cõtinuãda
ſunt: vltimū pꝛioꝛis debet eſſe cū pꝛimo poſterioꝛis
cõſtat aūt ꝙ pꝛimū ſacr̄m no. teſtamēti nõ eſt eucha-
riſtia: ſed potiꝰ baptiſmꝰ: ergo videt᷑ ꝙ debuit conti
2º nuari ad baptiſmū. Itē ſicut terminãda erat mã-
ducatio agni tipici ad eſum agni veri: ſic terminan-
da fuit circūciſio ad baptiſmū: ergo eadē rõe debuit
poſt cenã vltimo circūcidere: ⁊ poſtea baptiſare apo
Arguit᷑ pꝛi ſtolos ſicut dedit eis agnū tipicū ⁊ poſtea verum.
mo ꝯ ſcđaꝫ Secūda cauſa etiã nõ videt᷑ valere. ſ. vt artiꝰ di-
cauſam. ſcipuloꝝ memoꝛie cõmēdaret: id eñ qđ maxime ne-
ceſſariū eſt maxime memoꝛie cõmēdandū eſt: baptiſ-
mus aūt ⁊ pn̄ia maxime ſunt neceſſaria: ergo maxi-
me memoꝛie cõmēdãda: ergo ⁊ illa ⁊ nõ eucbariſtia
3º poſt cenã vltimo debebãt inſtitui. Itē etiã ſᷣm phi
loſophos id qđ pꝛio occurrit memoꝛie añq̄ȝ aliȷ̄ mo-
tus facti ſunt in ipo magis ꝓfundat᷑ memoꝛia ⁊ ma
gis tenet᷑: ſi igit᷑ illud memoꝛie cõmendãdū erat: vt
dicit᷑ in littera videt᷑ eoipſo ꝙ ante alia dandū erat
Sol'o diſcipulis ⁊ nõ vltimo. Sol'o dđm ꝙ in veritate
ſicut pꝛobat magiſter in lr̄a aliter eſt de inſtitutione
huiꝰ ſacramēti: ⁊ alit᷑ de frequētatione fideliū: inſti-
tutõi aūt ꝯueniebat vt poſt cenã imediate ante paſſi-
onē inſtitueret᷑: frequētatiõi aūt: vt in reuerentiã ⁊
diȷ̄udicationē tanti cibi ⁊ ſobꝛietatē deuotiõis ante
pꝛandiū ꝑcipiatur ⁊ celebꝛet᷑: ſicut eñ dicit apl's. I.
Coꝝ. 2. Qui mãducat ⁊ bibit indigne iudicium ſibi
manducat ⁊ bibit nõ diȷ̄udicãs coꝛpꝰ dñi. Uñ ille ci
bus diȷ̄udicãdꝰ eſt: vt dꝛ in lr̄a ⁊ diſcernēdꝰ ab aliȷ̄s
cibis: et ad hoc exigit᷑ vigoꝛ ⁊ ſobꝛietas rõnis: ratio
aūt poſt pꝛandiū ꝓpter fumos ad cerebꝝ eleuatos a
loco digeſtiõis opilat᷑: ⁊ minꝰ potēs efficit᷑ in diſcer-
nendo ⁊ impedit᷑ deuotio: ⁊ etiã vix põt eē ꝙ nõ ſub-
repat aliq̄ delectatio ad minꝰ venialis in cibo/ex q̄
etiã efficit᷑ homo minꝰ idoneꝰ: ⁊ iõ ſalubꝛit᷑ inſtitutū
fuerat vt añ pꝛandiū frequētaret᷑. Cauſe aūt quare
dñs nõ tm̄ poſt pꝛandiū: ſed etiã poſt cenã inſtituit:
Ad pꝛimū. ſufficient᷑ tangunt᷑ in lr̄a. Ad pꝛimū ergo dicimꝰ
ꝙ dñs nõ īnuit per hoc ꝙ poſt cenã frequentaretur:
ſed in littera habetur quibꝫ de cauſis poſt cenã inſti
Ad ſcđm tuit vt deinceps ante pꝛandiū frequentaret᷑. Ad
aliud dđm ꝙ hoc eſt verū ī illis vbi ſeꝑate ſunt īſtru
ctio magiſtri ⁊ diſcipuli: ſed ſi magiſter in diſcipulo
ſtatuit vt pꝛime oꝑatiõi magiſtri quã per ſe facit ſᷣm
intentionē nõ cõtrariet᷑ tūc obediendū eſt diſcipulo
Ad tertiū ſicut magiſtro. Ad aliđ dđm ꝙ ſaturitas cõtraria
tur ſumptioni eucbariſtie ex incõgruitate ⁊ incõfoꝛ-
mitate: cū aūt etiã ante pꝛandiū fides ſupponat non
ad nos cõuertendū coꝛpus chꝛiſti: ſed nos ad ipſum
ſatis euidēs eſt ꝙ nunq̄ȝ ſumit᷑ ꝓpter indigentiã coꝛ-
Ad quartū poꝛalē. Ad aliud dicendū ꝙ maxima ꝑparatio exi
git᷑ ad hoc ſacramētū: ⁊ ideo opoꝛtet nõ tm̄ abſtine-
re ab illicitis: ſed etiã a licitis tanto ſacramēto nõ cõ
gruētibus: ⁊ hoc attendēs eccleſia ſtatuit vt fideles
ieiuni ad ſacramentū accedant: ⁊ ideo peccat pꝛan-
ſus accipiens: nõ quidē pꝛandēdo: ſed qꝛ ꝯtra ratio
nabilē eccleſie pꝛohibitionē accipit pꝛãſus tm̄ ſacra-
mentū. Ad id qđ vlterius querit᷑ de cauſis datis Ad queſtiū
in littera dicendū ꝙ optime ſunt: ⁊ vna ſumit᷑ ex par culã ſcđam
te oꝛdinis veritatis ad vmbꝛã: alia autē ex parte in-
gratitudis dilectõis in ſigno paſſiõis ⁊ eucbariſtie
nobis exhibite: de illa eni dilectione qua paſſus eſt
pꝛo nobis: ⁊ ſeipſum in cibū pꝛo nobis dedit obliui-
ſci eſt dãnabilis ingratutudinis. Ad pꝛimū ğ qđ Ad pꝛimuꝫ
cõtra obiȷ̄citur dicendū ꝙ licet baptiſmꝰ ſit pꝛimuꝫ contra pꝛi-
ſacramentū ex parte ſui effectꝰ in nobis: non tamen mã cauſam
eſt pꝛimus ex parte oꝑãtis in ſacramētis omnibus
oꝑans eñ in ſacramētis oībꝰ eſt paſſio chꝛiſti ⁊ paſ-
ſus chꝛiſtus: hoc autē vt pꝛius dictū eſt recolitur in
hoc ſacramēto ꝑ̄ſentialit᷑. Ad aliud dicendū ꝙ ba Ad ſcđm.
ptiſmus habet rē: que eſt nouitas vite ſpiritualis: et
hec exemplariter oſtēſa eſt in reſurrectione: ⁊ iõ ma-
gis ꝯueniebat inſtitui foꝛmal'r poſt reſurrectionē q̄ȝ
imediate ante paſſionē: ⁊ de hoc ſatis queſitū eſt in
tractatu de baptiſmo. Ad id aūt qđ obiȷ̄cit᷑ cõtra Ad id qđ
ſecundã cauſam dicendū ꝙ licet baptiſmꝰ ſit neceſſa ꝯ ſcđaꝫ cau
rius ꝓpter hoc ꝙ eſt ſacramentū ſpiritualis vite: et ſam obiȷ̄cit᷑
ianua ſacramentoꝝ nõ eſt freq̄ntandus: qꝛ dat᷑ con-
tra oꝛiginale qđ tm̄ vnū eſt: ⁊ ſemel inficit animã: et
ideo nõ opoꝛtuit eſſe memoꝛiã illius: ſꝫ in hoc ſacra-
mento exigit᷑ frequentia eo ꝙ dicit Bern̄. in epl'a ad
cartuſieñ. ꝙ eſt memoꝛiale amici noſtri abeūtis pꝛo
nobis ad paſſionē: cuiꝰ nunq̄ȝ debemus eſſe imemo
res. Ad vltimū dicendū qđ notū eſt ꝙ pꝛima ma- Ad ſcđm
gis pꝛofundant᷑ in memoꝛia ad retinendū: ſed ad frē
quentandū ſuꝑ que redeat ſemꝑ animꝰ cõmemorã-
tur vltima: quia illa ſūt quaſi eminētia in mēte que
ſe memoꝛie ⁊ meditationi per ſe citius offerūt: ſicut
in ſimili poſſumꝰ videre qđ docet Tulliꝰ foꝛtioꝛes
allegatiões rhetoꝛū ponēdas eſſe in fine: vt ille emi-
nentius aliȷ̄s foꝛmis que ſunt in anima iudicis ma
gis ſe pꝛeſentēt meditatõi ⁊ rationi iudicis.

An hoc ſacramentū poſt pꝛandiū celebꝛetur ⁊ que comeſtio ſiue potatio arceãt a perceptione ſacramenti. Arti. X. K

¶ Sed adhuc vlterius querit᷑ vtrū poſt pꝛandium
poſſit celebꝛari hoc ſacramentū: Uidetur aūt ꝙ non Arguit᷑ pͦ
qꝛ dic apl's. I. Coꝝ. 10. Iã nõ ē dñicã cenã mãduca-
re vnuſquiſq̄ȝ autē ſuã cenã pꝛeſumit ad manducan
dū. Aliud autē non eſt manducare: ⁊ aliud nõ debꝫ
mandacari: qđ enim non eſt manducare non conti-
git manducare: ⁊ hoc ideo: qꝛ nõ cõficitur: vel quia
non eſt pꝛeſto ad manducandū: ergo videtur ꝙ non
cõficitur poſt pꝛãdiū. Sed cõtra hoc eſt: quia ad In ꝯriū ar
ſacramentū nõ exigit᷑ niſi foꝛma ⁊ materia ⁊ ex par- guitur pͦ
te cõficientis oꝛdo ⁊ intētio: ergo iſtis ſuppoſitis vi-
detur ꝙ ſacramentū ꝯficiat᷑: ergo poſt pꝛandiū ⁊ añ
pꝛandiū cõficitur vt videt᷑. Ulteriꝰ querit᷑ que co- Queſtiun-
meſtio arceat a perceptõe coꝛpoꝛis ⁊ ſãguis dñi. Di cula pꝛima
cunt eñ medici ꝙ quedã ſunt medicina ⁊ non cibus
⁊ quedã cibus ⁊ nõ medicina: quedã autē cibꝫ ⁊ me
dicina ſimul: querat᷑ ergo ſi aliquis ſumeret ea que
ſunt medicina ⁊ nõ cibus: que potiꝰ exhauriūt coꝛ-
pus q̄ȝ conuertant᷑ in coꝛpus vtrū ille poſſit ſumere Arguit᷑ pͦ
coꝛpus dñi: ⁊ videtur ꝙ ſic quia nõ ſumpſit cibū: et
nihil aliud impediebat eū: ergo ex talibus nõ impe-
ditur vt videtur. Itē talia vt dicūt nõ ſoluūt ieiu. 2º

niſi ergo nō impediūt celebrationē vel cōmunionē.

In ɔtrariū Sed cōtra ex talib⁹ bene ꝓuocātur fumi ⁊ vapores ad cerebrū: ergo impediūt rationē a diſcretiōe ⁊ iudicio debito huic cibo: ergo videt̄ ꝙ impediāt a celebratione ⁊ cōmuniōe.

Queſtiūcula ſecunda. Ulteri⁹ querit̄ de potantibus aquā vtrū ipſi a celebratiōe ⁊ comuniōe arceantur videt̄ ꝙ nō: q̄ ſimpl'r aq̄ nō nutrit: ģ ieiuniū nō ſoluit nec īpedit celebrationē.

Arguit̄ pō 2o Jtē ħ dicūt q̄dā doctores iuris ī ſuis apparatib⁹ ꝙ nō impediat a celebratione pot⁹ aq̄.

In ɔtrariū Sed cōtra licet aqua inquantum hmōi nō nutriat: tamē per actū humidi vehiculū eſt cibi/ aut ergo vehit cibū cōmixta cibo aut non. Si nō: cōmixta ergo aqua pura flueret ⁊ reflueret ad membra ⁊ ſuper illā cibus qđ falſum eſt ⁊ abſurdū: ergo vehit eā cōmixta ei: cōmixta aūt cibo couertitur ad mēbra ⁊ corp⁹ ſubſtātialiter: ergo aqua nutrit: ergo ſoluit ieiuniū ⁊ impedit a celebratiōe ⁊ cōmunione vt videt̄.

Solō. Solutio ſine p̄iudicio ſentētie maioꝝ dicendū videt̄ mihi ad p̄mū ꝙ ſi aliquis habens ordinē ⁊ intentionē ſeruādo formā ⁊ materiā hui⁹ ſacramēti cōficit p⁹ prādiū qđ cōfectū eſt: ſʒ peccat mortalit̄ veniēs cōtra eccleſie catholice ⁊ apoſtolice inſtitutionē.

Ad primū. Ad id autē qđ cōtra obijcit̄ dicendū videt̄ ꝙ apl's dic̄ ibi nō eſt. i. nō dʒ ⁊ nō ī eo ſenſu ꝙ nō eſſet ſi cōficeret̄.

Ad. q. p̄mā Ad id autē qđ vlteri⁹ queritur dicendū ꝙ meo iudicio oīs cibus quē cōmunit̄ ⁊ vſualiter cibū vocam⁹ hoc eſt qui tranſit in vētrē ⁊ ſi nō couertatur ad corp⁹ impedit celebrationem.

Ad primū in cōtrariū. Ad id qđ ɔtra obijcitur dicendū ꝙ non eſt tm̄ inſtitutū propter refectionē: quia refectio nullū malū eſt: ſed etiā ꝓpter corporis vitiū ⁊ anime turbationē que tanti ſacramēti perceptioni nō congruit: corp⁹ autē ⁊ vires anime magis quādoqʒ turbātur in eo qđ eſt medicina ⁊ nō cibus: q̄ʒ in eo qđ eſt cibus: et ideo poſt ſuſceptionē taliū nō eſt celebrādū ſacramētum: infirmi tamē quibus nō eſt lex poſita poſſunt in hora neceſſitatis ſumere/ ſiue poſt prādiū ſiue ante prandiū.

Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ aliud eſt de ieiunio: quia hoc fit ad corporis afflictōeʒ: ⁊ iō turbatio ſenſuū ieiunio nō cōtrariatur: ⁊ ideo cōcedit̄ a q̄buſdā ꝙ talia ieiuniū nō ſoluāt.

Ad queſtiūculā ſcđam Ad id qđ vlteri⁹ queritur de potu aque dicendū mihi videt̄ ꝙ nō eſt celebrandū poſt aque potū: quia materialiter etiā couertitur in cibū ⁊ multiplicat fumos ad caput.

Ad primū. Ad id autē qđ cōtra obijcitur dicendū ꝙ ſimplex aqua manens ſimplex nō nutrit: ſed per calorē digeſtiuū commiſcet̄ cibo qui eſt in ſtomacho: ⁊ tūc nutrit ſicut oſtēdunt opera ruſticoꝝ qui miſcēt eā fimo quādo volūt irrigare plantas: ⁊ tunc ſicut phus dicit incipit ſic inmixta eſſe nutrimēto. Et qđ in plantis fit extra p artificiū: in homine fit intra p naturā melius cōmiſcentē.

Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ aliud eſt ieiuniū ſimplex: aliđ ieiuniū ſolita reputatiōe eccleſie: aqua em̄ abſqʒ dubio ſoluit ieiuniū ſimplex: ſed quia iuuamētū eius eſt modicū: ideo ab eccleſia non ſolui ieiuniū ex potu aque reputatur. Ad aliud dicēdū ꝙ iuriſperiti nō habent loqui de hoc: ſed potius phiſic⁹ vel medicus: ſed theologus hoc accipiens a medico habet determinare vtrū cōficiēdū ſit p⁹ potū aq̄ vl' nō.

De ſacramento ⁊ re.

Nunc quid ibi ſacramentū ſit ⁊ quid res videamus. Sacramentū eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma. Forma ergo panis ⁊ vini q̄ ibi videtur eſt ſacramentū: id eſt ſignū ſacre rei: quia preter ſpeciē quā ingerit ſenſib⁹ aliquid aliud facit ī cognitionē venire. Tenēt ergo ſpecies vocabula rerū que ante fuerūt ſcʒ panis ⁊ vini. Huius autē ſacramenti gemina eſt res: vna ſcʒ contenta ⁊ ſignificata: altera ſignificata ⁊ nō contenta. Res contēta ⁊ ſignificata eſt caro chriſti quam de virgine traxit ⁊ ſanguis quē ꝓ nobis fudit. Res autē ſignificata ⁊ non contenta eſt vnitas eccleſie in predeſtinatis: vocatis iuſtificatis ⁊ glorificatis. Hec ē duplex caro chriſti ⁊ ſanguis. Unde Hieronymus: Dupliciter inq̄t intelligitur caro chriſti ⁊ ſanguis eius: vel illa que crucifixa eſt ⁊ ſepulta ⁊ ſanguis q̄ militis lancea effuſus eſt: vel illa ſpiritualis ac diuina de qua ipſe ait: Caro mea vere eſt cibus: ⁊ ſanguis meus vere eſt pot⁹: ⁊ niſi mā- Joh. 19 Joh. 6.
ducaueritis carnē meā et biberitis meū ſanguinem non habebitis vitā in vobis. Sunt ergo hic tria diſtinguenda. Unū quod tm̄ eſt ſacramentū: alterū qđ eſt ſacramentū et res: ⁊ tertiū qđ eſt res ⁊ nō ſacramētū. Sacramētū ⁊ nō res eſt ſpecies viſibilis panis ⁊ vini. Sacramentū ⁊ res caro chriſti propria et ſanguis. Res et nō ſacramētū miſtica eius caro: porro illa ſpecies viſibilis ſacramentū eſt gemine rei: quia vtrāqʒ rem ſignificat: et vtriuſqʒ rei ſimilitudinē gerit expreſſaʒ. Nā ſicut panis pre ceteris cibis corpus reficit et ſuſtentat: et vinū hominē letificat atqʒ inebriat: ſic caro chriſti īteriorem hominē plus ceteris gratijs ſpiritualiter reficit et ſaginat Unde calix meus inebriās q̄ʒ preclarus eſt. Ps. 22.
Habet etiā ſimilitudinē cum re myſtica que eſt vnitas fideliū: quia ſicut ex m'tis granis conficitur vnus panis: ⁊ ex pluribus acinis vinū in vnum confluit: ſic ex multis fideliū perſonis vnitas eccleſiaſtica cōſtat. Unde apoſtolus: Unus panis ⁊ vnū corpus multi ſumus ⁊c. I. Cor. 10.
Unde Auguſtinus: Unus panis ⁊ vnū corpus eccleſia dicitur: pro eo ꝙ ſicut vnus panis ex multis granis et vnū corpus ex multis membris cōponitur: ſic eccleſia ex multis fidelibus charitate copulāte cōnectitur. Hoc myſterium pacis et vnitatis noſtre chriſtus in ſua menſa cōſecrauit: qui accipit hoc myſterium vnitatis et nō tenet vinculū pacis nō accipit hoc myſteriū ꝓ ſe ſʒ ɔ̄ ſe. Cu- Eph. 5.
ius etiā ſacramētū eſt corp⁹ xp̄i ꝓpriū de virgine ſumptū: q̄ vt corp⁹ xp̄i ex m'tis mēbris puriſſimis et īmaculatis cōſtat: ita ſocietas eccleſiaſtica ex multis perſonis a criminali

macula liberis cõſiſtit. In cuius rei typo fa-
cta eſt arca dñi de lignis ſethim: que ſunt im
putribilia ⁊ albe ſpin e ſimilia.

An euchariſtia ſit etiã ſacramẽtũ an nõ.

Arti. XI. D Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Nũc quid
ibi ſit ſacramentũ] Dic incidũt tria queren
da quorũ primũ eſt an ſit ſacramentũ: qꝛ hoc
magiſter ſupponit Scđm q̇d ſit ibi ſacramẽtũ ⁊ q̇d
res: ⁊ q̇d ſacramentũ ⁊ res: ⁊ hoc ta[n]git in littera.
Tertiũ eſt cõſequens ad hoc ſcꝫ vtrũ ſit ſacramentũ
vnũ vel plura. Ad primũ ꝓcedit̃ ſic/ om̃e ſacramẽ
Arg. p̃mo tũ efficit qđ figurat/ ſacramẽtũ in euchariſtia nõ effi
cit qđ figurat: ergo id qđ eſt ſignũ vel ſacramentum
tm̃ (vt dicit in lr̃a) nõ eſt ſacramentũ noue legis ad-
minus. Prima ſupponit̃ ex habitis ſupra in p̃nci-
pio libri. Scđa aũt ꝓbat̃ ex hoc ꝙ ſpecies panis et
vini que ſunt ſigna nihil efficiunt: ergo videt̃ ꝙ ſeq̃
Solõ tur cõcluſio. Si forte dicas ꝙ efficere eſt agere/ et
actio nõ debet̃ materie ſed forme/ ſpẽs aũt panis et
vini materialia ſunt in ſacramento: ⁊ ideo nõ debet̃
Obiectio eis actio ſꝫ forme ſacramenti. Cõtra in baptiſmo et
cõfirmatiõe video ꝙ ad minꝰ materia habet actum
corporalẽ in quo ſpũalis actꝰ ſacramenti intelligit̃
aqua em̃ ſordes lauat in quo accipit̃ ablutio pctõꝝ
Et criſma ꝓpter balſamũ imputribile reddit id qđ ſe
pungit̃/ in quo intelligit̃ cõſtantia confirmati: ſpẽs
aũt panis ⁊ vini cũ ſint accidentia nullã habent ſiĺi
tudinẽ cũ actu nutriendi ſpũaliter: qꝛ accidẽs nõ nu
trit/ g̃ videt̃ ꝙ nullo mõ ſit ſacramẽtũ tm̃. Ulteriꝰ
Queſtiũcu la querit̃ de corpore xp̃i vero vtrũ ip̃m ſit ſacramentũ
⁊ videt̃ ꝙ nullo mõ ſit ſacramentũ: qꝛ nõ eſt viſibile
Arguit̃ p̃o vl' ſenſibile/ cũ igit̃ ſacr̃m ſit viſibile ⁊ corpale elemẽ
tũ extrinſecus oculis ſuppoſitũ ⁊c. videt̃ nõ eſſe ſa-
cramentũ. P̃ ſacr̃m no. le. efficit qđ figurat/ corpꝰ
2o chriſti verũ nõ videt̃ efficere qđ figurat: ergo corpꝰ
xp̃i verũ nõ eſt ſacr̃m no. le. Prima ptꝫ ex habitꝭ ſe-
pius: maior ꝓbat̃ ex hoc ꝙ effectꝰ nõ eſt añ efficiens
ſed corpꝰ chriſti miſticũ et vnitas eiꝰ fuit añ corpus
3o xp̃i verũ/ g̃ nõ eſt effectꝰ eiꝰ vt videt̃. P̃ in alijs ſa-
cramẽtis efficit̃ aliq̇d in nobis/ g̃ et in iſto/ ſed corpꝰ
xp̃i miſticũ nõ eſt aliquid in fidelibꝰ: ſed potius chri
Solõ ſti fideles/ g̃ nõ eſt effectꝰ ſacramẽti: ſed potiꝰ res vt
Obiectio videt̃. Si aũt dicas ꝙ res eſt ſignata non cauſata
nec ꝯtenta (vt q̇dã dicũt) ⁊ ſicut videt̃ dici in lr̃a tũc
ſequit̃ ꝙ reſpectu illiꝰ nõ debet determinari eucha-
riſtia eſſe ſacramentũ no. le. qꝛ ve. le. ſacramẽta bene
Solõ. habebãt res ſignatas nõ cõtentas ſicut ⁊ noue legꝭ
ſacramẽta. Solõ abſqꝫ ambiguitate dđm ꝙ eu-
chariſtia nõ tm̃ ſacr̃m eſt ſed etiã ſacr̃m ſacrõꝝ vt cõ-
ſequent̃ ꝓbabit̃. Ad primũ aũt dicendũ ꝙ in verita
te ſicut dicit mgr̃ in littera ⁊ Hugo de ſancto victo-
re in hoc ſacrõ tria ſunt quoꝝ primũ eſt ſacr̃m in rõ-
ne ſigni tm̃. ſ. ſpẽs panis ⁊ vini: ſcđm eſt ſacr̃m ⁊ res
⁊ ſignũ ⁊ cã tertij: ⁊ hoc eſt corpꝰ chriſti verũ: tertiũ
Ad primũ eſt res tm̃ ⁊ eſt virtꝰ ſcđi ⁊ ſignatũ p̃mi ⁊ ſecundi/ et
hoc eſt vnitas corporis miſtici. Ad id g̃ qđ obijcit̃
ꝙ ſpẽs nihil efficit dđm ꝙ nõ op[or]tet ꝙ ſpẽs material'
Ad obiectõ nẽ ꝯ ſolẽm. ſit effectiua ſꝫ ſignificatiua ſm qđ dicit ſolutio poſi-
ta in obiectiõe. Ad id qđ obijcit̃ cõtra ſolutionem
hanc dđm ꝙ eſt accipere ſpẽm dupliciť. ſ. ſm id qđ ẽ
in comparatiõe ⁊ relatione ad id qđ cõtinet ⁊ cuius
fuit vt ſubiecti/ ſi primo modo tunc verũ eſt ꝙ eſt ac
cidens ⁊ nõ nutrit/ ſed ſi ſecundo modo tũc continet
cibum ſpũalẽ ad cuiꝰ actũ ponit ſignũ ꝑ hoc ꝙ eſt ac
cidens ꝓpriũ panis corpalis ⁊ naturalis in quo fuit
vt in ſubiecto añ cõuerſionẽ: ⁊ ideo ſm quoſdã adhuc
retinet poſt cõuerſionẽ aliquẽ actũ panis: de quo tñ
infra manifeſta erit q̃ſtio. Et hoc mõ ponit ſiĺitudi-
nẽ ad refectionẽ ſpũalẽ que nos vnit corpori chriſti
miſtico. Ad id qđ vlteriꝰ querit̃ de corpore chriſti Ad q̃ſtiũcu lã primã
vero dđm ꝙ eſt ſacramẽtũ et res/ ⁊ eſt cauſa ⁊ ſignũ
vnitatis corporis chriſti miſtici/ ⁊ ſignatũ ⁊ effectũ
primi/ vt panis ⁊ vini cum forma trãſſubſtãtiante.
Ad id aũt qđ cõtra obijcit̃ dicendũ ꝙ effectus ſa- Ad oĩa ob iecta ſŕ ſolu tiões ſimul
cramenti huiꝰ nõ eſt corpꝰ miſticũ (Et obiectiões il
le ꝓueniunt ex mala intelligentia littere) ſed potius
vnitas corporis miſtici. Unitas aũt illa efficit̃ mul
tis modis. ſ. ꝑ ſpiritũ vnientẽ/ ⁊ ꝑ effectũ virtutũ cõ
pingentiũ ⁊ cõnectẽtiũ ⁊ vnientiũ/ ſicut tangit apl's
Eph. 3. Et h̃ mõ vnitas corpis xp̃i miſtici p̃cedit cor
pus xp̃i verũ. Sꝫ alia eſt vnitas ex gratia ſacramẽ
tali ſm quã hoc ſacramentũ conuertit ad ſe/ ⁊ vnit ſi
bi quodlibet cibatũ in iſto ſacramento: in hoc em̃ ꝙ
vnit quodlibet ſibi vnit omnes adinuicem. qꝛ que-
cũqꝫ vniunt̃ vni et eidem inter ſe etiã vniunt̃: ⁊ hoc
modo vnitas eſt effectus corporis chriſti veri: et ſe-
quit̃ ipſum ſicut effectus ſuã cauſam. Per hoc etiã
patet ſolutio ad vltimũ: qđ eſt efficere corpꝰ chriſti
miſticũ dupliciť: ſi materialiter ⁊ ſic nõ eſt effectꝰ ali
cuiꝰ ſacramẽti niſi forte matrimonij. Et eſt efficere
vnitatẽ corporis quo ad gratiã ſpũalẽ ratione cibi/
ad ſe cõuertentis/ ⁊ hoc hoc modo efficit̃ a ſacramẽ-
to vnitas corporis chriſti miſtici/ et dicit gratiam
cõtentã in fidelibꝰ ſumentibꝰ corpus chriſti verũ: ⁊
nõ ipſos fideles.

Quid ſit ſacramentũ quid res ⁊ quid ſa- Arti. XII
cramentũ ⁊ res ſimul.

S Ecũdo querit̃ quid ſit hic ſacramentũ ⁊ q̇d Arg. p̃mo
res tm̃: lr̃a a. Uidet̃ autẽ ꝙ ſpecies viſibiles
panis ⁊ vini nõ poſſunt eſſe ſacramentũ tm̃:
id em̃ qđ eſt ſacramentũ tm̃ expreſſionem ſigni ha-
bet ad id qđ eſt ſacramentũ et res tm̃/ ⁊ ad id qđ eſt
res tm̃ ſed ſpecies panis et vini non videnť habere
talem rationẽ ſigni ergo nõ ſunt ſacramentũ. Pri-
ma conſtat ex prius habitis. Secunda ꝓbat̃ ex hoc
ꝙ panis et vinũ ſunt corpora omogenia: talia autẽ
non habent ſimilitudinẽ cum omogenio ſed potius
oppoſitionẽ quandã ergo non ſignificabunt iſtud.
P̃ cum maior ſit ſimilitudo naturalis ad natura 2o
le q̃ꝫ artificialis ad naturale/ videt̃ ꝙ id qđ eſt ſignũ
corpis xp̃i veri qđ eſt corpꝰ naturale debuit eẽ natu
rale corpus ⁊ non artificiale/ g̃ vr̃ ꝙ nõ debꝫ eſſe ſpe
cies panis cocti ⁊ vini expreſſi. Item dicit Hugo 3o
de ſancto victore/ cũ vnũ ſit ſacr̃m tria ſibi diſcreta
ꝓponunt̃ ſpẽs ſcꝫ viſibilis ⁊ virtꝰ corpis ⁊ vtꝰ ani-
me ſpiritualis: ⁊ primũ eſt ſignum ſecundi: ſecundũ
autẽ cauſa tertij: tertium aũt virtus ſecũdi ⁊ ſigna-
tum primi: ergo videt̃ ꝙ primũ habeat rationẽ ſigni
ficandi ⁊ reſpectu ſecundi ⁊ reſpectu tertij. Cum er-
go conuenientiſſima debeant eſſe ſigna noui teſta-
menti ⁊ ſigna veritatis videtur ꝙ magis ſignũ de-
buit poni in etherogenio: quia etherogenium expri-
mit compoſitionem organorũ in corpore vero ⁊ vni
tatem diuerſorum fidelium in corpore miſtico quo-
rũ neutrũ videtur eſſe in corpore omogenio. So Solõ.
lutio dicendũ per autoritatem Damaſceni qui dicit

ꝙ qꝛ hominibꝰ moꝛis erat aqua lauari ⁊ oleo vngi
coniunxit oleum elementis ſpirituſſancti gratiā vt
efficeretꝛ ſacramentū ſpiritualiter lauans ⁊ ſpiritua
liter vngens. Et quia hominibꝫ moꝛis erat vti pa-
ne in cibo ⁊ vino in potu/fecit de his coꝛpꝰ ⁊ ſangui
nē ſuum vnitū deitati ⁊ miniſtrauit in cibum ſpiri-
tualē/ ⁊ ideo in alijs non adeo vniuerſaliter ⁊ cōue-
nienter inueniretꝛ ratio ſignificandi cibū ſpiritualē
Ad pͥmū Ad id autē qȯ obijcitꝛ pꝛimo ſupꝛa etiam obiectū
et ſolutū eſt in queſtione de foꝛma coꝛpoꝛis chꝛiſti.
Et dicendū ꝙ duo ſunt in pane ſcilicet ratio cibi et
materia ex qua fit ratio cibi: vna eſt magis in omo-
genio ꝗ̄ꝫ in etherogenio: ⁊ quia coꝛpus chꝛiſti cibꝰ eſt
vniuerſaliter ⁊ ſimplicitꝛ quo ad hoc magis conue-
nit omogeniū ꝗ̄ꝫ etherogeniū. Si autē materialiter
conſideretꝛ tunc conficitꝛ ex multis granis diſcretis:
⁊ quo ad hoc habet ſimilitudinē cum operatione oꝛ
ganoꝛū coꝛpoꝛis chꝛiſti veri et cum aggregatione fi
delium. Et qꝛ vtrunqꝫ ſignificari opoꝛtet in mate-
ria eucharistie: propter hoc opoꝛtuit habere vtrūqꝫ
quodāmodo ſcilicet etherogeniū in materia panis/
⁊ omogeniū in eſſe panis confecti ꝓpter vnam in to
to chꝛiſto rationē cibandi: ⁊ eadem ratio eſt de vino
Ad alia ob- Ad hoc autē qȯ obijcitꝛ de artificiali dicēdum ꝙ
iecta ſimul. chꝛiſtus paſſus et paſſione nobis eſt excoctus ſigni-
ficatꝛ in euchariſtia. In paſſione autē fuit opus ho-
minis/ ⁊ quo ad hoc habet ſimilitudinē opus artis
qȯ eſt opꝰ voluntatis hoīs in quo panis ſe habet vt
patiens: ⁊ hanc expoſitionē tangit magiſter Hugo
de ſancto victoꝛe in quadā epiſtola ad Bernardum
de epiſtola paſchali/ ⁊ ideo chꝛiſtus dicitꝛ azimꝰ ſin-
ceritatis eo ꝙ eſt excoctꝰ ī innocētia paſſionis. Et ꝑ
hoc patet ſolutio ⁊ reſponſio ad totum.

Arti XIII

An ſacramentū ſit vnum vel plura.

T Ertio queritꝛ vtrū ſit vnū ſacramentū vľ plu
ra: ⁊ hoc eſt difficilꝰ. Et obijcitꝛ ſic: dicitꝛ in
collecta beati Greg. Purificent nos queſu-
mus dn̄e ſacr̄a que ſumpſimꝰ: ḡ ſunt plura ſacramē
2º ta. Itē ꝑficiant in nobis qm̄s dn̄e tua ſacramenta
qȯ cōtinent: cū ergo nō loquatur niſi de ſacramen-
3º to euchariſtie videtꝛ ꝙ ſint plura ſacramenta. Item
in autoꝛitate Hugonis ſupꝛa poſita q̄ dicit/ ꝙ tria
diſcreta in hoc ſacramento ꝓponuntꝛ/tria aūt diſcre-
ta ſunt plura: ḡ hoc ſacramentū eſt plura ſacr̄a vt vi
4º detꝛ. Item eſſe ſignū eſt ad alterū: ergo ſi multiplex
eſt ſignū multiplex erit ſacramētū/ ⁊ ſi multa ſigna/
multa erunt ſignata/ſed hic duo ſūt ſigna .ſ. ſpecies
panis ⁊ ſpecies vini/ ⁊ coꝛpꝰ chꝛiſti miſticū ⁊ coꝛpꝰ
chꝛiſti verū ſunt plura ſignata: ergo plura ſacramē-
Soĺo ta. Si dicas ꝙ vnū hoꝛū ſacramentoꝛū oꝛdinatꝛ
Obiectio ad alterū. Cōtra ſpecies panis nō oꝛdinatꝛ ad ſpeciē
vini/licet hec ambo oꝛdinentꝛ ad coꝛpꝰ ⁊ ſanguinē
xp̄i: ſed ſpecies panis ⁊ vini ſūt plura ſigna/ ⁊ coꝛpꝰ
chꝛiſti verū ⁊ miſticū ſunt plura ſignata: ḡ plura ſa-
Soĺo cramenta. Si dicas ꝙ coꝛpus chꝛiſti verum ⁊ ſan
guis nō ſunt diuerſa ſꝫ vnū. ⁊ iȯ nō reſpondent eis
plura ſed vnū/ ⁊ ab illo vno ſignato eſt ſacramentū
Obiectio vnū/ſicut fere ab omnibꝰ dicitꝛ. Cōtra aliud eſt ſan
ſcd̄a guinē eſſe ſimpliciter: ⁊ aliud eſt virtute ſacramenti
ſanguinē chꝛiſti haberi in altari: ⁊ ſimiliter eſt de coꝛ
poꝛe: ſed cum fit cōfectio coꝛpoꝛis chꝛiſti virtute ſa-
cramenti nō habetꝛ ſanguis: vt patet ex ſupꝛa diſpu
tatis/ ⁊ cum cōficitꝛ ſanguis virtute foꝛme ſacramē-
talis nō habetꝛ coꝛpꝰ: ergo verū coꝛpus ⁊ verus ſan
guis/licet vnita ſint naturaliter/tm̄ ſacramentaliter
diuiſa ſunt/ ⁊ hoc modo ſunt ſignata ſpeciei panis ⁊
ſpeciei vini: ergo hic mȯ ſūt plura ſignata/ ⁊ ſm vir
tutem ſacramentalis foꝛme diuiſa: ergo plura erūt
ſigna ſacramentaliť: ergo plura ſacramēta vt pꝛiꝰ.
Itē nihil videtꝛ eſſe ꝙ dicitꝛ cōmunitꝛ ꝙ ab vnitate 5º
vltimi ſignati ſit ſacramentū vnū/nō em aliqua ra-
tio vnionis reſpectu pꝛecedentiū eſt vltima vt vide-
tur: qꝛ pꝛima ꝑcedunt eū/ ⁊ ideo etiā ſi pꝛiꝰ ſunt plu
ra/ ⁊ cum ipſo ſunt plura/ ⁊ ſi ante ſunt vnū etiaꝫ cū
illo ſunt vnum. Item cauſa vniuerſalis ⁊ ꝑticula- 6º
ris cōfluunt in vnū effectū vltimū/ ſicut ptꝫ cū dꝛ ꝙ
hō generat hoīem ex materia ⁊ ſol: ſol enī eſt cā vľis
generatiōis nō huiꝰ hoīs tm̄/et hō cauſa ꝑticularis
generatiōis hoīs huiꝰ nō vľis gn̄atiōis: ⁊ tn̄ ꝓpť il
lud vnū qȯ efficiunt nō efficiuntꝛ hō ⁊ ſol cauſa vna/
ſed remanent plures cauſe: ḡ videtꝛ ꝙ ab vnitate vl-
timi effectꝰ non efficiantꝛ ꝑcedentia illū effectū vnū
ſed remanent plura. Item vnū (vt dicit phus) ſe 7º
quitꝛ eſſe/ ⁊ a quo ē eſſe/et ab eo ē vnū: qꝛ a foꝛma eſt
vtrunqꝫ/igitꝛ vbi plura ſunt dantia eſſe plures ſunt
vnitates/ ⁊ plura vna (vt ita liceat loqui) ſed in hoc
ſacramēto ſunt plura eſſe: qꝛ plures foꝛme: ḡ plura
vna/ergo plura ſacramēta vt videtꝛ. Itē que nec ge 8º
nere nec ſpecie cōueniunt illa ſunt plura ſimplicitꝛ/ſi
gna que ſunt in hoc ſacramēto nec ſpecie nec genere
cōueniūt: ergo ſunt ſimplicitꝛ plura. Pꝛima ptꝫ per
ſe: ſcd̄a ꝓbatꝛ ex hoc ꝙ ſpēs panis viſibiles ſūt ſigna
coꝛpoꝛis veri/ vinū etiā ſignū eſt coꝛpoꝛis miſtici et
hec ſigna nec ſunt in eodē genere ꝓximo nec in eadē
ſpecie: ergo ſimpliciter plura. Item ſignata etiam 9º
plura ſunt. Pꝛobatio/id qȯ eſt ſimplicitꝛ vnū nō eſt
idem ei qȯ eſt vnū ſm q̇d ſcꝫ aggregatione tm̄/ſꝫ coꝛ
pus chꝛiſti veꝝ eſt ſimplicitꝛ et naturali vnitate vnū
Coꝛpꝰ aūt xp̄i miſticū eſt vnū ſm q̇d ⁊ aggregatio-
ne tm̄: ḡ nō ſūt idē. Cū ḡ nec vnitas ſit in ſignis nec
vnitas ī ſignatꝭ videtꝛ ſacr̄m iſtȯ ſimplicitꝛ eſſe plura
⁊ nō vnū. Item ex duobꝰ ꝑfectis in eodem genere
exiſtentibꝫ nō fit vnū: ſed xp̄s perfectꝰ eſt ſub ratiōe
panis/ ⁊ perfectus ſub foꝛma vini: ergo vtrobiqꝫ ꝑ-
fectus/ergo nō fit vnū ex eo qȯ eſt ibi ⁊ ibi: ergo plu
ra remanent ſacramenta. Item nos videmꝰ ꝙ vni-
tas ſignati in impoſitiōe noīm q̄ ſunt ſigna rerū/nō 10
facit idē nomen nec diuerſitas facit diuerſitatē: qꝛ
marcꝰ/tulliꝰ/cicero/ſunt diuerſa noīa ⁊ idē ſignifi-
cant/ ⁊ albꝰ alba albū nō ſunt idē nomen ⁊ diuerſa
ſignificāt: ergo a ſiľi idem erit in ſacramētis: qꝛ vni
tas ſignati non facit vnitatē ſignoꝝ nec diuerſitas
diuerſitatē: ergo videtꝛ iterū ꝙ nihil ſit dictū/ꝙ licet
hic ſint ſpecies diuerſe ⁊ ſigna diuerſa/ ꝙ tn̄ hec ſint
vnū ſacramentū ꝓpter vnitatē ſignati. Si ꝓpter hͦ Soĺo
dicatꝛ ꝙ iſta ſunt plura ſacr̄a: Cōtra ſupꝛa ꝓbatū eſt Obiectio q̄
ꝙ ſacr̄a no. le. nō ſūt niſi ſeptem/ ſed ſi iſtud eſt plura arguitꝛ ī cō-
erūt plura ꝗ̄ꝫ ſeptē: ḡ iſtud nō eſt niſi vnum. Item trariū pꝛio
vnū ſacramentū eſt: qȯ eſt vniꝰ gratie effectiuū/ſed 2º
vnicā gratiam efficit hoc ſacramentū: quia vnitatē
coꝛpoꝛis chꝛiſti: ergo eſt vnicū ſacramentum: et nō
plura. Item Ambꝛo. dicit ꝙ ſacramentū ſimplex 3º
eſt/ſimplex aūt non eſt plura/ḡ iſtud ſacramentū eſt
vnū ⁊ non multa. Solutio/ diſtinctio quoꝛundā Soĺo.
pꝛecedentium nos doctoꝛū fuit ꝙ eſt aliquid ſimpli
citer vnum/ſicut id qȯ vnius eſt foꝛme ⁊ vniꝰ ma-
terie et vniꝰ effectꝰ/ vt baptiſmꝰ: ⁊ eſt aliȯ ſimplicitꝛ

multa: vt duo vel tria ſacra que habent differentes formas ⁊ materias et effectus. Eſt aũt mediũ horũ vnũ multiplicit᷑ qđ multis materijs ⁊ formis efficit vnũ effectũ: ⁊ ad hoc reduxerũt iſtud ſacramẽtũ. Sꝫ hec diſtinctio nõ placet ꝑ tãto: qꝛ vn⁹ effect⁹ nõ efficit᷑ a duab⁹ cauſis eque ꝑrimis niſi altera ſit imꝑfecta: ⁊ cum gratia nõ ſit imꝑfectior q̃ natura etiã in gratia mihi videt᷑ abſurdũ dici ꝙ vnic⁹ omnino effectus a duabꝫ cauſis eque ꝑrimis efficiat᷑. Et iõ videt᷑ dicendũ ſine p̃iudicio ꝙ iſtud ſacramẽtũ eſt ſimpliciter vnũ ſicut ⁊ alia / ſꝫ tñ ꝓpter modũ gratie quã efficit ſunt in ipſo materialit᷑ plura. Et rõ hui⁹ lucidius patebit in ſoluendo obiectões.

Ad tria prima obiecta

Dõm ergo ad prima tria ꝙ reſpiciũt ea que materialia ſunt in ſacramẽto. Et iõ dicũt ſacramẽta pluralẽ numerũ cõſignificãdo / nõ tñ dicũt plura ſacramẽta ſignificando pluralẽ numerũ vt cõceptũ vł duo vł tria ſacramenta ſignãdo pluralẽ numerũ in diſtinctione exercita. Si aũt obijcit᷑ ꝙ mgr̃ hugo dicit tria in hoc ſacramẽto eſſe / ⁊ ita diſcretionẽ exercitã ſignificare / dicendũ ꝙ ipſe ſignificat eã oblique. Vñ dr̃ ꝙ cum ſit vnũ ſacramẽtũ tria ſunt in eodẽ diſcreta / ⁊ ideo diſcreta referunt᷑ ad materiã ſacramẽti q̃ tñ terminantur vna forma / ſicut etiã diſtinctio membrorũ corporis terminat᷑ vnitate forme toti⁹ ⁊ corp⁹ ab illa eſt ſimplicit᷑ vnũ: habet tñ in ſe plura mẽbra materialiter.

Ad 4m cuꝫ obiectis

Ad aliud dicendũ ꝙ in veritate eſſe ſigni eſt nõ ad aliud / ſꝫ ad idem / alio tñ modo refert᷑ ſignũ ſpeciei panis ⁊ ſpeciei vini / ⁊ tñ vnica relatiõe qđ tñ mirabile videt᷑ / ſꝫ bñ cõcedo ſi plura pluribꝫ relatiõibꝫ referrent᷑ ad idẽ vł diuerſa ꝙ erũt ſimpl'r plura. Idẽ aũt ad qđ refert᷑ eſt vnitas corporis / ſꝫ nõ eodẽ mõ: qꝛ ſpẽs panis habet relationẽ cõuenietie ad vnionẽ ad caput vt membra ad caput colligant᷑ / ſicut etiaꝫ panis cõficit᷑ ex mult' granis / ſpẽs aũt vini ad gratiã redẽptiõis que venit ꝑ deſcẽſum a capite vt quaſi relatio nr̃i ad caput ĩ pane ſignificaret᷑ ⁊ relatio ſui ad nos ꝑ redemptionẽ ſanguinis miniſtrati ſignificaret᷑ in ſanguine: ⁊ ſine his duobꝫ nõ ẽ ꝑfecta vnio. et hoc notat᷑ cũ dicit: Qui mãducat meã carnẽ ⁊ bibit meum ſanguinẽ in me manet ⁊ ego in eo Joh. 6. Vna aũt relatiõe referunt᷑ iſte ſpẽs: qꝛ illa relatio ẽ relatio ſigni: ſicut aũt dicit Auguſt in lib. de doctrina xp̃iana: Signoꝝ aũt alia ſunt naturalia et alia ad placitũ / ⁊ alia ab inſtitutiõe diuina. Et verũ eſt ꝙ quãtũ eſt ex ſĩlitudine naturali nõ eſt relatio vna in ſpecie panis ⁊ vini: qꝛ ſĩlitudo illa reſpõdet diuerſo modo vnitati ꝑfecte / ſꝫ ab inſtitutiõe q̃ principalis cauſa eſt in ſacris q̃re ſignificãt ⁊ cauſant ibi relationẽ vnã: qꝛ ab inſtitutiõe ſunt inſtituta ad idem ſignificandũ diuerſimode. Et ꝑ hoc patꝫ ſolo fere ad oĩa obiecta: hec eſt radix toti⁹ veritatis in hoc articulo

Ad 5m

q̃ſtionis. Ad aliud dicendũ ꝙ ſacramẽtaliter non ſunt omnino diuiſa corp⁹ chriſti ⁊ ſanguis: qꝛ ſunt ad idem efficiendũ ſcꝫ corporis miſtici vnionẽ lꝫ diuerſimode / vt dictũ eſt. Ad aliud dõm ꝙ priã non oĩno ſunt diuerſa: qm̃ in vno ſunt quattuor ab inſtitutiõe q̃ principalit᷑ ꝑma eſt / ſꝫ notũ eſt ꝙ ſi in nul-

Ad 6m

lo antecedentiũ vnirent᷑ / ꝙ tũc nõ poſſent vniri ĩ vltimo. Ad aliud dõm ꝙ nõ eſt ſĩle de cã ꝑticulari ⁊ vł: qꝛ ille in nullo vniunt᷑ ꝑ ſubam / ſꝫ tm̃ in effectu

Ad 7m

qꝛ poſterior eſt vtraqꝫ cauſarũ / ſꝫ hec inſtitutio ꝑcedit oĩa ⁊ vnit ea in vno. Ad aliũ dõm ꝙ nõ ſũt ſimplicit᷑ plures forme ĩ hoc ſacramẽto: ⁊ ideo ſicut alia eſt forma partis ⁊ forma toti⁹ / ita alia eſt forma totius ⁊ alia forma ꝑtis ſacramenti: vtraqꝫ em̃ formarũ relata ad vnitatẽ inſtitutiõis ſimul cõfert eſſe cõpletũ ſacramento / ſed qñ diuiſim accipiunt᷑ ſunt materiales: ⁊ nõ cõferunt omne cõpletũ ſacramẽto ꝟm qđ eſt ſacramentũ lꝫ conferãt cõpletũ chriſtũ / vt iam inferi⁹ patebit. Et ideo relate ad vnitatẽ inſtitutõis qua xp̃s intendit vnũ inſtituere ſacramentũ nõ cõferunt niſi vnũ eſſe ⁊ vnitatẽ vnius ſacramenti.

Ad 8m

Ad aliud dicendũ ꝙ eſt accipere id qđ facit gen⁹ ſacramenti ⁊ ſpẽm / ⁊ eſt accipe id qđ facit gen⁹ nature vel ſpẽm: ⁊ de genere nature ꝑcedit obiectio / ſꝫ de faciẽte eſſe ſigni ꝟm qđ eſt ſacramentũ non ꝑcedit: qꝛ ſic ſunt in eodẽ / nõ tm̃ genere ⁊ ſpecie ſed etiã numero / vt dictũ eſt prius / ſimilit᷑ ſignata nõ ſunt in eodem modo vnitatis nature / ſed tñ in eſſe ſacramẽti vnũ ordinatũ eſt ad alterũ / ſicut ſignũ ⁊ cauſa ad effectũ ſignatũ ⁊ cauſatũ.

Ad 9m

Ad aliud dicendũ ſine p̃iudicio ꝙ duplex eſt ꝑfectio. ſ. chriſti ⁊ ſacramenti ꝟm ꝙ venit in vſum fideliũ / ⁊ ꝑficit ⁊ ſignat ꝑfectã vnitatem corporis miſtici. Primo mõ verũ eſt ꝙ xp̃us ꝑfect⁹ eſt ſub vtraqꝫ ſpecie ſcꝫ panis ⁊ vini: ſed ſcđo mõ videt᷑ mihi falſum: qꝛ nõ ꝑfecte cauſat᷑ ⁊ ſignat᷑ vſus fideliũ ⁊ vnitas corporis miſtici niſi duplici ſigno vt pri⁹ dictũ eſt / ⁊ iõ virtute ſacri oportet haberi vtrũqꝫ ⁊ hec vnita in vna inſtitutiõe ⁊ vno ſigno licet modi vnitatis ſint diuerſi / vt pri⁹ dictũ eſt.

Ad 10m ⁊ ad alia ĩ cõtrarium

Ad aliud dicendũ ꝙ nõ eſt ſimile de nominibꝫ ⁊ ſignis inſtitut' a deo ad gratias ſacramẽtales ſignificandas: qꝛ licet qñqꝫ idem ſit cui imponunt᷑ plura noĩa / nõ tñ inſtituens imponit ab eodẽ: quia cum nomen ſignificet ſubſtantiã cum qualitate ad qualitatẽ reſpicit inſtituẽs: ⁊ hoc quo ad grammaticũ ſufficit / ſi habeat etiam modũ diuerſum ad diuerſam inſtitutionẽ / et ideo plura nomina a talibꝫ modis qualitatũ impoſita poſſunt eſſe eiuſdem. Et qꝛ etiam vna qualitas et mod⁹ in diuerſis fit vna inſtitutio ad diuerſa ſignificata per idem nomẽ in conſignatis variatum / ſicut alb⁹: a um / ſꝫ nõ fit ſic in inſtitutõne ſigni ſacramentalis: ibi em̃ reſpicit᷑ perfecta ſignificatio vnius gratie / licet diuerſus ſit mod⁹ participandi eam / et ideo vna inſtitutio ſuper omnia illa que valẽt exprimere vim illi⁹ gratie / ⁊ oĩa illa vniunt᷑ in inſtitutione illa: ⁊ per hoc patet ſolutio ad oĩa.

De duob⁹ modis manducãdi. Di. IX.

¶ Sicut due ſunt res illius ſacramenti: ita etiã duo modi manducãdi. Vn⁹ ſacramẽtalis. ſ. quo boni ⁊ mali edũt: alter ſpũalis quo ſoli boni mãducãt. a Vñ Aug⁹: Quid ẽ xp̃m mãducare? Nõ eſt hoc ſolũ in ſacramẽto corp⁹ ei⁹ accipe: multi eñ indigne accipiũt: ſed in ipſo manere ⁊ habere ipm in ſe manẽtẽ. b Spiritualiter em̃ mãducat q̃ in vnitate xp̃i ⁊ eccleſie quã ſacramentũ ſignificat manet. Nã qui diſcordat a xp̃o: nec carnẽ xp̃i mãducat nec ſanguinẽ bibit: ⁊ ſi tante rei ſacramentũ ad iudiciũ ſui quottidie accipiat. Spũalem manducationẽ Aug. diſtinguẽs a ſacramentali ait: Vt qđ paras vẽtrẽ ⁊ dentẽ: crede et c

mãducaſti. Credere ei in eũ hoc eſt comede
re panẽ ⁊ vinũ. Qui credit i eũ mãducat eũ.
Item. Quõ mãducandꝰ eſt xp̃us? Quõ ipe
Joh. 6 dicit. Qui mãducat carnẽ meã ⁊ bibit ſãgui
nẽ meũ in me manet ⁊ ego in eo. Si in me ma
net ⁊ ego in eo: tunc bibit: q̇ v̓o in me nõ ma=
net nec ego in illo: ⁊ ſi accipit ſacramentũ ac
quirit magnũ tormentũ. Item: Nulli ambi=
gẽdũ ẽ tũc queq̃ corpis ⁊ ſanguinis dñi pti=
cipẽ fieri qñ xp̃i membrũ efficit̃: nec alienari
ab illiꝰ panis caliciſq̃ cõſortio: etiã ſi anteq̃
illũ panẽ edat ⁊ calicẽ bibat de hoc ſeculo in
d vnitate corporis xp̃i cõſtitutꝰ abſcedat: qꝛ il
lius ſacramẽti bñficio nõ priuat̃ qñ ille habe
re hoc qd̓ illud ſacramẽtũ ſignat inuenit̃. In
illo ei ſacramẽto corpꝰ ⁊ ſanguinẽ ſuũ nobis
cõmendauit qd̓ ⁊ fecit noſipſos. Nam ⁊ nos
corpus ipſiꝰ facti ſumus. Item: Qui diſcor=
dat a xp̃o nõ manducat carnẽ eius: nec ſan=
guinem bibit: ⁊ ſi tante rei ſacramẽtũ ad iu=
diciũ ſibi quottidie accipit.

Arti. I A An ſint duo diſtincti modi mãducãdi et
ſumendi ſacramẽtũ: vnꝰ ſacramentalis aliꝰ
ſpiritualis.

T ſicut ſunt due res illiꝰ ſacramenti Pera
e ctis his que pertinẽt ad ſubſtantiã ſacramẽ
ti huius tangit de ipſo in iſta pte ſm compa
ratione ad celebrantẽ vel cõficientẽ ibi [Poſt hec q̃
ritur ſi qd̓ gerit ſacerdos ꝓprie ſacrificiũ dicat̃.] In
iſta aũt pte tangit de ſacramento ex parte ſuſcipien
tis. Et diuidit̃ in duas ptes: In quarũ prima tan
git duos modos ſumendi ⁊ opiniones et errores q̇
circũſtant illos modos. In ſcd̓a tangit modũ cõuer
ſionis / ⁊ quedã cõſequẽtia modũ tranſubſtantiatio
nis illius / ſicut de accidentib ⁊ fractione ⁊ hmõi / ⁊
hec incipit ibi [Si aũt querit̃ qualis ſit illa cõuer
ſio ⁊c. Prima harũ diuidit̃ in duas: in quarũ pria
cõtinet primũ capl̓m huiꝰ none diſtinctiõis / ⁊ tan
git duos modos manducandi. In ſcd̓a aũt rõne au
toritatũ inductarũ tangit errores q̇ ſunt circa hanc
materiã / ⁊ hec incipit ibi [Hec v̓ba ⁊ alia huiuſmo
di de ſpirituali manducatiõe. In hoc ḡ capl̓o ꝓbat
eſſe duos modos manducãdi. ſ. ſacramentalẽ ⁊ ſpiri
tualẽ: Et de his modis poſſunt in cõmuni tria que
ri / primũ eſt de diſtinctione horũ modorũ. ſecundũ
eſt de illo mõ p̄cipue q̇ dicit̃ ſpũalis. tertiũ de nume
Arg. p̄mo ro eoꝝ. Ad primũ obijcit̃ ſic / videt̃ eñ ꝙ iſti modi
nõ ſunt diſtincti ex parte ſacramenti / ſed ex parte no
ſtra: in baptiſmo enim ſꝑ eſt acceptio ſpiritualis effe
ctus niſi ſit fictio impediens / ⁊ ideo baptiſmus de ſe
operat̃ ſalutẽ: ḡ ſimiliter cũ euchariſtia ſit ſacramen
tũ noue legis ſꝑ operat̃ gratiã ſpiritualẽ: ḡ ſacr̃alem
2º in ipſo nõ eſt diſtinguere a ſpũali. Item rex terre
nus non eſt minus potens vbi eſt per ſeipſum q̃ vbi
eſt ꝑ miniſtrũ ſed magis: ergo ſimiliter eſt de rege ce
leſti: ſed xp̃s per ſeipſum eſt in ſacramento euchari
ſtie in tribꝰ ſubſtantijs ⁊ vnitate pſone / in alijs aũt
ſacramentis tm̃ virtute paſſionis operat̃: ſi ergo ſu
ſceptio aliorũ ſacramentorũ quantũ eſt de ſe ſemper
eſt ſpiritualis / multomagis erit ſemꝑ ſpiritualis ſu
ſceptio euchariſtie / ⁊ ſic nulla eſt diſtinctio niſi intel
ligat̃ a parte noſtra. Item operatio ſacramenti di 3º
ſtinguit̃ ab operatione virtutis ⁊ gratie: qꝛ in ſacra
mentis in elemento corporali diuina virtus ſecreti
us operat̃ ſalutẽ: ergo niſi precedat operatõ alicuiꝰ
elementi corporalis nõ contingit venire ad effectũ
ſpiritualem: ergo videt̃ ꝙ ſpiritualis modus ſumẽ
di nunq̃ diſtinguat̃ a ſacramentali. Item in ba 4º
ptiſmo licet fictus accedat: nõ tñ dicimꝰ ꝙ nihil ac
cipiat de ſpiritu: quia accipit caracterẽ: ergo multo
magis ita erit in ſacramento euchariſtie: ergo q̇ mã
ducat ſacramentaliter manducat ſpũaliter: ⁊ ita ſa
cramentalis nõ diſtinguit̃ a ſpirituali / ⁊ ſic iterum 5º
ibi videt̃ a parte noſtra euacuari diſtinctio. Item
in littera habet̃ ab Auguſtino: Ut q̇d paras dentẽ
⁊ ventrem / crede ⁊ manducaſti: ergo iſte cibus non
tranſit in corpus. ergo nõ eſt elemẽti corporalis: cũ
igit̃ in omnibus ſumentib ſit aliquis cibus / opor
tet ꝙ ſit in omnibꝰ ſpiritualis: ergo ſpiritualiter ſu
mere nunq̃ ſeparat̃ a ſacramentali ſumptiõe: ergo 6º
nulla eſt diſtinctio. Item ſi eſt aliquis modus ſu
mendi ſacramentaliter tm̃ hoc erit rõne alicuiꝰ qd̓
fit in ſacramento: aut igit̃ rõne accidentiũ / ⁊ tũc eti
am veriꝰ ſumeret ſacramentaliter qui ſumeret acci
dentia / aut rõne veritatis corporis chriſti ſumpti /
⁊ tunc aut veritas corporis tranſit in ventrẽ aut in
mentẽ: nõ in ventrem: quia hoc negat̃ in littera: er
go in mentẽ: ergo in eo vnit̃ / vel mens vnit̃ corpori
chriſti / ⁊ hoc eſt ſpiritualiter ſumere: ergo ſumẽs ſa
cramentaliter ſumit ſpiritualiter vt videt̃ / ⁊ ſic ni
hil valet diſtinctio. Si forte dicat̃ ſicut quidã hoc Soľo
euadunt ꝙ ſpiritualiter ſumere eſt chriſto ſpiritua
liter vniri ⁊ in chriſto manere / cõtra vniri xp̃o nõ eſt Obiectio
actus ſacramenti: ergo vniri chriſto nõ eſt ſumere ſa
cramentũ ſpiritualiter. Probatio p̄me eſt: qꝛ ante
inſtitutionẽ huius ſacramẽti vniebant̃ fideles chri
ſto ⁊ corpori miſtico. Item charitas dei ⁊ ꝓximi 7º
vnit deo ⁊ ꝓximo / non tamen omnis habens chari
tatem ſumit rem ſacramentalem ſpiritualiter: ergo
videt̃ ꝙ iſta ſolutio nõ eſt vera: Item lꝫ gratia ſit 8º
res ſacramenti ſpiritualis / nõ tamẽ quecũq̃ gratia
ſed illa que ꝓprie operat̃ in ſacramentis / effectꝰ au
tẽ ꝓpriꝰ alicuiꝰ rei nunq̃ habet̃ illa re nõ habita: er
go nunq̃ habet̃ effectus ſacramenti huiꝰ ꝓprius ni
ſi ipſo ſacramento percepto. Soľo dicendũ videt̃ Soľo.
ſine p̄iudicio ꝙ iſti modi diſtincti ſunt qñq̃ ⁊ quan
doq̃ cõiuncti. Diſtincti ſunt qñ fit ꝑceptio veri cor
poris xp̃i ſine effectu gratie interioris / ſed potiꝰ no
cumenti ſpũalis / ſicut dicit̃ in littera in ſcd̓a pte di
ſtinctionis ꝙ q̇ indignꝰ accipit hoc ſacr̃m acq̇rit ſibi
magnũ tormentũ / ⁊ iterũ ꝙ bonũ malũ eſt dum ma
le ſumit̃ bonũ / ⁊ talis modus ſacramentalis ſum
ptionis diuiſus eſt a ſpũali. E cõtra quidã ſunt per
memoriã vel habitudinẽ paſſiõis chriſti ⁊ ſacrificij
ſpũalis ſe vnientes xp̃o capiti / et illi ſumunt ſpiri
tualiter ⁊ nõ ſacramentaliter. Dicendũ ergo vide Ad primũ
tur ad primũ ꝙ iſta diſtinctio nõ eſt tm̃ a parte nr̃a
ſed etiã a parte ſacramẽti: qꝛ ſacramentũ duplicẽ hꝫ
rem cõtentã: vnã ex vi cõſecratõis q̇ eſt corpꝰ xp̃i ve
rum qd̓ cõficit̃ extra nos. Aliã habet rem contentã
ſicut cauſa continet in ſe virtute cauſatum / ⁊ illa eſt
gratia ex pte noſtra / ⁊ ſic nõ eſt in alijs ſacr̃is q̇ non

habēt rē cōtentā niſi ſicut in nobis cauſatā/ ⁊ iō in il
lis nō eſt diſtinctio duplicis modi ſicut in iſto. Tñ h
videť cōcedendū ꝙ licet habeat duplicē rē vt dictū
eſt ꝙ tñ nō impediť ab altera illarū quā cauſare de-
Ad 2m bet in nobis niſi ex ꝑte nr̄a. Ad aliud dicendū ꝙ
xp̄s ꝑ ſeip̄m in triplici ſubſtātia eſt res cōtenta in eu
chariſtia virtute cōſecratiōis/ ⁊ nō ex ſuo defectu ꝙ
nō induciť vlterior res ſp̄ūalis: ſed potiꝰ ex defectu
noſtro/ ſ; tñ q̄r vna harū reꝝ nō dicit aliq̄d in nobis
nec efficiť in nobis ſed extra nos virtute cōſecratio
nis in ſacro: alia aūt in ſpū noſtro ſp̄ūaliť efficiť: iō o
diſcretiōis rō ē ex ꝑte rei: rei huiꝰ ſacramēti aliq̄ mō
Ad 3m vt dictū ēſt. Ad aliud dicendū ꝙ ſine dubio illud
argumentū plus habet de ꝓbabilitate q̄ȝ alia/ ta-
men ſine p̄iudicio dici pōt ꝙ illa obiectio teneret be
ne in alijs ſacramentis ⁊ p̄cipue in illis q̄ imprimūt
caracterē: l; eñ aliquid ſuppleat locū ſacramēti/ tñ
aliquis effectꝰ adeo ꝓpriꝰ eſt ſacramēto ꝙ nō efficiť
niſi a ſacramēto: ſ; in euchariſtia modꝰ ſumendi ſa-
cramētalis totꝰ referť ad ſpirituale ⁊ eſt ꝓpter illū/
⁊ iō ſp̄ūalis etiā ꝑ ſe operari p̄t eādē grām/ l; p̄ſentia
chriſti in ſacramēto aliquā ferat delectationē quam
Ad 4m nō habet in ſe ſpiritualis modꝰ manducandi. Ad
aliud dicēdū ꝙ ſecus eſt in baptiſmo ⁊ in iſto: q̄r ba-
ptiſmꝰ ſpecialem ⁊ principalē ordinem habet cōtra
originale qō eſt ab alio cōtractū ⁊ ponit hoīem ī ſta
tu fidei qui ſtatus eſt circa fidē informē ⁊ formatā ſi
cut dictū eſt ſupra in queſtiōe de caractere. Et ideo
fictꝰ recipit caracterē apud ſe manentē: in iſto aūt re
cipit verū corpꝰ chriſti: eo qō iſtud nō cauſať in ſuſci
Ad 5m piente ſ; extra/ ⁊ iō inidoneitas ſuſcipientis illō nō
poteſt impedire. Ad aliud dicendū ꝙ Augꝰ loqui
tur ibi de incorporatiōe ⁊ vnione ꝑ incorporationē
⁊ nō de p̄ſentia veritatꝭ corꝑis chriſti/ tñ poſtea erit
queſtio de hoc ſuo loco/ vñ puto eſſe cōcedendū ꝙ ve
Ad 6m rū corpꝰ xp̄i tranſit in omnē locū in quē tranſeūt ſpe
cies manente ſpecie panis ⁊ vini. Ad aliud dicen
dū ꝙ ſacramentalis modꝰ ſumendi dr̄ rōne preſen-
tie veritatis corꝑis xp̄i in ſacramēto/ ⁊ bene cōcedo
ꝙ nō tranſit in mentē: q̄r xp̄s hō nō illabiť menti. ⁊
Ad obiectō qō obijciť de tranſitu in ventrē iam ſolutū eſt. Ad
nē cuȝ alijs aliud dicendū ꝙ ſpiritualiť ſumere eſt xp̄o vniri per
7o ⁊ 8o. ſpiritualē effectū huiꝰ ſacramenti: ⁊ hūc quidem nō
habuit ſacramētū anteq̄ȝ eſſet ſacramentū/ ſed vnio
qua vniebanť fideles fuit vnio charitatis et fidei:
poſtq̄ȝ tñ ſacramentū eſt pōt ꝑ meditationē et deuo-
tionē in anima fieri res ſacramētalis quā xp̄s oꝑať
ſp̄ūaliter cōiunctꝰ eo ꝙ gratiā ſuā (vt dictū eſt in p̄n
cipio huiꝰ libri) nō alligauit ſacramētis. Alij dicunt
aliter ⁊ forte meliꝰ ꝙ. ſ. res ſacramēti et vnio dupli-
citer fit: ſcilicet gratia ſacramentali / et hanc non ha
bet niſi digne ſumens ſacr̄m/ ⁊ ſic etiā fieri pōt in ali
quo ſupplēte vim ſacr̄i ſicut martiriū ⁊ pn̄ia ſupplēt
vicē baptiſmi qñq̄ȝ. Et hoc mō rē huiꝰ ſacr̄i ſuſcipiūt
fideles ꝑ deuotionē ⁊ amorē capitꝭ ⁊ membroꝝ. Et
ꝑ hoc pȝ etiā ſolutio ad ſequēs ⁊ ad vltimū.

Arti II B An ſit aliq̄s modꝰ ſp̄ūalis ſumēdi eucha-
riſtiā ⁊ q̄d ſit in tali mō vñ dr̄ māducatio.

Ecūdo q̄riť p̄cipue de illo mō q̄ dr̄ ſp̄ūal' vbi
D S a Iſte eñ nullꝰ eſſe videť: licet eñ dicať
a ſanctis ⁊ magiſtris ꝙ aliqua ſuppleāt lo-
cum alicuiꝰ ſacramenti quantū ad aliquid nō tñ cō
cediť ꝙ ſacramētū iſtud in illis ꝑcipiť/ baptiſmū eñ
nullus percipit in penitentia nec in martirio: ergo
videť ꝙ res huiꝰ ſacramēti ſimiliť nūq̄ȝ ꝑcipiať niſi
ꝑ actū ſacramenti l; aliquid loco eiꝰ percipi poſſit.
Item licet penitētia ſuppleat locū baptiſmi/ nō tñ 2o
poſſum dicere ꝙ penitens baptiſatꝰ eſt/ cum igiť ꝓ-
prius actꝰ huiꝰ ſacramenti qō eſt panis vite ſit mā-
ducari ſpiritualiter ſicut baptiſmi baptiſari/ videť
ꝙ ꝓpter nullā deuotionē debet cōcedi ꝙ aliq̄s man-
ducet ſpiritualiter/ cū tñ dicať cōtrariū in ſcd̄o cap̄.
huiꝰ diſtinctiōis. Item ꝑ corporalia veniť ad ſpi- 3o
ritualia ī reb⁊ ſacramētalib⁊: ergo vbi nō p̄ceſſit cor-
porale nunq̄ȝ eſt inuenire ſp̄ūale ꝓpriū iſtiꝰ ſacramē-
ti vt videť. Item ſp̄ūalis modus manducandi aut 4o
oꝑať omnino idem qō ſacramētalis/ aut minꝰ ope-
rať/ ſi omnino idem/ cū ergo nobiliꝰ ſit vno aliquid
facere q̄ȝ duobꝰ/ videť ꝙ ſpiritualis modꝰ ſit ſuꝑua
cuus. Si aūt oꝑať minꝰ aliquid q̄ȝ ille/ g̃ nō eſt mo
dus ſacramenti/ ſed alicuiꝰ qō ſupplet vicem eius.
P querit vlteriꝰ q̄d ſit ī ſpirituali modo manduca Queſtiūcl'a
tionis rōne cuiꝰ dicať manducatio/ Videť aūt ꝙ ni Arg. ꝙ nil.
hil: q̄r in manducatione corporali ſunt quattuor. ſ. primo
cibi diuiſio/ ⁊ traiectio cibi in locū digeſtionis/ ⁊ di-
geſtio/ ⁊ vnio ſiue incorporatio: nihil aūt horū fit in
ſpirituali manducatiōe xp̄i: xp̄s eñ nō diuidiť/ nec
tranſit ad locū digeſtionis nec digeriť nec incorꝑať
ſed potius nos ſibi incorꝑat: g̃ videť ꝙ ſp̄ūalis mā-
ducatio nō eſt ſuſceptio corporis xp̄i. Item mandu- 2o
catio ſp̄ūal' aut fit q̄libet deuotōe aut q̄lib; actu cha
ritatis/ aut quibuſdā actib⁊ ſp̄ūalib⁊. ſi dicať ꝙ qua
libet deuotiōe fiat ⁊ quolibet actu charitatꝭ tūc ſeq̄-
tur ꝙ hec māducatio fuit ab initio mundi/ ⁊ fuit an-
teq̄ȝ eēt ſacr̄m/ qō nō pōt eſſe q̄r cū modꝰ ꝑcipiendi
rē ſacr̄i ſit poſt ſacr̄m nō potuit eſſe modꝰ ꝑcipiendi
euchariſtiā ſpiritualiť niſi poſt ſacramentū euchari-
ſtie. Si aūt eſt aliq̄s ſp̄ūalis actꝰ ⁊ modꝰ deuotōis
⁊ charitatis/ q̄rať quis ſit actꝰ ille. Et ſi dicať ꝙ h ē Sol'o
charitate offerentis pro nobis p̄cium mundi in ca-
put xp̄m ⁊ in mēbra/ videť ꝙ hoc ab initio fuit mun- Obiectio:
di g̃ ꝑceptio corporis xp̄i ſp̄ūalis fuit ab initio mūdi
qō videť abſurdū. Sol'o hic multi multa dixerūt Sol'o.
ſ; videť mihi ſine p̄iudicio dicendum ꝙ triplex ē mo
dus ſp̄ūalis manducationis/ vnꝰ eſt cōmunis. ſ. ꝑti
cipatio effectꝰ ſacramēti in genere ⁊ nō ex eadē cau-
ſa/ vt ꝑticipatio incorporatiōis corꝑis xp̄i miſtici et
capitis xp̄i non ex ſacramēto/ ſed ex fide ⁊ charitate
capitis ⁊ membrorū. Et hoc modo ab initio fideliū
percipiebať ⁊ percipieť. Scd̄o modo magis ꝓprie:
ſc; guſtus dulcedinis gratie cōionis corporis/ per
meditationē ⁊ deuotionē eoꝝ quoꝝ ſignū eſt eucha-
riſtia. Et hoc mō etiam ꝑcipiť gratia ſacramentalis
nō ex eadē cauſa ſacramēti: ſ; ex alia: q̄r vicinius ha
bet vim eiꝰ. Et hoc mō nō ꝑcipiebať ſp̄ūaliter añ ſa-
cramentum niſi alicui eſſet reuelatꝰ ritꝰ ⁊ ſignifica-
tio ſacramēti. Tertio ꝓprijſſime. ſ. ꝑceptio gr̄e cōio-
nis corꝑis miſtici ⁊ ex ꝓpria cā ſacr̄ali. Et hec mādu
catio ſp̄ūalis nūq̄ȝ ſeparať a ſacramētali: q̄r hoc mō
ſp̄ūale accipiť in ſacramēto/ ſicut in vaſe medicina ⁊
cauſatū in cauſa. Dōm ergo ad p̄mū ꝙ bñ cōcedē Ad 1m ⁊ 2m
dū videť ꝙ in talib⁊ nō eſt perceptio rei ſacr̄alis pro
prie loquendo/ ſ; cōmuniť. Et hoc mō videť eſſe di-
cendū ad ſcd̄m. Ad tertiū dicendū ꝙ ſi ſp̄ūale acci-
piať ſp̄ūale ſacr̄i vt ſacramēti tunc videť mihi ꝙ ꝓce
dit obiectio. Si aūt cōiť vl' ſcd̄o mō tūc pȝ ꝙ ñ valet
Ad aliud dicendū ꝙ non omnino oꝑať idem vt Ad 4m

iam patuit/ z ideo nō ſine cauſa ſumit̄ ſacramentū/
Queſtiuncula cū p⁰ ſed poti⁹ cum maxima vtilitate. Ad id qḋ vlteri⁹
querit̄ dicendū ꝙ illa que ſunt in ſpūali manduca-
tione aliquo mō ſunt ſimilia illis que ſunt in mādu
catione corporali/ ſed nō omino/ quotienſcūqꝫ enim
duo vniunt̄ ita ꝙ alterū debet mutari ad reliquū/
tunc potenti⁹ mutat ad ſe id qḋ eſt debili⁹. Vnd̄ cū
cibus iſte ſit potentioris virtutis q̄ȝ ipm̄ manducan
tes/ iſte cib⁹ manducantes mutat ad ſe/ ſicut dictū ē
Auguſtino: Nō tu me mutabis in te ſicut cibū car-
nis tue/ ſꝫ tu mutaber] in me. Alia etiā ratio hui⁹ eſt
qꝛ ſi mutaret̄ ad nos cib⁹ iſte nihil nobis prodeſſet:
qꝛ nos nihil ſumus niſi per ipſum: z ideo ꝑm ordinē
gratie oportuit vt nos mutaremur in eū. Vnde di-
uiſio que eſt in manducatione corporali nō eſt niſi re
ferat̄ ad ſpecies: de quo tamē infra diſtinctiōe. xij.
erit tractat⁹. Sed maſticatio aliqḋ habet ſil'e/ ſicut
eñ crebro redeūt dentes ſup id qḋ maſticat̄/ ita me
ditatio frequenti actu diſcretiōis hui⁹ cibi z memo
ria paſſionis operat̄ aliquid in ſpirituali manduca-
tione. Traiectio autē cibi ad locū digeſtionis nō hꝫ
ꝓpriā ſimilitudinē/ ſꝫ digeſtio que ꝑm phm̄ eſt cōple
tio a naturali z ꝓprio calore ex cōtrariantibꝫ paſſio-
nibus refert̄ ad nos qꝛ nos quaſi digerimur chari
tate z cōplemur/ z ſeparat̄ in nobis impurū a puro
z tunc ſequit̄ vnio vt vniamur cibo quē ſumimus.
Obiectio Sed contra hoc obijcit̄: quia videt̄ alicui ex hoc
ꝙ frequenter debet maſticari cibus iſte cum hic vi-
deat̄ eē periculū ꝓpt̄ rimas dentiū in quib⁹ ꝑt aliqḋ
Sol'o de ſpeciebus adherere. Solutio ad hoc dicendū
ꝙ non oportet ꝓpter hoc frequenti⁹ maſticari/ ſed po
tius frangi habet per linguā/ et deglutiri/ ſed tñ ex
hoc ꝙ maſticabiles ſunt ſpēs ſi nō eſſet periculū ſa-
tis veniret in memoriā paſſionis z charitatis chri-
ſti qua dilexit nos cum ſemetipſum dedit ꝓ nobis.
Ad 2m poſt qſtiunculā. Ad vltimū ptꝫ ſolutio ꝑ diſtinctionē in principio
ſolutionis poſitam.

Arti. III C

Quare tm̄ duo ſunt modi manducādi predicti z penes quid differant.

Arg. pmo Tertio querit̄ de numero hoꝝ duoꝝ vbi ē a
t Videt̄ eñ ꝙ plures ſūt q̄ȝ duo. In ſacramē-
to eñ ſunt tria. ſ. vnū qḋ eſt ſacramentū tm̄/
alterū qḋ eſt res z ſacramentū: z tertium qḋ eſt res
2⁰ tm̄: ergo his trib⁹ vident̄ reſpondere tres modi mā
ducandi: ergo ſunt tres z nō duo. Itē indigne ſu-
mens eſt duob⁹ modis. ſ. nec fidem habens nec cha
ritatē/ z habens fidem informē ſed nō charitatē: er-
go videt̄ ꝙ vtriqꝫ reſpondet mod⁹ ſpūalis/ conſtat
3⁰ aūt ꝙ nō ſumunt tales ſpūaliter: ergo duo ſunt mo-
di ſacramētales. Item iſtud dicit̄ ſacramentū cha-
ritatis: ergo videt̄ ꝙ admin⁹ ſpūalis mod⁹ debeat
eſſe diſtinct⁹ ꝑm ſtat⁹ charitatis/ ſunt aūt tres ſtat⁹
charitatis. ſ. incipiens/ ꝓficiens z ꝑfect⁹: ḡ ſpiritua
4⁰ lis mod⁹ ſumēdi videt̄ debere diſtingui penes hec
tria. Itē in alijs ſacramētis nō diſtinguit̄ niſi du
plex mod⁹ ſumēdi niſi penes fictū et non fictū: ḡ nec
in iſto debet fieri diſtinctio niſi penes hoc vt videt̄:
ergo nō debet diſtingui ſic ſacramentaliter z ſpiri-
Solo. tualiter: ſed quidam ſumunt ficti quidam non ficti.
Sol'o dōm ꝙ duo ſr̄ modi diſtincti a ſanct]/ vt ha
bet̄ in littera: z ſumūt̄ penes duplicē rem ſacramen
ti quarū vnā cōtinet ex vi cōſecratiōis et alteram in
nobis cauſat ex eo ꝙ cōfert gratiam ſicut alia ſacra-
mēta no. le. z ideo patet penes quid ſumat̄ numer⁹
hoꝝ modoꝝ. Ad pmū ergo dicēdū ꝙ penes id qḋ Ad pmū
eſt ſacramētū tm̄ null⁹ ſumit̄ mod⁹ ſumendi: qꝛ h
nō habet rōne cibi/ ſed potius eſt in vſu oſtenſionis
z ſignificatiōis cibi quē cōtinet. Ad aliud dicen-
dū ꝙ meo iudicio nō habens fidem informē: nec ſa- Ad 2m
cramentaliter nec ſpiritualiter manducat niſi in po
tentia/ tñ de hoc erit queſtio infra. Et ideo cū nullo
motu fidei a ſpeciebus ad rem moueat̄/ videt̄ ꝙ nō
manducat ſacramentaliter/ z tñ manducat ſacramē
tum: vl' vt omīs cauillatō preueniat̄ dicat̄ ꝙ ſume-
re ſiue manducare ſacramentaliter dicit̄ duobꝫ mo-
dis. Primo mō ita ꝙ li ſacramētaliter dicat modū
cibi: z ſic manducare ſacramētaliter eſt manducare
ſacramentū: z hoc mō nō querit̄ hic de mō māducā-
di. Scḋo mō poteſt dicere modū manducātis ſiue
ſumentis: z hoc mō nō ſumit ſacramentalit̄ infide-
lis q̄ nullo motu fidei mouetur/ meo autē iudicio ad
hoc ꝙ manducet ſpūalit̄ ſiue ſumat oportet vt mo-
dū dicat ex pte ſumentis Ad aliud dicendū ꝙ iſta Ad 3m
diſtinctio eſt penes modos ſumendi aliquo mō cor-
pus chriſti in genere/ nō tamē negat̄ quin mlti ſint
modi pticulares quib⁹ vnus gratiā percipit maio-
rē alter minorē ꝑm ꝙ diuerſimode parati accedunt.
Ad aliud dicendū ꝙ ſolutio illi⁹ iā habita eſt in p Ad 4m
miſſis: qꝛ in iſto ſacramento vna eſt res extra z alia
intra animā/ z iō rō diſtinctiōis orit̄ ex his q̄ ſūt in
ſacro/ z patuit ſup ꝙ ſic nō eſt in alijs ſacramētis.

Arti. IIII D

Qualis vnio requirat̄ vt aliqs māducet corp⁹ xp̄i ſiue ſpūalit̄ ſiue corporaliter.

Deinde querit̄ de hoc qḋ dicit ibi [Spiritua
D liter eñ manducat q̄ in vnitate xp̄i et eccl'ie
quā ſacramētū ſignificat manet zc. vbi ē b Arg. pmo
Et querit̄ cuiuſmodi vnio exigat̄ ad hoc ꝙ aliquis
manducet corp⁹ xp̄i ſiue ſpūaliter ſiue ſacramētal'r
eſt eñ vnio ꝑm cōtactū corporū z ꝑm couenietiā na
ture xp̄i z hoīs/ z ꝑm cōformitatē gratie fidei infor-
mis z tandē itez ꝑm cōformitatē charitat]. Si aūt
prima ſufficit ad ſacramētaliter manducandū/ tunc
mus cuius corpus vnit̄ ſpecieb⁹ māducaret ſacra
mentaliter/ qḋ infra negabit̄ in lr̄a. Si autē exigat̄
inſup vnio naturalis. i. couenientia ꝑm naturā que
poſſit vniri z intelligere videt̄ ꝙ qlibꝫ etiā infidelis
ſumat ſacramentaliter corp⁹ xp̄i: qḋ non videt̄ cum
ſic ꝯuertet̄ in deriſū a iudeis z paganis. Ꝓ in alijs 2⁰
ſacramentis qui nihil credit/ z ꝓteſtat̄ ſe nihil crede
re nec velle recipere qḋ recipiunt fideles nihil omni
no percipit: ḡ multomagis hoc tenet in iſto in quo
debet̄ totū fidei/ ergo videt̄ ꝙ nihil credēs q̄ȝuis ha
beat naturā ordinatā ad fidē nihil ꝑcipiat/ nec ſacra
mētalit̄ nec ſpūaliter. Si aūt ſufficit habere fidē in
formē tūc ſequunt̄ ſup habita in couenientia. ſ. ꝙ ab
initio mūdi ſumebat̄ corp⁹ xp̄i. Ꝓ videt̄ ꝙ hēc xp̄m
in ſe manētē nō ſit effect⁹ ſacri/ ſꝫ virtutis/ ita eñ di
cit de diligente ſe Jo. 14. Pater me⁹ diliget eū z ad
eum veniem⁹ z manſionē apud eum faciem⁹: ergo
in ipſo manere nō eſt ſpiritualiter manducare vt vi-
det̄. Solutio dicendū ꝙ ſi ſtricte ſumat̄ ſpiritual' Solo
manducatio ꝑm diſtinctionē ſup poſitā/ tūc manere
in xp̄o eſt in eo manere ꝑ charitatē z deuotionē pro-
uenientē ex cōicatiōe corporis xp̄i ꝑm actum vel ꝑm
ꝓpoſitum et deſideriū. Et ꝑm hoc dicendum ad pri- Ad primū
mū ꝙ ad ſacramētalem manducationē plus exigit̄

q̄ȝ vnio corꝑis ad ſpēs ſacramētales ⁊ plus q̄ȝ vnio
vel conformitas nature potentis intelligere ſigni-
ficationē ſpecierum/ ⁊ puto ꝙ exigit̃ fides informis
ſicut ꝓbat obiectio/tñ nō nego q̄n ſit ibi corpus chri
ſti verū q̄ȝdiu manent ſpēs/⁊ tñ ille nō ſumit vł mā-
ducat:qꝛ ſumere ⁊ manducare dicūt vnionē ⁊ incor
porationē māducantꝭ ad cibū qui ſumit̃: ⁊ hoc nul-
Ad obiectū lo modo fit in infideli. Ad id aūt qđ ꝯtra obijcitur
dicendū ꝙ lȝ antiqui crediderūt in venturū ⁊ incar
nandū/nō tñ ꝓprie loquēdo ſpūaliter acceperūt: qꝛ
accipe dicit refectionē deſiderij ⁊ ꝓpoſiti cōicādi qđ
nō habuerūt antiqui cū adhuc ſacr̃m nō eſſet.

Arti. V E — An corpus chriſti ſumptū tranſeat in ventrem ⁊ q̄ȝdiu maneat.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi:[Ut quid
d paras dentē ⁊ ventrē/ qđ etiā videt̃ ex hoc:
Crede ⁊ manducaſti ⁊c̄. vbi ſ̄ c Ex hoc em̄
Arg. ꝑmo videt̃ ꝙ iſte cib⁹ tranſit in ventrē: qđ etiaȝ videt̃ ex
hoc qđ habet̃ Matth. 21. Omne qđ in os intrat in
ventrē vadit ⁊ in ſeceſſum emittit̃:qđ indignū ē ⁊ ne
2º phas cogitare de corpore xp̄i. Itē ſicut ſe habet ci-
bus corporalis ad corp⁹ ita ſe habet cib⁹ ſpūalis ad
ſpūm/ſȝ cib⁹ corporalis intrando in corp⁹ reficit ip
ſum:ergo cib⁹ ſpūalis intrando ſpm̄ reficit ip̄m/ et
3º ita nō intrat in ventrē. Item qđ intrat ventrē va-
dit ad officia ventris que ſunt digerere ⁊ tranſmu-
tare/ſic aūt nō fit circa corp⁹ chriſti/ergo corp⁹ chri
In ꝯtrariū ſti nō intrat in ventrē. Sȝ ꝯ̄ hoc vident̃ eē autori
primo tates ⁊ rōes. Dicit em̄ clemens papa ⁊ ponit̃ in de
cretis i tractatu de cōſecratōibꝫ ſic Qui reſidua cor
poris dñici que in ſacramento relicta ſunt cōſumūt
non ſtatim ad ꝑcipiendos cōmunes cibos cōueniāt
nec putent ſancte portioni miſceri cibū qui digeſtus
per ſeceſſum emittit̃/ nō aūt eſſet ratio quare ꝑcipe-
ret ad temp⁹ abſtinere niſi ī vētrē traijceret̃ hoſtia/
2º ergo vadit in ventrē. Itē ibidē clemens: Si mane
dominica portio edit̃ vſqȝ ad ſextā ieiunent miniſtri
qui eam acceperūt/ſi in tertia vel quarta hora acce-
perint ieiunent vſqȝ ad veſperā vt ſacramēta ſancti
ficatōe cuſtodiant̃ ſctā:⁊ ex hoc accipit̃ idē qđ prius
3º Item ibidē Beda: ſi quis ꝑ voracitatē vel ebrieta-
tem euchariſtiā euomuerit q̄draginta dieb⁹ penite-
at/clerici vel monachi/diaconi vel p̄ſbyteri ſeptua-
ginta. hoc itē ſine rōne diceret̃ ſi nō tranſiret in ven
4º trem. Item Hugo de ſancto vic. q̄ȝdiu corporalis
ſenſus afficit̃ corporalis preſentia nō aufert̃/ ſpeci-
es aūt in qua afficit̃ ſenſus corporalis viſibiliter ꝑ
os tranſit in ventrē/⁊ ſic ſi fit vomitus quādoqȝ ho
ſtia vel pars eius inuenit̃/ et ſic iſte cibus tranſit in
5º ventrem. Item aut tranſit in ventrē aut in men-
tem/ſi in ventrē habet̃ ꝓpoſitū. Si in mentē ꝯtra ni
hil illabit̃ anime niſi deus trinitas/corp⁹ chriſti nō
eſt deus trinitas:ergo nō tranſit in animā:ergo vi-
Queſtiun- det̃ ꝙ nihil reſtat niſi ꝙ tranſeat in ventrē. Iuxta
cula hoc vlteri⁹ querit̃ q̄ȝdiu manet corpus chriſti? dixe
runt em̄ q̄dam ꝙ ſtatim ab ore euolat/ſed ſi hoc ve-
rū eſſet cum corpus chriſti non ſit ſub forma panis
niſi ex cōſecratiōe ſi aliquis remoueret hoſtiā ab ore
nō eſſet ibi corp⁹ chriſti/⁊ hoc nō dicit̃ a mgr̄is. Itē
Hugo vult ꝙ tamdiu manet preſentia corporalis
q̄ȝdiu afficit̃ ſenſus:ſed ſenſus afficit̃ in re vomica:g̊
Solō. in illa eſt preſentia corporalis. vtrū autē animā nu
ad vtraqȝ triat vel non infra erit queſtio. Solutio ſine pre
obiecta.
iudicio diſtiguēdū mihi videt̃ in hac q̄ſtiōe: duplici
ter em̄ aliquid in ventrē tranſire dicit̃/ ⁊ dupliciter
dꝛ tranſire in mentē/ dicit̃ em̄ aliq̄d tranſire in ven
trem trāſiens ad actum organorū ventris: vt ſcȝ di-
gerat̃ in ſtomacho ⁊ ꝑ meſeraicas venas trahat̃ ad
epar/ ⁊ ibi formet̃ in ſanguinē: ⁊ in membris diſtri
buat̃ ⁊ aſſimilet̃ et vniat̃/et hoc modo corp⁹ chriſti
non tranſit in ventrē/iſte em̄ tranſit⁹ eſt cibi corpo-
ralis deperdits corporis reſtaurantis. Dicit̃ etiam
tranſire in ventrē:qꝛ trāſit in ipſum vt qualēcunqȝ
ſue continentie locū/⁊ ſic videt̃ mihi corpus tranſi-
re in ventrē:qꝛ nō video rationabiliter qualiter cor
pus chriſti nō tranſit ad omnē locum ad quē tranſe
unt ſpecies panis ⁊ vini ſub quibus ſm̄ veritatē rei
continet̃ totus chriſt⁹. Eodē modo videt̃ etiam di-
cendū ꝙ dupliciter aliquid tranſit in mentē:ſcȝ qđ
per ſubſtantiā illabit̃: ⁊ ſic ſolus de⁹ trinitas tran-
ſit in mentē. Alio modo dicit̃ tranſire in mentē cui⁹
effectus venit in mentē ꝑ informationē perficiendo
mentem ip̄am. ⁊ hoc modo corpus chriſti tranſit in
mentē operando in mente gratiā ſacramentalē. Et
per hoc patet ſolutio ad om̄ia obiecta:qꝛ prima pars
obiectionū ꝓcedit de prīo tranſitu in ventrē q̄ nō cō
petit corꝑi xp̄i. Scđa aūt pars ꝓcedit de ſecūdo trāſi
tu/ et hoc modo tranſit in ventrē vt mihi videt̃. Et
hoc dico ſine preiudicio qꝛ quidam magiſtri dicunt
oppoſitū. Unde ꝓpter reuerentiā ſacramenti iniun-
git̃ penitentia ꝑ incuriā vomentibꝫ euchariſtiā. Et
precipit̃ vt poſt cōmunionem aliquantulū ieiunent
ne videant̃ cōmiſcere cibum ſacramentalē corpora-
li. Ad id qđ vlterius querit̃ dicendū ꝙ Hugo di- Ad q̄ſtiūcu-
cit q̄ȝdiu ſenſus afficit̃ preſentia corporalis nō aufer lam
tur: id eſt q̄ȝdiu valēt diſcerni ſpecies tamdiu eſt ibi
chriſtus:tamen quidā aliter dixerūt/ ſed eorum ra-
tio non eſt ꝓbabilis.

An antiqui patres aliquo modo comederint ſacramentaliter. — Arti. VI. F

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Quia iſti-
d us ſacramenti beneficio nō priuat̃ quādo il
le hic ⁊c̄. vbi ſ̄ d Querit̃ em̄ hic vtrū anti Arg. ꝑmo
qui patres comederint ſacramentaliter aliquo mo-
do. Videt̃ aūt ꝙ ſic: qꝛ dicit Aug. in littera: Crede
et manducaſti/ſed illi crediderūt: qꝛ vt idē Aug⁹ di-
cit eadem fides fuit et eſt antiquorū et modernorū/
tempora aūt variata ſunt fides immutata perman-
ſit:ergo māducauerūt. Item. I. Cor. II. Oēs ean-
dem eſcam ſpiritalē manducauerūt/ ⁊ omnes eun-
dem potum ſpiritalem biberūt/bibebāt autē de ſpi-
rituali cōſequēte eos petra/ergo ad minus ſpiritua
liter manducauerūt. Itē gloſa ibidē: quia viſibi- 3º
le ſpūaliter intellexerūt/ ſpūalit̃ eſurierūt/ ſpūaliter
guſtauerūt vt ſpūalit̃ ſaciarent̃:g̊ videt̃ ꝙ comedert̃
in ſacramēto qđ tñ ſpiritualiter intellexerūt. Itē 4º
apl̄s. I. Corinth. 10. dicit ꝙ om̄es in moyſe baptiſa-
ti ſunt ⁊ in nube ⁊ in mari ⁊c̄. Eodē modo ⁊ in ſpiri
tuali eſca/ et potu ſpiritualiter manducauerunt eu-
chariſtiam/ ⁊ corpori ⁊ ſanguini chriſti cōmunicaue
runt. Item ad manducare ſacramentaliter nō exi 5º
git̃ niſi preſentia ſigni qđ preter ſpeciem quā ingerit
ſenſib⁹ facit aliđ in noticiā venire/ ⁊ ꝙ hoc intelliga
tur antiqui patres tale ſignū habuer̃t duplex. ſ. car
nes agni ⁊ manna: g̊ videt̃ ꝙ cū intellexerint vt di-
cit glo. ꝓbita ꝙ ip̄i ſacr̃alit̃ ⁊ ſpūal'r manducauerūt

In ꝯtrariū Sʒ cōtra nihil in ſacramento ſumit̃ niſi qđ eſt ī ſa
pmo cramento cōtentū:ſʒ xp̄s in ſacramētis illoꝝ nō fuit
Sol'o cōtentꝰ: ğ nō ſumebat̃ in ſacramento. Si dicas
Obiectio p ꝙ cōtentꝰ fuit vt ſignatū in ſigno/⁊ nō vt cauſatū in
ma. cauſa. Cōtra res ſignata ⁊ nō cauſata nō ꝑcipit̃ in
ſacr̃o/ xp̄s erat ſignatꝰ ⁊ nō cōtētꝰ ī ſacr̃is antiq̊rū/
ğ nō ꝑcipiebat̃ in ſacr̃is eoꝝ. Item ꝓbatur ex hoc ꝙ
baptiſmꝰ ſignificat ablutionē ab om̄i pena per glo/
riā in reſurrectione/ ⁊ tm̄ nō ꝑcipit̃ in hoc baptiſmo
⁊ ſic de alijs ſacr̃is ve. ⁊ no. le. Sol'o ſine p̄iudicio
Sol'o. videt̃ mihi nō recedend[o] a ſuperiori ſnīa ꝙ ꝓprie lo/
quendo patres antiqui nec ſacramētaliter nec ſpiri
tualiter manducauerūt/ ⁊ hoc p̄cipue ꝓpter rōnem
ſupra dictā que eſt ꝙ modꝰ ꝑcipiendi quācunqʒ rem
ſequit̃ exiſtētiā rei illiꝰ in ſe ⁊ nō p̄cedit eā/cū igit̃ cō
ſtet illud ſacramentū nō fuiſſe/ niſi ex quo xp̄us de/
dit diſcipulis corpꝰ ſuū: videt̃ mihi ꝙ ante hoc nul/
lus comedit nec ſacramentaliter nec ſpūaliter ꝓprie
loquendo/niſi ſpiritualit̃ manducare ſumat̃ large/
Ad p̄mū vt ſupra determinatū eſt. Ad id ergo qđ p̄mo ob/
ijcit̃ dicendū ꝙ ſi Augꝰ ꝓprie loquit̃ nō intelligit de
fide ſm̄ quēcunqʒ motū/ ſʒ ſm̄ illum quo mouet̃ a ſi
gno memorato vl' actualiter ꝑcepto ad ſignatū ⁊ cō/
tentū cū ꝓpoſito ⁊ deſiderio guſtandi ſm̄ rem incor/
porandi ſe rei contente/ ⁊ hoc nō cōuenit niſi poſt ſa/
Ad 2m cramenti huiꝰ exiſtentiā. Ad aliud dicēdū ꝙ apo
ſtolus vocat ſpiritualē guſtū ſpūales ſenſus in ſcri/
pturis/ ⁊ potū ſapientie in quo intellexerūt futurū.
Ad 3m Ad aliud dicendū ꝙ gloſa illa loquit̃ de ſacramē
to nō cōtinente rem/ ſicut equoce đr ſacramētū vt ī
principio huiꝰ libri habitū eſt. Vn̄ nō fuit ibi guſtꝰ
rei preſentis in ſigno cōtinente vel ꝓpoſito ſʒ in fide
ſola/ ⁊ hoc meo iudicio nō ſufficit proprie loquendo.
Ad 4m Ad aliud dicendū ꝙ nec baptiſati ſunt ꝓprie loq̄n
do/ ſʒ dicit eos baptiſatos: q2 in figura baptiſmi ali
quid de efficacia futuri baptiſmi intellexerūt/ ⁊ per
deuotionē remiſſionē peccatoꝝ ꝑceperūt/ et non ex
virtute ſacramenti. Et ſimiliter cōcedendū videt̃ ꝙ
mādūcauerūt. i. in typo euchariſtie futurū ſacramē
tū intellexerūt/ ⁊ ex deuotione capiti xp̄o ⁊ mēbris
vniti ſunt/ ſed hoc nō ſufficit: q2 in no. teſtamento in
in ꝑcipientib; ſacr̃m illam vnionē facit ſacr̃m ex vi
rei cōtente/ al's opate et nō tm̄ ex deuotione ꝑcipien
Ad 5m tiū. Ad aliud dicendū ꝙ hoc verū eſt ꝙ ad mandu/
care ſacramentaliter ſufficit p̄ſentia ſigni cū fide di/
rigente in ſignatū/ ſʒ hoc ſignū eſt ſignificans et cau
ſans ⁊ cōtinēs/ talia aūt ſig nō fuerūt in ve. te. et iō
nō ꝑceperunt ſacramentū ꝓprie loquendo.

De errore quorundā qui dicūt a bonis tm̄ corpus xp̄i ſumi.

Hec verba ⁊ alia hmōi vbi de ſpūali mandu
catione agit̃ quidā obtuſo corde legentes er
roris caligine inuoluti ſunt adeo vt p̄ſumpſe
rit dicere corpus et ſanguinē chriſti a bonis
tm̄ ſumi et nō a malis. Sed indubitāter tenē
dum eſt a bonis ſumi: nō modo ſacramētali=
a ter ſed ⁊ ſpūaliter: a malis vero tm̄ ſacramē=
taliter: id eſt ſub ſacramento. ſ. ſub ſpecie vi=
ſibili carnem chriſti de virgine ſumptā ⁊ ſan=
guinē pro nobis fuſum ſumi: ſed nō myſticā
que tm̄ bonoꝝ eſt: Quod ſubditis probat̃ te
ſtimonijs Greg. Eſt quidē in peccatoribus
⁊ indigne ſumentibus vera chriſti caro ⁊ ve=
rus ſanguis: ſed eſſentia nō ſalubri efficien=
tia. Item Aug. Multi indigne accipiūt cor=
pus dn̄i de quibus apl's ait: Qui manducat I. Coꝝ. II
⁊ bibit calicē dn̄i indigne: iudiciū ſibi man=
ducat et bibit. Per quod docemur ꝙ ſit ca=
uendū male accipere bonū. Ecce em̄ factū b
eſt malū dum male accipit̃ bonū: ſicut econ
tra apoſtolo factū eſt bonum: cum bene ac=
cipit̃ malū ſcʒ dum ſtimulꝰ ſathane patient̃
portat̃: ergo ⁊ mala ꝓſunt bonis: ſicut ange
lus ſathāe paulo: ⁊ ſancta q̄ obſūt malis: bo
nis ſūt ad ſalutē: malis ad iudiciū. Vn̄: qui
manducat ⁊ bibit indigne iudiciū ſibi man=
ducat ⁊ bibit: non q2 res illa mala eſt: ſed q2
malus male accipit qđ bonū eſt. Idem: In=
digne quis ſumens corpus chriſti nō efficit:
vt quia malus eſt malum ſit quod accipit vl'
quia non ad ſalutē accipit nil accipiat. Cor=
pus em̄ ⁊ ſanguis dn̄i nihilominus erat in il=
lis quibꝰ ait apl's: qui mādūcat indigne ⁊c̄. I. Coꝝ. II.
His alijſqʒ pluribꝰ aperte oſtendit̃: ꝙ etiam
a malis verū corpꝰ xp̄i ⁊ ſanguis ſumit̃: ſʒ ſa Arti VI
cramentaliter non ſpiritualiter. B

An mali accedētes aliquid accipiant cor
poris xp̄i et quō maneat in ip̄is corpꝰ xp̄i.

Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [Hec ver
b ba ⁊ alia huiuſmodi vbi de ⁊c̄. Tāgit enim
hic mgr̃ duos errores quorū primū deter/
minat in hac diſtinctiōe/ reliquū aūt in ſequēti que
incipit ibi [Sūt iteꝝ alij p̄cedētiū inſaniā excedētes
Primꝰ eſt ꝙ mali nō recipiūt corpus xp̄i: ⁊ hūc de/
ſtruit in littera/ ⁊ ſoluit autoritates p̄ſtātes occaſio
nē errādi/ ſicut pʒ in lr̃a. Vltir̃ aūt q̄runt̃ hic q̄nqʒ
quorū primū eſt: an mali aliquid accipiāt accedētes
ad corpus xp̄i/ ⁊ hec eſt queſtio littere. Secundū
vtrū recipiāt ad ſuā dānationē vl' ſine pctō. Terti
um vtrū mali recipientes euchariſtiā plus peccent
ſumendo corpꝰ dn̄i ꝙ̄ alio peccato peccādo. Quar
tū vtrū pollutus nocturna pollutione vel dormiēs
cum ꝓpria vxore poſſit ꝑcipere corpꝰ xp̄i. Quintū ⁊
vltimū vtrū feditas corporalis vt menſtruū vel flu Arg. p̄mo
xus ſeminis impediat a ꝑceptiōe corpis xp̄i ſicut q̄/
dam dicere vident̃. Ad primū aūt horū obijcit̃ ſic
maior eſt diſcōuenientia xp̄i ad pctm̄ ꝙ̄ ad corpꝰ: ſʒ
nō tranſit in corpꝰ vt habitū eſt ſupra/ ğ nō trāſit in 2o
animā peccatricē/ ğ nihil ꝑcipit in ſacramēto: q2 ſta/
tim euolat/ vt dicunt q̄dā. Item Sap. I. Spūſſan
ctꝰ diſcipline effugiet fictū/ nō eſt āt minoris ſcītā/ 3o
tis xp̄us ꝙ̄ ſpūſſanctꝰ: ğ etiā xp̄s effugiet eū: ğ ma/
lus nihil ꝑcipit de xp̄o in ſacramento. Itē Sap. I.
In maliuolā animā nō introibit ſapīa/ nec habita/
bit in corpore ſubdito pctō: ğ nec in corpe nec in anīa 4o
peccatoris remanet xp̄us: ğ diſcedit ab vtroqʒ: ğ ni/
hil ꝑcipit quando accedit. Item res huiꝰ ſacramē/
ti excedit rem alioꝝ ſacramentoꝝ vt dicit̃ ī lr̃a: quia

hic totus xp̄s ſumit̄ ⁊ in alijs ſacramētis ꝑcipit̄ ſm
effectū gratie: ergo minus videt̄ ꝙ res aliorū ſacra/
mentoꝝ diſcedāt a peccatore q̄ꝫ res huius ſacramen
ti: ⁊ diſcedūt qꝛ nihil de re alioꝝ ſacramentoꝝ perci/
piūt: ġ ⁊ ab iſto diſcedit ġ nihil ꝑcipit̄ a malis niſi tm̄
5º ſpēs exterior. Itē indecens ⁊ nociuū nō eſt opus
ſapiētis: ſed indecēs eſt ſapientē eſſe in loco nō cōpetē
ti ſibi ġ ⁊ nociuū ſi pn̄tia ſua nocet ⁊ nō ꝓdeſt: ſi ergo
hoc nō facit ſapiēs multominus facit hoc ſapientiſſi/
mus dn̄s ieſus xp̄s/ſed indecētiſſimus locus eſt pec
cator et iterꝫ pn̄tia ſua noceret ei q̇ percipit ġ videt̄ ꝙ
6º ſubtrahit ſe ⁊ nō ꝑcipit̄ a peccatore Itē qđ datū eſt
ad peccati deletionē nō debet augere peccatū: perce/
ptio aūt xp̄i in ſacramēto ad deletionē pcti inuēta eſt
ġ nō augebit augeret āt ſi maneret: ġ videt̄ ꝙ xp̄s in
7º ſpeciebꝫ nō manet quādo ꝑcipiūt̄ a peccatore. Itē
minor eſt diſcōueniētia xp̄i ad creaturā irrōnalē quā
ip̄e creauit q̄ꝫ ad peccatorē/ſed nō dicim⁹ ꝙ brutū ꝑ/
cipiat ip̄ꝫ i ſacr̄o: ġ mlto min⁹ ꝑcipit ip̄m i ſacr̄o pctōꝛ
8º Itē Ps̄. Pctōꝛi āt dixit de⁹: q̄re tu enarras iuſtici
as meas ⁊ aſſumis teſtamētū meū ꝑ os tuū: ſꝫ mior
eſt laus xp̄i q̄ꝫ ip̄e xp̄s. Si ergo aufert laudē ſuā ab
9º ore peccatoris multo magis aufert ſeip̄m. Item
Ecci.16. dicit̄ ꝙ qui ꝯtra preceptū dn̄i die nō debita
vel q̄ntitate nō debita collegit māna qđ cōputruit ⁊
ſcaturiuit vermibꝫ: ġ multo magis hoc erit verū de
ſacramēto euchariſtie qđ incōparabil̄r maioris ſan/
ctitatis eſt: ergo accipiēs idigne nihil accipit ſicut ac/
cipiens putridū māna vel ſcatēs vermibꝫ nō accipie
bat māna. verum iſte rationes ⁊ conſimiles occaſio/
nauerūt errorem qui inducit̄ in lr̄a ⁊ autoritates q̄s
In ꝯꝛiū pº mgr̄ apponit ⁊ exponit. Sed contra dicit Hugo
ꝙ q̄ꝫdiu ſenſus corꝑalis afficitur p̄ſentia corporalis
nō tollit̄: ſed in ore peccatoris ſenſus corꝑalis afficit̄
2º manentibꝫ ſpeciebꝫ: ergo nō tollit̄ p̄ſentia corporalis
Item ſi peccatū ꝑcipientis fugit deus tunc multo
magis peccatū fugit conficientis ⁊ cōſecrantis: ergo
ſm hoc mali ſacerdotes nō poſſent conficere corpus
3º xp̄i qđ eſt falſum. Itē cū nemo ſciat vtrū odio vel
amore dignus ſit: nemo ſciret ſm hoc vtrū ꝑciperet
ſacramentū vel non ⁊ ſic generaret̄ maxima dubita
tio circa id qđ p̄cipuū eſt in fide qđ ſtultum eſt dicere
4º Itē q̄ eſſet rō ꝙ recederet: pctm̄ em̄ percipiētis nō
Solo. incidit in xp̄m ⁊ nō eſt alia cauſa ergo nō euolat a ſpe
ciebꝫ vt quidā minus caute dixerūt quādoqꝫ. So
lutio abſqꝫ omni ambiguitate tenendū ⁊ ſentiendū
eſt ꝙ mali accipiūt in ſacramēto verū corpus chriſti
qđ de virgine traxit ⁊ qđ in cruce pependit ⁊ nō euo
lat niſi quādo de ſpeciebꝫ panis ⁊ vini nihil amplius
manet ſed qn̄ totū trāſiuit in alium humorē qđ erat
in ſpeciebꝫ ſcꝫ. color/ſapor/q̄ntitas ⁊ ſic de alijs: tunc
em̄ ſenſus in ſpeciebꝫ affici deſinit ⁊ tunc p̄ſentia cor
Ad primū poralis deſinit vt dicit Hugo. Ad primū ergo di
cendū ꝙ xp̄s nō tranſit a corpore ꝑcipientis ſed non
tranſit in corpus. aliud em̄ eſt a corꝑe ⁊ aliud in cor/
pus tranſire: ⁊ bene cōcedo ꝙ nō tranſit in animam
Ad 2m per gratiā tn̄ habet̄ p̄ſentia ſui in ſacramento q̄ꝫdiu
ſpecies ſacramētales ſunt in corꝑe ꝑcipientis. Ad
aliud dicendū ꝙ xp̄s effugit fictū quo ad inhabitati/
onē ꝑ gratiā ⁊ ita intelligit̄ illud verbū ſed ꝓpter effi
caciā ſacramēti nō effugit ſacramentū in quocūqꝫ ſit
loco quia ſacramentū ſemꝑ retinet ꝓpriā ſanctitatē/
Ad 3m ⁊ imundicia loci in quo eſt ſacr̄m nō abolet eā. Ad
aliud dicēdū ꝙ hoc etiā intelligit̄ ꝑ inhabitantē gra
tiā ⁊ non de receſſu chriſti a ſpeciebꝫ ſacramēti. Ad Ad 4m
aliud dicendū ꝙ res huius ſacramēti rem alioꝝ exce
dit tamen nō eſt ſimile: qꝛ locus rei ſacramētoꝝ alio
rū eſt anīa ſuſcipiētis: ⁊ ideo nō fit res in anima ha/
bente cōtrarietatē ad rem alioꝝ ſacramentoꝝ/ſed lo
cus rei hui⁹ ſacramēti nō eſt i aīa ſed potius ſpecies
ſacramētales ⁊ ideo illis formis manentibꝫ vbicūqꝫ
ſint eſt in eis xp̄s/habet tn̄ hoc ſacramētū etiā aliam
rem vt ſup̄ dictū eſt: ⁊ hec non eſt in peccatore qꝛ illa Ad 5m.
eſt gr̄a. Ad aliud dicēdū ꝙ illud nō eſt indecēs nec
nociuū niſi ꝑ accidēs: indecēs nō eſt: qꝛ iā oſtenſū eſt
ꝙ locus xp̄i nō eſt anīa peccatoris ſed ſpecies ſctiſſi/
moꝝ ſymboloꝝ in quibꝫ percipit̄ xp̄s: ꝙ aūt ſpecies
ſit in hoc loco vel in illo fit ab ordinatiōe vſus ſacra/
menti q̇ p̄ſto eſt omnibꝫ ⁊ in hoc ꝯſiderat̄ magna be/
nignitas dn̄i cōmuniter ſacr̄m ſuū omnibꝫ cōcedēs
ad vſum. Qꝫ aūt nocet hoc eſt ꝑ accn̄s in q̄ꝫtū ſibi ali/
quis p̄ſtat cauſam nocumēti ſicut etiā eſt de cibo cor
porali qui ſumit̄ ad vtilitatē: ſi autē ſumpto cibo ſu/
mat aliq̇d qđ nō ꝑmittit cibū digeri vl̄ emitti/putre
ſcit cibꝫ ⁊ ledit̄ corpus Ad aliud dicendū ꝙ ſacr̄m Ad 6m
de ſe ſemꝑ valet cōtra peccatū ⁊ ſi nocet hoc eſt ex cā
ſuſcipiētis vt iam dictū eſt. Ad aliud dicēdū ꝙ ſm Ad 7m
aliq̇d eſt maior cōueniētia in illa ꝓportione ⁊ ſm ali/
q̇d eſt minor ſi em̄ cōparat̄ natura ad naturā: maior
eſt cōueniētia hoīs pctōꝛis cum deo ⁊ ſacramētis q̄ꝫ
bruti: qꝛ brutū in ſignis ſacr̄alibꝫ nihil ſuſcipit ſeu ꝑ/
cipit nec intelligit ſed hō etiam pctōꝛ ad minus rōne
mouet̄ ⁊ fide ex ſigno in ſignatū. Si aūt attēdit̄ in/
idoneitas que eſt ex ꝑte peccati tūc maior eſt diſcon/
ueniētia ſed hoc nō impedit qꝛ nō attingit ad xp̄m cu
ius locus ꝓprius eſt nō aīa ſuſcipiētis in pctō ſed po
tius ſpecies ſacramētales ſed bene impedit effectum
gratie qꝛ locus gr̄e eſt anīa q̄ pctō informata non eſt
ſuſceptibilis gr̄e. Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt ſimile Ad 8m
de laude ⁊ corꝑe xp̄i in ſacr̄o: quia cū laus ſit p̄coniū
virtutis alicuius aliq̇d eſt noſtrū: actus em̄ p̄conij eli
citur a libero arbitrio ⁊ ex ꝑte illa pōt eſſe feda in ore
pctōꝛis/ſed de ſacramēto nihil eſt noſtrū ſed totū eſt
virtutis diuine/⁊ ideo a nullo tollit̄ ſed in omnibꝫ in
cōmuni dat̄ vſus ip̄i aūt videāt qual̄r vtant̄. Ad Ad 9m
vltimū dicēdū ꝙ māna nō cōtinebat xp̄m. vn̄ putre
factio mānatis ſignificat nocumētū qđ nos facim⁹
nobis euchariſtiā indigne percipiēdo ⁊ nō ſignificat
corruptionem chriſti.

An mali ꝑcipiant corpus chriſti. Arti. VIII

Ecūdo querit̄ an mali corpus xp̄i ꝑcipiant D
ſ ad ſuā dānationē vbi s̄. a. videt̄ āt ꝙ nō po/ Argu. p̄mo
nam⁹ ei ꝙ aliq̇s ſit i pctō mortali ⁊ ig̃ret illō
h em̄ poſſibile ē: inde ſic ꝓcedo ignorās morbū min⁹
diſpoſitus eſt ad ſanitatē q̄ꝫ ſciens morbū ſuū: ġ a q̄
nō ꝓhibet̄ ignorās ab eodē multo magis nō ꝓhibet̄
ſciens ſed ignorāter in pctō mortali exiſtens nō ꝓhi
bet̄: ġ nec ſciēter exiſtēs i pctō a corꝑe xp̄i ꝓhiberi de
bet. Itē glo. ſuꝑ Rom̄. 2. Grauiſſime peccas qꝛ 2º
ignoras: ġ ignorantia potius facit ad pcti aggraua/
tionē q̄ꝫ ad medicinā: ġ iterꝫ a nō q̄ arcet̄ ignorās nō
debet arceri ſciēs. Itē dato etiā ꝙ ignorātia excu/ 3º
ſet a tāto ⁊ nō a toto ſicut ab omnibꝫ dicit̄ ⁊ ſciā ag/
grauet nō ſe habebūt ſciētia ⁊ ignorātia ad peccatū
niſi ſicut circūſtātie: ġ ꝑ ip̄as nō diſtabit pctm̄ a pctō
in infinitū ſicut differūt veniale ⁊ mortale. Si ergo
in aliquo caſu ignorās non arcetur a cōmunione in

eodem peccato nõ debet ꝓhiberi ſciens:vt videtur.
4° Jtẽ alia via.videt̃ ↄcludi idem q2 q̃nto aliqs pl⁹
infirmat̃ tãto magis opus habet medicina/ ⁊ ꝓpter
infirmitatẽ corpis a medicina nõ arcet̃ g̃ cũ ſimiliter
ſit a medicina ſpũali: magis egrotus in pctõ preci/
pue debet vti medicina:g̃ p̃cipue debet vti cõmunio
5° ne in qua cõtinet̃ ſimilis medicina. Jtẽ Aug⁹ fa/
cit diuiſionẽ bonoꝝ.ſ.in ſũma quib⁹ recte vtit̃ ⁊ qb⁹
aliqs male vtit̃.⁊ in media ſine quib⁹ recte viui non
põt/quib⁹ tñ male vti põt.⁊ in infima ſine quib⁹ ali/
quis male vtit̃ ⁊ exemplũ p̃mi dat virtutes:ſcõi vi/
res aĩe rõnalis:tertij aũt ſpecies quorũlibꝫ corpoꝝ.
Cũ igit̃ corpus xp̃i nõ poſſit eſſe niſi de p̃mis bonis
eo ꝙ ipm̃ nõ eſt inferius aliquo bono creato:videt̃ ꝙ
corpe xp̃i nullus male vti põt: g̃ nec pctõr quo autẽ
quis bene vtit̃ eo nõ peccat:g̃ peccator nõ peccat ſu/
60 mendo corpus xp̃i. Jtẽ maior eſt diuinitas xp̃i q̃
corpus eius vel humanitas ipſius/ſed a deitatis ac/
ceſſu nõ ꝓhibet̃ ſed potius monet̃ ad hoc nec etiã ipa
deitas ſe ſubtrahit ei ymo ↄtinet eũ ⁊ in eo eſt vt p̃us
eſſentialiter/p̃ſentialiter/⁊ potẽtialiter:g̃ videtur ꝙ
70 multo minus arcẽdus ſit a cõione corpis ⁊ ſanguis
xp̃i. Jtẽ ſi ꝓpter pctm̃ aliqs arcet̃ a cõione tunc vi
det̃ ſeq̃ ꝙ nullo mõ hõ ꝑmittẽdus ſit cõicare: q2 ſic
dicit̃ Eccs.9. Nemo ſcit an odio vel amore dignus
ſit:g̃ dubitat:dubius aũt nõ ſe debet cõmittere diſ/
crimini: g̃ nõ debꝫ cõicare qd̃ nullus dicit:g̃ nec pec
° cator aliquis eſt a cõione arcẽdus. Jtẽ ad idẽ obij/
cit̃ alio mõ ſic:q̃ idigne accedit idign⁹ accedit ⁊ nõ cõ
uertit̃:g̃ idignũ accedere ſeq̃t̃ ad indigne accedere:in
talib⁹ aũt accidẽs qd̃ ſequit̃ ad añcedẽs ſequit̃ ad cõ
ſequẽs p̃cipue in accidẽtib⁹ indiuiduis ſicut ſi homo
eſt albus animal eſt albũ:g̃ ſi accedat indigne peccat
mortaliter: ⁊ indignus accedẽs peccat mortaliter:ſꝫ
hoc eſt falſum: q2 ſ̃m hoc ignorãter accedẽs in pecca
to mortali peccat mortaliter ergo ⁊ hoc falſum ꝙ in/
90 digne accedẽs peccat mortaliter. Jtẽ albũ ⁊ non
apparẽs verius ꝑticipat albedinẽ q̃ apparẽs albũ
⁊ nõ exiſtẽs:credẽs aũt ſe in mortali pctõ eſſe nõ autẽ
exiſtẽs/⁊ exñs in pctõ nec tñ credens ſe eſſe habent ſe
ſicut in veritate albũ non apparẽs/ ⁊ apparẽs albũ
non autẽ exiſtens:g̃ cum verius ſit in pctõ exñs ⁊ nõ
credẽs q̃ credẽs ⁊ non exiſtẽs Et cũ exiſtẽs ⁊ nõ cre
dẽs nõ arceat̃:videt̃ ꝙ nec credẽs ⁊ nõ exiſtẽs nõ ar/
ceri debet: ⁊ ſic nullus accedendo fit indignus: ⁊ ſic
Arg.p̃mo in ↄtrariũ null⁹ arcẽdus eſſet vt videt̃. Sed ↄtra qui indi/
gne accedit indign⁹ accedit ſed nõ conuertit̃: g̃ cũ op
poſito antecedẽtis verificat̃ ↄſequẽs:ergo aliqs ac/
cedit indign⁹ ⁊ nõ indigne.hoc aũt nõ põt eſſe niſi nõ
habẽs conſcientiã peccati ⁊ tñ exiſtens in pctõ: ergo
talis nõ eſt arcendus a cõione cum tñ indigne acce/
2° dens arcendus ſit. Jtẽ peccaret grauiter q̃ corp⁹
xp̃i ꝓijceret in lutũ ergo cum vilius lutũ ſit ſpiritua
le q̃ corpale multo magis peccat ꝓijciens in latrinã
ſpũalem q̃ corporalẽ:latrina aũt ſpũalis ẽ peccator
nõ penitens:ergo talis peccat ſumẽdo eucbariſtiam
3° Jtẽ exiſtens in pctõ mortali ſciẽter/ ⁊ nõ penitens
etiã ꝓhibet̃ a cõtactu altaris:ergo multo magis ar/
4° cendus eſt a cõione corpis ⁊ ſanguinis dñi. Jtem
Joh.13.de Juda dicitur ꝙ erat in ꝓpoſito peccãdi ⁊
5° poſt buccellã introiuit in eum ſathan: ergo cõio au/
xit in eo pctm̃ g̃ nõ debꝫ cõmunicare. Jtẽ Luc.12
laudat̃ publicanus q2 nolebat oculos ad celũ leua/
re:ergo mlto magis laudaret̃ ſi nõ cõicaret: quia in
infinitũ maioris dignitatis eſt corpus xp̃i q̃ celum
⁊ tñ ille publicanus fuit penitẽs: g̃ multo magis ſe
debet abſtrahere pctõr non penitens a cõmunione.
Juxta hoc vlterius querit̃ de eo cui⁹ peccatũ eſt Queſtiũcl'a
occultũ ⁊ nõ habet gratiã vt ꝓponat dimittere vtrũ Argu.p̃mo
in paſcha debeat cõicare:videt̃ ꝙ ſic:q2 cũ p̃ceptũ ſit
omnib⁹ fidelib⁹ cõicare/tunc etiã facere ↄfeſſionẽ te/
netur ⁊ cõicare, iſte ſcandalizat eccl'iam ſi non cõicat
tenet̃ aũt nõ ſcandalizare ergo tenet̃ cõicare vt videt̃ 2°
Jtẽ ſi non cõicat ꝑ hoc ꝓditur peccatũ ſuũ ⁊ efficit̃
infamis. Dicit autẽ Hierony. ꝙ crudelis eſt qui fa/
mã negligit:ergo cũ nõ poſſit retinere famã niſi cõi/
cando videt̃ ꝙ debeat cõicare. Jtẽ habẽs peccatũ 3°
nõ notoriũ poteſt p̃dicare ſi ſit neceſſe/ ⁊ alios quoſ/
dam ſpũales actus facere:g̃ a ſimili videt̃ etiã ꝙ poſ/
ſit cõicare. Sed ↄtra:pctm̃ iude nõ fuit notoriũ ⁊ Jn ↄtriũ p°
tamen dicit̃ ꝙ poſt buccellã introiuit in eã ſathanas
g̃ cõicans in pctõ occulto peccat mortaliter vt videt̃
Jtẽ.1.Coꝛ.11.Non poteſtis menſe dñi eſſe parti 2°
cipes ⁊ menſe demonioꝝ:pctõr aũt occultus parti/
ceps eſt menſe demonioꝝ:ergo nõ debet participare
menſe dñi. Solutio dicendũ ꝙ exiſtẽs in peccato Solo
mortali et ſcienter nõ debet cõicare aliqua rõne etiã
ſi ꝑ excõicationẽ cogeret̃:quia idignus eſt ⁊ indigne
accedit vt iudas ⁊ hoc ſatis ↄfirmat̃ ex duob⁹ verbis
1.Coꝛ.11.vbi in vno loco dicit q̃ eñ manducat ⁊ bi/
bit indigne iudiciũ ſibi manducat ⁊ bibit: ⁊ in alio lo
co dicit reus erit corpis ⁊ ſanguinis dñi. Et glo. di/
ſtinguit ibi triplicẽ indignitatẽ.ſ. ꝙ indignus eſt qui
nõ credit:aut q̃ aliter celebrat ſacraliter q̃ inſtitutũ
ſit aut q̃ indeuotus accedit. Et accipit̃ numerus ha
rũ idignitatũ ſic. Duo ſũt q̃ faciũt dignũ: ⁊ tertiũ eſt
effectus vtriuſq3. Primũ eſt fides q̃ eſt fundamentũ
edificij ſpũalis ⁊ a p̃uatiõe huius ſumit̃ indignitas
prima. Scõm eſt charitas operoſa ⁊ implẽs legem
Rom.13. Plenitudo legis eſt dilectio ⁊ ab huius p̃/
uatione ſumit̃ indignitas. Tertia que eſt cũ aliquis
indeuotus accedit: indeuotio eñ ponit hic remorſũ
ↄſciẽtie ex peccato exiſtente vel credito in ↄſcientia cũ
ꝓpoſito nõ recedẽdi a pctõ illo Tertiũ qd̃ eſt effectus
vtriuſq3 eſt vnio ⁊ ↄſenſus cũ corpe xp̃i myſtico q̃ eñ
cõicat cõis eſt ⁊ a cõmunione capit' accipit refectionẽ
⁊ a priuatiõe huius ſumit̃ ſcõa indignitas que eſt in
ſciſmaticis q̃ nõ ſeruãt ritũ ſtatutũ in ſacramentis ce
lebrãdis a dño ⁊ ab eccl'ia. His habitis dicendũ Ad primũ.
ad primũ ꝙ ignorantia duplex eſt vt dictũ eſt in ſcõo
huius voluminis diſtin.xx. vniuerſalis ⁊ particula
ris ſiue iuris ⁊ facti. Jgnorantia aũt ꝑticularis ex/
cuſat a toto ⁊ talis eſt in eo qui ſentit ꝙ peccauit reco
gitãdo annos ſuos in amaritudine aĩe ſue/ ⁊ aliquid
remãſit oblitũ qd̃ tñ forte ſi recoleret nõ dimitteret:
obiectio aũt ꝓcedit de ignorãtia iuris ⁊ ideo nõ va/
let. Uel dicat̃ meli⁹ ꝙ lꝫ ignorãs exñs in pctõ min⁹
ſit diſpoſit⁹ ad ſanitatẽ magis tamẽ idoneus eſt ad
actũ cõicãdi ꝓpterea ꝙ nõ contẽpnit ſed credẽs ſe eſſe
contẽpnit. ⁊ ideo eoipſo efficit̃ indign⁹. Ad aliud Ad 2m
dicendũ ꝙ grauiſſime id eſt p̃iculoſiſſime peccat igno
rans: q2 nõ querit medicũ ſed tamen ↄtẽptus nõ eſt
par q2 in ignorãte nullus eſt ſed in opinãte magnus
ↄtẽptus eſt. Ad aliđ dicẽdũ ꝙ ſcia ⁊ ignorãtia ſ̃m Ad 3m
ſe ↄſiderata nõ faciũt iſtã differẽtiã pctõꝝ:ſed poti⁹
contẽptus adiunctus ſcientie qui eſt nouum genus
peccati ⁊ ideo non attribuit̃ hoc ſciẽtie niſi ꝑ accidẽs.
Ad aliud dicendũ ꝙ etiã illud in ſimili falſum eſt: Ad 4m

quia tanta poteſt eſſe vis moꝛbi ꝙ nō daꝛ medicina
purgatiua ſ; tm̄ ꝑſeruaꝛ ab oībꝫ natura nociuis ⁊ cō
foꝛtaꝛ ad pugnā moꝛbi ſuſtinendā ⁊ ita fit pctōꝛi: cō
ſuliꝛ eīm pctōꝛi ꝙ abſtineat ab omnibꝫ pctīs vel ſaltē
quibuſdā ⁊ faciat interim quicqd boni poteſt: vt deꝰ
coꝛ ſuū illuſtret. Adhuc aūt etiam ſi ſic eſſet de moꝛ
bo coꝛꝑali non tm̄ opoꝛteret ꝙ ſic oīno eſſet de moꝛ-
bo ſpūali: qꝛ nō oīno ſe habet medicina ad moꝛbum
ſpiritualē ſicut ſe habet ad moꝛbū coꝛꝑalē: ⁊ hoc qdē
a ꝑ̄ncipio libꝛi determinatū eſt: qꝛ ſpūalis operatur
tm̄ volūtate: coꝛꝑalis autē neceſſitate cū natura. Et
ideo accipiēdo coꝛꝑalē medicinā ſi bona eſt ⁊ recte da
ta nō incidit aliud genus moꝛbi: ſed accipiēdo ſpūa-
lem medicinā cū libera ſit volūtas ⁊ contēnere poſ-
ſit ꝑ indeuotionē ꝑ̄parationis in nouū genus peccati
pōt incidere: ⁊ ſibi efficiꝛ malū qđ in ſe eſt bonū vt di
Ad 5m cit Augꝰ in lr̄a eiuſdē ca. Ad aliud dicendū ꝙ licet
coꝛpus xp̄i ſit maius bonū omni bono creato: pꝛeci-
pue ſm̄ ꝙ eſt in ſacramēto: qꝛ ibi eſt ꝑ coꝛpus ⁊ aīam
⁊ deitatē nō tm̄ opꝫtet ꝙ eodē modo ſe habeat ad actū
lib. arbi. oꝛdinandū ſicut facit virtus. Uñ ꝙ virtus
diciꝛ ſūmū bonū hoc non eſt intelligeudū ſimpl'r ſed
ſm̄ cōꝑationē ad actus bone vite in his q̄ bona par-
ticipatiue dicūꝛ qđ etiam diciꝛ q̄ recte viuiꝛ ⁊ nemo
male vtitur hoc nō eſt ex hoc ꝙ ſit ſūmū bonū ſed ex
hoc ꝙ infoꝛmādo oꝛdinat ⁊ ꝑficit lib. arb. in bonum
⁊ hoc modo nō infoꝛmat li. ar. xp̄s ꝑceptus in ſacr̄o
⁊ ideo vſus boni nobis pōt eſſe malus ⁊ hoc nō im-
Ad 6m pedit qn ſit maius bonū ꝗ virtus. Ad aliud dicē
dū ꝙ diuitas xp̄i maioꝛ eſt hūanitate xp̄i ſed non eſt
ꝯtemptus aliquis reſpectu ꝯtinētie ⁊ pn̄tie deitatis
in nobis ſed potius eſt de pena imꝑfectiōis nature
create indigentis creatoꝛe vt eā ꝯtineat ⁊ ꝯſeruet: ſ;
reſpectu humanitatis oꝛdinamur ꝑ voluntatē que li
Ad 7m bertatē habet ⁊ ideo ꝯtēpnere pōt. Ad aliud dicē
dum ꝙ hoc nō ſequiꝛ: qꝛ cū diciꝛ: nemo ſcit vtꝝ odio
vel amoꝛe dignus ſit: hoc intelligiꝛ de ſcia recta que
eſt infallibilis ꝑ deuotionē cū aūt diciꝛ credēs ſe eſſe
in pctō moꝛtali ⁊ nō exn̄s ſumiꝛ credēs ꝓ eo qui ha-
bet aliqua ſigna ⁊ aliquā rationē qua timet ſe eſſe in
Ad 8m pctō / ⁊ ideo patꝫ ꝙ nō ſequiꝛ ꝙ ꝓpter hoc oīs homo
arcēdus ſit a cōmunione. Ad aliud dicendū ꝙ cum
cōuenientia ſit inter antecedēs ⁊ ꝯſequens / ⁊ poſtea
accidēs ꝑticipatū ab antecedēte inferꝛ de ꝯſequēte /
nō opꝫtet ꝙ ꝯn̄s ꝑticipet illud niſi ꝓ tanto quo ꝑtici-
paꝛ ab antecedēte: vt cū diciꝛ ſi homo eſt albus aīal
eſt albū nō ſequiꝛ ꝙ aīal ſit albū in ambitu ſue cōita-
tis ⁊ ꝑ̄dicatiōis / ſed animal qđ eſt homo albus. Jta
etiā hic eſt cū diciꝛ q̄ indigne accedit indignus acce-
dit ⁊ poſtea inferꝛ: idigne accedēs peccat moꝛtaliter:
ergo ⁊ accedēs indignus nō opoꝛtꝫ ꝙ hoc verū ſit ge
neraliter: ſed ꝓ eo indigno tm̄ qui indigne acceden-
do fuit indignus. Uñ cū poſtea inferꝛ ꝯcluſio ꝙ non
general'r ſit veꝝ ꝯſequēs ḡ nec antecedēs: patꝫ ꝙ nihil
valet argumētatio ⁊ tale argumentū indignus indi
gne accedēdo factus indignus peccat moꝛtaliter: ḡ
Ad 9m ſimil'r indignus peccat moꝛtal'r incidit fallacia ſiue
pctm̄ ſm̄ locū ſophiſticū ꝯſequētis. Ad vltimū di
cendū ꝙ hoc bene ſeq̄reꝛ ſi aliud pctm̄ noue indigni-
tatis nō cauſareꝛ ex hoc ꝙ accedit cū credulitate pec
cati / ſicut nō cauſaꝛ albedo aliqua ex apparētia albe
dinis. patꝫ aūt ex ſuꝑius habitis ꝙ nouū pctm̄ cau-
Ad q̄ſtiūcu- ſatur ⁊ ideo nō valet argumentatio illa. Ad id qđ
lā pꝛimā. vlterius queriꝛ dicendū ꝙ habēs remoꝛſum ꝯſcientie
cū ꝓpoſito nō dimittēdi pctm̄ nullo modo debet ſu-
mere eucariſtiā. Ad id aūt qđ ꝑ̄mo obijciꝛ in con Ad pꝛimū
trariū dicendū ꝙ nō cōicare cū tali ꝓpoſito eſt de ve-
ritate vite q̄ ꝓpter ſcandalū nō eſt dimittēda. Si Obiectio.
aūt obijciꝛ ꝙ ip̄e in tali ſtatu eſt ꝑplexus: dicendū ꝙ Solo.
hoc nō eſt verū: qꝛ alias facere pōt ꝙ euadat peccatū
ſcꝫ dolēdo de pctō cū ꝓpoſito emēdandi: ſi eīm fecerit
qđ in ſe eſt deus īfundet ſibi gratiā ⁊ tūc poteſt cōica
re. Ad aliud dicēdū ꝙ ip̄e nō per hoc ſe pꝛodit: quia Ad 2m
multe ſunt cauſe quibꝫ differtur cōmunio vel etiam
quibꝫ aliq̄s ſe ſubtrahit a cōione. ſ. īmundicia coꝛꝑa-
lis humilitas ⁊ multe alie cauſe. Si aūt obijcitur Obiectio.
ponamus ꝙ ꝑ̄latus ꝑ̄cipiat ꝙ oēs cōicent. Dico ꝙ Solo.
tale pꝛeceptū nullū eſt: quia eſt illicitū ap̄te ſed ꝑ̄cipe
pōt vt om̄es ſe ꝑ̄parēt ad cōionē: ⁊ tūc bene ꝓceden-
dū eſſe videꝛ ꝙ ille qui ſe nō ꝑ̄parauerit pctm̄ omiſſi-
onis incurrit. Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt ſimile de Ad 3m
alijs actibꝫ ⁊ de actu cōionis: alij eīm actus ſunt ſuꝑ
mēbꝛa xp̄i que indigēt diuerſis q̄ ꝓ tēpoꝛe poſſunt
ſuppleri ab his qui nō ſunt idonei. Jn cōione aūt ꝑci
piꝛ ip̄e dn̄s ⁊ ideo maxima idoneitas requiriꝛ ⁊ ideo
nō idoneus peccat cōicando vt dictū eſt.

An malus plus peccet cōmunicando ꝗ alio genere peccati. Arti. IX.

J

(t)Ertio queriꝛ vtrū malus plus peccet cōican
do ꝗ peccādo alio genere peccati. Uideꝛ aūt Argu. ꝑ̄mo
ꝙ ſic qꝛ q̄nto minoꝛ eſt contēptus tanto mi-
nus eſt pctm̄ / ſed in alijs pctīs quibuſdā nō cōtem-
pniꝛ deꝰ in ſe: cōicando aūt in ſe contēpniꝛ: ergo ma
gis peccat indigne cōicando ꝗ foꝛnicādo vel alio ge-
nere pcti peccādo. Jtē ſciēter peccat q̄ indigne cōi- 2o
cat ⁊ ꝑ̄ter tentationē ⁊ ꝯcupiſcentiā: hec aūt aggra-
uat pctm̄: alius aūt peccat qn̄qꝫ quidē ſciēter ſed ten
tatꝰ ꝑ ꝯcupiſcētiā: ḡ magis peccat cōicādo ꝗ alio ge
nere pcti peccādo. Jtem apl's cōꝑat hoc grauiſſi- 3o
mo pctō. I. Coꝝ. II. Qui māducat indigne reus erit
coꝛꝑis ⁊ ſanguinis dn̄i: ḡ videtur ꝙ ſit grauiſſimū.
Jtē Heb. 10. Jrritā quis faciēs legē moyſi abſqꝫ 4o
vlla miſeratione duobꝫ vel tribꝫ teſtibꝫ moꝛiꝛ: q̄nto
magis putatis deterioꝛa mereri ſupplicia q̄ filiū dei
ꝯculcauerit / ⁊ ſanguinē teſtamēti pollutum duxerit
in quo ſctificatꝰ eſt: ḡ deterioꝛa ſupplicia mereꝛ pol-
lute cōicans: ḡ grauiſſimū eſt pctm̄ vt videꝛ. Jtem 5o
ꝯſtat ꝙ grauius peccaret q̄ coꝛpus xp̄i in īmundū lu
tū ꝓijceret ꝗ qui foꝛnicaꝛ vel auariciā cōmittit cum
igiꝛ turpioꝛ ſit latrina ſpūalis ꝗ coꝛꝑalis grauius
peccat in latrinā ſpūalem recipiēs coꝛpꝰ xp̄i ꝗ ꝓijci-
ens in latrinā coꝛꝑalē ſed qđ eſt maiꝰ maioꝛe eſt ma-
ius minoꝛe: ḡ grauiꝰ peccat pollute cōicans ꝗ aliq̄
alio pctō vt videꝛ. Sed ꝯtra: ſi duo ſunt q̄ꝝ vnū Argu. ꝑ̄mo
facit appꝛopinq̄re deo: alteꝝ aūt remouet a deo / ⁊ cō in cōtrariū
paranꝛ ad duo alia quoꝝ vtrūqꝫ remouet: magis re
mouēt duo ꝗ vnū. Jn cōione aūt que fit ab indigno
ip̄a cōio nō ſeꝑat a deo ſed adiūgit / contemptus aūt
ſeꝑat. Jn foꝛnicatiōe aūt vel alio pctō coꝛꝑis vtrūqꝫ
ſeꝑat ⁊ actꝰ ⁊ ꝯtēptus: ḡ magis ſeꝑat a deo ꝗ cōio in
digni: ſed maiꝰ pctm̄ eſt qđ magis ſeꝑat a deo: ḡ aliđ
pctm̄ eſt maius ꝗ cōio indigni. Si foꝛte dicas ꝙ Solo.
nō opꝫtet qꝛ illud vnū qđ facit diſtare in vno facit lon
gioꝛē diſtantiā ꝗ duo in alio. Cōtra id qđ facit di Obiectio.
ſtātiā in cōione indigni non eſt niſi contemptus: cō-
temptus aūt eſt etiam in alio peccato: ergo contēptꝰ
eſt in vtroqꝫ cōmuni: ergo remoto cōmuni in vtroqꝫ

qđ ꝯcū ꝗ magis facit diſtare illud ſimil'r etiā appoſito
ꝯtēptu ad vtrūq; magis facit diſtare a deo/ſed remo
to ꝯtemptu plus diſtare facit aliud pctm̄:ḡ ⁊ ſimilit
2° magis diſtare facit a deo⁊ ſic habet ꝑpoſitū Item
ponamus ꝙ aliq̄s cōicet indigne intendēs ꝑ ſe ꝑ hoc
nō oīno alienari a deo ſed ꝓpinquiorē fieri deo:tunc
videt ꝙ ille nō tm̄ peccet q̄tū ille qui fornicat vl'aliđ
3° crimē cōmittit. Itē aliq̄s caſus pōt eſſe ꝙ etiā ali-
quis pctōr pōt accipe in manus corpus dn̄i vt ſi in-
ueniat illud in luto/⁊ nō ſit alius q̄ ſubleuet:ḡ videt
ꝙ etiā aliq̄s caſus pōt eſſe in q̄ cōicans nō peccet vel
4° nō tm̄ peccet ſicut alio pctō peccās. Itē qđ ꝑ ſe eſt
malū magis fugiendū eſt q̄ qđ per accidēs eſt malū:
fornicari aūt ⁊ cetera pctā que ſunt ꝯtra decalogū ꝑ
ſe mala ſunt:cōicare aūt ꝑ ſe bonū eſt/ꝑ accidēs autē
malū:ḡ aliud pctm̄ magis eſt fugiēdū q̄ cōio ab in-
5° digno. Itē qđ in ſe malū eſt magis fugiendū eſt q̄
qđ alicui eſt malū/⁊ nō in ſe:fornicari aūt ⁊ cetera ta
lia vicia in ſe mala ſunt ⁊ facienti:cōio autem non eſt
in ſe mala ſed facienti:ergo fornicatio magis eſt fugi
enda q̄ cōio vt videt:ergo aliqua peccata ſunt maio
6° ra q̄ iſtud. Item qđ nunq̄ eſt nulli bonum eſt:ſed
ſemper ⁊ omnibus malum maius eſt malum q̄ qđ
quandoq; ⁊ alicui eſt malum ⁊ nō ſemper nec omni-
bus:ſic autem ſe habēt fornicatio ⁊c̄. ad cōmunio-
Solō nē:ergo illa ſūt maiora peccata q̄ iſtud. Solutio
dicendū videt ad hoc ꝙ quo ad aliquid cōmunicās
indigne plus peccat/⁊ quo ad aliq̄d alio peccato pec
cans plus peccat.quo em̄ ad ꝯtemptū videtur mihi
plus peccare indigne cōmunicans/ſed non quo ad
actum ⁊ alias circūſtantias ex quib; cauſatur turpi
ad pm̄ ⁊ 2m tudo peccatoꝝ. Dicendū ergo ad primū ꝙ cum di
citur vbi minor eſt contēptus ibi minus eſt peccatū
ꝙ hoc nō eſt verum ſimpliciter ſ; quo ad aliquid tm̄
ſc; radicē peccati que contēptus eſt; quo ad alia em̄
poteſt eſſe maius peccatū qđ eſt ex minori contēptu.
Eadem ꝟo ſolutio fere eſt ad omnia:quia id iterū qđ
obiicit ſcđo nō tenet niſi quo ad hoc ꝙ tentatus vel
Ad 3m nō tentatus peccat. Ad aliud dicendū ꝙ apl's di-
cit Reū eſſe corꝑis ⁊ ſanguinis indigne cōicantē eo
ꝙ reatū ſanguinis incurrat nō tamen ꝙ habeat rea
tum occidentis xp̄m ſed in hoc ſimilis eſt occiſori:q;
Ad 4m vterq; fit reus ex ſanguine chriſti. Ad aliud dicen-
dum ꝙ hoc nō intelligit de indigne cōmunicantib;/
ſed potius de abutentib; gratia baptiſmi:quia puta
bant ꝙ cum aliquis rediret ad peccatū ꝙ iterū cum
baptizari oporteret ⁊ hoc redundaret in pollutionē
.i.in infirmitatē ſanguis xp̄i tanq̄ ſacramēti in quo
ſanguis xp̄i operat ⁊ lauat interi⁹ niſi eſſet tante vir
tutis ꝙ faceret ſolubilia per penitentiā ⁊ etiam pec-
cata ſequētia ⁊ ita exponit in glo. Si autē generali-
ter extendatur ad indigne cōmunicantem tunc di-
cendum ꝙ indigne cōmunicans meretur deteriora
ſupplicia inq̄tum peccat cōtra maiorē gratiā ex con
temptu q̄ ille qui legē tranſgrediebat nō tamen ſim
Ad 5m. plicit oportet ꝙ mereat deteriora. Ad aliud dicē-
dum ꝙ cū dicitur latrina ſpiritualis peior eſt q̄ cor-
poralis : locutio eſt metaphorica:⁊ intelligitur non
eſſe maioris feditatis corporalis/ſed inq̄tū peccata
ſunt cōtra maius bonū etiam adimunt bonū meli⁹
q̄ feditas corꝑalis:vnde remanet maior mūdicia ex
terior in corpore peccatoris q̄ in latrina corporali:⁊
ideo plus peccaret corpus chriſti in latrinam ꝓiici-
ens q̄ indigne cōmunicās:quia maiorem contume
liam ⁊ contemptū faceret chriſto. Et ideo dicit mgr
in ſententiis ꝙ ex tropicis non valet argumentatio.
Idem autē modus reſpondendi eſt ad ea que obii Ad pm̄ qđ
ciuntur in oppoſitum: bene enim concedo ꝙ vnum eſt in ꝯtrū.
quandoq; plus elongare poteſt q̄ duo vel tria. Et Ad obie-
quō obiicit ꝙ contēptus ſit cōmunis vtriq;.Dicen- ctionem.
dum ꝙ non eſt idem contēptus/ſed maior ⁊ minor ⁊
diuerſus in ſpecie:quia contēptus ſpecificatur ſm id
qđ contēpnitur ⁊ ſm rationē contēpnendi. Ad ali Ad 2m
ud dicendū ꝙ ſciens ſe eſſe in peccato nō poteſt bene
cōmunicare:quia intentio eſt peruerſa ⁊ ſtulta:ſicut
dictum eſt ſuꝑ ſecundū diſt.xxxviii.de eo qui intēdit
furari vt det alicui vt per hoc eam reuocet a meretri
cio vel adulterio. Ad aliud dicendū ꝙ non eſt ſimi Ad 3m
le:quia tunc reuerētia ⁊ neceſſitas ſubleuandi excu-
ſat ⁊ cogit fieri/ſed in cōmunicādo non eſt neceſſitas
aliqua nec reuerētia aliqua ibi exhibetur chriſto:ſed
potius irreuerētia ⁊ contēptus. Ad aliud dicen- Ad alia
dum ꝙ non tenet niſi quo ad hoc ⁊ nō ſimplicit ⁊ iđo obiecta
nō valet in aliis oꝑatio.

An pollutio nocturna impediat a cōione Arti. X

Quarto querit vtrū pollutio nocturna impe R
diat a cōmunione.videtur autē ꝙ ſic in decre Arguit pᵒ
to em̄ diſt.vi.dicit Gregorius in epl'a ad an-
gloꝝ ep̄m Aug. Si ex turpi cogitatōe vigilātis naſci
tur in mente dormiētis:patet omnino reatus ſuus/
videat em̄ a qua radice inquinatio illa proceſſit:quia
qđ cogitauit ſciens hoc pertulit neſciens:⁊ ꝓpter ta-
lem pollutionē a ſacro myſterio abſtinere oportet eo
die.Ex hoc accipitur ꝙ pollutio impedit a cōmunio
ne. Itē Iſidorus in pmo ſententiaꝝ qui noctur- 2°
na illuſiōe polluitur q̄uis extra memoriā turpium
etiam cogitationum ſeſe ſentiat inquinatum tamen
hoc vt tentaretur culpe ſue tribuat:ſuam imundiciā
ſtatim fletibus ſtringat.Conſtat autem ꝙ non eſt ſi-
mul deflenda culpa ⁊ ſtatim cōicandū: ergo videtur
ꝙ abſtinere debet a cōmunione vt videt. Itē Le-
uit.15.Qui patit fluxū ſemīs imūdus erit:ꝯſtat aūt 3°
ꝙ fluxus ſemis min⁹ eſt in ptāte hoīs q̄ pollutio no
turna:ḡ multo magis pollutus eſt imūdus: ḡ impe
dit a cōione vt videt. Itē infra in eodē.vii.de quo
egredit ſemen coitus lauabit aqua oīe corpus ſuū 4°
⁊ imūdus erit vſq; ad veſperā:ꝯſtat autē ꝙ minoris
ſctitatis erant ſacramēta ve.le.q̄ no. Si ḡ impedie
bat a ꝑceptiōe ſacramēti ve.teſta.multo magis īpe-
diet a ꝑceptiōe ſacramētoꝝ no.teſta. Itē Deut.23
precepit dn̄s ꝙ egredientes ad ſubleuationē nature 5°
ferāt foſſoriū in balteo ⁊ ſuffodiāt eo ꝙ dn̄s tranſeat
ꝑ caſtra vt caſtra ſint mūda.Et dicit ibi glo.ꝙ amat
deus corꝑalē mundiciā.Si ḡ illa imūdicia impedit
decorē tranſitus dn̄i multo magis a ꝑceptiōe corpo
ris ⁊ ſanguis dn̄i. Itē min⁹ videt ꝙ corꝑalis im
mūdicia īpediat ab introitu tabernaculi qđ minus 6°
ſanctū eſt q̄ a cōione corꝑis ⁊ ſanguinis dn̄i ſed īpe-
diebat antiquitus:ḡ hec etiam impedit modo. Itē
2.Reg.6.dicit ꝙ cū calcitrarēt boues q̄ trahebant 7°
archam dn̄i ꝙ extendit manum ſuam Oza vt tene-
ret archam ⁊ ꝑcuſſit dn̄s ozam: ⁊ redditur ratio in
glo.⁊ a magiſtris ꝙ illa nocte dormierat cum vxo-
re ſua.cum igitur hoc meritorie facere potuerit/pol-
lutio autem nunq̄ fiat meritorie.videtur ꝙ multo
magis impediat pollutio cōmunionem eius qđ per
archam ſignificatur ſc; corporis et ſanguinis dn̄i.

8º Item dicit Gregorius ꝙ tempore cōcubitus ma/
trimonialis ſpūſſanctus non tetigit corda prophe/
tarum ꝓpter inconuenientiā actus in quo totus ho
mo caro efficitur ad ſpiritualē actū: ergo cū m'to ma
ior ſit cōmunio q̄ꝫ ꝓphetia videtur ꝙ illa delectatio q̄
9º eſt in egreſſu ſeminis impediat a cōmunione. Itē
vnio per ſpiritum ꝛ amorem ad chriſtū ꝛ deſcenſus
ſm carnem per delectationē ſunt contraria: ergo nō
debent eſſe ſimul ſed in pollutione eſt deſcenſus ſm
carnem ꝑ vltimā delectationē: in cōmunione autem
eſt eleuatio intellectus per fidem: ꝛ vnio ſpiritus per
charitatē: ergo iſta duo nō ſeſe cōpatiunť: ergo vide
Arg. ꝓmo tur ꝙ dimittēda ſit cōmunio ꝓpter pollutionē. Sꝫ
in ꝯtrariū contra dicit Gregorius ad Aug. angloꝝ epm ꝛ po/
nitur in decreto diſt. vi. Et quidē cum ex nature ſu/
perfluitate vel infirmitate euenerit tunc oīno nō erit
timenda pollutio: quia hanc animus neſciens pertu
liſſe dolendus eſt q̄ꝫ feciſſe: ergo nō ſemꝑ impedit pol
2º lutio a cōmunione. Item Gregoriꝰ ibidem cū vl/
tra modū appetitus gule in ſumēdis alimentis capi
tur: ꝛ idcirco humoꝝ receptacula grauanť habꝫ q̄dē
aliquē reatum ſed nō vſqꝫ ad ꝓhibitionē ſacri myſte
rij percipiēdi vel miſſaru ſolēnia celebrandi. Ex hoc
patet ꝙ quādoqꝫ etiā ꝓcedit ex aliqua culpa crapule
3º qđ nō impedit a ſacra cōmunione. Itē nihil impe/
dit a ſacra cōmunione niſi fictio: quia ſpūſſanctus di
ſcipline effugiet fictum: ergo in ſacramentis non fu/
git niſi fictum vt dicť Sap. I. Uenialia autē nō fa/
ciunt fictū: ergo etiam ſi detur ꝙ ex aliqua cogitatio
ne turpi p̄cedenti qua mortalis nō fuit pollutus ſit:
4º nō tamen ſequitur ꝙ nō poſſit cōmunicare. Item
ſi venialia impedirent nullus eſſet qui communica/
re poſſet: quia .I. Joh. 3. dicitur: Si dixerimꝰ ꝙ pec/
catū nō habemus ip̄i nos ſeducimus ꝛ veritas in no
5º bis nō eſt: cum igitur pollutio ꝓcedat ex veniali co/
gitatiōe nō impedit a cōione. Itē dicit Gregoriꝰ ꝙ
ſpiritualia peccata maioris ſunt ponderis/ licet car/
nalia ſint maioris infamie: venialia autē ſpiritualia
nō impediunt a cōmunione: ergo nec carnalia ğ pol/
lutio nō impedit cum nō ſit peccatū aut ſit minimū
qꝛ nō eſt p̄ſentis loci diffinire vtrū ſit pctm̄ an non.
6º Itē aliquis vadit cubitū munitus ſigno ſctē cru/
cis cū orationis deuotione ꝛ ſic de alijs tamē accidit
ſibi pollutio cū ergo nullus peccet dormiēs ille non
habet vn̄ impediať a cōione: ğ poteſt cōicare vt vide/
Queſtiūcl'a tur. Iuxta hoc vlterius querit q̄ꝫdiu debet abſti/
nere dicť Leuit. I5. ꝙ imūdus erat vſqꝫ ad veſperā
inter veſperā autē ꝛ mane nō ſunt niſi .xij. hore equa
les: ergo videť ꝙ poſt .xij. horas poſſit cōmunicare/
ꝛ tamen hoc nō ſeruať: quia abſtinet ꝑ diem ꝛ noctē
Sol'o Solutio dicēdū cum beato Gregorio ꝙ pollutio
multis de cauſis accidit: de quibꝫ alibi tractandū eſt
ſcꝫ ex infirmitate nature in retinēdo vel cōuertendo
ad mēbra: ꝛ h̄ mō nullū ē pctm̄ nec pcti ſignū: fit etiā
ex illuſione diabolica ꝛ tūc eſt negligētie ſignū: ſcꝫ ꝙ
homo non ſatis deuotus iuit dormitū: qn̄qꝫ etiā eſt
ex nimia repletiōe p̄cipue ciboꝝ qui venerea ꝓuocāt
ſicut calidoꝝ ꝛ humidoꝝ ſimul: quia calidū mouet ꝛ
humidū miniſtrat materiā ꝛ tunc diſtinguendū mi/
hi videť in accidētibꝫ in gurgitati: aut em̄ hoc accidit
famelice ex ſurreptiōe: aut accidit quia parauit laute
cibos ꝛ conſueuit epulari ſplendide. Et primo modo
pollutio ſequēs nō indicat niſi negligentiā ex ſurre/
ptione crapule. Scđo mō indicat peccatū. Alio mō
fit pollutio peccatū ex cogitatiōe. ſ. quādo aliquis co
gitat de aliqua ſingl'ariter/ ꝛ poſtea ſomniat ſe coire
cū eadē/ ꝛ tunc eſt ſignū fixe cogitatiōis precedētis in
turpi. Quādoqꝫ autem fit ex cōiunctiōe pluriū cau
ſarum ſimul vt ex cogitatiōe ꝛ crapula/ ꝛ tunc ſigni/
ficat vtraqꝫ. Quādoqꝫ ex cogitatiōe ꝛ illuſione ꝛ tūc
eſt ſignū peccati ꝓpter qđ meruit illudi: quādoqꝫ aūt
ſimul ex crapula cogitatione ꝛ illuſione: ꝛ tunc duo
p̄cedētia cauſa ſunt meritoria tertij/ ꝛ hoc totū oſten
ditur in pollutione ſequenti ſic oritur cauſa occulta
in effectu ſequēti manifeſto. Et iterū diſtinguēdū
in modo pollutionis: qm̄ Gregorius meminit in p̄/
inducta ep'la vbi dicit ꝙ ex crapula veniēs nō impe/
dit cōmunionē dūmodo corpus in pollutione turpi
delectatione nō concuciať. Ex hoc em̄ accipiť ꝙ q̄dā
polluunť cū imaginatiōe ꝛ delectatiōe turpibꝫ: alij
autē per ſolam ſeminis emiſſionē: ſm phm autem in
his qui delectanť vlterius diſtinguendū eſt: qꝛ qn̄/
qꝫ eſt ex vētoſis cibarijs ꝛ in delectatiōe potius emit
tiť ſpuma ventoſa q̄ꝫ humor nutrimēti: his ğ ita di/
ſtinctis puto cū Gregorio ita dicendū ꝙ in primo et
ſecūdo caſu non impedit a cōmunione ſed ſi humiliť
ꝓpter feditatē dimittit laudādus eſt: in tertio autem
modo ſi eſt ex ſurreptiōe ꝛ cibarijs magis ventoſis
vt legumina ſunt nō puto impediri: ſed ī quarto mo
do ꝛ deinceps quīto ꝛ ſexto puto eſſe abſtinēdū a cō/
munione ꝓpter dubiū moroſe delectatiōis in cogita
tu p̄cedenti. Quātū aūt ad quartā diſtinctionē quā
ponit Gregorius videť dicendū ꝙ in paucis ꝛ raro
accidit ſine imaginatiōe turpi pollutio ꝛ h̄ ſatis pla/
num eſt omni inſpicienti ſecūdū librū de ſomno ꝛ vi/
gilia phi: quia vult ꝙ quedā ſomnia ſunt ſigna q̄dā
aūt cauſam habēt in corꝑe. Unde ꝛ etiā modus ꝛ cā
egritudinis cognoſcunť in ſomnis: cauſa aūt illa cū
ſit mouēs ꝛ actus actiuoꝝ ſunt in patiente p̄diſpoſi/
to: vt dicit phs in .ij. de anima ꝛ hoc ſm poteſtatē pa/
tientis ꝛ nō ſm poteſtatē agētis ſunt iſte cauſe in aīa
ſenſibili que colligationē habet cum organis in qui/
bus eſt cauſa mouēs ad coitū ꝛ materia per modum
imaginū ꝑtinentiū ad coitū: ꝛ ideo illa imaginatio fit
quādoqꝫ in ſomnis ſine culpa p̄cedēti. Et iō ꝙ Gre/
gorius dicit eam eſſe ex culpa p̄cedenti vel cogitatio/
ne: puto intelligendū eſſe ꝑ modū ſigni: ſignū autem
eſt delectatio ſequēs ꝙ in vigilia talia meditatus ſit
vnde non videtur mihi ꝙ concuſſio ſemꝑ impediat a
cōmunione: hijs aūt habitis reſpondendū eſt ad ob
iecta. Ad primū ergo dicendū ꝙ Grego. loquiť de Ad primū.
pollutiōe ꝓueniēte ex quarta cauſa vel deīceps ſicut
ſatis manifeſtū eſt in autoritate ip̄a. Ad aliud di/ Ad 2m
cendū ꝙ Iſido. nō ligat ad abſtinendū: quia bonarū
mentiū eſt ibi culpā agnoſcere vbi culpa nō eſt Ad Ad 3m
aliud dicendū ꝙ talia in ve. teſta. ſicut ibidē in gloſa
Gregorij ꝛ glo. Eſicij ꝓbatur ſignatiue dicta ſunt:
ideo exponiť hoc ibidē de verboſis q̄ ſemꝑ mendacij
vel detractionis vel adulatiōis reatu polluūt lectū
in quo quieſcūt. Ad aliud dicendū ꝙ lex illa intel/ Ad 4m
ligitur de viro qui fornicario cōcubitu cōmixtꝰ mu/
lieri eſt ꝛ ideo in eodē capitulo ſtatim adiungiť: Mu
lier cū qua coierit lauabiť aqua ꝛ imūda erit vſqꝫ ad
veſperā. i. vſqꝫ ad mortē penitebit. Ad aliud dicen Ad 5m
dum ꝙ deus amat mūdiciā etiā corporalē/ ſed tamē
omnia illa etiam figuratiue intelliguntť: qꝛ deꝰ cor/
porali īmundicia non inquinať: ſicut dicť Sap. 8.
quia ꝓpter mundiciā ſuā: nihil inquinatū incurrit in

illā ſapientiā licȝ ergo amet mundiciā corpalē ſm ꝙ atteſtat̄ mūdicie ſpūs ꝛ dilectioni pulcritudinis ſpiritualis nō tñ ꝓpter imūdicias quibꝫ neceſſario ſubiacemus ipe nos reprobat vel arcet a ſacramētoꝝ ꝑceptione. Ad aliud dicendū ꝙ oīa illa erāt figuratiua ꝛ oſtendētia qm̄ mundū ſpūaliter eū eſſe oporteret qui cōmunicat ſctis. Ad aliud dicendū ꝙ forte oza ex libidine cognouerat ſuā vxorē ſm illos qui ponūt hoc ꝑ cauſa: tamē ego puto ſenſum lralem eſſe ꝙ ipe cū eſſet de leuitis quibꝫ pcipiebat̄ archa portari ꝓprijs humeris pmiſit ꝙ cōmittebat̄ piculo vectu re boum recalcitrātiū ꝛ ideo merito interfectus fuit. Ad aliud dicendū ꝙ actus ꝓhetalis cū actu coitus habet aliquā deformitatē ſȝ tñ matrimoniū illū habet ita etiam bene cōceditur hoc ꝙ eſt quedā incōſonātia ex qua ſil' actu nō debet eſſe ſed ſm tēpus ſucceſſiue: vnū poſt aliud eſſe quādoqȝ: nō em̄ puto ꝙ aliter prohibet. Ad aliud dicendū ꝙ nō probat niſi quadā incōuenientiā ꝛ laudandus eſt qui ad tēpus abſtinet a cōmunione ſed tamen ex hoc non arcetur vt puto ꝛ ſic Gregorius videt̄ dicere. Ad id qđ vlterius queritur q̄diu ſit abſtinendū puto diu eſſe ꝑ horas. xxiiij. in quibꝫ reuolutio tota completur excepto paruo ꝙ ſol interim retro ceſſit Dies em̄ naturalis eſt reuolutio equinoctialis cum tanta parte q̄nta oritur cū arcu ecliptice quē motū. xxiiij. horarū naturali motu ſol occidendo ſigna preſcribit. Hic autem arcus eſt. lxx. minuta ꝛ. viij. ſecūde fere. huius autē talē dicunt quidā rationē: quia in illo tēpore fit oīs ortus ꝛ occaſus imaginū ꝛ ſtellaꝝ celi ſuper corpus ad reordinandū: quia licet celum nō habeat vim ſupra lib. ar. habet tamen vim ſupra corpus ad imutādum ꝛ continendū: ꝛ hoc innuit dñs Leuit̄. 15. vbi dicit mulier que redeūte menſe fluxū ſanguinis ꝛc. Fluit em̄ ſanguis quādo nō poteſt digeri: nō digeritur autē diminuto calore calor autē minuit̄ decreſcēte lumine in luna. Adhuc autē eſt vnus caſus que rendus. ſ. ponamus ꝙ aliquis veniat ad locum celebratiōis ꝛ probabiliter dictet ei conſcientia ꝙ ſacerdos in malo ſtatu eſt ꝛ peccabit mortal'r celebrādo ꝛ ipe pollutus in nocte ſit ſine ꝯſcientia cauſe mortalis vtrū ꝓ eo celebrare debeat. Et ad hoc diuerſimode reſpondet̄: quidā em̄ ſentiūt ꝙ nō: quia etiam venialiter peccare nō debet ad hoc ꝙ alius vitet mortale. mihi aūt videt̄ ꝙ ego in tali caſu celebrarē p̄habita tamen ꝯfeſſione vel cōpunctione ſi ſacerdos deeſſet alia tñ oratione cū deuotione p̄habita.

Ad 6m · Ad 7m · Ad 8m · Ad 9m · Ad q̄ſtiūculā primā. · Queſtiūcl'a

Arti. XI L

An aliqua feditas corporalis vt mēſtruū vl' huiuſmodi ipediat a pceptiōe corpis xpi

Quinto querit̄ vtrū aliqua feditas corpalis vt menſtruū vel hmōi impediat a perceptiōe corpis xpi videt̄ aūt ꝙ ſic Leuit̄. 15. Mulier que redeūte menſe patit̄ fluxum ſanguinis ſeptē diebus ſepabitur: oīs qui tetigerit eā imundus erit vſqȝ ad veſperā ꝛc. quia multa tangit ibi de imūdicijs menſtruate: g̃ videt̄ ꝙ multo magis impediat a pceptione corpis xpi cuius eſt maior ſanctitas q̄ tabernaculi veteris vel hominis tangentis eam. 2o Item maior eſt feditas menſtrui q̄ pollutionis nocturne: g̃ m'to magis debet ipedire cōmunionē q̄ nocturna pollutio: nocturna āt pollutio nūq̄ ipedit vt habitū eſt g̃ ꝛ menſtruoꝝ fluxus. Sed ꝯ: fluxus iſte ē ex infirmitate vel ſupfluitate humorū: neutrū autē horū peccatū eſt: ergo videtur ꝙ nec menſtruoꝝ imunditia impediat a cōione. 2o Item Gregorius Mulier dum ex cōſuetudine menſtruū patitur ꝓhiberi eccleſiam intrare non debet: quia nō poteſt ei nature ſupfluitas in culpam cedere ſancteqȝ cōmunionis myſteriū pcipere ꝓhiberi nō poteſt in illis diebus: ſi em̄ ex veneratione magna pcipere myſteriū non preſumit laudanda eſt ſed ſi percipit non eſt iudicanda: bonaꝝ quippe mētiū eſt ibi culpam agnoſcere vbi culpa nō eſt. Ex hoc manifeſte accipitur ꝙ nō eſt impediens a cōione fluxus menſtruoꝝ. Ad hoc volunt quidā dicere ꝙ quedā fluunt continua ꝛ in illis fluxus eſt ex ifirmitate: quedā aūt iterpolatim ꝛ ille curabiles ſunt ꝛ debent expectare de cōione vſqȝ poſt fluxū prime autē non. ꝛ huius cauſam reddunt: ꝛ Aug' videtur dicere ꝙ acceſſus ad menſtruatā nō ſit prohibitus in figurā alicuius futuri ſed etiam in ſe pceptum morale eſt ꝙ nō fiat cōcubitus cū menſtruata. vnde dicūt ꝙ menſtruū dicit imundiciā impedientē a cōmunione Aug. aūt vba ſūt ſup Leuit̄. 18. ſup illō ad mulierē que patit̄ menſtruū nō accedas ꝛc. dicit em̄ ibi glo. ſic: Cū hoc ſuperius ſufficienter ꝓhibuiſſet h̄ etiam repetit ne in ſupiorībꝫ videatur figuratiue accipiēdum vbi talia prohibentur que remota obſeruatione vmbra in nouo teſtamento cuſtodiēda ſunt Sine preiudicio aūt videt̄ mihi dicendū ꝙ nunq̄ ꝓhibenda eſt mulier a cōmunione ꝓpter menſtruū ſicut dicit Gregori' eo ꝙ ſit indiciū ſupfluitatis vl' infirmitatis ꝛ non culpe. Ad id qđ primo obijcitur dicendū eſt ꝙ in veritate figuratiue dicebat̄ de imundicia mēſtruate q̄tū ad ingreſſum tabernaculi ſicut ibidem in glo. exponitur ꝛ ideo illa argumenta non cogunt. Ad aliud aūt qđ obijcit̄ de Aug. dicendū ꝙ accedere ad menſtruatā eſt mortale: quia acceſſus ordinatur ad conceptū ꝛ ſi tunc mulier concipit: concipit ꝓlem corruptā vt elephanticā vel leproſam vt dicit glo. ſup Ezech. 18. ſup illud ad mulierē mēſtruatam non acceſſeris ꝛ quo ad hoc morale eſt ſed hoc nunq̄ fuit morale ꝙ eſſet imunda per ſeptē dies ꝛ lauaret̄ aqua ꝛ eſſet extra caſtra ꝛ huiuſmodi que determinant̄ Leuitici. 15.

Argu. p̄mo · 2o · In ꝯ̄riū p° · 2o · Solo · Solo vera ſm Albtū. · Ad dictum Aug. in ſolutiōe arg.

Arti. XII. M

An indigne ſumens corpus chriſti id efficiat vt malū fiat qđ accipit.

Deinde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Ecce em̄ factum eſt malū dū male accipit̄ bonū ꝛc] ſ. b. ſtatim em̄ ꝯtrariū dicit in fine eiuſdē capituli indigne corpus xpi ſumens nō efficit vt q̄ malus eſt malū ſit qđ accipit. Solutio dicendū ꝙ malū eſſe dicit̄ multipl'r. ſ. formaliter ꝛ ſic intelligit̄ ſcđa auctoritas: quia ſic corpus xpi non pōt eſſe malū ſed ſemp eſt bonū. Dicit̄ etiā malū effectiue ꝛ hoc dupliciter. ſ. vt cauſa ꝑ ſe vel vt cauſa per accidens ꝛ neutro iſtoꝝ modoꝝ corpus xpi dicit̄ malū: quia nec eſt cauſa mali per ſe nec ꝑ accidēs. Scđo modo dicit̄ malum occaſio mali ſicut lux pſens dicit̄ occaſio leſionis infirmi oculi. ꝛ ita corpus xpi eſt bonū ꝛ occaſio eſt mali ei q̄ indigne ſumit.

Solo ad totū

De intelligentia quorūdā verborum ambiguorum.

Scđm hos duos modos ſumendi intelligentia quorūdā verboꝝ ambigue dictoꝝ diſtin

guenda eſt. Ait em̄ Aug. Bonus accipit ſa⸗
cramentū ⁊ rem ſacramēti: malus vero ſacra
mentū ⁊ nō rem. Sacramentū hic dicit cor⸗
pus xp̄i propriū de virgine natū. Rem v̄o
ſpūalem xp̄i carnē. Bonus ergo vtrāqꝫ chri
ſti carnem accipit. Malus vero tantū ſacra⸗
mentū: id eſt corpus xp̄i ſub ſacramēto ⁊ nō
rem ſpūalem. Item. Non manducās man⸗
ducat ⁊ manducās nō mādicat: quia nō mā
ducans ſacramētaliter aliquādo manducat
ſpūaliter ⁊ ecōuerſo. Et qui māducant ſpiri
tualiter veritatē carnis ⁊ ſanguinis dicunť
ſumere: qꝛ ipſam efficientiam habent: id eſt
remiſſionē peccatoꝝ pro qua videtur orari
cum dicitur: Perficiant in nobis dn̄e queſu
mus tua ſacramēta qđ continent: vt qđ nunc
ſpecie gerimus: rerum veritate capiamus.
Verū veritatē dicit ipſam efficientiam qua
ſi dicat ꝑ hec ſacramēta preſta: vt ſicut ſacra
mētaliter carnē xp̄i ſumimus: ita ſpūaľr ſu⸗
mamus. Vel petit ſacerdos vt xp̄s qui nūc
vere ſub ſpecie panis ⁊ vini ſumiť manifeſta
viſione ſicut in eſſentia diuinitatis eſt quā⸗
doqꝫ accipiať. Conſtat ergo a bonis ⁊ malis
ſumi corpus chriſti: ſed a bonis ad ſalutem:
a malis ad perniciem.

Arti. XIII An ſacerdos petat vt chriſtus q̇ nunc ſub
n ſpecie panis accipiť māifeſta viſiōe accipiať

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi [Petit vt
Arguiť p̊o d xp̄s qui nunc ſub ſpecie panis ⁊ vini ſumitur
manifeſta viſione ⁊c̄.] lr̄a a. Hoc iterū videť
falſum: qꝛ ſacramentū nō habebit rem in futuro eo
ꝙ in futuro nō indigemus viatico: qꝛ tunc nō erimꝰ
in via ſed in patria: ergo videť ꝙ nihil ſit dictū: quia
tūc capieť manifeſta viſione ſicut capitur modo ſub
2o ſpecie ſacramēti. Itē frui deo ꝑ ſpeciē in aperta vi⸗
ſione nō eſt actus ſacramēti vel ſuccedēs ſacro ſed po
tius actus beatitudinis ſuccedēs virtuti vni vel plu
ribus vt determinať in p̀ma diſt. p̀mi libri huiꝰ vo⸗
luminis: ergo videť ꝙ in p̄cib⁊ eccl'ie incōueniēter hec
duo ꝯiunganť vt ſicut nūc ꝑ ſpeciē ſacramēti ita qn̄⸗
qꝫ per ſpeciem diuinitatis aperta viſione capiamus.
3o Item nunc capimus eum ꝑ guſtū corporis ⁊ ſan⸗
guinis eius tunc aūt ita nō capiemus ſed per contē⸗
plationem ⁊ fruitionē: ergo videtur ꝙ nulla ſit orō.

Sed cōtra in eccl'iaſtica hierarchia ca. j. dicit Dio
nyſius ꝙ ieſu diuine participationis ſymbolū eſt eu
chariſtie ſanctiſſime aſſumptio: conſtat aūt ꝙ intelli⸗
git diuinā ꝑticipationē ieſu ꝑticipationē illā que eſt ꝑ
fructū in gloria: ergo videť ſuccedere manducationi
Solo. ⁊ ſumptioni ſacramētali. Sol'o dicēdū ꝙ ſacramē
tū hoc ſicut ⁊ alia habet duplicē rem: vnā que eſt cō⸗
tenta ⁊ ſignificata ⁊ illā ꝯſequiť in p̄ſenti ⁊ hec eſt ꝓ⸗
pria ſacramento ⁊ de iſtis rebus ſacramentoꝝ ſepiꝰ
dictū eſt ſupra. Aliā habet ſignificatā ⁊ non conten⸗
tam: et quia ſacramentū eſt cauſa rei quā continet ⁊
illam rem nō continet ꝯſequēs eſt ꝙ etiā nō cauſet eā
ſicut res baptiſmi eſt fulgor glorie in reſurrectione
⁊ ita de aliis. Ita pōt dici hic ꝙ participatio ꝑ fructū
diuinitatis in ap̄ta viſione eſt res ſignificata ⁊ non
cauſata nec ꝯtēta in hoc ſacramēto hoc modo quo ſi⸗
gnificať fructus dulcedinis glorie in guſtu dei per
fructū: per guſtum dulcedinis ſpiritualis in ſacra⸗
mento in quo eſt chriſtus auctor gratie ⁊ glorie ⁊ ita
intelligit Dionyſiꝰ. Ad primū ergo qđ obiiciť di⸗ Ad primū
cendum ꝙ non eſt opus tunc viatico ſed eſt guſtus
felicitatis vt finis qui ſignificať in guſtu viatici ſicut
ea que ſunt patrie ſignificanť ſepius ꝑ ea que ſūt vie.
Ad aliud dicendū ꝙ eſt actus ſacramēti vt ſignifi ad 2m ⁊ 3m
cantis ſed non eſt actus ſacramēti vt cauſantis eum
ſicut etiā plena gloria in dotib⁊ anime ⁊ corporis di
ciť eſſe res baptiſmi ⁊ ſuꝑ h̄ fundať intentio orātis.

De hereſi alioꝝ qui dicunt cor⸗ pus chriſti non eſſe in altari niſi in ſigno.

Diſtin. X

Vnt item aliȷ̈ precedē A
ſ tiū inſaniā tranſcendentes qui dei
virtutē iuxta modū naturaliū reꝝ
metientes: audacius ac ꝑiculoſius veritati
contradicūt: aſſerentes in altari nō eſſe cor⸗
pus chriſti vel ſanguinē: nec ſubſtantiā pa⸗
nis vel vini in ſubſtantiā carnis ⁊ ſanguinis
cōuerti: ſed ita xp̄m dixiſſe: hoc eſt corpus
meū: ſicut apl's dixit: petra aūt erat xp̄s. Di 1. Cor. 10.
cūt em̄ ibi eſſe corpus xp̄i tm̄ in ſacramento
id eſt in ſigno ⁊ tm̄ in ſigno manducari a no⸗
bis. Qui errādi occaſionē ſumūt a verbis ve
ritatis vn̄ prima hereſis facta eſt in diſcipu⸗
lis xp̄i. Cū em̄ diceret: Niſi quis manduca⸗ Joh. 6.
uerit carnē meā ⁊ biberit ſanguinē meū non
habebit vitā eternā. Illi nō intelligētes di⸗
xerūt: durus eſt hic ſermo: quis poteſt eum
audire? ⁊ abierūt retro. Illis diſcedētibus
inſtruxit duodeci q̇ remāſerāt. Spūs eſt in⸗
quit q̇ viuificat: caro nihil ꝓdeſt. verba q̄ lo
cutus ſum vobis ſpūs ⁊ vita ſunt. Intellexi⸗
ſti ſpūaliter? ſpūs ⁊ vita ſūt. Intellexiſti car
naliter etiā ſic ſpūs ⁊ vita ſunt ſed tibi nō ſūt
Spūaliter ītellige q̄ locutus ſum. Non hoc a
corpus qđ videtis māducaturi eſtis ⁊ bibitu
ri illū ſanguinē quē fuſuri ſunt q̇ me crucifi⸗
gēt. Sacramētū aliqđ vobis cōmēdaui. ſpi⸗
ritualiter ītellectū viuificabit vos: caro aūt
non ꝓdeſt quicq̄ꝫ. Sūt etiā ⁊ alia illoꝝ in⸗
ſanie fomitē miniſtrātia. Ait em̄ Aug. Do⸗
nec ſeculū finiať ſurſum eſt dn̄s: ſed tn̄ etiam
hic nobiſcū eſt veritas dn̄s. Corpus em̄ in q̊
reſurrexit ī vno loco eſſe opꝫ: v̄itas aūt eiꝰ
vbiqꝫ diffuſa eſt. Itē vna ꝑſona eſt deꝰ ⁊ hō:
vbiqꝫ ꝑ id qđ eſt deus in celo: per id qđ hō eſt
chriſtus. Dicit etiā: Paupes ſemꝑ habetis Math. 26
vobiſcum: me aūt non ſemꝑ habebitis: His

alijſq; vtuntur prefati heretici in aſſertionē
ſui erroris.
Unt item alij p̄cedentiū inſaniā] ꝛc. In p̄ba
A ſ bitis excluſit mgr̄ errorē q̄rundā dicētiū cor
pus xp̄i nō ſumi a malis: q̄ fuit error mīoris
incōueniētie. Hic aūt tāgit errorē maioris incōueni
entie eoꝝ. ſ. q̄ negāt corpus xp̄i eſſe in altari. Contra
iſtud p̄mo inducēs q̄ſdā autoritates canonis ꝛ patꝝ
ex q̄b₃ habuit ortū: ꝛ ſcd̄o eaſdē ſoluēs ꝛ determinās
ibi [Et eadē rōne oīa recipienda ſunt] Tertio ponit
ſophiſticas rōnes quib₃ iſti decipiebant̄: ꝛ ſoluit au/
toritatib₃ improbās dictū eoꝝ ibi [Sat̄ rn̄ſū eſt he
reticis obiectiōib₃ ꝛc. Et hoc eſt qd̄ dicit vſq; ad ſe/
quentē p̄tē in q̄ tāgit de mō ꝯuerſiōis ꝛ ꝑ h̄ patꝫ ſnīa
ꝛ ſi q̄d minus eſt ꝑ diſputationē manifeſtabit̄.

Arti. I. An corpus xp̄i vere ſit in altari aut ſolum ſicuti ſignatū in ſigno.

Argu. p̄mo ꝙ non. ¶ Sit ḡ hec p̄ma q̄ſtio de errore quē nitit̄ mgr̄ in lr̄a
elidere. ſ. an corp⁹ xp̄i ſit in altari vel nō: videt̄ em̄
ml'tis rōnib₃ ꝙ nō ſit: q̄cq̄d em̄ eſt īmutabile nihil eſt
abijciēs ꝛ nihil recipiēs: h̄ nō fit aliq̄ loco ꝑ ꝯuerſio/
nē alicui⁹ in ip̄m: corp⁹ xp̄i glorioſū eſt īmutabile ni
hil abijciēs ꝛ nihil recipiēs: ḡ nō fit in aliq̄ loco ꝑ con
Probatio. uerſionē alicui⁹ in ip̄m. Maior p̄tꝫ ꝑ ſe ꝛ ſi aliq̄s du
bitat ꝓbat̄ ſic. oīs mutatio fit ꝑ alicui⁹ abiectionē ꝛ
alicuius aduentū: ḡ ad deſtructionē ꝯn̄tis qd̄ nihil
abijcit aut nihil accipit: hoc eſt īmutabile oīno. Si
aūt nihil ſuſcipit videt̄ ſeq̄ neceſſario ꝙ nihil ꝯuertit̄
2º in ip̄m. Itē oē qd̄ loco circūſcribit̄ nō fit in alio lo/
co niſi p̄us recedat a loco in q̄ eſt: corp⁹ xp̄i loco circū
ſcribit̄: ḡ nō fit ī aliq̄ loco q̄ʒ in celo niſi p̄us recedat a
loco celi empyrei ī q̄ ē/ nō āt recedit vt ſcti oēs dicūt ḡ
nō fit ī loco alio ḡ nec ī altari ḡ nō ē ī altari vt dic̄ illa
3º opīo. Itē ſm modū loquēdi maioris dignitatis et
ſimplicitatis ſūt ſpūs q̄ʒ corꝑa: nullus aūt ſpūs crea
tus pōt ſil' eſſe in diuerſis locis: ḡ multo minus pōt
corp⁹ ſil' in diuerſis locis eſſe: corpus aūt xp̄i eſt in ce
4º lo manēs: ḡ nō in altari. Itē de deo hec ē falſa de⁹
eſt alibi q̄ʒ vbi ip̄e eſt/ cum tn̄ deus ſit vbiq;: ḡ multo
magis falſa ē: de his q̄ loco diffiniūtur ꝛ circūſcribū
tur: corpus aūt xp̄i loco circūſcribit̄: ḡ eſt in loco de/
terminato ꝛ nō eſt alibi q̄ʒ vbi eſt: ḡ nō eſt alibi q̄ʒ in ce
5º lo q᷑ ibi eſt ḡ nō eſt in altari. Itē ſi daretur ꝙ poſ/
ſet eſſe alibi: ꝛ hoc ſil' ꝛ ſemel: videt̄ ex hoc ſeq̄ ꝙ poſſet
Rō p̄ma. eſſe vbiq;: ꝛ hoc duab₃ rōnib₃ quaꝝ vna eſt: q᷑ ſicut
alibi dicit̄: ſi duo corꝑa p̄n̄t eſſe ſimul in vno loco ea/
dē rōne ꝛ infinita: ita videt̄ ſequi hic ꝙ circūſcriptio
loci nō magis repugnat ad eſſe ſimul in plurib₃ locis
q̄ʒ adeſſe vbiq;: ſi ḡ pōt eſſe in pluribus locis pōt etiam
Rō ſcd̄a. eſſe vbiq;. Scd̄a rō eſt quia detur ꝙ cōſecretur vbi/
q; ꝛ in omni loco eſt vbi ꝯſecrat̄: ergo erit tunc vbiq;
hoc aūt ſi forte nō videat̄ alicui incōueniēs/ oſtēdat̄
eſſe incōueniēs ſic. Aug. dicit ꝙ ſoli deo ꝓpriū eſt eſſe
vbiq;: corpus aūt xp̄i nō eſt deus ſic̄ nec aīa xp̄i de⁹
eſt/ licꝫ homo de⁹ ſit ꝛ ſic corꝑi xp̄i nō ꝯuenit eſſe vbi
6º q;: ḡ videt̄ nō eſſe in altari. Itē videt̄ ꝙ nō ſit intel
ligibile corpus xp̄i eſſe in altari: loco em̄ circūſcribit̄
cui aſſignat̄ p̄ncipiū/ mediū ꝛ termin⁹ ſm diuerſita/
tes loci: cōſtat aūt ꝙ id qd̄ nunq̄ʒ eſt extra terminos
cōtentos (q̄ ſunt termini locati intra) nunq̄ʒ eſt extra
termīos cōtinētes q̄ ſunt locus corꝑis: corpus autē
xp̄i nunq̄ʒ eſt extra terminos cōtentos in celo empy/
reo qui ſunt dimēſiones ſui: ergo nunq̄ʒ eſt extra ter/
minos loci continentis non autem poteſt eſſe in alta
ri niſi ſit extra terminos continētes ſcꝫ loci: ergo nū/
q̄ʒ eſt in altari vt videtur. Si forte dicas ſicut fere Solo.
omnes dicūt ꝙ corpus xp̄i tria habet: ꝛ per illa tria
ſe habet ad locū. Eſt em̄ corpus dimenſionē habens
ꝑ hoc ſed qd̄ loco circūſcribit̄ eſt idem glorioſum ꝛ ꝑ
hoc habet ꝙ poteſt eſſe cū alio corpore in eodem loco.
Item eſt vnitum diuinitati ꝛ ex hoc habet ꝙ pōt Obiectio.
eſſe in pluribus locis ſimul: ſꝫ illud videt̄ non poſſe
ſtare. Primo quidē quia corpus xp̄i anteq̄ʒ eſſet glo
rioſum ſm hoc non potuit eſſe cum alio corpore in
eodem loco qd̄ eſt erroneum: quia ipſe in cena corp⁹
ſuum dedit anteq̄ʒ glorificaret̄ vnde illa diſtinctio
nihil videtur valere ad propoſitū. P. aliud eſt que 7º
rere quid deus poſſit facere: ꝛ aliud quid in rebus
poſſit fieri vt dicit Auguſtin⁹. ꝙ enim q̄ʒtum moue/
atur localiter in nunc ſiue in inſtanti deus poteſt fa
cere ꝛ tamen deus nō poteſt facere quin accipiat̄ ne/
ceſſario primū ꝛ vltimū: ergo neceſſario fit ſucceſſio
in motu ip̄us ꝛ motus in inſtanti nō pōt ei ꝯuenire
A ſimili licet corpus illud ſit vnitū diuinitati tn̄ hec
vnio non tollit ab eo dimenſionem circūſcriptibilē
ſed illa remanēte videt̄ īpoſſibile eſſe ꝙ ſil' ſit in diuer
ſis locis. Itē q̄ eſt neceſſitas ꝙ xp̄s ſit in altari cū 8º
corꝑe ꝛ aīa. videt̄ em̄ glorioſius oꝑari poſſe vbi ali/
q̄s nō eſt p̄n̄tial'r q̄ʒ vbi eſt: ḡ xp̄o etiā gl'ioſius eſſet fa
cere gr̄am hui⁹ ſacr̄i vbi nō eſſet p̄n̄tialis q̄ʒ vbi eſſet
p̄n̄s: ḡ videt̄ ꝙ cū ip̄e ſemꝑ faciat melius ꝙ ip̄e nō ſit
in altari. Itē ſupra in p̄ncipio libri tacte ſunt cauſe 9º
q̄b₃ inſtituta ſunt ſacr̄a/ ꝛ vna eſt ibi poſita q̄ eſt cauſa
hūilitatis vt. ſ. in hoc hō humiliet̄ ꝙ q̄rit ſubiectū in
inferiorib₃ ſe. Si aūt xp̄s dicat̄ eſſe in altari nihil eſt
in hoc ſacr̄o inferius hoīe: ḡ ꝑit cauſa inſtitutionis ꝛ
fructus ſacr̄i: ḡ melius eſt ponere xp̄m nō eſſe in al/
tari q̄ʒ eſſe vt videt̄. Si hoc cōcedit̄ erit exp̄ſſe con Rō in ꝯtra
tra fidē ſicut dr̄ in lr̄a. Itē eſſet contra gr̄am: dicit̄ riū p̄mo.
em̄ in Deut̄. 32. ꝙ dei ꝑfecta ſunt oꝑa: ſi ḡ ꝑfecta ſunt 2º
oꝑa creatiōis: multo magis ꝑfecta eſſe debēt oꝑa gr̄e
ꝛ recreatiōis in ſacramētis: hec aūt gr̄a p̄cipue eſt vt
nos cōiungamur deo ꝛ ip̄e ꝯiungat̄ nobis: ḡ in aliq̄
ſacr̄o debet iſta cōiūctio eſſe cōpleta: ḡ ī aliq̄ ſacrame
to nobis corꝑal'r debuit ꝯiungi. Itē in donis gr̄e 3º
gratūfaciētis q̄ eſt gratuita virtus ſpūſſancti/ eſſen/
tialiter/ potētialiter/ ꝛ p̄ſential'r ꝛ ꝑ inhabitantē gra
tiā ꝯiūgit̄ ꝛ illabit̄ nobis. Cū ḡ adhuc ſit alia pars
gr̄e gratūfaciētis in ſacr̄is ꝑ illam debet cōiungi his
vnde trahit effectū: ille aūt eſt xp̄s paſſus in corꝑe ꝛ
aīa a q̄ omne ſacr̄m habet vim: ḡ ip̄e idem in aliq̄ ſa/
cramēto in corꝑe ꝛ aīa nobis debet cōiungi vt videt̄
Itē Heb. 2. Quia pueri cōicauerūt carni ꝛ ſan/ 4º
guini ꝛ ip̄e ſimiliter ꝑticipauit eiſdē vt eſſet cōformis
nobis in natura ſed ex eiſdē ſm naturā generat̄ na/
tura ꝛ cibat̄: ḡ videt̄ ꝙ etiā in ſua natura cōformi no
bis debuit eſſe noſter cibus. Itē nos omnib₃ mo/ 5º
dis indigebamus ſibi cōformari: ḡ oportuit hoc fieri
ꝑ aliq̄d incorporās nos ei: hoc aūt eſſe nō potuit niſi
ip̄e: ergo oportuit ꝙ ꝑ ip̄m incorꝑemur ei: ergo neceſ
ſe fuit ꝙ corpus ſuū in aliq̄ daret nobis: in nullo aūt
ita cōuenieter dat̄ ſicut in edulio: ḡ in edulio debuit
nobis dari vt videt̄. Solo abſq; om̄i ambiguita/ Solo.
te tenendū eſt ꝙ xp̄s corꝑaliter eſt in altari: ꝛ ꝙ here
ſis ſit id qd̄ recitat mgr̄ in lr̄a. ſ. ꝙ xp̄s non ſit in alta
ri niſi ſicut ſignatū in ſigno. Ad obiectū aūt primū Ad primū.
cōtra hoc dōm ꝙ abſq; dubio corp⁹ xp̄i mō eſt imu/

tabile nihil ſuſcipiēs nihilqꝫ abijciēs: q2 eſt glorioſū:
tñ nō ſequit̃ hoc qꝺ ꝓ cōſeqnti q̄ſi adhuc vlteri⁹ in⸗
ferat̃ ꝙ nō efficiat̃ alicubi ꝑ cōuerſionē alicui⁹ ī ip̄m
aliter em̄ eſt de cōuerſione in aliud ſm totā eſſentiā:
⁊ aliter eſt de cōuerſiōe in aliud ſm partes: ꝑtes aūt
voco partes eſſentiales q̄ ſunt materia ⁊ forma: ⁊ h̄
veꝝ eſt ꝙ nihil ſm materiā cōuertit̃ in aliud niſi cui⁹
materia recipit̃ ab alia ⁊ nō forma: q2 forma abijcit̃
ſed hic nō eſt ita: q2 tota eſſentia panis nō annichila⸗
ta: nec manēs ſb̄a panis tranſit in totū corp⁹ xp̄i ſm
materiā ⁊ formā: ⁊ iō neceſſe eſt eodē mō manere ni⸗
hil recipiendo: ⁊ tñ effici ibi vbi fit talis trāſſubſtātia
Ad ꝓbationem. tio Ad ꝓbationē aūt dōm ꝙ eſt mutatio q̄ fit a mo
tore imꝑfecto cui nō tota materia mobilis obedit: vt
in ip̄a inducat̃ id qꝺ intēdit: ſicut eſt mutatio natu⸗
ralis: ⁊ de illa tenet ꝓbatio: eſt etiā mutatio mouen⸗
tis virtute infinita cui tota eſſentia q̄ eſt cōpoſita ex
Ad 2m materia ⁊ forma obedit in cōuerſiōe in id qꝺ intēdit:
⁊ talis eſt in ſacr̄o Ad aliud qꝺ obijcit̃ de loco dōm
videt̃ ꝙ h̄ veꝝ eſt de his q̄ nō hn̄t cōꝑatione ad locū:
niſi vno mō vt ſunt ea q̄ tm̄ diffinitiue vl' circūſcripti
ue ſunt in loco: ſed de corꝑe xp̄i nō eſt ſic: q2 hēt dupli
cē cōꝑationē ad locū: vnā ꝑ ſe vbi eſt in ꝓpria forma:
vt vbi circūſcribit̃ loco ⁊ aſſignat̃ ei p̄mū ⁊ mediū et
vltimū in ꝑtib; loci: ⁊ vbi eſt p̄mū hic nō eſt vltimū.
Aliā etiā hēt cōꝑationē ad locū ꝑ aliꝺ: in q̄ ip̄e ē tot⁹
in toto: ſicut eſt forma hoſtie: q2 ip̄e in tota hoſtia eſt
tot⁹: ⁊ in q̄libet ꝑte tot⁹: ⁊ nō eſt ei aſſignare p̄mū et
mediū ⁊ vltimū ſm partes loci ip̄i⁹ hoſtie: ⁊ hoc ple⸗
nius habebit̃ infra: vnde ſi xp̄s efficeret̃ in loco aliq̄
circūſcriptiue tūc bñ cōcederē ꝙ recederet a loco in q̄
erat circūſcriptiue: ſed ad hoc ꝙ alibi efficiat̃ in loco
Ad 3m aliter q̄ꝫ eſt hic non oportet ꝙ recedat vel moueat̃ in
iſto in quo eſt circūſcriptiue. Ad aliud dōm ꝙ loci
diuerſitas .i. ꝙ diuerſimode p̄t eſſe in locis diuerſis
nō cōuenit ſp̄ui inquantū ſp̄us: eo ꝙ neqꝫ corpori in⸗
q̄ntū corp⁹: ſꝫ ꝯuenit xp̄o in quātū in ſe ⁊ ad alios eoſ
dē viuēs operat̃: ſm ſe aūt eſt ī loco circūſcriptiue: ad
alios aūt cōꝑat⁹ quos vnit ſibi oportet ꝙ apud eos
ſit in rōne ⁊ forma cibi q̄ vnit ꝑ modū nutrimēti: ob
iectio autē illa ꝓcedit acſi iſta attribuat̃ corꝑi ꝑ hoc ꝙ
Ad 4m. eſt corpus. Ad aliꝺ dōm ꝙ licet de deo q̄ vbilibet
eſt iſta ſit falſa: de⁹ eſt alibi q̄ꝫ vbi eſt: eo ꝙ ip̄e ſit vbi⸗
qꝫ ⁊ in ſe ꝑ li alibi importat̃ diuerſitas loci ad vbiqꝫ
⁊ iō falſa eſt: tñ hec eſt vera: deus eſt aliter in lapide
⁊ in ſctis ⁊ in ſe ⁊ aliter in tēplo ⁊ aliter in foro ita ꝙ
mod⁹ alteritatis retorquet̃ ad effect⁹: ita etiā bñ cō
cedendū eſſe videt̃ ꝙ hec ſit falſa ꝙ corp⁹ xp̄i ſit alibi
q̄ꝫ vbi eſt: quia ibi notat̃ alteritas vel alietas loci ad
vbi: in quo ſimplicit̃ eſt ſine diſtinctiōe modi eſſendi
vbi circūſcriptiue vel ſacr̄aliter: et iō ad illa ſequunt̃
cōtradictorie oppoſita: q2 cū ip̄e ſit vbi ē/⁊ ip̄e ſit ali⸗
bi q̄ꝫ vbi eſt oporteret ꝙ in oī loco in q̄ eſt etiā nō eſſet
ſed in alio: ſed tñ hec eſt vera de corꝑe xp̄i: corp⁹ xp̄i ē
alibi q̄ꝫ vbi eſt circūſcriptiue: q2 eſt in ſacr̄o in q̄ nō eſt
circūſcriptiue: ſed eſſentialiter in toto tot⁹/⁊ in qua⸗
Ad 5m. libet parte tot⁹. Ad aliud dōm ꝙ ſi det̃ xp̄m poſſe
eſſe hic circūſcriptiue ⁊ in multis alijs locis ſacr̄alit̃:
ex hoc nō ſequit̃ ꝙ poſſit eſſe vbilibet: ⁊ hoc patet q2
cū dicit̃ de⁹ eſt vbiqꝫ: ſenſus eſt: de⁹ cōtinet oēm lo⸗
cū ⁊ oēm loci ꝑticulā ⁊ influit ei virtutē q̄ locatū cōti
nere poſſit: hoc aūt neutro mō ſe xp̄s habet ad locū:
quia circūſcriptiue exiſtēs in loco nō eſt ip̄e in quali
bet particula loci totus: ſimiliter ſacramētaliter exi⸗
ſtens in loco: licet ſit in qualibet parte forme totus:
nō tamē illa forma per quā chriſtus eſt in loco tota ē
in qualibet parte loci. Et xp̄s in altari vt puto nō ha
bet cōparationē ad locū niſi mediante forma ſacr̄i: et
ſic patet ꝙ nō ſequit̃ ex hoc ip̄m eſſe vbiqꝫ ſm ꝙ deo
propriū eſt eſſe vbiqꝫ. P̄ nō in omnib; locis ⁊ par⸗
tibus loci cōſecrari poteſt corpus xp̄i: vel etiā conſe⸗
cratū haberi: ⁊ ideo iteꝝ ei nō ꝯuenit eſſe vbiqꝫ: tamē
hec ſecunda ratio nō improbat corpus xp̄i vbiqꝫ poſ
ſe eſſe per ſe: ſed per accidēs: prima probat per ſe vbi⸗
qꝫ eſſe qꝺ ei nō ꝯuenit: ſꝫ cōuenit ei poſſe eſſe ī plurib; Ad 6m
locis. Ad aliud dicendum ꝙ in veritate quicquid
terminans intra tangit locātis corporis terminos
extra illud menſurat̃ quantitate interiori ⁊ exteriori
⁊ ſi nō habeat aliā cōparationē ad locū q̄ꝫ illā qua q̄n
titate interiori ꝯuertit̃: ſed quantitate exteriori non
poteſt eſſe in diuerſis locis ſimul: ſed ſucceſſiue tm̄: ⁊
hoc ideo quia dimenſiōes locantis que hic ſunt non
poſſunt eſſe ſimul ⁊ ſemel alibi: ſed in corpore chriſti
nō eſt ita eo ꝙ diuerſis modis ſe habeat ad locū: vt p̄
habitum eſt: ⁊ ideo poteſt eſſe in diuerſis locis Ad Ad ſolutionē cū obiectione.
aliud dicendum ꝙ ad hoc ꝙ licet corp⁹ chriſti poſſit
eſſe cibus nos ad ſe cōuertens oportet ꝙ ſit diuinita
ti vnitū: ⁊ cū gratia illius cōueniat ei eſſe in plurib⁹
locis vbi ſunt membra cibanda vel cibata: dixerunt
quidam ꝙ inquantū diuinū eſt corpus habet ꝙ poſ
ſit eſſe in locis pluribus: ⁊ bene concedo ꝙ bene ha⸗
bet hoc: nō inquantum eſt glorioſum: ſed potius in⸗
quantum eſt cibus. Ad aliud quod contra hoc ob Ad 7m
ijcitur dicendū videtur ꝙ licet diuinitas vnita non
tollit quantitatem: tamen ab ip̄a vnione cōfertur ei
potentia quam nō habuit ſcilicet potētia cibandi ſpi⸗
ritualiter: ⁊ per cōſequēs cōfert̃ ei ꝙ poſſit eſſe vbi ci
bāda mēbra ſunt in diuerſis locis: ⁊ iō nō eſt ſil'e de
quāto moto cui nō cōfert̃ noua potētia vltra diuiſi⸗
bilitatē q̄ꝫtitatis: q2 neceſſe ē in loco mot⁹ ſui p̄mū ꝑ
trāſire min⁹ ſe aut eq̄le q̄ꝫ ꝑtrāſeat mai⁹ ſe: vt ꝓbat̃ ī Ad 8m
9. phiſicoꝝ ante finē Ad aliꝺ dōm ꝙ eſt neceſſitas
magna: q2 licet xp̄s abſens poſſit dare gr̄am: tñ gr̄a
illa nō h̄et oīmodū cōplemētū: eo ꝙ ip̄a nō eſt ip̄e: et
totū ꝙ ip̄e eſt ip̄a gr̄a: ⁊ iō vt opet̃ in nobis ſe toto ne
ceſſe eſt ſe totū nobis dare in ſacr̄o Ad aliꝺ dōm ꝙ Ad 9m
adhuc ſaluat̃ cā inſtitutiōis in h̄ ſacr̄o .ſ. hūilitas rōe
ſpēꝝ panis ⁊ vini poſt cōuerſionē ⁊ rōe ſb̄e panis et
vini ante cōuerſionē: ⁊ ideo hoc nō impedit.

An veꝝ ſit qꝺ dicit magiſter nō hoc corp⁹ quod videtis comeſturi eſtis. Arti. II. B

Einde querit̃ de hoc qꝺ dicit ibi: [Nō h̄ cor⸗
D pus qꝺ videtis comeſturi eſt]. ⁊c̄. lr̄a a. Hoc Argu. p̄mo
em̄ expreſſe falſum ē: q2 idē corp⁹ comedert̃ ⁊
eundē ſanguinē biberūt Si forte tu dicas mgr̄ vi Solo.
det̃ in lr̄a ſoluere vt nō h̄ corp⁹. ⁊c. i. nō ſub eadē ſpē
q̄ crucifiget̃ comedetis. Cōtra ſm h̄ etiā in forma Obiectio.
euchariſtie cū dr̄ h̄ ē corp⁹ meū poſſem⁹ dicere nō h̄ ē
corp⁹ meū: q2 nō eſt ibi ſub ſpē corꝑis: ſꝫ ſub ſpē pāis
Itē ꝓnomē ſignificat ſb̄am ⁊ demonſtrat eā: g̊ cū 2o
ſb̄alit̃ fiunt idē corp⁹: videt̃ ꝙ ñ dēat dicere ñ h̄ ē cor
p⁹ qꝺ videtis. ⁊c̄. ſed poti⁹ ſic hoc quidē corp⁹: ſꝫ nō
ſub tali ſpē miniſtratū. P̄ quid eſt hoc qꝺ dicit: ca⸗ 3o
ro nō prodeſt q̄cq̄ꝫ: ſi em̄ caro nō prodeſt quicq̄ꝫ tunc
nihil qꝺ fit in reſpectu ſacr̄i prodeſt quicq̄ꝫ: probatio
virtute ſacr̄i nihil cōuertit̃ ibi in ſp̄m increatū vl' crea
tū: g̊ de ſpū nihil eſt ibi virtute ſacr̄i: ſꝫ tm̄ caro ⁊ cor⸗

pus:ꝫ ſi illa nō prodeſt quicꝗ̄: videt̄ ꝙ ſacr̄m nō pro
ſit quicꝗ̄ Itē per hoc quod dixit: Intellexiſtis ſpi
4° ritualiter: ſpiritus ꝛ vita ſunt: videt̄ mīme: qꝛ domi
nus inſtruxit diſcipulos: ꝙ ſm̄ intellectū ſpūalem in
telligant de myſterio ſacr̄i: ꝛ hoc eſt cōtra veritatem
qꝛ xp̄s nobis corporaliter ꝛ eſſentialit̄ dat̄ in ſacr̄o:
ꝛ nō ſpūaliter tm̄. Itē modus ſpūalis manduca-
5° tionis eſt ſine preſentia ſacr̄i: ꝫ intelligendo ſpūalit̄
ſi referat̄ ad modū manducandi: de quo inſtruit ibi
dñs apl'os: videt̄ ꝙ non intelligat̄ quicꝗ̄ de ritu ſa-
cramēti: qđ falſum eſt: ꝛ ideo nulla vel imperfecta vi
Sol'o det̄ eſſe expoſitio Auguſtini. Sol'o dōm ad hoc ꝙ
Aug. optime exponit in lr̄a: ꝛ qꝛ heretici nō intellexe
runt expoſitionē: ideo fomitē erroris in verbis illis
Ad pmū et ad obiectionē ſolutōis acceperūt Dōm ꝫ ad primū ꝙ comedere dicit̄ duo
bus modis: primo mō carnaliter ſm̄ ꝙ ponit virtu-
tē fortiorē in comedente cōuertente ad ſe cibū: ꝛ in ta
li comeſtiōe cibꝰ diuidit̄ ꝛ patit̄: ꝛ a ſe ad cibatū con-
uertit̄: ꝛ iſtū intellectū acceperūt diſcipuli q̄ abierunt
retro: ꝛ facti ſunt heretici hereſiarche alioꝝ heretico
rū q̄ adhuc ſunt: ꝑ doctrinā vel ꝑ imitationē: ꝛ ſic in
telligit Aug. nō hoc corpꝰ qđ videtis comeſturi eſtis
ꝛ ſic demr̄atiuū ꝓnomē demonſtrat ſb̄am. Alio mō
dicit̄ comedere ita ꝙ ſit cibꝰ ſpūalis ſpūaliter reficiēs
ꝛ cuiꝰ virtute cibatus cōuertit̄ ad cibū ſpūaliter per
vnionē ꝛ nō corporaliter per idēptitatē: ꝛ hoc mō in
telligūt Dioniſiꝰ ꝛ Auguſtinꝰ: ꝛ hoc vocat ſpm̄ ꝛ vi
tā: ꝛ Auguſtinꝰ vocat ſpūalē intellectū .i. intellectus
cibi ſpūalis ſpūaliter reficiēs. vñ magiſter in littera
ſequentis capituli minꝰ dicit: qm̄ virtute verboꝝ cō
tineat̄ relinquens legentibꝰ materiā inquiſitionis:
per hoc ꝫ patet ſol'o ad hoc qđ obijcit̄ de forma: cū di
Ad 2m cit̄: hoc eſt corpus meū. Ad aliud dicendū ꝙ ꝓno-
mē ſb̄am ſignificat: ſed cū dicit Aug. ꝙ nō hoc corpꝰ
qđ videtꝭ. ꝛc̄. nō intelligit ip̄e ꝙ nō eſſent mādncatu
ri idē numero: ſed potiꝰ ꝙ illud idē numero nō eſſent
manducaturi ſm̄ intellectū corporalis mādncatōis
ſicut ip̄i intellexerunt: ſed ꝙ idē numero comeſturi eſ
Ad 3m ſent ſacr̄aliter. Ad aliud dicendū ꝙ totū ad eundē
intellectū refert̄: qꝛ ſi caro ſaluatoris ad nos cōuer-
teret̄ (ſicut ip̄i credebāt) ꝛ diuideret̄ dentibꝰ nō pro-
deſſet nobis q̄cꝗ̄: qꝛ ſic nō vniret nos meliori q̄ꝫ nos
ſumus: ſed potius ipſa deficeret in nobis ꝛ periret: ꝛ
iō dicit auguſtinꝰ exponendo ꝛ bene ꝙ intellectꝰ car
nalis nō prodeſt quicꝗ̄: ſed etiā nocet plurimū Ad
Ad 4m et 5m aliud dōm ꝙ illud qđ dicit auguſtinus: Intellxiſtis
ſpūaliter ſpūs ꝛ vita ſunt non excludit ſacramentalē
comeſtionē: ſed potius ſupponit eā: ſed excludit in co
meſtiōe ſacr̄ali carnalis comeſtionis intellectū: vt iā
dictū eſt: ꝛ propter hoc etiā patet ſol'o ad vltimū.

Determinatio premiſſorum

Que ex eadē ratiōe oīa accipienda ſunt: nō
cm̄ verbis his negat̄ veꝝ corpus xp̄i a fideli
bus ſumi: vel in altari eſſe: ſed his v̄itas apo
Joh. 6. ſtolos ꝛ in eis nos inſtruxit ꝙ ip̄ius corpꝰ nō
per partes diſcerptū: vt putauerūt illi diſci
puli qui retro ierunt ſed integrū: nec viſibili
ter in forma humana: ſꝫ inuiſibiliter ſub for-
ma panis ꝛ vini corpꝰ ꝛ ſanguinē nobis tra-
deret. Quem ſenſum Aug. cōfirmat dicens
Ip̄m quidē ꝛ nō ip̄m corpus qđ videbat̄ mā
a ducat̄: ip̄m quidē inuiſibiliter: nō ip̄m viſibi
liter. Item ꝛ ſi neceſſe eſt illud viſibiliter ce
lebrari neceſſe eſt tamē inuiſibiliter intelli-
gi: ita etiā intelligendū eſt corpꝰ xp̄i eſſe in
vno loco .ſ. viſibiliter in forma humana: ve-
ritas tamē eiꝰ .i. diuinitas vbiꝗ̄ eſt: veritas
etiā eius .i. veꝝ corpus in omni altari eſt vbi
cūꝗ̄ celebrat̄. Sic etiā illud intelligēdū eſt
Pauperes ſemper habetis vobiſcū: me aūt Math. 26
nō ſemper habebitis ſm̄ corporalē preſentiā
ſcꝫ qua cū eis cōuerſabat̄. Similiter ꝑ id qđ
homo eſt in celo eſt ſcꝫ viſibiliter: inuiſibili-
ter aūt eſt in altari: quia nō in forma huma-
na apparet: ſed forma panis ꝛ vini operitur
Unde ꝛ inuiſibilis caro eius dicit̄ que vere
eſt in altari: ſed quia in ſpecie ſua non appa
ret inuiſibilis dicit̄: Ait em̄ Auguſtinꝰ: Hoc b
eſt qđ dicimus qđ modis omnibus approba
re contendimus ſacrificiū eccleſie duobꝰ cō
fici: duobus cōſtare: viſibili elementoꝝ ſpe-
cie: ꝛ inuiſibili dñi noſtri ieſu xp̄i carne ꝛ ſan
guine: ſacramento ꝛ re ſacramenti .i. corpo-
re chriſti: ſicut ꝛ chriſti perſona conſtat ꝛ cō-
ficitur ex deo ꝛ homine: cū chriſtus ſit verus
deus ꝛ homo: quia omnis res illaꝝ reꝝ na-
turā ꝛ veritatē in ſe continet ex quibꝰ confi-
citur. Conficit̄ aūt ſacrificiū eccleſie duobꝰ
ſacramēto ꝛ re ſacramenti .i. corpore chriſti.
Eſt ergo ſacramentū ꝛ res ſacramenti idem
corpus chriſti. Ecce inuiſibilē dixit carnem
chriſti: quia forma panis operta ſumitur ꝛ
tractat̄. Idēꝗ̄ corpus chriſti dixit eſſe ſacra
mnetū ꝛ rē: ex quo confirmat̄ qđ ſupra dixi-
mus. Deinde addit qđ magis mouet lectorē
Caro inquit eius eſt quam ſub forma panis
opertā in ſacramento accipimus: et ſanguis
eius quē ſub vini ſp̄ē ac ſapore potamꝰ. Ca-
ro videlicet carnis ꝛ ſanguis ſacramentū eſt c
ſanguis: carne ꝛ ſangine vtroꝗ̄ inuiſibili in-
telligibili ꝛ ſpūali ſignificat̄ corpꝰ xp̄i viſi-
bile ꝛ palpabile: plenū grā ꝛ dīna maieſtate
An hoc verū ſit qđ dicit magiſter: Ip̄m q̄
dē ꝛ nō ipſum corpꝰ qđ videbat̄ māducabat̄ Arti. III.
Cinde querit̄ de hoc qđ dicit in ſeq̄nti capl'o: C
d [Ip̄m quidē ꝛ non ip̄m corpꝰ qđ videt̄ man
ducat̄. ꝛc̄. lr̄a. a. Scdm̄ em̄ hāc lr̄am duo cō
tradictoria vident̄ poni circa idem ſicut cū li ip̄m in
ſingulari demōſtrat corpꝰ .ſ. qđ māducabatur ꝛ nō Arg. pmo.
māducabat̄: hoc aūt videt̄ incōueniēs: qꝛ ꝯdictio eſt
oppō cuiꝰ nō eſt mediū ſm̄ ſe: ꝛ neceſſe ſm̄ alterā eſſe
falſā ꝛ alterā verā Si dicas ꝙ non ſunt ꝯdictorie
qꝛ reſpectu diuerſaꝝ formaꝝ nō ē incōueniēs idē nu Sol'o.
mero corpꝰ mādncari ꝛ ñ māducari. Videt̄ ꝙ h̄ nil
ſit qꝛ q̄dā forme ꝛ actꝰ ꝛ paſſiōes ꝯueīūt abſol'te ſm̄ Obiectio
ſb̄am rei cuiꝰ ſunt: q̄dā aūt ſunt relatiue v̄bi gr̄a albe
do ē forma abſoluta: ꝛ ineſt albo ſiue cōparet̄ ad aliđ
ſiue nō: ſil'itudo aūt eſt forma reſpectiua ꝫ nō ineſt ni

ſi ſm opationē ad aliud:⁊ in his q̄ cōueniunt abſolu
te ſemp inſiſtūt:⁊ reſpectu oīm inſunt:de ſic aūt ꝯue
nientib⁹ eſt comeſtio corporis:ḡ ſi corporis eſt vt ſit
comeſtū vel comedaꝛ cōuenit ei ⁊ in forma panis:et
in forma humana vt comedaꝛ ⁊ nunq̄ cōuenit ei nō
comedi. Itē phus in .i. de generatiōe ⁊ corruptio
ne caplo de augmento vult q̄ nihil nutrit niſi ſm id
qđ eſt ſubſtātia ⁊ auget ſm id qđ eſt ſubſtātia quāta:
2o ſi ḡ corpus xpi veriſſime nutrit ⁊ verius q̄ cib⁹ car-
nalis ipm per ſubſtantiā comediꝛ:qđ aūt ſm ſbam
comediꝛ ſimpliciꝛ comediꝛ.ḡ de ipo non cōtingit ve-
re dici:q̄ vno mō comediꝛ ⁊ alio nō:⁊ ſic iteꝝ nihil ē
qđ dicit in littera. Itē guſtus ſm q̄ eſt ſenſus ali-
menti etiā quidā tactus eſt:vt dicit phus:ḡ nō acci-
pit ſpēm niſi cū tactu ſubſtantie q̄ diſponiꝛ ſpē illa:ḡ
3o nihil eſt dictū q̄ ſm vnā formā comedaꝛ aliqđ ⁊ ſm
aliā non:q: nihil comediꝛ niſi ſm ſuā ſbam Solo
dōm q̄ in veritate Augu. accipit hic comeſtionē pro
comeſtione ſacramentali:in qua ſunt duo.ſ. diuiſio
Solo ſpēꝝ per maſticationē ⁊ fractionē ⁊ incorpatio cibā-
tis q̄ ſit in cibo.ſ.capiti xpo. Et vult Aug. q̄ ꝯiūcti
vtrūq; ſimul nō pōt referri ad corpus qđ videbaꝛ a
diſcipulis in ꝓpria forma:⁊ ſic verificatur q̄ dicit nō
ipm viſibiliter:ſed vtrūq; verificatur in eo in quo eſt
inuiſibiliter.ſ.in quo non videtur in forma ꝓpria:q̄a
ibi fractio ⁊ diuiſio referuntur ad ſpeciem panis ⁊ in
corpatio ad virtutem corporis:⁊ hoc eſt q̄ dicit ipm
manducare inuiſibiliter Ad id ḡ qđ cōtra obijcitur
dicendū q̄ licet comedere cadat ſup corpus xpi abſo
lute acceptū:tamē ſm q̄ plura importat li comedere
Ad primū. que nō cōuenit corpori gratia vnius qđ eſt in ipo:ſed
gratia diuerſorum: ſicut diuiſio ⁊ fractio ex pte vna
⁊ vnio ſiue incorporatio ex parte alia:ſic bene poteſt
ei attribui comedi ſm vnū modum:⁊ nō comedi ſm
aliū modū:q: nō tota rō comeſtionis ſacramentalis
eſt in corpore ſm ſubſtantiā corporis:ſed quidē q̄ eſt
de rōne comeſtionis eſt citra ſpēs panis ⁊ vini:id nō
cōtradicūt:ſed ſi vtrūq; reſpiceret corporis ſubſtan-
tiā abſolute:tunc videreꝛ cōcedēdū q̄ oīb⁹ modis co
mederet Ad aliud dōm q̄ corp⁹ quidē nutrit nos
ſm ſubſtantiā ⁊ nō ſm accītia:ſm ſubſtantiam dico
vnitā diuinitati:ſed illud nutrimentū eſt ſm alterū
Ad obiectō nē cū ſcđo. tm̄ qđ eſt in rōne cōmeſtionis:⁊ nō ſm id qđ eſt ma-
ſticatio ⁊ diuiſio ⁊ fractio quedam cibi:⁊ ſm hoc be-
ne ꝓcediꝛ q̄ corp⁹ xpi ext̄is in forma humana nutrit
licet nō ſic exhibeaꝛ in ſacro q̄ actus maſticatiōis ſit
ſup ſpēm humanā. Ad aliud dōm q̄ non eſt ita in
hoc ſacro:q: accītia habēt hic virtutē quandam ſub
Ad 3m ſtantie in hoc q̄ ſunt ſine ſubiecto ⁊ nutriūt corpora
⁊ corrūpunꝛ ⁊ cōuertunꝛ:⁊ de hoc infra erit queſtio
⁊ ideo cū hic ſit alimentū in ſolū accītib⁹ non ſpūale
ſed corporale:ſufficit guſtui tact⁹ accidentiū tm̄.

An ſacramentū euchariſtie bene dicaꝛ cōponi ex viſibilibus elementorū ⁊ carne xpi.

Einde queriꝛ de hoc qđ dicitꝛ ibi:[Hoc ē qđ
Arti. IIII D D dicimus qđ modis oīb⁹ approbare cōtendi
mus.⁊c. vbi ſ.b. Videꝛ q̄ nulla ſit hec cōfe-
ctio ſiue cōpoſitio quā mgr tāgit in lra.ſ.q̄ ſacrm cō
ponaꝛ ex viſibilib⁹ elemētoꝝ ſpē:⁊ dñi noſtri ieſu xpi
Arg. pmo q̄ nō carne ſacro videlicet ⁊ re ſacri:res em̄ ſacri eſt effect⁹
ſacri:ſed ex cauſa ⁊ effectu nunq̄ ſit aliqđ precipue ex
cauſa efficiente ⁊ ſuo effectu:ſed ſemp ſm eſſentiā diſ
ferunt:ḡ non ſit vnū ſacrm ex viſibili elementoꝝ ſpē
⁊ dñi noſtri ieſu xpi carne. Itē vnū eſt in rōe ſigni
⁊ alteꝝ in rōne ſignati:ḡ differūt ⁊ opponunꝛ relati
ue:ex correlatiuis aūt ⁊ oppoſit[is] nō ſit vnū:ḡ nō cō-
ficitur aliqđ vnū ex his duob⁹:ḡ nec ſacrm vnū:⁊ ſic 2o
iteꝝ nihil eſt qđ dicit Aug. in lra. Itē illa que enū
ciāt ſacrm vt partes eſſentiales ſunt :vt forma ⁊ ma
teria:ſicut ſupra in oīb⁹ alijs ſacris oſtenſum eſt:ſed
viſibilis elementoꝝ ſpēs ⁊ dñi nři ieſu xpi caro non 3o
ſe habēt adinuicē vt forma ⁊ materia:ḡ nō cōſtituūt
ſacrm:ḡ nihil videꝛ dicere Aug. Solo ad hoc vi-
deꝛ dōm q̄ nō intēdit hic Aug. determinare partes
eſſentiales ſacri qđ tñ eſt ſacrm:ſed poti⁹ dicere ea q̄
exiguntꝛ ad veritatē ⁊ ſacri perfectionē ſm q̄ eſt effe- Solo.
ctiuū veritatis corporis xpi myſtici qđ eſt eccl'ia:ſpe
cies aūt viſibiles operanꝛ illā per modū ſignādi: vt
dicit mgr in ſequenti diſtinctiōe:q: ſicut vn⁹ panis
ſit ex mltis granis depuratis:⁊ vinū cōfluit ex mul
tis vuis:ſic cōgregaꝛ eccl'ia ex multis fidelib⁹ catho
lice depuratis. Corpus aūt xpi veꝝ efficit illā p mo-
dū cauſe talis q̄lis cā eſt ſacrm: hoc mō ſacrm vt ē cā
⁊ ſignū grē ꝯficiꝛ ex his duob⁹ vt ab vno habeat rō-
nē ſignificādi:ab altero aūt rōnē cauſandi. Ad pri
mū ḡ dōm q̄ licet vnū ſit cauſa alterius hoc mō quo
ſacramentū eſt cauſa nihil tamen prohibet quin am-
bo habeant ordinē aliquē ad tertiū:et in illo ordine Ad primū.
vniunꝛ :ſicut etiā ē in baptiſmo vbi caracter cauſaꝛ
a tinctione exteriori ⁊ cū tinctione exteriori eſt ſacra
cramentū gratie interius tingentis ⁊ mundantis.
Ad aliud dicendū q̄ illo modo quo opponunꝛ nō
vniunꝛ:ſed potius illo modo quo ordinantur ad ter
tiū:vt dictū eſt:⁊ eſt exemplū in patre ⁊ filio qui ope- Ad 2m
rantur relatiue in diuinis ⁊ humanis:tamē poſſunt
eſſe vniti reſpectu tertij qđ aliquo modo eſt ab ambo
bus. Ad aliud dicendū q̄ non cōficitur ſacrm his
duobus vt partibus eſſentialibus/que ſunt forma
⁊ materia:ſed potius modo predicto. Ad 3m

An caro ſit ſacramentū carnis:⁊ ſanguis ſacramentum ſanguinis.

Einde queriꝛ de hoc qđ dicit Auguſtin⁹ ibi Arti. V
D Caro videlicet carnis ⁊ ſanguinis ſacrm eſt. E
⁊c. vbi ſ.c. Scđm em̄ qđ diciꝛ in littera vi-
deꝛ idē eſſe ſacrm ſuiꝑius:q̄ aūt hoc ſit magnū incō
ueniēs patet ex hoc ſi ita dicaꝛ:quia caro carnis ⁊ ſā
guis ſanguinis:cum em̄ ſacramentū ſit ſignū ⁊ cau- Arg. primo
ſa erit idē ſignū ⁊ cā ſuiꝑſi⁹:q̄ aūt hoc ſit magnū in-
cōueniēs patet ex h̄ ſi iſta diuidāꝛ. Cū ei oē ſignū ſi eo
q̄ ſignū notius ſit ſignato ſi idē eſt ſignū ſuiꝑſi⁹ idē
erit notius ſeipo: et minus notū ſeipo qđ eſt impoſſi
bile. Itē cū cauſa ſit ante cauſatū ſi idem cauſa ſui 2o
ipſius eſt idē erit prius ⁊ poſteri⁹ ſeipo:qđ eſt impoſ-
ſibile Si autem tu dicas vt magiſter in littera vi- Solo.
detur dicere et ſoluere per methonomiam q̄ conti-
nēs ponatur pro cōtento in vno iſtorum ſermonum
⁊ ſignatum pro ſigno:vt ſit ſenſus caro eſt ſacramen
tum carnis :id eſt panis ſpecies que dicitur caro :
eo q̄ continet ⁊ ſignat carnem eſt ſacramentum car-
nis vel corporis chriſti et eodem modo de ſanguine. Obiectio.
Si inquā ſic dicas non videtur poſſe ſtare qđ di- prima.
citur ſcilicet q̄ vtroq; ſcʒ ſanguine ⁊ carne inuiſibili ⁊
intelligibili ſpirituale ſignificatur corpus chriſti vi-
ſibile/paſſibile/plenum gratia ⁊ diuina maieſtate:ca
ro enim ſignans que ſm iſtam expoſitionem eſt ſpe-
cies panis continens carnem non eſt inuiſibilis et

intelligibilis ⁊ ſpūalis : ſed potiꝰ viſibilis ⁊ ſenſibil'
⁊ corporalis cū habeat oīa accidētia corpis: licet nō
Sol'o habeat corporis prioris ſubſtantiā. Si forte iteꝝ
ad hoc rn̄deat᷑: vt dicit mgr̄ in littera ꝙ ſpēs panis q̄
corpus xp̄i cōtinet: nō ſimpliciter dicit᷑ inuiſibilis: ſꝫ
q2 caro xp̄i in ea nō videt᷑ in propria ſpē: ſed intelligi
tur in ea ſicut ſignatū in ſigno: ⁊ ſpūaliter. i. in ratōe
Obiectio cibi ſpūalis tegit᷑ in eo. Si inqꝫ ſic dicas videtur
2a adhuc nihil eſſe qđ dicit: q2 dicit᷑ in lr̄a: ꝙ per illud ſi
Sol'o. gnat᷑ corpus viſibile ⁊ palpabile: vt videt᷑ dici ab oī
bus. Ad hoc iteꝝ obijcit mgr̄ in lr̄a ꝙ debet dici viſi
bile ⁊ palpabile: nō hic ſed potiꝰ vbi in ſua forma ap
Obiectō 3a paret. ſ. in celo. Sed hoc nihil videtur eſſe: q2 dicit
Grego. ꝙ oē viſibile ⁊ palpabile corporale eſt: corpꝰ
aūt xp̄i nō eſt corpale: g̃ nec viſibile eſt nec palpabile
Sol'o. Ad hoc dōm videt᷑ ꝙ mgr̄ bn̄ exponit: licet diffici
ad oīa p̄ter lis ſit expoſitio: ſed hec diſputādo eſt declarata. Et
vltimū. ad vltimū tm̄ reſtat ſoluere ꝙ viſibile ⁊ palpabile di
cat᷑ duob9 modis. ſ. ꝭm poteſtatē ſentientis: ⁊ ꝭm po
ſtatem ſenſibilis: ſicut innuit Ariſto. in 2o de anima
vbi dicit excellentia eſſe inſenſibilia: ſicut lux in rota
ſolis dr̄ viſibilis ꝭm poteſtatem ſui: ſed nō ſentientis
Et qđ dicit Greg. Oē qđ eſt ſenſibile eſt corpale: in
telligit᷑ de ſenſibili ꝭm poteſtatē ſentiētis: q2 ille ſen
ſus eſt per organū: qđ habet armoniā ꝓportionatā
ad hoc ſenſibile vl' idē: ⁊ talia ſenſibilia ſunt cōpoſita
⁊ corporalia: q̄ aūt ſunt ſenſibilia in ſe nō oportet eſſe
corporalia: vnde puto bn̄ corpa glorioſa eſſe ſenſibi
lia de ſe: ſed ꝙ nō immutāt ſenſum noſtrū: hoc eſt ex i
perfectione ſenſuū corporaliū q̄ nō poſſunt apprehē
dere lumē tante ſubtilitatis: de hoc tamē pleniꝰ erit
Obiectio. ſermo in tractatu de reſurrectiōe. Adhuc autē vi
det᷑ falſum eſſe qđ dictū eſt ꝙ oē ſenſibile ꝭm poteſta
tē noſtri ſenſus corporale eſt: ⁊ ꝭm quoſdā eſt inſtan
Sol'o. tia de luce ꝭm oēs aūt de ſtellis q̄s videmꝰ Ad hoc
tamē puto eē dōm ꝙ intelligit᷑ de ſenſibili qđ eſt tm̄
obiectū ſenſus ⁊ nō actus ⁊ non cōplementū obiecti
ꝭm qđ agit in ſenſum viſus: ſicut eſt color in ſenſu vi
ſus: cuiꝰ actus eſt lumē ⁊ lux: in alijs aūt ſenſib9 nō
eſt inſtantia: ſtelle aūt vident᷑ ſub eo qđ eſt actus luci
di ⁊ dyaphoni: ⁊ ideo nō oportet vt ſint corporales:

Que ſit intelligentia premiſſorū

Attende his diligenter q2 tropo quodā vti
tur hic Aug. quo ſolēt res ſignificātes rerum
ſortiri vocabula quas ſignificāt. Hic eīm viſi
bilis ſpēs panis vocat᷑ noīe carnis: ⁊ viſibi
lis ſpēs vini noīe ſanguis. Inuiſibilis xͦo et
intelligibilis dr̄ caro xp̄i: q2 ꝭm illā ſpēm nō
videt᷑ caro ſed intelligit᷑: ita ⁊ ſanguis. Caro
ergo inuiſibilis dr̄ eſſe ſacramentū carnis vi
ſibilis: q2 ſpēs panis ꝭm quā illa nō videt᷑ ca
ro eſt ſacramētū carnis viſibilis: q2 in carne
inuiſibili. i. ſpē ꝭm quā caro xp̄i nō videt᷑ ca
ro ſignificatur corpus chriſti qđ eſt viſibile ⁊
palpabile vbi in ſua forma apparet: ita et de
ſanguine accipi debet: quē ſenſum cōfirmat
de cōſ. di. ij hoc ē qđ dicimꝰ. ꝭ. ſic. Aug. aperiēs qualiter predicta intelligēda
ſint: q2 obſcure dixerat ꝯn̄r dicens ita panē
vocari corpus xp̄i cū vere ſit ſacramētū cor
poris chriſti qđ in cruce poſitū eſt: ſicut ipſa

immolatio q̄ fit manibꝰ ſacerdotis vocatur
chriſti paſſio: nō rei veritate: ſed ſignificādi
myſterio: ⁊ ſicut ſacramentū fidei dicitur fi
des. Satis reſpōſum eſt hereticis ⁊ obiectio
nibus eoꝝ q̄ negāt veꝝ corpꝰ chriſti in alta
ri eſſe: ⁊ panē in corpus vl' vinū in ſanguinē
myſtica cōſecratiōe cōuerti dicentes: Quis a
audeat manducare dn̄m ſuū? Quis etiā au
deat dicere quotidie formari corpus chriſti
de materia vel ſubſtantia que non fuit caro
virginis.

An cōmunicantes ſumant dominū ſuū: ⁊ Arti. VI
an corpus chriſti quotidie formetur. F

Einde querit᷑ de rōnib9 hereticoꝝ quas ꝓpo
b nit magiſter in fine ſequētis capituli: ⁊ p̄mo
de illa quā ponit [Quis audet mādūcare do
minū ſuū. ⁊c. lr̄a. a. Videt᷑ eīm bn̄ moueri: aut eīm il Arg. p̄mo.
la māducatio eſt per cōuerſionē corporis xp̄i ad nos
vel ꝑ cōuerſionē noſtri ad corpus xp̄i Si p̄mo mō Nota p̄mo
tunc xp̄s atteritur dentibus ⁊ digerit᷑ ⁊ aſſimilatur
nobis: ⁊ vnit᷑ mēbris vt alius cib9 qđ eſt valde incō
ueniēs: q2 ſic nihil ꝓdeſſet nobis ſicut nec nos nobis
prodeſſe poſſumꝰ. Si aūt eſt ſcđo mō tūc oportet Nota 2o
ꝙ nos ei vniamur: quicq̄d aūt vnit᷑ alteri neceſſe eſt ꝙ
remoueat᷑ a ſpē ⁊ a ſbā ꝓpria: ſi g̃ nos vnimur chriſto
neceſſe eſt ꝙ nos recedamꝰ a ſpē naturali ⁊ ſubſtātia
naturali: q̄ nos ſumꝰ: hoc aūt eſt falſum: g̃ nec xp̄m
manducamꝰ: vt videt᷑. Itē id qđ cōuertit ad ſe al 3o
teꝝ eſt mādūcās: ⁊ id qđ eſt cōuerſum eſt mādūcatū
ſed corpꝰ xp̄i nos ad ſe ꝯuertit: ⁊ nō ecōuerſo: g̃ vide
tur ꝙ corpꝰ xp̄i magꝭ mādūcat nos q̄ꝫ ecōuerſo nos
ip̄m: h̄ aūt nullꝰ audet dicere: g̃ ꝓcedere rō videtur.
Itē ſi xp̄s vere eſſet in altari q̄s auderet niſi p̄ſum Cōfirmatō
tuoſus ⁊ temerarius accedere: cū moyſe. Exodi. 3. ⁊
Joſue. 5. dixerit ne appropinques huc: ſed ſolue calcia
mētū de pedib9 tuis: locꝰ eīm in q̄ ſtas terra ſctā eſt: g̃
multomagis ſi corpꝰ xp̄i eſſet in altari nō eſſet ap
pinquādū ad ip̄m: ſed ꝓcul recedēdū. Itē Luc. 15. 4o
laudat᷑ publicanꝰ: q2 nolebat oculos leuare: g̃ ml'to
magis laudaret᷑: ſi nollet corpus xp̄i attingere: ⁊ ad
huc plus ſi nollet comedere: g̃ etiā q̄libet aliꝰ laudā
dus eſt q̄ comedere nō p̄ſumat dn̄m ſuū: cū igit᷑ oīb9
xp̄ifidelib9 p̄cipiat᷑: vt p̄parati accipiāt corpꝰ chriſti:
videt᷑ nō eē in altari niſi ſic ſignatū i ſigno Vlteriꝰ Queſtiun
querit᷑ de ſcđa rōe quā inducit: ſi q̄s audeat dicere q̄ cula.
tidie. ⁊c. videtur eīm iſta ratio habere efficaciam pro Arg. p̄mo.
pter multa inconuenientia que videntur ſequi ſi de
tur oppoſitum: aut eīm panis cōuertit᷑ in corpus xp̄i
aut nō: ſi ſic tunc videtur procedere ratio. ſ. ꝙ de ali
qua materia format᷑ corpus chriſti: de qua ante non
erat: aut ergo in toto aut in parte: ſi in toto g̃ genera
tur: g̃ quottidie de nouo generat᷑: qđ falſum eſt: ſi in
parte tunc videt᷑ neceſſe ꝙ aliqua pars in eo reſtau
rat᷑: vel ꝙ plures habeat partes q̄ꝫ aliud corpꝰ quo
rū vtrūqꝫ eſt hereſis. Si aūt dicas ꝙ nō cōuertit᷑ Sol'o.
in corpus chriſti materia panis: hoc primo eſt cōtra Obiectio.
ea q̄ dicunt᷑ in lr̄a: ſcđo aūt ꝙ cū nō cōuertat᷑ in aliud prima.
aliquid vl' nō maneat in propria eſſentia: videt᷑ nec eſ
ſe eſſe ꝙ annihilet᷑. Et ſi hoc datur hoc quidem in 2a
littera probatur infra in eadē diſtinctione: ſecundo
etiam quia aliquid de materia vniuerſali cedit in nō
ens: ⁊ ſic iam diuturna frequentatiōe multum eſſet

diminuta materia qꝺ eſt incõueniẽs: qꝛ oporteret ꝙ
oĩa cõtraherent̃ in locũ minorẽ q̃ fuerũt ꝓpter anni
bilationẽ partiũ materie quaꝝ locũ oporteret reple-
3ᵃ ri qꝛ vacuũ eſſe nõ põt. Pꝫ incõueniẽs eſt ponere ꝙ
deus in ſacr̃is oĩs pietatis ⁊ grẽ aliquid annihilet:
cũ ip̃e nunq̃ ſit cauſa deſtructiõis: ſed creatõis ⁊ gu
bernationis ⁊ ꝑfectiõis oĩs rei: ḡ videt̃ ꝙ cõuenietiſ
ſimũ ſit qꝺ dicit hec hereſis. ſ. ꝙ nõ ſit in altari niſi ſi
cut ſignatũ in ſigno. Infra aũt vbi diſputabit̃ de tri
bus opiniõib; in fine huiꝰ eiuſdẽ diſtinctiõis ponen
tur rõnes ꝯtra annihilationẽ ſb̃e panis: ſed hoc mõ
ſoluunt̃ iſte: qꝛ iſta opinio in lr̃a ⁊ ſupra ſatis impro-
Solo. bata eſt. Videt̃ igit̃ dõm ad p̃mũ ꝙ argumẽtatio
ad primũ. heretici nihil hẽt virtutis: eo ꝙ aliter eſt in cibo ſpũa
li ⁊ aliter in corporali: ſpũalis eñ cibꝰ ſumit̃ vt nos
ei incorporemur: ⁊ huiꝰ rõ ſup̃ aſſignata eſt in diſtin
e ctione p̄cedenti: qꝛ ſpũal e immutabile eſt/ ⁊ ad aliud
cõuerti nõ põt: ſed nos ad ip̃m ꝑ vite ꝯformitatẽ poſ
ſumus cõuerti: nec ſequit̃ ꝓpter hoc ꝙ ip̃e magis co-
medit nos q̃ nos eum: qꝛ hoc infert̃ ac ſi ſit ꝯmeſtio
corporalis qꝺ nõ eſt veꝝ: ſed potius eſt comeſtio ſpi-
Ad 2ᵐ mẽ- ritualis in ſacr̃o Ad aliud dõm ꝙ nõ recedimus a
brũ ⁊ ad 2ᵐ ſpẽ naturali ꝓpter hoc ꝙ ſpũalia que ſunt grẽ nõ de-
ſtruũt naturã in aliquo: ſed potius ꝑficiũt vñ ambo
illa ſophiſmata ꝓcedũt: ac ſi eſſet comeſtio corporalis
⁊ trãſmutatio in ſubſtãtia corꝑali: ⁊ hoc non eſt veꝝ.
Ad 3ᵐ Ad aliud dõm ꝙ ſi condignitas accipiendi querit̃
nemo eſt dignus: nec aliq̃s adeo p̃ſumptuoſus eſt ꝙ
cõfidentia proprie virtutis accedat: ſed licet nõ ſimꝰ
digni: tñ neceſſitatẽ accipiẽdi habemꝰ ⁊ cõfidentiam
ex benignitate dei cũ dixit: Accipite ⁊ comedite ex h̃
Ad ꝯfirma oẽs. Ad id aũt qꝺ obijcit̃ de moyſe ⁊ publicano di
tionẽ ⁊ ad cendũ ꝙ humilitas illoꝝ recõmẽdat̃ in recognitõne
3ᵐ. hũilitatis ꝓprie: ſed fatuitas eoꝝ reprobaret̃ ſi adeo
fuiſſent fatui ꝙ nõ acceſſiſſent vocante eos dño p̄ci-
pue cũ ſine ip̃o nõ ſit ſalus: ⁊ ignorãtia huius diſtin-
ctionis q̃ eſt inter dignitatẽ propriã ⁊ neceſſitatẽ no-
ſtre ſalutis ex acceſſu ad xp̃m facit hereticos errare.
Ad q̃ſtiũcu Ad id qꝺ obijcit̃ pro ſcd̃a rõne hereticoꝝ grauius
lã ⁊ ad p̃ᵐ. eſt ſoluere: tñ videt̃ vt ad primũ ꝙ argumentũ non
valet: qꝛ nõ ponimus ꝙ corpus xp̃i formet̃ de pane
vt de materia: ſed potius eſt trãſſubſtantiatio totiꝰ
Ad primas in totũ corpꝰ p̃ter hoc ꝙ corpus xp̃i aliquid nouũ in
duas obie- ſe ſuſcipiat. Ad hoc qꝺ obijcit̃ de annichilatiõe di-
ctiões ꝯtra cendũ ꝙ licet quidã antiquoꝝ hoc cõceſſerint: nõ tñ
ſolutionẽ. approbatũ eſt hoc a celebriori opiniõe modernoꝝ nõ
eñ annihilat̃ qꝺ in aliud preexñs ꝯuertit̃: ſicut tota
ſubſtãtia panis cõuertit̃ in corpꝰ xp̃i: vt infra habet
oſtendi. Sed quia quidã licet pauci dicũt ꝙ anni
chilat̃ qꝺ tñ ego nõ puto eſſe veꝝ: ſi aliq̃s vult ſuſti-
nere opinionẽ illoꝝ põt rñdere ad primũ argumen-
tũ cõtra hoc factũ ꝙ nõ ex hoc ſequit̃ celũ vel mundũ
reſtringi: ſi aliquid in nihilũ redit de materia: qꝛ ma
teria (vt dicũt quidã) de ſe multiplex eſt ⁊ in multipli
Ad 3ᵐ catione ſui in ſe reſtituit ſꝑ ſeip̃am in oꝑe ꝓpagatiõis
Ad aliud dõm ꝙ deus nõ eſt cauſa deſtructionis
propter ſolã deſtructionẽ: quia illa eſſet operatõ ſtul
ti vel maligni: maligni eñ eſt ſꝑ deſtruere id qꝺ ẽ vti
le: ſtulti aũt eſt deſtruere opꝰ ſuũ: ſed nihil prohibet
ꝙ aliquid deſtruat̃ vt aliud meliꝰ cõſtruat̃: ⁊ ſic eſt h̃
vbi ſb̃a panis ꝓpter hoc deſtruit̃ ne inhereat ibi hoĩs
opinio: ſed trãſeat ab accñtib; in verã ſb̃am cibi ſpiri
tualis: ⁊ hoc nõ eſt pietati cõtrariũ: hec aũt rñſio eſt
nõ ſᷓm me ſed ſᷓm alios: quia ego nõ puto ꝙ annihile
tur aliquid de hoc: vt infra ponam rationes.

Autoritatibus probat verũ cor pus chriſti eſſe in altari ⁊ in id panem conuerti.

Hec ⁊ his ſimilia obijciunt illi in diuino my Aug. in li. d̃ ſacramẽtis
ſterio legẽ nature ſectãtes: quoꝝ ꝑfidiã ſub
dita cõuincunt teſtimonia. Ait eñ veritas: Mat. 26.
Accipite hoc eſt corpus meũ. Itẽ Ambroſiꝰ a
Si tantũ valuit ſermo Helye vt ignẽ de celo
deponeret: non valebit tñ ſermo xp̃i vt ſub-
ſtantias mutet? De totius mundi operibus
legit̃: quia ipſe dixit ⁊ facta ſunt. ⁊c. Sermo Gen. I. b
igit̃. i. filiꝰ qui potuit ex nihilo facere qꝺ non
erat: non poteſt ea que ſunt in id mutare qꝺ
nõ erant? Nõ eñ minus eſt creare q̃ mutare
nouas naturas reꝝ. Itẽ ſi ordinẽ querimus Amb. in li. de ſacr̃is
viro mixta femĩa generare cõſueuerat: liq̃t
ergo ꝙ p̃ter nature ordinẽ virgo generauit:
⁊ hoc qꝺ cõficimus corpus ex virgine. Quid c
ergo hic queris nature ordinẽ in xp̃i corꝑe:
cum preter naturã ſit ip̃e partus ex virgine?
Itẽ ante benedictionẽ alia ſpẽs nominatur
poſt cõſecrationẽ corpus ſignificat̃: ante cõ-
ſecrationẽ aliꝺ dr̃: poſt cõſecrationẽ ſanguis
nuncupat̃. Tu dicis amẽ. i. veꝝ eſt qꝺ ſermo Aug. in lib. in iaꝝ ꝓſp̃i.
ſonat affectꝰ ſentiat. Itẽ Aug. In ſpecie pa
nis ⁊ vini quã videmꝰ res inuiſibiles. i. car-
nẽ ⁊ ſanguinẽ honoramꝰ: nec ſimiliter pendi
mus has duas ſpẽs ſicut ante conſecrationẽ
pendebamꝰ cũ fideliter fateamur ante cõſe-
crationẽ panẽ eẽ ⁊ vinũ qꝺ natura formauit
poſt cõſecrationẽ ṽo carnẽ xp̃i ⁊ ſanguinem
qꝺ bñdictio cõſecrauit. Itẽ Ambro. Panis Amb. in li. de ſacr̃is.
eſt in altari vſitatꝰ añ verba ſacra vbi acceſ-
ſit cõſecratio: de pane fit xp̃i caro. Quõ aũt Idẽ vbi. ſ.
põt qꝺ panis eſt eſſe corpus xp̃i? Cõſecratio
ne q̃ fit ſermone xp̃i. Itẽ ſi tãta vis eſt in ſer-
mone dñi vt incipiãt eſſe que nõ erãt: quãto
magis operatoriꝰ eſt: vt ſint q̃ erant ⁊ in aliꝺ
cõmutent̃: ⁊ ſic qꝺ erat pãis añ cõſecrationẽ
iã corpꝰ xp̃i ẽ pꝰ ꝯſecrationẽ: qꝛ ſᷓmo xp̃i cre
aturã mutat: ⁊ ſic ex pãe fit corpꝰ xp̃i ⁊ vinũ
cũ aq̃ i calicẽ miſſũ fit ſanguis ꝯſecratõe ṽbi
celeſtis. Itẽ Aug. Sicut ꝑ ſp̃m ſctm̃ vera xp̃i d
caro ſine coitu creat̃: ita ꝑ eũdẽ ex ſb̃a pãis ⁊
vini idẽ corpꝰ xp̃i ⁊ ſãguis cõſecrat̃. Corpus
xp̃i ⁊ ṽitas ẽ ⁊ figura. Veritas dũ corpꝰ xp̃i
⁊ ſãguis ṽtute ſpũſſcti ex pãis viniq; ſb̃a effi
cit̃. Figura ṽo ẽ id qꝺ exteriꝰ ſentit̃. Itẽ Eu Euſe. enyſe nus de. cõſ.
ſebiꝰ emiſenus: Inuiſibil' ſacerdos viſibiles di. ij. qꝛ cor
creaturas i ſb̃am corꝑis ⁊ ſãguis ſui ṽbo ſuo pus
ſecreta poteſtate cõmutat. Ex his alijſq; plu

ribus cõſtat verꝝ corpus xp̄i ⁊ ſanguinẽ in al
tari eſſe imo integrũ xp̄m ibi ſub vtraqꝫ ſpe-
cie ⁊ ſubſtantiã panis in corp⁹ viniqꝫ ſubſtã-
tiam in ſanguinem conuerti.

Arti. VII An virtus verboꝝ cõſecrationis ſit virt⁹
D creata vel increata: ⁊ quando daꝛ illa virt⁹
vtrũ in principio medio vel fine verboꝝ.

Einde querit de hoc qd̓ dicit ibi [Si tm̄ va
d luit ſermo helie vt ignẽ de celo ⁊c. lr̄a. a. Hic
eſt queſtio difficilima de iſta virtute verboꝝ
qñ infundaꝛ v̓bis hec virt⁹: ⁊ anteqꝫ hoc ꝑfecte pôt
ſciri oportet querere vtrũ illa virtus ſit creata vl̓ in

Arg. pmo ꝙ ſit creata — creata. Videꝛ em̄ ꝙ creata: virtus em̄ increata ſi-
ne medio operaꝛ: hec aũt virtus multiplex habet me
diũ: qꝛ ſacerdotis prolationẽ ⁊ ſubſtantiã panis ⁊ vi
ni / ⁊ multa alia que in altari ꝓponunꝛ: g̃ videꝛ ꝙ ipa
ſit creata. Itẽ virtus creati eſt creata oratio ꝓlata

2o a ſacerdote oĩno creata eſt: g̃ virtus ei⁹ eſt creata: ſed
nullius niſi oratiõis virtus oꝑaꝛ in ſacr̄o: g̃ virtus
creata eſt que operaꝛ in ſacr̄o. Itẽ forma eſt q̄ ope

3o raꝛ in omnibꝫ: qꝛ oĩs actio ⁊ oĩs operatio eſt a forma
ſed forma cuiuſlibet ſacr̄i eſt creata: g̃ forma iſti⁹. Cõ
ſtat aũt ꝙ virtus agendi in oĩbꝫ ſequiꝛ eſſentiã ⁊ ſub
ſtãtiã rei. g̃ virtus iſtius forme ſequiꝛ eſſentiã hui⁹
forme: g̃ ipa eſt creata ſicut ⁊ forma. Sed contra

In ꝯtrariũ rõ pma. — hoc videꝛ eſſe multiplex rõ. ſ. qꝛ mioꝛ eſt diſtãtia car-
nis glorioſe virginis a carne ſaluatoris: ⁊ tamẽ ca-
ro virginis in carnẽ ſaluatoris cõuerti nõ potuit: ni
ſi virtute increata: g̃ nec ſubſtãtia panis in carnẽ ſal
uatoris cõuertiꝛ niſi virtute increata: vt videꝛ Itẽ

2a phs dicit in. 3o. de aĩa ꝙ agẽs in oĩbꝫ nobili⁹ eſt pa
tiẽte: ⁊ faciẽs facto: ſed illa virtus q̄cunqꝫ eſt facit de
pane corpus xp̄i: g̃ ipa nobilioꝛ eſt facto: g̃ aliq̄d crea
tũ nobili⁹ eſt corꝑe xp̄i: qd̓ abſurdiſſimũ reputabit fi
delis hõ. Itẽ ſi illa virtus creata eſt aut daꝛ orõni

3a ſcripte vel prolate: ſi ſcripte: ergo in cõfectione eucha
riſtie nõ oporteret niſi habere librum nihil dicẽdo: ⁊
ſic fieret trãſſubſtãtiatio qd̓ hereticũ eſt: relinquiꝛ g̃
ꝙ debeꝛ oratõi ꝓlate: ſed nulla virt⁹ radicata in aliq̄
eſſentia extendiꝛ vltra eſſentiã illã: ita ꝙ ſit eſſentia
illa non exiſtente: g̃ videꝛ ꝙ qñ oratio prolata deficit
ꝙ deficit etiã virt⁹ illa: g̃ eſt parue exiſtentie ⁊ debi-
lis eſſe vt videꝛ: talia aũt nõ poſſunt in id qd̓ eſt ꝑpe
tuũ: g̃ nõ pôt in cõuerſionẽ alicui⁹ in corpus xp̄i qd̓
perpetuũ eſt ⁊ ſine fine durãs. Vlteri⁹ etiã queraꝛ

Queſtiuncula ſcd̓a. — ſcꝫ ſi creata eſt quãdo daꝛ orõni ꝓlate. Cũ em̄ oratõ
illa ſit quãtitas diſcreta in qua eſt ordo partiũ: ita ꝙ

Arg. primo — ſonus vni⁹ eſt poſt aliã tã in litteris q̄ꝫ in ſillabis / q̄ꝫ
etiã in dictõibꝫ: ⁊ nõ ſit aliq̄d ꝯtinuãs inter iſta: eo ꝙ

Solo. — oratio ſit quãtitas diſcreta. Videꝛ ꝙ ſucceſſiue in
fundaꝛ ꝑ ſucceſſionẽ ꝓlatiõis elementoꝝ lr̄aꝝ ⁊ non
infundaꝛ ſil̓. Si tu diceres (vt q̄dã dixerũt ꝙ daꝛ

Obiectio. — in termino finali oratiõis. Cõtra quicq̄d de orõe
dictũ eſt hoc de oratiõe ampli⁹ ſumi nõ pôt ſm̄ phm
in termino g̃ finali aut intelligis vltimã partẽ oratio
nis ꝓlate: aut terminũ ad quẽ terminaꝛ tota oratio
ꝓlata: ſi primo mõ tũc reſiduũ orationis ante ꝓlate
nihil accipit de virtute: cũ nihil ſit de illa oratiõe: eo
ꝙ dictũ ſit ⁊ ampli⁹ ſumi nõ poſſit: cõſtat aũt ꝙ non
proferebaꝛ niſi ꝓpter virtutẽ: cũ g̃ nullã habeat ſm̄ h̄
inutiliter ꝓferꝛ in ſacr̄o. Si ſcd̓o mõ cõtra in termĩo
ad quẽ terminaꝛ oratiõis ꝓlatio nihil eſt de oratiõe

illaꝛ: qꝛ qd̓ dictũ eſt ampli⁹ ſumi nõ pt̄: qd̓ aũt nihil
eſt nullã habet virtutẽ: g̃ illa orõ in termino illo nul
lã accipit virtutẽ: cũ g̃ ꝓferaꝛ ꝓpter virtutẽ incaſſum
proferꝛ. Si ꝓpter hoc dicaꝛ ei virt⁹ ſucceſſiue infũ
di cõtra aut g̃ vnicuiqꝫ parti oratiõis ꝓlate daꝛ tota — Solo.
aut cuilibet parti pars ſua. Si pmo mõ cũ igiꝛ natu — Obijciꝛ 2o
ra nõ abundat in ſuperfluis: nec deficiat in neceſſa-
rijs: ⁊ multomagis hoc obſerueꝛ in gr̄a: videꝛ ꝙ pri
ma parte prolata q̄cũqꝫ illa ſit incaſſum ꝓferanꝛ alie
partes qd̓ falſum eſt: nõ g̃ vnicuiqꝫ ꝑti daꝛ tota vir-
tus: ſi aũt cuilibet parti daꝛ ꝑs ſua: g̃ illa virt⁹ oꝑaꝛ
ſucceſſiue ſupra materiã ſacr̄i: g̃ in ꝓlatiõe prime par
tis oratiõis aliq̄d de pane cõuertiꝛ in corpus xp̄i: et
aliq̄d remanet nõ cõuerſum qd̓ cõuertiꝛ in ſcd̓a par-
te: ⁊ hac abſurditate nulla maioꝛ eſſe pôt Si forte — Solo.
dicas ꝙ illud argumentũ etiã nõ valet: qꝛ dato ꝙ i- — Obiectio
fundaꝛ etiã ſucceſſiue prima pars oratiõis nõ cõuer — tertia.
tit: ſed diſponit: ⁊ ſic oẽs vſqꝫ ad vltimã q̄ cõuertit ſi-
cut fit in generatiõe naturali vbi alteratiões p̄cedũt
ſubſtãtial̓ forme trãſmutationẽ. Si inquã dicas — Solo.
ſic hoc abſurdiſſimũ eſt duabꝫ rõibꝫ: quaꝝ vna eſt qꝛ — Rõ prima
iſta virtus nõ eſt alteratiua panis: ſed tranſſbatiua
⁊ iõ q̄libet pars virtutis tranſſubſtãtiat Scd̓a eſt — 2a
qꝛ in omĩbꝫ alteratis ſubſtantia alterata aliter ſe ha
bet in accidentibꝫ qñ eſt iuxta trãſmutationẽ q̄ꝫ quã
do pmo incipit diſponi: nos aũt videm⁹ ꝙ ſubſtãtia
panis in forma ⁊ accñtib⁹ vno mõ ſe hẽt in pncipio
⁊ in fine oratiõis. P̄ virt⁹ creata q̄ ſucceſſiua eſt ſi — 3a
cut exigit terminũ a q̄ pmo fit trãſmutatio: ita exigit
ꝛminũ ad quẽ: q̄ pmo fuit ĩ potẽtia ĩ eo qd̓ trãſmutaꝛ
⁊ poſtea in actu: hec aũt virt⁹ nõ hẽt hmõi terminũ
ad quẽ: ſicut patet cuilibet fideli: g̃ nõ eſt creata ⁊ ſuc
ceſſiua Solo dd̓m videꝛ mihi ꝙ ſecretũ dei ſibi ſit — Solo.
cõmittẽdũ: ſed tñ qꝛ hereſis importuna eſt noſtro tẽ
poꝛe ſine p̄iudicio conaboꝛ rñdere de his q̄ tm̄ cũ ve
ritate fidei q̄ rõnẽ excedit apponi deberẽt eo ꝙ plus
virtutis hẽt verbũ dei q̄ꝫ nos intelligere poſſumus:
Videꝛ g̃ hic meli⁹ dd̓m ꝙ virt⁹ hui⁹ orõnis ſit crea-
ta inquantũ in ea eſt virtus increata: ſicut ſupra etiã
diximus ꝙ in verbo creato oꝑaꝛ verbũ increatũ: et
hoc ẽ qd̓ dꝛ in lr̄a ꝑ autoritatẽ Euſebij in fine capitu
li inductã. ſ. ꝙ inuiſibilis ſacerdos viſibiles creatu-
ras in ſubſtãtiã corꝑis ⁊ ſanguinis ſui ſecreta ptãte
cõmutat: idẽ etiã inducit autoritate Ambroſij ante
hec paꝝ inducta. ſ. ꝙ ſicut ꝑ ſpm̄ſctm̄ vera caro chri
ſti ſine coitu creaꝛ in cõceptiõe xp̄i: ita ꝑ eundẽ ex ſub
ſtãtia panis ⁊ vini idẽ corpus xp̄i cõſecraꝛ. Efficacia
hui⁹ virtutis eſt ex hoc ꝙ cõiuncta eſt virtuti increa
te in ea oꝑanti: vñ dicim⁹ hoc mõ ꝙ creata eſt ⁊ con-
iuncta increate virtuti in ipa. Ad id g̃ qd̓ pmo ob-
ijciꝛ dd̓m videꝛ ꝙ mioꝛ diſtãtia nihil oꝑaꝛ ad h̄ ꝙ fa — Ad pmũ qd̓
cilioꝛ ſit trãſmutatio: qꝛ eorũdẽ ĩ ſpẽ nõ eſt trãſmuta — obijciꝛ in cõ
tio adinuicẽ: cũ tranſmutatio nõ ſit de actu ĩ actũ: ſꝫ — trariũ.
poti⁹ d̓ potẽtia ĩ actũ Si aũt obijcias qd̓ dicit phs
ꝙ hñtiũ ſymbolũ facilioꝛ ſit trãſmutatio dd̓m ꝙ illd̓ — Obiectio.
ſymbolũ nõ eſt ſm̄ ꝯueniẽtiã ĩ ſpẽ: ſꝫ ſm̄ ꝯuenientiã ĩ — Solo.
diſpõibꝫ materie: ſicut facili⁹ trãſmutaꝛ ĩ aliquid id
qd̓ nõ habet ꝯ̄riũ niſi ſm̄ ꝯ̄rietatẽ vnã: vt aer in ignẽ
q̄ꝫ qd̓ hẽt ꝯ̄riũ in ꝯtrarietatibꝫ duabꝫ: vt aq̄ ĩ igne: vñ
id argumẽtũ nõ ꝯcludit. Ad alid̓ dd̓m ꝙ illa ꝓpõ
phi etiam ꝯfirmatur ab Auguſtin. ⁊ intelligiꝛ ſic ꝙ
vbi agens ex tota virtute ſua ⁊ ſola producit effectũ — Ad 2m
ꝙ ibi honorabilius eſt faciens q̄ꝫ factum. Sed vt ſu
pra ꝓbatũ eſt ꝑ autoritates ſanctoꝝ Anſhelmi ⁊ am

ſupra probatū eſt ꝑ autoritates ſctōꝝ Euſebij ⁊ Am
broſij:in iſta orōne operať virtus diuina:⁊ illa virtꝰ
creata que influiť in ipam a diuina virtute:⁊ ideo nō
oportet ꝙ virtus creata ſit nobilior corpore chriſti.
Uel dicať ſubtiliꝰ ꝙ cū duo proponunť virtuti il
li que creata eſt.ſ.ſubſtātia panis ⁊ corpꝰ xp̄i ꝙ oꝑa
tio xp̄i nō extendit ſe niſi ſuꝑ ſubſtantiā panis:qꝛ cor
pus xp̄i nō fit:ſed panis tranſſubſtantiať in corpus
chriſti:vno modo manēs vt fuit ante:⁊ ideo non ſeq̄
tur ꝙ virtus illa nobilior ſit corpore xp̄i. Prima au
tē ſol'o licet nō ita ſoluat ad ꝓpoſitū ſicut ſcōa tamen
intelligibilior eſt Ad aliud dōm ꝙ hec virtus non
Ad 3m dať oratiōi ſcripte:ſicut bene probať in obijciendo:
ſed dať oratiōi prolate:ſed hoc nō eſt verum ꝙ virtꝰ
eiꝰ deficiat ipa deficiēte:virtꝰ em̄ oratōis radicať in
ſignificatōe oratōis prolate:⁊ ſignificatio nō deficit
vt probat Aug. de verbo mētis qđ nō deficit cū ꝓla
tione motꝰ vocis:ſed hec virtꝰ ſignificata ꝑ orōnem
remanet in effectu ⁊ tn̄ etiā argumētū nō valet:quia
nō oportet ꝙ ſi aliq̄d efficiť ab aliquo ꝙ efficiēs ſit tā
te permanentie vt effectus:⁊ eſt inſtātia in cauſis effi
cientibꝫ quibꝫ deſtructis nō propter hoc deſtruitur
Ad queſtiū effectus Ad id aūt qđ vlteriꝰ queriť magis eſt dif
culā ⁊ ad p̄- ficile bene reſpōdere:ſine p̄iudicio tn̄ dōm videť:ꝙ il
mū. la ratio referenda eſt ad ſignatū/⁊ ſignatū ad rē:res
aūt incōpleta eſt ⁊ virtꝰ eiꝰ indiuiſibilis ⁊ vna:⁊ iō
nihil eſt querere vtrū pars eiꝰ poſt partē vel tota ſil'
infundiť: qualiter aūt hoc ſit intelligendū ſic patere
pōt:cū dr̄ hoc eſt corpꝰ meū:in hac orōne eſt ſubiectū
⁊ p̄dicatū ⁊ cōpoſitio vtriuſqꝫ reſoluiť ad ſignatū:ḡ
erit ſignatū huiꝰ orōnis hoc demōſtratū corpꝰ xp̄i
eſſe ſi vlterius hoc reducať in eſſe totū:hoc nō eſt niſi
corpꝰ xp̄i ſine cōpoſitōe ⁊ cōpletōe:⁊ ex ꝑte illiꝰ vna
eſt res illiꝰ oratiōis:⁊ inquātū ſic reſpicit vnitatē rei
ſine cōpoſitōe ⁊ cōpletōe ē ſua virtꝰ vna ſine cōpōne
⁊ cōpletōe Et iō nō videť eē dōm ꝙ ſillabatī vl' lit
Reprobatio alteriꝰ ſolutionis. teratī vel ſm ordinē ꝓlatiōis dictionū infundať:ſed
cū dicta eſt in termīo finali totā virtutē habet. Ad
id aūt qđ cōtra obijciť dōm ꝙ intelligendo terminū
ad quē ꝓlatio orōnis terminať intra:ſiue ille termi-
nus cōpoſitꝰ ſit ſiue ſimplex:qꝛ de hoc nulla eſt mi-
hi vis dūmō accipiať terminꝰ orōis vltra quā nihil
eſt de orōne:⁊ in q̄ tota eſt ꝓlata. Ad hoc autē qđ
Ad illđ qđ eſt cōtra ſolutionē ⁊ ad oīa alia. obijciť ꝙ ī termīo orōnis dictū ē ⁊ āpliꝰ nō p̄t ſumi
dōm ꝙ h̄ veꝝ eēt ſi orō h̄ tm̄ ſm rōnē ꝓlatōis acciꝑeť
ſꝫ (vt dictū ē) ad ſignatū referť:⁊ ſignificatio orōnis
nō trāſit orōe trāſeūte:aliđ ei eſt tp̄s in q̄ profertur
omnino ⁊ aliud pro quo ꝓfertur ſicut dicitur: Ego
dormio impoſſibile eſt hanc orationem verificari ꝓ
tempe ī q̄ ꝓferť:ita dico hic ꝙ ſignificatio orōnis ē
indiuiſibilis res ad quā referť tota orō ꝓ tp̄e finiēte
ꝓlationē:⁊ tūc hēt virtutē q̄ eſt in ea virtute ſue ſigni
ficatōis:⁊ ſic patet ꝙ prima pars nō ꝓferť incaſſum
qꝛ ſine ipſa vt eſt ordinata ad vltimam non expleret
Ad vltimū vltimā ſignificationē totiꝰ orōnis:⁊ ꝑ hoc patet ſo-
lutio ad oīa obiecta p̄ter vltimū Ad dici ḡ pōt ꝙ h̄
veꝝ eſt de virtute creata cuiꝰ actꝰ ꝓportionatus eſt
materie in quā agit quantū ad vtrūqꝫ terminū trāſ-
mutatiōis:ſicut eſt virtꝰ naturalis:ſic aūt nō opor-
tet ꝙ ſit hic:qꝛ alter terminoꝝ non ſubiacet virtuti:
eo ꝙ ille manet in vno mō ſp̄:⁊ iō iſta virtꝰ nō habet
niſi terminū a quo in quē opeť. Fuerūt tn̄ q̄dā q̄ dice
bant ꝙ nulla virtus creata in tranſmutatione ſub-
ſtantiali operať niſi q̄ ad terminū a quo:qꝛ ponebāt
hic ꝙ naturalis virtus que eſt in materia non daret
formā ſpecificā ſpecialē:ſed tm̄ diſponeret materiam
⁊ poſtea forma dareť a datore formaꝝ.ſ.intelligen-
tia prima vel aliqua ſecūdaꝝ:⁊ ſm illos nō valet ar
gumentū:qꝛ procederet ex falſis:ſed ego puto ꝙ illa
opinio falſa eſt:⁊ iō primā ſolutionē puto ⁊ iudico eē
veriorem ⁊ meliorem. Arti. VIII D

An maioris potētie ſit facere de pane cor pus xp̄i q̄ȝ de nullo facere aliquid.

Einde queriť de h̄ qđ dicit ibi: [Sermo xp̄i
D qui ex nihilo potuit facere qđ nō erat ⁊c̄. vbi
ſupra.b. Uideť em̄ ꝙ nihil dicat hic Ambro
ſius:Cū em̄ ex nihilo fit aliq̄d:licet infinita ſit diſtan
tia.i.nullā hēat hic ꝓportionē termini mutatiōis:tn̄
nihil eſt reluctās operatiōi diuine ex parte materie:
ex qua eſt tranſmutatio in aliquid. Cū aūt corpꝰ xp̄i
fit de pane reluctanť forma panis ⁊ natura corꝑis
xp̄i qꝛ corruptibile groſſū inanimatū ⁊ artificiale nō
habet cōuenientiā cū ſp̄uali in corꝑali glorioſo anīa-
to diuino:reluctantiū aūt magis eſt difficilis tranſ-
mutatio q̄ȝ nō reluctantiū:ḡ magis eſt de pane face
re corpus xp̄i q̄ȝ de nihilo facere aliquid. Itē Au-
guſtinꝰ dicit ꝙ magis eſt de impio facere piū q̄ȝ crea
re celū ⁊ terrā: ſꝫ cū ī infinitū maiꝰ ſit de pane facere
corpus xp̄i q̄ȝ de impio facere piū:in infinitū erit ma
ioris potentie de pane facere corpus xp̄i q̄ȝ ex nihilo
facere ſubſiſtere creaturas:ḡ nihil eſt qđ dicit ambro
ſius in littera. Itē hoc videť ex hoc ꝙ primū .ſ. ex
nihilo facere aliquid nō adeo repugnat rationi ſicut
ſecundū:vnde multi philoſophoꝝ deprehenderunt
primū nullus aūt ſcōm:ergo videť ꝙ maioris potē- Solo
tie ſit facere ſecundū q̄ȝ primū Solutio dicendum
ad hoc ꝙ iſta duo opera virtutis diuine dupliciť poſ
ſunt cōſiderari:vno modo ſm diſtantiā extremoꝝ:⁊
ſic nulli dubiū eſt q̄n plus diſtet nō ens ab ente quo
libet q̄ȝ ens ab ente:⁊ hoc modo creare aliquid ex ni-
hilo maioris potētie eſt q̄ȝ q̄dlibet ens vertere in qđ-
libet aliud. Alio mō poſſunt cōſiderari extrema mu-
tatiōis nō ſm ſe ⁊ ſm diſtantiā ſui adinuicē:ſꝫ ſm di
ſpoſitiōes quibus diſponunť ad motū:⁊ ſic verū eſt
ꝙ nihil cōtrariatur deo ex parte nihili in creatione:
ſed aliquid poteſt reniti cōuerſiōi alicuius in aliquid
et ſic procedunt rationes inducte:⁊ per hoc patet ſo-
lutio ad totum.

An oporteat querere nature ordinem in chriſti corpore. Arti. IX I

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi: [Quid ḡ q̄
D ris nature ordinē in xp̄i corꝑe.⁊c̄. vbi ſuꝑ .c. Arg. p̄mo.
Ex hoc em̄ videť ꝙ nō licet q̄rere hic rationē 2o
⁊ ſic peccāt illi q̄ querūt in diſputatiōe de iſtis Ad
hoc etiā facit ꝙ nō queriť rō in his que ſunt ꝯtraria
principijs rōnis quibꝫ rō accipit ſcientiā:ratōis aūt
principiū eſt accn̄s in ſubiecto eſſe:⁊ ſine ipo eſſe non
poſſe corpꝰ locatū et locū eſſe equalia ſm dimēſiōes
corpus vnū in aliud ſine corruptiōe ſubſtantialiť cō
uerti nō poſſe tranſmutatione ſubſtantiale ſine agē-
tibꝫ ⁊ patiētibꝫ ſiue phiſice fieri n̄ poſſe ⁊ hmōi:q̄ oīa
cōtrario mō ſe hn̄t in iſto ſacro:ḡ videť ꝙ ſit cōtra rō
nis p̄ncipiū:ḡ nō eſt querēda in eo ratio. Sed cō In ꝯtrariū
tra hoc eſt cōmunis oīm ⁊ ſctōꝝ ⁊ magiſtroꝝ diſpu- p̄mo arg.
tatio. Itē Petrus in p̄ma canonica dicit: Para- 2o
ti omni poſcēti vos reddere rationē de ea q̄ in vobis
eſt fide et ſpe:ergo etiam abundans ratio debet eſſe

apud nos de his que credimus: ergo ratio eſt inue-ſtiganda. 3° Ité nullũ verũ vero eſt cõtrariũ: q̃ oĩe verũ cũ quolibet vero ſaluat̃: ſi ĝ que credimus de ſacramẽto ſunt vera: per nullum verũ improbat̃ vł deſtruunt̃: ĝ poſſumus ſuſtinere diſputationẽ q̃ fit contra ſacramẽtũ ne improbet̃ veritas. Solo. Solu° dõm ꝙ abſq; dubio in hoc ſacro ⁊ in oĩbꝫ alijs articulis fidei multa ſunt ſupra ratonẽ: ⁊ nihil eſt in eis contra rationẽ: quia tũ deus eſſet ſibi ꝯtrarius ſi nobis rõnẽ dediſſet: ⁊ in ſacris cõtra dictamẽ ratiõis ageret: ſupra rationẽ ĝ ſunt multa in ſacramẽtis: vt impleatur illud pſ. 138. Mirabilis facta eſt ſciẽtia tua. ⁊c.

Ad primũ. Ad illud ĝ qđ obijcit̃ ex littera primo dõm ꝙ res dupliciter cõſiderant̃. ſ. ſm cauſas ſuas proximas ⁊ diſpoſitiones ⁊ ꝓprietates ⁊ virtutes: ſicut ſunt materia ⁊ forma: calidũ ⁊ frigidũ ⁊ hmõi: ⁊ rõ progrediens ex illis ⁊ effectibꝫ illorũ ſepe ⁊ multum deficit a diuinis: cõſiderant̃ etiã ex relatiõe ad cauſam primã ⁊ ſic ipa res ⁊ oĩa que ſunt rei hñt ſe in ratiõe obediẽtie ad cauſam primã: ⁊ fit in eis quicquid vult cauſa prima que magis influit q̃ aliqua ſecũdarũ: ⁊ hoc modo procedit rõ in operibꝫ diuinis ⁊ miraculis/ et alijs que ſunt ſupra naturã: rõ ĝ que negat̃ querẽda eſſe in littera eſt ratio primo mõ procedens: ⁊ nõ ratio procedens ex principijs ſcđo mõ acceptis. Ad 2m Ad aliud dõm ꝙ oĩa illa principia ſm relationẽ ad cauſam primã ſe habẽt vt obedientia: ⁊ iõ rõ ſupponit ea niſi ſm tranſmutationẽ philoſophicã. Cũ aũt querit̃ de tranſmutatione diuina procedit rõ ex altioribus principijs his quidẽ nõ cõtrarijs ſed iſtis vtẽtibꝫ potius ad libitũ: quia ſe habent ad illa ſicut obedientia.

Arti. X K An in ſacramẽto euchariſtie põt dici creari corpus chriſti per ſpm̃ſanctũ: ⁊ vtrũ ꝑ ſpm̃ fiat tranſſubſtantiatio.

Deinde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Sicut per ſpm̃ſctm̃ vera caro. ⁊c. vbi ſup d. hoc cũ duArgu. pmo pliciter videt̃ incõueniẽs. Primo quidem qꝛ creat̃ id qđ fit de nihilo: chriſtus aũt quo ad carnis ſubſtantiã nõ eſt factus de nihilo: ſed ex puriſſimis ſanguinibꝫ glorioſe virginis: ĝ vera caro chriſti per ſpm̃ſanctũ nõ eſt creata. 2° Scđo aũt qđ magis ẽ ad ꝓpoſitũ: qꝛ per ſpm̃ nõ videtur eſſe tranſſubſtantio in ſacro: ſed poti⁹ virtute verborũ: qꝛ aliter ad nihil eſſet vtilis forma ſacri. Solo Si forte dicat̃ ꝙ oportet in verbo eſſe diuinã virtutẽ qua operet̃: ſicut etiã Obiectio. in alijs ſacris: tunc videt̃ adhuc ꝙ incõueniẽter attribuit̃ ſpũiſctõ: ſed potius filio erit hoc attribuendum qꝛ verbũ increatũ ſimbolũ hẽt ad hoc cũ verbo creato: vnde virtus verbi increati operãtis eſt in verbo In ꝯtrariũ ratio. creato: nõ ĝ hoc attribuendũ eſt ſpũiſctõ Sed contra idẽ eodẽ modo ſe habens nõ eſt referendũ niſi ad vnã cãm opantẽ: caro xp̃i i ſacro eadẽ ẽ quã traxit de ỽgine ⁊ eodẽ mõ ſe habẽs in ſbalibꝫ: ĝ referẽda eſt in ſacro ad candẽ cauſam operantẽ ad quã refert̃ in virgine: ſed in virgine attribuit̃ ſpũiſctõ: ĝ etiã in ſa°o ſicut expreſſe dicit Aug. in lr̃a. Solo. ad pmũ. Solutio dõm ad pmũ ꝙ multa de hoc dicta ſunt ſup tertiũ: quãtũ aũt pertinet ad pſentẽ tractatũ dõm ꝙ creare dicit̃ multipliciter. ſ. ex parte creantis: ⁊ ſic creatio eſt actus diuinus nõ ſubiacẽs tp̃i: ⁊ hoc mõ dicit̃ corp⁹ xp̃i creatũ: alio mõ dicit̃ creatio ſm qđ eſt eius qđ ſm ſuã rõnẽ nõ fundat̃ in aliquo priori ſe: ſed oĩa alia fundant̃ in ipo: qꝛ illud neceſſe eſt fieri ex nihilo ſi fit: ⁊ hoc mõ dicit pbus ꝙ prima rerũ creatarũ eſt eſſe/ ⁊ nõ eſt ante ipm̃ creatũ aliud. Et dicit ibi cõmentator ꝙ ens fit ꝑ creationẽ: bonũ autẽ ⁊ verũ ꝑ informationẽ: qꝛ habẽt ſe ad ens ſicut ad fundamẽtũ in quo fundant̃. Tertio mõ dicit̃ creari id qđ ſm eſſe nõ eſt ex aliquo: licet ſm intentionẽ habeat aliquid prius ſe: ⁊ ſic dicit̃ mũdus ⁊ celũ creata eẽ de nihilo. Ad 2m di obiectiõe Ad aliud dõm ꝙ in veritate operatio corporis xp̃i in ſacro principaliter attribuit̃ verbo increato. i. appropriate: ſicut ſupra in queſtiõe de forma ſacri dictũ eſt: tñ ſm aliqđ qđ ẽ in ſacro ſpũiſancto apꝓpriat̃. ſ. quo ad amorem vniṫuũ corporis muſtici: ⁊ quo ad hoc intelligit̃ verbum Aug. in littera. Ad illud q̃d eſt. Ad obiectũ aliud dõm ꝙ in vtero caro xp̃i fiebat ſm eſſe carnis que nõ fuit ante: ⁊ illa operatio ꝓpter attributionẽ gratie ⁊ bonitatis aꝓpriate cõuenit ſpũiſctõ. In ſacro aũt nõ fit ſic: qꝛ non fit caro que nõ fuit añ: ſed potius illa eadẽ q̃ eſt ⁊ fuit ante. Unde opatio tranſſubſtãtiatiõis nõ extendit ſe niſi ſup ſubſtantiã panis ⁊ vini: ⁊ hoc fit verbo creato in quo operat̃ verbũ increatũ: ⁊ ideo non eſt idem modus operandi: ⁊ hoc eſt qđ dicit Euſebius in vltima autoritate in hoc capitulo inducta ibi: Inuiſibilis ſacerdos viſibiles creaturas. ⁊c.

De modo conuerſionis Di. XI

Si autẽ queritur qualis ſit illa conuerſio: an formalis: an ſubſtantialis vel alteri⁹ generis diffinire nõ ſufficio. Formalẽ tamẽ non eſſe cognoſco: quia ſpecies rerũ que ante fuerãt remanent ⁊ ſapor ⁊ pondus. Quibuſdã eſſe videtur ſubſtantialis dicentibus ſic ſubſtãtiã conuerti in ſubſtantiã: vt hec eſſentialiter fiat illa cui ſenſui premiſſe autoritates cõſentire videntur.

Si autẽ queris qualis ſit illa. ⁊c. Hic incipit magiſter agere de modo cõuerſionis: ⁊ diuiditur in tres partes: in quarũ pma tangit cõuerſionẽ ex parte actus tranſſubſtãtiatiõis ⁊ ex parte terminorũ: in ſcđa aũt tãgit modũ cõuerſiõis ex parte formarũ remanentiũ: ⁊ hec incipit in diſtinctiõe xi ibi [Sub alia etiã ſpecie tribus de cauſis. ⁊c.] Et ibidẽ tangit de materia huius ſacri: in tertia autem tangit actus ſacramẽtales: vt fractio/ partitio/ ⁊ comeſtio/ ſup quid ſint vtrũ nullũ ſuper formã remanentẽ: vel ſuper aliud aliquid in ſacro: ⁊ hoc tangit in diſtinctiõne. xij. ibi: [Solet etiã queri de fractione ⁊ partitione. ⁊c.] Circa primũ aũt in reſiduo hui⁹ diſtinctõis facit magiſter in lr̃a queſtionẽ: ⁊ ad ſolutionẽ huius tres opiniones inducit aliquas probãs: ⁊ aliã imꝓbãs ꝑ autoritates. Queſtio aũt eſt hec vtrũ illa cõuerſio ſit formalis aut ſubſtãtialis: ⁊ determinat ꝙ nõ eſt formalis: qꝛ forma remanet: tranſmutatũ aũt ſm formã nõ remanet: ⁊ poſtea ſoluẽdo inducit tres opiniões que patẽt in littera ⁊ ex diſputatiõe patebit intentio capituli: qꝛ oẽs tres opiniões in vno capitulo inducunt̃.

Arti. I A An in ſacramento corporis chriſti ſit aliqua conuerſio ſiue tranſmutatio.

Queramus ĝ circa principiũ capituli quattuor: ſcꝫ an ſit in hoc ſacro aliqua cõuerſio: ſcđo cuiuſmodi

couerſio vel tranſmutatio. Tertio vtrū illa trāſmu-
tatio ſit in tpe vl' ſubito. Quarto ⁊ vltimo querit̄ q̄-
lit̄ ſe habeat ad trāſmutationē creatiōis ⁊ opationē
nature ⁊ opationē illā q̄ fiūt miracula ⁊ ibidē deter-
Arg. pmo minabit̄ vtrū ſit mirabilis vel miraculoſa. Ad pri
mū hoꝝ ſic ꝓcedit̄: In omi tranſmutatiōe neceſſe eſt
accipe ſubiectū ⁊ duo extrema inter que fit trāſmu-
tatio/ſubiectū aūt eſt qđ eſt idē ſub vtroq; extremoꝝ
lꝫ differāt ſm formā ⁊ eſſe: in ſacramēto aūt nō ē ac
Probatio primi cipere ſic: ḡ nō eſt aliqua trāſmutatio in ſacramēto.
Probat̄ aūt prima p dicta oīm phoꝝ. Cū eīn tranſ-
mutatio ſit via ad eſſe oportet eā eſſe in aliquo ſicut
in ſubiecto. Silr̄ cū trāſmutat̄ fit renouatio ſit᷒ vel
eſſe vl' forme alicui᷒ accidētal': ⁊ optet eſſe duo extre
ma vnū a quo/et alterū ad qđ fit trāſmutatio. Se-
cūda aūt pbat̄ p hoc ꝙ nihil addit̄ corpi chriſti: nec
aliquid ſm materiā eſt ſub forma corporis xpi poſt
Probatio ſecundi cōſecrationē qđ an̄ nō fuit. Item ſi eſt trāſmutatio
aut eſt ſm totū aut ſm ptem/ſi ſm totū ita ꝙ totum
manens totū ad aliū trāſfert̄ ſitū tūc erit loci muta-
tio qđ falſum eſt. Si aūt ſm ptē aut eēntialē: ⁊ tunc
erit generatio vel corruptio: aut accidentalē/ ⁊ tunc
erit alteratio vel augmētatio vel diminutio. Cōſtat
aūt ꝙ nihil hoꝝ eſt: ergo patet ꝙ nulla tranſmuta-
Solutio pma. tio eſt in ſacramēto. Si forte tu dicas ꝙ ille rōnes
nō tenent hic: ſed tm̄ in mutatione naturali: hec aūt
Obiectio mutatio eſt mirabilis: cōtra in oib᷒ mirabilib᷒ mu
tationib᷒ video ꝙ eſt potētia obediētie q̄ poſtea ter-
minata eſt ſub actu mirabilit̄ inducto ⁊ manet ſub il
lo/licet eīn cec᷒ nō poſſit videre cū collata ſit ei potē
tia terminata illa ⁊ cōpleta manet ſub viſu reſtitu-
to p miraculū: ḡ videt̄ ꝙ etiā hic aliqd panis in quo
fundatur potentia obediētie couerſionis in corpus
chriſti maneat ſub actu corporis chriſti/ nihil autē
manet/vt dicunt ſancti/ergo nō eſt hic aliqua con-
3° uerſio vel tranſmutatio vt videt̄. Item Boeti᷒ in
libro de duab᷒ naturis in pſona Chriſti dicit ꝙ oīs
trāſmutatio eſt ſm aliquid cōe/cū ergo auctor dicat
hoc tractando materiā fidei/ videt̄ ꝙ teneat hoc etiā
hic in ſacramētis q̄ fide accipiunt̄: ḡ ſi eſſet tranſſub
ſtantiatio hic opteret aliqd vnū numero ⁊ ſubſtātia
poꝛ eē ſub forma panis ⁊ vini/et poſtea ſub forma
4° corporis chriſti. Item idem eodē mō manens nul-
lo mō mutat̄/ḡ a deſtructiōe cōſequentis ſi mutat̄
aliqd idem ⁊ vnū/nō manet eodē mō/diuerſus aūt
modus nō attendit̄ penes diuerſitatē forme panis
⁊ poſtea ſub forma corpis xpi: ḡ aliqd idē ⁊ vnū ē p-
mo ſub forma panis ⁊ poſtea ſub forma corpis chri
ſti: ſed hoc falſum eſt vt dr̄ ab oib᷒: ⁊ in littera pbat̄
Solo 2a eſſe falſum p dicta ſctōꝝ/ ḡ nihil immutat̄ in ſacro/
ḡ nulla eſt in eo tranſmutatō vt videt̄. Si forte tu
dicas ꝙ aliter eſt in opib᷒ diuinis ⁊ alit̄ eſt in opib᷒
nature: q2 de᷒ opando nō querit materiā ſupra quā
opet̄/ſicut creatio eſt act᷒ diuin᷒ nō querēs materiā
nec ſupponēs/⁊ ita pōt facere tranſmutationē q̄ non
Obiectio fundet̄ in aliquo tranſmutato. Si inquā ſic dicas/
illud videt̄ abſurdū ⁊ cōtra fidē triplici rōne: primo
quidē q2 creatio eſt ex nihilo/ſed trāſſubſtantiatō eſt
de pane ⁊ vino/ vñ pſupponit ſibi ens de quo fit/ ſꝫ
nō creatio. Scđo q2 trāſſubſtātiatio q̄ eſt in ſacro
eſt alicui᷒ et nō pōt dici ꝙ nulli᷒/trandubſtātiatio
aūt que eſt alicui᷒ aut eſt illi᷒ vt ad qđ aut illi᷒ vt in
quo ⁊ a quo: nō aūt eſt hic vt ad qđ: q2 ſic nō diceret̄
tranſſubſtantiatio panis ſed poti᷒ corporis chriſti/
ergo dicet̄ alicui᷒ vt in quo: ⁊ ſic habet̄ ꝓpoſitum: et
ſi eſt ibi tranſmutatio aliq̄ vr̄ ꝙ manet ibi aliqd cōe
qđ pri᷒ improbatū eſt: ḡ nō eſt tranſmutatio aliqua
Tertio vo q2 nō querit̄ in reb᷒ qd de᷒ poſſit facere 3°
ſed qd in reb᷒ poſſit fieri/vt dicit Augu. in q̄rto ſup
Gen. ad lrām/ſed nec intellect᷒ capit nec natura ſu-
ſtinet ꝙ tranſmutatio ſit a tota ſubſtātia rei. i. a for-
ma ⁊ materia: q2 poti᷒ eſſet annihilatio q̄ꝫ tranſmu
tatio: ergo nō eſt in ſacramēto aliqua trāſmutatio/
vt videt̄: q2 ſi eēt a tota ſubſtātia rei eſſet. Solutio Solo
dicendū hic videt̄ ſine piudicio melioris ſententie ꝙ
in ſacramēto iſto eſt tranſmutatio q̄ ꝓprie trāſubſtā
tiatio vocat̄/eo ꝙ eſt a tota ſubſtātia rei in totā ſub-
ſtantiā rei alteri᷒: hoc eſt a tota ſubſtātia panis ⁊ vi
ni in totā ſubſtātiā corporis ⁊ ſanguinis ieſu chriſti
quantum ad formā ſubſtantialē ⁊ materiā ⁊ deſinit
totū cōpoſitū panis ⁊ vini q̄tū ad ſubſtātialia/⁊ eſt
ibi tot᷒ chriſt᷒ quo ad formā ⁊ quo ad materiā: vtrū
aūt panis annichilet̄ vel nō/erit poſtea queſtio in h̄
eodē caplo vbi diſputabit̄ ſcđa opinio. Dōm ergo Ad primū
ad primū ꝙ in veritate in omni tranſmutatōe neceſ
ſe eſt habere duo extrema/ ſed nō eſt neceſſe in omni
tranſmutatione haberi ſubiectū. Et eſt inſtantia in
creatione: cui᷒ ratio eſt: q2 nō eſt vere tranſmutatio
tranſmutatio eīn dicit fieri ipſi᷒ rei/et exitū eius de
potentia ad actū. Cū aūt res eſt in actu illo tunc nō
eſt ſub forma a qua eſt tranſmutatio/nec eſt ſub illa
ad quā eſt niſi in potentia tm̄/et eſt ipſa tranſmuta-
tio act᷒ qdā imꝑfect᷒ ⁊ pmixt᷒ potētie/⁊ iō tale fieri
nō eſt ſine motu/⁊ mot᷒ nō pōt eſſe niſi in eo qđ mo
uet̄ ꝓpter qđ optet aliqd ſubijci tali tranſmutationi
Eſt aūt trāſmutatio q̄ nō ē mot᷒ ſꝫ mutatio ſola. Et
hec eſt duplex. ſ. ab agente phiſico: ⁊ ſic eſt generatō
ſimpler abſolute ꝯſiderata/⁊ ſic iteꝝ idiget ſubiecto
eo ꝙ agens phiſice nō agit niſi ſubiecta ſibi materia
aliqua in quā agat. Eſt etiā agens pmū infinite vir
tutis cui᷒ trāſmutatio eſt ſine motu ⁊ indiuiſibilis/
eo ꝙ nihil eſt ibi niſi exiſtētia hui᷒ ex illo: ⁊ poſt eē ſu
um ſubſtātiale/ ⁊ iō nō optet ibi ſubijci materiā ali-
quā/ vñ meo iudicio illa tranſmutatio nō hꝫ niſi ter
minos et nō ſubiectū cōe qđ eſt tertiū in mutatione
phiſica. Ad aliud dicendū ꝙ bene cōcedit̄ ꝙ nulla Ad 2m
trāſmutatio q̄ a phis ponit̄ ē hic: q2 nec ipi poſuerūt
omnes/ſed illas tm̄ in quib᷒ eſt exit᷒ de potentia ad
actū qui actus prius eſt in potētia mutari q̄ꝫ muta-
tū eſſe. Ad aliud qđ obijcit̄ de operib᷒ miraculoꝝ Ad obiectō
dicendū ꝙ miracula ſunt ad reſtaurandū defectōes nē ꝯtra ſo-
nature/vt qn̄ ceci illuminant̄ ⁊ huiuſmodi. Et ideo lutionē
neceſſe eſt in eis eſſe potentiā naturalē pfectā/ ⁊ per
actū inductū miraculoſe: q2 ſi natura poſſet induce-
re ſic actū nō aliū induceret q̄ꝫ eundē/ ſꝫ op᷒ hui᷒ ſa
cramenti totū eſt gratie ad nutrimentū ſpūs/ ⁊ ideo
nihil coporee potentie pōt in eo manere/ ſꝫ in ipō ac-
cipim᷒ ſpiritū cui ſum᷒ vniendi/ nō quidē mutatū
in ſe vl' in alio: q2 ſic nō eſſet pfect᷒ ſꝫ eodē mō manē Ad 3m
tē. Ad aliud dicendū ꝙ Boeci᷒ loquit̄ cōtra neſto
riū et euticē hereticos ponentes ꝙ ſubſtātia diuina
in vnione naturarū in xpo conuerſa fuerit in huma-
nā ſicut aqua in vinū couertit̄. Et hoc improbat ipe
p illa pncipia q̄ nō tranſmutant̄ adinuicē niſi quoꝝ
eſt materia vna cōicabil' vtriq; ⁊ non vult dicere ꝙ
nlla trāſmutatio diuina ſit q̄ nō ſupponat materiā
aliquā que ſit ſubiectū tranſmutationis. Vñ illud
non cōtradicit iſti ꝙ ſit in materia diuina fidei/ nō

tñ quantũ ad eundẽ modũ articuli vel mutationis.
Ad 4m Ad aliud dicendũ ꝙ bñ cõcedit̃ ꝙ panis nõ eodẽ
mõ ſe hꝫ/ſed eſt nõ eodẽ mõ ſe habere quo ad totã ſub
ſtantiã ⁊ formã/ ⁊ nõ habere ſe eodẽ mõ quo ad ptẽ
ſubſtantialẽ vl' accidẽtalẽ. Dico igit̃ ꝙ nõ eodẽ mõ ſe
hꝫ in tota ſubſtãtia:qꝛ tranſmutat̃ a tota ſubſtãtia:
xpˢ aũt eodẽ mõ ſe habet tũc ⁊ ante ⁊ poſt eo ꝙ nihil
Ad id qd̃ q̃rit̃ i ſcdã ſolutiõe ⁊ ad primũ addit̃ ei nec aliqd aduenit. Ad vltimũ ẽ mag' diffi-
cile reſpondere:qꝛ hoc eſt cõtra totũ qd̃ hacten⁹ ſup
poſitũ eſt in ſolutiõe:dici tñ põt ꝙ licet tranſſubſtan-
tiatõ p̃ſupponat ſibi ens ex quo fit:nõ tñ p̃ſupponit
ſibi vt materiã q̃ vna ſit in actu eius a quo ⁊ in quo
fit tranſſubſtantiatio:qꝛ niſi ſic nõ eſſet tranſſubſtã-
tiatio a tota ſubſtãtia:ſꝫ a forma ſubſtãtiali tm̃: ⁊ iõ
remanet:qꝛ ſicut actui creatiõis inquantũ actio eſt
primi vel ſubijcit̃ vt ſubiectũ/ita etiã iſti tranſſubſtã
tiatõi nihil ſubijcit̃ vt ſubiectũ/ ſꝫ verũ eſt qd̃ diſſil'e
eſt in termino a quo:qꝛ ibi nõ p̃ſupponit̃ ens ſꝫ nihil
Ad 2m ſꝫ hic p̃ſupponit̃ ens. Ad aliud dõm ꝙ in veritate
tranſmutatio eſt alicui⁹ nõ in quo ſꝫ vt a quo vñ de
noĩat id a quo eſt:qꝛ illud tranſmutat̃ ⁊ illud ẽ ens
⁊ nõ cedit in nõ ens:lꝫ ſit mutatio a tota ſubſtantia.
Ad hoc aũt qd̃ cõtra hoc obijcit̃ dõm ꝙ panis for-
me accidẽtales manẽt/⁊ non forma ſubſtãtialis/⁊ q̃
Obiectio ad hanc eſt ibi tranſmutatio. Si aũt aliq̃s obijciat
ꝙ ſpẽs trãſmutatõnũ magis diſtinguũt̃ penes ter
minũ ad quẽ q̃ꝫ a quo/ vt generatio ⁊ corruptio ⁊ hu
iuſmodi:g̃ et iſta debet diſtingui penes terminum
Sol'o ad quẽ. Dõm ꝙ nõ ſequit̃ qꝛ ille tranſmutatiões ſc'
via in actu a quo ſpecificant̃ ⁊ inducũt illũ/⁊ actus
ille eſt in eis in potẽtia exeũte ad actũ purũ potentie
nõ ꝑmixtũ:ſed hic nõ eſt ita:qꝛ nõ puto tutũ eſſe cõ-
cedere ꝙ hec tranſmutatio aliquo mõ attingat cor-
pus xpi/vñ non fundat̃ niſi in altero terminoꝝ ſ'm
ꝙ dicit mutationẽ. Tñ q̃dã ſunt q̃ dicunt duos eſſe
terminos hui⁹ mutatiõis vt mutatio eſt a tota ſub-
Ad 3m ſtantia exñte in totã ſubſtãtiã exñtẽ:de hoc aũt infra
inquiret̃. Ad vltimũ dicendũ ꝙ Aug⁹ loquit̃ ibi
de inſtitutiõe operũ nature/ſcilicet q̃liter aqua ẽ ſup
celos ⁊ hmõi:in quibꝫ q̃dã ignorantes volunt eua-
dere ꝙ eẽnt oĩa potẽtie dei attribuenda:⁊ in illo ca-
ſu eſt verũ qd̃ dicit:qꝛ cum creauit mundũ nõ diſpo
ſuit ptes mundi ſ'm ptãtẽ ſuã/ ſ'm exigentiã vniuſ-
cuiuſq̃ꝫ nature/ſꝫ poti⁹ ꝙ ꝯſeruat̃ ab illa ⁊ iuuat ad
mundi ꝓpagationẽ:hic aũt toti⁹ curſus operis mi-
rabilis eſt:et ideo non valet hic dictũ illud ſicut nec
in alijs miraculis.

Arti II **Qualis eſt hmõi trãſmutatio vl' cõuerſio**

S Ecũdo q̃rit̃ cuiuſmodi mutatio vel cõuerſio
Arg. pmo ſit iſta q̃ eſt in ſacro/videt̃ em̃ ꝙ nõ ſit a tota
ſubſtãtia. Si em̃ ſit mutatio a tota ſubſtan-
tia nõ manebit poſtea act⁹ illi⁹ ſubſtãtie ꝓpri⁹:g̃ ad
deſtructionẽ ꝯñtis ſi maneat act⁹ ſubſtãtie ꝓpri⁹ nõ
eſt mutatio a tota ſubſtãtia:ſed manet act⁹ ſubſtan
tie q̃ eſt reficere:g̃ manet ſubſtãtia vl' aliqd ſubſtãtie
2o ⁊ ſic nõ eſt mutatio a tota ſubſtãtia. Itẽ Dam. dic
ꝙ ſicẽ ex duplici ſum⁹ ſubſtãtia ſcꝫ aĩa ⁊ carne ita du-
plex eſt cib⁹/ſube em̃ panis cõiũxit diuinitatẽ vt fa-
ceret nobis eduliũ/ergo videt̃ ꝙ ſuba panis manet
3o Itẽ in alijs ſacris ſicut in baptiſmo/ cõfirmatiõe
⁊c. manet ſuba materie:g̃ videt̃ ꝙ etiã h' manere de
beat:cũ g̃ ſuba panis ſit materia/materia dꝫ ibi ma
4o nere/⁊ nõ eſt mutatio ab ipſa vt videt̃. Itẽ funda-
mento nõ manẽte nihil eoꝝ q̃ ſunt ſupedificata ma-
nẽt/accidẽs aũt edificat̃ quo ad eſſe ſup ſubam/ſicut
ſup fundamentũ:g̃ ſuba nõ manente nec accñs illi⁹
ſube manet/ſꝫ manet accidens ergo manet ſubſtan-
tia illi⁹ accidẽtis vt videt̃. Itẽ cõit̃ dꝛ ꝙ accidẽtal' 5o
forma manet/iõ qꝛ aliter nõ duceret in rõnẽ cibi/ et
hoc eſt cõtra rõnẽ ſacri/de cui⁹ rõne eſt ꝙ ſit ſenſibile
ſignũ aliud faciens venire in noticiã/cõſtat aũt ꝙ lꝫ
accidẽs faciat ad cognitionẽ ei⁹ qd̃ q̃d eſt/cũ tñ vnũ
qd̃q̃ꝫ veri⁹ cognoſcat̃ forma ſubali q̃ꝫ accidẽtali: er-
go rõ ⁊ cognitio cibi q̃ in ſacramẽto accipiẽda eſt/ ve
rius ⁊ meli⁹ accipit̃ ꝑ formã ſubalẽ q̃ꝫ accidẽtalẽ:er-
go magis dꝫ manere forma ſubſtãtialis q̃ꝫ accidẽta
lis. Itẽ oĩe qd̃ mutat̃ eſt alit̃ ſe habẽs q̃ꝫ pri⁹ ſꝫ qd̃
cauſat̃ a tota ſuba nõ hꝫ ſe alit̃ p⁹ mutationẽ qꝛ ani
hilatũ eſt:ergo nõ debet eſſe trãſmutatio a tota ſuba
vt vidit̃. Itẽ nõ videt̃ eſſe intelligibile ꝙ aliqd 6o
mutet̃ a tota ſuba/qd̃ em̃ mutat̃ hoc alit̃ ſe habet q̃ꝫ
pri⁹:qd̃ aũt aliter ſe hꝫ q̃ꝫ pri⁹ aliõ eſt q̃ꝫ nunc/⁊ pri
us fuit:g̃ oportet ꝙ maneat aliqd ei⁹/nũc vt prius:
nõ igit̃ eſt mutatio a tota ſubſtãtia vt videt̃. P̃ det̃ 7o
ꝙ mutet̃ aliqd a tota ſubſtãtia ipi⁹:g̃ nihil manet/
nec em̃ forma nec materia/cui⁹ aũt nihil manet ni-
hil illi⁹ in aliqd cõuertit̃/ ſube aũt panis ſi mutatio
eſt a tota ſubſtãtia nihil manet/g̃ nihil ei⁹ cõuertit̃ ĩ
aliud:g̃ ſubſtãtia panis nõ cõuertit̃ in corp⁹ xpi/qd̃
eſt cõtra oẽs:qꝛ nulla eſt hic trãſſubſtãtiatio niſi pa
nis ⁊ vini in corp⁹ xpi vt videt̃ oĩbꝫ. Itẽ aliud eſt 8o
hoc eẽ hoc/⁊ aliud eſt hoc trãſmutari in hoc/⁊ aliud
eſt/hoc eẽ poſt hoc. Cũ igit̃ dꝛ panis trãſmutari ĩ cor Nõ primo.
pus xpi opꝫ ꝙ ſ'm vnũ illoꝝ ſenſuũ dicat̃.ſ.ꝙ pa-
nis ſit corp⁹ xpi ſine trãſmutatiõe/⁊ hoc eſt falſum:
qꝛ panis et corp⁹ xpi diſpartita ſũt/⁊ vnũ remouet̃
ab altero/vt hõ ⁊ aſinus. Aut qd̃ mutat̃ in illud/ et Nõ ſecũdo
cũ oĩe qd̃ tranſmutat̃ pri⁹ ſit in fieri q̃ꝫ in facto eſſe
opteret ꝙ q̃ñq̃ꝫ panis fieret corp⁹ xpi qd̃ eſt falſũ:qꝛ
ſic corp⁹ chriſti eſſet in potentia et in exitu de poten
tia ad actũ/⁊ inciperet eſſe de nouo/oĩe ei qd̃ exit de
potẽtia ad actũ eſt nouũ et generatũ vel ſimpliciter
vel ſ'm aliqd ſui. Et hec oĩa fides circa corp⁹ xpi ab
horret. Si aũt tertio mõ dicat̃ ꝙ idẽ ſit tranſmu- Nõ tertio
tari in hoc qd̃ eſt hoc eſſe poſt illud cõtra nõ eſt intel
ligibile ꝙ de pane poſt panẽ fiat corp⁹ xpi ſine muta
tõe media:g̃ videt̃ ꝙ nõ ſit ille ſenſus. P̃ ſi ſic panis 9o.
erit corp⁹ xpi tunc q̃ñq̃ꝫ verũ erit dicere/panis ẽ cor
pus xpi/q̃cq̃d em̃ erit in futuro verũ in aliquo pñti
verificabit̃/nunq̃ꝫ aũt verũ erit dicere/panis ẽ cor-
pus xpi/ergo hec nunq̃ꝫ fuit vera/panis erit corp⁹
xpi. P̃ cũ dicit̃ hoc fit hoc/q̃d ſupponit li hoc: ſi pa 10
nẽ tũc panis erit corp⁹ xpi:qd̃ iam improbatũ eſt/ſi
aliud tũc aliud q̃ꝫ panis cõuertit̃ in corp⁹ xpi qd̃ fal
ſum eſt. Sol'o dõm ſine p̃iudicio ꝙ in materia iſta Sol'o.
⁊ in materia de trinitate nõ ſunt ſufficientia verba
q̃ exprimãt modũ diuine oꝑationis/ſꝫ balbutiendo
inquantũ poſſum⁹ excelſa dei reſonam⁹/ vñ puto ꝙ
verius iſta tranſmutatio vocat̃ tranſſubſtantiatio:
ſicut etiã q̃dam antiquorũ dixerunt/⁊ mod⁹ ei⁹ eſt
ꝙ ſit a tota ſubſtãtia panis quo ad formã/⁊ quo ad
materiã/ita ſcꝫ ꝙ de toto cõpoſito quo ad eſſentia-
les ptes nihil maneat. Ad primũ ergo dicendũ ꝙ Ad pmũ
nõ oportet ꝙ act⁹ ꝓpri⁹ ſubſtãtie nõ maneat nõ ma-
nente ſubſtantia/act⁹ em̃ ſubſtãtie eſt mediantibus
virib⁹ ⁊ potentijs:potentie aũt ſunt ꝓprietates que
non ſunt de eſſe prio ſed ſecundo:⁊ ideo in iſta tranſ
ſubſtantiatione manet act⁹ cibandi et reficiendi in

potētijs fundat⁹ in his que immediate cōſequunť cōpoſitionē panis que ſunt ſapoꝛ ꝛ quantitas ꝛ huiuſmodi/ ſed ſi illa nō manerent tūc veꝝ eſſet ꝙ act⁹ ꝓꝑri⁹ panis etiā nō maneret.
Obiectio Si aūt obijciať ꝑ auctoritatē quā dicit Dam. ꝙ de deſtructa ſubſtātia nō
Solo manet eius act⁹ ꝓꝑrius/ videť dicendū ꝙ ipſe intelligit de deſtructione in toto quo ad eſſentialia ꝛ potentias cōſequentes ſubſtantiā/ talis aūt deſtructō nō eſt hic/ ꝛ iō mutatione facta a toto ſubſtantia adhuc manet act⁹ ſubſtantie.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ dictū Dam. intelligiť quo ad formas ꝛ accidentia panis quibꝫ deus dñicū coniūxit corpus: ğ nō quo ad
Ad 3m ſubſtantiā panis manentē. Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt hic ſiſ'e ꝛ in alijs ſacramentis: qꝛ in alijs ſacramentis act⁹ diuin⁹ nō eſt ſupꝛa materiā q̄ ocul' ſubijciť/ ſed poti⁹ ſup animā ſuſcipiētis ſacramentū/ ꝛ illam trāſmutat alterando ad gratiā/ in iſto aūt ſacro ꝓpter rem cōtentā in ſacrameto extra ſuſcipientē/ etiam de q̄ dictū eſt ſupꝛa act⁹ diuin⁹ eſt ſup materiā/ q̄ oculis ſubijciť in ſacramento. Et iō illa trāſſubſtan
Ad 4m tianť. Ad aliud dōm ꝙ ſubſtātia fundat accñs q̄ ad eſſe/ ſed duplex eſt vſus accidētis/ vn⁹ eſt in materia: ꝛ in hoc neceſſe eſt ꝙ fundeť in ſubſtātia. Alter eſt ad op⁹ diuinū oſtendendū/ ꝛ in hoc nō eſt neceſſe ꝙ fundeť in ſubſtātia/ ſed ſufficit ſibi cōtinentia virtutis diuine cui⁹ op⁹ demonſtrat/ vt ſignū oſtendat ſignatū/ ꝛ ſic eſt hic/ vñ nō opoꝛtet ꝙ ſubiecto ſubla-
Ad 5m to nō maneat accñs: de hoc tñ infra qreť in ſequenti diſtinctiōe cap. vi. Ad aliud dōm ꝙ forma ſubſtātialis ꝓꝑrie eſt vni⁹ fm eē ꝛ diuerſoꝝ ſpecie/ ꝛ nō forma ſubſtantialis vna/ ꝛ iō nō facit innoteſcere niſi illud cui⁹ eſt forma ꝓꝑrie/ ꝛ ideo ſi forma ſubſtantial' maneret duceret in panis ſubſtantiā ꝛ nō in ſubſtātiam coꝛpoꝛis xp̄i/ ꝛ ſic eſſet occaſio erroꝛis: ſed de accidentali forma nō eſt ſic: qꝛ accidens eſt ꝓꝑriū pluriū et pōt ducere in ipſum cui⁹ ipm eſt ꝓꝑrium/ pcipue cōſignificando ꝓꝑrietates diuerſas/ ſicut illa eſt ꝙ ex multis granis colligiť panis/ ꝛ coꝛp⁹ xp̄i veꝝ de multis guttis ſanguinis ꝛ multis membꝛis/ miſticū aūt de multis fidelib⁹/ ꝛ ſic de alijs q̄ in parte ſua tacte ſunt. Et ideo accidēs veri⁹ ducit in rōnem cibi q̄ȝ alteri⁹ modi ens ſiue fuerit forma accidentalis ſiue forma ſubſtantialis: ꝛ ideo manet ad vſum
Ad 6m ſacramenti. Ad aliud dicendū ꝙ hic diciť aliquid mutari ita ꝙ mutari ſit idē qđ a tota ſubſtātia trāſſubſtantiari/ ꝛ in tali mutatione nō eſt neceſſe ꝙ aliqđ vnū habeat ſe diuerſimode/ ſꝫ tm̄ ꝙ ipm fm ſe totum cōuertať in aliđ totū/ ſed rō illa eſt de mutatione phiſica/ ꝛ tales plures ſolute ſunt in pcedenti ar
Ad 7m ticulo queſtionis. Ad aliud dicendū ꝙ medi⁹ intellect⁹ eſt hic. ſ. ꝙ cōuertiť in illud/ ſed nō ſequiť ꝙ ſit in potētia in illo: qꝛ ſicut pꝛi⁹ dictū eſt/ iſta tranſſubſtātiatio nō hꝫ fieri ꝓꝑrie dicta nec hꝫ ad hoc ſubiectū cōmune vtriuſq; terminoꝝ: ſed eſt ſimplex couer
Ad 8m ꝛ reliqua ſimul ſio toti⁹ in totū. Ad aliud dicendū ꝙ cū diciť/ panis fit coꝛp⁹ xp̄i in ſenſu ī quo iſta recipiť demōſtratur ſubſtantia panis que oculis ſubijciť ſub accidētib⁹ ſenſibilibꝫ: et non ſequiť id qđ vlteri⁹ inferť: qꝛ fieri eſt hic tranſſubſtantiari a tota ſubſtātia. Et bñ concedo ꝙ hec nō eſt vera/ panis erit coꝛp⁹ chꝛiſti/ ꝛ de hoc infra eſt queſtio in hoc eodē cap. nec ſequiť ꝙ aliqñ ſit verū dicere ꝙ panis eſt coꝛpus chꝛiſti: ideo qꝛ illud fieri diciť a tota ſubſtantia tranſmutari/ et tunc nec panis manet nec aliquid de ſubſtantia panis/ gr̄a cui⁹ verificeť iſta/ panis ē coꝛp⁹ xp̄i.

Utrum illa tranſmutatio fiat ſubito ſiue ſucceſſiue. Arti. III

C

Tertio queriť vtrū illa tranſmutatio fiat ſucceſſiue vel ſubito/ videť aūt ꝙ ſucceſſiue/ qꝛ Arg. ꝓmo virt⁹ tranſſubſtantiādi eſt verbū/ non fm ꝙ eſt in ſcripto/ nec fm ꝙ eſt in mente: ſed fm ꝙ eſt in ꝓlatione/ ſed in ꝓlatiōe eſt ſucceſſiue/ ğ opať tranſſubſtantionē ſucceſſiue. Item vbū cum dictū eſt nō ē/ 2o nihil aut opať cū non eſt/ ergo vbū nō opať cum dictū eſt/ ergo opať ꝓut eſt in actu dicendi/ ſed in actu dicendi eſt ſucceſſiue: ergo tranſſubſtantionē opať ſucceſſiue. Itē quicqd hꝫ totū pcipue diſcretū: hoc 3o habet a ptib⁹/ hec aūt oꝛatio/ hoc eſt coꝛp⁹ meum eſt quoddā totū quātitatis diſtincte vel diſtincta quātitas/ ğ virtutē operādi hꝫ a ptibꝫ: ptes aūt ſibi ſuccedūt: ergo opať ſucceſſiue vt videť. Sꝫ cōtra hoc Arguiť ꝓo in ꝯtrariū: eſt ꝙ omne qđ tranſmutať in aliud ſucceſſiue pꝛius eſt i medio q̄ȝ in extremo/ mediū aūt neutrū extremorū eſt: ergo aliqñ eſt qñ nec panis nec coꝛpus xp̄i eſt qđ falſum eſt: qꝛ ſic tranſſubſtātiatiōi aliquid ſubijceret qđ iā dudū impꝛobatū eſt. Item omē qđ mu- 2o tať ſucceſſiue diſponiť diſpoſitiōibꝫ cōtrarijs forme a qua mutať/ ſicut aer qñ fit ignis accipit diſpoſitiones ignis q̄ cōtrariant formeaeris: ſꝫ in iſta tranſſubſtantiatione manent oīa accidentia panis: ergo nō diſponiť cōtrarijs diſpoſitiōibꝫ forme panis ğ nō mutať ſucceſſiue. Itē ſupꝛa habitū eſt ꝙ virt⁹ 3o verbi increati opať in verbo creato/ vt eſt habitū in littera ꝙ inuiſibilis ſacerdos ꝛ ſpūſſanct⁹ in verbo creato opanť: hoꝝ autē opatio non eſt ſucceſſiua ſed ſubita/ hoc aūt qđ dico queriť de inſtanti cōuerſionis in quo vltimo eſt panis/ ꝛ in quo pꝛimo eſt coꝛpus chꝛiſti/ aut em̄ hoc eſt vnū inſtans aut diuerſa ſi vnū ꝯtra inſtans in quo vltimo eſt panis verū eſt dicere ꝙ eſt panis: ꝛ ſequiť a diſparatis ꝙ ipm non eſt coꝛp⁹ xp̄i: ſꝫ in quo pmo ē coꝛp⁹ xp̄i/ ſequiť ꝙ verū eſt dicere ꝙ ipm eſt coꝛp⁹ xp̄i. Si ğ illa ſunt idem inſtans in eodē inſtanti eſt illud coꝛp⁹ chꝛiſti: et non eſt coꝛp⁹ chꝛiſti: ğ cōtradictoꝛia ſꝫ ſiml' vera reſpectu eiuſdē inſtantis: ğ cōtradictio nō eſt oppoſitio cui⁹ nō eſt mediū fm ſe qđ eſt cōtra phĭam Ariſt. Si aūt ſunt diuerſa inſtātia et inter qlibet duo nec eſt tempus/ ergo tēp⁹ eſt poſt inſtans: in quo vltimo eſt panis ꝛ ante inſtans/ in quo pꝛimo eſt coꝛpus chꝛiſti/ ergo in toto illo tēpoꝛe intermedio nec eſt panis nec coꝛp⁹ xp̄i qđ falſū eſt. Ad hoc autē qdā volūt dicere ꝙ ī vitate mot⁹ mēſurať tpe/ ꝛ finis mot⁹ ſine tpe: vñ finis mot⁹ ē motū eſſe/ finis fieri factū eē/ ꝛ iō factum eſſe coꝛpoꝛis chꝛiſti/ menſurať nec ſine inſtanti/ ſed vltimū eſſe panis cū hoc ſit mutari menſurať tpe/ temp⁹ aūt bene cōtinuať ad motū eſſe/ ita ꝙ nihil intercidit mediū/ ꝛ ideo dicunt ꝙ vltimo eſt panis in tpe/ ſed nūc pꝛimo coꝛp⁹ in nunc. Ad hanc rōnem cōfirmandā etiaȝ alia poteſt induci ratio: qꝛ cum ex aere fit ignis/ deſiccatio aeris eſt cum motu factū aūt eſſe ignis eſt termin⁹ motus ꝛ ſine motu/ ğ menſurať diuerſis. Et ſimiliť eſt tranſmutatio panis cum motu/ ſed factū eſſe coꝛpoꝛis xp̄i ſine motu eſt: ꝛ ideo vnū menſurať tpe ꝛ aliud nunc ad qđ continuať temp⁹ illud. Tertia ratio cōfirmans illud idem eſt hec: qꝛ in cōtinuo pmanente habente poſitionem in ptib⁹ ſunt duo termini in actu. ſ. pꝛi⁹ pun

ctꝰ et vltimꝰ / ⁊ nõ eſt recipere actu penultimũ pun
ctũ vel eũ qui ſequit̃ pꝛimũ: qꝛ illi nõ ſunt niſi in po-
tentia / ⁊ vbicunqꝫ deſignet̃ quantitas linee ibi in-
ter duo puncta erit linea lꝫ non poſſit ſignari niſi in
puncto: ğ ſil'r erit in ſucceſſiuo ꝯtinuo qȏ eſt accipere
nunc ad qȏ cõtinuat̃ tempꝰ vt ad terminũ / ⁊ illud ẽ
in termino tranſſubſtãtiatiõis: in quo ſcꝫ pꝛimo eſt
coꝛpus chꝛiſti / nõ tñ eſt accipe penultimũ añ hoc / ſed
potius totũ tempꝰ vſqꝫ ad illud nũc in quo toto de-
ſinit panis / ⁊ hoc tempꝰ cõtinuat̃ ad nunc / ⁊ hoc nõ
eſt incõueniens. Sic ergo dixerũt quidã ⁊ bñ eſſet
dictũ vt videt̃ de mutatione phiſica / ſꝫ ad ꝓpoſitũ ni
hil valet / qȏ ſic ꝓbat̃. Supꝛa iã ꝓbatũ eſt ꝙ non eſt
ibi mutatio q̃ ſit fieri ſucceſſiue / ſola aũt talis muta-
tio menſurat̃ tꝑe ⁊ nõ alia diuina q̃ eſt in ſacramẽto
ergo eſſet panis in vltimo inſtanti ſine motu: ğ ſicut
verũ eſt dicere in toto tꝑe ⁊ in q̃libet inſtanti / ꝙ poſt
illud in quo pꝛimo fuit coꝛpꝰ xp̃i quod ip̃m eſt coꝛpꝰ
xp̃i / ita verũ eſt in quolibet inſtanti qȏ eſt añ ipſum
q' ipſum eſt panis. Et ſic ſequit̃ pꝛimũ incõueniens
Itẽ eſſe menſurat̃ nũc ſicut mutatio tꝑe / ſed in toto
illo tꝑe nõ eſt niſi eſſe panis ⁊ nõ mutatio aliqua: er
Alia opio go in quolibet nunc verificat̃ ꝙ eſt panis. Iȏ fue-
runt alij q̇ dixerũt ꝙ in veritate panis eſt / ⁊ coꝛpus
xp̃i in vno inſtanti / ſed tñ nõ ſequit̃ cõtradictoꝛia eẽ
ſimul vera: qꝛ nõ ſunt idem in inſtanti illo: qꝛ inſtãs
illud eſt pꝛincipiũ futuri: ⁊ ſic in ipſo eſt coꝛpꝰ chꝛiſti
⁊ eſt finis pꝛeteriti: ⁊ ſic in ipſo eſt ſubſtantia panis.
Q aũt hoc nõ ſit verũ nec poſſit ſtare ſic ꝓbat̃ ꝙ in-
ſtãs eſt pꝛincipiũ futuri ⁊ finis p̄teriti qȏ nõ facit ip
ſum inſtans eſſe diuiſibile / ſicut nec punctũ qȏ acci-
pit̃ vt finis vniꝰ ꝑtis linee / ⁊ vt pꝛincipiũ alterius.
In illo ergo indiuiſibili ſm eſſe / aut hoc qȏ eſt in al
tari eſt ſub foꝛma panis aut ſub foꝛma coꝛꝑis chꝛiſti
aut ſub vtraqꝫ aut ſub neutra. Si ſub foꝛma panis
ergo nihil eiꝰ eſt qȏ ſit ſub foꝛma coꝛpoꝛis xp̃i Pro
batio / det̃ em̃ ꝙ aliq̇d eiꝰ ſit in quo ſit ſub foꝛma coꝛ
poꝛis xp̃i ſequit̃ tunc ꝙ inſtans ſit diuiſibile qȏ fal-
ſum eſt / ſi ergo nihil eiꝰ eſt in quo ſit idẽ foꝛma coꝛpo
ris xp̃i nõ erũt in eodẽ inſtanti ſub foꝛma coꝛꝑis xp̃i
⁊ ſic illa poſitio eſt falſa. Si aũt ſub foꝛma coꝛpoꝛis
xp̃i ꝑ eundẽ modũ ſequit̃ ꝙ nihil ſit illiꝰ inſtant; in
quo ſit ſub foꝛma panis / ⁊ ſit redeundũ iterũ in eo-
dem inſtanti ſub foꝛma panis ⁊ coꝛꝑis xp̃i. Si aũt
ſub vtraqꝫ ꝑte eſt in eodẽ inſtanti: ğ in vno indiuiſi-
bili ſm eſſe accepto poſſum dicere ꝙ eſt panis / et eſt
coꝛpus chꝛiſti: ğ in illo eſt verũ dicere ꝙ panis ẽ coꝛ-
pus xp̃i ⁊ ecõuerſo / qȏ falſum eſt: ğ in illo inſtãti nõ
eſt ſub vtraqꝫ foꝛma: ğ ſub neutra / ⁊ hoc iterũ falſũ
eſt: qꝛ ſic qñqꝫ nec eẽt panis nec coꝛpꝰ xp̃i / ⁊ materia
Alia poſitõ qñqꝫ eẽt ſub nulla foꝛma / q̃ oĩa impoſſibilia ſꝛ̃. Iȏ
iterũ ſunt alij q̇ dicere p̄ſumũt ꝙ in veritate in vno
indiuiſibili eſt panis ⁊ coꝛpꝰ chꝛiſti / ſꝫ in vno indiui
ſibili bñ cõceduntur̃ eſſe pꝛiꝰ ⁊ poſteriꝰ dicẽtes ꝙ ẽ pꝛi
us ⁊ poſteriꝰ tꝑe / ⁊ hec nõ ſꝛ̃ ĩ vno indiuiſibili. Et ẽ ꝑ-
us ⁊ poſteriꝰ natura / ⁊ hec bñ ſũt in vno indiuiſibili
vñ pꝛiꝰ natura panis eſt / ⁊ poſteriꝰ natura coꝛpus
Pꝛima rõ. xp̃i: hoc aũt cõfirmãt duabꝫ rõnibꝫ quarũ vna eſt a
ſil'i / ſunt ei due linee ſibi ꝑ longitudinẽ cõiuncte ĩ eo
dẽ ſpacio conſtat ꝙ ille cõtingent ſe in pũcto vno: et
punctꝰ ille refert̃ ad vtrunqꝫ ſm pꝛiꝰ ⁊ poſteriꝰ na-
tura. A ſil'i dicunt hic: qꝛ duo eſſe ſunt .ſ. eſſe panis /
⁊ eẽ coꝛꝑis xp̃i q̃ ſe contingũt in vno indiuiſibili tem
poꝛis in quo vnũ cedit nõ alij / ſed in alterũ ſine om̃i

mutatione media / ⁊ ſm pꝛiꝰ natura eſt ibi eſſe panis
et ſm poſteriꝰ eſt ibi eſſe coꝛpoꝛis chꝛiſti. Alia rõ eſt **Alia rõ**
qꝛ ſicut ꝓbatũ eſt ſupꝛa in hoc ſacramento nulla eſt
mutatio / ſꝫ mutatũ eſſe potius: et tñ ſequit̃ neceſſa-
rio mutari: ğ mutabit̃ añ mutari: ğ p̄cedit mutatũ
eſſe nõ tꝑe ſed natura ſolũ. Sꝫ ꝙ iterũ nihil ſit vide
tur poſſe ꝓbari ſic / cõiunctis duabꝫ lineis in pũcto
punctꝰ .ſ. ſpaciũ ſuꝑ quem cõiungunt̃ in veritate nõ
efficit̃ ꝓpter hoc actu in ꝯtinuo / ſꝫ tm̃ ĩ potẽtia. Pro
batio / cõiunctis em̃ ſic lineis linea q̃dam cõſequet̃ /
⁊ cõtingit lineã ſꝫ ꝙ punctꝰ punctũ ſm hoc eſt ꝑ acci
dẽs: qꝛ nõ hꝫ hoc niſi inquãtũ eſt terminꝰ linee. Si
ergo cõueniũt iſta in pũcto ꝑ accñs pꝫ ꝙ nõ ſignãt ꝑ
hoc aliquẽ punctũ in cõtinuo q̇ ꝑ ſe ſit tanq̃ locꝰ in q̃
ſe contingẽt. P talẽ cõtactũ nõ eſt poſſibile eſſe niſi
in lineis mathematic; ſm phm̃ q̇ dicit ꝙ recto inq̃n-
tum recto multa accidũt vt tãgere eneã ſpheram in
puncto / nõ tñ tangit hoc ſeparatũ rectũ / nos aũt q̃-
rimꝰ hic mẽſuram / ſed eſſe nature panis ẽ in vltimo
et coꝛpoꝛis xp̃i in pꝛimo: vñ nõ videt̃ facere ad ꝓpoſi
tũ. Item lꝫ mutari p̄cedat in quibuſdã mutatũ eſſe
tꝑe / ⁊ in quibuſdã natura tm̃ / tñ impoſſibile ẽ intel-
ligere ꝙ vna ſit mẽſura vtriuſqꝫ: ğ videt̃. ꝙ etiã hoc
nõ ſit ſimile. Itẽ menſure differũt ſm menſurata: ğ
eſſe panis menſurat̃ menſura cõgrua ſibi / cũ igit̃ ſit
coꝛpꝰ mutabile menſurabit̃ tꝑe vel nũc tꝑis / coꝛpꝰ
aũt xp̃i in eſſe ſuo cũ ſit immutabile nõ menſurabit̃
tꝑe vel nunc tꝑis / coꝛpꝰ ğ chꝛiſti in eſſe ſuo cũ ſit im-
mutabile nõ habebit eiuſdẽ rõnis mẽſurã: ergo mẽ-
ſurabit̃ nũc eui vel euo / cõſtat autẽ ꝙ illa nõ ſꝛ̃ idem
ergo nec in eodẽ nunc eſt eſſe panis et eſſe coꝛꝑis xp̃i
nec etiã vniuocatio nec eiuſdẽ ſpeciei videt̃. Itẽ ſine
mutatione panis nõ tranſit panis in coꝛpꝰ chꝛiſti:
ſed mutatione eius coꝛpus Chꝛiſti incipit eſſe hoc /
ſed nõ eſt eadem menſura mutari ⁊ nõ mutari: ergo
iſta nõ ſunt in rõne vniꝰ nũc / nec in rõne vniꝰ men-
ſure. Et hoc cõcedebat q̇ me docuit. Sed hoc iterũ
nõ videt̃ verũ: qꝛ dicit phus in penultima ꝓpoſitio-
ne cauſaꝝ ꝙ inter eſſe cuiꝰ eſt ſubſtãtia ⁊ actio in mo
mento tꝑis eſt mediũ / ⁊ eſt res cuius ſubſtãtia eſt in
momento eternitatis / ⁊ actio eiꝰ in momento tꝑis /
licet ğ coꝛpꝰ chꝛiſti immutabile ſit quo ad ſubſtãtiã
⁊ accidẽtia / tñ mutabile eſt quo ad locũ ſiue mobile /
cõſtat em̃ ꝙ incipit eſſe hic: ğ hoc ip̃m qȏ nũc eſt hic ⁊
añ nõ fuit hic aliquo menſurat̃ / ⁊ cõſtat ꝙ nõ nunc
eui vel eternitatis: qꝛ illa ſunt menſure eodẽ modo
ſe habentiũ / relinquit̃ ergo ꝙ menſurat̃ nunc tꝑis.
Et ſic redit difficultas pꝛime opiniõis. Iȏ ſunt alij **Alia opio**
magis ꝓfundãtes ſermonẽ / ⁊ dicentes ꝙ in tꝑe nõ
omnino eſt / ſicut in cõtinuo nõ habẽte poſitionẽ in
ſuis ꝑtibꝫ / ⁊ ſequunt̃ in hoc Auicennã ⁊ Auerroym
quoꝛũ vterqꝫ dicit inſufficientia. Auerrois aũt ſuꝑ
vltimũ ca. q̃rti phicoꝝ dic̃ ꝙ in cõtinuo quocũqꝫ ha
bente poſitionẽ eſt accipe duo indiuiſibilia q̃ actu ſꝛ̃
in cõtinuo / lꝫ nõ ſint ſeparata ſm eſſe / vt in linea eſt
accipere duo puncta / ⁊ in ſuꝑficie duas lineas / ſed
de tempe nõ eſt accipere niſi vnũ nũc qȏ eſt tota eẽn-
tia ſiue ſubſtãtia tꝑis / lꝫ nõ ſit tꝑis eſſe: qꝛ eſſe tꝑis ẽ
cõtinuitas pꝛioꝛis ⁊ poſterioꝛis in ipſo nũc. Vñ di-
cũt ꝙ accipiẽdo tempꝰ in ſua natura nõ eſt accipere
duo nũc ſed vnũ ſolũ. Si aũt accipiat̃ ꝓut eſt mẽſu-
ra motꝰ que excellit tempꝰ / ſic in motu eſſe vel poſt
qȏ eſt motꝰ poſſunt duo ſignari nũc / ⁊ inter illa eſt
tempꝰ / hoc eſt accipiẽdo nunc ꝓut eſt terminãs mo-

tū/⁊ menſurās eſſe pꝛimū ſᵐ eſſe vltimū: ⁊ hoc mō
dicūt ꝙ bn̄ cōtingit ſignare duo nūc ſe cōſequentia/
qn̄ illa nō ſunt in eodē/ ſicut dicūt in linea nō eſſe ni
ſi vnū punctū in quo linea terminaꝛ actu/ ⁊ penulti
mū nō eſt accipe. Si aūt diuidaꝛ linea tūc erūt duo
ſe cōſequētia in duabꝫ lineis/ ſic dicūt hic ꝙ in men
ſura eiuſdē motꝰ eſt accipe vnū nūc in quo terminaꝛ
motꝰ/ ⁊ nō eſt accipe penultimū illiꝰ motꝰ ꝓpter mo
tus indiuiſibilitatē/ ſi tn̄ aliqͥs motꝰ termineꝛ ad ꝓ-
ximū nunc/ tūc ſignificaꝛ in cōpatiōe ad illū/ ⁊ tunc
erūt duo nūc in cōpatōe duoꝝ terminoꝝ/ duoꝝ mo
tuū inter que nō eſt tempꝰ mediū/ ſꝫ in vno motu di
cunt hoc eſſe impoſſibile/ ſicut in vno motu an̄ termi
nū motꝰ nō eſt niſi tempꝰ vſqꝫ ad terminū motꝰ illi
us. Dicunt igiꝛ iſti ſic ꝙ in duobꝫ nūc nō eſt altera-
tio panis/ ⁊ in pꝛimo corpꝰ xp̄i/ ⁊ hec duo ſequunꝛ
⁊ nō eſt incertū tempꝰ mediū: qꝛ illud ph̄i accipiꝛ de
nō ſignatis reſpectu eiuſdē motꝰ ⁊ nō de nūc ſigna-
Obiectio ꝯ vltimam opinionē. tis reſpectu duoꝝ eſſe inter que nihil ꝯtinuat. Sꝫ
hoc mirū videꝛ eſſe/ q̄cunqꝫ em̄ oꝛdinanꝛ adinuicem
ſᵐ p̄cedere ⁊ ſubſequi neceſſe eſt ꝙ in aliquo ſe con-
tingāt/ ſi igiꝛ eſſe panis in quiete mēſuraꝛ vno nūc
et eſſe coꝛpis xp̄i alio/ opꝛtet neceſſario aliq̄d continu
ans inter illa ponere in quo vnū tranſit in alterū/ il-
le em̄ tranſitꝰ nō eſt eſſe panis neceſſe coꝛpis xp̄i vt
Sol'o. videꝛ. Sol'o/ puto ꝙ nulli harū opinionū p̄iudicā-
dū ſit. Ego aūt magis puto vltimā eſſe eligendā/ et
fere concoꝛdat cū illa q̄ eſt an̄ penultimā: qꝛ ille due
ꝓbabilioꝛes ſunt. Ad id aūt qꝺ cōtra hanc vltimā
obijciꝛ dōm ꝙ in veritate nō eſt tertiū in quo cōtin-
gant ſine quo ſit ille tranſitꝰ eo ꝙ nō ſit hic tranſitꝰ
ꝑ modū motꝰ de potentia ad actū/ ſꝫ potiꝰ eſſe poſt
eſſe/ ⁊ actꝰ poſt actū/ ⁊ tranſitꝰ nō eſt niſi ſᵐ rōnem
terminoꝝ/ ⁊ nō ſᵐ rōnem medij qꝺ eſt ſubſtātia mo
tus vel mutatiōis/ ⁊ tūc nō diſcoꝛdat a penultima
niſi in hoc ꝙ illa dicit ſᵐ nūc eſſe eui/ ⁊ multi dixerīt
ꝙ vnū eſt nunc eui ⁊ tp̄is/ ⁊ ſᵐ hoc ſoluēdum eſt ad
obiectū qꝺ cōtra factū eſt/ qꝛ xp̄m eē hic nō dicit mo-
tū nec motꝰ terminū/ ⁊ iō ꝓpꝛie nō menſuraꝛ nūc tē-
poꝛis ſed nūc eui/ ſꝫ ꝙ nō eſt cōiunctio pꝛioꝛis ⁊ po-
ſterioꝛis in ſucceſſione motꝰ/ ſꝫ ſi hꝫ pꝛiꝰ et poſteriꝰ
hoc erit in oꝛdine nature. Pꝛo alijs opiniōibꝫ reſpō
Ad p̄mū p̄n cipale q̄ſitū deat quilibet ꝓ libito qui eligit aliquā earū. Ad
id aūt qꝺ p̄mo q̄riꝛ vtrū tranſſubſtātiatio ſit ſubita
vel in tp̄e/ Dōm ꝙ abſqꝫ dubio ſubita eſt: qꝛ multe
Ad p̄mū ob iectū in oppoſitis. deriſiones ſequerenꝛ ſi ſucceſſiua eſſe ponereꝛ. Ad
id aūt qꝺ cōtra obijciꝛ ꝑ ea que dicta ſunt in queſtio
ne de foꝛma ſacramēti/ ⁊ in queſtiōe de virtute ꝟbo
rū faciliꝛ patet ſolutio. Et dōm ad pꝛimū ꝙ illa oꝛō
nō accipiꝛ in vi oꝛōis tm̄/ ſed etiā in vi inſtitutiōis q̄
ſimplex ⁊ vna eſt/ ⁊ ſᵐ ꝙ referꝛ ad ſignatū/ ⁊ ꝑ illud
ad verbū increatū qꝺ opaꝛ in ea/ ⁊ iō lꝫ ſucceſſiue ꝓ-
Ad 2ᵐ feraꝛ nō tn̄ ſucceſſiue opaꝛ. Ad aliud dicendū ꝙ ni
hil opaꝛ cum om̄ino nō eſt/ ſed cū hec oꝛatio referaꝛ
ad ꝟbū increatū/ ⁊ nō inſtitutionē ſᵐ ꝟtutē opandi
manet/ lꝫ tranſeat ſᵐ actū ꝓlatōis/ ſicut dicit Aug.
Ad 3ᵐ ſup Joh. ꝙ vox tranſit ⁊ verbū remanet etiā poſt ꝓ-
latione. Ad vltimū dicendū ꝙ illud diſcretū qꝺ ē
oꝛatio q̄ eſt foꝛma ſac̄ri/ lꝫ diſcretas habeat ꝑtes/ ta-
men referꝛ ad alia q̄ nō diſcreta. ſ. ad ſignatū ⁊ inſti-
tutōꝫ ⁊ verbū/ ⁊ ꝟtute illoꝝ opaꝛ ſᵐ ꝙ illa ſūt ī oꝛa
tione ꝓlata/ ⁊ ideo nō valet illa obiectio que ꝓcedit
ac ſi illa oꝛatio in pꝛolatione operareꝛ. Et ꝑ hoc pa-
tet ſolutio ad totum.

Quō hec tranſmutatio ſe habeat ad ope- rationem nature: creationis ⁊ mirabilium ſi ue miraculoꝛum. — Arti. IIII D

Uarto q̄riꝛ q̄liꝛ hec trāſmutatō ſe habeat ad
q opationē nature ⁊ creationis mirabiliū ſiue
miraculoꝝ: Uꝛ āt ꝙ ipſa aliq̄d habeat de na Arg. p̄mo
tura. Potētia em̄ obediētie eſt in omni creatura ad
volūtatē creatoꝛis. Potētia āt aliq̄d addit ſup eēn-
tiā: g̊ diſpoſitio aliq̄ ineſt creature qua hoc poſſit fie
ri/ lꝫ ergo ex ꝑte agentis nō ſit ꝑ naturā/ tn̄ ex ꝑte cō
uerſoꝝ. ſ. panis ⁊ vini aliq̄d videꝛ habere de natura 2ᵒ
Jtē Augꝰ ſup Gen̄ vult ꝙ deꝰ tam rōnes natura
liū q̄ꝫ mirabiliū indidit opibꝫ creatiōis/ rō aūt eſt oꝛ
dinans ad foꝛmā aliquā/ cū igiꝛ rō huiꝰ cōuerſiōis
fuerit in operibꝫ ſex dierū eſt in materia coꝛpoꝛū con
uerſoꝝ/ aliqua rō quare hoc poſſit fieri: g̊ aliq̄d ha- 3ᵒ
bet de natura. Jteꝫ aut eſt ſᵐ naturā aut ꝯtra na-
turā/ ſi cōtra naturā cū deꝰ naturā rōnabiliter inſti
tuit/ ergo veniendo cōtra naturā venit cōtra ſuū in-
ſtitutū: g̊ venit cōtra oꝛdinē ſue ſapientie ⁊ iuſticie:
g̊ venit cōtra ſeipſum/ qꝺ abſurdū eſt. Si aūt ſᵐ na Queſtiūcu la.
turā tūc habeꝛ ꝓpoſitū ꝙ aliq̄d hꝫ de natura. Ulte
rius queriꝛ q̄liter ſe habet ad miracula. Actꝰ em̄ mi
raculoꝝ potentia ineſt ſubiecto circa qꝺ fit/ qꝺ ꝑꝫ cū
cecus illuminaꝛ. Uiſus em̄ potentia ineſt hoī etiaꝫ Arg. p̄mo
ꝑ naturā: ſed diuino opꝫ potentia reſtituiꝛ coꝛrupto
oꝛgano. Et ſil'r de illo qꝺ minꝰ videꝛ potentia pariē
di ineſt virgini/ ⁊ partꝰ ineſt ei potentialiter: nunq̄d
ergo pōt dici ſil'r ꝙ panis potētia ſit coꝛpꝰ xp̄i: et vi
deꝛ ꝙ ſic ꝑ ſimilia inducta. Jtem q̄cq̄d actu fit ali- 2ᵒ
quid pꝛiꝰ potētia fuit illud/ panis aūt tranſſubſtā-
tiaꝛ in coꝛpꝰ chꝛiſti/ g̊ pꝛiꝰ potentia fuit illud/ ſꝫ q̄c-
quid potētia eſt aliq̄d ſᵐ eandē potētiam manentē
in ſubiecto ſubijciꝛ illi: panis aūt potētia eſt coꝛpus
xp̄i: g̊ ſᵐ ſubiectū eſt potentia ſubiectiua foꝛme coꝛ-
poꝛis xp̄i: ergo materia panis manet in coꝛpoꝛe xp̄i
qꝺ abſurdū eſt ⁊ negaꝛ in littera. Pꝛobatio pꝛime:
qꝛ cū aer fit ignis ſubiectū eiuſdē potētie qꝺ eſt ma-
teria aeris manet in igne. Et ſil'r eſt de oībꝰ tam na-
turalibꝫ q̄ꝫ mirabilibꝫ. ſcꝺa aūt ſupponiꝛ ab aduer-
ſario. Sol'o vt mihi videꝛ nō opoꝛtet hic multum Sol'o
immoꝛari: qꝛ ego cōcedo ꝙ illa tranſſubſtātiatio nō
eſt naturalis nec miraculoſa/ ſꝫ mirabilis: qꝛ mira-
culū eſt qꝺ fit pꝛeter ſpem: ⁊ hoc eſt arduū inſolitum
iſtud aūt nō fit pꝛeter ſpem/ immo fit cū ſpei certitu-
dine: qꝛ certificaꝛ ſpes ex verbis dn̄i: ⁊ iō etiā non eſt
inſolitū/ eo ꝙ vi verbi dn̄i habeꝛ vſus ⁊ curſus illiꝰ
opatiōis/ ſicut vi natura certificaꝛ ⁊ frequentaꝛ cur
ſus nature/ relinquiꝛ ergo ꝙ ſit opꝰ mirabile/ eo ꝙ
nos cognoſcēdo ⁊ opando nō poſſumꝰ in illud/ cum
tn̄ ſperemꝰ illud ſolitum nobis ex vi ſermonis dn̄i.
Ad id ergo qꝺ pꝛimo q̄riꝛ dōm videꝛ ꝙ nihil om̄i-
no hꝫ de natura nec ex ꝑte materie nec ex ꝑte agentꝫ Ad p̄mū q̄ſitum.
quia materia eſt panis ⁊ vinū agens autē verbum.
Ad id autem qꝺ obijcitur de potentia obedientie
dicendū ꝙ potentia obedientie nihil addit ſuper rei Ad pꝛimū obiectū
ſubſtantiam: cuius pꝛobatio eſt: quia ſi aliquid ad-
dit cum res ⁊ ſubſtantia rei ſᵐ naturā ſit pꝛioꝛ illo/
poteſt abſtrahi ꝑ intellectū ſubſtātia rei ab illo addi-
to: abſtrahaꝛ ergo tūc/ g̊ potētia obediētie nō erit in
re illa/ ergo n̄ poteſt fieri de ea qꝺ creatoꝛ vult qꝺ eſt
hereſis/ igiꝛ relinquiꝛ ꝙ res ſubſtātialiter ſit potē-
tia quicquid vult creatoꝛ vn̄ pꝛima obiectio pꝛoceſ-

Ad 2m ſit ex falſis. Ad aliud dicendū ꝙ rōnes ille prout
ad miraculū referunť (vt dicit Aug⁹) non ſunt in re
ꝙ ſic fiat/ſed vt de quo poſſit fieri/nō em̄ habuit pri
ma cōditio vt de coſta fieret mulier ſ3 poti⁹ vt de ea
fieri poſſet. Unī rō iſta nō ponit aliquā diſpoſitionē
ſuꝑ rei ſubſtātiā/ſ3 ordinē tm̄ ad voluntatē creator.

Ad 3m Ad aliud dicendū ꝙ illa diuiſio nō eſt ſufficiēs/ q̄
dam em̄ nec ſm naturā ſunt nec cōtra naturā ſūt/ſ3
ſupra naturā: cōtra oīa in q̄ natura nō pt niſi obediē
Ad q̄ſtiunculam. do/⁊ tale eſt illud ⁊ alia miracula. Ad id qȯ vlteri⁹
q̄riť iā p3 ſolutō ꝑ illa q̄ aū dicta ſť. Ad id aūt qȯ ob
Ad ṗmū obiectū ijciť prio dicēdū ꝙ hoc nō eſt niſi in q̄buſdā miracul':
et drñter: q2 ſi potētia ad actū miraculi dať ſubiecto
tūc act⁹ māet ſubiecto ꝯiūct⁹ ꝑ potētiā datā. Si aūt
manet in ſubiecto oppoſita diſpoſitio ad actū ſubie-
ctū eſt ſub actu ſicut potentia indiſpoſita/⁊ iō eſt tūc
miraculoſus act⁹ vt in partu virginis manēte vir-
gine/hic aūt nec ſubiectū manet nec diſpoſitio aliq̄
ſed eſt mutatio a tota ſubſtātia ſubiecti vt pri⁹ eſt ha
bitū/⁊ ideo illud eſt mirabile ſupra oīa mirabilia.

Ad 2m Ad aliud dōm ꝙ hec ꝓpoſitio eſt falſa/q̄cq̄d fit ali
quid quocunq3 mō/pri⁹ potentia fuit illud: dicit ei
cōmentator ſuꝑ.ix. metaphice/ꝙ nihil eſt potētia in
aliquo ꝓprie loquendo niſi qȯ vno motore educiť de
illo/vt hec faba in ſemine fabe: q2 mouente calore
ſolis educiť de illo/⁊ iō in ſemine eſt potētia nō ī ter
ra. Et verū eſt ꝙ ipe loquiť de potētia ꝓpinqua/ſed
hoc etiā de remota falſum eſt: q2 in natura nō eſt ali
q̄d de potētia materiali qȯ nō habeat aliquā potēti
am vnā in natura agentē ⁊ cōplentē ⁊ educentē illā
potētiā materialē ad actū/⁊ hoc nō eſt ita: q2 nec ſub
ſtantia manet nec aliq̄d/⁊ iō falſum ē qȯ ꝓponit.

Aug⁹. in libro ſniarū ꝓſperi.

Si v̾o queris modū quo id fieri poſſit: bre-
uiter reſpondeo. Myſteriū fidei credi ſalu-
briter poteſt: inueſtigari ſalubriter nō pōt.
a Q3 ergo corp⁹ xp̄i panis mutatiōe in id non
augmentať nec ſanguis ex vini cōuerſione:
ei⁹ volūtati ⁊ potētie aſcribať qui idem cor
pus de virgine eduxit: fit ergo ſubſtātia illa
ſine eius augmēto. Nec tm̄ cōcedunt quida3
ꝙ ſubſtantia panis aliqñ fit caro xp̄i: ⁊ ſi fiat
caro xp̄i: ſicut farina facta ē panis ⁊ aqua fa
cta eſt vinū: nec tm̄ diciť: farina eſt panis: et
b aqua eſt vinum. Alij vero concedunt illud
ꝙ erat panis vel vinū poſt cōſecrationē eſſe
corpus ⁊ ſanguinē: non tamen ſequiť: panis
eſt caro chriſti: vel vinū eſt ſanguis: q2 ſub-
ſtātia panis vel vini poſtq̄3 facta eſt caro xp̄i
vel ſanguis nō eſt ſubſtantia panis vel vini
ſed caro ⁊ ſanguis. Ideo diſtinguendū vi-
deť: cū diciť ſubſtantia panis: vel id qȯ erat
panis mō eſt corpus chriſti. Manens em̄ pa
nis nō eſt corp⁹ chriſti ſed mutata in id qȯ fa
cta eſt: eſt corp⁹ chriſti. Nec dicim⁹ ſubſtan-
tiam panis vel vini materiā eſſe corporis vl'
ſanguinis dñi: quia non de ea vt de materia
formať corpus: ſed ipſa formať in illud ⁊ effi
ciť illud. vñ Aug⁹. Corpus xp̄i dicim⁹ illud
qȯ ex fructib⁹ terre acceptum et prece myſti
ca cōſecratū ſumim⁹ in memoriā dominice
paſſionis. Qȯ cum ꝑ manus hominis ad illā
viſibilē ſpeciem ꝑducať: non ſanctificať: vt
ſit tam dignū ſacramentū niſi operante inui
ſibiliter ſpiritu dei.

An mutatio que eſt in ſacramento eucha Arti. v.
riſtie ſit ſiľis mutationi que d2 augm̄tū: ⁊ an E
adiuncta ſit loci mutatio.

Einde queriť de hoc qȯ diciť ibi [Q3 ḡ cor-
d pus chriſti panis mu. ⁊c̄. lr̄a a Videť ei ex
hoc ꝙ iſta mutatio nō ſit ſiľis mutatōni que Arg. ṗmo
eſt augmentū: qȯ eſt cōtra Dam̄. q̄ dicit ꝙ eſt ſimilis
S3 hoc iterū videť falſum ꝑ hoc qȯ dicit phs ꝙ au 2o
gmentū eſt preexiſtentis magnitudinis additamen
tū/magnitudini aūt xp̄i nō ē additio aliq̄: ḡ nō h3 ſiľi
tudinē cū augmēto. P phs dicit ꝙ vbi eſt augmen 3o
tū augeť totū ſm formā l3 nō totū ſm materiā: et h̄
iterū nō cōuenit hic: q2 chriſt⁹ in forma nō augetur.
Item vbi eſt augmentū corporis optet ꝙ illud qȯ 4o
auget ſit potētia caro q̄nta (vt dicit phs) panis non
eſt potētia caro quāta xp̄i: ḡ nō auget/nō ḡ iſta trāſ
ſubſtantiatio h3 ſiľitudinē cū augmēto/ ſicut dam̄.
dicit. Si forte tu dicas ſicut etiā videť velle dam̄. Soľo
ꝙ nō eſt ſiľis in omnib3 augmentatio: ſed in hoc tm̄
qȯ augmentatū eſt ita ꝙ augens conuertať in id qȯ
añ exiſtit ſm formā ⁊ ſpēm que in corp⁹ cōuertiť au
ctum qȯ prius erat: ⁊ ita hic panis cōuertiť in id qȯ
prius erat ſm formā ⁊ eſſe: q2 in corp⁹ chriſti. Si in
quā ſic dicas: Cōtra nutrimentū etiā cōuertiť in Obiectio
preexiſtens/⁊ nō eſt potentia niſi ſubſtātia nutriti/
⁊ nō potētia quanta/ augmentū aūt qȯ cōuertiť in
ꝑexiſtēs eſt potentia caro ⁊ quātū: ḡ magis illa trāſ
ſubſtantiatio aſſimilať nutrimento q̄3 augmēto/ vt
videť/⁊ idō male aſſimilat eā augmento Ioh. dam̄.
Ulteri⁹ queriť vtrū loci mutatio ſit adiūcta huic Queſtiūcu
tranſſubſtantiatiōi/ videť em̄ ꝙ ſic/ om̄i em̄ augmē la.
to eſt adiūcta quedā loci mutatio ſm ꝙ mutatio lo- Arg. ṗmo
ci diciť in maiori loco eſſe q̄3 prius/ ſed iſta tranſmu- ꝙ ſic
tatio ſimilis eſt augmēto/ vt dicit Dam̄. ergo ei ad-
iuncta eſt loci mutatio. Item loci mutatio accidit il 2o
li qȯ eſt vbi nō erat pri⁹/ex tranſſubſtātiatōne autē
fit corp⁹ xp̄i vbi nō erat pri⁹/ḡ trāſſubſtantiationi
adiuncta eſt loci mutatio. Item qȯ nō eſt eēntialiť 3o
vbiq3/ſi debet eſſentialiter eſſe vbi nō erat pri⁹/ne-
ceſſe eſt ꝙ veniat illuc ꝑ motū q̄ eſt loci mutatio: cor
pus aūt chriſti nō eſt vbiq3 eēntialiter/ḡ ſi debeat eē
in loco vbi nō erat pri⁹ neceſſe eſt ꝙ veniat illuc per
motū qui eſt loci mutatō. S3 cōtra hoc eſt qȯ dicit In ꝯtrariū
Dam̄. ibi nō eſſe loci mutationē. Itē q̄cq̄d mouēdo ṗmo.
mutat locū accedēdo ad locū vbi non erat pri⁹/rece 2o
dit a loco vbi erat pri⁹/ſ3 corp⁹ xp̄i nō recedit a loco
in quo erat pri⁹: ḡ nec moueť localiť ad locū vbi pri
us nō erat. Pria patet ꝑ ſe. Scȯa ſupponiť a fide ⁊
lr̄a: q2 nō recedit a celo qñ eſt in altari: ḡ nec ꝑ hoc ꝙ
eſt in vno altari min⁹ eſt in alio. Soľo dōm videť Soľo.
ſine ꝑiudicio ꝙ nō ſatis cōgrue pōt aſſiľari iſta trāſ- ad tria pria
ſubſtantiatio alicui motui vel trāſmutatiōi q̄ eſt ſm
naturā/ſuſtinēdo tm̄ qȯ dicit Dam̄. dici pōt ꝙ in au
gmēto eſt qȯ auget ⁊ qȯ augeť/ex pte aūt augentis
eſt corruptio ſm ſubam augētis: q2 neceſſe eſt ꝙ for-

mā ꝓpriā amittat et aſſimilet̃ ei qđ auget. vñ̄ ex pte
illa nulla eſt ſimilitudo. Ex pte aūt augmētati ſunt
multa: ſm terminos motꝰ eſt quantitas impfecta et
pfecta / ⁊ iterū ex pte illa nō eſt ſil'itudo. Et etiā ē ibi
qđ ad ſe cōuerſo dat formā ⁊ ſpēm priꝰ exiſtentē / ⁊ q̊
ad illud ſolū eſt ſil'itudo / vt dicit Dam̄. Et p hoc pꝫ
Ad 4m ſolutio ad tria pma; Ad aliud dicendū ꝙ nutrimē-
tū reſtituit deꝑditū ⁊ ſanat indigentiā / ⁊ iō nutrimē
to nō poterat cōgrue cōparari / augmentū aūt eſt ad
pfectionē corpis ſm quantitatē debitā / ⁊ illi cōpa-
rat̃ ſm aliquid / tñ̄ puto ꝙ illa autoritas Dam̄. non
ſit extēdenda; qꝛ tutiꝰ eſt dicere ꝙ nulli motui vl' mu
Ad q̄ſtiun-culam. tationi aſſimilat̃. Ad illud aūt qđ vlteriꝰ querit̃
ſi habeat loci mutationē adiūctā dōm ꝙ nll'o modo
Ad primū Ad primū aūt obiectū cōtra dōm ꝙ non eſt hic au-
gmentū / lꝫ ſit aliq̄d ſil'e augmento quo ad aliquid.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ hoc nō ſufficit ad loci mutatō
nem ꝙ aliq̄d ſit vbi non erat priꝰ: ſed oꝑtet cū hoc ꝙ
etiā recedat a loco in quo erat priꝰ / ⁊ hoc nō eſt hic / ſi
Ad 3m cut pꝫ in obiecto facto in cōtrariū. Ad aliud dicē
dū ꝙ licet corpꝰ xp̄i nō eſſentialiter ſit vbiqꝫ / eſt tñ̄ in
pluribꝫ locis eſſentialit' ſicut ſupra oſtenſum eſt: ob-
iectio aūt facta nō valet niſi de eo qđ eēntialiter non
poteſt eſſe niſi in loco vno q̄ autē ſint cauſa huius ſit
requirendum eſt vbi oſtendebat̃ ꝙ corpꝰ xp̄i pluri-
bus modis comparat̃ ad locū.

Arti. VI. An iſte locutiones ſint cōcedēde: Panis
F poteſt eſſe corpꝰ xp̄i. Panis mutat̃ in corpꝰ
chriſti. Corpꝰ chriſti fuit panis. Panis erit
corpus chriſti.

Einde q̄rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Alij ꝟo cōce
D dūt ⁊c̄. ſ b Hec q̄ſtio vtilis eſt q̄ locutiōes
ſunt cōcedēde in hmōi trāſmutatōis ſermōe
⁊ q̄ nō / ſubijciant̃ aūt exēpla de q̄ttuor modis loq̄n
Prima di q̄ extrahunt̃ in littera. Et primo de locutiōibꝫ cū
2a ꝟbo copulante potentiā cū recto apponente / vt pa-
nis pōt eſſe corpꝰ xp̄i. Scđo cū ꝟbis notantibꝫ mo
3a tū vel mutationē cū recto vel obliquo / vt cū dr̄ / pa-
nis fit corpꝰ xp̄i / vl' panis mutat̃ in corpꝰ xp̄i. Ter
4a tio de his q̄ fiunt cū ꝑpōne / vt cū dr̄ / de pane fit cor-
pus xp̄i. Quarto ⁊ vltimo de his in quibꝫ ſūt ꝟba
Arg. de prima ſic / pmo ſubſtātiua ſm drīam tpis q̄ ſunt preteritū ⁊ futuꝝ
Querat̃ ergo primo de hac: panis pōt eſſe corpus
2o xp̄i / videt̃ ꝙ ſit vera: qꝛ ita dicit Amb. qđ eſt panis
ex cōſecratiōe pōt eſſe corpꝰ xp̄i. Itē panis mutat̃ i
3o corpꝰ xp̄i / q̄cq̄d aūt in aliq̄d mutat̃ pōt eſſe illud: er-
In ꝯtrariū pmo go panis pōt eſſe corpꝰ xp̄i. Itē hec in lr̄a ſepiꝰ ſcri-
bunt̃. Sꝫ cōtra duplex eſt potentia. ſ. materialis
⁊ actiua: cōſtat aūt ꝙ potētia actiua panis non pōt
eſſe corpꝰ xp̄i: qꝛ nulla potētia eſt in pane que poſſit
panē facere corpꝰ chriſti / g̃ relinquit̃ ꝙ ſit potentia
paſſiua / ſed cōtra nulla eſt potentia paſſiua q̄ per ali
quā actiuā cōpleri nō poſſit in natura / ergo ſi poten
tia paſſiua ad corpꝰ xp̄i eſt in pane aliqua actiua na
2o turalis cōplebit eā qđ falſum eſt. Itē appetitꝰ po
tentie materialis terminat̃ in actu illiꝰ potentie / qñ̄
hꝫ eū / nullꝰ aūt appetitꝰ ē ſubſtātie panis ad formā
ſubſtātialē xp̄i: cū materia panis nō poſſit nat̃a con
ſequi talē: g̊ potentia material' nō eſt in pane ad cor-
pus chriſti: ergo hec eſt falſa: panis poteſt eſſe corpꝰ
Arg. pͦ cōtra alterā pte prime locutionis chriſti. Scđo querit̃ de hac / panis fit corpus chri-
ſti / vel panis mutat̃ in corpꝰ xp̄i / Videt̃ aūt ꝙ pria
ſit vera: qꝛ ſepiꝰ ponit̃ in lr̄a ab Amb. ⁊ Auguſtino.

Item Dam̄. xp̄s fecit ea. ſ. panē ⁊ vinū / corpꝰ ſuū 2o
⁊ ſanguinē / ſꝫ qđ xps fecit hoc qñ̄qꝫ fiebat / ergo tūc
verū erat dicere / panis fit corpꝰ chriſti. Itē Dam̄. 3o
interrogas cauſam qualiter panis fit corpus chriſti
reſpondeo ego tibi ꝙ ſpūſſanctꝰ ſupuenit: ⁊ facit hoc
ex hoc accipit̃ primo in qōne ꝙ panis fit corpꝰ xp̄i.
⁊ iterū ſcđo in rñ̄ſione que ſupponit hoc qđ eſt queſi
tū. Sꝫ cōtra qđ fit niſi fieri in infinitū ſit qñ̄qꝫ ter- In ꝯtrariū
minat̃ ad factū eſſe: g̃ qñ̄qꝫ verū eſt dicere / corpꝰ xp̄i pmo.
factū eſt de pane / qđ falſum eſt: qꝛ factū eſt de puriſ-
ſimis ſanguinibꝰ gl'ioſe virginis / vt dr̄ in lr̄a. Itē 2o
qđ fit qñ̄ factū eſt / illud eſt qđ eſt factū / ſed panis fit
corpꝰ xp̄i / g̃ cū corpꝰ xp̄i factū eſt poſſumꝰ dicere ꝙ
panis eſt corpus chriſti / ⁊ hoc eſt falſum. Itē qđ fit 3o
ab alio diſpoſitiōes recipit ab eo tranſmutātes ſub-
ſtantiā vel formas accidētales: g̊ ſi panis fit priꝰ di-
ſponit̃ ad tranſmutationē: ⁊ hoc iā añ negatū eſt / in
queſtione de tranſmutatōe iſta. Itē fieri vult habe
re ſubiectum vt naturam que maneat in vtroqꝫ ter- 4o
minoꝝ tranſmutatiōis / hoc aūt hic nō eſſe ſup̄ ꝓba-
tū eſt. Cōtra ſcđam aūt locutionē iā priꝰ obiectum Cōtra ſecūdā locutiōnē arg. pͦ
eſt vbi queſitū erat vtrū aliqua mutatio ſit in ſacr̄o
iſto. Tertio q̄rit̃ de hac / de pane fit corpꝰ chriſti / vi
det̃ aūt eſſe cōcedenda ex hoc ꝙ ſepiꝰ ſcribit̃ in litte- Arg. pmo
ra a diuerſis ſanctis. Sꝫ cōtra q̄cq̄d fit de alio aut de tertia
eſt nouū aut aliquod nouū fit circa ip̄m: ſꝫ corpus In ꝯtrariū
xp̄i nec ē nouū nec aliquid nouū fit circa ip̄m: ergo pmo
corpus xp̄i nō fit aliquo / g̊ nō fit de pane. P̄ ſi vera 2o
eſſet / ſeq̄ret̃ ſup̄ habitū incōueniens: qꝛ qđ fit de ali
quo ip̄o facto de illo verū eſt dicere ꝙ ip̄m eſt factū
de illo / ergo de corpe xp̄i facto de pane verū eſt dicē
re corpꝰ xp̄i factū eſt de pane / qđ falſum eſt / cū nō ſit
factū niſi de ſanguine glorioſe virginis. Quarto Arg. primo
querit̃ de hac corpꝰ xp̄i fuit panis vl' panis erit cor de quarta.
pus xp̄i / Videt̃ eīm ꝙ ſint vere: qꝛ dicit ambroſius
qđ erat panis añ cōſecrationē eſt iam corpꝰ xp̄i poſt
cōſecrationē. Itē Augꝰ in libro ſententiarū pro-
ſperi / Fideliter fatemur panē eſſe ⁊ vinū ante ꝯſecra 2o
tionē qđ natura formauit / poſt cōſecrationē ꝟo car-
nē chriſti ⁊ ſanguinē qđ bñ̄dictio cōſecrauit. Item 3o
Augꝰ in libro de trinitate Corpꝰ ⁊ ſanguinē xp̄i di
cimꝰ eſſe id qđ ex fructibꝰ accepimꝰ / ⁊ prece miſti-
ca cōſecratū recte ſumimꝰ ad ſalutē ⁊c̄. et eſt in lr̄a:
g̊ videt̃ ꝙ nō tm̄ cū preterito ⁊ futuro ſit: ſꝫ etiā cum
preſenti verū ſit dicere / panis eſt corpꝰ chriſti. Sed In ꝯtrariū
cōtra hoc obijcit̃ cū dicit̃ / qđ fuit panis eſt corpꝰ xp̄i
⁊c̄. li qđ eſt relatiuū identitatis: ergo vult habere eā
dem ſubſtātiā in antecedēte ⁊ cōſequente / ſiue aūt il
la ſit forma ſiue materia ſiue cōpoſitū ſꝑ locutio ē fal
ſa: g̃ oīs ille ſunt ſimpliciter falſe. Sol'o ſine p̄iu Solo.
dicio hic videt̃ dicendū ꝙ ille de quibꝫ primo querit̃
oīes falſe ſunt precipue abſolute ꝓpter illā ꝓpōnē
ꝙ cuiꝰ eſt potentia eiꝰ etiā eſt actus / vñ̄ ſi eſſet potē-
tia nature eſſet etiā actꝰ nature. Et iō ꝓ regl'a ab an-
tiquis doctoribꝫ ponebat̃ in hac ſcientia ꝙ locutio-
nes de tranſſubſtantiatione cū hoc verbo pōt / ⁊ re-
cto ſequenti / omnes ſunt falſe / ⁊ ſi inueniunt̃ a ſan-
ctis non ſunt extendende ſed gloſande: Dōm g̊ ad p̄
mū ꝙ Ambroꝰ nō dicit ſimplicit' / panis pōt eſſe cor-
pus chriſti / ſꝫ pōt eē cōſecratiōe diuina: ⁊ hoc ē idē ꝙ
p̄ poteſtate operante in ſacramento: ⁊ hoc verū eſſe
qđ ꝓpter determinationē copulat li pōt / nō potētiā
materialē vel actiuā panis / ſꝫ potiꝰ diuinā cuiꝰ eſt Ad ea q̄ obijciunt̃ ꝯ p̄mā locutōꝫ
vti creatura ad libitū. Ad aliud dicendū ꝙ nō ſe-

quiꝛ/ſi panis muteꝛ in coꝛpꝰ xp̄i ꝙ poſſit eſſe coꝛpꝰ xp̄i: actꝰ ei nõ infert potentiã niſi qñ actꝰ ſequens eſt eiuſdẽ cuiꝰ eſt potentia p̄cedens: et hoc nõ eſt hic verũ/ſicut etiã nõ ſequiꝛ/ virgo peperit/ergo virgo potuit parere ſine determiatõe/ſꝫ ſi determineꝛ ſic: virgo potuit parere potẽtia diuina/ vł hmõi tũc ſequiꝛ qꝛ tũc potentia ⁊ actꝰ retoꝛquunꝛ ad idem. Ad aliud patet ſolutio ꝑ ante dicta.

Ad ea q̃ obijciunꝛ contra ſcõꝫ mẽbrũ p̄ie locutionis. Ad id qđ ſcđo q̃riꝛ dicendũ ꝙ pꝛima falſa eſt/hec.ſ.panis fit coꝛpꝰ xp̄i: qꝛ fieri copulat factõnẽ circa aliud hoc ſubiectũ: ⁊ dicit aliq̄d nouũ/⁊ neutrũ hoꝛũ cõpetit tranſſubſtãtiatõi ſi aũt inueniꝛ in autoꝛitate in lr̃a: ⁊ in Dam. ſoluẽdũ eſt ita ꝙ fieri dicat tranſſubſtantiari/ ⁊ rectꝰ muteꝛ in obliquũ/vt ſit ſenſus panis fit coꝛpus chꝛiſti: id ẽ panis tranſſubſtantiaꝛ in coꝛpus xp̄i qđ facit ſpũſſanctꝰ ſm ꝙ genꝰ faciendi copulat quẽcunqꝫ modũ faciendi/⁊ nõ phiſicã tm̃ actionẽ. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad pꝛimũ.

Ad ea q̃ ſũt cõtra ſcđaꝫ locutionem. Ad ſecũdũ aũt videꝛ dicendũ ꝙ concedi debet ꝙ li mutaꝛ in ſacra ſcriptura multiplicẽ copulat mutationẽ/ſunt aũt plures mutatõẽs ĩ ſacra ſcriptura nõ habẽtes ſubiectũ ⁊ tũc p̄cipue cõcedenda eſt qñ obliquus determinat v̾bũ poſt/vt dicaꝛ panis mutaꝛ in coꝛpꝰ xp̄i/⁊ tũc mutaꝛ dicit mutationẽ q̄ eſt trãſſubſtãtiatio.

Ad ea q̃ cõtra tertiã ſr̃. Ad id qđ tertio queritur videꝛ mihi ſine p̄iudicio loquẽdo ꝙ plures rõẽs habet quare nõ eſſet cõcedenda: ſꝫ ꝓpterea ꝙ non habemꝰ vera quibꝰ miſteria dei ꝓferamꝰ/hec a ſanctꝭ multotiens inueniꝛ ⁊ a doctoꝛibꝫ cõceſſa ſub illo ſenſu ꝙ li de p̄poſitio nõ notat materiã/ vt cũ dꝛ/ de ferro fit cultellꝰ/nec p̄tãtem/ vt cũ dꝛ filiꝰ virginis eſt de ſpũſctõ ſꝫ potiꝰ notat tm̃ oꝛdinẽ termini a q̄ ẽ trãſſubſtantiatio/vt cũ diciꝛ/de mane fit meridies. Et ꝙ v̾bũ fiendi nõ copulat fieri/ ſed potiꝰ mutationẽ diuinã talẽ que hic competit: id eſt cui nihil ſubijciꝛ que eſt a tota rei ſubſtãtia in totã ſubſtantiã alterꝰ rei ſine mutatione illiꝰ. Et ꝑ hoc p̄tꝫ ſolutio ad totũ qđ cõtra illas locutõẽs queriꝛ. Et idẽ iudiciũ eſt de illa: ex pane fit coꝛpꝰ xp̄i: ſꝫ ſi diceretꝛ a pane fit coꝛpꝰ

Ad ea q̃ ſũt cõtra q̃rtã. xp̄i falſa eẽt: qꝛ dic̃ cãm efficiẽtẽ. Ad id igiꝛ qđ q̃rto q̃riꝛ dđm ꝙ abſqꝫ dubio oẽs ille abſolute falſe ſr̃ ꝓpter hãc regulã q̄cq̄d eſt verũ de p̄terito fuit ad h̾ pñs in quo verificabaꝛ/vñ ſi coꝛpꝰ xp̄i fuit panis neceſſe eſt ad hoc pñs fuiſſe/in quo verũ fuit dicere/ coꝛpꝰ xp̄i eſt panis: ⁊ quicq̄d erit verũ in futuro neceſſe eſt ad hoc pñs foꝛe in quo verũ eſt dicere/panis eſt coꝛpꝰ chꝛiſti quoꝛũ vtrunqꝫ falſum eſt/ vñ tales locutõẽs abſolute ſunt falſe ⁊ negande.

Ad illđ qđ eſt in ꝯ̃riũ. Ad id aũt qđ obijciꝛ dicendũ ꝙ relatiuũ nõ refert ibi ſubſtãtiã eandẽ: ſꝫ potius diuerſas ſub eiſdẽ accidentibꝫ afficientibꝰ quidẽ pꝛimã ⁊ cõtinentibꝫ/cõtinentibꝰ aũt ſecundã et nõ afficientibꝫ. Vñ cũ dꝛ id qđ eſt panis añ conſecrationẽ eſt coꝛpꝰ chꝛiſti poſt cõſecrationẽ/ſenſus eſt ſub illo ſub quo erat panis ante conſecrationem eſt coꝛpꝰ chꝛiſti poſt cõſecrationẽ/ ſicut paulo añ dixit magr̃ in talibꝫ locutionibꝫ vtunꝛ ſcti tropo. quo ſolent res ſignificantes rerũ ſoꝛtiri vocabula quas ſignificãt. Et hic tropꝰ a donato diciꝛ methonomia. Et per hoc patet ſolutio ad totũ.

Aſſerũt quidã dictũ panẽ trãſire in coꝛpus chꝛiſti.

Quidã vero ſic dicũt cõuerſionẽ illã eſſe intelligendã vt ſub illis accidentibꝰ ſub quibꝰ erat pꝛius ſubſtantia panis ⁊ vini poſt cõſecrationẽ ſit ſubſtantia coꝛpoꝛis ⁊ ſanguinis ſic tñ vt nõ eis afficiaꝛ: ⁊ ſic aſſerũt dictũ panem tranſire in coꝛpꝰ xp̄i: qꝛ vbi erat panis nunc eſt coꝛpꝰ xp̄i: qđ ſi eſt: quid ergo fit de ſubſtantia panis ⁊ vini? Jlli dicunt vel in p̄iacentẽ materiã reſolui vel in nihilũ redigi.

Alij v̾o putauerũt ibi ſubſtantiã panis ⁊ vini remanere: ⁊ ibidẽ coꝛpus chꝛiſti eſſe ⁊ ſanguinẽ: ⁊ hac rõne dici illã ſubſtãtiã fieri iſtã qꝛ vbi eſt hec: eſt et illa: qđ mirũ eſt: ⁊ ipſam ſubſtantiam panis ⁊ vini dicũt eſſe ſacramẽtum. Sꝫ ꝙ nõ ſit ibi ſubſtantia niſi coꝛpꝰ chꝛiſti ⁊ ſanguis ex p̄dictis et ſubditis apte oſtẽdiꝛ. Ait em̃ Ambꝛo. Panẽ iſtum quem ſumimus in myſterio: illũ intelligo vtiqꝫ qui manu ſancti ſpiritꝰ foꝛmatꝰ eſt in vtero virginis ⁊ igne paſſiõis decoctꝰ in ara crucis. Panis em̃ angeloꝛũ factus eſt cibꝰ hominũ. Unde veritas ait: Ego ſum panis viuus qui de ce- Joh. 6.
lo deſcẽdi: ⁊ iterũ: Panis quẽ ego dabo caro mea eſt ꝓ mundi vita. Ex his nanqꝫ duabus ſententijs aperte daꝛ intelligi: qꝛ panis ille et iſte nõ duo ſed vnus panis ⁊ vna caro proculdubio vnũ efficiꝛ coꝛpus: Jllud vere illud ſane qđ ſumptũ eſt de virgine: qđ reſurrexit ⁊ in celum aſcendit. Jtem Greg. Quis fidelium habere dubium poſſit in ipſa imolationis hoꝛa ad ſacerdotis vocẽ celos aperiri in illo chꝛiſti myſterio angeloꝛũ choꝛos adeſſe: ſumma ⁊ ima ſociari: vnũ quid ex iuuiſibilibus atqꝫ viſibilibꝰ fieri. Jdem: Eodẽ momento ⁊ in celum rapiꝛ miniſterio angeloꝛum cõſociandũ coꝛpoꝛi chꝛiſti ⁊ ante oculos ſacerdotis in altari videꝛ. Sicut diuinitas verbi totũ implet mundũ ita multis locis illud coꝛpus conſecraꝛ. Nec ſunt tamen multa coꝛpoꝛa chꝛiſti: ſed vnũ coꝛpꝰ ⁊ vnus ſanguis. Jdeoqꝫ ſiue plus ſiue minꝰ quis inde percipiat: oẽs equaliter coꝛpus chꝛiſti integerrime ſumunt. Poſt cõſecrationẽ ergo nõ eſt ibi ſubſtantia panis vel vini licet ſpecies remaneãt. Eſt em̃ ibi ſpẽs panis et vini ſicut ⁊ ſapoꝛ. Vñ aliđ videꝛ aliđ intelligiꝛ.

An panis in cõſecratiõe annihileꝛ aut in Arti. VII.
p̄iacentẽ materiã redigatur. B

Einde queriꝛ de hoc qđ dꝛ ibi [Quidã v̾o ſic
d dicũt cõuerſionẽ illã ⁊c̃. lr̃a a Hec ei q̃ſtio ẽ valde vtił de collatõe hāꝝ triũ opinionũ q̄s magr̃ tãgit ĩ lr̃a. qꝛ v̾o de vna illaꝝ oẽs p̄cedentes q̄õẽs ſunt. ſ. ꝙ panis nõ manet neqꝫ annihilaꝛ/ſꝫ fit trãſſubãtio a tota ſubã panis in totã ſubãm xp̄i: idđ de hac nihil ampliꝰ dicemꝰ: ſꝫ de ſcđa ⁊ tertia faciemus q̄õnem. Qꝛ v̾o ſcđa dicit panẽ aut annihilari/ aut in p̄iacẽtẽ materiã cõuerti: iđ q̃raꝛ de illa. Et vi- Arguiꝛ p°
deꝛ ꝙ ſit veriſſima iſta ⁊ minꝰ hñs difficultatis/ſic

in huius ſacramēti trāſſubſtātiatione id qđ modo eſt pa
nis iā nō erit panis / nec ſimplicit̄ / nec aliqđ illiꝰ pa
nis remanebit: qcqđ aūt nec ſimpliciter manet: nec
aliqđ eius / aut annihilat̄ / aut in preiacentē materiā
Cōfirma- cōuertit̄ in alijs trāſmutatiōib⁹ naturalib⁹ hoc poſ-
tio primi. ſumus videre: ſcʒ cū ex aere fit ignis: ſi enī nihil aeris
maneret in igne: nec in aliquo alio corpore eſſet ipſa
mutatio idē qđ annihilatio aeris: ſʒ nihil panis ma-
net in ſe vel in copore chriſti: ergo videt̄ ꝙ trāſſubſtā-
2º tio ſit idē qđ panis annihilatio. Itē quicquid ibi
eſt terminꝰ mutatiōis a quo ꝙ in nulla ratiōe cauſe
ſe habet ad id in qđ eſt tranſmutatio nō ſaluat̄ in ſe /
nec in illo in qđ tranſmutat̄: panis autē ſic ſe habet
ad corpus chriſti: ergo nec in ſe ſaluat̄ / nec in corpo-
re chriſti: ergo aut annihilat̄ / aut cōuertit̄ in aliud.
3º Itē idē eſt nihil qđ nō ens abſolute: ſed trāſſubſtā-
tione facta: hec eſt falſa panis iſte eſt ens: ergo eiꝰ cō
tradictoria eſt vera: panis iſte nō eſt ens: ergo ⁊ iſta:
panis iſte eſt non ens: quia negatiua etiā de infinito
p̄dicato equipollet affirmatiue de p̄dicato finito: er-
go panis eſt nihil: ⁊ hoc fit ꝑ trāſſubſtātiationē: ergo per
4º trāſſubſtātiationē annichilat̄. Itē generatio ſuccedēs
corruptiōi nō tollit corruptionē p̄cedentē: ergo etiā
exiſtētia corporis chriſti in altari poſtq̄ʒ nō fuit non
tollit deſitionem panis precedentē: ergo videtur ꝙ
5º panis deſinat eſſe: ergo annichilat̄. Itē cū dicit̄ de
nihilo fit aliquid: ibi ꝓpoſitio nō notat niſi ordinē: ⁊
ſil'r cū dicit̄ de pane fit corpꝰ chriſti: ergo de re pa
nis nihil manet in ſuccedēti pane: ⁊ nō manet ī alio:
6º ergo annihilat̄. Itē vniuſcuiuſqʒ ſubſtātie eſt ali-
quis actꝰ propriꝰ: ergo nō exiſtēte illo actu nihil exi
ſtit de ſubſtātia: ſed ꝓprius actus panis qui eſt refi-
cere corpus nō manet: ergo nec ſubſtātia: ſubſtantia
aūt nō manēs nec ſm formā nec ſm materiā nec ſm
cōpoſitū annihilat̄: ergo ſubſtātia panis annihilat̄.
7º Itē oīs res cadit in nihilū: cuiꝰ eſſe nō cōſeruatur
ſed eſſe panis hic nō conſeruat̄: ergo ſubſtātia panis
8º cedit in nihilū. Itē ponamꝰ ꝙ vniuerſum ſic con-
uertatur vt panis: vniuerſum nec in ſe nec in chriſto
eſt aliquid vel chriſtꝰ: ergo vniuerſum eſt annihila-
tū: ergo a ſili etiā panis eſt annihilatꝰ. Itē ī oīm
9º trāſmutato in quo aliqđ manet eſt ꝓductio alicuius
ſed in hac trāſmutatōe nihil noui ꝓducit̄ vt ſup̄ pro-
batū eſt ſepius: ergo nihil manet de trāſmutato: er-
In ꝯriū pº go nihil de pane: ergo annihilat̄. Sed cōtra hoc
obijcit̄: q2 deꝰ nō eſt cauſa deſtructiōis alicuius na-
ture: ergo p̄cipue in ſacramēto pietatis maxime nō
deſtruit creaturā aliquā: ergo nō annihilabit panē:
2º ſed cōtinebit eū in eſſe. Itē quicquid cōuertit̄ ī ali-
quid eo ip̄o impoſſibile eſt cōuerti in nihilū: q2 nihil
⁊ aliquid ad modū cōtradictōis opponunt̄: ſubſtā-
tia vero panis ꝯuertit̄ in aliquid: q2 in corpꝰ chriſti
ergo impoſſibile eſt eā cōuerti in nihilū: ergo nō an-
Solō nihilatur. Solutio dicendū videt̄ ꝙ ſubſtātia pa
nis nō annihilat̄: ⁊ tamē nec in ſe manet / nec in aliq̄
ſui in chriſto: hec autē opinio videt̄ eſſe conſona ver-
bis ſanctoꝝ: vñ q̄uis ſit minꝰ intelligibilis tñ eligē
da mihi videt̄ ꝓpter ſanctos patres: quoꝝ inſpirata
Ad primū. reuelatio p̄iudicat argumētis que poſſunt fieri con
tra hāc materiā. Dicendū igit̄ ad primū ꝙ nō ſeq-
tur: ſi id qđ modo eſt panis / nec ſimplicit̄ / nec ſm ali
quid ſui maneat ꝙ annihilet̄. Et eſt fere vna reſpō-
ſio ad omnia. ſ. ꝙ res mutate manēt ſm exigētiā ſue
mutatiōis: in mutatōe enī que eſt de ſubiecto ad ſub

iectū manet ſbiectū ⁊ nō accidēs: manet aūt ſbiectū
ſm mat̄iā ⁊ formā ⁊ totū cōpoſitū ex ill': in mutatōe
aūt q̄ eſt đ nō ſubiecto ad ſbiectū vl' de ſbiecto ad nō
ſubiectū: ſicut eſt generatio ⁊ corruptio manet mate
ria ſed nō forma ſubālis vel accidentalis. Sʒ in iſta
mutatiōe q̄ eſt de tota natura ⁊ ſubā ſubiecti in totā
ſubām alteriꝰ ſubiecti manet quidē accidēs: ſʒ nihil
de ſubālib⁹: ſʒ eſt aliud ſm ꝙ eſt corpꝰ chriſti factū ꝑ
trāſſubſtātiationē: ⁊ iō nō eſt cōuerſum in nihilū. Ad Ad ꝯfirma
aliud dōm ꝙ nō eſt ſil'e de alijs trāſmutationib⁹ ad tionē p̄mi.
iſtā: q2 alie trāſmutatiōes ſunt a tota ſubā: ſʒ manē-
te ad minꝰ materia: hic autē eſt mutatio a tota ſubā
in totā ſubām alteriꝰ. Ad aliud dōm ꝙ illud nō ad 2m
ſequit̄ in nulla rōne cauſe ſe habet ⁊c. ꝙ in nihil con
uertat̄: hoc em̄ verū eſt in his q̄ faciūt trāſmutatōeʒ
⁊ ſunt imꝑfecta ad augendū: dñs aūt hic trāſmuta-
uit ⁊ ideo ipſe ſine aliq̄ cauſa cōuertit vnū in aliud ꝑ
ſeipm̄: ⁊ iō nō annihilat̄. Ad aliud dōm ꝙ panis Ad 3m
nō eſt ens poſt trāſmutationē: ſicut ignis nō eſt ens
poſt corruptionē: ⁊ nō ſeqtur ꝙ ſit annihilatꝰ: q2 eſt
in aliud cōuerſus: vñ ad diminutionē p̄cedit illa rō
deberet em̄ addi nō eſt ens ⁊ nō eſt in aliud ꝯuerſus
ergo eſt nihil vl' eſt nō ens. Ad aliud dōm ꝙ ſi ge- Ad 4m
neratio ſequēs nō tollit corruptionē p̄cedētē: ita nec
aduētꝰ corporis chriſti in altari tollit trāſſubſtātiationē
panis: ſed nō infert deſitionē ineſſe: qm̄ nō eſt idem
trāſſubſtātiari ⁊ deſinere eſſe. Ad aliud dōm ꝙ li Ad quintū
cet p̄poſitio de nō notet niſi ordinē nō tñ infert anni
hilationē: q2 illiꝰ eſt cauſa q2 cōuerſio eſt a tota ſubā
in totū corpꝰ chriſti: ⁊ iō q2 eſt a tota ſubā nō pōt di-
cere materiā: ⁊ q2 eſt in totā nō pōt eſſe annihilatio.
Ad aliud dōm ꝙ actꝰ ꝓprius ſubſtātie panis non Ad ſextū
manet: q2 nec ſubſtātia panis: ſʒ nō ſequit̄ ꝙ ſit an-
nihilata eo ꝙ eſt ī aliud cōuerſa ⁊ illiꝰ actꝰ inuenit̄ q̄
eſt reficere mētē. Ad aliud dōm ꝙ hoc eſt verū de Ad 7m
re cuius eſſe in nullo cōſeruat̄ / nec in aliqđ trāſmu-
tatur: ⁊ iō diminute ꝓponit̄ qñ dī res cedit in nihi-
lū cuiꝰ eſſe nō cōſeruat̄: hoc em̄ eſt falſum in oī trāſ-
mutatiōe ſubſtātiali: vñ ptʒ ꝙ hoc argumētū nō va-
let. Ad aliud dōm ꝙ facta tali poſitiōe nō ſequit̄ Ad octauū
vniuerſum annihilatū eē eadē de cā q̄ dicta eſt. ſ. q2
eſt ī aliud ꝯuerſum: ⁊ iō nō ſequit̄: nō manet ī ſe nec
in aliq̄ ſui: g° eſt ānihilatū: ſʒ ſeqtur g° eſt ānihilatū vl'
tota ſubā ꝯuerſa eſt in aliud. Ad aliud dōm ꝙ h̄ nō Ad nonū
ſeqtur niſi de ill' trāſmutatiōib⁹ q̄ nō ſūt a tota ſubā
ſicut ſepiꝰ ſup̄ dictū eſt: qđ em̄ mutat̄ a tota ſubā in
totā ſubām alteriꝰ p̄exiſtētē nō annihilat̄ nec manet
nec aliqđ nouū in tali mutatiōe ꝓducit̄.

An in ſacramēto euchariſtie cū corꝑe xp̄i maneat ſubſtātia panis ⁊ vini.

Arti. VIII. D

Ecūdo q̄ritur de tertia opiniōe quā tāgit ibi
s [Alij v° putāt ſubām panis ⁊ vini remane
re ⁊c.] lr̄a a Illa v° opinio ꝓbabilior videt̄ Arguit̄ pº
int̄ oēs: q2 de natura ⁊ rōne corꝑis dictū ē cū ſit glo
rioſum qđ p̄t eſſe cū q̄lib3 alio corꝑe: ⁊ in eodē loco: g°
etiā cū pane p̄t eē ſub eiſdē accidētib⁹ ⁊ ſub eodē loco
cū g° maneat effectꝰ panis q̄ eſt cibare corꝑalit̄: videt̄
ꝙ nihil ꝓbabiliꝰ poſſit dici q̄ʒ ꝙ corpꝰ xp̄i ſit cū pane
⁊ ī eodē loco. Itē nō eſt intelligibile q̄lit̄ accidens 2º
ſm eē acceptū ſit ſine ſubiecto ꝯſtat aūt ꝙ ibi eſt acci-
dēs ſm eē q2 videt̄ albū ⁊ rotūdū ⁊ tāgit̄ duꝝ: g° illđ
accidēs erit ī aliq̄ ſic ī ſubiecto: nō aūt ī corꝑe xp̄i g° in
ſubſtātia panis: oportet ergo ſubām panis manere.

3º Item ex hoc minor occaſio deriſiōis ſequeret̄ in-
fidelibus cū ipſi nō credāt hoc ſacramantū: propte-
rea ꝙ vidēt ⁊ tangūt ſubām aliquā: que nō eſt corpꝰ
chriſti: qꝛ nutrit corpus materiale: ergo videt̄ ꝙ hoc
4º probabiliꝰ dicatur ꝙ̃ aliqđ aliud. ꝑ forma accidē-
talis nō diuiditur niſi per accidens: ſed cōſtat ꝙ ibi
aliquid diuidit̄: ergo illud diuiſum per ſe nō pt̄ eſſe
forma accidētalis tm̄: ergo aliqua ſuba cui innitit̄:
5º ergo videt̄ ꝙ ibi māeat ſuba panis. Itē ſi deſtrui-
tur ſuba panis aliquid erit eā deſtruēs: aut ergo cor-
pus chriſti: aut deus: aut aliqđ agēs in ꝯtrariū: nō
corpus chriſti: qꝛ hoc nō venit ad deſtruendū cū poſ-
ſit eſſe in eodē loco. Siliter nō deſtruit eā deꝰ: quia
deus ꝯſeruator rerū eſt / ⁊ nō deſtructor: ita videtur
ꝙ per nihil agēs in cōtrariū deſtruat̄: qꝛ tūc nō ma-
nerent accidentia: panis enim non ratione ſubſtan-
tie pateret̄ a ꝯtrario: ſed rōne formarū: qꝛ ſube nihil
eſt cōtrariū: ergo cū nihil deſtruat ſubām panis vi-
In ꝯriū ꝙ non. detur ꝙ ipſa ſuba panis maneat. Sed contra ſi
ſuba panis manet: tūc falſus eſt ſermo dn̄i dicēs: h̄
eſt corpꝰ meū: qꝛ tūc ſuba panis ꝑ ſua accidētia ocu-
2º lis ſubiecta demōſtrat̄ ꝑ pronomē. ꝑ i littera plu-
res auctoritates inducunt̄ ad hoc ꝙ nulla ſuba eſt
3º ibi: niſi tm̄ ſuba corporis dn̄i: ergo nō eſt ibi ſuba pa-
nis: Itē dicit̄ ibi manere ſuba panis: ergo afficiē-
tia ipm̄ accidētia ducunt in ſubam panis intellectū:
ꝗ nō ducūt in corpꝰ chriſti inuiſibile: ergo nō habēt
ibi rōnem ſigni que exigit̄ in ſacramēto: qđ eſt incon-
ueniens: ergo oportet dicere ꝙ hec opinio ſit falſa.
Soľo Solutio dicendū ꝙ iſta opinio his rōnibꝫ multis
⁊ fere oībus falſa videt̄ ſicut ⁊ ſecūda tn̄ cū prima ſit
fere omniū ⁊ totiꝰ eccleſie: ſecūda habet adhuc aliqs
defenſores: tertia aūt vt puto nullū. Dicendū er-
Ad primū. go ad primū ꝙ nō manet ſuba panis. Ad primuꝫ
aūt qđ eſt cōtra hoc dicendū ꝙ licet corpus glorioſū
⁊ precipue corpus dn̄i poſſit eſſe cū pane in eodē lo-
co: tamē ratio ſacramēti nō ratio loci repugnat ⁊ hu-
ius cauſa tacta eſt in opponēdo in cōtrariū: qꝛ acci-
dens nō duceret niſi ī ſubām propriā: ⁊ ſic caderet a
Obiectio ratiōe ſignādi. Si aūt obijcit̄ ſimiliter de alijs ſa-
cramētis ī quoꝝ materijs ſuba manet / ſupra quidē
mota eſt queſtio: ⁊ ſolutio quedā data in qua concor-
Soľo dant plures doctores. Sed tamē pōt dici ſine ꝑ-
iudicio ꝙ in alijs ſacramētis rō ſignandi ſumitur a
proprio actu ſube que eſt materia ſacramēti: ſicut in
aqua baptiſmi eſt actus abluēdi ⁊ in chriſmate actꝰ
vnguēdi ⁊c̄. Unde cū talis actꝰ nō ſit ſine ſuba opor-
tuit manere ſubām in alijs: hic autē rō ſignādi nō ſu-
mitur ab illo actu: ſed potius a formis panis accidē-
Ad ſecūdū talibus: ⁊ iō nō oportuit manere ſubām. Ad aliđ
dicēdū ꝙ hoc nō eſt intelligibile q̄liter accidens ſm̄
eſſe maneat ad vſum nature: ſꝫ ad vſum oſtenſionis
operis dei bene eſt intelligibile: qꝛ ſic cōtinet̄ in eſſe
Ad 3m. a deo opante opꝰ illud ⁊ non in virtute ſubiecti: ⁊ h̄
in ſequēti diſtinctiōe diſcutiet̄. Ad aliud dicēdū ꝙ
occaſio deriſiōis tollit̄ ꝑ hoc ꝙ aut forme ille habēt
actus quoſdā panis in ſacro: ⁊ in corpꝰ tranſeundo
aut ſuba redit poſt deſitionē formaꝝ vt quidā dicūt
cū ergo hoc exigat eēntia ſacramēti ⁊ ꝑcluſa ſit ſatis
Ad 4m. impietas: non oportuit manere ſubām panis. Ad
aliud dicendū ꝙ illa obiectio ꝓcedit ac ſi ipſa ſubſtā-
tia per ſe diuidat̄: ⁊ hoc falſum eſt: ſed potius ſi ſola
ſuba eſſet indiuiſibiľ vt dicit phꝰs: ſed q̄ntū diuidi
poteſt: bn̄ cōceditur ꝙ quātitas manet rōne cuius
alie forme ſituales (vt albedo ⁊ ſapor) diuidūt̄. Ad Ad 5m.
vltimū dicendū ꝙ illa obiectio ſupponit ꝙ ſubſtātia
panis deſtruat̄: ⁊ hoc ꝓbatū eſt nō eſſe verū in diſpu-
tatione precedentis opinionis.

An in hora īmolationis aperiantur celi ⁊ Arti. IX.
ad quid celi ſunt aperti. I

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Quis fi-
D deliū habere dubiū poſſit in ipſa īmolatōis
hora ⁊c̄. ſ. b Et queritur ibi ad quid opor- Arguit̄ pº
tet celos eē apertos: ſicut em̄ ſupra habitū eſt corpꝰ
chriſti incipit eſſe in altari ſine motu locali: ergo non
eſt neceſſe ad hoc celos apiri ꝙ veniat in altare. Itē 2º
poſito etiā ꝙ locali motu veniret nō oporteret celos
aperiri: qꝛ trāſeūdo per celos: cū celis eſſet ī eodē lo-
co. ꝑ querit̄ quid ſit ſūma ⁊ ỹma ſociari: nō enim 3º
panis qui ỹmꝰ eſt ſociat̄ corpori chriſti: ſed trāſſub-
ſtantiabāt̄ in illud cū ſocietas nō ſit niſi inter diuer-
ſa cōiuncta: aut ſm̄ locū / aut ſm̄ effectū. Ulterius 4º
querit̄ que ſunt illa inuiſibilia ⁊ viſibilia ex quibus
fit vnū quid: viſibilia enī ſunt in ſubſtātia panis et
vini: inuiſibilia corpus chriſti ⁊ ſanguis: ⁊ cōſtat ꝙ
ex his nō fit vnū quid: ꝗ videtur male dicere. Ul- 5º
terius iterū querit̄ quid ſit illud rapi in celū: vt con-
ſocietur corpori chriſti: qđ em̄ rapit̄ mutat locū er-
go videt̄ ꝙ nō maneat in altari. Preterea q̄ neceſſi-
tas eſt ꝙ rapit̄ in celū cōſociandū: cū in altari ipo ſit
veritas corporis dn̄i noſtri Ieſu chriſti. Solutio
dicendū ꝙ celi dicunt̄ hic aperiri quo ad preſentiam Soľo
virtutis celeſtis opantis in ſacramēto: ⁊ hoc eſt no- ad primū ⁊
bis celos aperiri: ſicut freqnēter accipit̄ in ſacra ſcri- ſecūdū.
ptura: quādo aliqđ celeſte oſtēditur: ſicut Ezech. I.
⁊ Matt. 3. per hoc etiā patet ſolutio ad ſecūdū. Ad
aliud dicendū ꝙ vniri dicuntur ſpecies viſibiles: et Ad tertiū ⁊
corporis miſtici membra: ⁊ hoc vt ſint vnū ſacramē- ad quartū.
tum cū corpore domini. Et cuiuſmodi vnū ſint: hoc
ſupius determinatū eſt: quo ad mēbra aūt eſt ſpecia-
lis effectus vnionis membrorū ad caput. Et ꝑ hoc
patet ſolutio ad ſequēs: qꝛ viſibilia ſunt ſpēs / ⁊ inui-
ſibilia ſunt corpꝰ ⁊ ſanguis: ex quibꝫ fit vnū in eē re-
lationis in ſacramēto. Ad aliud dicendū ꝙ raptꝰ Ad quintū
cōpetit membris ſm̄ effectū ſpecialē vnionis ad glo-
riam corporis chriſti ſm̄ quā apparet in celo. Et iō
licet in altari ſit eſſentialiter: tamē eccleſia non que-
rit ad ipſum rapi per vnionē ſm̄ ꝙ eſt in altari: ſꝫ po-
tius pro vt eſt in celo. Et de hac diſtinctiōe dicta ſuf-
ficiant ad preſens.

Quare ſub alia ſpecie.

Sub alia autem ſpecie Di. XII. A
S tribus de cauſis carnē et ſanguinē
tradidit chriſtꝰ: ⁊ deinceps ſumen-
dū inſtituit: vt fides ſcꝫ haberet meritū que
eſt de his que nō vident̄: qꝛ fides non habet
meritū vbi humana ratio prebet experimē-
tū. Et ideo etiā ne abhorreret animꝰ qđ cer-
neret oculus: qꝛ nō habemus in vſu carnem
crudā comedere ⁊ ſanguinē bibere. Qr ergo
chriſtū vorare dētibus fas nō eſt: in miſterio
carnē ⁊ ſanguinē nobis cōmēdauit. Et etiā
ideo ne ab incredulis religiōi chriſtiane in-
ſultaretur. Unde Augꝰ: Nihil rationabiliꝰ

ꝙ̄ vt ſanguis ſimilitudinē ſumamus: vt ⁊ ita
veritas nō deſit: ⁊ ridiculū nullū fiat a paga
nis ꝙ cruorē occiſi hominis bibamus: Ne er
go hoc fieret ⁊ ne veluti q̄dā horror eſſet cru
oris in ſimilitudinē accipimus ſacramentū.
Ex premiſſis iā liquet quare ſub alia ſpecie
⁊ quare ſub iſta hoc ſacramentū dn̄s celebra
uerit ⁊ celebrari a nobis inſtituerit.

B S Ub alia aūt ſpecie tribus ⁊c.] In hac diſtin
ctione incipit pars illa in qua agit̃ ꝺ trāſſub
ſtātiatiōe ex parte eoꝝ que tranſmutant̃ ſcʒ
ſuba panis ⁊ vini. Et diuidit̃ pars illa in tres ꝑtes.
In q̄ꝝ p̄ria tāgit cās q̄re ſub alia ſpē q̄ʒ ſub ꝓpria de
dit corpus ſuū. In ſecunda autem tāgit quale cor
pus dedit ibi [Corp⁹ vero tale dedit quale tunc ha
buit. In tertia vero tangit modū remanēdi qui acci
dētibus cōpetit: ibi [Si aūt querit̃ de accidentib⁹.
In p̄ria parte tangunt̃ vlterius tria: in quaꝝ prima
tangit quare ſub alia ſpecie dederit corp⁹ ſuū. In ſe
cūda tangit cauſas q̄re ſub duplici ſpecie ibi [Qua
re ſumit̃ ſub duplici ſpecie. In tertia autē tangit de
aqua admixta ibi. [Aqua vero admiſcēda eſt.

Arti. 1. Quare xp̄s ſub alia ſpē q̄ʒ ꝓpria dedit corp⁹

¶ In primo q̄ritur de cauſis quas tangit magiſter
in littera. Et primo de prima querit̃ quare ſub alia
ſpē dedit corpus ſuū: vt fides haberet meritū: quia
vt dicit Grego. Fides nō habet meritū ⁊c. Si em̄
Arguit̃ p̄° hec cauſa ꝟa eſt ꝙ q̄ōlibet aliud ſacramētū ſub alia
ſpē debeat cōtineri q̄ʒ ſub illa in qua ſaluat̃ ſua eſſen
tialis veritas: ſed hoc eſt falſum: ergo rō illa nō va
let. P̄ tūc peccarēt oēs illi qui rationē aſſignare q̄
2° runt de credēdis: q2 tollūt meritū fidei vt videtur.
P̄ in quolibet irrationali poſſet dici ꝙ eſſet credē
3° dū ⁊ nō eſſet querēda rō: q2 ſi ratio querat̃ euacuat̃
meritū fidei. P̄ videt̃ ꝙ ſub eadē ſpecie debuit tra
4° di corp⁹: ſub eadē em̄ ſpē magis excitaret deuotōeʒ.
Deuotio aūt ē ſūme neceſſaria ad meritū fidei g̃ vide
tur ꝙ ſub eadē ſpecie tradi debuit. Itē min⁹ elon
5° gatū eſt ſignū cōtinēs veritatē a veritate q̄ʒ ſignū nō
cōtinēs ⁊ ſignās tm̄: ſignū ſacramēti noue le. cōtinet
ꝟitatē ⁊ ſignat eā: ſignū aūt veteris teſtamēti ſignat
⁊ nō cauſat: ergo min⁹ debet elongari nouū q̄ʒ vet⁹
ſed ſignū ſacramēti vete. le. erat in eadē ſpē cū eucha
riſtia: q2 erat corp⁹ ⁊ caro agni paſchalis: ergo mul
to forti⁹ in nouo debet eē in eadē ſpē: ergo nō debuit
tradi ſub alia ſpecie. Itē forma ⁊ ſpēs principiuʒ
6° ſint intelligēdi res ⁊ diſtinctōes formaꝝ ſunt ad di
ſtinctiōes intellectuū q̄ habent̃ de rebꝫ: ergo deter
minata res in natura ſua ⁊ forma ſua nō intelligit̃
niſi ex ꝓpria ſpecie forme: cū igit̃ forme ſacramētales
ſunt ad intellectū veri corporis chriſti: ⁊ nō ſint du
plices: ergo h̄ ſacramētū nō debuit tradi ſub dupli
Queſtiūcu ci ſpecie vt videt̃. Ulterius querit̃ de ſecūda cauſa
la ſecūda. quā tāgit in littera dicēs ꝙ ſi ſub ꝓpria forma dediſ
Alia cā ꝺ ſe ſet anim⁹ homīs abhorreret: q2 horror eſt hoī carnē
cūda cauſa crudā comedere ⁊ ſanguinē bibere. Et hoc nihil eſſe
Arguit̃ p̄° videt̃: q2 ſuppoſita fide videt̃ ꝙ nihil horror̃: ſʒ plu
rimū deuotiōis ex hoc innaſceret̃. Itē ſatis ſcit̃ a
2° fidelibꝫ ꝙ nō incorporatur nobis ille cibꝫ ſed nos ei
ergo nihil ad ſumptionē oꝑaret̃ vel deoꝑaret̃ cru
ditas carnis: ſed poti⁹ attēdit̃ cruditas noſtra. Ul
Queſtiūcu terius querit̃ de tertia que eſt vt irridēdi occaſio tol
la tertia.
latur infidelibꝫ q̄ dicūt nos cruorē occiſi hoīs bibe
re: q2 videntes infideles ꝙ ille ſanguis nobis foret Arguit̃ p̄°
pot⁹: poti⁹ edificarent̃ q̄ʒ irriderēt. P̄ nos videm⁹ 2°
ꝙ ſancti aliq̄n ꝓ cōfeſſiōe fidei orauerūt ꝙ de⁹ ī pro
p̄ria ſpecie oſtēderet: ſicut legit̃ de beato Grego. pa
pa ꝙ ad firmandā plebis fidē orōnibꝫ ſuis formā ac
cepit digiti verſi in carnē cruētā quare ſi eēt ſub pro
p̄ria ſpē non ordinaret̃ ad fidei irriſionē: ſed poti⁹ ad
ei⁹ edificationē fidei. Iuxta hoc vlteri⁹ queritur Queſtiūcu
ſi cōtingat ꝙ dn̄s oſtēdat ſe in ꝓpria forma hoīs/vel la quarta
carnis cruēte vel mēbri alicui⁹: vtrū ſit ſumendū vł
nō. Videt̃ aūt ex littera ꝙ nō: q2 in ſecūda cauſa di
cit ꝙ horror eſt carnē cruentā mādu care. Itē chri Arguit̃ ꝙ
ſtū vorare dētibꝫ dicit fas nō eſſe: ergo videt̃ ꝙ non non
eſſet ſumēdū. Sed cōtra illa oſ̄ſio ⁊ ſubtractio ac Arguitur
cidentiū panis nō fit niſi ad augmētandā deuotōeʒ ꝙ ſic.
quāto autē deuotio magis auget̃ tanto digni⁹ ſumi
tur: ergo quāto aptius oſ̄ditur tāto digni⁹ ſumitur
ergo etiā tūc magis erit ſumēdū q̄ʒ alia vice. So Solo
lutio dicendū ꝙ cauſe quas tāgit magiſter in lr̃a bo
ne ſunt. Et prima eſt accepta ex verbis grego. Secū
da ex verbis Hieronymi. Tertia vero ex verbis bea
ti Augu. Poſſet tn̄ reddi hec cauſa q̄ videt̃ cogēs ꝙ
quedā ſunt in ſacramēto cōſiderāda ipm̄ ſ̄m eſſentiā
quedā aūt cōſiderāda vſum ipſi⁹. ſ. ꝙ dat̃ in cibum
ſpūalē fideliū. Et in prima cōſideratiōe tangūt̃ cau
ſe dicte in littera. Sed in ſecūda cōſideratōe oportet
in ſacramēto eſſe fractionē/maſticationē/⁊ rōnē cibi
generalis. Prima aūt duo nullo mō poſſunt cade
re in formā corporis chriſti ꝓpriā: q2 illud corp⁹ cum
ſit impaſſibile ⁊ gl̃ioſum nō eſt diuiſibile vel frangi
bile in forma ꝓpria: ⁊ ideo oportuit ipm̄ eſſe in forma
aliena: ſ̄m tertiū vero qꝺ eſt vſus rei in rōe cibi ⁊ po
tus generaliū oportuit ꝙ haberet formā cibi genera
lis ⁊ illa eſt forma panis ⁊ forma pot⁹ generalis ⁊ il
la eſt ſicut ſpēs: tn̄ de hoc infra queret̃ q̄re ſpālit̃ de
dit ſub his formis poti⁹ q̄ʒ ſub alijs. Ad primū er Ad primū.
go dōm ꝙ ſec⁹ eſt ī alijs ſacramētis: q2 in illis nō cō
tinet̃ auctor oīs gr̃e: ſed in iſto cōtinet̃ ⁊ iō in ipſo p̄
cipue altiſſimo debuit fides collocari Ad aliud di Ad ſcōm
cendū ꝙ duplex eſt rō de fide: prima. ſ. que extrahit̃
a p̄ricipijs fidei: ⁊ hec edificat fidē: q2 ſupponit fidei
principiū: ⁊ ſupponēs fidei principiū nō dubitat de
credito. Scōa ꝟo ꝓcedit nō ſupponēdo fidei p̄nci
piū: ſʒ ex rōnibꝫ phicis: ⁊ hec frequenter nitit̃ fidem
euertere ⁊ meritū fidei extīguere: ⁊ de h̄ intelligitur
dictū grego. ⁊ iō dicit cui humana rō p̄bet experimētū
nō dīna. Ad aliud dōm ꝙ eſt irratōabile ꝙ nullā Ad tertiū
habet veri rectitudinē h̄ nō eſt credendū ⁊ q̄ credit fa
tuus eſt: ſed eſt aliq̄d in qꝺ nō p̄t rō habēs tn̄ argu
mētū veritatis: q2 illud dixit dn̄s q̄ nō p̄t mētiri ⁊ ſe
pe dicta ei⁹ intelligere nō ſufficim⁹: ⁊ illud oportet
credi eo ꝙ dictis dn̄i falſum ſubeē nō p̄t. Ad aliud Ad quartū
dōm ꝙ forte ad tēp⁹ excitaret naturał ſpēs maiorē
deuotionē q̄ʒ ſpēs panis: ſʒ nō ſemꝑ: p̄cipua tn̄ cā eſt
q2 ea q̄ extinguūtur ad vſū ſacr̃i nō p̄nt eē ī ꝓpria for
ma: ſed ſaluantur bene in forma alia que eſt corpo
ris corruptibilis. Ad aliud dicēdū ꝙ ſpecies rei ⁊ Ad quintū
ſpecies ſacramenti in nullo ſacr̃o p̄nt eſſe idē: q2 res
ſacr̃i inuiſibilis eſt: ſpēs aūt ſacr̃i dʒ eſſe ſenſibił. Et
ad argumētū dōm ꝙ in ve. teſtamēto fuit caro figu
ra nō eiuſdē ſpēi cū carne xp̄i: ſʒ poti⁹ caro aīaliū q̄rū
dā oblatoꝝ. Et hui⁹ cā ſup̄ dicta eſt: q2 nō figurabat
tm̄ ſacrā rē: ſʒ etiā xp̄i paſſionē ⁊ oblatōʒ quā p̄ri ob

tulit in cruce. Unde ſacramentū veteris legis ⁊ no. nō diſtinguūtur per hoc qđ eſt ſignare: ſed potiꝰ per id qđ eſt cauſare. Unde ꝑ hoc ſunt ſacramēta no. le. viciniora veritati: qꝛ ꝯtinēt eā qđ nō fecerūt ſacramēta ve. legis. Si aūt volumꝰ dicere ꝙ expreſſiora ſūt in ſignificādo tūc dicendum ꝙ ſpecies panis expreſſius eſt ſignū cibi ſpūalis miſtici corporis q̄ʒ caro: qꝛ nec cibꝰ generalis eſt/ nec etiā colligit̄ ex diuerſis ſicut panis: ſed tn̄ caro expreſſius eſt ſignū paſſionis ⁊ oblatiōis in cruce. Ad qđ nota ꝙ ſacramēta ve. le. ſignabāt tm̄ ſacramēta no. le. Sacramēta vo no. legis ſignāt nō ſolū ipm̄ ſacramētū: ſed etiā cū h̄ effectū ſacramēti in nobis. Ad hūc aūt effectū ſignandū expreſſius ſignū eſt ſpecies panis: q̄ʒ ſpecis carnis:

Ad ſextū Ad aliud dđm ꝙ aliter intelligitur res ſcḋm ꝓpriā naturā rei: ⁊ alit̄ in effectu ſpūali. Primo mō intelligitur res ex ꝓpriꝭs principiꝭs ſpēi. Scđo aūt modo neceſſe eſt ꝙ intelligat̄ ꝑ ſymbolū corporaliū imaginū: ⁊ hoc mōdo fit intellectꝰ ſpūaliū in ſacramēt̄.

Ad queſtiūculā ſcđam Ad id qđ vlterius querit̄ de ſcđa cauſa dđm ꝙ eſt horror q̄ naſcit̄ ex deuotōe ⁊ reuerētia: ⁊ eſt horror q̄ naſcit̄ ex abominatiōe: primo mō eēt horror in ſumptione ſacramēti: nullus eīm̄ ꝑſumeret cruentā carnē chriſti ſumere: qn̄ in ꝓpria ſpē ꝑſentaret̄. Et ita intelligitur in littera.

Ad obiecta ꝯ queſtiunculam. Ad aliud dđm ꝙ licet ſciatur a fidelibꝫ ꝙ nobis nō incorꝑatur: ſed nos ei: tn̄ etiā acceſſum ⁊ ꝯtactū formidaret homo ex reuerētia. Ꝑ qđ potiſſimū eſt in ſacramēto ratio ſigni nō ſaluaret̄ ibi: vt ꝑtactū eſt nec ea que ꝑtinēt ad vſum ſacramēti

Ad queſtiunculā tertiam Ad id qđ vlterius querit̄ de tertia cauſa dicēdū ꝙ infideles vidētes cruētā carnē chriſti dētibꝫ diuidi ⁊ ſanguinē aſſumi ꝑ potū nō edificarētur ad fidē: qꝛ diuidi ⁊ aſſumi ſunt corporaliū: ⁊ iō tunc putaret̄ chriſtū corporalē eſſe ⁊ effectū ſacramēti putarent eē preſtigiū vel incātationē.

Ad obiectū in cōtrariū ꝯ tertiā Ad aliud dicēdū ꝙ quādoqꝫ ſancti orauerūt in caſu ꝓpter oſtēſionē effectus ſacramēti: ſed tn̄ in aſſumptiōe ſacramēti orauerūt vt iterū eēt ſub forma panis: ⁊ ita fecit beatꝰ Grego. cū matrona que ipm̄ panē ſacre oblatōis obtulerat ⁊ de ſacr̄i efficatia dubitabat. Et iō cuʒ reuelaretur beato Gregorio orabat: vt deꝰōnderet ſacramēti effectū: ⁊ iterū poſtea orauit vt rediret ſpēs panis ⁊ dedit eidē matrone ſumēdū.

Ad queſtiūculā q̄rtā Ad id aūt qđ vltio q̄rit̄ vtrū ſic eſſet ſumēdū ſi in ꝓpria forma carnis vel ſanguis appareret dđm ſine ꝑiudicio ꝙ aut omnibꝫ appareret ſub forma ꝓpria aut aliquibꝫ. Si aliquibꝫ puto ꝙ ſit ſumendū. Si vo oībus tūc nō eſt ſumendū: ſed ꝓ reliquiꝭs reſeruādū.

Queſtiūcula. Si aūt tūc querat̄ vtrū ſacerdos cui h̄ accidit an miſſam ſine cōione celebrare debeat.

Solō. Dicendū ꝙ ſi ꝑ deuotiōis feruore ꝑt debꝫ aliā miſſam celebrare: ⁊ i illa cōicare. Et ſi in illa idē cōtingat: tūc ꝑt aliā celebrare donec cōicet in perſona eccleſie. Si autē ex indeuotione impedit̄ vel ex h̄ ꝙ ſepiꝰ ſine intermiſſione h̄ ſibi cōtingit tūc ꝑt nō celebrare ⁊ ipa cōmunio quā i ꝑſona eccleſie debuit facere intelligit̄ in ſpūali ſumptiōe per feruorē excitatū ex hoc ꝙ corpus chriſti in propria forma omnibꝰ apparet ⁊c.

Quare ſub duplici ſpecie.

Sed quare ſub duplici ſpecie ſumit̄ cū ſub alterutra totꝰ ſit chriſtꝰ? Ut oſtēderet̄ totā humanā naturā aſſumpſiſſe: vt totā redimeret. Panis ei ad carnē refert̄: vinū ad aīam: qꝛ vinū operat̄ ſanguinē i quo ſedes anime a phiſicis eſſe dicit̄: Ideo ergo in duabꝰ ſpeciebus celebrat̄: vt anime ⁊ carnis ſuſceptio in chriſto ⁊ vtriuſqꝫ liberatio in nobis ſignificetur. **a** Valet eīm̄ vt Ambro. ait ad tuitionē corporis ⁊ aīe qđ percipimꝰ: qꝛ caro chriſti ꝓ ſalute corporis: ſāguis vo ꝓ aīa noſtra offertur: ſicut ꝑfigurauit moyſes: caro inq̄t ꝓ corpore veſtro offertur ſanguis ꝓ aīa: ſed tamē ſub vtraqꝫ ſpecie ſumit̄ qđ ad vtrāqꝫ valet: quia ſub vtraqꝫ ſumit̄ ipſe totꝰ chriſtus. Sed ſi in altera tm̄ ſumeret̄: ad alteriꝰ tm̄: id eſt aīe vl' corporis nō vtriuſqꝫ pariter tuitionē valere ſignificaret̄. **b** Sub vtraqꝫ ſpecie tm̄ totus ſumit̄ chriſtꝰ: nec plus ſub vtraqꝫ: nec minus ſub altera tm̄ ſumit̄. Eadē ei ratio eſt vt ait Hylariꝰ: in corpore chriſti que in manna preceſſit. De quo dicit̄: Qui plus collegerat nō habuit ampliꝰ: nec q̄ minꝰ parauerat habuit minꝰ. Et licet ſub vtraqꝫ ſpecie ſumatur totus chriſtꝰ: tamē nō fit cōuerſio panis niſi in carnē: nec vini niſi i ſanguinē. Nec debēt dici duo ſacramēta: ſed vnū: quia ſub vtraqꝫ ſpecie ideʒ ſumit̄. **c** Neqꝫ debet iterari ſacramentū: qꝛ benedictio nō repetit̄ ſuper ſpeciē eādē. Neqꝫ alie ſubſtātie in ſacrificiū veritatis offerri debēt: qꝛ de aliꝭs nō poteſt conſecrari corpus chriſti vel ſanguis.

Arti. II. B

An in ſacramēto euchariſtie neceſſaria ſit duplex ſpecies.

d Einde querit̄ de ſecūda parte huius capituli: ſcʒ de hoc qđ dicit ibi [Sed quare ſub duplici ſpecie ⁊c.]

Arguit̄ p° Videtur eni nō eſſe neceſſaria duplex ſpecies: vnū eīm̄ non terminat̄ ad duo: ſed ad vnū tm̄. Agnus autē paſchalis quē comedit chriſtus cū diſcipulis Matt. 25. nō fuit niſi vnꝰ: ergo ad duas res nō terminat̄: ergo nec ad duas ſpēs ſacramētales: vt videtur.

Solutio. Si aūt tu dicas ꝙ multa fuerūt in comeſtiōe agni paſchalis: ſicut azima ⁊ lactuce agreſtes: ⁊ carnes agni: ⁊ ill' aliquid debuit reſpondere ex parte ſacramēti: tunc multo plura:

Obiectio prima. qꝛ ad minus tria deberēt eſſe materie huiꝰ ſacr̄i: ⁊ h̄ nō eſt verū.

Secunda Item agnus nō terminat̄ ad azimū ſicut ad rem que eſt eiuſdē ſpeciei cum ipſo/ nec lactuca agreſtis ad vinū: qꝛ nō habet coformitatē: ergo illa reſponſio nulla eſt.

Tertia Preterea illa nō fuerūt de veritate ſacramēti: ſed potius ſignabāt preparationē eorum qui comedere debebant agnū paſchalem: ergo etiā in veritate noui teſtamenti illis nihil debuit reſpondere: ergo non propter illa plures ſpecies debebant eſſe in materia huius ſacramēti.

Quarta Itē nullum aliorū ſacramentorū habet duplicem ſpeciē pro materia: ergo nec iſtud debuit tradi in duplici ſpecie.

Solutio Si autē dicas ſicut dicitur in littera ꝙ quia duplices ſumus: ſcʒ corporales ⁊ ſpirituales: ideo corpus offert̄ ꝓ corꝑe ⁊ ſanguis ꝓ aīa: h̄ nihil eē vī qꝛ eadē rōe quodlibet ſacr̄m eēt tradēdū i duplici ſpecie

cum nos qui ſuſcipimus duplices ſumus: ⁊ queri-
Ultimū mus in eo duplicē profectū: ſcꝫ aīe ⁊ corporis. Itē
totus chriſtus in ſanguine ⁊ aīa ⁊ corpore cōtinetur
ſub altera illaꝝ ſpecieꝝ: ergo videt̄ ꝙ ſuꝑfluū eſt ī ſa
Solō cramēto offerre aliā. Solutio ad hoc puto eſſe di-
cendū ꝙ multis de cauſis quaꝝ quedā in littera tā-
gūtur: quedā aūt a magiſtris quare iſtud ſacramen
tū in duplici ſpecie traditū eſt: vna eſt q̄ tangit̄ ī lr̄a:
qꝛ offert̄ ꝓ corpore ⁊ aīa. Alia cauſa eſt vt dicūt q̄dā
ꝙ ſacramētū illud nō eſt tm̄ ſacramētū effect⁹ ſpūa-
lis: ſed etiā memoriale. Unde ꝑ ſpeciē panis qui cū
cor hoīs cōfirmat facit vnionē charitatis vt vnionē
corporis miſtici. Sed per ſpeciē vini pinguiū eſt me
moriale ebrietatis amoris chriſti qn̄ in ſanguīe paſ-
ſionis ꝓ nob̄ ſe obtulit q̄ſi oblit⁹ ſuiꝑſi⁹ ꝓ dilectiōe
noſtra. Aliā cauſam iterū tangūt aliꝫ: qꝛ nō tm̄ eſt ſa
cramētū paſſionis: ſꝫ etiā incarnatōis: incarnatōeꝫ
ergo ſignificat ſpecies panis: qꝛ corp⁹ ei⁹ q̄ſi ex gut-
tis ſanguīs cōmixtū ⁊ coagulatū ⁊ formatū eſt ī pa
nē fideliū: ꝑ ſpēm aūt ſanguinis ſignificat paſſiōis
ſanguinē fuſum. Aliā iterū tangūt q̄dā ꝙ hoc ſcꝫ
factū eſt in ſignū duplicis modi ſumēdi: quidā em̄ ſu
mūt cū difficultate pnīe / quaſi panē doloris / ⁊ pa-
nē lachrymaꝝ ꝓ peccatis p̄teritis: ⁊ illi quaſi maſti
cāt diu ⁊ glutiūt tandē. Aliꝫ aūt cū facilitate deuoti-
onis ſperātes fruitiōeꝫ eternā in patria: q̄ hic ſigni-
ficatur in ſacramēto: ⁊ illi quaſi bibūt ⁊ inebriantur
ab ebrietate dom⁹ dei ⁊ torrēte voluptatis potātur.
Adhuc aliꝫ dicūt ꝙ ſit hoc in ſignum duplicis effe
ctus: ſcꝫ vnionis corporis miſtici per carnē ⁊ redem
ptiōis per ſanguinē: primū ergo ſignificat̄ in ſpecie
panis qui cōformādo ſibi ⁊ caput vnit ⁊ membra: ſe
cūdū aūt in ſpecie vini: probabiles aūt ſunt oēs ille
cauſe: ſed vna oībus aliꝫs melior vt videt̄ hec. ſ. qꝛ in
ter vnita ſibi oportet cōiūctionē ⁊ virtutē vniētē eſſe
cū igit̄ nos per hoc ſacramētū vniamur chriſto capi
ti: oportet aliq̄d eſſe in ſacramēto quo ſignificet̄ no-
ſtra ad eū ꝯiūctio ⁊ aliq̄d quo ſignificat̄ virt⁹ vniēs
ſed virt⁹ nō poteſt ſignificari in pane: qꝛ nō nō ē cor
pus imiſcibile manēs in ꝓpria ſpecie: ⁊ iō oportet eē
ſubam liquidā cui alia vniret̄ inſipida: ſꝫ iterū nō po
tuit eē ꝙ noſtra inſipiditas ꝑ illā debuerit redire ad
ſaporē vñ ſignificaret̄ vnio chriſti ꝑ naturā aſſumit̄
ſpēs vini: qꝛ pueri cōicant carnē ⁊ ſanguinē dn̄i: ⁊ ca
ro fit ex ſanguine: ⁊ ipſe ſimilit̄ participauit eiſdē: vt
dicit̄ Heb. 2. vt aūt ſignetur vnio noſtra per gratiā
ad ipm̄ apponit̄ aqua vt noſtra inſipiditas ſuo ſapo
re reuerſa itelligat̄ ad ſaporē ⁊ abſorpta ſicut illa aq̄
abſorbet̄ a vino: vt aūt ſignificet̄ virt⁹ vniēs aſſumi
tur ſpecies panis qui cor hoīs cōfirmat: ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns
ligat mēbra cū capite: tn̄ qn̄ oēs ille ratiōes adunāt̄
Ad primū efficit̄ ex oībus vna habēs vigorem. Dico ergo ad
cū obiectōe primū ꝙ vnū in quo ſunt duo bene terminari pt̄ ad
⁊ ſecundū duo illi rn̄dētia. In agno autē fuit q̄dē carnis eſus
⁊ ſanguis oblatio: ⁊ linitio poſtiū ⁊ ſupliminariū: ⁊
ideo duo ſuccedūt vnū rn̄dēs eſui carnis: ⁊ alterū re
Ad 3m. ſpondēs potui ſanguīs. Ad aliud dōm ꝙ bene cō
ceditur ꝙ illis nihil reſpōdet in ſubalib⁹ ſacramēto
iſti: ſed poti⁹ in circūſtātiꝫs ſumentiū: ſicut eſt ꝙ azi-
mi ſignificent puritatē ſinceri ⁊ veri: ⁊ lactuce agre-
Ad 4m. ſtes amaritudinē pnīe pro cōmiſſis. Ad aliud di-
cendū ꝙ alia ſacramēta nō ſic habēt ſignificare mo-
Ad obiecti- dū vnionis qui in duob⁹ explet̄: ſicut iſtud ⁊ iō non
onē ſcđam. ſunt tradita in duplici ſpē. Ad aliud dōm ꝙ non
eſt hec ſola cauſa: qꝛ duplices ſum⁹: ſed cū hoc quia
chriſt⁹ corporaliter ⁊ ſpūaliter ꝑ ſe cōiūgit̄ nobis: in
aliꝫs aūt nō coniūgit̄ nobis niſi vno mō. ſ. ſpūaliter
ꝑ gratiā: ⁊ iō cū h̄ ſit vtraq̄ꝫ ꝯiūctio. ſ. corpis ⁊ aīe: iō
oportuit eſſe duplicem ſpeciē in ſacramēti materia.
Ad vltimū dōm ꝙ licet tot⁹ chriſt⁹ ſit ſub vtraq̄ꝫ Ad vltimū
ſpecie: nō tamē tot⁹ eſt de vi ſacramēti: cū igit̄ pluri
ma ſit oſtenſa vtilitas in cauſis dictis oportuit ꝙ ex
vi ſacramēti ſub vtraq̄ꝫ ſpē in ſacr̄o haberetur.

An bene dicat magiſter ꝙ vinū operatur in ſanguine. Arti. III C

Deinde querit̄ de hoc qđ dicit in littera: ibi
[Quia vinū operatur in ſanguine ⁊c̄.] ·ſ·a Arguit̄ pri
Hoc em̄ falſum videt̄ ſm̄ phicos quos ta- mo ꝙ non.
men inducit in littera pro teſtib⁹. Aut ei aīa cōpara
tur ad corp⁹: vt act⁹ ſiue forma vel ꝑfectio: aut cōpa
tur ad ipm̄ vt motor ⁊ pncipiū opeꝝ. Si primo mō
tūc nō pōt eſſe qđ dicit: qꝛ ſic eſt in toto tota: vt dicit
Aug⁹: Si em̄ aliq̄d eſſet de corpore: in quo nō eſſet
tota: oporteret ꝙ aliq̄d eſſet de materia nō perfectū
a forma: oīs aūt forme ſubalis hoc ꝓpriū eſt ꝙ ſit in
toto tota: ſic lapideitas in lapide: ⁊ igneitas in igne
⁊ ſic de aliꝫs. Si forte tu dicas ꝙ hoc nō eſt verū Solutio.
niſi de totis omogeneis: ⁊ nō de etherogeneis: q̄a Obiectio
humanitas eſt in toto ⁊ nō ī partib⁹: hoc non obſtat
qꝛ aliud eſt dicere in toto totā eſſe: ⁊ aliud in partib⁹
totā eſſe. Et primū cōpetit omni forme ſubali: ſecun-
dū autē non: ſed tm̄ cōpetit anime: quia dicit Aug⁹
ꝙ eſt in qualibet parte corporis tota: videtur aūt ꝙ
hoc mō nō habeat ſedē in ſanguine: ſꝫ in toto. Itē 2o
ſanguis nō eſt pars hominis: vel alteri⁹ animalis:
niſi potētia tm̄: ergo nō eſt pars aīata niſi potētia
tm̄: ſed magis eſt ſedes aīe in eo qđ actu animatū eſt
q̄ꝫ in eo qđ potētia ſolum: ergo ſedes aīme eo ꝙ actu
animati eſt: magis eſt in corde vel in cerebro q̄ꝫ ī ſan
guine. Si aūt cōꝑatur aīa ad corpus vt motor ⁊ 3o
principiū operuꝫ adhuc eſt falſa: ⁊ magis q̄ꝫ prius:
motus em̄ naturales vt dicūt phiſici ꝓcedūt ab epa
te: ⁊ vitales a corde: animales autem a cerebro: ergo
ſedet in his mēbris quādo mouet ⁊ nō in ſanguine.
P̄ phiſici dicūt ꝙ ſedes anime eſt in corde: ⁊ nō in 4o
ſanguine: ergo videt̄ falſum dicere in littera. So Solō
lutio dicedū ꝙ in veritate maior eſt auctoritas moy- ad totū ſil̄
ſi ⁊ domini q̄ꝫ ſit omniū phiſicorū: ideo abſq̄ꝫ dubio
ſedes anime eſt in ſanguine: hoc autem intelligendū
eſt tribus modis: quibus ſine cōtradictiōe verifica-
tur. Uno modo quia ſedes dicit primā firmitatis ꝑ
manentiā anime in corpore: ⁊ tūc motus animales
fundātur in vitalibus: ⁊ vitales fundātur in natu-
ralibus: naturales autē cum ſint generare augere:
⁊ alimēto vti: duobus prioribus ſubſeruit nutriti-
ua: ⁊ ideo fundātur in illa: ⁊ ſic per ꝯſequens om̄es
in nutritiua: nutritiua autē non locat alias īmobi-
liter in corpore: niſi per alimentū: quia ex illo ſuſcipi
tur augmentū ⁊ ſemē generationis: ⁊ generātur ex
euaporatiōe ipſius ſpiritus in corde vitales ⁊ pul-
ſatiles: ⁊ vlterius ſpiritus animales in capite. Con
ſtat autē ꝙ vltimū nutrimētū qđ eſt inter venas eſt
ſanguis in habētibus ſanguinē: vel ſimilis humor
in nō habētibus: ergo nutritiua fundatur in ſangui
ne ⁊ per cōſequēs alie. Secūdo mō intelligit̄ id ꝙ ſe
des aīe ſit ī ſāguīe tāq̄ꝫ ī eo ꝙ potētia ē totū corp⁹ ī q̄
ē aīa: h̄ aūt nō eſt caro neq̄ꝫ os: ⁊ iō cū ipſa ſit tota in

totō:hoc videt̄ magis eis appropriare rōne ſangui-
3ª nis ꝙ̄ alteriꝰ partis. Tertio mō pōt id intellig. ꝓ
pter cor in ꝙ̄ ſm Ariſtot. in lib. de animalib: primo
generat̄ ſanguis. ⁊ ꝑcipue opatio vite ab anima pro
cedēs ī corpe ꝑ ſanguinē ibi generatū:ſ tn̄ Galienꝰ
cōtradicit:⁊ eſt illa cōtradictio reducēda ad concor-
diā alibi:qꝛ ad preſentē tractatū nō ꝑtinet. Per di-
cta autē patet ſolutio ad totū:qꝛ nec intelligit̄ prout
anima cōparat̄ ad corpꝰ vt forma/nec prout cōpara
tur vt motor ad ipſum:ſed potiꝰ prout ꝑmanet ī ipō
per ſanguinis operationē.

Arti. IIII. **An ſub vtraqꝫ ſpē ſumat̄ totꝰ chriſtus.**
D Einde querit̄ de hoc qḋ dicit ibi [Sꝫ tamē
Arguit̄ pº d ſub vtraqꝫ ſumit̄ totꝰ chriſtꝰ ⁊c. ſ. b. Ex h̄
em̄ videt̄ ſequi ꝙ aliqḋ cōuertat̄ in deitatem
cū em̄ totꝰ chriſtꝰ ſit ibi:⁊ nō niſi virtute ſacramenti
videtur ꝙ aliqḋ de materia tranſit in corpꝰ:⁊ aliqḋ
2º in aiam:⁊ aliquid in deitatē. Itē hoc videt̄ accipi
ex hoc qḋ priꝰ habitū eſt in littera. ſ. ꝙ idē panis ē ī ſa
cramēto q̄ de celo deſcēdit. Cōſtat aūt vt dicit amb.
ꝙ caro chriſti de celo nō deſcēdit:ḡ neceſſe eſt ꝙ vir-
tute alicuiꝰ in ſacramēto exiſtētis trāſſubati in dei-
3º tatē ſit ibidē deitas. Itē hoc videt̄ per rōnē:qꝛ iſte
cibus ad hoc cōficit̄ ꝙ ſit cib ſpūalis :cib aūt ſpūa-
lis nō p̄t eſſe niſi in veritate deitatis:ergo videtur ꝙ
ſpecialit̄ ferat̄ intētio cōſecrātis ad hoc ꝙ ſit ibi dei-
tas:ſed illud cauſat̄ in ſacramēto ſuꝑ qḋ fert̄ intētio
eccleſie vel miniſtri in perſona eccleſie:ergo videtur
ꝙ deitas cauſet̄ in ſacr̄o. Si aūt hoc cōcedat̄:ſequi-
tur abſurditas maxima:qꝛ ſic deitas aliquo modo
habebit cām qḋ abſurdiſſimū ē. Qꝫ aūt h̄ ſequatur
patet ex hoc ꝙ ſacr̄m eſt cauſa oīs rei quā continet.
4º Itē ſequit̄ ꝙ ſit aliqua mutatio ī qua nihil cōe eſt
ei a quo mutat̄ ⁊ in qḋ:qꝛ deitati nl'a eſt cōitas nec
generꝫ primi/nec ꝓximi/nec materie:hoc aūt eſt im-
Quinto poſſibile:ergo nihil mutat̄ in deitatē. Itē deitas
ſicut nō incipit eſſe:ita nō eſt aliqs locꝰ vbi incipiat eē
ſed res ſacr̄i in altari incipit eſſe:ergo deitas non eſt
Solo. res ſacr̄i. Sol'o abſqꝫ oī dubio dōm ꝙ nihil ꝯuer
titur in deitatē:ſed cū ſint tria corpis chriſti ꝓpria ſpi
ritualit̄ ſm ꝙ ipm̄ ſit mixtū ex humorib ī ſe cōtinēs
eoſdē:vt eēntialis ⁊ natural' pars cōpoſiti hoīs ſiue
ypoſtaſis cuiꝰ naturalis ꝑfectio eſt aīa rōalis:⁊ qḋ
vnitū deitati in ſingularitate ꝑſone. Dico ḡ in trāſ-
ſubatiōe panis in corpꝰ chriſti eſt ſanguis chriſti in
corpore nō virtute ſacr̄i:ſꝫ virtute cōnexiōis ex q̄ eſt
corpꝰ:⁊ aīa xp̄i ꝟtute cōpoſitōis ypoſtaſis ⁊ diuini
tas xp̄i virtute vniōis facte in ſingl'aritatē ꝑſone di-
uine. Sil'iter qñ vinū tranſſubatur in ſanguinem
eſt ibi corpꝰ ſicut cōnexū ⁊ cōtinēs ſuū ſanguinē per
naturā:⁊ aīa ſicut ꝑfectio corporis:⁊ deitas virtute
vnionis facte in corpe ſm ꝑſone diuine ſingularita-
Ad primū. tē. Ad primū ergo dōm ꝙ totꝰ chriſtꝰ eſt ibi virtu
te ſacr̄i ſicut aliqḋ dr̄ virtute alicuiꝰ fieri qḋ opatur
vnū cui cōiūcta ſunt alia:⁊ nō ſic ꝙ virtꝰ ſacr̄i exten-
Ad ſcōm. dat ſe imediate in oīa illa:q̄ in ſacr̄o eē dicunt̄. Ad
aliud dōm ꝙ panis iſte deſcēdit de celo rōe ꝑſone et
nō nature humane:⁊ eadē ꝑſona eſt in ſacr̄o:licet vir
tus ſacr̄i nō imediate ſe extēdat ſuꝑ ꝑſonā ⁊ aliud nō
Ad alia ſi- pōt hr̄i de illa auctoritate. Ad aliḋ dōm ꝙ ē intētio
mul rñdet̄. q̄ eſt finis opis ⁊ intētio que eſt finis eiꝰ qḋ efficit ſa
cramētū:intētio q̄ eſt finis opis nō ꝓprie vocatur in-
tentio ſed terminꝰ opis:⁊ illā in eccleſia nō eſt vt vir
tute ſacr̄i ſit in altari totꝰ xp̄s ita ꝙ virtꝰ ſacramenti
totū opetur qḋ eſt in ipſo:ſed intētio eccleſie ſit vt ſit
in virtute ſacr̄i corpꝰ vel ſanguis virtute autē mixti
onis vel vnionis naturalis ad aīam vel vniōis gra
tuite ad deitatē ſint ibi cetera q̄ ſunt in perſona chri-
ſti:Et per hoc patet ſolutio ad totū.

An bene dicat̄ ꝙ nō debet dici iterare. Arti. V
Einde querit̄ de hoc qḋ dr̄ ibi [Iterari ſacra E
d mentū ⁊c. ſ. c Hoc em̄ videt̄ falſum per hoc Arguit̄ pº.
ꝙ dicit dñs Matth. 26. ⁊ apl'us. I. Cor. II.
Quotieſcūqꝫ ſumitis in meā cōmemorationē:ḡ mul
totiens iterat̄. Si forte dicas ꝙ nō eſt idē hoc fal Solo
ſum videt̄:aut em̄ idēptitas ſacr̄i attēdit̄ penes ma- Obiectio
teriā:aut penes formā:aut penes cōtētū: nō penes
materiā vel formā:qꝛ vtrūqꝫ habet pluralitatē in ſa
cramēto. P̄ in littera hic dr̄ ꝙ ſacr̄m dr̄ vnū ⁊ idē Scdo
qꝛ ſub vtraqꝫ ſpecie vnū ⁊ idē ſumit̄:ergo idēptitas
eſt penes cōtentū:cōtentū aūt frequētatū eſt idem:ḡ
ſacramentū idē repetit̄ vt videt̄. Item ſi res ſacr̄i Tertio
baptiſmi que eſt res ⁊ ſacramētū baptiſmi repetere-
tur:ſacr̄m diceret̄ iterari: ergo a ſil'i cū in iſto ſacra-
mento res q̄ eſt ſimul res ⁊ ſacr̄m iteraret̄ freq̄nter
ſacramentū iterari videret̄: ḡ nō eſt verū qḋ dr̄ ī lr̄a
Solutio dōm qḋ infra magiſter tāgit de iteratio Solo
ne ſacrorū in fine tractatꝰ de pnīa: ſꝫ quātū pertinet
ad tractatū iſtū dōm ꝙ ſacr̄m multis de cauſis dicit̄
iterari vel nō iterari. Uno mō qꝛ cauſa nō iterat̄: vt
in baptiſmo:qꝛ ibi cauſa eſt originale qḋ nō iteratur
ad cuiꝰ deletionē ordinat̄ baptiſmus. Alio mō qꝛ id
qḋ eſt res ſacr̄i nō iterat̄ eo ꝙ ſemel acceptū totū cōſe
quit̄ effectū:q eſt in ſe niſi ſit īpedimētū ex ꝑte fictio-
nis:hoc etiā nō impedit characterē niſi ex parte ſub
iecti ſuſceptibil' eiꝰ qḋ efficere habet character. Et iō
recedēte fictiōe opatur character gr̄am ꝓpter quam
opādā impſſus fuerat. Alio mō dr̄ nō iterari ſacr̄m
nō quin ſepiꝰ ſumatur:ſed quia forma ſua ſempꝫ ea-
dē numero nō iteratur:⁊ ita dicitur hic: qꝛ ſi hec ite-
raretur ſignificaret̄ forma ſemel prolata nō eſſe effi-
car. Ad id ergo qḋ primo obijcitur dōm ꝙ multo Ad primū
tiens ſumit̄ idē:ſed nō repetit̄ forma ſuper eadē ſpe- Ad obiectū
ciem ſumptā ſemel:⁊ hoc modo non repetitur. Ad
aliud dicendū ꝙ ſacramentū idē eſt ſpecie ⁊ numero
ex parte rei contēte:ſꝫ ratiōe eius nō negatur hic ite
ratio ſacramēti:ſed nō eſt idē numero ex parte mate-
rie ⁊ accidentiū que ſunt ſigna in ſacramēto ⁊ ratiōe
illorū cū non ſuper idē repetitur forma negatur hoc
ſacramentū iterari. Ad aliud dicendū ꝙ hic dici- Ad ſcōm
tur vnum ab vna relatiōe ſpecierum corporis ⁊ vini
ad cōtentū cū ipſis:⁊ nō ratiōe cōtenti abſolute cōſi-
derati. Et ideo multiplicatis talib ſignis materia-
liter ml'tiplicat̄ repetitio ſacramēti materialit̄ licet
ſpecie ſint ſigna eadē ſemper:⁊ in omni cōſecratiōe. Ad tertiū
Ad aliud dicendū ꝙ alio modo dicitur non itera-
ri baptiſmꝰ ⁊ alio mō iſtud ſacramētū: vt iam habi-
tum eſt:iſtud enim ſacramentū ab vno homine:⁊ ſe-
pius celebratur:⁊ ſepius ſuſcipitur:illud autem nō
vnde alio modo dicitur nō iterari illud ⁊ alio modo
iſtud ſequitur deinde ⁊c.

Quare aqua admiſceatur.

Aqua vero admiſcēda eſt vino: qꝛ aqua po
pulū ſignat qui per chriſti paſſionē redem-
ptus ē. Calix ergo dñicus iuxta canonū p̄ce
ptū aqua et vino mixtus debet offerri: qꝛ vi

Apoc.17 demꝰ in aqua populũ intelligi: in vino oſtē
di ſanguinē chriſti. Cũ ergo ĩ calice vino aq̃
miſcetur: chriſto populus adunatur: et cre-
a dētiũ plebs eĩ in quē credit copulaẗ: que co
pulatio aque et vini ſic miſceẗ in calice chri-
ſti: vt mixtio illa nō poſſit ſeparari. Nã ſi vi-
nũ quis tm̃ offerat ſanguis chriſti incipit eē
ſine nobis.
f Einde queritur ꝺ hoc qꝺ ꝺ̃ ibi [Aqua vero
d admiſcēda eſt ⁊c̃. Et ſunt hic quinqꝫ q̃renda
Cũ eĩ ſupra habitũ ſit quare dedit corpꝰ ſuũ
ſub alia ſpecie ⁊ iterũ quare dedit ſub duplici ſpecie
reſtat nũc primo querēdũ quare ſub ſpē panis ⁊ vi-
ni. Scḋo quare ſub ſpecie panis de frumēto ⁊ nō al
terius grani. Tertio an debeat cōfici in azimo vl' fer
mentato ꝓpter grecorũ cōtrouerſiã. Quarto de ad-
mixtione aq̃. Quinto ⁊ vltimo de admixtiōe ſpērũ
manētiũ cũ alijs corporibꝫ: vt ſi gutta ſanguis fun-
deretur in dolio vl' alio liquore q̃ꝫdiu maneat ibi cor
pus chriſti vel vtrũ cōuertaẗ in illud vel nō.

Arti. VII. Quare hoc ſacramentũ datur ſub ſpecie
panis et vini.

Arguiẗ pº ¶ Ad primũ aũt horũ obijciẗ ſic: In multis figuris
p̃figuratũ eſt iſtud ſacramētũ: ſicut habitũ eſt in p̃n-
cipio huius tractatꝰ: eadē ergo rōne qua eligiẗ ſpēs
vnius figure eadē rōne fuit eligēda alia: māna aũt
fuit in ſpecie panis: ⁊ agnꝰ paſchalis ĩ ſpecie carnis
ergo magis debuit eligi ſpēs carnis que magis con
uenit q̃ꝫ ſpēs mānatis que minus cōuenit ex quo in
2º ter figuras eligēda fuit materia. Itē creſcēte tp̄e
creuit etiã manifeſtatio veritatis in figuris ⁊ ſignis
vt dicit magiſter Hugo: ſꝫ ĩ naturali lege preſigna-
batur in ſpē panis tempore Abrae: ⁊ iterꝫ poſtea an
te legē acceptã in mānate: ergo p̃cipue in no. teſtamē
to debuit addi materia: que haberet ſignũ maioris
3º cōueniētie: g̃ nō debuit dari in forma panis. Itē
caro cũ carne magis ꝯuenit q̃ꝫ panis cũ carne: quia
maior eſt cōueniētia eorũ que ſunt eiuſdē generis q̃ꝫ
eoꝝ que ſunt diuerſoꝝ generũ: ergo cōueniētiꝰ fuiſ-
ſet traditũ in materia carnis q̃ꝫ in materia panis vt
4º videtur. Itē cōueniētius eſt nutrimētũ homini be
5º ne diſpoſito caro q̃ꝫ panis ⁊ precipue aliq̃ caro: ergo
videtur ꝙ in illa ſpecie tradi debeat. Itē nec gene
rale nutrimētũ eſt panis: q̃ multe ſunt gētes q̃ pa-
ne non vtunẗ: ſiliter autē ⁊ infantes: cũ igiẗ materia
6º ſacramēti debeat eſſe generalis: videẗ ꝙ nō debuit
tradi in ſpecie panis. Itē alimētũ qꝺ p̃parat natu-
ra omni homini nato ꝯuenit: vt oĩ animali lac: ⁊ ha
bet in ſe triplicē ſubãm: vt dicunt medici. ſ. butrinã/
caſealē / ⁊ ſereã: ergo cũ illud nutrimētũ naturaliſſi-
7º mũ ⁊ cōueniētiſſimũ ſit: videẗ ꝙ debuit tradi ĩ mate
ria lactis / vel caſei / vel butiri. Itē cũ ip̄m habeat
8º in ſe oēm ſaporis ſuauitatē: vt ꝺ̃ ſapieñ. 16. videtur
ꝙ nō debeat eſſe in ſpē vniꝰ cibi: ſed multoꝝ. Itē
de mānate loq̃tur ꝙ erat in ſapore panis oleacei: er-
go aliq̃d de pinguedine deberet apponi in materia
eucharistie: nō ergo materia debet eſſe tm̃ panis ⁊ vi
9º nũ. Eodē mō obijciẗ de vino. Generalis eĩ potꝰ eſt
aqua oĩbus cōmunis: ergo videẗ ꝙ illa debeat eſſe
Decimo materia ſacramēti. Itē cũ ſanguis fluxit cũ aqua
de latere chriſti: videẗ ꝙ ſanguis ⁊ aqua deberet eē
Undecimo materia ⁊ nō vinũ. P̃ iſtud ſacr̃m daẗ ad curatōeꝫ
peccati: ⁊ daẗ infirmis in via adhuc exiſtētibꝫ: infir-
mis aũt nō datur vinũ: ergo nō debet eē materia ſa
cramēti. Solō ꝺōm ꝙ multe cauſe cōueniētie aſ- Solō
ſignãtur a magiſtris quare debet cōfici ex pane ⁊ vi
no iſtud ſacr̃m ⁊ illas cauſas nō oēs tãgemꝰ in ſoluē
do obiecta vt viteẗ ꝓlixitas. Sed intelligēdũ ꝙ vna
ſola eſt cogēs. ſ. q̃ dñs in tali materia illud dedit / ⁊
frequentãdũ inſtituit ꝙ ſi in alia dediſſet ⁊ inſtituiſ-
ſet: in alia fieret ⁊ nō in iſta. Dōm ergo ad primũ Ad primũ.
ꝙ quo ad multa que ſunt in hoc ſacramēto p̃figura-
batur in diuerſis figuris: ⁊ hec diuiſio priꝰ eſt habi
ta: ſed hoc nō facit ad hoc ꝙ ſm illas ſit materia: ſed
potiꝰ inſtitutio vt dictũ eſt. Nō aũt inſtitutionis po
tuit eſſe maior cōueniētia que eſt iſtiꝰ materie q̃ꝫ alte
rius: ⁊ illa cōueniētia p̃cipue attēdiẗ in tribꝫ: quorũ
vnũ eſt cibi illiꝰ cōfectio: q̃. ſ. ex mltis granis depu
ratis eſt panis: ⁊ ex multis vuis cōfluit vinũ: ⁊ ex
hoc fit cōueniētia corporis veri ad corpꝰ miſticũ: cor-
pus eĩ verũ cōponiẗ ex multis mēbris ſilibꝫ ⁊ diſſi
milibꝫ / puriſſimis: ⁊ ſanguis chriſti effluxit de mul-
tis mēbris xp̄i. Corpꝰ aũt miſticũ cōponiẗ ex multꝫ
fidelibꝫ puriſſimis: ⁊ ſanguis ſignificat redēptionē
animaꝝ a diuerſis p̃iculis ⁊ nō ab vno: ⁊ hec eſt cau
ſa precipua. Secũda cauſa cōueniētie: q̃ panis ge
neralior eſt cibꝫ qui infirmis ⁊ ſanis daẗ: ⁊ licet vi-
nũ non detur in aliq̃ infirmitate: tñ ex effectu habet
ſignificatiōis cōueniētiã: q̃ letificat cor: ⁊ ſm phm
facit bone ſpei hominē ⁊ daẗ cōfortatis iã infirmis
⁊ ſimiliẗ ſacramētũ letificat / ⁊ bone ſpei facit: q̃ eĩ
ſeip̄m tã benigne cōicat ſperamꝰ ꝙ oĩa dabit ⁊ daẗ
ſm Augu. cōfortatis bona cōſciētia qui iã de infir-
mitate cōualuerũt. Tertia fuit q̃ ille cibus inter
eos qui preparãtur ab homine mũdior eſt: ⁊ mundi
or potꝰ vinũ: ⁊ iō iterꝫ habet cōuenientiã ad maxime
mũditie ſacramētũ. Ad hoc qꝺ poſtea obijciẗ dicē Ad ſcḋm
dũ ꝙ incrementũ ſignorũ nō attendiẗ in hoc ꝙ ſigna
ſunt ĩ alia ⁊ alia materia: qꝺ patet q̃ aqua marꝫ ru
bri ⁊ luſtratiōis fuit ſignũ baptiſmi: ⁊ tñ baptiſmꝰ
eſt in aqua: ſed attendiẗ in hoc ꝙ ſigna magis cōiun
gantur rei: ⁊ ſic factũ eſt in nouo teſtamēto. Ad ali Ad tertiũ
ud ꝺōm ꝙ licet caro cũ carne in genere magis cōue-
niat: tñ accipiēdo ꝓportionē ſigni ad ſignatũ ꝓut ca-
ro hic ſumiẗ ſignata minꝰ cōuenit: q̃ hic ſignificata
eſt in diuerſitate mēbroꝝ neruoꝝ ⁊ muſculoꝝ tamē
oĩa aſſimilata ſunt in vnũ gratie candorē ⁊ ſaporem
⁊ ideo ex parte ſigni qꝺ eſt panis oportuit talē eē cō-
poſitionē vt priꝰ etiã habitũ eſt. Ad aliud ꝺōm ꝙ Ad quartũ
licet nō oēs gentes vtanẗ pane: tñ generalior cibus ⁊ quintũ.
eſt bene diſpoſitis hoĩbus: q̃ caro inflãmat vt dicũt
medici: ſed nō panis cũ moderamine ſumptus. P̃
nō eſt hec cauſa: ſed potiꝰ maior cōueniētia cũ re con-
tenta ſub ſacramēto vt dictũ eſt. Ad aliud ꝺōm ꝙ Ad ſextũ
natura hoc nutrimētũ p̃parat nō ꝯfortatis: ſꝫ imbe
cillibꝫ ex etate: ſꝫ iſtud ſacr̃m vt dicit Augu. nō daẗ
niſi cōfortatis bona cōſciētia: ⁊ ideo nō debuit confi
ci in illa materia. Ad aliud ꝙ diuerſitas ſaporis Ad 7m.
referẗ ad diuerſitatē gr̃e in cōtento: q̃ continet eũ q̃
theca eſt omniũ gratiaꝝ: ⁊ huic ſufficiēter reſpondet
diuerſitas granoꝝ ex quibꝫ cōficiẗ panis. Vel dica-
tur meliꝰ ꝙ licet diuerſitas gratiarũ ſit in hoc ſacr̃o
tñ ille gr̃e tēdũt ad vnũ. ſ. summũ bonũ: ſapores aũt
diuerſoꝝ ciboꝝ nō tendũt ad vnũ: ſꝫ ad diuerſa: ⁊ iō
diuerſi cibi nō ſunt materia huiꝰ ſacr̃i: ſꝫ potiꝰ vnꝰ ci
bus q̃ colligiẗ ex diuerſis in vnũ ſaporē tendentibꝫ.

Ad octauū Ad aliud dōm ꝙ ſapoꝛ olei in mānāte erat impfe-
ctiōis:qꝛ in re nihil fuit:ſed pꝛefigurabat̄ tm̄:ſꝫ mō
datur ſacrm̄ pfectū:ꝛ iō pinguedo olei tota ex parte
rei cōpꝛehendit̄:ꝛ ideo iſtud ſacrm̄ ſui pfectiōe cōdi-
Ad nonū mento nō indiget. Ad id qđ vlteriꝰ obijcit̄ de vi-
no dicendū ꝙ cōfoꝛtatoꝝ accipiētiū ſanguinē bonū
meliꝰ eſt potꝰ vinū ꝛ non aqua:ꝛ ideo cū talibꝰ dcē
Ad decimū iſtud ſacramētū cōueniētioꝛ materia eſt vinū. Ad
aliud dōm ꝙ aqua diſtincta:ꝛ tñ ſm locū cōiuncta
effluxit de lattere chꝛiſti: vt ſignaret̄ nō eſſe materia
Ad vndecimū ſed tm̄ materie ſanguinis eſſe vniēda. Ad vltimū
ꝙ in veritate hoc ſacrm̄ nō dat̄ infirmis:adhuc moꝛ
bo pcī ſubiacētibus:ſed potius bona cōſciētia con-
foꝛtatis:ꝛ ideo illa obiectio ſupponit falſum.

Arti. VII. B

An ſacramētū debꝫ dari ſub ſpecie panis et de frumēto:ꝛ an alia grana pñt admiſceri

Ecūdo querit̄ quare dat̄ ſub ſpecie panis de
Arguit̄ pᵒ S frumento ꝛ vini. Videt̄ ꝙ alteriꝰ grani pa-
nis eſſe debuit:qꝛ ſicut ī baptiſmo poſitū eſt
elemētū cōmune:vt nullū inopia excuſaret:ita etiā
in iſto debuit eſſe vt nullus excuſaret̄ ꝓpter inopiā.
2ᵒ Itē dñs panes dedit turbe:ꝛ illi erāt oꝛdeacei:cū
igit̄ eccleſia ſe capiti cōfoꝛmare debeat:videt̄ ꝙ ī oꝛ-
3ᵒ deaceis panibꝰ cōfici debeat ſacramētū. Itē ſumi
tur hoc ſacramētū in memoriā dñice paſſionis:huic
autē memoꝛie magis cōuenit granū hiſpidū ꝛ duꝝ
ꝙ̄ delicatū:ergo magis debuit cōfici oꝛdeo qđ hiſpi
dū eſt ꝛ durū granū ꝙ̄ in frumēto qđ delicatum eſt.
Solᵒ. Si foꝛte dicat̄ ꝙ h̄ fec ideo qꝛ ſe dñs cōparauit gra-
no frumēti:dicēs: Niſi granū frumēti cadēs ī terrā
moꝛtuū fuerit ꝛc. hoc nihil eſſe videt̄:qꝛ dñs ibi di-
Inſtantia. xit:tuui de moꝛte ipſius fructꝰ exurgeret in eccl'ia:et
nō quid deberet fieri circa celebratōeꝫ ſacramēti hu
4ᵒ ius. Itē ibi attēdit dñs ſilitudinē ſeminatōis gra
ni:in ſacramēto aūt de grano fit panis:ꝛ nō femina
Solutio. tur ad fructū:ergo videt̄ ꝙ nihil faciāt ad ꝓpoſitū.
Obiectio ſecūda Si foꝛte dicas ꝙ ex iſto cōueniētius fit nutrimē-
tū. Cōtra medici dicūt ꝙ de pane fit cito caro:ꝛ non
diu adheret illa mēbꝛis:ſed cōſumit̄ de facili:cū igit̄
5ᵒ illud nutrimētū debeat manere in vitā eternā vide-
tur ꝙ nullā habeat conuenientiā. Itē viatoꝛibus
nō pꝛoſunt mollia:qꝛ illa reſoluūtur in ſudoꝛes:et
euapoꝛāt per caloꝛē ex motu excitatū ꝛ cōſumūtur:
ſed dura que foꝛti caloꝛe nō conuertunt̄:nec de facili
cōſumūtur:cū igit̄ iſtud ſacramētū ſit viatoꝝ:videt̄
ꝙ in tali materia dari debuit:hoc aūt nō eſt frumen
tū:ſed potiꝰ ſiligo/vel aliud duriꝰ granū:ergo vide-
tur ꝙ debuit dari ſacramentum in pane ſiligineo.
6ᵒ Itē ſi in materia frumēti dari debuit videtur ꝙ in
ſpē amidi cōficiendū fuit:ꝛ de illa dicit̄ a medicis ꝙ
Queſtiūcula pꝛima generat̄ carotenax ꝛ diu adherēs mēbꝛis. Vlte-
rius querit̄ de āmixtiōe alioꝝ granoꝝ:ponamꝰ cm̄
ꝙ in quadā terra nihil inueniat̄ frumēti:ſed tm̄ ſpel
ta:ſicut eſt in multis terris. Et querat̄ vtrū de gra-
Arguit̄ pᵒ no ſpelte poſſit cōfectio fieri:videt̄ ꝙ non:qꝛ dñs ſe
tm̄ grano frumēti cōparauit:ergo de nullo alio cō-
2ᵒ fici pōt. Itē dñs in pane frumēti pꝛimo coꝛpꝰ ſuū
cōſecrauit:ergo de nullo alio ab aliqͦ ſacerdote cōſe-
3ᵒ crari poterit. Itē aqͣ ſicut tactu carnis chꝛiſti vir-
tutē regeneratiuā accepit:ꝛ nō pōt fieri in aliqͦ alio
liquoꝛe baptiſmꝰ:ita videt̄ ꝙ panis de frumēto ta-
ctu dñi v̄tutē accepit ita ꝙ nō poſſit fieri de alio gra-
Solᵒ. no niſi de illo:ergo videt̄ ꝙ nō poſſit fieri de ſpelta.
Si foꝛte tu dicas ꝙ ſpelta ꝛ frumentū ſunt vniꝰ
ſpēi:hoc aperte falſum eſt:qꝛ nec ſpelte ſunt eiuſdē fi- Obiectio
gure:nec grana eadē terrā habēt cōnaturalē cū igit̄
figura licet nō ſit ſpēs ſubalis:tñ oñdit ſpeciē ex par
te quātitatis:qꝛ videmꝰ ꝙ eoꝛūde ſpē eadē eſt figura
ſm ſpēm:videt̄ ꝙ grana iſta non ſint eiuſdē ſpeciei.
Itē dꝛ ꝙ hec queſtio deuoluta eſt ad ſedē aplícam 4ᵒ
ꝛ ibi iudicatū eſt ꝙ ſpelta eēt ſpēs oꝛdei:de oꝛdeo aūt
cōfici nō pt:ergo nec de ſpelta. Sed cōtra grana In ꝯriū pᵒ
ſpelte vix diſcernibilia ſunt a granis frumēti ſilitu-
dine grani ꝛ coloꝛe:ergo ſunt eiuſdē ſpēi vel ꝓpīqꝫ
ſpēꝝ:ergo pt cōfici de vno ſicut de alio. Itē ab oī- 2ᵒ
bus dꝛ ꝙ ideo voluit dñs coꝛpꝰ ſuū tradi in frumen
to:qꝛ delicatioꝛ ꝛ ꝯueniētioꝛ eſt panis illiꝰ grani ꝙ̄
alterius:ſed panis de ſpelta adeo delicatꝰ ꝛ conue-
niens vel plus eſt ꝙ̄ de frumēto:ergo ita debet con
fici ī ſpelta ſicut in frumēto. Vlteriꝰ q̄ritur de am Queſtiūcula ſecunda.
mixtione alioꝝ granoꝝ cū pane de frumēto:vtrū ex
ex tali mixto poſſit fieri ꝯfectio verbi gratia:pono ꝙ
ad modiū frumēti ponit̄ dimidiꝰ modiꝰ oꝛdei vel ſili
ginis ꝛ fiat inde panis vtrū ex tali pane fieri poſſet
cōſecratio. Videtur ꝙ ſic:qꝛ ſiccoꝝ admixtio non Arguit̄ ꝙ ſic pꝛimo.
tollit ſpēm ſicut patet:qꝛ ſi granū oꝛdei ponat̄ in ſac
co frumēti remanet ſemp granū oꝛdei:ergo etiā de il
la parte que de frumēto eſt ad minꝰ videt̄ poſſe fieri
cōfectio. Itē detur etiā ꝙ admiſceat̄ iteꝝ in tali mi 2ᵒ
xtura ab hūc dās frumētū:ergo aliqd tranſit in frumē
tū:ergo de toto erit frumētū:ꝛ ita erit inde cōfectio
ſicut de pane de frumēto. Sed ꝯtra ad viſum pa- In ꝯriū pᵒ
tet ꝙ coloꝛ frumētini panis remittit̄ qñ tertia vł q̄r-
ta pars eſt ſiliginis:ergo videt̄ ꝙ etiā ſpēs coꝛrūpā-
tur:ſed nō poteſt fieri cōſecratio niſi de frumēto:er-
go etiā ex tali pane mixto nulla fiet ꝯſecratio. Itē 2ᵒ
phs dicit ꝙ mixtio dꝛ miſcibiliū alteratoꝝ vnio:er-
go miſcibilia alterant̄ a ſua ſpē:ergo in tali mixtura
nō manet panis frumēti in ſpecie ſua/ſed alterat̄:er
go cū nō fiat cōfectio niſi de frumento:videt̄ ꝙ ex ta
li pane nll'a fiet coꝛpis ꝛ ſanguis cōfectio. Itē coꝛ 3ᵒ
pus dñi nihil habet in ſe alienū ſibi:ergo etiā nihil
in figura debet fieri alienū a ſpē frumēti:ergo videt̄
ꝙ etiā ſi paꝝ adiūgat̄ de alio grano deſtruat̄ rō con-
uenientie. Siliter obijcit̄ ſi de pane coꝛrupto poſ Queſtiūcula tertia.
ſit fieri cōfectio:videt̄ ꝙ nō:qꝛ nihil coꝛruptū habet
ſilitudinē cū coꝛpoꝛe dñi:ergo non debet fieri ſignū
ſed ex parte materie ſumit̄ ſignū ſacramēti:ḡ ex par-
te materie ſacramēti nihil debet ſumi coꝛruptum.
Itē coꝛruptꝰ homo nō ē hō:ergo coꝛruptꝰ panis 4ᵒ
nō eſt panis ꝛ nō debet fieri niſi de pane frumēti:er
go nō debet fieri de pane coꝛrupto. Sꝫ ꝯtra nos In ꝯriū 2ᵒ
videmꝰ hoſtias diutiſſime ſeruari a quibuſdā ī tm̄
ꝙ etiā ſi panis in maioꝛe quātitate ita diu ſeruaret̄
coꝛrūperet̄ totꝰ:ꝛ tñ de his hoſtijs cōficiūt:ergo vi-
detur ꝙ coꝛruptio nō impediat cōfectionē. Silit̄ Queſtiūcula quarta.
querit̄ ex parte vini vtrū de agreſta poſſit fieri cōfe-
ctio:videt̄ aūt ꝙ ſic qꝛ ē de vua ꝛ de vue ſpē nō gene Obijcit̄ pᵒ
rantur diuerſa ſpecie:ergo agreſta erit eiuſdē ſpeciei
cū vino:ergo ſicut de vino ita de agreſta pt cōfici vt
videt̄. Siliter obijcit̄ de aceto.qꝛ dicit phs ꝙ ace 2ᵒ.
tū nō eſt vinū nec pt redire ad vinū ꝓpter coꝛruptio-
nē in eo factā:ergo videt̄ ꝙ de aceto nō poſſit fieri cō
fectio. Solutio dōm ad pꝛimū ꝙ nō niſi de pane Solᵒ.
frumētino in genere ſuo pt fieri cōfectio ꝛ cauſe ſunt
qꝛ meliꝰ ꝛ nobiliꝰ nutrimentū pꝛeſtat illud granū:
ꝛ pcipue qꝛ dñs ſe illi grano cōparauit. Ad pꝛimū
ergo qđ cōtra hoc obijcit̄ dicendū ꝙ nō eſt ſile de ba

ptiſmo ⁊ eucbariſtia: qꝛ baptiſmus eſt ſacrm̄ neceſſi-
tatis: ſed nō eucbariſtia: ⁊ ideo baptiſmꝰ in generali
materia nobis dari debuit: ſed iſtud in materia q̄ ma
Ad 2m ioꝛē babet cōuenientiā cū re ſignata. Ad aliō dōm
ꝙ illi panes quos dn̄s dedit ſignabant libꝛos legis
veteris ⁊ nō eucbariſtiā: ⁊ illi babent durū coꝛticē in
lr̄a ⁊ dulcedinē in ſpūali intelligentia intus: vnde ex
Ad 3m illis panibꝫ nibil pꝛobaꝛ. Ad aliud dōm ꝙ paſſio
dn̄ica non debet pſentari in panis ſapoꝛe: qꝛ paſſus
xp̄s optimi ſapoꝛis fuit: ſed potius in mō pparatio-
nis panis: vt dicit Hugo in quadā epl'a ad Bernar
dū ꝙ panis ille coctus eſt igne paſſiōis in cruce: foꝛ-
matꝰ aūt manibꝫ ſapientie in virginis vtero: ⁊ iō nō
Ad inſtātiā pꝛocedit illa obiectio. Ad aliud dōm ꝙ dn̄s vtrū-
qꝫ attendit in grano. ſ. cōfectionē / ⁊ in caſu in terram
moꝛtē: ſꝫ materia eucbariſtie babet vim a xp̄o ꝙ ſe il-
Ad 4m li grano ⁊ nō alíj cōparauit. Ad aliud dōm ꝙ ipſa
oſtenſio cōparationis ſui ad granū boc ⁊ nō aliō oſten
dit cauſam inſtitutionis q̄ poſtea facta eſt: cū coꝛpus
Ad obiectō ſuū in h̄ pane dedit ⁊ non in alio Ad aliud dōm ꝙ
nē ſcōam iſtud ſacrm̄ cauſa amoꝛis ⁊ perfectionis eſt delicato
riū in ſpūalibꝫ delicíjs: ⁊ iō licet caro cito cōſumatur
tn̄ ſi cuſtodiaꝛ queadmodū opoꝛtet nō cōſumiꝛ: et h̄
cōpetit ſpūali cibo q̄ ſecū nō cōpatiꝛ cōcupiſcentie ca
loꝛē ex pctō moꝛtali pꝛocedentē: ⁊ etiā in ſignū buiꝰ
Ad 5m māna reſeruatū cōputruit. Ad aliud dōm ꝙ diſti
guendū eſt de via coꝛpoꝛali ⁊ de via ſpūali: coꝛpoꝛa-
lis em̄ caloꝛe ex motu excitato reſoluit mollia: ſed in
via ſpūali ex deuotiōe cōfoꝛtaꝛ ⁊ nō reſoluiꝛ ſpūs: ⁊
Ad 6m ideo nō eſt ſimile Ad aliud dōm ꝙ amidū nō hēt ſi
militudinē cū coꝛpoꝛe: qꝛ aliq̄d eſt diſpoſitū in eo ad
putrefactionē vnde efficiꝛ viſcoſum ⁊ tenax: et in illo
cōfici nō debuit. P̄ incautum eſſet cōficere in illo
Ad q̄ſtiūcu pꝛopter bumoꝛum liquefactionē Ad id qō vlteriꝰ
lā p̄mā ⁊ ad queriꝛ de admixtiōe alioꝝ granoꝝ: ⁊ p̄cipue de ſpel-
primū. ta dōm ꝙ abſqꝫ dubio frumētū genꝰ eſt: ⁊ non ſpēs
grani: ⁊ hēt ſub ſe triticū ⁊ ſpeltā: vn̄ ſpelta frumētū ē
⁊ ō ipa pōt cōfici coꝛpꝰ dn̄i: ſic de tritico: ⁊ h̄ nulli du
biū eſt cōſideranti granū cū grano ⁊ panē cum pane
Ad 2m ⁊ per boc patet ſolutio ad pꝛimum. Ad aliud dicen
dū ꝙ dn̄s conſtituit in ſpē tritici dando inde virtutē
grani in oī ſpē frumenti: ⁊ boc ideo quia in terra illa
Ad 3m eſt frumentū ſm ſpēm tritici. Ad aliud dōm ꝙ nō
eſt ſimile de aqua ⁊ pane: qꝛ baptiſmus eſt ſacrm̄ ne
ceſſitatis: ⁊ aqua eſt elementū generale: et ſic non eſt
Ad ſol'onē. de tritico ⁊ eucbariſtia: vt pꝛius dictū eſt. Ad aliō
dōm ꝙ ſpelta ⁊ triticū nō ſunt vniꝰ ſpēi: ſed vniꝰ ge
neris ꝓximi qō eſt frumentū: ⁊ ſunt vicine valde ſpe
cies: ⁊ iō paꝝ diſtant in ſpicaꝝ foꝛmatiōe: ſed q̄ſi ni-
bil diſtant in foꝛma granoꝝ ⁊ coloꝛe ⁊ ſapoꝛe panis
Ad 4m Ad aliud dōm ꝙ nō puto curiā ita determinaſſe:
⁊ ſi ita determinauit h̄ fuit ex ignoꝛātia grani mate
Ad q̄ſtiūcu- rie ſpelte. Ad id qō vlterius queriꝛ de mixtura le-
lā ſcōam ue eſt ſoluere dōm ei ꝙ ſi eſt mixtura nō fit confectio:
qꝛ oīs mixtura ꝓꝑie dicta ſoluit ſpēs mixtoꝝ: ſi au-
tē ſit quedā parua appoſitio: ita ꝙ totū appoſitū ab-
ſumaꝛ a tritico tūc pōt fieri confectio: abſumptio aūt
illa notari pōt in boc ꝙ idē maneat oīno coloꝛ / ſapoꝛ /
Ad primū odoꝛ / ⁊ bmōi: ac ſi totū ſit frumentū. Ad pꝛimū g̃
qō de boc obíjciꝛ dōm ꝙ granoꝝ dū manēt integra
nulla eſt pmixtio: ſed phs dicit ꝙ ſubtilia ⁊ bumida
pmiſcibilia ſunt: ⁊ iō grana farinata etiā infuſa ī pa-
Ad 2m ſta pmiſcerenꝛ: vn̄ nibil valet illa obiectio Item ad
aliud dōm ꝙ mixtura nō ſemper eſt ſm equalitatem
quantitatis: ſed ſm pꝛopoꝛtionē virtutū que ſunt in
ipis mixtis: vnde cū virtus ſiliginis poteſt alterare
frumentū extra ſpēm panis frumenti tūc nō fit con-
fectio. Ad id qō vlterius queriꝛ de pane coꝛrupto Ad q̄ſtiūcu-
dicendū ꝙ ſi coꝛruptus eſt a ſpecie panis nō hēt fieri lā tertiā cū
cōfectio: ſi aūt tm̄ eſt diſpoſitus ad coꝛruptionē tunc obiectis.
poteſt fieri: ſed peccāt cōficientes niſi cogeret eos ma
gna neceſſitas: coꝛruptio aūt iſta perpendi babet in
odoꝛe / ſapoꝛe / ⁊ coloꝛe / ⁊ ſolutione cōtinuitatis: qꝛ ſi
om̄ia iſta ſunt mutata nō poteſt in eo cōfici: ſed ſi ſal-
ua ſunt ſigna licet diſpoſitus ſit ad coꝛruptionē ⁊ nō
coꝛruptus pōt in eo cōfici: et per boc patet ſolutō ad
totū qō obíjciꝛ cōtra boc. Ad id qō vlterius obíj- Ad 4m
ciꝛ de vino dicendū ꝙ ex agreſta non pōt fieri confe-
ctio ſanguinis: quia adbuc nō babet vini ſpēm Ad Ad pꝛimū.
obiectū aūt cōtra dicendū ꝙ nō eſt veꝝ ꝙ ex eodē ꝓ-
cedūt illud qō babet diſpoſitionē ad ſpēm: ⁊ id quod
babet ſpēm cōpletā: qꝛ ⁊ ex eodē ligno ꝓcedit aqueū
in folio ⁊ acidū magis in ſucco fructus: ⁊ ideo nō va
let qō obíjciꝛ. Ad vltimū dicendū ꝙ ſicut vult pbi Ad 2m
loſopbus in metbapbiſica acetū nō eſt vinū: nec pōt
fieri vinū: ⁊ ideo de aceto non pōt fieri ꝯfectio: ſed de
vino acido poteſt: quia boc nō eſt acetū licet nō ſit tu
tū etiā de acido cōficere ꝓpter reuerentiā ſacri.

An debeat fieri cōfectio in azimo vel fer- mentato. Arti. VIII D

T Ertio queriꝛ an debeat fieri cōſecratio in azi
mo vel fermentato. Videꝛ ꝙ in azimo: cōfi-
ciendū em̄ eſt in tali materia panis in q̄li do Arg. p̄mo.
minus coꝛpus ſuū tradidit: tradidit aūt in azimo: g̃
in azimo eſt cōſecrandū: pꝛima pꝛobaꝛ per ſe: ſcōa au
tē pꝛobaꝛ ex tempe: quia dies paſcbe iudeoꝝ fuit. 17.
dies menſis pꝛimi paraſcbeue: ⁊ in nocte p̄cedēti tra
didit coꝛpus ſuū: in nocte aūt p̄cedenti occidebaꝛ pa
ſcbā: ⁊ nō erat fermentatū in domibꝫ iudeoꝝ. Exodi
⁊ Leui. 23. Num̄. 28. g̃ ip̄e tradidit in azimo: ex h̄ ſic
babeꝛ ꝓpoſitū: pꝛecipue autē patet boc Exo. 12. vbi
diciꝛ ꝙ 17. die nō erat fermentatū in domibꝫ iudeo-
rū. Itē boc videꝛ ex oībꝫ euāgeliſtis: diciꝛ em̄ Mat.
26. Pꝛima die azimoꝝ acceſſerūt diſcipuli ad ieſum
dicentes: Ubi vis paremus comedere tibi paſcba.
Mar. aūt. 14. diciꝛ: Pꝛima die azimoꝝ qn̄ paſcba
immolabaꝛ acceſſerūt diſcipuli. ⁊c. Luc. 22. Uenit
aūt dies azimoꝝ in q̄ neceſſe erat occidi paſcba. Iob.
18. Adducūt g̃ ihm ad pilatū in pꝛetoꝛiū: erat autem
mane: ipſi ꝟo nō introierūt in pꝛetoꝛiū ne cōtamina
renꝛ: ſed vt manducarēt paſcba: boc aūt fuit in para
ſcbeue q̄ fuit. 17. dies: mēſis lunaris: quo vtunꝛ iu-
dei ⁊ pꝛecedenti nocte dederat coꝛpꝰ: g̃ 14. die ad ve
ſpeꝝ: nibil aūt fermentatū erat tūc in domibꝫ iudeo
rū: vt pꝛobaꝛ Exo. 12. Leuiꝛ. 23. Num̄. 28. g̃ dedit
coꝛpus ſuū in azimo: ⁊ ideo nos ita debemus facere
Item ieſus venit non legē ſoluere: ſed adimplere. 2o
Math. 5. g̃ ip̄e ritū paſcbe nō ſoluit: ſed adimpleuit
ritus autē fuit comedere in azimo: g̃ ip̄e coꝛpus ſuū
tradidit in azimo Itē vetꝰ paſcba comedebaꝛ ī azi 3o
mis: cū igiꝛ nouū paſcba cōtinueꝛ ad vetꝰ ſtatim in
eodem genere panis incboauit nouū: ergo in azimis
dedit: ⁊ ita a nobis obſeruari voluit. Itē conſtat 4o
ꝙ in veteri lege myſticā ſignificationē babuit azima
cū quo agnus paſcbalis comedebaꝛ: nō ſignificabat
aūt niſi ſinceritatē ⁊ veritatē ab oī coꝛruptiōe alienā
cū igitur illa maioꝛ fuit in nouo paſcba q̄ꝫ in veteri-

5º magis in azimis debet celebrari nouū q̄ȝ vetꝰ Itē
1. Corint. 5. Itaqȝ epulemur nō in fermento veteri:
nec in fermēto malitie et nequitie: ſed in azimis ſin-
ceritatis ⁊ veritatis; ergo hec ſignatio neceſſe eſt vt ī
aliquo repreſenteꝛ: vt in ſigno ex parte ſacri: nō autē
poteſt repreſentari niſi in azimo: ergo conficiendum
6º eſt in azimo ⁊ nō in fermentato. Itē principale ſa-
cramentū apud veteres fuit paſcha: ſi ergo ritū illiꝰ
peruertiſſet dñs: probabile eſſet: ꝙ qui minora eo ob
iecerūt ⁊ illud obieciſſent: dūmodo ſecū in domibus
7º comederunt: ergo videꝛ ꝙ in azimo tradiderit: eo ꝙ
nunq̄ȝ taliū aliquod ei obiectū eſt Itē alia huiꝰ ſa-
cramenti obſeruauit. ſ. agnū aſſum cōmedendo: ⁊ de
nocte Luce 22. ergo etiā azimos obſeruauit: qꝛ non
In ꝯtrariū eſt ratio quare vnū mutauerit ⁊ nō aliud. Sed cō-
pmo arg. tra Ioh. 13. dicitur: Accepit ieſus panes. ⁊c. ⁊ in greco
habeꝛ arctos: ⁊ hoc ſonat panē fermentatū: ergo vi-
deꝛ ꝙ in fermentato tradidit corpus ſuū. Itē Io.
2º 13: Ante diē feſtū paſche ſciens ieſus quia venit hora
eius. ⁊c. ergo cena fuit ante feſtū paſche: ſed tūc iudei
vtebantur fermentato: ergo tradidit in fermentato.
3º Itē cū domī immolatio oblationē agni repreſen-
tare debuit dominꝰ offerri tempore oblatiōis agni
ſed anteq̄ȝ offerreꝛ ipe paſcha cū diſcipulis mandu-
cauerat: ergo ipe debitā horam paſche veteris preue
nit: ſed tunc erat fermentatū in domibus iudeoꝝ: er
go ipe dedit in fermētato qđ ipe in domibus iudeo-
4º rū inuenit. Item nos videmus ꝙ in alijs ſacramē
tis quibuſdā ritū illius gentis mutauerit/ ⁊ mutari
voluit ne iudaizare videremur: ſicut in obſeruatōne
ſabbati ⁊ circumciſione/ ⁊ in alijs: ergo precipue de-
buit fieri hec mutatio in principali: in quo maxima
ſpes ponebatur: hoc aūt fuit ſacramentū paſche: er-
go ritū illius videtur mutaſſe: cū igitur ante tradere
tur in azimis modo videtur tradi debere in fermen-
5º tato. Item legaliū obſeruātia eſt in toto nociua:
ergo precipue in obſeruatione principalis ſacramēti
principale autē ſacramentū fuit ſacramentū paſche:
ergo illud in toto mutari debuit: ergo ⁊ in obſerua-
6º tiōe azimoꝝ. Itē in hoc ſacramēto quattuor ſunt
principaliꝛ obſeruāda: ſcilicet aſſatio agni. linitio po-
ſtiū de ſanguine: lactuce agreſtis ⁊ azimi: videꝛ autē
ꝙ tria de iſtis ceſſauerūt: ergo ⁊ quartum ceſſare de
7º buit; vt videtur. Itē Leo papa dicit ꝙ propter in-
ſultationē iudeoꝝ antiquitus tota eccleſia ſtatuit cō
fici in fermentato ne iudaizare videremur: cū igitur
hec fuit cōſuetudo patrum: videꝛ ꝙ ⁊ nobis ſit obſer
Solō. uanda. Solutio dicendū ꝙ cōfici poteſt in vtroqȝ
ſcȝ in azimo ⁊ fermentato de poteſtate verboꝝ: ſȝ de
cōgruētia ⁊ iure ⁊ ſine peccato nō poteſt cōfici niſi in
azimo: ⁊ ideo greci peccāt erga cōgruentiā ſacramēti
⁊ cōtra ius in cōſecrando: ſed dicētes ꝙ nō poſſit con
fici in azimo: neſciūt quid dicūt: ſicut in pluribꝫ alijs
quia mō nō eſt veꝝ qđ dicit apoſtolus ꝙ greci ſapiē-
tiam querūt: ſed potius ſapientiā ⁊ ſtudiū amiſerūt:
Ad pmū qđ ⁊ ideo ſtultis aſſertionibꝰ detinentur. Ad primū
eſt in ꝯriū. ergo dicendum ꝙ arctos ponitur indifferēter apud
grecos pro azimo ⁊ fermētato: ⁊ ideo in veteri teſta-
mēto frequēter inuenitur Oroes azimos: ⁊ ideo no-
mē non ſonat niſi panes: licet vſus loquēdi excipiat
in verbo panes fermētatos: quia illo vtūtur plures
Ad 2m Ad aliud dicēdū ꝙ ante feſtū dicitur ante primam
diem paſche: que ſicut habeꝛ Leuiꝛ. 17. fuit. 17. di-
es lunaris mēſis primi: ſed ſicut patet ex alijs euan

geliſtis dominus aūt nō diu ſed precedēti nocte tra-
didit corpus ſuū ⁊ comedit paſcha: ⁊ tūc erat. 14. di-
es ad veſperā: ⁊ tūc preceptū ſub pena mortis erat:
vt nō eſſet fermentatū in domibus iudeoꝝ. Exo. 13
⁊ ideo nil probat illud. Ad aliud dicendū ꝙ domi Ad 3m
nus nō eodem tempore immolabatur quo agnꝰ im
molabatur: quia ſi ccrucifixus fuiſſet die. 14. ad ve-
ſperū in nocte: qđ patet eſſe falſum: ſed potius cōue-
nienter immolabatur: vt ſignificaret potius vetꝰ no
uū incipere: ⁊ ſuā paſſionē ad vmbrā veteris teſtamē Ad 4m
ti terminari Ad aliud dicendū ꝙ in his que nō ha
bēt ſignificationē ſuā niſi ex parte ſui dominus finē
impoſuit: ſicut agnū nō immolamus. ⁊c. huiuſmo-
di: ſed illa que ſignificāt qđ ſemper eſt faciēdū nō mu
tauit ſicut azima: ſicut expreſſe habeꝛ ex verbis apo- Ad 5m
ſtoli. 1. Corinth. 6. Ad aliud dicendū ꝙ nō obſer-
uamus illud vt legale: ſed potius vt cōpetens ſacra-
mēto noue legis: ſicut etiā vtimur in baptiſmo: licet Ad 6m
ipſi vſi fuerint aqua luſtrationis. Ad aliud dicen
dum ꝙ ſicut iam dictū eſt illud nō accipitur vt lega-
le: qđ etiā ante legē in oblatiōe Melchiſedech. Gen̄
14. figuratū fuit. ⁊ Geneꝛ. 18. vbi ſara fecit panes
ſubcinericios azimos ſed potius vt nouū accipiꝛ cō Ad 7m
gruēs ſignificato ſacramēti. Ad vltimū dicendum
ꝙ hoc factum fuit ex diſpenſatione ad tempus: ſicut
etiam baptiſmus in nomine chriſti: ceſſance autē ir-
riſiōe iudeoꝝ ⁊ preualēte in virtutibus eccleſia ⁊ vi-
ribus reſumpſit vſum prime inſtitutiōis ſacramenti
proteruiores aūt tales ritus temporalis diſpenſatō
nis retinuerūt: ſicut em̄ narrat Leo papa primo cōfi
ciebatur in azimo: deinde ex cauſa prius dicta in fer
mētato: tertio iteꝝ in azimo: ⁊ tūc in cōtrarium gre-
ci litigare inceperunt.

An aqua debeat admiſceri vino: ⁊ quātū aque: ⁊ qualiter peccent qui omittunt. Arti. IX.

I
Quarto querꝛ de ammixtiōe aque: videꝛ em̄ Arg. pmo.
ꝙ admiſceri nō debeat: quia aque ſe dominꝰ
nō cōparat: cū igitur illa cōparatio det con-
gruitatē ad eſſe materiā frumēto ⁊ vino: videꝛ ꝙ aq̄
nullam habeat ad ſacramētū congruitatē. Itē aq̄ 2º
inſipidū eſt elementū: dicꝛ aūt Sapiē. 16. ꝙ illud ſa
cramentū habet om̄e delectamentū/ ⁊ omnis ſapo-
ris ſuauitatē: ergo aqua nō habet ꝯgruitatē ad ipm
Itē aqua materia eſt alterius ſacramēti. ſ. baptiſ- 3º
mi cū igitur duoꝝ ſacramētoꝝ nō poſſit eſſe materia
vna: ſicut patet in ſingulis alijs: videtur ꝙ aqua nec
materia nec pars materie eſſe debeat in ſacramento
euchariſtie Si forte tu dicas ꝙ aqua ſignificat po Solō.
pulū vniendū xp̄o: ſicut aqua vniꝛ vino Cōtra pa Obiectio
ni nō adiungitur aliquid ⁊ tamē ſignificat corpꝰ my
ſticū: ergo nec vino debuit aliq̄d adiungi: vt videtur
Itē vinū vt habetur ex littera cōfluit ex diuerſis 4º
vuis: per quā vuaꝝ diuerſitatē habet ſignificare di
uerſitatē fideliū: cū igiꝛ habeat in ſe vnū per qđ pōt
repreſentare fideles ſiue populū: nō oportet ꝙ hoc fi
at per aliud elementū admixtū: ḡ ſuperfluū eſt appo
nere aquā. Itē que eſt cauſa ꝙ pani nō fit adiūctio 5º
alterius materie: ſed vino fit: ⁊ videꝛ ꝙ nulla: qꝛ ſub
vtraqȝ eſt totus xp̄s: vt ſupra habitum eſt: ſi ergo in
vna parte nō fit adiunctio: videꝛ etiā ꝙ in alia parte Queſtiun-
fieri nō debeat Ulteriꝰ querꝛ de quātitate aq̄ ad cula prima.
iūcte cū ei vinū ſit calidū/ ⁊ calidū ſit vehemēꝛ actiuū Arg. pmo.
videꝛ parum vini ponēdū in multū aque: ḡ videꝛ ꝙ

2° poſſit adiungi vltra medietatē. Itē quādo vinum
rubeū eſt multū aque infundit̄ modico vino:cū igit̄
coloꝛ ſit dn̄antis videbit̄ adhuc vinum dominari in
mixtura:ḡ videt̄ ꝙ vltra tres vel quattuoꝛ partes
Queſtiuncula ſcđa. poſſit adiungi de aqua. Ulterius querit̄ de ſpēbꝫ
aque vel aſſumēde vel adiungende:quia quedā ſunt
aque acute:vt lixiuia ⁊ colatiua metalloꝝ:de quibꝰ
agūt alchimici:⁊ ceruiſia tēuis/⁊ ptiſana/⁊ hꝰmodi
Argu. p̄mo ꝙ ſic. ſunt aque quedā. Et querit̄ vtrū huiuſmodi infu-
ſis adhuc fiat cōſecratio:⁊ videt̄ ꝙ ſic:qꝛ talis aqua
In ꝯtrariū p̄mo. vocat̄ aqua.⁊c̄.ḡ videt̄ ꝙ cū ip̄a fiat cōfectio Sed
contra obijcit̄ pꝛimo de aque infuſione:cōſtat em̄ ꝙ
aqua ſimul cū ſanguine fluxit de latere dn̄i:ḡ etiā in
2° ſacramēto nō eſt ſeparāda a ſanguine Itē ſanguis
iſte lauat:ſicut dicit̄ Joh.I. Ecce agnus dei.⁊c̄. Et
Apoc.7. Lauerūt ſtolas ſuas ⁊ dealbauerūt eas in
ſanguine agni:ergo cū ſanguine debet eſſe elementū
ablutiuū:hoc autē eſt aqua:ḡ cū ſanguine debet effū
3° di aqua Itē aqua populi ſunt ⁊ gentes:vt dicitur
Apoca.18. Populi aūt ⁊ gentes redempti ſunt ſan-
guine:ergo a ſanguine redemptiōis nō debet ſepara
ri aqua:ergo aqua que ſignat gentes nō debet ſepa-
4° rari a calice. Itē Leuit̄.16 Moyſes aſpergēs po
pulū miſcuit aquā ſanguini:cū igit̄ hoc pꝛeceſſerit in
ſigno idē debet ſequi in veritate ſacramenti noue le-
Queſtiuncula tertia. gis:ergo aqua calici eſt admiſcenda. Sed tūc que
Arg. p̄mo. ritur qualiter peccent qui omittūt:⁊ videt̄ ꝙ moꝛta-
liter:quia ip̄i peccāt cōtra ſtatutū vniuerſalis eccleſie
tale aūt ſtatutū oēs obligat:ḡ peccant moꝛtaliter ve
2° niendo cōtra hoc. Itē illi nō oſtendūt in ſigno re-
demptionē ſanguinis ad populū pertinere:cū igitur
hoc oīmode ſit oſtendendū:videt̄ ꝙ ille grauiter pec
3° cet qui nō facit. Itē.I.Coꝝ.II. dicit̄ ꝙ indigne ac
cipit ſacr̄m qui aliter celebꝛat ſacr̄m q̄ꝫ ſtatutū eſt:ſed
nō apponēs aquā aliter celebꝛat q̄ꝫ inſtitutū eſt:ḡ in
digne accipit:ſꝫ nihil facit hominē indignū ſacramē-
Arg. i ꝯtriū cōtra p̄mā pꝛimo queſtiunculā. to niſi moꝛtale peccatū:ergo ille peccat moꝛtalit̄ non
apponēdo aquam. Ulterius videtur ꝙ in parua
quātitate ſit aqua admiſcenda: dicit̄ em̄ in littera ꝙ
aqua eſt abſoꝛbenda a vino:hoc em̄ nō fit ſi vis actō
nis aque aliquā habet pꝛopoꝛtionē ad vim actiuam
in vino:ergo ita paꝝ opoꝛtet eſſe ꝙ nullā habeat pꝛo
poꝛtionē ad vim actiuā vini:ergo nō poteſt eē tertia
2° vel ſexta vel notabilis ad ſenſum ꝑs pꝛopoꝛtionalis
Itē ex quo nō apponit̄ niſi in ſignū ⁊ vna gutta il
Arg. de ſpēbus aquaꝝ vltimo. la ſignificat omnē populū:ſic̄ totū mare:videt̄ ꝙ ſtul
tū ſit apponere multū. Ulterius obijcit̄ de ſpecie
bus aquaꝝ cōſtat em̄ ꝙ qn̄ operat̄ ars cū natura ſcꝫ
per virtutes actiuas ⁊ paſſiuas in natura dat ſpeciē
licet debilē:⁊ nō diu manētē:quia aliter nulla eſſent
opera alchimicoꝝ:ſed quedā aque fiunt oꝑante arte
per actiuas ⁊ paſſiuas qualitates in natura:vt ſupe
rius enumerant̄:ergo in illis eſt aliqua ſpecies īmi-
xtiōis:ergo cū pꝛopꝛia aqua admiſcenda ſit videt̄ ꝙ
Soꝰ. tales aque nō ſunt admiſcende. Solutio dicendū
ꝙ abſqꝫ dubio aqua calici debet admiſceri:puto etiā
in parua quantitate:quia in parua quantitate nul-
lū periculū eſt:ſed in magna poſſet eſſe periculū:vt ꝓ
Ad p̄mū bant vltimo inducte obiectiones. Dicendū ḡ ad p̄
mū ꝙ aqua cū admiſcet̄ ſanguini nō admiſcet̄ vt ma
teria:ſed potius vt ſignū populi cōiungendi redem
ptoꝛi in opere redemptiōis ⁊ abſoꝛbenda a vino:vn̄
nō eſt mixtio pꝛopꝛie loquēdo:ſed trāſmutatio aque
in vinū:ſicut videt̄ velle philoſophus pꝛimo ꝑigene-
ſios ꝙ nō eſt mixtio ſi gutta aque.x.m.amphoꝛis vi
ni infundat̄:vnde bene cōcedit̄ ꝙ aqua nec materia
eſt nec materie pars:ſed trāſit in vinū/⁊ ſapoꝛoſa fa-
cta ꝑ vinū retinet tm̄ relationē ſigni ad populū vni-
tū in eodē ſpū redemptoꝛi in opere redēptiōis. Ad Ad 2m
aliud dicendū ꝙ aqua ideo adiungit̄:quia inſipidus
eſt populus vt ex ip̄a cōiunctiōe accipiat ſimul ⁊ vi-
ni ſpēm ⁊ ſapoꝛē:ſicut populus ſapoꝛē ſpūs ⁊ gratie
nō habet niſi a chꝛiſto. Ad aliud dicendū ꝙ aq̄ nō Ad 3m
eſt materia huius ſacramēti nec pars materie:quia ī
cōfectione non manet in ſua ſpecie:ſicut alie materie
ſacramentoꝝ:ſed potius trāſit in vini ſpēm ⁊ ſapoꝛē
vnde illa obiectio ſupponit falſum. Ad aliud dicē Ad obiectōnē.
dū ꝙ adiunctio fit vino ⁊ non pani pꝛopter tres cau
ſas:quarū vna eſt ex parte materie/⁊ altera ex parte
ſigni ſignātis ſacr̄m:tertia ex parte finis ſacramenti
Pꝛima ex parte materie ſumpta eſt:quia panis ē
ſiccū elementū ſacramēti ⁊ groſſum:⁊ tali nō eſt ali- Pꝛima cā.
quid admiſcibile facile ꝙ aſſumat̄ ab ip̄o ⁊ trahatur
ad ſuā ſpēm ⁊ ſapoꝛē:ſed vinū humidū eſt habens ca
loꝛē acutū diuidentē/⁊ ex vtraqꝫ parte aliq̄d facile ꝑ
miſcet̄ ſibi ad ſuā ſpēm ⁊ ſapoꝛē:⁊ ideo cōuenientius
eſt vt fiat admixtio in vino q̄ꝫ in pane. Alia cauſa 2a cauſa.
eſt:quia coꝛpus xp̄i in pꝛima oblatōe cū pependit in
cruce nō fuit adiunctū alicui alij:ſed ſanguis pꝛoflu
xit a latere cū aqua:⁊ ideo cōgrue illi aqua adiungit̄
Tertia cauſa eſt:qꝛ ſanguis ſignificat redemptio 3a cauſa
nē:vt ſupꝛa habitū eſt q̄ tota ſuſcepta eſt pꝛopter po-
pulū:ſed nō ſic eſt de coꝛpoꝛe:⁊ ideo cōueniētius fit
permixtio aque ſignificātis populū cū vino q̄ꝫ cū pa
ne. Ad aliud dicendū ꝙ coꝛpus ex parte ſue cōpo- Ad.4m.
ſitionis eſt ex etherogeneis diſſimilibꝰ:ſed ſanguis
omogeneus eſt ⁊ ſimilis in omnibus partibus:⁊ iō
magis habet in ſe vnde ſignificet diuerſitatē mēbꝛo
rum coꝛꝑis q̄ꝫ ſanguis:⁊ ideo addit̄ elementū diuer
ſum vino:nec hoc ſufficit ꝙ fluit ex diuerſis vnis:qꝛ
fluēs eſt vnius nature/⁊ diuerſitas vuaꝝ nō rema-
net in vino:ſicut manet diuerſitas membꝛoꝝ in coꝛ
poꝛe. Ad aliō patet ſolutio per antedicta Ad id qđ Ad 5m.
vlterius queritur dđm ꝙ mīma quātitas ſenſibilis Ad q̄ſtiūculā pꝛimā.
ſufficit:vt dictū eſt:ſꝫ magna ē in periculo:quia ſi ꝑ
admixtionē aque vinū coꝛrumpitur a ſpecie ſua non
erit ꝯſecratū:⁊ hoc nō eſt de facile ſapoꝛabile:qꝛ etiā
aqua ī vaſe ſuper vinum poſita:ita ꝙ os vaſis aque
ſit verſum ſuper os inferioꝛis vaſis:⁊ in vino cōtra
hit vini ſapoꝛē ⁊ coloꝛem:⁊ tamē māet aqua:ſicut fit
cū aqua in vaſe ſtricti oꝛis ⁊ longi ponit̄ ī ſitula ple-
na vini:⁊ ideo nō cōſentio illis qui dicūt ꝙ poteſt po
ni medietas vel tertia vel quarta:ſꝫ videtur mihi po
nēda in parua valde quātitate:p̄cipue ſi vinum eſt
valde debile Ad id aūt qđ cōtra obijcitur ꝙ ſapoꝛ Ad pꝛimū.
nō plene indicat ſpeciē nec virtutē vini ī mixto:quia
nō eſt vinū nec eſt aqua:ſꝫ mediū inter vtrūqꝫ. Ad Ad 2m
aliud dđm ꝙ coloꝛ adhuc minus indicat:quia cū aq̄
aliquē coloꝛē actu non habeat de facili recipit omnē
coloꝛē ex modico valde immutātē:pꝛecipue cū etiam
ſine vini admixtione recipit coloꝛē vini ⁊ ſapoꝛē/mo-
do ſupꝛa dicto ſi vas aque operti ⁊ ſtricti oꝛis in ſitu
la vel in dolio vini immittat̄. Ad id qđ vlterius q̄ Ad queſtiūculā ſcđam cū obiectis
ritur de ſpeciebus aque affundende dđm ꝙ viua aq̄
dicit̄ que facit aque operationē ⁊ actū:ſicut illa que
eſt in impetu purificādi ⁊ refrigerādi. Un̄ ſpecies aq̄
de quibus dictū eſt coꝛrupte ſunt ad aliā ſpeciē ex q̄
nō faciūt operationē:licet in eis abundet elemētū aq̄

⁊ huius ratio etiam dicta eſt in queſtiōe de materia
Ad q̄ſtiūcu- baptiſmi Ad id autē qđ poſtea queritur quantum
lā ſcđam peccet qui omittit apponere aquā dicendū ꝙ ſine aq̄
bene fit cōſecratio: eo ꝙ aqua nec ſit materia ſacramē
ti nec pars materie: vt dictū eſt: ⁊ ideo dicendum eſt
de cauſa omiſſionis: illa eīm poteſt eſſe hereſis aut cō
temptus aut negligentia: ⁊ primis duobus modis
eſt peccatū mortale cōtra ritū ſacramēti ordinatum
ad hereſim vel ſciſſurā. Tertio modo diſtinguendū
mihi videtur in cauſa negligentie: ſcꝫ ꝙ hec vel eſt de
tētio vel occupatio circa vana vel circa illicita: ſi pri-
mo modo nō peccat mortaliter: ſed corripiendus eſt
grauiter: ne circa hoc decetero negligens inueniat̄.
Si ſecundo modo aut hoc eſt ex cura vanoꝝ ⁊ tēpo-
ralium que pertractat / aut ex inopinata ſurreptiōe.
⁊ primo quidē modo grauiter peccat: ⁊ ſi mihi cōtin-
geret facerem emendam tanq̄ꝫ pro peccato mortali.
Secundo aūt modo orandū eſt pro ip̄o: quia nō pec
cauit mortaliter: ſed indiget adiutorio cōtra tempta
torē. Tertio aūt modo quando ſcilicet fit ex occupa-
Ad primū tione circa illicita nō eſt dubiū quin peccet mortali-
et 2m ter Ad id aūt qđ videtur probare ꝙ ſemper peccet
mortaliter dicendū ꝙ appoſitio aque nō eſt de prin-
Ad 3m cipalibus ſacramēti: ſed de adiunctis ad ampliorem
ſignificationē. Ad aliud dicendū ꝙ nō celebrat ali
ter q̄ꝫ inſtitutū ē: quia nec formā mutat nec materiā
licet aliquid omittat de nō p̄ncipali. Et per hoc pa-
tet ſolutio ad omnia obiecta.

Arti. X.

An ſpecies ſacramentales alijs liquoribus admixte corrūpant̄ an maneant ſalue.

Q Uinto queritur queſtio difficilima harū ſp-
ecierū quando alijs liquoribus admiſcetur.
Arg. p̄mo. Uidetur eīm ꝙ nunq̄ꝫ corrumpātur per ad-
mixtionē aliquā: corpus eīm glorioſum diuinū nō eſt
admiſcibile corpori nō glorioſo: poſt cōſecrationē au
tem eſt corpus glorioſum ⁊ diuinū: ergo nō admiſce
Solō. tur alicui. Si forte tu dicas ꝙ ſpecies admiſcent̄
Obiectio. ⁊ corrumpunt̄ / ⁊ corpus euolat in celū: hoc videtur
non eſſe intelligibile: quia habet philoſophus primo
de generatione vbi diſtinguit que miſcibilia ſunt ⁊ q̄
nō ꝙ accidentia nec ſibi nec alijs ſunt miſcibilia: con
ſtat autē ꝙ nō remanēt ibi niſi pura accidentia: ergo
2o nō admiſcentur alijs corporibus vel accidentibus.
Item generatio ⁊ corruptio fiunt duobꝰ modis:
ſcꝫ ſimpliciter / ⁊ quo ſumūt̄ ſm qđ: ꝯſtat aūt ꝙ vtra
q̄ꝫ eſt ſubſtantie: vna quo ad acceptionē vel amiſſio-
nem forme ſubſtātialis: alia ſm acceptionē vel amiſ-
ſionē forme accidentalis: ergo neutra erit accidētis
3o ſm ſe: ergo videtur ꝙ cū hec ſint accidentia ſm ſe nū
q̄ꝫ reſoluant̄ in aliquid aliđ. Item vnūquodq̄ꝫ qđ
corrumpitur ſm ſuū eſſe corrūpit̄: ſed accidentis eſſe
eſt ineſſe: vt dicit phs: ḡ nō corrūpunt̄ niſi ſm ineſſe /
⁊ ſic n̄ corrūpūt̄ h̄ / ⁊ nō poſſūt alio mō corrūpi: ḡ ſim
4o pliciter nō corrūpunt̄: ſꝫ manēt incorruptibila: ⁊ ſic
ſpecies panis ⁊ vini ſemper manēt. Itē Ariſtote.
circa finē primi phiſicoꝝ dicit ꝙ cōtraria nec patiun
tur nec agunt adinuicē ſine materia ſubiecta: ſed que
nō agunt nec patiunt̄ adinuicē nunq̄ꝫ ſe corrumpūt
ergo accidentia hoc modo accepta nec ſe corrumpūt
adinuicē nec corrumpunt̄ ab alijs: ſed hoc modo ac-
cipiunt̄ in ſacramento poſt conſecrationē factā: ergo
5o nec a ſeip̄o nec ab alijs vnq̄ꝫ corrūpunt̄ P̄ putrefa
ctio q̄ eſt in hoſtia diu reſeruata poſt cōſecrationē cō
ſtat ꝙ nō p̄mo refert̄ ad corpus diuinū glorioſum: ḡ
neceſſe eſt ꝙ referat̄ ad aliq̄đ primo corruptū: cōſtat Obiectio.
aūt ꝙ hoc nō eſt accidēs: q̄ hoc ſm eſſe dependet ad
aliud primū: ſi nō eſt ibi aliq̄đ pro ſubſtātia: ḡ putre-
factio q̄ ibi apparet ad nullū primo putrefactibile p̄t
reduci qđ nō capit intellectꝰ hoīs Si forte tu ve- Una opi-
lis dicere ſm ꝙ q̄dā ſcripſerūt ⁊ dixerūt ꝙ poſt conſe nio.
crationē peracto officio ſacri redit ſubſtātia prima. ſ.
ſub ſpē panis ⁊ vini / ⁊ per illā ſbam ꝑmiſcet̄ alijs cor
poribꝫ ⁊ putrefacit ⁊ corrumpit̄: cōtra ille reditꝰ aut Arg. in cō-
eſt: q̄ ſubſtātia ſub accidētibꝫ ſit reſeruata: aut quia trariū p̄mo
creat̄ de nouo ſub accidentibꝫ. Si primo mō hoc nō
eſſe pōt: q̄ ſicut ſupra habitū eſt: illa cōuertitur ī cor
pus xp̄i / ⁊ poſtea nō dimittit̄ ei aliquid. Si ſcđo mō
hoc iteꝝ falſum eſt: q̄ q̄ꝫdiu diſcerni poſſunt ſpecies
manētes tādiu iudicat̄ eſſe corpus xp̄i: ḡ ſub illis ac-
cidentibꝫ nunq̄ꝫ cauſat̄ alia ſubſtātia. P̄ cū incipit 2o
putrefieri cōſtat ꝙ adhuc manēt ſpēs: ḡ corpus chri
ſti eſt adhuc ſub illis ⁊ nō alia ſubſtātia. P̄ nō dice 3o
ret̄ hic vere eſſe corpus xp̄i ſi accn̄tia illa ducerēt in
aliā ſpēm q̄ꝫ in corpus xp̄i cū veꝝ eſt dicere hoc eē cor
pus xp̄i accn̄tibꝫ manentibꝫ cōſtat ꝙ ſub illis accidē
tibꝫ nunq̄ꝫ alia ſba q̄ꝫ corpus xp̄i erit: ⁊ ita videt̄ ni-
hil eſſe dictū ꝙ redeat alia ſubſtātia: ⁊ iō fuerūnt alij
dicētes ꝙ accn̄tia illa in ꝑmixtione ⁊ corruptiōe cō-
uertunt̄ in ſubſtātiā / ⁊ vt ſubſtātie corrumpunt̄ ⁊ ꝑ- Arg. primo
miſcent̄. Sed ꝙ hoc nihil ſit defacili probatur ſic
accn̄tia illa nec ſunt vnius generis nec vniꝰ ſenſus
ſed quoddā eſt q̄ntitas quoddā qualitas / ⁊ quoddā
eſt guſtus ⁊ quoddā viſus: ḡ ſi cōuertunt̄ in ſubſtan
tiā nō cōuertunt̄ in ſubſtantiā vniꝰ generis ⁊ vniꝰ
ſenſus: ſed tranſeūt in diuerſas ſubſtātias etiā gene
re ⁊ ſenſu / ⁊ hoc nihil eſt dictū. Si aūt dicat̄ ꝙ trā Solō.
ſeunt in ſubſtātiā eiuſdē gener̄ tūc querit̄ q̄ ſit huiuſ Obiectio.
modi cōuerſio qua diuerſa genera trāſeūt in vnū ge-
nere ⁊ numero. Itē cū plura ſint accn̄tia videt̄ ꝙ 2o
plures ſint ſubſtātie cōſtitute ex illis: ⁊ hoc nō eſt ve
rū. Itē phs dicit ꝙ ex accn̄te nō fit ſba: ḡ accn̄tia il
la nō cōuertunt̄ in ſbam: iō iteꝝ fuerūt alij q̄ dixerūt
ꝙ ſolū vnū illoꝝ accn̄tiū cōuerteret̄ in ſbam. ſ. quāti
tas ⁊ alia afficerēt illā ſbam: ſicut priꝰ fecerūt ſbam
panis ⁊ vini. Sed hoc ridiculū eſt: q̄ ex quātita- Arg. in cō-
te nō fit ſba: vt dicit phs P̄ cū illa ſba ſit quāta vn̄ trariū
venit quātitas illa: ſi ita tota trāſſubſtātiata ē in ſub
iectū: oportet eīm ꝙ ex ſola quantitate fiat q̄ꝫtitas ⁊
ſba: ⁊ hoc nō eſt veꝝ: ḡ patet ꝙ illud nihil eſt dictū ⁊
nō intelligibile. Solō dōm mihi videt̄ ſine p̄iudi Solō
cio alioꝝ ꝙ accn̄tia ꝑ ſe miſcent̄ ⁊ corrūpūt̄: vel ī trā
ſitu ad aliud ſubiectū: vel in corruptione in non eſſe.
Ad hoc aūt intelligendū vident̄ mihi duo cōſide-
rāda: vnū ē ꝙ nos iō dicimꝰ formā ſubſtātialē ⁊ acci Notandū
dentalē vnā numero nō poſſe eſſe in duobꝫ ſubiectis vnū ꝯſidera
ſucceſſiue: q̄ ip̄a nō eſt ſm ſe: ſꝫ ſꝑ hēt eſſe in ſubiecto bile.
⁊ qn̄ nō eſt in illo tūc ſimpliciter nō eſt: q̄ ſi ip̄a extra
ſubiectū eſſet ⁊ nō in ſubiecto nos diceremꝰ ꝙ ſicut
vnū ⁊ idē mobile transfert̄ de loco ad locū: ita vna ⁊
eadē forma trāſferret̄ de ſubiecto ad ſubiectū. Aliud
eſt ꝙ iō accn̄s apud naturā nec agit nec patit̄ ab alio
ſine ſubiecto: q̄ nō eſt ſine ſubiecto: ⁊ iō ſubiectū nō
cōfert ip̄i virtutē agēdi vel patiēdi: ſed potiꝰ ſuſtinet
ip̄m tm̄: ⁊ iō ſubiectū neutri eſt ꝯriū: ſꝫ ſi eſſet ſm ſe ſi
ne ſubiecto abſq̄ꝫ dubio ꝓpria ꝟtute ageret ⁊ pateret̄
cū igit̄ ſm opinionē celebriorē ⁊ maḡ catholicā for-
me ille maneāt ſine ſubiecto: dico ꝙ ꝑ ſe pn̄t agere ⁊

patiadmixtiōnē ⁊ putrefactionē: ⁊ ꝑ ſe in aliō ſubie⸗
ctū trāſferri: ſed ex illo in ꝙ trāſferunť nō pñt trāſfer
ri in tertiū: qꝛ ꝙ abſq; ſubiecto eſſe potuerūt: habue⸗
rūt ex h ꝙ fuerūt in myſterio ſacri ꝑ modū ſignatiuū
⁊ hoc mō nō ſunt in tertio vel q̄rto vel deinceps ſub⸗
iecto in qð trāſferunť a ſcðo: huius aūt rō infra ſup
vltimū capitulū hui⁹ diſtinctiōis explicabiť: his ha
Ad primū. bitis facile eſt rñdere obiect[. Dðm ĝ ad pmū ꝙ cor
pus g'ioſum diuinū nec miſceť nec corrūpiť: ſʒ ſpēs
in ſe manētes ex mixtiōe vel corruptōe in aliō trāſe⸗
Ad obiectō nem. unt: ⁊ tūc nō eſt ibi corp⁹ xp̄i. Ad aliō dðm ꝙ phs
nō cōſiderat niſi accñtia quoꝝ eſſe eſt ineſſe: ⁊ nō illa
ꝙ ſunt ſm eſſe potētia diuina ad myſteriū ſacri Ad
Ad 2m aliō dðm ꝙ generatio phica ſiue ſit ſimpliciť ſiue ſm
q̇d ſꝑ eſt ſbe: vt dictū eſt: hic autē eſt alia mutatio eo
ꝙ accñs h manet ſine ſubiecto ptāte diuina ad vſum
Ad 3m ſacri fidei ⁊ eccl'ie Ad aliō dðm ꝙ h intelligiť de ac
cidēte qð totū depēdet ſm eſſe ad ſubiectū in ꝙ eſt: ta
lia aūt accñtia nō ſunt hic: ſed poti⁹ ex ptāte diuina
ſuſtētata ſr̄ ſine ſba: iō vt cōpleať ſignificatō ſacri fi⸗
Ad 4m dei ⁊ eccl'ie. Ad aliō patet ſol'o ꝑ añdicta: qꝛ h nō ē
ideo vt materia cōis det eis ꝟtutē q̄ agāt adinuicē ⁊
patianť: ſʒ potius qꝛ nō agāt niſi ſint: ⁊ nō ſunt niſi
qꝛ ſunt in materia vtriuſq; in cōi in potētia: vñ ſi ſi⸗
Ad 5m ne materia eſſet calidū ⁊ frigidū tūc ſine materia re⸗
pugnarēt adinuicē ⁊ alteꝝ corrūperet reliquū Ad
aliud dðm ꝙ ſine p̄iudicio loq̄ndo putrefactio eſt in
quātitate hoſtie p̄mo: qꝛ hec eſt ante ſaporē ⁊ colorē:
vt infra ꝓbabiť: ⁊ eſt in ea alio corrūpēte. ſ. q̄litatib;
aeris actiuis vel alteri⁹ corpis: vel ex eo ꝙ ille quali
Ad obiectō nem tates ꝙ ſunt in hoſtia act⁹ ꝯtrarios hñt ⁊ reſoluunt
eū. Ad obiectū aūt dðm ꝙ in phica putrefactione
Obiectio tenet hoc: qꝛ in illis accñs dependet a ſubiecto ⁊ non
Sol'o. hic. Si aūt obijciať ꝙ illa putrefactio ſit phica: di
Obiectio. co ꝙ ip̄a quidē phica eſt: ſed nō eſt phice exñtis: ſʒ po
tius virtute diuina. Sed adhuc tūc obijciť ꝙ vir
Sol'o. tus diuina cōſeruās eſt potētior oī corrumpēte: ⁊ ſic
nō deberēt ſpēs ille corrūpi. Ad hoc dðm videť ꝙ
virt⁹ diuina nō cōſeruat ⁊ cōtinet niſi ad actū ſacri:
Ad opiniones. ⁊ iō cōſeruatio eius nō impedit corruptionē eaꝝ ſm
eſſe naturale qð hñt in ſe. Ad id aūt qð obijciť con
tra opiniōes inductas videť eſſe cōcedendū: ſed tñ in
reb; difficilib; nulli p̄iudicandū eſſe videť niſi ſoli er⸗
rori vbi ille apert⁹ cognoſciť: qꝛ q̄dā ſubſunt fidei q̄
rōe penetrari nō pñt: ⁊ de⁹ p̄t facere pluſq; poſſum⁹
intelligere: qꝛ nō erit impoſſibile apð deū oē verbū.

Arti. XI. An aq̄ ⁊ vinū q̄ miſcenť i calice pñt ſepari

Ł Einde queriť de hoc qð dicit ibi: [Que copu
d latio ſit aque ⁊ vini: ſicut miſceť in calice xp̄i
Arg. p̄mo. vt mixtio illa nō poſſit ſeparari ⁊c̄. ſ̄. a. Hoc
ei falſū videť: qꝛ dicit phs ꝙ mixta ſeꝑari nō poſſūt
p̄ ſi vinū habeat aquā mixtā: vt dicunt alchimici
ꝙ cōtigit eā ſeꝑari: multis quidē modis quib; extra
hiť ſba a ſba in ꝙ eſt ⁊ vn⁹ mod⁹ ſufficiat gr̄a exēpli:
cū em̄ ſil'e attrahit ſil'e ⁊ poroſū p̄cipue trahat humi
dū: ſi in vinū mixtū mittať iunc⁹ decorticat⁹ ſicc⁹ ex
ſil'itudine nature: qꝛ creſcit in aqua attrahit ſimile/
⁊ ex poroſitate trahit humidū: ĝ ex poroſitate ⁊ ſil'i⸗
tudine aque nature trahit humidū aqueū relinquē⸗
do vinū: ĝ hoc mō ſeꝑabiť aqua admixta: ĝ ſeꝑabilis
eſt: ⁊ h eſt ꝯ lr̄am. Itē ꝯ ritū eccl'ie ⁊ fidē: qꝛ eccl'ia
Sol'o ordinat ⁊ dicit ꝙ aq̄ abſumiť a vino: ita ꝙ trāſeat in
ſpēm vini ⁊ ſaporē: ſicut pri⁹ dictū eſt Si forte tu
dicas ꝙ nō eſt ſeꝑata aqua per hunc modū: ſed eſt vi
nū qð ꝯtrahit iuncus ſiue ſcirpus Cōtra ꝓbetur Obiectio.
vini fortitudo ⁊ ſapor añ immiſſionē ſcirpi ſiue iūci
poſt extractionē: ⁊ inueniet poſt fortius/ ⁊ ſaporoſi⁹
q; ante: hec aūt intētio ſaporis ⁊ fortitudinis nō p̄ot
eſſe niſi ex remotōe ꝯtrarij qð eſt humidū aque: ergo
iunc⁹ extrahit aquā: vt videť: ĝ falſum dicit in litte⸗
ra: alia aūt poſſent poni quib; hoc doceť fieri: ſed q̇a
h naturale et magis apparēs eſt illō ſufficiat So Sol'o.
lutio dðm ꝙ iunc⁹ ſubſtātiā aque nō trahit ex oī hu
mido ſiue ſit mixtū ſiue purū: ſʒ quāto eſt plus mixtū
tanto plus trahit: qꝛ plus inuenit: ⁊ quāto puri⁹ tā
to trahit min⁹: qꝛ minus inuenit: vnde nō ſeparať i
eadē aqua infuſa: ſed potius ſubſtātia aque in vino
ꝙ actu vinū eſt/ ex q̄litatib; aque in iunco exiſtentib;
cōuertiť ad naturā ⁊ trahiť. Vinū em̄ vt ait phs in
4. metheroꝝ eſt ſpēs aque: ⁊ ſunt in eo ptes debilio
res citius q; alie ad naturā aque tranſmutabiles: ⁊
illas attrahēdo alterat iuncus vel cirpus: ⁊ ideo nō
eſt ſeꝑatio: ſed potius corruptio quarundā partiū vi
ni magis debiliū: ⁊ per hoc patet ſolutio ad totum.

Julius papa.

Si vero queriť an irritū ſit qð geriť ſi aqua De cōſe. di.
p̄termittať: audi qð ſequiť in eodem canōe: ij. nō debes
Nō p̄ot inq̇t calix dñi eſſe aqua ſola aut vi⸗ Ciprianus
nū ſolū niſi vtrūq; miſceať. Itē Ciprianus: de ꝯſe. di. ij
Calix dñi nō eſt aqua ſola: aut vinū ſolū ni⸗ ca. ſic in ſcti
ſi vtrūq; miſceať: ſicut nec corp⁹ dñi p̄ot eſſe ficatione
farina ſola nec aqua ſola niſi vtrumq; fuerit
adunatū: ⁊ panis vnius cōpage ſolidatus.
Si quis tamē nō intendens introducere he
reſim obliuione vel ignorantia aquā preter
miſerit non videť eſſe irritū ſacramentū: ſed
ille grauiter eſt corripiendus. Nam ⁊ greco
rū eccl'ia nō apponere aquā dicitur. Quod De cōſe. di.
etiā ex dictis Cipriani videtur poſſe colligi ij. ca. ⁊ ſcri⸗
ait em̄: Si quis de anteceſſoribus noſtris vł ptura.
ignoranter vel ſimpliciter nō hoc ſeruauerit
qð nos dominus facere ⁊ exemplo ⁊ magiſte
rio docuit: poteſt ſimplicitati eius indulgen
tia dñi venia cōcedi. Nobis ꝟo nō p̄ot igno
ſci qui nunc a dño inſtructi ſum⁹: vt calicem
dñi cū vino mixtū ſm ꝙ dñs obtulit offera⸗
mus. Ex hoc videť ꝙ ſi quis ſimpliciter vel
ignoranter vinū offerat ſine aqua ſacramen
tū conficiat. Aqua ꝟo nullatenus ſine vino
p̄ot offerri in ſacrificio: nec panis niſi de fru
mēto: nec granū frumēti niſi redactū fuerit
in panē: quia xp̄s ⁊ panē ſe dicit: ⁊ grano fru
menti ſe ꝯparat. Qð ergo ſupra dictū eſt nō a
poſſe vinū ſolū offerri determinari oportet
recipit em̄ exceptionē. Nō poteſt niſi ſimpli
citer vel ignoranter fiat: vel nō poteſt. i. non
debet: quibuſdā tñ videť hoc generaliter ve
rū. Colligiť etiā ex predictis ꝙ xp̄s vinū aq̄
mixtū dedit diſcipulis. Corpus ꝟo tale de⸗ b
dit quale tūc habuit. i. mortale ⁊ paſſibile.

Nunc vo ſumit a nobis immortale ⁊ impaſ-
ſibile: nec tamē maiorē habet efficientiam.
Eucharistia ꝗ́ ꝗ intincta nō debet dari po-
pulo pro ſuplemento cōionis: qꝛ nō legitur
chriſtus alicui diſcipuloꝝ prebuiſſe panē in
tinctū niſi iude. Tunc vo non accepit iudas
corpus chriſti: ſed tm̄ panē: corpus vo ⁊ ſan
guinē chriſti ante cū alijs diſcipulis ꝑcepat

Arti. XII An calix poſſit eſſe aqua ſola aut vinum
M ſolū: aut mixtum ex vtroqꝫ

Einde querit de hoc qd̓ dicit [Qd̓ ergo ſuꝑ
d dictū eſt nō poſſe vinū ſolū ⁊c. lr̄a. a. Videt
em̄ expoſitō nihil valere cū dicit [Niſi ſimpli
citer fiat vel ignorāter] quia ſimplicitas vel ignorā-
tia ſunt diſpoſitiōes cōſecrantis: ⁊ nō de eſſe ſacr̄i: ğ
nō faciūt ad hoc ꝙ fiat cōſecratio vel nō fiat: ſꝫ poti⁹
Solo. ꝙ meritorie vel nō meritorie fiat. Solo dicēdū ꝙ
poſſe hoc non eſt poſſe ſacr̄i: ſed potius poſſe iuris et
ordinatione eccleſie ⁊ ꝯgruentia ſacr̄i: vt ſupra dictū
eſt: ⁊ per hoc patet ſolutio.

Arti. XIII Quale corp⁹ xp̄s dedit diſcipl'is ſuis an
N mortale ⁊ paſſibile: vel īmortale ⁊ īpaſſibile

Einde querit de hoc qd̓ dicit ibi: [Corp⁹ vo
d tale dedit quale tūc habuit. ⁊c. s̄. b. Circa h̄
an̄ lr̄am videnť talia eſſe q̄rēda: quoꝝ p̄mū ē
q̄le corp⁹ dedit diſcipl'is vtrū. ſ. mortale ⁊ paſſibile/
vel īmortale ⁊ impaſſibile. Scōm ⁊ q̄d eēt ſi ſeruatū
fuiſſet in pixide vſqꝫ in triduū/ vel celebratū fuiſſet in
triduo: vl' de nouo ꝯfectū. Tertiū vtrū ip̄e ſūpſit cor
Arg. p̄mo. pus ſuū qn̄ illd̓ dedit diſcipulis ſuis an nō. Ad p̄-
mū obijcit ſic in lr̄a: ⁊. I. Coꝝ. II. ſunt eadē vba ī glo
ſa ꝙ ip̄e dedit corp⁹ q̄le tūc habuit: tunc autē habuit
2º paſſibile: ğ dedit corp⁹ ſuū paſſibile. Itē Innocē.
in li. de ſacr̄is: Tale dn̄s dedit corp⁹ diſcipulis/ q̄le
tūc habuit: cōſtat autē ꝙ habuit paſſibile: ğ paſſibile
3º tradidit Itē vitatis nō eſt fingere: ſed xp̄s ē vitas
ğ xp̄i nō eſt fingere: ſꝫ fingere eſt alterius mōi exhibe
re q̄ꝫ eſt: ğ xp̄s ſe in ſacr̄o alteri⁹ mōi nō exhibuit q̄ꝫ
fuit: ſed fuit paſſibilis: ğ paſſibile ⁊ mortale corp⁹ de
4º dit diſcipl'is Itē hoc accipit ex mō loq̄ndi cū dicit
hoc eſt corp⁹ meū qd̓ ꝓ vobis tradet: tradēdū ei cor
pus in futuro eſſe nō poterat niſi mortale: qꝛ alit tra
ditio nō intuliſſet ei paſſionē: cū ğ idē porrexerit diſci
pulis videt ꝙ fuerit ſub eadē diſpōe: ğ paſſibile pre-
5º buit Itē dec ꝙ dedit impaſſibile: ğ fuit impaſſibi-
le ⁊ in cruce fuit paſſibile: ğ fuit ſil' paſſibile ⁊ nō paſſi
bile: ſꝫ īpaſſibile ⁊ nō paſſibile aut eq̄pollēt aut vnū
ſequit ad aliud: ğ ſil' fuit paſſibile ⁊ nō paſſibile: ſꝫ ſi
fuit nō paſſibile: ğ nō fuit paſſibile: qꝛ negatiua de p̄
dicato finito/ ⁊ affirmatiua de p̄dicato infinito eq̄pol
lēt: ğ ſil' fuit paſſibile ⁊ nō fuit paſſibile in eodē tp̄e: ğ
cōtradictoria verificant de eodē in eodem tp̄e qd̓ eſt
Solo. impoſſibile. Si forte tu dicas ꝙ h̄ nō ſequit: qꝛ re
ſpectu diuerſoꝝ accipiunt. ſ. reſpectu forme ſacr̄i ſm
quā eſt impaſſibile: ⁊ reſpectu forme naturalis ꝓprie
ſm quā eſt paſſibile. Itē reſpectu ſumētiū ſacr̄m ē im
Obiectio. paſſibile: ⁊ reſpectu lācee ⁊ cruc̄ paſſibile Si inq̄ꝫ
ſic dicas ꝯtra paſſibile ⁊ īpaſſibile ſūt q̄litates abſo-
lute fluētes a naturali potētia vel in potētia patiēdi
ğ ſiue cōpet ad aliō ſiue nō ſp ſūt vno mō: cōſtat aūt
ꝙ xp̄s tūc nō habuit naturalē īpotētiā patiēdi. i. q̄n
pateret accedēte leſiuo inferēte paſſionē: ğ a nulla cō
paratiōe potuit eſſe vl' fieri īpaſſibile nō alterata ī eo
natura paſſibili: ꝯſtat aūt ꝙ ſacr̄m in eo nō alterauit
naturā: ğ dedit corp⁹ ſuū paſſibile ⁊ nullo mō īpaſſi
bile. Sed ꝯ h̄ obijcit Mat. 17. ſuꝑ illud trāſfigu Argu. p̄mo
rat⁹ eſt an̄ eos glo. illud corpus qd̓ habuit ꝑ naturā
dedit diſcipulis in cena nō mortale: nō corꝑale h̄ ex-
p̄ſſe dicit: qꝛ dedit īcorꝑale cū tn̄ hr̄et paſſibile Itē 2º
Leuit. II. ſuꝑ illd̓. Si fuerit oblatio de ſāguie. ⁊c. di
cit gloſa carnē ſuā an̄ paſſionē eſui nō aptā eſui aptā
fecit: cōſtat aūt ꝙ paſſibilis nō eſſet eſui apta: ğ fec eā
īpaſſibilē. Itē Hugo de ſctō vi. Tenebat ſe ī māi 3º
bus tenēs erat mortalis tētū īmortale: ſꝫ h̄ erat cor-
pus qd̓ dedit diſcipl'is: ğ corp⁹ dedit īmortale ⁊ im-
paſſibile Itē Hugo Ego abſqꝫ p̄iudicio veritatis 4º
magis ad h̄ accedo: vt illud impaſſibile ⁊ immortale
quātū ꝑtinet ad ſctificationē ſacr̄i tradidiſſe dr: ſi em̄
h̄ eſſe potuit ꝙ ip̄e ſeip̄m māib' geſtaret/ ⁊ corp⁹ ſuū
ſine corruptiōe ſui edēdū diſtribuit: ⁊ tn̄ ꝗ dedit et ꝗ
dabat/ ⁊ ꝗ portabat ⁊ ꝗ portabat idē eſſe q̄d mirum
Si dicat ꝙ ip̄e ī eo ꝙ dabat erat īmortal'/ ⁊ nō eo Solo.
ꝙ dabat mortalis fuit nō duo ſed vnus. Itē paſ- Obiectio.
ſibile patit accedēte leſiuo: ſi ğ ip̄e dedit illud paſſibi-
le patiebat accedēte leſiuo: attritio aūt dentiū leſiuū
eſt: ğ patiebat ⁊ occidebat maſticatione diſcipuloꝝ:
qd̓ falſum eſt: ğ nō dedit corp⁹ ſuū paſſibile ⁊ morta-
le: vt videt. Solo dōm ꝙ circa hāc q̄ſtionē ambe Solo
partes hn̄t ſuos defenſores: ⁊ illi ꝗ ſequunt Hugo- ad primū
nē de ſctō vic. dicūt ꝙ dn̄s an̄ reſurrectionē ſuā vſū ſcōm ⁊ 4m
quattuor dotiū corporis aſſumpſit: q̄ꝫuis nō aſſum
pſerit habitū: actū em̄ ſiue vſum ſubtilitatis aſſūpſit
qn̄ ex vtero matris clauſis pudoris repagulis exi-
uit: vim aūt agilitat̄ qn̄ ſicco veſtigio ſuꝑ vndas am
bulauit: claritatis aūt qn̄ reſplenduit facies ei⁹ ī mō
te thabor qn̄ trāſfigurat⁹ eſt an̄ diſcipulos: ſed actū
impaſſibilitatis in cena: qn̄ corp⁹ ſuū diſcipulis de-
dit nō paſſibile ſm actū: licet habitu eſſet paſſibile: qꝛ
(ſicut dictū eſt) ip̄e nō aſſūpſit habitum dotiū: ſed tm̄
actū: ⁊ hec eſt ſn̄ia magiſtri Hugonis de ſctō victo.
⁊ tūc patet ſolo ad oīa p̄mo obiecta p̄ter duo. ſ. qd̓ ob
ijcit de fictiōe ⁊ verificatiōe cōtradictorioꝝ ſil' de eo
dē. Ad primū ğ illoꝝ dōm ꝙ nō erit fictio (vt dic̄ Ad 3m
Auguſtin⁹) niſi qn̄ ordinat ad deceptionē: vn̄ etiam
dicit Luce vlti. ꝙ finxit ſe longius ire nec reputatur
fictio niſi bona: vt dicit Aug. qꝛ nō ordinat ad deci-
pere: ſed poti⁹ ad inſtructionē: vnde ſicut ip̄e oſtēdit
diſcipl'is claritatē ne de morte ſua nimis triſtarent
⁊ turbarent: ita ī cena ꝓpter inſtructionē reſurrectio
nis oñdit eis īpaſſibilitatē ⁊ in alijs locis act⁹ alia-
rū dotiū Ad aliud dōm ꝙ nō erat ibi aliq̄ oppō cō Ad 5m.
tradictōis: qꝛ eq̄uoce ſūit paſſibile ⁊ īpaſſibile/ mor-
tale ⁊ īmortale: paſſibile ei ⁊ mortale ſumūt ſm hitū
ſꝫ īmortale ⁊ īpaſſibile ſm actū: vt idē ſit īpaſſibile ⁊
immortale qꝛ nō patiēs ⁊ nō moriēs ī diſtributione
ſacr̄i: h̄ aūt ꝗ dicere voluerit p̄t ⁊ hēt vn̄ rn̄deat obie-
ct̄. Ego aūt magis aſſētio alteri oppiniōi quā magi Ad aliā opi
ſter tangit in littera ⁊ gloſa. I. Coꝝ. II. ⁊ Innocēti⁹ nionem.
in libro de ſacr̄is. ſ. ꝙ paſſibile dedit corpus ſuū: ⁊ iō
etiā in memoriā paſſionis frequentat ſacramentum
ab eccleſia. Ad hoc aūt quod primo obijcit dicen- Ad p̄mū
dū ꝙ gloſa ſic intelligit. ſ. ꝙ dedit īmortale ⁊ impaſ-
ſibile. i. non paſſum et non mortuum in ſacramento
vel ſacramenti ſuſceptione: ⁊ huius non eſt cauſa ꝙ
fuit impaſſibile: ſed cauſa infra in ſolutione patebit.

Ad 2m Ad aliud dicẽdũ ꝙ illa gloſa leuitici nõ ĩtelligit̃ de
impaſſibilitate ſed potius qꝛ corpus in figura ⁊ for
ma humana nõ eſt eſui aptũ ideo tradidit illd ſub for
ad 3m ⁊ 4m ma panis ſub qua eſt eſui aptũ. Ad aliud dicendũ
ꝙ illa fuit opinio Hugonis quã non tenemur ſeq̃ ni
ſi velimus. Si tñ velimus ſuſtinere qđ dicunt dice
mus ꝙ ipẽ refert hoc ad id qđ non patiebat̃ ſm actũ
ſub ſacr̃o: ſed cauſam hui⁹ nõ determinat ⁊ ego non
credo ꝙ hec fuit cauſa ꝙ ĩpaſſibilitatẽ aſſumpſit: qꝛ
Ad obie- ctionem. nulla ad hoc cogit neceſſitas vt iã infra patebit. Ad
aliud dicendũ ꝙ illa ꝓpõ veriſſima eſt q̃ dicit̃ paſſibi
le patit̃ accedẽte leſiuo: ſꝫ ĩ ſacr̃o nullũ acceſſit ſibi leſi
uũ: qꝛ ſicut habebim⁹ in ſequẽti diſtinctione a mgr̃o
determiatũ: maſticatio ⁊ diuiſio nõ referunt̃ ad cor
pus xp̄i ſed ad formas tm̃ ſiue ſpẽs accidẽtales: hoc
tñ puto fuiſſe qđ coegit eos q̃ diuerſa ſunt opinati a
mgr̃o hic ꝙ dederit corpus ſuũ ĩpaſſibile. vñ cũ hoc
ſicut iã patuit nihil oĩno cogat: ptꝫ ꝙ nõ eſt rõ quare
dicat̃ corp⁹ ſuũ ĩpaſſibile tradidiſſe.

Arti. XIIII Q Quid de corpe chriſti eſſet factũ ſi ab ali quo diſcipuloꝝ fuiſſet conſecratũ in triduo aut ſeruatũ in pixide ⁊ an aĩa exiſtẽs in lim bo etiã potuerit eſſe in corpe conſecrato.

Secundo q̃rit̃ quid eſſet de corpore illo factũ
ſi ab aliquo diſcipuloꝝ fuiſſet ſeruatũ ꝑ tri
duũ vel ab aliquo eoꝝ de nouo confectũ vel
Arg. pmo conſecratũ cum em̃ vnũ ⁊ idem numero eſſet corpus
qđ pepẽdit in cruce ⁊ qđ ſeruabat̃ in pixide. videt̃ ꝙ
qđcunqꝫ accidit ei in cruce/ totum hoc acciderit ei in
pixide: ſed in cruce vulnerabat̃/ lanceabatur/ irride
batur/ potabatur aceto: ergo ⁊ in pixide fiebat ei qđ
libet iſtoꝝ: ⁊ hoc plane falſum eſt: qꝛ crucifixio ⁊ hu
iuſmodi ad viſus hominũ fuerunt ⁊ nihil talium vi
Solo. debatur in pixide fieri circa corpus. Si aũt tu di
Obiectio. cas ꝙ in pixide nõ crucifigebat̃ tunc videtur ꝙ con
tradictoria verificant̃ de eodem in tempore vno ⁊ eo
dem: in cruce em̃ occidebatur ⁊ nõ in pixide/ ⁊ in eo
dem tẽpore ipm̃ erat idem exiſtens: ergo vnum ⁊ idẽ
exiſtens vno tẽpore crucifigebat̃: ⁊ non crucifigebat̃
ſiue moriebat̃ aut non moriebat̃ qđ nõ capit intelle
2o ctus. Item aut moriebat̃ in pixide aut nõ morie
batur: ſed nõ moriebatur: ergo idem homo eodẽ tem
pore erat mortuus ⁊ viu⁹ qđ nec fides admittit nec
intellectus capit. Si moriebatur aut eodem genere
mortis quo extra pixidem moriebatur aut nõ: ſi nõ
ergo duobꝫ generibꝫ mortis moriebat̃ xp̄s: qđ iterũ
abhorret ſcriptura. Si eodẽ ſed extra moriebat̃ cru
cifixione: ergo ⁊ in pixide moriebat̃ crucifixione: ſed
moriens crucifixione crucifigit̃: ergo xp̄us in pixide
Argu. pmo in cõtrariũ crucifigebat̃ ⁊ eadem rõne lanceabat̃ ⁊c̃. Sed cõ
tra xp̄s non niſi in vno loco crucifigebat̃. ſ. in golga
tha: pixis aũt nõ fuit ĩ golgatha: ergo ĩ pixide nõ cru
2o cifigebat̃. Item licꝫ corpus xp̄i ⁊ anima ex vnione
ad deitatẽ que vbiqꝫ eſt poſſit eſſe in pluribꝫ locis: tñ
actus iudeoꝝ ⁊ gentiliũ nõ poterat eſſe niſi vbi erãt
gentiles ⁊ iudei qui tm̃ fuerũt in vno loco: ſed illi nõ
erant in pixide: ergo nec actus eoꝝ: ſed actus eorum
crucifixio/ lanceatio/ clauatio ⁊ hmõi fuit: g̃ iſta non
Queſtiun- cula prima. facta in pixide ſed tm̃ in cruce. Item vlterius que
rit̃ hic ſi confectũ fuiſſet in triduo vtrũ eſſet ꝑfectum
Arguit̃ pͦ ſacramẽtũ an nõ: Videt̃ ꝙ nõ ſupra em̃ habitũ eſt ꝙ
ex vi conſecratiõis panis nõ cõuertitur niſi in corp⁹
⁊ vinũ in ſanguinẽ ⁊ ex vnione eſt ibi tam aĩa q̃ꝫ dei
tas: ergo nõ exiſtente vnione anime ad corpus: non
erat ibi aĩa: g̃ nõ ꝯficit̃ niſi corp⁹ mortuũ ſꝫ corpus
mortuũ ⁊ ſanguis mortu⁹ nõ eſſet ſacr̃m perfectũ: g̃
in triduo nõ fuiſſet ſacramentũ ꝑfectum vt videtur.
Item nõ viuũ nõ viuificat: ſed corpus xp̄i viuifi 2o
cat ergo nõ potuit confici nõ viuũ ſed in triduo ſi con
fectũ fuiſſet fuiſſet nõ viuũ: ergo in triduo nõ potuit
confici vt videtur. Si tunc querit̃ vtrũ xp̄s pote Queſtiun-
rat ꝑcipere anime exiſtẽti in limbo vt eſſet in corpore cula ſcđa.
cõſecrato. Videt̃ ꝙ ſic: qꝛ ipẽ eſt omnipotẽs ⁊ pote Argu. pmo
ſtatẽ habet ponẽdi animã ſuã ⁊ iterũ ſumendi eam: g̃
videtur etiã ꝙ hoc potuit facere. Item ex hoc nul 2o
lum generat̃ ꝑiudiciũ redemptiõis: quia aĩa ſimul ⁊
ſemel poteſt eſſe in diuerſis locis: ⁊ ita exiſtẽs in cor
pore ſub ſacramento nõ recederet ꝓpter hoc a limbo
lucẽs redimendis ab inferno: ergo videt̃ ꝙ hoc feciſ
ſet chriſtus ſi in triduo fuiſſet conſecratũ. Itẽ mõ 3o
totus eſt in celis ⁊ totus in mľtis altaribꝫ ſimul ⁊ ſe
mel: ergo tota ſimiliter aĩa potuit eſſe in limbo ſepa
ta a ſepulto corpe/ ⁊ tota aĩa in corpore ſub forma ſa
cramẽti confecto ⁊ nullum videtur eſſe incõueniẽs.
Sed contra hac poſitiõe facta idẽ corpus nume In ꝯtrariũ
ro eſſet in forma ſacramẽti ⁊ in ſepulcro ⁊ in forma
ſacramẽti eſſet animatũ ⁊ viuum: in ſepulcro autẽ in
animatũ ⁊ mortuũ: ergo idẽ corpus numero ⁊ in eo
dẽ tẽpore eſſet animatũ ⁊ nõ animatũ ⁊ viuũ ⁊ mor
tuũ qđ eſt incõueniẽs ⁊ abſurdũ ⁊ etiam ꝯtra fidem.
Solutio dicendũ videt̃ cum antiquis in hac q̃ſti Solo.
one qui dicunt ꝙ quedã noĩa verba ⁊ participia di
cunt paſſiones naturales vel cõmunes ad natura
les ⁊ violẽtas ⁊ hec pñt copulari corpori exiſtẽti in pi
xide ſi ſeruatũ fuiſſet per triduũ ſicut patit̃ dolet mo
ritur ſentit dolores ſentit paſſiones ⁊ hmõi: quedã
autẽ dicũt paſſiones violẽtas ipa voce ſicut vulne
ratur verberat̃ crucifigit̃ ⁊ hmõi/ ⁊ hec non poſſunt
copulari corpi niſi vbi eſt ſub ꝓpria forma: ſicut fuit
in caluarie loco ſiue ĩ golgatha qđ idẽ eſt. Cauſa aũt
huius eſt: qꝛ talia dicũt paſſionẽ nõ ſm qđ eſt paſſio
nati: ſed qđ eſt illatio ⁊ effectus actionis: ⁊ cũ actus
crucifigentiũ nõ fuerit niſi in loco crucifigẽdi nõ poſ
ſunt talia fieri circa xp̄m niſi ſm formã qua inter cru
cifigẽtes apparuit ⁊ in loco crucifixionis. Alij autẽ
dicũt paſſionẽ ſm ꝙ eſt tm̃ in patiẽte/ ⁊ cũ patiens fu
erit idẽ in cruce ⁊ in pixide: ideo illa copulant̃ ei vtro
biqꝫ. vnde antiqui determinabãt hãc queſtionẽ per
duos ꝟſus ſic dicẽtes. Pixido ſeruate poteris copu
lare dolorem Innatũ: ſed non illatus conuenit illi. Ad primũ
Scđm hoc ergo videt̃ dicendũ ad pmũ ꝙ licꝫ idẽ
ſit corp⁹ in cruce ⁊ in pixide tñ ſub alia ⁊ alia forma
⁊ verũ eſt ꝙ quicq̃d accidit ei in cruce accidit ei in pi
xide qđ dicit ipius paſſiõis q̃ntitatẽ ⁊ ſubſtantiã ex
parte patientis: ſed vulnerari ⁊ hmõi ꝑter paſſionis
ſubſtantiã dicũt cõparationẽ ad agentẽ extra ⁊ ideo
non oportet ꝙ accidãt ei ⁊ eſt in argumẽto locus ſo
phiſtic⁹ figure dictõis ex cõmutatiõe ei⁹ ꝙ dicit q̇d
paſſionis in id ꝙ dicit paſſionẽ q̃lẽ. ſ. ad actionẽ agẽ
tis comparatã. Ad aliud dicendũ ꝙ contradictio Ad obie- ctionem.
de eodẽ non verificatur: quia hec eſt vera ꝙ corpus
xp̄i crucifigebat̃: ⁊ hec eſt falſa corpus chriſti nõ cru
cifigebat̃: ſed hec eſt duplex corpus xp̄i crucifigebat̃
in pixide ex eo ꝙ ly in pixide põt determiare corpus
xp̄i mediante ꝑncipio ſubĩtellecto. ſ. ens: ſub hoc ſen
ſu corpus chriſti ens in pixide crucifigebatur ⁊ ſic eſt
vera Vel poteſt determinare ly crucifigebatur ⁊ ſic

eſt falſa. Similiter ⁊ hec eſt duplex corpus xp̄i in pixi
de nõ crucifigebat̃ vt patꝫ ꝑ ſe ex diſtinctiõe p̄cedẽti.
⁊ iſte corpus xp̄i crucifigebat̃ in pixide ⁊ corpus xp̄i
nõ crucifigebat̃ nõ ſunt ꝯtradictorie niſi ſm ꝙ deter
minatio refert̃ ad idẽ in vna ⁊ in alia ⁊ hoc nõ eſt in-
cõueniẽs. q̈ꝛ hoc mõ nõ crucifigebat̃ in pixide: q̈ꝛ ex
hoc nõ ſequit̃ ꝙ nõ crucifigebat̃ ⁊ eſt ibi fallatia ſm
Ad 2m q̇d ad ſimpl'r. Ad aliud dicendũ ꝙ in pixide morie
bat̃ ⁊ eodẽ genere mortis q̊ extra ſed hec mors in pi-
xide nõ inferebat̃ ei ſed in cruce. Et iõ nõ ſequit̃ mo-
riebat̃ in pixide eodẽ genere mortis: ergo crucifige-
batur q̈ꝛ crucifigi nõ tm̃ dicit idẽ genus mortis ſed
etiã illationẽ illius ſm ꝙ eſt ab agẽte ⁊ gratia illius
Ad q̄ſtiun-culã p̄mã. nõ ꝯuenit ei in pixide: ſed gr̃a eius ꝙ tm̃ fuit ex ꝑte
patiẽtis ⁊ hec ſolutio dicit idẽ genus mortis. Ad
id qđ vlterius q̄rit̃ ſine p̄iudicio videt̃ mihi: poſito ꝙ
cõficeret̃ in triduo qđ corpus xp̄i eſſet in ſacramento
ſine aĩa nec puto verũ eſſe qđ quidã dicũt. ſ. ꝙ ſuſpẽſa
Ad primũ. eſſet forma ſacr̃i in triduo ſed potius puto ꝙ ſi ſacr̃m
ꝯſecratũ eſſet in triduo ꝙ habuiſſet effectũ. Ad id
aũt qđ ꝯtra obijcit̃ dicendũ ꝙ ꝑfectũ ſacr̃m dicit̃ tri-
bus modis. Uno mõ a ꝑfectiõe materie ⁊ forme ſa-
cramẽti ſicut oĩs res in eſſe ꝑfecta eſt ꝑfectiõe illoꝝ
duoꝝ in cõpoſitiõe dũmodo illa res nõ ſit ſimplex ſꝫ
cõpoſita ex materia ⁊ forma. Scđo mõ dicit̃ ſacr̃m
ꝑfectũ; q̈ꝛ ꝑfecte facit actũ ad quẽ iſtitutũ ẽ: ⁊ hĳs du
obus fuiſſet illud ſacr̃m ꝑfectũ in triduo. Tertio di-
cit̃ ſacr̃m ꝑfectũ a numero eoꝝ q̄ ſacr̃m cõtinẽt ⁊ hoc
modo improprie. Et hoc mõ verũ eſt ꝙ nõ tot ſubſtã
Ad 2m tias ꝯtineret in triduo q̊t cõtinet extra triduũ: q̈ꝛ nõ
ꝯtinet animã. Ad aliud dicendũ ꝙ corpus xp̄i nõ
eſt viuificatiuũ a vita naturali: cuius cauſa eſt aĩa ſꝫ
a vita q̄ eſt deitas ⁊ illã vitã haberet vnitã ſibi in tri-
duo ⁊ gr̃a illius viuificaret ⁊ iõ etiam xp̄s morte ſua
Ad q̄ſtiũcu-culã ſcđam deitatis ꝟtute viuificauit mortuos vt dicit Aug⁹.
Ad id qđ vlterius querit̃ vtrũ xp̄us potuit facere
animã ſuã intrare ſuũ corpus ſub ſacr̃o ⁊ nõ in ſepul
cro. Dicendũ ꝙ aliud eſt poſſe facere ⁊ aliud poſſe fie
ri ⁊ de ſuo poſſe ⁊ facere alibi dictũ eſt. ſ. in fine primi
libri ſed puto dicendũ ꝙ nõ potuit illud fieri: q̈ꝛ ſic ſe
queret̃ ꝙ idẽ eſſet aĩatũ ⁊ inaĩatũ ⁊ exanime qđ eſt in-
Ad primũ. cõueniẽs. Ad primũ aũt qđ ꝯtra obijcit̃ dicendũ
ad 2m ⁊ 3m ꝙ põt oĩa nõ tñ oĩa p̄nt fieri ſil' ꝓpter oppoſitionẽ vel
cõſecutionẽ ĩpoſſiblitatis. Ad aliud dicẽdũ ꝙ hec
nõ eſt cauſa ꝙ poſſit eſſe in pluribꝫ ſil' ſed poti⁹ illa ꝙ
idẽ corp⁹ nũero in vno ⁊ eodẽ tp̄e nõ põt eſſe aĩatũ in
vno loco ⁊ inaĩatũ ĩ alio loco: q̈ꝛ ſi h̄ eſſet vbiq; eſſet in-
aĩatũ ⁊ ſi eſt hic aĩatũ vbiq; eſt aĩatũ ⁊ iđo nõ põt eſſe
ꝙ aĩa ſit in corp̄e in ſacr̃o ⁊ nõ in ſepulcro. Aliter aũt
dicũt quidã ⁊ q̄ volũt ſeq̄ illos p̄nt ſed hic opiniones
omniũ ꝓſequi eſſet diſpendioſum.

Arti. XV An chriſtus in cena in propria ꝑſona ſumpſerit corpus ſuum.

Arg. primo (t) Ertio querit̃ an xp̄s in ꝓpria ꝑſona ſumpſit
ſuũ corpus in cena qñ illud dedit diſcipulis.
Et videt̃ ꝙ ſic: q̈ꝛ Matth. 26. ſuꝑ illud acci-
pite ⁊ comedite ex hoc omnes dicit Chryſ̃. bibite ex
eo vt diſcipuli vidẽtes non dicerẽt quid ſanguinem
bibo? vt eñ nõ turbarent̃ ſicut turbati fuerunt mul
ti qui abierunt retro prim⁹ ip̄e ſanguinẽ ſuum bibit
2° Itẽ Ruth. 3 ſuꝑ illud cũ comediſſet ⁊ bibiſſet dicit
glo. Comedit xp̄s ⁊ bibit cum in cena corpus ⁊ ſan-
3° guinẽ ſuũ tradidit diſcipulis. Item quia pueri cõ-
municauerũt carni ⁊ ſanguini ⁊ ip̄e ſil'r participauit
eiſdẽ vt per mortem deſtrueret eũ qui habebat mor-
tis ĩperiũ Heb. 2. Itẽ Leuit̃. 8. ſuꝑ illud Cunq; 4°
de ſanguine ⁊c̃. glo. p̄mo ſacerdos poſtea alĳ eius
ſanguine vngunt̃: q̈ꝛ in cena xp̄s p̄mo ſanguinẽ ſuũ
accepit deinde diſcipulis tradidit. Itẽ glo. ibidem 5°
ſanguinẽ ſuũ bibit ⁊ alĳs bibere dedit cũ intelligibi
lẽ ſanguinẽ ſuꝑ altare. i. ſuũ corp⁹ fudit. Itẽ hec vi 6°
det̃ eſſe ſentẽtia antiquoꝝ q̄ fecerũt ꝟſus de ſolutiõe
hui⁹ q̄ſtionis dicẽtes. Rex ſedet in cena turba cinct⁹
duodena. Se tenet in manibus ſe cibat ip̄e cibus.
Itẽ videmus hoc ꝙ ip̄e circũciſus eſt: ⁊ poſtea etiã 7°
baptiſmũ ſuccedentẽ circũciſioni ſuſcepit: g̃ a ſil'i cum
cõicaucrit agno tipico ipſe etiã cõicauit carni ⁊ ſan-
guini ſuo ſuccedẽti agno typico. Itẽ ſacramẽta in- 8°
ceperũt a xp̄o ⁊ ab ip̄o tanq; a capite fluxerũt in eccle
ſiã: ergo p̄mo in xp̄o eſſe debuerũt deinde in eccl'ia: cũ
igitur cõio ſit ſacr̃m eccl'ie p̄cipuũ: cõio debuit ab ip̄o
incip̄e. Itẽ cũ dicit̃ in Pſ. 132. Ecce q̄ bonũ. ⁊c̃. 9°
Et ſubiungit̃ ſicut vnguentũ in capite qđ deſcendit
in barbã ⁊c̃. g̊ a capite deſcẽdit vnctio ſacramẽtalis
in barbã. i. in apl'os vt exponũt ſc̄ti ⁊ a barba in orã
veſtimẽti. i. in imitatores de eccl'ia. g̊ inunctio p̄cipui
ſacramẽti. i. cõmunicatio videt̃ p̄mo incepiſſe ab ip̄o
deinde in apl'os deriuata fuiſſe. Sed ꝯtra in na- In ꝯ̃triũ p°
tura nihil eſt vanũ ⁊ fruſtra: g̊ multo min⁹ in opibꝫ
xp̄i ſed eſſet ſi cõicaſſet: g̊ nõ cõicauit. Probatio aſ-
ſumpti illud ſacramentũ reſtaurat deperditũ in viri-
bus ſpũalibꝫ ꝑficiẽdo maiorẽ vnionẽ mẽbroꝝ cũ ca-
pite: ſed xp̄s nihil perdidit nec magis vniri potuit q̄
vnitus fuit: ergo in ip̄o ad nullum finem fuiſſet cõ-
munio ſi cõmunicaſſet: ergo fruſtra ⁊ in vanũ: quia
dicit ph̄s ꝙ fruſtra vel vanum eſt qđ eſt ad aliquem
finem ⁊ non includit illum. Item ſanguis cauſat 2°
redemptionẽ in hĳs a quibus ſumit̃: ſed chriſtus nõ
erat redimendus ſed potius redemptor: ergo non de
buit cõmunicari ſanguini. Item nõ eſt eiuſdem ꝓ 3°
pinare ſuũ ſanguinẽ ⁊ bibere: ſed chriſtus fuit vt pin-
cerna ſanguinis: ergo nõ bibit ip̄m. Itẽ videt̃ eſſe 4°
occaſio hereſis. ſ. ꝙ etiam ip̄e ſicut alĳ ibi indigeret
effuſione ſui ſanguinis cũ eũ ſumeret ſicut alĳ: xp̄s
aũt in omnibꝫ intendit edificare fidem: ergo non de-
buit ſuum ſanguinẽ ſumere. Solutio ſine p̄iudi- Sol'o.
cio alioꝝ aliter dicendum: videtur mihi tutius eſſe
ꝙ dicamus hoc qđ ſc̄ti patres exp̄ſſe tradiderũt. ſcꝫ
ꝙ xp̄s ſanguinẽ ſuũ accepit ⁊ ſuũ corpus. Et fateor
me deficere in ſoluẽdo dicta eoꝝ: ſed mihi videtur ꝙ
hoc expreſſe intendunt dicere. Ad primũ qđ ꝯtra Ad primũ.
obijcitur dici põt ꝙ eſt finis ĩ ſe ⁊ finis in alio: cõmu-
nio autem corporis ⁊ ſanguinis xp̄i finẽ non habuit
in ſe ſed in alio: ⁊ illũ tangit prima autoritas Chryſ̃.
ſcꝫ ne alĳ horrerent qui ante horruerant Ioh. 6. di-
centes: Durus eſt hic ſermo quis poteſt eum audire
⁊ relicto eo abierunt retro. Alia autem cauſa eſt vt ſi
gnificaret ꝙ ſicut gratia redemptionis ab ip̄o deri-
uatur ad mẽbra ita etiam ritus ⁊ inſtitutio obſerua
tionis ⁊ ideo cõmunicauit. Ad aliud dicendũ ꝙ cõ ad 2m ⁊ 3m
munio in chriſto non cauſat redemptionẽ ſed potius
fuit vt forma ⁊ exemplar ritus obſeruãdi ⁊ ſine hor-
rore cõmunicandi decetero. Hec etiã fuit vna cauſa-
rum ſupra poſitaꝝ qua etiã ip̄e ſub ſpeciebꝫ cibi ⁊ po
tus generaliter tradidit corpus ſuum ⁊ ſanguinem.
Ad aliud dicendum ꝙ hec non fuit occaſio here- Ad 4m
ſis: quia illam per doctrinam ⁊ miraculũ ⁊ teſtimo-

niū patris de celo factū ⁊ trāſſigurationē didicerāt
ꝙ nullo hoꝝ indigeret ſed geſtabat ſolū informatio-
nē ⁊ ritū eccl'ie ꝑ exēplū acceptū a xp̄o. vnde apl's. I.
Coꝝ. II. Ego eñ accepi a dño qđ ⁊ tradidi vobis.

Ubi illa accidentia fundentur.

Si aūt queriť de accidētibus q̄ remanēt id
eſt de ſpeciebus ⁊ ſapore ⁊ pondere in quo
ſubiecto fundētur: potius mihi videtur fatē
dum exiſtere ſine ſubiecto ꝗ̄ eſſe in ſubiecto
quia ibi nō eſt ſubſtantia niſi corporis ⁊ ſan-
guinis dñici q̄ nō afficitur illis accidētibus.
Non eñ corpus xp̄i talem habet in ſe formā
ſed qualis in iudicio apparebit. Remanent
ergo illa accidētia ꝑ ſe ſubſiſtentia ad myſte
riȷ̄ ritū: ad guſtus fideiꝗ ſuffragiū q̄bus cor
pus chriſti habens formā ⁊ naturā ſuā tegiť.

Arti. XVI An in ſacramento euchariſtie maneāt ac-
Q cidentia ſine ſubiecto.

Einde queriť de hoc qđ dīc ibi [Si aūt que
D ritur de accidētibꝫ que remanēt ⁊c. Hec eſt
q̄ſtio grauiſſima de accidētibꝫ q̄ dicit acciden
Arg. p̄mo tia hic eſſe ſine ſubiecto. Et cōtra hoc obijciť multi-
pliciter eo ꝙ tota phīa videať eſſe contra. Primo ſic
eſſe nō pōt ſepari ab ente: quia ſequereť cōtradictio
ſcꝫ ens qđ eſt nō eſſet ſed accn̄s eſt ens quoddā: g̃ ſuū
eſſe nō eſt ſeꝑabile ab illo ſed ſuū eſſe vt dicit ph̄s eſt
in eſſe: g̃ ineſſe nō eſt actu ab ip̄o ſeꝑabile: ſed ſi ineſt
Solō. nō ineſt niſi ſubiecto: ergo actu nō pōt ſepari a ſubie-
cto ⁊ ita nō erit hic ſine ſubiecto. Si forte tu dicas
ꝙ deus pōt facere etiā pl⁹ ꝗ̄ poſſum⁹ ītelligere: nos
Obiectio. aūt poſſum⁹ ītelligere accn̄s ſine ſubiecto: g̃ de⁹ pōt
h̄ facere. Cōtra nō q̄riť q̄d de⁹ poſſit facere ſꝫ q̄d in
creatura poſſit fieri ſed iā oſtenſū eſt ꝙ eſſe alicui⁹ en
20 tis nō pōt ſepari ab ip̄o q̄n ſeq̄ť cōtradictio ſi ſeꝑetur
ſm̄ actū: g̃ h̄ nō pōt fieri in accn̄te. Itē in ordinatio
ne ſapīe diuīe eſt ꝙ accn̄s nō eſt niſi in ſubiecto ſed cō
tra ordinationē ſapīe nō pōt facere de⁹ vt dīc Aug⁹
30 ⁊ Anſelmus q꞉ faceret ꝯtra ſeip̄m: g̃ videť nō poſſe
facere ꝙ accn̄s ſit ſine ſubiecto. Item ſi accn̄s cau-
ſať a p̄ncipijs ſubſtātie ineſſe ita cōtineť ab eiſdē ineſ
ſe ſed vnūqđqꝫ natural'r deficit cū ſeꝑať a principijs
cauſantibꝫ ⁊ cōtinentibꝫ ip̄m: g̃ accn̄s deficit cū ſeꝑa
tur a ſubſtātia ⁊ p̄ncipijs eiuſdē: g̃ ſi in ſacr̄o accn̄s ſe
40 ꝑatur a ſubiecto accn̄s nō manet ſed manet ſicut iu-
dicat viſus: g̃ nō eſt ſine ſubiecto Itē. I. Coꝝ. II. ſu
per illud. Alius quidē eſurit/ali⁹ aūt ebrius eſt. dicit
glo. ꝙ in magna q̄ꝫtitate ꝯſecrabāt ⁊ comedebāt ſed
50 cōſtat ꝙ accidētia nō inebriarēt vel reficerēt aliquē:
g̃ videť ꝙ accidētia ibi nō maneāt ſine ſubiecto. Itē
magis ꝯſtāt ea q̄ ſunt in diuerſis generibꝫ ꝗ̄ ea q̄ ſūt
in eodē genere ſꝫ corpus ⁊ ſp̄ūs ſūt in eodem genere
accn̄s ⁊ ꝑ ſe ens in diuerſis g̃ magis diſtāt accn̄s ⁊
ꝑ ſe ens ſiue ſubſtatia ꝗ̄ corpus ⁊ ſp̄ūs ſed corp⁹ nō
pōt fieri ſp̄ūs vt dicit Aug⁹ ⁊ ꝓbat Boeci⁹ in libro
de duabꝫ naturis in vna ꝑſona xp̄i in fine: g̃ accn̄s
60 multo min⁹ pōt fieri ens ꝑ ſe: g̃ nō pōt eſſe ſine ſubie-
cto. Itē aſpectui hūano ibi apparet nō tm̄ accn̄s ſꝫ
albū rotūdū denomiatū ⁊ informatū ab accidēte aut
igiť ſic eſt in ſacr̄o ſicut apparet aut non: Si ſic eſt g̃
eſt ibi aliq̄d denoīatū ⁊ informatū ⁊ nihil niſi ſubſtā
tia ⁊ ſubiectū: g̃ accn̄s nō ē ſine ſubiecto. Si nō g̃ ali
ter eſt in ſacr̄o veritatis ꝗ̄ apparet extra aſpectū hoīs
⁊ ſic eſt fantaſia vel p̄ſtigiū qđ abſurdū ē dicere ⁊ cre
dere de ſacr̄o veritatis ⁊ eccl'ie. Itē diffinitio nō ſepať 70
a diffinito eo ꝙ diffinitio dicit eſſe diffiniti: cū igiť ac
cidēs diffiniať ꝑ ineſſe videť ꝙ ieſſe nō pōt ſepari ab
accn̄te actu: q꞉ de illa ſeꝑatiōe q̄riť hic. Itē ph̄s in 80
p̄mo li. phicoꝝ ꝯtra ꝑmenidē loq̄ns dicit: ſi aīal ⁊ bi
pes q̄ diffiniūt hoīem ſūt accn̄s ⁊ hō erit accn̄s: ⁊ ſic
accideret etiā ꝙ hō eſſet accn̄s alij: g̃ a ſili ſi diffiniēs
accn̄s eſt tm̄ in alio eſſe ⁊ nūꝗ̄ ꝑ ſe eſſe/erit ⁊ ip̄m acci
dēs diffinitū tm̄ in alio ⁊ nūꝗ̄ ꝑ ſe ſꝫ in eſſe eſt diffini
tiuū accn̄tis ⁊ nūꝗ̄ ē niſi ī alio eē: g̃ acn̄s nūꝗ̄ ē niſi in
alio ſit. Probatio aſſūpti dīc ph̄s ꝙ accn̄s ē qđ cū ſit
alio nō ē ī eo velut ꝑs q̄dā ⁊ īpoſſibile ē eē ſine eo ī q̄ ē
⁊ g̃ ptꝫ ꝓpoſitū. Itē Dam̄. videť velle dicere ꝙ ſb̄a 90
panis manet ⁊ etiā ſb̄a vini ī q̄bꝫ fūdāť accn̄a ⁊ ſic nū
ꝗ̄ ſūt ꝑ ſe ſed ī eſſe eſt diffinitiuū accn̄tis ⁊ nūꝗ̄ habet
eſſe niſi in alio: q꞉ ip̄e dicit ꝙ ſicut eram⁹ cōpoſiti ex
duplici ſubſtātia. ſ. corpe ⁊ aīa ita fecit cibū duplicē
cōiūgendo pani ⁊ vino deitatē in ſp̄ūalē cibū ſꝫ pani
⁊ vino nō adiūgiť deitas niſi remaneāt ibi ſubſtātie
panis ⁊ vini g̃ accn̄tia ſūt in illis nō ſine ſubiecto vt
diciť in lr̄a. Itē dicit ph̄s ꝙ q̄nta fuerit ſupꝑficies tm̄ 100
albū eſſe dices ſed nos videm⁹ ibi tm̄ albū: g̃ q̄ꝫtitas
albi alicui⁹ ſupꝑficiei q̄ꝫtitate diffiniť: ergo eſt ibi ſuꝑ
ficies ſꝫ ſicut ſe habet albū ad ſuꝑficiē in dependētia
ſm̄ eſſe ita etiā ſe habet ſuꝑficies ad ſubſtantiā ergo ſi
cut albū nō eſt ſine ſuꝑficie ita ſuꝑficies nō ē ſine cor-
pore ⁊ ſubſtātia in q̄ ſit. Itē nō erit ens ꝑ accn̄s ni 110
ſi ſit ens ꝑ ſe ſed in ſacr̄o vt diciť in lr̄a nō eſt ad h̄ ens
ꝑ ſe: g̃ nihil erit ibi ens ꝑ accn̄s ſed eſt ibi ens ꝑ accn̄s
vt ꝓbat viſus ergo neceſſe eſt vt ſubſternať ei ens ꝑ
ſe qđ eſt ſubſtātia: g̃ accn̄s nō erit ibi ſine ſubiecto vt Solō'
videť. Si forte tu dicas ꝙ accidēs mutať in ſub- Obiectio.
ſtantiā: hoc ꝓbatur eſſe īpoſſibile multis modis. Et
primo quidē q꞉ dicit ph̄s ꝙ ex accn̄te īpoſſibile eſt fie
ri ſubſtātiā. Alio mō q꞉ ſi ex accn̄te fit ſubſtātia: aut
ſubſtātia in q̄ eſt accn̄s qđ videť in ſacr̄o: aut alia ſub
ſtātia: ſi ſubſtātia in q̄ eſt. ꝯtra accidēs qđ eſt in ſub-
ſtātia cauſať a ſubſtātia in q̄ eſt: ſi g̃ eſt cauſa exiſtēdi
ſubſtātia in q̄ eſt: g̃ accn̄s cauſa eſt cauſe q̄ cauſat ip̄m
qđ nō eſt intelligibile: ⁊ Aug⁹ negat h̄ in p̄mo de tri
nitate. q꞉ cauſatū nō eſt cauſa cauſe vt ſit ſed potius
ecōuerſo. Si aūt ꝯuertať in aliā ſubſtātiā ꝗ̄ ſit il- 120.
la in q̄ eſt: q̄rať que ſit illa ⁊ nō erit aſſigr̄e. Et p̄terea
tūc reſtat eadē q̄ſtio de iſtis accn̄tibꝫ q̄ adhuc manēt
ſine ſb̄a q̄m̄ nō ſūt in ſubſtātia in quā ꝯuertūť. Itē
ridiculoſū videť eſſe: q꞉ nihil ꝯuertiť in aliō eodē mō
manēs niſi p̄⁹ erat ſꝫ nos videm⁹ accn̄a ī ſacr̄o eodē
mō manere vt p̄⁹ erāt: g̃ ī ſb̄am nō ꝯuertūť accn̄tia.
Itē ſi ꝯūertāť ī ſb̄aꝫ ī quā ſb̄aꝫ ꝯuertūť: cū eñ in ſ̄.
dictis ptꝫ ꝙ nō ſint niſi due ſb̄e. ſ. pāis ⁊ vini ⁊ corpis
xp̄i in alterā haꝝ ꝯuertūť ꝯſtat aūt ꝙ nō ꝯuertūť in
ſb̄am panis ⁊ vini q꞉ ille ſubſtātie nō manēt ſed ī cor
pus ⁊ ſanguinē xp̄i trāſſubſtātianť: g̃ relinquiť ꝙ cō
uertunť in ſubſtantiā corpis xp̄i ⁊ h̄ abſurdū eſt: q꞉
corp⁹ xp̄i gl'ioſum nec albū nec rotundū eſt nec ſapo-
rem panis nec vini habet. Itē quibꝫ differunt ſpe 130
cies eiſdē differūt differētie ſꝫ ſubſtātia ⁊ accn̄s ſunt
due ſpecies entis vel genera: q꞉ de hoc non eſt vis: g̃
quibꝫ differūt ſubſtātia ⁊ accn̄s eiſdē differūt differē
tie ip̄oꝝ ſed ſubſtātia ⁊ accn̄s differunt ꝑ ſe ⁊ ꝑ eſſe in
alio: g̃ ⁊ differētie eoꝝ: g̃ eſſe in alio nō poteſt eſſe per
ſe vt videť cum nō ſit ſubſtātia ⁊ hoc eſt impoſſibile

vt iā ꝓbatū eſt: ḡ accidēs nō poteſt ſepari a ſubiecto.
Argu. ꝓmo hoc etiā alia via multipliciter ꝓbari pōt. ſ. ꝑ opatio-
nē accidentiū: duo em̄ ſunt in calore. ſ. eſſentia calo-
ris ꝛ opatio. ſ. calefacere: cōſtat aūt ꝙ calefaciēdi opa
tio nō cōuenit calori ꝑ ſe ſine ſubiecto extiti qḋ ꝓbat
ꝑ hoc qḋ dicit phs ꝙ nō agūt ad ſeinuicē niſi cōicantia
ſm naturā. Et hoc idē Boecius dicit in li. de duab
naturis in vna ꝑſona xpi. Cū igit opatio accidentiū
expſſe inueniat in ſacro: videt ꝙ ibi accidētia nō ſint
2º ſine ſubiecto. Item ad hoc ꝙ color agat in viſum
oportet ꝙ ſit actus lucidi ꝛ lux incorpata in ipo que
abſtrahit ipm ſʒ ſi nō ſit corp9 i ꝗ ſit color nō erit lux
icorpata abſtrahēs colorē: ḡ nō erit color viſibil' ſʒ in
ſacro ē color viſibil': ḡ ē ibi corp9 cui lux abſtrahēs ipʒ
3º incorpatur: ḡ nō eſt ſine ſubiecto ibi. Itē dicit phs
in pmo de aīa ꝙ recto inꝗtū rectū eſt multa accidūt
vt tangere eneā ſpherā in puncto: ſed tn̄ nunꝗ̄ tāget
hoc ſepatū rectū: ḡ ad hoc ꝙ accidēs habeat opatio-
nē ꝗ ꝑ ſe ei cōuenit optet ꝙ ſit in ſubiecto ſed acciden-
tia in ſacramento habent operationē propriā ſiue cō
4º uenientē ꝓprie nō ergo ſūt ibi ſine ſubiecto. Item
dicit phs ꝙ ſenſus ſit ſuſceptiuus ſpecierū ſenſibiliū
materia pſente: ergo ſi materia nō eſt pſens nec ſuſci
pit eas nec ille agent in ſenſum ſed ſpecies agunt in
5º ſenſum ergo ſunt in aliqua materia vt videt. Itē
ſenſus ꝓprie differūt: quia quidā apprehendunt de
longe/quidam nihil niſi ſpeciem in materia vt viſus
de longe: tactus autē ſpeciē in materia accipit ꝛ gu-
ſtus ſm ꝙ eſt quidam tactus ſed qḋ eſt in ſacramēto
6º imutat ꝛ guſtum ꝛ tactū: ergo eſt ibi ſpecies in mate
ria. Item dicit phs ꝙ tactus nō niſi corpoꝝ eſt: er-
go qḋ tangitur in ſacramēto eſt corpus non ergo eſt
7º accidens ſine ſubiecto. Item in hoc diſtinguūtur
ſenſus apprehenſiui de foris ꝛ de intus ꝙ interiores
accipiūt ſpecies ſine materia: de foris aūt nō niſi ma
teria pſente: ergo ꝗcquid accipit a ſenſu ꝗ eſt vis app
henſiua deforis eſt ſpecies in materia: ergo cū accipi
at id qḋ in ſacramēto apparet ipm erit ſpecies in ma
3ª via obijci- teria extnā nō ergo ē ibi accidēs ſine materia. Ter
tur pmo. tia via obijcit adhuc ꝑ putrefactionē ipaꝝ ſpecierū
ad ea ꝗ generant ex putrefactiōe eaꝝ ſpecierū: cōſtat
autē quia putrefactis illis que apparēt in ſacramen
to quecūꝗ̄ etiā illa ſint generant inde vermes: ver-
mis autē ex accidēte puro materialiter generari non
poteſt: ergo optet aliquā ſubſtantiā ibi ponere ꝗ pu-
2º trefacta conuertat in vermem. Item putrefactio
corruptio eſt cōſtat aūt ꝙ generatio ꝛ corruptio fiūt
a cauſis cōtrarijs: ergo non generāt nec corrūpūtur
niſi qḋ ſm ſui mutationē ſuſceptibile eſt contrarioꝝ
hoc aūt ꝓpriū eſt ſolius ſubſtātie vt dicat phs in pdi-
camētis ergo accidētis nō eſt generari ꝛ corrūpi vt
3º videtur. Item in ſex principijs dicit porretan9 de
forma accidentali ꝙ forma eſt compoſitioni contin-
gēs ſimplici ꝛ inuariabili eſſentia conſiſtens conſtat
aūt ꝙ hoc qḋ eſt inuariabile nec putrefit nec corrūpi
tur: ergo ſi accidētia ſunt ibi ſine ſubiecto: accidentia
nec putreſcūt nec corrūpūt qḋ eſt ꝯtra viſum: qꝛ nos
videmus ea corrumpi ergo nō ſunt ibi ſine ſubiecto.
Solo. Si forte tu dicas ꝙ deus corrūpit ea hoc ridiculo
Obiectio. ſum eſt: quia deus eſt cauſa exiſtētie rerū ꝛ ſi deſtruit
qḋ conſtruit ſm aplm Gal. 2. preuaricatorem ſe cō-
Arguit pº ſtituit ergo deus nō eſt cauſa ſed potius hoc accidit
ex ſubiecto in quo ſunt vt videtur. Sed cōtra hec
omnia diſputatur ſic: accidēs denominat ſubſtantiā
in qua eſt ſed accidētia nō denomināt corpus xpi: qꝛ
corpus xpi nō eſt album vel rotundū: nec ſubſtantiā
panis: quia illa tranſſubſtātiata eſt in corpus xpi: ḡ
nō denoīat aliquā ſubſtantiā: ergo ſunt ibi ſine ſubie
cto vt videt. Item in decreto diſt. pma de cōſecra 2º
torib9 oīa verba Ambroſij dicūt ꝙ ſunt ibi ſine ſubie
cto. Item hoc dicit hic in lra ḡ ita eſt. Itē nos vide 3º
mus ꝙ in hoc ſacramēto omnia ꝗ ſunt in eo accipiūt
ſtatum altiorē: trāſit em̄ corpus inaīatū in animatū
ꝛ nō glorioſum in glorioſum ꝛ nō diuinū in diuinū:
ergo ꝛ accidētia altiorē ſtatū debēt accipe: nō autem
altiorē accipiūt niſi ſm ꝙ ſunt ſine ſubiecto: ergo in
ſacramēto ſunt ſine ſubiecto. Item accidētia ma- 4º
nēt vt ducāt in aliud ſicut ſigna ſacramentalia ſed ſi
manet ꝓpria ſubſtantia accidentiū nō ducunt niſi in
illam ſubſtātiā ſubiecti: ḡ nō ducūt in refectionē ſpi-
ritualē corpis xpi ꝛ ſic euaneſceret vſus ſignoꝝ in ſa
cramēto cū igitur hoc ſit incōueniēs oportet ꝙ in ſa-
cramēto ſint ſine ſubiecto. Item nos videmus ꝙ 5º
ea que ſunt ſupra rationē ſicut articuli fidei nō pnt.
ꝓbari niſi ꝑ aliud qḋ eſt ſupra rationē ſubiectū ſenſui
ſicut articuli probati ſunt ꝑ operationē miraculoꝝ.
Cū igitur multa in hoc ſacramēto qḋ ꝛ dicit ſacra-
mentū fidei ſint ſupra rationē videt ꝙ congruentia
exigit ꝙ aliqḋ ſit in ipo ſubiectū ſenſui qḋ ſit ſupra ra
tionē hoc aūt nō pōt eē niſi ꝙ accidētia ſenſibilia ſint
ibi ſine ſubiecto: ergo accidētia debuerūt in hoc ſacro 6º
ſine ſubiecto remanere. Itē nō videt eē ipedimētū
ex pte operatiōis ſpecieꝝ accidētalium in ſenſu: qꝛ ſi
alicui cōuenit aliqḋ ꝑ ſe etiā ſepatim cōuenit illi ſicut
triangulo habere tres angulos eqles duob rectis
ꝛc. ſed imutatio ſenſuū cōuenit ſenſibilib ꝑ ſe ḡ etiā
ſenſibilib ſepatis cōuenit: ḡ licʒ ſint ſine ſubiecto tn̄
imutāt ſenſum ꝛ agūt in ipm. Itē ſenſus vt dicit 7º
cōmētator ſup lib. de aīa. ꝙ eſſe ſpūale ſuſcipit ſenſi-
bilia ſed ſepata magis ſūt ſm eſſe ſpūale ꝗ̄ꝫ qn̄ ſūt in
materia ꝛ ſubiecto: ḡ magis ſuſceptiu9 eſt ſenſus ſen
ſibiliū ſepatoꝝ ꝗ̄ꝫ coꝝ ꝗ ſūt in materia ḡ nō ē ipedimē
tū qn̄ ille forme ſentiri poſſint licʒ ſint ſepate a ſubie-
cto. Itē ponam9 ꝙ maneat forma in ſpeculo etiā 8º
nō pñte obiecto ꝛ appoſito aſpiciēte adhuc videbitur
forma illa ꝛ tn̄ nō eſt in materia: ḡ forma ſine mate-
ria bene poteſt ſenſum imutare. Item ꝙ in tertia 9º
via obijcitur videtur nullum preſtare impedimentū
ſicut enim iam habitum eſt qḋ alicui per ſe conuenit
ſemper ei conuenit: forme autem ille per ſe corrupti-
biles ſunt: ergo etiā ipis exiſtentib ſine ſubiecto cor-
ruptibiles erūt. Itē omni aſpiciēti ptʒ ad ſenſum 1º
ꝙ corrūpunt: ꝛ ꝓbo ꝙ non ꝑ miraculū: quia dicunt
Anſelmus ꝛ Chryſ. ꝙ ea que miraculoſe fiūt: fiunt
ſola diuina volūtate conſtat aūt ꝙ volūtas diuina ꝗ
eas produxit non corrumpit eas: ergo per naturam
corrumpuntur: ergo corruptio accidit eis ſeparatis
ſicut cōiunctis in materia. Itē ſupra ſatis proba- 11º
tū eſt ꝙ ſubiectū cōmune ꝯtrarioꝝ nō confert eis pn
cipiū agendi ꝛ virtutē ſed tm̄ ſuſtinet: ḡ ſi ſuſtineret ſi
ne ſubiecto pugnarēt ꝯtraria ꝛ deſtruerēt ſe mutuo:
ḡ forme ille manētes ſine ſubiecto naturalit poſſunt
deſtrui ꝛ corrumpi ſicut quando ſunt in ſubiecto.
Item ſuperinfundatur vinum diuidens ſpecies 12º
illas: cōſtat ꝙ diuiſio corrūpit: ḡ corrūpi poſſunt ſpe
cies ille: ꝛ idē ſeqt de diuiſione panis ſʒ cōſtat ꝙ ſpe-
ciebꝫ illis nō manētib nō manet ibi corpus xpi: ergo
ſpēs corrūpūt naturaliter ꝛ tūc nō eſt ibi corp9 xpi.

Instantia. Si forte tu dicas ꝙ in infinitū diuiſibilis eſt ſpe-
Solo. cies panis ⁊ ſpēs vini eo ꝙ ſpēs ſunt omogeneoꝝ. il-
lud ſtultū eſt: q2 diuidi in infinitū nō eſt paſſio niſi cō
tinui ⁊ nō panis vel carnis vel vini: ḡ tm̄ pōt diuidi
ſpēs vini ꝙ non erit ſpēs vini ⁊ ſpēs panis ꝙ nō erit
ſpēs panis: ḡ etiā naturalr̄ pōt corrūpi: licȝ p ſe exi-
Solo. ſtat. Solutio dicendū ꝙ accidētia manēt ibi ſine
ſubiecto ſicut ꝓbant vltime rōnes: ⁊ de hoc cōſueue
rūt a mgr̄is quattuor rōnes aſſignari: quarū prima
eſt vt. ſ. nō exiſtēte ibi ſubſtātia q̄ ꝓpriū eſt ſubiectum
illaꝝ ſpecieꝝ: humana mens ad aliā ſpiritualē eſcam
rapiat̄ ex accidētiū ſignificatione in corpalib ſpūalia
intelligēs ſicut ⁊ in alijs ſacramētis. vñ Amb. in iſto
ſacramēto qđ eſt corpus nō eſt corpalis eſca ſȝ ſpūa-
lis. Scđa ratio vt oſtendat̄ totū eſſe fidei qđ in ſa
cramēto eſt ⁊ nihil nature. Vñ Hugo de ſcto victo.
Diuina ſapientia carnē xp̄i ſub corpalis edulij ſpecie
velauit ⁊ ſic ſumēdā ꝓpoſuit vt ſenſus foueret̄ in vno
⁊ fides in alio. Tertia rō eſt aſſuefactio hominum
ad credendū ſupnaturalia cū videāt oculis ſuis acci-
dentia q̄ nullū ſubiectū afficiūt vt dicit h̄ mgr̄ in lr̄a.
Quarta ratio eſt ordinatio completa eoꝝ que ſūt
in ſacramēto ⁊ hec tacta fuit in obijciēdo: q2 cū oīa
inferiora huius ſacramēti altiorē ſtatū accipiant cō-
ueniēs fuit vt etiā ſigna accidētalia q̄litatū acciperēt
ſtatū altiorē in hoc ꝙ ſine ſubiecto ibi ad obſequiū ſa
cramēti remanerēt. Et his habitis reſpondendū
eſt obiectis p ordinē tenendo quidē fidem ſed phiam
Ad primū. nō ſequētes niſi q̄tum poſſum9 ſalua fide. Dicen
dum ḡ videt̄ ad primū ꝙ illa accidētia duplicia ſunt
ſcȝ q̄litates ſenſibiles que ſūt obiecta ſenſus ꝓprio-
rum ſenſuū ⁊ quātitas ⁊ figura que ſunt obiecta ſen
ſus cōmunis ⁊ non ex equo ſe habente ad ſubiectum
ſed ſm ordinem nature q̄ntitas ꝓprimior eſt ſubiecto
q̄ q̄litas. Item inter qualitates ille que ſunt ob-
iecta tactus cauſe ſunt aliarū ⁊ īmediate ſequunt̄ cō
plexionē qualitatū tactus vt q̄litates guſtus: q2 ille
eſt quidē tactus: ⁊ quia ſaporis ſigna ſunt odores iō
odor ꝓprimior eſt ſubiecto q̄ color. Et p hunc modū
dicendū videt̄ ꝙ cōtinens colorem eſt q̄ntitas ⁊ cau
ſans ipm̄ cōplexio qualitatū tactus: vnde non cauſa
tur ibi nec cōtinet̄ virtute diuina ſolū ſed etiā p natu
ram vt iam dictū eſt. Et idem dicendū videt̄ de odo-
re ⁊ ſapore ſed obiecta tactus cōtinent̄ quidē q̄ntita-
te ſed ſm cauſam non poſſunt cauſari ab alijs quali-
tatib: figura etiam cū ſit qualitas circa q̄ntitatē di-
cta vt dicit phs eſt in q̄ntitate vt in ſubiecto: eo ꝙ ipa
eſt terminatiua q̄ntitatis ſicut ex diffinitiōe eius ac-
cipit̄ in primo Euclið. vbi dicit̄ ꝙ figura eſt ſupfici-
es vna vel plurib lineis contenta. Sed de q̄ntitate
nō videt̄ mihi ꝙ ſm naturā poſſit eſſe ſine ſubiecto ni
ſi virtute diuina ꝯtineat̄: licȝ eīn q̄ntitas ſit ante cor
pus naturale nō tamē eſt ante cōpoſitū ex ptib ſub-
ſtantie que ſunt forma ⁊ materia quale cōpoſitū cōſi
derat metaphiſicus eo ꝙ probat̄ in libro de ſubſtan-
tia orbis ꝙ materia pmo ſuſceptibilis eſt forme ſub-
ſtātialis eo ꝙ illa ſola finit eam ⁊ ideo etiam nō diui-
ditur forma ſubſtantialis diuiſione ſubiecti: q2 non
eſt maior in maiori parte ſubiecti ⁊ minor in minori
oīs autē forma que ſuſcipit̄ a ſubiecto ſm ordinē na
ture poſt q̄ntitatē diuidit̄ p accidēs ⁊ maior ē in ma-
iore ⁊ minor in minori. Vñ dico ꝙ q̄ntitas eſt forma
⁊ non materie ſed cōpoſiti ex materia ⁊ forma ſed ꝙ
materia ⁊ forma ſint ptes ſubſtātie qđ eſt ens pmū
qđ ſepatū a q̄ntitate ⁊ motu cōſiderat prius phs. ⁊
hoc iā alias ſatis plane ꝓbatū eſt a phis. ſed tamen
q2 quidā in illa q̄ſtione huic cōtradixerūt ideo hic po
ſita ſunt iſta. Ad obiectionē aūt dicēdū ꝙ eſſe nunq̄
ſepatur ab ente ſed eſſe eſt actus entis ⁊ actus eſſen-
tie. vñ ſi eſſentiā ſm ſe accipimus ſm intellectum ad-
huc eſſentia eſt. Et ita dico h̄ ꝙ q̄ntitas eſt eſſe eſſen-
tie ⁊ nō eſſe q̄ntitatis alicuius qđ ipa īformet vt ſub
iectū in q̄ eſt ⁊ hoc cōtingit virtute diuina hoc operā
te ad cōgruentiā ſacramēti. Ad aliud dicēdū ꝙ hn̄ Ad obie-
pōt fieri id qđ iam dictū eſt: q2 ſicut habitū eſt eſſe qđ ctionem.
habet accñs in ſubiecto eſt: quaſi eſſe entis cōpoſiti
ſed eſſe q̄ eſſentia eſt id qđ eſt intelligit̄ in accñte ſm ſe
⁊ de hoc nō intelligit phs ꝙ ei9 eſſe ē in eſſe ſed poti9
hoc ꝯſtituit̄ ex pncipijs ſue eſſentie ⁊ ſue q̄ddītatis ſi
cut ipe phs dicit ꝙ ſi quis cubitali magnitudine po
ſita dixerit id qđ poſitū eſt q̄tū eſſe q̄d dicit ⁊ q̄tum
ſignificat ⁊ hoc nō eſt ſepabile ab ipo ita ꝙ ipm̄ rema
neat ſed id qđ habet in ſubiecto ſepabile eſt poteſtate
creatoris. Ad aliđ dicendū ꝙ ex ordinatiōe ſapien Ad 2m
tie diuine eſt ꝙ accidēs nō ſit ſine ſubiecto ſm cauſas
ſeminales ⁊ naturales quas pus cōditor inſeruit vt
dicit Aug. ſed pter has cauſas etiā dñs inſeruit pri-
mis creat̄ poteſtates obediētie ad id qđ creator vel-
let ad fidei demonſtrationē ſed in hoc ſibi nō contra-
riat̄ ſi vtraq3 ꝓ tēpore explicat ꝓut voluerit vt dicit
Aug9. Ad aliud dicendū ꝙ accñs nec tm̄ cauſat̄ a Ad 3m
pncipijs ſubſtātie in eſſe nec tm̄ continet̄ ab eiſdē ſed
a virtute diuina. vñ etiā ſm eſſe ſubtracta ſubſtātia
ſubiecti pōt teneri eo ꝙ virtus diuīa nō dependet ad
ſubiectū cōtinēs ⁊ cauſans ſed potius ecōuerſo cū
ſicut iam patuit nō ſm omne eſſe cauſat̄ accidēs a pn
cipijs ſubiecti: q2 ſm eſſe ſue eſſentie ſiue diffinitiuū
nō depēdet a pncipijs ſui ſubiecti ſed potius ab hijs Ad 4m
que ingrediunt̄ ipius diffinitionē. Ad aliud dicē-
dū ꝙ hic diuerſimode rñdet̄ ⁊ ego nulli pīudico: q̄dā
eīn dicūt ꝙ in tranſitu illaꝝ ſpecieꝝ in alia redit ſub-
ſtantia pma illarū ſpecieꝝ. Quidā aūt alij dicūt ꝙ ſi-
cut ſpēs ſunt ibi ſine ſubiecto quaſi in actu ſubſtātie
ita in nutriēdo habēt actū ſubſtātie ⁊ vtrūq3 pōt ſa- Ad 5m
tis cōgrue dici. Ad aliud dicendū ꝙ accñs hic nō
mutat̄ in ſubſtantiā ⁊ h̄ ſupponit obiectio ⁊ iō nō va
let. Ad aliud dicēdū ꝙ in oīb accidētib ſaluat̄ ſa- Ad 6m
tis informatio pterq3 in q̄ntitate vt ptȝ ex pdictis ſȝ
in q̄ntitate nō pōt meo iudicio dici ꝓprie q̄tū p deno
minationē niſi hoc mō q̄ pma denomināt ſeipa ſicut
vnitas ſeipa eſt vna. Et Aug. in lib. de trini. dicit ꝙ
albedo ſeipa eſt alba licȝ phs in alio ſenſu videat̄ ne-
gare hoc: cum eīn denominare ſit forme accidētalis
⁊ nō ſubſtantialis vt habet̄ ex pncipio pdicamētoꝝ
⁊ quātitas ſit prima forma accidētalis ipa erit pma
denominās ⁊ cū ipa ſit loco ſubiecti aliarū ſpecieꝝ q̄
ibi apparēt erit ipa denoīata ab alijs ⁊ denominās
ſeipam ⁊ ideo q̄tū qđ videtur ibi eſt quantitas ipſa.
vt mihi videt̄. Ad aliud dicendū ꝙ verū eſt ꝙ dif- Ad 7m
finitio nō ſepatur a diffinito: ſed duplex eſt diffinitio
a accidētis. ſ. ſm eſſe qđ habet in ſubiecto ⁊ ſic dantur
ille diffinitiones q̄ cōtinent̄ in topicis. ſ. ꝙ accñs eſt
qđ cōtingit eidem ineſſe: ⁊ nō ineſſe ⁊ iſte cōueniunt
accidēti ſm ſuū nomen: q2 accidēs eſt dictū quaſi ad
cadēs ad aliđ cadēs: ſȝ ſm eſſentiā accidētis dāt̄ alie
diffinitiōes ex gñe ⁊ dīa accñt̄ ſm ꝙ accñs ē abſolu-
te itellectū ī ſua eſſētia ⁊ illa diffinitio ñ ſepat̄ ab ipo
ita ꝙ ipm̄ remaneat vt dictū eſt: obiectio aūt ꝓcedit

ac ſi accidēs nō habeat eſſe diffinitiuū niſi ī ſubiecto
Ad 8m. ⁊ hoc nō eſt verū. Per idem etiā pꝫ ſolutio ad ſe-
quēs: qꝛ aliter animal ⁊ bipes ſunt de diffinitiōe ho
minis ⁊ aliter in eſſe ē de diffinitiōe accidētis: qꝛ aīal
⁊ bipes ꝯſtituūt eſſentiā hoīs ſed in eſſe nō dāt eſſen
tiā accidēti ſꝫ tm̄ eſſe qḋ habet ī ſubiecto ⁊ illo abſtra
cto adhuc remanet eſſentia accidētis aliq̄ ꝯtinēti ad
Ad 9m. vſum ſacramēti. Ad aliud dicendū ꝙ hoc ſoluēdū
eſt vt mgr̄ ſupra dixit ꝑ tropū q̄ ſolent ſignātes ⁊ cō-
tinētes rerū ſortiri vocabula que ſignanť ⁊ cōtinenť
⁊ hic tropus eſt methonomia dictus a donato. vnde
Ad 10m ponit ibi Dam̄ panē ꝓ ſpecie panis. Ad aliḋ dicēdū
ꝙ illa ꝓportionatio hic nō valet: qꝛ ſicut ſe habet al-
bū ad ſuꝑficiē ita ſuꝑficies ad ſubiectū: qꝛ ſuꝑficies
hic cōtineť virtute diuina ad vſum ſacramēti eo ꝙ ſu
ꝑficies in hoc ꝯuenit cū natura ſubiecti ꝙ ipa eſt ſub
iectū q̄ꝫtitatū que ꝑ eā inſunt ſubiecto: vn̄ ſuꝑficiei ⁊
q̄ꝫtitati q̄ ſm aliqḋ ꝯuenit cū ſubiecto. ſ. in ſuſcipiēdo
q̄litates quaſdā dať ad vſum ſacramēti in toto cum
ſubiecto cōuenire. ſ. q̄ꝫtū ad eius ꝑ ſe exiſtere ſine ſub
Ad. 11m. iecto. Ad aliud dicendū ꝙ hec ꝓpō nō erit ens per
accidēs niſi ſit ens ꝑ ſe nō ſic intelligiť ꝙ eſſentia acci
dētis nō ſit niſi ſit eſſētia ſubiecti in quo fundeť: quia
hoc falſum eſt cū expreſſe dicat Auicēna ꝙ accidens
eſt cuius eſſe eſt abſoluti intellectus ⁊ eſt dependens
ad ſubiectū ſed intelligiť ꝙ om̄e ꝑ accidēs reduciť ad
aliqḋ ꝑ ſe qḋ eſt ante illud ⁊ hoc verū eſt. Et hoc mo-
Ad obie- do nihil valet ad ꝓpoſitū ꝯcludendū. Ad aliud di-
ctionē cū cendū ꝙ bene ꝯcedo hoc ꝙ abſurdū eſt dicere ꝙ acci-
12o. dēs mutať in ſubſtantiā. vn̄ ea q̄ ꝯtra hoc obiecta ſūt
Ad 13m videnť eſſe ꝯcedēda. Ad aliud dicendū qḋ. ſ. vlti-
mū eſt in p̄ma via obijciēdi ꝙ accidēs ⁊ ſubſtātia nō
differunt tm̄ in modis eſſendi ꝑ ſe ⁊ in alio ſed etiā in
ſuis eſſentijs: vnde licꝫ poſt tranſſubſtātiationē ſub/
ſtantie q̄ eſt materia ſacramēti ſit accn̄s ſubiecti ſine
ſubiecto ꝑ ſe: adhuc tn̄ differt a ſubſtātia ꝓpria eſſen-
tia accidētalis nature ꝑ ſe. ſ. ꝙ ipm̄ in natura ſua eſt
Ad primū. accidēs. Ad hoc aūt qḋ obijciť ꝑ ſcḋam viā: dicen-
dū ꝙ hoc nihil valet: qꝛ phs nō dicit niſi de oꝑatiōe
illa in qua trāſmutať vnū in aliud q̄ abijcit a ſubie-
cto ⁊ nō de quacūqꝫ oꝑatione: qꝛ phs nō ꝯſiderat ac
cidēs niſi cauſatū ⁊ ꝯtentū in eſſe a ſubieto: eo ꝙ ipſe
ꝑ rōnē a p̄ncipijs naturalib' rei ſumptā: aliud iueſti-
gare nō pōt iō dicit ꝙ non agit ſine ſubiecto: ſed vbi
contineť virtute ſuꝑiori ad opus diuinū in ſacr̄o de-
monſtrandū nihil ꝓhibet etiā remanere ſuā oꝑatio-
Ad 2m nē. Ad aliud dicendū ꝙ ſicut phs dicit Pictago-
ras appellauit colorē epiphaniū eo ꝙ appareat ī ſuꝑ-
ficie: vn̄ lux nō ītelligiť incorꝑari qn̄ facit colorē actu
īmutatiuū viſus. Et qḋ dicit phus in lib. de ſenſu et
ſenſato ꝙ color eſt extremitas ꝑſpicui in corꝑe deter-
minato intelligiť ſic ꝙ ad determinatū corpus ſit re
flectio lucis: iḋo extremitas ꝑſpicui lucidi ibi magis
lucet ⁊ ideo magis facit colorē actu in extremitate q̄ꝫ
alibi: ⁊ ideo etiā: qꝛ lux nō tm̄ ibi abſtrahit colorem
ſed reflectit ad viſum ⁊ ad om̄ia illa ſufficit ſuꝑficies
q̄ꝫtitatis dū ꝑ ſe maneat ⁊ iō nihil īpedit hoc q̄n acci
Ad 3m dētia illa īmutēt viſum. Ad aliud dicendū ꝙ phs
in p̄mo de generatiōe ⁊ corruptiōe dicit ꝙ etiā tact'
eſt metaphiſicus ⁊ ideo ꝙ ſeꝑatū rectū nō tāgit eneā
ſpherā: hoc eſt ideo qꝛ enea ſphera eſt corpus natura
le ⁊ habet eſſe in materia ex ꝑte eris in quo eſt ⁊ rectū
nō in q̄ꝫtū rectū eſt/ſed ſi eſſet in materia rectū in q̄ꝫtū
rectū ita tangeret ſicut tāgit rectū ligneū vel cupreū
illa aūt accidentia ſunt et ideo agere p̄nt. Ad aliud Ad 4m
dicendū ꝙ p̄nte materia ſuſcipit hoc ideo eſt: qꝛ ſuſci-
pit ſpeciē exiſtentē in materia/ſed ſi eſſet ſine materia
ſine materia ſuſcipet eā. vn̄ h̄ accidit ſenſui ꝙ nō ſuſci
pit ſpeciē niſi p̄ſente materia ⁊ nihilomin' ſuſcipet eā
ſi eſſet ſenſibile ſine materia. Ad aliud ⁊ ſequēs eſt Ad 5m. ⁊
vna ſolutio ꝑ ea q̄ ante dicta ſunt. ſ. ꝙ eſt ibi tactus 6m.
phiſicus q̊ ad q̄ntitates īmutātes tactū ⁊ metaphi-
ſicus q̊ ad q̄ntitatē: ⁊ ꝙ nō eſt ibi ſubſtātia hoc nō im
pedit tactū: qꝛ ſubſtātia ſm ꝙ ſubſtātia nullo ſenſatu
ſenſibilis eſt ⁊ ꝙ exigiť in alijs hoc eſt ideo: qꝛ tāgibi-
lia nō habēt eſſe ſine ſubiecto ſicut hic. Ad vltimū Ad 7m
patꝫ ſolutio ꝑ ea q̄ ante dicta ſunt in ſolutiōe p̄ceden-
tis īmediate argumēti. Ad id qḋ obijciť per tertiā Ad q̄ſtionē
viā grauius eſt ſoluere: dicendū tn̄ mihi videť ꝙ ille
ſpēs putrefiūt illo modo quo ſup̄ in q̄ſtione ꝓpria de
hoc determinatū eſt in. xv. q̄ſtiōe hui' diſtinctionis.
Et bene mihi videť ꝙ vermes vel alia quedā poſſūt
generari ex putrefactiōe duorū modoꝝ. ſ. ꝙ aut ſub-
ſtantia redeat: ⁊ illa fit materia ex putrefactiōe gene-
rantis aut ſi nō redit: qꝛ tunc ex mutua actione ⁊ paſ
ſione illaꝝ ſpecieꝝ in circūſtantia corꝑa aliqḋ de cir-
cūſtantib' corporib' abijciať ⁊ ex corruptiōe illa ma
terialiter vermes generanť. Quidā aūt dicūt ꝙ ni-
hil vn̄q̄ꝫ generať ex tali putrefactiōe ſed hoc eſt ꝯtra
hoc qḋ frequēter videmus p̄cipue ſi in magna q̄nti-
tate ꝯſecraremus. Ad aliud dicendū mihi videtur Ad 2m
ꝙ ſicut q̄ntitas in hoc cōuenit cū ſubſtātia ꝙ ipa eſt
ſubiectū quorundā accidentiū ita etiā cōuenit cū ꝓ-
prietate ſubſtātie ꝙ ipa ſm ſui mutationē recipit con
traria nō tn̄ eſt ſubſtātia: qꝛ hoc nō cōuenit ei ꝑ ſe ⁊ p̄
mo ſed ꝑ accidēs. ſ. ꝑ ſubſtantiā tenentē eā in eſſe ⁊ h̄
eſt ex eo ꝙ v̊tute diuina loco ſubiecti in eſſe cōtinetur
⁊ ideo naturaliter corrūpunť corruptiōe contrarij.
Ad aliud dicendū ꝙ porretanus abſqꝫ dubio ibi Ad 3m
loquiť de forma accidētali ⁊ loquiť de illa ſm ꝙ ipa
eſt eſſentia abſtracta ab hoc ⁊ ab illo ⁊ nō ſm ꝙ habꝫ
eſſe in natura per ſubiectū cōtineus vel ꝑ diuinā vir-
tutē ad vſum ſacramēti ⁊ ideo nō eſt in tali eſſe corru
ptibilis. Ad alia obiecta de plano mihi videť eſſe Ad obie-
concedendum. ctionem.

De fractione et partibus. Diſt. XIII.

A

ſ Olet etiā queri de fra
ctione ⁊ partitione que ibi videtur
fieri vtrū vera ſit: ⁊ ſi ibi vera fra-
ctio eſt: cuius rei ſit vel in qua re fiat. Cūqꝫ
non ſit ibi alia ſubſtātia q̄ꝫ chriſti. Si in aliq̄
ſubſtātia eſt illa fractio in corpore chriſti vi-
detur eſſe. Sed ecōtra cū ipm̄ corpus incor- a
ruptibile ſit: qꝛ īmortale ⁊ īpaſſibile: in ipſo
non poſſe eſſe videť. Nam ⁊ chriſtus redar-
guit carnalem ſenſum diſcipuloꝝ qui puta-
bant carnē chriſti ſicut aliā in partes diuidē-
dam ⁊ morſibus dilacerandā. Ideo quibuſ-
dam placet ꝙ nō ſit ibi fractio ſicut videť ſed
diciť frangi qꝛ videť frangi. Quibus obijci-
tur qḋ ait Ambro. Nihil falſi putandū eſt in
ſacrificio veritatis: vel ſicut fit in magoꝝ p̄-
ſtigijs vbi deluſione quadā falluntur oculi:

vt videantur eſſe qd nõ eſt. Ad hoc illi dicunt. Non fallit nos viſus nec fallitur qd eſſet ſi crederetur ita frangi vt videtur. Nec illuſio eſt: qz
b ad vtilitatẽ fidei: nõ ad deceptionẽ ita fit: ſicut ⁊ chriſtus ſe oſtendit duobus diſcipulis in via in ſpecie pegrini: nec in eo tamẽ talis forma erat: ſed oculi eorum tenebantur ne eũ agnoſcerent.

Arti. I. An poſſibile ſit aliqd frãgi in ſacramẽto.

A Olet etiã qri de fractiõe ⁊c.] Hec diſtinctio
ſ diuiditur in duas ptes i quarũ pma mgr pmo mouet qſtionẽ qd frangatur in ſacro ⁊ ſoluit ſm quattuor opiniones. In ſcda autem tangit partiũ ſignificationẽ ibi [Quid autẽ ptes ille ſignificẽt. Adhuc pa diuiditur i qttuor ſm qttuor opiniões i lra tactas. ⁊ ſcda icipit ibi [Alij vo dicũt. tertia ibi [Alij tradũt corpꝰ xpi. quarta ibi [Sed qz corpus xpi incorruptibile. In pma aũt quattuor ptinet. Primo em ponit rõne ad hoc qd corpus xpi frangatur. Scdo rõnẽ ad oppoſitũ. Tertio elicit quorũdã circa h opinionẽ falſã. Quarto obijcit ptra illã ⁊ hec plane pa-
Argu. pmo tent in lra. Sed indicit hic qſtio vtrũ poſſibile ſit ibi aliqd frangi: et videtur qd nõ. quicqd enim eſt non actu ſm ſe: hoc nõ frangitur ſed accñs nõ eſt actu ſm ſe ergo nõ frangitur ſm ſe: neceſſe eſt g qd corpus xpi frãgatur in ſe: ſed hoc eſt impoſſibile g nihil ibi frãgitur
2o Item fractio ſonat diuiſionẽ violentam: violenta aũt diuiſio nequaqz eſt niſi i ſubſtãtia: ſed nulla ſubſtantia eſt ibi frangibilis: g nõ eſt ibi fractio niſi ſm
3o fantaſiã. Itẽ qntitas diuiſibilis quidẽ eſt ſed non eſt diuiſibilis niſi in alio fundata: hec aũt non eſt in
4o alio fundata: g nõ eſt diuiſibilis. Itẽ qntitatẽ non eſt accipe niſi dupl'r. ſ. ſm ſe ⁊ ſm eſſe: ſm ſe aũt accepta nõ eſt niſi in aĩa. ſ. in imaginatiõe vel intellectu: ſed ſm eſſe eſt in rebus naturalibus: aut igitur fractio cõuenit ei ſm qd eſt in abſtractiõe ⁊ in aĩa aut ſm qd eſt in eſſe: conſtat qd nõ pimo modo: qz ſm qd eſt in aĩa nõ eſt qntitas: ſed intentio qntitatis in aĩa nõ eſt niſi p eſſe ſpũale / ⁊ ſic nõ eſt diuiſibilis: g ſi frãgitur fractio pueniet ei p eſſe qd habet in reb naturalibus ſed in ſacramẽto nõ eſt in aliqua re naturali: ergo ei
5o nõ pueniet ibi fractio. Itẽ generatio oĩs p pus puenit ſubſtãtie ⁊ in illa nõ habet generationẽ niſi p hoc qd eſt ſubſtãtie vel in ſubſtãtia: g ⁊ corruptio oĩs pus erit ſubſtãtie ⁊ alia nõ corrũpuntur niſi inqſtum ſunt ſubſtãtie vel in ſubſtãtia: ſed fractio eſt corruptio qdã g eſt ſubſtãtie vel alicuius qd eſt in ſubſtãtia: qz fractio eſt corruptio ſubſtãtie: ſed nulla ſubſtãtia eſt incorruptibilis nec adhuc ens in ſubſtantia: g nõ eſt ibi
6o ſimpl'r fractio ſed apparẽtia fractiõis. Itẽ in omi diuiſione qntitatis in qua vera diuiſio eſt pars ſubiecti menſuratur parte vna quantitatis ⁊ alia pars alia: ergo ſi hec vera diuiſio qntitatis eſt vna ps ſubiecti alicuius menſuratur pte vna ⁊ alia ps alia: ſed hoc nõ eſt verũ g nõ eſt hec vera diuiſio vl' fractio qntitatis
7o g fantaſtica vt dicit prima opinio in lra dicta. Itẽ vt dicit phs in pmo celi ⁊ mũdi Cõtinuũ diuiditur in infinitũ hoc aũt cum ſit paſſio ptinui ſm qd cõtinuũ nõ puenit corpi phico ſm qd hmõi g panis nõ erit diuiſibile in infinitũ. Inde pcedo ſic qcqd diuiditur diuiſione corrũpente ſpeciẽ nõ diuiditur diuiſiõe qntitatis cõtinue tm: ſz diuiſiõe corpis phici vel artificiati: ſacramẽtũ aũt cũ frãgitur ſic diuiditur: g nõ diuiditur diuiſione qntitatis ptinue tm: ſz diuiſiõe corpis phici vel artificiati. Prima pbata eſt. ſcda ſic pbatur multiplicentur em fractiões pſtat aũt qd qñqz ibi erũt non ſpẽs panis: g pſtat poſitũ: ſz nullũ corpus phicũ vel artificiale ibi frãgitur: g nõ eſt ibi vera fractio ſed viſa tm.

Itẽ nõ videtur eſſe aliq cã quã mgr aſſerit ptra hãc opinionẽ ex vbis Ambroſij. ſ. qd nihil falſi debeat eẽ in ſacro veritatis ſicut in magorũ pſtigijs Primo qz ſicut dicitur in lra. qz viſa fractio ad rẽ nõ refertur ⁊ ideo nihil ibi decipit vel decipitur. Scdo qz dicit Ariſto. qd abſtrahentiũ nõ eſt mẽdaciũ eo qd abſtractionẽ ad rẽ nõ referũt: g nec h apparẽt diuiſiõis nõ erit mẽdaciũ eo qd ad rẽ nõ referatur. Itẽ fractiõe facta videtur ibi eẽ plura ⁊ tñ pſtat qd ibi nõ ẽ niſi vnũ. ſ. xps: g videtur vt nõ eſt ⁊ tñ nõ dicimꝰ eſſe pſtigiũ vel falſitatẽ: g a ſili etiã ſi dicatur in viſa fractio eſſe ⁊ tñ ecñs nõ pter hoc erit ibi falſitas vel pſtigiũ. Itẽ accñia videtur in aliq eſſe ⁊ tñ in nullo ſunt vt pus habitũ eſt: ſi g pter hoc nõ dicitur falſitas eẽ in ſacro nec pter iſta debz aliq falſitas dici i ſacro. Sz p dicit Ariſto. po phicorũ qd ſi ſola ſba eſt ipa eſt indiuiſibil': g ſba nõ pmo diuiſibil' eſt ſz qntitas: ſz in ſacro eſt qntitas p ſe vt pus oñſum eſt: g aliqd ibi diuiditur p ſe ⁊ pprie: fractio aũt qdã diuiſio eſt: g aliqd ibi frangitur p ſe ⁊ pprie. Itẽ cuiuſcũqz eſt accipe ptes ſm ſe: illud ſm ſe eſt frãgibile: ſz ptes qntitatis ptinue accipiũtur in ſacro ſm ſe: g videtur qd ſit frãgibile ſm ſe. Itẽ i textu euãgelij dicitur qd accepit panẽ ⁊ bñdixit ⁊ fregit ⁊ dixit: h eſt corpꝰ meũ: g veriſſime fractũ eſt: g ⁊ veriſſima fuit fractio. Itẽ qd ſm pluralitatẽ ptiũ refertur ad pl'a ſignãda neceſſe eſt plures hẽe ptes ſi verũ ſignũ eſſe debeat ſic aũt refertur ſacramẽtũ ſm ſuas ptes ad viuos ⁊ eos q i purgatorio ⁊ btõs: g neceſſe eſt qd in vitate pl'es habeat ptes: cõſtat aũt qd nõ eſt in vno ſacro pl'es accipe ptes niſi p fractionẽ: g neceſſe ẽ veriſſimã ibi eẽ fractionẽ. Itẽ pſtigia ſunt q nõ in re ſed in oculis ſũt tm intuẽtiũ: ſi g hec fractio nõ eſt in re ſz tm in oculis intuentiũ tm: tunc pſtigiũ erit ⁊ nõ ſacrm. hoc aũt incõueniẽs eſt: g nulla fractio ibi eſt niſi in re aliq. Itẽ mathematicꝰ ſi accipiat diuiſionẽ ſm actũ nunqz põt eã ad rẽ non referre: g ſil'r erit in ſacro: ſz i ſacro nõ accipitur fractio vel diuiſio imaginatiua vel intellecta tm: ſz ſm actũ g refertur ad rẽ: g aliqd ibi frãgitur realiter ⁊ in veritate

Itẽ quicqd ſit de diuiſione fractio ſonat violẽtiã: ſed violẽtia nõ fit niſi in reb: g fractio nõ fit niſi in rebus: g fractio nõ fit niſi ſm rẽ nõ g ſolũ eſt viſa in ſacramẽto ſz in veritate exñs. Itẽ ſi nõ eſſet niſi viſa fractio ad fractionẽ nõ oporteret eſſe niſi actũ aĩe ⁊ nõ corpis: ſed in ſacro neceſſe eſt adhiberi actũ corpalem. ſ. diſcerptionẽ p impulſũ digitorũ vel vnguiũ: g nõ eſt fractio ſolũ imaginaria ſed realis ⁊ in veritate

Solo. Solo dicendũ qd in vitate realis eſt fractio in ſacramẽto ſic dicit vltima opinio q ſola liqde vitatẽ fidei tenet. Ad pmũ aũt qd obijcitur dicẽdũ qd accñs
Ad pmũ qd eſt qntitas eſt ibi ſm ſe: ſm ſe autẽ eſſe eſt eſſe ſine ſubiecto vt pus dictũ eſt hoc eſt nõ ſm eſſe naturale: ſz vtute diuina cõtinẽtis ſpẽs ad viſum ſacri ⁊ fidei. vñ cũ ſic vtute diuia teneatur frãgi ſm ſe ⁊ diuidi põt

Ad 2m Ad aliud dicendũ qd p accñs fit hoc nulla diuiſiõe violenta fit niſi in natura. ſ. qz qntitas non ẽ ſm eſſe naturale niſi in ſubſtãtia: nihilo minus tñ ſi eſſet ſm ſe diuideretur: in ſacramẽto autẽ eſt ſm ſe vt habitum eſt ⁊ ideo ibi frangi poteſt ⁊ violenter diuidi.

Ad 3m Ad aliud ſil'r dicendū ꝙ aliter eſt hic ⁊ aliter in na
turalib⁹ eſt;qꝛ hic oꝑatur virtus diuina ſm exigētiā
ſignificatiōis ſacramēti ⁊ ideo cōtinet hic q̄ntitatē ſi
Ad 4m ne ſubiecto. Ad aliud dicendū ꝙ q̄ntitas aliter ac
cipit̄ ſm ꝙ eſt accn̄s rei naturalis in cuius diffinitio
ne cadit materia ſenſibilis ⁊ aliter ſm ꝙ virtute diui
na refert̄ ad vſum ſacramenti:ex primo quidē modo
Ad 5m ꝓcedit obiectio inducta.ſcdo aūt modo nō. Ad ali
ud dicendū ꝙ diuiſio hec eſt coꝛruptio quedā ⁊ bene
cōcedo hoc ꝙ naturaliter coꝛrūpit̄ foꝛma panis ac
Ad.6m cidētalis ⁊ hoc q̄liter fiat in p̄cedēti diſtinctiōe habi
tū eſt ⁊ determinatū. Ad aliud dicendū ꝙ hoc ve
Ad 7m rū eſt vbi q̄ntitas manet ſm eſſe naturale:iam autē
habitū eſt ꝙ in ſacro eſt ſine ſubiecto. Ad aliud di
cendū ꝙ bene videt̄ mihi cōcedendū eſſe ꝙ tm̄ poſſet
multiplicari diuiſio ꝙ coꝛrūperent̄ ſpecies panis ac
cidētales que manēt ibi:⁊ ideo nō eſt ibi oīno fractio
mathematice q̄ntitatis que fit ibi:nec etiā naturalis
ꝓprie:ſed eius cui cōuenit fractio naturalis ꝓpter h̄
Ad 8m. ꝙ virtute diuina cōtinet̄ in eſſe. Ad aliud qđ obij
cit̄ ꝯtra cauſam quā mgr̄ aſſignat quare non valeat
opinio ex verbis Ambroſij dicendū ꝙ optime obijci
Ad ꝓbatio tur:qꝛ opinio nulla eſt. Ad id aūt qđ obijcit̄ dicen
nē primā. dū ꝙ impoſſibile eſt eā diuiſionē q̄ actu fit ad rē non
referre:qꝛ diuiſio nulla eſt niſi in re actuali:⁊ ideo illi
Ad ꝓbatio nihil dicūt. Ad hoc qđ obijcit̄ de mathematicis di
nē ſecundā. cendū ꝙ nō eſt ſil'e:qꝛ in mathematicis paſſio ꝓbata
cōuenit q̄nto ſm ſe:licʒ nō cōueniat huic q̄nto vel illi:
hic aūt cōſiderat̄ diuiſio vt nō cōuenit q̄nto ſm ſe ſed
Ad 9m. potius huic ſm ꝙ eſt aliquid hoc. Ad aliud dicen
dū ꝙ in veritate ibi ſunt plura ⁊ plures ꝑtes:ſed nō
plura ſacramēta:qꝛ numerus ille nō ponit̄ circa foꝛ
mā ſacramēti:ſed potius circa ſpēs ſacramentales.
Ad 10m Ad aliud dicēdū ꝙ accn̄a vident̄ eſſe ⁊ ſenſus par
ticularis nō eſt de ſubſtātia q̄ ſubeſt accn̄tib⁹ niſi per
accn̄s.hic aūt intellect⁹ ſacri cogit vt accipiant̄ ſine
ſubiecto.vn̄ falſū eſt ꝙ ibi videat̄ in ſubiecto:ſenſus
eīm nō eſt niſi de accidētib⁹:⁊ intellectus accipit ea ſi
ne ſubiecto ꝓpter exigentiā ſacramēti.

Arti. II B
An fractio predicta ſit in coꝛpoꝛe chꝛiſti aut in foꝛmis tm̄.

Einde q̄rit̄ de hoc qđ dicit ibi [Sed ꝯtra cū
Arg.primo D ip̄m coꝛpus icoꝛruptibile ſit ⁊c̄.] ſ.a. videt̄
eīm h̄ nihil ipedire fractionē:qꝛ cōmeſtio ma
gis coꝛrūpit q̄ʒ fractio ⁊ tn̄ cōcedit̄ ꝙ coꝛpus xp̄i co
medat̄:ergo etiā cōcedi debet ꝙ coꝛpus xp̄i frangit̄.
2o Itē de quocūꝫ ꝓbat̄ ſpecies ⁊ genus:ſed quicq̄d
comedit̄ attritu dentiū maſticādo frangit̄:ḡ ſi coꝛp⁹
3o xp̄i comedit̄ coꝛpus xp̄i frangit̄. Itē hoc ſacramē
tū eſt memoꝛiale paſſiōis:ſʒ in paſſione veraciter fuit
coꝛp⁹ xp̄i diuiſū clauis ⁊ lancea:ḡ fractū ḡ ſacrm̄ nō
exp̄ſſe rep̄ſentabit niſi etiā in ſacramēto ſic diuidat̄:
4o ergo fractio veriſſime eſt in coꝛpoꝛe xp̄i. Itē alia q̄dā
videm⁹ ipoſſibilia ſm naturā eſſe in ſacro:ſicut vnū
numero circūſcriptū coꝛp⁹ eſſe i diuerſis locis ⁊ acci
dēs eſſe ſine ſubiecto:⁊ eiuſdē coꝛp⁹ inaīatū groſſum
trāſſubſtātiari in coꝛpus aniatū diuinū glorioſum.
Querit̄ etiam q̄re illa eſſe in ſacro concedunt̄:ſed
Solo nūq̄d qđ ē icoꝛruptibile ſil' ⁊ frangat̄. Solo dicē
dū ꝙ abſqꝫ dubio fractio nō eſt in coꝛpoꝛe xp̄i ſʒ poti⁹
Ad primū. in foꝛmis tm̄. Ad primū autē dicendū ꝙ comeſtio
multa impoꝛtat.ſ.diuiſionē cibi ꝑ dentes ⁊ traiectio
nē in coꝛpus ⁊ digeſtionē ⁊ incoꝛpoꝛationē ſiue vnionē

Et tm̄ paſſiue cōcedit̄ ꝙ coꝛpus xp̄i cōcedit̄ rōne illi⁹
qđ eſt traijcere in coꝛpus:qꝛ verū coꝛpus xp̄i traijcit̄
ſub ſpeciebus ſacri in coꝛp⁹ nr̄m:ſed diuiſio ꝑ dētes re
fertur ad ſpēm:digeſtio aūt nō eſt ibi:qꝛ non cedit in
ſeceſſū ⁊ vnio ſiue incoꝛpoꝛatio ſpūalis paſſiue cōuenit
comedēti vt ſ.oſtēſum eſt ⁊ ita patꝫ ꝙ comeſtio nō po
nit fractionē. Ad aliud ptꝫ ſolo ꝙ comeſtio non eſt Ad 2m
ſpecies fractiōis rōne traiectiōis in coꝛp⁹ ſʒ rōne at
tritiōis ꝑ dētes ⁊ illa nō refert̄ ad coꝛpus xp̄i. Ad Ad 3m
aliud dicendū ꝙ paſſio rep̄ntat̄ in ſacro ſm ꝙ eſt effe
ctiua redēptiōis ⁊ ſolutiua p̄cti: ⁊ hoc ptꝫ ex ip̄o actu
imolatiōis in q̄ offerimus ſacrm̄ qđ xp̄s ꝓ nobis in
ara crucis obtulit nō aūt rep̄ntāt̄ ꝑticulares pene in
flicte ⁊ ideo nō eſſet incōueniens xp̄i coꝛpus diuidi.
Ad aliud dicendū ꝙ ꝯtraria ſil' vel ex quib⁹ dire Ad 4m
cte ſequūtur oppoſita ꝑ affirmationē ⁊ negationem
nunq̄ʒ ponunt̄ eſſe ſil':qꝛ h̄ fieri nō pōt. Cū aūt dicit̄
ꝙ eſt ſimul in pluribus locis h̄ dicit̄ rōne ꝯſecrationis
q̄ fit in pluribus locis ⁊ ex hoc nō ſequit̄ ad hoc oppoſi
tū illi ⁊ ſic de alijs inductis ſed ſi ꝯcedit̄ frāgi:cū frā
gi ſit coꝛrūpi q̄ddā opteret ꝑ locū a ſpecie ꝯcedere ꝙ
coꝛrūꝑet̄ ⁊ ꝑ hoc ꝙ eſt incoꝛruptibile videt̄ ꝙ nō coꝛ
rumpit̄.ḡ ſimul coꝛumꝑet̄ ⁊ nō coꝛrūperet̄ qđ eſt ſil'
oppoſita ꝑ affirmationē ⁊ negationē eſſe vera:qđ fie
ri non poteſt.

An qn̄ xp̄s oſtendit ſe diſcipulis in via in ſpecie ꝑegrini fecerit actū ſimulatoꝛiū ſiue illuſoꝛium.
Arti. III. C

Einde q̄rit̄ de hoc qđ inducūt iſti ꝑ exēplo ibi
D [Sicut ⁊ xp̄s oſtēdit ſe duob⁹ diſcipulis i via
in ſpecie ꝑegrini ⁊c̄.] ſ.b. Videt̄ enim illuſio Arg.primo
fuiſſe:qđ eīm nō eſt de eſſentia rei nō facit rē eſſe verā
vel falſam in ſubſtātia ſua:ſʒ intentū ab agēte nō eſt
de ſubſtātia actus vel facti ſui:qꝛ finis nō eſt de re:ḡ
nec falſā facit rē nec verā:ḡ ꝙ h̄ fecit ad fidei vtilitatē
nō fecit ſiml'atoꝛiū actū. Itē ſimulatio nō ꝑficit̄ in 2o
vno tm̄ ſʒ in duob⁹.ſ.vno oſtēdēte qđ nō eſt i alio in
telligēte q̄ntū eſt de oſtēſione ſil'ationis:euāgeliū autē
exp̄ſſe dicit ꝙ finxit ſe longi⁹ ire:⁊ diſcipuli putabāt
cū h̄ velle:ḡ fuit ibi ꝑfecta illuſio. Itē nihil agnoſci 3o
tur ſub ſpecie q̄ nullo mō eſt in ip̄o niſi ꝑ p̄ſtigiū vl' in
firmitatē oculi intuētis:ḡ qđ nō p̄ſtigioſe nec ab ocu
lo infirmo videt̄ ſub ꝓpria videt̄ ſpecie:ſʒ oculi diſci
puloꝝ nō fuerunt infirmi nec p̄ſtigioſe ligati:ḡ ſpēs
quā viderūt in deo fuit ſpēs ꝑegrini ſed cōſtat ꝙ ſm
veritatē ꝑegrinus nō fuit:ḡ ſiml'ata ab ip̄o fuit ſpēs
ꝑegrini ⁊ ſic fuit ibi veriſſima illuſio. Solo dicen Solo
dū ꝙ nulla illuſio fuit ibi.vn̄ dicēdū eſt exēplū bonū
eſſe:ſed tn̄ id eſſe falſum ad qđ confirmandū inducit̄
ab illa opiniōe. Ad primū aūt dicendū ꝙ intentio Ad primū.
facit nō ſiml'atoꝛiū agentē ſʒ duplex ē intētū.ſ.in oꝑe
⁊ intentū ꝑ opus:intētū in oꝑe fuit oſtēdere eis ꝑ ſili
tudinē q̄lis fuit tūc in mētib⁹ diſcipuloꝝ ⁊ q̄ ad h̄ ve
riſſime ⁊ nō ſil'itudinarie egit:qꝛ null⁹ actus ali⁹ ita
h̄ mō demōſtrat:intētū aūt ꝑ opus nō fuit in oꝑe:ſʒ
ꝯn̄s ip̄m.ſ.cōfirmatio fidei diſcipuloꝝ q̄ ad articulū
reſurrectiōis ⁊ h̄ eſt extra op⁹ ⁊ nō facit op⁹ verū ſʒ
ſiml'atoꝛiū:ſʒ poti⁹ ꝑmū ſicut etiā nos nō dicim⁹ ſi
mulare Ezechielē qn̄ fecit ꝑfodi domū ⁊ latēter ſe ex
poꝛtari:qꝛ illo tēpoꝛe demonſtrauit ꝙ ita fugere ha
berent de domibus ſuis cauſa tranſmigrādi. Ad Ad 2m
aliud dicendū ꝙ ſimulatio eſt etiam in vno in cōpa
ratione ad alterū:ſed ita non fuit hic:ſed potius in

ſtructio ꝑ actum quē ꝓpter diſcipulos dederat: quia
facilioꝛ eſt inſtructio q̄ fit ſilitudine ꝑabolarū ꝛ opeꝝ
Ad 3m Ad aliud dicendū ꝙ oculi diſcipuloꝝ in veritate
tenebant̄ ꝛ tenēs erat dubietas reſurrectionis. vñ
chꝛiſtus ſe eis in pꝛopꝛia ſpecie obiecit ꝛ tamen pro-
pter impotētiā oculi nō gloꝛificati nō viderūt eū ſub
lumine gl'ioſi coꝛꝑis: ſed poti⁹ ſub ſpecie coloꝛis ꝛ du
bietas reſurrectiōis fecit eſtimare ꝑegrinū eo ꝙ vide
rūt eū venientē de loco adoꝛationis hierl'm. vñ patꝫ
nullā ibi fuiſſe ſimulationē.

Alioꝛum opinio.

Alij vero dicunt ꝙ ſicut ibi ſpecies panis eſt
ꝛ nō eſt ibi res cuius vel ī qua ſit illa ſpecies
a ita eſt ibi fractio q̄ non fit in aliqua re: quia
nihil ibi frangit̄ qd̄ mirabiliter dei potentia
fieri dicūt vt ibi fiat fractio vbi nihil frāgit̄.

Arti. IIII An cōſecratione facta maneāt oīa accidē
D tia ꝛ etiā ſoliditas mathematica ſm eē reale
Einde querit̄ de ſcd̄a opinione q̄ incipit ibi:
d [Alij vo dicūt ꝙ ſūt ibi ſpēs ꝛ nō eſt ibi res
Arg. pmo cui⁹ vel in q̄ ſit illa ſpēs ꝛc.] Uidet̄ em̄ falſū
eſſe qd̄ inducūt ꝓ exēplo. ſ. ꝙ ſit ibi ſpēs ꝛ nō res aliq̄
cui⁹ ſpēs ſit illa: ꝯſtat em̄ ſatis ex p̄us habitis ꝙ non
intelligit̄ de ſpecie ſubſtātiali: q2 illa non manet poſt
ꝯſecrationē: ſed de accidētali q̄ manet: aut g̊ ibi ma-
net qd̄libet accidētale vel ad hoc. ſi qd̄ libet g̊ etiā ſoli
ditas mathematica: g̊ manet ibi coꝛpus: g̊ poſt con-
ſecrationē eſt ibi coꝛp⁹ illud qd̄ eſt ſpecies cōſtat aūt
ꝙ coꝛpus chꝛiſti verum non eſt ſpecies illa nec ali-
qua ꝑs illarū ſpecieꝝ: g̊ coꝛpus xp̄i verū nō eſt coꝛp⁹
illud qd̄ manet in numero ſpecieꝝ: g̊ poſt ꝯſecrationē
manet adhuc coꝛpus qd̄ non eſt coꝛpus xp̄i in ſacr̄o
altaris qd̄ in precedenti diſtinctiōe negatū eſt in lr̄a.
2o Itē coꝛpus qd̄cūqꝫ iuenit̄ ſine aliq̄ coꝛpoꝝ eſſe nō
eſt idē illi ſine q̄ inuenit̄: ſed coꝛpus qd̄ eſt trina dimē
ſio in ſacr̄o inuenit̄ ſine coꝛꝑe qd̄ eſt panis ante cōſe-
cratione: g̊ nō eſt idē illi: ergo in ſacr̄o ſunt tria coꝛpo
ra. ſ. coꝛpus panis ꝛ coꝛpus dimenſionale ꝛ coꝛpus
3o xp̄i ꝛ hoc nemo dicit. Itē phs in. iiij. metaphice in
boecij trāſlatiōe obijciēs ꝯtra platonē relīqt ꝓ incō
ueniēti coꝛp⁹ mathematicū diuerſū a naturali ꝛ coꝛ-
pus naturale eſſe in eodē loco: g̊ ꝛ hic hoc erit incōue
niens: ſed ſi manet ibi coꝛpus mathematicū ꝛ coꝛp⁹
naturale: duo coꝛꝑa quoꝝ vnū eſt mathematicū ꝛ al
terū eſt naturale ſunt in eodē loco qd̄ incōueniēs eſſe
4o dicit phs: g̊ nō eſt ibi coꝛpus tale. Itē impoſſibile
eſt eaſdē numero lineas duoꝝ coꝛpoꝝ eſſe: ſed coꝛp⁹
tranſiens qd̄ panis eſt ꝛ coꝛpus manēs qd̄ eſt ma-
thematica ſoliditas ſunt duo coꝛꝑa: ergo nō eodem
numero linee erūt coꝛpoꝝ illoꝝ: conſtat autē ꝙ aliq̄
linee fuerūt quibꝫ menſurabat̄ panis: ergo iam erūt
in ſacramēto tria coꝛꝑa q̄ta. ſ. panis ꝛ id qd̄ q̄tum
Solo. videt̄ ꝛ rotundū poſt cōſecrationē ꝛ coꝛpus xp̄i: ꝛ h̄
Obiectio. erit mirꝝ ad q̄d ſint ibi. Si ꝓpt̄ h̄ dicat̄ ꝙ ſpēs nō oēs
5o manēt ī ſacr̄o h̄ erit irrōnabile cū eadē rō ſit d̄ vna ſpē
accn̄tali manēte ꝛ de alia. P. ſup̄ oſtēſū ē ꝙ p̄cipue
manet ibi q̄titas vt fundamentū aliaꝝ ſpecierū ſed
nō eſt ratio q̄re longitudo maneat ꝛ nō latitudo ꝛ ꝓ
fūdū: g̊ videt̄ ꝙ tota ſoliditas mathematica maneat.
6o Item Euclides in p̄ncipio geometrie dicit ꝙ coꝛ
pus qd̄ eſt lōgitudinē latitudinē ꝛ ꝓfunditatē habet
hoc autē videm⁹ habere ipam ſpeciē manentē: ergo
manet coꝛpus mathematicū ꝛ ita redit idē qd̄ pꝛius
Solutio dicēdū ꝙ ſicut in precedēti opinione: ita Solo.
ꝛ in iſta exemplū veriſſimū eſt: ſed tamē opinio ꝑ exē-
plū cōfirmata falſa eſt/ꝛ bene cōcedo ꝙ oēs ſpecies
accidētales manēt ꝛ etiā ſoliditas mathematica ma-
net ibi ſm eſſe reale nō in anima tm̄ ſm ꝙ habet eſſe
in abſtractiōe. Ad pꝛimū ergo dicendū ꝙ ego non Ad pꝛimū
reputo incōueniens ꝙ poſt cōſecrationē in ſacramē-
to ſint duo quoꝝ vtrūqꝫ ſit coꝛpus: ſed tamē nō pro-
pꝛie dicūtur duo coꝛpoꝛa: q2 coꝛpus non per vnam
rationē dicit̄ de naturali ꝛ mathematico vt quidam
dicūt. Sed tamē videtur mihi dicendū ſi ꝓpꝛie ve
limus loqui ꝙ ſūt duo coꝛpoꝛa. ſ. naturale ꝛ mathe-
maticū quoꝛū vnū per ſe ꝛ ſubſtantialiter coꝛpus eſt
alterum autē non per ſe: ſed ꝑ denomiātionē ꝛ men-
ſurā ab illo. ſ. naturale ꝛ talia duo coꝛpoꝛa nihil pro
hibet eſſe in ſacramēto nec hoc eſt negatū ſupꝛa: ſed
ꝙ nō ſunt ibi duo coꝛpoꝛa naturalia conſtātia ex ma
teria ꝛ foꝛma q̄ ſūt ꝑtes phici coꝛꝑis. Ad aliud di Ad 2m
cendū ꝙ illa ꝓpō eſt falſa niſi intelligat̄ aliud eſſe qd̄
eſt eſſentia alia ꝛ alia: talia em̄ eſt eſſentia ſubſtantie et
alia accidētis ſicut accidēs eſt aliud gen⁹. vnde ſi acci-
dens maneret coꝛrupto ſubiecto denoīaret̄ q̄titas
mathematica ab illo: ſicut dicimus ꝙ videmus in al
tari ꝛ eſt figura alba non erit hoc albū a pꝛimo albo
diuerſum qd̄ fuit panis niſi ſit alia eſſentia: ſed ſub-
iecto eſt idem. Dicit em̄ phs ꝙ vnū ꝑ accidēs dicitur
tripl'r ſcꝫ ſicut accidēs ꝛ ſubiectū vt albū: ꝛ hoc quo-
cūqꝫ demonſtrato ꝛc̄. ſed verū eſt ꝙ quecūqꝫ per na-
turā ſeꝑantur illa ſunt diuerſa ſubſtātialiter: ſed vir-
tus diuina operās ad vſum ſacramēti facit in ſacra-
mēto qd̄ eſt ſupꝛa naturā vt ſepius dictum eſt. Ad Ad 3m
aliud dicendū ꝙ meo iudicio duo coꝛpoꝛa ſiue natu-
ralia ſiue mathematicalia ſiue quoꝝ vnū eſt natura-
le ꝛ alterū mathematicū dūmodo due ſint ibi q̄nti-
tates nō poſſunt eſſe iu eodem loco per naturā. vnde
dico ſine p̄iudicio ꝙ coꝛp⁹ quidē ē in v̄itate in ſacra-
mēto: ſed nō ſicut in loco ſed in ſigno: ſed hoc infra pa
tebit melius in hac eadē diſtinctiōe in explanatione
quarte opinionis. Et ideo obiectio q̄ ſupponebat ꝙ
ibi erāt duo coꝛpoꝛa vt in loco ſupponebat falſum: ꝛ
ꝓcedit ex falſis. Si autē obijciat̄ ꝙ vbicūqꝫ eſt coꝛ Obiectio.
pus ad hoc contentū in alio coꝛꝑe ꝑ veritatē ſue na-
ture ꝛ q̄ntitatis ibi eſt ſicut ī loco: dico ꝙ hoc falſum Solo.
eſt: ſed hoc expediri ſine longa diſputatiōe nō poteſt
quā ſtatim infra dn̄o cōcedēte ponemus. Ad aliud Ad alia.
dicendū ꝙ ſicut patuit p̄us eedē nūero linee fuerunt
panis vt ſubiecti q̄ manēt in foꝛmis ſacramētalibꝫ eſ
ſentialiter: ꝛ ideo nunq̄ꝫ fuerūt ibi tria coꝛꝑa nec tria
quoꝝ qd̄libet eſt coꝛpus ſubiectū diuiſum ab alio.

An fractione facta maneat vnū ſacramē- Arti. V
tū ſed plures ſint ibi foꝛme. E
Ed adhuc querit̄ de iſta opinione q̄ tāgit̄ in
f lr̄a ibi [Ita ē ibi fractio q̄ nō fit ī aliq̄ re ꝛc̄.]
ſ. a. Uidet̄ em̄ eſſe vera ita em̄ videmus ꝙ in Arguit̄ p̄o
coꝛꝑe qd̄ potētia eſt duo ſi diuidat̄ fit actu duo ꝛ eſſe
eſſentiale: ꝓbat̄ de ipſo ſic: duo ſm eſſe vt linea actu
diuiſa eſt due linee ꝛ due longitudines ꝛ due q̄ntita
tes: eius igit̄ eſſentiale p̄ncipiū ſm eſſe manet. vnde
illud manet indiuiſum: ſed de ſpeciebꝫ eſſential'r ꝓba
tur ſacramentū ꝛ illud diuiſione facta manet vnum
ergo diuiſio illa nō fuit in ſpeciebꝫ nec in coꝛpoꝛe xp̄i
ergo nihil eſt ibi diuiſum qd̄ non eſſentialiter pꝛedi-
cetur de hijs ſpeciebꝫ. Ex hoc accipitur ꝙ vna cadit

in diffinitiõe alterius vt patuit in ꝑncipio huiꝰ libri
2º in lr̃a. Jtē ꝙ manet vnū ſacramētū ſm actū ħ ptꝫ
ex ſuppoſitiõe omniū: q2 ꝑ oĩa q̃ fiūt in canone nõ in-
Queſtiūcl'a tendūt cõficere niſi vnū ſacꝛm. Ulterius querit̃ in
quo differt hec opinio a p̃cedēti: videt̃ aūt ꝙ in nullo
q2 p̃cedēs dixit ꝙ videt̃ ibi fractio q̃ non eſt cū nihil
frangat̃. hec aūt videt̃ penitꝰ ſm rē idem dicere: g̃ vi
det̃ aut falſum dicere vel ſuꝑflua eſſe: qm̄ vnū bis vel
Solo. ad totū ꝑ duobꝫ refert. Ad hoc dicēdū ꝙ vnū remanet ſa-
cramētū ⁊ forma efficit̃ pl'es forme ꝑ diuiſionē. ꝓpõ
aūt illa que īducta eſt ꝙ inferiori diuiſo ſm eſſe mul-
tiplicat̃ id qḋ de ip̃o ꝓbat̃: intelligit̃ de hijs q̃ abſolu
te inſunt inferiori: ſed ſi reſpectiue inſunt nõ eſt neceſ
ſariū vt ſi diuidat̃ albū erūt duo alba. ſed tñ nõ due
ſil'itudines alboꝝ ad tertiū albū ſed potius vna ſil'i-
tudo: q2 relatio nõ accipit vnitatē vel ml'titudinē ab
eo in quo eſt ꝓprie in eo ꝙ relatio eſt: ſed potius ab eo
ad qḋ eſt: ⁊ hoc patꝫ ex diffinitiõe relatiuoꝝ que ſm
phm ſunt q̃cūqꝫ hoc ip̃m ꝙ ſunt alioꝝ dicunt̃. vnde
etiā relatio plus eſt rõ q̃ꝫ ens vel eſſentia ſed tñ habꝫ
aliq̃d entis ⁊ aliq̃d eſſentie: rõ autē ſacr̃i in relatione
eſt: ⁊ ideo trahit vnitatē ab eo cuius eſt ſicut rei inte-
Ad q̃ſtiūcu- lam. rioris ſignificate ⁊ cauſate. Ad aliḋ dicendū ꝙ hec
opinio differt a p̃habita: q2 illa ponebat ꝙ diuiſio in
ꝟitate eſt in ſacr̃o ſm ꝙ eſt actus diuidentis ⁊ nõ ſm
ꝙ eſt actꝰ rei diuiſe: ſed p̃cedens nõ dixit in ſacr̃o eſſe
diuiſionē niſi ſm ꝙ diuiſio eſt apparēs ad ſenſū ſed
nõ exiſtēs in veritate rei.

Aliorum opinio.

Alij tradūt corpus chriſti eſſentialiter fran-
gi ⁊ diuidi: ⁊ tamē integrū ⁊ incorruptibile
exiſtere: quod ſe colligere aſſerūt ex cõfeſ-
ſione berēgarij qui cõfeſſus eſt coram Nico
lao papa ⁊ pluribus epiſcopis: panē ⁊ vinū
que in altari ponunt̃ poſt cõſecrationē non
ſolū ſacramentū ſed etiā verū corpus ⁊ ſan-
guinē chriſti eſſe: ⁊ ſenſualiter nõ ſolū ſub ſa
a cramēto: ſed in veritate manibus ſacerdotū
tractari ⁊ frangi: ⁊ fideliū dentibus atteri.

Arti. VI. F An opinio illa ſit vera q̃ dicit corpus xp̃i
eſſentialiter frāgi ⁊ diuidi ⁊ tñ integrū ⁊ in-
corruptibile manere.

Einde querit̃ de tertia opiniõe quā tāgit ibi:
Argu. p̃mo d [Alij tradūt corpus xp̃i eſſential'r] hoc enim
videt̃ cõpetere ſacr̃o: q2 iſti dicūt ꝙ cū oĩa p̃ce
dētia in hoc ſacr̃o ſint ſupra naturā aliq̃d etiā in fra-
ctione ſupra naturā eſſe debet: ſed ħ eſſe non põt niſi
in hoc ꝙ nõ frāgibile frāgat̃ ⁊ tñ integrū maneat: g̃
ſtabit opinio iſtoꝝ. ꝙ aūt in omnibꝫ p̃cedētibꝫ ſit ali-
q̃d ſupra naturā ptꝫ in cõuerſo ⁊ in cõuerſione ⁊ ac-
cidentiū manſione ſine ſubiecto ⁊ iterū in continētia
2º ip̃ius ſub tam ꝑuis ſpeciebꝫ. Jtē in ſacramēto iſto
corpus inaīatū materiale aliq̃ modo cõtemꝑat ſe vir
tute verboꝝ corꝑi aīato diuino ⁊ gl'ioſo: g̃ etiā ⁊ ecõ
trario aliq̃ mõ debet corpꝰ diuinū cõtemꝑari nõ glo
rioſo corꝑi mat̃iali: nõ aūt põt ſibi ꝯformari niſi frā
3º gat̃: g̃ videt̃ eſſential'r frāgi. Jtē ꝯſueuit dici ꝙ in
ħ ſacr̃o ſe dñs oñdit oĩpotētē q̃ ħ fecit qḋ rõ hūana in
telligere nõ põt cū ħ p̃cipue facere debeat in fractiõe
in q̃ corpꝰ aptat̃ ꝑtibꝫ eccl'ie q̃ ſūt in gl'ia vl' mūdo vel
inferno. i. purgatorio. videt̃ ꝙ maxie in ħ debet ali-
q̃d facere ſupra intellectū: g̃ frangit̃ corpus ⁊ tñ ma-
net indiuiſum. Jtē Gregoriꝰ dicit ꝙ fides nõ ha- 4º
bet meritū cui rõ hūana p̃bet experimētū: g̃ etiā in fra-
ctiõe aliq̃d eſſe cõuenit qḋ remotū eſt ab hūana rõne
ſed ꝙ frāgant̃ ſpēs nõ eſt alienū a rõne: g̃ debet frāgi
corpꝰ vt videt̃. Sed ꝯtra xp̃s iteger ⁊ totꝰ ꝓ ſin- Arguit̃ p̃o in ꝯtrariū.
gulis eſt oblatꝰ: diuiſio aūt refert̃ ad ꝑtes eccl'ie: cū
igit̃ ꝓ ſingulis ꝑtibꝫ totus ſit oblatus totꝰ xp̃s: de-
bet manere in ſingul' ꝑtibꝫ: g̃ nõ debet frāgi. Jtem 2º
cõtradictoria ſil' verificari nõ pñt: ſed corpus xp̃i frā
gi ſil' ⁊ nõ frāgi ſunt ꝯtradictoria ⁊ ſm idē: g̃ ſil' veri-
ficari nõ pñt g̃ opinio eſt falſa. Sol'o dicēdū ꝙ hec Solo.
opinio falſa eſt ⁊ nõ ponēda: q2 ſicut rõnibꝫ ꝓbatum
eſt nec fidei cõgruit nec cū rõne. Ad primū igit̃ di- Ad p̃mū
cendū ꝙ licꝫ aliq̃ ſint ſupra naturā nõ tñ oportet ꝙ il
lud q2 ſacr̃o nõ cõuenit: q̃dam em̄ operant̃ ad eſſe ſa
cramēti quedā ad vſum ⁊ illa q̃ ſunt ad eſſe ſacr̃i ſunt
ſupra naturā: q̃ aūt ad vſum nõ oꝑtet eſſe ſupra natu
rā ⁊ fractio ordinat̃ ad vſum ſacr̃i nõ ad eſſe cuius ſi
gnū eſt ꝙ fractio fit ꝓpter triformes ꝑtes eccl'ie ꝓ q̃bꝫ
ſacꝛm iſtud offert̃ ⁊ nõ ſicut aliq̃d ꝯficit̃ qḋ ꝑtinet ad
eſſe ſacr̃i. Ad aliud dicendū ꝙ ħ nõ oꝑtet q2 corpꝰ Ad 2m
materiale inaīatū nõ aſſumit̃ niſi vt ꝑ trāſſubſtātia
tionē fiat ibi corpus diuinū gl'ioſum ⁊ iõ panis trāſ
ſubſtātiat̃ in corpꝰ xp̃i gl'ioſū vt ſuꝑ dictū eſt in q̃ſtio-
ne de trāſſubſtātiatiõe: nõ em̄ corpꝰ xp̃i trāſſubſtan
tiat̃ in panē ſꝫ ecõuerſo. Ad aliud dicendū ꝙ non Ad 3m
oĩno ſignū eſt īpoſſibile facere ea q̃ ſunt ſupra rõnem
ſed in talibꝫ q̃ neceſſaria ſunt ſaluti ⁊ expediūt eccl'ie:
aliter ſeq̃ret̃ ꝙ meliꝰ oꝑaret̃ deꝰ faciēdo ꝯtrariū or-
dini nature q̃ꝫ operādo ſm naturā. Ad aliud dicē- Ad 4m
dū ꝙ fides nõ habet experimentū hūane rõnis ſed hoc
intelligit̃ ita ꝙ nõ rõni innitit̃ ſꝫ veritati: rõ aūt ob-
ſequit̃ fidei. vñ in corde fidelis rõ innitit̃ fidei ⁊ nõ fi
des rõni ⁊ ſic intelligit̃ dictū Gregorij.

An cõfeſſio Berēgarij q̃ cõfeſſus eſt corā Arti. VII G
papa panē ⁊ vinū q̃ in altari ponunt̃ poſt cõ
ſecrationē nõ ſolū ſacramētū ſed etiā verū
corpus chriſti eſſe ſit vera.

Einde querit̃ de ꝯfeſſione Berēgarij q̃ dicit
d [Sꝫ ī ꝟitate manibꝫ ſacerdotū tractari ⁊ frā
gi ⁊ fideliū ⁊c.] ſ. a. Si em̄ hec ꝯfeſſio fuit re Argu. p̃mo
cepta a papa Nicolao ⁊ pluribꝫ epĩs tūc videt̃ teme-
rariū eſſe ſi aliq̃s aliter ſentiat: dicit em̄ ħ mgr̃ aliter
ſentiendū eſſe: g̃ eſt temerarius. Jtē q̃cq̃d ꝑ ſedem 2º
apl'icā in diuerſis ꝑtibꝫ mūdi publicari p̃cipit̃ vt fi-
dele illud ꝓ fide tenendū eſt: ſed ꝯfeſſio iſta impꝛio Ni
colai pape publicata eſt ſic g̃ ꝓ fide tenēda eſt: ꝙ ita ſit
accipit̃ ex decreto de ꝯſec̃. diſt. ij. vbi ſic habet̃ ꝯfeſſio
nem ſue fidei de corꝑe ⁊ ſangnĩe dñi nr̃i ieſu xp̃i a Be
rengario rome corā. cxiiij. epĩs factā miſit papa Ni-
colaus ꝑ vrbes ytalie/germanie/gallie/ad quecūqꝫ
loca fama prauitatis eiꝰ ꝑuenire ante potuit. Jtē 3º
ibi dicit̃ ꝙ poſt confeſſionē ſcriptā in hec verba iura-
uit dicens: Juro ꝑ ſanctā ⁊ omouſion trinitatē ⁊ ꝑ
hec ſacroſctā euāgelia eos qui ꝯtra hanc fidē venerit
cum dogmatibus ⁊ ſectis ſuis eterno anathemate
dignos eſſe ꝓnūcio: ex hoc accipit̃ ꝙ ꝯciliū excõicā-
dos decreuit qui aliq̃d aliud ſentirent q̃ꝫ ꝓfeſſus eſt
Berēgarius. Et videt̃ ꝙ tota fere doctoꝝ qui quar
tā tenēt opinionē vniuerſitas incidit in excõicationē
Jtem in ꝑncipio ſue cõfeſſionis dicit Berēgarius 4º
ꝯſentio aūt ſctē romane eccl'ie ⁊ apl'ice ſedi ⁊ ore ⁊ corꝺ

de confiteoꝛ eandē fidē me tenere quā dñs ⁊ venera-
bilis papa Nicolaus ⁊ hec ſctā ſynodus autoritate
euāgelica ⁊ apl'ica tenendā tradidit mihiq; firmauit
ex omnib; his videt̄ ꝙ mgr̄i male faciūt condēnan-
Solō do hanc opinionē. Sol'o dicēdū ꝙ opinio q̄ tertia
Ad primū. ponit̄ nō eſt ſana nec tenēda. Ad hoc qđ obijcit̄ de
cōfeſſione Berēgarij dicēdū ꝙ ad aliud inducta fuit
cōfeſſio illa in ꝯcilio corā Nicolao papa ⁊ ad aliud in
ducit̄ hic in ꝯcilio em̄ īducit̄ eo ꝙ ipē dicebat: ꝙ cor-
pus xp̄i nō vere eſſet in altari poſt ꝯſecrationē: ſ; tm̄
in ſacr̄o hoc eſt in ſigno ⁊ nō in ṽitate ⁊ ideo ad hoc ꝙ
exp̄meret ꝙ in ṽitate ibi eſſet coactus eſt ad hūc mo-
dū expꝛeſſionis: ꝙ aūt ita ſit ptʒ ex ꝯfeſſione berēga-
rij vbi ſic dicit anathematizo oēm hereſim ⁊ p̄cipue
eā de qua hactenus infamat⁹ ſum q̄ aſtruere cona-
batur panē ⁊ vinū q̄ in altari ponunt̄ poſt ꝯſecratio-
nē ſolūmodo ſacr̄m ⁊ nō verū coꝛpus ⁊ ſanguinē dn̄i
noſtri ieſu xp̄i eſſe. vn̄ papa ad talē modū exp̄ſſionis
cōpulit qui oſtēdit ꝙ omnib; modis quocūq; modo
factis tentis retentis ⁊ repoſitis foꝛmis poſt conſe-
crationē ſꝑ continēt verū coꝛpus ſiue ſb̄ dentib; ſiue
ſub manib; ⁊ hoc quidē eſt verū. vn̄ hoc etiā cōcedit̄
ꝙ coꝛpus xp̄i verū atterit̄ dentib; fideliū in ſacr̄o: ſed
hoc ſimpl'r ſine determinatiōe cōcedendū nō eſt hic.
Cū em̄ dicit̄ coꝛpus xp̄i verū atterit̄ dentib; fideliū
in ſacr̄o nō veritas ꝯtinētie coꝛpoꝛis xp̄i ſed attritio
refert̄ ad foꝛmas ꝯtinētes ⁊ hoc ītellexit papa ⁊ cōci
liū: qꝛ ſb̄ directe fuit ꝯ̄rꝛiū hereſi ſue quā p⁹ habuerat.
Ad 2m Ad id g̊ qđ p° obijcit̄ dicendū ꝙ nō eſt ꝯfeſſio p̄ce
pta dilatari niſi gr̄a eius ꝙ in veritate ſub ſpeciebus
Ad 3m ⁊ coꝛpus xp̄i poſt cōſecrationē cōtinet̄. Ad aliud di-
alia ſil'. cendū ꝙ nō iurauit niſi de veritate coꝛp̄is xp̄i contē-
ti ſub ſacr̄o: ⁊ eodē modo dicendū eſt ad oīa que de cō
feſſione ſua obijciunt̄.

Sententia pꝛobabilioꝛ.

Sed quia coꝛpus chꝛiſti incoꝛruptibile eſt:
ſane dici pōt fractio illa ⁊ particio nō in ſub
ſtātia coꝛpis: ſed ī ipſa foꝛma panis ſacramē
taliter fieri: vt vera fractio ⁊ ꝑticio ſit ibi: q̄
ſit nō in ſubſtātia coꝛpis ſed in ſacramēto. i.
in ſpecie. Ne aūt mireris vel inſultes ſi acci
a dētia videant̄ frangi cū ibi ſint ſine ſubiecto
licʒ quidā aſſerāt ea fundari in aere. Eſt ibi
vera fractio ⁊ ꝑticio que fit in pane. i. in foꝛ-
1. Coꝛ. 4. ma panis. Vn̄ apl's ait: Panis quē frangi-
mus: qꝛ foꝛma panis ibi frāgit̄ ⁊ in partes di
b uidit̄. chꝛiſtus ṽo integer manet ⁊ totus eſt
in ſingulis. Vn̄ Aug. Quādo chꝛiſtus man-
ducat̄ vita māducat̄. Sed q̄s audeat mādu-
care dn̄m ſuū: ⁊ tn̄ veritas inuitans nos ad
Joh. 6. manducandū ait: Qui māducat me viuet ꝓ
pter me. Nec occidit̄ chꝛiſtus vt māducetur
ſed moꝛtuos viuificat: qn̄ manducat̄ reficit:
nō deficit: viuit māducatus qꝛ ſurrexit occi
ſus: nec qn̄ māducamus ꝑtes de illo facim⁹:
c ⁊ quidē in ſacramēto ſic fit. Noꝛunt fideles
quō māducent carnē chꝛiſti vnuſquiſq; acci
pit partē ſuā. Unde ⁊ ipſa gratia ꝑtes vocā-
tur: per partes manducatur ⁊ manet integer
totus: per partes mādu catur in ſacramento d
⁊ manet integer totus ī celo: manet integer
totus in coꝛde tuo. Jdeo iſta dicuntur ſacra
menta quia in eis aliud videt̄ ⁊ aliud intel-
ligitur: videt̄ panis ⁊ calix qđ ⁊ oculi renun
ciāt. qđ autē fides inſtruēda poſtulat panis
eſt coꝛpus chꝛiſti: calix eſt ſanguis. Ex his
datur intelligi ꝙ fractio ⁊ ꝑtes que ibi vidē
tur fieri in ſacramēto fiunt: id eſt in ſpecie vi
ſibili. Jdeoq; illa berēgarij verba ita diſtin
guēda ſunt vt ſenſualiter nō modo in ſacra-
mēto: ſed in veritate dicatur coꝛpus chꝛiſti
tractari manibus ſacerdotū: frangi ṽo ⁊ at-
teri dentibus: vere quidē ſed in ſacramento
tm̄. Uera ergo eſt ibi attritio ⁊ ꝑticio: ſed in
ſingulis ꝑtibus totus eſt chꝛiſtus. vnde Hie
rony. Singuli accipiūt chꝛiſtū dn̄m ⁊ in ſin-
gulis poꝛtionib⁹ totus eſt: nec per ſingulos
minuit̄: ſed integrum ſe pꝛebet ſingulis: Jtē
Hilarius. Ubi ps eſt coꝛpis: ibi eſt ⁊ totū. e

An opinio illoꝛū ſit vera qui dicunt ꝙ in Arti. VIII
ſacramēto nulla fractio vel particio ſit que D
nō ſit in ſubſtātia ac in ſacramento.

Eindequerit̄ de opiniōe quarta que dicit ꝙ
d eſt ibi vera fractio ⁊ ꝑticio que non fit niſi in
ſubſtātia ac in ſacramēto. videtur em̄ hoc eſſe Arg. p̄mo.
falſum ſi ad hoc vnū cōuenit pluribꝫ ita ꝙ eſt in alijs
ab vno qđ eſt cauſa eius in omnib; nō exiſtente illo
nō erit illud in aliq̄ alioꝝ ſed fractio nō eſt ī accn̄tib;
niſi cauſet̄ a ſb̄a fracta: g̊ ſubſtātia fracta nō exiſten-
te nō erit fractio in aliquo accidētiū. Pꝛobatio ma- ꝓbatio ma-
ioꝛis eſt: qꝛ cū ignis ſit cauſa calidi in omnib; nullo ioꝛis.
exiſtēte igne nullū erit calidum: ⁊ ſi pꝛimū mouēs eſt
cauſa motus in omnib; nō exiſtente p̄mo nō moue-
bit nec mouebit̄ aliqđ alioꝝ mouētiū. Pꝛobatio ſe- ꝓbatio mi-
cūde innuit̄ in lr̄a. ſ. ꝙ fractio ꝑ partes ꝓpꝛias cōmu- noꝛis.
nicat ſubſtātie. Jtē oīs foꝛma q̄ꝝtum eſt de ſe vnit 2°
⁊ cōtinet id cuius eſt foꝛma: ſi igitur fiat pluralitas
ſm̄ eſſe hoc erit a materia: g̊ opꝫ ꝙ aliq̄ ſm̄ eſſe ſint
ibi diuerſa ⁊ multiplicata: g̊ in pluribꝫ ꝑtibꝫ erit fra-
cta materia. Sol'o dicendū ad pꝛimū ꝙ licet aliq̄ Solō
dicāt ꝙ diuiſio ⁊ fractio etiā ꝑ pꝛius cōueniūt ſub- ad pꝛimū.
ſtantie ⁊ ꝑ poſterius q̄ntō: ego hoc qꝛ nō intelligo nō
dico: qꝛ dicit phs ꝙ ſi vnū tm̄ eſt qđ eſt ſubſtātia ip̄m
eſt indiuiſibile ⁊ ideo qꝛ fractiōis ⁊ diuiſionis nō eſt
pꝛima cauſa materia vel ſubſtantia ſed potius q̄nti-
tas ⁊ ideo ꝓcedere mihi videt̄ p̄ma rō. Ad id autē Ad ꝓbatio
qđ ex lr̄a videt̄ innui ꝓbatio huius videt̄ dicendū ꝙ nē minoꝛis
hoc innuit in lr̄a: nō ideo quia p̄ma fractio conueniat
ſubſtantie ſed quia accn̄a non eſt accipere niſi in ſub-
ſtātia ⁊ qꝛ nō cōuenit eis fractio niſi ſm̄ eſſe acceptis
ideo innuit in lr̄a ꝙ nihil ſm̄ naturā frangat̄ niſi in
ſubſtātia. ⁊ iō in ṽitate ſi q̄s ꝓpꝛie dicere vellet q̄d eſt
qđ frangitur: diceret ꝙ ſubſtantia q̄nta per ſe ſiue ꝑ
accidens in ſacramēto habet eſſe pꝛeter ſubſtantiam Ad 2m
ideo per ſe conuenit ei frangi ſine ſubſtantia. Ad
aliud dicendum ꝙ foꝛma de ſe vnit id cuius eſt foꝛ-
ma: ſed diuiſio conuenit ei per accidens id eſt ſm̄ ſuū
eſſe: hoc autem eſſe eſt duplex ſm̄ naturam in mate-

ria ⁊ ſm vſum ſacramēti ꝑ ſe vt ſepius dictū eſt ſup̄.

Arti. IX. I **An poteſt dici ꝙ accidentia poſt conſecra-
tionē maneant in aere.**

Einde querit̃ de hoc qͦ dicit ibi [Licet qui-
Arguit̃ p̊o D dam aſſerant ea fundari in aere ⁊c.] ſ̄.a. Ui-
detur hec opinio eſſe concedenda: quia dum
aliquid ſit conſonū fidei q̄nto magis appropinquat
rationi tanto magis eſt cōcedendū: ſed magis appro-
pinquat rationi ea eſſe in aere q̄ꝫ ſine ſubiecto: ergo h̄
2º magiſter cōcedit. Iterū nō excludit̃ per hoc veritas
ſacramēti: quia totū corpus chriſti ibi in q̄libet par-
Argu. p̄mo in cōtrariū te continet̃: ergo hoc aliquis poteſt opinari. Sed
contra aer eſt elementū humidū ſpūale interminatū
ergo qͦ fundat̃ in eo fundit̃ ⁊ nō tenet in eo figuras
ergo forme ſi fundant̃ in aere figuras nullas retinēt
⁊ hoc eſt falſum ad ſenſum: ergo nō fundant̃ in aere.
3º Item dicit phs ꝙ accidentia conferūt ad cognitio-
nem eius qͦ quid eſt: hoc eſt ſubſtantie: ergo accidēs
ducit in cognitionē ſubiecti: ergo forme ille ducerēt
in cognitionē aeris ſi eſſent ī aere fundate: ſed ſimul
⁊ ſemel vnū eodē modo ſe habens nō ducit in cogni-
tionē diuerſorū: ergo accidētia illa nō ducerēt in co-
gnitionē corporis chriſti: g̃ fruſtra eſſent in ſacr̄o qͦ
Solo. eſt incōueniens ergo non fundantur in aere. So-
lutio dicendū ꝙ nō fundant̃ in aere: vt patet duabꝫ
vltimis rationibꝫ. Ad primū aut̄ dicendū ꝙ neu-
Ad primū. trū multū vicinū eſt rōni. ſ. ꝙ ibi ſint accidentia ſine
ſubiecto vel ꝙ fundent̃ in aere: ſed tamen qꝛ hoc ma-
gis eſt ſm cōgruentiā ſacramēti ꝙ ſint ſine ſubiecto:
ideo hoc concedit̃ ⁊ alterū non. Ad aliud dicendū
Ad 2m ꝙ veritas ſacramēti per hoc nō excluderet̃ ⁊ ideo nō
reputant̃ heretici qui hoc dicebāt: ſed congruētia ſa-
cramēti ⁊ eoꝝ que ſunt in ſacramēto per hoc exclude-
retur ⁊ ideo nō conceditur.

Arti. X K **Quō totū corpus chriſti ſub tantilla for-
ma cōtineat̃ in ſacramēto.**

Einde querit̃ de hoc qͦ dic̄ ibi [Ille vō inte-
D ger manet ⁊ totꝰ eſt in ſingulis] ⁊c̄. ſ̄. b. Eſt
eñ hec grauis q̄ſtio q̄liter corpus xp̄i totum
Arg. primo ſub tantilla forma cōtineat̃: videt̃ eñ ꝙ hoc ſit īpoſſi-
bile: dicit eñ phus ꝙ locus ⁊ locatū ſūt equalia ſm
q̄ntitatē: ſed locatū eſt corpus xp̄i: locans aūt ſpēs q̄
apparet: g̃ ſunt equalia ꝑ q̄ntitatē qͦ falſum eſt cum
corpus xp̄i eſt tricubitū forte vel parū minus: locās
2º aūt vix habet latitudinē digiti vniꝰ. Itē euclides
in .xj. geometrie dicit ꝙ corpus eſt qͦ longitudinem
latitudinē ⁊ ꝓfunditatē habet: ergo qͦ cōtinet ip̄m
neceſſe eſt ꝙ cōtineat ip̄m ſm longitudinē latitudinē
⁊ ꝓfunditatē: ſed nō eſt intelligibile q̄liter maius cō-
tineat̃ a minori ſm oēm dimēſionē cū forma illa mi-
nor ſit in omni dimēſione q̄ꝫ corpus xp̄i qͦ pependit
3º in cruce: g̃ videtur ꝙ nō poſſit illud ꝯtinere. Item
ꝑticule corporis ⁊ loci vt dicit phs ad vnū cōmunē
terminū copulant̃: g̃ vbicūqꝫ eſt accipe ꝑticulas cor-
poris ad eaſdē neceſſe eſt ꝑticulas corꝑis loci copula-
ri ⁊ ecōuerſo: ſed ſm duos ⁊ amplius cubitos eſt ac-
cipere ꝑticulas corꝑis dñi qͦ pepēdit in cruce: ergo
in tm̄ extenderent̃ ꝑticule loci: g̃ ⁊ forme continētes
qͦ videmꝰ eſſe falſum: qꝛ vix excedit q̄ntitatē vnguis
4º Itē ſacr̄m vt dixerūt antiq̄ cōtinet res ſuas vt va-
ſa medicinalia medicinas: ſꝫ vas āplioris ē extēſiōis
q̄ꝫ res ip̄a que eſt in vaſe: g̃ ⁊ forma ſacramētalis am-
plioris extenſionis eſt q̄ꝫ corpus xp̄i ⁊ hoc videmus
eſſe falſum: g̃ ſpecies ſacramētalis nō continet totum
xp̄m. Itē tota die cōcludit̃ ⁊ ſupponit̃ in demon- 5º
ſtratiuis ꝙ maius nō equat̃ minori: ſed continēs et
contentū ſi ꝓprie ſumant̃ equātur: g̃ ſunt equalia: ſꝫ
forma cōtinet ⁊ corpus xp̄i cōtinet̃: ergo ſunt equa-
lia Inde ſicut ſpēs eſt digitalis ⁊ corpus eſt xp̄i bicu-
bitale: g̃ digitale ⁊ bicubitale ſunt equalia: ſed bicu-
bitale eſt maius digitali igit̃ maius eq̄tur miōri qͦ
etiā īpoſſibile eſt. Itē ſi linea egrediat̃ de centro lo- 6º
cati ad ſuꝑficiē loci ⁊ alia de centro loci ad ſuꝑficiē lo-
cati ille linee erūt equales. Probatio huiꝰ eſt: qꝛ nō
differūt niſi ꝑ pūctū ⁊ h̄ nō addit lōgitudinē aliquā
educat̃ linea d̄ cētro corꝑis xp̄i ad ſuꝑficiē corꝑis xp̄i
ſm quācūqꝫ dimēſionē ⁊ alia educat̃ de cētro ſpeciei
ad ſuꝑficiē eiuſdē: ille ergo erunt eq̄les qͦ ad ſenſum
eſt falſum. Itē eq̄lia ſunt vt dicit̃ in p̄mo Euclid. 7º
que ſibi ſuppoſita ſeinuicē nō excedūt: ſed corpus xp̄i
nō excedit quātitatē ſpeciei nec ecōuerſo: g̃ ſunt eq̄lia
ſed corpus xp̄i eſt .vij. pedū eſto ꝙ ſit tm̄: g̃ q̄ꝫtitas il-
larū ſpecieꝝ eſt .vij. pedū qͦ eſt etiā ꝯtra ſenſū. Itē 8º
ſicut totū cōtinēs implet̃ a contēto ſic continēs ⁊ cō-
tentū ſunt eiuſdē figure: ſed tota forma illa impletur
a corꝑe xp̄i g̃ forma ⁊ corpus xp̄i ſunt eiuſdē figure:
ſed forma illa eſt rotunda: g̃ etiā corpus xp̄i eſt rotun-
dū qͦ falſum eſt cū habeat faciē ⁊ manus ⁊ pedes po-
ſitiōe differētes. Itē cū aliq̄d ꝑ totā q̄ntitatē ⁊ ſub- 9º
ſtantiā continet̃ in alio erit in determinata ꝑte caput
⁊ in alia pedes: querat̃ g̃ vbi ī forma illa ſit caput et
vbi pedes? Si dicas ſupra: g̃ ſi q̄s diuidat infra nō
erit ſub illo niſi pedes qͦ falſum eſt. Si autē dicas
infra tunc habebis caput reuerſatū: ⁊ hoc eſt ridicu-
lum. Si quis ꝓpter hoc velit dicere ꝙ corpus chriſti
nō eſt in ſpeciebꝫ illis ſicut locatū in loco: ſed potius
ſicut ſignatū in ſigno: videtur ergo eſſe hereſis Be-
rengarij ſupra condēnata: ergo nō eſt ita dicendum.

P. querit̃ vtrū ſignatū ſm veritatē totius q̄ꝫtita- Queſtiun-
tis cōtinet̃ a ſigno vel nō continet̃ ſed ſignat̃ tm̄. Si cula ſcda.
p̄mo modo tūc redibit eadē queſtio. ſi ſcdo modo tūc
incidit hereſis berēgarij qui dixit xp̄m nō ſm verita-
tem: ſed ſm ſignationē cōtineri in ſacramēto. Ad Solo q̄rū-
hoc quidā volunt dicere ꝙ corpus xp̄i glorioſum eſt dā alioꝝ.
non in loco ꝑ modū corporis groſſi: ſed ꝑ modū cor-
poris ſpūalis: ⁊ vt melius intelligat̃ ponit ſimile in
corꝑe ſpūali qͦ dicūt eſſe lucē que ſitualr̄ quidē dala-
tatur ꝑ mundū ⁊ tamē tota poſſet eſſe in vno puncto
⁊ hoc quidē dictū eſt eorū qͦ ego ſi bene intelligo ſic
intelligo eſſe dictū ꝙ corporis habentis q̄ꝫtitatē di-
menſiuā duplices ſunt partes. ita ꝙ quedā habeant
partē iuxta partē ⁊ hoc exigit locū ſibi equalē. Ali-
ud eſt qͦ habet ſe indifferēter ad hoc ꝙ habeat partē
iuxta partem ⁊ ꝙ habeat partem ſub parte: ⁊ ideo in-
differenter poteſt eſſe in loco partis ⁊ totius ⁊ loco
indiuiſibili propter ſui ſpiritualitatem. Et hoc qui-
dem ego confinxi ad intelligendum dicta quorundā
modernoꝝ: quia conſtat ꝙ nulli antiquoꝝ cōcordāt
Pōt igit̃ dici ſm eos ꝙ corpus xp̄i maxime ſimplici-
tatis eſt inter corꝑa: ⁊ ideo indifferēter ſe habet ad h̄
ꝙ habeat partē iuxta partē ⁊ partē ſub parte ⁊ ideo
pōt eſſe in loco minori ſua ſtatura ⁊ etiā indiuiſibili.

Sed ꝙ hoc figmentū ſtare non poſſit ſic ꝓbat̃: qꝛ Arg. in op-
figura eſt terminatio q̄ntitatis ſm quēdā modū emi- poſitū ꝯ illā
nētie ⁊ depſſionis in corporibꝫ naturalibꝫ ſicut alia opinionē.
eſt figura hoīs ⁊ alia aſini: figura igitur illa aut eſt
terminatio quanti qͦ habet partē iuxta partē aut

partē ſub parte aut q̄ʒtum ad vtrūq̄ʒ. Si primo modo habeo ꝓpoſitum: quia dicit ph̄us in p̄ma ph̄ia ꝙ omne corpus naturale habet figurā ꝓpriā ſine qua nō eſt ip̄m in ſpecie ſua ⁊ idem dicit cōmētator ſup. ij. de aīa. aut igit̄ xp̄i corpus retinet figurā ſuā vnā aut nō? Si ſic ḡ ſub ſpeciebus habet partem iuxta partē ⁊ tūc redit p̄ma queſtio. ſi nō: ergo xp̄s eſt ibi ſine figura naſi ⁊ oculoꝝ ⁊ oris ⁊ nō exiſtēte figura nō ſūt etiā ip̄a mēbra: ergo erit ibi ſine mēbris ſicut trūcus ⁊ neq̄ʒ ſicut trūcus: quia etiam figura trūci deſtruit̄ ibi.

Obiectio. Solō ꝑ p̄a rōne. Si aūt figura eſt terminatio q̄nti ſ̄m ꝙ habet partē ſub parte: cōtra habens partē ſub parte oīes partes habet in vna vel habere poteſt ⁊ ſi ſit illa indiuiſibilis ꝑ ſenſus: ergo idem videtur eſſe capax figure totius ⁊ partis: figura aūt naſi q̄ tendit in conum intus eſt triangularis ⁊ figura trūci eſt rotūda circularis: ḡ in eodē indiuiſibili ſ̄m ſenſum erit circularis figura ⁊ figura piramidalis intus triangularis qđ ſi intelligibile eſt mirū eſt.

Alia rō. Itē quedā ꝑtes hoīs ſūt q̄ de ſui natura ſunt cōcaue vt naſus pectus ⁊ hmōi ille igit̄ in nullo indiuiſibili ſunt manētes ꝯcaue aut cōpreſſe ſub parte vna. ſi primo modo ergo ꝑs erit iuxta partē ⁊ indiuiſibilis ⁊ nō ſub parte. ſi ſcđo modo ergo corpus gl'ioſum cōprimit̄ ⁊ deſtruit̄ eius figura ⁊ ꝑ ꝯſequēs natura vt prius dictū eſt. ſi tertio modo dicat̄ ſe habere corpꝰ glorioſum idē ſeq̄t̄ ipoſſibile

Alia rō. P. quādo dicit̄ pars eſſe ſub parte aut intelligitur ꝙ ſub ꝑpoſitio notat ſitū ⁊ poſitionē vnius ſub alia tm̄ aut cōtinentiā. ſi p̄mo modo ḡ tm̄ creſcit in augmentū ſubtus ꝓpter partiū q̄ntitatiuarū aggregationē q̄ʒtum diminuit̄ in latū vel in longū ⁊ ſic nō valebit ad ꝓpoſitū: q2 forma illa non cōtinebit ip̄m ſ̄m illū ſitū quē notat ſub ꝑpoſitio. ſi noter ꝯtinētiā: ḡ totū vel omnes ꝑtes poſſunt eſſe in vno qđ iterū mirū eſt ſi aliquis intelligit. Si forte dicas ꝙ eſſe partē ſub ꝑte notat ꝑtiū indifferētiā quo ad locū ⁊ nō q̄ ad aliud: Cōtra locus dat̄ q̄ʒto in eo loco qđ q̄ʒtum eſt dimēſionale ſiue terminale extra: ergo q̄cunq̄ʒ differentiā habēt in tali q̄ntitate differūt ſ̄m ſitū neceſſario: ſic aūt differūt totū ⁊ pars: ḡ locus coꝝ habebit differētiā. Si forte dicas ꝙ hec oīa vera ſunt de corꝑe qđ obſtat alteri ⁊ hoc eſt groſſum ⁊ materiale tale aūt nō eſt corpus ſpūale qđ eſt ſicut lux. Cōtra iſte rōnes nō ſupponūt niſi corꝑis q̄ntitatē: ḡ indifferēter cōcludūt in q̄cūq̄ʒ corꝑe q̄ntitatē habēte. Itē accipiamus aliqđ corpoꝝ celeſtiū cuiꝰ ſubſtātia ſit ꝙ ſit corpus rotundū habēs dyametrū centū cubitoꝝ quero ſi hec manēte figura pōt eſſe in loco indiuiſibili quo ad ſenſum. ſi ſic ḡ figura ſ̄m eſſe accepta centū cubitoꝝ in dyametro eſt trecētoꝝ in circūferētia ſine ſui corruptiōe pōt eſſe in eo qđ eſt indiuiſibile ſ̄m ſenſum. ⁊ hoc eſt dicere ꝙ celū pōt eſſe localiter in vno grano milij qđ q̄ dicit nō oportʒ ꝙ aliq̄d abſurdū neget. ſi ſcđo modo tunc rōnes p̄us habite tenēt etiā in corꝑib⁊ ſpūalib⁊: ſed q2 nobis de hac mirabili opinione reſtat grādis diſputatio in fine de reſurrectione modo que dicta ſunt ſufficiant.

Solō ſ̄m opinionē alberti. Soluēdo autē dicimus ad q̄ſtionē ꝙ xp̄s tripliciter cōparat̄ ad res creatas: cōparat̄ eñ vt deus ⁊ ſic tripl'r eſt in rebus. Uno modo q̄ ꝯuenit patri ⁊ ſpūiſancto quo eſt in oībus eſſential'r p̄ntialiter ⁊ potētial'r. Alio mō idē cōuenit patri ⁊ ſpūiſctō quo eſt in ſctis per inhabitantē gratiā. Tertio mō diſcreto a patre ⁊ ſpūſancto quo eſt in natura humana ꝑ vnionē. Scđo mō compat̄ ad res alias ꝑ aſſumptā carnē ſ̄m ꝙ natus eſt de virgine ⁊ pependit in cruce ſic eſt etiā in loco ꝑ circūſcriptionē. Tertio mō ſ̄m ꝙ ip̄e plenus gratia in deitate ⁊ humanitate nature exiſtēs ſuꝑ mūdana rōne eſt res ſacramētalis ⁊ cibus ſpūalis eccl'ie ⁊ ſic eſt in ſacramēto. vñ ſicut panis nō ſ̄m partem ⁊ partē eſt in illa ⁊ alia rōne cibi: ſed eadē ratio cibi eſt in toto ⁊ in qualibet ꝑte cibi: ita ip̄e vt ſignatum rñdeat ſigno nō eſt in vna parte aliter q̄ʒ in alia: ſed ymo eſſential'r in toto ⁊ ſi in ꝑtes diuidat̄ erit in q̄libet ꝑte. Et ſimiliter de vino in quo eſt vna ratio ſignificandi totū in toto ⁊ in q̄libet parte ⁊ ideo licʒ diuidat̄ vinū erit totus q̄ fuit ſub tota ſpecie vini ⁊ totus ſub q̄libet parte: ⁊ ideo nulle rōnes in hoc ſacramēto recipiēde ſunt que nō ſunt ſ̄m oꝑationē ſacramēti ad eſſe vel vſum. Uñ ſicut ſuꝑ mūdana rōne oꝑatur diuiña virtus ad eſſe ſacramēti in tranſſubſtātiatiōe ⁊ menſura accidētiū ſine ſubiecto: ita etiā metit̄ ſe toti ⁊ ꝑti ſ̄m cōgruētiā ſignati ad ſignū ⁊ ideo oīno nihil valent rōnes q̄ fuerūt de cōꝑatione locati ad locū: q2 licʒ ſit ibi xp̄s q̄ntus in veritate q̄ʒtitatis ⁊ ſubſtātie: non tñ ſ̄m leges loci ⁊ locati: ſed ſ̄m leges ſignati in ſacramēto ⁊ ſigni cōtinētis id qđ ſignificat ſ̄m ꝓprietatē ſignoꝝ ſacramentoꝝ no. le. quā iſtud ſacramentū pleniſſime habet inter oīa no. le. ſacramēta.

Dicendum ḡ ad primū ꝙ ſupponit̄ falſum obijciēdo: q2 forma illa nō habet ſe ad corpus xp̄i ſicut locus ad locatū: ſʒ potiꝰ ſicut ſignū cōtinēs ad ſignatū ſ̄m veritatē ꝯtentū nō quidē ꝙ eſt ſ̄m leges loci ſed ſ̄m leges ſigni: ⁊ iō etiā ſi frangatur in qualibet parte totum erit qđ nō eſſet ſi eſſet in eo ſicut in loco. Ad p̄mū

Ad aliud dicendū ꝙ corpus xp̄i habet omnes tres dimēſiones cum figura ꝓpria ⁊ ſine aliqua cōtractiōe ⁊ ideo veriſſime corpus eſt: ſed nō comparatur ad formā illam ſicut ad locum vel equale cui cōmenſurat̄ ſed potius vt dictū eſt vt ſignatū ad ſignū. Ad 2m

Ad aliud dicendū vt dictū eſt ꝙ nō habent ſe ſicut locus ⁊ locatū adinuicē. Ad 3m

Ad aliud dicendū ꝙ nō intellexerūt antiqui ꝙ ſacramenta eſſent quedā vaſa inq̄ʒtum locus eſt vas: ſed inq̄ʒtū vas habet ſe quodāmō ad locū medicine ⁊ medici: dicimus eñ ꝙ medicꝰ ſanat ⁊ medicina ⁊ cliſtere ⁊ ebutum: ſed medicus effectiue ⁊ medicina ſicut v̄tus cōiūcta nature ⁊ cliſtere eſt ſicut inſtrumētū ponēs medicinā in locū debitū: ⁊ ita ſe habēt in curatiōe aīe deus ⁊ gratia ⁊ ſacr̄m: vñ nihil valet obiectio inducta. Ad 4m

Ad aliud dicēdū ꝙ minus nō equat̄ maiori: h̄ eñ demōſtratū eſt: ſed nō eſt h̄ comꝑatio q̄ʒti ad q̄ʒtū ſ̄m legē ⁊ principiū q̄ʒtitatis: ſed potius ſ̄m rōnē cibi compat̄ ad quātū: ⁊ q2 illa ratio vna eſt in toto ⁊ in ꝑte ideo vna rōne compat̄ ad totū ⁊ partē vt dictum eſt. Ad 5m

Ad aliud dicendū ꝙ ſ̄m ſacramēti rōnē nulla pōt egredi linea de cētro forme rotūde que in altari apparet nec figurabile eſt cētrū eius: quia ſic iam attenderet̄ ſ̄m p̄ncipia ⁊ leges q̄ʒtitatis ⁊ iam diximꝰ ꝙ ſic nō eſt ibi cōmēſuratio corporis xp̄i ad ſacramētū ⁊ ideo illa obiectio nihil valet. Ad .6m

Ad aliud dicēdū ꝙ equalitas duplex eſt. ſ. ſ̄m q̄ʒtitatē molis ⁊ ſ̄m q̄ntitatē virtutis: ſ̄m q̄ʒtitatē molis nō attendit̄ eq̄litas inter ſignum ⁊ ſignatū: ſed ſ̄m quātitatē virtutis: vt ſi tamen illud cōtineatur ibi ſignatū qđ illud cōtinet ⁊ ſignat ⁊ eſt hoc in toto ⁊ parte equaliter ratione ſupra dicta qua diximus ꝙ vna eſt ratio cibi in toto ⁊ in parte. Ad 7m

Ad aliud dicēdū ꝙ nō ſequitur ſi totum cōtinens impleat̄ a cōtento ꝙ ſit eiuſdem figure niſi Ad 8m.

contentū ſit in continēte ſicut locatū in loco:hoc aūt
nō eſt hic vt ſepius dictū eſt. Eodē modo reſpondeo
ad ſequēs:quia hoc nō eſt verum niſi de illis que ita
ſunt in alijs ꝙ pars vna ī parte vna cōtinētis ⁊ alia
in alia:in ſacramēto euchariſtie non ſic eſt:ſed vna eſt
cōparatio cōtenti ad totum ⁊ ad partem propter vnā
rationem ſignificādi cibum ſpiritualē in parte ⁊ in
Ad 9m. toto. Ad id qđ obijcitur cōtra rationē inductam:
dicēdum ꝙ ſi quis diceret corpus chriſti nō ſm veri
tatem ſubſtātie ⁊ quātitatis eſſe in ſacramēto:ſed tm̄
ſicut ſignatum remotū per ſubſtātiam a ſigno:ille eſ-
ſet de hereſi Berēgarij:ſed nos nō ſic dicimꝰ: ſed po-
tius dicimus ipm̄ ſignatum eſſe in ſigno ſubſtātiali-
ter in tota ſua quātitate:⁊ ideo nō cōmune cum here
Ad q̄ſtiūcu- ſi dn̄o cōcedente habebimus. Ad aliud dicēdum
lam. ꝙ quedam ſunt in loco ſm veritatem ſubſtātie ⁊ q̄n-
titatis ⁊ ſm leges loci ⁊ locati:quedā autem ſunt in
loco ſm veritatem ſubſtātie ⁊ nō quātitatis nec ſm
legem loci ⁊ quedā quaſi medio modo ſunt in aliquo
nō vt in loco per veritatem ſubſtātie ⁊ quātitatis et
nō ſm leges loci ſed ſm legem illius in quo dicūtur
eſſe. Primo modo ſunt in loco ea que circūſcribūtur
in loco. Secūdo modo ſunt in loco ea que diffiniū-
tur in loco vt ſpiritus creati. Tertio modo corpus
chriſti eſt in ſacramēto nō ſm legem loci: ſed ſm legē
Ad ſol'onē ſigni ſignātis cibum ſpiritualē equaliter in toto ⁊ in
q̄rūdā q̄ pri parte ⁊ ideo patet ſolutio illius obiectiōis. Ad ali
mo datur. ud qđ obijcitur de opinione inducta ſine p̄iudicio re-
ſpondeat qui voluerit: quia ego nūq̄ȝ potui intelli-
gere ꝙ lux eſſet corpus:vel ꝙ corpus haberet par-
tem ſub parte vel ꝙ duo corpora poſſent eſſe in eodē
loco. Et ideo qđ nō intelligo defendere nō p̄ſumo ſed
noſtra opinio eſt que dicta eſt ⁊ ita de reſurrectiōe ap
parebit quid ſentiā de corporibꝰ glorioſis.

Arti. XI. L An quiſq̄ȝ fideliū cōmunicās accipiat totum chriſtū vel partem ſuā: ⁊ an totus chriſtus eſt in qualibet parte hoſtie.

Einde querit̄ de h̄ qđ dicit ibi [Norunt fide
d les quō māducēt carnem chriſti vnde quiſq̄ȝ
accipit partem ſuā] ꝫ.c. Sed cōtra vnuſq̄ſq̄ȝ
Arg. p̄mo accipit totum chriſtū nō ergo vnuſquiſq̄ȝ accipit par
tem ſuā. Si forte dicas ꝙ pars refert̄ ad diuiſionē
Sol'o hoſtie cōtinētis ⁊ nō ad diuiſionē cōtenti videt̄ fal-
ſum:quero em̄ vnde ſit hoc ꝙ totus chriſtus ſit ſub
Obiectio. qualibet ꝑte quecūq̄ȝ em̄ ſic ſe habēt adinuicē ꝙ vnū
ſm eſſe nō depēdet ad alterum multiplicato vno al-
terum nō eſt de neceſſitate ſub qualibȝ partiū ꝑ mul
titudinē acceptaꝝ ſic autē ſe habēt adinuicē corpus
chriſti ⁊ figura illa que hoſtia appellat̄: ergo multi-
plicatis partibus hoſtie non neceſſario erit chriſtus
2o ſub qualibet illarū. Itē in naturis videmus for-
mas multiplices:quedā em̄ ſic ſunt in materia ꝙ ma
teria diuiſa diuidit̄ forma:vt lapidis forma ⁊ aliorū
omogeneoꝝ:quedā etiam ſunt ꝙ diuiſa materia nō
neceſſario forma manet in qualibet parte vt anima
ſenſibilis in corpore diuerſitatis in cōpoſitione par-
tium vt in leone vel aſino:quedā autē ſic ꝙ nec alicu
ius corporis eſt ꝓprius actus cum ip̄a per operatio-
nē nō ſit affixa ſed potius oꝑatio ſua eſt pura ⁊ a ma-
teria denudata ⁊ ſimiliter eſſentia ſicut aīa rationa-
lis ſm intellectū ⁊ illa vt dicūt phi nec eſt corpus nec
eſt virtus in corꝑe:⁊ corꝑe diuiſo nō manet in ſingu-
lis nec multiplicat̄ in illis:ſed ad ſimilitudinē huius
videt̄ ſe habere corpus chriſti ad ſpecies ſacramēta-
les:ergo videt̄ ꝙ illis diuiſis nō ſub ſingulis debeat
eſſe totus chriſtus. P̄. querat̄ vnde contingit hoc Queſtiun-
ꝙ ſub qualibet ꝑte ſit totus xp̄s quādo frāgit̄ hoſtia cula prima.
Videt̄ em̄ ꝙ nō debeat cōtingere:xp̄s em̄ nō habet̄ Argu. p̄mo
in hoſtia niſi virtute cōſecrationis vnius:ſed virtute
cōſecratiōis vnius habebit̄ ſemel xp̄s ⁊ virtute dua
rum bis ⁊ ſic deinceps:ſed in om̄ibꝰ partibus hoſtie
nō eſt niſi vna conſecratio: ergo nō debet haberi niſi
ſub toto ⁊ nō ſub hac ꝑte hic ⁊ ſub illa ibi. Si forte Sol'o
dicat̄ ꝙ hoc cōtingit ex relatiōe ſigni ad ſignatū hoc
oīno nihil eſt: quia nō multiplicata ratione ſignādi Obiectio
in ſigno mille ſigna ad vnū ſignatū ⁊ in vno loco ha- prima.
bitum referūtur:ſed cōſtat ꝙ ratio ſignādi nō multi-
plicat̄ in partibus hoſtie fracte: ergo nō ex hoc habe
tur ꝙ ſub qualibet forma ſit totus chriſtus. Si Sol'o
forte hoc aliquis aſtruere velit per exempla ⁊ ponat
exemplū in ſpeculo in quo ītegre reſultat forma vna
⁊ fracto reſultāt forme plures. videtur ꝙ hoc nihil Obiectio
ſit:quia in vno ſpeculo cōuexo vel plano reſultat for- ſecūda.
ma vna ꝓpter reflectionē que fit ad vnum: ſed in plu
ribus fractis nō pōt fieri reflectio ad vnū: quia diui
ditur radius in termino vitri ⁊ ſic ibi reuertit̄ ad cen
trū cōtinui. ſic āt nō eſt in hoſtia vn̄ nulla videt̄ eſſe ſi
militudo. Itē quidā ponūt ſil'e in aīa ſenſuali quo ſil'e q̄rūdā.
rūdam animaliū habētium corpora rugoſa aut anu
loſa ⁊ equalia in cōpoſitiōe ⁊ cōplexione ꝑ totū vel fe
re equalia in oībus diuiſis manet anīa ſenſibilis in-
fluēs ſenſū ⁊ motū in oībꝰ ꝑtibꝰ trūcatis. ⁊ hoc iterū Arg. ꝯ hāc
nō videt̄ habere ſil'itudinē:qꝛ ibi nō ē vna nūero aīa ſil'itudinē.
in vtraq̄ȝ ꝑte trūcata:ſȝ due facte ꝑ diuiſionē ab vna
q̄ ꝓpter ſil'itudinē cōplexionis poſita fuit due:hic aūt
vnus nūero xp̄s manet in ſingul' ꝑtibꝰ hoſtie vn̄ ni-
hil ſil'e videt̄. Si forte dicas ꝙ nihil ꝓhibet vnū Sol'o
nūero eſſe in diuerſis locis. vn̄ dicit Aug. ꝙ anīa eſt
in diuerſis locis:qꝛ ī corde ⁊ ī cerebro eſt aīa tota ⁊
in alijs ꝑtibꝰ. Et forte aliq̄s vellet dicere ꝙ ſic eſt ⁊ in Obiectio
alijs ſp̄ualibꝰ ſubſiſtēs:videt̄ ꝙ h̄ nihil ſit ad ꝓpoſitū prima.
qꝛ etiā ſi dicamꝰ ꝙ ſic ſit ī ſp̄ualibꝰ ſubſiſtēs qđ tn̄ nō
eſt veꝝ nō tn̄ ꝓpter h̄ ſeq̄ret̄ ꝙ ſic ſit in corꝑe xp̄i vero
qꝛ hoc veriſſime corpus eſt ⁊ nō ſp̄us. P̄. de ſp̄uali 2a
bus ſubſtātijs creatis h̄ eſt falſum:qꝛ vt dicit Dam̄.
diffiniūt̄ in loco h̄. ⁊ vt idē Dam̄. dicit difficultatē eē
in loco eſt h̄ ⁊ nō alibi eſſe: cuicūq̄ȝ aūt cōuenit eſſe in
pluribꝰ locis ſil' huic cōuenit h̄ ⁊ alibi eſſe:g̃ nō differt
in loco:qđ negat Dam̄. Si autē ꝓpter h̄ aliq̄s dicat Sol'o
ꝙ h̄ ꝯuenit corꝑi diuīo ſm q̄d. ſ. mediū eſt inter deū q̄
vbiq̄ȝ eſt ⁊ creaturā q̄ in vno loco eſt vt dictū eſt. vn̄
corpus creatū deo vnitū eſt in pl'ibꝰ locis ⁊ ꝯſecrat̄ ⁊
in q̄s ꝑtes hoſtia diuidit̄ videt̄ h̄ eſſe verū: ꝓprietas Arg. p con-
em̄ medij ſp̄ comitat̄ mediū q̄ȝdiu mediū ē cū igit̄ cor firmatione.
pus xp̄i ſit ſp̄ mediū inter deū īcreatū ⁊ creaturā ſi tn̄
mediū eſt ſp̄ erit in pl'ibꝰ locis ſiue g̃ cōſecret̄ in pl'ibꝰ
locis ſiue nō ⁊ ſiue hoſtia diuidat̄ ſiue nō ſp̄ erit ī plu
ribꝰ locis qđ falſum eſt ⁊ hereticū:g̃ rō nl'ła q̄ tn̄ fere
ab oībꝰ ſolet aſſignari. Sol'o ſine preiudicio videt̄ Sol'o
mihi dicēdū ꝙ cā quare totus xp̄s eſt ſub q̄libet ꝑte
cū hoſtia diuidit̄ hec eſt:qꝛ rō ſignificādi totū cibū ſpi
ritualē cū ſint omogenia eq̄l'r ē in toto corꝑe ⁊ ī ꝑte ⁊
iō cū hoſtia ē vna erit vnū ſignificās vnū cibū ſp̄ualē
⁊ cū eſt plura:plura erūt ſignificātia cibū eundē ⁊ cū
hoc in h̄ ſacramēto p̄cipue qđ principale ē ⁊ inter ſa-
cramēta no. le. continētia ſequatur rationem ſigni-
ficandi cum vnum eſt ſignatum vnum erit cōtinens

in ſe cibū ſignatū: ⁊ cū plura ſꝛ̄ ſignātia plura ē ꝯti
nētia cibū totū ⁊ītegrū: ⁊ hec ē cā q̄re hoſtia diuiſa ī
q̄libet ꝑte ſub q̄libet māet totꝰ xp̄s: cibꝫ aīe ſpūalis

Ad primū. Ad hoc ergo qꝺ̄ ꝑmo obijcit̃ dōm ꝙ ſm eſſe depē
dēt ad ſeinuicē forma ⁊ materia: ⁊ ī talibꝫ ꝓcedit obie
ctio: ſ; ſm cōtineri depēdet a ſe ſignū ī ſacr̃o ad ſigna
tum prout accipitur ſacr̃m noue legis: ⁊ ideo multi-
plicato ſigno neceſſe eſt rē ſignatā eſſe ſub quolibet il

Ad obiectō lorū Ad aliud dicendū ꝙ obiectio illa procedit ſm
nē cū 2º. ar gradū forme magis ⁊ minꝰ ſeparate: ſed in ſigno ſa-
gumento. cramētali nō eſt ſic: nō em̄ dicimꝰ xp̄m eſſe in ſacra-
mēto ſicut animā in corpore/ ⁊ ſicut intellectū in cor
pore: licet quo ad hoc ꝙ in tota forma eſt totꝰ xp̄s/ ⁊
in qualibet parte totus habeat ſimilitudinē quandā
cū eſſe aīe rationalis in corpore q̄ ſm Auguſtinū ī to

Ad q̄ſtiun- to eſt tota/ ⁊ in qualibet parte tota. Ad aliud dicē
culā ꝑmā. dū ꝙ ſicut iā dictū ē virtute ſignificatiōis talis ⁊ nō
virtute ſignificatiōis ſimpliciter hoc cōtingit. ſ. ꝙ ſa
cramentum illius cauſa eſt ſm eſſe quod ſignat ⁊ cō
tinet illud: conſecratio autem nō eſt cauſa niſi remo-
ta ſcilicet ꝙ ſit ſub hoſtia ſiue ītegra fuerit ſiue diuiſa

Ad obiectō Ad aliud dōm ꝙ ſignificatio in genere nō eſt cau-
nē ſcðam. ſa huiꝰ: ſ; potiꝰ ſignificatio ſpūalis: ⁊ precipue huiꝰ
ſacramēti: quia anthomatice eſt ſacr̃m noue legis: vt

Ad ea q̄ ſūt dictū eſt Ad hoc querit̃ qꝺ̄ dicit̃ de exemplis dōm
ꝯtra ſimilia ꝙ illa exēpla ſunt in parte ſimilia ⁊ non in toto: ſicut
exempla. bene probant obiectiōes: diuina em̄ nō habēt ſimi-
lia ꝑfecta in rebꝫ corporalibꝫ. vñ Hilariꝰ: Si q̄ nos
exempla ad diuina offeramꝰ nemo ea putet ꝑfectōis
formā in ſe continere: ⁊ tñ bona ſunt ſimilia eo mō q̄

Ad obiectō id qꝺ̄ eſt in parte repreſentat id qꝺ̄ eſt in toto Ad id
nes poſt ſi- qꝺ̄ obijcit̃ de Aug. dōm ꝙ dupliciter cōtingit aliq̄d
milia intro eſſe in alio: vt in loco. ſ. ꝓprie ⁊ improprie: ꝓprie vt cir
ductas. cūſcriptū vel diffinitū eſt in loco: ⁊ hoc ſil' nō pōt eſſe
in pluribꝫ locis: aut qꝺ̄ in alio eſt ſicut imꝓprie in ma
teria q̄ habet ſimilitudinē cū loco ſm Iſidorū ꝓpter
capacitatē: ⁊ ſic intelligit̃ dictū Auguſtini: qꝛ aīa eſt
in corpore ſicut ī eo qꝺ̄ aliquā habet ſimilitudinē cū
loco: qꝺ̄ tñ ꝓprie eſt materia ſua ⁊ ſubiectū vnū ſicut
nulla pars materie eſt q̄ nō ꝑficiat̃ a forma: ita nulla
pars corporis eſt in qua eſſentialiter nō ſit aīa: nō tñ
proprie eſt in pluribꝫ locis: de hoc aūt qꝺ̄ dicit̃ ꝙ ha
beat hoc corpus xp̄i: inquantū mediū eſt inter pure
creatū ⁊ pure increatū dōm videt̃ ꝙ falſum eſt: ſicut
probant in cōtrariū facte rationes.

Arti. XII

Utrū qñ māducat̃ xp̄s ꝑ ꝑtes in ſacramē
to ip̄e maneat integer totꝰ in celo: ⁊ integer
totus in corde tuo.

Einde querit̃ de hoc qꝺ̄ dicit ibi [Per ꝑtes
D māducat̃ in ſacr̃o/ ⁊ manet integer totꝰ in ce

Arguit̃ ꝑo lo ⁊ totus in corde tuo. ⁊c̄. ſ. d. Scðm h̄ em̄
videt̃ eſſe in pluribꝫ locis ſil' ⁊ ſel' qꝺ̄ videt̃ ſtare non
poſſe: nihil em̄ eſt eius ſb̄e cuiꝰ aliquid inuenit̃ extra
terminū ſb̄e ſue: ſed locus eſt terminꝰ ſb̄e ⁊ entis: ſic
em̄ tēpus eſt mēſura eſſe: ita locꝰ entis ſiue eiꝰ qꝺ̄ eſt
ſed in hoc loco eſt terminꝰ xp̄i locꝰ in q̄ eſt: igit̃ nihil

2º ſui extra illū locū inuenit̃: vt videt̃ Itē ph̄s dicit q̄
cūq; diuidunt̃ loco diuidunt̃ etiā ſubiecto: ſed cōſtat
ꝙ xp̄s a ſe ſubiecto nō diſiungit̃: g̃ etiā in loco nō di-
uidit̃: g̃ nō eſt ſil' in pluribꝫ locis: qꝛ q̄cūq; in pluribꝰ

3º locis ſunt loco diuiſa ſunt. Itē ſit ꝙ xp̄s in hoc al-
tari ſit in loco q̄ eſt ꝑ ſpēm hoſtie q̄ tāta ē ⁊ nō maior:
⁊ in alio altari ſit ad vnū cubitū: in celo aūt ſit ſm ꝓ
priā ſtaturā corporis ſeptē pedū. Inde ſic ꝓcedo q̄cū
q; vni ⁊ eidē ſunt eq̄lia inter ſe ſunt eq̄lia: ſed he tres
forme ſiue hec tria loca vni ⁊ eidem corpori xp̄i ſunt
equalia: g̃ hec tria ſunt inter ſe equalia qꝺ̄ abſurdū ē
g̃ videt̃ ꝙ non ſit verū qꝺ̄ ꝑmo ſupponebat̃. ſ. ꝙ ſit in
pluribꝫ altaribꝫ ⁊ in celo. Itē querat̃ vtrū xp̄s ſit Queſtiūcl'a
in pluribꝫ locis: poſſet em̄ aliq̄s dicere ꝙ eſſe in ſacr̃o prima
nō eſt eſſe in loco: vt prius dictū eſt: ſed ſacr̃m eſt ī plu
ribus altaribꝫ: ⁊ ex hoc nō ſequit̃ ꝙ xp̄s ſit in pluri-
bus locis. Cōtra q̄cq̄d eſt in oī loco in q̄ cōſecrat̃: Obiectio.
ſi loca ſue cōſecratiōis ſunt plura ip̄m erit in pluribꝫ
locis: ſ; corpꝰ xp̄i ē in oī loco in q̄ cōſecrat̃: ⁊ loca ſue cō
ſecratiōis ſunt plura: g̃ eſt in pluribꝫ locis. Ulte- Queſtiun-
riꝰ querit̃ hic qualit̃ hec tria ſpūalit̃ enūerent̃ in lr̃a cula ſcða
cū māducat̃ in ſacr̃o ⁊ manet totꝰ integer in mēte et
totꝰ in celo: aut em̄ corporaliter eſt in mēte aut nō: ſi Obiectio.
nō tūc equoce dꝛ eſſe in mēte ⁊ in celo ⁊ in ſacr̃o: qꝛ in prima.
ſacr̃o eſt ⁊ in celo corporalis: in mēte aūt ſpūalit̃ tm̄:
g̃ videt̃ ꝙ nō debet enumerari cū duobus alijs mo
dis. Si aūt dicit̃ ens corꝑaliter in mēte: g̃ aliq̄d ꝑ Obiectio
ter deū trinitatē illabit̃ ſubſtātialit̃ mēti: qꝺ̄ eſt ꝯtra ſcða
auguſtinū q̄ dicit ꝙ nihil illabit̃ ſb̄alit̃ mēti ꝑter deū
trinitatē Ulteriꝰ aūt adhuc videt̃ ꝙ corꝑaliter de Queſtiūcl'a
beat illabi mēti: qꝛ dicit̃ ꝙ ille cibus eſt cibus aīe: ſed tertia.
cōſtat ꝙ cibꝫ illabit̃ illi qꝺ̄ cibat: g̃ corpus xp̄i illabit̃
aīe. Itē Auguſtinꝰ: Ut q̄d paras dētē ⁊ ventrē cre-
de ⁊ māducaſti: g̃ videt̃ ꝙ nō trāſit in ventrē: ſ; ī ani
mā: g̃ anīe ſb̄aliter illabit̃: ſed qꝛ de hoc multū ſupra
inquiſitū eſt ſufficiat hoc qꝺ̄ dictū eſt. Sol'o dōm Sol'o
ad primū ꝙ eſſe in loco dicit̃ dupliciť. ſ. per ſe ⁊ ꝑ acci ad primū.
dens: per ſe nō credo ꝙ aliquid creatū ſit in pluribꝰ
locis ſimul: per accidens aūt pōt aliquid ſimul eſſe ī
pluribus locis: hoc tamē dico ſine ꝑiudicio ſentētie
alioꝝ: per ſe aūt in loco eſſe dico ꝙ loco circūſcribitur
⁊ hoc mō corpus xp̄i nō eſt niſi in vno loco: hoc eſt in
celo empireo in potioribꝰ bonis patris collocatū: ꝑ
accidens aūt dicit̃ eſſe in loco qꝺ̄ gratia alterius in q̄
ip̄m eſſentialiter eſt eſt in loco: ſicut aīa eſt in loco/ ⁊
corpus chriſti eſt in loco in eccleſia vel in altari: qꝛ ſpe
cies ſacramēti in quo ip̄m eſſentialiter eſt in loco ē ꝑ
ſe: ad hoc em̄ accidēs nihil prohibet eſſe in loco per ſe:
ſicut vult ph̄us: quia in mathemathicis etiā dat̃ lo-
cus: cū tamē corpora mathematicalia ſint accidētia:
patet ergo ꝙ obiectio nō valet: quia cū ſic dicit̃ ꝙ ni-
hil eſt eius ſubſtātie cuius aliquid inueniat̃ extra ter
minū ꝓpriū: intelligit̃ hoc de termino intra: ſicut ē ſu
perficies locati: vel termino extra ſicut eſt locus eoꝝ
que per ſe ſunt in loco: ⁊ ſic neceſſitatē habet ꝓpoſitio
ſed nō intelligit̃ de his q̄ ꝑ accñs ſūt in loco: qꝛ ſi det̃
ꝑ impoſſibili ꝙ corpꝰ hoīs ſit in pluribꝫ locis ſequit̃
neceſſario ꝙ aīa eēt in pluribꝫ locis ꝑ accñs: ⁊ ita di-
cēdū eſt h̄ gr̃a ſpēꝝ ſacr̃i: ⁊ h̄ nō eſt incōueniēs ꝙ ille
ſint in pluribꝰ locis ꝑ ſe: qꝛ ille numero plures ſpēs
ſunt Ad aliud dōm ꝙ dictū ph̄i intelligit̃ de his q̄ Ad 2m
diuidunt̃ ſiue diſtinguuntur loco ꝑ ſe: ⁊ nō de his q̄
diuidunt̃ in loco ꝑ accñs. Ad aliꝺ̄ dōm ꝙ ſicut pa Ad 3m
tuit ex ꝑhitis equoce dꝛ eē xp̄s ī loco in celo ⁊ ī ſacr̃o:
qꝛ in celo ꝑ ſe/ ⁊ in ſacr̃o ꝑ accñs: eq̄litas aūt eſt eoꝝ ī
quibꝫ quātitas eſt vna vel vniuoce: vnde obiectio illa
nō valet. P̄ habitū eſt ꝙ inter ſpecies ſacr̃i ⁊ corpus
cōtentum nō poteſt attendi equalitas niſi tm̄ quan
titas ſm virtutem/ ⁊ adhuc per relationem: vt tm̄
quantum id ſignificat tm̄ iſtud ſignificetur: ⁊ hac ra
tiōe iterum patet ꝙ hec obiectio non procedit Ad

aliud dicendū ꝙ xp̄s per ſe nō eſt niſi in loco vno: per
accidēs aūt eſt in pluribꝫ locis: vt dictū eſt: ⁊ hoc nō
eſt incōueniēs: ſic em̄ per accidēs eſt in oī loco in quo
cōſecraꝛ / ⁊ tamē eſſentialiter ⁊ ſm veritatē eſt ibi: ſi-
cut aīa ſi corpus eſſet in pluribꝫ locis per ſe per ac-
cidēs in ſimilibꝫ locis: ⁊ tamē ſm veritatē ⁊ ſubiectū
eſſet in illis qḋ em̄ per ſe in loco eſt: ſm leges loci eſt ī
loco: ⁊ hoc ſatis ſupra oſtēſum ē: qḋ nō ꝯuenit corpo
Ad q̄ſtiūcu-lā ſcḋam cū p̄a obiectōe ri xp̄i in ſacr̄o. Ad aliḋ dicendū ꝙ modi eſſendi ali
quid in aliquo bene poſſunt diſtingui etiā ⁊ ſi ſint eq̄
uoci / ⁊ ita diſtinguunꝛ hic: xp̄s em̄ dicitꝛ tripliciꝛ eē ī
rebꝫ: ſic ſup̄ dictū eſt ꝙ aūt eſt in mēte: h̄ hēt cōe p̄ri ⁊
ſpūiſctō: ſꝫ n̄ h̄ qḋ ē ī ſacr̄o: nec h̄ qḋ ē in celo empireo
quia hoc intelligitꝛ circūſcriptiue gratia corporis qḋ
Ad obiectō-nē ſcḋam ibi circūſcribitꝛ. Ad id aūt qḋ obijcitꝛ ꝙ nihil illabitꝛ
menti preter deū trinitatē dicēdū ꝙ xp̄s quo ad cor-
Ad q̄ſtiūcu-lā tertiā. pus ſubſtantialiter nō implet mentē: ſed potius quo
ad diuinitatē vnitā corpori. Ad id aūt qḋ cōtra ob
ijcitꝛ dicendū ꝙ dicitꝛ cibus mētis: quia per effectum
gratie implet mentē: qualiter aūt tranſeat in ventrē
⁊ qualiter nō ſuperius late diſputatū eſt

Arti. XIII. N

An vbi pars corporis eſt ibi ſit ⁊ totū ſm Hilariū ⁊ quale ſit illud vbi quādo dicitur vbi eſt princeps ibi rex.

Arg. primo ꝙ nō. Einde queritꝛ de dicto Hilarij ibi: [Ubi ꝑs
o corporis ē ⁊ totū. ⁊c̄. ſ. e. hoc em̄ impoſſibile
videtꝛ eo ꝙ bene ſequitꝛ in toto integro vbi eſt
totū ibi eſt pars cū totū poſitū in eē ponit ꝑtē
ſed Hilarius dat nobis cōuerſam hui⁹: cōiungantꝛ
ergo iſte due ſic: vbi pars eſt ibi totū: ⁊ vbi eſt totum
ibi eſt pars: ergo vbi eſt pars aliqua vna ibi eſt pars
quelibet: ergo vbi eſt pes ibi eſt manus ⁊ ocul⁹ ⁊ au
2° ris: ergo oīa membra cōfuſa ſunt in loco vno. Itē
vbi eſt pars ibi eſt totū: ergo vbi eſt pes ibi eſt totū: ḡ
⁊ caput: ergo vbi eſt pes ibi eſt caput: ergo corpus in
ordinatiſſimū eſt ⁊ indecorū: quia membra nō habēt
3° diſtantiā que facit elegantiā corporis. Itē vbi eſt
pars ibi eſt totū: ergo vt prius ſe caput hēt ad pedes
ergo eſt reuerſatū: talia infinita ſequuntꝛ ex dicto hi-
4° larij vt videtꝛ: ergo videtꝛ eſſe falſum. Itē in quo nec
diſtinguere eſt totū nec partē: in illo nō pōt dici vbi
eſt pars ibi eſt totū: ſed in ſpeciebus illis nō eſt diſtin
guere partē ⁊ totū: ergo nō eſt dicere vbi eſt pars et
totū. Probatꝛ aūt prima hāꝝ per hoc ꝙ oīa que per
ſe ſunt in loco diſtinguuntꝛ in loco ſm primū mediū ⁊
finē. Secunda aūt probatꝛ per hoc ꝙ in nulla parte
illius hoſtie eſt veꝝ dicere ꝙ ibi ſit man⁹ vel pes: vt
patet ex prehabitis: ergo videtꝛ ſimpliciter falſum eē
Queſtiūcla qḋ dicit Hilarius. Ulterius queritꝛ cuiuſmōi vbi
ſignificat: cū dicitꝛ: vbi ē pes ibi ē totū: vbi eī (ſic̄ dicit
ph̄s) eſt circūſcriptio corporis a loci circūſcriptiōe ꝓ
cedens: ⁊ ſi tale vbi ſignatꝛ hoc videbitꝛ eſſe impoſſibi
le: quia ſicut ſepius habitū eſt locus ⁊ locatū ſunt eq̄
lia: vnde locus partis ⁊ pars equalia ſunt: ⁊ ſi totū
eſſet in eodē loco oporteret ꝙ totū ⁊ pars eſſent equa
lia: ⁊ hoc eſt cōtra primū principiū: oē totū eſt maius
Solutio. ad primū. ſua parte. Solutio dicendū ꝙ Hilari⁹ meo iudi-
cio intendit dicere ꝙ xp̄s aliter ſit in ſacramēto / ⁊ ali
ter in loco per ſe: ⁊ qꝛ vbi eſt in loco per ſe ibi aſſignatꝛ
ei diſtinctio partiū in loco: ſꝫ vbi eſt vt in ſacr̄o ibi nō
aſſignatꝛ ei hmōi diſtinctio: ⁊ hoc intēdit dicere hila-
rius qn̄ dicit vbi eſt ꝑs ibi eſt totū: qꝛ vbiqꝫ eſt in for-
ma: ſi em̄ frangitꝛ vbiqꝫ eſt q̄libet pars: ⁊ vbiqꝫ eſt to
tū ī oībꝫ partibꝫ: ⁊ h̄ mō eſt ī ꝓprie veꝝ: qꝛ vbi ē caput
ibi eſt pes: qꝛ nō de q̄cūqꝫ parte forme accepte: ſꝫ nō
ſequitꝛ qḋ infertꝛ vlteri⁹ mēbra ſint ꝯfuſa in loco vno
qꝛ nō ſunt ibi ſicut in loco niſi ꝑ accn̄s: vt pri⁹ dictū
eſt: ⁊ per hoc patet ꝙ forma illa vel pars ei⁹ ē in loco
Ad aliud dōm ꝙ nō ſequitꝛ ꝙ ſit corp⁹ inordinatū Ad 2m et 3m
qꝛ cū dicitꝛ vbi eſt pes ibi eſt caput: intelligitꝛ ꝙ vbi in
ſacr̄o ſignāte ⁊ cōtinēte ē pes: hoc nō ē incōueniēs: qꝛ
nec pes ibi ꝯtinetꝛ ⁊ ſignatꝛ vt pes: nec caput vt caput
ſed vtrūqꝫ vt cibꝫ ſpūalis: ex hoc nulla ſequitꝛ ꝯfuſio
vel inordinatio corꝑis: ſed ex hoc ſeq̄retꝛ ſi mēbra ibi
diſtinguerentꝛ ſicut in loco ꝑ ſe: ꝑ idē patet ſolo ad ſe-
Ad 4m quēs. Ad aliud dōm ꝙ in corꝑe xp̄i ſm ſe diſtigui
pn̄t mēbra: ſed in cōꝑatiōe ad formas ſignātes non
pn̄t diſtingui: qꝛ ꝑ quādā partē forme totū corp⁹ cū
oībꝫ ꝑtibꝫ ſignatur ⁊ cōtinetꝛ: ſed Hila. loquitꝛ hic ꝙ
vbi eſt pars ibi eſt totū: vt exp̄mat illā diſtinctionē ꝑ
Ad q̄ſtiūcu-lam. cōꝑationē ad formā ſignantē ⁊ cōtinentē. Ad id qḋ
vlteri⁹ q̄ritꝛ dōm ꝙ vbi ḋr ꝑ accn̄s ⁊ ꝑ ſe: ꝑ accn̄s ſi-
cut dicim⁹ ꝙ vbi eſt corp⁹ ibi eſt aīa: cū tn̄ aīa nō ha
beat vbi ꝑ ſe: ꝑ ſe aūt vt dicim⁹ ibi eſt corp⁹ circūſcri
ptū: ⁊ Hilari⁹ cōſignare intēdit hoc vbi ꝑ accn̄s: qꝛ
vbi pars eſt vt in ſacr̄o ibi eſt totū: vt prehabitū eſt

Quid ille partes ſignificent.

Quid aūt partes ille ſignificēt Sergius pa- De cōſe. di. ij. ca. triforme.
pa tradit inquiēs: Triforme eſt corpus xp̄i
pars oblate in calicē miſſa corpus xp̄i qḋ iā
ſurrexit monſtrat: pars comeſta ambulantē
adhuc ſup̄ terrā: pars in altari vſqꝫ ad finem
miſſe remanēs corp⁹ iacēs in ſepulchro ſigni
ficat: qꝛ vſqꝫ in finē ſeculi corꝑa ſctōꝝ ī ſepul
chris erūt. Et ſicut partes ille myſticā tenēt a
ſignificationē: ita etiā ⁊ fractio paſſiōis xp̄i
⁊ mortis eſt rep̄ntatio: vn̄ ip̄e ait: Hoc facite Matth. 16 Luc. 22.
in meā cōmemorationē. i. in memoriā paſſio
nis ⁊ mortis mee. Nā vt ait Ambro. Quia ī Amb. ḋ ꝯſe. di. ij. ca. nō iſte
morte xp̄i liberati ſum⁹ hui⁹ in edēdo ⁊ bibē
do carnē ⁊ ſanguinē memores eſſe debemus
Sꝫ caueat q̄ſqꝫ ne indigne percipiat: qꝛ iudi b
ciū ſibi māducat: nō em̄ ē iſte panis q̄ vadit
in corp⁹: ſed panis vite eterne q̄ aīe noſtre
ſbam fulcit: ſic ḡ viue vt q̄ttidie merearꝛ acci
pere: nec accedas indign⁹. Indign⁹ ē q̄ ali- c
ter celebrat myſteriū q̄ꝫ xp̄s tradidit: vel q̄
hn̄s mortale pctm̄ accedit: ḡ et ſi ſint pctā q̄t-
tidiana vt non ſint mortifera. Añq̄ꝫ accedas d
dimitte debitorib⁹ tuis: ſi dimittis dimittetꝛ
tibi: ⁊ ſic ſecur⁹ accede. Panis eī ſalutaris ē
nō venenū: ſi ita accedis ſpūaliter mādu cas e
Spiritualiter enī manducat qui innocentiā
ad altare portat.

Arti. XIIII. D

Quid ſignificēt partes hoſtie que diuidū tur a ſacerdote celebrante.

Uid aūt ꝑtes ille ſingnāt. ⁊c̄. Hic incipit ſe-
q cūda pars hui⁹ diſtinctiōis in q̄ agitꝛ de hāꝝ
ꝑtiū ſignificatiōe: ⁊ dicuntꝛ h̄ tria ī cap̄lo iſto:
ſcꝫ q̄d ꝑtes ille ſignificēt: ⁊ h̄ ī p̄ncipio cap̄li. 2° q̄d ſit

fractio per quam partes ille diuiduntur: quia paſſio
nem domini ibi: [et ſicut partes ille. ⁊c. Tertio tan-
git ibi: [Qui digne ⁊ ꝗ indigne percipiant al's Sed
caueat quiſqꝫ ne. ⁊c.] Sententia primi notaꝛ in duo-
bus verſib⁹: Hoſtia diuiditꝛ in partes tīcta brōs ple
Arg. ꝓmo. ne ſicca notat viuos: ſeruata ſepultos. Sed inci-
dit queſtio cū multiplex ſit eccleſie diuiſio: ꝓma quia
quidā ſunt de eccl'ia ſolo numero: quidā autē nume-
ro ⁊ merito: ⁊ xp̄s obtulit ſe ꝓ vtriſqꝫ: videꝛ ꝗ ꝙ ali-
qua partitio corporis xp̄i debeat eſſe correſpondens
2o illis. Itē alia trimēbris diuiſio eccleſie intelligitꝛ
per noe daniel ⁊ iob: Ezech. 14. que ſunt in prelatis
⁊ cōtinentib⁹ ⁊ cōiugatis: ergo debet fieri aliqua di
3o uiſio reſpondēs illi diuiſiōi. Itē videꝛ ꝙ nulla de
bet eſſe pars pro beatis: q2 illi nō in ſpē ſed in re⁊ ve-
ritate iā capiunt ſacr'm: ſed partitio ſic nō fit niſi i ſpē
ꝗ nulla partitio debet fieri ꝓ beatis in ſpē ip̄a: vt vi-
4o deꝛ. Itē beati nō indigēt oblatiōe redēptionis: q2
iā ſaluati ſunt: cū igitꝛ hoc ſacrificiū fiat ad redēptio-
nē pro peccatis: videꝛ ꝙ nihil in ip̄a fieri debeat pro
5o beatis. Itē ſi nō eſſet pctm̄ xp̄s nō eſſet mortuus
et oblatus in cruce: ſed ꝯſecratio ſacr̄i fit in memoriā
dominice mortis: vt dicit apl'us. 1. Cor. 11. ꝗ ꝓ his ꝗ
nō indigent amplius de effectu mortis nō debet ali
6o quid fieri in ſacr̄o: tales aūt ſunt beati: ꝗ nihil ꝓ eis
fieri debet in ſacr̄o Ulteri⁹ videꝛ ꝙ idē ſit offerre ꝓ
his qui ſunt in ſepulchro ⁊ ꝓ beatis: illi em̄ ꝗ quo ad
animā ſunt beati quo ad corpus ſunt in ſepulchro: ⁊
Solo. ſic videꝛ ꝙ nō differāt quantū ad perſonas: ſed quā-
tū ad partes ſolū. Si forte tu dicas ꝙ illi qui ſunt
Obiectio. in ſepulchro ſunt illi qui ſunt in purgatorio: tūc ma-
le dicit littera generaliter loquēs de his qui ſunt in
Queſtiun- ſepulchro. Ulterius queritꝛ de hoc qd̄ dicitꝛ in lit-
cula prima tera ꝙ pars oblate in calicē miſſa corpus xp̄i qd̄ iam
Argu. ꝓmo reſurrexit ſignificat. Videꝛ em̄ ꝙ hoc ſit incōueni
ens: quia calix ſignificat paſſionē: corp⁹ autē qd̄ iam
reſurrexit extractū eſt extra paſſiones: ergo pars in
miſſa calici nō ſignificat cōgrue partē que iam reſur
Queſtiun- rexit. P̄ queritꝛ que ſit pars illa que iā reſurrexit
cula ſc̄da certū em̄ a ſanctis non habemus ꝙ aliquis iā in cor
Arg. ꝓmo. pore cū chriſto ſit beatus: de his em̄ qui cū chriſto re
ſurrexerunt/⁊ de beata virgine quidā ſic: quidā ali-
ter ſentiūt: ergo illa pars que immittitꝛ calici nō ſigni
ficat niſi xp̄m: ſed hoc videꝛ incōueniēs: quia chriſt⁹
pro ſe ſacrificiū nō obtulit: ergo nec mō pro chriſto of
ferri debet: ergo nulla pars debet offerri ꝓ his ꝗ iā
Queſtiūcl'a ſurrexerūt: vt videꝛ. Ulteri⁹ videꝛ ꝙ comeſtio nō
tertia. debet ſignificare ambulantes adhuc ſupra terrā: q2
Arg. primo comeſtio ſignificat incorporationē: ergo magis vni-
tis chriſto ⁊ incorporatis magis ꝯuenit illud: ſ3 ma
xime vniti chriſto ⁊ incorꝑati ſunt illi qui ſunt in glo
ria: ergo illi maxime ſignari habent per partē come-
2o ſtā: ⁊ cōtrariū huius dicitꝛ in littera. Itē ſupra di-
ctū eſt ꝙ nō eſt ita in iſto cibo ſicut in alio: quia iſte ci-
bus ꝯuertit ad ſe cibatū qd̄ nō faciūt cibi alij eo ꝙ cō
uertunꝛ ad cibatū: ergo pars comeſta maxime ſigni
Queſtiūcl'a ficat eā partē ꝗ maxime ad chriſtū eſt cōuerſa Hec
quarta. aūt eſt pars vnita ſibi per gloriā: ergo eos qui ſunt ī
gloria ſignificare debet ⁊ nō ambulātes ſuper terrā.
Arg. primo Ulterius videꝛ ꝙ ea que remanet in altari nō de
beat ſignificare eos qui iacēt ī ſepulchris: in fine em̄
miſſe illa pars que manſit ſumitꝛ per comeſtionē: ſed
comeſtio ſignificat ambulantes ſuper terrā: ꝗ etiam
ſignaꝛ per hoc ꝙ illi qui iacēt in ſepulchris in fine re

ſurgent/⁊ ambulabunt ſuper terrā: qd̄ falſum eſt: cū
tūc obuiā xp̄o rapienꝛ in nubibus in aera: ⁊ ſic ſemꝑ
cū dn̄o futuri ſunt: vt dicit apoſtolus. 1. Theſſalo. 4
Ulterius videꝛ vſus fractiōis qui hic ſcribitꝛ non Queſtiūcl'a
generaliter obſeruari ab eccl'ia: quia in religionibus quinta
plurib⁹. ſ. predicatorꝫ/minorꝫ/⁊ ciſtertienſiū/⁊ mul- Arg. ꝓmo
tis eccleſijs ſecularib⁹ nihil relinquitur in fine miſſe
ergo videꝛ ꝙ nulla pars in ſacramēto illorꝫ ſignificet
iacētes in ſepulchris: ⁊ ſic nō eſt generale qd̄ dicitꝛ hic
Si forte dicaꝛ ꝙ loquitꝛ Sergius papa ſm̄ cōſue Solo.
tudinē primitiue eccl'ie in qua ſubdyacon⁹ ⁊ dyaco-
nus reliquias ſacre partitionis in fine miſſe poſt cō-
munionē remanētes conſumebāt: hoc nihil eſt: quia
hoc nō fiebat in hoſtia per tria diuiſa: nec hoc fiebat Obiectio
om̄i die: ſed tempore cōmuniōis populi: nec tūc ſem
per: ſed quando aliquid māſit de reliquijs hic autem
papa generaliter loquitur de partium ſignificatiōe.
Solutio dicendū videꝛ ꝙ papa loquitꝛ hic de con Solo
gruentiſſima ſignificatōe fractiōis non partiū: ⁊ nō
de quacūqꝫ ſignificatiōe minus cōgrua: ⁊ loquitꝛ tā-
tū ſm̄ ritū qui in eccl'ia romana conſuetus eſt obſer-
uari pro tempore: vniuerſaliter em̄ corp⁹ xp̄i in tria
diuiditꝛ: licet nō vniuerſaliter vna partiū vſqꝫ in finē
miſſe obſeruetꝛ: quia propter periculū partiū decidē-
tiū de ſacramēto a quibuſdā ambe partes ſimul ſu-
muntꝛ: ⁊ deinde etiā pars in calicē miſſa: ⁊ hoc nō vt
cōtrariū ſignificare velint ꝗ̄ papa dicit: ſed poti⁹ pe
riculū cauere idē ſignare intelligentes: qd̄ ille fideli-
ter expreſſit Dicendū ergo ad primū ꝙ om̄is pars Ad primū.
aliquo modo ſignificat incorporatos chriſto qui ſo-
li cōmunicāt: quia (vt dicit Ambroſius) ſpiritualiter
cōmunicāt qui innocentiā ſecū ad altare portant: cū
aūt illi qui ſolo numero de eccleſia ſunt ſpiritualiter
nō cōmunicēt ꝑ nullā partem ſignificanꝛ: licet ꝓ eis
in redemptionē ⁊ expiationē offeraꝛ: nō em̄ om̄es il-
li de partibus corporis ſunt vel ſignificanꝛ pro qui-
bus offertꝛ: ſed illi qui ſunt in corpore myſtico ꝑ par-
tes ſacramēti veri corporis ſignificanꝛ. Ad aliud Ad 2m
dicendū ꝙ diuiſio nō eſt prima que ſignificaꝛ in Eze
chiele. 14. per noe daniel ⁊ iob: ſed potius eſt diuiſio
vni⁹ partis. ſ. illius que ambulat ſuꝑ terrā: ⁊ iō illa
preſupponit iſtam: quia corporis chriſti myſtici alia
pars eſt in gloria/⁊ alia expectat ſecura in ſepulchro
⁊ tertia pugnat in merito: ⁊ illa que pugnat in meri
to triformis eſt: ſicut ſignificatur in Ezechiele Ad Ad 3m ⁊
aliud dicēdū ꝙ partes nō ſignificāt virtutē paſſiōis: 4m
ſed potius partes corporis xp̄i que ſibi ſpūaliter vni
te ſunt: ⁊ ideo regnantes in gloria cum precipue vni-
ti ſint chriſto debēt in ſacramenti partib⁹ ſignificari.
Alia etiā ratio huius eſt: quia hoc ſacramentū nō fit
ꝓ ip̄etrāda vēia: ſ3 etiā vt laudes ꝑ ip̄m deo reddanꝛ
ꝓ liberatōe iā facta: ⁊ hoc mō pn̄t fieri ꝓ btis ſignifi-
catōes in ꝑtitōe ſacr̄i. Ad aliō dōm ꝙ xp̄s nō eſſet Ad 5m
mortu⁹ ſi nō eſſet pctm̄: nō tn̄ ſequitꝛ ꝙ liberat⁹ non
hn̄s pctm̄ nō debeat hr̄e memoriā mortis liberātis
vt gr̄as agat ⁊ laudet redēptorē: et hoc ſignificaꝛ in
fractiōe corporis xp̄i. Ad aliud dicendū ꝙ non eſt Ad 6m ⁊ ad
idē offerre pro beatis ⁊ pro illis ꝗ ſunt in ſepulchro: obiectionē.
q2 cū triplex ſit reſurrectō: ſicut infra. xliij. diſtinctōe
oñdeꝛ. ſ. reſurrectio a culpa per gr̄am ꝗ fit hʼ: ⁊ reſur-
rectō aīe a pena ꝗ fit ꝑ gl'am: ⁊ reſurrectō corꝑis a pu
tredine ⁊ corruptione ꝗ fiet in futuro ibi ītelliguntur
hic iā reſurrexiſſe qui media reſurrectione reſurrexe
runt: in ſepulchro autē iacere qui adhuc torquenꝛ in

purgatorio qđ vſq; in finē mūdi durabit: per hoc patet ſolutio ad ſequens.

Ad obiectōnem.

Ad hoc aūt qđ obijcit̃ φ generaliter videt̃ intelligere iacētes in ſepulchro dicendū φ nō loquit̃ generaliter: q2 talis viciſſitudo morientiū ꝛ purgandoꝝ ꝛ euolantiū vſq; ad finē mūdi durabit: vnde illi qui ſunt in purgatorio iacēt: quia neutrā ſtolā adhuc adepti ſunt: illi aūt qui iam beati ſunt in aīa iam ſtant aliqualiter in reſurrectiōe: quia a culpa ꝛ etiā a pena in anīa reſurrexerūt

Ad qſtiūculā primā

Ad aliud dōm φ nō attēdit̃ in hoc ſacramēto: quia calix ſignificat paſſionē: ſed cū duplex ſit eucharistie perceptio: vna eſt cū labore maſticationis: ꝛ alia ſine labore: ſed cū ſuauitate pot⁹ ſapie: ſic ſapiā hic ſumit̃ ī ſpē ſacramenti ſub cortice alieno quē demaſticare oportet: in futuro autē ſumit̃ in guſtu ſapientie ſalutaris ſine reſiſtentia: vt potus: ꝛ hoc ſignificat̃ per partē in calicē miſſam: vnde nihil prohibet vno multa ſignificari ſm diuerſas proprietates: vt ſi calix per ſe ſignificet paſſionē in quantū tamē habet potū ſignificat ſtatū i gloria.

Ad queſtiūculā ſcđam

Ad aliud dōm φ illa pars q̄ iā reſurrexit ē illa q̄ adepta eſt ſtolā aīe: vt patet ex predictis: vel ſtolā corporis ꝛ aīe: ſi aut qui ſunt qui cū dño iā ſunt in patria: qđ ego credo quidē eſſe veriſſimū de btā virgine ꝛ alijs qui cū dño ſurrexerūt.

Ad qſtiūculā tertiā

Ad aliud dōm φ pars comeſta ſignificat ambulātes ſuper terrā nō ex ea proprietate qua comeſtio eſt incorporatiō: ſed ex illa qua comeſtio eſt reſtauratio deperditi/ꝛ cōfirmatio debilitati per famem: ſpūalis eī gratie feruor p calorē cōcupiſcentie deperdit̃: ꝛ hō ſpūalis debilitat̃ propter qđ inductus eſt vſus comedendi: ꝛ iō nihil valet obiectio facta de vniōe ꝛ incorporatione

Ad qſtiūculā quartā.

Ad aliud dōm φ illa que remanet iacens cōgruiſſime ſignificat iacentes in ſepulchro: ꝛ ideo relinquit̃ iacēs ſuper patenā que ſignificat preſſurā lapidis claudentis ſepulchrū: ꝛ ideo ſignificat penā q̄ ſequit̃ mortem in purgatorio: alij eī nō ſunt in ſepulchro dñi niſi q ad locū purgandoꝝ bonoꝝ deſcēdūt: qđ aūt in fine comedit̃ nō fit ad hoc vt ſignificet̃ φ iteꝝ debet ambulare ſuper terrā: ſed φ per oblationē puniti in purgatorio accipiūt cōfortationē ſicut p cibū: ꝛ nō oportet φ oēs proprietates in ſignificando aliquid ſm rē myſticā attēdant̃: quia ꝛ hec eadē res habet multas proprietates/ꝛ pōt multa ſignificare ſm modū in ſacra ſcriptura.

Ad qſtiūculā quintam

Ad aliud dōm φ non oportet φ iſte vſus generaliter obſeruet̃: quia nō oīum eſt cautela qua ſciant ſibi cauere niſi aliqđ decidat de ſacramēti partitiōe: ſed bene puto φ quādo ſolēnes primo celebrāt: vt papa vel aliqui q̄ loco capitū generaliū ſunt in eccleſia φ tūc debet obſeruari: vt per pſonas que generaliter preſident eccl'ie tot⁹ ſtatus partiū eccleſie ſignificet̃.

Ad obiectōnē vltimā.

Ad hoc aūt qđ vltimo obijcit̃ bñ concedo φ hoc nō intellexit Sergius papa talē ſignificationem partibus attribuendo.

Arti. XV

An cōio ꝛ fractio hoſtie ſint ſignum eiuſdē vel diuerſoꝝ: ꝛ quid ſignificet quelibet.

Deinde querit̃ de hoc qđ dicit̃ ibi: [Et ſicut partes ille myſticā habent ſignificationē: ita etiā ꝛ fractio. ſ. lrā. a.

Arg. primo

Videt̃ eī non hoc ſed aliud dici ſignari a beato Dioniſio in li. de eccleſiaſtica ierarchia ca. de theori. ſctē ſinaxeos ita dicēte: Diuiniſſima aūt ꝛ vnius ꝛ eiuſdem panis cōio ꝛ pacifica traditio ſimilē cōuerſationē eis diuinā tanq̄ ſimiliter edētib; promulgat: ꝛ ad diuiniſſimā cenā ꝛ principale ſimbolū pfectoꝝ in memoriā ſacrā ducit: ḡ videt̃ φ nō ſignificet paſſionē vt hic: q2 btūs Dioniſi⁹ in ſignata cōmuniōis nullā fec̄ mētionē de paſſiōe.

2o

Itē in celeſti ierarchia ca. pmo dicit φ ieſu diuine pticipatōis imago eſt diuiniſſime eucharistie aſſumptio: ḡ cū hec pticipatio ſit futura in btitudine nō videtur φ h̄ ſignū dici debeat paſſiōis.

Solo.

Si forte tu dicas φ fractio ſignificat aliđ q̄ cōio: qm̄ fractio ſignificat paſſionē: cōio aūt cōionē ꝛ cenā dñi: ꝛ alia q̄ dicit Dio.

Obiectio.

Cōtra h̄ videt̃ eſſe φ fractio non refert̃ ad corp⁹: vt pri⁹ dictū eſt: ſed ad ſpēm in ſacro: ḡ nō debet ſignificare panē in q̄ corp⁹ xpi frāgebat̃: ſ3 aliqđ aliud.

Solutio.

Solo dōm ſicut tactū eſt φ cōio ipa alteri⁹ ſignū eſt/ꝛ alteri⁹ ipa fractio: q2 fractio ſufficit ad cōmunionē. vñ dicit̃ Luce 22. Fregit ꝛ dedit diſcipl'is ſuis: vñ fractio ſignificat paſſionē: cōio autē vnionē charitatis ad ꝓximū ꝛ ad deū. vñ Aug. dicit in lib. ſniaꝝ proſpi: Dū frangit̃ hoſtia dū ſanguis de calice in ora fideliū fundit̃ qđ aliud q̄ dñici corpis in cruce imolatio eiuſq; ſanguis effuſio de latere deſignat̃

Ad primū.

Dicēdū ḡ φ illa verba Dio. dicūt ſignata cōionis quā cōionē p grām vniōis efficit ſacrm: hec aūt cōio cōſiſtit in cōuerſatiōe ſimili ad xpm cui incorpant̃: et memoriā cene in qua incorpant̃ ꝛ ꝯfortant̃: ꝛ memoriā cōionis charitatis xpi in quā primi pfecte cōgregati ꝛ vniti ſūt: ꝛ adhuc ꝯgregat̃ ꝛ vnit̃ eccl'ia.

Ad 2m

Ad id aūt qđ obijcit̃ ex eccl'iaſtica ierarchia dōm φ ipſe ibi loquit̃ de ſignato cōionis ſm rationē anagoricā: ꝛ hoc veꝝ eſt φ ſignificet per hāc perceptionē in ſacro futurā pceptionē ſacroꝝ reꝝ veritate futurā in beatitudine: ſed hoc nō importat̃ in fractiōe ꝓprie loqndo

Ad 3m

Ad vltimū aūt dicendū φ licet fractio nō ſit in corpore xpi eo φ illud frangi nō poteſt: repſentat tñ fractio in ipo illud qđ fuit in corpore xpi: ꝛ hoc nō eſt incōueniēs: q2 etiā tūc mortale ꝛ paſſibile fractū eſt q̄le nūc n̄ ē: ꝛ illa fractō p aliqđ qđ circa corp⁹ ē deſignat̃

Arti. XVI.

An aliquis exiſtēs in peccato mortali poteſt accedere ad cōionē ꝛ accipe corp⁹ xpi.

Deinde querit̃ de hoc qđ dicit̃ ibi: [Sed caueat quiſq; ne indigne pcipiat. ſ. b. Infra ei ſtatim dicet φ indignus eſt q̄ habet mortale pctm̄ ꝛ accedit: vñ querunt̃ hic tria: quoꝝ primū eſt an aliquis poteſt accedere cū pctō mortali exiſtens. Scđo vtrū ſacerdos pōt repellere aliquē in peccato mortali exiſtentē. Tertio an hñs mortale peccatum pōt videre corp⁹ xpi

Rōnes pme φ nō p

Ad primū ꝓcedit ſic Ambroſius dicit ſi deſit fides ꝛ charitas iudiciū ſibi māducat ꝛ bibit: ſed ei qui eſt in mortali pctō deeſt fides et charitas: ḡ iudiciū ſibi māducat ꝛ bibit.

2o

Itē Aug. Sicut iudas cui buccellā tradidit xps nō malū accipiēdo: ſed bonū male accipiēdo locū pbuit diabolo ſic indigne qs ſumēs corp⁹ xpi nō efficit: vt q2 malus eſt malis: ſic aūt q2 nō ad ſalutem accipit nihil accipiat ex his accipit̃ φ talis nō accipit ad ſalutē: ſed accipiēdo locū dat diabolo: ḡ nō debet accipere

3o

Itē min⁹ videt̃ φ ingerēs ſe ſctis officijs/ꝛ induēs ſe ſacris veſtib; vel pdicās indign⁹ peccet mortaliter q̄ q̄ indignus accipiat corp⁹ dñi: ꝛ ille q̄ pdicat indign⁹ vel induitur ſacris veſtibus: vel ſuſcipit ordines indignus peccat mortaliter: vt dicūt magiſtri: ergo multomagis ꝛ iſte.

In ꝯtrariū pmo φ ſic.

Sed contra Eccleſiaſtes. 9. dicitur: Nemo ſcit vtrū odio vel amore dignus ſit ergo nemo ſcit an habeat charitatem an non: ergo oēs

dubitant vtrū habeant charitatē:ergo omnes dubitant vtrū ſint digni an indigni : ergo etiā dubitant per conſequens vtrū mortaliter peccent accipiendo vel nō:ſ; regula ē in ſacra ſcriptura ꝙ q̄ facit de q̄ dubitat vtrū ſit mortale pctm̄ an nō peccat mortalit̄: g̃ oīs hō accedens ad corpꝰ dn̄i peccat mortalit̄ qđ eſt valde horribile dicere Itē dignꝰ dicit̄ vita eterna
2° qui facit aliq̄d vnde iuſte debet̄ ei vita et̄na:g̃ digne accedit ad corpꝰ xp̄i q̄ fac̄ aliq̄d vñ iuſte debet̄ ei corpꝰ dn̄i:ergo aliq̄ humano ope p̄t aliq̄s ſe dignū facere ad corpus dn̄i:quod falſiſſimū eſt:quia digniꝰ eſt toto mundo ⁊ infinitis mūdis ſi eſſent:ergo nullus accipit dignꝰ:ergo oīs homo accipiēs peccat mor
Solō taliter. Solutio dicendū ꝙ dignus aliquis dicit̄ dupliciter.ſ.per equiualentiā: ⁊ hoc modo nullꝰ eſt dignus vita eterna:nec etiā corpore domini. Secūdo modo dicit̄ dignus per eſtimationē:⁊ hoc dupliciter aut eſtimatiōe rei:⁊ ſic nullus dignꝰ eſt aut eſtimatione eſtimantis per bonitatē ſuā propter valorē noſtrū ex parte noſtroꝝ opeꝝ:ſicut dicit̄ ad Titū.3. Non ex operibus iuſtitie que fecimꝰ nos:ſed ſm ſuā miſericordiā ſaluos nos fecit:⁊ ſic ſumus digni vita eterna ⁊ digni cōmunione corporis ⁊ ſanguinis dn̄i quia dignos nos eſtimat quando ſumus ſine mortali peccato ſm noſtrā conſcientiā:indigni autē quādo conſcientia accuſante ſumus in mortali peccato.

Ad primū qđ eſt in cōtrariū — Ad primū ergo qđ obijcit̄ cōtra hoc dicendū ꝙ nemo ſcit vtrū ſit dignus ſcientia certa:ſed ſcientia preſumptionis multi ſciunt: ⁊ hoc ſufficit:quia delicta nullus intelligit.vnde etiā Auguſtinus dicit ꝙ peccatū de quo quis nō recordat̄ ⁊ tamē paratus eſt cōfiteri ⁊ ſatiſfacere ſi recoleret: aut deus miſericordit̄ indulget:aut vt piꝰ pater reuelat:⁊ ideo talis dignꝰ
Ad 2m reputatur. Ad aliud patet ſolutio per diſtinctionē prius poſitam,

Art. XVII. R An ſacerdos debeat repellere aliquem in mortali peccato exiſtentem.

Einde querit̄ an ſacerdos debet repellere aliquē in mortali peccato exiſtentē. Videt̄ autē
Arg. p̄mo ꝙ nō. ꝙ nō:quia dicit Auguſti.in libro de trini.4. Non prohibeat diſpenſator pingues terre menſam domini manducare:ſed exactorē moneat timere:pingues aūt terre ſicut dicit gloſa ſuper illud pſ̄: Manducauerūt ⁊ adorauerunt om̄es pingues terre ſunt peccatores indigni:ergo tales a ſacerdote qui diſpē-
2° ſator eſt nō ſunt prohibendi. Itē in decreto C.2. que.1.exponit̄ ab Auguſtino illud: Si peccauerit in te frater tuus.⁊c̄. Dicit ibi Auguſtinꝰ in te.i.te ſolo ſciente:ſi ergo peccauerit in te ⁊ vis eū corā hominib; arguere nō es corrector hoīs:ſed proditor criminis: ergo a ſimili ſi ſacerdos ſciat ſolus hunc eſſe indignū ſi repellit ip̄m a cōmuniōe nō eſt corrector ſed prodi-
3° tor:ergo nō debet eū repellere. Itē ex hoc accideret maximū ſcandalū:quia ſacerdos malus cuilibet poſſet hoc modo imponere maculā/⁊ repellere a communiōe:cū igit̄ hoc nō debeat fieri videt̄ ꝙ ſacerdos
4° nullū debeat repellere. Itē dn̄s nō repulit iudā licet moneret eū vt caueret ſibi : ergo cū ſua actio nr̄a eſt inſtructio:ſacerdos non debet repellere aliquē vt
5° videt̄. Itē ſacerdos nō eſt dn̄s ſacroꝝ:ſed diſpenſator:ſed ſacramēta ſunt cōceſſa ad vſum ſubditorū: ergo videt̄ ꝙ cū vnicuiq; ſit dandū qđ ſuū eſt ꝙ ipſe nulli digno vel indigno debet denegare: ergo nullū debet repellere. Sed cōtra furioſo nō eſt dandus gladius in tēpore furie: quia ſeip̄m interficeret ⁊ cū peior ſit interfectō in aīa nō eſt dandū alicui quantūcunq; petat vnde ſeip̄m interficeret in aīa:ſed indigne accipiens corpus domini interficit ſeip̄m accipiendo:ergo nō eſt dandū a ſacerdote:ergo eſt repellendus. In ꝯtrariū primo.
2° Itē Ariſtoteles in 5. ethicoꝝ dicit ꝙ iuſtū legale minus valet q̄; iuſtū per naturā:quia iuſtum per naturā cōſiderat quid cui quando reddendū:ſed legale dicit ſemper eſſe reddendū quod ſuū eſt. Unde legale precipit reddi alteri quod ſuū eſt quandocūq; petit:iuſtꝰ aūt ꝑ ſe nō reddit niſi qñ ad vtilitatē ꝑuenire poteſt:⁊ ideo habens depoſitū nō reddit petenti vicinis latronib; qui ſpoliarent:ergo videtur a ſimili:⁊ hic licet lex diuina precipiat ꝙ ſacramēta ſint danda omnib;:tamē iuſtus ſacerdos nō debet dare niſi det ad ſalutē:ſed indignus nō ſumit ad ſalutē:ergo ſibi dari nō debet:⁊ ideo repellēdus.
3° Item lex diuina etiam precipit vt non fiat: Math.7. Nolite ſanctū dare canibus :⁊ margaritas nolite proijcere ante porcos:canes autē ⁊ porci ſunt peccatores: ergo talibus nō eſt dandū:ergo repellendi ſunt
4° Itē qđ tibi non vis fieri nunq̄; facias alicui. Thobie.4. ſed etiam ſacerdos ſi eſſet indignus deberet nolle ſibi dari corpus domini:ergo nō debet dare alteri:ergo repellere debet indignū
5° Itē proijciens corpus domini in latrinā vel in lutū peccat mortaliter:ſ; peccator luto vilior eſt:ergo dans peccatori magis peccat q̄; proijciēs in lutū:ergo peccator eſt repellendꝰ.
6° Item Ciprianus epiſcopus ita ſcripſit ebraico epiſcopo: Pro dilectione tua cōſulendū me exiſtimaſti frater chariſſime quid videat̄ mihi de hiſtrione ⁊ mago illo qui apud nos cōſtituꝰ adhuc in artis ſue dedecore perſeuerat ⁊ magiſter ⁊ doctor nō erudiendorū:ſed perdendoꝝ pueroꝝ id qđ male didicit ceteriſq; inſinuat:an talib; ſacra cōmunio cū ceteris xp̄ianis debeat dari:aut nobiſcū debeāt cōmunicare:puto nec maieſtati diuine:nec euangelice diſcipline congruere:vt pudor ⁊ honor eccleſie tam turpi ⁊ infami cōtagione fedet̄:ergo a ſimili aliqui repellendi eſſe vident̄
7° Itē ex ꝯcilio cartaginēſi ſcenicis atq; hiſtrionibus ceteriſq; huiuſmodi perſonis vel apoſtatis cōuerſis vel reuerſis ad deū gratia vel recōciliatio nō negetur:ergo a cōtrario ſenſu ſi non reuertunt̄ neq; cōuertunt̄ tales ad deū recōciliatio debet eis negari ergo debent repelli.
Solō Solutio dicendū ꝙ peccator duplex eſt.ſ.notorius ⁊ occultus:occultus nō debet repelli:notorius aūt perſeuerās in peccato debet repelli: eſt em̄ notorius duplex.ſ.per cōuictionē teſtiū in iuditio:ſicut adulter cōuictus ⁊ nō penitens:⁊ notorius per turpe officiū vel artē vel contuberniū qđ exercet ſicut vſurarij ⁊ publicani per exercitiū ⁊ officiū publicū ⁊ per artē hiſtrio ⁊ magus ⁊ per cōtuberniū turpe ſicut meretrix:tales em̄ repellendi ſunt niſi penitētia publica prius prioribus actibus renunciātes ſatiſfaciāt: alij aūt nō ſūt repellēdi ne ꝑdāt̄ ne populus ſcandaliſet̄ qui ignorat peccata eoꝝ.
Ad p̄mū Ad primū ergo dicendū ꝙ nō eſt ſimile de peccatore ⁊ furioſo:quia furioſus nō videt periculū ſuū: ⁊ ideo nihil habet retrahens ab interfectiōe ſui quādo habet gladiū:ſed peccator vſum habet ratiōis/⁊ videt ſuū periculū ⁊ pōt retrahi ſi vult.
Ad 2m Ad aliđ dōm ꝙ ꝑ ſe iuſtꝰ cauet ꝓ primo de ꝑiculo ex parte alterius:ſed de periculo male voluntatis non cauet:⁊ ideo vir iuſtꝰ

reſtituit alteri quod ſuũ eſt:etiam qñ ſcit ꝙ male ex-
pendit licet nõ daret/quando eſt inter latrones qui
poſſunt auferre:⁊ ita ſe habet ſacerdos iuſtus ad pec
Ad 3m catorẽ poſtulantẽ corpꝰ dñi Ad aliõ dõm ꝙ lex di
uina ꝑcipit ꝙ talis nõ debet accipe ſʒ ſacerdos ñ dat
ſed ille rapit de mãibꝫ eius:precipue cũ ſacerdos nõ
ſit niſi diſpenſator:vel dicat̃ ꝙ vis eſt in eo qõ dicit:
Nolite.i.nõ velitis:⁊ ſi qñqʒ aliud oporteat fieri pro
pter neceſſitatẽ ſcandali:ſicut dr̃ Jacobi vltimo:An
te oĩa frates chariſſimi nolite iurare:tñ qñqʒ iurare
Ad 4m neceſſe eſt propter malitiã incredulitatis. Ad aliõ
dõm ꝙ hec eſt falſa ꝙ ſacerdos deberet velle in caſu
ꝙ ſibi nõ daret̃:immo deberet velle ꝙ ſibi daretur
ſed nõ deberet velle ſe accipere ſi daret̃:qꝛ dare iuſtũ
Ad 5m eſt:accipere aũt iniuſtũ. Ad aliud dõm ꝙ nõ eſt ſi-
mile:qꝛ latrina ⁊ lutũ impoſſibilitatẽ habẽt mundi
tie ad recipiendũ corpus dñi:ſed nõ ſic peccator q̃ in
momento põt cõteri ⁊ effici dignus:⁊ ideo nõ debet
negare:qꝛ poſſet nocere multũ ſi ſbtraheret penitẽti
Ad 6m et 7m ⁊ pctõr põt cõuerti in momẽto. Ad aliõ ⁊ vltimũ
patet ſolõ ꝑ diſtinctionẽ ĩ fine iſtiꝰ ſolutiõis poſitam

Arti. XVIII S

An habẽti peccatũ mortale liceat videre corpus chriſti:⁊ quomodo.

Argu. pmo Ertio querit̃ vtrũ liceat videre corpꝰ chriſti
ab habenti mortale peccatũ. Videt̃ eñ ꝙ nõ
qꝛ Luc. 17. laudat̃ publicanꝰ q̃ nolebat ocu
los ad celũ leuare:g̃ multo minꝰ peccator eſt dignꝰ
2o videre corpus dñi qõ meliꝰ ⁊ digniꝰ eſt celo. Itẽ
2. Parali. vlti. dixit manaſſes: Nõ ſum dignꝰ vide
re altitudinẽ celi ꝓpter multitudinẽ mee iniquitatis
g̃ multo minus peccator dignus erit videre corpus
3o domini. Itẽ. 1. Reg. 6. Betſamithe percuſſi ſunt
quia viderunt archã domini que tm̃ figura fuit cor-
4o poris domini:ergo multo magis peccator percutiet̃
indigne reſpiciens corpus dominicũ. Itẽ. 2. Re.
6. Oza percuſſus eſt:eo ꝙ extendit manũ vt teneret
archã:cum tamẽ calcitraſſent boues trahẽtes illã:et
hoc videt̃ ꝙ etiã ſi periclitaret̃ per caſum vel aliquid
aliud corpus domini ꝙ peccatori nõ liceret tangere
In ꝯriũ pº nec videre. Sed cõtra ſepe videmus ꝙ oſtẽſio bo-
ni prouocat ad bonũ:g̃ videt̃ ꝙ nõ debeant prohibe
2o ri videre peccatores. Itẽ videmus ꝙ vniuerſalis
vſus eccleſie habet ꝙ facta cõſecratione eleuatur ho
ſtia a populo videnda ⁊ adoranda:cũ tamẽ cõſtat ꝓ-
babiliter celebranti ꝙ multi exiſtentes in mortalibꝰ
peccatis aſſiſtant in eccleſia:conſtat aũt ꝙ vniuerſa-
lis eccleſia nihil agit periculoſum:nõ ergo periculo-
Solo. ſum eſt videre:ſed ſalubre:vt videt̃. Solutio dicẽ
dũ videt̃ ꝙ videri poteſt ⁊ debet: ſed nõ multiplicari
reſpectus propter humilitatẽ:ſed potius viſo corpo-
re percutiendo pectus in penitentia recogitet ꝙ non
ſit dignus ꝙ in cõſpectu ⁊ viſu frequẽti remaneat tã
Ad primũ. et 2m te ſanctitatis. Dicẽdũ igitur ad autoritates duas
que primo inducunt̃ ꝙ laudat̃ humilitas in illis/et
illa laudat̃ in iſto in hoc ꝙ reſpectũ nõ multiplicat:ſʒ
tamẽ ꝓpter ammonitionẽ mortis xp̄i que petras ſci
dit:⁊ ex illis ſuſcitat filios abrae:bonũ eſt videre me
moriale mortis:vnde non eſt ſimile de celo eo ꝙ tale
Ad 3m nõ eſt memoriale eius:qõ tã efficaciter cõuertit pec-
catores Ad aliud dõm ꝙ betſamithe percuſſi ſunt
qui nudã archã viderũt quã videre nõ debuerũt niſi
inuolutã:ſicut dicit̃ Num. 4. vnde etiã in littera in-
nuit̃ ꝙ bethſamithe priꝰ reſpiciebãt archam ꝙ̃ voca
rẽt ſacerdotes qui inuoluerũt eã:hoc aũt corpus do
mini inuolutum eſt ſpecie panis ⁊ vini:⁊ ideo videri
poteſt. Ad aliud dicendũ ꝙ vt cõmuniter dicitur Ad 4m
Oza ꝑcuſſus eſt ꝓpter duo:vnũ quia pollutꝰ ĩ nocte
cũ vxore ꝑſũpſit in mane ꝓpior accedere ad currũ/⁊
tenere eũ volẽs ꝓpior inẽ ceteros accedere debuit ſe
digne ꝑparare:vl' qñ noluit ſe ꝑparare debuit aliũ ꝓ
piꝰ dimittere accedere q̃ dignior eẽt. Alia cã erat qꝛ
cũ eſſet leuitha debuit portare archã ꝓpriis humeris
ſʒ ip̃e permiſit eã boues trahere:⁊ iõ percuſſus eſt

Arti. XIX C

An ille qui aliter celebrat ꝙ̃ inſtitutũ eſt a chriſto peccet mortaliter.

Einde querit̃ de hoc qõ dicit ibi [Indignus
D eſt qui aliter celebrat miſterium ꝙ̃ chriſtus
edidit. ⁊c̃. vbi ſupra. c. Queritur enim quis
ſit ille:poteſt eñ multipliciter aliter celebrari:aut ex
parte materie/aut ex parte forme. Ex parte materie
ſicut greci qui cõficiunt in fermentato cũ dominꝰ cõ
ſecrauit in azimo:vel qui nõ miſcet vino aquam: vi-
detur ergo ꝙ omnis talis peccat mortaliter: vel di- Solo
catur quis ſit ille qui aliter celebrat. Solutio di- ad totũ.
cendũ ꝙ omnia illa cõſideranda ſunt circa materiam
⁊ formã ⁊ modũ miſſe ⁊ canonis:que ſupra determi
nata ſunt/⁊ aliter celebrans ex cõtemptu peccat mor
taliter:et ideo indignus eſt:⁊ gradꝰ ſui periculo de-
bet ſubiacere cũ quoſdã errores cõtra celebratione ſa
cramenti Nicolaus papa tangat ſcribens ⁊ ponitur
in decreto infra de cõſecratione diſtin. 2. capi. Cũ oẽ
crimẽ ſic dicens: Audiuimꝰ quoſdã ſciſmatica ambi
tione detentos cõtra diuinos ordines ⁊ apoſtolicas
inſtitutiones lac pro vino in diuinis ſacrificiis dedi
care:alios quoqʒ intinctã euchariſtiã pro cõplemen-
to cõmuniõis populo porrigere:quoſdã etiã inexpreſ
ſum vinũ. i. vuas in ſacramẽto dominici calicis offer
re:alios ꝟo pannũ lineũ muſto tinctũ per totũ annũ
reſeruare:⁊ in tempore ſacrificii aqua partẽ eius la-
uare ⁊ ſic offerre:qõ ꝙ̃ ſit euangelice atqʒ apoſtolice
doctrine cõtrariũ/⁊ conſuetudini eccleſiaſtice aduer-
ſum nõ difficile ab ip̃o fonte veritatis probabit̃ a q̃
ordinata ip̃a ſacramentoꝝ miſteria ꝓceſſerũt. Quin
tus error eſt in celebrandi ⁊ ſumendi modo: vt parũ
infra dicetur. vnde Gela. papa: Cõperimus ꝙ qui-
dam ſumpta tantũmõ corporis ſacri portione a cali
ce ſacrati cruoris abſtineant:qui ꝓculdubio:quoniã
neſcio qua ſuperſtitione docent̃ aſtringi:aut integra
ſacramẽta percipiant:aut ab integris arceant̃: quia
diuiſio vnius eiuſdẽqʒ miſterii ſine grandi ſacrilegio
nõ poteſt prouenire. Alius error tãgitur ab Anacle-
to papa ſic oſtendẽte: Relatũ eſt nobis quoſdã de ſa-
cerdotibus nõ tot vicibus cõmunionis ſctẽ gratiam
ſumere quot ſacrificia in vno die vident̃ offerre:ſed ſi
in vno die plurima offerãt ſacrificia in omnibꝫ ſe ob-
lationibus a cõmunione ſuſpendunt: et in ſola tm̃
extremi ſacrificii oblatione cõmuniõis ſancte gratiã
ſumunt. ⁊c̃. q̃re ita certũ eſt ꝙ hi qui ſacrificantes nõ
edũt rei ſunt dominici ſacramẽti:quicũqʒ ergo ſacer-
dotum deinceps diuini altaris ſacrificiũ oblaturus
acceſſerit: ⁊ ſe a cõmunione ſuſpenderit ab ip̃a qua ſe
indecenter priuauit gratia cõmuniõis anno vno re
pulſũ ſe nouerit. Nã quale erit ſacrificiũ cui nec ipſe
ſacrificans particeps eſſe dinoſcitur. Alii etiam ſunt
modi infiniti:ſed iſti modi ſufficiant qui a ſanctis pa-
tribus modo ſunt tacti.

Arti. XX An ſacerdos debeat dare illi q̄ eſt ī pecca
V to mortali ⁊ petit ſibi dari ſacramentū: ⁊ an
tali poſſit dari hoſtia conſecrata.

Einde queritur de hoc qđ dicit ſtatim poſt
o [Qui cū mortali pctō accedēs .⁊c. vbi ſ̄.ↄ.
Arg. primo Videt̄ eñ cū ſacerdos ſit medic⁹ ⁊ ſacramē
tū medicina ꝙ ſacerdos tali q̄tūcūq; deſideranti da
re nō debet eū: ḡ repellere debet eū: qđ ſupra impro
Queſtiun- batū eſt. Juxta hoc vlterius querit̄ vtrū tali me
cula prima lius ſit dare hoſtiā nō cōſecratā. Videt̄ ꝙ ſic quia
Arg. pmo. ſic cauet̄ ei ne ſibi noceat indigna ſacri cōmunicatio.
ꝙ ſic Jtē per hoc remouet̄ ſcandalū: q2 populus forte ſcā
In ↄtrariū dalizari poſſet de hoc ꝙ nō cōmunicat. Sed ↄtra
pmo. 2. Mach. 6. Nolebat eleazarus ſil'are etiā ꝓpter vi
2° te amorē: ḡ videt̄ ꝙ nec hic ſimulandū eſt. Jtē hoc
ſacr̄m eſt ſacr̄m veritatis: ḡ repugnat omni falſitati:
ḡ nihil in eo eſt ꝑ falſitatē agendū: ſed eſſet falſitas q̄
Queſtiun- dā ſimulatio talis: ḡ nō eſt dandū. Vlterius que
cula ſcđa rit̄ ſi ſacerdos per ſe nō petētibꝫ talibꝫ poſſit dare pa
Arg. pmo. nē benedictū ⁊ nō eucharistiā. Videt̄ aūt ꝙ nō ha
ꝙ nō. bitis rōnibꝫ. P̄ pōt in momento cōpungi/ ⁊ ſi com
2° pungit̄ nocet ei ſacerdos ſubtrahendo cibū ſalutarē
3° ḡ nō debet facere. Jtē nihil prodeſt per hoc pecca
tori: q2 ille credit ſe cōmunicare: ḡ ita cōtemnit nō cō
municans: ſicut cōmunicās: ḡ nō debet ei dare niſi
hoſtiā. Jtē dñs dedit iude hoſtiā: ḡ ⁊ diſpenſator ei⁹
Solo debet dare malis. Sol'o dđm ad primū ꝙ nō oī
ad primū no ſimile eſt de medico ⁊ ſacerdote: q2 ſacerdos adiu
uat voluntatē hoīs que libera eſt ad hoc ꝙ faciat qđ
in ſe eſt: ⁊ tūc deus nō negat gratiā: ſed medic⁹ adiu
uat naturā que ſubiacet neceſſitati: ⁊ q̄ñq; adiuuari
non poteſt/ nec redire pōt q̄ñ vult: ⁊ iō ſacerdos dat
qđ ille vult: vt ſic a morte ⁊ verecundia retrahat̄ vo
luntas/ ⁊ cōuertat̄ ad dñm: medicus aūt nō: q2 no
Ad q̄ſtiūcu- ciuis nō adiuuat̄ natura: ſed potius impedit̄. Ad
lā primā aliud qđ iuxta hoc querit̄ dicendū ꝙ tali petenti pōt
dari hoſtia nō cōſecrata ſeorſum quidē poſita nō cor
pore dñi intermixta: tamē nō ſepe debet fieri vt puto
Ad illud qđ vt magis de pctō ſuo territus citius reuertat̄ Ad
eſt in ↄriū. hoc qđ cōtra obijcit̄ dicendū ꝙ nō eſt ſimile de elea
zaro: q2 ille rogabat̄ ſimulare ſe comedere illicitū qđ
Ad primū. null⁹ ſimulare debet: hic autē ſimulat̄ licitū qđ etiā
preceptū eſt fieri. Ad aliud dđm ꝙ nō eſt falſitas
ſed potius cautela mali qđ poſſet ex ſcandalo multo
Ad queſtiū rū eſſe: nec etiā eſt ſimulatio in ſacri cōfectione: ſ3 po
culā ſcđam tius in ſimilitudine vſus ſacramēti. Ad id qđ vlte
rius querit̄ dicendū ꝙ nullo mō debet hoc ſacerdos
ex ſeipo facere: ſicut ꝓbatū eſt: ſed ſi rogat̄ aliq̄ñ acq̄e
ſcere poteſt ⁊ nō ſepe ſicut diximus.

Arti. XXI. An cōmunicatur⁹ teneatur primo dimit
X tere debitoribus.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi: [Anteq̄ʒ ac
o cedas dimitte debitoribus tuis .⁊c. vbi ſ̄. o
Quare ſpecialit̄ facit mentionē de iſto pecca
to in cōmunicādo: oē eñ pctm̄ facit indignū ſi ē mor
tale: vt ante dixi: ḡ mentionē generaliter facere debe
Solutio. ret de omnibꝫ vt dimitteret̄ ei. Videt̄ aūt dđm ꝙ
ſacrificiū q̄ xp̄s obtulit ſeipm̄ p̄cipue fuit ꝓpter amo
rē factū. vñ Heb. 2. Q2 pueri cōicauerūt carni ⁊ ſan
guini: ipe ſimilit̄ ꝑticipauit eiſdē: vt ꝑ mortē deſtrue
ret eū qui habebat mortis imperiū .i. diabolū/ ⁊ libe
raret eos q̄ morti cruc̄ ꝑ totā vitā obnoxij erāt ſerui
tuti: ⁊ iō pctm̄ odij frm̄ maxie ↄriat̄ cōiōi. 1. Cor. 11.
pmū q̄dē .i. p̄cipuū malū a udio ſciſſuras eē int̄ vos.

Arti. XXII. An magiſter bene dicat ꝙ ſpūaliter man
y ducat qui innocentiā ad altare portat.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit̄ ibi: [Spūalit̄
o mādūcat q̄ innocētiā ad altare portat. vbi ſ̄
e. Scđm hoc eñ videt̄ ꝙ pauci mādūcēt ſpi
ritualiter: q2 pauci ſunt innocētes q̄ nō peccauerūt.
Solutio. Sol'o dicēdū ꝙ nō intelligibile ē de innocētia ni
ad totū. ſi quantū ad immunitatē peccati mortalis/ ⁊ non de
innocētia baptiſmi: hō eñ per penitentiā poteſt eſſe
immunis a culpa: ⁊ ſic ſumit̄ innocētia a btō Grego
rio in quadā quadrageſimali collecta: Deus innocē
tie reſtitutor ⁊ amator quē noſſe viuere ⁊ cui ſeruire
regnare eſt. ⁊c.

Si illud ſit ſacrificium ſi ſepius immoletur chriſtus.

Poſt hec queritur ſi qđ gerit ſacerdos pro
prie dicat̄ ſacrificiū vel imolatio: ⁊ ſi xp̄s q̄t
tidie imolet̄ vel ſel' tm̄ imolatus ſit? Ad hoc
breuiter dici pōt illud qđ offert̄ ⁊ cōſecratur
a ſacerdote vocari ſacrificiū ⁊ oblationē: q2
memoria ē ⁊ rep̄ſentatio veri ſacrificij ⁊ ſctē
imolationis facte in ara crucis: ⁊ ſemel xp̄s
mortu⁹ in cruce eſt ibiq; imolat⁹ eſt in ſemet
ipſo. Quottidie aūt imolat̄ in ſacramēto: q2 a
in ſacramēto recordatio fit illi⁹ qđ factū eſt
ſel'. Vñ Aug. Certū habemus q2 xp̄s reſur
gēs ex mortuis iā non morit̄. ⁊c. tm̄ ne obliui
ſcamur qđ ſemel factum eſt in memoria no
ſtra omī anno fit .ſ. quotiēs paſcha celebra b
tur. Nunq̄d totiēs xp̄s occidit̄? ſed tm̄ anni
uerſaria recordatio repreſentat qđ olim fa
ctū eſt: ⁊ ſic nos facit moueri tanq̄ʒ videam⁹
dñm in cruce. Jtē ſemel imolatus chriſt⁹ in Aug. in lib.
ſemetipō: ⁊ tamē quottidie imolat̄ in ſacra ſniaꝝ ꝓſpe-
mento: qđ ſic intelligendum quia in manife ri. ⁊ habet̄
ſtatione corporis ⁊ diſtinctione membrorū de ↄſe. di. ij
ſemel tm̄ in cruce pependit offerēs ſe deo pa ca. ſel' imo-
tri hoſtiā redemptiōis efficacē eoꝝ .ſ. quos latus.
predeſtinauit. Jtē Ambroſi⁹: Jn chriſto ſe Sup ep'las
mel oblata eſt hoſtia ad ſalutē potens. quid ad hebreos
ergo nos? Nōne ꝑ ſingulos dies offerimus?
Et ſi q̄ttidie offeram⁹ ad recordationē eius c
mort' fit: ⁊ vna ē hoſtia nō mlt'e. Quō vna et
nō mlt'e? q2 ſel' imolat⁹ ē xp̄s. Hoc aūt ſacri
ficiū exēplū ē illi⁹: idipm̄ ⁊ ſꝑ idipm̄ offert̄ ꝑ
inde h̄ idē ē ſacrificiū alioq̄n dicet̄ q2 m̄ i mlt'
loc' offert̄ mlt'i ſūt xp̄i: nō: ſ3 vn⁹ vbiq; ē xp̄s
⁊ hic plen⁹ exñs ⁊ illic plenus ſicut qđ vbiq;
offert̄ vnū ē corp⁹: ita ⁊ vnū ſacrificiū. Xp̄s
hoſtiā obtulit ipſā offerim⁹ ⁊ nūc: ſ3 qđ nos
agim⁹ recordatio ē ſacrificij. Nec cā ſue in d
firmitat' repetit̄: q2 ꝑficit hoīe3: ſ3 noſtre q̄a
q̄ttidie peccam⁹. Ex his colligit̄ eſſe ſacrifi De virtute
ciū et dici qđ agit̄ in altari: ⁊ chriſtum ſemel ſacramenti

oblatū ⁊ quottidie offerri: ſed aliter tūc aliter nunc: ⁊ etiā que ſit virtus hui⁹ ſacramēti oſtendit̃: remiſſio.ſ.peccatoꝝ venialium ⁊ perfectio virtutis.

B 2 Oſt hec querit̃ ſi qd gerit ⁊c. Hec eſt vltima pars huius tractat⁹ de eucharistia: in qua agit̃ de ipſa ex parte conſecrantis eam: ⁊ hoc eſt ex parte cauſe efficientis vel quaſi efficientis: ⁊ diuidit̃ in duas partes: in quarum prima agit̃ de actu ſacerdotis quē facit in cōficiēdo. In ſcd'a agit̃ de his que hoc ſacrm requirit in cōſecrādo ſicut ordinē ⁊ vitā ⁊ intentionē: ⁊ incipit ibi: [Solet autē queri vtrū praui ſacerdotes: adhuc aūt prima habet queſtiōes quattuor: quaꝝ tn̄ due ſimul tangunt̃: ⁊ determinātur in libro.ſ. quo nomine vocent̃ actus ſacerdotis ⁊ vtrū xp̄s ſemel vel ſepius immoletur: ⁊ de ſolutōe haꝝ eſt capitulū primū: tertia cui⁹ queſtio eſt de inſtitutiōe hui⁹ ſacri: ⁊ de hoc eſt capitulū ſcdm qd ibi incipit: [Inſtitutū eſt em̄ hoc ſacrm.⁊c. Tertia qſtio eſt vtrū quottidie vel raro celebrandū ⁊ cōmunicandū ſit ⁊ de hoc eſt tertiū capitulū qd incipit ibi: [Si aūt querit̃ vtrū quottidie cōmunicādū.⁊c.

Arti.XXIII **An chriſtus immolatur in omni ſacrificio**

¶ Incidit aūt queſtio circa primū: videt̃ ꝙ nō dicat̃ xp̄s quottidie ſacrificari ⁊ immolari ꝓpter repreſentationē preteritoꝝ: eadē em̄ rn̄ſio eſt de crucifixione ⁊ morte que eſt de ſacrificio ⁊ imolatiōe: ḡ ſi dicatur imolari: q2 fit repreſentatio immolationis facte dicet̃ crucifigi ⁊ tradi: q2 fit repreſentatio crucifixiōis ⁊ occiſionis facte: qd falſum eſt.

2o Itē nihil ſequitur iſtius occiſio repreſentat̃: ḡ iſte occidit̃: ḡ nec hoc videtur imolatio vel ſacrificium: repreſentat̃ ḡ imolatur/ vel occidit̃.

3o Itē videt̃ ꝙ fieri hoc nō debeat: q2 hoc qd eſt occaſio hereſis ab eccleſia fieri nō debet: ſed repſentatio mortis ſignificat mortalē cū dicat apl'us q2 xp̄s reſurrexit a mortuis iā nō morit̃: ḡ fieri non debet.

4o Itē ſacro nulli facienda eſt iniuria: ſed xp̄s ſemel oblat⁹ hominū peccata tulit ſufficient̃: ꝑut dicit apoſtolus: ḡ iniuria fit ei ſi tota die offert̃ ꝑ pctis

Queſtiūcl'a Ulterius querit̃ quare dicat̃ immolatio vel ſacrificiū: ad hoc dōm ꝙ xp̄s omni die veriſſime immolatur et ſacrificium offertur deo patri: immolatio em̄ dicit actū oblationis ex parte rei oblate: ⁊ ſacrificiū dicit eundē actū ex parte effectus: vnde cū ex pte rei oblate ſemꝑ maneat oblatio pro nobis oblata ⁊ offerenda ſemꝑ immolam⁹/ ⁊ ſemꝑ ſacrificam⁹: nō ē aūt ita de crucifixione: hec em̄ dicit nō actū rei oblate: ſ3 potius actū iniquū iudeoꝝ vel paſſionē: prout eſt ab eis illata: ſic aūt nō fuit iteranda: ⁊ ideo nōn eſt ſimile: ⁊ per hoc patet ſolutio ad primū.

Sol'o ad primū

Ad 2m Ad aliud dicēdū ꝙ immolatio noſtra nō tm̄ eſt repreſentatio: ſ3 immolatio vera.i. rei immolate oblatio per manus ſacerdotū: vnde duo dicit.ſ. rē occiſam ⁊ oblationē: q2 immolatio proprie eſt oblatio occiſi ad cultū dei: ⁊ q̄ ad oblationē nō eſt repreſentatio tm̄: ſed verus act⁹ offerendi: ſic autem nō eſt de occaſione ⁊ crucifixione

Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ nō eſt hec occaſio hereſis: ſed eēt ſi notaret̃ iterari occiſio: ⁊ hoc dictū eſt q2 non notat̃

Ad 4m Ad aliud dōm ꝙ nō fit iniuria: q2 eadē res ſemper offert̃ ⁊ ſub vno effectu: ſi aūt quereret̃ alia res ad occiſionē ⁊ reſurrectionē tūc morti chriſti fieret iniuria

Ad qſtiūcula Ad vltimū dōm ꝙ nō ipm qd eſt immolatio dicit̃ ab inſtrumentis vbi occidebat̃ pecus qd offerebat̃: occidebat̃ em̄ ſuper magnū lapidē ad modū molaris rotundi ⁊ partes occiſi ſuper eū ponebant̃: ⁊ loco illius modo vtimur altario: ſed ſm ſignificationē propriā notat actū oblationis ex parte rei oblate ⁊ occiſe ſacrificatio autem dicit eūdē ex parte effectus.

An xp̄s quottidie immolet̃ in ſacramēto Art.XXIIII

Einde querit̃ de hoc qd dicit̃ ibi: [Quottidie aūt immolat̃ in ſacramento.⁊c.ſ.a. Inſtantia em̄ hui⁹ videt̃ eſſe in paraſcheue: quia tunc nō cōſecrat̃. B 2

Queſti.pa. Ulterius querit̃ qre illo die nō conſecrat̃.

2a. Ulteri⁹ adhuc queritur quare ſanguis a die cene vſq3 in die paraſcheues non reſeruat̃ ſicut corp⁹. Alia qſtio

Sol'o Sol'o dōm ꝙ quottidie immolat̃: licet nō quottidie conficiat̃: q2 etiā in paraſcheue immolatio fit abſq3 conſecratione.

Ad qſtiūculā primā. Ad aliud dōm ꝙ hoc inſtituit eccl'ia: q2 illo die xp̄s vere ſeipm obtulit in cruce ⁊ ideo noluit eccleſia vt immolaret̃ in ſacro: vt populus circa verā oblationē ablata ſacramentali: q̄ ſub velamine eſt magis afficeret̃.

Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ nulla cauſa eſt quā quidā dicūt ꝙ hoſtie cōſecrate intinctione vinū in paraſcheue ꝯuertat̃ in ſanguinem ⁊ ſm hoc alicui ſacerdoti intingenti corpus chriſti ī vino/ ⁊ poſtea ſumēti vtrumq3.ſ. corpus ⁊ vinū iterū eodē die liceret celebrare: qd falſum eſt cū ſit prauiſus. Itē vinū nō fit ſacrm niſi accedente verbo. Si aūt veꝝ eēt qd iſti dicūt efficeret̃ ſacrm ſine forma ſacramēti: vnde dōm ꝙ ſanguis nō reſeruat̃ ꝓpter periculū effuſiōis: q2 effundi poſſet: ⁊ iteꝝ q2 nō poteſt reponi de vaſe in vas niſi aliqd adhereat vaſi de humore: ⁊ ideo eccleſia ſtatuit nō reſeruandū eſſe.

C 2 Einde notādū eſt circa h̄ qd dicit [Quotiens paſcha celebrat̃ quō paſcha dicit̃ multipliciter qnq3 ei dicit̃ pāes azimi q̄ tūc comedebāt̃. Jo.18. Nō introierūt in pretoriū vt nō cōtaminarentur: ſed manducarēt paſcha. Itē dicit̃ xp̄s immolatus.1.Cor.5. Etem paſcha noſtrū immolat⁹ ē xp̄s. Itē agnus paſchalis q̄ tunc comedebat̃. Math.26. Ubi vis paremus tibi comedere paſcha. Itē tēpus illud qn̄ celebrat̃. Jo.13. Ante diē feſtum paſche.⁊c. Itē cena quā comedebāt in veſpera. Mat.26. Scitis q2 poſt biduū paſcha fiet: vn̄ verſus: Eſt azimū paſcha ieſus agnus veſpera cena.

D 2 Einde notandū eſt ſup hoc [Nōne per ſingulos dies offerimus.⁊c.ſ.c. Innocenti⁹ em̄ dicit ꝙ qnq3 de cauſis hic fit imolatio. Prima q2 quottidie peccam⁹: ⁊ ideo oportet paratā eſſe medicinā: ⁊ hoc tangit̃ in lr̃a. Scd'a eſt vt lignū vite ſemper ſit in medio paradiſi. Tertia vt nobis vniat̃ xp̄s ſacramentaliter ⁊ nos ei ſpiritualiter. Et hāc tāgit Hyla⁹ bn̄ in.8. de trinitate ſic dicens: Cur gradū quendā atq3 ordinē ꝯſumande veritatis expoſuit vbi vt ille in patre per naturā diuinitatis: nos econtra in eo per corporalē natiuitatē eius/ ⁊ ille rurſus in nobis per ſacramentoꝝ miſterium crederet̃ ac ſi ꝑfecta mediatoris vnitas doceret: vt nobis in ſe manentib⁹ ipe maneret in patre/ ⁊ in patre manēs maneret in nobis: ⁊ ita ad vnitatē ꝓfiteremur eū qui in eo naturaliter per natiuitatē ineſt: nos quoq3 natura in eo ineſſemus ipi xp̄o naturaliter in nobis ꝑmanente: eſt aūt in nobis naturaliter hec vnitas cū ipſe ita teſtatus eſt dicēs: Qui mādūcat meā carnē ⁊ bibit meū ſanguinem in me manet ⁊ ego ī eo. Quarta cauſa eſt vt habeamus memoriā paſſionis: ⁊ hec tangit̃.1.Cor.11. Hoc facite in meā cōmemorationem

Quinta eſt vt iudei conuerſi illo q̄ttidie loco tipici
ps. 58. vrant̄ quē eſurient ſicut dicit ps. Conuertent̄ ad veſpā
z famē patientur vt canes z circuibūt ciuitatē.

Arti. XXV
Et
An ſacramentū eucariſtie valeat cōtra venialia peccata.

Einde querit̄ ꝺ hoc qꝺ dicit ibi [Nec cauſa
infirmitatis reperit̄ ꝛc.]. ſ. ꝺ. Et h̄ em̄ qꝺ
Arguit̄ p̄o
hic dicit̄: videt̄ ꝙ hoc ſacramētū valeat ꝯ venialia: videt̄ aūt ꝙ etiā ꝯtra mortalia valeat: qꝛ dicitur in collecta beati gregorij q̄ pro viuis z mortuis in cōmuni dr̄. Sit ablutio ſcelerū ſit fortitudo fragiliū ſit ꝯ mūdi picula firmamentū ſit viuorū atqꝫ mortuorū fideliū remiſſio omniū delictorū. Et p̄ma parte accipit̄ ꝙ valet cōtra mortalia: qꝛ ſcelera non niſi
2o mortalia dicunt̄. Et parte vo vltima accipit̄ ꝙ equiter valet cōtra venialia z cōtra mortalia. Itē ſup habitū eſt in eodē capitulo ꝙ eſt repſentatio mortis chriſti z oblatiōis: ſed illa fuit cōtra mortalia z venialia: ergo z hoc ſacr̄m cōtra vtraqꝫ pctōꝝ genera or-
3o dinat̄. Itē de cōſecratōe diſtin. ij. Juli⁹ papa dicit: Cū omne crimē atqꝫ pctm̄ oblat̄ deo ſacrificijs deleatur q̄d decetero ꝓ delictoꝝ expiatōe a dn̄o dabit̄ q̄n in ipſa ſacrificij oblatiōe errat̄: ergo videt̄ ꝙ iſtꝺ
4o ſacrificiū valeat ad oīs delicti expiationē. Itē iſtud vocat̄ ſacramētū ſacramētoꝝ z maximū ſacramētū, ergo maiorē habet effectū q̄ alia q̄ nō ſunt tā digna ſacramēta: ſꝫ baptiſm⁹ z pnīa valēt cōtra mortale: ḡ
5o multo magis z iſtud. Itē act⁹ hoīs gratia informat⁹ min⁹ valet q̄ act⁹ chriſti: q̄ plen⁹ eſt gratia: ſꝫ actus hoīs gratia informat⁹ ſufficit delere mortale: ſicut patet in dolore pnīe: ergo multo maḡ act⁹ chriſti: z ille repſentatur i cōmuniōe: ergo valet cō-
In ꝯriū p̄mo arguit̄. tra mortalia. Sed cōtra videt̄ ꝙ nō valet ꝯ venialia: ſacr̄m em̄ valet ad effectū ſuū ꝓpriū inducedū: ſꝫ nō eſt ei⁹ ꝓprius effect⁹ deletio venialiū: ḡ nō inducit illū: ꝓbatio minoris quicq̄d eſt qꝺ ꝯtra multa ordinant̄ nullū eoꝝ erit ꝓpriū deſtructiuū illi⁹ niſi oīa illa ſint vnū in rōne: vel vnū reducat̄ ad aliud: ſed cōtra veniale multa ordinant̄: ſicut aqua bn̄dicta/benedictio pōtificalis z hmōi: z nō habet oīa hec vnā rōnē: nec reducit̄ vnū ad aliud: ergo nullū eoꝝ ē pro
2o priū deſtructiuū pcti venialis. Itē ſit ꝙ aliqs accedat cū duob⁹ vel trib⁹ venialib⁹ aut valet ad oīum remiſſionē aut nō. Et nō pt̄ dici ꝙ nō valeat ad oīm remiſſionē: qꝛ eadē eſt rō de vno z de alio: ergo ſi valet ad remiſſionē vnius: valet ad remiſſionē omniū. Si aūt hoc detur tūc aliqs in hac vita pt̄ viuere ſine pctīs qꝺ eſt cōtra Augu. dicentē ꝙ hoc nō poteſt
3o fieri z eſt ſcriptū ſupra in. iiij. di. ij. Item cū purgatio talis ſit effect⁹ huius ſacramēti: z oīa talia remedia frequēter debeāt iterari: videt̄ ꝙ ſm̄ hoc vno die poſſent multe miſſe cātari z ſepi⁹ in vno die cōicari
4o qꝺ falſum eſt. Itē ꝙ nō valet cōtra mortale ſic videtur ꝓbari: qꝛ aut accidit cū mortali aut nō. Si ſic ḡ iudiciū ſibi māducat z bibit. Si nō ḡ nō remittit̄
5o ſibi mortale. Itē in cena chriſti valuit oīb⁹ pret̄ eū q̄ acceſſit cū mortali. ſ. iudā de quo dicit̄ Joh. 13. ꝙ poſt buccellā introiuit in eū ſathanas: ergo ſimiliter fit adhuc: ergo nō remittit̄ mortale pctm̄ in pce-
Solo. ptione hui⁹ ſacramēti. Solutio ſicut ſup dictū eſt in queſtiōe de diſtinctōe ſacramētoꝝ eucariſtie nec cōtra mortale nec cōtra veniale ordinat̄: ſicut ad ꝓpriū effectū: ſꝫ poti⁹ cōtra debilitatē q̄ pcedit ex deperditione ſpūalitatis: que deꝑditio ſpūalitatis cōtingit tā ex originali q̄ actuali pctō: ſꝫ qꝺ h̄ dicit Amb. z magr̄ in fine capl̄i ꝯcludit intelligit̄ de effectu ꝯſequēti z cōi huic ſacramēto z alijs q̄buſdā remedijs pcti: cū em̄ ꝑ ſpūalē cibū reſtituit̄ robur ſpūs: tūc excludit venialiū frequētiā: z ex feruore deuotiōis deletur veniale qꝺ ineſt: z etiā reat⁹ pene peccati mortalis: qꝺ ꝑ pniām factū eſt veniale: z hoc modo intelligūtur verba ſanctoꝝ inducta. Ad primū ḡ dicēdū ꝙ ablutio ē ſceleꝝ q̄ntū ad reliq̄as remanētes z debitū pene. Ad aliud dōm ꝙ h̄ modo quo dictū eſt: valꝫ ꝯtra oīe peccatū: ſed ꝓprie reſtaurat robur ſpūs deperditi ex pctō z pena peccati. Ad aliꝺ dicendū ꝙ mors chriſti multa habuit q̄ nō habet in ſe niſi ꝑ repſentationē ſacramēti: habuit eni ꝯpoſitionē aīe ſm̄ veritatē z penā ꝓ oīb⁹ ſatiſfaciērē ſufficient̄ licet nō efficiēter: z hoc nō habet in ſe ſacramētū ꝑ veritatē: qꝛ chriſt⁹ modo nō morit̄/nec penā paſſionis patit̄: z ideo nō ſeq̄tur ꝙ ſacramētū ſicut paſſio valeat ꝯtra oē pctm̄: ſꝫ ꝙ repſentat̄ in ipo remiſſiuū ē oīs peccati ſufficiēter nō efficienter. Ad aliud dōm ꝙ m̄ltis modis ſic etiā ſup tactū eſt z de ꝯfirmatiōe habitū ē dr̄ vnū ſacramentū mai⁹ alio: qꝛ vel a maiori dat̄: vel maioris gratie collatiuū: vel qꝛ dignior eſt res cōtēta: vel dignioris rei nō ꝯtēte ſignificatiuū. Et primo quidē mō cōfirmatio: ſcḋo baptiſm⁹: tertio eucariſtia: z quarto m̄rimoniū digni⁹ dicit̄: et iō nō ſeq̄tur ſi mai⁹ eſt in genere ꝙ maiorē gratiā cōferat ꝯtra peccatū qꝺ eſt eſſe mai⁹ ſm̄ quendā modū maioritatis ſacramētoꝝ. Et eſt ibi fallacia ꝯſeq̄ntis.
Ad aliud dōm ꝙ actus dei qui eſt dolor ſatiſfactiuus ꝓ pctīs noſtris nō eſt ꝑ veritatē in ſacramēto: ſꝫ ꝑ repſentationē ſolū: z iō illa obiectio nō valet. Ad id qꝺ obijcit̄ dōm ꝙ nō valet ꝯtra venialia bn̄ videtur eſſe ꝯcedēdū ꝑ eū modū quo ꝓcedit pria obiectio ſed ſecūda nō valet: qꝛ ex cōſequēti delet venialia: et ideo ſi aliqs ꝯſeq̄t̄ dimiſſionē venialiū omniū qꝺ bene credo qꝺ ſepi⁹ ꝯtingit: tn̄ v̄bū Augu. z Johis euāgeliſte manet verū: qꝛ nō diu pt̄ manere in tali ſtatu nō manēte ꝯcupiſcētia in carne. Ad aliud dicēdū ꝙ etiā ſi valeat ꝯtra venialia nō ſequit̄ ꝙ frequēter debeat iterari cū ſit ſacramētū digniſſimū q̄tū ad rē ꝯtentā exigit magnā ꝓparationē añ faciendā qꝺ nō pt̄ ſepe fieri cū cōmēdatur ꝓpter hoc omi die cōicans vt dr̄ in lr̄a dūmodo digne cōmunicet q̄/ dignitas capit̄ ex ꝑparatiōe ꝓcedēti. Ad aliud dōm ꝙ non eſt accedēdū cū mortali pctō: ſed tn̄ ꝯtra mortale valet nō ex parte culpe: ſed pene vt dictū eſt. Et per hoc etiā patet ſolutio ad totū.

Ad p̄mum qꝺ p̄mo obijcitur.
Ad ſecūdū idem qꝺ de mortali dr̄
Ad 2m
Ad tertiū z quartū.
Ad quītū
Ad primū in ꝯriū z ſecundū.
Ad tertiū
Ad q̄rtum z quintū

De cauſa inſtitutionis.

Inſtitutū eſt em̄ hoc ſacramētū duabus de cauſis. In augmentū virtutis. ſ. charitatis: z in medicinā quottidiane infirmitatis: vn̄ Ambro. Si quotiēs effundit̄ ſanguis chriſti in remiſſionē pctōꝝ effundit̄ debeo ſemꝑ accipere q̄ ſemꝑ pecco: debeo ſemꝑ habere medicinā. Itē Aug⁹: Iterat̄ quottidie hec oblatio: licet chriſt⁹ ſemel ſit paſſus: qꝛ quottidie peccam⁹ pctīs ſine q̄bus mortalis infirmitas viuere non pōt. Et qꝛ quottidie labi-

mur:quottidie chꝛiſtꝰ myſtice imolaṫ ꝓ no-
bis. Dedit enī nobis hoc ſacramētū ſalutis:
vt q̃ꝛ nos quottidie peccamus: ⁊ ille iā moꝛi
nō pōt: ꝑ hoc ſacramētū remiſſionē cōſequa
mur. Quottidie comediṫ ipſe ⁊ bibitur in ve
ritate: ſed integer ⁊ viuus manet. Itē myſte
riū fidei dicitˀ: q̃ꝛ credere debes ꝙ ibi ſalus
a noſtra cōſiſtat. Si aūt q̃ratur vtꝝ quottidie
cōmunicādū ſit? Audi quid inde tradit Au
guſti. Quottidie inquit euchariſtiā accipe
nec laudo nec vitupero: oībus tñ dñicis die
bus cōicandū hoꝛtoꝛ. Si tñ mens in affectu
peccādi eſt grauari magis dico euchariſtie
ꝑceptione ꝙ̃ purificari. Et licet quis pecca
to moꝛdeaṫ: ſi peccādi tñ decetero nō habe-
at voluntatē ⁊ ſatiſfaciat lachꝛymis ⁊ oꝛōni
bus accedat ſecurꝰ: ſed hoc de illo dico quē
b moꝛtalia pctā nō grauāt. Si nō frequētiꝰ ſal
tē ter in anno hoīes cōicent: niſi foꝛte q̇s cri-
minalibus impediaṫ in paſcha.ſ. ⁊ pētheco-
ſte: ⁊ in natali. Omnes ergo cōicēt qui nolu
erint carere eccleſiaſticis liminibus.

Art.XXVI §2 An ſacramētū euchariſtie cōgruo tēpoꝛe
ſit inſtitutū a chꝛiſto poſt cenā.

Einde queriṫ de hoc qd̄ tertio queriṫ ⁊ tan-
d gitur: ibi [Inſtitutū eſt eñ hoc ſacramētum
Arguiṫ p° duabꝫ de cauſis ⁊c̄.] Cū eñ alia ſacramen-
ta ſepius inſtituta ſint ſicut baptiſmus cū dictū eſt
Niſi q̇s renatꝰ fuerit ex aq̄ ⁊c̄. Joh.3. ⁊ in baptiſmo
ſaluatoꝛis: vt ſup̄ determinatū eſt in q̄ſtiōibꝫ de ba-
ptiſmo ſaluatoꝛis: ⁊ iſtud ſacr̄m ſit ſacr̄m ſacramēto
2° rū: videṫ ⁊ iſtud ſepiꝰ debere eſſe inſtitutū. Itē ba-
ptiſmus inſtitutꝰ eſt poſt paſſionē quātū ad foꝛmā:
euchariſtie vero effectꝰ eſt incoꝛꝑatio qua fideles in-
coꝛꝑanṫ chꝛiſto q̄ fit ꝑ innouationē: cuiꝰ exēplū eſt re
3° ſurrectio: ergo etiā deberet inſtitutū eſſe poſt reſurre
ctionē. Itē Innocētiꝰ ſicut ſup̄ notauimꝰ vnā cau
ſam ponit euchariſtie: vt lignū vite ſit in medio para
diſi: lignū aūt vite panis angeloꝝ eſt: ⁊ hoc eſt ꝑ glo
riā beatitudinis q̄ poſt reſurrectionē eſt oſtēſa: ergo
videtur ꝙ poſt reſurrectionē debuit inſtitutū fuiſſe.
4° Ulteriꝰ videṫ ꝙ añ cenā inſtitui debuit: agnꝰ eñ
paſchalis ſumi nō debuit ab agno: ſed potiꝰ ab his
qui redimebanṫ ꝑ ſanguinē agni: ergo videṫ ꝙ chꝛi-
ſtus q̇ verꝰ agnꝰ eſt nō debuit pꝛiꝰ comedere agnū ti
5° picū: ſꝫ potiꝰ añ cenā vel ſine cena offerre ſeipm̄. Itē
cū chꝛiſtꝰ recepit circūciſionē nō ſtatim ad circūciſio
nē cōtinuauit baptiſmū: ſed diu poſt. Cū igiṫ ſiliter
ſe habeāt adinuicē agnꝰ tipicꝰ ⁊ verꝰ ſicut circūciſio
Queſtiūcu la pꝛima. ⁊ baptiſmꝰ videṫ ꝙ nō ſtatim pꝰ agnū tipicū debuit
inſtitui imolatio agni veri: ſed diu poſt ⁊ hoc non eſt
Alia q̄ſtio factum. Ulteriꝰ queriṫ de cauſa inſtitutiōis quā
Arguiṫ p° magr̄ tāgit in lr̄a.ſ. que eſt augmētū virtutis: de alia
eñ cauſa quā tāgit.ſ. añ habitū eſt. Eiuſdē eñ eſt au
gere virtutē ⁊ cōferre: ſed baptiſmi eſt cōferre virtu
tē: ergo ⁊ baptiſmi eſt augere: ergo hec nō ē pꝛopꝛia
cauſa inſtitutiōis euchariſtie. Q aūt pꝛima ſit vera
2° pꝫ ꝑ virtutē ꝯſuetudinalē q̄ generaṫ ab actibꝫ ⁊ au-
getur ab eiſdē: ⁊ ſic eſt de aliis rebꝫ in natura. Itē
ſupꝛa ī tractatu de baptiſmo. di.iiii. dī ꝙ v̄tutes in
baptiſmo augēṫ: ergo pꝫ ꝙ nō eſt ꝓpꝛiꝰ effectꝰ eucha
riſtie. Itē ſup̄ in pꝛicipio huiꝰ notule ſuꝑ hūc q̄rtū 3°
ſepiꝰ ꝓbatū eſt ꝙ oē ſacr̄m eſt cōtra pctm̄ ⁊ ꝯtra vul-
nus pcti ⁊ in h̄ differt gr̄a ſacr̄alis a gr̄a que eſt ī do
nis ⁊ virtutibꝫ: ergo ſc̄m h̄ nulliꝰ ſacr̄i ꝓpꝛiꝰ effectus
erit augere virtutē: ergo nec iſtiꝰ: ergo ⁊ iſta cā quā
tāgit in lr̄a nulla eſſe videṫ. Si dicaṫ ꝙ nō auget Solo
virtutes in genere: ſꝫ quādā auget virtutē.ſ. charita Obiectio
tē: ꝯtra charitas augeṫ gr̄a aucta ꝑ bona oꝑa: q̃ꝛ di
cit Augꝰ ꝙ charitas daṫ vt nutriaṫ ⁊ nutrita augea
tur: ⁊ aucta vt ꝑficiaṫ: cū autē h̄ facere ſit gr̄e ⁊ bone
vite nō erit ꝓpꝛiꝰ effectꝰ huiꝰ ſacramēti. Itē nihil 4°
augeṫ niſi ꝑ id qd̄ vnitū ſibi ſil'e eſt ī ſpē: vt caro hoīs
ꝑ id qd̄ ē caro hoīs ⁊ ſic de aliis: ſꝫ ſup̄ ꝓbatū ē ꝙ gr̄a
ſacr̄al' ⁊ gr̄a virtutū nō ſunt vniꝰ ſpēi: g̃ vna nō auget
aliā g̃ falſum eſt qd̄ dī in lr̄a vt videṫ. Sol'o dōm Solo
videṫ ad hoc ꝙ inſtituta ē euchariſtia vt hic dī a deo
ad medicinā quottidiane infirmitatꝭ q̄ cauſaṫ ex de-
perdito roboꝛe abſtinētia ſpūalis cibi: vt ſepius di-
ctū eſt ⁊ nō debuit inſtitui niſi poſt cenā ante paſſio-
nē: q̃ꝛ nō niſi a paſſiōe trahit effectū: ⁊ ē rep̄ſentatio
ipſiꝰ paſſiōis: ⁊ iō tanq̄ꝫ memoꝛiale artius memoꝛie
cōmēdādū vltimo inſtitui debuit: vt ifra ī lr̄a diceṫ.

Ad id autē qd̄ pꝛimo obiiciṫ dōm ꝙ in baptiſmo Ad pmum obiectum
multa fuerūt: ⁊ penes illa multa varias habuit in-
ſtitutiōes: vt ſup̄ in q̄ſtionibꝫ de baptiſmo dictū eſt:
ſed nō ſic ē in euchariſtia q̄ tota gr̄e eſt: ⁊ iō nō niſi ꝓ-
pꝛie oſtēſionē maxime gratie debuit oſtēdere. Ad Ad 2m
aliud dōm ꝙ baptiſmꝰ eſt ſacramētū neceſſitatis ad
qd̄ ml'tis modis opoꝛtuit aſſuefacere hoīes: ⁊ iō añ
xp̄m inducebaṫ a Johe ⁊ poſtea a xp̄o ml'tis modis
inſtituebaṫ ⁊ poſt reſurrectionē habebat cōplemētū
foꝛme: ſꝫ euchariſtia eſt rep̄ſentatio imolatiōis facte
in paſſiōe: ⁊ iō debuit poſt ⁊ nō añ inſtitui: licet ei in-
nouet hoc eſt effectꝰ eiꝰ ꝯſeq̄ns ⁊ nō ꝓpꝛiꝰ: vt habitū
eſt. Ad aliud dōm ꝙ lignū vite eſt panis angeloꝝ Ad tertiū
tñ ſc̄m qd̄ ſub ſacr̄o accipiṫ: panis ſub cineribꝫ cooꝑ-
tus.i. expꝛobꝛatiōibꝫ occidētiū ⁊ ſputis ⁊ flagellis ⁊
etiā iō frequētiꝰ iteraṫ figura crucis in ꝯſecratione
⁊ nō fiet quādo apta reꝝ veritate accipieṫ Ad aliō Ad 4m
dōm ꝙ xp̄s nouū teſtamētū in ſacrificiis vtriuſqꝫ cō
tinuauit veteri ſumēdo pꝛiꝰ agnū paſchalē ⁊ poſtea
dādo ſuū coꝛpꝰ: ⁊ iō debuit inſtitui poſt cenā qd̄ veꝝ
eſt: ergo agnū paſchalē ſumpſit ⁊ nō fecit vt onderet
ſe indigere liberatiōe: ſꝫ in oībus tenēdo legē oſtēdit
legē nō eē rē ꝓphanā: ſicut ydolatriā: ⁊ a deo eſſe da-
tā: ⁊ in v̄itatē no. teſta. eſſe ꝯuertendā: obiectio autē
illa ꝓcedit ac ſi agnꝰ a nullo comedereṫ: niſi hoc fine
ꝙ liberareṫ ꝑ ipm̄ ab angelo extermiatoꝛe. Ad ali Ad 5m
ud dōm ꝙ ad baptiſmū ml'tiplicitˀ opoꝛtuit homīes
induci: tū q̃ꝛ eſt ſacr̄m neceſſitatis: tū q̃ꝛ eſt gn̄ale ſa-
cramētū: tū etiā q̃ꝛ eſt ianua ſacramētoꝝ: ⁊ ideo bñ ⁊
cōgrue iſto introducto oīa illa ſunt introducta: ⁊ iō
opoꝛtuit diu poſt circūciſionē ſuſceptā expectare: ſed
nō ſic eſt in euchariſtia: ſꝫ ſtatim ꝯtinuari debuit no-
uū ad vetus cōſūmato veteri ꝑ paſſionē chꝛiſti. Ad Ad queſtiū culā pꝛimā ad pꝛimū
id aūt qd̄ vlteriꝰ queriṫ de cauſa quā tāgit magr̄ ī lit
tera dōm ꝙ ſacramētū coꝛpoꝛis chꝛiſti multiplicitˀ
p̄t oſtēdi ſc̄m ꝙ ipm̄ multa in ſe habet: poteſt eñ attē
di quātū ad ſuā rē pꝛincipalē quā cōtinet ⁊ cauſat ex
parte ſuſcipiētis quātū ī ſe eſt: ⁊ ſic ꝓpꝛie eſt ſacramē
tū noue leg' ſpūalis gratie collatiuū: que eſt oꝛdina
ta cōtra infirmitatē quottidianā: que eſt ex debilita

te roboꝛis ſpūalis vt dictū eſt. Pōt ⁊ attēdi nō inq̄n
tū eſt ſacramētū: ſed inquātū eſt repſentatio eoꝝ q̄ fa
cta ſūt circa moꝛtē xpi: ⁊ ſic eſt ſacr̄m amoꝛis qꝛ ibi ie
ſus circa nos maioꝛē amoꝛē oſtēdit: ⁊ ſic nr̄m amoꝛē
ad ſe excitauit ⁊ emit. Vn̄ Bern̄. Sup̄ oīa te mihi
reddit amabilē bone ieſu: calix quē bibiſti opꝰ redē
ptiōis noſtre. Itē Bern̄. Multū difficultatis aſ
ſumpſit quo te multe dilectiōis debitoꝛē cōſtitueret
āmoneretq; ad gratiaꝝ actiōes difficultas redem-
ptiōis quē minꝰ deuotū effecerat facilitas cōditōis
⁊ hoc mō loq̄tur magr̄ hic. Vn̄ hic nō eſt ꝓprius effe
ctus ſacramēti inquātū ſacramētū eſt ex re oꝑata in
ſacramēto: ſ; potiꝰ inquātū eſt repſentatio paſſiōis
chꝛiſti noſtrā ſibi emētis charitatē. Pōt etiā ꝯſidera
ri inquātū habes eū ꝓ re q̄ eſt cauſa ⁊ auctoꝛ oīs gra
tie: ⁊ de cuiꝰ plenitudine nos oēs accepimꝰ gratiā ꝓ
gratia: ⁊ ſic nō cōfert tm̄ augmētū charitatis: ſ; etiā
omniū virtutū. Et ꝑ hoc pt; ſolutio ad pꝛimū: qꝛ ni-
hil ꝓhibet plures cās ſecūdarias eſſe eiuſdē effectus
licet vna ſit ꝑ ſe ſm̄ vnū modū cauſalitatis. Vn̄ ba-
ptiſmus dat augmētū virtutū: ꝑ hoc qð eſt maioꝛis
gr̄e pꝛīcipiū. Eucharistia aūt ꝑ hoc eſt excitatiuū ad
maioꝛē deuotionē ⁊ amoꝛē ex memoꝛia paſſiōis xpi
Ad ſecūdū ⁊ tertiū. ꝑ hoc etiā pt; ſolutio ad ſecūdū. Ad aliud dōm ꝙ
in veritate ſacramētalis gratia differt a gr̄a virtutū
⁊ donoꝝ: ⁊ nō auget eā ꝑ eſſentialē vnionē cum illa:
ſed potiꝰ ꝑ occaſionē. ſ. qꝛ excitat ad deuotionē qua
Ad obiectionē ⁊ ad q̄rtum. habita cōfert frequēter maioꝛ gratia ī habitu: ſemꝑ
aūt in actu. Ad aliud dōm ꝙ augmētū charitatis
ꝑ modū meriti multis attribui pt̄: oībus videlicet q̄
faciūt mereri: ſed tn̄ eſſentialiter nō auget a deo per
gratie appoſitionē vl' aſſimilationē ſue bonitatis ſi-
cut determinari habet in q̄ſtiōe de augmēto ꝟtutū.

Arti. XXVII

An quottidie ſit cōmunicandū.

H2

Einde querit de hoc qð dicit: ibi [Vtrū q̄tti
d die cōmunicādū ſit ⁊c.] ſ̄. a Hec eſt autem
quarta queſtio in pꝛincipio huiꝰ diſtinctōis
Arguit pᵒ tacta. Videt ei Augꝰ male dicere: Nec laudo nec vi
tupero: aut em̄ loquit de malis / aut de bonis: ſi de
malis tūc erit vituꝑabile: ſi aūt de bonis tūc videtur
eſſe laudabile: laudabile em̄ eſt bonū bene facere: et
quāto ſepiꝰ facit tāto eſt laudabilioꝛ: ſed optimū vel
de optimis eſt dicere miſſas ⁊ cōmunicare: ergo q̄n-
to ſepiꝰ id facit aliq̄s tāto magis eſt laudādꝰ: g̊ ma-
2ᵒ le dicit Augꝰ. Itē ſtultꝰ eſt egrotꝰ q̄ habet medici
nā paratā ⁊ nō iterat eā totiēs quotiēs redit moꝛbꝰ:
ſed moꝛbꝰ venialiū ſemꝑ redit: ergo ſtultꝰ eſt q̄ nō ſe-
pe ſumit medicinā: ergo vituꝑabilis: qꝛ oīs ſtultꝰ in
eo ꝙ talis vituꝑabilis eſt: ergo iterū male dicere vi-
3ᵒ detur Augꝰ. Itē ſacrificiū deo offerre ſemper fuit
bonū ⁊ erit bonū: ergo optimū ſacrificiū deo offerre
eſt optimū: ergo ſepiſſime offerendū: ergo laudabi-
le eſt ꝙ quottidie imolet ⁊ accipiat chꝛiſtꝰ: qꝛ ipe eſt
optimū ſacrificiū. Itē in veteri lege iuge ſacrificiū
ſignificabat iſtud ſacrificiū: ⁊ hoc quottidie bis fie-
4ᵒ bat: g̊ videt etiā ꝙ iſtud ſepiꝰ iterādū ſit: ⁊ quāto ſepi
us tāto meliꝰ. Itē māna qð pluit deꝰ de celo q̄t-
tidie p̄terq; in die ſabbati colligebat: ergo videtur
etiā ꝙ id qð ſignificabat māna omni die añ quietē ꝑ
Arguit in ꝯ̄riū pꝛimo petue vite ſit colligendū ⁊ edendū: hoc aūt eſt coꝛpꝰ
chꝛiſti: ergo laudabile eſt ꝙ quottidie fiat. Sed cō
tra dic Gregoꝛiꝰ ꝙ bonaꝝ mentiū eſt ibi culpā agno
ſcere vbi culpa nō eſt: ergo multo magis bone mētis
eſt ſuā agnoſcere indignitatē: conſtat autē ꝙ nullus
ſufficiēter dignus ſit: ergo bone mētis eſt agnoſcere
ſe indignā ⁊ remouere ſe a cōione. Itē in ve. le. nō 2ᵒ
omnis populus intrabat ſancta ſanctoꝛū: ſed ſolus
pontifex ⁊ ſemel in anno: ⁊ cū multo veſtiū oꝛnatu ⁊
incēſo ⁊ ſāguie: ꝯſtat aūt ꝙ fuerūt ſignificatiōes iſto
rū: que modo gerūtur: videt ergo adhuc in oībus ⁊
nō ſemper ſed quādoq; oꝛdinatis hoībus cū incē-
ſo oꝛationū ⁊ ſanguine. ſ. memoꝛia paſſiōis eē cōmu
nicandū: cū igit ita nō poſſunt p̄parare ſepe / nō ſepe
erit cōmunicādū. Solutio dōm ꝙ cā dicti Augu Solō.
ſtini procedūt verba obiectionū. Et hoc patet in de-
creto de cōſe. di. ij. vbi verba que hic deficiūt ſic ſup-
plent: ſi dixit quiſpiā nō quottidie accipiēdā eucha-
riſtiā: aliꝰ aūt affirmat quottidie: faciat vnuſquiſq;
qð ſm̄ fidē ſuā pie credit eſſe faciendū: neq; em̄ ꝯtra
riū inter ſe: aut quiſq; eoꝛū alteri ſe p̄poſuit Zacheꝰ
⁊ ille cēturio cū alter eoꝝ gaudēs in domū ſuā ſuſce-
pit dn̄m: ⁊ alter dixit: Dn̄e nō ſum dignꝰ vt intres
⁊c. ambo ſaluatoꝛē honoꝛificātes q̄uis nō vno mō:
ambo peccatis miſeri: ambo miſericoꝛdiā conſecuti.
Ad hoc valet ꝙ māna ſm̄ pꝛopꝛiā voluntatem in oꝛe
cuiuſq; ſapiebat. Ex his accipit ꝙ rōne diuerſaꝝ
virtutū. ſ. humilitatis recognoſcētis ꝓpꝛiā īfirmita-
tē: ⁊ charitatis cupiētis ſe deo ꝯiungere ambo ſunt
laudabiles. Diſcretio aūt que auriga eſt virtutū tē-
perat vtraſq;: ⁊ mediū ſemꝑ laudabiliꝰ eſt extremis
Ad pꝛimū. Dicendū igit ad pꝛimū ꝙ de bonis loquit Augꝰ
⁊ licet ſit idoneꝰ ſue reputatōe: nō eſt tn̄ ſatis idoneꝰ
⁊ qꝛ in hoc honoꝛat deū recognoſcēdo excellētiā coꝛ-
poꝛis ſui cui nihil ſatis dignū eſt cōuertit ei hoc ipm
Ad ſecūdū in laudē ⁊ meritū. Ad aliud dicēdū ꝙ ſtultus nec
ſacramētalit nec ſpūaliter mādu cat. Vnde ipe abſti
nens ſacramētaliter ad tēpus ꝓpter humilitatē non
eſt ſtultus: ſ; ſpūaliter nō abſtinet ⁊ ideo nō tenet il-
Ad 3m. la obiectio. Ad aliud dicēdū ꝙ multi actus ī ſe bo
ni ſunt: ⁊ tamē ꝓpter noſtrā fragilitatē ad illos actꝰ
cōparatā nobis efficiunt mali vel incauti ſicut iura
re. Dicere em̄ veꝝ bonū eſt ⁊ aduocare teſtē dei veri
tatē bonū eſt: tamē propter noſtrā ſcientiā que ſemꝑ
dubio permixta eſt incautū eſt nobis iurare: ⁊ ideo
ita dicendū videt hic de cōmuniōe: qꝛ licet in ſe opti
ma ſit: tn̄ qꝛ multe ſunt auerſiōes noſtre ⁊ inidonei
tates: quādoq; nobis tutū eſt abſtinere ꝓpter humi-
Ad quartū litatē. Ad aliud dicendū ꝙ māna licet ſignificaret
futurā refectionē ī coꝛpoꝛe chꝛiſti: fuit tamē datū in
vſum coꝛpoꝛalis alimonie itinerātibus ꝑ deſertū: ⁊
ideo nō erat periculū illud ſingulis dieb; accipere: ſ;
Ad quintū potius neceſſariū. Ad aliud dicendū ꝙ iuge ſacri-
ficiū ſignificabat futurā chꝛiſti paſſionē inquātū eſt
paſſio ⁊ nō cibū ſpiritualē: qui eſt in chꝛiſto paſſo in-
quantū hmōi: ⁊ ideo totū incendebat. Et qꝛ hec paſ
ſio quottidie debet eē in igne coꝛdis noſtri: propter
hoc quottidie offerebat. Vnde pſ̄. Dirigat oꝛatio
mea ſicut incēſum in cōſpectu tuo ⁊c̄.

Arti. XXVIII.

An ter in anno ſit cōmunicandū.

H2

Einde querit de hoc qð dicit ibi [Si nō fre-
d quētius ſaltē ter in anno hoīes cōmunicent
⁊c.]. ſ̄. b Hoc em̄ eſt decretū fabiani pape ſi
Arguit pᵒ cut dicit ibi de cōſe. di. ij. Videt autē ſepiꝰ eſſe cōmu
nicandū: qꝛ dicit Amb. ſicut in littera habuimꝰ. Si
q̄tienſcūq; effundit ſanguis chꝛiſti in remiſſionē pec
catoꝝ effundit debeo ſemꝑ accipere: qui ſemꝑ pecco
debeo ſemꝑ habere medicinā. Itē Hylariꝰ papa 2ᵒ
Si nō ſint tāta peccata vt excōmunicet q̄s nō deb;

a medicina corporis dñi ſepari: ſeqtur ergo ꝙ quot
3° tidie ſit cõmunicãdũ. Jtẽ ex cõcilio martini pape
Si qs intrat in ecleſiã dei: ꝛ ſacras ſcripturas au-
dit: ꝛ ꝑ luxuriã ſuã auertit ſe a cõione ſacramẽti: ꝛ in
obſeruãdis myſterijs declinat cõſtitutã regulã di-
ſcipline: iſtũ talẽ ꝓijciẽdũ de eccleſia catholica eẽ de
cernim⁹ donec pniam agat ꝛ oſtẽdat fructũ penitẽ-
tie ſue: vt poſſit cõmuniõe ꝑcepta indulgẽtiã ſibi ꝓ-
4° mereri: ergo videt̃ ꝙ ſepi⁹ cõmunicãdũ ſit. Jtẽ hoc
videt̃ a ſimili corꝑalis cibi quẽ quottidie accipim⁹
cũ ergo nõ in ſolo pane viuat homo: ſed magis ĩ ſpi-
rituali pane videt̃ ꝙ quottidie iſte cib⁹ ſit accipiẽd⁹.
5° Jtẽ ſuꝑ illud Mat. 6. Panẽ noſtrũ quottidianũ
ꝛc. dicit vna glo. eucharistiã: ergo ipſa eſt panis q̃t-
tidian⁹: ergo quottidie ſumẽdus: nõ igit̃ tm̃ tribus
Queſtiũcu vicibus in anno. Ulteri⁹ videt̃ ꝙ ad min⁹ q̃ttuor
la prima. vicib⁹ ſit cõmunicãdũ in ãno. Dicit eñ ſother papa:
Arguit̃ p° Jn cena dñi a quibuſdã ꝑceptio eucharistie negligit̃
q̃ quoniã in eadẽ die ab oĩbus fidelib⁹ exceptis his
quib⁹ ꝓ grauib⁹ criminib⁹ inhibitũ eſt ꝑcipienda ſit
eccl'iaſticus vſus demõſtrat: ꝛ penitẽtes eadẽ die ad
ꝑcipiẽda corporis ꝛ ſanguĩs dñi ſacramẽta recõciliẽ
tur: ergo in cena cõmunicandũ eſt. Et hoc in littera
2° dĩ ꝙ trib⁹ vicib⁹: ergo ad min⁹ quat̃ in anno. Jtẽ
dñs tũc inſtituit ꝛ diſcipulos tũc cõicauit: ergo cum
ſua actio noſtra ſit inſtructio videt̃ ꝙ tota eccl'ia tũc
debeat cõmunicare. Jtẽ ĩ religiõib⁹ q̃buſdã obſer
uatur in tãtũ vt illa die nullus ſubditoꝝ celebret: ſꝫ
oẽs cõicent de manu ſuꝑioris quẽadmodũ diſcipu-
li de manu dñi: ergo videt̃ ꝙ hic vſus oĩbus ſit emu
Queſtiũcu landus. Ulteri⁹ querit̃ h̃ q̃ pena ſit nõ cõmunicã
la ſecũda. tis ſm̃ ſtatutũ canonũ videt̃ ꝙ eijciẽdus ſit extra ec
Arguit̃ p° cleſiã eo ꝙ dĩ Joh. 6. Qui mãducat meã carnẽ ꝛ bi-
bit ꝛc. ergo a cõtrario ſenſu: q̃ nõ manducat ꝛc. non
manet in chriſto: in chriſto aũt manere eſt in corpore
miſtico manere: cũ ergo talis a corꝑe miſtico ſe abij-
2° ciat: etiã ab eccl'ia abijciend⁹ eẽ videt̃. Jtẽ h̃ ſacra-
mẽtum nomen propriũ habet a quo tota eccleſia ſi-
bi cõparticipat. ſ. cõionẽ: ergo q̃ ſe priuata cõmunio
ne nihil debet habere de cõitate vl' de cõmunicatõe
ergo ab ip̃a cõmunitate ꝛ cõicatione eſt eijciendus.
3° ergo excõicãd⁹. Jtẽ hoc videt̃ ex cõcilio vl'i toleta
no ĩ decreto de cõſe. di. ij. Hi q̃ intrãt ĩ eccl'iam ꝛ de-
prehẽdunt̃ nũq̃ꝫ cõmunicare: admoneant̃ ꝙ ſi nõ cõ
municẽt ad pniam accedãt. i. ſi excõicati ſunt ſatiſfa
ciant ſi cõicant. i. ſi nõ excõicati ſunt nõ ſꝑ abſtineãt
ſi nõ fecerit abſtineãt. i. excõicẽt̃. Jn ꝯcilio eliber-
tano Oĩs homo añ ſacrã cõionẽ a ꝓpria debet abſti-
nere vxore trib⁹ aut quattuor aut ſex dieb⁹/ nec int̃
catholicos cõnumerabit̃: q̃ iſtis videlicet tꝑibus pa
ſcha pẽthecoſte ꝛ natali dñi nõ cõicauerit. Ex his vi
Queſtiũcu detur ꝙ nõ cõicans ſit excõicand⁹. Ulteri⁹ queri-
la tertia. tur quare his trib⁹ tꝑibus cõicandũ inſtituerũt pa-
Arguit̃ p° tres poti⁹ q̃ꝫ alijs q: cũ hoc ſacramẽtũ nõ ſit niſi me-
moriale paſſiõis videt̃ ꝙ ſolũ in die paſſiõis ſit cõi-
candũ fidelib⁹ ꝛ ad min⁹ in paſcha. Jtẽ in penthe
2° coſte nullo mõ videt̃: q: tũc tota carnalitas cõuerſa
eſt ad ſpiritũ: ꝛ ſb̃trahebat̃ apl'is a corde p̃ſentia car
nis vt locũ haberet p̃ſentia deitat̃: ergo videt̃ ꝙ tũc
nõ ſit cõmunicandũ carni ꝛ ſanguini chriſti: q: ſicut
ipſe dicit: Spirit⁹ eſt q̃ viuificat: caro autẽ nõ ꝓdeſt
3° quicq̃ꝫ. Jtẽ in veteri lege legit̃ ĩ Exo. 13. ꝙ ſi aliq̃s
ĩmund⁹ fuit mẽſe primo ꝙ celebraret paſcha menſe
ſecũdo: ergo videt̃ ꝙ etiã. ſ. patres in nouo teſtamen

to remediũ ſuꝑ hoc debeãt ꝓuidere ſi aliq̃s his tꝑib⁹
parat⁹ nõ eſſet ꝙ alio tẽpore cõmunicaret. Jtẽ Le 4°
ui. 23. legit̃ ꝙ oĩa iſta tria feſta celebrant̃ ꝑ octo dies
ꝛ ſingul' dieb⁹ fiebãt ſacrificia ꝛ populus edebat co-
rã dño: ergo videt̃ ꝙ etiã ſit faciendũ in nouo ꝛ mul
toplus: q: nouũ teſtamentũ eſt octaua ꝑ cũ vet⁹ fuit
ebdomadarũ: ergo ꝑ octo dies in quolibet feſto com
municãdũ eſt vt videt̃. Jtẽ cũ duo hoꝝ tẽporũ ha 5°
beant reſpõdẽtiã in veteri teſtamẽto. ſ. in paſcha ꝛ pẽ
thecoſte ĩ quib⁹ populus edebat corã dño: quare ter
tiũ. ſ. natale nõ habet correſpõdẽs aliquod: ĩ ianua
rio enĩ nõ cõuenit populus corã dño: ſed in ſeptẽbri
ꝛ tũc nos nõ cõmunicamus. Jtẽ cũ patres ſtatue 6°
runt primũ: vt in quolibet die dñico ꝛ deinceps: vt
tribus vicibus ꝑ annũ populus cõmunicaret: qua-
liter modo ſtatutũ eſt vt ſaltẽ ſemel in anno h̃ fieret.
Jtẽ nũq̃ꝫ ꝓhibẽde ſunt matrone habẽtes viros ſu 7°
os ꝛ abſtinẽtes ſe a coitu per vnã vel duas noctes ꝛ
al's deuote ne ſepius cõmunicẽt. Jtem nunq̃ꝫ vi- 8°
due ꝛ alie ĩ caſtitate viuẽtes ꝛ appetẽtes cõmunica-
re nũq̃d ſunt ꝓhibẽde: videt̃ ꝙ nõ: quia nihil qđ au-
get grãm ꝛ deuotionẽ ad ſui cuſtodiã eſt ꝓhibendũ:
frequẽtia aũt cõmuniõis omnia hec facit in cõmuni
cante: ergo nõ eſt prohibẽda. Solutio dicendũ vi Solo.
detur ad primũ ꝙ nõ loquit̃ ſolũ de cõmuniõe ſacra ad primũ
mentali: ſed magis de ſpirituali: hec eñ ſepi⁹ iteran
da eſt: etiã eodẽ die: q: medicina eſt noſtre infirmita-
tis. Alia autẽ ordinãda eſt vt cũ ſolẽnitate ꝛ honore
tanti ſacramẽti fiat. Ad aliud dicendũ qđ Hyla- Ad ſcdm̃ et
rius papa loq̃tur de his q̃ abſtinẽt tẽporibus in q̃b⁹ tertiũ.
cõmunicandũ ordinat eccleſia. Jlli enim male faci-
unt ꝛ contra canonũ ſtatuta: ꝑ hoc idẽ patet ſolutio
ad ſequẽs: q: loquit̃ de his q̃ abſtinẽt ſemper. Ad Ad quartũ
aliud dicendũ ꝙ nõ eſt oĩno ſimile de corporali cibo
ad ſpirituale: q: corporalis nõ repugnat noſtre indi
gnitati ex ſua dignitate: ſed ſemꝑ indignior eſt come-
dente: panis aũt ſpiritualis ꝓpter ſuã dignitatẽ quã
doq̃ꝫ repellit nos a ſe quãdo feditates vel peccata in
nobis apparẽt. Jtẽ panis corporalis nõ ſupplet Ad quĩtũ
defectũ noſtꝝ niſi materialit̃ ſumat̃: ſed ſpũalis ſup
plet defectũ noſtꝝ: etiã ſi ſolũ ſacramẽtaliter ſumat̃.
Ad aliud dicendũ ꝙ gloſa illa in cõtrariũ loquit̃
ſub diſtictiõe. ſ. ꝙ quottidian⁹ debet eſſe: q̃ ad vſum
ſacr̃alis mãducatõis vl' ſpũal': ꝛ nõ q̃ ad vſum ſacra
mẽtalis manducatiõis tm̃. Ad aliud dicẽdũ ꝙ in Ad. q. ꝑmã
veritate ſatis cõſonũ eſt oꝑibus ſpũalib⁹ cõmunica-
re in cena ꝛ bene puto ꝙ al's p̃parati: ꝛ tũc volentes
cõmunicare nõ ſunt ꝓhibẽdi: ſed tñ q: infirmitates
hominũ multe ſunt: ꝛ cõmunicãte vno vult ali⁹ cõ-
municare: q̃ñq̃ꝫ differũt vſq̃ꝫ in diẽ paſche: vt duob⁹
reſiduis diebus in ampliori ſui cuſtodia ſint: q: po
pulus male cuſtodit ſe poſt cõmunionẽ: ꝛ in expectã
do cõmunionẽ cuſtodit ſe meli⁹. Uñ ſi aliqua eſt ꝑſo
na in qua hoc non timetur puto ei cõcedendũ eſſe ꝙ
cõmunicet in illo die: ꝛ ſic fit apud religioſos vt pro
batur in ſequẽti obiectiõe. Ad aliud vlteri⁹ queri Ad queſtiũ
tur que ſit pena nõ cõmunicãtis: dicendũ videtur ꝙ culã ſecũdã
abſq̃ꝫ dubio talis excõmunicand⁹ eſt poſt ſufficientẽ ꝛ ad omnia
ammonitionẽ: ego aũt reputo ſignũ altreius duorũ obiecta.
peccatorũ: ſcꝫ quia aut obſtinate malitie: que nullo
modo vult recedere a peccatis aut hereſis. Uñ mul
tũ etiã meo iudicio delinquũt prelati tales fouendo
cũ illos p̃cipue excõmunicare deberẽt: ꝛ hoc videtur
velle Fabian⁹ papa cũ dicit ꝙ omnes trib⁹ his tẽpo

rib⁊ cõmunicẽt: ſi noluerit eccleſiaſticis carere limi-
Ad vltimũ iſtiꝰ queſtiuncule. nib⁊. Ad hoc qđ obĳcit̃ in illo decreto qđ precipit
tribus dieb⁊ ab vxore abſtinendũ eſſe ⁊c̃. dicendũ ꝙ
bene puto ꝙ ſit ſic faciendũ: ſi tamen alter cõiugum
inueniat̃ debitũ reddere coactꝰ ⁊ nõ expeteret: ⁊ hoc
frequẽter facere eo ꝙ alter nõ vult etiã illo tẽpore ab
ſtinere: ego cõmunicare ꝯcederẽ illi q̃ reddit inuitus
⁊ alteri nõ qui extorquet debitũ quãdo nõ eſt extor
quendũ: q̃ cõſtat ꝙ etiã illo tẽpore reddere tenetur
Ad queſtiunculã tertiã ⁊ ad primũ ſi ꝓbabiliter timet de incõtinẽtia alteriꝰ. Ad hoc
qđ vlteriꝰ querit̃ de his ſpũalibus tẽporibus dicẽ-
dũ ꝙ tria ſunt ĩ cõmuniõe. ſ. mãducatio ſpiritualis:
que viuificat vt dicit dñs: ⁊ corpꝰ qđ ſumit̃: ⁊ repre
ſentatio paſſiõis. Et primũ reſpõdet tẽpori: quo ad
aduentũ ſpũſſancti in die penthecoſtes. Secũdũ au
tem quo ad natale: quãdo corpꝰ illud apparuit ĩ mũ
do. Tertiũ autem quo ad paſcha: qñ paſſio celebrata
Ad 2m fuit. Ad id qđ obĳcit̃ de penthecoſte dicẽdũ ꝙ car
nalis p̃ſentia que fuit cũ fidei debilitate ĩpediuit cõ-
ſolationẽ diuinã: ſed talis nõ eſt in ſacramẽto: ſꝫ po-
tius que eſt cũ fidei plenitudĩe: q̃ nihil in hoc ſacra-
mento oꝑatur niſi fides: ⁊ ideo p̃cipue ꝯuenit cõmu-
Ad 3m nio in tẽpore quo ſpũſſanctꝰ eſt datꝰ. Ad aliud di
cendũ ꝙ p̃res noui teſtamẽti nõ attendũt ĩmũditiã
niſi peccati: vel que ſignũ eſt peccati: vt pollutio/ vel
m̃rimonialis coitꝰ ex vitio incõtinẽtie ꝓcedens. Et
q̃ he infirmitates cito corrigibiles ſunt: nõ oportet
alia tẽpora ꝓuidere/ niſi forte in diẽ aliũ/ vl' tertiũ ⁊
hoc bene habet eccleſie cõſuetudo: nec ſuꝑ hoc nouã
oportuit facere cõſtitutionẽ: vt beatꝰ Grego. deter-
minat de hac pollutõe loquẽs ſicut ſupra etiã eſt no
Ad 4m. tatũ. Ad aliud dicendũ ꝙ octo dieb⁊ ſacrificia re-
cepebant̃ ꝓpter memoriã reſurrectõis: ad quã ꝑ ſa-
crificiũ chriſti venimꝰ: ꝙ aũt cõtinue octo dieb⁊ epu
labant̃ nõ ſignificat epulationẽ ſacramẽtalẽ: ſed po
tius ſpiritualẽ manducationẽ que nõ eſt intermittẽ-
da ſicut dic̃ apl's. 1. Cor. 6. Epulemur ĩ azimis ſin-
Ad 5m. ceritatis ⁊ veritatis. Ad aliud dicendũ ꝙ ſceno-
phegia que fit mẽſe ſeptẽbris nõ habet ad hoc reſpõ
dens in nouo teſtamẽto: q̃ ſignificat iter ꝑ deſertũ:
in quo accipiebat̃ lex vetꝰ que finienda erat in nouo
teſtamẽto: ſed paſcha ⁊ pẽthecoſte ſignificant ſacra-
mẽta noue legis. ſ. paſſionẽ ⁊ ſpũſſancti aduẽtũ: ⁊ iõ
Ad ſextũ illa habẽt tẽpora reſpõdentia: iſtud aũt nõ. Ad ali
ud dicẽdũ ꝙ antiqui patres fuerũt in alio ſeculo re-
ſpectu noſtri tẽporis. ſ. ꝙ adhuc nouitio feruore fer-
uebat eccleſia. Poſtea aũt venerũt nouiſſimo tẽpore
tẽpora periculoſa: in quib⁊ refriguit charitas ml'to-
rũ ꝓpter indignitatẽ populi cõſtitutũ fuit ter in ãno
Sed q̃ proni ſunt ſenſus homĩs in malũ ab adole-
ſcentia ſua: ideo tẽporib⁊ iſtis ſtatutũ eſt vt ſemel ge
neral'r cõmunicet populus ĩ anno: ⁊ vtinã adhuc di
Ad 4m et octauũ gne cõmunicaret. Ad aliud dicẽdũ qđ mihi vide-
tur ꝙ p̃parãtes ſe cõmuniõi ꝑ abſtinẽtiã a coitu vel
cocũtes nõ debẽt ꝓhiberi a frequẽti cõmuniõe: p̃ci-
pue de mẽſe in mẽſem ſm ſolẽnitates maiores: q̃ in
iuſte arcent̃ qui digni ſunt: ⁊ impie cũ eis agit̃ quã-
do eis ſubtrahit̃ cib⁊ ſalutaris qui datus auget eis
gratiã quã acceperunt.

Si heretici ⁊ excõmunicati hoc ſacramentum conficiant.

Solet etiam queri: vtrum praui ſacerdotes
ſacramentum conficere queant? Ad quod
dici poteſt ꝙ aliqui licet ſint praui conſecrãt
vere: ſcilicet qui intus ſunt nomine et ſacra-
mento: ⁊ ſi nõ vita: quia non in merito conſe
crantis: ſed in verbo efficit̃ creatoris. vñ Au
gu. Inter catholicã eccleſiã in myſterio cor-
poris ⁊ ſanguis dñi nihil a bono maius nihil
a malo minꝰ perficit̃ ſacerdote: q̃ nõ in me-
rito cõſecrãtis: ſed in ṽbo ꝑficitur creatoris
⁊ virtute ſpũſſancti. Credẽdũ eſt eñ ꝙ ĩ ver
bis chriſti ſacramẽta cõficiant̃. Sicut ip̃e eſt
q̃ baptiſat: ita ipſe eſt q̃ ꝑ ſpiritũ ſanctũ ſuã
efficit carnẽ ⁊ ſanguinẽ. Itẽ Grego. Putãt
quidã cõionẽ corporis minꝰ eſſe ſanctificã ſi
illorũ fiat officio quoꝝ vita eorũ oculis vi-
detur ignobilis. Heu in quã magnũ laqueũ
incidũt: vt diuia ⁊ occulta myſteria plus ab
aliĳs ſanctificata poſſe fieri credãt: cũ vnus
idẽq; ſpiritus ſctũs in tota eccleſia inuiſibilit̃ 1. Cor. 11.
ea myſteria ⁊ oꝑando ſanctificet: ⁊ ſctifican
do bñdicat. Myſteriũ ideo dicit̃ ꝙ ſecretã ⁊
reconditã habeat diſpenſationẽ. Sacrificiũ
vero quaſi ſacrũ factũ: q̃ p̃ce myſtica conſe
cratur pro nobis in memoriã dñice paſſiõis.
Sacramẽtũ eſt in aliqua celebratiõe cũ res
ita fit vt aliq̃d ſignificate rei accipiamꝰ. Sa
cramẽta ſũt baptiſma: chriſma: corpꝰ chriſti
que iõ ſacramẽta dicũt̃: q̃ ſub tegumẽto vi-
ſibiliũ rerũ diuina virtꝰ ſecretius ſalutẽ eo-
rundẽ ſacramẽtoꝝ oꝑatur. Vñ a ſecretis vir
tutibus vel ſacris ſacramẽta dicunt̃. Panis
⁊ calicis ſacramẽtũ grece euchariſtia dicit̃:
latine bona gratia interp̃tat̃: ⁊ q̃d meliꝰ cor- a
pore ⁊ ſanguĩe chriſti? Siue ergo ꝑ bonos ſi-
ue ꝑ malos miniſtros intra eccleſiã diſpẽſet̃
ſacramẽtũ tñ eſt: q̃ ſpũſſanctꝰ viuificat: nec Joh. 6.
bonoꝝ diſpẽſatorũ meritis ampliat̃: nec ma
lorũ attenuat̃. Hoc de corpore dñi: hoc ⁊ de
baptiſmate ⁊ chriſmate dicendũ eſt ⁊ tenen-
dũ: quia virtus diuina ſecretiꝰ oꝑatur in eis
⁊ diuina ſolũmodo eſt hec virtus ſiue pote-
ſtas nõ humane efficatie. Illi vero qui excõ
municati ſunt vel de hereſi manifeſte nota-
ti nõ vidẽtur hoc ſacramẽtũ poſſe cõficere:
licet ſacerdotes ſint: quia nemo dicit in ipſa
cõſecratiõe offero: ſed offerimꝰ quaſi ex ꝑſo
na eccleſie. Et ideo cũ alia ſacramẽta extra
eccleſiã poſſint celebrari de hoc nõ videtur:
Qđ etiã Augꝰ tradere videt̃ dicẽs: Recoli-
te nomẽ ⁊ aduertite veritatẽ. Miſſa eñ dici b
tur eo ꝙ celeſtis miſſus ad cõſecrãdũ viuifi-
cũ corpꝰ adueniat: iuxta dictũ ſacerdotis di
cẽtis: Omnipotẽs deus iube hec ꝑferri per
manꝰ ſancti angeli tui in ſublime altare tuũ
⁊c̃. Iccirco niſi angelus venerit: miſſa neq̃q̃

iure vocari poteſt. Nũquid enim ſi hoc my‑ſteriũ hereticus auſus fuerit vſurpare: angelũ de celis mittit deus oblationẽ eius conſecrare: maxime cum eiſdẽ per prophetã cõminatus ſit dicẽs: Maledicã benedictiõib' veſtris. Qđ ſi bñdictõib' eoꝝ ſe aſſerit maledicturã veritas: qđ erit de hoſtia? Ergo dicem' illã poſſe benedici ab illo quẽ ſcimus a deo fore maledictũ cum ſua benedictiõe. Si eñ deus maledixerit benedictiõibus hereticorũ ⁊ ſimoniacus benedixerit: quis eoꝝ preualebit. Nunquid benedictio maledicti ad nihilũ poterit redigere verba veriſſima cõminantis dei. Ex his colligitur ꝙ hereticus a catholica eccleſia preciſus nequeat hoc ſacramẽtũ cõficere: quia ſancti angeli qui huius miſterij celebrationi aſſiſtũt tunc non aſſunt quãdo heretic' vel ſimoniacus hoc myſteriũ temerarie celebrare preſumit. Nõ eñ dubitare licet vbi corporis dominici ⁊ ſãguinis myſteria geruntur supernoꝝ ciuiũ adeſſe conuẽtus. In huius autem myſterij expletione ſicut formã ſeruari: ita ordinẽ haberi: ſcilicet vt ſit ſacerdos ⁊ intentionẽ adhiberi oportet vt illud facere intendat. Sed ſi non credit de illo myſterio ſicut veritas habꝫ nũquid poteſt intẽdere illud conficere? ⁊ ſi nõ intendit: nunquid cõficit? Aliqui dicũt etiã non recte de illo myſterio ſentiẽtes poſſe intendere: non quidẽ illud cõficere qđ iam eſſe recte credere: ſed id agere qđ geritur ab alijs dum cõficitur: ⁊ ſic adhibetur intẽtio: ⁊ ſi intẽtio dicatur de eſſe cõficiendi illud myſteriũ: tamẽ ex quo intendit ea dicere ⁊ agere que ab alijs gerũtur: impletur myſteriũ. Illud etiã ſane dici poteſt ꝙ a brutis animalibus corpus chriſti nõ ſumitur: et ſi videaꝛ. Quid ergo ſumit mus vel quid manducat. Deus nouit hoc. De hoc celeſti myſterio aliqua perſtrinximus catholicis fideliter tenẽda. Qui eñ his cõtradicit: heretic' iudicaꝛ.

Einde trãſeũdũ eſt ad aliã partẽ diſtinctõis que incipit: ibi [Solet etiã queri vtrũ praui ſacerdotes ⁊c.] In hac eĩ parte agiꝛ de his que hoc ſacramẽtum requirit in cõſecrãte. Et habet tres partes: in quarũ prima oſtẽdit quid requirit in vita .ſ. ꝙ ſint intra eccleſiã. In ſecũda oſtẽdit ꝙ reqrit ordinẽ ⁊ intẽtionẽ: ibi [Hui' aũt myſterij expletionẽ ⁊c. In tertia vero dicit: quid requiriꝛ ex parte ſumentis .ſ. ꝙ ſit rõnalis. Et illis in fine per accidens adiũgit qđ ſit heretic' eo ꝙ dixit in epilogo ꝙ q̄ hic determinatis cõtradicit eſt heretic': hec aũt incipit ibi [Illud etiã ſane pt̄ dici ⁊c.] Duo autẽ dicunꝛ in prima parte. In quarũ ſecũda oñdit multis auctoritatibꝫ ⁊ rõnibus: q2 qui nõ eſt int': ſed excluſus per ſciſma / vel hereſim / vel excõicationẽ nõ cõficit cõionẽ: id eſt eucharistiã. In prima aũtẽ oſtẽdit ꝙ mali q̄ ſunt int' nõ p̄ciſi ab eccl'ia ꝯficiũt licet mali ſint. Secũda incipit ibi [Illi vero q̄ excõicati ſunt.

An malus etiã ſacerdos cõficiat. Art. XXIX

Incidit aũt queſtio cõtra hoc qđ intẽdit magiſter in prima parte .ſ. vtrũ malus cõficiat. Deinde vtrũ p̄ciſus ab eccleſia ꝯficiat. Tertio vtꝝ miſſa boni melior ſit q̄ꝫ miſſa mali ſacerdotis. Quarto quare ſpãliter prohibeꝛ a canonibꝫ ꝙ ſacramẽta nõ recipiatur ab hereticis / ſymoniacis / ⁊ fornicarijs manifeſtis.

Ad primũ obijciꝛ ſic: dñs Jeſus chriſt' ꝑ ſe dedit cõficiẽdi ptãtẽ: ⁊ nõ oĩbus: ſed q̄buſdã: ergo illi qui nõ ſunt ſucceſſores illoꝝ cõficiẽdi poteſtatẽ non habent: ſed apoſtolici viri tribꝫ noſcunꝛ .ſ. vita / ſciẽtia / ⁊ poteſtate: ergo deficiẽtes in aliquo illoꝝ poteſtatẽ nõ habẽt cõficiẽdi: ſed mali deficiũt in vita: ergo non cõficiũt. Arguiꝛ p° Probatio. Itẽ quãto ſublimior eſt act' tãto reqrit ꝑfectiorẽ agẽtẽ: ſed ſublimiſſim' eſt act' cõficiẽdi corpus chriſti: ergo ſublimiſſimũ cõuenit eſſe agentẽ: g̃ illi tali nõ deficit ſublimitas vite: ſi ergo hec deficiat videꝛ nõ cõficere. 2° Itẽ Aug' dicit ꝙ chriſt' remittit peccata ꝑ colũbã: vel ꝑ colũbe mẽbra: ergo multo magis cõficit ꝑ ſpiritũ ſanctũ: vel colũbe mẽbra: ſed mali nõ ſunt colũbe mẽbra: ergo ipſi nõ cõficiunt: vt videꝛ. 3° Itẽ oĩs ptãs eſt ordinata: ⁊ ordinate a deo deſcendit: ergo a deo deſcẽdit in eccleſiã: ⁊ per eccleſiã ad ſingulos: ſed mali nõ ſunt de vnitate eccleſie: ergo nõ deſcendit ab ipſo ad eos: ergo mali nõ cõficiũt: cũ in naturis ſic eſt ꝙ membrũ abſciſum nõ habeat actũ corporis / nec etiã mẽbrũ putridũ. Cũ igitur mali ſint in eccleſia ſicut membrũ putridũ: videꝛ ꝙ nõ habeãt aliquẽ actũ corporis miſtici: ſꝫ cõſecrare corp' chriſti ⁊ ſanguinẽ dñi ſublimiſſim' eſt act': ergo nõ habẽt poteſtatẽ cõſecrãdi vt videꝛ. 4° Item ſap. I. Spũſſanct' diſcipline effugiet fictũ: ergo multomagis effugiet apte malũ: ſed ſine ſpũſſancti opatione nõ cõſecraꝛ corpus dñi: ergo mali nõ cõſecrãt vt videꝛ. 5° Itẽ qui nõ p̄t qđ min' eſt non p̄t etiã qđ mai' eſt: ſed malus nulli p̄t impetrare primã gratiã que minor eſt q̄ꝫ tot' chriſt' ĩ plenitudine deitatis ⁊ humanitatis: ergo multo min' poſſunt cõficere ſacramẽtũ ꝯtinẽs chriſtũ in plenitudine. Sed ſi h̃ ſc̃m hereticos cõcedaꝛ in cõtrariũ ſunt q̄ primo adducũtur in lr̃a. In ꝯtrariũ ꝙ ſic p̄mo Itẽ rõ eſt cõtra ſic: Quidã actus ſunt diuini / ita ꝙ etiã fiãt ꝑ alias cauſas: quidã diuini tm̃ verbi gr̃a: actus nature a deo ſunt ⁊ a natura: creare aũt ⁊ gratiã dare ⁊ reſuſcitare nõ ſunt niſi diuini: ergo illi cõicari nõ poſſunt: licet homo orando aliq̄d circa eos ꝓmouẽdos valeat per myſteriũ opari: ergo in talibꝫ actibꝫ nec bon' nec malus aliq̄d facit: ergo eq̄liter fiũt ꝑ bonũ ⁊ malũ miniſtrũ: ſꝫ tales ſunt act' ſacr̃ales: vt habeꝛ in lr̃a illa vbi ex Augu. diffinitur ſacr̃m dicẽdo ꝙ ſacr̃m ſub quodã tegumẽto viſibiliũ rerũ diuina virt' ſecreti' opatur ſalutẽ: ergo hmõi oĩa equaliter fiũt ꝑ bonos ⁊ ꝑ malos miſtros. 2° Itẽ Mat. 23. Quecũqꝫ dixerint vobis ſeruare et facite: ſc̃m opera aũt eoꝝ nolite facere: g̃ ⁊ ptãtẽ ſuꝑ bonos hñt mali ligãdi atqꝫ ſoluẽdi ⁊ ꝯſecrãdi eucharistiã: ergo poteſtatẽ habẽt mali ad vtrũqꝫ. 3° Item donũ dei pure habens vim a paſſione chriſti eſt gratia ſacramẽtalis et neceſſariũ hoĩ ad ſalutẽ: tale aũt ſub poteſtate hominis ponere eſſet ſalutẽ hoĩs ſub ꝑiculo relinquere: cũ vix inuenitur bonus: ⁊ qui creditur bonus frequenter eſt malus: ergo omnes ab illo

ſacramenta ꝑcipiendo erũt neglecti et damnati qḋ
maximũ eſſet incõueniens: quia tunc homo om̃ino
ignar⁹ a culpa alteri⁹ dãnaret̃/ qḋ ẽ incõueniẽs: ğ
optet ꝙ ⁊ bon⁹ ⁊ malus ⁊ q̃liſcunq; miniſter inue-
Solõ. niat̃ det gratiã in ſacramento. Solõ abſq; om̃i du
bitatione tenendũ eſt ꝙ mali ſacerdotes cõficiunt/ ⁊
alia dant ſacramẽta/ ⁊ oppoſitũ eſt error ⁊ defendit̃
Ad pͥmũ vt hereſis. Unde dicendũ ad primũ ꝙ non dedit
eis chriſt⁹ poteſtatẽ vt neceſſario bonis exiſtentib⁹
in vita: ſed chriſt⁹ volens nõ tm̃ dare miniſtros ſa-
cramentoꝝ/ ſed etiã oſtendere quis miniſter ſit ido-
neus qui meritorie tractet ſacramẽta elegit ꝑfectos
in vita/ ⁊ cõtulit eis ſciam ⁊ poteſtatẽ/ ſed nõ eſt ne-
ceſſariũ alios tales ſic eẽ/ ſ; veꝝ eſt niſi ſint tales nõ
ſunt digni ſed ad perditionẽ anime ſue tractant ſa-
Ad ꝓbatõ; cramenta. Ad aliud dicendũ ꝙ actũ illum qui eſt
tranſſubſtãtiatio nõ agit ſacerdos ſed potius verbũ
increatũ in verbo creato/ ſicut ſupra in queſtione de
forma hui⁹ ſacramẽti oſtenſum eſt: vñ ſi iſte act⁹ eẽt
ſacerdotis tũc obiectio faceret aliqd ad ꝓpoſitũ/ ſed
Ad 2m nõ operat̃ ibi ſacerdos niſi in miniſterio tanq̃ꝫ pro-
ferens verba vt dictũ eſt. Ad aliud dicendũ ꝙ co-
lumbe membra dicunt̃ dupliciť ſicut etiã membra
corporis/ ſunt em̃ membra quib; explent̃ actus po-
tentiarũ anime que ſunt in corpe/ ſpiritus aũt ſan-
ctus eſt motor totius miſtici corporis/ ⁊ mouet mul
tipliciter ſc; quantũ ad poteſtatẽ in miraculis qui-
buſdã ⁊ quantũ ad poteſtatẽ in ſacramentis ⁊ diſpẽ
ſationib; iuriſditionũ/ ⁊ quantũ ad actũ meriti. Et
ille qui eſt membrũ columbe quantũ ad actum mi-
raculoꝝ quẽ operat̃ ſpiritusſanct⁹ per ipſum nõ eſt
membrũ ſimpliciť niſi tm̃ ſm id qḋ cõformat ſe mo-
tori. Et ideo non ſunt membra niſi que mouent̃ ſm
gratiã ad opera meritoria. Uñ mal⁹ eſt membrũ co
lumbe quantũ ad poteſtatẽ diſpenſatiõis ſacramen
torũ/ ſicut etiã idem poteſt eſſe membrũ ꝑ qḋ explet̃
actus gratie gratiſdate ꝑ ſpiritũ/ ſicut miracula vel
Ad 3m doctrina vel ꝓphetia. Ad aliud dicendũ ꝙ omnis
poteſtas deſcendit ordinate/ ſed duplex eſt cõiunctõ
corporis ad caput ſc; in vita ⁊ poteſtate. Et quantũ
ad vitã non deſcendit id qḋ mouet formaliter in ma
lis: q; cõtrariũ eius eſt in ſubiecto/ ſc; peccatũ: ſed
Ad ꝯfirma quo ad ptãtẽ deſcendit q; peccatũ non cõtrariat̃ po-
tionem teſtati/ ſed potius peccatũ frequent̃ aggrauat̃. Ad
aliud dicendũ ꝙ nec in naturis membra vno modo
mouent̃ ab anima: q; quedã recipiunt ſenſum ⁊ mo
tũ: quedã aũt motũ ⁊ nõ ſenſum/ vt oſſa ⁊ huiuſmo-
di. Et hoc mõ ſunt mali in corpore myſtico in quos
Ad 4m deſcendit robur poteſtatis ad ſuſtinendũ totã eccle-
ſiam/ cum tñ ipſi non recipiant ſenſum gratie. Ad
aliud dicendũ ꝙ ibi vis eſt in eo qḋ dicit ſpũſſanct⁹
diſcipline: q; ſpũs inquantũ ſctũs inſpirat ſanctita
tem ⁊ diſciplinã. i. morũ correctionẽ. Et quo ad hu-
iuſmodi act⁹ effugiet aperte malũ ſicut ⁊ fictũ. Sed
ſunt alij act⁹ ſpũs inquantũ eſt ſpũs vt roborare in
poteſtate miraculi ⁊ huiuſmodi actuũ/ ⁊ illi non ha-
bent impedimentũ in malis/ ⁊ ideo ſpũs oĩa conuer
Ad 5m tens in obſequiũ ſuũ talib; frequẽter cõfert pote-
ſtatẽ ad opera ſacramentoꝝ. Ad aliud dicendũ ꝙ
illud qḋ nõ põt min⁹ nõ põt etiã mai⁹/ ſ; nõ eſt mai⁹
opari in miniſterio ad actũ ſacr̃alẽ q̃ꝫ impetrare pri-
mã gratiã/ ſ; poti⁹ multo min⁹: ⁊ iõ illa obiectio nõ
ꝓcedit/ act⁹ aũt ille q̃ eſt tranſſubſtantiatio nõ eſt ſa
cerdotis ſed dei/ vt dictũ eſt.

An ꝑciſus ab eccleſia etiã poteſt cõficere. Arti. XXX.

R2

Ecũdo querit̃ vtrũ ab eccl'ia ꝑciſus cõficere
poſſit. Uidet̃ aũt ꝙ nõ: q; dic̃ Aug⁹ ꝙ extra Arg. pͥmo
eccl'iam nõ eſt loc⁹ veri ſacrificij: ſ; ꝑciſus ꝑ ꝙ non
hereſi vel ſymonia vel ſciſmate vl'al's excõicatus ex
tra eccl'iam eſt: ğ nõ h; verũ ſacrificiũ. Jtẽ Cipria- 2o
nus martyr Sacr̃a hereticoꝝ ſt̃ ſacrilega ⁊ inania
ğ nõ ꝯficiũt. Jdẽ Hiero. Panẽ pollutũ comedũt he
retici: ğ panẽ ſanctificatiõis videnť nõ habere/ ſ; eu
chariſtia eſt panis ſanctificatiõis/ ergo heretici non
cõficiũt vt videt̃. Jtem ſicut ſacerdoti in ordine cõ 3o
fert̃ poteſtas cõſecrandi/ ita cõfert̃ ei poteſtas ligan
di ⁊ ſoluendi/ ſ; cõſtat ꝙ preciſi nõ poſſunt ligare et
ſoluere/ ğ non poſſunt cõficere. Jtem ex cõcilio lau 4o
doneñ. nõ oportet hereticoꝝ benedictionẽ accipere:
qm̃ maledictiões ſunt magis q̃ꝫ benedictiões: ergo
videt̃ ꝙ benedicendo nõ poſſunt cõſecrare euchari-
ſtiam. Jtem in ꝯcilio Martini pape Nõ liceat cle 5o
ricis vel laycis ab hereticis euuologias (al's eulo-
gias) accipe: q; maledictiões ſunt magis q̃ꝫ benedi-
ctiões. Jtẽ Leo papa Jn eccleſia dei que corp⁹ xp̄i 6o
eſt/ aliter nec rata ſunt ſacerdotia nec vera ſacrificia
niſi in ꝓprietate ſue nature verus nos põtifex eis re
cõciliet. Jtẽ Leo papa: Manifeſtũ eſt per crudeliſ- 7o
ſimã ⁊ manifeſtiſſimã veſaniã Arriani in alexandri-
na ſede omniũ celeſtiũ ſacramentoꝝ lumen extinctũ
intercepta eſt ſacrificij oblatio: defecit chriſmat; ſan-
ctificatio ⁊ paricidalib; manib; impioꝝ oĩa ſeſe ſub-
traxere miniſteria. Jtem Grego⁹ in tertio dyalogo 8o
rũ de Ermigillo rege (al's ethimogillo) et Brunelli
filio/ ſupueniẽte paſchalis feſtiuitat; die intempeſte
noctis ſilentio ad eum ꝑfidus pater Arrianũ epiſco
pũ miſit/ vt ex eius manu ſacrilege cõſecratiõis cõ-
munionẽ ſuſciperet atq; ꝑ hoc ad patris gratiam re
dire mereret̃/ ſ; vir deo dedit⁹ Arriano epiſcopo ad
ſe venienti exprobrauit vt debuit eiuſq; a ſe ꝑfidiam
dignis increpatiõib; repulit. Aliaq; etiã multa ad
hoc facienda adducunt̃ in decreto .j. cã. q. j. Ex his
ergo oĩb⁹ videt̃ accipi ꝙ ꝑcipue in iſto ſacr̃o ꝑciſi ab
eccl'ia nõ cõficiũt. Jtẽ in pſ. 83. Paſſer inuenit ſibi 9o
domũ ⁊ turtur nidũ ⁊c̃. vbi dicit gloſa: ꝙ hereticorũ
pulli cõculcant̃ q; extra eccl'iam ſunt: ğ videt̃ ꝙ ſa-
crificiũ hoc nõ cõficiant. S; cõtra/ baptiſat hereti Jn ꝯtrariũ
cus ⁊ baptiſatũ eſt: cõfirmat ⁊ cõfirmatũ eſt: ğ etia; pͥmo.
cõficit et cõfectũ eſt: ꝙ aũt inductiões vere ſint ꝓba-
tur. j. q. j. ꝑ multa decreta. Jtem virtuti verboꝝ cũ 2o
ordine ⁊ intẽtiõe cõficiẽdi dat̃ ptãs/ ſ; hec oĩa in he-
retico ⁊ preciſo poſſunt eſſe: ğ tales poſſunt cõficere.
Jtẽ Aug⁹ cõtra Ciprianũ loquẽs dicit ꝙ vbicũq; 3o
eccl'ie ſacr̃a ſũt ibi ſunt ⁊ veneranda ſiue intra eccle-
ſiam ſiue extra eccl'iam: ğ ſi habeat ordinẽ ⁊ cõficiat
in forma eccl'ie vera ſũt ſacr̃a. Jtẽ Jacob recogno- 4o
uit eẽ ſuũ ſemẽ ꝑ thorũ. i. ꝑ vterũ ancillarũ ⁊ ancille
ſignificant hereticos/ vt dicit Aug⁹ contra donati-
ſtas/ ſemẽ aũt ſacr̃a: ğ ſacramẽta etiã fiũt ꝑ preciſos
Jtem. i. q. i. Sacr̃m in modũ lucis ab immũdis co 5o
inquinari nõ põt. Et alia multa ſunt ibi de hoc er-
go videt̃ ꝙ mgr̃ h falſũ dicat in lr̃a. Solõ dõm vi- Solõ.
det̃ ꝙ mgr̃ nõ eſt ſuſtinend⁹: q; cõis ſentẽtia ⁊ veri-
tas eſt vt dicit Aug⁹ ꝙ oĩa dei ſacr̃a nõ reqrũt in fa-
ciente niſi ordinẽ quo ipe miſter eſt/ ⁊ intentionẽ/ vt
infra patebit. Jn ſe aũt nõ exigunt niſi materiã de-
bitã ⁊ formã ꝓpriam/ cũ igit̃ hec euchariſtia habeat

etiā extra eccl'iam cōfici pōt: lʒ hoc illi faciant ad ſuā
damnationē. Et ideo etiā nō videt̄ quibuſdā doctoribꝫ
cōſentiendū qui hoc ſubtiliando inquirūt quare he-
retici vel ſciſmatici vel ſymoniaci vel aperti fornica-
rij nō cōficiant: q2 ſimpliciter falſum eſt qđ dicunt:
vt infra in hui⁹ queſtiōis articulo oſtendet̄. Si quis
aūt magiſtrū ſuſtinere voluerit aliter dicere poterit
ſcʒ ꝙ loquit̄ magiſter de hereticis ⁊ extra eccl'iaʒ exi
ſtentib⁹ nō tantū quantū ad receptionē eccl'ie que excō
municauit eos: ſed etiā quantū ad modū ⁊ ritū cele
brandi ſacramenta: q2 formā eccl'ie in celebrando ſa
cramenta nō tenent/ ⁊ tunc verū eſt qđ dicit magi-
Ad oīa pri- ſter in littera. Dicendū ergo ad oīa decreta que ꝓ il-
ma obiecta la parte inducta ſunt: q2 nō ꝓſunt ad ſalutē ſuā ⁊ alio-
rum ſcḋm ꝙ duplex eſt res ſacramenti. Una que ē res ⁊
ſacramētū/ ⁊ illā cōferūt ſicut in baptiſmo caracterē
⁊ in cōfirmatōne ⁊ ordine. Sil'r ⁊ in euchariſtia cor
pus xp̄i verū ſub ſpēb⁹ viſibilibꝫ panis ⁊ vini. Alia
eſt res que facit ſalutē formaliter/ ſicut gratia cauſa
tur in ſacramētis: ⁊ illā cōferre nō poſſunt: q2 ſpūſ-
ſanct⁹ diſcipline effugiet fictū. Et hec ſolutio eſt cōis
Alia aūt ſolutio pri⁹ tacta loquit̄ ꝙ illa decreta pa-
trū intelligunt̄ de illis qui extra ſunt quantū ad for
mā cōſecrandi ⁊ quantū ad materiā/ ⁊ tunc nō ē mi
rū ſi ſacramenta non cōficiunt: q2 ordinem ⁊ formā
Ad ea que ſūt non ſeruant. Ea autē que obijciunt̄ in contrarium
in cōtrariū ego de plano cōcedo.

Arti. XXXI An miſſa boni ſacerdotis ſit melior ꝙ̄ miſſa
L2 mali ſacerdotis.

Ertio querit̄ vtrū miſſa boni ſacerdotis me
Arg. pmo t lior ſit ꝙ̄ mali/ videt̄ aūt ꝙ nō: q2 dicit Aug.
ꝙ ſacramenta nec a bonis meliora nec a ma-
lis peiora fiunt/ ſʒ miſſa bona eſt rōne ſacramēti eu-
chariſtie: ergo videt̄ ꝙ nō ſit boni ſacerdotis miſſa me-
2o lior ꝙ̄ mali. Itē qđ in bonitate creſcere nō pōt nec
a bonitate deprauari/ illud nō fit a bono meli⁹ nec
a malo peius: ſed tale eſt corpus xp̄i qđ cōficit̄ i miſ
3o ſa/ ergo. Itē ſcḋm hoc ſpes poneret̄ in hoīe ſi ab vno me
lius fieret ꝙ̄ ab alio. Dn̄s aūt precipit ꝙ hoc nō fiat
Hiere. 17. ergo videt̄ ꝙ miſſa vni⁹ ſit ſicut miſſa alteri
In oppoſi- us. Sʒ ꝯtra/ ſi duo bona fuerint equalia ⁊ vni ap
tum pmo. ponat̄ bonū ⁊ alij nihil/ meliora ſunt duo ꝙ̄ vnū: ſʒ
corpus xp̄i eſt quoddā bonū equale ſiue ꝑ bonū ſiue
ꝑ malū fiat. Et q2 in miſſa boni cōiungit̄ bonitas ꝑ
ſonalis in orōnibꝫ ⁊ deuotiōe ⁊ hmōi: in miſſa autē
mali nihil taliū adiungit̄: ergo miſſa boni ſacerdotꝭ me
2o lior eſt ꝙ̄ mali ſacerdotis. Itē meli⁹ eſt qđ ceterꝭ pa
rib⁹ eſt fructuoſi⁹/ ſʒ id fructuoſi⁹ eſt qđ maioris de
uotiōis eſt excitatiuū ꝙ̄ id qđ minoris eſt ceterꝭ pa-
rib⁹/ miſſa aūt boni maiorē excitat deuotionē ꝙ̄ ma
Solō li/ ergo eſt melior. Solō dicendū ꝙ miſſe rōne ſubſtā
tialis qđ in miſſa eſt equales ſunt/ ſʒ rōne ei⁹ qđ ad
iunctū eſt opus hoīs inequales/ ⁊ ſic melior eſt miſ
ſa boni vt ꝓbant obiectiōes/ neqꝫ vitupero libenti⁹
audientē bonū hoīem ꝙ̄ malū: q2 frequenter mal⁹
hō irreuerenter tractat corp⁹ dn̄i/ ſic ꝙ palle nō ſunt
Ad oīa ob- munde/ nec attent⁹ ſtat in altari/ ⁊ hoc abhominabi
iecta ſil' di- le debet eſſe om̄i diligenti corp⁹ dn̄i. Ad ea aūt que
cendū. primo obijciunt̄ dicendū ꝙ hoc verū eſt rōne ſubſtā
tie ſacramēti tm̄/ ſed multa ſunt adiuncta ſacr̄o/ di-
xi aūt ceteris paribꝫ: q2 obedientia poſſet cogere au-
dire malū poti⁹ ꝙ̄ bonū/ ⁊ tunc meli⁹ eſt audire ma
lū ꝙ̄ bonū: q2 obediētia melior eſt ꝙ̄ victima ⁊ ꝙ̄ bo

nū ꝑſonale. Et ꝑ hoc patʒ ſolutio ad oīa queſita.

Quare ſpecialit̄ ꝓhibet̄ a canonib⁹ ꝙ miſ Ar. XXXII
ſa vel ſacr̄mentū nō recipiant̄ ab hereticis ſy L2
moniacis: ſciſmaticis ⁊ notorijs fornicarijs.

Uarto querit̄ quare ſpecialit̄ ꝓhibet̄ a ca-
q nonibꝫ ꝙ miſſa vel ſacramentū non recipiat̄
ab hereticis/ ſymoniacis/ ſciſmaticis ⁊ noto- Arg. pmo.
rijs fornicarijs. Et de hereticis ⁊ p̄ciſis ⁊ ſymonia-
cis ſatꝭ habet̄. j. q. j. ⁊. xxiiij. q. iij. De fornicarijs au
tē etiā extra ibi/ multū habet̄ de vita ⁊ honeſtate cle
ricoꝝ. Cū igit̄ iura ꝓhibeant vident̄ hoīes peccare
qui a talibꝫ accipiūt eccl'iaſtica ſacramēta vl' miſſas au
diūt. Itē. I. Cori. 5. Si is qui fr̄ noīat̄ int̄ vos ē aua 2o
rus aut fornicator aut idolis ſeruiens cū hmōi nec
cibū ſumere: ergo multo min⁹ ab eo miſſam audire de-
bem⁹ vel ſacramēta ꝑcipere. Itē tales ꝑ hoc ꝙ in 3o
diſpenſatione ſacramētoꝝ admittunt̄ foueri in pec-
cato vident̄: ergo bonū ⁊ vtile eſt vt ppl's ſe ſubtrahen-
do oſtendat eis damnationē vt citi⁹ reſipiſcāt. Sʒ In ꝯtrariū
cōtra/ ml'tos ſcim⁹ eſſe fornicarios ꝑ argumēta gra pmo
dientia ſuꝑ terrā/ ⁊ etiā ꝑ lecti indiſtinctionē ⁊ coha
bitationē/ ſʒ tūc ipm̄ actū nō videm⁹: q2 ipſe coitus
videri nō pōt/ ⁊ dicūt nobis ſacri pōtifices ꝙ tales
audire ⁊ nō aſpernari debem⁹. Et dn̄s dicit: Que-
cunqꝫ dixerint facite/ ergo ſacramēta a talibꝫ debe-
mus recipe ⁊ miſſas eoꝝ audire. Item videm⁹ ꝙ 2o
tales frequent̄ ſunt p̄lati ⁊ decani ⁊ plebani ⁊ archi
diaconi ⁊ ep̄i ⁊ archiep̄i ⁊ tales nō deſerūt/ ergo oēs ta
les eēnt fugiendi. Si forte dicas ꝙ luci⁹ papa ter
tius diſtinguit inter fornicatorē notoriū ⁊ occultū:
tunc queſtio eſt quid de hoc tenendū ⁊ quid ſentiendū ſit
Solō dicendū ꝙ notorij in talib⁹ vitijs exñtes Solō
nō ſunt audiēdi/ ſi quidē notoriū eſt ꝑ cōfeſſionē coraʒ
iudice factā vel teſtiū ꝓbationē/ vl' ꝙ nulla tergiuer
ſatōe poſſit celari ꝙ ſit heretic⁹ vl' ſciſmatic⁹ vl' ſymo
niacus cū ille ipo iure excōicatus ſit null⁹ debet ab
eo ſacr̄a ꝑcipere/ ⁊ ſi ſcienter ꝑcipit mortalit̄ peccat:
ꝙ̄diu autē hoc non eſt factum ⁊ celat̄ ab eccl'ia/ tūc
audiri debet. De fornicarijs aūt eodē mō diſtinguē
dū eſt inter notoriū ⁊ occultū/ ſi aūt ſit famoſum tm̄
in ore multoꝝ debet ſibi purgatio imponi: in qua ſi
deficeret ꝓ cōuicto habet̄/ ⁊ tūc nō debet audiri/ ⁊ hoc
eſt de rigore iuris vt ceteri terreant̄: q2 al's nō eſſet
malū tales audire/ an̄ aūt ꝙ̄ fiat notoriū debʒ talis
audiri/ ⁊ cōtumax reputat̄ qui non audit. Ad primū Ad pmū di
ergo dicendū ꝙ apl's loquit̄ ad terrorē vt citi⁹ corri cendū ⁊ ad
gant̄/ ⁊ ita etiā iura loquunt̄. Et per hoc patet ſolu- oīa alia ob-
tio ad omnia que ſequunt̄. Ad ea aūt que in cōtra- iecta.
rium obijciunt̄ patʒ ſolutio: q2 de quolibet ⁊ p̄cipue Ad pmū qđ
de ſuꝑioribꝫ p̄ſumendū eſt bonū niſi ꝓbatū ſit ꝯriū. eſt i ꝯtrariū
Ad aliud aūt qđ poſſet queri cū multa ſint morta ⁊ ad alia ſil'
lia pctā quare iura magis loquunt̄ ꝯtra iſta ꝙ̄ alia Queſtiun-
Dicendū ꝙ iſti peccāt directe cōtra ipm̄ ſacr̄m/ eſt ei cula
hoc totū ſacr̄m fidei ⁊ cauſatiuū corꝑis myſtici per Solō
charitatē xp̄i paſſi/ ⁊ maxime gr̄e/ ita ꝙ in ſe cōtinet
auctorē om̄is gratie/ in quo ſunt oēs theſauri ſapiē
tie ⁊ ſcientie ⁊ gratie dei abſconditi/ ⁊ ꝯſummatiuū
maxime ſpiritualitatis/ ſed fidem operantē in ſacra
mento violat hereticus: charitatē autē et vnitatem
ſciſmaticus/ gratiam autē incōparabilem vilem et
ſub precio ponit ſymoniacus/ ⁊ fornicator per car-
nalē immūdiciā cōtrariat̄ ſpiritualitati ſacramēti.
Et ideo iſti p̄cipue arcent̄ a celebratiōe. Deinde no-

tandũ ſup illõ Nihil a bono maiꝰ ⁊c̃. Verſus enim
ſunt in determinatiõꝫ huiꝰ q̃ōnis ſic: Vim ſacramẽ
ti nõ mutat vita miniſtri. Sicut deteriꝰ nõ fit ꝓ de
teriori. Sic nec fit meliꝰ pro p̃ſbytero meliori. Hoc
ſacramentũ nunq̃ȝ licet eſſe ſiniſtrũ. Quãuis ꝑ prauũ celebreť ſepe miniſtrũ.

Ar. XXXIII Q̃r. **An corpus chriſti verum ſit melius corpore chriſti myſtico.**

Einde obijciť de hoc qđ dicit ibi [Et q̃d me-
Arg. p̃mo d lius corpe ⁊ ſanguine chriſti ⁊c̃. ſ. a Ex hoc
ei accipiť ꝙ corpꝰ chriſti verũ meliꝰ eſt corpe
2o xp̃i myſtico. Itẽ cauſa ſemꝑ eſt melior ſuo effectu: ſꝫ
cauſa corpis myſtici eſt corpꝰ verũ: g̃ melius eſt illo.
3o Itẽ p̃ciũ valens hoc ⁊ adhuc plus/ meliꝰ eſt q̃ȝ hoc
demõſtratũ/ ſꝫ corpus xp̃i verũ preciũ eſt valens ad
redẽptõnẽ totiꝰ corporis myſtici ⁊ adhuc plꝰ; q2 ſi in
finiti mundi eẽnt omẽs ſufficienť redẽpti eſſent per
4o ſanguinẽ xp̃i: g̃ ip̃m meliꝰ eſt. Itẽ creator pure infi
nite diſtat a creatura pura: ſꝫ id qđ eſt creatura pu-
ra vnita creatori mediũ eſt inter hec duo: g̃ ſicut ẽ mi
nus bonũ creatore ita meliꝰ creatura: ſꝫ corpꝰ chriſti
verum eſt vnitum creatori/ ⁊ corpus chriſti myſticũ
nõ/ ergo corpus chriſti verũ meliꝰ eſt corpore chriſti
In ꝯtrariũ p̃mo. myſtico. Sꝫ cõtra. I. Corinth. 10. Oĩa in figura cõ
tingebãt illis. Glo. in bonis multo meliꝰ figurať ꝑ
figurã q̃ȝ ſit ipſa figura/ ſꝫ corpꝰ xp̃i verũ eſt figura
2o corporis myſtici: g̃ myſticũ eſt meliꝰ. Itẽ Augꝰ di-
cit ꝙ totꝰ xp̃s eſt membra cũ capite: cõſtat aũt ꝙ mẽ
bra cũ capite ſunt aliquid meliꝰ q̃ȝ caput ſolũ: g̃ cor-
Solõ. pus chriſti myſticũ eſt meliꝰ q̃ȝ corpꝰ xp̃i verũ. Re
ſponſio dõm ꝙ corpꝰ chriſti verũ meliꝰ eſt corpe my
ſtico ꝓprie loquendo: q2 ꝓprie loquẽdo corpꝰ myſti-
cũ nõ dicit niſi membra adherẽtia capiti: ⁊ tũc fit cõ-
paratio inter membra ⁊ caput: ⁊ in illa cõparatione
Ad p̃mũ qđ nõ intelligiť caput in altero cõparatoꝝ. Et ſm hoc
eſt in ꝯ̃riũ. dõm ad primũ ꝙ glo. Cori. loquiť de his q̃ ſunt fi-
gura tm̃ quoꝝ. ſ. totꝰ vſus eſt in ſignificãdo ⁊ nõ in
cõicando/ ſicut fuit agnꝰ paſchalis: ⁊ non intelligiť
Ad 2m de his q̃ ſunt ſigna ⁊ cauſa ⁊ res. Ad aliud patet ſo
lutio ꝑ p̃dicta: q2 lꝫ totꝰ chriſtꝰ ſit caput cũ mẽbris
tñ qñ comparatio fit inter verũ corpꝰ qđ eſt caput ⁊
corpꝰ myſticũ qđ eſt membra/ nõ intelligiť caput in
cludi cũ membris. Aliter dicũt q̃dã diſtinguentes
in corpore myſtico. ſ. ꝙ põt dicere membra tm̃ vł ca
put cũ membris. Si primo mõ dicunt meliꝰ eſſe cor
pus xp̃i verũ q̃ȝ myſticũ: ſi ſecũdo mõ tunc dicũt my
ſticũ meliꝰ eſſe q̃ȝ verũ.

Arti. XXXIIII. Q̃r. **An bñ dicať miſſa quia celeſtis miſſus eſt ad conſecrandũ vel viuificandũ.**

Einde q̃riť de hoc qđ dicit ibi [Miſſa ei di-
d ciť eo ꝙ celeſtis miſſus ad cõſecrandũ ⁊ viui
Arguiť p̃o. ficandũ adueniat ⁊c̃. ſ. b Celeſtꝭ miſſus an
gelus eſt: g̃ angelꝰ mittiť ad cõſecrandũ ⁊ viuifican
dũ/ ⁊ hoc falſum eſt: q2 ſupra ꝓbatũ eſt ꝙ verbũ in-
2o creatũ cõſecrat ⁊ viuificat in verbo creato. Itẽ q̃ra
tur q̃d viuificat ibi/ videť ꝙ nihil q2 corpꝰ xp̃i añ vi-
uebat ⁊ ſpẽs ille nunq̃ȝ viuunt nec añ nec poſt/ ⁊ nõ
ſunt ibi plura in ſacr̃o/ g̃ videť ꝙ nihil ibi viuificeť.
Solõ Si forte tu dicas ꝙ celeſtis miſſus nõ vocať h̃ an
gelꝰ/ ſꝫ potiꝰ xp̃s q̃ đr magni cõſilij angelꝰ: Eſa. II.
Obiectio. ſm trãſlationẽ. lxx. al's. ix. Contrariũ videť ex lr̃a
ſtatim ꝓo ſequiť: Jube hec ꝑferri ꝑ manꝰ ſc̃i ange-
li tui in ſublime altare tuũ ⁊c̃. Cũ em̃ nihil ꝑferat
ſeip̃m ptꝫ ꝙ ibi nõ ſumiť angelꝰ ꝓ xp̃o. Vlteriꝰ vi 3o
deť falſum ꝙ q̃dã dicũt ꝙ hec ſit rõ quare miſſa di-
cať. Dicit em̃ Hugo de ſanc. vict. ꝙ hec miſſa diciť
quaſi trãſmiſſa: eo ꝙ ppl's ꝑ miniſteriũ ſacerdotis q̃
mediatoris vice fungiť inter deũ ⁊ hoĩem/ p̃ces/ vo
ta ⁊ oblatões deo tranſmittit. Itẽ Hugo ipſa etiã 4o
hoſtia ſacra miſſa vocari põt: q2 a patre tranſmiſſa ẽ
nobis priꝰ vt ſcꝫ nobiſcũ eſſet: poſtea a nobis patri
vt apud patrẽ ꝓ nobis eſſet. Itẽ Hugo/ miſſa ab 5o
emittendo đr/ vt q̃dã dicũt: q2 vt ſacerdos hoſtiã cõ
ſecrare incipit ꝑ manũ dyaconi: ⁊ hoſtiarioꝝ cathe-
cuminos ⁊ nõ cõmunicãtes foras eccl'iam emittit.
Vlteriꝰ adhuc queriť de hoc qđ dicit: Jube hec ꝑ- Queſtiũcula p̃ma.
ferri in ſublime altare tuũ: aut em̃ demõſtrať ſpẽs/
aut corpꝰ xp̃i verũ ꝑ li hoc. Si p̃mo mõ tũc nihil di
cit: q2 ſpẽs nõ ꝓferunť: q2 ſpẽs nõ habẽt locum vbi
aperta rerũ eſt veritas/ ſicut in prima/ vñ inutiliť il-
luc ꝓferunť. Si ſecũdo mõ inutił eſt petitõ: q2 cor-
pus chriſti verũ ſemꝑ eſt in potioribꝫ bonis patris;
Vlterius queriť adhuc q̃d ſit in ſublime altare. Queſti. 2a.
Solõ dicendũ ad primũ ꝙ celeſtis miſſus ſm ma- Solõ ad
giſtrũ in lr̃a diciť angelꝰ creatꝰ q̃ ꝓpter reuerentiaꝫ primũ
tanti ſacramenti aduenit ⁊ aſſiſtit altari. Vel potiꝰ
dicendũ ꝙ multitudo angeloꝝ/ ⁊ ſm hoc gerundia
illa ad cõſecrandũ ⁊ viuificandũ deſcendũt a verbo
impꝑſonali/ ⁊ ſenſus ẽ vt cõſecreť ⁊ viuificeť. Si aũt
de chriſto intelligiť tũc nõ habꝫ locũ prima obiectõ. Ad 2m
Ad aliud dicendũ ꝙ viuificatio referť ad corpus
xp̃i myſticũ/ vnitũ vero vł intellectũ in vero/ ⁊ nõ re
ferť ad corpus verũ vel ad ſpẽs. Ad aliud dõm ꝙ Ad 3m 4m
multis rõnibus miſſa diciť quarũ tres Hugo ĩ tri- ⁊ 5m
bus autoritatibꝫ tangit/ ⁊ quartã tãgit magiſter in
lr̃a ⁊ alie plures inueniri poſſunt. Ad aliud dicen- Ad. q. p̃mã
dũ ꝙ petitio illa tota referť ad corpꝰ myſticũ intelle
ctũ in vero: vñ ſenſus eſt: Jube hec ⁊c̃. i. omẽs fide-
les intellectos in hoc ꝑferri ⁊c̃. vt ſcꝫ ſocienť corpori
vero in celo ſm bona patrie ſicut ſocianť ſm gratiã
vie. Ad aliud dicendũ ꝙ ſublime altare đr hic emi- Ad. q. ſcđã.
nentia trinitatꝭ in qua oĩe ſacrificiũ reponiť qđ ab
eccl'ia offerť. Eſt em̃ altare ſupiꝰ/ inferiꝰ/ interiꝰ/ ex
teriꝰ; ſupiꝰ aũt dupliciť. ſ. eminentia trinitatꝭ. Exo.
20. Nõ aſcendes ꝑ gradꝰ ad altare meũ. Glo. in tri
nitate nõ facies gradꝰ ſm magis ⁊ minꝰ diſtinctos
Item ſupiꝰ eſt eccl'ia triumphans. Pſ: Tũc impo-
nent ſuꝑ altare tuũ vitulos. Inferiꝰ iterũ duplex ẽ
ſcꝫ eccl'ia militans: Exo. 20. Si altare lapideũ fece-
ris mihi nõ edificabis de ſectis lapidibꝰ. Itẽ inferi-
us mẽſa templi. Pſ. 117. Cõſtituite diẽ ſolennẽ in
cõdenſis vſq3 ad cornu altaris. Eſt aũt interiꝰ in h̃
iteꝝ duplex. Primũ eſt cor mundũ: Leui. 6. Ignis
in altari meo ſemꝑ ardebit. Glo. i. charitas in corde
Itẽ interiꝰ altare fides incarnatiõis Exo. 20. Alta
re de terra facietis mihi. i. fidem habebitis de incar
natione nõ ſolũ de deitate. Eſt etiã altare exteriꝰ et
hoc duplex ſcꝫ ara crucis: Leui. 6. Suꝑ altare holo
cauſti ponebať ſacrificiũ veſꝑtinũ: Itẽ exteriꝰ ſacr̃a
eccl'ie/ ⁊ p̃cipue euchariſtia: Pſ. 83. Altaria tua do
mine virtutũ rex meꝰ ⁊ deꝰ meus.

Quõ intelligendũ ſit illud Gregorij: Maledicã benedictiõibꝰ veſtris. Ar. XXXV Q̃r

Einde queriť de h̃ qđ đr ibi [in notula Ma
d ledicta bñdictiõibꝫ veſtris ſ. c Cũ em̃ bñdi
ctiones ſacerdotũ ſint vel eſſe videanť ſacra

Arg. pmo menta/ videt q ſint maledicta qd eſt cotra decretu. pma qone pma:qz dicit q ſcta imundari no poſſunt

Queſtiūcula. Ulteri querit etia iuxta hoc de duob ſacerdotibus equaliter malis quoru vn cu coſcia mortalis pcti celebrat:alter aut territ no celebrat/ſz ſimulat ſe celebrare qs eoru magis peccat. Et videt q pm qz ille cotemnit quantu in ſe eſt temerarie ſacramentu.

Solo. Ad primu. Solo dicendu ad primu q ſi vis fiat in littera nulla eſt obiectio hereticoꝝ. Cu em dr noſtris diſcretiue ſumat/ z nulla eſt tuc obiectio: qz ſacrameta no ſunt bndictiões ſacerdotu ſed dei/ vn Nūe.6.dr: Jnuocabitis nomē meu ſup filios iſrael:ego aut benedicam eis.

Ad qſtiūculam. Ad aliud dicendu q ſimulans plus peccat in deum ponendo ſimulatiões in ſacramēto ſuo z in hoies quos decipit z adorare creatura facit: id eſt hoſtia no coſecrata z in ſeipm:qz ordo ſibi dat e ad coſecrandu:ali aut peccat in ſeipm.

Ar. XXXVI Qz

Quare dulcedo ſacramenti non ſentitur a ſumentibus.

Einde qrit de hoc qd dicit ibi [No em dubitare lz zc. d. hoc em qd dicit hic reuerētia ſacramenti oſtendit que exprimit Sapien. 16. Paratu panē de celo pſtitiſti illis ſine labore habentē omne delectamētu z omnē ſaporis ſuauitatē.

Queſtiuncula. Sz tuc querit quare dulcedo no ſentiat. Si forte dicas q palatu no eſt bene diſpoſitu in ipſo guſtante/

Solo. Obiectio ad totu. videt hoc nihil eſſe: qz optime diſponūt palatum virtutes: z multi accedūt q habent oes vtutes: qz q hz vna hz oes/ z tn nihil ſentiūt. Solo ad hoc dicēdu q panis iſte voluntari eſt z ſentit vt vult ipſe/ z tenet ſuam dulcedinē nūc ne ſentiat vt amplius ſit meritu in fine/ z vt ampli ſentiat in futuru. P licet quis habeat virtutes no tn adhuc purgauit reliquias pcti que impediūt guſtu ſpūale.

Arti. XXXVII. Rz

An ſacerdos extra altare z ſine ſacris veſtibus poteſt celebrare.

Einde notandu eſt de hoc qd dicit [Jn hui aūt myſterij expletiõe ſicut forma ſeruari ita ordinē z haberi zc. d. e

Arg. pmo q non. Uidet aūt hoc eē falſum/ cauſa em effect eſt extra rē:g ab ipſa no cōtra

Solo. hit res ſubam/ g z ſine ordine. Si quis dicat: illa vba pficiūt corp dñi. P ſupra ſepi habitu eſt efficiens eſt hic vbu increatu in verbo creato/ ergo qcuq ſiue ordinat ſiue no ordinat ſi pferat vba illa ipſe videt coficere corp dñi. Sz ſi hoc ſm hereticos

Obiectio. cocedat/ videt tunc q p nihilo det ordo pſbiteralis

Queſtiūcula. qd eſt incoueniens. Ulteri querit hic ſi ſacerdos no in debito loco. i. altari no coſecrato/ vel ſup terra vbi no eſt altare z ſine ſacris veſtib poſſit celebrare

Arguit po z coficere/ videt q no: qz eccleſia hoc no inſtituit celebrandu/ z de approbat factu eccleſie: g de no p

2o mittit vt cotra eccl'ie ſtatutu coficiat. Jtē hoc cederet in dedec tanti ſacri/ z de no pmittit hoc vt videt: qz tunc pmitteret dedec ſuo filio accidere. Ulteri notandu q oia que dicta ſunt in tractatu de baptiſmo de intentiõe z his q exigunt ad ſacramentu

Solo. ad pmu. habent hic locu. Dōm ergo ad primu q ſine ordine no pōt qs oficere. Ois em act qrit pꝛiu efficientē: Un no pꝛiu efficiēs in miſterio eſt ipe ſacerdos niſi

Ad obiectonem. habeat ordinē: z p hoc pz ſolo ad primu. Ad aliud dōm q efficiēs opans eſt vbu increatu cu vbo creato: ſz miſtrans eſt ſacerdos/ z huc oportet appropriari

Ad. q. pma p ordinē ſacerdotalē. Ad id qd vlteri qrit dōm q coficeret ſine veſtib ſacris z ſine altari z a no ieiuno ſz mortaliſſime peccaret cōficiēs z degradand eſſet ſi inueniret. Ad aliud dicēdu q eccl'ia inſtituit hoc tanq extris de ſolennitate ſacri z no vt de ſuba. Ad aliud dōm q no cedit hoc in dedec filij: qz dedecus habere no pōt ſed pmitteret hoc de ſi pmitteret vt iuſtior appareret codēnatio facientis.

An mus vel aliud aial brutu pōt ſumere chriſti corp in ore vel in ventrē.

Arti. XXX. VIII Sz

Einde querit de hoc qd dicit ibi [Jd etiā ſane dici pōt: qz a brutis aialib z c. d. f Uidet

Arg. pmo hoc eſſe falſum: qz ſupra pbatu eſt: q corp xpi tādiu ē ibi qdiu ibi ille ſpēs incorrupte apparēt: ſz in ore z in ventre muris apparet ſpēs panis/ g videt q ibi ſit corp xpi: g mus ſumit corp xpi. Jtē

2o magis repugnat pctm pceptiōi xpi q natura muris ſed pctor accipit corp chriſti/ ergo z mus vt videt.

Queſtiūcula pma. Ulteri querit de pena ei q male cuſtodiens corpus dñi/ ita q ex ſua negligentia a muribus vel ab

2a alijs aialib comedit. Jtē de pena effundentis ſan-

3a guinē/ z de pena euomentis/ z qd faciendu eſt qn talis caſus cotingunt. Solo de hoc habita eſt ſupra

Solo. Ad pmu longa qſtio: dōm tn eſt hic q ſumere dicit vnionē vl potentiā ſumentis ad vnionē ſumpti q no eſt in bruto/ ſz in pctore in q ſenſus ad rōem ordinat eſt ſm quā ipe capax eſt ſpūalis māducatōis/ qd no ē mus. Bn tn cocedo q qdiu ſunt ibi ſpēs diſcernibiles/ tādiu eſt ibi corp dñi: hoc ei qd dr in appatu decretorū/ de cōſec. diſt. ij. q bn no cuſtodierit z c. ſ. q ſtatim deſinit ome ſacrm poſtq a bruto tangit/ hereticu eſt

Ad 2m z ridendu/ ſz dicendu mō pdicto. Ad aliud dicendu q peccatu no repugnat capacitati/ ſed idoneitati q aūt no eſt aliquis idone no facit vt no ſumat: ſed potius vt ad ſalutē non ſumat/ ſz ſi no eſt capax/ nec ſpiritualis nec ſacramentalit manducat/ lz ſub ſpeciebus manducantis corp dñi ſit veru qdiu ſpecies diſcernibiles apparent no ad alium humorē trāſ

Ad. q. pmā mutate. Ad aliud qd vlterius querit dōm p decretu de conſecratiōe diſtinctōe ſcda q bene no cuſtodierit ſacrificiu z mus vel aliud aliqd animal illud comederit qdraginta dieb peniteat: qui aūt pdiderit illud in eccl'ia aut pars ei ceciderit z no inuēta fuerit triginta dies peniteat.

Ad 2am Ad hoc aūt qd queritur quid debeat fieri ſi effundit: z qliter effundēs dz penitere dicendu q ſm quodda decretu de cōſecratiōe diſtinctōe ſcda cui ſt hec vba: Si p negligentiā aliqd de ſanguine ſtillauerit in terrā/ lingua lambet/ tabula radet: ſi no fuerit tabula vt no coculcet loc radet/ z igne coſumet/ z cinis intra altare condet/ z ſacerdos qdraginta dies peniteat. Si ſup altare ſtillauerit calix ſorbeat miniſter ſtillā/ z trib dieb peniteat. Si ſup lintheu altaris/ z ſi ad aliud ſtilla puenerit qttuor dieb peniteat/ ſi vſq ad tertiu nouē dieb peniteat/ ſi vſq ad quartu viginti dieb peniteat: z lintheamina q ſtillā tetigerint trib vicib miniſter abluat calice ſuppoſito/ z aqua ablutiōis ſumat/ z iuxta altare recondat: ecce reſponſio ex verbis Pij pape.

Ad 3am Ad hoc qd querit de euomente reſpondendum eſt ex verbis Bede in ſuo penitentiali qui ſic dicit: Si quis per ebrietatē vel voracitatem euchariſtiā euomuerit: quadraginta dies peniteat ſi laicus eſt: clerici z monachi ſeu dyaconi/ pſbyteri ſeptuaginta dieb peniteāt/ epi nonagita. Si aūt in

Queſtiun/cula firmitatis cauſa euomuerit ſeptē dies peniteat. Si
aūt querit̃ qd ſit faciendū qñ accipit ſpēm carnis vi/
Solo ue vel membri/ videt̃ mihi eſſe diſtinguendū ꝙ aut
transfigurat̃ quo ad viſum oīm aut quo ad viſū ali/
quoꝝ tm̄. Si quo ad viſum aliquoꝝ tm̄ tunc videt̃
eſſe ſumēdū. Si aūt transfigurat̃ quo ad viſum om
niū tūc nō videt̃ mihi eſſe ſumendū/ ſ; ꝑ reliquijs ha
bendum/ ⁊ aliud cōſecrandū/ et illud ſumendum eſt
a ſacerdote: qꝛ canon dicit ꝙ totiens ſacerdos cōicā/
re debet quotiens celebrat/ ꝙ aūt ita ſit patet in de/
creto de cōſecratiōe diſt. ij. vbi dicit Hiero. ſup Le/
uiti. De hac quidem hoſtia q̄ in chriſti cōmemoratio
ne mirabilit̃ fit edere licet: de illa vō quā xp̄s in ara
crucis obtulit edere nulli licet: hoc eſt qñ accipit ſpe
ciem in qua pependit in cruce: id eſt in ſpecie cruente
carnis vel membri alicui⁹.

Quid faciat hereticum ⁊ quid ſit hereticus.

Ne aūt ignores quid faciat hereticū: vl̄ qd
ſit hereticus: audi breuiter quid inde ſancti
doctores tradāt. Hyla. ait: Extiterūt plˀes
qui celeſtiū verboꝝ ſimplicitatē nō verita/
tis ipſi⁹ abſolutionē ſuſceperūt: aliter inter
pretātes q̄ dictoꝝ virtus poſtularet. De in/
telligentia eñ hereſis nō de ſcriptura eſt: et
ſenſus non ſermo fit crimen. Idem in. viij.
Intelligentie ſenſus in crimine ē. Hiero. di
cit ꝙ ex verbis inordinate ꝑlatis incurrit̃ he
reſis. Aug⁹. diffiniens quid ſit heretic⁹ ait:
heretic⁹ ē qui ꝓ alicui⁹ tp̄alis cōmodi ⁊ ma
xime glorie pricipatuſq; ſui gratia falſas ac
nouas opiniones gignit vel ſequit̃.

Ar. XXXIX L 2 Hereticus quis ſit ⁊ vnde dicat̃.

Eīnde videdū eſt de hoc qđ dicit ibi [Ne aūt
d ignores qd hereticū faciat: hereticus eñ po/
teſt venire a verbo latino hereo es: vel a gre/
Arg. pmo co hereſis qđ eſt electio. Si pmo mō tūc q heret ſen/
tentie ſue defendēdo eā: ille hereticus eſt ſi ſnīa illa
2o eſt heretica. Si ſcđo modo tūc ille eſt heretic⁹ qui ele
ctionē ſuā ſequit̃/ ⁊ nō ſententiā ſcripturaꝝ/ ⁊ defen
Obiectio dit illā. Videt̃ aūt cōtrarietas Hilarij ⁊ Hierony
ſm hilariū. mi in lr̄a: qꝛ hilari⁹ dicit ꝙ nō ſermo ſed ſenſus ī cri
mine eſt. Hiero⁹ aūt ꝙ ex verbis inordinate ꝑlatis
Solo incurrit̃ hereſis. S; ſolutio eſt ꝙ verba inordina/
ad totū te qñq; ꝓferunt̃ ſub alia ſignificatiōe q̄ habēt: eo ꝙ
ꝓferens putat eā ſana facere intelligētia. Et in hoc
caſu loquit̃ Hilari⁹: qꝛ tūc qñq; oſtendit̃ venenū la
tere in ſilli's ille q̄ dixit corrigat dictum ſuū: ⁊ in tali
caſu ſufficit corrigere ſuū dictū ⁊ retinere ſenſū. Si
aūt adhereat mō ſignificādi verboꝝ tūc ſenſus fuit
heretic⁹/ ⁊ ſic intelligit̃ dictū Hiero. ⁊ pcipue in ma
teria difficili/ ſicut de trinitate ⁊ īcarnatione. Et hec
de euchariſtia dicta ſufficiant.

Di. XIIII A

De penitentia.

Eſt hec de penitētia

p agendū eſt. Penitētia longe poſi/
tis a deo neceſſaria ē vt appropin/
a quent. Eſt eñ vt ait Hiero. ſecunda tabula
poſt naufragiū: qꝛ ſi quis veſtē innocentie in
baptiſmo pceptā peccando corruperit: peni
tentie remedio reparare pōt. Prima tabula
eſt baptiſm⁹: vbi deponit̃ vetus hō ⁊ induit̃
nouus. Scđa penitentia qua poſt lapſum re
ſurgim⁹: dum vetuſtas reuerſa repellit̃ ⁊ no
uitas perdita reſumit̃. Poſt baptiſmū ꝓla/
pſi p penitentiā renouari valent: ſ; nō p ba/
ptiſmū. Licet homini ſepi⁹ penitere ſed non
baptiſari. Baptiſm⁹ tm̄ eſt ſacramentū: ſed
pnīa dr̄ ⁊ ſacramentū ⁊ virt⁹ mentis. Eſt eñ b
penitētia interior: ⁊ eſt pnīa exterior. Exte/ c
rior ſacramētū eſt: interior virtus mētis eſt:
⁊ vtraq; cā ſalutis eſt ⁊ iuſtificatiōis. Utrū
vero omnis exterior penitentia ſit ſacramē/
tū: vel ſi nō omnis q̄ hoc noīe cenſenda ſit cō
ſequenter inueſtigabim⁹. A pnīa cepit ioha
nis pdicatio dicentis: Penitentiā agite ap/ Math. 3.
propinquabit eñ regnū celoꝝ. Qđ aūt pre
co docuit: illud poſt veritas predicauit: ex/
ordiū ſumens ſermonis a penitentia. Peni d
tentia dr̄ a puniendo qꝛ quis punit illicita q̄
cōmiſit. Pnīe virt⁹ timore cōcipit̃. Uñ Eſa: e
A timore tuo dñe cōcepim⁹ ⁊ peperim⁹ ſpiri
tū ſalutis. Eſt eñ pnīa: vt ait Ambro. mala p̄ f
terita plāgere ⁊ plangēda iterū nō cōmitte/
re. Itē Grego. Penitere eſt añacta pctā de
flere ⁊ flēda nō cōmittere. Nā qui ſic alia de
plorat vt alia tñ cōmittat: adhuc pnīam age
re aut ignorat aut diſſimulat. Quid eñ pro
deſt ſi pctā luxurie q̄s defleat ⁊ adhuc auari
cie eſtib⁹ anhelet. His verbis q̄dā vehemen g
ti⁹ inherētes cōtēdūt vere penitētē vltra nō
poſſe peccare dānabiliter: et ſi grauiter pec
cauerit: verā nō preceſſiſſe pnīam. Qđ etiā
alijs muniūt teſtimonijs. Ait eñ Iſiđ: Irri/
ſor eſt ⁊ nō penitēs q̄ adhuc agit qđ penitet.
Nec videt̃ deū poſcere ſubdit⁹ ſ; ſubſanna/
re ſupb⁹. Canis reuerſus ad vomitū: ⁊ peni/ 1. Pet. 2
tens ad peccatū. Multi lachrymas indeſinē
ter fundūt: ⁊ peccare nō deſinunt: quoſdam
accipere lachrymas ad penitentiā cerno: et
affectū pnīe nō habere: qꝛ incōſtantia men/
tis nūc recordatōe pctī lachrymas fundunt
nūc reuiuiſcēte vſu ea q̄ fleuerūt iterādo cō
mittūt. Eſa. de pctōribus dicit: Lauamini h
mundi eſtote. Lauat̃ ⁊ mundus eſt q̄ ⁊ pre/
terita plangit ⁊ flenda iterū nō cōmittit. La
uat̃ ⁊ nō eſt mundus qui plangit q̄ geſſit nec
deſerit et poſt lachrymas ea que defleuerat
repetit. Item Aug⁹: Inanis eſt penitentia
quam ſequens culpa coinquinat. Nihil pro i
ſunt lamenta ſi replicantur peccata. Nihil

valet veniam a malis poſcere ⁊ mala denuo
k iterare: Itē Greg. Qui cõmiſſa plangit nec
tñ deſerit: pene grauiori ſe ſubijcit. Itē Am
broſ. Reperiunť qui ſepius agendā peniten
tiam putant: qui luxuriant in xp̄o. Nā ſi ve
re in xp̄o penitentiā agerent: iterandam po
ſtea nõ putarent: qꝛ ſicut vnū baptiſma ita ē
vna penitentia. His alijſqꝫ pluribꝰ vtunť in
l aſſertionē ſue opinionis. Sꝫ Ambroſius di
cit: Hec vera pnīa eſt ceſſare a peccato. Et
iterū: Magni ꝑfectꝰ eſt renūciaſſe errori im
butos eē vitijs animos exuere atqꝫ emēda
re virtutis eſt ꝑfecte ⁊ celeſtis gratie: ⁊ iõ ſa
m ne ita diffiniri põt. Penitentia eſt virtꝰ qua
cõmiſſa mala cū emendatiõis ꝓpoſito plan
gimꝰ ⁊ odimꝰ ⁊ plangenda vlteriꝰ cõmittere
nolumus: qꝛ penitētia vera eſt in animo do
lere ⁊ odire vicia. Vñ illa verba ꝓmiſſa: pe
nitere eſt anteacta deflere ⁊ flenda nõ cõmit
tere: recte ſic accipi poſſunt vt nõ ad diuerſa
tempora ſꝫ ad idem referanť: vt ſcꝫ tp̄e quo
deflet cõmiſſa mala nõ cõmittat voluntate
vel opere flēda: qđ innuiť ex verbis cõſeqn
tibus. Nā qui ſic alia deplorat ⁊c̄. Hinc Au
guſt. ait: Cauendū eſt ne quis exiſtimet ne
phanda illa crimina qualia qui agūt regnū
dei nõ poſſidebūt quotidie ꝑpetrāda: et ele
moſynis redimenda. In melius eſt eī vita
mutanda: ⁊ per elemoſynas de peccatis pre
n̄ teritis ꝓpiciandꝰ eſt deus: nõ ad hoc emen
damꝰ quodāmodo vt ea ſemꝑ liceat impune
cõmittere. Nemini eī dedit laxamētū pec
candi: ⁊ ſi miſerādo deleat cõmiſſa peccata:
ſi nõ ſatiſfactio cõgrua negligať. Itē Pius
papa. Nihil prodeſt homini ieiunare ⁊ ora
re ⁊ alia religionis opera agere niſi mens ab
iniquitate reuoceť. Qui ergo a malis ſic mē
tem reuocat: vt cõmiſſa plangat ⁊ plangēda
cõmittere non velit nec ſatiſfacere negligit:
vere penitet. Nec ideo non eſt vera pnīa: qꝛ
forte poſt nõ de ꝓpoſito ſed caſu vel infirmi
tate peccabit. Ille aūt irriſor eſt ⁊ non peni
tens qui ſic cõmiſſa plangit vt plangēda vo
luntate vel opere cõmittere nõ deſinat. Ille
etiam qui poſt lachrymas repetit que fleuit
lauať ad tempꝰ: ſed mundꝰ non eſt: id eſt il
la mundicia nõ eſt ei ſufficiens ad ſalutē: qꝛ
eſt momentanea nõ perſeuerans. Item illđ
Inanis eſt penitētia quā ſequens culpa co
inquinat: ſic intelligēdū eſt. Inanis eſt: ſcꝫ
carens fructu illius penitentie quā ſequens
culpa inquinat. Illiꝰ eī fructus eſt vitatio
o gehenne ⁊ adeptio glorie. Mortificať eē il
la penitentia ⁊ alia anteacta bona ꝑſequēs
peccatū: vt non ſortianť mercedem quā me
ruerūt cū fierent: ⁊ quā haberent ſi peccatū
nõ ſuccederet. Sed ⁊ ſi de peccato ſucceden
ti pnīa agať: et penitentia q̄ preceſſit: et alia
añ acta bona reuiuiſcūt: ſꝫ illa tm̄ q̄ ex chari
tate ꝑdierūt. Illa ei ſola viua ſc̄ q̄ ex chari
tate fiūt. Iđqꝫ ſi ꝑ ſeq̄ntia pctā mortificāť ꝑ
ſubſequētē penitētiā reuiuiſcere pñt. Que
vero ſine charitate fiunt mortua ⁊ inania ge
neranť: ⁊ ideo ꝑ penitētiā reuiuiſcere nõ va
lent. Similiter intelligendū eſt illud: Nihil
ꝓſunt lamenta ⁊c̄. Et illud Nihil valet ⁊c̄.
Si eī replicenť peccata nihil valet ad ſalu
tem vel ad veniam in fine precedēs lamētū
quia nihil relinquiť de vite mundicia: quia
aut peccata dimiſſa redeunt vt quibuſdam
placet cū replicanť: vel ſi non redeūt: eis tñ
deletis ꝓpter ingratitudinē: ita reꝰ ⁊ immū
dus cõſtituiť cum adhuc in expiandis impli
cať: vt ſi iam deleta redirent. De hoc tamen
ſcꝫ an peccata redeant: poſt plenius agemꝰ.
Similiter nihil valet ad ſalutē obtinendā:
vel ad mundiciā vite habendā: veniā de ma
lefactis poſcere: ⁊ malefacta denuo iterare.
Ita etiam intelligendū eſt illud qđ idē Au
guſt. alibi ait: Penitentia eſt quedā dolen
tis vindicta ſemꝑ puniens in ſe qđ dolet cõ
miſiſſe: ⁊ infra: Quotidie dolendū ē de pec
cato qđ declarat ipſa dilectionis virtꝰ. Pe
nitere eī eſt penam tenere: vt ſemꝑ puniat
in ſe vlciſcendo qđ cõmiſit peccādo. Ille au
tem penam tenet: q̄ ſemꝑ vindicat qđ cõmi
ſiſſe ſe dolet. Penitētia ergo ē vindicta ſem p
per puniēs in ſe qđ dolet cõmiſiſſe. Quid re
ſtat nobis niſi dolere in vita: vbi enim dolor
finitur: deficit ⁊ penitentia. Si vero penitē
tia finitur: quid relinqueť de venia? Tam
diu gaudeat ⁊ ſperet de gratia: q̄diu ſuſten
tatur a penitentia. Dicit eī dominꝰ: Vade Joh. 5. c. 8
et ampliꝰ noli peccare: nõ dixit: Ne pecces
ſed ne voluntas peccandi in te oriatur. Qđ
quõ ſeruabiť niſi dolor in penitētia cõtinue
cuſtodiatur. Sed ſemꝑ doleať: et de dolore q
gaudeať: ⁊ non ſit ſatis q̄ doleat: ſed ex fide
doleat: ⁊ non ſemꝑ doluiſſe doleat.

Oſt hec de pnīa ⁊c̄.] Totꝰ tractatus huiꝰ ſa Di. XIIII
p cramēti diuidiť in tres partes: in quaꝝ pri B
ma agit de pnīa ſm̄ ſe. ſ. ꝓut nõ cõtrahiť ad
hāc partē que eſt cõpūctio vel ad illā que eſt cõfeſſio
vel ad eā que eſt ſatiſfactio. In ſecunda aūt agiť de
partibꝫ eiꝰ ſiue de ipſa prout in partibꝫ cõſiderať: ⁊
incipit infra diſt. xvj. ibi [In ꝑfectiõe autē pnie ſunt
tria obſeruāda] Tertio autē agit de his que ſunt

ſigna ſacfalia in penitētia:⁊ hec pars incipit circa fi-
nē huiꝰ tractatꝰ añ finē.xxij.diſtinctiōis ibi:[Poſt
predicta reſtat inueſtigare quid in actōe penitētie ſit
ſacm̄.⁊c̄. Adhuc aūt prima pars ſubdiuidiꝛ in du-
as partes:in quaꝝ prima dicit qd ſit pnia re ⁊ diffi-
nitiōe:in ſcda aūt elidit quoſdā errores circa penitē-
tiā ibi:[His verbis quidā vehementiꝰ.⁊c̄. Adhuc
aūt in prima parte determinat tria:quoꝝ primū eſt
ordo huius ſacri ad alia/⁊ neceſſitas ad ſanandum
pctm̄:ſcdm eſt diſtictio pnie ſm ꝙ ipa cadit in diuer
ſa genera.ſ.virtutis gratie paſſionis ſacri:⁊ hec inci-
pit ibi:[Baptiſmꝰ tm̄ ſacm eſt:ſed pnia ⁊c̄. In ter-
tia diffinit penitentiā ꝑ actū ſuū propriū ibi[Eſt aūt
pnia vt ait ambroſiꝰ.⁊c̄. Primo tāgit neceſſitatem
penitētie dicēs ꝙ neceſſaria eſt longe poſitis a deo:
vt appropinquēt:⁊ tangit ordinē cū dicit:que eſt ſe-
cunda tabula poſt naufragium.

Arti. .I. An ſacramentū penitentie bene ordineꝛ
A quantū in ordine ſacramentoꝝ.

Ed circa hoc incidit duplex queſtio.ſ.de ordi
ſ ne huiꝰ ſacri:⁊ de hoc qd dicit:[Scda tabu
Arg. pmo. la poſt naufragiū.] Supra eñ habitū eſt ꝙ
nullus in baptiſmo adultus nouū hoīem induit ni-
ſi peniteat eū veteris vite:ḡ cū pnia accediꝛ ad baptiſ
mū:ḡ tractatus pnie ante baptiſmū eſt ponendus.
2o Itē Matth.3.diciꝛ ꝙ exibāt ad Joannē ꝯfitētes
peccata ſua:⁊ poſtea baptiſabanꝛ:ḡ penitētia p̄cedit
3o baptiſmū. Itē ſine pnia veniēs ad baptiſmū fictꝰ
reputaꝛ ⁊ eſt:ḡ ad hoc ꝙ tollaꝛ obſtaculū oportet eē
4o penitētē. Itē videꝛ ꝙ imediate poſt baptiſmū de-
buit agere de pnia:qꝛ eſt ſcda tabula poſt naufragiū
cū baptiſmus ſit pma:ḡ ſicut ſcda tabula inmediate
eſt poſt primū:ſic penitētia debet eſſe inmediate poſt
5o baptiſmū Itē eſt ſcda tabula:ḡ eſt ſm ſacm:⁊ hoc
videꝛ ſequi:qꝛ ſicut ſupra habitū eſt gr̄a ſacralis ſol-
6o uit a pctō qd facit naufragiū. Itē videꝛ ꝙ tracta-
ri debuit ante euchariſtiā:qꝛ oībꝫ indiciꝛ pnia añ cō
7o munionē. Itē agnus comedebaꝛ cū lactucis agre
ſtibus.Exo.12.qd ſignificat cōmunicandū eſſe cum
amaritudine pnie:ḡ videꝛ ꝙ iſtud ſacramentū prece
dat ſacm euchariſtie:cū tñ mgr̄ ecōuerſo ordinaue-
Solutio. rit. Solo dōm ꝙ mgr̄ cōgruo ordine ordinat ſa-
cramēta:q ordo ſupra aſſignatꝰ eſt in pncipio notula
rū ſuꝑ hunc quartū librū:quantū aūt ꝑtinet ad hūc
Ad primū. tacratū Dicendū ad pmū ꝙ mgr̄ ordinat ſacra ſm
ordinē morbi cōtra quē ordinaꝛ gr̄a cuiuſcūqꝫ ſacri:
et qꝛ pmus morbꝫ eſt morbꝫ originalis ⁊ pene ſeqn-
tes illū ꝓpter hoc poſtponit ſacra q ſunt remedia cō-
tra illū cū ſuis ſequelis.Eſt aūt gr̄a humilitatis cō-
tra morbū illū ſm ſe:ſed qꝛ remanet cōcupiſcētia de-
bilitans in pliō:iō daꝛ gr̄a cōfirmatiōis:ex cōcupi-
ſcentie aūt motu ſequiꝛ defectus viriū ex deperditōe
roboris ſpūalis:cōtra qd ordinaꝛ gratia ſacri eucha
riſtie:qꝛ aūt poſt oīa hec freqnter incidit actuale mor
tale:igiꝛ quarto hoc loco agit de penitētia q ordinaꝛ
cōtra id:poſſet tñ aliquo reſpectu ordinari pnia ante
euchariſtiā:qd alibi oſtenſum eſt:patet igiꝛ ſolutō ad
primū:qꝛ hoc eſt ꝑticulare ⁊ ꝑ accidens.ſ.qꝛ adultꝰ
habet actuale:tñ originale ꝑ ſe ē qd curaꝛ baptiſmo/
⁊ pnia nō p̄exigiꝛ quantū ad naturā pcti:ꝯtra qd ꝑ
ſe eſt baptiſmꝰ ordinatꝰ:ſꝫ potiꝰ qꝛ baptiſatꝰ ſi adul
tus eſt ⁊ peccauit penitet aliter eſſet fictus:ſed ꝙ nō
ſit ꝑ ſe patet:qꝛ ſi ꝑ ſe eēt ſꝑ pnia p̄cederet baptiſmū ⁊

hoc nō eſt veꝝ vt patet in paruulis. Ad aliud dicē Ad 2m et 3m
dū ꝙ baptiſati a Joāne oēs erāt adulti/⁊ in peccatꝭ
actualibꝫ exñtes:⁊ iō oportuit eos pnia p̄parari ad
baptiſmū xpi:ſꝫ tñ nō oportet ꝓpter hoc qn ꝑ ſe ⁊ ſm
naturā gr̄e quā creat baptiſmꝰ p̄cedat penitentiā:vt
dictū eſt. Ad aliud dōm ꝙ in morbo ſunt duo:ſcꝫ Ad 4m
culpa ⁊ pena/⁊ numerādo culpam cū culpa:tūc pri-
ma culpa eſt originalis/⁊ ſcda actualis:⁊ cōtra pmā
eſt baptiſmꝰ/⁊ cōtra ſecundā pnia:cū aūt nō ſit ſacra
mentū tm̄ ordinatū ꝯ culpā:ſed etiā ordinatū ꝯ penā
nō ſequiꝛ ꝙ ſit ſcdm ſacm:ſicut nō ſequiꝛ actuale ē
ſecunda culpa in genere ergo eſt morbus:quia ſecū-
dus morbꝫ eſt ille q ꝓcedit ex pmo nullo addito:et hꝰ
eſt cōcupiſcētia ⁊ ꝓnitas ad malū/q ē ex fomite vl ipe
fomes:naufragiū aūt ꝑ ſe nō facit pena q iuſta ē:ſꝫ po
tius culpa:⁊ iō pnia ē ſecūda tabula:nō tñ ſecūdū ſa
cramentū/nec ſecūdo loco ordinandū Ad aliud di Ad 5m
cendū ꝙ licet gr̄a ſacralis ſoluat a pctō:non tñ ex ꝑte
culpe ex q ꝑ ſe facit naufragiū:ſed etiā ex ꝑte pene:vt
dictū ē.⁊ iō illa rō nō ꝓcedit. Ad aliud dicēdū ꝙ ſi Ad 6m
cut generatū confortaꝛ poſt generationē a natura:⁊
deinceps nutriꝛ:ita etiā ē in ſacris:qꝛ primo daꝛ ſa-
cramentū regeneratiōis qd dat eſſe gr̄e contra defe
ctū pmū:deinde cōfortaꝛ ex gr̄a cōfirmatōnis/et 3o
nutriꝛ.Si ſtatim aliqs obijciat ꝙ cōfortatio ſit ꝑ nu
trimentū:ḡ ſm hoc euchariſtia debet p̄cedere cōfir-
mationē:dōm ꝙ hoc nō valet:qꝛ duplex ꝯfortatio ī
natura ē:vna q eſt ꝑ remotionē diſpōnū cōtrariarū:
⁊ hāc dat ipm generās cū forma/vel ſtatim poſt for-
mā:qꝛ aliter generatū nō reſiſteret alteratiōibꝫ ſeqn-
tibꝰ:ſed ſtatim corrūpereꝛ.Alia aūt ē ꝑ reſtauratio-
nē deꝑditi/⁊ illa fit ꝑ cibū:dōm igiꝛ ꝙ pma ꝯfortatō
eſt cui ſimilis ē ꝯfirmatō:ſicut ſonat ſuū nomē/⁊ gr̄a
eius debilitat cōcupiſcentiā/⁊ cōfirmat gr̄am colla-
tā ī baptiſmo:ſeqns aūt confortatio aſſimilaꝛ eucha
riſtie:⁊ ſic patet ꝙ ſtat ordo mgr̄i. Ad aliud dōm Ad 7m
ꝙ hoc ꝑ accñs ē ſic inquantū ē pctm̄ actuale in come
dētibꝰ:ſed tñ defectꝰ ꝯtra quē generaliꝛ in oībꝰ or-
dinaꝛ euchariſtia ē ante actuale:⁊ ideo euchariſtia ē
ante penitentiam.

An pnia ſit ſcda tabula poſt naufragium. Arti. II.
Ecundo queriꝛ qualiter dicaꝛ ſcda tabula: B
ſ ⁊c.ſ.a. Naufragiū eñ pmo factū eſt ꝑ origi
nale pctm̄:⁊ tabula ſaluās eſt baptiſmꝰ:ſecū
dū autē naufragiū eſt ꝑ actuale ſiue ꝑſonale pctm̄:⁊
tabula ſaluans eſt pnia:queriꝛ igiꝛ vtrū ſit tabula ī
quantū virtꝰ eſt/vel inquantū ē gr̄a/vel inquantū ē
ſacm:in oībꝰ ei his generibꝰ ē:vt infra patebit.Si
dicaꝛ inquantū virtꝰ cōtra ſcda virtus cōmunicare
debet alicui prime virtuti:nō eñ cōgrue diciꝛ ꝙ Pe
trus ſecundus eſt hō ſi prior eo fuit aſinꝰ:ḡ baptiſmꝰ
eſſet prima virtus:⁊ hoc eſt falſum:ḡ nō inquantum
virtus eſt ſcda tabula. Si dicaꝛ ꝙ eſt ſcda inquātū
gratia videꝛ falſum:qꝛ multe gr̄e p̄cedūt.ſ.confir-
mationis euchariſtie ⁊ baptiſmi.Eodē mō obijciꝛ ſi
dicaꝛ inquantum eſt ſacm:prius eñ habitum eſt ꝙ
nō eſt ſcdm ſacm:ḡ videꝛ ꝙ nullo mō ſit ſcda tabula
Solo dōm ꝙ ſcda tabula eſt inquātū eſt ſacm cō Solutio.
tra morbū(q eſt culpa)ordinatū:qꝛ ſicut priꝰ dictū ē ad totū.
pena nō facit naufragiū inquantū hmōi:qꝛ multe pe
ne promouent ad meritū:⁊ ille qui mereꝛ nō patitur
naufragiū:vñ non eſt ſcdm ſacm ſimpliciꝛ:ſed ſcdm
cōtra culpā ordinatū:⁊ per hoc patet ſolo ad totum

Arti. III. **An penitentia eſt virtus.**

E Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi: [Penitētia
D dicit̃ ſacrm̃ ⁊ virtus mētis.⁊c.ſ.b. Et querunt̃ hic duo.ſ.an penitētia ſit virt⁹: ⁊ vtrū
Arg. primo ſit virtus generalis vel ſpecialis ſi virtus eſt. Q aūt ſit virtus videt̃ rōe ⁊ autoritate. Matth.3.ſuper illud: Penitētiā agite: dicit gloſa. Prima virt⁹ eſt p
2° penitentiā perimere veterē hoīem. Itē Amb: Imbutas vicijs aīas exurere atq; emūdare virtutis eſt perfecte ⁊ celeſtis grē: cōſtat aūt q exurere ⁊ emūda-
3° rea pctīs eſt pnīe: ḡ pnīa eſt virtus. Itē hoc dicit̃ in lrā in pluribꝫ locis. Rōne aūt probat̃ idē: dicit eīm cōmētator ſup quintū ethice q oīs actus laudabilis virtutis eſt actus: ſed penitere eſt act⁹ laudabilis: ḡ
4° pnīa eſt virt⁹. Itē in.5°.d2 ⁊ in textu ⁊ in cōmento q iuſticia legalis iō eſt idem qđ virtus in genere: qa precepta legis ſunt de actibus virtutū: ḡ multomagis pcepta diuina erūt de actibꝫ virtutū: ſed penitere eſt in pcepto legis: ḡ eſt actus virtutis: eſt aūt actus
5° pnīe: ḡ pnīa eſt virt⁹. Itē obijcit̃ nihil ē meritoriū niſi actus virtutis: pnīa eſt meritoria: ḡ eſt actus vir-
6° tutis. Itē virtus ⁊ viciū ſunt oppoſita: ḡ mutuo ſe expellūt: dicit eīm phs q nō expellit̃ cōtingēs a cōtingente: ſed oppoſitū a p ſe oppoſito: nec fit cōtingēs a cōtingente: ſed ex oppoſito in ſitu: ḡ qđ expellit pctm̄
7° eſt virtus: pnīa aūt expellit pctm̄. Itē quedā ſunt precepta q2 bona: quedā aūt iō bona q2 pcepta: penitere igit̃ in altero hoꝝ generꝫ erit: cōſtat aūt q nō eſt iō bonū q2 pceptū: q2 ſi nō eſſet pceptū adhuc eēt bonū penitere: ḡ eſt de p ſe bonis: aut igit̃ eſt de ptinentibꝫ ad intellectū/aut ad opus: nō q de ptinentibus ad opus ſpeculatiuū: hoc patet p ſe: ḡ ptinet ad opus bonū in moribꝫ: ſed oē tale virt⁹ eſt: vt elicit̃ ex littera
8° Tullij in fine pme rhetorice: ḡ pnīa eſt virtus. Itē ſic dicit phs: Uirtus bonū facit habentē ⁊ opus ei⁹
Solō. bonū reddit: hoc aūt facit pnīa: ḡ eſt virtus. Si forte dicas q penitere nō eſt virt⁹: ſed eſt paſſio. Con-
Obiectio tra aūt eſt paſſio tm̄ aut ponit actū interiorē: conſtat aūt q nō paſſio tm̄: q2 d2 in lrā ſtatim infra q pnīa ē virtus vel grā qua cōmiſſa mala cū emēdatiōis ꝓpoſito plangim⁹ ⁊ odimus: ⁊ plangēda iteꝝ cōmittere nolum⁹: emēdatiōis aūt ꝓpoſitū eſt actus/⁊ nolle iterū cōmittere actū ponit: q2 in hoc verbo nolo nō vis manet volūtas actualis affirmata ⁊ ſuppoſita: ḡ ha-
In ꝯtrariū argu. pmo bet ꝓpoſitū q opus bonū reddit: ḡ eſt virtus. Sed cōtra hoc videt̃ primo ex ipo noīe qđ ſonat paſſionē: eſt eīm idē pnīa qđ pena tenta: nulla autē paſſio virtus eſt: vt oſtendit̃.2°.ethicoꝝ. ḡ pnīa nō eſt virtus
2° Itē alia quedā laudabilia q circa mala ſunt patiēdo aliqualit̃ dicit phs nō eſſe virtutes: vt patet in fine. 4¹.ethicoꝝ: vbi dicit q verecundia nō eſt virtus
3° ſed paſſio: licet laudabilis ſit ⁊ mediū habeat. Itē in.2°.videt̃ dicere q nemeſis non eſt virtus: licet ſit
4° laudabilis ⁊ habeat mediū: ḡ videt̃ q nec pnīa q eſt dolor delicti ppetrati ꝓprie loquēdo ſit virt⁹. Itē cū virtutis actus ſit circa paſſiōes qn̄q;/vt circa materiā: nullo tn̄ mō eſt cū paſſionibꝫ opantis niſi dicatur illa paſſio gaudiū/qđ eſt ſignū forme iā habite: ſꝫ pnīa ſp eſt paſſio vel cū paſſione opātis: ḡ pnīa nō eſt virtus vt videt̃. Q aūt pma vera ſit ſcribit̃ a quodā pho: ſed etiā ꝓbat̃ inducēdo: q2 caſtus ſiue tempat⁹ cōtinēdo nō patit̃ ſm delectātia in ſenſu ſibi circūſtā-
5° tia/⁊ ſic de alijs: ḡ ꝓpoſitū habeo. Itē oīs virt⁹ habitus eſt: ḡ ſuus act⁹ erit virt⁹ ⁊ nō paſſio: patet igit̃ q virtutis nō eſt pati ꝓprie. Itē virtus eſt cū leti- 6°
tia vel ſine triſtitia admin⁹: ſed pnīa ē dolor vel cum dolore ⁊ triſtitia ſp: ḡ nō eſt virtus. Itē ſi eſt virt⁹ 7°
aūt erit theologica aut cardinalis: ꝯſtat autē q nō ē theologica: q2 oēs ille hēt deū p materia/circa quā ē actus ⁊ finis ꝓpter quē: ſed pnīa nō habet deū p materia: videt̃ etiā q nec cardinalis: q2 nō eſt aliqua de quattuor: ſi dicas q eſt virtus reducta ad aliquā illaꝝ: hoc falſum videt̃: q2 oīs reductio ē penes aliqđ cōmune: nulla aūt virtus eſt que cū pnīa cōe aliquid videat̃ habere: cū virtus ſit circa op⁹ ordinatū in bonū: pnīa autē eſt qđamodo delectatio/⁊ nō in bonū
ſm q bonū: ḡ videt̃ q nō ſit virtus. Itē Aug. dicit q virtus eſt bona qlitas mentis: qua recte viuit̃: 8°
qua nemo male vtit̃ quā deus opat̃ in nobis ſine nobis: ſꝫ hec oīa pnīe nō cōueniūt: ꝓbatio q2 pnīa n̄ recte viuit̃: ḡ pnīa nō eſt virtus: q aūt pnīa nō recte viuat̃ ꝓbat̃ ſic: Oē q recte viuit̃ viuit̃ aliq opis rectitudine: ſꝫ operis rectitudo nō eſt pnīa: q2 deteſtari malū nō dicit determinate ad hoc opus rectū: ſed poti⁹ quandā diſpoſitionē que pcedit oē op⁹ rectū: q2 nullū opus rectū eſt cū placētia mali: ḡ videt̃ q non ſit
virtus. P cōiter fere ab oībꝫ dicitur q q hēt vnam 9°
hēt oēs: ḡ ſi pnīa eſt virtus q hēt eā habet oēs: ſꝫ paruuli ⁊ innocētes hn̄t multas virtutes: ḡ hn̄t pnīam Probatio.
qđ falſum eſt: dicit̃ eīm.2°.Para.vlti. Dis qui tibi 10°
nō peccauerūt nō ꝯſtituiſti pnīam. Itē xps habuit multas: ḡ habuit pnīam: ⁊ pnīa eſt dolor cōmiſſi criminis: ḡ ex hoc ſequeret̃ q crimē ꝯmiſiſſet qđ abſur- 11°
dū ē. Itē oēs virtutes erunt aliquo mō in pr̄ia: pe-
nitētia nullo mō erit in pr̄ia: ḡ non eſt virtus: q autē nullo mō futura eſt in pr̄ia videt̃ q nullo mō erit ibi dolor: ⁊ pnīa dolor eſt vel cū multo dolore: alia autē multa valde facile eſt hic ad vtraq; partē obiecta adducere: ſed hec ſufficiāt: q2 queſtio paꝝ valet meo iudicio. Solō dōm mihi videt̃ q virtus ſumit̃ pro- Solō
prie ⁊ cōitert. ꝓprie qdē a pho in ethicis: ⁊ ſm hoc ē habitus ordinans in bonū intelectuale ⁊ morale: intellectualis quidē q2 doctrina ⁊ expiendo circa opabilia ſumūt generationē ſue materie vl̄ ſuꝫ pſius ex pte illa q materialis ē: ⁊ volūtas ē ꝯplēs formā ſm q dicit phs q virtutes voluntates ſunt ſimplicit̃ vel nō ſine voluntate: ſicut froneſis ⁊ prudētia ⁊ hmōi: que ſic ipe phs in 6°.ethice dicit ē idē qđ recta rō: ⁊ intelligit̃ de recta ratiōe eligibilis ad opus virtutis: moralis aūt circa paſſiones ē vel opatiōes: circa paſſiones qdē innatas vel illatas: circa innatas qdē tēpantia: illatas aūt fortitudo. Iuſtitia vo circa opatiōes in quibꝫ nulla proprie eſt paſſio ꝓpter qđ ipa iuſtitia dicit̃ cōe bonū: q2 ⁊ virtutes moderatiue delectationū vel triſtitiaꝝ ſunt circa ꝓpria: mediū autē ſicut idē phs dicit in 5°.nō hn̄t ipe eodē mō: qm̄ illa virtus q eſt circa paſſiōes ꝓprie ē mediū duaꝝ malitiaꝝ quarū vtraq; ē abundātia ⁊ defectus: et differunt ſicut mediū audacie q audendo abundat: timēdo aūt deficit: ⁊ timiditas que timēdo abundat ⁊ audendo deficit: de hoc querit̃ mediū qđ eſt fortitudo: ⁊ ita ē reperire in tēpantia ⁊ in alijs: ſed iuſtitia nō ſp ē medium duaꝝ malitiaꝝ: nec duaꝝ quaꝝ vtraq; differt ſicut abundātia ⁊ defectus: qđ facile oñdit̃ in iuſtitia directiua: quia ſi iniuſtitia abundat in.x.in quibus me decipit: ego iniuſte deficio in.x.⁊ medium erit vt tm̄ mihi reſtituat̃ quātū ego deficio iniuſte/⁊ tu abūdas

iniuſte:⁊ malicia hic nō eſt niſi ex parte decipiētis vł
fraudantis:ex parte aūt eius qui patiť iniuriā nō eſt
malicia ſed pena tm̄:ſimiliter non niſi vnus habens
vt hic qui plus habet q̄ȝ deberet: ⁊ nō vbi vnus de-
ficit:differt aūt ratō medij:quia in duab᷒ que ſūt cir
ca paſſiones mediū eſt quo ad nos/⁊ in iuſtitia ē me
diū rei pꝛopꝛie:⁊ ideo accipiť ꝓpoꝛtionalitate geome
trica vel aritmethmetica: vt philoſophus dicit: ſed
de his alˀs:ſic ḡ pꝛopꝛiiſſime loquendo de virtute be
ne cōcedo ꝙ pnīa nō eſt virtus. Aliter ſumiť virtus
qua recte viuitur ⁊ extenſo nomine:⁊ hoc pꝛecipue a
theologo qui multa que in genere paſſionū ab ethico
ponunť virtutes dicit:vt timoꝛē dicit Gregoꝛiꝰ vir
tutē:ſicut ⁊ generaliť vij. dona:⁊ gaudiū dicit Am-
bꝛoſius virtutē:ſicut ⁊ generaliť xij. fructus enume
ratos.ad Galať.5.Et ſpem dicit virtutē theologicā
oīs theologus:⁊ ſimiliter charitatē:⁊ alia que ſm
ipm nomen ⁊ rationē paſſionē ſonare videnť:⁊ ſm h̄
virtus erit generalius diffinita:ſcȝ ꝙ quicūq; habi-
tus perficit animā rationalē ſm actū oꝛdinantē ī bo
num vel a malo ꝙ ille virtus dicať:⁊ ſic pnīa eſt vir-
tus ⁊ timoꝛ ⁊ gaudiū ⁊ huiuſmodi ſm dicta ſanctoꝝ
habita tamē diuerſitate veritatis inducti doctoꝛes
noſtri diuerſas acceperunt opiniōes.ſ.dicentib᷒ ma
giſtro Guilhelmo antiſiodoꝛeñ.⁊ ſuis ſequentibꝰ ꝙ
pnīa nō ſit virtus:alijs aūt dicta ſanctoꝝ veneranti
bus ⁊ dicētib᷒ ꝙ ſit virtꝰ:mihi aūt ⁊ quibuſdā alijs
videť ꝙ ſit virtus:opoꝛtet autē reſpondere ad vtrā-
q; partē obiectoꝝ ne deficiamꝰ opinātib᷒ vtrumq;:
Ad primū quia nos quodāmodo cōſentimꝰ vtriſq;. Dicimꝰ
et 2m igiť ad primū ⁊ ſcdm ꝙ virtus ſumiť ibi extenſo no-
mine qualiť aūt a dicit perfecta virtꝰ infra erit in q̄
Ad 3m ſtione. Ad aliud dicendū ꝙ hoc intelligiť de virtu-
te generaliter accepta:ſm etiā ꝙ quoꝛundā paſſionū
tractatus pertinet ad tractatū virtutū ⁊ verecundie
⁊ timoꝛis ⁊ pnīe ⁊ huiuſmōi:vel fiat vis in actu lau-
dabili: actus em̄ laudabilis determinatus eſt in bo
nū pꝛopter finē bonū: ⁊ talē actū nō habet pnīa que
Ad 4m eſt reſpectu mali. Ad aliud dicendū ꝙ nō opoꝛtet
ꝙ omne illud de quo eſt pꝛeceptū legale ſit eſſentia-
lis actus virtutis:⁊ eſt inſtantia:quia eſt pꝛeceptū le
gis nō aſcendere turrim:cū tamē nō ſit actus eſſen-
tialis alicuius virtutis:⁊ in theologicis ire ad eccle-
ſiam vel trib᷒ vicib᷒ per annū apparere in conſpectu
dñi:⁊ ideo diſtinguūt magiſtri ꝙ duplex eſt actꝰ vir
tutis.ſ.pꝛopꝛius ⁊ cōmunis:ꝓpꝛius eſt eſſentialis:⁊
ille eſt vnus ſolus:cōis aūt eſt ille qui ſecūdario intē
diť pꝛopter aliq̄d qđ circa actū virtutis fit. Itē cōtin
git actus egredi a virtute dupliciter.ſ.elicere ⁊ impe
rare:elicere ſicut quelibet efficit ſuū actū:impare au
tē ſicut vna bene efficit actū alterius ſm ꝙ vt impe-
rans illi efficiť:⁊ alia vt obediēs illi:⁊ ſic verꝝ eſt ꝙ oē
pꝛeceptū eſt circa actū virtutis pꝛimū vel cōſequen-
tē elicitū vel imperatū:ſed ex hoc actu ſic accepto non
poteſt pꝛobari ꝙ aliquis habitus ſit virtutis:ſi vir-
Ad 5m tus pꝛopꝛie accipiať. Ad aliud dōm ꝙ iterꝝ mediū
illiꝰ rōnis nō pꝛobat pnīam eſſe virtutē niſi genera-
liter ſumpta virtute:quia ad rōnē meriti ſufficit ī vir
tute ꝙ ſit actus cōſequens vel imperatus ab aliqua
Ad 6m virtute Ad aliđ dōm ꝙ pctm̄ duplex habet expul
ſiuū.ſ.per modū cōtrarij:⁊ ſic qđlibet pctm̄ expelliť
virtute ſibi cōtraria:⁊ hoc eſt expulſiuū foꝛmale:⁊ ꝑ
ſe:hēt etiā expulſiuū per modū efficientis:⁊ hoc ē du
plex.ſ.efficiētis per ſe:⁊ hoc eſt ſolus deus ſm ꝙ ipſe
dicit Eſa.43.Ego ſum qui deleo iniquitates tuas ꝓ
pter me:⁊ eſt expulſiuū per modū meriti ex parte pec
cantis:⁊ hoc eſt deteſtatio peccati que eſt actus pnīe
quia mereť pctm̄ abolere cui nō placet peccatū:ſȝ de
teſtať ipm: ⁊ illud expulſiuū qđ ſic expellit nō ꝓpter
hoc eſt virtus:ſed eſſet virtus ſi expelleret pꝛimo mō
ſcȝ vt cōtrariū:⁊ hoc modo pꝛocedit obiectio. Ex aūt
ita ſit patet quia ex termīs motꝰ oſtendiť quid ſit cō
trariū: ſicut ex ſano egrū eſt non ex albo/⁊ ex albo ni-
grū nō ex tricubito:ſic ex vicioſo virtuoſus/⁊ non ex
penitēte niſi ibi ex noteť oꝛdinē eſſe:vt dictū eſt Ad Ad 7m
aliud dōm ꝙ penitere nō eſt perfecte bonū per ſe: q̄a
penitere dicit quoddā qđ exigiť ad bonū per ſe:vnde
eſt ſicut adiunctū bono per ſe:⁊ ideo nō ſequiť ꝓpꝛie
ꝙ ſit actus virtutis pꝛopꝛie accepte: cū autē dicit ꝙ
bonum eſt per ſe vel ex pꝛecepto accipiť generaliter
bonū per ſe ⁊ non ſtricte.ſ.pꝛout cōmuniter ſe habet
ad bonū honeſtū ⁊ vtile ad illud ⁊ cōiunctū illi: et cū
dicit ꝙ virtus eſt de per ſe bonis accipiť pꝛo honeſto
ſtricte accepto:quod diffinit Tullius dicens:ꝙ ho-
neſtū eſt qđ ſua vi nos trahit ⁊ ſua dignitate nos al- Ad 8m
licit. Ad aliud dōm ꝙ cū dicit virtꝰ bonū facit ha
bentē/⁊ opꝰ eius bonū reddit intelligiť de opere qđ
eſt per ſe bonū ſm rōnem medij ⁊ finis:tale aūt non
eſt opus qđ eſt tm̄ a malo recedens:vt dictū eſt:et ſic
patet qualiter reſpondendū eſt pꝛo parte vna: ⁊ hec
foꝛte eſt verioꝛ pars opinionū. Pꝛo alia parte ſcȝ Ad primū
ſuſtinendo ꝙ ſit virtus dicemus ad pꝛimū in contra qđ eſt in cō-
riū obiectū ꝙ multa ſunt q̄ cū rōne paſſionē ſonāt:vt trariū ꝓ pte
miſericoꝛdia nemeſis ⁊ hmōi que tamē ſunt habitꝰ:
⁊ ideo quia nomē pꝛopꝛiū ipſius habitus non habe-
mus:nominamꝰ eas nominib᷒ paſſionū pꝛopter ali
quā ſimilitudinē actus paſſionis ⁊ habitus:ſicut in
ſpe ⁊ gaudio dilectiōis.⁊c.Et ſic etiā in pnīa eſt no-
men paſſionis qua cōnaſciť habitus ille qui mouet
liberꝝ arbitriū ad deteſtādum pctm̄. Ad aliđ dōm Ad 2m
ꝙ nō eſt ſimile de verecundia ⁊ pnīa:quia verecun-
dia nō dicit pꝛopꝛie actum:ſed paſſionē culpe conſe-
quentem: ⁊ ideo eſt verecundus: vt dicit phus:non
fugit turpe:q2 turpe ſȝ ſm q2 ſecū habet ꝯuiciū vł ex
pꝛobꝛationē: ⁊ ideo vna tm̄ paſſio ē:ſed pnīa tm̄ de-
teſtať pctm̄:nō quia habet cōuiciū expꝛobꝛationē:ſȝ
pctm̄ perpetratū:quia turpe eſt ⁊ malū:⁊ h̄ eſt actus
quidē ſimpliciter bonus:⁊ ideo pnīa virtꝰ erit et nō
verecundia. Ad aliud dōm ꝙ actus virtutis non Ad 3m
habet actū paſſiōis extra quā eſt:quia hoc eſt impoſ-
ſibile:ſed iā habitū eſt ꝙ eſt falſum:quia oīs virtꝰ eſt
circa paſſiones vł opationes optimoꝝ opatiua: ⁊ ſic
dicimus ꝙ pnīa eſt circa opꝰ quoddā.i.deteſtari pec
catū perpetratū:⁊ eſt cum doloꝛe adiuncto illi actui.
Ad aliud dōm ꝙ virtus habet delectationē que ē Ad 4m 5m
cōſequēs actū virtutis in quātū eſt virtus:ſed ꝙ nō et 6m
habeat aliquē doloꝛē circa materiā vel circa contra-
riū velut inſtrumētum:hoc nō ē verꝝ:⁊ pnīa hēt do-
loꝛē voluntariū:vt inſtrumentū tamē habet gaudiū
cōſequens actū:vt infra habebiť ex verbis Auguſt.
Spiritꝰ doleat ⁊ de doloꝛe gaudeat. Ad aliud di Ad 7m
cendū ꝙ vt dictū ē hmōi ethicus nō cōſiderat niſi ſtri
cte dictas ꝟtutes:ſi tñ large ſumať cardinalis virtꝰ
tunc reduceť ad aliquā cardinaliū virtutum:vt ha-
bitus ſecundariꝰ ad pꝛincipalē:⁊ ſm hoc reduciť ad
partē iuſtitie ſm ꝙ pnīa eſt ſatiſſactiua pꝛo peccatis
deo debitum honoꝛē reddens: vt dicit Anſhelmus
alˀs Auguſtinus:⁊ penes hoc patet quid ſit cōmune

Ad 8m in actu penes qꝺ ſit reductio. Ad aliud dōm ꝙ pe
nitētia recte viuit᷑:qꝛ rectitudo eſt regula in bonum
⁊ a malo perpetrato ẜm ꝙ cōmuniter accipit᷑: ⁊ ideo
hic rectitudo eſt a malo:obiectio aūt nō accipit rectū
Ad 9m niſi valde ſtricte acceptū qꝺ eſt in bonū tm̄ Ad aliꝺ
dōm ꝙ diuerſi diuerſimode reſpondent ⁊ oēs bene:
quia obiectio illa de multis ſit:quidā dicūt ſatis pro
babil'r ꝙ duplex ē virtꝰ.ſ.informās ad bonū/⁊ refor
mās a malo: informās ad bonū ꝑfecta ⁊ vera eſt vir
tus vt charitas ⁊ iuſtitia ⁊ hmōi:ſed reformās a ma
lo dicitur virtus imperfecta:⁊ dicūt ꝙ hoc qꝺ dicit᷑
qui habet vnā habet oēs intelligit᷑ de virtute perfe-
cta informāte ad bonū:⁊ adhuc in illa nō ſequit᷑ niſi
de perfectiōibꝫ virtutū:quia fides nō māſit ẜm actū
imperfectū in xpo:ſꝫ ẜm actū ſui generis qꝺ eſt viſio.
de hoc aūt multa ſupra ſunt notata in tertio. Alij di-
cūt quibꝫ videt᷑ cōſentiēdū eſſe ꝙ licet qui habet vnā
habeat omēs:tn̄ nō oportet ꝙ habeat ẜm eoſdē actꝰ
ſicut iā dictū eſt de fide quā nō habuit xps ẜm hoc ꝙ
eſt videre per ſpeculū in enigmate eſt actꝰ fidei:ſꝫ ha-
buit id qꝺ perfectū eſt in virtute:ita dicūt etiā de pe-
nitentia ẜm ꝙ eſt virtus ꝙ.ſ.habet verā pniam ⁊ ꝑ-
uulus ⁊ innocēs ⁊ xps:ſed nō actū cui cōpetit impꝑ-
fectō qui eſt deteſtatio pcti cū volūtate nunꝗ̄ admit
tendi:actus aūt qui eſt deteſtari peccatū cōmiſſum ⁊
dolere de cōmiſſo impꝑfectionis eſt: ⁊ iō ẜm hūc actū
Ad ꝓbatio nē ⁊ ad 10m nō ineſt illis. Ad hoc aūt qꝺ obijcit᷑ de paruulis i-
telligendū eſt de pnia ẜm ꝙ eſt virtus in genere paſ-
Ad 11m ſionis ⁊ ſacri:ſic em̄ verū eſt ꝙ nullꝰ penitet niſi q̄ pec
cauit. Ad aliud dōm ꝙ eſt actus qui eſt deteſtatio
peccati ⁊ voluntas nō admittendi cōpletiſſimus eſt
in pnia: ⁊ hoc modo pōt dici in futuro eſſe penitētia
que oī modo erit:ſed nō paſſio eſt:ſicut dicit Grego.
ꝙ leti meminꝰ quandoqꝫ vulnerū:nō ex quibꝫ triſte
mur:ſed ex quibꝫ merito gratias vberiores agamꝰ

Arti. IIII D

An pnia ſit virtꝰ generalis vel ſpecialis.

f Ecūdo adhuc ad maiorē intellectū habitorū
querit᷑ vtrū ſit virtꝰ generalis vel ſpecialis
Arg. primo ꝙ generał. videt᷑ aūt ꝙ ſit generał:qꝛ dicit Aug. ꝙ pnia
eſt res bona ⁊ perfecta que oēs defectus reuocat ad
perfectū:ſed defectus ſunt multiplices:ḡ nō reuocā-
tur per vnā:ſed per oēs virtutes oppoſitas:ḡ pnia ē
2o oīs virtus:⁊ ſic erit idē ꝙ virtus in genere. Item
Aug. in libro 5. Reſponſionū:Alia eſt virtus que re
uocat defectū iraſcibilis ad perfectū:⁊ alia que defe-
ctū rationalis:ſed pnia reuocat oēs:ḡ pnia in iraſci-
bili eſt virtus aliqua ⁊ aliqua in ratiōali:ḡ eſt diuer
3o ſe virtutes:⁊ ſic erit idē ꝙ virtus in genere. Item
per actus cognoſcunt᷑ habitus ⁊ actus per oppoſita
ſibi obiecta:ḡ actus eſt generalis:cuius obiectū ē ge
nerale/⁊ actus eſt ſpecialis cuius obiectū eſt ſpeciale
⁊ huic actui qui eſt penitere reſpondet obiectū gene-
rale: ſcilicet eſſe peccatū:ḡ eſt generalis actus:ergo ⁊
habitus generalis:ḡ ⁊ pnia eſt generalis virtꝰ ⁊ non
Solꝰo. ſpecialis. Si forte dicas ꝙ nō reſpōdet peccatū in
Obiectio genere:ſed potius peccatū perpetratū inquantū eſt
perpetratū:hoc videt᷑ falſum:qꝛ peccatū ꝑpetratum
inquantū eſt perpetratū nō pōt nō eſſe ꝑpetratū:cū
4o ſit verbū de pterito:ḡ fruſtra erit pnia de illo inquā-
tū hmōi. Itē pctm̄ qꝺ fecit aliquis nō cōtrahit᷑ ꝑ
multiplicationē ad ſpēm vnā peccati vel generis:ſed
cōtrahit᷑ per ꝯparationē ad agentē tm̄.ſ.reſpectu eiꝰ
qꝺ ille nō fecit idē in genere vel ſpē:ḡ ꝑ illā determi-
nationē ꝑpetratū nō cōtrahit᷑ pctm̄ ad ſpēm vel ma-
teriā:ſꝫ ex parte illa remanet adhuc generale:ḡ actꝰ
ſuus erit generalis:ḡ etiā generalis habitus:⁊ ſic ſe
quit᷑ idē qꝺ prius Itē quādo dicit᷑ ꝙ generalis ob 5o
iectio eſt generalis actus: ⁊ obiectio ſpecialis actus
eſt ſpecialis nō intelligit᷑ niſi de generalitate ⁊ ſpecia
litate materie. Itē velle bonū ⁊ velle hoc vel illud 6o
bonū differunt ſicut ſpēs ⁊ genus:quia volūtas nō
determinat᷑ niſi ꝑ volitū:⁊ ſic differūt bonū ⁊ nō bo
nū:ita velle h̄ ⁊ velle h̄ bonū:ḡ ſil'r etiā ſe hēbūt ⁊ ꝑ eā
dē rōnē deteſtari malū ⁊ deteſtari h̄ vel illud:ſꝫ pnia
nō eſt deteſtatio huius vel illius:ſed generaliter ma 7o
li ꝑpetrati:ḡ eſt virtus generalis:vt videt᷑. Item
cū pctm̄ priuatio quedā eſt nō ſpecificabit᷑ niſi ꝑ habi
tū:ḡ priuatio que eſt habitus boni in genere genera-
lis eſt:ḡ deteſtatio illius priuatiōis que nō eſt cōtra
cta ad materiā vel ſpēm deteſtatio generalis eſt: hec
aūt eſt pnie inquantū eſt pnia:ḡ pnia eſt virtus gene In ꝯtrariū
ralis Sed cōtra pnia deteſtat᷑ malū nō quodlibet ar. ꝙ ſit ſpe
ſed exiſtens in ꝓprio ſubiecto:hoc aūt nō eſt generale ciał virtus
ḡ pnia nō eſt generalis virtus:ſed ſpecialis. Item primo.
deteſtari pctm̄ qꝺ ineſt:qꝛ viciatū vel qꝛ turpe ē actꝰ
determinatꝰ ⁊ bonus ⁊ difficilis:ſed circa difficile ⁊ 2o
bonū eſt virtus:ḡ ad hoc ordinās erit virtus aliqua 3o
Itē oē qꝺ ꝑficit liberū arbitriū fieri ẜm actū deter-
minatū ẜm bonū ⁊ difficile eſt virtꝰ ſpecialis:ſꝫ pnia
eſt hmōi:ḡ eſt virtus ſpecialis. Probatio medie dete
ſtari pctm̄ ſpe venie actus eſt reducibilis eſſentialiter
ad aliquā aliā virtutē:licet per imperiū poſſet eſſe ali
ter:ḡ iſte talis erit ſpecialis virtus q̄ eſt pnia. So Solutio.
lutio dōm ꝙ generalis virtꝰ dicit᷑ duplicit᷑:vno mō
accipit᷑ a pho:alio mō a ſanctis:in 5. em̄ ethicorū dici
tur iuſtitia ē legalis virtꝰ generalis differēs a virtu
te in genere rōne tm̄ nō ſubiecto: qꝛ virtus eſt ẜm ꝙ
ꝑficit animā:⁊ iuſtitia vel iniuſtitia ẜm ꝙ cōſonat le-
gi vł nō i oꝑe de quo ē lex:hoc aūt mō nō pōt dici pe-
nitentia virtꝰ generalis.i.idē ꝙ virtꝰ ſubiecto ⁊ dif-
ferens rōne:qꝛ pnie opꝰ nō ē generale:opus oīm vir
tutis prout opus eius accipitur.ſ.deteſtatio peccati
ꝑpetrati ꝓpter ſpem venie ⁊ timorē gehēne:ſi aūt cō-
muniter ſumat᷑ deteſtatio peccati vel dolor ẜm ꝙ di
cit Boeciꝰ ꝙ virtus ſeſe diligit aſpernaturqꝫ contra
riū tunc quelibet virtus aſpernat᷑ ⁊ deteſtat᷑ vicium
ſibi oppoſitū:et hoc modo deteſtatio generalis vicij
vel peccati erit actus virtutis in genere ẜm hoc non
dicit᷑ ꝓprie pnia:quia penitudo oīs ē in actu ꝑpetra-
to nō voluntario.i.cui cōtrariat᷑ voluntas in eo ꝙ fa
ctus eſt:vt habet᷑ ex ꝑncipio 2i.ethicorū:ſed virtus in
genere aſpernat᷑ oē viciū ſiue factū ſit ſiue nō:genera
lis aūt virtus ſpecialiter a ſctīs vocat᷑ iuſtitia quedā
generalis qua de impio ſit iuſtus:quā dicunt quidā
eſſe ſtatū generaliter rectitudinis ad deū ad ſe ⁊ ad ꝓ
ximū:⁊ hoc iterū modo nō eſt verū ꝙ pnia ſit virtus
generalis:his modis quidā addunt tertiū.ſ.ꝙ gene
ralis virtus eſt colligēs alias virtutes integralit᷑:vł
q̄ſi integralit᷑ ẜm ꝙ Chriſoſtomꝰ dicit ꝙ iuſtitia ge-
neralis eſt quedā vinea/⁊ alie virtutes ſpeciales ſūt
ſicut vites:hoc aūt ego non ſic intelligo:ſed intelligo
Chriſoſtomū loquentē de iuſtitia legali que genera-
lis ē ꝑ dictum modū:tn̄ nō ē vt totū integrale ad vir
tutē:ſed dicit᷑ vinea ꝓpter ambitū cōuenientiarū ſua-
rū ad oꝑa aliarū virtutum ẜm ꝙ ad legis p̄ceptū refe
runt᷑:⁊ alie dicunt᷑ vites:quia ſunt ꝑticulares quaſi
in rōne iuſtitie legalis plantate:ſed aliquo modo in

veritate dicit virtus generalis ſm materiā: licet ſm formā ꝛ ratiōnē habeat ſpecialē: ſicut prudētia cuiꝰ obiectū eſt eligibile ad opus morale nō in vna materia: ſed in omni ratiōe: tamē ſpeciali cōtrahit prudentia in ſpecialē virtutē: hec aūt rō a quibuſdā vocatur ratio opis in circūſtantijs ꝛ fine ſm ꝙ oīs virtus dicit inſpectrix medij aliquo mō: ſed prudentia ſimpliciter: ꝛ hoc modo ꝑ quandā ſimilitudinē pōt dici penitentia virtus generalis: qꝛ habet actū qui non determinat ſibi materiā hanc vel illā: ſed potius recipit malū vel peccatū in omni materia ſub ratione ſpecialis ꝑpetrati qd pōt ſeq veniā: ſm hūc igit modū dicemus ꝙ pnīa eſt virtus generalis generalitate materie circa quā eſt: habens tamē determinatā rationē
Ad primū eūdi circa illā: ꝛ ideo eſt ſpecialis dicta ab his virtutibus. Dicendū ğ ad primū ſicut ſupra ꝙ reuocās defectus duplex eſt. ſ. per modū forme / ꝛ huiꝰ eq̄ qlibet virtus ꝛ per modū quodāmodo efficientis ꝛ operantis circa ſubiectū deficiens: vt a defectu remoueatur: primū eſt generale: ſcdm nō oportet ꝙ ſit genera-
Ad 2m le: ſed poteſt eſſe ſpeciale. Ad aliud dōm ꝙ Augu-
Ad 3m ſtinus ibi loquit de reuocantibꝫ ſingulos defectus formalit. Ad aliud dōm ꝙ illa obiectio nō ꝓbat ꝙ pnīa ſit generalis niſi cōmūitate materie circa quā eſt quaſi materia remota: cōtrahit aūt illa ꝛ efficit q̄ ſi materia propria ꝑ rationē ſpecialē quā pnīa ponit circa illā: ꝛ hoc eſt pctm̄ ꝑpetratū per dolorē potens
Ad obiectōné habere veniā: vt dictū eſt. Ad aliud dōm ꝙ perpetratū ponit q̄litatē ꝑpetrati: ꝛ ſm hoc de ipō nō ē penitentia purgans peccatū: ſed ex hoc ꝙ ꝑpetratū adhuc ineſt quodāmodo in ſubiecto ſm ꝙ dicit mgr in ſcdo ſupra ꝙ pctm̄ tranſit actu ꝛ manet reatu: ꝛ non manet inſolubile ſubiecto: ſed potius ſolubile ꝑ penitentiā: ꝛ hoc modo pnīa eſt de pctō ꝑpetrato: ſed inquantū ꝑpetratō eſt cauſa qua aliquo modo eſt i ſub
Ad 4m et 5m iecto nō ſolubile niſi ꝑ pniam. Ad aliud dōm ꝙ eſt generale peccatū quo ad materiā: ſed tamē reſtringit per hoc ꝙ eſt ꝑpetratū circa ſubiectū: vnde ex hoc in eſt peccatū qd ꝑpetratū eſt: ꝛ nō ineſt qd nō eſt perpetratū: ꝛ aliam ſpecialitatē nō querit pnīa: ꝛ cū illam ſpecialitatē recipiat formalit actus pnie nō erit penitentia virtus generalis: ſed ſpecialis: ſicut prudētia
Ad 6m vt prius dictū eſt. Ad aliud dōm ꝙ verꝫ eſt ꝙ voluntas determinat per volitū: ſed penitere nō eſt determinare malū inquantū huiuſmōi: ſed potiꝰ ſm ꝙ malū eſt in ſubiecto exiſtens: ꝛ per hoc ꝙ eſt ꝑpetratū potens habere veniā ꝑ dolorē: ꝛ ſic efficit volūtas
Ad 7m ſpecialis: ꝛ ideo non eſt ſimile qd ꝓſilr adducit in oppoſito Ad aliud dōm ꝙ pctm̄ dicit actū priuatum ꝛ malicia dicit ipam priuationē: ꝛ bene cōcedo ꝙ non ſpecificat niſi ꝑ oppoſitū: ſed ꝑ oppoſitū ſpecificat dupliciter: ſcꝫ ꝑ id qd eſt materia circa quā eſt vel ꝑ rōnē quā ponit circa materiā remotā que q̄uis alteriꝰ eſt: tamē ꝑ determinationē efficit ſua ſicut prudentia que circa materiā caſtitatis vel fortitudinis ponit rationē ſpecialis / ꝛ efficit eā ꝑ hoc ſibi ꝓpriā: ꝛ ita ſpecificat etiā virtus ex pte ſubiecti. ſ. que ineſt: ꝛ ꝑ ipſum cōſequens ꝑpetratū inquantū per opus ꝓpriū ꝓuatiuū eſt huius vel illius virtutis: vel melius dicitur ꝙ pnīa nō eſt de peccato inquantū ſola priuatio: ſed inquantū eſt actus ꝑpetratꝰ cū ꝓuatiōe: ꝛ ſic licet ex parte ꝓuatiōis nō ſpecificet niſi ꝑ oppoſitū: tamen ex parte actꝰ ſpecificari pōt: ꝛ hoc modo pnīa eſt de ipō
Ad ea q̄ ſūt in ꝯriū ſicut virtus ſpecialis. Ad ea aūt que obijciunt in cōtrariū videt eſſe cōcedendū.

Arti. v. ꝛ E Vtrū pnīa ſit in vno genere vl in pluribꝰ
D Einde querit de hoc qd dicit [Pnīa interior et exterior. ꝛc. ſ. c. Ex hoc eīn ꝙ hic dicitur Arg. ꝓmo eſſe parꝫ infra videt poſtea poni in multiplici genere: dicit eīn hic virtus ꝛ ſacrm. Itē parꝫ infra dicit actus cū dicit Ambroſiꝰ ꝙ pnīa eſt pterita mala flere vel plangere / ꝛ plangenda non cōmittere: parū aūt infra etiā virtus vel gratia: cū tamē gratia ꝓprie loquendo nō ſit virtus. Itē vlterius in eadē diſtinctione dicit dolor ſiue afflictio ꝛ amaritudo anime: ğ pnīa eſt in genere virtutis ꝛ gratie ꝛ actus qui ē plāgere ꝛ paſſionis. ſ. doloris ꝛ ſacramēti: cū autē vna ꝛ eadē ſpēs nō ſit in diuerſis generibꝫ: videtur ꝙ iſtis 2o modis nō dicat vniuoce: ſed equiuoce Itē videtur ꝙ falſum dicat magiſter in lrā cū dicit ꝙ exterior eſt ſacramentū: quia ſicut ſupra ſepius habitū eſt in ſacramēto quoddā eſt qd eſt ſacrm tm̄ / ꝛ quoddā qd eſt res tm̄ / ꝛ quoddā qd eſt res ꝛ ſacrm: ꝛ hoc eſt interiꝰ ſemꝑ ꝛ veriſſimū ſacrm: ğ in pnīa ſimilit eſt: ğ non eſt exterior tm̄ ſacrm. 3o Itē dicit infra diſtinctiōe. xxij. ꝛ mgr dicit in lrā ꝙ in pnīa quiddā eſt qd eſt res ꝛ ſacramentū ꝛ ē interiꝰ: ğ videt ſibi cōtrarius ad hō qd hic dicit. Vlterius querit cū alia ſint ſacramenta Queſtiūcla prima tm̄: vt baptiſmus et ꝯfirmatio ꝛ euchariſtia / ꝛ ſic de alijs: quare iſtud eſt virtus et ſacrm et gr̄a et dolor et actꝰ quidā: ſicut iā habitū ē qd in diuerſis ponit generibus. Queſtiuncula ſcda Arg. primo Itē vlteriꝰ querit vtrū pnīa ſm ꝙ ē virtus ſit res pnie ſm ꝙ eſt ſacrm: et videt ꝙ ſic: qꝛ hoc eſt res ſacri qd cauſat ab ipō: ſꝫ virtꝰ pnie cauſat ab ipō ſacrō pnie: ğ eſt res eius. Probatio minoris oīs virtus dat vere accipiēti ſacrm pnie: ğ et iſta: ergo ē res eiꝰ. 2o Itē cōtra morbū ſm ꝙ culpa eſt ordinant duo ſacrā. ſ. baptiſmus et pnīa: ſed plenitudo virtutū eſt res vnius. ſ. baptiſmi: ğ et res alterius: vt videt: qꝛ pctm̄ nō quocūqꝫ expellit niſi per virtutem. In ꝯriū ꝓo Sed cōtra licet oīs virtus det in baptiſmo: nō tn̄ cōgrue dicit ꝙ caſtitas ſit effectus baptiſmi vel res. qꝛ ſic̄ cauſe ſunt ꝓprie ita hn̄t ꝓprios effectus in qbꝫ differt ab alijs: ſꝫ baptimꝰ ꝛ pnīa ſūt diuerſa ſacrā: ğ hn̄t ꝓprios effectus: ꝓprius aūt effectus nō pōt eſſe virtus: qꝛ iſte effectꝰ a multis cauſat: ğ nō ē effectꝰ 2o ſacri iſtius: vt videt Itē niſi aliquis deteſtet pctm̄ perpetratū nō recipit ſacrm pnie nec abſolutionē vi clauiū: cū ğ deteſtari ſit virtutis pnie: videt ꝙ an̄ penitentiā ſm ꝙ ſacrm ē habeat pniam ſm ꝙ eſt virtꝰ ſꝫ cauſa ſemꝑ ꝓcedit cauſatū ſm eē ꝛ ratiōnē: ğ ſacrm pnie nō ē cauſa pnie virtutis ſm ꝙ hmōi: vt videtur Solutio. ad primum Solō dōm ad hoc vt videt ꝙ pnīa non accipitur in vna ſignificatiōe ſm ꝙ cadit in diuerſis generibꝰ ſupra dictis: ſed cū in pctō multa ſint / et pnīa ſit contraria pctō ſm diuerſas rōnes ꝯtrahendi pctā cadit in diuerſis generibꝫ: eſt eīn in pctō culpa q eſt cōtraria gr̄e: et eſt ibi actus qui cauſat ex exiſtentia eiꝰ in ſubiecto: qꝛ licet actus eius tranſeat: tn̄ remanet adhuc in ſubiecto pctm̄: vt prius dictū eſt: et ē iterꝫ peccatū vulnꝰ quoddā boni naturalis et ſpoliatio gratuitorꝫ: et id ē cū quadā delectatione in ope: ſm igit cōtrarietatē quā hēt pnīa ad ipm in eo ꝙ eſt culpa q̄dā: ſic pnīa eſt gr̄a et ponit in genere gr̄e: in eo autem ꝙ ē in ſubiecto manēs ex ꝑpetratōe: ſic cōtrariū eiꝰ eſt virtꝰ / et ponit in genere virtutis: pctm̄ aūt ſm ꝙ eſt quoddam vulnꝰ aīe: ſic hēt medicinā que ē ſacrm

ꝛ hoc mõ cadit pnĩa in genere facrĩ:ꝛ ſm ꝙ eſt in ope delectabili ɔtrariaꝛ actus q̃ eſt plangere ſiue dolere ꝛ ſm ꝙ eſt libido quedã vel ex libidine cõtrariaꝛ paſ-
Obiectio. ſio q̃ eſt triſtitia que pnĩa dicit. Si aũt aliquis di cat ꝙ iſte ſunt differẽtie penes modos quoſdã conſi- derare magis q̃ȝ penes rẽ/cũ ea que ſunt in diuerſis generibꝫ differãt ſm rẽ:ꝛ ita iſta differẽtia nõ ſit cõ-
Sol'o. petẽs Dõm ꝙ iſta ẽ penes rẽ:qꝛ in veritate pnĩa q̃ eſt in toto quantũ ad omnẽ modũ ꝛ oĩa q̃ ſunt in pec- cato cõtrariaꝛ pctõ:vt doloꝛ ꝓcedens ex habitu libe ri arbitrij infoꝛmati p gr̃am habẽs actũ quendã de- ſtructiuũ pcti ꝛ manifeſtatus in ſigno ꝛ ad intus vi clauiũ:vnde pnĩa ſingulariꝛ dꝛ oĩa illa.ſ.grã ꝛ habi- tus ꝛ actus ꝛ ſignũ ꝛ doloꝛ/ꝛ etiã id qd̃ extra iniun- giꝛ per claues:ꝛ ideo equoce cadit in diuerſis generi
Ad 2m et 3m bus:licet in omnibꝫ ſignificatiõibꝫ habeat analogiã ad vnũ qd̃ eſt pctõ cõtrariari qd̃ eſt ꝑpetratũ. Ad aliud dõm ꝙ mgr̃ hic accipit exterioꝛẽ ſm ꝙ interio- ri atteſtaꝛ:ꝛ ſic patet ꝙ nõ valet obiectio:vel pt̃ di- ci ꝙ mgr̃ hic loquiꝛ de eo qd̃ eſt facrm tm̃:ſed pma ſo
Ad q̃ſtiũcu- lam. lutio eſt melioꝛ ꝓut:pꝛobatur infra diſtinctione.xxij penultimo ꝛ vltimo. Ad aliõ dõm ꝙ hoc facrm oꝛ dinaꝛ cõtra pctm̃ perſonale inquantũ ꝓpꝛiũ eſt ꝛ per ſonale:hoc aũt cõſiſtit in actu voluntario vituperabili eo ꝙ eſt turpis:ꝛ ideo neceſſario habet duplex reme- diũ cõtrariũ.ſ.inquantũ eſt actus ꝛ inquantũ ẽ vul- nus:ꝛ pꝛimo modo cõtrariaꝛ ei virtus:ſcd̃o mõ me- dicine facrm:ꝛ ideo pnĩa que eſt in toto contrariaꝛ ei ꝙ eſt virtus ꝛ facrm diuerſa cõſideratiõe. Alia autẽ facra nõ ſunt cõtra pctm̃ ſic cõſideratũ:vꝫ potiꝰ ſunt cõtra oꝛiginale qd̃ nõ agiꝛ:ſed cõtra hiꝛ/vel ſunt con tra penas pcti:vt ſupꝛa ꝓbaꝛ in q̃ſtione de diuiſione ꝛ ſufficiẽtia facroꝝ:ꝛ iõ qꝛ illa nõ reſpiciũt actũ volũ tariũ circa quẽ eſt virtus ꝛ viciũ nullo mõ hñt rõnẽ
Ad queſtiũ culã ſcd̃am virtutis. Ad aliud dõm ꝙ res facri pnĩe nõ ẽ pꝛo pꝛie virtꝰ pnĩe:ſicut patet p obiectionẽ cõtrariã q̃ bo na ẽ/ꝛ cauſam reddit quare nõ ſit res eiꝰ:qꝛ duplex eſt res facri.ſ.ꝓpꝛia ꝛ cõis ſiue ɔiuncta illi:ꝓpꝛia que dã eſt grã ſpũalis curãs illũ moꝛbũ ſpũalẽ ad quẽ in ſtitutũ eſt facrm:ꝛ habita vna grã facrali nõ habetur ꝓpter hoc alia q̃ ꝓpꝛie eſt virtus alterius facri:qꝛ vo grã nulla daꝛ in pte/ſed in toto:iõ cõcomitaꝛ illã gra tiã oĩs virtus:ꝛ iõ reſpicit oẽm virtutẽ:ꝛ hic eſt defe ctꝰ cõſequẽs:ꝛ hoc mõ ꝓcedũt obiectiões ꝓbãtes ve
Ad ea q̃ ſũt in cõtrariũ ritatẽ pnĩe eſſe effectũ facri pnĩe. Ea aũt q̃ obijciun tur in ɔ̃riũ licet ſcd̃m argumentũ paꝝ valeãt cõcedo dico aũt paꝝ valẽt:qꝛ dictũ eſt ſupꝛa in queſtionibꝰ de baptiſmo ꝙ facra dupliciꝛ cõpanꝛ ad vnũ effectũ inducendũ.ſ.ſm ꝙ ſunt in ꝓpoſito ad ſuſcipiendũ/et ſm ꝙ in re ſuſcipiunꝛ:ꝛ ſic nihil ꝓhibet ꝙ veniẽs ad recipiendũ pnĩe facrm habeat effectũ pnĩe ſicut veni- ens ad baptiſmũ q̃nq̃ȝ habet effectũ baptiſmi.

Arti. VI An penitentia ſit iuſtitia.

F Einde queriꝛ de hoc qd̃ diciꝛ ibi[Pnĩa dꝛ a
D puniẽdo.ꝛc.ſ̃.d.Et querunꝛ tria quoꝝ pꝛi mũ eſt vtrũ pnĩa ſit iuſtitia:ſicut videꝛ innue re mgr̃ in lr̃a:ſecundo an ſit charitas:tertio ſi eſt vir-
Arg. pmo. tus ſpecialis in q̃ aĩe vi ſit Ad pꝛimũ aũt obijciꝛ ſic ſuper illud pſ̃:Sacrificate facrificium iuſtitie:dicit gloſa quid iuſtiꝰ q̃ȝ vt ſuis q̃ſq̃ȝ malis potius q̃ȝ alie- nis iraſcaꝛ ſecũq̃ȝ puniẽs p pnĩam ꝛ ſatiſfactõnẽ deo
2o offerat:ꝫ iuſtitie ſpẽs eſt pnĩa vel ipa iuſtitia. Jtẽ Jſidoꝛus Tũc iudiciũ q̃libet de ſe ſtatuit q̃ñ p dignã pnĩam ſua pꝛaua facta cõdẽnat:iudiciũ autẽ eſt iuſti tie executio:ꝫ videꝛ ꝙ pnĩa eſt idẽ ꝙ iuſtitia. Jtem 3o infra in lr̃a diciꝛ ꝙ pnĩa eſt virtus vel grã q̃ pterita mala cũ emẽdatiõis ꝓpoſito deplangimꝰ ꝛ odimus emẽdatiõis aũt ꝓpoſitũ eſt iuſtitie directiue:vt videꝛ velle phs:ꝫ pnĩa ẽ iuſtitia vel ſpẽs eius. Jtẽ p rõ- 4o nẽ videꝛ idẽ diſtiguit ei Ariſ.in 5.ethicoꝝ duas ſpẽs iuſtitie ſpeciales:quaꝝ vnã vocat diſtributiuã:alte- rã vo directiuã:ſed directiua ẽ illa q̃ tm̃ ſatiſfacit leſo quantũ exceſſit ledendo vel iniuriã inferẽdo:hoc aũt pꝛecipue facit pnĩa:ꝫ pnĩa ẽ ſpẽs iuſtitie:vt videtur.
Jtẽ a canonibꝫ vocaꝛ iudex ſacerdos in cã pnĩe vt 5o dirigat ſatiſfactionẽ ſm modũ delicti:ꝫ videꝛ ꝙ peni tentia reſpiciat oꝛdinatũ a iudice ꝛ iudicatũ:hoc autẽ ex iuſtitia ꝓfectũ ẽ:vt dicit Tulliꝰ:ꝫ iuſtitia quedam 6o videꝛ eſſe pnĩa. Jtẽ hoc videꝛ ex gloſa.1.Coꝝ.11. ſup illud:Si noſmetipos iudicaremꝰ nõ vtiq̃ȝ iudi- caremur:dicit eñ Aug.in hac gloſa ꝙ aſcẽdat hõ tri bunal mentis ſue:teſtis aũt ſit cõſciẽtia/ꝛ carnifex ti moꝛ dei:cõſtat autẽ ꝙ loquiꝛ de iudicio pnĩali:ꝫ vi- deꝛ ꝙ pnĩa quedã iuſtitia ſit cuius executio ẽ tale iu- In ɔtrariũ pꝛimo diciũ. Sed cõtra iuſtitia ſpecialis (vt dicit phs.) ꝓ pꝛie ſumpta nõ eſt ad ſeipm̃:ſed potiꝰ iuſtitia metha- phoꝛice dicta:ſed pnĩa eſt hoĩs ad ſeipm̃:ꝫ pnĩa non 2o eſt iuſtitia. Jtẽ dicit phs ꝙ in iuſtitia ẽ equalitas q̃ dã media inter damnũ ꝛ lucrũ:ſed ſm equalitatẽ dã ni nõ reſtituit dãnũ penitẽs:ſed multo minꝰ:ꝫ pnĩa 3o nõ ẽ iuſtitia:vt videꝛ. Jtẽ Gregoꝛ. Penitere eſt ra dicẽ pctõꝝ excidere/ꝛ eoꝝ ſuggeſtionibꝫ vlteriꝰ adi- tũ nõ indulgere:radices aũt pctõꝝ nõ attendũt ali- quod debitũ ꝓpꝛie ſumptũ:ſed oĩs iuſtitia ꝓpꝛie ſum pta ẽ circa debitũ ad hoc:ꝫ pnĩa nõ ẽ iuſtitia pꝛopꝛie Solo ſumpta. Sol'o dõm ꝙ queſtio iſta leuis ẽ/ꝛ parũ valet:põt eñ pnĩa cõſiderari ꝛ in habitu vel in actu ſi in habitu ẽ habitus diſtinctus p ſe mouens liberũ arbitriũ in pcti deteſtationẽ ſub ſpe veniẽ:ꝛ nõ eſt iu ſtitia nec ꝓpꝛie iuſtitie ſpẽs:de qua pꝛediceꝛ iuſtitia ſi cut genus de ſpẽ:ſicut iuſtitia cõis de iuſtitia diſtri- butiua ꝛ de iuſtitia directiua. Si aũt cõſidereꝛ ĩ actu qui ẽ deteſtari tunc põt actus ſuus impaꝛꝰ eſſe a iu- ſtitia ſm ꝙ dicit Aug.ꝙ pnĩa ẽ quedã dolens vindi- cta puniens in ſe qd̃ dolet amiſiſſe:ꝛ ſm ꝙ dicit Anſ helmus ꝙ reſtituit penitens deo honoꝛẽ debitũ/et hmõi verba dicũt ſancti frequẽnꝛ:non tñ hunc actũ elicit ꝓpꝛie iuſtitia:ſed impat tm̃:ꝛ tunc rationẽ de- biti aſſumit:ſm autẽ ꝙ in habitu cõſideraꝛ ẽ habitꝰ ſecundariꝰ iuxta pꝛincipalẽ ſumptus q̃ ẽ cardinalis iuſtitia:ſicut etiã alie virtutes ſecundarie ſumuntur iuxta cardinales q̃ nec ſunt cardinales nec ſpẽs car- dinaliũ:vt magnanimitas/largitas/ magnificentia mãſuetudo ꝛ hmõi:de quibꝫ determinaꝛ in 4.ethi- Ad oĩa pꝛo pte affirma tiue obiecta coꝝ:ꝛ p hoc patet reſponſio ad obiecta. Dõm igiꝛ ad pꝛimũ ꝙ illa gloſa loquiꝛ in illo ſenſu quõ impari uũ pnĩe iuſtitia ẽ:tñ ẽ alius habitus eliciens actum illũ:ꝛ hoc mõ ꝓcedũt obiectões ad partẽ illã inducte Ad ea q̃ ſũt in ɔ̃riũ ad p tẽ negatiue vnde patet ſol'o ad oẽs Ad ea aũt que obijciunꝛ in cõtrariũ dõm ꝙ iuſtitia ꝓpꝛie nõ eſt hoĩs ad ſe niſi ſic dicit phs ſit hoĩs ad ſe inquantũ ſunt diuerſa ĩ vno hoĩe ſicut ſuperioꝛes vires ꝛ inferioꝛes/ꝛ quodãmõ iuſtũ ẽ inferioꝛes exequi ꝛ ſupioꝛes imparet:ꝛ hec iu- ſtitia nõ vocaꝛ mathematbica a phõ/nec pꝛopꝛie iu- ſtitia eſt hoĩs ad ſuos:vt ſunt ſui:vt patris ad filium familias vel ſerui ad dñm vel viri ad vxoꝛẽ:qꝛ ſeruꝰ ꝛ filiuſfamilias ꝛ vxoꝛ non habent ſuũ niſi noĩe dñi

⁊ patris ⁊ mariti: ⁊ ideo ꝓpꝛie nõ reddit̃ eis niſi in aliquo equales ſint/ ⁊ niſi vnus in poteſtate alteri⁹: ſicut vxoꝛ ⁊ vir in matrimonio/ ⁊ hmõi: large tamẽ iuſtitia eſt inter iſtas perſonas quã iuſtitiã vocat philoſophus iuſtitiã directiuã: ſed iuſtitia ꝓpꝛie eſt inter eos qui iure ſuo ſunt pares et equales/ ita ꝙ ſuũ vnius nõ eſt ſuũ alterius: ⁊ hoc mõ pnĩa ſm ꝙ act⁹ eius impat̃ a iuſtitia eſt quedã paritas iuris int̃ deũ ⁊ hominẽ: vt deus quidẽ ſit dãnat⁹ in ſuo/ ⁊ hõ ſupabundans ⁊ dãnificans: pnĩa aũt eſt equalitas tm̃ re-

Ad 2m ſtituens deo qm̃ dãnificatus eſt ⁊ dãnificauit. Ad aliud dõm ꝙ eſt equalitas rei ⁊ equalitas accepta ab eo qui dãnificatus eſt que eſt equalitas reputatiõis ⁊ equale rei reſtituere nõ poſſumus: ſed equale qḋ eſt reputationis. ſ. q2 de⁹ nõ exigit plus a nobis ꝗ̃ dat nobis ex dono grẽ: ſic ſi deberẽ tibi cẽtũ ⁊ dares mi-

Ad 3m hi nonaginta nouẽ/ ⁊ ego reſtituerẽ tibi vnũ iuſte reſtituiſſem. Ad id qḋ querit̃ de Ambꝛoſio dõm ꝙ ĩtelligit̃ de radicib⁹ peccati ꝑpetrati: ⁊ hoc põt fieri ĩperio iuſtitie: licet nõ ſemper ita fieri ſit neceſſarium: vt dictũ eſt.

Arti. VII **An penitentia ſit charitas.**

B Ecundo querit̃ an ſit charitas vel alia virt⁹ vel ſpẽs eius. Ad hoc em̃ quidã obijciũt li-

Arg. pꝛimo cet parũ habeat apparentie: ſicut dicit Auguſtinus ſuper illud pſ. 79. Incẽſa igni ⁊ ſuffoſſa gloſa: Omne pctm̃ oꝛit̃ ex amoꝛe male ſuccedẽte ⁊ etiã timoꝛ ex amoꝛe ſui fit ꝙ timet ſibi: ğ in oppoſito ſimiliter erit ꝙ oẽ odiũ ꝓuenit ex amoꝛe boni: ğ odiũ ſit propter pctm̃ ꝑpetratũ ꝓueniẽs ex amoꝛe boni/ ⁊ ꝓcipue boni ſummi: ⁊ hec eſt charitas: ğ pꝛimũ ĩ pnĩa eſt charitas: a pꝛincipio autẽ motiuo debet trahi ad ſpẽm ipe actus: quia illud infoꝛmat actũ qḋ pmo mo-

2o uet in pnĩa: ğ pnĩa erit charitatis actus: vt videt̃: ğ habitualis pnĩa eſt charitas. Itẽ amoꝛ boni vniuerſaliter in cõcupiſcibili eſt: ſed ex illo procedit odiũ mali: ğ ⁊ odiũ mali eſt in cõcupiſcibili: ⁊ pꝛima perfectio cõcupiſcibilis eſt charitas: ğ pꝛim⁹ amoꝛ boni et odiũ mali ſunt charitatis/ ⁊ hec ſunt pnĩe: ğ pnĩa eſt

In 9rũ pᵒ charitas. Sed cõtra videt̃ ꝙ ſit patientia ꝑ id qḋ infra diſtinctione xvi. habet̃ ex verbis Chꝛiſoſtomi Perfecta pnĩa cogit peccatoꝛẽ oĩa libẽter ſuſtinere: ſ3

2o ſuſtinere eſt patientie: ğ pnĩa eſt patientia. Ulteri⁹ videt̃ ꝙ ſit tꝑantia: dicit em̃ Hilari⁹ in li. 2. de trinitate ca. xij. Illa ẽ perfecta cõpunctionis affectio que

3o oẽs a ſe carnaliũ deſiderioꝝ affectus repellit. Ulterius videt̃ ꝙ ſit pꝛudentia. Luce 6. ſup illud: Beati qui nunc fletis. ⁊c. gloſa Ecce pꝛudentia oſtẽditur

Solutio. quantũ hec miſera terrena ⁊ ꝗ̃ beata celeſtia: lugere autẽ eſt pnĩa: ğ ⁊ pnĩa eſt pꝛudentia Sol'o ad hoc ⁊ oĩa hmõi dõm ꝙ pnĩa nõ eſt charitas: ſed aliud eſt eſſe actũ virtutis alicuius naturaliter ſiue per ſe ſiue elicitiue: vt dicũt mgr̃i eo ꝙ talem actũ per modũ nature cuiuſdã actiue elicit: ſicut calidũ elicit ex ſe calefacere: ⁊ aliud etiã per impiũ aliqḋ eſſe aliquẽ actũ alicuius virtutis: ⁊ tunc actus ille habet aliquid de ratione virtutis imperãtis: ⁊ aliud ẽ eẽ actũ aliquẽ alicuius virtutis ſicut pꝛomouentis ⁊ expedientis per adiutoꝛiũ; hoc ad actũ: quia ſicut dicit beatus Gre. virtutes vocant ſeinuicẽ ad cõuiuia ⁊ adiutoꝛia: oẽs aũt hic inducte obiectiones nõ pꝛobãt actũ pnĩe ali-

Ad pꝛimũ hui⁹ vel illi⁹ virtutis niſi ꝑ modũ adiutoꝛij. Sed tamẽ ſciendũ ꝙ duo pꝛima argumẽta nihil oĩno valent: qḋ em̃ pꝛimo obijcit̃ ibi ꝙ omnis timoꝛ ex amore eſt: hoc plane veꝝ eſt: ſed ille timoꝛ eſt habitualis placentia ſui qui dicit̃ eſſe radix vicij: non viciũ aliqḋ in ſpẽ vel genere determinatũ. Similiter cũ dicit̃ ꝙ odiũ mali ꝓcedit ex amoꝛe boni ille amoꝛ non eſt charitas vel alia virtus: ſed habitualis placentia ⁊ boni naturalis ſm ꝙ generalit̃ ſumit̃ ꝓpoſitio: ſi aũt ꝑticularit̃ ſumat̃ eo ꝙ qñqȝ odium peccati ex charitate dei eſt qñ odit̃ pctm̃ in quantũ odiũ dilectio eſt in cõtrariũ tunc erit actus ille per imperium charitatis ⁊ foꝛma arguendi nõ valet: q2 procedit ex omnib⁹ par-

Ad 2m ticularib⁹. Ad aliud dõm ꝙ hec ẽ falſa: amoꝛ boni vniuerſalit̃ eſt in cõcupiſcibili: ſiue em̃ li vniuerſalit̃ determinet li boni: vt ſit ſenſus amoꝛ boni vniuerſaliter ſumpti eſt in cõcupiſcibili ſiue diſtributionẽ ponat circa li amoꝛ/ et determinet cõpoſitionẽ: falſa eſt ꝓpoſitio: particulare em̃ eſt bonũ qḋ amat ex cõcupiſcibili: ſicut ſciunt oẽs q̃ iã alibi didicerũt ꝙ cõcupiſcibilis eſt ſenſibilis aĩe pars. Similit̃ bonũ ẽ aliqḋ vniuſcuiuſqȝ obiecti qḋ amat potẽtia: ſicut ⁊ cõcupiſcibilis amat ſuũ obiectũ: vnde ꝑ omnẽ modũ falſa ẽ ꝓpoſitio Si aũt dicat̃ ꝙ bonũ ſimplicit̃ amat̃ a cõ- Obiectio.

cupiſcibili/ et ab alijs bonũ ſui ⁊ ſm qḋ/ adhuc falſa eſt ꝓpoſitio ſi cõſentim⁹ ꝙ cõcupiſcibilis eſt pars ſen- Sol'o.

ſibilis aĩe: ſicut cõcoꝛditer pꝛonunciãt oẽs autoꝛitates tã ſanctoꝝ ꝙ phoꝝ. Si aũt dicamus pꝛopoſitionẽ intelligi de cõcupiſcibili humano quã dicũt quidã eſſe partẽ aĩe rationalis: tunc nihil valet ad ꝓpoſitũ: quia ſic pꝛius oſtenſum eſt ille amoꝛ nõ vniuerſaliter ẽ charitas: ⁊ ſi ſit qñqȝ charitas tunc actus pnĩe erit ꝑ imperiũ tm̃ charitatis/ ⁊ nõ eſſentialiter: ⁊ foꝛ- Ad pꝛimũ in cõtrariũ

ma arguendi ex parib⁹ nõ valet. Ad aliud dõm ꝙ ſuſtinere equiuoce ſumit̃ de patiẽtia ⁊ pnĩa: patiẽtia em̃ eſt in periculis ⁊ pꝛeſſuris illatis ꝑ violẽtiã ab extrinſeco: ſed in pnĩa eſt ſuſtinentia doloꝛis aſſumpta Ad 2m

voluntarie: vnde illa obiectio nõ valet. Ad aliḋ dicendũ ꝙ illa obiectio nõ pꝛobat niſi ꝙ tẽperãtia ꝑ modũ aduenientis ꝓmouet pnĩam: ⁊ eodẽ modo ꝓcedit id qḋ vltimo induicit̃ de pꝛudẽtia: ⁊ tales adaptationes ſcõꝝ ſimilitudines quaſdã ⁊ nõ ꝓpꝛietates conſiderãt: ⁊ valde paꝝ pꝛobant de pꝛopoſito.

In qua vi anime eſt penitentia. Arti. VIII.

D Ertio querit̃ in qua vi aĩe ſit pnĩa: videtur aũt ꝙ ſit in ſyndereſi. Si em̃ actus aliqs ali- Arguit̃ pᵒ

cui ſemꝑ cõuenit/ ⁊ alij nõ ſemꝑ magis eſſentialiter cõuenit ei cuius eſt ſemꝑ ꝗ̃ cuius nõ eſt ſemꝑ ſed ſyndereſi ſemꝑ cõuenit deteſtari pctm̃: nõ aũt ſeiper alicui alteri potentie aĩe: ğ actus iſte ꝓpꝛie eſt ſyndereſis: ğ ⁊ habitus a quo elicit̃: ſed habitus ille ẽ penitẽtia. vt dictũ eſt: ğ pnĩa eſt in ſyndereſi. Itẽ vi- 2o

det̃ ꝙ ſit rõis: quia ſuper illud: Quare triſtis es aĩa mea. ⁊c. dicit ibi gloſa quia ibi cõſolat̃ rõ ſenſualitatẽ dicens adhuc cõfitebor ei: i. agã pnĩam: ſed cuius eſt agere pnĩam in illo eſt pnĩa vt in ſubiecto: ſ3 rõnis eſt agere pnĩam: vt iã pꝛobatũ eſt: ğ in rõne eſt pnĩa vt in ſubiecto. Videt̃ aũt ꝙ ſit cõcupiſcibilis: quia 3o

amoꝛ boni ⁊ odiũ mali oppoſiti ſũt circa idẽ: ſ3 amoꝛ boni eſt cõcupiſcibilis ⁊ odiũ mali oppoſiti ⁊ odium pcti eſt pnĩa: ğ pnĩa eſt in cõcupiſcibili. Videt̃ aũt 4o

itez ꝙ ſit in iraſcibili: ſup illud em̃ Matth. 13. Simile eſt regnũ celoꝝ fermẽto qḋ acceptũ mulier. ⁊c. dicit gloſa ꝙ in rõnali poſſidem⁹ pꝛudentiã in cõcupiſcibili deſideriũ virtutũ/ ⁊ in iraſcibili odiũ vicioꝝ: ſed odire vicia penitere eſt: ğ pnĩa ẽ in iraſcibili. Item 5o

videt̃ ꝙ ſit in libero arbitrio: eiuſdẽ eni eſt peccare et

pniam agere:ſed liberi arbitrij ē peccare: ḡ ꝛ pniam
6º agere:ḡ pnia eſt ī libe. arbitrio Jtē videt̄ ꝙ ſit ī oi
bus viribꝫ:ſimul eſt eñ virt⁹ in illa in q̄ vi eſt mate
ria eius:ſed materia pnie circa quā eſt pctm̄: ꝛ diuer
ſa pctā ſunt in ſingulis viribus: ḡ pnia eſt in oīb⁹
In ꝯriū. ſil'. Sed iterꝝ hoc videt̄ impoſſibile:qꝛ nō eſt poſſi
bile vnā ꝛ eādē numero formā in diuerſis ſubiectis
eſſe:ſꝫ pnia eſt vna numero forma:ḡ nō eſt niſi ī vno
ſubiecto:ſꝫ oēs potētie ſil' ſunt diuerſa ſubiecta:ḡ pe
Solutio. nitentia nō eſt in oībꝫ ſil'. Sol'o dōm ꝙ licet qui
dā dicāt potentias aīe eſſe ſubiecti ꝛ virtutū ꝛ vitio
rū:tñ hoc nō eſt verꝝ:ꝛ qđ dicunt nō eſt dictū ſubtili
ratione. Jmpoſſibile eñ eſt ꝙ aliquid ſit ſubiectū nō
hñs ꝓprietatē aliquā materie:vnde aīa eſt ſubiectum
oium eorꝝ que ſunt in aīa ſm id qđ ē/ ꝛ nō ſm id quo
eſt:ſed verꝝ eſt ꝙ cū pficiat̄ aīa habitibꝫ ꝛ formis que
ſunt in ipa quodāmō pficit̄ quo ad hanc potentiā/et
quodāmō quo ad aliā:ꝛ hoc modo forte volunt dice
re ꝙ virtus ſit in iſta vel in illa potētia. Dico ḡ ſine p̄
iudicio aliter dicentiū ꝙ ille habitus qui eſt pnia eſt ī
iraſcibili cū rōne pticipāte aliquid rōnis ſm ꝙ ad ra
tionē ordinat̄:ꝛ hoc videt̄ ex dicto Augu. ꝙ pnia eſt
vindicta puniēs in ſe qđ dolet cōmiſiſſe. Jtē etiam
ex hoc ꝙ pnia dicit̄ eſſe indignatio ſui pro pctō ppe
Ad primū ī trato:ꝛ iterꝝ hoc pretendit ipm nomē qđ ſonat in pe
oppoſitū. ne tētionē qua hō punit ſeipm Ad primū ḡ qđ obij
cit̄ dōm ꝙ ſynderesis nō illo mō remurmurat pecca
to quo iraſcibilis:qꝛ ſynderesis remurmurat pecca
to vniuerſalit̄ nō ppetrato inquantū eſt in ſubiecto:
ſed iraſcibilis remurmurat ſicut penitēs remurmu
rat:qꝛ hoc improprie dictū eſt:ſed deteſtat̄ pctm̄ per
petratū ſm ꝙ ppetratio cā eſt ꝙ ipm ſit in ſubiecto et
Ad 2m in pticulari:ꝛ ſic patet ſolutio ad primū. Ad aliud
dōm ꝙ rō dicit̄ hic vt ordinatrix aliaꝝ viriū: ꝛ ideo
Ad 3m attribuit̄ ei ꝙ eſt viriū aliaꝝ ordinatrix Ad aliud
dōm ꝙ in cōcupiſcibili eſt amor boni generalit̄:ſicut
etiā in precedenti queſtione dictū eſt:ſi tamē cōcedat̄
tunc dicat̄ ꝙ odiū vicij duplex eſt:vnū qđ eſt diſſen
ſus vicij in genere:ꝛ ſequit̄ amorē virtutis in genere
ꝛ hic amor nō eſt cōcupiſcibilis ꝓprie:ſed appropria
te cū ſit cōiter oīum. Aliud etiā odiū eſt ſpeciale cū in
dignatione ꝛ in reſurrectōe cōtra ipm inquantū eſt ī
ſubiecto:ꝛ hoc eſt pnie ꝛ iraſcibilis:ꝛ hoc nō opponi
tur amori virtutis vel boni in genere: ſed in ſpē quo
Ad 4m amat iraſcibilis ſibi ꝓpriū obiectū. Ad id autē qđ
ſequit̄ licet cōcedamus cōcluſionē:tñ ſciendū ꝙ glo
ſa illa loquit̄ nō de ꝓprijs potentiaꝝ:ſed de appropa
tis poti⁹:ꝛ de tlibꝫ h̄ qđ ītelligere potuim⁹ ſcripſim⁹
in cōcluſionibꝫ noſtris de aīa in tractatu de potētijs
Ad 5m motiuis. Ad aliud dōm ꝙ ſequit̄ ꝙ nō oē pctm̄ eſt
in libero arbitrio ſicut in ſubiecto:nec in aīa ſm libe.
arbi. ſed oē pctm̄ eſt in li. ar. ſicut in cā cauſante ꝛ cō
plēte pctm̄ rō enim inchoat p determinationē ꝙ ita
fiat:ſed volūtas cōplet. Deinde nota ꝙ q̇dā hoc cōce
dunt ꝛ vtunt̄ hac rōne: qꝛ inferiores potētie ſint mo
uentes mote:vñ ſi virtutes eſſent in illis eſſent virtu
tes mote a rōe:ꝛ cū ipe ſint gratuite oporteret ꝙ mo
tū gr̄e p̄ueniret mot⁹ nature ex pte rōis vel li. ar. et
hoc ē incōueniēs:iō dicūt ꝙ nulla virt⁹ eſt in inferio
ribꝫ viribꝫ:ꝛ ſi h̄ ē verꝝ qđ dicūt videt̄ tūc ꝙ q̇cq̇d dr
in fine p̄mi ethicorꝝ a Dam. ꝛ a Grego. Nyceno ꝛ ab
auicēna totū falſū eſt:ꝛ h̄ reputo ego abſurdū:ꝛ iō di
co ꝙ mot⁹ q̄ rō ordinat ꝛ regit inferiores vires equo
cus eſt ad nomē virtutis gratuite informātis opus
ꝛ iō ſi ille p̄ueniret iſtā nō eſſet ꝓpter hoc proprior niſi
eſſet eiuſdē rōis. P̄ nō eſt incōueniēs ꝙ rō informa
ta gratia p̄ueniat cōcupiſcibilē ꝛ iraſcibilē informa
tā gr̄a:qꝛ ſemp erit motus gr̄e primus Ad vltimū Ad 6m
dōm ꝙ nō eſt in qualibet potentia pnia:licet mate
ria circa quā ē ſit ī oībꝫ vel poſſit eſſe:ꝛ hec ē rō:q̇a nō
eſt in oībꝫ ſm ꝙ eſt de ipa pnia:ſed tm̄ in iraſcibili:eſt
eñ iraſcibilis deteſtans pctm̄ ppetratū ſub ſpe venie
ꝛ inquātū ē ſibi indignū pctm̄ ꝛ cōtemptibile: ꝛ hoc
modo efficit̄ pctm̄ propria materia iraſcibilis: ꝛ hoc
mō penitentia eſt de ipo.

An penitentia ſit prior alijs virtutibus. Arti. IX.

J
Einde querit̄ de hoc qđ dicit̄ ibi: [Pnie vir
D tus timore cōcipit̄. ꝛc. ſ. e. Et querunt̄ hic
tria: p̄mo de ordine ipius ad alias virtutes
tā ex parte intellectus q̄ꝫ ex parte affectus. Et ſcđo q̄
lit̄ verꝝ eſt qđ dicit ꝙ concipit̄ timore. Tertio quare Arg. p̄mo
nō dicit̄ ꝙ cōcipit̄ amore. Ad primū aūt obijcitur
per hoc qđ habet̄ Matth. 3. in gloſa: Penitentiam
agite. ꝛc. vbi dicit gloſa: Penitētia virtus eſt p peni
tentiā veterē hoīem punire:ḡ nulla virtus antecedit 2º
pniam. Jtē pnia eſt cauſa iuſtificatiōis:ſed in iuſti
ficatione oēs virtutes infundunt̄:ḡ p cōſequens eſt
cauſa oīs virtutis:ḡ ipa eſt p̄ma inter oēs virtutes:
qꝛ cauſa prior eſt cauſato: probat̄ aūt prima p Hila
riū. 1. li. de tri. vbi dicit ſic: Sicuti baptiſmo oīa pec
cata remitti credimus vel p martyriū nullū credim⁹
pctm̄ imputari:ita aīe cōpunctione fructuoſa deleri
fatemur pctm̄: lachryme eñ pnie apud deū ꝓ baptiſ
mo reputant̄ Jtē Boeti⁹ dicit ꝙ pri⁹ extirpanda 3º
ſunt vicia q̄ꝫ inſerant̄ virtutes:ſed pnia extirpat vi
cia:ḡ ipa eſt ante inſertionē virtutū:ḡ nulla virtus p̄
cedit eā Jtē nullus niſi peniteat eū veteris vite no 4º
uā inchoare pōt:ſed abiectio ve. vite eſt añ inchoatio
nē noue ḡ pnia ē ante inchoationē noue vite:inchoa
tio autē noue vite eſt per virtutes: ergo penitētia eſt 5º
ante alias vrtutes. Jtem Hebreorum. 6. dicitur
Nō rurſum iaciētes fundamētū pnie ab opibꝫ mor In ꝯtrariū
tuis:ſed fundamētū eſt p̄mū:ḡ pnia eſt p̄ma Sed primo
cōtra vita eſt p̄mus act⁹ aīe in corpe/vel p̄m⁹ actus
ſbē:ſed vita in moralibꝫ ꝓportionalit̄ rñdet vite ī na
tura:ḡ ꝛ in moralibꝫ eſt p̄m⁹ act⁹ vita: hic aūt ē act⁹
fidei:ḡ fides eſt p̄ma virt⁹: ꝓbatio ꝙ fidei eſt virtus 2º
ad Roma. 1. Heb. 10. Juſt⁹ ex fide viuit. Jtē pri
mū purificās cor eſt p̄ma virt⁹ purgatoria:ſed fides
eſt p̄mū cor purificās: ḡ eſt p̄ma virt⁹: ꝓbatio medie 3º
Act. 17. Fide purificās corda eorꝝ Jtē btūs Gre.
ꝛ Beda dicūt ꝙ timor ex fide naſcit̄:ḡ fides p̄or ē ti
more:ſed qđ eſt prius p̄ore eſt p̄us poſteriore: ſed ti
mor ē p̄or pnia:qꝛ timore cōcipit̄ pnia: vt videt̄ ī lr̄a 4º
ḡ fides p̄or eſt pnia:ḡ pnia nō eſt p̄ma virt⁹ Jtem
in oī ope vel motu prius eſt dirigēs q̄ꝫ exequēs: p̄us
eñ eſt apire oculos q̄ꝫ ambulare:ḡ pri⁹ eſt videre de
quo dolendum eſt q̄ꝫ dolere de peccato: ergo fides
eſt ante penitentiam. Solutio dicendum ꝙ habi Sol'o
tus virtutum omnes infunduntur ſimul tempore:
tamē natura vnius habet ordinē ad aliū ſm ordinē
ſuorꝝ actuū: quia actus ſunt preuij habitibus: vnde
ſine preiudicio quorundā modernorum aliter dicen
tiū dico cū antiquis ꝙ illa prioritate fides prima eſt:
ſed pnia proxima eſt iuſtificatiōi:ꝛ timor dñi eſt me
dia virtus ꝛ ſpes ſimilit̄: hoc aūt expſſe videri poteſt
ex ipo motu penitentis: de quo dicit Gregori⁹ ꝙ in
ter ſpem ꝛ timorem fide ſtabilimur: neceſſe eſt enim

accedentem ad deum primo credere/quia eſt ⁊ quia
remunerator eſt bonoꝝ ⁊ retributor maloꝝ. Ex iſto
aũt cõceptu habituali ꝓhabito ꝯſequit̃ timor pena-
rũ ⁊ ſpes bonoꝝ/ ⁊ ſpes venie vel bonoꝝ per veniã.
⁊ ex iſto dolor de pctis ſpe venie ex conſideratiõe pe-
ne. Et hoc antiqui cõcorditer ſcribũt ⁊ dicunt licꝫ q̃-
dam moderni quadã deliberatiõe aliud dicere conẽ-
Ad primũ 3m ⁊ 4m tur. Dicendũ ḡ ad primũ ꝙ prima virtus dicitur
ibi ꝓrima nõ que ſm ordinẽ nature eſt prima. Uel
dicatur melius ꝙ penitẽtia dicit̃ prima nõ ſimpl'r ſꝫ
ſm materiã virtutũ.ſ.ex parte ſubiecti iuſtificabil';q̃
ex parte illius ꝑus eſt abijcere vicia q̃ȝ imbui virtuti
bus: ⁊ cũ ꝑ pniam abijciant̃ vicia erit ipa ex pte ma-
terie ſui ſubiecti prima. ⁊ hoc eſt primũ generatiõe ⁊
non formaliter ⁊ eſt primũ natura non niſi eo modo
quo materia dicitur natura ⁊ hoc eſt per poſterius
Ad 2m vt vult phs. Ad aliud dicendũ ꝙ ex hoc ꝙ eſt cau-
ſa iuſtificationis: nõ ꝓbatur prior niſi modo dicto.
Cauſa eñ iuſtificatiõis eſt duplex.ſ.remouẽs cõtra
riũ/ ⁊ eſt formalis cauſa:formalis aũt cauſa iuſtifica-
tionis nõ eſt penitẽtia in eo ꝙ hmõi:ſed potius iuſti-
cia:ſed eſt vt remouẽs cõtrariũ ex pte materie: ꝑ hoc
etiã ptꝫ ſolutio ad dicta triũ doctoꝝ.ſ. Jſidori Ber.
Ad 5m ⁊ Aug. Ad aliud dicendũ ꝙ fundamẽtũ dicit̃ bo-
noꝝ ex pte ꝑparatiõis ſubiecti ſiue loci vbi edificãdũ
eſt ⁊ nõ ſicut primũ ſubſtans qđ eſt pars eſſentialis
edificij:q̃ ſic fides eſt fundamentũ. Et ꝑ hoc patꝫ ſo-
lutio ad totum.

Qualiter penitẽtia timore concipiatur.

Arti. X. R
Ecũdo querit̃ q̃liter pnia timore concipiat̃.
Arg. pmo — Uidet̃ aũt ꝙ nõ ꝯcipiat̃: q̃ oẽs virtutes ſil'
Queſtiũcl'a prima. dant̃ ꝑ infuſionẽ:ḡ nulla ꝯcipit̃ ꝑ aliã vt vi-
det̃. P.qual'r ꝯcipit̃ poſtq̃ȝ generat̃. Ulteri⁹ q̃-
Queſtiuncula ſcda. ritur ſi timore ꝯcipit̃ quo timore ꝯcipiat̃. Uidet̃ aũt
ꝙ ſeruili:q̃ ille prius eſt ⁊ fugit penam:ergo inducit
Arguit̃ po in cõtrariũ dolorẽ de merito vel reatu pene ⁊ h̃ eſt actus pnie: ḡ
ꝯcipit̃ timore ſuili. Cõtra ꝯceptũ eſt intra ꝯcipiẽs:
ḡ pnia eſt intra timorẽ ꝯcipiẽtẽ:ſed pnia eſt cũ gr̃a: ḡ
timor eſt gratuit⁹ ḡ ꝯcipit̃ pnia: ſed ſuilis timor nõ
eſt gratuit⁹: ḡ nõ ꝯcipit̃ timore ſuili vt videt̃ ſꝫ initia
Solo. li. Sol'o dõm ꝙ ꝯceptũ dicĩt⁹ captũ al's ipfectũ
⁊ iõ cũ duo ſint iter q̃ mouet̃ penitẽs vt dicit Greg.
ſcꝫ ſpes ⁊ timor: ⁊ duo ſint in pnia.ſ. dolor ⁊ gr̃a in-
formãs quã cõſequit̃ gaudiũ de dolore. vt infra ha-
bebit̃ ex pte ſpei magis ſe tenẽt gr̃a ⁊ gaudiũ q̃ ſunt ꝑ
fectiua pnie in q̃ȝtũ eſt meritoria. Ex pte aũt timoris
magis ſe tenet dolor materialis q̃ eſt in potẽtia ⁊ ſm
ſe impfect⁹. Et ptꝫ ex h̃ ꝙ ꝯtritio dolorẽ cõem hꝫ cũ
attritõe cũ tamẽ attritio ſit iformis dolor de pctis ⁊
q̃ ꝯceptũ dicit intus captũ impfectũ: ⁊ ex pte dolo-
ris tenet ſe ad timorẽ: dicit̃ mag̃ ꝙ timore ꝯcipit̃ q̃ȝ
Ad primũ. ſpe vel alia ṽtute. Ad pmũ ḡ dicẽdũ ꝙ licꝫ oẽs ſil'
tpe ĩfundãt̃ tñ habẽt ordinẽ q̃ndã ſm naturã actuũ
ipaꝝ ṽtutũ ⁊ etiã ex pte ſubiecti cui ĩfundũt̃ vt in ꝑ-
Ad id qđ pmo q̃ritur. cedẽti q̃ſtiõe determiatũ eſt. Ad aliđ dõm ꝙ gene-
rari edificationẽ dic̃ ipfecti. ⁊ ſm h̃ pnia reducit̃ etiã
Ad 2m ad timorẽ vt ad effectũ vt in ſe claudẽs pniam. Ad
aliud dicẽdũ ꝙ vterq̃ȝ timor põt ſignificari cũ dr.pe
nitẽtie ṽtus timore ꝯcipit̃: ꝑ ꝯcipiẽs aũt põt ſignifi-
cari efficiẽs eã ⁊ claudẽs ĩ ſe pniã; ñ ſimpl'r ſꝫ ipfectã
⁊ h̃ ẽ qđ ẽ ĩ dolore ꝯtritiõis ⁊ ſic nõ ſeq̃t qđ ĩ ꝯriũ obij
cit̃: q̃ pnia ſic accepta ẽ ſic puerpiũ iformẽ: ⁊ iõ ẽ ſine
gr̃a ⁊ iõ generat eã ⁊ claudit in ſe timorẽ ſuilẽ. Si
autẽ intelligat̃ per cõcipiens generans intra ⁊ clau-
dens penitentiã habentẽ formã gr̃e ſicut claudũtur
puerpia formata tũc ꝯcipiens erit timor initialis ⁊
nõ valet pmũ argumẽtũ q̃ oſtẽſio pene nõ eſt cauſa
pnie in eo ꝙ hmõi ſed dolor tm̃.

Quare penitentia nõ concipiatur amore fide vel alia virtute.

Arti. XI. T
Ertio q̃ritur q̃re nõ cõcipiat̃ amore vel alia
virtute. Fide eñ videt̃ cõcipi q̃ fides primo — Arg. pmo.
eſt in intellectu vt ꝑus habitũ eſt: ḡ videt̃ ipa
eſſe cõcipiẽs. Jtẽ amor eſt mater ṽtutũ ⁊ matris 2o
eſt cõcipe: ḡ videt̃ ꝙ amore cõcipiat̃. Jtẽ ſicut ſuꝑ 3o
habitũ eſt etiã timoris radix ⁊ cauſa ẽ amor: ḡ amor
eſt primũ ꝯcipiẽs ⁊ timorẽ ⁊ penitentiã. Jtẽ cõuer 4o
tens ad deũ pnia que vere pnia eſt amor eſt ⁊ primũ
eſt amor vt habitũ eſt: ḡ eſt pma cauſa pnie: ḡ conci-
piens. Sol'o dõm ꝙ oẽs ille q̃ſtiones leues ſunt. Solo. ad totũ.
Dicendũ tñ ꝙ fides prima eſt in itellectu ⁊ amor ſm
ordinẽ ad bonũ. Preterea virtutũ in affectu ⁊ timor
pma virtutũ in affectu ſm receſſũ a malo. Et ita ſm
diuerſas ꝯſideratiões nihil ꝓhibet diuerſas eſſe pe-
nitẽtias:ſed tñ ꝯcipiẽs impfectã penitẽtiã ⁊ in ſe clau
dens h̃ eſt efficiẽs pnie imediate ꝯiũctum ei ⁊ hoc nõ
eſt niſi timor vt ꝑus oſtenſum eſt. Per pmã autẽ di-
ſtinctionẽ ptꝫ ſolutio obiectionũ: q̃ ſuꝑ illam diſtin-
ctionẽ ꝓcedunt omnes obiectiões.

An definitio penitẽtie ſit bene aſſignata ab ambroſio.

Arti. XXII. D
Einde q̃ritur de h̃ qđ dicit̃ ibi [Eſt aũt pnia
vt dicit Ambroſius preterita mala ⁊c.ṽ.f. — Argu. pmo
Obijcit̃ eñ cõtra hanc diffinitionẽ: q̃ ſicut
dicit phs. 6. Eth. peccãt qui nõ ponũt habitũ in dif
finitiõe actus vt genus: lugere ⁊ plãgere ꝑterita ma
mala eſt actus/ ⁊ tñ cadit in diffinitiõe pnie q̃ eſt ha-
bitus ḡ. Jtẽ plãgere dicit lamẽtũ nõ aũt oĩs peni
tẽs põt habere lamentũ: ḡ nõ eſt pnie eſſentiale ꝑte-
rita mala deplãgere Si forte dicas ꝙ plangere di — Solo. Obiectio.
cit planctũ cordis nõ oculoꝝ vel ſenſus in carne. Ui
det̃ ꝙ adhuc nõ ſit eſſentiale pnie plangere: plãgere
eñ ſiue ſit interius ſiue exterius dicit actũ elicitũ de
potẽtia informata gratia. Ad hoc aũt vt eliciat̃ exigi
tur tẽpus anteq̃ȝ ipe penitẽs eſt in gr̃a q̃ infũdit̃ in in
ſtãti: ponam⁹ ḡ ꝙ gr̃am hẽat ⁊ nõ eliciat actũ plãgẽ-
di ⁊ ſic moriat̃ ꝯſtat ꝙ ſaluabit̃ cũ hẽat gr̃am: ḡ ha-
buit pniam valẽtem ad ſalutem ſine plãctu in actu:
ergo non eſt eſſentiale penitentie plangere: ergo non
ſic debet diffiniri: pnia ẽ ꝑterita mala plãgere. Si — Solo
dicas ꝙ plãgere eſt neceſſariũ penitẽti ꝓpter dolorẽ
q̃ ſupponit̃ in noĩe pnie: dolẽs eñ nõ põt nõ plãgere
adhuc falſum eſſe videtur: q̃ aut ĩfuſio gratie ꝑcedit — Obiectio
dolorẽ illum aut non. ſi nõ tunc dolor attritionis eſt
⁊ nõ penitẽtie: ergo illum non ſequitur plangere qđ
eſſentialiter diffinit penitentiã: ⁊ ſic nihil eſſet qđ di-
cit Ambroſius. ſi ꝑcedit eum gratia tunc in inſtãti in
quo infundit̃ gratia ſimul infundunt̃ cũ ea oẽs ṽtu-
tes: ḡ ⁊ pnia hanc infuſionem ſeq̃tur dolor q̃ nõ po
teſt eſſe niſi in tpe ⁊ inter inſtãs infuſionis virtutũ ⁊
tẽpus doloris eſt tẽpus: ḡ adhuc eſt tempus in q̃ eſt
penitẽtia virtus ⁊ nõ dolor vel planctus: igitur nõ
eſt eſſentiale penitẽtie dolere ⁊ plangere vt videtur.
Si forte dicas ꝙ dolor attritionis ſit dolor con- — Solo
tritiõis ſm opinionẽ coꝝ qui dicũt ꝙ naturalia fiũt — Obiectio.
gratuita. videt̃ adhuc h̃ eſſe falſum: q̃ Math. 3. ſuꝑ
illud: Facite fruct⁹ dignos pnie ⁊c. dic̃ glo. Sicut

diſcretio eſt in penitētia que timorē dei ꝛ metū pena
rū ante oculos ponit:recolēs antique turpitudinis
ſic dolor cordis in fletus erūpit:quia ſine dolore nul
la ſunt vulnera ſi vitalia mēbroꝝ nō fuerint circū
mortua:gratia eſt ꝙ ſentit ſentiens q̄rit ſanitatē huc
vſq; v̄ba glo.ergo gr̄a dat ſentire:ſicut dicit̃ in vltia
parte glo.ergo gratia dolorem p̄cedit ſicut cauſa ef-
3º fectū:ꝛ ita habet̃ ꝓpoſitū. Itē obijcit̃ de hoc qđ di
cit p̄terita mala. Preterita eñ mala nō poſſunt nō
eſſe p̄terita:ſed ſtultū eſt plangere qđ nō pōt nō eſſe:
4º g̊ omnis penitēs eſt ſtultus. Itē ꝑ penitētiā efficit̃
peccator ꝯformis diuine volūtati:g̊ vult hoc qđ deꝰ
vult:ſed vult preteritū factū eſſe:g̊ ꝛ pctōr vult p̄te-
ritū factū eſſe:ſed nemo ſapiens plangit hoc qđ vult
fuiſſe:ergo penitēs qui ſapiēs eſt nō plangit mala p̄
Solō terita vt videt̃. Si forte dicas ꝙ licȝ reſpectu p̄te-
ritoꝝ neceſſarioꝝ nō ſit volūtas abſoluta tñ eſt vel-
Obiectio leitas que eſt idem ꝙ cōdicionata volūtas.ſ.ꝙ vellet
p̄terita mala nō eſſe ſi hoc eſſet poſſibile:g̊ ſm̄ hoc pe
nitens ſimpl'r vult p̄terita mala facta eſſe:tñ ſub cō-
ditione vellet nō eſſe:ergo ſimpl'r nō plangit mala p̄
terita cū tñ Ambro.ſupra īnuat ꝙ mala p̄terita plā-
Queſtiun- git. Ulterius querit̃ de hoc qđ dicit mala:aut eñ
cula prima plangit mala q̄ ſunt/aut mala q̄ nō ſunt:ſi mala que
5º ſunt cū nō ſunt mala niſi qñ inſunt: videt̃ ꝙ inſunt:
cū eñ oppoſita nō inſint ſimul:g̊ cū mala inſunt vir-
tutes nō inſunt nec gratia:g̊ cū plāgit mala nō habȝ
gratiā nec virtutes:g̊ finis plāctus nō eſt planctus
penitētie virtutis ꝛ gratia informatus qđ falſū eſt.
Si aūt plāgat mala que nō ſunt. Cōtra nullus do-
let de eo qđ nō eſt ſm̄ ꝙ nō eſt:ergo nec plangit illud
Querit̃.6º ergo nō plangit mala que nō ſunt. Ulterius obijcitur de hoc qđ dicit ꝛ plangēda iterum nō cōmitte
re:per illam eñ particulā expreſſe videt̃ ꝙ qui patit̃
recidiuū ꝙ nunq̄ȝ penituit ꝛ hoc ſtatim infra in hac
7º eadem diſtinctiōe cōdempnat̃ ꝓ hereſi. P.videtur
ꝙ hoc appoſitū nō ſit eſſentiale penitētie. Primo q̄-
dem ꝑ diffinitionē Ambroſij que infra ponet̃. Pe-
nitētia vera eſt dolor cordis ꝛ amaritudo anime pro
malis que quiſq; cōmiſit:in hac enim totum eſſe pe-
nitentie explicatur ꝛ tamen nihil tangitur de pctīs
8º futuris. Idē videt̃ ꝑ rōnē:penitētia eñ reſpectu p̄-
teritoꝝ eſt vt accipit̃ ex p̄ncipio.iij.Eth.nō igit̃ diffe
9º rēda eſt reſpectu futuroꝝ. Item Boetius dicit eſ-
ſe locū a cōiter accidētibꝫ: penituit ergo peccauit: nō
aūt eſt a cōiter accidētibꝫ penituit:g̊ cauebit futurū
pctm̄:ergo videt̃ ꝙ penitētia reſpiciat preteritū ꝛ nō
10º futurū:g̊ nō eſt differēda penitētia ꝑ futuꝝ. Item
penitētia differt a cautela:penitētia eñ nō eſt caute-
la nec ecōuerſo. Cū igitur cautela ſit reſpectu futuri
11º penitētia nō erit eiuſdē vt videt̃. Itē penitere non
eſt penitētia:g̊ diffinitio penitētie nō eſt diffinitio eiꝰ
qđ eſt penitere:ſȝ ſtatim in lr̃a dicit̃ ꝙ penitere eſt an
teacta mala deflere ꝛ flenda nō cōmittere qđ penitꝰ
idem eſt cū priori diffinitiōe:ergo videt̃ ꝙ peccet ma-
12º giſter in lr̃a. Itē videt̃ ꝙ ꝑtes huius diffinitionis
male ordinētur: q2 Aug.in li.de eccl'iaſticis dogma
tibꝫ diffinit eam ſic: Penitētia vera eſt penitēda nō
admittere admiſſa deflere:ergo qđ erat reſpectu futu
roꝝ debet eſſe prior pars in ordine diffinitiōis: ꝛ id
13º qđ eſt reſpectu p̄teriti debet eſſe poſterior. Ulteriꝰ
hic querit̃ vtrū cōueniat hec diffinitio penitētie ſacra
mēto vel penitētie virtuti.videtur autem ꝙ non ſa-
cramēto:quia ſacramēto eſſentiale eſt eſſe ſignū ꝛ cau
ſam:nihil autē hic ponit̃ ꝙ ſit cauſa ꝛ ſignum ſm̄ ꝙ
huiuſmodi:ergo nō eſt data de penitētia ꝓut ē ſacra-
mentū. Item penitētia eſt ſacramētū vt infra.xvj
diſtinctiōe dicit̃ habēs partes confeſſionē/contritio
nē ꝛ ſatiſfactionē ꝛ nihil ponit̃ qđ reſpondet cōfeſſio
ni ꝛ ſatiſfactioni:ergo de ſacramēto penitentie data
nō eſt hec diffinitio. Contra omnibꝫ quibꝫ iniungit̃
penitētia a ſacerdote ſpecialiter p̄cipitur vt plangāt
p̄terita ꝛ futura nō cōmittāt:ergo videt̃ ꝙ illud qđ
ille dicit de ſacramēto penitentie intelligat̃. Solō Solō
dicendū ꝙ hec diffinitio data eſt ꝑ effectū ꝛ nō eſt dif
finitio ꝓprie loq̄ndo:ſȝ q̄liſcūq; aſſig̃tio: eſt eñ actus
effectꝰ habitꝰ eo ꝙ hitus mouet li.ar.ꝑ modū natu-
re ad talē actū. Et tāgit duo q̄ ſūt pn̄ie ſm̄ actū exer-
cite:vnū qđ eſt eſſentiale ꝛ hoc eſt p̄terita mala plan
gere ꝛ alterum qđ coexiſtit illi.vt id qđ eſt eſſentiale
ſit efficax ꝛ hoc eſt plāgēda nō cōmittere: ꝛ ideo q̄dā
antiqui dixerūt ꝙ hoc eſt fundamētū ad primū:q2 ſi
ne illo primū nihil valet. Ad primū ergo dicēdum Ad p̄mū
ꝙ dictū phi intelligit̃ de diffinitionibꝫ datis ꝑ eſſen-
tiam que dicūt eſſentiā diffiniti.hec autē eſt data per
ꝓpriū effectū:ꝛ ſi obijcit̃ ꝙ cauſa prior eſt effectu ꝛ iō
nō eſt diffiniēda cauſa ꝑ effectū. Dicēdum ꝙ duplex
eſt p̄oritas.ſ.quo ad nos ꝛ ſimpl'r: ſimpl'r q̄dē cauſa
prior eſt effectu:quo ad nos aūt prior pōt eſſe effectꝰ
q̄ȝ cauſa. Et ſic data eſt diffinitio q̄ aſſignatio quedā
eſt ex prioribꝫ quo ad nos Ad aliud dicēdū ꝙ plan Ad 2m
gere dicit̃ breuiter dolere in actu vel habitu: ꝛ eſt eſ-
ſential' actus pn̄ie: ꝛ ideo ponit̃ in eius diffinitiōe:ꝛ
bene concedēdum eſt hoc qđ inducit̃ ꝑ obiectionē fa-
ctam ſm̄ ꝙ dolor ſemꝑ ſupponit̃ in penitēte cui ſemꝑ
eſſential'r cōiungit̃ dolere. Ad hoc qđ obijcit̃ in cō Ad p̄mā ob
trariū dicēdum ꝙ natura dolere eſt ante infuſionem iectionē.
gratie:licȝ tp̄e ſimul ſint dolere ex informatione gr̄e
ꝛ gratie infuſio.dico aūt ſm̄ ꝙ natura dicit̃ materia
ꝛ hoc ptȝ ex hoc ꝙ dicūt doctores.ſ.ꝙ quattuor exi-
gūt̃ ad iuſtificationē impij.ſ.motus li.ar.in pctm̄ ꝛ
motus li.ar.in deū:ꝛ remiſſio culpe ꝛ gr̄e īfuſio: mo
tus aūt li.ar.in pctm̄ eſt deteſtatio cū dolore. Et ſic
ptȝ ꝙ cū hic diffiniat̃ pn̄ia q̊ad nos ex prioribꝫ ꝙ do
lor ꝛ natura nō p̄cedūt gratiā ſm̄ ꝙ natura materia
eſt vt prius notet prioritatē ex parte ſubiecti ꝛ mate-
rie. Ad id aūt qđ obijcit̃ ꝯtra hoc dicendū ꝙ falſū Ad ſcđam
ſupponit̃ in obiectiōe:q2 licȝ inter inſtās ꝛ inſtās ſit obiectionē.
tempus ſm̄ Ariſto.nō tñ inter inſtans ꝛ tempus eſt
tēpus:quia ſicut inter punctū ꝛ punctū eſt linea nō
tamen inter punctum ꝛ lineam: ꝛ ita dico ꝙ inter in
ſtans infuſionis gratie ꝛ tempus in quo meritorie
dolet penitens nihil eſt medium. Ad id autem qđ Ad tertiam
obijcitur de glo.ſuꝑ Matth.dupliciter poteſt reſpō obiectionē.
deri. Uno quidē modo ꝙ loquit̃ glo.de gratia gratiſ
data q̄ eſt fides informis q̄ ante oculos ponit penas
ꝛ cetera hmōi ꝛ tūc nullā vim habet obiectio. Ali
ter poteſt dici ꝙ loquit̃ de gratia gratūfaciente ꝛ tūc
dicendū ꝙ infuſio gratie precedit dolorē nō tempo-
re ſed natura. Aliter tamē ſumēdo naturā q̄ȝ prius
ſcȝ ꝓ forma ſimpl'r: dolor autē infuſionē gratie q̄ ad
nos ꝛ ex ꝑte materie. Ad hoc qđ vlterius obijcit̃ Ad 3m
de hoc ꝙ dicit preterita mala. Dicendū ꝙ planctus
non eſt de peccatis ꝓut ſunt in perpetratione: ſed po
tius ꝓut ꝑpetratio pctī aliq̄ mō antecedit al's cauſat
pctā quo ad exiſtere in ſubiecto ſicut dicitur cōiter ꝙ
peccatum tranſit actu ꝛ manet reatu ꝛ hoc etiam in
precedentibus eſt notatum. Ad aliud dicendum Ad 4m

ꝙ non oportet ſemꝑ voluntatē noſtrā ꝯformare diui
ne volūtati in volito: ſed ſicut notauimus ſuꝑ finem
primi ſufficit quādoqꝫ cōformare voluntatē noſtrā
volūtati diuine ſm cauſam efficientē: vt ſcꝫ velimus
hoc qđ deus vult nos velle/ ꝛ hoc modo conformat
Ad obiectio nē quartā. penitēs. Ad aliud dicendū ꝙ penitēs ſimplr̄ vult
nō feciſſe pctm̄: licꝫ em̄ reſpectu futuri ſit ꝯtingēs ne
ceſſariū ex pterito. Dico aūt neceſſariū ꝑ accidēs non
tm̄ neceſſariū cauſatū eſt a nr̄o volūtate: ꝛ ideo nō eſt
neceſſariū niſi ſm quid: ꝛ de hmōi poteſt eſſe volun
Ad 5m tas ſimplr̄ vt ſint vel non ſint. Ad id qđ vlterius
querit̄ de hoc qđ dicit̄ mala ꝛc̄. Dicendū ꝙ plangit
mala que ſimplr̄ nō ſunt: ſed ſunt ſm qđ. .ſ. in recorda
tione ꝛ ſm effectū qui eſt reatus pene ꝛ ꝑ hoc patꝫ ꝙ
neceſtultus eſt ſic plangēs nec cōtrarietatē ad gratiā
Ad 6m habens. Ad id qđ vlterius querit̄ dicendū ꝙ hoc
ꝙ dicit plangēda nō cōmittere refert̄ ad ꝓpoſitū. .i.
ꝙ habeat ꝓpoſitum decetero nō peccandi: ꝛ ideo hoc
coexiſtit penitētie: qꝛ ſicut in alijs ſacramētis ſemper
aliqđ exigit ſacramentū ꝙ remoueat fictionē quā re
fugit ſpūſſctūs ꝛ hoc ideo eſt apponendū in diffini
tione que eſt ex hijs que ſunt priora quo ad nos vt
Ad 7m prius dictū eſt. Et per hoc patꝫ ſolutio ad ſequētia:
qꝛ nō eſt eſſentiale ꝛ tm̄ quo ad effectū penitētie cōſe
quendū ne ſit penitēs fictus neceſſe eſt vt coexiſtat pe
nitētie in penitēte: ꝛ ideo apponit̄ a ſctis in notifica
Ad obiecta tione penitētie. Ad aliud dicendū ꝙ iſta diffinitio
nō eſt data ꝑ eſſentiā: ſed poti9 ꝑ effectū vt dictū eſt:
Ad 8m. infra em̄ ait idē eſſe penitere vbi notat eſſentiā. Ad
aliud dicendū ꝙ Aug9 reſpicit ordinē partiū ex pte
penitētis: quia in illo ꝑus eſt remouere obſtaculū/ ꝛ
deinde poni penitētiā Amb. aūt ordinat ptes ſm ꝙ
Ad q̄ſtiūcu culā ſcđam ſunt magis eſſentiales penitētie. Ad aliud dicēdū
ꝙ illa diffinitio cōuenit pnie in q̄tum eſt virtus ꝛ in
q̄tum eſt ſacrm̄: eſt em̄ virtus mouens li. ar. ad op9
qđ eſt flere peccatū/ ꝛ eadē eſt ſacramentū ſm ꝙ cau
ſalitatē trahit a ſigno ꝛ a vi clauiū: a ſigno dico aliq̄
Obiectio exteriori: de quo inferius diſt. xxij. erit ſermo. Si
aūt obijciat̄ ꝙ diuerſoꝝ diuerſum eſt eſſe ꝛ diffinitio
notat eſſentiā ꝛ virtus ꝛ ſacrm̄ ſunt diuerſa ſm eſſe.
Solo Dicendū ꝙ in hac obiectiōe multa falſa ſupponū
tur. Primū eſt ꝙ nihil ꝓhibet idē diuerſificatū eſſe
de eſſe diuerſoꝝ ſicut penitere in rōne actus ꝛ in rō
ne actus manifeſtari in ſignis. Scđm eſt ꝙ illa diffi
nitio nō dicit eſſe vt habitū eſt. Tertiū qꝛ penitentia
virtus ꝛ penitētia ſacrm̄ nō ſunt diuerſa ſubiecto: ſꝫ
rōne ſolū ꝛ eſſe qđ ꝯſeqr̄ rōnē illam: qꝛ ꝟtus eſt vt cō
mouens li. ar. ad opus: ſed ſacrm̄ penitētia ꝓut con
iungit̄ ſignis quibuſdā ſignificātib9 ꝛ cauſantibus
gratiā interiorē que ordinat̄ ꝯtra actuale pctm̄. Ex
hoc patet ſolutio ad totum.

Arti. XIII. ii

An vere penitens poſſit cadere ꝛ decetero damnabiliter peccare.

Deinde queritur de illa pte in qua mgr̄ elidit
errores qui ſunt circa penitentiam. ſ. g. que
diuidit̄ in duas ptes ſm duos errores qui
fuerūt de penitētia. Prim9 eſt eoꝝ qui dixerūt vere
penitentē nō poſſe cadere: ꝛ hoc elidit̄ in reſiduo hu
ius diſtinctiōis. Scđs eſt eoꝝ qui dicūt ꝙ aliqs ma
nēs in vno pctō pōt facere penitētiā de alio ꝛ hic eli
dit̄ in ſequēti diſtinctiōe q̄ incipit ibi. Et ſicut in pdi
ctis autoritatib9 illoꝝ error ꝯuicit̄ Pria ps ſubdiui
dit̄ in tres ptes in quaꝝ ꝑma mgr̄ ponit q̄ſdā auto
ritates ex q̄b9 error ꝑmus videt̄ cōfirmari ꝛ ꝓbari.
In ſcđa aūt rn̄det illis autoritatib9 iductis ibi. Sꝫ
Amb. dicit hec ꝟba pnīa. In tertia ꝯfirmat ſolutio
nē ſuā ꝑ autoritates ibi. ꝙ ꝟo pnīa nō tm̄ ſemel agat̄
Subdiuiſio aūt haꝝ ptiū cuilibꝫ ꝑ ſe ptꝫ i lr̄a. In Arg. ꝑmo.
cidit aūt q̄ſtio ꝑmo de ipo errore: qꝛ licꝫ mgr̄ ſufficiē
ter iducat autoritates q̄b9 ꝓbare videt̄/ tn̄ rōnes etiā
induci pn̄t: ꝛ ſic fundamentū pnie eſt decetero nolle
peccare vſqꝫ ad mortē: ſꝫ ſi nō ſit fūdamētū nullū eſt
qđ ſupedificat̄ edificiū: g̃ ſi nō ꝯtinuet aliqs penitētiā
vſqꝫ ad mortē nō fuit pnīa ſi ꝯtinuitas nō cadit: g̃ vi
det̄ ꝙ q̄ vere penitet decetero cadere nō pōt. Item 2o
nō đr ibi pnīa ad penā habere: ſꝫ poti9 ad penā tene
re: tenere aūt dicit pſeuerātiā in pena: ſi g̃ nō pſeue
rat pnīa nō tenet penā ꝛ ſi nō tenet penā nō penitet:
g̃a ꝑmo ſi nō pſeuerat nō penitet ꝛ h̄ eſt id qđ dicit in
lr̄a. Itē infinito pctō debet̄ pnīa infinita: g̃ ſi ſit fi 3o
nita nō fuit illius pcti iuſta pnīa: ſed vbi cadit ibi pe
nitētia finit̄: g̃ illius pcti qđ mortale fuit pnīam nō
habuit: g̃ ſi cadit nō vere penituit. Et ex h̄ videt̄ per
oppoſitū ꝙ nunq̄ ille penitet niſi q̄ manet ꝛ nō cadit
ꝛ h̄ eſt error q̄ đr in lr̄a. Itē Heb. 6. đr ꝙ eſt ipoſſi 4o
bile eos q̄ ſemel ſunt illuminati guſtauerūt etiā do
nū dei celeſte ꝟtutes ſeculi vēturi ꝛ ꝓlapſi ſunt rur
ſum renouare ad penitētiā g̃ n̄ pōt fieri pnīa iterata:
g̃ nec ſcđa: g̃ neceſſe eſt cōtinuari ꝑmā pnīam vel non
erit pnīa. Sed in cōtrariū multa adducit mgr̄ in lr̄a In ꝯriū ꝑo ꝓ veritate.
ꝛ in cōtrariū etiā eſt ꝙ pnīa vt prius habitū eſt nō re
ſpicit futurū vt ſibi eſſentiale: ergo ē ſine illo ꝛ ſic etiā
ſi in futuꝝ peccauerit vere penituit in pterito. Itē 2o
aliud eſt nō peccare/ ꝛ aliud ꝓponere nō peccare: ꝛ ꝓ
batū eſt ſupra ꝙ penitētia reſpectu futuri non habet
niſi ꝓpoſitum ꝛ hoc eſt pſens. Cū igit̄ ꝓponēs nō pec
care poſſit peccare in futuꝝ ſaluo ꝓpoſito ſuo in pn̄ti
cōſtat ꝙ etiā vere penitēs ſalua ꝟitate pnīe etiā in p
ſenti pōt peccare. Solo dōm ꝙ hoc qđ dicit̄ in lr̄a Solo
abſqꝫ oī ambiguitate hereſis peſſima eſt ꝛ nullo mō
tenēda: qꝛ mgr̄ catholicā fidē cōſtruit deſtruēdo he
reſim illam. Ad primū igit̄ qđ obiectū eſt dicēdū Ad primū.
ꝙ fundamētū pnīe nō eſt decetero nō peccare: ſꝫ non
habere ꝓpoſitū peccādi: vt ꝓbat vltia obiectio in cō
trariū facta: ꝛ iō ꝓcedit ex falſis. Ad aliud dōm ꝙ Ad 2m
non oportꝫ eſſe illā tentionē pene: niſi tm̄ in ꝓpoſito.
Ad aliud dōm ꝙ pnīam in veritate neceſſe eſt eſſe Ad 3m
infinitā: ſed duratiōe nō pōt eſſe infinita: qꝛ ad plus
in morte finit̄: ſed debet eſſe infinita ex pte volūtatis
ſcꝫ ꝙ ꝓ nulla re vellet peccare vel peccaſſe: ꝛ iō male
ꝓcedit obiectio q̄ videt̄ ſuppponere ꝙ īfinita eſſe de
beat duratiōe. Ad aliud dōm ꝙ aliud eſt iterū re Ad 4m
nouari ad pnīam ꝛ aliud iterū penitere. Renouari
em̄ ad pnīam eſt baptizari in remiſſionē pctoꝝ ad pe
tentiā ꝛ h̄ eſt ipoſſibile: ſꝫ penitere iteꝝ manēte ꝑmo
caractere baptiſmali eſt poſſibile. Si aūt aliquis Obiectio.
obijciat ꝙ baptiſmus eſt ſacrm̄ ordinatū cōtra origi
nale ꝛ nō iterat̄ eo ꝙ pfectū eſt: ꝛ fit iniuria ſacro ſi ite
ret̄: g̃ ꝛ pnīa nō debet iterari q̄ ordinat̄ ꝯtra actuale
ꝛ curat ipm̄ pfecte. Dicendū ꝙ nihil eſt ſimile tribus Solo
de cauſis quaꝝ prima eſt ꝙ baptiſmus īmediate tra
hit vim ſuam a paſſione chriſti: quia deo patri com
pletur ſatiſfactio primi peccati in paſſione chriſti tm̄
ꝛ ideo ſicut illa nō iterat̄ ita nec baptiſmus: ſed pnīa
ſupponit aliqđ in nr̄a volūtate q̄ mutabilis ꝛ itera
bilis eſt. Scđa eſt qꝛ baptiſm9 iprimit caracterē ſp
manentē: ꝛ ideo ſi ſecūdus reciperet̄ baptiſmus eſſent

duo caracteres eiuſdē ſpeciei vel vnus nullū habe-
ret effectum quorum vtrūqꝫ eſt incōueniens: ſed pe
nitētia non imprimit aliquē caracterē. Tertia eſt qꝛ
licꝫ rabbanꝰ infra. xxij. diſt. videaꝶ dicere ꝙ origina
le redit: tñ ſciendū eſt ꝙ non redit nec idem in ſpecie
nec idem in numero ꝛ autoritati rabbani īfra ſuo lo
co rñdebiꝶ: ſed morbus ꝯtra quē ordinaꝶ penitētia
iteraꝶ ꝛ iō medicinā iterare neceſſe eſt.

Arti. XIIII **An aliquis lauari poſſit per penitentiā**
O **vſqꝫ ad mundiciam.**

Einde queriꝶ de h̄ qd̄ dicit ibi [Lauamini ꝛ
Arg. p̄mo. D mūdi eſtote ꝛc̄.] ſ. h. Videꝶ em̄ ꝙ nullus p
penitentiā lauari poſſit vſqꝫ ad mūdiciā a cul
pa mortali ſic. Infinite iīurie infinita debet eſſe vin-
dicta: ſed dei iniuria vt dicit Augꝰ eſt infinita: ḡ etiā
vindicta debet eſſe infinita: ſed vindictā infinitā ſibi
homo facere nō pōt: ḡ penitētia nō poteſt vindicare
pctā mortalia ꝛ nō remittiꝶ culpa niſi fuerit iuſte pec
catū vindicatū: ḡ videꝶ ꝙ penitēs nunqꝫ emūdetur
Solo. a culpa. Si forte dicas ꝙ miſericordia dei ſuper-
Obiectio. altat iudiciū / ꝛ dei miſericordia tenet iuſticiā. Cōtra
ſemetip̄m negare nō pōt: ḡ nō pōt facere aliq̄d cōtra
2o ſuā iuſticiā: ḡ exigit penā infinitā Itē pctm̄ maius
pctō irremediabili eſt irremediabile ſicut etiā illud ſꝫ
pctm̄ angeli eſt irremediabile / ꝛ pctm̄ hoīs eſt ma-
ius illo: ḡ peccatū hoīs eſt irremediabile ſicut angeli
ḡ nunqꝫ lauaꝶ nec mūdus eſt p penitētiā. Et aūt pec-
catū hoīs ſit maius peccato angeli. videꝶ ſic: angelꝰ
deo eſſe equalis voluit ꝛ hō ſimilr̄: ſed homo eſt p na-
turā inferior angelo: ḡ minus habēs eq̄litatis diui-
ne: ḡ magis ſupbus appetēdo eā: ḡ hoīs peccatū ex
maiori ſupbia pceſſit qꝫ angeli: ergo eſt maius ꝛ ſic
Solo. habetur ppoſitū. Solo dicendū ꝙ per penitentiā
lauaꝶ pctōr ꝛ mūdus eſt ſi voluntatē habeat decete
Ad primū. ro nō peccādi. Ad hoc aūt qd̄ obijciꝶ de infinita in
iuria dicendū ꝙ iniuria dei ex pte obiecti eſt infinita
quia cōtra infinitū bonū: ſed ex parte radicis qua ra
dicaꝶ in peccāte nō eſt infinita: qꝛ neqꝫ ex infinita libi
dine neqꝫ ex infinito cōtemptu pceſſit neqꝫ actus pec
cati ſm ſe infinitus fuit: qñ aūt ponderatur peccatū
principaliter attenditur ex parte radicis que funda
Ad obie- tur in peccāte. Unde apl's ad T hi. I. miſcdiam ꝯſecu
ctionem. tus ſum quia ignorās feci. Et Augꝰ dicit ꝙ remedi
abile fuit peccatū iudeoꝝ occidentiū xp̄m p ignoran
tiā factū: licꝫ eſſet ꝯ infinitū bonū qd̄ ē vita xpi. Vñ
bene poteſt ex illa parte recipere medicinā finitā: licet
ex altera parte ſit infinitū ꝛ ibi habet remiſſiuū infi-
Ad obie- nitū qd̄ eſt miſericordia dei. Ad aliud dicēdū ꝙ nō
ctionem. ppter hoc ſeip̄m negat: qꝛ iuſticia eſt redditio p meri-
tis ſm formā ꝛ forū iudicij ſtatutū ad vtilitatē popu
li ꝛ aliud forū eſt hic: ꝛ aliud in futuro ꝛ iā hic iuſticia
eſt pauca exigens ppter obedientē voluntatē penitē-
tis. In futuro aūt exigit eterna ppter voluntatē ob-
Ad 2m ſtinatā. Ad aliō dicēdū ꝙ pctm̄ hoīs minꝰ ē ſi attē
datur ex parte peccātis qꝫ angeli. Si autē attendaꝶ
ex pte obiecti tunc eſt equale illi: pceſſit em̄ peccatū
angeli ex adipe reſpectu peccati hominis: quia ange
li volūtas eleuata eſt in ſuperbiā ex decore ꝛ nobilita
te naturaliū quā intra ſe habet: homo autem intra ſe
nihil tale habuit vnde tm̄ ſupbiret: ſed potius ab ex-
trinſecus deceptus audiuit ꝛ ideo ſuperbia hominis
nō eſt maioris tumoris ſed inferioris ꝛ infirmioris
ſtatus iudiciū ſumit. vñ ptꝫ ꝙ nō valuit illa obiectio

An illis qui iterant peccata proſint prio- Arti. XV.
ra lamenta. P

Einde queriꝶ de hoc qd̄ diciꝶ ibi [Nihil pro
D ſunt lamenta ſi replicanꝶ peccata ꝛc̄.] ſ. i. Vi Arg. p̄mo
detur em̄ hoc eſſe falſum. Lamenta em̄ pro-
ſunt ad remiſſionē p̄teritoꝝ ꝛ hoc eſt mltum pdeſſe:
igitur aliquid pſunt. Item queriꝶ qua ratione di 2o
cunꝶ lamenta preterita non pdeſſe: quia impeditur
ſalus ex peccatis futuris: eadem ratione dicitur ba-
ptiſmus nō pdeſſe ſi aliquis poſt baptiſmum peccet:
ſed hoc eſt falſum: ergo ꝛ illud. Solutio dicendū Solo.
ꝙ intelligiꝶ de hijs qui volūtate habituata replicāt ad primū.
peccata ꝛ ſi volūtate actuali plangant ꝛ illi nō habēt
fundamentū penitētie: ꝛ ideo penitētia eoꝝ nulla eſt
Vel dicatur ſicut magiſter dicit infra ꝙ nihil pſunt
nō ſimplr̄: ſed ad ſalutē conſequendā. Ad aliud di Ad 2m
cendū ꝙ nō eſt ſimile de baptiſmo: quia licet homo fi
ctus accedat ad baptiſmū tamē recipit caracterem ꝛ
ſic aliquid pdeſt baptiſmus ſꝫ penitētia nō pdeſt fi-
cte accipienti ſm aliam reſponſionē quā magiſter in-
fra tenet in lr̄a dicendū ꝙ non eſt ſimile de baptiſmo
quia baptiſmus eſt fundamentū ſacramentoꝝ ꝛ ad
huc cum homo peccat pdeſt ad fundamentū haben-
dum: ſed nō ſic eſt de penitentia: ꝛ ideo illa non pro-
deſſe diciꝶ: qꝛ nihil de ea relinquiꝶ per ſequēs pctm̄.

An ille qui cōmiſſa plangit tamē nō deſe Arti. XVI.
rens pene grauiori ſe ſubijciat. Q

Einde queriꝶ de h̄ qd̄ dicit ibi [Qui admiſſa
D plāgit nec tñ deſerit pene grauiori ſe ſubijcit
ꝛc̄.] ſ. k. Videꝶ em̄ h̄ eſſe falſum: qꝛ p penā Arg. p̄mo.
p̄mi plāctꝰ aliq̄d deleuit d̄ pena d̄bita p pctō: ḡ ſubij
cit ſe p planctū minori pene: ꝛ ſic falſum eſt qd̄ dicit.
Itē dolor de pctō nō eſt circūſtātia aggrauās pec 2o
catū: ḡ nō facit pctm̄ grauiori pena dignū. Item 3o
oppoſita doloris ꝛ plāctus aggrauāt pctm̄. ſ. in pe-
nitētia ꝛ affectꝰ peccādi: ḡ dolor ꝛ plāctꝰ pctā dimi-
nuit ꝛ ſic iteꝝ falſū videꝶ qd̄ d̄r in lr̄a. Probatio pri
me Job. 15. Cucurrit aduerſꝰ deū extēto collo ꝛ pin-
gui ceruice armatus eſt. Solo dicēdū ꝙ loq̄ꝶ de Solo
hypocritis qui plangunt qꝫtum ad exteriorē hoīem
ideo grauius peccant vt dicit Augꝰ ꝙ ſil'ata eq̄tas
nō eſt eq̄tas ſꝫ duplex iniq̄tas. Sꝫ meliꝰ videꝶ dicē-
dū ꝙ loq̄ꝶ de q̄buſdā q̄b3 pctm̄ diſplicꝫ ſimplr̄ veniē
te rōne ꝛ tñ dulcedīe pcti victi ex pte ſenſualitat; vo
lūtatē habēt adhuc in pctō. vñ in ill' aggrauaꝶ pena
p accñs ꝙ ñ indicāt pctm̄ ꝛ auertūt ip̄m. ꝛ qꝛ poſtea
nō retrahūꝶ nō excuſanꝶ a ſurreptiōe vl' ig̃rantia ſed
potiꝰ aduertēdo pctm̄ ꝛ cū nō deſerūt g̃uiꝰ ꝯtēpnūt
ꝛ de talib3 loq̄ꝶ Greg. vt videꝶ ſonare v̄bū. Ad ob Ad primū
iecta in ꝯriū dicēdū ꝙ illa loq̄ꝶ d̄ eo q̄ etiā volūtate ꝛ
actu retrahiꝶ a pctis ꝛ de tali nō loq̄ꝶ Grego. Ad Ad 2m
aliō dōm ꝙ lꝫ dolor nō ſit circūſtātia agg̃uās tñ ſup
ponit in peccāte circūſtātiā agg̃uātē inq̄ꝫtū dolor nō
eſt vera deſitio eo ꝙ ſit malū cū actuali cogitatiōe pe
ne q̄ debeꝶ pctō. Ad aliō dōm ꝙ oppoſitū doloris Ad 3m
agg̃uat ꝛ ex h̄ bñ ſeq̄ꝶ ꝙ dolor ſm ſe nō agg̃uat ſꝫ di-
minuit: ſꝫ inq̄ꝫtū motꝰ v̄tut; motiue aīe nō cauſaꝶ ni
ſi ex aliq̄ ꝯtēptu cōp̄heſo in aīa ex pte potētie app̄heſi
ue ſupponit dolor ꝯtēptū actualē pcti ꝛ pene q̄ debe
tur eidē: ꝛ ex illa agg̃uat pctm̄: qꝛ ppt̄ penā nō dimit
tere pctm̄ maioris ꝯtēptꝰ ē qꝫ ſi pena nō aduerterꝶ.

An velle non pecare aut ceſſare a pecca- Arti. XVII.
to ſit vera penitentia. R

Einde querit̃ de hoc qđ dicit in principio ſe
d cunde partis in ſolutione ſua ibi [Sed Am
broſi⁹ dicit Hec vera penitētia ē ceſſare a pec
Argu. p⁹. cato ⁊c.] ſ.l. Uidetur eñ hoc eſſe falſum: quia ceſſa
re a peccato pura eſt priuatio ⁊ penitentiam agere eſt
aliquid agere: ergo ceſſare a peccato nõ eſt vera peni
Solo tentia. Si forte dicas ꝙ ceſſare a pctõ ponit actũ
interiorem anime: licȝ priuet actum exteriorem ſicut
dicunt doctores de p̄ceptis negatiuis: tamē nõ pri
Obiectio uat actum interiorē. vnde ſenſus eſt ceſſare a pecca
to id eſt velle nõ peccare: adhuc falſum videtur qđ di
cunt: quia ſicut ſupra habitũ eſt penitētia totã eſſen
tiam habet reſpectu preteriti peccati: voluntas autē
non peccandi eſt reſpectu peccati futuri: ergo volun
tas nõ peccãdi nõ eſt vera penitentia: ergo nec ceſſare
Solo. a peccato vt videtur. Solutio dicendum ꝙ ſi fiat
ad totũ. vis ĩ verbo Ambroſiȷ̃ optimũ eſt verbũ ⁊ ſubtile: q̃
nõ ceſſat a peccato qui peccat: vnde qui omittit non
ceſſat a peccato Itē qui tranſgredit̃ nõ ceſſat a pec
cato: eſt autē preceptũ affirmatiuũ vt peniteamus: ſi
cut Marci. I. Actuũ. 3. ⁊ licȝ hoc nõ obliget ad ſemꝑ
tamen tunc obligat quãdo homo peccauit: ⁊ de pec
cato recordatur: ergo ſi tũc nõ penitet nõ ceſſat a pec
cato: quia nõ facit qđ debet. Item preceptũ nega
tiuũ eſt nõ peccare: nõ velle peccare nec in preterito
nec ĩ futuro: ⁊ ex h̃ obligatõis hõ ſꝑ velle nõ peccaſ
ſe ⁊ ad velle nõ peccare: ⁊ ſi faciat ꝯ̃triũ tũc nõ ceſſat a
pctõ: ptȝ igit̃ ꝙ ceſſare a pctõ ĩportat penitere ⁊ velle
nõ peccaſſe ⁊ velle nõ peccare: ⁊ hec ſunt q̃ exigunt̃ in
penitētia. Et ꝑ hoc patȝ ſolutio ad vtrũq3 obiectoꝝ.

Arti. XVIII An peccata deleantur per penitentiã ſm
d ꝙ eſt virtus vel ſacramentũ ⁊ an habeat du
os actus ſcȝ plangere ⁊ odire.

Einde q̃rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Penitētia eſt
d virtus vel gratia ⁊c.] ſ.m. Quia om̃ia que
de iſta diffinitione erant dicta ſunt p̄ter duo
ſupra queſita in alia diffinitione: ideo queritur hic
vtrũ peccata deleãtur per penitentiã ſm ꝙ eſt virt⁹
vel ſm qđ eſt gratia vel ſm ꝙ eſt ſacramentũ eo ꝙ ma
giſter dicit hic ꝙ eſt virtus vel gratia ⁊ ſupponitur
Argu. p̄mo ꝙ ſit ſacramentũ. Uidetur aũt ꝙ ſm ꝙ eſt gratia
q̃ gratia cõtrariat̃ culpe: ſi igitur delet̃ culpa ab ali
quo oportet ꝙ deletiuũ ſit gratia: ſed a penitētia de
letur culpa: ergo penitētia delet eam ſm ꝙ eſt gratia.
2⁰ Item ſi virtuti eſſentiale eſſet delere culpã tũc oĩs
virtus deleret peccatũ: ſȝ ego video ꝙ hoc falſum eſt
quia habet̃ virtus politica que vere virtus eſt ⁊ nõ
delet peccatũ: ergo nõ eſt virtutis ſed gratie vt videt̃
3⁰ Item gratia exiſtēte in actu ⁊ virtute vel in mune
re tm̃ vt in ꝑuulis fit deletio peccati ſm ꝙ culpa eſt:
ergo videt̃ ꝙ eſſentiale ſit gratie delere culpã: ergo ſi
penitētia remittit culpã hoc fit inq̃ʒtum eſt gratia ⁊
Solo nõ inq̃ʒtum eſt virtus vel ſacramētũ. Si forte di
cas ꝙ virtus equiuoce dicit̃ de virtute infuſa ⁊ poli
tica / ⁊ iõ lȝ virtus politica nõ deleat: tamen virtus
Obiectio infuſa delet peccata. Uidet̃ hoc eſſe falſum: q̃ v̇tus
diffinit̃ ꝑ actum ꝓpriũ: actus aũt ꝓprius nõ eſt equi
4⁰ uocus in virtute infuſa ⁊ acquiſita. Item cum ſic
diffinit̃ virtus infuſa vt virtus acquiſita nõ tan
gitur diuerſitas niſi cauſe efficientis: cauſa aũt effi
ciens nihil eſt de eſſentia rei: ergo penes cauſam effi
cientē nõ accipient rationē equiuocatiõis virtus in
fuſa ⁊ acquiſita: g̃ ſi nõ eſt eſſentiale delere peccatum

virtute acq̇ſite nõ erit etiã naturale gratuite. Sȝ Arg. primo
cõtra peccatũ relinquit̃ ex actu ⁊ in potētia operãtis
ergo id qđ remouet ip̃m debet eſſe in penitētia ſm ꝙ
eſt ordĩata ad op⁹: hec aũt ē v̇t⁹ ⁊ nõ gr̃a ſm ꝙ hmõi
ergo videtur ꝙ delens ſit virtus ⁊ nõ gratia. Itē 2⁰
peccatũ eſt volũtariũ vt dicit Aug. ⁊ ſi nõ ſit volũta
rium nõ erit peccatũ: ergo eſt in volũtate: ergo reſpi
cit potentiã anime: ſed gratia magis reſpicit eſſentiã
anime q̃ʒ potentiã ⁊ virtus magis potentiã reſpicit
q̃ʒ eſſentiã: ergo peccatũ magis tollitur penitētia ꝓ
ut eſt virtus q̃ʒ ꝓut eſt gratia. Uidet̃ autē ꝙ pec Arguit̃ p⁰
catũ tollat̃ penitentia ꝓut ip̃a eſt ſacramentũ. ſ. q̃ ſi
cut ſupra habitũ eſt gratia ſacramētalis p̄ncipaliter
ordinat̃ ꝯtra defectũ peccati: penitētia autē eſt ſacra
mentũ inſtitutũ ꝯtra morbum peccati actualis: g̃ eſt
cauſa illius: ergo tollit peccatũ inq̃ʒtum eſt ſacramen
tũ. Itē omne ſacramentũ no. le. eſt ſignũ ⁊ cauſa 2⁰
gratie: ergo ⁊ iſtud: g̃ inq̃ʒtum ſacramētũ cauſat gra
tiã remittentē morbũ peccati actualis. Ulterius Queſtiun
querit̃ de hoc qđ dicit̃ plangimus ⁊ odimus: vnius cula prima
eñ vnus eſt actus ꝓprius ⁊ eſſentialis: ſed penitētia Argu. p̄mo
non eſt niſi vnũ q̇d: ergo habet vnũ actũ: ergo alter
ſupfluit. Itē querit̃ in quo differt plangere ⁊ odiſ Queſtiun
ſe ſiue odio habere peccatũ. Uidet̃ ꝙ vtrũq3 ſit reſpe cula ſcđa.
ctu preteritoꝝ: q̃ premittit̃ in lr̃a qua cõmiſſa mala Arguit̃ p⁰
plãgimus ⁊ odimus: g̃ videt̃ ꝙ alteꝝ ſupfluit: q̃ cõ
miſſa mala p̄terita ſufficit plangere. Item Grego 2⁰
rius dicit ꝙ odiũ eſt ira inueterata ⁊ hoc nõ videt̃ cõ
uenire de nouo penitēti: q̃ nondũ iratus eſt de pec
catis ſuis. Solutio dicendũ ſine p̄iudicio ad pri Solo
mũ ꝙ penitētia delet culpã inq̃ʒtum eſt gratia: vtrũ
tamē aliqua differētia ſit ⁊ que inter gratiã ⁊ virtu
tē in ſcđo libro huius voluminis notauimus ⁊ ideo
non oportet hic replicare. Sed tamen in pctõ tria
ſunt. ſ. culpa que maculat ex priuatiõe boni gratuiti
⁊ viciatione naturalis ⁊ actus qui inficit potentiã ⁊
vicium relinquendo in ip̃a ⁊ vulnus qđ infligit: Et
q̃ʒtum ad p̄mũ ꝓprie tollitur gratia: q̃ʒtum ad ſcđm
virtute ⁊ q̃ʒtum ad tertiũ ſacramēto: ⁊ tñ principali
ter deletio pctĩ ⁊ culpe gr̃e actus eſt: q̃ virtus inq̃ʒtũ
virtus nõ habet h̃ de ſe ſed potius ſm ꝙ eſt gratia in
formata ⁊ ſimiliter ꝙ ſacramentũ nõ habet hoc niſi
inq̃ʒtum eſt cauſatiuũ gratie. Dicat̃ g̃ ad primũ ꝙ Ad p̄mũ
licȝ gratia eſſential'r habeat contrarietatē ad culpã in ꝯtrariũ.
in eo ꝙ hmõi nõ tñ ꝑtingit ad potentias a quibꝫ etiã
expellit̃ pctm̃ niſi inq̃ʒtũ vnita eſt virtutibꝫ ⁊ iõ gr̃a
⁊ virtutibꝫ ⁊ ſacr̃o remittit̃ pctm̃ ſufficienter. Ad ad 2^m ⁊ 3^m
aliud dicenſiũ ꝙ ſicut bene obiȷ̃cit̃ in cõtrariũ virt⁹ ⁊ obiectiõeȝ
infuſa ⁊ acq̇ſita ſtudio noſtro differũt eſſentialiter ⁊
formal'r ⁊ iõ qđ cõuenit vni nõ oꝑtet ꝙ cõueniat al
teri. Ad id aũt qđ obiȷ̃cit̃ ꝯtra hoc dicēdũ ꝙ licȝ cã Ad 4^m
efficiēs ſit diuerſa tñ pl⁹ q̃ʒ efficiēs importat̃ in hiȷ̃s
verbis v̇tus infuſa ⁊ virtus ꝑ ſtudiũ hũanũ acq̇ſita
cũ eñ dicit̃ infuſa ĩtelligit̃ illa q̃ radicat̃ ĩ gr̃a: ⁊ cũ dr
acq̇ſita ĩtelligit̃ illa q̃ relicta eſt ex ꝯſuetudĩe q̃ſi coeſ
ſential' illi ſic dicit phs ꝙ q̃les ſũt opatiões tales ſũt
⁊ hitus: ⁊ iõ oꝑtȝ ꝙ ille v̇tutes differant eſſential'r.
Ad h̃ qđ obiȷ̃cit̃ ꝙ v̇tus purgat peccatum dicen Ad ea q̃ ſũt
dum ꝙ hoc facit virtus gr̃a informata ⁊ nõ alia ſicut in ꝯtrariũ
dictũ eſt. Et ꝑ h̃ ptȝ ſol'o ad totũ qđ obiectũ eſt de pri Ad q̃ſtiũcu
ma ꝑte diffinitiõis Ad id qđ vlteri⁹ q̃rit̃. ſ. de plan lã ⁊ ad totũ
gere ⁊ odire dicēdũ ꝙ duo ſũt eſſentialia pñie ⁊ duo ſimul.
q̃ coexiſtũt ⁊ iõ tãgũt̃ q̃ttuor ĩ hac diffinitõe: p̄mũ eſ
ſētiale dteſtat̃ pctm̃ cõmiſſũ iq̃ʒtũ hmõi ſic p⁹ dictũ ē

⁊ hoc notat̃ per plāgere: remanſit autem radix illius peccati ⁊ reatus ⁊ reſpectu eius eſt odiū cōmiſſi criminis ⁊ ſupponit hoc odium iram ꝑ zelum. Primū aūt qđ coexiſtit eſt ꝓpoſitum emendationis per confeſſionē ⁊ ſatiſfactionem. Scđm eſt ꝓpoſitum vltra nō cōmittendi: ſic ergo quattuor ſunt in penitentia. Unū reſpectu actus cōmiſſi. Scđm reſpectu radicis. Et tertiū coexiſtit reſpectu preteriti. Et quartū coexiſtit reſpectu futuri: que duo neceſſaria ſunt ne ſit fictus ipe penitēs. Et ꝑ h̄ ptz ſolutio ad duo vltia

Arti. XIX. **An elemoſyna auferat culpam ⁊ peccatorem mundum faciat.**

C Einde querit̃ de hoc qđ dicit̃ ibi [Nō ad hoc emendamus quodāmodo vt deo ⁊c.] ſ.n.

Arg. pmo Videt̃ eñ hoc eſſe falſum ꝑ hoc ꝙ dicit̃ Luc. II. Uerūtamē qđ ſupeſt date elemoſynā ⁊ oīa mūda erūt vobis: ergo videtur ꝙ per elemoſynā habet̃

2o mundicia generalis. Item. I. Thim. 4. Pietas ad omnia valet: ꝓmiſſionē habens vite que nūc eſt ⁊ future: ſi igitur ad omnia valet pietas: videt̃ ꝙ valeat ad peccati abolitionē.

Solo Si forte dicas ꝙ h̄ itelligit̃ de pietate que eſt informata gratia gratūfaciēte

Obiectio. Cōtra Ambro. ibidē in glo. Pietas que opatur bona fratribus valet ad promerendū diuina: oīs eñ ſūma chriſtiane diſcipline ī pietate ⁊ miſericordia eſt quā aliqs ſequens ſi lubricū carnis patitur ſine dubio vapulabit nō tamē ꝑibit: ſed lubricum carnis nō patitur iuſtus: ergo videtur ꝙ exiſtēs in mortali pec

3o cato emat ſibi elemoſynis ipunitatē. Itē hoc videtur ꝑ illud qđ habet̃ Dan. 4. vbi regi ipio dixit daniel: Rex cōſiliū meū tibi placeat ⁊ pctā tua elemoſynis redime ⁊ iniqtates tuas miſericordijs pauperū.

Arg. 4o ꝑ rōnem. Videtur idem ꝑ rationē: due eñ ſunt ꝑtes iuſticie ſcilicz declinare a malo ⁊ facere bonum: ⁊ declinare a malo vt cōmuniter dicitur vitat penā: ergo multo magis facere bonum: ſed facit bonum etiam qui extra charitatē ex miſericordia ſuſtentat paupes ꝓpter deum: ergo vitat penā: ſed nō poteſt vitare penam niſi elemoſyna auferat culpam: ergo videtur ꝙ

5o valeāt tales elemoſyne ad culpe dimiſſionē. Itē Ambro. dicit ꝙ p̄cedit quiddā in pctōrib⁹ qui digni ſunt iuſtificatiōe qđ p̄cedere pōt ſed p̄cipuū in eis eſt miſericordia ⁊ pietas in paupes: quia in illis vt dicit idem Ambro. exiſtit ſūma vite chriſtiane: ergo vi-

6o detur ꝙ hoc faciat dignū vt culpa remittat̃. Itē Aug. in ench. Quib⁹ ꝓſūt ſuffragia mortuoꝝ vel ad hoc ꝓſunt vt ſit plena remiſſio vel certe vt tolerabilior ſit ipa dānatio: ergo multo magis elemoſyna ꝑ ſeipm̄ facta valet ad tolerabiliorē damnationē: ſed non poteſt niſi mortale a deo ſoluatur: ergo videt̃ ꝙ

7o valet ad quorūdā peccatoꝝ dimiſſionē. Item ab omnib⁹ ſupponit̃ ꝙ nullū bonum irremuneratū ponamus ergo ꝙ aliqs extra charitatē exiſtens faciat miſericordiā de genere bonoꝝ ⁊ elemoſynas ⁊ nō remuneret̃ hic: ergo remunerabit̃ in futuro: ſed nō poteſt remunerari quo ad pene dimiſſionē exiſtente culpa punienda: quia hoc eſſet cōtra dei iuſticiam: ergo videtur ꝙ dimittat̃ ei culpa: ergo ſibi emit ipunitatē

Solo Si forte dicas ꝙ tales remunerat deus hic: nihil

Obiectio eſt cōtrariū: quia poteſt nō remunerare ⁊ ſi remuneret ⁊ falſo etiam nō impoſſibili poſito qđ accidit debet eſſe falſum ⁊ nō impoſſibile: ſed accidit ꝙ non remuneret aliqđ bonū: ⁊ hoc eſt impoſſibile iuſto deo

Item videtur ꝙ nō ſufficienter poſſit deus hic remunerare: quia nō eſt remuneratus aliquis: ſi accipit minus valens pro magis valenti: ſed opus pietatis etiam informis plus valet omni terreno lucro: ḡ per nullum terrenū bonum ſufficienter remuneratur: ſed quicqd datur hic eſt terrenum bonum: ergo non poteſt homo hic ſufficienter remunerari. 8o

Ꝙ autē informis pietas plus valeat omnibus terrenis bonis ptz: q̄r etiā vita ciuil' ponit̃ optīa in vita vl' ad minus melior oī voluptate ⁊ diuitijs ⁊ honoribus videtur ergo male dicere Aug. in lr̃a.

In cōtrariū obijcit̃ pmo Sed cōtra Aug⁹ dicit ꝙ exiſtens in peccato mortali nō eſt dignus pane quo veſcitur: ḡ videtur ꝙ nihil qđ facit poteſt ſibi emere aliquid a deo q̄ʒtum ad dignum: ḡ nec ipunitatē.

2o Item equaliter diſplicet deo ipius ⁊ impietas eius vt dicitur Sap. 14. ſed diſplicētis opus nō poteſt deo eſſe placens: orgo impius nihil poteſt facere vt videtur niſi prius fiat pius ⁊ iuſtus hoc autem nō poteſt fieri ſine gratia gratūfaciēte: ḡ ſine gratia nō poteſt facere aliqđ opus per qđ aliqd apud deū mereatur: ḡ nec emere ipunitatē.

Solo Solutio bona facta extra charitatē: valent ad multa de quibus infra ſequēti diſtinctiōe ſequetur: ſed hic nō eſt dubium niſi de elemoſyna. Et ideo dicendū ꝙ elemoſyna valet ad gratie approximationē hic ⁊ in futuro ad tolerabiliorē penam vt hic dicitur: ſed vtroqʒ modo ꝑ accidēs. Unus modus eſt: quia per hoc ꝙ conſueſcit elemoſynis retrahitur a peccatis: ⁊ ita pauciora cōmittit peccata q̄ʒ ſi totus intenderet peccatis ⁊ in peccato cōtinuaret. ⁊ quia ſubtrahitur culpa que fieret ſi elemoſyna nō eſſet: ſubtrahitur etiam pena que culpam ſequeret̃. Alius modus eſt: quia qui pietati conſueſcit ei placet bonū ⁊ per ꝯſequens libido mali ⁊ ꝯtemptus dei remittit̃ in ipo ⁊ ita non peccat ex tanta libidine vt al's nec ex tanto contēptu ⁊ ideo ſuum peccatū eſt minus quo ad radicem peccandi q̄ʒ alterius cui opera pietatis non ſunt ⁊ ideo ſequit̃ etiā minor pena ⁊ ꝑ ꝯſequēs tolerabilior dānatio.

Ad primū Dico ḡ ad primū ꝙ illđ Luc. II. Date elemoſynā ⁊c. itelligit̃ accōmode h̄ eſt ſupra oīa alia bona fortune q̄ habetis ad vſum vobis cōceſſa nō ꝓpter hoc tota vita efficit̃ mūda: ſed ſenſus eſt ꝙ ex bonis fortune illicite retētis nō generat̃ eis pcti imundicia

Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ pietas ad oīa valet: ſed nō pietas informis ſed poti⁹ formata de qua ibi loqt̃ apl's

Ad obiectionem ꝯ ſol'onē. Ad aliud aūt qđ obijcit̃ ꝑ glo. Ambro. ibidē dicēdum ꝙ lubricum carnis nō ſignificat ibi lubricum mortale: ſed veniale qđ cōtinue oritur ex cōcupiſcentia ⁊ ita talis nō peribit: licʒ veniale ſit diſpoſitio ad mortale tñ cōtinet̃ talis ꝑ opera pietatis in bono ne ꝑeat.

Ad 3m Ad aliud dicēdū ꝙ Daniel' intētio fuit ꝙ rex pmo vitam corrigeret ꝑ penitētiā ⁊ tūc valerēt ei elemoſyne ad pcti dimiſſionē ex ꝑte debite pene qđ minabat̃ ei viſio quā viderat

Ad 4m Ad aliđ dicēdū ꝙ decliāre a malis dicit̃ dupl'r. ſ. nō facere malū ſ'm ꝙ nō dicit niſi negationē opis mali: ⁊ ſic verū eſt ꝙ nō euitat niſi penā ⁊ nō eſt ꝑs iuſticie ꝓprie loquēdo. Scđo dicitur decliāre a malo velle nō facere malū ⁊ ſic ponit actū interiorē ⁊ meret̃ palmā ⁊ eſt ꝑs iuſticie: ſʒ facere bonū informe non eſt ꝑs iuſticie: ſed diſpoſitio ad ipam vt dictum eſt ⁊ infra diſtin. xij. Cum autem dicitur ꝙ non facere malum vt vitat penam: non intelligitur de ea quā ꝗs meruit ꝑ pctm̄ p̄cedēs ſʒ poti⁹ de ea quā icurreret ſi malū faceret qđ nō fecit: ⁊ h̄ mō facere

bonū informe vitat penam:ſed tunc non ſequitur ꝙ propter ip̄m aliq̄d dimittatur peccatū cui pena debetur vel pena que debet̄ pctō ꝑpetrato. **Ad 5m** Ad aliđ dicendū ꝙ Amb. loquit̄ de merito ꝛ dignitate cōgrui nō cōdigni: minus em̄ incōgruū eſt dare gratiam exercitatꝭ ī elemoſynis q̄ȝ alijs q̄ elemoſynis non intēdunt. **Ad .6m** Ad aliud dicendum ꝙ ſicut multi doctorū dicūt Aug⁹ vocat dānationē ibi incēdiū ignis purgatorij ꝛ nō inferni: oēs aūt q̄ ſunt ibi habēt charitatē ꝛ opa gr̄a informata. vn̄ nihil tūc ꝓbat̄ de ꝓpoſito ꝑ verbū Aug. Si aūt dicat̄ ꝙ intelligit̄ de hijs q̄ in inferno ſūt tūc dicendū eſt ꝙ ſuffragia nō ꝓſunt niſi ꝑ accn̄s vt dictū eſt ꝛ ita proſunt opa que ſunt extra charitatē. **Ad 7m ꝛ ad reliq̄** Ad aliud dicendū ꝙ nullū bonū eſt irremuneratū: ſed nō optet ꝙ remuneret̄ p̄mio ſibi non rn̄dente ꝛ incōꝑabiliter magis valente. vn̄ dicimus ꝙ talia q̄ nō valēt eternū p̄miū ī eternitate nō remunerant̄ ſȝ ꝛ p̄cipua remuneratio eſt: q꞉ ꝑ illā gr̄e viciniores efficiunt̄ ꝛ hoc eſt ſpūale p̄miū ꝛ meli⁹ q̄ȝ opa eoꝝ: h̄ aūt qđ ꝯtra obijciēdo dicit̄: ꝙ q̄cq̄d h̄ dat̄ terrenū eſt falſū eſt: q꞉ multa ſpūalia dant̄ hic etiā hijs qui in pctō mortali ſunt qn̄q꞉: ꝛ p̄cipue hijs q̄ exercēt̄ in elemoſynis. ꝛ ꝑ hoc ꝑtȝ ſolutio ad totū.

Arti. XX V An omnia anteacta peccata per penitentiā ſequentē viuificent̄.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit̄ ibi [Mortificat̄ em̄ illa penitētia ꝛ alia nō ꝛc̄.] s. o. **D** Sūa em̄ huius vident̄ eſſe h̄ inquirēda q̄nq꞉ vt ꝑfectius hec lr̄a intelligat̄. quoꝝ primū eſt vtrū om̄ia anteacta bona ꝑ penitētiā ſequētē viuificent̄. Scđo ſi nō oīa vtrū oīa mortificata. Tertio vtrū q̄ ad oīa que in ip̄is ſunt viuificent̄ vel q̄ ad aliq̄. Quarto ꝑ q̄d viuificent̄. Quinto q̄d ibi vocet̄ vita. **Arg. p̄mo.** Uidetur aūt ꝯtra p̄mū ꝙ oīa anteacta bona ꝑ ſequētem penitentiā viuificent̄ ſiue fuerint mortua (hoc eſt in mortali pctō facta) ſiue fuerit mortificata hoc eſt in charitate facta ꝛ ꝑ ꝯn̄s pctm̄ mortificata. Et obijcit̄ ſic dicē Adamātin⁹ ſuꝑ ioſue. Sūt credētes ī eccl'ia q̄dā ꝛ acquieſcētes p̄ceptis diuinis erga ſeruos dei religioſi ꝛ officioſi ꝛ ad ornatū eccl'ie vel miniſteriū eccl'ie ſatis ꝓmpti: ſed in ꝯuerſatione ꝓpria obſcenis vicijs inuoluti nec oīo deponētes ve. hoīem cū actibꝫ ſuis nihil adhibēt emēdatiōis moꝝ vel īnouatiōis: iſtis ḡ xp̄s ieſus ſalutē ꝯcedit: ſed q̄ndam inſanie notam nō euadēt. Ex hijs colligit̄ ꝙ bona facta in mortali pctō vel ꝑ ſe vel ꝑ viuificationē ſequentē facta valent ad vitā eternā. Itē adamātin⁹ ibidē Jeſus vidēs anguſtū in fide ꝓpoſitū moderationē iuſtiſſimā ꝓuat vt ſalutē ꝯſequāt̄ qui parum fidei habēt nec tn̄ ſūmā regni vel libertatis accipiūt: q꞉ fides eoꝝ nullo operū nobilitat̄ acceſſu. Ex hijs colligit̄ idem qđ prius.

Itē Leuit̄. 25. ſuꝑ illđ Si attenuatus frater tu⁹ vendiderit poſſeſſiunculā ſuā ꝛc̄. dicit glo. ꝙ poſſeſſiuncula eſt hereditas vite eterne q̄ vēdit̄ mortali peccato ꝛ dicit glo. ꝛ textus ꝙ ſi redimere voluerit fructus cōputabūtur ex die q̄ vēdidit: ſed fructus ex die qua vēdidit fuerūt poſt mortale pctm̄: ḡ ꝛ ꝑ ꝯſequētē penitētiā mortui cōputātur: ḡ ea que fiūt in mortali pctō cōputātur ad vitā: ḡ viuificant̄ ꝑ ſeq̄ntē penitētiā. Itē ꝑ rōnē obijcit̄ ſic: q̄n aliq̄ duo ordinant̄ ad vnū tertiū: eſſentialius ꝑticipabit illud tertiū qđ ex duobꝫ vicinius ordinat̄ ad ip̄m: ſed bonū nature ꝛ moris qđ dicit̄ de genere bonoꝝ ordinat̄ ad bonum gr̄e qđ dat vitā: ḡ eſſentiali⁹ ꝑticipabit vitā gr̄e qđ vicinius eſt: ſȝ bonū moris vicini⁹ eſt: igit̄ ꝑticipabit vitā pl⁹ q̄ȝ bonū nature ſȝ bonū nature viuificat̄: ḡ bonū op⁹ qđ eſt de genere bonoꝝ. Q̄ aūt vicini⁹ ordinetur ad gratiā ſic probatur: dicit Amb. ꝙ precedit q̄dđā in pctōribꝫ q̄ digni ſūt iuſtificatiōe: ꝛ h̄ nō ē niſi bonū qđ đr de gn̄e bonoꝝ ſiue bonū v̄tutꝭ informis: ḡ bonū illđ dignū facit hoīem ꝛ nō bonū nature vt ꝯſequat̄ vitam: ergo vite vicinius eſt: ꝛ hoc eſt qđ intendimus ꝓbare. Itē ſupponamus oēm opinionē eoꝝ qui dicunt ꝙ naturalia fiunt gratuita ꝛ procedo tunc ſic: qđ melius ꝛ ꝑfectius eſt in bonis informibus magis natum eſt fieri gratuitū: ſed actus virtutis moralis vt probat ph̄s. p̄mo eth̄. ꝑfectior ꝛ melior eſt q̄ȝ habitus: ergo magis natus eſt fieri gratuitus q̄ȝ habitus ꝛ habitus viuificatur: quia naturalia ſunt gratuita: ergo multo magis actus. **Solō.** Si dicas ꝙ hoc nō poteſt eſſe quia habit⁹ manet ꝛ act⁹ **Obiectio.** eius tranſit: hoc nihil eſt: quia ſimpl'r in operibꝫ mortificatis tranſit actus/ꝛ tamē viuificari dicūtur per ſequentē penitentiā. Itē in naturis eſt multo maioris potētie eſt viuificare mortificatū ſic occiſū q̄ȝ qđ nunq̄ȝ habuit vitam potuit tamen habere: exemplū eſt ꝙ plus eſt viuificare interfectum q̄ȝ embrionē qui potuit viuere ꝛ nunq̄ȝ vixit: ſȝ qui poteſt qđ plus eſt poteſt ꝛ qđ minus eſt. vt dicit Boecius: ergo ſi gratia poteſt viuificare mortificatū opus: poteſt ꝛ viuificare qđ nunq̄ȝ vixit potuit tamē viuere: ſed poteſt illud vt dicit̄ in lr̄a: ergo ꝛ iſtud: ſed opus qđ nunq̄ȝ vixit potuit tamen viuere ſi affuiſſet gratia eſt opus mortuū: ergo opera mortua per gratiā ſequentē poſſunt viuificari. **In ꝯriū p̄o ꝑ veritate.** Sed cōtra hoc eſt qđ dicit̄ in lr̄a.

Item peccator nō habet opus ordinatū ad vitam niſi per vitam: ergo ſi ip̄e nō eſt in gratia: nihil de potentia vite ab eo tranſit in opus: ſed qđ nullā habet potentiā vite nō eſt viuificabile: ergo tale opus viuificari nō poteſt. Item in naturis a nō viuo generatur nō viuū/ꝛ non habēs potentiā ad vitā ſicut patȝ in mineralibꝫ: ergo ꝛ in moralibꝫ ſimiliter erit: ſȝ peccator eſt non viuēs: ergo opus qđ generatur ab ip̄o nec viuit nec potentiā habet ad vitam: ergo ꝑ ſequētem potentiā nō poteſt viuificari. **Solō.** Solutio dicendū ꝙ in veritate ſicut omnes confitētur opera mortua viuificari nō poſſunt eo ꝙ ſicut vltima probauit obiectio: nulla potētia ad vitam tranſit in generatū a generāte qđ non viuit niſi per accidens generet̄ in ip̄o ſicut vermis a putrefacto. **Ad primū.** Ad id ergo qđ obijcitur per adamātinū: dicendū ꝙ adamātinus ſignū ſalutis in eccleſia inter fideles ꝛ inlīnitionē quorūdam ſacramentorū vocat ſalutem: ꝛ talem conſequūtur habētes fidē informē q̄ ꝑ gabaonitas ſignificant̄ et qđ ita ſit per Iſidoꝝ probat̄ Joſue. 9. qui ſic dicit in glo. ibidem: Gabaonite ſignificant eos qui credunt ꝛ erga ſeruos dei deuotionē vel eccleſie cultū vidētur habere nihil tamen emēdationis habent in moribus: tales tm̄modo quidē ſignum ſalutis intra eccleſiam proferūt: inter ſpirituales autē .i. inter ſanctos dei regnū eternū vel libertatē nō conſequūtur. **Ad 2m** hec ſunt verba Iſidori quaſi gloſantia verba obſcura adamātini per hoc etiam patet ſolutio ad ſequēs: Uel poſſumus dicere ꝙ eſt ſalus ī re/ꝛ ſalus in ſpe. p̄ma beatoꝝ: ſecūda autē itinerantiū. Et hec adhuc eſt duplex. ſ. informās fide ſpē ꝛ hec eſt ſctōꝝ vel īformis ꝛ hec ē eoꝝ q̄ obſcenis actibꝫ viuūt ī eccl'ia recte

tū ore dicētes ⁊ opa ꝺ genere bonoꝝ faciētes. Et de
ad 3m ⁊ 4m hac vltima ſola loquit̃ adamātinus. Ad ali ꝺ dicē
dū ꝙ poſt pctm̄ ⁊ ante penitētiā nullus eſt vite fru-
ctus in hoīe: ſed lex ⁊ ſimil'r glo. intelligit̃ de hijs q̄
ſunt poſt cōpunctionē ⁊ ante ſatiſfactionē exteriorē
iniūctā a ſacerdote: illa eñ oīa debet attendere ſacer-
dos ⁊ cōputare in redemptionē hereditatis eterne.
Uel aliter pōt dici ꝙ intelligit̃ de bonis factis in
mortali pctō: ſed dupliciter aliq̇d cōputat̃ in ſortem
ſcꝫ vt eſt ps ſortis ⁊ ſic intelligit̃ in glo. q: nihil eſt ps
ſortis niſi opus meritoriū nec īpediens excreſcētias
vſurarū ⁊ ſic cōputant̃ opa meritoria in partē ſortis
q: ꝑ illa detinet̃ hō ne ruat de pctō in pctm̄ eo ꝙ vſu
ra ꝓcedētis quaſi eſt pctm̄ ſequēs ⁊ ꝑ illa bona etiā
Ad 5m viciant̃ gr̄e vt dictū eſt in anteriori q̄ſtione. Ad ali
ud dicendū ꝙ illa opinio q̄ dicit ꝙ naturalia fiūt gra
tuita nō intelligitur ſm fieri ꝙ eſſential'r hec fiāt illa
q: hoc eſt īpoſſibile ⁊ quaſi hereſis: ſed dicit hec fieri
illa q̄ poſſunt coexiſtere illis ⁊ cū illis aliq̇d boni af-
ferre ſubiecto ſicut facilitatē operādi bene ⁊ hmōi: ⁊
tūc ṽtus dicit̃ fieri gratuita: q: manet: ſꝫ actꝰ nullo
modo manet nec habet potētiā ad vitā ſicut vltima
Ad obie- obiectio ꝓbauit ⁊ iō viuificari nō pōt. Ad hoc aūt
ctionem. qꝺ dicit ꝙ actus mortificatus etiā nō manet. dicen-
dū ꝙ ſicut infra habet̃ in hac queſtione ꝙ actus ille
ad minus manet in corꝑe myſtico: ſed mortuus actꝰ
Ad 6m nullo mō ⁊ iō nō eſt ſimile. Ad aliud dicendū ꝙ ni
hil eſt ſimile qꝺ adducit̃ de naturis q: interfectū cor
ruptū eſt nō ſolū in actu vite: ſed etiā in potētia ad vi
tam: ſed nō ſic eſt de mortificato in moralibꝫ: q: ſolū
eſt priuatū vita ⁊ eſt in potētia ad vitā ⁊ id qꝺ nō ha-
bet vitā in moribꝫ ⁊ ꝓcedit a nō habēti vitā nō eſt ſi-
mile embrioni q̄ ꝓcedit a viuo a q̊ accipit potētiā ad
vitā ⁊ ſic patꝫ ſolutio ad totū.

Arti. XXI
X

An mortificata poſſunt viuificari.

Arg. primo S Ecūdo querit̃ vtrū oīa mortificata poſſunt
viuificari. Uidet̃ aūt ꝙ nō: eſt eñ vita vt dič
phs actus ꝯtinēs ſpūs: g̊ cōſeruabit̃ vita in
viuo ṗncipijs vite cōſeruatis: ſi autē cauſa ꝑ ſe ꝯſer-
uationis vite eſt ꝯſeruatio ṗncipioꝝ vite in viuo de-
ſtructa vita neceſſariū eſt ṗncipia vite vel aliqꝺ ṗnci-
pioꝝ deſtructū eſſe: oportet g̊ in hoc opꝫ mortificato
deſtructa eſſe ṗncipia vite: ſed deſtructis ṗncipijs vi
te deſtruit̃ potētia ad vitā / ⁊ deſtructa potētia nō ē il
lud viuificabile: ergo cū in mortificato deſtructa ſit
potētia vite / remanet mortuū opus nō viuificabile:
g̊ nō viuificāt̃. Item quicq̇d potentia viuit ꝑ modū
illum q̊ potētia viuit habet eſſe: ſed opus mortificatū
nullo mō habet eſſe tēpus ſequēti penitētie ⁊ etiā tpꝫ
mortalis pcti qꝺ eſt ante penā: g̊ nullo mō viuificat̃
Probatio minoris. Probatio medie ſi opus illud eſt nō pōt eſſe niſi in
actu vel habitu: ſed cōſtat ꝙ in actu nō eſt: nec etiam
in habitu: q: habitus virtutū cuius erat elicere illꝺ
2° opus deſtructus eſt ꝑ pctm̄ mortale: g̊ ⁊c̄. Item
Ezech. 18. Si iuſtus ſe auerterit ⁊ fecerit pctm̄ non
erūt in memoria iuſticie ṗores: g̊ nō recordabunt̃ ad
3° iuſtificationē. Itē actus eſt accñs: g̊ nō eſt niſi qñ
ineſt: ſed nō ineſt tpꝫ pcti: g̊ nō eſt: ⁊ qꝺ nō eſt nō viui
In ꝯtrariū ficat̃: g̊ actus ille nō iuſtificat̃ vt videt̃. Cōtra hoc
ſūt ꝓ ṽitate ſunt autoritates ſctōꝝ q̄ ponunt̃ in lr̄a. Itē Hie-
2° rony. ſup Bal'. Si penituerint redibunt ad vitam.
3° Itē Aug. penitentia eſt res optima ⁊ ꝑfecta q̄ oēs
defectus reuocat ad ꝑfectū: g̊ etiā deficiēs meritū ꝑ
ſequēs pctm̄ ⁊ non reuocat niſi viuificet: g̊ viuificat
opa mortificata. Itē nō pōt eſſe fortiꝰ pctm̄ q̄ȝ me 4°
ritū ſꝫ ſi oīa interimerent̃ ꝑ pctm̄ fortius eſſet pctm̄:
g̊ nō in toto interimit̃ opus meritoriū: g̊ aliq̇d in eo
remanet de potētia ad vitā. Itē meritorio opꝫ eter 5°
nū ṗmiū debet̃: g̊ ſi nō debet̃ ei īiuſte agit̃ cū ipo ſꝫ ſi
occidit̃ nō habebit ſuū premiū: g̊ in eo manet adhuc
potētia ad vitā: ſed qꝺ habet potētiā ad vitā pōt viui
ficari g̊ ⁊c̄. Itē Apocal'. 3. Tene qꝺ habes ne aliꝰ 6°
accipiat coronā tuā. hec etiā corona debita eſt opibꝫ
pn̄tis iuſticie: g̊ iſta ꝑdita alius pōt eam accipꝫ: g̊ re-
manēt opa meritoria etiā iſto ꝑdente: ſed eadē rōne
qua remanētia pn̄t dari alij pn̄t reſtitui ⁊ iſti: g̊ pn̄t
viuificari ꝑ penitentiā ſequētem. Sol'o dicendū Solo.
ꝙ opa mortificata ꝑ ſequentē penitētiā viuificant̃ ⁊
vt hoc intelligi poſſit cōpetētius: eſt ſciendū ꝙ opus
meritoriū nō accipit vitā ab operāte ſed potiꝰ ab ipa
gr̄a. Et dicit̃ viuere effectiue: quia dat vitā merēti ⁊
operāti. Gratia aūt ꝯſiderat̃ dupliciter. ſ. inq̄ȝtū ſub
iectū informat ⁊ actū ⁊ ſic ipa eſt accñs ⁊ nō pōt da-
re vitā ⁊ inq̄ȝtū eſt ſil'itudo quedā bonitatis diuine
⁊ accepta deo ⁊ omne id in q̄ eſt ipa ⁊ ſic dat vitam ⁊
eſt principal'r in acceptante hoc eſt in deo reſpectu tñ
operis ⁊ operantis. Et quia acceptio dei que eſt re-
ſpectu opis facti in charitate dei ſemꝑ manet: iō ma-
net opus etiā poſt mortale pctm̄ non ſimpl'r ſed ꝓut
reſpectu ipius eſt acceptio diuina. Uerūtñ influxus
vite ab acceptiōe dei ⁊ opꝫ accepto īpedit̃ ꝓpter mor-
tale pctm̄ qꝺ eſt in iſto: ita. ſ. ꝙ ꝑ illud opus acceptio
dei nō influit illi vitā: ſꝫ reputat̃ alij quodāmō ſicut
dictū eſt. xlij. diſt. ṗmi lib. vbi oſtenſum eſt de hoc q̄-
liter intelligit̃ illa autoritas Apocal'. Tene qꝺ ha- Ad obiecta
bes ⁊c̄. Patet igitur ſolutio ad ṗmū quia opus nō
deſtruit̃ ſm qꝺ eſt ſub acceptione diuina: q: ſemꝑ il-
lud opus acceptū eſt ⁊ nō eſt ṗncipiū vite niſi ſic con
ſideratū: ſed influxus vite īpedit̃ ꝑ mortale pctm̄: ⁊
ideo nō eſt verū ꝙ in mortificato deſtruat̃ potētia vi-
te: q: nō eſt mortificatū in ſe ſed potius q̄ ad iſtum ne
influat illi vitā ⁊ remoto obſtaculo influit ſicut ṗus.
⁊ ꝙ opa ibi maneāt ptꝫ ꝑ illud Matth. 5. Theſauri
zate vobis theſauros in celo: theſauri eñ illi ſūt the-
ſauri meritoꝝ in ſciētia ⁊ approbatiōe diuina circū-
ſcripti. Et ꝑ illꝺ. 2. Thim̄. vl. Scio cui credidi ⁊ cer
tus ſum q: potēs eſt depoſitū meū ſeruare in illū dič
iuſtus iudex. Ad aliud dicendū ꝙ opus ꝑ illū mo ad ꝓbatōēȝ
dū eſt in quo eſt ṗncipiū vite viuificat̃ vt iā dictū eſt
q: in cōceptiōe diuina nūq̄ȝ deſtruit̃: q: placuit deo
ꝓpter formā gratie que erat reſpectu illius opis ⁊ iō
obiectio illa falſum ſupponit. Ad aliud dicendum Ad 2m
ꝙ intentio ꝓphete eſt ꝙ nō recordabunt̃ iuſticie quo
ad iuſtū ſꝫ tñ manēt ſimpl'r ſub recordatiōe vt dictū
eſt ⁊ ſic patꝫ rn̄ſio ad totū. Ad aliud dicendū ꝙ h̄ Ad 3m
verū eſt ꝙ nō manet vt eſt accñs: ſed quo ad illam ra
tionē vt iam dictum eſt.

Arti. XXII
Y

An opera mortificata quo ad omnia que ſunt in ipſis viuificantur.

T Ertio querit̃ vtrū viuificent̃ quo ad omnia
que ſunt in ipis. videt̃ eñ ꝙ ſic: quia Aug. di Arguit̃ ṗ°
cit ꝙ penitētia eſt res optima ⁊ ꝑfecta que oēs defe-
ctus reuocat ad ꝑfectū: g̊ quicq̇d deficit in bonis ꝑ
peccatū reducit̃ ad vite fructū ꝑ penitentiā: g̊ omnia
viuificant̃. Itē ſemꝑ potētior eſt virtus q̄ȝ pecca- 2°
tū: ſed peccatū extinguit om̄es virtutes quādo ſeq̇t̃

eas:ḡ etiā penitentia viuificat oēs q̄n ſubſequiť pec
3o catū. Ité Ro⁹.6. Nō ſicut peccatū ita ⁊ bonū/ et
hoc iō:q⁊ bonū ſm ſe eſt ⁊ malū in reſpectu ⁊ inutile
⁊ pigrū:ſi ergo malū potuit occidere bonū/ multo-
In ɔtrariū pmo. magis bonū potuit ea viuificare. Contra virgini
tas eſt q̄dem de maximis bonis/ et nō viuificať nec
redimiť nec reſtituiť:ḡ nō viuificať poſt amiſſionem
ꝙ autē nō reſtituiť/patꝫ ꝑ Hiero. in quadā epl'a ad
cuſtochiū virginē q̄ dicit ſic: Audenť loquar cū om-
nia deus poſſit ſuſcitare non poteſt virginē poſt rui
2o nam. Item Apocal'.3. Tu nomē habes ꝙ viuas/
⁊ mortuus es/eſto vigilans ⁊ viuifica cetera/ q̄ erāt
moritura. Ex hoc accipiť ꝙ aliquis mortu⁹ habuit
aliqua opera viua/⁊ vita viuit:ḡ nō oīa mortua vi-
Solo. ua ⁊ viuificata indigent viuificatiōe. Solo dōm
ꝙ opa mortificata eo mō q̄ mortua fuerūt oīa viui-
ad pmū in cōtrariū ficanť ꝑ pniam ſequentē/ſicut innuit in lra. Ad id
qd obijciť de virginitate ſumať in lra primo auto-
ritas Hieronymi q̄ totū cōtrariū dicit ſup Oſee.2.
vbi dicit ſic: Uide q̄d ſit inter dei cōuenientiā ⁊ ho-
minū/homo em̄ vxorē accipit mulierē facit.i.nō vir
ginē ſiue corruptā/ de⁹ etiāꝫ meretricib⁹ copulatos
eas mutat in virgines. Hāc cōtrarietatē attendēs
magiſter Hugo de ſancto vicť. ſoluit dictū Hiero-
nymi ſic: Iſrael dom⁹ cecidit nō adijciet vt reſurgat
Amos.5. quedā verba ambigua Hiero⁹. hic poſuit
dicens ſic: Cum de⁹ oīa poſſit de corrupta nō po
teſt facere nō corruptā/ tn̄ ſi de corruptiōe carnis h̄
intelligať ſtultū eſt ſic ſentire: q⁊ homo carnē ſuam
viciare poſſet/ deus aūt ſanare nō poſſet: Si autē
de corruptione cordis intelligať/hoc ſimiliter ſtul-
tum eſt dicere: q⁊ homo peccare poſſet/ de⁹ aūt iuſti-
ficare nō poſſet: ⁊ tantū iuſtificare quantū iſte pecca
re. Si aūt idcirco illud nō poſſe dicit de⁹: q⁊ factum
eſt/ ⁊ qd factū eſt nō factū eſſe non poteſt: q⁊ qd ve-
rum eſt falſum eſſe non poteſt/⁊ idcirco non poteſt:
q⁊ cōtra veritatē nō pt: q⁊ ſi ꝯ ṽitatē poſſet ꝯ ſeipm
poſſet q̄ veritas eſt: pond⁹ habet hoc dictū maius q̄
ſi diceret de alio quolibet qd factū eſt/ ⁊ nō factū eſſe
nō poteſt/hec ſunt verba Hugonis. Pond⁹ autem
quare magis dicit de illo q̄ alio pterito eſt: quia de
ſcendiſſe mentē volūtarie ſub actuale ⁊ per actualē
carnis delectationē facit corruptionē ṽtutis/⁊ hoc
preteritū inducit ſtatū ignobilē in mente ⁊ corpore/
qd nō facit aliud peccatū. patꝫ igiť ꝙ ſm ꝙ virgini
tas fuit meritoria reſtituiť: q⁊ penitētia reſtituit in-
Ad 2m tegritatē puritatis a peccato: ſꝫ nō integritatē ſtat⁹
ſm dignitatē. Ad aliud dicendū ꝙ Apoca. loqui
tur de eccleſia in qua q̄dam viuebant ⁊ quidā mor-
tui erant: ſed morituri exēplo alioꝝ/⁊ iō monet non
gloriari/⁊ ideo nihil valet obiectio.

Arti. XXIII B2

Per quid iuſtificenť opa mortificata.

Arg. pmo. q Uarto queriť ꝑ q̄d viuificať. Et videť ꝙ per
iuſticiā generalē. Eius eſt iuſtificare cui⁹ eſt
impiū facere purū/qd eſt iuſticie generalis
Cōfirmať primo. ergo etiā illud. Hoc etiā videť ꝑ illud qd dr̄ in Eze-
chiel'.18. Iuſticia viuet ⁊ nō morieť iuſticia quā ope
ratur⁹ eſt viuet ⁊ nō morieť. Uideť ꝙ hoc ſit verū
2o q⁊ Roma.1. Heb.10. ⁊ Abacuc.2. dr̄: Iuſt⁹ aūt ex fi
3o de ſua viuit. Uideť autē ꝙ ſit charitatis effect⁹: di-
citē Aug⁹ ꝙ charitas eſt vita anime. Item videť
ꝙ gratia: q⁊ vita diuidiť in vitam nature ⁊ vitā gra
tie ⁊ vitā glorie: ergo vita erit a gratia: ſed cui⁹ eſt iu
ſtificare eius eſt vita: ergo gratia viuificat opa mor-
tua. Contra hoc eſt qd dicit in littera ꝙ hoc eſt pe In ɔtrariū
nitentie: et hoc accipiť a verbis Bernardi in canti- pmo
cis ſermone.xi. ſic dicentis: Senſum ex integro re-
cuperaſſe te ſcias ſi tuā cōſciētiā ſentis quadrupli-
ci cōpunctōe morderi/pudore gemino/⁊ gemino me
tu/nā neceſſaria ad pficiendū ſeptenariū idē cōfeſſio
nis ſpēs atteſtať: et loquiť de miraculo Heliſei ꝙ
penitentialiť oſcitauit ſepties: ḡ ptes cōfeſſiōis ⁊ cō
punctionis atteſtāť vite ⁊ ſenſu reſtitutis: ergo de
mortuis faciūt viuos. Solo dicendū meo iudicio Solo
ꝙ vita eſt actus gratie ꝓprie/⁊ primo ſicut etiā no
tatū inuenies ſup ſecūdū ⁊ nō cōuenit virtuti pmo
ſꝫ poti⁹ ꝑ poſteri⁹/⁊ iō diuerſo mō attribuiť diuer-
ſis virtutib⁹ penitentie aūt eſt ſicut remouentis cau
ſam mortis a pte materie ſiue ſubiecti: q⁊ ipa eſt cau
ſa iuſtificationis prior ea rōne nō tempe vt ſupra di
ctū eſt: ⁊ hoc modo loquiť magiſter qn̄ attribuit eis
iuſtificationē operū mortuoꝝ. Ad primū ḡ dicen- Ad primū
dū ꝙ iuſticia dicit cauſa vite poti⁹ in operib⁹ viuis
ꝑut dicit ꝙ opera oſtendūt viuū: q⁊ ipſa prima ē ex
parte termini ad quē eſt mot⁹ in iuſtificatiōe impij.
Uñ iuſticia nō ꝓprie dicit cauſa vite/ ſꝫ poti⁹ conſe-
quens vitā et oſtendens eā ꝑ rectitudinē act⁹: et ſic
iuſt⁹ ex iuſticia dr̄ non viuere/ſꝫ poti⁹ viuere ſimplr.
Ad illud qd ꝓbauit ꝙ iuſticia eſt cauſa vite dicen Ad ɔfirmatione pmā.
dū ꝙ iuſticie nō dicit eſſe iuſtificare ſicut efficientis
ſed potius ſicut forme ad quā moueť ille q̄ iuſtificať
ſed bene cōcediť ꝙ eiuſdem eſt iuſtificare cuius eſt vi
uificare ꝑ modū efficientis. Ad aliud dicendū ꝙ Ad ɔfirmatione ſcdaꝫ
dictū Ezech. intelligiť de vita glorie que dať bene
operanti in operib⁹ iuſticie: nos autē loquimur hic
de primo actu vite qui reſtituiť ante eſſe in eſſe ſpūa
le ſm gratiā ſm ꝙ dicit phs ꝙ viuere in viuentib⁹
eſt eſſe. Ad aliud dicendū ꝙ charitas dei eſt ea que Ad 2m
cōtinuat vitam nō tn̄ optet ꝙ ſit prima cauſa ei⁹: q⁊
ad perfecte viuere poſt fidē ⁊ ſpem non requiriť niſi
charitas que vnit ꝑ effectū primo fonti vite. ſ. deo.
Ad aliud dicendū ꝙ fidei attribuiť vita ſicut vitā Ad 3m
pmo oſtendenti ⁊ aliquo mō facienti nō q̄dē ꝑ ſe/ſed
poti⁹ ꝑut eſt informata gratia. Et hui⁹ exemplū eſt
in luce: q̄ manifeſtat cecū ⁊ etiam viuificat inquan-
tum in ea eſt quedā virtus celeſtis q̄ diffundiť in ip
ſa ſup infinita illa etiā fides ſm ꝙ eſt cognitio q̄dam
manifeſtat ea in q̄bus eſt vita ⁊ inquantū eſt gratia
quedam cauſat ⁊ diffundit vitā eandem. Ad aliō
dicendū ꝙ in principio prime ſolutōis dictū eſt qua Ad ea q̄ ſūt in cōtrariū.
liter viuere eſt pnie/⁊ ſic ſolutū eſt totū.

Quō ⁊ ſm quem modū dicit vita qn̄ dici tur ꝙ opera mortificata ſunt viua.

Ar. XXIIII B2

Arg. pmo. q Uinto queriť ſm quē modū dicit vita quā-
do dr̄ ꝙ opa mortua fiant viua/ videť em̄ ꝙ
dici nō debeāt. In nullo em̄ ſic eſt ꝙ opa ali
cui⁹ denominenť ⁊ diſponanť ſicut ipm operans: ḡ
opera viui nō dicunť viua vt videť: nec forma vite
diſpoſita ſiue informata: itē ſi albū albefiat albifi-
catio ipa nō ꝓprie alba dr̄/cū tn̄ albificatō ſit ꝓpria
opatio albi/ergo etiā opera viui nō ꝓprie dicunť vi-
ua. Solo dicendū ꝙ viuere dicit multipliciť val Solo ad totū
de ſed reduciť ad duos ſcꝫ ſm eſſe ⁊ ſm bene eſſe: ſm
eſſe dicit ꝓprie ⁊ methaphorice: ꝓprie aūt dicit. ſ. vt
cauſa per ſe effectiua vite in viuo dicat vita ⁊ viuere
ſicut anima/⁊ ſicut forma adherens viuo. i. vitā par

ticipanti ex eo ꝙ eſt cauſa vite/ ſic dicim⁹ corp⁹ viuere ꝛ viuū formalr̄. Et hoc viuere diſtinguit̄ in ſecūdo de aīa ꝛ ꝑ ſuū ſignū ī illa lr̄a vbi dicit phs: Multipliciter aūt ipo viuere dicto ꝛ ſi vnū hoꝝ inſit ſolū ipſum viuere dicim⁹/ vt intellect⁹ ꝛ ſenſus/ motus ꝛ ſtatus ſm locum/ aut mot⁹ ſm alimentū ꝛ detrimentū ꝛ augmentū eſt. Et cōtentū reducit ad quattuor modos ſcʒ intelligere/ ſentire/ moueri ꝛ alimēto vti. Hec aūt ſunt ſigna vite anime ſicut effect⁹ eſt ſignū ſue cauſe/ effect⁹ dico ꝓprius et eēntialis q̄ cōuertit̄ cū cauſa: vita aūt methaphorice dicta eſt ad ſimilitudinē hui⁹/ ꝛ hoc dicit̄ ſcʒ ad ſimilitudinē ei⁹ qḋ eſt cauſa vite/ ꝛ hoc eſt qḋ dicūt eſſe viuū ꝛ ꝑmanētiā ꝛ ſpeciē: ꝛ ſic ſumit̄ vita octauo phicoꝝ vbi de motu celi dicit ꝙ eſt quedā vita exn̄tib⁹ vel ad ſimilitudinē viui qḋ tunc viuere dicim⁹ qn̄ attingit perfectā operationē ſuaʒ ſm ſuā ſpeciē quā habet a virtute celeſti ſupra totā ſpeciē influentē: ſicut dicimus aquā viuā q̄ eſt in impetu purificandi ꝛ infrigidādi/ ꝛ adamātē viuū cū fortiter attrahit ferrū ꝛ huiuſmodi. Sed vita ſm bn̄ eſſe diſtinguit̄ ſm bene eſſe in ſenſu et ſm bene eſſe ſm rōem. Et ſm bene eſſe ī ſenſu dicit̄ vita voluptatis/ ſicut dicit Ariſtot. de Sardanopalo ꝙ vitā voluptuoſam eligens vitam pecudum elegit. Scḋm aūt beneeſſe rōnis dicit̄ viuere ſm bonū rōnis qḋ eſt licitū ꝛ gratuitū/ ꝛ gratuitum duplex ſcʒ gratie ꝛ glorie. Dicendū igit̄ ad ꝓpoſitū ꝙ opera dicunt̄ viuificari vita dicta metaphorice: ſcʒ qn̄ reſtituunt̄ homini ꝙ faciant in ipſo ꝛ ꝙ faciāt optima opera/ ꝛ hoc eſt dignū facere vita eterna/ q̄ſi lapis dicat̄ viu⁹: q2 facit optime ꝓpriaʒ operationē ꝛ mortuus qui nō poteſt ſic facere. Silr̄ opus viuū dicit̄ qn̄ poteſt ꝑficere hoc qḋ optimū opus facit/ et hoc eſt opus gratie qḋ poteſt valere vitā eternā. Et ꝑ hoc etiā patet ſolutio ad obiecta.

Arti. XXV. E2 **An tertia diffinitio penitentie ſit bene aſſignata.**

Penitentia igit̄ eſt quedā dolentis vindicta ꝛc. ſ. p Hec eſt tertia diffinitio de penitētia

Arg. ꝑmo Et videt̄ mala: q2 ſicut tulli⁹ dicit: Uindicatio eſt ſpecies iuſticie naturalis/ ſed habitū eſt ſupra ꝙ penitentia nō eſt ꝓprie iuſticia naturalis: ergo vi-

2° det̄ male dici vindicatio ꝛc. Itē tulli⁹ dicit ꝙ vindicatio vl' vindicta eſt ꝑ quā vis ꝛ iniuria ꝛ omnino om̄e qḋ obfuturū eſt defendendo aut vlciſcēdo propulſat̄/ peccata aūt q̄b⁹ indignat̄ penitentia nec vi nec iniuria alicui⁹ ſunt facta/ ſed ꝓpria volūtate po-

Queſtiūcula ſecūda. tius: ergo videt̄ ꝙ vindicatio nō ſit de ipſis. Item

Arg. ꝑmo. vlterius querit̄ de hoc qḋ dicit: Semꝑ puniens in ſe ꝛc. Si em̄ ſemꝑ punit ſemꝑ agit actus penitētie: ſed nō pōt aliquis ſm vnā potentiā ſimul pluribus

Sol'o motib⁹ moueri/ ergo nunq̄ꝫ mouet̄ virtute alia. Si

Obiectio. prima. dicat̄ ꝙ intelligit̄ ſemꝑ puniens in habitu nō ī actu videt̄ falſum eſſe ꝑ id qḋ dicit ꝙ vbi dolor finit̄/ finitur ꝛ penitētia/ ergo videt̄ ꝙ ſemꝑ actualiter tenea-

Sol'o. tur dolere. Si dicas ꝙ nihil ꝓhibet ſimul affectu dolere ꝛ alio motu moueri ſm charitatē ſcʒ aut aliā

Obiectio ſcḋa virtutē: hoc videt̄ cōtra phm in libro de ſomno ꝛ vigilia: ibi em̄ dicit̄ ꝙ vna potentia anime exiſtēte in actu retrahit̄ alia/ ergo multomagis vna ꝛ eadē ſi

2° eſt in actu vno retrahit̄ ab alio. Item ſemꝑ dolet ꝛ vbi dolor finit̄/ finit̄ ꝛ penitētia/ g̃ ſi charitate mouetur in deū ꝛ nō doleat videt̄ ꝙ penitentia ſit finita: ꝛ vbi deficit penitētia ibi deficiat gratia/ vt dicit cōſequent̄ in lr̄a/ ergo q̄ mouet̄ charitate attingit gratiā qḋ falſum eſt/ ergo nō ſemꝑ eſt dolendū. Itē vi- 3°

det̄ ꝙ nociuū ſit ſemꝑ dolere: q2 dicit Bernard⁹ in canticis ſermōe. xj. Sic ſuadeo vobis amicis meis reflectere īterdū pedē a moleſtia ꝛ anxia recordatōne viaꝝ veſtraꝝ ꝛ euadere in itinera planiora ſaniorís memorie beneficioꝝ dei: vt qui in vobis cōfundimini ipſius intuitu reſpiret̄. Ex hoc accipit̄ ꝙ nō ſemꝑ dolendū eſt de peccatis/ ſʒ quandoq̄ꝫ exultādū in beneficijs dei. Item infra parū ibidē. Eſt quidem neceſſari⁹ dolor de peccatis ꝛ ſi nō ſit continu⁹ ſane interpolet̄ letiori recordatiōe benignitatis: ne forte pre triſticia induret̄ cor ꝛ deſperatōne plus pereat: ergo meli⁹ eſt interpolare dolorē q̄ꝫ ſemꝑ dolere: ergo qui vindicat in ſe peccatū nō ſemꝑ debet penitendo in ſe vindicare qḋ dolet cōmiſiſſe. Sol'o dicim⁹ Sol'o

ad primū ſicut pri⁹ tactū eſt ꝙ penitētia induit q̄nq̄ꝫ ad ꝑmū

rōnem iuſticie qn̄ iuſticia eſt imperans actū penitentie. Et ſic loquit̄ hic Aug⁹ de penitētia: Un̄ nō ꝓpt̄ hoc habet̄ ꝙ ſit ſpecies iuſticie eo mō quo dicit̄ ſpēs que ponit̄ ſub aſſignato genere. Et eſt inſtātia ī verbo Ariſtotel' vbi dicit in thopicis ꝙ ſi quis bicubitali magnitudine poſita dixerit ꝙ poſitū eſt quid eſſe: quid eſt dicit ꝛ q̄d ſignificet/ vbi pʒ ꝙ lʒ alia p̄dicamenta quādoq̄ꝫ accipiāt aliquā rōnem ſubſtātie/ nō tn̄ ꝓprie dicunt̄ ſpēs ei⁹/ vn̄ illa forma arguendi nō valet/ iō ē fallacia accidētis ꝙ tale eſt argu[m]/ vindicatio eſt ſpēs iuſticie/ ꝛ penitentia eſt vindicatio que- Ad 2[m]

dā/ igit̄ penitentia eſt ſpēs iuſticie ꝛc. Ad aliḋ dicendū ꝙ licet peccata cū voluntate homīs ſint facta tn̄ ſunt iniurie ꝛ nociua/ ꝛ ſic vindicant̄: vn̄ ab alio habent ꝙ ſint volūtaria/ ꝛ ab alio ꝙ ſint iniurie: q2 volūtaria ſunt in actu ꝓut in actu fit cōuerſio ad bonum cōmutabile/ ſed iniurie ſunt dei ꝛ hominis inquantū ſpoliant gratuitis ꝛ vulnerant in naturalibus: ꝛ hoc modo vindicta eſt in illis. Ad aliud cō- Ad q̄ſtiūculā cum ſuis obiectis.

cedim⁹ ꝙ ſpūs creat⁹ ſm eandē potentiā non mouetur plurib⁹ motib⁹ ſimul/ ꝛ bene cōcedim⁹ ꝙ qn̄ mouet̄ alia virtute nō mouet̄ penitētia/ ſed penitētia et illa virtus ſint in eadē potentia anime. Sed dictū Auguſtini intelligit̄ ꝙ ſic ſemꝑ doleat ꝙ nunq̄ꝫ aliq̄d cōtrariū dolori admittat/ moueri aūt alijs virtutibus nō eſt cōtrariū ſed cōueniens: q2 virtus virtuti cōſona eſt ꝛ nō cōtraria. Alij aūt aliter dicunt: ſed q2 non intelligo ideo nō curo dicta eorum. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad totum.

An peccator ſemper debet dolere ꝛ de dolore gaudere. Ar. XXVI. D2

Ed ſꝑ doleat̄ ꝛ de dolore gaudeat̄ ꝛc. ſ. q ſ Uidet̄ em̄ nō ſemꝑ eſſe dolendū: q2 ſicut dicit Beda: Cōtraria cōtrarijs curant̄: et qḋ Arguit̄ ꝑo.

ſanat oculū non ſanat calcaneū/ ergo ſi aliqḋ peccatū eſt dolere ꝛ triſticia nō eſt ſanandū dolore ſed gaudio et delectatione: ſed multa ſunt talia/ vt iracūdia accidia/ inuidia/ rancor ꝛ hmōi: ergo illa dolore nō ſunt ſananda: nō ergo ſemꝑ eſt dolendū. Item. 2. 2°

Corin. 2. Cōfirmetis in illo charitatē ne forte abūdantiori triſticia abſorbeat̄. Item. 2. Corinth. 7. 3°

Seculi aūt triſticia mortē operat̄: g̃ aliqua peccata ſunt cum graui dolore ꝛ triſticia/ ergo nō ſunt dolore ꝛ triſticia ſananda: nō ergo ſemꝑ doleant̄. Ulte- 4°

rius videt̄ impoſſibile qḋ dicit/ de dolore gaudeat̄.

doloꝛ ꝑ eſſentiā in aliquo exiſtens facit ipſum dole-
re/ſed doloꝛ ꝑ eſſentiā exiſtit in dolēte:ergo facit ip-
ſum dolere/nō igit̃ gaudere poteſt vt videt̃: qꝛ do-
5o loꝛ ⁊ gaudiū ſunt oppoſita. Jtē doloꝛ ⁊ gaudiū ſūt
affectiones oppoſite:ergo de oppoſitis oꝛiunt̃:ergo
nō vnū eſt cauſa alteriꝰ/ḡ nō eſt gaudere de doloꝛe.
6o Jtē eiuſdē eſt gaudere cuiꝰ eſt dolere/ ſi ergo aliqͣs
gaudet ſimul gaudet ⁊ dolet/ ⁊ eiuſdē eſt gaudere et
Sol'o quo- dolere/ergo ſm idem gaudet ⁊ dolet vt videt̃. Ad
rundam hoc q̄dā dicunt ꝙ gaudiū eſt dulce ⁊ delectabile do-
lenti. Et hoc ꝓbant ꝑ Auguſtiͫ in ṗmo cōfeſ. dicē-
tem: Si ꝓhiberer legere dydonē extinctā dolerē:qꝛ
ꝓbatio 2ª. nō legerē qđ dolerē. Jtē in eodē lib. 4o. de ſocio ſuo
moꝛtuo: Poſcebā aīam meā īpatientē poꝛtari a me
⁊ vbi eā ponerē nō inueniebā/nō in amenis nemoꝛi
bus/nō in ludis atq; in cantibꝫ/nō in ſuaue olenti-
bus locꝭ nec in cōuiuijs apparatꝭ/neq; in voluptate
cubilis/nō deniq; in libꝛis atq; carminibꝫ quieſce-
bat: hoꝛroꝛi erat ipſa lux: ⁊ quicquid nō erat qđ illi
erat impꝛobū ⁊ odioſum erat p̄ter gemitū ⁊ lachꝛy-
mas. Nā in eis ſolum erat aliquantula requies/et
ita ſolꝰ fletus erat dulcis mihi et ſucceſſerat animo
meo in delicijs amici: vnde ex quo voluit habere ꝙ
doloꝛ etiā inoꝛdinatꝰ poteſt eſſe materia ⁊ cauſa gau
Jn ꝯtrariū dij/ ⁊ ita nō valet obiectio pꝛiꝰ inducta. Cōtra dul
ṗmo. ce ⁊ delectabile dilatat coꝛ:ḡ excitabit riſum ⁊ gau-
diū/nō ergo fletū ⁊ amaritudinē/ſi ergo delectabi-
lis erit fletus ex moꝛte amici/iam nō eſſet fletꝰ ⁊ tri-
Sol'o ſticia qđ falſum eſt/ergo redit idem qđ pꝛiꝰ. Si di
cas ꝙ gaudens dolet ſm quid et nō dolet ſimplicit̃
et hoc nō eſt incōueniens:ſ; ſimplicit̃ ineſſe vnū cō-
Obiectio trarioꝛū ⁊ aliud ſm q̄d. Contra/ qui penitet non
gaudet:qꝛ aliter nō ſufficeret gaudiū ſuū:ḡ videt̃ ꝙ
3o gaudiū ſuū nō inſit ei ſm quid. Jtem differētia eſt
inter doloꝛē voluntariū ⁊ inuolūtariū: ſed in omni
voluntario doloꝛe poteſt eſſe gaudiū ſm quid/ ſicut
in doloꝛe de moꝛte amici:ergo gaudet ⁊ delectat̃ in
fletu/ergo cū voluntario doloꝛe videt̃ eſſe gaudium
4o ſimplicit̃/ſ; in penitētia eſt doloꝛ ſimpliciter volūta-
rius/ergo ⁊ gaudiū ſimpliciter vt videt̃. Jtem gau
diū ſimplicit̃ adeptꝰ eſt ex adeptiōe ſimplicit̃ deſide-
rati/ſed penitēs ſimplicit̃ adeptus eſt deſideratū qn̄
adipiſcit̃ doloꝛē de peccatꝭ/ḡ ⁊ gaudiū ſimplicit̃ ge-
5o nerat̃ in ipſo. Jtē nihil differt ad generationē gau-
dij ſui ꝙ quis ſimplicit̃ adipiſcat̃ bonū ſiue bonū ſi-
bi/ſed penitēs adeptꝰ eſt bonū ſibi/ergo ſimpliciter
6o gaudet. Jte; virtutis (vt dicit Boeciꝰ) iocunda eſt
poſſeſſio/ſed penitētia virtus quedā eſt:ergo poſſeſ-
ſio eius eſt iocūda/ſed maxime ab hoīe in actu poſſi-
det̃ qn̄ actu dolet:ḡ tunc ſimplicit̃ iocūdat̃ penitēs
7o ⁊ gaudet. Jtem Gal. 5. ſuꝑ illo: Fructus aūt ſpūs
ſunt charitas ⁊c. dicit Ambꝛoꝰ He virtutes fructꝰ
dicunt̃:qꝛ ſincera ⁊ ſancta delectatōe ſuos delectāt
Sol'o. poſſeſſoꝛes. Sol'o dicendū vt dicit Augꝰ/ Gau-
diū eſt diffuſio animi ex cōceptiōe pꝛeſentis boni/ſi
cut ecōtra triſticia eſt cōſtrictio animi ex cōceptione
pꝛeſentis mali/⁊ timoꝛ motus ſm ſiſtolen ſiue con-
ſtrictionē in fugā futuri ⁊ expectati mali. Spes aūt
ꝓtenſio ſiue dilatatio animi in expectatiōe boni fu-
turi ſiue hoc bonū ſit ſimplicit̃ ſiue ſibi bonū dūmo-
do illud bonū ſit vt bonū ꝑ ſe: ⁊ nō vt deſideratū ꝓ-
pter aliud:qꝛ tunc poſſet in ſe eſſe deſideratū/ non ſi
cut vri ⁊ ſecari deſiderant̃ ꝓpter ſalutē/ cum tamen
in ſe nullꝰ ſit qui velit vri vel ſecari/ vnde etiā talia

non ſimplicit̃ deſiderant̃ ſed potius ſuſtinent̃ ꝓpter
aliquid qđ deſiderat̃ ſimplicit̃/ ⁊ ideo ꝓpter hoc non
cōtrariant̃ in talibꝰ illud malū ſuſtinere ⁊ gaudere
de hoc qđ inducit malū qđ ſuſtinent/ſicut de ſanita-
te eodē modo dico ꝙ nullꝰ vult vel deſiderat dole-
re inquantū doloꝛ eſt/ſed vult eum potiꝰ inquantū
eſt purgatiuꝰ ⁊ inductiuꝰ venie/ ⁊ ſi gaudet de do-
loꝛe non gaudet inquantū doloꝛ eſt/ſed potiꝰ inquā
tū inductiuꝰ eſt iuſtificatiōis ⁊ liberatiōis a peccato
Patet igit̃ ꝙ hoc mō nō eſt cōtrariū gaudere ⁊ dole
re:qꝛ nō referunt̃ ad idem. Dicendū ergo ad ṗmū Ad ṗmū
ꝙ doloꝛ dupliciter cōſiderat̃: ſ; ex ꝑte dolētis ⁊ ex 2m ⁊ 3m
parte eiuſdē de q̄ eſt doloꝛ vt motū et materia circa
quā eſt ⁊ fine:qꝛ omnia iſta in talibꝫ cadunt in idem
Si ṗmo modo tūc cōſiderat̃ tm̄ in genere: qꝛ ſpeciē
non accipit aliquis niſi ex parte obiecti mouentis.
Si aūt ſecundo mō tūc accipit ſpeciē obiecti mouen
tis circa qđ eſt doloꝛ/ ⁊ ex illa parte nihil ꝓhibet do
loꝛem eſſe cōtrariū doloꝛi qui eſt ſpecierū cōtraria ꝝ
Et ſic dico ꝙ doloꝛ qui eſt in penitentia inuidie con
trariat̃ doloꝛi vel triſticie que eſt in ipſa inuidia. Do
lere em̄ de ꝓſperitate alioꝛū inuidie eſt/ ⁊ dolere de
hoc ꝙ ſic dolet/cōtrariꝰ doloꝛ eſt repugnans illi/et
expellens eum. Et ſic pꝫ eſſe verū ꝙ cōtraria cōtra
rijs curant̃:hanc aūt ſolutionē puto veriorē int̃ om
nes. Tamen cōmunis opinio eſt ꝙ talia peccata nō
ſunt ſine delectatione aliqua/ ⁊ reſpectu illiꝰ cōtra-
riat̃ eis doloꝛ penitentie/qui em̄ triſtat̃ de bono pꝛo
ximi/gaudet de bono ꝓpꝛio. S; hec ſolutio meo iu-
dicio parū valet:qꝛ licet inuidia radicē habeat in bo
no ꝓpꝛio/tamē ſpeciē ⁊ ſubſtantiā accipit a triſticia
boni ꝓximi/ ⁊ ideo in illa parte debet ei queri cōtra
rium medicamētū. Per hoc pꝫ ſolutio ad ſecundū
⁊ tertiū. Ad id qđ vlteriꝰ querit̃ dicēdū ꝙ illo mo- Ad 4m et
do quo pꝛedictū eſt nō eſt cōtrariū habere gaudiū ⁊ 5m.
doloꝛē ſimul:qꝛ nō ſunt de eodē nec in eodē ſm idē.
Q2 nō ſunt de eodē patet:qꝛ doloꝛ eſt de peccatꝭ cō-
miſſis/gaudiū aūt de doloꝛe/vt dicit̃ in littera. Et
ꝙ nō ſunt in eodē ſm idem pꝫ:qꝛ doloꝛ eſt in affectu
cum cōſenſu aliquo mō pꝛeſentis peccati/ ſ; gaudiū
eſt in affectu ex aliquo ſenſu effectꝰ doloꝛis ⁊ nō do-
loꝛis vt doloꝛ eſt ex ſenſu inquantū eſt puritatis q̄
reddit̃ ꝑ doloꝛē. Si aūt obijcit̃/ ſicut ſupꝛa notatū Obiectio
eſt ſepiꝰ nos huic opinioni aſſentimꝰ ꝙ aīa ſimul nō
mouet̃ pluribꝰ motibꝫ/motꝰ autē pl'es ⁊ paſſiones
plures ſunt doloꝛis ⁊ gaudij/ ⁊ nos cōcedimꝰ hoc
ꝙ iſta ſimul ſtant in affectu/ ⁊ ideo ꝯtrariant̃ nobis
Dōm ꝙ nos nō ponimꝰ illa ex equo eſſe in affectu/ Sol'o.
nec vt duos motꝰ ſ; vt vnū compoſitū. Et vt meliꝰ
intelligat̃ notādū eſt ꝙ q̄dā eſt potētia intellectꝰ ſim
plicit̃ quā cōmentatoꝛ ſuꝑ ṗmū libꝛū de anima vo-
cat infoꝛmationē que eſt de cōplexo. Et quedā potē
tia eſt intellectus compoſitꝰ ſiue ratio quā vocat ibi
dem cōmentatoꝛ fidem. Accipiendo igit̃ vnū modū
cōpoſitionis qui eſt ꝑ modū ꝯpoſitionis vel rōcina-
tionis eo ꝙ dicit yſaac ꝙ rō facit currere cauſam in-
cauſatū:dicimꝰ ꝙ ſicut eſt in cōceptu/ita ſequit̃ paſ
ſio vel motus in affectu. Eſt aūt in cōceptu appꝛehē
ſus doloꝛ voluntariꝰ inductiuꝰ venie: ergo ſequit̃
motus in affectu compoſitꝰ qui eſt gaudiū de dolo-
re/ ⁊ ſic expurgante animā ⁊ emundante. Et ita pa-
tet ꝙ nō ſit duo motus ſed vnꝰ:plura aūt dicta ſunt
de hoc in notulis ſuꝑ tertiū vbi agit̃ de paſſione xpi. Ad ꝓbatio
Ad aliud qđ obijcit̃ de Auguſtino ꝙ ſimplicit̃ tri nes alioꝛū
ſm Augu.

ſtabile dulce ſit dicendū ꝙ falſum eſt/nec hoc inten-
dit/ſed voluntas manēdi in luctu eſt voluntas ſm
quid/ꝛ hoc dicit̃ ſcꝫ qꝛ vincit cōtriſtās et excludit de
lectamenta/ſicut fit in morte amicoꝝ/ꝛ tūc nō eſt re
quies in luctu niſi ꝑ accidēs.ſ.qꝛ alia requies nō in
uenit̃ eo ꝙ excludunt̃ cōſolatoria vincente triſtabi-
li/vel qꝛ ad hoc delectabile habet adiumētū ſicut ha
bent hyſtorie ꝛ fabule q̄ licet ſint triſtiū ſimplicit̃ tñ
qꝛ mira quedā pretendūt/ꝛ hoīes ex cupiditate au-
diēdi miraītēdūt eis lꝫ ſint triſtia:ꝛ iō talia ſt̃ triſtia
Rōnes ī cōtrariū ſunt cōcedende. ſimplicit̃ ꝛ delectabilia ſm q̄d. Ad h̄ qđ obijcit̃ cō-
tra dictū illud dicendū ꝙ ego de plano cōcedo. Ad
Ad obiectōnes in ꝯriū id qđ obijcit̃ cōtra ſolutionē ꝙ vnū inſit ꝑ ſe/ alterū
ſm q̄d dicendū ꝙ in veritate penitēs dolet ꝛ gaudet
vt dictū eſt/ ꝛ vtrunqꝫ poteſt concedi ineſſe ſimplici
ter mō predicto: qꝛ dolor ineſt ſenſualitati/ gaudiū
vero ineſt rationi/nec de eodē nec ſm idem/nec eſt ibi
ad hoc inconueniens.

Determinatio intelligētie dictoꝝ

De penitentia ꝑfectoꝝ vel ad ſalutē ſufficiē
ti intelligendū eſt qđ ſupra dixit ſcꝫ: Peni-
tentia eſt vindicta ſemꝑ puniens qđ cōmiſit
ꝛ alia huiuſmōi. Illud vero: Si penitētia fi
nit̃ nihil de venia relinquit̃: dupliciter acci-
pi poteſt. Si eñ iuxta quorundā intelligen
tiā peccata dimiſſa redeūt: facile eſt intelli-
gere nihil de venia relinqui: qꝛ peccata di-
miſſa iterū replicant̃. Sicut eñ ille q̄ ex ſer-
uitute in libertatē manumittit̃ interim vere
liber eſt: ꝛ tñ ꝓpter offenſam in ſeruitutē po
ſtea reuocat̃: ſic ꝛ penitenti peccata vere di-
mittunt̃: ꝛ tamen ꝓpter offenſam que repli-
cat̃ iterū redeūt. Si vero nō redire dicant̃:
ſane poteſt dici: etiā ſic nihil de venia relin-
qui: nō ꝙ dimiſſa peccata iterū imputent̃: ſꝫ
qꝛ ꝓpter ingratitudinē ita reus ꝛ immundꝰ
conſtituit̃: ac ſi illa redirent.

Ar. XXVII E2 Qui dicunt̃ ꝑfecti: ꝛ q̄ eſt pnīa ꝑfectorū.

Eindevidēdū eſt de hoc qđ dicit ibi [De pe-
D nitētia ꝑfectoꝝ ꝛc̄. Perfecti eñ ſunt q̄ ex vo
to ſe ad ꝑfectionē obligauerūt/ ꝛ non tñ his
cōuenit ſemꝑ in ſe penitere/ſed etiā alijs: qꝛ oēs de-
Solo. ad totū bent habere ꝓpoſitū ꝑſeuerandi in pnīa. Solo di
cendū ꝙ ꝑfecti vocant̃ hic illi qui ſm ſtatū penitētie
hic ſūt perfecti/ ꝛ illi ſunt q̄ cōtinuāt penitētiā vſqꝫ
ad mortē. Eſt eñ ꝑfectio penitentie ſm ad eſſe ꝛ ſm
bene eſſe in cōſecutōe finis. Scđm eſſe quattuor exi
gunt̃ ad ꝑfectionē penitētie.ſ.reuocatio a malo/do-
lor de cōmiſſo/ ꝓpoſitū nō cōmittendi/ ꝛ diligētia ſa
tiſfaciendi ſm bene eſſe q̄ in cōſecutiōe finis eſt qñ ꝛ
actu cōtinuat̃ vſqꝫ ad ſalutē poſt mortē: vñ Ambro.
Sicut charitas alia eſt incipiēs/alia ꝓficiens/alia
ꝑfecta/ſic penitentia aliqua incipientiū eſt/aliqua ꝓ
ficientiū/aliqua ꝑfectoꝝ. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad
obiectū: qꝛ nō loquit̃ hic de tali ꝑfectiōe q̄ eſt ꝑ votū/
vel in ſigno habitꝰ religionis.

De ſolenni ꝛ vnica pnīa.

Illud aūt qđ Ambro. ait: Reperiūt̃ ꝛc̄. Et
ſicut vnū baptiſma ita ꝛ vna penitētia non
ſm generalē ſꝫ ſm ſpecialē morē eccleſie de
ſolenni penitentia dictū intelligit̃: que apđ
quoſdā ſemel celebrata nō iterat̃. Item illđ
aliud Ambroſij. Penitentia ſemel vſurpa-
ta nec celebrata ꝛ fructū prioris aufert ꝛ vſū
ſequentis amittit: de ſolenni intelligit̃. So-
lennis ḡ penitētia vt Ambro. in eodē ait: eſt
que fit extra eccleſiā in manifeſto: in cinere
ꝛ cilicio q̄ pro grauiorib' horrendiſqꝫ ac ma
nifeſtis delictis tñ imponit̃: ꝛ illa nō eſt ite-
randa pro reuerētia ſacramenti: vt ne vile-
ſcat ꝛ cōtemptibilis fiat hominibꝰ. Vñ Au-
guſt. Quāuis caute ꝛ ſalubriter ꝓuiſum ſit:
vt locus illiꝰ humilime penitētie ſemel in ec
cleſia cōcedat̃: ne medicina vilis vel minus
vtilis eſſet egrotis: que tātomagis ſalubris
eſt quantominꝰ cōtemptibilis fuerit. Quis
tñ audeat deo dicere: Quare huic homini q̄
poſt penitentiā primā rurſus ſe laqueis ini-
quitatis obſtringit adhuc iterū parcis? Ori
genes quoqꝫ de hac ſolenni penitētia que ꝓ
grauioribꝰ criminibꝰ iniungit̃ ait: Si nos ali
qua culpa mortalis inuenerit que nō in cri-
mine mortali vel in blaſphemia fidei ſed in
ſermonis vel in morū vitio cōſiſtat: hec cul-
pa ſemꝑ reparari pōt: nec interdicit̃ aliquā
do de huiuſmodi penitētiā agere: ſed nō ita
de grauioribꝰ criminibꝰ. In grauioribꝰ eñ
criminibꝰ ſemel tñ penitentie cōcedit̃ locꝰ.
Cōmunia que frequenter incurrimus ſem-
per penitentiā recipiunt ꝛ ſemper redimun-
tur. Cōmunia dicit venialia peccata ꝛ forte
mortalia quedā alijs minꝰ grauia: que ſicut
ſepe cōmittunt̃: ita frequenter ꝑ penitentiā
redimunt̃. Sꝫ de grauioribꝰ criminibꝰ ſemel
tantū agit̃ penitentia ſcꝫ ſolennis. Nā et de
illis ſi iterent̃ iterat̃ penitētia ſed nō ſolēnis
qđ tñ in q̄buſdā eccleſijs nō ſeruat̃.

Quot ſint modi penitentie.

Einde q̄rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Solēnis pe Arti. XX
D nitentia vt Ambroſiꝰ ꝛc̄. lr̃a a. Notandū ḡ VIII
ꝙ tres ſunt modi penitētie.ſ. ſolennis/ꝓuata F2
ꝛ publica. Solennis eſt que inchoat̃ in principio q̄-
drageſime qñ penitēs ponit̃ extra eccl'iam/hāc autē
eiectionē penitētis debet facere epūs cū pſbyteris
q̇ modū culpe nouerūt/ ꝛ nō eſt imponēda niſi ꝓ cri-
mine qđ totā cōmouet vrbē/vt. xxvj. q. cap̄. vl.: pſby
ter incōſulto epō/ hec aūt pnīa nō eſt iteranda: qꝛ eſt
repſentatio eiectōis Ade de ꝑadiſo/introductio aūt
nō eſt in paradiſum niſi poſt mortē xp̄i ad minꝰ/ qđ
repſentat̃ in paſcha. Vñ de prima đr ꝙ cum crebris
ſuſpirijs denunciet eis epiſcopꝰ/ꝙ ſicut Adam pro
peccatis ſuis eiectus eſt a paradiſo/ita ipſi ꝓ pecca-
tis ſuis ab eccl'ia ꝓijciunt̃ poſt iubeat miniſtris ꝙ ex

pellant eos clero dicẽte: Jn ſudore vultꝰ tui veſceriſ
pane tuo/ vt vidẽtes ſctãm eccl'iaꝫ ꝓ ſuis facinoribꝫ
cõmotã penitentiã nõ paruipendãt: tñ debent mitti
in eccl'iam in cena dñi/ ſed tunc cũ alijs nõ cõicabũt
in eucbariſtia aut ĩ oſculo: ⁊ ſic mãebũt vſqꝫ ad octa-
uas paſche/ ⁊ tunc iterũ exibunt. Si autẽ penitent
bñ poterũt habere introitũ eccl'ie ſcḋm ꝙ ⁊ qñ epiſco-
po videbit̃ expedire. qñ aũt vſqꝫ ad finẽ vite ꝑmane-
bunt. Si aũt dat̃ ſolẽnis recõciliatio tm̃ fiat ab epi
ſcopo vel abbate vel ſacerdote de mandato epiſcopi
ſi nõ põt cõmode fieri ab epiſcopo p̃cipue vero in ar-
ticulo neceſſitatis: qꝛ tunc ⁊ in articulo neceſſitatis
a ſimplici ſacerdote põt fieri/ vt. xxvj. q. vj. c. vl. ⁊ pe
nul. Jtem hec ſolennis pnĩa nõ eſt imponẽda ſacer-
dotibꝰ nec dyaconibꝫ: vt ḋꝛ infra/ Cõſiderandũ eſt
nec etiã clerico niſi priꝰ depoſito. Jtem q̇ ſuſcipit ta
lem penitẽtiã interim dũ agit eã nõ debet cõtrabere
matrimoniũ/ ſi tñ cõtraxerit cõtractũ ẽ ⁊ tenet. Pu
blica aũt penitẽtia eſt quã aliquis publice facit inſi
gnis publicatiõis penitentie/ lꝫ non ita ſolennibꝫ: et
hec etiã vt dicunt quidã nõ eſt iniungẽda ſacerdoti
bus/ vt habet̃. lxxxij. diſt. p̃ſbyter/ vbi dicit̃ ꝙ ſacer
dos nõ debet publice penitere inter laycos/ tñ con-
trariũ videt̃ dõm. xxviij. diſtin. p̃ſbyter. Et ſoluit̃:
qꝛ ſi eſt crimen occultũ non debet publice penitere.
Si aũt publicũ tanta poteſt eſſe enormitas delicti
ꝙ põt publice penitere ⁊ debet. Alio mõ dicit̃ publi
ca penitẽtia. ſcꝫ quelibet q̄ fit in facie eccleſie/ ſicut cũ
iniungit̃ peregrinatio ꝑ mundũ cum baculo cubita
li: hanc aũt vt dicunt põt quilibet ſacerdos iniunge
re ſuo parrochiano: qꝛ nõ inuenit̃ cõtrariũ niſi forte
aliter ſit de cõſuetudine illiꝰ eccleſie. Priuata autẽ
penitẽtia dicit̃ quã quiſqꝫ facit cũ ſuo ſacerdote cui
peccata ſua cõfitet̃/ ⁊ recipit ab eo dignum modum
ſatiſfaciendi.

Arti. XXIX D 2 An ſepius iterata pnĩa ſemꝑ de criminibꝰ dat̃ venia totiens quotiens.

. Einde querit̃ de hoc qḋ ḋꝛ ibi [Aliqua cul-
D pa mortal' ⁊c̃. ſ̃. a Quedã em̃ eſt culpa mor
talis/ quedã nõ mortalis vt veniale. Que-
dam mortalis cõtra gratiã vt fornicatio/ q̄dam mor
talis ⁊ cõtra gratiã ⁊ rõnem vt periuriũ/ q̄dam aũt
mortalis ⁊ cõtra gratiã ⁊ cõtra rõnem ⁊ cõtra natu
rã vt ſodomia: q̄dam autẽ digna eſt accuſatiõe in iu
dicio/ quedam blaſphemie que eſt impoſitio falſi cri
minis in deũ vel qñ attribuit̃ ei qḋ nõ cõuenit/ vel
qñ negatur deo qḋ ei conuenit/ vel cõmunicat̃ alij
qḋ ei ſolum cõuenit. Deinde videnda tertia pars il-
lius ꝑtis q̄ incipit ibi [Ex ṽo penitẽtia nõ ſolũ tan-
tũ agat̃] Jnducit hic mgr̃ plurimas autoritates ꝙ
ſepius iterat̃ penitẽtia/ ⁊ ſemꝑ de criminibꝫ dat̃ ve-
Arg. ꝑmo nia/ videt̃ falſum dicere: qꝛ Amos. 2. ſuꝑ illud: Su
per tribꝫ ſceleribꝫ ⁊c̃. dicit gloſa Hieronymi: Ter in
dulgentiã dñm poſſe dare ſignat q̇ quarto eadẽ pec
cata admittẽtibꝫ nec pnĩam nec indulgentiã daturꝝ
Jn ꝯtrariũ ꝑmo. ſe denunciat. Contra videt̃ Math. 18. Nõ dico ti
bi petre vſqꝫ ſepties/ ſed vſqꝫ ad ſeptuagieſſepties.
2º Jtem Augꝰ ſuꝑ illud Joh. 13. Et vos debetis al-
ter alteriꝰ lauare pedes ⁊c̃. Cur dñs pedes petri la
uiſſet ⁊ hoc ipſum facere etiã docuiſſet niſi qm̃ ſicut
quottidiana eſt offenſio/ ita oportet ꝙ quottidiana
3º ſit remiſſio. Jtem Bernardꝰ ſuꝑ cantica ſermõe. vj
Maior eſt iniq̃tas mea q̃ꝫ vt veniam merear/ abſit/
Maior eſt pietas q̃ꝫ queuis iniquitas/ ſꝫ impietas
tanta eſt ꝙ iterat̃ ſepius/ ꝰ maior pietas ſemꝑ preſto
eſt ad deſtruendũ. Jtem infinita eſt dei miſcḋia: er- 4º
go nõ finitur numero aliquo iteratiõis peccatoꝝ: ꝰ
quãtũcunqꝫ iterant̃ peccata ſemꝑ cõcedit̃ penitẽtia
ſi querat̃. Et hoc cõcedendũ eſt. Ad primũ dicẽdũ Solo
ꝙ ſcḋm Hieronymũ primũ peccatũ eſt mala cogitare: ad ꝑmũ
ſecundũ cõſentire cogitatõi: tertiũ cogitata operari:
quartũ aũt finaliter nõ penitere. Et hoc planũ eſt
ꝙ nõ remittit̃: qꝛ vita in peccatis finit̃. Et ſicut di-
cit Damaſcenꝰ Qḋ hoĩbꝰ eſt mors hoc eſt malis an
gelis caſus: qꝛ ſicut hoĩbꝰ poſt mortẽ nõ dat̃ locus
penitentie/ ita nec angelis poſt caſum. Et ſic patꝫ ꝙ
ꝑ illud nõ ꝓbat̃ nõ poſſe iterari pnĩam.

Autoritatibꝰ probat ꝙ non ſemel tm̃ ſed frequenter peccata dimittantur per pnĩam.

Q Vero penitentia nõ ſemel tm̃ agatur: ſed
frequenter iteret̃: ⁊ per eã frequẽter iterum
venia preſtet̃: pluribꝰ ſanctorũ teſtimonijs
probat̃. Ait em̃ Aug. ſcribens ꝯ q̇ſdã hereti
cos q̇ peccantibꝰ poſt baptiſmũ ſemel tm̃ di-
cebant vtilẽ eſſe pnĩam ita: Adhuc inſtant
perfidi qui ſapiũt pluſq̃ꝫ oportet: nõ ſobrij: Ad rom. 12
ſed excedẽtes mẽſurã dicũt. Et ſi ſemel pec-
cantibꝰ poſt baptiſmũ valeat pnĩa: nõ tñ ſe-
pe peccãtibꝰ proderit iterata: alioquin re-
miſſio ad peccãdũ eſſet incitatio. Dicũt em̃
Quis nõ ſemꝑ peccaret ſi nõ ſemꝑ ꝑ peniten
tiã redire poſſet. Dicunt em̃ dñm incitatorẽ
mali ſi ſemꝑ peccantibꝰ ſubuenit: ⁊ ei pecca-
ta placere quibꝰ ſemꝑ preſto eſt gratia. Er-
rant aũt. Cõſtat em̃ multũ ei peccata diſpli
cere: qui ſemꝑ preſto eſt ea deſtruere: ſed ſi
ea amaret: nõ ſemꝑ ea deſtrueret. Jdem ad
macedoniũ: Jntantũ hoĩm iniquitas aliqñ
progredit̃: vt etiã poſt peractã penitentiam
poſt altaris recõciliationẽ vel ſimilia vl' gra
uiora cõmittant: ⁊ tñ deꝰ facit etiã ſuꝑ tales Math. 5. a
oriri ſolẽ ſuũ nec minꝰ tribuit q̃ꝫ ante tribue-
rat largiſſima munera vite ⁊ ſalutis: ⁊ q̃uis
eis in eccleſia locus ille penitẽtie nõ cõceda
tur: deꝰ tamẽ ſuꝑ eos ſue patientie nõ obli-
uiſcit̃. Ex quorũ numero ſi quis vobis dicat
dicite mihi v trũ aliq̇d proſit ad vitã futurã
ſi in iſta vita illecebroſiſſime voluptatis blã
dimenta cõtempſero: ſi me penitendo vehe
mentius q̃ꝫ prius excruciauero: ſi vberiꝰ fle-
uero: ſi melius vixero: ſi pauperes largiꝰ ſu-
ſtentauero: ſi charitate ardentiꝰ flagrauero
quis veſtrũ ita deſipit vt huic homini dicat
nihil tibi iſta in poſterũ ꝓderunt. Vade ſal
tem huiꝰ vite ſuauitate fruere. Auertat deꝰ
tam inanẽ ſacrilegãq̃ꝫ dementiã. Jtez Joh.

Chꝛyſoꝰ de reparatōe lapſi: Talis (mihi cre
de) talis ē erga hoīes pietas dei: nunq̄ ſper
nit penitentiā ſi ei ſincere ⁊ ſimplicit̄ offerat̄
b etiā ſi ad ſummū quis ꝑueniat maloꝛū: ⁊ in=
c de tñ velit reuerti ad virtutis viā: ſuſcipit li
d benter ⁊ amplectit̄: ⁊ facit oīa quatenꝰ ad
pꝛioꝛem reuocet ſtatū. Quodq̄ꝫ eſt adhuc ꝑ
ſtantius ⁊ eminentiꝰ etiā ſi non potuerit q̄s
explere omnē ſatiſfaciendi oꝛdinē: quantu=
lācunq̄ꝫ tamen ⁊ quātumlibet bꝛeui tempo=
re geſtā nō reſpuit penitentiā: ſuſcipit etiā
ipſam nec patit̄ q̄ꝫuis exigue cōuerſionis ꝑ=
dere mercedē. Exemplis etiā hoc idē aſtrui
poteſt. Dauid eñ per penitentiā adulterij ſi
e mul ⁊ homicidij veniā impetrauit: ⁊ graui=
ter tñ poſtea deliquit in ppl̄i enumeratione
q̄ꝺ ppl̄i multitudo ꝓſtrata oſtendit. Illud
aūt mirabile eſt ꝙ angelo ferīēti plebē ſe ob
1. Para. 21 tulit dicens: Grex iſte quid fecit: fiat manꝰ
tua in me et in domū patris mei. Quo facto
ſtatim ſacrificio dignꝰ iudicat̄: q̄ abſolutiōe
eſtimabat̄ indignꝰ. Nec mirū ſi tali ſua obla
tione ꝓ ppl̄o: peccati ſui adeptꝰ eſt veniam:
cū moyſes offerendo ſe ꝓ plebis erroꝛe: pec
Exod. 32. tata diluerit. His alijſq̄ꝫ teſtimonijs pluri=
bus euidenter oſtendit ꝑ penitētiā nō ſemel
tm̄ ſed ſepiꝰ nos a peccatis ſurgere: ⁊ veram
penitentiā ſepiꝰ agi. Uoluntarie eñ peccā=
Heb. 10. tibus nobis (vt ait apl̄s) ꝓ peccatis nō relin
quit̄ hoſtia ſecūda. ſ. qꝛ ſemel tm̄ xp̄m opoꝛ=
Rom. 6. tuit pati: nec relinquit̄ ſecundꝰ baptiſmus.
Relinquit̄ vero ſecūda penitētia ⁊ tertia ⁊
deinceps vt Io. Chꝛyſoꝰ ſuꝑ hunc locū ait:
Sciendū inq̄t ꝙ hic quidā exurgūt hoꝝ ver
boꝛū occaſione penitētiā auferētes: q̄ſi ꝑ pe
nitentiā nō valeat peccatoꝛ poſt lapſū reſur
gere ſcḋo ⁊ tertio ⁊ deinceps. Uerum etiā
in hoc penitentiā nō excludit nec pꝛopitia=
tionē que ſepe fit per penitentiā ſed ſꝫm ba=
ptiſmū ⁊ hoſtiam.

Art. XXX. An reſurgens per pn̄iam a peccato reſur=
D 2 gat in maioꝛi charitate q̄ꝫ pꝛius habuit.

Eınde querit̄ de hoc q̄ꝺ dicit ibi [Nec mag̃
d tribuit q̄ꝫ ante tribuerat ⁊c. l̄ra a. Ex hoc vi=
det̄ ꝙ quicūq̄ꝫ reſurgit ꝑ pn̄iam ꝙ reſurgat
In ꝯtrariū ꝑmo in equali vel maioꝛi q̄ꝫ pꝛiꝰ habuerit charitate. Sꝫ
cōtra hoc videt̄ Nume. 11. De ſepulchꝛis egreſſi cō=
cupiſcētie venerūt in aſſeroth. dic̄ glo. Hieronymi:
Prudens lectoꝛ attēde ꝙ poſt cōſummatā in duo=
denario virtutē: qꝛ ſuꝑbiuit iſrl̄ in ſepulchꝛis cōcu=
piſcētie / carnes egiptias deſiderauit et rurſum fun
damentū iacit / ⁊ atria. i. veſtibula virtutū ingredit̄
oſtendēs nobis eos q̄ ſtant poſſe cadere / ⁊ q̄ ceciderīt
poſſe reſurgere. Aſſeroth eñ atria interp̄tat̄ / ſꝫ veſti
bula v̄tutis dicunt̄ virtutꝫ initia. Cū g̊ pꝛiꝰ habuit
cōſummatā v̄tutē q̄ ꝑ duodenariū numerū in aſſe=
roth ſignificat̄ / ꝑ caſum in ſepulchꝛis cōcupiſcētie re
ducti ſūt ad initia: g̊ in minoꝛi virtute reſurrexit / nō
igit̄ in equali vel maioꝛi vt videt̄. Itē Ezech. 44. 2°
Sꝫ ⁊ leuite q̄ lōge r̄ceſſerūt a me ī erroꝛe filioꝝ iſrl̄ /
⁊ errauerīt a me poſt idola ſua / ⁊ poꝛtauerūt iniq̄ta=
tē ſuā in ſanctuario meo erūt editui ⁊ ianitoꝛes: g̊ ca
ſus deiecit eos in inferioꝛa officia / ⁊ magis virtuo=
ſis debet̄ maius officiū / g̊ reſurgēt in maioꝛi virtu=
te vt videt̄. Itē charitas minima pōt reſurgere pꝰ 3°
pꝛioꝛē lapſum / g̊ nō eſt neceſſariū ꝙ reſurgat in ma=
ioꝛi vel equali: qꝛ ꝑ pꝛiꝰ potuit habere maioꝛē / mino
rē vel equalē. Itē dꝛ Matth. 25. ꝙ dedit vnicuiq̄ꝫ 4°
ſꝫm ꝓpꝛiā v̄tutē / ſꝫ virtꝰ in reſurgentibꝰ non eſt vis
boni naturalis / ⁊ ꝑtās naturalis debilitat̄ ꝑ pecca
tū / g̊ videt̄ ꝙ poſt lapſum minꝰ dat̄ ei q̄ꝫ añ / g̊ reſur=
get in minoꝛi nō g̊ in maioꝛi. Itē ſi reſurgit in ma= 5°
ioꝛi vel equali / g̊ quantūcūq̄ꝫ enoꝛmia pc̄tā cōmiſit
nō impediūt eū a tali reſurrectiōe. Ponamꝰ g̊ vnū
cecidiſſe ꝑ vnā foꝛnicationē / et aliū ꝑ multo maioꝛa
pc̄tā / g̊ illi reſurgūt in equali charitate ⁊ v̄tutibꝫ / vt
videt̄. Ponat̄ g̊ ꝙ equalit̄ p̄parent ſe ad ſuſcipiēdū
gratiā / ⁊ in oībꝫ ſint equales pꝛeter hec duo ſolū
ꝙ plus offendēs habuit añ maioꝛē gratiā ⁊ ꝙ turpi
us cecidit: g̊ videt̄ ꝙ nec adiuuat iſtud ad habendū
maioꝛē gratiā niſi ꝙ plus peccauit. Si dicas / imo Sol'o.
qꝛ pꝛius mag̃ meruit ex maioꝛi gratia / cōtra ex hoc
ꝙ ex maioꝛi gratia cecidit fuit magis ingratꝰ / ⁊ ex
hoc ꝙ fuit magis ingratꝰ mag̃ peccauit. et ex hoc ꝙ
mag̃ peccauit minꝰ cōſequi debuit: g̊ a pꝛimo q̄nto
maioꝛē grāꝫ habuit minꝰ poſtea de v̄tutibꝫ ⁊ grā cō
ſequi debuit: g̊ videt̄ ꝙ reſurgit in equali vel maioꝛi.
Itē ponamꝰ duos cadētes a grā / vnū a maioꝛi al= 6°
terū a minoꝛi / ⁊ illū q̄ cecidit a maioꝛi ſe multo minꝰ
p̄paraſſe ad ſuſcipiēdā grām q̄ꝫ aliū: inde ſic deꝰ dat
vnicuiq̄ꝫ grām ſꝫm ꝓpꝛiā virtutē / ⁊ gloſat̄ cōit̄. i. co=
natū quo ſe p̄parat / ſed ille q̄ cecidit a minoꝛi gratia
mag̃ ſe p̄parauit q̄ꝫ ille q̄ cecidit a maioꝛi / g̊ maioꝛē
gratiā recipit / g̊ ꝑ cōſequēs aliꝰ recipit minoꝛē / non
ergo ſurgit in equali charitate ⁊ v̄tute. Itē Amos 7°
5. Urbs de q̄ egrediebant̄ mille ⁊c̄. dicit glo. Uni=
tas hꝫ ſacrm̄ vniꝰ dei ⁊ eſſe. In hoc autē eſt ſumma
beatitudo q̄ vnꝰ et verꝰ deꝰ eſt. Scḋa in ſcḋo. ſ. in de
cade. Tertia in tertio. ſ. in cētenario / ſicut eñ dena=
rius ex decē vnitatibꝫ cōplet̄ / ſic centenariꝰ decem
decadibꝫ / ⁊ millenariꝰ decē centenarijs ꝑ quē quar
ta. i. ſumma beatitudo ſignificat̄: de q̄ amiſſa ſi q̄s
egerit pn̄iam de q̄rto. ſ. millenario vix redit ad ter=
tiū ſcꝫ cētenariū: ⁊ ſi eſt in centenario vix redit ad ſe=
cundū. ſ. denariū / g̊ ꝑtꝫ (vt gloſa vult) ꝙ reſurgat in
minoꝛi / nō g̊ ſꝑ in equali vel in maioꝛi. Itē q̄ꝺ eſt in 8°
cā ꝙ in eq̄li vel in minoꝛi reſurgat / in ſanitate eī coꝛ=
poꝛis amiſſa videmꝰ reſtitutionē ſanitatꝫ frequēter
in minoꝛe roboꝛe coꝛꝑis / g̊ ſil'r ⁊ ꝓpoꝛtionalit̄ erit in
amiſſa ſanitate mentꝫ: g̊ reſurgit in minoꝛi frequent̄
vt videt̄. Cōtra Rom. 8. Scimꝰ eī q̄m diligētibꝫ In ꝯtrariū
deū ⁊c̄. Glo. Si q̄ etiā hoꝝ deuiāt ⁊ exoꝛbitant / ⁊ h̄ ꝑmo.
ipm̄ facit eis deꝰ ꝓficere in bonū / q̄ aūt ꝓficit acq̄rit
maius q̄ꝫ pꝛiꝰ habuit: g̊ ꝑ caſum ꝓficiēdo reſurgit ī
maioꝛibꝫ v̄tutibꝫ q̄ꝫ pꝛiꝰ. Itē Rom. 5. Ubi ſuꝑabū 2°
dauit delictū ſuꝑabūdauit ⁊ grā / ſꝫ nō pōt ſuꝑabun
dare grā niſi det̄ maioꝛ a dño q̄ꝫ pꝛiꝰ: g̊ poſt caſū ma
ioꝛ gratia dat̄ q̄ꝫ pꝛiꝰ habebat̄: g̊ cadens reſurget in
maioꝛi charitate q̄ꝫ habuit q̄ñ cecidit. Itē Iohel. 2. 3°

Reſtituā vobis annos q̄s comedit locuſta ⁊c̄. Ubi
dic̄ gloſa: Nō patiar perire vbertatē quā añ ꝑ tribu
latiōibꝰ ꝑdidiſtis: ḡ reſtituit dn̄s ꝟtutē equalē poſt
lapſum ꝟtuti q̄ fuit añ lapſum: qꝛ aliter aliq̄d depe-
4º riſſet. Jtē Luce. 7. Plꝰ diligit cui plꝰ donauit/ſed
cadenti cū reſurgit plꝰ donat̄ q̄ȝ ſi nunq̄ȝ cecidiſſet/ḡ
plus diligit: ḡ ī maiori charitate reſurgit: qꝛ maior
5º charitas eſt q̄ plꝰ diligit/ vt videt̄. Jtē Matth. 8.
Dimiſit eā febris ⁊ ſurrexit ⁊ miniſtrabat eis. Glo.
Sanitas eñ dn̄i impio data tota ſimul dat̄: ḡ mul
to fortiꝰ in ſanitate ſpūali: ḡ ſanitatē ſpūalē totam ſi
mul dat: ergo totā reſtituit priorē: ḡ ad minꝰ reſur-
6º get in equali. Jtē Hugo de ſanc. vict. Ad hoc cade
re ꝑmiſſi ſunt vt ex ipſo ſuo caſu emendarent̄ et me-
Solꝰ liores efficerent̄/ ſʒ nō ſunt meliores niſi ſit ī eis cha
ritas maior q̄ȝ priꝰ ḡ ⁊c̄. Si forte dicas ꝙ meliores
Obiectio reſurgāt quo ad prudētiā ſʒ nō quo ad charitatē: cō
tra virtutes equales ſunt/⁊ intenſa vna intendunt̄
omnes/ſi ergo reſurgūt magis prudētes in qualibʒ
7º alia virtute puta reſurgūt meliores. Jtē ꝑ ſequen-
tē penitētiā reuiuiſcūt merita priora: ḡ oīa aut q̄dā:
cōſtat ꝙ oīa ꝑ diſputationē priꝰ habitā/⁊ poſt ad-
dit̄ aliq̄d ꝓpter cōuerſionē poſteriorē/ ḡ ſemꝑ poſteri
us hʒ totū priꝰ ⁊ aliq̄d plꝰ/ ḡ poſterior charitas ſꝑ
8º eſt maior: ergo reſurgūt in maiori charitate. Jtem
Leuit. 7. vbi immolat̄ holocauſtū: dicit glo. Eque
placet deo virtus iuſtoꝝ ⁊ digna penitētia peccato-
rū q̄ reſtituit in ſtatū priſtinū delendo peccatū/ ſʒ nō
reſtitueret ī gradū priſtinū niſi eēt eq̄lis pnīa/ ḡ ⁊c̄.
9º Jtē Ezec. 18. Si impiꝰ egerit pnīaȝ ab oībꝫ iniq̄ta
tibꝰ ſuis q̄s opatꝰ eſt oīm iniq̄tatū ſuaꝝ nō recorda
bor/ſʒ ſi nocerēt iniquitates ad diminutionē gratie
priꝰ habite recordaret̄ deꝰ: qꝛ ſenſus eſt/ nō recorda
bor ad puniēdū pena damni vł pena ſenſus: ergo vi
det̄ ꝙ eq̄lis ꝟtꝰ cadētis ſurgēti reſtituit̄: ergo reſur
10 get in equali charitate ad minꝰ. Jtē Luc. 15. Dico
vobis gaudiū eſt ⁊c̄. Augꝰ Uidet̄ magꝭ eſſe iuſtifi-
care impios q̄ȝ iuſtos creare ⁊ cōſeruare. Cauſa au-
tē huiꝰ ab oībꝰ doctoribꝰ aſſentit̄ ⁊ ab Augu. qꝛ in
creatiōe nihil reſiſtit oꝑatiōi dei/in iuſtificatiōe im-
piꝫ reſiſtunt pctā: ergo etiā reſurgēti pctōri pctā reſi-
ſtūt: ergo indiget maiori virtute ad reſurgēdū q̄ȝ ſi iu
ſtus ꝑmanſiſſet. Cōſtat aūt ꝙ ei dat̄ totū quo indi-
get ad reſurgendū: ergo datur ei maior virtꝰ q̄ȝ ha-
buit anteq̄ȝ cecidit: ḡ reſurget in maiori ꝟtute q̄ȝ pri
11º us. Jtem deꝰ ſapiens ⁊ bonꝰ optime diſpoſuit de
p̄deſtinatꝭ/ſʒ optima diſpō eſt vt cū vocat̄ de hac vi-
ta qñ fuit in oppoſito ſtatu vite/ cōſtat aūt ꝙ multi p̄
deſtinati cadūt a iuſticia ⁊ iterū reſurgūt/⁊ tūc vocā
tur de hac vita: ergo vocāt̄ ī meliori ſtatu in q̄ vnq̄ȝ
fuerūt añ caſum/ſʒ nō pōt ſtatꝰ eſſe melior niſi reſur
gāt ī meliori charitate: ergo ⁊c̄. Et eadē ē rō de alijs
Solꝰ. cadētibꝫ/ergo ⁊c̄. Solꝰ/ hāc q̄ōnē determīat mgr̄
Hugo de ſan. vic. in li. de ſacris ſic dicēs: Certū eſt
q̄ cadit reſurgere pōt/ ⁊ nō ſolū reſurgere pōt/ ſʒ etiā
melior reſurgere q̄ȝ fuit qñ cecidit/ multi ceciderūt ⁊
meliores etiā reſurrexert̄ q̄ȝ fuiſſent ſi nō cecidiſſent
nō tñ vult mgr̄ Hugo ꝙ hoc ita ſit in oībꝰ. Uñ dicē
dū mihi videt̄ ꝙ pōt reſurgere melior ⁊ peior ⁊ eque
bonꝰ. Et hoꝝ ſignū facile eſt videre in reſurgētibꝰ/
q̄ qñq̄ȝ feruētiores qñq̄ȝ tepidiores ⁊ debiliores in-
Ad p̄mū in ueniūt̄ poſt q̄ȝ añ. Scdm̄ hec dicta debet rñderi ad
ꝑriū ſcdo lo obiecta ſecūdo loco inducta. Dōm igit̄ ad primū ſic
co inductū. ꝙ caſus cooperat̄ in bonū ꝑ accñs ⁊ nō ꝑ ſe: ⁊ hoc bo

nū nō ſemꝑ maior eſt virtꝰ ſʒ maior cautela ſtandi ⁊
maior deuotio in obſequio dei: ⁊ iſta poſſunt cōue-
nire etiam minori virtuti ſicut minor charitas qñq̄ȝ
magis feruet q̄ȝ maior/ſicut videmꝰ in nouitijs ⁊ ꝑ-
fectis viris. Ad aliud dicendū ꝙ nō notat̄ ſuꝑabū Ad 2m.
dare gratiā ſuꝑ p̄cedentē ſtatū aliquis ſʒ potiꝰ ſupra
poſſe pcti ⁊ hic nullꝰ eſt/ſicut ei oīa ſub pctō cōcluſa
erant/ita multomagis gr̄a liberans aperuit. Cōtin
git tñ aliqñ ꝙ abūdat gr̄a ⁊ ī magnis pctōribꝫ pluſ
q̄ȝ in alijs/ſʒ hoc ſemꝑ fieri nō eſt neceſſariū. Ad ali Ad 3m
ud dicendū ꝙ hoc nō intelligit̄ niſi q̄ ad viuificatio-
nē p̄cedentiū meritoꝝ ꝑ pnīam/nō aūt opꝫtet ꝙ ꝟtu-
tes in eadē quātitate reſtituant̄/⁊ hoc ideo eſt: quia
virtutes p̄habite nō manēt poſt caſū lʒ opa remane
ant in reputatiōe dei/ vt ſuꝑ diximꝰ/ ⁊ cū virtutes
eſſentiales maneāt in beatitudine nō pōt quātitas
beatitudinis eſſe ſm̄ virtutes p̄cedētes ſʒ potiꝰ ſm̄
ſequētes/ſʒ opa priꝰ facta ad meritū cōputāt̄/⁊ hoc
nō auget niſi ad premiū accidētale nō ſubale q̄ð attē
dit̄ ſm̄ quātitatē virtutū ⁊ charitatꝭ in ſubiecto ani-
me q̄ oīs accipiūt quantitatē charitatꝭ/ ⁊ ſic eēntia
liter in ipām btitudinē trāſibūt. Ad aliud dicendū Ad 4m
ꝙ plꝰ diligere dꝛ in maius ſignū dilectiōis vel ī ma
ius debitū/ſed nō ſequit̄ neceſſario ꝙ ille talis etiaȝ
habeat maiorē charitatē. Ad aliud dicendū ꝙ do- Ad 5m
minꝰ totā ſanitatē mentis ſimul reſtituit q̄ ad habi-
tū oīm virtutū: et hoc debet̄ iuſtificatiōi/ſed nō quo
ad quantitatē virtutū: qꝛ hoc nō debet̄ iuſtificatiōi
ſed potiꝰ ſequēti merito. Et iō dicit Augꝰ ꝙ chari-
tas data meret̄ augeri/⁊ aucta ꝑfici/ꝑfecta aūt dic̄:
Cupio diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 6m
nō opꝫtet ꝙ meliores efficiant̄ niſi in modo cuſtodie:
⁊ hoc ipm̄ nō eſt neceſſariū/ſʒ verū eſt ꝙ hec eſt inten
tio ꝑmittentis caſum q̄ð dicit mgr̄ Hugo/⁊ loquit̄
de ſigno intētōis/⁊ nō bn̄placiti: qꝛ frequent̄ aliter
accidit. Ad aliud dicendū ꝙ nō ſequit̄ ſi ſunt prudē Ad obiectō
tiores ꝙ habeāt maiorē prudētiā: qꝛ nihil ꝓhibet di nem.
uerſis de cauſis ꝑ minorē in eſſentia ꝟtutē eſſe ma-
gis in actu q̄ȝ ꝑ maiorē. ſ. ꝓpter maiorē intentionem
circa illā vel maiorē cōſuetudinē opis vł cōplexionē
magis ad actū eiꝰ inclinantē vł aliq̄d hmōi. Et iō
argumētatio illa nō valet. Ad aliud dōm ꝙ meri Ad 7m
ta operū priꝰ facta ꝑ ſequentē pnīam reuiuiſcūt ſm̄
eſſe in reputatiōe meriti/ſʒ nō opꝫtet ꝙ ſm̄ eādē vim
merendi vł quātitatē premiꝫ quā añ habebāt. Ad Ad 8m
aliud dōm ꝙ aliud eſt pnīa q̄ requirit̄ a nobis a deo
⁊ aliud digna pnīa: qꝛ digna penitētia eſt quā pec-
cator habet ex cōſideratiōe ſui caſus/⁊ ille plꝰ debet
q̄ȝ iuſtus ⁊ plus facit. Et ſicut cōſueuit vulgarit̄ di-
ci recuperat in ſillabis q̄ð amiſit in tꝑibꝰ. Uel dicat̄
ꝙ eque placet ad iuſtificationē ſʒ nō quātū ad quan
titatē charitatꝭ ⁊ virtutū/ tñ prior ſolutio eſt ſm̄ in- Ad 9m
tentionē gloſe. Ad aliud dicendū ꝙ deꝰ nō recorda
tur impietatꝭ priſtine quo ad illud cuiꝰ cauſa meri-
toria eſt impietas: hoc eſt inflictio pene: ſʒ ꝙ nō hʒ re
ſurgens tantas virtutes q̄ntas priꝰ/ hoc eſt ex mo-
do reſurgendi. ſ. qꝛ tepidꝰ ad gratie ſuſceptionē ſe p̄-
parauit/⁊ nō ex reſeruatione vel recordatiōe pctōꝝ
Si ei hoc eſſet ex pctīs/oīs homo in minori charita-
te reſurgeret/⁊ hoc non eſt verū. Ad aliud dōm ꝙ Ad 10m
charitas minima ſufficit ad ſurgere/ſʒ verū ē ꝙ qñ
ſurgit opꝫtet ꝙ ſit in maiori quodā feruore/⁊ hūc ſuf
ficit elicere minīa charitas/⁊ ñ oñdit reſurrectō ma
iorē habitū: ſʒ potiꝰ magꝭ poſſe in ope. Ad vltimū Ad 11m

dicendũ ꝙ nõ puto hoc eſſe verũ ꝙ omnis ſaluandꝯ moriat̃ in optimo ſtatu in quo fuit tempꝛe vite ſue: lꝫ hoc a magno audierint doctoꝛe q̃ volebãt ꝓbare q̃dam dictũ ꝑ illud Prouerb. iiij. Semita iuſti ẽ lux ſplendens ⁊ creſcens vſq; in perfectũ diẽ. Sed hoc non ſic intelligit̃: qḋ ſic pꝫ: q2 in eo ꝙ cadit non creſcit/ ſed potiꝯ intercipit̃ lux iuſticie p̄ſentis. vñ quantũ eſt de ſe creſcit: q2 charitas aut ꝑficit aut efficit ſed incremẽtũ eſt impeditũ ſm eũ qui iuſtꝯ eſt. Et ꝙ dicit̃ ꝙ deus optime diſponit de ſaluandis/ dicendũ ꝙ hoc eſt verũ quo ad cautelã ⁊ occaſionẽ intentõis ⁊ vt dictũ eſt ꝙ non reſurget in maioꝛi charitate eſt

Ad p̄ma obiecta in contrarium. preter intentionẽ dei ex tepiditate reſurgẽtis. Ad ea vero q̃ p̄mo inducta ſunt que vident̃ ꝓbare ꝙ reſurgat in minoꝛi charitate/ dõm ꝙ omẽs ille autoꝛitates inducte intelligunt̃ de minoꝛitate dignitatꝫ: ⁊ nõ de minoꝛitate virtutis. Et alia ſoluere planũ eſt/ huiꝯ aũt exemplũ eſt ꝙ epiſcopꝯ degradatꝯ ꝓpt̃ hereſim cõuerſus redit qñq; ad maioꝛẽ virtutẽ/ ſed nõ ad gradũ pꝛiſtine dignitatis/ nec hoc eſt verũ ꝙ ei q̃ habet maioꝛẽ virtutẽ det deꝯ maioꝛẽ dignitatẽ: q2 hoc impediunt notata in lr̃a. ſ. irregularitas ⁊ vt crimen pꝛiſtinũ magis timeat̃/ ⁊ vt alijs cauendi detur exemplũ/ ⁊ alia huiuſmodi.

Ar. XXXI. J2 **An ſit aliquod ſummũ malum ad qḋ poſſet deuenire.**

Einde queritur de hoc qḋ dicit ibi: [Etiam

d ſi ad ſummũ aliquis veniat ⁊c̃. ſ̃. b

Arg. ꝙ ſic Videt̃ ꝙ nõ ſit adhuc ſummũ malũ/ cũ em̃ malũ ſit pꝛiuatio boni nõ poteſt eſſe adhuc ſumme malũ niſi qḋ vniuerſaliter eſt bono pꝛiuatũ/ bonũ autẽ cum nõ ſit in genere (vt dicit phus) cõuertit̃ cum ente: g̊ illud ente erit pꝛiuatũ: ſed qḋ pꝛiuatũ ente nõ eſt: ergo ſummũ malũ nõ eſt.

2o Item hi qui ꝑ acceſſum et ꝑ receſſum ab vno ad vnũ recipiunt intentionẽ non eſt deuenire ad hoc ſummũ/ ſed malũ intendit̃ ꝑ receſſum a bono/ ergo nõ eſt in ipſo deuenire ad h̃ ſummũ: ergo nõ eſt ad hoc ſummũ malũ.

ꝓbatõ pꝛĩe Pꝛobatio pꝛime in quibꝯ nõ ponit̃ terminꝯ ad quẽ ſꝫ tm̃ a quo infinitus eſt motꝯ/ eo ꝙ motꝯ non finit̃ niſi qñ eſt ĩ moto eſſe/ ⁊ hoc eſt in termino ad quẽ/ ſed in compatiõibus que ſunt ſm receſſum ab vno/ ⁊ non ſm acceſſũ ad aliquid nõ ponit̃ terminus ad quẽ: ergo infinita eſt receſſio ſm ptãtem/ ſed eſſe ſummũ ponit terminũ/ ergo in talibꝯ nullũ eſt ſummũ

3o Item ſi aliq̃d eſt ſummũ malũ illud eſſet cõtrariũ ſummo bono/ ergo tantũ poſſet in malo quantũ ſummũ bonũ in bono/ ſed ſummũ bonũ põt cõſtituere om̃e ens/ ergo ſummũ malũ deſtrueret om̃e ens/ ſed hoc eſt falſum: pꝫ ergo ꝙ nihil eſt ſummũ malũ.

Solõ rñſiua ad oĩa obiecta Solõ dicendũ ꝙ nihil eſt ſumme malũ abſolute/ ſꝫ ſm actũ eſt aliquid ita malũ ꝙ nihil actu peius/ ⁊ hoc notat mgr̃ Hugo ⁊ Johãnes Chꝛiſoſtomꝯ. Summũ aũt malũ eſt duplex: ſcꝫ ſimplex ⁊ ſm ſtatũ ſimpliciter: vt demon quo nõ eſt aliquid peius. ſm ſtatum autem dupliciter ſcilꝫ cõparando ſtatũ ad ſtatũ/ ⁊ ſic ſumme mali ſunt damnati/ vel compãdo ſtatũ vniꝯ pſone ad ſtatũ alteriꝯ perſone in ſtatu vite/ ⁊ ſic dicimꝯ obſtinatos ⁊ impenitentes ſumme malos. Et de talibꝯ loquit̃ hic Chꝛiſoſtomꝯ.

Ar. XXXII. K2 **An mali poſſunt venire ad virtutem per penitentiam.**

Einde querit̃ de hoc qḋ d2 ibi [Et inde cum

d velit reuerti ad virtutis viam ⁊c̃. ſ̃. c Videtur hoc eſſe falſum in damnatꝫ demonibꝯ et animabꝫ ꝙ nõ velint redire ad virtutis viam/ videt̃ ꝑ hoc qḋ dicit Dyoniſiꝯ in libꝛo de diui. no. cap̃. iiij. dicens: Bonũ ⁊ optimũ cõcupiſcũt eſſe/ viuere ⁊ intelligere. Inde arguo ſic: Cuicunq; cõuenit bonũ et optimũ cõcupiſcere illi conuenit cõcupiſcere ꝑ ſe bonum/ per ſe aũt bonũ virtus eſt ⁊ virtutis via/ ergo cõcupiſcũt illam/ g̊ deꝯ deberet eos ſuſcipere ad penitentiã ſm ea que hic dicunt̃. Arg. p̄mo

Item omne cõcupiſcens eſſe ⁊ viuere cum ſapientia ⁊ deliberatiõe/ cõcupiſcit illud optimo modo ſibi poſſibili: q2 alit̃ eſſet vanũ deſideriũ qḋ phus reputat incõueniens in p̄mo ethicoꝝ/ ſed demones (vt dicit dyoniſiꝯ) cõcupiſcũt eſſe/ viuere ⁊ intelligere: ergo cõcupiſcunt illud optimo mõ q̃ põt eſſe ſm naturã: hoc aũt eſt ſm gratiam ⁊ gl'iam/ ergo cõcupiſcunt illud illis modis/ ſꝫ ſm gratiam cõcupiſcere nõ eſt ſine virtutis via/ ergo cõcupiſcentia virtutis via eſt: ergo debent recipi ad penitentiã. 2o

Si dicat̃ ꝙ nõ poſſint fugere malũ ⁊ ita non poſſint redire ad virtutes ſiue penitẽtie viam. Solõ

Contra ſi nõ poſſunt fugere malũ aut cauſa huius impenitentie erit extra eos aut in eis. Obiectio

Si extra eos tunc erit omnino violentia/ ergo nullo modo culpabilis ſm Damaſcem/ Gregom Nazanſem/ ⁊ phm/ ergo nõ eſt eis imputabilis/ ſed potius violentiã inferenti/ ſed extrinſecꝯ violentiã inferens nõ poteſt eſſe niſi deꝯ: ergo deus erit culpandꝯ pꝛo eo ꝙ non poſſunt ad bonũ cõuerti. Si aũt eſt cã intrinſeca illiꝯ obſtinatiõis nõ videt̃ poſſe eẽ niſi duplex/ vna. ſ. ꝑceptiue ꝙ non hñt vim ꝑceptiuã mali qḋ eis nociuũ eſt/ ſicut plantas non fugere leſionem: quia motũ etiam non percipiunt: aut quia percipiunt et fugere nolunt. Si pꝛimo mõ dicas ei accidere ꝯtra oẽ qḋ dat vim ꝑceptiuã nocumẽti dat ptãtẽ aliquã fugiẽdi illud/ hoc etiã pꝫ in his q̃ nõ mouẽt̃ ꝓceſſiue que tamen (vt dicit phus) pꝛeſente leſiuo conſtringunt̃ et pꝛeſente cõuenienti dilatant̃. Si ergo angeli ⁊ anime damnate habent vim ꝑceptiuã leſiui: ergo non erit inſufficiens: aut ipſa dedit eis poteſtatẽ fugiendi. Item melioꝛ eſt natura rationalis q̃; irrationalis: ſed natura irratiõalis ſenſibilis nunq̃; deſtituit̃ aliqua potentia fugiẽdi malum/ ergo nec natura rationalis/ ergo hec cauſa eſſe nõ poteſt. Videt̃ autem ꝙ nec ſecũda eſſe poſſit ſcꝫ ꝙ ſentiat ⁊ velit fugere. Omne enim qḋ voluntatẽ habet quã retrahere poteſt a malo hoc iam illo ⁊ hoc ⁊ illo poteſt remouere voluntatẽ vniuerſalit̃ a malo/ ſed damnatus quantumcũq; malũ facit vel velit poteſt nõ facere illud/ ergo poteſt voluntatem vniuerſalit̃ remouere a malo/ ⁊ ſic facit q̃ntũ in ſe eſt virtutẽ/ ergo redit q̃ntum in ſe eſt ad virtutis viam. Item libertas a coactione (vt dicunt ſcti) naturalis eſt et a nulla creatura rõnali ſeparat̃/ ſed hoc dinoſcit̃ ex hoc ꝙ nullum actũ facit libe. arbi. quin poſſit nõ facere eundẽ et cõuerti ad ſuum oppoſitũ/ ergo demones qui habẽt liberũ arbitriũ a coactione nullũ actũ faciunt quẽ nõ poſſunt dimittere ⁊ facere ſuum oppoſitũ/ ergo ſi velint malum poſſunt dimittere malũ ⁊ cõuerti ad bonum quantũ in ſe eſt/ ergo poſſunt reuerti ſuſcipere penitentiã. Si foꝛte dicas ꝙ deus nõ dat eis gratiam nec vult dare/ hoc om̃ino falſũ eſt/ cũ dicit Ancelinꝯ ꝙ iõ nõ habꝫ/ q2 nõ accipit: nõ q2 deꝯ nõ vult da

re: Solꝰ dõm ꝙ hic multi mlta opinanť qb⁹ ĩ nul
lo ꝓiudicãs nõ recedo a mea opinione q̃ notata eſt
in tertio ⁊ ſecũdo: ⁊ ẽ hec ꝙ cauſa obſtinatiõis dãna
torũ in malo dupl'r p̃t aſſignari: ſcʒ vna ꝑ ꝯgruẽtiã ⁊
illa eſt ꝑ modũ illũ q̃ legiſlatores ĩ ciuilib⁹ penas in-
fligũt: ⁊ ideo etiã ego cãm ex talib⁹ quero: ſcʒ iuſto iu
dicio dei qđ tolliť ſupra. Alia ex natura dãnati: ſcʒ
determinatio ſtatꝰ ⁊ volũtas perpetua peccãdi: na-
tura autẽ dãnati / aut eſt demonis / aut homĩs. Si
demonis tũc eſt malũ ſuũ cõtra deiformẽ intellectũ
eſſe: cuius nõ eſt perfici per ſpeculũ ⁊ enigma: ſʒ per
ea que ſunt creata in creatorẽ progredi: vt dic̃ Au-
gu. ⁊ Bern̄. in quĩto de cõſideratõe his verbis: Sa
ne ſcala ciues nõ egẽt: ſed exules ꝙ vidit ipſe huius
finẽ auctor qui dicit cũ diceret ꝙ inuiſibilia dei per
ea que facta ſunt intellecta cõſpiciũtur: ſignãter ꝟo
addidit a creatura mũdi. Et vere quidẽ opus nõ eſt
ſcala teneti ſoliũ creatura celi: illa preſto eſt his per
quod potius iſta intueatur: audit verbuʒ ⁊ in verbõ
facta per verbũ: nec opꝰ habet ex illis que facta ſunt
factoris noticiã mẽdicare: nec em̄ vt vel ipſa nouerit
ad illa deſcẽdit que in illo videt vbi lõge meliꝰ ſunt
q̃ʒ in ſeipſis vñ nec mediũ requirit ad ea corporis ſen
ſus / ipſa ſibi ſeipſam ſentiẽs optimũ vidẽdi genꝰ: ſi
nullius egens ad oẽ qđ libuerit te cõtentꝰ: huc uſqʒ
Bern̄. Dico igiť ꝙ talis intellectꝰ ſtatim eſt accipere
finẽ: vel deflecti ab ipa volũtarie: ⁊ ꝙ poſt finẽ nihil
eſt: iõ talis intellectꝰ hʒ aptitudinẽ ſtandi in fine ſta
tim vel recedendi ab ipſo qui receſſus eſt caſus volũ
tarius: aſſenſus vero intellectus ſtandi ẜm aptitu-
dinẽ naturalẽ deiformis intellectus eſt cõfirmatio.
Et ſic cõfirmatio in bono: vel obſtinatio in malo ſeq̃
tur ex iuſtitia cũ alijs circũſtãtibus ad idẽ. Vñ Au-
guſtinꝰ in lib. de mirabilib⁹ que eſt in irremediabili
vindicta: ſũmꝰ angelus ꝑcuſſus eſt cũ peccãs ⁊ mã-
datũ ſui cõditoris homo tranſgrediẽs venialiter ad
penitentiã poſtmodũ reuocetur. Angelus g̊ in ſum
mo honoris culmine cõſtitutus ĩmutatiõeʒ ad excel
lentiorẽ ſtatũ nõ habuit / niſi per cõtemplationẽ ſui
creatoris cõfirmatus in eo ſtatu ꝑmaneret: vbi con
ditꝰ fuit: ⁊ idcirco ꝓlapſus minime reuocari potuit
q̃ de ſublimiſſimo ſui ordinis ſtatu proruit. Ex his
pʒ q᷑ iuſtitia obſtinatõis aptitudinẽ ſeq̃tur nature
ipſius peccãtis. Si autẽ dãnatus eſt homo tunc ha
bet per multa media ire ad creatorẽ: ⁊ ideo cadẽs in
medio venialiter cadit rediẽs ad viam: ſed cadẽs in
termino vie vbi nõ ſunt plura media irremediabiliť
cadit: quia ſuũ malũ eſt tũc cõtra rationem: vt dicit
Dyoñ. quia cadit de vno in aliũ: ⁊ habet nõ ſcientiã
intuitiuã de creatore: ſed potius diſcurſiuã: vt dicit
Dyoñ. vnde Augꝰ. in eodẽ lib. Homo ad hoc ĩ ter-
ris poſitꝰ generãdi officio deſtinatus ciboꝝ vſui de
putatus vt incitatioreʒ ⁊ ſublimiorẽ ⁊ meliorẽ ⁊ ſpi-
ritualiorem vitã ſine morte reciperet ſi perſtetiſſet: et
ideo cũ cecidit non a ſũmo cecidit gradu ſui ordinis.
Scdm eſt determinatio ſtatꝰ: iuſtũ em̄ eſt omne qđ
natũ eſt ſuſcipe perfectionẽ aliquã vt determineť ſta
tus ⁊ tẽpus: ⁊ locus acquirendi illã: vel carẽdi illa:
ſi corruerit: ⁊ quia intellectꝰ deiformis decurſu nõ
indiget: ideo angelo ſtatus ille in momẽto vel hora
cõuerſiõis: vel auerſiõis eſt deputatus: ſed homini
per totũ tẽpus quo vtitur ſenſibus et haurit ea que
ſunt via ad creatorẽ: ⁊ ideo cõfirmatus angelus: vl'
obſtinatus efficitur poſt ꝯuerſionẽ ⁊ homo poſt mor

tem. vnde Apoc. 12. dicitur ꝙ locus eorũ ampliꝰ nõ
eſt inuẽtus in celo. Et pſ. Cũ accepero tẽpꝰ ego iu-
ſtitias iudicabo. Tertiũ eſt in malitia cõfirmatio ⁊
volũtas non redeũdi: ſed hoc ſequitur ex primis du
obus. Vnde Iſido. ĩ lib. de ſũmo bono. Vno ſuꝑbie
lapſu: cum deo per tumorẽ ſe cõmittunt: ⁊ homo ce
cidit ⁊ diabolus: ſʒ homo reuerſus ad penitẽtiã deũ
ſuperiorẽ ſe eſſe cognouit: diabolus vero nõ ſolũ in
hoc nõ cõtentus: quia deo equalẽ ſe eſtimãs cecidit:
inſuꝑ etiam ſuperiorẽ deo ſe tũc dicit ẜm apl'i dictũ:
qui ait: Auerſatur ⁊ extollitur ſuꝑ omne qđ dicitur
deus: aut qđ coliť. Diabolus igiť iã nõ appetit ve-
niam: quia nõ cõpungitur ad penitentiã. Ex hoc ac
cipitur qđ dictũ eſt ꝙ ante inſtituta cõdemnationis
ſequitur talem ſtatũ angeli ⁊ hominis. Auguſtinus
dicit de fide ad Petrũ ſic: Pars angelorũ que a ſuo
creatore deo q̃ ſolo bono beata fuit volũtaria ꝓrſus
auerſiõe diſceſſit eq̃tatꝫ ſũme initiũ iudicij ſue dãna-
tõis in ipa auerſiõe volũtatis inuenit: vt nõ eẽt aliđ
in opere iam puniri q̃ʒ illiꝰ beneficij inuenit dilectio
nem inſtitui quam deus in eterno ſic creato prece-
pit permanere ſupplicio: vt etiam ei ignem eternum
prepararet in quo illi preuaricatores angeli nec ma
la poſſunt voluntate carere / nec pena: ſed permanen
te in eis iniuſte auerſionis malo permaneat etiã iu-
ſte retributionis damnatio eterna: ex his videtur ſe
qui vlterius ꝙ mala voluntas que eſt in damnatis
nõ eſt eis pctm̄: tñ q᷑ eſt eis in ſuppliciũ ⁊ magꝫ ſup
pliciũ q̃ʒ pctm̄. Et ideo non videť q̃buſdã ꝙ non ag-
grauent penam dãmnationis eorum / niſi indirecte
quo ad vermẽ cõſcientie. Sunt autem ⁊ alie cõgru-
entie a ſanctis poſite: ⁊ a magiſtris collecte ſeptem
quare angelus irremediabiliter ſtatim cecidit. Pri-
ma eſt deſperatio que eſt Auguſtini ſuper geñ. ſic di
centis: Cur diabolus tam moleſtus eſt hominũ ſa-
luti: ⁊ hoc propter odiũ in creatorem ⁊ inuidiã in ho
minem ex deſperatione ſue ſalutis. Alia quia per ſe
peccauit: non alterius ſuaſu. Vnde Grego. in morã
lib⁹: Apoſtata angelus nulla ſpe vnq̃ʒ venie nulla
cõuerſionis emẽdatione reuocatur / nec vnq̃ʒ lumẽ
priſtini ſtatus recipit: quoniã hoc nõ ſuaſu amiſit ſic
illũ q̃ppe perpetrate cecitas ſuperbie grauat vt nũq̃ʒ
alteriꝰ ad lucẽ penitentie per diuini reſpectꝰ memo-
riam reſurgat. Tertia eſt quia cum nõ ſit aſſumpti
bilis non congruit ei habere reparatorẽ. Vnde An
celinꝰ in lib. Cur deus homo Diaboli recõciliatio-
nem impoſſibilẽ tunc etiam intelliges ſi diligenter
humanã cõſideres naturã: ſicut enim homo non po
tuit recõciliari niſi per hominẽ deũ qui mori poſſet:
per cuius iuſtitiã deo reſtitueretur: qđ peccatũ ho-
minis perdidit: ita angeli dãnati nõ poſſunt ſalua-
ri niſi per angelũ deũ qui mori poſſet: ⁊ qui per ſuã
iuſtitiam repararet qđ aliena peccata abſtulerũt: ⁊
ſic homo per aliũ hominem qui nõ eſſet eiuſdem ge-
neris: q̃ʒuis eſſet eiuſdem nature: nõ debuit releua
ri: ita nullus angelus per aliũ ſaluari potuit: q̃ʒuis
omnes ſint eiuſdẽ nature: q̃ʒuis non ſint eiuſdẽ ge-
neris: ſicut homĩes: nõ enim ſic ſunt oẽs angeli: de
vno angelo quemadmodũ omnes homines de vno
homĩe. Quarta eſt nulla infirmitas / nec grauãs
nec deprimens. Vnde Iſide. de ſũmo bono: Apoſta
te angeli iõ veniã nõ hñt: q᷑ carnal' infirmitatis nul
la infirmitate g̃uati ſunt vt peccẽt: hoĩes ꝙ̃ʒ pꝰ pctm̄
iccirco reuertũť ad veniã ꝓpter qđ ex lute a materia

pondus traxerūt infirmitatis:ideoqꝫ propter infir-
me carnis cōditionē redit⁹ patet homini ad ſalutē:
ſicut etiā pſ̄.102. Jpſe ſcit figmētū nrm̄ memēto do
mine ꝙ terra ſum⁹. Et iterū: Memorare q̄ ſit mea
Quinta ſuba. Quīta eſt perſpicuitas intelligētie:ſꝫ hec pri
us aliq̄liter tacta ē. Unde Dyoñ. Malū angeli eſt
cōtra deiformē intellectū eſſe:malū anime cōtra ra-
Sexta. tionē:ꝛ malū corꝑis cōtra naturā. Sexta eſt par
ticularitas lapſus:q2 nō tota lapſa eſt angelica na-
tura:hūana aūt tota lapſa eſt. Unde Aug⁹ in enh.
Placuit vniuerſitatis creatori ꝛ moderatori: quo-
niā nō tota multitudo angelorū deū deſerēdo perie-
rat vt ea q̄ perierat in ꝓpria perditiōe permaneret.
At vero quia creatura rōnalis que in hoībus erat/
quoniā peccatis atqꝫ ſupplicijs tota perierat:ex par
Septima. te reparari poterat. Septima ꝛ vltima eſt impu-
gnatio dei que deberet influere grām ꝯuerſionis:ꝛ
ideo nō recipit influentiā. Unde Aug⁹. ſuꝑ geñ. ad
litterā ꝙ putaꝛ nunqꝫ diabolus in veritate ſtetiſſe:
ſed ab ipſo ſue cōditionis initio cecidiſſe nō ſic accipi
endū eſt vt malus a bono deo puteꝛ creat⁹:alioqui
nō ab initio cecidiſſe putareꝛ:nec em̄ cecidit:ſi talis
eſt factus:ſed factus cōtinue ſe a luce veritatis auer
tit:ſuperbia tumidus:ꝛ ꝓprie poteſtatis delectatio-
ne corrupt⁹. Oibus cauſis his cōſideratis dicen
dū ꝙ p̄ma q̄ eſt quedā ꝯgruētia nature cauſa eſt q̊dā
modo ſecūde:ꝛ ſecūda eſt quodāmō cauſa ſiue diſpo
ſitio tertie:ex quibꝫ conficiꝛ iuſtitia cōfirmātis eū in
tali ſtatu vt redire non poſſit: vt peccatū ſuū ſit ſup-
Ad primū. pliciū qđ fuit faciēti peccatū ſicut dixim⁹. Ad pri
mū obiectū dicendū ꝙ bonū ꝛ optimū dupliciꝛ poſ-
ſūt cōſiderari ſiue accipi.ſ.ī gñe vl' extra gen⁹:extra
gen⁹ bonū ē abſolute bonū ꝛ optimū ē abſolute opti
mū qđ ē vnū ſolū:ꝛ h̄ nō cōcupiſcūt cōcupiſcētia ꝑfe-
cta:licet habeāt inſtinctū naturalē imꝑfectū ad hoc.
Si aūt accipiꝛ bonū ꝛ optimū in genere:bonū.ſ. na
turale:tūc hoc adhuc dupliciꝛ cōſideraꝛ:ſ.abſolute:
ꝛ ſic eſſe viuere ꝛ intelligere ſunt bona cōcupita a dā
natis:aut reſpectiue.ſ.ꝑ cōparationē ad penaꝫ:ꝛ ſic
meo iudicio nihil prohibet ea nō appeti prout vide-
licet talia bona ſunt ſub penis. Et ideo dicit Dyoñ.
inquantū ſunt bonū ꝛ optimū cōcupiſcūt:nō inquā
tū puniti ſunt:ꝛ ideo ptꝫ ꝙ illa ratio nihil valet:q2
Dyoñ. nō loquiꝛ de bono in genere boni vel virtutꝭ
vt dixim⁹:ꝛ ſi extendereꝛ adhuc eſt aliqua ꝯcupiſcē-
tia boni nō ꝑfecta:que nō eſt in eis niſi inq̄ntū ſunt:
ꝛ nō ſimpl'r:q2 ſimpliciꝛ nō habēt volūtatē niſi q̄ cō
Ad ſecūdū. petit eis ꝓut ſunt ſub penis ꝛ malitia. Ad aliđ di
cendū ꝙ ego neſcio bene videre q̄ ſit cā neceſſaria im-
mobilitatis mali damnatorū:vel impotentia fuge:
ſed tñ videꝛ mihi ꝙ cā ſit partim int⁹ ꝛ partim extra
int⁹ ſicut diſpoſitio eſt aptitudo nature a qua cadūt
ꝛ determinatio ſtat⁹ ī cui⁹ termino cadūt. Extra au
tē iuſtitia diuina cōfirmās in eo qđ finaliꝛ elegit dā
natus puta volūtatē. Et quātū ad hoc vltimū nō eſt
dubiū obſtinationē volūtatis magis hr̄e rōnē ſup-
Ad obiecti- plicij qꝫ peccati. Ad id qđ obijciꝛ ꝙ ſi extra eſt ꝙ ē
onē. violētia dicendū ꝙ hoc eſt verū ſi tm̄ eſt extra:ſed diſ
poſitiue meritorie eſt intra. Ad id qđ obijciꝛ ꝙ ſi ꝑ
cipit penas ꝛ nō fugit ꝛc̄. dicendū ꝙ dānati ꝑcipiūt
penas:ꝛ pena ꝑcepta dupliciꝛ cōſideraꝛ.ſ. inquātū
cōtraria eſt nature bone quā punit:ꝛ ſi ita tm̄ ſic con
ſidereꝛ ab eis:fugeret eā:q2 ſicut pri⁹ dictū eſt:quia
bonū ꝛ optimū inquantū ſunt cōcupiſcūt eſſe viuere
ꝛ intelligere ꝛ illi bono pena eſt cōtraria: dicēte Au
guſtino ꝙ pena nō eſt mala:niſi q2 cōtrariaꝛ nature
bone:ſꝫ q2 talis appetit⁹ ꝛ tal' cōſideratio nō eſt ꝑfe-
cta in ipſis:ſꝫ quaſi in potētia.ſ. in radice nature tm̄
ideo penā nō conſiderāt:niſi inquantū eſt iuſta ſeq-
la culpe. Et q2 īmobiliꝛ volūt culpā:ideo nō fugiēt
penā:ꝛ ideo ꝑ accidēs ſe habēt ad nō fugere penā.ſ.
inquantū eſt culpe colligata quā nō fugiūt: ſed poti
us proſequūtur ꝛ appetunt. Ad hoc qđ obijciꝛ ꝙ
deterioris cōditiōis ſunt qꝫ pecora:dicendū ꝙ in pe
coribꝫ nō eſt niſi inſtinct⁹ nature:ſed in demonibꝫ in
ſtinctus malitie cōfirmate: ꝛ ideo nō eſt cōparatio:
ſed ſi ſm naturā:hoc eſt ꝙ nō fugeret penā tunc vale
ret obiectio. Ad aliud dōm ꝙ malū ſemꝑ vult de Ad 3m
mon:ſed hoc malū vel illud nō oportet eū velle: vñ
in hoc notaꝛ obſtinatio ꝙ ex deliberatiōe ſemꝑ vult
malū:et non proprie cogiꝛ: q2 cauſa obſtinatōis nō
eſt extra tm̄ vt dictū eſt. Sed ſi poſſet vniuerſaliter
auerti a malo tūc ſeq̄reꝛ argumētū. Ad vltimū di
cendū ꝙ in veritate libertatē habet a coactōe:q2 nō
eſt coact⁹ ad malū:quia tūc eſſet cauſa tm̄ extrinſeca
ſꝫ intrinſeca vt dictū eſt:ꝛ ideo nūqꝫ ſequiꝛ iſtā par-
tē.ſ. bonū: q2 libertas infirma eſt ad bonū ꝛ corru-
pta per habitū deliberatū ad malū trahentē.

An ad primū ſtatū ſit redit⁹ per pniam. Arti. XX- XIII.

L 2

Facit omnia q̄ten⁹ ad priorē ſtatū reuocet ꝛc̄.
f ſ̄.d Hoc non videꝛ verū: quia prior ſtatus Arguiꝛ ꝙ
eſt innocētie ꝛ ad illū nō eſt regreſſus per pe- nō primo
nitentiā. Si dicatur ꝙ reuocat ad priorē ſtatū quā- Solo.
tū ad imunitatē culpe:ſed nō quantū ad dignitatē.
Cōtra videmus ꝙ cū penitens reſurgit adhuc re Obiectio
manet in illo difficultas bene agēdi: ꝛ hoc eſt ex re-
liquijs peccati quas ante nō habuit:ergo per peni- 2o
tentiā priorē ſtatū nō omnino recipit. Jtē prior ſta
tus eſt ꝙ ſit expeditus ab bene operandū ſm omne
opus virtutis:ꝛ hoc nō poteſt eſſe niſi ex habitu per
fecto cuiuſlibet virtutis:ergo hoc nō eſt ex ſolius pe
nitētie vt videꝛ magiſter ſupponere in littera. So Sol'o
lutio dicendū ad hoc ꝙ penitētia in partib⁹ ſuis ha- ad totū
bet reſtituere in priſtinū ſtatū:ſcilicet in cōtritōe/cō
feſſione ꝛ ſatiſfactiōe:ꝛ precipue quo ad illā partē:q̄
eſt ſatiſfactio:quia illa ſupponit exercitiū operis ſm
quālibet virtutē imperatā a penitētia: ꝛ ſic ceſſat to-
tum quod obiectum eſt.

An dauid debuit puniri ꝓpꝛ nūeratiōnē. Arti. XX- XIIII.

M 2

Grauiter poſtea deliquit in populo ꝛc̄. ſ̄. e
g Videꝛ ꝙ nō debuit puniri Dauid ipa enu-
meratiōe:quia plures fuerūt numeratiōes
ꝛ nō ſunt punite: vt Saul. I. Regū. 10. ꝛ. 2. paral'.
4. ſub Joran rege Juda. ꝛ. 3. Reg. 4. ſub Jeroboā.
Jtē cū Dauid numerādo peccauerit: ꝛ non popu- 2o
lus videtur iniuſtū ꝙ punitus eſt populus. So- Sol'o
lutio alij ex precepto domini numerauerūt vt moy ad primū
ſes:alij aūt propter expeditionē ad pugnā vt Saul
ſed Dauid numerauit propter ſuperbiā: ꝛ ideo pec- Ad ſecūdū.
cauit. Ad aliud dicendū ꝙ ipe eſt punitus ad oſtē
dendū habitudinē populi ad principē ſicut tot⁹ po-
pulus punitus eſt propter vnius peccatū:ſcꝫ achor
Joſue. 6. Unde Aug⁹ oſtēditur in ipſa pena Achor
q̄tū ſit bonū in populo ipſa vnitas vt nō in ſeipſis
ſingula:ſꝫ in toto partes eſtimētur. Vel dicatur et
melius ꝙ in populo ſuperbiuit ꝛ ideo in ipſo ſicut in
poſſeſſione punit⁹ eſt: ꝛ ſic pena ipſa redūdāt ī regē.

Qđ pluribus irretitus peccatis non poteſt penitere de vno vere niſi de omnibus peniteat.

Di. XV. ¶ T ſicut predictis au-
e ctoritatibus illorū error cōuincit:
qui penitentiā ſepius agendā nō
putant ⁊ ꝑ eā a lapſu peccātes frequēter ſur
gere diffitētur: ita eiſdē illorū opinio eliditur
qui pluribꝰ irretitū peccatis aſſerūt de vno
vere penitere: eiuſdēꝗ veniā a domino conſe
qui poſſe: ſine alteriꝰ penitētia. Qđ etiā au-
ctoritatibus aſtruere conātur. Ait enim pro
pheta: Non iudicabit deus bis in idipſum:
a vel vt alij trāſtulerūt. Non cōſurget duplex
tribulatio. Si ergo inquiunt illi: aliquis ſa-
cerdoti fuerit cōfeſſus vnū de duobꝰ vl' plu-
ribus peccatis: ⁊ de illo iniunctā ſibi penitē-
tiam a ſacerdote ſatiſfactionē expleuerit ce-
teris tacitis: nō pro illo peccato amplius iu-
dicandus eſt: de quo ſatiſfecit ad arbitriū ſa
cerdotis qui vicem chriſti in eccleſia gerit.
Ideoꝗ ſi de eo iterū iudicetur: bis in idipm
iudicat deus ⁊ conſurget duplex tribulatio.
Sed de his ergo oportet illud tm̄ intelligi
b qui preſentibus ſupplicijs cōmutātur in bo-
num: ⁊ ſic perſeuerāt: ſuper quos non cōſur-
get duplex tribulatio: qui vero inter flagel-
la duriores ⁊ deteriores fiunt vt pharao: pre
ſentibus eterna cōnectūt: vt tēporale ſuppli
ciū ſit eis eterne pene initiū. Unde Auguſti
nus: Ignis ſuccēſus eſt ⁊c. id eſt vīdicta dei
hic incipiet ⁊ ardebit vſꝗ ad extremā dānā-
tionē. Hoc contra illos notandū eſt qui di-
cunt illud: ſcʒ nō iudicabit deꝰ bis in idipm:
ad omnia pertinere flagella: quia quidā hic
flagellis emēdantur: alij hic ⁊ ineternū puni
c untur. Quinꝗ em̄ modis flagella cōtingūt:
vel vt iuſtis per patientiā merita augeātur
Job.1. vt Job: vel ad cuſtodiā virtutū ne ſuperbia
2.Cor.12. tēptet vt Paulo: vel ad corrigenda peccata
Nume.12. vt Marie lepra: vel ad gloriā dei vt de ceco
Joh.9. nato: vel ad iudiciū pene vt herodi quatinꝰ
Act.12. hic videatur quid in inferno ſequatur ſm illud:
Hiere.17. Duplici cōtritione cōtere eos domine. Illa
ergo auctoritas naum non cogit nos ſentire
omnia que tēporaliter puniūtur non vlteriꝰ
a deo punienda: nam ⁊ ſi ſuper eundē locum
Hierony. dicat egyptios ⁊ iſraelitas a deo
tēporaliter punitos ne ineternū punirētur:
non eſt tamē de omnibus generaliter intelli
Gen.17. gendū. Ait enim ſic: Qđ genus humanū di-
Gen.16. luuio: ſodomitas igne; egyptios mari: ⁊ iſra
elitas in heremo perdidit: ſcitote ideo tēpo Exo.14.
raliter pro peccatis puniſſe: ne ineternū pu- Nume.11.
niret: quia nō iudicabit deus bis in idipſum
Qui ergo puniti ſunt poſtea nō puniētur: alioqn
mētitur ſcriptura: qđ nephas eſt dicere.

An de vno peccato poteſt agi penitentia Arti .1.
alio peccato in delectatiōne retēto. B

¶ T ſicut in p̄dictis auctoritatibꝰ incipit ps
e illa in qua elidit errorē ſm hec. ſ. ꝙ de vno
peccato poſſit pnīa agi alio peccato in dele
ctatione retēto. Et diuiditur hec pars in du
as partes. In prima obijcit ex canōe ⁊ ſoluit. In ſe-
cūda obijcit ex dictis patrū: ⁊ ſoluit. Prima ps ſub
diuiditur i duas. ſ. in obiectionē ⁊ ſol'onē: ſcđa incipit
ibi: Sed de his oportet tm̄ intelligi. In capit'o iſto
tria facit: p̄mo errorē recitat: deinđ ꝓ errore illo au-
ctoritatē p̄mo inducit: tertio format obiectionē: hec
ſentētia eſt auctoritatis ⁊ hec patēt in littera.
Ncidit aūt hic queſtio an verū ſit qđ dicunt Arguitur pri
i illi: videtur ꝙ ſic: debita em̄ diuiſim cōtracta/ mo ꝙ ſic.
iuſte diuiſim ſolui poſſunt: peccata ſunt debi Probtio
ta diuiſim cōtracta ergo ⁊c. Ꝙ aūt peccata ſunt de- obiectiōis.
bita: ptʒ per id luc.7. Duo debitores erāt cuidā fe-
neratori. Et Mat.18. Dimiſit ei vniuerſū debitū.
Itē Matt.6. Dimitte nobis debita noſtra. Itē 2o
v. ethicoꝝ vult Ariſto. ꝙ iuſtitia vno modo licet nō
generaliter idē ſit: qđ cōtrapaſſio: ⁊ iuſtū cōtrapaſſū
ſicut dicit Plato. Ponamꝰ ergo ꝙ aliqs offende-
rit in decē: ⁊ in duobus cōtrapaſſus ſit per ſuſtinen
tiā pene: aut ergo deus cui debʒ illā ſatiſfactionē ex
qrit aut non: Si ſic: ergo iniuſte videtur ꝓcedere: qꝛ a
lege n̄ p̄cipitur: niſi q forefecit ꝯpatiatur. Si n̄ tūc habetur Solo.
ꝓpoſitū. Si forte dicas ꝙ iuſtitia dei exigit adhuc 3o
ſatiſfactionē: ſʒ nō iuſtitia humana: hoc nihil eſt: qꝛ
infinita ē iuſtitia dīna: ⁊ ſp miſcđia ſuperaltat iudi-
ciū cū igitur i tali caſu nihil exigit iuſtitia hūana videtur
multoplus ꝙ iuſticia diuina aliqd exigat vlteriꝰ ab
illo. Itē ſupra habitū eſt ex verbis Auguſt. in lib. 4o
de penitentia ꝙ cōſtat ei multū peccata diſplicere q
ſemꝑ p̄ſto eſt ea deſtruere: ergo ⁊ multomagis cōſtabit
hoc ſi oīno deſtruat quo deſtrui poſſet: ſʒ h̄ erit ſigil-
latim deſtruēdo ergo vꝛ ſigillatiʒ penitēs deſtruat pctā
Itē ſi aliqs laborat ex duobꝫ vl' tribꝫ morbis q di 5o
uerſas hn̄t cās ⁊ oppoſitas: medicꝰ expellit pericu-
loſiorē morbū alio dimiſſo vel etiā cōfirmato in ſub-
iecto. Cū igitur ſil'r ſit i morbis aīe: ſicut i morbis cor
poris vt dicūt ſcti videtur poſſe agi pnīa de vno pctō
alio i delectatiōe exiſtēte. Itē nullus rex vl' iꝑator 6o
iterū exigeret ab aliq cū ꝓ pte leſionis a vicario ſuo q
loco eiꝰ eſt cōdigna pnīa ipoſita fuiſſet: ſʒ cōſtat ꝙ ſa
cerdos eſt vicariꝰ dei i ꝯfeſſiōe ⁊ ſm auditū verā im-
ponit pnīam de duobꝫ vl' tribꝫ alijs tacitis: ergo iꝑator
ſummꝰ vlteriꝰ de his nō reqret pnīam. Si dicatur ꝙ
pctōr nō p̄t ſatiſfacere niſi in charitate ſatiſfaciat: et Solutio
qꝛ nō hʒ charitatē q de vno penitet: ⁊ de alio non: iō Obiectio
nō p̄t ſatiſfacere: ꝯ eccl'es.9. Nemo ſcit vtrū amore
vel odio dignꝰ ſit: ergo nullus ſcit vtrū ſatiſfaciat vl' nō
ergo tota die qlibet dʒ iterare pnīam ſuā ⁊ deſꝑare ꝙ ſa
tiſfacere nō poſſit: eo ꝙ hoc ſit penitꝰ ignoratū: ꝙ ſic
exigitur aliqd ad ſatiſfactionē: hoc aūt falſum eſt: ergo ⁊ h̄
ꝙ oportet aliquē ſatiſfacere i charitate. Itē Dan. 7o
4. Pctā tua elemoſynis redime: ꝯſtat aūt ꝙ daniel

quãdo dedit hoc cõsiliũ sciuit regē eſſe iniquũ: ergo iniquꝰ in pctō vno poteſt facere penitentiã de alio. Itē luc. 16. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis: glo. Diuitie iniquitates dicũtur: qꝛ de iniquitatibꝫ ſunt collecte. Cõſtat autē ꝙ de talibus nõ poſſit fieri elemoſyna que faciat recipi in eterna tabernacula nõ retēta parte iniqui: de alia parte poſ-
60 ſet fieri eleẏna ꝛ ſatiſfactio: ḡ manēs in vno peccato pt̃ ſatiſfacere de alio. Itē pctã nõ habēt hmõi colligatõnē qlē hñt ꝟtutes: ſꝫ vnũqḋqꝫ diuiſim ab alio ſꝫ q̃cũqꝫ ſũt diuiſa abinuicē: hoꝝ vnũ pōt deſtrui alio nõ deſtructo: ergo vnũ peccatũ pōt deſtrui alio retē-
Decimo to: ſꝫ peccatũ deſtruit̃ tm̃ p ſatiſfactionē ergo de vno poteſt fieri ſatiſfactio alio retēto in volũtate ꝛc̃. Itē de virtute politica nõ eſt ſic ꝙ vna habita omnia vitia excludãtur: ergo videt̃ ꝙ hoc etiã nõ debeat eſſe virtutis theologice cũ deus ſalutē noſtrã deſiderãs
Solo iuuat oĩbus modis qbus homo iuuari poteſt. Si dicas ꝙ de virtute politica eſt hoc ꝙ qui habet vnã habec oẽs: ſicut dicit Iſiderꝰ ſicut notatũ eſt ſup tertio ꝙ hec fuit ſententia ſtoycoꝛũ: ꝛ Ariſto. in q̃rto eth. cũ dicit de magnanimitate ꝛ magnaĩo. Magnani-
Obiectio mus nihil p̃ue agit ₰m aliqḋ vitiũ. Si inquã ſic dicas: nihil eſt hoc ꝛ cõtra intētionē phoꝝ: qꝛ nõ attribuunt hoc virtuti ₰m ſuũ eſſe quo perficit ſuũ actum ꝓpriũ ꝛ eſſentialē ſibi: ſed potius ₰m maximũ ſuũ poſſe qḋ habet in ſubiecto. ꝛ ideo virtꝰ ₰m ſuũ eē pōt in eſſe ſubiecto ſaluato in eodē ſubiecto aliquo vitio qḋ nõ cõtrariat̃ illi virtuti: ꝛ ſic habet̃ ꝓpoſitũ vt videt̃.
In ɔtrariũ arguit̃ po. Sꝫ aũt ſit peſſimꝰ erroꝛ ꝛ anathematiſatꝰ ſic videt̃ ꝙ. 2. Coꝛ. 6. dicit apl's: Que cõuētio chꝛiſti ad belial: ergo nullã cõmunicationē habet chꝛiſtus ad coꝛ in q̄ habitat diabolus: ſꝫ qui eſt in vno peccato moꝛtali eſt inhabitatio diaboli: ergo nullã cõmunicationē habet cũ eo chꝛiſtꝰ ꝛc̃. ſed nullã talē ſatiſfactionē chꝛiſtꝰ accipit niſi cũ quo in gr̃a participat: ḡ talē ſa-
20 tiſfactionē nõ accipit xp̃s vt videt̃. Itē inimici hominis apud hoĩes durantibꝫ inimicitijs nõ accipit̃ ſatiſfactio ledētis: ſed q̄ eſt in peccato agit inimicitias
30 cõtra deũ ergo nõ recipit̃ eiꝰ ſatiſfactio ꝛc̃. Item Mat. 5. Si offers munꝰ tuũ ad altare ꝛc̃. ſed cõſtat ꝙ nõ ē minoꝛ cura deo vt hõ recõcilieẗ ſibi q̄ꝫ hoĩ ergo opoꝛtet priꝰ ĩ oĩbus recõciliari deo ꝛ poſtea accipiet̃ eiꝰ oblatio: ſed oblatiõĩs genꝰ quoddã eſt ſatiſfactio digna: ergo opoꝛtet priꝰ habere gratiã de omnibus peccatis anteq̄ꝫ ſatiſfactio ſit accepta: ſed nullus volũtate ꝑmanēs in vno habet gratiã ꝺ omnibꝫ ergo volũtate ꝑmanēs in vno habet gratiã de oĩbꝫ: ergo volũtate ꝑmanēs nõ poteſt ſatiſfacere de aliq̄.
40 Itē qui eſt in minimo pctō: vt dicit Augꝰ. non eſt dignꝰ niſi pena eterna: ergo nõ eſt dignꝰ vt ſatiſfactionis eiꝰ opꝰ accipiat̃: ꝛ non ſatiſfacit niſi ope deo accepto: ergo qui eſt in vno peccato nõ pōt ſatiſface-
50 re de alio. Itē ſine gratia nõ fit ſatiſfactio: ſꝫ gratia cõplectit̃ oẽs virtutes: ergo ſine oĩbus virtutibꝫ ſimul nõ eſt ſatiſfactio: ſed oppoſita nõ ſunt ſimul: ḡ cũ virtutibꝫ nõ poſſunt eſſe vitia oppoſita: ergo q̄ habet gratiã nõ habet aliqḋ peccatũ: ꝛ nullus ſatiſfacit niſi q̄ habet gr̃am: ergo q̄ ſatiſfacit nõ habet aliqḋ peccatũ: ergo a deſtructiõe cõſequētis q̄ habet aliqḋ
60 peccatũ nõ ſatiſfacit. Itē nõ ſatiſfacit q̄ nõ reſtituit deo qḋ ſuũ eſt: ſꝫ q̄ nõ reſtituit deo aĩam quã abſtulit nõ reſtituit deo qḋ ſuũ eſt: ergo nõ ſatiſfacit q̄ animã nõ reſtituit: ſed nõ reſtituit̃ aĩa q̄ꝫdiu manet voluntas peccati alicuius: ergo q̄ꝫdiu aliqḋ peccatũ eſt in volũtate nõ poteſt fieri ſatiſfactio. Itē ſit ita ꝙ ali- 70
quis ſatiſfaciat de vno peccato: alio in voluntate retento: aut iſte diligit creatoꝛē ſic debet aut non: Si nõ tũc non ſatiſfacit. Probatio luc. 7. Dimiſſa ſunt ei peccata multa: quoniã dilexit multũ. Si ſic ergo omne qḋ diligit citra deũ diligit: ſed citra deũ diligendo omne quod diligit moꝛtali peccato diligit: ergo ille nihil moꝛtaliter diligit: ergo nullũ moꝛtale peccatũ manet in eius volũtate: ꝛ hoc eſt cõtra poſitũ: ergo impoſſibile eſt de vno ſatiſfacere alio in delectatõe retēto. Solutio hoc eſt cõcedendũ: quia Solo.
hoc eſt qḋ in pꝛioꝛi capitulo ꝓ opiniõe ponit̃ licet falſa tanq̄ꝫ fidei contrariũ eſt condēnandũ. Et reducit̃ in cõtrariũ illiꝰ articuli: Credo in ſpiritũſanctũ. ſ. eccle. catho. vel cõtra illũ: remiſſionē peccatoꝛũ. Ad Ad primũ
pꝛimũ autē dicendũ ꝙ licet debita peccatoꝛũ ſint diuiſim cõtracta quantũ ad ɔuerſionē ad bonũ cõmutabile ꝛ quãtũ ad actũ: tamē ɔueniũt in auerſiõe ab vno bono increato: ꝛ quo ad hoc habēt rationē offēſe ꝛ culpe: ꝛ ideo cũ auerſio illa maneat alio quotiēſcũq̄ꝫ peccato manēte nõ pt̃ hõ ſatiſfacere de vno alio retēto. Et ſimile huiꝰ eſt in offenſis hominũ: quia leſoꝛ nõ poteſt ſatiſfacere de leſiõe illa perdurãte in ledēte. licet eīn peccatoꝛ deũ ledere nõ poſſit tamē q̄ntũ eſt de ſe ledit. Ad hoc qḋ ꝓbatur ꝙ peccata debita ſunt dicendũ ꝙ debita humana ſunt duplicia: quedã eīn ſunt que volũtarie credũtur debitoꝛi: ꝛ talibus nulla eſt adiũcta offenſa: ꝛ hoc modo nõ dicũtur debita peccata. Quedã ſunt debita que oꝛiũtur ex leſiõe alicuiꝰ iniuſta / vel in perſona / vel in bonis vel ĩ honoꝛe: ꝛ talibꝫ eſt adiũcta offēſa leſi: ꝛ ideo nõ poteſt ſibi ſatiſfieri: niſi offenſa ceſſet: hec autē nõ ceſſat perdurãte illo in aliquo modo leſiõis: ꝛ talibus debitis aſſimilãtur peccata. Et ideo patet ꝙ ratio illa nõ valet. Ad aliud dicendũ ꝙ licet ₰m Platonē iuſtũ ſit idē qḋ ɔtra paſſum: ꝛ hoc in quibuſdã ſit verũ: ſicut in directiõe iniurie illate: vbi inferēs iniuriam compatitur tantum quãtum intulit tamen hoc iuſtũ ſupponit ceſſationē a leſione generalit̃. Et a leſione ſpirituali nõ ceſſat̃ q̄ꝫdiu durat voluntas peccati alicuiꝰ. Ad aliud dicendũ ꝙ iuſtitia hominũ etiã bene exigit ceſſationē a leſiõe vt iã patuit: ſꝫ alia debita quibus offenſa eius cuius debitoꝛes ſumus nõ eſt adiũcta: diuiſim ſolui poſſunt. Et illꝰ debitis in ſpiritualibus nõ ſunt ſimilia peccata: ſꝫ potius dona que donantur a deo: vt lucremur in eis ſicut dicitur Matt. 25. Ad aliud dicendũ ꝙ peccatũ veniale nõ deſtruit̃ in nobis ſine nobis: quia ſicut dicit Augꝰ: Qui creauit te ſine te: nõ iuſtificabit te ſine te: nõ aũt poteſt deſtrui: niſi per gratiã: cui repugnat volũtas auerſa a bono incõmutabili: ꝛ cũ illa maneat auerſa a bono incõmutabili: etiã ĩ vno ſolo peccato in delectatiõe retēto nõ poteſt deleri aliḋ peccatũ: cũ tamē deus in ſe ſemper paratꝰ ſit deſtruere q̄tienſcũq̄ꝫ nõ eſt ĩpedimētũ ex parte noſtra. Ad aliud dicēdũ ꝙ nõ eſt ſimile hinc inde de moꝛbis coꝛpoꝛalibus ꝛ ſpiritualibus: qꝛ moꝛbi coꝛpoꝛales nõ habent vnã cauſam: ſed ſpirituales habēt vnã: que eſt volũtas vel liberũ arbitriũ qḋ q̄ꝫdiu manet auerſum nõ eſt ſuſceptibile medicine: ꝛ ideo nullus moꝛbus ſpiritualis curatur in ip̃o. Ad aliud dicendũ ꝙ ſacerdos talē ad pniam nõ ſuſcipit niſi deceptꝰ: ſꝫ qḋ exhibet̃ a miſtro decepto hñ reuocat̃ iuſtitia regſ

Ad ꝓbationē obiectionis. — Ad ſecũdũ. — Ad 3m. — Ad quartũ — Ad quintũ — Ad ſextũ

ideo obiectio adducit̃ ꝓ ſimili illud qḋ nõ eſt ſil'e/ vel
falſum ſupponit̃ in illo.ſ. ꝙ ſatiſfactio nulla ſit quã
Ad obiecto ſuſcipit vicario decepto. Ad aliud dicendũ ꝙ licet
nem. homo nõ poſſit ſcire ſe habere charitatẽ ſciẽtia infal-
libili: põt tamẽ ſcire ſm ſcientiã ꝑ ſigna ꝓbabilia ac
ceptã: ⁊ hoc ſufficit ſicut ſepiꝰ ĩ hoc opere notatũ eſt.
Ad 7m Ad aliud dicendũ ꝙ Daniel nõ intẽdit vt rex ali-
quis in aliquo peccato ꝑduret: ſed potiꝰ vt vitã mu-
tet in meliꝰ ⁊ tũc elemoſynis redimeret penã pctõꝝ
Ad octauũ quã ꝓuiderat ſibi deberi ꝓpter peccatũ. Ad aliud
dicendũ ꝙ illiꝰ verbi ſentẽtia nõ eſt ꝙ pecunia ĩ ꝑte
retineat̃ que ex iniquo eſt acq̃ſita: ſʒ potiꝰ ſupponit
id qḋ eſt iuris poſitiui ⁊ cõmunis qḋ primo reſtitua
tur ablatũ: deinde de reſiduo qḋ iniquũ dr̃: qḋ iniq̃
id eſt auare cõtra paupes retẽtũ eſt: paupes ad ami
cos emãtur vt recipiãt benefactores ſuos in eterna
tabernacula: ſicut infra in eadẽ diſtinctiõe habebit̃
Ad nonũ in q̃ſtione de el'yna. Ad aliud dicẽdũ ꝙ peccata nõ
habẽt colligatõꝫ in aliq̃ ente poſitiuo ſic ꝙ ſit ⁊ habi-
tus/ vel radix/ vel aliquid hmõi: ſed tñ habẽt cõue-
nientiã in priuatiõe cõuerſiõis ad bonũ cõmutabi-
le: ex q̃ parte habẽt oĩa rationẽ peccati ⁊ mali ⁊ cul-
pe offenſiõis. Et cũ talis priuatio permaneat in eo
qui ꝑdurat in peccato/ manet ira dei ſuꝑ eũ: ⁊ iõ non
Ad decimũ eſt ꝑceptibilis gr̃e. Ad aliud dicendũ ꝙ ḋ ħ diuer
⁊ alia. ſi diuerſa ſentiũt. Et quantũ ad me ꝑtinet ego bene
puto ꝙ vna politicarũ habet̃ ſine alia: licet nõ q̃ ad
poſſe qḋ p̃t habere in ſubiecto ⁊ tũc dicẽdũ ꝙ nõ eſt
ſimile de politicis ⁊ infuſis: q2 infuſe intelligũtur vir-
tutes formate: que ſunt q̃ſi quedã virtuales partes
gratie gratũ faciẽtes: ⁊ ideo habẽt colligantiã ĩ gra-
tia ita ꝙ vna nõ habet̃ ſine alia. Et ideo etiã nll'a ibi
eſt q̃ʒdiu cõtrariũ alicuiꝰ virtutis eſt in ſubiecto: ſed
nõ eſt ſic de politicis: q2 ille ꝑ cõſuetudinẽ ⁊ experi-
mentũ generationẽ ſumũt ⁊ oꝑatiões actuũ diuiſe
ſunt: ⁊ ideo vna generat̃ ĩ anima: alia nõ generata.
Et per hoc pꝫ ſolutio ad duo ſequẽtia.

An pro vno peccato poteſt conſurgere du-
Arti. II. B plex tribulatio.

Arguit̃ p̃o Einde querit̃ de illo qḋ dr̃ [Non cõſurget
d duplex tribulatio ⁊c̃.] s.a Videt̃ cõtrariũ
in pš.108. vbi dicit̃: Induat̃ ſicut dyploide cõ
fuſiõe ſua. Itẽ eccl'.11. error ⁊ tenebre pctõꝛibꝫ ꝯcrea
2o ta ſt̃. Itẽ ĩ pš.148. Ignis grãdo nix ⁊c̃. Sol'o
Sol'o dõm ꝙ duplex trib'latio ñ ꝯſurget ꝓ pctõ qḋ ſimpl'r
eſt vnũ: ſʒ qḋ ẽ vnũ ſubiecto ⁊ plurima deformitate:
vel ꝓ pluribꝫ pctĩs bene cõſurget duplex tribulatio
⁊ ſi peccati actꝰ ſit vnꝰ. Eſt ibi tñ libido ⁊ cõtemptꝰ
⁊ hmõi q̃bus aliud reſpõdet in penis. Vñ dicẽdũ ad
primũ ꝙ hoc nõ intelligit̃ rõne diuerſaꝝ penarũ de
bitaꝝ vni pctõ: ſed rõne duaꝝ partiũ ipſiꝰ peccãtis
q̃ ſunt corpꝰ ⁊ anima: q2 ſicut peccãs peccauit ĩ cor-
pore ⁊ aĩa: ita etiã punit̃ in vtroqꝫ. Ad aliud dicẽ
Ad primũ. dũ ꝙ hoc intelligit̃ rõne priuatiõis habitꝰ dirigẽtis
in bonis moribꝫ error eiꝰ eſt ĩ eligẽdo ⁊ tenebre in ꝓ
uidẽdo q̃d agẽdũ ſit. Ad aliud dõm ꝙ ille pene nõ
Ad ſecũdũ rñdent vni pctõ ſimpl'r: ſʒ pluribꝫ vl' pctõ qḋ vnũ eſt
ſbiecto ⁊ ml'ta deformitate.

An pene q̃ cõmutãt in bonũ ⁊ iniungũtur
Arti. III. C in ſatiſfactione ſint iuſte an nõ.

Einde querit̃ de hoc quod dicitur. [Qui p̃-
d ſentibꝫ ſuppliciis cõmutantur in bonũ ⁊c̃.]
s.b Hic poteſt queri vtrũ pene ille excipiã-
tur q̃ cõmutãt in bonũ: ⁊ iniũgũtur in ſatiſfactione
ſint iuſte aut nõ. Videt̃ ꝙ iuſte: q2 dñs punit peccã- Arguit̃ p̃o
tes his penis ⁊ nullũ punit deus niſi iuſte: ergo iſte ad partẽ af
pene ſunt iuſte ⁊c̃. Itẽ iuſtũ eſt quãdo iudex reddit firmatiuã.
pro meritis: ſed meritũ culpe nõ poteſt eſſe niſi peni- 2o
tẽtia: ergo cũ illa infligit̃ peccatori iuſte fit ei: ergo ta
lis pena eſt iuſta. Sed cõtra mortali peccato debet̃ In ꝯriũ ar
pena eterna: ergo iniuſte punit̃: quãdo punit̃ pena guit̃ prĩo.
tẽporali. Itẽ ſi iuſte punit̃ peccator pena taxata: 2o
videt̃ iniuſtũ: ſi taxata conuertat̃ in maiorẽ: ſed hoc
non eſt iuſtũ: ergo iſta taxa non erit iuſta: probatio
medie ſi nõ ꝑficit penitẽs penitentiã iniunctã punit̃
in purgatorio q̃ grauior eſt pena. Solutio dicẽdũ Sol'o
ꝙ illa pena ſi eſt taxata iuſta eſt: quia tũc eſtimãtur
circũſtantie peccatoris: ſcꝫ deuotio/ volũtas ⁊ hmõi
⁊ circũſtãtie fori eccleſie militãtis que iuuat ⁊ alia ⁊
alia vnde cõcedẽde ſunt cõcluſiões primo inducte.
Ad id qḋ cõtra obiicit̃ dicẽdũ ꝙ mortali ſm ſe de- Ad obiecta
betur pena eterna: ſʒ mortali qḋ ex euẽtu ſequẽtis cõ in ꝯriũ.
punctõis ⁊ cõfeſſionis factum eſt veniale nõ debet̃
pena eterna: ſed tẽporalis. Ad aliud dicendũ ꝙ ꝑ Ad ſecũdũ.
accidẽs efficit̃ pena maior: ſcꝫ ꝓpt̃ ħ ꝙ mutãtur cir-
cũſtãtie penitẽtis: ⁊ circũſtãtie forma in qua penitet
Volũtaria eñ pena hic efficit̃ neceſſaria ibi: ⁊ iõ mi
noris virtutis in purgãdo: ⁊ iõ oportet ꝙ intendat̃
⁊ alie circũſtãtie minuãtur.

An quinqꝫ modi quibus flagella contin-
gũt ſunt bene aſſignati ⁊ diſtincti. Arti. IIII. D

Einde eñ q̃rit̃ de hoc qḋ dr̃ [Quinqꝫ ei mo-
d dis flagella cõtigũt]. s.c Videt̃ ꝙ p̃mꝰ mo Arguit̃ p̃o
dus nullus ſit: quia ille nõ ſupponit pecca- de prĩo mõ
tum in flagellato: cũ dicat Hieronymꝰ Quicq̃d pa
timur peccata noſtra meruerũt. Itẽ Rom.8. ſu- 2o
per id: Diligẽtibus deũ omnia cooperãtur in bonũ
dicit gloſa: Mors ⁊ oĩa talia ex merito originalis
peccati procedũt: ergo ſine peccato nõ eſt aliq̃s mo-
dus flagelli iuſti vt videtur. Itẽ Iob.6. Vtinam 3o
appenderẽtur peccata mea ⁊c̃. ergo quicq̃d mali ſu-
ſtinemus ꝓ peccatis noſtris accidere manifeſtũ eſt.
Itẽ Grego. Nulla nocebit aduerſitas: ſi nll'a do 4o
minet̃ iniquitas. Itẽ Augꝰ: Iniuſtũ eſt creaturã 5o
rationalẽ ſine peccato puniri: ſed deꝰ nihil facit iniu
ſte: ergo nullũ punit niſi ꝓ peccato. Cõtra Iob.16 In ꝯriũ p̃o
Nec paſſus ſum abſqꝫ vlla iniquitate cũ mũdas ad
dñm habeo preces. Itẽ Iob.19. Videte ꝙ nõ ex 2o
equo iuditio deus me afflixerit: ⁊ flagellis ſuis me
cinxerit. Itẽ Grego. in glo. Iuſtꝰ cõditor tot ver- 3o
beribꝰ in beato Iob vicia illiꝰ nõ curauit extingue-
re: ſed merita augere. Itẽ Iob.19. Nec hic pecca- 4o
uit/ neqꝫ parẽtes eiꝰ: ſed vt manifeſtẽtur oꝑa dei in
illo. Ulteriꝰ obiicit̃ de ſecũdo mõ qui videt̃ ꝙ ille Obiicit̃ ſe-
nullus ſit: quia incitatio ad vitiũ nõ eſt cuſtodia vir cũdo de ſe-
tutis: ꝓuocatio aũt ad irã ſine cauſa eſt incitatio ad cũdo mõ.
vitiũ: ergo nõ eſt bona cuſtodia virtutũ: ſed prouoca
tur ad irã: qui ſine merito flagellatur: ergo eſt mala
cuſtodia virtutũ. Si dicas ꝙ hoc eſt ne ſuperbia
tẽptet. Cõtra Auguſtinus dicit ꝙ ſuperbia poſt om 2o
nes virtutes ſeuit: ergo etiã poſt penitentiã in tribu
latiõe: ergo nõ magis cauetur ſuperbia per tribula-
tionẽ q̃ʒ per aliũ modũ. Ulteriꝰ queritur de tertio Obiicitur
modo: Videt̃ eñ ꝙ nõ erit correctio peccati. Pecca tertio de ſe-
tũ eñ nõ corrigit̃ niſi gr̃a q̃ ſibi ꝯria eſt vl' v̄tute: ſed cũdo modo
pena nõ eſt ꝯria pctõ ẽ non corrigit̃ pctm̃ per penã.

2° Itē pena que corrigit peccatū: aut habꝫ hoc in q̄n
tū eſt pena: aut inquātū eſt volūtaria: aut inquātū
eſt inflicta: aut quātū ad duo illoꝝ: aut q̄ꝫtū ad oīa
tria. Si primo mō tūc in oībus modis corrigit pec-
catū: ⁊ ſic nullus modꝰ huius erit. Si ſcđo modo ḡ
vbi eſt maior volūtas: ibi eſſet maior correctio pecca
ti: ſed ad ſuauia opera virtutū ⁊ orōnū ⁊ hmōi/ma-
ior ⁊ ſuauior eſt volūtas: ergo magis ꝑ illa corrige
tur peccatū vt videt᷑: ḡ illud purgatiuū peccati ma-
le videret᷑ ꝑordinari a ſūma ſapiētia. Si quo ad ter
tiū hoc iterū nō poteſt ſtare: qꝛ in demōibus ⁊ dāna
Solᷓo tis pena ē inflicta ⁊ tamē nō corrigit peccatū. Si
dicas ꝙ quo ad duo: aut hoc erit qꝛ pena volūtaria
Obiectio aut qꝛ pena inflicta. Si primo mō cū hoc nō cauſet᷑
ab eo qđ eſt pena: ſed ab eo ꝙ eſt volūtaria: videt᷑ ꝙ
ea in q̄bus volūtas deuotior eſt/magis ſit correcti-
ua peccati: ⁊ illa ſunt actus virtutū: ⁊ alia deuotōis
opa: vt cōmuniter dicit᷑ ab oībus. Ulterius que-
Obijcit᷑ ꝑ- ritur de quarto mō quē tāgit qꝛ oīno videt᷑ eſſe ſine
mo đ quar ratiōe: gloria em̄ dei multis alijs modis ſine homi-
to modo nū nocumēto pōt manifeſtari: ergo videt᷑ ꝙ inutilis
2° ſit iſte. Itē videt᷑ eſſe quedā cōformitas ad mira-
cula demonis: qꝛ ſicut dicit᷑ in vita beati Bartholo
mei: demones prius ledebāt: ⁊ poſtea ceſſantes a le
ſione curātes videbant᷑: ⁊ ita videt᷑ hic eſſe: ergo iſte
Obijcit᷑ ꝑ- modꝰ nullus videtur. Similit᷑ querit᷑ de quīto:
mo đ q̄nto. qꝛ dicit Augꝰ in lib. de pnīa: Quicq̄d ꝑmiſit deꝰ pa
ti ſcias eſſe flagellū correctiōis: ſed Herodes patie-
batur: ergo ſua paſſio fuit flagellū correctiōis vt vi-
2° detur. Itē q̄ꝫdiu dat᷑ locꝰ correctōis ⁊ pnīe tā diu
debet differri cōdēnatiōis initiū: ſed ꝑ totā hāc vitā
dat᷑ hic locꝰ pnīe: ergo nō debet hic inchoari cōdem
natio: ergo nullus punit᷑ ante initiū: vl' guſtū ſue cō
In ꝯriū. dēnationis: ⁊ ſic q̄ntꝰ modꝰ nullus videt᷑ eſſe. Cō
tra hoc eſt qđ dicit᷑. 2. machab. 9. de antiocho puni-
to cū ꝑ penas humiliaret᷑ vt oraret: orauit aūt ſcele-
ſtus dn̄m a quo nō eēt miſericordiā ꝯſecuturꝰ: ḡ pe
2° na nō valuit ei ad emendā delicti. P̄ videt᷑ ꝙ tota
illa diuiſio ſit inſufficiēs: qꝛ alia dat᷑ que continetur
his verſibꝫ. Erudit vertit ꝓbat ⁊ letū facit artat. Cō
fortat ſaciat ꝯſumat ac deinc coronat. Erudit. Hie
re. 6. Per oē flagellū erudiēs hieruſalē vertit. i. con
uertit. pſ̄. 15. Multiplicate ſunt infirmitates eorū
poſtea accelerauerūt Probat eccl'i. 28. vaſa figuli ꝓ
bat fornax: hoīes vero iuſta tēptatio tribulatōis Le
tū facit Jacobi. 1. Omne gaudiū exiſtimate fratres/
cū in varias tēptatiōes incideritis. Artat. Eſa. 28.
Sola vexatio dat intellectū auditui. Cōfortat Job
6. Saluat manū ſuā ⁊ ſuccidat me ⁊ hec ſit mihi ꝯſo
latio: vt affligēs me dolore nō parcat. Satiat. i. fe-
cundat. Exo. 1. quāto magis egyptij opprimebāt fi-
lios iſrael tāto magis creſcebāt. Cōſumat Mat. 5.
Beati qui ꝑſecutionē patiunt᷑ ꝓpter iuſticiā ⁊c̄. Co-
ronat. 2. Coꝝ. 4. Id em̄ qđ in p̄ſenti eſt momenta-
neū ⁊ leue tribulatōis noſtre ſupra modū in ſublimi
Solᷓo tate eternū glorie pondꝰ opatur in nobis. Solᷓo
ad obiecta dicendū ad primū ꝙ peccatū eſt duplex: vt dicit Au
de primo. gu. ſ. nature ⁊ ꝑſone ⁊ ſine peccato nature nullus pa
titur nec etiā chriſtꝰ: ſed ſine peccato ꝑſone multi pu-
niti ſunt vt chriſtꝰ ⁊ Job ⁊ alij q̄dā: ⁊ ſic intelligūtur
Ad ſecūdū auctoritates ꝑmo inducte. Ad id qđ de ſecūdo mo
queſitū de do querit᷑ dicendū ꝙ omnis tribulatio inquātū hu-
ſcđo modo. miliat valet ad cuſtodiā virtutū: ⁊ quantū ad hoc li-
cet hoc verū ſit: tamē eſt quedā ſpēs tribulatōis que

oſtendit infirmitates homīs ⁊ vtilitates corporis: q̄
ſpecialē habet efficatiā humiliatiōis ſicut fuit tribu-
latio beati Pauli. ſ. ſtimulus carnis. Ad hoc ꝙ cō Ad ꝑmum
tra obijcit᷑ dicēdū ꝙ tribulatio nō eſt prouocatio ni-
ſi animi male diſpoſiti: ſcꝫ irati: ſed hic loquit᷑ Beda
de aīo trāquillo ⁊ animo ſapiētis: de quo probaue-
runt ph̄i ꝙ non cadit perturbatio in ſapientē: ⁊ ideo
virtꝰ que ſupponit᷑ in tribulato cauet perturbatio-
nem: ſed modus flagelli per ſe humiliatiuus ē. Ad Ad 2m
aliud dicendū ꝙ licet ſuperbia poſt omnes virtutes
ſeuiat: tamē poſt illā ſeuit minꝰ que reducit hominē
in actualē ſui ſtatus cognitionē: ⁊ ideo cōcludit fal-
ſum quantū eſt de ſe. Ad id qđ obijcit᷑ de tertio ꝙ Ad ꝑmum
in peccato duo ſunt: ſcꝫ ſubſtātia peccati ⁊ reatꝰ con qđ obijcit᷑
ſequēs peccatū: et peccatū quo ad ſubſtantiā ſui non de tertio
purgat᷑ niſi per gratiā: ſed reatꝰ qui eſt debitū pene
purgat᷑ ꝑ pene ſolutionē. Ad aliud dicendū ꝙ pe- Ad 2m.
na purgat peccatū inquantū volūtarie ſuſcipit᷑ pro
peccato. Ad id qđ cōtra obijcit᷑ dicendū ꝙ opa de Ad obiecti-
uotiōis plus quidē valent ad meritū vite eterne: qꝛ onem.
incendūt charitatē ⁊ feruorē: ſed pena volūtarie per-
cepta plus valet ad meritū diminutiōis pene. Et h̄
ideo: qꝛ reatꝰ pene eſt per modū debitū iuſticie: que
a ph̄o dicit᷑ directiua damni. Et hmōi iuſtitia exigit
vt tantū ſoluat quantū deliquit: ſoluit autē cū luit
penā: ⁊ ideo magis valet ad pene ſolutionē ſuſtinere
volūtarie penā: ratio aūt inducta procedit: ac ſi idem
ſit meritū vite eterne ⁊ diminutiōis pene qđ non eſt
verū. Ad id qđ quarto querit᷑ dicendū ꝙ ille mo- Ad primuꝫ
dus rationē habet: qꝛ per hoc ꝙ punit ⁊ faciat ſe cō- qđ obijcit᷑
ditorē nature eſſe oſtendit: ſicut ipē dicit. Hiere. 18. quarto
Sicut lutū in manu figuli: ſic vos in manu mea di
cit dn̄s: alijs aūt modis nō ſe ita oſtēderet artificem
luti nature noſtre. Ad aliud dicendū ꝙ demones Ad 2m
cōferebāt ſanitatē aliquā: ⁊ leſio eorū fuit violenta:
ſed dn̄s mouēdo naturā per diſpenſationē infirmat
quādoqꝫ: ſed verā confert ſanitatē reductis humori
bus ad equalitatē vel reintegratis membris cōpo-
ſitiōis corporis: vnde non eſt ſimile quod pro ſimili Ad id qđ
eſt inductū. Ad id qđ quīto querit᷑ dicendū ꝙ hn̄ obijcit᷑ prio
puto quātū eſt de intētōe flagelli ⁊ flagellātis nō fla de quinto
gellatur aliq̄s hic niſi vt corrigat᷑: ſed ꝙ nō corrigit᷑
preſcit᷑ a flagellāte ⁊ iđ debet᷑ pene eťne initiū ꝙ em̄
guſtꝰ ſit penarū hoc ipm̄ deberet facere ipm̄ reſilire a
peccato quantū eſt de natura pene: vn̄ ꝙ nō reuerti-
tur: hoc eſt de obſtinatiōe flagellati: ⁊ tūc ꝑ accidēs Ad obiectū
eſt quaſi initiū pene eterne. Et per hoc patet ſolutio ꝯ quintū
eorū que obiecta ſunt: qꝛ Augꝰ loquit᷑ ſm intētionē
flagellātis ⁊ naturā flagelli. Et in eodē ſenſu proce-
dit ratio: Beda autē loq̄tur in lr̄a de flagello ex par
te flagellati: ⁊ in illo facit obſtinationē qđ eſt initiū Ad ſcđm đ
pene eterne. Ad id qđ obijcit᷑ de diuiſione dicēdū diuiſione
ꝙ multe cauſe particulares aſſignari poſſunt flagel
li: ſed tamē ſub his q̄nqꝫ vl'ibꝫ incidūt: ſicut ptꝫ ī octo
mēbris ſm diuiſionē. Eruditio em̄ reducit᷑ ad cuſto
diā virtutū: cōuerſio aūt ad correctionē: ꝓbatio vo ⁊
letificatio: cōfirmatio ⁊ ſanatio ⁊ coronatio omnes
incidūt ſub prima cauſa hic poſita. Et due cauſe hic
poſite nō tāgunt᷑ in ſecūda diuiſiōe: qꝛ generaliores
habet partes q̄ꝫ ſecūda. Et pōt accipi numerꝰ cauſa-
rū hic poſitaꝝ ſic: flagellū fit aut ad promotionē bo-
ni/aut ad amotionē mali. Si primo modo aut in ec
cleſia aut in ꝑſona. Si eſt ī eccl'ia ſic eſt ad gl'iam dei
manifeſtandā: vt in ceco nato. Job. 19. Si in ꝑſona

aut eſt ad bonū qđ nō ineſt: ſed debet induci ꝑ flagel/
lū/ aut ad bonū qđ ineſt/ hoc pōt meliorari ꝑ flagel/
lū: q̄ſicut dicit poeta Nō nocet admiſſo ſubdere cal
car equo. Si reſpectu eius qđ nō ineſt: ſic eſt ad viciȷ
correctionē: vt virtꝰ introducat̃: q̄ dicit Boeciꝰ ꝙ
prius extirpāda ſunt vitia vt inſerant̃ virtutes. Si
aūt eſt reſpectu boni qđ ineſt: ſȝ p̄t emēdari in meliꝰ:
tūc vel eſt ex parte ſubiecti: ⁊ tūc eſt radicatio maio/
ris boni ⁊ cōſeruatio: ⁊ ſic eſt virtutū cuſtodia. Aut
ex parte ipſiꝰ boni qđ ineſt: ⁊ hoc nō accipit meliora
tionē niſi ſm quātitatē: ⁊ tūc illa eſt cauſa quā vocat
Augꝰ merita. Si aūt eſt reſpectu mali/ aut hoc erit
reſpectu mali āmouēdi: ſic eſt iterū ad correctionē vi
tiorꝝ: q̄ nihil ꝓhibet idē eē duorꝝ vl̃ āborꝝ finiū vniꝰ:
tanꝗ̄ eiꝰ qđ eſt finis alteriꝰ: aut tanꝗ̄ eiꝰ qđ eſt ad fi
nē: ⁊ vt hoc fieri poſſit neceſſe eſt vt extirpent̃ vitia.
Aut eſt ad malū indicandū qđ extirpari ꝓpter obſti/
nationē flagellati nō p̄t: ⁊ ſic ē ad initiū pene eterne.
Sunt aūt verſus de iſtis cauſis. Job ꝓbat inclinat
paulū: purgatq̄ mariā. Herodē punit. Jn ceco ſeſe
māifeſtat puni therodē. Vl̄ ſic Cur hō torq̄t̃ ne faſtꝰ
Paulus ei dn̄etur. Cur homo torquet̃ vt ei meritū cumulet̃.
Job maria Cur homo torquet̃ vt penis culpa pieẗ. Cur homo
Lecꝰ natꝰ torquet̃ vt chriſtꝰ glorificet̃. Cur homo torquetur
Herodes vt dupliciter puniat̃.

Que ſit intelligētia premiſſorū.

Attēde lector his verbis ⁊ caue ne de oībus
generaliter intelligas: ſed de his tm̄ qui int̃
ipſa flagella pniam egerūt: credētes in deū
hebreorū: quā ⁊ ſi breuē ⁊ momētaneā tamē
nō reſpuit deus. Qđ aūt qui tēporali flagel/
lo nō corrigūtur: poſt eternaliter puniātur:
ibidē oſtēdit agens de fideli deprehenſo in
adulterio qui decollat̃: vbi oñdit leuia pec/
cata breui ⁊ tēporali ſupplicio purgari: ma/
gna vero diuturnis eterniſq̄ ſuppliciȷs re/
ſeruari ita inquiēs: Querat hic aliquis ſi fi/
delis deprehēſus in adulterio decollet̃: q̄d
de eo poſtea fiat? Aut ei puniet̃ ⁊ falſum eſt
qđ dicit̃ nō iudicabit deus bis in idip̄m: aut
nō puniet̃ ⁊ optandū eſt adulteris vt hic bre
ui pena puniant̃ vt fruſtrētur incruciatꝰ eter
a nos. Ad qđ reſpōdemꝰ deū vt omniū rerum
ita ſuppliciorū quoq̄ ſcire mēſuras ⁊ nō pre
b ueniri ſentētiā iudicis: nec illi in peccatorez
exercende dehinc pene auferre poteſtatē: ⁊
magnū peccatū magnis diuturniſq̄ lui cru/
ciatibus. Si quis vero punitus ſit tēporalit̃
c vt ille qui iſraelite maledixerat: ⁊ qui in ſab
bato ligna collegerat: tales poſtea nō puni/
ri: q̄ culpa leuis p̄ſenti ſupplicio cōpenſata
ſit: leuis em̄ culpa leui ſupplicio cōpēſatur.
His ſatis innuit Hieronymꝰ grauia peccata
⁊ hic puniri graui ſupplicio: ⁊ in futuro puni
enda eternaliter de quibꝰ penitētia nō agit̃
inter flagella. Leuia vero que hic puniunt̃:
leui pena cōpēſationē recipere: qđ in bonis
fieri nō ambigimꝰ: ⁊ ī malis forte etiā fit ita.
Satis iā apparet qđ illi de ꝓphetia īduxerūt
nō facere ꝓ eis q̄ dicūt ei qui crimē ſibi reſer
uat: de alio veniā preſtari per penitētiā. Ali d
as quoq̄ auctoritates inducūt. Ait em̄ Gre
go. Pluit dn̄s ſuper vnā ciuitatē ⁊ ſuꝑ alte/
ram nō pluit: ⁊ eādē ciuitatē ex parte com/
pluit ⁊ ex parte aridā reliquit. Cū ille qui ꝓ
ximū odit ab aliȷs viciȷs ſe corrigit: vna ea/
demq̄ ciuitas ex parte cōpluitur: ⁊ ex parte
arida manet: q̄ ſunt quidā qui cū quedā vi
tia reſecent: in aliȷs grauiter perdurant. Jtē
Amb. Prima cōſolatio eſt: quia nō obliui/
ſcitur miſereri deus. Secūda per punitionē
vbi ⁊ ſi fides deſit pena ſatiſfacit ⁊ releuat.
Ratōe quoq̄ vtunt̃ dicētes: Si quis vnum
pctm̄ cōfitet̃ altero tacito et ſatiſfactionē a
ſacerdote iniūctā expleuerit: nūq̄d ⁊ ſi pec/
catū tacitū cōuerſus fuerit ꝯfeſſus ꝓ vtroq̄
ei penitētia imponet̃. Longe hoc videtur a e
ratiōe ⁊ eccleſie cōſuetudine q̄ pro eodē pec
cato niſi reiteretur nulli bis pniam imponit.
Fuit ergo illa peccati condigna ſatiſfactio
vnde ⁊ peccatū deletū videtur.

An deus puniēdo peccata ſeruet menſu/ Arti. V.
ram debitam. E

Einde querit̃ de hoc qđ dicit: ibi [Deū ſicut
d omniū rerū ita ſuppliciorū quoq̄ ſcire mēſu
ras ⁊c.] a Videt̃ em̄ ꝙ ipſe met deus nō ſer/ Arguit̃ ꝓ
uet menſuras delictorꝝ pene: pȝ em̄ ꝙ delictū eſt tē/
porale: ſed pena eſt eterna: ergo videt̃ ꝙ mēſura non
ſeruet̃. Jtē infra di. xx. dicit̃ ꝙ pena etiā purgato 20
riȷ excedit omne genꝰ paſſiōis qđ pōt homo pati in
hac vita: ergo mltomagis pena inferni: ſed delecta/
tio peccati nō excedit omne genꝰ delectatōis huiꝰ vi
te: ergo acerbitas pene ſm intenſionē excedit in quā
titate delectationē peccati: ergo nō ſunt menſurata
cōtra ſe pena ⁊ culpa vt videt̃. Solutio dicēdū ꝙ Solo.
menſura pene nō ꝓportionat̃ quātitati tēporis vl̃ de
lectatiōis: ſȝ potiꝰ quātitati radicis ⁊ cōtēptꝰ ⁊ im/
periȷ volūtatis: vt dicūt ſancti: verbi grā radix pctī
cōtemptꝰ eſt: quātitas huiꝰ extēdit̃ penes quātitatē
eterni boni increati qđ cōtēnit: ⁊ hoc eſt bonū qđdā
infinitū. Et ideo ſi finita pena punit̃ hoc erit ex dei
miſcđia. Silr̃ actꝰ pctī tēporalis eſt: ſȝ tm̄ cū hō vo/
lūtarie ſubdit ſe peccato cū cōſciētia eiꝰ qđ eſt nō poſ
ſe reſurgere ꝑ ſe qđ eſt de ſe eligit in peccato eſſe eter/
naliter: ⁊ ꝑ cōſequēs ⁊ huic eternitati reſpōdet pena
eterna. Et h̄ eſt qđ dic̄ Greg. ꝙ q̄ hō peccauit in ſuo
et̃no: iō punit̃ ī dei et̃no: ꝑ h̄ pȝ ſolō vtriuſq̄ obiecti.

An ꝑ ſniam iudicis priuet̃ ſnia ſacerdotis. Arti. VI
F
Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Et nō p̄ue
d niri ſentētiā iudicis ⁊c.] ſ. b Videmꝰ enim
ꝙ tota die p̄uenimur ꝑ pniam tēporalē. Jtē
Joh. 20. Quorꝝ remiſerit̃ pctā ⁊c. Et Mat. 16. Qđ/
cūq̄ ſolueris ⁊c. cōſtat aūt ꝙ hoc totū intelligit̃ q̄ ad
penā: quia deus ꝑ ſe abſoluit a culpa: ergo ſentētia
iudicis preuenimur. Solutio dđm ꝙ ꝑ ſententiā Solo.

ad totū. ſacerdotis nō puenitur ſententia iudicis: qꝛ eadē eſt ſentētia iudicis ⁊ ſacerdotꝭ ſi ordine clauiū ſacerdos pniā; iniūgit. ſi aūt ordinē clauiū ñ ſuat ē ſnīa hoīs nō dei: ⁊ tūc iterū nō puenit eā: qꝛ nō recedit ſētētia dei a pctō q̄ volens decipiẗ a ſacerdote: vnde prime auctoritates ⁊ prima rō loquūtur de ſentētia iudicꝭ miſterio ſacerdotis inflicta. Et ꝑ hoc ptꝫ ſolutio.

Arti. VII. B

An ꝑ leui culpa vt in ſabbato colligere ligna debuit infligi mors.

Arguiẗ ṗo b Einde queriẗ de hoc qḋ diciẗ ibi [Et qui in ſabbato ligna collegerat ⁊c̄] .ſ.c Uidetur eīm velle ꝙ culpa huius iſraelite leuis fuerit cū tñ lapidat⁹ fuerat ꝑ culpa leui. nu. 15. mors ñ fuiſſet iflicta.

2o Itē legiẗ ibidē: Educ blaſphemū extra caſtra: ergo blaſphemauit: ⁊ blaſphemia eſt peccatū in ſpiritūſanctū: ⁊ hoc eſt peccatū qḋ nō remittiẗ nec in hoc ſeculo/ nec in futuro: cū tñ littera innuat ꝙ ille poſtea nō fuerit punit⁹.

Solō Solō dōm ꝙ leuitas culpe iſti⁹ ſm hoc eſt ex ſpē peccati duplicis. ſ. collectionis lignoꝝ in ſabbato: ⁊ maledictiōis q̄ maledixit nō deo: ſed viro iſrabelite: ⁊ de his tm̄ duob⁹ peccatis loqtur.

Ad primū. Ad ṗmū aūt dōm ꝙ grauiẗ tūc peccata puniebunẗ ꝓpter legis recētia; ⁊ rigorē vt alij terrerenẗ ⁊ nō ꝓpter grauitatē pcti.

Ad 2m Ad aliud dicēdū ꝙ ſicut dicit Rich. de ſancto vic. aliud eſt ſpūs blaſphemie: ⁊ aliud blaſphemia: qꝛ ſpūs blaſphemie eſt qñ blaſphemās nō ignorantiā: ſed malitiā ſpirat in blaſphemādo: ſicut ptꝫ Mat. 12. ⁊ luc. 11. vbi videbāt ſigna indicantia ſpiritū dei ⁊ in Beelzebub dicebant ea fieri: blaſphemia aūt fit qñq; ex ignorātia vł ꝓuocatiōe: ⁊ tūc nō eſt peccatū in ſpiritūſanctū: ⁊ tale fuit illi⁹ iſrabelite: q̄ forte penituit interemptiōe lapidū: ⁊ tūc merito patiētie remiſſū eſt ei peccatū.

Arti. VIII. D

An ſine fide aliq̄ pena ſit ſatiſfactoria.

a Lias quoq; auctoritates ⁊c̄.] .ſ. d Hec eſt ſecūda pars: ⁊ diuidiẗ in duas partes: in q̄rū prima ponit obiectiōes: ⁊ in ſecūda ſolutionē: ibi [Etiā his.

Primo. Dubiū aūt incidit de hoc qḋ dicit in prima parte: ibi ſecūda ꝑ punitionē: vbi et ſi

2o

3o fides deſit ⁊c̄. contra eīm eſt illud Rom. 14. Oē qḋ nō eſt ex fide peccatū eſt. Et Heb. 11. Sine fide impoſſibile eſt quēq; placere deo: fortaſſis ⁊ diſplicere neceſſe eſt: ergo videẗ ꝙ ſine fide pena nō ſit ſatiſfactoria.

Solō Solō equocatio eſt in fide: qꝛ fides eſt virt⁹ qua credūtur inuiſibilia ꝓpter primā veritatē: ⁊ de hac nō loqtur hic: fides itēꝝ eſt credulitas quedā rationis de aliquo apphēſo ſm ꝙ dicit phus in .iij. de aīa ꝙ opinio iuuata rōnib⁹ fit fides: ⁊ ſic ↄſueuit dici ꝙ fides eſt alicui⁹ opinati vel ſciti: ⁊ ſic loqtur hic Amb. Uñ ſenſus eſt ſi fides. i. cōſciētia delicti deſit: qꝛ delicta nemo intelligit/ pena ſatiſfac: qꝛ talia deus aut pie patiētia penaꝝ idulget/ aut reuelat ad cōfitendū.

Ad primū. Ad primū ergo dicēdū ꝙ ſenſus auctoritatis apłi eſt: Oē qḋ nō eſt ex fide. i. cōtra fidē peccatū eſt: qꝛ q̄ facit ↄ cōſciētiā edificat ad gehēnā.

Ad ſcōm et tertiū. Ad alia duo dicēdū ꝙ loquiẗ de fide virtute.

Arti. IX. I

An ſatiſfaciēs in pctō mortali ſatiſfecerit.

Arguiẗ ṗo b Einde queriẗ de hoc qḋ dicit ibi [Lōge ħ eſt a rōne ⁊ eccleſie cōſuetudine ⁊c̄.] .ſ.e Uidetur eīm ꝙ eccleſia ei nō iniūgit aliā pniam ſicut ⁊ iſti dicūt: Ponam⁹ eīm ꝙ ſacerdos iniūxerit alicui ꝙ iret vltra mare: vel ꝙ daret centū marcas argēti ⁊ pficiat iter: vel det argētū i mortali peccato eccleſia ei nō iniūgit vt iterū hoc faciat: ergo ipſe eſt abſolut⁹: ergo expleuit pniam: ergo nō tenebaẗ hoc facere in charitate.

Itē pcepta dei nō includūt gratiā vt multi dicūt: qꝛ nō pcipiẗ niſi act⁹: ergo ſacerdos nō intēdit ꝙ pficiat pniam exiſtēs in charitate: ſi ḡ ñ exiſtēs i charitate ħ ipleat videbiẗ eē abſolut⁹. 2o

Quō accipiēda ſunt premiſſa.

Hic reſpōderi pōt ſic: illud Greg. pluit dñs ⁊c̄. Nō ad criminis veniā: ſed ad opis praui deſertionē referēdū eſt: vt iō pars ciuitatis dicaẗ cōpluit: qꝛ ab actu ⁊ delectatōe peccati cui añ ſeruiebat mō ceſſat: nō ꝙ eius veniā habeat. Uocaturq; pluuia illa talis cōtinētia q̄ ab ope peccati reuocaẗ: qꝛ ex fonte gratie dei id cordi inſtillaẗ: vt vel ſic paulatim ad pniam veniat: vel eo min⁹ a deo puniaẗ q̄ diuturniori delectatiōe ⁊ actu peccati mai⁹ ſibi accumulaſſet tormentū. Si xᵒ ad indulgentiā reat⁹ pluuia referaẗ: euāgelice ſententie cōtraire videbiẗ. Matt. 18. Si eīm ꝑpter īmiſericordiā qua q̄s primo ſuo nō miſereẗ etiā q̄ dimiſſa ſunt replicanẗ ad penā: multo magis q̄ nondū ſunt dimiſſa ꝑpter odiū fraternū ad penā reſeruari ꝓbantur. Et ſi ille q̄ arbiter ſue volūtatis cōſtitut⁹ eſt: nō pōt inchoare nouā vitā vt ait Aug⁹: niſi peniteat eū veteris vite: quō ad nouitatē indulgētie puēniet qui odij vetuſtatē non depoſuit. Illud etiā qḋ Amb. ait: Et ſi fides deſit pena ſatiſfacit ⁊c̄. nō de fide intelligiẗ q̄ crediẗ in deū: ſed de cōſciētia delicti. Deeſt eīm fides cum cōſciētia peccati nō ſubē. Nā cū delicta oīa nemo intelligat: eſt aliqñ i hoīe peccatū cuius nō habet cōſcientiā. Uñ apłs: Nihil mihi cōſci⁹ ſum: ſed nō in hoc iuſtificatus ſum. I. Coꝛ. 4. Cū ergo q̄s flagellaẗ ꝑ pctō cuius nō eſt cōſci⁹: ſi patiēter fert penā ⁊ humiliẗ amplectitur: cogitās ſe forte peccatū habere qḋ nō intelligit ⁊ ꝑ eo puniri a deo: pena illa ſatiſfacit ⁊ releuat grauatū. Ad hoc aūt qḋ obijciẗ de ſatiſfactiōe illa: ſi ſatiſfactio nō fuit iterū imponēda eſt. Si vero iterū imponēda non eſt ſatiſfactio fuit: ⁊ ſi ſatiſfactio fuit veniam impetrauit. Reſpōderi pōt ſatiſfactionē iō nō fuiſſe: qꝛ ille dignos fruct⁹ pnīe nō fecit: Eſt eīm ſatiſfactio pnīe vt ait Aug⁹ peccatorū caſus excidere nec ſuggeſtiōib⁹ earū aditū indulgere. a Item Sane q̄ ſcelerate viuūt nec curāt talē vitā moreſq; corrigere ⁊ inter ipſa facinora ſua elemoſynas frequētare nō ceſſant: fruſtra iō ſibi blandiūtur: qꝛ dñs ait Date elemoſynā: ⁊ ecce oīa mūda ſunt vob. Luc. 11. Hoc eīm q̄ late pateat nō intelligūt. Multa

eñ ſunt genera elemoſynarũ: q̃ cũ facimus
b adiuuamur: nõ ſolũ qui dat eſurienti cibum
ſitienti potũ ⁊ hmõi: ſed etiã qui dat veniã
petenti: elemoſynã dat: ⁊ qui emẽdat verbe
re in quẽ poteſtas daꝛ vel cohercet aliq̃ di-
ſciplina: vel orat vt ei pctm̃ dimittaꝛ: elemo
ſynã dat: q: miſericordiã preſtat. Multa eñ
bene preſtanꝛ inuitis: qñ eoꝝ cõſulitur vtili
tati ⁊ nõ voluntati: ſed ea maior eſt qua ex
corde dimittimus qd̓ in nobis quiſq; pecca-
uit. Minus eñ magnũ eſt erga eũ eſſe beni-
uolũ q̃ tibi nihil mali fecit. Illud mlꝛto grã-
dius vt tuũ etiã inimicũ diligas: ⁊ ei qui ti-
bi malũ vult ⁊ ſi põt facit: ſemꝑ bonũ velis
c faciaſq; qd̓ poſſis. Qd̓ ergo dñs ait: date ele.
⁊ o. m. ſ. v. ita ne intellecturi ſumus vt nõ cre
dentibus in chriſtũ mũda ſint oĩa ſi elemoſy
d nas iſtas dederint? Qui enim vult ordinate
elemoſynã dare a ſe debet primũ incipe ⁊ eã
primũ ſibi dare. Eſt eñ elemoſyna opus mi
Ecci. 30. ſericordie: veriſſimeq; dictum eſt: Miſerere
anĩe tue placens deo. Non ergo ſe fallant q̃
per elemoſynas largiſſimas fructũ ſuoꝝ vel
pecunie ĩpunitatẽ ſe emere eſtimant in pec-
catis permanẽtes que ita diligunt vt in eis
Pſ. 10 optent verſari. Qui vͦ diligit iniquitatem
e odit animã ſuã: ⁊ qui odit animã ſuã non eſt
miſericors ei ſed crudelis. Diligẽdo quippe
eam ſm ſeculũ: odit eã ſm deũ. Si ergo vult
ei dare elemoſynã ꝑ quã fit mũda: odiat eã
ſm ſeculũ: ⁊ diligat eam ſm deũ hac elemo-
Math. 15. ſyna quã ſibi hõ primitus debet: mũdanꝛ in
teriora. Ad qd̓ hortãs chriſtus ait: Munda-
f te que intus ſunt: ĩmundis eñ nihil eſt mun
dũ: ſed polluta ſunt eoꝝ mens ⁊ conſcientia
Ad Titũ. 1. vt ait apl's. Immũdi vero ſunt oẽs quos nõ
mũdat fides: qua crediꝛ in xp̃m de qua ſcri-
Act. 15. ptum eſt: Mundans fide corda eoꝝ. Sed ne
iſtas elemoſynas que fiunt de fructibꝰ terre
Math. 23. reſpuere chriſtus videreꝛ: Hec inquit opor-
tuit facere. ſ. iudiciũ ⁊ charitatem dei: ⁊ illa
nõ omittere. i. elemoſynas fructuũ terreno-
rũ. Ex his datur intelligi ꝙ in pctõ mortali
ꝑmanẽtes ⁊ ſi elemoſynas largas faciãt: nõ
tñ ꝑ eas ſatiſfaciũt: q: inordinate agũt dum
a ſe nõ incipiũt: nec proprie diciꝛ elemoſyna
tale opus dũ ſibiipſis crudeles exiſtunt: non
placẽtes deo. Non ẽ dicẽda eſt illa peccati
ſatiſfactio: quã quis agit pro vno pctõ: dum
g ꝑdurat in altero. Quia nihil ꝓdeſt ieiunare
⁊ orare. ⁊ alia bona agere niſi mens reuoceꝛ
a pctõ ⁊ ſi aliqñ cõuerſus tacitũ peccatũ ſa-
h cerdoti fuerit confeſſus de vtroq; imponen-
da eſt ei ſatiſfactio: quia de primo condigne
non ſatiſfecit.

An ſatiſfaciens indigeat gratia gratũfa- Arti. x.
ciente vt ſatiſfaciat.

Is reſpõderi põt ⁊c̃. hic incipit ſoluere ⁊ diui
b diꝛ in tres ꝑtes: in quaꝝ ꝓma ſoluit ſm ſuã
opinionẽ: in ſcd̓a aũt ſm opinionẽ alioꝝ in q̃-
bus tñ videꝛ fuiſſe. tertio cõfirmat ſolutionẽ ꝑ auto-
ritates ibi [Satis arbitror ⁊c̃.] Et ſubdiuiſio harũ
ꝑtiũ ꝑ ſe patꝫ. Sed incidũt hic q̃ſtiões vtiles ⁊ mlꝛte
⁊ ꝓmo de h̓ qd̓ dicit ibi [Quia ex fonte gr̃e dei id cor-
di inſtillaꝛ. Videꝛ eñ ex hoc ꝙ gr̃a vel ſtilla gr̃e eſt in Arg. primo
pctõre adhuc in peccato exiſtẽti: ⁊ cũ habẽs gratiam
poſſit ſatiſfacere. videꝛ ꝙ ſatiſfaciens nõ indiget gr̃a
gratũfaciẽte ad hoc vt ſatiſfaciat. Itẽ h̓ videꝛ a ſili 2o
ꝙ etiã ſine gr̃a hoc poſſit: q: ſi q̃s ſatiſfacere debꝫ hoĩ
de leſione ⁊ iniũgaꝛ ei exiliũ vel ieiuniũ vel aliq̃d tale
nõ req̃riꝛ vtꝝ in ſtatu gr̃e ꝑſoluat penã: vel nõ in ſta-
tu gr̃e dũmõ ſoluat eã: ẽ videꝛ ꝙ ſimil'r eſt ſatiſfacien
dũ deo. Itẽ reſtitutio eſt ꝑs ſatiſfactiõis ⁊ ipã põt 3o
fieri etiã in ſtatu peccati mortalis: ergo ⁊ ſatiſfactio.
ꝙ aũt reſtitutio poſſit fieri in ſtatu mortalis pctĩ ꝓ-
batio Luc. 19. de zacheo q̃ dic: Si q̃d aliquẽ defrau-
daui reddo q̃druplũ: ẽ videꝛ habere ꝓpoſitũ. Item 4o
Leuiꝛ. 25. Si attenuatꝰ frater tuus ⁊ vẽdiderit tibi
poſſeſſiunculã ⁊c̃. Et ſeq̃ꝛ. Si aũt nõ habuerit ꝓri-
mũ ⁊ ipe p̃ciũ ad redimẽdũ potuerit ĩuenire cõputa
biꝛ fructus ab eo tꝑe q̃ vẽdidit: ſed ſm interlineares
ibidẽ poſſeſſiũcula eſt ꝯuerſatio q̃ vendiꝛ diabolo cũ
hõ mortal'r peccat/ ⁊ cõputabunꝛ fructꝰ ſatiſfactiõis
ab eo tꝑe q̃ vẽdidit. i. ab eo tꝑe q̃ mortal'r peccauit: ẽ
ſatiſfactio in mortali pctõ vel cũ gratia gratis data
⁊ ſine facta valere videꝛ ad deletionẽ pctĩ. Sed cõ In ꝯriũ ꝓo
tra ſupra habitũ eſt ꝙ opera mortua deo nõ placẽt ⁊
nõ ꝯtingit ſatiſfacere niſi ꝑ opa deo placẽtia: ẽ nõ cõ-
tingit ſatiſfacere ꝑ opa mortua: ſed extra gr̃am nõ fi-
unt niſi opa mortua: ẽ extra gratiã nulla fiũt opa ſa
tiſfactoria ẽ nulla ſatiſfactio ẽ ⁊c̃. Item ſatiſfacere
plus eſt q̃ȝ mereri: q: mereri nõ dic̃ niſi opus dignũ
vita eterna/ ⁊ ſatiſfacere dicit h̓ ⁊ ſolutionẽ debiti pe-
ne: ſed nõ ꝯtingit mereri qd̓ minus eſt ſine gr̃a: ẽ etiã
nõ cõtingit ſatiſfacere qd̓ maiꝰ eſt ſine gr̃a. Sol'o Sol'o
hec q̃ſtio fere determiata eſt vbi q̃ſitũ eſt de opibꝫ ex-
tra charitatẽ factis vtꝝ poſſint eẽ opa pnĩe: ⁊ id̓ h̓ ſup
poniꝛ qd̓ ibi dictũ eſt. ſ. ꝙ opa pnĩe ſicut ⁊ cetera opa
in q̃bꝫ q̃riꝛ placatio dei ſint facta ſm volũtatẽ ⁊ acce
ptionẽ diuinã: acceptio aũt dei nõ ẽ in nob ex nobis
nec in oꝑe nr̃o ex nobis vel ex oꝑe nr̃o: ſꝫ potius ex eo
qd̓ accepimꝰ ab ipo ⁊ h̓ eſt gratũfaciẽs: ⁊ id̓ oꝑtꝫ talia
opa eſſe facta in gr̃a gratũfaciẽte. Dicendũ ẽ ad ꝓ- Ad primũ.
mũ ꝙ ceſſatio ab actu pctĩ ex timore ſeruili ꝓuenit q̃
eſt donũ ſpũſſcti: ⁊ id̓ diciꝛ inſtillatio a fonte gr̃e ⁊ tñ
timor ſeruilis nõ eſt gr̃a gratũfaciẽs: ſꝫ diſpoſitio q̃-
dã ad ipam. Ad aliud dd̓m ꝙ ſine gr̃a non ꝯtingit Ad 2m
ſatiſfacere ⁊ nõ eſt ſil'e: q: dr. 1. Regũ. 16. Hõ videt
ea q̃ ſunt in facie: deus aũt intueꝛ cor: ⁊ id̓ hoĩ ꝯtin-
git ſatiſfacere ſm faciẽ: ſꝫ nõ deo vbi cor ſatiſfaciẽtis
ſciꝛ reconciliatũ deo. Ad aliud dicẽdũ ꝙ reſtitutio Ad 3m
nõ eſt pars eſſentialis ſatiſfactiõis: ſed p̃tergiꝛ ꝑ mo-
dũ fundamẽti. vñ cũ reſtitutio eſt de hiis q̃ fiũt hoĩ
q̃ iudicat ſm faciem nõ ſemꝑ oportet ꝙ fiat in chari-
tate. Aliter etiã poteſt dici ⁊ eſt alia cauſa eiuſdem ꝙ
reſtitutio nõ fit in ablatione rerũ corporaliũ: ⁊ ergo

cum actus simpl'r corporalis sit nõ spūalis nõ oportꝫ
Ad 4m talē actum fieri in charitate. Ad vltimū dicēdum
ꝙ nõ intelligit̄ ꝙ fructus cõputet̄ ex tēpore quo pec
cauit: sed potius sic a die quo vendidit id est quo vlti
mo in vēditione fuit: fuit autē vltimo in vendēdo qñ
vltimo fuit in peccato: post qđ tempus nõ fuit in pec
cato: quia tunc incipiebat cõuerti ita. s. ꝙ ꝑpositio cū
dicit̄ a die notet terminū extra nõ intra. Et tūc patꝫ
ꝙ nõ seqt̄ ꝙ possit satisfacere manēs ī mortali pctõ.

Arti. XI. An oporteat quēlibet satisfacere qui deliquit.

R

Einde q̄ritur de hoc qđ dicit ibi [Est enī sa-
D tisfactio penitētie vt ait Aug⁹ peccatoꝝ cau
Arg. ꝑmo. sas excidere ⁊c.] s. a. Et queruntur hic tria. s.
an cõueniat satisfacere. scđo de diffinitiõe satisfactio-
nis hic posita. tertio qualr opus satisfactiõis differt
ab alijs ptib⁹ penitētie. s. ope cõfessiõis ⁊ cõpunctio-
nis. Ad primū sic ꝓcedit: satisfacere mensurat̄ ad
aliud ad qđ terminat̄ satisfactio qđ patꝫ: q2 hic qui
satisfacit leso mensurat hoc qđ facit ad quātitatē lesi-
onis quā intulit ⁊ similr que satisfecit dānando. Et
eodem modo qui satisfacit creatori: ergo satisfacere
nõ est nisi equale impendat̄ dāno vel lesioni: sed nul-
lus potest equale īpēdere lesioni/ ⁊ ingratitudini dei
2o quā infert peccādo: g̃ nullus potest satisfacere. Itē
magis tenet̄ satisfacere qui ledit maiestatē regis vel
ꝑncipis q̄ꝫ qui ledit equalē sibi: g̃ in īfinitū magis te-
netur qui offendit infinite altiorem maiestatē q̄ꝫ sit
regis vel ꝑncipis: g̃ in infinitū tenetur: sed constat ꝙ
3o nõ potest soluere infinitū: g̃ nõ põt satisfacere. Itē
Esa. 64. Omnes iusticie nr̄e sicut pānus menstrua-
te: g̃ nõ sunt satisfactorie: ⁊ ideo nõ possumus aliter
satisfacere nisi operib⁹ iusticie: g̃ cū illa nõ habeamus
4o videt̄ ꝙ satisfacere nõ possum⁹. Itē si aliqs duas
habet rõnes debiti. s. ꝙ sit seruus qui nihil põt pos-
sidere nisi noīe ⁊ iure dñi ⁊ ita cõtraxerit amiciciā ab
eodem vel alio si totū qđ habet debet soluere ꝓ vna
debiti rõne nõ põt aliud soluere debitū: sed sic est de
quolibet hoīe: q2 ipē ex conditione nature debet deo
quicqd est ⁊ quicqd põt: g̃ ꝓ peccatis nõ habꝫ qđ red
dat: sed oīs satisfaciēs aliqd reddere debet: g̃ ⁊c. g̃
In ꝯtrariū nullū hoīem ꝯtingit satisfacere ꝓ pctīs. Sed con
tra Ozee. 14. Omnē aufer iniquitatē ⁊ ac bo. ⁊ red.
vi. la. nr̄oꝝ: g̃ cõuenit reddi: ergo satisfacere. Item
Matth. 18. Patientiā habe in me ⁊ oīa reddā tibi.
Solo Solo dicendū ꝙ duplex est satisfactio. s. ꝑm equa
ad duo ꝑa. le iuris ⁊ ꝑm arbitriū eius cui facta est iniuria. De ꝑ-
ma satisfactione nõ cõtingit satisfacere deo ab aliqua
creatura punita: sed de scđo cõtingit q2 cõtingit deo
soluere ꝓ peccato qđ exigit a nobis. vnde Michee
6. Quid dignū offerā dño ⁊c. Et sequit̄. indicabo ti
bi o homo qđ sit bonū ⁊ qđ ⁊c. Et ꝑ hoc patꝫ solutio
ad duas rõnes ꝑmo inductas: que ꝓcedūt ac si satis
factio ꝓ peccatis sit ꝑm equale iuris qđ mensurat in
ter damnū illatū: sed nõ inter iniuriā patiētis ⁊ agē
tis. Ad aliud dicendū ꝙ iusticie nostre duplr con
siderant̄. s. in cõparatiõe ad nos ⁊ in compatione ad
gratiā informantē quā habem⁹ a deo ⁊ ꝑmo modo
humiliādo dicit Esaias. 64. ꝙ vniuerse iusticie nr̄e
sunt sicut pannus mēstruate: q2 multi sunt defect⁹
Ad 3m nostri. Scđo aūt modo considerata opa nostra sunt
deo accepta. Ad aliud dicendū ꝙ licꝫ totū debea-
mus qđ sum⁹ ⁊ possumus rõne cõditionis nõ tamē
totū exigit hoc deus a nobis qđ debemus iure stri-
cto ⁊ ideo ꝑm suū arbitriū possumus satisfacere etiā
de peccatis.

An diffinitio satisfactionis sit bona. Arti. XII.

L

Ecūdo q̄ritur de diffinitiõe hic posita ⁊ que
s rit̄ ꝑmo qđ dicat̄ hic causas excidere. s. a. di- Argu. ꝑmo
cit enī Aug. ꝙ pctm̄ nõ habet causas ⁊ cui⁹
nõ est causa illi⁹ nõ ꝯtingit excidere causam: g̃ nihil
videt̄ esse qđ dicit̄ in lr̄a. Itē Dionysi⁹ Pctm̄ est 2o
incausabile ⁊ inuolūtariū ⁊ infecundū ⁊ pigrū. ⁊ ex
hoc sequit̄ idē qđ prius. P. si nõ fiat vis in hoc: sꝫ 3o
dicat̄ ꝙ voluntas deficiēs est causa pcti: videt̄ ꝙ ad-
huc nihil sit qđ dicit: q2 satisfacere est actus ⁊ opus
satisfaciētis: excisio aūt volūtatis deficientis non est
opus satisfactiõis sed cuius dei solius est cõuertere
voluntatē: g̃ satisfacere nõ est causas peccatoꝝ exci-
dere. Itē causa pcti est q̄ tenet pctm̄ in aīa: g̃ forti⁹ 4o
est adherēs q̄ꝫ pctm̄ ipm̄: sꝫ pctm̄ nõ soluit̄ nisi a deo
g̃ nec causa pcti: ergo hoc nõ est opus satisfactionis.
Itē hec causa q̄ excidit̄ est cā pcti: sed dicit Boeci⁹ 5o
ꝙ causa est ad cuius esse seqt̄ aliud: g̃ exñte cā pcti in
aīa existit pctm̄ in eadē: sed nõ cõtingit satisfacere eū
q̄ est in pctõ vt prius habitū est: g̃ nõ ꝯtingit satisface
re eū qui est in cā pcti: g̃ satisfactioni nõ cõuenit exci-
dere causas pctõꝝ Itē cā ista pctõꝝ excidēda de q̄ 6o
loquit̄ diffinitio aut est cõiuncta aut remota: si ꝯiun
cta sit tūc exñte causa inest pctm̄ in aīa vt iam ꝓbatū
est: si remota sed hoc nõ est volūtas naturalis hoīs
vel liberū arbitriū flexibile in malū: g̃ cõuenit natu-
ralē volūtatē excidere ꝑ op⁹ satisfactiõis qđ est oīno
absurdū. P. alia via disputādi videt̄ ꝙ male sit dif 7o
finitio tradita: q2 satisfactio respicit lesionē vel iniu-
riā alteri illatā: g̃ deberet diffiniri ꝑ cõparationē ad
iniuriā illā restituendā ꝑ rigorē iuris vel arbitriū vo
lūtatis ei⁹ cui illata est iniuria: sed h̃ nõ fit hic: sꝫ po-
tius diffinit̄ ꝑm id qđ facit penitēs in satisfactione: g̃
male diffinit̄. P. cā pcti in hoīe fomes est/ ⁊ ille nõ 8o
extinguit̄ in hac vita: g̃ nõ ꝯtingit causas pctõꝝ exci
dere sꝫ ꝯtingit satisfacere vt ꝑus habitū est: g̃ satisfa-
cere nõ est causas pctõꝝ excidere. Vlteri⁹ q̄rit̄ de Questiun-
altera pte diffinitiõis quā ponit cū dicit nec sugge- cula prima
stionibus eoꝝ aditū indulgere cū enī satisfactio sit ꝓ Arg. ꝑmo.
pctõ ꝑterito: suggestiõis aūt aditus expectet̄ in futu
rū. videt̄ ꝙ hoc scđm nõ sit de essentia satisfactiõis: g̃
male ponit̄ in diffinitiõe eius. Itē suggestio videt̄ 2o
esse idē qđ cā pcti: g̃ idē bis ponit̄ in diffinitiõe eadē.
Itē ex hac vltima pte sequit̄ videt̄ error q̄ cõdēna 3o
tus est in diffinitiõe ꝑcedēti. s. ꝙ ille q̄ suggestiõi pcti
dat aditū nõ satisfacit: sed ille cui post pniam incidit
in pctm̄ suggestiõi pcti dat aditū: g̃ ñ satisfacit: g̃ nec
penitet: q2 satisfactio est ps pnīe. Vlteri⁹ q̄rit̄ q2 Questiūcla
Ansel. videt̄ dare aliā diffinitionē satisfactiõis in li. secūda
Cur de⁹ hõ sic dicēs: Satisfacere deo est debitū ho Arguit̄ ꝑo
norē impēdere: g̃ videt̄ ꝙ hic male diffiniat̄. Item 2o
de diffinitiõe Anselmi obijcit̄: q2 nõ est ꝯuertibil' cõ
stat enī ꝙ innocēs ꝑuās mādata dei debitū honorē
deo īpendat: ⁊ tñ nõ satisfacit: g̃ nõ est bona diffinitio
Ansel. P. in. 4. eth. dr̄ ꝙ magnanimitatis est bono 3o
rē sibi ⁊ alijs īpendere: g̃ h̃ nõ est satisfactiõis. Itē 4o
ꝑmo eth. dr̄ ꝙ honor querit̄ ꝓpter ꝟtutē ⁊ ꝑcipue ab
hijs q̄ noscūt ꝟtutē ei⁹ qđ honorāt: g̃ ⁊ impēdit̄ in te
stimoniū ꝟtutꝫ: sꝫ satisfactio ē repn̄tatio pcti: g̃ videt̄
ꝙ male diffiniat̄ ꝑ impēsionē honoris. Solo di- Solo

cendū ꝙ ſatiſfactio tripl'r pōt diffiniri.ſ.ſm ſubſtan/
tiā vt ſatiſfactio ſit dāni vel iīurie illate recōpēſatio
ſm iudiciū ⁊ iuris ordinē vel arbitriū eius cui iniu/
ria eſt illata. Diffinit̄ etiā qn̄qʒ ſm ꝙ eſt pars ſacri
pnīe qḋ eſt medicina pcti actualis: ⁊ ſic diffinit̄ ꝑ me
dicamētū vulneris qḋ facit in ſatiſfaciēte/ ⁊ hec ē pro
pria diffinitio ipiꝰ ī tractatu iſto ⁊ iō ſic diffinit̄ ī lr̄a.
ſanat̄ eñ vulnus ꝑ illud ꝙ cauſe pctōꝝ excidūtur ⁊
nō indulget̄ vlterius aditus ſuggeſtiōi: ⁊ ideo ſic in/
ducit̄ hic illa diffinitio. Tertio diffinit̄ ī cōparatiōe
ad finē: cū eñ deū nec ledere nec dānificare poſſumꝰ
peccādo ei honorē d̄bitū ſubtrahimꝰ/ ⁊ h̄ fine ſatiſfa
cimꝰ vt debitꝰ ei honor ⁊ pꝰ ſubtractꝰ reſtituat̄ ⁊ ſic
ab Anſel. diffinit̄: ⁊ ex illa diffinitiōe extrahit̄ quaſi
Ad primū veritas totius huius q̄ſtionis. Ad pmū ḡ dicendū
⁊ 2m. ꝙ cauſa pcti dicit̄ collecta ex tribꝫ.ſ.libidine extenſa
per pcti actū ⁊ ꝯſuetudinē ⁊ reliquie pcti p̄teriti ⁊ oc
caſiones peccādi vt locus/ ſocietas/ tempus ⁊ hmōi:
volūtas eñ affecta hῑs tribꝫ peccat: licʒ nō neceſſa/
rio: qꝛ cogi nō pōt vt ſtatim patebit infra in hac eadē
ſolutiōe. Qḋ aūt dicit Augꝰ ꝙ pctm̄ nō habet cauſā/
intelligendū eſt efficientē q̄ vniuoce vel equoce agen-
do det ei eſſentiā in eo ꝙ malū eſt/ ſicut videmꝰ calidū
cū calefacit vniuoca actiōe dare ſuā eſſentiā ſm ſpe/
ciē eādē: vt calefactio ⁊ calidū cū arefacit extrahēdo
humidū equoca actiōe inducit ariditatē q̄ eſt eſſentia
quedā: ſʒ p̄uatiōes nō habēt eſſentias. vn̄ nihil eſt cā
efficiēs cecitatis: qꝛ cecitas cū non ſit eſſentia aliq̄ a
nullo recipit eſſentiā: ⁊ ita eſt de malo in eo ꝙ malū/
⁊ de pctō in eo ꝙ pctm̄: ſed tn̄ actus pcti ſub deformi
tate hʒ cauſam ꝑtim efficientē ⁊ ꝑtim deficiētē/ ſicut
notat̄ ſupra ſcd̄m librū. Hec autē cauſa cōiuncta cū
tribꝫ dictis inclinat̄ ad bonū cōmutabile ⁊ per ꝯn̄s
Ad 3m auertit̄ a deo ⁊ ſic efficit̄ cauſa pctōꝝ. ꝑ hoc patʒ ſolu
tio ad ſcḋam. Ad aliud dōm ꝙ ſolus deus ꝑ auer
ſionē a culpa ꝯuertit volūtatē: ſed tn̄ adhuc manet li
gata p̄noīatis tribꝫ/ ⁊ hec ſoluūtur ſatiſfactiōe ꝑ cō/
Ad 4m mutationē boni. Ad aliud dōm ꝙ duplex eſt cau/
ſa.ſ. que eſt ꝑ modū p̄uatiōis forme: qꝛ pctm̄ forma/
lē cām nō habet inq̄ʒtū pctm̄ eſt: ⁊ hec eſt auerſio volū
tatis ab incōmutabili bono ⁊ hāc excidit deꝰ. Sed
cauſe p̄dicte q̄ ſunt ꝑ modū inclinātiū ⁊ q̄ſi quedā in/
firmitates ex pctō relicte ſunt pene potius ⁊ nō cau/
Ad 5m ſe: ⁊ iō illas pōt hō excidere. Ad aliḋ dōm ꝙ dictū
Boecij intelligit̄ de vera cā: ſed pctm̄ nō habet vere
cām: ſʒ ſt̄ q̄dā iclinātia ad ipm̄/ ⁊ illa large dicūt̄ hic
Ad 6m cauſa. Et ꝑ hoc ptʒ ſolo ad ſeq̄ns. Ad aliud dicen/
dū ꝙ nō intelligit̄ de cā ꝯiūcta ⁊ ꝓpria: ſed potiꝰ de re
mota ⁊ hoc eſt dupl'r.ſ.remotiſſima ⁊ hec eſt ſola vo
lūtas ⁊ ꝓpinquior ⁊ hec eſt affectata volūtas inclina
Ad 7m ta tribꝫ q̄ dicta ſunt. Et iō illa ꝑ ꝯtrariā cōſuetudinē
boni ſatiſfactione ſunt excidēda. Ad aliud dōm ꝙ
diffinit̄ hic ſatiſfactio ꝓut eſt ꝑs medicinalis ſacri pe
nitētie ⁊ rō huius ſup̄ dicta eſt: ſed modo quo ꝓcedit
obiectio diffiniēda eſt a legibꝫ vel ethico vel politico:
hoc aūt ſignū eſt ꝙ opus ſatiſfatiōis iniungit̄ ꝑ con
trariū eius ꝑ qḋ magis in preterito fuit occaſio pcti
vt laſciuo ieiuniū/ ſuꝑbo orō/ ⁊ auaro elemoſyna: qꝛ
ſicut dicit Beda nō ſanat oculū qḋ ſanat calcaneum
Ad 8m nec ecōtra. Ad aliud dicendū ꝙ licʒ fomes nō poſ/
ſet excidi in toto ī hac vita: debilitari tn̄ pōt ⁊ ſopiri:
Ad q̄ſtiun/ ⁊ hoc ſufficit exciſioni. Ad id qḋ vlteriꝰ querit̄ de
culā p̄mā. ſcḋa ꝑte diffinitiōis dicendū ꝙ licʒ pctm̄ ſit futuꝝ de
quo eſt ſuggeſtio: tamē cauſa trahēs ad ipm̄ eſt p̄ſens
in ſubiecto ⁊ h̄ reſpicit ſatiſfactionē vt dictū eſt. Vel
dicat̄ melius ꝙ nō indulgere aditū ſuggeſtioni refer
tur ad fundamentū ſatiſfactiōis ⁊ hoc ſm ꝓpoſitū vt
ſcʒ nō ꝓponat vlterius ꝯſentire ſuadēti: ⁊ ſm hoc po
nitur in diffinitiōe ſatiſfactiōis: qꝛ vt dicit Grego. ꝙ
ſicut oīa medicamēta nihil valēt ad ſanandū vulnus
q̄ʒdiu ferrū infixū fuerit niſi extrahat̄/ ita oīa b̄n̄ficia
nihil ꝓderūt niſi ipm̄ pctm̄ relinquat̄. vnde ita cadit
in diffinitiōe ſatiſfactiōis ſicut pnīe: qꝛ ſine ipō non
pōt eſſe ſatiſfactio licʒ nō ſit de ſubſtātia ipius. Ad Ad obiecta
aliud dicendū ꝙ ſuggeſtio refert̄ ad demonē: ſʒ cauſa
pcti ad hoīem ſm tria trahētia q̄ ſup̄ dicta ſunt ſicut
eñ dicit Augꝰ in.xij.de tri. Pctm̄ qn̄qʒ eſt a carne/
⁊ qn̄qʒ ab hoīe ⁊ ſic ptʒ ꝙ nō eſt idē pctm̄ ⁊ ſuggeſtio
⁊ cauſa pcti. Ad id qḋ obῑcit̄ de Anſel. patʒ ſolu/ Ad queſtiū
tio qualiter accipiat̄ differētia diffinitionū. Ad id culā ſcḋam
aūt qḋ obῑcit̄ ꝯtra diffinitionē Anſelmi dicendū ꝙ Ad obiecta
debitū multiplex ē: ſm h̄ diſtiguit̄ tripl'r: Debitū ſcʒ Ad primū
ex cōmiſſo ſicut debet accipiēs dona dei vt lucretur ⁊ 2m.
in eis ⁊ reportet lucrū ex eis. Eſt aūt debitū ex dimiſ
ſo ſicut debitor eſt cui multū dimiſſum eſt: ſicut dicit̄
Luc. 7. Dimiſſa ſunt ei pctā multa qm̄ dilexit mul/
tum. Tertiū eſt debitū ex pctō: ⁊ hoc q̄ſi ex damno
illato/ ⁊ hoc eſt debitū quo tenet̄ penitēs ī ſatiſfactio
ne. Et in tali ſignificatiōe in diffinitiōe Anſel. accipi
tur: ⁊ ideo nō oīs ſeruās mandata debitū in hac rō/
ne impēdit deo. Ad aliud dicendū ꝙ magnanimi/ Ad 3m
tas hoc mō quo eſt ſimpl'r magis eſt quibꝫ virtus di
gnū attēdit honorē: ſed reſtitutio iuſta attēdit hono/
rē que reſtituit honoris ꝑditionē ꝑ pctm̄. Ad aliḋ Ad 4m
dicendū ꝙ honor ab honorato debet̄ virtuti ⁊ virtu
oſo: ⁊ ideo a nobis d̄betur deo/ nihilo minus tamen
habet etiam rōnē ſatiſfactionis iſta honoris exhibi/
tio inq̄ʒtum imꝑatur a iuſticia que eſt directiua dam
ni ſiue iniurie illate. de illa loquitur ph̄us in. 5. Eth.
Et per hoc patʒ ſolutio ad totum.

Quō differt opus ſatiſfactionis ab alῑs opibus penitentie. Arti. XIII.

M

Ertio q̄rit̄ q̄l'r differt opꝰ ſatiſfactiōis ab opi
t bus penitētie ſcʒ cōfeſſionis ⁊ cōpunctionis.
videt̄ eñ ꝙ in nullo. vnūqḋqʒ eñ iſtorū triū Arg. p̄mo
ſatiſfacit ꝓ pctō: ergo vnūqḋqʒ horū triū eſt opus ſa/
tiſfactiōis. Itē Aug. theb. ⁊ habet̄ infra ī lr̄a: mul/ 2o
tum ſatiſfactiōis obtulit qui erubeſcētie dn̄ans eoꝝ
que fecit nihil nuncio dei negauit: ergo ꝯfeſſio nō di/
ſtinguit̄ a ſatiſfactione vt videt̄. Solutio dicendū Solo.
ꝙ ſatiſfactio nō dicit̄ hic oē illud qḋ ſoluit culpā aliq̄ Ad primū.
modo vel penam debitam culpe: ſed illud tm̄ qḋ in/
iunctū eſt ⁊ taxatū vi clauiū ⁊ per arbitriū ſacerdo/
tis: illa eñ pena volūtaria eſt ſimplex ⁊ ordinata ſm
quātitatē delicti. ſed in cōtritione ⁊ ꝯfeſſione que ſūt
pene ſcʒ dolor in cōtritione/ ⁊ pudor ī cōfeſſione que
ſunt pene ex natura corrupta inflicte pro peccato nec
taxant̄ nec limitant̄ ſm tēpus certū: ſʒ q̄ʒto maiores
ſunt tanto melius: dūmodo diſcretum ⁊ rōnabile ſit
obſequiū: ⁊ ideo licʒ ꝑ eas expellatur peccatū tamen
nō ꝓprie ſatiſfactorie ſunt ſm iudiciū ⁊ arbitriū fori
cōmunis. Et ideo hec pars que eſt ſatiſfactio diſtin/
guitur ab illis. P̄. dolor in cōtrito ⁊ pudor in con
fitente nō dicunt niſi penam intus: ſed ſatiſfactio eſt
extra in ꝯſpectu eccleſie vel miniſtri eccleſie: ⁊ ideo to
tus homo tunc punitur: quia pena interior manife/
ſtat ſe in exteriori: et quia totus hō tunc habet penā

ꝓpter hoc(vt quidã dicũt)magis dƷ ſatiſfactio: ſed ⁊
prima ſolutio melioꝛ eſt:qꝛ ſicut habitũ eſt ſatiſfactio
reſpicit iudiciũ arbitrij volũtatis diuine:ꝑ hoc patet
Ad 2m rñſio ad primũ. Ad aliud dicendũ ꝙ btũs Aug⁹
large ſumit ſatiſfactionẽ ꝓ omni pena que poꝛtat̃ ꝓ
peccatis ſiue ſit iniũcta ſiue non: ſed ſatiſfactio ꝓprie
ſumpta nõ ꝓ tali pena accipit̃.

Einde q̃ritur de hoc qȏ dic̃ ibi: Date elemo-
N d ſynã ⁊ ecce oĩa munda ſunt vobis ⁊c̃. ꝯ.c.
In hac eñ parte eſt magna q̃ſtio de elemoſy-
na quã diuidem⁹ in ptes ꝓpt̃ lr̃am. Et hic q̃rem⁹ ſex
articulos. ſ. in q̃ genere ſit elemoſyna: q̃d ſit ⁊ vtrum
ſit in p̃cepto vel in conſilio. vbi etiã determinabit̃ ad
qȏ p̃ceptũ reducat̃. Et qual'r diſtinguit̃ ab alijs par
tibus ſatiſfactiõis: ⁊ vtrũ magis conſiſtat in volũta-
te interioꝛi vel in dato exterioꝛi ſiue in q̃ntitate dati
exterioꝛis. Et ſexto vtrũ elemoſyna poſſit eſſe ſine cõ
paſſione vel cõpaſſio ſit ei eſſentialis. Hec eñ ſex que
rũtur de elemoſyna ſm̃ ſe: poſtea aũt ꝓcedẽdo in lr̃a
querem⁹ de elemoſyna ſm̃ tres alias cõſideratiões
ſcꝫ ex parte dantis ⁊ dati ⁊ eius cui danda eſt.

Arti. XIIII. **An elemoſyna ſit in genere virtutis.**
Ueritur q̃ primo de genere elemoſyne vtrũ
Arg. primo ad p̃tẽ affirmatiuã. q ſit in genere v̾tutis. videt̃ eñ ꝙ ſic: dicit eñ
cõmẽtatoꝛ ſuꝑ. 4. eth. ꝙ ꝓpriũ virtutis eſt ꝙ
actus eius eſt laude dignus ⁊ h̃ trahit̃ de p̄mo ethic̃.
ex textu: ſed actus elemoſyne laudabilis eſt: ergo eſt
2o act⁹ v̾tutꝭ: q̃ elemoſyna eſt alicui⁹ act⁹ v̾tutis. Itẽ
ꝯſueuit dici ab omnibꝫ ꝙ actus v̾tutis eſt ſuꝑ quẽ ca
dit p̃ceptũ diuinũ. Et hoc ab autoꝛitate habet̃ in. 5.
eth. ex textu ⁊ in cõmento vbi diſtinguit̃ inter iuſtũ
legale ⁊ iuſtũ virtutis iuſticie ſpẽalis. Conſtat autẽ
ꝙ p̃ceptũ eſt de danda elemoſyna: q̃ eſt actus alicui⁹
3o virtutis. Itẽ fere ab oĩbꝫ ſupponit̃ ꝙ illud qȏ eſt
meritoꝛiũ eſt actus alicuius virtutis: ſed conſtat ꝙ
actus elemoſyne eſt meritoꝛius: q̃ elemoſyna ẽ act⁹
4o alicuius virtutis. Itẽ id qȏ opatur ad vicij expul
ſionẽ habet cõtrarietatẽ ad vicium: hoc autẽ facit ele
moſyna vt dicit̃ Luc. II. ergo elemoſyna habet ꝯtra-
rietatẽ ad viciũ vel vicij actũ: ſed nihil habet ꝯtrarie
tatẽ hmõi niſi virtus vel actus virtutis: q̃ elemoſy-
Arguit̃ p̄o in cõtrariũ na eſt actus alicuius virtutis. Sed ꝯtra hoc obij
citur ſic: omne gratuitũ bonũ ⁊ virtutis exẽplarem
hꝫ ĩ deo v̾tutẽ: ſꝫ elemoſyna nõ habꝫ: q̃ elemoſyna nõ
eſt opus alicuius virtutis. Probat̃ aũt primũ ex h̃
ꝙ virtus ꝑfectiſſimoꝝ bonoꝝ eſt: ⁊ hoc nõ eſt tollen
dum ꝑfectiſſimo ⁊ ſũmo bono. Scȏa aũt ꝓbatur ex
hoc ꝙ in quo nõ eſt paſſio in eo non eſt cõpaſſio: ⁊ ele-
moſyna eſt cũ compaſſione/ſicut oſtendit ſuũ nomen
⁊ hoc ſupponit̃ ⁊ ꝓbatur ſuꝑ. In deo aũt nec eſt paſ-
ſio nec cõpaſſio. Itẽ tria ſunt in aĩa. ſ. paſſiones po
tentie ⁊ habitus vt dicit phs. Uirtus aũt in genere
habit⁹ eſt nõ paſſiõis: q̃ qȏ eſt in genere paſſiõis nõ
eſt virtus ſed cõpaſſio ex q̃ ꝓcedit actus ꝑ quẽ notat̃
elemoſyna ĩ genere q̃ eſt paſſiõis ſicut oſtẽdit ſuũ no
men: q̃ elemoſyna eſt actus iſtius paſſionis: q̃ nõ eſt
obijcit̃ p̄mo actus alicuius virtutis. Sed tunc vlterius q̃rit̃
de virtute in ſpecie cui⁹ dƷ eſſe elemoſyna. Et videt̃
ꝙ ſit iuſticie: qꝛ Matth. 6. ſuꝑ illud: cũ facis elemo-
ſynã ⁊c̃. dicit glo. interlinear̃. Elemoſyna eſt ꝑs iu-
2o ſticie. Itẽ omne ſatiſfactoꝛiũ reducit̃ ad v̾tutẽ ci⁹
cuius eſt ſatiſfacere: ſed elemoſyna eſt ſatiſfactoꝛia vt
in lr̃a dicit̃: q̃ reducit̃ ad virtutẽ cuius eſt ſatiſfacere.

Iuſticia aũt hec eſt in ſũma: q̃ elemoſyna eſt actus iu-
ſticie. Sed cõtra videt̃ ꝙ ſit actus miſcȏie q̃ elicitur Argu. p̄mo
ex ſuo noĩe: qꝛ dƷ ab elios qȏ eſt miſcȏia ſiue miſeria:
qꝛ miſeriã alienã facit ſuã. hoc aũt eſt miſericoꝛdie: q̃
elemoſyna eſt actus miſcȏie. Item ſuꝑ illud Ps. 2o
Tota die miſeret̃. dicit gloſa: elemoſyna a miſcȏia in
cipit ⁊ poſtea manũ apit: q̃ mouẽs ad actũ elemoſy-
ne eſt miſcȏia: nõ q̃ eſt act⁹ iuſticie. Si dicas ꝙ eſt Sol'o
actus vtriuſqꝫ: qꝛ miſcȏia eſt pars iuſticie: hoc nõ vi 3o
det̃: qꝛ Matth. 5. btĩtudo iuſticie ſequeſtrat̃ a btĩ- Obiectio.
tudine miſcȏie. dicit̃ eñ poſtea beati miſericoꝛdes: ⁊
prius dicit̃ beati q̃ eſuriũt ⁊ ſitiũt ⁊c̃. q̃ ſunt virtutes
diuerſe: q̃ qȏ eſt actus vnius nõ eſt actus alterius.
Uidet̃ aũt alicui ꝙ ſit act⁹ pietatis: qꝛ. I. ad Thi. 4o
4. dicit̃ ꝙ pietas ad oĩa valet: ⁊ exponit̃ de elemoſy
na: cũ igit̃ pietas nec ſit miſcȏia nec iuſticia. videt̃ ꝙ
elemoſyna nec ſit miſcȏie nec iuſticie actus. Sol'o Sol'o.
dicendũ ꝙ elemoſyna eſt actus virtutis q̃ eſt miſeri-
coꝛdia vt puto: licꝫ quidã aliter dicãt quoꝝ nõ poſ-
ſum intelligere rõnem. Ad p̄mã q̃ partẽ q̃ſtionis Ad p̄ma obiecta.
reſpondendũ videt̃ ꝙ p̄me rõnes verũ ꝯcludũt: licꝫ
quedã quo ad vim inferẽdi habeant calumniã: quia
nõ eſt vniuerſaliter verũ ꝙ id qȏ habet laudẽ ſit op⁹
virtutis: ſed de hoc al's erit ſermo. Ad id aũt qȏ cõ Ad obiecta
tra obijcit̃ dicendũ ꝙ virtutes diuerſimode habent in ꝯtrariũ
exẽplar ĩ deo: eſt eñ in virtute q̃ddam ꝑfectũ ⁊ q̃ddã Ad primũ.
ĩꝑfectũ qȏ eſt virtutis: inq̃ꝫtum eſt in natura imper-
fecta euacuabile ẽ ab ipa q̃ñ natura ĩꝑfecta trãſit ad
ſtatũ ꝑfectionis: ſicut patꝫ in fide in qua ipa viſio ꝑfe
cta eſt ⁊ modus viſionis impꝑfectus/⁊ ſm̃ viſionẽ ha
bet exẽplar ⁊ nõ ſm̃ ſpeculũ ⁊ enigma. Ita dico hic ꝙ
elemoſyna ⁊ mĩa rõne ſubuẽtõis miſ̾ie ſꝫ hñt ꝑfectio
nẽ: ſed cõpaſſionẽ habẽt ex parte deficiẽtis nature et
paſſibilis quã ꝑficiũt. Et iõ ſm̃ ſubuentiõis rationẽ
habet exemplar: quia deus precipue miſeris ſubue-
nit: ſed non rõne cõpaſſionis que ꝑfectiſſime nature
nõ cõuenit. Et hoc eſt qȏ dixerunt antiq̃ doctoꝛes
nr̃i ꝙ miſ̾icoꝛdia ĩ deo ſonat effectũ nõ affectũ. Ad Ad 2m
aliud dicendũ ꝙ licꝫ virtus nõ ſit paſſio ſed habitus
eſt tamen virtus moꝛalis circa paſſiones vel opatio
nes vt dicit phs. Et ideo nihil ꝓhibet actum virtu-
tis eſſe in paſſione licꝫ primũ motiuũ ſit habitus. Et
ita dicendũ hic videt̃ ꝙ habit⁹ quidã eſt qui mouet
ad bene cõpatiendũ: ⁊ vlterius ad dandũ ei cui cõpa
timur que datio eſt cũ aliqua paſſione: licꝫ non ſit ex
ipa ſicut ex primo mouẽte ad actũ. Ad ſcȏam ptẽ Ad 2m
q̃ſtionis dicendũ eſt ꝙ eſt opus miſcȏie: ſed ſicut nos q̃ſitũ ⁊
ante in p̃cedẽti diſtinctõe notauim⁹: actus q̃ eſt vni⁹ ad totũ.
virtutis ꝑ ſe ⁊ ꝓprie quẽ vocant antiqui mgr̃i elicitũ
põt eſſe alterius vt imperãtis: ⁊ ſic poteſt eſſe iuſticie
vel pietatis. Iuſticie quidẽ erit ſicut dans dat de ſu
ꝑfluo ꝯſiderãdo ꝙ ſuꝑflui poti⁹ eſt diſpenſatoꝛ pau-
perũ q̃ꝫ dñs. Et ꝯſiderãdo ex p̃te pauperis ꝙ licꝫ ſit
pauper rebus tñ habet vicem xp̄i in accipiendo qui
vniuerſoꝝ eſt dñs: tunc eñ dat vt diſpenſatoꝛ pau-
peri qui habet rõnẽ patroni in eo ꝙ accipit vice xp̄i: ſi
cut dicit̃ Matth. 25. Qȏ vni ex minimis meis feci-
ſtis ⁊ mihi feciſtis. Pietatis aũt induit rõnem quan
do aliq̃s dat motus ex hoc ꝙ pauper eſt in eadẽ natu
ra nobiſcũ vel imagine diuina ſicut ⁊ nos: quia poli
tica pietas eſt beniuolẽtia in eos qui natura coniun
cti ſunt vt dicit Tullius. Pietas aũt gratuita eſt be
niuolentia in eos qui eadem imagine diuĩa nobiſcũ
inſigniti ſunt. Et per hoc patꝫ ſolutio ad oĩa queſita.

Arti. XV. **An elemoſyna ſit bene diffinita.**
D Ecundo querit̃ q̄d ſit elemoſyna. Conſueuit
ſ aūt diffiniri elemoſyna a mgr̄is ſic. Elemoſy
na eſtopus quo dat̃ indigēti ex cōpaſſione ꝓ
Argu. p̄mo pter deū. Sed ꝯtra diffinitiōeꝫ ſic obijcit̃. Nemo
dat ſibi ip̄i: ſed elemoſynā impēdit aliq̄s ſibijp̄i: ergo
elemoſyna nō eſt opus datū indigēti. Probat̃ autē
prima ex rōne Dam. Scđ v̄o ſcribit̃ Ecc̄i. 30. Miſe
rere anie tue placēs deo. Et a Grego. Qui miſereri
2o vult ꝓprimo ſuo a ſe trahat originē miſerēdi. Item
videt̃ ꝙ nō ſemꝑ elemoſyna ſit opus / q̄nq̄ꝫ em̄ nō hꝫ
aliq̄s dare ⁊ dat cōpaſſionē ğ videt̃ ꝙ tunc nullū eſt
ibi opus operatū ⁊ hoc vocat̃ hic opus: ğ elemoſyna
nō eſt ſemꝑ opus vt videt̃. Q aūt opus operatū in-
telligat̃ eſſe elemoſyna: patꝫ ex cōi vſu loquētiū / qui
rem acceptā ꝓpter deū ⁊ ex indigētia vocant elemoſy
Queſtiūcl'a nā. Ulterius videt̃ ꝙ nō ſemꝑ ꝓcedat ex cōpaſſio
obijat̃ p̄o. ne. Dicit̃ em̄. 2. Coꝝ. 9. Hilarē em̄ datorem diligit
deus: ⁊ loquit̃ de dantibꝫ elemoſynas: ğ magis ꝓce
dit ex hilaritate q̄ꝫ ex cōpaſſione: ğ etiā magis ꝑ hila-
2o ritatē eſt diffiniēda. Itē ponat̃ ꝙ aliq̄s det quidē
libēter ſicut liberalis vel magnificus ⁊ tn̄ nō habeat
cōpaſſionē / ꝯſtat ꝙ ille dat indigēti ꝓpter deū: ğ ele-
moſynā dat: ⁊ tn̄ nō ꝓcedit ex cōpaſſione: ğ cōpaſſio
nō eſt ſubſtātialis elemoſyne: ğ nō eſt ꝑ ip̄am diffiniē
3o da. Item obijcit̃ de hoc qđ đr indigēti: nō em̄ ſemꝑ
dat̃ indigētibꝫ: ſꝫ etiā alijs: ſicut ptꝫ i clericis q̄ nihil
indigētes tn̄ elemoſynas accipe nō ceſſant / ⁊ ꝯcedūt
ꝙ ille elemoſyne ſunt: ğ videt̃ ꝙ elemoſyna nō ſemꝑ
4o eſt datio q̄ fit indigēti. Ulterius obijcit̃ de h̄ qđ ꝓ
pter deū: finis em̄ nō eſt eſſential' cauſa rei: ſed ꝓpter
deū dicit finē: ğ nō dicit cauſam eſſentialē: ğ nō debꝫ
5o poni in diffinitiōe. Itē ſit ꝙ aliq̄s det ex cōpaſſiōe
naturali: ꝓbatio ꝙ datio illa ſit elemoſyna: q2 elemo
ſyna đr ab elois qđ eſt miſereri ⁊ mois aq̄ q̄ paſſionē
vel cōpaſſionē ſignificat ex ꝑte accipiētis ⁊ ex ꝑte dā-
tis: totū autē qđ eſt ex noīe iſto eſt in diffinitione iſta
Elemoſyna eſt datio q̄ fit indigēti ex cōpaſſiōe: ğ ſuꝑ
Solo. fluit qđ apponit̃ ꝓpter deū. Sol'o dicendū ꝙ ele-
moſyna bene diffinita eſt modo p̄dicto ſm ꝙ ꝓprie ac
cipit̃. Et eſt diffinitio que inuenit̃ in ſcriptis doctoꝝ
mgr̄oꝝ q̄ p̄ceſſerūt nos in ſcientia iſta. Dicit̃ em̄ ele-
moſyna cōiter ⁊ ꝓprie: cōiter vocat̃ q̄libet ſubuentio
miſeri elemoſyna: ⁊ ſic hō q̄n ſubuēit ſibi facit elemo-
ſynā ⁊ q̄n etiā ſubuenit alij q̄cunq̄ꝫ mō. Sꝫ ꝓprie vo
cat̃ elemoſyna datio boni alicui⁹ t̄palis vel ſp̄ūalis
qđ impēdit̃ ꝓprimo indigēti ꝓpter deū aut qđ tendit
ꝯtra paſſionē: q2 compaſſio eſt quaſi cū alio paſſio ſi-
cuti đr Ecc̄i. 18. Miſeratio hois circa ꝓprimū ſuum.
Ad p̄mū Dicendū ğ ad p̄mū ꝙ ꝓprie hō nō dat ſibi nec ele-
Ad ꝓbatio moſynā ip̄edit ſibi. Ad id aūt qđ inducit̃ ad ꝓban
nē minoris dū de eccl'iaſtico dicendū ꝙ in illa autoritate ⁊ beati
Gregorij tāgit̃ ordo effectuū miſcđie: q2 ſicut chari-
tas i effectu ⁊ affectu tāgit ordinē / ita etiā hꝫ miſcđia
vt ſcꝫ nō alij ſic intēdat vt ſe negligat: nihilo min⁹ tn̄
q2 elemoſyna datio q̄dā eſt q̄ ſibi ꝓprie nō ſufficit: iō
elemoſyna ꝓprie circa ꝓprimū fit ⁊ nō circa ſeip̄m licꝫ
in dādo obſeruād⁹ ſit ordo ꝙ hō p̄ponere ſe debet ꝓ-
Ad 2m ximo idigēti. Ad aliđ dōm ꝙ elemoſyna ꝓprie op⁹
eſt oꝑatū ⁊ nō operās: h̄ patꝫ ex q̄dā v̄bo qđ ſcribit̃ a
ph̄o in p̄ncipio eth. vbi diſtinguit artes eo ꝙ in q̄buſ
dā finis ē op⁹ ⁊ in q̄buſdā oꝑatio ſicut in muſicis: in
elemoſyna em̄ nō laudat̃ datio ꝓpt̃ dationē ſꝫ poti⁹
datū nec em̄ p̄cipit̃ ꝓpter op⁹ operās: ſꝫ poti⁹ ꝓpter
opus oꝑatū. Ad obiectū aūt ꝯ hoc dōm ꝙ ille qui Ad q̄ſtiun-
vult dare ⁊ nō dat nō facit el'inā ꝓprie: ſed tn̄ habet culam.
meritū dātis elemoſynā ꝓpter cōpletā ei⁹ volūtatē.
ſicut đr. 2. Coꝝ. 9. Si em̄ volūtas ꝓmpta eſt ſm id
qđ habet / accepta eſt nō ſm id qđ nō habet. Ad h̄
aūt qđ vlteri⁹ obijcit̃ ꝯ id qđ đr ex cōpaſſiōe dicendū
ꝙ elemoſyna ſemꝑ eſt ex cōpaſſione miſcđie que mo-
uet ad dandū: ſed ē compaſſio ſenſibilis multū / ⁊ cō
paſſio volūtatis. ſ. velle hꝫ eſſe n̄ nimiſeꝝ ſiue diſſēſus
miſerie quē patit̃ pauꝑ. Ad id aūt qđ ꝯtra obijcit̃ Ad primū.
dicendū ꝙ hilaritas hec itelligit̃ q̄ nō aufert triſticiā
danti ꝓpter auaritiā dati: ſunt em̄ auari in q̄bꝫ triſti-
cia alleuiādi datū aufert cōpaſſionē ⁊ ſunt in q̄bꝫ pu
gnat triſticia alleuiādi cū cōpaſſiōe: ſꝫ tn̄ vincit cōpaſ
ſio: ⁊ ſunt in q̄bꝫ nō ſentit̃ triſticia ꝓpter cōpaſſionē ⁊
iſti ſunt laudabiliſſimi q̄ etiā gaudēt dādo: ⁊ de hijs
loquit̃ apl's. vn̄ hilaritas eſt bona ꝯditio dantis nō
tamē eſt de ſubſtātia elemoſyne ꝓprie. Ad aliud di Ad 2m
cendū ꝙ opus liberalis vel magnifici nō ꝓprie eſt ele
moſyne licꝫ diſcernat cui dandū ⁊ q̄n ⁊ q̄ꝫtum vt đr
4. eth. q2 nō attēdunt nec menſurāt datum ſm exi-
gentiā ⁊ ꝓpter deū. vnde bene ꝯcedo ꝙ ſic dans non
facit elemoſynā niſi materialiter loq̄ndo. Ad aliđ Ad 3m
dicendū q' clericis dat̃ vt miniſtris pauperꝝ ⁊ diſpē-
ſatoribꝫ elemoſynaꝝ: ⁊ ideo qđ dat̃ eis / ꝑ eos paupi-
bus mittit̃: ip̄i aūt videant ꝙ fidel'r diſpēſent. Ad Ad 4m
aliud dicendū ꝙ aliter eſt in moralibꝫ actibꝫ ⁊ aliter
in alijs. in alijs em̄ finis quādoq̄ꝫ nō eſt de eſſentia:
ſed in moralibꝫ p̄cipue denoīatio eſt a fine: ⁊ ideo eſt
de eſſentia. Ad aliud dōm ꝙ qui nō dat ꝓpter deū Ad 5m
nō meret̃ / ⁊ ideo nō dat elemoſynā ꝓprie: quia elemo
ſyna eſt opus meritoriū vite eterne: ſed ſi fit in chari-
tate aut vicinitatis ad gratiā ſi ſit in mortali pctō ſi-
cut in hac eadē diſtinctiōe erit q̄ſtio q̄n agetur ad q̄d
valēt opera facta in mortali. Eſt tamē opus lauda-
bile dare etiā ex cōpaſſione naturali ⁊ ſignificat na-
turā de facili inclinabilē in bonū.

Arti. XVI **An elemoſyna ſit de precepto vel cōſilio ⁊ ſi de precepto ſub quo?**
P Ertio querit̃ vtrū ſit in p̄cepto vel in cōſilio
t ⁊ hic tria ſimul q̄remus. ſ. vtrū ſit in p̄cepto
⁊ in quo p̄cepto ⁊ qual'r obliget. Videt̃ autē Arg. p̄mo.
ꝙ ſit in p̄cepto Luc. 11. Qđ ſuꝑeſt date elemoſynā ⁊
ecce oīa munda ſunt vobis. ibi glo. qđ neceſſario vi-
ctui ⁊ veſtimēto ſuꝑeſt date pauꝑibꝫ vl' do ꝯſiliū ⁊c̄.
glo. ğ vult ꝙ ſuꝑfluum ſit p̄ceptum dare elemoſynā.
Itē Matth. 6. Te aūt faciente elemoſynā neſciat 2o
ſini. tua q. de. t. ſ. dicit glo. cōſciētie faciēte elemoſy-
nā ꝓ p̄cepto adimplēdo miſcet ſe laudis appetitio ex
hoc iterū accipit̃ ꝙ ſit p̄ceptū. Itē Luc. 3. Qui hꝫ 3o
duas tunicas det nō habēti. glo. de duabꝫ tunicis
diuidēdis dat̃ p̄cepfū. Itē Amb. Paſce fame mo-
rientē ſi nō paueris occidiſti: ğ eſt in p̄cepto. Item 4o
oē hoc eſt in p̄cepto ſine q̄ nō eſt ſal⁹: ſꝫ ſine donatiōe 5o
el'inaꝝ ei q̄ pōt dare nō ē ſal⁹: ğ ei q̄ dare pōt ē in p̄ce-
pto. ꝓbatio medie. Greg. Min⁹ ꝓprimū amare ꝯui-
cit̃ q̄ cū eo i neceſſitate ea etiā q̄ ſūt neceſſaria nō ꝑtit̃.
Itē Job. 3. Qui habuerit ſb̄am huius mundi ⁊c̄. 6o
Item hoc accipit̃ ex Matth. 25. vbi dn̄s ꝓ ratiōe 7o
iuſte condēpnatiōis iniquoꝝ allegat ꝙ elemoſynas
nō dederunt: conſiliū em̄ nō impletū non damnat: ğ
ſi elemoſyna eſſet in cōſilio tm̄ nō ꝓpter retētionē ele
moſynarū dn̄s impios condēpnaret vt videt̃. Itē 8o
Eſa. 58. requirit dn̄s hoc a populo dicens: Frange

eſurienti panē tuū ꝛc. ꝛ ſubiūgit: tunc inuocabis ꝛ
dñs exaudiet ꝛ hmōi. Cōſtat aūt ſi eſſet ꝯſiliū tm̄ nō
9º impediret exauditionē. Itē Tob. 4. iniūgit b̄ To
10º bias filio ſuo tanꝙ̄ neceſſariū ad ſalutē. Itē Dan.
4. hoc dicit Daniel neceſſariū ad regis penitentiā: ḡ
In ꝯriū pº eſt de neceſſarijs ad ſalutē: ḡ eſt in p̄cepto. Sed cō-
tra videt̄ ꝙ ſit tm̄ in conſilio Luc. 3. Interrogauerūt
eū turbe ꝛc. vbi dicit glo. interlinearis Ex verbis io
hānis terrore cōcuſſi ꝯſiliū querūt: ſed ioh. reſpondit
ꝙ elemoſynis intenderēt: ḡ reſpondit ꝯſulēdo: ḡ ele-
2º moſyna eſt ꝯſiliū vt videt̄. Item ꝓpꝛium iuſte poſ
ſidet̄: ḡ ſi retineat̄ nulli fit iniuria: ergo nec pauperi
ergo nec tenet̄ aliqs dare pauperi ex precepto: ḡ ꝛc.
videt̄ ḡ ꝙ nō eſt p̄ceptū de dāda elīna ſ3 poti⁹ ꝯſiliū.
Queſtiuncula prima. Ulterius querit̄ ſi eſt in p̄cepto ſub quo p̄cepto in
cidat. videt̄ aūt ꝙ ſub negatiuo ꝓpter dictū Ambro
Arg. pmo ſij ſupra inductū. Paſce fame morientē ꝛc. ergo redu
citur ad preceptū qđ eſt Nō occides: ergo negatiuū.
2º Item omnis illicita acceptio ꝛ retentio reducit̄ ad
hoc p̄ceptū Nō furaberis ſed nō dare elemoſynam
eſt illicita retētio: ergo reducit̄ ad illud: ſed hoc eſt ne
In ꝯtrariū primo. gatiuū ḡ ꝛc. Sed ꝯtra hoc eſt ꝙ cū dicit̄: Honora
patrē tuū ꝛ matrē tuā. dicit Aug. ꝙ noīe parentū in
telligit̄ hic general'r ꝓximus/ ꝛ ꝑ honore intelligunt̄
tria. ſ. reuerētia ꝛ ſubuētio corpalis/ ꝛ ſubuētio ſpūal'
S3 elīna eſt ſubuentio ꝓximi corpalis vel ſpūalis: ḡ
2º reducit̄ ad illud p̄ceptū/ ꝛ hoc eſt affirmatiuū: ḡ redu
citur ad p̄ceptū affirmatiuū. Itē ab omnib⁹ fere di
cit̄ ꝙ p̄cepta negatiua obligāt ſemꝑ ꝛ ad ſemꝑ: ſ3 da
re elemoſynā nō obligat ſemꝑ ꝛ ad ſemꝑ: ſed ꝓ loco ꝛ
Queſtiuncula ſcđa. tēpore: ergo nō reducit̄ ad p̄ceptū negatiuū. Sed
tūc querit̄ qualiter obligat hoc p̄ceptū: aut eīm obli-
Arguit̄ pº gat tunc quādo apparent ſigna: ꝙ aliquis deueniet
ad neceſſitatē extremā niſi ſubueniat̄ ei aut tunc pri-
mo apparēt ſigna extreme neceſſitatis. Si pmo mo
do ꝯtra hoc videtur eſſe ꝙ in omnib⁹ pauperib⁹ ap-
parent ſigna ꝙ nō ſufficiāt ſibi. Item hec ſunt de-
ueniēda in extremā neceſſitatē: ergo omnib⁹ pauperi
bus a quolibet aliqđ habēte vltra hoc qđ ſibi ſufficit
eſt ſubueniēdū/ ꝛ ſi nō fecerit eſt omiſſio mortalis qđ
graue eſt dicere. Si autem ſcđo modo contra hoc eſt
ꝙ homo non eſt in extrema neceſſitate niſi quando
nō habet aliqđ qđ faciat ſi ille nō ſubuenit ꝛ hoc nun
ꝙ̄ apparet alicui: q2 ſemꝑ eſt talis ſtatus ꝓbabilis
ꝙ ſi ego nō ſubuenio tm̄ ali⁹ ſubueniet: ergo videt̄ ꝙ
nunꝙ̄ erit tēpus illud in quo teneat̄ aliquis ſubue-
Sol'o nire: ꝛ hoc eſt irriſoriū dicere. Sol'o dicendū ꝙ da
re elemoſynā dupliciter ꝯſiderat̄. ſ. ex parte dantis
ꝛ accipiētis. ꝛ hoc dupl'r ſc3 rōne ſupfluoꝝ ꝛ rōne ne
ceſſarioꝝ. ſi ex pte dantis rōne ſupfluoꝝ ꝯſideratur
tūc eſt preceptū. ſi aūt ex pte dantis rōne neceſſario-
rū tunc eſt ꝯſiliū: que aūt ſunt ſupflua ꝛ que neceſſa-
ria hic breuiter dicimus: q2 infra erit in qſtione. ſ. ꝙ
ſupflua ſunt quib⁹ ablatis adhuc poteſt ꝯſeruari do
mus ꝛ familia ꝛ exerceri negociū licitū ipius pſone:
ꝛ hoc ſemꝑ ſm̄ eſtimationē ſapiētis ꝛ boni viri: neceſ
ſariū eſt aūt quo ablato cōmodū fieri nō pōt. Sil'r ex
pte accipiētis ꝯſiderat̄ dupl'r: aut eīm apparēt ſigna
deueniēdi in extremū defectū niſi aliqđ det aut non.
Si apparēt tūc preceptū eſt dare etiā de neceſſario.
Dico aūt neceſſariū vt prius nō ſine ꝙ nō eſt vita: ſed
ſine quo cōmode nō pōt manuteneri domus ꝛ exer-
ceri officiū ꝯgruū pſone. ſi aūt nō apparēt talia ſigna
tunc eſt conſiliū dare: per hoc pt3 ſolutio ad ſcđm ob

iectū. Dicendū ergo ad primū ꝙ illa autoritas in- Ad pmū obiectū i ꝯriū.
terlinearis de Luca nō ꝓbat ꝙ ſit ꝯſiliū niſi in caſu
ꝛ quedā elemoſyna vt dictum eſt. Ad id aūt qđ vl- Ad qſtiunculā pmā.
terius querit̄ ad qđ preceptū reducat̄: vtrū ad affir-
matiuū vel ad negatiuū dicendū ꝙ in affirmatiuū ꝛ
ſm ꝙ ſit de ſupfluo reducitur ad hoc preceptū nō fur
tum facies. Et ſm ꝙ accipitur ex parte indigētis in
quo apparēt ſigna indigētie: reducit̄ ad hoc preceptū
honora parētes: quia nihil prohibet idem ſm diuer
ſa reduci ad p̄cepta diuerſa. Ad id autē qđ obijcit̄
ꝙ ſi reducit̄ ad preceptū negatiuū ꝙ tunc eſt negati-
uū. dicendū ꝙ hoc nō ſequit̄ ſicut hoc nō valet hoc re
ducit̄ ad genus ſubſtantie: ḡ eſt in genere ſubſtantie
vel hoc reducit̄ ad genus q̄ntitatis: ergo eſt q̄ntitas
nullū eīm preceptū eſt adeo negatiuū qđ non habeat
in ſe affirmatiuū actū ꝛ quaſdā affirmationes conſe
quētes ſicut nō furtū facies habet in ſe velle nō fura
ri tanꝙ̄ actū affirmatiuū ꝛ velle poſſidere ꝛ accipere
qđlibet qđ ſuum eſt tanꝙ̄ affirmationē cōſequentē.
ꝛ ḡ ad hāc ꝯñtē affirmationē b̄ preceptū de elemoſy
na reducitur ad nō furandū: quia ſupfluum non eſt
noſtrum: quia debemus velle ꝙ pauper accipiat qđ
ſuū eſt. Ad id autem qđ obijcitur de Ambro: dicē- Ad ꝓbationē de amb'
dum ꝙ ipe loquit̄ interp̄tatiue nō ꝓprie. Et eſt ſenſus
ſi nō paueris occidiſti id eſt per occaſionem reputa-
bitur tibi in culpā lic3 nō tantā ꝗta eſſet ſi manu oc-
cideret: ꝛ hoc iō q2 cū poſſet dando vitā ꝓlongare nō
fecit. Ad id aūt qđ vlterius querit̄ de modo obli- Ad queſtiūculā ſcđam
gatiōis: dicendū ꝙ obligat cū apparent ſigna deue-
niēdi in extremā neceſſitatē. Sed ſigna ſunt dupli-
cia ſicut dicit̄ in alia facultate: quedā eīm ſunt ꝓpria
ꝙ ꝯuertunt̄ cū cauſa ꝛ īmediata: ex quib⁹ qñꝙ̄ etiam
arguit demonſtrator ꝛ illa nō ſunt expectāda: q2 ta-
lia apparere nō poſſunt de futura paupꝑtate alicuius
Quedā aūt ſigna ſunt cōia que ꝓbabiliter arguunt
talē paupꝑtatē futurā ſi non dedero aliqđ ſic ꝙ video
eū egere ꝛ alios pigros eſſe ad dandū. Hec eīm ſuffi-
cere debent p̄cipue ad dandū de ſupfluo: tm̄ oīa que
eſſent circa hoc ſigna dicēda nō puto ſcire queꝙ̄: niſi
quem vnctio docet de omnib⁹: ſcio eīm ꝙ quidam ex-
cuſari volūt paupes vidētes ꝙ trutāni ſunt maiorē
ꝙ̄ patiūtur fingētes paupꝑtatem ꝛ illi audiāt Johan
nē chryſo. dicentē ſic ſup Job. in omelia. lxxvi. in pte
morali ipius omelie Qualiter nō incōueniēs noſmet
ipos quidē ad menſam ſedere ridētes ꝛ voluptates
alios aūt per biuia tranſeuntes: audiētes vlulantes
neꝙ̄ aduertētes ad vlulatum: ſed ꝛ egre ferre ꝛ dece-
ptorē vocare. Quid dicis o homo ꝓpter panem vnū
quis decipit: Quid ni inquis: ꝓpter hoc ergo hec tol
lenda eſt neceſſitas: Si vo nō vis dare neꝙ̄ cōuicie
ris. ſi non vis ſoluere naufragium non impellas in
baratrmu.

An elemoſyna ſit pars ſatiſfactionis. Arti. XVII.

Q
q Uarto querit̄ qualiter diſtinguitur ab alijs
partib⁹ ſatiſfactiōis ꝛ ratione iſtius querūt̄
hic duo que ſimul ſunt determināda. ſ. vtrū Arg. pmo.
ſit ps ſatiſfactiōis: ꝛ ſi ē ql'r diſtinguit̄ ab alijs videt̄
aūt ꝙ n̄ q2 ſatiſfactio reſpicit p̄cedēs pctm̄ nec tenet̄
ſatiſfacere niſi q peccauit: ſ3 hō tenet̄ ad elīnā etiā qñ
nō peccauit ḡ elīna n̄ ē eēntial' ps ſatiſfactiōis. Pria
ꝓbat̄ ex noīe ꝛ diffinitione ſatiſfactonis ſupra poſi-
tis in lra. Secūda vero probatur ex prius habitis:
quia elemoſyna fit de ſupfluo ꝛ tamen eſt in p̄cepto
etiā ei q nō peccat/ ꝛ ſatiſfacere nō tenet̄ Itē Mat 2º

100

thei.17.ſup illud: Hoc genus demonioꝝ.ꝛc. dicit glosa Hiero. Per ieiuniū ſanat᷑ peſtis corpis: p oratione͂ peſtis mentis: ꝰ nõ ſunt peſtes ſanandi niſi cor
3o poris ꝛ mentis. Itē videt᷑ ꝙ elemoſyna nõ ſanat aliquā peſtē: ſed quelibet pars ſatiſfactiõis debet ſanare peſtē aliquā: ꝰ elemoſyna nõ eſt pars ſatiſfactõ
4o nis. Itē illud nõ eſt ps eſſentialis alicuiꝰ ſine ꝗ pt res eſſe fm formam ꝛ effectū: ſed oportet fieri ſatiſfactõnē de pctõ/ ꝛ ſatiſfactionē eē ſine elemoſyna: ꝰ elemoſyna nõ eſt formalis pars ſatiſfactiõis. Prima patet p ſe: ſcda probat᷑ in illis quibꝫ in ſola cordis cõtritione
5o dimittit᷑ pctm̄/ ꝛ pena ſic Marie magdalene Itē nõ eſt generalior pars que in oī ſatiſfactõe eſſe nõ poteſt: ſed elemoſyna in ſatiſfactiõe paupis eſſe non põt
In ꝯriū q: nihil habet qd det: ꝰ nõ eſt ps ſatiſfactiõis Sꝫ cõtra hoc eſt qd dr Thob.12. Bona eſt oratio cū ieiunio ꝛ elemoſyna: vbi dicit gloſa ꝙ orõ hēt alas ieiuniū ꝛ elemoſynā: ergo ſicut auis eleuat᷑ ſuis alis/ ita orõ ieiunio ꝛ elemoſyna: ꝰ ſine elemoſyna nõ va
Solutio. let. Solõ dõm videt᷑ mihi in hac qõne cū diſtinctione fm ꝙ elemoſyna eſt de ſuperfluo: ꝛ hoc eſſentialiter eſt pars ſatiſfactiõis: ſed precedit ad ipam ſicut fundamentū/ ꝛ hēt actū ſatiſfactiõis in alio: quia paup ꝗ recipit orat p eo/ ꝛ ſatiſfacit: ꝛ qn̄qꝫ pmā gratiā impetrat dati/ ſi paup cui dat᷑ eſt in charitate. Eſt etiā elemoſyna ꝗ eſt de neceſſario: ꝛ hec eſt ſatiſfactionis eſſentialis pars: ꝛ voco neceſſitatē non ſine ꝗ hõ viuere nõ põt: q: hoc nullus debet ſibiipſi ſubtrahere: ſed potius id qd eſtimatiõe ſapientū cõcedit᷑ ei ad domꝰ diſpēſationē/ ꝛ põt reparari p induſtriā negotia
Ad primū. tiõis vel redditꝰ quottidianos. Ad hoc aūt qd pmo
Ad 2m obijcit᷑ dõm ꝙ ꝗ ſine pctõ eſt tenet᷑ ad pmū genꝰ elemoſyne ꝛ nõ ad ſcdm. Ad aliud dõm ꝙ eſt ſanatiuū cõiunctū qd cū morbo cõiungit᷑ in ſubiecto: ꝛ hec ſanatiua tangit gloſa illa: q: orõ humiliat ſpm/ ꝛ ieiuniū attenuat corpus: vnde illa duo ſanāt peſtes ex parte peccantis: ſed oportet inſup hēre ſanatiua ex parte occaſionū peccādi/ ꝛ hec ſunt principalia bona infirmitati ꝯceſſa: ꝛ hec cõmunicādo ſanat elīna peſtes
Ad alias obiectiões mentis ꝛ corporis: q: ambo occaſionantur ex illis. Ad aliud dõm ꝙ in elīna ſunt duo: ſicut infra patebit: vnū quoꝝ eſt volūtas cõicādi ſe/ ꝛ ſua paupibꝫ indigentibꝫ ecclie ꝛ ex pte illa oīno hēt vim meriti qñ illa volūtas eſt p grām gratūfacientē: ꝛ aliud eſt datū ipm: ꝛ hoc qn̄qꝫ non habet᷑. Et dõm ad pmū ꝙ facit elemoſynā qn̄qꝫ eſſe partē/ qn̄qꝫ pfectū eſt: ꝛ ſine illa parte nõ eſt ſatiſfactio: ꝛ p hoc patet etiā ſolõ ad ſequens: q: hanc elemoſynā oīs hõ dare põt: ꝛ vocat᷑ ab aplõ Roma.12. neceſſitatibꝫ ſctõꝝ cõmunicatio.

Arti. XVIII R

Qualiter elemoſyna diſtinguat᷑ ab alijs partibus ſatiſfactionis.

Einde querit᷑ ſcdo iuxta illud qualit᷑ elīna di
Arg. pmo. D ſtiguat᷑ ab alijs partibꝫ ſatiſfactiõis. Videt᷑ autē ꝙ in nullo qtū ad ſatiſfactionē: q: ptes ſatiſfactiõis ſatiſfaciūt p hoc ꝙ ſunt penales: ꝰ videt᷑ ꝙ oēs tres in rõe pene ꝯueniāt/ ꝛ nõ diſtinguant᷑ ni
2o ſi materialit᷑. Itē ſup illud Luc.3. Facite fructꝰ dignos pnie: dicit glo. Dare elīnā ps eſt pnie: ꝛ cõſtat ꝙ nõ cõtritiõis vł cõfeſſiõis: ꝰ ſatiſfactõis: ꝛ iteꝝ nõ ſunt ptes pnie niſi rõne pene: ꝰ videt᷑ ꝙ iſte tres par
In ꝯriū p° tes ꝯueniūt in hoc ꝙ ſunt pene quedā. Sed ꝯ hoc eſt q: ſi differret fm rõnē pene tm̄ tūc non eſſet rõ ꝗre hec tria ponerent᷑ partes ſatiſfactiõis potiꝰ ꝗ̄ alia in quibꝫ naturalit᷑ eſt pena: ꝛ hoc non eſt veꝝ. Itē 2o
ſi vnū multiplicaretur pena que eſt in ipſo multiplicaretur: ergo vnum ſolum poſſet ſufficere ad ſatiſfactionē ſi multotiens fieri pciperet᷑. Ad hoc dicunt Solutio quorundā.
quidā ꝙ in toto omogenio oēs ptes denoīant᷑ noīe totius/ ꝛ ꝙ ſatiſfactio quaſi totū omogeniū eſt ad partes: ꝛ iõ qlibet eaꝝ ſatiſfacit in rõne: q: ſatiſfactio eſt pars pnie: ꝛ hoc eſt q: eſt quedā pena. Sed cõtra Cõtra ſolõ nē primo
primo eſt ꝙ iſta ſolõ nullo mõ rndet rõnibꝫ inductis vñ iſta ſolutiõe data adhuc remāet qſtio Itē quia 2o
iſta ſolõ videt᷑ falſū ſupponere. q: in omogenio ptes nõ ſunt niſi vniꝰ modi ꝛ vniꝰ noīs: qlibet ei ps ignis eſt ignis ꝛ vocat᷑ ignis: hec aūt vna pars diuerſū nomē hēt ab alia: ꝰ videt᷑ ꝙ nõ ſunt partes totiꝰ omogeniꝫ. Solõ dõm videt᷑ ad hoc ꝙ ille tres ptes ſa Solutio pncipalis ꝛ ad totū.
tiſfactiõis diſtincte ſunt: licet cõueniāt in hoc cõi/ qd eſt eſſe penale: aliā eñ ratione͂ pene hēt pena dānꝫ: et aliā pena ſenſus: ꝛ ſic elīna i ſpē pene differt ab alijs partibꝫ ſatiſfactiõis. Itē nõ hēt vnā rõnē afflictionis punientis ſpēm ſupbientē/ ꝛ id qd affligit corpꝰ: et ſic differt ab orone ieiuniū: etiā formalit᷑ eſt alia ſpēs afflictõis/ licet in genere cõueniat: ꝛ p hoc patet ſolõ ad totū. Si aūt obijcit᷑ ꝙ vnū illoꝝ ſine alio pt ſa Obiectio.
tiſfacere/ qd non eſſet veꝝ ſi eſſent ptes integrales: ſi aūt ſunt ptes ſubiectiue/ tūc oēs cõuenire debent in rõne ꝛ ſpē. Dõm ꝙ multa ſunt genera partiū: vñ di Solõ.
cendū ꝙ iſte partes ſunt p modū totiꝰ potētialis: ꝛ licet vna ſola ſatiſfacere poſſit: tñ alia ſunt in ꝯpoſito ꝛ virtute: ꝛ eſt ibi qd meritoriū eſt ipis hoc modo quo in precedenti articulo dictum eſt.

An elemoſyna magis conſiſtat in voluntate interiori vel exteriori.

Arti. XIX. S

Uinto q̄rit᷑ vtrū magis ꝯſiſtat in volūtate ex
q teriori vł in dato exteriori: ꝛ videt᷑ ꝙ in volū Arg. pmo
tate interiori: exteriora eñ radicant᷑ i interioribꝫ/ ꝛ ex illis hñt laudē vel vitupiū: cū igit᷑ cõpaſſio ſit interior/ ꝛ datū exteriꝰ datū laudat᷑ fm deuotionē ꝛ cõpaſſionē interiorē/ ꝛ nõ p ſe: ꝰ illud eſt melius qd ē interiꝰ ꝗ̄ illud qd ē exteriꝰ Itē Mat.12. Bo 2o
nus hõ de bono theſauro cordis ſui pfert bonū: ꝰ boni plāti theſaurꝰ ꝛ cā ē in corde ſꝫ cā ſp melior ē ꝛ dignior ꝗ̄ effectꝰ: ꝰ ꝛ deuotio ꝛ cõpaſſio dantis: ſicut volūtas melior eſt ꝗ̄ ſit ipm datū. Itē.2. Coꝝ.8 3o
ſup illud: Hoc ei vobis vtile eſt.ꝛc. dicit glo. Do vobis cõſiliū vt paupibꝫ elīnas detis: hoc ipm vtile eſt vobis nõ ſolū facere: ſed etiā velle qd plus ē ꝗ̄ facere
Itē volūtas p facto cõputat᷑: etiā ſi ſit ſine ope p 4o
pter impotētiā: ſꝫ factū ſine volūtate nunꝗ̄ eſt meritoriū: ꝰ volūtas melior eſt ꝗ̄ factū: ꝰ etiā circa elīnā magis attēditur volūtas ꝗ̄ datū. Itē.2. Coꝝ.8. 5o
Qui modicū nõ minorauit.ꝛc. glo. Qui multū dat vt diues/ ꝛ qui modicū vt paup ſi eq̄ ſit volūtas eq̄lē mercedē hēbūt: ꝰ videt᷑ ꝙ nihil vel qſi nihil faciat ad rõnē meriti datū ipm Itē Luce.21. vbi legit᷑ de vi 6o
dua paupcula ꝗ miſit duo minuta in gazophilaciū ꝛ dñs laudauit eā ꝙ plus oībꝫ poſuiſſet: q: alij de ſuperfluo/ ꝛ iſta de neceſſario qd maiorē ondit deuotõnē i volūtate Itē ſup illd: Qui ſemināt i lachrymis di 7o
cit glo. Magna volūtas multū dedit mītū ſeiauit: in hac etiā voluntate illa vidua ꝗ duo minuta miſit nõ paꝝ ſeiauit: ꝛ ex hoc accipit᷑ idē qd priꝰ Itē dr cõit᷑ 8o
ꝛ ē vbū Aug. ꝙ deꝰ nõ attēdit quātū: ſꝫ ex ꝗto det᷑: ergo cū ex quāto dedit idem qd ex quāta voluntate ꝰ.ꝛc. videt᷑ ꝙ attendit᷑ voluntas ſimplicit᷑: ſed ad da

tũ ſm qd tm̃.ſ.ſm ꝙ procedit ex voluntate. Item
9º pauptas laudaᷓ in ſacra ſcriptura ⁊ diuitie vitu/
peranᷓ:ḡ videᷓ ꝙ in nullo melior deberet eſſe condi/
tio diuitis ꝗ̃ pauperis:ſed ſi ſubſtãtia meriti elemo/
ſyne magis attendereᷓ in dato ꝗ̃ in voluntate ma/
gis eſſet meritũ in facultate diuitis ꝗ̃ paupis:ḡ ſba
meriti elemoſyne magis eſt in voluntate ꝗ̃ in dato.
Sed cõtra in ſuffragijs mortuoꝝ citi⁹ liberaᷓ ꝓ
In ꝯ̃riũ p̃º quo plura fiunt:ſicut diciᷓ ab oĩb⁊/⁊ infra ꝓbabitur
ſed qui plura dat pro illo plura fiunt ꝗ̃ ꝓ illo q̃ vult
plura dare ⁊ nõ habet:ḡ videᷓ ꝙ citi⁹ diues liberaᷓ
ꝗ̃ pauper: etiam ſi in alijs ſint plures pares:⁊ nõ li
beraᷓ niſi per abundantiã meriti: ḡ videᷓ ꝙ in dato
2º abundanti⁹ meritũ ſit ꝗ̃ in voluntate. Itẽ iniun
cta pn̄ia fit ſm ꝓportionẽ peccati:ſint ḡ duo equalis
volũtatis in pn̄ia:ſed inequalis pcti ſacerdos diſcre
tus plus peccanti plus iniũgit elemoſyne ad dan/
dũ: ⁊ min⁹ peccãti minus iniũgit:ḡ dans mai⁹ expi
at magis pctm̃ cũ equali voluntate ꝗ̃ dans minus:
ḡ eſt maioris virtutis in merẽdo:ḡ penes pctm̃ attẽ
diᷓ meritũ. Solᷓo dõm ad hoc ſicut prius ꝙ ẽ me/
Solutio. ad oĩa p̃ter vltimũ. ritũ ꝑ ſe/⁊ meritũ ꝑ accñs:meritũ per ſe eſt qđ eſt ad
acquirendũ bonũ gr̃e ⁊ glie: dico aũt bonũ gr̃e ſicut
eſt gr̃e augmentũ ⁊ gr̃e ꝑfectio:⁊ nõ ſicut eſt gr̃a p̃ma
q̃ illa nõ daᷓ ꝓ merito:ſed ex dono. Meritũ autẽ ꝑ
accñs eſt ſicut diminutiõis pene/⁊ meritũ qđ acqui/
riᷓ alterius interceſſione ad hoc quaſi empti p̃cib⁊ vl̃
donis elemoſynaꝝ. Dõm igiᷓ ꝙ meritũ ꝑ ſe attẽdiᷓ
penes deuotionẽ voluntatis ſi perfecta eſt/nõ ẽ autẽ
ꝑfecta niſi ſibi atteſteᷓ datũ ⁊ ꝗ̃titas dati/ſi põt da/
re tm̃:meritũ ãt ꝑ accñs attẽdiᷓ circa datũ: qđ tñ ali
quo mõ ꝓcedit a volũtate informãte ip̃m:hoc aũt at
teſtari videᷓ Greg. q̃ dicit: Charitas magna opaᷓ ſi
eſt:ſi vo opari deſinit charitas nõ ẽ:ex hac ãt diſtictõ
ne patet ſolᷓo ad oĩa ea q̃ p̃mo inducunᷓ p̃ter vltimũ.
Ad vltimũ Et ad hoc dõm ꝙ nihil ꝓhibet meliorẽ eſſe condi/
tionẽ diuitꝭ ꝗ̃ paupis in his q̃ faciũt ad meritũ ꝑ ac/
cidẽs:ſicut diuitie ⁊ hmõi: ⁊ ſilr̃ eſt in felicitate ⁊ actu
felicitatis ad quã quedã virtutes faciũt ꝑ ſe/q̃dã aũt
bona:vt dicit cõmentator ſup.I.ethicoꝝ:operanᷓ ad
ip̃am organice:vt diuitie potẽtie ſeculares ⁊ nobilita
tes/⁊ robur corpis/⁊ hmõi: ⁊ eodẽ mõ opaᷓ meritũ
in dato:⁊ nõ ẽ incõueniẽs in tali caſu meliorẽ eẽ cõdi
Ad ea q̃ ſũt in ꝯ̃riũ. tionẽ diuitis ꝗ̃ paupis. Ad ea aũt q̃ obijciunᷓ in
cõtrariũ patet ſolᷓo: q̃ in eo ſenſu ꝓcedũt q̃ attendiᷓ
meritũ ꝑ accñs/⁊ meritũ qđ fit ꝑ aliũ per elemoſynã
ad hoc inductum.

An elemoſyna poteſt eſſe ſine cõpaſſiõe et an cõpaſſio ſit ei ſubſtantialis

Arti. XX. Cexto queriᷓ vtrũ elemoſyna poſſit eẽ ſine cõ
paſſiõe/ vel cõpaſſio ſit ei ſbalis:videᷓ aũt ꝙ
ei ſit ſbalis:q̃ miſeratio nõ eſt niſi op⁹ miſe/
ricordie:ſed op⁹ miſeratiõis eſt elemoſyna:vt patet ĩ
noĩs interp̃tatiõe ⁊ diſtinctiõe ſup̃ poſita:ḡ elemoſy
na nõ eſt ſine miſcđia:ſed miſcđie ſbalis eſt cõpaſſio:
vt ex ip̃a diffinitiõe patet:ḡ elemoſyne ſbalis eſt com
paſſio. Sed ꝯtra multi ſunt q̃ nõ cõpatiunᷓ miſeria
⁊ tñ dãt ꝓpter deũ:ḡ nõ ſꝑ elemoſyna eſt ex cõpaſſiõe
Solᷓo ḡ nõ eſt ei ſbalis. Solᷓo dõm ꝙ ſicᷓ de dolore pn̄ie
dictũ ẽ ſup̃ ꝙ duplex ẽ.ſ.ſenſibilis ⁊ rõnalis: ita etiã
videᷓ dõm de cõpaſſiõe:volũtas em̃ cõpatiẽdi cõpaſ
ſio ſp̃ũalis eſt/eo ꝙ ex cõpulſiõe aliq̃s paſſionẽ ſenſi/
bilis vix ſentire p̃t ĩtuẽdo miſerias ꝓximi:⁊ ex tali cõ
paſſiõe ſꝑ ꝓcedit elemoſyna: ⁊ per hoc patet ſolᷓo: q̃a
argumẽtũ factũ in ꝯ̃riũ ꝓbaui de cõpaſſiõe ſenſibili.

An ſepultura ſit elᷓina:an vl̃ ſpẽs elemoſyne

Einde queriᷓ de hoc qđ diciᷓ ibi: [Nõ ſolũ q̃ Arti. XXI
dat eſuriẽti cibũ ⁊ ſitiẽti.⁊c̃.ſ̃.b. Hic eſt tra
ctãda q̃ſtio de ſp̃ẽb⁊ elemoſyne:circa quã q̃re
mus tria.ſ.de ſufficiẽtia elemoſynaꝝ corꝑaliũ. ſcđo
de elemoſynis ſpiritualibus. tertio de cõparatione
ſpiritualiũ ad corporales Queriᷓ ergo vtrũ ſepul/ Arg.primo ꝙ ſic.
tura ſit elemoſyna:videtur ꝙ ſic:q̃.I.et.2. Topicoꝝ
laudaᷓ ꝙ ex cõpaſſiõe ꝓcedit op⁹ illud: ḡ eſt elemoſy 2º
na. Itẽ h̃ ab oĩb⁊ dr̃ ꝙ elemoſyne corꝑales ſunt ſe
ptẽ:quaꝝ vna aſſignaᷓ ſepultura. Itẽ elemoſyna ſb/
leuat defectũ: defect⁹ ãt ad quẽ oẽs ordinãᷓ e mors
ḡ debet maxime ſubleuari elemoſyna:ſubleuamẽ au
tẽ eſt ſepultura:ergo videᷓ ꝙ ſit elemoſyna Itẽ cor 3º
pori qđ reſurget aliq̃d debeᷓ qđ nõ debeᷓ corꝑi ñ re/
ſurgẽti:ſꝫ corp⁹ hoĩs reſurget/⁊ brutoꝝ corꝑa nõ re
ſurgẽt: ergo cũ bruta inhumata abijcianᷓ iſtud de/
bet ſepeliri ex cõpaſſiõe:vt videᷓ. Itẽ fidei ſignũ re 4º
putaᷓ ꝙ aliq̃s moriẽs eligat ſepulturã in loco ꝯgre/
gatõis bonoꝝ ⁊ in locis ſacris:ergo ſepultura talis
eſt laudabil̃ ⁊ exhibeᷓ deficiẽti:ergo ẽ op⁹ miſcđie:vt
videᷓ. Itẽ tituli legũᷓ poſiti in ſepulchris patrũ: vt 5º
ſymõ edificauit ſepulchrũ p̃ris ſui ⁊ fr̃m/⁊ laudaᷓ:er
go videᷓ ꝙ mors nõ obſtat:q̃n ex cõpaſſiõe pñt fieri
bona circa mortuos:ſed ſepultura p̃ceptũ ẽ qđ mor/
tuo exhibeᷓ:ḡ eſt op⁹ elᷓine:vt videᷓ. Sed ꝯ̃ elᷓina In ꝯtrariũ primo
releuat indigẽtiã paupis/vl̃ deficiẽtꝭ circa quẽ fit: ſꝫ
ſepultura nõ ꝓdeſt mortuo circa quẽ fit:ḡ ñ eſt elᷓina
Probatõ medie Aug. dicit ⁊ infra hẽᷓ in lr̃a: Põpa Probatio.
funerꝭ agmĩa exeq̃aꝝ ⁊ ſũptuoſa diligẽtia ſepulture
viuoꝝ ſunt q̃liacũq̃ ſolatia nõ adiutoria mortuorũ.
Itẽ Ariſ. dicit ꝙ bonũ ⁊ malũ nõ ampli⁹ trãſmu/ 2º
tãt mortuũ:ḡ nec iuuãt:ſꝫ elᷓina ſꝑ iuuat eum cui fit.
Queriᷓ etiã de alijs.ſ.de cibatiõe: Videᷓ em̃ ꝙ ci/ Queſtiũcľa prima
bus aliq̃s nõ req̃riᷓ ꝓpter defectũ:ſꝫ ꝓpter delectatõ
nẽ:ḡ q̃ dat illos nõ videᷓ facere elᷓinã Obijciᷓ ſcđo Argu.p̃mo
de veſtimẽtis q̃ q̃ñq̃ q̃runᷓ ꝓpter ornatũ: vt videᷓ. 2º
P̃ ſunt multi alij defect⁹ corꝑales/circa q̃s ordi/ 3º
nãᷓ hũana obſeq̃a:ḡ videᷓ ꝙ ſint plura genera elᷓina
rũ: vbi gr̃a medicari/errãtẽ ad viã reducere/cadentẽ
ſubleuare:⁊ hmõi multa q̃ ſũt circa hoĩes: ergo opꝑa
elᷓine videẽᷓ inſufficiẽᷓ enũerari a ſctis Solᷓo dõm Solutio.
ꝙ elᷓina(ſicut ſ̃ habitũ eſt)dr̃ a miſcđia faciẽtis eã:et Ad p̃ª obiecta.
nõ neceſſario a miſeria accipiẽtis eã:q̃ ſufficit ꝙ ĩ ac
cipiẽte ſit opinata vl̃ p̃ſũpta miſeria qđ cor hoĩs ſuffi
ciẽter mouere debet ad ſubueniẽdũ. Qđ ergo obijciᷓ
de ſepultura bñ ꝯcedo ꝙ elᷓina eſt q̃ impẽdiᷓ hoĩ gr̃a
corꝑis qđ reſurget vt cõdaᷓ honeſti⁹ ꝗ̃ alia corꝑa ñ
reſurgẽtia:⁊ remoueaᷓ ab horrore hoĩm Ad id au Ad primũ in ꝯ̃riũ.
tẽ qđ ꝯ̃ obijciᷓ dõm ꝙ releuat defectũ quẽ ĩcurrit hõ
gr̃a corꝑis. Ad dictũ Aug. dõm ꝙ ip̃e intẽdit ꝙ ñ Ad ꝓbatõꝫ
ꝓdeſt niſi his q̃ ſe in vita dignos feceřt/vt eis ꝓdeſſe
poſſent:vñ ſicᷓ ſuffragia relata ad p̃cedens meritũ ꝓ/
ſunt vel obſũt:ita etiã ſepultura vñ Greg. narrat ꝙ
q̃dã iniq̃ ĩ locꝭ ſacrꝭ ſepulti eiecti ſunt a demõib⁊ Ad Ad 2m
aliđ dõm ꝙ Ariſ. loquiᷓ de bonis ciuilib⁊ ⁊ ad ciuilẽ
felicitatẽ ordinatis:⁊ veꝝ ẽ ꝙ illa nõ trãſmutãt mor
tuũ:ſicut fortune ꝓnepotũ ⁊ hmõi:⁊ ſic nõ loquiᷓ đ
eccľia q̃ credit ꝙ ſuffragia in elemoſynis ꝓſint mor/
tuis q̃ deo viuũt. Ad id qđ vlteri⁹ queriᷓ de cibo Ad q̃ſtiũcľã ⁊ ad p̃mũ.
dõm ꝙ natura deficᷓ q̃ñq̃ ĩ appetẽdo neceſſaria ꝓpᷓ
aliquã ĩfirmitatẽ: ⁊ ſic oꝫ ſbuẽire ꝑ delicata mouẽtia

appetitū:ꝛ illa h̄ mō ſm ſtatū talē ordinat̄ ꝯ miſeriā
Ad 2m Ad aliō dōm ꝙ veſtis delicata dupliciter ex mate
ria dari pōt:vno quidē modo qn̄ debilitata ꝯplexio
mollē veſtitum impotens ad ſuſtinendū neceſſariū:
alio mō licet pauper ſit tn̄ ſtatū tenuit honeſtū:ꝛ ve
recundū eſt ei vti cōib⁹:ſicut legit̄ de beato Nicolao
ꝙ dedit aurū virginib⁹ ꝛ patri q̄ mendicare erubeſcē
Ad 3m tes proſtibulo diſponebant̄. Ad aliud dicendū ꝙ
multi ſunt defectus ſecundarij:ſed iſti ſunt principa
les/ſiue medicina q̄ reducit̄ ad viſitationē infirmoꝝ
ꝛ q2 infirmus generalit̄ accipit̄/ꝛ viſitatio eius gene
raliter oē adiutoriū poteſt dici etiā cadens infirmus
Queſtiūcl'a ꝛ viſitatio ſubleuatio eiuſdē. Si aūt queritur pe
Sol'o. nes quid ſumunt̄ hmōi defect⁹:dōm ꝙ ſubleuamē
qō fit miſero aut fit ad defectū amouēdū in ſe/aut nō
quidē ad amouendū:ſed ad mitigandū/ne alijs gene
ret horrorē:ſi hoc vltimo mō fiat eſt ſepultura:ſi pri
mo mō aut eſt cōtra defectū naturalē/aut accidenta
lē:ſi ꝯ naturalē aut in defectu calidi ꝛ ſicci:ꝛ tūc eſt ci
bare:dicit aut frigidi ꝛ humidi/tūc eſt potare:hec ei
naturaliter appetim⁹:q2 ſicut phus ex eiſdē genera
mur ꝛ nutrimur:ꝛ q2 cōſtamus p generationē ex il
lis q̄ttuor:ꝓpter hoc etiā appetim⁹ ea ad cōſeruatio
nē indiuidui:ſi aūt eſt in accidētib⁹ aut ſm defectū in
teriorū aut exterioꝝ:ſi primo mō/tūc eſt infirmitas
q̄ ꝓuenit ex corruptōe ꝯplexionātiū interioꝝ:ſi ſcḋo
modo:aut eſt in his que impediūt amouēdis/aut in
expediētib⁹ deferendis:ſi p̄mo modo tunc eſt īcarce
rati ſubuentio ꝛ redēptio:ſi ſcḋo mō tunc eſt de cōſer
uantib⁹ ab his que circūſtando corp⁹ p cōtrarias q̄
litates diſſoluūt:ꝛ ſic eſt veſtis:aut de his que recre
ant p quietē poſt laborē:ꝛ ſic eſt hoſpiciū in q̄ quieſcit
pauper q̄ tranſiuit:ꝛ p hoc patet ſolutio ad totum.

Arti. XXII. **An docere ſit elemoſyna ſpūalis.**

x

Arg. p̄mo. D Einde querit̄ de ſpūalib⁹ elemoſynis:videt̄
em̄ ꝙ docere nō ſit elemoſyna:nō em̄ ordinā
tur elemoſyne cōtra naturā:ſed natura oēs
producit ignorantes:ḡ videt̄ ꝙ ꝯtra ignorantiā nul
2o la ordinet̄ elemoſyna. Jtē ſi docere elemoſyna eſt:
vt videt̄ dicere mḡr in lr̄a:videt̄ ꝙ ſapiēs ſiue inſtru
ct⁹ obliget̄ ad illā:ḡ ꝓ t̄pe ꝛ loco tenet̄ ſubuenire:ſed
h̄ ē t̄ps ignorantie.ſ.qn̄ ille ignorat ꝛ eſt p̄ſens:ḡ vi
det̄ ꝙ omnē talē tenet̄ docere inſtructus:ḡ ſi nō do
cet peccat mortalit̄:ſic̄ ſi nō dat cibū eſurienti in t̄pe ne
3o ceſſitatꝭ ꝛ h̄ ē graue dicere. Jtē obijcit̄ de h̄ ꝙ dicit̄:
Remittere in nos peccātib⁹:hoc em̄ p̄ceptū eē videt̄
in precepto dilectionis inimicoꝝ:ḡ hoc eſt act⁹ chari
tatis:non ḡ anie/ḡ nec elemoſyne:q2 in lr̄a innuit ꝙ
elemoſynā dat qui miſericordiā preſtat:ꝛ ſine miſeri
4o cordia nō eſt elemoſyna. Jtē cōſiliū qō dat̄ alicui
videt̄ ꝙ reducat̄ ad doctrinā ignorantis:q2 oīs con
ſiliū querēs ignorat:ḡ videt̄ ꝙ ſuperflue ponit̄ inter
5o opera elemoſynaꝝ. Jtē iſta opa nō vident̄ eſſe mi
ſericordie:ſed potius charitatis in proximū p effectū
tendentis:ſicut em̄ dr̄ prima Coꝝ.13. Charitas nō
6o querit que ſua ſunt. Jtē inter opa miſcḋie corpalia
quedā ſunt que iuuāt poſt mortē/ꝛ cum aīa maneat
nobilius poſt mortē q̄ꝫ corp⁹:videt̄ ꝙ ad hoc debet
eſſe opus ſpūale qō fiat hoi poſt mortē:ḡ inſufficient̄
7o enumerant̄:vt videt̄. Jtē iuſtitie opus videtur re
mittere:ſicut patet Matt.6.et.18.vbi dicit:Si nō
dimittitis debitorib⁹ veſtris nec pater veſter dimit
Solutio. tet vobis peccata veſtra. Sol'o dōm ꝙ in veritate
ſunt elemoſyne ſpūales ſeptē:ſicut dr̄ cōmunit̄ cōtra
defectū ſpūs ordinate:aut em̄ ille defectus eſt culpe/
aut pene:ſi culpe aut in ſe ſolo aut in te peccat̄ per il
lationē iniurie:ſi in te peccat̄ cōtra hoc ordinat̄ ſuſti
nere patienter ꝛ remittere:quia duo ſunt:iniuria il
lata.ſ.culpa:ꝛ hec exigit remiſſionē:ꝛ pena illata/et
hec exigit ſuſtinentiā ne per ſeip̄m iudicet:ſi aūt eſt in
ſe ſolo/aut eſt cū ſpe emendationis/aut ſine ſpe tali.
ſi primo modo tunc habet locū caſtigatio:ſi ſecundo
modo tunc habet locū oratio ad deū vt ip̄e ſuppleat
qō deficit in auxilio humano:ſi aūt eſt defectus pe
ne aut eſt ſm intellectū aut ſm affectū:ſi eſt ſm affe
ctū ſic eſt triſtitia vel metus qui ad id ordinat̄:ꝛ tūc
indiget cōſolatione:ſi autē ſm intellectum aut ſm ꝙ
ip̄e eſt ſpeculatiu⁹/ꝛ tunc eſt ignorans ꝛ indiget do
crina:aut ſm ꝙ eſt practicus/ꝛ tunc deficit in ſciētia
agendoꝝ cuius ſubuentio erit per cōſiliū:ꝛ ſic patet
ꝙ ſeptē ſunt elemoſyne ſpūales. Ad id ḡ qō primo Ad primū.
obijcit̄ dōm ꝙ ignorātia nō eſt natura homīs inſti
tuti:ſed damnati:ꝛ ideo defectus eſt in homīe Ad Ad 2m
aliud dicēdū ꝙ licet generaliter ignorātia quidā de
fectus eſt tamē ignorantia quedā(ſicut eoꝝ ſine qui
bus nō eſt ſalus)periculoſa eſt:ꝛ in talibus puto ꝙ ī
ſtruct⁹ tenet̄ docere alios nō doctos:ꝛ propter hoc
ponunt̄ plebi ſacerdotes qui in talibus inſtruant:ꝛ
ideo ſapiens inſtructus preſumit probabiliter alios
eſſe qui ſuccurrant ex debito:etiam ſi ip̄e non doceat
ꝛ ideo non peccat mortaliter:quia non inſtat etiam
tempus neceſſitatis. Ad hoc dicendū ꝙ nihil pro Ad 3m
hibet vnū opus eſſe pluriū virtutū ſm ꝙ diuerſi fi
nes mouent in eo:vnde bene cōcedo ꝙ remittere po
teſt eſſe opus iuſtitie ꝛ charitatis ꝛ miſericordie:ſed
miſericordie erit proprie ſicut elicientis ꝛ aliarum vt
imperantiū:ꝛ hoc ideo fit quia ordinatur ad ſubleua
tionē miſerie que eſt culpa in proximū:ꝛ tale op⁹ eli
cit miſericordia ex compaſſione proximi procedens. Ad 4m
Ad aliud dicendū ꝙ differunt doctrina ꝛ cōſilium
quia doctrina eſt de quolibet ignorato:precipue ta
men debet eſſe de his que ad ſalutē pertinent:vt qui
dem ſacre ſcripture ꝛ fidei:ſed conſiliū querit̄ in du
bijs agibilibus per nos:vt probatur.3.ethicorum. Ad 5m
Ad aliud patet reſponſio per antedicta. Ad aliō Ad 6m
dicendū ꝙ anima manet viua poſt mortē:ꝛ ideo que
dam de his que iuuant eā dū eſt in corpore ſufficiūt
eam iuuare poſt mortē:nō aūt ita eſt de corpore:ꝛ iō
nō oportet ad hoc opus ſpirituale eſſe quo ſpirituali
ter iuuetur anima poſt mortem. Ad aliud dicen Ad 7m
dum vt prius habitum eſt

An elemoſyne ſpirituales corporalibus ſunt meliores. Arti. XXIII

y

T Ertio querit̄ de cōparatione corporaliū ele
moſynarū ad ſpirituales. Videt̄ aūt ꝙ ſpiri Arg. p̄mo
tuales ſint meliores p id quod infra parū po
nit̄ in lr̄a:ſed ea maior eſt qua ex corde dimittim⁹ qō
in nobis aliquis peccauit. Jtē nobilior eſt ſpūs q̄ꝫ 2o
corpus:ergo melior eſt ſubuentio ſpūs q̄ꝫ corporis:
ſed elemoſyna ſpūalis ſubuenit ſpūi:corpalis autem
corpi:ergo melior eſt ſpūalis corpali. Jtē opatōes 3o
differūt in ſuis eſſentijs:cōſtat aūt ꝙ ſpūales melio
res ſint q̄ꝫ corpales:ſicut melior eſt ſpūs q̄ꝫ corp⁹:ſꝫ
elemoſyne ſpūales ſunt opatiōes ſpūales:corpales
✝o elemoſyne ſunt opationes ſpūales:ergo ſpūales
ſunt meliores. Jtē corp⁹ nō h̄et vitā/nec viciū nec 4o
✝tutē niſi p ſpm̄:ḡ oīa illa p p⁹ cōueniūt ſpūi:ḡ ꝛ ī ope
rationib⁹ nō erit laus niſi per ſpm̄:ḡ omnia illa per

pꝛius cõuenit ſpũi: g̃ ⁊ operationib⁹ nõ erit laus niſi
per ſpm̃: ſed vnũqdq₃ magis eſt efficax in ꝓꝛijs q̃₃ in
alienis: g̃ ⁊ ſpũs magis erit efficax ĩ ſpũalib⁹ q̃₃ ĩ cor-
poꝛalib⁹: g̃ ſpũales elemoſyne ſunt magis efficaces:
5o g̃ etiã magis bone. Jtẽ elemoſyne coꝛpales diffe-
rentiã habent bonitatis penes materias: melioꝛem
eñ̃ elemoſynã facit dans aurũ q̃₃ argentũ ſi eq̃ ſunt
abundantes in dandi facultate: cũ igr̃ munera ſpi-
ritualia melioꝛa ſint omnib⁹ coꝛpoꝛalib⁹ melioꝛes eẽ
In ꝯrĩũ p̄o videñ ſpũales elemoſyne q̃₃ coꝛpoꝛales. Sed cõ-
ꝙ coꝛpales tra elemoſyne ſunt ad ſubuentionẽ indigentie: ſ₃ ma
melioꝛes gis indiget homo in coꝛpoꝛe q̃₃ in aĩa: g̃ melioꝛes ſũt
ſunt ille elemoſyne. Pꝛobatio: indigentia aĩe ꝑ inquiſitio
nẽ amoueri poteſt/ ⁊ multis alijs modis: ⁊ non redit
remota ſemel vel nõ naturaliter redit: ſed coꝛpoꝛis ĩ
2o digentia cõtinue affligit ⁊ euitari nõ poteſt/ et redit
remota vt fames. Jtẽ quanto minus recõpenſañ
danti elemoſynã in pñ̃ti tanto melioꝛ ⁊ fructuoſioꝛ
eſt elemoſyna: ſed min⁹ recõpenſañ in coꝛpoꝛalib⁹ q̃₃
in ſpũalib⁹: g̃ fructuoſioꝛ eſt elemoſyna in coꝛpoꝛali-
bus q̃₃ in ſpũalib⁹. Pꝛobatio pꝛime eſt Mat.6. vbi
dicit de querentib⁹ mercedẽ laudis ꝙ receperũt mer
cedẽ ſuã/ ⁊ docet inuitare pauperes q̃ reddere nõ poſ
ſunt. Pꝛobatio ſcđe eſt ꝙ bona ſpũalia cõmunicata
3o alij creſcunt in poſſidente. Jtẽ coꝛpoꝛales indigen
tie magis ſentiuñ q̃₃ ſpũales: g̃ magis deſideraꝛ ſu
plementũ defectus ⁊ melioꝛ eſt elemoſyna que ma-
gis eſt iuxta deſideriũ pauperis: q₂ magis cõſolatur
Solutio. g̃ melioꝛ eſt elemoſyna coꝛpoꝛalis q̃₃ ſpũalis. So
ad p̄a argu. lutio dđm ꝙ elemoſyna coꝛpalis plus hẽt de ſupple
mẽto indigẽtie: ſ₃ ſpũalis plus hẽt vtilitatis ⁊ hone
ſtatis: ſimplicĩ tñ̃ elemoſyna in ſpũalib⁹ melioꝛ ẽ q̃₃
in coꝛpalib⁹: ſicut dꝛ in lr̃a. Et p̄me rõnes nõ conclu
dũt niſi ſm̃ q̃d. ſ. ꝙ ſit nobilioꝛ illa elemoſyna: ſed nõ
Ad pꝛimũ cõcludũt ꝙ magis requirañ: q₂ magis ſentiuñ de
qđ obijciĩ fectus coꝛpales q̃₃ ſpũales. Ad ea aũt q̃ obijciuñ
in ꝯrĩũ. in ꝯtrariũ dđm ꝙ hoc nõ facit elemoſynã magis me
ritoꝛiã qđ eſt maioꝛis indigentie: ſed poti⁹ ꝙ ex ma-
ioꝛi affectu dañ: vel dđm ꝙ nõ cõcludiꝛ niſi ſm̃ q̃d eẽ
melioꝛ: ſi eĩ bñ̃ deberet fieri cõꝑatio deberet ſupponi
in oĩb⁹ paritas: p̄ter q̃₃ in hoc ꝙ vna ẽ ſpũalis/ ⁊ alia
coꝛpalis/ ⁊ tunc plane patet ꝙ ſpiritualis eẽt melioꝛ
Ad 2m Ad aliud dđ ꝙ licet hoc ſit vex̃ in docẽdo ⁊ cõſulẽ
do inſciũ: tñ̃ nõ eſt in alijs vex̃: ⁊ ſi q̃dãmõ etiã vex̃ ĩ
alijs: q₂ quãto aliq̃s ſepi⁹ cõdonat iniuriã tãto faci
lius põt hoc facere: nõ tñ̃ ꝓpter hoc diminuiꝛ meri-
tũ elemoſyne: ſed ꝙ dñ̃s dicit de receptiõe mercedis
nõ intelligiꝛ de mercede ſpũali: ſed coꝛpali ⁊ trãſito-
ria ⁊ nõ đ augmẽto gr̃e qđ ſepe fit merito elemoſyne
Ad 3m Ad vltimũ dđm ꝙ ſenſus nõ facit magis merito-
riũ: ſed magis neceſſariũ ſm̃ illud tp̃s in q̃ defectus
ſentiꝛ. Nota ꝙ hec genera elemoſynax̃ duob⁹ verſi-
bus ſunt cõp̄henſa/ quox̃ p̄m⁹ eſt hic: Viſito poto ci
bo redimo tego colligo cõdo. Jnſtrue caſtiga ſolare
mitte fer oꝛa. Et hi verſus ꝑ oĩa patẽt niſi in hoc ſolo
ꝙ iſtruo ĩ duplici ſignificatõe accipi debet. ſ. ꝓ iſtru-
ctõe docẽt ignoꝛãtẽ ⁊ ꝓ iſtructiõe ĩfoꝛmãt ad cõſiliũ

Ar. XXIIII **Ex quo põt vel debet fieri elemoſyna.**
A 2 Einde queriꝛ de hoc qđ dꝛ ibi: [Date elemo
D ſynã ⁊ ecce oĩa mũda ſunt vobis. ⁊c̃. ſ. c. Eſt
aũt hic q̃ſtio ex q̃ poſſit vel debeat fieri elemo
Argu. p̄mo ſyna. Videꝛ aũt ꝙ de oĩ eo qđ hẽt/ ⁊ ex cõpaſſione
impẽdi põt miſero: q₂ ad dare nõ exigiꝛ niſi facultas
ex ꝑte dãtis; ſed hñ̃s q̃cunq₃ modo hẽt facultatẽ ad
dandũ: g̃ q̃cũq₃ mõ hñ̃s põt facere elemoſynã Jtẽ 2o
id qđ ſupeſt ex iuſtitia nõ p̄t retineri: ⁊ tñ̃ inde p̄t fie-
ri elemoſyna: g̃ elemoſyna erit de illo qđ habeꝛ: licet
iuſte retineri nõ poſſit: ⁊ ex hoc ſequiꝛ ꝙ de vſuris ⁊
alijs illicite acq̃ſitis poſſit fieri elemoſyna: qđ multi
negãt. Jtẽ de duob⁹ malis min⁹ malũ eligẽdũ eſt 3o
ſed magis malũ eſt illicite acq̃rere ⁊ imiſericoꝛdiꝛ re-
tinere q̃₃ illicite acq̃rere ⁊ miſericoꝛdiꝛ erogare: g̃ ſecũ
dũ eſt ſuadendũ. ſ. ꝙ de illicite acq̃ſitis fiat elemoſy-
na. Jtẽ de eo cui⁹ aliq̃s dñ̃s eſt p̄t facere qđ vult: 4o
ſed vſure ſm̃ multos dñ̃s eſt: g̃ põt facere qđ ſibi pla
cet: g̃ ⁊ elemoſynã põt facere inde: ꝙ aũt ſit dñ̃s vſu-
re patet, ex hoc qđ multi dicũt in vſura tranſire do-
miniũ. Sed cõtra Grego. in decreto ca. 1. q. 1. Nõ In ꝯrĩũ p̄o
eſt putãda elemoſyna ſi pauperib⁹ diſpenſeꝛ/ qđ ex
illicitis reb⁹ acquiriꝛ: g̃ de illicite acquiſitis nõ p̄t fie
ri elemoſyna Jtẽ Greg. ibidẽ q̃cq̃d ei ĩ dei ſacrifitõ 2o
ex ſcelere offeꝛ oĩpotẽtis dei nõ placat iracundiã: ſ₃
irritat. Jtẽ ibidẽ tractãs illud ſalomonis Eccl'ia- 3o
ſtici. 34. Qui offert ſacrificiũ de ſb̃a paupis ⁊c̃. ſic di
cit: Quãt⁹ aũt doloꝛ ſit doloꝛ patris ꝑpẽdam⁹: ſi in
eius ꝯſpectu fili⁹ victimeꝛ: ⁊ hinc facile cognoſcitur
quant⁹ apud deũ doloꝛ exaſpereꝛ q̃ñ ei ſacrificiũ ex
rapina tribuiꝛ. Jtẽ decret. 14. q. 5. Aug. in home- 4o
lijs: Foꝛte aliquis cogitat/ ⁊ dicit: Multi ſunt xp̄ia
ni/ auari/ cupidi/ non habebo peccatum ſi ſuum illis
abſtulero/ ⁊ pauperibus dedero: vnde eñ̃ illi nil bo-
nũ agunt mercedẽ habere potero: ſed hmõi cogitatio
ex diabolica calliditate ſuggeriꝛ; nã ſi totũ tribuat
paupib⁹ qđ abſtulerat: addit poti⁹ pctm̃ q̃₃ minuat:
alie etiã autoꝛitates multe ſunt ad hoc. Sed rõni 5o
inſiſtamus qđ illicite accipit reddere teneꝛ: g̃ nihil ẽ per rõnẽ
ei faciendũ: vnde efficiꝛ impotẽs ad ſoluendũ: ſed ꝓ-
curare alteri ſiue pauperi ſiue diuiti efficiꝛ impotens
g̃ teneꝛ nõ dare alteri: g̃ teneꝛ de hoc nõ facere elemo
ſynas. Jtẽ ſicut dicit apl's: Nõ ſunt facienda ma- 6o
la vt inde veniant bona: g̃ nullus debet facere mala
vt eueniãt bona: ſed illicite acquirere eſt facere malũ
⁊ elemoſynã dare ẽ euenire bona: g̃ elemoſyna nõ p̄t
nec debet fieri de illicite accquiſitis. ⁊c̃. Jtẽ foꝛni- 7o
cari cũ aliqua iudea vel pagana vt cõuertaꝛ eſt illici-
tũ ⁊ pctm̃ moꝛtale/ ⁊ fieri nõ debet eo ꝙ ĩ ſe peccatũ ẽ
g̃ cũ iniuſta acquiſitio nõ ſit minus pctm̃ q̃₃ foꝛnica-
tio nõ debet fieri illicita acquiſitio vt elemoſyna ex h̃
deꝛ. Sed tunc queriꝛ de caſib⁹ qui ſunt circa hãc Queſtiũcla
queſtionẽ: ponam⁹ g̃ ꝙ aliquis habeat illicite acq̃ſi- pꝛima
ta per vſurã vel rapinã: ⁊ videat aliquem in extrema
neceſſitate poſitũ/ ⁊ nõ habeat aliud vnde ſoluat ei a
q̃ illicite tulit. Et q̃riꝛ vtrũ teneꝛ dare paupi aut nõ
⁊ videtur ꝙ ſic: quia in tali neceſſitate oĩa ſunt cõ-
munia: g̃ ſi dat iſti videtur ꝙ abſoluitur ab alio. Jtẽ
in tali caſu poſſet violenter rapere ab alio ⁊ dare iſti:
ergo ⁊ acquiſitũ illicite poteſt ei dare ita ꝙ nõ teneaꝛ
amplius ſoluere. Sed cõtra nõ remittitur pctm̃
niſi reſtituatur ablatũ: ille aũt nõ reſtituit ablatũ ꝑ h̃ Ad ꝑtẽ ne-
ꝙ dat alij: ergo pctm̃ ſibi nõ remittitur Jtẽ alij cõ gatiuã
petit actio in iſtũ q̃₃diu retinet ſuũ: ergo cũ tãdiu reti 2o
nere dicatur q̃₃diu nõ ſoluit adhuc poſt talẽ dationẽ
cõpetit ei actio: ergo adhuc reddere tenetur: nõ ergo
abſoluitur a tali datione. Vlterius queritur ĩ eo Queſtiun-
dẽ caſu ſi ille ſit pñ̃s cui debet ⁊ neget licentiã dandi cula ſcđa
ei q̃ eſt ĩ extrema neceſſitate vtrũ adhuc dare tenetur
Videꝛ ꝙ nõ: quia dat alienũ inuito dñ̃o: ⁊ hoc ẽ illi-
citũ Jtẽ de alieno (vt pꝛi⁹ patuit) ñ p̄t fieri elemoſy Arg. pꝛimo

nia ſed h qḋ hēt eſt alienū:ḡ nunꝙ̄ pōt dare illud ipō
In ꝯtrariū primo — cui debet inuito. Sed cōtra dicit Amb. Paſce fa
me morientē. ꝛc̄. ſed iſte pōt paſcere ꝛ nō facit:ḡ occi
Queſtiūcła tertia. — dit:ḡ videt̄ ꝙ dare debeat tali egeno Itē queritur
hic de aliis caſib᷒ vtrū de aleato ꝛ precio meretricij
Arg. pmo affirmatie. — poſſit fieri elemoſyna:videt̄ ꝙ ſic:q2 in talib᷒ nō inue
nit̄ q ꝑdidit:ḡ ꝓ datiōnē nō efficit̄ impotens ad ſoluē
In ꝯriū p° negatiue. — dū:ḡ dari poteſt pauperib᷒. Cōtra nō offeres mer
cedem proſtibuli:ſꝫ ſacrificiū quoddā elemoſyna eſt:
ḡ debet fieri de illis. Itē in ep̄la Hiero. increpant̄ ſa
cerdotes babylōis:q2 dona meretricū accipiūt:ḡ fa
2° — ciendū nō eſt:ḡ nō eſt elemoſyna Itē illicito cōmer
tio nihil licite acquirit̄:ſed meretritiū eſt illicitū com
merciū:ḡ illo nihil licite acquirit̄:ḡ nec preciū:ſed de
illicite acq̄ſito nō poteſt fieri elemoſyna:vt patuit ex
verbis Gregorij ſupra inductis:ḡ nec de meretricio
Solutio. — nec de aleato. Sol'o ſicut dicūt illi q ꝓbabilit̄ iu
ra docuerunt:videt̄ mihi eſſe diſtinguendū in illicite
acquiſito:aut eī transfert̄ dominiū aut nō trāſfert̄
vt in vſura ſm quoſdā:ꝛ de hoc ſup̄ in fine tertij no
tatū inuenies:nō trāſfert̄ vt in rapina:ſi tranſfertur
aut cōpetit illi a quo accipit repetitio ex canone:aut
nō cōpetit:vt in vſura nō cōpetit ꝛ meretritio ꝛ alea
to:q2 meretricator ꝛ aleator meret̄ amittere:dico ḡ
ſi eſt illicitū in quo tranſfert̄ dominiū ꝛ nō cōpetit re
petitio pōt de eo fieri elemoſyna:ſi aūt eſt illicitū in q̄
nō trāſfert̄ dominiū:vt ī furto/ rapiā/ depoſito: aut
ſi tranſfert̄:tūc ſi cōpetit illi repetitio nō pōt fieri ele
Ad pmū qḋ p° obijcit̄. — moſyna. Et ſm hanc diſtinctionē rn̄deo ad primū
dicens ꝙ eſt facultas ex abundātia rei q̄ pōt dari/ et
eſt facultas ex iure dandi:prima nō ſufficit ad elemo
ſynā/ſed ſcḋa:ꝛ hāc nō habet q illicite acquirit qḋ re
Ad 2m — ſtituere tenet̄. Ad aliud dōm ꝙ nō eſt ſimile:q2 il
lud qḋ ſupeſt licet retineri nō debeat:tn̄ ſuū ē/ꝛ nulli
illud tenet̄:ꝛ ideo hoc dare pōt:ſed de illicite acqui
Ad 3m — ſito qḋ reſtituere tenet̄ nō eſt hoc modo. Ad aliud
dōm ꝙ licet in neceſſitate poſito q aliter euadere non
pōt minus malū ſit eligendū:tamen ius neutrū de
terminat eſſe licitū:nec minus malū nec maius:ſed
minus illicitū vnū q̄ꝫ alterꝫ:ꝛ ideo vtrūqꝫ eſt peccatū
Ad 4m — licet duo ſint maius malū q̄ꝫ vnū. Ad aliud dōm
ꝙ ſi ita eſt dn̄s ꝙ alius nō poteſt agere cōtra eū:nec
ex eo ꝙ ſit tranſlatū dominiū nec ex canone:tūc vera
probat obiectio ꝛ tūc cōcedit̄:ſed ſi nō eſt dn̄s ex q̄to
iure canōis:tūc nō valet:ꝛ ſic eſt in vſura:q2 licet ſm
quoſdā dominiū tranſferat̄:tn̄ ex canōe reſtituere te
Ad pmū et 2m et 3m et 4m in ꝯriū — net̄. Ad ea v̄o q̄ obijciunt̄ in cōtrariū dōm ꝙ oia
illa decreta loquunt̄ de illo illicite acq̄ſito qḋ al's re
ſtituere tenet̄. Ad hoc qḋ obijcit̄ per rōnē dōm ad
Ad 5m — primū ꝙ bene procedit de illicito qḋ reddere aliq̄s te
Ad 6m — net̄. Ad aliḋ dōm ꝙ ad hoc vt habeat̄ vn̄ det̄ ele
moſyna nō eſt de turpi acquirendū:ſicut dicit decre
tū ca. I. q. I. ꝛ ca. 14. q. 7. ſed ſi turpiter acquiſitum
eſt nō prohibet qn̄qꝫ in elemoſynas poſſe erogari:ſi
Ad 7m — cut iā dictū eſt. Ad aliud dōm eodē modo ꝙ ſic nō
eſt acquirendū:ſed acquiſitū ſic nihil prohibet bn̄ di
ſpenſare:ꝛ in illa obiectiōe decreti/ꝛ vbi videt̄ eſſe cō
trarius Euſtracius ſup. 5. ethicoꝝ:qui dicit ꝙ licet
lex precipiat vxorē alterius non eſſe cognoſcendā:tn̄
bonū eſt vxorē tyrāni cognoſcere:vt per eā mitigetur
Ad pmū caſū pmo q̄rit̄ — tyrānus ad ciues:erat eī Euſtracius in loco illo vl'
ipe loquit̄ ethnicoꝝ leges referendo. Ad aliud di
cendū ꝙ mihi videt̄ in tali caſu ꝙ qui habet alienum
debet ſignificare illi cui debet ſi poteſt: ꝛ ſi nō poteſt

dare debet egenti nomīe illius/ ꝛ abſoluit̄ a debito:
ſicut etiā quidā antiqui doctores ante nos dixerunt
ſi aūt ſignificet ſiue det licentiā ſiue nō ipē nō tenetur
dare egenti/ ꝛ abſoluit̄ vt puto a debito ſimpliciter:
ita ꝙ nunꝙ̄ plus ſoluere tenet̄:niſi ille cui debet in ſi
mili ſit indigētia. Ad ea que obijciunt̄ dōm ꝙ ille — Ad obiectō pmo partis negatiue
ſoluit:quia in tali caſu ille ali᷒ ſi haberet ꝛ nollet da
re peccaret mortaliter:ꝛ ideo cū iſte nomīe illius dat
iſte abſoluit̄:ſicut ſi ego deberē tibi c. ſed tu deberes
alij centū/ ꝛ ego pro te ſoluerē illi cui tu deberes non
teneret̄ iterꝫ ſoluere tibi. Ad aliud dicendū ꝙ alij — Ad 2m
in tali caſu dūmodo cōſtiterit ei ꝙ ille in tali neceſſita
te dederit/et nihil aliud ad dandū preter neceſſaria
ſua habuerit nō cōpetit actō in iſtū: ſed potius a de
bito ſimpliciter abſolutus eſt per ius nature:q2 ea q̄
erant creditoris facit eſſe debita pauperi in tali neceſ
ſitate. Ad aliud dicendū ꝙ negata licentia adhuc — Ad q̄ſtiūcu culā ſcḋam de 2° caſu ꝛ ad pm ꝑtꝭ negatiue
poteſt dare propter neceſſitatē:quia multa bona (vt
dicit Auguſtin᷒) preſtant̄ inuitis:ꝛ ita etiā hoc inui
to bene fit quādo de bonis eius ſuſtentat̄ natura in
proximo deficiens. Ad aliud dōm ꝙ iſte facit ele — Ad 2m.
moſynā nō de alieno:ſed pauperi reddit qḋ ſuū eſt/ ꝛ
elemoſyna fit noīe illi᷒ cui debebat̄ reſtitutio. Ad — Ad q̄ſtiūcu lam tertiā. ꝛ ad primū in cōtrariū
hoc qḋ vlterius querit̄ de meretricio ꝛ aleato dicen
dū ꝙ elemoſyna de talib᷒ fieri poteſt/ ꝛ ꝑcipue de me
retricio:ſed nō oblatio ad altare propter ſcandalū:et
autoritates inducte loquunt̄ de ſacrificio nō de ele — Ad 2m
moſyna Ad id qḋ obijcit̄ ꝓ rōnē dōm ꝙ in verita
te illicito cōmertio acquirit̄:ſꝫ tn̄ illicite acquiſitū dr
dupliciť: vno modo cōmuniter. ſ. quādo actus eſt il
licitus quo acquirit̄:ꝛ hoc nō ſemper prohibet quin
de taliter acquiſito poſſit fieri elemoſyna:dicit̄ etiā il
licite acquiſitū qn̄ acquirit̄ cū iniuſto dāno ꝓximi in
reb᷒ qḋ propriū eſt auaritie q ſm Ariſtotelē ꝓprie di
cit̄ iniuſtitia ſpecialis:ꝛ tunc nō pōt mihi fieri elemo
ſyna:q2 debet̄ alteri aut ex eo ꝙ nō trāſfert̄ dominiū
aut ex eo ꝙ cō petit ei actio a quo autoritate ꝛ iure ca
nonis aufertur.

An vxor de bonis mariti aut econtra an monachus aut filius an famul᷒ aut famula poſſint dare panē dominorū ſuorū. — Arti. XXV. B 2

Ed adhuc vlteri᷒ querit̄ de caſib᷒ quibuſdā
ſcꝫ ꝙ nō ſupponūt illicite acquiſitū:ſed qua
ſi in poteſtate alterius ens vt vtrum vxor de
bonis mariti facere poſſit elemoſynā. Videt̄ ꝙ ſic — Arguit̄ p° ꝙ ſic.
q2 dicit Augu. ꝙ ideo ſumpta eſt de latere vt ſciat eā
marito ſociā nō ancillā:ḡ ipā poteſtatē habet in bo
nis ſicut vir:ḡ dare ita poteſt ſicut ille Itē Ariſto. — 2°
5. ethicoꝝ vbi diſtiguit iuſtitiā iconomicā a ꝓprie di
cta dicit ꝙ magis eſt iuſtitia cū vxore q̄ꝫ cū filio vl' ſer
uo:cōſtat aūt ꝙ hoc dicit ꝓpter equalitatē aliquā q̄ ē
inter virū ꝛ mulierē:ḡ ipā cū ſit equalis pōt dare ſicē
vir. Itē carius bonū qḋ habet vir. ſ. corp᷒ ꝓpriū ē — 3°
in ptāte ꝛ dominio mulieris:ḡ multo magis alia:ſi
igit̄ in illis eſt dn̄a ipā pōt diſtribuere paupib᷒:vt vi
det̄. Itē legit̄ in vita Lucie ꝙ ipā occulte ſpōſo ſuo — 4°
ignorante patrimoniū ſuū deſtruxit/ ꝛ dedit paupe
rib᷒/ꝛ tn̄ laudat̄:ergo videt̄ ꝙ hoc etiā laudabile ſit
in alijs. Sed cōtra ſi duo ſunt ſocij in mercatiōib᷒ — In ꝯriū p° arguit̄ ſic.
neuter pōt dare altero non cōſentiente:cū igit̄ bona
ſint cōmunia inter virꝫ ꝛ vxorē:videtur ꝙ ipſā nihil
dare poſſit ſine conſenſu mariti. Item de ſuo cor — 2°
pore nihil poteſt facere ſine conſenſu viri quod tamē

3° magis videt̄: ḡ multo minus de reb⁊ Itē res dat̄
marito a patre vxoris vt dos: ⁊ alia ꝓpter onera ma
trimonij: ḡ ſine cōſenſu ſuo nō ſunt ille res alienande
ergo multo minus alie res que ſunt ſue vel acquiſite
4° ab ipō. Itē. I. Coꝝ. II. Uir caput eſt mulieris: ſed
ſine cōſenſu capitis nihil pōt agere mēbꝛū: ḡ nec ſine
Queſtiūcl'a cōſenſu viri aliquid pōt dare mulier: vt videt̄. Ul
pꝛima terius querit̄ vtrū filiuſfamilias vel filia poſſit dare
aliq̄d: videt̄ ꝙ nō: qꝛ nihil habet in ptāte: ḡ nihil pōt
Arg. pꝛimo dare. Itē Galath. 4. Quāto tēpoꝛe heres puulꝰ
eſt nihil differt a ſeruo. ⁊c. ḡ nihil pōt dare. Sed cō-
tra ad eū pertinet hereditas: ḡ videt̄ ꝙ tanꝗ̄ de ſuo
Queſtiun- aliquid poſſit dare. Ulterius querit̄ hic vtrū mo-
cula ſcd̄a nachus vel monacha poſſit dare aliq̄d: videtur ꝙ nō
Argu. p̄mo qꝛ dꝛ ꝙ monachus hñs obulū nō valet obulū: ſed q̄
ꝙ nō. nihil habet nihil pōt dare: ḡ nihil pōt dare monachꝰ
2° Itē abrenūciatio ꝓprietatis eſt de oī regula reli-
gioſoꝝ: ſed q̄ nihil hēt ꝓpꝛiū nihil dare pōt: ḡ mona-
In ꝯ̄riū p̄° chꝰ nō pōt aliq̄d dare: ḡ nec elemoſynā facere Sꝫ
cōtra ſit ꝙ videat aliquē in neceſſitate cōſtitutū/ aut
2° dat aut nō dat. Si dat habeo ꝓpoſitū ſi nō dat cū
poſſit dare ex rebus monaſterij ipē occidit: vt videt̄
3° dicere Ambꝛo. Itē vnū bonū nō p̄iudicat alteri: ſꝫ
religio bona eſt: ⁊ dare elemoſynā eſt bonū: ḡ religio
non p̄iudicat dationē elemoſynaꝝ: ḡ videt̄ ꝙ ex reli-
Queſtiūcl'a gione magis tenet̄ dare q̄ꝫ ſi nō eſſet religioſus Ul
tertia. terius querit̄ de famulis ⁊ ancillis q̄ dant panem ⁊
hmōi dñoꝝ ſuoꝝ vtrū hoc poſſint facere: videt̄ ꝙ nō
In ꝯ̄riū. qꝛ nihil eſt ſuū: ergo nihil de hoc dare poſſunt Sꝫ
cōtra diſpenſatio eoꝝ relinquit̄ quibuſdā de dño: ſꝫ
diſpenſatoꝛ poteſt facere elemoſynā ſub ſpe rati habi
Solutio. tionis: ergo ⁊ ſeruꝰ ⁊ ancilla. Sol'o dōm cū diſti
ctōe multiplici pꝛimo ſic: aut mulier hēt res paferna
les aut nō. Itē aut mulier eſt lucroſa ſic̄ maritꝰ: aut
plus etiā q̄ꝫ maritus/ aut nō: aut ex datiōe mulieris
depauperat̄ maritus aut nō. Itē aut maritus expſ-
ſe ꝓhibet ei dare cū ſigno qd̄ ita intendat in coꝛde aut
nō. Si mulier habet res parafernales ⁊ eſt lucroſa/
marito etiā ꝓhibēte pōt ⁊ debet dare elemoſynas: q̄
nō depauperāt virū: ⁊ ſi ꝓhibet nō tm̄ ſigno ꝙ ita in-
tendat: ſed qꝛ ꝓhibendo a ſupfluitate dandi eā vult
retrahere: adhuc dico ꝙ debet dare cū cōſcientia illa
ꝙ placeat marito in coꝛde etiā q̄cq̄d dicat oꝛe: ſi autē
nō habet res pafernales ⁊ ē lucroſa idē dico qd̄ pꝛiꝰ
ſi habet res pafernales ⁊ nō eſt lucroſa adhuc idē di
cēdū videt̄: ſi aūt nec res habet pafernales nec lucro
ſa eſt laboꝛib⁊ ſuis tunc dōm videt̄ ꝙ dare nō debet
ſine cōſenſu viri niſi foꝛte panē ⁊ vinū/ ⁊ cetera que ī
quottidiano vſu domꝰ ſunt: ⁊ hoc moderate ne ma-
trimoniū nimis oneroſum faciat marito ſua datiōe.
Ad pꝛimū Ad pꝛimū ergo dōm ꝙ licet de latere ſit ſumpta:
tñ regi debet a viro: ⁊ nō eſt ei equalis niſi tm̄ in actu
cōiugali ⁊ debito: ſicut infra cū aget̄ de matrimonio
Ad 2m oſtendet̄. Ad aliud dōm ꝙ Ariſto. intendit ꝙ iuſti
tia ꝓpꝛie dicta ſit inter virū ⁊ mulierē: ſed minus im
pꝛopꝛie q̄ꝫ inter dñm ⁊ ſeruū: qꝛ magis accedit ad eq̄
Ad 3m litatē: licet nō oīno ſit equalis Ad aliud dōm ꝙ coꝛ
pus viri tm̄ datū eſt mulieri: qꝛ hoc ē ptinēs ad indi
uiduā vite cōſuetudinē ſacri ſm ꝙ eſt ad bonū ꝓlis ⁊
in remediū cōcupiē: ⁊ iō dña eſt illius: ſed nō ſic ē de
alijs bonis: ⁊ ideo illa remanēt in dominio mariti ni
Ad 4m ſi p modū p̄determinatū in diſtinctiōe. Ad alid di
cendum ꝙ beata Lucia fuit tm̄ ſpōſa: nec fuit adhuc
ratū vel cōſumatū matrimoniū: ⁊ iō licuit ei tutioꝛē

partē caſtitatis eligere/ ⁊ bona diſtrahere q̄ nō ante
ceſſerāt in dominiū ſponſi. Ad ea aūt q̄ in cōtrariū Ad obiecta
obijciunt̄ patet ſol'o p diſtinctionē. Ad id qd̄ que- in ꝯ̄riū.
rit̄ de filiofamilias dōm ꝙ nihil pōt dare ſine cōſen Ad q̄ſtiūcu-
ſu parentū niſi foꝛte panē ⁊ hmōi que nō inferūt ſenſi lā pꝛimā
bile damnū. Ad id qd̄ in cōtrariū obijcit̄ dōm ꝙ li Ad queſtiū
cet heres ſit: tñ nōdū dñs eſt: ⁊ iō dare nō pōt. Ad culā ſcd̄am
id aūt qd̄ querit̄ de monacho diſtingui cōuenit: aut Ad id qd̄ ē
ſibi cōmiſſa eſt diſpenſatio aliqua aut nō: ſi ſic tūc de in cōtrariū
illo debet ⁊ poteſt facere elemoſynā: ſicut abbas ipſe
noīe capituli: ſi aūt nō habet diſpēſationem aut ipſe
eſt in cenobio aut nō: ſi eſt in cenobio tūc nō debet da
re niſi de licētia niſi videret aliquē in extrema necēſſi
tate poſitū: qꝛ tūc etiā de altari recipere poſſet ⁊ dare
illi niſi foꝛte ſub ſpe rati habitiōis abbate quocūq̄ꝫ
nō pꝛeſente. Si aūt eſt extra vt in ſtudio de licentia
abbatis tunc pōt facere elemoſynā: qꝛ cū dant̄ ei ex-
penſe cōmittit̄ ei diſpenſatio de his que dantur ſibi.
Ad hoc aūt qd̄ cōtra obijcit̄ dōm ꝙ licet nihil ha- Ad pꝛimū.
beat in poſſeſſiōe: tñ vt diſpenſatoꝛ aliq̄d habere pōt
in vſu. Et per hoc etiā patet ſol'o ad ſequens: quia Ad 2m
nulla religio abrenūciat vſui: qꝛ ſine vſu bonoꝝ foꝛ-
tune nō pōt eſſe vita. Ad aliud dōm ꝙ ꝓpō illa fal Ad 3m
ſa eſt: qꝛ religio p hoc ꝙ abrenunciat ꝓpꝛio facit id qd̄
in ſe eſt bonū malū illi. Ad id qd̄ querit̄ de ſeruo et Ad q̄ſtiūcu-
ancilla dico p̄ciſe ꝙ nihil dare poſſunt de reb⁊ dñoꝝ lā tertiā
ſuoꝝ ſine cōſenſu eoꝝ niſi de p̄cio ſuo. Ad id qd̄ cō- Ad id qd̄ ꝯ̄
tra obijci videt̄ dōm ꝙ nō ſunt diſpenſatoꝛes tanq̄ꝫ obijcit̄.
ptātē aliquā in re habentes: ſed tanq̄ꝫ tractantes ea
ad vtilitatem dominoꝝ ſuoꝝ.

An daturꝰ elemoſynā debet oꝛdiate īcipe Art. XXVI
Einde querit̄ de h̄ qd̄ dicit̄ ibi [Qui vult oꝛ C 1
D dinate dare elemoſynā a ſe debet incipe. ⁊c. Arg. pꝛimo
ſupꝛa. d. videt̄ eīm ex hoc ꝙ oꝛdo ſit ī elemoſy in cōtrariū
na ſicut in charitate Sed cōtra nō eſt datū p̄ceptū
de diligēdo ſe: qꝛ natura ad h̄ ſufficit: cū igit̄ natura
vnūqueq̄ꝫ oꝛdinat ad ſibi ſubueniēdū quātū pōt nō
opoꝛtet ad hoc induci ammonitiōe. Itē nulla mi- 2°
ſeria tm̄ mouet in alio quantū in ſeipō: cū igit̄ elemo
ſyna det̄ ex miſericoꝛdia q̄ eſt cōpaſſio miſerie: videt̄
ꝙ ſenſus pꝛopꝛie miſerie ſufficit: ad hoc etiā ſine do-
crina exterioꝛi. P̄ videt̄ eſſe impoſſibile ꝙ hō det ſi 3°
bi elemoſynā: qꝛ dat̄ alicui qd̄ nō hēt: ergo ſi hō dat
ſibi ipē ſimul hēt ⁊ nō habet: qd̄ eſt impoſſibile. P̄ Queſtiūcl'a
querit̄ vlterius quare potiꝰ dicit h̄ de elemoſyna ſpi
rituali q̄ꝫ coꝛpoꝛali: dicit eīm: Miſerere aīe tue nō coꝛ
poꝛi: videt̄ eīm ꝙ de coꝛpoꝛe ſil'e deberet dicere: quia
ſicut crudeles in animā ita inueniunt̄ crudeles ī coꝛ
pꝰ: ſicut q̄ irrōnabilit̄ ſe affligūt: ⁊ q̄nq̄ꝫ etiā ſe inter-
ficiūt. Solutio dōm ꝙ in veritate in largitiōe ele- Solutio.
moſynaꝝ attendit̄ oꝛdo ſm ꝙ ipā infoꝛmata eſt cha
ritate: charitatis eīm oꝛdo circa oīa ponit̄ q̄ infoꝛma-
ta ſunt charitate: ⁊ de hoc plura dicta ſunt ſuper ter
tiū in tractatu de charitate diſtinctione. 39. Ad pꝛi Ad pꝛimū
mū aūt dōm ꝙ nō habemus pꝛeceptū de elemoſyna
coꝛpali: qꝛ in coꝛpali miſeria ſatis cōpatimur nobis
ſed de ſpūali: ⁊ hoc intelligit̄ in p̄cepto de danda ele-
moſyna ꝓprimo: ſicut etiā p̄ceptū de diligendo ſeipm
intelligit̄ in p̄cepto dilectiōis ꝓprimi: ſicut dicit Aug.
Ad aliud dōm ꝙ miſeria pꝛoximioꝛ ē in nob q̄ꝫ in Ad 2m
alio ſi ſentiet̄ vt miſeria: ⁊ hoc mō nō eſt niſi de miſe-
ria coꝛpoꝛali. Spūalis aūt miſeria q̄ verius miſeria
eſt q̄ꝫ coꝛpoꝛalis nō ſentit̄ vt miſeria: ſed vt bonū na
ture ꝓpter pcti dulcedinē: ⁊ ideo ſpūalis elemoſyna

que ſupplet defectū peccati p̄cipue indiget amplio-
Ad tertiuȝ queſtiū- ri amonitione q̄ʒ exterior. Ad vltimū dicēdū ꝙ ſpi-
culã. ritualia quodāmō ſibijpſi p̄t dare: qꝛ in veritate ſpi-
ritualia nō habꝫ: ꝛ ſic ꝓprie p̄t aliquis accipere: ꝛ p̄t
aliqs facere vnde ſibi debeꝭ: licet ꝓprie dare nō poſ-
ſit: ꝛ ſic dꝛ hoc mō quo dꝛ dare qđ facit vt deꝭ.

Ar. XXVII D2 **An verū eſt illud qui diligunt iniquitatē odiunt animam ſuam.**

Einde queriꝭ de hoc qđ dicitur ibi [Qui dili-
Arguiꝭ p° D git iniquitatē odit aīam ſuā ꝛc. ſ. e Videꝭ
ēm hoc eſſe falſum: qꝛ Ephe. 5. Nemo vnq̄ʒ
carnē ſuā odio habuit: ergo multominꝰ aīam que eſt
2o melior pars hoīs. Itē videꝭ hoc eſſe bonū ꝙ odit
eā: qꝛ dꝛ Joh. 12. Qui odit aīam ſuam in hoc mūdo
in vitā eternā cuſtodit eā: ergo nō videꝭ crudelis in
aīam qui odit eā: ergo falſum videꝭ qđ dꝛ in littera.
Sol'o Solutio dōm ꝙ peccatū eſt equiuocatiōis in di-
ad primū ligere ꝛ odire: qꝛ eſt dilectio affectꝰ ꝛ effectꝰ: affectꝰ
dilectōe nemo odit aīam ꝛ ꝺ illa loqꝭ apl's ad Eph.
Effectus aūt dilectione nō diligit aīam qui diligit
iniquitatē: qꝛ agit cōtra aīam ſuā ꝛ de hac loquitur
Ad ſecūdū pſ. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ equiuocatio eſt in anima
qꝛ chriſtꝰ in Joh̄e vocat aīam animalē vitā quā odit
qui delitias fugit ꝛ crucem amplectiꝭ: ꝛ ille cuſtodit
eā: nō ī eo ꝙ aīal: ſed ſm ꝙ btificabil' eruta aīalitate
in vitā eternā: hic autē loquiꝭ de aīa ſm ꝙ eſt ſpiri-
tualis ꝛ p̄ncipal' pars hoīs in merēdo vl' demerēdo.

Arti. XXVIII. E2 **An immundis nihil ſit mundū.**

Einde q̄riꝭ de hoc qđ dicit ibi [Immundis
D nihil eſt mundū ꝛc. ſ. f Hoc ēm videꝭ falſū
Arguiꝭ p° qꝛ peccatores corpꝰ chriſti ſumūt: et tñ illud
2o mundū eſt ꝛ multis alijs ſacramētis cōicant. Itē
creatura p̄ hoc nō efficiꝭ imūda ꝙ ad vſum eā habēt
Queſtiūcula. peccatores: ergo videꝭ falſum dicere. Itē queritur
vtrū ſequaꝭ imūdis nihil eſt mundū: ergo imundū
Arguitur. eſſe qđ ſumūt: ꝛ videꝭ ꝙ ſic: qꝛ ſicut patet Leuiꝭ. 15.
inter mundū ꝛ imundū nihil eſt mediū: ſi ergo nō eſt
Sol'o mundū: videtur ꝙ ſit imundū. Solutio dicendū
cū apl'o ꝙ imundis nihil eſt mundū ꝛ intelligiꝭ com
poſite nō diuiſe: hoc eſt imundū in quantū imundū
nihil eſt imundū: qꝛ mūditie effectꝰ a nullo fit in eis.
Arguiꝭ p° Ad primū dicendū ꝙ corpꝰ chriſti nō eſt in eis mū-
dū: qꝛ nō facit in eis mūditie effectū: tñ in ſe mūdum
eſt: ſicut ēm dicaꝭ de ſapiētia diuina Sap. 7. ꝙ pro-
pter ſuā mundiciā nihil inquinatū incurrit in illam:
ita ecōuerſo de iſtis dici poteſt ꝙ ꝓpter ſuā imundi-
Ad 2m. tiā nihil mundū p̄ effectu incurrit in eos. Ad aliud
Ad queſtiūculam pꝫ ſolutio p̄ dicta. Ad aliud dicendū ꝙ nō ſequiꝭ
ſi eis nō ſit mundū ꝙ ſit imundū: eſt ēm duplex im-
mundicia. ſ. in ſe ꝛ quo ad nos: ſic co mō oīs hō mū-
dus eſt in ſe vel imūdus: ꝛ tñ alicui rei nō oīs homo
mūdus eſt mundꝰ ſicut in panibꝫ ꝓpoſitiōis: nō oīs
mūdus in ſe mūdus fuit.

Art. XXIX F2 **An verū ſit ꝙ nihil prodeſt orare: ieiunare ꝛ alia bn̄facere niſi mēs reuoceꝭ a pctō.**

Einde queriꝭ de hoc qđ dꝛ ibi [Nihil ꝓdeſt
D ieiunare ꝛ orare ꝛ alia bona agere niſi mens
Arguiꝭ p° reuoceꝭ a peccato ꝛc. ſ. g Videꝭ ēm ſi nihil
proſunt ꝙ nō ſint iſta peccatoribꝫ ſuadēda qđ impiū
2o eſſet dicere: igiꝭ falſum videꝭ qđ dꝛ in littera. Itē
ad nabuchodonoſor ipſū regē dixit Daniel: Pecca
Sol'o ta tua elemoſynis redime: ergo ꝓſunt. Sol'o ſup
ad totū. dictū eſt quo mō ꝓſunt. ſ. ad vicinꝰ grām cōſequen
dā: ſed nō ꝓſunt ad vitā eternā: ꝛ qꝛ hec ſupra diſpu
tata ſunt hic dimittā.

An ſatiſfactio extra charitatē ſit iterāda redeunte charitate. Arti. XXX G2

Einde queriꝭ de hoc qđ dꝛ ibi [De vtroq̄ʒ im
D ponēda eſt ſatiſfactio: qꝛ de primo nō ſatiſfe
cit ꝛc. ſ. b Videꝭ ēm hoc eē differenꝭ. Po- Arguiꝭ p°
namꝰ enim ꝙ ipſe primo accipiat a ſacerdote ꝙ det cē
tū: ꝛ pſoluat in mortali pctō: ergo poſtea iterū debꝫ
dare centū. Eadē obiectio eſt de eūdo vltra mare: ꝛ
alijs q̄ ſine grauibꝫ expēſis ꝛ laboribꝫ iterari nō poſ
ſunt. Sol'o dōm ſicut pꝫ ex p̄habitis: in pnīa ſūt Sol'o.
duo. ſ. dolor cordis / ꝛ opꝰ exteriꝰ: interiora autē qꝛ
nō fuit cōtritꝰ nihil valet. In exterioribꝫ aūt diſtin-
guēdū eſt: quedā ēm ſunt exteriora q̄ p̄ dānū ꝛ affli-
ctione manēt in agente poſtq̄ʒ facta ſunt: ſicut datio
ꝛ peregrinatio ꝛ hmōi: quedā aūt in toto tranſeunt
ſicut oratio ꝛ alia talia: dico ergo ꝙ opa que aliq̄ mō
manēt alia poſtea p̄ grām reuiuiſcūt: ꝛ illa nō oportet
iterari: ſʒ illa iterari debēt: ꝛ hoc ſupra notatū eſt in
q̄ſtione de opibꝫ mortuis ꝛ mortificatis.

Scđm quoſdā fuit ſatiſfactio.

Quibuſdā tñ videꝭ fuiſſe ſatiſfactio: ſed in-
fructuoſa dū in pctō altero pſiſtit: pcipietur
tñ fructꝰ eiꝰ: incipietq̄ʒ pficere cū pcti alte-
rius penituerit. Tūc ēm vtrūq̄ʒ dimittiꝭ pec
catū ꝛ ſatiſfactio p̄cedens viuificaꝭ q̄ fuerat
mortua: ſicut baptiſmꝰ illi q̄ ficte accedit tūc
primitꝰ valet cū fictio a mēte recedit p̄ peni-
tentiā. Et in huiꝰ opiniōis munimentū au-
ctoritates inducunt. Ait eni Augꝰ. Piū eſt
credere ꝛ noſtra fides expoſtulat: vt cū gra-
tia xp̄i in hoīe deſtruxerit mala priora etiaʒ
remuneraret bona: ꝛ cū deſtruxerit qđ ſuū nō
inuenit: diligit bonū qđ i peccāte plātauit.
Itē Hiero. Si qñ videris inter multa pctā
queq̄ʒ facere aliq̄ iuſta opa non eſt tā iniuſtꝰ
deus: vt ꝓpter multa mala obliuiſcaꝭ pau-
corū bonorū: ſʒ faciet ea metere ꝛ i horrea cō
gregare q̄ bona in terra ſeminauit. Sed hec
dicta intelligimꝰ de illo q̄ in charitate quo-
dā tp̄e bona facit ꝛ bonꝰ eſt: alio vō tp̄e ma-
lus eſt ꝛ multa pctā facit. Nō ergo intelligē
dū eſt eū inter multa pctā iuſta opa feciſſe:
q̄ſi ſimul eodēq̄ʒ tp̄e pctā fecerit ꝛ iuſta opa:
ſed diuerſis tp̄ibus vtraq̄ʒ feciſſe. Niſi ei bo-
nus foret qñ bona fecit: nō ſeminaſſe dicere-
tur in terra bona. Deſtructis ergo mal' poſt
opa bona cōmiſſis: priora bona in charitate
ſcʒ facta q̄ ſequētia mala mortificauerāt: pe
nitētia de illis bonis habita viuificanꝭ ꝛ re-
muneranꝭ. Vñ apl's: Jacietes fundamētū
pnīe ab opibꝰ mortuis: opa mortua noīans
priora bona ſignificat: q̄ per ſequēs peccatū
erāt mortua: qꝛ hi peccādo priora bona irri-
ta fecerūt. Hec ſic peccādo irrita fiunt: ita p̄

pniam reuiuiſcūt ⁊ ad meritū eternitatis ꝓ
deſſe incipiūt. Similit̄ ⁊ illud bonū amat de
us qd̄ plātauit in peccāte: in illo. ſ. q̄ poſt il-
lud bonū peccauit: nō ſimul peccās ⁊ bonū
operās extitit: q̄ talis hoīs op⁹ nō diligeret
deus ad remunerationē. Pōt etiā accipi de
operibus bonis q̄ ab aliquo fiūt dū malus eſt
⁊ in pctō mortali pſiſtit vel ad tēpus vel vſq̄
in finē: q̄ dicunt̄ a deo remunerari ⁊ nō dari
obliuioni: nō q̄ proficiāt ad vitā eternā ob-
tinendā: ſed ad tolerabilius extremi iudicij
ſuppliciū ſentiendū: ſicut de fide ⁊ ceteris q̄
ſine charitate habent̄ Aug⁹ ait: Si quis nō
habēs charitatē que ptinet ad vnitatē ſpūs
⁊ vinculū pacis quo eccleſia cōnectit̄ in ali-
quo ſciſmate cōſtitut⁹: ne chriſtū neget pati
tur tribulatiōes: famē: pſecutionē: vel flam
mas vel beſtias: vel ipſam crucē: timore ge-
henne: nullo mō iſta culpāda ſunt: imo ⁊ hec
laudāda eſt patiētia: Nō eñ dicere poteri-
mus meli⁹ ei fuiſſe: vt chriſtū negando nihil
a horū pateret̄ q̄ paſſus eſt cōfitendo: ſed eſti
mandū eſt fortaſſe tolerabili⁹ ei eſſe futurū
iudiciū q̄ ſi chriſtū negādo nihil horū pate-
1. Cor. 13. retur: vt illud qd̄ ait apl's. Si tradidero cor-
pus meū ita vt ardeā: charitatem aūt nō ha
buero nihil mihi prodeſt: nihil eñ prodeſſe
intelligit̄ ad regnū obtinendū: niſi ad extre
mi iudicij tolerabilius ſubeundū ſuppliciū:
⁊ infra. Hec propter charitatē dicta ſunt: ſi-
ne qua in nobis nō pōt eē vera pnīa: qm̄ i bo
1. Cor. 13. nis charitas dei eſt que tolerat oīa.

Perſtringit dictorum ſummā vt alia addat.

Ex his oſtendit̄ bona q̄ ſine charitate fiunt
ꝓdeſſe q̄dē ad tolerabiliorē penā ſentiēdā:
ſed nō ad vitā obtinēdā. Illa eñ q̄ in chari-
tate q̄s fac̄: ſi poſtea ꝓlapſus fuerit nec exur
Ezech. 33. rexerit nō eē in memoria dei. Ezechiel dic̄:
Si auerterit ſe iuſt⁹ a iuſticia ⁊ fecerit iniq-
tatē nūq̄d viuet? oēs iuſticie ei⁹ quas fece-
rat nō recordabunt̄: in pctō ſuo morief̄: ⁊ nō
erūt ī memoria iuſticie q̄s fecit. In cui⁹ loci
expoſitiōe Grego. ait: Hoc nobis marie cō-
ſiderandū eſt: q̄ cū mala cōmittim⁹: ſine cā
ad memoriā trāſacta bona reuocamus: qm̄
in ppetratiōe malorū nulla debet eē fiducia
bonorū p̄teritorū. Intelligēdū eſt hoc ad vi-
tā pcipiēdā bona p̄terita nō dare fiduciā: et
ſi ad mitiorē penā: alioq̄n p̄miſſe auctorita-
ti Augu. obuiaret: ⁊ bona ergo ſine charita-
te facta ⁊ bona ī charitate facta q̄ cōcomitat̄
mortalis culpa: quā nō delet ſeq̄ns pnīa: ad
ſēſū mitioris pene ꝓficiūt nō ad vite fructū.

An bonū mortuū factū extra charitatem vnq̄ poteſt reuiuiſcere. Art. XXXI Di

Quibuſdā tñ videt̄] Hic tāgit opinionē quo-
q rūdā ⁊ ſoluit dupliciť ⁊ recolligit ex ſolutiōe
habita. Et diuidit̄ in tria: ⁊ ptꝫ ꝑ ſe inceptio
cuiuſlibet partis. Obijcit̄ aūt de ipo errore pri⁹. Arguit̄ p̄o
Videt̄ eñ q̄ verū dicūt iſti: q̄ bonū poti⁹ eſt in agē
do q̄ malū in deſtruēdo: ſed malum deſtruit bonū:
ante habitū nō cōiūctū malo tm̄: ſed etiā bonū gr̄e ꝑ
ſe habitū: ḡ multomagis bonū ſequens reuiuificat
bonū habitū qd̄ nō fuit cōiūctū bono: ſed extra cha-
ritatē fuit factū. Itē baptiſm⁹ ſublata fictiōe opa 2o
tur ſalutē: ergo videt̄ q̄ pnīa ſilr̄ debeat facere.
Solutio hec oīa ſupra ī p̄cedēti diſtinctōe ſat̄ la- Solo
te diſputata colligi poſſunt: dōm ergo q̄ iſti errant:
q̄ bonū mortuū nō p̄t viuificari: eo qd̄ nihil viuifi-
catur corū que moriunt̄: niſi poſſibilitatē ad vitā ha
beāt ex cōmuniōe ad aliq̄d qd̄ ꝑpetuo viuit: ſicut ꝑ
charitatē cōiungūtur bona vite eterne: ⁊ corp⁹ cū re
ſurget cōiūgit̄ aie: ſꝫ bonū extra charitatē factū nul
li taliū cōiungit̄: ⁊ iō nūq̄ pōt reuiuiſcere. Ad pri Ad primū.
mū aūt obiectū dicēdū q̄ nō eſt ex defectu boni ſeq̄n
tis q̄ nō viuificat̄: ſed poti⁹ ex defectu p̄cedētis qd̄
nō eſt viuificabile: q̄ impoſſibile eſt ad vitā vt dictū
eſt. Ad aliud dōm q̄ nō eſt ſilr̄ qd̄ ꝓ ſimili induci-
tur: q̄ baptiſm⁹ imprimit characterē rōne cui⁹ ma 2o
net in hoībus: ſed pnīa nihil taliū imprimit. Prete-
rea baptiſat⁹ īmediate virtutē opandi accipit a paſ
ſione chriſti: ſꝫ opa pnīe partim ſunt a nob ⁊ p̄cipue
illa que ſunt in attritiōe ante cōtritionē: de quibus
magiſter hic loquitur.

An bona opa facta ꝑ aliquē extra charitatē diminuāt incendiū inferni. Arti. XXXII.

Einde querit̄ de hoc qd̄ dr̄ ibi [Sed eſtimā- I2
d dū eſt fortaſſe tolerabili⁹ ei futurū iudiciū ⁊c̄.
ſ̄.a Videt̄ hoc eſſe falſum: in igne eñ infer- Arguit̄ p̄o
ni tātū q̄ſq̄ ardet q̄ntū ſe cōbuſtibilē fecit ꝑ peccatū:
vt dicit Grego. ſed illa bona peccatū nō diminuūt
ergo nec cōbuſtibilitatē: ergo tm̄ cōburit̄ cū illis bo-
nis quātū ſine illis. Si dicas q̄ illa pctā diminu Solutio.
unt: ꝯ quicq̄d eſt natū aliq̄d diminuere habet cōtra- Obiectio
rietatē ad illd̄: hec bona ſic diminuūt pctm̄: ḡ habēt
cōtrarietatē ad pctm̄ qd̄ falſum eſt: cū ſecū ſaluet̄ in
eodē ſubiecto. Itē quicq̄d diminuet ad h̄ integrū: 2o
deſtruet illud: pctm̄ eſt finitū: ergo ſi hec bona dimi
nuūt pctm̄ multiplicata deſtruēt ipm̄ qd̄ falſum eſt
⁊ hereticū: ergo ⁊ hoc falſum q̄ diminuūt incēdiū in
ferni. Sol'o dōm q̄ nō diminuūt directe: ſꝫ indi- Solo
recte: ſicut dr̄ diminuere ignē q̄ ꝓhibet ligna īponi
bona eñ de genere bonorū aſſuefaciūt ad bonū: ⁊ ꝑ
cōſequēs elōgāt a mali cōſuetudine ⁊ appetitu: ⁊ ita
diminuūt pctm̄ qd̄ nō fieret ſi illa bona nō eſſent: ⁊
ita diminuēdo cām icēdij diminuūt icēdiū. Ad ea Ad obiecta
aūt q̄ obiecta ſunt ptꝫ ſol'o: q̄ ꝓcedūt ac ſi directe di-
minuerūt: ⁊ h̄ nō dicimus. Deinde q̄rit̄ de h̄ qd̄ dici
mus cū mala cōmittim⁹ ſine cauſa ad memoriā trāſ
acta bona reuocam⁹. Ex oībꝫ eñ p̄habitis diſpu Obiectio
tationibꝫ videt̄ hoc eē falſum: q̄ ſiue ſint extra chari
tatē facta ſiue in charitate oñſum eſt q̄ multū valēt:
ergo nō ſine cā ad memoriā reuocant̄. Sol'o dōm

ꝙ nõ itẽdit ſimpl'r dicere ſine cã:ſ; quoad h ꝙ ex eis
ſperaret vita eterna: ſicut cõſtat ex pctis ſequẽtib;.

Auctoritates alias inducit contra eos qui dicunt de vno pctõ penitentiã agi altero tacito.

Satis arbitror illis eẽ rñſum q̃ aſſerũt d vno
crimine pniam agi ⁊ veniã pſtari: alio in de-
lectatiõe retẽto: vel ꝑ cõfeſſionẽ nõ expoſi-
to q̃ nõ mõ premiſſis auctoritatibꝰ cõfutant̃
ſed etiã ſubditis. Ait enim Augꝰ. Sũt pl'es
quos penitet peccaſſe: ſed tñ oĩno reſeruan
tes ſibi q̃dã in q̃bꝰ delectent̃: nõ aĩaduertẽ-
Marci. 7 tes dñm ſimul mutũ ⁊ ſurdũ a demonio libe
raſſe ꝑ hoc docet nos nũq̃ niſi de oĩbus ſana
ri. Si eñ vellet pctã ex parte reſeruari habẽ
Luc. 8. tẽ ſeptẽ demonia id ꝑficere potuit ſex expul
Joh. 8. ſis: expulit aũt ſeptẽ vt oĩa crimina ſimul eij
Marci. 5. ciẽda doceret. Legionẽ ꝟo demonũ ab alio
eijciẽs: nullũ reliq̃t de oĩbus q̃ liberatũ poſ
ſideret: oſtẽdẽs ꝙ ⁊ ſi pctã ſint mille: oportet
h oĩbꝰ penitere. Nũq̃ ei aliquẽ ſanauit dñs
a quẽ nõ oĩno liberauit. Totũ eñ hoĩem ſana
uit in ſabbato: q; ⁊ corpꝰ ab oĩ infirmitate ⁊
aĩam ab oĩ cõtagiõe: indicãs penitẽtẽ opor-
tere ſimul dolere de oĩ crimine. Scio eñ do
minũ inimicũ oĩ criminoſo. Quõ ergo q̃ cri-
mẽ reſeruat: de alio recipiet veniã? ſine amo
re dei cõſequeret̃ veniã: ſine quo nemo vnq̃
inuenit gratiã. Hoſtis eĩ dei eſt dũ offendit
b ꝑſeuerãter. Quedã eñ ĩpietas infidelitatis
eſt: ab illo q̃ iuſtꝰ ⁊ iuſticia eſt dimidiã ſpe-
rare veniã. Jã eñ ſine ꝟa pnĩa inueniret gra
tiã. Pnĩa eñ ꝟa ad baptiſmi puritatẽ conat̃
ducere. Recte eñ penitens q̃cquid ſordis
c poſt purificatõez baptiſmi cõtraxit: oportet
vt abluat ſaltẽ lachrymis mẽtis: ſ; ſatis du-
rus eſt cuiꝰ mẽtis dolorẽ oculi nõ declarãt:
ſed ſciat ſe culpabiliter durũ q̃ defleṫ dãna
tꝑis vel mortẽ amici: ⁊ dolorẽ pcti nõ oñdit
in lachrymis. Quẽ ꝑ penitet oĩno peniteat.
Jdẽ: Penitẽtes ſi ꝟe eſtis penitẽtes ⁊ ñ eſtis
irridẽtes: mutate vitã recõciliami dõ Pnĩaz
agis: genua figis ⁊ rides: ſubſãnas dei patiẽ
tiã? Si pniam agis penitet te ſi nõ penitet te
d nõ es penitẽs: Si ergo penitet: cur facis que
male feciſti. Si feciſſe penitet: noli facere: ſi
adhuc facis: certe nõ es penitẽs. Jdẽ Jnno.
e ſcõs: Ammonemꝰ frẽs noſtros ne falſis peni
tẽtijs laicoꝝ aĩas decipi ⁊ in infernũ ꝑtrahi
patiant̃. Falſam aũt pnĩam eſſe cõſtat: cum
Arti. XX. ſpretis pluribꝰ de vno ſolo pnĩa agit̃ vel cũ
XIII. ſic agit̃ de vno: ⁊ nõ diſcedat̃ ab alio.
R2 An deus poteſt ſanare de vno pctõ ⁊ non
de alio: exterius ſcz ⁊ nõ interius.

Atis arbitror ⁊c.] Hic incipit pars illa in q̃
a ſolutionẽ ꝯfirmat ꝑ accidẽs. Et duo facit h:
inducit. ſ. auctoritates ſuas expreſſas ⁊ repe
tit q̃ ſit ꝟa pnĩa ibi: ex pmiſſis ꝑſpicua. Jncidit aũt
q̃ſtio de h qd dicit ibi: Per h docet nos nũq̃ niſi de
oĩb; ſanari. Querit̃ eñ an deꝰ poſſit ſanare d vno Arguit̃ pᵒ
⁊ nõ de alio: videt̃ aũt ꝙ ſic: q; deo nihil eſt ĩpoſſibi-
le: ergo nec illud. Jtẽ medicꝰ corporalis põt ſana- 2ᵒ
re de vno morbo altero relicto: ergo multo magꝭ de-
us: q̃ potẽtior eſt medico corꝑali. Jtẽ ſanatio cor- 3ᵒ
poralis ſignũ eſt ſanatõis ſpũalis ex miraculis dñi
vt p; in lr̃a: ſed in Marco legit̃ ꝙ cecꝰ quidã ſm q̃d
viſum recepit: q. ſ. vidit hoĩes velut arbores ambu-
lãtes: ergo ꝓ tꝑe illo ſm q̃d etiã ⁊ nõ ſimpl'r ſanatꝰ
fuit in mẽte: ergo nõ tñ hoc deꝰ põt facere in corpo-
re ſed etiã ĩ mẽte. Jtẽ ſicut in oꝑe creatõis ſm opi- 3ᵒ
nionẽ plurimorũ. ſ. Grego. Jobis ⁊ alioꝝ deꝰ prio
ꝓduxit materiã ſm ſuã ſubam ⁊ poſtea diſtixit eã ⁊
ornauit: ergo videt̃ ꝙ ſilr̃ poſſit facere in oꝑibus
recreationis: vt. ſ. ſm aliq̃d faciat ⁊ ſm aliq̃d infectũ
relinquat. Sed cõtra quicq̃d deꝰ ſm ſuã bonita- Jn ꝯtrm̃ pᵒ
tẽ p̃t facere: p̃t ab eo aliq̃s ſperare: ſ; dimidiã veniã
nemo ab eo ſperare debet vt dĩ in lr̃a: ergo dimidiã
veniã nõ videt̃ poſſe facere. Jtẽ deṫ ꝙ poſſit: inde 2ᵒ
ſic. Si curat per aliqd bonũ curat qd cõiũgit vite: ⁊
fugit mortẽ: ſed cũ oĩb; talib; bonis dat̃ ſpũſſctũs:
ergo cũ tali bono dat̃ ſpũſſctũs: ſ; oẽs tales inhabi-
tat ſpũſſctũs: q̃b; talia bona ĩpartit̃: ergo ſpũſſctũs
inhabitat talẽ: ſ; iteꝝ ꝓpter pctm̃ eſt inhabitatio de-
monũ: ergo idẽ hõ eſt inhabitatio demonũ: ⁊ ſpũſſcti
ꝑ gr̃am qd ẽ abſurdũ: ⁊ ꝯtra apl'm dicẽtẽ: Que ꝯuẽ
tio xp̃i ad beleal: ⁊ q̃ ꝯuẽtio tẽplo dei cũ ydolo. 2. cor.
6. Sol'o dõm videt̃ ꝙ deꝰ h nõ p̃t: q; in potẽtia eſſet Sol'o
⁊ nõ potẽtia: ſicut medicina q̃ curat morbũ dimidiũ
impotentia eſt. Ad primũ ergo dõm ꝙ nihil eorũ Ad primũ
q̃ ſunt potẽtie ⁊ nobilitatis eſt deo ĩpoſſibile: ſed nõ
p̃t infirma: ſicut currere/comedere/mẽtiri/ĩꝑfectus
eẽ ⁊ cetera hmõi. Ad aliud dõm ꝙ ille totꝰ ſanatꝰ Ad ſecũdũ.
fuit intꝰ ⁊ extra: ſ; habitꝰ viſus nõ coadunatꝰ ſigni-
ficabat fidẽ interiꝰ nõdũ cõfirmatã ex radicatiõe in
ſubiecto ⁊ determinatiõe articulorũ. Ad aliud di Ad 3ᵐ
cẽdũ ꝙ ſecꝰ eſt in oꝑib; creatiõis: q; in illis imꝑfectũ
nõ eſt ĩꝑfectũ ex malicia ſibi cõtraria: ſ; in recreatõe
nihil imꝑfectũ eſt niſi ex malicia deo cõtraria ⁊ vo-
luntati gratie ſue.

An omnes quos chriſtꝰ ſanauit in corpo- Arti. XX-
re ſanauit etiã ⁊ in anima. XIIII.
L2
Einde querit̃ de h qd dĩ ibi [Nũq̃ dñs ali-
d quẽ ſanauit quem nõ oĩno liberauit ⁊c. ſ. a
gloſa ſuꝑ Joh. 19. Querit̃ quõ ſine fide iſtum
illuminauit xp̃s ergo videt̃ ꝙ cecũ illũ natũ nõ ĩ to- Arguit̃ pᵒ
to curauit: q; ñ niſi extra. Jtẽ alia glo. ibidẽ ſuꝑ illõ
Quis es dñe vt credã ⁊c. iã dñs faciẽ lauerat in mẽ
te cordis iã oculos illumĩat: ergo videt̃ ꝙ añ nõ fuit
illuminatꝰ: ergo nõ tũc fuit illuminatꝰ in corde qñ
fuit illuminatꝰ in corꝑe. Sol'o puto ꝙ vl'iter veꝝ Sol'o
eſt qd dĩ h in lr̃a ꝙ. ſ. dñs oẽs quos ſanauit in corꝑe
⁊ aĩa ſanos reddidit: tñ glo. ſuꝑ Jo. alit̃ ſoluit dicẽs
ꝙ intelligit̃ de his q̃ ꝓpter pctm̃ infirmebant̃: q; in
illis oportebat priꝰ excludere cãm q̃ ſanaret̃ morb;
⁊ iõ remota cã ſanati ſunt in aĩa: ⁊ remoto effectu ſa-
nati ſunt ĩ corꝑe: ſ; puto ꝙ illa glo. marginalis aut
victorini cuiuſdã nõ ſunt magne auctoritatꝭ. Ad

Ad primū id ergo qđ primo obijcit̃ dōm ꝙ ille cecꝰ illuminatꝰ
fuit intra ꝛ extra: ſed recepit primo fidē indiſtinctā ꝛ
implicitā q̄ poſtea cognito dn̄o diſticta fuit. Ad ali
ud dōm ꝙ illa glo. ſic intelligit̃ inuētū illuminat. i.
lumē fidei ſue determinat: ꝛ diſtinctū facit vt diſtin
cte cognoſcat̃: ꝛ credat ipm̄ in ꝑſona eē filiū dei.

Arti. XXXV. An repugnet iuſticie ab ea ſperare mediā
veniam.

M 2 Einde querit̃ de h̄ qđ dicit ibi [Quedā em̄
d impietas infidelitatis eſt ab illo q̄ iuſtꝰ ꝛ iu
ſticia eſt dimidiā ſperare veniā ꝛc. ſ. b Ui
Arguit̃ pº det̃ em̄ hoc eē falſum: nō em̄ repugnat iuſticie huma
ne ſm partē recipe ſatiſfactionē: cū igit̃ iuſticia hūa
na exēplata ſit a diuina: videt̃ ꝙ nec diuina debeat
2º repugnare. Itē videt̃ ꝙ potiꝰ obuiaret h̄ miſcōie q̄ȝ
iuſticie: qꝛ miſcōie eſt relaxare pctā ꝛ in toto ꝛ in pte:
Queſtiuncula. ergo male dicere videt̃ cū dicit q̄ iuſtus ꝛ iuſticia eſt.
P quare dicit iuſtꝰ ꝛ iuſticiā: ſufficeret em̄ dicere
Solo. iuſtꝰ. Sol'o dōm ꝙ iuſticie humane repugnat re
cipe emendā: cū adhuc ille intēdat multiplicare cul
pā: ſȝ ſi nō ampliꝰ offendit tūc ꝑ ꝑ partes ſatiſface
re ſimiliter aūt eſt in iuſticia diuina: q̄ em̄ de vno ſa
tiſfacit ꝛ in volūtate alteriꝰ ꝑdurat: ita culpā multi
plicat: ꝛ iō de nullo emēda ſuſcipit̃. Uel dicat̃ vt ſu
pra in principio diſtictōis notatū eſt ꝙ al'r eſt in iu
ſticia hūana: ꝛ al'r in diuina. Et h̄ iō qꝛ hō videt ea q̄
parēt: deꝰ aūt intuet̃ cor: ꝛ iō niſi cor habeat nō reci
pit ſatiſfactionē: hō aūt reſpicit ad opa exteriora q̄ di
uiſa ſunt: ꝛ ideo de eis diuiſam recipit ſatiſfactionē.
Ad primū Ad argumētū aūt dōm ꝙ licet hūana iuſticia exē
plata ſit a diuīa: nihilominꝰ tn̄ aliq̄d accidit ei inq̄n
tū eſt humana qđ nō cōuenit diuine: ꝛ hoc eſt quātū
Ad ſecūdū ad exteriorē hoiem: ꝛ nō ad interiorē. Ad aliud di
cendū ꝙ miſcōie eſt relaxare pctā gratis: ſȝ remitte
re cum poſtulatione emende iuſticie eſt: ꝛ ſic de tali
Ad queſtiūculam li venia loquit̃ h̄. Aliud dōm ꝙ dicit iuſtū ꝛ iuſti
ciā rōne ſimplicis eēntie ꝛ effectꝰ in nobis: qꝛ. ſ. facit
in nobis iuſticiā gnālē: q̄ delet pctā cū emēdatiōis
ꝓpoſito: ſicut dicit Ariſto. ꝙ dicit̃ ſapiētia ꝛ iuſticia
inquātū nos replet ſapiētia ꝛ iuſticia.

Arti. XXXVI. An alique ſunt lachryme mētis ꝛ an dam
na tēporis plus ſunt flenda q̄ȝ tēpora.

N 2 Einde querit̃ de h̄ qđ dicit ibi [Opꝫtet ꝙ ab
Arguit̃ ꝙ nō primo. d luat ſaltē lachrymis mētis ꝛc. ſ. c Uidet̃ em̄
ꝙ nulle ſint lachryme mētis: qꝛ nihil eſt diffi
cile mēti / mēti ſm ſe: qꝛ ipſa ſpūalis eſt nature: ergo
paſſiōi nō ſubijcit̃: nulle aūt lachryme ſunt ſine paſ
ſiōe: ergo nll'e ſunt lachryme mētis ꝙ autē pure ſpi
ritualis natura nō ſit ſubiecta paſſiōibꝫ dicit Ariſt.
Sol'o in eth. lib. vj. ꝙ triſtitie ꝛ delectatiōes ſunt gnātōes
ſenſibilē aīam. Si dicas ꝙ lachryme mētis ſunt
lachryme volūtatis: qꝛ eſt in mēte. i. velle hr̄e lachry
In ꝯtrariū obiectio. mas: ꝛ velle plorare. Cōtra volūtas nō veniens ad
actū ipfecta eſt: ergo nō reputat̃ ꝓ facto: ergo illa ta
lis volūtas nō ſufficit: ḡ nec lachryme mēt' vt videt̃
2º Itē velle plorare ꝓ pctīs cōuenit multis q̄ adhuc
in pctō ꝑdurāt: ꝑdurāt ergo hn̄t lachrymas mētis:
ergo lauāt ſordes q̄s ꝯtraxerūt qđ falſum eſt: ḡ qđ ꝛ
3º hic dr̄ de lachrymis mētis. Itē ſupra habitū ē ꝙ
penitēs de dolore gaudere debet: cōſtat aūt ꝙ debȝ
gaudere ſm mētē ꝛ nō ſm ſenſū ꝛ carnē: ergo debet
ſm idē hr̄e lachrymas ꝛ gaudiū: ꝛ h̄ qꝛ dr̄ ꝙ dȝ hr̄e
lachrymas mētis; ergo ꝑcipit̃ ei ꝙ habeat ꝯ̄ria ſiml'
ſcȝ dolorē ꝛ gaudiū ꝛ ſm idē qđ eſt īpoſſibile: ḡ ꝑci
pitur ei īpoſſibile qđ eſt ꝯ̄ Hiero. mū dicētem: Ana
thema ſit q̄ dicit deū īpoſſibile ꝑcepiſſe. Ulteriꝰ q̄
rit̃ d̄ h̄ qđ dicit: ſciat ſe culpabilit̃ duꝝ q̄ deflet dāna
tꝑis ī morte amici: ꝛ n̄ oñdit ī lachrymis dolorē pctī
Uidet̃ em̄ h̄ eē falſū: qꝛ ſignū maioris doloris nō Arguit̃ pº
eſt fletꝰ. Un̄ ꝯſtātiſſimos hoīes ī maximis doloribꝫ
nō videmꝰ flere: ſȝ potiꝰ mulieres flere videmꝰ. Itē 2º
ponamꝰ ꝙ ille q̄ plorat in morte amici nō poſſit fle
re ꝓ pctīs: ꝛ tn̄ vellet poſſe: tūc ergo ſm iſtā lr̄am cul
pabiliter eſt durꝰ. Cōtra facit qđ in ſe ē: ergo deꝰ In ꝯtrariū
apponit ei grām: ergo nō habet culpā: ergo nō ē du arguit̃ pº
rus culpabil'r vt videt̃. Ulteriꝰ querit̃ cū mlt'a alia
ſigna doloris ſint: vt exilitas vocis / ſuſpiriū ꝛ hmōi Queſtiūcula ſecunda.
alia quare de his nō facit mētionē. P exilitas vo
cis infallibiliꝰ ſignū eſt doloris q̄ȝ fletꝰ vt dicūt ſapi Arguit̃ pº
entes in viris: ergo magis de iſto q̄ȝ de illo debuit
facere mētionē. Itē id qđ eſt ſignū doloris tꝑati: 2º
nō ſignificat dolorē ſūmū in eo qđ hmōi fletꝰ ē ſignū
doloris tꝑati: n̄ ergo ſignificat dolorē in ſūmo. Me
dia ꝓbat̃ ex h̄ qꝛ vt dicūt ſapiētes in viris dolor ma
gnus mag' eſt ex ſiccitate humidi q̄ȝ reſolutum ꝑ la
chrymas: ergo male pt̄ videri hoc ſigno. Itē nos 3º
videmꝰ ſepe aliquos multū flere in cōfeſſionibꝫ: ꝛ tn̄
nō ꝓmptos ad opa ſatiſfactōis quoſdā aūt oīo nihil
flere: ꝛ ad oīa eē ꝓmptos ꝓ pctīs iniūcta: ergo pȝ ꝙ
fletꝰ eſt fallibile ſignū doloris: ergo ſi nō flet nō ꝓpt̃
hoc eſt culpabilit̃ durꝰ. Itē mulieres videmꝰ ge 4º
neraliter flere: vel magis q̄ȝ viros: ꝛ tn̄ viros frequē
ter ſuſtinere ꝓ pctīs ergo ꝛc. Si hoc cōcedat̃ erit In ꝯ̄riū primo arguit̃ ſic.
priꝰ q̄dē cōtra lr̄am: ſecūdo aūt contra id qđ dr̄ luc.
7. de Maria magdalena q̄ lachrymis rigauit ꝛc.
Itē ꝯtra hoc qđ dr̄ Mat. 26. ꝙ egreſſus Petrꝰ
fleuit amare ꝛ lauit crimina ꝑ fletuȝ vt dicit Amb.
Itē Grego. iter epulas lachrymas obtulit ꝛ lachry
mis maculas criminis lauit. Itē Grego. Queris
q̄ nā arte magdalena curari potuit: fleuit amare ꝛ d̄
intimis ſuſpiria trahēs ſalutaribꝫ ſuccēſa ſingultibꝫ
felleos humores euomuit. Itē hoc videt̃ eē ꝯtra exē
plū dn̄i q̄ ꝓ nob̄ fleuit Heb. 5. Qui in diebꝫ carnis
ſue ꝑces ſupplicatōeſq̄ȝ ad eū q̄ poſſet illū ſaluū face
re a morte cū clamore valido ꝛ lachrymis offerēs ex
auditꝰ eſt ꝓ ſua reuerētia. Itē Luc. 19. Fleuit ſuꝑ ci
uitatē hieruſalē. Et Joh. 11. ſuꝑ Lazaꝝ. Et pſ. 94.
Ploremꝰ corā dn̄o q̄ fec̄ nos. Itē Eſa. 38. Audiui
orōȝ tuā ꝛ vidi lachrymas tuas: ḡ videt̃ ꝙ lachryme
exigāt̃ in pnīa. Sol'o dōm ſine ꝑiudicio ꝙ lachry Sol'o
me mētis ſunt cōpleta volūtas ad flēdū: ſi ꝑ accidēs
lachryme nō īpedirent̃: h̄ aūt accidēs dico eē duplex
ſcȝ cōplexiōis ſiccitatē qn̄ calor excitatꝰ eſt a dolore
pnīe: tūc magis exiccat cerebrū q̄ȝ reſoluat in lachry
mas. Itē nimiū dolorē excitātē calorē cōſumentē
humidū cerebri: ſicut videmꝰ in mūdo exteriori ꝙ ſic
cus aer nō pluit: ꝛ qn̄ ē humidꝰ tꝑate fortis calor ſol'
humidū cōſumit: ꝛ iterꝝ nō pluit: ꝛ his duobꝫ modis
pt̄ nō flēs magis dolere q̄ȝ ille q̄ multū plorat: ꝛ ī ta
libꝫ habēt̃ lachryme mētis. Eſt etiā adhuc vnꝰ mo
dus nō in natura fundatꝰ: ſȝ in ꝯſtātia animi. ſ. qn̄
hō cōtinet ſe ne ploret vt magis ſit occultꝰ corā deo ꝛ
tūc iterꝝ ſufficiūt lachryme mētis corā ſacerdote: ſed
ille qn̄ ſolus eſt dimittit habenas lachrymis ſic fe
cit beatꝰ Augꝰ in ſua cōuerſiōe: qꝛ nō ē ſalus niſi ha
beat teſtē deū corā quo verecūdat̃ de pctō: in alijs aūt
exigunt̃ lachryme corꝑales. Ad id ḡ qđ ꝑmo obij Ad primū.

citur dōm ꝙ mēs dupliciť cōſideraṫ.ſ. vt mēs ꝗ eſt abſoluta a corpe nulli⁹ corporis exiſtēs act⁹ ⁊ vt natura mouēs ⁊ regēs paſſibilē naturā ex parte ſenſus vbi eſt ꝯiūctio ad corp⁹. Et primo ꝗdē mō paſſio nō pertinet ad ipſam: ſed poti⁹ ſecūdo ꝑ redundantiā tñ ab īferiori natura ſenſibil' partis ꝗ paſſiōibꝫ ꝑ ſe ſubijciť.

Ad ſol'oem. Ad aliud dōm ꝙ cōpleta volūtas flēdi reputatur ꝑ ipſis lachrymis mētis: ⁊ ꝙ hec nō habet effectū ꝑ accidēs impediť vt dictū eſt.

Ad obiectionē ꝯtra ſolutionē. Ad id qꝺ ꝯtra obijciť dōm ꝙ eſt imꝑfecta volūtas ex īperfectōe deſiderij: ⁊ de hac verū eq̄ ꝙ nō reputaṫ ꝑ facto. Eſt etiā

Ad 2m. incōpleta volūtas: ñ iq̄ntū ē volūtas ſ; iq̄ntū deē facl'tas iplēdi qꝺ deſiderat: ⁊ hec ꝑ facto reputaṫ. Ad aliō dōm ꝙ ī talibꝫ eſt imꝑfecta volūtas ex īꝑfectōe

Ad terciū. deſiderij ⁊ appetit⁹: q₂ nō ſufficiēter deſiderāt: ⁊ iō illis nō reputaṫ ꝑ facto. Ad aliud dōm ꝙ nō ē impoſſibile de dolore gaudere: q₂ dolor ibi eſt vt materia gaudij: ⁊ tūc nō habet cōtrarietatē ad ipm: ſicut etiā ſupra notatū inuenies: ſed gaudere ⁊ triſtari ſil'

Ad q. ꝑmā cū argumēto. de eodē ⁊ ſm idē nō pt cōtingere: ⁊ iō nullū impoſſibile ꝑcipiť penitēti. Ad aliō dōm ꝙ lr̄a ibi loqtur de eo in quo lachrymę nō ipediunť ꝑ accidēs cōplexionis vel cōſtātie: ſed tm̄ ex imꝑfectiōe deſiderij venie de pctīs: ⁊ de illo dicit verū. Et ad argumētū p;

Ad primū. ſol'o ꝑ añ dicta. Ad aliud dōm ꝙ mulieres abſq;

Ad ſecūdū. dubio plus plorant ⁊ de talibꝫ loquiť lr̄a illa. Ad aliud dōm ꝙ ille ꝗ plorat ī morte amici dupliciť pt eē diſpoſit⁹ in penitēdo: ſi eñ ſit maior dolor de peccatis ꝗ̄ de morte tpali tūc maior dolor exiccat in eo humidū cerebri ꝙ nō pt flere: ⁊ tunc ipſe eſt maioris laudis ꝗ̄ ſi fleret. Si aūt minoris doloris tūc ſignū eſt ꝙ min⁹ doleat de re ſpūali ⁊ de dāno aīe ꝗ̄ de re tpali ⁊ dāno corpis: q₂ calor de re tpali ſuſcitat⁹ ſufficiebat reſoluere humidū cerebri ī fletū: calor aūt paruus de dāno ſpūali ſuſcitat⁹ nō ſufficit mouere ipm ſicut nos videm⁹ ꝙ frigore exiſtēte in mūdo maiori etiā ſi ſit aer tpate humid⁹ nō pluit frigore cōſtrigēte ⁊ impediēte reſolutionē: ⁊ ħ modo loquiť in littera.

Ad q̄ſtiūculā ſecundā ⁊ ad pm. Ad id qꝺ queriť ꝺ alijs ſignis ꝗ poni poſſent dicendū ꝙ illa ſigna nō indicāt vnū: ſ; dubie indicant duo vl' plura: ſicut exilitas vocis magis eſt ſignū infirmitatis ſpūaliū ptiū ꝗ̄ doloris volūtarij ꝗ ē ī penitētia: gemit⁹ aūt pōt eſſe ſignū infirmitatis vl' triſticie vel melācolie: q₂ melācolici mľtū gemūt: ⁊ iō ſigna illa min⁹ cōia ſunt: ſed dolor vt frequēter indicatur lachrymis niſi ꝑ accidēs impediaṫ vt dictū eſt: ⁊ iō alia ſigna nō ponit ſicut lachrymas.

Ad ſecūdū. Ad aliō dicendū ꝙ magn⁹ dolor magnis lachrymis indicaṫ niſi repugnet cōplexio vt dictū eſt.

Ad alia. Ad aliud dicēdū ꝙ lachrymę indicāt dolorē: ſ; tñ cōfeſſor deb; experiri vtr₂ ſit ille dolor cōtriti vel attriti: ⁊ ſignū qꝺ de hoc melius habere pōt eſt ꝙ experiaṫ vtrū penitēs libēter ſuſcipiat pniam iniūctā: ſi eī libēter ſuſcipiat ſignū eſt cōtritiōis: ſi nō attritōis nō ſufficienť iudicabiť ſignū fuiſſe: nec eſt hoc incōueniens ꝙ plura ſigna requirātur ad idem.

Arti. XXVII. Pz

An hoc dictū magiſtri: Cu; ergo penites cur facis que male feciſti.

Arguiť pͦ. Einde queriť ꝺ hoc qꝺ dicit ibi [Si ergo penites cur facis que male feciſti ⁊c. ſ. ꝺ Videtur eñ hoc nō valere: q₂ ſepe pnīa eſt de pꝰterito ⁊ nō de futuro rōne dulcedīs adiūcte futuro: ergo videť ꝙ nō ſit verū qꝺ dicit. Itē de eo de quo nullus eſt fruct⁹: ſed erubeſcētia pnīa eſt qñ trāſiuit ⁊ tale eſt pctm̄: ergo pnīa eſt de pterito ⁊ nō optet ꝙ etiā ſit de futuro ſic ei dicit phs: in talibꝫ mag' volumus agere ꝗ̄ egiſſe: q₂ meli⁹ eſt delectari ꝗ̄ deuiſſe delectari.

Sol'o ad totū. Sol'o dōm ꝙ Aug⁹ loquiť de his ꝗ penitēt de pctō inquātū eſt offenſa dei: ⁊ nō inquantū eſt in eo delectatio verecūda quā volum⁹ cū trāſiuit ⁊ iō trahimur ad ipm ī pñti ⁊ in futuro: ⁊ tūc planū eſt id qꝺ dicit: q₂ ꝗ penitet de pctō inquātū eſt offenſa dei cauet futurū qꝺ etiā eſt offenſa dei: per hoc pt; ſolutio ad totū.

Arti. XXVIII. Pz

An duo modi falſe penitentie a magiſtro ſint bene aſſignati.

Einde queriť de ħ qꝺ dī ibi [Ne falſis penitētijs aīas laicoꝝ decipi ⁊ in infernū ꝯtrahi patianť ⁊c. ſ. c Duos eī ponit modos falſe pnīe ī lr̄a. ſ. cū ſpretis plibꝫ de vno ſolo agiť pnīa vel cū de vno agiť ⁊ nō diſcediť de alio.

Arguiť pͦ. Videť autē ꝙ hi duo modi ſint vn⁹ mod⁹: q₂ ille ꝗ nō diſcedit ab alio ſpnit illud ⁊ idē eſt ſpernere plura qꝺ nō diſcedere ab eis / per affectū ⁊ ꝓpoſitū vlteri⁹ nō cōmittendi: ꝗ videť ꝙ hi modi ſint vn⁹ mod⁹ ſolus. 2o

Itē cū mľti ſint alij modi falſe pnīe. ſ. cū nō iniūgunť reſpōdētia pctō: ſed grauiora vel leuiora q̄re nō tāgit modos illos. 3o

Itē q̄riť cōſtat eñ ꝙ ħ vocat pnīas id qꝺ iniūgiť exteri⁹ a ſacerdote in emēdā delicti: videť aūt ꝙ nullo tali decipianť ⁊ in infernū ꝯtrahāť: q₂ añ iniūctā pniam opata eſt ꝯtritio pcti remiſſōe; culpe: q₂ cui remiſſa eſt culpa nō ꝯtrahiť in infernū: ergo falſum eē videť qꝺ dicit. 4o

Itē ħ eſt de iure cōi ꝙ hō recognoſcat quātitatē ſue offenſe ī gñe: ꝗ ignorātia illi⁹ nullū excuſat: ergo cū teneāť illud ſcire oēs videť ꝙ circa ħ nō poſſint decipi. 5o

Itē ex ſili nō pñt intelligere ꝙ tales pnīe falſe ſint: q₂ ñ ſatiſfaciūt hoī ꝙ ita placāt in vno ꝙ ꝓuocant ad irā in altero: ꝗ poſſūt ꝑ ſe ſcire ꝙ nec deo ſatiſfaciūt ꝙ ſic penitēt ꝺ vno ꝙ peccēt in altero: ergo circa ħ nō decipiunť vt videť

Sol'o. Ad primū. Ad hoc dōm ꝙ falſam pniam vocat ħ falſum modū penitēdi ꝗ eſt de vno ita ꝙ nō de alio. Ad primū aūt dōm ꝙ differūt illi duo modi. q₂ prim⁹ ē cū agiť pnīa de vno ⁊ nō de alio qꝺ tñ in actu nō iteraṫ. Secūd⁹ aūt eſt cū agiť de vno ⁊ iterat aliud: ⁊ ille ē falſior ꝗ̄ prim⁹ ⁊ ꝙ dicit ſpretꝫ pluribꝫ intelligiť ſpernere pro paruipēdere pctm̄: vt de eo pniam agat: q₂ nō reputat tm̄.

Ad ſcōm et tertiū. Ad aliud dōm ꝙ illa nō ſemp eſt falſa pnīa qñ paꝝ iniūgiť vel plus: q₂ ħ diuerſis de cauſis pt ⁊ debet fieri: ⁊ ipſe nō agit ħ niſi de penitētijs ꝗ ſemp falſe ſunt ⁊ dānabiles.

Ad quartū. Ad aliud dōm ꝙ de iure cōi eſt ꝙ hō cognoſcat pctm̄: ⁊ hoc ꝗdē facit oīno ſacerdoti ſe offerēs: ſed non eſt de cōi iure vt ſic vel ſic peniteat: ſ; poti⁹ de ſpāli circa qꝺ diuerſa ſentiūt etiā ſapiētes ⁊ iō nō teneť illō ſcire niſi alio docēte addiſcat: ⁊ iō decipi pōt circa hec.

Ad quintū. Ad aliud dōm ꝙ bñ pt eſſe ꝙ ꝯſciētia dictet talem modū pnīe eē falſum: tñ ꝓpter pcti dulcedinē efficiť ignorās nō in intellectu ſpeculatiuo: ſ; practico: ⁊ iō tūc decipi pōt: q₂ vult quaſi decipi ſicut dicit dñs Eze. 13. Decipiebāt ppl'm meū ⁊c. ⁊ Hiere. 5. Prophete ꝓphetabāt mendaciū ⁊ ſacerdotes plaudebāt manibꝫ ꝓpter qꝺ ꝑcipit Eſa. 58. Clama ne ceſſes q̄ſi tuba exalta vocē tuā ⁊ annūcia populo meo ſcelera eoꝝ.

Repetit de vera pnīa vt addat.

Ex ꝑmiſſis ꝑſpicua fit noticia ꝟe pnīe vel ſa
• tiſfactionis. Illa eīm ꝟa eſt pnīa q̄ pctm̄ abo
let qꝺ illa ſola facit que ſcelus corrigit. Illa
ꝟo ſcelus corrigit: q̄ odiū cōmiſſi criminis ⁊
cōmittendi cū deſiderio ſatiſfaciēdi affert.
Mat. 27. Iudas eīm penituiſſe legit̄ ſine aſſecutōe ve
nie: q2 tali pnīa nō correxit crimē. Vn̄ Hie-
ro. Nihil iude ꝓfuit egiſſe pnīam ꝑ quā ſce-
lus corrigere nō potuit. Sic qn̄ frater peccat
in fratrē vt emēdare nō valeat qꝺ peccauit
pōt ei dimitti: ſin aūt ꝑmanēt opa fruſtra vo
ce aſſumit̄ pnīa: hoc eſt qꝺ de eo dicit̄: ⁊ ora-
b tio eiꝰ fiat in pctm̄: vt nō ſolū emēdare neq̄-
uerit ꝓditiōis nephas: ſꝫ ꝓprij homicidij ſce
lus addiderit: Caue q̄liter intelligas illō vt
emēdare nō valeat qꝺ peccauit ⁊c̄. Non eīm
emēdatio hic intelligēda eſt rei dēpte cōpē-
ſatio: ſꝫ delicti exprobratio ⁊ abhominatio
cū ſatiſfactōis deſiderio. Demit eīm iniuſte
quis alicui qꝺ reſtituere nō valet: vt oculū
vel vitā ⁊ hmōi: ⁊ tn̄ ſi penituerit pcti cū amo
• re cōdigne ſatiſfactiōis veniā habet. Nec iō
q̄ſq̄ꝫ putet q̄ rē alienā iniuſte abſtulerit quā
reddere pōt: de illo pctō penitere ac veniam
cōſequi niſi reſtituat ablatū. Quādiu ei res
ꝓpter quā peccatū eſt nō reddit̄ ſi reddi pōt
nō agitur penitentia ſed fingitur.

Arti. XXXIX. An ſit aliqua vera penitētia.

Einde querit̄ ꝺ hoc qꝺ dr̄ ibi [Illa eīm ꝟa eſt
Q2 d pnīa que peccatū abolet ⁊c̄.] .ſ̄.a Queritur
Arguit̄ pᵒ eīm q̄ ſit differētia inter verā pnīam ⁊ dignā
pnīam. Videt̄ aūt ꝙ nulla: q2 idē hn̄t oppoſitū: idi-
gna eīm pnīa eſt inſufficiēs: ergo ſcelus nō corrigit/
nec peccatū abolet: ergo nō eſt vera: cū ergo vnū ha
2ᵒ beant oppoſitū: videt̄ ꝙ ipſa ſint vnū. Itē cū verū
dicat̄ multiplicit̄: q̄ritur ſm̄ quē modū ſumat̄ h̄ veꝝ
cū dr̄ ꝟa pnīa. Si eīm verū dicat̄ indiuiſio eſſe: ⁊ qꝺ
eſt cū tale verū ſit a forma: videt̄ oīs pnīa eē ꝟa: q2
oīs pnīa eſt pnīa a forma pnīe q̄ q̄d erat eſſe ſignifi-
cat: ⁊ hoc nō videt̄ velle circūſtantia littere: q2 videt̄
veꝝ reſtringere pnīam: ergo aliq̄ pnīa erit nō ꝟa vt
Solō. videt̄. Solutio ad primū dōm ꝙ digna ⁊ ꝟa dif-
ferūt: q2 vera dicit pnīam impꝑmixtā cōtrarijs pnīe
ſicut dicit̄ ꝟe albū qꝺ eſt alijs coloribꝫ medijs ⁊ ꝯtra
rijs impꝑmixtū. Et veꝝ auꝝ alij metallo viliori impꝑ-
mixtū: dignā aūt dicit debitā pnīe quātitatē: vt ſcꝫ
ſit ſm̄ quantitatē delicti ad arbitriū ſine dolo facta.
Ad primū Ad id aūt qꝺ ꝯtra obijcit̄ dicēdū ꝙ argumētū nō
valet habēt vnū oppoſitū: ergo ſunt vnū ⁊ idē: ⁊ eſt
fallacia cōſequētis: ⁊ eſt inſtātia: q2 inuolūtariū per
ignorantiā ⁊ inuolūtariū ꝑ violentiā habēt vnū op-
poſitū qꝺ eſt volūtariū/nec tn̄ ꝓpter hoc ſunt idem.
Et qꝺ dicit ph̄s ꝙ ſi vnū oppoſitoꝝ ē multiplex ⁊ re
liquū in pluribꝫ eſt intelligēda ꝓpō: ⁊ hec ſolō ſūpta
eſt in eth̄. in quinto lib̄. in tex. ⁊ cōmento. Vel pt̄ me
lius dici ꝙ oppoſitū nō dr̄ vno mō ꝓut opponit̄ ill'
duobꝫ: indigna eīm pt̄ dici rōne quātitatis vel rōne
eſſentie: ⁊ ꝑmo mō opponit̄ digne: ſecūdo mō oppo-
nitur vere. Ad aliud dicēdū ꝙ veꝝ dicit hic impꝑ- Ad ſecūdū.
mixtū alieno viliori vt dictū eſt: vt dicimꝰ verū auꝝ
⁊ veꝝ argētū: ⁊ nō ſumit̄ ibi ꝟitas in cōmuni prout
eſt indiuiſio eſſe ⁊ qꝺ eſt: niſi ſumat̄ eſſe purū ⁊ impꝑ-
mixtū. Et per hoc patet ſolutio ad totū.

An perfecta penitentia cogit peccatorem omnia libenter ſuſtinere. Arti. XL. R2

Einde q̄ritur de hoc qꝺ dr̄ ibi [Perfecta pe-
d nitētia cogit peccatorē oīa libenter ſuſtinere.
Hoc eīm falſum videt̄: q2 nō eſt neceſſariū ꝙ Arguit̄ pᵒ
oīa libēter ſuſtineat/nec oīa faciat: ſꝫ potiꝰ neceſſa-
ria ad ſalutē ſolū. Solō: ſi dixeris ꝙ accōmoda ē Solō.
diſtributio ⁊ diſtribuit ꝓ neceſſarijs ad ſalutē tm̄.
Videt̄ adhuc eē falſū qꝺ dicit: q2 in ore eſt ꝯfeſſio in Obiectio
corde cōtrito: in opere tota humilitas: q2 ſola contritio
frequēter opatur ſalutē: ergo videt̄ ꝙ cetera nō exi-
gantur. Itē ſcelus ſempꝑ corrigebat̄ ꝑ pnīam: nec 2ᵒ
tn̄ ſempꝑ fuit oris cōfeſſio: ⁊ ſatiſfactio iniūcta: ergo il
la vt videt̄ nō exigūtur. Sed de h̄ erit q̄ſtio in ſequē
ti diſtinctiōe: ⁊ iō h̄ trāſeamꝰ. Dicēdū ad primū ꝙ Solō ad primū
diſtributio eſt accōmoda: ⁊ intelligit̄ de neceſſarijs
penitēti in tali vel tali crimine ad ſalutē. Ad aliud Ad 2ᵐ
dicēdū ꝙ ſicut ſupra diximꝰ i tractatu de baptiſmo
dupliciter aliq̄d opatur in alio vel cū alio. ſ. virtute ⁊
eſſentia. Et veꝝ quidē eſt ꝙ eſſentialit̄ iſta tria nō ſꝑ
requirūt̄ ad deletionē pcti: ſꝫ virtute ſꝑ req̄runt̄ ad
deletionē cuiuſlibet pcti etiā ſingularit̄ accepti: vn̄
ꝯtritio nō in virtute ſui ſola delet pctm̄: ſꝫ ꝓut eſt cū
voto cōfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi ⁊ tūc cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio
ſunt in virtute ⁊ nō eſſentia: ⁊ hoc ſufficit qn̄ ſacrm̄
nō ꝯtēptꝰ religiōis: ſꝫ articulus neceſſitatꝭ excludit.

An poſſit dici ꝙ aliquis nequiuerit emendare peccatum. Arti. XLI. S2

Einde q̄ritur de hoc qꝺ dicit ibi [Vt nō ſolū
d emēdare nequierit ⁊c̄.] .ſ̄.b Videt̄ eīm h̄ eſſe
falſum: ſi ei emēdare nequierit: tūc nō eſt ei im
putādū: ſed ei imputat̄: ergo potuit emēdare. So- Solō
lutio dicēdū ꝙ ſm̄ cōem modū loquendi dr̄ nō poſſe ad totū.
qꝺ nō pōt in tali ſtatu manēs: licet ſimpl'r id poſſit:
ſicut dicimꝰ nō poſſunt emēdare delicta ꝑdurantes
in volūtate delinq̄ndi: ⁊ iſte modꝰ iude attribuit̄: q̄a
penitētia ductꝰ de proditiōe in volūtate delinquen
di perdurauit. ſ. ſe ſuſpendendi.

Reſtitutio quid ſit. Arti. XLII. T2

Einde q̄rit̄ de h̄ qꝺ dr̄ ibi [Nec iō q̄ſq̄ꝫ putet
d q̄ rē alienā iiuſte abſtulit ⁊c̄. [.ſ̄.c Querūt̄
hic de reſtitutiōe quattuor. ſ. q̄d ſit reſtitutio
⁊ q̄d debeat reſtitui: cui debeat̄ reſtitutio fieri: ⁊ q̄r-
to q̄liter ſe habeat reſtitutio ad opa pnīe. Ad ꝑmū Definitio
ſic dicūt iuriſperiti ꝙ reſtitutio eſt ablate rei redditō reſtitutōis
vel recōpēſatio. Videt̄ aūt ꝙ nō cōueniat: q2 multa Arguit̄ pᵒ
reſtituūtur nō ablata ſicut depoſita locata ⁊ mutuata
ergo videt̄ ꝙ illa deſcriptio nō valet. Itē ꝯtingit 2ᵒ
aliq̄d auferri qꝺ nō pt̄ recōpēſari: ſicut fama q̄ meli-
or eſt oī tꝑali bono alio: ergo ꝑ illud nō recōpēſat̄: ḡ
nō fit reſtitutio ꝑ illud. Itē virginitas violēt̄ au- 3ᵒ
fert̄ alicui puelle: ⁊ illa nō pōt recōpēſari: ⁊ tn̄ ꝯtin-
git ſatiſfacere de pctō: ergo videt̄ ꝙ nō fit recōpēſa-
tio rei ablate. Itē multi tenent̄ ad reſtitutionē q̄ n̄ 4ᵒ
auferūt ſꝫ iubēt auferri: vl' ꝯſiliū dāt de auferēdo vl'
aliq̄d hmōi faciūt: ergo videt̄ ꝙ nō ſit gn̄alit̄ verū ꝙ
reſtitutio ſit ablate rei. Gratia huiꝰ q̄ritur vlteriꝰ Queſtiūcu-
q̄ ſunt q̄ reſtituere tenēt̄. Et dātur ꝟſus de h̄. Iuſſio la prima

cõſiliũ cõſenſus palpo recurſus. Participãs mut⁹
Arguit p⁰ nõ obſtãs nõ manifeſtãs. Videt̃ aũt de pmo ꝙ nõ
ſp iuſſio faciat teneri ad reſtitutionẽ: qꝛ eſt iuſſio non
hñtis iuriſditionẽ ſup eũ cui iubet: ⁊ tũc nõ fit vel ꝑ-
2⁰ cipit ꝓpter ſuã iuſſionẽ: ḡ non tenet̃ reſtituere. Itẽ
nõ exigit̃ plus in reſtitutione ꝗ̃ ablatũ eſt in dãno:
ſed dãnũ nõ cõtulit niſi vn⁹. ſ. rapiẽs: ergo ille ſolus
3⁰ tenet̃ reſtituere ⁊ nõ iubẽs. Obijcit̃ aũt de ſcõo qḋ
eſt cõſiliũ: ꝯſulẽs aũt factũ nõ directe operatur ad h̓ ꝙ
fiat: ergo videt̃ ꝙ nõ directe facit dãnũ: ergo etiã nõ
4⁰ directe tenet̃ ad reſtitutionẽ. Obijcit̃ aũt de ter-
tio qḋ ẽ ꝯſenſus: oẽs eñ cõſentiũt ꝙ fiat aliqd qḋ vo
lũt fieri: ⁊ gaudẽt de facto: ſi ergo ꝯſenſus facit tenẽ
ri ad reſtitutionẽ: videt̃ ꝙ oẽs q volũt dãnũ alicui⁹
⁊ gaudẽt de illato dãno tenet̃ ad reſtitutiõe3 qḋ grue
eẽt dicere qꝛ nõ oẽs tales põt iduci ad reſtõnẽ. Itẽ
5⁰ phs qnto ethi. vbi loqtur de iuſticia videt̃ velle ꝙ nõ
teneat̃ reſtituere niſi q h3 plus: ſed nec ꝯſulẽs nec cõ-
ſentiens ꝓpt̃ h̓ qḋ cõſentit vel cõſulit h3 plus ꝗ̃ deb3
6⁰ ergo videt̃ iuſtũ eẽ ꝙ cogat̃ ad reſtõnẽ. Obijcit̃ vl
teri⁹ de palpone. Palpo eñ eſt adulator: videt̃ eñ
ꝙ ille nihil operatur ad dãnũ inferendũ: ergo videt̃ ꝙ
7⁰ dãnũ reſtituere nõ tenet̃. Itẽ ſi Palpo tenet̃ quid
erit de clericis ⁊ religioſis q ſuadẽt principi terreta-
les acceptiões q iniuſte ſunt: vel nõ faciũt eũ reſtitu
ere vel tacẽt: ſi eñ palpo tenet̃ etiã iſti tenent̃: ⁊ h̓ illi
8⁰ nõ cõcedũt. Ulteri⁹ qrit̃ de h̓ qḋ dr̃ recurſus in-
telligit̃ eñ de eo ad quẽ hñt recurſum illicite rapiẽ
tes: ſicut ad defenſorẽ vel cõſeruatorẽ ⁊c. ⁊ cũ ille ni
hil recipiat de alieno vt hic ſupponit̃: ſ3 ꝓ affectu vl̓
cõſanguinitate recurrẽtes ad ſe cõſeruat: videtur ꝙ
9⁰ nõ tenet̃ reſtituere. De pticipatiõe autẽ qrit̃ vtrũ
ipſi inſolidũ teneãt̃: ⁊ videt̃ ꝙ nõ cũ tm̃ p̄tẽ recipiãt.
Decimo Itẽ obijcit̃ etiã de muto: mut⁹ eñ eſt q nõ repbẽn
dit nec reclamat: ſ3 multi ſunt tales maxime in rapi
na principũ etiã religioſi: ergo oẽs illi tales ad reſti
Undecimo tutionẽ tenẽtur qḋ difficile eſt dicere. Ulteri⁹ obij
citur de nõ obſtãte: qꝛ nõ oẽs de facili reſtituerent q
Duodecio. poſſent phibere: ⁊ nõ phibent. Itẽ nõ tenetur ꝓ-
hibere: ḡ videtur ꝙ nõ peccãt ſi nõ phibẽt. Ultimũ
Tredecio pcipue nõ verũ videt̃. ſ. nõ manifeſtãs qñq3 eñ cu3
piculo corpis auferẽs mãifeſtaret̃: ⁊ tũc videt̃ ꝙ etiã
teneat̃ nõ manifeſtare. Itẽ fures ſepe ſciũtur a ſan-
ctis viris: ⁊ nõ mãifeſtant̃: ergo videt̃ ꝙ h̓ nõ faciat
Solo. teneri ad reſtitutionẽ. Sol'o dõm ꝙ reſtitutio ſa-
tis bñ diffinita eſt ꝑ illũ modũ. ſ. ꝙ ſit rei ablate red-
ditio vl̓ recõpẽſatio: qꝛ ablatũ aut reſtituit̃ idẽ nume
Ad primũ3 i. oppoſitũ. ro ⁊ tũc reddit̃: aut in eqlitate: ⁊ tũc recõpẽſat̃. Ad
id aũt qḋ primo obijcit̃ dõm ꝙ reſtitutio non eſt niſi
ablati: ⁊ illud etiã reſpicit redditio: qꝛ nõ reddit̃ qḋ
habet̃: ſ3 qḋ aliquo mõ erat amiſſum: ⁊ iõ nihil ẽ qḋ
Ad alia obiecta. obijcit̃ de locatis ⁊ alijs hmõi. Ad aliud dõm ꝙ
hec ⁊ talia ſoluũtur in lr̃a. ſ. ꝙ intelligit̃ de reb3 for-
tune q reſtitui põt: qꝛ ſi ianis eſt actio quã inopia de
bitoris excludit ml'to magis inanis eſt actio quã ex-
cludit ĩpoſſibilitas reſtitutiõis: vel põt dici ꝙ ꝯtin-
git reſtituere dupliciť. ſ. ſm rei ablate valorẽ: vl̓ ſm
acceptionẽ eius cui ablatũ eſt aliquid. Et licet pri-
mo mõ qdã reſtitui nõ poſſunt: cõtingit tñ ea ſecũdo
mõ reſtitui: ⁊ hec ẽ reſtitutio ad arbitriũ bonorũ. Et
hoc fit quotienſcũq3 facit debitor quicqd pt ad ſatiſ-
faciẽdũ leſo: ſiue eñ tũc leſus remittat ſiue nõ: nihil-
Ad qſtiũculã ⁊ ad pm. omin⁹ eſt excuſatus corã deo ille q abſtulit. Ad id
qḋ vlteri⁹ obijcit̃ de numero eorũ q operantur ad ab

lationẽ: ⁊ faciũt teneri ad reſtitutõe3: dixerũt quidã
ꝙ nõ oĩa illa faciũt teneri: ſed quinq3 de illis faciunt
teneri ſimpliciť: ⁊ alia nõ niſi in quibuſdã caſib3. Et
videtur mihi ꝙ illi dicãt verũ. Quinq3 aũt q ſimpl'r
teneri faciũt ad reſtitutionẽ: illa ſunt iuſſio cõſenſus
recurſus palpo nõ obſtãs cum obſtare tenetur. Iuſ
ſio aũt facit teneri ꝙ principalis agit q pcipit fieri: ⁊
in vſum ei⁹ vel ſuoꝝ cedit res ablata: aliť eñ dñi q
manib3 ꝓprijs nõ auferũt: ſ3 pcipiũt auferri nõ tene-
rentur ad reſtitutionẽ. Et ꝑ hoc p3 ſol'o ad primũ qḋ
de hoc obijcitur. Ad aliud dicẽdũ qḋ hec eſt falſa- Ad ſecũdũ
ꝙ dãnũ nõ intulit niſi vn⁹: imo multi ⁊ diuerſi infe
rũt dãnũ: ⁊ iõ tenẽtur ad reſtitutionẽ: pcipue tamẽ
cũ res ablata cedit in vſus pcipiẽtis: ſed tñ etiã ſi nõ
cederet ſi ꝓpter ſuũ imperiũ pditur res ipſe tenet̃ re-
ſtituere. Ad id qḋ obijcit̃ de ſecũdo dicẽdũ ꝙ non Ad 3m
oĩs cõſulẽs meo iudicio tenet̃: ſ3 ille ſolũ qui efficax
dat ꝯſiliũ ita ꝙ pbabiliť ſuũ ꝯſiliũ facit rẽ pdi. Ad Ad quartũ
id qḋ cõtra obijcit̃ dicẽdũ ꝙ ipſe operatur directe ſuo
modo: qꝛ ml'ta cõcurrũt ad vnũ actũ: ſine quoꝝ nul
lo fieret: ſicut ſunt conſiliarij ſiĺes achitophel: q ma-
los extorquẽdi modos ⁊ auferẽdi volẽtes placere la
tronib3 ⁊ tyrãnis inueniunt ⁊ emiſſarij q exequũtur
qḋ illoꝝ ꝯſilio dictatũ eſt ⁊ de illis intelligit̃ ꝙ tenẽ
tur reſtituere. Ad aliud dicẽdũ ꝙ Ariſt. valde lar Ad 5m.
ge accipit habere plus. Pl⁹ eñ dr̃ habere qui quo-
cũq3 modo extruſit rem alterius nõ ꝙ habeat in vſũ
ſed qꝛ iniuria pdiderit: ⁊ hoc modo dominiũ iuſtũ fa
cit eũ recõpẽſare dãnũ qḋ intulit. Ad id qḋ dr̃ de Ad ſextũ
palpone dicẽdũ ꝙ nõ oĩs palpo tenetur: ſed q laudã
do in actu auferẽdi incitat ad auferẽdũ: dicẽs ꝙ hoc
ſit ſignũ ſtrenuitatis: vel aliter nõ poſſit dñari vl̓ ꝙ
hoc iure cõi debeat̃ tanꝗ̃ terre dño vel aliud hmõi. Ad 7m.
Ad aliud dicẽdũ qḋ vt mihi videtur ſiue clerici ſi-
ue religioſi in hoc palpãtes tenẽtur ad reſtitutionẽ. Ad octauũ ⁊ nouũ.
Ad id qḋ obijcitur de recurſu dicẽdũ ꝙ intelligit̃
de illo ad quẽ habet̃ recurſus: ſic ad defenſorẽ ⁊ con
ſeruatorẽ ⁊ latronũ ⁊ latrocinij: ſicut ſunt qdã hoſpi
tes furũ: ⁊ alij q faciũt ſe defẽſores ⁊ aduocatos taliũ
Si aũt ꝓp inqtate ſanguis qñq3 tenet̃ nõ credo ꝙ ꝓ
pter hoc ille teneat̃ ad reſtitutionẽ: vel ſi etiã teneret̃
cũ qritur ad iudiciũ rõe cõpaſſiõis nature ⁊ ſpe pniẽ
credo ꝙ in tali caſu meret̃ ille ad quẽ recurrit. Ad Ad dcimũ.
id qḋ obijcit̃ vlteri⁹ de muto dicẽdũ ꝙ ſolus ille mu
tus iudicat̃ q ex officio tenetur reclamare ⁊ nõ recla
mat: non credo ꝙ teneat̃ vniuerſaliter ad reſtitutio-
nẽ: ſ3 poti⁹ tũc qñ tacet cõſentiẽs ⁊ ꝓmouẽs ad h̓ qḋ
fiat. Sed veꝝ eſt ſi ex officio tenet̃ reclamare ⁊ nõ re
clamat: ſi vult pniam agere tenet̃ clamãdo coopari
leſo vt ſatiſfaciat ei. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad id qḋ
ꝯ h̓ obiectũ eſt. Ad id qḋ obijcitur de nõ obſtante Ad vndeci-
⁊ videt̃ dõm ꝙ intelligit̃ de illo: qui ex officio obſta mũ ⁊ duo-
re tenetur: ſicut baro vel princeps: qui tributa ter- decimũ
re cũ recipit vt pacificet terrã: ſi nõ obſtet illicite au-
ferẽtib3 ipſe reſtituere tenetur. De vltimo dicẽdu3 Ad tredeci-
ꝙ nõ intelligitur de omni nõ manifeſtãte: ſ3 ſolũ de mũ.
illo qui 3elãdo particeps ẽ lucri ⁊ criminis. Et ideo
obiecta contra hoc non tenent.

Quid eſt qḋ debeat reſtitui ⁊ qualiter eſt reſtituendum. Art. XLIII. U⁊.

Secundo queritur quid debeat reſtitui: ⁊ hec
s eſt queſtio difficilis: cũ ei reſtitui debeat res
ablata cõtingit auferri famã: quãdoq3 verita

te ⁊ nūq̄ꝫ mēdacio: ſicut ſi ponamus ꝙ aliq̄s diffa-
mauit crimē alicuiꝰ: veꝝ quidē: ſed tñ occultū ſi de-
beat reſtituere: Uidetur ꝙ peccet ſi dicat: h̄ dixi fal-
ſum vt infamarē ip̄m: ipſe mētitur: q꞉ veꝝ dixit. Cū
igitur oīs homo debeat vitare mēdaciū: videtur ꝙ
ille debeat vitare reſtitutionē. Si autē dicat ſic: ego
quidē verū dixi: tñ intētiōe mala diffamādi ampliꝰ
Obiectio infamabit: q꞉ ampliꝰ credet̄ q̄ꝫ prius: ergo magꝭ le-
Solutio det ſecūdo q̄ꝫ primo. Si dicas ꝙ nō debet reſtitui
fama: ꝯtra id qđ cariꝰ poſſidetur inuitiſſime amitti
tur: fama aūt cariꝰ poſſidetur q̄ꝫ auꝝ ⁊ argētū: ergo
inuitiſſime amittitur: ergo videtur ꝙ maxime debꝫ
20 reſtitui. Itē Hiero. Crudelis eſt q̄ famā negligit
ſed ille q̄ nō exigit fame reſtitutionē famā negligit: g̊
eſt crudelis: ergo videt̄ ꝙ etiā hec iniuria nō debꝫ re
mitti ſine recōpēſatōe: ergo q̄libet tenetur exigere ta
lis rei reſtitutionē: ergo aliq̄s tenetur ſoluere: cōſtat
aūt ꝙ non niſi q̄ abſtulit: ergo ille reſtituere tenetur.
Caſus gra-uis. Eodē mō grauis caſus eſt de eo q̄ impedit aliquē
vt nō cōſequatur hoc qđ habiturꝰ eſſet niſi ille impe
diret: ſicut p̄bendā vl' dignitatē vel quaſcūq̄ꝫ res ſpi
rituales vel ſeculares: q꞉ quo ad hūc caſum nō dif-
Obiectio ferūt vtrū teneatur ad reſtitutionē ſi p̄t. Si dicas
ad vltimaꝫ ꝙ ſic cōtra iſti nihil eſt ablatū: q꞉ nō aufertur niſi qđ
partē. habetur: iſte aūt adhuc nō habuit: ergo videt̄ ꝙ non
Secunda. tenetur. Itē quō reſtitueret ſi teneret̄: ſi em̄ habet
p̄bēdā vel eccleſiā ⁊ impediuit illū ne ꝯſecraret̄ vide
tur ꝙ tenetur recedere de ſua ⁊ illum inueſtiri face-
re: ⁊ hoc graue eſt dicere: q꞉ pauci vel nulli hoc face-
rēt. Si aūt dicas ꝙ nō tenet̄: ꝯtra occaſionē damni
dat ergo dānū feciſſe interp̄tādꝰ eſt: ergo tenetur ad
reſtitutionē. Itē ſi q̄rerem a te vtrū ille q̄ ſic impe-
diuit ꝓximū peccauit vl' n̄. Et ſi diceres ꝙ peccauit.
Queratur ergo vlteriꝰ vtrū in deū tm̄: vel in deū ⁊
in ꝓximū: Tu dices ꝙ in deū ⁊ ī ꝓximū. Si aūt ite
rū queratur quo genere peccati peccauit in ꝓximū.
dices ꝙ dānādo ꝓximū. Itē queritur de eo q̄ arā
Tertiꝰ ca-ſus. do ſubuertit ſemina q̄liter tenetur ad reſtitutionē: ſi
em̄ dicas ꝙ tenetur ſoluere fructꝰ futuros. Cōtra
Obiectio p̄-ma. fructꝰ multis de cauſis poterāt īpediri: ergo hō non
tenetur ad reſtitutionē niſi dūmodo certi habētur:
ergo ille nō abſtulit fructꝰ: g̊ nō tenet̄ reddere. Si
Solutio. aūt dicas ꝙ tm̄ ſemina. Cōtra tātū valet res quātū
Obiectio vēdi pōt: ſed ille ꝓ agro ſeminato plus vēdēdo acci-
peret q̄ꝫ ſemina: g̊ ille plus reddere tenet̄. Itē q̄rit̄
Dubium. vtꝝ ille leges dn̄i q̄ đ reſtitutiōe tāgūtur Exo. xxij. ſ. ꝙ
ouis reddat̄ in q̄druplū ⁊ bos in q̄ntuplū adhuc te-
nēt vel nō: Uidet̄ ꝙ ſic: q꞉ de moribꝫ ⁊ neceſſariꝭ ad
ſalutē: ergo adhuc tenēt: ꝓbatio prime eſt: q꞉ reſtitu
In ꝯriū p̄o tio ē de neceſſariꝭ ad ſalutē ⁊ de moribꝫ hoīm. Cō
tra h̄ ī lr̄a nō dī plus niſi ꝙ reſtituatur ablatū: ergo
20 videtur ꝙ ad plus nō tenetur. Itē nos videmꝰ ꝙ
in iudicio nō cōdēnatur ad plus q̄ꝫ intulit ī dāno: er
30 go ad plus nō tenetur. Itē Ariſto. dicit ꝙ iuſtū eſt
eq̄le vt tātū reddat quātū intulit in dāno: ꝯſtat aūt
ꝙ ſi plꝰ reddat erit inequalitas: cū igitur ineq̄litas
ſit idē qđ iniuſticia iniuſtū eſt: ſi cogatur ad plus dā
Solo dū vt videtur. Solutio dicēdū videtur ꝙ ad om̄e
illđ ablatū qđ cū dolore amittit̄ ⁊ cū delectatōe ⁊ vti
litate vel honeſtate poſſidet̄ ſeq̄tur tētio ad reſtituti-
onē ex parte auferētis illud quocūq̄ꝫ modo auferat:
ſicut mlti modi habiti ſunt in p̄cedēti articulo huiꝰ
Ad p̄mū q̄-ſitum. queſtiōis. Ad id aūt qđ primo queritur dico ꝙ de-
tractor tenetur ad reſtitutionē: ſed duplex eſt fama:

ſcꝫ in re ꝑtinēte ad verā laudē: cuiꝰ oppoſitū eſt vere
vituperiū: ⁊ hec eſt virtꝰ ⁊ vita ſ̄m virtutē: vel ſaltē
ſine vitio: q꞉ nihil vere laude dignū eſt niſi virtutis
actus. Eſt etiā fama in ſciētia vel militia ⁊ hmōi: in
quibꝫ nō eſt laus niſi vana: ⁊ primā tenetur reſtitue-
re qui iniuſte abſtulit nō ei iniuſte aufert q̄ dicit vbi
ꝓdeſſe debet. ſ. p̄lato vel pluribꝫ corripientibꝫ: ⁊ ſi h̄
nō valet denūciat eccleſie vt cōfuſiōe peccator reſipi-
ſcat: ille em̄ talē famā nō aufert: ſed velamē malicie
manifeſtat. Si aūt intētōe infamādi euomat mala
dico ꝙ reſtituere tenet̄ / ſi tñ criminoſa euomuerit.
Ad hoc aūt qđ obiicitur dico ꝙ ⁊ ſi verū ſit qđ di Ad primuꝫ obiectū.
cit: ipſe poteſt ire ad illos quibus dixit ⁊ dicere ꝙ in-
tentiōe infamādi dixerit vel nō: ad hoc nō tenetur re
ſpōdere: ſꝫ caute euadere ſine mēdatio: vt docet Au-
gu. in lib. de mēdatio. Et ꝑ hoc pꝫ ſolō ad ſcđm ⁊ ad Ad caſū po-ſitū ſcđo lo-co
oīa que querūtur circa illud dcđm ꝙ ille q̄ īpedit ali-
um: aut iuſte īpedit. ſ. q꞉ ſcit eū indignū tali honore/
vel tali re ⁊ tūc nō tenet̄: aut iniuſte / ⁊ tūc dico ꝙ te-
netur ſatiſfacere: ſed nō tñ reddere: q꞉ ille rē illā ad-
huc adeptꝰ nō erat: hec aūt ſatiſfactio debet fieri ſ̄m
poſſibilitatē ſatiſfaciētis ⁊ arbitriū bonoꝝ virorum.
Ad hoc aūt qđ cōtra obiicitur dicendū ꝙ non dat Ad argumē-tū in opm.
occaſionē dāni rei qđ habet̄ ſed quā ꝓbabile fuit ha
beri poterat tñ aliquo caſu non haberi: q꞉ ſepe con-
tingūt infortunia nō ꝓuiſa. Ad aliud dicendū ꝙ Ad ſecūdū.
iſte peccauit in ꝓximū dānādo eū: ſꝫ nō tantū quātū
ſi ipſa res q̄te iam fuiſſet poſſeſſa: ⁊ iō nō ad tātū te-
netur: ſed iuxta arbitriū bonoꝝ. Ad id qđ vlteriꝰ Ad queſtio-nē de tertio caſu.
queritur de tertio caſu dicendū ꝙ ſoluere nō eſt dif-
ficile: ſꝫ tenet̄ tātū quantū ager ſeminatꝰ ꝓ tēpore il
lo vendi cōſueuit: ⁊ hoc eſt plus ⁊ minꝰ ſ̄m ꝙ ꝓpin-
quiꝰ expectant̄ fructus: vel remotius a meſſe. Ad Ad dubiū.
hoc qđ q̄ritur de legibꝫ Exo. xxij. dicendū ꝙ hodie non
tenēt niſi ex noua cōſtitutōe ſanciantur: hmōi em̄ le
ges iudiciales erāt habētes aliq̄d ſignificatiōis de
futuro: ⁊ quo ad hoc ꝙ erāt iudiciales ꝓ tēpore ⁊ lo
co aggrauabant plus vel minꝰ in terrorē vitij illiꝰ
qđ in populo dirigebāt: vt. ſ. populū a tali vitio citi-
us auerterēt: ſ̄m aūt ꝙ aliquid habebāt ſignificatio
nis de futuro cū alijs cerimonijs in nouo teſtamēto
ſunt implete ⁊ euacuate. Ad hoc autē qđ obiicitur Ad primuꝫ in ꝯrium.
ꝙ ſunt de moribꝫ dicēdū ꝙ de moribꝫ quidē ſunt: nō
tñ ſunt morales ꝓprie ꝓut moralia diuidūtur ꝯtra
iudicialia: q꞉ hoc modo moralia nō ſunt niſi illa pre
cepta que p̄cipiūt actꝰ alicuiꝰ virtutis moralis: hoc
aūt nō fit in illis: ſed ad terrorē erat aggrauātiū dā
num eo ꝙ per auaritiā libēter rapiebant aliena: pre
cipue aīalia que in illo pctō tunc tēporis abūdabāt. Arti. XL.

Cui debet fieri reſtitutio.

X2

Tertio queritur cui debeat fieri reſtitutio: po Primꝰ ca-ſus.
namus em̄ ꝙ ille qui rē alienā habet neſciat
cuius fuit: tūc em̄ cū nō ſcit cui debeat: vide-
tur eſſe abſolutꝰ ab obligatiōe: q꞉ oē qđ aliq̄s debet
alicui debet. Itē ponamꝰ ꝙ aliq̄s ſciat: ſed eſt ita Secundꝰ caſus
remotꝰ ꝙ ad eū ꝑuenire nō pōt ſine magna difficul-
tate: ⁊ querat̄ q̄d tūc ſit faciendū: vel ſi ſcit eū cui de-
bet: neſcit tamē vbi manet vl' nō p̄t inueniri. Si em̄
tunc dat pauperibꝫ p̄t eē ꝙ ille caſu poſtea inueniat̄
cū ergo nō ſit illi reſtitutū: oportet ꝙ ſecūdario reſtitue
ret: ⁊ hoc eſſꝫ iniuſtū: ergo ſeruare tenetur donec il-
lo veniat vel deſꝑetur de eius aduētu. Et tunc que-
ritur quādo illud eſt: p̄t eē ꝙ ille in lōginq̄ loco faci-
at filios: ⁊ illis dicat ꝙ talis homo ſibi teneat̄ ⁊ q̄n

deſperaẛ;de vita ſua:poſtea apparebũt filij qbꝰ de-
bet reſtituere:ꝛ hoc mõ nunq̃ʒ deſperabiẛ de aduen
3ꝰ caſus tu ſuo vel in ſe vel in heredibꝫ ſuis. Item ponamꝰ
ꝙ aliq̃s iniuſte accepit in aliq̃ expedetiõe/ et neſciat
cui fecerit damnũ ſpẽalirẛ:ſi eñ dat paupibꝫ q̃riẛ q̃-
bus teneẛ/ꝛ ad cuiꝰ arbitriũ debet fieri recõpẽſatõ:
videẛ eñ ꝙ magis teneẛ paupibꝫ illiꝰ terre in q̃ dã-
nũ fecit q̃ʒ in alia in qua damnificãs habitat: qꝛ foꝛ
te aliq̃s pauperũ terre in q̃ intulit damnũ ad paupꝫ-
tatẽ eſt deductꝰ ꝑ eũ:ꝛ ille debet habere recõpenſa-
4ꝰ caſus tionẽ. Itẽ ponaẛ ꝙ aliquis de licẽtia alicuiꝰ p̄lati
iniuſte vendicet ſibi res ecclie q̃s p̄latꝰ dare nõ põt/
q̃riẛ cui debeat fieri reſtitutio. Si dicas ꝙ ecclie/ cõ
tra p̄latꝰ tenet res ecclie:ꝛ ille cõceſſit res illi vel de
dit:g̃ nõ ſunt ei ablate:nõ ergo debet ei fieri reſtitu-
tio. Si aũt nõ debet illi fieri reſtitutio cũ nullꝰ aliꝰ
habeat ius videẛ ꝙ nulli qd̃ abſurdũ eſt cũ res eccle
ſie ab illo teneri nõ pñt. Item ponamꝰ ꝙ aliq̃s mu-
tuauit pecuniã ſuã alicui gratꝫ vſq̃ʒ ad certũ diẽ nũ-
dinarũ/ꝛ tũc nõ reddit/ꝛ ille impediaẛ a negociatio
ne ſua licita/cõſtat ꝙ dãnificauit eũ:ergo reddere te
neẛ:ꝛ queriẛ in quo ꝛ quantũ. Solo hec et hmõi
Solo. magis cõſiderari habẽt a iuriſperitis q̃ʒ theologis:
Ad p̄mũ caſum ꝛ idõ ſine p̄iudicio dico ꝙ rõnale videẛ. Ad primũ
ergo dicendũ ꝙ cũ neſciẛ verus dñs paupes ſũt he-
redes/ꝛ ille nõ abſoluiẛ ab obligatiõe niſi det pau-
Ad 2m peribꝰ. Ad aliud dicendũ ꝙ diſtinguendũ ẽ/ aut
eñ tñ eſt debitũ ꝙ viã merito ſubire debeat aut nõ
Si ſic tũc mittere vl portare ſibi teneẛ niſi ſpereẛ re-
ditꝰ cui dãnũ ẽ illatũ. Si aũt parũ ẽ ꝛ ñ ſpeẛ reditꝰ
dico ꝙ dandũ eſt ꝓpinq̃s eiꝰ cũ tali ꝓteſtatõe ꝙ dẽt
vel recõpenſent illi principali ſi venerit. Si aũt pro-
pinquos nõ habet ego cõſulerẽ ꝙ dareẛ alicui ceno
bio cum ꝓmiſſione tali ꝑ ſcriptũ cõfirmata ꝙ ſi vnq̃ʒ
de heredibꝰ illiꝰ apparet vel ipſe ꝙ illud reſtitueret
cenobiũ vel reſpondere tenereẛ. Ad aliud bñ cõce-
do ꝙ ille q̃ eſt in expeditione qd̃ accepit magis teneẛ
pauperibꝰ illiꝰ terre reddere in qua damnũ fecit q̃ʒ
ĩ alia vbi habitat. Et etiã ad arbitriũ epi loci illiꝰ q̃
damnificatꝰ eſt debet fieri reſtitutio.ſ.ad opꝰ cõmu
ne ville vel pauperibꝰ eiuſdẽ ville vel alio modo ꝓ-
ut epiſcopo rõnabiliter videẛ expedire. Ad hoc qd̃
queriẛ de illo q̃ habet res ecclie dico ꝙ reſtituere te-
neẛ ecclie ita vt deuoluaẛ ad p̄latũ ſucceſſoꝛẽ:qꝛ ille
q̃ cõceſſit nõ mereẛ recipe. Et ꝑ h̃ ptʒ ſolo ad totũ.

Arti.xLv. y2 **Qualiter habent ſe opera reſtitutiõis ad opera penitentie.**

Arg. p̄mo. Ltimo queriẛ q̃liter ſe habeãt opa reſtitutio
v nis ad opa pñie/ videẛ ꝙ ſint de pnĩa: ipã ei
penitẽtia eſt remediũ pcti actualis:cum igiẛ
reſtitutio ſit de emendatione cuiuſdã talis pcti/ vi-
deẛ eſſe pars ſatiſfactiõis:g̃ etiã pars pñie: qꝛ quic-
2o q̃d eſt pars ptis/eſt pars totiꝰ. Item in pnĩa ẛm ꝙ
eſt ſacramentũ recõciliaẛ hõ deo ꝑfecte ꝛ ꝓximo: ſed
reſtituere eſt de recõciliatõe ad ꝓximũ:igiẛ eſt pars
In ꝯtrariũ p̄mo penitentie vt videẛ. Sʒ cõtra penitentia diciẛ q̃ſi
pene tenentia:ꝛ doloꝛ ad hoc qd̃ foꝛefecit: ſed ad re-
ſtitutionẽ non exigiẛ talis doloꝛ: ſed qualitercunq̃ʒ
ſiue dolens ſiue nõ dolens reſtituat ipſe deobliga-
tur ab eo qd̃ tenebaẛ reſtituere: g̃ nõ eſt de peniten-
2o tia ſicut pars. Item penitẽtia ſoluit a peccato: red
ditio aũt ſoluit a debito tentionis ꝓximi tñ/ꝛ non
3o a peccato/ergo nõ eſt pars penitentie. Itẽ penitẽ-
tiam opoꝛtet agere de ꝓꝓrio/ſed reſtitutõ ſempꝫ eſt de
alieno:g̃ ꝛc̃. Itẽ ſi eſt pars penitentie:cõſtat ꝙ nõ 4o
eſt niſi ꝑs partis q̃ eſt ſatiſfactio/que eſt vel elemoſy-
na vel oꝛatio vel ieiuniũ:qꝛ ſatiſfactio nõ habet plu-
res ꝑtes in genere/ cõſtat ergo ꝙ nulla eſt illarũ: er
go nõ eſt pars penitẽtie ꝛc̃. Solo dicendũ ẛm anti Solo
quos ꝙ non eſt pars ſed p̄ſupponiẛ in penitente/ vt
diſpoſitio penitentis ne ſit fictꝰ:ꝛ hoc vocauerũt an
tiqui fundamentũ:vñ dixerunt ꝙ reſtitutio eſt fun-
damentũ ſatiſfactiõis ꝛ ꝑ cõſequẽs penitentie. Ad Ad p̄mũ obiectũ
id aũt qd̃ primo obijciẛ dicendũ ꝙ ipſa nõ eſt reme-
diũ cuiuſdã peccati/vel dolens peccatũ:ſed potiꝰ eſt
diſpoſitio preſuppoſita in eo in quo ꝑ penitentiã de
leẛ peccatũ. Ad aliud dicendũ ꝙ reſtituẽs duplici Ad 2m
ter recõciliaẛ proximo.ſ.inquantũ teneẛ ei de dam-
no illato:ꝛ hoc mõ recõciliat reſtitutio nõ penitẽtia
ꝓꝓrie:põt etiã recõciliari inquantũ damnificatꝰ eſt
ꝓximꝰ ꝑ malũ exemplũ:ꝛ ſic ſatiſfactio bonis opibꝫ
reconciliat ꝛ pnĩa ꝑ ꝯñs: Et ita intelligiẛ ꝙ homo ꝑ
pnĩam recõciliaẛ deo ꝛ ꝓximo: reſtitutio eñ recipi-
tur etiã a nõ penitente/ ſicut bñ ꝓbant ea que obie-
cta ſunt in cõtrarium.

De tribus que in penitentia cõſideranda ſunt. Di. XVI. A

I perfectione aũt pe
i nitẽtie tria obſeruãda ſũt.ſ.cõpũ-
ctio coꝛdis:cõfeſſio oꝛis:ſatiſfactõ
opis. vñ Iohẽs os aureũ. Perfecta pnĩa co
git pctõꝛẽ oĩa libenẛ ferre:in coꝛde eiꝰ cõtri- a
tio:in oꝛe cõfeſſio:in ope tota hũilitas. Hec
eſt fructifera pnĩa: vt ſicut tribꝰ mõis deũ of
fendimꝰ.ſ.coꝛde:oꝛe ꝛ ope:ita tribꝰ mõis ſa b
tiſfaciamꝰ. Sũt eñ tres pctĩ differẽtie: vt ait
Aug. ꝛ in coꝛde:ꝛ in facto: ꝛ in cõſuetudine
vl v̾bo tãq̃ʒ tres moꝛtes. Una q̃ſi ĩ domo.ſ.
cũ ĩ coꝛde cõſentiẛ libidini:altera q̃ſi ꝓlata
iã extra poꝛtã cũ in factũ ꝓcedit libidini aſ-
ſenſio: tertia cũ male cõſuetudis tãq̃ʒ mole
p̄miẛ animꝰ: vl noxie defẽſiõis clipeo armaẛ
q̃ſi in ſepulchꝛo iã fetẽs. Hec ſunt tria gene-
ra moꝛtuoꝛũ q̃ deus legiẛ ſuſcitaſſe. Huic er
go triplici moꝛti: triplici remedio occurriẛ:
cõtritõe:confeſſione:ſatiſfactõe. Cõpũctio c
nobis cõmendaẛ ibi: Scindite coꝛda veſtra d
ꝛ nõ veſtimẽta veſtra:confeſſio ibi: Iuſtꝰ in
principio ſermonis accuſatoꝛ eſt ſui. Uere
eñ cõfiteẛ qui ſe accuſat: qui execrando ma-
lũ ſibi ĩputat: Et ibi: Effundite corã illo coꝛ
da veſtra. Et iterũ: Cõfitemini alterutrum Ps.61.
peccata veſtra. Satiſfactio a iohanne preci e
piẛ vbi ait: Facite dignos fructꝰ penitentie Math.3. Luce.III.
ſcʒ vt ẛm qualitatem ꝛ quantitatẽ culpe: ſit
qualitas ꝛ quãtitas pene. Nõ eñ par debet
eſſe fructꝰ boni opis eiꝰ qui nihil vel minus
peccauit: ꝛ eiꝰ q̃ grauiꝰ cecidit. Idõ diſcretio
penitẽti valde neceſſaria eſt: vt illa gerat q̃

tradit Aug⁹ dicens: Cōſideret qualitatē cri
minis: in loco: in tpe: in pſeuerātia: in varie=
tate pſone: ⁊ q̄li hoc fecerit tētatōe: ⁊ in ipſi⁹
vitij multiplici executiōe. Oportet eñ peni
tere fornicātē ſm excellētiā ſui ſtat⁹ vel offi
cij vel ſm modū meretricis: ⁊ in modū ope=
ris ſui: ⁊ q̄liter turpitudinē egerit: ſi in loco
ſacrato: ſi in tpe orationi cōſtituto: vt ſūt fe=
ſtiuitates ⁊ tpa ieiunij. Cōſideret q̄ntū pſe=
uerauerit: ⁊ defleat ꝙ pſeueranter peccaue=
rit: ⁊ q̄nta vict⁹ fuerit impugnatiōe. Sūt ei
qui nō ſolū nō vincunt̃ ſed vltro ſe peccato
offerūt: nec expectāt tētationē: ſ₃ pueniunt
voluptatē. Et ptractet ſecū ꝗ̄ mltiplici acti
one vitij delectabilit̃ peccauit. Oīs iſta va=
rietas cōfitenda eſt ⁊ deflenda: vt cū cogno
uerit qꝺ pctm̄ eſt: cito inueniat deū ſibi ꝓpi
tiū. In cognoſcēdo augmētū pcti: inueniat
cui⁹ etatis fuerit: cui⁹ ſapiētie ⁊ ordinis. Im
moret̃ in ſingulis iſtis: ⁊ ſentiat modū crimi
nis: purgās lachrymis oēm q̄litatē vitij: de=
fleat ꝟtutē qua interim caruit. Dolendū eſt
eñ nō ſolū ꝙ peccauit: ſed q₂ ſe virtute pri=
Jacobi.2. uauit. Defleat etiā qm̄ offendēs ī vno fact⁹
eſt oīm reus. Ingrat⁹ eñ extitit: q̄ plen⁹ vir
tutib⁹ deū oīno ñ timuit. In hoc ei q̄ſq₃ pec
Gen̄.3. cator ſit culpabilior q̄ eſt deo acceptior. Iō
eñ adam pl⁹ peccauit: q₂ omni bono abun=
dauit. Alio etiā mō offendēs in vno fact⁹ eſt
oīm re⁹: q₂ oīs virtus patit̃ detrimentū ab
g vno vitio. Ponat ſe oīno ī iudicio ⁊ poteſta
h te ſacerdotis: nihil ſui reſeruās ſibi vt oīa eo
iubēte parat⁹ ſit facere ꝓ recipiēda vita ani
i me: q̄ faceret ꝓ euitāda corpis morte: ⁊ hoc
cū deſiderio: q₂ vitā recuperat infinitā. Cū
gaudio eñ facere d₃ ī mortalis futur⁹ q̄ face
ret ꝓ differēda morte moritur⁹: ſꝑ depc̄etur
deū: offerat deo mentē ⁊ cordis cōtritō₃: de
inde ⁊ qꝺ p̄t det de poſſeſſiōe: ⁊ tūc ſi qꝺ offe
Gen̄.4. rat: ſecur⁹ offerat. Reſpexit dñs ad abel et
ad munera ei⁹. Pri⁹ dicit abel: q̄₃ ad mune=
ra ei⁹: In iudicio ergo cordis cōferēda ē ele
moſyna tribuētis. Nec cōſiderādū eſt q̄ntū
ſed q̄ mente: q̄ affectione dat qꝺ p̄ōt. Qui ḡ
ſua pctā redimere vult tpaliū oblatiōe pri⁹
k offerat mentē. Caueat etiā ne duct⁹ verecū
dia diuidat apꝺ ſe cōfeſſionē: vt diuerſa di=
uerſis velit ſacerdotib⁹ manifeſtare. Quidā
eñ vni celāt: qꝺ alteri manifeſtandū cōſer=
uant: qꝺ ē ſe laudare ⁊ ad hypocriſim tēdere
⁊ ſꝑ venia carere: ad quā ꝑfruſta putat pue=
l nire. Caueat etiā ne pri⁹ ad dñicū corp⁹ ac=
cedat: ꝙ cōfortet̃ bona cōſcia ⁊ doleat ꝙ nō
dū audeat ſumere quē mltū deſiderat cibū
ſalutarē. Cohibeat etiā ſe a ludis: a ſpecta= m
culis ſeculi: q̄ pfectā vult cōſequi remiſſiōis
gratiā. Iſti ſūt digni fruct⁹ pn̄ie aīam capti
uā elaqueantes ⁊ in libertate ſeruantes ⁊ in
fra. Querat aīa dignos fruct⁹: ⁊ ſi nō dignos
pn̄ie. Sūt ei digni fruct⁹ virtutū: qui nō ſuf= n
ficiunt penitētib⁹. Penitētia eñ grauiores
poſtulat: vt dolore ⁊ gemitib⁹ mortu⁹ impe
tret vitā. Ex his oſtendit̃ q̄ ſint digni fruct⁹
pn̄ie quib⁹ vera ſatiſfatio explet̃: ⁊ ꝙ nō oēs
digni fruct⁹ ſunt digni fruct⁹ pn̄ie: qꝺ de illa
pn̄ia intelligit̃ que maiorū eſt criminū. Nō
eñ ſufficiūt grauiter delinquentib⁹: q̄ ſuffi
ciunt minus vel parum peccantib⁹.

In pfectōne aūt pn̄ie tria ⁊c̄.] Hic incipit DI. XVI.
i pars illa q̄ eſt de ptib⁹ pn̄ie. Et diuidit̃ ī
duas ptes. In quarū prima tradit̃ drn̄a
ipārū ptiū. In ſcꝺa aūt querit̃ vtrū vna ſi
ne alia peccati deſtructōnē poſſit operari/⁊ hec inci=
pit in ſequenti diſtinctiōe. Adhuc p̄ma ſubdiuiditur
in duas. In prima eñ agit de ptib⁹ pn̄ie que ſint ⁊
quot. In ſecūda aūt agit de modis iuxta ptes acce=
ptis ibi [Predictis ꝟo adijciendū eſt ⁊c̄. An lr̄am
tria q̄runt̃ q̄ꝝ p̄mū eſt; vtꝝ hoc ſacr̄m ſit vnū ⁊ q̄ vni
tate ſit vnū ⁊ ſimplex. Scꝺo an habeat ptes vl̄ non
et cuiuſmodi ſint ille ptes. Tertio vtrū ille ptes ex
equo recipiant ſigillatī pn̄ie rōnem: aut pn̄ia predi
cet̃ de oīb⁹ in ſūma accept₃/⁊ nō ſigillatim.

An ſacramentū penitentie ſit vnū. Arti. I

A

Ad primū ſic obijcit̃: ſacr̄a eccl̄ie nō ſūt niſi ſeptem Arg. p̄mo
hoc aūt nō cōtingeret ſi pn̄ia eēt plura ſacr̄a: ḡ pn̄ia
nō ē niſi vnū ſacr̄m. Itē cauſa p ſe cui⁹ effect⁹ ē vn⁹ 2o
ipſa eſt vna ſm cauſalitat₃ ei⁹ rōem: ſ₃ effect⁹ hui⁹ ſa
cramēti eſt vn⁹. ſ. deletio pcti actual̄: ḡ pn̄ia q̄ ē cau=
ſa deletiōis ſacr̄alis eſt vna: minor p ſe pt₃: ſ₃ maior
pt₃ ex hoc ꝙ in vna rōe cauſalitat₃ nō eſt niſi vna cā
vni⁹ effect⁹ vt ꝓbatū eſt ſcꝺo phicoꝝ ⁊ quinto meta 3o
phiſice Ariſt. Itē act⁹ eſt vn⁹. ſ. flere cōmiſſa cū emē
datiōis ꝓpoſito: ḡ ⁊ pn̄ia eſt vna vt videt̃. S₃ ꝯ ni= In ꝯtrariū
hil eſt vnū ad cui⁹ pfectionē tria exigunt̃/ad pfectio p̄mo.
nē aūt pn̄ie exigūt̃ tria: ḡ ipa nō ē vna. Probatō pri
me eſt in q̄nto p̄me phie vbi ſic dicit phs: ſuba cuiuſ
libet ē ſm ſel' vt ſex nō bis tres ſt̃: ſ₃ ſel' ſex ei ſunt ſel'
ſex: mior aūt ſcribit̃ in lr̄a in pricipio h⁹ diſtinctōis.
Itē īpoſſibile eſt hitū vnū agentē vt natura in illa 2o
agat eſſe p̄ncipiū actuū diuerſorū ſpē ſepatoꝝ: ſed ſi
pn̄ia ē vna erit hit⁹ hmōi/ſic ex dict₃ in. xiij. diſt. cō
ſtat: ḡ nō p̄t eē principiū actuū diuerſoꝝ ſpē ſepatoꝝ
ſed taliū actuū ē p̄ncipiū/ḡ nō eſt vna. Probatio ꝙ
taliū actuū eſt p̄ncipiū/q₂ cōteri/cōfiteri/orare ⁊ ie=
iunare ⁊ el'ynas dare ſūt act⁹ diuerſi ſpē ad q̄s mo=
uet pn̄ia: ḡ ipa nō ē aliq̄d vnū vt videt̃. Querit̃ vl Queſtiūcula prima.
teri⁹ ſi vna eſt cuiuſmōi ſit vnū: ponunt̃ ei mlti mōi
vnius ab autorib⁹ diuerſis tam ſctis ꝗ̄ phis: ſcti
aūt ſūt bern̄. in q̄nto de cōſideratōe. ⁊ dyo⁹ in li. de
diui. no. ca. iij. ⁊ Boe⁹ in li. de vnitate ⁊ vno. Phi
aūt Ariſto. in q̄nto phie p̄me: ⁊ Auicenna ī ſua meta
phica: ⁊ Algazel: ⁊ lōgū eēt ponere oīm diſtīctiōes/
nec optet q₂ q̄dā nō dicūt vnū ſimplicit̃/ſ₃ ſm q̄d tm̄

Arg. ꝑmo querit͛ ergo an ſit vnū forma. Et videt͛ ꝙ ſic: om̄e ei
qđ vere vnū eſt eſt vnū forma aliq̄ faciente ipm̄ vnū
2o ſed hoc ſacr͞m eſt vere vnū: ḡ eſt vnū forma. Itē vnū
cōuertit͛ cū ente: ḡ vn̄ eſt eſſe inde eſt vnū / ſ; eſſe eſt a
In ꝯtrariū forma / ḡ ⁊ vnū. S; cōtra forma hꝰ ſacr͞i videt͛ non
ꝑmo. eſſe vna: q; alia eſt forma cōtritiōis / alia cōfeſſiōis
⁊ alia ſatiſfactiōis: ḡ videt͛ ꝙ nō ſit vna vnitate for-
Solo. me. Si dicas ꝙ hec ē vnitas ſacr͞i quā nō ponit ali
q̄s phoꝝ: q; nō fuit de cōſideratiōe coꝝ: ꝯtra q̄rit͛ q̄
ſit illa vnitas ſacr͞i / vr͛ em̄ ꝙ ſit forme quā natiuā
vl' cōſtitutiuā vocat Bernardꝰ: q; ſacr͞m h; formā ⁊
2o materiā / ſ; quecūq; hn̄t formā ⁊ materiā hn̄t ea vt ꝑ
tes eēntiales: ſ; in om̄ibꝰ talibꝰ vniens eſt ipſa for-
ma: ḡ ipa vnitas eſt forme / ⁊ tūc ꝓcedit ſupra poſita
rō. ſ. ꝙ cū nō ſit forma vna ꝙ ſacr͞m nō ſit vnū vt vr͛.
Solo Si dicas ꝙ ſacr͞i vnitas eſt vt vniat͛ in vno effectu
videt͛ iterū ꝙ nō ſit vnū: q; effectꝰ nō eſt vnꝰ: aut ei
3o pctm̄ vel ſm̄ culpā remittit͛ in cōtritiōe aut nō: ſi ſic
ḡ cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio nō opant͛ cōtra culpā: ḡ nō ſūt
Solo ad eūdē effectū cū cōtritiōe: ḡ nō ſic vniunt͛. Si di
cas ꝙ nō remittit͛ in cōtritiōe: cōtra ḡ nō erit niſi at-
tritio et nō cōtritio: ⁊ h̄ nō ſtat cū ypotheſi: q; ſuppo
ſitū eſt ꝙ cōtritio fuerit cū q̄rit͛ vtrū in cōtritiōe re-
Obiectio quarta mittat͛. Itē Dyoꝰ innuit ꝙ oīs multitudo reducit͛
ad aliqđ vnū: q; multa ꝑtibꝰ in vnū toto / ⁊ ml'ta ac
cidentib; in vnū ſubiecto / ⁊ multa vnū aut virtuti-
bus in vnū ſpecie / ⁊ multa ſpēb; in vnū gn̄e / ⁊ mul-
ta generib; ſiue ꝓceſſib; in vnū ꝑncipio. Et idē om-
nino ꝑ alia v͛ba dicit phs q̄nto metaphice in diſtin-
ctiōe vniꝰ: q̄rit͛ ergo ſi hec ml'ta q̄ ſunt hic ſunt mul-
ta ꝑtib; tūc debēt reduci ī vnū toto / ⁊ querit͛ que ſit
Solo. forma vniens totū ⁊ vix erit aſſignare. Solo dicē
dū videt͛ ꝙ hoc ſacr͞m ē vnū vnitate ſacr͞i ſicut dictū
eſt in obijciēdo. Et vlteriꝰ ꝯcedi videt͛ ꝙ eſt vnū vni
tate forme ſacr͞alis: forma aūt huiꝰ ſacramēti nō eo
dē mō accipit͛ vt in alijs in quibꝰ miniſter ſacramē-
ti q̄ agit actū verbis dat formā ꝓnūciādo verba: nō
em̄ hic accipit͛ materia ⁊ forma iſtiꝰ ſacr͞i / ſicut mgr͛
infra determinabit: nō em̄ h; materiā exteriorē nec
formā extra penitētē / ſed illud đr eſſe materia vn̄ ac
cipit rōnē ſignificādi / ſicut ⁊ in baptiſmo ⁊ in alijs:
ſ; q; dolor manifeſtatꝰ in ſignis quibuſdā eſt illud
dico dolorē eſſe materiā / dolorē dico volūtariū ma
nifeſtatū in ſignis exteriorībꝰ ꝑ que ſigna ſignificat
rē quā cauſat: forma aūt ſacr͞i illiꝰ eſt ꝓpria vn̄ hab;
v͛tutē ſanctificādi ſicut in oībꝰ alijs ſacramentis ex
forma eſt ſanctificatio: vn̄ forma ipſiꝰ eſt informatō
gratie vl' gr͞a informās h; dolorē inquantū ſit infor
Obiectio mans. Et ſi obijcit͛ ꝙ ſm̄ h̄ idem eſt forma ⁊ res ſa-
cramēti qđ in nullo cōtingit: q; ſm̄ hoc idē eſſet faci
ens ⁊ effectū cā ⁊ effectꝰ q̄ om̄ino ſunt impoſſibilia.
Solo Rn̄det͛ ꝙ eadē obiectio eſt de cōtritiōe q̄ ē informa-
ta gratia / ⁊ aliter nō deleret peccatū nec eſſet cōtri-
tio: ⁊ tn̄ cōfert gratiā: vn̄ dico ꝙ gratia nō ī gn̄e. ſed
q̄dam eſt forma illa. ſ. q̄ mandat dolori vt deletiuus
fiat pctī: effectꝰ aūt eiꝰ ꝓpriꝰ eſt peccati remiſſio: hec
aūt forma ī generali dolore accepta. ſ. que informat
dolorē in cōtritōe / cōfeſſiōe ⁊ ſatiſfactōe: dico ꝙ for
Obiectō ma ſit hꝰ ſacram̄ti a q̄ ſacr͞m đr vnū. Si q̄s aūt di
cat ꝙ forma pn̄ie eſt v͛bū qđ đr a ſacerdote: q̄n abſol
Solo. uit vl' ꝙ eſt ſignū aliqđ: cōſtat ꝙ ipſe nō attendit q̄d
facit forma in ſacramēto ſm̄ augu. ⁊ hugonē de ſan
cto vict͛. q; illa eſt qua accedente ad ſacramētū: facit
ipm̄ potens ſanctificare: ⁊ hoc nō facit in pn̄ia v͛bū
qđ dicit ſacerdos / vel etiā ſigna vel ipſe dolor volū-
tariꝰ / ſed potiꝰ hoc qđ dictū eſt. ſ. gratia informans
dolorē illū vt poſſit delere pctm̄ ⁊ res cuiꝰ eſt deletō
pctī omnimoda in culpa ⁊ pena: dđm ergo ad ꝑmū
ꝙ hoc ſacramentū eſt vnū. Ad id ergo qđ obijcit͛ in Ad ꝑmū
cōtrariū dđm ꝙ ad ꝑfectionē alicuiꝰ aliq̄d vel aliq̄ in ꝯriū
exigi dupliciť dicit͛. ſ. tanq̄ ex quibꝰ ꝑficit͛ ⁊ tanq̄ ꝑ
fectio illa cōplens: ſi aūt đr tanq̄ ex quib; ꝑficit͛ po
teſtatiue vel rōnabiliter falſa eſt ꝓpoſitio ꝑma: quia
ad oīs cōpoſiti ꝑfectōnē hoc mō plura exigunt͛. Si
vero đr tanq̄ ꝑfectio vltima cōplēs tunc vera eſt: q;
om̄is actꝰ vltimꝰ cōplēs ſm̄ ſpēm eſt vnꝰ ſimpliciť
⁊ ſic intelligit͛ ꝓbatio q̄ adducta eſt de quinto prime
phie / ⁊ non habet hic locū: quia tria que exigunt͛ ad
perfectionē penitentie ſunt partes poteſtatiue peni-
tentie vt infra patebit / ⁊ ipſa ꝑficit͛ in illis vt totum
poteſtatiuū ꝑficit͛ ex ſuis ꝑtibꝰ. Ad aliud dicendū Ad 2m
ꝙ penitētia ſm̄ ꝙ eſt habitꝰ mouens in deteſtationē
peccati nature mō virtꝰ ē ⁊ nō ſacramētū / ⁊ hoc mō
nō h; ꝑtes / ſed vt eſt ſacramētū eſt dolor informatꝰ
gratia in ſignis exteriorib; manifeſtatꝰ: ⁊ ſic h; par
tes in quib; ꝑficit͛ medicinalis diſpoſitio cōtra mor
bū actualis pctī. Vel đr et forte meliꝰ ꝙ nihil ꝓhi-
bet ſecūdarios actꝰ eſſe ꝑtes dūmodo ordinent͛ ad fi
nē vnū / ⁊ ita eſt de ꝯteri ⁊ cōfiteri ⁊ ſatiſfacere q̄ om
nes vnū habent finē qui eſt plena deſtructio pecca-
ti actualis. Ad id qđ vlteriꝰ querit͛ qua vnitate ſit Ad. q. ꝑmā
vnū / dico ꝙ nihil eſt vere vnū niſi ſit vnū forma / cō-
tingit accipere formā vltimā: ⁊ huic rn̄det mat͛ia ꝓ-
pria ⁊ ꝯtigit accipe formā ī genere primā ⁊ illi reſpō
det materia prima in genere illo / ſicut eſt exemplum
Ariſ. de mineralib;: ſi ei accipiat͛ forma auri rn̄det ei
materia que eſt ex ſulphure ſubtili ⁊ aduſtibili ⁊ ar-
gentū viuū clarū ſubtile bn̄ cōmixta. Si aūt nō ac-
cipiant͛ mineralia ſm̄ ꝙ calido ſicco liq̄bilia ſunt re-
ſpondet eis materia q̄ eſt aqua. Ita dico ꝙ ſi accipia
tur forma ꝓpria huiꝰ ſacramēti q̄ eſt gratia operans
deſtructionē peccati actualis ſm̄ ꝙ hmōi reſpondet
ei materia q̄ eſt dolor diſpoſitiue operās ad deſtru-
ctionē illā: ⁊ hec eſt vnitas ſacr͞i ex ſua forma ſacra- Ad ꝑmū in contrariū ⁊
mētali. Ad id ergo qđ cōtra obijcit͛ dđm ꝙ iſta tria ad oēs obie
ſūt ꝑtes pn̄ie ⁊ vniūt͛ in forma totiꝰ et in toto: q; in ctiōes ꝑter
omnib; illis operat͛ dolor ſupra dictꝰ: vn̄ nō ſequit͛ quartā
ꝙ ex h̄ ſint ibi plures forme ſimpliciť: ſicut nō ſequit͛
de hoīe ex hoc ꝙ alia eſt forma pedis ⁊ alia manꝰ: vl'
de aīa ex hoc ꝙ alia eſt forma intellectꝰ ⁊ alia volū
tatis q̄ ſunt ꝑtes eiꝰ poteſtatiue. Ad aliud dicendū
ꝙ multitudo ꝑtiū iſtaꝝ reducit͛ ad totū: q; dolor de
ſtruēs peccatū quodāmō vnꝰ ē ⁊ ſubijcit͛ vt totū cō
tritioni cōfeſſioni ⁊ ſatiſfactioni.

An ſacram̄tū habeat ꝑtes ⁊ q̄ ſint ille ꝑtes. Arti. II B

Ecundo querit͛ vtꝝ iſtud ſacramētū habeat
ſ partes vel nō: et quot ſint ꝑtes ille: l; eni in
parte hoc iā habitū ſit: tn̄ ſubtiliꝰ eſt adhuc
diſtinguendū: videt͛ autē non habere partes: q; di-
cit Ambroſiꝰ ꝙ ſacramentū omne ſimpliciť eſt: ſim
pliciter aūt eſt qđ non habet ꝑtes: ergo ſacramentū
iſtud nō h; ꝑtes. Item medicina q̄dā ordinat͛ con- 2o
tra morbū origīalē: ⁊ cōſtat ꝙ nō h; ꝑtes niſi formā
⁊ materiā / de quibꝰ ꝑtibus nō loquimur hic: quia
ille ſunt in omni ſacramēto: cum igit͛ alia medicina
ſit ꝯtra morbū actualē que pn̄ia đr: videt͛ ꝙ ꝑtes hr̄e
nō debeat ſicut nec illa. Itē vniꝰ morbi vna videt͛ 3o
eſſe medicina ꝑ cōtrariū / ſ; actuale eſt vnꝰ morbus;

ergo vnicā debet habere medicinā ꝑ cōtrariū/ nō er
4o go diuificatā in ꝑtibꝰ. Jtē ſi hꝫ ꝑtes/aut h̄ cōuenit
qꝛ ꝑ ſe nō ſufficit ad expulſiōeꝫ pctī aut ex alia cauſa;
Si ꝑmo mō tūc gr̄a informās dolorē eēt imꝑfecta ī
actu ſuo qđ abſurdū eſt/ġ videꝛ ꝙ hec nō ſit cauſa q̄
re ꝑtes habere debeat. Si ſcđo mō cōtra: cuicunqꝫ
natura dat ꝑtes ad determinatū actū ꝑtinētes/ip̄a
dat illas ꝓpter ꝑfectionē agere. Probatio: qꝛ aliter
natura abundaret in ſuꝑfluis: ġ multo minꝰ h̄ eſt in
opibꝫ gratie q̄ ex maiori diligentia ſunt ordinata: ġ
totū eſt imꝑfectū ſine illis in agere: ⁊ hoc habitū ē ꝓ
Queſtiūcu la incōuenienti: qꝛ forma totiꝰ eſt gratia. Ulteriꝰ q̄ri
tur hic: cuiuſmōi ſunt ꝑtes ille q̄ ſunt pnīe: oīs eīn
Arg. ꝑmo. ꝑtes reducunꝛ ad integrales vl' ſubiectiuas/ ſicut ꝑ
tes totiꝰ in quātitate ad integralē/ ⁊ ꝑtes totiꝰ ī mō
ad vl'em ſiue ſubiectiuā. Aut igiꝛ ſūt integrales aut
ſubiectiue. Si integrales: ġ nō accipiūt p̄dicatōꝫ to
tius qđ falſum eſt. Si autē ſubiectiue: ġ q̄ eſt forma
vniꝰ eēntialis eſt forma alteriꝰ/ ġ q̄ ē forma cōfeſſio
2o nis ip̄a eſt forma cōtritiōis realis qđ falſū eſt. Jtē
ſi eēnt tales ꝑtes oporteret ꝙ ip̄arū eſſet vnū nomē et
Sol'o. diffinitio vna/ qđ iterū falſum eſt. Si dicas ꝙ ali
ter eſt de ꝑtibꝫ omogenijs et toto/ ⁊ aliꝛ de etheroge
nijs/ ſicut dicit Ariſt. q̄nto ꝑme phie: vbi diſtinguit
modos totiꝰ: qꝛ ꝑtes totiꝰ omogenij lꝫ ſint materia
les/ tn̄ qꝛ p̄dicaꝛ de eis totū ſequunꝛ naturā totius
vl'is: vn̄ dꝛ omnis aqua eſt: ⁊ nō dꝛ tota aqua niſi per
metaphorā: ꝑtes aūt in q̄bꝰ poſitio facit drn̄aꝫ: eo ꝙ
ſunt etherogenie/ ſequunꝛ naturā totiꝰ integri: ⁊ di
ciꝛ totꝰ lectꝰ/ ⁊ nō oīs lectꝰ/ vl' oīs hō vt diſtribuat
ꝓ ꝑtibꝰ integrantibꝫ: ⁊ ſic licet ſint iſte ꝑtes integrā
tes ptātem pnīe/ tn̄ recipiūt p̄dicatōꝫ totiꝰ ꝓpter omo
genias eſſe ꝑtes illas. Cōtra om̄e totū omogeniū hꝫ
ꝑtes nō diuerſas in forma ꝑtiū/ vt aq̄/ oleū ⁊ cera li-
quida: pnīa hꝫ ꝑtes diuerſas in forma ꝑtiū: ġ nō eſt
Solo. totū omogeniū ad illas. Sol'o dicendū ſine p̄iu-
dicio mlt'oꝝ/ hic multa ⁊ diuerſa ⁊ pene aduerſa di
centiū ꝙ pnīa habet ꝑtes/ et ille ꝑtes ſunt ptātiue.
Penitētia eī eſt q̄ddā operās ad morbi actualis de
ſtructionē: morbꝰ aūt actualis eſt nō tm̄ culpa/ ſed
etiā reatꝰ ſequēs culpā/ ⁊ eſt difficultas ad bonū ex
cōſuetudine ⁊ diſpoſitionibꝰ peccati generata. Rea
tus aūt ꝯñs triplex eſt: vnꝰ eīn eſt cōiunctꝰ culpe q̇
eſt debitum pene eterne: et illo ſoluto manet adhuc
reatꝰ ⁊ debitū pene purgatorie nō ꝓportionate viri
bus penitētis: ſoluto illo iterū manet reatus/ ⁊ de-
bitū pene expiatiue arbitrarie ſm culpe modū ⁊ vi-
res penitētis. ſoluto aūt illo non manet reatꝰ: ſed p̄t
adhuc manere difficultas bn̄ agendi. Ad totū autē
peccati morbū hunc delendū dico ꝙ requirunꝛ tria
ſcꝫ cōtritio delens ꝑmū/ cōfeſſio delēs ſcđm/ ⁊ ſatiſ-
factio delens tertiū: difficultas aūt tolliꝛ boni con
ſuetudine in oībꝫ his/ ⁊ ſic pꝫ ꝙ ptās pnīe ꝑficiꝛ in
Ad primū. his tribꝰ/ ⁊ ſine his tribꝰ nō eſt ꝑfecta. Ad id autē
qđ ꝑmo obijciꝛ dōm ꝙ de illa autoritate dubitaꝛ:
qꝛ in libro illo q̄ſita eſt ⁊ nō inuenta. Si aūt cōceda-
tur dōm ꝙ ſacr̄m dꝛ ſimpliciꝛ rōne effectꝰ ſimplicis
⁊ nō ex eo ꝙ hꝫ ꝑtes: hoc mō quo ſimpliciꝛ dꝛ vnū
vniꝰ: qꝛ ſimpl'r dꝛ multis modis/ ſicut de q̄ttuor coe
Ad 2m queuis in alia ſūma in q̄one de celo eſt dictū. Ad
aliđ dōm ꝙ baptiſmꝰ nō hꝫ hmōi ꝑtes ptātiuas: qꝛ
nō ordinaꝛ cōtra totū morbū original': ſꝫ ꝑtē. ſ. cul-
pā. Pena aūt ꝯcupiſcētie manet ad exercitiū pugne
Penitētia aūt ordiaꝛ ꝯtra actualē morbū totū ſm
ꝙ actualis eſt: vn̄ ſicut ille ī effectibꝫ diuerſificaꝛ/ ita
variāꝛ ꝑtes pnīe ſm ꝙ eſt ſacr̄m cōtra morbū illū
ordinatū. Ad aliud dicendū ꝙ vniꝰ morbi ſm ꝙ Ad 3m
eſt vnꝰ: vna eſt medicina/ ⁊ ſicut diuerſificanꝛ ꝑtes
morbi/ ita etiā variaꝛ medicina ordinata cōtra ip̄m
vt priꝰ habitū eſt. Ad aliđ dicendū ꝙ hoc nō cōtin Ad 4m
git ex imꝑfectiōe gratie/ ſꝫ potiꝰ ꝓpter ordinē ꝑfectio
nis: qꝛ aliter ordinate nō poſſent deſtrui ſequele pec
cati in nobis: qꝛ ita etiā poſſet obijci ꝙ dolor ſuꝑflu
us eſſet/ eo ꝙ gr̄a ad totū ſufficeret: nō eīn daꝛ ſuffi-
ciētia in nāa vl' gr̄a niſi ꝙ ordinatiꝰ fieri pōt ſm cō
gruētiā illiꝰ nature q̄ ꝑfici dꝫ: ſic hoī nō daꝛ vis am
bulatia ſine pedibꝰ/ ita morbo actuali n̄ daꝛ deſtru
ctiuū ſine actu medio/ ⁊ diuerſificaꝛ deſtructiū ſm
diuerſitatē morbi. Ad id qđ vlteriꝰ q̄riꝛ iā pꝫ rn̄ſio Ad q̄ſtiūcu
qꝛ dicimꝰ eſſe ꝑtes ptātiuas. Et ſi q̇s ſubtiliꝛ cōſide lā ⁊ ad totū
ret ſil' tal' totius qđ mediū eſt inꝛ omogeniū ⁊ ethero
geniū/ nec hoc eſt abſurdū ponere: qꝛ phs ponit h̄ in
lib. ꝑme phie dicēs ꝙ in totis in q̄bꝫ diuerſitatē trāſ
poſitio ſꝫ aliq̄d facit/ ⁊ nō facit ſm aliq̄d recipiūt to-
tū ⁊ oīs ſicut numerꝰ: ſm eīn ꝙ numerꝰ ē multitu-
do nūerata ꝑ vnū dꝛ oīs numerꝰ: ſm aūt ꝙ nūeraꝛ
binario aut ternario in quibꝫ ordo facit diuerſitatē
dꝛ totꝰ numerꝰ/ ⁊ iō mediū eſt inter totū omogeniū
⁊ etherogeniū. Et ita h̄ dōm videꝛ qꝛ ille ꝑtes ſūt q̄
q̇dē recipiūt p̄dicatōꝫ totiꝰ ſꝫ ꝙ dolor īformatꝰ gra
tia agit in oībꝰ eis/ ſꝫ ſm relationē ad effectuū diuer
ſitatē nō recipiūt. ſ. nomē totiꝰ ſꝫ potiꝰ oīs: qꝛ ſic nec
tota pnīa eſt in cōtritōe nec tota in cōfeſſiōe nec tota
in ſatiſfactiōe: ſꝫ in oībꝫ ſimul. Et ꝑ hoc patꝫ ſolutio
ad omnia obiecta.

An pnīa p̄diceꝛ de omnibꝰ ꝑtibꝰ ſuis ſimꝉ in ſumma an ſigillatim. Arti. III. T

T Ertio queriꝛ an pnīa p̄diceꝛ de oībꝫ ꝑtibꝰ il-
lis ſimul in ſumma an ſigillatim: videꝛ autē Arg. ꝑmo
ꝙ tota ſaluaꝛ in cōtritiōe: qꝛ mlt'os credimꝰ
ſaluari ꝑ ſolā cōtritionē in q̄bꝰ nō cōtemptꝰ religio-
nis ſꝫ articulꝰ neceſſitatꝭ cōfeſſionē excludit. Jtem 2o
Luc. 7. de maria magd. cuiꝰ ſigna cōtritōis ſcribū
tur/ nō tn̄ cōfeſſio nec ſatiſfactio iniūcta. Jtē de pe 3o
tro Math. 26. cuiꝰ cōtritio ſignificaꝛ nō cōfeſſio vl'
ſatiſfactio/ ⁊ in ſeq̄nti de h̄ mlt'e autoritates inducūꝛ
in lr̄a: ġ videꝛ ꝙ iſta tria nec ſūt ꝑtes integrales nec
eēntiales/ ſꝫ tm̄ ſm bn̄ eē. Jtē h̄ vr̄ de ſatiſfactōe: qꝛ 4o
ſepe ſufficit lamētū cōtritōis ad deletionem totiꝰ: ġ
tūc nō oportet iniūgere ſatiſfactōeꝫ ꝓ pctō ⁊ ſi iniūgiꝛ
fit hoc ad cōſeruādū in bono potiꝰ q̄ꝫ ad deletionem
pctī. Jtē ponamꝰ ꝙ aliq̇s cōtritꝰ ſtatim moriaꝛ: cō 5o
ſtat ꝙ ip̄e ſaluabiꝛ: ġ ad ſalutē n̄ exigiꝛ ꝯfeſſio ⁊ ſatiſ
factio. Ex his rōibꝫ videꝛ eē ſubalior cōtritio q̄ꝫ aliq̄ 6o
aliaꝝ: qꝛ cōtritio ſine alijs q̄nq̄ꝫ fit ⁊ ſufficit: alie aūt
ſine cōtritiōe nunq̄ꝫ. Ad hec aūt ⁊ oīa ſilia dōm vi- Solo
deꝛ ꝙ iſta tria ꝑtes ptātiue ſint pnīe ⁊ oēs ſil' oꝑan- ad primū.
tes in ip̄a: ⁊ etiā ſucceſſiue oēs q̇dem ſil' ſm ꝙ vna eſt
in actu ⁊ due/ vel vna in voto: ſicut cum contritio eſt
in actu ⁊ cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio ſunt in voto: ⁊ cum cō
ſſio ē in actu virtꝰ cōtritiōis eſt in ip̄a ⁊ ſatiſfactio in
voto/ ⁊ cum ſatiſfactō eſt in actu vis confeſſionis eſt
in ea ſm ꝙ eſt iniuncta ꝓ peccatis ⁊ vis cōtritionis
quo ad dolorem ⁊ peccati deteſtationē: ⁊ ſic nunq̄ꝫ
vna ſeparaꝛ ab altera: ⁊ hec nō repugnāt: ⁊ peniten
tia perficiꝛ in vna ſine altera: ⁊ nō perficitur in vna
ſine altera. Et hec iterum non habent repugnan-

Ad 2m tiā. Et ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad primū. Ad aliud dicen-
dū ꝙ aliter eſt in his in quib⁹ ipē domin⁹ formā ha
buit ſacerdotꝭ abſoluentis: qꝛ preſentatō ſufficiebat
apud eū qui nouit ꝛ morbū ꝛ morbi circūſtātiā. Et
ſatiſfactio generalis intelligiť in hoc ꝙ dixit: Jā am
Ad 3m pli⁹ noli peccare. Ad tertiū de petro ſiľr eſt dicēdū
tñ in his nō excludiť votū cōfitendi vľ etiā act⁹ con
feſſiōis: qꝛ multa ſunt facta que nō ſunt ſcripta in fi
Ad 4m ne Joh. vlti. Ad aliud dōm ꝙ ſatiſfactio ad min⁹
requiriť in voto ꝛ lamento interiori: qꝛ ſatiſfactiōis
mod⁹ eſt multiplex. ſ. ꝑ penā interiorē ꝛ exteriorem
ſm etiā ꝙ aliqd adiūctū ꝯfeſſiōi rduciť ad ſatiſfactio
nē / ſicut erubeſcētia ꝛ lamentū cōtritōis: hoc modo
etiā eſt ſatiſfactio quedā: qꝛ ſicut dicim⁹ in pnīa eſt
quodāmō ſicut in numero q ſm aliqd eſt omogeniū
Ad 5m. ꝛ ſm aliqd eſt etherogeniū. Ad aliud dicendū ꝙ q
Ad 6m ſic cōteriť hꝫ in voto cōfeſſionē ꝛ ſatiſfactionē. Ad
aliud dōm ꝙ ille ptes pñt cōſiderari in actu vľ i ha
bitu vel voto ꝛ executiōe. Si primo mō tūc pnīe eſt
magis eēntialis cōtritio ꝙꝫ alie. Si aūt ſcdo mō tūc
oms ſunt ſubales / ſꝫ ordinate vt dictū fuit pri⁹ vbi
aſſignať qualiter vna eſt in alia.

Arti. IIII D **An ſicut deū trib⁹ modis offendim⁹. ſ. cor
de ore ꝛ opere: ita tres partes pnīe reſpōdēt
iſtis trib⁹ modis offendendi.**

Einde queriť de his q dicunť i lr̄a ibi [Hec
Arg. pmo D eſt pfecta pnīa vt ſicut trib⁹ ꝛc̄. ḡ. a Nihil ei
videť hoc dicere: qꝛ ad pctm̄ qd fit i corde te-
nemur cōteri / cōfiteri ꝛ ſatiſfacere: ḡ ſi ceſſent etiam
alij duo modi peccandi / omes ptes pnīe ꝯcurrūt ad
pctm̄ ſoli⁹ cordis: ḡ tres ptes pnīe nō rñdent his tri
2º bus modis peccandi. Item eadē eſt obiectio de pec
3º cato ſoli⁹ oris / ꝛ de peccato ſoli⁹ operis. Item pe-
nitentia ordinať ad expulſionē actuaľ pcti ſm penā
ꝛ culpā; cōſtat aūt ꝙ culpa ꝛ pena ſunt in ſolo pecca
to cordis: ḡ tota penitētia ordinať cōtra illud: ḡ fal-
Solo. ſum eſt ꝙ ſic accipianť ptes pnīe ꝙ penes tria iſtru-
menta peccandi tres ſint ptes pnīe. Si dicas ꝙ h
nō intelligiť os carnis ſed os ſpūs / ſicut dicit domi
nus / ꝙ ea q pcedūt ab ore de corde exeunt / vt cogi-
tationes male / blaſphemie / ꝛ hec coinquināt hoīem
Obiectio Cōtra os illud aut eſt ſenſualitatis aut delectatio
nis ſm inferiorē ptem rōnis aut cogitatiōis qua ſi-
bi hō interi⁹ loquiť de peccato faciēdo. Et quocūqꝫ
mō dr ſupfluit ꝙ diciť peccatū cordis: qꝛ idem erit
4º dictū / peccatū cordis ꝛ oris. Item tūc ſupfluit ter
tia ps in quibuſdā peccatis cordis ꝛ oris. Iteꝫ ſm
5º hoc nō reſpondēt ei ptes pnīe: nō em̄ dicim⁹ ꝙ ſicut
eſt os interi⁹ quo peccam⁹ ꝙ ita ſufficit ore interio-
ri cōfiteri / ſed poti⁹ ore exteriori oportet fieri cōfeſſio
nē: ḡ nō eſt interi⁹ de quo h dicit ꝙ pctō oris ꝑ ꝯtra
riū rñdet cōfeſſio. Ulteri⁹ videť ꝙ ſm iſtā aſſertio-
6º nē nō debet eſſe niſi vna ps pnīe. ſ. cōtritio: qꝛ in om
ni morbo ſufficit occurrere cauſe: amputata aūt cā p
cidiť morb⁹: ſꝫ motiuū in hoīe eſt cor / os aūt ꝛ man⁹
mota tm̄. Si igiť motiuū erit bñ ſe hñs ea que mo-
uenť neceſſario bñ ſe habebūt: ſꝫ ꝑ cōtritōnē bñ ſe hꝫ
7º cor / vt dr i lr̄a: ḡ ꝑ cōtritōꝫ alia bñ ſe habebūt ex ꝯñti
ergo ſupfluūt cōfeſſio ꝛ ſatiſfactio. Itē videť male
dicere ꝙ pctō oris rñdeat cōfeſſio: qꝛ pctm̄ oris ſup-
ponit pctm̄ cordis ſicut cām: ḡ pctō oris rñdēt duo
8º ſcꝫ cōtritio ꝛ cōfeſſio. Eadē ē obiectio de pctō ope
ris: qꝛ illō etiā ſupponit pctm̄ cordis: ḡ illi rñdebūt

cōtritio ꝛ ſatiſfactio ſine cōfeſſiōe vt videť. Solo q- Solo.
dā dixerūt / ſicut in obiectiōe dictū eſt / ꝙ in omi pec-
cato illa tria ꝯcurrūt. ſ. cor / os ꝛ op⁹: ꝛ trahiť hoc ab
Aug⁹. xij. de trini. q exponēs illō ꝟbū dñi Math.
15. Que ab ore pcedūt de corde exeūt ꝛc̄. Ponit os
interi⁹ ꝛ redit ad h ꝙ cor facit primā pcti cōceptionē
ſꝫ qꝛ os in duos vſus. ſ. locutōnē ꝛ comeſtionē. Jdō
ꝑpetratio apud ſe pcti dr. ſ. locutio cordis / ꝛ eſt act⁹
interioris oris ſm ꝙ cōgruit in vſum loquele. Iteꝫ
ſm ꝙ cōgruit in vſum comeſtiōis in q eſt delectatō
ꝛ incorꝑatio cibi: rñdet ſibi interior delectatio pcti.
Preter aūt hec duo eſt pena pcti act⁹ q eſt interi⁹ vľ
exteri⁹; ꝛ ita qdā dicere volebāt ꝙ ad ome peccatum
tres pnīe ptes exiguť. Sꝫ ego iudico h nō eſſe ſm
intentionē hui⁹ littere. Uñ dico ꝙ ptes pnīe dupľr
rñdent pctō. ſ. vt medicina tm̄: ꝛ ſic oēs tres ptes pe
nitentie reſpondent omib⁹ peccatis / rñdent etiaꝫ vt
medicina ſimul / ꝛ habētes cōgruentiā in actu / ꝛ in
modo agēdi / ꝛ ſic cōtritio nō reſpondet niſi peccato
cordis / ꝛ cōfeſſio nō niſi pctō oris / ꝛ ſatiſfactio nō ni
ſi peccato operis; ꝛ hoc nō eſt difficile intelligere cui
libet: ꝛ h eſt itellect⁹ auctorꝭ iduct⁹ i lr̄a. Dōm ad p Ad pmū / ſe
mū ergo ꝙ oms ptes exiguť cōtra qualibet pecca- cūdū ꝛ 3m.
ti drñam / vt medicine ſunt: ꝛ hoc mō ſunt ptes peni
tentie / ſꝫ nō ꝓpter hoc optet ꝙ oms cū qualibet pec
cati drña cōuenientiam habeant in actu ꝛ in modo
agendi. Per idē pꝫ ſolo ad ſequēs. Ad illud qd vl Ad ſoloem
teri⁹ queriť de qrundā adaptatiōe dōm ꝙ ab Aug. aliorū
eſt / vt dictū eſt / ſed nō eſt ad ꝓpoſitū ſm lr̄e intentio-
nē. Ad illō aūt qd cōtra obijciť dōm ꝙ cor qñ oīa ad obiectōꝫ
int⁹ ponunť ſtricti⁹ ſumiť; qꝛ licet oms illi tres act⁹
ſint cordis / tm̄ in cōcipiendo eſt in actu cordis qd eſt
prima cauſa motuū: ꝛ in loquendo intus vľ delectā
do eſt cor nō vt cor / ſꝫ in officio oris / ꝛ miniſtrando
actū interiorē eſt in officio man⁹. Ad aliud dicen Ad 4m et
dum ꝙ nō eſt ſiľe oīno in pcti ꝑpetratōe ꝛ medicina 5m
peccati: qꝛ medicina eſt ab extra / perpetratio ꝟo pec
cati ab intra; ꝛ idō nō eodē modo rñdent ei ſm hāc ad
aptationē penitētie ptes; ꝛ ideo optet cōfeſſionē ab
extra fieri; qꝛ illa accipit medicinā a clauibus eccľie
qd fieri nō pt niſi pctm̄ pcedat i notitiā hñtis claueſ
ꝛ ad hoc nō ſufficit os interi⁹ ſꝫ exteri⁹ optet adeſſe.
Ad aliud dicendū ꝙ cor non pōt ſe bene ſufficienť Ad 6m
habere niſi ꝑ op⁹ oris ꝛ man⁹; qꝛ ſicut dictū eſt medi
cina peccati in culpa ꝛ pena eſt a ptib⁹ penitentie: ꝛ
pars medicine que eſt a clauib⁹ non accipiť niſi con
feſſione qua peccatū pcedit in noticiā habentis cla-
uē: alia aūt pars trahiť a conſuetudine que facit bo
nū cordis habitū remouentē difficultatē bene ope-
randi: ꝛ illa non poteſt eſſe in corde niſi per opus.
Ad aliud dicendū ꝙ partes penitētie dupliciť re Ad 7m et
ſpondent peccato vt dictum eſt; ꝛ illa obiectio nō p 8m.
cedit niſi vno mō: ꝛ tamen verū eſt qd concludit: qꝛ
confeſſio ſupponit cōtritionē ſi vera eſt: et ſatiſfactio
ſupponit cōtritionē et confeſſionē; ſed non ſequiť ꝙ
in peccato operis duo ſufficiāt. ſ. cōtritio ꝛ ſatiſfactō
et in peccato oris alia duo. ſ. cōtritio ꝛ confeſſio. Et
ratio hui⁹ iam ſupra dicta eſt.

**An trib⁹ differentijs pcti q ſunt cor: factū Arti. V.
ꝛ cōſuetudo corrñdeāt tres ptes penitētie.** E

Einde queritur de hoc qd dicit ibi: [Sūt ei
D tres pcti drñe ꝛc̄. ḡ. b Nec ei ē alia adapta-
tio ptiū: vt ait Aug⁹. Uideť aūt hec inſuffi-

ciens: qꝛ nihil eſt h̄ cui rñdeat ꝯfeſſio ꝓp̄e: oĩ ei facto
2° reſpondet ſatiſfactio. Jtē videt̄ ꝙ hec aſſignatio nō
couẽniat oĩ peccato: qꝛ multa pctā nō ꝓducunt̄ in
publicū / ſ; manent occulta: ḡ illis nec cōfeſſio nec ſa
tiſfactio rñdebit vt videt̄. Jtē m̄lti peccant ſel' ⁊ nō
trahūt in cōfeſſionē / ⁊ illis iterū n̄ videt̄ hec adapta
Solõ p̄ma Obiectio tio couẽnire. Si dicas ꝙ cōfeſſio rñdet diffinitiõi
pcti / ⁊ ſatiſfactio cōſuetudini: adhuc videt̄ nō cōpe-
tere: qꝛ multi ſunt ꝗ pctm̄ ſuū nunq̄ꝫ defendūt: ⁊ tñ
4° cōfiteri tenent̄. Jtē Gregoꝰ in glo. ſup̄ Job. iij. ali
ter diſtinguit ibi: Quare nō in vulua ⁊c̄. Eſt em̄ ſm̄
eū pctm̄ in vulua pctm̄ in corde: egreſſum ex vtero ĩ
ope: exceptis genibꝫ in ꝗbꝫ blandit̄ ei fomentū blā-
diens ꝑ adulationē / ⁊ lactatū vberibꝫ nutritū ꝑ ma-
li cōſuetudinē: ḡ videt̄ ꝙ quattuor ſm̄ hoc debēt eſſe
modi ſatiſfaciendi. Jtē ſm̄ genera morboꝝ multi-
plicant̄ ⁊ medicine diuerſe: cōſtat aūt ſeptē eſſe gene
ra morboꝝ capitaliū in actuali pctō: ḡ ſm̄ hoc multi
plicari dn̄t ꝑtes medicĩe / ſ; medicina pcti actual' eſt
Solõ ſcd̄a Obiectio penitētia: ḡ ſeptē debēt eſſe ꝑtes pnĩe vt videt̄ / ⁊ nō
tres tm̄. Si dicas ꝙ medicina ordinat̄ cōtra mor
bi radicē: cōtra qꝛ ſm̄ hoc nō deberēt eſſe niſi due ꝑ-
tes vel vna: qꝛ vt dicit Augꝰ: Om̄e pctm̄ eſt aut ex
timore male humiliante / aut ex amore male inflam
māte: ⁊ hec eſt glo. ſup̄ illud pſ̄. incenſa igni. Et ite-
rū hanc reducit idem Augꝰ. ſ. illā radicē ꝗ eſt timor
male humiliās ad illā que eſt amor male inflāmās:
Queſtiūcu la. ergo ſm̄ hoc nō deberet eſſe niſi ꝑs medicine ꝗ ordi-
net̄ cōtra malū amorē. Jtem ſi contra hmõi drñas
peccatoꝝ ordinant̄ ꝑtes pnĩe / ꝗrit̄ quid ordinat̄ cō-
Obiectõ tra illas ꝗs tangit. I. Job. 2. Om̄e qd̄ eſt in mundo
aut eſt cōcupiſcētia carnis ⁊c̄. Cōtra nullū em̄ illo-
rū ordinat̄ directe aliqua ꝑs penitētie qd̄ eſt contra
ea que infra in hac eadē diſtinctōe dicent̄ in lr̄a vbi
Solõ facit mgr̄ tractatū de cōfeſſiōe ⁊ ſatiſfactiōe veniali-
um. Solõ dōm ꝙ hec adaptatio quā facit Augu.
etiā ꝑ cōgruentiā fit ad ꝑtes pnĩe / ⁊ nō fit ꝓut ipe ꝑ-
tes accipiunt̄ in rōne medicine tm̄ / ſ; differt hec ada
ptatio a p̄cedenti: qꝛ p̄cedens facta eſt ꝑ cōgruētiaꝫ
ſub̄e pcti ad ſub̄am ꝑtiū penitentie: iſta aūt fit ꝑ con
formitatē ꝓprietatꝫ ad ꝓprietatē / ⁊ pōt ſic fieri omne
pctm̄ cōiter. Nota mortale cōiter h̄ꝫ mortificationē
vite ſpūalis: cū hoc aūt adiūgunt̄ ei tria. ſ. duo in cō
paratiōe ad peccantē: ⁊ tertiū in cōparatiōe ad ꝓxi-
mū. Jn cōparatiōe aūt ad peccātē duo ſunt / zelatio
turpitudinis ne rep̄hendat̄ / ⁊ hec mala eſt: ⁊ iteratō
vel defenſio cū rep̄hendit̄ / ⁊ hec ſignificat duriciam
cordis vel volūtatis obſtinationē in peccato: tertiū
in cōparatione ad ꝓximū eſt ſcandalū ꝑ malū exem
plū. Et hec ſignificant̄ in tribꝫ mortuis vt ꝑꝫ in lit
tera. Cōpunctio aūt ꝑ hoc ꝙ eſt dolor cordis occul-
tus ordinat̄ cōtra delectationē in occulto / ⁊ cōfeſſio
cōtra malā manifeſtationē peccati: qꝛ confitens per
miniſtrū eccl'ie recōciliat̄ eccleſie. Satiſfactio autē
per aſſuetudinē boni cōtrariat̄ cōceptui malo indu
cendo contrariū habitū ꝗ remouet difficultatē bene
Ad p̄mū agendi. Ad p̄mū ergo dicendū ꝙ iſta adaptatio eſt
per modū cōgruentie ad id qd̄ frequētiꝰ eſt in pctō.
Uel dicendū ꝙ duplex eſt peccati manifeſtatio. ſ. in
p̄ſenti coram hominibꝫ / ⁊ in futuro iudicio / ⁊ nunc
corā deo ⁊ angelis: ⁊ verecūdia cōfeſſiōis abolet mo
do verecundiā que fieret in iudicio ſi mō nō manife-
Ad 2m ſtaret̄. Ad aliud dicendū ꝙ omnis malꝰ actus re-
linquit diſpoſitionē debilem vel fortē inclinantē ad
actum ſil'em: ⁊ illa diſpoſitio vocat̄ hic conſuetudo.
Ad aliud dicendū ꝙ duplex eſt radix pcti. ſ. inna- Ad 3m
ta ex radice corrupta ⁊ facta ex ope pcti: ⁊ cōtra pri-
mā nō ordinant̄ ꝑtes penitētie / ſ; ꝯtra ſcd̄am. vnde
habitū eſt in p̄cedenti diſtinctōe ꝙ ſatiſfactio eſt cau
ſam peti excidere ⁊c̄. ſed radices quas tangit Augꝰ
ſunt innate a natura corrupta: dico aūt radices fa-
ctas ex pctō ſicut culpā ⁊ pronitatē ꝗ relinquunt̄ ex
pctō actuali ⁊ inclinant ad ſequens eiuſdem ſpeciei
pctm̄. Ad aliud dōm ꝙ Jo. nō tangit radices pcti Ad ea ꝗ ſūt
ex ꝑte peccantꝫ / ſ; potiꝰ ex ꝑte obiecti mouētꝫ ad pec- ꝯ p̄mā ſolōeꝫ
candū: penitētie aūt ꝑtes nō ordinant̄ cōtra pecca-
tum ex ꝑte obiecti mouentis / ſ; potiꝰ ex ꝑte peccan-
tis ſm̄ hoc qd̄ relictū eſt in ipſo ꝑ opꝰ actualis pecca
ti interiꝰ vel exteriꝰ. Et ꝑ hoc ꝑꝫ ſolutio ad om̄e il-
lud qd̄ obijcit̄ de radicibꝰ vitioꝝ. Ad h̄ aūt aūt qd̄ Ad obiectō
obijcit̄ de diſtinctiōe bti Gregorij dōm ꝙ illa ſumi- nē ꝯ ſcd̄m
tur penes ea ꝗ retinent hoīem in pctō / ⁊ qñq̄ꝫ nō ſūt
pctā eiuſdē / ſicut qñ blādit̄ ei vitio adulatiōis / adu-
latio in alio eſt. ſ. in adulāte: lactatio aūt idē eſt ꝙ cō-
ſuetudo / ⁊ egreſſus ex vtero idē ꝙ manifeſtatio ge-
neralit̄ ſumpta: ⁊ ꝯceptio idē ꝙ cordis occultū: ⁊ iō
quarto ablato illa diuiſio reuertit̄ ad iſtam ſub alia
metaphora ſignata. Ad aliud dōm ꝙ ꝑtes penitē- Ad ꝗſtiūcu lam
tie nō adaptant̄ capitalibꝫ vitijs: qꝛ cum pnĩa ſit in
opere interiori vl' exteriori / neceſſe eſt ꝙ multiplicet̄
ſm̄ oꝑandi inſtr̄a in quibꝫ radicē morbi excidit: om-
nia aūt capitalia pñt tribꝰ inſtr̄is peccādi ꝑpetrari:
iō vnicuiq̄ꝫ capitali rñdent oēs ꝑtes pnĩe. Ad vlti- ad obiectōꝫ
mū dōm ꝙ veniale nō ē peccatū niſi ſm̄ ꝗd / ⁊ ſua pe
nitentia ē pnĩa ſm̄ ꝗd ⁊ nō ſimplicit̄: ⁊ iō nō aptant̄
ei partes penitentie.

Quid ſit contritio in genere. Arti. VI

Einde ꝗrit̄ de hoc qd̄ d̄r ibi [Cōpunctio no-
d bis cōmendat̄ ⁊c̄. ſ. c Et querunt̄ hic ſex de
cōpunctiōe quoꝝ primū eſt / ꝗd ſit genere: ſe
cundū ꝗd ſit ꝓpria diffinitiōe: tertiū ꝗ ſit drñā inter
cōtritionē / attritionē ⁊ cōpunctionē: quartū cuius
ꝑtis drñe ſint. q̄ntū vtrū eodē mō fiāt ſp̄ in no. ⁊ ve.
teſt. ſextū ꝗd moueat ad ꝯtritionē / vtrū fides vl' alia
virtus: ⁊ ſi fides rōne cuiꝰ articuli mouet ad ipſam.
Ad primū obijcit̄ ſic / oīs dolor eſt in gñe paſſiōis / Arg. p̄mo
cōtritio eſt dolor ꝗdā: ḡ eſt in gñe paſſiōis. p̄ma ꝑꝫ
de ſe: ſcd̄a ꝑꝫ ꝑ illud Aug. ſup̄ habitū diſtinctōe. ix.
Semꝑ doleat ⁊ de dolore gaudeat ⁊c̄. Jtē Aug. ſi 2°
penites pena tenet te: cōſtat ꝙ hoc maxime d̄r ꝓpter
contritionē / ḡ cōtritio eſt pena tenens penitentē / ſed
omnis pena eſt paſſio / ergo ⁊c̄. Jtem cōtraria ſunt 3°
in eodē genere / ſ; dolor et delectatio opponunt̄ con-
trarie: ergo ſunt in eodē genere / ſed delectatio eſt in
genere qd̄ eſt paſſio / vt dicit ph̄us: ergo et dolor / ⁊ ꝑ 4°
cōſequens cōtritio. Jtem om̄e illud ſm̄ qd̄ aliꝗd
alterat̄ ꝓprie ē paſſio vl' paſſibil' qualitas / ſ; ſm̄ do
lorē fit alteratio hoīs ꝓprie: ergo eſt paſſio vel paſſi-
bilis qualitas. Prima ſcribit̄ ſeptimo ph̄icoꝝ: ſecū
da aūt ꝑꝫ per hoc qd̄ ph̄ūs dicit. viij. ethicoꝝ ꝙ do-
lore ⁊ delectatiōe alteratio eſt habentiū ſenſum. Cū
igit̄ cōtritio ſit dolor ꝗdā erit in genere paſſiōis ⁊c̄. 5°
Jtē ſi cōtritio cōtrariat̄ pctō q̄ꝫtū ad aliꝗd h̄ꝫ ꝯtra-
rietatē ad ip̄m: ſꝫ aūt in pctō duo. ſ. libido ſiue dele
ctatio cōmutabilis boni ⁊ auerſio ab incōmutabili
bono: ſed cōſtat ꝙ nō cōtrariat̄ rōne auerſiōis: ḡ rōe
delectatōis ĩ bono ꝯmutabili: qꝛ ꝯtritō dolet d̄ de-

lectatiōe. Cū igit̄ delectatio ſit paſſio/ ⁊ dolor ē paſ-
6º ſio vt videt̄. Itē ſup̄ diſtinctione .xiiij. habitū eſt ꝙ
pnīa eſt amaritudo anīe ꝓ malo qđ quiſqȝ cōmiſit. Et
hoc maxime cōpetit rōni cōtritionis/ ergo cōtritio ē q̄-
dam amaritudo anime/ ſꝫ amaritudo anīe eſt paſſio
7º ergo ⁊ cōtritio ⁊c. Itē ſicut ſe hꝫ corp⁹ ad paſſionē
ſibi illatā/ ita ſpūs ad paſſionē q̄ ſibi infert̄/ ſꝫ omne
immutans corp⁹ paſſio q̄dam eſt corpis/ ergo etiā om
ne immutās ſpūm paſſio q̄dam erit ſpūs: dolor aūt
cōtritionis imutat ſpūm: ergo eſt q̄dam paſſio ſpūs ⁊c.
Solo Si dicas vt q̄dam ꝙ in cōtritiōe dolor eſt mate-
rialis/ ⁊ voluntas actual' eſt circa dolorē/ et illa eſt
actus ⁊ formalis ps cōtritiōis: ⁊ iō contritio nō eſt
in genere paſſiōis niſi gratia ei⁹ qđ eſt materiale in
8º ipſa. Contra ira mīa nemeſis non ſunt ſine volun-
tate: ⁊ tn̄ a pħo dicunt̄ eſſe paſſiones: ergo ex hoc ꝙ vo-
luntas ſit circa aliquid non variat̄ eſſentia ipſi⁹: qꝛ
aliter oporteret dicere ꝙ q̄libet res variat̄ ī eſſentia
qn̄ eſt volita ⁊ qn̄ nō eſt volita: cōſtat aūt ꝙ dolor ſi-
ue triſticia ſm ſe paſſio eſt: ergo etiā ſiue ſit circa eā volū
tas ſiue non adhuc erit paſſio/ ſed cōtritio dolor eſt:
9º ergo eſt in genere paſſiōis. Item om̄e illatū a quo-
dam agente paſſio eſt: ſed oīs dolor eſt illat⁹ a quo-
dam agente: ergo eſt paſſio. Prima ꝓbat̄ ex diffinitiōe
paſſiōis: ſcđa ꝓbat̄ ex hoc ꝙ dolor eſt a cōtrario cor
rumpente: et cōtrariū corrūpens quoddā agens eſt
In ↄtrariū alíud ab ip̄o qđ corrūpit̄. Sꝫ cōtra/ nulla paſſiōe
pmo. meremur/ cōtritio eſt paſſio quedā: ergo cōtritione non
Probatio. meremur. Probat̄ aūt prima a cōiter loquentib⁹/
⁊ ab eo ꝙ meriti principiū eſt in nobis: paſſiōis aūt
principiū eſt in alio: ſecūda aūt ꝑ ypotheſi accipit̄ ab
2º aduerſario. Itē nihil cui⁹ p̄ncipiū effectiuū nō ē in
nobis cadit in p̄cepto paſſiōis/ p̄ncipiū effectiuū nō
eſt in nobis patientib⁹/ ergo nō eſt in p̄cepto: ſꝫ cōtritio
eſt in precepto: ergo a deſtructōe ↄn̄tis ip̄a nō eſt paſſio.
Prima ꝓbat̄: qꝛ nō p̄cipit̄ niſi op⁹ cui⁹ nos dn̄i ſu-
3º mus ⁊ cauſa: ſcđa ptꝫ ꝑ diffinitionē paſſiōis. Iteꝫ
nulla paſſio eſt virt⁹ vel ps virtut̄/ cōtritio eſt vir-
tus vel ps virtutis: ergo cōtritio nō eſt paſſio. Prima
ꝓbat̄ ex hoc qđ habet̄ .ij. ethicoꝝ ꝙ v̓tutes habit⁹ ſūt
nō paſſiōes: ſcđa ꝓbat̄ ꝑ ante habita: qꝛ dictū eſt ꝙ
4º pnīa eſt virt⁹ ⁊ cōtritio eſt virt⁹ vel ps pnīe. Item
nulla paſſio eſt optimoꝝ opatiua/ ſꝫ ↄtritio eſt opti-
moꝝ opatiua/ ergo ↄtritio nō eſt paſſio. Probatio
p̄me eſt: qꝛ nō operat̄ optima niſi habit⁹ q̄ nō eſt in
5º genere paſſiōis/ vt dicit pħs: ſcđa pꝫ ꝑ hoc ꝙ lauda
bile et remūerabile eſt op⁹ ↄtritiōis. Itē nulla paſ-
ſio ↄ̄rietatē habꝫ ad habitū aliquē: ſꝫ ↄtritio hꝫ ↄ̄rie
tatē ad habitū vitioꝝ: ergo ↄtritio nō eſt paſſio. Prima
ꝓbat̄ ex hoc ꝙ cōtraria ſūt in eodē genere primo: ſe-
Solo. cūda ex hoc ꝙ nihil expellit aliud niſi cōtrariū: ⁊ cō-
tritio expellit om̄s habit⁹ vitioꝝ. Solo ſine preiu
dicio videt̄ mihi diſtinguēdū eſſe in cōtritiōe: aut ei
eſt pnīe virtut̄ aut pnīe ſacr̄i: ⁊ q̄ ſit differētia inter
iſta ex ſuperiorib⁹ ſat̄ ptꝫ. Si eſt pnīe v̓tut̄ ſic nō ē ps
ſꝫ act⁹ q̄dā ad quē mouet pnīa virt⁹ ꝓut eſt deteſtās
pctm̄ ꝑpetratū inq̄ntū pctm̄ ꝑpetratū eſt. Et qꝛ hic
act⁹ punitiu⁹ ſui eſt/ ⁊ vindicatiu⁹ nō eſt ſine pena/
⁊ tn̄ illa nō dat ei eēntiā formalē: qꝛ pena ſe habꝫ ad
actū volūtat̄ ſicut factū ad faciens/ ⁊ tūc đr cōtritio
nō cōtriti paſſio/ ſꝫ poti⁹ cōterent̄ act⁹ factiu⁹ pnīe ī
cōtrito. Et lꝫ idē ſit cōterens ⁊ cōtritū ſuba: eē tn̄ nō
eſt idē vt infra patebit. Si aūt accipit̄ pnīa vt ſacra
mentū ⁊c. nihil ꝓhibet paſſionē eſſe aliq̄d de eſſen-
tia cōtritiōis: qꝛ pnīa ordinat̄ cōtra pctm̄ ꝑ penā ſa
tiſfaciens de peccato/ ⁊ ſic meo iudicio cōtritio eſt cō
triti paſſio volūtarie ſuſcepta vel facta ꝓ pctō: ſm au
tē iſtas duas vias opꝫ reſpōdere argumentis ad
vtranqȝ ꝑtem inductis. Ad hoc ergo qđ primo obijcit̄ Ad primū.
ſuſtinētes ꝙ cōtritio eſt virtutis pnīe mot⁹ q̄dā/ di-
cim⁹ ꝙ dolor q̄dē eſt in genere paſſiōis/ ſꝫ cōtritio ſic
ſumpta nō eſt dolor/ ſꝫ poti⁹ act⁹ factiu⁹ doloris in
cōtrito: ⁊ iō cōtritio vel virt⁹ eſt ſi in habitu ſumit̄/
vel act⁹ ſi in actu cōſiderat̄/ ⁊ nō ē in genere paſſiōis
hoc mō ſumpta. Ad aliud dicendū ꝙ Aug⁹ vocat
dolorē ꝓut eſt materia pnīe ſacr̄i/ ⁊ nō ꝓut eſt virtu-
tis. Ad aliud dicendū ꝙ Aug⁹ loquit̄ de ſignis pe Ad 2m
nitētie hoc mō ꝓut ſignificat̄ cā ꝑ effectū: pena ei eſt
effectus penitētie ⁊ cōtritiōis vt iam patuit/ ⁊ non
intendit ꝙ eēntialiter ſit pnīa vel cōtritio. Ad ali Ad 3m
ud dicendū ꝙ cōtritio ꝓut eſt cōtriti act⁹ vel habit⁹
nō cōtrariat̄ delectatiōi ſꝫ tm̄ ꝓut eſt paſſio cōtriti: ⁊
dico habitū cōtritionē ſm id qđ eſt/ lꝫ ꝓprie noīet vel
actū vel paſſionē: qꝛ nomē verbale eſt/ ⁊ p̄t ⁊ ab acti
uo ⁊ paſſiuo deſcēdere. Sꝫ nos etiā noīam⁹ hitum
eodē noīe: iō qꝛ habit⁹ q̄dā ꝓpria nomia nō habent.
Ad aliud dicēdū ꝙ in veritate om̄e qđ alterat phi Ad 4m
ſice loquendo eſt paſſio vl' paſſibil' qualitas/ ſꝫ nō di
cim⁹ accipientē habit⁹ alteratū/ ſꝫ poti⁹ ꝑfectū: neqȝ
alteratū eū q̄ de habitu agit niſi h̓ ſit aliud gen⁹ alte-
rationis/ vt dicit pħs in ſcđo de anīa: ſꝫ nos nō dici-
mus ꝙ cōtritio ꝓut đr cōterent̄ act⁹ ſit alterans cō
tritū/ ſed poti⁹ ꝓut eſt paſſio cōtriti ⁊ ſubiecti: hoc eti
am tm̄ eſt in genere paſſionis/ ſed ſic nec eſt virt⁹ nec
actus virtutis/ ſed poti⁹ effect⁹ ei⁹ in eo circa qđ agit
virtus penitētie ſiue cōtritiōis vt pri⁹ habitum eſt.
Ad aliud dicendū ꝙ cōtritio ⁊ quelibet alia virt⁹ Ad 5m
duplicē hꝫ cōtrarietatē ad vitiū ⁊ pctm̄: vnaꝫ in ſpe-
ciei ſue eſſentia/ ſicut albū cōtrariat̄ nigro/ ⁊ ſic vna
virt⁹ duob⁹ vicijs vel vni opponit̄ quoꝝ ip̄a eſt me
diū. Aliā aūt hꝫ cōtrarietatē ad ip̄m in ſuo toto in q̄
radicat̄ qđ eſt gratia gratū faciens q̄ cōtrariat̄ pctō
nō in hac ſpecie vel in illa/ ſꝫ oī pctō ſm ꝙ eſt culpa
⁊ offenſa dei: ⁊ quo ad hoc etiā vna virt⁹ nō eſt ſine
alia. Et ſm hunc modū virtute toti⁹ ⁊ aliaꝝ cōiun-
ctaꝝ ſibi in toto illo vnā hꝫ cōtrarietatē ad oē pecca-
tū: vtroqȝ iſtoꝝ modoꝝ cōtritio ↄtrariat̄ pctō ſm ſe
totū/ ſed verū eſt ꝙ delectatio q̄ eſt ex pcti actu con-
trariū hꝫ dolorē q̄ eſt ex actu cōterentis/ ſicut paſſio
nē cōtingit cōtrariari paſſiōi. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 6m
penitētia accipit̄ ibi in rōne ſacramēti in quo dolor
materia eſt/ vt prius dictū eſt. Ad aliud dicendū Ad 7m
ꝙ bene cōcedit̄ ꝙ dolor immutans ſpiritū paſſio eſt
ſm ꝙ huiuſmodi/ ſꝫ ille nō eſt eēntialis niſi ſacramē
to nō virtuti vt habitū eſt. Nec aliquis capiat h̓ qđ
dico immutari ſpiritū: qꝛ intelligo ſpiritū immuta-
ri idem qđ hominē ſm ſpiritū immutari: qꝛ anima
ꝓprie loquendo et ꝑ ſe non mouet̄/ ſed potius per ac
cidens. Ad aliud dicendū ꝙ illa ſolutio bona eſt Ad 8m
dummō debite intelligat̄: non enim ſic intelligitur
ꝙ dolor ſit materialis/ ſicut ps materialis eſt eſſen-
tialis: ſed potius circa quā eſt voluntas conteren-
tis/ ſicut circa effectum: ⁊ tūc patet ꝙ nihil eſt con-
tritionis pars ſm ꝙ cōtritio eſt virtus/ ſed ego non
reputo inconueniens ꝙ dolor ſit eſſentialis penitē
tie ſm ꝙ eſt pars ſacramenti/ et manens in genere
paſſionis. Et per hoc idē etiam patet ſolutio ad ſe-
quens: quia voluntas nō variat volitū: ſed potius

ecõuerſo/ſed cõtritio nõ noĩat hoc ſm ꝙ deſcendit a
verbo actiuo/ſꝫ potiꝰ cõterentis habitũ vel actũ/ vt
Ad 9m dictũ eſt. Ad aliud dicendũ ꝙ etiã ſi de dolore lo-
quamur nõ eſt illatꝰ alio agente ſed potiꝰ eodẽ non
vt eodẽ ſumpto/⁊ qualiter hoc fit infra querit/ ſꝫ h̄
ſufficit ꝙ cõtritꝰ ipſemet ſibi infert dolorẽ/tñ cõcedo
plane ꝙ dolor paſſio eſt/⁊ etiã cõtritio ſm ꝙ eſt ex ꝑ-
te cõtriti nõ cõterent/ſꝫ hoc mõ ps eſt ſacramenti et
Ad primũ in ꝯtrariũ. nõ virtutis vel ps virtut. Ad id aũt qđ in oppoſi
tũ obijcit oportet iterũ dicere ꝙ nos cõceſſimꝰ ꝙ do
lore meremur ſm ꝙ ẽ aliqđ ſacramẽti ſicut materia
in qua ſacramẽtũ ꝑficit/eo ꝙ hoc ſacramẽtũ querat
ſibi materiã interiorẽ ſicut alia exteriorẽ/⁊ cauſa hꝰ
iam ſupra dicta eſt. Dõm igit ꝙ paſſiões dupliciter
cõſiderant.ſ.in cõparatiõe ad agens/⁊ in compatio
ne ad patiens. Et p̄mo mõ duplicit cõſideratꝛ agẽs
eñ ipſas aut eſt intra voluntariũ ⁊ diſcretum.i.vo
lens ⁊ diſcernẽs in agendo aut extra: Si intra/ tũc
illa paſſio põt eſſe meritoria vel demeritoria:qꝛ eſt
voluntaria excluſa violentia ⁊ ignorãtia/ ⁊ ſic ẽ do-
lor in cõtritione. Si aũt eſt extra/tũc hoc mõ nec eſt
meritoria nec demeritoria/⁊ ſic ꝓbat ꝙ paſſiõibus
nõ meremur. Si aũt cõſiderat ex ꝑte ſuſcipient ad-
huc duplicit cõſideratꝛ aut eñ ſm ꝙ eſt tm̃ trãſmu-
tans paſſum/ aut ꝓut bñ vel male informat a volũ
tate ſuſtinẽdi honeſta cauſa vel inhoneſta. Si p̄mo
mõ tunc etiã verũ eſt ꝙ paſſionibꝫ nõ meremur/⁊ h̄
eſt cõſiderare paſſionẽ vt paſſionẽ. Si ſcđo mõ tunc
paſſionibꝫ cõtingit aliquẽ mereri vl' demereri ſm ꝙ
bene ⁊ male ꝑ voluntatẽ informatꝛ ſꝫ nõ erit merito
Ad 2m ria paſſio ex ſe/ ſed ex eo ꝙ volũtas ponit circa eam.
Ad aliud dicendũ ꝙ prima ꝑ ſe loquendo vera eſt:
ſecunda aũt generalit ꝓpoſita falſa eſt/ ſꝫ ꝑticulari-
ter vera eſt. Et rõ huiꝰ patꝫ ex p̄habita diſtinctõne.
Ad ꝓbationem. Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ cõtrariũ nõ facit dolorẽ/
ſed potius idem cõtrarie afficiens ꝑ voluntatẽ circa
peccatũ:qꝛ primo voluit hoc cũ fecit/mõ aũt deteſta
tur ⁊ dolet. Et hec duo ꝯgrue reſpondẽt peccato ra
tione duoꝝ que ſunt in ipſo.ſ.libido ſiue dilectio bo
Ad 3m ⁊ 4m ni cõmutabilis ⁊ rõ offenſe diuine. Ad aliud dicen
dũ ꝙ paſſio que eſt dolor ſm ꝙ eſt paſſio nõ eſt cõtri
tio virtus vel aliquid eẽntie eiꝰ ſed eſt aliqđ ſacram̃
Ad 5m. ti. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ cõtrariat vitio ꝑ hoc ꝙ
eſt hec paſſio/ ſꝫ potiꝰ ꝑ hoc ꝙ eſt habitꝰ vt dictũ eſt
Et ſic vna paſſio expellit peccatũ/ſed operatione ſa-
cramenti non virtutis.

Art. VII B

Quid ſit cõtritio ꝓpria diffinitione.

Secundo q̄rit qđ ſit cõtritio ꝓpria diffinitiõe
⁊ eſſentia ſiue quid eſt dicenda. Dicũt aũt q̄-
dam ꝙ eſt dolor voluntariꝰ ꝓ peccatis ſem-
Arg. p̄mo. per puniẽs in ſe qđ dolet admiſiſſe. Sꝫ cõtra ſicut
ſupra diſtinctiõe.xiiij.habitũ eſt:iſta eſt diffinitio q̄
2o dam penitentie/ğ male aptat ꝑti penitentie. P̄ vi-
det nõ eſſe dolorꝛ qꝛ dicit Augꝰ in libro de ciui. dei.
dolor ex carne eſt/quedã ab eius paſſione diſſenſio/
ſicut dolor anime qui vocat triſticia eſt diſſentio ab
his rebꝰ que nobis nolentibꝰ acciderũt. Cõſtat au
tẽ ꝙ peccata nõ acciderũt nobis nolentibꝫ precipue
actualia mortalia cõtra q̄ ſpecialit ordinat cõtritio/
ergo videt ꝙ nõ ſit dolor de illis/⁊ cõtritio eſt de il-
3o lis/ğ cõtritio nõ eſt dolor vt videt. Item videt ꝙ
nihil ſit dictũ/ dolor voluntariꝰ: aut eñ hoc eſt di-
ctũ ꝙ volũtas doleat aut ꝙ volũtas ſit de dolore q̄
aliud aliqđ dolet ꝙ̃ ipſa voluntas. Si primo modo
cõtra:nihil de quo eſt voluntas vt voliti afficientis
voluntatẽ: dolet voluntas/ſed potiꝰ gaudet in illiꝰ
cõſecutione:ſed hoc mõ ſicut dicit aduerſariꝰ de do
lore eſt voluntas/ğ nõ dolet ſed gaudet in illiꝰ cõſe-
cutione. Item nõ videt ꝑhicum dictũ eſſe ꝙ volũ- 4o
tas dolet/ſic eñ dicũt Dam. Gregoꝰ Nazanſenꝰ ⁊
Ariſto. Omis volunta s in rõne eſt/ ⁊ ſi rõnalis nõ
eſt/ voluntas nõ eſt. dicit eñ Ariſto. in. vij. Ethico-
rũ ꝙ oĩs delectatio motꝰ eſt vel generatio in ſenſibi
lẽ aĩam:ğ nulla delectatio eſt in rationalẽ/⁊ volun-
tas eſt pars anĩe rõnalis/ergo nulla delectatio ẽ in
voluntate/ſed oppoſita habent fieri circa idem/ergo
etiã nulla triſticia eſt in voluntate/ſed dolor eſt tri-
ſticia/vt dicit Augꝰ in autoritate inducta/ ğ dolor
nõ eſt in volũtate/ ſic ꝙ ipſa dolore afficiat vt videt.
Itẽ nihil dolore põt affici ſm ſe niſi qđ hꝫ cõtrariũ 5o
ſm ſe/ſed voluntas ſm ſe accepta ꝓut ps anĩe rõnal'
nõ hꝫ ꝯriũ ſm ſe/ergo ñ dolore afficit ſm ſe. Si aũt
dicit dolor ſecundo mõ voluntariꝰ.ſ.qꝛ eſt volũtas
de dolore quo aliqđ dolet extra volũtatẽ; cõtra/ do Obiectio.
lor q̄ eſt generalit deſtructiuꝰ peccati eſt de om̃i pec
cato/ dolor aũt in ſenſibili aĩa acceptꝰ nõ eſt de om̃i
peccato/ergo nõ eſt deſtructiuꝰ peccati. Prima ptꝫ
ꝑ ſe:ſcđa aũt ꝓbat ex hoc ꝙ multa peccata ſunt que
nullũ habẽt obiectũ vel delectationẽ in ſenſibili ani
ma:inde ſic: dolor cõtritiõis eſt general'/⁊ generalit
deſtructiuꝰ peccati/ dolor aũt p̄dicto mõ dictꝰ non
eſt generalis generalit peccati deſtructiuꝰ/ ergo nõ
eſt dolor cõtritiõis/dictũ aũt erat ꝙ eſt dolor contri Queſtiũcula prima
tiõis. Ulteriꝰ querit de hoc ꝙ dicit ibi/ ſemꝑ pu-
niens: cõſtat aũt ꝙ nõ loquit de pena ſm habitũ/ſꝫ
ſm actũ:ſed exiſtente pena ſm actũ non põt intenſe
ineſſe aliꝰ actꝰ/ğ nõ poſſet intenſe moueri vnq̃ꝫ alio
actu/ergo nõ poſſet intenſe diligere vel credere/ vel
aliud hmõi qđ magnũ eſt incõueniens. Ulteriꝰ q̄- Queſti. 2a.
rit de alijs cõpl'ibꝫ diffinitiõibꝫ que inueniunt. Iſi-
dorus eñ ſic diffinit: Cõtritio eſt cõpunctio et hũi-
litas mentis cũ lachrymis veniens de recordatiõe
peccati ⁊ timore iudicij. Videt aũt ꝙ illa diffinitio Arg. p̄mo
ſit inſufficiens multis rõnibꝫ: Primo qꝛ humilitas
eſt virtꝰ diuiſa a cõtritiõe ſiue ſacramentũ ſiue vir-
tus ſit:ğ nõ debet cadere in diffinitiõe ipſiꝰ. Scđo 2o
aũt qꝛ videt cõpũctio ſiue cõtritio nõ eſſe mentis ꝓ-
prie/ſed potiꝰ partis ſenſibilis:qꝛ oĩs dolor eſt in ꝑ
te ſenſibili/ſicut innuit Augꝰ dicens: ꝙ dolor eſt ſen
ſus eorũ a quibꝰ diſſentit anima ex carne ortorum.
Item p̄hus dicit ꝙ dolor eſt ſenſus diuiſionis cõ 3o
tinui:ergo videt ꝙ nõ ſit mentis ꝓprie. Si dicas ꝙ Sol'o.
mens eſt faciens cõpunctionẽ:tunc quero qđ vocat
ibi mens: Cõſtat eñ ꝙ mens nõ dicit ibi aliquã ꝑ- Obiectio
tem ſenſibilis anĩe:aut igit dicit rõnem aut memo-
riã aut voluntatẽ aut aliqđ aliud qđ ſit in ꝑte rõna-
lis anĩe. Si rõnem/cõtra dolor đr eſſe voluntariꝰ/
ſicut iam habitũ eſt ex p̄cedẽti diffinitiõe/ğ nõ dicit
rõnem ſed volũtatẽ. Si dicat memoriã idẽ obijcit.
Si aũt dicat voluntatẽ hoc cõſtat eſſe contra dicta
ſanctoꝝ ⁊ p̄hoꝝ qui nunq̃ꝫ mentẽ ꝓ volũtate poſue-
runt. Si dicas ꝙ ponit ꝓ ſuꝑiori ꝑte anime in qua Sol'o.
ſunt tres potentie anime.ſ.memoria/intellectꝰ ⁊ vo
luntas:contra cõteri actus eſt qđã determinatꝰ: er Obiectio
go egredit a potentia determinata/ergo nõ eſt men
tis ſm ꝙ eſt cõis illis tribꝫ potentijs. P̄ qđ eſt ꝙ di 3o
cit/cũ lachrymis:qꝛ multi cõterunt ſine lachrymis
ſicut habitũ eſt ſupra in p̄cedẽti diſtinctione. Item 4o

querit quare dicit veniẽs de recordatiõe pctĩ: recordatio em̃ peccati nata est inducere delectationẽ: cum igit idẽ eodẽ modo se hñs nõ sit causa cõtrariorũ: videt q nõ debeat inducere dolorẽ.
5° Itẽ timor iudicij est timor seruilis: z ille nõ est in cõtritione: ergo cõtri-
6° tio nõ venit ex timore iudicij: vt videt. Itẽ aliã ad huc descriptionẽ ponũt quidã ex verbis Gregorij sic Cõtritio est humilitas spũs anni hilãs pctm̃ int spẽ z timorẽ: cũ aũt multe virtutes moueant ad cõtritionẽ: videt q nõ sit solũ diffiniẽda p humilitatẽ: sz etiã
7° per alias. Itẽ nõ põt esse essentialis pdicatio quãdo dicit: cõtritio est hũilitas: aut igit cõtritio est cau-
Obiectio prima. sa humilitatis / aut ecõuerso. Si primo mõ h non videt poti⁹ q̃ alteri⁹ virtutis: qz sic est causa iustitie z tgantie / z aliarũ virtutũ q̃ in cõtritione infundunt ergo cũ aliarũ nõ dr esse causa / nec istius causa esse videt.
Obiectio secunda. Si scdo mõ cõtra fides z timor potius sunt cã: quia vna ondit vnde nõ superbiendũ / z altera fugit inquã-
Questiũcl'a tertia. tũ ordinat ad penã: ergo nõ debet dici cõtritio hũilitas: sed potius ctritio fidei z timoris. Querit etiã
Arguit p° de hoc qd dicit Grego. pctm̃ annihilãs: qz sup illud Job. 3. Seru⁹ liber a dño suo: dicit Grego. q a peccato nõ liberatur perfecte in hac vita qui commisit: ergo videtur q in hac vita peccatum annihilari non
Questiũcl'a quarta. potest. Item queritur de hoc qd dicit: Inter spem z timorẽ: fides em̃ prima virtutũ est: ergo magis mouet
2° penitẽs int fidẽ z timorẽ q̃ inter spẽ z timorẽ. Itẽ spes nõ exurgit nisi ex meritis z ex grã: sicut patet ex sua diffinitione: sed cõtritus in hoc pũti nũc pmo nõ habet merita: ergo nec spei actũ põt habere: ergo nõ mouet
Questiũcl'a quinta. inter spẽ z timorẽ: vt videt velle Grego. Inuenit etiã alia diffinitio in glosa sup ps. Miserere mei deus: vbi sic dicit: Cõtritio cordis est sacrificiũ in quo pctã soluunt. Querit aũt hic quare dr cõtritio cor-
Obiectio. dis cũ sit generalis. P querit de hoc q dicit sacrificiũ: hoc em̃ maxime videt cõuenire illi parti pnie in qua hõ se offert ministro ecclesie cui sacrificiũ debet offerre: sed hoc fit in cõfessione: ergo cõfessio magis ẽ sacri-
Questiũcl'a sexta. ficiũ q̃ cõtritio Querit etiã de hoc qd dicit ibi [In
Questiũcl'a septima. quo pctã soluunt] Cũ em̃ tota pnia nõ fit nisi ad pcti solutionẽ: videt q alie due partes superfluant. Itẽ queritur quare pctã soluũtur in cõtritione si quo ad culpã: cõtra cõtritio quedã pena est cõtriti / aut quidã actus cõterentis: vt patet ex prehabitis. Si est pena
2a ctriti cũ pena nõ cõiict culpe nõ videt debere soluere culpã. Si aũt est actus cõterentis / sic est actus virtutis alicuius q est informatus grã: ergo ante actũ illũ nulla fuit grã in aĩa: z cũ grã nõ est culpa in aĩa: ergo ante actũ illũ fuit culpa: ergo nõ remittit p actũ illũ: ergo pctã nõ soluũtur quo ad culpã in sacrificio contritionis. Si dicas q soluũtur quo ad penã: cõtra quo ad penã etiã soluũtur in cõfessione z satisfactiõe: ergo nõ
Questiũcl'a octaua. est pprĩũ cõtritiõis: z ita nõ debet poni tanq̃ differẽtia vltima in diffinitiõe ipsi⁹. Inuenit adhuc alia que est Aug. s. hec ctritio est dolor cũ remissiõe pcti vel remittens pctm̃: z ista habet obiectionẽ eandẽ cũ
Obiectio pa illa z aliã pprĩã: cõtritionis em̃ dolor aut est finitus vel infinitus. Si finitus cõstat autem q culpa z peccatũ sunt infinita: ergo finitũ potest in infinitũ: qd est cõtra phm. Si infinitus cõstat aũt q est cõtriti passio / vel actus cterẽtis: z pcipue est passio: ergo finiti erit pas-
2° sio infinita / qd iterũ est ctra phm: ergo videtur q nõ sit dolor remittẽs pctm̃. Itẽ cstat q dolor ille a nobis est / z noster est: sed remissiuũ pcti nunq̃ a nobis z nostrũ est: ergo remissiuũ pcti nõ est dolor. Prima patet ex hoc q dolere nõ cõpetit nisi nature infirme sensibili qlis est nostra. Scda patet per illud Esa. 43. Ego sum q deleo iniqtates tuas pter me: z illo Augustini: Qui creauit te sine te nõ iustificabit te sine te.

Respõsio dõm q omnib⁹ his descriptiõib⁹ satis bene describitur ctritio: z in fine dicem⁹ penes quid differũt: licet em̃ pena detur de pnia: tñ sibi maxime cõpetit pter cõtritionẽ: sicut dixerũt quidã añ nos quib⁹ nos in hoc cõsentimus: z per hoc patet solõ ad primũ: quia sicut supra dictũ est licet pnia tres habeat partes: tñ maxime esse suũ saluatur in prima que est ctritio / eo q oportet illã fm actũ in omi pnia esse: z alie qñq̃ nõ sunt nisi in voluntate siue in voto vel proposito. Ad aliud dõm q voluntas duplex est / vel poti⁹ dupliciter csideratur. s. ante actũ z post actũ quantũ ad id qd remanet de actu in agente: vt dispositio vel habitus vel reatus vl macula vel oĩa hec vnde licet pctm̃ nõ acciderit nobis volentib⁹ voluntate antecedente actũ: inest tñ nobis volentib⁹ voluntate seqũẽti: z hoc sufficit ad excitãdũ dolorẽ hoc mõ quo in precedenti questiõis articulo notatũ est Ad aliud dõm q vtroq̃ modo dr dolor voluntari⁹: nec dicimus hoc ita esse soluendũ: vt quidã scripserũt. s. q volũtas duplex ẽ: vt deliberãs z vt deliberãs est sicẽ de dolore: z dr dolor volũtari⁹ / z vt natura / z sic dolet: qz h oĩo nihil ẽ: qz volũtas vt natura dolet de cõtrijs nature / z gaudet de cõuenientib⁹ eidẽ: z talia nõ sunt peccata vel grã: qz pctm̃ non cõtrariatur nature indiuiduĩ: licet bene naturali ctraniet: quod qualit sit in scdo discussũ⁹: sed dõm q voluntas de liberatiua est qua dolor est volũtari⁹: z q̃ dolet vno mõ fm q dicit btũs Bernardus q nihil punitur nisi voluntas: nõ em̃ est incõueniẽs voluntatẽ esse de dolore: z ideo dolor est ibi materia circa quã est volũtas: z ideo est gaudiũ de assecutione voliti z dolor et gaudiũ nõ fm vnã rõnẽ se habent ad voluntatẽ: z iõ nõ sunt ctraria: qz iste dolor est factus a voluntate / z est dolor inquantũ est punitiu⁹ delicti / z voluntari⁹ inq̃tũ curatiu⁹ z expulsiu⁹ pcti: z hoc mõ nihil prohibet idem dolere z gaudere de dolore illo inquãtũ est talis virtutis: hui⁹ aũt exẽplũ est in secto z apostemate: ex volũtate em̃ sibi facit dolorẽ z gaudiũ in eo fm q curatiu⁹ est apostematis. Cõtra hoc qdã obijciũt sic: qz fm hoc dolor cõtritionis nõ est volũtari⁹ p se / sed p accñs: z hoc reputãt incõueniẽs: ego aũt reputo incõueniẽs q aliqs dolor p se expetat: cũ oĩs dolor sit malũ pene / z nulla pena inquãtũ hmõi sit desiderata: p hoc patet solõ ad pmũ qd de hoc obijcitur. Ad aliud dõm q delectatio dr dupliciter. s. proprie z improprie: pprie loquẽdo fm vsum nostrũ delectatio est passio sensibilis aĩe cõueniẽs ex cõiunctione cõueniẽtis sibi cũ cõueniẽte: z sic loquitur phus de delectatione reducẽs oẽs delectatiões ad sensum z h ad delectationẽ q̃ ẽ i actu q solũ fm eũ z Auicẽnã simpliciter delectatio est: sed nos magis extendim⁹ delectationis nomẽ. s. p gaudio z iucunditate qualibet facta ex cõiunctione cõueniẽtis cũ cõueniẽti: z sic cõuenit delectari aĩe rõnali: sicut dicit ps. 36. Delectare in dño z dabit tibi pe. c. t. z huic opposita tristitia siue dolor etiã potest esse in rõnali. Ad aliud dõm q simpliciter spũale non habet ctrariũ in esse: sed prout ordinat ad aliqd potest habere ctrariũ ordini illi: z hoc modo aĩa rationalis habet cõtrariũ pctm̃: qa

Solutio pncipalis z ad primũ z de primo

Ad 2m

Ad 3m

Ad 4m

Ad 5m

Ad obiectio cõtrariat̃ cõiunctioni ⁊ ordini ad deũ. Ad aliḋ di
nẽ. cendũ ꝙ ſi dolor ſit in ſenſu eſt particularis: in ꝯtritõ
ne aũt adhuc eſt vl'is: duplicit̃ em̃ attendit̃.ſ. ex par-
te ſubiecti ĩ q̃ fit et ex pte efficiẽtis/ cũ quo etiã in ipm
influit forma q̃ pficit efficientẽ. Si pmo mõ tunc eſt
particularis: ⁊ ſic procedit obiectio. Si ſcḋo mõ tũc
eſt vl'is ſicut voluntas q̃ eſt vl'is motor oĩum eorũ q̃
ſunt in regno anĩe: ⁊ hoc mõ gr̃a perficiens volunta
tẽ cũ motu voluntatis fluit in ipm rõne cuius poteſt
Ad q̃ſtiũcu expellere pctm̃. Ad aliud dõm ꝙ meo iudicio ſemꝑ
lã primã. puniẽs dr̃ in habitu punientis nõ in actu: vel dicat̃
ꝙ punire ſemper contingit duplicit̃.ſ. pro actu con-
tritionis: ⁊ ſic nõ ſemꝑ actu punit/ vel actu tenẽte vl'
cõtinente carnẽ ne ex ipa oriat̃ pctm̃ ⁊ obuiante radi
ci pcti: ⁊ hoc poſtea fit in difficultate oĩs virtutis: et
ſic poteſt penitere ſemꝑ: ſed tñ pma ſol'o eſt magis ad
Ad queſtiũ propoſitũ. Ad id qḋ vlterius obijcit̃ de diffinitõe
culã ſcḋam Iſidori dõm ꝙ humilitas nõ ponit̃ ibi pro ipa virtu
te humilitatis: ſed potius ꝓ humili actione q̃ idẽ eſt
qḋ deiectio: ⁊ hoc eſt primũ in ꝯtritiõe.ſ. ꝙ deijcit mẽ
tẽ erectã cõtra precipientẽ/ ⁊ preceptũ in trãſgreſſiõe
que eſt pctm̃: ⁊ ideo locutio debet exponi per cauſam
quia cõtritio dr̃ eſſe humilitas nõ per eſſentiã: ſed per
cauſam: q2 eſt cauſa illius: ſicut dr̃: Dies eſt ſol lucẽs
Ad alia ſuꝑ terrã. Ad aliud dõm ꝙ mens ibi ſumit̃ meo iu
duo dicio pro toto interiori hoĩe. Ad hoc quod obijcit̃
Ad obiectõ ꝙ cõteri eſt actus ſpiritualis: dõm ꝙ cõteri ſm eſſen
nem. tiã eſt actus ſpũalis: ſed aliq̃d ipſiꝰ eſt vnius/ ⁊ aliq̃d
alterius eſt: eſt em̃ cõteri deteſtari pctm̃ dolendo de
ipo: ⁊ ad hoc requirit̃ peccati conſideratio in ſtatu/ in
culpa in tꝑe/ ⁊ in alijs que Aug. dicit in lr̃a q̃ cõſide-
ratio rõnis eſt ⁊ intellectus. Exigit̃ etiã notitia pre-
teriti pcti: ⁊ hec eſt memorie: ⁊ exigit̃ diſſenſus q̃ ẽ vo
luntatis: vnde licet vnus ſit actꝰ ſm ſe: tñ plura exi-
git ⁊ coexigit ſibi ⁊ ratiõe illoꝝ habet etiã aliquid in
alijs potentijs anĩe: ⁊ ꝑ hoc patet ſol'o ad totũ qḋ ob
Ad 3m iectũ eſt de mente. Ad aliud dõm ꝙ lachryme ſunt
ibi volũtatis lachryme/ ⁊ rõ huius patet ex dictis in
precedẽti diſtinctiõe: vel ſi q̃nq3 ſunt oculoꝝ lachry-
me ille ſunt ibi vt ſignũ ⁊ nõ vt eſſentia cõtritõis/ vl'
aliq̃d eſſentiale ipiꝰ nec ſcti curãt/ ita de ꝓprijs diffini
tionibꝫ in quibꝫ nihil ſit niſi eſſentiale: q2 intendũt no
tificare rẽ de qua loquunt̃: ⁊ hec frequẽter q̃ ad nos
Ad 4m melius innoteſcit ꝑ ſigna q̃3 ꝑ ſbalia. Ad aliud di-
cendũ ꝙ recordatio pctõꝝ dicit cõe quoddã qḋ pt fa
cere delectionẽ vel dolorẽ: ſed hic intelligit̃ recordatõ
pctõꝝ cũ indignatiõe ſui ⁊ deteſtatione pcti: ⁊ ſic re-
Ad 5m cordari nõ eſt niſi notificare triſtitiã ⁊ dolorẽ. Ad
aliud dõm ꝙ timor iudicij dr̃ duplicit̃.ſ. ꝙ pncipalit̃
oculũ habet ad iudiciũ/ ⁊ ille cauſat̃ a fide informi/ et
viuit in eo ſm Grego. peccãdi voluntas: ⁊ ſequereret̃
opus ſi ſperaret̃ impunitas: ⁊ iſte eſt ſeruilis ⁊ nõ eſt
in cõtritiõe: ſed attritiõe: ſed ꝯtritio eſt iteꝝ timor iu-
dicij potiꝰ iudicis q̃3 iudicij q̃ principalẽ oculũ hẽt ad
vitã eternã.ſ. ad deũ q̃ ẽ iudex a quo ꝓpter dilectionẽ
horret ſeparari/ ⁊ ex illa ſeꝑatiõe incidere in penas iu
dicandoꝝ: ⁊ ille eſt timor initialis q̃ eſt in cõtritione:
dicit em̃ Grego. cũ ſic pena timet̃ ꝙ facies iudicis nõ
amet̃: timor ex timore eſt nõ ex amore: cum aũt ſic ti-
met̃ ꝙ facies iudicis amat̃ timor ex amore ẽ nõ ex ti-
more: ⁊ hoc mõ intelligit̃ timor iudicij in diffinitione
Ad 6m Iſidori. Ad id qḋ vlteriꝰ querit̃ de diffinitiõe Gre
gorij dõm ꝙ humilitas hic ſumit̃ ꝓ humiliatiõe: ſi-
cut dictũ eſt: tñ hũilitatis actus cauſat̃ ab actu cõtri
tionis: vt iã dictũ eſt: ⁊ ſic loquit̃ hic Gregorius: Et Ad 7m
ſic vicinior eſt ſibi humilitas q̃3 alia virtus propter
cõformitatẽ in actu deiectiõis in dolente ⁊ hũiliato
q̃ vbicũq3 ſe deijcit. Ad aliud qḋ ꝯtra hoc videt̃ eſſe Ad obiectõ
ꝙ cõtritio cauſet hũiliationẽ: dõm ꝙ ꝯtritio quodã- nẽ primam
mõ cauſat oẽs alias: ſicut ſup̃ diſtin. xiiij. notatũ eſt:
ſed tñ ſpecialit̃ hũilitatẽ in actu: q2 deiectio ſui initiũ
eſt recõtiliationis diuine: ſicut ſuꝑbia initiũ apoſtatã
di a deo: vt dr̃ eccĩ. 10. Ad hoc aũt qḋ obijcit̃ de fide Ad obiectã
q̃ nõ ſuꝑbiendũ eſſe oñdit ⁊ timore q̃ penã fugit: dicẽ nẽ ſcḋam
dũ ꝙ hec duo ſunt mouẽtia ad ꝯtritionẽ nõ ꝓxime:
ſed quaſi añ q̃ nihil: vnũ ſm intellectũ/ ⁊ alteꝝ ſm af
fectionẽ: ſ3 hũiliatio eſt ꝓximũ cõſeq̃ns ꝯtritionẽ: ſm
ꝙ per ipam eſt acceſſus ad deũ: q2 oportet ſe deijcere
vt ſubdat̃ p̃cepto ⁊ p̃cipiẽti: alie aũt virtutes cauſant̃
aliq̃ mõ a cõtritiõe ſm ꝙ eſt terminꝰ iuſtificatõis nõ
tanq̃3 cõiuncte actui ꝯtritiõis ſm ꝙ contritio. Ad Ad q̃ſtiũcu
aliud dõm ꝙ pctm̃ annihilari pt triplicit̃.ſ. ſm ratũ lã tertiã.
culpe/ ⁊ ſm timorẽ ne ſurgat: ſiue ſm potentiã peccã
di ⁊ ſm certitudinẽ remiſſiõis. Primo aũt mõ pctm̃
annihilat̃ in penitẽte: ſed nõ ſcḋo ⁊ tertio: q2 q̃3diu vi
uit hõ pt peccare: ⁊ ideo timet ⁊ q̃3diu viuit nõ habet
certitudinẽ remiſſionis: q2 ſicut dr̃ Eccl'iaſtes. 9. Ne
mo ſcit vtrũ amore vl' odio dignꝰ ſit: ⁊ hec eſt ſeruitꝰ
de qua dicit Grego. ꝙ nõ liberat̃ ſeruus q̃ ſcl' ſerui-
uit pctõ dũ viuit. Ad aliud dõm ꝙ inter ſpem ⁊ ti Ad q̃ſtiũcu-
morẽ mouet̃ penitẽs/ ⁊ ꝯtritus potiꝰ q̃3 int̃ fidem et lã quartam
timorẽ: q2 fides nõ niſi oſtendit: ſed ſpes eleuat deſi-
deriũ ad expectandũ ⁊ timor interiꝰ pungẽdo incitat
ad pcti fugã: vñ cũ contritꝰ eleuet̃ in eterna ⁊ fugiat
pctm̃ potius mouet̃ inter ſpem ⁊ timorem q̃3 inter fi
dem ⁊ ſpem vel inter fidem ⁊ timorẽ. Ad id quod Ad q̃ſtiũcu-
obijcit̃ de illa diffinitiõe que ponit̃ ſuꝑ pſ̃. Miſere- lã quintam
re mei deus dõm ꝙ methaphorica eſt/ nec ꝓprie diffi
nitio: ſed quedã aſſignatio cuiuſdã ꝓprietatis cõtritõ
nis ꝑ quã ſimilis eſt ſacrificio: fiũt em̃ duo ĩ ſacrificio
ſc3 corporis anĩalis in igne aſſumptio/ ⁊ in offerente
purificatio: ⁊ in his duobꝫ aſſimulat̃ ꝯtritio: quia in
igne cordis cõſumit beſtiales mores q̃ ſunt pctã: ſi-
cut dicit pſ̃. 38. Cõcaluit cor meũ intra me ⁊ in me.
m. e. ignis/ ⁊ remittit̃ in ea pctm̃. Ad id qḋ contra Ad obiectõ
obijcit̃ dõm ꝙ nõ in hoc ſumit̃ ſimilitudo: ſed potiꝰ ĩ nem.
ſacrificij intentiõe. Ad aliud dõm ꝙ pctm̃ duplici Ad q̃ſtiũcu-
ter cõſiderat̃.ſ. in culpa ſibi debita ꝑ ſe inquantũ pec lã ſextã.
catũ eſt/ ⁊ in pena que debet̃ ei ex euentu ſequenti: pri
mo quidẽ mõ debet̃ ei pena eterna: ſcḋo aũt mõ tem
poralis eo ꝙ ꝯtritio fuit de ipo ⁊ cõfeſſio: ⁊ q̃ ad ipm
modũ ſoluunt̃ in ꝯtritiõe: ⁊ ideo dr̃ ibi ꝓprie ſolui: ſed
q̃ñ dicit̃ ꝙ pnĩa quo ad oẽs ꝑtes ordinat̃ ꝯtra pec-
catũ intelligit̃ pctm̃ in culpa/ ⁊ pena cõmunit̃ ſibi de
bita ꝑ ſe ⁊ ex euentu: q2 ꝯ illã que facta ẽ venialis ex
euentu ordinat̃ ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio: vt prius habitũ
eſt. Ad aliud dõm ꝙ contritio ſiue ſit paſſio ſiue ſit Ad q̃ſtiũcu-
actus deſtructiua eſt pcti ⁊ etiã dolor: q2 nõ ẽ dolor lã ſeptimã
ſm ſe: ſed informatꝰ gr̃a: ⁊ ideo pt expellere peccatũ. cũ obiectiõe
Ad hoc aũt qḋ obijcit̃ ꝙ ſi eſt actus virtutis/ qḋ prima
eſt ꝯñs expulſionẽ pcti: dicendũ ꝙ veꝝ eſt ꝙ eſt ꝯñs Ad ſcḋam
ſm naturã: ſed tñ ſil' eſt ſm tp̃s: ⁊ iḋ operat̃ ad pcti ex obiectionẽ.
pulſionẽ. Ad hoc quod vlteriꝰ q̃rit̃ de illa q̃ videt̃ Ad q̃ſtiũcu
eſſe Aug. dicẽdũ ꝙ dolor infinitꝰ eſt rõe forme q̃ vir lã octauã cũ
tutis eſt infinite.ſ. gr̃e pt in infinitũ: ⁊ ideo ceſſat obie obiectõibꝫ.
ctio que eſt de illo. Si autẽ aliquis dubitat qualiter
gr̃a ſit virtutis infinite querat in queſtiõibꝫ habitis
de gr̃a ſuper ſecundũ librũ diſtinctione. xxvi. ⁊ inue-

niet ibi oīa q̄ expediūt ad ſolutionē iſtiꝰ difficultatis
Queſtiūcl'a Si aūt querit penes que attendit diuerſitas ha-
Sol'o. rū diffinitionū dōm ꝙ cōtritio cōſideratꝰ dupliciter
ſcꝫ quo ad eſſentialia que ſunt doloꝛ voluntarius: ⁊
punitio ſui ⁊ obiectū ꝓpꝛiū qđ eſt pctm̄: ⁊ ſm acciden
tl'ia q̄ māifeſtāt ip̄am ꝑ modū ſignoꝝ: ⁊ p̄mo q̇dē mō
ſup̄ dat p̄ma diffinitō: accn̄talia autē variant/ aut ei
ſūt in actu aut in cōparatōe ad cām excitātē ad ꝯtinē
dū: aut ī cōꝑatōe ad effectū aut in cōparatōe ad virtu
tes iuuantes in actu: qꝛ vna virtus iuuat aliā: ⁊ pꝛi
mo mō ꝑ ſignū actus ⁊ ꝑ cōꝑationē ad cauſam exci-
tantē ſumit ſcđa q̄ eſt Iſidoꝛi que cauſa eſt recoꝛdatio
pcti ⁊ timoꝛ iudicij: tertia autē q̄ eſt Gregoꝛ. ſumit ꝑ
ſignū ⁊ effectū: q̄rta aūt ꝑ cōfoꝛmitatē ad figurā ſuā
in vet. teſt.: q̇nta autē ⁊ vltima ꝑ inſtrumentū ⁊ effe
ctū qꝛ doloꝛ eſt q̄ſi inſtrumētū ꝯtritōis q̄ ꝯterit pctm̄

Arti. VIII. D Que ſit differētia inter cōpunctionē attri
tionē et contritionem.

Tertio querit que ſit differētia inter cōpūctio
Arg. p̄mo. nē ⁊ attritionē ⁊ contritionē. Videt em̄ ꝙ cō
punctio ⁊ cōtritio ſint penitus idē: qꝛ ſup il-
lud pš. 4. Que dicitis in coꝛdibꝫ veſtris ⁊ ī cubilibꝫ
veſtris cōpūgimini: dicit glo. In coꝛdibꝫ veſtris cō-
pūgimini doloꝛe pnīe/ vt ſeip̄am anima puniēs com
pungat ne in dei iudicio dānata toꝛqueat: hec autē
oīa cōueniūt ꝯtritioni. ḡ videt ꝙ cōpunctio ⁊ contri
In ꝯriū p̄o tio ſint idē. Sed cōtra hoc eſt qđ ibidem dicit alia
gloſa cōpūgimini. i. quaſi quibuſdā ſtimulis ad con-
tritionē excitate vos nō pꝛo doloꝛe pctōꝝ: ſed ad vi-
dendā lucē xp̄i. ſ. nō pꝛo irriguo inferioꝛi: ſed ſuperio
ri: vt inuiſibiliū amoꝛe inardeſcatis: cū igit cōtritio
nunq̄ꝫ ſit niſi pꝛo pctīs: cōpunctio aūt nō ꝓ pctīs: cō
2o tritio ⁊ cōpunctio nō ſunt idē. Itē videt hoc ex ra
tione nominū: nihil em̄ cōpungit niſi qđ hēt ſenſū pū
cture/ ⁊ nō eſt totū ad annihilandū: ſed potiꝰ incita-
re debet ad aliq̇d ꝑ ſenſum cōpunctōis: ſed id qđ con
terit terit in pulueres ⁊ annihilat: ḡ cōtritio ⁊ cōpū
Queſtiūcl'a ctio nō ſunt idē. P̄ querit de attritione ſi ſit idē cū
ſcđa. cōtritione: videt aūt ꝙ ſic: qꝛ quicq̇d cōterit atterit/
⁊ ecōuerſo: ḡ videt ꝙ ꝯtritio ⁊ attritio aut ſint idem
aut ſint cōuertibilia: ſi hoc dicas cōtra hoc eſt qđ cō-
munit dꝛ ꝙ attritio eſt doloꝛ ſine gr̄a gratūfaciente:
cōtritio aūt eſt doloꝛ de pctō cū gr̄a gratūfaciente: ḡ
Queſtiūcl'a ip̄a nō ſunt idē. Sed tunc querit vlteriꝰ difficilis
tertia. queſtio: vtrum attritio poſſet fieri contritio: ⁊ videt
Arg. p̄mo ꝙ ſic: oē em̄ materiale ad foꝛmā aliquā pōt ſuſcipere
foꝛmā illā in eadē ſbā manēte: ſed doloꝛ de peccatis
materialis eſt ad gr̄am: ḡ ſuſceptibilis eſt illius in ea
dē ſubſtātia manēte: ſed ſm ſe eſt attritionis: ḡ doloꝛ
attritiōis eſt vel fieri pōt doloꝛ cōtritiōis: ḡ ⁊ attri-
2o tio ꝯtritio. Itē phs dicit in fine pꝛimi phiſicoꝝ ꝙ
vna eſt materia ſm ſbam ⁊ ſubiectū ſm ꝙ eſt ſub pꝛi
uatione ⁊ ſub foꝛma: licet eſſe nō ſit idē: ḡ a ſimili vnꝰ
eſt doloꝛ ſm ſbam ſub pꝛiuatiōe gr̄e ⁊ gr̄a: licet ſm eſ
3o ſe varieť: ḡ attritio pōt fieri ꝯtritio. Itē gr̄a dꝛ in-
foꝛmare doloꝛē: nihil aūt infoꝛmat quod nō eſt: ḡ do
loꝛ ille eſt ante gr̄am: aut igit eſt tunc attritōis vl' cō
tritionis: cōſtat aūt ꝙ nō ꝯtritiōis cū nō habeat gra
tiā gratūfacientē q̄ facit ꝯtritionē: ḡ relinquit ꝙ ſit do
loꝛ attritiōis: ḡ idē in ſbā materie eſt in attritōe ⁊ cō
tritione: ḡ fit cōtritionis doloꝛ: ⁊ hoc eſt qđ intendi-
4o mus. Itē natura opat via bꝛeuioꝛi: ⁊ iō nō dat no
uā materiā: qꝛ vna materia que eſt vnius poteſt etiā
eſſe materia alteriꝰ ſbā materie manēte eadē: ſed dat
nouā foꝛmā: qꝛ nō pōt eſſe vna foꝛma duoꝝ ſpē: cum
igit gr̄a oꝛdinatioꝛ ſit in operibꝫ ſuis q̄ꝫ natura: vide
tur ꝙ etiā gr̄a expedit ſe paucioꝛibꝫ quo pōt: cū ḡ via
bꝛeuioꝛ ſit infoꝛmare doloꝛē inuentū q̄ꝫ facere nouū
⁊ infoꝛmare illū: videt ꝙ infoꝛmet inuentū qui nō eſt
niſi doloꝛ attritiōis: ḡ. ⁊c̄. Itē tria ſunt p̄ncipia trāſ 5o
mutatiōis: licet tm̄ duo ſint ſbe exn̄tis ⁊ generate: ſꝫ
aūt nō poſſet eſſe niſi idē p̄ncipiū materiale maneret
ſub pꝛiuatione ⁊ foꝛma: ḡ ſimilit eſt in opibꝫ gr̄e qui-
bus iuſtificat hō: qꝛ alias opoꝛteret ponere duo ma
terialia: ⁊ ſic eſſent quattuoꝛ pꝛincipia: cū igit idē ſit
ſubiectū p̄uatōis ⁊ foꝛme idē erit doloꝛ ante foꝛmā
gr̄e ⁊ poſt: ḡ ⁊c̄. Sed ꝯtra hoc eſt ꝙ quoꝝ p̄ncipia In ꝯriū ar
ſunt diuerſa ip̄a oīno ſunt diuerſa: ſed pꝛincipia do- guit p̄o.
loꝛis attritiōis ⁊ ꝯtritiōis ſunt diuerſa: ḡ ip̄a ſunt di
uerſa. Pꝛima patet ꝑ ſe: ſcđa pꝛobat ex hoc ꝙ timoꝛ
initialis ⁊ fides foꝛmata generāt doloꝛē attritionis
Itē ſm cōem opinionē naturalia nō fiūt gratuita: 2o
ſed doloꝛ attritōis eſt de naturalibꝫ: qꝛ naturalia di
cunt quecūq̄ꝫ ſunt ante gr̄am: ḡ videt ꝙ non fiat do-
loꝛ cōtritionis. Itē in naturis nō eſt vna materia 3o
vnica coꝛruptibiliū ⁊ īcoꝛruptibiliū: vt dicit phs in
10. p̄me phie: ſꝫ ꝯſtat ꝙ foꝛma, diuina magis diſtat a
foꝛma naturali q̄ꝫ naturalis ab incoꝛruptibili: ḡ n̄ ē
vna materia vniuoca ad foꝛmā diuinā ⁊ foꝛmam na
turalē: ſed in cōtritōe eſt foꝛma diuina: in attritione
autē naturalis: ḡ nō habēt vnā materiā: vt videtur.
Itē eoꝝ quoꝝ eſt materia vna (vt dicit phs) ē trāſ 4o
mutatio adinuicē: ſed cōtritionis ⁊ attritōis non eſt
tranſmutatio adinuicem: ergo ipſarum nō eſt vnus
doloꝛ materialis: media pꝛobatur ex hoc ꝙ quoꝝ eſt
tranſmutatio adinuicē vtrūq̄ꝫ tranſmutat in alterū
ſed nullus dicit ꝙ ꝯtritio poſſit fieri attritio: licet ecō
uerſo quidā q̄nq̄ꝫ cōceſſerint fieri: ḡ cōſtat pꝛopoſitū
Sol'o dōm ꝙ meo iudicio vnꝰ ⁊ idē doloꝛ in ſub- Solutio.
ſtantia poteſt eſſe attritionis ⁊ cōtritiōis: ſicut etiam
fides infoꝛmis poteſt etiā fieri foꝛmata: tn̄ ꝓ vtraq̄ꝫ
parte ſunt opinantes: ſed qđ dictū eſt mihi ꝓbabili-
us videt. Ad id aūt qđ pꝛimo querit de differen- Ad obiecta
tia cōtritionis ⁊ cōpunctōis dōm ꝙ licet vna ꝓ alte ꝯ pꝛimū q̄ſi
ra ſepe vtant ſancti: tn̄ differūt in duobꝫ/ quoꝝ vnū tum.
eſt ꝙ cōpunctio eſt in plus q̄ꝫ ꝯtritio: ⁊ iſta differētia
habet ex collatione duaꝝ gloſaꝝ inductaꝝ. ſ. qꝛ cō-
punctio eſt ſiue ſit pꝛo pctīs doloꝛ pungēs/ ſiue ſit ꝓ
incolatu miſerie: alia aūt differentia eſt ex noīe: quia
cōpunctio eſt pꝛopꝛie añ doloꝛē pnīe ſm ꝙ pūgit pe-
nitentē: cōtritio autē dicit eundē ſm ꝙ annihilat pec
catū iteratū ſuper ſingulas differentias: ſicut cōtri-
tio fit in re contrita qn̄ ictus fit ſup ſingulas partes
diuiſas: ⁊ per hoc patet ſol'o ad totū q̄ querit de dif-
ferentia cōpunctionis ⁊ cōtritītōis. Ad id qđ que
rit de differētia cōtritionis ⁊ attritiōis dōm ꝙ dif- Ad q̄ſtiūcu
ferentia aſſignata in obijciendo bona eſt: ⁊ videt mi- lā ſcđam et
hi ꝙ doloꝛ attritionis poteſt fieri doloꝛ cōtritionis: tertiā cū p̄-
qꝛ attritio nō ponit foꝛmā aliquā circa doloꝛē: ſꝫ tm̄ mis obiectꝭ
dicit carētiā foꝛme que eſt gratia: ⁊ hoc patet ex eo ꝙ
per pꝛiuationē diffinit cū dꝛ ꝙ attritio eſt doloꝛ de
peccato nō infoꝛmatus gr̄a. Ad id aūt qđ contra
obijcit dōm ꝙ duplicia ſunt pꝛincipia rei. ſ. intrātia Ad pꝛimū.
eſſentiā ipſius ⁊ cōſtituentia ip̄am/ ⁊ pꝛincipia faciē- qđ eſt ī ꝯriū
tia rē: ⁊ nō ingredientia in eſſentiā ipſius: ⁊ de pꝛimo
modo dictis p̄ncipijs veꝝ eſt ꝙ quoꝝ pꝛincipia ſunt
diuerſa. ⁊c̄. ſed nō de pꝛincipijs ſcđo modo dictis: ⁊

Ad 2m talia ſunt ea p q̄ ꝓbat̃ illa ꝓpō in obijciēdo Ad aliō dōm ꝙ quicqd ſit de illa opinioē: bn̄ puto ꝙ natura lia nō fiunt gratuita: hic videt̃ dōm ꝙ dolor attritio nis nō eſt de naturalib9: imo eſt donū ſpūſſcti: ſicut ⁊ timor ſeruilis a quibuſdā dr̄ fieri initialis ⁊ fides in-

Ad 3m formis fit formata Ad aliō dōm ꝙ in naturis cor ruptibiliū ⁊ incorruptibiliū poteſt eſſe materia vna: licet nō ꝓpria ſed ꝑma: ⁊ qcqd ſit de hoc hic aliud eſt: qꝛ vtrūq3 iſtoꝝ eſt donū: ſ3 vnū ē diminutū donū vt gr̄a gratiſdata: ⁊ aliud vt pfectū p gr̄am gratūfaciē-

Ad 4m tē Ad aliud dōm ꝙ nō ē veꝝ fm ph̄m ꝙ eoꝝ quoꝝ eſt materia vna ſit tranſmutatio adinuicē ita ꝙ vtrū q3 trāſmutet̃ in alteꝝ: qꝛ cū dr̄ h̄ fieri ex illo li ex qn̄q3 notat ſil' ordinē ⁊ ꝑuationē: ⁊ tūc nō reuertit̃ ſicut ex puero fit ſenex / ⁊ ex mane fit dies / ⁊ ita ē hic: ordo eī doloris in attritione eſt vt an̄tis ad ꝯtritionē: ⁊ iō ex dolore attritiōis fit dolor cōtritiōis: ſed nō ecōuerſo Si qs aūt eſt de alia opinioē de leui pt ſoluere rōes prius inductas: ⁊ ideo ſuperſedeo.

Arti. IX. I

Cuius partis anime eſt contritio.

Arguit̃ p° Quarto querit̃ cui9 ptis aīe ſit cōtritio. Uide tur aūt ꝙ volūtatis: qꝛ dr̄ eſſe dolor volūta-

2° rius. Itē dicit Bern. ꝙ nihil peccat niſi vo luntas: ſed eiuſdē eſt cōteri cui9 eſt peccare: ḡ ſoli9 vo

3° lūtatis eſt cōteri. Itē ꝯtritio eſt deletiua pctī mor- talis: ḡ oportet ꝙ ſit in eodē cū pctō mortali: ſ3 pctm̄ mortale eſt in li. ar. vt dicit Aug. ḡ videt̃ ꝙ contritio

Queſtiūcl'a ſit in li. ar. Sed querit̃ tūc vlterius cū cōtritio ſit actus ꝯterētis: vt ſ' habitū eſt / ⁊ paſſio ꝯtriti cui9 ſit vt conterētis ⁊ cui9 vt cōtriti: ⁊ vtrū hec idē ſint an

Arg. primo diuerſa: Uidet̃ ꝙ act9 ipē ſit rōis: qꝛ actus ille eſt pctī deteſtatio cū indignatione qua indignat̃ pctō ⁊ peccāti: ſed cōferre hmōi nō eſt niſi rōis: ḡ act9 cōtri-

2° tiōis eſt rōis: vt videt̃ Itē pnīa mouet ꝯ pctm̄ in- quātū eſt ppetratū: ⁊ ſic ē ibi qdā collatio: ꝯferre aūt

3° eſt ſoli9 rōis: ḡ videt̃ ꝙ ꝯtritio ſit ſoli9 rōis. Itē in iudicio exteriori cōtritio latronū vel maleficoꝝ duo bus attribuit̃ vt agētib9. ſ. iudici p impiū ⁊ bedello p executionē ſiue lictori: ḡ ſil'e erit ī iudicio interiori: di cit eīm Aug. in li. de pnīa ꝙ iudex eſt rō: ḡ ꝯtritō q̄ eſt actus cōterētis pt eſſe rōis vel carnificis q̄ eſt timor

4° fm btm̄ Augu. Uidet̃ aūt ꝙ ꝯtritio paſſio ſit oīs vis aīe: qꝛ in qlibet vi q̄ aliqlr̄ pticipat rōe pctm̄ cō- mittit̃ vel nō cōmittit̃: ſed in q̄cūq3 eſt pctm̄ in illa ne ceſſariū eſt ꝯteri: ḡ neceſſe eſt ꝙ in qlibet ꝯterat̃: ḡ nō erit paſſio vni9 vis: ſed oīm q̄cūq3 mō rōnaliū dicta- rū: hoc aūt qd̄ poſſet obijci vtrū eiuſdem ſit dolere ⁊

Solutio ad ꝑma obiecta. velle dolere in ꝓbabitis obiectū ⁊ ſolutū eſt. Solō dōm ꝙ ꝯtritio pcipue ē ptis aīe q̄ dr̄ volūtas: ſicut ī qbuſdā obiectis ꝓbatū eſt: licet qdā qn̄q3 dixerūt ꝙ ſit in iraſcibili: qꝛ indignat̃ ſibi: iraſcibilis eīm nō eſt ī dignari ſibi: ſed poti9 extrinſeco nocēti: ſed pctm̄ per

Ad obiecta ꝯ qſtionē ꝑ- mā ad pri^m petratū inquantū ppetratū ꝓprie deteſtat̃ volūtas diſſentiēs ab eo Ad illud ḡ qd̄ obijcit̃ qd̄ contritio actio ſit rōis: dōm ꝙ nō: ſ3 poti9 volūtatꝭ rōnalis: ⁊ iō ordo ⁊ collatio ſunt rōnis diſcernētis qd̄ deteſtan dū eſt: ſed tn̄ ipē dolor eſt volūtatis Ad aliud dōm

Ad 2m ꝙ in multis ita eſt ꝙ act9 volūtatis ꝓpter hoc ꝙ ē ex rōe pordināte eſt cuiuſdā collati: licet nō ꝯferat ſicut diligere amicū ꝓpter amicū / ⁊ diligere pentē plus q̄3 inimicū: ⁊ ſic de alijs: vn̄ licet volūtas nō ꝯferat tn̄ af

Ad 3m fect9 ei9 qn̄q3 cadit ſup collata: ⁊ ita eſt hic Ad aliō dōm ꝙ rō nō ꝯterit niſi p modū diſcernētis: ſicut nec iudex: ſed volūtas exequit̃ p modū cōterētis p diſſen

ſum ⁊ dolorē Ad hoc qd̄ obijcit̃ de cōtritiōis paſſio ne ꝙ ſit oīs vis aīe dōm ꝙ hoc nihil ꝓhibet: tn̄ non erit primo niſi voluntatis diſſentiētis pctō ppetra- to: qꝛ hoc qſi punit̃ in oīb9 alijs / ⁊ pticipat̃ ab alijs ī- quantū eſt motor eaꝝ: ⁊ p hoc patet ſolō ad totum. Ad 4m

An cōtritio ſemp eodē modo fuerit in no- uo ⁊ veteri teſtamento.

Arti. X K

Quinto querit̃ vtrū eodē mō ſp fuerit in no. ⁊ ve. teſtamēto: Uidet̃ aūt ꝙ ſic: qꝛ cui9 cauſa vno ⁊ eodē mō ſe hēt / ⁊ ipm eodē mō ſe hēt: ſ3 Arg. primo actuale eſt cauſa ꝯtritionis: ⁊ eodē mō fuit in nouo ⁊ ve. te. ḡ ⁊ ꝯtritio fuit eodē mō Itē ꝯtritio n̄ ordinat̃ 2° cōtra pctm̄ nature: ſed poti9 pſone / ⁊ he ſp diuiſe fue runt ⁊ ſunt ⁊ erūt: ḡ videt̃ ꝙ remediū actualis ſp de- buit eſſe p modū vnū: ḡ vno mō fuit cōtritio in nouo ⁊ ve. teſtamēto. Itē Johel. 2. dr̄: Couertimini ad 3° me ⁊ poſt ſcindite corda veſtra. ⁊c. ſed nihil aliud im- ponit̃ ꝯtrito ⁊ penitēti in no. teſtamēto: ḡ videt̃ ꝙ eo dē mō ⁊c. Sed cōtra alie due ptes. ſ. cōfeſſio ⁊ ſa- In ꝯriū p° tiſfactio nō erāt eodē mō vt nunc: ḡ nec ꝯtritio Itē 2° nihil ad pfectū adduxit lex: vt dr̄ Heb. 7. ḡ nō cōpe tebat ei ſacrm̄ pfectiōis: ſed cōtritio ꝓut obſeruat̃ in no. teſta. ducit ad pfectionē: ḡ in ve. teſta. debuit eſſe fm tipū ⁊ minus: vt videt̃. Solō dōm ꝙ cōtritō Solutio fuit in ve. teſta. ſicut in nouo: ſicut ꝓbāt prime rōes. Ad hoc aūt qd̄ cōtra obijcit̃ dōm ꝙ aliud eſt de cō Ad primū feſſiōe ⁊ ſatiſfactōe: qꝛ illa hēbāt fieri ī miſterio ſacer ꝯriū. dotū: vn̄ cū alij fuerint ſacerdotes ſtat9 illi9 ⁊ alij ſta tus iſti9: nō poterāt ille due ptes eſſe eodē mō in no. ⁊ ve. teſt. ſed in cōtritiōe nō reſpicit̃ niſi de9 q̄ pctā de let: ⁊ iō illa ſp eodē mō eſt ⁊ in lege nature ⁊ moyſi et Ad 2m gr̄e. Ad aliud dōm ꝙ cōtritio licet in lege ſit obſer- uata / nō tn̄ eſt legis ſicut moralia mādata: vt diſpu tatū ē ſup tertiū in fine: ⁊ iō cōtritio potuit aliqd du- cere ad pfectū in fide vēturi: ⁊ p h̄ patet ſolō ad totū.

Artic. XI. L

Quid ſit primū mouens ad contritionē.

Arg. primo Primo qrit̃ qd mouet ad contritionē: Uidet̃ aūt ꝙ timor p diffinitionē cōtritiōis ab Iſi- 2°. doro poſitā Itē Eſa. 26. A timore tuo dn̄e cōcepim9 ⁊c. parturitio aūt hec eſt in cōtritiōe: ḡ vi- In ꝯriū p° det̃ ꝙ a timore dn̄i ꝯcipit̃: ḡ timor ꝑmo mouet ad cō tritionē. Sed ꝯ videt̃ ꝙ fides ꝑmo moueat: qꝛ pe nas pctō ppetrato debitas oñdit fides vt nociuas: ḡ facit primo fugā ⁊ deteſtationē: ⁊ hoc eſt cōtritio: ḡ Queſtiūcl'a contritio cōcipit̃ ⁊ cauſat̃ fide. Et qꝛ de hoc ſatis prima. ſupra in qſtiōe de pnīa habitū eſt: querit̃ in rōne cui9 Arg. primo articuli moueat ad cōtritionē. Uidet̃ aūt ꝙ rōne hui9: Et iteꝝ ventur9 eſt cū gloria iudicare viuos ⁊ mortuos: qꝛ articulus ille mouet ad dolorē de pctō in iudicio iudicando: ⁊ ille timor vel dolor eſt contri- In ꝯriū. tio: ḡ fides mouet ad hoc ꝙ aliqs cōterat̃. Sed vi det̃ ꝙ ille q̄ eſt remiſſionē pctōꝝ: qꝛ in ꝯtritōe pctā re Solutio mittunt̃: ḡ ille articulus mouet ad cōtritionē. Re ſponſio dōm videt̃ ꝙ fides mouet ex parte intellect9 ⁊ timor ⁊ affectio amoris ex pte affect9: qꝛ ex pte illa qua ocul9 eſt ad penā mouet timor: ⁊ ex parte aūt illa Ad prima q̄ eſt ad gloriā mouet amor. Ad primū aūt qd̄ con obiecta tra hoc eſt dōm ꝙ timor mouet: ſed nō primo: ſed ꝓ- ximeex pte contriti fm affectū: p hoc etiā ſoluit̃ id qd̄ obijcit̃ de Iſidoro. Ad id aūt qd̄ querit̃ rōne cui9 articuli: dōm ꝙ rōne illi9 q̄ eſt de iudicio: ſicut habe tur expreſſe in diffinitione Iſidori ſupra dicta Ad id aūt qd̄ cōtra obijcitur dicendū ꝙ remiſſio peccato

rū mouet ad hoc:ſed tamē fides cōiungit ſpm̄ remit
tenti pctā: ſed iudicij cōſideratio:qꝛ incutit timoꝛem
excitat ad cōtritionē:⁊ per hoc patet ſol'o ad totum.

Arti. XII **An confeſſio ſit in pꝛecepto ⁊ obliget oēs**
M Einde queriť de hoc qđ dicit ibi:[Confeſſio
d ibi iuſtꝰ in pͥncipio accuſatoꝛ ſui eſt. Pꝛouer
18.⁊c̄. Queranť hic de cōfeſſiōe ſeptē. Pꝛi-
mo vtrū cōfeſſio ſit in pꝛecepto an nō. Scđo vtrū ſit
de iure narturali vel poſitiuo. Tertio qualiť fuit in
naturali ⁊ veteri lege vtrū eodem modo vel diuerſo.
Quarto vtrū ſit alicuiꝰ virtutis opus vel tm̄ ſacr̄i:
⁊ ſi alicuius virtutis q̄ ſit illa virtus. Quinto q̇d ſit
diffinitione ⁊ eſſentia vel eſſe. Sexto q̇s articulus fi
dei moueat ad cōfeſſionē. Septimo cui innitať attri
buto in deo vtrū miſcđie vł iuſtitie vel ſapiētie vł alij
Arg p̄o ſic. Ad pꝛimū obijciť ſic:q̇cq̇d eſt neceſſariū ad ſalutē ē
in pꝛecepto:cōfeſſio eſt neceſſaria ad ſalutē:g̊ eſt in p̄-
cepto. Pꝛima patet ex cōi oīum diſtinctiōe inter p̄ce
ptū ⁊ conſiliū. Scđa ꝓbať ex dicto Ambꝛoſij q̇ dicit
ſic: Juſtificari nō pōt q̇ſq̃ niſi pctm̄ confeſſus fuerit.
2o Jte pꝛeceptū impletū dat ingreſſum ad vitā:ſꝫ nō
cōfitens nō ingrediť ad vitā:g̊ videť ꝙ cōfeſſio ſit in
p̄cepto. Pꝛobať pꝛima ꝑ illud Matt.19. Si vis ad
3o vitā ingredi ſerua mandata. Scđa ſupponiť cōiť ab
eccl'ia. Jtē pꝛecipiť paſtoꝛibꝫ eccl'ie vt diligēter co-
gnoſcant vultū ſui pecoꝛis:ſed nō poſſunt cognoſce-
re niſi ſciāt in quibꝫ infirmanť:qꝛ ī parte illa indigēt
cuſtodia nō in parte qua ſanū eſt:g̊ videť ꝙ ipm peccꝰ
teneať exponere cauſas egrotationū:hoc aūt nō con
tingit niſi ꝑ cōfeſſionē:g̊ p̄cipiť eis ꝙ cōfiteanť:g̊ con
4o feſſio eſt in pꝛecepto. Jtē in coꝛpoꝛali medicina pꝛe
cipiť egro vt exponat medico coꝛpoꝛali in q̄t ⁊ quibꝫ
⁊ vbi doleat:cū igiť moꝛbꝫ ſpiritualis ꝑiculioſioꝛ ſit
In ꝯrīū p̄o q̄ꝫ coꝛꝑis:multo magis debet p̄cipi egro ſpūali ꝙ ex
ponat medico ſpūali cauſas egritudinū ſuaꝝ. Sꝫ
cōtra ſi eſt in p̄cepto tunc equaliter obligat oēs:ſed
quidā a pctō mundati ſunt q̇ nō leguntť eſſe confeſſi:
g̊ nō videť eſſe in p̄cepto. Pꝛobatio pꝛime eſt ex hoc
qđ cōiter dꝛ ꝙ ad pꝛecepta oēs teneamur:ſed non ad
cōſilia. Scđa ꝓbať ex hoc qđ habeť Luc.7. de ma-
ria magdalena cui dimiſſa ſunt pctā multa:nō qꝛ cō
feſſa eſt:ſed qꝛ dilexit multū:⁊ de Petro qꝛ negauit
2o nec tn̄ cōfeſſus fuiſſe nō legiť:ſed fleuiſſe. Jtē nihil
exigiť ad vniꝰ cōtrarij expulſionē niſi alteriꝰ cōtra-
rij introductio in ſubiecto eodē:ſed abſq̃ oī cōfeſſiōe
per infuſionē virtutū q̄ fit in cōtritione ⁊ iuſtitiā con
ſuetudinalē q̄ fit in ſatiſfactione virtus cuilibet pctō
cōtraria inducit in ſubiecto:g̊ videť ꝙ hoc ſufficit ad
3o pcti expulſionē:g̊ nō eſt neceſſaria pcti cōfeſſio:g̊ non
eſt de p̄cepto. Jtē in pctō nō ſunt niſi duo.ſ. culpa
⁊ pena:qꝛ etiā ſi dicať ibi eſſe difficultas bn̄ opādi il-
la etiā eſt pena quedā:ſed culpa cū cōiuncta ſibi pena
eterna expelliť ſufficienter ꝑ contritionē:pena autē
remanēs .ſ. debitū pene tēpoꝛalis cū difficultate bn̄
operādi ſufficienť expelliť ꝑ ſatiſfactionē:g̊ confeſſio
ad nihil eſt neceſſaria:ergo nō debet eſſe in pꝛecepto.
4o Jtē in naturis ad perfectionē rei ineſſe ⁊ poſſe nō
exigiť niſi inductio foꝛme ī materia ⁊ cōfoꝛtatio eiuſ-
dē in illa:ergo ſimiliť eſt in eſſe ſpūali:ſufficienť em̄ ī
duciť foꝛma gr̄e in aīa ꝑ contritionē ⁊ ꝑ ſatiſfactionē
ſufficienť cōfoꝛtať:ergo confeſſio oīno ſuꝑfluit:ergo
5o ⁊c̄. Jtē ſi in pꝛecepto eſt cōfeſſio ⁊ de neceſſarijs ad
ſalutē tunc opať ad pcti dimiſſionē ꝑ aliquē modum
aut igiť in pena aut in culpa:ſi in culpa cōtra añ con
feſſionē frequenť culpa dimiſſa eſt: ergo nō opať ad
culpe dimiſſionē:ſi aūt opať ad deletionē pene:cōtra
aut illa eſt pena eterna aut non:ſi eterna cōtra illa eſt
adiuncta culpe:⁊ cū culpa ſtante ſtat/⁊ cū ſoluta ſol-
uiť:habitū autē eſt ꝙ culpa ſoluiť in cōtritione:ergo
nō opať ꝯ penā eternā cōfeſſio:ſi aūt eſt pena tempo-
ralis cōtra nihil opať ꝯtra aliud niſi ꝑ hoc qđ eſt cō-
trariū illi:cōfeſſio nō habet cōtrarietatē ad penā tem
poꝛaliter debitā pctō: ergo nō expellit illā vt videť.
Jtē actus oīno coꝛꝑalis nō videť expulſiuꝰ pcti: 6o
ſed ꝯfeſſio oꝛis eſt actus oīno coꝛꝑalis:ergo nō eſt ex
pulſiuus pcti. Ulterius hic queriť ſi eſt in p̄cepto Queſtiūcl'a
cuiuſmōi ſit illud p̄ceptū:aut eſt em̄ cerimoniale aut pꝛima.
ſacr̄ale aut iudiciale aut moꝛale. Si cerimoniale pꝛe Non ceri-
ceptū tunc videť ꝙ nō debeat teneri in no. teſtamēto moniale.
Pꝛobatio quoꝛūcūq̃ totus vſus eſt in ſignificando Arg. pꝛimo
ceſſant aduenīēte veritate quā ſignificabant:cerimo
nialiū totus vſus eſt in ſignificādo:ergo ceſſant ī no.
teſtamēto in quo patefacta eſt veritas quā ſignifica-
bant. Pꝛima ꝓbať ex hoc ꝙ nihil inutile eſt in opibꝫ
eccl'ie ⁊ inutile eſſet ꝙ id qđ tm̄ haberet vſum in ſigni
ficando teneretur veritate patefacta:qꝛ meliꝰ quili-
bet inſtruiť ꝑ manifeſtationē veritatis q̄ꝫ per tipū et
ſignū. Scđa aūt pꝛeſcribiť a magiſtro in.1.li.diſti.1. Nō ſacr̄al'.
Si aūt dicať eſſe ſacr̄alis aut de nouo teſt. aut de 2o
ve. ꝯſtat aūt ꝙ nō de veteri:qꝛ tunc ceſſaſſet in nouo
ſicut ⁊ alia veteris teſt. ſacr̄a:ſi de nouo teſtamē. con-
tra nihil eſt in nouo teſta. ſacr̄m niſi ꝑ inſtitutionē di
uinā:cōfeſſio nō legitur habuiſſe inſtitutionē diuinā Nō iudicia
ergo nō eſt de ſacr̄is no. teſta. Si aūt dicať iudiciale le.
cōtra iudicialia ſm̄ diuerſitatē hoīum ⁊ ſectaꝝ variā
tur:cōfeſſio aūt nō ſic variatur:ergo nō eſt de pꝛece-
pto iudiciali:ſi aūt dicatur eſſe de moꝛalibꝫ tūc queri
tur ad qđ reducatur:in verbo em̄ n̄ ꝯſiſtūt niſi duo:
vnū ad deū.ſ. Non aſſumes nomē dei tui inuanū:⁊
alteꝝ ad pꝛoximū: Nō loqueris cōtra ꝓximū tuū fal
ſum teſtimoniū. Conſtat aūt ꝙ ad pꝛimū non reduci
tur. qꝛ nō eſt iuramentū/nec ad ſcđm cū nihil ibi dica
tur cōtra ꝓximū:ergo videtur ꝙ in nullo cadat gene
re p̄ceptoꝝ.ſ. moꝛaliū. Si foꝛte dicatur ꝙ ſit de p̄ Ꝙ nō ſit de
ceptis patrū Contra nihil ens de pꝛeceptis patrum p̄cept̄ p̄rm
eſt pars ſacramenti vel ſacramentū: cōfeſſio eſt de p̄- 3o
ceptis patrū:ergo nō eſt ſacr̄m vel pars ſacr̄i:p̄ma ꝑ
hoc ꝓbatur ꝙ oīa ſacr̄a cū ſuis eſſentialibꝫ hn̄t vim
ab inſtitutōe diuina. ſcđa aūt ſupponitur ex ipotheſi
Jtē p̄cepta patrū recipiūt diſpenſationē/eo ꝙ ſint
de nō neceſſarijs ad ſalutē:ergo ſi cōfeſſio eſt de p̄ce-
ptis patrū poterit fieri diſpēſatio ita ꝙ aliq̇s moꝛia
tur ſine cōfeſſione:qđ nō fit in eccl'ia/nec poſſe fieri iu
dicatur. Si foꝛte tu dicas ꝙ hoc pꝛeceptū habet ī Ꝙ nō diui
ſtitutionē diuinā:vt dn̄s dixit lepꝛoſis: Jte oſtendi- num.
te vos ſacerdotibꝫ. Math.8. et Luc.5. Cōtra illi 4o
ſacerdotes erāt legales ⁊ nō veri quibꝫ dn̄s iuſſit vt
ſe p̄ſentarent lepꝛoſi:ergo ex hoc nō habetur ꝙ cōfeſ-
ſio ſit mō quo cōfitentur fideles in nouo teſtamento
Jtē illi nō ſunt iuſſi cōfiteri:ſed tm̄ oſtendere ſe mūda
tos: ergo ex hoc nō habetur ꝙ ſit oꝛe ꝯfitendū:ita ꝙ
ſingula peccata enarrētur ſicut fit in nouo teſtamēto
ergo videtur adhuc haberi ꝙ nō ſit in p̄cepto. Si Ꝙ non ꝓpť
foꝛte tu dicas ꝙ pꝛopter pn̄iam iniungendā opoꝛtet cognitionē
ꝙ notus ſit moꝛbus:⁊ ideo pꝛeceptū eſt confiteri ⁊ h̄ moꝛbi.
pꝛeceptū ꝓmulgatur Jacobi.5. vbi dicit: Cōfitemi-
ni alterutrū pctā veſtra:videtur ꝙ hoc nihil ſit:quia
ꝑ n̄ia nō poteſt remittere pctā ex cōdigno:ſed potius

excõgruo ſm arbitriũ ſacerdotis penſatis viribus
ꝛ ſtatu penitẽtis: ꝛ hoc mõ in cõmuni poſſet fieri ſa-
tiſfactio ſufficiẽs etiã nõ cognitis pctis: ḡ videtur ꝙ
Ultimũ. nõ ſit neceſſaria propter h̄ Itẽ quidã ſe obligãt ad
penitentiã ꝑpetuã ꝛ maiorẽ q̄ʒ ſm arbitriũ ſacerdo
tis ſuſcipere cogerent: ḡ illi ſm hoc ꝯfiteri nõ tenerẽ
tur qđ falſum eſt: ḡ videt ꝙ nõ ſit in p̄cepto aliq̄ con
Solutio. feſſio Reſpondeo ſine p̄iudicio ꝙ in confeſſiõe tria
ſunt ſeſe ꝯñtia: quoꝝ primũ eſt peccati manifeſtatio
cũ deteſtatiõe ꝛ ſigno deteſtatiõis. Scđm eſt actuũ
pctĩ ꝑpetrati enarratio qđ mẽorie occurrit. Tertiũ
aũt ſui accuſatio ĩ dãdo ſibi culpã ꝛ nõ excuſãdo pctĩ
actũ ꝑ circũſtãtias: ꝛ dđm videt ꝙ q̄ ad hec oĩa tria ẽ
ĩ p̄cepto: ſʒ q̄ ad p̄mũ ẽ ſolũ ĩ p̄cepto diuino/ ꝛ ſcđm ꝛ
tertiũ determinãdo addidit ꝛ p̄cepit eccl'ia: primo in
apl'is ꝛ poſtea in alijs ſucceſſoribꝫ apl'oꝝ: tñ ſm teſti-
moniũ volũtatis diuine: teſtimoniũ eĩ volũtatꝫ diui
ne ĩ cõfeſſione actꝰ pctĩ in ſpe habet ex prima q̄ſtione
quã fecit primo peccanti. ſ. ade qñ queſiuit adã: Ubi
es: nõ eñ queſiuit de loco: ſed vt cõfiteret ſimpliciť
pctĩ actũ: teſtimoniũ aũt volũtatis diuine ſuꝑ accu-
ſationẽ ſui/ ꝛ ꝙ nõ excuſet pctm̃ habet ex hoc ꝙ cõdẽ
nauit adã ꝛ euã ſe excuſantes: ſimiliť in poſteris ha-
bet ſignũ enarratiõis actuũ in ſpe. Eſa. 38. in cãtico
ezechie dicentis: Recogitabo tibi oẽs annos meos
in amaritudine aĩe mee. Signũ accuſationis habet
in pſ̄. 140. vbi dicit: Nõ inclines cor meũ ad verba
malitie ad excuſandas excuſatiões in pctĩs: hec igiť
attendẽs eccl'ia ſpũſctõ edocta inſtituit ꝙ oĩs vtriuſ-
q̄ʒ ſexꝰ fidelis ſel' in anno ꝯfiteret ſua peccata: ꝛ inſti-
ctu ſpũſſancti factũ eſt: ideo etiam preceptũ eccleſie in
Ad primũ. hoc reducit ad preceptũ diuinũ. Dicendũ igiť ad
primũ ꝙ licet nõ legat cõfeſſio beati Petri ꝛ Marie
magdalene: tñ cõfeſſi ſunt: q2 multa facta ſunt q̄ non
ſunt ſcripta: ſicut innuit in fine Joãnis ſicut in ſeq̄n
tibꝫ d2 in lr̄a a magiſtro: vel p̄t dici forte meliꝰ ꝙ pro
pter duo fit cõfeſſio. ſ. vt penitẽs ſm p̄teritorũ pctõꝝ
enarrationem innoteſcat ſacerdoti iniungẽti pñiam
ꝛ vt ex erubeſcentia mereat: cũ aũt xp̄s fuit verus ſa
cerdos ꝛ deꝰ neutrũ fieri oportuit apđ ip̄m: q2 ipſe
vt deus vidit ea q̄ erãt in corde ꝛ penitẽtes ad intui-
tũ eius plus verecundabant q̄ʒ ad auditũ ſoliꝰ ſacer
dotis: ꝛ ideo illis penitẽtibꝫ qui abſoluti ſunt ab ipſo
ĩmediate nõ oportuit enarrationẽ imponere pctõꝝ:
ſed apud vicarios xp̄i qui interiora nõ vident/ ꝛ ad q̄
rũ intuitũ corporeũ homo nõ ita verecundat opor-
tet eſſe auditũ pctõꝝ ꝛ cõfeſſionẽ ex parte cõfitentis.
Ad 2m Ad aliud dđm ꝙ propter coherentiã alterius con
trariorũ in ſubiecto: multa qñq̄ʒ requirunt ad remo-
tionẽ alterius cõtrarij/ ꝛ precipue qñ timet de redi-
tu/ ꝛ qñq̄ʒ cauſa tenens cõtrariũ in ſubiecto latet ex-
pellentẽ: ꝛ ſic eſt de pctõ qđ timet redire: eſt etiã pro
nitas ex parte peccantis latens: ꝛ ideo multa inſtitu
unt ad expulſionẽ pctĩ: ſicut deteſtatio pctĩ/ ꝛ cõtra-
rie cõſuetudinis inductio ꝑ opera ſatiſfactionis: ſʒ ſi
ſtatim cõtrariũ ſine timore reditus poſſet expelli/ et
Ad 3m ſciret ꝑ q̄d optĩe expelleret: tũc veꝝ eſſet qđ ꝓbat am
broſij obiectio Ad aliud dđm ꝙ (vt ſupra dictũ eſt)
oẽs iſte tres partes pñie cõiunctim operantur cõtra
pctm̃: ſed nõ oportet ꝙ oẽs aſſint in actu: ſed ſufficit
duas vel vnã eſſe in propoſito/ ꝛ aliã vel alias eſſe in
actu: ſi tñ cõcedat qđ dicit tũc dicendũ eſt ꝙ pena tẽ
poralis duplex eſt. ſ. nõ proportionata ꝛ ꝓportiona-
ta ex vi clauiũ/ ꝛ nõ ꝓportionata viribꝫ penitẽtis de-
bet nõ cõfeſſo: q2 in illo adhuc nõ eſt operata vis cla
uiũ que inquã claues vim habentes a paſſione chri-
ſti maiorẽ partẽ pñie ſiue pene debite pctõ ꝑ rationẽ
cõdigni dimittunt: ꝛ ideo poſt cõfeſſionẽ per virtutẽ
clauiũ efficit taxabilis pena ꝛ arbitraria q̄ ſm ſe nõ
fuit taxabilis eo ꝙ fuit improportionata viribꝫ peni
tentis: ſed rñdens cõdignitati pctĩ: ꝛ ideo patet ꝙ cõ
feſſio neceſſaria eſt ad peccati deletionẽ. Ad aliđ di Ad 4m
cendũ ꝙ in naturis diuerſimode eſt vbi natura ope-
rat ꝛ vbi ars naturã iuuat: qđ eĩ dicit ĩ obijciẽdo ve
rũ eſt vbi ſola natura operat: ſed nõ eſt hoc ſimile ad
opus gratie ſacramentalis: q2 ſic nõ exigeret miſter
ſacramẽti qui medicus in ſcriptura vocat. pſ̄. 87.
Nunquid medici ſuſcitabunt ꝛ cõfitebunt tibi: ſʒ po
tius illud opus vbi ars iuuat naturã/ ꝛ in illo exigiť
ꝙ artifex cognoſcat morbũ ꝛ cauſam ꝛ quantitatem
ꝛ diuturnitatẽ morbi anteq̄ʒ poſſit iuuare ad morbi
expulſionẽ: ꝛ ita eſt in opere pñie: ꝛ iđ exigit confeſſio
ad peccati manifeſtationẽ: precipue tamẽ illa de cau-
ſa: q2 cõfeſſio operat ad pene diminutionẽ: propť qđ
etiã ſatiſfactio vocat ab Auguſtino ſic dicẽtis: Mul
tũ ſatiſfactionis obtulit q̄ erubeſcentie dñantis ni-
hil eoꝝ que cõmiſit nuncio dei abſcondit. Ad aliđ
dicendũ ꝙ (vt iã habitũ eſt) per ſe operat ad pene de- Ad 5m
letionẽ ſiue pctĩ ſm debitũ pene. Ad obiectũ autẽ
cõtra dicendũ eſt ꝙ dupliciter contingit aliquid eſſe
cõtrariũ alij. ſ. in ſe quando maxime diſtant ꝛ in eo-
dẽ genere ꝛ mutuo ſe expellunt/ ꝛ eidẽ ſuſceptibili vi
ciſſim inſunt: ꝛ ſic pena nõ cõtrariat pene: ꝛ ſic cõfeſ-
ſio peccato in pena eſt: etiã ꝯtrariũ: eo ꝙ aliquo modo
facit ꝯtrariũ in effectu: ꝛ ſic confeſſio facit ꝯtrarietatẽ
ad peccatũ/ ꝛ ſoluit debitũ pene: in perpetratione eñ
pctĩ fuit culpa verecundia dei cuncta cernentis ꝛ an
geloꝝ eius/ ꝛ abiectio paſſionis chriſti pro peccatis
per contemptũ qui eſt radix oĩs peccati mortalis: ita
ꝛ hoꝝ ꝯtraria cõfeſſio habet qñ hõ erubeſcit ante vi-
cariũ dei/ ꝛ ſubmittit ſe humiliť clauibꝰ habentibꝰ
vim ex chriſti paſſiõe: ꝛ ideo operat ad peccati expul-
ſionẽ Ad aliud dicendũ ꝙ non eſt oĩno corporalis Ad 6m
actus: quia procedit a virtute mẽtis interiori: ſicut
etiã dare corporalẽ elemoſynã vim habet a virtutẽ
mentis que inclinat ad dandũ. Si autẽ queritur Queſtiũcl'a
qualiter hoc poſſit eſſe: dicendũ ꝙ vis motoris eſt in Sol'o.
moto ꝛ in mobili/ ſiue moueat in modũ nature/ ſiue ĩ
modũ violentie: ſicut vis motoris in motu celi: pro-
pter qđ dicit eſſe vita quedã oĩbꝫ deorſum exiſtenti-
bus: ita etiã quia virtꝰ ꝛ gratia mouent in modũ na
ture: vis virtutis ꝛ gratie manent etiã in motibꝫ et
operibꝫ corporalibꝫ: ꝛ per illã vim operãt ad deletio
nẽ peccati ꝛ augmentũ meriti. Ad id qđ vlteriꝰ q̄- Ad q̄ſtiũcu-
ritur patet ſolutio per ea que dicta ſunt in principio lã patet.
huius ſolutiõis ꝙ eſt de precepto diuino ſm ꝙ ẽ ma
nifeſtatio quedã peccatoꝝ: ſed hec manifeſtatio ſm ꝓ
greſſum temporis habuit incrementũ: ſicut etiã alia
operãtia ad ſalutẽ: ꝛ ideo determinationẽ accepit ab
apoſtolis ꝛ ab eccleſia: ꝛ adhuc poteſt recipere vlte-
riorẽ q̄ʒ habet ſi videat expedire. Ad hoc aũt qđ cõ Ad id qđ
tra obijcit dicendũ ꝙ pñia inſtituta eſt in ꝑadiſo ſm obijcit đ ce
oẽs partes eius: quia aliter nõ mortificaret pctõ/ et rimoniali.
viuificaret iuſtitie: ꝛ dicunt quidã ꝙ in illo verbo q̄-
cunq̄ʒ die comederitis morte moriemini: ꝛ a xp̄o ĩ no
uo teſtamẽto accepit innouationẽ. Math. 3. ꝛ Lu. 3
Penitentiã agite appropinq̄bit eñ regnũ celorũ: cõ
ſtat aũt ꝙ nõ intẽdebat niſi de pñia: prout perficit in

partibus ſuis: ⁊ ideo intelligitur inſtituta confeſſio
de ꝯfeſſione tamē fiet ſpecialis mentio Math. 3. vbi
dicit ꝙ veniebant ad Joannē cōfitentes pctā ſua: et
hoc idē intelligit ꝙ faciebant ſuſcipientes baptiſmū
xpi: vt in ſcđa parte huius diſtinctionis dicit magi-
ſter: ibi etiā intelligit inſtituta vt in obiectione dictū
eſt. ſ. Luce. 5. vbi xps leproſis dixit vt ſe oſtenderent
ſacerdotib⁹ ⁊ offerrent pro ſe mun⁹ qđ cōſtituit moy
Ad id qđ obijcit đ ſacramētali. ſes. Ad hoc aūt qđ cōtra obijcit dōm ꝙ eſt p̄cee-
ptū ſacramentale diuerſimode in lege nature. veteri
⁊ noua per patres accipiētes determinatōnē ex inſpi
Ad id qđ eſt đ pcepto patrū. ratione ſpūſſancti: ſed prout nūc ſeruat eſt p̄ceptū
ſacramētale no. teſt. ⁊ iā patuit vbi ē inſtitutū. Ad
aliud dicendū ꝙ nō eſt ita patrū ꝙ totū patres edide
rint: ſed poti⁹ quia patres determinauerūt: ⁊ ió nō
Ad id qđ eſt de p̄cepto diuino capit diſpenſationē ab hoīe puro. Ad aliud dicen-
dū ꝙ ſacerdotes illi ⁊ leproſi ꝯſiderant dupliciter. ſ.
vt hoīes ſimplices in ſtatu ve. teſtamēti deo ſeruien-
tes anteꝗ̄ legalia eſſēt mortificata per xpi paſſionē:
⁊ vt figura futuroꝝ ſunt leproſi quidem cōfitentiū ⁊
ſacerdotes ſacerdotum noui teſtamēti ⁊ primo qui-
dē modo procedit obiectio: ſcđo aūt mō ſignificat vo
luntas xpi eſſe de ꝯfeſſione pctī ſignificati per leprā et
de ſatiſfactiōe p mun⁹ ſignificata: ⁊ hec volūtas exp
mebat per aplōs in p̄cepto cōfeſſionis. Jacobi. 5.
Ad id qđ eſt de cognitione morbi vbi dicit: Cōfitemini alterutrū peccata veſtra Ad
aliud dōm ꝙ oportet cognoſcere morbū: vt pri⁹ di-
ctū eſt: ſed hoc nō eſt pncipale ꝓpter qđ ꝯfeſſio inſtitu-
ta eſt: ſed potius propter opationē clauiū que cōiun-
git peniteti pfectionē: vnde qđ ponit obiectio ſecūda
riū eſt in cauſa cōfeſſionis: ⁊ tamē nō ſequit id qđ in-
tēdit probare: q: arbitriū oportet cognoſcere de cau-
ſa de qua eſt arbiter: vnde cū ſacerdos nō tm̄ inſpici-
Ad vltimū at vires ſm cauſā ſumendi debitā penā oportet ipm
ſcire in quot ⁊ quib⁹ offenderit. Ad vltimū dicēdū
ꝙ etiā ſi ſe obliget ad perpetuā penitentiam cui nulla
maior vnꝗ̄ iniungit: tamen dictū de cauſis oportet
omniū peccatorū facere confeſſionē.

Artic. XIII.

An cōfeſſio ſit de iure naturali vl poſitio

Arg. primo S Ecundo querit vtrū ſit de iure naturali vel
poſitiuo. Videtur aūt eſſe de iure naturali:
Adā ei vituperat de hoc ꝙ excuſauit delictū
cui debuiſſet humiliter cōfeſſus fuiſſe: ergo peccauit
cōtra ius adhuc nō ſcriptū: q: nullū erat ſcriptū vel
poſitū: ergo relinquit ꝙ peccat ꝯtra ius naturale: er
2° go ꝯfeſſio eſt de iure naturali Itē obijcit de Cayn
a quo querit dominus qđ fecit ⁊ vituperat: quia nō
humiliter recognouit ⁊ cōfeſſus fuit: ergo cū tūc nō
Probatio. fuerit niſi ius naturale: videt ꝯ ius naturale peccaſ-
ſe: hoc etiā videt p gloſam ſup illud: Adā vbi es. Ge-
neſ. 3. vbi ſic dicit gloſa: Verba increpātis ⁊ ad con-
feſſionē cogentis nō ignorantis: ſi igit coegit ⁊ ad cō
feſſionē ipe cōfiteri tenebat: ⁊ ꝯſtat ꝙ nō ex iure poſi
tio tenebat: q: tūc nullū erat: g tenebat ex iure natu
3° rali: g ꝯfeſſio eſt de iure naturali Itē ſup illđ Ge. 3
Mulier quā dediſti mihi ſociā de. mi. de li. ⁊ come
di: dicit glo: Nō hūilit cōfitēs: ſed ſuphe ſe excuſans
⁊ in autorē mulieris culpā retorquēs: ergo hūilis cō
feſſio tunc fuit debita: quia aliter nō vituparetur de
4° oppoſito / ⁊ inde vt prius. Itē ſuper illud ps. Nō
declines cor meū in verba malitie. ⁊c. dicit gloſa: Ad
hoc pone oſtium vt nō excuſet peccatū meū qđ ſum-
mū viciū dominat in hominib⁹ vnde tardius peni-
tent: cōſtat aūt ꝙ ceteris parib⁹ plus ⁊ maius ē pec-
care cōtra ius naturale ꝗ̄ contra ius poſitiuū: cū igi
tur iſtud viciū ſit ſummū: videt eē ꝯtra ius naturale
ergo oppoſitū eius. ſ. humilis confeſſio delicti eſt de
iure naturali. Itē Job. 31. Et abſcōdi quaſi homo 5°
peccatū meū / ⁊ celaui in ſinu meo iniquitatē meam.
conſtat aūt ꝙ Job fuit ſub lege naturali: quare de le
ge naturali eſt cōfiteri pctm̄. Item ibidē Grego- 6°
ri⁹ in gloſa: Vere hūilis ⁊ mala cognoſcit ſua: ⁊ vo-
ce ꝯfeſſionis aperit: cū igit vera humilitas de pecca
tis ſit de iure naturali: videt ꝙ voce ꝯfeſſionis aperi
re peccata ſit de iure naturali. Item Gregori⁹ ibi 7°
dē in alia gloſa: In ſinu iniquitatē celare eſt cōſcien-
tiā peccati latibulis occultare / nec per cōfeſſionē de-
tegere: cū igitur Job dicat hoc in ſtatu iuris natura
lis: videtur ꝙ ꝯfeſſio ſit de iure naturali ⁊ oppoſitū
eius contra ius naturale. Itē cōſtat ꝙ penitentia 8°
eſt de iure naturali: ergo partes ipius: quia ipa non
eſt ſine illis: ſed vna partiū eius eſt ꝯfeſſio: ergo con-
feſſio eſt de iure naturali. Itē penitentia eſt quod- 9°
dā totū: vt prius habitū eſt: qđ habet plures partes
ex ordine quodā ipam cōſtituētes / ⁊ in ordine illo p̄-
ma eſt cōtritio que eſt de iure naturali: ⁊ vltima ſa-
tiſfactio que eſt de iure naturali: cū igitur cōfeſſio ſit
media ipa etiā eſt de iure naturali / vel dicat q̄re non
Si aūt hoc ꝯcedatur ꝯtra obijcit in hunc modū: In ꝯriū p°
dicit Iſidorus ꝙ ius naturale eſt idē apud omēs: cō
feſſio autē nō fuit ſemper eadē apud nos: ergo cōfeſ-
ſio non eſt de iure naturali. Media probat ex hoc ꝙ
aliter eſt confeſſio in nouo teſtamento / ⁊ aliter fuit in
veteri. Item phs in. 5. ethicoꝝ dicit ꝙ nature ius 2°
in omnib⁹ eſt eodē modo: vt ignis in perſide ⁊ grecia
eandē vim habet cōburendi: ⁊ ex hoc arguit ſic prius
Itē Tulli⁹: Nature ius eſt qđ nō opinio genuit 3°
ſed in natura quedā vis inſeruit: ꝯſtat aūt ꝙ nulla in
natura vis inſeruit homini ꝯfiteri peccatū ſuū: ſ; po
tius docet occultare ne verecundet ab hoīe: g cōfeſ-
ſio nō eſt de iure naturali: vt videt. Rńdeo ſine p̄ Solutio
iudicio ꝙ ius naturale dupliciter dicit. ſ. qđ dictat na-
tura hominis eſſe faciendū: ⁊ ſic d̄r naturale ius ſtri
cte. Alio modo dicitur naturale id qđ cōſtitutū eſt a
natura naturante: ⁊ ſic dicitur eſſe de iure naturali
quicquid in veteri vel nouo teſtamento ꝯtinetur: et
hoc vltimo modo poteſt cōfeſſio aliquo modo eſſe de
iure naturali primo modo dicta Ad primū igitur Ad primū
dicendū ꝙ adā vituperatur de hoc ꝙ peccatū non re et 2m
cognouit in ſe ⁊ corā deo: ſed nō de hoc ꝙ nō ꝯfiteba
tur homini: quia tunc nullus erat preter vxorē ſuā
que confeſſio eſt de iure naturali. ⁊ per hoc patet ſo-
lutio ad ſequens qđ obijcit de Cayn. Ad aliud di Ad pbatōꝫ
cendū ꝙ ꝯfeſſio duplex eſt. ſ. recognitio peccati inter
ſe ⁊ deū / ⁊ manifeſtatio peccati per enarrationē factā
ſacerdoti ⁊ de primo modo dicta ꝯfeſſione dicitur in
pſalmo: Dixi ꝯfitebor aduerſum me iniuſtitiā meam
domino / ⁊ t. re. ⁊c. Secundo autē modo dcta dicit
Romano. 10. Ore ꝯfeſſio ſit ad ſalutem: ⁊ de primo
modo dicta intelligitur gloſa inducta de Gen. ⁊ nō
de ſecundo modo dicta que tm̄ eſt ſacramētalis: nec
ad illā tunc tenebant omnes. Ad aliud dicendum Ad 3m
ꝙ arguitur de excuſatōe peccati corā deo nō corā ho
mine: vt dictū eſt. Ad aliud dicēdū ꝙ nō dicit illud Ad 4m
ſummū viciū ſimpliciter ratiōe reatus vel deformi-
tatis: ſed q: eſt peccatū inter cetera penitētie magis
contrariū: quia penitētia nō eſt niſi in recognoſcente

peccatū excuſās aūt nō recognoſcit: ⁊ eſt ſimile dictū
Roma.2. ſuper illud: Ignoꝛas qm̄ benignitas dei
ad penitentiā te adducit: vbi dicit gloſa Amb. Gra-
uiſſime peccas ſi ignoꝛas nō rōne quantitatis pecca
ti in reatu ⁊ defoꝛmitate: ſed potius periculi: qꝛ igno
rās lapſum ſuū nō querit remediū/⁊ ideo manet in
Ad 5m periculo. Ad aliud dōm ꝙ nō intelligit Job de ab
ſconſione que eſt in cōfeſſione facta ſacerdoti: ſed po-
tius de abſconſione quam fecit depꝛehenſus in pec-
cato qñ peccatū negat ſe feciſſe vt alijs iuſtus videat̃
⁊ iſta expoſitio trahit̃ de gloſa ibidē: ⁊ ideo illud non
Ad 6m eſt ad popoſitū. Ad aliud dōm ꝙ nō ſequit̃ ſi ve-
re humilis voce confeſſionis aperit peccatū ꝙ ſi vera
humilitas eſt de iure naturali ꝙ etiā cōfeſſio facta ꝑ
vocē ſit de iure naturali: quia cōfeſſio facta per vocē
nō ſemper in omni ſtatu conſequit̃ vere humilē ſtatū
ſuū recognoſcentē: vnde hoc accidit vere humili ī ali
quo ſtatu nō in oī: vñ accidit ibi locꝰ ſophiſticꝰ acci-
Ad 7m dētis. Ad aliō dōm ꝙ ipē Gre. loquit̃ de eo q̇ de-
pꝛehenſus eſt ⁊ peccatū ſe feciſſe negat/vel myſtice lo
quit̃ de tempꝛe gratie in quo tenet̃ hō ſacerdoti pctā
Ad 8m ſua cōfiteri. Ad aliud dicendū ꝙ pnīa duplicit̃ cō-
ſiderat̃ .ſ. ſm ꝙ eſt in genere virtutis/⁊ ſm ꝙ eſt ī ge
nere ſacri. ſm ꝙ eſt in genere virtutis non habet par
tes: ſed ſaluat̃ in cōtritione tm̄ ſm ꝙ cōtritio eſt con-
terentis actus ⁊ ſatiſfactio/tūc erit ſpēs iuſtitie: ⁊ tūc
nō exigit̃ ad penitentiā confeſſio facta homini: ſed ſuf
ficit illa que fit deo in coꝛde in peccati recognitōe: ſed
ſm ꝙ eſt in genere ſacramenti legis noue vel veteris
nō eſt de iure naturali ſicut nec alia quedā ſacramen
Ad 9m ta: ⁊ ſic habet partes iſtas tres que ſibi attribuunt̃.
Ad aliud dicendū ꝙ nō eodē mō ſunt iſte tres par
tes penitentie: qꝛ pꝛima ⁊ vltima pars reſpiciūt pec-
catū in penitente ſm culpā vel ſm penā: ſed confeſſio
nō reſpicit hoc niſi qd̄ eſt in miniſtro eccl'ie: qui cōſti-
tuit̃ ad diſpenſationē ſacramēti/⁊ habet vim clauiū:
⁊ ideo pꝛima ⁊ vltima pars ſunt iuris naturalis: ſed
nō media que non reſpicit niſi tm̄ ea que ſunt ſacri/⁊
nō virtutis pnīe niſi foꝛte quo ad recognitionē pecca
ti coꝛā deo: ſed hec nō eſt cōfeſſio pꝛout nūc querimꝰ
de ꝯfeſſione: ⁊ ideo nō ſequit̃ ſi pꝛima ⁊ vltima pars
de iure naturali ſit ꝙ ⁊ media: qꝛ nō eodē modo ſunt
partes eius.

Arti. XIIII. Quā differēter cōfeſſio fuit in lege natu-rali veteri ⁊ noua

Q Ertio querit̃ ſm quē differentē modū fuit in
Arguit̃ pᵒ lege naturali veteri ⁊ noua. Videt̃ em̄ in le-
ge naturali non fuiſſe: quia ſicut iā habitū eſt
nō eſt confeſſio de iure naturali: ſed tunc nō obſerua
bant̃ niſi ea que erant de iure naturali: ğ cōfeſſio tūc
2o nō ſeruabat̃. Itē nō querit̃ hic quid aliqs fecerit:
ſed id ad qd̄ oēs tenebant̃: ğ ⁊ ſi aliqs nō cōfitebatur
pctm̄ ſuū dūmō tñ nō oēs tenebant̃ ad ꝯfeſſionē: vi-
3o det̃ ꝙ nō erat cōfeſſio in lege naturali. Itē cū non
erat vſus clauiū nō poterat eſſe id qd̄ nō habuit effe-
ctū niſi per claues: ſed in naturali lege non erat vſus
clauiū: ğ nec erat etiā cōfeſſio que nō habet̃ niſi ꝑ cla-
In ꝯriū pᵒ ues Sed ꝯ qñcūqꝫ eſt moꝛbꝰ tp̄s eſt medicine: ſꝫ ſē
ꝑ fuit moꝛbꝰ actualis pctī in lege naturali: ğ ſemper
fuit cōfeſſio medicina: ğ in naturali lege neceſſaria fu
2o it ꝯfeſſio: vt videt̃. Similit̃ videt̃ ꝙ in lege moyſi
fuerit: qꝛ Eſa.43. dꝛ: Narra ſi quid habes vt iuſtifi
3o ceris q.d. ſi nō narras nō iuſtificaberis. Itē Le-
uit̃.16. dicit̃ ꝙ ſacerdos impꝛecat̃ pctā totiꝰ multi-
tudinis ſuꝑ caput hirci ⁊ dimittit eū ī deſertū: ꝯſtat
aūt ꝙ impꝛecari nō pt̄ pctā q̄ neſciuit: ğ opoꝛtebat vt
ſciret: ſed nō potuit ſcire niſi per cōfeſſionē: ğ tenebā-
tur tūc cōfiteri ſacerdoti Itē Leuit̃.13. de lepꝛoſis 4o
dicit̃ ꝙ ad arbitriū ſacerdotꝫ ſeꝑabāt̃ ⁊ cognoſcebāt
de lepꝛa: ſꝫ lepꝛa ſm gloſā ibidē ſignificat pctm̄: ğ ſa
cerdos debet cognoſcere de pctīs: non aūt pōt niſi ꝑ
cōfeſſionē ſibi manifeſtent̃: ğ tenebant̃ tunc ſacerdo-
ti cōfiteri. Sed ꝯ ſicut ſupꝛa habitū eſt pꝛecipua cā
cōfeſſionis eſt ꝓpter beneficiū clauiū: ſed nō erāt vere
claues in vet. teſta. ğ nec vera confeſſio. Reſponſio Solutio.
dōm ꝙ in veritate pctī recognitio eſt in ꝯfeſſiōe/et cū
hoc pctī manifeſtatio cōtritio pctōꝝ in ſpē ⁊ circūſtā-
tiaꝝ enodatio ſiue expoſitio: ⁊ ꝯfeſſio nō erat in natu
rali lege niſi quantū ad pctī recognitionē int̃ ſe ⁊ deū
vt dictū eſt: in lege aūt moyſi acceſſit pctī manifeſta-
tio aliqua: ſed in genere nō in ſpē: in ſigno nō in verbo
qꝛ offerendo capꝛā vel hedū ſciebat̃ ꝙ peccauerāt ſm
ꝙ hoc ſacrificiū erat ꝓ quolibet pctō ꝑ ignoꝛantiā fa-
cto nō erat manifeſtatio niſi in genere: ſed nō in ſpē:
in nouo aūt teſtamēto exigit̃ enarratio ſpecieꝝ ⁊ alia
rū circūſtātiaꝝ ꝓpter maioꝛē expꝛeſſionē veritatis et
apertionē gr̄e. Ad pꝛimū ğ dōm ꝙ recognitio pec Ad pꝛimū.
cati ſemꝑ eſt de iure naturali: ⁊ quo ad hoc nō ſolum
erat ꝯfeſſio in lege nature. Ad aliud dōm ꝙ oēs te Ad 2m
nebant̃ ad hmōi pctī recognitionē: ⁊ ꝙ nō negarent
ſi depꝛ̄henderent̃: vt habitū eſt ex autoꝛitatibꝰ Gre.
in pꝛecedenti articulo queſtiōis inductis. Ad aliō Ad 3m
dōm ꝙ veꝝ eſt ꝙ tūc nō erat vſus clauiū/tñ tūc ope-
rabat̃ paſſio ⁊ faciebat penā ꝓpoꝛtionabilē que alias
im ꝓpoꝛtionabilis fuiſſet: ſed operabat̃ in fide creden
tiū implicite vel explicite. Ad aliud dōm ꝙ in lege Ad pꝛimū et
veteri aliqua fuit cōfeſſio: ſed nō vt modo eſt in ſpecie 2m in ꝯriū.
⁊ circūſtantia: ſed in genere: ⁊ de hoc intelligit̃ dictū
Eſaie. Ad aliud dicendū ꝙ ſacerdos nō cōfitebat̃ Ad 3m
pctā multitudinis niſi in genere: ⁊ in genere intelli-
git ea per modū ſacrificioꝝ/⁊ nō ꝑ enarrationē oꝛiſ
Ad aliud dicendū ꝙ diuerſitas lepꝛaꝝ nō ſignifi Ad 4m
cabat tunc quid erat faciendū: ſed quid nunc in tem-
poꝛe gratie: ⁊ ideo nō cōcludit̃ ꝙ tunc peccata in ſpe-
cie et circūſtantijs confiterentur.

An ꝯfeſſio ſit actꝰ virtutꝫ vl' tm̄ ſacramēti Arti. XV.

Q Uarto querit̃ vtrū ſit actus alicuius virtu-
tis vel tm̄ ſacramēti: ⁊ ſi ſit actus alicuiꝰ vir
tutis que ſit illa. Videt̃ aūt ꝙ eſt virtutis pe Arg. pmo.
nitentie: qꝛ eſt ad deteſtationē pctī: ⁊ virtus pnīe de
teſtat̃ pctm̄: ğ ꝯfeſſio eſt virtutis pnīe: vt videt̃ Itē 2o
actus diffiniunt̃ ꝑ oppoſita .i. obiecta: ğ quoꝝ eſt idē
obiectū ſunt actꝰ eiuſdē ꝟtutis: ſed pctm̄ ꝑpetratū eſt
illud obiectū ꝯfeſſiōis ⁊ pnīe: ğ cōfeſſio eſt actꝰ pnīe
virtutis Itē quoꝝ eſt idem finis ſunt eiuſdē virtu 3o
tis ſi eſt finis ꝓximꝰ: ſed idē eſt finis pnīe ⁊ ꝯfeſſiōis
ſcꝫ deſtructio pctī: ğ ſunt vniꝰ virtutis: nō aūt ſic ſūt
vniꝰ ꝙ ambo ſunt vniꝰ tertie virtutꝫ actꝰ: ğ ipa vir-
tus eſt pnīa ⁊ actꝰ eiꝰ eſt cōfeſſio vel vnꝰ de actibus
vt videt̃. Itē aliq̄ virtus elicit hunc actū quecūqꝫ 4o
ſit illa: ꝯſtat aūt vt dicit Tullius ꝙ virtus mouet in
modū nature: ğ de neceſſarijs ſibi nihil omittit: ſꝫ ne
ceſſariū ad expulſionē peccati eſt confeſſio: ğ hūc mo-
tū nō omittit: ergo videt̃ ꝙ ſit motus virtutis pnīe
ipa confeſſio. Sed econtra videt̃ ꝙ ſit motꝰ virtu In ꝯriū pᵒ
tis q̄ eſt veritas: qꝛ ſuꝑ illud pſ̄. 50. Ecce enim veri-

tatem dilexiſti ⁊c̄. dicit glo. veritatem: quia nō in te
culpam refero: ſed veritatē ꝯfiteor quā diligis. con-
ſtat autē ꝙ dicere veritatē eſt virtutis que eſt v̄itas:
2º ergo ꝯfeſſio eſt virtutis que eſt veritas. Itē ibidē
alia gloſa hic penitens: q: in confitēdo dixit veritatē
quā deus ſupra ſacrificia querit ſupplicat ſibi ſubue
3º nire: ex hoc accipit̄ idem qḋ prius Itē actus v̄ita-
tis aliquis ꝓprius eſt/ꝑut eſt in dictis. Conſtat aūt
ꝙ nullus niſi dicere veritatē: ſed hoc p̄cipue fit in cō
feſſione: de omnibꝫ eīm que de ſe dicit credit̄ penitēti
ſine teſte: ergo confeſſio eſt actus veritatis vt videt̄.
4º Item oppoſitū veritatis que eſt in cōfeſſione nō ē
idem in penitētia. ſ. mendaciū ꝯfeſſionis: ğ confeſſio
5º nō eſt actus penitētie. Itē dictū ꝯfitentis generat
credulitatē in auditore: cōſtat aūt ꝙ hoc nō facit niſi
ꝑut eſt ſub forma veri: ğ videtur ꝙ ꝯfeſſio ſit ſub for-
ma veri. Hec autē forma veri que eſt in actu emanat
ab aliquo habitu. conſtat aūt ꝙ nō niſi a veritate: ğ
In ꝯtrariū vtriuſqꝫ ꝑ- videt̄ ꝙ ſit actus veritatis. Sed ꝯtra vtrūqꝫ iſto-
tis mote p̄º rum dicit̄ ꝙ nullius ſacramenti actus neceſſario eſt
alicuius v̄tutis: ꝯfeſſio aūt eſt actus ſacramēti: ergo
2º nō eſt actus alicuius virtutis. Itē nullus actus
equal'r ꝓcedens a vicioſo qui nō habet virtutē infu-
ſam nec ꝯſuetudinalē eſt actus virtutis: ꝯfeſſio eſt hu
iuſmodi actus: ğ nō eſt actus virtutis alicuius: p̄ma
patꝫ ꝑ ſe: ſecūda aūt ꝓbat̄ ex hoc ꝙ aliquis volēs re-
cedere a peccato ⁊ etiā aliꝫ non ꝯſueuit verū dicere ſe
pe ꝯfitetur in veritate de omnibꝫ pct̄is ſuis. Et con-
ſtat ꝙ tūc nō habet virtutes infuſas nec etiam habet
3º ꝯſuetudinalē que veritas vocatur: quia illa non in-
naſcitur niſi ꝑ cōſuetudinē: ğ conſtat ꝓpoſitū. Itē
circa difficile ⁊ bonū eſt virtus: ſed nō eſt difficile ve
rum dicere: ğ nō eſt circa illud v̄tus aliqua: ergo nō
eſt alicuius virtutis que ſit veritas. Probatio me-
dij: difficilius eſt dicere ꝯtra mentē q̄ꝫ ſm mentē: ſed
mentiēs dicit ꝯtra mentem/verus autē ſm mentē: ğ
verus minus laborat q̄ꝫ mentiens: ergo ꝯſtat ꝓpoſi-
Solᵒ tum. R̄ndeo ꝙ dupl'r dicit̄ actus aliquis bonus
⁊ laudabilis eſſe alicuius virtutis. ſ. vt imperātis ⁊
vt elicientis: vt imperātis aūt poteſt actus confeſſio
nis eſſe pluriū v̄tutū: ſed frequētius v̄tutꝭ eſt q̄ dr̄ pe-
nitētia: de qua ſupra diſtin. 14. habitū eſt: vt elicientis
quidē eſt iſte actus virtutis que dicit̄ veritas vt pro
Ad p̄mū ob- batur in obijciendo. Ad hoc ergo qḋ primo obijcit̄
iectū p̄mi. dicendū ꝙ ꝯfeſſio quedā habet ex ſui rōne ⁊ ſubſtan-
tia ⁊ quedā ex virtute imperāte. Ex ſui ſubſtātia nō
habet niſi ſimplicē narrationē veritatis: ſed ex v̄tute
imperāte habet ꝙ ſit cum deteſtatiōe peccati. Et ad
huc adijciēdū qḋ ſcḋm inducit: quia rationē ſacramē
ti habet: quia hec enarratio ſit facta miniſtro eccle-
ſie cū ſignis quibuſdā ſignantibꝫ peccati deteſtatio-
nē ⁊ volūtatis obedientiā ad penitētiam exteriorem
ſuſcipiendā ꝑ arbitriū ſacerdotis: ⁊ ſic quaſi ex tribꝫ
ꝯficiunt̄ illa que in ꝯfeſſione attendunt̄: ſed obiectio
bene ꝓcederet ſi ex ſui ſubſtantia haberet hoc qḋ di-
Ad 2m cit. Ad aliud dicendū ꝙ illa materia datur ſibi ſm
imperiū penitentie ⁊ ſm eſſe rem ſacramēti qḋ eſt in
Ad 3m ip̄a: ſimpl'r tn̄ ip̄a eſt circa materiā quācūqꝫ ĩ qua eſt
forma veri. Ad aliud dicendū ꝙ nō eſt idem finis
ꝓximus ꝯfeſſionis ⁊ penitētie: ſed remotus: ꝓximus
eīm finis eſt in quē terminat̄ act⁹: ⁊ ille ē noticia quā
generat in audiēte: ſed finis vltimus nō facit ꝙ eadē
Ad 4m ſint ſpecie vel numero illa que ſunt ad illū finē. Ad
aliud dicendū ꝙ pn̄ia nō deficit in ip̄o motu: ſed nō

habet tn̄ niſi ꝑ modū imꝑij. Ad aliud dicēdū ꝙ ni- Ad p̄mū qḋ
hil ꝓhibet aliquē actū eſſe ⁊ ſacr̄i ⁊ virtutis ſm diuer- eſt ꝯ vtrūqꝫ
ſas rōnes ⁊ h̄ p̄cipue ĩ h̄ ſacr̄o qḋ ordinat̄ ꝯtra actua
le pct̄m qḋ ꝯtrariū eſt virtuti q̄ reſpicit actū li. ar. vn̄
q̄ꝫtū ad ip̄am ſimplicē enūciationē veritatis cōfeſſio
veritatis eſt q̄ eſt v̄tus: ſed ſm ꝙ eſt in tali foro ⁊ for-
ma ⁊ cū ſignis talibꝫ eſt actus ſacramēti ⁊ hoc nihil
ꝓhibet. Ad aliud dōm ꝙ iſte actus nō ꝓcedit a vi- ad 2m ⁊ 3m
cioſo ſed ab habēte veritatē aliquā vel in poteſtate li.
arbi. vel ſm gratiā aut ſm habitū ciuilē. Si eīm pe-
nitēs eſt in charitate quādo ꝯfitet̄ tunc nulla eſt ob-
iectio: ſi aūt verax nō ex ꝯſuetudine etiā ſi ſit in alijs
vicijs iterū nulla eſt obiectio: q: cōſuetudinaliū vna
meo iudicio habet̄ alia nō habita. Si autē nec con-
ſuetudinalē habet tūc dicendū ꝙ ille actus veritatis
in confitēte eſt a li. arbi. potēte in actum generatiuū
virtutis cōſuetudinalis: licꝫ eīm virtutes ſm habitū
⁊ viciū oppoſitū nō ſimul inſint: tn̄ act⁹ ordinat⁹ ad
virtutē generādi pōt eſſe ſimul cū vicio licꝫ v̄tuti op-
poſito: ⁊ iō nō eſt ille actus a vicioſo in q̄ꝫtū vicioſus.

An definitiones penitētie ſint bene date. Arti. XVI.

Q Uinto querit̄ qḋ ſit diffinitio ⁊ eſſentia: In-
ueniunt̄ aūt plures diffinitiōes confeſſionis
q̄s omnes que occurrūt ponemus. Diffinit̄
aūt a magiſtris q̄ preceſſerūt nos ſic: Cōfeſſio eſt pec
catoꝝ ſacramētalis delinq̄ntis accuſatio ex erubeſcē
tia ⁊ ꝑ claues ſatiſfactoria obligās ad ꝑagendū peni
tentiā iniunctā. Alij aūt p̄deceſſores noſtri diffiniūt
eā ſic: Confeſſio eſt legittima peccatorū explanatio.
Greg. Confeſſio eſt peccatoꝝ detectio ⁊ ruptio vul-
neris. Aug. ſic: Confeſſio eſt per quā morbus latēs
ſpe venie aperitur. Alij quidē nouitius vt Raymū-
dus diffinierunt ſic: Confeſſio eſt legittima coram ſa
cerdote peccatoꝝ declaratio. Obijcit̄ aūt de pri- Arg. primo
ma diffinitiōe ſic ſacramētale eſt denominatiuū a ſa- ꝯtra p̄mā.
cramēto: nullū aūt denominās fit ſubſtātiale illi qḋ
denoīat: ğ ſacr̄m nō eſt ſubſtātiale ꝯfeſſioni qḋ falſū
eſt cum cōfeſſio ſub ſacramēto ſit ſicut pars ſub toto.
Itē cū confeſſio quādoqꝫ ſit actus virtutis mouē- 2º
tis ad ꝯfeſſionē ita deberet dicere virtutis delinq̄n-
tis accuſatio ⁊c̄. ſicut ſacr̄alis. Item ſicut ſe habet 3º
actus virtutis ad virtutē/ita ſe habꝫ actus ſacramē
ti ad ſacramentū: ſed nullus actus virtutis dicitur
eſſe virtuoſus: ſed poti⁹ virtutis ꝓprie: ğ nullus act⁹
ſacramēti debet eſſe ſacr̄alis: ſed potius ſacr̄i. Itē 4º
intinctio nō dr̄ eſſe baptiſmalis nec ſignatio ꝯfirma
tional' act⁹: ğ videt̄ ꝙ nec ꝯfeſſio debet dici ſacr̄alis.
Itē q̄re nō denoīat̄ a ꝓprio genere ita ꝙ diceret̄: cō 5º
feſſio eſt pn̄ial' delinq̄ntis ⁊c̄. videt̄ eīm ꝙ ſic fieri de-
beret: q: ꝓximi⁹ ſe hꝫ cōfeſſio ad pn̄iam q̄ꝫ ad ſacr̄m
in genere: ğ magꝭ debuit denoīari ab illa. Itē obij- 6º
citur de h̄ ꝙ dr̄ delinquētis: cōfeſſio eīm nō videt̄ eſſe
delinquētis: ſꝫ q̄ deliq̄t ⁊ penitet. Itē nullus delin 7º
quēs ĩq̄ꝫtū hmōi ē penitēs: ſꝫ oīs ꝯfitēs inq̄ꝫtū hmōi
eſt penitēs: ğ nullus penitēs inq̄ꝫtū hmōi eſt delin-
quēs: ğ ꝯfeſſio nō eſt delinquētis. Si forte tu di- Solᵒ
cas ꝙ intelligit̄ de delicto veniali q̄ in multis offen-
dimus omnes: ſine quo vt dicit Aug. vita nō ducit̄
ꝯtra hmōi delinquētis act⁹ eſt oīo ⁊ alia multa: ğ ſi Obiectio
cut cadit ĩ diffinitiōe ꝯfeſſiōis ita cadere deberet ĩ de
finitiōe orōnis ꝯtritiōis charitatꝭ ⁊ oīm aliaꝝ. R. 8º
h̄ ē ꝑ accn̄s ſm iſtā expoſitionē ꝯfeſſio ē ſacr̄al' delin-
quētis accuſatio: q: ſenſus eſt eius qui q̄ttidie delin-

quit:nihil aũt ꝑ accidẽs debet poni in diffinitiõe pci
pue qđ eſt ꝑ accñs hmõi qꝛ hoc infinitũ eſt/ꝛ nihil ꝑ
ipm põt notificari:ḡ male dixerũt antiq̇ diffiniendo
9º ꝙ ꝯfeſſio eſt accuſatio delinquẽtis. Ulterius obij
cit᷑ de hoc ꝙ ď accuſatio:apud rhetorẽ em̃ ꝛ ciuilem
nõ eſt idem accuſans ꝛ reus:hic aũt vt reũ ſe p̄ſentat
confitens:ḡ videt᷑ ꝙ nõ ſit accuſans:ḡ cõfeſſio nõ eſt
10º accuſatio. Jtẽ null⁹ accuſat᷑ iuſte in iudicio cui nõ
ꝯcedit᷑ locus defenſionis:ſed ſi ḡ ꝯfitens accuſat᷑ ab
aliquo ſiue ab alio ſiue a ſeipo debꝫ ei in eodẽ foro cõ
cedi locus defenſionis: ꝛ ita nõ erit viciũ ꝯfeſſionis
ſi ſit cũ defenſione pctõꝝ qđ falſum eſt:cũ dicat Pš
Queſtiun- Nõ declines cor meũ in ṽba malicie. ex.ex. in pec
cula prima. catis. P. q̄rit᷑ cũ ꝯſciẽtia ſit teſtis quare nõ dicitur
Queſtiun- teſtificatio ſicut accuſatio. Ulterius querit᷑ de hoc
cula ſcđa. ꝙ dicit ex erubẽſcẽtia:qꝛ hoc nõ videt᷑ eſſe ſubſtãtia
Arg. p̄mo. le cõfeſſioni:qꝛ nõ omnes poſſunt habere erubeſcen
2º tiã. Jtẽ ſicut ſe habet dolor ſenſibilis ad ꝯtritionẽ
ita ſe habet erubeſcẽtia ad ꝯfeſſionẽ:ſꝫ ꝯtritio nõ dif
finit᷑ ꝑ dolorẽ ſenſibilẽ:ḡ nec ꝯfeſſio ẽ diffiniẽda ꝑ eru
3º beſcentiã vt videt᷑. Jtẽ ſuꝑ illud Pš. Tu ſcis ipro
periũ meũ ꝛ ꝯfuſionẽ meã ꝛc̃. diſtinguit Aug. ĩ glo.
inter erubeſcẽtiã ſiue verecũdiã ꝛ ꝯfuſionẽ:qꝛ ꝯfuſio
eſt cũ remorſu ꝯſciẽtie qñ vera obijciunt᷑/tũc verecũ
dia eſt:cũ ḡ ꝯfitens verecundet᷑ cũ remorſu ꝯſciẽtie vi
4º det᷑ ꝙ potius debuit dicere ex cõfuſione q̄ȝ erubeſcẽ
tia. Jtẽ nõ videt᷑ eſſe verũ ꝙ ex hac erubẽſcẽtia ſit
ſatiſfactoria:qꝛ erubeſcẽtia illa paſſio etiã corꝑalis ẽ
Queſtiũcl'a ꝛ nulla paſſio corꝑalis eſt meritoria: ḡ ex illa ſatiſfa
tertia. ctoria nõ eſt ꝯfeſſio. Ulterius querit᷑ de hoc ꝙ di
Arguit᷑ p̄º cit ꝑ claues qđ em̃ ſine clauibꝫ eſt ſatiſfactoriũ nõ ha
bet vim ſatiſfaciẽdi ꝑ claues:confeſſio eſt hmõi:ergo
nõ habet vim ſatiſfaciẽdi ꝑ claues. Prima patꝫ ꝑ ſe
ſecũda ꝓbatur quia in vete. teſtamento nõ fuerũt cla
ues/tamen ibi fuit aliquo modo ꝯfeſſio ſacramẽtalis
2º in nouo teſtamẽto qñqꝫ fit ꝯfeſſio nõ habẽti claues ꝛ
tamẽ ſatiſfactoria eſt ꝯfeſſio. P. obijcit᷑ de hoc qđ
dicitur ſatiſfactoria: qꝛ ſatiſfactio eſt pars condiui
3º dens penitentiã cũ ꝯfeſſione:ḡ vna nõ debet poni in
diffinitione alterius. Jtem que diuerſa ſunt ſpecie
horũ actus ꝛ effectus ꝓprij ſunt diuerſi:cõfeſſio ꝛ ſa
tiſfactio diuerſe ſunt ſpecie:ergo actus eorũ ꝛ effect⁹
ꝓprij ſunt diuerſi:conſtat autẽ ꝙ ſatiſfactionis act⁹
ꝓprijſſimus eſt ſatiſfacere:ergo ille actus nõ eſt con
Queſtiũcl'a feſſionis:ergo confeſſio non eſt ſatiſfactoria vt videt᷑.
quarta. Ulterius querit᷑ de hoc ꝙ dicit obligans ꝛc̃. Con
Arg. p̄mo. fitens em̃ non eſt obligatus ex hoc ꝙ confitet᷑:ſed po
tius ex volũtate ſequẽti qua auditã ꝛ taxatã recipit
2º ſatiſfactionẽ ſibi:ergo confeſſio non eſt obligans vt
videtur. Jtẽ ſi obligat ad ſatiſfactionẽ:ergo om̃is
ꝯfeſſio obligat ad illam. Ponamus ergo ꝙ aliq̇s ſe
pe cõfiteatur idem peccatũ pluriꝫ ſacerdotibꝫ ꝛ illi
Incõueni- diuerſas iniũgant penitẽtias quaꝝ q̄libet ꝑ ſe ſuffi
ens ſequit᷑ ceret:ḡ iſte obligatur ad omnes illas ꝑagẽdas:ergo
ex dictis. ex confeſſione obligat᷑ ad maiorẽ penitentiã q̄ȝ ex pec
cato ſuſtinere debeat. Et hoc eſt incõueniẽs cũ con
feſſio aliq̇d diminuat de pena peccato debita pro ſe.
3º Jtem obijcitur de hoc qđ dicit iniunctã. videtur
em̃ ex hoc ꝙ nõ poſſit mutari per aliũ penitentia illa
4º ꝛ hoc falſum eſt. Jtem ſic iniũcta vel eſt ſufficiens
vel nimis magna:adhuc videt᷑ ꝙ obligetur ad illam
ꝛ ſic confeſſio grauaret eum ꝛ non alleuiaret qđ eſt
5º valde incõueniens. Jtem videmus de iniũctis pe
nitentijs tota die fieri relaxationes ꝑ indulgẽtias:ḡ

videtur ꝙ confitentes non obligãtur ad ꝑagendum
penitẽtias iniũctas. De ſecunda autẽ diffinitione Arguit᷑ p̄º
obijcitur qua dixerunt antiquiores ꝙ confeſſio eſt le de 2ª diffi.
gittima peccatoꝝ explanatio. legittima em̃ eſt que le
ge docetur vel lege editur:ꝛ modũ confeſſionis non
inuenim⁹ expreſſum in noua vel vetere lege:ergo vi
det᷑ ꝙ non ſit legittima explanatio peccatoꝝ. Jtẽ 2º
videtur ꝙ nõ ſit tm̃ peccatoꝝ:quia etiam circũſtan
tias aliquãdo ꝯfiteri tenetur ꝛ ſic videtur eſſe dimi
nuta. Jtem nõ videtur eſſe explanatio ſed ſimplex 3º
enarratio nõ em̃ exponit peccata confitens ſed ſim
pliciter enarrat. Obijcit᷑ etiã de illa que eſt Gre- Argu. p̄mo
gorij ꝙ dicit peccatoꝝ detectio. Cũ em̃ detegere pec de 3ª diffi.
catũ ordinet᷑ ad ſcandalũ ꝓximi: videtur ꝙ peccata
nõ ſunt detegenda ſed potius tegenda. Jtem Eſa. 2º
p̄mo. vituperant᷑ q̇ detegũt peccata ſua cũ dicit Pec
catũ ſuũ ſicut ſodoma p̄dicauerũt nec abſconderũt:ḡ
confeſſio nõ erit detectio. Ulterius querit᷑ de hoc Queſtiũcl'a
qđ dicit ruptio vulneris:hec em̃ locutio methapho Arg. p̄mo.
rica eſt:ḡ nõ debet poni in diffinitiõe eius cui aptat᷑
methaphora hec aũt eſt cõfeſſio:ergo non debet poni
in diffinitiõe confeſſionis. Jtem conſtat ꝙ idẽ nõ 3º
eſt differens niſi per locutionẽ ſignificatiuã:ſed dete
ctio peccati ꝛ ruptio vulneris nõ differũt niſi ꝑ locu
tionẽ ſignificatiuã:ergo neutrũ cõtrahit alterũ:ſed
detectio peccati poteſt fieri bene ꝛ male: ꝛ cõfeſſio nõ
niſi bene:ḡ cõmunius ſe habet peccati detectio q̄ȝ cõ
feſſio ꝛ nõ contrahit᷑ ꝑ aliquid: ergo diffinitio nõ eſt
cõuertibilis cũ diffinito:ergo non eſt ꝓpria ipſius qđ
eſt incõueniens ſiue ſit diffinitio ſiue deſcriptio ꝑ ꝓ
pria. Ulterius querit᷑ de illa que eſt Aug. Confeſ Arg. p̄º de
ſio eſt per quã morbus latẽs ſpe venie aperit᷑ nõ em̃ q̄rta diffin.
in cõfeſſione tm̃ aperit᷑ morbus latens: ſed etiã mor Arg. primo
bus apertus:quia generalis eſt confeſſio de omnibꝫ
ſiue occultis ſiue apertis:ergo male dicit morbus la
tens. Jtẽ ſi latens eſt tũc querat᷑ cui eſt latẽs aut 2º
ſacerdoti ꝛ alijs:aut ſacerdoti ſoli vel alijs ſolis. Et
qđcunqꝫ iſtorũ detur nõ erit ꝯfeſſio de crimine aper
to ſacerdoti ꝛ alijs vel ſacerdoti ſoli vel alijs ſolis qđ
eſt incõueniens cũ de oĩbꝫ ſit cõfeſſio. P. querit᷑ de Queſtiũcl'a
h̄ ꝙ dicit ſpe venie:qꝛ em̃ vt frequẽter fit ꝯfeſſio ma prima.
gis timore pene:ḡ diffiniẽda erit ꝑ pene timorẽ. Jtẽ 3º
demus ꝙ iſte nõ ꝯfiteat᷑ ſpe venie ꝛ tñ nihil taceat co 4º
rũ q̇ fecit ſacerdoti:ḡ iſte nõ erit ꝯfeſſus ꝛ tenetur ite
rare ꝯfeſſionẽ qđ nõ ď. Ulteri⁹ q̄rit᷑ de h̄ qđ dicit 5º
aꝑit᷑:videt᷑ em̃ ꝙ magis claudit᷑:qꝛ illud qđ ď in cõ
feſſione ſigillo ꝯfeſſionis claudit᷑:ḡ nõ aperit᷑. Ul Argu. p̄mo
terius q̄rit᷑ de vltima q̇ dicit ꝙ eſt legittima pctõꝝ co de vltima.
rã ſacerdote enarratio. videt᷑ em̃ ꝙ nõ ſemꝑ ſit corã
ſacerdote cũ dicat᷑ Jacobi vltio: Cõfitemi alterutꝝ
pctã veſtra. Et ibi dicit glo. maiora maioribꝫ mino
ra mioꝛibꝫ:ꝛ nõ dicit ꝙ ſꝑ debeat fieri ſacerdoti. et qꝛ
de hoc magn⁹ occurrit tractat⁹ in ſequẽti diſtin. nũc
iſta ſufficiant. Sol'o dicendũ ꝙ p̄ma diffinitio me Sol'o.
lior eſt oĩbꝫ alijs: qꝛ colligit eſſentialia oĩa ꝛ ſubiectũ
ꝓpriũ ꝛ finẽ ꝛ ea vnde trahit virtutẽ delẽdi pctm̃. Eſ
ſentialia em̃ ſunt ea q̇ tangunt᷑ cũ dicit᷑ ſacramẽtalis
accuſatio:accuſatio em̃ genus eſt ꝛ ſacramẽtalis dif
ferẽtia diſtiguẽs ab accuſatiõe ciuili ꝛ rhetorica: De
linquẽtis autẽ ꝯtrahit ſicut ſubiectũ ſpecificat paſſio
nẽ:qꝛ ſicut dic̃ cõmẽtator ſuꝑ. 7. metaph. Subiectũ
ꝓpriũ in diffinitiõe paſſiõis eſt loco differẽtie vltime
q̇ ꝯuertibil' eſt vt dicit phs ĩ 7º. p̄me phic. Ea autẽ
vnde trahit virtutem delẽdi pctm̃ ſunt erubeſcẽtia ꝛ

claues:finis aūt eiꝰ eſt vt taxet̄ ſatiſfactio ad quā ob
Ad pͥmū ꝯ pͥmā ⁊ 2m. ligat ſe ꝑagendā. Ad hoc ergo qꝺ̄ pͥmo obijcitur
de hoc ꝙ dicit ſacramētalis dicendum ꝙ differentia
cōtrahens per modū q̄litatis eſt in diffinitione: licꝫ
ſit qualitas eſſentialis: ⁊ qꝛ accuſatio nō eſt ſacramē
tum ꝓprie ſed actus eius: ideo nō eſt q̄litas eſſentia-
lis ſacramēti niſi informatiue ⁊ denoīatiue/ ⁊ ideo lꝫ
ɔfeſſio ſm ſe ſit ſacramētū: tamē qꝛ diffinit̄ hic ꝑ actū
⁊ actus denoīatur a ſacramēto/ ideo denoīatiue dif-
finit̄. Uel pōt dici ꝙ ſacramētale ſicut ⁊ rōnale di
citur dupl'r. ſ. vt differētia q̄ facit ſacramētū eē ſacra-
mentū: ⁊ hoc mō nō ꝓbat̄ denoīatiue de diffinito ſi-
cut nec rōnale: qn̄ dicit̄ homo eſt aīal rōnale: ⁊ ideo
dicit̄ hic accuſatio ſacramētalis/ que eſt ſacr̄m q̄ddā
ſicut animal rōnale aīal quoddā ⁊ nō ponitur ſacra
mentale vt denominās: ſed potius in actu differen-
tiā ɔſtituētis. Alio modo dicit̄ ſacramētale a potētia
ſacramēti ɔſequēti eſſe ſacramēti ipius/ ⁊ de illo veꝝ
eſt ꝙ eſt denoīatiuū ſicut ⁊ rōnale acceptū de potētia
ratiocinādi ɔſequēte eſſe hoīs: ⁊ per hoc patꝫ ſolutio
Ad 3m ad pͥmū. Ad ſcꝺ̄m dicendū ꝙ falſum ſupponit̄ in
obiectiōe: qꝛ actus quādoqꝫ denoīatur a virtute: vn̄
dicit̄ actus virtualis vel virtutis/ ⁊ tn̄ ſi nō fieri cō-
Ad 4m cedat̄ ſoluendū eſt ſicut p̄cedēs. Ad aliud dicendū
⁊ 5m ꝙ tinctio ſacramētalis dicit̄ baptiſmꝰ: ſed nō baptiſ
malis ꝓprie: qꝛ baptiſmus noīat totā ſpeciē ſacramē
ti/ ⁊ nō ſolā differētiā ipius q̄ ſignificabilis ē ꝑ modū
qualitatis ſed nō ſpecies/ ⁊ ita dicit̄ hic ſacramētalis
Ad 6m ⁊ nō penitentialis ⁊ ꝑ hoc patꝫ ſolutio. Ad hoc qꝺ̄
obijcit̄ de hoc qꝺ̄ dicit delinquētis ſoluendū eſt ꝙ di
citur hic delinquētis: ſm habitū nō ſm actū/ nō ita
ꝙ habeat habitū peccatoꝝ: ſed qꝛ habuit ipm̄ ⁊ eſt in
mutādo eū in hitu virtutū ⁊ talis bn̄ pōt eſſe ī ſtatu
Ad 7m penitētie. Ad aliud dicēdū ꝙ veꝝ ē ꝙ nullꝰ delin-
quēs in actu eſt penitēs ſed delinquēs modo p̄dicto
Ad obiectū ⁊ 8m poteſt eſſe penitēs. Ad aliud dicendū ꝙ bene conce
do ꝙ non intelligit̄ de delicto veniali. Ad hoc qꝺ̄
Ad. 9m vlterius querit̄ obijciēdo de accuſatiōe dicēdū ꝙ ali
ud eſt in foro pnīe ⁊ aliꝺ̄ in foro iudicij: in foro eīn pe
nitētie nulli q̄ꝫtūcūqꝫ veraci credit̄ cōtra confitentē:
ſed tn̄ ſibi credit̄ ɔtra ſe: ⁊ ideo ſtatur accuſatiōi confi
tentis: ſed in foro iudicij exterioris totum econtra:
qꝛ hoī nihil credit̄ ibi pro ſe ſed potius alij qui exce-
ptione eſt maior: ⁊ ideo in illo iudicio alius eſt accu-
Ad 10m. ſans ⁊ alius eſt reus ⁊ accuſatus. Ad aliud dicen
dū ꝙ qn̄ accuſatio fit poſt cōuictionē non dat̄ locus
defenſionis ⁊ ſimile eſt in cōfeſſione: qꝛ accuſatio eſt
teſtimoniū cōuincens ɔfitentē ꝑ relationē ad ɔſcien-
Ad queſtiū culā ſcꝺ̄am ⁊ ad pͥmū. tiā/ ⁊ ideo nullus dat̄ ſibi locus defenſionis. Ad
aliud dicendū ꝙ erubeſcētia duplex eſt. ſ. ſpūalis ⁊ il
la que relinquit paſſionē in corꝑe: ſpūalis aūt timor
eſt in turpi accuſatiōe ne manifeſtet̄ vel cū manifeſta-
tur ſicut pōt trahi a Damaſceno: ⁊ illa que eſt ſpūa-
lis exigitur ad confeſſionē ⁊ nō illa que fit in corpo-
re per exteriorē ruborē: ſicut eīn in p̄cedentibꝫ habi-
tū eſt illa variat̄ ſm hominū diuerſam complexionē.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ illa ꝓbatio ſatis bona eſt: qꝛ
ɔcedit̄ ꝙ nō exigit̄ niſi erubeſcētia ſpūalis. Ad ali
Ad 3m ud dicendū ꝙ gloſa illa ꝓprijſſime accipit confuſionē
⁊ erubeſcētiā: ſed hic cōiter ſumit̄ erubeſcētia ꝓ con-
Ad 4m fuſione. Ad aliud dicendū ꝙ paſſio ſm ꝙ eſt facta
⁊ volūtate informata etiā ſi ſit illata meritoria eſt. ſi
Ad q̄ſtiun- culā tertiā. cut patꝫ in queſtiōe p̄cedenti de cōtritione. Ad id
qꝺ̄ vlterius q̄rit̄ ꝙ ɔfeſſio q̄ nō ſubijcit̄ clauibꝫ actua

liter nō ē ſimpl'r ɔfeſſio ſed ſm q̄d: ⁊ bene ɔcedo ꝙ in
vete. teſtamēto nō fuit ɔfeſſio niſi ſm q̄d: ⁊ rō huius
patꝫ ex p̄cedēti articulo q̄ſtionis: cōfeſſio autē que fit
alij q̄ꝫ ſacerdoti nō eſt ɔfeſſio niſi inq̄ꝫtū ſupplet locū
ɔfeſſionis: ſicut baptiſmus pnīe nō eſt baptiſmꝰ niſi
inq̄ꝫtū ſupplet locū baptiſmi. Ad aliud dicendū ꝙ Ad pͥmū
alius modus ſatiſfactiōis eſt in ɔfeſſione ⁊ aliꝰ eſt in ⁊ 2m.
ea ꝑte q̄ ſtricte dꝛ ſatiſfactio: qꝛ in ɔfeſſione eſt ſatiſfa-
ctio ꝑ mortē ⁊ paſſionē xp̄i de ꝑte pene q̄ ip̄roportio-
nabilis eſt: ⁊ iꝺ̄ inarbitrabilis: ſed in ſatiſfactiōe eſt
deletio delicti pene taxate: nec eſt incōueniēs ꝙ con-
tritio ⁊ ɔfeſſio induant aliquo mō ſatiſfactiōis rōnē:
ſm ꝙ large ſumit̄ ſatiſfactio: qꝛ ſicut ſup̄ habitū eſt:
pnīa aliq̄ mō totū omogeniū eſt in ſuis partibꝫ: ⁊ ſic
pena ſatiſfaciēs eſt in omnibꝫ tribꝫ. Ad aliud dicē Ad 3m.
dū ꝙ ille ꝑtes medie ſūt īter diuerſas ⁊ omogenias
⁊ iꝺ̄ cū nō oīno ſint diuerſe nō tenet id qꝺ̄ obiectū eſt.
Et huius rō valde de facili ptꝫ ſi reſpiciat̄ id qꝺ̄ nota
tū eſt de partibꝫ illis in p̄ncipio huius diſtinctiōis.
Ad aliud dꝺ̄m ꝙ in ỽitate volūtas amplectēdi pe Ad q̄ſtiun-
nitētiā iniūctā ſignificat̄ in ɔfeſſiōe: qꝛ ſicut ꝓponit ſi culā q̄rtā et
bi ſm rōnē ⁊ tp̄s ⁊ ɔtritionē in re vel ī p̄ſumptiōe ſa- ad pͥmū.
cerdotis illa coexigit volūtatē obediēdi imꝑcepte in-
iūcte ſatiſfactionis: ⁊ ideo ex ip̄a ɔfeſſione rōne eius
qꝺ̄ exigit in penitēte obligat̄ ad illā. Ad aliud di- Ad 2m
cendū ꝙ ſacerdotes ꝓprios nullus penitēs ⁊ ɔfitēs
habet plures: ſed vnū ſolū ⁊ illius ſolius tenet̄ peni-
tentiā ꝑagere: que eſt iniūcta ſm canonū ſtatuta: qꝛ
alias nō ꝓprie dicit̄ iniūcta ſatiſfactio vel ſi alij ex ha
būdanti ɔfitet̄: ille debet inq̄rere iniūcta a ꝓprio ſacer
dote ⁊ nihil ſuꝑordinare ſi ſm canonū ſtatuta iniun-
cta eſt. Ad aliud patꝫ ſolutio ꝑ iam dicta: qꝛ nō eſt Ad incōue-
ſatiſfactio ꝓprie niſi q̄ eſt ſm arbitriū canonū vel ca- niens.
nonici ſacerdotis ⁊ non ſm arbitriū volūtatis hoīs
quā iniūgit aliq̄s ignorās vel malicioſus. Ad aliꝺ̄ Ad alia ſil'.
dꝺ̄m ꝙ ex cā mutari pōt iniūcta ab eo q̄ habet auto-
ritatē: ſed tūc ꝑficit eā in equalēti vl' ſimpl'r vel ſm re
putationē eccl'ie. Per habita patꝫ etiā ſol'o ad ſeq̄ns
⁊ ad vltimū: qꝛ indulgētie fiūt in cōmutationibꝫ ſm
equalēs in reputatiōe eccl'ie vel ſimpl'r. Ad id qꝺ̄ Ad ea q̄ ſūt
obijcit̄ de ſcꝺ̄a/ dꝺ̄m ꝙ illa nō colligit niſi eſſentialia ꝯ ſcꝺ̄am de-
ɔſtitutiuētia ɔfeſſionē. Ad id aūt qꝺ̄ pͥmo obijcit̄ di finitionē.
cendū ꝙ legittima dꝛ a lege ordināte modū accuſatio Ad pͥmū ob
nis in foro ɔfeſſiōis: ⁊ hec q̄dē lex in vniuerſali ꝓmul iectum
gata eſt a deo: vt patuit ſ. cū diſputaret̄ cuiꝰ p̄ceptū
eſſet qꝺ̄ eſt de ɔfeſſiōe: ſꝫ hic qꝺ̄ vniuerſal'r diximus
nō eſt adeo explanatū ⁊ interp̄tatū eſt ab eccl'iaſticis
doctoribꝫ ⁊ p̄latꝭ: ⁊ iꝺ̄ legittima dꝛ ⁊ lege ve. ⁊ lege no
ua ⁊ lege patrū. Ad aliud dꝺ̄m ꝙ circūſtātia aliq̄d Ad 2m
pctī ponit: ⁊ iꝺ̄ pctm̄ ſm ſe nō explanat̄ vt circūſtan-
tijs ſuppoſitis vt dicet̄ infra in hac eadē diſt. Ad Ad 3m
aliud dꝺ̄m ꝙ nō ē enarratio ſimplex ſꝫ oꝑtꝫ vt expla
net̄ modus vt ītelligat ſacerdos q̄ꝫtitatē criminis
enarratio āt ſimplex ad h̄ nō ſufficit. Ad aliꝺ̄ āt qꝺ̄ Ad ea q̄ ſūt
obijcit̄ de tertia q̄ ē Grego. ī moralibꝫ tractātis illud ꝯ tertiam ⁊
Eſa. 38. Juſſit eſaias vt tollerēt maſſā de ficis ⁊ ca- ad pͥmū
thaplaſmarēt ſuꝑ vulnꝰ ⁊c̄. Dicēdū ꝙ nō ē diffinitō
vel deſcriptio ſꝫ potiꝰ q̄dā adaptatio allegorie. Et ꝑ
h̄ patꝫ ſol'o ad pͥmū. Ad aliꝺ̄ dꝺ̄m ꝙ ē pctī vt pctī Ad 2m
detectio: ⁊ dtectio eiꝰ qꝺ̄ ē pctm̄: pctm̄ āt vt pctm̄ nō
detegit̄ niſi in ɔfeſſiōe ſacerdoti: ſic̄ nature morbꝫ vt
morbꝫ nō dtegit̄ niſi medico vel ei q̄ ē ī loco medici in
ɔſilio ⁊ adiutorio medicine: ſꝫ id qꝺ̄ eſt pctm̄ detegit̄
quandoqꝫ iactanter: ſed tunc detegit̄ vt laudabilis

actus ſm ꝙ laudabile eſt apud eos qui letanť cū ma
lefecerint/⁊ exultant in rebus peſſimis. Et de illis lo
Ad queſtiū quitur Prouerb.2. Ad aliud dicēdū vt prius di
culam. ctum eſt. Ad aliud dicendū ꝙ ſi ꝑ ſe intelligať locu
Ad 3m tio tunc ꝯuertibilis eſt vt ꝓpriū: ſed nō vt diffinitio:
qꝛ bn̄ videť mihi ꝙ Greg. diffinire cōfeſſionē vel de
Ad obiecta ſcribere nō intendit. Ad id qđ vlterius queriť de
ꝯ quartā. quarta/dicendū ꝙ illa data eſt in cōꝑatione ad mo
uens ſiue inclinās ad ꝯfeſſionē: hoc em̄ eſt ſpes venie
Ad primū. Ad id aūt qđ cōtra obijciť dicēdū ꝙ aperiť ⁊ clau
ditur peccatū in cōfeſſione: clauditur em̄ ab alijs: ſed
aperiť ei qui eſt in loco dei: ⁊ vocat hic Aug. aꝑtionē.
Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ etiā ſi ſciať/tamē tunc neſciť
ꝑ modū ꝯuictiōis: ſicut etiā iudex non iudicat de hoc
qđ ſcit vt homo: ſꝫ de hoc qđ ſcit vt iudex. Silr̄ pctm̄
dicitur latens quādo de eo nō poteſt fieri iudiciū: qꝛ
Ad 3m in foro illo. ſ. cōfeſſionis nō eſt denunciatū. Ad ali
ud dicendū ꝙ nō eſt ita eſſentialis timor cōfeſſioni ſi
cut ſpes: timor em̄ ſi ſolus eſſet nō inclinaret ad con
feſſionē: ſed potius ad taciturnitatē ꝓpter deſperatio
nē ⁊ ideo nō erat ita diffiniēda cōfeſſio ꝑ timorē ſicut
Ad 4m ꝑ ſpem. Ad aliud dicendū ꝙ ſi aliquis ſine ſpe con
fiteať nō teneť iterare confeſſionē ꝓpter hoc ꝙ ſacer
dos ſcit quicq̄d fecit: ſed deſperationē teneť confiteri
eidem. Si aūt alij ꝯfiteať cū ipe nō acceperit ſatiſfa
ctionē condignā dico ꝙ in toto cum ſpe opinata ad
Ad 5m minus teneť facere cōfeſſionē. Ad aliud patꝫ ſolꝰ
per ante dicta: qꝛ id qđ diciť in confeſſione ei claudiť
Ad ea q̄ ſūt ⁊ aperiť. Ad id qđ queriť de vltima/dicendū ꝙ eſt
de vltima. eadem cū ſecūda niſi ꝙ apponit ꝓpriū auditorē con
Ad obiecta feſſionis qui eſt ſacerdos. Ad id aūt qđ cōtra obij
citur dicendū ꝙ maiora in glo. dicunť peccata mor
talia/⁊ minora dicunť venialia que nō teneť ꝯfiteri
niſi in generali ꝯfeſſiōe/⁊ hec ꝯfeſſio nō ē ꝯfeſſio ſim
pliciter ſed ſm q̄d: ⁊ ita patꝫ ſolꝰ ad oīa queſita.

Arti. XVII. R An aliquis ⁊ quis articulꝰ fidei moueat ad confeſſionem.

Exto queriť. Quis articulus fidei moueat
Argu. pmo ſ ad ꝯfeſſionē: videť autē ꝙ rōne eius q̄ eſt vi
tā eternā: ſpes em̄ eſt de vita eterna: qꝛ ſpes
venie vt patꝫ ex diffinitiōe Aug. mouet ad ꝯfeſſionē
ex ꝑte fidei: g̃ videť ꝙ articulus de vita eterna moue
2o at ad cōfeſſionē ex ꝑte fidei. Item videť ꝙ aut ille
qui eſt de penis moueat ad ꝯfeſſionē: ſed timor pene
nō eſt laudabilis: qꝛ dicit Aug. de tali timore ꝙ ne
mo inuitꝰ bn̄ facit ⁊ ſi bonū eſt qđ facit. Cū igiť con
feſſio ſit de rebꝫ laudabilibꝫ/videť ꝙ magis ad eā mo
In ꝯtriū po ueat fides vite eterne q̄ꝫ penaꝝ eternaꝝ. Sꝫ ꝯtra
vtrūqꝫ hoꝝ videť obijci: paſſio em̄ xp̄i oꝑať in claui
bus/⁊ ꝑ claues eſt cōfeſſio ſatiſfactoria: g̃ videť q'fi
2o des moueat ad ꝯfeſſionē rōne paſſiōis xp̄i. Videť
aūt ꝙ rōne illius Qui vēturus eſt iudicare viuos ⁊
mortuos: qꝛ ƀ iudiciū p̄uenit in ſe ꝯfitēs ⁊ aꝑit pecca
ta ne in iudicio omnibꝫ aꝑiant: g̃ ſi fides mouet ad cō
feſſionē videť ꝙ hoc faciat rōne illius articuli q̄ eſt de
Solꝰ iudicio. Rn̄ſio ad hoc dicendū ꝙ fides p̄cipue mo
uet ad ꝯfeſſionē rōne articuli q̄ eſt de vita eterna: qꝛ
in ſpe venie ꝓpter vitā eternā cōfiteť q̄cūqꝫ ꝯfitetur.
Ad ea q̄ ſūt Ad id aūt qđ ꝯtra obijciť dōm ꝙ paſſio effectū dat
in cōtrariū ꝯfeſſioni/⁊ fides illuminat ad hoc ꝙ credať effectus
talis eſſe in clauibꝫ: ſed tn̄ rōne illiꝰ nō mouet ad cō
fitendū: qꝛ confitens nō confiteť ꝓpter hoc/ſed ideo
ꝙ ſperat ſe ꝓpter hoc conſequi veniam peccatoꝝ: ſed
tn̄ p̄ncipalis nō eſt in mouēdo: qꝛ nō cōſequereť ve
niam ex ƀ/cū ƀ magꝭ ſit īductiuū timoris q̄ꝫ amoris

Cui attributo innitiť confeſſio. Arti. XVIII S

Eptimo ⁊ vltimo q̄riť: cui attributo innitiť
ſ ꝯfeſſio in deo: videť aūt ꝙ ſapiētie ⁊ veritati:
qꝛ veritas creata exemplificať ⁊ cauſať a ve Arg. primo
ritate increata: ſed veritas creata eſt in cōfeſſione: g̃
cauſatur a ſapiētia ⁊ veritate increata: ergo illi maxi
me innitiť. Item diciť debere eſſe prudēs ⁊ cōſtat 2o
ꝙ oīs prudētia exēplariter exit a ſapiētia: ergo ⁊ cō
feſſio. Cōtra ꝯfeſſio fit ſpe venie: g̃ tota innitiť mi
ſericordie ⁊ bonitati. Rn̄ſio ad hoc dicendū ꝙ in Solꝰ.
veritate pnīa in tribus partibꝫ ſuis configurať trini ad totū.
tati increate: cōpunctio em̄ ſiue cōtritio q̄ ex modica
pena cōmutat eterna tormēta tota innitiť bonitati
que attribuiť ſpūiſctō. Cōfeſſio aūt que legittima eſt
⁊ prudēs cōpunctio peccatoꝝ vt eſtimeť ad peniten
tiā rn̄det ſapīe que attribuitur filio: et ſatiſfactio que
ſm vires amplectiť iniūcta fulcitur potētia que pa
tri appropriať. Concedātur g̃ due prime ratiōes
licꝫ nō ſint multū valide ad hoc ꝓbandū. Sed ad
aliud dicatur ꝙ licꝫ motiuū ad confeſſionē innitatur
miſcōie: tn̄ ipa cōfeſſio facta magis comꝑatur ſapien
tie ꝓpter cauſam dictā: nō em̄ eſt veꝝ ꝙ ſi motiuū ad
illud reſpōdeat bonitati ꝙ etiā ipm̄ ſm ſe reſpōdeat.
Et eſt inſtātia: qꝛ ſpes edificandi eccleſiam bonitati
innitiť ⁊ charitati ⁊ tn̄ ſtudiū ⁊ doctrīa ad q̄ illa ſpes
inclinat exēplificata ſunt a ſapīa diuina.

An ſufficiat per iohannē facta īſtitutio ad ſatiſfactionem. Arti. XIX. T

Einde q̄riť de hoc qđ dicit ibi. Satiſfactio a
d iohāne p̄cipiť vbi ait: Facite dignos fructus
penitētie ⁊c̄. ſ. e. Et queremus hic tria eo ꝙ
multa ante habita ſint de ſatiſfactione ⁊ iteꝝ poſtea
habebunť. Primū hoꝝ eſt/vtrū ſufficiat ad ſatiſfa
ctionē inſtitutio facta a iohāne. Scōm aūt vtrū ſatiſ
factio ſit in p̄cepto vel nō: Tertiū autē qui ſūt digni
fructꝰ penitētie/⁊ vtrū ſit idem ſatiſfacere ⁊ dignos
fructus pnīe facere. Videť aūt circa primū ꝙ nō Argu. pmo
ſufficiat: qꝛ ſatiſfactio eſt ꝑs ſacramēti pnīe: ſed ī hoc ꝯtra pmū.
ſacro exigiť inſtitutio diuina: g̃ etiā in ſatiſfactione.
Itē gr̄e effectꝰ nō eſt niſi a deo/vt dicit Bern̄. ſuꝑ 2o
Can̄. ſermone. v. g̃ vas neceſſario cōtinēs gratiā dū
modo nō ſit fictus q̄ accedit: g̃ illud nō eſt determina
re niſi dei: ꝯſtat aūt ꝙ ſatiſfactio ſacramētalis ē etiā
ꝑs ſacramēti: g̃ videť ꝙ nō ſufficiat inſtitutio iohan
nis. Aliter aūt obijciť ad id ē: ſꝑ em̄ neceſſaria fuit 3o
ſatiſfactio peccāti actualr̄: g̃ etiā an̄ iohānē: nō ergo
p̄cipiť a iohāne vt videť: ſed ante eum fuit in p̄cepto.
Itē ſatiſfactio aut rn̄det pctō nature aut pctō ꝑſo 4o
ne: cōſtat aūt ꝙ nō pctō nature: qꝛ ꝓ illo nō pōt ſatiſ
facere purꝰ hō: vt ꝓbat Ancel. in li. cur deꝰ hō. Si
rn̄deat pctō ꝑſone: g̃ obligat ꝑſonā ſm ſe ī q̄libꝫ ſtatu
ſuū pctm̄ ad ſatiſfaciēdū: g̃ videť ꝙ nō p̄cipiť a iohā
ne tūc pmo qn̄ īcepit fides noui teſtamēti predicari.
Itē ſatiſfactio eſt de iure naturali: g̃ hāc nō opinio 5o
genuit ſꝫ vis ī natura īſeruit: g̃ nō ē īſtituta a iohē vt
videť. Rn̄ſio ī ſatiſfactiōe tria ſūt ꝯſideranda. ſ. ꝓ Solꝰ.
quo ſatiſfit/⁊ quis ſtatus ſatiſfacientis/⁊ cui ſatiſfa
cit: id pro quo ſatiſfacit ſemꝑ fuit ex quo cepit pecca
tum intrare in mūdum ⁊ ſic nō fuit in ea diuerſitate
niſi in quantitate peccatoꝝ: ſed ſtatus ſatiſfacientis
non ſemper fuit vnus et cū ſtatu illi reſpondeat per

congruentiã/modus ſatiſfaciẽdi non fuit vnus:cum
enim omnis noſtra ſatiſfactio vim trahat a ſatiſfa-
ctione xp̄i/ſicut dicit Amb. ⁊ ponit̃ in .3º li. diſtin. 19.
ca. Pctã quoq; nr̃a. ⁊ ibi multa ſunt notata ea q̃ di-
cent̃ illuminãtia. Et q: oĩs nr̃a pnĩa trahit vim a pe
na ⁊ ſatiſfactiõe ſua:ideo illi pene future q̃ nõdũ erat
niſi in fide ſatiſfaciẽtiũ cõgru⁹ erat modus p̄ſignãs
penã illã ⁊ ſatiſfactionẽ:ſicut in lege nature p̱ ſacrifi-
cia ⁊ figuras etiã in lege moyſi p̱ cerimonias:in lege
aũt noua q̃ incipit a iohãne ſicut d: Math. 11. Lex
⁊ ꝓphete vſq; ad iohãnẽ:a dieb⁹ aũt iohãnis baptiſte
regnũ celoꝝ vim patit̃ ⁊ violẽti rapiũt illud. A dieb⁹
inq̃ illis cõgruus modus eſt p̱ imitationẽ xp̄i ſatiſfa
ctio eo q̧ ex tũc ceſſauit p̄ſig̃tio futuri ⁊ manifeſtata
eſt veritatis forma quã imitemur:cui aũt ſatiſfit de⁹
eſt:ſemp̱ vno mõ ſe habẽs: hũs p̄notat̃ nõ ẽ difficile
Ad primũ. rñdere obiectis. Ad primũ igit̃ dicendũ q̧ al'r de-
nũciat̃ ſatiſfactiõis modus/⁊ aliter inſtituit̃ a iohã-
ne/nõ fuit niſi denũciat⁹:ſed a xp̄o inſtitut⁹. cũ dicit̃
Ad 2m Penitentiã agite Math. 4. Ad aliud dicendũ q̧
ſm q̧ ſatiſfactio ſacramẽtalis eſt habẽs vim a paſſio
ne xp̄i ⁊ a deo:et q: vna inſtitutione inſtituunt̃ totũ
⁊ p̱tes/ip̄a inſtitutionẽ habet in ſuo toto qd̄ eſt pnĩa
dicũt tñ quidã q̧ ibi inſtituit vbi dixit leproſo q̧ of-
ferret ꝓ emũdatiõe ſua qd̄ inſtituit moyſes Luc. 5. ſ;
Ad 3m hoc nõ eſt veꝝ niſi de figuratiua iſtitutiõe. Ad ali
ud dicendũ q̧ ſatiſfactio ſm ſe abſtrahẽs ab hoc mõ
⁊ ab illo ſemp̱ fuit etiã ante iohãnẽ: ſ; ꝓut accepta cõ
ſiderat̃ cũ modo ſignificatiõis vel imitatiõe verita-
tis nõ fuit ſemp̱ ⁊ q̃tũ ad hunc modũ ꝓmulgat̃ a io
Ad 4m hãne ⁊ cõfirmat̃ a xp̄o: vt dicit mgr̃ in lr̃a. Ad ali-
ud dicendũ q̧ illa obiectio nõ ꝯcludit niſi q̧ ſp̱ opor-
tuit ſatiſfacere ex p̱te ſatiſfaciẽtis/⁊ ex p̱te eius cui ſa
tiſfit ⁊ hoc bene ꝯcedendũ videt̃: q: nõ variat̃ niſi in
modo vt dictũ eſt: q: ad xp̄m ſatiſfacientẽ a q̃ noſtra
ſatiſfactio vim trahit illi reſpicere nõ poterãt niſi p̄ſi-
gnãdo eã in ſignis. Hĳ aũt q̃ a dieb⁹ iohãnis fuerũt
reſpicere ad ip̄m nõ potuerũt niſi imitãdo formã ve-
Ad 5m ritatis que manifeſtata eſt in ip̄o. Ad aliud dicen-
dũ q̧ ſatiſfactio ſm ſe eſt de iure naturali qd̄ nõ opi-
nio genuit ſed innata vis inſeruit: ſed motus ſatiſfa-
ciendi qui dictus eſt totus eſt ſacramẽtalis ⁊ diuin⁹
⁊ ideo ille variatus eſt ſm tempora diuerſoꝝ ſacr̃oꝝ

Arti. XX. An ſatiſfactio ſit in precepto.

U
Arg. p̄mo ad p̱tẽ negatiuã. Ecũdo q̃rit̃ an ſit in p̄cepto. videt̃ aũt q̧ non
quia dicit Hieronymus: Anathema ſit qui
dicit deũ aliquid impoſſibile p̄cepiſſe:ſed im-
poſſibile eſt ſatiſfacere:ẽ ſatiſfactio nõ eſt in p̄cepto.
Probatio medie:offenſa creſcit ſm eũ in quẽ peccat̃
ſed deus eſt infinitus in omnib⁹ ſuis attributis:g̊ of
fenſa ſui eſt infinita:ergo nõ contingit ſatiſfacere pro
aliquo peccato: q: ꝓ infinito nihil poſſumus repen-
2º dere. Item dicit phs in q̃nto eth. q̧ p̱cutiẽs p̄ncipẽ
nõ ꝯ patit̃ tm̄: ſed etiã morte condempnat̃: g̊ multo
magis offendit in infinitũ maiorẽ q̃ ſit aliquis prin
ceps. deus aũt in infinitũ maior eſt:ergo offendens
deũ plus debet ſoluere in infinitũ:ſed hoc nõ ꝯtingit
ſoluere:ergo nõ p̄cipit̃ ſoluere:quia incaſſum p̄cipet̃
3º Itẽ ip̄m nomen ſatiſfactiõis videt̃ hoc oſtendere:
quia ſatiſfacere dicit̃ facere ſatis: ſ; nunq̃ eſt ſatis ni
ſi ſit ſm eſtimationẽ pctĩ ⁊ offenſe:ſed hoc in infinitũ
eſt vt iam probatũ eſt:ergo nõ eſt ſatiſfactio niſi ſol-
uatur in infinitũ. hoc aũt ſoluere nõ contingit:ergo
videtur q̧ precipi nõ debeat. Item alia via proba 4º
tur hoc idem. ponamus em̄ q̧ aliquis pluribus de
cauſis ſit debitor alicuius. ſ. q̧ debeat ei ex iure ſerui
tutis qd̄ eſt q̧ nihil poſſideat niſi titulo dñi ⁊ corpo-
raliter ſit ſeruus glebe/⁊ tunc teneat̃ ei ex mutuo: q:
nihil hab; niſi qd̄ mutuo ab ip̄o accepit: ⁊ non plus
accepit mutuo q̃ habet in ip̄is bonis: ⁊ iterũ tertio
debeat ei ex offenſa: quia de rebus dñi offendit eum
grauiſſime: cõſtat q̧ ille ſatiſfacere nõ poteſt. Quia ſi
dicas q̧ ſatiſfaciet de bonis ſuis: cõtra hoc eſt q: illa
dñi ſunt. Si de p̱ſona cõtra hoc eſt q̧ ſeruus eſt de p̱
ſona ⁊ totũ debet dño etiã p̄ter rationẽ offenſe. Sed
conſtat q̧ ſimilis caſus eſt in hoĩe in cõparatione ad
deũ:ergo videt̃ q̧ homo d̄ peccato deo ſatiſfacere nõ
poſſit:ergo nõ p̄cipit̃ ei. P. ſi p̄cipit̃: querat̃ vbi p̄- Queſtiũcl'a
cipitur in nouo vel in vete. teſtamento. Si dicat̃ q̧ In ꝯtrariũ
ibi: penitentiã agite: cõtra penitere nõ eſt ſatiſfacere argit̃ p̄mo.
quia aliquis penitet de eo de quo tñ nunq̃ cogitat
ſatiſfacere. Si dicas q̧ ibi vbi dñs p̄cepit leproſo Sol'o
vt ꝓ emundatiõe ſua offerret qd̄ moyſes conſtituit.
Cõtra qd̄ cõſtituit moyſes nõ rñdebat q̃ntitati pec Obiectio
cati:ergo nõ erat ſatiſfactiuũ. Si dicas q̧ a iohan- Sol'o
ne p̄cipitur Math. 3. vbi dicit̃. Facite dignos fru-
ctus penitẽtie ⁊c̄. ſicut mgr̃ videt̃ dicere in lr̃a. Cõ Obiectio
tra digni fructus penitẽtie in eadẽ ĩpoſſibilitate ſũt
in qua eſt ſatiſfactio:ergo nec illos cõtingit facere: g̊
nõ precipit̃. Si dicas q̧ inuenit̃ Math. 12. vbi di Sol'o
citur q̧ de omni verbo ocioſo qd̄ locutus fuerit hõ:
reddet rõnẽ in die iudicĳ. Contra ſicut habitũ eſt nõ Obiectio.
cõtingit rõnem reddere de illo. Sed cõtra cuiuſ- In ꝯ̃riũ ꝓ p̱
cũq; debiti cõtingit ſoluere tm̄ ⁊ decuplũ ip̄ius con- te affirmatiua arg. p̄º.
tingit eſſe rationem ſufficientẽ peccati aut ꝯtingit eẽ
ſolutionẽ ſufficientẽ:ergo poteſt precipi ⁊ debet preci
pi ſatiſfactio. Probatio medie Baruch. 4. Sic em̄ 2º
fuit ſenſus veſter vt erraretis a deo decies tm̄ iterũ
cõuertentes requiretis eũ. Item Math. 18. Ob 3º
latus eſt vnus qui debebat decẽ milia talenta ⁊ ille
dixit. Patientiã habe in me ⁊ omnia reddam tibi: g̊
contingit reddere:ergo ⁊ ſatiſfacere. Solutio lic; Solo.
quidam cõſtituant hic magnã vim tamen in verita- ad oĩa p̄ma
te parua vis eſt in queſtione ⁊ ex habitis in precedẽ- argumẽa ꝓ
ti de facili ẽ determĩabilis diſtinguẽdo q̧ duplex eſt p̱te negatiua.
modus ſatiſfactionis. ſ. ad eſtimationẽ offenſe ⁊ ad
voluntatẽ ⁊ arbitrium eius cui ſatiſfit: ⁊ primo mo-
do non cõtingit ſatiſfacere nec precipit̃ ſed ſecundo:
ſicut dicitur Michee. 6. Indicabo tibi homo quid
ſit bonum ⁊ quid de⁹ requirat a te quaſi diceret nõ
qd̄ iuſtum eſt: ſed qd̄ req̃rit qd̄ ſufficit ſibi. Et hoc cõ
firmat̃ ex hoc qd̄ habet̃ Luc. 7. Duo debitores erãt
cuidam feneratori: vnus debebat denarios quingẽ
tos ⁊ alter quinquaginta: non habẽtibus autẽ illis
vnde redderent donauit vtriſq;. Et Math. 18. vbi
dicit̃ q̧ miſertus eſt dñs ſerui illius ⁊ dimiſit ei vni
uerſum debitum. Ad omnia igitur que poſt inducta
ſunt pat; ſolutio: quia illa non probant niſi q̧ nõ cõ
tingit ſatiſfacere: ſm peccati perpetrati eſtimationẽ:
⁊ hoc quidem eſt verum ⁊ ꝓpter hoc totum gratie eſt
q̧ ſumus: ſicut dicit̃ 1. Coꝛ. 15. Gr̃a dei ſum id qd̄
ſum. Ad id autẽ qd̄ querit̃ vbi p̄cipit̃: dicendũ q̧ in Ad queſtiũculam.
multis locis tamen ſm q̧ eſt ſacramẽtalis modus ſa
tiſfactionis ſicut dicit h magiſter: dico q̧ promulgat̃
a iohãne ⁊ confert̃ per preceptũ a xp̄o Math. 4. ibi.
Agite pnĩam ⁊c̄. Ad hoc aũt qd̄ ꝯtra obĳcit̃ dõm Ad p̄a obiecta ſimul.
q̧ penitere d: dupl'r vel etiam tripl'r. Uno em̄ modo

penitēdi ī actu ꝑpetrato ſignū eſt īuolūtariū ꝑ igno/
rantiā qđ meret̄ miſericordiā ⁊ veniā vt dicit̄.2.eth.
Scđo modo eſt penitudo alicuius ꝑpetrati nō ſatiſ/
faciēs ꝓpter iniuriā qn̄ nō vult ſatiſfacere leſo vel ꝓ/
pter deſperationē vt iudas penituit. Tertio mō eſt
penitētia afflictio ſui cū ꝓpoſito ꝯfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi/
ꝓ malo cōmiſſo. Et hec ſolūmodo pnīa ſacr̄m ⁊ vir/
tus eſt ⁊ hanc p̄cepit xp̄s: q2 hec ſola factum inuenit
ſalutis ⁊ in illa p̄cipit̄ totū qđ exigit̄ ad ip̄am.ſ.con/
feſſio ⁊ ſatiſfactio. Poſſet tn̄ dici ꝙ Matth.vij.pre/
cipit̄ vbi dicit̄: Contēdite itrare ꝑ anguſtā portā ⁊c̄.
et Matth.25.vbi dicit ꝙ rationē poſuit cū ſ̄uis ſuis
Ad ea q̄ 2º obijciūt̄ ꝓ ꝑte affirmatiua. qui acceperāt bona ſua. Ad id aūt qđ obijcit̄. dicē
dū ꝙ nō ꝯtingit ſoluere decuplū pcti intēſiue ſed q̄ſi
extēſiue ꝑ diſcretionē vel diſtinctionē: q2 in decē pre/
ceptorū obedientia/ ⁊ iſte eſt ſenſus Baruch. Ad
ad 2m ⁊ 3m alíud dicendū ꝙ ſeru⁹ ille nō intēdit ꝙ redderet ſ̄m
dāni illati eſtimatiōem: ſed poti⁹ ſ̄m eſtimationē mi/
ſericordie req̄rētis debitū: ⁊ ideo p̄miſit dicēs Pa/
tiētiā habe ī me ⁊ oīa reddā tibi. ⁊ ꝑ h̄ pꝫ ſol'o ad totū

Arti. XXI. X

An idē ſit ſatiſfacere ⁊ dignos fructus pe/nitētie facere ⁊ q̄ ſunt fructus digni pnīe.

t Ertio q̄ritur qui ſūt digni fruct⁹ pnīe ⁊ vtꝝ
idē ſit ſatiſfacere qđ dig̃s pnīe fruct⁹ facere.
Dicā āt auctor ī lr̄a ꝙ ſic: ⁊ ē ī glo. ſuꝑ Mat.
3. ꝙ digni fructus pnīe ſunt vt ſ̄m qualitatē ⁊ q̄ꝫtita
Arguit̄ p̄º ꝯ primū. tem culpe ſit q̄litas ⁊ quantitas pene, Sed videt̄ ꝙ
hoc nō poſſit eſſe: aut em̄ intelligit̄ hec q̄litas libidi/
nis delectātis in pctō: aut qualitas actus pcti. Si
p̄mo modo: ꝯtra ſenſibilis delectatio eſt q̄ eſt in pctō
nunq̄ꝫ aūt ſenſibilis eſt in virtute ⁊ operib⁹ miſcđie:
ḡ nō eſt ſil'itudo in qualitate. Si ſcđo mō cōtra act⁹
illi cōtrarij ſunt: ḡ ſil'itudinē in qualitate nō habent
q2 dicit ph̄s in.5º. p̄me ph̄ie ꝙ ſil'ia ſunt quoꝝ quāti
2º tas eſt vna. Item videt̄ impoſſibile ꝙ ſ̄m qualita
tem pcti ſit q̄litas pene hoc modo: q2 culpe qualitas
nō pōt eſſe niſi ſ̄m actū: q2 culpa inq̄ꝫtū malū nihil
eſt in actu: aut nō eſt ſ̄m relationē ad agentē. hoc aūt
aut eſt ſ̄m libidinē aut ſ̄m contēptū: ſ̄m libidinē aūt
non poteſt eſſe pene q̄litas: q2 pena amara eſt in ſen/
ſu/ ⁊ libido dulcis: ſ̄m ꝯtemptū aūt ſe habet etiā per
oppoſitū: q2 ſicut peccans contēpnit deū ⁊ preceptū
eius ita ꝑ oppoſitū penitēs in pena ſe ſubijcit deo et
p̄cepto eius: ḡ videt̄ ꝙ nunq̄ꝫ ſint ſ̄m eandē qualita/
3º tē pena penitetis ⁊ culpa trāſgrediētis. Si forte
tu dicas ꝙ vocat̄ ſil'itudo in genere: ꝑ ꝯtrariū.ſ. vt ſi
cut placuit culpa in delectādo/ ita placeat pena in ſu/
ſtinēdo hoc nō cōpetit lr̄e: q2 hoc eq̄l'r ē in paꝝ peccā/
Queſtiuncula prima. te ⁊ multū peccāte. Sed iſta ſil'itudo q̄litatis non
equal'r eſt in parū ⁊ multū peccāte: ḡ nō notat̄ ſimili
Arguit̄ p̄º ꝯ primū. tudo in genere vt videt̄. Ulterius q̄ritur de hoc ꝙ
dicit vt ſ̄m q̄ꝫtitatē culpe ſit q̄ntitas pene. aut em̄ eq̄
litas eſt in genere aut in ſpecie. Si in genere ꝯtra ſ̄m
hoc equal'r eſt ī parū peccāte ⁊ multū peccāte: q2 ma/
gne culpe magna pena ⁊ minori minor debet̄: digni
aūt fruct⁹ nō eq̄l'r ſunt in parū ⁊ multum peccāte vt
dicit̄ in lr̄a: ḡ nō intelligit̄ de q̄ntitate in genere. Si
aūt intelligit̄ de q̄ꝫtitate in ſpecie. Cōtra q̄ꝫtitas cul/
pe eſt īfinita ⁊ q̄ꝫtitas pene finita: ḡ videt̄ ꝙ nūq̄ꝫ cō/
tingit ſatiſfacere ꝑ dignos fructus pnīe. P̄. q̄rit̄ q̄
eſt differētia hic inter q̄litatē ⁊ q̄ꝫtitatē. Cōſtat em̄ ꝙ
nō eſt hic ꝑ ſe q̄ꝫtitas ꝯtinua ſed ꝑ accn̄s: h̄ aūt videt̄
intēſio q̄litatis q̄ facit vigorem pcti ⁊ magnū pctm̄ ⁊
vigorē pene ⁊ magnā penā: ſꝫ penes idē videt̄ eſſe ſil'i
tudo vel ꝓportio in q̄litate: ḡ in idē redeūt h̄ q̄litas et
q̄ꝫtitas. P̄. q̄rit̄ q̄re dicūt̄ digni fruct⁹ pnīe cū non Queſtiūcula tertia.
ſūt fruct⁹ niſi ī futuro: hec aūt oꝑa facta poti⁹ aſſi/
milant̄ culture vel labori ad fruct⁹ ꝑcipiēdos ordia
to ſicut etiā Jacob⁹ dicit. Ecce agricola patiēter ex/
pectat fructū laboris ſui. Rn̄ſio ſicut etiā ſup̄ ha/ Sol'o
bitū eſt in antecedēti diſtinctiōe nō ſumit̄ h̄ fructus ad q̄ſtiunculā tertiā.
ꝓprie: ſed ſumit̄ ꝓ cauſa fructus que eſt cauſa fruitio
nis in futuro: dicunt̄ em̄ oꝑa penitētie fructus nō ꝙ
eis fruamur ꝓprie hic vel in futuro: ſed q2 cū gaudio
ſpei vtimur eis ad obtinendū id quo fruendū eſt: nec
idem eſt eſſe bonos fructus ⁊ dignos fruct⁹ pnīe: q2
omnis arbor.i. homo tenet̄ ad bonos fructus ⁊ di/
gnos fructus q̄ boni dicunt̄ a radice q̄ bona eſt qn̄ li.
arbi. virtute ⁊ gratia eſt informatū. Digni aūt fru/
ctus ſunt a ꝓportione fructus ad ſtatū arboris fru/
ctificātis: q2 alij digni ſunt layco alij clerico: alij p̄la/
to alij ſubdito ⁊ ſic ſ̄m differētias alias fructifican/
tium. Et hoc mō ſp̄ealis ſtatus ꝓportiōe habita ad
oꝑa penitētie dicunt̄ digni fruct⁹ hoīs qn̄ ſ̄m quali
tatē ⁊ q̄ꝫtitatē pcti eſt etiam q̄litas ⁊ q̄ꝫntitas pene.
Ad primū ergo dicendum ꝙ qualitas peccantis Ad obiectū in oppoſitū
hic attendit̄ cū qualitate pcti: q̄litas peccātis eſt libe
ra ſeruitus pcti: q2.ſ. nō coactus nec exactus: ſed li/
bere diabolo ſeruiuit in gaudio ⁊ hoc mō libere ⁊ cū
gaudio ſ̄uiat deo ī pnīa: q̄litas āt pcti ſ̄m formā pcti
in ſp̄ē ſ̄m ꝙ vnū eſt carnale ⁊ alteꝝ ſp̄ūale: ⁊ aliđ q̄ſi
mediū: ſic ira ⁊ auaricia ⁊ ita debꝫ eē ī pena corꝑali ⁊
ſp̄ūali ⁊ media ſic ieiuniū pena ē corꝑis: oro hūiliat
ſpm̄ ⁊ elemoſyna damnū infert rerū exterioꝝ. Ad Ad 2m
illud ḡ qđ cōtra obijcit̄ dicendū ꝙ nō rn̄det in ſpecie
delectationis: ſed potius in ſimilitudine ſubiecti de/
lectatiōis ⁊ pene.ſ. q2 vtrūq̄ꝫ eſt corꝑale q̄nq̄ꝫ ⁊ ſp̄ūa
le ⁊ mediū vt dictū eſt. Ad aliud dicendū ꝙ ſil'itu/ Ad 3m
do pōt attēdi dupl'r.ſ. in affectu ꝓximo ⁊ in affectu q̄
eſt cā ꝓximi affectus ⁊ in ꝓximo quidē nō pōt eſſe ſil'i
tudo: q2 vnus eſt libido ⁊ alter eſt charitas: ſꝫ in re/
moto hoc eſt ī volūtate bn̄ pōt eſſe ſil'itudo ⁊ etiā pl⁹
eſt in bono: q2 Aug⁹. dicit ꝙ charitas in infinitū pl⁹
diligit deū q̄ꝫ cupiditas auꝝ. Ad id qđ q̄rit̄ de q̄ꝫti Ad q̄ſtiūculā primā.
tate dicēdū ꝙ q̄ꝫtitas ē hic duplex.ſ. intēſiua ⁊ diſcre
ta. Una rn̄det magnitudini ⁊ altera nūeroſitati pec
catoꝝ: ſꝫ illa q̄ eſt intēſiua attēdit̄ ex m̄ltis tn̄ p̄cipuū
eſt ſp̄ēs pcti vel gen⁹: ſicut dicim⁹ in genere homici/
diū eſſe maius adulterio/ ⁊ adulteriū fornicatiōe ⁊ in
genere auariciā maiorē fornicatiōe: in ſpecie aūt ad/
ulteriū maius furto. Alia aūt q̄ꝫtitas eſt ex circūſtā/
tijs agētis ⁊ actus ex q̄b⁹ dicit̄ magnū pctm̄ ⁊ illi de
bet̄ maior pena q̄ꝫ minori ſicut pluries peccanti vel
vno genere pcti vel duobus plures pene vel vna di
uturnior debet̄. Ad id ergo qđ ꝯtra obijcit̄ dōm Ad obiectū ꝯ.q. primā.
ꝙ in genere vocat̄ q̄ꝫtitas vt dictū eſt ⁊ nō ſequit̄ qđ
infert: q2 pctā etiā in genere nō ſūt eq̄lia ſꝫ vnū mai⁹
⁊ alteꝝ min⁹ ⁊ iđ etiā pene erūt ineq̄les. Ad aliud Ad queſtiūculā ſcđam
dōm ꝙ q̄ꝫtitas ⁊ q̄litas fundant̄ in eodē: ſed nō ſunt
idē vt patꝫ ex p̄dictis: q2 q̄litas viciū eſt ex illa parte
q̄ trahit̄ in ſp̄ēm diſtictā vt carnale ſp̄ūale ⁊ hmōi: vl'
ſp̄eali⁹ adhuc vt fornicatio/ delectatio ſ̄m actū in for
nicatiōe ⁊ gula: delectatio ſ̄m actū in gula: ſed q̄nti/
tas accipit̄ ex q̄ꝫtitate ad totum.

Arti. XXII. Y

An circūſtantie aggrauent peccatū.

c Onſideret q̄litatē criminis ī loco ⁊c̄.] Que
runt̄ aūt hic ad intelligētiā iſti⁹ loci ſex. Pri
mū vtrū iſta aggūāt pctm̄ q̄ dicit. ſcđm vtꝝ

aggrauāt relinquēdo actū in eadē ſpecie vel nouam
ſpeciē pcti ꝯferēdo. tertiū vtrū teneat̃ penitēs oīa iſta
ꝯfiteri ꝓut in ſingulis actib⁹ fuerūt. quarto vtrū te-
neat̃ ea reuoluere in ꝯtritiōe ⁊ ſatiſfactiōe. quīto q̄ ⁊
q̄t ſint iſte circūſtātie. ſexto ⁊ vltimo q̄ cōꝑatio ſit in-
ter eas. ſ. vtꝝ aliq̄ aggrauēt plus ⁊ alie min⁹ vel oēs
Argu. pmo aggrauēt equal'r. Ad primū hoꝝ obijcit̃ ſic: A qui
buſcūq; trahit̃ argumētū accuſatiōis rei vel defenſi-
onis in iudicio illa aggrauant vel accuſāt actū ꝓpter
quē reus vocat̃ ad iudiciū: ſꝫ a circūſtātijs trahūt̃ ar
gumēta hmōi: g̃ circūſtātie aggrauāt vl' excuſāt actū
rei ꝓpter quē iudicat̃: ſed ille actus pctm̄ eſt: g̃ circū-
ſtantie aggrauāt pctm̄. prima patꝫ ꝑ ſe. ſcōa ſcribit̃ a
Tullio in pmo rhetorice / vbi dicit ꝙ circūſtātie ſunt
a quib⁹ trahunt̃ argumēta accuſatiōis vel defenſio
2o nis ꝑſone ī iudicio. Itē q̄cūq; ſūt ꝯſtitutiue ꝑticule
in q̄b⁹ eſt act⁹ dāt actui formā mali vel boni ⁊ maio-
ris mali: ⁊ maioris boni. Prima hoꝝ iterū patꝫ ꝑ ſe
ſcōa ſcribit̃ a Damaſceno: ſingula ſūt q̄ dicūtur a rhe
tore ꝯſtitutiue ꝑticule: puta q̄s ſit q̄ fecit: q̄s eſt q̄ paſ
ſus eſt: q̄d fecit: quo. ſ. organo vbi. ſ. q̄ loco ⁊ hmōi.
3o Itē q̄cūq; ſunt q̄ queſtionē rhetoricā de laude vel
vitupio ꝑſone faciūt vel augēt bonū ⁊ malū in actu
ꝑſone: tales aūt ſunt circūſtātie: g̃ augēt bonū ⁊ ma-
lū in actu ꝑſone. pma ptꝫ ꝑ ſe. ſcōa aūt ſcribit̃ a Boe-
cio in. 4. topicoꝝ ſuoꝝ / vbi dicit ꝙ circūſtātie ſunt q̄
q̄ſtionē rhetoricā faciunt de laude vel vitupio ꝑſone.
4o Itē Eccs. 3. oīa tps habēt: g̃ ſuo tpe ſr̃ meliora: g̃
ꝯtraria eoꝝ illo tpe ſunt peiora: g̃ tēpus aggrauat.
5o ⁊ idē argumentū eſt de alijs. Itē Bernardus ad
Eugeniū: In ore ſecularis nuge nuge ſūt: ī ore vo ſa-
6o cerdotis nuge ſacrilegiū ſunt: g̃ circūſtātia ꝑſone ag
grauat: ſimil'r eſt de alijs. Itē Ezech. 8. aggrauat̃
multū ꝯtra iudeos: q2 idola in tēplo poſuerāt in tm̄
ꝙ tunc gloria dn̄i ſcribit̃ recedere de loco ſuo ⁊ non
ſcribit̃ hoc qn̄ colebāt ea alibi q̄ꝫ in tēplo: ergo etiam
7o locus aggrauat. Itē Eſa. 57: Iuxta me diſcoope
ruiſti ⁊ ſuſcepiſti adulterū quaſi diceret alibi fuiſſet
tolerabili⁹: g̃ videtur ꝙ ſimil'r oēs alie aggrauēt cir-
In ꝯriū po cūſtantie. Sed ꝯtra Aug⁹ dicit in ſcōo de li. arbi.
obijcit̃ pro ꝙ malum nō eſt niſi auerſio ab incōmutabili bono.
falſitate. conſtat aūt ꝙ priuatio nō intendit̃ niſi ꝑ receſſum ab
habitu: g̃ magis malū nō eſt niſi quia magis recedit
nō ergo ex circūſtantijs / ſed circūſtātie nō aggrauāt
niſi magis malū faciēdo: ergo videt̃ ꝙ circūſtātie nō
2o aggrauēt. Itē ꝯſtat ꝙ bonū cōmutabile bonū eſt:
ſed cōuerſio ad bonū nō eſt niſi bona: ergo conuerſio
ad bonū cōmutabile bonū eſt. Conſtat ꝙ oēs ille cir
cūſtantie ex illa ꝑte circūſtent actū q̄ fit conuerſio ad
cōmutabile bonū: g̃ nll'a eoꝝ facit maioritatē in actu
3o vel auget vt videt̃: g̃ nulla aggrauat pctm̄. Item
conſtat ꝙ malicia in actu defectus eſt: ergo nō cauſa
tur vel auget̃ ab aliquo poſitiue: ſed potius defecti-
ue. ſ. q2 deficit ibi aliq̄d eoꝝ que bonū facere vel auge
re deberent: cū ergo circūſtantie poſitiue cauſent q̄d
cauſant / ſicut locus tēpus ⁊ hmōi. videt̃ ꝙ nulla ea-
4o rū vel facit malū vel auget ipm. Itē ſicut dictum
eſt: malicia in actu defectus eſt: ſi ergo cauſat̃ a circū
ſtantijs cōſtat ꝙ plures ⁊ differētes cauſe plures ⁊
differētes effectus relinquūt: ſed in actu pcti ſūt plu
res differētes circūſtātie: g̃ plures ⁊ differētes relin-
quūt malicias: ergo q̄dlibet peccatū efficeret̃ tot pec
cata q̄t habet circūſtantias q̄d abſurdum eſt dicere.
5o Itē videt̃ ꝙ malū in actu grauari nō poſſit: nihil

em̄ efficit̃ grauius niſi q̄d recipit intentionē ⁊ priua
tionē: g̃ nō intendit̃. Prima ptꝫ ꝑ ſe. ſcōa ſic ꝓbatur
illud q̄d nihil eſt: nō eſt magis modo nihil q̄ꝫ prius.
priuatio aūt nihil eſt: ergo ꝯſtat ꝓpoſitū: g̃ circūſtan-
tie nō grauāt ipm vt videt̃. Sed ad hoc eſt abſq; Solo.
omni dubitatiōe dicendū ꝙ circūſtantie aggrauant
pctm̄: licꝫ em̄ nō faciāt bonū ī actu vel gratie vel vir
tutis politice: tn̄ faciūt et augent malū in actu: ⁊ fa-
ciūt etiā bonū ciuile legale q̄d ꝯſiderat iudex q̄ nō iu-
dicat de hitu ſꝫ de actu: ꝙ em̄ bonū grē nō faciāt ne-
mini dubiū ē qui nō eſt de Pelagij hereſi: q2 illō bo-
num ⁊ in habitu / ⁊ in actu a ſolo deo eſt. Qz itē nō
faciāt bonū virtutis politice neceſſario ptꝫ ex hoc q̄d
habet̃ in. 2. eth. vbi dicit̃ ꝙ non ſunt iuſti ⁊ caſti qui
operant̃ iuſta ⁊ caſta: ſed qui vt iuſti ⁊ caſti operant̃
iuſta ⁊ caſta: qui tn̄ ꝯſiderāt circūſtātias in quib⁹ eſt
actus. Qz autē faciūt malū: patꝫ quia vult phs ⁊ be-
atus Dionyſius ꝙ malū cauſat̃ ab omnib⁹ ꝑticula-
rib⁹ defectib⁹ ſiue in circūſtantijs actus ſiue in habi-
tibus ⁊ ſic ꝯſtant tria ꝑ ordinē q̄ premiſſa ſunt. Di Ad pmū q̄d
cendū g̃ ad primū ꝙ in malo duo ſunt. ſ. q2 malum ⁊ obijcit̃ in cō
q2 vitiū: ⁊ ratio mali tota eſt receſſio a bono: ſed quia trariū ꝓ fal
bonū perficit naturā ⁊ ſublata perfectione neceſſe eſt ſitate.
corrūpi id q̄d erat ꝑfectū iō ex conſequēti quaſi in cō-
paratiōe ad ſubiectū mali incidit viciū q̄d eſt corru-
ptio boni nature ⁊ naturaliū Et h̄ ē q̄d dicit Aug. ꝙ
malū eſt q2 nocet: nocet autē q2 adimit bonū: q2 niſi
tolleret̃ bonū: nec viciaret neq; corrūperet. Et ideo
auerſionē boni ſequit̃ neceſſario corruptio circūſtan-
tiarum: dico aūt auerſionē boni in actu: q2 de illo lo
quimur ⁊ hoc modo aggrauat̃ malū ex circūſtantijs
corruptis vt infra in ſolutiōe magis patebit. Ad Ad 2m
aliud dicendū ꝙ in veritate cōuerſio ad cōmutabile
bonū inq̄ꝫtum hmōi nō eſt mala ſicut ꝓbat Aug. ſed
talis cōuerſio que concipit auerſionē rōne defectus
modi ⁊ armonie debite ipi cōuerſioni eſt mala / verbi
gratia: cōuerſio vt ad finem boni cōmutabilis: cum
nō poſſunt eſſe duo fines: neceſſe eſt cōceptā eſſe auer
ſionem tali conuerſioni ⁊ incidit neceſſario defectus
debiti modi ⁊ armonie ſiue cōmēſuratiōis in tali cō
uerſione. Modus em̄ debitus hui⁹ cōuerſionis eſt
ꝙ in tali relatiōe ad finē fiat cōuerſio ad quē illud bo
nū ordinatur ⁊ ille modus deeſt: armonia autē ꝙ cir
ca deū vt leua ſit ſub capite ⁊ dextra amplexet̃ ⁊ illa
iterū deeſt: ⁊ ex h̄ defectu ꝯuerſio eſt mala ⁊ nō ex h̄
ꝙ eſt ad bonū cōmutabile. Cū autē ꝯuerſio illa cōce
pta ſit cū tali defectu q̄ eſt mal⁹: h̄ mō circūſtāt ipe cir
cūſtātie ⁊ nō inq̄ꝫtū eſt ꝯuerſio ſolū: ⁊ ideo aggrauāt
ipm malum. Ad aliud dicendū ꝙ a nulla poſitio- Ad 3m
ne cauſatur vel augetur malū per ſe: ſed per accidēs
ſicut etiā dicit Dionyſius ꝙ malū repugnat bono ꝑ
bonū in quo eſt. Dico aūt ꝑ aliud: quia talem ꝯuerſi
onē que eſt ad bonū conceptū cum malo augēt ⁊ ne-
ceſſario ex hoc incidit defectus turpior ex hoc ꝙ pri
uatur modus in loco vel tempore vel ꝑſona vel ali-
quo alio q̄d eſt circumſtantie perſone vel negocij ſui
actus. Ad aliud dicendum ꝙ non ſequitur ſi plu- Ad 4m
res circumſtantie ſunt in actu ꝙ plura faciunt pecca
ta vel mala: ſed potius ꝙ ex defectibus plurium cir-
cūſtantiarum in modo ⁊ armonia cauſabuntur plu
res deformitates in vno actu ⁊ hoc ego plane conce-
do ⁊ tale peccatum antiqui vocauerunt vnum pec-
catum multiplex vel duplex vel triplex vel in alio nu
mero deformitatum. Ad aliud dicendum ꝙ pri- Ad 5m

natio nō īntēdiꝶ eſſentialiter:quia nō eſt eſſentia aliq̄
ſed intēditur ꝑ receſſum ab habitu: ⁊ ſic malo peius
eſt:q̄ꝛ pluribꝫ vel plus elongaꝶ a bono. Ex aūt ita ſit
dicit Ariſto.in.4.ꝑme phie.loquēs ꝯtra eraclitū:q̄ꝛ
ſic ꝯcedit falſo eſſe falſius:ſic magis mentitur q̄ dicit
quinqꝫ eſſe mille q̄ꝫ ille qui dicit quinqꝫ eſſe ſex tunc
oporteret vnū ꝯcedere eſſe verū:ꝑ cuius receſſum di
catur falſius ⁊ falſum. Tn̄ ꝯtra iſtā ſolutionē obijci
pōt hoc qđ dicit Ancel.ꝙ ſcꝫ cecitas nō eſt magis ali
q̄d in lapide q̄ꝫ in hoīe nō vidente nec ecōuerſo: ꝯſtat
aūt ꝙ in lapide magis recedat (q̄ꝛ nō eſt natus habe
re) q̄ꝫ in hoīe q̄ natus eſt habere viſum: ḡ videtur ꝙ
maioꝛ vel minoꝛ receſſus nō cauſat intenſionē ⁊ re-
miſſionē in malo. Et ad h̄ dicēdū ꝙ ꝑuatio dupliciꝶ
ꝯſideraꝶ.ſ.ī ſe ⁊ ī cōꝑatōe ad cām ſuā quā hꝫ ꝑ accn̄s
⁊ ꝑmo q̄dē mō nō ītēdiꝶ neqꝫ remittiꝶ ſcđo autē mō
ītēdiꝶ ⁊ remittiꝶ. Cā aūt ꝑ accn̄s ꝑuatiōis ē id qđ cū
ſit neceſſario coincidit ꝑuatio:⁊ hoc videmus in coꝛ-
poꝛalibꝫ ſicut ſi ſit diuidēs venas q̄ dicūꝶ varices vl'
tibiam neceſſario coincidit claudicatio in greſſu ita
ſi talis ꝯuerſio ſit ad bonū cōmutabile eſt:neceſſario
coincidit defectus modi ⁊ armonie tā in circūſtanti-
bus actuū q̄ꝫ in ip̄o actu vt pꝛius dictū eſt ⁊ q̄ꝫto plꝰ
de talibꝫ eſt tanto plures coincidūt defoꝛmitates.

Arti.XXIII
A

An circūſtantie aggrauēt pctm̄ relinquē do actum in eadem ſpecie.

Arg.pꝛimo ꝑ veritate.

Ecūdo q̄riꝶ vtꝝ aggrauāt reliquēdo actū in
eadē ſpecie vl' ſpeciē nouā pctī ꝯferēdo. videꝶ
aūt ꝙ nullā nouā ſpeciē ꝯferant:cōſtat aūt ꝙ
pꝛiuatio nō ſpecificaꝶ niſi ꝑ ſubiectū ⁊ habitū cuius
eſt:ſed oēs circūſtātie ſunt eiuſdē habitus ⁊ ſubiecti:
2º ergo oēs ille nō ꝯferūt niſi ſpeciē vnam. Item po-
tentius eſt bonū q̄ꝫ malū ⁊ bonū ex omnibꝫ circūſtā-
tijs ſuis nō cōfert niſi ſpeciē vnā:ḡ nec malū ex circū
3º ſtantijs ſuis nō ꝯfert niſi ſpeciē vnam. Itē inten-
ſio ⁊ remiſſio nō variāt ſpeciē:ſed circūſtantia nō niſi
intendit malū vel bonū in actu: ḡ nō variat ſpeciem
4º ſed relinq̄t eādē. Item extrinſecū eſſentie vt eſt ex-
trinſecū nullā cōfert ſpeciē:locus autē ⁊ tēpus ⁊ hu-
iuſmodi ſunt extrinſeca:ḡ nullā ſpeciē conferūt:ḡ nec
5º alie circūſtantie vt videꝶ. Itē accidētia nō variant
ſpeciē: circūſtātie ſunt accidētia actus: ḡ ſpeciē ip̄ius
nō variāt. Pꝛobaꝶ autē ſcđa ex hoc ꝙ circūſtātie loci
tꝑis ꝑſone ⁊ auxilij ⁊ oīm alioꝝ ſūt diuerſaꝝ actionū
eiuſdē ſpēi diuerſe ⁊ eadē ⁊ tn̄ nō ꝓpꝶ h̄ actiōes in ſpe
In ꝯtrīū ꝑº cie variātur. Sed ꝯtra h̄ dicit Dionyſiꝰ ꝙ malū
cauſaꝶ omnifariā:ḡ ex coꝛruptiōe cuiuſlibet circūſtā
tiaꝝ:ḡ cuiuſlibet circūſtātie coꝛruptio cauſat ſpeciem
2º mali ſingularē. Itē aliud eſſe cōferūt circūſtantie
actui:ꝯſtat aūt ꝙ nō ē nature:ergo moꝛis:ḡ ſꝫm eſſe
moꝛis conferūt ſpeciē:ergo aliqua coꝛruptiōe circū-
ſtantie ſpecialis erit nouū eſſe moꝛis: ḡ ⁊ noua ſpēs
3º pctī vt videꝶ. Item ꝯſtat ꝙ vnius ſpecie actus eſt
in natura ⁊ in ſpecie nature coire cū muliere: ſed ego
video ꝙ coire cū ſoluta facit vnā ſpeciē pctī:⁊ coire cū
cōiugata aliam:⁊ aliā iterū cum cōſanguinea ⁊ aliam
cum velata ⁊ illi actus nō differūt niſi ꝑ circūſtanti-
as vt videꝶ:ḡ circūſtantia aggrauat extra ſpeciē aliā
4º ſpeciē actu ꝯferēdo. Itē rapē q̄ddā pctm̄ ē ſimplex
rapē autē ſacrū vel a loco ſacro ſacrilegiū eſt. Cū igi-
tur rapē hincinde nō differat niſi ꝑ circūſtantiā:vi-
detur ꝙ circūſtātia aggrauat extra genus aliā ſpeciē
actui cōferēdo:q̄ꝛ hoc vocaꝶ aggrauare extra genus

aliā ſpeciē actui ꝯferre. Rn̄deo ꝙ nulla circūſtan- Solo.
tia ꝓpꝛie aggrauat aliā ſpeciē cōferēdo: eſſe ei ſubſtā
tiale actus moꝛalis ſꝫm ſpeciē eſt a fine voluntatis ſi-
cut em̄ dicit phs: Actus diffiniūtur ꝑ oppoſita.i.ob
iecta: ⁊ hoc intelligiꝶ de obiectis q̄ ſunt fines:licꝫ em̄
illud idem ſit materia circa quā eſt actus: tn̄ q̄ꝛ actꝰ
q̄ eſt circa obiectū illđ nō eſt potētie niſi foꝛmate a ſpe
tie obiecti q̄ꝛ accipit eſſe actus ip̄e a rōne ſubiecti ſꝫm
ꝙ eſt mouēs in intētione finis ꝓpter quē eſt actus: h̄
autē ex ip̄a noiatione pctōꝝ patꝫ:foꝛnicatio eſt dele-
ctatio ſꝫm actū in foꝛnicatrice:⁊ adulteriū in adulte-
ra vel cōiugata ⁊ auaricia in pecunia ⁊ ceteris hmōi
Circūſtātie autē ſunt ꝯferētes ſꝫm bene eſſe vel male
eſſe ꝑ modū paſſionis ip̄i actui ſiue ſint circūſtantie
ꝑſone ſiue negocij ⁊ ideo nulla confert ꝓpꝛie loquēdo
ſpeciē vel variat eandē. Dicendū ergo ad pꝛimū ꝙ Ad ꝑmū qđ
Dionyſius nō intelligit hoc de coꝛruptiōe circūſtan in cōtrariū
tiarū vl' omiſſione:q̄ꝛ bene quidē ꝯtingit ꝙ bonū mi obijciꝶ.
nus ē laudabile qn̄ nō eſt in ſuo tēpoꝛe vel loco ſed tn̄
ex hoc nō efficiꝶ malum ꝑ ſe vel ſpecies vicij vel pctī
moꝛtalis:ſed Dionyſius ītelligit hoc ſicut phs q̄ꝫtū
ad materiā circa quā eſt virtus. Eſt autē circa tria.ſ.
eligibilia ad opus ⁊ ipſum opus ⁊ circa paſſiones ſi
cut pꝛudētia eſt circa eligibilia ad opus oꝑabilia per
nos vt dicit phs.6.eth. Iuſticia autē circa oꝑatiōes
vt docet in q̄nto/⁊ tēperātia ⁊ foꝛtitudo circa paſſio-
nes vt doceꝶ in tertio. Cū igiꝶ circa tot ſit virtus ſꝑ
ip̄a ſubſtātialr̄ eſt mediū in eo circa qđ eſt licꝫ differē-
ter:ſed viciū nō eſt mediū:ſed extremū. Et q̄ꝛ omnifa
riā ꝯtingit declinare a medio in q̄cūqꝫ materia ⁊ nō
eſſe in medio niſi vno modo:ideo dicit ꝙ virtus eſt ex
vna tota ⁊ ſola cauſa ⁊ viciū omnifariā:q̄ꝛ mediū coꝛ
rumpiꝶ quacūqꝫ declinatiōe ad extremū:tn̄ ꝙ ſit me
diū nō habet a circūſtātijs ymo potius circūſtantie
cauſanꝶ ab eo qđ ſubſtantialr̄ mediū eſt ⁊ nō cōferūt
ideo aliud eſſe. Ad aliud dicendū ꝙ circūſtātie nō Ad 2m
conferūt eſſe pꝛimū ſed ſꝫm nō tn̄ ꝯferūt eſſe acciden-
tis ꝑ accidēs:ſed potius accidentis ꝑ ſe. Et q̄ꝛ ab eo
ꝙ eſt frequēter trahiꝶ q̄ſtio rhetoꝛica: iō faciūt q̄ſtio-
nē rhetoꝛicā ⁊ laudē vel vituperiū: ⁊ hoc eſt eſſe mo-
ris. Pꝛimū aūt eſſe hꝫ actus a ſpecie obiecti circa qđ
eſt que in quā ſpecies finis eſt operantis. Ad aliud Ad 3m
dicendū ꝙ coitus compatur duplr̄ ad potentiā.ſ.ge
neratiue que naturalis eſt:⁊ ſic ip̄e cū quacūqꝫ:ſit eſt
vnius ſpeciei: quia actus generatiue decidētis ſemē
ad ſalutē ſpeciei. Compatur etiā ad potētiā oꝛdinalē
ꝑ rationē/⁊ hec infoꝛmaꝶ multis ſpeciebꝫ diuerſoꝛū
ſubiectoꝛū ſicut delectabilitas ī foꝛnicatrice vel in cō
iugata/vel in maſculo/vel cōſanguineo:⁊ ſꝫm hc con-
fert nouū eſſe actui ſuo:⁊ ſic actus ille diuerſificatur
in ſpecie moꝛis q̄ꝫtū ad pꝛimū eſſe moꝛaliū actū. Et Obiectio.
ſi tu obijcias ꝙ nō videꝶ eſſe ſolū:q̄ꝛ ille nō delectaꝶ in
ꝯiugata vl' ꝯſanguiea vt ꝯſanguiea:ſꝫ ī mlr̄e vt mu
lier eſt. Dicendū ꝙ hoc eſt falſum: q̄ꝛ ſi delectareꝶ Solo
in muliere vt mulier eſt:in omni muliere delectareꝶ
qđ falſum eſt. vn̄ de licꝫ vellet nō eſſe cōſanguineā vel
ꝯiugatā tn̄ volūtas eſt delectandi in hac quā ſcit eſſe
cōiugatā vel conſanguineā:⁊ iō ꝑ ꝯſequēs eſt volun
tas delectādi in ꝯiugata vel ꝯſanguiea: q̄ꝛ aliter nul
lū peccatū erit voluntariū ⁊ nunq̄ꝫ eſſet volūtas ma
li:⁊ nos nō eſſemus cauſa mali ꝑ voluntatē q̄ oīa cō
tra ſctōs ſunt:⁊ in.3º etiā eth. optime ꝓbata. Ad Ad 4m
aliud dicendū ꝙ rapē de ſacro vel ſacra habet volun
tatē que eſt rapiendi de ſacro vel ſacra eodem modo

quo dictũ eſt de voluntate cõcũbẽdi cũ cõiugata/et
ſic illa ſpẽs mouẽs facit aliõ pctm̃:qꝛ nõ eſt ibi circũ
ſtãtia tm̃:ſꝫ finis ⁊ foꝛma dãs ſpẽm ⁊ eẽ actui.

Ar.XXIIII. An penitẽs tenet̃ cõfiteri oĩa peccata ſua
B2 ⁊ circumſtantias ſuas.

Tertio querit̃ vtrũ penitẽs oĩa iſta cõfiteri te
t neat̃ ꝓut in ſingulis actib⁹ ſunt/videt̃ ãt ꝙ
Arguit̃ p̊o. ſic:diſtricti⁹ em̃ eſt iudiciũ diuinũ q̃ꝫ hũanũ:
ſed ex ſingulis circũſtãtĳs accuſat̃ in iudicio hũano
ergo ex ſingulis circũſtãtĳs debet accuſari in iudi⸗
cio diuino:⁊ ip̃e eſt accuſatoꝛ ſui in cõfeſſiõe tãq̃ꝫ in
2o iudicio diuino:g̊ tenet̃ accuſare ſeip̃m. Itẽ q̃ntitas
mali ⁊ turpitudinis dꝫ innoteſcere ſacerdoti in con
feſſiõe/ſꝫ nõ põt innoteſcere niſi innoteſcãt oĩa aggͣ⸗
uantia:g̊ tenet̃ ea narrare cõfitens/ſꝫ oẽs circũſtan
tie aggrauãt vl' alleuiãt:g̊ oẽs illas enarrare tenet̃.
3o Itẽ in lr̃a videt̃ hoc dici ab Augu.exp̃ſſe hic:g̊ vi⸗
4o det̃ ꝙ tenet̃ ei oĩa cõfiteri. Itẽ Gen̄.19.p̄cipit̃ loth
vt egrediat̃ a ſodomis/⁊ adiũgit̃:vt nõ ſtet ĩ oĩ circa⸗
regiõe.Exponit̃ aũt cõiter ꝙ ſodoma ſignificat pec
catũ/⁊ circa regio occaſiões peccati ⁊ circũſtantias.
Cũ igit̃ pnĩa ſit via exeũdi ꝑ cõfeſſionẽ/ videt̃ ꝙ de⸗
beat ꝑ cõfeſſiõem exire a circũſtãtĳs eas cõfitendo:
In ꝯtrariũ Sꝫ cõtra canon dicit nõ cõfiteri debere niſi pctm̃:
p̊mo. g̊ circũſtantias nõ optet cõfiteri. Itẽ in pſ̄.Dixi cõ
2o fitebor pctm̃/nõ dicit circũſtantias pctĩ. Itẽ ſic ſũt
3o circũſtãtie pctm̃ aggrauãtes ita ſũt alleuiãtes:ſi er⸗
go circũſtãtie cõfitẽde ſũt vt ſciat̃ quantitas peccati
ita debẽt ꝯfiteri alleuiãtes ſicut aggrauãtes qđ fal
4o ſum eſt:g̊ nec aggrauãtes ſolũ debẽt cõfiteri. Iteꝫ
aliud eſt in iudicio hoĩm/⁊ aliđ in iudicio diuino:in
hoĩm em̃ iudicio circũſtãtie nõ querunt̃ niſi vt p̄ſũ⸗
ptio fiat iudici/qđ nõ eſt neceſſariũ in diuino/qm̃ te
ſtis eſt cõſcĩa apđ eũ q̃ loco dei eſt.ſ.ſacerdotẽ:cũ g̊ cõ
ſciẽtia ad cõuincendũ cõfitentẽ ſufficiat/ videt̃ ꝙ nõ
Solo. optet circũſtantias dicere in cõfeſſiõe. Rñdeo ſine
p̄iudicio ſm̃ antiquos doctores ꝙ nõ optet circũſtã
tias cõfiteri niſi q̃ trahũt in aliđ gen⁹ pctĩ/tñ ſecurũ
eſt etiã alias dicere/p̄cipue ſi remoꝛdet aliquẽ ꝯſcĩa:
ſed tñ dicũt ꝙ nõ tenet̃ ex p̄cepto:vñ dicere circũſtã⸗
tias que nõ trahũt in aliđ gen⁹ pctĩ eſt de bñ eſſe cõ⸗
feſſiõis:vtilitas aũt q̃ ex hoc eſt illa eſt quã dicũt:ſcꝫ
ꝙ ſicut ſupꝛa habitũ eſt/cõfeſſio ꝑ erubeſcẽtiã in ali⸗
quã ꝑtẽ pene ſatiſfacit: ⁊ ſepe cõtingit ꝙ hõ pl⁹ eru⸗
beſcit de circũſtãtia q̃ꝫ de pctõ:⁊ iđ bonũ eſt cõfiteri.
Alia etiã vtilitas eſt:qꝛ ſacerdos meli⁹ noſcit pecca
ti defoꝛmitatẽ/ ⁊ meli⁹ ſciet taxare pnĩam ⁊ ſatiſfa⸗
Ad p̊mũ ctionẽ.Tertia iterũ hũilitas maioꝛ penitentis. Di
cendũ g̊ ad pꝛimũ ſi in hũano iudicio fit mẽtio de cir
cũſtãtĳs/hoc nõ eſt ꝓpter diſtinctionẽ/ſꝫ poti⁹ ꝓpter
dubietatẽ iudicꝭ q̃ veritatẽ nõ nouit:⁊ nõ põt ei pre⸗
ſumptio fieri de q̃ꝫtitate malicie niſi ex circũſtãtĳs/
ſed ex cõfeſſiõe accuſando ſe manifeſtat ſe totũ peni⸗
Ad 2m tens/⁊ iđ circũſtantias q̃ſdã dicere nõ opoꝛtet. Ad
aliud dicendũ vt ſupꝛa dictũ eſt/q̃ntitas mali ⁊ tur
pitudĩs ſubalis nõ eſt ex circũſtãtĳs ſꝫ poti⁹ ex auer
ſiõe a bono incõmutabili/ſꝫ quedã turpitudo eſt ex
circũſtãtĳs:⁊ qꝛ accidẽtal' eſt nõ hꝫ pnĩam ꝓpꝛiã ſed
cõiũctã cũ pnĩa:⁊ iđ nõ optet eã ſingularit̃ ⁊ diſcre⸗
Ad 3m. te cõfiteri. Ad aliud dicendũ ꝙ Aug⁹ dicit iſta nõ
p̄cipiẽdo ſꝫ ad bonũ eſſe:nec dicit faciẽda eẽ ĩ ꝯfeſſiõe
Ad 4m ſꝫ poti⁹ in cõtritiõe inter ſe ⁊ deũ. Ad aliud dicen
dũ ꝙ exit⁹ de pctõ eſt in cõtritõe:⁊ hoc ſatꝭ bonũ eſt
ꝙ nõ variet in circũſtãtĳs:ſꝫ tñ eſt ꝯñs ꝙ q̃cũqꝫ exit
de pctõ exit de circũſtãtĳs/ſꝫ nõ cõuertit̃:⁊ iđ illud
nõ tangit niſi ꝙ ſit de bñ eſſe cõfeſſiõis.

An penitens teneat̃ reuoluere circũſtan⸗ Arti.XXV.
tias in cõtritiõe ⁊ ſatiſfactione. C2

Quarto q̃rit̃ vtrũ debet ea reuoluere in cõtri
q tiõe ⁊ ſatiſfactiõe/ videt̃ ꝙ ſic:qꝛ dicit in lr̃a Arguit̃ p̊o.
Cõſideret q̃litatẽ criminis in loco ⁊ tp̃e ⁊ ꝑ⸗
ſeuerantiã in varietate ꝑſone ⁊c̃.⁊ ita immoꝛet̃ ĩ ſin
gulis iſtis/⁊ ſentiat modũ criminis purgãs lachꝛy⸗
mis:deinde q̃litatẽ vitĳ:g̊ videt̃ ꝙ oĩa in cõtritione
reuoluere dꝫ. Itẽ cõtritio dr̃ ſimul tritio:eo ꝙ totũ 2o
delet pctm̃:circũſtãtia aũt aliq̃d pctĩ eſt:g̊ ip̃a eſt cõ⸗
terenda:ſed nõ cõterit̃ niſi act⁹ doloꝛis iteret̃ ſuꝑ eã
g̊ actu dꝫ penitẽs dolere de ſingul' circũſtãtĳs pctõ
rũ/⁊ nõ põt actu dolere de illis niſi in mente reuol⸗
uat:g̊ dꝫ mente reuoluere. Itẽ in his q̃ coꝛꝑalit̃ cõ⸗ 3o
terunt̃ ſuꝑ q̃ nõ reiterat̃ terẽs nõ cõfringunt̃:g̊ ĩ ſpi
ritualib' ſꝑ erit:qꝛ illud vbũ cõtritio a coꝛꝑalib' ad
ſpũalia trãſſumptũ eſt.Si g̊ doloꝛ q̃ cõterit ſuꝑ cir⸗
cũſtãtiã nõ reiteret̃/circũſtãtia pctĩ nõ cõterit̃:g̊ nec
remittit̃ vt videt̃:g̊ optet actualit̃ dolere de q̃libꝫ et
in cõtritõe reuoluere. Itẽ Eſa.14.Perdã babylo 4o
nis nomẽ ⁊ reliq̃as ⁊ ꝓgeniẽ ⁊ germẽ dicit dñs:cõ⸗
ſtat aũt ꝙ de ꝓgenie ſunt circũſtãtie:g̊ ſunt ꝑdende/
ſꝫ nõ ꝑdunt̃ niſi ꝑ cõtritionẽ:g̊ de eis dꝫ haberi con⸗
tritio:⁊ nõ p̄t haberi niſi reuocent̃ ad mentẽ:g̊ reuo
cari ad mentẽ debẽt vt videt̃. Eadẽ aũt rõne videt̃ 5o
poſſe ꝓbari ꝙ debeant reuocari ad mentẽ in ſatiſfa
ctiõe/⁊ alia rõe ꝓpꝛia tali:Sapiẽs medic⁹ in appõe
medicine actual'r aduertit diſpões moꝛbi:g̊ ſil'r h̄ fa
ciet medic⁹ ſpũalis/ſꝫ appõ medicine ſatiſfactio eſt:
g̊ actual'r in ſatiſfactõe dꝫ aduerti diſpõ moꝛbi ſpũa
lis/ſꝫ moꝛb⁹ ſpũalis pctm̃ eſt cui⁹ diſpõ eſt circũſtã⸗
tia:g̊ ſatiſfactio dꝫ aduertere pctĩ circũſtãtias. Itẽ 6o
q̃ñcũqꝫ vnũ ꝓpoꝛtionat̃ alteri neceſſe eſt aduertere
vtrũqꝫ ꝓpoꝛtionabiliũ/ſꝫ ſatiſfaciẽs op⁹ ſuũ ꝓpoꝛtio
nat ⁊ cõparat pctõ ⁊ circũſtãtie:g̊ neceſſe eſt ꝙ actua
liter recogitet pctm̃ ⁊ pctĩ circũſtãtias. Itẽ Beda 7o
Nõ ſanat oculũ qđ ſanat calcaneũ:ſꝫ ſatiſfactio ẽ de
q̃ loquit̃:g̊ alia ſatiſfactio neceſſaria eſt vni ⁊ alia al
teri pctõ:ſed in oĩ tali antidoto neceſſe eſt recogitare
id cui ꝯ̃ponit̃ antidotũ:g̊ neceſſe ẽ ſatiſfaciẽtẽ actua⸗
liter recogitare pctm̃ ⁊ circũſtãtias pctĩ. Sꝫ ĩ ꝯ̃riũ In ꝯtrariũ
hoc eſt ꝙ ſm̃ h̄ pauci cõpũgerent̃ ⁊ penitereñt:qꝛ pau pꝛimo
ciſſimi vident̃ hoc facere. Itẽ apl's dicit.1.Cor.6. 2o
Fugite foꝛnicationẽ:⁊ exponit̃ ꝙ etiã fugiat̃ ne cogi
tet̃:qꝛ mouet cogitatũ:g̊ in cogitatiõe nõ dꝫ reuoca
ri ad mentẽ vt videt̃. Itẽ Auicẽna dicit ꝙ ſpẽs de 3o
lectabil' coꝛꝑalis etiã q̃ñqꝫ remiſcentẽ mouet:ſꝫ mo⸗
tus ille ad illicitũ eſt:g̊ fugiẽd⁹/ergo ⁊ eã fugienda.
Eã aũt eſt cogitatio: ergo cogitatio talis fugiẽda ẽ:
ergo nõ oẽ pctm̃ in cõtritiõe vl' ſatiſfactiõe ad memo
riã reuocandũ eſt. Itẽ a ſil'i ꝓbant hoc q̃dã:videm⁹
em̃ pomũ granatũ vel aliud integrũ nõ mouere ap⸗ 4o
petitũ vl' intellectũ/ſꝫ ſi diuidat̃ mouebit:ergo a ſil'i
pctm̃ in vl'i ad memoꝛiã reuocãdũ eſt/ſꝫ nõ diuiſim
ꝑ ſingl'as circũſtãtias:qꝛ ſic moueret ad illicitũ Re Solo.
ſpõdeo ꝙ nõ tenet̃ ad ſꝑ/lꝫ bonũ ſit q̃ñqꝫ reuoluere
circũſtãtias bñ credo ꝙ in cõtritõe q̃ pꝛio delet pctã
ꝓpter hoc ꝙ illã optet eſſe vl'em tenet̃ reuoluere ⁊ cõ
fiteri ea oĩa de q̃b' recoꝛdat̃:ſꝫ nõ circũſtãtias niſi il
las q̃ trahũt in aliud gen⁹ q̃ etiã circũſtãtie ꝓpꝛie nõ

Ad primū. ſūt vt ſupra dictū eſt. Ad pmū ergo dōm ē ꝙ aug⁹
cōſulit hoc ad cōpunctionē excitādā: qꝛ quātitatꝭ cō
ſideratio facit vehemēti⁹ cōpūgi ꝛ acri⁹ dolere: ꝛ nō
Ad 2m dicit hoc iō ꝙ teneaꝛ penitēs ad illa. Ad aliud di-
cendū ꝙ iō dꝛ cōtritio qꝛ duoꝝ eſt. ſ. grē ꝛ doloris a
libero arbitrio ꝓcedētis vel doloris ſenſibil' ꝛ rōna
lis: vel qꝛ de oībꝫ ſimul pctīs q̄ ſunt in memoria/ ſꝫ
nō oportet ꝙ ſit de oībꝫ circūſtātijs niſi q̄tū ad bene
Ad 3m eſſe cōtritiōis. ſ. vt ſit feruentior ꝛ deuotior. Ad ali
ud dōm ꝙ verū eſt in his q̄ corpalit' ꝯterunꝛ: qꝛ illa
ſunt ſucceſſiue cōtrita. Pctā aūt ſimul cōterunꝛ in
vno momēto infuſiōis grē: ꝛ iō impoſſibile ē vt tūc
oīa ſint ſigillatim cogitata/ ſꝫ in vli: ꝛ idō tunc circū-
ſtantie cōterunꝛ in ipſis/ ꝛ nō oportet vt ſigillatim
Ad 4m. ad memoriā actualē reuocenꝛ. Ad aliud dicendū
ꝙ totū pdiꝛ germen babylonis p grē infuſionē ſꝫ nō
totū actual'r cogitare neceſſe eſt: qꝛ quedā etiā ſunt
ignorata q̄ tn̄ ibi remittunꝛ. Et rō h⁹ vlis pditiōis
ꝛ cōtritiōis iam dicta eſt. ſ. ꝙ dolor eſt de oīb⁹ in vli
Ad 5m. lꝫ nō ſigillatim ꝛ in pticulari. Ad hoc qꝺ obijciꝛ de
ſatiſfactōe/ dōm ꝙ nō ſp oꝑtet actual'r aduertere: qꝛ
penitens nō eſt medic⁹ ſꝫ poti⁹ ſacerdos/ ꝛ ille in cō-
feſſiōe diſcernit genera morboꝝ: ſꝫ ſicut medic⁹ non
q̄rit oīa accidētia morbi: ſꝫ tm̄ cauſas ꝑiculoſas/ ita
etiā nec medic⁹ ſpūalis q̄rit accidētales circūſtātias
Ad 6m ſed tm̄ trahētes in aliud gen⁹. Ad aliud dōm ꝙ nō
ſingulis pctīs ꝛ circūſtātijs ꝓportionaꝛ ſatiſfactio:
qꝛ impoſſibile eſſet ꝙ penitēs hoc ſuſtineret/ ſꝫ radi-
cib⁹ pctōꝝ ſicut in pcedenti diſtinctōe habitū ē. Si
eī radicatū eſt peccatū in carne iniungit affligētia
carnē. Si aūt in bonis fortune iniūgit elꝫynam/ ꝛ ſic
de alijs: ꝛ ſic nō oꝑtet ſp ſatiſfaciētē de pctō q̄libet ꝛ
Ad 7m circūſtantias cogitare. Ad aliud dōm ꝙ h̄ mō itel
ligiꝛ dictū bede de radicibꝫ pctōꝝ/ ꝛ nō de ipſis pec
Ad ea q̄ ſūt catis ꝛ circūſtātijs pctōꝝ. Ad ea aūt q̄ obijciunꝛ in
in cōtrariū cōtrariū tm̄ notandū ꝙ nō tenēt niſi q̄n recordatio
pctōꝝ nō nocet penitēti. Et hoc ꝯtingit dupl'r. ſ. q̄n
declinat in deſperationē ex mera reat⁹ cōſideratiōe
aut q̄n mouent appetitū ex memorie ꝓhabite in eis
delectatione: tūc eī videꝛ mihi ꝙ cogitatio auertē
da eſt: al's aūt bonū eſt ſepe recogitare oēs annos in
amaritudine anime corā deo ad cōpunctionē maio-
rem ꝛ humilitatē excitandā.

Arti. XXVI
D 2

Que ꝛ quot ſint circūſtantie aggrauantes peccatum.

q Uinto queriꝛ q̄ ꝛ quot ſint iſte circūſtantie.
Si qs aūt inſpiciat lrām diligenꝛ colligere
pōt noue diuerſa q̄ ponit. ſ. criminis q̄litatē
locū/ temp⁹/ pſeuerantiā/ pſone varietatē/ tentatio
nē multiplicē/ vitij excuſationē: et poſt multa addit
duo. ſ. damnū ꝟtutꝭ q̄ interim caruit: ꝛ ingratitudi
nē q̄ offendēs oīm fact⁹ eſt re⁹: tūc oībꝫ gratijs acce-
ptis ſe priuat: pſone aūt varietatē videꝛ diuidere in
tria. ſ. dignitatē/ ordinē ꝛ etatē/ vtrū iuuenis vel ſe-
nex vl' in annis pluribꝫ: ꝛ vt mihi videꝛ plura ex lit
Arg. pmo tera colligi nō pñt. Obijciꝛ aūt de ill' ꝛ pmo de ſin
gulis: videꝛ eī ꝙ q̄litas vitij nō ſit circūſtātia/ aut
eī itelligiꝛ de q̄litate eēntiali q̄ dat ſpēm vitio/ aut
accidētali. Si prio mō nō eſt circūſtātia. Si ſecūdo
mō tūc q̄raꝛ q̄ ſit illa qualitas: ꝛ ſi dicaꝛ ꝙ ſit mod⁹
act⁹: cōtra mod⁹ ille q̄ eſt mortalis pctī eſt vn⁹. ſ. q̄ ē
ex cōtemptu pcepti/ ꝛ ex libidine cōmutabil' boni: ſꝫ
cōſtat ꝙ nō ē vna q̄litas pluriū pctōꝝ vl' oīm: ergo
mod⁹ ille nō eſt q̄litas criminis. Itē loc⁹ nō aggra 2º
uat niſi ſit ſacer: ꝛ tūc facit ſacrilegiū: hoc eſt aliō ge-
nus pctī: g̃ loc⁹ nō manet circūſtantia ſimpl'r/ ſꝫ etiā
dat forma ſpēi vitij. Itē obijciꝛ de tp̄e: qꝛ nō aggra 3º
uat niſi tp̄us orōni vl' feriatiōi cōſtitutū: ꝛ hoc iterū
inducit ſacrilegiū qꝺ aliud gen⁹ eſt pctī/ vt q̄dā dixe
rūt. Itē pſeuerātia q̄dā eſt g̃ nō eſt circūſtantia vitij 4º
criminalis. Itē pſeuerātia nihil addit ſup actū pec 5º
cati niſi cōtinuitatē: cōtinuitas aūt nō dicit aliq̄d in
actu ſꝫ poti⁹ circa agētē ꝙ maneat in vitio. Simil'r 6º
obijciꝛ de pſone varietate: innuit eī varietatē eē in
pſona q̄ aggrauāt pctm̄: ꝛ hoc nō videꝛ: qꝛ ſic oīs
act⁹ pſone aggrauaret/ qꝛ oīs hō variā hꝫ pſonā ab
alio. Itē dignitas pſone inquātū hmōi non auget 7º
meritū: nō eī dicim⁹ ꝙ eps plus mereaꝛ orādo cete-
ris paribꝫ q̄ nō epus: g̃ videꝛ ꝙ nō aggrauet pctm̄.
Itē ſi aggrauat pctm̄/ aut hoc eſt ex pte radicꝭ pctī 8º
aut ex pte act⁹/ aut ex pte finis act⁹/ aut ex pte nocu
menti qꝺ infert. Videꝛ aūt ꝙ nō ſit ex pte radicꝭ: qꝛ
ex tanta libidine vel maiori fornicaꝛ vl' pōt fornica-
ri nō epus ſicut eps/ g̃ epat⁹ nō facit ad maiorē rea
tū radicis. Sil'r videꝛ ꝙ nō ex pte act⁹ qꝛ tant⁹ act⁹
fornicatiōis pōt eē in nō epō ſicut in epō vl' maior:
finis eī adeo turpior eſſe pōt/ ꝛ ſil'r nocumētū mai⁹:
ergo videꝛ ꝙ nullo mō aggrauat. Itē ſi p ſe loquē 9º
dū eſt ſm doctrinā phī q̄ nullā pſone conferūt ptātē
ad actū nō ſe habēt ad actū eliciendū vl' aggrauādū
ſꝫ poti⁹ p accñs ad actū illū referunꝛ/ tal' aūt eſt di-
gnitas vl' ordo in pſona: g̃ actū pctī nec elicit nec ag
grauat/ ſꝫ p accñs ſe hꝫ ad ipm̄. Probatio prime eſt
ſi dicā/ alb⁹ ſtatuari⁹ facit ſtatuā: li alb⁹ nihil con-
fert ad actū: ꝛ iō ad actū non referꝛ vt eliciat vel ag-
grauet: ſꝫ p accñs tm̄. Probatō ſcđe eſt ꝙ ſi dicā/ de
can⁹ vel epus fornicaꝛ: ptātem fornicādi nō cōfert
epatus vel decanat⁹/ ſicut ars edificandi cōfert fa-
bro lignario ptātē domū faciendi/ g̃ cōſtat ꝓpoſitū.
Sil'r obijciꝛ de etate quā ponit inter variātia pſo 10
nā: videꝛ eī imꝑfecte loqui: qꝛ diuerſa etas pctā fa-
cit turpiora ꝛ nō vna: dicit eī phs ꝙ ſenes magꝭ ſꝛ
cupidi ꝛ iuuenes magis luxurioſi: g̃ p oppoſitū ma
ior in iuuenib⁹ turpitudo auaricie/ ꝛ in ſenib⁹ ma-
ior turpitudo luxurie: ergo diſtinguere debuit eta-
tē. Itē videꝛ ꝙ etas itēꝝ hoc nō faciat/ ſꝫ poti⁹ alia 11º
diſpoſitio habentis etatē: cōſtat eī ꝙ talis ex colera
ra in iuuētute cū accreſcit calor exiccaꝛ ꝛ efficiꝛ im-
potens ad coitū ex ſiccitate ꝛ ꝓcedēte tp̄e remiſſo ca-
lore/ ꝛ creſcente hūido efficiꝛ potens/ ergo iſte magꝭ
appetit luxuriā in ſenectute q̄ in iuuentute. Cū igiꝛ
regula ſit apud theologos ꝛ ethicū ꝙ pctm̄ eſt mai⁹
qꝺ ex maiori ꝓcedit libidine/ luxuria i iuuētute ma
ior eſt q̄ in ſenectute: ergo videꝛ ꝙ iſti⁹ aggrauatio-
nis nō ſit cauſa etas/ ſed alia diſpoſitio habentꝭ eta-
tem. Ulteri⁹ de hoc obijciꝛ ꝙ dicit tentationē ag- 12º
grauare pctm̄: videꝛ eī hoc redire ad etatē: etas eī
nō aggrauat niſi ſm ꝙ eſt maioris tentatōis incita
tiua: ergo eadē circūſtantia eſt etas ꝛ tentatio vt vi-
deꝛ. Itē tentatio facit mai⁹ meritū in bono (vt di- 13º
cūt ſcti) ergo videꝛ ꝙ nō ſit factiua maioris pctī i ma
lo: qꝛ nō pōt eſſe ꝙ idē ſit cā cōtrarioꝝ. Itē tentatō 14º
eſt añ eēntiā peccati: ergo etiā añ quātitatē pctī: qꝛ
quantitas pctī nō extendiꝛ extra eēntiā peccati: er-
go videꝛ ꝙ nō dat pctō aliquā quantitatē. Ulteri⁹ 15º
queriꝛ de hac quā vocat multiplicē vitij excuſōnē.
Hec eī multiplicitas aut eſt in mō act⁹ aut in ſpe-

cie. Si in modo tũc redit ad illã que est de qualitate
vitij quã pri⁹ posuit. Si in specie tunc nihil addit su
pra spẽm vitij nisi quantitatẽ discretã: tñ non aggra
uat ad hoc pctm̃ signãr. Si forte tu dicas ꝙ agg'
uat pctm̃ ex multitudine: cõtra vnitas q̃ pncipiũ est
discretiõis nihil addit supra entitatẽ rei qḋ sit essen/
tia sʒ potius mod⁹ q̃ radicat̃ in negatõne/sicut vult
Arist. in plurib⁹ locis pͥme phie: id aũt principiũ ẽ
multitudinis/ḡ multitudo non ponit aliq̃d additũ
cuilibet vni multoꝝ nisi modũ illũ negatiõis: ergo
16° nõ aggrauat: q: oĩs aggrauatio ẽ ex aliquo ente ap
posito ipsi⁹ rei que aggrauat̃. Ulteri⁹ obijcit̃ de h̃
ꝙ dicit: ꝙ plãgat virtutẽ q̃ interim caruit. Hoc em̃
nõ videt̃ afferre quantitatẽ pcti: qḋ em̃ sequit̃ om̄e
pctm̃ in q̃cunq3 q̃ntitate magna vel pua nõ dat pec
cato aliquã quantitatẽ/sʒ carere virtute sequit̃ om̄e
pctm̃ mortale in q̃cunq3 q̃ntitate magna vel pua: ḡ
17° nõ dat pctõ aliquã quãtitatẽ. Item cũ multa sint
alia bona q̃b⁹ interim carem⁹. s. grã/bonũ natura/
le vel integritas ei⁹/virt⁹ et meritũ: quare nõ dicit
18° alia esse deplangẽda sicut illud. Ulteri⁹ querit̃ de
hoc ꝙ dicit/ꝙ plangat ingratitudinẽ ꝙ offendẽs in
vno fact⁹ est re⁹ oĩm: videt̃ em̃ ex hoc magis ingra/
tus esse de⁹ q̃ ipse q̃ peccat: si em̃ sit dñs aliquis cui
seruus multũ seruiuit/ ⁊ cõtingat ꝙ peccet seru⁹ in
vno: ⁊ dñs imputet ei pctm̃ in oĩb⁹/⁊ nõ in vno tm̃
magis ingrat⁹ est dñs seruitio serui q̃ seru⁹/ergo a
19° silr̃ ita erit ⁊ hic. Itẽ videt̃ maxima iniusticia esse ꝙ
offendens in vno fiat oĩm re⁹: si em̃ sit aliq̃s depre/
hensus in solo latrocinio vl' furto: ⁊ iudex deuoluat
in eũ adulteriũ/homicidiũ ⁊ crimẽ lese maiestatis in
iusticiã faciat illi. Cũ igit̃ leges hũane sint exempla/
te ĩ legib⁊ diuinis: videt̃ ꝙ nõ sũt ꝯtra leges diuias:
ergo si quis transgredit̃ pceptũ vnũ iniuste agit̃ se/
20 cũ si reputat̃ re⁹ esse oĩm. Ulteri⁹ aũt obijcit̃ hic ꝙ
Tulli⁹ multo plures circũstantias in pmo rhetorice
ponit: dicit em̃ in cõi q̃dem esse septem. s. q̃s/q̃d/cur/
q̃ñ/vbi/quõ/quib⁹ auxilijs: attribuunt̃ aũt hoꝝ se
ptẽ ẜm tulliũ ⁊ Boe^m q̃dam psone/⁊ q̃dam negocio
persone quidem vna que est quis/negocio aũt sex re/
lique. Et ipse tulli⁹ diuidit illã que est q̃s in. xj. cir/
cũstãtias. s. nomẽ/naturã/cõuictũ/fortunã/habitũ/
affectionẽ/studia/cõsilia/facta/casus/orões. Et itẽ
rũ hoꝝ q̃dam subdiuidit vt naturã in serũ/nationẽ
patriã/cognationẽ/etatẽ: ⁊ cõuictũ diuidit in. ix. sc3
societatẽ/amorẽ siue arbitriũ/conuersandi/pedago
gos siue pceptores q̃bus cũctis vsus est/quo nego/
cio occupatus/quo in questu negociet̃/cui⁹ sit arti/
ficij/quõ res familiares amministrẽt/q̃ ꝯsuetudine
domestica: sic similit̃ alia diuidit vt3 inspicienti pri
mũ rhetoricoꝝ: ḡ videt̃ ꝙ etia3 iste pr̃es ponere de/
Solo. buit. Solo dõm primo ad hoc vltimũ ꝙ nõ est p̃/
ad vltimũ obiectũ sentis instructiõis tractare de circũstantijs nisi ꝓut
aggrauant pcti actũ/⁊ faciũt sibi aliquã quantitatẽ
vl' ẜm reatũ vl' ẜm turpitudinẽ: ⁊ iõ Aug⁹ nõ tangit
nisi circũstantias ex q̃b⁹ notabilit̃ efficit̃ huiusmodi
quantitas in pctõ. Sʒ Tulli⁹ agit de circũstantijs
ꝓut sunt loc⁹ rhetoric⁹. Loc⁹ aũt rhetoric⁹ est ex q̃
p enthimemata (qḋ ẽ syllogism⁹ rhetoricus) arguit
accusatũ corã iudice duo. s. notitiã rei ⁊ notitiã rea/
tus eius. Et iõ nõ omnes sue circũstãtie aggrauãt/
sed om̃es faciunt notitiã iudici de reo vel reatu ei⁹.
In penitentia aũt nulla fit iudici notitia de his/sed
potius reo ostendit̃ quantitas sui reat⁹: vt inclinet

ad lamentũ maius. Et ideo nõ ponunt̃ hic nisi circũ
stantie tantũ reatũ aggrauantes/⁊ hoc sufficit p̃sen
ti lectioni: tñ nos alibi late disputauim⁹ de circum
stantijs/⁊ hoc poterit qui voluerit inspicere/sed hic
om̄ia dicem⁹ q̃ ptinẽt ad p̄sentẽ passum ⁊ nõ alia.
Ad primũ ergo dõm ꝙ q̃litas vitij intelligit̃ meo Ad pmũ q̃situm
iudicio q̃litas eẽntialis q̃ cõstituit spẽm ipi⁹: distat
em̃ vitiũ a vitio ex quãtitate quã affert specifica dif/
ferentia: p quẽ modũ om̄ib⊃ alijs parib⊃ dicim⁹ vnũ
vitiũ in specie maius et aliud min⁹/vt adulteriũ q̃
furtũ: ⁊ homicidiũ q̃ mendaciũ ⁊ sic de alijs. Ad Ad pmũ obiectũ
id aũt qḋ cõtra obijcit̃ dõm ꝙ circũstantia duplicit̃
dr̃. s. circũstans actũ/⁊ circũstãs agentẽ/sicut expres
se colligit̃ ĩ circũstãtijs quas ponit Tulli⁹: ⁊ h̃ mo/
do q̃d fecit reducit̃ ad circũstãtiã acceptã ex pte act⁹
vel negocij: l3 em̃ quid dicat eẽntiã act⁹: tñ inquan/
tũ affert secũ quantitatẽ turpitudinis/cõcipit etia3
id qḋ circũstat/⁊ sic dr̃ circũstantia. Ad id qḋ obijci ad 2m ⁊ 3m
tur de loco dõm ꝙ loc⁹ inquantũ hmõi nõ trahit in
gen⁹ aliud etiã si sit sacer nisi adueniat act⁹ ali⁹ vio
lans locũ. Uñ iurisperiti dicũt ꝙ clam accipiẽs ĩ lo
co nõ incurrit excõicationẽ quã fert eps̃ cõsecrans
locũ/inuiolato etiã loco: s3 illã incurrit accipiẽs in lo
co sacro violentus: eo ꝙ alio actu q̃ cõtrectatiõe rei
aliene ledit immunitatẽ loci: ⁊ sic pt3 ꝙ q̃ñ nihil ad/
dit̃ actui pcti nisi loc⁹ sacer/nõ erit loc⁹ trahens in
aliud gen⁹ pcti sʒ circũstantia aggrauans. Per eun
dẽ modũ pt3 solõ ad sequẽs qḋ obijcit̃ de tpe: q: du/
pliciter põt se habere ad actũ sicut ⁊ loc⁹. Ad id qḋ ad 4m ⁊ 5m
vlteri⁹ obijcit̃ de pseuerantia dõm ꝙ nõ dr̃ hic pse/
ueratio pmansio in actu criminis solũmõ nec etiam
actuale pseuerandi ꝓpositũ: q: hoc esset actuale pec/
catũ diuisum ab alijs: nec etiã donũ pseuerantie qḋ
est virtus vel aliq̃d cõiunctũ virtuti. Sʒ dicit̃ pse
uerantia id qḋ relinquit̃ ex act⁹ vitiosi iteratione: ⁊
est duplex. s. mala dispositio p quã fit homo habilis
ad peccandũ: ⁊ minoratio naturalis boni p qḋ elon
gat̃ a bono incõmutabili. Et q̃nto plus sic disponi/
tur tanto efficit̃ pnior ad peccãdũ: ⁊ ex tali pnitate
efficit̃ q̃dam peccati q̃ntitas: pcipue in hoc ꝙ magis
voluntarie ⁊ magis libere peccat/⁊ q̃ntũ ad hoc po
nit̃ inter aggrauãtia pctm̃. Ad id aũt qḋ obijcit̃ de Ad 6m
varietate psone dõm ꝙ nõ oĩa attendit q̃ in psona cõ
siderari pñt/sʒ illa tm̃ que faciũt turpitudinẽ ĩ actu
maiorẽ ex cõparatiõe ad agentẽ. Et p hoc patet solu
tio ad primũ. P psona accipit̃ ꝓut est nomẽ digni
tat̃ tam ẜm sciam iuris q̃ ẜm dignitatẽ nature: ẜm
quẽ modũ decanũ dicim⁹ esse psonã/⁊ nõ dicim⁹ ꝙ
cleric⁹ simplex sit psona. Ad aliud dõm ꝙ illud ar Ad 7m
gumẽtũ nõ valet/h̃ nõ auget meritũ: ergo nõ auget
pctm̃: q: meritũ ⁊ augẽs meritũ est ex solo deo ⁊ nõ
ex hoĩe: sʒ pctm̃ ⁊ augẽs pctm̃ est ex hoĩe ⁊ nõ ex deo
⁊ ideo aliq̃d circa psonã positũ/sicut dignitas/facit
maiorẽ act⁹ cõgruitatẽ in bono ⁊ maiorẽ incõgrui/
tatẽ in malo: ⁊ in bono qḋ nõ auget meritũ/sed au/
get debitũ cõgruentie/sed in malo auget pctm̃ pro
pter causam pri⁹ assignatã. Ad aliḋ dõm ꝙ auget Ad 8m
deformitatẽ nec ex pte radicis nec ex pte act⁹ absolu
te cõsiderati sʒ ex cõpatiõe act⁹ ad statũ agentis: ta/
lis em̃ status retrahere deberet a peccato/⁊ maio/
rem habet incõgruentiã ad peccatũ: ⁊ ideo aggraua
tur peccati turpitudo ex statu psone. vnde illa rõ ab
insufficienti ꝓcedit. Ad aliud dõm ꝙ phus loquit̃
de his que cõferunt potestatẽ ex arte in agendo hũc

actũ vel illũ:ſed Aug⁹ loquit̃ hic de his q̃ ex cõgrui
tate vel incõgruitate augẽt vl'minuũt turpitudinẽ
vitĳ q̃ eſt ex cõſideratiõe pctĩ ad peccãtẽ:⁊ iõ nõ ẽ ad
Ad 9m ꝓpoſitũ qđ dicit phus. Ad id qđ obĳcit̃ de etate di
cendũ ꝙ aug⁹ nõ tangit hic niſi genera aggrauãtiũ
et hñ cõſentit ĩ hoc ꝙ ſi gen⁹ diſtrahat̃ ꝑ ſpẽs ꝙ erit
Ad 10m et tũc cõparatio diuerſa. Ad aliud dđm ꝙ apud cõit̃
11m loquentes etas intelligit̃ ſm id qđ etas relinquit ĩ
ſubiecto tam ex ꝑte corꝑis q̃ꝫ ex ꝑte aĩe:in corꝑe ei
relinquit augmentũ ⁊ canici ẽ⁊ hmõi: in aĩa autẽ
ↄfirmatiõꝫ rõis ↄſilĳ ⁊ hmõi:⁊ ſm hũc modũ diſpo
Ad 12m ſitio habentis etatẽ intelligit̃ in etate. Ad id qđ ob
ĳcit̃ de tentatõne dđm ꝙ tentatio ⁊ etas nõ ſũt idẽ
lꝫ q̃dam cauſe tentatõis magis aggrauent in q̃dam
etate:⁊ q̃dã in alia:qꝛ etas dicit diſpoſitionẽ ex tem
pore relictã in ſubiecto:ſꝫ tentatio nõ dicit niſi ĩpul-
ſum ad illicitũ/ſiue impulſus ſit ex carne ſiue ex de-
mone/ſiue ex mundo:⁊ non dicit illũ impulſum ſm
Ad 13m ꝙ relinquit̃ ex tꝑe. Ad aliud dđm ꝙ tentatio nõ au
get meritũ ꝑ ſe/ſꝫ meritũ qđ eſt dimiſſiuũ pene/ſꝫ qñ
ponit̃ circũſtantia aggrauãs hoc nõ eſt ꝑ eundẽ mo-
dũ quo auget meritũ:meritũ eñ auget ex hoc ꝙ re-
trahit a bono/⁊ tñ vincit̃: ꝓpter maiorẽ eñ difficul-
tatẽ in oꝑe habet̃ maius meritũ dimiſſiõis pene: ſꝫ
ꝑ oppoſitũ modũ auget pctm̃.ſ. qꝛ q̃nto minor ẽ ten
tatio tanto maius eſt peccatũ: qꝛ minus reſiſtit/⁊ ita
min⁹ pugnauit:⁊ ꝑ ↄñs magis volũtari⁹ in pecca-
Ad 14m to fuit. Ad aliud dđm ꝙ ea q̃ ſunt ante eſſentiã pec
cati ꝑ modũ inclinantiũ ⁊ cauſarũ peccati hñ poſſũt
augere ⁊ diminuere pctm̃:qꝛ tunc reducunt̃ ad cir-
Ad 15m cũſtãtias agentis ſiue ꝑſone ſicut dicit Tulli⁹. Ad
id qđ vlterius querit̃ de illa q̃ dicit̃/multiplex vitĳ
executio dđm ꝙ intelligit̃ in mõ:mod⁹ aũt eſt h̃ acci
dentalis:⁊ hoc mõ p̃cipue apparet in coitu q̃ alium
modũ turpitudinis hꝫ iacendo/ aliũ ſtando/ et aliũ
ſedendo ſm ꝙ ꝑcipit̃ a cõfitẽtib⁹. Et iacendo habẽt
modos ſm diſpõem iacentis in dorſo vl'in latere vl'
aliter ſm ꝙ cõcupiſcẽtia inſtigãte multos modos ꝓ
mulgant cõfitentes. Et ꝑ hoc ptꝫ reſpõſio ad primũ
Ad 16m qꝛ hoc nõ eſt qualitas vitĳ: vt dictũ eſt ſupra. Ad
aliud dđm ꝙ Aug⁹ monet plãgere virtutẽ q̃ iterim
caruit nõ tanq̃ꝫ circũſtãtiã pctĩ ſimpliciť ſꝫ tanq̃ꝫ qđ-
dam aggrauãs ex nocumento:qꝛ ꝑ hoc turpi⁹ ẽ pec
catũ ⁊ maius q̃ꝫ priuatõ eſt maioris boni ⁊ maioris
virtutis nec intelligit̃ de priuatione q̃ ſequit̃ oẽ pec
catũ/ſꝫ de illa q̃ ſequit̃ pctm̃ ſm ſe ſm qđ dicim⁹ ꝙ
mai⁹ eſt pctm̃ qđ maiori ꝟtuti eſt cõtrariũ/ſicut odi
um qđ charitati cõtrariat̃ ⁊ hmõi:⁊ ſic patꝫ ſol'o ad
Ad 17m argumentũ. Ad aliud dđm ꝙ nullũ maiorũ bono
rũ cõtrariat̃ directe peccato niſi virt⁹ qꝛ virt⁹ ꝑficit
potentiã ad actũ: ſꝫ nõ gratia vel meritũ: vitiũ autẽ
ſiue peccatũ infirmat potentiã ad actũ/⁊ iõ nõ nomi
Ad 18m. nat alia bona q̃b⁹ pctõr caret ſicut illud. Ad id qđ
obĳcit̃ de ingratitudine dđm ꝙ de⁹ nõ eſt ingrat⁹:
qꝛ quodlibꝫ pctm̃ cũ ſit cõtra infinitũ bonũ omnis
boni meret̃ amiſſionẽ. Secus aũt eſt de iudicio hu-
mano:qꝛ cõtra hoĩem nõ peccat̃ niſi inquantũ noce
tur ei: ⁊ cũ noceat niſi in vno iniuſtũ eſſet vt deuol-
ueret in peccantẽ alia nocumenta/ ⁊ iõ nõ eſt ſil'e qđ
Ad 19m. inducit̃ ꝓ ſil'i. Ad aliud dicendũ ꝙ nõ intelligit̃ ſic
ſicut ꝓcedit obiectio ꝙ offendens in vno ſit oĩm re⁹
ſed poti⁹ ſicut mgr̃ dicit in lr̃a.ſ. qꝛ priuat̃ bono qđ
acq̃ſitũ eſt obediẽtia oĩm p̃ceptoꝝ. Et hoc iõ: qꝛ qđ-
libꝫ pctm̃ opponit̃ fini oĩm mãdatoꝝ: gr̃a aũt ſine fi
ne gr̃e nõ dat̃: qꝛ de⁹ dãs gr̃am nõ ꝑ ſe venit ad ho-
minẽ:⁊ iõ illa obiectio fundat̃ ſuꝑ falſum lr̃e intelle-
ctũ. Ad oĩa aũt alia eſt ſolutio per ea que dicunt̃ in Ad 20m
principio ſolutionũ iſtarũ.

Que circũſtãtiaꝝ vitiũ magis aggrauat. Ar. XXVII.

Sexto querit̃ q̃ iſtarũ circũſtãtiarũ vitiũ ma Ex
gis aggrauet/videt̃ aũt ꝙ varietas ꝑſone ⁊ Arguit̃ p°.
mod⁹ q̃ immutat̃ in mi'tiplici vitĳ executõe:
qꝛ ille due circũſtantie p̃cipue requirunt̃ a cõfeſſor
alie aũt nõ ita: g̃ videt̃ ꝙ iſte ſint potentiores. Itẽ 2°
iſte due circũſtantie ſunt q̃ magis incõgruitatẽ faci-
unt act⁹/ ⁊ ex incõgruitate aggrauãt pctm̃: qꝛ quã-
ta eſt incõgruitas tanta eſt turpitudo/g̃ videt̃ ꝙ iſte
due magis aggrauẽt. Itẽ loc⁹ ⁊ temp⁹ extrinſeca 3°
ſunt: mod⁹ aũt intriſec⁹ eſt: oꝑa ⁊ ordo vel dignitas
intrinſeca ſunt agẽti: intrinſecũ aũt mag̃ aggrauat
q̃ꝫ extrinſecũ: g̃ dignitas ⁊ mod⁹ pl⁹ aggũat q̃ꝫ alie
circũſtantie vt videt̃. Sꝫ videt̃ ꝙ illa q̃ eſt de q̃lita-
te vitĳ pl⁹ aggrauet: qꝛ illa dicit vitĳ quantitatem
q̃ determinat ipam ſpẽm vitĳ: hec aũt maior eſt q̃ꝫ il
la q̃ eſt ab accidẽtibꝫ alĳs: g̃ videt̃ ꝙ illa pl⁹ aggra-
uet. Item in rebꝫ naturalib⁹ ſic eſt ꝙ oĩs ſpecies 4°
corꝑee ſube habẽt quãtitatẽ natural'r ↄñtẽ ſpẽm ſu-
am in qua cõplet̃ virt⁹ ipſi⁹ ſpẽi/ſicut dicit phus in
ſcđo de aĩa ꝙ oĩm natura cõſtantiũ cert⁹ eſt termi-
nus ⁊ rõ magnitudinis ⁊ augmenti: g̃ ꝓportionabi
lit̃ erit illud in habentibꝫ q̃ꝫtitatẽ ſpũalẽ: hec aũt eſt
quantitas ↄñs ipam ſpẽm vitĳ vel virtutis. Cũ igi
tur hec ſit eſſentialis vitio magis videt̃ aggrauare
vitiũ: ſꝫ hec attendit̃ in qualitate vitĳ ſiue in circũ-
ſtantia q̃ dicit̃ q̃d: g̃ illa mag̃ aggrauat. Videt̃ au 5°
tẽ ꝙ tentatio inter oĩa pl⁹ aggrauet: dicit eñ Au-
guſt. ꝙ omne peccatũ eſt voluntariũ/ quod ſi nõ eſt
voluntariũ non eſt peccatũ: ergo videt̃ ꝙ voluntas
det eſſe pctõ in quantũ pctm̃ eſt: g̃ q̃ntitas volũtat̃
dabit q̃ntitatẽ pctõ/ ſꝫ q̃ntitas volũtatis maior vel
minor eſt ex hoc ꝙ tentatio maior vel minor eſt: qꝛ ĩ
maiori tentatione minor voluntas/⁊ in minori mi-
nor: g̃ ex q̃ntitate tentatiõis maxime attendit̃ q̃nti-
tas pctĩ: g̃ maxime aggrauat vt videt̃. Itẽ glo. ſuꝑ 6°
Math. quãtũ intendis tm̃ facis:⁊ dicũt mgr̃i cõit̃
ꝙ hoc eſt verũ in malo: dicit aũt Aug⁹ ꝙ intentio eſt
volũtas cũ fine: g̃ voluntas finalis vl' cõiũctiua vl'
in finẽ tendens dat oꝑi quãtitatẽ: g̃ etiã grauamen
dat ei: ſꝫ oĩs peccãs mortalit̃ tendit in creaturã vt ĩ
finẽ: g̃ hꝫ volũtatẽ in quolibet pctõ mortali cũ fine:
g̃ penes illa attẽdit̃ q̃ntias maior vl' minor. Cõſtat
aũt ꝙ volũtatis q̃ntitas maior vel minor eſt ex ten-
tatione maiori vl' minori: g̃ videt̃ ꝙ penes tentatio-
nẽ p̃cipue peccati grauamẽ attendat̃. Sꝫ ecõtra vi 7°
det̃ ꝙ loc⁹ ⁊ temp⁹: qꝛ illa duo p̃cipue q̃runt̃ a cõfi-
tente: ſꝫ nõ q̃rerent̃ p̃cipue niſi maiores eẽnt: g̃ vide
tur ꝙ ille magis aggrauẽt. Itẽ. 2. Machab. 3. de 8°
loco dicit̃ ꝙ in loco eſt q̃dã diuina virt⁹: et in Gen̄.
26. De tꝑe ãt. 1. Coꝝ. 7. Niſi forte ex ↄſenſu ad tp̄s 9°
vt vacetis orõni. Cũ igit̃ iſte due ſpeãlit̃ in canone
exprimunt̃/ videt̃ ꝙ iſte due inter ceteras magis fe-
rant pctõ notabilẽ q̃ntitatẽ. Itẽ ille q̃ mag̃ poſſũt 10
pctm̃ in aliđ gen⁹ trahere/ videt̃ etiã ꝙ manẽdo idẽ
poſſit aggrauare mag̃: ſꝫ h̃ maxime pñt loc⁹ ⁊ tp̄s:
g̃ videt̃ ꝙ maxĩe aggrauẽt pctm̃. Probat̃ aũt p̃ma
ex h̃ ꝙ niſi ille q̃ trahũt ĩ aliđ gen⁹ ſm ſuã ꝓpriã de-
formitatẽ/ pctõ aliq̃d afferũt nõ pñt trahere in aliđ

genꝰ. Scđa aũt ꝓbaṫ ex hoc ꝙ ſacrilegiũ fit in leſio
11º neſacri loci vl' tꝑis. Jtẽ ad ſacros actꝰ explẽdos nõ
videmꝰ in oĩbꝫ circũſtãtijs aliq̃d determinatũ a đo
⁊ eccl'ia niſi tm̃ locũ ⁊ tꝑus: ĝ ꝑ oppoſitũ iſta maxĩe
afferũt deformitatẽ opibꝫ oppoſitꝭ ſctitati: ſũt aũt ta
lia opa pctã: ĝ videṫ ꝙ pctis maximã afferũt quãti-
12º tatẽ turpitudinis locꝰ ⁊ tempꝰ. Uideṫ aũt ꝙ pſeue
rantia plꝰ oĩbꝰ aggrauet: q̃cq̃d em̃ de ſe natũ eſt da
re q̃ntitatẽ habitui q̃ diſponiṫ potẽtia ad agendũ: il
lud ꝑ ꝯñs maxime dat actui q̃ntitatẽ ſpũalẽ: ſꝫ h̄ fa-
cit freq̃ntia ⁊ pſeuerãtia: ĝ maxime dat q̃ntitatẽ pec
cato. Pꝛĩa ptꝫ ꝑ hoc ꝙ intẽtioꝛis habitꝰ intẽtioꝛ eſt
actꝰ. Scđa aũt ſcribiṫ in .ij. ethicoꝝ: qꝛ ex talibꝫ ope
13º ratiõibꝫ ſil'es habitꝰ generanṫ. Jtem q̃ntitas mali
nulla ẽ niſi elõgatio a bono: cõſtat ãt ꝙ q̃nto q̃s diu
tius pſeuerauit in pctõ ꝑ freq̃ntiã pcti / tantomagis
elõgaṫ a bono: ĝ tãto maiꝰ efficiṫ malũ in ip̃o / ſꝫ hoc
eſt aggrauatio mali ⁊ peccati: ĝ pſeuerãtia in malo
14º maxime aggrauat pctm̃. Uideṫ aũt ꝙ ĩgratitudo
maxime aggrauat: qꝛ ꝓṗ ingratitudinẽ vt infra di
ſtin. xviij. habeṫ etiã dimiſſa pctã redeũt / ſꝫ nihil ali
oꝛũ fert ita graue pondꝰ ſicut eſt reditꝰ pctõꝝ: ĝ vꝛ
Sol'o. ꝙ ingratitudo inṫ oĩa q̃ enumerat h̄ Augꝰ in littera
maxime aggrauet pctã. Sol'o dõm ꝙ triplicitṫ at-
tendiṫ pcti grauitas. ſ. eẽntial' q̃ debeṫ ſibi ꝭm ſuam
ſpẽm vl' ſuũ genꝰ: ⁊ accñtal' pſone q̃ debeṫ ei ex aliq̃
extrinſeco ſibi qđ eſt aliq̃ mõ mẽſurãs ip̃m vel agen
tẽ vl' media q̃ q̃ſi ꝑ modũ paſſiõis ſe habẽt ad pctm̃.
Et pꝛima q̃dẽ grauitas duplex eſt. ſ. ex natura gñis
et ex natura ſpecifoce drñe cõtrahẽtis genꝰ. Exem-
plũ aũt grauitatꝭ in gñe ẽ qđ dicit Greg. ꝙ ſpũalia
pctã maioꝛis ſunt culpe q̃ꝫ coꝛpoꝛalia / lꝫ coꝛpoꝛalia
maioꝛis ſint infamie q̃ꝫ ſpũalia. Exemplũ autẽ gra-
uitatis eſt ex ſpecifoca drña ꝙ cupiditas ſiue auari-
tia in gñe maioꝛ eſt q̃ꝫ coitꝰ / ⁊ tñ adulteriũ ꝭm ſalo-
monẽ in ꝓuerbijs eſt maiꝰ q̃ꝫ furtũ. Uñ dicit ꝙ non
grande eſt culpe cũ q̃s fureṫ ⁊c̄. Et hec duplex q̃nti
tas manifeſtaṫ ĩ ip̃o noĩe pcti: qꝛ ſtati ĩ ip̃o noĩe ino-
teſcit genꝰ / ⁊ drña ſpecifoca pctĩ: hãc aũt quantita-
tẽ pctĩ / dico oĩ alij quãtitati plꝰ eſſe ponderãdã / lꝫ in
cõfeſſiõe nõ queraṫ: qꝛ ꝑ ſeip̃am innoteſcit mox noĩa
to pctõ ſicut ſi noĩaṫ cetꝰ ⁊ polipꝰ ip̃o noĩe innote-
ſcit maioꝛẽ eſſe cetũ q̃ꝫ polipũ dũmõ audiẽs cogno-
ſcat vtrũq̃ꝫ hoꝛũ piſciũ. Quãtitas aũt accidẽtal' eſt a
duobꝫ extrinſecis quoꝝ vnũ eſt menſura actꝰ ⁊ alte
rũ agẽtis q̃ ſunt locꝰ ⁊ tempꝰ. Et qꝛ q̃ñq̃ꝫ accñs nõ
innoteſcit cũ noĩe rei: ideo optet exprimere illa nõ tñ
faciũt tantã grauitatẽ vt pꝛima duo. Sꝫ qꝛ modus
actꝰ ⁊ varietates pſone q̃ſi media ſunt inter illa: iõ
cõferũt quantitatẽ magis eẽntialẽ q̃ꝫ ſcđa / ⁊ minus
eẽntialẽ q̃ꝫ pꝛima: qꝛ nõ ſunt de rõne pctĩ: ⁊ iđo pctõ
noĩato nõ mox innoteſcũt illa / ſꝫ optet exp̃mi vt ſcia
tur quãtitas q̃ eſt ex ipſis / ⁊ in h̄ coueniũt cũ accñta
libꝰ: qꝛ aut modꝰ q̃dã foꝛma actꝰ eſt ⁊ varietas pſo
ne foꝛme agentis / ⁊ vtrũq̃ꝫ inſeꝑabile a turpitudine
pctĩ / cuiꝰ augẽt q̃ntitatẽ iõ ĩ aliq̃ couenĩũt cũ eẽntia
libꝫ / ⁊ ita ſũt media minoꝛa q̃dẽ q̃ꝫ pꝛima ⁊ maioꝛa /
Ad pꝛimũ. vt videṫ mihi q̃ꝫ ſcđa ſi oĩa illa paria ĩtelliganṫ. Di
cendũ ĝ ad pꝛimũ ꝙ ꝓbat eẽ maioꝛẽ q̃ꝫtitatẽ ex iſtis
qꝛ magis requirunṫ iſte due a cõfeſſo: qꝛ inq̃ſitio fit
iõ in noĩe pctĩ / iſte due ꝑ ſe nõ innoteſcũt: tñ alie due
Ad 2m maioꝛẽ dãt peccato grauitatẽ. Ad aliud dicendũ
ꝙ loq̃ndo de incõgruitate accidẽtali pctĩ verũ cõclu
dit. ſꝫ falſum eſt loquendo de incõgruitate eẽntiali.

Ad aliud dõm ꝙ vtꝫ ex p̄dictis bñ cõcediṫ ꝙ alijs Ad 3m
paribꝰ ille due plꝰ aggrauãt q̃ꝫ locꝰ ⁊ tempꝰ. Ad Ad 4m.
duas ſequentes obiectiões puto ſimpliciṫ eẽ cõcedẽ
dũ. Ad id qđ vlteriꝰ q̃riṫ de tentatõe dõm ꝙ volũ Ad 5m.
tas tentati abſq̃ꝫ dubio maioꝛ et minoꝛ eſt etiã ꝭm
ethicũ vt innuit Ariſt. in. 8. ethicoꝝ: ſed qꝛ maioꝛ vl'
minoꝛ eſt acceptio / iõ dicit vituperabilioꝛẽ eſſe foꝛni
catoꝛẽ incõtinẽte: vocamꝰ foꝛnicatoꝛẽ illũ q̃ p̄uenit
voluntatẽ: incõtinentẽ aũt eũ q̃ trahiṫ vi delectatio-
nis: tñ qꝛ volũtas ẽ cauſa efficiẽs actꝰ / nõ dat ei q̃n
titatẽ accidentalẽ tantã / ſicut modꝰ vel pſone digni
tas q̃ſi illa addãt turpitudinẽ q̃ſi nouã q̃ al's ĩ actu
nõ eſſet / ſꝫ volũtas tracta vl' nõ tracta nõ addit niſi
maioꝛẽ vel minoꝛẽ vituꝑationẽ turpitudinis eẽntia
lis q̃ tñ nõ eſſet in actu: ⁊ ideo etiã illa circũſtãtia ra-
ro queriṫ a cõfitente niſi vltimo vellet eã dicere ꝑ ſe- Ad 6m
ipſum Ad obiectũ aũt dõm ꝙ hic non đꝛ volũtas q̃
eſt radix pctĩ / ſꝫ potiꝰ quedã q̃litas affectiõis đꝛ vo-
luntas q̃ñ đꝛ ꝙ tentatio auget vel minuit volunta-
tẽ. Ad aliud dõm ꝙ gloſa illa bñ dicit / ⁊ mgr̃i bene
exponũt: ſꝫ tñ illa eſt volũtas q̃ eſt actꝰ interioꝛ a cõ-
cepto fine eſt cã actꝰ exterioꝛis: vl' potẽtia ip̃a q̃ cõci-
piendo finẽ eſt cã actꝰ interioꝛis: ſꝫ volũtas q̃ creſcit
tentatione decreſcente / ⁊ decreſcit ea creſcente ẽ q̃li-
tas ⁊ affectio q̃dam illiꝰ voluntatis: ⁊ iõ nõ opoꝛtꝫ Ad 7m
ꝙ ferat maioꝛẽ quãtitatẽ pctõ. Ad id qđ vlteriꝰ ob
ijciṫ de loco ⁊ tꝑe ptꝫ ſol'o ꝑ antedicta: qꝛ ꝑq̃runṫ in
ꝯfeſſiõe hmõi circũſtãtie: hoc nõ eſt iõ qꝛ maioꝛẽ affe
rũt pctõ quãtitatẽ: ſꝫ potiꝰ iõ: qꝛ nõ innoteſcũt cum Ad 8m et
noĩatiõe pctĩ. Ad aliud dicendũ ꝙ in canone ita de nonũ.
terminaṫ ꝓṗ dubiũ: dubiũ ei poterat eſſe vtrũ iſta
aggrauarẽt pctm̃ eo ꝙ ſint extrinſeca: modꝰ aũt ⁊ ꝑ
ſone dignitas nõ ꝭm dicta ꝓpꝛie rõnis aggrauant. Ad decimũ
Ad aliud dõm ꝙ in veritate ex illa rõe nõ ꝓbaṫ / ni
ſi ꝙ hec duo aggrauant: qꝛ falſum ſupponiṫ ꝙ mo-
dus ⁊ pſone ſacroꝝ actuũ ⁊ officiũ hoꝛũ nõ determi
nenṫ. Oꝛdo em̃ eſt quo daṫ ptãs ad ſacrũ actũ ⁊ offi
ciũ: ⁊ modꝰ eoꝛũ eſt in ritu q̃ tota die doceṫ in ſcri- Ad 11m
ptura. Ad aliud dicendũ ꝙ iſta nõ trahũt pctm̃ in
aliud genus ex ſe tm̃ / vt ſupꝛa dictum eſt: ex hoc ꝙ
peccatum non eſt ſimpliciter: ſed quaſi componiṫ ex
actu peccati / ⁊ actu leſiuo loci / ſicut eſt illatio vindi
cte ⁊ hmõi. ⁊ iõ etiã ſacrilegiũ magis cõmittiṫ circa
locũ q̃ꝫ circa tempꝰ: qꝛ in tꝑe nõ põt inferri iniuria. Ad 12m.
Ad id qđ vlteriꝰ q̃riṫ de pſeuerãtia dõm ꝙ pſeue-
rantia lꝫ aggrauet aliquo mõ damnũ qđ eſt ex pctõ
tñ nõ aggrauat ꝓpꝛie pctm̃: qꝛ nõ đꝛ ꝓpꝛie aggraua
re pctm̃ niſi qđ ip̃i actui affert rõem turpitudĩs ali-
quã / quã ſine illo nõ haberet / ⁊ hoc nõ facit pſeuerã
tia ꝯfoꝛtando vl' generãdo habitũ: ſꝫ tñ pꝛaue diſpo
nit pctõꝛẽ: ⁊ ideo plangẽda eſt frequẽtia / nõ tñ ꝓpꝛie
quãtitatẽ facit pctĩ: ſꝫ ex pꝛima rõne nõ ꝓbaṫ ãpliꝰ
niſi ꝙ pꝛaue diſponaṫ peccãs freq̃ntia pctĩ. Ad ali Ad 13m.
ud dõm ꝙ elongatio illa nõ eſt in vno actu pctĩ quo
cunq̃ꝫ / ſicut exigereṫ ſi peccatũ aggrauaret: ſꝫ potiꝰ
eſt in poſſibilitate ꝑ diminutõꝫ boni naturalis: ⁊ iõ
illa obiectio nõ cõcludit directã pctĩ aggrauationẽ:
ſꝫ potiꝰ quoddã damnũ peccantis qđ plangẽdũ eſt
ex hoc ꝙ diu fuit in pctis. Ad vltimũ. ſ. qđ obijciṫ Ad 14m
de ingratitudine dõm ꝙ ingratitudo nõ aggrauat
pctm̃ ad h̄ / ſꝫ potiꝰ eſt effectus pctĩ ꝯñs ip̃m ex ſtatu
peccãtis nec pctã ꝓpter ip̃am ſimpliciṫ reuertunṫ: ſꝫ
quodãmodo vt infra patebit.

An penitens dꝫ ſe ponere oĩno in iudicio Ar. XXVIII

ꝛ ptāte ſacerdotis vel ſui iuris ſibi reſeruās
et an teneaꝛ̃ ingredi religionē ſi ſacerdos pe
nitenti iniūgat.

Einde queriꝛ̃ de hoc qđ dicit ibi: [Ponat ſe
d oīno ī iudici o ꝛ ptāte ſacerdotꝫ ꝛc.ſ.g Hoc
Arg. pmo em̄ nō videꝛ̃ exigia penitēte: qꝛ ſacerdotꝫ iu-
diciū pōt eſſe erroneū vl' malicioſum: ꝛ tūc piculoſi⁹
Queſtiūcu eēt vt oīno ſe poneret in iudicio ſacerdotꝫ. Ulteri⁹
la pꝛima. aūt grā hui⁹ ħ queriꝛ̃ vtil' q̄ſtio/ vtrū penitēs teneꝛ̃
Arguiꝛ̃ pͦ. obedire ſacerdoti ſi iniūgat religionē ingredi: videꝛ̃
ꝙ ſic qꝛ canones talē iniūgūt pniam: ğ cū ſacerdos
ſequaꝛ̃ canonē ita eſt obediendū ſacerdoti ſicut cano
2º ni. Itē Gen. 19. angel⁹ iniūxit loth vt exiret de ſo-
domis/ ꝛ nō ſtaret in oī circa regiōe: ſodoma aūt ſi-
gnificat pctm̄: ꝛ oīs circaregio ſignificat mūdi con-
uerſatiōꝫ: cū igiꝛ̃ ſacerdos angel⁹ dn̄i ſit/ vr̄ ꝙ ꝛ ipe
3º poſſit iniūgere. Itē ml'totiēs cōtingit ꝙ aliqs ſepe
patiꝛ̃ recidiuū ex eo ꝙ eſt ꝓꝛij iuris qđ facere nō poſ
ſet/ ſi eēt in cuſtodia alteri⁹: cū igiꝛ̃ ſacerdos debeat
cauere penitēti de recidiuo q̄ſi p oībꝫ alijs/ videꝛ̃ ꝙ
pōt ſibi iniūgere ꝙ det ſe ī cuſtodiā ꝛ ptātē alteri⁹: ħ
aūt eē nō pōt niſi p introitū religiōis: ğ vr̄ ꝙ pt ex of
4º ficio ſuo iniūgere introitū in religionē. Itē pctā q̄-
dā exigūt ſeptēnē pniam/ ſm ꝙ dicūt canones: ſi igr̄
illa iteranꝛ̃/ vr̄ ꝙ poſſet extēdi pnia p totā vitā: ꝛ ħ ī
ieiunijs ꝛ vigilijs ꝛ oꝛōibꝫ: ſꝫ talibꝫ q̄ſi nihil ſupadde
re vr̄ obſuātia q̄ ē ī religiōe: ğ vr̄ ꝙ ſacerdos religio
Solo. nis obſuātiā iniūgere poſſit. Si foꝛte tu dicas ꝙ
religio teneꝛ̃ ad cōſilia ſꝫ nō penitēs: ꝛ iđ nō pōt in-
Obiectio iūgi religio: cōtra ad ſeptēnē pniam nō tenemur ex
pcepto niſi meruerim⁹ eā p pctm̄: ꝛ tn̄ cōſiliū ē eā fa-
cere ꝛ laudaꝛ̃ q̄ facit: ğ id qđ ē ſimpl'r ī cōſilio pt aliq̄
Pꝛobatio. pctō iniūgi pcepto: ğ a ſil'i ꝛ religio. Itē ꝓ aliq̄ pctō
video ꝙ aliqs addiciꝛ̃ a iudice ſpūali carceri ppetuo/
ꝛ etiā tenui victui ſicut aq̄ ꝛ pani: ꝯſtat aūt ꝙ ħ mul
tograui⁹ ē q̄ꝫ religio aliq̄: ğ multomagꝫ pōt aliqs in
5º pnia cōdēnari ad obſuātiā religiōis. Itē in lr̄a dꝛ
Nihil ſui iuris reſeruās ſibi/ ſꝫ q̄ꝫdiu hō nō hꝫ ꝓfeſſi
onē religiōis ſp ē ſui iuris: ſꝫ penitēs nihil ſui iurꝫ re
ſeruare ſibi dꝫ: ğ dꝫ facere ꝓfeſſionē obīe ꝛ religiōis
6º vt vr̄. Aliꝛ̃ etiā obijciꝛ̃ cōtra lr̄am iſtā: q̄cūqꝫ em̄ ſe
totū ponit in arbitrio ſacerdotꝫ nihil ſui arbitrij re-
tinet ſibi: ğ teneꝛ̃ facere q̄cq̄d ſacerdos iniūgit claue
nō errāte: ſꝫ ſi ali⁹ mutat pniam ſuā nō facit qđ iſte
iniūgit: ğ videꝛ̃ ꝙ iſte ali⁹ nō poſſit ſibi mutare pe-
Solo. nitētiā. Rn̄deo ad ħ dōm vr̄ q̄ꝫtū ad pmū obiectū
ad pmū ꝙ aliud ē iudiciū ꝛ ptās ſacerdotꝫ in quātū ſacerdos
eſt hn̄s claues ꝛ autoꝛitatē iudicis in foꝛo pnīe: ꝛ ali
ud iudiciū hoīs: iudiciū em̄ ſacerdotis in quātū hu-
iuſmōi eſt ſm canones penſatis pctīs ꝛ ſtatu penitē
tis: ꝛ hoc nunq̄ꝫ erat nec eſt malicioſum: iudiciū aūt
hoīs qđ ſepe erroneū eſt ꝛ malicioſum nō teneꝛ̃ ſubi
Ad. q. pmā re penitēs. Ad id aūt qđ vlteri⁹ q̄riꝛ̃ dico ſine piu-
dicio ꝙ qꝛ religiōis obſuātia volūtatis eſt ꝛ nō ne-
ceſſitatis vt dicit Aug⁹ nō pt iniūgi in foꝛo pnīe ni
ſi ſub cōditōe ſi penitēs eā ſuſcipe voluerit: oīa em̄ q̄
ſupogatiōis ſūt laudabilia q̄dē ſunt ſi fiāt/ ſꝫ null⁹
Ad pmū cō eſt ad ea cogēd⁹. Ad pmū aūt qđ ꝯ hoc obijciꝛ̃ dōm
tra. q. ꝙ canones nō iniūgūt p modū neceſſitatꝫ ſꝫ p modū
cōſilij ad terroꝛē alicui⁹ pctī qđ exigit pniam maio-
Ad 2m rē q̄ꝫ alia ꝛ p totā vitā. Ad aliud dōm ꝙ regio circa
ſodomā ſignificat inclinātia ī peccatū: ſicut ſocietas
ꝛ alia: ſꝫ tn̄ pmiſſum ē loth ibi habitare niſi ex volū-
tate declinaſſet ad fugiendū: ꝛ iđ dictū angeli redu-
ciꝛ̃ ad cōſiliū ꝛ nō pceptū. Ad aliđ dōm ꝙ aliꝛ̃ pōt Ad 3m
caueri recidiuū: qꝛ multi ſunt modi vitandi pctm̄: lꝫ
non ita bn̄ poſſit vitare/ pcipua tn̄ cauſa q̄re religio
iniūgi nō pōt eſt: qꝛ in religiōe auferꝛ̃ hoī ius ſuū de
ſe. ꝛ hoc nō pōt fieri in pnia niſi q̄ntū ad quedā ꝛ nō
quo ad oīa. Ad aliud dōm ꝙ pnia bn̄ pōt ꝓlōgari Ad 4m
p totā vitam ꝛ etiā plus ſi vita plus durare poſſet/
ſꝫ tamen nō ſequiꝛ̃ ꝙ religio poſſit iniungi: quia reli
gio ſupꝛa ppetuitatē ponit ꝓꝛie volūtatis in omni-
bus abdicationē ꝛ carentiā ꝓꝛij ad q̄ null⁹ teneꝛ̃ ni
ſi ex ꝓpꝛia voluntate ea eligat: ꝛ iđ nō poteſt iniūgi.
Ad aliud dōm ꝙ bn̄ cōtingit ex pctō aliq̄d fieri pce ad obiectōꝫ
ptū qđ al's nō eſſet pceptū: qꝛ aliud ꝛ aliud eſt pce-
ptū peccāti ꝛ nō peccanti: pnia em̄ eſt in pcepto q̄n-
tū ad eū qui peccauit/ ꝛ etiā cōfeſſio: ſꝫ nō eſt ei in pce
pto q̄ nō peccauit: ſꝫ tn̄ nō oīa q̄ nō ſunt in pcepto fi-
unt ī pcepto: ſꝫ tm̄ ea ſine q̄b⁹ pceptū emendari iuſte
nō pōt: ꝛ iđ non alia q̄ꝫ illa pn̄t ei pcipi in foꝛo pnīe.
Ad aliud dōm ꝙ nō ſequiꝛ̃ ſi ſacerdos pōt pcipere Ad ꝓbatōꝫ
qđ difficili⁹ eſt ꝙ poſſit etiā pꝛecipe qđ eſt min⁹ diffi
cile: ꝛ hoc cōtingit: qꝛ nō eundē oꝛdinē neceſſitatis
habent ad peccati emendā: ſine religione em̄ pecca-
tū emendari pōt: ſine pnia aūt canonica nō: ꝛ iđ pe-
nitentia canonica pcipi pōt ꝛ nō religio: lꝫ q̄n̄qꝫ ſit
difficilioꝛ q̄ꝫ religio. Ad aliđ dōm ꝙ ħ nō intelligiꝛ̃ Ad 5m
in oīb⁹ ſꝫ tm̄ in his q̄ ptinēt ad canonicā emendā de
pctō. Ad id qđ vlteri⁹ obijciꝛ̃ ꝯ litterā dōm ꝙ ſine Ad 6m
dubio penitēs ſtare dꝫ arbitrio ſacerdotꝫ ſꝫ arbitriū
ſacerdotis nō ſaluaꝛ̃ tm̄ in illo qđ iniūgit/ ſꝫ in equi-
ualente eccleſie vel penitenti: ꝛ ideo locū poſtea hn̄t
cōmutatiōes ꝛ relaxationes.

An cōtritio poteſt intendi. Arti. XXIX H 2

Einde q̄riꝛ̃ de hoc qđ dꝛ ibi [Ut oīa eo iubē-
d te pat⁹ ſit facere ꝓ recipiēda vita aīe ꝛc. ſ. b
Queram⁹ hic ſex circa quantitatē cōtritio-
nis quoꝝ pꝛimū erit: An intendiꝛ̃ contritio: ſecun-
dum penes quid attendiꝛ̃ intentio cōtritionis: ter-
tio de quantitate ei⁹ quāta eſſe debeat: quarto vtꝝ
debeat eſſe equalis de omnibꝫ peccatis vel de qui-
buſdā maioꝛ ꝛ de quibuſdā minoꝛ: quintū de quan
titate ei⁹ reſpectu tpis vtrū debeat durare p totam
vitā an non: ſexto ꝛ vltimo de quantitate eius reſpe
ctu voluntatis peccādi vl' nō peccandi. Ad pꝛimū Arg. pmo
hoꝝ. ſ. an intendaꝛ̃ cōtritio obijciꝛ̃ ſic: in nullo gene
re eſt aliquid min⁹ minimo: cōtritio dicit ſciſſuram
coꝛdis p minima: ergo videꝛ̃ ꝙ nō poſſit pl⁹ vel pl⁹
ſcindi: ergo nec in cōtritiōe poteſt eſſe intenſio. Pꝛo
baꝛ̃ aūt ſecunda ex hoc ꝙ ratio cōtriti differt a rōne
fracti: qꝛ cōtritū eſt diuiſum p minima: fractū autē
nō. Pꝛima autē cōſtat per ſeipam. Item nihil ī in- 2º
finitū pōt intendi: ſed cōtritio eſt infinita: ğ nō pōt in
tendi. Pꝛobaꝛ̃ pꝛima ex rōne infiniti. Scđa aūt ex
effectu quo delet peccatū ꝛ cōiungit deo quoꝝ neu-
trū eſt niſi diuine virtutꝫ ꝛ infinite. Itē om̄e qđ in 3º
tendiꝛ̃ per hoc intendiꝛ̃ ꝙ magis accedit ad veram
noīs impoſitionē/ vt dicit autoꝛ ſex pncipioꝝ: ſi igi
tur cōtritio intendiꝛ̃ p talē acceſſum intendiꝛ̃: ſꝫ om̄e
qđ accedit ad aliq̄d p motū nōdū eſt in illo: ergo con
tritio que intendiꝛ̃ nō eſt in vera rōe: cōtritio que in
tendi pōt nō delet pctm̄: ergo talis cōtritio q̄ inten-
di pōt nō delet pctm̄ qđ falſum eſt: qꝛ om̄is cōtritio
cōſeruat gratiā: ꝛ gratia cū pctō eſſe nō pōt: om̄is cō
tritio delet pctm̄: ğ ꝛ hoc falſum ex q̄ ſequiꝛ̃ cōtritōꝫ

4° nō poſſe intēdi. Jtē dupliciť intendiť id qđ intēdi
tur.ſ.ꝑ depuratione a cōtrario ſibi ꝑmixto: ſicut di
cit pħus ꝙ albiꝰ eſt nigro impꝑmixtiꝰ ⁊ ꝑ acceſſum vl'
receſſum ad id qđ illā rē dicit in termino: ſicut bonū
meliꝰ ꝑ acceſſum ad ꝑ ſe/⁊ ſubaliter bonū ⁊ malū pe
ius ꝑ receſſū ab illo: ſi igiť cōtritio intēdiť altero ho
rū modoꝝ fiet: aut igiť ꝑ depuratione a ꝯtrario: aut
ꝑ acceſſum ⁊ receſſum ab aliquo. Si primo mō tūc
illud cōtrariū aut eſt ex parte grē informātis dolo/
rē cōtritionis: aut ex parte doloris q̄ eſt de peccato.
Si primo mō cū gratia nō habeat cōtrariū niſi pec
catū eſſet cōtritio ꝑmixta peccato qđ falſum eſt: q2 h̄
eēt cōtra rōnē cōtritiōis. Si ſecūdo mō cōſtat ꝙ do
lor de pctō nō cōtrariať in genere paſſiōis niſi gau/
diū de pctō ⁊ nō gaudiū de dolore: ergo cōtritꝰ poſ/
ſet eſſe aliq̄s ⁊ hr̄e gaudiū de pctō: ſed gaudiū de pec
cato nō p̄t eſſe ſine peccato: ergo eēt aliq̄s cōtritus ⁊
5° haberet pctm̄ qđ abſurdū eſt. Jtē ſi dicať intendi
ꝑ acceſſum ad vnū qđ ꝑ ſe cōtritio eſt tūc ſequiť illud
qđ in p̄cedēti cōcluſum eſt ꝙ iſta nō ſit vere cōtritio:
ergo nō vere habet effectū cōtritiōis: ergo nō ꝟe de/
In ꝯtrariū let pctm̄ qđ eſt incōueniēs. Sed cōtra hoc obijci/
arguiť p°. tur ſic: Oē id qđ ex parte formalis ⁊ materiał inten
ꝓ̄pitate. di p̄t ꝟe itēdi p̄t cōtritio ē hmōi: ğ ꝟe p̄t itēdi ⁊ remit
ti. Probatio ſcđe eſt: q2 grā in vno maior eſt q̄3 i alio
⁊ in eodē p̄t eſſe maior q̄3 ſit: ⁊ hoc eſt formale in con/
tritiōe: dolor etiā p̄t eſſe maior in eodē q̄3 ſit: ⁊ in vno
eſt maior q̄3 in alio q̄ eſt materialis in cōtritione: pri/
2° ma aūt cōſtat ꝑ ſeipſam. Jtē ꝙ nō p̄t intēdi vel re/
mitti in oībus eſt eq̄le q̄b3 ineſt: ſi igiť cōtritio nō p̄t
intēdi vel remitti in oīb3 eſt equalis q̄b3 ineſt: ſed cō/
tritōe exiſtēte equali opꝫ ꝙ grā ſit equalis ⁊ dolor
ergo oēs cōtriti equalē ſuſcipiunt grām ⁊ equalē ha
3° bent dolorē de pctīs qđ abſurdū eſt. Jtē cōſtat ꝙ
cōtritio actꝰ eſt ab aliqua virtute/ſiue ſit illa pnīa ſi
ue alia: q2 de hoc nō eſt vis quātū ad p̄ſentē q̄ſtionē:
ſ3 q̄libet virtꝰ p̄t intēdi: ergo ⁊ illa: intēſa aūt virtute
Solo intēdiť eiꝰ actꝰ: ergo ⁊ cōtritio actuał itēdi p̄t. Re
ſpōdeo dōm ſine dubio ꝙ cōtritio intēdi p̄t abſolute
⁊ ſimpl'r tā ex ꝑte forme q̄3 ex ꝑte materie ſicut ꝓba/
tū eſt: ⁊ videť mihi eē inſania potius q̄3 opinio eoꝝ q̄
Ad primū alıť dicūt. Dōm ergo ad primū ꝙ tria ſunt in con
tritiōe.ſ. dolor/grā ⁊ obiectū doloris: ⁊ q̄tū ad pri
ma duo intēdiť: q̄ ad tertiū aūt eſt in mīmo ſui gn̄is
q2 oēs differētias mortał pcti ī mortario cordis iuē
tas cōterit: vn̄ ſicut cōtingit in mortario ꝙ id qđ cō/
teriť in puluerē redigiť: ſ3 p̄t fieri ꝯtritio illa piſtillo
maiori vel minori: ⁊ ictib3 fortiorib3 vel debiliorib3
ita tn̄ ꝙ vterq3 in puluerē redigāť: ita ē ī cōtritiōe ī q̄
ſꝑ ꝯteriť pctm̄ l3 dolore ⁊ grā ieq̄lib3 vn̄ n̄ ſeq̄ť ſi pul
uis cōtritōis debilior̄ n̄ ē maior q̄3 puluis ictuū for
tior̄ ꝙ ꝓpť h̄ cōtritio/actio/ſiue ictꝰ piſtilli n̄ ſit forti
tior ī vna cōtritiōe q̄3 ī alia: l3 eī minꝰ ī effectu deleti
onis pcti nō ſit accipe: ē tn̄ accipe minꝰ ⁊ maiꝰ: ex ꝑte
actōis cōterētis q̄ eſt cōtritio/actio/⁊ etiā ex ꝑte paſ
Ad ſecūdū. ſiōis. Ad aliđ dōm ꝙ grā in ſua eēntia finita eſt ⁊
etiā dolor: ſ3 q2 grā eſt tale donū cū q̄ dato nos inha
bitat deꝰ: ſeq̄ť ex illo dono ꝟtꝰ infinita: ſ3 hec radica
tur in delēte pctm̄ effectiue: ⁊ h̄ q̄dē nō p̄t intēdi: ſed
Ad 3m. grā ⁊ dolor q̄ finita ſunt intēdi pn̄t. Ad aliud dōm
ꝙ intēſio hec ē ꝑ acceſſum ad ſūmū in grā: q2 ſic dicit
Augꝰ ꝙ h̄ eſt in bono maiꝰ eē qđ eſt meliꝰ eſſe ⁊ ſic ꝑ
maiorē aſſiłatione cū ſūmo bono dr̄ grā maior ⁊ intē
di. Ex ꝑte aūt doloris cōtingit eē verā nōis ipoſitio

nē q̄ in toto ſeꝑať a cōtrario: Dico aūt dolorē volūta
riū ex rōe deliberāte q̄ exigiť in cōtritōe. Qđ autē Ad ꝓbatōꝫ
obijciť ꝙ id qđ accedit ad aliq̄d nō eſt ī illo dōm ꝙ n̄
ſeq̄ť: eſt eīm duplex acceſſus aliꝰ ad aliq̄d.ſ. ſicut ad
naturā: ⁊ ſicut ad terminū ſiue ad ſūmū illiꝰ nature
⁊ qđ eſt in natura aliq̄ adhuc p̄t accedere ad ꝑfectū ⁊
ſūmū illiꝰ nature ſicut puer q̄ ē in natura hoīs: ⁊ tn̄
eſt in motu ad viꝝ: vt dicit pħs: ⁊ ſiłiť dolor h3 verā
naturā doloris cōtritōis: ſ3 p̄t accedere ad terminū
⁊ ſūmū illiꝰ nature. Ad aliud dōm ꝙ cū ſint duo Ad quartū
in cōtritōe.ſ. forma ⁊ materia: differēť penes duo at ⁊ quintū.
tendiť intēſio: grā aūt ꝑ acceſſum ad ꝑſe bonū: dolor
aūt a ſeꝑatiōe a cōtrario. Et ex ꝑte grē p3 rn̄ſio ex p̄/
habitis in īmediata p̄cedēte lectiōe: ſ3 intēſio dolor̄
ꝑ receſſū a cōtrario nō ē adeo ꝑſpicua. Et iō notādū
ꝙ nō oē qđ intēdiť ꝑ receſſū a cōtrario h3 id cōtrariū
in ſe vł ſibi ꝑmixtū: q2 ſm̄ h̄ oē qđ ſic intēdiť eēt me/
diū ⁊ extrema nūq̄3 intēderenť qđ eſt etiā ꝯtra rōnē
grāmatice: ſ3 id qđ intēdiť h3 in ſe cōtrariū ꝑmixtū/
vł aliq̄d eiꝰ q̄ teneť ne ſit in termino: ⁊ id qđ eſt aliq̄d
cōtrarij: nō eſt q̄n̄q3 ꝯrij eēntia: ſ3 potiꝰ cā vł reliq̄e ſe
quētes ꝯriū vł diſpoſitiōes ſubiecti relicti ex forma
ꝯtrarij q̄ inerat: ⁊ ꝑ ſeparationē ab ilł cōtingit reliquū
ꝯtrariū accedere ad terminū ſue ipoſitōis: ⁊ ſic eſt h̄:
q2 reliq̄e pctī ⁊ natura corrupta q̄ ē vt cā pctī ⁊ ma/
le ꝓnitates relicte ex pctō tenēt q̄n̄q3 peccantē ne in/
tēdať ſuꝰ dolor cōtritionis: cū tn̄ veꝝ habeat dolorē
cōtritionis ſeꝑatū a cōtrario qđ eſt gaudiū de pctīs
Et per hoc patet ſolutio ad totū.

An ꝑ aliq̄d ⁊ penes q̄d attēdiť itēſio ꝯtrōis Arti. XXX
Ecūdo q̄riť penes q̄d attēdiť itēſio cōtritōis Q2
S Uideť eī ꝙ nihil inueniať penes qđ intēdať Arguiť p°
in penitēte: q2 q̄cūq3 forma intēdiť in aliq̄ ex
h̄ intēdiť ꝙ eiꝰ cauſe intēdūť: ſicut p3 in oīb3.ſ. albo
calido: ⁊ ſic de alijs: ſ3 ꝯtritio nō h3 cām ī cōtrito: ğ
videť ꝙ n̄ poſſit aliq̄d ſumi in ipō penes qđ intēdať.
Probatio medie eſt: q2 cōtritio ē donū dei: ⁊ nō ab
hoīe. Jtē cōtritio cā ē iuſtificatōis ⁊ ſalut̄: ğ ſi cōtri 2°
tio haberet cām ī cōtrito: ⁊ q̄cq̄d eſt cā cauſe ē cā cau
ſati aliq̄d ī cōtrito eēt cā iuſtificatōis ⁊ ſalut̄ qđ eēt
hereſis pelagiana. Jtē ſi aliq̄d ī ꝯtrito eſt cā intēſi 3°
onis: h̄ nō ē niſi attritio: ſ3 attritio nō ē cōtritio ⁊ ſm̄
młtos doctores etiā nō p̄t fieri cōtritio: ğ videť ꝙ in
tēſa attritiōe nō ꝓpť h̄ intēdiť ꝯtritio: ergo penes il/
lud nō attēdiť itēſio cōtritōis. Si ꝓpť h̄ dicať ꝙ in Solo
tēdiť ex ꝑte dei ītēdētis eā ita ꝙ deꝰ ē cā itēſiōis ipiꝰ
Uideť ꝙ nō: q2 dicit btūs Dyoñ. Deꝰ eq̄liť ſe h3 ad Obiectio
oīa: ⁊ p̄cipue ad oēs hoīes: ğ eēt cā eq̄lis cōtritōis in prima
oīb3 qđ falſū ē: ğ videť ꝙ ipe nō ſit cā q̄re cōtritio in/
tēdať. Jtē effectꝰ difformis nō ē cā vniformis in 4°
oīb3 ⁊ ſꝑ: ſ3 cōtritio eſt effectꝰ difformis: q2 mō ma/
gna ⁊ mō parua: ergo nō h3 cām q̄ ſꝑ ſit vniformis:
tał aūt cā eſt deꝰ: ergo nō h3 cām deū vt videť. Si Solo
forte tu dicas ꝙ dolor intēdiť ex ꝑte cōtriti ⁊ grā ex
ꝑte dei intēdētis eā. Cōtra tūc q̄riť vtrū iſta in intē/
ſione eq̄liter ſe habeāt/aut intēſio vniꝰ ſit cā intēſio/ Obiectio
nis alteriꝰ ſm̄ naturā: licet forte tꝑe ſint ſimł: videť ſecunda.
ꝙ nō eq̄liť: oē eī qđ in nob̄ ē actꝰ meritoriꝰ ē cauſatū
a grā p̄ueniēte: ſ3 dolor meritoriꝰ ē actꝰ meritoriꝰ in
nob̄: ğ cauſať a grā p̄ueniēte: ğ nō ſunt ſimł natura.
Sed ſi hoc eſt tūc redit idē: quia tunc ad intenſionē
gratie ſequiť intēſio doloris. Et tūc quereť de in/
tenſione gratie que ſit cauſa intēſionis ipſiꝰ vt priꝰ.
Jtē cōſtat ꝙ non ſit dolere meritorie anq̄3 ſit velle 5°

dolere:ſ; Augꝰ dicͣ ꝙ ꝓuenit grͣa vt velimꝰ: ergo nō
ꝓuenit vt doleamus: ergo maiori grͣe debeť maioꝛ
doloꝛ ⁊ minori minoꝛ: ⁊ tūc iteꝝ redibit pꝛīa difficul-
Solo. tas. Reſpōdeo dōm videť ad hoc ꝙ cauſa intēſio
nis duplex eſt. ſ. efficiēs: ⁊ illa que eſt ꝑ modū ꝑpara
tionis ⁊ diſpoſitōis in ſubiecto: ⁊ efficiēs cauſa nō vi
detur eſſe niſi deꝰ. Cauſa aūt ꝑparās ⁊ diſponēs in
ſubiecto eſt ex parte hoīs: ⁊ bene cōcedo ꝙ grͣa ꝓue-
nit doloꝛē actualē qui eſt ī cōtritiōe ſicut habitꝰ actꝰ
quos infoꝛmat. Quis aūt doloꝛ ſit ille vtꝝ ſenſibil'
vel rōnalis in parte patuit in alia diſputatiōe q̄ ha-
bita eſt de cōtritiōe ⁊ iteꝝ infra in hac eadē diſputa-
Ad pꝛimuꝫ tione patebit. Dico igiť ad pꝛimū ꝙ cām ſufficiētē
⁊ efficientē nō habet ꝯtritio in ſubiecto: ſ; ꝑparātē ⁊
diſponētē habet: ⁊ hoc ſufficit intētiōi qn̄ nō deeſt ef-
ficiēs: ſicut pꝫ qn̄ ꝑſente cōbuſtiuo eq̄li maioꝛ caloꝛ
Ad ſecūdū. exardeſcit in arido ligno q̄ȝ in viridi. Ad aliud di-
cendū ꝙ veꝝ q̄dē eſt ꝙ cōtritio eſt cā iuſtificationis ⁊
ſalutis: ſ; nō eſt verū general'r ꝙ q̄cq̄d eſt cā cauſe eſt
cā cauſati: niſi intelligať h̄ mō quo eſt cauſa: ⁊ ſic ni-
hil ꝓhibet cām iuſtificatōis ⁊ ſalutis eſſe in ſubiecto
ſed ꝑ modū diſpoſitōis ⁊ ꝑparatōis: ⁊ nō ꝑ modū ef
ficiētis ⁊ foꝛme: ⁊ hoc eſt qđ dicit Augꝰ. Semꝑ ma
lū ꝑcedit aliq̄d in pctōꝛibꝫ quo q̄ȝuis nō deſint iuſti-
ficati: digni tn̄ iuſtificatiōe efficiantur: ⁊ rōne ꝑcedit
Ad tertiū in aliis quo digni ſint obtuſiōe. Ad aliud dōm ꝙ
attritio ⁊ alia ꝑparatoꝛia ſunt cā: tn̄ ꝑ modū q̄ dictꝰ
Ad obiecti- eſt: ⁊ cuilibet pꝫ ꝙ illa rō hoc nō ꝓhibet. Ad id qđ
onē ꝯ ꝑmā obiicit cōtra aliā partē dōm ꝙ licet deus vno mō ſe
ſolutionē habeat ad oēs: nō tn̄ oēs vno mō ſe habēt ad ipm in
recipiēdo grͣam cōtritiōis ⁊ diuerſitatē facit diuerſi
Ad quartū tas ꝑparatōis q̄ dicta eſt. Ad aliud dōm ꝙ effectꝰ
⁊ reliqua diffoꝛmis nō ab vna ⁊ ſimplici cā vnifoꝛmi eſt: ſed ſi
habeat plures cās ſm diuerſum modū cauſalitatis
nihil ꝓhibet illū effectū eē diffoꝛmē: ⁊ ita eſt in ꝯtri-
tione cuiꝰ diffoꝛmitas cauſať a diffoꝛmitate recipiē
tium vt dictum eſt.

Arť. XXXI **Quanta debeat eſſe cōtritio.**

I 2 Ertio queriť de quātitate ꝯtritiōis quāta. ſ.
Arguiť ꝑo T eē debeat. Videť aūt ꝙ minima ſufficiat: mi
nima em̄ eſt cōiūcta cū grͣa: ⁊ grͣa minima de
let oīa pctā: ergo mīma ꝯtritio ſufficͣ delere oīa pctā
cū igiť deletio pctī ſit effectꝰ ꝯtritōis: videť ꝙ mīma
2o cōtritio ſufficiat. Itē charitas mīma ſufficit ad ex
pulſionē oīs pctī ⁊ ad reſiſtēdū cuicūq̄ȝ tēptatiōi: cō-
tritio aūt mīma ꝯiūcta eſt charitati: g̃ ſufficit delere
oīa pctā: ⁊ reſiſtere oī tēptatōi ſequēti: ſ; ad nihil ali
ud dať niſi ad delendū pctm̄: g̃ videť ꝙ mīma ſuffi-
3o cit. Itē mīma ꝯtritio hꝫ grͣam ⁊ oēm virtutē: ſ; ni-
hil exigiť ad cōtritōeꝫ pctī niſi ꝙ ꝯriū cuiuſlibꝫ pctī
qđ eſt virtꝰ ſit in ſubiecto: g̃ videť ꝙ ꝑ minimā exclu
dať oē pctm̄ ꝑ ꝯtrariā cuilibet pctō virtutē: g̃ mīma
ſufficit vt videť. Sed ecōtra videť ꝙ nō ſufficiat mi
nima: q2 ita ꝑcipiť Hiere. 6. Luctū vnigeniti fac ti-
bi planctū amaꝝ: luctꝰ aūt vnigeniti nō eſt minimꝰ:
ergo cū tātꝰ debeat eſſe luctꝰ cōtriti videť ꝙ nō ſuffi
In ꝯriū ꝑo cit mīma cōtritio. Itē Rom. 6. Humanū dico ꝓ
pter infirmitatē carnis vr̄e: ibi dicit Augꝰ in glo. ꝙ
tātū debemus exhibere deo q̄ȝtū pctō: licet in infini
tū plꝰ deberemꝰ ꝓ dignitate v̄tutis: ꝯſtat aūt ꝙ hoc
nō dicit mīma ꝯtritio: g̃ videť ꝙ non ſufficit mīma.
2o Itē ſuꝑ illō pſ. 118. Dilexi teſtimonia tua ſuꝑ mi
lia auri ⁊ argēti dicit Augꝰ ꝙ āplꝰ diligit charitas
legē dnī q̄ȝ cupiditas milia auri ⁊ argēti: cōſtat aūt

ꝙ cōtritio tali charitate eſt infoꝛmata: g̃ videť ꝙ ſuꝑ
oēm delectationē pctī dꝫ eē q̄ȝtitas ꝯtritiōis: ergo n̄
ſufficit mīma vt videť. Itē vlteriꝰ videť poſſe ꝓ- 3o
bari ꝙ opꝫtet eē infinitā cōtritionē: q2 q̄ȝta fuit dele-
ctatio ⁊ dānū pctī tāta dꝫ eē vel maioꝛ cōtritio delēs
pctm̄: ſ; in pctō diligebať aliq̄d ꝓpť qđ amittebať in
finitū bonū qđ eſt deꝰ: g̃ videť ꝙ cōtritio delēs illud
dꝫ eē cū doloꝛe ⁊ cōtritiōe infinitis: nō ergo ſufficit
mīma. Itē apoc. 18. Quātū ſe gloꝛificauit ⁊ in de 4o
litiis fuit tātū date illi toꝛmētū ⁊ luctū. Et in deuť.
25 dꝛ ꝙ ſm mēſurā delicti ſit ⁊ plagaꝝ modꝰ: men-
ſura aūt gl'ificatiōis ⁊ delicti eſt ſm eū in quē delin-
quiť / delinquiť aūt in deū: ⁊ deꝰ eſt infinitꝰ: g̃ men/
ſura delicti ē īfinita: ⁊ h̄ etiā ꝓbat Ancelmꝰ ī lib. cur
deꝰ hō: ergo videť ꝙ ꝯtritio q̄ excludit illud pctm̄ de
beat eē infinita. Sꝫ ecōtra iterū videť ꝙ doloꝛ cō Iteꝝ in cō-
tritiōis minimꝰ ſit q̄ſi oīm doloꝝ q̄ ſuſtinēt in hac vi trariū pꝛio
ta. Cōſtat em̄ minimā eē albedinē q̄ maxīe de nigre-
dine habꝫ admixtū: g̃ eſt minimꝰ oīm doloꝝ q̄ maxi-
me hꝫ de gaudio aliq̄d admixtū: ſ; tal' eſt doloꝛ ꝯtri
tionis: ergo ipe eſt minimus: ꝙ aūt tal' ſit doloꝛ ꝯtri
tionis pꝫ ꝑ Augu. dicētē ꝙ penitēs doleat ⁊ de do
loꝛe gaudeat. Itē in m'tis aliis moleſtiis nos ſen 2o.
ſibiliť exꝑimur maioꝛes doloꝛes: ergo videť cū exꝑi
mentū certiſſimū ſit iudiciū doloꝛis ꝙ maioꝛes etiā
doloꝛes ſint ī talibꝫ. Si aūt tu dicas ꝙ doloꝛ ma Solo
ximꝰ eſt ⁊ nō ſentiť h̄ erit ꝯtra phm. 7. eth. vbi dicit Obiectio
ꝙ oīs delectatio paſſio q̄dā eſt in ſenſibilē naturā: cō
ſtat aūt ꝙ cū oppoſita fieri hn̄t circa idē: ꝙ etiā triſti-
cia fieri habet circa naturā ſenſibilē: cū igiť doloꝛ ſit
q̄dā ꝯtritio de ꝯtrario videť ꝙ oīs doloꝛ ſit circa ſen
ſibilē naturā. Cōſtat aūt ꝙ in q̄ eſt doloꝛ ꝑ cēntiā ꝙ
illō doleat: cū igiť ſit in ſenſu ſolus ſenſus doloꝛē hꝫ
⁊ ita ſentiť doloꝛ ſi eſt. Itē phus. 6. topi. rephēdit 3o
diffinitionē doloꝛis ſic datā. Doloꝛ ē diſtātia natu-
raliū ꝑtiū cū vi. q2 ſic etiā inſenſibilia dolerēt: lauda
tur aūt iſta: doloꝛ eſt ſenſus diuiſiōis ꝯtinui: g̃ videť
ꝙ doloꝛ ſupponat ſenſū: ⁊ ſic nō erit doloꝛ q̄ nō ſenti
tur: videť g̃ ꝙ ī cōtritiōe ſit minimꝰ doloꝛ: q2 minoꝛ
ibi ſentiť q̄ȝ etiā in v̄bere virge eo ꝙ materia ſenſibi-
liū ꝑtiū diuidiť. Itē ex ꝑte intellectꝰ dicit phs ꝙ in
cōueniēs eſt nos aliq̄d ſcibiliū latere hn̄tes nobiliſſi
mos habitꝰ: ergo etiā ex ꝑte affectꝰ hn̄tes nobiliſſi-
mas paſſiōes ⁊ affectiōes: incōueniēs eſt nos h̄ late
re: ergo ſi q̄s maximū hꝫ doloꝛē in ꝯtritōe: ille nō pt
eū latere vt videť. Rn̄ſio h̄ nō eſt difficile rn̄dere Solo
dōm em̄ ꝙ ī ꝯtritiōe minimꝰ doloꝛ dꝛ dupl'r. ſ. mi-
nimꝰ ex ꝑte paſſiōis ſm ſenſū ſiue actiōis: q2 ſic ſuꝑ
dictū eſt penitēs agit ſuū doloꝛē ⁊ eſt cā eiꝰ vl' mīmꝰ
ſm rōnē. Si dicať mīmꝰ ſm ſenſus exꝑiētiā ille ſuf
fic dūmō ſit ꝯtritōis: q2 ille doloꝛ cū ſua q̄ȝtitate va
riať potiꝰ ſm diuerſitatē cōplexiōis pēitētiū q̄ȝ ſm
q̄ȝtitate ꝺdecoꝛ pctī. Et hꝰ rō ꝓut pn̄ti tractatui ſuf
ficere videbať: hita ē ī qōe hac imediate ꝑcedēte. Si
aūt dicať mīmꝰ ſm rōnē: ita tn̄ ꝙ ſaluať in eo dolo-
ris cēntia q̄ eſt ꝯtritiōis dico adhuc ꝙ ſufficit: ſi aūt
hec nō ſaluať ī eo tūc nō ſufficit: q2 n'la ē ibi cōritio:
dico aūt ꝙ mīmꝰ ſm rōne ſufficit: q2 ſic ſuꝑ diximꝰ
in doloꝛe ꝯtritōis tria attēdūť. ſ. grͣa infoꝛmās ⁊ do
loꝛ et actio ⁊ paſſio ⁊ obiectū doloꝛ ſiue cā paſſiōis
Et per grͣm quācūq̄ȝ minimā habet vim infinitam
ad delendū peccatū: ⁊ ideo ſufficit ad deletionē pec-
cati in culpa tota ⁊ eterna pena: licet penitēs rema-
neat debitoꝛ pene tꝑalis ꝓpter paruitatē doloꝛis vt

actióis ꝛ paſſióis: qꝛ ille dolor poſſet eſſe tantꝰ ꝙ totá penā peccato debitā deleret. Unde melior eēt maior ꝙ̄ minor: ſꝫ tñ minꝰ ſufficit.

Ad primā rōnē. Dicēdū ergo ad primā rōnē ꝙ verū eſt qđ ꝯcludit̃ quātū ad deletionem culpe ꝛ pene eterne ꝯmunicātis eā: ſꝫ nō ſufficit ad deletionē pene tēporalis. Et pnīa nō tm̄ ordinatur ꝯtra peccatū vt deleat penā eternā cū culpa: ſꝫ etiā vt deleat tēporalē.

Ad id qđ ꝓ moēi ꝯriū. Ad id qđ ꝯtra obijcit̃ dicendū ꝙ hoc dr̄ quantū ad menſurā doloris que etiā eſt in minima ꝯtritione: hec aūt mēſura eſt vt doleat plus de peccato ꝑ qđ amiſſus eſt deꝰ ꝙ̄ de aliq̄ re tēporali: vñ nō dr̄ ꝙ luctū vnigeniti faciat ſibi iō nō ꝙ nō debeat eē maior: ſꝫ qꝛ ī exteriori ſigno nll'i maiori ꝯparari potuit: ꝛ in lr̃a hoc in verbis Augu. plus dr̄ ſcꝫ ꝙ oīa paratꝰ ſit facere ꝓ recipiēda vita aīe que faceret ꝓ euitāda morte corporis: hec eñ mēſura exigitur ad minimū dolorē ꝯtritionis: tamē de hoc infra āplior erit q̄ſtio. Et iō qꝛ ſic. ſ. mēſurat̃ ꝯtritio minīa nō eſt icōueniēs qđ adductū eſt.

Ad ſecūdū. Ad aliud dicēdū ꝙ hoc intelligit̃ quantū ad volūtatꝭ diſpoſitionē: ꝛ nō ꝙ nō plꝰ debeamꝰ nos exhibere deo: diſpoſitio aūt illa volūtatis eſt vt ita libere ꝛ nō coacte ſeruiamus deo ꝛ delectabilit̃ ſm rōnē: ſicut exhibuimus nos peccato tñ nulli peccato ita nos exhibuimꝰ ꝙ ꝓpter metū mortis nō fuiſſemꝰ ſeꝑati ab eo: ſed tamē nec mors nec vita debēt nos ſeꝑare a charitate xp̄i.

Ad tertiū. Ad aliud dicēdū ꝙ charitas in infinitū plus quātū ad appciatōeꝫ diligit legē dei ꝙ̄ cupiditas milia auri: qꝛ diligit ſuꝑ vitā qđ nō facit cupiditas que diligit auꝝ ꝓpter vite ſufficientiā: vt dicūt Boecius ꝛ Augu. licet forte plus delectatióis ſenſibilis cupiditas in auro experiat̃: ꝛ rō huius infra patebit.

Ad quartū. Ad aliud dicendū ꝙ infinite virtutis eſt minimus ſicut prius dictū eſt: ꝛ etiā infinite eſtimatióis in p̄cio: qꝛ ſicut amiſit infinitū bonū: ita mō idē ip̄m appreciat̃ ſuꝑ omne p̄ciū etiā vite corporalis: quoniā deū ſuꝑ oīa diligit: qꝛ niſi hoc faciat abſqꝫ dubio nō erit dolor ꝯtritióis.

Ad ʒm. Ad aliud dicēdū qđ notat̃ ī alia auctoritate duplex equalitas. ſ. in genere ꝛ in ſpecie: in genere notat̃ quantū ad lamētū exteriꝰ: vt. ſ. ſicut ſe inordinate offerēdo glorificauit in peccatis: ita nūc ordinate penitēdo ſe hūiliet. In ſpecie aūt notat̃ eq̄litas ad luctū interiorē: vt. ſ. ſicut gloriādo in peccatis tēporale deo ꝓpoſuit: ita nūc deo recipiendo ſub nullo p̄cio dei amiſſionē ponat: etiā ſub p̄cio vite ꝓprie: vel alioꝝ ſuorū ꝓpinquorū.

Ad illđ qđ iterū eſt in ꝯtrariū ꝓ. Ad id qđ obijcit̃ ꝙ minimꝰ ſit oīm dicēdū ꝙ nō ſequit̃ ꝯcluſio illa ex rōe inducta: qꝛ nullū gaudiū remittit dolorē niſi ſit ꝯtrariū dolori illi: ſicut nec caliditas remittit̃ ꝑ humiditatē que nō eſt ſibi ꝯtraria: ſed potiꝰ ꝑ frigiditatē que eſt ſibi ꝯtraria: gaudiū eñ de dolore nō ē ꝯtrariū dolori illi: ſicut nec caliditas remittit̃ ꝑ viriditatē que nō eſt ſibi ꝯtraria: ſed potiꝰ ꝑ frigiditatē gaudiū eñ de dolore nō eſt ꝯtrariū dolori ꝛ ita non remittit eū: ſupra aūt habitū eſt hoc ꝛ etiā qualit̃ p̄t eſſe dolor afflictióis ꝛ tñ volūtariꝰ.

Ad ſecūdū. Ad aliud dicēdū ꝙ nō loquimur hic de dolore ſenſibili: ſed rōnali ꝛ illū experimur maiorē eſſe in peccatis ꝙ̄ etiā in ꝯfictione vitaliū qđ pꝫ: qꝛ eligimꝰ potiꝰ ꝯfigi vitalia ꝙ̄ peccatū: ergo plus deteſtamur pctm̄ ꝙ̄ ꝯfictionē vitaliū ꝛ ſm quātitatē illiꝰ deteſtationis eſt quātitas doloris in ꝯtritōe.

Ad obiectionem. Ad id qđ ꝯ obijcit̃ dicendū ꝙ phus nō loquit̃ ibi niſi de dolore naturali: ꝛ nō illo q̄ eſt ꝑ grām: qꝛ ipſe iſtū ꝑ rōnē cognoſcere nō potuit ꝛ bñ ꝯcedo ꝙ dolor quaſi equiuoce dr̄ de ſenſibili, ſiue naturali ꝛ rōnali: qꝛ cū rōnalis natura ꝯtrariū nō habeat ī natura: phs dicit eā impaſſibilē niſi per accidēs forte in corpore: ꝛ tamē fides nr̃a ponit eā ꝑ ſe naturaliter pati in igne. Dico aūt naturalit̃ idem qđ in natura ſua pati: ħ aūt qđ dicit phs ꝙ delectatio eſt factio in ſenſibilē aīam ip̄e accepit delectationē ꝓprijſſime ſm ꝙ īmutat ꝛ alterat: vel magis ſm ip̄m ꝓut eſt terminꝰ alteratióis ex paſſióe aliqua ſicut ipſe dicit in 10. eth. ꝯmuniꝰ tñ accepta dicit quietē volūtatis in appetibili ꝯſecuto: ꝛ ſic eſt rōalis delectatio.

Ad aliud dicendū ꝙ loquit̃ de dolore naturali. Ad tertiū.

Ad aliud dicendū ꝙ nō latet nos dolor: ſꝫ latet nos vtrū ꝯtritióis vel nō ꝯtritionis ſit: qꝛ ſcimus nos deteſtari peccatū ꝛ dolere de ꝯmiſſo: ſed neſcimꝰ nos hr̃e grām: qꝛ ſicut dr̄ eccl's. 9. Nemo ſcit vtrū amore vel o. d. ſit. Et ꝑ hoc pꝫ ſolutio ad totū. Ad quartū

An ꝯtritio debeat eſſe de oibꝰ peccatis. Arti. XXXII.

Q Uarto querit̃ vtꝝ de oibus debeat eſſe contritio equalis. Uidet̃ aūt ꝙ nō: qꝛ ſicut habitū eſt ꝯtritio eſt dolor rōnalis: ratio aūt eſtimat peccata de quibꝫ eſt dolēdū: ſed eſtimata nō ſūt equalia: ergo dolor de eis nō eſt equalis. Rz Arguit̃ ꝓ

Itē maior dolor eſt de mortali ꝙ̄ de veniali ꝓpter diſtantiā mortalis ꝛ venialis: ergo cū diſtātia ſit etiā in mortalibꝫ maior erit dolor de vno ꝙ̄ de alio. 2o

Sed ꝯtra ꝯtritio tota eſt de hoc ꝙ per peccatū amiſſus eſt deꝰ: ſed hoc eq̄liter eſt ꝑ omne mortale peccatū: g̃ ꝯtritio de quolibet mortali peccato eſt equalis vt videtur. In ꝯriū ꝓ

Itē ꝯtritio delēs culpā ꝛ penā eſt momentanea: ſed in momēto nō p̄t eſſe de quodā maior: ꝛ đ quodā minor: ergo videtur ꝙ ſit de oibus equalis. 2o.

Itē quicq̄d agit in ml'ta ſimul ita ꝙ nō in ſingula nō agit in quoddā plus ꝛ in qđdā minus / quātū eſt ex parte ipſiꝰ agētis dolor ꝯtritionis ſic agit in peccatū: ergo quātū eſt ex parte doloris agētis nō agit in qđdā plus ꝛ in qđdā minꝰ. Probatio prime eſt: qꝛ ſi in quoddā ageret plus ꝛ in quoddā minꝰ quātū eſt ex parte ſui oporteret ꝙ rōne illorū diuideret̃ actio: ꝛ ſic nō ageret in oīa ſimul qđ eſt ꝯtra ypotheſim. Probatio aūt ſecūde eſt: qꝛ in ꝯtritióe nō delet̃ peccatū poſt peccatū: ſed oīa delent̃ ſimul ꝑ actū contritióis. 3o

Solo ad vtraqꝫ obiecta. Rñſio dđm ꝙ duplex eſt ꝯtritio. ſ. opās in iuſtificatióe ipī̄: ꝛ illa q̄ ꝯterit pctm̄ in pena debita: licet nō in culpa. Prima ꝯtritio eſt motꝰ libe. ar. in pctm̄: ꝛ hic motꝰ eſt in oīa pctā ſimul: ꝛ eſt idē qđ deteſtatio pcti mortalis ī quātū hmōi: ꝛ illa deteſtatio dupl'r ꝯſiderat̃. ſ. in actu vel in ordine rōis eliciētis actū: ſi in actu tūc eſt indiuiſa actio de oibꝫ pctīs: ꝛ nō de vno plus ꝛ de alio minꝰ. Si aūt in ordīe rationis eliciētis attēdit̃ tūc eſt de maiore maior deteſtatio: ꝛ de minore minor etiā habitu rōnis: ꝛ hec diſtīctio eade eſt cū illa ꝙ dolor actualis dupl'r ꝯſiderat̃ ſcꝫ ex ꝑte obiecti ꝛ ex ꝑte agētis. Ex ꝑte obiecti q̄dē ē eq̄liter de oibꝫ ſiml' in ſūma. Ex ꝑte aūt agētis ꝓſupponit̃ ordo rōis. Cōtritio aūt q̄ deletiua eſt pene: ſucceſſiua eſt: ꝛ ħ eſt de maiori pctō maior / ꝛ de minori minor. Et per hoc patet ſolutio ad omnia argumenta q̄ oīa ꝓcedūt ſm partes huiꝰ diſtinctióis.

An ꝯtritio poſſit eſſe breuis ꝛ finita. Arti. XXXIII.

Q Uinto querit̃ de quātitate eiꝰ reſpectu temporis. Uidet̃ aūt ꝙ poſſit eſſe breuis ꝛ finita reſpectu tēporis: qꝛ ſi partes alicuiꝰ totiꝰ Lz Arguit̃ ꝓ

ſimul cōſtituūt ipm̄ vna deficiēte deficit totū: ſic aū
tē cōſtituit̄ pnīa/ cōtritiōe/ cōfeſſiōe ꝛ ſatiſfactione.
Cū igit̄ ſatiſfactio ſit finita ꝛ cōfeſſio: videtur ꝛ tūc
2o finiri in tēpore pnīa ꝛ ꝯtritio. Itē nulla medicina
extēdit̄ vltra morbū: ſed cōtritio medicina quedā eſt
ergo nō extendit̄ vltra morbū: ſed morbꝰ ſepe in tp̄e
delet̄ in culpa ꝛ pena: ita ꝙ homo nō habeat aliquā
mortalē culpā: ꝛ nō ſit debitor alicuiꝰ pene: ergo tūc
nō debet habere medicinā ſacramētalē: ergo nec cō-
3o tritionē: que eſt medicina ſacr̄alis pctī actual̄. Itē
nihil cōterit̄ qđ nullo mō eſt: ergo nec pctm̄ qđ nul-
lo mō eſt cōteri p̄t: ꝛ nō eſt cōtritio niſi de pctīs: er-
go videtur ꝙ tūc finita eſt contritio. Qꝫ aūt peccatū
mortale actuale nullo modo poſſibile ſit eē ex h̄ ꝓba
tur qđ dictū eſt ꝙ hic homo pōt fieri imunis a culpa
4o mortali ꝛ pena. Itē ꝓnior eſt deꝰ ad miſerandū q̄ꝫ
ad ꝯdēnādū qđ ptꝫ ex hoc ꝙ remittit totā culpam ꝛ
eternā penā: ꝛ exigit tm̄ penā corporalē ſiue tp̄alem
igit̄ ipſe nō vult penas nr̄as cū nō ſumꝰ debitores:
ſed iſte p̄t eſſe nullius pene debitor: ergo nec pene in
terioris: ergo nec deꝰ vult pnīam: ergo pnīa ꝯtritio
5o nis finit̄ in iſto. Itē ſupra diſtin. xiiij. habitū eſt ꝙ
pnīa reſtituit in priſtinū ſtatū innocētie: cōſtat autē
ꝙ innocēs nō tenet̄ cōteri: ergo nec ille q̄ expleuit ꝓ
peccato qđ debuit: ergo dolor cōtritiōis finitꝰ eſt in
In ꝯriū p̄o illo ſc̄m tēpus. Si aūt hoc cōcedat̄ erit cōtra Au-
ꝓ veritate. gu. dicētē: Hic ſp̄ doleat: ꝛ nō ſatis doluiſſe doleat
de dolore gaudeat: ꝛ vbi dolor finit̄/ finit̄ ꝛ pnīa: ꝛ
vbi finit̄ pnīa finit̄ ꝛ vita: ergo videt̄ ꝙ nō debeat fi
nita eſſe cōtritio ſiue dolor cōtritionis in hac vita.
2o Itē Job. 3. dicit̄. Paruꝰ ꝛ magnꝰ ibi ſunt: ꝛ ſeruꝰ
ꝛ liber a dn̄o ſuo qđ exponēs Greg. dicit ꝙ q̄ ſemel
ſeruꝰ ē peccati nō erit liber a dolore niſi in alia vita:
3o ergo videt̄ ꝙ dolor nō finit̄ in iſta vita. Itē nl̄lus
ſcit vtrū odio an amore dignꝰ ſit: ergo neſcit vtꝝ re
miſſa ſint pctā: ſed dubio illo exiſtēte ſemꝑ debꝫ eſſe
dolor de peccato ꝑpetrato: cū ergo dubiū illud extē-
datur ꝑ totā vitā dolor ꝑſeuerare debet ꝑ totā vitā:
4o ergo nō finit̄ in tēpore dolor cōtritionis. Itē po-
namus alicui reuelari ꝙ ſibi dimiſſa ſint peccata in
pena ꝛ in culpa. Et ſi querat̄ tūc ab eo vtrū doleat
de peccato ꝑpetrato: cōſtat ꝙ ipſe rn̄debit ſic. Cum
igit̄ ille nō mētiat̄: ipſe vere dolet: nō autē dolet niſi
dolore cōtritionis: qꝛ oīs dolor de peccatis ꝑpetra-
tis rōnalis ꝛ gr̄a informatꝰ dolor cōtritionis eſt: er
go iſte adhuc habet dolorē cōtritionis: ꝛ ita ſemꝑ pe
nitebit vſqꝫ ad mortē: ergo ſemꝑ ꝑſeuerat in eo dolor
cōtritiōis: ergo cōtritio nō finit̄ in ipſo ante mortē.
5o Itē ſancti aſſignāt cauſam q̄re deꝰ ꝓ peccato vniꝰ
hore punit eternalit̄ dicētes: qꝛ homo mortalit̄ pec-
cans cōmittit ſe peccato a quo ꝑ ſe ſeparī non pōt in
ſuo eterno: hoc eſt in vita: ꝛ qꝛ quātū eſt de ſe peccat
in ſuo eterno: punit eū deus eternalit̄ in dei eterno:
ergo a ſil̄i ꝑ eandē iuſticiā ſi cōtritio cōmutat penam
eternā: neceſſe eſt ꝙ ipſe puniat peccatū in ſuo eterno
ſuū aūt eternū eſt totū tēpꝰ huiꝰ vite: ergo dolor con
Solo tritionis debet fieri in toto tēpore huius vite. Re
ſpondeo ꝙ vltimis obiectionibꝫ cōſentiendū eſt: q̄a
dolor cōtritiōis nō finit̄ in hac vita: ſed finit̄ in alia:
ꝛ ita quātitatis infinite eſt pnīa ꝛ cōtritio quantū
ad eternū homīs: qꝛ ſi in eternū in hac vita viueret/
Ad primū in eternū de peccato ꝑpetrato doleret. Dicēdū er-
qđ p̄mo ob go ad primū ꝙ pnīa nō equaliter ſaluat̄ in partibꝰ
ijcitur. illis: ſed ꝓprie in cōtritione: ꝛ hoc quātū potuimꝰ ſu

pra verificatū eſt: ꝛ ideo pnīa in cōtritiōe eternitatē
hoīs habet: licet nō eternitatē ſimpl̄r qꝛ pnīa mediū
eſt inter totū vniuerſale ꝛ totū integrale/ ꝛ ꝑtes ſue
medie inter omogenias ꝛ etherogenias: ꝛ hoc totū
ſup̄ explanatū eſt. Ad aliud dōm ꝙ morbū impoſ Ad ſecūdū.
ſibile eſt in toto finiri: manet em̄ vt dicit magr̄ Hu-
go de ſancto vic. quantū ad vinculū deteſtatiōis ꝑ-
petue in memoria ꝑpetrati delicti inquantū perpe-
tratū eſt: ꝛ ideo illa fundat̄ ſuꝑ falſum: ꝛ huiꝰ rō pa- Ad 3m.
tebit in ſequētis obiectiōis ſolutiōe. Ad quā dicē-
dū ꝙ quedā pena peccati eſt taxata a ſacerdote: ꝛ q̄-
dā cōſequit̄ peccatū in p̄cedēte: ꝛ prima quidē finibi
lis eſt: ſecūda aūt nō: ꝛ hec eſt deteſtatio ꝑpetua pec-
cati: quā innuit dn̄s Joh. 8. cū dixit: Uade ꝛ noli
amplius peccare. i. velis nō peccare qđ eſt deteſtari
pctm̄. Ad aliud dicēdū ꝙ duplex eſt pena. ſ. affli- Ad quartū
gens tm̄ ꝛ ꝓmouēs cū afflictiōe ꝛ verū eſt ꝙ dn̄s nō
delectat̄ in pena inquantū eſt affligens: ſed vult hn̄
penā noſtrā inquantū eſt ꝓmouens: ꝛ talis eſt pena
cōtritiōis ꝛ medicina que ſimul eſt cōtra morbū: vt
p̄ſeruās a morbo ꝛ bene manet ꝑ totā vitā. Ad ali Ad quintū
ud dicēdū ꝙ pnīa nō reſtituit in priſtinū ſtatū digni
tatis: ſed meriti ꝛ imunitatis peccati quo ad culpā
ꝛ penā exteriorē hic: ſꝫ nō quo ad abſolutionē ab oī
pena niſi ꝓut extendit̄ ꝑ totā vitā vt dictū eſt.

Quanta debet eſſe quātitas cōtritiōis re ſpectu voluntatis peccādi vel nō peccādi. Arti. XXIIII.

Exto ꝛ vltimo querit̄ de quātitate cōtritio- M 2
nis reſpectu volūtatis peccādi vel nō peccan
di. Uidet̄ aūt hic ex lr̄a accipi ꝙ q̄ꝫtitas con Arguit̄ p̄o
tritionis debeat eſſe tāta ꝙ etiā ꝓ redēptiōe iſtiꝰ na-
turalis vite nollet peccare: cū ergo vita cariꝰ poſſide
atur q̄ꝫ aliqđ alioꝝ videt̄ ꝙ ꝓ nl̄la alia re debeat pec
care velle. Itē apl̄s Rom̄. 8. Quis nos ſeꝑabit a 2o
charitate chriſti ꝛc̄: ergo nihil p̄t p̄poni in bonis vel
malis creatis qđ anteponendū ſit deo: ergo videtur
ꝙ q̄ aliq̄d anteponit ꝙ ille ī charitate nō ſit: ergo nō
cōtritus: ergo quātitas cōtritionis debet eſſe tanta
ꝙ ꝓ nulla re proſꝑa vl̄ aduerſa peccare vellet. Itē 3o
Joelis. 2. Cōuertimini ad me in toto corde veſtro in
ieiuno/ in fletu/ ꝛ plāctu: ergo nihil de toto corde re-
tinendū eſt qđ nō cōuertat̄ in cōtritiōe ad deū p̄poſi
tis oībus ſeꝑantibꝫ: ſi igit̄ dictet alicui conſciētia ꝙ
citius vellet a deo ſeꝑari ꝑ peccatū mortale q̄ꝫ vide-
ret ſe vel ſuos quoſqꝫ charos ſuſpēdi: vel etiā turpiꝰ
interfici ipſe nō eſſet cōtritꝰ. Itē in ſymonia pecca 4o
tū ideo ē: qꝛ imp̄ciabile ponit̄ ſub p̄cio: ergo vbicūqꝫ
hoc cōtingit peccatū eſt ibi licet nō ſymonia: ſed qui
ꝓpt̄ aliq̄d difficile vel ꝓſpeꝝ ſeꝑari vellet a deo: deū
ponit vendibilē ꝓ illo: ergo imp̄ciabile ponit ſub p̄-
cio: ergo peccat ꝛ peccās actualit̄ ꝛ mortalit̄ non eſt
cōtritꝰ: ergo ipſe nō eſt cōtritꝰ. Itē Augꝰ in libro 5o
ꝯfeſſionū: Minꝰ te amat q̄ tecū aliq̄d amat: ergo nō
licet aliquid amare cū deo affectu: vel effectu: ḡ mul
tominus licet aliquid amare affectu vl̄ effectu ſupra
deū: ſupra deū autē aliquid amat effectu: omnis il-
le qui potiꝰ ſeperat̄ a deo q̄ꝫ ad hoc creatū amittat:
ergo omnis ille peccat mortaliter: ergo nō eſt ꝯtritꝰ
ergo ad cōtritionem exigitur cōſcientia illius volū-
tatis que pro nulla re proſpera vel aduerſa ſeperari
vult a deo: iſtud habetur per hoc Deuteron̄. 6. Di-
liges dominum deum tuum ex toto corde tuo ꝛc̄.
Si em̄ etiā corde aliquid deo anteponit: conſtat ꝙ

nō ex toto corde diligit:ergo charitatē nō habet: er-
Solo. go nec cōtritionē. Si forte tu dicas ꝙ hoc p̄ceptū
nō eſt datū vt impleat̄ in via:ſed in pr̄ia vt dicit Au
Obiectio gu. Cōtra cōiter dr̄ ꝙ totalitas vie: ⁊ totalitas pr̄ie
ab oīb̄ eſſe dr̄ vt nihil in corde deo anteponat̄: cha-
ritas aūt pr̄ie vt totū cor per cogitatū ⁊ affectū i ip̄m
dirigat̄ ⁊ cōplet̄ i via ſm̄ totalitatē vie:ſed ille in cor
de deo aliquid p̄ponit:ergo diligit:ergo nec cōtrit⁹
eſt. Et de hoc multū inuenies diſputatū ſup̄ teritiū
In ꝯtrariū in queſtionib̄ de dilectiōe. Sed ſi hoc dicat̄ vide
arguit̄ p°. tur quibuſdā difficile:q̄ multi ſunt in q̄b̄ apparent
ſigna pn̄ie:q̄b̄ tamē ſi ꝓponeret̄ ꝙ ſi oēs ſuos ⁊ ſe vi
derēt pati turpes mortes poti⁹ vellēt peccare :ergo
2° videt̄ ꝙ ad iſta nō tenent̄. Itē in dilectōe aliquid
eſt ad qđ tenet̄ ꝑfectus: ⁊ aliq̄d qđ ſufficit impꝑfecto:
ergo ⁊ in cōtritiōe ſic eſt:ergo cū ꝑfect⁹ nō poſſit ma-
gis cōteri niſi vt nihil p̄ponat deo:videt̄ ꝙ impꝑfecto
ſufficit contritio minor:ergo p̄t aliquid anteponere
3° deo vt videt̄. Itē charitas creſcit ⁊ ꝑficit̄ ⁊ qn̄ꝫ
eſt impꝑfecta:ergo ⁊ cōtritio vltra p̄dictū ſtatū creſce
re nō pōt:ergo videt̄ ꝙ incipiēs eſt circa illū: nō aūt
pōt eſſe citra illū niſi aliquid anteponēdo deo: ergo
incipiēs cōtritio poteſt aliq̄d anteponere deo:cū igi-
tur iſta ſufficiat ad ſalutē:ſicut ⁊ incipiens charitas:
videt̄ ꝙ cōtritio que ſalutē dat nō exigat illā quāti-
Solo. tatē qua nihil anteponit̄ deo. Reſponſio hic loq̄
caute oportet vt veritas ſaluet̄: ⁊ nullus iniciat̄ la-
queus deſꝑationis: dico igit̄ ſine p̄iudicio ꝙ ratōes
primo inducte irrefragabilē concludūt veritatē ſm̄
viā noſtre fidei ⁊ doctrinā catholicā :tamē ſacerdos
hmōi quantitatē nō debet exigere vt corā ſe ꝯfitea-
tur penitens:ſed in habitu debet eā ꝑ ſigna in ipſo
ſupponere/ licet forte penitēs ꝓpter nouellā eius cō
uerſionē nō adhuc eandē experiat̄ in actu :ſi tamen
penitēs ꝯfiteat̄ eā ſponte ⁊ talē habere ſe dicit fouē-
dus eſt in ea: q̄ dicit beat⁹ Grego. in moralib̄ ꝙ ho
mo efficit̄ audax ad patiendū ꝓ chriſto ex hoc ꝙ ipo-
nit ſibi ſepe terribilia: ⁊ in corde ſuo ꝯfortat ſe ad ſu
ſtinendū. Si ṽo profiteat̄ ſe penitēs eſſe in ambi-
guo vtrū cederet vel ſuſtineret an̄ꝫ peccaret: puto
ꝙ ſalua res eſt: q̄ illi⁹ ambigui cauſa eſt timor natu
ralis quē magis expꝑimur in actu q̄ꝫ charitatē: iō ta-
lis iā ſignū habet charitatis que cauſat ambiguū: et
tamē adiutorio dei talis ſuſtineret ſine cui⁹ auxilio
nihil pōt fieri meritorie: dico aūt ſufficere ambiguū:
q̄ nullus certus eſt vtrū cederet vel ſuſtineret: ſicut
Aug⁹ in lib. de ſancta virginitate. Si aūt ex delibe
rata cōſciētia dicat ſe certū eſſe ꝙ poti⁹ peccaret: iſtū
nō credo eſſe cōtritū: ⁊ nullā ꝑcipere remiſſionē pctō
rū: tamē nō eſt abijciend⁹: q̄ cōſuetudo attritiōis in
Ad p̄mū in cōtrariū ducit cōtritionē: ſicut timor ſeruilis initialē ⁊ filia-
lem. Ad id ergo qđ obijcit̄ in cōtrariū dicendū ꝙ
multi ꝑ dei gr̄am in ambiguo ſunt: ⁊ etiā cōſolatiōe
Ad ſecūdū adiutorij dei ſpem habētes nō redeūdi: licet ignorē-
tur futuri caſus: ⁊ ideo hoc nō eſt terribile. Ad ali
ud dicendū ꝙ in dilectiōe interiori nō ſepat̄ ꝑfectus
ab impꝑfecto: ſed in ſignis exteriorib̄: hec aūt quanti
Ad 3m tas cōtritionis tota eſt in volūtate ⁊ ꝯſciētia interio
ribus: ⁊ iō ad eā tā ꝑfect⁹ q̄ꝫ impꝑfect⁹ tenent̄. Ad
aliud dicēdū ꝙ incipiēs ꝑ hoc ꝙ ponit charitatē di-
ligit deū p̄ omib̄: ⁊ ſup̄ oīa habere ꝓpter ſe: ſꝫ creſcit
in vigore merēdi ⁊ aſſimilatiōe ad dei bonitatē. Et ſi
militer cōtritio nō creſcit in quātitate iſta: q̄ hec exi-
gitur ad omnē contritionē: ſed creſcit in alijs. ſ. quo
ad eſſentiā ⁊ potentiā purgādi reliq̄as pctī.

An ſit aliquis ſtatus vltra quē non inten Arti. XX-
ditur: neq̄ꝫ creſcit cōtritio. XV.

Ꝗ2 Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi [Et hoc cuꝫ
D deſiderio: q̄ vitā recupat infinitā ⁊c.] ḡ. i.
Habitū eſt eīn ꝙ cōtritio intendit̄ ⁊ creſcere
pōt. Querat̄ ergo vtrū ſit aliquis ſtat⁹ vltra quem
nō creſcit: ſed ſtet in illo. Videt̄ aūt ꝙ ſic: q̄ dicit Arguit̄ p°
phus ꝙ omni nature cōſtātium terminus ē ⁊ ratio
magnitudinis ⁊ augmēti: ergo cū ea que ſūt gratie/
ſunt mag̃ ordinata : videt̄ ꝙ ea que ſunt gratie etiā
habeāt ſtatū ſue ꝑfectiōis. Itē ſicut dicit̄ in apoc. 2°
latera ciuitatis ſunt equalia: ⁊ latera ſunt virtutes
ergo virtutes ſunt equales; ergo ſi aliqua vna ſtat ⁊
nō creſcit vltra/ oēs ille ſtabūt: ſed charitas ſtat: er-
go ⁊ oēs alie; ḡ ⁊ cōtritio; ꝓbatio ꝙ charitas ſtat: di
cit eīn Aug⁹. ꝙ charitas nutrita auget̄: ⁊ aucta per
ficitur: ⁊ poſt perfectionē nihil ei adijcit ergo ſtat in
ſua ꝑfectiōe: ergo cōſtat ꝓpoſitū. Itē macrobi⁹ ſu- 3°
per ſomniū Scipionis ſequēs platonē nō dicit vir
tutes ꝓgredi vltra ſtatū virtutū animi purgati ſm̄
ꝙ ſunt in hoīe: ergo ibi ſtāt ⁊ cōtritio alicui⁹ virtut̃
eſt: ergo ſtabit in illo ſtatu. Itē nihil eſt ꝑfectū niſi 4°
qđ habet vltimū ſui ſm̄ naturā: ſi ergo contritio nō
habebit vltimū ſui ſm̄ naturā: ipſa ſemꝑ erit imper-
fecta: ſed ſemꝑ creſcēs nunq̄ꝫ habebit vltimū ſui ſm̄
naturā: ergo ſemꝑ creſcēs/ ſemꝑ erit impꝑfecta: qđ eſt 5°
incōueniēs. Itē cōſtat ꝙ virt⁹ humana finita eſt:
ſit igit̄ ꝙ homo cōterat̄ ex tota virtute: hoc eīn poſſi-
bile eſt: cū ergo tota virt⁹ finita ſit: finit⁹ erit ei⁹ act⁹
⁊ tant⁹: quo nō pōt eſſe maior ex illa virtute: ḡ tunc
ſtat ꝙ aliquis eſt ſtat⁹ vltra quē creſcere nō p̄t. Sꝫ In ꝯtrariū
ꝯ Bern̄. Stare in via dei retrocedere eſt: ergo nul- p̄mo argui
lus eſt ſtat⁹ in via dei vt videt̄: ergo qđlibet meritū tur ꝓ ṽitate
creſcere pōt: ergo ⁊ ꝯtritio. Itē Seneca: Ibi deſi 2°
nis eſſe bon⁹ vbi deſinis velle fieri melior: cōſtat au
tē ꝙ illa volūtas nō eſt inane deſideriū: ergo pōt fi-
eri melior in quolibet bono: ergo ⁊ cōtritiōe: ergo cō
tritio ſemꝑ creſcere pōt. Itē in p̄mio quo ad hoīes 3°
nullus eſt ſtat⁹: quo nō poſſit h̄re ſub deo ſtatū ⁊ me
liorē ⁊ altiorē: ergo nec in merito ad premiū ordinat
ſed vnū meritoꝝ eſt cōtritio: ergo in cōtritōe nullus
eſt ſtat⁹ vltra quē creſcere nō poſſit. Solo dōm ꝙ Solo
nullus eſt ſtat⁹ cōtritiōis in q̄ creſcere nō poſſit: ſꝫ tn̄
oīs act⁹ ꝯtitiōis ſtat⁹ eſt ⁊ p̄t eē maior ⁊ in eodē hoīe
⁊ in alio. Ad id ergo qđ primo obijcit̄ dōm ꝙ res Ad primuꝫ
dupliciť ꝑficiunt̄. ſ. ex vltimo ſue nature: tā ex ꝑte eſ
ſentie q̄ꝫ ex ꝑte quātitatis: ⁊ hoc mō ꝑficiunt̄ res na-
turales ex forma ⁊ quātitate ſibi debita. Quidā au
tē ꝑficiūt̄ ex h̄ ꝙ in aſſiĺatiōe magis accedūt ad aliq̄d
qđ ſubaliť ꝑ ſe eſt tale: ⁊ h̄ mō ꝑficiunt̄ res morales:
⁊ p̄cipue diue ꝑ gr̄am ⁊ merita. Et q̄ hec in infinitū
diſtat ab illo: aliq̄d ꝑ aſſiĺationē accedit: iō nullus ē
ſtat⁹ boni illi⁹ q̄ nō poſſit eſſe maior ⁊ melior. Ad Ad ſecūdū.
aliud dōm ꝙ charitas nō ſtat: vn̄ dic̄ Chryſo. ꝙ cha
ritas dei fonte magis manat ⁊ nō ſtat: ſꝫ ſemꝑ ꝓficit
aut deficit: ⁊ iō ſua ꝑfectio nō eſt ſtādo in ſtatu aliq̄:
ſed poti⁹ in excluſione impꝑfectionis quo ad ſigna: et
tūc dicit̄ eſſe ꝑfecta que ſufficit ad oꝑa ⁊ ſigna ꝑfecti
onis. Ad aliđ dōm ꝙ eodē modo dicūt̄ ṽtutes ani Ad tertiū
mi purgati vt virtutes q̄ ꝑficiūt animā in tali ſtatu
in q̄ nihil māifeſtat̄ đ paſſiōe ṽtuti ꝯria n̄ tn̄ iō dr̄ pur
gati ꝙ creſcere nō poſſit i acceſſu ad ṽtutē exēplarē.

Ad quartū Ad aliud dōm q vltimū dr̄ duplicit̄.ſ.cōples eſ-
ſentialiter ⁊ de h̄ tm̄ eſt ver̄ qd̄ obijcit̄: dr̄ etiā ad vl-
timū id ad qd̄ eſt acceſſus: ⁊ qd̄ ſolū ſimplicit̄ pfectū
eſt: omne aūt aliud tāto pfecti⁹ quantū ad id magis
accedit: ⁊ de hoc nō eſt ver̄ qd̄ dicit: q: talia habēt p
fectionē que ſimplr̄ eſt in vno tm̄: ⁊ in alijs p partici
patione ⁊ aſſimilationē illi⁹: ſicut etiā phi dixerūt ⁊
ſancti intelligētias tantomagis pfici ⁊ vniri ⁊ ſim-
plices fieri quātomagis participāt bonitates q̄ ſunt
a cauſa prima: ⁊ in talib⁹ vnūqdq; pfectū eſt: ſ; ſemp
ad quintū. pōt eſſe perfecti⁹. Ad aliud dicēdū q duplex ē po
tentia: vel meli⁹ eſt potētie cōſideratio ſm ſe ⁊ ſm cō
parationē ad habitū perficientē: ſi eni potētia ſm ſe
cōſiderer̄ tunc neceſſario cōcludit obiectio inducta.
Si aūt cōſiderer̄ in cōparatiōe ad habitū cui adiū-
gitur: aut ille habit⁹ pficit tm̄ v̄tute creata: ſicut oēs
habit⁹ acqſit⁹ ⁊ innat⁹: aut pficit ſimul virtute crea
ta ⁊ increata eo q ei cōiuncta eſt virt⁹ eſſentie increa
te. Si primo modo adhuc verū eſt qd̄ concludit ob-
iectio: Si aūt ſecūdo mō tūc nihil valet: q: licet in ſe
virtus finita ſit: tn̄ in ſe ſemp creſcit ei poſſe: ex h̄ q re
cipit grām gratūfacientē maiorē: ⁊ tūc pt̄ in ampli⁹
Et q: ſi bene vtit̄ gratia accepta iter̄ dat̄ ei grā ma-
ior q̄ accepta pt̄ in ampliorē actū meriti: ⁊ nūq̄ erit
talis ſtat⁹ meriti in quo homo creſcere nō poſſit. Et
per hoc patet ſolutio ad totū.

Arti. XXXVI. An oporteat cōfeſſionē eſſe integrā.

Or D Einde p pcedētes de elemoſyna queſtiōes habi-
tas oīa patēt vſq; ad illū locū vbi dicit [Ca-
ueat ne duct⁹ verecūdia diuidat apud ſe cōfeſ
ſionē ⁊c.].ſ.K Querit̄ eni hic de integritate cōfeſ-
Argunt̄ p̄o ſionis. Et videt̄ q nō oportet eā eſſe integrā: cōfeſſio
eni eſt ꝓpter iudiciū peccati: equale aūt vl̄ etiā meli⁹
iudiciū fit de peccato qn̄ vna vni pars ꝓpalat̄ ⁊ alij
alia pars: q: plurib⁹ intēt⁹ minor eſt ad ſingula ſen-
ſus: cū igit̄ diuiſio valeat ad meli⁹ iudiciū peccati: vi
2° detur q melior ſit cōfeſſio diuiſa q̄ integra. Item
nullū eſt periculū in pnīa: q: ſi vnuſqſq; iniūgit cō-
petētē pniam de his que audiuit cōpleta ſiml̄ pnīa
oībus erit cōpetēs ⁊ cōdigna: ergo ipſa delet pctm̄/
Solutio licet ſit diuiſa. Si forte tu dicas q ſic in lr̄a dr̄ ꝓ-
pter verecūdiā hoc fit: q: magis verecundat̄ corā
Obiectio vno dicere oīa q̄ diuiſim corā multis. Cōtra ve-
recūdia accidit cōfeſſiōi: ꝓpter accidēs aūt nō dz va-
riari res in ſubā: ergo ꝓpter verecundiā nō pōt eſſe
3° q nō ſit cōfeſſio diuiſa: dūmō al's cōfeſſio ſit. Itē
ſi ꝓpter verecūdiā ſit hoc tūc ⁊ alia maiorē verecūdiā
inducētia debēt pcipi cōfitēri. Cōſtat aūt q corā vno
ſacerdote multomagis verecūdat̄ q̄ corā alio: ergo
videt̄ q ſibi pcipi debeat q illi cōfiteat̄ corā quo ma
xime verecundat̄ qd̄ falſum eſt: ergo verecūdia non
4° eſt cauſa. Item poſſibile eſt aliquē cōfeſſionē diui-
dere nō ex cauſa que aſſignat̄ in lr̄a.ſ.vt p ypocriſim
ſe laudet: q: pōt aliqs hoc facere ex ignorātia vel ex
quātitate cōtritiōis: q: vult q plures plura iniun-
gant: ⁊ ſic meli⁹ ſatiſfaciat: ergo videt̄ q tūc tal's poſ-
5° ſit diuidere cōfeſſionē. Itē videt̄ multis eſſe īpoſ-
ſibile qd̄ dicit. Dicit eni ps. Delicta qs intelligit ab
occultis meis mūda me: ponam⁹ ergo q aliquis in
cōfeſſione ſua quorūdā ſit oblit⁹ que libēter cōfitere
tur ſi in memoria haberet: ⁊ poſtq̄ oīa q̄ in memoria
habuit cōfeſſus eſt ⁊ recedat ab eo ſacerdos: vel ecō-
uerſo ipſe a ſacerdote ita vt ad eū accedere oportune
nō poſſit: ⁊ tunc recordet̄ aliquor̄ q̄ nō eſt cōfeſſus;
tūc igit̄ quero an cōfeſſio prius facta valuit an non:
Si valuit: ergo eā iterare nō tenet̄: ergo ea que ha-
bet in memoria ⁊ pri⁹ nō habuit pt̄ alij dicere: ꝗ di-
uiſa cōfeſſio valet. Si aūt nō valuit: ergo ex recorda
tione nulla cōfeſſio valet: in qua nō dicunt̄ oīa etiā
oblita qd̄ eſt fere oēs hoīes dānare. Et iō hoc eſt ab
ſurdū. Si forte tu dicas q valuit: ſ; ſtatim vt re- Solō
cordat̄ pluriū incipit nō valere niſi illa quor̄ recor-
datur: ⁊ etiā pri⁹ dicta vni alicui cōfiteatur. Con 6°
tra id qd̄ nō cōiungit̄ alicui in tpe nec in eſſentia: vi-
detur q nō deſtruat ipm̄: ſequēs aūt recordatio pec
catorum pbabite cōfeſſiōi nō cōiungit̄: ergo nō deſtruit
eā: ergo ſi añ hoc valuit ⁊ poſtea valet vt videt̄. Si Solō
dicas q hec rō nō valet: q: ſequēs peccatū prius fa-
cta bona mortificat ea: quib⁹ tn̄ nō cōiungit̄ eſſentia-
liter vel in tpe: ſ; in eodē ſubiecto tm̄. Cōtra q ſe 7°
quēs pctm̄ mortificat pri⁹ facta bona cōtingit ꝓpter
cōtrarietatē culpe ⁊ grē: ſed prior cōfeſſio ⁊ ſequēs re
cordatio nō habēt hmōi cōtrarietatē: ergo vnū non
deſtruit aliud. Itē ſi ex ſequēti recordatiōe ille ob 8°
ligat̄ ad cōfeſſionē pcedentiū: querat̄ vn̄ hoc ptingit:
nō eni h̄ cōtingere poſſet niſi q: pri⁹ facta cōfeſſio nō
valuit vel mō nō valet ex quo pluriū recordat̄. Si
prius nō valuit: ergo pars iſta pnīe deficit: ergo de
ficit vera pnīa: ſ; nulla niſi v̄a pnīa deletiua eſt pec
cati: ergo pri⁹ nō erat in eo deletū peccatū qd̄ falſum
eſt: q: pt̄ eſſe q oīa deleta ſunt: ⁊ ea q̄ pri⁹ cōfeſſus eſt
⁊ ea quor̄ poſtea recordat⁹ eſt. Si aūt prius valuit
⁊ mō nō valet: videt̄ q ſit ex cōtrarietate ſequētis re-
cordatiōis ad cōfeſſionē: ſ; ſequēs recordatio bonū
qddā eſt: ⁊ pbabita cōfeſſio bonū quoddā: ergo bonū
cōtrariat̄ bono qd̄ eſt abſurdū. Ulteri⁹ queritur Queſtiuncula ſecūda
vtr̄ poſito q pniam pri⁹ iniūctā pfecerit ⁊ poſtea ali
q̄r̄ recordat⁹ an ſit teneat̄ iterato totū confiteri aut
nō: ſi ſic cū cōfeſſio nō ſit niſi p pniam: ipſe recipiet pe
nitentiā de toto: ergo bis punit̄ ꝓpter illud pctm̄ qd̄
falſum eſt: quoniā nō cōſurgit duplex tribulatio vt
ſupra habitū eſt. Si nō ergo nō recipiet pniam niſi
de parte: ſ; nō tenet̄ cōfiteri niſi ꝓpter pnīe tāxatiōē;
ergo cōfiteri nō tenet̄ niſi partē illā peccator̄ ꝓ qb⁹
nō recepit pniam: ergo pt̄ diuidere cōfeſſionē qd̄ eſt
cōtra lr̄am. Itē ex hoc videt̄ generari quedā pro- 9°
lixitas: vix eni ē aliqs qui ſimul recordet̄ oīm pecca
tor̄: ponam⁹ ergo aliquē ſucceſſiue p cētū vices vel
plēs ſemp poſt tpīs alicui⁹ interuallū recolere aliq̄
que nō fuit cōfeſſus: ⁊ ipm̄ ſemp trāſire de loco ad lo
cū vbi eiuſdē cōfeſſoris oportunitatē habere non pt̄
iſte igit̄ ſemp a principio tenet̄ repetere cōfeſſionē ſuā
ergo vix vnq̄ qeſcet ſecur⁹ de cōſciētia q ſit bn̄ con-
feſſus: ⁊ hoc difficile eſt dicere: ergo videt̄ q in aliq̄
caſu diuidi poſſit cōfeſſio. Sed cōtra hoc obijcitur In cōriū p̄o
q: ſi diuidat̄ cōfeſſio: nullus ſacerdotū audiētiū ſci-
et totā morbi quātitatē: ergo iſti nulla iniūgit̄ debi-
ta ſatiſfactio: ergo nō valet talis cōfeſſio. Itē pnīa 2°
iniuncta eſt p modū medicine cōtra cōſuetudinē vete
ris peccati: ſed diuiſa cōfeſſiōe nullus ſufficiēter ſcit
cōſuetudinē: ergo nullus ſufficiēt̄ ſcit occurrere mor
bo peccati: ergo talis cōfeſſio nō valet. Itē in me- 3°
dicina corporali ſi aliquis eger laboret ex diuerſis
generib⁹ egritudinū ⁊ vnā ſciret vn⁹: ⁊ aliā ali⁹ me-
dicus: cōtingit periclitari egrotū: q: vn⁹ medic⁹ nō
oparet̄ niſi cōtra vnā egritudinē: ⁊ tūc aggrauaret̄
forte alia: ergo ſic eſt in egritudinib⁹ ſpūalib⁹: ergo
vnus ſacerdos q̄ medicus ſpiritualis eſt debet ſcire

Solo. omnes morbos. Solo dicendū q̄ confeſſio diuiſa ex induſtria nihil valet vt dicit̃ in lra ſed potius nocet:q2 accumulat pctm̄ ſimulatiōis vt dicit̃ in lra. 2 huius cauſe ꝓximiſſime tacte ſunt in obiectionib9 vltimo inductis:2 nō eſt eas difficile colligere ī tres ſm
Ad primū. numeꝝ coꝝ q̄ obiecta ſunt. Dicendū ḡ ad pmū q̄ iudiciū pcti duplex eſt.ſ.iudiciū pcti qd ſit pctm̄ 2 iudiciū ꝓportiōis totius pcti ad condignā pniam.2 iudiciū primū eſt in ꝯfitēte ꝓcedēs ex auditu. 2 de hoc tm̄ verū eſt qd obijcit̃:ſed iudiciū ſm q̄ eſt magis ſubſtantiale cū forma 2 hoc nō pōt fieri ab aliquo niſi ꝑ totā quantitatē pcti ſimul audiat 2 ſi plures ita q̄ ſinguli totū audiāt tūc verū eſt q̄ melius fit a pluribus q̄3 ab vno:ſ3 tñ īpoſſibile eſt fieri a pluribꝰ quoꝝ
Ad 2m ſinguli nō ſciūt totā pcti quātitatē. Ad aliud dōm q̄ ſacerdos nō tenet̃ penitentē picliſitantem corrigere quē ꝑ opa iuſticie intēdit in ꝯriū aſſueſcere:2 iō īpoſſibile eſt b niſi ſciat totā ꝯſuetudinē veterē: ſ3 q̄ſtio illa ꝓcedit ac ſi in pnia diuiſim ſingulis pctis īponeret̃
Ad obiectū ſatiſfactio 2 hoc nō eſt verū. Ad id qd obijcit̃ de verecūdia dōm q̄ duplex eſt verecūdia:quedā eſt paſſio corꝑalis q̄ conſiſtit in rubore corꝑis 2 hec accñtal' eſt ꝯfeſſioni. Eſt etiā rōnalis verecūdia que eſt confuſio quedā ſui in magnitudine delicti. de qua dr̄ Rom.6 Quē ḡ fructū habuiſtis tūc in illis in quibꝰ nūc erubeſcitis:2 hec ſubſtātialis eſt ꝯfeſſioni vt dicit̃ in lra.
Ad 3m Ad aliud dōm q̄ verecūdia maior facit ad bñ eſſe ꝯfeſſionis alijs paribꝰ: tñ ſine augmēto illo bene fit cōfeſſio:2 q2 pceptū nō eſt de meliori bono ſ3 de neceſ
Ad 4m ſario tm̄:ideo nō pcipit̃ illud. Ad alud dōm q̄ lic3 cōfeſſio ſepabilis ſit ab illa verecūdia q̄ paſſio eſt corporalis nō tñ ab illa q̄ eſt confuſio mētis interior cū
Ad 5m deteſtatiōe pcti. Ad aliud dōm q̄ illa talis cōfeſſio valet 2 valuit:q2 de oīb9 ē q̄ erāt in memoria 2 tñ tenet̃ repetere ꝓpter illud qd poſtea ad memoriā reuocauit:nō eni ſequit̃ ſi valet q̄ nō teneat̃ repetere: q2 valuit ꝓ ſtatu in q̄ tūc fuit 2 ꝑ ſe. Ex aūt repetit̃ b eſt rōne alterius ſtatus 2 ꝑ accñs:ſed q2 illud qd poſtea redijt ad memoriā facit eā nō eſſe de omi pctō recordato nec integrari.
Ad 6m Ad aliud dicendū q̄ lic3 recordatio actu nō cōiungat̃ pcedenti cōfeſſioni: tñ id qd recordatū eſt:facit eā imꝑfectā:q2 ipm̄ eſt ps eoꝝ que ꝯfiteri debēt 2 de eſſe ꝯfeſſiōis:omē aūt illud imꝑfectū eſt vt dicit phs cui de eſſentialibꝰ aliqd deeſt:2 ideo cōfeſſio pcedēs eſt impfecta:q2 nō eſt de oīb9 re-
Ad 7m cordatis. Ad aliud dōm q̄ nō oportet id qd oñdit aliqd eſſe imꝑfectū ſit ei ꝯtrariū:ſed bene veꝝ eſt q̄ id qd deſtruit aliud per ſe contrarium eſt illi: ſed non deſtruit recordatio poſterior ꝑhabitam confeſſionē: q2 illa valuit 2 valet ſi ſuppleat̃ ei id qd deeſt. Ex autē hoc veꝝ ſit ſic pt3:q2 pars ſubtracta nō eſt ꝯtraria toti 2 tñ qñ apparet ſubtracta:oſtendit totū eſſe imꝑ
Ad 8m cū queſito. fectū 2 ꝑfici ſi addat̃. Ad aliud dicendū q̄ ſi pniam prius iniunctā ipleuit hoc ipm̄ cū pctis debet dicere ſacerdoti ſcđo:ſi nō pōt habere ſacerdotem primū vl' tertio ſi nec pmū nec ſcđm habere potuerit 2 ſic de inceps:2 tūc ipe nō iniūget pniam ꝓ pꝰs dictis niſi ꝓ tāto inq̄tū nō dictū manifeſtat̃ ſibi ad piculū conſuetudinis in aliq̄ pctō qd piculū alius ſacerdos ītelligere nō potuit eo q̄ nō totā cognouit q̄ntitatē pcti. Ex hoc vlteri9 pat3 q̄ nō ꝯſurgit duplex tribulatio
Ad.9m 2 tñ tenet̃ iterato confiteri. Ad aliud dōm q̄ nulla generat̃ plitas:q2 nō tenet̃ ꝯfiteri niſi recordata: 2 hoc de facili pōt facere:2 ſi aliq̄ pterita reuocet men ti illa dicat eidē vel ſi alij repetat:2 hoc nō eſt difficile cū ſint in memoria. Si aūt nō vult tm̄ ſtudere in diſcuſſionē ſui vt ſil' oīa q̄ pōt cōprehēdat:puto q̄ dānabiliter negligens eſt: nec ſufficienter ſue ſalutis habet curā:hoc aūt quidā aliter determinauerūt dicētes q̄ ſufficit cū recordato dicere pora in generibꝰ ſinguloꝝ 2 nō ea exprimi in ſingulis generū:ſed hoc reputo eſſe contrariū dictis ſanctoꝝ 2 ꝑſumptuoſum.

An hypochriſis ſic bene definita. Articu. XXXVII. P.2.

Einde q̄rit̃ de hoc qd dicit ad hypocriſim tendere. Querem9 eni hic ex incidēti de hypocriſi quinq3.ſ.qd ſit/2 vtrū ſit pctm̄ ſpeale vel generale ꝯiunctū pluribꝰ alijs vl' oībꝰ. Tertio in quibꝰ opibꝰ frequēter apparet. Quarto aūt qual'r ſe habet ad inanē gloriā. Quinto 2 vltimo vtꝝ ſemp ſit mortale pctm̄ vel veniale. Ad pmū hoꝝ ſic obijcit̃ ſup Argu. pmo illud Matth.6. Nolite fieri ſicut hypocrite triſtes. dicit glo. Hypocrita eſt q̄ ſimulat qd nō eſt: repntatorz alterius pſone. videt̃ aūt hec diffinitio nō eſſe generalis:q2 hypocrita ſimulat q̄nq3 qd eſt vel diſſimulat qd eſt.ſ.qñ bonū occultū iactat/vel occultū malū abſcōdit 2 tñ hypocrita eſt:ḡ nō ſemp ſimulat qd nō eſt. Itē ſimulatio 2 diſſimulatio ex oppoſito ſe habēt ſicut ſile 2 diſſile:ſed diſſile nunq̄ eſt ſile in eo q̄ hmōi:ḡ nec diſſimulatio eſt ſimulatio:ſed diſſimulatio eſt act9 hypocrite. vt dicit mgr̄ Hugo de ſancto victo.ḡ nō ſemp ſimulatio:ḡ alia eſt diffinitio. 2o
Itē mgr̄ Hugo de ſctō victo.ponere videt̃ actus q̄ttuor pnie tractās illud Danielis 7.de pardo q̄ habebat alas q̄ttuor dic̄ q̄ q̄ttuor ale hypocrite ſr̄ iactātia de bono māifeſto/excuſatio mali māifeſti/ſiml'atio boni occulti 2 diſſiml'atio mali occulti:ḡ male diffinit̃ hec 3o
ꝑ ſimplicē ſimulationē. Itē adhuc aliter obijcit̃ cōtra illā diffinitionē:q2 ſiml'are qd nō eſt ꝯtingit aliqñ benefieri vt ꝓpter ſcandalū vitandū:2 tunc nō eſt malū:cōſtat aūt q̄ oīs hypocriſis eſt mala:ḡ ſiml'are qd nō eſt/nō eſt ſemp hypocriſis. Ad huc videtur q̄ 4o
Ioſue ſimulās fugā 2 ſaluator formā pegrini 2 hortulani/2 fingēdo ſe longius ire ſimulauerūt qd non erāt 2 pñtabāt alias pſonas nec tñ erāt hypocrite:ḡ diffinitio illa nō couenit vt videt̃. 5o
Itē cū virtutes ſint volūtates qdā vel nō ſine voluntate vt dicit phs cōſtat q̄ ſimil'r etiā vicia ſint volūtates quedā:volūtas aūt a fine 2 volito accipit ſpeciē 2 q̄litatē:ḡ hic poni deberet in diffinitiōe hypocriſis 2 hoc nō fit:ḡ diffinitio mala. 6o
Itē hoc idem pat3 alia rōne:q2 dicit Aug.q̄ oīs hūana puerſitas ē frui vtēdis 2 vti fruēdis. Cōſtat āt q̄ fruēs vtēdis aliqd tpale diligit ꝓpt̃ ſe 2 pl9 q̄3 deū cū igit̃ b fit ī oī puerſitate hūana:b etiā erit ī hypocriſi:ḡ ī hypocriſi diligit̃ aliqd ꝓpt̃ ſe ex q̄ ꝯbit 2 ſpe3 2 rōnē b ḡ debuit poni ī ei9 rōe. 7o
Adhuc Queſtiūcl'a aūt ſi q̄rat̃ ī q̄ differt ſupbia ab auaricia 2 hec duo a fornicatōe.rndebit̃ q̄ penes fines volūtat̃:q2 auaricia requieſcit in diuitijs:ſupbia in dignitatibꝰ 2 fornicatio in delectabili venereoꝝ:igit̃ ita eſt ī hypocriſi:ſed illud penes qd differūt ea q̄ ſunt eiuſdē generis eſt loco differētie ꝯſtitutiue ſpeciei vel ipa differētia: 8o
ḡ ſimil'r ſe habebit in hypocriſi:ꝯſtat āt q̄ illd potiſſimū eſt in diffinitiōe 2 cōplens eā:ḡ illud maxie deb3 poni in ea/hic aūt nō fit ſic:ḡ male. Rñſio dōm q̄ Solo
hypocrita diffinit̃ ī pꝑhabita aſſignatiōe a ꝓprio actu ſuo:q2 act9 ſūt puꝝ habitibꝰ ſm rōnē 2 ſi q̄s vult eā ſuſtinere dicet q̄ ſimulare ſumit̃ large.ſ.ꝓ oſtēdere ſe

in alia diſpoſitione q̄ʒ ſit vt rep̄ſentet perſonā alteri⁹ ꝛ cum ip̄e ſit malus pōt intelligi alteri⁹ pſone in genere nō in ſpecie hoc mō quo dicit phs ꝙ bonū ꝛ malum ſunt genera alioꝝ exiſtētia. Et hoc mō etiā intelligendū eſt qđ dicit ꝙ ſimulat qđ non eſt. ſ. in genere nō in ſpecie. Ulterius aūt nō intelligendū eſt ꝙ hoc ip̄m qđ dicit ſimlʼare qđ nō ē ſit hoc fine qđ ē placere de bonitate ſimlʼata: hoc nō eſt finis volūtatis hypocrite. Si qs igit̄ vellet/totū eſſe hypocriſis cōprehendere diceret/ꝙ hypocriſis eſt viciū cupiēs placere alteri de bonitate ſimlʼata in ſpecie boni forinſecus vel palliatione mali. Ad primū ergo dōm ꝙ hypocrita nunq̄ʒ ſimlʼat qđ eſt in genere qđ malus eſt: ꝛ ita intelligit̄ hoc. ꝙ aūt ita ſit patʒ ꝑ Gregoriū ſup illud Job. 15. Cōgregatio hypocrite ꝛc̄. vbi ſic dicit: mēs hypocrite nunq̄ʒ vacat a malo: q2 q̄ appetit/alijs inuidet ex quoꝝ deſpectu clarioꝛ ſit. vn̄ ꝛ dolos ponit vt ſolus captet eſtimationē. Et qđ obijcit̄ đ bono occulto dōm ꝙ hoc intelligit̄ de bono in genere vel de bono ciuili: q2 bonū in genere nō habʒ niſi ſimulatū ꝛ ideo intelligēdo ſ̄m genus ſemꝑ ſimulat qđ nō eſt.

Ad p̄mū

Ad 2m Ad aliud dicendū ꝙ ſimlʼatio ꝛ diſſimulatio nō ſe habēt ex oppoſito: niſi ſicut de eodē bono vel malo: ꝛ iō ſimulatio boni nō opponit̄ diſſimulatiōi mali: ſed potius hic vtraq̄ʒ cōp̄hēdit̄ ſub ſimlʼatione: q2 vtraq̄ʒ oſtēdit palliū boni bōis ſed extrinſecus.

Ad 3m Ad aliud dicendū ꝙ mgr̄ Hugo deſcēdit ad ſpeciales act⁹ hypocriſis ꝛ veꝝ eſt ꝙ illi multiplicant̄ ſ̄m qđ in ſpecie boni ꝛ mali ꝑut aliq̄ modo ꝓdit in noticiā alteri⁹ pōt ꝯſequi placētiā ſctitatis apparētis. hec aūt in genere ſunt bonū ꝛ malū ꝛ vtrūq̄ʒ occultū vel manifeſtū: ꝛ ſic efficiunt̄ q̄ttuoꝛ aletoēs tn̄ iſti actus cōp̄hēdunt̄ ſub vno ſ̄m genus q̄ eſt oſtēſio ſctitatis vel bonitatis vt placeat ꝓrimo.

Ad 4m Ad aliud dōm ꝙ h̄ verū eſt ꝙ ꝯtingit aliquē ſimlʼare qđ nō eſt: ſed nō in genere: ꝛ iō talis nō oīno ſimlʼat qđ nō ē: q2 nō curat de h̄ ꝙ nō iudicet̄ ſctūs vlʼ bonus: ſʒ cauet ꝓrio caute q̄ʒtū pōt ne ſcandalizet̄ ꝛ hoc prudētis eſt.

Ad 5m. Ad aliud dicendū ꝙ ſicut patʒ in quodā ca°. decretoꝝ: Eſt ſimulatio bona ꝛ ſimulatio mala/ꝛ eſt diſtinctio Aug. ſed tn̄ illa q̄ vident̄ ſimulatiōes in ſctis vel dn̄o: nō ſunt pure ſimulatiōes ſed indicia myſterioꝝ: q2 ſicut dn̄s finxit ſe longius ire ſicut ꝑegrin⁹ ꝛ lōgius erat in mētib₉ diſcipʼloꝝ: ſʒ h̄ ē pura ſimlʼatio alicui⁹ qđ nec etiā cōuenit ſimulanti ſ̄m genus ꝛ fine inhoneſto.

Ad alia. Ad oīa aūt q̄ poſtea inducunt̄ plane ꝯcedendū eſt: ſed dicendū ꝙ finis hic iportat̄ ꝑ hoc ꝙ eſt rep̄ſentatoꝛ alterius pſone in genere. Cū em̄ altera pſona inq̄ʒtum altera nō moueret voluntatē aliquā intelligit̄ ꝙ mouet eā/ꝛ eſt finis ei⁹ rōne adiūcti in noticia alioꝝ qđ eſt placētia ſanctitatis apparētis.

Articul⁹ XXXVIII Q.2.

An hypocriſis ſit ſpeciale peccatū an generale cōiunctū alijs.

Arguit̄ p̄o Secūdo querit̄ vtrū ſit pctm̄ ſpeciale an generale ꝯiunctū alijs. videt̄ aūt ꝙ generale cōiunctū alijs: q2 hic diffinit̄ ꝑ ſimulationē ꝛ ꝯſtat ꝙ ſimulatio eſt pctm̄ aliud ab hypocriſi ſicut patʒ in 3. Reg. 14. vbi dicit ꝓpheta vxori ieroboā. Ingredere vxoꝛ ieroboā cur aliā te eſſe ſimulas: nō tn̄ ꝓpter h̄ hypocrita fuit illa vxoꝛ. cū igit̄ cōiungat̄ ſimlʼationi videt̄ ꝙ eadē rōne cōiungat̄ alijs.

2o Itē ex autoritate Greg. p⁹ iducta: videt̄ ꝙ ꝯiugat̄ alijs ꝛ p̄cipue inuidie ꝛ ſupbie: q2 ex h̄ qđ dicit ꝙ nunq̄ʒ mens hypocrite vacat a malo videt̄ ꝙ oīb₉ malis adiungat̄: q2 nullū ſpēale malū eſt a q̄ nunq̄ʒ vacet mēs hypocrite. Ex hoc aūt qđ dicit: cū alijs inuidet oñdit ꝙ cōiungit̄ iuidie/ꝛ ex h̄ qđ dicit ꝙ alios đſpicit vt ex deſpectu illoꝝ clarioꝛ fiat oñdit ꝯiūgi ſupbie ꝛ ex eadē rōe ꝯiungit̄ oīb₉ alijs.

Itē p̄cipue videt̄ ꝯiūgi mēdacio ꝛ dolo ꝛ fraudulētie: q2 illa vicia oñdunt aliud q̄ʒ ſint/ꝛ hoc eſt hypocrite ꝓꝑrius actus vt dictum eſt. 3o

Adhuc etiā aliter ꝑ rōne vniuerſalē videt̄ h̄ idē: q2 bonū ꝛ malū nō p̄nt reduci ad hoc cōe qđ eſt genus vnū: q2 dicit phs ꝙ nō ſunt i genere ſed genera alioꝝ. ḡ ſimlʼatio boni ꝛ diſſimlʼatio mali: nō p̄nt ſilʼr reduci ad vnum genus vnius appetibilis in quo quieſcāt vt videt̄: ḡ hoc eſt in oī genere: ḡ nō eſt malū in vno ſʒ in oīb₉: ḡ ꝯiūgit̄ oīb₉ vt videt̄: ḡ nō eſt ſpēale malum vnū. 4o

Sed ꝯtra hoc obijcit̄ quicq̄d diuidit genus vnū e diuerſo cū alijs q̄ ſunt ſpēs illius generis: ſpecies eſt nō gen⁹ hypocriſis diuidit cū alijs vicijs ſpecialib₉ h̄ genus qđ eſt viciū: ḡ ip̄a eſt ſpeciale viciū: ḡ ab alijs ſeꝑatū. Adhuc aūt licʒ charitas diligat oīe bonū tn̄ eſt ſpēalis virtus ꝓpter finē ſpecialē: ḡ a ſilʼi ſi hypocriſis appetit apparere in bono tn̄ erit ſpeciale viciū ꝓpter finē q̄ eſt placere alteri de ſctitate. In ꝯ̄riū p̄o

Solo. dicendū ad primū. Qđ cōcedimus dicētes ad primū ꝙ ſimlʼatio duplʼr ſumitur. ſ. generalʼr ꝛ ſpēalʼr: generalʼr ſumpta ſimlʼatio nō eſt pctm̄ ſed ſpecialʼr ſumit̄ adhuc duplʼr. ſ. ꝑut ſonat quendā appetitū decipiēdi/ꝛ ſic nō eſt pctm̄ ſpeciale: ſed ꝯiunctū plurib₉ pctīs ſicut ꝓbatū eſt in obijciēdo ſicut đr Job. 36. Simulatores ꝛ callidi ꝓuocāt irā dei. Alio mō ſumit̄ ſpēaliſſime ꝑ ſimlʼatiōe bonitatis nō exiſtētis ꝛ ſic ē hypocriſis qđ oñdit ip̄m nomē hypocriſis qđ đr ab ypos qđ eſt ſub ꝛ criſis conuerſio q̄ſi ſub figura ꝯuerſiōis ꝛ bonitatis exterioꝛis latēs malicia vel ſub ꝯuerſus. i. latentē bn̄s ꝯuerſionē: q2 ꝯuertit bonū extra cū ſit malū intra.

Ad aliud dicendū ꝙ Grego. nō intēdit ꝙ ſit pctm̄ alijs ꝯiunctū ſiue cōmixtū: ſʒ dicit iō: q2 frequēti⁹ q̄rit̄ ab illis ꝓpter qđ etiā filia ponit̄ inanis glʼie: ſicut etiā đr in vltima glo. ſup Job. Ad 2m

Ad aliud dōm ꝙ mēdacio non ꝯiungit̄ niſi ꝑ accn̄s. ſ. ſi mēdaciū q̄rat apparētis ſanctitatis placētiā. Ex aūt mēdaciū oñdit qđ nō eſt: nō intelligit̄ de diſpoſitione bōis q̄ʒtū ad ꝟtutē bonitatis ſʒ ſpecialʼr cū ꝟitate: q2 cū ſit falſum p̄tēdit veritatē in ſermone. Ad 3m

Ad aliud dōm ꝙ ſolutū eſtʼ h̄ ꝑ obiectionē vltimā in ꝯ̄riū adductā: q2 licʒ materia ſit nō i genere in q̄ q̄rit apparere hypocrite tn̄ finis eſt ſpēalʼ ꝛ h̄ ē i volūtatib₉ differētia cōplēs ꝛ a ſpēalitate ip̄i⁹ in ſpeciē trahit̄ in viciū: ꝑ idē p̄tʒ ſolʼo ad ſeq̄ns q̄ſitū. Ad 4m

Ar. XXXIX Q.2.

In quibus opibus frequētius apparet hypocriſis ꝛ in quo actu peioꝛ ſit.

Argu. p̄mo Tertio q̄rit̄ in q̄b₉ opib₉ frequēti⁹ apparet. videt̄ aūt ꝙ in ꝯfeſſiōe ꝑ ea q̄ dicūt̄ in lr̄a.

2o Itē ꝑ rōnē talē vbi locus accuſatiōis eſt i iudicio ciuili ibi eſt etiā ꝓꝑrie locus oſtēſionis innocētie ꝛ puritatis vite: ſʒ h̄ eſt in ꝯfeſſiōe q̄ʒtū ad iudiciū diuinū: ibi ꝓꝑrie eſt locus oſtenſionis bonitatis ꝛ puritatis vite: ḡ cū hypocrita p̄cipue hoc intēdat. videt̄ ꝙ in cōfeſſione maxie p̄tendat hypocriſim.

3o videt̄ aūt ꝙ i ieiunio maxie ſe oñdat ꝑ illud qđ ſpecialʼr a ſaluatore noſtro ꝓhibet̄ Matth. 6. dicēte: Cū ieiunatis nolite fieri ſicut hypocrite triſtes. Probatio.

4o Itē ꝑ rōnē in hoc em̄ maxime q̄rit hypocrita apparere ſctūs qđ maxime natū eſt exterioꝛē ſanctitatē p̄tendere. hoc aūt eſt ieiuniū: ḡ

maxime querit hypocriſim in ieiunio. Probat̄ antē
p̄ma ꝑ aſtutiā hypocrite: qꝛ ſcit q̄s act⁹ ſibi vtilioꝛ eſt
ad ꝯſeq̄ndū finē. Sc̄da autē ꝓbat̄ ex h̄ ꝙ ieiuniū ex-
terminat coꝛp⁹ ꝛ macerat qδ ꝓpꝛiū eſt ſctitatis exte-
5o rioꝛis. Adhuc dicit dn̄s in euāgelio ꝙ hypocrite ex
terminātfacies ſuas cū igit̄ ieiuniū maxie extermīet
6o in illo maxīe q̄rit apparere hypocrita. Videt̄ autē ꝙ
in elemoſyna: qꝛ dicit Greg. ꝙ in elemoſynis p̄cipue
Queſtiūcl'a hypocrite tuba canūt ante ſe vt boni videant̄. Ulte
Arg. p̄mo. rius q̄rit̄ in q̄ actu hypocriſis ſit peioꝛ. Videt̄ aūt ꝙ
in elemoſyna: qꝛ dic̄ Chꝛyſ. Ubiqꝫ vana gl'ia mala
eſt: ſed maxie in philātropia: philātropia aūt ē amoꝛ
hoīm ꝛ vocat ſic pietatē circa paupes: qꝛ ex amoꝛe ho
In ꝯtrariū minū ꝓcedit. Sꝫ ꝯtra Chꝛyſ. In alijs vane glo-
riari mirabile nihil eſt: in ieiunio aūt ꝛ oꝛone eſt extra
Sol'o neū ꝛ lachꝛymis plenū. Sol'o dōm ꝙ hypocriſis
p̄cipue q̄rit appere ī actib⁹ ſctitat̄ ꝛ illi ſt̄ ptes ſctifica
tiōis vl' ſatiſfactōis. ſ. ieiuniū oꝛoꝛ el'ina: ꝛ iō ad illos
ſe ſepi⁹ ꝯuertit q̄ꝫ ad alios niſi general'r valde ſumat̄
hypocriſis ꝓ oī oſtēſione alia q̄ eſt ſiue fiat v̄bo ſiue
ſigno ſctitatis ſicut dicit btūs Bern̄. ꝙ hypocrita eſt
Ad pꝛimū. oīs doctoꝛ q̄ p̄⁹ ſe n̄ coꝛrigit q̄ꝫ alteꝝ. Ad p̄mū ḡ di
cendū ꝙ in ꝯfeſſiōe ſepe oñdit̄ hypocriſis: ſed nō ita
frequēter vt in alijs p̄dictis eo ꝙ nō ſunt ibi tot iudi
Ad 2m ces bonitatis apparētis qꝛ vni ſoli fit cōfeſſio. Ad
aliud dicendū ꝙ in v̄itate ſe excuſat hypocrita: ſꝫ tn̄
nō eſt ille act⁹ q̄ frequētius obtinet finē vt dictū eſt.
Ad 3m Ad aliō dōm ꝙ ſm̄ diuerſitatē hypocritaꝝ diuer
ſa opa de trib⁹ opib⁹ pn̄ie exercēt̄: Diues em̄ nō aua
rus ſed hypocrita frequētius ꝯuertit ſe ad elemoſy-
nā: qꝛ duplicē placētiā ꝯſequit̄. ſ. a dato ꝛ ex apparē-
ti ſctitate: ſed pauper ſepi⁹ oꝛat ꝛ nullus ieiunat fre-
quētius ꝓpter illius difficultatē niſi aliud nō poſſit
ꝓpter hoīes ꝛ iō inter oēs hoīes q̄dā heretici minus
ad ꝓbatōez ieiunāt. Et ad id qδ ꝯtra obijcit̄ dōm ꝙ ſaluatoꝛ
ꝓhibet in hoc ꝛ in alijs hypocriſis viciū in quib⁹ fre
Ad 4m quētius ſolet inueniri. Ad aliud dicendū ꝙ hypo
crita nō q̄rit exterminationē vult⁹ ꝑ ſe ꝛ ideo in veri
tate nō diligit maciē ſꝫ ſil'itudinē maciei ꝛ tn̄ vult ha
Ad. 5m. bere pinguē ventrē: ꝛ iō nō ita frequēter eſt ī ieiunio
ꝛ 6m. ſicut in oꝛatiōe ꝛ in angulis plateaꝝ. Ad aliud di
Ad queſtiū cendū ꝙ loquit̄ de hypocrita q̄dam ꝛ nō omī. Ad
culam. id qδ vlteri⁹ q̄rit̄ dōm ꝙ tales opatiōes pctōꝝ hn̄t
ſe ſicut excedētia ꝛ exceſſa ꝓpt̄ diuerſas circūſtātias
q̄ hinc inde aggrauare pn̄t. Si aūt querat̄ in q̄ gene
re hypocriſis ſit magis grauis puto ꝙ in illo qδ mi-
nus ſm̄ veritatē eſt in hypocrita qδcunqꝫ illud eſt ſi
Ad pꝛimū. ad ſctitatē ptinet. Ad id aūt qδ obijcit̄ de Chꝛyſ.
poſſemus dicere ꝙ licꝫ dicat h̄ de inani gl'ia nō tamē
ꝯſequēs eſt ꝙ hoc veꝝ ſit de hypocriſi: qꝛ hypocriſis
ꝛ inanis gl'ia ſunt diuerſa vicia vt infra oſtēdet̄. Si
aūt nō fiat vis in hoc: tūc dicendū ꝙ quo ad aliq̄d in
philātropia peioꝛ eſt: qꝛ ibi extinguit opus qδ ꝓmiſ-
ſionē habet vite que nūc eſt ꝛ future: in alijs aūt non
extinguit opus qδ ſic duplicē habet ꝓmiſſionē ꝛ quo
Ad id qδ ē ad hoc in iſto peioꝛ eſt: qꝛ maioꝛis nocumenti. Ad
in cōtrariū. aliud dicēdū ꝙ hoc nō dicit Chꝛyſ. iδ ꝙ ibi peioꝛ ſit:
ſed qꝛ ibi irrōnabilioꝛ: qꝛ ipa afflictio carnis ꝛ ſpūs
retrahere deberet ab appetitu laudis / ꝛ hoc nō eſt in
alijs q̄ quaſi ꝯſiſtūt in quadam excellētia laudabili
vt elemoſyna que cōiungitur excellentie liberalita-
tis ꝛ huiuſmodi.

Arti. xL. S. 2. Quomodo hypocriſis ſe habeat ad inanē gloꝛiam.

q Uarto q̄ritur qual'r ſe habeat ad inanē glo-
riā. videt̄ aūt ꝙ nō differat ab ea: qꝛ vicia ſūt
volūtates vel nō ſine volūtate ſicut dicit phs
de virtute: ſed volūtates tales diffiniūtur fine: ergo
quoꝝ eſt vnus finis ē vnū viciū volūtatis: ſed hypo-
criſis ꝛ inanis gl'ie eſt vnus finis: ḡ ſunt vnū vicium
volūtatis. Q aūt idē ſit finis: ꝓbat̄ Job. 8. ſuꝑ illδ
in oꝛtu ſuo ꝛc̄. vbi dicit Grego. Hypocrita cū bene
agit ab omnib⁹ vult videri: ꝑ oīa em̄ que agit occulta
cogitatiōe laudes q̄rit: laus aūt eſt finis inanis gl'ie
ḡ ꝯſtat ꝓpoſitū. Itē filia a matre in nulla genera-
tione differt ſpecie: ſꝫ hypocriſis nō ē filia īanis gl'ie
ḡ nō differt ſpecie ab inani gl'ia. Probat̄ autē media
ex hoc qδ dicit̄ in glo. in fine Job ſic De inani gloꝛia
naſcunt̄ inobediētia iactātia ꝛ hypocriſis. In ꝯtra-
riū hui⁹ eſt ꝙ ſicut differt vna filiarū a matre ita dif-
fert reliq̄: ſed inobediētia differt ab inani gl'ia ḡ ꝛ hy-
pocriſis. Rn̄ſio dicendū ꝙ diuerſa ſunt vicia. Ad Sol'o
pꝛimū aūt dōm ꝙ nō eſt idē finis ſubſtātialis inanis
gl'ie ꝛ hypocriſis: qꝛ inanis gl'ia req̄eſcit in laude: ſed
hypocriſis in opiniōe bonitatis vel nō petit laudem
niſi ꝑ accn̄s. ſ. inq̄ꝫtū inanis gl'ia ꝯiungit̄ cū ipa: ꝛ qꝛ
hoc frequenter eſt ꝛ q̄ſi ſemꝑ: ꝓpter h̄ dicit Grego. ꝙ
q̄rit laudē hypocrita. Ad aliud dicendū ꝙ h̄ verū
eſt de generatiōe vniuoca: ſꝫ Grego. in glo. illa vocat
generationē exitū effectus a cauſa vn̄ filia vicij capi-
talis ab eo vocat̄ mediāte q̄ viciū capitale ſepius ob-
tinet finem quē intēdit ꝛ nō eſt vniuoca generatio ſi-
cut optīe ꝓbat̄ ꝑ obiectionē q̄ facta eſt in oppoſitū.

Arti. XLI. T. 2. An hypocriſis ſit ſemꝑ pctm̄ moꝛtale vel veniale.

q Uinto ꝛ vltimo q̄rit̄ vtrū ſꝑ ſit pctm̄ moꝛta-
Arg. p̄mo. le vl' veniale. videt̄ aūt ꝙ moꝛtale ꝑ hoc qδ di
cit̄ Eſa. 16. ſuꝑ illud In trib⁹ annis quaſi an
ni mercēnarij auferet̄ gl'ia moab ſuꝑ omī pp'lo ml'to.
glo. Hiero. In compatione duoꝝ maloꝝ leuius eſt
apte peccare q̄ꝫ ſctitatē ſiml'are: ſed apte peccare ꝓut
ibi ſumit̄ moꝛtale eſt: ḡ multo magis eſt moꝛtale hy-
pocriſis Itē Eph. 4. ſuꝑ illδ Sicut dn̄o ꝛ nō hoī- 2o
bus Aug. Siml'ata eq̄tas nō ē eq̄tas ſꝫ duplex iniq̄
tas: ſed ſimplex iniq̄tas moꝛtale eſt: ḡ ꝛ ſimulata eq̄-
tas: ſed hoc eſt hypocriſis: ḡ ꝛc̄. Itē Thr̄. 4. Ma 3o
ioꝛ eſt iniq̄tas mea ꝛc̄. dicit glo. Scelera aīe plāgūt̄
q̄ in hypocriſi labitur: cuius maioꝛ eſt iniq̄tas q̄ꝫ ſo-
domoꝝ peccatum. Conſtat autem ꝙ ſodomoꝝ pec-
catū fuit graue ꝛ moꝛtale: ḡ ꝛ hypocriſis. Itē ſuꝑ 4o
illud Aſſumit ſeptē alios neq̄oꝛes ſe. dicit glo. ꝙ ne-
quioꝛes ſunt ſpiritus ſimulationis q̄ꝫ aperte iniqui-
tatis. dicit enim ꝙ malus eſt ſpiritus ſuperbie: ſed
peioꝛ illo ſimulatoꝛ humilitatis ꝛ ſic de alijs capita-
libus: ḡ ꝛc̄. Ex illis elicit̄ vlterius ꝙ grauius eſt oc-
culte peccare q̄ꝫ manifeſte alijs parib⁹. Sed ꝯtra h̄ In ꝯtrariū
eſt apte peccās ſcādalizat: occulte aūt peccās nō ſcan
dalizat: ḡ ceteris parib⁹ graui⁹ peccat apte peccās q̄ꝫ
peccās occulte. Rn̄ſio dōm ꝙ nō ſemꝑ hypocriſis ē
pctm̄ moꝛtale ſed q̄nqꝫ veniale ꝛ q̄nqꝫ maius ꝛ q̄nqꝫ
minus ſm̄ ꝙ diuerſis circūſtantijs veſtit̄. Dicen- Sol'o
dū ḡ ad pꝛimū ꝙ Hieron̄. loquit̄ ſm̄ q̄d ꝛ nō ſimpl'r Ad pꝛimū.
grauius em̄ eſt apte peccare ſimplicit̄ ſed tamen quo
ad hoc dicitur illud qδ magis poteſt decipere: ꝛ quo
ad hoc loquit̄ glo. ibi. Ad aliud dicendū ꝙ dictum Ad 2m
Aug. nō intelligit̄ de omni modo hypocriſis: ſed tm̄
de illo in quo ſimulatio cumulat̄ pctō: qꝛ tunc ꝓpter

duplicem deformitatē dicit̄ duplex iniquitas. Si autem eſſet tm̄ ſimulatio ſanctitatis nō eſſet duplex iniq̄tas. Ad aliud dicendū ꝙ nō intelligit̄ ſimplr̄: ſed tm̄ q̄ ad efficaciā deceptiōis: q2 q̄ pctm̄ vt ſodoma pdicat nō pōt decipe: ſ3 ſimulato2 o2e decipit amicum ſuū. Ad aliud dōm ꝙ neq̄o2 ē rōne cumulatiōis z nō rōne ſimulatiōis p ſe accepte. Ad id qd̄ vlterius q̄ritur iam patet ſolutio p antedicta.

Ad 3m

Ad 4m

An bone conſciētie confortatio requirit in eo qui debet cōmunicare.

Arti. XLII. C. 2.

Einde q̄rit̄ de hoc qd̄ dicit ibi [Caueat etiā ne ꝓus ad dn̄icū corpus accedat q̄3 ꝯfortetur bona ꝯſciā zc.] ſ. l. Videt̄ em̄ h̄ eſſe falſum: q2 ꝯfortatio bone ꝯſcie dicit plus q̄3 bonā ꝯſciam: ḡ pl⁹ q̄3 habere grām exigit̄ ad cōione qd̄ fere oēs negāt. Adhuc aūt ad cōionē nō exigit̄ niſi ꝙ cōicans nō ſit indign⁹. ſ3 idignitas nō eſt niſi ex mortali pctō ḡ nō hn̄s mortale pctm̄ pōt cōicare: nō oīs aūt talis eſt ꝯfortat⁹ bona ꝯſcia: ḡ aliqs nō ꝯfortat⁹ bona cōſcientia pōt cōicare. Itē in naturis videmus ꝙ ꝓus eſt eſſe z viuere q̄3 ꝯfortari in eſſe z vita: ḡ ſimilr̄ eſt in ſpūalib: ſ3 eſſe ſpūale eſt p grām z viuere p virtutē ꝓficientē ad op⁹: ḡ ꝯfortatio ſeq̄t̄ vtrūq3 iſtoꝝ. Si ḡ h̄ exigit̄ ad cōionē pl⁹ exigit̄ ad cōionē q̄3 habere grām z v̄tutes qd̄ oēs negāt. Itē in lr̄a dicit ꝙ plāgat ꝙ nondū audeat ſumere quē multū deſiderat ſalutarē cibū. cōſtat āt ꝙ hoc deſideriū cibi ſalutar̄ ē ex amore charitatis: ḡ hn̄s charitatē nō deb3 adhuc ſumere cibū ſalutarē qd̄ oēs hn̄t p incōueniēti. S3 ꝯtra h̄ ē qd̄ dicit Hugo de ſctō victo. i epl̄a ad Bern̄. de epha paſchali ſic: Audacter dico ꝙ z ſi fuerit ꝯtritus nō tm̄ cōicare deb3 anteq̄3 ꝯfeſſus fuerit: cōſtat autē ꝙ ꝯtrit⁹ hab3 charitatē z grām: ḡ ſicut h̄ dicit adhuc tenet̄ ꝯfortatione bone ꝯſcie expectare p opa meritoria. Itē i pmitiua eccl̄ia de nouo penitētes n̄ tm̄ ſe ꝯſtrabant̄ a cōione corp̄is z ſanguis dn̄i ſ3 etiā in loco in q̄ ꝯſecrabant̄ ſicut ab eccl̄ia: de nouo aūt penitētes habebāt grām z v̄tutes: ḡ ſicut hic dr̄: ad cōionē exigit̄ ꝯfortatio p opa meritoria etiā poſtq̄3 habetur grā. S3 ſi h̄ dicat̄ q̄rat̄ de caſib: ponam⁹ em̄ ꝙ aliq̄s in accedēdo ad corp⁹ xp̄i recolat de vno vl̄ duob q̄ nūq̄3 fuit ꝯfeſſus: videt̄ em̄ ꝙ ſm dictū Hugonis nō debet accedere. Sed ꝯ h̄ eſt ꝙ cōio corp̄is dat ſumēti maiorē grām: ḡ ſi ſe ſubtrahit ip̄e ſe elongat a grā vel ab augmēto grē z neutꝝ hoꝝ debet facere: ḡ debet accedere z ſumere. Itē ponam⁹ de ſacerdote q̄ habet plebē z nō eſt ali⁹ q̄ celebret z nō ſit ꝯfeſſus: z nō ſit ſacerdos p̄ns cui poſſit ꝯfiteri z tm̄ ſit cōtrit⁹ q̄rat̄ qd̄ faciēdū eſt ei: aut em̄ accedēdū eſt ei/ z tūc videt̄ facere ꝯtra ſup inductā autoritatē z contra id qd̄ dicitur in textu: aut non accedet: z tunc ſcandaliʒat pplm̄: ḡ videt̄ eſſe pplexus. Rn̄ſio dōm ꝙ hō hn̄s grām vel p̄ſumens ex ꝓbabili ſigno ſe habere grām pōt accedere ad corp⁹ xp̄i. Signū autē ꝓbabile eſt ſi ꝯfeſſus ē z dictat ſibi ꝯſcia ꝙ ꝓ nulla re vult ampli⁹ peccare/ z pn̄iam libēter debito tpe ſuſcipe. Ad id aūt qd̄ pmo obijcit̄ dōm ꝙ in veritate ſi qs diligēter lr̄am ꝯſideret tūc Aug. intēdit ꝙ de nouo penitēs nō debet cōicare: ſ3 ip̄e dixit h̄ ꝯſulēdo vel de ſolēniter penitēte ad terrorē alioꝝ. Si aūt aliqs vult pōt ſic ſoluere ꝙ oīs ꝯ ſcīa adulti hn̄s grām eſt ꝯfortata: quia actus ꝯtritiōis deteſtās pctm̄ eſt actus meritorius ſimilr̄ actus fidei in deū z hmōi/ z illis actib mouet̄

Argu. pmo

2o

3o

4o

In ꝯriū pº

2o

Queſtiūcl'a de caſu.

Arg. pmo.

ſcds caſus.

Solo.

Ad primū.

qn̄ iuſtificat̄ z ſic ſtatim poſt primū momentū cōtritionis cōfortata eſt cōſcientia p opus interius meritoriu lic3 nō exterius. Ad aliud dōm ꝙ ad cōionē q̄ſtū ad idoneitatē nō exigit̄ plus q̄3 qd̄ dicit obiectio ſed q2 emēdatio fieri nō pōt niſi p deteſtationē z dolorem pcti: ideo actus meritorius ꝯfortās ꝯſciam cōcomitat̄ idoneitatē illā/ z ſic cōfortatus eſt iam qn̄ accedit. Ad aliud dōm ꝙ ſicut eſt in naturis ſic z grā q2 neſcit tarda molimia ſpūſſcti grā: ſicut dicit glo. Ambroſij ſup actuū. 2. z iō lic3 habitus grē ſit naturaliter ante actū meritoriū tn̄ tpe p̄nt eſſe ſimul̄. Ad aliud dōm ꝙ Aug. vt dictū eſt dicit h̄ ꝯſulēdo vel de ſolēniter penitēte. Et bene puto ꝙ cautū eſt ꝙ hō recentib pctoꝝ vulnerib nō cōicet vſq3 ad aliqd̄ tps ſ3 tn̄ nō eſt neceſſariū. Ad id qd̄ dicit Hugo dōm ꝙ loquit̄ de illo q̄ ſine grauamie patū habet ꝯfeſſorem q2 ille negligēs eſt ſi nō ꝯfiteat̄: z hec negligētia impedit eū a cōione. Ad aliud dōm ꝙ hoc in pmitiua eccleſia aut fiebat ad terrorē aut fiebat tm̄ de ſolēniter penitētib vt dictū eſt. Ad id qd̄ vlteri⁹ q̄rit̄ de caſib dico ꝙ accedēs qui ꝯfeſſionē generalē prius fecit nō deb3 retrocedere ꝓpter recordationē aliquoꝝ peccatoꝝ q̄ in ſpeali nō eſt ꝯfeſſus: q2 in generali ꝯfeſſione illa dimiſſa ſūt q̄nymo pōt expectare tēpus oportunū donec ꝯfiteat̄ ſicut ſup dictū eſt in q̄ſtione de cōfeſſione. Ad id qd̄ q̄rit̄ de ſacerdote dōm ꝙ talis ſacerdos cū dolore celebrare pōt z habeat firmū ꝓpoſitū ꝯfitēdi tpe oportuno. Et qd̄ obijcit̄ cōtra ſolutū eſt p ante dicta: q2 iam per aliquē modū cōfortatus eſt bona conſcientia.

Ad 2m

Ad 3m.

Ad 4m

Ad primū in ꝯtrariū.

Ad 2m

Ad queſtiūculā de caſu primo.

Ad 2m

Ad argūm in caſu poſi

An ludi ſint peccatum mortale z q̄ z q̄ nō

Ar. XLIII. X. 2.

Einde querit̄ de hoc qd̄ dicit ibi [Cohibeat etiā ſe a ludis z ſpectaculis zc.] ſ. m. ſm hoc em̄ videt̄ ꝙ ludi ſint peccatū mortale z tunc querat̄ de quib ludis itelligit̄: Dicit̄ em̄. I. Coꝝ. 10 Lud⁹ geſticulatio libidinoſa in chorei: vbi dicitur Nec fornicemur ſicut quidā ex ip̄is fornicati ſunt ſicut ſcriptū eſt: Sedit populus mādu care z bibere z ſurrexerūt ludere: z ſm hoc videt̄ ꝙ choree ſint mortale peccatū. Adhuc videt̄ hoc p rōnes quattuor quarū prima eſt iſta: q2 in tali ludo oſtendunt̄ geſticulationes ip̄udice: ſed ſigna impudicitie pctā mortalia ſunt: q2 in illis eſt ꝯcupiſcentia progreſſiua: ḡ talis ludus eſt peccatū mortale. Scda eſt q2 pmo coram idolo legit̄ fuiſſe facta chorea Exo. 32. z conſtat ꝙ idolatria nō inuenit hoc niſi vt magis mouerent̄ hoīes ad libidnē: ḡ videt̄ ꝙ ſit mortale pctm̄. Tertia eſt q2 Eſa. 3. dn̄s ſpecialr̄ huic ludo cōminat⁹ eſt dicens: Pro eoꝙ eleuate ſunt filie ſyon z ambulauerūt collo extento/ z nutib oculoꝝ ibant z plaudebāt z ambulabāt z pedib ſuis cōpoſito gradu icedebāt decaluabit dn̄s verticē filiaꝝ ſyon/ z dn̄s crinē earū nudabit. hec aūt oīa fiūt in choreis z tripudijs ḡ videt̄ ꝙ ſit mortale peccatū. Quarta ratio ſumit̄ de v̄bo apl̄i. I. Theſ. 5. qd̄ dicit: Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. cōſtat aūt omnib ꝙ eſt ſpecies mali qua libidinoſi ſuas cōcupiſcētias ſibi inuicē ꝓdunt z hoc pcipue fit in choreis. Ulterius querit̄ vtrū ſpectacula dicant̄ venatiōes z cythare z hmōi. Et h̄ videt̄ quia Rom. 13. ſup illō Plenitudo ergo legis eſt dilectio. dicit Aug. in glo. ꝙ in ſpectaculis hoim aliud venato2 eſt z aliud cytbara: ḡ videt̄ ꝙ faciens penitentiā etiā ab hmōi debet abſtinere vt dicitur in

Argu. pmo

Argu. 2º p q̄tuor rationes pª.

2ª

3ª

4ª

Queſtiuncula prima. Arguit̄ pº

2º lr̄a. Adhuc illa vana dicūtur ⁊ ocioſa que nō fiūt
ratione iuſte neceſſitatis aut intentiōe pie vtilitatis
omnes aūt ludi hoīm ⁊ ſpectacula ſunt hmōi: ğ ſunt
vana ⁊ ocioſa:ſed de talibꝫ reddeť ratio in die iudicij
ſicut diciť Matth.16.ğ talia ſunt pctā:ergo penitēs
debet abſtinere ab iſtis: hoc autē multo plus videť
eſſe de ſcaccis ⁊ alcis in quibꝫ nulla eſt bonitas vel
3º vtilitas. Item ꝓus in lr̄a habitū eſt ꝙ etiam a lici
tis temꝑare ſe debet penitēs vt facilius iueniat gra-
tiam:ergo multo magis a ſuꝑfluis:conſtat autem ꝙ
ludi ⁊ ſpectacula ſuꝑflua ſunt igitur debet abitinere
4º ab illis. Item quecūqꝫ ꝓuocāt ꝓrimū ad vanitatē
vitari debent:ſed talia ꝑtrahūt ad vanitatē: ergo ca
In oppoſitū ſic ꝓmo. ueri debent. Sed contra Exod.15. Sūpſit ğ maria
ꝓphetiſſa ſoror aaron tympanū in manu ſua: egreſ-
ſeqꝫ ſunt om̄es mulieres poſt eā cū tympanis ⁊ cho
ris quibꝫ ꝓ̄cinebat choreas ducentibꝫ/⁊ in hoc me-
2º ruit:ğ actus ille ſm ſe nō eſt malꝰ. Adhuc in Ps̄.
67. In medio tympaniſtriaꝝ iuuenculaꝝ ibi benia-
min adoleſcētulus ⁊c̄. Et cōſtat ꝙ ipe ſm lr̄am loqͣť
ibi de choreis ⁊ non reprehendit talia ſigna gaudij.
3º Adhuc Hiere.31. Adhuc ornaberiſ tympanis tuis
⁊ ingredieris in choro ludētiū:⁊ ꝯſtat ꝙ ibi ſm lr̄am
dn̄s ꝓmittit reuertētibꝫ de chaldea hmōi ſigna gau
dioꝝ:ğ nō ſunt mala ſm ſe:ğ a talibus nō oportet tē
Solo. perare penitentē. Rn̄ſio dicendū ꝙ choree ⁊ hu-
iuſmodi ludi ſiue fiant cantu ſiue inſtrumētis muſi-
cis ſm ſe nō ſunt mali ſicut vltimo ꝑ autoritates ꝓ-
batū eſt.ſed triplici de cauſa poſſunt fieri mali ex cir-
cūſtantijs:quarū vna eſt ⁊ ꝓ̄cipua mala intentio vt
qn̄ fiunt ad oſtendendā vel ꝓuocandā libidinē ſicut
fere omnes modo exercēt ⁊ ideo etiā eccl'iaſtice ꝑſone
talia depoſuerūt:qꝛ etiam in ſignis gaudij nō eſt cō-
municandū cū peccatoribꝫ. Alia cauſa eſt qn̄ nō fiūt
ſuo tēpore.ſ.tēpore triſticie: qꝛ ſicut diciť Eccl̄i.22.
Muſica in luctu importuna narratio: ⁊ hoc modo
interdiciť penitenti ne ſit in ludis:quia dum penitet
tēpus eſt flendi nō tēpus ridendi ⁊ vacādi ſpectacu-
lis. Tertia cauſa eſt ex officio ꝑſone ſumpta ſicut cle-
ricis interdiciť venatio ⁊ alij ludi:qꝛ in ſortē dn̄i ele
Ad primā rōnem. cti alijs exercitijs debēt occupari. Ex ğ primo obij
citur de choreis dōm ꝙ ſm ſe chorea nō eſt mala:ſed
Ad 2am fit mala ꝑ circūſtantias tales vt dictū eſt. Ad aliō
dicendū ꝙ chorea etiā ante fuit ⁊ forte ſepiꝰ ⁊ admi-
nus Exod.15.fuit exercita a maria ſorore Moyſi ⁊
alijs mulieribꝫ in ſignum gaudij aut victorie de celo
Ad 3am date ſuꝑ inimicos. Ad aliud dicendū ꝙ Eſaias lo
quiť de hijs qui ſignū gaudij vertūt in geſticulatio-
Ad 4am nes meretricū ⁊ bene dicitur ꝙ illis eſt pctm̄. Ad
aliud dicendū ꝙ hoc intelligiť de ſpecie mali qō ſm
ſe malū eſt ⁊ nō de hijs que ex circūſtantia mala fieri
poſſunt ⁊ etiam bona ex alijs circūſtantijs: puto aūt
qnqꝫ cōcurrentibꝫ ad choreā nō ſit repheſibilis. Pri
mū.ſ.ꝙ ſit in debito tēpore gaudij ſicut in nuptijs vł
tēpore victorie vel liberatiōis hoīs vel patrie vel in
aduētu amici de terra longinq̄. Scōm eſt ꝙ ſit cum
honeſtis de quibꝫ nō oriatur ꝓ̄ſumptio mali nō cum
leccatoribꝫ ⁊ leccatricibꝫ. Tertiū eſt ꝙ fiat a ꝑſonis ſe
cularibꝫ:qꝛ monialibꝫ monachis ⁊ clericis ꝓpter hoc
ꝙ in alijs occupari debēt oēm choreā puto illicitam
eſſe. Quartū eſt ꝙ honeſto modo fiat non geſticula-
tionibꝫ nimis inordinatis vel inhoneſtis. Quintum
eſt ꝙ cantus excitans in talibꝫ ⁊ muſica nō ſint de il-
licitis:ſed de moribꝫ vel deo:de melodia aūt nō eſt cu
randū vt puto quia in talibꝫ puto neceſſe eſt fieri me-
lodiā leuem que aliq̄liter exꝓ̄mat modū choreizādi.
Ad id qō vlterius queriť de alijs ſpectaculis vide Ad q̄ſtiunculam ⁊ ad totum.
tur ſub diſtinctiōe eſſe reſpondendū: aut em̄ annexā
habent vtilitatē:aut tm̄ ſunt inuēta ad tediū remouē
dum in ſolatiū moralitatis huiꝰ vite. Si primo mō
aut exerceněť a ꝑſonis ſecularibꝫ aut ſpūalibꝫ. Si a
ꝑſonis ſecularibꝫ quocūqꝫ mō fiunt tēpore non inter
dicto ⁊ loco nō interdicto:puto ꝙ tolerāde ſint ſicut
venationes ⁊ aucupia ⁊ hmōi. Si aūt a ꝑſonis ſpiri
tualibus exerceněť diſtinguendū eſt:cū em̄ in ſpecta-
culo ſit ⁊ vtilitas ⁊ vanitas aut ad opus mouet vti-
litas:⁊ vanitas nō eſt ibi niſi miſcens ſe: ⁊ tunc in ca-
ſu concediť religioſis venatio ⁊ clericis:in caſu ſcꝫ ſi
redditus eorū ſint in talibus ⁊ inde neceſſaria habe-
ant ſic ꝙ in terris ſiluoſis ſint vt redditus quorun-
dam monaſterioꝝ in ferinis ⁊ aucupijs ⁊ huiuſmo-
di.aut ita eſt ꝙ mouet vanitas ⁊ tūc puto eſſe pecca-
tum graue viris ſpiritualibꝫ ⁊ maxime religioſis:qꝛ
nimis diſtrahunt animū ⁊ quaſi auertunt ne reuer
tanť ad ſtudiū ſpirituale. In ludis autē troci aſticu-
larū ſcaci ⁊ alee nō nociuis credo ꝙ nō ſunt peccatū:
quia talia nō fiunt niſi ad remouendū tedium/⁊ nō
nimis auertūt animū a ſtudio ſpirituali. Et per hoc
patet ſolutio ad totum.

An digni fructus virtutum dicātur digni fructus penitentie. Ar. XLIIII y.2.

Einde queriť de hoc qō dicit ibi [Sunt em̄
D digni fructus virtutū qui nō ſufficiūt penitē
tie ⁊c̄.] ſ.n. Uidetur em̄ hoc eſſe falſum quia Arguiť ꝓº
etiam penitētia quedā virtus eſt vt ſuꝑ habitū eſt:ğ
fructꝰ pn̄ie ſūt fructꝰ virtutū: ğ ⁊ digni fructꝰ pn̄ie
ſūt digni fructꝰ ꝟtutū. ſi em̄ aliqd ſeqͣť ad aliō ſi idē
additur vtrobiqꝫ adhuc ſequitur ad aliud. Item 2º
circa difficile ⁊ bonum vt dicit phs eſt virtus ſed cir
ca talia etiam eſt penitētia nec poteſt ſe extendere vl-
tra illa:ergo non poteſt ſe extēdere vltra opus virtu-
tis:ergo idē ſunt virtutū fructus ⁊ penitētie. Itē 3º
nihil iniūgiť ſm legem niſi opus virtutis: ſed id qō
iniūgiť eſt fructus penitētie quādo poniť in opere:
ergo virtutis opus eſt fructus penitētie: ⁊ idē eſt fru
ctus virtutis:ergo idem eſt fructus virtutis ⁊ peni
tentie. Reſpondeo ad hoc ꝙ nō idem ſunt fructꝰ Solo
penitētie ⁊ virtutis: quia virtus eſt ī om̄ibꝫ bonis ⁊
nō penitentia. Ad primū ergo dicendū ꝙ peniten Ad ꝓmū
tia eſt in multiplici genere vt ſupra dictū eſt:⁊ hic ac-
cipiť ꝓut eſt in genere ſacramēti habēs tres partes
ſcꝫ contritionē/confeſſionē ⁊ ſatiſfactionē. Hec enim
tria nō exiguntur ab omni habente virtutes: ſed tm̄
a penitēte. Ad aliud dicendū ꝙ difficili eſt diffici- Ad 2m
lius:virtus aūt eſt circa difficile in actu:ſed peniten-
tia eſt circa difficile excellens nō potentiā facilitatis
ſed mediū virtutis ſm cōmunē modū obſeruādi: qꝛ
de licitiſ tēꝑat ſe penitēs ⁊ de neceſſarijs dat ⁊ hmōi
qō nō exigiť ab habēte virtutē ſimpl'r. Ad aliud Ad 3m
dicendū ꝙ ſm legē iniūgiť plus q̄ꝫ exigat modꝰ ꝟtu
tis licꝫ ſemꝑ reducať ad aliquā ꝟtutem mouentē ad
actū illū. Et hoc contingit ꝓpter ſpūalē modū penitē
tis q̄ teneť ad plꝰ q̄ꝫ cōiter ab oībꝫ exigať ſm virtutē
viuētibꝫ:⁊ ita ītelligiť id qō dꝛ in lr̄a nō em̄ ē incōue-
niēs ꝙ eadē ꝟtꝰ ſpē diuerſimode moueat ſm diuer-
ſuꝫ ſtatū hoīs quē mouet vt iuſticia al'r mouet ledētē
ad ſatiſfaciēdū ⁊ al'r in cōi quēlibꝫ ad oꝑa iuſticie.

Que ſit falſa ſatiſfactio.

Et ſicut ſunt digni fructus pnīe ac vera ſatiſ
factio: ita ⁊ īdigni fructus ⁊ falſa ſatiſfactio
a id eſt falſa pnīa. vñ Greg. Falſas pnīas dici
mus q̄ nō ſm autoritates ſctōꝝ ꝓ qualitate
b criminū imponunt̄. Ideoq̧ miles vel nego-
ciator vł alicui officio deditus: qḋ ſine pctō
exerceri nō poſſit: ſi culpis grauioribꝰ irreti
tus ad pnīam venerit vel q̄ bona alterius in
iuſte detinet: vel q̄ odiū in corde gerit: reco
gnoſcat ſe verā pnīam non poſſe ꝑagere niſi
negociū relinq̄t vel officiū deſerat ⁊ odium
ex corde dimittat: ⁊ bona q̄ iniuſte abſtulit
reſtituat. Ne tñ deſperet: interim q̄cq̄d boni
facere pōt hortamur vt faciat: vt deꝰ cor eiꝰ
illuſtret ad pnīam. Cū ſit penitētia interior
⁊ exterior: de vtraq̧ ꝑ p̄miſſa ſatis apparet
que ſit vera ⁊ que ſit falſa.

Arti. XLV. An pnīe que nō imponūtur pro qualita-
A. 3. te criminis ſm autoritates canonū debeant
dici falſe penitētie.

Einde querit̄ de hoc qḋ dicit ibi [Falſas pe-
d nitētias dicimꝰ q̄ nō ſm autoritates canonū
Arg. p̄mo. ꝓ q̄litate criminū imponūt̄ ⁊c̄.] s̄. lr̄a a. Ui-
det̄ em̄ hoc eſſe falſum: qꝛ canon dicit ſimplicē forni-
cationē eē ſeptēni ieiunio (.xxxiij. q. ij. c. hoc ipm ⁊ ſm
hoc q̄ꝫ q̄ꝫ) penitendā: ergo ſm hoc qui mille vel cēties
eſt fornicatus ꝑ totā vitā non poſſet ſatiſfacere ⁊ hoc
traheret hominē ad deſperationē: g̊ falſum videt̄ qḋ
2o dicit̄ in lr̄a. Adhuc penitētie ſūt ad arbitriū ſacer-
dotis extra de pe. ⁊ re. c. Deus q̄ arbitriū ſacerdotis
g̊ videt̄ ꝙ poſſunt eſſe minores q̄ꝫ exigat q̄litas cri-
Solo minū. Ad hoc aūt dōm ꝙ in lr̄a hoc ita nō intēdit
ꝙ nihil iniūgat̄ alicui penitenti niſi qḋ dicit canon ⁊
qḋ exigit q̄litas criminū: ſed potius dicit ꝙ canon ⁊
qualitas criminū ſit regula iniūgendi canones: ſꝫ tñ
ꝓportio huius regule ad hunc penitentē ⁊ illū eſt ſm
arbitriū diſcreti ſacerdotis: ſicut em̄ autores dāt re-
gulas medicine: ſed tñ illas moderari cōpetit diſcre-
Ad primū. to medico ita ē in p̄miſſis inſtitutis a canone. Qḋ
ergo p̄mo obijcit̄ ſoluendū eſt ꝙ canon nō tradit pro
portionē adaptatiōis iſti vel illi: ſed tm̄ exēplar regu
le in vniuerſali ⁊ hoc nō potuit fieri ꝑ oēm facultatē
⁊ ſtatū pnīe: qꝛ ille eſt ſm ꝑticularia que infinita ſūt
Ad 2m ⁊ ideo canon nullū cogit deſperare. Ad aliud dicē-
dū ꝙ ī arbitrio ſacerdotis ē ꝓportio pnīe vt dictū eſt

Arti. XLVI An militia negociatio publica vectigalia
B. 3. pedagia ſint licita vel illicita.

Einde q̄ritur de hoc qḋ dicit ibi [Ideoq̧ mi-
d les vel negociator ⁊c̄.] s̄. b. Et querit̄ ſi iſta
Argu. p̄mo q̄ hic tāgit ſint negocia illicita. Uidet̄ ꝙ non:
ꝓ veritate. qꝛ Luc. 3. Johes baptiſta non interdicit militiā: ſed
tm̄ p̄cipit ꝙ ꝯtenti ſint ſtipendijs ſuis: g̊ videt̄ ꝙ mi-
2o litia ſm ſe nō ſit illicita. Itē glo. ſuꝑ illud Cōtenti
eſtote ſtipēdijs vr̄is ita dicit Juſto moderamīe ꝓhi-
bet ne ab eis calūniādo p̄dā exq̄rāt q̄bꝫ militādo p̄eſ-
ſe debuerūt: docēs idcirco ſtipēdia conſtituta militie
nedū ſūptꝰ q̄rit̄ p̄da graſſet̄. Ex h̄ idē accipit̄ ꝙ mili-
tia ſm ſe nō eſt illicita: ſꝫ abuſus p̄de q̄ eſt circa illam

Itē nihil ordinatū ad ꝯſeruationē ciuilitatis ⁊ rei 3o
publice eſt pctm̄: militia potiſſimū ad ꝯſeruationē ho
rū duoꝝ ordinat̄: g̊ nō eſt pctm̄. Prima ꝑtꝫ ꝑ ſe. ſcḋa
ſcribit̄ in ethic̄. Ulteriꝰ q̄rit̄ de negociatoribꝫ. vi- Queſtiūcl̄a
det̄ em̄ falſum qḋ dicit: qꝛ Gen̄. 49. dr̄. Zabulon in prima.
litore maris hītabit ⁊ in ſtatiōe nauiū: ꝑtingēs vſq̧ Arg. p̄mo.
ad ſydonē: vel ſm lr̄alē expoſitionē hn̄ dr̄ terra zabu
lon a queſtu negociationū ꝑ mare: g̊ nō ſunt illicite.
Itē Prouerb. vl. dr̄ de forti mł̄iere Facta ē quaſi 2o
nauis inſtitoris de longe portās panem ſuū. vbi ſm
lr̄alē ſenſū idē arguit̄. Adhuc negociatiōes vtiles 3o
ſunt toti terre aſportādo abūdātiā in terra aliq̄: ⁊ re-
portādo deficiētia: nihil aūt vtilitati cōitatis deſerui
ens eſt pctm̄: g̊ negociatiōes tales nō ſūt pctm̄: nō g̊
general'r dicere debuit de negociatiōe ꝙ eſſet pctm̄.
Adhuc nihil eoꝝ ſine q̄bꝫ diſſoluit̄ ciuilitas ⁊ cum 4o
q̄bꝫ optīe ꝯſeruat̄ eſt pctm̄ ſꝫ negociatio eſt aliq̄d tale
g̊ ipa nō ē pctm̄. Pria ꝑtꝫ ex h̄ ꝙ oīs moralitatꝭ lau-
dabile ſtudiū eſt circa ꝯſeruātia ciuilitatē. Scḋa aūt
accipit̄ ex. 5. eth̄. vbi loquit̄ de iuſticia cōmutatiua ꝓ
pter quā etiā miſteria dicit eſſe inuēta: qꝛ tota eſt in
cōmutationibꝫ negociationū. Adhuc nullo modo 5o
pōt eſſe pctm̄ qḋ ius cōe iudicat eſſe iuſtū ſed in mul-
tis negociationibꝫ ius cōe iudicat ꝯtractū eſſe iuſtū:
g̊ nullo mō eſt pctm̄ nō g̊ general'r negociatio ē pctm̄
Sed ꝯtra h̄ obijcit̄ ꝑ illud Eccī. 26. Difficile nego In ꝯtrariū
ciator exuit̄ a negligētia ⁊ caupo a pctīs labioꝝ n̄ iu
ſtificabit̄: g̊ q̄ negociat̄ cōmittit ſe diſcrimini difficul
ter euadēdi pctm̄: ſed nullus debet ſe cōmittere diſ-
crimini: g̊ nullus debet negociari. Ulteriꝰ q̄ritur Queſtiun-
hic de publicanis q̄ ſicut dicit in glo. ſuꝑ illud Uene cula ſcḋa.
rūt aūt ⁊ publicani in tertio dicit ſic ꝙ publicani ſūt Arg. primo
q̄ vectigalia exigūt ſiue q̄ cōductores ſunt vectigaliū
fiſci ⁊ reꝝ publicaꝝ necnō ⁊ hij q̄ huius ſeculi lucra
ꝑ negocia ſectant̄: q̄s ꝑiter vnūquēq̧ in ſuo gradu
ab agēda iniuria coercet: vt dū p̄mo ab alienoꝝ ſe tē
perant appetitu / tandē ad ꝓpria cū ꝓximis cōicanda
ꝑtingāt. Ex hac glo. accipit̄ ꝙ etiā vectigalia iuſta ⁊
thelonea pn̄t accipi: ⁊ publicani q̄ p̄ſunt talibꝫ non
ab actu ſed ab iniuſticia reſtringēdi. Adhuc videt̄
etiā hoc ꝑ rōnē: pedagia em̄ ⁊ thelonea ⁊ vectigalia 2o
p̄ncipi ſoluūt̄ vt terra defēdat̄ in pace: vt liceat habi
tatoribꝫ ꝑ eā diſcurrere ⁊ ꝓprias vtilitates ꝓcurare:
ſed iuſte pōt hoc p̄nceps accipe: qꝛ in talibꝫ agit nego
ciationē oīm in labore ⁊ expēſis: g̊ ⁊ illi debēt dare:
g̊ ex neutra ꝑte pctm̄ eſt: ſed publicani ſunt tm̄ mini-
ſtri huius dationis ⁊ acceptiōis: g̊ ipi dant operā rei
licite: g̊ nō peccant. Sed ꝯtra hoc obijcit̄ ꝑ Greg. In ꝯ̄riū p̄o
ſuꝑ illud Joh̄. 21. Uado piſcari: q̄ in quadā omelia q̄
rit q̄re licuit petro ad piſcationē redire poſt ꝯuerſio-
nem ⁊ non mattheo ad theloneū: ⁊ ſoluit ſic dicens:
Sunt pleraq̧ negocia q̄ ſine pctīs al's exerceri vix
aut nullatenus pn̄t q̄ g̊ ad aliqḋ pctm̄ īplicāt ad hec
neceſſe eſt vt poſt ꝯuerſionē animꝰ nō recurrat: ergo
cū de theloneo ibi agat̄ videtur ꝙ thelonea ⁊ vecti-
galia aliqḋ pctm̄ implicēt: g̊ ſunt illicita. Solutio Solo
dicendū ꝙ militia ſm ſe nō eſt illicita ſed abuſus qui ad ea q̄ p̄o
licꝫ multiplex ſit tñ in tribꝫ p̄cipue eſt. ſ. in cōcuſſione obijciūt̄ de
innocentū ⁊ exactione ſalarij amplioris qḋ deſeruiri militia.
poſſit militando ⁊ in exercitijs ad oſtentationē viriū
cū nocumēto hominū ⁊ rerū ſicut inuēta ſunt tornea
menta ⁊ ictus lancearū ⁊ hmōi. Sunt tñ quedā ex-
ercitia militie neceſſaria: ſicut curſiones ⁊ verſiones
dextrarioꝝ ⁊ ars ꝑcutiendi ⁊ defendendi ⁊ ꝓijciēdi

tela que nõ ꝓhibent̃. Et h̃ accipit̃ ex. 2. Reg. 10. vbi
dauid p̃cepit ppl'o ꝙ filios ſuos docerẽt arcũ. i. artẽ
ſagittãdi. Qꝫ autem mgr̃ dicit in lr̃a dictum eſt ideo:
qꝛ ſm vſum ꝯſuetũ difficulter exercet̃ ſine pctõ. Et ꝑ
hoc ptꝫ ſolutio ad oĩa illa que obiecta ſunt de militia
Ad ea q̃ ſũt Ad ea aũt que obiecta ſunt de negociatiõe dicẽdũ
de. q. p̃ma. ſm q̃ndã gloſam q̃ eſt ſuꝑ illud Ecci. 26. Difficile ne
gocians exuit̃ a negligẽtia ꝛc̃. q̃ dicit ſic. Actus peſ
ſimus nõ res honeſta damnat̃ q̃ per ĩmoderatã am
bitionẽ mentẽ ſuã onerat pl' ꝑiurio q̃z p̃cio. Et hoc
accipit̃ ꝙ licite negociatiões nõ ſunt ꝓhibite: efficiũ
tur aũt illicite pluribꝫ modis: ſed tẽporibꝫ modernis
tria eſſe p̃cipua vident̃ q̃ faciũt negociationẽ eſſe illi
citã. ſ. ꝑſona / tempus ꝛ modus. Perſona ſicut eſt ꝑ
ſona diuinis officijs ꝯſecrata vt clericus ꝛ monachꝰ
qꝛ iſti emere ꝛ vendere nõ debẽt ſed ſuas res ſibi da
tas ex fructibꝫ annualibꝫ ſibi ꝓueniẽtes vendere poſ
ſunt: ꝛ tñ nõ credo ꝙ illas malo modo vendere debe
ant ſicut vinũ vendit̃ in taberna niſi alias ſimul ven
dere nõ poſſent. Et huius rõ eſt: qꝛ in taberna ꝯcilia
bola fiũt maloꝝ / ꝛ ĩmoderata conſumptio vini. cuiꝰ
patrociniũ p̃ſtat tabernarius: ꝛ iõ nõ licꝫ vt mihi vi
det̃ religioſo vl' clerico hmõi exercere officiũ. Tẽpꝰ
aũt fac̃ illicitã negociationẽ dupl'r. ſ. rõne ferie. ſ. qñ
feria eſt. et in caſu qñ negociatio cariſtiã inducere ꝓ
babiliter põt ſicut ſi nimiũ frumentũ emat̃ in nouo:
vel nimiũ vinũ in vindemia vt qñ apud alios nõ ha
bet̃ apud alios vẽdat iſte: q̃ztũ voluerit. Modus
aũt circa ꝯtractũ eſt ſicut ſi vicioſus eſt cõtractus ſcꝫ
cũ deceptiõe ꝛ fraude precij. Juſtũ autẽ preciũ eſt qͦ
ſm eſtimationẽ fori illius tꝑis põt valere res vendi
ta. Et ꝑ hoc patꝫ ſolutio ad oĩa que q̃ſita ſunt de ne
gociatiõe. ꝑ hoc etiã patꝫ ſolutio dubij caſus ſicut ſi
aliq̃s fraudat aliquẽ re ſua cum plus in foro cõmuni
valet ſiue ſit frumentũ ſiue vinũ ſiue aliud: ꝛ vult ei
reſtituere eandẽ numero vel ſpecie qñ minus valet
ſm forũ cõmune. patꝫ eñ ꝙ nõ ſatiſfecit niſi lucrum
tꝑis in q̃ plus valuit apponat: qꝛ dãnificat eũ in tan
to. ſ. in maiori p̃cio qͦ tũc ꝓ re illa poterat haberi ſm
Ad ea aũt q̃ forũ cõe. Ad id qͦ q̃rit̃ de publicanis ꝛ vectigali
ſũt de. q. 2a bus ꝛ pedagijs ſine p̃iudicio: videt̃ dõm ꝙ quattuor
exigunt̃ ad hoc ꝙ talia lucra iuſta ſint. Unũ eſt ꝙ de
cõſenſu eoꝝ q̃ꝝ regere t̃rã ĩtereſt ꝛ ex ꝯſenſu p̃ncipis
ponant̃. Scdm ꝙ nõ niſi cauſa neceſſitatis vel vtili
tatis cõis ponant̃. ſ. qꝛ ſine talibꝫ expẽſis terra paci
ficari nõ põt. Tertiũ eſt ꝙ defenſio terre ab accipien
tibꝫ impendat̃. Quartũ eſt ꝙ nõ ſint ĩmoderate ſꝫ ad
eſtimationẽ expenſarũ ꝛ ope q̃ impendunt̃ a defendẽ
tibꝫ terrã: ꝛ ſic loquit̃ glo. ſuꝑ Lucã que innuit talia
licere. Et h̃ eſt qͦ dꝛ Rom. 13. Reddite omnibꝫ de
bita / cui tributũ tributũ: cui vectigal vectigal. cui ho
Ad arg. in norẽ honorẽ. Ad id aũt qͦ btũs Greg. dicit in cõ
ꝯ̃riũ factũ. trariũ dõm ꝙ ip̃e nõ dicit ꝙ nõ poſſint exerceri ſine
pctõ: ſed vix aut nullatenꝰ: vix eñ p̃nt exerceri niſi iu
ſte ponant̃: ꝛ hoc ꝓpter miniſtros q̃ cogũt inuite dã
tes: ꝛ ideo difficile eſt vt debitũ nõ excedãt in exigen
do: nullatenus aũt fieri poſſunt vbi q̃ttuor predicta
nõ obſeruant̃. Et ꝑ hoc patꝫ ſolutio ad totũ.

De tribus actionibus pñie.

Predictis vero adijciendũ eſt: ꝙ tribꝰ mo
dis agitur penitẽtia ante baptiſmum ſcꝫ de
prioribus peccatis: poſt baptiſmũ de graui
oribus que poſt cõmittunt̃. Eſt etiã peniten
tia venialiũ quottidiana: que etiã humiliũ
eſt ꝛ ꝑfectoꝝ. vñ Aug. Tres ſunt actiões pe
nitẽtie quas mecũ eruditio veſtra recogno
ſcit. Una eſt que nouũ hominẽ parturit: do
nec ꝑ baptiſmũ omniũ p̃teritoꝝ ablutio fiat
peccatoꝝ: qꝛ nullus ſue volũtatis arbiter ni
ſi peniteat eum veteris vite nouã inchoare
poteſt: a qua paruuli ſunt ĩmunes cũ bapti
zantur: qꝛ nondũ poſſunt vti libero arbitrio
quibus tamen ad remiſſionẽ originalis pcti
ꝓdeſt eorũ fides a quibus offerunt̃. Altera
eſt actio penitẽtie poſt baptiſmũ que fit pro
illis pctĩs que legis decalogꝰ cõtinet. Agũt Exod. 20.
ergo hoĩes penitẽtiã ante baptiſmũ de pec
catis prioribꝰ: ita tñ vt etiã baptizent̃: ſicut
petrus ait: Agite penitẽtiã ꝛ baptizet̃ vnuſ Actuũ. 2.
quiſq̃ꝫ veſtrũ in noĩe dñi ꝛc̃. Agunt etiã pe
tentiã ſi poſt baptiſmũ ita peccauerũt vt ex
cõicati reconciliari poſtea mereãt̃. Eſt etiã a
pñia bonoꝝ ꝛ hũiliũ fideliũ pena quotidia
na in qua pectora tundimꝰ dicentes: Dimit b
te nobis debita noſtra ꝛc̃. Neq̃ꝫ ea nobis di Matth. 6.
mitti volumus: q̃ dimiſſa nobis in baptiſmo
nõ dubitamus. Sed illa que humane fragili
tati q̃uis parua tamẽ crebra ſurrepunt: que
ſi collecta contra nos fuerint ita nos graua
bunt ꝛ opprimẽt ſicut vnũ aliqͦ grande pec
catum. Quid eñ intereſt ad naufragiũ. an
vno grandi fluctu nauis operiat̃ ꝛ obruatur
an paulatim ſurrepẽs aqua ĩ ſentinã ꝑ negli
gentiũ culpã impleat nauẽ ꝛ ſubmergatur.
Jdeo ieiunio ꝛ elemoſyne ꝛ oratiõibꝰ in ui
gilẽt: in quibus cũ dicimus: Dimitte nobis Matth. 6.
debita noſtra ꝛc̃. manifeſtamus nos habere
qͦ nobis dimittat̃: ꝛ in his verbis humilian
tes animas noſtras quotidianã agere peni
tentiã non ceſſamus.

De ſatiſfactione venialium.

Que aũt pro venialibus ſit ſatiſfactio ſuffi
ciens. Aug. inſinuat ita inquiẽs in ench. De
quottidianis ꝛ breuibus leuibuſq̃ꝫ pctĩs ſi
ne q̃bus hec vita nõ ducit̃ quottidiana ora
tio fideliũ ſatiſfacit. Eoꝝ eñ eſt dicere: Pa
ter noſter qui es in celis ꝛc̃. Delet oĩno hec
oratio minima ꝛ quotidiana pctã. Delet ꝛ il
la a quibus vita fideliũ etiã ſcelerate geſta:
ſed penitẽdo in meliꝰ cõmutata diſcedit. ſic̃
veraciter dicitur: Dimitte nobis debita no Matth. 6.
ſtra. ita ꝛ veraciter dicat̃: ſicut ꝛ nos dimit
timus debitoribus noſtris. i. ſic fiat qͦ dicit̃
quia ꝛ ip̃a elemoſyna eſt veniã petentibus

oĩno ignoſcere. Ex hӱs alӱſqꝫ premiſſis iam
facile eſt intelligere que pro venialib⁹ ſit ex
hibēda ſatiſfactio. Sufficit eñ dñica oratio
cũ ieiunio ⁊ elemoſynis: ſic tñ vt p̄cedat cõ-
tritio aliquãtula ⁊ addat̃ confeſſio ſi aſſit fa
cultas: de qua cõfeſſiõe poſt tractabit̃. Pro
grauiorib⁹ vero pctis hec etiã in ſatiſfactio-
ne adhibēda ſunt: ſ3 multo vehemẽtius atqꝫ
diſtrictius: quia vt ait Aug. ad agendã peni
tentiã nõ ſufficit mores in melius cõmutare
⁊ a malis factis recedere niſi de hӱs que fa-
cta ſunt ſatiſfaciat dño ꝑ penitẽtie dolorẽ: ꝑ
humilitatis gemitũ: ꝑ contriti cordis ſacrifi
Ar. XLVII ciũ cooperãtibus elemoſynis.

L. 3. An bene diuidat̃ penitẽtia a magiſtro.

Einde querit̃ de h̃ qđ dicit ĩ ſcđa parte hui⁹
D diſtinctiõis ibi [Predictis ṽo adӱciendũ ꝙ
tribꝫ modis agit̃ penitẽtia] Et querũtur hic
Arguit̃ 9 duo. ſ. de diuiſione pnĩe quã h̃ ponit ⁊ de pnĩa ante
p̄mũ p̄o. baptiſmũ. Ad primũ põt ſic obӱci: cõe qđ ſcđm vnã
rõnẽ manet in oĩbꝫ diuidẽtibꝫ ita ꝙ diuidẽtia nul-
lam formã addãt ſuꝑ ip̃m nõ diuidit̃ niſi ꝑ materiã
⁊ accñs: ſed pnĩa ante baptiſmũ ⁊ poſt baptiſmũ pe-
nitus eſt eiuſdẽ rõnis: ḡ non diuidit̃ niſi ꝑ materiã ⁊
2º accñs. Itẽ ante ⁊ poſt nõ dicũt niſi differentiã tẽ-
poris: ſed ꝑ tẽporis differẽtias non diuidit̃ ſcđm for-
mã ⁊ ſpeciẽ: ḡ pnĩa ꝑ hoc ꝙ eſt ante vel poſt nõ diui-
3º dit̃ ſcđm ſpeciẽ. Adhuc homo q̃ fuit in p̄terito ⁊ qui
eſt ⁊ q̃ erit in futuro non diuidit̃ in ſpecie: ḡ nec pnĩa
Solõ ex talibꝫ tꝑis differẽtӱs. Et ſi dicas ꝙ iſti ſũt modi
Obiectio pnĩe ⁊ nõ ſpẽs vt videt̃ lr̃a dicere. Cõtra modus ille
aut ẽ eſſential' aut accñtal'. ſi eſſential' ḡ fundat̃ ſuper
aliquã diuerſã eſſentiã: nõ aũt fundat̃ ſuꝑ diuerſam
eſſentiã generis: ḡ fundat̃ ſuꝑ diuerſã eſſentiã ſpẽi/ ⁊
tũc redit primũ. Si aũt ẽ accñtal' 9tra modi accñtal'
rei vniuſcuiuſqꝫ multi ſunt: ḡ nõ dñt eſſe tres tm̃ ſ3
4º multi ⁊ q̃ſi ĩfiniti. Abuc p̄ora pctã ſũt ḡuia ⁊ leuia
5º ḡ videt̃ ꝙ p̄m⁹ modus ſit tãti ambit⁹ q̃ti alӱ duo: ⁊
ſic videt̃ ꝙ diuiſio ſit nulla. Adhuc pnĩa venialiũ
nõ videt̃ eſſe eiuſdẽ rõnis cũ pnĩa ḡuiũ ⁊ ĩ genere: qꝛ
nec 9feſſio nec ſatiſfactio taxata exigit̃ de ill': ḡ videt̃
ꝙ male diuidat: qꝛ ponit diuidẽtia q̃ ſub eodẽ cõi vni
Solõ. uoce nõ 9tinẽt̃. Rñſio iſta diuiſio eſt modoꝝ peni
tẽdi: qꝛ modi ſumũt̃ ex ꝑte obiecti pnĩe qđ eſt. ſ. ex ꝑte
pctĩ ⁊ bñ 9cedo ꝙ aliq̃d eſſentiale rñdet eis. Et ad h̃
ĩtelligendũ ſciẽdũ eſt ꝙ pnĩa ſumit̃ h̃ ꝓut ip̃a ĩtegrat̃
⁊ 9ſtituit̃ ex 9tritiõe 9feſſiõe ⁊ ſatiſfactiõe ſicut in p̄n
cipio hui⁹ diſtinctiõis dictũ eſt. tũc eñ alia eſſential'r
pnĩa exigit̃ añ baptiſmũ q̃ facit nõ inuenire obicẽ ſpi
ritui ſctõ in ſuſcipiẽte baptiſmũ. Et alia in eo q̃ peccat
poſt baptiſmũ: qꝛ in ſuſcipiẽte nõ exigit̃ pnĩa exterior
niſi forte 9feſſio ꝑ quã innoteſcit miſtro ꝙ nõ ſit fict⁹
ſed in alia exigit̃ ſil'r alia in pctõ mortali ⁊ alia in ve-
niali: qꝛ in mortali exigit̃ 9feſſio cũ exp̃ſſione circũſtã
tiaꝝ aggrauãtiũ ⁊ cũ ſatiſfactiõe taxata q̃ꝝ nihil req̃
rit̃ in pnĩa venialiũ: ſ3 tm̃ dolor cũ q̃tidiana ſatiſfa-
ctiõe: ꝑ3 ḡ ꝙ pnĩa ſi ĩ rõne toti⁹ poteſtatiui 9ſideret̃
ꝙ alia ẽ hinc inde. vñ mod⁹ iſte triplex ſuꝑ hmõi po-
Ad primũ. teſtatiuũ eſſe pnĩe triplex fundat̃. Ad p̄mũ ḡ dicen
dũ ꝙ ſi cõe ſcđm rõnẽ ꝑtãtiue medicine cũ ſuis partibꝫ
accipiat̃ idẽ ꝙ nõ erit idẽ in oĩbꝫ diuidentibꝫ in vno

vñ abundabit ab alio. Ad aliud dicendũ ꝙ ante ⁊ Ad 2m
poſt baptiſmũ hec nõ ſolũ dicũt differẽtias tꝑis: ſed
etiã ſtatus penitẽtis ꝓ pctõ ex q̃ intelligit̃ diuerſitas Ad 3m
pnĩe ſcđm ꝙ in ſuis ꝑtibꝫ 9ſiderat̃ vt dictum eſt, Ad
aliud dõm ꝙ etiã illa obiectio ꝓcedit ac ſi ante ⁊ poſt
nõ differrẽt niſi tꝑis ſucceſſione ⁊ hoc nõ eſt veꝝ: ſed
potius diuerſum eſſe pnĩe ſcđm ꝙ eſt de pctõ hoc vel il
lo. Ad aliud dõm ꝙ modus fundat̃ ſuꝑ q̃ddã eſſe Ad obie-
pnĩe vt in p̄ncipio ſolutiõis dictũ eſt. Ad aliud di- ctionem.
cendũ ꝙ verũ eſt ꝙ p̄mus modus reſpicit venialia ⁊ Ad 4m
mortalia: ſ3 tñ rõne ſtatus req̃rit̃ ad aliud eſſe pnĩe.
Ad aliud dõm ꝙ nõ eſt eiuſdẽ rõnis oĩno cũ pnĩa Ad 5m.
mortaliũ: ⁊ iõ dicit eẽ duos modos de veniali ⁊ mor
tali. tñ pnĩa cõis ĩ genere ſaluat̃ in pnĩa venialiũ: qꝛ
eſt ibi dolor cũ aliqua ſatiſfactione.

An penitẽtia ſit ante baptiſmũ. Articulus.

Ecũdo q̃rit̃ de pnĩa ante baptiſmũ ⁊ q̃runt̃ XLVIII.
D duo. ſ. an pnĩa ſit ante baptiſmum ⁊ an illa ⁊ D. 3.
q̃l'r ſit fundamẽtũ. Ad p̄mũ ſic ꝓcedit̃ ſup̃ Argu. p̄mo
diſt. xiӱ. habitũ eſt ꝙ pnĩa eſt ſcđa tabula poſt nau-
fragiũ: ſ3 p̄ma in naufragio eſt baptiſm⁹: ḡ pnĩa non
p̄cedit baptiſmũ ſ3 ſeq̃t̃ ⁊ h̃ eſt 9 ea q̃ dicũt̃ ĩ lr̃a. Ad 2º
huc Aug. dic̃ ꝙ baptiſm⁹ ẽ ianua ſacroꝝ ſ3 añ ianuã
nõ ẽ aliq̃d de mãſiõe dom⁹: ḡ añ baptiſmũ nihil ẽ de
mãſiõe ĩ ſacr̃is: ḡ null⁹ põt manere ĩ pnĩa q̃ nõ fuerit
baptizat⁹. Adhuc ſicut ſe h3 morbꝫ ad morbũ ĩ ordi 3º
ne ſic cura ad curã ſiue medicĩa ad medicinã: ſ3 mor-
bus 9 quẽ ẽ baptiſm⁹ ẽ p̄m⁹ quẽ traxim⁹ ex nr̃itate
ſcđs aũt 9 quẽ ordinat̃ pnĩa ẽ quẽ facimus ex ꝓpria
volũtate: ḡ videt̃ ꝙ baptiſm⁹ ſit oĩno añ pnĩa3. Ad 4º
huc etiã aliqñ videt̃ baptiſm⁹ hr̃e ordinẽ ad pnĩam
q̃3 ad alia ſacr̃a ſcđm ordinẽ p̄cedẽtia pnĩa3 ⁊ ſeq̃ntia: ſ3
ad oĩa alia ſic ordinat̃ ꝙ niſi baptiſm⁹ ſit ſuſcept⁹ nõ
agit̃ ĩ alӱs: ḡ ⁊ ad pnĩam: ḡ nulla ẽ pnĩa p̄cedẽs bap-
tiſmũ vt videt̃. Adhuc btũs Diony. ĩ eccl'ia. hierar. 5º
dicit ꝙ nõ exiſtens nihil agit: ⁊ ibidẽ dicit ꝙ exiſtere
dat̃ ꝑ baptiſmũ: ḡ ñ baptiſat⁹ nihil agit ſpũaliũ actio
nũ: ſ3 pnĩa ẽ de ſpũalibꝫ actiõibꝫ: ḡ nõ baptizat⁹ non
penitet: ſ3 ſic pnĩa ſꝑ ſeq̃t̃ baptiſmũ. S3 9 dictũ ẽ In 9riũ p̄o
in lr̃a Aug. contra Felicianũ ⁊ glo. que ponit̃ ac. 2.
Itẽ Aug. in libro. lxxxiӱ. q. Finit̃ vet⁹ vita ad pnĩa3
ſed vbi finitur vetus incipit noua: ḡ noua incipit a pe
nitẽtia: ſed illud eſt primũ vbi incipit vita noua: ḡ pe
nitẽtia eſt primũ ſacramẽtoꝝ oĩm. Adhuc ſuꝑ illõ 2º
Act. 2. Agite pnĩam ⁊ baptizet̃ vnuſquiſqꝫ veſtrum
⁊c̃. glo. Dictur⁹ de baptiſmo p̄miſit lamẽta pnĩe vt
primũ ſe aqua afflictiõis ꝑfunderẽt ⁊ poſt ſacr̃o bap
tiſmi lauarẽt. Ex hoc accipit̃ ꝙ pnĩa eſt ante baptiſ-
mũ ſcđm ordinẽ ſuſceptionis ſacramentoꝝ. Adhuc 3º
Matth. 3. ſuꝑ illud Agite pnĩam. glo. Prima virt⁹
eſt ꝑ penitentiã veterẽ hoĩem ꝑimere: ḡ videt̃ ꝙ pnĩa
ſit primũ ſacramentũ. Adhuc ſcđm ꝓceſſum pctĩ in 4º
mũdo prius fuit actuale q̃3 originale. Et adam pri⁹
peccauit actual'r ex quo pctõ corrupta eſt natura q̃
corruptio viciӱ ⁊ paſſibilitatis eſt originale a fomite.
ergo etiã medicina actualis debet eſſe ante medicinã
originalis ḡ penitẽtia prior eſt baptiſmo. Adhuc 5º
ſupra in tractatu baptiſmi habitũ eſt ꝙ ẽ baptiſmus
quidã flaminis ⁊ ille eſt penitẽtie: cũ igit̃ baptiſmus
flaminis ſit ante baptiſmũ etiã fluminis ſicut ibidẽ
determinat̃ videt̃ ꝙ penitẽtia general'r ſit ante bap-
tiſmũ. Solutio dõm videt̃ hic ꝙ eſt prius ſimpl'r Solõ
⁊ prius ſcđm q̃d ⁊ quo ad aliquid. Baptiſmus aũt eſt
primũ ſacramẽtũ ſimpl'r: ſed ſcđm quid ⁊ quo ad aliq̃d

eſt pnia prior ſm quendã modũ q ipa eſt pparatoria ad interiorẽ actũ cõpunctiõis / ꝛ nõ put eſt ſatiſfactoria per vim clauiũ: qꝛ baptiſmus de ſe non exigit luctũ vel planctũ: ſed q intendit baptiſari ſi cõſtitutus eſt arbiter ſue volũtatis exigit cõpunctionẽ ne ſpũſſanctus diſcipline q opaꝛ in baptiſmo effugiat fictũ.

Ad primũ pº obiectũ. Et dõm ad rõnes pmo inductas: ad pmã quidẽ ꝙ hoc veꝝ eſt ſm ordinẽ diluuioꝝ generaliũ: qꝛ pmũ eſt diluuiũ originalis / ꝛ ſcdm actualis.

Ad 2m. Ad aliõ dicendũ ꝙ quedã ſacra ſunt in quibꝰ nihil eſt niſi diuinũ: ſicut ꝯfirmatio / eucharíſtia / ꝛ ordo / ꝛ extremavnctio: ꝛ baptiſmꝰ eſt ianua ita ꝙ nihil agiꝛ in illis niſi pmo pcipiaꝛ baptiſmꝰ. Alia ſunt in quibꝰ diuinitas opaꝛ circa opa nr̃a / ꝛ pſupponit aliqd in nobis ſicut pnia ꝛ matrimoniũ: qꝛ dicit Aug. de pnia ꝙ q creauit te ſine te nõ iuſtificabit te ſine te: qꝛ in in talibus oportet nos remouere obijcẽ ſpũiſancto opanti: ꝛ de his quantũ ad id qd eſt ex ope noſtro baptiſmꝰ non eſt ianua: ſed tñ quantũ ad id qd eſt diuinũ: ſicut eſt i pnia ꝙ ſit ſatiſfactoria p claues eccl'ie: ꝛ matrimõio ꝙ ſit oino idiſſolubile: qꝛ hi q ꝯtrahũt matrimoniũ non in fide eccl'e aliquo caſu pñt ſeparari: tñ quantũ ad id qd eſt diuinũ in eis pcedit baptiſmꝰ: vñ pnia q eſt ante baptiſmũ nõ ſatiſfacit p claues: ſed p interiorẽ grãm diſponiꝛ hõ ad ſuſcipiẽdũ baptiſmũ ne fictꝰ inueniaꝛ.

Ad alia ſil'. Ad alia patet ſol'o p pdicta: qꝛ illa neceſſario cõcludũt de ordine ſacroꝝ ſimpliciꝛ quantũ ad id qd diuinũ eſt in eis.

Ad primũ i ꝯriũ obiectũ et 2m. Ad primũ aũt qd obijciꝛ in oppoſitũ dõm ꝙ hoc dꝛ quantũ ad ſepabilitatẽ peti nõ in oĩbꝰ: ſꝫ adultis in qbꝰ oportet pcedere pnie quẽdã modũ: ꝛ eodẽ mõ intelligiꝛ ſeqns: vl' poſſet dici ꝙ baptiſmꝰ in ꝓpoſito penitẽtis ſic deletionẽ peti opaꝛ ſicut ſ in tractatu de baptiſmo notatũ eſt: ſꝫ tñ pma rũſio melior eſt.

Ad 3m. Ad aliud dõm ꝙ licet ſit pma virtus in adulto: nõ tñ eſt pmũ in ordine ſacroꝝ ſimpliciꝛ: vt dictũ eſt.

Ad 4m. Ad aliud dõm ꝙ nõ oportet vt ſm ordinẽ morbi in pſona ſit ordo ſacroꝝ eccl'ie: qꝛ licet in vna pſona actuale pceſſerit naturale pctm: vt cauſa ipius: tñ in oĩbꝰ generaliꝛ radicaꝛ actuale in originali: ꝛ ſacra nõ danꝛ pſone: ſed eccl'ie: ꝛ potius filijs ade q̃ ipi adã: ꝛ iõ baptiſmꝰ ſimpliciꝛ adhuc eſt priꝰ

Ad 5m. licet pnia ſit prius ſm aliqd ꝛ in aliq. Ad aliud dicendũ ꝙ hoc fit p accñs: qꝛ baptiſmꝰ flamis ſufficit: ſꝫ vbi nõ eſt cõtẽptꝰ religiõis: ſed articulus neceſſitatis ſacrm excludit: ꝛ ideo ex hoc nõ põt concludi ꝙ baptiſmus ſimpliciꝛ ſequaꝛ pniã: ſꝫ ſm qd tñ ꝛ in quodã caſu: ꝛ illa pnia nõ eſt tota integritate ſua: ſed eſt ibi aliqd pnie qd nõ hẽt exteriorẽ ſatiſfactõnẽ: nec etiã interiori indiget niſi q̃tũ ad hoc ꝙ remoueaꝛ fictio: ꝛ nõ q̃ntũ ad dimiſſionẽ culpe vel pene: qꝛ ad h ſufficit baptiſmus: vñ licet ibi dimittaꝛ culpa: ꝛ qdã pars pene: h tñ nõ exigit baptiſmꝰ: ſꝫ grã q daꝛ penitẽti pparanti ſe ad baptiſmum.

Arti. XLIX. E 3

An pnia ſit fundamẽtũ ꝛ qliꝛ ſit fũdamẽtũ

Ecũdo qriꝛ vtrũ pnia ſit fũdamẽtũ ꝛ qliꝛ ſit

f ꝛ circa hoc qrunꝛ q̃tuor. ſ. an ſit fundamentũ ꝛ qliꝛ ſit. Scdõ q ſint i illo fundamẽto. Tertio de nũero coꝝ. Quarto q ordine i fundamẽto col

Arg. primo locenꝛ. Uideꝛ aũt circa pmũ ꝙ pnia nõ ſit fundamẽtũ p illud. I. Coꝝ. 3. Fũdamẽtũ ei aliõ nemo pt ponere pter id qd poſitũ eſt qd eſt xps ihs: ſup qd dicit Amb. ꝙ xps ihs eſt fides xpi ihu: in vno aũt edificio nõ eſt niſi vnũ fundamẽtũ: g videꝛ ꝙ pnia nõ ſit fun

2º damẽtũ. Adhuc ad Heb. II. Fides eſt ſba reꝝ ſperãdaꝝ: vbi dicit glo. i. fũdamẽtũ: ꝛ ex h ſequiꝛ idẽ qd priꝰ.

3º Adhuc fũdamẽtũ eſt qd pmo occurrit i edificio ſpũali. ſꝫ fides pmo occurrit: g fides eſt fundamẽtũ ꝛ ñ pnia. Probatio minoris ẽ qd dicit apl's Heb. II. Accedẽtẽ ad deũ: pmũ oportet credere: qꝛ ẽ / ꝛ qꝛ iq̃rẽtibꝰ ſe remunerator ſit.

4º Adhuc nihil eſt fundamẽtũ in edificio ſpũali cuiꝰ eſſe aliud ſpũale pcedit in eodẽ edificio: ſꝫ eſſe pnie aliõ pcedit in ſpũalibꝰ: g ipa nõ ẽ fũdamẽtũ. Probatio minoris ẽ id qd ſ hitũ ẽ diſ. xiij. vbi dictũ ẽ ꝙ pnie virtꝰ timore cõcipiꝛ: ꝛ qꝛ oĩa illa q pmo diſputata inueniũtur qliꝛ pnia ſit ibi virtꝰ valẽt ad iſtõ: iõ oĩa circa h ſufficiãt ꝓ pte vna ẽ

In ꝯriũ pº. In oppoſitũ aũt obijciꝛ p illud Heb. 6. Nõ rurſũ iacientes fundamẽtũ pnie: vbi dicit glo. i. nõ iacientes pniam q̃ſi ꝓ lapide in fundamẽto: g pnia eſt fũdamẽtũ.

2º Adhuc in illo pmo fũdaꝛ noua vita ex q̃ deficit priꝰ vetus: ſed illa ſicut ſepiꝰ hitũ eſt deficit in pnia pmo g ibi pmo fundaꝛ noua vita: g pnia eſt fũdamẽtũ: vt videꝛ.

Sol'o. Sol'o dõm ꝙ fũdamẽtũ multipliciꝛ accipiꝛ in ſacra ſcriptura. ſ. primũ fundãs extra. i. in deo: ꝛ h eſt imobilitas diuine electiõis: ꝛ de h dꝛ. 2. Thi. 2. Fundamentũ dei firmũ ſtat: hñs ſignaculũ h: vñ ibidẽ gloſa. Iſti ſtãt qs deꝰ elegit / ꝛ imobiliꝛ i fide fũdauit. Aliter dꝛ fũdamẽtũ in corpe miſtico fũdãs: ꝛ nõ in mẽbro ſpãli: ꝛ eſt fundamentũ virtutis infuſe de celo: de q Eſa. 54. Fundabo te in ſaphiris ꝛ ponã iaſpidẽ ꝓpugnacula tua: vbi dicit glo. qꝛ p ſaphiros q celeſtẽ hñt colorẽ ſignãꝛ vtutes. Tertia dꝛ fundamẽtũ fundãs mẽbrũ ſingulariꝛ: ꝛ h multipliciꝛ. ſ. ex pte intellectꝰ / ꝛ ex pte affectꝰ. Ex pte aũt intellectus dupliciꝛ. ſ. ſm ꝙ eſt ex auditu exterioꝝ: vl' ſm ꝙ eſt p lumẽ intellectus vel infuſum fundatũ in veritate credendoꝝ: ꝛ pmo mõ doctrina pdicatiõis aplo rũ ꝛ aplicoꝝ viroꝝ dꝛ fundamẽtũ: de q habeꝛ Apo. 21. Fundamẽta ciuitatis duodeci q fundamẽta ſunt doctrine duodecim aploꝝ. Intellectꝰ aũt fundamẽtũ dꝛ fides. Ex pte aũt fundatõis in affectu eſt pnia fundamentũ: ꝛ alia quedã de quibꝰ infra diceꝛ in ſequẽti articulo q̃ſtiõis.

Ad primũ. Ad pmũ g dõm ꝙ ibi loquitur de fundatiõe veniẽtis ad edificiũ nõ exñtis i edificio ipo: qꝛ fides veniẽti pmo oculos apit: ſꝫ pnia locat eũ / ꝛ efficit ꝯriũ ab edificio ſpũali.

Ad 2m. Ad aliud dicẽdũ ꝙ fides eſt pma q p cognitionẽ facit in nobis ſbſtare ſperanda: ſꝫ tñ ipa nõ eſt primũ locans edificiũ ſed ꝓpõiꝰ pnia locũ purgans ꝛ initiãs fundamẽta i bono.

Ad 3m ꝛ 4m ſil'. Ad aliud dicẽdũ ꝙ hoc nõ oportet ꝙ hoc ſit fundamẽtũ: ꝛ hoc ideo qꝛ fides ꝛ timor pñt ſm actꝰ informes pcedere fundamẽti ſbam: qꝛ fides eſt ſicut cauſam edificandi oſtẽdẽs / ꝛ timor ſicut fodiẽs: penitentia autẽ ſicut cõſtruens totũ edificiũ per contritionẽ / cõfeſſionẽ ꝛ ſatiſfactionẽ. licet timor ꝛ fides habitꝰ informati grã ꝛ charitate ſint de fundamẽto et edificio. ꝛ p h etiã patet ſol'o ad ſequens.

Arti. L. F 3

Que ſint illa que ſunt in iſto fundamẽto penitentie: ꝛ an penitentia que eſt fundamẽtũ ſit virtus vel ſacramentum.

Ecũdo qriꝛ q ſint i iſto fũdamẽto: dicũt glo.

f heb. 6. qꝛ ſex ſꝫ de fũdamẽto iſto: ꝛ hec ſꝫ verba glo. h ãt fũdamẽtũ diuidit in ſex / q ſũt inchoatio. ſ. pnia / fides / baptiſmũ / doctrĩa / ꝛ ipoſitio manuũ / ꝛ reſurrectio ꝛ iudiciũ. De pnia qdẽ diſputatum eſt quantũ ſufficit in queſtiõe preccedẽti. Queriꝛ aũt hic de qua pnia intelligiꝛ ꝙ ſit fundamẽtũ: vtrũ

Arguiť p° de illa q̄ eſt virtus aut de illa q̄ eſt ſacr̄m. Uidetur
aūt ꝙ de illa q̄ eſt virtus: q̄ꝛ virtus vicio cōtrariať: ꝛ
pnīa virtus eſt q̄ perimit veterē hoīem: g̃ ipa primo
inchoat nouū: ꝛ hoc eſt eſſe fundamētū primū in edi-
2° ficio: g̃ pnīa virtus eſt illa q̄ eſt fundamentū. Ad-
huc pnīa virtus eſt illa q̄ mouet ad deteſtationē pcti
ſicut ſupra habitū eſt: ſed hoc primo faciēdū eſt. ſ. mo
tus in deſtructionē pcti: g̃ pnīa ſm ꝙ eſt virtus pri-
In ꝯriū p° mo eſt fundās penitentē in edificio ſpūali. Sed cō
tra ſup illud Heb. 6. Nō rurſum iacientes fundamē-
tū pnie: dicit Hiero. Quicunq̄ꝫ aliquos ad fidē con
uerit prius docet penitere ꝛ baptiſare in remiſſionē
pctōꝝ: ſed pnīa ſm ꝙ doceť a miniſtro ecclie ſacr̄m ē
2° g̃ pnīa ſm ꝙ eſt ſacr̄m eſt fundamentū. Itē alia q̄-
dā ſacra ponunť in fundamēto. ſ. baptiſmus ꝛ cōfir-
3° matio: g̃ ꝛ pnīa ibi ꝓ ſacro accipiť. Itē Joh. q̄ pe-
nitere docuit. Math. 3. et Luc. 3. docuit confiteri ꝛ
ſatiſfacere: vnde diciť ibi ꝙ exibant ad eū cōfitentes
pctā ſua: ꝛ dedit eis cōſiliū qualiter dignos pnie fru
ctus facerent in ſatiſfactione: ſed pnīa ſic in ſuis par-
tibus cōſiderata eſt ſacr̄m: g̃ ſm ꝙ eſt ſacr̄m eſt fūda
Queſtiūcl'a mentū. Deinde queriť de ſcd̄o qđ eſt in fundamē-
prima. to. ſ. de fide. Uideť eīm ꝙ charitas ſit magis fun-
Arguiť p° damentū: q̄ꝛ fundamētū eſt radix: ſed charitas eſt ra
dix boni: vn̄ Grego. Nō habet aliquid viroris ram⁹
boni operis niſi manſerit in radice charitatis: g̃ cha
2° ritas eſt fundamentū Itē Eph. 3. In charitate ra
dicati ꝛ fundati vt poſſitis cōprehendere cū oīb; ſan
3° ctis. ꝛc̄. Adhuc timor videť eſſe fundamētū: q̄ꝛ ti-
mor eſt initiū ſapiētie: vt diciť Eccl. 1. Alia autē q̄-
dā ad hoc valentia ſupra notata ſunt: vbi queſitū eſt
Queſtiūcl'a qualiť pnīa ſit prima virt⁹ diſtinctōe. 13. ſup. De-
ſcd̄a. inde queriť de doctrina baptiſmi: cū eīm neophitus
Arg. primo nō doceať tm̄ baptiſari: ſed multa alia quare alioꝝ
doctrina nō poniť in fundamēto ſicut doctrina ba-
2° ptiſmatis. Adhuc nō eſt niſi vnū baptiſma: vt di-
cit ap'lus ad Eph. 4. Unus dn̄s / vna fides / vnū ba
Queſtiūcl'a ptiſma: g̃ incōueniēter dicit baptiſmatū. Deinde q̄
tertia. riť de quarto. ſ. de impoſitiōe manuū qđ fit in cōfir
Arg. p̄mo. matōe. Uideť aūt ꝙ eucharistia magis ſit fūdamē
tū: q̄ꝛ ipa eſt domus ſacroꝝ a quo oē ſacr̄m cōtrahit
2° ſuū vigorē: g̃ magis fundat q̄ꝫ cōfirmatio. Adhuc
ſine fundamēto nō habeť aliquid de edificio ſpūali:
ſed ſine confirmatione habeť aliquid q̄ ad gratiā et
gloriā: g̃ cōfirmatio nō eſt fundamentū. Prima pa-
tet per ſe: ſcd̄a ꝓbať ex hoc ꝙ multi decedentes nō cō
firmati tranſeūt ad gloriā ſicut multi paruuli ꝛ adul
3° ti: cū nō ſit ſacr̄m neceſſitatis. Adhuc confirmatio
edificioꝝ magis eſt in ſūmo ꝑ ſubtilē clauſurā teſtu-
dinis q̄ꝫ in fundamēto: g̃ videť ꝙ cōfirmatio magis
4° ꝑtinet ad ꝑfectionē q̄ꝫ ad fundamentū. Adhuc qđ
fundať nō eſt / qđ aūt ꝯfirmať eſt: g̃ qđ fundať nō cō
Queſtiūcl'a firmať: g̃ cōfirmatio nō eſt fundamētū. Deinde q̄
quarta. riť de q̄nto qđ eſt reſurrectio: videť eīm ꝙ h̄ ſuꝑfluat
2° q̄ꝛ intelligiť in fide. Adhuc cū oīa pctā remittanť
in vnitate ꝛ cōione ecclie: videť ꝙ penitēs i q̄ fundať
noua vita magis debet moueri credēdo articulū illū
q̄ eſt in ſctām ecclīaꝫ ꝛ ſctōꝝ cōionē q̄ꝫ illū q̄ eſt carnis
reſurrectionē: g̃ ille magis debet poni in fundamēto
Queſtiūcl'a q̄ꝫ iſte. Ultimo q̄riť de ſexto q̄ eſt in iudicio: in iu-
quinta. dicio eīm terror eſt iudicis: g̃ inclinatio in deſꝑationē
Obiectio q̄ꝛ ſcd̄us aduēt⁹ terret / ꝛ p̄m⁹ mulcet pctōrē ad ſpē
g̃ cū ſpes mag̃ expediat penitēti q̄ꝫ timor terrēs ma
gis deberet poni in fūdamēto articuli incarnatiōis

qui eſt de p̄mo aduentu q̄ꝫ iudicij q̄ eſt de ſcd̄o So
lutio dōm ꝙ ſicut dicit gloſa Heb. 6. illa ſex ſunt de Solutio
fundamēto religiōis xp̄iane q̄ fundať in aduenientē
ad ipam: ꝛ q̄dā iſtoꝝ ſunt ſicut fūdamēta ꝓxima edi
ficio: ꝛ q̄dā ſunt ſicut fundamēta p̄ma locātia funda-
mētū ꝓximū: vt hēbiť in articulo ſequēti. Ad id g̃
qđ p̄mo de pnīa q̄riť dōm ꝙ ſm ſtatū adulti venien Ad primū.
tis ad xp̄ianā religionē pnīa ſacr̄m ſm aliq̄d ſui. ſ. re- queſitū
mouens fictionem eſt de his que primo exiguntur:
ꝛ ideo eſt de his que primo exigūtur: ꝛ ideo eſt de fun
damento: ſicut ꝛ videť innuere gloſ. ꝛ in ꝯriū obie-
ctio facta. Ad id qđ in ꝯriū p̄mo obijciť dōm ꝙ ve Ad p̄m arg
rū eſt ꝙ vicio virt⁹ ꝯriať: ſꝫ ſm h̄ p̄us eſt ab infuſione
q̄ꝫ ex doctrina: pnīa eīm hic dr̄ rudimēta pnie q̄ peni
tēti ꝓponunť: ſicut ꝛ fides rudimēta fidei q̄ his q̄ ca-
thezizanť exponunť q̄n̄ ſunt neophiti: ꝛ hec rudimē
ta ſunt ſacr̄i q̄ꝫ virtutis. Ad aliđ dōm ꝙ pnīa vir- Ad 2^m
tus nō eſt fundamētū p̄mū: q̄ꝛ q̄dā faciēda ad funda
tionē ſunt an̄ oēm virtutē: ſicut illa q̄ ſunt elementa
exordij: ſermonis iuſtitie: ꝛ illa ſunt que vocat ap'ls
fundamentū: ſicut dic̄ glo. ſuꝑ ep'lam Heb. 6. Ad Ad ea q̄ ob-
aliud dōm ꝙ oīa illa fere ſoluta ſunt ſ̄ diſ. xiij. dōm ijciunť in ꝯ
tn̄ ꝙ charitas nō ꝓprie fundat: ſꝫ nectit ꝑfectionē: ſi- riū ꝑ totū.
cut dr̄. 1. Thi. 1. Ad h̄ aūt qđ obijciť de Gre. dōm Ad p̄mū ꝯ
ꝙ eſt fundamētū opis meritorij: q̄ꝛ dat formā eſſen- q̄ſtiū. p̄mā.
di meritū: ſꝫ nō eſt fundamētū xp̄iane religiōis qđ ꝓ-
poniť aſſumenti religionē xp̄ianā: ꝛ iđ nihil valet il-
lud ad ꝓpoſitū. Ad aliud dōm ꝙ radicari ꝛ etiā fū Ad 2^m
dari nō cōtingit in charitate niſi q̄ꝫtū ad formā opis
meritorij: ꝛ h̄ nō eſt eſſe fundamētū xp̄iane religiōis
vt dictū eſt niſi ꝑ accn̄s ꝛ ſm q̄d Ad aliđ dōm ꝙ ti Ad 3^m
mor ſm ſuū actū eſt q̄ſi fodiēs foueā ꝑ fugā mali i fū
damēto: ſꝫ nō ſic diſponēs lapides q̄ ſunt edificij ꝑs:
ſꝫ poti⁹ pnīa. Ad id qđ vlteri⁹ queriť dōm ꝙ neo- Ad primū ꝯ
phiti nō ꝓponunť niſi p̄mo occurrētia neceſſaria ad q̄ſti. ſcd̄am.
inchoationē: ꝛ hoꝝ vnū eſt baptiſm⁹ q̄ dat eſſe ſpūa
le baptiſato: vt dicit Dioni. ꝛ iđ ſicut eſſe p̄mo exigiť
an̄ oꝑationē in naturalib; ita ꝛ in gratuitis: alia aūt
nō ſunt ita p̄mo cōgruētia Ad aliđ dōm ſm gloſā Ad 2^m
ꝙ pl'r dic̄ baptiſmatū; q̄ꝛ eſt triplex baptiſma: ꝛ de h̄
multa habita ſunt in tractatu de baptiſmo: ꝛ req̄rāť
ibi / q̄ꝛ hec valēt: vnū aūt baptiſma dr̄ / q̄ꝛ vna eſt cau
ſa ſ̄balis / ꝛ vn⁹ caracter: ꝛ nō iterať: tn̄ effectus eius
multipliciť dať: ꝛ ꝓpter hoc dr̄ pluraliť baptiſmatū.
Ad hoc aūt qđ queriť de q̄rto dōm videť ꝙ cōfir Ad queſtiū
matio inquātū cōfirmat in pugna eſt de edificio: edi- culā tertiā.
ficiū ei nō tm̄ ſaluat: ſꝫ etiā munit in pugna. Ad p̄ Ad primū.
mū g̃ qđ ꝯ eſt dōm ꝙ eucharistia licet digniſſimū ſit
ſacroꝝ q̄ꝫtū ad rē cōtentā: nō tn̄ eſt neceſſaria ei q̄ edi
ficať in xp̄iana religiōne: ſicut cōfirmatio: q̄ꝛ pugna
inſtat xp̄iano cōtinua: ꝛ iđ neceſſe eſt ꝙ xp̄ian⁹ fun-
deť in illa. Ad aliđ dōm ꝙ veꝝ eſt ꝙ cōfirmatō nō Ad 2^m
eſt ſacr̄m neceſſitatis: ſꝫ q̄ꝛ xp̄iana religio nō tm̄ attē
dit ea que ſūnt neceſſitatis: ſed etiā ea que ſunt ꝑfectō
nis: iđ eſt neceſſe ꝙ ſuſtinentia perfectionē edificij in
fundamēto ponanť. Pugna aūt ꝑſecutiōis eſt de ꝑ-
fectōnē vite ꝛ religiōis xp̄iane: ꝛ iđ vt ſuꝑ qđ edifica-
tur premittiť confirmatō in fundamēto. vn̄ in p̄mi-
tia ecclīa ſtati ꝯfirmabāť poſtq̄ꝫ erāt baptiſati. Ad Ad 3^m
aliud dōm ꝙ alia eſt ꝯfirmatio edificij iā facti: q̄ꝛ illa
fit ꝑ ꝯſolationē ꝛ augmentū gr̄e: ꝛ alia eſt ꝯfirmatō
que eſt in fundamēto: q̄ꝛ illa nihil aliud eſt q̄ꝫ collatō
gr̄e in quā multa fundari poſſūt ſine timore ruine ꝛ
h̄ mō ꝯfirmat ꝯfirmatio in q̄ ſpūſſctūs dať ad robur

Ad 4m qſituм. ⁊ hec cõfirmatio eſt de fundamẽto. Ad aliud dõm
ꝙ ſicut dicit Roma.6.reſurrectio exẽplariter oſten
dit in iuſtificatiõe que eſt in pnĩa:⁊ iõ etiã iuſtificatio
dicit reſurrectio prima Apoc.20.⁊ ideo penitentem
oportet fundari in reſurrectiõe:reſurrectio enĩ grẽ ꝑ
Ad argu.i oppoſitũ oſtendit reſurrectionẽ glĩe ⁊ ordinat ad illã. Ad id
qđ cõtra obijcit dõm ꝙ fides nõ ponit in numero il
loꝝ ſex niſi grã rudimentoꝝ fidei/ꝑcipue grã articu
loꝝ de trinitate ⁊ vnitate q̃ operant in ſacris:⁊ ideo
etiã illi querunt in exorciſmis ⁊ cathecismis: ⁊ non
ponit hoc rõne oĩum articuloꝝ:⁊ ideo nõ ſuperflait
Ad 2m iſte ⁊ poſitio iſtius. Ad aliud dõm ꝙ aliud eſt iuſti
ficatio ipã/⁊ aliud fundamentũ ipſius:fundamentũ
aũt eſt reſurrectio:eo ꝙ ipã nõ credita ſubruit totũ:⁊
Ad q̃ſtiũculã quintam qꝛ exẽplariter oſtẽdit in pnĩa. Ad aliud dõm ꝙ iu
diciũ inducit timorẽ q̃ facit penitere ne incidat in iu
Ad obiectionẽ. diciũ futurũ:⁊ ideo eſt de fundamento. Ad id aũt
qđ cõtra obijcit dõm ꝙ ſpes ſequit timorẽ:qꝛ timor
fugit malũ ⁊ ideo iudiciũ ꝑ timorẽ fundat primo:vel
dicat ꝙ in iudicio ſcđo vtrũqꝫ intelligit mouẽs.ſ. et
timor rõe ſupplicioꝝ q̃ ibi infligent malis ⁊ ſpes rõe
premiorũ q̃ ibi dabunt bonis: ⁊ nõ vtrũqꝫ hoꝝ eſt ĩ
primo aduentu:ſed alteꝝ tm̃:⁊ ideo nõ fides p̃mi ad
uentus:ſed ſcđi ponitur in fundamento.

An idẽ ſit fundamentũ reꝝ ſperandarum chriſtiane religionis:⁊ primũ eterni. Arti. LI. G3

Ertio querit de numero eoꝝ q̃ ſunt in fũda
t mento.videt aũt ꝙ ſit vnũ ſolũ ꝑ illud.1.Co
rinth.3.Fundamentũ aũt nemo põt.⁊c̃. Et
cũ alicuius edificij corꝑalis nõ ſint plura fundamen
Solutio ad totũ. ta:g̃ nec edificij ſpũalis. Sed qꝛ hec diſputatio to
ta fere determinata eſt ꝑ articulũ precedentẽ dõm ꝙ
fundamẽtũ (vt ſup̃ dictũ eſt) multiplicit dr.ſ.fidei re
rũ ſperãdaꝝ ⁊ xp̃iane religiõis ⁊ p̃mij: de fundamẽ
to fidei intelligit qđ dr.1.Coꝝ.3.qꝛ tota fides eſt ſu
pra xp̃i deitatẽ vel hũanitatẽ:ſm deitatẽ enĩ eſt a p̃re
⁊ ab ipõ ſpũſſctũs q̃ mittit ſctis ⁊ vnit eccl'aꝫ. ſm hu
manitatẽ autẽ ipẽ eſt incarnatus/paſſus/⁊ reſurre
xit in cauſã ⁊ argumẽtũ nr̃e reſurrectõis. Reꝝ autẽ
ſperandaꝝ ꝑ qđ.ſ.res ſperãde ſubſiſtũt in nobis eſt fi
des ſm actũ ſuũ:fundamẽtũ qꝛ ipã p̃mo apit oculos
ad ſperãdas res fruẽdas/⁊ cõſentit eis ꝙ ſit:⁊ ꝑ hoc
fundat eas ĩ nobis:xp̃iane aũt religiõis colligit fun
damentũ ex ſex q̃ in gloſa Heb.6.nũerant:qꝛ xp̃ia
na religio incipit ab occulto rõni nr̃e ⁊ difficili/⁊ re
motiõe a pctĩs:⁊ iõ fundat.i.inchoat a trib⁹ in gene
re.ſ.a remouẽte ⁊ deſtruẽte cõtrariũ: ⁊ hoc eſt quaſi
faciẽs locũ edificio:⁊ hoc eſt pnĩa vl' ſm ordinẽ in dif
ficile bonũ qđ incipit vel ſm cõſeruãs in illo. Si ſm
ordinẽ hoc eſt duplicit.ſ.ad eſſe ⁊ ad robur in diffici
li pugna:⁊ quantũ ad eſſe id adhuc cõtingit duplici
ter.ſ.q̃ztũ ad gratiã ipãm dantẽ eſſe chriſtiane reli
gionis:⁊ quo ad ordinẽ qui eſt in actibus virtutum
⁊ quo ad ordinẽ actuũ fundat fides:ſꝫ quo ad gratiã
dantẽ eſſe fũdat doctrina batptiſmatũ. Ad pugnã ĩ
difficili fundat robur gratie datũ in impoſitiõe ma
nuũ:ſed conſeruantia ſunt ſpem ⁊ timorẽ inducentia
⁊ hoc cõtingit precipue ex iudicio futuro:ad qđ duo
exigunt.ſ.iudiciũ ex parte iudicis/⁊ poſſibilitas pre
ſentationis in iudicio ex parte iudicandi/⁊ ex parte
iudicandi ſpem ⁊ timorẽ inducit reſurrectio:⁊ ſic fun
dat:ex parte autem iudicis fundat iudicium futurũ
⁊ per hoc patet ſolutio de omnib⁹ que requirunt hic

An fides precedat penitentiam. Arti. LII. H3

Uarto de ordine horũ querit: Videt enĩ ꝙ
q fides precedat penitentiã:qꝛ Heb.11.dicitur Arg.primo
ꝙ accedentẽ ad deũ oportet credere:qꝛ eſt.⁊c̃
ſed penitẽs iã acceſſit:g̃ ante hunc acceſſum fides iã
fuit:g̃ ꝑordinari habet pnĩe in fundamẽto Adhuc 2o
dicit Aug.ꝙ fides eſt prima virtus ⁊ primũ eſt fun
damentũ:g̃ ⁊c̃. Ulterius in cathecismis inſtruũt 3o
prius de reſurrectõe mortuoꝝ/⁊ de iudicio q̃ꝫ baptiſ
mũ ſuſcipiãt:g̃ videt ꝙ in fundamẽto ordinari debe
ant ante baptiſmũ:⁊ cõtrariũ dicit gloſa Adhuc q̃ Queſtio
rit de dñica oratiõe q̃ tangit in gloſa quadã eſſe de i
choatõe xp̃iane religionis quare nõ ordinat inter ea
que ſunt de fundamento:dicit enĩ quedã gloſa ſicut
de initio fidei ſunt q̃ rudes cathezizandi ſunt/ vt eſt
ſymbolũ fidei ⁊ dñica orõ. Reſponſio ad hoc dõm Soĺo.
videt ꝙ iſta ordinãt in fundamẽto ꝑ modũ illũ q̃ ex
plicant ab eo qui accedit ad xp̃ianã religionẽ: vñ q̃a
pnĩa primo remouet a cõtrario:ideo prima ponit:fi
des aũt diſtinguit credenda q̃ ſunt in xp̃iana religio
ne:⁊ ideo ponit ſcđa:⁊ baptiſmus dat eſſe affectũ p̃
parato ꝑ penitentiã ⁊ intellectui p̃parato ꝑ fidẽ:⁊ iõ
ponit tertia. Corroborat aũt ipm̃ eſſe quartũ/ ſicut
in naturis poſt eſſe ſequit ꝑfectio quantitatis:⁊ poſt
iſta cõſeruantia:ſed quia reſurrectio facit timere vel
amare iudiciũ quaſi nõ reſurgat nõ timebit nec ama
bit:quia nec bonũ nec malũ ibi recipiet:ſi autẽ reſur
get timebit vel amabit:ideo reſurrectio ponit añ iu
diciũ Ad hoc aũt qđ primo de fide obijcit dõm ꝙ Ad primũ.
duplex eſt fides.ſ.indiſtincta:⁊ hoc mõ quo ad quen
dã actũ cõfuſe cognitionis dei ⁊ pctĩ p̃cedit pnĩam.
Eſt aũt fides diſticte aſſentiẽs credito articulo:⁊ hec
nõ eſt niſi iã data grã per pnĩam: ⁊ talis eſt illa ĩ qua
fundat xp̃iana religio:⁊ ideo cathecuminis articuli
fidei explicant. Ad aliud dõm ꝙ fides eſt p̃ma vir Ad 2m
tus ⁊ in intellectu:⁊ quo ad actũ cõfuſe cognitionis
⁊ nõ diſtincte:ſed diſtincte aſſentiẽs ſequit deſtructõ
nẽ peccati per pnĩam. Ad aliud dõm ꝙ reſurrectõ Ad 3m
⁊ iudiciũ vt credita ſup ponunt in fide:vt alij articu
li ſymboli fidei:vt dicit gloſa in hoc codẽ queſtionis
articulo inducta:ſed vt cõſeruantia in xp̃iana religio
ne ſequunt quaſi iugiter memorata: ⁊ ſic ordinant
in fundamẽto. Ad aliud dõm ꝙ dñica oratio non Ad q̃ſitũ
eſt eſſentialiter de fundamẽto: licet ſit aliquo mõ de
inchoatione:qꝛ ante eſſentiã xp̃iane religionis aliq̃s
orare põt:ſed a gloſa illa ponit de inchoatione extra
⁊ eſt ſic impetrans fundamentũ xp̃iane religionis:⁊
hec de modis pnĩe dicta ſufficiant.

An oẽ peccatũ exprimat in decalogo. Arti. LIII. I3

Einde queritur de hoc quod dicit ibi: [Alte
d raqꝫ actio penitentie que fit poſt baptiſmũ.
⁊c̃. Videtur enĩ ex hoc ꝙ omne peccatũ con Arg.p̃mo.
tineatur in decalogo/qđ falſum videtur de ſuperbia
hypocriſi/inani gloria/inuidia/⁊ multis alijs ſi ad
ſpecialia deſcendatur:cum ergo de his ſit penitentia
non videtur eſſe de his tm̃ que legis decalogus con
tinet. Adhuc mala voluntas in decalogo prohibi 2o
ta nõ eſt niſi quantũ ad peccatũ auaritie cum malum
verbũ ibi prohibitum non eſt niſi ratione periurij ⁊
mẽdacij:cũ ergo multis alijs modis fiat pctm̃/⁊ cor
de ⁊ ore ⁊ de omni peccato concedatur venia per pe
nitentiam:videtur Auguſti.imperfecte diſtinguere
modũ pnĩe q̃ eſt poſt baptiſmũ. Si forte tu dicas Solutio

ꝙ ſicut in predicamento aliqd dupliciter eſt.ſ.vt recte cõtentũ in eo ſicut genus ſubalternũ vel ſpẽs vel indiuiduũ:aliqd autẽ ſicut reductũ ad ipm vt pmũ genus ſicut dicim⁹ materiã ⁊ formã eſſe in genere ſbe ⁊ punctũ ⁊ vnitatẽ:⁊ nunc in quãtitate:ita dupliciter aliqd eſt ꝓhibitũ in decalogo.ſ.vt directe ꝓhibitũ/⁊ vt reductũ ad ꝓhibitũ ſm rationẽ cauſe vel cauſati.

Obiectio. Cõtra qñ reducit ad predicamẽtũ nõ ſufficit ꝙ ſit qualitercũqȝ primũ:ſed oportet ꝙ ſit primũ a q̃ fluit eſſentia pdicamẽti:ğ ſil'r erit in pceptis:ſȝ a nullo pctõ eſſentialiter fluit aliud:ğ nullũ peccatũ ita habet reduci ad ꝓhibitionẽ alterius pcti. Adhuc nõ ſunt tm̃ ꝓhibitiua pcepta:ſed poti⁹ affirmatiua ſunt quedã:ğ ſm hanc ſolutionẽ oportet bonũ eſſe qð faciendũ eſt reduci ad honorẽ parentũ vel cõſeruatõnẽ ſabbati:ſicut principiũ vel principiatũ:⁊ hoc qualiter

Solutio. ſit difficile eſt etiã fingere volentib⁊. Reſponſio dicendũ ꝙ oẽ pctm̃ mortale ⁊ veniale prohiberi intelligitur in decalogo/⁊ fieri pcipitur ibi oẽ bonũ faciendũ.i. ꝙ ita faciendũ eſt ꝙ niſi fiat nõ ſaluabitur omittẽs peccatũ:aut intelligitur in genere ꝓhiberi dupliciter.ſ.directe aut indirecte:directe quidem ꝓhibentur oĩa mortalia:⁊ indirecte venialia:mortalia aũt ꝓhibentur tripliciter.ſ.q⁊ expreſſa vel q⁊ ſunt cauſe.ſ.expreſſe ꝓhibitorũ/vel q⁊ ſunt effect⁹ eoꝝ.Expreſſe iteꝝ dupliciter ſȝ ipo noĩe ⁊ ambitu cõmunitatis ipi⁹ noĩs expreſſe:ſicut ſub mechia ꝓhibetur adulteriũ:q⁊ cũ elargatur noĩe mechie ſub ambitu noĩs ꝓhibetur oĩs illicit⁹ coitus/⁊ q̃libet illicita effuſio ſeminis:⁊ ſic ꝓhibetur fornicatio defloratio/raptus/inceſtus/ſodomia/⁊ viciũ pathicoꝝ:vt cauſa aũt/gula ⁊ ebrietas/⁊ oĩa q̃ excitãt ꝯcupiſcentiã carnis ad illicitũ.vt effect⁹ aũt/ſcurrilitas/ immũditie/choꝛee illicite/⁊ oĩa hmõi:⁊ ſic planũ eſt etiã itelligere de alijs.In affirmatiuis aũt ſil'r ẽ:ne ceſſe eſt ei vt noĩe parẽtis elargato intelligatur ꝓxim⁹ ⁊ ꝓxim⁹ eſt(vt dicit Aug.)q̃ nobiſcũ ẽ ad eterna gaudia poſſidenda creat⁹:⁊ noĩe honoꝛis intelligitur reuerentia debita ⁊ ſubuẽtio tã in ſpũalib⁊ q̃ȝ in tẽpalib⁹ Sunt aũt quedã vt inducẽtia ad hoc ꝑ modũ cauſe vt amoꝛ ſiue dilectio ꝓximi/⁊ quidã effect⁹/vt cõgratulatio affat⁹/⁊ hmõi:⁊ ſic planũ eſt videre in alijs.

Ad obiectõnem dõm. Ad id qð obiectũ eſt cõtra iſtã reductionẽ dicendũ ꝙ impoſſibile eſt in toto inuenire ſil'e inter duo:quia ſic ſimilia nõ eſſent duo:ſed vnũ:ſed ſicut in pdicamẽtis eſt ⁊ in primis eſſentijs ⁊ in reductis ad illas:ſic ẽ in primis faciẽdis ⁊ vitandis ⁊ reductis ad illa:⁊ ſicut illa fluũt a ſuis principijs eſſentialiter ita iſta fluũt a ſuis principijs volũtarie:q⁊ in moꝛib⁊ maximũ principioꝝ eſt voluntas:⁊ q⁊ natura eſſentie ſubiacet neceſſitati:iõ illa neceſſaria fluũt a ſuis pncipijs:q⁊ vo iſta ſunt mediãte volũtate cauſantia ⁊ cauſata/ ⁊ voluntas eſt libera:iõ iſta manẽt in libertate inclinãtia volũtatẽ:⁊ ꝑ hoc patet ſol'o ad totũ. Eſt aũt huic diſputatiõi aliquid addendũ ex illo qð diſputatũ eſt ſuper tertiũ in fine de preceptis.

An bonoꝝ ſit pnĩa:⁊ vtrũ boni ⁊ humiles de venialibus debeant agere penitentiam.

Arti. LIIII K 5

Einde querit de hoc qð dicit ibi:[Eſt etiam

Arg.primo D pnĩa bonoꝝ.⁊c.ş.a. Videtur em̃ ꝙ hoc ſit falſum:quia boni ⁊ humiles magis habẽt cau

2o ſam leticie q̃ȝ pnĩe:ğ nõ eſt coꝝ penitẽtia. Item de malo eſt pnĩa:ğ nõ eſt de bonis ⁊ humilib⁊:quia illa ſunt optima:ğ nõ ẽ bonoꝝ ⁊ humiliũ.S forte dicas ꝙ nõ eſt bonoꝝ ⁊ humiliũ ſm ꝙ ſũt boni ⁊ hũiles:ſȝ ſm ꝙ admittũt venialia.

Queſtiũcla Arg.pmo ꝙ ſic. Queritur vtrũ boni ⁊ humiles de venialib⁊ agere debeãt pnĩam. Videtur autẽ ꝙ ſic:q⁊ cuiuſcũqȝ eſt ſatiſfacere illius eſt penitere: ſed bonoꝝ ⁊ humiliũ eſt de venialib⁊ ſatiſfacere:ğ et illoꝝ eſt penitere. Probatio medie ſupra diſtin.xiiij. habita ẽ ꝙ ſatiſfacere eſt radices pctõꝝ excidere/⁊ eorũ ſuggeſtionib⁊ vlterius aditũ nõ indulgere:ſed in bonis ⁊ humilib⁊ ſũt pctõꝝ radices:q⁊ fomes ⁊ corruptio viriũ ⁊ pronitas ad peccandũ:ğ cõſtat ꝓpoſitũ.

In ꝯriũ po In cõtrariũ autẽ hoc eſt ꝙ dicitur locus eſſe a cõmuniter accñtib⁊ penitet ğ peccauit. Adhuc ſupra

2o habitũ eſt ꝙ pnĩa eſt de malo ꝑpetrato inquantũ ꝑpetratũ eſt:ğ q̃ malũ nõ ꝑpetrauit nõ habet penitere ⁊ ideo pnĩa nõ eſt bonoꝝ ⁊ humiliũ:vt videtur. Ad

3o huc phus in.9.methaphiſice ⁊ Auicẽna in.6.ſue methaphiſice dicũt ꝙ a potẽtia boni vel mali nullus eſt bonus vel malus:q⁊ in malo actus potẽtia peioꝛ eſt ⁊ in bono actus potẽtia melioꝛ eſt:ſed in bonis ⁊ humilib⁊ q̃ nõ peccauerũt nõ eſt niſi potẽtia mali:ğ ipi nõ peccauerũt:ğ penitere non tenentur.

Solutio ad primũ queſitũ. Sol'o dõm ꝙ pnĩa eſt bonoꝝ ⁊ hũiliũ:vt dicit lra:ſed nõ eſt inquãtũ boni ⁊ humiles ſunt.Eſt aũt duplex taliũ pnĩa.ſ. de bono ⁊ de malo:de bono nõ inquantũ bonũ:ſed in quãtũ malo permixtũ:q⁊ ſic dicitur Eſa.64.Sicut pannus menſtruate ſunt vniuerſe iuſtitie noſtre:vnde negligentia q̃ incidit ⁊ indeuotio cõgruit bonos ⁊ humiles etiã ꝓpria bona timere:⁊ ſic de eis quodam mõ penitere:⁊ hoc eſt qð dicit Job.9.Verebar oĩa opera mea:ſciens ꝙ non parceres delinquenti.Alio

Ad q̃ſtiũculam. modo penitent de veniali qð incidit quottidie in vſu vite:de cuius pnĩa habetur in ſequenti capitulo. Ad

Ad id qð eſt in cõtrariũ. id aũt qð querit vtrũ boni ⁊ humiles nõ peccantes teneantur penitere:dõm ꝙ nõ. Ad obiectũ cõtra dicendũ ꝙ duplex eſt radix pcti.ſ.contracta ⁊ facta ſm ꝙ ex operib⁊ relinquuntur ſimiles diſpoſitiões ⁊ habitus vt dicit phus.Prima aũt radix debilitatur ⁊ exiccatur nõ pnĩa:ſed cõtrario vſu benefaciendi:⁊ ſcda eſt que per pnĩe ſatiſfactionẽ eruitur:⁊ de illa radice intelligitur autoꝛitas inducta:⁊ ꝑ hoc patet ſol'o ad totũ

An aliquis nõ habẽs debitũ poſſit dicere orationem dominicam.

Artic. LV. L 5

Einde queritur de hoc qð dicit ibi:[Dicentes

D dimitte nobis.⁊c.ş.b.Queritur em̃ vtrũ aliquis nõ habens debitũ poſſit dicere orõnem

Arg.primo ꝙ nõ. dñicã. Videtur ꝙ nõ:q⁊ nõ habet debitũ:ğ nõ vere rogabit ſibi debitũ dimitti:ğ nõ põt dicere orationẽ

2o dñicã Adhuc in duab⁊ pabolis Luc.6.et Mat.9 vbi loquitur dñs de dimiſſiõe debiti ſupponit ſeruos illos aliquid debere:ğ q̃ nihil debet ille debitũ dimitti nõ pt poſtulare:ğ orõnẽ dñicã talis nõ pt dicere vt

Sol'o. videtur. Si forte tu dicas ꝙ ille caſus nũq̃ȝ euenit in aliq̃:q⁊ ſicut dr.I.Joh.I.Si dixerimus qm̃ pctm̃ nõ habem⁹ noſmetipos ſeducim⁹/⁊ veritas in nobis nõ eſt.

Obiectio. Cõtra aũt Auguſtin⁹ gloſat ſic locum iſtũ dicẽs ꝙ hoc dictũ eſt:q⁊ nõ diu eſſe poſſum⁹ ſine pctõ:poſſum⁹ aũt eſſe ad hoꝛã ſine pctõ:ğ videtur ꝙ illa hoꝛa talis dicere nõ poſſit dñicã orõnẽ. Adhuc

3o Jac.vl.dubie loquitur de ſtatu pcti dicẽs:Si i pctis ſit remittentur ei:ſic em̃ loqñs innuit ꝙ poſſibile ẽ aliquẽ eſſe diu ſine pctõ:⁊ tunc locũ hẽt queſtio ş dicta

4o Adhuc dicit Aug.ꝙ hoc facit veniale in viro iuſto qð gutta in camino ignis:ſȝ gutta ipo caſu in camio

ſtatim cõſumit̃ ⁊ nõ manet: ḡ veniale cadens in ani-
mã viri perfecti ſtatim cõſumit̃: ḡ ipe manet ſine ve-
niali: ⁊ cõſtat ꝙ eſt ſine mortali: ḡ talis nullũ habet
debitũ venialis vel mortalis pcti: ḡ ipe nõ põt dice-
Solutio re pater nr̃. Sol'o dõm ꝙ quilibet xpianꝰ hõ põt
Ad oia ſil' ⁊ debet dicere pater nr̃. Ad hoc aũt qd̃ in cõtrariũ
obijcit̃ dõm ꝙ talis ſtatus eſt rarus propter tria. ſ.
multitudinẽ venialiũ ⁊ ignorãtiã ⁊ adherentiã: mul
titudinẽ voco in mõ peccãdi venialiter quoꝝ magnꝰ
eſt ſtrepitus circa nos tã in ſenſibꝫ q̃ȝ in corde. Igno-
rãtiã: qꝛ videt̃ mihi impoſſibile oia aduertere. vnde
ps̃. ratione multitudinis dicit: Delicta quis intel-
ligit? Et rõne ignorantie: Ab occultis meis munda
me dñe. Rõne aũt adherẽtie dicit: Ab alienis parce
ſeruo tuo: quia quedã adherẽt nobis alienantia nos
a feruore charitatis: ſꝫ nõ alienãt ab habitu: ſi tamẽ
talis ſtatus ſit: adhuc dico ꝙ ⁊ ſi ſit: tñ nõ debet hõ ſe
preſumere eſſe in tali ſtatu: qꝛ ſicut dicit btũs Greg.
Bonaꝝ mentiũ eſt ibi culpã agnoſcere vbi culpa nõ
eſt. Si autem dicas ꝙ ſcit ita ꝙ ꝑ reuelationẽ cogno
ſcat ſibi dimiſſa eſſe oia pctã: dico adhuc ꝙ nõ ſequit̃
eo ꝙ nõ ſit debitor alicuius pene/ ⁊ rõe illius põt di
cere: ſi aũt ponas ꝙ nec etiã pene debitor ſit: ⁊ hoc ſci
at ꝑ reuelationẽ: dico adhuc ꝙ ĩ ꝑſona mẽbroꝝ eccl'ie
debet dicere: ſic eñ xp̃s caput eccl'ie rõe mẽbroꝝ dic̃
ſua eſſe delicta in ps̃. vbi dicit̃: Deus meus reſpice ĩ
me. ⁊c̃. ita vnũ mẽbrũ in ſe trãſformare debet: qd̃ al-
terius eſt: vnde docet orare in plurali dicẽdo: Dimit
te nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos dimittimꝰ. ⁊c̃. nõ
dimitte mihi debita: ⁊ ꝑ hoc patet ſol'o ad oia queſita
¶ Deinde queritur de hoc quod dicit ibi: [Quid ei
intereſt ad naufragiũ an vno grandi. ⁊c̃. Ex hoc eñ
videt̃ ꝙ veniale fiat mortale: ⁊ de h̃ q̃rit̃ hic.

Arti. 1 An in ſola contritione peccatũ dimittat̃.

A

Diſt. XVII. de cõfeſſiõe ſacr̃ali: ⁊ de his q̃ ad eã ſpectat ꝑut hẽt rõnẽ remedij quantũ ad neceſſitatẽ ex ꝑte cõfitẽtis

Tria proponũtur querẽda: primũ an ſine confeſſione dimittatur peccatum.

Ic oritur queſtio mul-
tiplex. Primo eñ querit̃ vtrũ abſq̃ȝ
ſatiſfactione ⁊ oris cõfeſſiõe per ſolã
cordis cõtritionẽ pctm̃ alicui dimittat̃? Se-
cundo an aliq̃ñ ſufficiat cõfiteri deo ſine ſa-
cerdote? Tertio an layco fideli facta valeat
cõfeſſio. In his eĩ etiã docti diuerſa ſẽtire ĩ-
ueniunt̃: qꝛ ſuper his varia ac pene diuerſa
tradidiſſe vident̃ doctores. Dicunt eñ qui-
dã ſine cõfeſſione oris ⁊ ſatiſfactione operis
neminẽ a peccato mundari: ſi tempus illa fa
ciendi habuerit. Alij vo dicũt ante oris con
feſſionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ in cordis ꝯtritõe pec
catũ dimitti a deo: ſi tamẽ votum cõfitendi
Ps̃. 31. habeat. vnde propheta: Dixi confitebor ad-
uerſũ me in. m. do. ⁊ tu re. im. ⁊c. qd̃ exponẽs
Caſſiodorꝰ ait: Dixi. i. deliberaui apd̃ me ꝙ
confitebor ⁊ tu remiſiſti. Magna pietas dei
a ꝙ ad ſolã promiſſionem pctm̃ dimiſerit. Uo
tũ eñ pro operatiõe iudicat̃. Itẽ Aug. Nõ
dum pronunciat ſe pronunciaturum: et de-
us dimittit: quia hoc ipm dicere quoddã ꝓ
nunciare eſt corde. Nondũ eſt vox in ore vt b
homo audiat cõfeſſionẽ ⁊ deus audit. Item
ſacrificiũ deo ſpũs cõtri. cor. ⁊c. alibi etiã le
git̃: Quacũq̃ȝ hora peccator cõuerſus fuerit
⁊ ingemuerit vita viuet ⁊ nõ moriet̃. Nõ di- c
cit̃ ore cõfeſſus fuerit: ſed cõuerſus ingemue
rit. Unde dat̃ intelligi ꝙ etiã ore tacente ve
niã interdũ cõſequimur. Hic etiã leproſi illi d
quibꝰ dñs precepit vt oſtenderẽt ſe ſacerdo
tibꝰ in itinere anteq̃ȝ ad ſacerdotes venirent
mundati ſunt. Ex quo inſinuat̃ ꝙ anteq̃ȝ ora
noſtra ſacerdotibus aperiamꝰ. i. pctã ꝯfitea
mur a lepra pcti mundamur. Lazarus etiã Joh. II.
nõ prius de monumento eſt eductus: et poſt
a dño ſuſcitatꝰ: ſed intus ſuſcitatꝰ prodijt fo
ras viuus vt oſtenderet̃ ſuſcitatio anĩe pre-
cedere cõfeſſionẽ. Nemo eñ poteſt confite- e
ri niſi ſuſcitatus: quia a mortuo velut q̇ non
eſt perit confeſſio. Nullus ergo cõfitetur ni
ſi reſuſcitatus. Nemo aũt ſuſcitatur niſi qui
a peccato ſoluitur: quia peccatum mors ani
me eſt: que vt eſt vita corporis ita eius vi- f
ta deus eſt. His alijſq̃ȝ pluribus autoritati-
bus probatur ante cõfeſſionẽ vel ſatiſfactio
nẽ ſola cõpunctione peccatũ dimitti qd̃ qui
negant eas determinare laborant: necnõ in
huius ſententie depreſſionẽ ⁊ ad ſue opinio
nis aſſertionẽ autorũ teſtimonia inducunt.
Ait eñ dominꝰ per Eſaiã: Dic tu iniquita- g
tes tuas vt iuſtificeris. Item Ambroſiꝰ: Nõ h
poteſt quiſq̃ȝ iuſtificari a peccato niſi pecca-
tũ ipm antea fuerit confeſſus. Idẽ dicit: Cõ i
feſſio a morte animã liberat: cõfeſſio aperit
paradiſum: cõfeſſio ſpem ſalutis tribuit: qꝛ
nõ meretur iuſtificari qui in vita ſua nõ vult
pctm̃ cõfiteri: illa ꝯfeſſio nos liberat q̃ fit cũ
pnĩa. Pnĩa vera eſt dolor cordis ⁊ amaritu
do aĩe ꝓ malis q̃ q̇ſq̃ȝ cõmiſit. Item Joãnes
Nõ pt̃ q̇ſq̃ȝ gratiã dei accipe niſi purgatꝰ fue k
rit ab oĩ pctõ ꝑ pnĩe cõfeſſionẽ ⁊ ꝑ baptiſmũ
Itẽ Aug. Agite pnĩam qualis agit̃ in eccl'ia
Nemo dicat ſibi occulte ago: qꝛ apud deum l
ago. nouit deus q̇ mihi ignoſcit: q̇a in corde
ago: ergo ſine cauſa dictũ eſt: Que ſolueritꝭ
ſuꝑ terrã ſoluta erũt in celis: ergo ſine cã cla
ues date ſunt? Fruſtramꝰ g̊ verbũ xp̃i. Job m
dicit: Si erubui in cõſpectu populi pctã mea
confiteri. Item Ambro. Venialis eſt culpa n
quã ſequitur confeſſio delictoꝝ. Itẽ Augu.
ſuper illũ locũ pſal. Nõ abſorbeat me ꝓfun
dum: neq̃ȝ vrgeat ſuper me puteus os ſuum.

Puteus eſt profunditas iniquitatis: in quã
ſi ceciderit nõ claudit ſup te os ſuũ ſi tu non
claudis os tuũ. Cõfitere ergo ⁊ dic: De pro-
o fũdis clamaui ad te dñe. ⁊c. ⁊ euades. Clau
dit ſup illũ qui in profundũ cõtemnit a quo
mortuo velut qui nõ ſit perit cõfeſſio. Item
p nullus debite grauioris pene accipit veniã
niſi qualẽcũqꝫ ⁊ ſi longe minorem q̃ꝫ debeat
ſoluerit penã. Ita ei impartit̃ a deo largitas
miſericordie: vt non relinquat̃ iuſtitia diſci-
pline. Ita Hiero. Qui peccator eſt plangat
delicta propria vel populi ⁊ ingrediat̃ eccle
ſiam de qua propter pctã fuerat egreſſus: et
dormiat in ſacco vt p̃teritas delicias ꝑ quas
deũ offenderat vite auſteritate compenſet.
His aliiſqꝫ autoritatibꝰ nitunt̃ aſſerere ſine
confeſſione vocis ⁊ aliqua ſolutiõe pene ne-
minẽ a peccato mundari.

Arti. I A An in ſola contritione peccatũ dimittat̃.

Ic orit̃ queſtio multiplex: in iſta diſtinctõe
b collationẽ facit inter partes pnĩe ſigillatĩ ac-
ceptas: ⁊ tangit primo tres queſtiões: vt pa
tet in lr̃a: ⁊ ſm ꝓſecutionẽ illaꝝ triũ diuidit̃ tota di-
ſtinctio in tres partes: ⁊ hoc videre cuilibet eſt facile
⁊ ideo inſiſtendũ eſt diſputatiõi. Primo g̃ querit̃
Arguit̃ p° q ſic. de queſtiõe prima vtrũ .ſ. in ſola cõtritione pctm̃ di
mittat̃: Videt̃ aũt ꝙ ſic qꝺ eñ poteſt plus põt ⁊ mi-
nus: ſed ſola cõtritio in caſu põt ſupplere vicẽ baptiſ
2° matis: g̃ ⁊ põt ſupplere vicẽ cõfeſſionis ⁊ ſatiſfactio-
nis. Adhuc quecũqꝫ medicina oĩa in ſe claudit que
opponunt̃ morbo ⁊ cauſis morbi: illa per ſe ſine alia
efficax eſt ad morbi expulſionẽ: ſed contritio eſt hmõi
medicina cõtra mortale actuale pctm̃: g̃ ſine cõfeſſio-
ne ⁊ ſatiſfactione expellit morbũ. Prima patet ꝑ ſe:
ſcõa aũt probat̃ ex eo ꝙ in actuali nõ eſt niſi culpa et
pena: ⁊ cõtraria illoꝝ ſunt in cõtritiõe: q2 gr̃a cõtra-
riat̃ culpe/ ⁊ pena de pctõ ꝯriat̃ paſſiõi/ que eſt dele-
ctatio ⁊ ſuſtinentia illius doloris ſoluit pene obliga
3° tionẽ que eſt in reatu. Adhuc medicina que quan-
doqꝫ dat̃ ⁊ qñqꝫ nõ dat̃ eiſdẽ cauſis morboꝝ exñti-
bus/ ⁊ aliis oĩbꝫ ſimilit̃ ſe habentibꝫ nõ eſt neceſſaria
ſed de bene eſſe: ſed cõfeſſio qñqꝫ dat̃ peccatoribꝫ con
tritis ⁊ ſimiliter ſatiſfactio/ qñqꝫ aũt nõ: g̃ cõfeſſio et
ſatiſfactio ſunt de bñ eſſe pnĩe/ ⁊ nõ de ipõ eſſe. Pri-
ma patet q2 ars inquantũ põt ſꝑ exhibet oĩa neceſſa-
ria curationi: ſcõa aũt probat̃ in maria magdalena/
que (vt dicit Gre.) ſeptẽ demonia habuit: q2 vniuer-
ſis viciis plena fuit: ⁊ tñ Luc. 7. per ſolã cordis con
4° tritionẽ eſt ſanata: g̃ cõſtat propoſitũ. Adhuc que-
cũqꝫ ſunt de eſſentia ⁊ neceſſitate alicuius nunq̃ꝫ re-
linquũt ipm: ſed cõfeſſio ⁊ ſatiſfactio qñqꝫ nõ fuerũt
de pnĩa/ vel nõ prout mõ ſunt: ſicut probat̃ ex diſpu
tatione ſupra de cõfeſſione habita: g̃ nõ ſunt de eſſen
tia: g̃ eſt pnĩa per eſſentiã ſuã ſufficiẽs: ſic ad morbi ex
pulſionẽ/ ⁊ ſola contritio ſit eſſentialis: videt̃ aũt ꝙ
ipa ſola ſine cõfeſſione oris ⁊ ſatiſfactiõe corpis ſuffi
5° ciat ad actualis pctĩ deletionẽ. Adhuc in momẽto
infuſiõis gr̃e ſoluit̃ culpa ⁊ pena et̃na: ſꝫ h̃ momẽtũ
eſt in cõtritiõe añ cõfeſſionẽ ⁊ ſatiſfactionẽ: g̃ videt̃ ꝙ
ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactõ ñ ſint neceſſarie ad culpe ſolutõnẽ

Adhuc ponamꝰ ꝙ aliqs ĩ vitate ꝯterat̃: ꝯſtat ꝙ ĩ 60
vitate illi pctm̃ ſm culpã ⁊ penã et̃nã dimittit̃: ſit g̃
ꝙ iſte nõ ꝯfeſſus moriat̃: g̃ ſaluabitur: q2 ĩ momẽto
nõ peccat: q2 nihil incidit inter cõtritionẽ ⁊ mortẽ: g̃
cõfeſſio ⁊ ſatiſfactio nõ ſunt de neceſſariis ad ſalutẽ.
Si forte tu dicas ꝙ votũ cõfeſſionis exigit̃ ⁊ vo- Solutio
tũ ſatiſfactionis. Cõtra: aut hoc exigit eo ꝙ ſit de Obiectio
pnĩe eſſentia/ aut q2 preceptũ eſt vt cõfiteat̃: ſi iõ exi-
git̃ q2 eſt de integritate pnĩe tunc nunq̃ꝫ fuit vera pe
nitentia ſine illa: qꝺ falſum oĩbꝫ eſſe patet. Si iõ exi
git̃ q2 eſt preceptũ: g̃ nõ exigit̃ niſi per accñs ⁊ ꝓpter
aliud: g̃ de ſe ſufficiebat cõtritio. Adhuc cõſtitutio 7°
eccl'ie aut debilitauit vim cõtritionis/ aut nihil cõtu
lit ei nec nocuit nec adiuuit eã. Si debilitauit cõtra
dicit btũs Bernardꝰ: Qꝺ charitate inſtitutũ eſt cõ-
tra charitatẽ nõ debet militare: ſed quicqꝺ eccl'ia ſta
tuit charitate inſtituit: g̃ nõ debet cõtra eã militare:
ſed oẽ debilitãs vim ſacr̃i militat cõtra charitatem: g̃
nõ debet obſeruari: ſed cõtritio eſt ſacr̃m: vt infra ha
bebit̃ in lr̃a: g̃ cõſtitutio de cõfeſſione nõ debet obſer
uari. Si aũt nec cõtulit nec nocuit: g̃ inutilis fuit
nihil aũt inutiliũ obſeruandũ eſt qꝺ militat in eccl'ia
precipue cõtra ſacramẽta: g̃ iteꝝ hec cõſtitutio ſerua
ri nõ debuit. Si aũt iuuit cõtra qꝺ per ſe põt face
re aliquẽ effectũ fortius eſt q̃ꝫ id quod cũ alio ⁊ non
niſi cũ alio qꝺ eſt in voluntate vel in actu: ſed contri-
tio ſine propoſito cõfitendi potuit delere actuale pec
catũ/ ⁊ tu dicis ꝙ mõ nõ poteſt ſine voluntate confi
tendi propter cõſuetudinẽ eccl'ie: g̃ cõſtitutio illa nõ
eſt obſeruanda: q2 minorata eſt vis eiꝰ ꝓpter cõſtitu
tionẽ eccl'ie. Adhuc cõſtat ꝙ deus abſoluit in con 8°
tritione: aut g̃ ſimpliciter abſoluit eũ/ aut cũ ꝯditiõe
ſi ſimplicit̃ g̃ nõ ſub iſta cõditione ꝙ cõfiteat̃ ⁊ ſatiſfa
ciat: g̃ nõ tenet̃ cõfiteri ⁊ ſatiſfacere. Si cũ cõditõe ⁊
oĩs conditio dubitantis eſt: g̃ dubitatio incidit circa
deũ abſoluentẽ ipm peccatorẽ/ qꝺ abſurdũ eſt: g̃ ſim
plicit̃ abſoluit: g̃ nõ tenet̃ cõfiteri ⁊ ſatiſfacere. Ad 9°
huc in omnibꝫ iudiciis ſufficit cognitio cauſe ⁊ emen
da delicti ſm ꝙ cognoſcit̃ cauſa: g̃ ſufficeret hoc in iu
dicio dei qui iudicat penitentẽ: ſed delicti cauſa eſt in
corde qꝺ deus intuet̃/ ⁊ ꝑfecte cognoſcit: g̃ ſi cogno
ſcit emendã ſm idẽ ſufficit ad oẽm pctĩ correctionem
ſed in corde perfectã exhibet emendã cõtritio: ⁊ h̃ de-
us cognoſcit: g̃ ipa ſola ad omnẽ pctĩ correctionẽ ſuf-
ficit. Adhuc in oĩ genere morboꝝ obuiat̃ fõti ⁊ nõ 10
mẽbris ſuꝑ q̃ fluit riuꝰ morbi: g̃ ita debet fieri in me
dicina ſpũali: ſed oẽ pctm̃ cauſam habet in corde et ſi
cor nõ eſſet nihil deformitatis eſſet in ore nec in ope-
re: g̃ videt̃ ꝙ medicina nõ debet eſſe niſi in corde: hoc
aũt fit per ſolã cõtritionẽ: g̃ ſola cõtritio cordis ſuffi-
cit. Adhuc quicqꝺ in ſe cõtinet ꝑfectã pnĩe rationẽ 11°
hoc per ſe ſufficit ſine alio ad morbi expulſionẽ: ſꝫ cõ-
tritio cõtinet in ſe perfectã pnĩe rationẽ: g̃ ſola cõtri-
tio ſufficit ad perfectã morbi actualis expulſionẽ: ꝓ-
bat̃ aũt prima ex eo ꝙ nõ niſi pnĩa dat̃ ꝯtra actuale
mortale/ ⁊ nõ alia medicina ſpũalis. ſcõa aũt ꝓbat̃ ex
eo ꝙ dicit Ambro. in lr̃a: Pnĩa eſt verus dolor cor-
dis ⁊ amaritudo aĩe pro malis q̃ quiſqꝫ cõmiſit: et
cõſtat ꝙ hoc nõ cõuenit penitẽtie niſi rõne cõtritiõis
Sꝫ cõtra hoc obiiciat̃ ⁊ ſubiiciũt̃ oẽs autoritates Arg. ĩ ꝯriũ
in littera inducendo que probant ſine confeſſiõe pec p° ꝑ veri-
catũ non dimitti. Per rationem autem ſic obiici- tate lr̃e.
tur nihil poteſt deteſtari niſi recognitum: peccatum 2° ꝑ rõnẽ
autem in omni penitẽtia oportet deteſtari: g̃ oportet

recognoſcere:ſꝫ recognitio diuerſificat̃ ſm ea in qui-
bus eſt:alia ei eſt recognitō in intellectualibꝫ/⁊ alia ĩ
corporalibꝫ/⁊ alia in ſacr̃alibꝫ:ğ ſicut in intellectuali
bus exigit̃ recognitio intellectualis ⁊ in opationibꝫ
opatiua/ita in ſacr̃alibꝫ exigit̃ ſacr̃alis: hec aūt eſt in
enarratiōe pctōꝝ:⁊ hec eſt confeſſio:ğ ad ſacr̃alē pec-
3º cati deteſtationē ⁊ pniam exigit̃ ꝯfeſſio. Adhuc oē
ſacr̃m cōſiſtit in diſpenſatiōe miniſtroꝝ eccl'ie:ſed ni-
hil diſpenſat̃ niſi cognitū:ğ ad hoc ꝙ miniſter operet̃
circa penitētis pctā oportet ipm cognoſcere pctā:ſed
nō poteſt ſcire niſi per cōfeſſionē:ğ ad diſpenſationē
4º ſacri pnie exigit̃ cōfeſſio. Adhuc dolor penitentis
ſatiſfactiuꝰ eſt per claues:vis aūt clauiū ꝯſiſtit in di
ſcretiōe pcti/⁊ in abſolutione penitētis:ğ ante effectū
clauiū oportet miniſtrū cognoſcere de pctīs:⁊ nō po
teſt niſi ꝑ cōfeſſionē:ğ penitēti ad hoc ꝙ abſoluat̃ ne-
5º ceſſaria eſt cōfeſſio. Itē Dañ.9.et in alijs locis ve
teris teſtamēti dr ꝙ qñ grām impetrare volebāt cō-
fitebant̃ pctā ſua: ğ multo magis exigit̃ in nouo te.
6º in quo maior eſt grā Adhuc Joſue.7.Joſue dixit:
Fili mi da gl'am dño deo iſrael ⁊ cōfitere pctm̃ tuū:⁊
indica mihi quid feceris:ğ nō poteſt glorificare deū
niſi qui de pctīs redit per confeſſionē:ğ cōfeſſio deli-
7º cti exigit̃ in pnia. Itē in oī iudicio cōdēnatiōis exi
git̃ cōuictio dānati:ſed in pnia iudiciū quoddā eſt in
quo damnat̃ penitēs ad penā determinatā:ğ exigit̃
cōuictio:ſed nō poteſt fieri per teſtes:ğ oportet ꝙ fiat
Solutio. per cōfeſſionē:ğ in pnia exigit̃ cōfeſſio. Reſponſio
dico ſicut ſupra in principio p̃cedentis diſtinctionis
habitū eſt ꝙ pnia ſm ꝙ eſt ſacramentū ordinatū cō-
tra totū morbū pcti habet partes/cōtritionē/cōfeſ-
ſionē ⁊ ſatiſfactionē:⁊ hoc mō bñ cōcedendū eſt ꝙ nū
q̃ꝫ fit abſolutio pcti ſine cōfeſſione in voto vel effectu
exñte:qualit̃ aūt operet̃ cōtra pctm̃ ex ſuporibꝫ quā
tū ego poſſum intelligere manifeſtū eſt. Si aūt acci-
piat̃ pnia put eſt in rōne virtutis vel grē vel paſſio-
nis tm̃ bene puto ꝙ nō oporteat adeſſe cōfeſſionem:
vnde etiā oēs rōnes pro illa parte inducte ꝙ exigat̃
cōfeſſio ſumpte ſunt ex rōe pnie ſm ꝙ ſacr̃m eſt qȯ ali
Ad primū. ter nullam videt̃ habere apparentiā. Ad hoc ğ qȯ
in ꝯrīū pº. primo obijcit̃ in cōtrariū dōm ꝙ nunq̃ꝫ contritio ex-
cludit votū baptiſandi in nō baptiſato:ſed effectū/et
ita bene ꝯcedo ꝙ in ſimili articulo neceſſitatis poteſt
excludere effectū cōfeſſiōis:ſed nunq̃ꝫ votū ſi aſſit fa-
cultas : diuina aūt opera operantur in voto exiſten-
tia: qꝛ deus reſpicit voluntatem:⁊ ſic dicit̃.2.Coꝝ.
8.Si prompta eſt volūtas ſm id qȯ habet accepta ē
nō ſm id qȯ nō habet:⁊ hoc eſt qȯ dicit̃ a doctoribꝰ
ꝙ cōpleta volūtas reputat̃ pro facto. Ad aliud di
cendū ꝙ prima propoſitio nō eſt vera niſi ſicut om̃ia
cōtinet ita cōtineat ſufficiēter:⁊ hoc nō eſt veꝝ de cō-
tritione:qꝛ ipā nō eſt ſufficiēs ſine ꝯfeſſiōe in voto vł
in actu ⁊ voto exiſtente:vel dicat̃ ꝙ nō oīa cōtinet:qꝛ
in pnia eſt edificatio proximi:⁊ cōtritio de ſe nō con-
tinet ſatiſfaciētis edificationē:⁊ ideo per miniſtrū in
cōfeſſione exigit̃ ꝙ eccl'ie recōcilieť:⁊ hec vltima ſol'o
Ad 2m eſt cōmunis:ſed tñ prima verior Ad aliud dōm ꝙ
ſemper exigebat̃ aliqua pcti recognitio ꝓdens pctm̃
in genere vel in ſpē vel numero: ſicut ſupra in q̄ſtiōe
de cōfeſſione habitū eſt:id aūt qȯ ſm ſe diuinū eſt bñ
pōt determinationē diuerſam accipere proceſſu tem
poris: ⁊ ideo qñ veras eccleſia habuit claues nō tm̃
figurā clauiū tunc determinatū nō fuit ꝙ hō coram
hoīe claues nō habente pctm̃ deteſtando recognoſce
ret per cōfeſſionē:⁊ ideo licet pnia qñqꝫ fuerit ſine cō
feſſione tali qualis mō eſt in eccl'ia:nō tamē fuit ſim-
pliciter ſine cōfeſſione q̃ꝫtū ad ſubſtantiā cōfeſſionis
in genere. Ad aliud dōm ꝙ licet nō legat̃ cōfeſſio Ad 3m
marie magdalene ⁊ petri/⁊ quorundā alioꝝ:tamen
facta eſt:quia multa facta ſunt q̃ tñ ſcripta non ſunt
Aliā tamē ſolutionē ſupra habes in precedenti diſti
ctione ꝙ aliud fuit de illis qui ab ipō dño pniam re-
ceperunt/⁊ aliud de alijs:quia dñs cognouit/⁊ ru-
bor cordis corā pñtia eiꝰ ſm humanitatē maior fuit
q̃ꝫ nobis rubor faciei corā ſacerdote cognoſcētē faciē
⁊ ideo talibꝫ potuit ſufficere ꝯfeſſio cordis:nobis au-
tē nō:quia nō ab ipō:ſed ab homīe ſacerdote vicario
dei penitentiā accipimus. Ad aliud dōm ſicut ad Ad 4m
precedens.ſ.ꝙ fere eadē ſunt. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 5m
licet in momēto ſoluit̃ culpa:tamē exigit̃ motus libe
ri arbitrij in peccati deteſtationē:quia in iuſtificatōe
impij quattuor ſunt ſimul tempore:vnū habitualit̃
licet nō acualiter:⁊ ſm naturā ſimul ſunt/quoꝝ vnū
eſt motus liberi arbitrij in pctm̃ deteſtando ipm: et
ille motus ſupponit votū cōfitendi ⁊ ſatiſfaciendi:et
ita patet ꝙ nihil prohibet ꝙ tria ſunt in vno ⁊ eodē
momēto vnū in actu.ſ.cōtritio/⁊ duo in voto ſuppo
ſita.ſ.cōfeſſio e ſatiſfactio. Ad aliud dōm ꝙ tal' po Ad 6m
ſitio bene poſſibilis eſt:ſed nūq̃ꝫ eſt vera cōtritio que
cōfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē nō articulo neceſſitatis: ſed
cōtemptū religionis excludit:vnde ſi vere cōtritꝰ eſt
ipē habet votū cōfitendi ⁊ ſatiſfaciendi:⁊ ſi ſic moria
tur operāt̃ in eo cōfeſſio ⁊ ſatiſfactio in voto exiſten-
tes. Ad aliud dicendū ꝙ cōfeſſio in genere diuinū Ad obiectō
habet preceptū:ſꝫ in ſpecie determinationē accipit ꝑ nem
eccleſiā:ſicut ſupra in eadē queſtione dictū eſt. Ad Ad 7m
aliud dicendū ꝙ inſtitutio eccleſie multū cōfert pnie
quia ſicut dictū eſt cōtritio nunq̃ꝫ ſufficit ſine aliqua
cōfeſſione:ſed modo determinatū eſt tempꝰ ꝙ ſemel
in anno:⁊ modus per enarrationē pcti cū quibuſdā
circūſtantijs propter iudiciū clauiū ⁊ effectū eaꝝ:⁊ h̃
plurimū cōfert pēitēti ad dimiſſionē pene pcti/⁊ etiā
ad maiorē deteſtationē culpe: ⁊ tamē in nullo debili
tat cōtritionē:nec peiorē facit ſtatū modernoꝝ q̃ꝫ an
tiquoꝝ propter magnū emolimētū qȯ cōſequunt̃ ex
vi clauiū qȯ nō cōſequebant̃ antiq:ſicut nō eſſet ſta-
tus peior eius qui dat denariū ⁊ obolum vt accipiat
aliquid emptū cū magna additione q̃ꝫ eius qui emit
illud denario ſine additione. Ad aliud dicendū ꝙ Ad 8m
deus ſimpliciter abſoluit in contritione:ſed aliter ac
cipit̃ abſolutio ex parte abſoluentis:⁊ aliter ex parte
abſoluti. Ex parte em̃ abſoluentis nulla eſt cōditio
⁊ nulla dubietas:ſed ex parte abſoluti ſupponit̃ vo-
tū cōfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi:ſine quibꝰ nō eſt ꝯtritio nec
hoc eſt incōueniēs ꝙ ex parte dei creantis nihil ma-
teriale nihil temporale nihil cōditionatū eſt:⁊ tamen
ex parte creati incidit materialitas/temporalitas et
cōditio ſm naturā rei create:⁊ hoc forte attendit ma
giſter Hugo de ſancto victore dicēs in libro de pote
ſtate ligandi ⁊ ſoluendi ad beatū Bernardū qȯ deꝰ
aūt ſoluit ligādo:ſacerdos aūt ligat ſoluēdo: qꝛ deꝰ
ſoluit a vinculo dānationis ligando vinculo ꝯfeſſio
nis ⁊ expiationis:ſed ſacerdos ligat vinculo ſatiſfa-
ctionis/⁊ ſoluit a vinculo ꝯfeſſionis:⁊ hoc non dicit
conditionem niſi ex parte penitentis/ ⁊ eorum que
ſupponunt̃ in penitente. Ad aliud dicendū ꝙ hoc Ad 9m
veꝝ eſt ſm formam fori ſm ꝙ procedit iudicium: or
do enim iudiciarius obſeruandus eſt ⁊ variatur ſm

diuerſitatē fori. Judiciū aūt penitētie nō eſt tm̄ diui
nū:ſed etiā eccl'iaſticū:eſt em̄ diuinū per inchoationē
ꝛ ꝑfectū hoīum miniſterio in eccleſia dei:ꝛ iō oportet
ꝙ ſit in plus q̃ȝ id qđ eſt cordis qđ intuet̄ deus:ſȝ iu-
diciū futurū tm̄ eſt diuinū:ꝛ ideo nō eſt ibi neceſſaria
cōfeſſio oris:ſed tm̄ teſtimoniū cōſcientie accuſantis
Ad I^{m} vel defendentis. Ad aliud dōm ꝙ licet febris ſem
per ſit a calore cordis intēdēte fluuiū fumū materie
putrefacte:nō tñ materia febris ſꝑ eſt in corde: ꝛ ita
eſt etiā in morbis ſpūalib9:qꝛ licet originaliter ſint in
corde:tñ materie circa quas fiunt nō ſunt cordis :ſȝ
etiā oris ꝛ manus:ꝛ iō ad ꝑfectā curā oportet ꝙ ob-
uiet̄ morbo in oībꝫ mēbris in quibꝫ materia morbi
diffuſa eſt:licet principalit̄ obuiet̄ ei in corde:ꝛ ſic eſt
Ad II^{m} de morbis ſpūalibꝫ:vnde nō ſufficit ſola cordis medi
cina. Ad aliđ dōm ꝙ illa diffinitio vt ſupra diſtin
ctiōe.xiiij.patuit data eſt de pnīa ſm ꝙ eſt in genere
paſſionis nō ſacr̄i:ꝛ ſic bene cōcedit̄ ꝙ nō habet niſi
cōtritionē/ꝛ nō cōfeſſionē ꝛ ſatiſfactionem.

Artic. II. B — An votū debeat ꝓ oꝑatiōe reputari.

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi: [Uotū em̄
Arg. primo D pro oꝑatione iudicat̄.ꝛc̄.ſ̄.a. Uidet̄ em̄ hoc
eſſe falſum:quia ſi duo ſunt quoꝝ vnū ſuffi-
cit:alteꝝ ſuꝑfluit vel eſt de bene eſſe nō de neceſſarijs
ſed votū ꝛ operatio duo ſunt quoꝝ alteꝝ ſufficit: vt
dicit̄ in l̄ra:ḡ operatio ſuperfluit vel nō eſt de neceſſa
2° rijs:qđ eſt falſum. Adhuc non videt̄ eſſe generale
qđ dicit ꝙ aliq̇s dat tres denarios ꝓ deo/ꝛ vult de
diſſe ſeptē vel centū marcas/ꝛ ibi votū ꝓ facto nō cō
Sol'o. putat̄. Si forte tu dicas ꝙ intelligit̄ de voto actū
Obiectio. precedente qđ eſt cū impotētia actus Cōtra eſt:qꝛ
aliqua vult ſe ꝑdidiſſe virginitatē:ꝛ ꝙ nō ꝑdidit non
impedit niſi impotētia:ḡ illa ſm hoc amiſiſſe reputat̄
ḡ ſi poſtea penitet nō debet̄ ei aureola:qđ falſum eſt:
3° ḡ nō eſt generale qđ dicit. Adhuc aliq̇s habet ple-
nā voluntatē occidendi aliquē/ꝛ ꝙ nō occidit nō im
pedit niſi impotētia:ḡ reputat̄ ꝓ facto:ḡ ita irregula
ris eſt ꝓ voluntate ſicut ꝓ opere/qđ falſum eſt:ḡ nec
in bono nec in malo tenet hoc qđ dicit Caſſiodorus
Solutio ad primū hic in l̄ra Rñſio dōm ad primū ꝙ votū duplex eſt
ſcȝ plenū ꝛ ſemiplenū ſiue imꝑfectū:plenū aūt in qui
buſdā actibꝫ poſſibile eſt ſine opere eē/ꝛ in quibuſdā
impoſſibile ꝓpter vehementē voliti in actu delectatō
nē.Eſt aūt in oībꝫ poſſibile votū eſſe plenū q̄ non ha
bent vehementē delectationē in carne:ſicut eſt in lu-
xuria:in alijs autē actus nō addit multū delectatiōi:
ſed potius aufert triſtitiā:ſicut in ira ꝓdigalitate mi-
ſericordia cōpaſſiōe ꝛ hmōi. Dicendū ḡ ꝙ quotieſ
cūq̃ȝ voluntas plena eſt ita ꝙ nihil excludit opus ni-
ſi impotentia ſola quantū ad ſubſtantiā meriti vl' de-
meriti reputat̄ ꝓ facto:ſed nō quantū ad adiūcta vl'
ꝯñtia meritū vel demeritū:ſicut eſt nocumentū vl' ꝓ
fectus que ſunt in actu:ꝛ ideo votū homicidij habet
eūdē reatū in ſpē quē homicidij actus:ſed magis no
cet actus q̃ȝ voluntas:ſicut etiam in bonis ꝓpoſitis
idē meritū in ſb̄a habet votū ꝛ act9:licet nō tm̄ in q̃ȝ-
titate:ꝛ iteꝝ licet nō tanti ſit ꝓfectus. Per hoc pa
tet ſol'o fere ad oīa: licet em̄ duo ſint.ſ. votū cōfitēdi
ꝛ confeſſio:tñ votū nunq̃ȝ eſt plenū ſi actū cōtēpt9 re
ligionis excludit/ꝛ nō articulus neceſſitatis:ſȝ ſi ple
nū eſt nec actū impedit niſi impotētia/ſufficit votum
quantū ad ſb̄am indulgentie:licet nō conſequat̄ oīa
illa in quātitate ꝯtinua vl' diſcreta q̄ ꝯſequūt̄ ꝛ adiū
cta ſunt cōfeſſiōi ſm actū exñti:ſicut eſt diminutio pe
ne ꝑ vim clauiū/ꝛ deobligatio a debito ꝯfeſſiōis ſim

plicit̄ ꝛ hmōi:ꝛ rubor actualis in actu cōfeſſiōis etiā
aliquid tollit de pena qđ nō cōſequeret̄. Ad aliud Ad 2^{m}
dōm ꝙ nō eſt plena voluntas ſi plus pōt dare ꝛ nō
vult/ſi nō poteſt plus tunc eandē cū dāte plus in ſb̄a
indulgentiā ꝯſequit̄:licet aliq̇d accñtale habeat dās
plus qđ nō habeat ille qui dat minus. Ad aliđ di Ad obiectionē.
cendū ꝙ aureola debet̄ cōtinētie nō ſm ſe:ſed ſm car
nis integritatē:ꝛ ideo eſt ꝙ illđ accñtale premiū oꝑe
carnis amittit̄: ſubſtantialiter tñ premiū cōtinentie
amittit̄ ꝑ plenū votū fornicationis ꝛ reſtituit̄ ꝑ peni
tentiā ſicut oīa alia ſpūalia pnīa in integrū reſtituit
vt ſupra ſupius dictū eſt. Per idē patet ſol'o ad vlti Ad 3^{m}
mū ꝙ integritas accñtalis pena eſt quā ſm conſiliū
diuinū eccleſia nō determinat niſi ad actū homicidij
ꝛ ideo licet ſubſtantialit̄ idē ſit reatus homicidij vo-
lūtatis ꝛ act9:nō tñ accñtalis pena vna eſt vtriuſq̃ȝ

An ſufficiat confiteri ſoli deo — Arti. III C

Einde querit̄ de hoc qđ dicit ibi: [Nōdū eſt
D vox in ore vt hō audiat cōfeſſionē.ꝛc̄.ſ̄.b. ex
hoc em̄ videt̄ ꝙ ſufficit ſoli deo cōfiteri Itē Arg. primo
hoc videt̄ alia rōne Adā em̄ qui eſt forma oīum pec-
cantiū nō reꝑhēdit̄ niſi de hoc ꝙ ſe corā deo in cōfeſ-
ſione excuſauit:ḡ videt̄ ꝙ in alijs peccatoribꝫ ſufficit
corā deo ſe accuſare Adhuc nunq̃ȝ cōſurgit duplex 2°
tribulatō ſicut ſupra diſtinctiōe.xvi.habitū eſt ḡ vni
pctā in pnīa nō debet̄ niſi cōfeſſio vna:ſed hec facta ē
deo:vt dic̄ h Aug.ḡ ſcđaȝ addere ñ oportet q̄ hoī fiat
Adhuc nulla aliaꝝ partiū pnīe geminat̄ ſufficit ei 3°
vna ꝯtritio ſola ēt de oībꝫ pctīs:ꝛ vna ſola ſatiſfactō
iniūcta ꝑ potētiā clauiū:ḡ ſuffic̄ vna:ḡ ñ debet itera
ri corā ſacerdote ſola ꝯfō:ſȝ hec fit deo:ḡ nō ē neceſſa
ria oris vt videt̄ Sȝ in ꝯriū hui9 videt̄:eccl'ia nil' In ꝯriū ꝓ
ſtatuit niſi iuſtū:nec aggrauat ſuꝑ filios ſuos in gene
ralibꝫ ſtatutis:de cōſtitutiōe autē eccl'ie ꝛ p̄cepto eſt
ꝙ quilibet ſacerdoti ſuo cōfiteat̄ ſemel in anno:ḡ hoc
eſt iuſtū nec eſt ſalus ſine illo. Adhuc ſi aliq̇s dice- 2°
ret nō eſſe cōfitendū ſacerdoti/ꝛ ſufficere cōfeſſionem
que fit ſoli deo ꝓ heretico cōdēnaret̄: ḡ hoc eſt de ne-
ceſſarijs ad ſalutē ꝙ hō tenet̄ hoī ſacerdoti cōfiteri:ḡ
nō ſufficit illa cōfeſſio q̄ fit ſoli deo cui9 cōtrariū vide
tur dicere l̄ra. Reſponſio dōm ad hoc ꝙ ſi aſſit fa Solutio
cultas cōfitendi ſacerdoti nō ſufficit cōfeſſio facta ſo
li deo:ꝛ hoc qđ dicit̄ in l̄ra intelligit̄ de remiſſiōe pec
cati quantū ad culpā ꝛ penā eternā:que remiſſio pre
cedit actū cōfeſſionis:ſed nō votū. Ad id aūt qđ ꝑ- Ad primū.
mo obijcit̄ dōm ꝙ adhuc non erant vere claues/nec
ſacerdotes:ꝛ ideo tunc dñs egit ꝑ ſe ſolū qđ mō facit
per ſe ꝛ vicariū:ꝛ ſimul cū illo docuit adā qualit̄ ipſe
pctm̄ in cōfeſſiōe ſe accuſando recognoſcere deberet:
ꝛ qualiter hoc ipm̄ alios facere inſtrueret Ad aliđ Ad 2^{m}
dōm ꝙ nō cōſurgit duplex tribulatio:eo ꝙ in pctō
eſt offenſa dei ꝛ ꝓximi:ꝛ ideo ꝑ proximū vicariū dei
habet etiā pctōr recōciliari:ꝛ iteꝝ ideo qꝛ lex diuini-
tatis eſt:vt dicit Dionſius ꝑ media infima reducere
ꝛ iō pctōr inquātū hmōi cū ſit in ſtatu infimo habet
reduci per eū q̇ eſt in gradu ſupiori q̄ ad ordinē ꝛ po-
teſtatē clauiū. Ad aliđ dōm ꝙ iſta pars nō gemi- Ad 3^{m}
natur:quia illa que fit corā deo nō proprie cōfeſſio ē
niſi inquantū ordinatur ad illā que fit corā homine
ꝛ ideo cōfeſſio illa plena eſt que eſt peccati enarratio
cū deteſtatione ex recognitione coram deo facta pro
cedens.

An per gemitū penitentie añ oris confeſ Arti. IIII
ſionem dimittatur peccatum. D

D Einde querit̃ de hoc qđ ibi dicit̃ [Nõ dicit̃ ore cõfeſſus: ſed cõuerſus rc̃.]. s̃.c Ex hoc exp̃ſſe ſequi videt̃ ꝙ ad nihil neceſſaria ſit cõ-
Solo ad totũ feſſio. Rñſio dõm ꝙ gemit⁹ accipit̃ ibi ꝓ gemitu cõtritiõis q̃ ſupponit votũ cõfitedi ꝛ ſatiſfaciẽdi ſm canonicã ſanctionẽ: qꝛ alit̃ ꝓprie nõ gemit gemitu penitẽtie ꝛ nõ intẽdit aliud dicere niſi ꝙ in tali gemitu pnĩe ante oris cõfeſſionẽ ꝛ opis ſatiſfactionẽ peccatũ ſm culpã ꝛ reatũ eterne pene dimittat̃: ſed nõ añ votũ cõfitendi ꝛ ſatiſfaciendi: ꝛ hoc planũ eſt ſm ſupra diſputata.

Arti. V. E
An oẽs teneamur ad oris cõfeſſionẽ.

D Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Hinc etiã leproſi illi rc̃.] s̃.d Ex hoc ei videt̃ ſumi valida argumentatio ad id ꝙ non teneamur ad oris cõfeſſionẽ. Luc. em̃ 17. dicit̃ ꝙ dũ irent mũdati ſunt decẽ leproſi: ꝛ nõ rediȷ̃t niſi vn⁹ ꝛ ꝓbabile eſt ꝙ cũ ille ſolus in oblatiõe ſacerdoti facta mãdatũ chriſti expleuerit ꝛ tñ mũdati ſunt. Cũ igit̃ redit⁹ ſignificat reditũ ꝑ gratiaꝝ actionẽ ꝛ ↄñſio confeſſionẽ: videt̃ ꝙ ſine cõfeſſione ꝛ gratiaꝝ actione aliq̃s a lepra
Solo ad totũ. peccati mundet̃. Ad hoc dõm ꝙ dñs in hoc oſtendere voluit: q̃d ꝑ ſe ꝛ quid faceret ꝑ ſacerdotes. Medici em̃ qui dicunt̃ in pſ̃ ſacerdotes non ſuſcitãt nec viuificãt nec a culpa ſanãt: culpã aũt ſignificabat lepra ꝛ iõ añq̃ꝫ p̃ſentarent ſe ſacerdoti mũdati ſunt ne crederet̃ mũdatio eoꝝ fieri ꝑ ſacerdotes: tñ a p̃ſentationis debito ꝛ oblatiõis nõ abſoluebant̃ niſi p̃ſentãdo ſe ſacerdoti ꝛ deobligationẽ illã manẽdi extra caſtra facit dñs ꝑ ſacerdotẽ recõciliãtẽ. nõ em̃ reputatur eſſe in caſtris ſpũalibꝫ eccl'ie q̃ aberrauerit ꝛ ꝑ ſacerdotis miniſteriũ nõ eſt recõciliat⁹: ꝛ nõ obuiat ꝙ nõ rediȷ̃t lepra: qꝛ nõ in oĩbꝫ attẽdit̃ ſil'itudo in allegoricis: ſed in quibuſdã tm̃.

Arti. VI. F
An confeſſio neceſſario debet fieri in charitate.

Arguit̃ p̃o D Einde querit̃ de hoc qđ dicit ibi [Nemo p̃t cõfiteri niſi ſuſcitatus rc̃.]. s̃.e ſm hoc confeſſio q̃ non fit in charitate nihil valet. Et h̃ etiã videt̃ ꝑ id qđ inducit̃ eccl'i. 17. A mortuo velut
2o nihil perit cõfeſſio. Adhuc ad idem nullum opus mortuũ valet ad vitã eternam: ſed confeſſio facta in mortali ante aĩe ſuſcitationẽ eſt op⁹ mortuũ: g̃ nõ valet ad vitã eternã nec ad gratiã: qꝛ ſi valeret etiã ꝛ aliud. Adhuc cõfeſſio dicit̃ a con ꝛ for faris: ſꝫ ille nõ ſimul fat̃ qui ore fat̃ ꝛ nõ corde: ergo nõ confitet̃: ergo
3o confeſſio illa nõ valet. Itẽ Amb. Illa ↄfeſſio reos liberat q̃ fit cũ pnĩa: pnĩa v̾a eſt dolor cordis ꝛ amaritudo aĩe ꝓ malis que q̃libꝫ cõmiſit: ſed cõfeſſio que eſt extra charitatẽ nõ eſt niſi cũ pnĩa: licet poſſit eẽ cũ afflictione: g̃ non liberat: g̃ non valet: qꝛ nõ eſt inuẽ
4o ta niſi ad liberãdũ hoĩem. Adhuc oĩs cõfeſſio v̾a ꝛ liberal' eſt cũ pctĩ ꝑfecta deteſtatõe: ſꝫ nõ ꝑfecte deteſtat̃ q̃ eſt mortu⁹ adhuc ꝑ pctĩ volũtatẽ: g̃ talis nullã valẽtẽ facit ↄfeſſionẽ ꝛ tenet̃ facere valẽtẽ: g̃ tal' ad-
In ↄ̃triũ p̃o huc tenet̃ ↄfiteri. Sed ↄtra oẽ id qđ vt cã ordinat̃ ad aliq̃d p̃cedit illud: ſꝫ ↄfeſſio vt cã ordinat̃ ad iuſtificationẽ: g̃ p̃cedit illã: p̃ma pꝫ ꝑ ſe: ſecũda ſcribitur in lr̃a ſequẽtis capl'i: vbi dicit: Nõ p̃t q̃ſq̃s iuſtificari rc̃. Inde ꝓcedit̃ ſic: Oẽ illud qđ p̃cedit iuſtificationẽ p̃cedit charitatẽ: ↄfeſſio p̃cedit iuſtificationẽ: ergo p̃cedit charitatẽ: g̃ non optet ꝙ hõ ſit viu⁹ ꝑ gr̃am
2o ꝛ charitatẽ q̃ cõfitet̃. Adhuc cõfeſſio fit vt cõfeſſor ſit inſtruct⁹ de q̃litate ꝛ q̃ꝫtitate pctõꝝ: ſꝫ h̃ eq̃lit̃ p̃t fieri in gr̃a ꝛ extra gr̃am: g̃ eq̃lit̃ valẽt ↄfeſſiões ĩ gr̃a
ꝛ extra gr̃am facte. Adhuc cõfeſſio in aliq̃ differt 3o
a cõtritiõe ꝛ ſatiſfactiõe. Cũ em̃ cõtritio ſit cordis et ſatiſfactio opis cõfeſſio erit oris: ſꝫ os ad pronũciandũ eq̃lit̃ eſt liberꝝ in pctõre ꝛ hñte gr̃am: licet nõ ſint eque liberi ad merendũ in ope ꝛ corde: ergo videt̃ ꝙ
cõfeſſio eque v̾e fiat ab hñte gr̃am ꝛ nõ hñte. Ad- 4o
huc nemo tenet̃ ad impoſſibile ſibi: ad cõfeſſionẽ aũt oĩs homo tenet̃ ex p̃cepto. g̃ mod⁹ cõfeſſiõis nõ ẽ impoſſibilis ſibi: ſed impoſſibile eſt nobis hr̃e gr̃am: qꝛ ad gr̃am hñdã nõ poſſum⁹ ex nob: ergo nõ tenemur
cõfiteri in gr̃a. Adhuc qđ eq̃lit̃ ĩponit̃ pctõri ꝛ iu- 5o
ſto debet ꝛ optet fieri mõ q̃ competat vtriq̃ꝫ. ſ. ꝛ peccatori ꝛ iuſto: ſꝫ cõfeſſio imponit̃ eq̃liter pctõri ꝛ iuſto: g̃ optet fieri mõ cõpetẽti vtriq̃ꝫ: ꝛ iſte mod⁹ nõ eſt
vt fiat cũ gratia: ſꝫ pot'⁹ ex li. ar. g̃ cõfeſſio nõ eſt act⁹ 6o
gratie: ſꝫ li. ar. tm̃: g̃ nõ exigit̃ ꝙ fiat in gratia. Adhuc in aliȷ̃s q̃buſdã corporalibꝫ actibꝫ iniũctis in penitẽtiã abſoluit̃ hõ etiã ſi faciat extra charitatem exiſtẽs: ſicut ſi alicui iniungat̃ dare cẽtũ marcas ꝛ dedit eas extra charitate nõ iniungit̃ ei vt det iterũ cũ habeat charitatẽ. Sil'iter ſi iniũctũ eſt ei romã vl' vltra mare trãſire. Cũ igit̃ cõfeſſio ſit act⁹ corꝑalis penitẽtie: ſi ſit extra charitatẽ nõ debet iniungi ꝙ faciat iterꝝ. Sꝫ ſi nihil valẽt extra charitatẽ factã iniũ
geret̃ ei ꝙ iterꝝ faceret ergo rc̃. Adhuc in alio ſacr̃o 7o
qđ eſt neceſſitatis vt eſt baptiſm⁹: ꝛ aliȷ̃s q̃ non ſunt neceſſitatis vt cõfeſſio ꝛ ordo p̃t recipe ſacr̃m: ꝛ incipit valere ex quo recedit fictio. Cũ igit̃ pnĩa ſit ſacramẽtũ neceſſitatis: videt̃ hr̃e aliq̃d tale: nõ aũt p̃t eẽ in cõtritione ꝛ ſatiſfactiõe: g̃ hoc erit in cõfeſſiõe: g̃ confeſſio facta in mortali valet: ꝛ etiã ad vitã eternã va
lere incipit ex quo recedit fictio. Adhuc eccl's. 9. dĩ 8o
ꝙ nemo ſcit vtrũ odio vel amore dign⁹ ſit: ſi g̃ tenet̃ aliq̃s in charitate confiteri: ꝛ nõ p̃t hoc fieri niſi ſciat ſe hr̃e charitatẽ ꝛ non p̃t hoc ſcire ſequit̃ ꝙ neſcit ſe feciſſe confeſſionẽ: g̃ oĩs homo ꝑplex⁹ eſt in hac ꝑte: et tota die erũt repetẽde cõfeſſiões: nec homo ꝑ totã vitã aliq̃d facere debet niſi cõfiteri vt ſaltẽ valeat vna
ergo rc̃. Rñſio dõm ꝙ duo ſunt in cõfeſſione vnũ ex Solo.
parte confitẽtis: alterꝝ aũt ex ꝑte cõfeſſionẽ audiẽtis Ex ꝑte cõfitẽtis eſt act⁹ ipſe ſm ꝙ eſt ab agẽte: vt rubor ꝛ pena in enarrato. Ex ꝑte aũt audiẽtis eſt noticia morbi latentis ꝛ circũſtãtiaꝝ ei⁹: dico g̃ ſine p̃iudicio ꝙ illud qđ eſt ex parte confitenis nihil valet ad iuſtificationẽ ꝛ meritũ vite eterne niſi cõfitens ſit in charitate valet tñ ad facili⁹ gr̃am impetrandã ꝛ humiliationẽ cõfitentis ꝛ ad alia quedã que dicunt̃ valere bona illa q̃ vocant̃ de genere bonoꝝ extra charitatẽ facta. Quãtũ aũt ad id qđ eſt ex ꝑte audientis: videt̃ mihi ꝙ ſimplicit̃ valet quo ad h̃ ꝙ p̃cepta eccleſie ſoluit ꝛ deobligat̃ a debito cõfitendi: ꝛ ꝙ ipſe nõ conſequit̃ effectũ clauiũ in diminutiõe pene: h̃ eſt ꝑ accidẽs. ſ. qꝛ fict⁹ eſt ꝛ qꝛ effect⁹ clauiũ fundat̃ plus ſuꝑ paſſionẽ chriſti q̃ꝫ ſup̃ meritũ humanũ videt̃ mihi ꝙ recedẽte fictiõe ſi nõ intercidat ad hoc pctm̃ confeſſionẽ ꝛ ſatiſfactionem iniunctã valebit ei effectus
clauis cui ſe ſubdidit recedente fictiõe. Ad id g̃ qđ Ad oĩa q̃ p̃mo obiȷ̃ciũtur.
obiȷ̃cit̃ de lr̃a ad oĩa illa que inducunt̃ ꝓ ꝑte illa: dicẽdũ ꝙ oĩa illa loquũt̃ de eo qđ eſt in cõfeſſiõe ex parte cõfitentis ſm qđ valẽt ad gratiã ꝛ vitã eternã: ſm aũt ꝙ vaẽlt ad vicinãdũ ſe gratie nõ loquunt̃ nec ꝓcedũt obiectiones nec valẽt etiã de eo qđ eſt in cõfeſ-

ſione ex parte audiētis ꝛ vis clauiū que opantˀ ꝑ au
Ad primū dientē: ꝛ hoc modo vera ſunt ꝛ alio mō falſa. Ad
in cōtrariū primū aūt qꝺ obijcitˀ ī oppoſitū ꝺōm ꝙ ꝯfeſſio opti-
ma eſt in grā vł vt nō ordinatˀ ad iuſtificationē vt cā
p̄ceſſiōe tpis: ſed nec ſm illū modū prioris quē dicit
phus ꝙ pri⁹ cauſa eſt pri⁹ natura: ordinatˀ aūt ſic p̄-
mo ꝓut in voto ſupponitˀ ab actu cōtritionis: ꝛ non
Ad ſecūdū. ꝓut eſt in actuali enarratiōe peccatorū. Ad aliud
dicendū ꝙ cōfeſſio licet ſit ad hoc nō tn̄ tm̄ eſt ad hoc:
īmo multas cauſas habet ex parte ꝯfitētis ex qbus
ipſa efficitˀ pars pene: vt in lr̄a p̄cedētis diſtinctiōis
dicit Aug⁹ ꝛ iō illud argumētū ꝓcedit ad diminu-
Ad tertiū tionē. Ad aliud dicendū ꝙ ꝓnūciatio dupliciˀ cō
ſideratˀ .ſ. in ſuba nuda / ꝛ in ſuba cū forma determi-
nata penitētis ꝓnūciātis inquātū eſt penitēs: ꝛ pri
mo qdē mō verꝫ eſt qꝺ cōcludit ratio illa: ſecūdo aūt
modo falſum eſt: nec p̄t cōcludi ꝑ argumentū illꝺ qꝛ
forma toti⁹ eſt in oībus partibꝫ: ꝛ hec eſt grā pnialis
Ad quartū licet in forma partiū differāt ꝑtes inter ſe. Ad ali
ud dicēdū ꝙ impoſſibile dupliciˀ dicitˀ .ſ. id ī qꝺ nul
lo modo poſſum⁹ / nec aliqd facere quo facto illud fi
at: ſicut ſubuertere mōtes impoſſibile eſt nobis: ꝛ h̄
nō p̄cipitˀ alicui: ſecūdo mō dicitˀ nobis īpoſſibile qꝺ
in ſe nō poſſum⁹: ſed poſſum⁹ aliqd quo facto illud
inductibiliter fiet: ꝛ hoc rōne antecedentis qꝺ eſt in
ptāte noſtra / ꝛ quodāmō poſſibile eſt nobis: ꝛ h̄ eſt
hr̄e gratiā: qꝛ ſi fecerim⁹ qꝺ in nobis eſt de⁹ ineuita
biliter dabit nobis gratiā: ꝛ h̄ rōne aн̄cedētis p̄t eē
in p̄cepto: ꝛ hoc ſm opinionē eoꝝ q dicunt ꝙ forma
opꝭis eſt in p̄cepto / ꝛ nō tm̄ opꝭis ſuba. de hoc inueni-
Ad 5m. es multa añ finē tertij hui⁹ opꝭis. Ad aliud dicen-
dū ꝙ licet eq̄liter p̄cipiatˀ iuſto ꝛ peccatori: iuſto qdē
inquātū aliqd habet cōfiteri ꝯfeſſus: nō tn̄ intenditˀ
ꝙ peccator remanēs peccator faciat: ſꝫ poti⁹ iuſtifi-
catus ꝑ ꝯfeſſionē. Si tn̄ facit peccator exiſtēs valet
ei q̄ꝫtū ad ea q ſunt ꝯfeſſionis ex ꝑte audiētis ꝯfeſſio
nē vt dictū eſt: ꝛ etiā ad quedā alia licet nō ad meri-
Ad ſextū tū vite eterne. Ad aliud dicēdū ꝙ in corꝑalibꝫ acti
onibꝫ grauibꝫ etiā diſtinctio habet locū: talia em̄ p̄ci
pue habēt duo .ſ. actionē ꝛ paſſionē: ſilr̄s ei actio eſt
exercitiū ip̄m dādi vel ꝑegrinādi: ꝛ hoc attenditˀ ſm
radicē ex q ꝓcedit: ꝛ ſi illa gratia eſt opus eſt merito
riū. Si aūt eſt bona de genere bonoꝝ / eſt ip̄m opus
de genere bonoꝝ: tn̄ nō facit op⁹ meritoriū: ſed va-
let ad vicinādū ſe gratie: paſſio aūt eſt effect⁹ actiōis
ꝛ hāc magis intēdit cōfeſſor iniūgēs penas excidē-
tes petulātiā peccatoꝝ: ex q laſciuiēs peccauit: ſicut
pena dāni efficitˀ a datione elˀyne: ꝛ hec pena manet
in eo q dedit etiā poſtq̄ꝫ datio p̄teriuit: ꝛ pena debili
tatis mēbroꝝ manet apud peregināté etiā poſtq̄ꝫ ꝑe
grinatio p̄teriuit. Vn̄ ſic dixim⁹ paſſiōes martyꝝ
dupliciˀ ꝯſideranˀ .ſ. inquātū eſt paſſio tm̄: ꝛ inq̄ntū
eſt volūtas martyrū circa illā: ꝛ primo qdē mō non
meretˀ. ſecūdo aūt modo meretˀ. Ita videtˀ dicēdū ꝙ
hec pena manēs dupliciˀ ꝯſideratˀ .ſ. inquātū eſt pe-
na manēs: ꝛ nihil valet ad meritū: licet valeat ad pe
tulātie domationē: ꝛ inquātū eſt volūtas circa eā: ꝛ
ſi illa habet gratiā poſt factū etiā eo ꝙ pena manens
p̄t hr̄e volūtatē circa ſe que ſequitˀ op⁹ / tūc dico ꝙ il-
la pena manens ſic informata incipit valere ad vitā
eternā: eo ꝙ placet ei dānificatū eſſe ꝓpter deū ꝛ de-
bilitatū in honore dei: ſic aūt penoſa nō eſt ꝯfeſſio: q
ad penā manentē poſt actū cōfeſſiōis: ꝛ ideo nō eſt ſi
mile. Cōcedo tn̄ ꝙ ex parte audiētis valet ad abſolu

tionē debiti cōfitēdi: ꝛ ad alia que ſupra dicta ſunt.
Ad aliud dicēdū ꝙ nō eſt oīno ſilˀe de baptiſmo / cō Ad 7m
firmatiōe / ordine ꝛ pnīa: qꝛ in illis imprimitˀ chara-
cter q manet ꝛ gratia cui⁹ opari incipit ſacramētū re
cedēte fictiōe: ſꝫ in pnīa nullus oīno character imp̄-
mitur ſp̄ūalis: ꝛ tūc nō opatˀ ipſa p̄cedēs operatio vt
opatio fuit: qꝛ nec int⁹ nec extra māſit: ſꝫ rōne contri
tionis ꝛ pnīe noue datˀ gratia noua ꝛ tenetˀ cōfiteri
rōne ſupra dicta. Ad aliud dicendū ꝙ licet nemo Ad octauū
ſciat ſe certitudinalitˀ hr̄e charitatē: tn̄ hoc opinari p̄t
ex ſignis ſi diſplicet pctm̄: ꝛ aliud eſt votū cōfitēdi vł
ſatiſfaciēdi: ꝛ pctm̄ ꝑpetue deteſtādi: ꝛ hoc ſufficit no
bis ī hac vita: qꝛ nō p̄t ampli⁹ h̄ exigi a nobis q̄ꝫ poſ-
ſibile eſt nob ſoluere. Et ꝑ hoc ptꝫ ſolˀo ad oīa q̄ſita.

An ſicut aīa eſt vita corꝑis ita de⁹ ē vita aīe

Arti. VII. B

Einde queritˀ de hoc qꝺ dicit ibi [Que vt eſt
D vita corporis: ita ꝛ ei⁹ vita de⁹ eſt ꝛc̄.] . ſ̄. f
Videtˀ em̄ hoc eſſe falſum: qꝛ ipſa eſt vita cor Arguitˀ p̄o
poris ꝑ naturā: qꝛ eſt act⁹ corporis potētia vitā ha-
bentis: hmōi aūt eſt qꝺcūq̄ꝫ organicū: de⁹ aūt nō eſt
vita aīe niſi ꝑ gratiā: ergo nulla videtˀ eſſe ſilˀitudo.
Adhuc vt dicit phus: Egrediēte aīa expirat cor- 2o
pus ꝛ marceſcit: ſꝫ recedēte deo ab aīa adhuc viuit
aīa: ergo videtˀ ꝙ nulla hincinde ſit ſimilitudo vite.
Si forte dicas ꝙ oīa in nihilū caderēt niſi man⁹ Solutio
oīpotētis teneret: vt dicit Grego. ꝛ ita recedēte deo
ab aīa decideret in nihilū aīa: ſicut corp⁹ decidit aīa
recedēte p̄ſentialitˀ. Cōtra ſm hūc modū cōtētio- Obiectio
nis quo ipſe eēntialitˀ p̄ſentialitˀ ꝛ potētialitˀ eſt in oī
bus nō magis cōtinet iuſti aīam q̄ꝫ peccatoris: h̄ au
tē loquitˀ de morte qua moritˀ peccator: ergo ptꝫ ꝙ
illud nihil eſt ad ꝓpoſitū: ꝛ nō ē inſtātia. P̄ illo mō 3o
cōtinēdi nō min⁹ cōtinet corp⁹ q̄ꝫ aīam nec aīatū q̄ꝫ
inaīatū: vel ecōuerſo: ſꝫ in lr̄a nō loquitˀ niſi de habē
te grām ꝛ nō habēte: ergo ptꝫ ꝙ nō eſt inſtātia ad ob
iectionē inductā. Vlteri⁹ q̄ritˀ vtrū vita q de⁹ viui Queſtiūcu
ficat aīam cōueniat ei ſm eēntiā vł potētiā. Videtˀ la prima.
ꝙ ſm eēntiā: qꝛ viuere viuētibꝫ eſt eſſe: ꝛ eſſe eſt act⁹ Arguitˀ p̄o
eſſentie poti⁹ q̄ꝫ potētie. Adhuc vita aīe ꝑ pri⁹ eſt 2o
act⁹ eſſentie corꝑis q̄ꝫ organi corꝑalis. Probatio qꝛ
qd em̄ ad aliqd ſe habet vt act⁹ prim⁹: ꝛ ad aliqd vt
act⁹ ſecūd⁹: ꝑ pri⁹ cōuenit ei qꝺ recipit ip̄m: vt actū
primū q̄ꝫ ei ꝙ vt actū ſcꝺm ip̄m recipit: aīa aūt ad cor
poris organici eſſentiā ſe habꝫ vt act⁹ prim⁹ ꝛ ad or
ganū vt act⁹ ſecūd⁹: qꝛ mouet ip̄m ad opa: g̊ ꝑ pri⁹
cōuenit corꝑis eſſentie q̄ꝫ organo. Sed ſi ſic ſe habꝫ
de⁹ ad eſſentiā aīe ꝛ potētiā: ſicut aīa ad corporis eſ
ſentiā ꝛ organū: g̊ vita dīna ꝑ pri⁹ ꝯuenit eēntie aīe
q̄ꝫ potētie. Sed ꝯtra vita nō dr̄ niſi dupliciˀ .ſ. natu
re ꝛ ſm bn̄ eſſe: bene aūt eſſe eſt ſm ordinē viuere: ꝛ h̄
nō eſt niſi ſm ordinē ꝛ diſtinctōeꝫ potētiaꝝ: ergo vi
uere ſm bn̄ eſſe ꝑ pri⁹ cōuenit potētie q̄ꝫ eſſentie: ꝛ ta
le eſt viuere dei in gratia: ergo ꝑ pri⁹ cōuenit potētie
q̄ꝫ eſſentie anime. Adhuc vita etiā dicit ſm bene eē
in ſenſu ſm ꝙ dr̄ vita voluptas: ſꝫ voluptas ē ſm po
tentias pri⁹ q̄ꝫ ſm eſſentiā: ergo in rōe ſilˀiter erit vi-
uere ſm eſſe rōnis pri⁹ ſm potētiam q̄ꝫ ſm eſſentiā.
Rn̄ſio dōm ꝙ nō in oībꝫ eſt ſilˀitudo: ſꝫ in quibuſ Solˀo
dā: ſicut .ſ. in hoc ꝙ ſicut aīa indeficiēs principiū eſt ad oīa pria
vite corꝑis q̄ꝫtū eſt de ſe: ꝛ ſi corp⁹ nō viuificatˀ indif obiecta.
ferentˀ ab ipſa: ꝙ hoc nō eſt ex ꝑte aīe: ſed poti⁹ ꝓpter
corruptionē ipſi⁹ corporis: ita ꝛ de⁹ indeficiēs prin
cipiū eſt vite aīe de ſe: ꝛ ſi aīa nō ſemꝑ viuificatˀ: qꝛ h̄

accidit ꝓpter ipſi⁹ aīe corruptionē: ꝛ a fōte vite auer
ſionē. Itē in hoc eſt ſimilitudo ꝙ nulla vita eſt in cor
pore niſi ea que eſt cōtinu⁹ act⁹ aīe in corpore/ cuius
eſſe eſt fieri cōtinue ab ipſa aīa: vt videt̃ etiā dici in li
bro de motu cordis: ita nulla vita grē eſt in aīa niſi
ꝑ cōtinuā p̄ſentiā dei inhabitātis in nobis ꝑ grām:
Diſſimilitudo tñ eſt in hoc ꝙ de⁹ nō vnit̃ aīe ad ꝯſti
tutionē alicui⁹ tertij: ſicut aīa corpori vnit̃. Et in h̄
ꝙ de⁹ nō eſt act⁹ naturalis aīe: ſicut aīa corporis: ꝛ
in plurimis alijs. Et ꝑ hoc pꝫ ſol'o ad primū ꝛ ſcðm.
Et bene cōcedendū eſt ꝙ inſtantia inducta licet in ſe
Ad queſtiū quādā veri apparētiā cōtineat: tñ nō inſtat ad ꝓpoſi
culā p̄mā tū. Ad id qđ vlteri⁹ querit̃ dðm ꝙ viuere illđ du
pliciter dicit̃. ſ. ſm obiectionē vite qđ eſt bonū in ſta
tu grē ꝛ glorie ꝛ ſm habitū vite ꝛ obiecti: tūc quidē
ꝑ pri⁹ pctm̄ reſpicit potētiā: q2 aīa illi⁹ capax eſt per
rōnē ꝛ volūtatē: ſm habitū aūt vite ꝑ pri⁹ reſpicit eſ
Ad primuꝫ ſentiā: q2 habit⁹ ille gratia eſt que ꝑ pri⁹ eſt ī aīa ſm
in ꝯtrariū. eſſentiā: ꝛ in potētia ꝑ cōſequēs. Ad primū dicen
dū ꝙ non eſt ſimile de vita nature ꝛ vita grē: q2 vita
nature eſt act⁹ eſſentialis anime: vita aūt gratie per
methaphorā: ꝛ accipit̃ ſm bene eſſe: ꝛ hoc eſt eē opti
me ſm bonū rōis: ꝛ iō oportet eſſe ꝑ perceptionē illi
us qđ viuificat ſm rōnē ꝛ ītellectū: ꝛ hec ꝑceptio eſt
apphēnſio boni qđ eſt de⁹ ꝛ affectio circa ipm: h̄ aūt
primo fit ſm potentiā ꝛ ꝑ cōſequēs ſm eſſentiā: ꝛ iō
Ad ſecūdū. nō eſt ſimile qđ ꝓ ſili inducit̃. Ad aliud dðm ꝙ nō
eodē mō aīa eſt act⁹ corporis ꝛ obiecti rō act⁹ poten
tie: q2 aīa eſt act⁹ corporis dās ſibi eſſe qđ eſt viuere
in viuētib⁹ tm̄/ vel ſentire in ſentiētib⁹/ ꝛ intelligere
in intelligētib⁹: ſꝫ viuere h̄ mō dictū nō eſt vitā exer
cere vel ſenſum vel intellectū: ſꝫ poti⁹ eſſe viuētis ha
bere ꝛ eē ſentiētis vel eē intellectiuū: ſꝫ qñ obiecti rō
ſiue ſpēs dicit̃ act⁹ potētie recipientis ipm intelligit̃
act⁹ q̇dē inferēs paſſionē alicui rei cui infert ſe vt co
lor oculo ꝛ ſon⁹ auditui ſm actū facto ꝛ ſic de alijs.

Arti. VIII. **An ī penitēte cōfeſſio p̄cedit iuſtificatōꝫ**

D

Ictu iniquitates ꝛc.]. ſ. g Ex hoc videt̃ ꝙ
d dicte iniq̄tates p̄cedūt iuſtificationē: ſꝫ añ iu
ſtificationē eſt homo in mortali peccato: igit̃
ſm hoc cōfeſſio ſemꝑ fit adhuc exiſtēte cōfitēte ī pec
cato mortali. Cōtra homo iuſtificat̃ in cōtritiōe et
cōfeſſio ſequit̃ cōtritionē: ergo ſequit̃ iuſtificationē:
ergo cōfeſſio eſt iuſtificati. Rñſio ꝙ cōfeſſio opās
Sol'o in voto cū cōtritiōe oꝑat̃ iuſtificationē: ꝛ hoc mō p̄
cedit eā neceſſario nō tēpore: ſꝫ natura. Sed cōfeſſio
in actu accepta nō oꝑatur aliter niſi abſoluēdo a de
bito cōfeſſionis qđ iuſticie eſt.

Arti. IX **Quid ſit iuſtificatio impij.**

I

On p̄t quiſq; iuſtificari a peccato ꝛc.]. ſ. h.
n De iuſtificatōe ip̄ij querunt̃ h̄ nouē. Primo
quid ſit. Secūdo que exigūtur ad ip̄ij iuſtifi
cationē. Tertio de ordine illoꝝ. Quarto vtrū ſit na
turalis vel miraculoſa. Quinto cui⁹ attributi ſit ef
fectus ꝓpri⁹. Sexto q̇d ſit motiuū ad ipſam. Septi
mo vtrū ſit op⁹ iuſtitie vl' miſcðie vl' vtriuſq;. Octa
uo de cōparatiōe ipſi⁹ ad dilectionē ꝛ vocationem ꝛ
magnificationē. Nono de cōparatiōe ipſi⁹ ad ſana
tionē mētis ꝛ innouationē imagīs. De p̄rio Bern̄.
Iuſtificatio ē reuelatio dīni cōſilij. Glo. aūt Rom̄.
8. Iuſtificatio eſt remiſſio peccatoꝝ ꝛ cōſūmatio bo
norū operū. Quidā aūt ſic diffiniūt: Iuſtificatio eſt
Arguit̃ pri effect⁹ iuſticie generalis q̄ de impio fit pi⁹. Cōtra
mo ꝯ p̄mā.
p̄rimā diffinitionē ſic obijcit̃: Reuelatio diuini con
ſilij nō eſt niſi ſm intellectū in aīa: iuſtificatio aūt fit
ſm oēm partē ipſi⁹: ergo iuſtificatio non eſt reuelatio
diuini cōſilij. Itē reuelatio dīni cōſilij fit ī ꝓphia 2º
ꝛ fac donū ꝓphie: donū aūt ꝓphie ñ neccario ponit̃
in gratia gratūfaciēte: ergo nō ē reuelatio diuini cō
ſilij ſed iuſtificatio ponit ſuꝑ hoīem in ſtatu gratie ḡ
tūfaciētis ergo ꝛc. Itē reuelatio diuini cōſilij eq̄ 3º
liter fit bonis ꝛ malis: iuſtificatio aūt nō niſi bonis
ergo ꝛc. Probatio p̄me reuelauit de⁹ cōſiliū ſuū na
buho. Dañ. 2. De⁹ oñdit tibi rex ꝛc. Et Eſa. reuela
uit ꝛ ml'tis alijs bonis. Itē videt̃ incōueniēt̃ dice 4º
re reuelationē diuini cōſilij: q2 iuſtificatio eſt effect⁹
p̄deſtinatōis: que eſt de grā in p̄ſenti ꝛ gloria in fu
turo ꝛ nō eſt effect⁹ cōſilij qđ eſt īmobilis diſpoſitio
de futur' ſiue bonis ſiue malis: ergo poti⁹ deberet
dici: iuſtificatio eſt reuelatio diuine p̄deſtinatiōis q̄ꝫ
diuini cōſilij. Cōtra ſcðam ſic obijcit̃: remiſſio em̄ Arguit̃ p̄º
peccatoꝝ nō eſt niſi effect⁹ gratie ꝛ iuſticia deferentē
habet rōnē a gratia: ergo nō bene diffinit̃ ꝑ remiſſio
nē peccati. P̄ ꝓuer. 10. dicit̃ ꝙ multitudinē pctō 2º
rū oꝑit charitas: ergo remiſſio pctōꝝ mag' attribui
debet charitati q̄ꝫ iuſtificatiōi. Itē multitudo pec 3º
catoꝝ duplicit̃ deleri p̄t. ſ. ꝑ illud qđ cōtrariat̃ ei in
genere: vel ꝑ illud qđ cōtrariat̃ ei in ſpecie culpe. In
genere aūt nō cōtrariat̃ iuſticia: ſed gratia: ergo de
letiuū ei⁹ in genere eſt gratia nō iuſticia: ſꝫ in ſpē nō
opponit̃ ei virt⁹ vna: ſed multe: q2 alia fornicationi
alia auaritie: ꝛ ſic de alijs: ḡ deletiuū ei⁹ in ſpē nō eſt
vnū: ſꝫ multe virtutes vl' oēs: ḡ hoc nō eſt attribuē
dū iuſticie. Itē cū virtutes theologice ſint efficati 4º
ores q̄ꝫ cardinales: remiſſio pctōꝝ poti⁹ debet attri
bui virtuti theologice q̄ꝫ cardinali: ſꝫ iuſticia eſt vir
tus cardinalis: ḡ nō debꝫ attribui iuſticie. Silit̃ 5º
obijcit̃ de hoc ꝙ dī iuſtificationē eē cōſūmationē bo
noꝝ opeꝝ. Videt̃ em̄ hoc falſum: q2 ꝯſūmatio rei ſe
quit̃ rē factā ſm ordinē nature ꝛ rōis: ſꝫ iuſtificatio
p̄cedit oꝑa bona rōne ꝛ natura: ergo iuſtificatio non
eſt ꝯſūmatio bonoꝝ opeꝝ. Itē lex p̄cepit oꝑa: ḡ qđ 6º
eſt cōſūmatio legis eſt cōſūmatio opeꝝ: ſed charitas
eſt cōſūmatio legis: vt habet̃. Rom̄. 13. ꝛ. 1. Thi. 1. ḡ
charitas eſt cōſūmatio opeꝝ. Cōtra tertiā ſic obij Cōtra ter
citur dicit phs. v. eth. ꝙ iuſticia generalis idē eſt qđ tiā p̄rio ob
oīs virtus differēs rōe: ḡ ſi iuſtificatio eſt effect⁹ iu ijcitur.
ſtitie generalis: iuſtificatio eſt effect⁹ oīs virtutis: ſꝫ
effect⁹ virtutū ſunt diuiſi: ſicut ꝛ ipſe virtutes diui
ſe ſunt: ḡ iuſtificatio nō eſt vnū ſolū. Itē in iuſtifi 2º
catiōe infundunt̃ virtutes: ꝛ id qđ infundit̃ in aliq̄
nō eſt illud: ḡ iuſtificatio nō eſt oīs virt⁹ vl' effectus
oīs virtutis ꝛ iuſticia generalis eſt oīs virt⁹ ḡ iuſti
ficatio nō eſt effect⁹ iuſticie generalis. Itē de im 3º
pio facere piū nō eſt virtutis ſpālis niſi ſm q̇d: ſꝫ po
tius grē in genere ḡ hoc nō eſt iuſticie. Rñſio ꝙ p̄ Sol'o.
ma nō eſt diffinitio: ſed poti⁹ vt dicit Bern̄. quoddā
cōſequēs iuſtificationē ꝑ accidēs: cōſiliū em̄ diuinū
qđ eſt īmobilis diſpoſitio futuroꝝ in quolibꝫ ſuo ef
fectu ꝓpalat̃: q2 nos nō venim⁹ in cām diuinā niſi ꝑ
effectū: vñ cū de⁹ diſpoſuit alicui dare grām hoc la
tet anteq̄ꝫ fiat: cū autē innoteſcit ꝑ ſignū tūc reuelat̃
ꝛ hoc cōſequit̃ iuſtificationē ꝑ accidēs. ſ. inquātū eſt
diuini cōſilij nobis notus ꝑ ſigna: ꝛ iō nō eſt ꝯceden
dū ꝙ ſit diffinitio. Ad p̄mū ergo dicim⁹ ꝙ duplex Ad primuꝫ
eſt reuelatio. ſ. ꝑ inſpirationē veri occulti: ꝛ ꝑ illumi
nationē intellect⁹ ꝛ ꝑ effectū: ꝛ prima fit ſm intelle

ctū:ſecūda aūt cuilibꝫ rei cōuenit manifeſtata ꝑ opꝰ
Ad ſecūdū. ſuū. Ad aliud dōm ꝙ ī dono ꝓphie eſt reuelatio ꝑ
inſpirationē ⁊ nō oñſio diuine volūtatis ſiue bñpla
citi ꝑ opꝰ. Cōſiliū eñ hoc reſtringit tm̄ ad ea de q̇
bus eſt diſpoſitio cōferendi grām. Et ꝑ hoc ptꝫ ſol'o
Ad tertiū ad ſequēs. Ad aliud dōm ꝙ manifeſtatio iſta qua
homo ſibi manifeſtat eſt tm̄ ꝑ effectū gratie ⁊ h non
Ad quartū cōuenit niſi bonis. Ad aliō dōm ꝙ ꝯſiliū ſumit h
ꝓ diffinitiōe in noticia bñplaciti de dāda grā futu-
ra: hoc eñ cōſiliū ⁊ ꝓpalat ⁊ reuelat in iuſtificatiōe
Ad ea q̄ ſūt qñ grā apponit. Ad id qḋ obijcit de ſcḋa dōm ꝙ
ꝯ ſcḋam dif deſcribit ibi iuſtificatio ꝑ ꝓpriū ſuū effectū: cū eñ iu
finitionē. ſtificatio dicit factū iuſtū vel iuſtificationē ſi ſumat
ꝓ facto iuſto: dicit terminū motꝰ cuiuſdā: q̇ eſt a pec
cato ad iuſticiā generalē ⁊ cū termī motꝰ ſint ꝯtra-
rij iuſticie general' erit delere ⁊ remittere pctm̄: ſicut
cōtrarij formalis: ⁊ iō ſic loquēdo remiſſio pctī pro-
priꝰ effectꝰ erit iuſticie. Si autē dicat ipm̄ fieri iuſtū
vel iuſtificationē / tūc adhuc erit expulſio pctī ⁊ indu
ctio iuſticie: ſicut dealbatio eſt expulſio nigredinis ⁊
Ad primū inductio albedis. Ad obiectū aūt cōtra dicimꝰ ꝙ
obiectum nihil ꝓhibet idē a diuerſis ꝯſiderari ī diuerſa rōe cō
ſideratū: pctm̄ ei tria facit in aīa. primū auertit a bo
no īcōmutabili ⁊ ſcḋm ꝑuertit ordinē rectū viriū ad
ſe inuicē ⁊ ad ſupiꝰ ⁊ ad id qḋ iuxta eſt: ⁊ ad id qḋ īfra
eſt: tertiū etiā corrūpit vires in cōꝑatiōe ad oꝑa ſpe-
cialia ⁊ particularia. Et ideo in motu iuſtificatiōis
tria ſunt que ꝑficiūt aīam: quoꝝ primū eſt grā ꝯtria
pctō auertēti ⁊ turbāti imaginē dei. Secūdū aūt iu
ſticia general' reordinās vires in ſtatū rectū ⁊ debi-
tū ſibi adinuicē: vt rō regat ⁊ alie regant / ⁊ ad ſupiꝰ
⁊ ad equale ⁊ ad inferius. Tertiū eſt infuſio oīs vir-
tutis ꝑficiētis ſingulares potētias ad oꝑa ſingula-
Queſtiūcu ria. Sed tūc querit quare potiꝰ a medio ſtatu q̄ꝫ
la. ab vltimo vel primo denoīat motꝰ iſte. ſ. quare po-
tius dicat iuſtificatio q̄ꝫ ḡtificatio vel virtutū infu-
Sol'o ſio vel ꝑfectio. Rñſio dōm ꝙ gratia de ſe nō dicit
niſi ḡtitudinē ad deū: ſꝫ in cōuerſiōe multo plus eſt
⁊ iō a gratia imꝑfecte denoīaret. Ab vltimo aūt de-
noīari non pōt: qꝛ hoc dicit ꝑfectionē ad ſingulares
Ad ſecūdū. actꝰ: ⁊ iuſtificatio dicit ſtatū rectitudis in vl'i. Ad
id ergo qḋ ſecūdo obijcit dicimꝰ ꝙ charitas nō oꝑit
ml'titudinē pctōꝝ vt generale oꝑimētū cōtrariū pec
cato formalit': ſꝫ potius ſicut forma meriti inquātū
meritū: qꝛ q̄ꝫtitas meriti ſm̄ q̄ꝫtitatē attendit chari-
Ad tertiū tatis. Ad aliud dōm vt prius patuit ꝙ tres ſunt
Ad quartū pctī cōſideratōes: ⁊ iō rō p̄cedit a diminutōe. Ad
aliud dicimꝰ ꝙ ṽtutes theologice nō ſūt generales:
⁊ iō nō p̄t eis attribui ꝓ effectu rectitudo general'.
Ad quintū Ad aliud dōm ꝙ cōſūmatio opeꝝ dicit dupl'r: ſcꝫ
vel ī cauſa vl' in effectu: in effectu q̇dē ſequt oꝑa: ⁊ in
cā p̄cedit. Et illa q̄ eſt in cā dī adhuc dupl'r. ſ. vel in
cā habituali: vl' in cā efficiēti. In cā q̇dē habituali ꝑ-
ficit oꝑa oīs virtꝰ infuſa: ſꝫ ex ꝑte efficiētis iuſticia ge
neralis eſt cōſūmatio opeꝝ: qꝛ cōſūmat oꝑantes vi-
Ad ſextū res ad ſuꝑius ⁊ ad ſe ⁊ ad ꝓximū vt dictū eſt. Ad
aliud dōm ꝙ charitas eſt cōſūmatio opeꝝ: ſicut mo
tiuus habitꝰ in terminatiōe ꝓprij finis. ad oēm actū
mouet charitas: ⁊ ꝓpter bonū qḋ eſt finis eius: ⁊ ſic
ipſa nō eſt terminꝰ illiꝰ motꝰ quo mouet ꝙ de impio
fit piꝰ: ſed iuſticia general' ꝑficit vt ponēs vires aīe
Ad primū in ſtatu recto ⁊ debito ſm̄ naturā. Ad aliud dōm
ꝯ tertiā dif- ꝙ iuſtitia multipl'r dī. Dī eñ iuſticia dīna ⁊ huma
finitionē. na de diuina nihil ad p̄ſens: humana aūt dī tripl'r:

ſcꝫ genꝰ ⁊ general' ⁊ ſpālis. General' aūt eſt idē virtu
ti in genere: ſꝫ dī iuſticia inquātū ꝯcordat ordinatio
ni legis ꝓpt' qḋ ⁊ phs legalē eā vocat. Virtꝰ aūt in-
quātū ꝑficit aīam ſiue potētiā ad actū. General' aūt
eſt habitudo q̄dā q̄ dicit rectū ſtatū viriū vt dictū eſt
ex grā reſultāte: ⁊ de iſta loquit qñ dī ꝙ iuſtificatio
iuſticie eſt effectꝰ: ſꝫ ſpālis eſt q̄ in cōmutatiōibꝫ red
dit vnicuiqꝫ qḋ ſuū eſt. Et ꝑ hoc patet ꝙ nihil eſt qḋ Ad ſecūdū.
obijcit de iuſticia: que eſt genꝰ: qꝛ nō idē eſt genus
⁊ generale. Et ꝑ hoc ptꝫ etiā ſol'o ad ſequēs: general'
eñ iuſticia potiꝰ eſt habitudo q̄dā ex gratia reſultās
q̄ꝫ ſit habitꝰ virtutis. Ad aliud dōm ꝙ de impio Ad tertiū
fit piꝰ tripl'r vt in p̄ncipio ſol'onis ſecūde diffinitōis
dictū eſt: hec tñ vt bñ intelligant depēdēt a queſtiōi
bus quas alibi de iuſticia diſputauimꝰ.

Arti. X.
K

Que ſint illa quattuor que requirunt ad iuſtificationem impij.

D ſecūdū ſic ꝓcedit dī ab oībꝫ ꝙ q̄ttuor exigū
a tur ad iuſtificationē impij. ſ. infuſio grē: motꝰ
li. ar. in pctm̄ ſiue cōtritio qḋ idē eſt motꝰ li.
ar. in deū ⁊ remiſſio pctī: hec autē notant in pſ̄. 59.
Cōmouiſti terrā: ecce primū. ⁊ cōturbaſti eā ecce cō
tritio. ſana cōtritōes eiꝰ: ecce remiſſio pctī: qꝛ cōmo
ta eſt: ecce motꝰ li. ar. in deū. Sed cōtra hoc obij- Arguit p̄o
citur: qꝛ dicit Bern̄. Timore vocamur ad deū: amo ꝙ plura.
re aūt iuſtificamur: g̊ duo p̄ter dicta q̄ttuor exigūt
ſcꝫ timor ⁊ amor. Itē ꝓuer. 15. Per miſcdiam ⁊ fi 2o
dē purgant pctā: ergo plura q̄ꝫ dicta ſunt exigunt.
Itē act'. 15. Fide purificās corda eoꝝ: ſꝫ iuſtifica- 3o
tio nō ē aliud q̄ꝫ cordis a pctō depuratio: ergo fides
ad iuſtificationē exigit. Itē videt ꝙ charitas exi- 4o
gatur: qꝛ dicit Augꝰ ꝙ hec ſola eſt q̄ diuidit inter fi-
lios regni ⁊ filios ꝑditōis: ſꝫ filij regni ſunt q̇ ſunt cō
formes imagini filij eius ſicut dī Rom̄. 8. ergo ⁊c̄.
Itē luc̄. 7. Dimiſſa ſunt ei pctā ml'ta: qm̄ dilexit 5o
multū: ⁊ ex hoc ſeq̄tur idē qḋ p̄us. Itē Chryſo. ſu 6o
per Iob. omelia. vi. Recogitemus cū diligentia oīa
que ſm̄ anteriꝰ tēpꝰ facere p̄ſumpſimꝰ: ⁊ ſtudeamꝰ
ea abſtergere oīfariā: multas eñ deꝰ nobis ad hoc
aꝑuit vias. Dic eñ tu ait pctā tua vt iuſtificeris Eſa.
43. Et rurſus pſ̄. 37. Iniq̄tatē meā annunciabo ⁊
tu ⁊c̄. nec eñ paꝝ nob prodeſt ad diminuendā pctōꝝ
noſtroꝝ magnitudinē continua eoꝝ accuſatio ⁊ me-
moria: ē ⁊ hac manifeſtior via vt nulli eoꝝ qui ī nos
peccauerūt memoriā maloꝝ habeamus. vis ⁊ tertiā
diſcere audi Dañ. 4. Pctā tua el'ynis redime ⁊ ini.
Eſt vtiqꝫ ⁊ alia cū hoc orōnū cōtinuitas ⁊ etiā inſiſte
re cum expectatiōe his q̄ ad deū ſunt deprecationibꝫ
que non paruam nobis afferunt cōſolationem. Si-
militer ⁊ ieiunium quod cum proximi charitate ex-
tinguit vehemētiā ire dei: ignē eñ inflāmatū extin-
guit aqua: ⁊ el'yne expurgāt pctā. Ex his verbis ha
betur ꝙ quinqꝫ ſunt quibꝫ expellitur pctm̄ ⁊ indui-
tur iuſticia: ⁊ nullū hoꝝ ſupra eſt numeratū: ergo di
minuta eſt illa numeratio. Sed videt ꝙ ſint pau Arguit 2o
tiora: qꝛ infuſio gratie aut ꝑ ſe ſufficit ad iuſtificatio ꝙ pauciora
nē aut nō: ſi ſic: ergo nullū alioꝝ exigit. Si nō: con- primo
tra qꝛ albedo ſufficit ꝑ ſe ad albationē ⁊ forme ſpūa-
les ꝑfectiores ſunt q̄ꝫ corporales in oꝑatiōibꝫ: ergo
multo magis grā ꝑ ſe ſufficit ad iuſtificationē. Itē 2o
in corꝑalibꝫ mutatiōibꝫ nō eſt alia mutatio ſubiecti
niſi expulſio vniꝰ forme ⁊ īductio alteriꝰ: ⁊ nō opor
tet vt ſubiectū moueat ad artificē vl' ad colorē expel

lendũ:ergo ſil'iter in ſpũali mutatione nõ exigit niſi
expulſio peccati ⁊ infuſio grẽ:⁊ nõ oportet vt li.ar.
Queſtiũcu la prima. moueat in deũ vel in pctm̃:⁊ ſic duo ſufficiũt. Jtẽ
querit de ſingulis eoꝝ quattuor:cũ em̃ iuſtificatio
Arguit p̊o denominet a iuſticia poti⁹ dz dici ꝙ exigit ibi infu-
2o ſio iuſticie q̃z gratie. Ꝓ motus li.ar.in deũ eſt me-
ritorius ⁊ gratia informat⁹ / aut nõ. Si ſic oĩs tal'
mot⁹ eſt cõſequẽs iuſtificationẽ ⁊ grãm:ergo ille iu-
ſtificationẽ cõſeqtur:ſed qđ eſſentialit' ſeqtur ad aliđ
nõ exigit ad ipm̃ vt cã:ergo mot⁹ li:ar.in deũ nõ exi
gitur vt cã ad iuſtificationẽ:ergo male ponit int' iu-
3o ſtificãtia. Ꝓ ille mot⁹ aut eſt intellect⁹ tm̃/aut in-
tellect⁹ ſimul ⁊ affect⁹ / aut affect⁹ tm̃. Si intellect⁹
cõtra virt⁹ magis eſt ex pte affect⁹ q̃z intellect⁹:⁊ v-
tus maxime operat ad iuſtificationẽ: ergo mot⁹ ille
maxime debet eſſe ex parte affect⁹. Jtẽ mot⁹ intelle
ctus ĩ deũ cõis eſt iuſtificatis ⁊ nõ iuſtificatis:g̊ nõ
ꝓprie exigit vt enumeret inter ea que iuſtificãt ipiũ.
Queſtiũcu la ſecunda. Jtẽ querit de remiſſiõe pcti:q₂ hec videt eſſe cum
infuſiõe grẽ:q₂ ſicut vult phs generatio vni⁹ eſt cor-
Arguit p̊o ruptio alteri⁹. Sil'iter obĳcit de motu li.ar:ĩ pec
2o catũ. Hic em̃ mot⁹ recognitiõis pcti eſt:⁊ hic mot⁹
3o cõis eſt oĩb⁹ bonis ⁊ malis. Ꝓ eſt vnũ argumẽtũ
cõe ſupradicte diuiſiõi ⁊ iſti mẽbro:q₂ in qđcũqz mo
uet li.ar.ipm̃ põt in illud:ſi ergo li.ar.ſiue ꝑ intelle-
ctũ ſiue ꝑ affectũ ſiue ꝑ vtrũqz mouet in deũ ⁊ in pec
catũ tũc ipm̃ ex ſe põt in deũ ⁊ in pctm̃ qđ falſum eſt
Jn ꝯriũ ad oia obĳcit. ergo hec nõ exigunt ad iuſtificationẽ impĳ. Sed
cõtra hec oĩa mẽbra ſiml' obĳcit:ille em̃ mot⁹ li.ar.
in deũ ⁊ in pctm̃/aut eſt gratũfaciẽs/aut naturalis
tm̃:ſi p̊mo mõ:ergo cõſeqtur iuſtificationẽ:ſicut mo
tus gratũfaciẽs cõſeqtur iuſtificationẽ oꝑantis:q̃a
dicit Aug⁹ ꝙ nõ oꝑamur ius vt iuſti ſim⁹:ſed poti⁹
iuſticiã accipim⁹ a deo vt oꝑemur. Si aũt eſt li.arb.
mot⁹ natural' cũ tali nõ debeat aliq̃ iuſtificatio vi-
Solo det incõgrue poni inter iuſtificãtia. Sol'o dicen-
dũ ꝙ hec q̃ttuor exigũt ad impĳ iuſtificationẽ. Duo
ſunt faciẽtia iuſtificationẽ: vnũ qđ eſt vt agẽs ꝑ ha-
bitũ quẽ creãdo dat in corde cõtrariũ pctõ:⁊ hoc eſt
de⁹:⁊ alteꝝ qđ eſt vt diſponẽs ⁊ ꝑparãs ſubiectũ:⁊
obediẽs oꝑanti primo qđ eſt de⁹. Jta dico ꝙ penes
oꝑans ꝑ habitũ quẽ creãdo dat:duo accipiunt:vnũ
ſcz penes terminũ ad quẽ eſt mot⁹ iuſtificatiõis:⁊ h̃
modo eſt infuſio grẽ:alteꝝ aũt penes terminũ a quo
qđ eſt remiſſio pcti. Penes aũt diſpoſitiões duo ac
cipiunt vnũ penes terminũ a quo:⁊ hoc eſt mot⁹ li-
be.ar.in pctm̃ deteſtãdo ⁊ expellẽdo ipm̃. Alterũ au
tẽ penes terminũ ad quẽ g̃tiã recipiẽdo ⁊ amplectẽ-
Queſtiũcla do ⁊ hoc eſt mot⁹ li.ar.in deũ. Si aũt querit qua
Sol'o re exigunt hec duo mouẽtia dico ꝙ vt dicit Aug⁹.
Qui creauit te ſine te non iuſtificabit te ſine te:ſed te
iuſtificabit tecũ:ſicut em̃ in ſubiecto in quo ꝑ gluten
aliq̃ tenet nigredo:ĩpoſſibile eſt induci albedinẽ niſi
ſoluat gluten illud:ita ĩpoſſibile eſt ĩ aĩa induci gra-
tiã niſi ſoluat mala volũtas tenẽs pctm̃: ⁊ hec non
ſoluit niſi moueat in pctm̃ ⁊ in deũ:⁊ hec eſt cã qua-
re antiq̃ doctores hec q̃ttuor in iuſtificatiõe impĳ eẽ
Ad primũ. poſuerũt. Ad primũ ergo dõm ꝙ q̃dã ſunt p̃cedẽ-
tia iuſtificationẽ tãq̃z inclinãtia ad illã vt cauſe:⁊ il-
la tangit Bern.:ſed magiſtri nõ tãgũt niſi ea in q̃b⁹
Ad ſecũdũ. ꝑficit ipſe mot⁹ iuſtificatiõis. Ad illud đ ꝓuerbĳs
dõm ꝙ illa delẽt pctm̃ ꝑ modũ meriti ⁊ nõ ſolũ pec-
Ad tertiũ catũ in culpa:ſed etiã in pena ſibi debita. Ad aliđ
dicẽdũ ꝙ illud de act. intelligit de purificatiõe fan-
taſiarũ ab intellectu. Uel põt dici ꝙ mot⁹ fidei cõp̃
hendit ſub motu li.ar.in deũ:⁊ ſil'iter mot⁹ amoris
quẽ ponit Bern.⁊ mot⁹ timoris caſti cõphẽdit ſub
motu li.ar.in pctm̃. Et hoc q̃liter ſit infra patebit.
Ad aliud dicẽdũ ꝙ charitas nõ reqrit expſſa:ſed Ad quartũ
tm̃ amor ſuppoſitus in motu li.ar.in deũ. Et ꝙ di- ⁊ quintũ.
cit ꝙ charitas remittit pctã intelligit ꝑ modũ meri
ti:⁊ nõ ꝑ modũ eius qđ eſt de eẽntia motus iuſtifica
tionis. Ad aliud dõm ꝙ Chry. loqtur de dimit- Ad ſextũ
tentib⁹ pctã in pena ꝑ modũ ſatiſfactionis:⁊ non de
remiſſiõe culpe tm̃:⁊ hec q̃dẽ multa ſunt:ſed illa q̃ h̃
enumerat p̊ncipalia ſunt. Ad id aũt qđ obĳcit in Ad primũ
cõtrariũ dõm ꝙ ſuo mõ ſufficit infuſio grẽ: ſicut for qđ eſt in cõ
ma in natura:in illa em̃ ꝑ ſe ſufficit ad materiã ꝑfici trariũ.
endã:ſz nõ vt mot⁹ ſit:q₂ plura ſunt p̊ncipia motus
q̃z entis cõpoſiti:vnde ſicut ibi exigunt diſpoſitiões
ꝑparãtes materiã:⁊ p̊uatio ⁊ forma ad hoc ꝙ ſit mu
tatio ad formã:⁊ hec nõ cauſant imꝑfectionẽ forme:
ſed poti⁹ ſunt ꝓpter imꝑfectionẽ materie que ꝑficit a
forma:ita ⁊ hec vñ grã infuſa ꝑfectiſſima eſt ad ꝑfici
endũ li.ar.⁊ totã aĩam:qñ tñ aĩa ẽ ſub pctõ tãq̃z ſub
p̊uatõe grẽ ipſa ẽ ĩperfecta:⁊ iõ oportet q̃rere diſpo-
ſitiones faciẽtẽs pctm̃ ſolubile ⁊ grãm depellẽtẽ p̊-
uationẽ:⁊ iõ ſicut in motu nature:ita ⁊ in motu grẽ
plura exigunt. Et qđ obĳcit intelligit de ꝑfectione
forme in ꝑficiendo materiã:⁊ nõ de ꝑfectiõe eius in
principiãdo mutationẽ:q₂ plura neceſſaria ſunt ad
mutationẽ q̃z ad entis cõpoſitionẽ vt dictũ eſt tã in
corporalib⁹ q̃z in ſpũalib⁹. Ad aliud dõm ꝙ in mu Ad ſecũdũ.
tationib⁹ corporalib⁹ oportet eẽ diſpoſitiões que ſo-
lubiles faciũt priuatiões a materia ſiue formas cõ-
trarias in q̃b⁹ ſupponit priuatio forme inducẽde:ſi-
cut ptz in aere q̃ dicit fieri ignis: oportet em̃ areface
re humidũ qđ tenet aerẽ anteq̃z depellat aeritas ⁊ in
ducat igneitas. Et ſil'iter eſt hic ꝙ volũtas auerſa a
deo ⁊ diligẽs pctm̃ ẽ ſibi diſpoſitio tenẽs pctm̃ ĩ aĩa
⁊ impediẽs gratie inductionẽ. Sz volũtas mota in
deũ ⁊ cõtra pctm̃ eſt ſibi diſpoſitio inclinãs ad pecca Ad primuz
ti expulſionẽ ⁊ introductionẽ iuſticie ⁊ grẽ. Ad ali de.q. pria.
ud dõm ꝙ ſicut dixim⁹ in p̃cedẽti q̃ſtione infuſio g̃-
tie primũ eſt quã cõſequit rectitudo viriũ ⁊ ꝑfectio
ad oꝑa:⁊ cũ hic enumerant tm̃ pricipia eẽntialia iu
ſtificatiõis nõ tangit hic niſi gratie infuſio ⁊ nõ col-
latio iuſtitie vel virtutũ:q₂ ex infuſione grẽ iſta duo
reſultant:ſicut riu⁹ ex fonte ⁊ effect⁹ ex cauſa. Et hec
imaginatio eſt ſm ꝙ lumẽ ſtelle eſt in ſe ⁊ in ſua ima-
gine:⁊ deinde in delectatiõe ei⁹ in ſtelle corpe:⁊ ter-
tio ſm eũtis lumĩs diuaricationẽ in radĳs:ita ẽ in
grã in ſe ⁊ quaſi dilatata in generali rectitudine vi-
riũ:⁊ tertio diuaricata in ꝑfectiõib⁹ ſingularũ viriũ
ad opera ꝑ virtutes ſingulas ⁊ ſpãles. Ad aliđ di Ad ſecũdũ.
cẽdũ ꝙ mot⁹ li.ar. dicit ibi motũ cõpoſitũ ſiue ſit in
deũ ſiue in pctm̃:ſunt em̃ q̃dã mot⁹ aĩe ſimplices q̃
ſunt virtutis vni⁹ ſm ſe ⁊ vni⁹ potẽtie aĩe in cõpara
tione ad vnũ obiectũ ſpãle:ſicut eſt intelligere/dili-
gere vel credere:q̃dã aũt ſunt cõpoſiti q̃ nõ ſunt vir-
tutis vni⁹ potẽtie ſm ſe:ſed poti⁹ vni⁹ ſm ꝙ cõſeq̃n
ter ſe habet ad aliã cui⁹ act⁹ aliquo mõ manet in illa
ſicut in frui ⁊ vti:⁊ de hoc habet in primo lib.diſt.j.
Et ita dico hic ꝙ mot⁹ iſte in deũ ⁊ in pctm̃ cõpoſi-
tus eſt ⁊ eſt affect⁹ ſm ꝙ cõſeqtur ex intellectu ꝑ fidẽ
illuminato:⁊ ꝑ timorẽ caſum fugientẽ ⁊ amorẽ ſpe
eleuãtia affectũ:⁊ ideo mot⁹ in deũ eſt mot⁹ affectio
nis timẽtis ⁊ amãtis qui ſupponit fidẽ ex intellectu

p̄cedēti ⁊ oſtēdēti quicq̄d timēdū̄ ⁊ amandū ⁊ ſperā-
dū ſit. Siliter motus libe. arbi. in pctm̄ eſt ex intel-
lectu illumināte motus affect⁹ cōterētis ⁊ deſtruen-
tis peccatū p dolorē cōpunctonis: ſicut mouēs ime-
diatū ſiue ꝓrimū eſt affect⁹: ſ; principiū oñdēs eſt in
tellect⁹ ⁊ in frui ⁊ vti. Ad hoc autē qd̄ querit̄ vtrū
ad id qd̄ qr in pricipio ſecundi. ſit gratia informat⁹ dicim⁹ ꝙ ſic. Et qd̄ obijcit̄ ꝙ il-
lud qd̄ ſequit̄ iuſtificationē nō valet: qr ſicut pt; ī ſe-
quēti articulo oīa iſta quattuor ſimul ſunt tēpore: ſ;
nō natura: vñ nō ſequit̄ hic ꝙ natura ſequat̄ gratie
infuſionē ⁊ iuſtificatio ſeq̄t̄ ipas: qr iuſtificatio ē ſiē
in quo eſt quies motus illius: ⁊ ille motus eſt li. ar.
ſic ſoluētis vel ſolubile reddētis cōtrariū ex p̄te ſub-
Ad tertiū iecti. Ad aliud dicēdū ꝙ eſt affectus ex intellectu:
Ad q̄ſtiūculā ſecūdam ad primū vt prius dictū eſt. Et qd̄ obijcit̄ de remiſſiōe pcti: di
cimus ꝙ licet vnū ſequat̄ ad alteꝝ: nō tm̄ vnū eſt al-
terū. Et ꝙ dicit̄ ꝙ generatio vni⁹ eſt corruptio alte-
Ad ſecūdū. rius intelligit̄ p cauſam ⁊ nō p ēentiā. Ad alid̄ di
cendū ꝙ mot⁹ cōpoſit⁹ de quo ſupra dictū eſt: nō eſt
cōmunis bonis ⁊ malis: ſed poti⁹ cognitiōis pecca-
Ad tertiū ti tm̄: ⁊ talē nō dicim⁹ illū motū eſſe. Ad aliud di-
cimus ꝙ libe. arbi. ſolū nō mouet motū illū: ſed po-
tius vi gratie mouentis: ⁊ iō nō ſequit̄ illa obiectio.
Ad id qd̄ ē in cōtrariū Ad id qd̄ querit̄ vtrū ſit naturalis vel gratūfaci-
ens: pt; ſolutio p p̄dicta: qr eſt gratūfaciēs: ⁊ tamen
natura p̄cedit iuſtificationē: licet nō precedat gratie
infuſionem.

Arti. XI. Quis ſit ordo eorū que requirūtur ad iuſtificationem impij.

L
Arguit̄ p° Ertio querit̄ de ordine illorū quattuor. Et
t videt̄ ꝙ iſta nō ſint ſimul: qr dicit Boeti⁹ ꝙ
prius extirpāda ſunt vitia añq̄ inſerant̄ vir-
2° tutes: ergo remiſſio pcti p̄cedit infuſionē gr̄e. Itē
in oī mutatiōe nature neceſſe eſt amouere priuatio-
nē anteq̄ inducat̄ forma: ſed pctm̄ eſt in aīa vt priua
tio: ergo pri⁹ neceſſariū eſt ipm̄ amouere anteq̄ gr̄a
inducat̄ que eſt ſicut forma: ergo remiſſio peccati p̄-
3° cedit gr̄e infuſionē. Adhuc ſi aīa deſinit hr̄e pctm̄
in iuſtificatiōe impij: ad hoc eſt inſtās in quo vltimo
habebit: ſit ergo illud a: ⁊ in ipſa incipit habere gra-
tiā ad hoc inſtās erit: in quo primo habebit: ⁊ ſit illd̄
b: aut ergo b ⁊ a ſunt idē inſtās aut diuerſa. Si idē
ſed ſimul ſunt tp̄e que ſunt in eodē inſtāti tp̄is: g̃ pec
catū ⁊ gr̄a ſunt in aīa ſiml' tp̄e: g̃ cōtraria ⁊ oppoſita
priuatiue ſunt ſimul actu ī eodē qd̄ eſt abſurdū: ⁊ hō
eſt ſimul dign⁹ vita eterna ⁊ morte eterna: ⁊ ſiml' ha
bitatio dei ⁊ diaboli: ⁊ ml'ta talia īcōueniētia ſequū
tur: g̃ a ⁊ b nō poſſunt eſſe idē inſtās. Si aūt ſint di
uerſa. Cōtra dicit ph̄s ꝙ int̄ quelibet duo inſtātia
eſt tēpus mediū: g̃ inter a ⁊ b eſt mediū: ſed a eſt vlti
mū in quo anīa eſt in pctō: g̃ poſt illud nō eſt in pctō.
Itē b eſt principiū in quo aīa eſt in gr̄a: ergo añ illud
nō eſt in gr̄a: tp̄s aūt qd̄ eſt inter duo inſtātia mediū
eſt poſt a ⁊ ante b: g̃ in toto illo medio tp̄e anīa nō eſt
in gr̄a nec in pctō. Eſt g̃ ſic hō tūc mortalis ſi tūc mo
reretur: nec deſcēderet ad infernū/ nec aſcenderet ad
4° regnū. Ulteri⁹ videt̄ hoc eſſe falſum ꝙ ſimul cum
his duob⁹ ſint motus li. ar. in pctm̄: ſicut eñ ex p̄ce-
denti articulo queſtiōis habitū eſt: illi mot⁹ ſunt me
ritorij: ergo añ mot⁹ illos exigit̄ ꝙ habeat gratiā.
Inde ꝓcedo ſic: In natura prius eſt motus ad eē qd̄
eſt act⁹ forme alicui⁹ q̄ operatio cōpoſiti exiſtētis ī for
ma illa: ergo ſic eſt etiā ī ſpūalib⁹: ergo pri⁹ tp̄e eſt in-
fuſio gr̄e q̄ mot⁹ li. ar. in deū vel q̄ in pctm̄. Item 5°
actus ſecūdus pēdet ex primo ⁊ p̄ſupponit illū: ſicut
cōſiderari p̄ſupponit ſcire: ⁊ incidere p̄ſupponit figu
rā exis al's art; q̄ ē ſpēs ent; g̃ actū p̄mū neceſſe ē p̄ce
dere ſcd̄m: ſed habit⁹ gr̄e ad moueri ſm̄ habitū illū
ope meritorio ſe habet ſicut act⁹ prim⁹ ad ſcd̄m: g̃ in
fuſio gr̄e tp̄e p̄cedere videt̄ motū in deū. Ulteri⁹ 6°
videt̄ ꝙ nec moueri in deū ⁊ moueri in pctm̄ ſint ſi-
mul: qr vni⁹ potētie nō p̄nt eſſe mot⁹ ad diuerſa ob-
iecta ſil': g̃ nō ſunt ſimul: ſ; ibi ſunt vni⁹ potētie mo-
tus ad diuerſa obiecta: ergo nō ſunt ſimul. Proba-
tio prime eſt: qr potētia eſt ſimplex ⁊ ſe tota agit ⁊ to
ta nō p̄t ſimul eſſe cōuerſa ad diuerſa. Probatio au-
tē ſcd̄e eſt: qr ſunt mot⁹ li. ar. in deū ⁊ ī pctm̄. So Solo.
lutio dōm ꝙ hec q̄ttuor ſunt ſimul tp̄e ſed nō natu-
ra: ſm̄ autē pri⁹ ⁊ poſteri⁹ natura diuerſimode ordi
nant̄ eo ꝙ natura multipl'r dicit̄: ſicut eñ vult ph̄s
ſcd̄o phicoꝝ: natura dicit̄ materia/ forma ⁊ via q̄ eſt
in natura. ſ. generatio: ⁊ ſm̄ illū modū quo natura
dī forma: qr forma eſt finis efficiētis id qd̄ ꝓpinqui⁹
eſt efficiēti in iuſtificatōe impij pri⁹ eſt: ſm̄ hoc ergo
infuſio gratie eſt primū: qr autē eē gratie ſequit̄ mo-
tus in deū: iō mot⁹ li. ar. in deū eſt ſecūdū: ⁊ motus
li. ar in pctm̄ deſtruēdū eſt tertiū: qr ad deſtructiōē
pcti opat̄ diſſēſus pcti ne obex ponat̄ ſpūiſctō: quar
tū autē ⁊ vltimū eſt remiſſio pcti. Si vō incipiam⁹
a natura q̄ eſt ſubiectū ⁊ materia: g̃ tūc cū illud ſubie
ctum primo auertit̄ a pctō: ⁊ ſecūdo cōuertit̄ ad deū
ꝓ adiutorio gratie accipiat: ⁊ q̄rto ſequit̄ effect⁹ ad-
iutorij erit primū in hac via motus li. ar. in pctm̄ ⁊
ſcd̄m in deū/ ⁊ tertiū infuſio gratie/ ⁊ quartū remiſ-
ſio pcti. Et hoc pt; de facili cogitāti: qualit̄ aliq̄s p̄-
mo querit recedere a pctō. Si autē nos incipiamus
ſm̄ ꝙ natura dicit̄ via in natura. ſ. generatio tunc cū
in motu ſiue mutatiōe illa primo fit termin⁹ a quo ē
motus: ⁊ ſcd̄o via ipſa: ⁊ tertio termin⁹ ad quē ē mo
tus erit primus natura remiſſio culpe: ſcd̄m motus
li. ar in pctm̄: ⁊ tertiū motus li. ar. in deū q̄ ſunt per
modū vie ad exeundū de pctō: quartū autē eſt infu-
ſio gr̄ie. His autē habitis reſpōdēdū eſt ad obiecta.
Ad primū q̄dē ⁊ ſcd̄m dōm ꝙ hec ꝓcedunt ſm̄ ter Ad primū ⁊ ſcd̄m
tiū modū nature: ⁊ ſic cocedēda ſunt vt in vltimo or
dine. Ad aliud dōm ꝙ ſicut in ſecūdo notauimus Ad tertiū
tp̄s dicit̄ multipl'r eſt enī quoddā tp̄s phicū qd̄ ē mē
ſura mot⁹ primi mobilis p h̄ ꝙ eſt numer⁹ ipſi⁹ ſm̄
p̄us ⁊ poſteri⁹ qd̄ eſt in ipſo ⁊ in motu: ⁊ de hoc tra-
dunt phici ꝙ oīs illius mot⁹ mēſura eſt q̄ vt ad cām
reducit̄ ad motū primi mobil': ⁊ hāc naturā facit mo
ueri ſm̄ alteratione ⁊ augmētū ⁊ diminutionē locū
generationē ⁊ corruptionē. Et de h̄ dicit beat⁹ Dyo
niſi⁹ ꝙ tēpus eſt qd̄ in generatiōe ⁊ corruptiōe me-
titur: hoc autē tp̄s nō eſt mēſura motus niſi cū ſub-
ijcitur mobile diuiſibile qd̄ partim eſt in termino a
quo: ⁊ partim in termino ad quē q̄ñ mouet̄ ꝓpter qd̄
capit actū ⁊ potētiā ⁊ prius ⁊ poſteri⁹ ſm̄ ꝙ motus
diffinit̄ a ph̄o ſm̄ ꝙ eſt actus exiſtētis in potētia ſm̄
ꝙ ē ī potētia: ⁊ iō dicit ꝙ eſt impfect⁹ act⁹: qr a mobi
li nō tollit totā impotētialitatē; forma aūt eſt pfect⁹
actus eo ꝙ nō remanet materia amplius in potētia
ad formā illā. Sed in mutatiōib⁹ diuinis q̄b⁹ vl' ni-
hil ſubijcit̄ vl' nō ſbijcit̄ eis qd̄ diuiſibile nō mēſurat
hmōi tp̄s: creatōi eñ ſubijcit̄: ⁊ tm̄ dicit Augu. ⁊ po
nit̄ prio ſniaꝝ di. ij. ꝙ tp̄s ē coequū creature. Et iō
oportet diſtinguere tp̄s alit̄ dictū in motib⁹ ſpūalib⁹

vbi eſt motus de actu ad actū poti⁹ q̄ȝ de potētia et cui nihil diuiſibile ſubijcitur: ⁊ in quo forme ipſe nō ſunt remiſſibiles ⁊ intēſibiles ⁊ nihil intercipientes de cōtrario. Siliter nō pōt dici hmōi tps mēſurantis ꝓpter qd̄ etiā phs dicit in lib. de aīa ꝙ aīa nō mouetur aliquo mō. Dicēdū ergo ſi a eſt vltimū inſtās in quo eſt pctm̄ ⁊ pctm̄ nō ineſt tūc ſimplr: ſed vt in exeūdo ⁊ deſinēdo: grā aūt ſimplr ineſt: ⁊ iō peccatū corrūpit in b: ⁊ in b eſt grā nec hoc eſt incōueniēs: q2 phus vult ꝙ corruptio rei ⁊ mors cuiuſlibet ſit qdē in tpe: ſed nō eſſe vel vita: ſicut fieri vel diſſilare ē in tpe: ſed nō factū eſſe. Si eni ponat ꝙ pctm̄ inſit in a dōm ꝙ in hac rōe tpis nihil ꝓhibet inſtās eē poſt inſtans. Uñ dicit Aug⁹ ꝙ de⁹ mouet creaturā ſpūalē ꝑ tps tm̄: ſed creaturā corporalē ꝑ tps ⁊ locū. Et ꝙ dicit phus ꝙ inter quelibet duo inſtātia ē tps mediū intelligit de tpe primo mō dicto: q2 ibi eſt partim in termino a quo: ⁊ ptim in termino ad quē: ⁊ iō in tali motu nō eſt dare vltimū diuiſibile in quo toto ⁊ ſolo ſit motus vel etiā primū in tali motu nō eſt dare: ſed in oībus motib9 ſpūalib9 dare cōtingit meo iudicio. Et iō q2 nec vere motus ſunt: ſȝ potius vices q̄dā intellectuū ⁊ affectionū: nec tps habēt mēſurās eiuſdē rōnis cū alijs motib9 de hoc tñ reqre ſup diſt.

Ad quartū ⁊ alia. xj. ⁊ ſup primā ſcdī. Ad aliud ⁊ ſequēs eſt ſolutio vna ſm meū iudiciū. ſ. ꝙ ſi ſemper in actu ſumunt illa q̄ttuor tūc impoſſibile eſt ſimul eē oīa: ſicut neceſſarie ꝓbāt ille rōnes. Si autē habitualr ſumāt tūc nihil ꝓhibet ea ſimul eē: ⁊ ita dixerūt antiq̄. Sūt autē moderni q̄ dicūt nō eē incōueniēs ſimul accipe eē ſm actū primū ⁊ agere ſm formā dātē illud eē i actu ſecūdo: ⁊ iō nō eſt impoſſibile vnā numero potentiā facere diuerſa ſimul nō ordinata ad inuicē ⁊ moueri pluribus motib9 ſimul: ⁊ nos poſſe intelligere plura ſimul: ſicut ſcire qb9 nō p̄iudicās hoc ſolū dico ꝙ mirū mihi videt ſi aliqs hoc in ſe vnq̄ experiri potuit. Et ſi nō ꝓbat expimētū tūc mirū ſi aliqs intelligit ꝑ hoc: ergo patet ſolutio ad totū.

Arti. XII. M.

An iuſtificatio impij eſt naturalis vel miraculoſa.

Arguit p° Quarto querit vtrū iuſtificatio ſit naturalr vl miraculoſa. Uidet autē ꝙ ſit miraculoſa: q2 dicit Aug⁹ ꝙ magis eſt de impio facere piū q̄ȝ creare celū ⁊ terrā: cōſtat aūt ꝙ creatio celi ⁊ terre nō eſt naturalr: de natura inferiori aliq: ergo nec iuſtificatio impij. Et multomagis adhuc naturale eſt illud ad qd̄ mouet natura: ſȝ ad id nō mouet aliqua

2o natura creata: ergo nō eſt naturalis. Adhuc quādo phs dicit de habitib9 q̄buſdā vtrū ſint naturales ſcȝ vtutes cōſuetudiales ipe determiat ꝙ ſm q̄d ſūt naturales: ⁊ ſm q̄d nō: q2 innati ſum⁹ eas ſuſcipe: pficere aūt eſt ab aſſuefactōe: cōſtat autē ꝙ ſi illud pficere aſſuefactiōis nō eſſet in nob: ipſe nō dixiſſet ꝙ aliq mō erāt naturales. Cū igit gratiā pficere nullo mō ſit i ptāte nrā: videt ꝙ iuſtificatio nullo mō ſit

3o naturalr. Adhuc naturale dicit vl cauſatū a natura vl datū a natura: vl datū i natura: ſȝ nullo iſtorū modorū gratia ſe habet ad naturā: ergo gratia iuſtificatōis nō eſt naturalis.

In 9riū p° Sed cōtra miraculū vt dicit Aug⁹ cū aliqd arduū ⁊ inſolitū eſt pter ſpem ⁊ facultatē amirātis apparēs: ſȝ illud nō euenit pter ſpem: q2 ſperam⁹ iuſtificationē: ergo ipa nō eſt mira

2o culoſa. Adhuc miraculi euētus eſt rar⁹ qd̄ pȝ q2 in diffinitiōe eius ponit inſolitū: ſed iuſtificatio ipij eſt frequēs: ergo nō eſt miraculoſa. Adhuc dicit Chryſo. ꝙ curſus miraculorū a ſola dei volūtate cauſat: ſȝ 3o iuſtificatio impij nō eſt a ſola dei volūtate: ergo iuſtificatio impij nō eſt miraculoſa. Probat aūt ſecūda ex dicto Augu. Qui te creauit ſine te nō te iuſtificabit

Solō ſine te. Solō dōm ꝙ vt dicūt mgri: mirabilis eſt iuſtificatio impij. Et ponūt mirabile q̄ſi mediū inter naturale ſm ꝙ naturale large accipit. ſ. ꝓ oī eo qd̄ fit curſu nature inferioris: ⁊ put includit volūtaria a volūtate cauſata: dicunt ei ꝙ in trib9 q̄ tacta ſunt in trib9 obiectiōib9 vltimis deficit a miraculo: ſȝ i alijs excedit curſum naturaliū. Meli⁹ aūt videt ꝙ miraculoſa eſt iuſtificatio impij. Et qd̄ primo obijcitur

Ad primuȝ obiectuȝ in contrariū ſoluēdū eſt ꝑ diſtictionē ſpei: q2 ſicut dīc glo. Rom. 4. ſup illud q̄ 9 ſpem i ſpem credidit. Duplex ē ſpes ſcȝ nature ⁊ gratie: vnde dōm ꝙ ſpes ꝓut ponit i diffinitione miraculi eſt ſpes nature ⁊ nō ſpes gratie: ⁊ verū eſt ꝙ miraculū euenit pter ſpem nature licet nō

Ad ſecūdū. pter ſpem gratie. Ad aliud dōm ꝙ inſolitū dicitur dupl'r. ſ. in cauſa ⁊ in effectu: ⁊ qñ inſolitū ponit in diffinitiōe miraculi: dicit inſolitū in cauſa. ſ. ꝙ nō habet ſtantē cām ⁊ ordinatā: ex q̄ ꝓueniat qd̄ pȝ ex hoc ꝙ ſi oī die ſepi⁹ reſurgerēt mortui: nihilominus tñ reſurrectio mortuorū eēt miraculoſa ꝓpter cām nobis inſolitā ⁊ ſupnaturalē: rñdēdū ergo ꝙ cā iuſtificatōis eſt nobis inſolita: ⁊ iō miraculū eſt. Ad ali

Ad tertiū ud dōm ꝙ nō dicit in diffinitiōe miraculi qd̄ eſt propter facultatē eo ꝙ nllo mō ad ipm cōcurrat noſtra facultas: q2 ſic etiā part⁹ virginis nō eſſet miraculoſus cū nō ſit fact⁹ ſine virgine cōſentiēte: ſed dr̄ pter facultatē eo ꝙ ſit nō nob cōſentientib9. Et ita iuſtificat nos de⁹ nō ſine nobis cōſentiētib9: ſȝ ſine nobis opantib9. Et ꝑ hoc pȝ ſolutio ad totū ſm iſtā viā

Ad primuȝ qd̄ pmo obijcit ꝓ pre affirmatia. quā credo ſaniorē. Tenēdo aliā viā que doctorū eſſe cōſueuit: dōm ad primū ꝙ dicit aliqd mai⁹ deo ſi ue in diuinis: ſcȝ q2 maioris potētie eſt in ſuba effectus: vl q2 maioris potētie in mō efficiēdi. Et creatio qdē celi ⁊ terre maioris potētie eſt in ſuba effect⁹ q̄ȝ iuſtificatō ipij ſȝ iuſtificatō ipij i mō efficiēdi ē maioris potētie q2 i creatiōe celi ⁊ terre nihil obuiat volūtati creatoris: ſȝ totū obedit: ſȝ i iuſtificatōe ipij ſm aliquid reſiſtit peccatū qd̄ inhacet aīe: ⁊ iuſtificatiōi cōtrariat. Alij dicere cōſueuerunt: ⁊ ꝙ mai⁹ ibi notat Aug⁹ qd̄ magis miſcordie eſt indicatiuū: ſed h

Ad ſecūdū. dicendū ꝙ ſolō eſt rudis. Ad aliud dicendū ꝙ bene cōcedit ꝙ nō eſt naturalis hoc eſt ſub poteſtate na

Ad 9firmationem. ture exiſtēs ſuper naturā. Ad aliud dicendū ꝙ licet efficere nō ſit in nobis ſed in deo: tamē natura hata eſt ad gratiā recipiendā ſicut ad finē ⁊ cōplemētū: aliud eīn eſt de pfectiōe hoīs: aliud de pfectiōe naturarū: q2 homo creatus ad imaginē dei: capax eſt grē quā nō influit ei niſi de⁹: ⁊ nō eſt perfectibilis niſi a deo ipſo: ſicut nec angelus: vnū qd̄ q̄ eīn ſuo ſuperiori moueti naturali quodā motu procedit ad pfectio-

Ad tertiuȝ nem. Ad aliud dicendū ꝙ ſi dicat naturalis gratia iuſtificās nō dicet aliter niſi q2 a ſūma natura q̄ eſt de⁹ nata eſt ipſam perficere creatura illa q̄ ex imitatione imaginis dei eſt capax ⁊ nō aliter. Et bñ puto ꝙ phi hūc modū nature ignorauerūt: q2 ꝑ rōnem phicā dephendi nō pōt: ſed potius pia mēs viuacitate fidei ſue nititur eū apphendere.

Arti. XIII. N.

Cuius attributi ſit iuſtificatio impij.

Vinto querit̃ cui⁹ arbitrĳ ſit ꝓpri⁹ effectus
Arguit̃ p̊o q Videt̃ autē ꝙ potētie per auctoritatē pri⁹ in
ductā.ſ.ꝙ mai⁹ eſt de ipſo facere piū ꝙ̄ʒ crea-
re celū ⁊ terrā:cōſtat ergo ꝙ creatio celi ⁊ terre indi
2o cat potentiā:ergo ⁊ impĳ iuſtificatio. Adhuc vin
cere reſiſtēs efficienti alicui potētie eſt:ſed in iuſtifica
tione impĳ vincit̃ reſiſtēs peccatū:ergo eſt potentie.
3o Itē de nihilo aliquid adducere in eſſe potentie eſt
ſed in iuſtificatiōe impĳ de nihilo peccatoꝝ deducit̃
impius in eſſe gratie:ergo eſt potētie. Probatio mi
noris dicit Aug⁹ peccatū nihil eſſe ⁊ nihil fiūt homi
4o nes cum peccāt. Item per illud pſ̄.50. Cor mū-
dum crea in me deus:ſed creatur qui de nihilo edu-
5o citur in eſſe. Sed videt̃ ꝙ ſit ſapiētie:q2 Iob.26.
dicit̃: Obſtetricāte manu eius eſt eductus coluber
tortuoſus:coluber autē educit̃ in iuſtificatiōe impĳ
⁊ obſtetricari ē ſapiētie:ergo videt̃ ꝙ iuſtificatio im
6o pĳ ſit ſapiētie. Itē eccl'i.4. Sapiētia vitā filĳs ſu-
is inſpirauit:vita autē iſta inſpirat̃ in impĳ iuſtifi-
catione:ergo videt̃ ꝙ ſit effectus ſapientie. Adhuc
ad omniū impiorū iuſtificationē nō miſſa eſt poten-
tia patris vel bonitas ſpūſſancti:ſed ſapiētia filĳ:er
go videt̃ ꝙ etiā iuſtificatio particularis ſit effect⁹ po
8o tentie:vel bonitatis ꝓprie. Sed cōtra hoc iterū vi
detur ꝙ ſit effect⁹ bonitatis:q2 dicit̃ Rom.5. Iuſti
ficati gratis ꝑ grām ipſius:gratia autē eſt effect⁹ bo
In ꝯriū p̊o nitatis:ergo ⁊ iuſtificatio. Adhuc Rom.2. Igno
ras quoniā benignitas dei ad pniam te adducit:ſed
in penitētia dat̃ gratia iuſtificatiōis: ergo benigni-
tas adducit ad grām iuſtificatiōis: ergo eſt effectus
2o bonitatis. Adhuc Aug⁹ dicit in ſecūdo de trinita
te ꝙ ſpūſſctūs mittit̃ ad ſctificādū creaturā rōnalē:
⁊ ponit̃ primo ſniaꝝ di.xvj.ſed in iuſtificatiōe crea-
tura rōnalis ſanctificat̃:ergo videt̃ ꝙ ſanctificare ſit
miſſio ſpūſſancti:ſʒ ſpirituiſancto attribuit̃ bonitas
Sol'o ergo eſt effectus bonitatis. Rñſio in veritate di-
ad totū. cendū eſt ꝙ iuſtificatio principal' eſt effectus bonita
tis:ſed tamē q2 indiuiſa ſunt opera trinitatis aliud
eſt ibi qđ attribuitur potētie:⁊ aliud qđ ſapiētie:licʒ
ſuba opis ſit attributū bonitatis :⁊ per ꝯſequēs ſpi
ritusſancti qđ eī̄ eſſe fit ibi de nullo cū peccati con-
tradictiōe aliqua:licet nō ſit ibi cōtradictio peccato-
rū:q2 ille cōſentit ad grām recipiendā :⁊ deteſtatur
peccatū:in hoc eſt oſtēſio quedā potētie. Et penes il
lū modū ꝓcedūt tres rōnes prime. Et per hoc pʒ ſo
lutio ad illas. Si autē attendat̃ modus ⁊ ordo ipſi
us opis:q2.ſ.fit cōuenietiſſime ⁊ optime cū ordie ta-
li qui mouet ad gratiarūactionē ⁊ pniam feruentio
rē ⁊ ꝑſeuerantiā in bonis:que ꝓuidet de⁹ ſic iuſtifi-
cando peccatorē quantū ad hoc apparet in opere il-
lo ſapiētia:⁊ ſic ꝓcedūt tres rōnes ſequētes: ſubſtā-
tia aūt facti tota bona eſt in ſe ⁊ bonitatis prime:vt
eſſe:⁊ ſic ꝓcedunt vltime tres. Et per hoc patet ſolu-
tio omniū obiectorū.

Arti.XIIII An iuſtificatio impĳ ſit effectus iuſticie vel miſericordie.

D Exto querit̃ vtꝝ ſit effect⁹ iuſtitie vel miſeri-
s cordie. Videt̃ ꝙ iuſticie:q2 dicit Amb. Pre-
cedit qđdā in peccatoribꝫ quo digni ſunt iu-
ſtificatōe:⁊ in alĳs qđdā quo digni ſunt obduratio
ne:ğ oēs q iuſtificant̃ digni ſunt iuſtificatiōe: ſed cū
diſtrubuūtur res prout dignū eſt:hoc eſt iuſticie:vt
dicit Tulli⁹ ⁊ hoc etiā vult Ariſto.in .v.eth.ğ videt̃
ꝙ ſit op⁹ iuſtitie ⁊ nō miſcđie. Itē oīs effect⁹ q̇ me 2o
lius eſt eē ꝙ̄ʒ nō eē ſimpl'r habʒ exēplar in deo:ſʒ eſſe
iuſtū meli⁹ eſt eſſe ſimpl'r ꝙ̄ʒ nō eē:ğ exēplar habet in
deo:ꝓbat̃ aūt prima ex illo vbo Augu. ꝙ deo attri-
buitur q̇cq̇d meli⁹ eſt eſſe ſimpl'r ꝙ̄ʒ nō eſſe. Scđa au
tē pʒ ꝑ ſe ꝙ meli⁹ eſt ſimpl'r eſſe iuſtū ꝙ̄ʒ nō eſſe iuſtū.
Inde ꝓcedit̃ ſic:de⁹ bonū facit bonū:ğ ⁊ capacē iu-
ſticie facit iuſtū:q2 ipſe iuſt⁹ eſt:ſʒ ī impĳ iuſtificatio
ne efficit̃ hō capax iuſticie:ğ fit ab ipſo inquātū ē iu-
ſtus:ğ eſt op⁹ iuſtitie nō miſcđie. Itē origenes di 3o
cit ꝙ de⁹ eſt ſapiēs inq̄ʒtū ſapiētie ⁊ ſciētie largitor:ğ
a ſili' iuſtus inq̄ntū iuſticie largitor:ğ nr̄a iuſticia eſt
ꝓpri⁹ effect⁹ diuīe iuſticie:nō ğ miſicordie. Sʒ ꝯ In ꝯriū p̊o
miſicordie eſt releuare miſeriā:nll'a aūt miſeria ma
ior eſt ꝙ̄ʒ illa q̄ ē pcti:ğ miſeriā pcti releuare ſūme mi
ſericordie eſt:ſed h̄ fit in iuſtificatōe īpĳ:ğ iuſtificatio
impĳ eſt miſicordie op⁹ ⁊ nō iuſticie. Itē in pſ̄.50 2o
Et ſm multitudinē miſerationū tuaꝝ de.in.meā:ğ
deletio iniquitatis eſt effect⁹ miſicordie:ſed deletio
iniq̇tatis fit in iuſtificatiōe īpĳ:ğ iuſtificatio īpĳ eſt
effect⁹ miſicordie. Itē dicit Aug⁹ ꝙ pctōr non eſt 3o
dign⁹ pane quo veſcit̃:ğ nō eſt iuſtū ꝙ ei aliq̇d boni
detur:ſed gratia eſt optimū qđ pōt dari homi in hac
vita:ergo nō eſt dign⁹ ꝙ cōferat̃ ei grā:ergo nō dat̃
ei gratia. Itē eſt op⁹ iuſticie ⁊ vite. Rñſio dōm ꝙ Rñſio
in oī ope dn̄i eſt miſicordia ⁊ veritas.i.iuſticia: ſʒ il-
lud op⁹ principal'r eſt miſicordie; ſm eī̄ ꝙ iuſticia
dicit̃ ꝙ decet ei bonitatē ꝓut dicit Ancelm⁹:iuſticiā
dici ſit in ope iuſtificatōis eſt miſicordia ꝓut aūt di
citur ꝙ iuſticia eſt redditio pro meritis: ſic nō eſt ibi
opus iuſticie:ſi non accipiant̃ merita in actu:merita
aūt in futuro:vel in p̄ſenti nō pn̄t eē cā grē p̄cedētis
⁊ iō nullo mō eſt ibi iuſtitia niſi ꝓut iuſtitia eſt decē-
tia dīne bonitatis. Vñ Ancel'.in fine monologion:
Cū punis malos iuſtū eſt:q2 cōuenit eorū meritis.
Cū vero parcis malis iuſtū eſt: nō q2 illoꝝ meritis
ſed q2 tue bonitati cōdecēs eſt: vñ argumēta vltimo
facta cōcedēda eſſe vident̃. Ad id aūt qđ primo ob ad p̊mū ob
ĳcit̃ dōm eſt ꝙ duplex eſt iuſticia.ſ.cōgrui ⁊ ꝯdigni iectū.
De iuſticia aūt cōdigni nihil p̄cedit in pctōribꝫ q̇ di-
gni ſūt iuſtificatiōe:ſʒ de iuſticia cōgrui ī q̇buſdā pec
catoribꝫ p̄cedūt oꝑa de gn̄e bonoꝝ q̄ in q̇buſdā alĳs
pctōribꝫ nō ſunt iō ꝙ tn̄ digni ſūt reꝓuatōe.i.repro
batiōis effectu:q̄ eſt obduratio in pctō. Et cū dicit̃ q̇
digni ſunt iuſtificatōe:ſenſus eſt q̇ magis cōgruēter
vl' min⁹ incōgruēt̃ ſe habeāt ad iuſtificationē ꝙ̄ʒ alĳ
dixerūt tn̄ āntiq̇ doctores ad illā auctoritatē ꝙ eſſet
Amb. adopta ⁊ falſo libris bti Amb. inſcripta Ad Ad ſecūduʒ
aliud dōm ꝙ iuſticia facta in exēplo iuſticiā dei hʒ ꝓ ⁊ tertiū.
exēplari:ſʒ aliud ē cā exēplaris:⁊ aliud ē cā inclinās
efficiētē ad actū. Et cā q̇dē exēplaris iuſticia eſt:ſʒ cā
inclinās autorē ad h̄ ꝙ iuſtificet īpiū miſcđia dīna ē.
Per h̄ etiā pʒ ſol'o ad ſequēs: q2 vnā vim hn̄t niſi ꝙ
vnū rōne:alterū ꝑ auctoritatē idē dicit̃.

Quid ſit motiuū ad iuſtificationē impĳ. Arti.XV.

P Eptimo q̄rit̃ q̇d ſit motiuū ad īpam. Videt̃
s aūt ꝙ timor:q2 dr̄ eccl'.10. Initiū ſapiētie ti- Arguit̃ p̊o
mor dn̄i:ſʒ ſapiētia ibi dr̄ ſapor grē ī iuſtificā
te:ğ videt̃ ꝙ timor iniciat īpam: ſʒ h̄ mouet ad iuſti-
ficationē qđ iniciat eā ğ ⁊c̄. Itē Bern̄. Experimēto 2o
didici ꝙ nihil adeo valʒ ad grām dei acq̇rēdā recuꝑā
dā ⁊ ꝯſuādā ꝙ̄ʒ ſꝑ nō altū ſaꝑe:ſʒ timere:id aūt qđ ac
q̇rit̃ recuꝑat īclinat ⁊ mouet ad iuſtificatōʒ:ğ timor
dei actu mouet ad iuſtificatōʒ. Sʒ ꝯ act⁹ 5. dr̄: Fi In ꝯriū p̊

de purificās corda eoꝝ: idē aūt eſt purificare qđ iu-
2° ſtificare: ğ fides mouet ad iuſtificationē. Itē Au-
Cōtrariū guſtinꝰ dicit ꝙ iuſtificatio qua de impio fit piꝰ eſt fi-
des ipſa: ꝛ ex hoc ſequitur idem qđ prius. Contra
Solō hoc dicit Hugo de ſancto victore: ꝙ amore iuſtifica
ad totū mur: ğ videť ꝙ amor moueat ad iuſtificatōnē. Re
ſponſio ꝙ iuſtificatio eſt quidā motus a peccato ſiue
malo culpe ad bonū gratie ꝛ rectitudinis: ꝛ ideo ni-
hil ꝓhibet diuerſa eſſe mouentia. ſ. a malo ad bonū:
a malo em̄ qđ eſt terminꝰ a quo iuſtificatōis mouet
timor in affectu: ad bonū aūt multipliciter cōtingit
ſcꝫ quantū ad intellectū: ꝛ quo ad hoc mouet fides:
quātū ad affectū/ ꝛ ſic mouet charitas/ ꝛ ſic ſūt tria
mouentia. Sciendū tñ ꝙ ſi virtus aliqua moueat
ad iuſtificationē ꝙ hoc non eſt niſi quo ad ordinem
actuū: q2 habitus om̄s ſimul infunduntꝛ: ꝛ hoc qua
liter ſit dictū eſt ſupra in ṗmo articulo hꝰ queſtiōis.
Et notatū eſt multū de hoc in ſcđo/ diſtin. xxvij. Et
Arti. XVI per hoc patet ſolutio ad totum.

Q

Quomodo habeant ſe adinuicem dilectio: predeſtinatio: vocatio: electio: iuſtificatio et magnificatio.

Octauo queriť de compatione iuſtificatiōis
ad dilectionē/ vocationē ꝛ magnificationē/
Arg. ṗmo cū quib; cōiungiť/ ad Rom̄. 8. Videť autē
ꝙ vocatio ſit media inter iuſtificationē ꝛ ṗdeſtinatō
nem: q2 Rom̄. 8. ita enumerat apl's: Quos aūt ṗ-
deſtinauit hos ꝛ vocauit: ꝛ quos vocauit hos ꝛ iu-
q̄ſtiuncula. ſtificauit. Sꝫ tūc queriť: vtrū vocatio dicat gratiā
2° gratūfacientē vł gratiſdatā. Et videť ꝙ gratiſdatā:
q2 immediatū ꝯñs ṗdeſtinationē ſicut effectꝰ ſequiť
cauſam eſt iuſtificatio: q2 ṗdeſtinatio ē ṗparatio gra
tie in preſenti: ꝛ glorie in futuro: ergo q̄cq̄d eſt ante
hoīs iuſtificatōnē: videť eſſe hominis adhuc exn̄tis
in peccato: ſed vocatio eſt añ vt ꝓbatū eſt: ğ eſt hoīs
3° exn̄tis in peccato: ſꝫ hoīs exiſtentis in pctō nō eſt ni
ſi gratia gratiſdata: ergo vocatio ē gratiſdata. Itē
nō vocať niſi diſtans: cū igiť in ſpiritualib; nō ſit di
ſtantia loci/ ſed diſſimilitudinis/ vt dicit Augꝰ ſup
euangeliū de filio ꝓdigo/ videť ꝙ vocatio ſit diſtā-
tis per meritū: ꝛ ille eſt in peccato mortali: ergo vo
catio dicit gr̄am q̄ pctō mortali cōuenire pōt: ꝛ illa
4° eſt gratia gratiſdata nō gratūfaciens: ğ vocatio nō
dicit gratiā gratūfacientē. Itēꝫ qđ cōuenit bonis
ꝛ malis nō pōt eē gratie niſi gratiſdate: ſꝫ vocatō cō
uenit bonis ꝛ malis: ğ in gñe gratie nō dicit gratiā
niſi gratiſdatā. Prima haꝝ ptꝫ ꝑ ſe cuilibet fideli.
Scđa aūt ptꝫ ꝑ hoc qđ dr ꝓuerbioꝝ primo de q̄buſ
dā: Vocaui ꝛ rennuiſtꝭ: extendi manū meā. vbi ptꝫ
ꝙ vocatio cōuenit malis: Math. aūt. 4. de petro ꝛ
andrea ꝙ vocauit eos ieſus: ꝛ ibi conuenit bonis.
Solō. Si forte tu dicas ſicut dicit glo. Roma. 8. ꝙ du-
plex eſt vocatio/ interior ꝛ exterior. Exterior eſt que
eſt ꝑ ṗdicationē: ꝛ de illa nō loquiť apl'us. Interior
aūt eſt ꝑ cognitionē de fide adiuuare vł cōpūgere eū
quē ſciat audire. Et ꝙ de exteriori ñ loquiť apl's pꝫ:
q2 hec ꝛ bonoꝝ ꝛ maloꝝ eſt: interior aūt ē bonoꝝ tm̄
Obiectio et de illa loq̄ť apl's. Cōtra cognitio fidei q̄ adiuuat
aut eſt fidei formate aut informis. Si formate: con-
tra fides formata nō ē formata niſi ꝑ gr̄am ꝛ chari-
tatē: ſꝫ formatū ex aliq̄ cōueniēs eſt ad id ex q̄ forma
tur: ğ fides hec ſequiť gratiā ꝛ charitatē: ğ nō ṗcedit
iuſtificationē. Et h̄ eſt cōtra enumerationē apl'i q̄ vo
cationē enumerat añ iuſtificationē. Si aūt eſt ꝯgni
tio fidei informis: cōtra hec eſt ꝛ bonoꝝ ꝛ maloꝝ: ğ
nō eſt niſi gr̄a ğtiſdata vt priꝰ ꝓbatū: ꝛ ita pōt eē ho
minis exn̄tꝭ in pctō mortali. Vlteriꝰ q̄riť q̄ ē ordña Queſtiūcu
iſtoꝝ ad electionē de q̄ facit gloſa mentionē dicēs ꝙ la ſecunda.
vocatio tm̄ electoꝝ eſt/ videť aūt ꝙ h̄ ſit falſum. Ele Arg. ṗmo
ctio eī nō ē niſi habentiū gr̄am finalē/ vocatio tm̄ ele
ctoꝝ eſt/ ğ vocatio non eſt niſi hñtiū gr̄am finalē. Et
quos vocauit hos ꝛ iuſtificauit/ vt dicit textꝰ: ğ nō
iuſtificauit niſi hoīes gr̄am finalē habētes qđ apte
falſum eſt/ cū mľti ſint iuſti ſm iuſticiā pñtē q̄ nō ſūt
iuſti ſm gratiā finalē. Queriť de magnificatione
quā ibi ponit apl's in illo ordine/ videť em̄ nō differ
re a iuſtificatiōe: q2 dicit glo. ꝙ magnificauit om̄i ge
nere virtutū: om̄e aūt genus virtutū dať in iuſtifi-
catiōe: ğ in ipa iuſtificatiōe magnificauit. Rñſio di Solō
cimꝰ ꝙ iſta ſm ordinē ſe cōſequuntꝛ/ dilectio/ ṗdeſti-
natio/ vocatio/ electio/ iuſtificatio/ magnificatio. Et
ṗma q̄dē tria nihil pñt in hoīe: ſꝫ in deo q̄ ē autor gr̄e
iuſtificātis: ponūt tñ aliq̄d reſpectu hoīs/ ſꝫ alia tria
ponūt in hoīe iuſtificato gratiā ſm diuerſas cōſide-
ratiōes: in deo eī ē aliq̄d inclinās volūtatē ad dan-
dū gratiā: ꝛ h̄ eſt dilectio ꝛ eſt primū qđ cōuenit bo-
nis tm̄: q2 ṗuiſio eſt reſpectu bonoꝝ ꝛ maloꝝ. Cōſe
quiť aūt voluntatē inclinatā ṗparatio eiꝰ qđ dabiť
in gr̄a ꝛ gl'ia: ꝛ hoc dicit ṗdeſtinatio ſm ſuū nomen.
Ex donatiōe aūt cōſequiť diſtinctio eiꝰ cui dandū
ab eo cui nō eſt dandū: ꝛ hec ē ſeꝑatio a maſſa ꝑdito
rū: ꝛ hoc dicit electio. In effectu aūt donatiōis q̄ eſt
circa hoīem ē motꝰ a malo ad bonū ꝛ ad ꝑfectiōꝫ in
illo. Et penes terminū a q̄ eſt vocatio: q2 non vocať
niſi diſtans/ ſed penes terminū ad quem eſt iuſtifica
tio: ꝛ penes ꝑfectionē in illo ē magnificatio: ꝛ hec ex
preſſe colliguntꝛ Rom̄. 8. ex textu ꝛ gloſa: ꝛ ptꝫ coꝝ Ad ṗmū ꝛ
ordña: ꝛ erit clarior in rōe. Ad obiecta ğ dđm ꝙ vo- ſcđm
catio ſm ſubſtantiā dicit eandē gratiā quā ꝛ iuſtifi-
catio/ ſed ſub alia rōne: ſ. ſm ꝙ auertit a malo. Et q2
hoc in motu aīe eiꝰ q̄ iuſtificaťr priꝰ eſt: iđo media po
niť inter ṗdeſtinationē ꝛ iuſtificationē: cū non ſit añ
iuſtificationē tp̄e ſꝫ natura ſm ꝙ natura dr via ī na
turā q̄ eſt ꝛ generatio. Ad aliud dđm ꝙ diſtans dr Ad 3m
dupliciter. ſ. diſtans ꝑ voluntatē obſtinatā: ꝛ h̄ non
vocať interiori vocatione q̄ tm̄ electoꝝ eſt. Et diciť
diſtans ꝑ vicinitatē peccati. ſ. qui iam fugit: ꝛ eſt in
fugiendo ꝓpinquior peccato: ꝛ huic cōuenit interior
vocatio: ſed iſte nō eſt in peccato mortali/ ſꝫ potiꝰ in
gr̄a: ſed eſt in ea ſm deteſtatōnē ꝛ fugā pcti. Ad ali Ad 4m
ud dicendū ꝙ eſt vocatio exterior q̄ cōuenit bonis et
malis: ſꝫ interior cōuenit bonis tm̄: q2 hō in illa vo-
cať practice qñ trahiť ꝑ gratiā a pctō: etiā cōcedēda
eſt ſequēs diſtinctio. Ad improbationē aūt dđm ꝙ Ad ſolēm
gloſa illa loq̄ť de fide formata. ꝛ hec iuuaťr qñ id qđ
eſt formale in fide iuuaťr/ ꝛ hoc eſt aſtrictiōis trahen
do iuuat vti fiat qđ dictat cognitio ſm pš. dicentē:
Intellectꝰ bonꝰ oīb; faciētib; eū: Ad obiectū aūt cō Ad obiectō
tra dđm ꝙ fides dupl'r cōſideraťr. ſ. in actu ꝛ in hītu nē ꝯ ſolēm.
Et in actu adhuc dupliciť. ſ. in actu tendēte in deū ꝑ
meritū/ ꝛ in actu q̄ſi oſtendēte deū: de quo dicit Au
guſt. ꝙ fides ṗmo oculos aperuit: ꝛ apl'us Heb. 11:
Accedentē ad deū priꝰ oportet credere q2 eſt: ꝛ quia
inq̄rentib; ſe remunerator ſit. Si igiť ꝯſideraťr in h̄
actu vltimo/ tūc ipſa precedit iuſtificationē/ nō tem-
pore ſed natura: q2 ſic eſt inclinans in illā ex p̄te eiꝰ
qui iuſtificaťr/ ſm illud Actuū. 15. Fide purificans
corda eorum. Si autem cōſideretur vt tendens in

deũ ꝓpter deũ/ ꝓut eſt act⁹ volens obtinere vitam eternã/ſic eſt iuſtificationẽ ꝯñs ſm temp⁹. Si vero cõſiderek in habitu ſic ſimul infunduntk in ipſa iuſti-

Ad.q.2am ficatiõe. Ad h̃ qđ vlteri⁹ q̃rik de electiõe iã ptꝫ ex ſo-

Ad obiectũ lutiõe q̃õnis.ſ.q ſit differentia. Ad obiectũ aũt dicendũ ꝙ ſm gloſam in veritate vocatio nõ eſt niſi electoꝝ q̃ habituri ſunt grãm finalẽ/ ſꝫ nõ ſequik ꝙ iuſtificatio ſit tñ illoꝝ: qꝛ lꝫ in ordĩe iuſtificatio ſemꝑ ſequak vocationẽ in electis/nõ tñ opꝫtet ꝙ in omĩb⁹ ſit iuſtificatio ordinata ad interiorẽ vocationẽ. Et ẽ inſtantia poſito ꝙ quattuor hoĩes nõ dealbenk niſi ſint ſciẽtes/aliȷ̃ ſine ſciã pñt dealbari vere põt dici ꝙ q̃ ſcientes ſunt dealbank: nõ tñ ſequik ꝙ nulli dealbank niſi ſint ſciẽtes. Et eſt pctm̃ ſm locũ ſophiſticũ

Ad.q.3am. ꝯñtis. Ad hoc aũt qđ vlteri⁹ de magnificatiõe q̃ritur/dõm ꝙ ordo virtutũ dupliciẽ cõſiderak.ſ.in ſe ꝛ in efficatia oꝑis/in ſe nõ eſt magnificatio/ ꝛ ſic dak ĩ iuſtificatõe. Jn efficacia aũt oꝑis exigik q̃ntitas virtualis: ꝛ vocak magnificatio a gloſa: tñ alia glo. exponit hoc de magnificẽtia p̃miȷ̃ in pñia.

Arti. XVII

Quid ſit ſanatio mentis.

R

Nno ꝛ vltimo querik de oꝑatiõe iuſtificationis ad ſanationẽ mentis ꝛ innouationẽ imaginis: opꝫtet aũt hic ſeptẽ q̃rere. Primo querem⁹ q̃d ſit ſanatõ mentis: ſcđo q̃d ſit renouatõ imaginis: tertio vtrũ hec duo habeãt drñam an nõ: q̃rto vtrũ fiãt ꝑ gratiã ꝑuenientẽ vel ſubſequentẽ: q̃nto vtrũ fiãt ꝑ grãm ſacr̃i vl' virtutũ vl' donoꝝ: ſexto vtrũ ſubito fiãt vl' ſucceſſiue: ſeptimo ĩ q̃ drãnt a iuſtificatõe. Ad p̃mũ hoꝝ obȷ̃cik ſic Joſue.5. ſuꝑ illđ

Arguik p̃o. Poſtq̃ꝫ aũt oẽs circũciſi ſũt mãſerũt in eodẽ loco in gloſa q̃ ſic incipit: Circũciſi vero filiȷ̃ iſrl' requieuerũt in eodẽ loco ꝛc̃. ꝛ ita hoc g̃tꝑe velut in dolore circũciſiõis nr̃e dicimur reſidere vſq̃ꝫ quo cicatrice obducta ſanemur.i. noua inſtituta abſq̃ꝫ difficultate impleam⁹ / ꝛ in vſum vertak qđ pri⁹ erat inſolitũ atq̃ꝫ difficile videbak/ ꝛ tunc merito dicek nobis/ hodie abſtuli obprobriũ egypti a vobis. Ex h̃ colligik ꝙ ſanatio mentis eſt ꝑfecta obductõ vulnerꝭ qđ inflictũ eſt ex pctõ: videk aũt ſꝫ hoc ꝙ mens nunq̃ꝫ poſſet cõſequi ſanitatẽ: qꝛ vuln⁹ nõ obducik in hac vita: g̃ ſanitas nõ cõſequek. Qꝫ aũt vuln⁹ nõ obducak/ dicit glo. ſuꝑ pſ̃: Qui ſanat oẽs ĩfirmitates tuas/ſic nec fouẽdo blãdis nec ſecãdo aſꝑis ſanat: oĩ penitẽti eñ in medico null⁹ inſanabil' languor occurrit: maxĩe aũt in fine ſanabit lãguores q̃ñ corꝑale h̃ induet incorruptionẽ. Jtẽ cõſtat ꝙ in hac vita nunq̃ꝫ falſifi-

2º cabik illud qđ dr̃.I. Joh.I. Si dixerim⁹ qꝛ pctm̃ nõ habem⁹ ip̃i nos ſeducim⁹/ ꝛ veritas in nob̃ nõ eſt: ꝛ illud: Jn multis offendim⁹ oẽs: vuln⁹ g̃ manet ſꝑ ĩ hac vita: ſꝫ pctm̃ in ſe eſt infirmitas ꝛ cã infirmitatꝭ pene: g̃ videtur ꝙ in hac vita nunq̃ꝫ deſinat infirmitas: ergo nunq̃ꝫ in hac vita cõſequek ſanitas. Jteꝫ

3º extrema vnctio q̃ eſt ſacr̃m exeũtiũ dak cõtra reliq̃as pctĩ infirmitatꝭ: g̃ vſq̃ꝫ illđ remanet pctĩ infirmitas ſed poſt illud nihil remanet de vita: g̃ videk ꝙ ſanitas nunq̃ꝫ habek in hac vita. Sꝫ cõtra Pſ̃: Qui

Jn ꝯtrariũ p̃mo. ſanat cõtritos corde: g̃ cõtriti corde ſanank: ſꝫ multi in hac vita cõterunk: ergo multi in hac vita ſanank.

2º Jtẽ Hiero⁹ dicit ꝙ nullũ dñs ſanauit in corꝑe quẽ nõ pri⁹ ſanauit in mente/ ſed multos ſanauit in hac vita in corpore: g̃ multos ſanauit in hac vita in mente.

Solo ad p̃mũ Reſponſio dicendũ ꝙ duplex eſt infirmitas: et duplex eſt ſanitas: eſt. eñ infirmitas anime ſicut infirmitas corporis. Vñ ſicut in febre duo ſunt.ſ. cauſa febris ꝛ eſſentialis ſubſtantia ꝛ forma ipſi⁹ / ſic eſt in aĩa: cauſa eñ febris eſt fum⁹ putrefacte materie a corde ſuccẽſus: forma aũt ineq̃litas humoꝝ in q̃b⁹ et in membris q̃ humorib⁹ illis nutrita ſunt hꝫ formaliter eſſe febris: ſil'r eſt in aĩa. cauſalik q̃dem infirmitas eſt peccatũ: formalik autẽ eſt diſtemꝑatio viriũ anime ad ſeipſas/ ꝛ ad act⁹ ꝛ ad corp⁹ qđ regere habet. Cauſalik aũt infirmitas eſt duplex.ſ. mortalis ꝛ venialis q̃ vitã gratie non extinguit/ ſed impedit feruorẽ. Dõm ergo ꝙ ĩfirmitas cauſalis mortalis in hac vita ſanak/ ꝛ veniale ſm oẽ veniale hoc ꝛ illud demonſtratũ/ ſꝫ nõ in vniuerſali quin ſit aliq̃d infinite. Sed ꝓportio ꝛ cõtemperatio viriũ ẽ duplex.ſ. ad vitã meriti ꝛ vitã felicitatis ꝛ beatitudĩs Et ſm primũ modũ fugak infirmitas ꝛ redit ſanitas in hac vita/ ſed nõ ſm ſecundũ modũ. Et ꝑ hoc patet ſolutio ad primũ: quia glo. loquik de perfecta curatiõe formali nõ cauſali q̃ eſt gratia que ꝛ in penitentia cũ mortale hoc induerit immortalitatẽ/ ſicut dr̃.I. Coꝝ.15. Ad aliud dicendũ ꝙ ſemꝑ in hac Ad 2m

vita erit infirmitas cauſalis: ſꝫ illa nõ tollit ſanitatẽ ſed diminuit delectationẽ aliquã ſanitatis/ ſicut ĩ corporali ſanitate diminuik delectatio ſanitatis ex puſtula aliq̃ eleuata: nõ tñ tollik ſanitas. Sicut eñ dicit ph̃us/ nõ dicim⁹ aliquẽ ex infirmitate ſanatũ niſi ſm totũ vl' partem principalẽ ſit ſanat⁹/ ſicut eſt caput vel cor. Ad aliud dicendũ ꝙ reliquie nõ cau- Ad 3m

ſant infirmitatẽ niſi ſm q̃d: ꝛ cõtrra illam dak extrema vnctio vt delibut⁹ oleo exultatiõis tranſeat ad ſtatũ felicitatꝭ qꝛ quo ad hũc ſtatũ nõ ſanak aliq̃s in hac vita. Ad ſequentia ptꝫ ſolutio ꝑ p̃dicta. Ad alia in cõtrariũ

An renouatio mentis fiat per virtutes et per gratiam.

Arti. XVIII

S

Ecũdo q̃rik de mentis renouatiõe: dicit aũt gloſa Roma.6. ſuꝑ illud: Jn nouitate vite ambulem⁹ ꝙ innouatio a iuſtificatiõe incipit ꝛ in ĩmortalitate ꝑficik: g̃ videk ꝙ innouatio fiat Arg. p̃mo

ꝑ ṽtutes ꝛ grãm: ꝛ ita nõ vr̃ totã pellere vetuſtatẽ.

Jtẽ Hebr̃.8. dr̃ Qđ antiquak ꝛ ſeneſcit ꝓpe interitũ eſt/ videk igik ꝙ interit⁹ effect⁹ eſt vetuſtatis/ ſed interit⁹ vet⁹ manet in nobis: dũ viuim⁹ g̃ ꝛ vetu- 2º

ſtas. Jtem Job.16. Ruge mee teſtimoniũ dicunt 3º

cõtra me/ ſꝫ ruge ille manẽt: qꝛ iob ſanct⁹ fuit: g̃ ſemper manet teſtimoniũ vetuſtatꝭ: g̃ vetuſtas in hac vita nõ tollik vt vr̃. Sed cõtra/ Renouabik vt aquile iuuent⁹ tua: ergo ſancti hic renouank. Jtem Colloſſen.3. Expoliantes vos veterẽ hoĩem cũ actib⁹ ſuis/ induite vos nouũ homĩem qui ſm deum creatus eſt in iuſticia ꝛ ſctĩtate veritatꝭ. Jtẽ.I. Coꝝ.5. Jn ꝯtrariũ p̃mo.

Expurgate vet⁹ fermentũ vt ſitis noua aſperſio ſicut eſtis azimi: aſperſio autẽ noua non fit niſi per innouationẽ vite huius: ergo innouatio poteſt fieri in hac vita. 2º

Solutio/ dicim⁹ ꝙ eſt vetuſtas culpe: et vetuſtas pene et renouatio a vetuſtate culpe: id eſt a culpa ex veteri culpa ade procedente ꝛ vetuſtã animã reddente: per defectũ ꝛ corruptionẽ fit ꝑ gratiam in hac vita. Sed vetuſtas ab omni pena non perficik niſi in alia vita licet hic inchoek. Et per hoc patet ſolutio ad omnia obiecta preterq̃ꝫ ad illud qđ eſt de Job inductũ: et dicendũ ꝙ litteraliter loquik de vetuſtate pene in q̃ntũ eſt indicatiua culpe q̃ ẽ meritoria pene: lꝫ eñ Job non peccauerit tanto tamen Solo ad totũ

videbaꝛ peccaſſe ex tanto flagello qđ ſuſtinuit. Alle
goꝛice tñ loquiꝛ ibi xp̄us in pſona membꝛoꝝ: ⁊ qui-
dem de membꝛis ſuis .i. de his q̄ ꝑ electionē ſūt mē-
bꝛa/lʒ nō adhuc adhereant coꝛpoꝛi ꝑ preſentē iuſti-
ciam: qꝛ ſubiacent vetuſtati.

Arti. XIX An ſanitas mentis ſiue renouatio imagi-
nis ſint eadem vel differant.

T Arguiꝛ p̄o. Ertio q̄riꝛ de differētia hoꝝ. Et videꝛ nulla
eſſe: qꝛ ſi cōſidereꝛ cauſa vtriuſq̄ȝ gratia eſt:
⁊ ſi ꝯſidereꝛ effect⁹ vtriuſq̄ȝ vꝛ eſſe reintegra
tio q̄dā ꝟtutꝫ aīe q̄ coꝛrupta quodāmō fuit ex pctō
ḡ nulla eſt dr̄ña ſanatiōis ⁊ renouatiōis imaginis
In ꝯtrariū p̄imo vt videꝛ. Sʒ cōtra ſanitas attribuiꝛ toti aīe ⁊ re
nouatio imagini tm̄: ḡ nō ſūt idē: foꝛme eñ diuerſe
2o ſunt quaꝝ ſuba ꝓꝑꝛie diuerſa eſt. Itē oēs bñ trāſfe
rentes ſm ſil'itudinē transferūt/ſʒ ea a quib⁊ hec ſil'i
tudo accipiꝛ nō ſunt eadē: ḡ nec ea ad que tranſlatio
fit eadē erūt. Pꝛobatio medie: ſanitas in coꝛꝑe ⁊ iu-
Solo. ad p̄mū uent⁹ nō ſunt eadē: ḡ cōſtat ꝓpoſitū. Rñſio dōm ꝙ
ſanitas mentis ⁊ innouatio imaginis drñt rōne/ſʒ
nō ſuba: ſanatio eñ dꝛ inquantū debilitatē ⁊ infir-
mitatē pctī depellit. Sʒ innouatio dꝛ inquantū ro
boꝛata virtute depelliꝛ vetuſtas antiq̄ peccati ⁊ effe
ctus ei⁹. Vñ innouatio dicit roboꝛatā ꝟtutē qđ nō
Ad p̄imū in cōtrariū. facit ſanatio. Et ꝑ hoc ptʒ ſolutio ad pꝛimā ꝑtē obie
ctoꝛū: qꝛ cōcedim⁹ ꝙ ſubſtātialiter idē ſunt. Ad id
aūt qđ in contrariū obijciꝛ dōm ꝙ innouatio nō at-
tribuiꝛ imagini vt q̄ ſit ſola ſubiectū ipſi⁹/ſʒ vt ſub-
iecto in q̄ p̄cipue apparet act⁹ ei⁹: qꝛ efficiꝛ actu imi
tans exemplar cū pꝛius tm̄ potentia imitareꝛ/⁊ ha
beret actualē auerſionē a rōe imitatiōis qñ fuit ſub
Ad 2m pctō. Ad aliud dicendū ꝙ iuuent⁹ in coꝛde duplex
eſt .ſ. ex tpe ⁊ effectu quē relinquit temp⁹ circa ſubie
ctū: ⁊ ſm p̄mū modū non eſt idē qđ ſanitas nec fun-
daꝛ ſup̄ ſanitatē. Scđo aūt mō qꝛ iuuent⁹ eſt tp̄s au
gmenti in ſtatu exñtis in quo eſt vis coꝛroboꝛata: ⁊
rōne illi⁹ fit tranſlatio: ⁊ iō ſignificat coꝛroboꝛataȝ
ꝟtutē ad oꝑa: ⁊ iō fundaꝛ ſup̄ ſpūalē ſanitatē ſm rō
nē aliq̄d addens ipſi: ſʒ ſubſtātial'r eſt eadem.

Arti. XX An ſanitas mētis fiat ꝑ grām p̄uenientē.

Q Uarto queriꝛ vtrū fiat ꝑ grām p̄uenientem
vl' ſubſequentē. Aug. eñ dicit in q̄nto de tri
nitate .xv. Quis ſanat oīs infirmitates tu
as niſi q̄ ꝓpiciabiꝛ oīb⁊ iniq̄tatib⁊ tuis: quaſi diceret
null⁹: ſʒ ꝓpiciatio iniq̄tatꝫ eſt ꝑ grām p̄uenientē: ḡ ⁊
2o ſanatio infirmitatꝫ. Itē in coꝛꝑalib⁊ nō ꝑ aliā me-
dicinā fit depulſio infirmitatꝫ ⁊ ſanatio/ſʒ ꝑ eandē:
ḡ ſil'r ſuo mō eſt in ſpūalib⁊: ſʒ infirmitas ſpūalis de
3o pelliꝛ ꝑ grām p̄uenientē: ḡ ⁊ aīa ſanaꝛ ꝑ eandē. Itē
grā p̄ueniens nō eſt impotētioꝛ q̄ȝ ſit foꝛma aliq̄ coꝛ
poꝛalis vel naturalis: ſʒ foꝛma natural' dat eſſe ma
terie ⁊ purgat pꝛiuationē q̄ erat in ip̄a: ḡ multofoꝛti
us hoc faciet grā in aīa: ſʒ pꝛiuatō eſt infirmitas pec
cati in aīa: ergo grā dat eſſe aīe/⁊ etiā abſtergit infir
In ꝯtrariū p̄mo. mitatē. Sʒ cōtra vulneris obductio eſt ſanitas vt
ſup̄ habitū eſt: vuln⁹ aūt nō obduciꝛ ſtatim totū ha-
bita grā: ḡ videꝛ ꝙ hō ñ ſtatī ſanaꝛ habita grā: ḡ nō
2o fit ſanitas ꝑ grām p̄uenientē. Itē circūciſio ſignifi
cabat pctī ablationē ꝑ gratiā: cōſtat aūt ꝙ circūciſi-
one facta ꝑ grām nō ſtatim erat ſan⁹ circūciſus: er-
go videꝛ ſil'r ꝙ circūciſione ſpūali facta ꝑ gratiā non
Solo. ad vtrūq̄ȝ ſtatim reuerſa eſt ſanitas ſpiritualis. Rñſio dōm
ꝙ duplex eſt ſanitas .ſ. imꝑfecta que eſt in cauſa ſa-
nitatis: ⁊ perfecta q̄ eſt ꝑfecta habituabilitate cōſe-
cuta ab bene oꝑandū/purgatis reliquijs male con
ſuetudinis. Et pꝛima q̄dem fit ꝑ gratiā p̄uenienteȝ:
ſequēs aūt ꝑ grām ſubſequentē: ⁊ he gratie eedē ſūt
ſubſtātia/lʒ differant rōe: ⁊ hoc notatū eſt in ſcđo li-
bꝛo diſtinc. xxj. Et ꝑ hoc patere pōt cuilibet ſolutio
ad vtranq̄ȝ ꝑtem obiectoꝝ.

An ſanitas mentis fiat ꝑ grām ſacramēti. Arti. XXI

Q Uinto queriꝛ/vtrū fiat ꝑ gratiā ſacr̄i vl' vir
tutū vel donoꝝ/videꝛ aūt ꝙ ꝑ ſacr̄a Eccl'i. Arg. p̄mo
38. Vnguentari⁹ cōficiet vnctiōes ſanitatis
ſed vnctiōes ille vt dicūt ſcī ſignificāt ſacramēta: er
go fiet ꝑ gratiā ſacramenti ſanitas. Item in pꝛinci 2o
pio hui⁹ quarti inducit magiſter id qđ habeꝛ Luce
10. ꝙ ſamaritan⁹ vulnerato appꝛopinquās ⁊ infun
dens oleū ⁊ vinū/exponit de ſacr̄oꝝ grā ⁊ infirmita
te pctī: ḡ videꝛ ꝙ gratia ſacr̄alis ꝓꝑꝛie faciat ſanitatē
Itē ſi ſemꝑ eſſet ſanitas nunq̄ȝ quereretꝛ ꝑfectū ſani 3o
tatis: ḡ id qđ queriꝛ tꝑe infirmitatꝫ ⁊ nō niſi grā ſa-
nitatis/videꝛ eſſe ꝓꝑꝛiū ꝑfectiuū ſanitatis: ſʒ hoc eſt
grā ſacramentalis nō virtutū vel donoꝝ: ergo gra-
tia ſacramentoꝝ eſt ꝓꝑꝛie ꝑfectiua ſanitatis. Q aūt
nō queraꝛ gratia ſacramētal' niſi infirmitatis tꝑe ꝓ
baꝛ ex hoc ꝙ ſi pctm̄ nō eſſet/eſſent tñ virtutes ⁊ do
na ſm ſuā ſubam ſʒ ſacramenta non eſſent. Adhuc 4o
ſup̄ in pꝛīcipio hui⁹ quarti ꝓbatū eſt ꝙ gratia ſacr̄a-
lis differt a gratia q̄ eſt in virtutib⁊ ⁊ donis: qꝛ grā
ſacr̄alis reſpicit pctā vel moꝛbū pctī: ſʒ gratia q̄ ē in
virtutib⁊ ⁊ donis nō/ḡ videꝛ ꝙ ꝓꝑꝛie loquendo ſa-
nitas ⁊ iuſtificatio ⁊ renouatio fiant ꝑ gratiā ſacra-
mentalem. Ad oppoſitū aūt hui⁹ obijciꝛ ꝑ hoc qđ In ꝯtrariū
dicit gloſa ſuꝑ illud: Qui ſanat cōtritos coꝛde: ⁊ ali p̄mo
bi: Cōtritio eoꝛū ſic penitendo ⁊ fide de⁹ alligat cō-
tritiones eoꝝ/ſʒ fides eſt virt⁹: ergo equaliter fit ſa-
cramentis ⁊ virtute. Item cōtraria cōtrarijs curā 2o
tur: ſed virtutes ſunt cōtrarie vitijs: ḡ moꝛb⁹ vitio-
rū ꝓꝑꝛie ſanaꝛ ꝑ infuſionē virtutū: ergo nō gratia ſa
cramētoꝛū: qꝛ ſacramēta nō cōtrariāꝛ vitijs. Itē 3o
Gregoꝛ⁹ dicit ꝙ dona data ſunt in adiutoꝛiū viriū/
cōtra defect⁹ quos incidit homo ex pctō: ḡ videꝛ ꝙ
dona curēt defect⁹ illos/ſʒ defect⁹ illi ſunt infirmi-
tates: ḡ curant infirmitates: nō ḡ fit curatio ꝑ ſolaȝ
gratiā ſacramentalē. Rñſio dōm videꝛ ꝙ ꝑ ſolam Solo.
grām ſacramentalē ꝓꝑꝛie loquendo ſanatio mentis
ſiue hoīs interioꝛis ꝑficiꝛ: et hoc ex diſputatis in p̄n
cipio hui⁹ q̄rti ptʒ. Ad id ergo qđ p̄mo in cōtrariū Ad p̄mū in
obijciꝛ dōm ꝙ fide ſanat ſm ꝙ ip̄a habet ſacramēti cōtrariū
effectū ⁊ nō ꝑ ſe: vñ ꝑ accidens cōuenit fidei ſanare:
ſi eñ nūq̄ȝ fuiſſet infirmitas adhuc eſſet fides/⁊ me
lius q̄ȝ modo ſit. Ad aliud dicendū ꝙ virtutes vi Ad 2m
tijs cōtrariaꝛ: ſed non ſanareꝛ homo virtutib⁊ po-
liticis ſolum/ſed ſanatiue efficiunꝛ ſm ꝙ eis cōiun-
giꝛ virtus paſſionis chꝛiſti ꝑ ſuſceptionē ſacramen-
toꝛū: ⁊ tūc ſanant vi gratie ſacramētalis in q̄ infun
dunꝛ. Ad vltimū dicendū ꝙ dona non ſunt data Ad 3m
in adiutoꝛiū virium cōtra peccatū: ſed potius ad al-
tioꝛes actus q̄ȝ perfici poſſint ex habitibus virtu-
tum/⁊ hoc adiutoꝛio indiget homo/etiam ſi non pec
caſſet. Et hoc qualiter fit inſpiciēdū eſt in tertio tra-
ctatu de donis vbi hoc notatuȝ inuenitur. Ad hoc
tamen aliquādo aliter ſolutū eſt ꝑ diſtinctionē .ſ. ꝙ
duplex eſt infirmitas: ſcilicet peccati inquantū pec-
catum eſt/et infirmitas viriū ad agendū. Et pꝛimā

quidē curat gr̄a ſacramētalis: ſcd̄am gr̄a in ꝟtutibꝫ
ꝛ donis: ꝛ dicat legens qd̄cūqꝫ velit: tn̄ ego primā
ſolutionē reputo cōtinere veritatē.

Arti. XXII y — **An ꝑdicta ſanitas fiat ſubito vł ſucceſſiue.**

Arg. ꝑmo — SExto querit̃ vtrū fiat ſubito vł ſucceſſiue/ vi
det̃ aūt ꝙ ſubito: q2 ſup illō Actuū. 2. Subi
to fact⁹ eſt ꝛc̄. dicit gloſa: Neſcit tarda rerū
2° molimina ſpūſſcti gr̄a: ḡ nihil opat̃ niſi ſubito: opat̃
aūt ſanationē ꝛ renouationē: ḡ opat̃ eā ſubito. Itē
opatiōes diuine ꝓcedunt a virtute infinita/ ſed infi-
nita virt⁹ agit ſubito: ḡ oēs ille opatiōes fiūt ſubito
ſanatio aūt ꝛ renouatio ſunt opatōes diuine: ḡ fiūt
3° ſubito. Adhuc in aliquo dꝫ diſtingui op⁹ diuinū a
naturali qd̄ ſignificat potentiā/ ſꝫ op⁹ nature eſt ſuc
In ꝯtrariū ꝑmo — ceſſiuū: ḡ op⁹ dei fit ſubito. Sꝫ cōtra ampli⁹ reno
uamur de die in diem/ ſed de die in diē renouari eſt
ſucceſſiue renouari: ergo hec renouatio fit ſucceſſiue.
2° Itē ezechias Eſa. 34 nō ſtatī ſanat⁹ fuit qn̄ accepit
ꝓmiſſionē ſanitatis/ ſed cathaplaſmatū eſt ſup vlc⁹
Solō. ergo videt̃ ꝙ ſanatio mentꝫ fiat ſucceſſiue. Rn̄ſio
dōm ꝙ ſm duplicē ſanitatē ſanitas fit ſubito ꝛ ſuc-
ceſſiue. infirmitas ei cauſalis ꝑſcidit̃ ſubito: formał
aūt que adheret viribꝫ aīe curat̃ ſucceſſiue ꝛ paulatī
Ad primū — ꝑ cōſuetudinē bonoꝝ operū. Ad primū ḡ dicim⁹ ꝙ
hoc dictū eſt de gr̄a ꝑueniēte nō de effectu gr̄e ſubſe-
Ad 2m — quentꝫ. Ad aliud dōm ꝙ lꝫ de⁹ operet̃ infinita vir
tute: tn̄ nō oīa opat̃ ꝑ ſeipm̄ tm̄/ ſꝫ quedā nos opera-
mur ſecū. ſ. ſanitatē q̄ fit reliquiaꝝ peccati purgatōe
ꝛ iō ex ꝑte nr̄i opis accedit tpis ſucceſſio ad effectū.
Ad 3m — Ad aliō dicendū ꝙ op⁹ dei qd̄ ipē tm̄ operat̃ ē ſubi
to/ ſicut creatio ꝛ iuſtificatio dei ſm ꝙ eſt nobiſcū/ et
cū natura nō ꝑuenit nr̄am facultatē ꝛ infirmitatē
nature: q2 alit̃ ipſe deſtrueret nr̄am facultatē ꝛ na-
ture: ꝛ iō nō optet ꝙ illud op⁹ diuinū in hoc ab ope-
re nature diſtinguat̃.

Art. XXIII A2 — **Sanatio ꝛ renouatio in quo differant.**

Arg. ꝑmo. — SEptimo q̄rit̃ in quo differāt hec duo. ſ. ſana
tio ꝛ renouatio a iuſtificatione: Et videt̃ ꝙ
differāt: q2 quoꝝ oppoſita ſūt dr̄ña/ ipā ſūt
dr̄ña: ſꝫ oppoſita haꝝ ꝑ ſe dr̄ña ſunt: ḡ ꝛ ipā ſt̃ dr̄ña
probatio medie: q2 ꝑma cōſtat ꝙ opponit̃ ſctificatōi
impietas ꝛ renouatiōi vetuſtas/ ꝛ ſanitati infirmi-
tas: ꝛ iſta ſunt diuerſa ꝛ noīe ꝛ rōne: ḡ cōſtat ꝓpoſi-
Solō ad totū — tū. Rn̄deo ꝙ differūt rōne vt pri⁹ dictū eſt: ꝛ vt h̄
meli⁹ videat̃ notandū ꝙ in pctō duo cōſiderant̃. ſ.
turpitudo abſoluta ſm ꝙ eſt priuatio iuſticie vbi iu
ſticia debet eſſe ſm ꝙ etiā dr̄ iniuſticia vł iniq̄tas vł
īpietas: ꝛ ſm id qd̄ relinquit̃ in ſubiecto ꝑ effectū vł
poti⁹ defectū: q2 effect⁹ ſu⁹ ē defect⁹. Prio āt oppo
nit̃ ei iuſtificatō q̄ de īpio facit piū: ꝛ de iniuſto iuſtū:
Scd̄o aūt mō cōſiderat̃ dupłr. ſ. ſm ſiłem relatiōē
ad cām oīs pctī ꝛ effectū vł ſm effectū tm̄ ſm ꝙ ē ꝑ-
uatio boni naturał: ꝛ ꝑmo q̄dē facit aīam vetuſtatē
primā ſapē: ꝛ ſic vetuſtas eſt ꝛ opponit̃ ei renouatō
Scd̄o aūt mō eſt infirmitas mōi ꝛ cōmenſuratiōis
ꝛ armonie in h̄ ribꝫ naturalibꝫ aīe: ꝛ ſic oppōita ē ei
ſanitas mētis ſiue ſanatio. Et ꝑ h̄ ꝑtꝫ ſolō ad totū.

Ar. XXIIII B2 — **An cōfeſſio liberet aīam a morte.**

Arg. ꝑ° de effectu — DEinde querit̃ de hoc qd̄ dicit ibi [Confeſſio
aniam a morte liberat: cōfeſſio aperit para-
diſum: cōfeſſio ſpem ſalutis tribuit ꝛc̄. ſ. i
Tres eīn videt̃ tangere effect⁹ confeſſionis: quorū
nullus videt̃ ei cōuenire: liberans eīn a morte pec-
cati eſt illud qd̄ tollit peccatū: ꝛ primo viuificat: ſed
hoc eſt cōtritio cū gratia: ḡ nō eſt hoc effect⁹ cōfeſſio
nis. Item nunq̄d medici ſuſcitabūt ꝛ ꝯfitebunt̃ ti 2°
bi: ibi dicit gloſa ꝙ ſacerdotes nō reſuſcitāt aniam:
ſꝫ poti⁹ reſuſcitata eis pn̄tat̃ in cōfeſſiōe a dn̄o reſu-
ſcitata/ ſicut lazar⁹ int⁹ in monumēto ſuſcitat⁹ eſt:
ſꝫ diſcipulis viu⁹ abſoluend⁹ ꝑcipit̃: ḡ cū in cōfeſſio
ne homo ſacerdoti pn̄tat̃/ videt̃ ꝙ nō ſit effect⁹ con-
feſſionis ꝙ viuificet aīam ſꝫ poti⁹ cōtritōis. Item 3°
ſup̄ in lr̄a habitū eſt illud Eccłi. 17. ꝙ a mortuo q̄ſi
nihil perit cōfeſſio: ḡ an̄ viuificat̃ vt poſſit cōfiteri:
Itē Eſa. 38. Viuēs viuens ipſe cōfitebit̃ tibi ſicut
ꝛ ego hodie: ḡ videt̃ ꝙ viuificare nō ſit effect⁹ cōfeſ-
ſiōis. Siłr obijcit̃ de ſcd̄o effectu qui eſt ꝙ cōfeſſio — De ſcd̄o effectu obijcit̃ primo
aperit ꝑadiſum: hoc eīn falſum videt̃: q2 in gn̄e ſacr̄i
vt ſup̄ habitū eſt baptim⁹ aperit ꝑadiſum: ḡ hoc nō
eſt effect⁹ cōfeſſiōis: effect⁹ eī ſacroꝝ diſtincti ſūt ſi-
cut ꝛ ipſa ſacr̄a. Itē paſſiōi xp̄i dat̃ hic effect⁹. ſ. ap- 2°
tio ꝑadiſi ſm ꝙ xp̄s dixit latrōi/ Hodie mecū eris ī
paradiſo: ḡ videt̃ ꝙ nō cōueniat ꝯfeſſioni. Itē quo 3°
ad q̄d cōfeſſio aperit paradiſū. Si apit/ aut eīn apit
quantū ad ſolutionē culpe claudentꝫ/ aut quātū ad
ſolutionē pene differentis. Si ꝑmo mō cōtra an̄ cō
feſſionē in cōtritiōe ſoluta ē culpa: ḡ apire paradiſū
cōuenit cōtritiōi poti⁹ q̄ꝫ cōfeſſioni. Si ſcd̄o mō/ cō
tra ſatiſfactio totā penā differentē ꝑadiſum tollit: ḡ
ſatiſfactōi poti⁹ attribuit̃ apire ꝑadiſum q̄ꝫ cōfeſſio
ni vt videt̃. Similit̃ obijcit̃ de tertio effectu q̄ ē ꝙ — De t̃tio effectu obijcit̃ primo
ſpem ſalutꝫ tribuit: hoc eīn nō videt̃ ꝓpriū cōfeſſiōis
ſed oīm actuū meritorioꝝ: q2 ſpes innitit̃ omni me-
rito: ḡ hoc nō debet ſpecialit̃ attribui cōfeſſiōi. Itē 2°
Grego⁹ dicit ꝙ tanto q̄s fortior in deū ſpe cōſurgit
quanto fortiora ꝓ nomīe ei⁹ pertulit: ergo videt̃ ꝙ
ſpes ſalutis generet̃ a tolerantia paſſionū potius q̄ꝫ
a ꝯfeſſione: qd̄ accipit̃ Rom̄. 5. vbi dr̄ ꝙ tribulatio
patientiā opat̃: patientia aūt ꝓbationē: ꝓbatio ꝟo
ſpem: nō ergo hoc ꝓprie cōfeſſioni cōuenire videtur.
Rn̄ſio dōm ꝙ iſti effect⁹ quo ad aliq̄d ꝓprie cōue- Solō
niunt cōfeſſiōi: ꝛ quo ad aliq̄d magis ꝓprie ſunt alio
rū. Et accipit̃ penes tria q̄ ſunt in cōfeſſione. Eſt eī
cōfeſſio vt dicit Grego⁹: aꝑtio vulnerꝫ: in prima au
tē vulneris aꝑtione eſt prima inq̄ſitio medici ꝛ me-
dicine: ſm h̄ aūt cōfeſſio eſt recognitio pctī in ſe: ꝛ co
rā deo cum ꝓpoſito cōfitēdi corā medico ſacerdote: ꝛ
tunc incipit hō viuificari: ꝛ ſic attribuit̃ ei ꝑm⁹ effe
ctus q̄ eſt anime iuſtificatio. q2 aūt homo adhuc re-
manet debitor pene purgatorie a q̄ nō abſoluit̃ niſi
ꝑ vim paſſiōis xp̄i in clauibꝫ cōſtitutā q̄ paſſio ſoluit
rūphеā: iō ꝑ enarrationē pctī cū ꝓpoſito ea cauendi
aperit̃ ei paradiſus. Quia ꝟo ſpes ſalutꝫ non eſt ho
mini niſi dum cōiunct⁹ eſt capiti chriſto ꝛ membris
ſuis per recōciliationē eccleſie: ꝛ in confeſſiōe homo
primo eccleſie recōciliat̃ ꝛ incorporat̃. ideo tunc pri-
mo oſtendit̃ ei dari ſpes ſalutis: q2 nō eſt ſalus niſi
in corpore myſtico ſaluatoris. Dicendū ergo ad — Ad ꝑmū de primo
primū ꝙ licet in cōtritione primo viuificet̃ anima:
non tamē hoc eſt ſm actum cōtritionis ꝛ nomen: q2
contritio dicit actū conterentꝫ cauſam mortis poti⁹
q̄ꝫ ſm naturā inquiſitiuā viuificantꝫ ꝛ medicine: et
hoc facit cōtritio in origine ſua: q2 cōfeſſio incipit in
cognitione peccati in ſe coram deo cum ꝓpoſito hoc
enarrandi coram ſacerdote. Unde licet idē ſit conte
rere pctm̄/ ꝛ renouare vitā: nō tamen ratio vna eſt
vtriuſqꝫ/ ꝛ vnū fit in cōtritiōe/ aliō in voto cōfitēdi.

Ad 2m Ad aliud dicendū q medici nō ſuſcitāt nec ꝯfeſſio
incboat̃ corā medico ſacerdote: q2 cōfeſſio eſt diuin⁹
act⁹: ğ aliter nō differret a cōfeſſione q̄ eſt in iure vel
alia būana enarratiōe/ſ3 poti⁹ cōfeſſio incboat̃ corā
Ad 3m deo/ ꝛ ibi incipit ꝑmo cōfitēs accipe vitā. Ad aliud
dōm q ibi loquit̃ de actu cōfeſſionis q̄ eſt enarratio
pctōꝝ: q2 añ illū ꝑceſſit viuificatio. Per idē p3 ſolu
Ad ꝑmū de tio ad ſequēs. Ad id qđ q̄rit̃ de alio effectu dōm q
2o. et 3m aliť cōuenit baptiſmo ꝛ aliť cōfeſſiōi ꝛ aliť paſſioni
cbriſti: apertio paradiſi baptiſmo q̄dē cōuenit q̄tu3
ad ſolutionē pctī originaľ qđ a vitio originis ē ꝯtra
ctū: ꝛ ſi ſoluat actuale hoc eſt ꝑ accñs: q2 inuenit il-
lud ſicut ſup̄ in q̄one de baptiſmo notatū eſt. S3 cō
feſſioni cōuenit q̄ntū ad remotionē pene purgatorie
licet eñ aliq̄s vt dicit infra mgr̃ in cōtritiōe q̄ eſt cū
voto cōfitēdi a pctō mortali/ ꝛ pena eterna ſolutus
ſit añ cōfeſſionē: tñ adbuc pena tpaľr debita eēt im-
proportiōabiľ ꝛ īportabiľ/ſi ñ diminueret pena xp̄i
q̄ ſatiſfacit ꝓ nobis: ꝛ bec pena cōiūgit̃ nobis ꝑ fidē
clauiū in cōfeſſiōe/ ꝛ ğ ad illud importabile remouē
dū qđ remouet ab ingreſſu ꝑadiſi q null⁹ adbuc de-
bitor pene intret paradiſū dr̄ q cōfeſſio aperit ꝑadi-
Ad 3m ſum. Et ꝑ hoc pt3 ſoľo ad duo ꝑma. Ad aliud dōm
q apit ğ ad abſolutionē pene cuiuſdā .ſ. importabiľ
viribꝫ penitēt꞉ quā bō deberet ſi ſe clauibꝫ ꝛ paſſiōi
xp̄i nō ſe ſubderet: bec ei nō pōt deleri ꝑ ſatiſfactō3:
īmo ſatiſfactio nō b3 locū niſi illa abſolutiōe facta in
cōfeſſiōe ſi ip̄e b3 optunitatē cōfitēdi: ꝛ ſi nō b3 tunc
neceſſitas ꝛ nō cōtempt⁹ excludit ſacri actū/ ꝛ deſcē
dit in talē boiem bec vis clauiū meriti ex vnitate cor
Ad ꝑmū de poris myſtici cui ꝑ gr̃am vnit̃. Ad id qđ obijcit̃ de
tertio tertio dōm q ſpes ſalut꞉ dr̄ h ğ ad ꝑmā excluſionem
cauſe deſperatiōis: ꝑ cōfeſſionē eñ recepta medici-
na oſtendit̃ xp̄o ꝛ eccľie recōciliat⁹/ ꝛ iđ diabol⁹ po-
teſtatē nō b3 in ip̄m ſicut in illos q̄ foris ſunt: ꝛ hoc
Ad 2m ğ ad bāc rōnē nō cōuenit oī merito. Ad aliud dōm
q aliud eſt ſpes ꝛ aliđ firmitas ꝛ robur ſpei. Spes
aūt ſalut꞉ eſt ex ꝑmo dante ſecuritatē vite/ſicut facit
cōfeſſio vniēs cōfitentē xp̄o ꝛ ſacramentis ꝛ eccľie.
S3 robur ꝛ firmitas ſpei eſt ex magnitudine meri-
ti/ ꝛ ꝑ hoc maxime eſt in magis difficilib⁹ q̄ ſunt .ſ.
ſuſtinētie paſſionū: ꝓpter hoc dicit Grego⁹ q altior
ſpes fortiores cōſequit̃ paſſiones. Per idem patet
ſolutio ad verbum apoſtoli.

Arti. XXV. C2 An modi purgatiōis a pctō ſcđm magiſtrū ſint bene diſtincti.

Einde q̄rit̃ de h qđ dic̄ ibi [Nō pōt q̄ſq3 gra
d tiā dei accipe ꝛc̄. ğ. k. Hic eñ videt̃ tangere
tres modos purgatiōis a pctō .ſ. ꝑ pniam/ ꝑ
Arguit̃ ꝑo. cōfeſſionē ꝛ ꝑ baptiſmū. Et videt̃ q primi duo non
differāt: q2 pnia tres b3 ꝑtes/ vt ſup̄ in diſt. xv. babi
tū eſt: ꝑs aūt cū toto nō facit numerū: ğ nō eſt diuer
2o ſus mod⁹ purgatiōis ꝑ pniam ꝛ ꝑ cōfeſſionē. Itē
videt̃ q terti⁹ ꝑexigat duos ꝑcedētes: q2 in ꝑceden
ti diſtinctiōe babitū eſt de modis pnie/ q adult⁹ ac-
cedens ad baptiſmū d3 penitere ꝛ cōteri de peccat꞉:
Soľo ğ videt̃ q iſti modi ꝯiūcti ſunt. Rñſio dōm q tres
iſti modi purgatōis pctōꝝ ſunt diuerſi: aut eñ indi
get purgatiōe q̄ eſt cū lamento exteriori aut nō. Si
nō tūc eſt purgatio ꝑ baptiſmū: q2 illa nō q̄rit lamē-
tū pctī extra. Si aūt idiget/ tūc aut ē ad ſoľem culpe
aut iꝑportiōabilitat꞉ pene. Si ꝑmo mō ē pnia pur-
gās: ſi ſcđo mō ē ꝯfeſſio. Et h p3 ex ꝑori diſputatōe.

Si aūt q̄rit̃ q̄re nō ponit̃ ſatiſfactio dōm q nō po- q̄ſtiuncula.
nūt̃ h purgātia niſi illa q̄ ſine nob ogātibꝫ l3 nō pur- Soľo.
gāt ſine nob cōſentiētibꝫ: ſatiſfactio aūt nō purgat ſi
ne nobis oꝑantibꝫ: ſed poti⁹ purgat nos ꝑ op⁹ nr̃m
gr̃a īformatū. Ad ꝑm ğ dōm q pctī purgatō dupľr Ad ꝑmū
ꝯſiderat̃ .ſ. diuiſim q̄tū ad ea q̄ ſr̃ in pctō ꝯiūctim: ꝛ
ſi diuiſim ꝯſiderēt̃ cľpa ꝛ pena īproportōata ꝛ pena
expiatoria/ tūc babebūt purgatiōes diuiſas: q2 cul-
pa cū eterna pena purgant̃ in pnia/ ꝓut iā añ in lr̃a
diffinita eſt pnia vbi dixit/ pnia vera ē ꝛc̄. Et banc
diffinitō3 ſup̄ diſt. xiiij. babes diſputatā. Et h maxi
me cōuenit cōtritiōi. Si ğ ad penā improportiona-
tā purgat̃ in cōfeſſiōe ꝛ pena expiatiōis ꝑ op⁹ nr̃m ī
ſatiſfactiōe. Si aūt accipiant̃ oīa ꝯiuncti tūc ꝑ totā
pniam in oībꝫ ꝑtibꝫ ſuis acceptā cōiūctim purgant̃
Primo aūt mō loquit̃ h ſctūs. de ſcđo aūt mľta ba-
bes notata in ꝑmo/ diſt. xv. Ad aliud dōm q loq̄t̃ Ad 2m
bic de purgatiōe q̄ eſt ꝑ lamentū exteri⁹ qđ ſternit ci
nerē ꝛ ciliciū. Et baptiſm⁹ l3 exigat in adult꞉ pniā3
ꝛ cōfeſſionē: tñ bec nō exigit niſi vt remoueat obicē
ſpūiſctō: ꝛ iđ etiā nibil iniūgit̃ niſi fides baptiſantis
q2 i illo oīa ſoluūt̃/ ꝛ nullū lamētū exteri⁹ aſſumit̃.

An penitens debet ſoli ſacerdoti innoteſcere in ſua cōfeſſione. Arti. XXVI D2

Einde q̄rit̃ de hoc qđ dicit ibi [Nemo dicat
d ſibi occulte ꝛc̄. ğ. l. Ex hoc manifeſte ꝯcludi
tur q oportet cōfiteri. Querit̃ aūt ſi teneat̃
aliq̄s in pnia innoteſcere niſi ſoli ſacerdoti/ videt̃ au Arg. ꝑmo
tē q debeat innoteſcere oībꝫ q̄ viderūt eū in pctō: q2
q̄ntū aliq̄s nocuit tantū tenet̃ ꝓdeſſe ſi pōt. Iſte aūt
peccādo aꝑte nocuit mult꞉ ꝑ ſcandalū: ğ in pnia de-
bet innoteſcere eiſdē admin⁹ vt ꝓſit ꝑ exemplū. Itē 2o
mai⁹ eſt damnū ſpūale q̄3 corꝑale/ſ3 in damno cor-
porali tenet̃ aliq̄s ad reſtitutionē. Et nō dimittitur
pctm̄ niſi reſtituat̃ ablatū: ğ multo forti⁹ in damno
ſpūali: iſte aūt multos damnificauit ꝑ malū exēplū
ğ oībꝫ illis d3 reſtituere bonū. Itē dicit Grego⁹ de 3o
malis ꝑlatis q tot aiāꝝ rei ſunt quot exemplo ꝑ-
ditōis ad inferos tranſmiſerūt: ğ a ſiľi q̄ ꝑditōis exē
plo dedificāt ꝓximū tenent̃ vt reedificēt ꝑ bonū ſ3
nō pñt niſi innoteſcāt: ğ illis debet fieri publica pe-
nitētia. Si forte tu dicas q hoc ip̄o q vidētes eos Soľo
ceſſare a pctō ꝛ oꝑa de genere bonorū facere innote-
ſcūt eis in pnia fore: cōtra bec oꝑa multoꝝ ſunt etiā Obiectio
nō penitētiū: ğ ꝑ bec oꝑa nō neceſſario īnoteſcūt pe-
nitentes: ğ videt̃ q boc nō ſufficit. Si boc cōcedat̃ In ꝯtrariū
ꝓcedat̃ ſic/ cōtra alique pnie taxate ſunt criminib⁹: ꝑmo.
ſi ergo innoteſcat penitentia crimen ſtatim ſciet̃/ ſed
nullus tenet̃ manifeſtare crimen: ergo nec tenet̃ in-
noteſcere ꝑ penitentiā inquantū penitētia eſt. Re- Soľo
ſponſio dicendū q nō tenet̃ aliquis ꝓpalare ſuā pe-
nitentiā alicui niſi ſacerdoti ſoli. Ad primū ergo di Ad ꝑmū
cendū q quilibet qui fecit ſcandalū in cōmuni nō te
net̃ niſi ad oſtēſionē boni exempli in cōmuni: q2 per
hoc ipſum q vident bonū exemplū cum de quolibet
preſumendū ſit bonum debēt preſumere de preteri
tis penitentiā ꝛ remiſſionē. Ad aliud dicendum/ Ad 2m
q licet damnū ſpirituale maius ſit/ non tamen eſt
ita iniurioſum proximo: ꝛ boc iđo: q2 damno ſpūali
nō ledit̃ niſi volens/ damno aūt corꝑali ledit̃ etiam
nolens: ꝛ ita nō tenet̃ ita directe ad reſtitutionē: q2
damni ſpiritualis qđ fit ꝑ ſcandalum inuitatiuū po
teſt eſſe occaſio: ſed ille ꝑ voluntatem ꝓpriā eſt cauſa

ꝛ iõ reſtituendo nõ teneť niſi oñdere bonũ exemplũ
Ad 3m qđ eſt occaſio boni lꝫ nõ ſit cauſa. Ad aliđ dicendũ
ꝙ Grego⁹ extendit ibi nomẽ rei.ſ.q̇ re⁹ eſt dãdo oc/
caſionẽ ꝑditionis/ſꝫ nõ eſt adeo reus ſicut q̇ fuit cau
ad obiectõꝫ ſa. Ad id aũt qđ obijciť contra ſolutionẽ iſtã dõm/
ꝙ opa de gñe bonoꝝ ſufficienť ſunt occaſio boni/lꝫ
nõ ſint cauſe: ꝛ hoc ſufficit rõne pri⁹ aſſignata: qꝛ.ſ.
dando malũ exemplũ etiã nõ fuit niſi occaſio mali:
et non cauſa.

Ar. XXVII. An teneamur cõfiteri in conſpectu popu-
E 2 li vel non.

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi: [Iob dicit
Arg. ꝑmo d ſi erubui in cõſpectu ppl'i ꝛc.ſ.m Ex hoc eĩ
videť ꝙ in ꝯſpectu ppl'i teneamur cõfiteri: eſt
em̃ verbũ Iob iuramentũ execratiõis: ꝛ ſubiũgen/
2º dum eſt/ſi hoc feci ve mihi.i.mihi male accidat. Itẽ
maria magdalena qꝛ grauiť int⁹ erubeſcebat nihil
qđ foris verecundareť eſſe credebat: igiť q̇ ſe bñ eru
In ꝯtrariũ beſcit int⁹ etiã corã ppl'o debet cõfiteri. Sꝫ cõtra
hoc eſt qđ ꝓ charitate inſtitutũ eſt/ꝯtra charitatẽ nõ
debet militare/ſed ꝯfeſſio ꝓ charitate inſtituta eſt: ğ
cõtra charitatẽ nõ debet militare/ſꝫ ſi publice cõfite
ri teneremur plurimi a cõfeſſiõe retraherẽť: ꝛ h̃ eẽt ꝯ
charitatẽ militare: ğ videť ꝙ nõ ſit publice cõfitẽdũ.
Solo. Sol'o dõm ꝙ nõ eſt publice cõfitendũ/nec em̃ ꝑce
ad ꝑmũ ptũ de hoc eſt nec cõſiliũ/niſi forte eſſet crimẽ qđ vni
uerſam cõmouerit vrbẽ vl' etiã orbẽ ſicut hereſis ar
rij vel alteri⁹ hereſiarche qđ ꝓpť maiorẽ cõfuſionem
alioꝝ diceret publice. Sꝫ tñ gñal'r cõfeſſio nõ cõſu
liť publice fieri: qꝛ eẽt ad nocumentũ ml'toꝝ/ ꝛ nũq̃
ꝯſulẽda ẽ hũiliatio vni⁹ ita vt alteri occaſio nocumẽ
ti gñeť: lr̃a aũt q̇ h̃ induciť eſt ſm tranſlationẽ.lxx.q̇
corrupta eſt ꝑcipue in Iob vt dicit Hiero⁹: ꝛ ẽ ſum
pta de Iob.31. ꝛ lr̃a nr̃a hꝫ ſic: ſi abſcondi tanq̃ ho/
mo pctm̃ ꝛ zelaui in ſinu meo iniq̇tatẽ meã. Et hec
littera nõ dicit ꝙ corã ppl'o ſit cõfitendũ. Si q̇s aũt
lr̃am illã ſuſtinere velit dõm ꝙ ꝯfiteri corã ppl'o du
pliciť dr.ſ. cõfeſſionis enarratio: ꝛ hoc nõ optet/vel
pnĩe in cõfeſſiõe iniũcte/ꝑ bonũ exemplũ manifeſta
tio: ꝛ hoc eſt neceſſariũ vt pri⁹ dictũ eſt/ ꝛ ſic Iob nõ
Ad 2m erubuit corã ppl'o pctã cõfiteri. Ad aliud dõm ꝙ
maria nõ fuit cõfeſſa publice/ſꝫ ſe penitentẽ manife/
ſtauit publice. ꝛ ab hoc verecundia eã nõ retraxit: ꝛ
hoc intendit dicere Gregori⁹.

Ar. XXVIII Quare dicať aliquod pctm̃ veniale.
F 2 Einde q̄riť de hoc qđ dr ibi [Venial' eſt cul/
d pa quã cõſequiť cõfeſſio delictoꝝ ꝛc.ſ.n. vi/
Arg. ꝑmo deť em̃ hoc eſſe falſum: qꝛ dr ibi veniale ex ge
nere aut ex euẽtu: ſi ex euẽtu tũc nõ ẽ veniale niſi qđ
pnĩa ſeq̄ns cũ gr̃a facit veniale .i. veniã habere/ ſꝫ h̃
primo facit cõtritio añq̃ cõfeſſio adueniat: ğ nõ ꝓpť
hoc eſt veniale ꝙ ſequiť confeſſio: ſꝫ ꝓpť hoc primo ꝙ
ſequiť cõtritio. Si aũt veniale ex gñe cõtra hoc nõ
teneť aliq̇s in numero cõfiteri niſi cõfeſſiõe generali
vt pri⁹ in ꝑcedẽti diſti. hitũ eſt: ğ vr̃ ꝙ h̃ qđ dicit ĩ lit
Solo. tera ſit falſum. Rñſio dõm ꝙ dr h̃ veniale ex euen
tu ſeq̄nt̃ grẽ. Et qꝛ lꝫ deleat ꝯtritio culpã ꝛ et̃nã pe
nã nõ tñ tollit adhuc pene intolerabilitatẽ/ſꝫ poti⁹
hoc facit vis clauiũ in cõfeſſione: poſt clauiũ aũt effe
ctũ efficiť pena arbitraria q̇ tolerabilis ẽ ꝛ leuis pe/
nitenti ad expiatõnẽ delicti: ꝛ ideo nõ attribuiť hoc
cõtritiõi ſicut confeſſiõi.

Arti. XXIX An deſꝑatõ veiat ex cõtẽptu vl' ex timore.
G 2

Einde q̄riť de hoc qđ dicit ibi: [Claudit ſuꝑ
d illũ q̇ in ꝓfundo cõtemnit ꝛc.ſ.o Sumiť ei
hoc de ꝓuer.18. vbi dr: Pctõr cũ in ꝓfundũ
vitioꝝ venerit cõtemnit/videť aũt hoc eẽ falſum: qꝛ Arguiť ꝑº.
deſperatio nõ ꝓuenit ex cõtemptu/ſꝫ ex nimio timo
re: timor aũt nimi⁹ humiliat vt dicit Aug. Cũ igiť
cõtempt⁹ ꝓcedat ex ſuꝑbia videť incõgrue iſta cõiũ
gere in ꝓfundũ iniq̇tat̃ venire ꝛ cõtemnere. P̄ ſi cõ Queſtiũcu
temnit q̄riť q̇d cõtemnit: ſi dicať ꝙ deũ: Cõtra nẽo la
cõtemnit eũ quẽ nimis timet/h̃ aũt nimis timet: er/ Arguiť
go deũ nõ cõtemnit. Si dicať ꝙ cõtemnit penitere Solo.
ꝛ cõfiteri/cõtra ſi q̇s ſe nõ ſubijciat ei qđ ſibi nihil va Obiectõ
lere credit nõ eſt cõtempt⁹ ſed ſapĩa/ aut apparens
tm̃ aut exñs/ ꝛ nõ apparens: ſꝫ deſperans nõ credit
ſibi valere pnĩam ꝛ ſacr̃a: ğ ſi nõ ſubijcit ſe illis nõ ẽ
cõtempt⁹ ſed ſapientia apparens. Et videť nõ eſſe
ad ꝓpoſitũ qđ h̃ inducit. Dicit em̃ parũ añ/cõfitere/
ergo ꝛ hic/de ꝓfundis clamaui ad te dñe. Ex hoc vi
deť velle ꝙ nõ intendit Aug⁹ niſi de cõfeſſione lau/
dis corã dño: ꝛ ſic autoritas illa nihil ꝓbabit de ꝓ/
poſito. Rñſio dõm ꝙ om̃is impi⁹ in cõſideratione Solo
ꝓfundiſſime iniq̇tatis deſperans cõtemnit in ꝓprio
ſenſu admin⁹: qꝛ pl⁹ innitiť ſenſui ſuo q̃ verbis dei
ꝛ eccl'ie cõſolantis ꝛ reuocant̃ ipm: ꝛ hoc eſt ſuꝑbia
maxima. Uñ Grego⁹ dicit: Cũ iudex ſic timeť ꝙ fa
cies iudicis nõ amať/timor ex timore eſt nõ ex hũi/
litate. Ad primũ ergo dõm ꝙ lꝫ non cõtemnat deũ Ad primũ.
in ſe/tñ cõtemnit deũ reuocãtẽ a pctis in ṽbis ſuis.
Ad aliud dõm ꝙ cõtemnit deum in verbis ſuis ꝛ Ad q̄ſtiun/
ſacr̃is eo mõ quo dictũ eſt: qꝛ niſi erroneũ ſuũ ſenſũ culam
verbis dei et eccl'ie preferret ipẽ rediret ad penitẽtiã
Ad id qđ vlteri⁹ queriť dõm ꝙ ad ꝓpoſitũ eſt mul/ ad obiectõꝫ
tum iſta autoritas. Et ꝙ dicit Auguſtin⁹: De pro/
fundis clamaui non intendit ꝙ coram dño clamet
tm̃: ſed coram vicario dñi nõ tm̃ peccatũ ſed ꝓfundũ
ipſi⁹ cõfiteať: ꝛ hoc vocať clamare.

An veꝝ ſit qđ dicit magiſter: nullus debi Ar. XXX.
to grauioris pene accipit veniã. H 2

Einde q̄riť de hoc ꝙ dicit ibi: [Null⁹ debi/
d to grauioris ꝛc.ſ.p Ibi em̃ nulla fit men/ Arg. ꝑmo
tio de cõfeſſiõe: ğ nihil valet ad ꝓpoſitũ. Ea/
dẽ aũt obiectio eſt de autoritate Hiero. ſeq̄nti. P̄ q̄ 2º
riť de hoc ꝙ dicit ibi Hiero. Dormiat in ſacco/ vide 3º
tur em̃ multos vere penitẽtes eſſe/ ꝛ tamẽ lintheis
ꝛ nõ ſaccis indutos. Rñſio dõm ꝙ vis eſt in ꝑma Solo.
autoritate in hoc ꝙ dicit minorem longe q̃ debitaꝫ ad ꝑmũ
ſoluerit penã: pena enim minorata eſt ꝑ effectũ cla/
uium in cõfeſſione. Item in hoc eſt vis ꝙ dicit/ ſolue/
rit: quia non poteſt penã ſoluere niſi ad arbitriũ ec/
cleſie per vicariũ chriſti fuerit taxata: aliter em̃ non
ſoluit ſed ſuſtinet tm̃ penas. Ad aliud dicendũ ꝙ Ad 2m
Hieronym⁹ facit vim in hoc qđ dicit/ingrediať ec/
cleſiam: qꝛ nõ poteſt ingredi niſi per myſticũ corpo/
ri myſtico qđ eſt eccl'ia oſtendať reunit⁹: aliter enim
ingrediť numero tm̃/ ꝛ non merito ꝛ veritate. Ad Ad 3m
aliud dicendũ ꝙ ſaccus poniť hic pro humilitate et
aſperitate penitentie ꝑ illũ tropũ loquendi quo ſpẽs
pro genere ſepe ſolet poni.

Cui ſententie potius conſenti-
endum ſit.

Quid ergo ſuꝑ his ſentiẽdũ ſit et q̇d tenẽdũ
Sane dici põt ꝙ ſine cõfeſſiõe oris: ꝛ ſolutio

ne pene exterioꝛis pctã delenť ꝑ cõtritionẽ:
⁊ humilitatẽ coꝛdis. Ex quo eñ ꝓponit mẽ-
te cõpuncta ſe cõfeſſurũ deus dimittit: quia
ibi eſt cõfeſſio coꝛdis ⁊ ſi nõ oꝛis: ꝑ quã ania
interi⁹ mundať a macula ⁊ contagio peccati
cõmiſſi ⁊ debitũ eterne moꝛtis relaxať. Illa
ergo q̃ ſupius dicta ſunt de cõfeſſiõe ⁊ pnĩa:
vel ad cõfeſſionẽ coꝛdis vel ad interioꝛẽ pe
nã referenda ſũt. Sicut illud Aug.: Qd nul-
lus dꝫ veniã cõſequi niſi pꝛi⁹ q̃ntulãcũq; pec
cati ſoluerit penã: vel de exterioꝛi pena ac-
cipienda ſunt ⁊ ad cõtemnentes vľ negligẽ-
tes referẽda: ſicut illud: Nemo dicat occul-
te ⁊c̃. Nõnulli eñ in vita pctã cõfiteri negli
gunt vel erubeſcũt: ⁊ iõ nõ merenť iuſtifica-
ri. Sicut eñ p̃cepta eſt mobis interioꝛ peni-
tentia ita ⁊ oꝛis cõfeſſio ⁊ exterioꝛ ſatiſfactõ
ſi aſſit facultas. Uñ nec vere penitẽs eſt q̃ cõ
feſſiõis votũ nõ habet: ⁊ ſicut peccati remiſ-
ſio mun⁹ dei eſt: ita pnĩa ⁊ confeſſio per quã
pctm̃ deleť nõ poteſt eſſe niſi a deo: vt Aug.
a ait: Iam inq̃t donũ ſpiritusſancti habet qui
cõfiteť ⁊ penitet: quia nõ poteſt eſſe cõfeſſio
pcti et cõpunctio in hoĩe ex ſeipſo. Cum eñ
iraſcať ſibi quiſq; ⁊ diſplicet: ſine dono ſpũſ
ſancti non eſt. Opoꝛtet ergo penitentẽ con-
fiteri ſi temp⁹ habeat: ⁊ tñ añq; ſit cõfeſſio in
oꝛe ſi votũ ſit in coꝛde pꝛeſtať ei remiſſio.

Arť. XXXI. An confeſſio eſt virtus.

I2 Einde querif de hoc qđ dicit ibi: [Iam do-
Arg. ꝑmo d nũ ſpiritusſancti habet ⁊c̃. a Videť eñ ſm
hoc ꝙ cõfeſſio ſit virtus qđ falſum eſt: cũ ſit
act⁹ quidã exterioꝛ cõueniens bonis ⁊ ma-
Solo. lis. Rñſio ad hoc eſt dđm ꝙ loquiť de ꝯfeſſiõe fru
ctifera q̃ eſt act⁹ meritoꝛi⁹: ⁊ diciť donũ dei: eo ꝙ nõ
eſt a nobis ea ꝑte q̃ meritoꝛi⁹ eſt/ lꝫ liberũ arbi. det
actũ et ſubam. Et de h̃ plura notata ſunt ſuꝑ ſcđm:
diſti. xxvj. ꝑ totũ aũt iſtud cap̃. ſol'o mgr̃i notabilis
eſt ⁊ bona: ⁊ cõcoꝛdãs hacten⁹ diſputatis.

Si ſufficit ſoli deo cõfiteri.

Iam ſcđm queſtionis articulũ inſpiciamus
ſcꝫ vtrum ſufficiat peccata cõfiteri ſoli deo:
an opoꝛteat confiteri ſacerdoti? Quibuſdã
viſum eſt ſufficere ſi ſoli deo fiat ꝯfeſſio ſine
iudicio ſacerdotali ⁊ cõfeſſione eccleſie: qꝛ
Ps̃. 31 dauid dixit: Dixi confitebor do. ⁊ tu re. ⁊c̃.
nõ ait ſacerdoti: ⁊ tamẽ remiſſum ſibi pecca
tũ dicit. Item Ambꝛo. Inde fleuit petr⁹ qꝛ
culpa obꝛepſit ei non inuenio quid dixerit:
inuenio ꝙ fleuerit. Lachꝛymas ei⁹ lego: ſa-
tiſfactionẽ non lego. Sed qđ defendi nõ po-
a teſt ablui poteſt: lauant lachꝛyme delictum
quod voce pudoꝛ eſt confiteri: et venie fle-
tus conſulit ⁊ verecundie. Hoc idem etiam
Maximus dicit epiſcopus. Item Iohãnes
Chꝛyſoſt. Non tibi dico vt te pꝛodas in pu-
blicũ neq; apud alios accuſes: ſed obedire Ps̃. 36.
te volo pꝛophete dicenti: Reuela deo viã b
tuam. Ante deũ ergo tua cõfitere peccata:
apud verũ iudicẽ cũ oꝛatione delicta tua ꝓ
nuncia nõ lingua: ſed cõſcientie tue memo-
ria: ⁊ tunc demũ ſpera te miſericoꝛdiã poſſe
conſequi. Si habueris peccata tua in mente c
cõtinue nunq; malũ aduerſus ꝓximũ in coꝛ
de tuo tenebis. Idem: Peccata tua quotti-
die dicito vt deleas illa: ſꝫ ſi cõfunderis ali-
cui dicere: dicito ea quotidie in animo tuo:
non dico vt cõfitearis ea cõſeruo tuo vt tibi d
expꝛobꝛet: dicito deo qui curat ea. Nec eñ
ſi non dixeris ignoꝛat ea: cũ faciebas ea pꝛe
ſto erat: cũ admitteres ea: cognouerat. Nũ
quid ea vult te cognoſcere? Peccare nõ eru
buiſti: ⁊ cõfiteri erubeſcis. Dicito in hac vi-
ta: vt in alia requiẽ habeas dicito ingemi- e
ſcens ⁊ lachꝛymans. In codice ſcripta ſunt
peccata tua. Spongia peccatoꝛũ tuoꝛum la
chꝛyme tue ſint. Item pꝛoſper: Illi quoꝛum
peccata humanã noticiã latent: non ab ipſis
cõfeſſa nec ab aliȷ̃s publicata: ſi ea ꝯfiteri vľ
emẽdare noluerint: deum quẽ habent teſtẽ
ipſum ⁊ habituri ſunt vltoꝛẽ. Qđ ſi ipi ſui iu
dices fiant ⁊ veluti ſue iniquitatis vltoꝛes:
hic in ſe voluntariã penã ſeueriſſime anim-
aduerſionis exerceant: tꝑalibus penis mu- f
tabũt eterna ſupplicia: ⁊ lachꝛymis ex vera
coꝛdis contritione fluentib⁹ reſtringit eter-
ne ignis incendia: ⁊ infra: Falili⁹ ſibi deum
placabunt illi qui aut pꝛopꝛȷ̃s cõfeſſionib⁹
crimen pꝛodunt: aut neſcientib⁹ aliȷ̃s ipſi in g
ſe voluntarie excõicationis ferũt ſententiã
⁊ ab altari cui miniſtrabãt: nõ animo ſꝫ offi-
cio ſeparati: vitã ſuã quaſi moꝛtuã plangũt
Certi ꝙ reconciliati ſibi efficacis penitentie
fructib⁹: a deo nõ ſolum amiſſa recipiant: ſꝫ
etiã ſuperne ciuitatis gaudia recipiãt. His
autoꝛitatibus innituť qui ſufficere conten
dũt deo cõfiteri peccata ſine ſacerdote. Di-
cunt enim ꝙ ſi quis timens detegit culpã ſu-
am apud homĩes ne inde oppꝛobꝛio habea-
tur vel aliȷ̃ ſuo exemplo ad peccandũ accin
ganť: et ideo tacet homini ⁊ reuelat deo con
ſequiť veniam.

An ſufficiat ſoli ſacerdoti cõfiteri. Ar. XXXII

Einde queriť de hoc qđ dicit ibi: [Iã ſecun- R2
d dũ q̃ſtiõis articulũ inſpiciam⁹ ⁊c̃. fiat diſpu-
tatio pꝛimo de pꝛincipali queſito/ vtrũ ſuffi-
ciat ſoli deo cõfiteri: vel opoꝛteat etiã cõfiteri homi-

Arguit° p°. ni/ Uidet aūt q ſufficiat deo cōfiteri:ad peccati em̄
deletionē ſufficiūt duo.ſ.deus ꝛ peccans:ſed ex ꝑte
dei nō deeſt miſericordia dans gratiā:ex ꝑte aūt cō/
fitentis corā deo eſt recognitio peccati cū deteſtatio
2° ne:ḡ videt q hec duo ſufficiunt ad peccati deletionē
ergo nō oꝑtet cōfiteri ſacerdoti. Adhuc pctm̄ qđ ꝑ
alterū traductū eſt etiā ſine cōſenſu et oꝑe nr̄e volū/
tatis delet/ſicut pꝫ de originali in ꝑuulis:ḡ pecca/
to qđ ꝑ nos factū eſt ſufficit ſi nos cooꝑamur deo in
delendo ip̄m/ſed hoc ſufficient fit qn̄ aliqs deo cōfi
tet recognoſcēdo pctm̄ ſuū corā deo cum deteſtatio/
3° ne:ḡ videt q nō ſit neceſſariū homini cōfiteri. Ad/
huc nō debet pl⁹ exigi in emenda q̄ꝫ cōmiſſum eſt in
culpa: qꝛ domin⁹ p̄cepit q ſm̄ menſurā delicti fiat
etiā plagarū mod⁹:ſed in actu peccati inquantū pec
catū eſt nō ledit niſi de⁹ et peccās:ḡ in deletiōe ipſi⁹
nō debet queri aliqs niſi de⁹/ꝛ ipſe q peccauit:ḡ ſuf
ficit corā deo ſolo cōfiteri. Q aūt nō ledat in pecca/
to niſi ſol⁹ de⁹ ꝛ peccans/hoc patet ex hoc:qꝛ ſi diui
4° nū ſeparet a pctō nō ledit in peccato ꝓxim⁹: ꝛ ſic cō
ſtat ꝓpoſitū. P ꝓpter qđ adhibet homini cōfeſſio:
Si dicat q ꝓpter cōſiliū ꝯtra vnū eſt ſubſtātiale cō
ſiliū in om̄i cōfeſſione.ſ.vade ꝛ iam ampli⁹ noli pec
care. Et ſi nihil adiungit aliud illud ſeruatū ſaluat
hoiem:ḡ videt q aliud nō ſit niſi de bn̄ eſſe. Cū igit
ſubſtātiale cōſiliū ſit vnū hoc pōt innoteſcere penitē
ti om̄i ꝑ publicā p̄dicationē ꝛ doctrinā:ḡ non eſt ne/
5° ceſſaria cōfeſſio q fit homini. Item rex terren⁹ iđo
habet vicariū ꝛ indiget illo:qꝛ ꝑſonalit non pōt eſſe
vbiqꝫ in regno ſuo:igit rex q ꝑ ſeip̄m vbiqꝫ eſt in ſuo
regno nō indiget vicario:ſed de⁹ eſt hmōi rex q vica
6° rio nō indiget:ḡ nō eſt neceſſariū vt vicario dei loco
confiteat aliqs. Item q aliqs artifex plurib⁹ con/
currentib⁹ operet/illud nō poteſt eſſe niſi aut ꝓpter
imperitiā artis/aut ꝓpter impotētiā artificis:qꝛ nō
pōt ꝑ vnū operari totū:dicit em̄ phūs q melius eſt
operari vno multa ſi fieri pōt q̄ꝫ multis multa:ſꝫ de
us q ſumm⁹ artifex eſt ſcit ꝛ pōt operari remiſſionē
pctōꝝ ꝑ ſeip̄m:ḡ videt q ſuꝑflue adhibet ſibi hoiem
vicariū:ḡ ſufficit corā deo peccatū cōfiteri ꝛ deteſta/
7° ri:ꝛ nō oꝑtet vt quis cōfiteat homini. Adhuc iudi
ciū cōfeſſionis iudiciū diuinū eſt/ꝛ iđ nō eget teſtibꝫ
niſi cōſcia ſola:ſed in oī iudicio ſufficit q cauſa inno
teſcat iudici ſoli:ꝛ nō oportet q innoteſcat alij:ḡ in
cōfeſſiōe ſufficit q pctm̄ innoteſcat ſoli deo nec opor
In ꝯtrariū p̄mo. tet cōfiteri pctm̄ hoi. Sꝫ cōtra pnīa cū ſuis ꝑtib⁹
ſacramētū ē/vt ſupra ſepe habitū ē:eſſe aūt ſacramē
ti cōſiſtit in diſpenſatiōe miniſtroꝝ/ḡ et illud: nihil
aūt diſpenſat ab alio niſi cognitū ab illo:ḡ oꝑtet q
miniſter q̄litatē pcti agnoſcat in eo q penitētes ſunt
nō aūt pōt illa cognoſci niſi cognito pctō:ḡ oportet
2° miniſtrū agnoſcere pctm̄/ꝛ nō poteſt niſi ꝑ cōfeſſio/
nē:ḡ oꝑtet cōfeſſionē fieri homini. Itē ſatiſfactō nō
eſt niſi poſt vim clauiū/vt pri⁹ habitū eſt:claues au
3° tem oꝑant in cōfeſſione facta homini: ḡ neceſſariū ē
vt cōfeſſio fiat homini. Itē pnīe ſunt arbitrarie/vt
dicūt ſcti ꝛ doctores:ſꝫ nunq̄ꝫ pōt pnīa arbitrari ni
ſi ſciat quantitas delicti ꝑ cōfeſſionē:ḡ oportet peni
4° tentē q vult penitentiā facere cōfeſſionē facere homi
ni. P ſi cōfeſſio nō requireret ꝓpter hoiem tūc non
oporteret fieri aliquā ꝯfeſſionē:ei em̄ q oīa nouit nō
eſt neceſſaria cōfeſſio:ſed de⁹ oīa cognoſcit:ḡ nō eſt ei
cōfeſſio neceſſaria:ſi ergo q̄rit cōfeſſio a penitēte/con
ſtat q hoc fit ꝓpter hoiem:ꝛ nō ꝓpter deū. Autorita

tes aūt ad vtranqꝫ ꝑtē iſti⁹ diſputatiōis multe ſunt
in littera. Rn̄ſio dōm q abſqꝫ dubio cōfeſſio faciē/ Sol°
da eſt homini ꝛ nō ſoli deo/ſicut mgr̄ determinat in
lr̄a. Ad illud ergo qđ p̄mo obijcit dōm q lꝫ in pec/ Ad p̄mū
cato nō habeat culpā niſi peccans/nō tn̄ ſufficit ſo/
lus ad deletionē:plura em̄ exigunt ad recōciliatio/
nē q̄ꝫ ad receſſum ꝑ peccatū:oꝑtet em̄ adeſſe meritū
xp̄i in clauibꝫ:ꝛ etiā interceſſionē eccl'ie ꝑ ſuū mini/
ſtrū:ſicut em̄ in primo peccato vn⁹ hō ſol⁹ peccauit
ꝛ tn̄ ſol⁹ ꝓ omnibꝫ nec etiaꝫ ꝓ ſe penitere potuit niſi
meritū xp̄i ſuffragaret ita etiā eſt in peccatis maio/
rū quo ad hoc q plura oꝑtet cōcurrere ad recōcilia/
tionē. Ad aliud dicendū q illud peccatū nō omnio Ad 2m
delet ꝑ alterū:qꝛ admin⁹ oportet ſuſciꝑe ſacramen/
tū eccl'ie: ꝛ ita fit ibi aliqđ ꝑ eccl'iaꝫ. Et ſil'r neceſſe ē ī
pctō actuali q ꝑ eccl'iam in ſuo miniſtro cōiūgat illi
meritū xp̄i qđ eſt in ptāte eccl'iaſtica in clauib⁹. Ad Ad 3m ꝛ
aliud dōm qđ iam pꝫ ꝑ p̄dicta:qꝛ nō ſequit q plura 4m
multa exigunt in emenda q̄ꝫ cōmiſſa ſint in culpa ne
tn̄ credamur fugere argumētū/dici pōt q in pecca/
to eſt quoddā nocumentū pctōris.ſ.q diuidit a cor/
pore xp̄i myſtico ꝑ pctm̄ ꝛ a capite xp̄o: ꝛ ſic ordina/
uit de⁹ vt nō conuertat niſi ꝑ miniſtrū voto ꝛ opere
ſi hꝫ facultatē/ꝛ ſic ei qđ eſt in emenda rn̄det aliqđ
in culpa. Ad aliud dōm q rex terren⁹ benign⁹ tri Ad 5m.
plici ex cauſa vtit miniſtro.ſ.ꝓpter imꝑfectionē ſui:ꝛ
ꝓpter vtilitatē ſubditorū: ꝛ ꝓpter ordinis pulchritu
dinē:ꝓpter ſui indigentiā/qꝛ vbiqꝫ eſſe nō poteſt nec
ꝑ ſeip̄m om̄ia dijudicare:ꝓpter vtilitatē aūt ſubdi/
torū dupliciť.ſ.inferioꝝ ꝛ ſuperioꝝ:ſuꝑioꝝ qꝛ vult
q ſuꝑior hac honoret dignitate/ꝛ ſibi in h̄ deſeruiat
vt inferiorē perficiat. Inferioꝝ aūt:qꝛ forte inferior
magis audact hꝫ acceſſum ad inferiorē aliquē q̄ꝫ ad
ip̄m regē. Et his duabꝫ vltimis de cauſis de⁹ vica/
riū habet. Et prima cauſa eſt Auguſti. ꝛ Gregorij ꝑ
ſil'e loquentē de angelis qbꝫ de⁹ vtit in ꝑficiendis
hominibꝫ. Scđa aūt eſt mgr̄i Hugonis:ꝓpter ſeip/
ſum aūt nō vtit vicario:qꝛ ꝛ vbiqꝫ eſt ꝛ om̄ia ꝑ ſeip/
ſum potens dijudicare. Tertia cauſa eſt ordo:ꝛ iſta
eſt beati Dyonyſij:qꝛ ꝛ ſi de⁹ om̄ia ꝑ ſeip̄m poſſit ꝑfi
cere ꝛ illuminare ꝛ cōſummare:tn̄ ꝓpter pulchritu
dinē ordinis lex diuinitat eſt ꝛ ꝑ p̄ma media ꝛ ꝑ vl/
tima deducere hꝫ ad purgationē:illuminationē ꝛ ꝑ
fectionē:ꝛ iđ in eccl'iaſtica hierar. cōſtituunt grad⁹
ſicut in celeſti. Ad aliud dōm q phūs intelligit đ eo Ad 6m
qđ eſt om̄i mō meli⁹ tā ex ꝑte facient q̄ꝫ ex ꝑte eius
circa quē oꝑat: ꝛ ſi ita de⁹ eēt tūc de⁹ ꝑ ſeip̄m oꝑare
tur/ſꝫ in p̄cedent argumēti ſolutōe oñſum eſt ſic nō
eſſe. Ad aliud dōm q aliud eſt de iudicio ꝯuictiōis Ad 7m
ad cōdemnationē: ꝛ aliud de iudicio recōciliatiōis
rei ad ꝑfectionē/purgationē ꝛ illuminationē:in pri
mo em̄ nō exigit niſi q iudex cām recognoſcat q̄n/
tū ad ſubam iudicij:ꝛ ſi al's innoteſcat hoc fit vt iu/
ſtior eſſe videat cōdemnatio:ꝛ tale erit iudiciū in fu
turo qđ de⁹ faciet ꝑ ſeip̄m. Sꝫ iudiciū cōfeſſiōis eſt
iudiciū reconciliatiōis et reductiōis:ꝛ ideo illa exi/
gunt que ſupra dicta ſunt.

An verū ſit hoc dictū magiſtri dicētis: La Ar. XXXIII
uāt lachryme đbitū qđ pudor ē voce ꝯfiteri. L 2

Einde querit de hoc qđ dicit ibi [Lauant la
D chryme debitū qđ voce pudor eſt ꝯfiteri ꝛc̄.
ſ.a Autem̄ hoc intelligit q cum pudore cō Arg. p̄mo.
fitet aliqs:aut ſic q pudor eſſet ſi cōfiteret. Si p̄mo

modo tunc nihil eſſet ꝙ ſequit̃ fletus ⁊ venie cõſulit
⁊ verecũdie:nõ em̃ ꝯſulit verecũdie ſi verecũdiã cõſi
derãdo ſubire opoꝛtet. Si aũt ſcðo mõ tunc erit cõ‑
tra qð dixit lachꝛymas petri lego/ſatiſfactionẽ non
2º lego ¶ .qd eſt ꝙ dicit qð defendi nõ põt/abſolui
põt:ſi em̃ abſoluit̃ tunc videt̃ ꝙ ad notitiã veniat ab
3º ſoluẽtis:⁊ iõ nõ valet ad ꝓpoſitũ. ¶ videt̃ nihil eẽ
qð dicit:qꝛ ſi pctm̃ nõ põt defẽdi in nll'o iudicio de‑
bet abſolui reus:ḡ ſi abſoluit̃ pctõꝛ põt defendi:⁊ ita
Queſtiũcl'a nihil dicit qð defendi nõ põt abſolui põt. ¶ querit̃
prima. vlterius hic vtrũ hec opinio ſit heretica vel poſſit ſu‑
Arguit̃ pº ſtineri. Uidet̃ aũt ꝙ poſſit ſuſtineri:qꝛ tã hoc qð h
q̄ꝫ etiã illud qð in decreto recitat̃ tm̃ ꝓ opinioẽ ⁊ nõ
pꝛo erroꝛe ſit iudicandũ:ḡ videt̃ ꝙ eccl'ia opinionẽ et
2º nõ erroꝛẽ iudicat illud. Itẽ nõ ſemꝑ fuit hic vſus
ꝙ hõ hoĩ cõfiteret̃:ḡ videt̃ ꝙ nõ ſit de moꝛalibus ꝙ
hõ hoĩ cõfiteat̃:qꝛ moꝛalia ſemꝑ tenẽt:⁊ conſtat etiã
ꝙ nõ eſt de credẽdis cũ etiã nõ ſit articulus fidei:nec
etiã reductũ ad articulũ aliquẽ:ḡ nec de credẽdis eſt
nec de neceſſarijs faciendis:in oĩb; talib; autẽ dicũt
magiſtri ꝙ poſſumꝰ opinari ꝓ vtraq; parte:ḡ illud
eſt de opinabilib;:⁊ nõ eſt iudicandũ hereticũ qð illi
3º dicunt. Itẽ Aug. ⁊ Bern. diſtinguũt credẽda ⁊ ĩ‑
telligenda ⁊ opinãda dicẽtes:qꝛ qð credimus debe‑
mus autoꝛitati qð intelligimus rõni:qð opinamur
erroꝛi ſiue ĩcertitudini dubitatiõis:ſꝫ in iſta q̃ſtione
certã canonis biblie nõ habemus autoꝛitatẽ:ḡ non
eſt de credendis:nec habemus firmã ac ſtabilẽ ratio
nẽ:ḡ nõ eſt de intelligendis:ḡ relinquit̃ ꝙ ſit de opi‑
nandis:ſed in talib; nõ culpat̃ oppoſitũ dicẽs:ḡ iſta
In ꝯriũ pº opinio nõ eſt cõdẽnanda:vt videt̃. Sed cõtra qc‑
arg. ꝓ veri qd diſſoluit oꝛdinẽ eccl'iaſticũ ⁊ ptãtẽ eccl'iaſticã illud
tate. eſt hereticũ hec aſſertio diſſoluit:ḡ eſt heretica. Pꝛo‑
batio pꝛime eſt:qꝛ hec eſt ꝯtra articulũ in ſctãm eccle
ſiã ⁊ ſctoꝝ cõionẽ. Scða ꝓbat̃ ex hoc ꝙ q̃ negat actũ
negat ꝑ ꝯñs ptãtẽ:ſed actus purgatiõis illũinatiõis
⁊ ꝑfectiõis negat̃ ꝓcedere ſm oꝛdinẽ ptãtis eccleſia‑
2º ſtice in reducẽdis inferioꝛib;:ḡ cõſtat ꝓpoſitũ. Ad‑
huc qð ſacre ſcripture cõtradicit eſt hereticũ:ſꝫ illud
ſacre ſcripture cõtradicit:ḡ eſt hereſis pura. Pꝛima
patet ꝑ ſe:qꝛ nõ habemꝰ regulã credendi aliquã niſi
ſcripturã. Scða cõſtat/qꝛ cũ miniſterio ſacre ſcriptu
re q̃ in ve. teſt. dicit ꝙ lepꝛoſus nõ redit ad caſtra niſi
per iudiciũ ſacerdotis cõtra dicat iſta aſſertio:cõſtat
ꝙ ſacre ſcripture cõtradicit/⁊ ita ꝯſtat ꝓpoſitũ ꝓbatũ
Solutio ¶ Reſponſio dðm ꝙ intelligit̃ lr̃a ſic:ꝙ voce pudoꝛ
Ad pꝛimũ. eſt cõfiteri/hoc eſt ꝙ cũ pudoꝛe aliq̃s confitet̃. Ad
obiectũ aũt cõtra dðm ꝙ lr̃a nõ tm̃ innuit ꝙ legit cõ
feſſionẽ:ſed etiã expꝛeſſe dicit ꝙ nõ legit ſatiſfactionẽ
⁊ tñ naturale ius nõ ꝑmittit q̃n ſatiſfecerit ſi pecca‑
uit:⁊ ita etiã intelligendũ eſt de cõfeſſione:licet alibi
duas ſolutiões alias ſuꝑ hoc notauerimꝰ in p̃ceden
Ad 2m tib;/q̃s hic nõ repetimꝰ ne fiat ꝓlixitas. Ad aliud
dðm ꝙ pctm̃ qð defendi non põt eſt pctm̃ in iudicio
cõfeſſiõis manifeſtũ ſacerdoti:qꝛ tale eſt iudiciũ illud
qð accuſantẽ abſoluit/⁊ defendentẽ pctm̃ ſuũ condẽ
Ad 3m nat. Ad obiectũ aũt dðm ꝙ veꝝ eſt de iudicio con
uictiõis ⁊ de iudicio cõdẽnatiõis:⁊ nõ de iudicio re‑
cõciliante reũ:⁊ bene cõcedo ꝙ nõ valet ad ꝓpoſitũ ꝓ
iſta aſſertõe:qꝛ falſitas bonũ autoꝛitatis teſtimoniũ
Ad q̃ſtiũcu‑ hr̃e nõ põt. Ad id qð vlteriꝰ querit̃ dðm videt̃ ꝙ
lã duplex eſt hereſis. ſ. aperta ⁊ implicita:apta hereſis
q̃ expꝛ̃ſſe cõtrariũ p̃dicat articulo vel qð antecedit ar
ticulũ:vel ſequit̃ illũ:vt ꝙ deꝰ ſit nõ trinꝰ ⁊ vnꝰ eſt
hereſis cõtra articulũ ꝙ foꝛnicatio nõ ſit moꝛtale pec
catũ:ẽ hereſis ꝯ̃ ꝯñs articulũ qð ſacra ſcriptura fal‑
ſum dicat:eſt hereſis ꝯ̃ ꝯñs articulũ implicita. Aut
hereſis eſt aſſertio ex q̃ ſequit̃ hereſis/ſicut eſt iſta:qꝛ
licet mõ nõ teneamur ꝯfiteri ep̃is tribꝰ vel duob;:ſi
tñ p̃cipiat̃ ab eccl'ia tunc tenemur:vñ ſi ego dico non
eſſe cõfitendũ ep̃is illis ex hoc ſequit̃ ꝙ nõ ſit obediẽ
dũ ptãti ⁊ oꝛdinatiõi clauiũ:⁊ iõ hereſis eſt/⁊ talẽ iu
dico aſſertionẽ iſtã:qꝛ licet qñq; hõ nõ ꝯfiteret̃ homĩ
enarrãdo pctm̃ oꝛe:ſicut mõ tñ ex p̃cepto eccl'ie tenet̃
ad illud. Ad pꝛimũ ḡ dðm ꝙ nec mgr̃ hic nec Gra Ad pꝛimũ.
tianꝰ in decreto recitat hoc appꝓbãdo:ſed potiꝰ cõ
dẽnando/⁊ erroꝛẽ in oppoſitũ diſputãdo manifeſtan
do. Ad alið dðm ꝙ ex illa rõne nõ põt hr̃i ꝙ ſit de Ad 2m
opinabilib;:ſed potiꝰ ꝙ nõ oĩno ſit moꝛtale:ſꝫ diſci‑
plinale ſm aliq̃d:ſicut s̃ diſt. xv. ꝑ diſputationẽ ha‑
bet̃ ꝙ ſbaliter quidẽ moꝛale eſt:ſꝫ determinatõ ipſiꝰ
eſt diſciplinalis ⁊ ꝑ eccleſiã facta:⁊ hoc ad vtilitatem
hoĩm ⁊ eccl'iaſtice vnitat̃ tota die fieri põt. Ad alið Ad 3m
dðm ꝙ licet autoꝛitas canõis nõ ſit de tota determi
natiõe:tñ innuit canon hoc fieri poſſe ⁊ eſſe vtile tã ĩ
veteri q̃ꝫ in no. teſt. in veteri eĩ p̃cipit:Diligẽter agno
ſci vultũ pecoꝛis In nouo ãt ĩ canonica iacobi expꝛ̃ſſe
dicẽs:Cõfitemĩ alterutrũ pctã vr̃a:ml'ta aũt de mõ
illiꝰ p̃cepti notata ſunt ſupꝛa:⁊ iõ hic trãſeundũ.

Einde querit̃ de hoc qð dicit ibi [Reuela
d viam tuã ante deũ. ⁊c̃. s̃. b. Ex iſta em̃ auto
ritate Chꝛi. hr̃t ꝙ nõ tenemur ꝯfiteri niſi ãn
deũ. Reſponſio dðm ꝙ alia eſt cõfeſſio ſacramẽta
lis/⁊ alia ſupplicatõnis:ſacr̃al' eccl'ie debet fieri hoĩ
et de hac nõ loquit̃ Chꝛiſo. Cõfeſſio aũt ſupplicatiõ
nis eſt quãdo aliquis in oꝛatõe ſe humiliãs accuſat:
vt ſic facilius exaudiat̃:⁊ hoc fit coꝛã deo ſolo:de hac
ſanctus:ſicut ⁊ Danielis. ii. vbi dicit̃ ꝙ cõfitebat̃ in
oꝛatiõe pctã ſua ⁊ peccata parẽtũ ſuoꝝ/vt humiliatꝰ
facilius exaudiretur.

An recognoſcẽs peccata ſua poteſt pꝛoxi mo mala cogitare. Articulus XXXIIII M 2

Einde querit̃ de hoc qð dic ibi:[Si habue Arg. pꝛimo
d ris peccata tua in mente. ⁊c̃. s̃. c. Uidet̃ em̃
hoc non eſſe neceſſariũ:multos em̃ videmus
ſua mala recognoſcere qui tñ pꝛoximo nõ indulgẽt:
⁊ multa mala recogitant. Reſponſio dicẽdũ ꝙ in Solutio
telligit̃ de tentiõe in memoꝛia cũ deteſtatõe perfecta ad totũ.
qui em̃ pctm̃ memoꝛatũ perfecte deteſtat̃:ſicut facit
vere penitens nõ multiplicat ſuum peccatum malũ
pꝛoximo cogitando.

An aliquis poteſt confiteri ſuo conſeruo. Ar. XXXV N 2

Einde querit̃ de hoc qð dicit ibi:[Non dico
d vt cõfitearis ea. ⁊c̃. s̃. d. Cõſeruus em̃ hoĩs
eſt quilibet hõ:ḡ nulli homĩ debet cõfiteri:⁊
ſic totũ falſum eſt qð ſupꝛa diſputatũ eſt. Reſpon Solutio
ſio dðm ꝙ põt fieri vis in cõſeruo:qꝛ cõſeruꝰ poteſt
dici equalis cõditõe ⁊ gradu:⁊ ſic ſacerdos nõ eſt cõ
ſeruꝰ:⁊ tũc nõ intelligit̃ hic niſi ꝯfeſſio layci ⁊ popu
laris que ſepe fit ad expꝛobꝛationẽ:quia layci non
habẽtes diſcretionẽ ſigilli ꝯfeſſiõis expꝛobꝛãt audita
ꝯfitẽti:Uel aliter põt dici ꝙ vis eſt ĩ hoc quod dic̃ vt
tibi expꝛobꝛet ꝙ licet ſacerdos cõſeruus ſit:nõ tamẽ
debet cõfiteri vt hoĩ:qꝛ ſic poſſet expꝛobꝛare cõfitẽtĩ
ſed debet cõfiteri vt deo:qꝛ ſic ꝓhibet̃ ab expꝛobꝛatõ
ne ſacerdos ſigillo ꝯfeſſionis:qꝛ nouit hoc vt ſecretũ
dei/⁊ non vt narrationem humanam.

Articulus XXXVI. Qualis debet eſſe confeſſus.

D2 D Einde queriť de hoc qđ dicit ibi: [Dicito in/
ingemiſcens ⁊ lachꝛymãs. ⁊c. ꝫ. e. Hic ponẽ
da eſt queſtio vtilis qualis debeat eſſe cõfeſ/
ſio: ⁊ dicũt magiſtri ꝙ decẽ ⁊ ſex dant ei debitã qua/
litatẽ que his verſib⁊ notanť: Sit ſimplex humilis
cõfeſſio pura fidelis. Et frequẽs nuda diſcreta libẽs
verecunda. Integra ſecreta lachꝛymabilis accelera/
ta. Foꝛtis ⁊ accuſans/⁊ ſit parere parata. Iſte enim
ſunt ſedecim qualitates q̃ aſſignanť cõfeſſiõi a magi
Arg. de pͦ ꝙ ẽ ſimplex ſtris. Queriť aũt qualiť dicať ſimplex: videť em̃
ꝙ multiplex eſſet melioꝛ: qꝛ alia conditio ſua eſt ꝙ ſit
Solutio frequẽs. Si aũt dicať ꝙ dꝛ ſimplex quantum ad
Obiectio pcti enarrationẽ Cõtra nõ ſimpliciť debet enarra
ri pctm̃: ſed potius pctm̃ cũ circũſtantijs: ğ videť ꝙ
non debet eſſe ſimplex. Si ꝟo dicas ꝙ intelligiť de
ſimplicitate cõfitentis. Contra ad Roma. 16. Volo
vos eſſe ſapientes in bono/⁊ ſimplices in malo: ſed
vnũ optimoꝝ eſt cõfeſſio: ğ in ipa nõ debet aliqs eſſe
Arg 2o de humili. ſimplex Deinde queriť qualiť ſit humilis cõfeſſio
non enim videtur humilitas qualitas eſſe confeſſio
2o nis: ſed potius cõfitentis. P̃ videť ꝙ oĩs confeſſio
ſit humilis: oĩs em̃ actus humiliãs agentẽ hũilis eſt
ſed nihil adeo vt ꝯfeſſio hũiliat agentẽ: ğ videť ꝙ oĩs
Arg 3o de pura. confeſſio ſit hũilis. Deinde queriť de hoc qđ dicit
pura: hoc em̃ nõ videť differre a ſimplicitate. Purũ
em̃ eſt qđ nihil alieni habet pmixtũ/⁊ ſimiliter idẽ eſt
ſimplex: ğ videť ꝙ hec duo in cõfeſſione ſint vnum.
Solo. Si aũt tu dicas ꝙ puritas referť ad cõfitentem.
Obiectio. Cõtra qꝛ ſm hoc nullus impurus cõfitereť .i. hñs
pctm̃ moꝛtale: ⁊ h̃ ꝫ eſt impꝛobatũ: ğ videť ꝙ nõ de/
Arg. 4o de fideli. bet poni ꝙ ſit pura. Deinde queriť de hoc ꝙ dicit
fidelis: aut em̃ intelligiť de fide cõfitentis aut cõfeſ
ſionis. Si pmo mõ tunc nõ eſt ꝓpꝛiũ cõfeſſionis: qa
Obiectõ nihil placet deo ſine fide. Si aũt de fide cõfeſſiõis
vt cõmuniť dꝛ tunc idẽ eſt cõfeſſionẽ eſſe fidelẽ qđ ve/
rã: ⁊ veritas iſta ſupponiť ĩ ſimplicitate ⁊ poſſibilita
Arg. 5o de frequẽti. te: ⁊ iõ illud mẽbꝛũ ſupfluere videť. Vlterius que
riť de hoc ꝙ dicit frequẽs: hoc em̃ nõ eſt neceſſariũ
Obiectio. qꝛ ſufficit ſel' bene facta cõfeſſio. Itẽ oĩs actus fre/
quẽter iterat⁹ efficiť leuis: ⁊ fit cũ maioꝛi negligẽtia
agentis: qꝛ nõ poniť ſtudiũ niſi circa difficile: ğ fre/
quens cõfeſſio negligẽtioꝛ efficiť: ſꝫ hec eſt q̃litas ma
Arg. 6o de nuda. la: ğ frequẽtia nõ eſt ſba q̃litatis cõfeſſionis Obij
ciť etiã de hoc qđ diciť debere eſſe nudam: qꝛ hoc ni/
hil differre videť a ſimplicitate q̃ ſup̃ aſſignata eſt: ğ
Arg. 7o de diſcreta. pꝛo qualitate diuerſa poni nõ debet Obijciť etiã
de hoc ꝙ dꝛ diſcreta: ſi em̃ intelligiť diſcretio quo ad
hoc ꝙ oĩa cõputet tunc eſt idẽ re: ⁊ ſi nõ rõne eſt eẽ di
ſcreta qđ eſſe integram: ⁊ ſic alteꝝ illoꝝ ſupfluit. Si
aũt intelligiť diſcreta quo ad cõfitentẽ qui debet eſſe
diſcretus. Cõtra cõfeſſio obligat ⁊ diſcretũ ⁊ indi
ſcretũ equaliter: ğ eſt diſcreti ⁊ indiſcreti eq̃liť: ğ non
Arg. 8o de libenti. debet dici diſcreta a diſcretiõe cõfitentis. Item de
hoc qđ dicit libens: impoſſibile em̃ eſt ꝙ aliqđ ſit li/
bens ⁊ amarũ ſil': ſed cõfeſſio debet eſſe cũ amaritudi
ne: ſic dꝛ Eſa. 38. Recogitabo tibi oẽs annos meos
in amaritudine aĩe mee: ğ nõ põt eſſe libẽs: vt videť.
Arg. 9o de verecunda primo. De hoc autẽ qđ dꝛ debere eſſe verecundã: videtur
falſum: qꝛ nihil retrahens a cõfeſſiõe eſt bona quali/
tas cõfitentis vel cõfeſſiõis. Verecundia autẽ eſt re
trahens quantũ eſt de ſe niſi aliquis dñeť ei: ğ nõ eſt
2o qualitas cõfeſſionis. Itẽ in naturis quicqđ impe
dit de ſe actũ aliquẽ nõ eſt bona q̃litas agentis inqꝫ/
tũ agens eſt: ğ ⁊ in ſctis moꝛib⁊ ſic erit: ſed verecũdia
de ſe retrahit a cõfeſſiõe vt cuilibet patet: ğ ⁊c. Itẽ 3o
btũs Greg. laudat mariã magdalenã ex h̃ ꝙ ipa inter
ꝯuiuãtes nõ erubuit in ꝯfeſſiõe dicẽs: qꝛ ſemetipam
grauiť erubeſcebat int⁹/nihil qđ verecũdareť crede
bat eſſe foꝛis: ğ ⁊ in alijs ẽ laudabilis q̃litas nõ eru/
beſcere. Itẽ paulo añ habitũ eſt in lr̃a: Si erubui 4o
pctm̃ meũ coꝛã ppl'o ꝯfiteri: ğ ſi Iob dicit laudando
ſe nõ erubuiſſe erubeſcẽtia laudabilis q̃litas cõfeſſio
nis eſſe nõ põt. Deinde obijciť de hoc qđ dicit inte/ Arg. 10o de integra.
gra: hoc ei videť impoſſibile: qꝛ dicit pſ. 18. Delicta
qs intelligit: ğ integre nullus cõfiteť. Si aũt tu di/
cas ꝙ recoꝛdatũ integre ꝯfitendũ eſt cũ ſuis circũſtã
tijs. Cõtra ſupꝛa habitũ eſt diſ. 13. ꝙ circũſtãtias nõ
opoꝛtet cõfiteri niſi trahãt ad aliud genus: ğ hec nõ
eſt eſſentialis qualitas cõfeſſionis. Si aũt dicas
ꝙ integra dꝛ: qꝛ totũ vni cõfitendũ eſt. Cõtra pona/
mus ꝙ duo iniungãt duas medietates vere pnĩe: ⁊ ĩ
q̃libet autẽ re due medietates rei equipollẽt integro
ğ ille due medietates ſufficiũt: ğ põt ſic dimidiari cõ
feſſio: ⁊ inſup melioꝛ videť: qꝛ maioꝛ eſt verecũdia co
rã duob⁊ vel trib⁊ q̃ꝫ coꝛã vno. Secreta aũt nõ vi Arg. 11o de
deť debere eſſe: quia iã ante in lr̃a laudata eſt ꝯfeſſio ſecreta.
que fit coꝛã populo Itẽ magdalena eſt cõfeſſa ope Pꝛimo
adminus .ſ. flendo coꝛã ppl'o: ⁊ laudať multũ ei⁹ cõ 2o
feſſio: ğ videť ꝙ nõ debeat eſſe ſecreta. Itẽ iã dixi/ 3o
m⁹ añ ꝙ debet eẽ verecũda: ğ melioꝛ ẽ magis verecũ
da: ſꝫ mag' ꝟecũda ẽ q̃ fit coꝛã plurib⁊ q̃ꝫ ſecreta. La Arg. 12o de
chꝛymabilis etiã eſſe nõ videť: ex quadã em̃ diſputa lachꝛymabili
tione ſupꝛa habita. xiiij. diſ. hẽť ꝙ qñqꝫ min⁹ dolẽs
plus lachꝛymať ⁊ magis dolẽs min⁹ vel nihil/ cum Arg. pꝛimo
igiť laudabilioꝛ ſit cõfeſſio q̃ fit cũ maioꝛi doloꝛe: vi/
deť ꝙ laudabilioꝛ nõ lachꝛymabilis Itẽ ſup̃ dixit 2o
Aug. diſ. 13. ꝙ penitẽs debet gaudere de doloꝛe: ſꝫ ĩ/
poſſibile ſil' gaudere videť ⁊ lachꝛymari p̃ anguſtia:
ğ videť ꝙ cõfeſſio nõ debet eſſe lachꝛymabilis: ſꝫ po/
tius cũ gaudio. Accelerata aũt nõ videť eſſe ſimul Arg. 13o de
⁊ diſcreta: qꝛ nihil qđ in ſui factõe reqrit magnã di/ accelerata.
ſcretõis deliberationẽ põt eſſe acceleratũ: ſed cõfeſ/ Pꝛimo.
ſio ſic reqrit pꝛecognitionẽ ⁊ deliberationem: ğ non
põt eſſe accelerata. Si aũt dicas ꝙ debet eſſe acce Solo.
lerata rõne tẽpoꝛis: qꝛ nõ debet differri. Contra Obiectio.
eccl'ia nõ obligat niſi ꝙ ſel' in anno fiat: ğ vltra hoc tẽ
pus nõ opoꝛtet cõfiteri: ğ nõ opoꝛtet eſſe acceleratã
hoc mõ: ſed de hoc infra erit queſtio ſpecialis. Foꝛ Arg 14o đ
tis aũt nõ videť aliquo mõ eſſe cõfeſſio: qꝛ nihil diffi foꝛti.
cile eſt in enarratõe pctõꝝ: foꝛtitudo autẽ nõ requi/
riť niſi in difficili: ğ videť ꝙ foꝛtitudo nõ ſit qualitas
debita cõfeſſiõi. Accuſans quidẽ ꝯfeſſio eſt: ſꝫ hoc Arg. 15o đ
videť ſupponi in hoc qđ dꝛ verecunda: qꝛ nõ eſt vere accuſanti.
cunda niſi de accuſatiõe diuina: ğ qñ verecunda eſſe
poniť illđ videť ſupfluũ eſſe. Videť aũt ꝙ nõ opoꝛ Arg. 16o. đ
teat ꝙ ſit parere parata: qꝛ etiã ſi nõ ſit parata adhuc obedienti.
cõfeſſio eſt/ſicut ſupꝛa ꝓbatũ eſt. Itẽ q̃ cõfiteť ⁊ nõ 2o
emẽdat nihilomin⁹ tñ implet mandatũ eccl'ie: ğ non
opoꝛtet ꝙ ſit pata ſp obedire. Itẽ aliq ſacerdotes 3o
nituntť iniungere qđ nõ opoꝛtet facere penitentẽ: ğ ĩ
tali caſu nõ opoꝛtet ꝙ ſit parata parere. Adhuc vi 4o
deť ꝙ iſte numerus nõ cõpetat dictis bti Bern. ſup
Cant. ſer. 16. Nequaqꝫ iudiceť de eo ꝙ nõ ſit vox ne/
qꝫ ſenſus: ſi tñ de coꝛde humili fideliqꝫ ꝓceſſit cõfeſſio
oẽ ğ qđ remoꝛdet cõſciam cõfitere humiliť pure ⁊ fi/
deliter/⁊ has vices impleſti: ex hoc accipiť ꝙ nõ ſunt
niſi tres cõfeſſionis q̃litates: ⁊ ſic alie videntť ſupflue

Solutio re Rñſio dõm ad h ꝙ ille cõditiões cõfeſſiõis ſunt nõ cuiuſlibet:ſed ꝑfecte ſm ſtatū meritoriū:⁊ iõ non omnibꝫ ɔfeſſionibꝫ cõueniūt:accipiunꞇ aūt cõditiones iſte partim ex cõſideratõe ɔfitẽtis:partim aūt ex cõſideratõe ɔfeſſiõis. Ex parte quidẽ cõfitentis accipiunꞇ ſeptẽ.ſ.ꝙ ſit hũilis/libẽs/lachꝛymabilis/accelerata/foꝛtis/diſcreta / ⁊ parere pata: alie aūt omes circūſtant actū ɔfeſſiõis:cõfeſſio em̄ in cõfitente cõſideraꞇ quadrupliciꞇ.ſ.inquantū eſt actus ſacri/⁊ inquantū eſt a virtute pñie ꝓcedens:⁊ in oꝛdine ad ſequentẽ ſatiſfactionẽ:⁊ inquantū eſt enarratio pctõꝝ ⁊ hoc eſt ɔſiderare eã in ſpẽ ꝓꝛia. Et pꝛimo qdẽ mõ ẽ libens:qꝛ ſic voluntas remittẽtis aſſentit ei/eo ꝙ ſacramẽtū eſt purgatm̄:qꝛ ipẽ ſūme purgari deſiderat ſi aūt cõſideraꞇ vt actus a virtute pñie elicitus ſic eſt cū difficultate:⁊ quo ad hoc exigiꞇ ꝙ penitẽs ſit foꝛtis. Si aūt cõſideraꞇ in oꝛdine ad ſatiſfactionẽ ſeqntẽ ſic ɔuenit ei ꝙ ſit parere pata. Si aūt cõſideraꞇ pꝛout eſt pctõꝝ enarratio dupliciꞇ cõſideraꞇ.ſ.in genere mali ⁊ in ſpẽ:vt in genere dupliciꞇ ſm.ſ.ꝙ pctm̄ eſt turpe ꝑpetratū:⁊ ſic eſt verecūda/⁊ ſm ꝙ eſt malū/⁊ ſic eſt lachꝛymabilis. In ſpẽ ſimiliꞇ dupliciꞇ.ſ. ſm ea de quibꝫ eſt ſm ſpẽm ⁊ numeꝝ q̄ multa ſunt:⁊ ſic exigit ꝙ ſit diſcreta/⁊ ſm ꝙ pꝛeceptū eſt de ipſa:et ſic debet eſſe accelerata:qꝛ celeritas implendi eſt p̄ceptū ne occupet trãſgreſſio. In ipa aūt cõfeſſione ſunt tñ alia hoc mõ:ɔfeſſiõis actꝯ hẽt in ſe tria.ſ.obiectum

Obiectum modū ⁊ actū. Obiectū aūt eſt pctm̄ ipm qȯ eſt ĩ multitudine turpi veſtiū circūſtantijs malis hñs adiunctū delectabile trahens. Si aūt ɔſideraꞇ obiectū vt in multitudine ſic q̄rit integritatẽ ne diuidaꞇ:ſi autẽ vt circūſtantijs veſtitum aggrauantibꝫ ſic querit accuſationẽ ſui:ſi aūt cõſidereꞇ rõne delectabilis adiūcti:ſic debet eſſe ſecreta ne aliq̄s inficiaꞇ auditu/⁊ ꝑtrahaꞇ vi delectationis ad ſimilia.

Actus Si aūt accipiꞇ actus q̄ eſt declaratiuus pctĩ aut cõparaꞇ ad dicentẽ aut audientẽ:⁊ ad dicentẽ dupliciꞇ.ſ.pꝛout eſt meritoriꝯ/vel ꝓut eſt impletiuꝯ p̄cepti tm̄. Si pꝛimo mõ tunc debet eſſe frequẽs:ſi ſcȯo mõ tunc debet eẽ ſimplex.i.ſimpliciꞇ ſine excuſatiõe aliqua factū enarrãs qua intẽdit obligare eccl'ia cõfitẽtes. Si aūt cõparatur ad audientẽ debet confeſſio eſſe nuda:vt apte ſacerdos totū intelligere poſſit coꝛ penitentis ⁊ confitẽtis.

Modus Modus ꝓꝛius confeſſiõis eſt duplex.ſ.ꝙ ſit impmixta actui ɔtrario q̄ eſt pctm̄:⁊ ſic dꝛ pura et ꝙ ſit vera:ſicut dꝛ:⁊ ſic dꝛ fidelis.i.verax.

Ad pꝛimū. Ad pꝛimū ḡ dõm ꝙ ſimplicitas q̄ opponiꞇ additioni nõ opponiꞇ frequẽtie actꝯ eiuſdẽ:ſꝫ potiꝯ interpoſitiõi fabularū ⁊ factoꝝ q̄ nõ ſunt pctã/ſicut multi ɔfitenꞇ totam hiſtoꝛiã ſue vite recitantes:cõtra q̄s dꝛ Eſa.43. Dic tu iniquitates tuas vt iuſtificeris/nõ dic fabulas vite tue oẽs. Ad aliud dõm ꝙ nõ exponunꞇ enarrationi pctõꝝ ⁊ circūſtantiaꝝ:ſed tm̄ illi qȯ iã dictū eſt

Ad obiectionẽ. Ad aliud patet ſol'o ꝑ idẽ:qꝛ nõ negaꞇ ꝑ hoc q̄n debeat eſſe valde ſapiẽs ipẽ cõfitens:qꝛ quanto eſt ſapiẽtioꝛ tanto ſimpliciꝯ ſine interruptione ſuoꝝ actuū cõfiteꞇ.

Ad 2m de hũili. Ad hoc qȯ obijciꞇ de humilitate dõm ꝙ humilis debet eſſe:⁊ bene cõcedimꝯ ꝙ hoc ɔfitenti conuenit ſm ꝙ eſt in actu ɔfeſſiõis:iõ aſſignaꞇ ɔfeſſiõi ꝓ q̄litate.

Ad 2m Ad aliȯ dõm ꝙ oĩs ɔfeſſio bona eſt hũilis ſed tñ nõ oĩs ɔfeſſio humilis eſt:quidã em̄ iactando pctã ſua ɔfitenꞇ: de quibꝫ Eſa.3. Peccatū ſuū ſicut ſodoma p̄dicauerūt nec abſconderūt:⁊ contra iſtã cõditionẽ pꝛecipue peccant quidã:qui pctm̄ ignominioſum ſicut furtū vel aliquid tale demiſſo capite confitenꞇ: aliud aūt qȯ ſonat ſeculi vanitatẽ:ſicut toꝛneamentū/vel in diſputãdo victoꝛiã/vel audaciã pugnãdi ɔfitenꞇ erecto capite ⁊ oꝛe ridente.

Ad id qȯ obijciꞇ de hoc ꝙ debet eẽ pura dõm ꝙ pura diciꞇ:quia confitendo nõ multiplicat impurū:ſicut quidã q̄ ipõ actu ɔfeſſionis multiplicãt pctm̄ iactando vel mentiendo vel deſperando vel pꝛeſumẽdo/vel ab aliquo hmõi actu. Ad 3m de puro.

Ad obiectū aūt ɔtra dõm ꝙ ex p̄dictis patet in quo differt puritas a ſimplicitate:quia puritas dicit immixtionẽ pctĩ:⁊ ſimplicitas excludit admixtionẽ hiſtoꝛie nõ pctm̄ exiſtentis. Ad obiectū pꝛimo

Ad aliud dicendū ꝙ bene ɔcediꞇ ꝙ puritas nõ dicit ibi immunitatẽ a pctõ ex parte ɔfitentis. Ad obiectõnẽ ȝ ſol'oem

Ad hoc aūt qȯ obijciꞇ de quarto.ſ.qualiꞇ ſit fidelis patet reſponſio per antedicta:quia fidelis eſt ꝑ veritatẽ dicti ſm ꝙ ɔſciẽtia dicto atteſtaꞇ:⁊ per hoc patet ſol'o ad pꝛimã partẽ obiectionis:qꝛ nõ intelligiꞇ de fide ɔfitentis Ad 4m de fideli.

Ad aliȯ dõm ꝙ vera ɔfeſſio nõ ſemꝑ eſt ſimplex:qꝛ diciꞇ vera eo ꝙ res ſe ita habeat vt dꝛ:⁊ quandoq̄ꝫ multa vera de hyſtoꝛia vite interponunꞇ que tollunt eius ſimplicitatẽ. Ad obiectõnem.

Ad aliud dõm frequens ɔfeſſio nõ eſt neceſſaria/nec hic aſſignanꞇ tm̄ ɔditões eſſentiales confeſſionis:ſed etiã ɔditiões ɔfeſſionis ſm optimū ſui ſtatū:⁊ hec eſt vna illaꝝ:quanto em̄ frequentius confiteꞇ tanto melius:licet nõ ſit tm̄ neceſſariū:quia verecūdia ſemꝑ tollit aliq̄d de pena:⁊ etiã vis clauiū ⁊ oꝛatio ɔfeſſoꝛis. Ad 5m de frequẽti

Ad id qȯ ɔtra obijciꞇ dõm ꝙ q̄dã actus ſunt qui tantã hñt grauitatẽ adiunctam ꝙ frequentia nunq̄ꝫ inducit deletiouẽ: licet aliquo mõ grauitatẽ diminuat:ſicut patet in actibꝫ foꝛtitudĩs: ⁊ qȯ foꝛtitudo habet rationẽ grauitatis in ſuſtinẽdo hoc habet ɔfeſſio ratione verecundie in ſe manifeſtãdo diuerſis:⁊ tunc ſicut manet ſemper actus grauis ita nunq̄ꝫ ſurripit negligentia: ſed ſemꝑ fit cū attentione ⁊ doloꝛe:bene tñ ɔcedo ꝙ verecundia diminuitur:⁊ hoc ſupplet deuotio frequẽter ſe coꝛã diuerſis confitentis. Ad obiectū

Ad id qȯ ſexto queriꞇ de hoc qȯ dicit eã eſſe nudã:dõm ꝙ ex diffinitione patet in quo differt a ſimplicitate:quia nudū ſonat apertū non inuolutū circūlocutionibꝫ:vt aperte intelligaꞇ ab audiente:ſed ſimpliciꞇ dicit pꝛiuationẽ hyſtoꝛie ad pctm̄ nõ pertinentis. Ad 6m de nuda.

Ad hoc qȯ obijciꞇ de diſcretione dicẽdū ꝙ dicit modū ɔfitentis in actu ɔfeſſiõis ſm ꝙ eſt de multis ɔfeſſio:quia pctã diuerſa ſunt: debet ei diſcretus ɔfitens maius peccatum dicere cum maioꝛi deteſtatione/⁊ minꝯ cum minoꝛi:⁊ ſic patet ꝙ differt ab integritate:quia integritas dicit ne diuidaꞇ in duos audientes:ſed diſcretio dicit vt quodlibet ꝑ ſe debito pondere pondereꞇ:vnde integra ɔfeſſio poteſt eſſe indiſcreta:⁊ diſcreta poteſt eſſe non integra: vñ patet ꝙ iſta ſunt ſeparata a ſeinuicẽ Ad 7m de diſcreto

Ad aliȯ dicendū ꝙ libens poteſt eſſe ɔfeſſio ⁊ amara:ſed nõ ſm idẽ: ɔſideraꞇ em̄ vt actꝯ ſacramẽtalis purgãs:⁊ ſic ẽ libens ⁊ volita cū magna deuotione facta:cõſideraꞇ etiã ſm ꝙ eſt rememoꝛatiua pctõꝝ ꝑpetratoꝝ:⁊ ſic ẽ fctã amaritudine:tñ facta ꝑ volūtatẽ:ſicut ſ̄ ĩ p̄cedẽtibꝫ de doloꝛe volūtario notauimꝯ Ad 8m de libenti.

Ad id qȯ obijciꞇ ɔtra nonū.ſ.ꝙ debet eſſe verecunda dõm ꝙ laudabiliſſimaꝝ ɔditionū ɔfeſſionis illa eſt vna ſi ſit moderata. Ad 9m de verecunda.

Ad id aūt qȯ ɔtra obijciꞇ dõm ꝙ duplex ẽ verecundia vna.ſ.coꝛã deo de turpitudine actꝯ,⁊ altera coꝛã hominibꝫ:⁊ pꝛima eſt bona ⁊ incitãs ad cõfeſſionẽ vt purgeꞇ turpe verecundū. Scȯa eſt mala Ad obiecta p̄ter vltimū

ꝛ retrahens:ꝛ de illa procedūt tres prime obiectio‑
nes:ꝛ de illa q̄ ē corā deo dicit Bern̄. Qua nā frōte
attollo iā oculos ad vultū tā boni patris tā malꝰ fi‑
liꝰ pudet indigna geſſiſſe generi meo:pudet tāto' pr̄i
vixiſſe degenerē. Item dicit: Quid caduca vana ꝛ ꝓ‑
pe mala/ ꝛ quoꝝ finis mors eſt infelix ꝛ inſanus ꝑ‑
ferre nō erubui/ꝛ in patris amore ꝛ honore ꝯfūdor
audire:ſi ğ pater vbi honor meꝰ. Et ſubiūgit Bern̄.
iteꝝ de cōfuſione ad Bonifaciū ſic dicens. Sed ꝛ ſi
pater non eſt obtinet me ſupplicijs non fouet bene‑
ficijs inſtaurat cōtra me teſtes:vt alia munera taceā
ſcꝫ huius corporis victū:ꝛ vſum tēporis huius:ꝛ ſu
per oīa ſanguinē dilecti filij clamātē de terra: pudet
ingratitudinis quanq̄ꝫ ad ꝯfuſionis cumulū argua
ris:etiā reddidiſſe mala pro bonis ꝛ odiū ꝓ dilectō‑
ne mea: ꝛ parmu infra: Erubeſce ꝛ dole anima mea
qm̄ ꝛ ſi illū nō repetere ꝛ nō improperare decet nos
Ad vltimū tn̄ oīno dedecet ingratos īmemoreſq̄ꝫ extitiſſe. Ad
vltimū aūt dōm ꝙ ſicut patuit ſuperiꝰ vbi diſtinctū
fuit de verbo illo ꝙ corā populo nō debeat confiteri
gr̄a ꝓpꝛij actus cōfeſſionis:ſed gratia ſequentis qđ ē
exemplū ex iniuncta ſatiſfactiōe: vt ſicut corā popu‑
lo peccauit:ita bonū exemplū oſtendat ꝛ verecundia
ab his nō retrahat:ſed potius incitet verecūdia:que
Ad 10m de integritate eſt corā deo. Ad decimū qđ obijciꝭ de integritate
dōm ꝙ integritas opponiꝭ diuiſioni quantū ad au‑
dientē:ꝛ ideo prime argumētatiōes non faciūt aliq̄d
cōtra. Sed ad vltimam dicendum ꝙ quantitas pec
cati: ſcꝫ eſt in actu ꝛ in radice/ ꝛ licet in diuiſa confeſ‑
ſione innoteſcat quantitas actus: tamen non inno‑
teſcit quantitas radicis: quia vices ille multe indi‑
cant magnum habitū ꝛ magnam radicem ꝛ difficul
ter ſolubilē: ꝛ hanc quantitatē intendit principaliter
excidere ſacerdos per iniunctā ſatiſfactionē:ꝛ ideo eſt
ꝙ dimidiata ꝯfeſſio nunq̄ꝫ eſt ſufficiēs:nec poteſt eſſe
ꝛ etiā rōe ſupra aſſignata:q̄ꝛ neuter apparet ita ma‑
lus ſicut eſt:ꝛ hoc eſt ſe excuſare ꝛ ad hypocriſim ten
dere: ꝛ ſemꝑ noua tacere:ſicut dictū eſt in p̄cedēti di‑
Ad 11m ſtinctiōe. Ad id qđ vndecimo queriꝭ de ſecreta cō‑
Ad primū. obiectū. feſſione dicendū ꝙ bonū eſt ſecretā eſſe ꝓpter ſcādalū.
Ad id qđ obijciꝭ primo in cōtrariū patet ſolutio ꝑ
Ad 2m dicta. Ad id qđ de maria magdale. obijciꝭ dicēdū
ꝙ ipa nō expoſuit pctm̄ in publicū:ſꝫ peccatricē in ge
nere ſe oſtendit in publico:ꝛ hoc nō incitat nec inſti‑
Ad 3m gat ad peccatū neſcientes:ꝛ tamē etiā hoc ipſum nō
oportet niſi aliquis velit in criminibꝫ magnis. Ad
vltimū dicendū ꝙ intelligiꝭ de verecundia que eſt co
Ad 12m rā deo diſcreta ne alicui procuret nocumentū vl' inte
ritū. Ad id qđ obijciꝭ duodecimo ꝙ debet eſſe acce
lerata dicēdū ꝙ in actu nulla debet eſſe celeritas:ſi‑
cut probat obiectio prima:immo mora exigiꝭ ꝓpter
deliberationē ꝛ ſingultus penitentiū: ſed accelerata
tollit ꝓcraſtinationē penitentiū:ne tardent conuerti
Ad obiecta ad dominū:ꝛ ne differāt de die in diē:ſicut p̄cipitur
Ecc̄i.5. Ad obiectū autē cōtra dicendū ꝙ licet ec‑
cleſia preceperit tempus:nō tamē excluſit cōſiliū: q̄a
q̄ꝫtocitiꝰ tanto melius:vnde ſecurū eſt accelerare q̄ꝫ‑
Ad 13m tū pōt:ꝛ ſic dictū eſt hic aſſignanꭲ cōditiones confeſ
ſionis ſm optimū ſtatū ſui. Ad hoc qđ tredecimo
obijciꝭ de lachꝛymabili dicendū ꝙ lachꝛymoſa poni
tur pro gemebūda:ſicut h̄ diciꝭ in littera. Et ſic bea
tus Grego. in quadā homelia de maria magdalena
ſic: Que dū lachꝛymoſa ad eū medullitꝰ ingemuerat
a peſte mox curaꝭ qua miſere languerat. Et beatus

Bern̄. ſuꝑ Cantica ſer. 3. Non tibi o qualiſcunq̄ꝫ ta
lis es ania non vel locus ille vilis aut deſpicabilis
videaꭲ. ſ. ante pedes dn̄i/ qui ſunt iudiciū ꝛ miſericor
dia:vbi dicta peccatrix peccatū depoſuit:induit ſan‑
ctitatē ibi ethyopiſſa mutauit pellē:ꝛ in nouū reſtitu
ta candorē:iā tunc fiducialiter veraciterq̄ꝫ reſpondit
exprobrantibꝫ ſibi in verbis: Nigra ſum ſed formo‑
ſa. ꝛc̄. Miraris qua nā arte potuit vl' quibꝫ obtinue
rit meritis paucis accip efleuit amare/etiam intimis
viſceribꝫ longa ſuſpiria trahens ſalubriꝰ:intra ſe ſuc
cenſa ſingultibus felleos humores euomuit. Ad Ad primū.
id autē qđ cōtra obijciꝭ dicendū ꝙ diciꝭ lachꝛymoſa
magis a lachꝛymis rōnis ꝛ ſpei q̄ꝫ ſpiritꝰ ꝛ corporis
Ad aliud dicendū ꝙ Aug. non intendit ꝙ gaudiū Ad 2m
illud excludat dolorē ꝛ lachꝛymas:ꝛ huius rō ſepiꝰ
ſupra aſſignata eſt Ad id qđ obijciꝭ de decimoq̄rto Ad 14m cū obiectis.
ꝙ ſit fortis dicendū ſicut patuit in diuiſione ꝙ dif‑
ficilimoꝝ opeꝝ eſt cōfiteri:ſicut em̄ ſupra in littera di
cit Auguſti. ꝙ perfecte videꭲ curare qui erubeſcentie
dominās nihil coꝝ que fecit nuncio ꝛ vicario dei ab‑
ſcondit:ꝛ ratōne difficultatis quam ingerit confuſio
humana exigiꭲ fortitudo in cōfitente:ꝛ hoc petit pſ̄
89. cū dicit: Nec vrgeat ſuper me puteus os ſuū:ſi‑
cut ſupra patuit ī lr̄a vbi hoc inducit Aug. Ad hoc Ad 15m
qđ de. 15. obijciꭲ. ſ. de accuſatione dicendū ꝙ nō ſup‑
poniꭲ ibi verecundia:q̄ꝛ accuſans eſt quādo culpā in
ſe nō in aliū refundit/ſicut fecit adam:ꝛ hoc petijt pſ̄
140. dicens: Non declines cor meū in verba malitie
ad excuſandas excuſationes in peccatis. Verecūdia
aūt dicit cōfuſionē paſſiuā corā deo:accuſans vō ſibi
facit verecūdiā actiuā corā homine ſacerdote:ꝛ iō pa Ad 16m
tet ꝙ vnū ſupponiꭲ vel relinquiꭲ in alio. Ad id qđ
ſedecimo obijciꭲ ꝙ ſit parere ꝑata dicendū ꝙ hec con Ad primū et 2m
ditio eſt fructuoſe cōfeſſionis: ꝛ per hoc patet ſolutio
ad duo p̄ma. Ad vltimū dōm ꝙ intelligiꭲ de his Ad vltimū
debere eſſe obediens que neceſſaria ſunt ad ſalutē: et
de hoc in ſuperioribꝫ habita eſt queſtio ſpecialis vtrū Ad 17m
ſcꝫ iniungi poſſint ꝯſilia ꝛ opera erogationis. Ad
id qđ obijciꭲ de cōditionibꝫ Bernardi dicendum ꝙ
ip̄e nō aſſignat niſi neceſſarias et eſſentiales in quibꝫ
cōfeſſio ſacramētalis differt ab alijs pctōꝝ enarratō
nibꝫ/ꝛ humilitas q̄dē eſt motus eius ſm cōſideratio
nē ſui obiecti qđ eſt humilitas: quia eſt peccatū. puri
tas vocaꭲ hic excluſio omnis alieni tā hyſtorie q̄ꝫ etiā
pcti cumulantis peccatū ꝑ iactantiā vel aliq̄d huiuſ
modi: ꝛ fidelitas eſt veracitas in dicto:ꝛ per hoc pa‑
tet ſolutio ad totum.

An temporalibus penis mutantur eterna ſupplicia. Articulus. XXXVII.

Einde queriꭲ de hoc qđ dicit ibi: [Tēpora‑ P 2
d libꝫ penis mutans eterna ſupplicia ꝛc̄. ſuꝑ. f.
Videꭲ hoc eſſe falſum: primo q̄dē quia paſſio Arg. primo
ne nō meremur: ſed pene temporales q̄dā ſunt paſſio
nes:ğ eis nō meremur:ğ nō merendo penis tempo‑
ralibꝫ mutamꝰ eterna incendia Adhuc poſito etiā 2o
ꝙ penis mereamur: videꭲ impoſſibile dicere: q̄ꝛ nul
lum tēporale pōt in eternū:ſꝫ pene tēporales ſunt tē
porales:ğ nō poſſunt in penas eternas:ğ nō debent
eas mutare:ğ falſum eſt qđ dicit in lr̄a. Itē adhuc 3o
cōmuniter doctores tradunt ꝙ pena eterna adiūcta
eſt culpe mortali/ꝛ ſoluta ipa ſoluiꭲ:ſed culpa morta
lis nō ſoluiꭲ penā:ſed gr̄a gratūfaciente que infundi
tuꭲ cōtrito:ğ ꝛ pena eterna:ğ delictū pene eterne nō

4° eſt pena corporalis. Adhuc oẽ delens ꝛ deſtruẽs
aliquid potentius eſt eo:ſed ſicut dicit lr̃a pena tẽpo/
ralis delet penã eternã:ğ potentior eſt illa: ğ tempo/
rale potenti⁹ eſt eterno cuiuſdã generis qđ eſt impoſ
Solutio ſibile ¶Reſponſio dđm ꝙ pena tẽporalis delet eter
nã: ſicut dicit lr̃a:ſed hec pena tẽporalis incipit ꝛ ra/
dicaꝛ in dolore contritionis primo informato ꝑ gra
tiã in prima gr̃e infuſione:q2 quattuor ſunt ſimul in
Ad primũ. iuſtificatiõe impij:ſicut ſupra determinatũ eſt. Ad
primũ ğ dicendũ ꝙ pena ſm ꝙ eſt paſſio tm̃ nõ mere
mur:q2 ſicut dicit autor ſex principioꝝ paſſio eſt effe
ctus illatioq3 actionis:ꝛ ſic ab alio eſt ꝛ nõ a nobis.
Oẽ autẽ laudabile remunerabile ꝛ meritoriũ opus
eſt a nobis:ſed eſt cõſiderare penã a nobis factã ꝛ vo
litã qualis pena eſt penitẽtie: ꝛ ſm hunc modum eſt
Ad 2m meritoria vite eterne ꝛ diminutiõis pene. Ad aliđ
ꝛ 4m dicendũ ꝙ tẽporale per hoc qđ eſt temporale nõ põt
in eternũ:ſed tẽpale informatũ forma hñte vim eter/
ni ſicut eſt gratia q̃ eſt ſimilitudo diuine bonitatis:ꝛ
per hanc vim diuinã habet vim delendi eternũ ꝯtra
Ad 3m riũ ſibi:ꝛ per hoc patet etiã ſolutio ad vltimũ. Ad
aliud dicendũ ꝙ peccatũ cũ pena deleꝛ gr̃a ꝛ dolore:
ſed dolor immediate agit in penã ꝛ ꝑ ꝯñs in culpã et
gr̃a ecõuerſo:ꝛ hoc ſepiſſime ſupra in hui⁹ quarti di/
ſputatiõe dictũ eſt:ꝛ ſic dđm eſt hic ꝙ gratia ſola de/
let pctm̃: ꝛ ſi aliqđ aliud delet pctm̃ hoc eſt a virtute
gr̃e:q2.ſ.ip̃m eſt gratia informatum.

Articulus XXXVIII Q2

An aliquis poteſt agere pniam neſcienti bus alijs: ꝛ ſeip̃m aliq̃s põt excõmunicare.

Einde queriꝛ de hoc qđ dicit ibi: [Neſcienti
b bus alijs ip̃i illud in ſe voluntarie excõmuni
Arg. ꝑmo. cationis ferũt ſniam.ꝛc̃.ſ.g. Videꝛ em̃ duo
falſa hic dicere vel ſupponere:vnũ eſt ꝙ neſciẽtibus
alijs aliq̃s poſſet agere pniam / qđ falſum eſt cũ opor
2° teat pctm̃ ſuũ ſcire cõfeſſorẽ adminus. Secũdũ eſt
qđ videꝛ ſupponere ꝙ aliquis ſeip̃m excõicare poſſit
qđ iteꝝ falſum videꝛ:qm̃ excõicatio eſt de iuriſditio/
ne ſupioris:nullus ſibi eſt ſupior:ğ nullus ſeip̃m põt
3° excõicare. Tertio videꝛ incõueniens qđ dicit: Et
ab altari cui miniſtrabant nõ aio: ſed officio ſepari.
altaris em̃ participatio cõfert maximã gr̃am:ğ indi/
gens gr̃a maxime queret altaris ꝑticipationẽ:ſ3 nul
lus tm̃ indiget gr̃a vt pctõr penitẽs:ğ ille maxĩe de/
bet ſe altari cõiungere:ꝛ ita nõ debet ſe ab altari aio
4° ſepare. Itẽ nulli redeunti interdiciꝛ via redeũdi:ſ3
nõ eſt reditus a pctõ niſi ꝑ ſacramẽta:ğ ſacr̃a interdi
ci nõ debent:ſed potiſſimũ ſacroꝝ eſt altaris ꝑticipa
tio:ğ illa interdici nõ debet:ğ ab altari nõ debet aio
Solutio ſepari:ꝛ ſic nihil videꝛ eſſe qđ diciꝛ in lr̃a. ¶Reſpon
ad primũ. ſio dđm ad primũ ꝙ nõ diciꝛ neſcientib⁊ alijs ꝓpter
excluſionẽ cõfeſſoris:ſed q2 ſcit nullus modo homis
ſed mõ dei ſolus nouit cõfeſſor:ꝛ hoc eſt qđ ſup̃ dictũ
Ad 2m eſt ꝙ cõfeſſiõis vna cõditio eſt ꝙ ſit ſecreta Ad aliđ
dđm ꝙ excõicatio poniꝛ hic pro ſimilitudine effect⁹
excõmunicatiõis:ꝛ nõ ꝓ ip̃a excõicatiõe:effect⁹ autẽ
quidã eſt ſuſpenſio a locis ſacris ꝛ ꝑticipatiõe eucha/
riſtie:ꝛ hoc qñq3 aliquis ex ſe facit ex hũilitate:ꝛ tunc
Ad 3m notat eũ ſe excõicatiõe ferere. Ad aliud dđm ꝙ li/
cet eucharistia ſit digniſſimũ ſacr̃m rõe ſicut ſ in tra
ctatu de euchariſtia notatũ eſt:nõ tñ eſt neceſſarium
ꝛ iõ ex hũilitate bonũ eſt qñq3 ſe elongare: ꝛ ratiões
Ad 4m huius plurime dicte ſunt ſupra. Ad vltimũ dđm
ꝙ via redeundi nulli negaꝛ:q2 cõpẽdioſior via eſt hu
militas penitentis:ꝛ euchariſtia nõ eſt via neceſſaria
ſed expedit ad viam idoneam accipere.

Qđ nõ ſufficit ſoli deo confiteri ſi tẽpus aſſit ſi tñ homini poſſit.

Sed ꝙ ſacerdotibus cõfiteri oporteat nõ ſo=
lũ illa autoritate Jacobi: Cõfitemini alteru Jacobi.5.
trũ pctã veſtra.ꝛc̃.ſ3 etiã alioꝝ pluřib⁹ teſti
monijs cõprobaꝛ. Ait em̃ Augu. Judicet ſe Aug. in ho.
ip̃m hõ voluntarie dũ poteſt: ꝛ mores cõuer de pnia et
tat in melius ne cũ iã nõ poterit ꝑter volũta hẽꝛ đ pe. di
tẽ a domino iudiceꝛ: ꝛ cũ in ſe ꝑtulerit ſeue= ſti.1.ca. iu/
riſſime medicine:ſed tamẽ vtiliſſime ſenten= dicet.
tiã veniat ad antiſtites per quos illi claues
miniſtranꝛ eccleſie: tanq3 bonus iã incipiens
eſſe filius maternoꝝ membroꝝ ordine cuſto
dito:a prepoſitis ſacramentoꝝ accipiat ſatiſ
factionis ſue modũ in offerẽdo ſacrificio cõ=
triti cordis deuot⁹ ꝛ ſupplex. Jd tñ agat qđ
nõ ſolũ ſibi proſit ad ſalutẽ:ſed etiã ad exem
plũ ceteris: vt ſi peccatũ ei⁹ nõ modo in gra=
ui eius malo:ſed etiã in tanto ſcandalo alio a
rũ eſt:atq3 hoc expedire vtilitati eccleſie vi=
deꝛ antiſtiti: in noticiã multoꝝ vel toti⁹ ple=
bis agere pniam nõ recuſet:ne letali plage ꝑ
pudorẽ addat tumorẽ:cũ tãta eſt plaga pctĩ Jdẽ đ pe. di
ꝛ impetus morbi: vt medicamenta corporis ſtin.iij.
ꝛ ſanguinis domini differenda ſint autorita
te antiſtitis debet ſe remouere ab altari ad
agendã penitentiã ꝛ eadẽ recõciliari. Jtem
Leo papa: Multiplex miſcđia dei ita lapſi=
bus ſubuenit humanis: vt nõ mõ ꝑ baptiſmũ
ſed etiã ꝑ pniam ſpes vite repareꝛ:ſic diuine b
voluntatis preſidijs ordinatis. vt indulgen=
tiã dei niſi ſupplicationib⁹ ſacerdotũ neque
ant obtinere. Chriſtus em̃ hanc ꝑpoſitis ec=
leſie tradidit poteſtatẽ: vt cõfitentib⁹ peni=
tentie ſatiſfactionẽ darẽt: ꝛ eoſdẽ ſalubri ſa=
tiſfactiõe purgatos ad cõionẽ ſacramẽtoꝝ ꝑ
ianuã recõciliatiõis admitterẽt. Jtẽ Augu. Aug. de pe
Quẽ penitet oĩno peniteat: ꝛ dolorẽ lachry di.1.ca. quẽ
mis oſtendat repreſentet vitã ſuã deo per ſa penitet.
cerdotẽ: preueniat iudiciũ dei per cõfeſſio=
nẽ. Precipit em̃ dñs mũdandis vt oſtende= Luce.17.
rent ora ſacerdotibus: docens corꝑali preſen
tia cõfitenda pctã. Nõ per ſcripta manifeſtã c
da. Dixit em̃ ora monſtrate ꝛ oẽs: nõ vnus ꝑ
omnib⁹: nõ aliũ ſtatuatis nũciũ qui ꝑ vobis
offerat mun⁹ a moyſe ſtatutũ: ſed q̃ per vos
peccaſtis ꝑ vos erubeſcatis. Erubeſcẽtia eĩ
ip̃a partẽ hẽt remiſſiõis. Ex miſericordia eĩ
hoc precepit dñs vt nemo peniteret in occul
to: in hoc em̃ ꝙ ꝑ ſeip̃m dicit ſacerdoti: ꝛ eru
beſcẽtiã vincit ꝛ timore dei offenſi ſit venia

criminis. ¶ Fit em̄ veniale ꝑ cōfeſſionē quod
d criminale erat in operatione. Et ſi nō ſtatim
purgať: fit tñ veniale qđ cōmiſerat mortale.
Multū em̄ ſatiſfactionis obtulit qui erube
ſcentie dominās nihil eoꝝ que cōmiſit nun-
cio dei negauit. Deꝰ em̄ qui miſericors ac iu
ſtus eſt ſicut ſeruat miſericordiam in iuſtitia
ita ⁊ iuſtitiā in miſericordia. Opus em̄ miſe
ricordie eſt peccanti peccata dimittere: ſed
oportet vt iuſtus miſereať iuſte. Conſiderat
em̄ ſi dignus eſt nō dico iuſtitia: ſed ⁊ miſeri
e cordia. Juſtitia em̄ ſola dānat: ſed dignꝰ eſt
miſericordia qui ſpūali labore querit gratiā
Laborat em̄ mens patiendo erubeſcentiam
Quāto pluribꝫ qs cōfiteť tāto faciliꝰ ei ignoſcit. Et qm̄ verecundia magna eſt pena: qui eru
beſcit pro xp̄o fit dignus miſericordia. Un-
de patet q̄ꝛ quanto pluribus cōfitebiť in tem
pore venie turpitudinē criminis: tanto faci-
lius cōſequiť gratiā remiſſiōis: ipſi em̄ ſacer
dotes plus poſſunt proficere plus cōfitētibꝰ
De pe. di. I ca. Quāuis parcere. Jtē Leo papa: Quāuis plenitudo
fidei videať eſſe laudabilis que propter dei
timorē apud homīes erubeſcere nō veretur:
tamē quia nō omniū ſunt huiuſcemodi pec-
cata: vt ea qui pniam poſcunt nō timeāt pu-
blicari. Remoueať improbabilis ꝯſuetudo
ne multi pnie remedijs arceanť: dū aut eru-
beſcunt aut timent inimicis ſua facta refera-
re: quibus poſſunt legū percelli cōſtitutiōe.
f Sufficit eni cōfeſſio que primū deo offertur
⁊ tunc etiā ſacerdoti qui pro delictis penitē-
tiū precator accedit: tunc em̄ plures ad pe-
nitentiā poterunt prouocari: ſi populi auri-
bus nō publiceť cōſcientia cōfitētis. Ex his
alijſqꝫ pluribus indubitanter oſtēdit: opor-
tere deo primū ⁊ deinde ſacerdoti offerri cō
feſſionē: nec aliter poſſe perueniri ad ingreſ
ſum paradiſi: ſi aſſit facultas.

Articulus XXXIX. An ſoli ſacerdoti ſit cōfitendū: an valeat
cōfeſſio facta cuilibet alteri homini.

R2 Einde queriť de hoc qđ dicit ibi: [Sed ꝙ ſa
d cerdotibus cōfiteri oporteat. ⁊c̄. Hec eſt em̄
principalis queſtio primo tractāda. ſ. vtrū cō
fitendū ſit ſacerdoti/vel cuilibet hoī: deinde an ꝓprio
ſacerdoti oporteat cōfiteri. Tertio an plures poſſint
eſſe ꝓprij. Quarto ſi aliquo mō ſint plures ꝯfeſſores
⁊ vtrū vni facta cōfeſſio teneať etiā fieri ⁊ alij ſi ille p̄-
cipiat ſibi fieri cōfeſſionē. Quinto ſi aliq̄s ex priuile-
gio pōt audire confeſſiones eoꝝ qui ſunt illi ſubditi.
Sexto vtrū poſtea qn̄ cōfeſſi ſunt ei etiā ꝓprio ſacer-
doti cōfiteri teneanť. Septimo ⁊ vltimo quid abſolu
Arguiť p° tionis ab eo q̄ hēt p̄uilegiū cōſequiť. Ad primū ho
rū ſic ꝓcediť ꝙ. ſ. cuilibet hoī facta cōfeſſio valeat: q̄a
Jacobi vltimo ſuꝑ illud: Cōfitemini alterutrū pctā
veſtra. dicit glo. Maiora maioribꝫ/⁊ minora mino
ribus: ſed minores nō ſunt ſacerdotes: ergo videtur
ꝙ aliqua cōfeſſio valeat q̄ nō fit ſacerdoti. Jtē ī cō 2°
feſſione duo attenduntť. ſ. cōfitens ⁊ ille cui fit cōfeſ-
ſio: ⁊ cōſtat ꝙ ex parte cōfitentis nō eſt impedimentū
q̄n poſſit fieri cōfeſſio/⁊ ſacerdoti ⁊ nō ſacerdoti. Ui-
deť aūt ꝙ nec ex parte eius cui fit: q̄ꝛ in illo p̄ter h̄ qđ
operať deus nō requiriť niſi cōſiliū ſatiſfaciētis: ſed
hoc cōſiliū qn̄qꝫ etiā plus inueniť apđ non ſacerdotē
ğ videť ꝙ poſſit fieri nō ſacerdoti. Jtē pnīa neceſſi 3°
tatis ſacr̄m eſt ei q̄ peccat: ſed in ſacr̄is neceſſitatis et
materia ⁊ miniſter debet eſſe cōis: vt patet in baptiſ-
mo/vbi cōe elemētū eſt materia: ⁊ pōt miniſter eſſe et
vir ⁊ mulier/⁊ etiam ꝓprius pater ⁊ mr̄ pueri: ğ vide
tur ꝙ etiā talis miniſter debet eſſe cōis in pnīa: ğ nō
ſolus ſacerdos: ğ poteſt cōfeſſio fieri cuilibet. Ad- 4°
huc ſi cōfeſſio fit ſacerdoti ſoli aut hoc fit ꝓpter hoc ꝙ
in cōfeſſione operať deus: aut hoc fit ꝓpter id qđ ope
rať homo: ſi propter id qđ operať deꝰ: aut hoc iō qđ
operať deus ſm ꝙ eſt in omnibꝫ eſſentialiť/p̄ſentia-
liter ⁊ potentialiť: aut ſm ꝙ ineſt rationali creature
per inhabitantē gr̄am: aut ſm ꝙ ineſt homī xp̄o per
vnionē. Si primo mō tunc equaliť ineſt bono ⁊ ma
lo ſacerdoti: ⁊ nō ſacerdoti: ğ videť ꝙ equalis ſit con
feſſio oībꝫ his facta. Si ſcđo mō tunc nō eſt niſi in bo
nis ⁊ ſanctis viris ⁊ mulieribꝫ: ğ cōfeſſio facta omni
bus his valet equaliter. Si tertio mō tunc confeſſio
facta nō valet niſi fieret hoī xp̄o. Si aūt fieret ꝓpter
illud qđ operatur ibi homo: ſed hoc nō eſt niſi pro in-
tellectu ⁊ affectu/⁊ ſm illuminationē intelligēdi non
eſt niſi cōſiliū qđ equaliter inueniť in ſacerdote/⁊ nō
ſacerdote: ğ confeſſio facta ſacerdoti ⁊ non ſacerdoti
valet equaliter. Adhuc cōfeſſio erat qn̄ nō erat ſa 5°
cerdos q̄ vere caracterē ſacerdotalē haberet: ſed que
tempe diuiſa ſunt eſſentialiter ad ſeinuicē dependen
tiā nō habent: ğ videť ꝙ cōfeſſio nō eſſentialiť depen
deat ad hoc ꝙ fiat ſacerdoti: ğ poteſt cōfiteri cuilibet
Adhuc Jaco. vlti. nō fit mentio de ſacerdote: ſed 6°
indifferēter videť loqui ad oēs q̄ ſunt ī eccleſia dicēs:
Cōfitemi alterutrū pctā vr̄a: ⁊ orate pro inuicē vt ſal
uemini: ğ videť ꝙ nō oportet cōfeſſionē fieri ſacerdo
ti. Jn cōtrariū aūt huius ſic obijciť: actus egredi In ꝯriū p°
tur ab aliqua propria ptāte ipſius actꝰ: abſoluere in
cōfeſſione eſt actus: ğ egrediť a propria ptāte ipſius
cōſtat aūt ꝙ iſte actus nō eſt in homīe per naturam:
quia ſic homo poſſet abſoluere ſeipſum: ergo eſt in ho
mine ex aliqua per ceptione ptātis ſuperioris. ſ. dei:
hec aūt poteſtas nō ꝑcipiť niſi in ordine ſacerdotali:
ğ nō poteſt abſoluere niſi ſacerdos: ſed nō fit abſolu-
tio niſi in cōfeſſione: ğ nō pōt fieri cōfeſſio niſi ſacer-
doti. Adhuc oīs actꝰ ordinatꝰ ad iuſtificationē fit 2°
aliquo mō ad iuſtificantē ordinatus: ſed nō iuſtificat
niſi deus: ğ oportet ꝙ ordineť ad deū: ſed ad deū or-
dinať ꝙ ſit vicarius dei vt eſt vicarius dei: ğ videť ꝙ
talis actus ſemꝑ debet fieri deo vel vicario eius: ſed
nō deo in ſe: ğ vicario: ſed ꝯfeſſio eſt talis actus: q̄ꝛ dꝛ
Eſa. 43. Dic tu iniquitates tuas vt iuſtificeris: ğ vi
deť ꝙ debet fieri ſacerdoti ſoli q̄ eſt vicariꝰ dei Jtē 3°
cōſtitutio dicit ꝙ ꝯfeſſio debet fieri ſacerdoti ꝓprio:
ğ nō pōt fieri cuilibet. Adhuc Joh. 20. Non dixit 4°
dñs oībꝫ: ſed diſcipulis q̄ iā ſacerdotes erant: quorū
remiſeritis pctā. ⁊c̄. ğ videť ꝙ alijs nō dedit poteſta-
tē abſoluēdi niſi ſacerdotibꝫ. Adhuc Joh. 11. cū ſu- 5°
ſcitauit lazaꝝ nō dixit alicui ꝙ ſolueret lazaꝝ niſi di
ſciplis ſacerdotibꝫ exn̄tibꝫ: ğ cū ſoli ſacerdotes quā-

tū ad ſucceſſionē officiȷ̄ ſint loco diſcipuloꝝ: ſoli ſacer
dotes habēt poteſtatē abſoluendi: ſed cōfeſſio non fit
niſi ꝓpter abſolutionē: ḡ ſoli ſacerdotes habent pote
Solo. ſtatē audiendi cōfeſſiones. Solꝰ dōm ꝙ ſoli ſacer
dotes poteſtatē audiēdi cōfeſſionē hñt: ptās em̄ con
feſſionē audiendi eſt ptās officiȷ̄/⁊ ordo vt dicit Iſi
dorꝰ eſt nomē dignitatis ⁊ officiȷ̄: iō nullꝰ hēt ptātē
niſi q̄ hēt ordinē ſacerdotalē: qꝛ nō habet ptātē ligan
di ⁊ ſoluendi corpus myſticū niſi ille ſolus q̄ accipit
poteſtatē diſpenſandi corpus veꝝ/qđ cōio vocat̄: qꝛ
abſoluti in illo cōicant ⁊ cōtra ſignat̄: hec aūt nō ſūt
Ad primū. niſi ſoli ſacerdotes. Ad primū ḡ dōm ꝙ Beda in
gloſa ſuꝑ illū paſſum loquit̄ de cōfeſſionis diſtinctō
ne: eſt em̄ duplex cōfeſſio. ſ. generalis ⁊ priuata: gene
ralis eſt que fit in prima ⁊ cōpletorio de venialibꝫ ſi
ne quibꝫ hec vita nō ducit̄: ⁊ qꝛ illa nō niſi in genera
li cōfiteri tenemur: hec oī tp̄e cuilibet fieri pōt: licꝫ me
lius ſit ꝙ fiat ſacerdoti qñ haberi pōt: priuata aūt eſt
q̄ eſt de pctīs mortalibꝫ. ſ. ⁊ hec nō pōt fieri niſi ſacer
doti preterq̄ꝫ in neceſſitate vbi neceſſitatis articulus
nō cōtēptꝰ religiōis ſacr̄m excludit: pōt tñ talis dece
dere in voto cōfitendi/⁊ non tenet̄ cōfiteri alteri niſi
Ad 2m habenti claues: ⁊ ſi facit illa humilitas ⁊ rubor mi
nuūt penā. Ad aliud dōm ꝙ ex parte eiꝰ cui fit cō
feſſio requirit̄ aliud q̄ꝫ cōfeſſor. ſ. autoritatis abſolu
tio quā dñs dedit diſcipulis/⁊ illā non habet quili
Ad 3m bet: ⁊ hec autoritas ꝑ vim clauis partē pene dimittit
Ad aliud dōm ꝙ veꝝ eſt ꝙ pnīa eſt ſacr̄m neceſſi
tatis: ſed differēs neceſſitas eſt in adulto ⁊ in paruu
lo: qꝛ paruulū q̄ nō p̄t ſignificare defectus ſuos pōt
quilibet baptiſare/licet nō ꝯfeſſiones audire: ⁊ ſi for
te aliq̄s obȷ̄ciat ꝙ ſi vetula etiā adultū baptizet ba
ptizatus eſt: ⁊ nullus audet eū rebaptizare: ſꝫ nō ſic
eſt de cōfeſſiōe: dōm ꝙ hoc fit ꝓpter cauſas quarum
vna eſt impreſſio caracteris quē imprimit baptiſmꝰ
⁊ nō pnīa: ⁊ iō iterari nō pōt: alia aūt differēs cauſa
neceſſitatis eſt: qꝛ cā baptiſmi eſt ab alio/⁊ ꝑ naturā
viciatā. ſ. ꝑ originale qđ tantū ſel' cōtrahit̄: ⁊ iō tm̄ ſe
mel in illo xp̄o cōmorit̄/⁊ ſepelit̄ in baptiſmo: ſꝫ in cō
feſſione neceſſitas magis eſt ab inſtitutione eccleſie ⁊
pro pctō ꝑſonali: ⁊ iō determinatꝰ dat̄ ei miniſter ni
ſi in articulo neceſſitatis excuſet̄: ⁊ tunc ſi euadit te
Ad 4m net̄ iterare cōfeſſionē apud ſacerdotē q̄ habet claues.
Ad aliud dōm ꝙ ideo nō p̄t fieri cōfeſſio nō ſacer
doti: qꝛ fit ei in quo deus aliquo mō operat̄ quo non
operat̄ in alio. Eſt em̄ deus in hoīe ꝑ gr̄am dupliciť
ſcꝫ gratūfacientē ⁊ gratiſdatā/⁊ ſm ꝙ eſt in hoīe per
gr̄am gratūfacientē tenet obiectio facta: ſm aūt ꝙ eſt
in hoīe per gr̄am gratiſdatā q̄ eſt officiū ⁊ ptās in cla
uibꝫ obiectū nō tenet: qꝛ ſicut ille gr̄e differūt ita etiā
differūt ille oꝑatiōes diuine quas oꝑat̄ per hominē
⁊ hoc eſt qđ dicit aplꝰs. I. Coꝝ. 12. hec oīa oꝑat̄ vnꝰ
Ad 5m atq̄ꝫ idē ſpūs diuidēs ſingulis ꝓut vult. Ad aliud
dōm ꝙ ſacerdote nō exiſtente nō erat ꝯfeſſio ſacr̄alis
nō tantū ſignificās: ſꝫ ⁊ cauſans pctī ſm penā dimi
nutionē: h̄ em̄ mō intelligit̄ cauſatio ſacroꝝ noui te.
⁊ etiā ꝑ hoc nō habet̄ ꝙ cōfeſſio ſacr̄alis qualis mo
Ad 6m do fit non debeat fieri ſacerdoti Ad aliud dicendū
ſicut ad primū ꝙ innuit ibi aplꝰs diſtinctionē dupli
cis cōfeſſionis que in gloſa Bede ſuper eundē locum
magis explicatur.

Arti. XL An ſacerdoti proprio ſit cōfitendum: ⁊ an
S2 valeat cōfeſſio facta cuilibet ſacerdoti.

Ecūdo querit̄ vtrū ꝓprio ſacerdoti ſit cōfitē
ſ dū/vel cuilibet ſacerdoti facta valeat ꝯfeſſio
Videt̄ aūt ꝙ ꝓprio: qꝛ ita dicit Urbanus ſe Arg. primo
cundus: Placuit vt nulli deinceps ſacerdotū liceat
quēlibet cōmiſſum alteri ſacerdoti ad pnīam recipe
niſi eius cōſenſu cui prius cōmiſit/niſi ꝑ ignorantiā
eius cui penitens ꝓus confeſſus eſt: ex hoc accipit̄ ꝙ
nō cuilibet ſed ꝓprio ſacerdoti eſt cōfitendū. Item 2o
extra in decretalibꝫ li. 5. de penitētȷ̄s ⁊ remiſſionibꝫ
dicit Innocēt. tertiꝰ ī ꝯcilio generali: Oīs vtriuſq̄ꝫ
ſexus fidelis poſtq̄ꝫ ad annos diſcretionis peruene
rit oīa ſua ſolus pctā ſaltē ſel' in anno fidelit̄ cōfiteat̄
ꝓprio ſacerdoti/⁊ iniūctā ſibi pnīam ꝓprȷ̄s viribꝫ ſu
is ſtudeat adimplere ſuſcipiens reuerēter adminus
in paſcha euchariſtie ſacr̄m: ex hoc accipit̄ idē qđ priꝰ
Itē. 16. q. I. dicit Hiero. ſcribens ad Heliodorū 3o
ep̄m: Alia eſt cauſa monachi/alia clerici: clerici oues
paſcunt: ego paſcor/illi de altari viuūt mihi ſecuris
quaſi ad radicē arboris infructuoſe ponit̄: ſi munus
ad altare nō defero: mihi ante preſbyteꝝ ſedere nō li
cet illi ſi peccauero: licet me tradere ſathane in interi
tū carnis/vt ſpūs ſaluus ſit in die dñi. Ex hoc acci
pit̄ ꝙ monachis nō licet eā impēdere gregi: ḡ nullus
debet eis cōfiteri: ⁊ eadē eſt rō de alȷ̄s ſacerdotibus
quibꝫ nō eſt cōmiſſum: ḡ nullus debet cōfiteri niſi ꝓ
prio ſacerdoti. Ad idē Hiero. ad villicū ſcribēs di 4o
cit ſic: Eccl'ia hēt ſenatū ſecū p̄ſbyterorū/ſine quorū
cōſilio monachis nihil agere licet Hieroboam iō ꝑdi
dit regnū: qꝛ audire noluit p̄ſbyteros ſuos. 3. Reg.
13. ſenatū q̄ꝫ romāi habebāt/quoꝝ ꝯſilio cūcta age
bāt: ⁊ nos habemus ſenatū nr̄m cetū p̄ſbyteroꝝ: ex
hoc arguit̄ ſic: magis videt̄ ꝙ monacho q̄ ſcit aliquo
mō dirigere ſeipm̄ liceat aliq̄d agere ſine conſilio ſui
ſacerdotis q̄ꝫ layco q̄ ſe dirigere nō pōt ⁊ neſcit: ⁊ non
licet monacho: ḡ nec layco: ḡ nō pōt ſe dirigere in cō
feſſione ſine cōſilio ꝓprȷ̄ ſenatoris q̄ eſt ſacerdos ſuꝰ
Adhuc Eugenꝰ papa ſic dicit: Placuit noſtro cō 5o
ſilio vt nullus monachorū ꝓ lucro terreno de mo
naſterio exire nephandiſſimo auſu p̄ſumat/neq̄ꝫ peni
tentiā dare/neq̄ꝫ filiū de baptiſmo accipere: ex hoc ac
cipit̄ ꝙ nō cuilibet ſacerdoti liceat audire cōfeſſiōes:
ḡ nō cōfiteri cuilibet: ḡ debet cōfiteri ꝓprio Ad idē 6o
ſūt multa decreta. 16. q. I. q̄ in decreto videri poſſūt.
Adhuc obȷ̄cit̄ ſicut ſe habent ſubditi ep̄i ad ep̄m ī 2o idē oſtē
iuribꝫ ep̄alibꝫ: ita ꝑrochiani ad ꝓpriū ſacerdotē in iu dit̄ rōnibꝫ.
ribꝫ parrochialibꝫ: ſed ſubditi ep̄i ad aliū nō poſſunt
recurrere niſi ad ꝓpriū ep̄m: ḡ nec ſubditi ſacerdotis
niſi ad ꝓpriū ſacerdotē. Qꝫ aūt ſubditꝭ ep̄i nō liceat ad Minor ꝓ
aliū ep̄m recurrere ꝑ multa decreta ꝓbat̄. 9. q. 2. vt bat̄ ꝑ mul
eſt illud Calixti pape: Nullꝰ alteriꝰ terminos vſur ta decreta.
pet/nec alterius ꝑrochianū iudicare vl' ordinare aut
excōicare p̄ſumat: qꝛ talis iudicatio vl' ordinatio aut
excōicatio vel dānatio: nec rata erit/nec vires vllas
habebit: qm̄ nullus alterius iudicis niſi ſui ſnīa dā
nabit̄/aut tenebit̄. Itē ibidē: Nullus ꝓmas nul 2m
lus metropolitanꝰ nullus reliquoꝝ epoꝝ alterius
adeat ciuitatē/aut ad poſſeſſionē accedat q̄ ad eū non
ꝑtinet: ⁊ alteriꝰ ep̄i ꝑrochiā ſuꝑ eiꝰ diſponere niſi ab
eo vocatus cuiꝰ iuris eſſe cognoſcit̄/vt q̄cq̄ꝫ ibi diſpo
nat vel ordinet aut iudicet: ſi ſui gradus honore po
tiri voluerit ſin aliter p̄ſumpſerit dānabit̄: ⁊ nō ſolū
ille: ſed etiā cooperatores ⁊ ꝯſentiētes ei. Ibidē ex 3m
ꝯcilio antiocheno: Nullū ep̄m audere debere ex alia
ꝓuincia ad aliū tranſitū facere aut ordinare aliq̄s in

eccl'ia: aut ꝓferre ad ſacrū miniſteriū: ne ab alijs tra-
hat̃ illuc eps niſi forte ꝑ lr̃as rogatus abierit: nō ſo-
lū a metropolitano: ſed ⁊ ab his q̄ cū eo ſunt omnib⁹
4m ipius ꝓuincie epis. Itē ex eodē cōcilio epm nō de-
bere irruere in alienā ciuitatē q̄ illi ꝓbat̃ nō eſſe ſub-
iecta neq̧ in regionē q̄ ad eius curā minime noſcit̃ ꝑ-
5m tinere ad aliq̄d ordinandū. Ibidē ex cōſtantinopo
litano cōcilio: Epi q̄ extra dyoceſim ſunt ad eccleſias
q̄ extra terminos eoꝝ ſunt nō accedant neq̧ confun-
dāt ⁊ ꝑmiſceāt eccl'as ſm regulas ſtatutas. Alia etiā
Scd̃a rō. plurima de eodē ſunt. 9. q. 2. q̄ ibi legi pn̄t. Per ra
tionē obijcit̃ ad idē ſic: Quilibet q̄ tenet̃ rationē red-
dere de aliquo ſibi cōmiſſo totū debet ī diſpoſitōe ha
bere cōmiſſum: ſed ſacerdos tenet̃ rationē reddere de
ſubdito: g̃ ⁊c̄. Probat̃ aūt ꝑma ſi det̃ oppoſitū ꝙ nō
totū debeat habere in diſpōe: iniuſtū erit rationē exi
gere ab eo de illo qd̄ nō habuit in plene obediētie di-
ſpoſitione: inde ſic: totus ſubditus tot⁹ extūs in obe-
dientia ⁊ diſpōne ꝓprij ſacerdotis nō pōt habere re-
curſum niſi de licentia ad aliū: ſed q̄libet eſt ita ſubdi-
tus ꝓprio ſacerdoti: g̃ in cōfeſſiōe nō poteſt recurrere
3a ad aliū niſi de licentia ſui ſacerdotis. Adhuc eccl'ia
militans deſcendit a triūphante/ ⁊ ordines ab ordi-
nib: ſicut dr̃ Apoc. 21. Uidi ciuitatē ſctām hieruſa-
lē nouā deſcendentē de celo: ſed in triūphante vnuſ-
quiſq̧ ſubditus hēt recurſum ⁊ reductionē ad ꝓpriū
ſuꝑiorē/ ⁊ nō ad aliū: g̃ ſic etiā debet eſſe in eccl'ia mi-
litante: g̃ neceſſe eſt ꝙ quilibet in acceptione pnīe re-
4a currat ad ꝓpriū ſacerdotē. Adhuc. 3. Reg. 10. Mi
rata eſt regina ſaba ordinē miniſtrātiū ſalomōi ita ꝙ
nō habuit vltra ſpm̄: ſed cōſtat ꝙ nullus ordo eſt ꝙ
quilibet recurrat ī ſacr̃is ad quēlibet: g̃ oportet ꝙ re
curſus ſit ad vnū ꝓpriū: ſed ille eſt ſacerdos ꝓprius: g̃
in cōfeſſione tm̄ recurrēdū eſt ad ſacerdotē ꝓprium.
5a Adhuc Dioniſi⁹ ſcribēs demophilo monacho di
cit ꝙ correctio laycoꝝ ad ſacerdotes ꝓprios: ſacerdo
tū aūt ad epos: epoꝝ āt ꝑtinet ad ierarchā/ ad quē āt
ꝑtinet correctō crimis: ad illū ēt ꝑtinet eiuſdē crimis
cognitio: g̃ ſacerdos ꝓpri⁹ hēt cognoſcere vniuſcuiuſ
q̧ ſubditi ſui pctm̄/ ⁊ nō ali⁹: ſed nō pōt cognoſci niſi
ꝑ cōfeſſionē: g̃ in cōfeſſiōe nō ad aliū ſed ad ꝓpriū de-
6a bet recurrere ſacerdotē. Adhuc q̄cūq̧ in rōnū ꝑdi
cabilib reducunt̃ ad vnū ſimpl'r ꝑmū pri⁹ reducunt̃
in ꝓximū ſibi ꝓpriū imediatū: ⁊ nō in aliud ſicut indi
uidua in ſpēm/ ſpēs in genus ſubalternū/ ⁊ ſubalter-
na in generaliſſimū: g̃ ratio ſic reducit/ ⁊ ſil'is fit redu
ctio militātis eccl'ie in grad⁹ regētiū ⁊ oportet ꝙ mul
titudo ppl'i inferior in ꝓximū gradū ſpūalis poteſta-
tis reducat̃: ⁊ ꝑ illū in ſuꝑiorē ⁊ tandē in ſuꝑmū: ſed
proximu ſuꝑiorē ſuꝑ ppl'm cōſtat eſſe ꝓpriū ſacerdo-
tē: g̃ in oīb ſacr̃is ꝑcipiēdis nō hēbit recurrere ppl's
7a niſi ad illū: g̃ nō ad aliū. Adhuc h̄ videm⁹ in natu-
ris reꝝ q̄ ꝓcedūt a ſuis cauſis ſi reducant̃ metallica
(vt dicit phus) in cām materialē primā hn̄t reduci in
argentū viuū: ⁊ ſulphur ⁊ argentum viuū in ſubtile
aqueū/ ⁊ ſubtile terreū fortit̃ cōmixta: ⁊ hoc vlterius
in aquā: ⁊ idē eſt in cauſis efficientib/ formalib ⁊ fi-
nalib: cū g̃ regimē hoīm ſit a natura ꝑfectū (vt dicit
Tulli⁹) talis debet eſſe etiā reductio regimis in gra-
dus ꝓximos: g̃ ppl'us nō hēbit recurſum ad aliū q̄
8a ad ꝓpriū ſacerdotē. Adhuc in officijs habet̃ illud
ſicut em̄ dicit phus. 1. ethicoꝝ: Quicūq̧ ſunt talium
actuū ⁊ doctrinaꝝ ſub vna quadam incidūt virtute
quēadmodū ſub eq̄ſtri frenoꝝ factura ⁊ quecūq̧ alie
equeſtriū inſtrumentoꝝ ſunt: hoc autē mō ⁊ oīs bel-
lica oꝑatio ſub militari ſm eūdē vtiq̧ modū alie ſub
alterī: g̃ a ſimili hoc etiā debet eſſe in ordine fideliū in
miſtris eccl'ie: g̃ videt̃ ꝙ ppl'us nō debeat hēre recur-
ſum niſi ad ſacerdotē ꝓpriū. Itē Dioni. dicit: Lex 9a
diuinitatis eſt ꝑ ꝑma media ⁊ ꝑ media infima redu-
cere/ cū igit̃ gradus reductōis determinati ſint non
erit reductio infimoꝝ niſi ꝑ gradū propriū ſuꝑiorem
ſed in illo gradu eſt ſacerdos propri⁹: g̃ ſubdit⁹ pro-
prius in cōfeſſiōe in diuina reduci nō pōt niſi ꝑ pro- 10a
priū ſacerdotē. Adhuc ordo vniuerſi eſt ꝙ inferio-
ra reducant̃ ī ꝓpria mouētia ſuꝑiora: vt dicūt phi: ſi
cut humidū aque in orbē lune/ ⁊ humidū cōplexiona
le in orbē veneris: ⁊ ſic de alijs: ⁊ hoc vlteri⁹ in orbē
ſignoꝝ ſtellatū/ ⁊ hoc in orbē nō ſtellatū/ ⁊ ꝑ hoc oia
in motorē primū: g̃ oportet cū hoīm reductio in diui
na naturali ordini nō cōtrariet̃ ꝙ h̄ mō inferior po-
pulus in ꝓximos gradus ſuꝑioritatis reducat̃: et ꝑ
illos tandē in ſummū vnū gradū: in gradu aūt ꝓxi-
mo ſuꝑ ppl'm nō ſunt niſi ſacerdotes diſtincti in pro
prijs prochijs: g̃ neceſſe ē ꝙ ſubditi tm̄ ad hos/ ⁊ nō In 3riū ar.
ad alios habeāt recurſū in diuinis Sed cōtra hoc primo.
obijcit̃ ſic primo ꝑ autoritates. Ioh. 20. ſicut dic̄ do
minus: Accipite ſpm̄ ſctm̄ quoꝝ remiſeritis pctā re-
mittunt̃ eis: ⁊ nō diſtinguit vel ordinat inter eos: g̃
videt̃ ꝙ indiſtincte q̄libet hn̄s poteſtatē diſcipuli ex
ordine ſuſcepto pōt remittere pctā in cōfeſſiōe: g̃ etiā
ſibi indiſtincte pōt fieri confeſſio. Itē. 16. q. 1. dicit 2a
Amb. Doctos aūt ꝓbos mōachos honore ꝑſbyterij
dedicatos ꝑdicare/ baptiſare/ pniam dare debita/ mi
ſeros relaxare/ decimaꝝ/ primitiaꝝ/ abſolutionū/ vi
uoꝝ ⁊ mortuoꝝ portione iuſta ꝑfrui debere/ modera
ta diſpenſatiōe cōmendam⁹. Ex hoc accipit̃ ꝙ mona
chi ꝑſbyteri pn̄t dare pnias: g̃ ſibi facta valet confeſ
ſio: ſed monachi nō ſunt ſacerdotes ꝓprij: vt patet ex
autoritatib Hier. pri⁹ inductis: g̃ nō oportet ſꝑ fie
ri cōfeſſionē ꝓprio ſacerdoti. Itē Greg. Modera- 3a
mine apl'ice ſedis vel autoritatis decernimus vt mo
nachi ſi ꝑſbyteri honore dedicati ſunt cū ligandi ſol-
uendiq̧ ptāte/ decimaꝝ/ primitiaꝝ/ oblationū/ do-
nationū q̄ fiūt pro viuis ⁊ ꝓ defūctis portionē iuxta
canonē ad ſuā ꝓximorūq̧ vtilitatē merito ꝑfectiōis
iuſtitie nō minus q̄ ceteri ſacerdotes laudabilit̃ ſibi
vendicent: ex hoc accipit̃ idē qd̄ prius Itē Grego. 4a
Apl'ico moderamine ⁊ pietatī officio a nobis cōſtitu-
tū eſt ſacerdotib monachis apl'oꝝ figurā tenentib⁹
liceat predicare/ baptizare/ cōionē dare/ ꝓ pctōrib⁹
orare/ penitentiā imponere/ atq̧ pctā ſoluere: ex hoc
iteꝝ idē accipitur qd̄ prius. Itē Bonifacius papa 5a
Sunt tamē nōnulli nullo dogmate fulti audaciſſi-
me quidē zelo magis amaritudinis q̄ dilectionis ī-
flāmati aſſerentes monachos qui mūdo mortui ſūt
⁊ deo viuūt ſacerdotalis officij potētia īdignos: ne-
q̧ pniām/ neq̧ xp̄ianitatē largiri/ neq̧ abſoluere poſ
ſe ꝑ ſacerdotalis officij diuinitus ſibi iniunctā po-
teſtatem: ſed omnino labunt̃/ neq̧ em̄ beatus Bene
dictus monachoꝝ preceptor almificus huius rei ali
quo mō fuit interdictor: ex h̄ iteꝝ accipit̃ idē qd̄ ꝑus
alia plura ad idem faciētia querant̃ in textu. 16. q. 1.
Per rationē obijcit̃ ſic: In quocūq̧ eſt cōpleta po Scd̄o obij-
teſtas ad actū aliquē in illo eſt executio ⁊ exercitium cit̃ ꝑ rōes.
actus illius quādo voluerit: ſed in oī ſacerdote eſt cō
pleta poteſtas ad actū abſoluendi in foro pnīe: g̃ pōt
exercere illū actū quādocūq̧ voluerit: g̃ in quolibet

pōt eum exercere:ergo ⁊ quilibet pōt ei facere confeſ
ſionē:qꝛ plenā conſequit̃ abſolutionē patꝫ ꝑ ſe ⁊ per
inductionē ſi negat̃. Scđa patꝫ ꝑ hoc ꝙ nō eſt grad⁹
ſpūalis ptātis ſupꝛa ſacerdotiū:ergo ſacerdos com/
2a pletiſſime ē poteſtatis. Itē ꝯfectio corꝑis veri ⁊ ab
ſolutio cōicantis in ſacr̃o ſunt actus cōiuncti in ſa/
cerdotio:cōſtāt aūt ꝙ ꝑfectioꝛ eſt ꝯfectio q̃ꝫ abſolutio
ſed video ꝙ quilibꝫ ſacerdos indifferēter pōt confice/
re:ergo multo magis ꝗlibet quēlibet pōt abſoluere:
3a ğ ⁊ ꝗlibet poteſt ſibi facere ꝯfeſſionē:qꝛ confeſſio p̄ce
dit abſolutionē. Adhuc ſpūalis gr̃a ſacr̃i ſemꝑ effi
cit qđ ī ſacramēto ſignificat̃:ſꝫ video ꝙ ī oīs ſacerdo
tis oꝛdinatione ſignificat̃ ptās ligandi atqꝫ ſoluendi
per collationē ſtole longe:ergo omī ſacerdoti datur
ptās illa:ğ quicūqꝫ vult pōt ad alterum ꝓgredi ſine
4a diſpenſatiōe ꝓꝓꝛij vel nō ꝓꝓꝛij:ğ ⁊ quilibꝫ pōt eidem
facere ꝯfeſſionē. Adhuc beneficia dei larga ſunt et
multis modis in oēs hoīes ꝓueniētia:ergo nō ſunt
aliquo mō reſtringēda:ſed conſtat ꝙ reſtingunt̃ ſi ꝑ
vnū ⁊ ꝓꝓꝛiū dꝫ fieri qđ ꝑ quēlibꝫ hn̄tē oꝛdinē fieri poſ
5a ſet:ğ nō eſt dicendū ꝙ ꝯfitens abſolui nō poſſit niſi ꝑ
ſacerdotē ꝓꝓꝛiū. Adhuc nō min⁹ ſūt potētia ſpūalia
q̃ꝫ coꝛꝑalia:ſꝫ ī coꝛꝑalibꝫ ptātibꝫ video ꝙ coꝛp⁹ hn̄s
ptātē agit ī qđlibꝫ ſibi appꝛopīq̄ns ſic̄ pꝫ ī igne:q̄ cō
burit ꝗdlibꝫ cōbuſtibile ſibi appꝛopiquās:ğ multo
foꝛti⁹ h̄ ē ī ſpūali ptāte:ğ videt̃ quēlibꝫ ad ſe venientē
6a poſſit abſoluere ꝗlibꝫ ſacerdos. Adhuc vnius modi
ſerā oīs clauis eiuſdē figure exn̄s reſerat ⁊ recludit:ſꝫ
pctm̄ ē ſic ſera claudēs celū ⁊ vni⁹ modi:qꝛ claudit n̄
in q̃ꝫtum eſt ꝯuerſio ad bonū cōmutabile:ſed ꝓut eſt
auerſio ab incōmutabili ſicut vult Aug.in.ij.de.lib.
7a ar. Item ptās oꝛdinis in om̄i ſacerdote vnius ſpe
ciei eſt:ğ ſicut clauis vnius figure:ğ videt̃ ꝙ ꝗlibet
ptās cuiuſcūqꝫ ſacerdotis pōt apire ⁊ claudere pctā
cuiuſcūqꝫ.ſ.pctōꝛis ſibi confitētis ğ ad hoc nō exigit̃
8a ſacerdos ꝓꝓꝛius vt videt̃. Adhuc ꝗdcūqꝫ lumino
ſum pellit tenebꝛas materiales ⁊ nō exigit̃ determi
natū ⁊ ꝓꝓꝛiū luminoſum ad pulſionē harū vel illarū
tenebꝛarū. Cum igit̃ lumen ſpūale ſit potētius coꝛ/
poꝛali qđcūqꝫ lumē ſpūale tollit quaſcūqꝫ tenebꝛas
ſpūales hec ptās eſt ſicut lumē:qꝛ ſacerdos eſt illu/
minatoꝛ ⁊ ꝑfectoꝛ ⁊ purgatoꝛ ſicut dicit Dionyſius
ğ quecūqꝫ ptās oꝛdinis ꝗſcūqꝫ tenebꝛas pellit ſpūa/
les:ſed pctm̄ eſt tenebꝛa ſpūalis:vt dicit Dam̄.ergo
quilibꝫ ſacerdos habēs oꝛdinē pōt abſoluere queli/
bet:ğ quilibet pctōꝛ pōt ꝯfiteri cuilibet ſacerdoti vt
Solo videt̃. Solutio dōm ꝙ pꝛima pars iſtius diſpu/
tationis cōtinet veritatē:ſed ſcđa pars inducta in cō
trariū falſitatē habet ꝯcluſionū,nō em̄ pōt abſolue/
re niſi ſacerdos ꝓꝓꝛius ⁊ nō pōt aliquis confiteri ni
Ad ꝓmū qđ p̄o obijcit̃ ī cōtrariū ſi ꝓꝓꝛio ſacerdoti. Ad autoꝛitatē ğ pꝛimā que ꝓmo
obijcit̃ ⁊ de euāgelio dōm ꝙ dn̄s p̄ſuppoſuit oꝛdinē
in diſcipul' quē ante fecerat.ſ.petrū ſuꝑ oēs eſſe ⁊.xij.
ſuꝑ alios.Matthei em̄.10.elegit.xij.⁊ ſub illis de/
ſignauit alios.lxxij.Luc.10.et petrū om̄ibꝫ p̄poſuit
Matth.16.vbi dixit:Tibi dabo claues regni celoꝝ.
Et Luc.22.vbi dixit:Et tu aliq̄n cōuerſus cōfirma
frēs tuos.Cū igit̃ h̄ oꝛdo iuriſditiōis a dn̄o pꝛius in
ſtitutus fuerit p̄poſuit illū vt ꝭm illum cōferret exe/
cutionē officij qđ dedit q̄n inſufflauit ⁊ dixit accipi/
Ad alias autoꝛitates ſil' q̄ ſūt ꝓm te ſpiritūſanctū ⁊c̄. Ad oīa autē decreta patrū in/
ducta eſt vna ſolutio.ſ.ꝙ alius eſt p̄ſbyter ⁊ ali⁹ ha/
bēns honoꝛē p̄ſbyteri ꝭm canones patrū:pꝛeſbyter
em̄ eſt q̄ habet oꝛdinē nō honoꝛē ſacerdotij vel p̄ſby/
terij:honoꝛē aūt ſacerdotij vel p̄ſbyterij habet q̄ ele/
ctus a ppl'o vel ab alijs q̄ꝝ intereſt eligere ip̄m ⁊ con
firmatus a ſuꝑioꝛi ꝯſtitutus eſt in iuriſditiōe pleba/
ni.Et de hoc.ſ.qui habet honoꝛē ſacerdotij loquunt̃
canones ⁊ nō de ꝓmo decernētes ꝙ monach⁹ ⁊ ali⁹
quicūqꝫ bone vite lr̃atus poſſit eligi ⁊ confirmari in
ꝓmotionē talis honoꝛis/⁊ tunc per talē iuriſditionē
efficitur ip̄e ſacerdos ꝓꝓꝛius:⁊ ideo nihil ꝯtrariū di/
cūt canones. Ad id qđ ꝓmo obijcit̃ ꝑ rōnē dōm ꝙ Ad id qđ ꝑ pꝛimā rōnē arguit̃.
ꝓma vera eſt ⁊ media falſa:qꝛ duo ſunt que complēt
poteſtatē abſoluēdi.ſ.oꝛdo ⁊ iuriſditio:⁊ ſacerdos ex
oꝛdine nō habet niſi vnū illoꝝ ⁊ iuriſditione caret ni
ſi ei cōmittat̃ ⁊ hoc eſt qđ dicitur ꝙ licꝫ ſacerdos ha/
beat alas tamen habet eas ligatas ⁊ volare non pōt
niſi laxent̃ per iuriſditionē. Ad aliud dicendum ꝙ Ad 2am
ꝭm aliq̄d illi actus cooꝛdinati ſunt ſicut maioꝛ ⁊ mi/
noꝛ ⁊ ꝭm aliq̄d non.Si em̄ ꝯſideret̃ obiectū ſiue ma
teria circa quā operant̃ nō eſt dubiū actū ꝯſecratio/
nis ⁊ confeſſionis maioꝛē eſſe q̃ꝫ actū abſolutionis ⁊
hoc modo ꝓcedit obiectio.Si aūt ꝯſideret̃ iuriſditio
que potius officij eſt q̃ꝫ oꝛdinis:eo ꝙ oꝛdo ad hāc eſt
diſpoſitio impfecta ⁊ officiū iniunctū eſt foꝛmale tūc
maioꝛ eſt act⁹ abſoluere q̃ꝫ ꝯfiteri ⁊ hoc mō nō opꝫ
ſemꝑ ꝙ qui pōt in vnū ꝙ poſſit in alium eo ꝙ ſacer/
dos habet ex oꝛdine cōpletam poteſtatē in vnū:ſed
nō habet cōpletā poteſtatē in aliū. Ad aliud dōm Ad 3am
ꝙ foꝛma viſibilis in ſacramento nō mentit̃ ſed efficit
qđ figurat:ſed nō figurat iuriſditionē:ſed tm̄ diſpoſi
tionē ad illā poteſtatē ex oꝛdine acceptā:⁊ ideo licꝫ ſa
cerdos ī oꝛdine accipiat poteſtatē q̄ndā nō tn̄ accipit
iuriſditionē:⁊ ideo nō oīa que exigunt̃ habet:⁊ ergo
nō pōt abſoluere ⁊ ligare. Ad aliud dōm ꝙ bene/ Ad 4am
ficia dei nunq̃ꝫ ſunt deſcenſus eoꝛum ſine oꝛdine.
optimū em̄ vel optimoꝝ vnū eſt oꝛdo. Et hoc ſigni/
ficat̃ in Ps.132.vbi vnguētū deſcēdit in caput ⁊ de
capite in barbā ⁊ de barba in veſtimētū ⁊ de veſtimē
tis in oꝛā veſtimēti. Ad id autē qđ obijcitur ꝙ re/
ſtringat̃ dōm ꝙ nō:quia ꝙ fiat ꝑ ꝓꝓꝛiū nō diminuit
abundantiā gr̃e:qꝛ ita abunde fluit ꝑ ꝓꝓꝛiū ſicut per
oēs ſimul ſicut nō dicerent̃ beneficia regis terreni re
ſtricta ſi oīa darent̃ potius ꝑ vnū q̃ꝫ ꝑ ml'tos. Ad Ad 5am
aliud dōm ꝙ nō eſt ſimile de coꝛꝑalibꝫ ptātibꝫ ⁊ ſpi/
ritualibꝫ:qꝛ coꝛꝑalia agūt ꝑ neceſſitatē nature/⁊ ta/
lia ꝑ eandem neceſſitatē patiunt̃ ⁊ hec neceſſitas eſt
impotētie ⁊ ignobilitatis:ſed ſpūalia licꝫ potentioꝛa
ſint nō ſunt libera ⁊ maioꝛē habentia oꝛdinē:⁊ ideo
appꝛopinq̄nt hijs in q̄ agūt niſi ꝭm oꝛdinē ⁊ liberta/
tem tn̄ potētius agunt q̃ꝫ coꝛꝑalia:quia in toto cōſu/
munt ꝯtrariū.ſ.pctm̄ ⁊ nō deſtruūt neceſſario qđ nō
faciūt coꝛꝑalia ⁊ q̃ꝫto ſunt potētioꝛa tanto liberioꝛa
⁊ oꝛdinatioꝛa:qꝛ oꝛdo eſt ꝑs poteſtatis. Ad aliđ Ad 6am
dōm ꝙ ſil'e adductū nō vſqꝫquaqꝫ bene adaptat̃ ⁊ iđ
nō ꝓcedit obiectio:clauis em̄ ꝑ ſe applicata ſere nec
claudit nec aperit:quia non habet motum quo ſerā
moueat:ſed in manu mota aperit.Et conſtat ꝙ non
eſt idem motus manus in claudendo ⁊ aperiendo in
diuerſis ⁊ iuriſditio in oꝛdinato eſt ſicut vis motiua
clauis:⁊ illa non eſt vna in vno ſacerdote et in alio:
ſed differt per diſtinctiones plebis:⁊ ideo qui ſoluit
iſtam nō pꝛopter hoc ſoluit illam. Si autem obij/ Sol'o
citur hec iuriſditio non eſt niſi vnius ſpeciei:dicen/ Obiectio
dum ꝙ ſpecies iuriſditionis eſt ſpecies officij ⁊ non Ad 7am
agit niſi coniuncta materie:⁊ ideo inſeparabilis eſt
a materia ſua circa quā eſt:⁊ ideo diuerſitas indiuiſi

bilis ſufficit ibi ad hoc ꝙ q̇ pōt vnū non ꝓpter h̄ pōt
aliud: ſicut videm⁹ in officijs hūanis ꝙ q̇ eſt pincer-
na in curia vna nō ꝓpter h̄ pincerna eſt in curia alia
eo ꝙ talia cōmittūt̃ ſup̱ materiā determinatā a qua
nō licꝫ ea ſep̱are: qꝛ ſemp̱ taliū ſpecies cū materia ꝓ-
pria cōcepta eſt ſicut dixit Ariſto. ſe habere ſpeciē na-
Ad 8am turaliū ad mādata ⁊ diuina. Ad vltimū dicendū
ꝙ ordo nō eſt ſimilis lumini cuilibet ſed lumini īmi-
xto nature corp̱is luminoſi: ſicut eñ dicūt metaphi-
ſici ad multos p̱uenit lumen iouis vel ſaturni ad q̊s
nō p̱uenit vtilitas ſtelle eo ꝙ nō vnius modi angulo
reſpicit̃ a ſtelle illumīatiōe: ⁊ ſub angulo eſt diffuſio
vtilitatis ⁊ nocumēti: ⁊ ita ordo ī ſe eſt q̄ſi q̊ddā lumē
indiſtinctū: ſed in iuriſditione eſt ſicut lumē īmixtū ⁊
tunc determinat̃ vtilitas ip̄ius ſpēal'r ad ip̄m reſpi-
ciēs ex iuriſditōe. Et iō lꝫ edificari pn̄t alij ab exēplo
vel doctrīe nō tñ ī ip̄os diffūdit̃ vtilitas abſolutōis
vel etiā nocumētū excōicatiōis vel alicui⁹ hmōi.

Ar. XLI. T. 2. **An plures poſſunt eſſe ꝓprij ſacerdotes.**

Arguit̃ p̊ Tertio quero an plures poſſunt eē ꝓprij ſacer-
dotes. Et videtur ꝙ non: qꝛ hoc eſt primū
ex rōne ꝓprij ꝙ ꝓpriū eſt qd̄ cōuenit vni ſoli:
2o g̊ nō poſſunt plures eſſe ꝓprij. Adhuc in nll'a mul-
titudine fit reductio in duo eque īmediata: g̊ nec mul
titudo ppl'i ſic debet reduci: g̊ videt̃ ꝙ nō ſint plures
3o eque ꝓprij ſacerdotes. Itē in nullo genere graduū
ſūt duo eque alti. Cēturio eñ eſt ſub ciliarcha ⁊ q̇n-
quagenari⁹ ſub cēturione: ⁊ ſub hoc decanus: ⁊ ſub
illo ſunt decē q̇ ad illū ⁊ nō ad aliū habēt reſpectū eo
ꝙ nō ꝯſtituunt̃ duo decani ſup̱ illos eoſdē decem: g̊
videt̃ ꝙ etiā illi q̇ ſunt ſub eodē ſacerdote nō habeāt
reſpectum ad diuerſos tanq̄ꝫ ad ſacerdotes ꝓprios.
4o Adhuc in ordine vniuerſi ita videm⁹ ꝙ multitu-
do que ordinatur ad vnū: vt motiuū nō ordinat̃ ad
aliud in ordine eodē/ ſicut generatio ⁊ corruptio ad
motū ſtellarū in circulo obliquo ⁊ hic motus ad diui
nū in circulo recto: ⁊ ſic aſcendit̃ in primū motorē: g̊
videt̃ ꝙ ſic etiā debet eſſe in gradib⁹ eccl'ie: g̊ nō ſunt
plures ꝓprij ad q̊s vna multitudo reſpectū habeat.
5o Adhuc in ordinib⁹ exercit⁹ videm⁹ ꝙ reſpiciētes
vnū ſibi ꝓpriū ducem aſſignatū nō reſpiciūt ad aliū:
g̊ cū eccl'ia ſit vt caſtroꝝ acies ordinata vt dꝛ Cañ. 6
videt̃ ꝙ ordinati ſub vno ſacerdote nō habēt reſpice-
6o re ad aliū ꝓpriū niſi ad illū. Adhuc ꝯfuſio videt̃ in
duci ſi plures ſint ꝓprij nō eñ illi neceſſario ꝯueniūt
in p̄ceptis: g̊ tūc ppl's tenet̃ obedire duob⁹ contraria
imp̱antib⁹ qd̄ eſt ꝯtra euāgeliū: qꝛ dicit dñs Mat.
6. Nemo pōt duob⁹ dñis ſeruire. ⁊ dicit ibi glo. con-
7o traria īperātib⁹. Adhuc ſic ſe habet ppl's ad ſacer-
dotem vt ſacerdos ad ep̄m ⁊ ep̄s ad archiep̄m ⁊ ille
ad primatē. i. papā: ſed nunq̄ꝫ vnus ſacerdos eſt ſub
duob⁹ ep̄is nec ep̄s ſub duobus archiep̄is: ⁊ ita de
alijs: g̊ nunq̄ꝫ eadē multitudo ppl'i eſt ſub duob⁹ ſa-
In ꝯtrariū p̊ cerdotib⁹ ꝓprijs: g̊ nō poſſunt eē plures ꝓprij. In
cōtrariū aūt obijcit̃ ſic: Cuicūqꝫ ſacerdos eſt ꝓprius
prelatus eodē iure eſt alius ab eodē ep̄o conſtitutus
ſed ab eodem ep̄o ſup̱ eundē ppl'm plures poſſunt cō
ſtitui: g̊ plures poſſunt eſſe ſacerdotes ꝓprij. Pro-
batio p̄me eſt ꝙ ſacerdotes nō habēt iuriſditionē niſi
a ſup̱iori epiſcopo ſibi collatā ⁊ qui confert vni poteſt
2o etiā conferre ⁊ alteri. Itē hoc tota die videmus ꝙ
vnus audit confeſſionē iure p̱ochiali ⁊ alius auto-
ritate ep̄i ⁊ tertius autoritate legati ⁊ quartus forte
vice pape: ⁊ ita multi fungunt̃ officio ꝓprij ſacerdo-
tis: ergo videt̃ ꝙ multi pn̄t eſſe ꝓprij ſacerdotes vel
vice ꝓprij. Adhuc videt̃ ꝙ ita ſm̄ rationē eſſe de- 3o
beat. plura eñ debet eccl'ia habere ſuffragia q̄ꝫ dia-
bolus ꝓ ſe impedimēta: ſed vt dicit glo ſctōꝝ. Unū
hominem multi demones nitunt̃ infirmare: g̊ mul-
ti ſctītatis p̱fectiores eſſe debent: ſed ſacerdotes ſunt
ſctītatis p̱fectiores vt dicit btūs Diony. g̊ plures ei-
dē hoī debēt eſſe ordinati ſacerdotes: g̊ multo magis
erūt in eadē plebe plures īmediati ſacerdotes. Itē 4o
ſicut eccl'ia triūphās p̱ficit militantē ita miſtri eccl'ie
militātis debēt ſctītatē p̱ficere q̄ꝫtū poſſunt: ſed mul
ti angeli cuſtodes ordinant̃ eidē hoī: g̊ ⁊ multi ſacer-
dotes ꝓprij. Prima probat̃ ex hoc ꝙ militās q̄ꝫtum
pōt imitat̃ triūphantē. Scd̄a aūt per hoc qd̄ habet̃
4. Reg. 6. vbi totus mons plenus equoꝝ ⁊ curruū
igneoꝝ erat in circuitu helizei de quib⁹ ip̄e dixit pue
ro noli timere: plures eñ nobiſcū ſunt q̄ꝫ cum illis.
Sil'r habet̃ p̱ illud. 2. Machab. 10. vbi. ſ. q̇nqꝫ viri
apparuerūt circa machabeū ex quib⁹ duo armis ſu-
is circūſeptū mediū machabeū incolumē ꝯſeruabāt
in aduerſarios aūt ei⁹ tela ⁊ fulmina iaciebāt ex qua 5o
⁊ cecitate confuſi ⁊ repleti p̱turbatōe cadebāt. Ad
huc in eccl'ia triūphāte nō ponit̃ tm̄ vn⁹ p̱fectior ⁊ il
luminatior ⁊ purgator inferioꝝ: ſed q̇libet ſup̱ior or
dinis ſui vel ſup̱ioris h̄ facere pōt vt dicūt doctores
cum igit̃ eccl'ia militās deſcendat a triūphante: vide
tur ꝙ in eccl'ia militāte plures eſſe debēt p̱fectiores
⁊ illuminatores vnius: igit̃ plures ſacerdotes ꝓprij
cū hoc ſit officiū ꝓprij ſacerdotis. Solutio nō poſ- Solo.
ſunt eſſe plures ꝓprij: ſed vnus ſolus eſt ꝓprius poſ-
ſunt tamē alij coop̱ari vni ꝓprio ſicut iam patebit in
ſolutione argumentoꝝ. Dicendum g̊ ad primū ꝙ Ad primū
ep̄s nō poteſt poteſtate iuris conſtituere plures ꝓ- in ꝯtrariū
prios: qꝛ ſic vna eccl'ia haberet multos qui equū ius
haberēt in illa ⁊ vnus equaliter aſtrictus eſſet duo-
bus ex quo poſſet oriri p̱plexitas: ſed ep̄s adiutores
poteſt dare ſacerdoti ꝓprio: ⁊ hoc tripl'r vt mihi vide
tur. ſ. in caſibus grauib⁹ in quib⁹ vt magis abhorre
ant̃ reſeruat ſibi ep̄s poteſtatē abſoluēdi ⁊ iam poteſt
cōmittere vni vel plurib⁹ qui abſoluūt ad ſe veniētes
⁊ in hoc portāt onus ſacerdotis ꝓprij: quia in illis ca
ſibus tenet̃ obedire penitens habentibus vicem ep̄i
plus q̄ꝫ ſacerdoti ꝓprio ſi cōtrarij inueniant̃. Alio
etiā modo pōt dare aliquos qui p̄dicando ⁊ exēplū
dando general'r moueāt ppl'm vt eos audiant quos
mouerunt in p̄dicatiōe: ſed tñ ab obedientia ſacer-
dotis nō excipiāt ſubditos ſuos: ⁊ ideo in pnīa ab il-
lis iam conſtituta debēt īnoteſcere ſacerdoti ꝓprio/
⁊ p̱ approbationē illi⁹ pnīaꝫ p̱agere illā. Tertio mō
q̄rit̃ qñ plebs multa eſt ⁊ vnus non pōt totā audire
vel etiā ſacerdos debilis eſt ⁊ impotēs audire: tunc
eñ iteꝝ aliq̇ pn̄t cōſtitui a ſup̱iori q̇ audiant ⁊ abſol-
uant ⁊ nō tenent̃ recurrere ad ſacerdotē aliū: oēs tñ
illi potius coadiutores ſunt ꝓprioꝝ p̄latoꝝ q̄ꝫ ꝓprij
p̄lati. Et ideo ſi prelati ꝓprij rōnabiliter aliquid p̄ci-
piāt illi ꝯtradicere nō pn̄t: ⁊ iō p̄lati nō ſunt: ſed ſicut
dictū eſt coadiutores. Ad aliud dicendū ꝙ illi qui Ad 2m
audiunt autoritate ſuperioꝝ prelatoꝝ audiunt vt co
adiutores ⁊ non vt ſacerdotes proprij. Ad aliud Ad 3m
dicendū ꝙ ſm̄ rationē eſſe non poteſt ꝙ plures ſint
proprij nec homo propriū demonē habet ad exerci-
tium niſi vnum/ et alij omnes veniunt vt coadiuto-
res. Et tamen ſi plures demones haberet exercita-
tores non propter hoc ſequeretur ꝙ plures debe-

ret habere ꝓprios ſacerdotes: quia aliud remediū ha
Ad 4m beret ꝯtra hoc ſcꝫ plures angelos adiuuātes. Ad
aliud dōm ꝙ cū ſinguli cuſtodes ordinanꝭ: vnus eſt
cuſtos ⁊ aliꝫ ſunt vel prelati illius vel coadiutores: ⁊
coadiutores fuerūt qui circa Helizeū apparuerūt.
4. Reg. 6. prelati aūt q̄ circa machabeū: machabe-
us em̄ pnceps erat gētis iudeoꝝ: ⁊ iō angelus prin-
ceps erat ſecū: machabe⁹ etiā homo erat ſingularis
⁊ ſic habuit cuſtodē: ⁊ illi duo tenebāt eū circūſeptū:
Pctm̄ aūt erat arcere virtutē inimici in cōtrario ex-
ercitu ⁊ ꝟtutū occurrere miraculis excecatōe ⁊ arch
angeloꝝ reuelatiōe machinatiōis aduerſarioꝝ ⁊ il-
Ad 5m li ſignificanꝭ ꝑ alios tres qui erāt circa eū: ⁊ iō nihil
ꝓbatur cōtrariū ꝑ illud. Ad aliud dicendū ꝙ hoc
ſm beatū Dionyſiū falſū eſt quia nulli duo angeli in
celo ſm eum ſunt eiuſdē altitudinis: ⁊ ideo vnus nō
habet duos eque pncipales ſupra ſe. Sed tn̄ aliter
quidā doctoꝝ nō fulti aliq̄ autoritate dicūt ꝙ multi
ſunt equales in ſupma media vel infima hierarchia
vel etiā in vno ordine: tunc dicendū ꝙ nō eſt ſimile de
ordinib⁊ angeloꝝ cōfirmatoꝝ ⁊ de ornidinib⁊ hoīm
quia in ordinib⁊ angeloꝝ nō pōt fieri ꝑplexitas ⁊ cō
fuſio ex ꝯtrarie imperātib⁊: ſed ꝯcordia illuminatio-
nū eſt a primo fonte luminis deſcēdētiū: ſed imperia
que ꝓcedūt ab hoīb⁊ ſunt frequēter ꝑmixta diuerſis
opinionib⁊: ⁊ iō induceretꝭ cōfuſio ⁊ ꝑplexitas ex plu
ribus qđ nō poteſt fieri in celo vbi omnia ad concor-
diam reducunꝭ ꝑ lumen dei. et hoc eſt qđ dicit Job
25. Qui facit concordiā in ſublimib⁊ ſuis nunq̄d eſt
numerus militū eius ⁊ ſuꝑ quē nō ſurgit lumē illi⁹?

Arti. XLII Q. 2. **Utrū poſito ꝙ vnus ꝓprius ſacerdos habeat plꝭes coadiutores facta ꝯfeſſiōe vni: teneaꝭ confeſſus confiteri alteri ſi ille p̄cipiat.**

Quarto querꝭ ſi ſic eſt ꝙ vnus ꝓprius ſacer-
dos pōt habere coadiutores vtrum vni facta
cōfeſſione teneaꝭ confeſſus etiā alteri confite
Arguiꝭ p° ri ſi ille p̄cipiat. videꝭ aūt ꝙ ſic ꝑ illud qđ habeꝭ extra
qui nō ab Jnno. iij. in concilio generali. Si q̄s autē
alieno ſacerdoti iuſta de cā voluerit confiteri ſua pec
cata licentiā prius poſtulet ⁊ obtineat a ꝓprio ſacer-
dote cū aliter ille ipm non poſſit abſoluere vel ligare.
conſtat em̄ ꝙ dando licentiā vt confiteaꝭ alteri non
excipit eū ab obediētia ſua: ergo adhuc teneꝭ obedire
ſicut pri⁹: ſed pri⁹ tenebaꝭ ſibi ſemel in anno cōfiteri:
2° g̃ ⁊ poſtea ſi p̄cipiat ſibi teneꝭ facere ꝯfeſſionē. Jtē
eſto ꝙ eps̄ mittat coadiutorē vel etiā papa cōueniat
ꝙ ſubditos ꝑ hoc nō intendūt extrahere extra curā
vel obedientiā ꝓprij ſacerdotis. cum igiꝭ ex obedien
tia teneaꝭ ſe ei oſtendere in ꝯfeſſione: videꝭ ꝙ ſi milli-
es alijs confeſſus ſit adhuc teneꝭ confiteri illi ſi ille p̄
3° cepit. Adhuc ille qui ſacerdos ꝓprius eſt teneꝭ ei
miſtrare ſacr̄a ſꝫ ſacroꝝ miſtratiōeꝫ p̄cedit abſolutio
g̃ teneꝭ eū ſcire abſolutū eē ⁊ h̄ nō pt ſcire niſi audiat
eū ⁊ ſigna pnīe prius videat: ergo cū hoc nō fiat niſi
in confeſſione: g̃ ille teneꝭ ei confiteri ſi p̄cipiat. Ad
4° huc videꝭ ꝙ ꝑiculū orireꝭ ſi nō teneꝭ: q̄ multi prete-
xtu latēdi poſſent dicere ſe eſſe confeſſos: ⁊ inconfeſſi
ꝑmanētes cōmunicare ⁊ tunc ſacerdos ꝓprius eos
arcere nō poſſet: ergo videꝭ cum illud qđ ꝓ charitate
inſtituiꝭ nō debeat militare contra charitatē vt dicit
Bern̄. ⁊ pro charitate inducunꝭ adiutores ꝙ ꝓpter
hos nō abſoluiꝭ hō q̄n oporteat eū cōfiteri ꝓprio ſacer-
5° doti ſi ipe p̄cepit. Adhuc in ordinib⁊ angeloꝝ licet
vn⁹ angel⁹ ab alio alteri⁹ ordinis q̄nq̄ illumineꝭ vt
patꝫ ꝑ btī Dionyſij expoſitionē Eſa. 6. vbi dicꝭ. Uo
lauit ad me vn⁹ de ſeraphin vbi dicit ſctūs pr̄. i. ali⁹
q̄dā de iferiorib⁊ vice ſeraphin ⁊ a ſeraphin illumiat⁹
lꝫ inq̄ꝫ ita ſit nō tn̄ excipiꝭ ab illumiatōe ꝓprij ſupioꝝ
ſꝫ adhuc ſic̄ p⁹us recipit illumiatiōes etiā ab illo: g̃ cū
militās eccl̄ia deſcēdat a triūphāte: videꝭ ꝙ licꝫ vn⁹
hō ꝯfiteaꝭ alteri ⁊ abſoluaꝭ ab alio coadiutore ꝓprij
ſacerdotis nō tn̄ ꝓpt h̄ abſoluiꝭ a ſuo ꝓprio ſacerdote
q̄n teneaꝭ ꝯfiteri illi ſi voluerit. Jn ꝯtrariū aūt hu In ꝯriū p°
ius obijciꝭ: ponam⁹ em̄ ꝙ neſciat ꝓpri⁹ ſacerdos diſ
cernere inter leprā ⁊ nō leprā: cū igiꝭ dn̄s dicat: Lu
ce. 6. Si cecus cecū ducat ambo i foueā cadūt. videꝭ
ꝙ ille nō teneꝭ ei ꝯfiteri etiā ſi p̄cipiat. Si forte tu Sol̓o
dicas ꝙ debet licētiā petere ⁊ obtinere. Cōtra pona Obiectio.
mus ꝙ petat ⁊ obtinere nō poſſit ſicut multotiēs cō
tingit aut tūc obediet ꝓprio ſacerdoti aut nō: ſi obe-
dit i p̄cipitio erit ⁊ ꝑiculo: q̄ cec⁹ eſt: ſi nō obediet ha
beꝭ ꝓpoſitū. Si forte tu dicas ꝙ licētiā pōt petere a Sol̓o
ſupiori pōt eſſe ꝙ longe habitet ⁊ nō poſſit accedere Obiectio
ad eū vel ꝓpter vie diſpēdiū vel ꝑiculū: pōt etiā eſſe ꝙ
nō vult dare licentiā nec ſp̄ hō in tali caſu pōt adire
curiā: g̃ videꝭ ꝙ nō ſp̄ ſacerdoti ꝓprio in ꝯfeſſiōe faciē
da ſp̄ teneꝭ obedire. Adhuc ponaꝭ ſi ſacerdos pro 2°
prius ſit malicioſus ſicut ml̓ti ſūt ⁊ nitaꝭ in ꝯfeſſione
tētare de ꝯſēſu peti ſic̄ ſacerdotes pleriq̄ faciūt feīs
cōminātes ꝓditionē ꝯfeſſiōis niſi ei ꝯſentiāt ⁊ inten-
dētes tāgere ipudice i ſecreto ꝯfeſſiōis etiā ſupiores
ſcꝫ archiepi ⁊ epi faciūt ſil̓r ſicut certiſſime ſcio ꝙ in
plurib⁊ locis multi faciūt. videꝭ ꝙ in talib⁊ licētiā pe
tere eſt ꝑiculoſū: q̄ negabūt ⁊ tūc magis peccāt: g̃ vi
deꝭ ꝙ i tali caſu etiā p̄lato ꝓprio nō dꝫ obedire de cō-
feſſioe faciēda. Adhuc ponam⁹ ꝙ ſacerdos ſit here 3°
ticus occultus ⁊ in ꝯfeſſione nitaꝭ ꝑtrahere ad here-
ſim: ergo cum hoc maxime vitandum ſit. videꝭ ꝙ in
tali caſu etiam ex contemptu ꝓprij ſacerdotis poteſt
cōfiteri alij ⁊ nō tenetur proprio. Adhuc ponam⁹ 4°
ꝙ aliquis qui eſt parochianus vnius peccet in paro
chia alterius: conſtat ꝙ ſacerdos iudex quidē eſt ſpi-
ritualis: ſed rōne delicti efficiꝭ de iuriſditione alteri-
us iudicis qui alias de iuriſditione ſua nō eſſet: ergo
⁊ iſte efficitur in tali caſu de iuriſditione alterius ſa-
cerdotis: ille autē qui eſt de iuriſditiōe ⁊ delinquit iu
dici emēdare teneꝭ: ergo ⁊ iſte. Emenda autē eſt per
confeſſionē ⁊ iniunctā penitentiā: ergo videꝭ ꝙ tene
atur illi confiteri etiam reclamante ꝓprio ſacerdote.
Adhuc ponam⁹ ꝙ ipe mutauerit domiciliū ⁊ in 5°
alterius ꝑochia habitet: videtur ꝙ tūc nō teneatur
ꝓprio ſacerdoti confiteri: quia ꝑcipit ſacramenta in ec
cleſia illius in cuius ꝑochia habitat: ſed ille noſcere
eum teneꝭ per confeſſionē: ergo tenetur illi confiteri
⁊ non ꝓprio ſacerdoti vt videtur. Adhuc ponam⁹ 6°
ꝙ ſit vagabūdus per terras: ille em̄ ꝑ magnā loci di
ſtantiā remoueꝭ a ꝓprio ſacerdote in cuius ꝑochia
eſt nat⁹ cū igiꝭ nl̓li debeat generari difficultas ſalu-
tis in ſacramentis neceſſitatis. videꝭ ꝙ ille omni ſa-
cerdoti poſſit confiteri ⁊ nō teneatur alij q̄ꝫtumcūq̄
contrariū precipiēti. Adhuc ponamus ꝙ ſit infir- 7°
mus in articulo neceſſitatis cum nulli negeꝭ ſalus.
videꝭ ꝙ ille ſine licētia ſacerdotis ꝓprij poſſit ꝓximo
ꝯfiteri quē inuenerit: g̃ nō teneꝭ ꝓprio ꝯfiteri vt vide
tur. Generalius aūt obijciꝭ de eo ſic: ſacr̄m baptiſ 8°
mi ſi daꝭ ab alio q̄ꝫ a ꝓprio ſacerdote etiā ꝯtra obediē
tiā ſacerdotis ꝓprij i redeūte ad ſui ſacerdotis obediē
tiā nō reiteraꝭ: g̃ videꝭ ꝙ nec pnīa dꝫ itꝭari. Jtē iſtra 9°

diſt.xxxj.dicit̃ ꝙ nullū ſacr̃m iterat̃ ſup eandē mate-
riā:ḡ de eodē pctō nō deb; fieri bis cōfeſſio: eſt aūt ſe
mel facta coadiutori vel alteri de licētia ꝓprij ḡ nō de
bet iterari:ḡ ſi ſibi p̄cipiat cōfiteri ꝓprius.videt̃ ꝙ cō
10° feſſus obedire nō tenet̃ niſi voluerit. Itē cōfeſſio
vt ſupra habitū eſt ex verbis Aug.maxia pena eſt ꝓ-
pter verecūdiā quā h; adiunctā:ſed ſicut dr̄ Naū.I.
Non ꝯſurget duplex tribulatio:ḡ videt̃ ꝙ de eodem
pctō etiā ſi ſacerdos ꝓprius p̄cipiat non oportet bis
11° cōfeſſionē facere. Adhuc ſi eps dat licentiā clerico
vt ab altero ordinet̃:ꝛ ille ordinatus redeat ad ip̄m
nō pōt ei p̄cipe vt etiā a ſe recipiat ordinē:ḡ a ſimili ſi
ſacerdos det licentiā ꝯfitēdi alteri cū redierit nō pōt
12°. ab eo exigere vt etiā ſibi ꝯfiteat̃. Adhuc dando licē
tiā vtit̃ ptāte quā habet ſemel in anno:ḡ cū ſua nō te
neat̃ cōfiteri niſi ſemel in anno ꝛ ſacerdos ſuꝰ iā vſus
ſit ſua ptāte quā habuit ī eo:videt̃ ꝙ nō pōt eū coge-
13° re vt cōfiteat̃ iterꝫ. Ulteriꝰ querit̃ de ſupioribꝫ pre
latis vt ſacerdotibꝫ archidiaconis epis ꝛ hmōi q̄ ſint
eoꝝ ꝓprij ſacerdotes:videt̃ ꝙ nulli q: in nulla natu-
In oppoſi- ra motꝰ eſt motꝰ vel q̄etis quies:ḡ nec ſacerdotis ſa
tū arg.ꝑmo cerdos:ḡ nulli tenet̃ cōfiteri. Itē alius eſt gradus
2° ſupioris ꝛ inferioris ꝛ nō ſunt ꝑmiſcēdi:ḡ natura in
ſpūalibꝫ ſupior nō deſcēdit ſub iferiori: igit̃ ꝑ h̄ admi
3° nus papa nō habebit aliquē ꝯfeſſorē qd̄ falſū ē. Ad
huc ſupiores angeli nunq̄ȝ deſcēdūt ꝓpter acceptio-
nē ſctitatis ſub inferiores:cū igit̃ eccl'ia militās deſcē
dat a triūphante nec in militāti hoc debet fieri vt vi-
Solõ det̃. Rńſio dōm ſine p̄iudicio videt̃ ꝙ ſi aliq̄s de li
centia ſacerdotis cōfitet̃ alicui ꝙ illo anno niſi ꝑicu-
lum infirmitatis incurrat/ꝛ aliq̄d nouū cōfiteri ha-
beat ſacerdoti ſuo nō teneat̃ cōfiteri. ſi aūt confiteat̃
alij coadiutori ordinato ip̄i ſacerdoti a ſupiori ꝛ non
de licētia ſacerdotis ꝙ ip̄e tenet̃ etiā ꝓprio ſacerdoti
cōfiteri nec ille debet ei iponere pn̄iam niſi īdicādo ei
ꝙ q̄ȝcitius poterit ſe ꝓprio exhibeat ſacerdoti niſi in
Ad primū ꝛ 2m caſibꝫ exceptis q̄ ſūt q̄nq; vt infra dicet̃. Ad primū
ergo dōm ꝙ lic; nō eximat eū a ſua ptāte ꝑ hoc ꝙ li-
centiā dat tn̄ licentiā dando priuatus eſt ſua iuriſdi-
tione quo ad illū annū.ſecus autē eſſet ſi alius daret
licentiā.ſ.p̄latus ſacerdotis:q: ille nec intēderet im-
pedire iuriſditionē ſacerdotis nec etiā eximere ſubdi-
tū ſacerdoti a ptāte ſua.Et ꝑ h̄ patꝫ ſolutio ad ſeq̄ns.
Ad 3m Ad aliud dōm ꝙ ſacerdos ꝓprius miniſtrat ſacra
mēta ꝛ in tali caſu qn̄ ip̄e dat licentiā rōnabili de cau
ſa ip̄e cognoſcit pecoris ſui vultū ꝑ aliū fide dignum
Ad 4m ꝛ hoc ſufficit ad hoc ꝙ miniſtret ei ſacr̃a. Ad aliud
dōm ꝙ nullū ꝑiculum oritur ex hoc ꝙ ip̄emet dat li-
centiā:q: ſcit quibꝫ dat ꝛ ad quos:ſed ſi ſufficeret al-
terius q̄ȝ ꝓprij ſacerdotis licētia tunc poſſet oriri ꝑi-
Ad 5m. culum. Ad aliud dōm ꝙ in veritate angelus infe-
rior nō illuminat̃ niſi a ſupiori ꝓximo vel remoto:ꝛ
ita etiam fieri poteſt in eccl'ia:q: qd̄ pōt ſacerdos pōt
etiam ep̄s ꝛ multo amplius ꝛ ſic de alijs aſcēdendo
nec porpter hoc excipit̃ ab obediētia ꝓximi p̄lati ſed
ſi ſacerdos daret licētiā nō ſubderet̃ ei illo anno qui
dat hoc p̄ceptū ſicut etiā poſtq̄ȝ ſemel confeſſus eſt ſa-
cerdoti nō tenet̃ iterū cōfiteri nec ꝓpter hoc eximitur
ab obediētia ip̄ius.Et ſic ptꝫ ſolutio ꝑme partis ob-
iectionū. Hec aūt que dicta ſunt intelligēda ſunt de
eo tm̄ q̄ habet autoritatē imponendi pn̄ias a ſupiori
epiſcopo.ſ.vel legato vel papa:quia ad aliū eundi nō
poteſt dare ſacerdos ꝓprius licentiā.Et cauſa huius
eſt:quia licet ſacerdos poſſet ſubditū relaxare vt alij
confiteatur nō tamen poteſt tranſferre iuriſditionē
in eum q̄ habet alas ligatas ſed ſuperior tm̄:ꝛ ideo li
cet ſubditus in tali caſu poſſet alij cōfiteri nō tamen
quilibet alius poteſt eum audire. Ad ea autē que Ad obiecta
obijciunt̃ in oppoſitū ſalua meliori ſententia: videt̃ i ꝯrīū rn̄det
mihi dicendū ꝙ in quinq; caſibus ſm̄ ꝙ iuriſperiti
dicunt:debet querere licentiā alij confitendi q̄ȝ ꝓprio
ſacerdoti.ſ.ſi ſacerdos ſit deficiens in ſcientia vel etiā
malicia impediēte confeſſionē ſicut ſi ſollicitet ad pec-
catū.ſecūdo ſi peccet in ꝑrochia alterius.tertio ſi ha-
bitet in parochia alterius.quarto ſi vagat̃ ꝑ longū
iter.quinto in articulo neceſſitatis.Et in hoc vltimo
caſu vnicuiq; habenti alas ligatas ſiue ſolutas ſiue
clerico ſiue layco confitendū eſt dūmodo ſit fidelis.
Ad obiectum ergo dicendū ꝙ in tali caſu de licen- Ad ꝑmū in
tia poteſt alium querere. Ad obiectū contra dicen cōtrariū.
dum ꝙ obtenta credi debet licētia: quia rōnabiliter Ad obiectū
eſt obtenta ſcꝫ quādo ſacerdos vel prelatus eius au-
dit ꝛ probat cauſas rationabiles vel dicitur probaſ-
ſe:tunc em̄ etiam ſi negetur licentia meo iudicio pōt
ꝛ debet queri alter:quia alias fatuitas iudicat̃:quia
ordinati ōibꝫ eccl'ie oibꝫ cōtradicētibꝫ poſſum cauere
periculum in corpe ꝛ fatuū eſſet dicere ꝙ aliquo caſu
tenerer ſequi me volentem p̄cipitare in mente. Ad Ad 2m
aliud dicendū ꝙ etiam in illo caſu quādo tentat debꝫ
ſignificari ſuo ſupiori/ꝛ probabile eſt ꝙ compeſcat eū
ſi autem nō facit ſicut heu frequēter fit tūc debet oc-
culte alij diſcreto confiteri ne ſcandalū generet̃ ꝛ hoc
dico ſine p̄iudicio ſentētie melioris. Ad h̄ qd̄ obij- Ad 3m
citur de heretico dōm videt̃ ꝙ nec etiam in articulo
neceſſitatis tali confitendū eſt:ſed potius cum dolo-
re ſine confeſſione moriendū ſi alius cui confeſſio fiat
nō inueniat̃.In ſequētibꝫ autē q̄ttuor caſibus in q̄t-
tuor obiectis:patꝫ ſolutio ꝑ antedicta. Ad hoc au- Ad 8m
tem qd̄ obijcitur generaliter dicendū ꝙ non eſt ſimi-
le de baptiſmo ꝛ penitētia:quia baptiſmꝰ iterari nō
poteſt ꝛ huius cauſa ſuperius ſepe notata eſt ſed pe-
nitentia tanto melior q̄ȝto ſepius iteratur in cōtritio
ne cōfeſſione ꝛ ſatiſfactione. Ad aliud dicendū ꝙ Ad.9m
penitētia ꝛ cōfeſſio ſm̄ ꝙ ſubſunt clauibus iuriſditio
nis ſunt conſequētes ordinē ꝛ ideo quādo fiunt corā
nō habente iuriſditionē interpretant̃ nō eſſe facta:ꝛ
ideo nō bis fit quādo iterat̃:q: prior non fuit confeſ-
ſio ſacramētalis. Ad aliud dicēdū ꝙ illud qd̄ dicit̃ Ad 10m
Naū ꝑmo:nō intelligit̃ ſic ꝙ nulla penitētia duplex
fiat ꝓ eodē peccato: ſicut ſcriptū eſt Eſa.40.Suſce-
pit de manu dn̄i duplicia pro omnibꝫ peccatis ſuis:
ſed hoc modo intelligitur ſi debitam ſuſtinet penam
q: illam iterare nō oportet:dictū eſt autē ꝙ nō credi
mus debitam niſi fiat coram ſacerdote ꝓprio niſi in
caſibus ſupra aſſignatis. Ad aliud dicendū ꝙ nō Ad 11m
eſt ſimile:ꝙ ordo detur bene extra eccleſiam: tamen ꝛ 12m
in forma eccleſie ſicut ꝛ baptiſmus: ſed non ſic eſt de
confeſſione in qua nō imprimit̃ caracter ꝛ eſt ibi actꝰ
hoīs penitētis:ꝛ ideo non valet niſi coram miniſtro
ꝓprio vel eo qui licentia ſupioris ꝛ conſenſu ſacerdo-
tis habet vicē ꝓprij vt dictū eſt. Ad id qd̄ vlterius Ad 13m
q̄rit̃ videt̃ dōm cū quibuſdā iuriſꝑitis ꝙ pōt ſacer-
dos ꝛ epiſcopus:ꝛ p̄cipue ep̄s eligere ſibi confeſſorē
quē vult iuxta ſe:quia ꝓpter ꝑiculū ſalutis nō eſt ſibi
h̄ negādū cū ſit difficile ꝓ ꝯfeſſore q̄ ſꝑ ad manū īdige
ret p̄lati ꝓpter ſacr̃a q̄ nō niſi mūdi tractare pn̄t lōge
diſcurrere. Ad obiectū ꝯ dōm ꝙ ſic̄ dicit ph̄s medi Ad obiectū
cꝰ ſanat ſeip̄m nō inq̄ȝtū medicꝰ ſed inq̄ȝtū laborās

ita etiã ſacerdotē cōtingit eſſe ſacerdotis.ſ.inq̄ʒtū ſa⸗
cerdos eſt vice ſubditi in infirmitate pctī ⁊ nō inq̄ʒtū
ſacerdos exiſtens de gradu altiori. Qr aūt dicit phs
nō eſſe motū motus dōm ꝙ ſic intelligiť ꝙ nō eſt mo
tus ad motū vt generatio ad generationē ⁊c̄. ⁊ ſic ſa
cerdos nō eſt ſacerdotis ſed infirmi pctōꝛis cui acci⸗
Ad 3m. dit eſſe ſacerdotē. Ad aliud dōm ꝙ hoc negauerūt
quidã antiq̄ dicētes ſupiores ab inferioꝛibꝫ quaſdã
ꝑcipe illumiatiōes. ꝓpter illud Eph.3. vt innoteſcat
ṗncipibꝫ ⁊ ptãtibꝫ ī celeſtibꝫ ꝑ eccl'iaʒ ⁊c̄. Et de h̄ ſuꝑ
ſcōm eſt diſputatū. Tn̄ ego puto ꝙ verū eſt ſicut di⸗
cit obiectio. vn̄ dōm ꝙ aliud eſt in ſubiectis ꝯfirma⸗
tis ⁊ aliud in hoīb. vn̄ in ſupioꝛibꝫ hoībꝫ inuenitur
pctī infirmitas rōne cuius indigēt q̄nq̃ʒ auxilio infe
rioꝝ ſed non ſic eſt in angelo: et hoc eſt qđ dicit apl's
Heb.5. Qm̄ ⁊ ipe circumdatus eſt infirmitate ⁊ ꝓ⸗
pterea debet queadmodū ꝓ ppl'o: ita etiã ꝓ ſemetipo
offerre ꝓ pctīs. Et loquiť de infirmitate pctī.

Ar. XLIII. X.2. **An aliquis ex priuilegio pōt audire eos qui ſunt alterius ſubditi.**

Quinto queriť vtrū aliq̄s ex priuilegio poteſt
Arg. pmo. audire eos q̄ ſunt ſubditi alterius. Videtur
aūt ꝙ ſic: q2 ex ṗuilegio principis aliq̄s q̄ eſt
ſubditus alicuiꝰ pōt eximi ab ipo ſine p̄iudicio eius
cuiꝰ eſt ſubditꝰ: ḡ ex priuilegio etiã pōt ꝯferre iuriſdi
2º tionē q̄ʒtū ad cōfeſſionem in ſubditū alterius. Ad
huc inferioꝛ p̄latus nō habet iuriſditionē aliquã in
ſubditū aliquē niſi ex autoꝛitate ſupioꝛis: ḡ ſi ſupioꝛ
limitet vel minuat autoꝛitatē nō facit p̄iudiciū ad h̄
ḡ ſi aliū mittat q̄ etiã audiat ſubditos nō eſt preiudi⸗
3º ciū. Adhuc ṗncipi licʒ qđ vult facere dūmodo vo⸗
lūtas ſua cōitati ſit vtilis: cōſtat aūt ꝙ vtile eſt mul⸗
tos ꝯſtituere q̄ audiãt multitudinē ⁊ dubia expediãt
⁊ abſoluãt: ḡ videť ꝙ ml'tis ṗuilegiū ꝯfeſſiōis alios
4º audiēdi cōferri poſſit ſine cuiuſcūq̃ʒ p̄iudicio. Ad
hucq̄ſcūq̃ʒ pōt audire inferioꝛ pōt etiã audire ſupioꝛ
ſed nō cōuertiť: ḡ de ptãte ſua pōt alios mittere ad
audiendū ⁊ priuilegiū eis de hoc dare. Adhuc.1.
5º Paral'.29. legiť ꝙ dauid ampliauit cultū dn̄i q̄ lau
datus eſt in h̄ ꝙ cōſtituit vigintiquattuoꝛ ſummos
ſacerdotes: vt magis poſſet ppl's expediri: ḡ videtur
6º ꝙ etiã illud laudabile ſit ꝙ ṗuilegiū audiēdi multis
cōferať. Adhuc.4. Reg.17. Miſit Ezechias nū
cios diſcurrētes q̄ monerent ppl'm vt reuerteret ad
dn̄m deū patrū ſuoꝝ: ⁊ cōſtat ꝙ nō erãt leuite: ḡ ⁊ in
no. teſt debēt aliq̄ nūcij eſſe ſacerdotibꝫ ſuboꝛdinati q̄
audiēdo ppl'm moneãt ipm vt reuertať ad dn̄m deū
7º patrū ſuoꝝ. Adhuc Heſter.8. Aſſuerus miſit ve⸗
redarios celeres nuncios p̄ferētes q̄ ſuboꝛdinabanť
p̄poſitis.127. prouinciarū qui nūciabãt liberationē
ppl'i dei: ḡ in no. teſt. ſine oī p̄iudicio debēt eſſe hmōi
nūcij ad ppl'i liberationē in audiēdis ꝯfeſſionibꝫ oꝛdi
nati. Alijs etiã infinitis modis h̄ ꝓbari poſſet: ḡ vide
tur ꝙ ꝯſtitui poſſint ⁊ debeãt aliq̄ ex ṗuilegio p̄dican
tes ⁊ ꝯfeſſiones audiētes/⁊ in h̄ nulli videť p̄iudiciū
In ꝯ̄riū pº generari. Sed in ꝯ̄riū huiꝰ obijciť ſic. In iniuriã
alicuiꝰ nō ſūt ꝯferēda ṗuilegia: ſed ſubditos alicuiꝰ
ſine volūtate eius ad aliū ire eſt in iniuriã eiꝰ q̄ p̄latꝰ
2º eſt eis: ḡ de h̄ nō debet alicui cōferri ṗuilegiū. Itē
eſto ꝙ aliq̄s habeat ṗuilegiū audiēdi. q̄riť vtrū ſacer⸗
dotes ⁊ epī pn̄t ꝓhibere ſuis ne ꝯfiteanť ei. Videtur
ꝙ ſic q2 ꝑ ṗuilegiū illđ nō eximūť a ptãte ſuoꝝ ſacer⸗
dotū: ḡ ſicut an̄ tenebanť ei obedire ne alij cōfiterenť
ita ⁊ mō: ḡ ſi ꝓhibet ſacerdos nō debēt ꝯfiteri ei qui
habet priuilegiū. Item cui incūbit ſollicitudo de 3º
curãdis ouibꝫ in ſacroꝝ adminiſtratiōe ⁊ reddēdi ra
tione: illi etiã incūbit cui ⁊ q̄n ꝯfiteanť: ḡ ſine ſua licē
tia nō debēt ire ad aliquē: ḡ etiã licʒ ſit aliq̄s ṗuilegia
tus nō tn̄ pōt audire ſubditos alteriꝰ ſi ille ꝓhibeat
Adhuc licʒ iſte ſit ṗuilegiatꝰ audire tn̄ ſubditos ſa 4º
cerdotis nō eſt ṗuilegiatꝰ ſuo ſacerdoti nō obedire ḡ
ſi ꝓhibeat ei ne ṗuilegiato ꝯfiteať: ipe debet obedire
nō ꝯfitēdo ⁊ ex h̄ ſequiť ꝙ ille q̄ ṗuilegiū habet nō au
diet licʒ ſit ṗuilegiatꝰ. Sed cōtra bn̄ficiū ṗuilegij In ꝯtrariū
nō eſt reijciendū ita vt ſit inutile ei cui dať: ſʒ ſi retra ꝓ veritate
hi pn̄t ꝯfitētes ne priuilegiato ꝯfiteanť erit ſibi inuti dicit pmo.
le ṗuilegiū: ḡ videť ꝙ etiã in inhibitiōe ſacerdotis re⸗
trahi nō pn̄t ne ꝯfiteanť alicui ṗuilegiū de hoc habē
ti Itē cui ꝯcediť bn̄ficiū aliqđ ac ṗncipale ei ꝯcediť 2º
etiã acceſſoꝛiū ſine q̄ ṗncipal'r ꝯceſſū exerceri n̄ pt: ſed
auditꝰ ꝯfeſſiōis nō pōt eſſe niſi aliq̄s ꝯfiteať: ḡ videť
ꝙ cui ꝯcediť ꝯfeſſiōes audire: cōcediť etiã ſubditis vt
illi poſſint ſine licētia alteriꝰ ꝯfiteri Sol'o videť ſi Sol'o.
ne p̄iudicio dōm ꝙ ṗuilegiū audiēdi ꝯfeſſiones reli⸗
gioſis ⁊ honeſtis ꝑſonis vtile eſt ꝯcedere. Et ꝯfirma
tur ve. ⁊ no. teſtamēti autoꝛitate. ⁊ ve. teſta. plura in
ducta ſunt. De nouo aūt Luc.14. habeť vbi pr̄fami
lias miſit ſeruos ſuos q̄ exirēt in vias ⁊ ſepes ducere
⁊ cōpellere intrare vt ipleret domus dei ⁊ h̄ p̄cipue
tēpoꝛibꝫ nouiſſimis neceſſariū eſt q̄n inſtant tpa ꝑi⸗
culoſa ꝓpter abundantiã malicie. Et ſi conferať pri⸗
uilegium poſſunt audire priuilegiati omnes: quos
mouerint vērbo ⁊ exemplo ad penitentiã in predica
tione: vnde cōcedo partem primã huius diſputatio⸗ Ad primū
nis. Ad id aūt qđ obijcitur in contrariū eſt dicen⸗ in ꝯtrariū
dum ꝙ nullum preiudiciū in hoc fit alicui: quia etiã
ſacerdos vel alius prelatus nō habet aliquã iuriſdi⸗
tionē in ſubditos niſi inq̄ʒtum deſcendit a capite et
ideo ſi alij vocanť ⁊ priuilegianť in adiutoꝛium eius
nō eſt preiudiciū ſed ſolatiū p̄cipue cum fructus pro⸗
uentuū ex hoc ſibi in nullo diminuãť. Ad hoc qđ Ad 2m
vlterius queritur dicendū ꝙ ſi priuilegiū tale conce
dereť meo iudicio: priuilegiatus debet inducere ſub
ditos vt ſibi confiteantur de conſciētia ⁊ licentia ſui
ſacerdotis. Si autem ſacerdos hoc malicioſe impe⸗
dire vellet non poſſet: quia in hoc non tenenť ſubditi
ſui ei obedire. Qui autē dat priuilegia per ꝯſequens
dare videť ſubditis poteſtatē confitendi ṗuilegiato:
quia aliter gratia quã facit fruſtrareť. Ad aliud Ad 3m
dōm ꝙ ſollicitudinē nō habet ſacerdos niſi ex volun
tate ſupioꝛis ⁊ ideo debet p̄ſumere ꝙ miſſi ab ipo be
ne diſponant populū ad ſalutē nec reddet rationem Ad 4m
de illo. Ad vltimū dicendū ꝙ iſto priuilegiato ad
audiendū ꝑmiſſum eſt alij ſibi confiteri: quia qui cō⸗
cedit ṗncipale cōcedit ⁊ acceſſoꝛiū ſine quo illud ṗn⸗
cipale fieri nō poteſt ſicut dictū eſt in obiectione que
in contrarium adducebatur.

An aliquis priuilegiato confeſſus teneatur etiã confiteri proprio ſacerdoti. Ar. XLIIII Y.2.

Sexto queriť vtrū poſtq̃ʒ confeſſi ſunt ṗuile⸗
giato ſi aliquis talis ē teneať etiam proprio Arg. pmo.
ſacerdoti ꝯfiteri. Et videť ꝙ ſic: p̄ceptū eſt em̄
ſacerdoti ꝓprio: diligēť agn̄ſce vultū pecoꝛis tui: ſʒ nō
p̄t agn̄ſci niſi ꝑ ꝯfeſſionē vultꝰ ſpūal' pecoꝛ: ḡ ſacerdos
ꝓpriꝰ teneť audire ꝯfeſſiōes eoꝝ ḡ ⁊ illi tenēť ei ꝯfite
ri. Adhuc Hiere.33. dr ꝙ trãſibūt greges ad manū 2º

numerãtis ſed manus numerãtis tangit ſingulas:
ꝰ ⁊ manus ꝓbantis ſacerdotis debet tactu ꝯfeſſio-
nis ⁊ cognitiõis ſingulas oues mẽſurare:ſed hoc nõ
3º põt eſſe niſi ꝑ ꝯfeſſionẽ:ꝰ tenet̃ ei ꝯfiteri. Itẽ Ioh.
10. dicit̃ ꝙ bonus paſtor ꝓprias oues vocat noiatim
⁊ ante eas vadit ⁊ ꝙ noſcit ſuas ⁊ ꝙ ſue noſcãt eum.
hec autẽ oĩa nullo modo ſine ꝯfeſſione fieri pñt: ꝰ cui
cũqꝫ ꝯfeſſi ſint ſubditi videt̃ ꝙ adhuc tenent̃ cõfiteri
4º ꝓprio ſacerdoti. Adhuc Actuũ.20. dicit paulus.
Attendite vobis ⁊ vniuerſo gregi in quo vos poſuit
ſpũſſctũs ep̃os regere eccl'iam quã acq̃ſiuit ſanguĩe
ſuo ſed nõ ꝑue eſtimatiõis eſt qđ emit̃ ſanguĩe xp̄i:ꝰ
cũ omni ſollicitudine vidẽde ⁊ noſcẽde a ſuo paſtore
ſunt oues:tales autẽ nullo mõ ſufficiẽter noſcuntur
niſi ꝑ ꝯfeſſionẽ in qua homo totũ cor ⁊ ꝯſciẽtiã mon-
5º ſtrat ſacerdoti:ꝰ videt̃ ꝙ tenet̃ ei ꝯfiteri. Adhuc.1.
Theſ.5. dicit apl's. Corripite inq̃etos conſolamini
puſillanimes/ſuſcipite infirmos/patientes eſtote ad
oẽs:ſed hoc nullo mõ põt fieri niſi noſcant̃ tales vel
tales eſſe:ꝰ noſci debent ſed noſci cõgrue nõ poſſunt
niſi ꝑ ꝯfeſſionẽ:ꝰ oẽs ſuo ſacerdoti tenent̃ ꝯfiteri etiã
Sol'o cuicũqꝫ ꝯfeſſi ſint alij. Si aũt tu dicas ꝙ noſcit ꝑ
Obiectio aliũ. Cõtra hoc nõ generat niſi opinionem/⁊ opinio
nõ ſufficit ad iudiciũ humanũ: ꝰ multo minus ſuffi-
ciet ad iudiciũ diuinũ ⁊ hoc eſt in penitentia: ꝰ non
6º ſufficit in pnĩa. Adhuc Heb.13. Obedite p̃poſitis
veſtris ipi em̃ ꝑuigilãt q̃ſi rationẽ reddituri ꝓ anima
bus veſtris:ſꝫ video ꝙ rõnẽ reddere debemꝰ etiã de
tẽporalibꝫ:ꝑ ſeip̃m q̃rit cognoſcere computum: ergo
multo magis in diuinis hoc exigit̃:ergo ſacerdos ꝑ
In ꝯ̃riũ p̃º ſeip̃m habet cognoſcere de ꝯfeſſione. In ꝯtrarium
aũt huius ſic obijcit̃.ſi aliq̃s ꝯfiteat̃ ꝑuilegiato con-
ſtat ꝙ eſt abſolutus:q2 aliter nihil valeret ꝑuilegiũ:
ſed abſolutus nõ tenet̃ ꝯfiteri:ꝰ ille nec ſacerdoti nec
2º alij confiteri tenet̃ plus illo anno. Adhuc magiſter
Hugo de ſctõ victo.in li.de ꝑtãte ligãdi ⁊ abſoluen-
di dicit ꝙ inter cetera vincula abſoluit ſacerdos au-
diens cõfeſſionẽ. vñ ⁊ primũ eſt ꝙ abſoluit a debito
confitẽdi quo deꝰ eũ ligauit cũ eum in ꝯtritiõe abſol-
uit a debito mortis eterne:ſed abſolutus a debito cõ
fitendi nõ tenet̃ alicui ꝯfiteri: ꝰ cum iuſte ſit cõfeſſus
3º nõ tenet̃ cõfiteri ꝓprio ſacerdoti. Adhuc ſi aliquis
cõfiteat̃ penitẽtiario ſuꝑioris nõ poſtea tenet̃ ꝯfiteri
etiã inferiori:ſed priuilegiatꝰ eſt quaſi quidã penitẽ-
tiarius ꝑticularis dñi pape:ꝰ ſibi cõfeſſus nõ tenet̃
4º alicui amplius ꝯfiteri. Adhuc nunq̃ꝫ ſunt duo re-
media oĩno eiuſdẽ ſpeciei ꝯtra morbũ vnum:ꝰ nec in
ſpũalibꝫ ſic debet eſſe:ſed ſi iſte due cõfeſſiones eſſent
remedia oĩno ſil'ia ⁊ eiuſdẽ ſpeciei ꝯtra morbũ vnum
ergo videt̃ ꝙ nõ eſſe debeãt:ꝰ ꝯfeſſus vni non tenet̃
5º ꝯfiteri alteri. Adhuc natura nõ abũdat in ſuꝑfluis
nec deficit in neceſſarijs. Et hoc eſt ideo vt dicũt phi:
q2 ordinatiſſima eſt:ſed opus diuinũ ordinatiꝰ eſt q̃ꝫ
opus nature:ꝰ nec ip̃m abundat ſuꝑfluis:ſed ſuper-
fluũ eſt ponere duo cũ vnũ ſufficiat: ergo videt̃ ꝙ cũ
tm̃ vni facta ꝯfeſſio valeat ꝙ nõ teneat̃ ꝯfiteri alteri.
Sol'o. Rñdeo ſine p̃iudicio ꝙ ſi priuilegiũ audiẽdi cõfeſ-
ſiones ꝑ modũ ſupra dictũ daret̃ alicui:ſicut datum
eſt ꝑuilegiũ audiẽdi eos quos monẽt aliq̃ verbo ſue
p̃dicatiõis firmiſſime credendũ eſt ꝙ ꝓpter nimiã ſa-
cerdotũ negligẽtiã hoc ſummus pontifex dedit:quia
pctĩs nr̃is creſcentibꝫ in hoc fine ſeculi etiam ꝑpauci
inueniunt̃ ſacerdotes q̃ veri ſint paſtores: ſed potiꝰ
vicarij conducti precio vili ⁊ qđ abominabiliꝰ eſt nec
ſunt ꝑpetuati in multis terris/ſed cõducti ad annũ
vel etiã ad dimidiũ vel menſem. Et hec oĩa ſcio q2 vi
di/ita vt videatur impleri illud Ezech.13. Pro frag-
mẽto panis ⁊ pugillo ordei corrũpebant me ⁊ meũ
ppl'm. ⁊ ideo ſatis neceſſarij ſunt q̃ vita ⁊ ſcĩa popu-
lũ audiant ⁊ abſoluãt:tñ ꝓpter officiũ paſtorale ⁊ re
uerentiã ſacerdotum ⁊ q2 non eſt detrahendũ eis co
ram ſubditis videt̃ ꝙ abſoluẽs ꝑuilegiatus deberet
iniũgere ꝯfeſſo ſibi q̃tenus adminꝰ in generali oſtẽ-
dat ſe ꝓprio ſacerdoti ſi paſtor eſt vel etiam ꝑpetuus
vicarius. Si autẽ cõductus eſt ad tẽpus tunc videt̃
ꝙ nõ oportet. Ad id autẽ qđ contra obijcit̃ dõm Ad primũ
ꝙ talis ꝯfeſſus abſolutus eſt:ſed tñ abſolutꝰ debet in ꝯtrariũ.
innoteſcere ſue eccl'ie gubernatori q̃ eſt ſacerdos pro
prius ⁊ ideo debet ſe oſtẽdere ſacerdoti adminus in
genere pctõꝝ in quibꝫ fuit. Et etiã ꝓpter ꝯſcientiam
ſacerdotis ⁊ vt ſit ſecurꝰ de ip̃o:q2 debet ei miniſtra
re ſacramẽta ⁊ rõnem reddere ꝓ ip̃o. Ad aliud di- Ad 2m
cendũ ꝙ ſicut dictũ eſt ille abſolutus eſt corã deo:ſed
tñ multa exigunt̃ ab ip̃o:q2 nullus eſt adeo abſolutꝰ
q̃n ꝓpter contẽptũ miniſtroꝝ eccl'ie poſſit iteꝝ incide
re in pctm̃ mortale:⁊ ideo vt aſſecuret ſuũ guberna-
torẽ tenet̃ ei ſe in genere oñdere ſi ille voluerit. Ad Ad 3m
aliđ dõm ꝙ etiam ſi ꝯfiteat̃ penitẽtiario ſuꝑioris ad
huc vtile eſt ne penitẽtiarius diſſoluat ordinẽ eccl'ie
⁊ officij ſacerdotũ ad ppl'm ⁊ in aliquo remittat eum
ad ꝓpriũ ſacerdotẽ. ⁊ crederẽ grauiter peccare penitẽ
tiariũ qui h̃ nõ faceret:tñ ſi nõ remittit tunc dicendũ
ꝙ ſecus eſt in illo q2 penitẽtiarius ſuꝑioris vice ſuꝑio
ris imponit penitẽtias/⁊ ita eſt ſufficiẽs p̃ſumptio ſa
cerdotis ꝙ bene oĩa facit nec habet de facto ſuꝑioris
iudicare:ſed alij ex ꝑuilegio audiẽtis ſunt vocati q̃ſi
in ſubleuamẽ negligẽtie ſacerdotũ ⁊ illoꝝ magis eſt
cauere ne diſſipẽt officiũ ſacerdotũ ad ppl'm ⁊ reuerẽ
tiã ppl'i ad ſacerdotes:⁊ iđ nõ eſt ſil'e qđ ꝓ ſili ĩducit̃
Ad aliud dõm ꝙ multiplicata reuerẽtia valet ad Ad 4m
morbũ latentẽ ⁊ grauẽ:q2 etiã nõ curant morbũ tñ
faciũt ad ſanitatis ꝯfirmationẽ:ſed h̃ nõ eſt aliud:q2
obligat̃ ſacerdoti ⁊ ꝓpter cautelã abundãtẽ vadit ad
ꝑuilegiatũ. Ad aliud dõm ꝙ etiã natura ml'ta fa- Ad. 5m.
cit ad ꝯfortationẽ ſpẽi vt poſſit reſiſtere alterationibꝫ
ſeq̃ntibꝫ ⁊ illa nõ ſũt ſuꝑflua ⁊ ita eſt etiã in opibꝫ gr̃e
vñ etiã ab eo q̃ p̃ſidet vtilitati eccl'ie tales qñqꝫ mit-
tunt̃ ꝓpter abundãtẽ cautelã ad ꝯfortationẽ ppl'i in
pnĩa ⁊ ꝯfeſſione. Et ꝑ h̃ patꝫ ſolutio ad totũ.

An aliquid vtilitatis cõſequat̃ ſi quis cõ fiteatur priuilegiato. Arti. XLV B.3.

Eptimo q̃rit̃ q̃d vtilitatis ꝯſeq̃t̃ a ꝑuilegiato
s licꝫ iã fere determinatũ ſit ex p̃cedẽtibꝫ tñ ſine
diſputatiõe ad hoc dõm ꝙ tres vtilitates cõ
ſequunt̃ adminꝰ. Una eſt abſolutio ꝑfecta q̃ dupli-
cata facit pene debite diminutionẽ ⁊ gr̃e ꝯfortatio-
nẽ. Scđa eſt abũdãtia ꝯſilij ex q̃ efficit̃ penitẽs ſecu-
rior de pnĩe ſibi iniũcte ſufficiẽtia. Tertia ẽ multipli
citas orõnũ ⁊ teſtiũ coram deo:q2 q̃ꝫto pluribꝫ ꝯfitet̃
tanto plures apud deũ habet interceſſores ⁊ teſtes.

An definitiones ſcandali ſint bone. Ar. XLVI. B.3.

Einde queritur de hoc qđ dicit ibi [Sꝫ etiã
d in tãto ſcãdalo ⁊c̃.] ẽ.a. Queremꝰ aũt de ſcã
dalo:primo quid ſit. ſcđo de ſcandali diuiſio-
ne. tertio vtrum ſit peccatũ ſpeciale diuiſum ab alijs
peccatis vel ꝯiunctũ alijs ſemꝑ. quarto vtrũ ſit mor
tale pctm̃ vel nõ. quinto vtrũ ſcãdalizare aliq̃ modo

Diffinitio cōueniat leſis.ſexto quoꝝ ſit ſcandalizari.ſeptimo q̄
ſcandali. ſunt dimittēda ꝓpter ſcādalū ꝛ q̄ nō. Ad primū ho
rum ſic ꝓcedit᷑ Matth.18.ſuꝑ illō Ue mūdo ab ſcā
dalis.dicit glo.Scādalū eſt dictū vel factū minus
rectū aliis p̄bens occaſionē ruine.Alia autē notifica
tio ſcādali habet᷑ ſuꝑ illud Num.31.Ulciſcere p̄us
filios iſrl' ꝛc̄.ſic Scādalū eſt vbi recte ābulanti dece
Arg.primo ptio ſubmittit᷑ ad ruinā. Obiicit᷑ autē ſic ꝯtra pri
ꝯtra p̄mā. mā q꞉ omne pctm̄ qd̄ eſt in dictis vel factis eſt occa
ſio ruine alteri:ḡ omē pctm̄ in dictis ꝛ factis exiſtēs
2o eſt ſcandalū qd̄ falſum eſt. Adhuc omē pctm̄ proce
dēs ad noticiā ꝓximi eſt obex poſitus recte ambulā
ti:ſed omē pctm̄ in dictis vel factis exn̄s eſt ꝓcedens
q̄tū eſt de ſe ad noticiā ꝓximi:ḡ omē pctm̄ in dictis
ꝛ factis exn̄s eſt obex poſitus recte ambulāti qd̄ fal
Solo. ſum eſt:q꞉ multi peccāt ꝛ nō ſcandalizāt. Si forte
dicat᷑ ꝙ pctm̄ qd̄ eſt in dictis vel in factis efficit᷑ ſcan
In ꝯtrariū dalū qn̄ aliquis ruit exēplo ipius.Cōtra accidit pec
cāti ꝙ aliqs ruit ad exēplū ipius vel nō ruit:ḡ ſcanda
lū ꝑ accn̄s eſt in ſcādalizāte ꝛ ꝑ ſe in ſcādalizato:ſꝫ in
quo ꝑ ſe eſt:illius eſt ꝛ illi iputat᷑:ḡ ſcandalū magis
eſt i ſcādalizato ꝛ ſibi iputat᷑ qd̄ eſt ꝯtra totā ſcriptu
Queſtiūcl'a rā que ſemꝑ culpat ſcādalizātes. Ulterius querit᷑
prima. quare nō ponit᷑ pctm̄ cordis.videt᷑ em̄ illō poſſe eſſe
Obiectio occaſio ruine:q꞉ cor ꝓdit ad noticiā ꝑ ſigna:ḡ pōt eē
occaſio obicis:ḡ eſt ſcādali occaſio:ḡ ipm poni debet
Arguit᷑ p̄o vt videt᷑. Obiicit᷑ etiā ꝯtra ſcdam diffinitionē nō
ꝯ ſcdam dif tm̄ recte ambulātes ſcādalizant᷑ ſed etiā alii:ḡ male
finitionē dicit᷑ ibi recte ambulāti. Adhuc nō ſꝑ eſt deceptio
2o in ſcādalo:ſed etiā iſte ſcit ꝙ male facit imitādo:ergo
3o male dicit deceptio ſubmittit᷑. Itē nō intereſt ad ca
ſum ad obicē vtrum occultus ſit obex an manifeſtus
dū deiiciat ambulantē:ergo ſimil'r eſt in via morum
Solo ergo nō oportet ſemꝑ eſſe deceptionē. Rn̄ſio dōm
ꝙ ſcandalū eſt grecū ꝛ tm̄ ſonat in latino q̄tū impa-
ctio vel caſus:vn̄ in ſcandalo ſpūali qd̄ trāſſumptiue
dicit᷑ ſcādalū opꝫtet aliqd eſſe ad qd̄ fiat impactio vel
caſus:ꝛ hoc eſt pctm̄ obuiās recte ambulāti inq̄tū
obuians:dico aūt recte ambulantē oēs ꝛ illū qui in
illo tēpore in quo eſt nō deuiat vt dicat᷑ rectū eſſe illō
qd̄ recedit a curuitate pcti vel deuio:ꝛ ita cōprehen
dunt᷑ oēs actus ſub recto q̄ liciti ſunt.i.qui nullo p̄ce
pto ꝓhibent᷑:ſic em̄ diffinit᷑ licitū.1.Cor.10.in glo.
ſuꝑ illō Oīa mihi licēt:ſꝫ nō expediūt.Dico autē ob
uiās inq̄tū obuiās:q꞉ ſi pctm̄ hr̄et circūſtātiā faciē
tē ipm nō obuiare recte ābulāti.nō eſſet ſcandalū ſic
eſt circūſtantia occultatiōis.Circūſtātia autē faciēs
ipm obuiare pedibꝫ recte ambulātis eſt illa q̄ ponit
pctm̄ ante eū:ꝛ hec eſt illa q̄ dicit᷑ manifeſte.Hec em̄
corā recte ambulāte in via moꝝ ponit pctm̄ obicem
Ad primū. ipedientē greſſus opeꝝ Ad p̄mū ḡ dōm ꝙ h̄ eſt falſū
oē dictū q꞉ nō oē dictū vel factū eſt manifeſtū i ſpecta
culo recte ambulantiū ꝛ nō de ſe ꝓdit ad noticiā qn̄
Ad 2m eſt occultū. Ad aliud dōm eodē modo ꝙ nondū ſe
ꝓdit qn̄ occultat᷑ ꝛ claudit᷑:ſubtrahit᷑ em̄ q̄ſi de via
Ad obie moꝝ qn̄ ſubducit᷑ noticia ꝓximoꝝ. Ad aliud dōm
ctionem. ꝙ circūſtantia nō eſt oīno accn̄talis actui:ꝛ hoc patꝫ
in moralibꝫ vbi ſpecies recti ꝛ obliq̄ diſtinguunt᷑ per
qn̄ oportet ꝛ q̄tum ꝛ vbi ꝛ quibꝫ auxiliis ꝛ cur ꝛc̄.
patet etiā in locis rhetoricis a quibꝫ trahunt᷑ argu
mēta accuſatiōis vel defenſionis rei a circūſtantiis
ꝛ ideo nō ꝑ accn̄s cōuenit omni pctō qd̄ ei cōuenit ꝑ
circūſtantiā.Eſt autē vna circūſtantiaꝝ aperta.ꝛ iō
de ſe habet ꝙ eſt ſcandalum quādo eſt apertū.Ex au

tem alius cadat vel nō hoc eſt illi contingēs:q꞉ ſcan
dalū nō eſt ſola cauſa ruine:ſed exigit etiā cauſam ex
parte alterius imitātis ipm in pctō.vnde ſiue ille ca
dat ſiue nō iſte tn̄ dedit q̄tum eſt de ſe occaſionē rui
ne:occaſio autē dicit᷑ imꝑfecta cauſa que ſecum exi
git aliā p̄ncipaliter cauſantē quā excitat ꝛ inuitat ad
cauſandū ꝛ hmōi in ſcādalo eſt volūtas imitātis ſcā
dalizantem in pctō qd̄ ante oculos eius ponit. Ad Ad queſtiū
aliud dōm ꝙ pctm̄ cordis de ſua rōne occultū eſt:q꞉ culam.
pctm̄ cordis eſt diſcretiue dictū:qd̄ ita eſt cordis qd̄
nō eſt oris vel opis. Ad obiectū autē dicit᷑ ꝙ ſignū Ad obiectū
multiplex eſt.ſ.cōmune ꝛ cōuertibile ſignū:cōmune
nō certificat ſed facit exiſtimationē debilē ꝛ ideo non
eſt ſcandalū. Signū aūt ꝯuertibile equipollet cau
ſe vt dicit ph̄us ꝛ tale nō eſt manifeſtū in pctō cordis
Si autē eſſet inueniret᷑ aliqd qd̄ ipm peccatū in ſpe
cie ꝓpria oſtēderet ꝛ coram oculis poneret recte am
bulātis:ideo nō eſſet pctm̄ cordis tm̄:ſed ad peccatū
oris vel operis reduceret᷑. Ad id qd̄ obiicit᷑ in ꝯtra Ad p̄mū ꝯ
rium dōm ꝙ nō recte ambulās inq̄tum hmōi non ſcdam diffi.
ſcādalizat᷑ quia inuitās ad pctm̄ nō accipit extra in
pctō:ſꝫ cām ſui pcti habet intra/ſꝫ recte ābulās ꝛ nō
diſtorte ambulās ille em̄ pctm̄ imitās cū nō habeat
intra extra accipit in pctō proximi ſibi obuiāti in via
moꝝ. Ad aliud dicendū ꝙ deceptio large hic ſumi Ad 2m
tur ꝓ nō prouiſo:ſubito em̄ preter ſpem obiicit ſe pec
catū ſcandali inuitātis ad pctm̄ ex parte ſcandalizati
ꝛ hoc dicit᷑ hic deceptio:q꞉ cū ꝓximus inq̄tū eſt ima
go dei ad bonū debeat inuitari p̄ter p̄uiſionē obiicit
occaſionē ruine. Sed tunc obiicit᷑ q꞉ ſc̄m hoc ſi pre Obiectio.
uideat᷑ pctm̄ publicū futuꝝ nō erit ſcandalū ꝛ ita ite
rum ſequeret᷑ ꝙ accideret ei ſcandalū eſſe ex parte ſcā
dalizati:ex hoc ꝙ p̄uideret᷑ vel non p̄uideret᷑. Re Solo
ſponſio ꝙ eſt p̄uidentia duplex ſcꝫ ſpeculatiua ꝛ pra
ctica:Speculatiua nō inuitat ad peccatū:q꞉ ſic oēs
p̄meditātes pctā aliqua ad peccatū moueret᷑ qd̄ fal
ſum eſt.Unde ſi talis p̄cedat ex parte ſcādalizati nō
min⁹ eſt ſcandalū ſiue peccatū alterius:q꞉ eſt primū
inuitās ipm ad pctm̄ de ſe.Si aūt p̄cedit p̄ctica vl' p̄
uidētia tūc eſt cōſenſus vel placētia pcti illius qd̄ mo
uet ad vſum pcti.Et tunc eſt quidē adhuc de ſe ſcan
dalum:ſed tn̄ hoc ſcandalū nō primo ſcādalizat ipm
ſed potius primū inclinās ad peccandū attulit ſecū
in voluntate peccādi.vnde iſte peccat ac ſi nō eſſet ſcā
dalizatus:quia ſi ſubduceret᷑ ſibi pctm̄ proximi ad
huc moueret᷑ ad peccandū. Ad aliud dicendum ꝙ Ad 3m
multū intereſt in via morū:licꝫ nō interſit in via pe
dum:q꞉ nunq̄ deiicit vt p̄mū inuitans ad peccandū
niſi ꝓcedat in noticiā alterius:ꝛ hoc eſt eſſe manife
ſtū alteri Dictū eſt aūt iā qm̄ de eſſētia ſcādali ꝓprie ē
ꝙ ſit p̄mū inuitās ad peccandū alios nō peccāti illo
genere peccati.

An ſcādalū bn̄ diuidat᷑ i actiuū ꝛ paſſiuū Ar. XLVII C. 3.

S Ecūdo q̄rit᷑ de ſcādali diuiſiōe.Diuidit᷑ autē
in actiuū ꝛ paſſiuū.Et actiuum dicit᷑ eſſe qd̄
agit i ſcādalo.paſſiuū qd̄ patit᷑ in eodē.verbi
grā:ſi do occaſionē ruine ego ago in ſcandalo:ſi autē
tu accipis tu pateris:ꝛ in me eſt ſcandalū actiuum:
in te autē paſſiuum. Sed ꝯtra ſic obiicit᷑:agēs em̄ Arg. p̄mo.
p̄ncipaliſſimū eſt ꝛ agens imediatū facto vel operi:
ſꝫ agēs imediatū opi ē volūtas imitātis pctm̄ mani
feſtū ḡ ipa ē agēs p̄ncipaliſſimū:ḡ i imitāte nō ē ſcan
dalū paſſiuū:ſꝫ actiuū qd̄ eſt ꝯtra oēs de ſcādalo lo
quētes:q꞉ adhuc occaſio nō agit eo ꝙ nō ē cā ſꝫ min⁹

ꝙ̃ cauſa ꝑ accñs etiã: ḡ videtur cū peccatū manifeſtū
nō ſit niſi occaſio pcti alterius ꝙ nō debeat dici ſcan
2º dalū actiuū. Adhuc dicit Aug. ꝙ om̄e pctm̄ adeo
eſt volūtariū ꝙ ſi nō ſit voluntariū nō eſt pctm̄: con-
ſtat aūt ꝙ nō dicit᷑ actuale pctm̄ moꝛtale voluntariū
niſi volūtate agētis ip̄m: ſed video ꝙ pctm̄ imitatiōe
pcti ꝑpetratū dicit᷑ voluntariū volūtate ſcandaliza
ti ꝛ nō volūtate ſcādalizātis: ergo videt᷑ ꝙ ſcādaliza-
3º tus ſit agēs in ruina ſcādali ꝛ nō ſcandalizās. Ad
huc cā ꝑ occaſionē eſt cā aliq̄ mō diſponēs: hec āt ali-
quo mō reducit᷑ ad cauſam materialē cū dicat mate-
rie p̄parationē vt dicūt ph̄i: ḡ dans occaſionē in ſcā-
dalo eſt cauſa reducta ad materialē: ſed ille eſt ſcādali
zans: ḡ nō erit in ſcādalo niſi ſicut materia vel diſpo
ſitio ꝛ illius eſt pati nō agere: ḡ ſcādalizāti magis cō
uenit pati in ſcādalo ꝛ ſcādalizato agere ꝙ̃ ecōuerſo.
Solꝰ Rñſio dōm ꝙ diffinitio ſcādali īducta ſtat ꝛ bona
eſt. Ad ſolutionē aūt obiectoꝝ dōm ꝙ eſt agēs pri-
mū qđ eſt tm̄ agens: ꝛ agēs ſcōm qđ eſt agens paſſū
ꝛ mouēs motū: q2 mouet᷑ a p̄mo motoꝛe mouēte. Et
exēplū hui⁹ eſt deſideratū ꝛ deſideriū vt dicit ph̄s.
deſideratū em̄ de ſe. i. de ſua ſpecie que delectabil' eſt
mouet deſideriū: deſideriū aūt motū a ſpecie deſide-
rati mouet ad ip̄m ꝛ ī ꝯiūctionē deſiderati. Et h̄ mō
dicit᷑ ſcandalū actiuū qđ eſt primū mouēs deſideriū
vidētis ip̄m: deſideriū aūt motū a viſo pctō eſt ſcōm
mouēs ad actū pcti ꝛ eſt mouēs motū ꝛ agēs paſſū.
Cū igit᷑ pctm̄ ſcādalizātis ſit primū obiectū ocul' re-
cte ambulātis ip̄m eſt tm̄ agens: ꝛ iō dicit᷑ ſcādalum
actiuū: deſideriū aūt ſiue volūtas ſcādalizati eſt mo-
uens iam motū ꝛ agēs paſſum: ꝛ ſequit᷑ mouētia paſ
ſionē qua paſſum eſt ab alio: ꝛ iō eſt penes ip̄m ſcāda
lū paſſiuū. Hijs habitis facile eſt rñdere obiectis. di
cendū em̄ ad primū ꝙ agēs p̄ncipaliſſimū dicit᷑ du-
pliciter. ſ. qđ plus habet de rōne agētis ꝛ qđ eſt cau-
ſa actiōis. Et primo mō primū agēs in q̄libet oꝛdine
eſt agēs p̄ncipaliſſimū / ꝛ ſic dicit᷑ p̄ncipaliſſimū agēs
in ſcādalo actiuo. Scdō aūt mō imediatū agens eſt
agens p̄ncipaliſſimū licz nō agens ſm ſpeciem agen
tis primi q̄ ip̄m repaſſum eſt ꝛ hoc mō volūtas ſcan
dalizati eſt cauſa p̄ncipalis peccati qđ fit in ſcādalo.
Ad primū. Ad aliud dōm ꝙ occaſio dicit᷑ eo ꝙ non eſt ꝑfecta
cauſa paſſiōis illius q̄ fit in volūtate ruētis ꝑ exēplū
Ad 2m illius: q2 deſideratū ꝑ ſe mouet deſideriū. Ad aliđ
dōm ꝙ Aug. loq̄t᷑ de voluntate q̄ eſt ꝓxima cā pcti ꝛ
Ad 3m. nō de cauſa prima. Ad vltimū dōm ꝙ nō eſt diſpo
ſitio occaſio: ſed poti⁹ ſequit᷑ cauſā efficientē: vt patet
ꝑ Ariſto. in. ij. ph̄ic. vbi cauſam ꝑ accñs ponit iuxta
efficientē: ꝛ ꝑ h̄ patz ſolutio ad totū.

Articulus. XLVIII. An ſcandalū ſit ſpeciale peccatū diſtin-ctum ab alijs peccatis.

D. 3.
Arg. p̄mo. Tertio querit᷑ vtrū ſit pctm̄ ſp̄eale diuiſum ab
alijs vel alijs ꝯiunctū. videt᷑ aūt ꝙ ſit genera
le ꝑ diffinitionē ſupra inductā q̄ dicit om̄e di
ctū vel factū ꝛc̄. hoc em̄ eſt in om̄i pctō publico: ḡ vi-
2º det᷑ ꝙ nō ſit pctm̄ ſp̄eale. Adhuc hic in lr̄a videtur
innuere ꝙ ſit circūſtātia pcti potius ꝙ̃ pctm̄ cū dicit
ſi pctm̄ eius fuit nō modo in graui eius malo ſed etiā
in tāto ſcādalo alioꝝ. Et cū circūſtātia nō oīno ſeꝑat᷑
a pctō cui⁹ eſt circūſtantia: ḡ videt᷑ ꝙ ſcandalū nō ſe-
paret᷑ ab alijs pctis cuius eſt circūſtantia: ḡ videt᷑ ꝙ
ſcandalū nō ſeparet᷑ ab alijs pctis: ḡ nō eſt ſp̄ēs pcti
3º ſm ſe. Adhuc oīs coꝛruptio oꝛdinabil' ad actus di
uerſoꝝ pctōꝝ in ſpecie eſt coꝛruptio circūſtantie cōis
ꝛ nō ꝓprie actus ſm ſpeciē: ſed ſcādalū dicit hmōi coꝛ
ruptionē: ḡ eſt coꝛruptio circūſtantie cōis ꝛ nō ꝓpri⁹
actus alicui⁹ ſm ſpeciē. Prima patz ꝑ h̄ ꝙ differen-
tie ſpecifice vltime ꝛ cōpletiue nō ſūt oꝛdinabiles ad
diuerſa pctā. Scđa ꝓbat᷑ ꝑ hoc ꝙ coꝛruptio ſcandali
inuenit᷑ in oī pctō publico. Inde ſic: q̄cq̄d ꝯiunctū eſt
ſpeciebꝰ diuerſoꝝ pctōꝝ eſt q̄ddā cōe qđ ſm ſe ſpeciē
nō ꝯſtituit: ſcādalū eſt hmōi: ḡ ſcandalū eſt q̄ddā cōe
coniunctū cū alijs pctis ſm ſe ſpeciē nō conſtituens.
Adhuc ad idem pōt argui ꝑ ſcđam diffinitionē: ꝑ 4º
om̄e publicū dat᷑ occaſio ruēdi recte ambulāti: ergo
ſcandalū cōiunctū eſt omni pctō publico. In ꝯ̄triū In ꝯ̄triū p̄o
huius obijcit᷑: ſpeciale em̄ pctm̄ eſt a ſpeciali volūtate
mala ꝛ ſp̄eali nocumēto ꝛ fine: ſed ſpecialis volūtas
mala eſt q̄ vult ruere aliū / ꝛ ſp̄eale nocumentū qđ eſt
ruina alterius ꝛ intentū ſp̄eale: q2 ſcandalizās inten
dit alterius caſum. Cū igit᷑ iſta ſint in ſcandalo vide
tur ꝙ ſcandalū ſit pctm̄ ſp̄eale. Adhuc Num. 13. 2º
expſſe appet ꝙ ſpeciale fuit q2 intenderūt ꝑ expoſitio
nē puellaꝝ dijs ſeruientiū deijcere ad idola: ḡ videt᷑
ꝙ ſp̄eale ſit pctm̄. Rñſio dōm ꝙ ſcandalū qñq3 dr̄ Solꝰ.
pctm̄ ꝯiunctū qñq3 ſeꝑatum. Cōiunctū eſt qñ nō ha ad totū.
bet volūtatē ꝛ intētionē ſeꝑatā a ꝑte agētis ab alio
pctō ſed tm̄ habet nocumentū ſeꝑatū: verbi gr̄a pec-
cat aliq̄s publice ꝛ nō intendit nocere alij nec vult ꝛ
tm̄ nocet: q2 trahit eum ad ruinā malo ſuo exemplo
ꝛ tunc ꝯiungit᷑ tm̄ alij pctō: ꝛ nō eſt ſpeciale peccatū
ſm ſe: ꝛ hoc mō loquūt᷑ ſcti de ſcandalo: q2 raro alit᷑
cōmittit᷑ ſcandalū. Alio mō dicit᷑ ſcandalū qñ aliq̄s
ſpecial'r intēdit ꝛ vult ruinā p̄ſtare ꝑ dictū vel factū
ſuū: ꝛ tūc in vna actiōe habet duas intētiones. vnā
quaſi inſtrumentalē ad aliā: q2 pctō qđ facit nō vtit᷑
niſi vt inſtrumēto ad aliud pctm̄ qđ eſt deijcere ꝓxi-
mū ad pctm̄: ꝛ hoc mō accipit᷑ ibi Nūeri vbi madia-
nite ſcādalizauerūt filios iſrl'. Per hanc autē diſtin-
ctionē patz ſolutio ad vtrāq3 partē obiectionū: q2 di-
recte ſuꝑ ꝑtes diſtinctiōis ꝓcedunt obiectiones.

An ſcandalū ſemꝑ ſit pctm̄ moꝛtale. Ar. XLIX.

E. 3.
Quarto querit᷑ vtrū ſemꝑ ſit moꝛtale peccatū
Videt᷑ autē ꝙ ſic Matth. 18. Ue mundo ab Argu. p̄mo
ſcādalis. glo. Iminet eterna dānatio mūda
nis ꝓpter ſcādala: ſed eterna dānatio non īminet niſi
ꝓ pctō moꝛtali: ḡ ſcandalū eſt pctm̄ moꝛtale. Ad 2º
huc ibidē dicit᷑ ꝙ qui ſcādalizauerit vnū de puſillis
illis q̄ in me credūt expedit ei vt ſuſpēdat᷑ mola aſina
ria in collo ei⁹ ꝛ demergat᷑ in ꝓfundū maris: ſed hoc
nō diceret᷑ niſi eſſet pctm̄ moꝛtale: ḡ videt᷑ ſcādalum
ſemꝑ eſſe moꝛtale pctm̄. Adhuc minus nocumētū 3º
eſt nocere coꝛꝑal'r ad ſubtractionē rerū vel vite coꝛ-
poꝛalis ꝙ̃ nocere ſp̄ūal'r ad ꝑditionē aīe: ſed illud eſt
pctm̄ moꝛtale vt patz in rapina furto ꝛ homicidio: ḡ
ꝛ ſcādalū. Si foꝛte dicat᷑ ꝙ ſcādalū nō tollit. Iam Solꝰ
hoc eſt ꝯtra diffinitionē: q2 nō eſt ruina niſi ꝑ caſum Obiectio.
moꝛtalis pcti que ſit ruina ſimpl'r. Si foꝛte aliq̄s Solꝰ
dicat ſicut antiquoꝝ quidā ſoluebāt ꝙ ſcandalū eſt
moꝛtale qñ cōiungit᷑ moꝛtali ꝛ veniale qñ ꝯiūgitur
veniali. Contra ī ſe comedere carnes idolotitas etiā Obiectio
vere veniale ē: ꝛ tm̄ ꝓpter offendiculū eſt ſcādalū moꝛ
tale: ḡ nō ex hoc eſt moꝛtale: q2 ꝯiungit᷑ actui moꝛtal'
pcti. Media ꝓbat᷑ ad Rom. 14. vbi dicit᷑ Noli cibo
tuo illū ꝑdere ꝓ quo xp̄s moꝛtu⁹ eſt. ꝛ ibidē Sic aūt
peccātes in frēs ꝑcutiētes ꝯſciam eoꝝ īfirmā in xp̄m
peccatis: nō ꝑdit᷑ aūt frater niſi ꝑ peccatū moꝛtale: ḡ